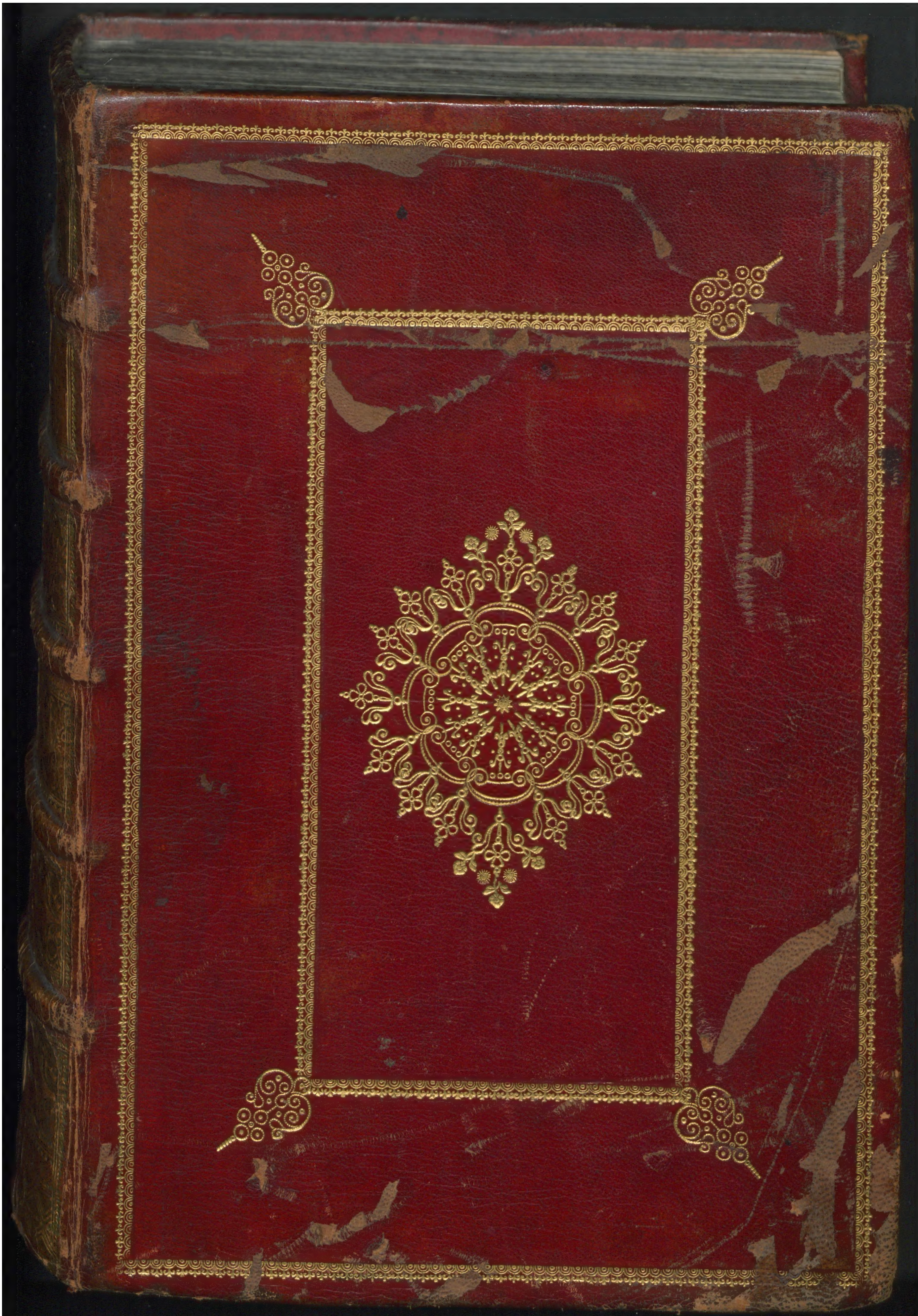
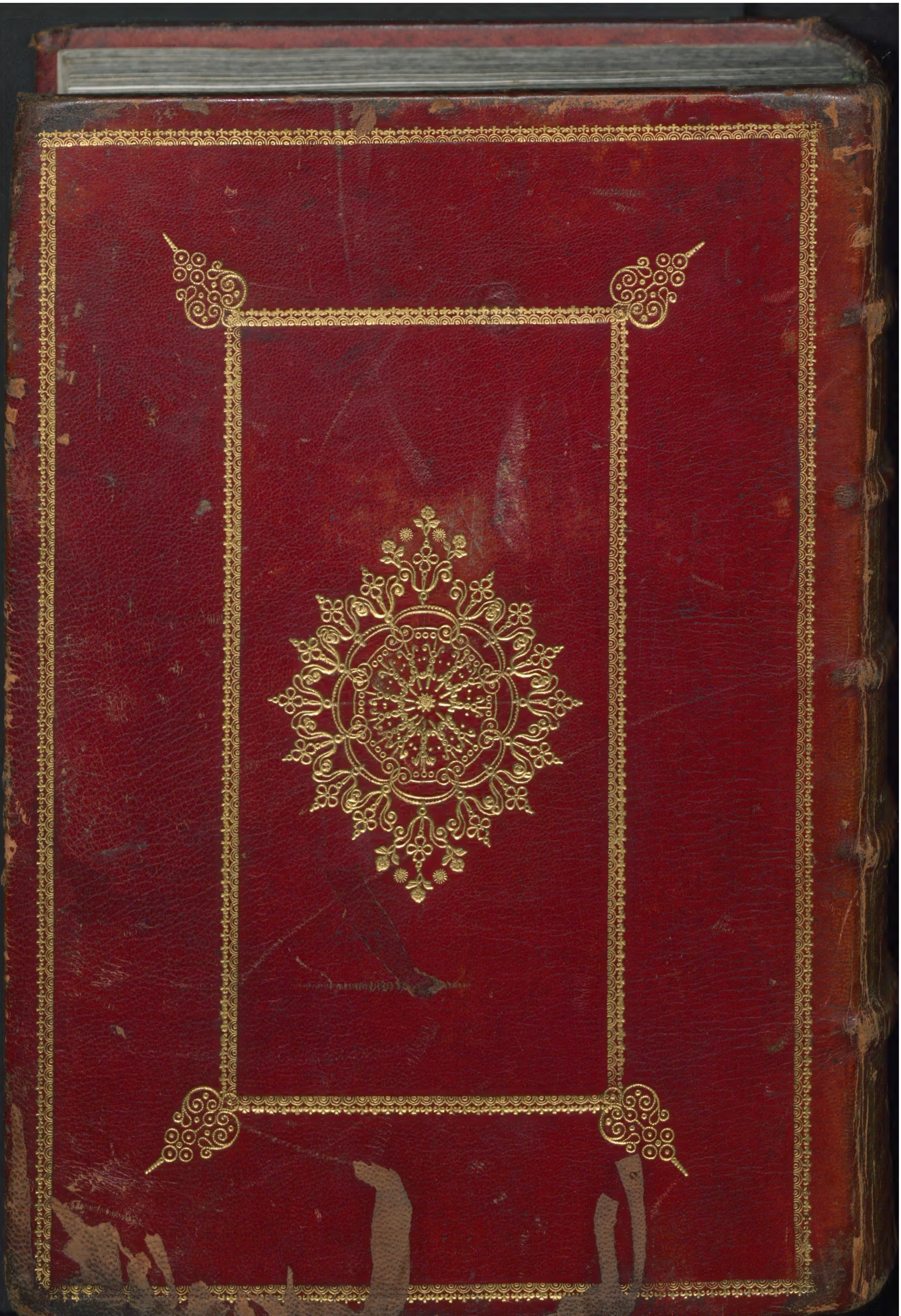

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

~~24.~~ 171·E4.
No 9
GW. 3864
CA. 286

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Incipit prologus de vtilitate p̄
ſentis operis reductorij moꝛalis re
uerendi domini petri berthorij aucto
ris dictionarij et pro declaratiōe
tabule ſbſequentis·

Quoniam vero
non multa dicē
tibus ſed veri
tatē tradētibꝰ
auſcultandum
eſt· predicatoꝛ
veritatis q̄ ad
euangeliſandum eſt miſſus ſuo pe
re pferre ſtudebit verba et teſtio
nia ſumme veritatis· et magis eli
get predicaꝛ̄ fructuoſa ꝙ̄ curioſa·
vera ꝙ̄ ambigua · auctentica ꝙ̄ a
pocrifa· alias inuanum laboꝛabit
et nō loquet̄ ad coꝛ ihrl̄m· Nichil
ergo predicatori vtilius qui vult
coꝛda audientium illuminare con
firmarē conpungere et in omnibꝰ
virtutibus edificare· ꝙ̄ vt ſciat ſa
cre ſcripture geſta et exempla ap
plicare · et taꝫ litteraliter ꝙ̄ ſpiri
taliter interpꝛetari Illa quidē ſūt
fructuoſa et edificatoꝛia vtilia et
delectabilia· vera et fide digna Nā
teſte paulo ōnis ſcꝛ̄ptura diuinitꝰ
inſpirata vtilis eſt ad docendū ad
arguendum ad coꝛripiēdum ad e
rudiendū in iuſticia · vt perfectus
ſit homo dei ad omne opus bonū
inſtructus· Scriptuꝛ̄a quidē diuina
tractat de miſericoꝛdia et iuſticia
de pena et gloꝛia· de vindicta et ḡ
tia. hic electos remunerat· illic re
pꝛobos affligit et dampnat· Et qꝛ
ſcriptura canonica comminationi
bus et pꝛomiſſionibus plena emi

nentiſſime eſt auctoꝛitatis cui fidē
ſuper omnium gentium litteras et
ſuper omnem humanam ſapienti
ā firmiſſime adhibere debet q̄cunꝗ
fidelis · ergo exēpla et dicta ſacre
ſcripture ī qua ſolida et īdubita
ta veritas continetur tanto maio
ris ponderis et edificationis eſſe
noſcuntur ſi alioꝝum mentibꝰ im
pꝛimātur· quāto ſblimioꝛi auctori
tate et firmioꝛi veritate ſuffulciūt
Sꝫ heu ꝙ̄ plures hodie pꝛedicatoꝝ
in eccleſia xp̄i in ſede veritatis col
locati potius narrant ludicra ꝙ̄ e
dificatoꝛia apocrifa ꝙ̄ ſolida. ergo
auditores talium ſicut venīūt ita
recedunt tepoꝛem pꝛiſtinum reſer
uantes· Omnibus ergo pꝛedicato
ribus veritatis pꝛeſens hoc opus
carius amplectendum eſt · in quo
vtrūꝗ teſtamētū tam litteraliter
ꝙ̄ moꝛalit̄ taꝫ allegoꝛice ꝙ̄ anago
gice ſb vno vel duplici tripli ve
ſenſu multis varijsꝗ modis inue
nient interpꝛetatū· Nā auctoꝛ pn̄
tis libri ſic ſēſū ſpūalē expꝛ̄mit ꝙ
tn̄ textū īterp̄tādo declāt· et vbi
textꝰ litteraliter edificat ibi et ſē
ſus ſpūalis litterā v̄tuoſe coloāt·
et pꝛedicātē adiuuat· vt iter nar
rādū magis ac magis habūdet Sꝫ
vbi textus ſicut iacꝫ ī lrā audiētēꝫ
nō excitat· ibi ī ſpūali ſenſu tā co
pioſe dictat vt p̄dicatoꝛ ſcd̄ꝫ ꝙ au
ditoꝛibꝫ ꝯueīt ad ſinglos ſingula
trahat· Scꝛ̄pturas varias pulchre
applicat· hyſtoꝛiales ad ſapientia
les· legales ad ꝓphetales et ecōtra·
et ſic vetꝰ teſtamētū ꝯfirmat et
expoīt cū nouo· et ecōuerſo· vt q̄ſi
duo cherubim ī ſēſu ſe īuicē aſpici
āt· et ſuis allegatōibꝫ velut duabꝫ

KONINKL. BIBLIOTHEEK TE 'S HAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

alis ſe mutuo tangant· Et mul
ta ex hoc datur ſapienti occaſio·
qui magna ex paruis multa ex
paucis elicere nouit· vt habita oc
caſione plurima ex minimis· ex ma
gnis maxima trahat· vt ſic q̃ ſa
piens eſt ſapientior fiat· Vt er
go nichil obſtet ſtudioſo lectori
ad inueniendum ſine labore ma
teriam pro ſua volūtate· tabulā
vtilem ſubnectimus· per quam q̃
ſi per ſemitā breuiē et leuē ad ō
nem materiā manuducatur Pro
cuius intellectu diligent̄ cōſideran
dum eſt q̄ ordo procedendi p curſū
totius libri talis eſt· Primo qui
dē compendioſe prepoſitur text9
quaſi fundamentuȝ ſub rubrica ca
pitali· deinde ſubnectitur interp̄
tatio ſpūalis diuerſis diſtīcta lit
teris alphabeti· que in omni titu
lo tabule videntur cū capitulis ſu
is ānotata· que quidem ſunt capi
tula huius libri non biblie· quia
capitula biblie poſt textū p̄nota
tū ſūt in locis diligent̄ ſignata·
Duo quidem hic eſſe capitula ſciē
neceſſe ē libri videlicet p̄ntis atq̄
biblie· tabula ſolum capitula re
citat libri· et liber vt ſepius capi
tula biblie· vt ibi lector requirat
plenius qđ alibi tm̄ ſignatuȝ vel
abbreuiatū cognoſcit Et ſi lector
poſt oēm textum capitula biblie
quotata nō viderit ad principiū
capituli āte p̄mū morale oculos
flectat· et ſub precedēti ſequētia
cōprehendat· nam cōiter ſub vno
capitulo libri capituluȝ biblie q̄
uis alterius numeri cōtinet· ergo
nota numeri ſufficit p̄ma et ſola
Tabula enī libri indicat q̄bus c

ſptum materia deſeruiet· q: non
ſolum confert predicatoribȝ· ſed
a omnib9 diligentibus veritatē·
que quideȝ veritas etſi latuit ſb
moyſe· manifeſtata tū eſt p ihēſū
criſtum dn̄m noſtrum· qui vela
men abſtulit legis carnal̄· vt rē
uelatis ocul̄ in lege ſpūali mira
bilia conſiderare poſſimus· queȝ
nob̄ genuit v̓go maria· que ē cū
filio ſuo benedicta in eternuȝ et
vltra· Amen· Explicit Prolo
gus· Sequitur Tabula·

Abel inocēs
ab iudo ca
yn occidit
et criſt9 ag
nus dei a iu
deis fratri
bus per iu
diam tradi
tur morti· Geñ· iiij· A
Abrahā yſaac imolat et de9 pat̄
oīm vnicū in cruce filiuȝ qui eſt
gaudium et expectatio gentium·
Ge· xvij· A· B
Abrahe ſacrificiū pulchrē interp̄
tat̄· Ge· xi· A
Abſalon dauid et aīa p9 penitē n̄
ūe tēp9 reſtituit̄ xpō· ij· re· xi· A
Abſtinētia a carnali voluptate ī
femore iacob qđ emarcuit cōmēda
dat̄· Ge· xix· G
Acceptio pſonaꝝ nō ē apđ deum
Ge· xliij· A
Acceptō pſonaꝝ n̄erit in p̄motōe
p̄latoꝝ Exo· xix· M· Math· ij B
Accidioſi t̄ra viuētiū n̄ itrabunt
Nūi· x· C
Accuſator ē̓it inocēs Jō iiij· B
Achor pūſū ſignificat religioſū·
Joſue· vi· A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Adaz cũ timuit ꝓm⁹ad ima ruit Luce·vi·A· Vide de ei⁹ caſu et re paratõe i hys titulis ſcȝ Aduẽt⁹ Humanũ gen⁹·Xp̃s·

Adeps tplex dño iubet̃ offerri: Leui·ij·D·

Adoleſcẽs iuxta viã ſuã etiam cũ ſenuerit nõ recedet ab ea·ij Reg xvi·A·

Aduẽtus dñi nos redemit a dãp natiõe pcĩ·Geñ·vi·D·

Aduẽtus xpĩ ſignũ federis int̃ de ũ et hoiem fuit·Geñ·vi·E·

Aduenit xp̃s a patre miſſus vt nrãȝ īfirmitatẽ ſanaret·a ſui eũ nõ recepe rũt·ꝭ p bonis mala retr̃ buerũt·Geñ·xxiij·B·

Aduẽtus dñi ad nos p mariã vir ginẽ in rubo declarat̃·Exo.i.M·

Aduẽtus dñi in carnẽ hũilis fuit atq̃ infirm⁹·Joſue·vij·A·

Aduẽtu ſuo xp̃s mũdũ vicit·dia bolũ ſuperauit·a nos ſibi deſpõſa uit in fide·Joſue·xij·A·

Aduẽtus domini in mẽtẽ oĩa mũ dat et ornat vt in ea dulcit̃ requieſ cat·ij·Reg·iiij·B·

Aduemẽs xp̃s vitã mortuis·ſo laciũ triſtibȝ et g̃rã inſtillauit oĩ b⁹qui credũt in noĩe ei⁹·iij·Re gũ·xiiij·M·Heſter·iiij·A

Aduerſitas oculos apit quos pec catũ clauſit·Nũi·xviij·E·

Aduerſitas pñtis ſeculi nõ ſẽp ac cidit cauſa pcci·Luce·x A·et Actuũ·xix·A

Aduerſarius nr̃ dyabol⁹tanq̃ leo rugiẽs circuit q̃rẽs quẽ deuoret·Job.i.F·

Adulator blãd⁹ dulci veneno int̃ ficit ſtultum. Ju·iij·E·ꝓmo Re xxij·B·C·

Adulatoris oleũ nõ ipĩguabit ca pita regũ·ij·Regũ.i.A·

Adulator qui oleo verboꝝ vngit venenũ incorde abſcondit quo le dere poſſit·ij·Reg·xiij·A·Judit viij·B·

Adulari et placẽ principibȝ ſine pctõ neſcit̃·iij·Re·xviij·A·C

Adulator decipit quẽ verb mĩce re videt̃·iij·Reg·xviij·C

Adulterini filij ſepe ſũt legittimis magis ñqui·Leui·xv·A·

Affabilẽ ſe p̃beat ipfectis ne ſua grauitate ledat pfect⁹·Exod·xxiiij·A·

Affectões nrãs deo offerre debe⁹ Leui·x·A

Affectões tres a deo retrahũt q̃s cũ abrahã deſerũt q̃ mũduȝ relin quũt Geñ·ix·A

Affectũ deus magis attẽdit q̃ ef fectũ. Luce·xvij·A·

Affect⁹ carnis nõ ẽ rationi p̃feren d⁹·Deu·viij·C·in fine

Affect⁹ carnis ẽ reꝓmẽd⁹ ne veni at in effectũ·Deu·ix·E

Affectões quatuor·Vide ĩ quatuor

Affluẽcia reꝝ tpaliũ ↄtrariat̃ per fecti oĩ boncꝝ·Apo viij G·Vide etiã in pſperitas

Agar fugiens cogit̃ reũti et ſb ſa ra hũiliari·Gene·xij·A·

Agar ãcilla ſare eicit̃·Ge·xvi·A

Agn⁹ paſchal' et effect⁹ ei⁹ ſãguis in paſſiõe xpĩ intpretant̃·Exod·vi·A·B·

Agni eſus digne cõicantibȝ aptat̃ Exo·vi·E·

Agn⁹ accepit de dextera ſedẽtis li brũ et aperuit ſignatũ·quẽ inueĩ es ſpũalit̃ aptũ·Apo·v·fere per totum·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Aioth filiꝰ gera necauit pinguiſſi
imũ eglon · a iuſtus mortificat de
licias carnis · Judic · ij · B
Altare cordis noſtri deo exſtruẽ
dẽmus Exo · xij · C · ſꝫ etiã in hoſ
pitium cordis ·
Altaꝛe holocauſtoꝝ eneũ deſcribiẽ
et iſpretat · Exo · xix · a
Altaria duo ad multa trahunẽ ·
Exo · xix · F
Altaꝛe thimiamatis iſpretatur de
iuſto · Exo · xxij · a · et de hoie gl'ifi
cato · Ibidẽ · B
Altaꝛe nẽo accedat n̄ i labro ſcrip
ture ſe l..eris lauet · Exo · xxij · C
Altiora te ne q̄ſieris iiij · re · xiij · a
Amalech a moiſe ſupat̃ n̄ gladio
ſ orõne Exo · xi · F
Amaritudo mltiplex exponiẽ · iiij
Reg · iiij · R et vltra ·
Amaritudinẽ quã in mũdo ſcĩ ſuſ
tinẽt ſua grã xp̄s dulcorat · iiij ·
Reg · iiij · L · M
Ambitioſoꝝ duo gña deſcribunẽ
Nũi · xiij · C
Ambitioſi tãdẽ ſũt hũiliandi · Lu
xi · B
Ambitioſi p̄cipitãẽ de pc̃o i pc̃cꝫ
cadũt et mortẽ ſepe tpalẽ ſp ãt e
ẽnã incurrũt · Judic · viij · E Nota
ibi totam hyſtoriam ſcd'm ſenſũ
l'ralem ·
Ambitioſi ſe qñqꝫ mites et iuſtos
fingũt vt ſic ſaltẽ acq̃rat q'd am
biunt · q̃ tñ veneno ſupbie intoxi
cati dũ locũ ɔſpiciũt nec ipis cari
ſſimis pcũt · ij · reg · xij · a · i · Mach
· i · D et · i · Mach · xij · a
Ambiẽtes mũdi gloriã in pñti in
currũt ignominiã et poſtea mor
tẽ eẽnã · ij · reg · xv · a · iij · reg · i · C ·
iiij · reg · xi · D

Ambitio hois fit ſepe occaſio mor
tis · ij · re · xviij · B · iij · re · xiij · D ·
Ambitioſi q̃cq̃d habẽt faſtidiũt
ſp altiora ſitiũt et infelices dece
dũt · iiij · re · xij · a · Judith · i · a
Ambitioſus ſibi ſimilẽ hũiliaẽ in
tiẽ vt ipẽ ſolꝰ magnꝰ videat · Ju
dith · ij · B
Ambitio p̄latoꝝ ecc̃iam ſãctã pũ
tit et t'bat · i · mach · i · C · ſꝫ i p̄latꝰ
Ambitioſi ɔiũctis ſibi ñq̃s ɔplici
bꝫ dignitates p fas nefaſqꝫ habẽ
ɔtẽdũt · i · mach · viij · a
Amicꝰ p aĩco curã hẽbit ge xiiij C
Amicus ãtiquꝰ nõ ẽ deſerẽdꝰ · Ge
xx · C
Amicus p̄aul ab ocul' p̄aul et a cor
de recedit · Judic · xiij · a · b
Amicos multos pſperitas facit ·
Danie · iiij · D · i · Mach · xij · B · ij ·
Reg · xvi · C
Amicoꝝ ẽ i neceſſitate aſtaẽ affli
cto · i · Mach · ix · B
Amicꝰ tibi ñ ſit q̃ dei ẽ iĩmicꝰ · nã
cũ tu deo placẽ ſtudueris ſibi in
dubie diſplicebi · ij · Para · iiij · B
Amicũ neſcire aduerſitas facit ·
apo · xviij · C
Amicꝰ q̃ ꝓpriũ cõmoduꝫ diligit in
die neceſſitatis ñ pmanebit fidel'
iiij · re · xx · a
Ammonitõibꝫ rẽducaẽ q̃ in pc̃o
erraẽ videẽ Exo xv ſꝫ i Correptõ
Amor carnal' nõ diu ſine odio ma
net · ij · Reñ · x · a
Amor ſpũalis creſcit cũ carnalis
decreſcit · Geg · xiij · C
Amoẽ ſupno deguſtato deſipit
omnis caro · Ge · xx · D
Amorem noſtrum a creaturis et
a nobis trahẽtes dño offerre deꝰ
Leui · ij · D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Amoꝛ diuin9 hũc occupāt q̃ ſuaʒ
carnē p dño mactat iŋ Re·xv·B
Ancillaꝝ dēt caro ñ dñaꝝ ge xij A
Andreas q̃ veritatē aſſeruit ege
as eũ crucifixit·Judith·v·A·
Angel9 dñi deducat nos i via v̓tu
tũ·exo·xv·D
Angeli ſācti in cherubin deſcribũ
t̃·Exo xviij:H
Angli gaudēt ſup vno pccōre pē
nitētiā agēte·Lu xv·fere p totũ
Angel9 ſathane trāſfigurat ſe in ā
gelũ lucis ꝓbādi ſũt ergo ſpũs an
ex deo ſint·Joſue·iiij·A
Angelis ſuis de9 mādauit de te ꝛē
iiij Reg·vi·E
Aīa ſpōſũ xp̄m relinquēs flāmis
puniet̃ ęt̃nis Le·xiiij C
Aīa imagine dei īſignita et p pec
catũ offuſcata reformat̃ p opera
bō Math xviij·C
Aīa nr̄ā erat quaſi cīitas munita·
Apo·xxi·E et erat ad modũ ſup
ne iheꝛ̄l dīſpoſita Ibidē D et G·
Aīa iuſti ſedes ē ſapīe iŋ Re v C
Aīa q̄ deſiderat eē xp̄i ſpōſa deb;
eē a vitijs lota et varietate v̓tu
tū ornata·Judith·vij A
Aīās in purgatorio deputatas o
rōnib9 et bonis opib; refocillare
debem9 Dañ·vi A
Aīa quā dyabol9 tēptamētis deci
pit ad oīa trahit̃ mala velit nolit
.i.Mach.i.G
Aīāle pus ē q̄ ſpūale cain ... abel
eſau añ iacob·a creatio irrationa
biliũ añ ratōnalē creaturā: Ge·
.i.A
Aīālis hō ñ pcipit ea que dei ſũt·
Math·xx·D:iiij·Reg·v A
Annũciatio dñica inoīaſat̃ Lu.i.A
Annũciat̃ marie v̓gini xp̄s·q̄ in

ſe credētes ſaluāt a pctīs Judi x
A Vide copioſi9 i Xp̄s et i Mai a
Anticriſt9 credo et blādiēdo ſedu
cet·Apo·xiij C.D
Anticriſt9 ſcp̓turas pūſē īēptabi
tur Apo·xvij·D
Anticriſt9 cũ ſibi adherētib; mittē
d9 ē in ſtagnũ ignis·Apo·xix.H
Anticriſtũ xp̄s pdet illuſtra cōne
aduētus ſui·Dañ·vij·M
Apoſtatātes in ſtercoꝛē luxurie ex
tra archā clauſtri putreſcũt·re
cipiēdi tñ ſũt cũ redeũt Ge·vi C
Apoſtatare faciunt diuicie et glīa
mũdi Ge·ix D
Apoſtatare cupit q̄ ſuũ nomi āpli
are q̄rit·Gene·ix:C
Apoſtare timētes correctōem cuʒ
agar fugiũt ſarā.i.p̄latũ l̓ abba
tiſſā·Gene xij G
Apoſtata more vxoris loth vt ſa
lis ſtatua īduraẗ·Ge xv·A·i fie
Apoſtatātes q̄nq3 ſpe emēdatio
nis ſũt recipiendi·Exo·ij·C.
Apoſtaſiā q̄rētes fugē ñ debēt ex
tra ſepta clauſtri vagari Exo ij·
G
Apoſtataꝝ malicia deſcribit̃ Mat
x:F
Apoſtatātes a iheꝛ̄l vite clauſtra
lis in ihericō negocij ſecularis inci
dēt latrōes infernales Lu vi B
Apoſtate ex toto aīo ſũt benigne ſũt
recipiēdi tāq̄ filij9 pdig9 a ſuo pa
tre Lu xv D
Apoſtoloꝝ numer9 duodenari9 p
decurſũ ſcp̓ture colligit̃ et ſpūalit̃
inſp̄tat̃·Ge xxiij D
Apoſtoli xij in duodecim panib; p
poſiciōis inſp̄tāt̃ Exo xvij K
Apoſtoli exploratores fuerāt boni
q̄ ſectā vite xp̄m oſtēdētes ꝑplm

A iiij

ad itradū ꝓra viuētiū aiāuerūt ·
Nūi · x · c
Apoſtoli ſemē xp̄i ſuſcitauerūt et
poſt ei9 mortē fideles filios ꝓcrea
uerūt · Deu · xij · c
Apl'i miſſi ſūt p̄dicare in vniuerſo
mūdo · Joſue . i . a
Apl'i ſicut oues occiſionis reputa
ti mūdū aq̄s doctrinaꝝ potauerūt
Judic · xij · a
Apl'i ſūt colūpne ecclīe · iij re · vi a
Apl'i duces xp̄i ipleuerūt q̄ p̄cepta
ſūt eis · ij Re · iiij · a
Apl'i nautaꝝ more ad inſulas ap
plicuerūt et hijs q̄ ꝓpe et q̄ lōge ſu
erūt p̄dicauerūt · iij · re · vij · c
Apl'i relictis retibꝫ ſecuti ſūt dn̄ꝫ
iij · reg · xvi · M
Apparet hijs xp̄s q̄ vigilāt ſuper
cuſtodiā cordis · Joh · vij · c
Aq̄ ſupiores . i . ſpūales bn̄dicunt
dn̄m · et inferiores q̄ et maria vo
cant . i . carnales vt mare ſūt ferue
tes · Ge . i . E
Aq̄ ɔcupiſcētiaꝝ ſubmergūt inſi
piētes Exo · viij · B
Aquā grē xp̄s illi tribuit q̄ ipm o
ratoīb9 pulſat Exo · xi · a
Aq̄ ſignificat ꝓſperitatē ⁊ volup
tatē mūdi Nūi · iij · a
Aq̄ ſignificat deuotōeꝫ apoca xvi
L · M
Aq̄ delectatōnū mltos mergit in
infernū · Joſue · ij · a · B
Aqua ɔtradictōnis bonos a ma
lis in tēptacōe diſcernit Judicuꝫ
vi · a · b
Aqua ſiloe īterpretat̄ Yſa . i . p totū
Aq̄la grādis fuit xp̄s · iij · Eſdre ·
vi · c Etiā ſignificat aīaꝫ Ibidē D
Vl' eccliam Ibidē · E · Vl' quēcūq̄
regē Ibidē etiam F Et romanuꝫ
impetiū Ibidē G Vl' rapacē tirā
nū Ibidē · D
Aratrū crucis tenēs p inɔſtātiā n̄
retroſpiciat Ge · xv a
Arbora īfructuoſe maledictōi ꝓ
xime ɔpat̄ pcōr · Lu · x · b
Archa noe deſcribit̄ et de eccleſia
moraliſat̄ G e · v · c
Archa dn̄i ſpūalit̄ interp̄tat̄ de ec
cleſia de xp̄o de p̄lato et de btā v̄
gine Exo xvij · p totū
Archā dn̄i ihieremias abſcōdit · ij
Mach · ij · a
Arioloꝝ auxiliū ē vanū iiij re . i . a
Arma milicie nr̄e n̄ carnalia ſ; po
tētia deo Judic · vi · d Judith iiij a
ij · Para · ij · a · iij · re · xiij · G
Arrij turpitudo qn̄ ſcꝫ īteſtīa emi
ſit apparuit · q2 ad altare . i . fidē xp̄i
p gd9 ponēs prī filiū ineq̄lē aſcen
dit · Exo · xij · G
Aſcēdēs xp̄s reuſus ē cū duobus
turmis ꝓploꝝ ad prēm q̄ deſcēdit
ad nos trāſiēs ſol9 in baculo cru
cis pn̄tis vite iordanē ge · xix · a b
Aſcēdēs xp̄s i altū dedit dona hōi
b9 · iij · Re · xv · c
Athalia oē ſem̄ regiū interfecit iiij
Reg · xi · a
Auarus vt caim ſp ē timid9 ⁊ amia
tus · Ge · iiij · D
Auaricia āicos ignoāt · q2 loth ab
abrahā ſepat Ge · x · a
Auari ſp oculos in terrā figūt ·
act · vij · c
Auar9 de hijs q̄ ɔgregat modicū
paupibꝫ gaudium preſtat Judi
cū · xij · a
Auaricia ē ydoloꝝ ſeruit9 · iij ·
Reg · x · b
Auariciam princeps populi ſec
tari non debet · ſicut ſcribitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iij·Reg·xi·J·
Auaricia ipietas deſcribit·Zach iij
A·
Auari volētes dites fieri incidūt
in laqū3 dyaboli.i.Mach·iiij·A·
Auari inſerit ſe doloribz mltis·ij·
Mach.i.B· et ·vij D·Re in auari
cia adhuc plura in diues·
Audacia et ſi deſūt vires timorez
mittit in hoſtes.i.Reg·x·B et .i.
Mach·vi·A
Audacē ſepe iuuat fortuna·ij·Re
xix·E·
Aues gemebūdas eligit dn̄s i ho
locauſtū.i.pſonas gemētes nō al
ta ſētiētes·Leui.i.D·
Aues in lege phibite moraliſātur
Leui·iiij·E·
Auxiliū et ɔſiliū virorū bonorū p
lati ſecū hēbūt.i.Reg·x·D
Axa tradit othoniel cū aīa filio di
Joſue·xij·a·

Abel turris cōfūdit·et
oīs altitudo mūdana·
Ge·viij·A·
Babilō.i.mūdꝰ plenꝰ
cōfuſione cecidiſſe phibet Apo·
xiiij·E et xviij·A
Babilō ɔfuſionis vino potat in
dignacionis diuine Apo xvi·P
Babilō hic glōſa pꝰ hāc vitā erit
cōfuſa et ignominioſa Apo·xvij
A·Et nudabit ab ōi glā delicijs
et diuitijs Apo·xviij·D·Et mit
tet q̄ſi molaris in pfūdū maris .i.
amaritudinis infernalis Ibidē·E
Baculꝰ arūdineꝰ egipti ē omnis
potētia mūdi·Ezech·xxix·B·
Babtiſta ſcūs pceſſit xp̄m redēp
torē ſicut lux pmaria ſolez·Ge.i.
J·
Baptiſte decollatio pulchre mora
liſat·Math·xi·A
Baptiſta in zelo et auſteritate fu
it helias·iiij·Re.i.B·C·
Baptiſati a pcc̄ōꝝ maculis ablu
ti filij dei fiūt adoptiui·Exo·.i.F
Baptiſmi aq̄ v̄tutē capiūt a xp̄i
paſſione Leui·vij·B
Baptiſmꝰ viā parat ad vitā Jo
ſue·ij·D·
Baptiſmꝰ mari eneo cōpat·iij·
Reg·vi·M·
Baptiſmalis aq̄ v̄tute ſāguinis
xp̄i ſicut corpꝰ exterius ita intꝰ
animā mūdat·iiij·Reg·v·A·
Barba virilitatē et prudentiā de
ſignat·ij·Reg·vij·
Baſes eree intptāt iij Reg vi N
Baſes eree ſtatū ſignificāt ecc̄ie
iij·Reg·vi·O·
Beatitudinē finalē xij gaudia ſb
ſequūt·Apo·xij·B
Beati q̄ ad cenā nuptiarū3 agni
vocati ſūt Apo·xix·A Re alia in
glā celi
Bella in eccl̄ijs et ciuīijs mouētur
eō ꝙ indigni p pecunijs pmouēt
Ge·xvij·E·
Bellū ſpūale in iacob lucta mora
liſat·Ge·xix·F
Bellū q̄ ɔtra dyabolū gerit n̄ i ſe
ſz in deo ɔfidat·Nūi·x·B·
Bella et cōtēciones maxime gene
rantur a concupiſcentijs et ambi
cionibus ſuperiorum·Numeri·
xviij·B Re in ambitio·
Bellum ſpiritualis vite quatuor
genera hominum accedere pro
hibentur·Deuteronomij·vij·A·
Bellum ſpūale certare neſcit qui
adhuc in carne torpeſcit·Deu·x·
A v

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

L Sȝ q̃ viriliť accīnct⁹ iuocăt dñȝ
i ſcis ſuis·ij·Mach·viij·b
Bellū cū cōtra carnē et mūdū ge
rim⁹ mariā v̄gīnē ꝑ grā iuocare
dēm⁹·Joſue·ix·b
Bellaē ɔtra hoſtes ſpūales q̄tuoꝛ
gn̄a hoīȝ nolūt Judic·iiij·A
Bellatores iclití militie xp̄i deſcri
būť·Judic.i.a·b
Bellātes eligēt hoſtes iuaděpoti
us q̄ꝫ expectaē.i.Re·x·b
Bellū ſeculare nūq̄ꝫ dēm⁹ ꝑuoca
re ſ ꝑuocāti poterim⁹ reſiſtē.i.re
x·b
Bellatoribus veris voluptas inť
diať carnis.i.re·x·F
Bellū ɔtra diabolū gerens ab oī
bȝ ſe denudet·ne ſecū habeat quo
teneať et cadat.i.re·xiij·E
Bellaē neſciūt q̃ mollib⁹ veſtiūť
in domib⁹ regū·iij·Reg·xvij·A
Bellū ē cōtinuū inť hoīēȝ et diabo
lū Peſt·v·A·Re aūa in Fortis·
Bened cō iacob ꝑ eſau deſcribiť·
Ge·xviij·A
Bn̄dictōnē a xp̄ō accipiēt in die
iudicij q̃ hic ɔtēpti ſūt a ſupbis
hui⁹ mūdi·ge·xxviij·A
Bn̄dicere debe⁹ et nō maledicē·
Deu·xij·A
Bn̄ficia eccāſtica nō ɔſequēť filij
adulterini·l' ꝑ ſimoniā ā affectuȝ
carnalē intruſi·ſ eiciať āclla et fi
li⁹ eius Ge·xvi·b
Bn̄ficia qñ clericis cōferūť tūc vt
ſepi⁹ bella mouēť·eo q̄ꝫ carnales
ꝑmouēť Ge·xvij·E
Bn̄ficia ecc̄ie ſepe cōferūť in pſo
naꝝ acceptōe Math·viij·c
Bn̄ficia eccāſtica ñ faciliť extra
neis ſūt ɔferēda·Nūi·xxvi·A
Bn̄ficia eccleſie meliora meliori
bȝ et ſāctioribȝ ſūt diſtribuenda
Deu·viij·c
Beneficiū nō ſpe lucri tpalis ac
ceptabiť·ſicut nec matrimoniūȝ
ꝑpť libidinē ɔtrahi dēť Tho·vi·b
Bn̄ficia eccleſiaſtica nullis ñ dig
nis ſūt cōferēda Dañ·iiij·E
Bn̄ficia multa dñs illi donat qui
ꝑ ſuo noīe mūdū relinquēs deſ
tū religionis intrat·Exo·vij·b·
Beneficijs diuinis mľti ĩ ſupbia
abutūť Ezec·vij·A
Beneficia⁹ in pſona ꝓpria q̄ꝫ diu
ſum⁹ in hac vita·vt iuſt⁹ dñs iu
ſta nob donet p̄mia in vita futu
ra·iij·Re·ij·c·
Benefacite hijs q̃ oderūt vo·ɔ·iiij
Re·vi·F·in Fine
Benigna rudītas qñq̧ magis in
regimine ꝑficit q̄ꝫ ſeuera ſciētiaꝝ
facultas Judic·ij·F
Beſtia beſtialioꝛ hō ratōnaľ fit q̃
carnaliter vt beſtia viuit·Exodi
ij·b·
Beſtie ſignificāt motus beſtiales
Exodi·xv·G et Ge.i.b
Beſtiaꝝ gn̄a quatuoꝛ expoñūtur
Dani·vij·b et vltra·
Blaſphemare ſubditos pricipes
cogunt qui eos ſuis facultatibus
ſpoliant et ſine miſericordia vex
ant·Apo·xvi·F
Blaſphemare faciunt nomen do
mini iniqui prelati·primo·Reg
ij·A
Blaſphemos deus odit et eos pſē
qui debet qui deum amat·ij·ma
cha·vi·E
Bonis et ſāctis p̄miū poſt tres
dies.i.tria tempora hui⁹ vite reť
buetur·Ge·xxv·b
Bonus cum malo nō diu durat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

q̄ nulla ꝯuētiō xpi ad belial.i.re
iij.D.E
Boni inter malos duplici laude
ſūt digni.Apo.ij.D
Botrus exploratoꝝ ē fruct⁹ mā
rie benedictus quo oēs īuitamur
vt in terrā viuētiū intrare cone
mur.Nūi.x.A.
Boues xij varie exponūtur.iij.
Reg.vi.G.K.L.M

Q Adere dñs occulto ſuo
iudicio q̄nq; ꝟtuoſos
ꝑmittit.Exo.ij.b
Cādelabꝝ aureū deſcri
bit et īterptat Exo.xvij.Q et vl
tra Zach.ij.A
Captiua aīa cū ad babilonē dedu
cit oībus viri⁹ deſtituit omniq; de
nudatur decore.iiij.Reg.xx.D.
vt ſic illuſio demonum fiat.Ibi
dem.E
Carcerari religioſi debēt qui ſuo
malo exēplo alijs nocent q̄d ſi p̄
latus nō fecerit ſui criminis tene
bitur reus.Exo.xiij.G
Cardinales ꝟtutes īterptant Nūi
.i.Prudētia.A.Juſticia.B.Tē
perātia.c.Fortitudo.D.Et.Apo.
xxi.F.Zach.iiij.A
Caritas totā aīām ad ſuperos le
uat Math.x.M
Caritas incipit a ſeipā Mathei.
xix.c
Caritas nūq̄ excidit.Exo.xix.E
Re in Dilectō et Amor
Carmina carnalia n debēt dicta ꝑ
p ꝟba diuina Deu.x.D
Carnalis carnalia ſpūal celeſtia
q̄rit.Ge.i.F
Carnalia qui faciūt regnū dei n̄
poſſidebūt Ge.iij.J
Carnē q̄ ſeq̄tur ſeipꝫ deſedāt q̄ o
pus turpe opat̄ Ge.v.b
Carnales hoīēs q̄ſi coru⁹ noe ca
daueribꝰ carnis inherēt Ge.vi A
Carnē repmat q̄ vult vt ſpūs
creſcat.Ge.xiij.c
Carnal̄ ꝯſolatio dulcē expellit de
uotōēꝫ Exo.x.E
Carni ꝯſentiēs ſpūs pūſos in ſe
trahit affect⁹ Le.xv.b
Carnis delectatio cauſat faſtidiū
grē ſpūal̄ Nūi.viii.c
Carnales q̄ ſua ſunt q̄rūt nō que
ihesu xpi Act.xij.c
Carnal̄ affectō iuſtū leuit̄ trahit
a deo Nūi.xxiii.A
Carnē q̄ nō vicit ī t̄ra ꝓpria quō
cetera vincet vicia in t̄ra lōginq̄
Judic.vi.A.b
Carnē nrām p penitētiā deo mac
tare dēm⁹ Judic.ix.c.Vide ī alia
in ꝯcupiſcētia.
Caro ꝯcupiſcit adūſus ſpm̄ Ge
iij.J.Judic.v.F.Et iij.reg.xvi
A.Ge.xij.b
Caro aīe quaſi āc̄illa dñe ſeruire
debet.Ge.xij.A
Caro ꝯtra ſpm̄ erecta p penitēti
ā eſt edomāda.Ge.xvi.c
Caro et ſpūs ſibi iuicē ꝯtrariāt
ge.xix g
Caro ſpūi erit ſubiecta. Nūie
xxij.A
Caro feda ꝑ dei grā eſt repudiā
da.Deu.x.R.in fine.Re plura
in Affectus et in Delicie
Caſtitatis via tutior eſt q̄ꝫ coniu
gal̄.geñ.xv.b

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Caſtitas p nllo tp̄ali lucro ā gl'a pmitteṫ piclitari Ge xxiiij. F
Caſta ſocietas hõrabil' ē Apo iiij b
Caſti mereṫ coronari Apo vi. A.
Caſta opa caſtas q̧ cogitationes dñs diligē ꝯpbaṫ Nũi. xxiiij. A
Cauda pſe ueratiā deſigt Le ij C
Cautelis vti licꝫ i neceſſitate Act xvi. B. C.
Cecitas tplex maloꝝ in tebris deſignaṫ triũ dieꝝ egiptioꝝ. Exo. v. B.
Cecitas nrā quō p xp̄ꝫ illuiabiṫ. ſꝫ Math. xvi. F.
Cecitas nrā de puluē pcc̄i exorta p xp̄ꝫ ē illuiata Joh. v. A
Ceci ſũt carnales p̄lati et duces de coꝝ. i. Reg. ij. A
Cecitas ꝯtigit iſrl'. i. Reg. xv. D. Tho. iiij. A
Cecati mali mereṫ. ſ mũdi corde deũ videbũt. iiij. Reg. vi. E
Ceci pccõres in man9 hoſtiũ volũtarie currũt. iiij. Reg. vi. F
Cecaṫ mēs a puluē tpaliũ rerũm Tho. ij. B
Cedr9 libani ad ml'ta ītp̄taṫ. Ezech. xv. p totũ
Celũ ē oī trāq̄llitate et iocũditate plenũ. Exo. v. D
Celũ dom9 dei māſiões ml'tas hēt Exo. iiij. D
Celoꝝ ciues ſũt in caritate ꝯiũcti Exo. xxv. A
Celũ icoiq̄nat9 igredit Le v B.
Celũ ſignificat eccl'iam Apo. iiij. A Et ei9 dē. xxi. A. ſꝫ alia in Gl'a et in Gaudiũ
Cenā magnā cũctis fidelibꝫ xp̄s iſtruxit Deſt. i. A
Certamē magnũ habēt ſcī dei in vita. Ge. xix. F. ſꝫ i Tēptatio.

Chanānea mulier aīaꝫ ſignificat peccatrīcē. Math. xi. A
Cherubim cũ ꝓpiciatorio itp̄tanṫ. Exo. xvij.
Cherubim duo ad p̄latũ et ad viꝝ pfectũ itp̄tāṫ. iij. Re. v. C
Choreas et mũdi ludibria dũ laſciue puelle vidē cupiũt vt ſepi9 ꝟginitatē amittũt. Ge. xxij. B.
Cib9 tplex filioꝝ iſrl' tplicē ſciaꝫ doctoꝝ deſigt. Joſue. iiij. C.
Circũcidere dēm9 ꝯcupiſcētiā carnis. Ge. xiij. A
Circũciſionis die q̄ fuit octaua p̄mogeitũ dño offēbaṫ Exo xiij N
Cithara dauid p̄dicatoꝝ. orõnem dnicā ꝯfeſſionē carniſq̧ penitētiā cũ paſſiōe deſigt. i. Re. xij. C. D
Citas dyaboli ē pccõr. q̄ p̄pari cū ſco p̄t vt in pace fiat loc9 ei9 Joſue. v. A
Citas noua ihrl'ꝫ deſcribiṫ. Apo. xxi. D. Et ibidē. L
Claud9 pccõrē deſigt. Act. iij. A.
Clemētia. ſꝫ i pietas et miſericordia.
Clerici dei filii amāt filias hui9 ſeculi ñ timētes plagā pcci Ge v A
Clerici i domo dei faciũt ſcelēa ml'ta. Ge. xv. A.
Clerici paꝝ debēt circa trēna occupari. Leui. iiij. F
Cleric9 mal9 durius puniṫ q̄ laicus p̄u9. Lu. ix. D.
Clerici eicē debēt de ſuis edib9 ancillā et filiũ ei9. q2 ñ poſſũt eē hēdes patrimonij xp̄i. i. Eſdre. iij. A. ſꝫ i ecclīaꝝ miniſtri.
Coloēs diũſi moraliſāṫ. Apo vi. p totum.
Colũpne tab'naculi itp̄tāṫ. Exo. xix. G. D.

Cōmēdās ſemetipm̄ n̄ ille ꝯmēdatꝰ ē. in. Re. iiij. B. d. F
Cōmune bonū auarus ſcīndere ꝯ̄tur. Ge. x. A
Cōcupiſcētiā carnis mortificemꝰ vt dn̄o placeaꝰ Exo. xv. c. Iudic ij. B
Cōcupiſcētia carnis mortē operat Iudic. xiiij. A. c
Cōcupiſcētia parū tēptat qn̄ h̄ōs laborat Math. vi. c
Cōdeſcēdē pc̄ā ipſās debēt vt ōnes lucrifaciāt. Exo. xxiiij. A
Cōfeſſio pctōꝝ fiet p ſingulas ptes Le. i. B
Cōfeſſor pctōrē audiēs ꝯcupiſcētijs ſuis ꝯtaminatꝰ ſe mūdaē iubet. Le. iij. c
Cōfiteri ſp dēmꝰ l' corde vl' ore ſi mortē optaꝰ euadē Deu. ix. F
Cōfeſſor n̄ nimis pſūde ſimplicem dēt examinare. ne ꝯcupiſcētia alliciat quā āte ignoābat deu xi c
Cōfeſſor erit ꝯpaſſiuus et ſp ad iuuādū pctōrē patꝰ. iij. re. vi. R
Cōfeſſor mīt audiēdū carnalia caute ſe gerat. ne alioꝝ ſcelibꝰ ipē ſe fedet. ij. Para. iiij. c
Cōfidē ꝯ̄ dēmꝰ ī pn̄cipibꝰ ī filijs hoīm. Ezech. xiiij. b
Cōfuſionē icurrit ꝗ ꝯtra deū ꝗcq̄ pſumit. Ge. viij. A
Cōfūdit d̄s pſūptuoſos. i. Mach. vi. D. Re in Preſūptio
Cōſciēciā quō īſtruē debeꝰ vt d̄i tabernaculū fiat. Exo. xvij A
Cōſciētiā nrā̄z i via pn̄ti trāq̄llaē ſtudebimꝰ ne īfernali carceri māncipemur. Math. iiij. b
Cōſciētie mūdicē d̄s magis amat ꝙ exteriorē decorē Lu. viij. b
Cōſciētiaꝝ libri ī iudicio corā oībꝫ ſūt apiēdi. Apo. xx. G
Cōſētiētes et faciētes pari pēna plectēdi ſūt. Apo. xix. G
Cōſiliarij mali q̄ pua dn̄o ſuggerūt ꝯ̄ſpētis officiū gerūt. Ge. iij. D
Cōſiliū malū vt ſepiꝰ iuenit in altrijs pn̄cipū. Math. xx. A
Cōſiliariꝰ malꝰ multoꝝ maloꝝ ē cauſa. ij. re. vij. A in fine
Cōſiliū a ſapiēte q̄re iij. re. ix. c
Cōſiliū n̄ ē ꝯtra dn̄z iij. re. xviij c
Cōſilio bono acq̄eſcēs poſtea nō penitebit. i. Mach. vi. e
Cōſolationē hijs mittit dn̄s q̄ ꝓpē ſe ī deſtū pnītētie exierūt. Exo. vij. b. c
Cōſolatōes ill' mittit dn̄s q̄ amoē ſuo ſuffert tēptatōes. Exo. x. T
Cōſolat d̄s ī tēptatōe Da iij b
Cōſtātia ī hoc laudat ꝙ vxor loth retrouſa plagat Ge. xv. A
Cōſtācia mētis ꝑ oit q̄ mūdi delicias ſitit Exo. x. a
Cōſtāt debeꝰ carnalia relinq̄re et ad āteriora nos extēdē deu. x. k
Cōſtācia machabei tā fuit fortis ꝙ nec terreri potuit nec mortē metuit. i. Mach. x. a
Cōſuetudo mala peccādi aſpe eſt corrigēda Le. xv. M
Cōtēplatiui moē auium ea q̄ fuerūt ſūt q̄rūt. Ge. i. F
Cōtēplatōis oculꝰ illuminat cum voluptas carnis euellit ge xix F
Cōtēplatōis tpe hō fruit dulci q̄ete Exo. xiij. b
Cōtēplatiuā vitā q̄ deſiderant carnalē relinq̄nt Deu. x R
Cōtēplatiua vita acē dirigit mītis intus et foris iij. Reg v R
Contemplatiuꝰ quaſi cedrus in libano exaltatur ſicut habetur.

Ezech·xv·C.
Cōtēpti et deſpecti i hac vita biū
d cōnem mēbūt i alia Ge·xxviij
A·Diues paupeꝛ nō ꝯtēnūt Deu;
x·B.
Cōtētioſi ſūt oēs maliaoſi· E.i
xvi·A·B.
Cōtētiō es moue⁹ eo ꝙ carnales
ſum⁹ et ſcdꝫ hōieꝫ ābulam⁹ Gene
xvij·E.
Cōtētiōi ſeruiūt q̄ p̄ ſupbia ſup
ſe platū ... nolūt Nūi·xij C
Contēdunt plati p glīa ... vite ...
tis eo ꝙ in eis ſiccate ſūt aq̄ deuo
tionis·Apo·xvi·L
Cōtricōeꝫ cordis ſcd̄ꝫ pccōꝝ mēſu
rā hīe dēm⁹·iij·Reg·vi·G.
Cōtritiōe et ꝯpūctione cordis ſa
c rificiū deo placitū ... iij·Reg·
xv·B Vide alia in ... Deuocō
Lacrime et Penia.
Cōtumacie i Rebell'et obſtinatus
Cōuerſatio nrā qbꝫ virtutib⁹ ...
at ornari·Nūi xij D.
Cōuerſatō exterioꝛ ſola nō pt diu
durare ſine bō vita·Mat·xiij·A
Cōuerſiōis pfcē forma et exēplū
hēt in paulo apſo·Act·vij·A.
Cōuerſio pccōꝝ erit gaudiū bono
rū·Mat·xij·D.
Cōūti volēs de malo ad bonū ali
q̄s fuāe dēt cōditōes Mat·xiij A
Cōuerti ad xpꝫ pūſus nō ſp valꝫ
q̄ qn̄ potuit noluit et ꝯtēpſit·Deu
ſter·ij·D
Cōuiuiū cordis ... p̄pabim⁹ deo
Gene·xiij·F.
Cōuiue tibi ſint viri iuſti et ... ni
ij·Reg·iij·C.
Cordis hoſpiciū q̄le deo p̄pare dē
mus·Gene·xiij·F.
Cordis altaē qb⁹ p̄pabim⁹ vt ſacͣ

ficiū ſpūs ꝯtbulati in eo imolem⁹
Exo·xix·A·B·et Exo·xxi·A.
Coꝛ nr̄m et ꝯſciētiā deo p̄paē debe
m⁹·Exo·xij·F·Exo·xix·A.
Coꝛ nr̄m tāto ad ſupna dilatat ꝙ
tū inferi⁹ coartat·iij·Re·v·G.
Coꝛ nr̄m oī cuſtodia cuſtodiē dē⁹
.i.Reg·xxi·A.
Corrigē valꝫ nēo quē de⁹ deſpexe
rit·Ge·xiij·R.i.Re·xviij·C E.
Corrigi difficult pūt peſtilētes·
Math·iiij·D·Et eiuſdē·xi·B.
Corrigat i collegio vn⁹ pūſus ne
pereat vnitas tota·Le·vi·N.
Corrigat pccā aliena q̄ n̄ hēt ꝓpria
a corrigēda·Judi·xvij·B.
Corrigē platū leuit ſbdit; n̄ dēt·
ij·Reg·v·D
Corripē volēs p̄lat⁹ ſbditū caute
reſpiciat ne in eo āputet bonū ꝓ
malo·Deu·vij·C
Corripit dn̄s dilcōs Nūi·xxij·B
Correptō fratna dēt eē diſcreta·
Deu·x·I
Correpti de nr̄is iniq̄tatib; neq̄q̄
nos excuſaē dēm⁹·Judi·ij·A.
Correptorē ſuū peſtilēs n̄ amat.i.
Reg·v·E Jhē·viij·A
Correptionē ꝯtēpnens v̄bi lenis
corrigat v̄berib; duris·ij·Re.i.C
Correptio magr̄ū nō publice fiat
iij·Reg·xvij·C
Corripe ſtultū et odibit te·ij Pā
iiij·D
Corripe ſapiētē et diligit te·Dan
iiij·L
Correptoꝛ iniquoꝝ diſcrete caueāt
ſpiciat ne iuſtū cū iniuſto tāq̄ iui
ſtū penis plectat·Exo·xiiij·
Cortine tabnaculi ſpūaliter expo
nūt·Exo·xviij·R
Credē ōi ſpūi n̄ dēm⁹·Johie·iiij A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Credē oībꝰ nō dēmꝰ Judic·ij·B
iij·reg·xi·c·
Creſcē q̄ cupit in ſpū in carne de
creſcet. Geñ·xiij·c·
Crudelitas et īpietas oīz ſere cor
da repleuit·Exo·iiij·A
Crudelitas a deo odit̄·pietas vbi
q̄ ↄmēdat̄·deu·ix·c
Crudelitas dñoꝝ in p aupes inť̄p
tat̄·Apo·xiij·a
Crudelitatē reꝓbat ds·deu·xij E
Crudelitas tormēta inaudita exco
gitat·q̄ ſepe in caput inuētoris re
dūdāt Heſt v a ſꝫ in Tyrāñꝰ·
Crux xp̄i lignū ē vite qd̓ xij ꝓfert
fructus v̓tutū cōtra xij·defcūs viti
oꝝ· Apo·xxij·B·c·
Crux q̄ quōdā ſuſcepit latrones
poſtea coronauit veritatis p̄dica
tores Judit·v·a
Crux ſignū ē vite liberās a morte
Ezech·v·a
Crucē dn̄i ſcala iacob p̄figurat·
Ge·xx·F
Cruce xp̄i dulceſcūt amaritudīes
penitētial̄ deſerti Exo·ix·a
Crucē xp̄i āplectēs parētes ↄgna
tos et ā̄icos relinq̄re d̄ꝫ t.i.re·vi a
Crucis baculo xp̄s dyabolum pro
ſtrauit·ij·reg·xix·d
Crucis xp̄i meōria oleū deuotōis
mi miſtrat·iij·re·xiiij·B
Crucis auxilio de ꝓfūdo pcc̄ī ſuiꝰ ex
tracti·iiij Re·vi.B Et p eiꝰ meō
riā grām recupaꝰ amiſſā Jbidē·c
Crucis gl̓a ē ſalꝰ nr̄ā reſurrectio
et vi ta·iiij·reg·xii·c
Crucis exinanitio fuit xp̄i exalta
tio Heſt·v·c
Curia romana et ōmū p̄latoꝝ in
ſuis officijs vicijs et ꝓmotōibus
deſcribit̄ Joh·iii·F

Curie p̄ncipū et dñoꝝ ſanctitatē
magnū ingerit dāpnū·Math·xx
iiii·reg·xiiii·a
Curia nobiliū cuꝫ ſuis baliuis de
ſcribt̄·apo·vij·a
Curioſitatē ſectātes laqueū ap̄ta
ū q̄rūt·Ge·xxij·a
Curioſitas in p̄latis ꝓhibet̄·Exo·
xij·e d
Curioſitas ciuitabiū reꝓmit̄ a ſim
plex ruſticitas ↄmēdat̄·Lu·viii·c
Curioſis materijs religioſi n̄ va
cabūt·Act·i.a
Currūt mlt̄i in via p̄ñis vite·ſ
vnꝰ currēs p viā ſtrictā penitētie
accipit brauiū·ii·reg·xv·c

Amp̄nādis re triplex cō
minat̄·apo·viii·R
Dauid pug̃ ↄtra goliā in
t̃pretatur ad multa.i.Re·xiii
Dauid regis pccā ḡdatim ponūt̄
ii·Re·viii·a
Dauid multis nōibꝰ appellat̄·ii·
Reg·xix·c
Decimas et p̄micias deo offerimꝰ
qñ nr̄m velle et ꝓficere ſibi aſſcri
bimꝰ·Exo·xiiii·F
Dedicatōi eccleſie multe ſcp̄ture
aptantur in Tabernaculum· in
Tēplū·in Eccl̄ia·
Defectus proximorum minimos
magis q̄ꝫ proprios iudicamus·
quia trabem que in oculo noſtro
eſt non videmus·tercio Regum
xvii·G
Defendere ſe armis viri ſpiritua
les contra infeſtos poſſunt.i. Re
v·E
Delectatō carnalis delicias exclu
dit ſp̄ūales Rūi·viii C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Delicie mũdi ipediũtq̄ pũerſi ad xp̃z redire nolũt. Ge. vi. A.
Delicie mũdi malos ad iſima tra hũt. Exo. viij. B.
Delicie huiꝰ mũdi hoiẽz retrahũt ab introitu clauſtri. Exo. x. A
Delicioſa vita facile maculat̃ ↄ ſu patur t̃ptata Leui. iiij R.
Delicie carnis corrũpũt hoiẽs ſecu lares. Nũ. iiij. A.
Delicie milit̃ reddũt iermem. Ju dith. viij. A.
Delicie carnis corrũpũt ↄtinẽtiaʒ mẽtis. Jhẽ. i. A.
Demões peiꝰ pccõres vexãt ſpũa lit̃ p vicia q̃ obſeſſos corpalit̃ p tormẽta. Mar. iij. A. Re i diaboꝰ
Dẽonis vãia t̃ptatõ. Rei t̃ptacõ
Dep̃catio iuſti exaudit̃ a dño. ij Macha. viij. E. et ij. Para. i. A. Vide in oratio.
Decidet̃ iuſti ſimplicitas. ij. Reg vi. E. iij. Re. v. V iiij. Reg ij G
Decidet̃ ſacti in ſc̃lo et honorat̃ i celo. Apo. xi. D
Decliſio ſepe mẽt̃ in maladcõeʒ Ge. vij. A.
Deſertũ pmẽ per iter intrabimꝰ triũ dierũ. Exo. iiij. F.
Deſtũ huiꝰ mũdi mlt̃a mala ↄtineʒ q̃bꝰ ſuos incolas vexat. Deu. ij. b
Deſideria carnis nõ pficeꝰ ij. Re. xix. E. Vide in Caro.
Deſperac̃ nũq̄ debeꝰ Le. xvi. D E
Deſperatũ ſubleuat deꝰ q̃ oĩa va let. ad illũ ergo meſtꝰ recedat qui ſolari ſcit vult atq̄ p̃t. iiij Re. vi G. R.
Deſperare nõ d̃et q̃ deo p amoreʒ adheret. i. Mach. iij. D
Deſpiciũt mlt̃i ſcõs q̃i fictos. ſ o pa eorũ teſtimoniũ exhibet ipis q̄ ve ſcĩ ſũt. Mat. xi. D.
Detractoẽs in oibʒ locis iueniũt̃ Exo. iiij. D.
Detractor occultꝰ magis corã deo ẽ abhoiabil̃ q̄ ñunciator maifeſtꝰ Exo. xiiij. A.
Detrahẽdo ſub et̃ne mortis piculo vetamur reuelac̃ occulta crimina fratrũ. Leui. xij A.
Detractor ſepiꝰ pmouʒ vbi famã ledere putat. Nũ. ix. B.
Detractor nec pcit dño l' amico. Math. xix. D
Detractoẽs deo odibiles pacẽ aũ ferit de t̃ra. Apo. vi. B.
Detractores ſcorpionibꝰ cõparãt̃ et a demonibꝰ ſpũalit̃ poſſidẽt̃. Apo. ix. F. Et beſtijs cornũtis ↄpa rãt̃. Apo. xiij. F.
Detractor ñ quꝰ alios ſuo veneno corrũpit Jone. i. B. Apo. xvi. O
Detrahẽ noli pñcipi ppl'i tui. i. Re xviij. B.
Detractoris lingua velut gladiꝰ ſcindit acutus. Ezech. x. C.
Deuotionis vinũ q̃ deo ↄtrahat cũ pincerna pharaonis vita viuet. Gene. xxv A. B.
Deuotõ ſine ope bono putreſcit. Exo. x. D.
Deuotõ tũc deficit qñ mẽs carna lia ſapit. Exo. x. E.
Deuotoꝝ exercicia Act. vi. B. Re in Religioſus.
Deuotionis vngẽtũ ex quinq̄ gẽ neribʒ ẽ ↄficiendũ. Exo. xxij. G.
Deuotõis vngẽtũ maria magdale na cõfecit. Mat. xx. B.
Deuotõ humil' ſepe ĩtrat vbi ſupba ſcĩa foris ſtat. Lu. xvi. A.
Deuotõis oleũ q̃ deſiderãt bõis ſe o pibꝰ exercẽ d̃et. iij. Re. xiiij. F.

Deuotōis ignē accipiet q̃ ſe p̄rō
pcc̄is mactat·iii·Re·xv·B
Deuotōis aq̄ q̄n ſiccate ſūt tūc va
rii deſcēs excreſcūt. Apocalipſis·
xvi·L·M
Deuotōres ſepe ſūt layci q̄ꝫ clerici
Judic·v·F
Deuota exercitia mētem ad alti
ora dona diſponūt·Act·vi·B·
Deꝰ plꝰ tribuit q̄ꝫ ꝓmittit·Nui·
xiii·K
Deꝰ trahit quos elegit· Mathei·
xvi·C
Deꝰ etſi morā fecerit tpe tā ſuo fa
cit qđ ordinauit·Act·xvii·A
Deꝰ dr̄ abſcōditꝰ·Apo·v·B
Deꝰ nō letat̄ in morte viroꝝ·ii·
Reg·xv·D
Deꝰ iudex iuſtꝰ finalit̄ tā delinquē
ti n̄ pcet·iii·Reg·ii·G
Deꝰ oīa p̄t cui nēo reſiſtē p̄t·iiii
Re·vii·B·Jhē·iii·A
Dyabolū q̄ via fugē demꝰ·Gene
xix·A
Dyabolꝰ laq̄os tēdit q̄bꝰ aīas ra
piat·Ge·xxii·A
Dyaboli ſeruꝰ efficit̄ q̄ eiꝰ frumēto
ſaciat̄ Ge·xxvii·G
Dyabolꝰ tūc hoīez pſeq̄t̄ q̄n ſuo do
minio renūciar̄ conat̄ Math iii D
Dyabolū baculo crucis vincemꝰ
ii·Reg·xix·D
Dyabolꝰ quos lactat necat·iii·
Re·iii·D
Diabolꝰ laq̄os varios tēdit vt qui
vnū euaſerit ī aliū cadat·iii·Re
xvii·B
Dyabolꝰ nō ē cōtētꝰ flumīe malo
rū·ſ etiā cōfidit q̄ iordanis influ
at in os eiꝰ Judit.i.B
Dyaboiꝰ deſtruē nitit̄ munimēta
religionis·iiii·Re·xx·C

Dyabolus illos deuorat̄ quos ī a
qua voluptatis delectari videt·
Tho·v·B
Dyabolꝰ deſcēdit ad noſciui reſi
ſtēdebemꝰ Judith·iiii A·Job.i.F
Dyabolus tranſfigurat ſe in āge
lū lucis·Jhere·vii·A
Dyabolus electos peruertere ſtu
det·Dan̄.i.A
Dyabolus eciam optimis ſuis or
namētis nudauit.i. Machabeo
rum·E
Dyabolus iniquos ſubleuat vt de
uotos ſubuertat.i.Machabeoruꝫ
x·F
Dyabolus mille artifex q̄n nocere
nequit virtute fraude aggredit̄
fortem·primo·Machabeorum·
xiii·B et eiuſdem·xiiii·B et·ii
Mach·vii·B·
Diabolus qui de celo cecidit pſeq̄
tur hoīem qui illuc aſcendit·Apo
xii· E
Diabolꝰ tēptādo venenū peccatoꝝ
infundit·Apo·xvi·C
Diabolꝰ ſp pſeq̄tur famulos xpī
Judic·viii·A·Ezech·xvii·A
Diabolꝰ deſiderat aīas tātū.i.Re·
viii·A
Diabolū aggrediētes ab oībꝫq̄ in
mūdo ſūt abſtinē deꝰ.i.re·xiii·E
Diabolꝰ mortē eternā inferre co
nat̄.i.Re·xxii·D
Diabolꝰ ſpūalē decorē a bonis de
trahē ſtudet·ii·Re·vii·B
Diabolꝰ aīam diuerſis corrūpēs
vitiis ignominioſe ad inferna de
ducit ii Re·x·B
Difficultates quas ſentiūt ad tē
pꝰ ſpūales dn̄s ab eis q̄nq̄ꝫ tollit
vt pꝰ ipm currāt ī odore vngētorū
ſuoꝝ Nui·xvii B

Dignitas ſeculi nō ꝓmouet hōiē
corā deo ſ; bō vita· Geñ· xliii· A
Dignitates ecc̄e q̄tuor gn̄a hoīm
aſcēdere ꝓhibētur· Deuto· ix· A
Dignitates ecc̄e carnalit̄ a ſpe lu
cri tpalis clerici vt plurimū q̄rūt
ii· Regū· v· B
Dilata n̄ ſūt ablata· ſ; q̄ regit ōīa
ip̄e diſpōit tpa dirigitq; dona in
nuēro p̄odē et mēſurā· Heſt· v· B
Dilectōnis ſignū exhib; opus bo
nū· Luce· vi· D·
Diligētib; deum omnia coopātur
in bonū· p̄mo· Regū· xxii· B
Diliges dn̄m deū tuū et ꝓximū tu
ū ſicut te ip̄z· iii· Regū· v· S
Diligētia i opib; ɔmēdat̄ Jō· iii· C
Diluuii imūdātis t̄bulatiōe pibit q̄
extra archā eccīe et ɔuētū iuſtoꝝ
p peccm̄ remāſerit· Geñ· v· D·
Dyna filia iacob a ſichem corrūpit̄
q2 curioſe puagat̄· Geñ· xxii· A
Diſcē q̄ cupit et i ſcia ꝓficē ſolus
ſedebit deu; orabit et cor ſuū peni
tēdo mūdabit· iii· Eſdre· vii· E
Diſcipline amaritudo toleāt̄ i clau
ſtro dū paſſio xp̄i cogitatur in ani
mo· Exodi· ix· A·
Diſciplinatus ꝓficit ruſticus caro
et ſeru⁹· Exo· p̄mo· E
Diſcipline aſperitas cōtra corrup
tionē carnalis voluptatis plurimū
valet· iiii· Re· p̄mo· E·
Diſcipul⁹ ille bon⁹ eſt q̄ boi magi
ſtri veſtigia imitat̄· iiii Re· ii· A
Diſcordia prelatoꝝ ex auiditate de
uotōnis ꝓcedit· ex quo eni carna
les ſūt ideo p carnalibus magis q̄
ſpūalib; cōtēdūt· Apoc· xvi· L· Vi
de alia in Cōtētio
Diſcrete ſūt pecōrib⁹ pēitētie one
ra imponēda· Nūi· xxiii· B

Diſcrete fortib; et infirmis ē cōſu
lēdū· deuto· iii· B q2 n̄ oēs cū for
tib; poſſūt ire ad bellū· deut̄· vii· A
Diſcretio dū mēte n̄ dirigit virtu
tū edificiū cōcito ruit· i· Re· ix· B
Diſcrete q̄ in via virtutū n̄ currit
enormit̄ et ſbito ſepe cadit· ii· Re·
p̄mo· D·
Diſcretiōis ſal in ōni ſacrificio of
ferre debem⁹· iiii· Re· ii· F·
Diſcutē interioā debem⁹ et mūda
ab imūdis ſeggregaē· Jud· v· A
Diſpēſator fidel' erit plat⁹· Joſue
xi· A
Diſputaē ɔtra hēticos aſtutos ſim
plex n̄ p̄ſumat ne ab eo vict⁹ ſibi a
aliis ſcādalū fiat· deuto· vii· B
Diſputādo catholic⁹ doctor bōa; he
retica doctrinā ab erroē ſegregans
ꝓ ſui munimīto in memoria repo
nē debet Ibidem· D·
Diſſenſio fuit iter paulū et barna
bā ſ; n̄ vitioſa· Actu· xii· A
Diſſimulaē apta etiā mala aliq̄ndo
eſt vtile· Geñ· vii· A
Diſſimulaē de⁹ pccā potētiū i p̄nti
videt̄· ſ; poſtmodū potētes potent̄
tormēta paciēt̄· Joſue· vii· B
Diues bon⁹ q̄d facē debeat· Exo·
xviii· D
Diues difficile itrat regnum dei·
Marci· iiii· A
Diuitiaꝝ poſſeſſio ē cōtentiōis oc
caſio· Geñ· x· A
Ditie deuotiōe; vaſtāt· apo· xvii R
Ditias dites ſuis dimittūt· a nudi
atq; pauperes ad inferos pgunt·
Apoc· xviii· D·
Diuitias quas dites hic deuorant
poſtea euomē debēt· dañ· quito·
A· et euſdē· ix· C·
Diuitias qui hic cupiunt in laqos

dyaboli cadūt· ij Mach.i.B
Diuites huiꝰ mūdi q̄ in pn̄ti vita
īpinguāt̄ bobꝰ piguibꝰ quos vi
dit pharao ſpant· Ge·xxvi· A
Dites ſcli nutre dn̄t paupes xpi
Math·xiij·E
Dites huiꝰſeculi ve magnū expe
ctāt inferni·Lu·xvi·C
Dites huiꝰmūdi nihil curāt de de
licijs celi·Lu·xi·C
Dites hic habūdātes poſtea dimit
tūt inanes·Judic·v·D
Dites q̄ ſolū trāſitoria ſitiūt letāt
a inſaniūt·et gaudēdo miſeri ad
mortē pgūt.i.Regū·xix·A
Ditib; iuidere paupes nō debent
Thob·v·C
Dites iimites deꝰ iimite tractabit
a eor diuicias extrahet deꝰ de vētre
eor Thob v D
Dites pij ad ſua ꝯuiuia paupes e
ſurietes iuitāt Job.i.E
Dites huiꝰmūdi ſperaē n̄ debent
in icto diuiciar ſuar Ezech xv A
Dites n̄ glorieēt in ditijs ſuis trāſ
eūt em̄ cūcta q̄ poſſidēt q̄i nunq̄
fuiſſēt Dan̄·iiij·A
Didē iubemur in tres ptes nosip
ſos et nr̄a Le·ij A B
Diſio pau̅ eq̄lis nō ſcindit vincu
lū caritatis.i.Regum xxij B
Diuinatorē q̄ cōſulit diuinū auxi
liū pdit iiij Regum.i.A
Diuinationibꝰ nec augurijs cre
dere debemꝰ Leui ix A
Doctores mali ſuā doctrinā n̄ ma
culāt p malā vitā·q̄ ergo dicunt
facite ꝛc̄ Leuitici iiij V
Doctores ſpūales a carnalib; ſciē
tia ſeculari inflatis vt plurimum
pſequūt̄ et diffamāt̄ Apo xi C
Doctorū vox dulcis eſt·q: mel et
lac ſub linguā eor Judic xi A
Doctor vera docēs ſi male viuat ſē
ipm̄ deturpat·ij·Reg vij D
Doctor q̄ aliū bn̄ inſtruit et male
viuit ore ꝓprio ſeip̄; ꝯdēpnat·iij
Regum·xvij·G
Doctores erūt velut candelabru;
caritate igniti et ſcīa lūmoſi Zac
ij·A·
Doloſus oīs dolorē doli dolebit·iij
Reg·ij·D
Doloſus hō ſp cū dolorē do lū ſuū;
cogitat viā pacis nūq̄ cognoſcit
.i.Machabe·xiij A
Dominando alijs crudelior fit ini
quus Exo iij·B
Dominationis celſitudo mltis ēit
ornata v̄tutibꝰ iij·Reg viij D
Domꝰ dei domꝰ vocari debet orati
onis mali āt p̄lati faciūt eā ſpelū
cam latronum·Job.i.E.i.Macha
.i.R
Dona iniq̄ abhominat̄ altiſſimus·
Deu·x·G
Dotes corpis et aīe deſcribūt̄ Exo
xxi·B
Draco ſignificat crudelē ſupbū et
auar Ezech xxix A
Draco ad mlta īt̄ptat̄ Apo xij·
Dragmā q̄rit mulier quā; pdide
rat Luce xv A B
Duodenarius numerꝰ p decurſū
ſcp̄ture ad numer intp̄tat̄ apoſto
lorū Gene xxiij D
Duodecī ſtelle ad mlta intp̄tant̄
Apoca·xij B C D
Duodecī fructus ligni vite exponūt̄
Apo·xxij A
E Brius i ebrietate ſua
arguēdꝰ n̄ ē·q: tūc nō
capit v̄ba correptōis
.i.Reg xix D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Eccleſia ex tēporaliū affluentia in ſpiritu eſt tepefacta · Apocalip viii · G

Eccīe ſtatus de bono in peius eſt mutatus Apo · vi · G

Eccīe ꝑmitiue pfectō declaratur · Apo · xii · D

Eccīa dei redditibus et diuitiis ꝑmo corrupta eſt · que a feruore ſpiritus incipiens in carne conſūmatur Apocalipſ · xvi · N · et euiſdem · xviii · b

Eccīa dei more ciuitatis ſuperne iherl'm debet eſſe ordinata · Apo · xxi · C D

Eccīe portas nullus ingredi debꝫ nec ad ſedem agni .i. ad dignitatē aſcendere niſi fuerit iuſtus et mūdus Apo · xxi · M

Eccīarū miniſtris qꝛ deo nō obediunt vbiqꝫ aduerſitates occurrūt Deu · xxiii · b

Eccīa de gentibus aſſumpta de diabolo reportauit triumphū · Judic · iii · A

Eccīa a criſto adulterans adulterarum more a xp̄o relinquitur ſine dote · Judic · xiii · C D .i. Reg · iiii · A · b · quarto · Regum · decio nono · C

Eccleſia de gentib9 que primo fuit ſterilis peperit plurimos · et iudea infirmata eſt .i. Regum ꝑmo · A

Eccīa ſedet in triſticia dn̄a gētiū .i. Reg · viii · b

Eccīam ſuam xp̄s ingrediēs ordinat ornat et mūdat ii Reg iiii C Vide plura Ibidē

Eccīa gentium de ſua oppreſſione ſynagogam accuſat · iii · Regum iii · C

Eccīa eſt a criſto fundatā edificata et conſummata · tercio Regū iiii · A

Eccīa xpī miniſterio mūdi edificatur iii Regum iiii D

Eccleſia criſti viuis ex lapidib9 edificatur iii Regum v A Exodi · xvi b

Eccīe ſtatus tres cōtinet hoīm gradus iii Reg · v N

Eccleſia que hic militat non niſi poſt mortem triumphat · tertio · Re v · P

Eccīe ſtatus et miniſteria deſcribuntur iii Reg vi B D

Eccleſia ꝑmitiua fuit paupꝫ diuitiis · ſed plena celeſtibus donis iii Reg vii · C D

Eccleſie ornamentum eſt ſolus decor virtutum tercio Regum octauo F

Eccleſia virtutes ſimul et honores ꝓpter malos rectores amittit iii Reg viii I K

Eccīe libertatē plat9 defendere debet · iiii · Reg · xvi C

Eccīam ſuam contra inimicum ſpūalibus armis munire debꝫ p̄latus Judith iiii b

Eccīa velut regina circūdata eſt diuerſitate ſtatuum et pſonarū Gene .i. C

Eccleſia paradiſi more omnia bona profert in ſe Geneſis ſecundo C

Eccleſia velut archa noe diuerſis hominum generibus inhabitatur Gene v C

Eccleſia tandem in montibus paradyſi poſt diluuium preſentis ſeculi pfectā quietem habebit · Gene vi D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Eccleſia cristi de gētibꝫ eſt a xpō in ſponſam aſſumpta· Geneſis· xvij·D·
Ecc̄iam cristi inſtigatione dyabo li hodie carnales regunt· Exodi· primo·C·
Eccia ſcā mōtis ſynai cōparatur· Exo·xij·A·B
Eccleſia cū ſuis miniſterijs in ar cha dei ad longum interpretat̄· Exo·xvij·B
Eccleſie membra deſtribuntur cū capite cristo· Exodi ·xvij H
Similiter exodi·xviij·A·B Apo.i.C.
Eccleſia duplex militans et triū phans interpretatur· Exodi· xviij·G·
Eccleſiarum miniſtri ſeruientes altari quales eſſe debent· Exod· xix·D
Eccleſie miniſtri erunt ab homini bus huius ſeculi habitu vita et moribus diuiſi· Exodi·xx· A:
Eccleſia tabernaculo teſtimonij comparatur Exo·xxv·C
Eccleſiarum miniſtri ſunt in criſ ti perſecutione primi· Mathei p̄ mo·D·
Eccleſiarum miniſtri negocijs ſe cularibus occupari non debent· Numeri·xiij·A· Nam deus pars hereditatis eorum· Ibidem
Eccīe miniſtroꝝ miniſteria deſcri buntur·iij·Reg·vi·O
Eccleſie nauicula multis tribula tionibus concutitur propē pccā· Math·xi·I
Eccleſia vinee cōparatur· Math xvij·D
Eccleſia de gentibus quando pri mo eſt inducta ad fidem cristi· Luce·xij·C
Eccleſia propter multa mala pro batur latronum ſpelunca· Joh.i. Ezechielis·v·A.i.Machab·p̄mo R·
Eccleſie nauicula propter defectū bonorum prelatorum multum pe riclitatur· Actu·xviij·B.i. Re· xix·A·
Eccīe ſtatus celo cōpatur· Apoca iij·A·B
Eccleſia cristi bonos et malos re cipit ſimul· Heſter.i.B
Eccleſia malignantium quam o dit dominus ſynagoga eſt ſatha ne· Job.i.G·Ezech·iiij·A
Eccleſia vinea domini verſa ē in amaritudinem ſibi· Yſaye·ij· A·
Eccleſia quaſi luna creuit vſqꝫ ī perfectum diem· Ezechielis pri mo·F
Eccleſia fundata eſt ſuper firmaꝫ petram· Ezechielis.i.O
Eccleſia que ī ſua humilitate cri ſtum ſuper omnia coluit nunc ip ſum in ſua exaltatione contemp nit· Ezechielis·vij·B· et eiuſ dem·viij·A·
Eccleſia que fuit in ſanctis ſuis ipſis poteſtatibus venerabilis et glorioſa poſtq̄̄ tepuit et tempora lia petijt diuicias cum honore a miſit· Ezechielis·xij·B·Danielis iij·B
Eccleſia quondam domina genti um quaſi vidua eſt derelicta· Eze chie·xv·B
Eccleſiam ſanctam ſuperbi tur bant prelati·primo· Machabe· p̄mo·C

Eccl eſiam ſanctam ſuis ornamen
tis nudatam viri ſancti deplo
rant· primo·Machabeorum·pri
mo·F
Eccleſie atcemi mili tes diaboli hõ
die occupant qui ſi mp licez popu
lum malo ſuo exemplo vbiqȝ de
uaſtant primo Machabeorum.i.
J· et eiuſdem·iiij· e· et eiuſdem·
v·D
Ecciam criſti vnō conſenſu prela
ti cū principibus ſcli defēſare dē
rēr·ij·Mach·iij·e
Eccīa ſancta oēm moꝝ hōneſtatē
amiſit qñ ambitioſos ad prelatu
ram admiſit·ij·Mach·iiij·A· et
eiuſdē·v·A
Eccleſiaſtici multas ſpūales pla
gas recipiunt in domo dei· Apo·
xvi·O
Eccīaſticos perſequentes et eorū
iura diminuentes et breuiter om
nes eccleſie oppreſſoēs a domino
flagellabuntur·primo·Regum·
v·A
Eccleſiaſtici quidam non ita in
peccato luxurie cuȝ iumentis pu
treſcerent ſi ſecum in domibus
mulierculas non haberent·iij·re
iij·C
Eccleſiaſtici ſicut ruſtici contra p̄
ceptum apoſtoli negocijs ſecula
ribus implicari non debent·iiij·
xv·A
Eccleſiaſtici affectione pura ad
ad altare accedent· ·Exodi·
xxij·F
Eccleſiaſtici proprijs humeris ñ
in vicarijs onera officiorum por
tare iubentur·Numeri·ſecundo·
A·
Eccleſiaſtici indigni ſacramenta
et officia eccleſie miniſtrare non
debent· Numeri·ſecundo·C· Et
qui digni ſunt·Vide Numeri·quar
to·A
Eccleſiaſtici plurimi more ſacer
dotum belis diuitias quas ex par
te criſti pro pauperibus ſuſcipi
unt ad vſus concubinarum expē
dunt·Dani·xi·D
Eccleſiaſtici articulo neceſſitatis
armis ſe defendere poſſunt.i.Ma
cha·v·E
Educatio mala multum adoleſcē
tibus nocet·quarto·Regum deci
moquīto·C
Egiptus quandoqȝ capitur in bo
no ſignificato·Mathei·primo·
D·J
Elati ſtulto labore ſeipſos conſū
munt·quarto·Regum·decimo
tercio·litteraliter per totū hꝫ in
Superbia·
Electio regis vel prelati quomo
do fieri debet·Deuteronomij·quī
to·C·primo·Regum·ſeptimo·
E·
Electiones heu prelatorum vt cō
muniter hodie fiunt ſecundū car
nalem affectum·primo Regum·
ſexto·B
Electio prelatorum non fiet ī ac
ceptione perſonarum·iij·Reguȝ
viij·D
Electio prelatorum ñ fit hodie p
pter decus morum ſed propter
munerum donum·tercio·Regū
xij·E
Electio ſuperiorum ſepius ſuſci
tat rixas.tercio·Regum decimo
tercio·e· Vide alia Prelatus et
Promoto·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Electorum numerus paruus ſtul
torum autem infinitus · iij · Reg ·
x · C
Elemoſina mundat pccm̄ · iiij ·
Reg · v · D
Elemoſinarij commedātur · Exo
xvij · M
Elemoſina in oleo comparatur ·
Exo · xix · O
Elemoſinam faciemus peregri
nis et aduenis · Leuitici · xi · G
Elemoſine quibꝫ et qn̄ ſūt erogā
de · Math · xi · G
Elemoſinis pccā ſūt redimēda ·
Lu · iiij · F
Elemoſinarij more zachei dabūt
hilariter largiter non diuiti ſed
pauperi indigenti · Lu · vi · A
Elemoſina a peccatoribus data
deo videtur grata · Actu · viij · A ·
Et diſplicet deo cuius manus eſt
ad dandum collecta primo · Reg
xix · A
Epyphania domini moraliſatur
Math · i · p totum ·
Equi boni et mali in ſcriptura in
ueniuntur · Apocalipſis ſexto per
totum ·
Equitas · ſꝫ in Juſticia ·
Errantes monitis et inductioni
bus de peccati fouea eruere debe
mus · Exod · xv · A · Vide in Apoſ
tata ·
Es ſonans et cymbalum tinniēs
ſunt clerici garruli contentionis
cupidiores q̄ꝫ veritatis · primo ·
Re · xiij · B · Vide in Scientia et
Studium ·
Eſau et iacob naſcūtur gemini
Gene · xvij · E ·
Etate ſimul et virtute homo creſ
cere debet · Nūi · xxi · E
Euangeliſte quatuor in quatuor
animalibus Ezechielis interpre
tantur · Ezechielis primo · G
Euchariſtia multa in ſe continet
miracula · ibi enim memoriaꝫ mi
rabilium ſuorum xp̄s reliquit ·
Apo · v · B
Euchariſtiam nullus niſi mundꝰ
manducare preſumat primo · Re
gū · xv · F ·
Euchariſtiam ſicut boni ſumunt
ad vitam · ita mali ad mortem · ij
Reg · v · C
Euchariſtiam cum ſumimus mēo
riam paſſionis habere debemꝰ · iij
Reg · xiiij · G
Euchariſtia eſt cibus confortans
infirmitatem noſtram · iij · Reg ·
xvi · F ·
Euchariſtia quō digne ſum̄ debꝫ
in eſu agni paſchalis inꝑpretat̄ ·
Exod · vi · E ·
Euchariſtie effectus multipharij
in virtutibus manne interpretā
tur · Exo · x · C
Euchariſtiam recepturi non niſi
a peccatis loti altare accedant ·
Exo · xxij · D
Euchariſtia ſumendo non minui
tur etiā ſi a mille ſumatur · Math
xi · F ·
Eunuchus regine candacis q̄ phi
lippum audiuit etiam alios voca
uit · iij · Regum · xiiij · A · in
fine ·
Exactam pauperum pecuniam
nunq̄ꝫ rector populi petere debet
ij · Reg · xix · E ·
Exactiones principum contra di
preceptum in ſubditos ſiunt ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Gene·iij·D

Exactores pauperum a prelatis
magis q̄ iuſti promouentur pro
pter proprium lucrum·Geneſis
xvij·F

Excommunicati ſunt a bonis vitā
di·Leuitici·quarto·C·ne conta
minentur·Leuitici·quarto·L et
vi·M·Minor tamen excommuni
catio non ſeparat a conſortio·Le
vi·e

Excuſare nos de malis operibus
non debemus·vulnera enim que
latent putreſcunt·Deuterono·
iiij·A

Excuſator ſuorum malorum me
retur perdere paradyſum·Gene
iij·K

Exempla mala mouent ad mala
iiij·Reg·xiiij·A

Exempla bona magis inſtruunt
q̄ verba·quales virgas poſuit
iacob tales fetus oues conceperūt
Geneſis viceſimoprimo·capitu
lo·B·C·D·

Exempla mala ſpiritualium ſecu
laribus mortem propinant·Exo
iij·B·C

Exempla mala facilius obſeruan
tur et imitantur q̄ bona·Exodi·
vij·F

Exempla fetida carnalium vitabi
mus velut morticinum·Exodi·
xiiij·K

Exempla ſanctorum patrum ſē
per āte oculos noſtros habere de
bemus·primo·Machabeorum·
xiij·B

Exemplum bonum ſenes iuueni
bus dabunt·ſecundo·Machabe·
vi·B

Exempla bonorum non maloruꝫ
imitari debent·Leuitici·quarto·
A·C

Exercitatio temptationum pro
deſt illis qui ingredi cupiunt ter
ram p̄miſſionis·Exodi·decimo
quinto·G·J

Exploratores terre ſancte morā
liſantur·Nūi·x·B

Extraneo nunq̄ te coniunges ſi
cut propinquo·non enim perma
nebit tempore neceſſitatis·Iudi
cum·xiij·A

Extra clauſtra cum mittimur a
cadaueribus mundi huiꝰ oculos
caſtos ſeruare iubemur·vt cuꝫ vi
riditate boni operis quaſi colum
be cuſti ad archam.i.cellam reu
tamur·Ge·vi·A

Fama bona ſemel leſā
difficulter ſanari pro
batur·Mathei·nono·
C·

Fama mala vix diuino numine
poſſit deleri·Actuum·ſeptimo·
D·

Fames crudeles facit·iiij·Regū
vi·G

Familia prelatorum pulchritudi
ne morum erit ornata·Apocali·
xiiij·A

Fato nullus ſubiacet homo·Lu·
xviij·C

Fatui illi ſunt qui more fatuarū
virginum laudes hominum que
runt·Mathei decimonono capi
tulo·A

Fatui a mūdanis ſancti putanē
qui gloriam mundi contēpnūt ꝛ
Marci.i.A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Febris malam ↄcupiſcentiam de
ſignat. que tunc curatur qn̄ q̃s
feruenter laborat. Mathei. ſexto
C.
Fedus cū deo paīte debem9 .i. Re
gū. xvij. B. C
Fedus cum inferno qui faciūt pa
cem et omnia perdunt. i. Macha.
vij. E
Felicitas. Re in Beatitudo.
Feneſtre templi prelatos et p̄di
catores deſignant qui lucem veri
tatis ſubditis amminiſtrant. iij.
Regū. v. F
Fermentum malicie in nullo ſa
crificio immolandum eſt. Leui.
iij. D
Feruor deuocionis coram deo ſub
leuat opus bonū. Apo. viij. A
Feruor indiſcretus multū ē picu
loſus. ij. Reg. i. D
Feruēter ↄplere debem9 opa dei
iij. Reg. vi. S
Feruor ſāctorum virorum in duo
bus ſeraphin interpretatur. Yſa
ye. iij. A
Feſta eccleſiē nō celebrantes et̄
na pena plectendi ſunt. Numeri.
xij. A
Feſta iudeoruꝫ litteraliter deſcri
būtur et ſpūaliter interpretātur
Numeri. xxi. B. Et quō carnalit̄
ab aliquib9 obſeruantur q̃ indal
ſare ꝓbantur. Ibidē. C
Feſtiuis diebus magis q̄ ferali
bus ſpūalit̄ occupari tenemur.
Numeri. xxi. D
Feſta ecclē qui nō colūt infidelib9
deteriores exiſtūt. qr deuꝫ oia vi
dere nō credūt. ij. Machabeo.
viij. A
Feſtucam in oculo fratris trabem
in noſtro non videmus iij. Re.
xvij G
Fiale angelorum diuerſas malo
rum plagas deſignant. Apoca.
xv. et xxi.
Ficus areſcit ſine fructu et ypo
crita ſine virtute. Mathei. decīo
ſeptimo. B.
Fides criſti ecclīam illuminans in
candelabrō aureo interpretatur
Exo. xvij. M. Similiter et ī lucer
na tabernaculi. que tamen ī alia
v ita extinguit̄ luce veritatis cla
reſcēte. Exo. xix. P
Fides firmata eſt ī ſanguine apo
ſtolorum et ſanctorum. Exod.
xvi. E
Fidem negantes ſunt ꝓſequēdi
etiam ſi eſſent amici cariſſimi. Ex
od. xxiij. B
Fideꝫ qui non habet quicquid fa
cit aut loquitur īmunduꝫ credat̄
Le. xiiij. D.
Fides pura ſimpliciuꝫ excellit ſē
pe fidem eccleſiaſticorum Mach
vi. A.
Fides p̄mo fuit modica. tandē vt
granum ſynapis eſt dilatata Ma
thei. x. L.
Fides firma facit etiam natuē im
poſſibilia. Mathei. vndecimo.
M.
Fides ſpes et caritas bene modēa
te menſuram reddunt vite pfcē
iij. Re. v O. Apo. xxi B
Fidei cauſa vrgente nō poes fra
tri ā parenti. Numeri. xix. B
Deuterono. v. B.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Fidem patrum imitantes videmur vt ad terram viuentium intrare possimus. Josue. iij. A

Fides transiuit de iudeis ad gentes iij. Reg. iiij. A

Fides cristi que in eccl'ia instruit vocatur conuiuium ad quod omnes inuitamur. Hester. primo. A. B

Fidei non inimicis nec ficte nec vere obedire debemus. sed potius mori eligemus quam scandalum ponere infirmis. secundo. Machabeorum. vi. C

Fides describitur. Exo. xvij. L

Fides ecclesie quando et quomodo floruit et quando defloruit. Vide in Eccl'ia

Fides amica in aduersitate probatur. ij. Regum. xiiij. B. Nota ibi pulchre textum

Fidem in male promissis rescindere licet. tercio. Regum. secundo. D

Figulus deus facit de ea dem massa vas aliud in honorem aliud in contumeliam. Iheremie. tercio. A.

Filius protervius inobediens parentibus a domino condempnatur supplicio mortis. Deuteronomij. viij. B

Filius prodigus redit ad patrem penitencia ductus. Luce duodecimo C.

Fingere licitum non est quando fictio scandalum parit. ij. Mach vi. C

Fictio que hominem latet deo patet in. Re. xij. A

Fictus et duplici corde reprobatur Leui. xi. E

Fictum nullum perpetuum. Act. iiij. A. et iiij. Regum. ix. B. Re i ypocrisis.

Flagella multa peccatoris. sperantem in domino misericordia circumdabit. Exo. v. A

Flagellum durum mollit duros et obstinatos. Leuitici quarto. P.

Flagellandi sunt pauci vt eorum exemplo corrigantur multi. Numeri xiij. F

Flagella dura prelatos malos expectant. Joh. i. E

Flagella non sunt reis crudeliter infligenda. Deuteronomij. duodecimo. E

Flagella que hic eueniunt iustum perturbare non debent. Thob. ij. A

Flagella que peccantes hic patiuntur deum honorare compellunt. ij. Macha. iij. D

Fletus. Vide in Lacrime.

Flos feni est gloria huius mundi. Ezech. xvi. A

Franciscus cum suis stigmatibus interpretatur. Apocalipsis. septimo. B

Franciscus pauper et mendicus de periculo mortis hos extrahit quos suo habitu vestit. Iheremie. sexto. C

Folia verborum iustorum non defluent et dabunt fructum in tempore suo. Ezech. xxi. C

Fornax babilonis incendium significat temptationis. Danielis. iij. B. C

Fornicatores cum iezabel eternaliter cruciabuntur. Apocalipsis. ij. F. G

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Fornicatio eſt fugienda· Apoca· xij·D

Fornicatores ſuperiores zeloſe pſeq̄ debēt· Numeri·xix·C·ſſe in Luxuria·

Fortitudinem ſpūs amittim9 qn̄ ſenſualitati carnis conſētim9·Judic·xiiij·C

Fortibus fortia ſūt cōmittenda· Deu·iij·B·

Fortis animus triumphat de maximis malis·primo·Machab·ij·A·

Fortitudo illorum deus eſt qui nō ponunt carnem brachium ſuum p̄mo·Mach·iij·C·nec confidunt in virtute ſua·p̄mo Mach·iij·F ſſe in Bellum·

Fortis impingens in fortem ābo merentur ruinam·p̄mo·Mach·vi·C

Fortiter mori q̄̄ turpiter viuere eleazarus elegit·ij·Machab·vi B·

Fortis eſt victor qui fortiter vincit ſeipſum·ij·Machabeorum· vij·E·

Fortuna nō eſt omnibus vna· Math·xvi·C·

Fortuna velut luna mutatur·creſcit decreſcit in eodem ſiſtere neſcit·Judic·viij·E·ij·Regum·vij F·

Fortuna iuuat audacem· primo Regum decimo·D·ſecundo· Regum·xix·E·primo·Machabeorum·vi·A

Fortuna proſpera ſtimulum qui pungit abſcondit· et infirmos decipit·aduerſa quidem ſicut latet ita patet·Heſter viij E

Fuga domini in egiptum prefigurabatur quando lex precepit ne lacte matris hedus coquatur· Exo·xv·C

Fuga mundi q̄̄ vtilis ſit iter iuſti iacob edocet quem dominus per viam rectam ab ira eſau deduxit· Geneſis·xix·A

Fuga turpis maculam dat glorie viri conſtantis·primo·Machabe x·A

Fugere debemus patrem et mrēz domeſticos inimicos et oīa que p̄ſtant occaſionem peccati· Leuitici xiij·A

Fugiens ioſeph cum maria et puero in iudeam reuertitur de egipto·Math·i·D·I

Fundamenta duodecim ſuperne iheruſalem interpretantur·Apoca·xxi·

Gabaonite yprocritarum ſpeciem gerunt Joſue viij·A·Etiam penitentes deſignant·Joſue· ix·A·

Gaudij mundani extrema occupat luct9·Act·x·C

Gaudere nemo in ruina inimici p̄ſumat·nec de caſu eius gaudeat quia nullus a ruina ſecurus. Apocalip xi·E

Gaudebūt ſancti pro diebus q̄bus humiliati ſunt·Apocalipſis· xix·A

Gaudium ſpūale magis amat dominus q̄̄ eterna dura·Math vij·D

Gaudium mundi et paradiſi·ſſe in Eterna·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Gētiuꝫ vocatio et iudeoꝝ cum de
probatio interp̄tatur · gē · ix · B ·
.i. Regū · iiij · A · iij · Regū · viij ·
A Heſt · ij · C Math xij C
Gentes cū iudeis in duob⁹ cecis
a xp̄o illuminatis deſcribūtur ·
Math · xvi · E
Gentes ſeptē terre ſcē moralit̄ i
terpretantur · Deu . i . A · B
Gentes ceci illūīati ſunt · viden
tes iudei cecati Iudic v · E
Gentes a lepra peccatorū mūda
te criſto ſunt in fide coniuncte ·
iiij Reg · v · A
Gentilitas iudeos derelictos nō
contemp̄net · geñeſis · duodecīo ·
E · F
Gentilitas ad criſti matrimoni
um inuitatur · geneſis · decimo
ſeptimo · D
Gentiles ad fidem precesserunt
iudeos · Numeri · xviij · A · Math ·
viij · A
Gentiles repulſis iudeis vineam
domini intrauerunt · Mathei ·
xvij · C
Genua diſſoluta roborare debē
mus vt dyabolo fortiter repugnē
mus · Iudicum · ſexto capitulo ·
A ·
Genua curuabunt ſenes cum iu
nioribus nobiles cum potentib⁹
deo excelſo · ſecundo Regum · ſex
to · A
Gladium bis acutum contra ini
quū iudex criſt⁹ vibrabit · Apoca
xix · C
Gladij ancipites in manibus p̄
dicatorum ſunt ad alligandos re
ges in compedibus · Iudicū ſecū
do · E
Gladius ſalomonis . i . exam̄ xpi
iudicis verū a falſo diſcernens
abſcondita producet in lucem ·
tercio Regum tercio capitulo · B
et infra ·
Gladium ſuum dominus ſangui
ne inebriabit peccatoris · horren
dum ergo eſt incidere i man⁹ dei
viuentis · Ezech x A
Gladius peruerſorum intrat in
corda illorū · ij · Paralippomenon
ij · B
Gloriā ſuam dn̄s alteri nō dabit
Exo xxij D
Gloriam paradyſi ſolus dignus
intrabit Mathei xviij · B · Exo
decimooctano F Numeri viceſi
mop̄mo A
Gloria ſanctoruꝫ cū pena damp
natorū interpretatur Exo v D a
Apocali xix A et Apocali viceſiō
p̄mo R
Gl'a celorū per ānū iubileū ſigē
Leuitici xvi A
Glorie celeſtis intuitu cūcta ter
rena ſunt deſpicienda · Mathei ·
x · R
Gloriā intrāt celi qui ſtolas ſuas
lauant in ſanguine agni · Apoca
vij · D
Gloria celorum tanq̄ mare vitre
um habundantiam claritatis ſan
ctis miniſtrat · Apocalipſis xv ·
A ·
Gloria ſanctoꝝ erit ſine defecti
bilitate · Apo · xxij · A
Gl'a celeſtis patrie illos quos
recipit liberos facit · Deuterono
xv · A
Gloria differt ā gloria ſicut ſtel
la a ſtella in reſurrectione ſecun
da · Heſter · primo capitulo ·
C ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Gloriam celeſtem cum anima
viderit aperte intelliget qđ i cor
hominis nunꝙ aſcēdit · tercio re
gum · viij · B et F
Gloria mundi eterno termina
bitur luctu · Apocalipſis · xvij · A ·
et · xviij · D
Gloria mundi ſicut fumus exalat
et euaneſcit · Ezechielis · duodeci
mo · C · decimoquarto · A · decimo
quinto · A
Gloria huius vite variatur ima
gine lune · ſecundo · Machabeo ·
iiij · B
Gloriam victorie noſtre nō no
bis ſed domino attribuamus q̄
dedit illam · primo · Regum · xiij ·
I · ij · Regum · xx · B · Vide alia ī
Victoria ·
Gloria illa iniqua eſt que aliorū
dampno exurgit · primo Mach
iij · g ·
Gloriam vanam qui appetunt
ſepe confuſionem incurrunt · pri
mo · Mach · vi · D · E · re in Vana
gloria ·
Gloria carnalis eſt ſicut flos feni
Danielis · ij D · E Aruit em̄ fenuz
et decidit flos · Danielis · quarto
A · F et eiuſdem · v · A
Golyam dauid proſtrauit et cri
ſtus dyabolum ſuperauit · i · Reg ·
xiij · A
Gracia dei in bono nos cōſeruat ·
Exo · ij · F
Gracia dei nunꝙ hunc deſerit q̄
pro deo temptationibus viriliter
reſiſtit · Exodi · ſeptimo · B ·
C ·
Graciarum diuiſiones a domino
miniſtrantur ſecundum capacita
tem vniuſcuiuſ · Exodi · decimo
ſexto · B ·
Gratia dei qui abutitur tenebras
exteriores meretur · Mathei ·
xix · D
Gratia dei gloriam meremur e
ternam · Mathei · decimo nono ·
D ·
Gratia carens diuina nichil age
re poteſt qđ ad ſalutem ſpectat ·
Luce · i · C
Gratia dei omnia meremur · ſine
qua poſſumus nichil · Luce · tercio
A ·
Gratia copioſius irrigat iuſtum
vbi ante habūdauit peccatuz · Lu
iiij · D
Gratia et veritas per iheſum cri
ſtum facta eſt · Numeri xx A · iiij
Reg · ij · C
Gratia dei copioſius et citius flu
it in conuallibus humilium ꝙ in
ſuperbis et lubricis montibus gel
boe prelatorum · Iudicum · tercio
C ·
Gratia dei cum hominem deſerit
in multa pericula ruit · ſecundo ·
Regum decimo ſexto A ·
Gratiam nobis datam dyabolus
temptando tollere curat · iij · Re ·
xviij · A
Gratie vita quam peccando mor
tificauimus penitendo recupera e
debemus · tercio · Regum · xviij ·
K L ·
Gratia diuina ſecretum et quie
tem amat · quarto Regum terci
o · D
Gratiam peccatis amiſſam qui
recuperare deſiderat ſecretuz cor
dis intrare debet · quarto Reguz
iiij · I

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Gratiā et gloriam deſiderantes fortiter irrumpere debent in hoſtes ſecundo Regum decimonono F·

Gratiam ſancti ſpiritus giezi vē didit· ſymon magus emē voluit ſed criſtus ementes et vendentes de templo eicit· iiij· Regum· v· E

Gratie fonte in nobis ſiccato ardore concupiſcentie ad omnia impellimur mala· Judith· ſexto capitulo· A

Gratia domini corda arida virēſcere facit· Ezechielis· decimo ſexto· A· B

Gratia excellens in naturalibus ſine caritate nichil prodeſt immo ſine hac multi gratioſi ceciderūt et perierunt· quarto · Regum· xv· F

Gradus eccleſiaſticos indignus non debet aſcendere· neqꝫ infirmꝰ qui non vult morte pro criſto mulctari· Exodi · duodecimo capitulo· B·

Gradus eccleſiaſtici non ſunt a more carnali tribuendi· Exodi · iiij· E· Vide alia in Prelatus

Gradus hominum tres in ecclīa inueniuntur· iij· Re· v· N· Vide in Eccleſia

Gradus peccatorum dauid per ordinem deſcribuntur ſecundo Reg viij· A

Gradus proficiendi et innouandi de carne in ſpiritum.i. Regum vij· B

Gradatim fiet aſcenſus ad alta· iij· Re· viij· F

Gubernatio vbi non eſt corruet populus· quarto· Regum· decimo quinto· B· primo· machabe· .i. B

Gula excitat venerem et facit fortem inermen· Judith· viij· A

Guloſi cultores ventris dampnabuntur cum piſtore pharaonis geneſis· viceſimo quinto capitulo· A· B

Hereditas ad quā feſtinatur in principio in fine benedictione carebit· ij· Re.i. D

Hereditatem paternam qui magis ꝓpinqui ſunt ex iure habebūt Numeri· xx· B

Hereſis ſicut aerem morticinum ſic illum quem inſtruit inficit atqꝫ corrumpit· Leuitici· quarto N·

Hereticorum turpitudo.i. infidelitas cernitur quando ad altare domini.i. fidem catholicam per gradus equalitatem trinitatis nō tenentes aſcendere conantur. Exo xij· G·

Hereticum hominem cum ſuis adherentibus deuitare debemus: Exodi· xiiij· L· primo· Eſdre primo· B

Hereticus non ab errore ſed pertinatia iudicatur· Leuitici· ſexto· D·

Hereticus obſtinatus igni tradēdus eſt· Leuitici· ſexto capitulo· J·

Hereticorum doctrina coinquinat audientes· Le· viij· B

Hereticorum praua doctrina deſcribitur math· x· D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Hereticus et propheta falſus de medio fidelium eici debet · Deutero nomij · quinto capitulo · B · et vi · A

Heretici vt ſimplices decipiant ſi cut agnos lupi ita doctores po puli fideles perſequi ſtudent · pri mo · Regum · ix · B

Heretici telis ſcripture catholicos vulnerare conantur · primo · Ma chabeorum · quinto capitulo · · G ·

Herodes perſequitur criſtum et caro iuſtum · Mathei primo capi tulo · F

Herodes criſtum paruulum occi dere voluit eo quod futurum eum re gem audiuit · quarto · Regum · xi · B

Holocauſtum quid eſt et quomo do nos holocauſtū eē poſſem9 Le uiti · i · A

Homicida anime ſue plura reme dia poteſt inuenire Numeri · xxv per totum

Homo deſcendit de ihrlm in iheri co · Lu · vi · A · quia poſt lapſum in multas deuenit miſerias · Nume ri · xvij · A ·

Homo cum in honore eſſet non intellexit · Ezechielis · ſeptimo · A ·

Honeſtas eccleſiaſticorum ī quo latet · ij · Reg · vij · B

Honorem nemo ſibi aſſumat ni ſi qui vocatus eſt a deo tanquam aa ron · Mathei ſexto · D · i · Regum · vij · E

Honoratur homo minus inter no tos in patria quam inter ignotos in terra aliena · Luce · ſecundo capi tulo · A

Honorari ab hominibus nullus deſiderat bonus · Actuum · decō · B ·

Honore digni ſunt qui bene do cent et melius viuunt · Actuum · x · A

Honorem cum merore amicis ſu is mundus propinat · Actuum · x · E

Honor celeſtis dabitur ſanctis q̄ hic facti ſunt obprobrium homi num et abiectio plebis · Apocalip xi · E

Honorare filij tenentur parētes Deuteronomij · ix · B · et Joſue · v · A

Honorē xpi deſiderāt principes mundi · Dani · iij · B

Honorare iubemur prelatos eti am diſcolos primo Regum xviij B · ij · Reg · v · D

Honorare ſanctos dei debemus iiij · Re · i · D et eiuſdem · ij · G · et iij A ·

Honorandos eſſe ſcōs ds oſtēdit iiij · Re · xvij · A

Honorare debent ſubditi ſuperio res et viri ſuas vxores · Heſter p̄ mo · G

Hoſpiciū cordis bonis opib9 xpō preparare debemus · ge · xviij · F · iij · Re · viii · G · iiij Reg · iiij · G Lu xvi · D · Joſue · i · B

Hoſpicium cordis ſine macula cri ſto ſeruare debemus primo Reg xix · A · Vide alia in Cor · Taber naculum Templum Conſcien tia ·

Hoſpitalitas abrahe deſcribitur·
Geneſis·decimoquarto·F·L·
Hoſpitibus ſuis deuoti et religio
ſi recompenſam facere debent·
·iiij·Reg·iiij·F
Hoſtem antiquum nunq̄ crede
ris in amicum·primo·Regum·
x·D
Humanum genus per peccatum
cecatū per criſtum eſt illuminatū
Joh·v·A
Humanum genus poſt criſti ad
uentum ab angelis eſt honoratū
Apo·xix·C
Humanum genus in adam extī
ctum p noſtrū heliſeum iheſum ē
recuperatum·iiij·Regum·iiij·
G et per lignum crucis de profun
do peccati extractum·iiij·Reguʒ
v·B
Humanum genus morte damp
natum in aduentu virginis ē ſal
uatum et exaltatum·Heſt·iiij·
A·Ezech·ij·A
Humiliari aut deprimi neſcit quē
deus exaltat·Geneſis·viceſimo
ſcd̃o·C
Humiliat dominus confidentes
in ſua virtute·Ezechielis·decimo
quarto·A
Humiliari agar ab angelo ſub do
mina ſua ſara iubetur·geneſis·
xij·A
Humiliatio et deſpectio in preſē
ti ſeculo non minuit premium in
celo nec meritum in hoc mundo·
gene·xxiiij·C
Humiliare ſe debet peccator intui
tu peccatorum ſuorum·Deutero·
x·D
Humiles gratiam et ſapientiam
in corde poſſident. geneſis. viceſi
mo ſeptimo·E
Humilium corda· ſpiritus ſanc
tus requirit·Numeri·viij·F
Humilitas meretur illuminari
ſuperbia cecari·Numeri·decimo
octauo·B
Humilem innocentiam criſtus
commendat·Math·xiiij·A
Humiles in hac vita exaltabun
tur in futura· Luce·vndecimo·
C·
Humilitas plus apud deum va
let pro peccatoris q̄ preſumptio
iuſti arrogantis·Luce· quindeci
mo·B·
Humilis ſepe in altū de minimo
creſcit·Math·x·L
Humilis ſimplicitas ſepe īpetrat
de quo ſuperbia preſūptuoſū de
fraudat·Lu·xv·C
Humilibus ſolis porta apietur cele
ſtis·Lu·xvi·B
Humiles ſepe cum ſimplicitate fa
ciunt que magni et ſcientifici ne
quaq̄ poſſunt·Judicum·tercio·
C·
Humilem et contritum corde re
cipit deus·primo· Regum decīo
ſexto·C
Humilem et contritum corde de9
non deſpiciet·ſecundo·Regum·
xx·C
Humiliat deus heliam minus hu
militer ſentientem·tercio Regū
xvi·L
Humiles ſpū ſaluabit dñs·Heſt
.i.D
Humiles deus exaltat q̄ potentes
de ſede deponit·Ezechielis·octa
uo·C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Iacob altera vice bene
dictionem ſubripuit
eſau · geneſis · decimo
octauo · capitulo · A ·
Fugit iram fratris ſui · geneſis ·
xix · A
Iactanter de ſuis viribus preſu
mentes ſepe parum agunt · Ma
thei decimono capitulo · F · Vide
alia ī Preſumptio et Vana glo
ria ·
Iepte ſuperat amnon · Iudicū ·
ix · A
Ignis alienus concupiſcentiarū
non debet in altari cordis offerri
Leui · iij · A
Ignem deuotionis in corde ſerua
re debemus · ſecundo Machabeo
rum · i · C
Ignorantia quandoq excuſat ·
Exo · xiiij · D
Iherico ſpiritualiter interpretatur ·
Joſue · v · p totū
Iheruſalem deſtruenda prophe
tatur · Mathei decimo ſeptimo ·
· C ·
Iheruſalem per titum et veſpaſi
anum deſtruitur · quarto Regum
ſecundo · capitulo · g · Vide in Iu
deus ·
Ihesus ſaluauit populum ſuum
a peccatis eorum · Joſue · i · et iiij ·
Re · iiij · g ·
Ihesus mortuus p gente tcia die
reſurrexit · tercio Eſdre · quinto ·
A · Re in Xp̄s
Illuſores illuduntur · ſecundo ·
Machabeorum ſeptimo · C · Vide
in Deridere ·
Imperfecti quoq et infirmi in ſa
gis tabernaculi intelliguntur ·
Exo · xviij · R

Incarnationis miſterium vocat
canticum nouum Apocalipſis v
C · Vide in Aduentus et in Chriſ
tus ·
Inchoarē feruenter eſt multorū
paucorum in feruore perſeuerarē
Dani · ij · F
Indulgentie ab illo qui poteſt et
in caritate poſito conceſſe exſol
uunt delictum quarto Regum ·
iiij · B
Infernus tenebrarum et miſeria
rum eſt locus Exodi quinto capi
tulo D
Inferni amaritudinem ſapiet q
hic ſuauia guſtat · Johannis pri
mo · D
Infernus penas ſoluet iniquis g̃
ues et multes · ipſa quidem pe
na eſt grando · que quaſi talentū
compluere prenunciatur · Apoca
lipſis · decimo ſexto M et Apoca
viij · R
Inferni profūda recipiunt quos
hic ſua ſcelera premunt · ibi luge
būt qui hic riſerunt · et pro iocū
dis amara habebunt · Apocalip ſ
xviij · E
Infernus quos tenet igne et ſul
phure crbat · Apocalipſis · decimo
nono · g
Infernus inſaciabilis deuorat
cuncta · Danielis ſeptimo · capitu
lo · E
Infidelis incipiens corruptus
et abhominabilis fit in vijs ſuis
ſecundo Machabeorum · octauo
A ·
Infidelis eſt vt arbor infructuoſā
Leuitici · decimo quarto capitulo
D · et euiſdem · decimo ſexto capi
tulo · F

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Infirma mundi elegit de⁹ vt cō
fundat fortia· Iudic· iij· C· et e
iuſdem· vi· F· Exo· xij· D· primo
Regum · viceſimo· A· iiij· Regū
v· C·

Infirmi bone voluntatis de ſuis
temptationibus deſperare non
debent· Apocalipſis· tercio caplo
C·

Ingenium qui habet non ſicut
talpa ſemper laborabit ſub ter
ra· ne iuſta eum teneat pena·
Math· xix· E·

Ingratitudo in agar extitit que
ſaram dominam ſuam poſt cōcep
tuʒ contempſit· Geneſis· duodeci
mo· C·

Ingratitudo perdit quod gratia
dedit· Ezechielis· ſeptimo· A
C·

Ingrati et elati ſunt qui beneficia
a exhibita non recognoſcunt· ij·
Paralip· tercio· C· ſecundo· Re
gum· vij· A·

Inimici hominis domeſtici eius·
ſecundo· Regum· duodecimo· A·
Iheremie· viij· A

Inimicus hominis quondam op
preſſus nunq̄ erit tutus amicus
Iudicum ſecundo· B

Iniquitates ſue capiunt ipſum·
Deu· vij· C·

Innocens pauper perit· iniquus
dimittitur diues· Mathei· viceſi
moprimo· C·

Inobedientes· Vide in Obedire
nolentes·

Inſidiatur dyabolus iuſtis· Apo
xi· E· F

Inſidie varie malorum facere de
bent hominem cautum ne dicat
aut agat quo eum capiat et ſu
us inde gaudeat inimicus· tercio·
Regum· xv· D·

Inuidia dyaboli mors intrauit ī
orbem terrarum· Geneſis· quar
to· E·

Inuidia malorum perſequitur
vitam et famam bonorum· Ge·
iiij· C

Inuidere fraterne gratie nunq̄
debemus· Numeri· octauo· D
Marci· iij· E·

Inuidia nec amicis nec proximis
parcit· Numeri nono· A

Inuidia multos inimicos facit·
etiam cariſſimos offendere nō ve
retur· Numeri· xiij· B· danielis
· vi· A

Inuidus omnia etiam bona ī ma
lum interpretatur· Mathei· no
no· A·

Inuidiam paruulis excitat proſ
peritas aliena· Luce· quarto·
A·

Inuidia benefactori ſuo non par
cit· primo· Regum· decimo quar
to· B

Inuidus doloris ſui gladio ſeip
ſum ſtulte tranſfigit· primo·
Regum viceſimo ſecūdo· B·

Iordanis ad multa interpretatur·
Ioſue· ij· per totum·

Irriguum ſuperius et inferius
axa recepit· Ioſue· duodecimo·
A·

Iubileus annus in futuram
vitam interpretatur· Leuitici·
xvi· A

Iudas tradidit dominum et ſuſ
penſus crepuit medius· ij· Reg
xiiij· A

Iudeorum ſacrificia non ſunt deo
accepta Ge· iiij· A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Judei qui cristum occiderunt ve
lut cayn in nacionibus vagi erũt
Gene · iiij · A

Judea deseritur · fides a gentibus
recipitur · Genesis nono capitu
lo · B

Judei a cristianis sustinendi sũt
Gene · xij · F

Judei persecuti sunt cristianos si
cut esau iacob · Genesis · decimo
nono · E

Judeus carnali sensu calciatus ne
scit accedere ad sacramentum in
carnationis · Exodi · primo capitu
lo · M

Judeis cecitas contigit · cum ple
nitudo gentium intrauerit om
nis israhel saluus fiet · Exodi · ij ·
A ·

Judei primo spiritu inceperunt ·
tandem vt stulti carne cõsumma
ti sunt · Exodi · decimo octauo ca
pitulo · M

Judei velut lapis ĩ malo indura
ti sunt · Mathei · secundo capitulo
B · Postea redituri ad cristum ·
iij · Re · xiiij · J

Judea postquam intrauerit gentium
plenitudo salua fiet · Mathei · oc
tauo capitulo · A · secundo Regũ
quinto · capitulo · B · Johannis ·
vij · B

Judei a deo reprobati sunt · Ma
thei · decimo septimo capitulo · C
et eiusdem · decimo octauo capi
tulo · A

Judeorum reprobatio gentium
que electio in prodigo filio signifi
cantur · Luce · duodecimo capitu
lo · C

Judei temporale regnum timen
tes amittere non curantes celes
tes cristum volebant occidere · et
sic perdiderunt vtrumque · iiij · Re ·
xij · A

Judex semper per seipsum factuz
peccati examinabit · Genesis ·
xiiij · B

Judex cecat qui munera amat ·
Gene · xix · D

Judex reus reũ iudicare timebit
Joh · iiij · B

Judex causam populi diligenter
inuestigabit · Apocalipsis · vicesi
mo · I

Judex iustus amicum vel filium
contra iusticiam non iuuabit ·
primo · Regum decimo capitulo ·
G ·

Judex nullum condempnet nisi
prius vtriusque partium causas
auscultet · secundo · Regum decĩo
tertio · A

Judex qui iuste iudicat nemini
parcere debet · tercio · Regum se
cundo · D

Judex sicut loco et dignitate ita
etiam precellet virtute · iij · Reg
viij · D

Judex post districtam malorum
discussionem punire debet crimi
na certa et nota · tercio · Regum
xv · E

Judex impium pro muneribus iu
stificare non debet · tercio Regũ
xvij · D

Judex cuius mentis oculos car
nalis affectus cecat innocentes
cũ nocentibus dampnat · Danie ·
xi · C

Judices mali in alijs sepe puniũt
quod ipsi facere non verentur ·
Genesis · vicesimo quarto capi
tulo · D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Judices tales conſtituantur qui
auariciam non ſequantur· Exo·
xi· H·

Judices quare inſtituunt· Vide
Deu· v· A

Judices populi primo peccata
corrigent propria· deinde repre
hendant aliena · Judicum ·
xvij· B

Judicis mali ſtatus deſcribitur·
tercio· Regum· octauo· E· et ſta
tus boni interpretatur· Daniel ·
viij· A·

Judices iniuſti et iniqui ſunt ꝗ
amore principum contra inſon
tes ſententiam ferunt· iij· Regũ
xviij· A·

Judicare proximum nouimus·
noſipſos ſepe palpamus· iij· Re
xvij· G

Judicare alienum ſeruum qui
ſuo domino ſtat á cadit nemo ꝑ
ſumat· Mathei· ix· A

Judicabimus de aliorum feſtucis
cum noſter oculus fuerit mun
dus· Geneſis· viceſimoquar
to· D·

Judicium iuſte et circunſpecte a
gatur · ne iuſtus cum iniuſto ſi
mul dampnetur· Exodi· decimo
quarto· B

Judicium iuſtum [illegible]ſcribitur·
Apo· iiij· C· D

Judiciorum modus et ordo cum
ceteris miniſterijs interpretatur
Apo· iiij· D· E· F

Judex criſtus qui fecit omnia in
numero pondere et menſura ad
ueniente die iudicij dabit vnicui
qꝫ ſecundum opera ſua· Apocalip
ſis· xi· A

Judex criſtus in die iudicij mit
tet falcem ſuam in meſſem ter
re· Apocalipſis· decimoquarto
H· et in vineam terre· Ibidem·
K· malos male perdet· Eiuſdem·
xvi· A·

Judex criſtus gladium bis acu
tum contra corpus et animam in
fine mundi vibrabit· Apocalipſ
decimonono· C· Tũc carnes ma
gnatum et dampnatorum demo
nibus dabit ad cruciandum ·
Ibidem· D· Et mittet eos in ig
nem eternum· Apocalipſis· viceſi
mo· A·

Judex ſeuerus erit criſtus in no
uiſſimo die· Ezechielis· primo·
O·

Judex iuſtus criſtus inebriabit
in die vindicte ſagittas ſuas ſan
guine peccatoris· Ezechielis· deci
mo· A

Judex criſtus cornua anticriſti
membrorumqꝫ ſuorum contere
re debet· Danielis· ſeptimo· M
N·

Judicis faciem precedet ignis
multum ſeuiens in peccatores· A
pocalip· viij· E

Judicij dies inter bonos et ma
los diſcernet quos carcer preſen
tis ſeculi ſimul tenet· Geneſis·
viceſimoquinto· B· Mathei· de
cimo· O·

Judicium dei ſemper timere debẽ
mus · quia horrendum eſt inci
dere in manus dei viuentis· Lu·
xi· D·

Judicium ſine miſericordia fiet

illi qui non facit miſericordiam.
Lu. xiij. B
Judicium ex inſperato ſuperueni
et bonis et malis. Luce. decimo
nono. B
Judicij dies vltima omnia etiam
abſcondita deducet in lucē. Apo
vi. C
Judicij dies amariſſima iniquis
pro delicijs reddet amara. Apoca
lipſis decimo ſexto capitulo. E.
Tunc cruſtus obſcurabit omnē
mundi gloriam illuſtratione ad
uentus ſui. Jbidem. K. et talen
do eterne damptionis multiplici
busq̧ penis malos compluere de
bet Jbidem. N
Judicij tremenda dies peccato
rum tenebras pandet. quia tunc
conſcientiarum libri aperientur.
Apo. xx. G
Judicij examen ſecundum interi
orem conſcientiam non ſecundū
exteriorem apparentiam fiet. ſi
cut de decem viginibus patet.
Mathei. decimo nono capitulo.
A.
Judicio dei occulto ſepe impedi
tur iter predicatoris in vocatio
ne peccatoris. ne cumulus augea
tur dampnationis. Actuum. duo
decimo. B
Judicia dei occulta mirabilitē diſ
ponuntur pro voluntate diuina
Geneſis. decimo nono capitulo
F. Actuum. decimo nono capitu
lo. A
Judicio dei iuſtiſſimo ſepe contin
git q̄ qui non penit et quando de

buit et potuit ī vitā penitere nō
poteſt in morte. Joſue. decimo.
A.
Juramentum bonum et honeſtū
ſicut lex obligat ſemper. Joſue.
xij. B
Juſticia ſine perſonarum accepti
one eſt facienda. exodi. decimo
tercio. M
Juſticia eſt velut aranee tela.
que muſcam id eſt pauperem illa
queat. ſed cornutum bouem id ē
diuitem liberum abire permittit.
primo. Regum. decimo capitulo
A.
Juſticia pro nullius amicitia eſt
relinquenda. Mathei. primo.
E.
Juſticia dei ſepe ſtricte vlciſcitur
peccata que videbantur neglecta
tertio. Regum. ſecundo capitu
lo. G
Juſticia dei etſi puniendo miſeri
corditer differtur. non tamen
aufertur. primo. Regum vndeci
mo. B.
Juſticia dei quādoq̧ peruerſis ho
minibus peccata corrigit. tertio.
Regum. decimo tertio capitulo.
A. Jniquorum tamen nocendi
peruerſam voluntatem quam
non dedit ſimiliter punit. Jbi
dē. B
Juſticia et veritas in omni cauſa
ſibi obuiare debent. ſecundo. Eſ
dre. iiij. A
Juſti conſcientia eſt velut para
dyſus virtutibus plena. Geneſ.
ij. e

Juſtorum cauſā dn̄s ipſo patrat·
Gene·xiiij·E.
Juſtus cum ſuis operibus in can
delabro tabernaculi et ſuis attinē
tijs moraliter interpretatur· Ex
od·xvi·T·
Juſtus et perfectus plures in ſe
virtutes habere debet·Exod·
xxv·B
Juſti vere ſunt quos nequicie ali
orum non incendunt·Numeri·
xiiij·G
Juſtus eſt ille qui facit alteri qđ
ſibi vult fieri·Math·xv·A
Juſtus fide firmatur·ſpe erigit·
caritate perficitur et conſumma
tur·iij·Re·v·O
Juſtus arrogans deo magis diſ
plicet q̄ peccator ſua vulnera plo
rās·Lu·iiij·C·
Juſtus de anguſtia liberatur·et
traditur impius pro eo·Heſter·
v·A·
Juſti vita perfectio deſcribitur E
zechie primo A·Dan̄·iiij·D· et v
A·Vide alia in perfectio: et in ec
cleſia·Nam quod de eccleſia alle
gorice·hoc et facile ad vitam iuſ
tum moraliter trahi poteſt·
Juuētutē noſtrā offerre deo debe
mus·Le·i·C

LAborum bonorum glo
rioſus eſt fructus·Ge
ne·i·R
Laborare fortiter i hac
vita debemus· quia veniet tem
pus quando operari non licet·Ex
od·x·I
Laborantes manibus ſimul deuo
te orare debemus·primo·Eſdre·
·ij·A
Labrū eneum deſcribitur et int
pretat·Exo·xxx C
Lacrimarum genera tria deſcri
buntur· Exodi·viceſimo ſecun
do·E·
Lacrimis amaris maculas cordis
lauare debemus·tercio·Regum
vi·B·
Lacte iahel ſiſaram inebrians cla
uo caput eius transfixit·Judic·
iiij·C
Lapides duodecim ciuitatis noue
iheruſalem deſcribuntur et inter
pretantur·Apocalipſis·viceſimo
primo·R·
Lapides in rationali iudicij mo
raliſantur·Exodi·viceſimo·E·
F·
Lapidem angularem criſtum re
probauerunt edificantes·tercio·
Regum·quinto·S·De lapidibus
vide plura·Ezechielis·decimotercio·
·B·
Latrones qui bona rapiunt et
perſonas interimunt crudeliter
agunt· Deuteronomij·nono·
·C·
Laus dei ſopitam excitat deuotio
nem·iiij·Reg·iij·B
Lazarus ſuſcitatur ad vitam·et
peccator obduratus ad gratiam·
Joh·vi·A·
Leo ſuperbum deſignat Danielis
vij·B·
Lepra multiplex deſcribitur· Le
vi·p totum·
Lepra in quatuor rebus inuenie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

bātur·le·vi·R

Lepra ſuperbie adheſit ozie·ſe
cūndo·Paralippomenon·quinto
A·

Leproſus a criſto ſanatur· in cu
ius ſanitate multa docentur·
Math·v·p totū·

Lex vetus cum euangelio non ē
ſimul ſeruanda· Leuitica· vndeci
mo·D

Lex ad perfectum nullum redux
it·Rūi·xx·D

Lex de eligendo rege deſcribitur·
Deu·ō·C

Leges qui ſtatuunt primo preua
ricantes grauiter plectunt et ſic
terrore ceteros eas ſeruare com
pellunt·Numerī· duodecimo ·
C·

Lege noua ſuperueniente vetus
proiecta eſt·Leuitica·decimo ſex
to·C

Legalis ſciencia in littera amara
eſt· in ſpiritu audientem delec
tat·quarto· Regum·quarto·
R·

Liber ſcriptus intus et foris ſed
ſignatus inuenitur apertus· Apo
calipſis·quinto per totum · Eze
chie·ij·A·B

Libri conſcientiarum et liber vite
in iudicio aperientur· Apocalipſ
xx·G D

Liber tatem queremus criſti fugi
entes a ſeruitute dyaboli·Exodi·
xiij·C

Libertas ſumma erit in patria·
Deu·iij·b

Liberabimur die ſeptimo a ſerui
tute corruptionis·exodi decimo t
cio·A

Lignum ſciencie non vite in
dicitur: quia ſciencia inflat· ca
tas edificat Geneſis tertio:
b:

Lignum crucis eſt benedictum
per quod fit iuſticia Apocalipſis
xxij D

Lignum vite duodecim affert fru
ctus per menſes ſingulos Apoca
xxij C

Lignum crucis ſubmerſos in pec
catis deduxit ad litus· quarto ·
Regum·ſexto·B· Vide alia in
Crux·

Lingua nequam deſcribitur ·
Ezechielis decimo·C·Danielis·
vij·G

Lites et contentiones ſunt inter
nos qꝛ carnales ſumus et ſecun
dum hominem ambulamus·
Apocalipſis·decimo ſexto·L· Re
in Cōtētio

Littera hyſtorie patrum edificat
ſpiritus vitam audientibus pre
ſtat·Deuteronomij ·nono capi
tulo·C

Locus neminem ſaluat aut dāp
nat·loth enim in ſodomis caſtus
cum malis·in montem ſolus ine
briatur et luxuriatur cum prop
is filiabus·Geneſis:decimoquin
to·c

Locum ſuum non deſerat qui vi
tam gratie amat·tercio Regum
ij·D

Loca ſancta ſi inibi non eſt ſocie
tas ſancta neminem ſanctificant
ymmo mortificant inhabitantem·
Iudicum decimo ſexto capitulo·
A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Loquacitas naturaliter mulieribus inest Ge iij F

Loth ab abraham possessionis cauſa diuiditur et poſt hoc captiuatur nam qui volunt ditari incidunt in laqueum dyaboli Ge x A

Loth a zodoma et iuſtus a concupiſcentiarum eſtu vocatur Gene xv A

Lucerna tabernaculi quid deſignat Exo xix D

Lucifer gentes quas ſua ſuperbia ad ydolatriam traxit paſſo domino per crucem amiſit ij Regum xvij A

Ludi gaudium ſepe mutatur in luctum ij Mach vij A

Lugeat ſterilis anima vt in virtute fiat fecunda ij Eſdre vi B

Lugebunt in eternum qui cum malefecerint gaudent primo Regum xxij B

Luctus mundet animam quam carnis fedauit voluptas ij Regum x C

Luctus in fine occupat quos in preſenti mundus delectat i Machab xiij B Lu xiij B

Luteres i vrne eree ſanctos confeſſores deſignant iij Regum vi N

Luxuriantes contra naturam cecitate percutiuntur et in tenebris ambulantes numquam oſtium paradiſi vbi iuſti quieſcunt et angeli inuenire valebunt Ge xviij D

Luxurioſa vita eſt relinquenda et caſta preeligenda Gene xv B Leui xi B

Luxurioſi et carnales abhominabiles ſicut canes exiſtunt Exo xxij R

Luxurioſis compati debemus quos rete mulierum capi videmus Exod xv B

Luxuriam vicant infinite conſequuntur vanitates Exo xxiij B

Luxuria eſt lepra anime abhominanda Leui vi A

Luxuria coinquinat meſſem Leui viij A et quomodo mundari debeat hic ibidem C et eiuſdem xi B

Luxurioſi pro delectatione temporali penas luent eternas Apoca ij F G

Luxurioſus puteo comparatur abyſſi Apo viij L

Luxuria beſtiales facit cui peccato pauci reſiſtunt Apocalipſis xiij F

Luxuriam amplexantes vino furoris domini inebriabuntur Apo xiiij F

Luxurioſi quantum gloriantur in delicijs tantum poſtea habebunt de tormentis Apo xvij b

Luxurie fornaci dyabolus multum preſtat fomentum Danielis iij C

Madianite ab iſrahel ſupantur et necantur et virgines incorrupte ſeruantur Nu xxxi

Madian affligit iſrahel annis ſeptem Judi v A

Magdalena dominum vngendo opus deuotionis perfecit Math xx B

Magdalena tot de ſe fecit holocauſta quot in ſe habuerat carnalia delectamenta Judic xv b

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Maledictus homo qui preuarica
tur non metuit mandata diuina
Deuteronomij·decimo tercio· A·
B·C.

Maleficos non patiens viuere ẞ
tercio· Regum·decimoquinto· E
Exo·xxij·H.

Malicioſus et nequam deſcribi
tur·Apo·ij·I·

Malum minus tolerandum ē ad
euitandum maius ·geneſis· deci
moquarto· I

Malum non eſt faciendum vt in
de proueniat bonum·Deuterono
x·g·

Mandatorum preuaricator plus
peccat alio qui non eſt ſtrictus
mandato·primo·Regum·ſexto
C.

Manna de celo filijs iſrahel pluit
in deſerto·Exodi·decimo·per to
tum·

Mare eneum amaritudinem ſig
nificat cordis·tercio Regum·vi·
G ·et trahitur ibidem ad plu
ra·

Mare vitreum ſacrā ſcripturā de
ſignat·Apo·iiij·g

Margaritas diuinorum miſterio
rum non debet predicator ponere
ante porcos· mathei· ſeptimo·
D·

Maria virgo velut paradyſus ō
ni fuit virtute fecunda·geneſis·
ij·B

Maria virgo terra fuit immacu
lata de qua ſecundus adam criſ
tus aſſumptus eſt· geneſis·ij·
D·

Maria lux primaria ſolis iuſticie
exordium fuit·Geneſis·primo·
H

Maria ſuis virtutibus celum teti
git quibus angelos et angelorū
dominum attraxit·geneſis·xix·
D·

Maria vocat vrna aurea que ma
nam celeſtem criſtum recepit·
Exo·x·F

Maria vgo templum dei fuit im
maculatū·Exo·xviij·D

Maria ex vginitate placuit deō
Le·xiij·C

Maria vge aaron cōparatur· q̄ ſine
virili admixtione concepit Nume
ri·xij·m·

Maria caput contriuit ſerpētis·
Judic·ij·B et eiuſdem· viij·C·
Judith·vij·B

Maria virgo concepit virgō pe
perit·virgo q3 intacta pmāſit Ju
dic·vi·C D

Maria mater gratie impetrat x
eſt venie·tercio·Regum· ſecūdo
E·

Maria aſſumpta eſt in celum· in
quo cum ſuo filio ſtellato ſedet
ſolio·tercio· Regum· ſecundo·
F

Maria varijs ornata virtutibus
facta eſt thronus veri ſalomonis
tercio·Regum·octauo·C·Ezech
·i·K

Maria virgo gaudium annuncia
uit vniuerſo mundo·Heſter·iiij·
A·

Maria virgō caſtiſſima ante par
tum et in partu atq3 poſt partu ꝛ
manſit inuiolata·Ezechiel· deci
monono·C

Maritus habebit vxorem non
famulam aut dominam ſed ſociā
geñ ij·E

Martiria i criſti eccleſia diabolꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

procurauit vt ſic criſtianos extī
gueret · quos extinguendo multi
plicauit · Exodi · primo capitulo ·
D ·
Martirum ſanguinē fides conſoli
datur · Exo · xvi · E
Martirum et ſanctorum tribula
tio ſepe fit ſalutis multorum oc
caſio · Actuum · duodecimo capitu
lo · D
Martires criſti ſtolam corporis
expectant ſecundam · Apocalipſis
vi · F
Martires ſancti more militū gē
deonis preparati ab hoſte repor
tauere triumphum · Judicum ·
ſexto capitulo · D · Vide ibi plura
hinc inde ·
Martires qui in hac vita occiſi
ſunt atq; deſpecti poſt mortem
choruſcantibus miraculis etiam
ab ipſis perſecutoribus ſūt hono
rati iiij · Reg · xi · g
Martires pro teſtimonio verita
tis perſecutionem paſſi ſunt a mi
niſtris falſitatis · Judith · quin
to · A
Martires eternam gloriam per
crucis ignominiam acquiſierunt
Heſt · v · D
Martires criſti memoria paſſio
nis domini contra quecunq; adū
ſa fuerunt armati · i · machabeorū
vij · B
Matrimonia carnaliter ſolum cō
tracta finaliter cum odio termi
nantur · ſecundo Regum · decimo
A
Matrimonium qui ſicut equus
et mulus contrahunt ſpiritu for
nicationis cum ceteris pereūt lux
urioſis · Tho · vi · A

Mel quod ionathas comedit qua
le fuerat · Vide primo Regum de
cio · F
Melodia in bonorum cordibꝫ dul
cedinem excitat deuotionis · iiij ·
Reg · iij · B
Mendicantes religioſos pauper
tas non terreat · quia dominus
pro eis curam habet iij · Regum
xiiij · C
Menſa propoſitionis ſacram ſcrip
turaꝫ deſignat · Exodi · decīo ſep
timo · R
Menſes xij āni ſpūalit̃ exponūt̃
Apo xxij B C
Menſura qua menſi fuerimus re
metiet̃ nob̃ · Apo · xviij · C · et iiij ·
Reg · xiij · C
Mercennarius cum videat lupū
venientem fugit · primo · Reguꝫ
xiij · D · Vide alia in Paſtor
Meretrix luxurioſa ſemper ad ī
teritum vadit · Apocalipſis decīo
ſeptimo capitulo · B · Vide in Lu
xuria ·
Militie genus eſt vita ſpiritua
lis diſcedite ſegnes · Deu · vij · A
Judic · vi · A · B
Militans deo non implicat ſe ne
gocijs ſecularibus · Nūi · xiiij · A ·
Ezech · xiij · C
Militantis eccleſie figura interp̄
tatur · Ezechielis · xij · A · Vide in
Ecclīa ·
Miniſtri eccleſie ſine macula e
runt · Apocalipſis · decimo quarto
capitulo · A · Vide in Eccleſie mi
niſtri
Miracula infidelibus dantur v t
ſic ad fidem trahantur · tercio ·
Regum · vndecimo capitulo ·
G ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Miſericordiam ſuam oſtēdit dominus in conuerſione peccatoris Ge·xxiiij·A

Miſericordia domini preſentis & temporis iuſticia vero futuri·Exod. vij·E.

Miſericordia domini crimina peccatoris contriti libenter relaxat·Joh·iiij·C

Miſericordiā ſuā de9 oī pie petēti cōcedit·Apo·iij·C

Miſericordia ſine iuſticia ē viciosa iij·Reg·xvij·D

Miſericordes miſericordiam cōſequētur·math·xv·A

Miſericordia pie petētib9 nō ē negāda·Exo·xix·L

Miſericordie opa largius qilꝫ exhibēt ſeculares q̄ ſpūales·Lu vi·C

Miſericordie viſcera paupib9 oſtendenda duplici dn̄s oſtendit exēplo·ſcꝫ villici iniq̄tatis et diuitis epulonis Lu·xiij·

Miſericordia ferrea corda emollit·iij·Reg·xvij·

Monachus mūdum fugiens imitatur iacob eſau fugientem· Ge xix·A

Monachus nō habebit ꝓpria bona·Actuum·iiij·A. Vide in Religioſus·

Monaſteria ſine regula ſūt velut latronum ſpelunca·Judicum·xv·A

Moneſteria monialium i edifitio litteraliter et in moribus ſpiritualiter deſcribuntur·iij·Regum·vi·E

Monialibus periculoſum ē mundanos viſitare parentes·Gene ſ xxij.B

Mons ſynai in datione legis deſcribitur et moraliſatur·Exodi·xij·A B

Montes gelboe ſuperbos et obſtinatos deſignāt·ſecundo·Regum .i.B

Mors pecōꝝ nō iuſtoꝝ debet defleri ·ij·Reg·xv E

Mors enim nemini parcit·Danie vij F

Mors veniet ſicut fur·ꝛ iiij Regū xx B

Mors iuſtis inflicta p̄cioſa ꝓbat iij·R·xi·g F

Mors ſemper appropinquat· qꝛ tempus tranſit et nos cum tempore ſimul· Yſaye· quarto·A·

Mors cum venerit etiam potentiſſimos tremere facit·Ezech·x·A

Moriens obliuiſcitur ſui q̄ viuēs oblitus eſt dei·p̄mo machabeo·x·G

Morientem plura habere expedit in via celi·quarto·Regum· ſecūdo·B

Mortem pecōris nō vult de9·ij·Reg·xv·D

Mortem certitudinaliter venturam bene p̄eparati expectare debemus· mathei· decimo nono·C·

Mortificare debemus membra noſtra que ſunt ſuper terram· Exodi·primo·R·ſecundo Regum·xv·B

Mortua in peccatis anima orare debet criſtum pro vita· mathei· ſeptimo·E·quia criſtus eſt vita noſtra·tercio·Regum·decimo no no·R:L

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Mortuus in peccato miſericordiẽ
ſuſcitatur criſto · Luce · quarto ·
A ·

Mortui tres a xpō ſuſcitati tria
ſignificant peccatorꝝ genera quos
ipſe vocat ad vitam · Luce · quar
to · B

Mortui coram deo ſunt qui ī pec
catis mortalibus viuunt · Apoca ·
iij · A

Morituri de ſalute ſua tarde co
gitant qui ſani hanc audire nole
bant · iiij · Reg · viij · B

Moyſes in aquis repitur et a fili
a pharaonis liberatur · Exodi · pri
mo · F

Moyſes egyptium interfectum
ponit ſub ʒabulo docens nos mo
raliter mortificare vicia carnis ·
Exo . i . R

Mulieres naturaliter ſunt loqua
ces Ge · iij · F

Mulieres ſubiectē erunt viris ſu
is Geneſis · xiij · D · iij · Regum ·
vi · E

Mulier ē fallax et malitioſa Ge ·
xxiiij · E

Mulier cornuta vaga et rete dia
boli eſt quaſi bos cornupeta corda
hominum cornibus ſuperbie feri
ens Ge · xiij · D

Mulier cum parit triſticiam hẽt
Apo · xij · C

Mulieris malicia eſt ſuper omnē
maliciam · Apocalipſis · de cimoter
cio · F

Mulieres incaſte amantes penis
inebriabuntur inferni · Apocalip ·
xiiij · F

Mulier amicta ſole moraliſatur
Apo · xij

Mulier viro erit ſubiecta · nec vi
ro contempto viralia agere debet
Deu · ix · A

Mulier pretioſam viri animam
capit · Judicium · iiij · E · iij · Regū
ix · A

Mulier preſentes amat quibus
frui delectat · caute ergo maritus
videat ne procul a domo recedat
Judicium · xiij · B · Et ſuper hoc no
ta hyſtoriam precedentem in ·
A ·

Mulierum conſorcia ſunt vitāda
iiij · Re · iiij · F

Mulieres facies ſuas ſophiſtican
tes ſuis amatoribꝰ magis diſpli
cent ꝙ placent · quarto · Regum
ix · B

Mulier libidinoſa incorrigibilis
eſt Ezech · xi · A

Mulier adultera que ſe ornat vt
alios illaqueet poſt morteʒ nuda
et confuſa ad inferos perget · Eze
chie · xi · A

Mulier libidinoſa eſt rete dyabo
li · ſecundo · E dre · tercio capitu
lo A

Mundari et perfici quomodo debʒ
peccator · Vide Deuteronomij ·
viij · B

Mūdatōes pccōꝝ multiplices po
nūtur Nūi · xiij · C

Mūdani hōis vita moraliſatur ·
Apo · ix · J

Mūdus mari cōpaꝛ · Ge . i . E

Mūdi alta et fortia deus cōfundit
Ge · viij · A

Mundū qui deſerunt tria cū abra
ham facere debent · Geneſis · ix ·
A ·

Mundi diuitie et gloria multos
de clauſtro exire compellunt Ge
ix · D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Mundus ſi arriſerit hominem in
multa mala precipitabit· Gene
xiiij· A
Mundus in maligno id eſt in ma
lo igne poſitus a ſanctis dimitti
iubetur· Geneſis decimo quinto·
A·
Mundus cum ſilo principe diabo
lo eſt fugiendus Geneſis decimo
nono· A
Mundo qui ſeruiunt nunquam quod
ſperant attingunt· Geneſis· xx
A·
Mundus mūdas mētes imūdat·
Gene· xxij· A
Mūdum ſemp odire debem⁹ Ge
xxviij· B
Mundi proſperitas hominem fa
cit luxurioſum· Exo· iiij· B
Mundum qui querit fugere per
iter trium dierum.i. trium peni
tētie partium debet exire· Exod·
iiij· F
Mundi amatores multis caſtigā
tur flagellis· Exodi· quinto·
A·
Mundus quos delectat demer
git et necat· Exodi· octauo·
B·
Mūdus imūdās dom⁹ lepre vocat
Le· vi· D·
Mūdo renunciantes more apoſto
lorum tria relinquere debent·
math· iij· B
Mundi preſentis gaudium ſem
per habet cōſolationis defectum·
Joh.i. A
Mundus multos ſeducit et ſuos
ſeruitores ad penas eternas dedu
cit· Apocalipſis· ſecūdo· F
Mundus puteus vocatur abiſſi·
Apo· ix· A

Mund⁹ qui hic in delicijs et ma
licijs cōtra deū erigitur poſtea
vino indignationis potabitur·
Apocalipſis· decimo ſexto· D
Mundi gloria terminabitur ī ig
nominia· Apocalipſis decimo ſep
timo· A
Mundus pſens ſolitudini cōpat
Numeri· xvij· A
Mundū fugere iubemur ne ſimul
cum mundo dampnemur· Apoca·
xviij· A
Mundus trāſit et gloria eius· A
po· xviij· D
Mundus plenus eſt temptationi
bus quibus infeſtantur qui ter
ram viuentium ingredi volunt
Deute· ij· B
Mundus iſte mutabilis et ruino
ſus eſt fugiendus· Joſue· quinto
C·
Mundus tribus peccatis popu
lum dei infeſtat primo· Regum·
nono· C· ſecundo· Paralippo. ij·
A· Et illa tria dauid tribus re
medijs vincere docet· primo· Re
gum· xiij· C
Mundus carni dulcis mortem mi
ni propinat· quarto· Regum· quar
to· R
Mundus ſine pace regnat ſemp
confuſus· cuius ſeruitores amāt
concupiſcentiam carnis concupiſ
centiam oculorum et ſuperbiam
vite· ij Eſdre· primo· A· Et ta
les terram promiſſionis poſſidere
recuſant· Numeri· viceſimoquar
to· A
Mundus cūm immundo non com
municet· ne mundus immund⁹
fiat· iij· Reg· vi· F

Mundum ab immundo quomõ discerni debet. Vide Leuiti. iiij. A. B. C. D
Munera excecant ambitioſiꝫ ne poſſit cernere verum. Geneſis. xviij. B
Munera puertũt iudicia iuſta. Ge. xxiiij. C
Munera oẽs a mĩmo vſqꝫ ad maximum ſectantur. maxime auteꝫ domini ſeculares. math. decimo nono. G
Munera excecant oculos ſapientum. iij. Regum. xij. C. iiij. Reg v. D
Munera que ſatiant cupidum etiam placant iratum. Jhe. vij. A. he in Auaricia.
Murmuratores deo odibiles ſũt Nũi. viij. A
Murmur populi iſrl' deſcribitur. numeri. xvij. A
Murmur nõ decet ſactos iij. Re iiij. B
Mutuo accepta cuſtodire docemur. iiij. Reg. vi. D

Naaman ſyrus. i. gentilitas a lepra mũdatꝛ peccati iiij. Reg. v. A
Naas princeps ãmonitaꝝ a ſaule debellatur. i. Regum viij. A
Nabal ſcḋm nomen ſuum ſtultus cibum iuſto dauid negauit. et a deo percuſſus interijt. i. Regum. xix. A
Natalis origo ſepe naturã in liberos fundit. iiij. Reg. xv. C. Hoc tamẽꝑ lege tenendũ nõ eſt. iiij. Re. xvij. C

Natiuitas xpi. Vide in Aduẽtus et in Xp̃s
Natus eſt cruſtus de maria vgine Judicum. quinto. C. Vide in Criſtus.
Natura hõmis viciata ſine regimine et magiſtro per ſe declinat ad mala. Geneſis. quarto caplo B.
Nauicula ecclẽie multis fluctib9 in mundo quaſſatur. mathei vndecimo. R
Nauicula cordis meritoꝝ replet piſcibus quãdo in ea reſidet xp̃s Luce. iij. A
Nauicula cordis in hoc ꝑcelloſo mari ſeculi nequã temptationib9 multis vexatur. Actuum. decimo octauo. A
Nauicula eccleſie ꝓpt malos prelatos qui regere neſciunt hodie periclitatur. Actuum. decimo octauo. B
Nazareth quatuoꝛ modis interꝑtatur. math. i. J
Nazareoꝝ caput nouacula nunq̃ aſcendit. Leuitic. vndecimo. A.
Nazareoꝝ lex interꝑtatur Nũi. iiij. A
Neceſſitatibus bonorum domin9 adiutoꝛ occurrit. numeri decimo tercio. D
Neceſſitas non habet legem. i. Re xv E
Negligere ledentem ſe opus eſt multum vitale. primo. Regum. xviij. A
Negligentem qui non cotidie ſuper ſe vigilat leuiter temptatio necat. ſecundo Regum. tercio. A.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Negligentia cuiuſdã ſerui argui
tur et punitur· Mathei · decimo
nono D
Neglizentia noſtra aliorum fer
uore confunditur· iiij· Reg· vi S
Negocijs ſecularib9 nõ ſe implica
bit militãs deo· numeri· xiiij· A·
Ezechielis· xiij· C· primo· eſdre·
iiij· B
Nequiciã nequam aſtute capere
nouit· iiij· Reg· x· A
Nichili nerũ ſciẽtes a laqueis va
ne laudis non capiemur. Regũ
xv· B
Nichili noſtrum cõſideremus· et ñ
nob ſed nomini domini oẽm glo
riam attribuamus· ij· Regum·
xx· B
Nimietas in bono et in malo vita
bitur· Exo· xiiij· B C
Nobiles nõ ſed infirma mũdi de
us elegit· Exo· xij· D
Nobilis animus ĩpotentẽ nõ ledit·
iiij· Regũ· xi· D
Nobilis nullus ita ſuperbiat vt
ſanctos dei irreuerenter cõtrectz
iiij· Regũ· xviij· D
Nobilis a penitentia ſe nõ exci
piat qui contra õmium dominũ
peccare veritus nõ eſt· Jone. p
mo· C
Nobilium carnalis claritas quia
eos inflat ideo a veritate excecat
ſecundo· Paralipomenon· quin
to A
Nobilis omnis hoc vnum atten
dat ꝙ qui deum contemnunt ig
nobiles erunt· Danielis quarto
F G
Nobilitas nõ a ſanguine ſed a v̓
tute nomen accepit· nullus ergo
ignobilis quem nobilitat ſua v̓
tus· Judic· ix· A
Noe a cham deridetur· ibi primo
ſeruitus peccati auditur· Gene·
vij· A
Noſtere noſtram fragilitatem de
bemus· quia nichil poſſumus ex
nobis· Numeri· decimo· B Exo
xiiij· F
Nouitius religioſus eſt caute cuſ
todiendus a ſeculari ſocietate pa
rentum aut amicorum· Exodi·
vij· G
Nouitius poſt annum probatio
nis ſi ſibi placet exire poſſit libe
re cum omnibus ſuis· ſi autẽ ma
nere elegerit ſe in perpetuum xpi
ſeruum obligabit· Exodi· decimo
tertio· D
Nouitiorũ opera ardua quaſi im
munda ſunt reputanda· Leuitici
xi· J· R
Nouitij acceptandi ſunt ex ver
bis criſti de onere clauſtri ammo
nendi· Math· vi· F
Nouitij quidam feruore indiſcre
to ſupra vires in ſpiritu feruenti
incipiunt et deficientes carne cõ
ſummantur· Luce· xi· E· Johan·
vij· A
Nouitius ad deum primo cõuer
ſus magnas in ſe ſentit temptati
onum tumultus· primo· Eſdre·
primo· A
Nouiter conuerſi non ſunt auſterẽ
tractandi Deuteronomij· decimo
F·
Nouiſſimi in hac vita per deiecti
onem· ſepe erunt primi in alia vi
ta per exaltatõnem· Geneſis·
xxvij· A et xxviij· A
Nouiſſimi ſũt ꝑmi et econtra· A
po. i. A·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Nouitas vite ſignificatur in domi
nica transfiguratione· Mathei·
xiij·A

Nouitates mundi quicunqꝫ audi
re cupiunt ſepe tunc triſtia audi
unt qn̄ iocunda queſiuerunt .i.
Reg·xxi·A

Nubes quare filij iſrahel dabat ꝛ
quid ſpiritualiter interpretetur
Exodi·vij·D

Nudati a v̓tutibus bonis nos ope
ribus iterum operire debemus.
Apocalipſis·iij·D

Nudi nudum ſequemur xp̄m .i.
Regū·xiiij·A·marci·v·D

Nuda ſunt oīa oculis dei·iiij·Re
xij·A

Numerantur ſolum a deo electi
qui ſunt ab eterno predeſtinati·
Exodi viceſimo ſecundo F·math
xi·D

Nuptie criſti et eccleſie ſignifican
tur·Geneſis·xvij·B·Heſter·p̄
mo·A

Nuptie regis criſti fidem incar
nationis deſignant·mathei decīō
octauo·A

Nuptie fc̄e in chana galilee gau
dium ſignant huius vite·in quo
ſemper deficit vinum conſolatio
nis diuine·Johannis·primo ca
pitulo·A

Nuptias criſti intrare nolunt eti
am inuitati·ſuperbi ſcilicet inobe
dientes et deliciis vacantes·Heſ
ter primo·D·F·Sed ſoli intrant
veſte ornati nuptiali·Heſter·ſe
cundo·A

Nupti ſum⁹ criſto qui nos deſpō
ſauit in fide·Joſue·duodecimo·
A·

OBedire deo magis o
portet q̄ꝫ hominibus·
Nūi·xviij·C

Obedire verbo citi⁹ de
berent prelati q̄ꝫ ruſtici·Numeri·
vij·B

Obedire ſubditi nolentes maiori
bus ſubiciendi ſunt pene mortis
Deu·viij·D

Obedire deo qui negligunt puniē
tur q̄d ergo habebūt qui obedire
contempnunt·tercio Regum xi E
et xvij D

Obedire deo qui rennuunt ad ce
nam agni non intrabunt Heſter
.i.D

Obedire prelato poſtpoſitis om
nibus proprijs commodis ſubdit⁹
debet·iij·Reg·vi·M·Ezechielis
.i.L

Oblationem abrahe imitari con
uenit ſubditis cum prelatis·peni
tentibus cum contemplatiuis·
Ge·xi·A

Oblatio accepta deo deſcribitur·
Le.i.E

Oblationes varie deſcribuntur·
quas imitari iubemur·Numeri·
xxi·A

Oblatio de peccato non eſt accep
ta deo·primo·Regum·vndecīō·
A·

Oblationem placitam deo offeri
mus quando voluntatem carna
lem pro domino mortificamus·
tercio·regum·xv·B·Vide alia i
offerre·

Obprobrijs hic pro deo fatigati
illic cum criſto inuenientur hono
rati·quoniam merces talium co
pioſa eſt in celis·Apocalipſis vn
decimo·D

Obſtinatus emollitur verbō aut
verbere correptus·Exodi vnde
cimo·D

Obſtinatus incorrigibilis magna
pena mulctetur·Leuitici·ſexto·
R·

Obſtinati ſubditi et rebelles deō
miaco comparantur Mathei·ſex
to·H

Obſtinati dure quandoq; āte cor
rigi debent et poſtea dulci ammo
nitione foueri Actuum ſeptimo
B

Obſtinati peccatores nullis quan
doq; flagellis molliuntur ſed ſeip
ſos deſperando deum contēpnunt
Apo·xix F G H·

Obſtinati quaſi ceci ad mortem
currūnt et eternam primo regum
xix E·Et ſunt ſicut montes gel
boe ſine pluuia et rore compaſſio
nis et deuotōnis·ſecundo·Regū
·i·B

Obſtinata deſperatio ſū per homi
nem inducit maxima mala·iiij·
Regum·iij·D·Vide in deſperatō
et in Rebellis·Et plura vide·Nu
meri·decimo tercio capitulo·per
totum·

Occaſiones mali fugere docuit ia
cob·Geneſis·xix·A·et Mathei·
iiij·C

Occidēs aliquem ignoranter re
us nō tenebitur nec pena dign9
q̄uis occiſus aliquando talit ab ī
nocente deo diſponente puniat
Exo·xiij·E

Occulta dei prouidentia multa p̄
ter hominum intētōnem iuſte diſ
ponit·Geneſis·xviij·F·iij Reg
v·M

Occulta nobis cuncta ſūt q̄ poſt
hanc vitam contingunt·iij·Reg
v·R

Occulta dei iudicia nullus profu
de rimmabit·tercio·Eſdre·ter
cio·B

Occulto dei iudicio peruerſi vtili
tatem propriam non concupiſcūt
Joſue·x·A

Occulto dei iudicio voluntas ma
la iniquorum conuertitur ad pro
fectum bonorum·Exodi·octauo
C·

Occulto dei iudicio proſpera mal'
aduerſa proueniunt bonis·Luce
xiij·C

Occulta omnis nequicia magis
q̄ publica eſt abhominanda·Exo
xiiij·A

Occultare debemus noſtrum pec
catum ad vitandum ſcandalum
Exo·xiij·R

Occultanda ſunt bona opera ne
ab hominibus videantur·et mer
ces etna pdat Exo ij D

Occurrē lampade nō vacua xpō
debemus·primo Machabeorum·
xi·B

Ocium vite contemplatiue et ne
gocium vite actiue deſcribitur·
Luce·vij·A

Ocium vitari debet·ne mens va
cua domino repreſētetur·Exo·
xv·C et R

Octauo die future reſurrectionis
homo eſt ab omnibus paſſionib;
circumcidendus·Geneſis·decō
tercio·B

Octauo die p̄mogenitum offerē
batur et ſpūaliter interpretatur
Exo·xiij·M·N

Odij venenum tunc inuidus ſer
pēs euomit cū ſuū īimicū ītrallu;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

proſtratu in terrā· ſecundo· Re·
xiij· B
Offerre ſemper aliquid domino
iubemur· Exodi· xvi C· Numeri·
xxiij· B
Offerunt ſeculares deſpecta mun
di domino deo· Leuitici· decimo
quarto· G
Offerebant iudei primitias deci
mas et primogenita· Exodi deci
mo quarto·
Officia l' beneficia quibus appen
dent pericula fugere docemur· Le·
xiij· D· E
Officiales infideles more giezi
ad oculum ſeruiunt· ſed deum nō
effugiunt qui omnia ſpectat ab
alto· quarto· Regum· quinto·
E·
Officium diuinum honeſto habi
tu decentibusqȝ moribus eſt exer
cendum· Ezechielis· decimo octa
uo· C
Oleum lucerne tabernaculi aſſcri
bitur miſericordie et pietati· Exo
xix· D
Oleum vxoris viri prophete inē
pretatur· quarto· Regum quar
to A
Oleum peccatoris nō impinguet cā
put noſtrum· Vide in adulator·
Oleo triplici leticie vngūtur hoīes ſāc
ti in preſenti vita· poſt mortem·
et in finali reſurrectione· ij· Re
gum· quarto· D
Onera humeris ſubditorum
ſecundum fortitudinem eorum
ſunt imponenda· Numeri viceſi
mo tercio· B
Opera noſtra ſequuntur nos in
vita futura· Exo· xiij· A
Opera bona ſūt deo magis accep
ta ꝙ̄ vana verba· mathei· decimo
ſeptimo· B·
Opera miſericordie ſunt pauperi
bus facienda· vt cum defecerimꝰ
recipiant nos in tabernacula ſua
Luce· xvj· A
Operibus ſex miſericordie conſō
lari debemus merorem illorum q̄
poſiti ſunt in amara paupertate·
tercio· Regum· decimo quarto·
E· tercio· Eſdre· primo· C· Joh·
primo· B·
Operarius dignus eſt mercede
ſua· Deutero· xij· D·
Opus vite contemplatiue longe
anteferetur actiue· Mathei· vice
ſimo· B
Opus minus neceſſarium et qđ
non amplius occurrat faciendū
eſt magis neceſſario preferendū
Math· xix· F
Opinio vulgi nō eſt pro vero te
nenda· Actuum· decimo nono·
A·
Opprimuntur in preſenti ſeculo
religioſi et deuoti a principibꝰ hu
ius mundi· Exodi· i· A
Oppreſſores pauperum in mira
bili beſtia deſcribuntur· q̄ poſtea
in ſtagnum ignis mittentur· A
pocalipſis· decimo tercio· A Vide
in Tyrannꝰ
Oppreſſos ab iniquis pro noſtro
poſſe tenemur eruere· Exodi· p̄
mo· L
Orare debemus in tribulatione
dominum quia prope eſt hijs qui
tribulato ſunt corde· Math· ſex
to· G
Orare docemur perſeueranter·
exemplo amici qui pulſauit me
dia nocte· Luce· octauo· A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Orare ſāctos confidenter debem9
qui cū illo regnant cui ſubeſt cūz
voluerit poſſe·ij·machabeorum·
viij·B

Orare ad dn̄m debemi9 ī neceſſita
te vt liberemur a morte Deu·ix·
G·ij·Para.i.A

Orare debem9 dominum vt oleuz
miſericordie nobis donet iiij·Re
gum·iiij·C

Orare pro iuſtis potius q̄ꝫ pro ĳ
quis debem9 Ge·xiiij·D

Orando vincit hoſtis Exodi·xi·
F·G

Oranti in ſua neceſſitate feruenē
et conſtanter habundantem gra
tiam criſtus donabit·Exodi·xi·
A·

Orando tēptationib9 reſiſtere de
bemus· math·xi·M

Orādo volūtatē noſtrā deo q̄ oīa
nouit·ſubmittere debemus ī om
nib9 que deſideramus·Lu·xviii a

Oratio feruens aſcendit ſicut icē
ſum in conſpectu dei Exodi·xxij·
H·

Oratio maloꝝ ſit eis in pecm̄ vt
deſiderium pſiciāt pnitioſum Nu
meri xviij·D

Orationi continuus incūbet pre
latus pro populo ſuo·Numeri·
xiij·J

Orationis declaratur inſtātia ex
emplo vidue·que ſua importuni
tate iudicem deflectebat iniquuz
Lu·xv·A

Oratione nrā ad xp̄m debem9 fu
gere quando nos ſentimus īpug
nari ab hoſte·Joſue·ix·A·iiij·
Re·xvi·B

Orationes pcōꝝ male volūtatis
deus non exaudit·iij·Regum·
xv·A

Orationē illius deus exaudit qui
prece humili ſalubria querit·iij·
Reg·iij·A

Originale peccātū p baptiſmū mū
datur·Le·iiij·O

Origo natalis ſepe parētum natu
ram in filios mittit·iiij·Regum·
xv·B

Ornamentā ecclē primitiue deſcri
buntur Ezech·xij·A·Et eiuſdem
ornamenti amiſſio Jbidem B

Ornamenta ab homine exquiſita
nullum ita ornant ſicut quem na
tura decorat·Heſter ſecūdo capi
tulo·E

Oſtentatio ī bono opere eſt fugi
enda·Exo·ĳ·D·Deu·iij·A·iiij·
Reg·xvij·A Vide in Vana Glo
ria·

Ouem que errauit xp̄s ad mon
tes celeſtes reduxit· Mathei·
xiiij·B

PAtientia in aduerſitate
meretur veniā culpe·
Jheremie·ij·A· Vide
in Tribulatio·et Ad
uerſitas·atqꝫ Tēptatō·

Pacientia angeli ſmirne commen
datur et coronatur Apocalipſis·
ij·B

Patientia coronā glē parit·Apo
xix·A

Patienter ferebat yſaac cum
pater ſuus eum immolare vellet
Ge·xvij·A

Patienter ioſeph facinus fratrū
adoleſcens tulit quod rex factus
egipti pie indulſit·Gene·xxiij·
A·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Pacificauit cristus eā que in celo
sunt et in terra. Genesis. sexto.
E.

Pactum qui cum dyabolo ineūt
cognitionem et amorem celestiuꝫ
perdunt. primo. Regum. octa
uo. A

Pactū cū inferno desperat⁹ facit
pecc̄oꝛ. iiij. Reg. xx. B

Palacia principum hominem tra
hunt ad profundum malorum.
Job. primo. iii. Vide in Curia.

Pallidus peccatorem designat.
Apo. vi. E

Panum tria genera domino offe
rebantur. Le. iij. E

Panum tria genera apud iude
os inueniebantur. Leuitici. decīo
quarto. A

Paradisus litteraliter describit.
Gene. ij. A

Paradisi q̄tuoꝛ flumina describū
tur. Gene. ij. F

Paradysus celestis per imagina
rias similitudines describit. iiij.
Esdre quarto. D. Et multis mo
dis ab eius ingressu hō īpedit.
Ibidē. E

Paraliticus peccatorem sine gres
sibus bonorum operum designat
Lu. iij. B

Parentes seculares et carnales
plus de exaltatione filioꝝ vt inde
lucrum temporale acquirant. q̄
de eorum conuersione per quam
anima salua fiat curam habent.
Act. xij. C

Parētes peccōres vitare debem⁹.
Le. xiij. A

Parētes q̄ liberos suos ꝑ malis
nō corrigūt dolorē cū effusiōe m̄
habebūt. ij. Re. x. D

Pascha quadruplex in scriptura
inuenit. et triplicē nob̄ transitū
quem facere debemus designat.
Numeri. vi. B

Passionis cristi acerbitas ī figu
ra noe interpretatur. Genesis.
vij. C

Passio domini in immolatione y
saac designatur. Genesis decīo
septimo. B

Passionis terrentem crist⁹ in ba
culo crucis transiuit. sed cum tur
ba multa ad patrem ascendit.
Ge. xix. C

Passionis xpī memoria vtilissīa
cōprobatur Exo. vi. A. B. math
xxi. D

Passio cristi dum ad memoriam
reducitur nichil est qđ equo ani
mo n̄ toleretur. Exodi. ix. A. B

Passio et sanguis cristi emūdat
conscientias nostras ab operibus
malis. Exodi. xxi B. Leui. ij.
F. D

Passio xpī nos redeimit a morte
peccati. Leuitici. vij. B. ꝛ euisdeꝫ
ix. A

Passiōe domini instāte discipuli
eius sinebantur abire. Leuitici.
xiiij. I

Passio domini efficacissimum pre
stat remedium cōtra omniuꝫ pec
catorum venenum. Apocalipsis.
xxij. D

Passione cristi instante amici sui
et proximi scilicet iudei aduers⁹
eum appropiuquauerunt et stete
runt Judicum. duodecimo
A.

Passio domini est salus vita et
resurrectio mundi. Regum. xij
C.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Paſſio dominica mēti impreſſa
contra omnia nos pericula muit
Ezechielis · quinto · A · Vide in Cru
ſtus ·

Paſtoēs mali magis diuitias q̃
ſubditos amant · mathei · ſeptiō ·
E ·

Paſtor bonus animam ſuam dat
pro ouibus ſuis . i . Re · xiij · D · ij ·
Reg · xx · A

Paſtor bonus quis ſit . i . Re · xiij ·
D . i . mach · vi · B

Paſtor malus eſt velut ydolū et
canis mutus ad latrādum . i . Reg
xv · A

Paſtor inter pecus et pecus diſ
cernere debet Geneſis · viceſimo
ſeptimo · B

Paſtores illi ſuis beneficijs ꝑuā
di ſūt qui ſolū que ſua ſunt q̄rūt
et nichil de ouibus curāt · Ruth
p totū ·

Paſtores vigilare debēt ſup gre
gē ſuū · ij · Re · iij · B

Paſtore percuſſo diſperguntur
oues gregis · Judith · viij · A . i .
mach · x · B

Paſtor bon9 tenebit vigilias no
ctis ſup gregem ſuum . i . macha ·
iij · A et v · C

Paſtor bonus ante oues ſuas
prior lupo occurrere debet . i . ma
chabeo · vi · B · ij · machabeorum ·
vi · D · Et contra aduerſariuꝫ eas
ammonere debet dicens cum pe
tro · Vigilate · et cetera · Ibidem
C ·

Patriā ſuam libenter deſerunt q̃
bona ſpiritualia querunt · Gene
. i . F

Paulus apoſtol9 ſicut petra du
ra ante conuerſionem obſtinatus
dedit aquā omnibus poſtq̄ fu
it a deo procuſſus · Exodi vndeci
mo · D

Pauli cōuerſio deſcribitur et mo
raliſatur · Actuum · vij · A · Judic
xi · A

Paul9 a proſecutione xpi deſtitit
ꝓſtratus et flagellatus · ij · mach ·
iij · C

Pauperes hui9 mūdi guſtabunt
cenā paradyſi Lu · xi · C

Paupertas nemīnē deterreat quia
deus iuſtum non derelinquet · iij
Reg · xiiij · C

Paup dū exaltat̃ paupes vexaẽ
conat̃ · Exo · iiij · E

Pax nō ē ipijs · ſ turbatio mētis
Gene · viij · A

Pacē ſāctā habent iuſti Exo · v ·
C · Impiorꝫ vita cōtritō et infelici
tas · et viā pacis nō cognoſcunt
Exo · v · A

Pacē malorum malā bonus cona
bitur deſtruere princeps · Luce ·
ix · D

Pax illi altaris in ꝑlatū interp̃tan
tur · Exo · xix · R

Peccauerunt omnes iudei et gen
tes et egent gloria dei · iij · Regū
iij · B

Peccat g̃uius īfideli xpian9 bap
tiſatus · Le · iiij · T

Peccata ſeruitutis ſūt opa · cōtri
ſtāt affligunt ⁊ opprimunt quos
delectare videntur · Exodi · ꝑmo
B ·

Peccatorum carnalium vita con
tritō et infelicitas eſt dicenda ·
Exo · v · A

Peccator per puerū cēturiois ꝓp
ter quinqꝫ deſignatur · mathei ·
vi · B

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Peccator p̄mo conuerſus nō ſta
tim ad altam vitam anhelet · ſ; ſe
curius in humili ſtatu pſeueret ·
math · vi · m

Peccatum qd p penitentiā nō ab
luit ad aliud trahit · Numeri xix
A ij Reg · ix ·

Peccatis mortuus ſi pie orauerit
viuificabit eum criſtus · mathei ·
vij · E

Peccator dicit mutus et ſurdus
marci · ij · A

Peccator demonio agitat vt va
ria perpetret mala · marci · tercio ·
A ·

Peccatorꝫ infirmitas ad opus bo
num in paralitico deſignatur · Lu
iij · B ·

Peccator mortuus a criſto viuifi
catur · Lu · iiij · A

Peccatorꝫ tria genera i trib9 de
ſignantur mortuis quos ſuſcita
uit criſtus · Luce · quarto · B

Peccator infructuoſe arbori com
paratur · quam ſecuris et ignis
expectat · Luce · x · B

Peccata nos faciunt graues cor
de et gaudere in vanitate · Luce ·
x · C

Peccator qui receſſit a deo peccā
do · reuertetur penitendo · ipſa ē
nim penitentia illa fuit via per
quam filius prodigus inuenit ḡ
tiam patris · Luce · duodecimo · C
D · E

Peccator obduratus per lazarūꝫ
moraliſatur · Johannis · ſexto ·
A ·

Peccatores contempnendi non
ſunt quos criſtus amare pbatur
Act · viij · B

Peccata ſua quidam vt zodoma
predicant · ini rebus peſſimis ex
ultantes · Exodi · decimo tercio
R ·

Peccatū nūm quō expiari debet
Le · ij · g ·

Peccatum tunc perpetratur quā
do delectationi conſentitur · Leui
iiij · S ·

Peccator leproſo cōparatur · Leui
vi · m · Et more leproſi mundat ·
Leui · vij · A · C ·

Peccatum vnum mortale omneꝫ
innocentiam polluit vite ſancte
Numeri · iiij · B

Peccatorum medicina ſignatur
a lepreſo a xp̄o ſanato mathei
v · p totum

Peccator quomodo a manibus
liberatur antiqui hoſtis Actuum
nono · A

Peccator regitur a demone ſicut
equus a ſeſſore Apocalipſis ſex
to E

Peccator grauis corde qui habet
talentum culpe ſicut onus graue
grauatum ſuper ſe ⁊ demergetur
in infernum ſicut molaris cum
pharaone in profundum non ru
bri maris ſed ignis infernalis A
po · xviij E

Peccator refugium eliget penitē
tie ſi non vult morte eterna peri
re · Numeri · decimo quinto ·
A ·

Peccator quid pro ſua purgatio
ne facere debeat · Vide Deutero ·
x · D · E ·

Peccator quomodo fieri poteſt
habitatio criſti · Joſue · quinto ·
A ·

Peccatorē multa mala expectāt
Judic · xiiij · C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Peccatūm vnum ſecūdum perſo
nam vl' ſtatum in diuerſis perſo
nis fit maius vl' minus.i.Regū
vi.C

Peccator ad dulcedinem contem
plationis non aſpiret niſi prius
longa penitentia oculum cordis
ab humore malo extergat.ij.
Reg.xi.A

Peccator ī quo peccauit ī illo et
punietur.iij.Regum.xi.A.et.
xiij.C

Peccator audire debet pulſantē
dominum ad oſtium cordis.iij.
Reg.xvi.G.K

Peccatis obtenebrati veluti ceci
currunt ad mortem.iiij.regum
vi.F

Peccatoꝝ cornua cōfringēt.Dan
vij.M.N.et vltra

Peccatores ſub ſpe vana ad inſe
ros pgūt.Ezech.vi.A

Peccator moriēs ſeipſū obliuiſci
tur.qui dū vixit dei nō recordat
.i.mach.x.G

Peccatrix anima vt ſponſo ſuo
criſto poſſit recopulari quatuor
obſeruare debet.Deuteronomij
viij.B

Pecunie obediunt omnia.que de
uiare facit a via iuſta.mathei.
xxi.D

Pena pau coꝝ terror debz eē mul
toꝝ Nūi xiij.F

Pena et culpa ponderāt eadē mē
ſura Judic.i.A

Penitēs debz quatuor habere flu
mina virtutum vt inde poſſit irri
gare conſcientie paradyſum Ge
ij.F

Penitentia hūiliat et edomat car
nē cōtumacē Ge xvi C

Penitēcie deſertū p iter triū die
rū cōtritionis confeſſionis et ſatiſ
factionis intratur Exodi quarto
F.

Penitētem fletꝰ decet nō gau
dium Leui.ij.K

Penitens poſt lapſum cum iuſto
eundem gratie et glorie ſtatū ac
quirere poteſt.Leuitici ſecundo
L.

Penitentie tres partes deſcribū
tur Leuitici.iij.F.Et ipſa opera
noſtra deo facit accepta.iij.Reg
xv.B

Penitentia erit parua vl' magna ſe
cundum diuerſa peccata.Leuiti
ci.v.C

Penitentia eſt via recta que du
cit ad criſtum.math.i.B.C.D

Penitentia pſperitate anichilat
Nūi.xvi.A

Penitentie via deſcribitur Nūi.
xvi.B

Penitentie forma in muliere cha
nanea interpretatur.mathei.
xij.A

Penitentia humilis peccatoris ma
gis deo placet ꝙ̄ bona opera arro
gantis.mathei.duodecimo.capi
tulo.A

Penitentie formam cōſidera pul
chram in muliere querente per
ditam dragmam.Luce duodeci
mo.B

Penitentia per piſcinam deſigna
tur.et per paraliticum peccator
qui in ea curatur.Johannis ter
cio.B

Penitentia qualis debet eſſe pec
catricis anime q̄ deſponſari vult
criſto in fide.Deuteronomij.
viij.b

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Penitentia gratiaꝫ reſtituit quā peccatum amiſit· Judicium· decō q̄rto A· dꝫ primo Re v· B ·Job ij· A

Penitentia trimembris deſcribitur Judicium xvij A· primo Reg xxiij· F

Penitere nullus erubeſcat oīs q̄ peccat Jone.i.C

Penitere et lugere ꝑ pc̄cās nr̄is debemus·ij. Regū·x· C. iij ·Reg vi· G

Penitētes pie ſūt recipiendi et tractandi Lu xij ·p totū·

Penitēs aīa ꝑ xp̄o ſuſcipit̄ ī grā Leui· xxiij · Vide in Lacrime et Cō tritio·

Penthecoſte feſtū vocatur̄ gaudioſū· Leui xvi· B

Peregrinoꝝ moꝛ̄e ꝑ viā huiꝰ mūdi incedere iubemur· Numeri· xvi· B

Peregrini ſancti huius mūdi requieſcent in agro paradyſi empti ſanguine criſti· Mathei· viceſimo A

Peregrinis condolendum eſt et ſb ueniendum· Leiutici· vndecimo· G·

Perfectio viri iuſti in diſpoſitōe deſcribitur arche· Geneſis· quinto· E

Perfectō viri iuſti deſcribitur· iij Regum ·vi· G· Jbidem· H· Ezec primo· A· B· C· Ezechielis· xiij· B Job.i. A· Pſaie iij A B· Ezech xviij· A· Danī vij J

Perfectionē deſiderās ſolitudinē querē debet Apo· xij· C

Perfectionis ſtatus nō ē īfirmis imponendus· ne antq̄ꝓ pficiant̄ deficiant· panis enī eſt bonus ſed

lactenti nociuus· ſic primogeītū̄ bouis non arabit· nec primogenitum tondebitur ouis· Deutero· iij· B ·nec omnes egredi poſſunt ad bellū· Deu· vij· A

Perfectus repētē fit nullus· ſexto enim die pfectus eſt homo· Ge· .i. B

Perfecti et iuſti in oī ſtatu īueniuntur Exo· xix· J

Perfecti erimꝰ ſi fuerimus ſicut magiſter noſter xp̄s fuit Apocā .i. A

Perſeuerātia in bono a deo accep tat̄· in malo quidem reprobatur Le· ij· C

Perſequūtur ſp boni a mal· Ge xvi· A B

Perſecutionē patiunt̄ qui pie in xp̄o viuerē volunt· ij· machabeo vi· A

Petra aq̄s dat percutienti a xp̄s gr̄tiam deuote petenti· Exodi· vndecimo· A

Petrꝰ apoſtolꝰ fluit vt petra orōne percuſſꝰ Exo· xi· B

Petri apl'i caſus a penitentia moraliſantur· mathei· viceſimo· A· et vltra·

Petrꝰ angelico miniſterio de manu exiuit herodis· Actuum· ix· A E·

Petrus et paulꝰ columpne fuerāt ecc̄ie· iij· Reg· vi· A

Petrꝰ ꝑ veritate fidei a nerōe affigitur cruci Judith· v· A

Picture hiſtoriaꝝ bonoꝝ et malorum quare in eccleſia ſūt· Numeri· xi · G

Pignera re quibus et qualit̄ lex precipiebat· Vide Deuteronomij xi· p totū·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Pincerna pharaonis .i. iuſtus et deuotus recipitur· piſtor .i. carnalis dampnatur Geneſis viceſimo quinto A B

Piſces mundi ab imūdis diſcernūtur Leui xiij B

Placere mundo qui cupiunt in laqueos dyaboli cadunt Iheremie vij A

Plaga ſepe multis infligitur ꝓ culpa paucorum· Ioſue· vi· B· ij Reg· xix· A

Plagas graues et varias noſtris demeremur peccatis. Deuterono xxiij· per totum· Iudicum decimo tercio C

Plage egiptiorum moraliſant· Exo iij· iiij et v· capl'is·

Pollutorum lex deſcribitur Deuto· x· D

Polluti ſcā tangere nō pſumāt Numeri· vi· A

Pōtificis vita erit abſq; macula Leui· xiij· B· Vide in prelatus et in Rector· et Sacerdos·

Potentes deponit de ſede de9 et exaltat humiles· iij· Regum .i. C Daū· iiij· F

Potentes poteſtate ſua abutentes in pauperem ſeuiunt cui non eſt adiutor .i. Machabeorum ſeptimo· A

Poteſtas que in humiles graſſatur hoc ſolum pauperibus ſolatium preſtat quia nō diu durat· Ezech· ix· A· Daū· ix A Vide i Tyranus

Prebende Vide in Beneficiū et i Promouere:

Predeſtinatio diuina nō eſt volētis neq; currentis ſ miſerentis di Math vi E

Predeſtinati vel nō cadunt vel ſi cadunt nō ad mortem Math ſexto R

Predeſtinati dicuntur in ſcriptura a deo numerati· Exodi· viceſimo ſecūdo· F· Vide in Numerare·

Predicatores inſtruunt et cōfortabūt mundum relinquētes· Gene· xiiij· G

Predicatorum vita et exēpla bō magis q̄ verba informant· Geneſ xxi· C· D

Predicator oues xpi ſatiat cum frumētū ſcpture eis miniſtrat· Gen· xxvij· F

Predicator caute debet ciſternaz ſcpture ſimplici ꝑplo apire ne ea per errorem precipitentur· Exo xiij· L

Predicator q̄ morte peccatorib9 nūtiat aīam ſuā de morte liberat q̄ uis peccor i iniq̄tate ſua occūbat Exo· xiiij· E

Predicator qui peccatoribus predicat ſumme caueat· ne eoruz de os id eſt vicia colat· Exodi· quindecimo· F

Predicator et prelatus columpnis tabernaculi equiparantur Ex xviij· N

Predicator q̄ ſpūalia ſemīat corpalia metē poteſt· Le· ij· E· Deu xij· D·

Predicatores ſecreta fidei ū nude ꝑplo ꝓponē debēt· Nūi· ij· B

Predicatorū vox in tubarum ſonitu moraliſatur· numeri· ſeptimo· A B·

Predicator cuius vita deſpicitur reſtat vt eius pdicatio cōtēpnatur Math· xx· A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Predicator mōte xpi mōtē pfe
ctionis aſcendere debet· Mathei
iiij ·A
Predicatores ꝓpter aliorum deri
ſiones verba vite ſeminare non
ceſſent· Mathei decimo· C· Actu
xiij· A
Predicatoēs ꝓ nll'o carnali amoꝛe
a predicatione deſiſtent· Mathei
x· G
Predicatoꝛ bonus maioꝛa maio
ribus ſimpliciora ſimplicibus ꝓ
ponere debet· Mathei vndecimo
D·
Predicatores in ſē mali virtutē ſi
dei et verbi dei in alios fructifica
re probantur· Marci· tercio capi
tulo· F
Predicatores ſine gratia criſti pi
ſcari non poſſunt· Johannis· oc
tauo· A
Predicatorū forma perſecutio et
alia plura exponuntur· Actuum
ij· A
Predicatoꝛ precōrē quō erigē de
bet· Act· iij· A
Predicatores negocijs ſeculi ſē
occupare non debent· Actuum·
v· A
Predicatoris itinera diriguntur
diſpoſitione diuina· Actuuꝫ· duo
decimo· B
Predicatoꝛ et eius auditoꝛ deſcri
bitur· Act· vij· E
Predicatores mali dicunt et non
faciunt. i. regum· xxi B· Act· xv
A· B
Predicatores ſancti iram dei nū
ciare populo debent· Actuum·
xv· B
Predicatoꝛ gladium ancipitē poꝛ
tabit vt peccōrem terreat de amiſ
ſione gl'e et comminatiōe gehēne
Judic· ij· E
Predicatores qui multū dicunt
et parum faciunt apti nō ſūt ad
expugnandum inimicum· Judicū
vi· A
Predicatores ꝓpriam debent car
nem in ſeruitutē redigē ne alijs
pdicātes ipſi reprobi fiant Judic
vi· E
Predicatores ſpe lucri tēpalis nō
predicabunt· neqꝫ tribulatōes ti
mebunt vbi fides creſcere poteſt
Act· xvi· A
Predicatoꝛ qui angelicum exercꝫ
officium angelicam puritatē imi
tari ſtudebit· Apocalipſis· xiiij·
D·
Predicatoꝛ mundi ruinam ꝓp'o
minabitur· vt timeant et fugiant
qui in mundo confidebant· Apo·
xviij· A
Predicatoꝛ ſerpētina aſtucia cuꝫ
caritate columbina ſeculariuꝫ coꝛ
da ad deum conuertet Judicum·
xiij· G
Predicatoꝛ dum cytharam ſacre
ſcripture pulſat auditorem alle
uiat quem crimina vexant. i. reg
xij· C
Predicatoꝛ cōtra temptatiōes ſe
caſtiget ne ipſe reprobus fiat· ij
Reg· ij A
Predicatoꝛ carnalis quot doctri
na nutrit· tot exemplo necat per
uerſō· iij Regum· iij· F· Et eſt ſi
cut es ſonās. i. ſine deuotōe verba
ꝓclamās· iij· reg· vi· L
Predicatores nautis cōparantur·
qui nauem ecclē dirigunt ne i ea
quieſcentes periclitentur· iij· Re
vij· C

Predicator annunciabit populo
ſcelera· ne anima peccantis requi
ratur de manibus eius· tercio Re
gum· xvij· F

Predicator īcipiet facere et doce
re· iiij· Reg· xij· A

Predicator malus alios ſaluos
facit· ſeipſum ſaluare non curat
iiij· Reg· xij· D

Predicatores contra ſe dominos
prouocāt quibus veritatem nun
ciant quam non amant· Ihere·
vi· A

Predicatiōe verbi dei arida pec
catorum corda vireſcunt· Ezech
xvi· A

Predo· Vide in Raptor·

Preferendus eſt iuuenis ſapiēs
ſene ſtulto· tercio· Regum· pri
mo· E

Prelati celeſtibus erunt virtuti
bus ornati· vt velut celi enarrēt
gloriam dei· Geneſis· primo·
D·

Prelatorum eſt aquas ſuperioēs
.i. contemplatiuos ab aquis īferi
oribus .i. carnalibus diiudicare·
Gene .i. E

Prelatus cuſtos paradyſi .i. eccle
ſie debet in manu ſua gladium v
tibilem habere· vt ſciat ſecunduʒ
peccatorum menſuram corrigere
Gene iij· L

Prelatus in paradyſo eccleſie col
locatur vt operetur et cuſtodiat
illam· Gene· ij· D

Prelati mali mala facere nō eru
beſcunt· de turpitudine tamē ma
li accuſari nolunt· Geneſis· ſep
timo· A

Prelatus creſcet auctoritate ne
nimia familiaritate patiatur con
temptum· Geneſis· decimo ter
cio· E

Prelati quidam libenter illos p
mouent qui manus piloſas diui
tijs habent· Geneſis· decimo ſep
timo· E

Prelati multi muneribus exce
cantur· et ergō vt ceci cauſas a
gunt et promouent malos· Ge
xviij· B

Prelatorum vita eſt ſubditorum
diſciplina· qualis pater· talis et
familia· quales virge tales cō cep
tus habent ouicule iacob· Geneſ
viceſimo primo· B· C· D· Joſue
ij· D

Prelati indigni quamq̄ꝫ hic pre
ferantur alijs illic tamen .i. in ec
cleſia triumphante locum accipi
et vnuſquiſqꝫ ſecundum merita
ſua· Ge· xxvij· A

Prelatus virtuoſum potius pro
mouere debet q̄ꝫ nepotē vel ami
cum· Gene· xxvij· B

Prelati ſuos ſubditos nutrire te
nentur· Exo .i. D

Prelatus bonus in columpna ig
nis et eius actibus ſignificatur·
Exo· vij· D

Prelati ſuos ſubditos orando de
fendere debent· Exo· xi· F

Prelatorum ſtatus deſcribitur ī
compoſitione altaris· Exo· xij· C

Prelatorum eſt ſubditis ānuncia
re iniq̄tatē ſuā· Exo· xiij· E

Prelatus velut angelꝰ precedet
ſubditos in via virtutum· Exo·
xv· D

Prelatum malum ad tempus to
lerare conſultum eſt ne ſtatus ec
cleſie detrimentum patiatur· Ex
od· xv· D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Prelatus cum moyſe ad contem
plationis montem aſcendere debet
Exo·xvi·A
Prelatus bonus in vita et mori
bus ad modum arche compoſitus
erat Exo·xvii·C·D·Et ad modū
cherubin Ibidē·G·Et ad modū
veli tabernaculi·Exo·xviii·I
Prelati frequens et longa abſen
tia ſepe fit cauſa ꝙ ſubditi peccēt
Exo·xxiii·B
Prelati ſubditos magis virtuo
ſos et ſapientes revereri debent·
Math·ii·E
Prelatus quos verbo clementie
trahere neſcit virga iuſticie com
pellere debet·Heſter quarto D·iii
Eſdre·vii·B
Prelatus tria in ſe vicia mortifi
cabit·iii·reg·ii·K
Prelatus erat mutus et mediator
inter populum et deum·Numeri
xiii·I
Prelatos illos efficit dn̄s quorum
virga iuſticie floret·Numeri·xiii
L·
Prelatus quis ſit conſtituendus·
Vide Nūi·xvi·C
Prelatorum torpor cauſa eſt ꝙ
inimicus homo in ſubditorum cor
dibus zizania mittit·Mathei·deci
mo·I
Prelatus niſi probatus et purus
ad prelaturā n̄ accedat·Marci q̄r
to·B
Prelatus vltionem ſubditorum
ſuorum nunq̄ querere debet·Lu
v·A
Prelatorum malorum flagella et
peccata deſcribuntur·Johannis
.i.E
Prelatus neminem de ſubditis
ſuis contempnere debet·Actuum
viii·B
Prelati negligētes in āgelo ephe
ſi redarguuntur· Apocalipſis·
ii·A
Prelati non tantū ſe ſed et ſibi
commiſſos corrigere debēt·Apo·
ii·D
Prelatus bonus deſcribitur iii·reg
v·D·Eiuſdē·vi·O·Eiuſdē·viii·I
ii·Reg·xix·C·Apo v·D·et Eiuſ
dem·x·A·B
Prelatus malus deſcribitur·i·regū·
iiii·C·Apo·ix·K
Prelatus ſctūs ſuo bono exemplo
diſcipulos bonos facit·Apocalip
xii·A
Prelatus ecclīe iniquus ſe cum ſuis
ſubditis ſimul perturbat·iiii·reg·
iii·G·Apo·xvi·O·Vide de pertur
batione in Ambitio·
Prelatus preclarus deſcribitur·
iii·reg·v·N·Apo·xix·B et eiuſ
dem·xxi·B
Prelatos vtilius eſt habere imper
fectos q̄ nullos·Numeri·viceſiō
A·
Prelatus perfectus in moyſe interp̄
tatur·Nūi·xx·C·Et in iob·Job
.i.B
Prelatis morientibus boni diſcipu
li ſubordinari debent· Numeri·
xx·E
Prelati extranei vel alieni collegii
nō leuiter pficī debent·Deu·v·C·ſ
potius non promoueantur·Deu
xii·A
Prelatus vicia nō virtutes in ſubdi
tis corrigere debet·Deu·vii·C·Et
primo dulcedine id attemptabit Nā
ſi oleū pietatis nō proficerit vinum
aſperitatis ſuperfundat Ibidē·E

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Prelatus nõ ſecundum carna
lem affectum promotiones face
re debet · Deute · viij · C
Prelatus qui a ſubditis regitur
eſt ſicut vir qui ab vxore gubez
natur · Deuteronomij · ix · B
Prelati eccleſie quatuoz genera
hominum fieri prohibentur · Deu
x · A
Prelati abſentia multorum malo
rum fit cauſa · Judicum · decimo
quinto · A
Prelati mali filiorum heli per ſu
am nequiciam in populo nomen
dei blaſphemare faciunt . i . regũ ·
ij · A
Prelati bonorum ſibi virorum cõ
ſilia et auxilia ſociabunt . i . Reg ·
x · D
Prelato qui detrahunt contra p̃
ceptum domini agunt · primo · re
gum · decimo octauo · B · ij · Reg
v · D
Prelati malis ſuis exemplis ani
mas ſubditorum ſubuertunt · p̃
mo · regum · xxiij · A · iiij · regum
xix · A
Prelatus cognoſcet vitaz ſubdi
ti ſui · naz ſi lapſus fuerit erit ani
ma ſua pro anima eius · iij · reguz
xvij · F
Prelatus non in virga ſed in mi
ſericordia · non per alium ſed per
ſeipſuz viſitabit populum ſibi cõ
miſſum · quarto · regum · quarto ·
D ·
Prelatus ſuo populo de bono p̃
uidebit ductore · Thobie · quar
to · A
Prelatus bonus confidens in do
mino extirpare malos viriliter
debet · iiij · regum · xvi · A et xviij
A . Mach · ij · C
Prelatus pro peccato populi quã
doq; flagellatur et econuerſo · iiij
regum · xviij · B · primo Macha
viij · C
Prelati p̃ et propter tua iuſticiã
podũt : Job . i . L
Prelati qui ob honorez exhibitũ
deum non intelligũt et in liberta
te carnali ſicut beſtia viuũt : iuſte
regimem hominum perdunt Dan
iiij · J · R
Prelati elati eccleſiam ſanctam
perturbant · primo · Machabe ·
. i . D
Prelati vigiles contra temptati
ones proprias ſtabunt · alias de
uicto paſtoꝛe diſpergentur oues
gregis . i . Machabeorum · ij · A · a
iij · A
Prelati mali filios eccleſie lace
rare non ceſſant · primo · Mach
v · D
Prelatus ſapiens condimentum
eſt ppl'i · ij · Para · iij · B . i . Mach ·
xi · A
Prelatus a tẽplo domini omẽ im
mũdum expurgabit · p̃mo Mac
xiij · C
Prelati ãbitioſi contempto religi
oſo ritu mundanos hoĩes in vani
tate excellunt · ij · Mach . iiij · A a
v · A
Prelati ſuperbi de tẽplo domini
et loco orationis ſpeluncam faci
unt latronum · ij · Machabeoruz
v · A
Prelationem meretur vita ṽtuo
ſa · ij · Regum · iiij · A : Apocalipſis
ij : E
Prelaturam nemo niſi vocat9 ac
ceptet Math vi D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Prelaturam idignus nemo affe
ctet ne pereat. Exo. xij. A. B

Presbiter q̄lis deo ministrabit.
Vide in Sacerdos.

Presūptuosi humiliantur. iij. re
ix. B. iiij. re. xiij a. i. Mach. vij D
Act. viij. B

Presūptuosi raro i v̄tute ꝑsistūt
.i. reg. i. C

Presūptuosi sūt reprimendi ne in
sua v̄tute cōfido ant. iij. reg. xvi.
L. Luce. xi. E

Preuaricatores mādatorū dei mł
tis maledictōibus iprecantur.
Deute. xiiij. A. Vide in Obedire
nolētes.

Primogenita. i. opa bona deo sūt
offerēda. Exo xiiij. G. Et q̄re oc
tauo die dn̄o imolabāt Vide Ex
od. xiiij. M. Vide alia i oblatō e
in Offerre.

Principes et p̄lati iniuste vt sepi9
bona subditorum exquirūt. Ge.
iij. D

Principes seculares semp deuo
tos opprimere student. Exodi. p̄
mo. A

Principes xpiani tyrannos exsti
pare studebunt. Exodi. decimo.
quinto. F

Principū iniquorū oppressiones
moralisantur. Apo. ix. A. B. C.
. D.

Principes seculares quasdam ob
seruabunt conditiones. iij. reg.
v. E

Principes mali vrso cōparantur.
Dan. vij. D

Principē delicijs et vitijs incūbē
tem sequetur ignominia. Judith
viij. A

Princeps bonus vigilabit super
gregem sibi commissum. i. Mach
ij. A

Principatus supb9 vite p̄ntis est
momētaneus. post quē sequetur
luctus eternus. Apocalipsis. deci
mo septimo. A

Principū seuicia Vide in Tyran
nus.

Probatica piscina interpretatur
Joh. iij.

Prodig9 fili9 inuenit grāz pris.
Lu. xv. C. D E

Proditor malū sp i corde machi
natur et viam pacis non cognos
cit. i. Mach. xiij. A. et xiiij. B.
ij. Mach. vij. A

Proficere nescit ad spūalia q̄ nō
pficit carnalia. postq̄ deus pficit
quinq3 dieb9 creaturā irrationa
lē. die sexto pficit hoiem carnalē
Ge. i. B

Proficit tunc quis in prole virtu
tum cum exit cum abrahā de hur
chaldeorum. Genesis. nono capi
tulo. A

Proficit spūs cū deficit caro. Ge
xiij. C

Promotionem meretur pre cete
ris qui ceteros virtutibus ante
cellit. Re in Electō

Promouetur iniuste diues iniuf
tus ante pauperem iustum. Ge
nesis. decimo septimo capitulo.
E.

Promoueri ad gradus ecclesias
ticos nullus debz carnalis. primo
Regum. i. D

Promoueri non debent pueri ne
q3 senes nisi prius vitijs fuerint
circumcisi. Exodi. decimo quarto
K.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Propheta falſus dignus eſt mor
te · Deu · vi · A

Proprietarij religioſi pecuniam
poſſident in ſuam p ditionem · ij ·
Machabeorum · vij · D · Vide in re
ligioſus

Proſperitas mundi captiuat et
occidit ſtultum · Ge · x · A · Exo ·
iiij · B · Numeri · xiij · D Job pri
mo · R

Proſperitas preſentis vite mul
ta mala procurat · Geneſis deci
mo quarto A

Proſperitas vite preſētis finem
capiet tribulatione venture mor
tis Geñ · xxvi · A

Proſperitatē pñtis vite omēs fu
gere docemur · Exo . i . I

Proſperitas quā tribulatio aut
temptatio nō exercitat illam ſu
pbia deterius deuaſtat Exodi ·
xv · G I

Proſperitas tēporalis ſpiritualē
eccleſie proſperitatem corrupit ·
Apo · xvi · K

Proſperitas mundi auertit mē
tem a deo · iiij regum xi · E : Dañ
. i . A

Proſperitas mundi in laqueum
dyaboli hominem trahit : Marci
v C

Prouidentie diuine nemo poteſt
reſiſtere Geneſis · xxiij · C Vide
in Occulta iudicia ·

Prouocati tantum et non a no
biſipſis aliquid arduí facere debe
mus primo · regum decimo · B
F ·

Prudentia · Vide in Quatuor vir
tutes cardinales et i Cardinales
virtutes

Pueri principari et effemina
ti dominari non debent · Apocalip
xiiij · C

Puer ablactatus a deſiderijs car
nis dignus eſt miniſtrare dñis
Exodi · xiiij · K · primo regum p̄
mo · D

Puer quem nutrix diſciplina de
ſerit ſtatim in moribus claudi
cat · et cum ſenuerit non recedet
ab eis · ſecundo · Re · decimo ſexto
A .

Puer qualē magiſtrum et docto
rem ſequitur tali ſpū repleri mē
retur · iiij · reg · ij · A

Pulchritudo carnis vana eſt · Lu
viij · C

Pulchritudo placet quam natu
ra decorat · illa diſplicet quam ho
mo componit · quarto regum · no
no · B

Punieẗ pctōr in hijs in qb9 pecca
uit · Nūi · xiij · A

Punit iuſte dñs pccā p malos ·
qd em̄ refert q̃lis ſit vga qñ tñ ſi
ūt iudicia recta · iij · reg · xiij · A ·
Re in Plaga ·

Purgatoriū p pbaticā piſcinā ſi
gnificaẗ Joh · iij · D · Aiabꝫ in pur
gatorio exiſtentibus ſubueni̇ᷓ de
bemus · Dañ · vi · A

Purificationem marie vgīnis ce
lebrantes in oblatione ſpirituali
imitari debemus · Geneſis vnde
cimo · A

Purificatio parturiētis moraliſa
tur Leui · v · A

Puteos ſcptura[rum] quos effode
rūt ſancti nituntur terra obſtru
ere p carnalem ſenſum iudei · Ge
ne · xv · G

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Quadraginta diebus ie
iunans xp̄s dyabolū
temptantē deuicit. ſu
is dans exēplū viri
liter reſiſtendi. Mathei. tercio per
totum.

Quadrige quatuor ſignāt quatu
or cardinales virtutes. Zacha.
iiij. A

Quaternarius numerus exponit
hinc inde iiij. regum. vi. precipue
in. v.

Quatuor affectiões cordis deſtri
buntur. Apo. vi. C

Quatuor affectiões qualiter regu
lari debēt. Vide in reg. vi. r. Et
Ezech. i. C Et quomodo ſibi inuicē
contrariantur. Danielis ſeptimo
A.

Quatuor affectiões quomodo vi
cantur. Vide Zacharie. i. capitu
lo. B

Quatuor cardinales virtutes in
pretātur. Rui. i. per totū. Et Apo
xxi. F

Quatuor dotes corporis glorifica
ti deſignantur. Exodi. viceſimo p
mo. B

Quatuor coopertoria tabernaculi
interpretantur. Exodi. decio oc
tauo. L

Quatuor genera hominum eccl'az
intrare non debent. Deuterono.
x. A

Quatuor genera hominum cōtra
dyabolum bellum gerere nolūt.
Judic. iiij. A

Quatuor domos in nobis edifica
re ſpūaliter debemus. iiij. regum
vi. C

Quatuor ſunt religioſis neceſſa
ria in hac vita. tercio regum xvi
C

Quatuor ordines inrelatur.
Zach. iiij. B

Quatuor aīalia ezechielis trahū
tur ad multa. Ezehielis p̄mo per
totum.

Quatuor venti interpretant. Dani
vij. A

Quatuor beſtie interpretant. Dani
vij. B et vltra

Quatuor cornua in zacharia ex
ponuntur. Zacharie. i. capitulo.
A.

Quatuor genera ſupbie inueniūt
Zach. i. C

Quatuor colores moraliſant Za
cha. iiij. B

Querere dn̄m quō debemus. Vide
Marc. vi. A. Et vbi inuenietur. iiij
reg. xvi. D. J

Querentes nouitates et rumores
ab aliis ſepe audiunt vnde doleāt
quo tn̄ gaudere ſperabant. i. reg
xxi. A

Quietem habet dn̄s in mūdo hoſ
pitio cordis. iiij. reguz. iiij. E Vi
de in Requies

Quinarius numerus ad vitaz cō
templatiuam interpretatur. iiij.
reg. v. R

Quinqꝫ ſenſus inimicantur nob.
Joſue. ix. A. B

Quinqꝫ panes interpretant quibꝰ
dn̄s quinqꝫ milia hoīm pauit Ma
thei. xi. D

Raab meretrix. i. genti
litas exploratores. i.
apoſtolos ad ſe miſſos
deuote ſuſcepit. Joſue
. i. capitulo A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Rachel et lya aïe ſcẽ morales vir
tutum filios generant criſto Ge
xx·D

Ratio non carnalis affectio eſt ſẽ
per ſequenda·Deuteronomy viii
C·

Rationis caput tunc tollitur cu;
quis a viciis et deliciis ſuperatur
Judith·viii·A·B·C

Rationi non obedit caro deliciis
vacans·Heſter·primo capitulo·
E·

Rationale iudicij in pectorẽ ſacer
dotis cum duodecim lapidibus i
terpretatur·Exodi·viceſimo·ca·
E·F

Rapaces homines deuorant rapi
unt q; rapaces·Exodi·tercio ca
pitulo·D

Raptores et deuoratores ſemper
ſunt indigentes·Geneſis·viceſi
moſexto·C

Raptorum armata neqcia deſcri
bitur·Apocalipſis·ix·H·Vide in
Tyrãnus

Rebelles poteſtatib9 odibiles deo
ſũt cui reſiſtunt·Nũi·xiii·per to
tum·

Rebelles ſubditi acriter ſunt cor
rigendi·Actuum·xix·C·Heſt·i·
D·G

Rebelles ſuis prelatis nunq̃ p̃ficiu
unt·quia reſiſtere deo non poſſũt
ii·reg·xv·A

Rechabitarũ ritus deſcribit· Jhẽ
·xxv·A

Recidiuantes aſpere ſũt corrigẽ
di vel abſcidendi·Leuitici·ſexto
L·

Recidiuantes de bono ad malum
contra ſe excitant iram diuinam
Jhe·v·A

Rector ſit auctoritatiuus·ne fa
miliaritas nimia pariat cõtemp
tum·Geneſis·decimotercio capi
tulo·E

Rector dum languet tunc ſubdi
ti vix ſtare valent·primo Ma
chabeorum·ii·A·Vide in Prela
tus·

Redemit nos criſtus ſuo ſanguĩe
precioſo·Le·vii·B·Vide in Cri
ſtus·

Refugium peccatorum eſt penitẽ
tia eccleſia et paſſio xpi Nũi·xxv
A·B·C

Regis lex deſcribitur Deutero·
v·C·et eius poteſtas declaratur
ii·Eſdre·ii·A

Reges ſuper ſe homines ſuis pecca
tis exigentibus meruerũt.i.reg·
ix·A

Regẽ miſericordia et veritas ſer
uat·tercio·regum decimo ſepti
mo·D

Regium dyadema inſuſpicabilis
ſepius portat·primo regum·xii
B·

Regimen bonum nunq̃ eſt vbi v
nuſquiſq; rector eſt·Judicum·
xv·A

Regimen populi acceptabit qui
viciis propriis et ſubditorum ini
micis intrepide reſiſtere poteſt et
audet·quarto·regum·quarto·
A·

Regimen rectorum eudem popu
lum ſeruat in eſſe·iiii·regum·
xv·B·

Regnare impii deſiderant in hoc
ſeculo·ſerui autem criſti dicunt
regnum meum nõ eſt de hoc mũ
do·Judicum·octauo·capitulo·
F·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Regnare ſine deo qui cupiūt cu
dēde corde humiliabuntur·iij·reg·
.i. C

Regnare facit dominus yꝑocrī
tam propter peccata populi·iij·
regum·viij·J Nam ſepe regētes
populum diſponuntur ſecundū
merita ſubditorum·ſecundo·reg
xx·A

Regnare ſolus cupit ſtultis·nē
ſtulticiam ſuam confundat pñtia
ſapientis·Dañ·iiij·N

Regnare qui cupiunt mala mul
tiplicare in terris non deſiſtunt·
primo· Machabeorum·primo·
A·B

Regnātibꝫ ipſis cuime hoīm ſiūt·
iiij·regum·xix·A·Judicum·viij
A·Apo·viij·F

Regnū mundi nō eſt diuturnū
iiij·reg·xi·A.i.Mach·xij·A·Re
in Mundus·et in Gloria·mun
di·

Regnum celorum vim patitur·
Ezech·iij·A· Vide in Gloria et
Gaudium·

Religio pfecta deſcribitur·Apo·
xxi·C·L

Religio bō terre pmiſſionis cōpa
ratur·Deu·ij·A

Religio vinea dn̄i pro vua v̄ti
tum facit labruſcas vanitatum·
Yſaye·ij·A

Religio ſcā tepuit a pmo feruoē
Dañ·ij·B

Religioſi ad exteriora emiſſi nō
cū coruo extra archā clauſtri mor
ticinis mundi inherebunt·Gene
vi·B

Religioſus nullus de loco aut ſoci
etate bona pſumptuoſe confidat
Loth cum iniquis caſtus in zodo
mis in mōte ſtans ſolus fit ebrꝰ
et luxurioſus·Ge·xv·C

Religioſi et ſi hic a ſuis parētibꝰ
et amicis deſpici videātur·et eo
rum fratres qui in mundo ſunt p̄
ferantur·poſt hanc tamen vitā
ad dexteram criſti collocabūt Ge
xxviij A

Religioſi extra clauſtrum conti
nui faciliter lepram male concupi
ſcentie incurrunt· Exodi·ſecun
do·E

Religioſus qui ad exteriora libē
ter recedit ſepe carnalis redit·Ex
od·iij·A

Religioſi de egypto exeūt p itēr
triduum die cum,i.trium votoꝝ Ex
od·iiij·G

Religioſorū deſcribitur leta trā
quillitas·Exodi·v·C·et ſecular
um turbatio multa·Jbidem·A

Religioſi licite a diuitibus ſeculi
temporalia capiunt vt habeant
vnde viuere poſſint·Exodi·octa
uo·E

Religioſi mali debent incarcerari
et diſciplinari ne populum ſcan
dalīſent· Exodi decimo tercio·
C·

Religioſi eſſe qui cupiunt clauſ
tra poſt annos diſcretionis intra
bunt· Exodi·decimo quinto·
C·

Religioſi dulci concordia tanꝗ̄
fratres debent habitare in vnum
Exod·xviij·B

Religioſi maioris erunt perfecti
onis ꝗ̄ ſeculares·Exodi·decimo
octauo·E·decimo nono·G·Lu
ce·decimo quarto·G·tercio reg
vi·M

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Religioſi de ſuo ſtatu contra ali
os gloriari nō debēt· qꝛ nō tātū
iudeoꝝ eſt deus ſ3 oīm timētiū no
mē ei9· Exo· xix· I
Religioſi more holocauſti ſe ex to
to deo offerre debent· Leuitici· p̄
mo· A
Religioſoꝝ melius eſt vt pereat
puerſus vnus ꝙ vnitas tota· Le
vi· N
Religioſi velut nazarei ſci erūt
Nūi· iiij· A
Religioſi ſubtilit̄ fortiter et mlti
plicit̄ ſepe tēptāt· Math· iiij· A &
in Tēptatō
Religioſi ad carnes egipti anhelā
tes grāz faſtidiunt ſpūalē· Nūi
viij· C
Religioſi a iherusalē cōtēplatiōis
in iherico mūdi deſcēdētes icidūt
in latrones· Lu· vi· B·
Religioſi curioſas materias ſtu
dere ñ debēt· Act. i. E
Religioſoꝝ vita moꝛe eccleſie pmi
tiue erit ſine propriis communis
et caritatiua· Actuum quarto cā
pitulo· A
Religioſoꝝ vitā expetat q̄ ſugē
picula temptationum exoptat·
Apo· xij· F
Religioſi viri p ficcū penitētie fru
ctus mūdi ptrāſeūt in quib9 mlt
tos perire cōſpexerunt· Joſue ſcdo
B·
Religioſus ille mortē diligit q̄ it
dicta ſibi lō mūdi ɔcupiſcit· Jo
ſue· vi· A
Religioſi more gedeonis triticū
cordis diſcutere debent· Judicū
vi· A
Religioſi ſub ſpecie boni diuitias
q̄nq3 congregāt curioſa edificia
procurāt· quorum occaſione ad
multa mala precipitantur Judic
viij· A
Religioſoꝝ vitā deſiderantes oē
amoris vinculū tam parentū ꝙ
fratrū diſrumpere debent. i. regū
vi· A
Religioſi cū pane lacrimaꝝ p vi
am penitentie xp̄o occurrere de
bent. i. reg· xij· G
Religioſus tria vitare debet que
mundus promittit· primo· regū
xiij· C
Religioſi ſua quiete non contenti
finem malum attingent· iij· reg
ij· A
Religioſi quidam inter ſe de ma
ioritate ɔtendunt· ſed ſententia
criſti veritatem oſtendet· iij· reg
· iij· I
Religioſi vt aiunt layci nūꝙ ſūt
fortunati· tercio· regum· decimo
quarto· D
Religioſoꝝ via deſcribit q̄ ad mō
tem dei puenit· iij· regum· xvi· A
B· C
Religioſi nō erūt delicioſi iij· reg
xvi· D
Religioſus qui ſepe conuerſatur
cum ſecularib9 ſimilis ipſis ī mo
ribus fiet· iiij· regum· decimoq̄r
to· A· B
Religioſi qui deo et mundo ſerui
unt archam iuxta dagon ponūt·
quarto regum· decimo quinto ca
pitulo· D
Religioſoꝝ ſcā cōuerſatō intpta
tur· Jhe· iiij· A
Religioſi qui ſe negocijs ſeculari
bus implicant cum ſecularib9 ad
mala declinant Ezechielis· deciōt
cio· C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Religioſi qui arma virtutum nō
induunt · preualente temptatiōe
etiam in ſua ſolitudine et quiete
peribunt · primo · Machabe ·
ij · B

Religioſi tranſgredi non debent
terminos quos poſuerūt patres
ſui · primo · Machabeorum · decio ·
G ·

Religioſos dyabolus ad mundū
trahere ſtudet · primo · Machabe
orum · xi · C

Religioſus qui pecuniā poſſidet
propriam perditionem amat · ij ·
Mach · vij · D

Religioſi orando deuote fideliter
opus manuum ſuarum debent ex
ercere · primo · Eſdre · ſecundo · A

Renouatio hominis microcoſmi
a confuſione peccati de die in diē
ſecundum opera ſex dierum : fit
ad ſimilitudinem creationis mū
di · Gene. i. B

Requies ſeptimi diei nunq̄ acq̄
ritur niſi ſex diebus in opere bo
no q̄s exercitetur · Gene. i. B · in
fine · et K

Requiem mentis in criſto querit
qui delitias mūdi columbino cor
de contemnunt · Geneſis · ſexto ·
A ·

Reſponſio mollis frangit iram
primo · regum · xij · D · ī fine et E
iij · reg · ix · C

Reſurrectionis premium et glo
ria quanta erit · Vide Apocalip ·
xix · A

Reſurgens criſtus infernum con
fregit et ſanctos ibi patres edux
it · Iudic · xi · B · et xiij · A Vide
criſtus

Retroſpiciunt multi per inconſtā
tiam ab opere cepto · Geneſis ·
xv · A

Reuelationes diuinas percipit ·
qui ad interiora conſcientie redit
Exo. i. N

Reuelare debemus medico pecca
torum vulnera et non palliare ·
Gene · iij · K

Reuelare nunq̄ debemus ſecreta
mala fratrum noſtrorum · Leuitī
xij · A

Reuerentiam magnam cum ma
iores deo exhibent · tūc eos ſui ſb
diti magis honorant · Apocalip ·
iiij · I

Reuerentiā ſcīs et religioſis prī
cipes exhibere debēt qui deum ti
mēt · iiij · reg · xviij · D

Reuereri ſic criſtum debemus vt
eum a nobis non repellamus ·
Math · vi · L

Reuereri magis dēt ſpūalis ma
lus conſecratus · q̄ non conſecra
tus ſecularis ſed bonus · ij. Para
lip · v · B

Reus exemplo dauid humiliter
de peccatis ſuis ſe culpet · ij · regū
ix · A

Re9 et cōſcius ſibi primo peniteat
et ſic ad dulcedinem contempla
tionis aſpiret · ſecundo · regum ·
xi · A

Riſus et cythara diuitum cito v̄
tetur in luctum · primo · regum ·
viceſimo ſecundo · B · Vide ī Glo
ria mundi ·

Riſus ſepe dolore miſcetur · ij ·
Machabeorum · ſeptimo · B · Vi
de in Luctus

Roboam rex ſtultum deſignat p̄
latū · iij · reg · viij · I · K

Romani in hoc mūdo ſuperbiebāt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

q̄ ſoli ſup̄er omnes regnare vole
bant· Judith·ij·C·D
Romani imperij principium me
dium et finis moraliſantur·iij·
Eſdre·vi·G
Romane curie regimen et ordo de
ſcribitur·primo·Machabeorum
ix·A
Romana ecc̄a ē ſup oēs p̄electa
prelata vniuerſis·Heſter·ſecun
do·B
Rote ſancte eccleſie ſunt filij o
bedientie·iij·Regū·vi·M·Ezech
.i.L
Rubus moyſi de maria v̄gine et
criſti aduentu interpretatur Exo
.i.M
Rufus color m̄lta mala deſignat
Apo·vi·B
SAbbatiſare a labore ſ
uili docemur ne ī ſpūa
li contemplatione ipe
diamur·Exo·x·J
Sabbatiſaē et feſtiuaē quidā car
nales carnaliter comprobantur·
Nūi·xxi·C
Sabbati p̄uaricator lapidat̄·Nu
meri·xij·A
Sacerdotes ſicut alios precellunt
in ſtatu et gradu·ita et in vita p̄
cellere debent·Exodi·viceſimo·
A·
Sacerdotū veſtimēta moraliſant̄
Exo·xx·B·C·D
Sacerdotes loti et mundi ad alta
re accedere debent·Exodi·viceſi
mo ſc̄do·F
Sacerdotis prem̄ q̄ ḡue ſit·Vide
Le·ij·J
Sacerdos ignem alienum vane
glorie aut alicuius concupiſcētie
deo offerre non preſumat·Leui·
iij·A
Sacerdotem peccata faciūt indig
num ad miniſtrandum altari Le
xiij·F
Sacerdos dignus ad miniſtrādū
deſcribitur·Numeri·decimoquar
to·A
Sacerdotes quidā alios mūdant
ipſi vero immundi ſiūt et manēt
Nūi·xv·B
Sacerdotis ordo multa requirit·
Nūi·xvi·C
Sacerdotes deū magis inhonorāt
Math·xx·A
Sacerdotum doctrina populum li
berat a ruina peccati·ipſi enim ſal
terre ſunt dicti·quarto·Regum
xv·B
Sacerdos ſanctam vitam et mo
res ſanctos habebit· Mathei·
xviij·B
Sacerdotes mundi erunt qui ſā
cta dn̄i tangunt·Ezech·xix·B·
Et dn̄o ſanctificati erunt·Exo·
xxi·A·B
Sacerdos bon⁹ ſcīs ſuis morib⁹
ecc̄iam honoāt et ornat·ij·Mach
iij·A
Sac̄dotes plurimi contra manda
tum dn̄i et in ſcandalum p̄pl̄i vi
tijs ſe polluunt carnis.i. Eſdre·
iij·A·Vide in Eccleſie miniſtri·
et in Prelatus et in Predica
tor·
Sacramenta eccleſie a miniſtris
malis maculari non poſſunt·Leui
tici·quarto capitulo·X·Mathei·
xxi·F
Sacramenti venerabilis mirabi
lia deſcribuntur et effectus Exo·
decimo capitulo·C· Vide in Eu
chariſtia·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Sacrificia iudeorum abhominantur a deo. Genesis. iiij. A

Sacrificium nostrum vt sit deo acceptum multa requiruntur. Le. iij. D

Sacrificia om̄ia destribuntur. Numeri. xxi. A

Sacrificium deo ſpūs contribulat⁹ iij. Reg. xv. B

Saga tabernaculi actiuos deſignāt. Exo. xviij. K

Saluandi ſunt tantum tres ſtat⁹ hominum qui per tres viros ſignificantur. noe daniel et iob. iij. Reg. v. B

Sanctorum inter malos commixtio placat dominum ne plaget iniquum. Genesis. decimo quarto. E.

Sancti dei poſt hanc vitā oculos miſericordie ſue ſemper retortos habent ad nos. vt pro nob̄ orēt nos quoqꝫ protegant ī neceſſitate. ij. Mach. viij. B

Sanctorum gaudium in celis ē it imperturbabile. nullus enim illic inimicus appropinquat. Apocali. duodecimo. B. xiij. B. Re plura in Gaudium et Gloria.

Sancta dei niſi ſanctificati tāgere debent. i. Reg. v. A

Sanguine ſanctorū fides eſt colorata multorum. Exodi. decimo ſexto. E

Sanguinem deo offerimus quando affectiōes noſtras ad eum ordinamus. Leuitici. decimo. A. Vł qn̄ ſāguinis cristi pro nob̄ effuſi recordamur. Ibidem. B

Sapientia in corde humilis requieſcit. Genesis. viceſimoſeptimo E.

Sapientes mundi propter ſuperbiam cecari merentur. Numeri. xviij. B

Sapientia carnis mors eſt. ij. Regum. xiiij. C

Sapientia pretioſior diuitijs comprobatur. iij. Reg. iij. A

Sapientia dei ſapientiam confundit huius mūdi. Ezechielis. xiij A.

Sapiens verē eſt non qui tantū ſcit et ſecundum hominem ſapit ſed qui nouit et diligit veritatē ij. Eſdre. i. C

Satiſfactio pro culpis finem īponit penis pro peccatis influctis. ij Reg. decimonono. A. Vide ī Penitentia.

Saulis in regem promotio interpretatur. i. Reg. vij. A. B

Scandalum ponentes ſimplicib⁊ et nouiter conuerſis morte ſunt digni. Exo. xiij. F. I. Et ꝙ bonū ſit vitare ſcandalū Ibidē. K. et Deu. x. F

Scandalum coram ſimplicibus n̄ eſt ponendum. Leuitici. vndecimo. A

Scandalum omne eſt vitandum Mathei. quarto. C. decimo tercio D.

Scelus Vide in Peccatum.

Scientes bonum et non operātes plagis vapulabunt multis. Lu. ix. D

Sciencie nimius appetitus eſt ī ligno ſciētie boni et mali introductus Geñ. iij. B

Scientia ſeculari doctores ſancti veram conficiunt doctrinam qua paſcantur fideles. Exodi. ſexto. D.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Scīētiam ſeculatem q̄n̄q; eſt vti-
le ſcire pro aliorum inſtructione
Exo·viij·D
Scientiā nō ſ̄ gemitū reſpiat de⁹
Le.i.D
Scīētia philoſophicā et ſecularis
tune eſt deo accepta qn̄ eſt ab oī
errore et curioſitate mundata·
Deu·vij·A
Scientia triplex deſcribit· Joſue
iiij·C
Scientiam ſalutiferam a magnis
et puis cum naaman libenter ſuſ
cipiemus·quarto·regum·quinto
A·
Scīētia iflat caritas edificat Ezec
xiij·A et veritas coronat·ij Eſdre
.i.C
Scorpio ꝓditorē deſigͣnat· Apo·
ix·D
Scriptura ſacra eſt diſcenda non
mundi ſcientia curioſa· Geneſis
iij·C
Scriptura ſacra puteo cōpatur·
Gene·xvij·G
Scripturam ſacrā et euchariſtiaꝫ
reliquit dominus mundum relin
quentibus in conſolationem Exo
x·B
Scripture ſacre vtilitas in effecti
bus manne interpretatur· Exod
x·G
Scriptura obſcura tunc intelligi
tur qn̄ diligenter inueſtigatur·
Exo·xi·E
Scrip tura ſacra monti ſynai ꝓpt
multos comparatur effect⁹·Exo
xij·A
Scrp̄tura ſacrā ſub tilis nō eſt ru
di populo exponenda· ne non in
telligentes offendantur· Exodi·
xiij·L

Scrp̄tura ſacra cōnſolationēꝫ am
miniſtrat ſecundum capacitatem
legentis vel audientis·Exodi·
xvi·C
Scrp̄tura ſacra in menſa propoſi
tionis interpretatur·Exodi·deci
mo ſeptimo R
Scrp̄tura ſacra in labro eneo inť
pretatur·Exodi·xxij·C·iij·reg
vi·G
Scrp̄turam ſacram debemus feſti
uis diebus precipue ruminare·
Math·x·A
Scrp̄ture ſacre ager pretio ſtudij
emitur et poſſidetur·Mathei·
x·N
Scrp̄tura diuina non eſt ante por
cos ſpergenda·Mathei·vndecī
D·
Scrp̄tura ſacra probatice piſcinē
cōpať·Joh·iij·A
Scrp̄tura ſacra mari vitreo et cri
ſtallino comparatur·Apocalipſ·
iiij·A
Scrp̄tura diuina non debet vti ni
ſi ad diuina et ſancta· Deutero·
x·A
Scrp̄tura diuīa oculos illuminat
mentis primo·Regum·decimo·
G·
Scrp̄turarum ſanctarum aqua in
uenitur quandoq; baſſa·vt rudis
ſitim temperet·qn̄q; alta vt ſubti
lis videat quod inueſtigare dele
ctet·Ezechielis·viceſimo primo
A·
Scrp̄tura diuina paſcit auditores
auidos et ſanat infirmos·Ezech·
xxi·B
Secretum extraneo non reuelab
quarto·regum·xvij·B·Vide in
Reuelare·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Seculares ſimplices ſepe ſūt ecclaſticis deuotiores· Math·vi·A· Judicū·v·F

Secularium bonorū vita inſtruitur· Thob.i.A

Securus nunq̄ erit homō in via peregrinationis ſue etiam multarum virtutum· Geneſis·nono· A·B

Securum ſe nunq̄ homo p̄ſumet ne timere deſiſtat·primo·Mach xii·D

Seductores ſimpliciū morte ſūt digni·Exo·xiii·J

Seductores bonorū cū patre ſuo dyabolo igne cremabūtur eterno Apo·viceſiō· D· Vide in Scandalum·

Senarius numerus interpretat̄· Gene.i.R

Senes ſicut in annis ita in virtutibus creſcere·debēt·Numeri· xxi·E

Senes iuuenibus erunt exemplares·ii·Mach·vi·B

Seneſcente mūdo mala multiplicantur·iii·Eſdre·iiii·A

Senſuū cuſtodia pſuadetur Nūi· xv·D

Senſuū portas diligent̄ cuſtodiat qui mortē eternā euadere curat ii·Reg·iii·A

Senſus quinq̄ inimicant̄ nobis· Joſue·ix·A B

Septem vicia capitalia cum ſua ꝓle peſſima in ſeptem gentib9 īt̄pretantur· Deuterono· primo· A B

Septimi diei requies interpretatur· Geneſis·primo·B·in fine· Exo·xiii.A

Sepulchra ſāctorū ꝓ virtutibus eorū honorare debemus· Jheremi viii·B

Sepultura honeſta nō reprobat̄· iii·Reg·xi·R

Sequentes criſtum omnia que ī mundo ſunt relinquere debent .i. Regum·xiiii·A Vide in Religioſus·

Seraphim duo ad feruorem viri perfecti trahuntur Yſaye·tercio A B

Sermo durus excitat furorē iii Reg xviii D

Serpētis fraus et deceptio deſcribitur Gene·iii·G

Serpens in xp̄o int̄pretat̄ Exo· ii·A Nūi·xvii·A

Serpentes igniti populuʒ mordēt murmurantem·Numeri·decimo ſeptimo·A

Serpentium tria genera moraliſātur·ſcorpio ·dipſas et ſerpēs flatu adurens· Deuteronomii·ii· B·C

Serpens pauli manū īuadit. Act xix·B

Seruire deo bonum ē·confidere ī filiis hominum malum Geneſis· xx·B.

Seruiūt diabolo in tribus q̄ ſue dominationi ſubiecti ſunt Exodi .i.B

Seruire deo q̄ rennuunt et dyabolo voluntarie ſe ſubiciunt·de malo ad bonum conuerti non poſſunt quando volunt Heſter·ii·D

Seruitutē pharaonis.i. diaboli euadit·qui ad mare pn̄ie fugit· Exo·viii·A

Seruus diaboli efficitur qui eius frumento ſaciatur· Geneſis·viceſimoſeptimo·G

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Seruus · caro · ruſticus ꝓbat bene
diſciplinatus · Exodi · primo capi
tulo · E

Seruitute corruptionis liberabi
mur die ſeptimo quietis. i. mortis
Exo · xiij · A

Seruorū lex deſcribitur · Exodi ·
xiij · A

Seruꝰ piger ī tenebras mittitur
exteriores · Mathei · decimonono
B.

Serui boni opera et merita deſcri
buntur · Luce · ix · C

Seruus ſciens voluntatē dn̄i et
non faciēs plagis vapulabit mul
tis · primo · Regum · ſexto capitu
lo · C

Serui dei et dyaboli ſimul eſſe ne
ſcimus · nemo enim poteſt duobꝫ
dominis ſeruire Iudicum · xiij · G
primo · Regum · iiij · D · E · iiij · Re
xv · D

Seruus fidelis depingitur. i. Re ·
xij · A

Seruis Criſti proficiunt ad meri
tum bona et mala · iij · Reguꝫ · vij
A · B

Seruus nequam ore ꝓprio ſeipſū
condempnat · iij · Regum · decīo
ſeptimo · G

Seruus ſublimatꝰ i paupes ſeuit
Heſt · iij · A

Sex dierum opera litteraliter de
ſcribuntur · Geneſis · primo · A ·
Et ſpūaliter interpretantur · Ibi
dem · B

Sex miſericordie opera · Vide in
Opibus ſex miſericordie

Sexta dies preſentem ſignificat
vitam in quā operari debemus ·
Exo · x · I

Syderum influxus nullam ꝓba
tur habere virtutem ſuper creatu
ram rationalem contra eius libe
ram voluntatem · Luce · xviij · C
Vide in Stella

Silentium in coōperculo vaſis in
terpretatur · Numeri · decimo quī
to · E

Similis ſimilem ſibi q̄rit Le · xi ·
C · Math vij · C

Similitudo xpī qualis erit in nobꝫ
per imitationem ſui exempli · Apo
. i. A

Symoniaci iude comparātur qui
vendidit criſtum · Marci · quinto
A ·

Symoniaci acriter arguuntur p
ſymonem petrum in ſymone ma
go · a quo nomen habere noſcun
tur · Act · vi · A

Symoniaci more giezi lepra ma
culantur peccati · iiij · Regum ·
v · D

Symoniam ſuaꝫ q̄uis plures hodie
palliant · ſed dies domini ad eorū
confuſionem et mortem perpetuā
cuncta in lucem deducet · Danie ·
xi · E

Symonia eccleſiam xpī deuaſta
uit. cui perſecutio tyrannorꝫ no
cere nō potuit · ij · Mach. i. D · et
iij · B

Simplices et boni deum poſt mor
tem videbunt quem in hac vita p
contemplationem videre non po
ſſunt · Luce decimonono capitu
lo · A

Simulata equitas duplex eſt ini
quitas · Leuitici vndecimo capl̄o
F

Simulatum nullū eſt diuturnum
Math xix B
Synagoga ſuperbiens foris ſtat
gentilitas humilis ad nuptias in
trat· Weſter.i.D· Vide alia in Ec
cleſia· in Gentes· et in Jude
us·
Sobrietatis exēplū lucet in helia
quē cū corui paſcerent bis in die
carnes dederīt· ſ āgel? non carnes
ſed panē ſubcinericeū ꝛ vas aque
ſibi oſtendit· hẽ in actib? helie· iij
Reg· xiiij et xv·
Sobrietas cōmēdat a dño rechabi
tarū· q̄ nolebāt bibē vinū vt p̄ce
pat eis pr̄ eoꝝ· Jhē· iiij· A· hẽ in
Abſtinētia et Gula
Societas bona erudit inſipientē
.i. Reg· vij· C· pūerſa āt puertit
etiā ſapiētē· iij· Reg· ix· C· iiij·
Reg· xij· D
Societas mala eſt ſpiritualibus
multum nociua maxime autem
nouiter conuerſis periculoſa· Ex
od· ſeptimo· B· primo· Eſdre.i.
B·
Societas mala ne bonis noceat ē
eradicanda· Exodi· decīo quinto
E· et ab omnibus euitanda Jbi
dem· L· Leuitici· iiij· A· C· D· E·
R· M et xi· D
Societas bō bonos facit· Act· vi·
C et malos ſeruat a peruerſitate
.i. Regum· xv· C· nō ergo eſt bo
num hominem eſſe ſolū· Ge· x·
A· iij· Reg· xi· R
Societatē peruerſam nobiſcum ñ
patiemur permanere· Apocalip·
ij· D
Societas mala tāq̄ ſerpentinum
venenum eſt fugienda· Deutero·
ij· C

Societas bona peruerſos ſeruat
in bono· Deu· iij· A
Societas bona ſuſtentat tempta
tum ne pereat· ve ergo ſoli· Dan·
xi· A
Sodome peccatum deſcribit· Ge·
xiiij· A
Sodomia contra naturam eſt et
cauſat mentis cecitatem· Geneſ
decimo quarto· D· Vide in Luxu
ria·
Solatur meſtos citius quando
vult dominus· nemo ergo deſpe
ret· quia deus vult et bene poteſt
iiij· Regum· vi· R· Vide in Deſ
peratio·
Solempnitates iudeorum deſcri
buntur· Numeri· xxi· B· Vide in
Feſtum·
Solitudinem querat mentis qui
vult deo immolare ſacrificiū lau
dis· Exo· iiij· F
Solus ſi ceciderit non habet ſuble
uantem· Danielis· xi A· non ē er
go bonum hoiem eſſe ſolum· Ge
x· A· iij· Reg· xi R
Sortes ſunt prohibite ne ſe adimi
ſceant ſuperſtitioſa.i. Regum·
x· A
Sortibus qualiter quibuſq; ſit li
citum vti· Vide Act.i.B
Spiritus eſt qui viuificat caro nō
prodeſt quicq̄ Ezechielis· decīo
ſexto· B
Spiritus ſanctus ſuo nobis ad
uentu bona plurima confert Leui
xvi· B
Spirit? vbi vult ſpirat Numeri
viij· E
Spirit? ſanctus mittit aquas ḡ
tiarum in conuallibus humilita
tis Rūi viij s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Spūs ſcūs deſcendit ſup hūiles
et ſimplices piſcatores· et fecit e
os ſubtiles doctores· qui tenent
formam omnium predicatorū·
Act·ij·p totum

Spiritus ſanct9 ſuper humilem
requieſcit·tercio·Regum· decīo
ſexto·D

Spiritus domini bonus deducet
nos in via recta·Ezechielis· pri
mo·J

Spiritus ſanctus ſeptē donis mē
tem quam intrat illuſtrat·Zach
ij·B

Spirit9 an ex deo ſint probare de
bemus·iij·Re·xi·C

Spiritus immundus exit hoīem
mūdatum et reuertitur ad ocio
ſum· Mathei·decimo·F· et vl
tra·

Sponſa xpī aīa efficitur·qn̄ a ſu
orum peccatorum maculis emun
datur Deute·viij·B· Vide in A
nima·

Stās in ꝟtute videat et caueat ne
elatus turpiter cadat·Exo·ij·B
Vide in Preſumptuoſus et in Ti
mor

Statūa quā vidit nabuchodono
ſor multifarie interpretatur Dan
ij·A

Stat9 eccleſie diuerſi quaſi mē
bra ſunt diuerſa facientes vnuꝫ
corpus ſub capite criſto Geneſis
.i.C

Status diuerſi eccleſie pulchre
interpretātur in archa noe Ge
.i.C

Status eccleſie tres diuerſi diū
ſis ſacrificiis diſtinguūtur·Leui
ix·B·Vide in Eccīa

Stella ad multa ſpūalit̄ trahitur
Math.i.p totū

Stelle duodecī in corona mulieris
interpretantur·Apocalipſis· xij
B·C

Stelle duodecim ad duodecim fru
ct9 ligni vite applicant̄· Apocalip
xxi ·A

Stephanus ꝑthomartir lapidat̄
iij·Reg·x·A

Sterilitas et ſiccitas tp̄m vertit̄
oratione bonorum·Exodi· vnde
cimo·B

Studiuꝫ tunc laudatur ſi deuotō
non negligatur· Ge·iij·B

Stulta mundi elegit deus vt cō
fundat ſapientes·Math·ij· B·
.i.Reg·xvi·B

Stulti hodie putantur a ſtultis q̄
ſtultam mundi gloriam contēp
nunt·Marci.i.A

Subditi nunq̄ debent irridere ſu
um prelatum nec ſibi detrahere
ſed potius pallio diſſimulationis
vl' excuſationis abſcondere· Ge
vij·B

Subditus peruerſus acriter eſt
corrigendus·Exodi·decimo quar
to·J

Subditi etſi ſanctiores prelatis
ſint·exemplo tamen criſti debent
ſe ſubdere ſibi·Mathei·ſecundo·
E.

Subditi qn̄q3 murmurant cū eos
ſuperiores vexant·Numeri decīo
octauo·D

Sbdit9 ēit ſuo p̄lato ſbiect9 Deu
viij·D et ix.B Ezech.i.L

Sbditoꝝ peccā qn̄q3 ledūt ſuū pre
latū ij Re xx A

Succeſſoēs mali hēditatū in bre
ui cōſumūt q8 alij diu cōgregaue
rūt Geñ xxvi B

Superbia vbiq; confunditur · qꝛ
qui ſe exaltat humiliabitur. Ece
viij · A
Superbia lepra aīe eſt · Le · vi ·
C · D
Supbit caro cōtra ſpm̄ · cū in pro
ſperitate concipit tpalia bō · Ge
xij · A
Supbis ſemp deus reſiſtit · Nūi ·
xiij · A · C
Superbi diuites doctrinam pau
perum audire contempnūt · Joh
v · D
Superba mens in hoc q peccata
ſua ignorat deum cum offendit
ma gis irritat · Apocalipſis tercio
A ·
Superbia abhominabilis eſt cum
homo ex paupertate exaltatus n̄
noſcit cōciuem pauperem · aut cū
proprium contempnit parentē ·
Deu · x · B
Superbus achitofel vbi ſua ver
ba contempni viderat · tactus do
lore ſeipſum ſuſpendit · ij · Reg ·
xvij · A
Superbum ſemper ſequitur igno
minia · tercio · regum primo capi
tulo · C
Superbia malorum aſcendit ſēp
iiij · re · xij · A · et ipſa ſola deū im
pugnat · Jbidem · B · Judith · p̄
mo · A
Superbia ſemper eſt ſeuēra · nec p
aliqua mollitur blandimenta ·
Judith · iij · A
Superbi peccatores deo ſunt odi
biles · Apocalipſis · tercio capitu
lo · D
Superbia de virtute hominez nu
dat a pietate · Ezechielis · ſeptiō ·
A ·

Supbia nabuchodonoſor qua ſu
per omnes ſe eleuauit iumentis
eum inſipientibus equiparauit ·
Dan̄ · iiij · F
Supbus homo depingit · Daniel ·
vij · B
Supbie quatuor genera iterptā
tur · Zach · i · C
Superbia preſentibus non contē
ta ſemper ſitit ad altiora · i · Mach
· i · C
Supbia dei timorem de corde ex
cludit · ſecundo · Paralippomenō
v · A
Superiori dignitati reſiſtentes
deo reſiſtunt · Numeri · xiij · A · Vi
de in Rebellis ·
Suſpicio vana ſuſcitat multa ma
la · ſuſpectas ergo ſuſpitiōes ha
bebimus · q̄ aliorum intentionem
neſcimus · ij · reg · vij · A · iiij · reg
· iij · C
Suſurrō maledictus multos ſuis
verbis perturbat · Apocalipſis ·
vi · B

Tabernaculuz cordis bo
nis opibus pparaē de
bemus · Mathei · xiij ·
B · C
Tabernaculum teſtimonij inſp
tat · Exo · xvij · A · et · xviij · A · B
C · De ſpūali interpretatione tab
naculi · Vide in Hoſpitium cor
dis et in Cor · et in Templum
Tauri et altilia in nuptijs cuſti
ſunt occiſa · Thobie · ſeptimo ca
pitulo · A
Templum anime et conſcientie v
tutum varietate ornare debem9 ·
Exo · xvij · A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Templum dei quod nos ſumus
multiplici indiget expiatione.
Exod. xviij. C

Templum eccleſie ingredi debent
qui ſunt ſine macula et iuſticiam
operantur. Exo. xviij. E

Templum eccleſie multis vitijs
violatur. Joh. i. E

Templū ecclē a xp̄o eſt edificatū
et iuuenies p longum cū ſuis atti
nentijs multipharie interpreta
tū iij. Reg. iiij. A

Templum dei ſanctum quod eſſe
poſſimus. iij. Reg. v. C. i. Mach.
v. D

Templum ecclē auaricie cauſa in
grediens ſentiet ſuper ſe vindic
tam diuinam. ij. Machabeorum.
i. A

Tēplorum violatores diſperdet dn̄s
i. Mach. viij. B

Tēplū dei qd nos ſumꝰ diligēter
preparare debemꝰ. Exo. xij. C. i.
Mach. v. A

Tēpus ſuū oīa habēt. Actuum.
xvij. A

Tempus hoc acceptabile q̄ diu
tenemus ſine negligentia operari
debemus. Exo. x. J

Temporalia bona debet homo in
tres diuidere partes. Leuitici.
ij. A

Temptationibus dyaboli quo
modo ſit reſiſtendum. Geneſis.
xix. F

Temptationes multe hijs occur
runt qui dyabolum et mundum
relinquere volunt. Exodi. ſeptiō
B.

Temptationibus creſcunt et p
ficiunt milites criſti. Exodi. pri
mo. D

Temptationes dn̄s tēpat ab hijs
quos nouiter vocat. Exodi decio
ſeptimo. G.

Temptationes illum nequaq̄ ſu
perant qui petram id eſt criſtum
cum orationis inſtantia pulſat.
Exo. xi. A

Temptationes ſanctis immittit
dominus. vt cum humilitate co
ronetur athleta fidelis. Exodi.
xv. J

Temptatio quomodo et in quot
ſuggeratur. Vide Mathei. tercio
A.

Temptat tunc ſathan acrius
quando ab euis dominio fugit fi
delis. Marci. iij. D. Etiam quan
do quis ſibi reſiſtit viribus. Ma
thei. tercio. D. i. Eſdre. primo
A.

Temptat in tribus dyabolꝰ qui
bus dominatur. Exo. i. B

Temptationum fluctibus iacta
tur nauicula mentis quando ab
ſens eſt criſtꝰ. Mathei vndecimo
K.

Temptationibus tribulationibꝰ
q3 multis in hoc periculoſo mari
pulſatur nauicula cordis. Actuū
xviij. A

Temptationibus pregrauatus
ſemper conſolationem diuinam
longanimiter expectabit. Apoca
ij. C

Temptantur a dyabolo qui dili
guntur a deo. Apocalipſis. duode
cimo. C

Temptat fragilitatem hominum
dyabolus. inuidens aſcenſionem
ad celum humilis. de quo cecidit
ipſe ſuperbus. Apocalipſis. duo
decimo. E

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Temptationibꝰ ſepe opprimimur
vinciq; permittimur. non vt pere
amus. ſed vt humiles nobis per
maneamꝰ. Deuteronomij. nono
G.
Temptationibus tūc īimicus hō
minem pulſat quando ſibi ſeruiē
recuſat. Joſue. ix. A
Temptatō grauis probat q̄s rus
ti miles fidelis exiſtit. i. regum.
nono. B
Temptatio aſtuti dyaboli de con
cupiſcentia in cōſenſū. de conſenſu
in mortem improuidos trahit. i.
re g. xxij. D
Temptationum varietate laceſ
ſere mititur hoſtis famulum dei.
tercio. regum. decimo ſeptiō. B
Judith. ij A
Temptatus et victus iterū atq;
iterum reſurgere debet. iij. regū
xvij. C
Temptationibus dyaboli ſpūali
bus armis reſiſtere debemus. Ju
dith. iiij. A
Temptator diabolus p̄rimo fōn
tem gratiē deſiccat. vt ſic ardore
concupiſcētie temptatus areſcat
et pereat. Judith. ſexto capitulo
A.
Tēptamur et impugnamur trbꝰ
hoſtibus ſeuis mūdo dyabolo car
ne Job. i. R
Temptationis fornace quaſi au
rum probantur electi. Danielis.
iij. B
Temptatio blanda dyaboli men
tem quam ſemel ſubintrat etiam
inuitā ad queq; vicia trahit. pri
mo. Machabeorum. primo capi
tulo. G

Temptarē dyabolus prelatum
precipue ſtudet. primo. Macha
ij. A
Temptatō interimit ociosū. i. Ma
cha. ij. B
Temptationibus indefinenē relu
ctari debemus. i. Machabeorum.
vij. E
Temptati confidenē ſāctos inuo
care debemus. ij. Mach. viij. B.
C. Et ſtatim auxilium ſentiemus
diuinum. ij. Paralipomenon.
i. B
Tenebre trium dierum egiptioꝝ
triplicem deſignant cecitatē ma
lorum. Exo. v. B. Vide in Ceci
tas.
Tenebras exteriores incurrit q̄
lumen intellectus ſub terra ab
ſcondit. Mathei decimo nono ca
pitulo D
Tepidos euomit dominus de ore
ſuo Mathei. decimo. E. Apocali.
iij. D
Terrena et temporalia bona reli
gioſi a ſecularibꝰ accipere poſſūt
Exo. viij. E
Terreña ſectantes et amātes im
mundi iudicandi ſunt Leui. iiij.
F. G. M
Terrena ſolum amantes vitam
eternam non poſſidebunt. Math
xix. E. Vide in Auarus.
Theologicales ponuntur v̄tutes
Leuitici. decimo quarto capitulo
B.
Thimiama compoſitionem deuō
te orationis deſignat. Exodi.
xxij. D
Thronus ſalomonis ad multa i
terpretatur. tercio. Reguꝫ octa
uo. C. D. E. F. G

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Thronus iuſtus et tribunal iudicis cū ſuis miniſteriis deſcribitur Dan·viii·A

Timere ſemper debemus ne in diſpoſita iudicia occurramus· Luce·xi·D

Timere ſub ſpe homo ſtudeat·vt viuere ſecurius poſſit·Deutero·xi·A

Timeat iuſtus qui ſtat ne cū cadentibus cadat·Judic·v·F·iii·Reg·ix·B

Timore domini concipimus et parturimus ſpiritum ſalutis·Gen·xxi·E

Timor dm̄ expellit peccm̄ Judic·viii·B

Timor dm̄ de inimico triumphat·iiii Regum·xii·B

Tyranniſat qui ſubditoꝝ ſubſtātiam violenter attrectat Gene iii·D

Tyrānus iniqu9 cum ſuis miniſteriis interpretatur Exo·xix C·Apocalipſis·ix·A B C D E D et xii G·

Tyrānoꝝ crudelitas i mirabili beſtia deſcribitur que habuit caput pardi·pedes vrſi·os q̄ȝ leonis Apoca·xiii·A

Tyrannus crudelis deſcribit Apo xiiii·I·L

Tyranni et principes ſeculares qn̄q̄ȝ cōtra oēs quaſi iuſte ſeuiūt vt ſaltem vnuȝ iniuſte affligant Math.i.F

Tyranni et iniqui principes ſuis exactionibus et oppreſſionibus pauperem pplm contra dn̄m blaſphemare compellunt·Apocalipſis xix·D

Tyrāni ſicut alios deuorāt ita ſe ipē cum ſuis et ſibi adherētib9 conſumuntur·ſic em̄ pharao ſbmergens ſubmerſus eſt·iii·Re·xi B Apo·xvii·C

Tyrāni cū ſuis moleſtiis primo hoīes·ſcdo cōtra ſe prouocant deum·de cuius manu nemo p̄t eruere·Ezech·viii·A

Tyrāni gladii vocant̄ acuti de vagina dyaboli tracti·Ezech·x·B Quoꝝ dētes deſcribunt̄ acuti·Dan·vii·K·L

Torpor peccatoris arguitur·iii·Reg·xvi·E

Torrētem pn̄tis vite xp̄s cum iacob in baculo crucis ſolus tranſiuit·Ge·xix·C

Tranſfiguratio domini nouitatē ſignificat vite·Mathei·decimo ſ cdo·A·

Trāſgredi nō debem9 terminos quos poſuerunt patres nri·iiii·Reg·xiiii·A

Tribulatio hoīs fit tolerabilior ex amara conſideratione paſſiōis xpi Exo·ix·B

Tribulatio huius mundi ſanctis datur· ne caro beſtialibus motibus occupetur·Exodi·decimoq̄nto·G

Tribulatio tunc fertur meli9 cū habetur pre oculis q̄ nichil facit ſine cauſa domin9 iuſt9·ii·Regū xiii·B

Tribulatio nulla venit ſine ſocia ſola·iiii·Reg·xviii·C

Tribulati ad dominum currere docemur·Math·vi·G

Tribulatio hominum nullum deducit ad malum contra dei volūtatem; Geneſis·viceſimo tercio·C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Tribulantur magis pauperes q̄
diuites mundi· Numeri · octauo
B·
Tribulando miſericors deus ſepe
etiam inuitos intrare compellit·
ij· Reg·xi·B
Triſticia cum ſapientis · leticia
cum ſtulto moratur·ij· Regum·
xviij·A
Tube ſancte ad predicatores ſpi
ritualiter applicatur· Numeri vij
A·B
Tunica ſaluatoris inconſutilis int̄
pretat̄· Math·v·E
Turbari iuſtus de dei flagello nō
debet· Thob·ij·A
Turris babel edificatur· et ſuper
bia ibi confunditur· Geneſis · oc
tauo·A
Turtur domino immolari iubet̄·
Ge·xi·A·Le·i·E

Vacca rufa pulchre int̄
pretat̄ Nūi·xix·A
Vacce pingues in mō
tibus ſamarie ſunt car
nales prelati eccleſie·primo· Re
vi·B
Vacui virtutibus non apparebi
mus ante conſpectū dei· Exodi ·
xv·C
Vana gloria opera bona facit im
mūda·Leui·xi·J·R
Vana gl'a nūq̄ eſt in ope bono q̄
renda·Exo·ij·D· et Leui·iij·B
Math·viij·D·Deu·iij·A·iiij·Re
xvij·A
Vana gloria vitari docetur Ma
thei·v·A·B
Vanam gloriam ſtricte punit do
minus etiam in ſibi dilectis·iij·
Reg·xi·F·in fine·

Vanitas mūdi Vide in Mūdꝰ et
in Gl'a·
Vas nō habēs opculum p̄dicatur
imūdū Nūi·xv·D
Vana libaminū moraliſant̄·Exo
xvij·R
Va ſa quatuor interp̄retant̄ Exo
xix·J
Velum tabernaculi exponit̄·Exo
xviij·J
Velamen habēt iudei ſup corda
ſua ne poſſint itēdere faciē moy
ſi·Exo·xxiiij·C
Veniam qui p pctīs nō poſtulat
padiſum amittere debet· Gene
iij·R
Verborum tria genera inueniun
tur in malis·Apocali·ix·J· circa
medium·
Verbi dei auditores ingrati p̄di
catorē ſuum ſepe detractionibus
et perſecutionibus lacerare conan
tur·primo·Regum·xij·F· et
xiiij·C
Verbuz ſalutis libenter recipieꝰ
etiā ab ore ſerui deſpicabilis·iiij·
Re·v·A
Verba bona audiētes non ſaluāt
ſed opus bonum·beati ergo qui
faciunt·Danielis·quarto capitu
lo·M
Verbum dei collige in Predica
tor·
Verba ſunt ſigna eorum que ge
runtur in corde·Mathei·decimo·
E·
Veritas in curijs principuz oppri
mitur et conculcatur· Jheremie ·
vi·A
Veritas que hic latet in fine ſūc
tis patebit·iij·Re·iij·R
Veritas domini manet ineternū

ſecūndo·Eſore·primō·C et biuſ
dē·iij·A

Veſtimēta ſacerdotalia omnia
et ſpēalia moraliſantur·Exodi·
xx·B·C D

Vetitum et interdictum ſemper
querit rebellis humana natura·
Ge·iij·A

Vetus lex noua ſupueniente cū
ſuis cerimonijs defecit·Exo·xvij
O·P

Vexatio dat intellectū auditui·
Heſt·vi·A

Via recta ad veram ſpiritualem
vitam oſtenditur qua dominus
iuſtum iacob deduxit·Geneſis·
xxviij·A

Via filiorum iſrahel cum impedi
mentis occurrentib9 deſcribitur
in quibus temptamenta ſpūaliū
moraliſantur·Exodi·ſeptimo·
A·B

Via recta eſt penitētia que dedu
cit iuſtū vſqʒ in celum Mathei·i·
B·C·D

Via penitentie qualis eē debeat·
Nūi·xvi·B

Via penitētie nos deducit ad gau
dia vite·Joſue·ij·A·Ezechielis·
iij·A

Via penitentie eſt ſemita ſtricta
que ducit ad vitam·ij·Regum·
xv·C

Via prauorum ducit ad mortem
iij·Reg·ij·R

Via proſperitatis vite pn̄tis du
cit ad miſeriā eterne calamitatis
et via paupertatis ad diuitias ſu
percelestes·Ezechielis·viceſimo·
A·

Via ſtricta penitētie in tribus itē
diebus Exo·iiij·F

Vicia per paſſionis xpi memoriā
et amaram penitenciā extinguun
tur·Exo·vi·C

Vicia que virtutibus repugnant
ſunt extinguenda·Exodi·primo
R·

Vicia penitendo ſuccūbūt·Exod·
viij·A

Vicia grauant animum ne poſ
ſit cernere verum·Luce·decimo
C·

Vicia quāq̄ extirpare non poſſu
mus ſubiugare tamen debemus
Joſue·xiij·A·iij·Regum·xvi·
A·

Vicia duodecim deſcribuntur per
duodecim paragraphos cum duo
decim remedijs hoc ordine·ſuper
bia·luxuria iracundia·ſeuicia·
laſciuia·auaricia·inuidia·ebrie
tas·īconſtancia·carnalitas et du
ricies cordis·Apocalipſis·xxij·
C·D

Victor non erit quem cāro pro
pria vincit·primo·Regum·x·
F·

Victor ſuccumbit qui de virtute
ſuperbit·primo·Machabeorum·
vij·D

Victoria de celo eſt·non in forti
tudine ſua ſaluabitur vir·i·Reg
x·C·iij·Reg·xij·B·ij·Paralip
iiij·A·primo·Machabeorum·
iij·C

Victoriam de vitijs deo attribua
mus·primo·Regum·xiij·J·ij·
Reg·ix·B

Vidua sareptana caſtās matro
nas miſericordie opibus inſiſtere
docet·iij·Re·xiiij·E

Vigilare in bono iubemur ne et
nalitē a bonis ſeparemur Lu·ix C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vigilaret vtiq; pr̄ familias ſi p̄
ſciret qua hora fur venire deberz
.i. Regum. xxi. A. ij. Reg. iij. A.
.i. Mach. x. E
Vigilare debemus quia dyabol9
noſter deſcendit ad nos habens
iram magnam. Judith. quarto.
A.
Vigilandum eſt omnibus. quia
nemo a morte ſecurus. Danielis
iiij. A
Vigilare contra vicia parua ſimul
et magna debemus. ne maximis
ſubactis inertes nos minima vin
cant. primo. Machabeorum. deci
mo. C
Vicia ſi metuis obſta principijs
.i. Mach. vi. F
Vincenti et perſeueranti corona
promittitur vite. Apocalipſis. v.
C. Nota quomodo in ſingulis an
gelis et pro ſingulis operibus vi
centi premium detur Apo. ij. p
totum.
Vincere tria religioſus debet que
mundus promittit. primo. Reg
xiij. C
Vindictam de ſubditis nunq; p̄
latus expetere debet. ij Regum
xvi. D
Vindicta eſt ſemper reprimenda
Lu. v. A
Vineā dn̄i excolere debemus in om̄i
etate Math. xvi. C
Vinea domini .i. regnum dei vel
fides criſti datur gentilibus qui
faciunt fructum eius. Mathei.
xvij. C
Vinea domini ſabaoth eccleſia ē
Yſaye. ij. A
Vinum bonum et malum in ſcp̄
tura inuenitur. Johannis. i. A B
C. D
Vinum habunde ſumptuz deſtruit
ingenium. ij. Eſdre. i. E
Violentiam nulli inferre debem9
Deuteronomij. viij. E
Vide in Vindicta et in. Tyran
nus
Vir ille probatur qui viriliter a
git et contra vitia dominatur. Deu
ix. A
Virga in colubrum verſa interptat
Exo. ij. A
Virga aaron frondes et flores p̄
latum deſignat electum a deo.
Nū. xiij. L
Virga virginem deſignat. Ibidem
M.
Virgam virtutis ſue emiſit domi
nus ex ſyon. Deſt iiij A
Virgo criſto nupta manebit cor
pore et anima caſta tercio. Regū
.i. B
Virgines fatue ſine conſcientie
nitore excluduntur a regno vite
Math. xix. A
Virginū forma beata ē vgō ma
ria Lu. i. A
Virginitatē qui cupit ſeruare inui
olatā debet fugere cōſortia mūdi
Gene. xxij. A B Vide in Caſti
tas.
Viſitat ſeruitq; elizabeth vgō ma
ria. Lu. i. B
Vita bō nō alta ſciētia cōfert ſalu
tē. Geñ. iij. B
Vita duplex actiua ſcz et cōtem
platiua interpretatur. Gene. xi A
et xx. D. i. Eſdre. ſecundo. A. Lu.
vij. A
Vita gratie amiſſā peccando recu
peratur penitendo. iij. Regum.
xiiij. L

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vita criſtianā ſecularium deuotorum in thobia depingitur Tho .i. A

Vitam ſpiritualem collige in Religioſus

Vitulū adorat iſrahel Exo. xxiij. A.

Vitulus extra caſtra crematus ē criſtus pro nobis paſſꝰ. exeamꝰ ergo extra caſtra portantes improperium eius. Leuitici ſecundo F.

Vnguētū deuotōis ex quinqꝫ ſpēciebus conficiemus. Exo. ij. G Re m. deuotō

Vnguntur triplici oleo aīe ſācte in vita in morte et reſurrectione ij. Reg. iiij. D

Vanitates multe īmꝑ̄tantur. iij. Eſdre iij A

Vocat dominꝰ aīam in mundo errantem. donisqꝫ plurimis ditat. Ge. xxiij. A

Vocati ſunt multi. pauci vero electi Exodi. xix. H. Heſter. ij. A tercio Eſdre ſexto. A. Mathei xviij. B

Vocantur multi ad nuptias xp̄i et tam venire rennuentes ꝙ̄ ſine veſte nuptiali ītrantes dampnati merentur. Mathei decimo octauo A

Vocantur ad criſti nuptias claudi et pauperes. primo. regū. xvi B C

Vocati p̄ ꝓſpera qn̄qꝫ venire ad xp̄m rēnuunt quos tandem tribulationes intrare compellunt. ij regum. xi. B

Vocati a criſto apoſtoli ſtatim ſecuti ſunt eum. tercio. regum. xvi M

Vocat nos dominus et ... tempnimus. propterea ... dex idem aduenerit in iter... ſtro ridebit Heſter primo capitulo. D

Vocat dominus quoſdā verbo clementie quoſdam v̄ga iuſticie cogit Heſter iiij C

Vocatus p̄ grām ſolus venit ad vitam. Heſt. iiij. B

Vocatōnū modi ad xp̄m mīſti iuemūtur Math. iij. G

Volatilia ad ſibi ſimilia cōueniūt .i. Re. iiij. E

Voluntas malorum deo occulte diſponente mutatur ad vtilitatē bonorum Exodi. viij. C. Geneſis xxiij. C

Voluptas carnis quaſi lācea trāſfigit incautos. primo regum. xiiij. D

Voluptas in inſidijs latitat a incautum quaſi latro necat. Thob v. A

Voluptas carnis excecat oculos mentis. Judith. viij. A. Vide in Luxuria

Vota tria offerent religioſi Ge xi. A. Exo. iiij. G

Votum requirit opus magis p̄fectum ꝙ̄ voluntarie datum. Le xiij. G

Votum multiplex deſcribitur. Numeri. viceſimo ſecundo capitulo. A

Vouentes et n̄ reddentes p̄uocāt iram dei. Iheremie. quinto capitulo. A

Vrſus peccatorē deſignat Dani. vij. D

Vſurarius eſt deteſtabilis. Leui. iiij. M. Zach. iij. A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vſuraſꝫ peiores uida compro
bātur qui ſine penitētia moriunt̄
Math·xxi·B
Vſurarius large cōcedit pecuniā
vt largius recipiat cum vſura·
Judicum·iij·D
Vulpes que foueas ī terra habēt
auaros deſignant· Judicum·xiij
F·
Vxor erit mariti ſocia·ñ rectrix
aut famula· Ge·iij· E
Vxor erit ſubiecta marito et nō
dominabitur eius Geneſis decīō
tercio·D

Xhiſtus innocens colū
ba ſine felle peccati et
abſqꝫ vlla macula oli
uam miſericordie ſuo
apportauit aduentu· Ge·vi·D
Xp̄s indignationē pr̄is ɔtra ge9
humanum placauit· Geneſis ſex
to·E
Xp̄s pro nob̄ immolatur in cru
ce factus obediens vſqꝫ ad morte
Geñ·xvij·B
Xp̄i aduētus et vita in venditōe
ioſeph pulchre interpretatur·
Geñ·xxiij·B
Xp̄s nubi in deſerto cōpatur· qui
in die preſentis vite eſt nubes mi
ſericordiam pluendo· in nocte iudi
cij erit ignis peccatores cōſumen
do· Exo·vij·E
Xp̄s arche teſtamenti cōparatur
in quo ſunt omnes theſauri ſapi
entie et ſcientie abſcōditi· Exod
xvij·E
Xp̄s dicitur propiciatorium· qꝛ
factus ē eſt propiciatio noſtra· Ex
od·xvij·J
Xp̄s cum ſuis membris in cande
labro aureo eiuſqꝫ vaſis interp̄
tatur· qui illuminat omnem ho
minem venientem in hunc mun
dum· Exodi·xvij·H
Xp̄s eſt vitulus extra caſtra com
buſtus· qui extra iheruſalem eſt
crucifixus· Leui.ij·F
Xp̄s temptatur per omnia in ſi
militudine hominis abſqꝫ peccato
Math·iiij·per totum·
Xp̄s fructus marie benedictus fi
deles ſuos inuitat vt terraꝫ pro
miſſionis intrare anhelent· Nu̅·
x·A
Xp̄s genus humanum captiuum
a demoniaca poteſtate extraxit
Math·vi·J
Xp̄us nos ab ignitis peccatorꝫ
ſerpentibus liberauit· Numeri·
xvij·A
Xp̄us panis vite qui de celo deſ
cendit quinqꝫ milia hominum pa
uit· Mat·xi·D
Xp̄us media nocte naſcens mun
dum turbidum tranquillauit·
Math·xi·L
Xp̄us ouem reduxit· que errauē
rat et perierat· Mathei· decimo
quarto·B
Xp̄us per ſeipſum ſaluos nos fe
cit· qui ſua nos carne cibans pre
tioſo ſanguine lauit· Marci· ter
tio·B
Xp̄us verus medicus genus qd̄
perijt ſaluauit humanum· Luce·
vi·A
Xp̄us venit cum humilitate eli
gens quod carni fuit moleſtius
Joh·ij·A

Xp̄s ad nos eſt miſſus flagrans
et plenus ignē caritatis · Apoca ·
viij · B

Xp̄s in terris eſt viſus et cū ho
minibus conuerſatus · Apocalipſ
x · C

Xp̄s ſynagogam moyſi traditā
in ſuam elegit ſponſam et ſanc
tos inde filios ſuſcitauit · Deutro ·
xij · C

Xp̄s ihēſus venit in mundum vt
ſaluum faciat eum · Joſue · pri
mo · A

Xp̄s ſua prudentia vicit ſupbū ·
Joſue · vij · A

Xp̄o dulci ſponſo deſponſati ſu
mus in fide · Joſue · duodecimo
A ·

Xp̄s ſicut pluuia gratioſa in vel
lus incorrupte virginis deſcēdit
et hoc in ſignum victorie yſaias
regi achas dedit · ecce inquit vir
go concipiet · in quo quidē ſigno
gedeon madian vicit · Judicum ·
v · C

Xpi paupertas ad ſe pauperes
traxit quem potentia mundi deſ
pexit · Judicum · nono capitulo ·
B ·

Xp̄s humilis in mundum venit ·
ſ glorioſe de hoſte triumphauit
qui nichil ſui in eo inuenit Judic
x · A

Xp̄s de ventre inferni patres ſā
ctos extraxit · quos vſq̄ tunc de
uorauit et tenuit · Judicum ·
xi · B

Xp̄s mortuus in gloria noſcitur
qui viuens in humilitate deſpicie
batur · primo · Regum · ſecundo ·
B ·

Xp̄s atrium fortis armati ingre
ſſus v aſā eius rapuit · quia capti
uitatem diſſoluit · primo Regum
octauo · A · et dyabolum fortiter
proſtrauit · primo · Regum decio
tercio · A

Xpm̄ dominum glorie iudei ſi co
gnouiſſent nunq̄ crucifixiſſent ·
.i. Re · xv · D ·

Xpūs in cruce exaltatus omnia
traxit ad ſe · tercio Regum deciō
quarto · A

Xp̄s factus eſt obprobriū hoīm
et abiectio plebis .i. Regum ·
xvi · A

Xp̄s in cruce dyabolum vincens
omnia vaſa captiuitatis reduxit
ij · Re · xvij · A

Xp̄o dei filio dedit omne iudiciū
deus pater · tercio Regum · ſecun
do · A

Xpūs de torrente in via bibit · pp
terea exaltauit caput · iij · regū
xiiij · A

Xpūs noſtram mortem ſua mor
te deſtruxit · et vitam perditam
reſurgendo reparauit · iij · regū
xiiij · J

Xpūs eſt vita noſtra viuificans
omnia membra ſibi incorporata
tercio regū decimo quarto · D · et
infra ·

Xpūs qui venit ſaliens in monti
bus tranſiliendo ſaltus ſeptem
fecit · tercio regum decimo quin
to · C

Xp̄s habitu inuētus ē hō · iij · reg
xviij · F

Xp̄s ſua gratia exilij miſeri ama
ritudinem dulcorauit · iiij · Regū
ij · C

Xp̄s oblatus ē quia ipſe voluit ·
iiij · reg · iij · G

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Xp̄s morſus inferni ab eo teneri
non potuit quia maxillam leuia
than perforauit. quarto . regum
vi. A
Xp̄s a iudea fugatus . a gētilitate
eſt in egipto nutritus . iiij . reguꝫ
xi . A
Xp̄s dominus reſtituet heredita
tem noſtram nobis . iiij . regum
viij . A
Xp̄m iudei ne regnum tempora
le amitterent occiderunt . et tam
temporale q̄ꝫ eternum ſimul per
diderunt . quarto . regum . vnde
cimo . A
Xp̄i paſſio eſt noſtra ſal9 vita et
reſurrectio . quarto . regum . duo
decimo . C
Xp̄s cum diues eſſet in omnib9
pro nobis factus eſt pauper vt
nos diuites faceret . Thobie . iiij .
A.
Xp̄s fecit cenam magnam et vo
cauit multos . Heſt. i. A
Xp̄s nos liberauit a lege mortis
deleuitqꝫ cyrographum peccati
affigens illud cruci Heſter . quar
to . A
Xp̄s rex iſrahel mutato habitu
ingreſſus eſt bellum . vbi vicit ini
micum . prudentia qꝫ ſua percuſ
ſit ſuperbum . tercio . Regum .
xviij . F
Xp̄s ortus eſt ſol iuſticie timenti
bus nomen domini . Heſter . v . B
quia habitantibus in regiōe vm
bre mortis lux orta eſt eis . Pſalme
iiij A
Xp̄s qꝛ veritatem non tacuit ceci
tas phariſeoꝝ ipꝫ crucifixit . Ihe
remie . vi . B
Xp̄s fons virtutum plen9 fuit ḡ
tia et veritate . Ezechielis . p̄mo .
D.
Xp̄s rex eſt regum et dn̄s dn̄an
tium . Ezech. i. H
Xp̄s ſuo ſanguine lauit crimina
mūdi . Ezech . vij . A
Xp̄s humillimus quem deus pa
ter omnium regem conſtituit ō
nia regna mundi deſtruxit . cui9
regni non erit finis . Danielis .
ij . G
Xp̄s eſt quaſi lignum plantatuꝫ
ſecus decurſus aquarum virtutū
fructibus plenum . Danielis . iiij .
D.
Xp̄s vt ionas mundo ruinam p̄
dicans reſurrexit a morte . Ione
.i. A
Xp̄s qui primo ſuo aduentu mi
tiſſimus venit . finaliter in iudicio
vt leo rugiet . quis non pauebit
iij . Eſdre . vij . A

Ydola ceciderūt duꝫ do
minus ingrederet᷑ egi
ptū . Ihe . viij . C
Ymaginē dei quam hō
ini ſe peccando obſcurauerat bene
operando reformat . Geneſis . p̄
mo . B
Ymaginem dyaboli portātes mit
tentur in ſtagnum ignis ardētis
Math . xviij C
Ypocriſis quaſi lepra fetet intus
et candet ab extra . Leuitici . ſex
to . H . Multum eſt ergo vitanda
Leui . xi . F
Ypocriſis nulla deum latere p̄t .
iij . Re . xij . A
Ypocriſim odit dominus . que ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

extra querit decorem in cōſciētia
reſeruās fetorem. Lu. viij. B
Ypocrita cuž fictio moraliſatur.
Ge. xix. G. H
Ypocritarum pallio ſe operiunt
qui mundi diuitias aut honores
concupiſcūt. Genē viceſimoquar
to. B
Ypocritarum opera diſplicēt deo
et quia vana ſunt in ꝓpria vani
tate pertranſeunt. Exo. iij. C
Ypocrita eſt velut arbor habens
folia ſine fructu. Mathei decimo
ſeptimo. B
Ypocrite ſine nitore exiſtētes cō
ſcientie excludentur a ianua vite
Math. xix A
Ypocrita apparē ſtudet quod nō
eſt. Joſue. viij. A
Ypocrite dimidiati ſūt i ſuo decorē
intus fedi extra nitidi ſicut ſepul
chra dealbata. ſecundo. Regum.
iij. C
Ypocrita mille modos decipiendi
exquirit Dan. vij. H
Ypocritica opa ñ ſūt deo accepta
iij. Reg. xv. A
Yris moraliſatur. Apo. iiij. C et
x. A B
Yſaac a patre in altari. et criſtꝰ
immolatur in cruce Geneſis xvij
A. B
Yſaac accepit in vxorem rebeccā
et xp̄s eccleſiam. Geneſis decō
ſeptiō C D
Yſboſeth rex iſrahel perimitur.
et anima que non ſtat ſuper ſu
am cuſtodiam temptatione neca
tur. ij. Reg. iij. A
Yſmahel pſequitur yſaac. et ma
lus bonum Ge. xvi. A. B

Zacheus ſicomorum aſ
cendit ad videdū xp̄z
quē multū videre ſiti
uit. Lu. xvi. A
Zelus malus reph̄endit. Math.
x. R
Zelus prelatorum in actibꝰ int̄
pretatur helie. iij. Reg. xviij. B.
iiij. Reg. i. B
Zelum nimium tēperare decet p̄
latū. Luce. v. A. ſine zelo tū non
erit. Apo xiiij G
Zelum ſtultus temperare neſcit
etiam ſub periculo vite. iij. Reg.
ij. J
Zizania nō eſt euellenda ne ſil
eradicetur et triticum Exo. xiiij
B. C. Deu. vij. C Math. x. H
Sed temporē meſſis finalis iudicij
meſſores angeli qui tollent de reg
no xp̄i omnia ſcandala mundi. zi
zaniam. i. eos qui faciunt iniqui
tatem alligabunt i faſciculos. ſin
gulorū opera diſcernendo. i nu
mero pondere et mēſura. vt dent
vnicuiqꝫ ſcdm opera ſua. et mit
tent eos i caminuž ignis inextin
guibilis. vbi erit fletus et ſtridor
dentium. Studeamus ergo omēs
fieri triticum. vt nos congreget
dominus in horreum ſuum.

A M E N

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Incipit opus preclarū ſu
per vtrumqꝫ teſtamentum. mag
na cuꝫ diligētia ⁊ labore correctū
opus q̄dem vtiliſſimū omnibus
ſtudioſis qui reuelatis oculis con
ſiderare cupiunt mirabilia de lege
dei maxime tamē hys qui edifica
tioni et ſaluti proximorum predi
cando inſiſtunt. quod intitulatur
Moralizationes biblie. ad laudeꝫ
et honorē nominis criſti.

Incipit prologus

QVM iaꝫ
ꝑ opacaꝫ
natuꝛē ſil
uā floēs
ꝓprieta
tuꝫ lectu
rus perur
rerim et
ipſius re
rū nature maieſtate ſcrutata poſt
laborum et ſudorum moleſtias iā
appropinquē ad litus Preſtat poſt
moralizatas ꝓprietates creatura
rū ⁊ figuās. nec nō ſuperadditas
expoſitiones morales enigmatuꝫ
poetaruꝫ moralizare et exponere
figuras et parabolas ſcripturarū
Quia em̄ ſcriptum eſt ꝙ auditor
ſapiēs aīaduertet parabolam et i
terpretationem. verba ſapientiū
et enigmata occultaqꝫ prouerbio
rum exquiret et in abſcōditis pa
rabolarum conuerſabitur ſicut po
nitur prouerbiorum. i. et eccli.
xxxix. Dignum michi viſum eſt
vnum tractatum de moralizatiōe
aliquarum figurarū biblie huic o
peri meo inſerere et paucas e ml
tis eligere. et preter expoſitiones
omnes que poſite ſunt a doctori
bus et a gloſis aliquam moralem
expoſitionem ad creatoris laudeꝫ
et gloriaꝫ ordinare. Proteſtor er
go ꝙ non intendo me intromittē
vel curare de vero et litterali itel
lectu figurarum hyſtoriarum et e
nigmatum. raꝫ reuera tenuitatē
ingenij mei non decerat quod mit
tat ad tam ardua manum ſuam
preſertim cum ſancti et doctores
nichil intactū voluerunt dimitte
re. nec iuſtum ſit ꝙ nitar ſolem
facibus adiuuare. Sed ſolum ali
quas figuras magis notabiles e
ligere intendo. quas ſolum ſuper
ficialiter quantū ad ſimplicium i
formationem vtile iudicauero ad
mores applicarē propono. Nec om
nia que ponam hec michi attribu
o quinymo multoruꝫ dicta me le
giſſe confiteor ⁊ in multis paſſibꝰ
ipſorum me verbis vel ſententijs
vti humiliter recognoſco. Nūquā
enim michi placuit alienam glori
am michi attribuere nec aliorum
ingenijs derogare. Scio enim ꝙ
vnuſquiſqꝫ in ſuo ſenſu habūdat
ſcd̄m apoſtolum. Et ideo nō igno
ro ꝙ homini naturaliter diſplicet
ſi alius eius labores et opera ſibi
attribuat et aſcribat. et alieno
pallio ſe ſe tegat.

Explicit prologus

Incipit liber cuius titulus eſt
Moraliſatiōes biblie ⁊ primo ſe
quūt moraliſatiōes hiſtoriaruꝫ li
bri geneſis.

ij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulum primum. A

D Eus in mundi
creatione ãte
omnia tanquã
magis neceſſa
ria. Primo di
erum omnium
lucem fecit vir
tute cuius tenebras effugauit.
Deinde vero die ſecunda firma
mentum in medio aquarum con
ſtituit quo aquas ſuperiores ab ĩ
ferioribꝫ diuiſit Aquas enĩ die
tercia in locum vnuꝫ collegit et
aridã apparere mãdauit Et aridã
vocauit terram. Aquaſqꝫ congre
gatas maria nominauit. Poſtea
autem incepit terra herbam virẽ
tem et ligna fruct iferã germinarẽ
lignaqꝫ et herbe ceperunt fructus
et ſemina procreare. Deinde die
quarto deus duo luminaria mag
na ſcilicet ſolem et lunaꝫ vt alte
rum diei alterũ nocti preeſſet for
mauit Quinto vero die ex aq̃s
creauit piſces qui in aquis remã
ſerunt. et volucres que ſurſuꝫ ad
aera volauerunt Sexto vero di
e deus ĩ terra iumenta reptilia et
beſtias. et tandem hominem cre
auit. ipſumqꝫ in paradiſo locauit
Et ſic ĩ ſex diebus ſua opera cõſũ
mauit. et mundum ſcd'm creatu
rarum diſcretionem formauit. ſi
cut legit. Geñ. primo In ſepti
mo vero die legitur quieuiſſe et
nichil preter ipſum diem et eius
ſanctificationem feciſſe. ſicut ſcri
bit. Geñ. ſecũdo Mor B
Recte videtur ꝙ ſicut deus ſe ha
buit in iſtius mundi maioris cre
atione. ſic ſe habet cotidie in mi
noris mundi ſcilicet hoĩs recre
atione. et in moralis hominis cõpo
ſitione. Dico ergo. ꝙ lux eſt fides.
firmamentum eſt ſpes. aque ſup
iores ſunt a deo immiſſe tribulati
ones. Aque vero inferiores ſunt a
carne naſcentes tẽptatiões. Ter
ra eſt corpus. herbe et arbores ſũt
bõ opera. fructus et ſemĩa ſũt vir
tutes et merita. luminaria ſignãt
diſcretionẽ. Sol ſapientiam eter
norum. luna terrenoruꝫ noticiam.
ſtelle ſcientiaꝫ naturalium ſignãt
Piſces qui ſẽp ſunt in aquis ſig
nãt in ope deuotionẽ. Volucres
vero celeſtiũ cõtẽplacionẽ. Iumẽ
ta ſignificãt motus terrene aua
tie. Reptilia motus carnalis concu
piſcentie. Beſtie ſignant motus
beſtiales et furioſos malicie. Ho
mo vero ad ymaginem dei factus
deſignat moral' hominis compoſiti
onem. et mentis moralem perfec
tionẽ. Paradiſus vero denotat fi
nalem beatificationem et glorie cõ
ſecutionem Dico ergo ꝙ ad hoc ꝙ
minor mundus id eſt vir perfectus
moraliter conſtituatur. primo ne
ceſſaria eſt lux fidei vt ſcilicet mẽ
tem illuminet et veritatem oſtẽ
dat et errorum tenebras diſſipet
et confundat. Act. nono. Circum
fulſit eum lux de celo. Secundo
debet in ipſo fieri firmamentum
id eſt ſpes q̃ ſcilicꝫ firma et ſolida
debet manere. et inter aquas ſu
periores tribulationum et aquas
inferiores tẽptationum immo
bilis perdurare. Spes enim in
deum vtrobiqꝫ ipꝫ hominẽ iuuat
quia ſicut dicitur. Eccleſiaſtici.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

xxxiiij·Qui timet dominū nichil
trepidabit quoniā ipſe eſt ſpes
eius et poſt ſeq̄t·protector ſapiē
tie firmamentū virtutis·tegmē
ardoris vmbraculum meridianū

Tercio ibi debet apparere t̄ra
arida .i. penitentie et abſtinentie
ariditas et aquarum .i. deliciarū
carnalium debet cohiberi fluxibili
tas quia idcirco aque inferiores .i.
carnis delectationes maria vocāt̄
pro eo ꝙ ipſas multe amaritudi
nes concomitantur· ſicut patet ī
luxurioſis qui pro carnis delecta
tionibus habendis multas mole
ſtias patiuntur·apꝰ·viij·et mul
ti homines mortui ſūt ex aquis q̄
amare facte ſunt·Arida vero ter
ra que naturaliter eſt ſolida dicit̄
pro eo ꝙ penitētie ariditas ī men
tis ſoliditatem mutatur inquātū
ſcilicet vt cōmuniter ille qui per
abſtinentiam et penitentiā a car
nis voluptatibus eſt aridꝰ fortis
eſt et ſtabilis·ps·fundauit terrā
ſuper ſtabilitatem ſuam Quar
to debent in iſto mundo ſcilicet in
homine poni luminaria clare ⁊ lu
culente diſcretionis quia ſcilicet
ibi debet eſſe ſol.i.ſapientia de ſpi
ritualibus·luna.i.ſciencia de tem
poralibus·ſtelle.i.ſciencie de natu
ralibus·quia pro certo ad virum
perfectum pertinet ꝙ ipſe ſit illuī
natus et inſtructus ī ſpūalibꝫ
temporalibus et naturalibus·
Quinto dico ꝙ in homine debent
eſſe piſces qui valde ſunt vigiles
.i.diligentia vite actiue·aues vo
lantes.i.ſublimitas vite ꝯtempla
tiue quia pro certo iſte debet eſſe
piſcis diligens et mobilis quātū
ad miniſtrationem deuote actio
nis·auis vero volans et ſublimis
quantū ad volatum contemplati
onis·ps·Volucres celi et piſces
maris qui perambulāt ſemitas ma
ris .i. pābulaꝛ dn̄t ſemitas conſci
tie amare et deuote Sexto aūt
dn̄t ī homine pfca iumēta.i.motꝰ
auaricie q̄ ſēper reſpicit t̄rā·repti
lia.i.vicia carnalia q̄ ī homine rep
tāt·beſtie .i.demoniaci ⁊ crudeles
motꝰ iracūdie ⁊ īuidie vt ſic dicat
homo illud·deutro·Hee ſūt oēs
fere ſiluarum iumenta in mōtibꝫ
et boues·Talibus etiā creaturis
ſpiritualiter ī hoīe pfectis et rein
tegratis tūc q̄ſi ī ſexto die creat̄
hō ad ymaginē dei·hō dico inter
or.i.interior ratio et moralis pfe
ctio criſtiqꝫ ymago ⁊ imitatio·qui
poſtea ponit̄ ī paradiſo.i.ī eccleſi
e militātis ſtatu et officio et finali
ter ī paradiſi celeſtis gaudio ⁊ ſo
latio·de quo ſcriptū ē Plātauerāt
dn̄s deꝰ paradiſum voluptatis a
pñcipio ī quo poſuit hominē quē
formauerat·geneſis ſecūdo·Et ſic
ſeq̄tur ſeptia dies.i.mētis trāquil
litas et q̄etatio et etiā etna req̄es
et ꝯſolatio·Sex enim diebus id
eſt ſex perfectionis gradibus om
nia que ad minoris mundi id eſt
ad interioris hominis conſtitutio
nem ſpectant poſſunt ſpirituali
ter fieri Et ſic dies ſeptima id eſt
quies mentis in hac via vel eter
na tranquillitas in patria poteſt
ſequi ·Vnde homini dicitur·Ex
odi·xxiiij· Sex diebus opera
beris ſeptimo autem ceſſabis·et
ibidem dicitur·ſex annis ſeminā
bis terram tuam·ſeptimo autē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dimittas vt quieſcat. ¶ Vel
dicamus q mundus eſt eccleſia.
In cuius ſc : compoſitione cõcur
runt multa genera creaturarum
.i. perſonarum. Primo quidem ē
ibi lux .i. natura āgelica que habet
homines illuminaē ⁊ errorꝝ obſcu
ritatē fugare. Sūt ibi aque infe
riores et ſupiores .i. ſcī qui ſunt in
patria. et iuſti q̄ degūt ī via. Eſt
etiā ibi firmamētū int̄ vtraſqȝ a
quas mediū .i. ſtatꝰ p̄latorꝝ et ec
cleſiaſticorꝝ. q̄ ſecūdū deū ⁊ popu
lum medius currit. inter ſupiora
et inferiora firmus in fide ⁊ mori
bus perſiſtit. Itez ibi ſunt herbe
virentes .i. ſimplices populares.
arbores fructificantes .i. boni acti
ui. et ſtelle lucentes .i. ſeculares
cl[illegible] atqȝ doctores. piſces natan
tes .i. viri deuoti. aues volātes .i.
viri contemplatiui. ibi eſt ſol id ē
criſtus qui per caritatez calefacit.
luna .i. beata virgo que noctem
id eſt peccatores per pietatem hu
mectat et rigat. terra ſeu arida
.i. viri ſicci et abſtinentes. maria
id eſt viri amari contriti et penitē
tes. Ibi ſunt iumenta .i. illi qui a
lios per elemoſinas iuuant. repti
lia .i. illi q̄ circa terram repunt .ſ.
illi qui agricultur vacant. beſtie
et fere id eſt nobiles qui libera p
flumina ambulant huius vite p
iculoſa. homo ad ymaginem dei
factus .i. iuſti q̄ pfectionē criſti ⁊
mores ī ſe et ſuis actibꝫ repſētant
Iſte ē ergo ille mūdus de q̄ dicit
dn̄s. Io. xij. Quādiu ſū in mūdo
lux ſū mūdi. Et idē. Io. i. Mūdus
per ipſum factꝰ ē ¶ Vel dic q
firmamētū ē bonꝰ p̄latus. q̄ ſcȝ de

[illegible] firmus inter
quas ſupiores .i. inter deum ange
los et ſanctos. et aquas inferio
res .i. fideles ⁊ ſubditos mediatꝛ
et medius. ⁊ duobus magnis lu
minaribus .i. duabus ſpecialibus
virtutibus ſcȝ ſole indefectibili .i.
iuſticia. luna mutabili .i. clemētia
et ſtellis lucentibꝫ .i. mltiplici pru
dētia debet eſſe munitus. Iſte ergo
debet eſſe firmamētū p ↄſtātie fir
mitatē. medius int̄ deum ⁊ popu
lū per oratiōis ſuffragiū. et p p̄re
latiōis auctoritatem. Mediator i
ter alios per concordiam et carita
tem. illuminatus et ſtellatus per
ſapientiam et ſagacitatez. per iu
ſticiam et pietatem. nec non per
virtutum mltiplicitatez. fiant lu
minaria ī firmamēto celi .i. aīe q̄ ē
ſedes ſapientie. ¶ Vl' dic q
aque ſuperiores que ſūt criſtalline
ſolide et lucide. ſunt viri iuſti qui
ſuper celos ſpe et cōtemplatione
morantur. et q̄ per ſapientiaz lu
cidi et p ↄſtantiā ſolidi dinoſcunt̄
ps. Benedicite aque q̄ ſuper celos
ſunt domino. Aque aūt inferiores
que in vnū ſunt ↄgregate. ⁊ ma
ria ab amaritudīe dicte. ⁊ fluctu
oſe ⁊ tumultuoſe. ſignāt pctōres
qui ſcȝ per malā amiciciā inuicem
ↄgregantur. p inuidiā amaricant̄
per inconſtantiam ſunt fluctuoſi
⁊ per diſcordiā tumultuoſi. Pſa.
lvij. Impij quaſi mare feruēs qd
quieſcere non valet Firmamētū
igit̄ .i. bonus prelatus debet iſtos
abinuicez diuidere. et inter eos
diiudicare ⁊ diſtinguere et ab in
uicez eos ſepare. Mat. xx. diuidet
agnos ab hedis ⁊ ponet q̄dē agnos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

a dextris hedos autem a ſiniſtris
F Vel dic φ aque de quibus tã
piſces q̃ꝑ volucres ſunt creati ſig
nant iſtam mortalem vitam vel
iſtius ſeculi voluptatem · que ſci
licet eſt principiũ et origo piſciũ
.i. malorũ · et volucrũ .i. bonorũ · ſꝫ
ꝑ certo piſces .i. voluptuoſi ĩ iſtis
aquis per cõplacentiam remãſerũt
volucres vero .i. ꝯtemplatiui et iu
ſti ſurſũ ad bona ſpiritualia et etꝰ
na per affectũ euolauerũt et aq̃s
voluptatis ſeculi ĩ quibus nati fu
erant reliquerunt · mali eniꝫ non
ſolent locuꝫ natiuitatis ſue ſcilicꝫ
mundum dimittere ſꝫ ibi gaudẽt
more piſciũ natare · abacuc · i · Fa
cies hoĩs ſicut piſces maris · Bo
ni vero iſtum locuꝫ ſolent fugere
et ſurſũ ad paradiſi gloriaꝫ euo
lare · Vnde canitur in ymno · q̃ ex
aquis ortum gen⁹ ꝑtim remittis
gurgiti ꝑtim leuas in aera G
Vel ſi vis dic φ illi q̃ ſũt volucres
.i. ſciẽtifici et ſpũales libẽt relin
quũt patriam ſuã et locũ natiuita
tis ſue · ſciẽtes φ nemo ꝓpheta
acceptus eſt in patria ſua · piſces
aũt .i. voluptuoſi et imbecilles et
ignari neſciũt patriaꝫ dimittere
vel exire. H

Deus ĩ principio fecit lucẽ pri
mordiã de qua dicit hyſtori
a ſcolaſtica φ ipſi⁹ materia ĩ ſoleꝫ
ceſſit ita φ de ea ſol poſtea fact⁹
fuit O Iſta q̃uis ſole eẽt
ꝑor ĩ tpe · fuit tñ minor in ope φ
ſcilicet nõ erat ita clara iſta lux ꝑ
maria q̃ preceſſit ſicut ſol poſtea
qui ſucceſſit · Talis lux videt̃ fu
iſſe beata vgo que fuit puriſſima
more lucis ſic ſcriptũ ẽ Vidit de⁹
lucẽ φ eſſet bona · gen⁹ · i · De iſta
enim fuit factus ſol iuſticie xp̃c a
ab ipſa fuit humanitus fact⁹ et
incarnatus · Iſta ergo q̃uis tpe
ipſo ſole xp̃o hoĩe fuerit prior tñ
virtutũ tamẽ efficacia fuit minor
Vñ de iſta ꝑt dici illud · heſter · x ·
pu⁹ fõs qui creuit ĩ fluuiũ et ĩ lu
cem ſoleq̃ꝫ ꝯuerſus ẽ · I Vel
dic φ iſta lux q̃ ꝑceſſit ſolẽ et ãtẽ
ſolis creationeꝫ vices ipi⁹ exerce
bat ſignificat legẽ ante gr̃ã · iohã
nẽ ãte xp̃m · gr̃ã ante gloriã · ini
ciũ ante perfectionẽ · iohãnẽ ante
ſaluatorẽ · φ ſcilicet iſta tãq̃ꝑ mio
ra et ĩperfectiora preceſſerũt · illa
vero tanq̃ꝑ maiora et magis vtili
a ſucceſſerunt · Vnde auguſti · in
omelia · ꝑmittitur ĩquit iohãnes
ante criſtũ · paranimph⁹ ante ſpon
ſum · ſeruus ante dominũ · rc̃ R
Senarius numerus ĩ hoc videtur
eſſe preuilegiatus quia deus om
nia opera cõſtitutiõis et creatiõis
mũdi ſex diebus ꝯpleuit · In hoc
etiam φ xp̃c ſexto die .i. ſexta eta
te huius mũdi ſexta hoã diei mor
tu⁹ fueãt ꝓ homine · qui ſexto die
fuit creatus · et ſic de⁹ ſexto die
mũdũ creando ꝯſũmauit · et ipſũ
mundum recreando in ſexta eta
te mundi ſua paſſione perfecte re
demit · Et quia dies iſte ſext⁹ ſep
time diei que ſignificat requiem
fuit coniunctus per iſtum nume
rum poſſum intelligere laboreꝫ bo
ne operationis · Exod · ij · Sex die
bus operaberis q̃ ſunt dies vite
ꝑſẽtis · ſicut dicitur · luce · xiii · Sex
dies ſũt in q̃bꝫ oportet opari · Et
poſt hãc vitã dies ſeptĩa .i. etña re
quies imediate ſeq̃tur φ ſcꝫ poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

honeſtum laborem iuſtū eſt q̄ ce
li requies habeatur. Apoc. xiiij. A
modo iam dicit ſpiritus vt requi
eſcant a laboribus ſuis. Sexta di
e ergo fuit homo creat⁹. ad deno
tandū q̄ ipſe debet eſſe labori bo
norum operum dedicatus. Iob.
quinto. Homo ad laborem naſci
tur.

Capitulum ſecūdum A

Ominus a princi
pio paradyſum vo
luptatis in orien
tali plaga plāta
uerat. et ibi poſu
it hominē quē for
mauerat. Erat aūt paradiſus ille
terreſtris. locus amenissimus p
pe globū lunarem poſitus. et in
ſecreta mundi parte locatus. di
uerſis arboribus inſitus. fontib⁹
et fluminibus irrigatus. ibi enim
eſt fons qui aſcendit de terra irri
gans ſuperficiē paradyſi. qui tā
dem in quatuor flumina diuidit
que ad diuerſas mundi ptes mit
tuntur. Ibi erat lignū vite de cu
ius eſu vita poterat continuari.
Ibi etiam erat lignū ſcientie bo
ni et mali per cuius vſum intellec
tus potuerat illuminari. mens ſci
entiis informari. homo ergo forma
tus ibi ponitur et vt paradiſū o
peretur et ſeruet ibidem domin⁹
deputatur. geñ. ij. Mora
Paradiſus iſte poteſt mihi ſigni
ficare virginem glorioſā que p
culdubio ī oriente lucis gratie fu
it ſita. furſum ad celeſtia per affe
ctum et contemplationē erecta.

a mūdo per contemptum diuiſā
et in ſe ſolitaria et ſecreta. aquis
gratiarum irrigata. et virtutum
arboribus fecundata In ipſa enī
et in eius medio fuit lignum vi
te id eſt caritas. lignum ſciētie .i.
veritas. fons cuncta irrigans .i.
pietas. quadruplex fluuius eſt ſu
e pietatis quadruplex proſperas.
Fons etenī miſericordie v̄ginis
benedicte in partes quatuor ē di
uiſus. et in quatuor flumina diſp
titus. quia ſcilicet vn⁹ de ſuis flu
uijs vadit ad angelos et ad ſcōs
vt letificentur. Alius ad iuſtos vt
in bono fortificentur Alius ad mi
ſeros vt in tribulationibus conſo
lentur Ali⁹ ad peccatores vt a cri
minibus releuentur Bernhard⁹
enī dicit q̄ iſta omnibus omnia
facta eſt Et q̄ in ipſa inuenit an
gelus leticiā. iuſtus gratiam. mi
ſer conſolationem. peccator veni
ā Vnde Ezech. capitulo tricesimo
primo. Flumina eius manebunt
in circuitu eius In iſto ergo orto
delitiarū poſuit deus pater hoīē
quem formauerat .i. criſtū. et fe
cit ipſum principalē ipſius cuſto
dem et dominum quod ſcilicet fa
ctum eſt. cum verbum extitit īcar
natū. ps. Homo natus eſt in ea
et ipſe fundauit eam altiſſimus.

C Vel dic q̄ paradiſus
eſt eccleſia alta facta et ſuper ſec
tas alias eleuata. et in oriente ſi
dei conſtituta. vbi ſcilicet eſt fōs
ſapientie verbū dei ſcilicet xp̄c.
qui per quatuor flumina id eſt p
quatuor euangelia aquā ſue gr̄e
nobis fūdit. ibi lignū vite .i. crux
q̄ viuificat peccatores. ibi lignū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſcientie.i.fides que ſcientificat ig
norantes·ibi ergo ponitur homo
id eſt quilibet fidelis vt nutriatur
et viuat·quia alibi non eſt ſal⁹
C D Vel etiam ibi debet poni a
preficí in prelatum et dominum·
homo.i.perſona rationabilis et iu
ſta·vt eum operetur et exerceat
vt eum ſeruet et cuſtodiat·homo
enim debet eſſe et non fera.i.ratio
nabilis a humanus cui paradiſ⁹
committitur cui cuſtodia a regnū
eccleſie commendatur· C E
Vel dic ꝙ paradiſus eſt conſcien
tia viri iuſti alta·ſecreta·illumi
nata·irrigata·vbi ſcȝ fōs debet
eſſe gratie·et quatuor flumina.i.
quatuor virtutes cardinales·lig
num vite.i.memoria crucis·a lig
num ſcientie .i. virtus fidei et diſ
cretionis et ſic homo.i.criſt⁹ iſtū
paradiſū p gratiam libenter itra
bit ipſumqȝ cuſtodiet et ſeruabit
ps·Dominus cuſtodit te et domi
nus ꝓtectio tua C F
QVatuor flumina fuerunt in
paradiſo terreſtri que p di
uerſas orbis partes ſe vndiqȝ diſ
fundebant·Primum erat phyſon
qui circuit terraȝ euilat·vbi eſt
aurum optimum bdellion et oni
chin⁹·Secundum eſt gyon q̄ cir
cuit ethyopiam·Tercium flumē
eſt tygris q̄ vadit cōtra aſſirios
Quartum eſt eufrates·C Mor
Iſta quatuor flumina poſſūt ſig
nare quatuor virtutes q̄ in para
diſo cordis noſtri debent eē·Phy
ſon enim qui interpretatur oris
mutatio ſignat confeſſionem que
ſcȝ terram euilat que interpretat̄
dolor .i.contritionem debet circu

ire·vbi aurum.i.ſapientia·bdelli
um lapis ſtringens.i.abſtinentia
onichin⁹ qui oculos facit tremu
los id eſt timor et triſticia debȝ eē
Gyon qui interpretatur luctatio
et eſt conſideratio que contra ſpi
rituales hoſtes debet luctari que
debet ethyopiam id eſt vitiorū et
inferni caliginez circuire·Tigris
qui interpretatur velocitas ē di
ligentia que debet bona opera velo
citer exercere Eufrates qui inter
pretatur frugifer eſt elemoſina q̄
fruge ſua debet pauperes enutrirē
Iſta enim quatuor flumina.i.iſte
quatuor virtutes debent a fonte
penitentie deriuari vt inde poſſit
paradiſus conſcientie irrigari·

Capitulum tercium· C A

HOmo poſitus ī
paradiſo ōnia
ligna habuit ī
ſua poteſtate
a ipſum lignū
vite qd erat ī
medio paradi
ſi excepto tamē ligno a fructu ſci
entie boni et mali qd ſolum ſibi de
us interdixit·veruntn̄ ſic factū eſt
ꝙ de nullo legitur comediſſe niſi
de illo quod ſibi fuerat īterdictū
geneſis·tercio C Mor Nō
ad hoc poteſt applicari ꝙ homo na
turaliter nititur in vetitum·min⁹
enim appetit homo illa que ſibi ſūt
libera a conceſſa licet plus valeāt
q̄ illa que ſibi fuerunt denegata
quinymo res eo ipſo amplius con
cupiſcitur quo denegat̄ ſicut nar
ratur de quodam qui centenarius

vixerat nec vnq̄ ciuitatem ſuaȝ
exiuerat q̄d rex admirans vocauit
eum et ei īterdixit exitum ciuita
tis qui ſtatiȝ exire temptatus fu
it. nec quieuit quouſq; rex exeū
di licētiā ſibi dederat. pū. i. Stulti
ea que ſibi ſunt noxia cōcupiſcūt
Vnde. ro. vij. Occaſione acceptā
peccatū per mādā tū operatū ē in
me omnem concupiſcentiam

(B) Vl' dic q̄ lignū vite ē diuina
gratia. lignū ſcientie eſt rerūȝ no
ticia. que ſcilicet p̄ eo homini in̄
dicitur q̄ ſcilicet non eſt bonuȝ q̄
circa ſcientias animus pl9 debito
occupetur. quinymo neceſſe ē q̄ a
nimio ſcientie appetitu per debitā
prudentiam refrenetur. Ro. xij.
Non plus ſapere q̄ oportet ſape
et hoc ideo quia ſcientia iflat. cari
tas autem edificat ſicut dicitur
i. Cor. viij. Verūptamē quidā ſūt
ſicut adam qui plus diligunt ſci
re q̄ viuere. et citius ad ſcientiā
q̄ vitā ſeu gratiā currunt. et poti
us appetūt fieri docti q̄ boni. ſicut
ſunt illi qui querunt ſciētias curi
oſās et dampnatās. ſicut etiā ſūt
illi qui p̄ ſcientia dimittunt horas
et ſimilia. et ꝓpter hoc tales de pa
radiſo. i. de ſtatu ſalutis eiciuntur
et a ligno vite quaȝ cōtempſerāt
i. ā vita eterna gladio diuine ſen
tentie et igne iehenne finalis ex
cluduntur. ecc. vij. Non plus ſā
pe q̄ neceſſe eſt

(C) Vel dic
q̄ lignuȝ vite eſt ſacra ſcriptura
lignuȝ vero ſcientie eſt mundi ſci
entia et doctrina. hinc eſt q̄ adaȝ
et eua qui erant in paradiſo et ī
ſtatu eccleſie militantis citius cur
runt ad lignum ſcientie mūdane
et lucratiue q̄ ad lignū vite ſacre
ſcripture et gratie diuine. ꝓpt̄ q̄d ſūt
digni abinde eici et bonis eccl'iaſticis
ſpoliari. Juxta illd Oſee. Quia
tu ſciētiā repuliſti expellā te ne ſa
cerdotio fungaris michi.

(D) Eus vero de limo terre ſine
ſemine virili ſexta die forma
uit adaȝ. quē q̄ nolebat eē ſoluȝ
decreuit ſibi dare ſimile adiutoriū
et ideo ī ipm ſoporē immiſit et de co
ſta eius euā formauit. quā vxorē
et ſociā ſibi dedit. gen̄. i. Nota
Terra iſta inuiolata eſt beata vir
go immaculata de q̄ ſcd9 adaȝ ſcilicȝ
xriſtus ſine virili ſemine ſexta die
i. ſexta etate fuit factus. Vn̄ illd
Jeremie. i. Jlla terra inculta eſt q̄ſi
ortus voluptatis. Tandē vero ſo
por mortis ī ipſo immittitur et eua
i. ſancta mater omiū fideliū eccl'ia
de eius coſta. i. de eius latere cōſti
tuitur et formatur que cum ipſo
per fidem ſocialiter deſponſatur.
Oſee. ij. Sponſabo te michi in fide

(E) Vel dic q̄ in hoc q̄ mulier fa
cta eſt de viri latere. nō de capite
vel de pede datur intelligi q̄ vir
debet vxorē ſuā tanq̄ ſibi collaterā
lem et ſociā diligere et eam nō ſi
bi preferre nec ei obedire quia de
viri capite non eſt facta. nec eaȝ
plus debito vilipēdere q̄ de pedi
bus non eſt creata. ſed eam debet
quaſi ſibi equalem honorare et eā
ſociā reputare quia de medio ſcȝ
de latere eſt formata. Gen̄. iiio.
Mulier quā dediſti michi ſociā ac.

(F) Vel ſi vis allega cōtra loqua
citatē mulierū q̄ vir creatus eſt
de terra que ē muta et nō ſonora.
mulier vero facta eſt de oſſe. de re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſcilicet que eſt ſonora et dura · ple
nus enim ſaccus terre non ſonat ·
plenus vero ſaccus oſſibus tumul
tuat · et inde fit quod mulieres de oſſi
bus facte ſunt loquaces · Viri ve
ro de terra formati ſunt taciturni · G

CVm adam et eua eſſent in pa
radiſo poſiti et ad producen
dum prolem mulierem coniugati · Ser
pens qui erat ſapientior omnibus
animantibus terre accepit de fruc
tu ligni vetiti Et primo decepit mu
lierem promittens ei ſi comederet
ſcientiam et etiam aliqualiter dei
tatem dicens · Eritis inquit ſicut
dii ſcientes bonum et malum · Mu
lier enim decepta comedit · et viro
ſuo pomum comedendum tradidit
qui etiam ad mulieris vocem con
tra preceptum domini manduca
uit · propter quod vterque maledictionem
incurrit de paradiſo eiectus fuit
Et deus etiam ante paradiſum an
gelum et ignem id eſt murum ig
neum et gladium verſatilem ad cu
ſtodiendum ianuam collocauit ·
gen. iii · Mor · P · Allegorice
per adam principem vel prelatum magnum
intelligo · per euam vxorem eius aliquem
conſiliarium et collateralem ipſius aſ
ſumo · Serpens autem inferiores bal
liuos denotat · pomum vero veti
tum ſubſtantiam deſignat · Dico
ergo quod adam quandoque eſt in para
diſo · i · princeps vel prelatus in ſuo
deliciarum palacio vel ſue auctorita
tis faſtigio · vbi pro certo ſemper vt com
muniter habet euam coniugem · i · aliquem
magnum conſiliarium et collateralem · Si
bi igitur et collaterali ſuo a deo om
nis rapina interdicitur · et ne come
dant poma ligni ſcientie · i · ne deuo
rent vel rapiant bona ſubditorum et
maxime clericorum et religioſorum et
ſcientificorum virorum eiſdem denegatur
Ezechi · xlv · Sufficiat vobis prin
cipes iſrahel · iniquitatem et rapi
nam intermittite · iudicium et iu
ſticiam facite · Sed quid pro certo ſer
pentes venenoſi · i · inferiores balli
ui · lignum ſcientie cum fructu ſuo pul
chro ad veſcendum ſuaue · i · dites
ſubditos cum ſuis diuitiis · primo
eue · i · illi principali conſiliario magiſtro
ſuo deferunt · et ad poma · i · ad bona ip
ſorum rapienda eum inducunt · occa
ſionesque faciendi exactiones et affli
gendi populum ipſis ſuggerunt et oſtendunt
dicentes illud quod ibidem ſequitur · Si co
mederitis nequaquam moriemini · i · ſi ra
pueritis bona talium nequaquam pecca
bitis · quia ſcilicet in hoc et in hoc c deliquerint
Quia etiam bona ſubditorum in ne
ceſſitate ſunt veſtra et cetera · huiuſmodi
Immo inquiunt · ſi ſic feceritis
eritis ſicut dii · i · apparebitis aliorum
domini et magiſtri · his ergo abla
tis et delatis · eua id eſt malus con
ſiliarius ade viro ſuo · i · principi
vel prelato illud ipſum loquitur
Et ſic de comedendo pomo vetito · i ·
de exigendo a ſubditis indebita ſub
ſidia · de imponendo falſo crimine
inter eos conſentitur · quapropter
et ſerpens deferens et eua conſulens
et adam conſentiens et auctorita
tem preſtans · et balliui et conſilia
rii et magiſtri a deo maledicuntur ·
erumpnis culpe et pene finaliter
ſupponuntur et a paradiſi gaudiis
excluduntur · Et ſi vis dilata
bene contra ſeculares principes ·
qui conſilia facere non ceſſant
quomodo bona ipſorum clericorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

que tamē ſunt eis vetita comedat aūt
et ↄſumāt. I. Vel dic ꝙ adā
eſt ratio vł ſpiritus. eua ergo con
iuncta eſt caro. ſenſualitas ſiue
corpus. pomum eſt temporalis de
lectatio. ſerpens vero eſt dyabolꝰ
et tēptatio. Igitur dico ꝙ adam
et eua .i. ſpiritus et caro inuicē cō
iungūtur vt prolem bonoruꝫ ope
rū eua .i. caro pariat. cuꝫ caro ſeu
corpus ſit pricipiū opanti. Sed ꝑ
uerto ſerpens .i. dyabolꝰ pomuꝫ ve
titum .i. malam delectationē pri
mo mulieri .i. carni preſentat quē
ſuo viro ſcꝫ ſpiritui vt conſentiat
ſtatim portat. Sic ergo adaꝫ ⁊ eua
mediante comedit. quādo aīmus
carne īſtigāte male delectatiōi cō
ſentit. quapropter vterqꝫ paradiſuꝫ
.i. ſalutis et grātie ſtatum perdit et
maledictiōem vtrūqꝫ incurrit q̄a
et ſpūs amaritudinē caro vēo mi
ſeriā inde ſentit. ignis vero et gla
dius .i. flāma cōcupiſcentie et ira
cūdie cū gladio deſperatiōis quo
ſpem abſcidunt ipſis opponitur
propter que ab ingreſſu paradiſi .i.
a reditu ad gratiā ſecludūt. pš.
In ignem deicies eos in miſerijs
non ſubſiſtent. Conſtat enim ꝙ
adaꝫ et eua .i. anima et caro poſtq̄
ſerpenti dyabolo conſentiūt et po
mum vetitū comedunt .i. opus ꝓ
hibitū faciunt non ſoluꝫ paradiſuꝫ
.i. ſtatum ſalutis et gratie perdūt
ymmo miſeriam mentis et corpis
concupiſcentiā et iracundiaꝫ tāq̄
ignē nec nō et gladiū .i. difficulta
tem penitendi et ad paradiſum grā
tie reuertendi ſentiūt. ita ꝙ labo
ribus et miſerijs ſubſūt. geneſis
xij. Abraham aūt portabat ī mani
bus ſuis ignem et gladium. R.
P Oſtq̄ adam et eua peccaue
runt aperti ſūt oculi eoꝝ et
cognouerūt ſe nudos et a voce dn̄i
timuerūt et ſe ꝙ nudi erāt abſcōde
rūt et folijs ficꝰ ſuas turpitudies ↄ
texerūt. Reprehēſi vero a dn̄o veniā
non petierunt ſ ſe excuſātes eua ī
ſerpētē adā vēo in euā. et etiā ī de
ū culpas ſuas retorſerūt propter q̄
paradiſi pallatiū perdiderūt. ge. iij.
Mor. Sic peccator vidēs ſe reprehēſum
et cūctis grātijs viduatuꝫ et nuda
tū virtute et cōſortiū bonoꝝ metuit
q̄propter quātū pt excuſare ſe oſten
dit et ſibi diuerſarū palliationum
folijs ſe abſcondit nec nō cuꝫ re
darguit veniā nō petit ſ peccatuꝫ
ſuū in alios repercutit et refūdit
q̄ propter veniā non meret̄. ymmo
padiſi gloriā pdit iuſte. qꝛ ꝓcul
dubio q̄ turpitudines ſuas occul
tat et celat et de peccatis ſuis veni
ā nō petit. ſ ea potiꝰ operit et ex
cuſat iuſtū ē ꝙ paradiſi gloriam
amittat et pdat. Prou. Qui ab
ſcōdit ſcelera ſua nō dirriget̄ in ter
ra q̄ aūt cōfeſſꝰ fuerit et dimiſerit
ea miſericordiam conſequet̄. L.
A Ngelꝰ q̄ cuſtodiebat viam
ligni vite et ianuam padiſi
habebat gladiū igneū et verſatilē
ad ꝓhibēdū ne adā poſt peccatū de
ligno vite ſumēret et ne aliq̄s pecc̄or
padyſū intraret. ge. iij. Mor. Sic
angelꝰ .i. platꝰ cui cōmittit̄ cuſto
dia padyſi terreſtris .i. eccl̄ie militā
tis. ſūme debet cauere ne adā poſt pec
catū .i. ne q̄uiqꝫ peccator vł indig
nꝰ ingrediat̄ ibidē. et ne quocūqꝫ
mō ſuat de ligno vite .i. de officijs
vł bn̄ficijs q̄ ſūt in hoc paradiſo ca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝓpterea talis angelus vel ꝑlatus·
debet habere gladiū ſeuere iuſtici
e· que tamen debet eſſe ignea id ē
caritatiua. ⁊ debet eſſe verſatil'.i.
vertibilis et diſcreta vt ſcȝ poſſit
indignos ab ingreſſu eccleſie co·
hibere et ipſis lignum vite .i.fruc
tus eccleſie denegare Gladi9 em̄
iuſticiam ſignat que delinquētes
punit et cruciat· Iſta debȝ tamen
eſſe ignea per caritatē· verſatil'
vero p mutatiōis diuerſitatem·
Pelatus em̄ quādo iuſticiam vel
ſeueritatem facit ·vel quando ali
quē gladio percutit ſemper hoc dēt
ex caritate facere· ipſūq3 gladiuȝ
iuſticie nō ſemper equaliter īflige
re·immo vertibiliter nūc vnomō
nunc alio nūc interim ēdo nūc īre
mittēdo dēt eū variare· Sicq3 gla
dius iuſticie verſatilis dicit· quā
do ſcd̄m ꝯditionē locoꝝ tēpoꝝ cau
ſarum et perſonarū diuerſimode
variatur· ŋ· Re·xi· Vari9 eſt euē
tus belli et nunc hūc nūc illum ꝯ
ſumit gladius·

Capitulum quartum· A

Adam et eua ꝑmo
genuerunt cayn
qui fuit mal9· po
ſtea abel. De9 em̄
munera cayn con
tempſit ·ad abel
vero et ad eius munera reſpexit.
Tandem vero cayn inuidia mot9
occidit abel ·ꝓpter qd ipſuȝ deus
maledixit· ⁊ ſignū ſcilicet tremo
rem capitis in facie eius poſuit ·
Ipſe vero ex tūc vagus ⁊ ꝓfug9
factus fuit· geñ· iiij· Mor

Adā ē paṫ noſter de9. Eua eſt ſy
nagoga.que fuit primaria ei9 vx
or· Cayn ꝑmogeitus.fuit popul9
iudeorū.de q̊ Oſee. Primogeitus
meus iſrahel.Abel vero innocens.
fuit criſt9. Dico allegorice.ꝙ adā
.i.deus.ꝑmo euam .i.ſynagogam
habuit in vxorē · Oſee.i. Accipe ti
bi vxorem fornicationū.et fac fili
os fornicationum Et ꝑmo ex iſta
vxore ſua.peſſimū cayn filiuȝ.i.du
riſſimū populū iudaycū genuit ·
tandem vero fratrem ipſius cayn
ſcȝ abel.i.criſtum innocentiſſimū
produxit· ad cuius ſcilicet opera.
ſacrificia et munerā reſpexit de9 ·
ipſa q3 pro redemptione generis
abel deus acceptauit · cayn vero.
id eſt ipſius populi iudaici mu
nera.i.ſacrificia et operā que nemi
nē iuſtificabūt.contempſit· Yſaie
.i. Ne offeratis vltra ſacrificiū fru
ſtra ·incenſuȝ abhominatio ē mi
chi· Cayn ergo.i.ꝓplus iudaicus·
abel fratri ſuo.i.criſto.de ei9 ſancti
tate et miraculis inuidet.ſicut de pi
lato ſcriptum eſt· Sciebat em̄ ꝙ
ꝑ inuidiam tradidiſſent eum: ip
ſūq3 per crucē occidit· Qua prop
ter iſte cayn iudaycus populus
vagus et profugus ſuper terram
ad litteram efficitur· et ſignum e
ius ponitur in facie vt ab omnibȝ
cognoſcatur· Iudei enim ad litte
ram cognoſcuntur in facie· et ꝓpṫ
peccatum mortis fratris ſui criſti.
vagi et profugi ſunt ī orbe · Oſee
ix· Abiciat eos dominus deus.q̄a
non audierunt eum.et vagi erūt
in nationibus B Vel ſi
vis dic.ꝙ adam eſt ſpiritus· eua
caro Iſti ergo ante abel ꝓducunt

ij xpi morte conſio a mal' iudeis fuit pfigurata ī abel et cayn.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

capn quia ſcilicet pti⁹ faciūt ma
la opera ꝙ̄ bona. et magis natuā
le ē mala facere ꝙ̄ honeſta. Vñ ſe
neca dicit ꝙ v̓tutes indigēt magi
ſtro. ſine magiſtro vitia diſcunt
¶ c Vel dic generaliter cōtra inui
dos q̄ ſcȝ quādoq; vidēt alios ma
gis acceptos inuidēt eis vl̓ quātū
ad famā occidūt eos. ¶ d Vel
dic ꝙ capn interp̄tat poſſeſſio .i. a
uar⁹ cui⁹ caput ē tremulū. ꝙ ſcȝ
auar⁹ ſēper ē ī timore. Juxta illō
ſenece: ꝙ̄tū acceſſim⁹ ad ſucceſſū
tm̄ acceſſim⁹ ad metū. tales etiaȝ
ſūt vagi ſup terrena q̄a nūꝙ̄ ſūt
ſolidi. nec in aliquo ſtatu fixi ¶ e
Vel dic ꝙ adā eſt de⁹. p̄mogeni
tus eius lucifer q̄ eſt pricipiū vi
arū dei. iob. xl. Iſte ergo inuidēs
ſcd̄m filiū ſcȝ hoīē occidit. ipſe va
go nūc vagus et pfugus per hunc
mundum diſcurrit.

Capitulum quintum ¶ a

Videntes filij dei
filias hoīnū ꝙ
eēnt pulchre
acceperūt ſibi
vxores ex om
nib⁹ quas ele
gerant. Gigāte
aūt geniti ſunt gygātes qui ī hoc
ſeculo fuerunt viri famoſi et potē
tes. gne. vi. ¶ b Vel Filij dei
ſūt eccleſiaſtici q̄ p ſpūalē vocatio
nē a deo ſūt ī eccl̄ia generati. Iſti
tamē quādoq; vidēt filias hominū
eē pulchras et eas accipiūt con
cubinas. Filij aūt ſui adulterini
gygātes ſunt. in p̄tū ſcȝ p̄tēs eo
rum de bōis eccleſie aliquātēs di
rant eos ita ꝙ in ſeculo magni fi
ūt. ¶ b Vl̓ dic ꝙ filij dei ſūt q̄q;
fideles. Filij hoīnum ſūt carnis de
lectationes: q̄s p certo dū ī vxorēs
accipiūt inde gygātes .i. mala et
mōſtruoſa opera generāt et pdu
cūt ꝙ p̄ certo ōnis fili⁹ .i. ōne op⁹
quodāmō a carnis delectatiōe na
turā gygāteā .i. enormē et irratio
nalē ſapit ¶ c
Cum diluuiū imineret ſuper
terrā p̄cepit de⁹ noe ꝙ face
ret archaȝ de lignis leuigatis vt
ſaluaret vniūſū ſemē in ea. Facta
eſt archa cum manſiunculis et
triſtegis. et habuit trecentos cu
bitos ī lōgitudine: q̄nquagīta cu
bitos ī latitudie. et t̄gīta ī altitu
dine: linita fuit bitumie intrinſe
cus et extrinſec⁹. oſtiū fuit inferi
us in latē. ſurſū vēo fuit feneſtra
criſtallina in ſūmitate. Archa etiā
deorſū eāt lata ſurſū aūt ſtricta a
ī cubito ꝯſūmata. et ex ōm genere
viuētiū fructuū atq; ſeminū in ar
chā introducit. Verūptū deorſū
aīalia ſurſū vero volantia ſtatuūt
De iſtis etiā viuētib; poita ſut ī ar
cha de mūdis ſeptena de imūdis
aūt bina ſcȝ maſcul⁹ et femina tā
de volucrib; reptilib; et iumētis.
Eſce etiā aggregate ſūt ī archa p
animalib; nutriēdis Sicq; factū
ē ꝙ animalia q̄ in archa fuerunt
ſūt ſaluata Cūcta vēo alia ī aq̄s di
luuij ſūt deleta Tāde vēo diluui
ū qd̄ .xl. dieb; inceſſāt durauerat
omnēq; carnē ꝯſūpſerat ceſſarē in
cepit Archa aūt ſup mōtes arme
nie requieuit ſic ōnia ponūt. ge. vi.
cū explanatiōe quā ponit mgr̄ ī
hyſtoria ſcolaſtica. Dicamus ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

allegorice q͛ archa iſta ſignat ec
cleſiã militantem· q̄ ſcꝫ de lignis
leuigatis. i. de pſōis bonis dolatis
et a ſupfluitatibꝫ viciorꝫ abſtractꝭ
ↄſtituit· in q̄ noe cū filijs. i. xp̄c vꝉ
bon⁹ p̄latus cū ſubditis dn̄at et
ab ipo p vitibꝫ ad ſaluationē effi
citur fideliū et formatur· q̄ paulo ſu
bio bitumie caritatis et gr̄ie itera
us q̄ntū ad affectiōeꝫ et exterius
q̄ntū ad opationē iūgit͛ et linitur
Exo· xij· Facies em̄ archā de lignis
ſethim iteri⁹ et exteri⁹ deaurabis
eā· Iſta archa hēt cenacla māſiū
culas et t͛ſtega. i. diuerſas ſtatuū
diſtictiōes· ſcꝫ officia bn̄ficia dig
nitates ↄuētus collegia religioſa
ſic dicit͛· Joh· xiiij· In domo pr̄is
mei māſiōes mlťe ſūt· In iſtis tn̄
t͛ſtegis poita ſūt ex ōmi gn̄e aiali
uꝫ volatiliū. i. ex ōm gn̄e pſonaꝝ
q͛ ſcꝫ ibi īueniūt͛ aialia mūda et ī
mūda. i. bō et mala et volatilia. i.
viri ↄtēplatiui· iumēta. i. viri ac
tiui· reptilia. i. pcōres et deſectiui
Sꝫ de iſtis illď ē ctū q͛ in t͛ſtegis
. i. ī ſtatibꝫ ecc̄ie aialia reptilia. i. ī
pfecti dn̄t eē deorſū ī ſtatu ſbiecti
ōis· Volatilia vō. i. viri ſpūales
⁊ ↄtēplatiui dn̄t eē ſurſū ī ſtatu p̄
latiōis· q͛ reuerā dignū ē· q͛ ī gdi
bꝫ ecc̄iaſticis ille q̄ pl⁹ valet ſit ſu
perior ille vō q̄ min⁹ ſit inferior.
Vl eciā aialia ſūt actiui q̄ occupā
tur deorſū circa terrena· volucres
ſūt ↄtemplatiui q̄ occupant͛ circa
celeſtia et ſupna· puer· xxv· Ce
lū ſurſū terra deorſū· Iteꝫ iſta ar
cha. i. eccleſia habet oſtiuꝫ infer⁹
p q̄d intrat͛· hoc eſt fides et feneſ
tra ſuperi⁹ p quaꝫ lux veritatis
videt͛ hoc eſt viſionis beate ſpēs·

hic enī infer⁹ ābulamus p fidem
ſurſū aūt in patria ambulamus p
ſpēꝫ· q͛ ſcꝫ nūc videm⁹ p ſpeculū
ī enigmate· tūc aūt facie ad faci
eꝫ in claritate ſicut dicitur. i. Cor·
xiij· Item iſta archa eccleſie habe
bat lōgitudīeꝫ fidei que hēbat tre
cētos cubitos ꝑpter ſactā t͛nitatē
quā credit· altitudineꝫ ſpei in tri
gīta cubitos ꝑpter fructū t͛ceſimū
ſexageſimū et cēteſimuꝫ. i. ꝑpt͛ tri
plex celeſtē p̄miū qd̄ expectat· la
titudinē caritatis q̄ habet· l· cubi
tos· ꝑpter ſpiritū ſāctū q̄ datus ē
die· l· q̄ eaꝫ inflammat· Ephe· iij·
poſſitis intellīgē q̄ ſit lōgitudo la
titudo ſblimitas et pfundū· Item
iſta archa ecc̄ie infer⁹ fuit lata ⁊
ſurſū ſtricta· ibi notat͛ q͛ deorſuꝫ
eſt lata in militāte in q̄ntū mlťi ſūt
vocati· ſurſū· ſtricta ī triūphāte· in
q̄ntū pauci ſūt electi· Vel etiam
dic· q͛ iſta deorſuꝫ eſt lata in mili
tante· in q̄ntū multi ſunt ſubditi·
multi actiui· mlťi imperfecti· ſur
ſum vero ſtricta in q̄ntū pauci ſūt
prelati contemplatiui pauci pfe
cti· Plape· quīquageſimo quarto
Multi filij deſerte· magis q̄ eius
que habebat virū· ¶ D Deniq̄
archa iſta ecc̄ia cōtinet volucres
ↄtemplatiuos· animalia actiuos
maſclos pfcōs· feminas impfcōs
⁊ mūdos bonos immūdos malos·
cibum tamē bonorū ꝑpriū ꝫ ſcrip
ture et gratie habet p omnibus nu
triendis ⁊ pro electis ⁊ reprobis
ſouandis· Dan· iiij· Eſca vniuer
ſorum ī ea Iſta eſt ergo que in cu
bito. i. in xp̄o ↄſūmat͛ ⁊ pficitur ⁊
q̄ ī diluuio tribulacōnū p ꝑceraǵia
vite p̄ſētis fluctuat ⁊ patitur vbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

capn quia ſcilicet ꝑti⁹ faciūt ma
la opera q̄ꝫ bona· et magis natuā
le ē mala facere q̄ꝫ honeſta· Vn̄ ſe
neca dicit ꝙ v̄tutes indigēt magi
ſtro · ſine magiſtro vitia diſcunt
C Vel dic generaliter cōtra iui
dos q̄ ſcꝫ quādoqꝫ vidēt alios ma
gis acceptos iuidēt eis vl' quātū
ad famā occidūt eos· D Vel
dic ꝙ capn interp̄taẗ poſſeſſio.i.a
uar⁹ cui⁹ caput ē tremulū· qꝛ ſcꝫ
auar⁹ ſēper ē i timore· Iuxta illō
ſenece: q̄ꝫtū acceſſim⁹ ad ſucceſſū
tm̄ acceſſim⁹ ad metū· tales etiaꝫ
ſūt vagi ſup terrena q̄a nūq̄ꝫ ſūt
ſolidi· nec in aliquo ſtatu fixi E
Vel dic ꝙ adā eſt de⁹ · p̄mogem
tus eius lucifer q̄ eſt p̄ncipiū vi
arūꝫ dei· iob· xl· Iſte ergo iuidēs
ſcd̄m filiū ſcꝫ hoīnē occidit· ipe va
go nūc vagus et ꝓfugus per hunc
mundum diſcurrit·

Capitulum quintum A

VIdētes filij dei
filias hoīnū ꝙ
eēnt pulchre
acceperūt ſibi
vxores ex om
nib⁹ quas ele
gerant· Exide
aūt geniti ſunt gygātes qui i hoc
ſeculo fuerunt viri famoſi et potē
tes· gene· vi· B Mor Filij dei
ſūt eccleſiaſtici q̄ p ſpūalē vocatio
nē a deo ſūt i ecc̄ia generati· Iſti
tamē quādoqꝫ vidēt filias hominū
eſſe pulchras et exm̄ accipiūt con
cubinas· Filij aūt ſui adulterini
gygātes ſunt· inq̄ꝫtū ſcꝫ p̄rēs eo
rum de hoīs eccleſie aliquotiēs di
rant eos ita ꝙ in ſeculo magni fi
ūt· B Vl' dic ꝙ filij dei ſūt q̄qꝫ
fideles· Filij hoīnum ſūt carnis de
lectationes: q̄s p certo dū i vxorēs
accipiūt inde gygātes.i. mala et
mōſtruoſa opera generāt et ꝓdu
cūt qꝛ p̄ certo ōnis fili⁹.i. ōne op⁹
quodāmō a carnis delectatiōe na
turā gygāteā.i. enormē et irratio
nalē ſapit C
CVm diluuiū imineret ſuper
terrā p̄cepit de⁹ noe ꝙ face
ret archaꝫ de lignis leuigatis vt
ſaluaret vniūſū ſemē in ea· Facta
eſt archa cum manſiunculis et
triſtegis· et habuit trecentos cu
bitos i lōgitudine: q̄nquagīta cu
bitos i latitudie· et t̄gīta i altitu
dine: linita fuit bitumīe intrinſe
cus et extrinſec⁹· oſtiū fuit inferi
us in latē· furſū vēo fuit feneſtra
cryſtallina in ſūmitate· Archa etiā
deorſū eāt lata furſū aūt ſtricta et
i cubito ꝯſūmata· et ex ōni genere
viuētiū fructuū atqꝫ ſeminū in ar
chā introducūt· Verūptn̄ deorſuꝫ
aīalia furſū vero volatilia ſtatuūt
De iſtis etiā viuētibꝫ poīta ſūt i ar
cha de mūdis ſeptena de imūdis
aūt bina ſcꝫ maſcul⁹ et femina tā
de volucribꝫ reptilibꝫ et iumētis·
Eſce etiā aggregate ſūt i archa p
animalibꝫ nutriēdis Sicqꝫ factū
ē ꝙ animalia q̄ in archa fuerunt
ſūt ſaluata Cūcta vēo alia i aq̄s di
luuij ſūt deleta Tādē vēo diluui
ū qd̄ · xl. diebꝫ inceſſāt durauerāt
omnēqꝫ carnē ꝯſūpſerat ceſſaē in
cepit Archa aūt ſup mōtes arme
nie req̄euit hic ōnia ponūt· ge· vi·
cū explanatione quā ponit mgr̄ i
hyſtoria ſcolaſtica· Dicamus ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

allegorice q archa iſta ſignat ec
cleſiã militantem · q̃ ſcȝ de lignis
leuigatis .i. de pſonis bonis dolatis
et a ſuperfluitatibȝ viciorum abſterſ
ꝯſtituit · in q̃ noe cũ filijs .i. xp̃c vel
bon⁹ p̄latus cũ ſubditis dñat et
ab ipo p virtutibȝ ad ſaluationẽ effi
citur fideliũ et formatur · q̃ paulo
bio bitumie caritatis et gr̃ie iteri
us q̃tũ ad affectiões et exterius
q̃tũ ad opationẽ iũgit et liniutur.
Exo · xij · Facies em̄ archã de lignis
ſethim iteri⁹ et exteri⁹ deaurãbis
eã · Iſta archa hẽt cenacl'a manſiu
culas et t̃ſtega .i. diuerſas ſtatuũ
diſtictiões · ſcȝ officia bñficia dig
nitates ꝯuẽtus collegia religioẽs
ſic dicit · Ioh · xiiij · In domo pr̃is
mei manſiões mlte ſũt · In iſtis tñ
t̃ſtegis poita ſũt ex õi gñe aĩali
uȝ volatiliũ .i. ex õi gñe pſonaȝ
q ſcȝ ibi inueniũt aĩalia mũda et ĩ
mũda .i. bõ et mala et volatilia .i.
viri ꝯtẽplatiui · iumẽta .i. viri ac
tiui · reptilia .i. pcõres et defectiui
Sȝ de iſtis illd ẽ ctũ q in t̃ſtegis
.i. ĩ ſtatibȝ ecc̃ie aĩalia reptilia .i. ĩ
pfecti dñt eẽ deorſũ ĩ ſtatu ſbiecti
õis · Volatilia vẽo .i. viri ſpũales
⁊ ꝯtẽplatiui dñt eẽ ſurſũ ĩ ſtatu p̄
latiõis · q reuera dignũ ẽ · q ĩ gdi
bȝ ecc̃aſticis ille q̃ pl⁹ valet ſit ſu
perior ille vẽo q̃ min⁹ ſit inferior.
Vl' etiã aĩalia ſũt actiui q̃ occupã
tur deorſũ circa terrena · volucres
ſũt ꝯtemplatiui q̃ occupant circa
celeſtia et ſupma · puer · xxv · Ce
lũ ſurſũ terra deorſũ · Itẽ iſta ar
cha .i. eccleſia habet oſtiuȝ inferi⁹
p qd intrat · hoc eſt fides et fene
ſtrã ſuperi⁹ p quaȝ lux veritatis
videt hec eſt viſionis beate ſpẽs ·
hic enĩ inferi⁹ ãbulamus p fidem
ſurſũ aũt in patria ambulamus p
ſpẽȝ · q ſcȝ nũc videm⁹ p ſpeculũ
ĩ enigmate · tũc aũt facie ad faci
eȝ in claritate ſicut dicitur .i. Cor ·
xiij · Item iſta archa eccleſie habe
bat lõgitudiẽȝ fidei que hẽbat tre
cẽtos cubitos ꝓpter ſãctã t̃initatẽ
quã credit · altitudineȝ ſpei in tri
gĩta cubitos ꝓpter fructũ t̃ceſimũ
ſexageſimũ et cẽteſimuȝ .i. ꝓpt tri
plex celeſtẽ p̄miũ qd expectat · la
titudinẽ caritatis q̃ habet · l · cubi
tos · ꝓpter ſpiritũ ſãctũ q̃ datus ẽ
die · l · q̃ eaȝ inflammat · Ephe · iij ·
poſſitis intelligẽ q̃ ſit lõgitudo la
titudo ſblimitas et pfundũ · Item
iſta archa ecc̃ie inferi⁹ fuit lata ⁊
ſurſũ ſtricta · ibi notat q deorſuȝ
eſt lata in militãte inq̃tũ mlti ſũt
vocati · ſurſũ · ſtricta ĩ triũphãte · in
q̃tũ pauci ſũt electi · Vel etiam
dic · q iſta deorſuȝ eſt lata in mili
tante · inq̃tũ multi ſunt ſubditi ·
multi actiui · mlti imperfecti · ſur
ſum vero ſtricta inq̃tũ pauci ſũt
prelati contemplatiui pauci pfe
cti · Yſaye · quiquageſimo quarto
Multi filij deſerte · magis q̃ eius
que habebat virũ · ¶ d Breuit
archa iſta ecc̃ia ꝯtinet volucres
ꝯtemplatiuos · animalia actiuos
maſclos pfcõs · feminas impfcõs
⁊ mũdos bonos immũdos malos ·
cibum tam̃ bonorũ tpaliũ ⁊ ſcrip
ture et gratie habet p õibus nu
triendis ⁊ pro electis ⁊ reprobis
educandis · Dañ · iiij · Eſca vniuer
ſorum ĩ ea Iſta eſt ergo que in cu
bito .i. in xp̃o ꝯſũmat ⁊ pficitur ⁊
q̃ ĩ diluuio t̃bulacõnũ p q̃dragẽa
vite pñas fluctuat ⁊ ꝯcutitur vbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

etiam quicunqȝ in futuro per fideȝ
et gratiam inuentus fuerit ſalua
bitur· quicunqȝ vero per perfidiā
vel peccatum extra manſerit peri
bit et dampnabitur: finaliter tñ
ſuper montes armenie .i. in para
diſi montibus ſituabitur et quie
rabitur ſcilicet in iudicio quando
preſens tribulationum diluuiuȝ
auferetur· pſ̄· fundamēta eius i
montibus ſanctis diligit dominꝰ
portas ſyon Vel dic
ꝙ anima eſt archa vel etiam vir
perfectus que debet habere longi
tudinem fidei· altum ſpei· latum
caritatis ⁊c̄· ſicut ſupra· que bitu
mine diuine gratie debȝ eſſe linita
intus in conſciencia et exterius i
apparētia· que de lignis leuigatis
.i. de bonis affectionibus debet cō
ſtitui· Inferius quantuȝ ad alios
debet per elemoſinaȝ eſſe lata· ſur
ſum vero quantuȝ ad ſe per abſti
nentiam debet ſtringi· Inferius
debet habere hoſtiū hoſpitalitatis
ad pauperes introducendū. Sur
ſum vero debet habere feneſtram
diſcretionis ad lucē veritatis ſpe
culanduȝ· In hac ergo debent eē
volucres .i. mūde cogitationes· a
nimalia .i. viue operationes· ſemi
na .i. ſcientie et virtutes ⁊ ſic dilu
uium tribulationuȝ et temptati
onum iſtam archam non ſubuer
tet· Sȝ finalit̄ i paradiſi mōtibus
requieſcet·

Capitulum ſextum

QVm diluuium quieuiſſȝ
dimiſit noe columbam· q̄
cuȝ ſit auis munda ⁊ nō
inueniſſet vbi requieſceret pes e
ius: niſi forte ſuper fluctuantia ca
dauera que ſcilicet tangere nole
bat· reuerſa eſt ad noe iteruȝ· q̄
aperta feneſtra ipam introduxit
in archam· tandeȝ vero emiſit cor
uum q̄ inueniēs hūani generis ca
dauera ad archam redire noluit.
ſed cum cadaueribus foris māſit
ge· viii· Mor Noe ſignat
deū patrē qui reuera et colūbā et
coruum .i. bonos et malos p creati
onē emittit ipoſqȝ ad huius mun
di diluuiū .i. ad fluctū tēptationū
et tribulationum dirigit et tranſ
mittit· Verūtamē qꝛ mediāte iſto
tēptationū vl̄ tribulationū dilu
uio q̄ſi totꝰ mūdꝰ plenꝰ eſt cada
uerībꝰ .i. imundicijs et carnalita
tibus· ideo colūba .i. pſona bō ſim
plex et colūbina nō inueniens in
mūdo .i. in mūdanis negocijs ⁊ de
litijs· vbi ſpes affectiōis eius re
quieſcere debeat· Juxta illud mi
chee· ij· Surgite et ite qꝛ nō habe
tis hic requiem· voluntarie redit
ad patrem ſuum deum ſcilicȝ ad
ſecreta conſciētie per cōpunctiōeȝ
ad bō eterna p contēplatiōem et
affectiōeȝ· ⁊ ad oratiōeȝ recurrēs
delitiaȝ cadauerā negotiorūqȝ et vi
tioꝝ diluuiū vilipēdēs dicēs illō·
Johānis· xvi· Exiui a patre et ve
ni in mundum et vado ad patreȝ
Sed reuera coruus .i. homines cor
uini carnales et imundi de redi
tu ad deum vel ad conſciētie ſecre
tum non curant ymmo exterius
i cadaueribȝ .i. imūdicijs mūdi hu
ius et carnalitatibꝰ ſe delectāt· q̄
ꝓpter in archā ſalutis et paradiſi
vñ exiuerāt nūqȝ itrāt et ad noe

[illegible]

ſo eſt ad deum. qui ipſos per eter
ſionem emiſerat. redire per peni
tentiã refutant. ſcđ illđ. Iere. v.
Induraverunt faciẽ ſuã ſupra pe
tram. noluerũt reuerti. Iſti ergo
archam paradiſi ſeu ſtatũ ſalutis
intrare refutãt. et in ſuis delectati
onibus et vitijs extrauagãt. ps
Quibus iuraui in ira mea ſi itroi
bũt in requiẽ meã. ¶ B Iſta
potiſſime apparẽt de religioſis q
de archa .i. de clauſtro emittũtur
ad tẽporalia miniſtranda Carnales
vero et coruini. qui ſcꝫ more coru
ſemp ꝓcraſtinant ꝓficere dicẽtes
cras ex toto corde remanent i mũ
do. tom vero in mũdi negotijs ã
delitijs requiem aut delectatiõeꝫ
non inueniũt. quãdo redeũt ad de
uotionẽ et ad clauſtrum ſecũ defe
runt ramum oliue .i. de miniſtrati
one bonũ op9. ¶ C Vel dic de
apoſtatis. quorum quidã ex toto
remanẽt circa cadauera .i. circa im
mũdiciã luxurie. Alij vero redeũt
ad noe .i. ad prelatum in archam
.i. in eccleſiã vl' in clauſtrũ. Tales
ergo ramum oliue que miſericor
diã ſigt ſecũ portare dicuntur. p
eo q iuſti qui ad penitẽtiã rede
unt miſericordiã et pacẽ merẽtur
Luc. xv. Surgã et ibo ad patrem
meũ et dicam pater peccaui in ce
lum contra te Et ideo dicit q noe
extenſa manu apprehẽdit colũbã
p eo q platus debet tales miſeri
cordit recipe. et ipſis cõcedere mi
ſericordiã veniã et tutelã. dicens
illđ. iere. Reuertere et ego accipi
am te ec. Et illud veni electa me
a colũba.

¶ D Colũba fuit emiſſa ad viden
dum ſi ceſſaſſent aque diluuij ſu
p t'rã. q veſpẽ redijt ad noe ferẽs
ramũ viridis oliue i oẽ ſuo diluui
um ceſſaẽ ſigns. ge. viij. ¶ Mor
Sic vẽo diuidũ cũ iã diluuiũ pec
tũ a dãpnatiõis gẽ9 cõſũpſiſſꝫ hũa
nũ. miſſ9 ẽ a noe .i. a deo p̃re de ipa
archa padiſi colũba .i. xpc benigniſ
ſim9 atqꝫ mitis. q ſcꝫ i hoc mũdo
ramũ oliue virẽtis .i. porcõeꝫ nrẽ
hũanitatis aſſũpſit. quã tãdẽ i aſ
cẽſione i archã padiſi ad noe deũ
p̃rẽꝫ detulit. et ei9 v̊tute ceſſaſſe et
cõſũmatũ fuiſſe vitioꝝ diluuiũ iti
mauit. dicẽs illđ. Joh. xij. Tẽp9
ẽ vt reu̇tar ad eũ q miſit me. ¶ E

Volẽs de9 inire pactũ cũ gene
re humão q ãplı9 ñ hẽet dilu
uiũ. nec cõſumẽtur p diluuiũ õmis
caro. pmiſit arcum ſuũ ponẽ i nu
bibꝫ vt eẽt ſignũ federis p̃libati.
Arcuꝫ inqt meũ ponã in nubib9
et erit ſignũ federis int me et int
t'rã Sic de9 volẽs hũanũ gẽ9 aſſe
curaẽ q diluuiũ etne dãpnatiõis
nũq ãplı9 mũdũ iuoluẽt vniũſũ
arcuꝫ ſuũ tetẽdi t et pauit illũ .i.
ſiliũ bñdictũ quẽ i nubibꝫ .i. in pu
riſſis marie viſceribꝫ poſuit. vbi
colorẽs duos pncipales rubeuꝫ ſcꝫ
et celeſtẽ aſſũpſit. rube9 enĩ color
ſigt carnẽ celeſtis vẽo ſigt aĩmã
Sic enĩ fuit de9 pꝫ mediãte iſto ar
cu hũano gñi cõfederãt9. hõ vẽo a
dãpnatiõis diluuio ẽ ſaluat9 Vñ
dicit de xp̃o. Ecci. q ipe ẽ q̃ ar9
refulgẽs int nebulas glorie Et ſic
arcus iſte deſigt pluuiã futurã ſic
aduẽt9 xpi graꝫ iundãteꝫ. Joh.
pmo Gra et veritas p ihẽſũ xpꝫ.

Capitulũ ſeptimum ¶ A

xpc ſuo aduentu attulit miſericordiam. et reduxit ad pacem
diluuiũ peccatorum deſtruendo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

NOe icepit eſſe
vir agricolaꝛ
exercere trã
plãtauitq̃ vi
neam · bibit
vinum et ine
briatus eſt · ⁊
nudatus iacuit in tabernaculo ſuo
Quod cum vidiſſet cham filius
eius verenda patris diſcooperu
it · et recedens patrem nudatum
hoc ſem et iaphet ſuis fratribus
nunciauit · qui ſtatim palliuꝫ hũe
ris ſuis imponentes auerſa facie
vſq̃ ad patrem retroceſſerunt ·
ipſumq̃ cooperuerunt ⁊ eius tur
pitudinem non viderunt · qui cuꝫ
euigilaſſet cham cum poſteritate
ſua ſeruitute ⁊ maledictione dãp
natus eſt ab ipſo · Sem vero et ia
phet benedictionis gratiaꝫ ab eo
meruerũt · ge · ix · ¶ Mor. Iſtd p̃t
applicari ꝙ vtile eſt quãdoq̃ vicia
et defectus hominum diſſimulare
piculoſum vero ipſa detegere vl
videre · quãdoq̃ enim noe .i. aliq̃s
prelatus vel prĩceps : vino ĩ quo
eſt luxuria .i. vitijs et carnalitati
bus ebrius in tabernaculo dom9
ſue requieſcit ⁊ delectatur · turpi
tudinemq̃ luxurie ſue et aliorũ in
viciorꝫ ſuorꝫ ita hominibus mani
feſtat ꝙ nudus ſine velamẽto iace
re videtur · et qd deteri9 ẽ : ab a
lijs videri nullaten9 opinat · cum
tamẽ vicia ſua nuda ab hoĩb9
videãt. ihe · xvij · Nudaui femora
tua añ faciẽ tuã : ⁊ apparuit igno
minia tua · Sꝫ p certo tales nullo
modo volũt videri nec explorari
quĩymo ſi ad noticiaꝫ ſuã veniat
ꝙ aliquis hõ defect9 ſue turpitu
dinis videãt : ſolẽt dolere et ipſis
publice vel occulte maledictiõeꝫ
vel puĩtionẽ inferre et maxĩe qñ
ſciũt : ꝙ ille qui videt detegit tali
a vl facta ſua mitit alijs publicaꝛ
Vñ eccli · iij · nõ eſt eñ neceſſe tibi
ea que abſcõdita ſũt videꝛ oculis
tuis · Et ideo illi qui ſunt ſapien
tes filij quãdo tales turpitudies
et ĩfamias de magnatibꝫ ⁊ maxĩe
de ſuis patrib9 .i. de ſuis prelatis
principib9 audiunt ipſas videre
vel explorare non curant iuxta il
lud michee · vi · Nõ queras iniqui
tatem ĩ domo ĩpij · ymmo palliuꝫ
diſſimulatiõis mouũt et ab inq̃ſi
tione retrocedũt : ipſos quantuꝫ
poſſunt excuſant atq̃ tegunt ne
appareant · ꝓpter quod tales a ta
libus defectuoſis magnatibus be
nedictiones et glorias acquirũt
Mali enim ſuperiores illos potiſſi
me ſolẽt diligere : qui crimina ſu
a ſtudent abſcondere et celare et
diſſimulatiõis pallio trãſire ⁊ ne
appareãt excuſaꝛ ¶ B Vl dic
ꝙ noe ẽ pr et p̄latus noſter · q̃ ſcꝫ
ſi in delitijs dormiat : ita ꝙ turpi
tudo defectuũ ſuorũ ĩ aliquo appa
reat · ſem et iafet .i. boni filij et ſb
diti ipm opire et excuſaꝛ nitũtur
cham vero .i. mali et ꝑuerſi ſbditi
ipm deridẽ · tpitudĩes defectuũ ſu
orum alijs ꝓdere · eas in libellis et
applicatiõibꝫ reuelaꝛ conãt · Qua
ꝓpter tales ſeruitute et aduerſita
te dampnãtur · boni vero ⁊ pacifica
ꝓſperitate fruũt. cũ ſcriptũ ſit le
uitici · xx · ꝙ q̃ reuelauerit turpi
tudines patris ſui morte moriat
¶ C Vel dic ꝙ noe decimus ab
adam qui interpretatur requies

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

criſtum ſignauit qui decalogū le
gis impleuit · et regez paradyſi
donauit · vinea quaz plātauit do
m⁹ iſrael ē Iſa v · de iſta dicitur
expectaui vt faceret vuas et fe
cit labruſcas · quia ſcilicet iſta vi
nū cōſolatiōis dn̄o debuit offerre
ipa eū ſpinis voluit coronare et
acetū mordacis tribulatiōis eidē
ſtuduit propinare et eū ī cruce a
ceto potare · p̄s · In ſiti mea pota
uerunt me aceto · Quia p̄certo iſ
ta eſt que creatorem ꝛ plantato
rem ſuū criſtum vino tormētorū
inebriauit · ita ꝙ ip̄m in lecto cru
cis per mortem nudū dormire fe
cit · et cham filius eius · id eſt ma
lus populus iudaicus videns ūpi
tudinē eius · i · hūanitatē eius mor
tuā ipſā deriſit cū dicit · vach qui
deſtruis tēplum dei ſalua temet
ipſum · Verumptamen boni filii e
ius ſem ꝛ iaphet · i · apoſtoli ꝛ xpi
ani verenda patris · i · mortem et
mortalitatem ipſius operuerūt · in
ꝗ̄tum ipſam dignis rationibꝫ eē
neceſſariam monſtrauerunt · qua
ꝓpter filius eius cham maledicit
quia ſcilicet iudeorum poſteritas
ꝓpter xpī paſſionē maledictionē
damnantur ſicut ipſimet dixerāt
Sanguis eius ſuper nos et ſuper
filios noſtros · Boni vero filii · ſ ·
xpiani et apoſtoli bn̄dictione taꝫ
tpali ꝗ̄ꝫ perpetua pfruūtur · ideo
de iſta vinea cōqueritur domin⁹ ·
Ieremie ſcd̄o Ego āt plātaui te vi
neā electaꝫ omne ſemen verum ·
quomō ergo conuerſa es ī prauū
vinea aliena ·

Capl̄m · Octauū · Ca

Cum gygan
tes eſſēt ſup
terram decre
uerūt in cāpo
ſennaar edifi
care tūri cui⁹
ſūmitas celos
tāgēt vt ſic in celum aſcēderēt ꝛ
nomē ſuū inł hoīēs celebrarent ·
habuerūt ergo latēs ꝓ ſaxis ꝛ bi
tumē ꝓ cemēto Igitur cū edifica
rēt et iā turrim ī ciuitate babilo
nica vſqꝫ ad duoꝝ miliarū extuli
ſſēt altitudinē · ſcd̄z oroſiū et ſcd̄z
ſolinū ſup yſa · xiii · Indignatus
domin⁹ liguas eoꝝ cōfudit ita ꝙ
alł alterius u̓ba nullatenus ītel
lexit Quaꝓpł ab iuicē ſepati ſūt
et p nundū ſcd̄m liguarū diſtinc
tiōes ſe diūſimōe diuiſerūt Mor
Tales gygātes ſūt ſupbi ꝗ̄ turri
· i · faſtigioſū ſtatū in campo ſenna
ar qui interp̄tatur fetor · i · in iſto
mundo fetido edificare nituntur ·
ſurſum qꝫ ad celi altitudinez · i · ad
altos gradus et ſtatus vltra ꝗ̄ꝫ re
quirunt ipſoꝝ merita aſcendere
moluntur · et vt hoc melius faci
ant plures qn̄qꝫ in eandem ſocie
tatem coeunt · et ad hoc cōmunił
occupantur · quaꝓpter ſepe fit ꝙ
domin⁹ cōtra eos īdigł · ꝛ ipōꝝ
ꝯcordiam malā rūpit · et ipōs ab
īuicē diuidere p mortem vł p īfor
tunia ꝯprobatur · ꝛ ſic occulte fa
ciēte domino opus in alū · qd̄ cepe
rāt ipedił · vnde in libro · Iob
dicił dn̄s diſſipat ꝯſilia maligno
ꝝ ne poſſint manus eorum imple
re qd̄ ceperant ·

Cap.ˡᵐ Nonū · Ca

CVm abrahaȝ eēt
ī ur q̄ eſt ciuitas
caldeoꝝ apparuit
ei dominus dicēs
Egredere de terra
tua ⁊ de cognatio
ne tua et domo patris tui ⁊ et ve
ni in terram quaȝ ego monſtraue
ro tibi · et faciam te in gentē mag
nam · Abraham ergo in terram
chanaā ducitur vbi altare domi
edificauit · vbi ei dilatatio ſui ſe
minis totiusqꝫ illius terre poſſeſſi
o promittit atqꝫ datur · geñ · xij ·
Mor Vr quē in prophetia ui
ignis ſignat mundū q̄ ſcȝ ur cal
deoꝝ dicit̄ p eo ꝙ igne ꝯcupiſcen
tie mūdus ꝯtinue inflāmatur · A
braħā aūt ē hō cuius t̄ra ē terrena
poſſeſſio · cognatio eſt carnalis de
lectatio · domus patrū ſiue paren
tū ē amicoꝝ affectio · Terra vero
quā deus nobis oſtendit eſt dura
ſpūalis religio et affectō · Dico er
go ꝙ abrahā.i.cuilibet peccatori q̄
in ur caldeoꝝ .i. in mūdo vl̄ i igne
ꝯcupiſcentie habitat · a deo p̄api
tur ꝙ in re ꝗ̄rum ad affectum ex
eat · ꝙ terrā.i.terrenorū amoreȝ ·
cognationē.i. ꝓprie carnis delecta
tioneȝ et dulcorem · ꝙ domuȝ pa
tris ſui id eſt ꝓpꝛij generis nobili
tatem et honoreȝ contempnat pe
nitus et dimittat · cuqꝫ ad terraȝ
quaȝ ipſe deus monſtrat.i.ad ſta
tū penitentie vel ad vitaȝ ſpūalē
ſe tranſferat et tranſducat · ſic enī
ſibi pmittitur dilatatio gratie · p
motio et exaltatio glorie · et poſſe
ſſio celeſtis patrie · ſicut etiam ex
verbis xp̄i dicētis aplis patet
Mathe · xix · Vos qui reliquiſtis
omnia et ſecuti eſtis me ſedebitis
ſuper tronos · B Vel dic alle
gorice ꝙ abrahā eſt xp̄s · t̄ra ē
iudea · ꝯgnatio eius fuit iudeorū
populus · dom⁹ ſua eſt tēplū et ſi
nagoga Igitur predicta verba po
tuerunt eſſe dei patris ad xp̄m
dicētis egredere ꝗ̄tū ad ſidē et ꝗ̄tū
ad credulitateȝ de t̄ra tua · de cog
natiōe tua.i.ꝓplo iudaico · et de do
mo.i.de ſinagoga et tēplo et veni
i terrā chanaā.i.ꝓplm gētilē queȝ
mōſtrauero tibi · vbi ſcȝ altare tu
um.i.ecclāȝ edificabis · et vbi p ſi
dē dilataberis · Vſā · In illo tpe e
rat altare dn̄i i egypto · C
Vel videt ꝙ talia v̄ba dicat dyabo
lus hoi quē videt in ſtatu religio
nis vl̄ ḡrie · Monet enim hoieȝ ꝙ
terrā ſuā.i.ſtabilitatē deſerat · ⁊ ꝙ
cognationē ſuā bonorū ſuoꝝ ſocie
tatē dimittat · et ꝙ de domo patris
ſui.i.de religiōe p apoſtaſiaȝ fugi
at et recedat · et ad terrā chanaā
.i.mūdū mēte et corde ſe deflectat
et ibi pmittit ſibi dyabolus p va
nā ſpeȝ ꝙ faciet eū in gēteȝ mag
nā.i.ꝙ faciet eū taliter diuitē et
potentē ꝙqꝫ ipſum i tēpoalibȝ di
latabit · et ꝙ terrā chanaā.i.mun
dū in poſſeſſiōibus ꝯtinue ſibi da
bit · ſicut capitulo tercio videbat̄
dixiſſe mulieri · ꝗ̄cūqꝫ die comede
ritis eritis ſicut dii · D
FAme inualeſcēte in terra ca
naā · deſcēdit abrahaȝ i egiptū vt
peregrinaret̄ ibidē · pharao aūt rex ſibi
ſuā mulierē abſtulit · Sȝ tādē ſibi
eū munere reſtituit eā Ipſe vero fame
ceſſāte i t̄rā pmiſſiōis rediuit · ge
duodecimo · Mora Sic
vero cuȝ q̄s vrgēte fame auaritie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

terraꝫ ꝓmiſſionis id eſt clauſtra
vel deuotionē dimittit et in egyp
tum.i.ī mundū et mundi negotia
deſcendit. ſtatī ad eſt pharao rex
egypti.i.dyabolus princeps mun
di qui vxorem eius ſcꝫ diuinā ḡ
tiam ſibi tollit Verūtamē qnq́ꝫ de
us ipſum ad penitentiam reducat
et vxorē ſuā.i.ḡtiā ſibi reddit. et
ceſſante fame auaricie iterū ī trā
promiſſiōis.i.ſtatū ſalutis religi
onis vł ad clauſtꝝ pducat. ita vt
dicere poſſit illud .i. Re.ij. Dñs
mortificat et viuificat deducat ad
inferos et reducat

Capitulum decimum. A

LOth et abrahā
ꝗuis eſſent a
mici et fratres
nequibant ta
men habere cō
munia ꝙ erat
poſſeſſio eoruꝫ
nimia Loth ergo diuiſus ab abra
ham regionem circa iordanē que
irrigabatur velut padiſus elegit
vbi cito poſt cū alijs captus fuit.
Quatuor em̄ reges contra ſodomā
vbi habitabat venerunt qui ipm
cuꝫ populo captiuauerūt. Abrahā
tamen occurrēs aduerſarijs obui
auit et loth de eorum maīb9 libe
rauit. ge. xiiij. Mor. Sic vero
cotidie fit ꝙ illi quorꝝ eſt poſſeſſio
nimia ſcꝫ diuites huius mundi ſi
mul ſeu concorditer habitare nō
poſſunt ymmo ab inuicem per li
tes et controuerſiam diuidunt.
Terrena enim poſſeſſio eſt diuiſi
onis occaſio Sepe enim fit ꝙ loth
qui interpretatur declinans .i. ali
quis qui ab abraham.i.a bonorū
virorꝝ ſocietate declinat ex hoc
circa iordaneꝫ mūdane pſperitati
tis poſſe habitare ſe putat qui ab
hoſtibus.i.a vitijs et tribulationi
bus captiuat̄. ita ꝙ oportet vt ab
abraham queꝫ dimiſerat.i.ab illo
fratre ſocio vel amico cuius ſocie
tatem dereliquerat et cōtempſe
rat adiuuetur. ergo non eſt bonū
bonā ſocietatē et ɔcordiā dimittē
nec ſolū ſeu ſolitariū manere. nec
mundi proſpera vltra debitū af
fectare ſed ſimul per cōcordiā qui
eſcere et manere. eccs. iiij. ve ſoli
Et. geneſ. ij. nō ē bonū hominem
eſſe ſolum

vi.

Capitulum nonum. A

DOminus precē
pit abrahe ꝙ
ſacrificaret ſibi
vaccā caprā et
arietē triū an
norū colūbāq́ꝫ
et turturē. A
brahā ergo animalia diuiſit. volu
cres ſine diuiſiōe ad ptē poſuit. tan
dē aues celi ſuꝑ cadauera ſacrificij volu
bāt comedē Sꝫ abrahā eas abegit
In ſero vero cū ſol occiderat apparuit
et ſacrificiū aīaliū ɔſūpſit Dñs vero
lōg abrahe tūc ꝓmiſit et ſibi ſecre
ta plima reuelauit. ge. xv. Mor.
Reuera videt̄ ꝙ ī iſtis ſacrificijs ſig
nificant̄ oēs illi quos ſibi vult dñs
ſpūalit̄ imolari ibi em̄ ſūt aues.i.
ɔtēplatī aīalia .i. acti Aues ergo
ſꝑapiūt̄ ñ diuidi p eoꝝ ɔtēplati nec
p mūdi negotia nec p affectiōes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

varias ſūt diſſi ymnio p cōtēplaci
onē i deū tēdūt itegri ⁊ pfcā · Leū
v · Aue nō ſecabit nec ferro dicet
Iſtē etiā aues ſcʒ ↄtē platiui dicūt
triēs ob caſtitatē quā ſuāt · dnūs
colūbe xp̄ē ſimplicitatē quā amāt
Iſti em̄ p̄ dn̄o dicūt oblati ſcilicʒ
par turturū · ꝗ duo pulli colūbaꝝ
Aīmalia āt ſic dictū ē ſūt acti qui
ſcʒ circa trā .i. circa trēa negocia ſo
lēt occupari ⁊ manē · In iſtis em̄
ē vacca iugo ſbdita ꝗ ſignt ſbditos
aries dux gregis ꝗ ſignt p̄latos ·
capra macilēta ꝗ ſignt penitentes
laborioſos · Igiē q̄lībʒ illoꝝ debet
eē triēnis · qꝛ ſcʒ vacca .i. ſbditi de
bent eſſe triēnes p̄ fidē trinitatis
quā debēt ſimplicit̄ credē · vl̄ per
vota religionis · obediētiā · paup
tatē · et caſtitatē ꝗ dn̄t firmit̄ cōti
nē · de quo · Eccē · iiij · Funiculꝰ tri
plex difficile rūpit̄ Aries .i. prelati
debēt eē triennes per trēs v̄tutes
theologicas · fidē ſpē et caritatem
quas dn̄t veracit̄ habē · de q̄bʒ .i. cor
xiij · Nūc ꝗ manēt · ſpes · fides · ca
ritas · tria hec · Capra vero .i. p̄eni
tētes debēt eē triēnes ſc̄dm tres
ptes p̄eītētie · ſcʒ cōtritionē ↄfeſſi
onē et ſatiſſactiōēʒ · quas dēnt ve
racit̄ iplere · de q̄bʒ Exod · iij · Viā
triū dierū ibimꝰ i ſolitudīe · vt ⁊
ſic q̄libet iſtorum dicat illō · Eccī ·
xxv · In tribꝰ beneplacitū eſt ſpi
ritui meo · Talia ergo ſacrificia .i.
tales pſōe ab auibꝰ .i. a demōibꝰ
et temptatiōibꝰ impetūtur · ſ ab
abrahaʒ .i. a deo vel bono prelato
defendūtur · Clibanꝰ etiā ardens
.i. caritas perfecta tales inflāmat
ipſoſqꝫ deo immolat et repreſen
tat ·

Capitulum duodecimum Ca

Vm ſara vxor a
brahe ſterilē ſe vi
dēt · dedit agar
ācillā ſuā abrahe
viro ſuo vt ſibi i
ea filiū gn̄aret · q̄
tandem int̄ genua ſua parēt · et
aſcribēt ſibi ptū · agar aūt conce
piſſe ſe vidēs cōtempſit dn̄aʒ · quā
cū affligēt zara fugam iīt agar ·
quā tādē i deſerto āgelꝰ vagātēʒ et
fugiētē inueīt ſibiqꝫ dixit · agar ā
cilla zarai vnde veīs ⁊ quo vadis
Cōſulit ergo āgelꝰ qꝛ rediēt et qꝛ
ſb maū dn̄e ſue ceruicēʒ ſupponēt
et ne āpliꝰ ſupbirēt ↄtra eā · filiū
etiā ex ipa generadū p̄dixit ⁊ ab
ipo · xij · duces p̄ceſſuros p̄miſit ·
ge · xv · Mor Iſtō p̄t exponi mo
ralit̄ et dici qꝫ abrahā ē hō ꝗ reue
ra habʒ vxorē et ācillā · qꝛ ſcʒ zara
vxor ſua ſignat aīmā · agar vero
ancilla ſignat carnē · Zara ergo
id ē anima de ſe ſterilis videtur ·
quia ſcilicet anima de ſe et per ſē
nichil poteſt operari vel facē · nec
partū cuiuſqꝫ boni operis genera
re cum non habeat organa · ⁊ ideo
oportet qꝫ ācilla eius caro pariat
ſibi filium .i. faciat ſibi opus bonū
quia licet a mente p̄cedat boni o
peris ordiatio ſicut a domino · ta
mē a carne p̄cedit executio bōi o
peris ſicut ab ancilla · Verūptam̄
qꝛ iſta ācilla .i. caro cōcepiſſe et ali
q̄d boī feciſſe ſe vidēs · quādoqꝫ in
ſuperbiā erigit̄ · domināqꝫ ſuā con
tēpnens in deſerto mundi circa bō
opera terrena vagatur · et ange
lus .i. deus vel bonus predicator

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ā p̄lat⁹ ipſā rep̄hēdit tā de ɔtēptu
dn̄e q̄ꝫ. ſ. de fuga. Dicat ergo ſic a
gar ancille ſaray vn̄ venis et quo
vadis O tu agar q̄ iñtp̄taris ſōp
niū vigilie. i. o caro q̄ ſēp ſōpnias
vigilias et ludibria mūdi huius
q̄ es ancilla ſaray. i. anime adūte
vn̄ venis; et quo vadis. q̄lis ē na
tiuitas tua et q̄lis mors vn̄ naſce
ris q̄lit̄ moriaris q̄ꝫ vilis īgrediē
do. et quā flebilis moriēdo. et ca
ue vt de cetero dominā tuā animā
nō cōtēpnas. Sed ei ſeruias obe
dias et intēdas. quia ſcꝫ ſicut di
citur in p̄s. Oculi ancille debēt eē
in manibꝫ domine ſue. ¶ B Vl'
dic q̄ꝫ quādo domina aīa laxat fre
nū ancille. i. carni. ita q̄ꝫ ipſam do
mina p̄mittit cōcūbere carnaliter
cū abrahā. i. aliq̄ carnali vl' tp̄ali
voluptate. vti ſtatiꝫ cōcipit yſma
helem. i. malū ꝓpoſitū qui. ſ. cōtra
yſaac. i. cōtra v̄tutes cotidie facit
bellū. cōcipit etiā q̄nq̄ꝫ diuitias et
ſeculares ſciētias et alia mūdi bō
ita q̄ꝫ cum iſta ſupba efficit̄. do
mine ſue anime nequaq̄ꝫ obedire
dignatur. quinimo ſi domina aīa
ipſā velit a ſupbia rep̄mē et per
abſtinētiā affligē. ſtatim ſolet ad
deſertū vicioꝝ trāſire et a iugo v̄
tutū fugere et abire. Jeremie. ij.
A ſeculo cōfregiſti iu gū meū ru
piſti vincula mea et dixiſti nō ſer
uiam. Iſta etiā p āgelū et p p̄dica
tionē vl' religionē vl' cōfeſſorē ē
reducēda et ſibi dicēdū ē. agar a
cilla ſaray et talia p oīa ſicut ſup̄.
¶ C Vl' dic q̄ꝫ recte ſara ſignat
mihi aliquos magnos cōſiliarios
principū vl' magnatū q̄ quādoq̄ꝫ
habēt aliquā ācillā. i. aliquā perſo
nā vilē et ſeruilē de humili plebe
natam quā diligunt et ideo ipſā
abraham viro ſuo. i. domino et ma
giſtro ſuo ſupponunt et in eius ſ̄
uitio ponunt. vt ipſi ex m̄ filium
ſuſcipiāt. i. vt ex m̄ lucrum et ob
ſequium habeāt. Sꝫ p⁹ q̄ꝫ tales cū
magnis ꝓmouent et extollunt.
ſtatim vt ceperint p diuitias imp̄g
nari incipiunt ſupbire. et ſaram
dominā ſuam. i. illum qui ipſos ī
officia promouet ingrate ſolent
contempnere et de eo non curare
qua propter ſepe fit q̄ꝫ tales ſolēt
eos affligere et propter īgratitu
dinem ad fugam. i. amiſſioneꝫ ſta
tus quem eis procurauerūt com
pellere et vrgere. et ideo recte po
teſt talibus conſuli. q̄ꝫ ſub eorum
domino gratia benefactorum hu
milientur: et q̄ꝫ cōtra ipſos inſurgē
nō conentur. Ecce. iiij. Magto
humilia caput tuū ¶ D Vl' dic q̄ꝫ
ſara q̄ interp̄tat̄ princeps ſignat p̄la
tū qui ancillam ſuam. i. ſubditū
ſuū p̄mittit immo etiaꝫ procurat
diuitiis et beneficiis aliquotiens
impregnari. quapp̄ter ſepe fit q̄ꝫ
tal' cōcepiſſe ſe vidēs et diuitias l'
ſciētias acquiſiuiſſe cōtra euꝫ ſup
bit. ipſū met et eius mandata cō
tēpnit intm̄. q̄ꝫ ſi ſara ipſū afflige
re vl' corrigē nititur. ſtatim p apo
ſtaſiā vl' p appellatiōem ad deſtū
mūdi vl' ad romanā curiā cito fu
git. et vagabundus p mundum
pambulat et incedit. Angel⁹ er
go. i. q̄cunq̄ꝫ bonus debet talibꝫ cō
ſulē q̄ꝫ redeāt et ſare. i. p̄lato ſuo
obtēperent. et q̄ꝫ hūilitate p̄ma
ipſius pacem querant dicendo il
lud. Jē. Reuertere ad ciuitates

tuas vſqꝫquo delitns diſſolueris
vaga filia ¶ E Vel dic ꝙ p̄
ma vxor abrahe fuit ſynagoga q̄
a principio fuit ſterilis · et in fine
yſaac id eſt criſtuꝫ · qui interp̄ta
tur gaudium generauit · ancilla
ſua eſt gentilitas vel eccleſia colle
cta de gentilib⁹ que ſe concepiſſe
gaudens ſpiritū ſalutis · videtur
dominam ſuam id eſt eccleſiaꝫ de
iudeis natam pro eo ꝙ dominum
crucifixerant contēpnere ſicut di
citur · Ro iii · Illam ergo tanꝙ do
minam alii gentiles honorare iu
bentur et contra eam ſuperbiē ve
tantur · vnde · Ro · iii · Poſtꝙ apo
ſtolus dixit · ꝙ in eccleſia nō eſt
differentia iudei et greci · ſequitur
Quid ergo amplius iudeo eſt aut q̄
vtilitas circūciſionis · multum per
omnem modum ⁊c̄ · ¶ F Vl
dic ꝙ etiam nos qui ſumus ex gē
tibus nō debemus ſynagogam ꝙ
uis induratam et ſterilem vilipē
dere · ſed eam quadam reuerentia
honorare · pro eo ꝙ ab ipſa ſcriptu
re et fidei principia habuim⁹ · Nō
etiam papa facere dicitur q̄ ſcili
cꝫ rotulā legis moyſi a iudeis ob
latā i die conſecrationis ſui oſcula
ri nullaten⁹ dedignatur ·

Capitulū decimū tercium · ¶ A

Abrahaꝫ precep
tum fuit ꝙ octa
uo die omne ma
ſculinuꝫ circumci
deretur et ꝙ cer
ta porcio de ſui car
ne ꝑpucii auferretur · vt ſic ppl'⁹
dei a gētibꝫ diſtinguetur · Gen̄ ·
xvii · ¶ Mor Octaua dies ē tp⁹
grācie qđ poſt ſabbatuꝫ legis ſucce
dit · Nos ergo q̄ ſum⁹ i iſto octo
nario · i · i ſtatu et tēpore grācie debe⁹
eſſe a cūctis ſuperfluitatib⁹ circū
ciſi · et maxime a prepucio carnis
noſtre · i · a cōcupiſcentia carnali ·
Et ſicut ſoli maſculi nō femine cir
cumcidebantur · ſic etiā hodie ma
ſculi · i · perfecti · nō feminei iꝑfec
ti ſe a viciis circumcidūt · Et ſicut
in circumciſione nomē iponebatur
ſic boni qui a viciis circumciſi ſūt
nomen bone fame p̄ aliis cōſequū
tur · Ecci · Nomine eterno heredi
tabit illum dominus deus noſter
¶ B Vel dic ꝙ octonarius ē tem
pus future reſurrectionis · vbi p
fecto caro noſtra a cunctis ſuper
fluis paſſionib⁹ circumcidetur · et
a cunctis defectibus ſecludetur ·
Luc · ii · Octaua die venerūt circū
cidere puerū · ¶ C

Antequam abrā et ſaray yſaac ge
neraret ꝑcepit dn̄s · ꝙ nomē
ſuū creſceret et diceretur abraham
Saray ergo nomē ſuū minueret et
diceretur ſara · Mor Per abrahā i
telligitur itellectus · per ſaray aūt
vxorem intelligo volūtatem · Iſti
eīm duo ſimul' debent yſaac · i · bonā
ꝯplē et bō opera parere · et fructū
virtutum generare · Sꝫ reuera ad
hoc requirit ꝙ abrahā · i · intellectus
creſcat veritatē cognoſcendo · ſa
ray · i · voluntas decreſcat ſe a cōcu
piſcentiis refrenando · Intellect⁹
eīm igitur p̄t · debet in actu ſuo · i · in
cognitione veritatis creſcere · volun
tas aūt i actu ſuo · i · i cōcupiſcētia bo
ni ſe debet rationabilit' moderare ·
Scriptū eīm eſt · Ecci · xviii · Poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

concupiſcētias tuas non eas et a
voluptate tua auerte ·Si p̄ſtes
anime tue ↄ̄cupiſcentias ſuas fa
ciunt te in gaudiuȝ inimicis tuis·
Debet ergo dicere ſarai de abrahā
.i. volūtas de intellectu illud· Jo·
iij· Jllū oportet creſcere me autē
minui· D Vel dic de ↄ̄iugi
bus ꝙ quādo vir creſcit ꝑ autori
tatem et bonitatem mulier vero
decreſcit per humilitateȝ tunc fa
ciunt yſaac .i. riſuȝ et gaudiuȝ per
ↄ̄munē iocunditatē· tūc em̄ ↄ̄iu
giū ꝓſperat quādo mulier ſubici
tur et vir dominatur· Nō tamē ē
contra multas dn̄as hodiernas q̄
viros dn̄ari cerruntur Jſaye·
iij· Et mulieres dominate ſūt eis·
E Vel dic ꝙ vir eſt prelatus
q̄ dȝ creſcere virtute et autorita
te· mulier eſt ſubditus qui debet
minui humilitate vt ſic ſimul gene
rent yſaac riſuȝ· hoc eſt dictu vt
ſic perſeuerent in gaudio et proſ
peritate· Debet em̄ prelat⁹ creſcē
et ſe magnuȝ oſtendere ne famili
aritas pariat contemptū ſb̄ditis
Subditus enim debet humiliari et
minui ne ſupbia pariat deſpectū
Ge· xvi· humilia te ſub manu
domine tue

Capitulū decimū quartū A

SOdoīte popu
li peſſimi dice
bantur qui .ſ.
per horribileȝ
infectioneȝ lux
urie viris ab
utebātur· ad
uenas et pauperes recipere dedig
nabantur· et habūdātia panis
et vite ſuperbia feruebantur ſicut
dicit· eze ·xvi· ꝓpter qd̄ ꝙ ipſos
deus delere decreuerat· locutus fu
it dominus abrahe dicēs ꝙ deſcē
dere volebat vt videret ſi crimen
illoꝝ fame et clamori hominū re
ſpondebat Abrahā auteȝ audita
domini volūtate ꝓ loth nepote ſu
o qui habitabat ī ſodomis ſollici
tus cum domino allegare incepit
ꝙ non decebat deū ꝙ perderet iu
ſtū cum ipio Dn̄s vero ꝙ ꝓpt decē
iuſtos ſi inuenirēt ibi· toti ciuitati
parceret benignitatē iugit̄ repromi
ſit· ge· xviij· O Jſta poſſūt
exēplarit allegari quo mūdi pro
ſperitas cauſa ē mltorū malorum
q̄ ſcȝ ſic dicit ezeche ·xvi· hec fuit
iniquitas ſodome ſororis tue· habū
dantia panis et ſuperbia vite et
manū paupi nō porrigebāt Jtē
pt allegari ꝙ iudex nō debet verb
tātū credere ymmo ad inquirendum
veritatē criminis debet pſonalit̄ de
ſcēdere licet ī ꝓpria pſona ↄ̄tigerit
veritatē ipſā ſcire· ſic ſcȝ ↄſtat ꝙ
dn̄s crimē iſtoꝝ ſciebat et tamē vel
le deſcēdere ꝓ veritatis ſcrutīo ſe di
cebat C Jtē pt allegari ꝙ quā
do infortuniū ē futurū quilibȝ debet
eē ſollicitus de aīas ex hoc ꝙ abra
hā amore loth cū domino diſputa
bat D Jtē pt allegari ꝙ iuſt⁹
nō debȝ orare ꝓ īiuſto ꝙ liberetur
a pena quāq̄ ſit ꝓpinqu⁹ q̄ abrahā
nō legit̄ rogaſſe ꝓ loth nec ꝓ eo al
legaſſe ñ inq̄tū ſumonebat eū iu
ſtū E Jtē pt allegari ꝙ pauci
iuſti ſūt qn̄do ꝗ cauſa ſalutis mag
ni populi ſic patet ꝙ hic domin⁹ ꝓ
mittebat ſe ciuitati parcē ſi decem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iuſti inuenirētur ibidē F
Tres angeli a deo miſſi ꝑ ſo
doma deſtruēda · inuēti ſunt
ab abraha ꝫ et ad ꝯuiuiū inuitati ·
qui ſcꝫ ſb arbo̾e quieuerūt pedes
lauerūt et panes ſbcineritios et
vitulū comederūt · q̄ tandē ſibi ge
nerationem yſaac ꝓmiſerūt · ge ·
xvm Mor Sic vere qn̄ abrahā
.i. homo offert deo ſacꝛificiū et ꝯui
uiū ſpūale ſcꝫ lotura pedū .i. ꝯfeſſi
oēꝫ mūdificatiuā · vmbrā arboris
.i. crucis memoriā refrigeratiāꝫ ·
ſb cinericiū panē .i. mortis ꝯſidera
tiōeꝫ in cineratiuāꝫ · lac .i. deuotio
nē · vitulū .i. ſpūale cordis exul
tationē · tūc ꝓ certo yſaac .i. riſus
eterne glorie repꝛomittit et ſibi a
dn̄o et angelis eternū gaudiū et
leticia ꝯſumatur · yſay · xxxv · Le
ticia ſempiterna erit eis · gaudiū
et exultatiōeꝫ obtinebūt G
Vel dic ꝙ pat̄ abraham eſt deus
pat̄ vel p̄latus · qui ſcꝫ inuitat pe
grinos .i. viros iuſtos huius mū
di pegrinos et ꝑ viam penitētie
mūdū volētes fugere ad ꝯfeſſiōis
loturā · ad arboris crucis memori
am · ad lac deuotiōis · ad recorda
tionē future incineratiōis et cōme
ſtionē vituli xp̄i ī ſacr̄mto altaris
Lauentur inqt pedes vr̄i et reqe
ſcite ſb arbore · ſic dicit ꝓphā · vos
q̄ habitatis i terra auſtri cū pani
bꝫ occurrite fugiēti · H
Cvm duo āgeli ſodomā i for
ma iuuenū aduenīſſēt et in
platea manſiſſet · Loth recepit eos
ī hoſpitio · Sꝫ cū viri ciuitatis vt
ipſis ī omībus abuterētur foēs do
m⁹ irrūperēt : loth vero ꝓ āgelis
quos credebat homies a tāta im
mūdicia liberādis · vxorē et filias
virgines · ipſis mal' homibꝫ ad ſa
ciādū ſuā libidinē offerret · qđ re
cipē nō volebāt ymmo fores ipi⁹
cōfringebāt · tādē pcuſſi ſūt ab an
gelis cecitate · ita ꝙ oſtiū iuenire
nō valebāt · In craſtino vero āgeli ·
loth vxorē et filias eduxerūt · loci
ſbuerſionē gn̄ſui v̾bis loth futu
rā credē noluerūt · ymmo cū eis
dicēt a loth ꝙ exirēt ipm loq̄ de
liratorie crēdiderūt · qua ꝓpt̄ et ci
uitas et ipſi cuꝫ ꝓprio igne et ſul
phure ī craſtino perierūt · ge · xix ·
Mor Iſtđ pt̄ allegari ſine alia
expoſitione ad tria · videlicꝫ ꝙ in
pccō ꝯtra naturā · mēs pl⁹ q̄ȝ alijs
vitijs excecat̄ · tales enīꝫ dicūt̄ ceci
tate pcuti · ꝓ eo ꝙ ſup oēs hoīnes
hij ſūt ceci · Iſti etiā et oſtiū nō in
uenerūt · Sꝫ ꝓ certo iſti oſtiū pā
dyſi vbi ſūt loth et āgeli nō intra
būt · yſay · lix · In tenebris ambu
lauim⁹ palpauim⁹ ſic ceci pietē · Et
ꝓpter hoc ſodoma bene interpreta
tur muta · quia ſcilicet tales in iu
dicio muti erunt pro eo ꝙ ex
cuſationē aliquam nō habebūt ·
ps · Muta fiant labia doloſa
I Item poteſt allegari ꝙ mi
nus malum tolerandum eſt pro
maiori malo vitando · ſicut loth ꝓ
ſtitutionem vxorum et filiarum
ſuſtinere volebat vt crimen ſodo
miticum vitarētur · K
Itēꝫ poteſt allegari ꝙ impoſſibile
eſt eum a morte eripere quem oc
culta dei prouidentia decreuerit
puniri · ſicut patet de iſtis gene
ris loth · qui noluerunt credere
vt exirent diſponente domino
qui cum alijs cum quibus de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

celi quecūt intericiūt. Ecā.i. A
īnaduūti q nēo p̄t corrigē quē
de⁹ deſpexerit. Hoc enim cotidie
cernitur q hō non obſtante con
ſilio cōtrario ad inſortunia letus
currat. ſcd̄m q occulta dei iuſtici
a ſeu prouidentia ipſū ducit. L
Vel allega iſta exemplariter ad
bonum hoſpitalitatis que liberati
onē ſui et ſuoꝝ mēt. Vn̄ apoſt.
hoſpitalitatē nolite obliuiſci. per
hanc enim quidam angel' placue
rūt hoſpitio recepti.

Caplm. xv. A

Cum deus ciui
tatem ſodome
cū alijs q̄tuor
ꝓpter horrēda
crimina ſua ig
ne et ſulphure
delendā decre
uiſſet. dictū fuit loth q vna cum
vxore et filiabꝫ ciuitatem exiret
quodque in oī circa regiōe nullaten⁹
remaneret ſed in monte poti⁹ ſe
ſaluaret. dictuꝫ etiam fuit eis q
non retroſpicerent cū incederēt
ſed vt ad montem recto itinere
properarent. verumptamen cuꝫ
iam micarent fulgura: et audirē
tur tonitrua et ignis: et ſulphur
de celo mitteretur in vrbem: ſicut
etiam teſtatur ſolinus qui de ſo
doma loquēs dicit. q ipſam de ce
lo tactam teſtatur hum⁹ nigra.
vxor loth reuerſa retro reſpexit
quapropter quia inobediens fuerat
ſtatim in ſal' ſtatuā conuerſa fuit.
ge. xix. Mor. Ciuitates iſte mū
dū deſignāt et etiā mūdi ſtat⁹ vbi
plurima crimina habūdare noſcū
tur ꝓpter q̄ de⁹ ſubuerſionē et ignē
et dāpnationē eiuſdē comminat. cōſu
lit dn̄s deuotis ſuis vt m̄ quātuꝫ
ad affectū exeāt et ī mōtē religiōis
vel ꝑfectionis et etiā cōtēplatiōis
aſcēdant. quodque in omni regiōe .i.
in mūdi negotijs et officijs et de
litijs nō maneāt ſ recedāt. Et q
ōmino caueant ne retro ſe reſpici
āt. i. q ad vitia q̄ cōfeſſi fuerūt ꝑ
recidiuationē non redeāt. nec ad
mundi bona quibus renunciaue
runt per deſideria retrocedant.
nec per apoſtaſiaꝫ ſe ab itinere ſa
lutis quam profeſſi ſunt retrouer
tant. quia ſicut dicitur. Luce.
ix. Nemo mittens manum ad
aratrum et reſpiciens retro ap
tus eſt regno dei. Retro ſe emꝫ
non debet reſpicere penitens reci
diuando. Religioſus apoſtatādo.
contemplatiuus ī mundi ſe nego
tijs implicando. quinimmo ipſe
debet continuare iter ſuum in bo
no proficiendo. Sed proch dolor q̄
dam ſunt ſicut vxor loth. qui ſci
licet tonitrua temptationum au
dientes. ignem concupiſcencie ſē
tientes. fulgura tribulationis vi
dentes. retro reſpiciunt id eſt ad
vicia ſeu bona terrena que dimi
ſerant ſe conuertunt. Iter quod
inceperant dimittunt. et per incō
ſtantie vicium retrocedunt ſicut
etiam de infidelibus amicis patet
qui ſcilicet audita modica tribu
latione vel difficultate ab incep
ta fidelitate deſiſtunt. tales enim
ſunt religioſi qui ſcilicet ad bona
mundi quibus renunciauerunt
libēti animo retrocedūt et cōtēpto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

religionis et contemplatiōis mō
te. verſus vallē mundi negotioꝝ
reſpiciunt et accedūt· tales ergo
in ſtatuā ſalis mutantur· inq̄ꝝtū
ſcꝫ peccatores inſenſati duri et ob
ſtinati efficiuntur et inq̄ꝝtum ī vi
ros iniquos vertūtur · Ideo dicit
dominus · Luce · xvij · Qui ī agro
eſt non reſpiciat retro · memores
eſtote vxoris loth · B

Cum loth de ſodomis fugeret
ne igne et ſulphure deperiret
petijt a domino · ꝙ liceret ſibi ciui
tatem ſegor paruulam introire · ſꝫ
quia ibi erat creberrimus terre mo
tus · neceſſe habuit exinde fugere
et ad montē aſcēdere et ibi ſe ſal
uare · Ge · xix · Mor Sodoma ē
vita carnalis que igne et ſulphure
luxurie feret · ſegor vita coniuga
lis que terremotus multatur ſol
licitudinum ſuſtinet · mons vero
eſt vita contēplatiua et eccleſiaſti
ca vel clauſtralis · que ſtabilis et
tuta manet · Loth ergo qui inter
pretatur declinās eſt ille q̄ iuxta
pſalmiſte · cōſiliū declinat a malo
vt faciat bonum · qui ſcilicet ignē
et ſulphur carnalis vite fugit · a
in ſegor id eſt ſtatu ꝯiugali tutus
manere credit · ſed finaliter attē
to motu temptationum tribulati
onum · et miſeriarum iſtius ciui
tatis id eſt ſtatus coniugalis ad
mōtē religionis vel eccleſie aſcē
dit · ꝗ ſic a carnali inflāmatione ſe
liberat et euadit · Pſa · e · ij · Veni
te aſcendamus ad montem domi
ni · C

Loth in ſodomis legitur bo9
fuiſſe · nec vnq̄ꝫ luxurie et e
brietati vacaſſe · in monte tamen
vbi pro ſe ſaluando fugit · legitur
ſe inebriaſſe et cum proprijs filia
bus inceſtum et adulterium ꝯmi
ſiſſe Mora Sic hodie ſūt mlti
qui de valle ad montem id eſt de
mundo ad religionem vel de ſecu
lari ſtatū ad eccleſiaſticum aſcen
dunt · et ſic periculum dampna
tionis euadere et ibidem ſe ſalua
re credunt · qui tamen ibidem
ebrietati et luxurie vacantes · de
teriores ſunt et dampnationis pe
riculum plus incurrunt · de hoc
conqueritur dominus · Jeremie ·
decimo quinto · Quid eſt inquit
ꝙ dilectus meus in domo mea fa
cit ſcelera multa ac̄ ·

Capitulū decimum ſextū A

Abrahā duos filios ha
buit · ſcilicet yſaac de li
bera et yſmahel de ācil
la · yſmahel aūt fuit fe
rus homo venator et ſagittarius
de quo dicitur · Infra · xv · ꝙ ma
nus eius contra omnes · et man9
omnium contra eum · et e regio
ne fratrū ſuorum figet tabnacu
la · yſaac autem fuit bonus man
ſuetus et letus · verūptamē yſma
hel ſcdꝫ apl'm Gal' · iiij · ſēper yſa
ac opp̄mebat et eidē moleſtias ī
ferebat · q̄ꝫ ꝑt cū ſara mat yſaac
hoc quadā die cerneret · dicit ad
abrahā · Eice ancillā et filiū ei9 ·
non erit heres filius ancille cū fi
lio libere · Igitur agar cū filio yſ
mahel eicitur · vter aque et panis
ſibi ab abrahā ī ſcapulis imponit
Et dimiſſa per deſerta trāſiēs ſiti
ꝯq̄ꝫ aqua ꝯſūpta vagat · āgelus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vero domini apparens oſtēdit pu
teum ſitienti et ſic eam cōſolabat
ge·xxi·Mor·¶ B Abrahā ſig
nat bonū p̄latū qui reuera in do
mo ſua q̄ eſt ecclīa habet duo gene
ra filiorū·quoſdā bonos more yſa
ac quos ſcꝫ diuina gr̄a generauit
quoſdā vero malos more yſmahel
quos ſibi vxor ancilla.i.vel ſimoi
aca ambicō vel carnalis affectio
ꝓcreauit· Sed reuera īter iſtos
ſemper ſolent eſſe iurgia qꝛ yſma
hel qui ſignat malos ·et maxime
diſcolos et puerſos·qui reueā p
cōtradictionē et rebellionē inuidi
ā et detractionē ōībꝫ ſe obiciūt
et e regiōe fratrum ſuoꝝ taberna
cula ſua faciūt ī ꝓtum omnium
aliorū contradicunt voluntatibꝫ
Itaqꝫ manus eorum contra om
nes et manus omnium eis obſiſt
.i. re.T.η·Deum non amant et cū
ctis hominibus aduerſant· Iſti
ergo ſemper ſolent yſaac pſequi
quia ſcilicet mali ſemper ſunt ſolli
citi bonos offendere et eis inimica
ri·Eccī·xxxııı·contra malum bo
num ſtat. et contra mortem vita.
ſic et contra virum iuſtum pecca
tor Sed quid·pro certo iſti non de
bent eſſe heredes in eccleſia nec q̄
tuꝫ ad beneficia temporalia nec q̄
tū ad bona ſpiritualia Ideo abra
ham.i.p̄latus debet eos eicere et
cum matre ſua ſimonia vel affec
tione carnali ab eccleſia ſegrega
re dicens illud·Iud·xi·heres in
domo noſtra eſſe non poteris q̄a
de adultera natus es·¶ C Vel
dic etiā moraliter loquendo·due
iſte mulieres ſara libera ⁊ agar ā
cilla ſignant animam et carnem ⁊

yſaac filius ſignat bona opera q̄
ab anima producuntur·yſmahel
aūt filius ancille ſignat opa mala
que a carnis concupiſcentia ꝓcreā
tur·yſaac ergo ab yſmahele īpug
nari dicitur·quia cōſtat qꝫ carnis
opera ſolent ſpiritualibus operi
bus inimicari et contra ea prelia
ri·Gal·v·caro concupiſcit aduer
ſus ſpiritum et ſpiritus aduerſꝫ
carnem Hec enim ſibi inuicē ↄtra
riantur·ſequitur. manifeſta autē
ſunt opera carnis·Abrahaꝫ aūt.i.
homo quādo videt iſtos duos fili
os.i.yſmahel et yſaac .i.malos af
fectus cogitatus et opa cōfligere
contra bonos·et ī domo cordis ſui
videt ipſa opera carnis opera ſpi
ritus moleſtare·ſtatim debet ācil
lam et filiū eius.i.carnē et opera
carnalia deicere et deꝑmere ⁊ ad
deſertuꝫ penitentie mittere· et pa
nem et aquā p abſtinētiam ſibi ī
ponere ·vt ſic ibi angelū teſtamē
ti cuſtū poterit inueīre q̄ puteū mi
ſericordie ſibi poterit demōſtrare

Capitulū decimū ſeptimū ¶ A

Volens deꝰ tēp
tare abraham.
precepit ſibi
qꝫ filium ſuū
quē diligebat
yſaac. tolleret.
⁊ ipſū ſup quē
dā montē. queꝫ ſibi oſtenderet oc
cideret et immolaret· Tulit ergo
abraham ſecum filium ſuum yſa
ac. vna cum duobus iuuenibus.⁊
aſino. quos ſcilicet ad pedem mon
tis dimiſit· ipſe autē et filius qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ligna quibus erat ſacrificandus
portabat.montem aſcēdit·ignē
et gladium in manibus tenuit. et
ligna ſacrificio pparauit· Succē
ſis ergo lignis.accepit abraham
filium ſuum et poſuit ſuper aram.
Cumq₃ manum et gladium exten
deret pro filio occidendo.et domīo
immolando ·ſtatim affuit angel⁹
q̄ prohibebat.et qui arietem qui ī
monte inter vepres hēbat cornī
b₃ loco pueri iterficere ſibi iuſſit.
Sic ergo fit· ꝙ dum aries occidit·
yſaac liberat.ſanuſq₃ ad iuuenes
reuertitur.a quibus infeti⁹ aduē
tus ipſi⁹ exſpectabat · Ge ·xxij.
¶ Mor B Abrahā ē de⁹ pater.
yſaac dei filius· Aries ipſius dei
filij corpus · ligna vepres et ara.
crucem deſignant·gladius lāceā₃
et clauos·ignis ſignat paſſionis
ardore₃.duo iuuenes remanētes
duos populos ſignant non credē
tes.iudeos ſcilicet et gentiles· Aſi
nus aute₃ qui eos comitatur ſtul
ticia₃ ſignat.qua increduli hebetā
tur. Dico ergo ꝙ abraham eſt de
us pater·qui yſaac filium ſuum ī
molandū in ara crucis decreuit·
ita ꝙ gladium et ignem id eſt ip
ſius paſſionis aſperitatem contra
eum preparauit·accidit tamē ꝙ
yſaac id ē filij deitas nil patitur·
aries vero id eſt criſti ſola hūani
tas immolatur·du₃ ſcilicet cornu
a eius id eſt manus ad modū cor
nuū extente · inter vepres id eſt
īter ligna crucis clauiten⁹ alligā
tur· Abacuc·iij ·Cornua in mani
bus eius .Duo vero iuuenes id ē
duo populi·iudei videlicet et gen
tiles in infidelitate ſua pro maiori
parte manſerunt·inquantum ad
montem fidei non aſcenderunt·
nec incarnationis aut paſſiōis mi
ſterium cognouerunt· qui etiam
aſinum id eſt ſtulticiam habuiſſe
dicuntur pro eo ꝙ iſti in ſua ſtul
ticia obſtinati leguntur · nec cre
didiſſe que credenda fuerunt.pban
tur· Luc·xxiiij· O ſtulti et tardi
ad credendum·hijs que locuti ſūt
pphete· Ro.i. Dicentes ſe eſſe ſapi
entes ſtulti facti ſunt· ¶

Poſtq̄ abraham de ſara vxo
re ſua filiū ſuu₃ yſaac genu
iſſet·ipſumq₃ filiu₃ immolare tēp
taſſet·et loco filij arietem occidiſ
ſet ·filius autem nichil mali paſ
ſus fuiſſet accidit ꝙ ſara eius vx
or mortua eſt ·qđ videns abrahā
ſicut dicit hic · Ge ·xxiiij· ſeruū
ſuum eleaſar miſit in meſopota
miam ·terram ſcilicet gentiliū vt
et filio ſuo yſaac pcuraret vxorē
Igitur iuit in ciuitatē nachor vbi
erat puella pulcherrima rebecca fi
lia batuelis que deſcendit ad fon
tem. vt impleret ydriam ſuam a
qua.ab illa ergo dari ſibi petijt ·
que non eum ſolum ſed etiam et
camelos ipſius adaquauit · Iſte
ergo cauſam legationis ſue rebec
ce parentibus aperit ·et eam fili
o domini ſui tanq̄ procurator du
cit in coniuge₃·datis q₃ ſibi acimil
lis et ornamentis eam ad domum
domini ſui ducit·vbi yſaac medi
tante₃ ī agro reperit·que viſo eo
ſtati₃ de camelo deſcēdit et pallio
ſe īuoluit.ipſe vero puellā factis
nuptijs ſibi matrimonialit copula
uit · eam q₃ in tabernaculum ſa
re matris ſue introducit· et eam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

tãntuꝫ dilexit ꝙ amore eius mor
tem matris ſue obliuioni dedit ·
Et tandẽ duos filios eſau ſcilicet
et iacob generauit · quorum eſau
malus fuit · iacob vero ſanctus ⁊
optim9 hõ fuit · Mor d
Sic vero poſtq̃ abraham deus pa
ter de vxore ſua ſara id eſt ſinago
ga genuiſſet yſaac id eſt criſtum
filium benedictum · Arieſqꝫ id eſt
criſti humaĩtas immolata fuiſſet
in cruce · ipſeqꝫ yſaac id eſt ipſã
filij deitas michil paſſa fuiſſet Acci
dit ꝙ vxor ſua ſinagoga per ĩfide
litatem mortua fuit · inquantum
ſcilicet fidem incarnationis filij ñ
recepit · Johannis .i. In propria
venit et ſui eum non receperunt ·
Et ezechi · viceſimo quarto · Mor
tua eſt vxor mea veſperi · quapp
ter abraham deus miſit ſeruuꝫ ſu
um id eſt apoſtolorũ et predicato
rũ cetum · ad terras et ciuitates
gentilium · vt ſcilicet puellam no
bilem ſcilicet ipſam eccleſiam de
ipſa gentilitate natam · filio ſuo
criſto in vxorẽ acciperet · qui ſcꝫ
hanc predicando rogauit vt de pu
teo et potia naturalis philoſophi
e quã habebat · ⁊ de aqua ſcientia
rum quã continue hauriebat ca
melos ſuos id eſt fideles populos
adaquaret · quia reuera eccleſia
collecta de gentibus puteo ſuo id
eſt ſcientiis philoſophie multũ
adaquauit fideles et mltũ etiam
fugauit hereticos ĩfideles · ſicut etiaꝫ
ĩ auguſtino apparuit · q̃ etiã añ fi
dem clericus magnus int̃ gẽtiles
fuit · ergo iſte ſeru9 .i. p̄dicator̃ ce
t9 iſti puelle eccleſie p̄mitiue ar
millas et ornamentã gratiarum ⁊

virtutũ donauerunt · yſaac vero
id eſt criſtus · q̃ iaꝫ ante ad medi
tãdũ ĩ agro paradiſi per aſcẽſiõeꝫ
aſcenderat · ipſaꝫ puellam ſibi ma
trimonialiter deſponſauit · eamqꝫ
in tabernaculum matris ſue id ẽ
ĩ ſacrã ſcripturã que fuit tabña
culum ſinagoge matrimonialiter
introduxit · inq̃tuꝫ ſibi ſcriptura
rũ dogmata reuelauit · ipſa vero
eccleſia puella viſo yſaac .i. cogni
ta criſti maieſtate de camelo .i. de
ſupbia gentilis faſt9 ſe humilian
do deſcendit · et pallio bonorum o
peruꝫ ſe inuoluit · exẽplo heſter q̃
viſo aſſuero dicebat Heſter · de cõ
quito · Vidi te domine ſicut ãgelũ
dei · cõturbatũ ẽ cor meuꝫ p̄ timore
glorie tue · valde es admirabilis do
mine et facies tũa plena eſt g̃tia
rum · Sic ergo fit ꝙ ab yſaac et
rebeccã .i. a criſto et eccleſia plures
filij .i. ꝓples xp̄iani gignũt̃ quorũ
q̃dã iacob q̃ boĩ · alij vero eſau q̃
mali dici merentur · q̃ reuera filij
criſti et ecc̃ie diuidũtur ĩ duo q̃ q̃
dã ſũt iacob .i. boni deo amabiles ·
alij v̊o ſunt eſau .i. mali deo odibi
les: Vñ Mal̃ .i. iacob dilexi · eſau
ãt odio habui · C
Vꝫ rebecca ſcd̃ꝫ ꝙ dicit̃ · geñ
xxv caplo · duos filios conce
piſſet · ſcꝫ eſau malũ ⁊ iacob bonũ
⁊ tp̃s pt9 iſtaret colliderẽt pueri
ĩ vtero ac ſi iuicẽ dimicarẽt q̃s eo
rũ naſceret p̄m9 · et tam factũ eſt
ꝙ eſau q̃ malus erat natus ẽ pri
mus · iacob vero bonus natus eſt
vltimus · Fuit ergo eſau venator ·
et ideo ipſum pater amabat · eo
ꝙ de venationibus ipſius comede
bat · iacob vero qui erat ſimplex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ει agricola q̃ venationes nõ porta
bat ad patrem dilectus intantũ
non erat · Pater iſte yſaac eſt p̄
latus : mater vero ecc̃a vxor ſua
Ergo dico q̄ iſta mater eccleſia ĩ
v xero ſuo .i. in collegio vel in clau
ſtro quandoq3 concipit plures fili
os id eſt plures ſubditos quoſdã
ſimiles eſau .i. malos · alios vero ſi
miles iacob .i. bonos · Sic ergo fit
q̄ quando tempus ptus appropĩ
quat vtpote quando vacat aliq̃d
beneficiũ · ita q̄ aliquis promouea
tur · et q̄ exterius paratur et p̄p
motionem ad exterius beneficiũ
emittatur · incipiunt inuicē iſti pu
eri ſc3 ſubditi colliděe et parētes al
ter alterũ ĩpugnare · et hoc q̄ vult
quilibet p̄m9 ad p̄motiõe3 exire ·
Sed quid · procerto eſau q̃ fuit pi
loſus primus exiſſe dicit · q̄ ſcili
cet hodie illi q̃ peiores ſũt vt eſau
dũ tamē ſint piloſi .i. diuites p̄mi
ad b̃ñficia p̄mouentur · illi vero q̃
ſũt iacob .i. boni et ſimplices ĩpro
moti ĩ v xero clauſtri dimittũtur
vel ſaltē aliis poſtponũtur · ¶ F
Breuiter enĩ iſtud eſt veru3 hodi
e q̄ illi q̃ ſunt mali dũ tamē ſint
venatores et exactores et deuora
tores et de venatiõibus diuitiarũ
ſuaru3 ipſis ſuis magiſtris mune
rum oblatiões faciũt tales ſunt
ab eis predilecti Illi vero q̃ more
iacob ſunt ſimplices et pilis diui
tiarũ nudi · nec venatiõi rapinarũ
dediti ab eis ſũt neglecti · Prelati
enĩ et principes nullum ſubditum
officialem vl̄ familiarē diligũt n̄
illu3 de cuius venatione comedũt
vel a quo lucra vel munera vel e
molimenta capiũt · et de cuius
rapina ptem ſuã aſſumũt nec ali
ũ in officiis ſuis libent̄ tenent p̄
mouent aut extollunt · Mich · in
Si quis nõ dederit in ore eorũ q̃p
piã accipiunt ſuſcitant ſuper eũ
prelium · ¶ G De puteis quos
abraha3 et ſerui ei9 · yſaac et ſerui
eius fodiebant : quos tam̃ phili
ſtei pro viribus obſtruebant p̄ot
dici q̄ abrahã eſt deus pat̄ · ſerui e
ius fuerũt p̄phete · yſaac dei filius
ſerui eius fuerunt apoſtoli ei9 et
euãgeliſte · Ideo dicitur q̄ iſti pu
teos ſcripturarum fecerunt · quia
ſcilicet illi vetus teſtamentũ · iſti
vero nouũ cõpoſuerunt · ſꝫ certo
paleſtini .i. iudei iſtos puteos no
ſtros nituntur terra obſtruěe du3
intellectum ſcripturarũ per terre
num ſenſum et peruerſam expoſi
tionem exconantur occupare ·

Capitulũ decimũ octauũ · ¶ A

ISaac ſenex et
cecutiēs cũ du
os filios habēt
ſcilicet eſau p̄
mogenitum et
iacob vltio ge
nitũ et primo
genito ſuo benedicere decreuiſſet
vocauit eum precipiēs · q̄ arcũ et
pharetrã ſuã ſumēt et q̄ in vena
tione3 iret et cibos ſibi gratos pa
ret · de quib9 comedens benediceri
omĩs grãa ſibi daret · Ergo dũ eſau
piloſus ad venationem foris pro
perans iuſſa patris exeq̃t · iacob
frater eius minor domi remanēs
benedictionem ſuam ſurripit ei
et furatur · de conſilio enĩ matris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſue rebecce duos hedos preparauit·
veſtib9 optimis eſau ſe ornat · et
manus ſuas vt videatur piloſus
hedorum pelliculis circumligat · et
ſic cibos nomine eſau patri preſē
tat· qui tangens manus eius pi
loſas eſſe filium primogenitū ip
ſum putat· et q2 habebat vocē ia
cob et manus erant eſau·ſtatim
clamat· vox inquit vox iacob eſt
manus autē manus eſau· Et cū
cibum comediſſet paratum· bene
dictionem paternā ſibi et ſuo ſe
mini ſtatim donat· primogenitus
vero qui iuſſu patris venabatur
in agro · poſtea reueniens · nichil
reportat · Sic ergo factum eſt ꝙ
virtute benedictionis iunior ſubli
matur et pmogenit9 ſubiugatur· quoque
pater cecutiēs dū minorē filiū pmo
genitum credit vnum pro alio be
nedixit· Et ſic iacob benedictionē
eſau accepit · virtute cuius terra
promiſſionis que de iure debebat
primogenito iuniori acceſſit · Et
ſic iacob id eſt ſupplantator dict9
eſt· quia ſupplantauit fratrē ta
liter· Iuſte inquit vocatum ē no
men eius iacob · ſicut habet· Ge
xxvij· ¶ B Per iſtum yſaac ce
cutientem poſſum intelligere p̄la
tum carnalem et ignorantem ce
catum per contemplationē viden
tem· per vxorem enim rebeccam q̄
interpretatur multum accepit· in
telligitur carnis affectio ſeu ambiti
o que ſcilicet hodie accipit vniuer
ſum· Abacuc· Totum in hamo ſub
leuauit · per duos vero filios in
telligitur ſubditorum ſuorum du
plex condicio· quia ſcilicet quidam
ſunt primogeniti id eſt boni q̄ ſūt

filij eccleſie ſenes et maturi exte
rius venationi dediti· id eſt in ne
gotijs eccleſie occupati · quidam
vero ſūt iuuenes et inſcij ſicut ſūt
cognati et nepotuli intus in domo
eccleſie quieſcētes· et circa patrē
et prelatum in aliquibus officijs
commorantes· Ergo dico ꝙ quan
doque accidit ꝙ yſaac id eſt mal9 p̄
latus per carnis affectionem ſeu
per ignorantiā cecus fact9 vult
aliquam benedictionem id eſt ali
quam promotionem impendere·
et primogenitum filium id eſt ali
quem antiquū qui ſatis ſeruiuit
eccleſie intendit prima facie pro
mouere · ita ꝙ ſibi precipit vt
ad venationem id eſt ad negotio
rum miniſtrationem vacet · vt be
nedictionem id eſt promotionem
reportet dicens illud· ij· Thimo·
ſecundo· Labora ſicut bon9 miles
criſti· quia ſicut dicitur· Sapien·
tercio· Bonorum laborum glorio
ſus eſt fructus · Verumptamen
ſepe fit ꝙ dum tales primogeniti
exterius iuſſa patris et vtilitatē
eccleſie faciunt · tunc inſtigante
matre ſua id eſt carnali affectio
ne et ambitione · iuuenes domi
manentes ſe primogenitos eſſe
dicunt · inquantum ſibi deberi cō
tendunt promotiones · quia ci
bos id eſt munera ſymoniace pa
tri id eſt prelato offerunt· et ma
nus id eſt opera obſequia et ſerui
cia que fecerunt oſtendunt · vna
cum pelle carnalis affectionis vel
conſanguinee coniunctionis quā
pretendunt· ſic ergo fit ꝙ taliter
decipiunt patrem ſuū ſpiritualē
id eſt prelatum eccleſiaſticū · qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſe faciūt primogenitos .i. magis
bene meritos credere· et ſic ſolēt
benedictionem .i. promotionem
que debebatur primogenitis et ā
tiquioribꝫ reportare · Sicqꝫ iu
niores ātiquioribꝫ preferuntur·
primogeniti vero boni et laborio
ſi qui poſt venacionis et laboruꝫ
ſtudia pro remuneratione reuer
tuntur ad patrem in ſubiectiōe
remanent· et ſupplantatores a
impiis promouentur et terram p
miſſionis id eſt bona et pinguia
beneficia conſequuntur· Eccūs·
·x· Vidi ſeruos in equis et
principes ambulantes ſicut ſer
uos ſuper terram · Mater enim
eorum .id eſt ambitio que optime
ſcit parare cibos quibus prelati
libenter veſcuntur· duos edos .i.
munera duplicata et mag accipi
mandat· veſtes qꝫ optimas id eſt
exteriorem pompam recipi cōſu
lit et tandem manus pilis ·id eſt
diuitiis et muneribus circumuol
ui precepit quibus tactis id eſt
manualiter apprehenſis· iſte pat
id eſt prelatus ipſum eſſe primo
genitum aſſerit atqꝫ dicit· Nūqd
tu es filius meus primogenitus
eſau· Mat· iii· Tu es filius me⁹
dilectus in quo mihi complacui·
tactui enim magis credidit q̄
auditui quia ſcilicet iſti plus vo
lunt munera tangere quam pro
miſſiones audire· Fili inquit ac
cede ad me vt tangam te· et ſeq
tur· Ecce iquit odor filii mei ſicut
odor agri pleni cui benedixit do
minus· ſeruiant tibi tribus· eſto
dominus fratrum tuorum et cete
ra ſimilia· vide ibi. C

Vl' dic q̄ yſaac .i. malus prelat⁹
quando vult dare benedictionē
id eſt beneficium vel prebendam
vocat primogenitum predilectū
et ab eo preelectum et ſibi dicit
q̄ ad venationem vadat et ſibi ci
bos offerat · id eſt vt munera ſi
bi procuret et querat vt benefici
um quod vacat acquirat· Verū
tamen ſepe fit q̄ dum procurat ve
nacōeꝫ ſuam .i. munera que debet
ſibi offerre ab alio anticipatur q̄
oblatis edis .i. muneribꝫ p pmo
genito recipiat· et ali⁹ ſepe frauda
tur· Sicqꝫ fit q̄ ille qui prius ci
bos offert· et qui prius munera
ſimoniaca patri profert benedic
tionem et pmotionē ab eo pius re
fert· vt qui prior appellat prior a
gat· et qui prior offerat reliq̄as
prior tāgat bn̄ficia· ſolent ergo iſ
ti mali ſupiores aliis ſupuenienti
bꝫ ſe excuſare dicētes· venit ger
manus tu⁹ fraudulēter et abitu
lit benedictōem tuam benedixi ei
et erit benedictus. D Vel dic
q̄ iſte pater ē iudex qui reuera il
lum nō vere cognoſcit quem me
diante pilo .i. mediantibus mune
ribꝫ vel affectione examinat atꝫ
tangit et ideo fit q̄ tal' benedicti
onē alteri⁹ reportat· dū pro ipō
iudex iniuſte iudicat et alteri⁹ iu
ſticiā ſibi donat· 9tra qđ dicit Iſa
v· ve q̄ iuſtificatis impium p mu
neribꝫ et iuſticiā iuſti aufertis ab
eo. E Vl' dic q̄ yſaac ē de⁹ q̄
9ſ· duos filios habuit .i. duos po
pulos .i. iudaycū ppl'm pmogeni
tū Oſee· xi· pmogenit⁹ me⁹ iſrl'
et gētilē etiā minorē Sꝫ reuera dū
eſau iudaicus exteri⁹ circa ſenſū

litteralem ſcripture remanet. im
nior gentilis domi remanens id ē
interius ſenſū ſcripture penetrās
patris benedictionem ſcilicet fidē
cristianam habet et celi benedicti
onem finaliter percipiet Iſte ēm
dū patri ſuo deo ad instinctū ma
tris ſue gratie cibum virtutū cū
pellibus bonorum exemplorū p̄
ſentat benedictionem fidei et glo
rie que fratri ſuo primogenito. i.
populo iudaico debebat̄ reportat
Mat. viii. Multi venient ab oriē
te et occidente vt recumbant cū
abraham yſaac et iacob. filij aūt
regni eicientur foras. Eſau aūt p
ſequitur iacob benedictum et iu
daicus populus odit et perſequit̄
cristianum

F

Vel iſtō
poteſt allegari de occulta dei pui
dentia que preter et contra volū
tatem et ſpem hominum ſuum in
troducit effectum. Decreuerāt em̄
deus ſe iacob benedictionē datu
rum. quapropter ipſe fecit q̄ con
tra propriam intentionem yſaac
ipſū benediceret. et q̄ frater ſu
us tunc temporis foris eſſet. q̄
a ſcilicet ſepe fit q̄ deus homine
preter intentionem tanq̄ inſtru
mento ſuo vtitur vt finis quē de
us intendit efficaciter conſequat̄

G

Vel allega contra y
pocritas qui ſimiles ſunt iacob q̄
ſcilicet ſuas manus id eſt opeā ſu
a cooperiunt pellibus id eſt fictis
palliationibus. quapropter ſepe
fit q̄ benedictionem reportant.

H

Vel dic q̄ de ypocrita po
teſt dici q̄ vox inquit vox iacob
ſed man⁹ manus eſau. quia ſcili
cet vocem habuit bonam et vba
honeſta ſicut iacob qui fuit bon⁹.
manus habuit īpias et opera ma
la ſicut eſau qui fuit malus.

Capitulū decimū nonū

A

Iacob fugiens irā
eſau fr̄is ſui receſ
ſit ī meſopotam
am ad laban auū
culū ſuū vt a fra
tris īpetu ſaluarē
tur. Dū ergo eſſet in via ſuppoſito
lapide capiti ſuo obdormiuit. et ī
ſōpnis ſcalā celos tangentē aſpex
it. et angelos per ſcalā aſcenden
tes et deſcendentes. dominū q̄ ī
nixum ſcale vidit. tandem vero
venit ad puteum cuius os gran
di lapide claudebatur. vbi oues ⁊
cameli adaquabantur. poſt hoc li
am et rachelem vxores accepit ⁊
ipſius laban multas diuitias acq̄
ſiuit. Ge. xxviii

M

Or Reuēa
ſic debet facere iacob ſupplātator
.i. quilibet q̄ vult dyabolū ſuppla
tare Si em̄ videt q̄ eſau frat̄ ſuus
.i. dyabol⁹ vl̄ etiā ꝓpriū corp⁹ ip̄ꝫ
ſeq̄t̄ ī paṫa p̄ris ſcꝫ ī mūdo et per
diuerſa vitia conet̄ occidē. dēt ſta
ti p̄riā et mūdū p ꝯteptū exiē ⁊
ad labā. i. ad deū p orationē et ad
matris ſue. i. diuine ḡtie mādatū de
bet ī terrā alienā ſcꝫ ad religionē
vl̄ ecc̄iā l̄ ad morū pfectionē trā
ſiē. Ge. xii. Egredē de t̄ra tua et
de ꝯgnatiōe tua ⁊ veī ī t̄rā quam
mōſtrauero tibi. dū ergo t̄lis viā p
fectiōis aggredit̄ nec̄e ē q̄ a mū
di tumlt̄ibꝫ req̄eſcere volēs capiti
ſupponat lapidē. i. xp̄ꝫ q̄ eſt petra
firma p ſpē et deſideriū innitetur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Nõ ſi fecerat ĩ pace per merĩs trã
quillitatez q̃eſcet et ãgelos glori
e per ſcalaz aſcendentes pſpiciet
per quã in celũ aſcendet .i. viã vir
tutũ qua xp̃c et viri ãgelici aſcen
derunt in celũ cognoſcet · tandem
puteum ſcripture ſacre qui grã
di lapide .i. grãdi difficultate clau
ſus eſt et q̃ p adaquãdis et potan
dis camelis et ouibus .i. magnis
et paruis ordinatus eſt re periet ·
et tandem duas filias labã rache
lez et lyam .i. duas vitas filias dei
cõtemplatiuã et actiuã in vxoꝛes
accipiet et ipſi⁹ labã diuitias id ẽ
virtutes et merita vel gloriaz etẽ
nã a deo percipiet et acquiret et ſic
poterit dicere illud · gene · xxxiii ·
Creſcere me fecit dominus in ter
ram paupertatis mee · ¶ B
Ed ſicut videmus q̃ iacob
quis eẽt valde ditat⁹ eſau
tamẽ fratrẽ ſuũ ſcꝫ occurrentẽ ti
mebat · nec ipſũ habere voluit ſo
cium vel vicinum Sic dato q̃ ho
mo virtutibus ſit dotatus · ſẽp
debet fratrẽ ſcꝫ corp⁹ vl̕ dyabolũ
timere et occurſũ ei⁹ ſcꝫ tẽptatio
nũ ſuarũ ĩpetũ formidarẽ · ꝓpt̃ qð
debet dominũ exorare dicẽs illud
geneſ · xxxii · Libera me domine de
us de manib⁹ fr̃is mei qꝛ valde ip
ſum timeo ¶ C Vel dic q̃ iacob
eſt xp̃ꝯ q̃ ſcꝫ ad inſtinctũ et ad
preces matris ſue ſcꝫ ſinagoge pa
trẽ ſuũ ſcilicet paradiſũ dimiſit
et ad labã i. ad mundum p incar
nationem venit vbi ſcalaz que ce
los tãgit id eſt crucem inuenit et
vbi ſuppoſito lapide ſepulchri dor
miuit · factũq̃ eſt q̃ duas filias
mundi ſcilicet animam et carnẽ

ſibi copulauit vxores duas · et tur
mas ouiũ id ẽ gẽtes duplices po
puli ſibi acquiſiuit ſcilicꝫ iudeos
et gentiles et cetera · Iſte eſt enĩ
qui dicit · ge · xxxii · In baculo me
o tranſiui iordanem · et nunc cũ
duab⁹ turmis regredior · quia ſcꝫ
criſtus iordanẽ mortis tranſiuit
et tandem cũ duabus turmis id
eſt cum fidelibus vtriuſq̃ populi
ad patrem in aſcenſione rediuit
dicens illud · Luce · xv · Surgam
et ibo ad patrem meum et c̃ ¶ D
Vel dic q̃ ſcala quã vidit iacob eſt
beata virgo que ſtans in terra cor
poraliter celos tangebat cordiali
ter per quã et qua mediante ange
li ad nos deſcendere noſcuntur cui
dominus per beataz incarnationẽ
immixus fuiſſe cõprobatur
¶ E Vel dic q̃ ſcala iſta eſt crux cu
i ſcilicet dominus perſonaliter fu
it immixus et que angelos id eſt vi
ros angelicos in ipſa per deuotio
nem deambulantes continet · et
ſtans in terra corporalit̃ celos tã
git virtualiter et operatur
Angel⁹ volẽs darẽ fiduciã ia
cobe ne eſau formidaret p noc
tem cum eo luctatus eſt · Sed cũ
ipſũ ſuperare non poſſet ſicut ſa
cietenus pretendebat tetigit ãge
lus femur eius et ſtatĩ emarcuit
neru⁹ ſu⁹ ita q̃ ex tũc iacob clau
dus factus fuit · et quia angelũ
viderat · de iacob iſrahel fuit dict⁹
et ne timeret eſau per angelum ẽ
confortatus · dictum eſt enim ſibi
nõ vocaberis vltra iacob · ſed iſra
hel nomen tuum erit · Si inquit c
tra deum fortis fuiſti quanto ma
gis contra homines fortis eris · Iſel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

qui interpretatur videns deum ·
ſignat illuʒ qui habet contempla
tionem vel beatificam viſionem ·
Jacob vero illum qui adhuc habʒ
preſentem luctam et huius vite t̃
bulationes· Igitur dico ꝙ quan
do iacob id eſt homo moralis et pe
nitens qui ſcilicet eſt ſollicitus de
euadendo periculo et temptatiõe
eſau id eſt dyaboli fratris ſui ab
eodem patre geniti et creati· ple
rumqꝫ accidit ꝙ angelus id eſt de
us luctatur cuʒ eo · quando ſciliceꝫ
aliquas tribulatiões immittit· et
ſic neruum ſui femoris id eſt car
nis eius potentiaʒ marceſcere fa
cit ipſumqꝫ debilitat et reſtringit
ita ꝙtum ad corporis virtuteʒ ip
ſuʒ claudicare compellit· fortitudi
nem ad reſiſtenduʒ eſau dyabolo
ſibi tradit· eumqꝫ finaliter de iacob
in iſrahel mutat · quando poſt luc
tam huius vite celi viſionem ſibi
dat· vel im̃ptum per contemplati
onem ipſum ad deum videnduʒ
eleuat et immutat · Tunc em̄ ſo
lum homo de iacob iſrahel .i. de vi
atore comprehenſor vel de actiuo
contemplator efficitur quãdo ner
uꝰ femoris id eſt fortitudo carnis
et voluptas ipſiꝰ maceratur· ij·
Co͛· vndecimo· Cum em̄ infirmor
tunc fortis ſum· C Vel
dic ꝙ angelus eſt animꝰ iacob cor
pus qui inuicem pugnant · quia
ſicut dicitur. Gal· quinto· Hec ſi
bi inuicem contrariantur Veruꝫ
tamen angelus id eſt ſpiritus ſã
ctus carnẽ ſuperat quando femur
eius id eſt carnis voluptatem de
bilitat · tunc etiam iacob iſte iſra
hel dicitur et ad videndum deum

per fidem et contemplationem in
ſtruitur quando neruꝰ femoris .i.
voluptas carnis ipſius maceratᷓ·
Ro · viij· Si ſpiritu facta carnis
mortificaueritis viuetis ·

Capitulum vicesimum· C

CVʒ labã pmiſiſſʒ
iacob filiã ſuã p
ſeruitio· vij ·ãno
ruʒ qᷓ fecerat ſic
factũ eſt ꝙ cũ die
nupciaruʒ rache
lem ſibi deberet reddere que erat
pulcherrima ſuppoſuit ſibi liã que
erat turpis et lippa· In alijs etiaʒ
mercedibʒ ſcʒ i ouibʒ ſibi pmiſſis
fuit ſibi ſua mẽces mutata· ita ꝙ
labã nũꝗ̃ libẽt volebat reddẽ q̄
p ipſũ fuerãt re pmiſſa Immuta
ſti em̄ iqt mercedẽ meã· x· vicibʒ
ge· xxxi· Mor Labã q̃ intẽptatᷓ
cãdidacõ ſigt mũdum q̃ more rei
cãdide viſũ diſcretiõis obtũdit ·
Vl' etiã ipe ẽ dyabolꝰ q̃ p delecta
mẽta dulcẽ a cãdidũ ſe oſtẽdit· er
go iſti ſũt q̃dã dm̄ q̃ nũꝗ̃ qᷓ pmi
ſerãt cõſueuerit reddẽ· ymo ſuorꝫ
et amicorꝫ ſuorꝫ ſolẽt ſtipẽdia mu
taẽ qꝛ ſcʒ p rachele reddũt liaʒ· p
pmio reddũt penã· p alb omibus
reddũt nigras· p virtutibus red
dũt culpas. a reuerã condic pupi
tur· ꝙ ille q̃ mũdo ſuit nũꝗ̃ atti
gıt ad bonũ qᷓ de eo ſpeãbat· nl'
la em̄ ẽ i rebʒ fortũe cõſtantia· ym
mo cõmuiter ſit ꝙ ubi attẽdo l'p
miſit· reddit mala· ideo eleemoſi
dilectores poſſũt dicẽ illᷓ· pſa· Ex
pectauiꝰ lucẽ ae· a· Je· xviij· Sũ
qᷓ reddit ae B Vl' ñ vis allega

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cōtra modernos dominos qui ſer
uitoribꝰ raro reddūt promiſſa q̄z
ſi homo ſeruierit ꝑ rachele .i. ꝑ bō
no beneficio finaliter recipit lyaz
.i. aliquod beneficium paruum va
lens. et quādoq̄ qđ eſt deteriꝰ ni
chil habet ita ꝙ iam ꝓprie pōt dice
re illud Iere. Inuacuū laboraui ſi
ne cauſa et inaniter conſūpſi forti
tudinem meā. C

Cum iacob primo ſeruiſſet ꝓ
lia et tandem ꝑ rachele dicit̄
ibi ꝙ amorem ſequētis priori pre
tulit .ge. ix. Mor. Sic vero ho
die cōmune eſt cuiq̄ . ꝙ ſi habet a
liquam vxorem .i. aliquē amicum
vl' familiarem et ſibi ſuperueniat
alius magis nouꝰ . primū quodā
modo reſpectu alteriꝰ contēpnet
et vltimū plꝰ diliget . heb. x. Aufert
pmū vt ſequēs ſtatuat . ꝯtra qđ
dicit̄ . eccle . ix . Ne derelinquas ai
cum antiquū nouus em̄ nō erit ſi
milis illi. D Vel dic ꝙ lya lip
pa ſed fecūda eſt vita actiua que
eſt fructuoſa . rachel pulchra ē vi
ta cōtemplatiua que eſt ſpecioſa
Igitur dico ꝙ quādo iacob .i. mor
talis homo qui in hoc mūdo lucta
tur . de lie cōnubio trāſit ad rache
lis amplexus .i. de vita actiua trā
ſit ad contemplatiuā . et de ſeculi
negocijs ad celeſtia cōtemplanda
trāſfertur . conſtat ꝙ pmam vxo
rem .i. vitā actiuā et ſecularez pa
rū reputat qn̄ ad rachelez .i. ad vi
te cōtēplatiue brachia ſe traſpor
tat . paruq̄ reputat terrena quā
do guſtat que ſūt celeſtia: vilipē
ditq̄ vite ſecularis bona quādo ꝑ
contemplationem celeſtia guſtat
dona . leui . xxvi . Nouis ſuperueni
entibus vetera proiicietis .

Capitulū viceſimūprimū A

Cum laban cō
ceſſiſſet iacob
ſocero ſuo ꝓ p̄
mio ſuicū o
ues que i gre
ge ſuo quādoq̄
naſcebantur
albe quādoq̄ naſcebantur varie
ſic dicit̄ . geneſis . xxx . Iacob
magñ cautela vſus eſt ꝙ ſcꝫ cuꝫ o
ues tpe pregnatiōis ad cannales
aq̄ꝝ ad aq̄re venirēt ſi volebat ꝙ
fetus albos ꝯcipent v̓gas ex toto
decorticabat ipaſq̄ i cannalibus
ante oculos conſpiciēciū ponebat
et ſic ouis ad aſpectū albe virge fe
tū albuꝫ cōcipiebat . econtra qn̄ vo
lebat fetus nigros tūc ſolebat v̓
gas cū pelle in cānalibus ponere
Si vēo varias cupiebat habē pti
virgas decorticabat et pti cū corti
ce dimittebat . ymaginatio em̄ aī
mal' ad aſpectuꝫ virge mouebat̄
et ſic q̄l' erat virga tal' partus conci
piebat. B Mor. Dic ꝙ iacob ſig̃t
deū virga q̄ mediāte paſtor deus
regit mūdū ſig̃t p̄latū . oues vēo
ſignāt eccleſiā vl' collegiū . filij ve
ro ouiū ſignāt ſbiectū populū . er
go ꝙ a q̄litate virgarū .i. p̄latorū
ſeq̄t qualitas agnorū .i. ſbiectorū
oues enim .i. eccleſie tales partus
.i. tales ſbditos ꝯcipiunt quales
virgas .i. quales prelatos conſpici
unt . quia reuera agni .i. ſubditi ta
les efficiuntur . quales virge id ē
quales prelati vel ſuperiores vel
eccleſiaſtici eoꝝ aſpectibꝫ offerūt̄
Cum virgis eniꝫ nigris querunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

nigra · cū albis albi · et cū varijs
varij · cū bonis boni · cū malis ma
li · cū mediocribꝫ medioꝝ · ps · Cum
ſcō ſcūs eris · C Vel dic ꝙ o
ues ſūt ſimplices q̄ reuera dū ad
cānales . i . ad predicatores ſcriptu
re ſacre veniūt vtpote quādo ad
audiendos ſermōes accedūt ſolēt
tales fetus . i . talia ꝓpoſita et opa
ꝯcipe quales v̾gas ꝯſpiciūt . i . q̄les
exēplares regulas ibi ſolēt vidē
ſcdꝫ ēm̄ virgā . i . ſcdꝫ exēplū quod
in cānali . i . in p̄dicatorē cernūt fet9
opis vel ꝓpoſiti i auditoribꝫ gn̄a
tur . D Vl̄ dic ꝙ ſi virga . i . p̄
dicator vl̄ plat9 ſit cortice bonoꝝ
tpaliū et oīs male ꝯuſationis nu
datus et ōm̄ affectu terrenoꝝ ꝓ
uat9 · ſolēt oues . i . ſimplices qui e
os aſpiciūt ꝯcipe albos fet9 . i . fa
cē bon9 act9 · i . ꝯtra v̾o quādo p̄
lati male ꝯuerſatiōis cortice ſunt
veſtiti tūc fet9 et act9 ouiū . i . ſim
pliciū ſbditoꝝ vitioꝝ nigredie ſūt
fedati . Naū . ij . Facies eorū ſicut ni
gredo olle E Vel dic ꝙ virge
ſignificāt opa et rigorē diuine ĝrie
⁊ iuſticie q̄b9 v̾berat filios peſtilē
tes · ps · Virgaꝫ virtutis tue emit
tet domi9 ex ſyon · Iſte em̄ virge
quādoq̄ ſūt decorticate inq̄ꝫtū ma
nifeſta ē dei iuſticia · qn̄q̄ cortice
ſūt operte inq̄ꝫtū iudicia dei ſūt oc
culta · dico ergo ꝙ ſola aſpectu ta
liū virgarū . i . ex ſolo ꝯſideratiōe iu
dicioꝝ dei ⁊ opū ſue iuſticie oues
. i . boī ſimplices debēt bonū ꝓpoſi
tū ꝯcipe et bō opera ꝑturire · So
lus em̄ aſpectus iuſticie et virge
rigoris ſui et tribulationū q̄s im
mittit facit hominē ꝯcipe ſpiritū
ſalutis et finalit̄ parerē opa ĝrie
et veritatis ſiue virtutis · Nō etiā
de bonis ſbditis dēt eē · q̄ ſcꝫ nō de
bēt expectaē ꝙ a p̄lato virga per
cutiātur ymmo ſolo aſpectu bene
opari tenētur · Yſaye · Domine a
timore tuo ꝯcepimus .

Capitulū viceſimū ſecūdū A

Dyna filia iacob
volēs videre mu
lieres regiōis ca
naneorꝫ exiuit
ad videndū · quā
cuꝫ vidiſſet ſichē
filius ēmor principis t̄re · adama
uit eam rapuitq̄ et dormiuit cuꝫ
illa vi opprimens virginem · ge ·
xxxiiij · Mor Heuēa diuia filia
iacob ſigt aīaꝫ filiā dei p̄ris · regio
iſta ē mūd9 vbi ſcꝫ cananei gēti
les . i . pctōres morāt̄ · ſichē āt ē dy
abol9 et emor ē lucifer p̄r ei9 q̄ in
hoc ſclo pricipāt̄ · Jo · xiiij · Venit
em̄ pnceps mūdi huj9 ac̄ Igit̄ di
co ꝙ qn̄ filia iacob aīa xp̄iana · vl̄
etiā aliq̄ pſona religioſa cupit vi
dē mlīēs cananeoꝝ delectatiōes
ludiba ⁊ mollicies pcōꝝ · ⁊ ſic de
domo religiōis vl̄ de ſecreto ꝯſciē
tie ad mūdi regionē p malā ꝯpla
cētiā trāſit · et in mūdi negotijs
nō credēs malefacē · ſ bn̄ eſtimās
ſeruare virginitatē . i . ꝯſciētie inte
ĝtatē ſe ingerit · ſtatim adē ſichēꝫ
dyabol9 q̄ per malos ꝯſēſus eā ra
pit et ꝑ mala opa violat et corrū
pit · et v̾ginitatē ſpūalē ſibi tollit ·
eāq̄ ſecū ad domū p̄ris ſui ſcꝫ ad
infernū ꝓtrahit atq̄ ducit · vtile
ergo ē ꝙ aīa domū ꝯſciētie nō exe
at q̄ꝙ exteri9 ad mūdi negocia n̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

treanſeat ne forte dyabolus ipſaꝫ
rapiat et corrūpat · Mat · x · In
q̄mcūqꝫ domū itrauentis ibi mane
te et inde nō exeatis B Vl
dic ad lrāꝫ ɔtra iuuēculas q̄ domū
patris exeūt p videndis mnudi lu
dibrijs · ⁊ ad mūdi festa et ɔuiuia
vadūt vbi ſcꝫ a iunenibus luxuri
oſis facile decapiūtur et mente et
corpore corrūpuntur · Idem vero
eſt de incrnalibus que pl9 volūt
per mundum penes amicos circui
re q̄̄ ī domo clauſtri manere Vn̄
ſepe fit q̄ corrūpuntur et caſtita
tis pudore priuantur · Thi · v · diſ
cunt circuire domos et cum luxu
riate fuerit in xp̄o nubē volunt ·

Capitulū decimumtercīū · A

Cum ioſeph fi
lius iacob iuni
or pl9 alijs fra
tribus diligēt
ꝑpter q̄d tuicā
talarē ei fece
rat · ipſūqꝫ ſecū
domi cū frēs ad paſtua irent deti
nebat · Et factum eſt q̄ ſompnia
uit q̄ ſol et luna et ſtelle · xi · ipm
venerabātur et q̄ manipuli fra
trum ſuum manipulū adorarent
ꝑpter q̄d ipſi fratres ſibi q̄̄ pluri
muꝫ inuidebant · quapropter cū
pater ipſuꝫ in paſcuis ad fratres
viſitādos miſiſſet ipoſqꝫ de ſichem
ī dotaym tranſiuiſſe ɔpiſſꝫ eos ſta
tim ſeq̄bat̄ Cū eū viderēt ī mortē
ipi9 ɔſpirare ceperūt · Ipm ergo
talari tunica exuerūt et ī ciſterna
veteri eū includūt · ⁊ eā ad patrē
mittētes puerū a feris occiſū fin
gunt · ipſuꝫ vero puerū yſmaheli
tis mercatorib9 vēdūt q̄ tandē in
egyptū eū defert vbi deo opante
domin9 egipti efficit̄ · ita q̄ pat̄ ⁊
fratres ꝑpter famē ſuā leuādam
ad euꝫ finalit̄ deſcendūt et vadūt
et iuxta ſompnij viſionē ſibi obe
diunt et ſeruiūt · ge · xxxvij · Mor
B Iſta allegorice cōmuniter
exponuntur de cristo · Iſte ē em̄
ioſeph fili9 iacob .i. dei patris ab
ipſo ſuper oīa predilect9 · Math ·
iij · hic eſt filius meus dilect9 · et
tunica talari et polimita ī hūanita
te veſtitus · ab eťno ſōpniās et p
uidens · q̄ a ſtellis .i. ab angelis ⁊
hominibus erat merito adorand9
Fratres igitur iſti9 quos pat̄ ad
paſcendos greges miſerat erant
pharisei quos ſcꝫ deus ad ſimpli
ces inſtruendos ī ſcripture paſcu
is ordinauerat · iſti tamē de ſicheꝫ
q̄d interpretat̄ bō cauſa in dotayꝫ
q̄d ī terpretat̄ defectio trāſiuerat
in q̄̄tū de bō cauſa in defectū · de le
ge ī peccatū · de bono intellectu in
malum ip̄robe ſe mutarēt · miſſus
ergo ioſeph .i. criſt9 in paſcua mū
di hui9 p ſuis fratrib9 viſitandis
p homib9 redimendis ipſos in do
thaym reperit in q̄̄tū ſcꝫ in defecti
one pluriū vitiorū irrutiūſos īueit
Inueit eos ī tra deſerta ī loco hor
roris et vaſte ſolitudinis · Iſti in
uidentes ſibi tunicā hūanitatis ip
ſū exuūt occidēdo · et eā ſāguine
cruentant ipſum flagellādo In ci
ſterna eū ponūt ſepeliendo Iſma
helite tn̄ .i. apl̄i eum emunt ipſum
p fideꝫ recipiēdo · et ī egyptū .i. in
gētilitatis populū eū deferūt p̄di
cando vbi tādē dominus efficitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſidem ſuam et eccleſiam dilatādo
ſta ꝙ fratres ſui.i.iudei qui p̄mo
eum vendiderāt finalit̄ ad ipſum
venient.ſe ad eū conuertendo a
hoc quādo fame.i.pauptate et io
pia laborauerūt.p mundū vagā
do.ps. Famem patiētur vt canes
et circuibūt ciuitatē.ipſi conuertē
tur ad manducandum ¶C
Vel allegari poteſt exemplarit̄
quō puidentia dei habet diuerſos
modos occultos ſua opa faciēdi.
et quō non eſt poſſibile ꝙ poſſint
per hoīnē imutari. qui ymo ſepe
ſit per eaſdem vias quibus homo
dei ordinationē impediē nitit̄.ad
plenum effectū ipſius peruenitur
Iſti em̄ viſionē ſōpnij ſui ne ado
rarēt eum impedire volentes ipꝫ
exterius vēdiderūt.vbi tādē poſt
labores et carceres dn̄s egipti fac
tus eſt. ita ꝙ ipm̄ vbi nō ſpera
bāt adorauerūt. Dominꝰ em̄ ſuos
electos multis tribulatioībꝫ et mi
ſerijs quādoqꝫ affligi pmittit.qa
q̄d et qualis finis cōſequi debeat
ipſe ſentit: excelſus em̄ dn̄s et hu
milia reſpicit et alta a longe cog
noſcit.vnde etiā ipſe ioſeph dicit
fratribus. Ge.xlv. Nolite timē ī
quit.nūquid poſſumus reſiſtere
dei volūtati.vos cogitaſtis de me
malum.et dominus vertit illud ī
bonū vt exaltaret me. ¶D Du
odecim fuerūt filij iacob.xij.fon
tes ī helym.duodecī lapides p̄e
cioſi in veſte aaron.xij.lapides ī
ſecti in altari.xij.panes ꝓpōis.
xij.lapides de iordane ſūpti et in
ſignū poſiti.xij.boues ſub mari e
neo conſtituti.xij.ſtelle in corona
mulieris.xij.porte.xij āgeli qui
erant in portis.apo.xxi.xij.fūda
menta noue ciuitatis.xij.hoē di
ei.xij.menſes anni.xij.fructus
ligni.xij.ſigna celi. Reuera per
iſtū numerū duodecimū poſſunt
intelligi.xij.apoſtoli vel etiā amq̄
qꝫ fideles.xij.articulos credentes
et duodecim apoſtolos imitātes
quia pro certo iſti ſūt duodecī pa
triarche q̄ alios ſpiritualiter ge
nerauerūt. Sūt duodecim fontes
q̄ alios grā et doctrina irrigaue
rūt. Sūt.xij.precioſi lapides qui
veſtem ſacerdotis.i.eccleſiā xp̄i
ornauerunt. Sūt duodecī inſecti ī
altari eccleſie lapides.q̄ ipm̄ alta
re.i.fidē ecc̄e ſuſtinuerūt. Sūt du
odecim panes qui pabulo ſacre
ſcripture corda infirmorum cōfir
mauerunt. Sunt duodecī lapides
de iordane ſumpti et in ſignū po
ſiti. quia a deo ſunt a fluxu huiꝰ
mūdi electi et teſtes xp̄i fideles
conſtituti ſpectaculumqꝫ angelis
et hominibus facti Sunt duodecī
boues ſub mari eneo cōſtituti q̄a
aratrum crucis primi traxerunt
iugumqꝫ xp̄i portauerunt.et fū
damentum eccleſie ſtabilierunt.
Sunt duodecī ſtelle que mundū
illuminauerunt. et in corona mu
lieris id eſt eccleſie reluxerunt.
Sunt duodecim porte in quibus
ſolebat iudiciū exercere. qui i iſti
ſunt iudices et clauigeri portarū
celi. quorū iudiciū eſt diiudicare
an digni ſint introeuntes. Sunt
duodecim angeli in turribus ecc̄e
vigilantes et bona pacis euange
lizantes. Sunt duodecī fundamē
ta noue ciuitatis eccleſie. ſuper q̄
quaſi lapides viui omnes ſuper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

edificantur fideles · Sunt duodecī
hore diei id eſt criſti que diem grā
tie diſtinxerunt · Sunt duodecim
menſes qui ſolem criſtuʒ per gra
tiam continuerunt · Sunt duodecī
fructus · qui ſana doctrina alios
nutrierunt · Sunt duodecʒ ſigna
que gloriam bonis penam repro
bis ſignificauerunt Iſti ergo potu
erunt dicere illud · Geneſis qua
drageſimo primo · Fratres ſum9
filij viri vnius ·

Caplm viceſimū quartū · A

Cum thamar in habitu
meretricio ſederet ī bi
uio · accidit ꝙ patriar
cha iudas tranſiens cū
ea cōcubuit : qui ſcilicet pro arra
bone · anulum · armillam · et ba
culum proprium ſibi dedit · qui
ſcilicet duplicēʒ prolem id ē zaraʒ
et phares in ea genuit · et cum ꝓp
ter adulterium duceretur ad ig
nem oſtendendo predicta pignorā
que ſibi iudas dederat liberata fu
it · de viro inquit cuius hec ſunt
concepi et cetera vide plenius hyſ
toriam · Gene · xxxviij · Mor
Iudas iſte ſignat criſtuʒ qui
leo de tribu iuda dicitur · Iſta ve
ro mulier ſignat animam que cū
habitu meretricio id eſt cum mul
tiplici peccato et cum male conuer
ſationis contagio ī biuio mundi
ſedet : qui mundus recte biuium
dicitur · quia ibi homo facile deui
at · Sed quid procerto plerumqꝫ
contingit ꝙ verus noſter iudas
id ē ſaluator noſter dominꝰ ihēſus
criſtus iſtam per miſericordiaʒ re
ſpicit et inuenit · et ſecum per gra
tiam cohabitat et concumbit · an
nuluʒ qꝫ fidei · baculū ſpei ſeu mēo
rie crucis criſti · et armillam cari
tatis pro arrabone cōcedit · dupli
ci qꝫ fetu ſcilicet bona affectione
interius · et bona opatione exteri
us eā impregnat · et vbi demoēs
iſtam ad ignem culpe et pene in
tuntur trahere miſericorditer iſtā
ſaluat · quia pro certo nunꝗ̄ ani
ma igne male concupiſcentie in p̄
ſenti comburitur · vel etiam igne
iehēme nunꝗ̄ poſt morteʒ damp
natur · dum tamen predictū arra
bonem ſcilicet armillam baculum
et annulum oſtendere mereatur
ita ꝙ tunc poterit dicere illud ·
Geneſis triceſimo ſecundo · In ba
culo iſto tranſiui iordaneʒ et nūc
cum duabus turmis regrediar ·
In baculo enīʒ crucis vel ſpei ior
danis id eſt fluxꝰ mortalitatis no
ſtre poteſt tute trāſiri · et duplex
partus duplex qꝫ turma bonoruʒ
operum ſcilicet interiorum et ex
teriorum poterit parturiri ·
B Vel dic ꝙ talis mulier eſt
falſus conſiliarius vel ypocrita ·
qui ne cognoſcatur pallio falſaꝝ
palliationum et fraudum ſe velat
vt ſic concubituʒ iude id eſt fami
liaritatem dominorum habeat et
ab eis diuitijs impregnetur · et
baculo paſtorali annuloqꝫ epiſco
pali · armillaqꝫ dignitatis ditetur
C Vl dic ꝙ hodie dato
ꝙ aliqua perſona comburi meru
erit ſi tamen arrabonē oſtenderit
ſaluatur id eſt ſi bona munera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iudicia obtulerit iudex comburi
et puniri hominem non pmittit
dicens illud. Isa. xliij. Cum trā
sieris per aquas tecum ero et flu
mina non operient te. cum ābu
laueris in igne non combureris
¶ D Vl dic ꝙ iudas est iniqu⁹ iu
dex q̄ sepe aliū punire mittit de eo
crimine quo ipsemet innodatur
deꝛūptamē qn̄ crimē in ipsū infle
ctitur ꝙuis homo sit culpabil ip
sum liberare conat ¶ E Vxor
putifaris oculos inicit in io
seph ita ꝙ ipsi⁹ petiuit cōcubitū
qd cū ille negasset et fugiens pal
liū dimisisset. tūc illa se vidēs con
tēptā. cōtraria viro suo dixit de
ioseph aꝙ eā opprimē voluerat ac
cusauit et palliū dimissū in argu
mētū fidei ostendit. ꝓpter qd vir
ille nimis vxori credulus ioseph
carceri mācipauit. de quo tandez
dn̄s miraculose eū dimisit. Po
test allegari cōtra fallaciā mulie
rū q̄ nō timent qn̄qꝫ impudice libi
dinē appetere. nec timēt falsum
crimen imponere et argumēta fi
dei multa fingē et ꝑtendere. nec
timēt cōsciēciā inocētem dāpnaē
Ecci. xxv. breuis est em̄ oīs mali
cia super maliciā mulieꝝ. Potest
eciā allegari contra viros moder
nos qui scꝫ nimis credunt suis
vxoribꝫ et maxime vbi agitur de
pudicicia cōiugali ¶ F Potest
eciam allegari ꝙ quicūqꝫ iustus
exēplo ioseph se debꝫ poti⁹ pmitte
re diffamari et carcerariꝙ legem
dn̄i ꝑterire. et maxime quia dn̄s
solet tales finalit̄ a tribulatiōe eri
pe et ad maiorē gloriā ꝓmouere
sicut apparuit in susanna vl'in .i.
ro Vl potest allegari ꝓ veritate et
innocēcia q̄ si aliqn̄ supprimūtur
finalit̄ tamē vincēt. ij. Esd. iiij.
Sup oīa vincit veritas.

Caplm. xxv.

¶ A

D Vo famuliaēs
pharaonis re
gis egipti ī car
cere regis cū
ioseph positi
scꝫ magister
pincernaꝝ et
magister pistoꝝ viderūt sōpniū ī
vna nocte. magister em̄ pincerna
rū videbat corā se vitē in q̄ erant
tres ꝓpagines ī qbꝫ vue florebāt
et maturescebāt. ita ꝙ ciphū pha
raonis accipiebat et ibi vuas ex
primebat et poculuꝫ regi dabat.
magister vero pistorum tria ca
nistra farine portare se sompnia
uerat et ꝙ in superiori omnes
cibos qui fieri solent arte pistoria
ꝯtinebat Et ī illo qd excelsi⁹ ꝑe
minebat. aues cibos ꝯmedere con
spiciebat Ista ergo sōpnia fuerāt a
ioseph exposita talit̄. ꝙ pincerna
ītra dies debebat ad pristinū offi
ciū restitui. et potū regi porrigē
pistor vero debebat suspendi et a
ues eius carnes ꝯmedere ge. xl.
¶ Mor B Pharao rex egypti de
ū sigt̄ regē celi. carcer āt ei⁹ sig
nat istū mūdū q̄ scꝫ ꝯtinet pincer
nā et pistorē. i. ꝓplm bonū et ma
lū. ꝓpt̄ defectū em̄ ꝑmi parentis
mali et boni de domo pharaonis
.i. de paradyso fuerūt eiecti et in hu
ius mūdi carcere vinculati. Sed
procerto vterqꝫ sompniat ī carcē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

id eſt vterq₃ cogitat de futuris. bo
ni enim qui in pincerna ſignificã
tur vident vitē id eſt deum. q̄ ha
bet tres propagines id eſt tres p
ſonas. a quibus accipiunt boni v
uas id eſt fidez. de qua ſcilicet ip
ſi exprimunt vinum id eſt bona
opera. que īfūdunt ī calice regis
criſti in ꝓtum ita letificant regez
criſtuz. p̄s. Vinuz letificāt cor hō
minis. Mali vero qui per piſtorē
deſignantur vident ꝙ ipſi habēt
tria caniſtra id eſt triplicem ↄcu
piſcentiam et omne genus cibōrū
id eſt carnis et oris ingluuiem et
auēs deſuper volantes. i. vanitatē
et ſuperbiam. Baruth. iij. In aui
bus celi ludunt et cetera. Quis ē
ergo finis arborum. procul dubio
ſecundum expoſitionem ioſeph. i.
ſecundum ſanctorum doctrinam.
boni ſunt premiandi. quia ſcilicȝ
pincerna id eſt cetus bonorū poſt
tres dies id eſt poſt tria tempora
huius vite ſcilicet in die iudicij
ad gradum priſtinum ſcilicet ad
beatitudinem et immortalitatem
reſtituent̄ et ī domo regis ſcilicȝ
paradiſo recipientur. et ad pro
pinandum vinuȝ leticie cū āgelis
admittent̄. Cōtra vero mali poſt
eoſdē tres dies. ſ. in die iudicij ī
īferni patibulo ſuſpēdēt̄. et eoꝝ
aīme ab auibȝ. i. demonibus come
dēt̄. deuteō. xxxij. Cōſumēt̄ fame
et deuorabunt eos aues morſu a
mariſſimo.

Capitulum viceſimū ſextū

Vidit pharao ſompniuȝ ſcili
cet ſeptem vaccas pinguiſſi
mas q̄ paſcebātur ī locis paluſtri
bus. poſt quas erumpebant ſep
tem alie macie confecte que ↄſūp
tis et deuoratis prioribus nullum
ſaturitatis dedere veſtigium. ſed
ſimili macie ↄ ſqualore torpebant
Vidit etiaȝ ꝙ ſeptem ſpice pullu
labāt e culmo vno plene atq₃ pul
cherrime. Alie vero ſeptez percuſ
ſe vredine oriebantur de ſtipula
que priorum puchritudinez deuo
rabant: Geneſis. xli. Mor
Primo ſciendū ꝙ numerus ſep
tenarius vniuerſitatē ſignat ſcdȝ
gregorium eo ꝙ vniuerſa tēpora
per ſeptenarium dierum currūnt
Et ſic dicam ꝙ ſeptem vacce pin
gues ſignāt vniūſos diuites. ſep
tem vero ſtipule plene ſignant v
niuerſa eorum temporalia bona.
vacce vero macre ſignant demo
num vniuerſitatem. Septem aūt
ſpice ſqualide deſignant illā quaȝ
inferūnt vniuerſalem aduerſita
tem. Et ſic ergo dico ꝙ in ripa flu
minis proſperitatis mundane in
ueniuntur hodie ſeptem vacce. i.
mundi diuites diuitijs impīgua
ti. qui ſeptem plenis ſpicis. i. vni
uerſitate bonorum tēporaliū ſunt
referti Sȝ econtra ex alia pte ſcilicȝ
poſt mortē iſti inuenient ſeptē vac
cas macras. i. vniuerſitatē tormē
torūȝ. a quibus iſtē vacce pīgues
cum ſpicis ſuis deuorabuntur et
eternalit̄ ↄſumentur. Demoēs e
nim diuites deuorabunt et ſequē
tes aduerſitates p̄cedentē pſperi
tatē vaſtabūt. Vn̄ ſeq̄tur ibidem
ꝙ veniēt ſeptē āni tāte ſterilitatis
ita ꝙ obliuioni detur cūcta retro
habūdātia. ideo ↄtra iſtas vaccas

loquitur. Amos. iiij. dicens Audi
te verbum hoc vacce pigues que
eſtis in monte ſamarie que calūp
niā facitis egenis et confringitis
pauperes Que dicitis dominis ve
ſtris afferte et bibemꝰ. quia ecce
dies veniūt ſup vos et leuabunt
vos i contis et reliquias veſtras
in ollis feruētibus ¶ Vl' dic
ꝙ iſte vacce pme ſignāt aliquos
hoīes pigues diuites ⁊ ſibi ſuffi
cientes. ſicut ſūt quidā q̄ in ṗpa
huiꝰ mūdi tenuerūt de ſuis reddi
tibus bonos ſtatus. ſeptem vero
macre ſequentes ſignāt eorū fili
os et ſucceſſores. qui ſcʒ quādoqʒ
ita ſūt pauperes macri et īfortu
nati ꝙ piguedinē ṗdeceſſoruʒ ſuo
rū et bō que acquiſierūt cōſumūt
deuorāt atqʒ vēdūt. ⁊ tamē nullā
ſacietatē ā ſufficiētiā inde recipiūt
aut acq̄runt. Et ſic fit ꝙ ſqualor
et rredo macies et īfortuiū ipſorꝝ
vacuitas cōſtipulaꝝ. i. paupertes
⁊ tenuitas bonorꝝ ſuorꝝ alienꝝ ple
nitudineʒ deuorat. et q̄cquit boī
predeceſſores cumulauerant. ma
lorum ſucceſſorū infortunitas de
uaſtat. Johā. iiij. Alii laborauerūt
et vos in labores eorū introiſtis
¶ Vl' dic ꝙ iſte vacce macre ſūt
auari balliui et officiales vel prin
cipes raptores et vorato res. q̄ ſcʒ
ſūt tāte tenuitatis et tātarum ex
penſaꝝ et īſaciabilitatis ꝙ nichil
penitus ſufficit eis quiymo dato
ꝙ omnes vacce pigues pate poſ
ſiderent. i. oēs diuites hoīes ſibi
ſubiectos. quos ſolent rapinis ⁊
extorsionibus de iocare conſumē
et vaſtaē. nullū tamē ſaturitatis
vel ſufficiētie veſtigiū in eis appa
ret ymmo paupertate et miſeri
a ſemper ſqualent. Vnde. pū. xi.
Alii diuidunt ṗpria et ditioēs ſūt
Alii rapiunt nō ſua et ſemp i ege
ſtate ſunt.

Capitulū viceſimū ſeptimū

Cum fratres ioſeph ad
ipſum in egiptuʒ vbi
dominabatur veniſſet
ipſe fratres ſuos cogno
ſcens nō eſt agnitus ab eis. fecit
ergo eis conuiuium. et quia ſcie
bat q̄ erāt primogeniti fecit eos
ad menſas priores ſcðm ꝙ erant
antiq̄ores. et dato ꝙ ibi eſſet ben
yamin adoleſcentulus. ab eo pre
cipue predilectus. eo ꝙ erat frat
ipſius vterinus. ipſū tamen ſuis
antiquioribus fratribus non ṗpo
ſuit ymmo quia erat iunior locuʒ
vltimū ſibi dedit. ge. xlii. Mor.
Joſeph eſt criſtus. Geneſ. xlix.
Filius accreſcens ioſeph. fratres
ſui ſunt ōnes criſtiani. Ho. viij.
Primogenitus ī multis fratribʒ.
vter' ni et magis dilecti ſunt reli
gioſi et clerici q̄ ſibi ſpecialit' ſunt
coniuncti Dico ergo ꝙ nr̄ ioſeph
xp̄c cōuis hodie ſit a fribʒ. i. a fide
libʒ abſcōditꝰ et ignotꝰ ipos tn̄
iuicē diligit et cognoſcit Et q̄ ſic
eorꝝ etas. i. eorꝝ pfectio optime iu
dicat et diſcernit. etas enī vtuteʒ
et pfectiōeʒ ſignat ī q̄ q̄to q̄s ē p
uectior tāto honoē padiſi ē digni
or. Sap. iiij. Cani aūt ſūt ſēſꝰ hoī
nis et etas ſenectutis vita īmacu
lata. qn̄ ergo iſti frēs xp̄i fideles i
cōuiuio ioſeph. i. ī padiſo ſūt locā
di optime conſiderat xp̄c etatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

id eſt merita ſingulorũ ipſos q̃ ſe
cundũ ꝑmogeīta ſua.i.ſecũdũ vir
tutes quas habent ſolet ordinare
.i.ꝑmos et vltimos collocare · Et
hoc ſine quacũq̧ acceptiōe perſo
naꝝ · q̄ꝗ ꝑcerto fratres vtetimi.i.
viri eccleſiaſtici hic alns ꝑferatur
quinymmo ſi in moribus ſunt ce
teris miñoēs: vlteriōes illic ponũ
tur · ibi eniꝫ non eſt acceptio ſeu
diſtinctio iudei et greci · quiȳmo
ſepe fit q̃ primi ſunt nouiſſimi et
ñouiſſimi primi ¶ B Vl' dic q̃
ioſeph eſt prelatus qui reuera ſũ
me debet cognoſcere etatẽ.i.meri
ta ſubditorum · et dato q̃ ipſi euꝫ
ñon cognouerint .i. non viſitaue
rint · nec munera obtulerint: nec
adulando applauſerit · ipſe tamen
debet eos cognoſcere et ſufficienti
as cogitare · ergo qñ ipſe facit cõ
uiuium.i.ꝓuiſionem aliquam ip
ſe debet in mẽſa beneficioꝝ eccleſi
e ipſos collocare ꝑores q̃ ĩ etate.i.
ꝟtutibꝫ ſũt maiores · Quia vere
dato q̃ ibi ſit beniamin.i.q̃ ibi ha
beat aliquos fratres vtẽmos id ẽ
aliquos ꝯſanguineos nepotulos
vl' amicos ſi tam̃ ſint iuniores .i.
moribꝰ imperfectiores · nũq̃ dꝫ
eos bōis et ꝑfectis ꝑponẽ · Sed ꝑ
miſſis melioribꝫ ipſis vltimũ locũ
dare · ꝑs · Ibi beniamin adoleſcẽ
tulꝰ rc̃ · Vñ heſter.i. Bibebãt om
nes aureis poculis · et vnuſquiſq̧
ſcd̃ꝫ ſuã bibebat etatẽ · ¶ C

Dato q̃ ioſeph fratres ſuos
uite et ordinate ſcd̃ꝫ etates
ſuas collocaſſet ad menſam · et ſic
beniamin predilectꝰ et vtẽmus ·
eo q̃ eẽt iunior vltimꝰ locaẽtur ni
chil tamẽ ꝓpter hoc depnt · ymmo
porcõ aborũm quaꝫ ſibi ioſeph de
dit porcõnẽ aliorũ fratrũ in quinq̧
ꝑtibus ꝑexceſſit vl' excelluit
¶ Mor Sic vere cũ frẽs ioſeph.i.
fideles eccleſiẽ ĩ locis ꝗdouũ et dig
nitatũ diuerſimōẽ ſint locati ſepe
fit q̃ illi q̃ ſũt vtẽmi.i.xp̄o magis
ꝑ caritatẽ ꝯiuncti · et ab eo potiſ
ſime predilecti ĩ mẽſa bonorũ ec
cleſie ſũt vltimi conſtituti · Quia
vere plerumq̧ accidit q̃ illos quos
xp̄c verꝰ ioſeph plus diligit · et
quos ſibi caritas ſeu ſãctitas ma
gis iũgit vltimos ĩ ecc̃ie vl' mun
di dignitatibꝫ poīt diẽes illꝰ · Lu
ce · xiiij · Recumbe in nouiſſimo lo
co · Ex hoc tñ nichil depit ꝑẽ iſta ·
quia ꝓ certo poſt mortẽ qñ xp̄c di
ſtribuet cibos glīe paradiſi iſti ã
lns ꝑficietur et porcio glīe quam
habebũt aliorũ glorie ꝑferet · q̄a
reuẽa xp̄c illos q̃ mõ ſũt vltimi de
ꝑſſi et paupes · hijs q̃ modo ſunt
alti et diuites ꝑferet · ita q̃ gloria
ſibi dacũr tãta q̃ aliorũ ꝑima ꝑex
cedet · Math · xx · Erunt nouiſſimi
primi et primi nouiſſimi ¶ D
Vel dic q̃ talis ioſeph eſſe videtur
defectuoſus prelatus · qui reuera
bonus eſſe ſolet ſuis fratribꝰ vte
rinis id eſt filijs et nepotibus com
patriotis et familiaribꝰ · dato q̃
alij antiquiores et meliores noſcã
tur eſſe · vt dicitur ꝑmo · thi · Nã
nemo vnquam carnem ſuam odi
o habuit · ſed nutrit et fouet
eam · ¶ E

Ciphus ioſeph inuentus fu
it in ſãcco beniamin iunioris
fratris · ad denotandum q̃ ci
phus diuine gratie vel ſãpientie
in ſacco id eſt in corde humilium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

inuenitur· quia quanto quis eſt
per humilitatem minor et per pu
ritatem iunior tanto calice ſapiē
tie plus potatur · Exemplum de
beato iohanne qui erat inter apo
ſtolus iunior et tamen intellectu
fuit altior · p̄s · Benyamin adoleſ
centulus in mentis exceſſu · ſic di
citur · geneſis · xlvij ·

Joſeph emit populū egypti ī
ſeruitutē regis dādo eis fru
mētū regis · Sic vere p̄dicator q̄ ē
diſpenſator frumenti id eſt ſcrip
ture et ſciētie regis criſti populū
fidelē ī ipſius regis criſti ſeruitu
tem acquirit · dum frumentū ſu
um id eſt doctrinam vel etiam eu
cariſtiam ei pandit · p̄s · Ex adipe
frumenti ſaturauit eos · Vel dic q̄ populus pharaonis id
eſt dyaboli ſeruus efficitur dum
frumento eius id eſt bonis tempo
ralib⁹ ſatiatur · Unde puerb · ij ·
Qui accipit mutuū ſeruus ē fene
ratoris ·

Capitulū viceſimū octauū

Jacob in breui moritu
rus voluit benedicere
duob3 filijs ioſeph ſcʒ
effraym ⁊ manaſſe · vn
de cū eēt in lecto cecutiēs addux
it eos ioſeph benedicendos ad lec
tum · Cum ergo primogenitū po
ſuiſſet ad dexterā et ſcd̄ogenitū
ad ſiniſtrā · pat̄ man⁹ ſuppoſitu
rus cancellauit et dexteram ſcd̄o
genito qui erat ſiniſter āte poſuit
ſiniſtram vero ſuper primogeitū
aſſignauit · ⁊ ſic cācellando et mu
tando manus dexter factus ē ſini
ſter · ſiniſter vero dexter fact⁹ eſt
et bn̄dictionē p̄mogeniā reporta
uit · ge · xlviij · Mor · Reuera iſte
iacob p̄iarcha ē xp̄i figurē dei ī
Joſeph vero ſiḡt mūdū vl' quēcū
q̄ q̄ alios habet p̄mouē p̄ncipem
vl' p̄latū · p dexterā ītelligit̄ p̄ſpe
ritas p ſiniſtrā vero aduerſitas
ergo iſtud ſtat q̄ ioſeph .i. mūd⁹
aliquos ponit ad dextrā aliquos
cōſtituit ad ſiniſtram · qi ſcʒ diui
tes ponit ad dextram p̄ſperitatis
pauperes vero in ſiniſtra aduerſi
tatis · ſed reuera iacob criſtus in
die iudicij quando benedictionē
dabit legiſlator et ibit de virtute
in virtutem videbiturq3 deus de
orū in ſyon tunc manus ſue mu
tuētie cancellabit et etiā eas per
mutabit · Sicq3 fiet q̄ dexteram p
ſperitatis illis dabit qui nūc ſūt ī
aduerſitatis ſiniſtra · Siniſtrā ve
ro aduerſitatis hijs dabit q̄ nūc
ſūt ī p̄ſperitatis dextra · ⁊ ſic fiet
q̄ dextra fiet ſiniſtra et ecōuerſo · ⁊
q̄ p̄mi erūt nouiſſimi ⁊ nouiſſimi
primi Eſurientes impleuit bonis
et diuites diſit īanes · lu · i ·

Joſeph ſicut dicitur · Ge · l ·
noluit ſepeliri ī egypto · ymmo rogauit frēs q̄ ipſum in t̄ra
promiſſionis portarēt q̄d finalit̄
factum eſt ſicut dicitur. Geneſis
vltimo · Sic vere nec nos debem⁹
velle ſepeliri p malā cōſuetudinē
in peccato ymmo debemus rogarē
fratres .i. religioſos ⁊ iuſtos q̄ de
ſuis doctrinis exemplis et oratio
nibus nos educant · p̄s · Educ de
carcere animam meam ·

Sequūt̄ moralitates ſup exod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulum̄ primum̄ moraliza
tionum ſuper exodum·

A

Surrexit
rex no
uus ſu
per egyp
tū qui
non no
uerat o
pera io
ſeph ſeu
beneficia que egypto contuleāt ꝑpt
q̄d filios iſrahel per magiſtros o
perum q̄ plurimum opprimebat
ipſoſq̄ ſibi ī luto et latere et pale
is ad edificationem ſuarum vrbiū
ſeruire faciebat · Verumptamen
ſic fiebat q̄ quanto pl⁹ opprime
bantur tanto eorum populus pl⁹
creſcebat · quaꝑpter aliud genus
oppreſſionis cogitauit · q̄ ſcilicet
vocatis obſtetricibus omne quod
naſcebatur de maſculino ſexu ſb
mergi fecit · feminas ergo reſerua
ri mandauit · Exodi · primo ·

Nota Tales videntur eſſe re
ges noſtri · prelati iudices et pri
cipes noui id de nouo promoti · et
noui iuuenes et milites noui pre
deceſſoribus ſuis diſſimiles et in
vitiis innouati · quia reuera iſtoꝝ
tota cura eſt filios iſrahel id eſt bo
nos ſubditos ſuos rapinis et ex
actionibus et tributis et ſeruitu
tibus opprimere · et per ſuos mi
quos magiſtros operum · ſcilicet
ſuos balliuos et officiales affligere
re et grauare · et qui ſepe benefici
a a ioſeph id eſt ab aliquibus eo
rum amicis ipſi vel eorum proge
nitores receperunt · ſolent per ing̃
titudinem cuncta obliuioni tra
dere · Iſtud patꝫ de multis princi
pibus qui ſi habuerint aliquem
ioſeph · id eſt aliquem magnum
conſiliarium vel magiſtruꝫ a quo
receperunt et conſilia et obſequia
bene ſolent dum vixerunt ſuis a
micis ab exactionibus parcere ·
Sed eo mortuo ſolent illos de ei⁹
genere pluſq̄ alios infeſtare · Et
breuiter mali ſuperiores hodie in
regno et iuriſdictione ſua maſcu
los filios id eſt bonas et virtuo
ſas perſonas nituntur ſubmerge
re et extirpare · feminas vero id
eſt malos et defectuoſos et ad be
ne operandum inhabiles ſolent
ſeruare · et eos pluſq̄ alios ſuppor
tare · Numeri · tricesimo primo ·
Cur feminas reſeruaſtis Nonne
iſte ſunt que deceperunt filios
iſrahel ad ſuggeſtionem balaam
et preuaricari fecerunt vos in
dominum ſuper peccato phogor ·
vnde et percuſſus eſt populus ꝛc̃ ·

B Vel dic q̄ pharao ē
dyabolus qui ſcilicet filios iſra
hel id eſt fideles quos per peccatū
ſubiugat in tribus ſpiritualiter
occupat videlicet in luto inficien
te id ē in luxuria · et palea de leui
volitante id eſt in ſuperbia · in la
tere igne durante id eſt in auarici
a · Iſtos enim per ꝑfectos ma
lorū operuꝫ id eſt per capitalia vi
tia vel per malos prelatos vel per
predicatores hereticos · ſolent af
fligere et fetus maſculos id eſt

bona opera in eis deſtruere. ipaq̧
in flumine carnalis voluptatis
ſubmergere. feminas vero .i. mol
les actus et reprobos ſolos in ho
mine vegetare. vult enim dyabo
lus q̄ mala opera in nobis pullu
lent et ſuccreſcant bona vero defi
ciant et decreſcant. C Vel
dic q̄ pharao dyabolꝰ per obſte
trices egipti id eſt malos p̄latos
de eccleſia hodie eradicat maſcu
los id eſt homines virtuoſos. vbi
vero fouet nutrit et plantat femi
nas id eſt carnales et defectuoſos
vn̄ iſte videtur dicere illud. nu̇i.
xxxi. Interfice q̄cq̄d generis ma
ſculini. D Vel dic q̄ pha
rao eſt dyabolus qui habet ſemp
odio filios iſrahel id eſt cristi fide
les potiſſime maſculos id eſt ho̅i
nes virtuoſos ipſos in primitiua
eccleſia vixens et inuidens multi
plicari. per prefectos operum id ē
per mundi tirānos faciebat affli
gi. et ſic nomen cristi et fidem e
ius putabat poſſe deſtrui vel ſub
uerti. verūptamē ſic fiebat q̄ q̄n
to plus affligebat .i. q̄to plures p̄
cristo martirio moriebātur tanto
fidelium numerus amplius multi
plicabatur et ſtatus ecleſie in me
lius augebatur ſicut eni̇z dicitur
in. pū. Nō ē ſapientia. nō eſt ſci
encia. nō eſt conſilium contra deū
Et ī hiſtoria triparttita legitur q̄
iulianus apoſtata volēs cristi ſe
ctā deſtruere ſciens q̄ n̄ conſueue
rat tribulationibus p̄ficere decre
uit non tribulationibus ſed oble
ctationibus ſanctorū animos im
mutare. E Vel poſſet allega
ri p̄ dicto generali. qd̄ dicitur cō

tra ruſticos quia ſcilicet ſi premū
tur taliātur et ſuppeditantur me
lius fructificant ad modum vinee
amputate F
Cum pharao rex egipti mā
daſſet ōnes hebreorū filios
ſūmergendos. accidit vt moyſes
naſceretur quem cum mater iam
tribus menſibus occultaſſet. et
ipſum amplius ſeruare non poſſz
fiſcellam cirpeā q̄ p̄ fuit in q̄ par
uulum vagientem ligauit. ipſuz
q̧ per fluuiuz fluctuare permiſit
Quem cum cernens filia pharao
nis que ad flumen ſe lauandi grā
a venerat inueniſſet. et euz corpo
re elegantem vidiſſet. matrē pu
eri que ſpectabat in littore vocauit
ſibiq̧ puulum nutriendum cōmi
ſit. ipſū moyſen .i. de aquis aſſūp
tum vocauit que tandem adultū
eum in filiū adoptauit. exo. xx.
Mor. Per regem egypti intelligi
tur rector et princeps huius mū
di qui ſcilicet a principio p̄pter
peccatum ade decreuit cūctos fili
os humani generis originali vul
nere perimendos. p̄ mulierem he
bream intelligo ſanctam eccleſiā
matrez noſtram que ſcilicz hebre
a id eſt tranſiēs dicitur pro eo q̄
non habet hic manentem ciuitatē
ſed futurā inquirit. Igitur dico
q̄ quociens iſta mater eccleſia p
turit moyſen id eſt aliquez noui
ter natuz. primo debet eum tribꝰ
menſibus tenere id eſt in tribus
virtutibꝰ theologicis. in fide ſpe
et caritate inſtruere. tandē debet
eum in fluuio baptiſmi mergere
et fiſcelle cirpee id eſt diuie miſe
ricordie cōmittē. et tūc procul dubio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſtatim adeſt filia regis id eſt diui
na gratia · que ſcilicet fluuiū bap
tiſmi frequentat et ipſum de peri
culo liberat et in filium recipit et
adoptat · ⁊ matri ſue proprie ſcꝫ
eccleſie tradit lacte doctrine nutrē
endum · et ſic moyſē id eſt de aq̃s
aſſumptū · et per aquas baptiſmi
ſaluatum merito ipſum vocat

¶ G Vel dic ꝙ iſta mater ſignat
carnalem concupiſcentiā que filiū
ſuum peccatorem tribus menſibꝰ
ſeruat · inq̃ntum peccatis ſuperbie
luxurie et auaricie ipſuꝫ ligat · tā
dem vero ipſuꝫ in fluuio ponit qn̄
fluctibus negocioꝝ mundi et tem
poralis ꝓſperitatis ipſuꝫ expoīt ·
filia vero regis id eſt diuina g̃ra
vel beata virgo ipſū de fluuio mū
di liberat · qn̄ a mundi fluxu ipm̄
detrahit · ⁊ per penitentiā ipſū ſal
uat et in filium per caritatē adop
tat · lacteqꝫ ſane doctrine nutriē
dum ꝓcurat et mulieri hebree id
eſt penitentie vl̄ religioni que trā
ſit de hoc mundo ad patrem nutri
endū aſſignat · vt dicamꝰ diuine
g̃ie · illō · Johā · xxix · Mulier ecce
filius tuꝰ · et filio ecce mater tua

¶ H Vl̄ dic ꝙ puulus iſte ſignat
vulgus humiliū ſb̄ditoꝝ · filia re
gis eccl̄iaꝫ ſignat · que ſe ī flumine
diuine g̃ie vl̄ penitentie lacimoſē
balneare non ceſſat Iſta ergo fili
um ſuū .i. fideliū vulgus matri eo
rum ſcꝫ rectoribus et curatis cete
ris nutriendūꝫ ſcꝫ lacte doctrine
et etiam ſubuentiōis trene comit
tit · et mercedeꝫ eterne glorie pro
mittit · vnde iſta eſt que dicit ibidē
accipe puerum et nutri eum · e
gō reddam tibi mercedem ¶ I

Scdm ioſephum · Tum filia
pharaonis moyſen inuentū
in flumine primo cuidaꝫ mulieri
egyptie nutriendum dediſſet · pu
er de lacte ipſius bibere non vole
bat · quapropter vocata eſt ma
ter eius hebrea que finē expectās
in littore reſidebat Ideo ſoror eiꝰ
dixiſſe legitur · exod ſecundo cā
pitulo · Vis vt vocem mulierem
hebream vt nutriē poſſit infantu
luꝫ · Ponit etiam idem ꝙ duꝫ pu
er aliquātulum creuiſſet pharao
dyadema ſuum ſuper caput moy
ſi poſuit · qui ſtatiꝫ illud de capite
proiecit · quod prodigioſum fac
tum rex conſiderans ipſum occi
dere voluit · Sed ad probandum
vtrum pueriliter hoc feciſſet · car
bonem ardenteꝫ ſibi dedit · qui nu
tu diuino ipſum in ore poſuit · et
linguam conbuſſit · et inde factū
eſt ꝙ ſemper impediciōris et tarde
lingue fuit · ſicut ipſe dicit obſē
cro te dn̄e n̄ ſū eloquens ¶ Mor
Sic vere debet facere bonus moy
ſes id eſt bonus religioſus de aq̃s
mūdane fluxibilitatis aſſumptꝰ ·
quia reuera lac egyptiarum mu
lierū · id eſt dulcedines mundi ſci
entiarum delitiarum verborūꝫ ad
ulatorum aut delectationum car
nalium non debet fugere · Iuxta
illud · Prouē primo · Fili ſi te lacta
uerint peccatores ne acquieſcas
eis · Sed lac mulieris hebree ma
tris ſue id eſt dulcedinem deuotio
nis doctrine et gratie quā ſibi dat
eccleſia vel religio mater ſua · de
bet ſugere et guſtare .i. Pet .ij ·
Lac concupiſcite rationabile Dya
dema etiā .i. honorē et dignitatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

quā pharao .i. mūdꝰ vel dyabolꝰ
ſibi per vias īiuſtas vult īponere
debet ſemper refutare · carbonem
.i. ardorem caritatis ſeu diuini ti
moris vel penitentie debet eligere
et linguam ſuam .i. guſtum dulce
dinis vite preſentis cū hijs debet
temperare Vnde de moyſe legitur
Heb · xi · Ꝺ maiores diuitias eſti
mauit theſauro egyptiorū impꝛope
rium criſti · Ideo ſcdm aliaꝫ litte
rā · in yſaia dicitur Habens carbo
nes ignis ſede ſup eos · et erit tibi
in refrigerio · Debet etiaꝫ talis vir
perfectꝰ eē lingue tardioris · Iux
illud iacobi .i. Sit omnis homo ve
lox ad audiendum · tardus ad lo
quendū ·

R

Cum moyſes quadā die vide
ret vnum egyptium q̄ vnū
hebreum percutiebat et eideꝫ iniu
riam faciebat occidit eū et ſabu
lo ſepeliuit · verū qꝛ rumor exiuit ī
publicū · fugit in terram madian
vbi iethro ſacerdotis madiā oues
pauit · cuius filiam in vxorem ac
cepit · et dum oues paſceret ī de
ſerto · viſioēs mirabiles ibi vidit
Exod · ij · et · iij Mor Iſtud expoī
tur ſic · Moyſes q̄ interpretat̄ aſſūp
tus ex aqua ſignat hominē peni
tēteꝫ · q̄ ſcꝫ in aquis lacrimoſe cō
punctionis debet iugiter inueniri
et ibi a matre ſua .i. a penitentia
vt a filia regis .i. a diuina grā re
cipiatur debet conſtitui et imponi
Egyptiꝰ ſignat peccm̄ vl' carnē · He
breus vero ſignat animā ſiue mēteꝫ
Igit̄ dico ꝙ qn̄ moyſes .i. penitens
videt ꝙ frat̄ ſuꝰ ſpiritus ſeu ani
mus qui debet eē hebreus .i. trā
ſiens pro eo ꝙ ad deum et ad pa

radiſum debet tranſire feſtinꝰ opp̄
mit̄ vel iniuriatur ab aliquo egyp
tio .i. a ppria carne vel a pccō · ſtatī
dēt cōtra eū inſurgē et ipm p ꝯfeſ
ſionē et aſperā ꝯtritionē occidere
et p ſatiſfactōnē ſb ſabulo .i. aſpe
ritate penitētie abſcondē · vel cela
re Et tūc poterit fugē ad ietro ſa
cerdotē .i. ad deū p deuotionē · et fi
liā eius in vxorē accipe ſcꝫ ſciētiaꝫ
et diſcretionē ſeu grām et deuotio
nē et ſic poterit oues .i. criſti fide
les paſcē p predicationē et erudi
tionē · viſiones celi vidē p celeſti
um cōtēplationem · Ezech · viij ·
Eleuauit me ſpūs et adduxit ī ie
ruſalem ī viſione dei · Vel allega
iſta generalit̄ ꝙ de lege natuē qui
libet mortalis tenetur oppreſſos
et tribulatos defendē et eis cōtra ī
pios ſubuenīē · puꝫ · xxiiij · Erue
eos q̄ ducunt̄ ad mortē · et eos q̄ du
cunt̄ ad interitū liberarē n̄ ceſſes

R

Moyſes paſcēs gregē cū dux
iſſet oues ad deſerti interio
ra · apparuit ſibi dominus in rubo
ardēte · vidit em̄ ī mōte oreb rubū
ardētē q̄ nō ꝯburebat · q̄ cū appiq̄
re vellet vt q̄d hoc eēt videret · pre
cepit ſibi dn̄s ꝙ calciamēta de pedibꝫ
ſuis tolleret · eo ꝙ locꝰ ille terra ſcā
eēt · Exo · iij · Mor Reuerā ſic vi
det̄ feciſſe deꝰ pr̄ · qꝛ qn̄ filios iſra
hel .i. fideles ſuos de īpio pharaonis
.i. dyaboli · et de egypto .i. de iferno
liberarē decerneret vnum ſignū mira
bile primitus demonſtrauit ſcili
cet ſignū beatiſſime incarnatiōis ·
quo mediāte ſuū populum libera
uit · ipſe em̄ tūc in rubo arbore ſpi
noſa .i. in beata virgine ſpinis pe
nitētie circū ſepta moyſi .i. hūano

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

generi vel iudeorum populo appa
ruit · ipſamq; arborē igne ſancti
ſpiritus inflāmauit et mirabilit̄
impugnauit · Nūq̄ tamen iſta ar
bor beata virgo ab ītegritate vir
ginitatis fuit mutata nec per icen
diū carnalitatis cōbuſta · ſed ſemper
virgo integra reſeruata · Verūp
tamē ad hoc q̄ moyſes .i. iudaic⁹
populus mereatur iſtam viſionem
cernere · et incarnationis ſacramē
tum cognoſcere · neceſſe eſt q̄ de
pedibus affectionū ſuarū · calcia
menta carnalis cognitiōis ſenſum
q; litteralem auferat · et q̄ nude
per fidei cognitionē īcedat · Qui
enim calciamento carnalis ſapien
tie inuoluitur ad tantā viſionem
et ad tanti ſacramenti cognitiōē
pertingere non meretur · Neceſſe ē
ergo p fidem tale calciamentū ſol
uere et ōnem mundi ſapientiā
amouere · q2 ſcilicet terram ī qua
ſumus id eſt eccleſiam ſanctā et
catholicam conſtat eſſe · Joſue · v ·
Solue calciamenta de pedib⁹ tuis
locus enim in quo ſtas ſanctus ē
¶ N Vel ſi vis dic q̄ ad hoc q̄ hō
diuinas reuelationes videat neceſ
ſe eſt q̄ ad interiora deſerti id eſt
ad ſecreta conſcientie gregē affe
ctionū ſuarū ducat · et q̄ calciam
enta terrenorum bonorum de pe
dibus affectionum ſuarum tollat

Capitulum ſecundum · ¶ A

Inter ſigna que p̄cepit
dominus facere coram
pharaone pro liberatio
ne populi iſrahelitici p̄
mū fuit de virga verſa ī colubrū

Vnde · exodi · iiij · Dicitur q̄ vir
ga quā tenebat moyſes proiecta ī
terrā ſtātim verſa ē ī colubrū ita vt
timēt moyſes nō ſolū virgā capere
pe · ſ; etiā hāc videre · domin⁹ tamē
ſibi p̄cepit q̄ caudā dracōis acci
peret q̇d cū feciſſet in virgam ite
rum eſt conuerſus · ſicut ſcribitur
exo · iiij · et · vij · ca ¶ Mor Iſtud
applicat̄ ad ſtatū populi iudeorū
virga enī q̄ mūd⁹ regit̄ ſignificat filiū
dei patris · p̄s · Reges eos ī virga
ferrea · Moyſes vero q̄ iſtam te
net ſignificat populum iudaicū q̄ re
ra ī principio iſtā virgā ſcȝ diuinā
manu ſua tenuit · ī qn̄tū ī ipſum
credidit et amauit · p colubrū q̄
ē res corpalis et viua intelligitur criſti
hūanitas que ſcȝ fuit corporea et
mortalis · p quā venit ī ſimilitudie
ſerpētis .i. carnis peccati Dico ergo
q̄ virga quā tenebat moyſes id
eſt criſtus ī quem credebat popu
lus iudeorū cū ī terrā fuit miſſus
tūc procul dubio in dracōnē .i. ī mor
talē hominē ē conuerſus · Ita moy
ſes iſte ſcȝ populus iudeorum fac
tus eſt tremebūdus et a fide incar
nationis domini fugitiu⁹ · Judeus
enī virgā in colubrū mutatū .i. de
ī filii pſonā hominē factā abhor
ruit · et eā accipe et recipe .i. ī eā
credere recuſauit · Jo · i · ſui eū nō
receperūt · et v̄bū caro factū eſt Ve
rūptn̄ de diuine diſpēſatiōis mādā
to ſic fiet q̄ moyſes iſte .i. iudai
cus popul⁹ iſtū ſerpētē xp̄m cum
cauda .i. ī fide p crudelitatē accipi
et · tūc ergo vertet̄ ī virgā ī qn̄tū
in ipſū finaliter dn̄m credet · ita
q̄ tūc proprie poterit dici illud · p̄s
Virgā virtutis tue emittet dn̄s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ex ſion dn̄ate in medio inimi cor-
tuoꝝ.i.in medio iudeoꝝ q̄ modo
ſūt criſti et fidei inimici. ¶ B
Vel dic ꝙ moyſes ē deus q̄ q̄nq̄
in manu ſua tenet aliquā virgaꝫ
.i.aliquā bonam pſonam quā ſcꝫ ī
ſtatu gratie manū tenet. ⁊ eū ī bo
no retinet atq̄ fouet. Verūpta
mē ſepe accidit ꝙ de9 laxat manū
ſuā et ſcd̄m occulta ſue diſpēſati
onis ipſū peccāe pmittit. et ī trāꝫ
eū pi[c]it. dū ad amorē terrenorū
per auariciā vel apoſtaſiā cadē eū
ſinit. q̄ reueā ī dracōneꝫ vertit̄ in
q̄tū in viciū peſſimū ɔmutat̄. Nā
vtiq̄ ad literā de m[l]tis videm9 q̄
in ecc̄a vl' religiōe an̄q̄ in terraꝫ
picerēt̄. hoc eſt an̄q̄ ad t̄rena ad
miniſtrāda pmouerēt̄ erāt virge
.i.pſone iuſte et recte ad regēduꝫ
alios optime diſpoīte q̄ tn̄ poſtq̄
ad terrā .i.ad miniſtrāda terrena
dimittūt̄. vtpote qn̄ ad aliq̄d of
ficiū vel dignitatē pmouēt̄. tūc
dracones.i.rapaces et crudeles ef
ficiuntur. et ī malos homines cō
mutātur. q̄d refert. inquit tulius
an q̄s ī beluā ſe ɔūtat. ā p ūiq̄tatē
ferinos moēs īduat. ſic ſit de tali
bꝫ quādoq̄ ꝙ moyſes id ē de9 ip
ſos ī cauda.i.ī ſenectute ad miſe
ricordiā recipit et eos per peniten
tiā ad ſtatū ſalutis reducit. et ſic
in virgas.i.ī viros iuſtos mutāt̄
et a draconina ſeuitia et neq̄tia ɔ
uertūt̄. tren̄.i. Ipſa mēs ē ɔuerſa
retrorſū ¶ C Vel dic ꝙ moyſes ē
p̄lat9 de cuius manū q̄nq̄ virga.i.
religioſus apoſtatando ad ter
rā.i.ad ſeculum redit. ſit q̄ draco
venenoſus multipliciter peccando
ita ꝙ moyſes prelat9 ipſum riet

recipere. malam vitam ipſius ab
horrēdo. p caudā tn̄.i.ī fine iſte p
moyſē.i. p p̄latum capitur ab ip
ſoq̄ punitur ita ꝙ ſepe ſit ꝙ iteꝝ
in virgam .i.in bonuꝫ virū mutat̄
.i. Reg. x. Mutatus ē in virū alte
rum. ¶ D

Moyſes faciens ſigna coram
pharaone manuꝫ ſuā in ſinū
mittebat. ⁊ q̄diu ibi ſtabat ſana
erat. Cū aūt ipſam corā pharaōe
extrahebat tunc leproſa ſiebat.
Si vero ipſam iterū in ſinū retra
hebat. ad ſanitatem p̄ſtinā redi
bat. Manus ī ſcriptūra ſignat bō
nam operationem. Sinus ſignat
conſcientie ſecretā intentionem.
Dico ergo quādo moyſes.i.vir iu
ſtus tenet manum ſuaꝫ .i.bona o
pera ſua in ſinu ſuo.i.in conſcienti
e ſecreto. ipſaq̄ in abſcondito et
ſecreto facit. tūc vero ipſa opera
perſeuerant vtilia atq̄ ſana. Si
vero ipſa de ſinu ſecreti ſui per o
ſtentationem extrahat. et coram
pharaone.i. coraꝫ mūdo demōſtra
re ipſa gaudeat. tūc vēo lep̄ ma
nis glorie polluūt̄. et p iactātiam
depurātur. qua ꝓpter neceſſe ē ꝙ
man9 opatiōis noſtre. ad ſinum
noſtrū.i.ad ſecretū redeat. alias ī
ſanitate et mūdicia nūq̄ apud de
uꝫ perſeuerāt. Et ideo hō qui gau
det facere opera ſua bona corā hō
minibus vt videatur ab eis repre
henditur. in p̄s. vbi dicitur vt q̄d
auertis manum tuam et dexteraꝫ
tuā de medio ſinu tuo in finē ¶ E
Vl' dic ꝙ moyſes ē prelatus ei9 ſi
n9 ē clauſtrū. ⁊ ma9 ei9 ē q̄libet
ſb̄dit9. ego dico dato ꝙ moyſes ha
beat ma9 ſuas.i.ſb̄ditos bonos et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſactos ſpiritualiter ſanos ⁊ mū
dos· qñ tamē ipſo recidit de ſinu
clauſtri ſui exterius ad terrenas
miniſtratiões · vł' itē ſic claūs eos
mittēdo facilitē ſolent lepraȝ luxu
rie et auaricie īcurrē et q̄ diu ex
tra fuerint immundi et luxurioſi
manere· Sed p certo tūc iterū ſā
ni efficiuntur: quādo ad ſinū clau
ſtri per prelati induſtriam retra
huntur· ideo dicat bonus religio
ſus foris in temporalib9 occupa
tus illð· Lu·xi· Reuertar ī domum
vñ exiui ¶ F Vł' dic q̄ iſta mi
n9 eſt homo qui de ſinu diuine ḡ
tie ⁊ caritatis emiſſ9 leproſus effi
citur et peccator· qui tamen tunc
temporis ſpūaliter ſanatur· quā
do per penitenciā ad hūc ſinū reū
titur· Jē·xlvij· Reuertere ad va
ginā tuā o mucro ¶ G Vł' dic
de apoſtatis qui tūc leproſi et pec
catores fiunt· qñ de ſinu moyſi.i.
de clauſtro apoſtatando in publi
cū inter ſeculares pcedūt: tūc vēo
ſpūaliter ſani efficiūt· quādo ad
clauſtrū et ad criſti vel p̄lati ſui
gremiuȝ reuertuntur ſicut ad lit
teram patet de religioſis et de ſan
ctimonialibus qui nimis frequen
tāt dom9 parentū· et etiā curias ſe
culares vel domos etiā prelatorū·
ſta im eīn ſolēt incurrere lepram
auaricie adulatiōis ⁊ ſupbie· ideo
talib; dicitur illud· Jē·xxxi· Re
uertē ad ciuitates tuas· vſq; quo
delitijs diſſolueris filia vaga·

Capitulum tercium ¶ A

TErcium ſignuȝ qð p̄cepit
dominus per moyſen fuit aq̄
conuerſa ī ſanguinē· accepit eīn
aquā de flumine· et fudit ſup ari
dam et facta eſt ſāguis· exo· iiij
et· vij· ¶ Moř Sic vere loquēdo
ſpūaliter ſepe fit· q̄ dū aqua id ē
aliqua ſimplex perſona de ſuo flu
mine.i. de ſtatu religiōis deuotio
nis vel cōpunctionis extrahitur·
et ſuper aridā effūditur id eſt ad
miniſtrationem terrenoꝝ cſtitui
tur· tūc vere ſāguis.i. carnalis et
luxurioſa efficitur· niſi cuȝ diligē
tia precaueat ne labatur· p̄s· Cō
uertit aquas eorū in ſanguinem
¶ B Vel dic q̄ talis aqua ſignat
vſurarios et auaros malos officia
ales et baliuos qui cuȝ ſup t̄ram
effunduntur .i. qñ in terra vel pa
tria dñantur in ſaguinem.i. ī per
ſonas crudeles et ſanguineas cō
mutantur· ¶ C

POſtq̄ aaron p̄iecit virgam
ſuam in terram corā phara
one et verſa eſt in colubꝝ · vōcauit
pharao cantatores et maleficos ⁊
ſapientes Et p̄iciunt ſinguli vir
gas ſuas et ſimiliter in colubros
ſunt conuerſe Virga tamen aarō
virgas deuorauit magorū. exo·
iiij· et· vij ¶ Moř Jſtud p̄t intelli
gi q̄ magi.i. hoīes ypocrite et fi
cti· quandoq; ita bona opera ī ap
parentia faciunt ſicut aaron id ē
ſicut boni · verūtamē iſta eſt diffe
rentia· quia virga aaron ſupſtat
alijs deuoratis id eſt opera iuſtoꝝ
perſeuerant operibus ypocritaꝝ
conſumptis· Quia reuera miracu
la id eſt mirabilia et ſingularia o
pera que faciunt iuſti ſunt durābi
lia laudabilia et deo placentia Jl
la vero que faciunt ypocrite ſeu

mali ſūt defectibilia · Sen̄ · Nichil
q̄d ſimilatum et fictum eſt · poteſt
eſſe diuturnum ¶ d Vel dic q̄
aarō ſum⁹ ſacerdos · ſignat mag
nos dominos et prelatos · Magi
vero ſignant inferiores balliuos
et vaſallos · Cum ergo vterq̄ ha
beat virgas verſas in colubrum
.i. in malam et rapacem familiaʒ
Vel cum vterq̄ virgam iuriſdic
tionis ſue in colubrum .i. in rapaci
tatem conuertat · in q̄ntum ſcʒ taʒ
maior q̄ minor rapinis et exacti
onibus vacat · virga tamen aarō
maiora deuorare dicitur · In q̄ntū
officiales maiores ab officialibus
minoribus nutriuntur · et in q̄ntuʒ
per iuriſdictioneʒ pape vel regis
vaſallorū dn̄ia cotidie reprimūt
et tunc ꝓprie draconem deuorat ·
quādo vnus malus alium malum
ꝯ̄uat ſcd̄m illud · Ferrū ferro tolli
tur ·

Capitulū quartum ¶ a

Precepit domin⁹ aarō
dicens tolle virgā tuā
et extende ſuper fluui
os et riuos et lacus et
paludes egypti · et conuertāntur
in ſanguinem · et fit cruor in ōni
terra egypti · tam ī ligneis vaſis
q̄ in lapideis · Percuſſit q̄ aq̄s c̄
verſe ſunt in ſanguinē · et cōputru
it fluuius · et piſces qui erant in
fluuio mortui ſunt · et nō poterāt
egyptij bibere aquam fluminis · et
foderunt ſibi aquam per circuituʒ
fluminis ad bibēdū · Exod · vij ·
¶ Mor Per aquā in ſcripturā poſſu
mus intelligere elemoſinaʒ · Eccī ·
iij · Sicut aqua extinguit ignem
ſic elemoſina extinguit peccatuʒ ·
per cruorem intelligo crudelitatē
rapinamq̄ et peruerſitatem · Deu
tero · xxxij · Inebriabo ſagittas
meas ſanguine Dicamus ergo q̄
hodie per totum egyptum .i. p to
tum mundū · tota aqua pietatis
conūerſa eſt in ſanguinem crude
litatis · et hoc non ſolum in lacu
bus et paludibus .i. in ſtatibus ſe
cularibus īfimis · ymmo etiam in
riuis et fluminibus .i. in eccleſiaſti
cis et regularibus · Vaſa em̄ lig
nea .i. prelati eccleſiaſtici · vaſa la
pidea .i. principes ſeculares · et ō
nia vaſa id eſt taʒ layci q̄ preſbi
teri ſunt crudelitatis cruore pleni
nullū q̄ habent cuiuſq̄ pietatis
aut benignitatis humorem · Pi
ſces enim .i. viri fluxibiles deuoti
et pij · qui erant in flumine eccle
ſie mortui ſunt · ipſumq̄ flumen
quaſi iam eſt factum putriduʒ p
peccata · et vt breuius concludā
quocunq̄ ſe vertant egyptij id ē
paupes · ſiue ad clericos · ſiue ad
laycos · ſiue ad officiales principū
ſiue prelatorum · totum inueniūt
crudelitate et cruore plenum · ita
q̄ non inueniunt quid poſſint bi
bere id eſt a quo poſſint cuiuſcun
q̄ beneficij refrigerium reportaē
Ideo omnibus caſibus poteſt dici
illud · yſaye · p̄mo · Man⁹ noſtre
ſanguine plene ſunt · ¶ b
Vel dic q̄ aqua ſignat proſperi
tatem mundi que fluit et deficit
ſicut aqua · que reueā ī ſanguīeʒ
carnalis affectiōis hodie vertitur
taliē q̄ piſces huius fluminis ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſcʒ mundani diuites per peccatum
luxurie moriuntur ¶ Vel dic q̄ q̄a
fluuius religionis · vaſaq̄ȝ lignea
et lapidea · id eſt eccleſiaſtici debi
liores et fortiores ſunt pleni ſang
uine id eſt peccato · ita q̄ totum ē
putridum et corruptuȝ · piſces id
eſt viri pij molles benigni et deuo
ti iā penitus deficiunt · Ideo egip
tij id eſt ſeculares iam non inuei
unt quicq̄ȝ de aqua bone doctrine
vel de puritate exemplaris vite
quod ibideȝ poſſint bibere vel hau
rire Qua ꝓpter iam neceſſe ē eos
deficere · et peccata malaq̄ȝ exēpla
eccleſiaſticorum nō ad vitā ſʒ ad
eorū morteȝ multiplicatur haurire
¶ Generaliter loquēdo ſāguis
⁊ non aqua · i · carnalis vita et nō
pura · mala doctrina et nō bō · ex
ēpla mala ⁊ nō ſana · poſſunt ho
die in flumine ecc̄e reperiri · et i
vaſis · i · ī conſcientijs hoīnū · Apo ·
xx · Erat ſāguis vſq̄ȝ ad frenos e
quorum · Et egiptij eciāȝ · i · deuoti
⁊ penitentes et aquā viuā diuine
ḡr̄e deſiderantes iā nō īuenīūt in
flumine tocius eccleſie ꝗd poſſint
tute bibere · quinymo neceſſe eſt
eis terram ꝓpri corporis per peni
tentiam fodere · vt aquā viuā ſcȝ
diuinaȝ ḡr̄iam valeant reperire ·
Ideo de dyabolo poteſt dici illud
pſalmiſte · Qui cōuertit aquas
eorum in ſanguinem et ymbres
eorū ne biberent · ¶ d

Ecunda plaga fuit de ranis
p̄ceptū em̄ ē aaron · vt exten
deret manū ſuā ſup fluuiū et ſup
riuos · ⁊ paludes pharaonis dicēs
ſic · Ebulliet fluuius ranas ⁊ aſcē
dent domū tuam et cubiculū lecti
et ſuper ſtratum tuum · ingredie
tur domus ſeruorum tuorum · nec
non et in populum tuuȝ et in ſer
uos tuos et in reliquias ciborum
tuorum · Sicq̄ȝ factum eſt q̄ ra
ne terram egypti occupauerunt
et vſq̄ȝ ad lectos et cubicula homi
nuȝ īrrauerūt · exo · viii · ¶ Mor ſpa
ne loquaces ſignāt detractores q̄
reuera hodie quaſi occupant totū
munduȝ · In domibus enim regū
et ſuperiorum principum prelato
rum et maiorum etiam et minorū
Immo in ipſis cubiculis et ſecre
tis cameris eorundem hodie ebul
liunt tales rane · i · viri detracto
res ⁊ garruloſi adulatorēſq̄ȝ magī
loqui et verboſi · Fluuius enim
mundane proſperitatis ranas ꝓ
creat īnq̄tū filios magniloquos
detractores litigioſos et clamoro
ſos generat · Ideo in ſapientia di
citur q̄ pro piſcib⁹ eructauit flu
uius ranarum multitudinem ¶ e

De puluere terre ꝑcuſſe nati
ſunt ciniffes in tanta quan
titate q̄ totam terram occupaue
runt · et regem et populum mira
biliter afflixerunt · Muſce aūt ali
a vice in egypto in tanta quanti
tate nate ſunt · q̄ domos egypti
quaſi penitus impleuerunt · Sic
vere de ipſo puluere terre id eſt
de miſero ſtatu ⁊ humili plebe na
ſcuntur quandoq̄ȝ ciniffes et alie
muſce id eſt parui baliui et ꝓcu
ratores qui q̄uis nullius ſint va
loris · ſolēt tamē ōne hoīnuȝ gen⁹
infeſtare · regem et populum id ē
maiores et minores morbite fla
gellac̄ · ¶ f

VIam trium dierum petebāt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

filij iſrahel ire in deſertum vt ſac
ficarent domino in ſolitudine. qa
ſcilicet ſacrificium non audebãt
in egypto inter ydolatras domino
immolare. et ideo ſe volebant ꝓ
digne ſacrificando ĩ ſolitudinem
elongare. Mor Sic vẽ ſi dig
nẽ et tute volumus ſacrificare do
mino. ꝯ laudis et ſpiritus contri
bulati eidem ſacrificiũ immolaẽ.
ante omnia debemus appetere. ꝙ
de egypto. i. de peccato vel mundo
mentaliter exeamus. et ꝙ per vi
am trium dierum. i. per cordis cõ
tritionem oris confeſſionez et ope
ris ſatiſfactionem debitam deſer
tũ penitentie ſubintremus et ibi
deo per bona opa immolemus. hõ
em̃ nũqᷓ digne dño immolat. q̃ ſe
a pharaonis. i. dyaboli dominio p
dierum iſtorum triũ ſpaciũ non e
lõgat. et qui deſertũ penitentie ñ
ſubintrat. Dicẽs illð. ps. Ecce elõ
gaui fugiẽs et mãſi in ſolitudine
G Vel dic ꝙ egyptus ẽ mũdꝰ
deſertũ religio. triuz dierũ via tri
a religionis vota. qẽ ꝓ certo duz
homo eſt in egypto. i. in mundo et
mũdi negotijs pctõribusq́ſ ſocia
tus. vix pt per bona opa dño im
molare et ideo neceſſe eſt ꝙ egyp
tũ. i. mũdũ et ſua negotia fugiat.
et ꝙ viã trium dieruz. i. p tria re
ligionis vota ſcz per obedientiam
contra ſuperbiam. et paupertatẽ
contra auaritiam. p caſtitatem ꝯ
tra luxuriam. ad religionis et pe
nitentie ſolitudinẽ eat. Jone. iiȷ
Cepit ionas introire in ciuitatez
trium dierum ꝛc.

Capitulum quintum

C

INter ceteras egypti pla
gas. vna fuit aĩmaliũ
per tempeſtatem occiſi
o. Altera fuit vlceruz
et veſicarũ p cinẽis ſparſionẽ idu
ctio. Alia tonitruorũ et grãdinũ
emiſſio Alia locuſtarũ omne viri
de conſumentium introductio. A
lia tenebrarum oculos excecãtiũ
per triduum obſcuratio. Alia tãdẽ
primogenitorum mors et conſũp
tio. Geneſis nono ꝯ duodecimo.
Mor Sic verẽ egyptij et pec
catores a plaga multiplicĩuz viti
orum leduntur Quia ſcilicet ante
omnia tempeſtas temptatioĩs oc
cidit in eis animalia id eſt ſenſibi
litatem corporalem et ſpiritualez
ſcilicet diſcretionis ſenſuz et mo
tum bone operationis. Secundo ci
nẽis ĩ ventũ ſparſio. id eſt bono
rum operum oſtentatio. qꝛ dum
cineres bonorum operum ſpergũt
in ventum per oſtentationez effi
citur in eis veſica tumoris elatio
nis et p̃ſũptionis. Tercio accidit
in eis tonitruorum igniuz et grã
dinum. i. diſcordiarum inuidiarũ
iniuriarum turbationes. Tandez
per locuſtas id eſt per motꝰ petu
lantes et carnales conſumitur om
ne viride id eſt omnis vigor virtu
tum et viriditas conuerſationis
honeſte. Quarto ſuccedunt te
nebre. i. mẽtis excecationes ꝯ obſti
nationes. Vltimo moriuntur pri
mogenita eorum id eſt anime per
eternas dampnationes et afflicti
ones. Et ſic patet ꝙ verũ ẽ qð ĩ
ps. ſcribit. Multa flagella peccato
ris ſperãtes ãt ĩ dño ꝛc. vt ſic pec
catori dicat dñs illud. Jẽ. Plaga

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

inimica p̄cuſſi te caſtigatione cru
deli. B Vl' dic tenebre facte
ſūt in egipto tribus diebꝫ ita vt
nemo videret triduo fratrē ſuuꝫ.
Triduū tenebrarū ſignat tripli
cem m̄tis excecationē. illā. ſ. qua
homo nō p̄mittitur videre celeſti
ū p̄petuitatē. terreſtriū vanitatē
et inſtabilitatē. infernoꝝ pericu
lū et acerbitatē Nā em̄ in egyp
to. i. corde peccatoris. iſti tres di
es tenebraꝝ. i. iſta triplex exceca
tio m̄etis p̄cedit reſtat ꝙ p̄moge
nitꝰ eius. i. aīa p vitia moriat̄ et
ab angelo p̄cutiēte. i. a dei ſentēti
a eternalit̄ occidat̄. C

IN plagis egypti vbi aq̄ con
uerſa eſt in ſāguinē. aīalia
mortua. tenebre facte. p̄mogeni
nita occiſa et cetera ſimilia. terra
geſſē vbi erant filii iſrahel de hys
omnibꝫ fuit immunis. Quia. ſ.
ibi erat claritas cum egyptii ob
tenebrarentur. ibi erat trāquilli
tas cum egyptii turbinibus pre
merētur. ibi erat ſanitas cuꝫ pri
mogeniti egyptii necarentur Ter
ra geſſen poteſt ſignificare ſtatuꝫ
eccleſie vel religionis. que reue
ra ab egypti. i. a mundi cladibus
eſt immunis quia ſcilicet propt̄
filios iſrahel. i. propter iuſtos q̄
ibi ſunt iſta terra non patitur
tribulationes temptationes et
cordis obtenebrationes. necnon
primogenitorum. i. animarū mor
teꝫ et dampnatiōes quas patitur
egyptus. i. mūdus quinimmo fit
ſepe ꝙ iſti habent quietem cum
alii tribulantur. ſcientie ſplendo
rem cum alii per obſtinationem
et ignorantiam excecantur. ſani
tatem et pacem. cum alij tribu
lationibus infeſtātur. D Vl'
ſi vis per egyptum infernus et p
geſſen intelligitur paradyſus v
bi ſunt filii iſrahel. i. angeli et ſāc
ti qui deum cōtēplātur et vident
qui ſcilicet nulla egypti tribulatī
one vl' tēptatione ledūtur immo
ī luce et p̄ſperitate p̄petua 9uer
ſātur. ideo egyptus. i. mundanis
peccatoribus vl' dāpnatis videtur
d̄ns dicere illud. Iſa. lx. Ecce ſer
ui mei comedēt et vos eſurietis.
ſerui mei bibent et vos ſitietis.
ſerui mei letabuntur et vos 9fū
demini. ſerui mei laudabunt pre
exultatione et vos clamabitis p̄
dolore Et breuiter magna eſt di
uiſio inter filios iſrahel et egypti
os. inter bonos et malos. int̄ ſal
uatos et dampnatos. Luce. xvi.
Magnum chaos firmatum eſt in
ter nos et vos.

Capl'm. vi. A

CVm deꝰ decre
uiſſet p̄moge
nita egyptoꝝ
tam hominuꝫ
ꝙ̄ iumentoꝝ
occidere p̄mo
genita vero
filiorum iſrahel intacta dimittē a
morte eripe et ſaluare. ipſoſq; fi
lios iſrahel de egypto ad ter
ram promiſſionis educere. prece
pit agnum ſeu hedum occidi. et
domus ipſorum hebreorum ſan
guine in ſuperliminarib9 et vtro
q; poſte ſignari. ſicq; factuꝫ ē ꝙ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

angelus domus ſignata ſanguine non tetigit · nec in eis primogenita occidit · ymmo populū ibi habitantem de pharaonis dm̄o p mare rubrum ad deſertum adduxit · domus vero egiptiorū · que ſcȝ ſanguine tincte vel ſigñte non fuerāt āgelus inuaſit · et ibi p̄mogenita interfecit · ipſos vero egyptios tādē in mari rubro ſb̄merſit · Exo xij · O Mor Sic vēo cū a deo ſit ordinatum et decretū ꝙ p̄mogenita egyptiorū .i. pctōres mortis etēne debeant ſubire periculum · conſtat ꝙ ab hac ſentētia illi ſoli merebuntur ſaluari · qui ſanguine agni immaculati .i. xp̄i voluerunt per ſue paſſioīs memoriā cōſignari · Sole enim pſōe quē dom⁹ cordiū ſuorū iſto ſāguīe cōſignauerīt et p mortis xp̄i recordationē ſup vtrūqȝ poſtē cordis et oris iſtū ſāguinē habuerūt a p̄cutiēti angelo .i. a iudicāte xp̄o p dāpnationeȝ n̄ tangentur · ſed potius a mortis etēne periculo ſaluabuntur · Egypty vero .i. peccatores qui nichil de iſto ſanguīe habuerint et mortis et ſanguīs xp̄i memoriā ↄ deuotionem et ↄſignationē nō acceperint ab iſto angelo .i. a dura xp̄i ſententia ferientur · et mortis eterne periculo ſupponentur · Deus enim illos ſolos a morte etna ſaluabit in quoruȝ domibus id eſt cordib⁹ ſanguinē agni .i. ſanguinis xp̄i memoriam videbit · Ezechi · decīo ſexto · In ſāguine tuo viue · ipos qȝ pharaonis .i. dyaboli īpio liberabit et ad terram promiſſionis · ſ. paradiſum per deſertum penitentie deſtinabit · Illos vero qui iſto ſanguine in mari rubro .i. in inferni amaritudine ſuffocabit .i. pe · .i. Precioſo ſanguine agni redēptiestis B Vel dic ꝙ in egypto .i. in mundo · agn⁹ .i. xp̄c de dei mandato et ordinatiōe occiſus eſt vt ſcȝ virtute ſui ſanguinis hebrei qui interp̄tantur trāſeuntes qui ſcȝ hic manētem ciuitatē non habent · a percuſſiōe mortis eterne ſaluarētur · ↄ mediāte mari rubro .i. amara cōpunctiōe · deſertoqȝ penitētie coadiuuāte ad terram promiſſiois .i. ad celi gloriam ducerētur Egyptij aūt id eſt infideles q̄ iſtius agni ſanguinem .i. xp̄i paſſionis fideȝ nolūt recipe neceſſe habebunt eterne dāpnationis et percuſſioīs periculū ſuſtinere · Vnde ezechi · ix · Dicitur ꝙ angelus oēs illos percuſſit et occidit quos nō ſignatos iueīt · C Vel dic ꝙ egyptij ſūt vitia q̄ tunc temporis ſubmerguntur · qn̄ filij iſrahel .i. boni per mare rubrȝ .i. per memoriam dn̄ice paſſionis vel p amaritudinē penitētie trāſeuūt · D Filij iſrahel farinam de egypto tulerunt et dein panes aſimos ↄfecerūt Sic vero catholici de farina egipciaca .i. de gētilium ſcientia veram doctrinā cōficiunt · et panes theologie inde decoquūt et ↄponūt E Vȝ filij iſrahel mare rubrȝ deberēt trāſire et ad terā p̄miſſiōis venire p̄cepit dn̄s · ꝙ dom⁹ et familie ſimul ↄueīrēt · ꝙqȝ agnū paſcalē cōederent Erāt em̄ ī comedendo agnuȝ multe cerimonie neceſſarie · quia oſſa non debebant cōminui · nec aliud vſqȝ ad mane

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſeruari. Agnus igne deberet eſſe
aſſatus · cum lactucis agreſtibus
acrancis rembus manducandus
Calciamēta ĩ pedibꝫ ⁊ baculi ĩ ma
nibꝫ debebãt habere · poſtes dom⁹
ſanguine debebãt iũgi · ⁊ ipſe ag
nus cũ inteſtinis capite et pedibꝫ
feſtinãtiſſime mãducari · Mor
Iſta omnia poſſunt applicari ad e
ſum agni immaculati .i. ad recep
tionem corporis iheſu criſti Quia
reuera ad hoc ꝙ digne ſumam⁹ ĩ
altari agnũ dei nos de⁹ eẽ veri he
brei .i. p mũdũ trãſeũtes et nõ re
manentes · et etiã eẽ debem⁹ filij
iſrahel .i. deũ p fidẽ et cõtemplatio
nem videtes iuxta illud qđ ſcribi
tur · Nos hui⁹ mundi non ſumus
incole ſed aduene · et ad hoc ĩ mũ
dum venimus vt nobis ibidẽ nõ
liceat pſiſtere ſꝫ tranſire · Ad hoc
ꝙ poſſimus mare rubrũ .i. mortis
amaritudinẽ ſecure trãſire · et p
deſertum purgatorij ad terram p
miſſã ſcilicet ad paradiſũ pertinge
re neceſſe ẽ ꝙ ſimꝉ per caritatẽ et
vnitatem fidei cõmunicemus · et
ꝙ agnum paſcalẽ criſtũ in ſacra
mento altaris digniſſime comeda⁹
Et ergo neceſſarium ad ipſius
dignam ſumptionem ꝙ oſſa ipſi⁹
non comminuantur ⁊ ꝙ nichil de
eo ſupfluũ reſeruetur .i. ꝙ nichil
credatur de eo ſupfluũ · nec aliqđ
diminutum · Oſſa eñ integra ſer
uantur quando quicqđ eſt neceſ
ſarium creditur · Nichil vero ſu
pfluũ ſeruatur quando nullus er
ror ſuperuacu⁹ admiſcetur · Ecci ·
viij · Neqꝫ adiectũ eſt neqꝫ minui
tur Iſte ergo dꝫ manducari aſſa
t⁹ ĩ igne p feruorẽ dilectiõis Cũ
lactucis agreſtibꝫ .i. cũ dolore con
tritiõis · Cũ acrancis rembus .i.
cũ moderatiõe cõtinentie ⁊ luxurie
reſtrictione Cũ pedibus calciatis
.i. cũ mortis meditatione · Cũ ba
culis in manibus .i. crucis xp̄e ⁊ de
uotione · Cum ſanguine in oſtio
.i. mortis criſti et ſue paſſionis et
ſanguinis recordatione et cõpaſſi
one · Calciamenta autem que ſiũt
de pellibus animalium mortuorũ
ſignt mortis memoriã · bacul⁹ ſig
nat crucem · ſanguis memoriam
dominice paſſionis · Manducari e
tiam et recipi debet iſte agnus id
eſt iſtud ſacmẽtũ cũ capite .i. cũ di
uinitate Apoſtol⁹ .i. corin · Caput
xp̄i de⁹ · Cũ inteſtinis .i. cũ humaĩ
tate · Cũ pedibus .i. cũ ſacramen
torum et fidei articulorũ ſequela
et vniuerſitate · Iſte enim agn⁹
nunꝙ̃ digne recipitur · niſi huma
nitas ⁊ articulorũ veritas per fidẽ
integre comedatur · ecci · xxxvi ·
Omnem eſcam manducabit vent
Feſtinanter autem debet comedi
ad denotandũ ꝙ circa inquiſitio
nem iſtius ſacramenti nõ debet ho
mo multum ĩmorari nec etiã cir
camiſſe celebrationẽ vel eucariſti
e ſũptionẽ · ne forte vane cogitati
ões vꝉ dubitatiões poſſint ĩſurge
re · q̃bꝫ poſſit fidei veritas vacilla
re · Et ſicut null⁹ niſi eſſet circum
ciſus debebat de iſto agno cõedere
Sic nec de ſacramento altaris de
bemus guſtare niſi fuerimus per
penitentiam a vitiorum ſupfluita
tibus circũciſi · vnde iohel · Circũci
dite corda veſtra ·

Capitulum ſeptimum ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

QVm filij iſrl' marī trāſ
acto per deſertuꝫ trāſi
rent voluit illis domi
nus ꝯtra ōnia incōmo
da. de remedio ꝓuidē. Et qꝛ affli
gebātur eſtu ꝑ diem. obſcuritate
ꝑ noctē. qꝛ etiā ibi vi i neſciebāt
et poterāt errare. panē n̄ habebāt
et oportebat eos eſurire. aq̄s nō
inueniebāt et oportebat ſitire. cū
ſcꝫ illa patria talis eſſet ꝓ vt cō
muniter. qꝛ nec panis ibi creſcēt
nec aqua flueret. nec etiaꝫ arbor
vireſceret cum eēt patria ſterilis
atqꝫ ſicca. Quatuor em̄ ſpecialia
remedia conceſſiſſe videtur. quia
ſcꝫ ꝓuidit eis de colūpna nubis ꝑ
diē que eſtū obſcuritate ſua tēpe
raret. Et de colūpna ignis ꝑ noc
tem. que ſua claritate noctē illuī
naret. ſicut dicitur. exodi. xiii.
Itē ꝓuidit eis de māna qđ famē
releuaret. ſicut dicit̄. exo. xvi.
De aqua de petra fluente. que ſitī
tēperaret. ſicut dicitur. exo. xvij.
Iteꝫ de angelo qui eos ꝯduceret
et ne errarēt cauēt. ſic dicit̄. exo
xxiij. ❡ Mōr B Sic vere cum
filij iſrahel. i. ſancti viri ī deſerto hu
ius mūdi. q̄ dū ad terrā ꝓmiſſio
nis id eſt ad paradiſū ꝑegrinādo
pererrēt multa ⁊ magna habeāt
incōmoda. ſcꝫ ardorē ꝯcupiſcētie
tenebras ignorātie. famē et ſitī
auaritie. nec nō ignorātiā vie re
cte. i. iuſticie. ꝓuidit eis dn̄s de re
medijs optimis Quia ſcꝫ ipſis mi
ſit nubē. i. xp̄ꝫ filiū ſuū purū ⁊ nu
beū qui ꝑdicādo refrigerauit ꝯcu
piſcentie ardorē. Ignē. i. ſpiritū
ſcm̄ q̄ illuminauit errorꝫ et tene
brarū horrorē. Māna. i. ſacramētuꝫ
altaris quo ſatiauit deſideriorum
amorē. Aquā de petra ſacre ſcrip
ture qua temperauit mali appeti
tus feruorem. angelum ducem. i.
diuinam gratiam qua demonſtra
uit vie veritatis ſplendorem ❡ C
Vel dic moraliter qꝛ nubes eſt re
fluuium pietatis. Ignis incendiū
caritatis Māna dulcedo deuotio
nis. Aqua gratia lacrimoſe ꝯpun
ctionis. Angelus intellectus clare
cognitionis et diſcretiōis. mala.
iij. Ecce mitto angelum meū q̄ ꝑ
parabit viā ante faciē tuā. ❡ D
NVbes q̄ precedebat filios iſ
rahel in deſerto facta erāt ad
modū colūpne Vnde iſta dicebāt
colūpna nubꝫ de die ad refrigeran
dū contra ardoreꝫ. colūpna ignis
de nocte ad illuminādū ꝯtra tene
brarū horrorem ſicut dicit̄. exod.
xiii. Stabat autem iſta nubes ſu
per populum. et q̄diu ſtabat im
mobil'. ꝑplus ſimilit̄ fixis tētorijs
quieſcebat. Cum autē nubes iſta
mouebatur et eleuabat̄. ſimiliter
ꝑplus tētorijs motis nubē ſequēs
ꝓficiſcebat̄. ipſāqꝫ quouſqꝫ a mo
tu ſiſteret ſequebat̄. Quo facto i
terū vbi ipſā videbāt ſtare ipſi ſi
militer ſubſiſtebant. ſicut dicitur
nūi. ix. et. x. Vnde ibidem dici
tur ad imperiū dn̄i figebāt tento
ria. et ad imperiū domini depone
bant ⁊c̄. ❡ Mōr. Per iſtā nubem
poteſt intelligi prelatus. quia pro
certo iſte datus eſt filijs iſrahel id
eſt fidelibus ſubditis. et in princi
pem et in ducē. q̄ ſcilicet ipſos
pro defectu huius mundi dirigat
et ad terram promiſſionis id eſt
paradyſum verbis et exemplis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

conducat · Quia procerto iſtē deb
eſſe columpna ratione ſtabilis fir
mitatis · Nubes ratione conflue
pietatis · Ignis illuminans ratio
ne limpidiſſime ſcientie et verita
tis · Quia columpna debet alios
ſpiritualiter et temporaliter fuſtē
taē Quia nubes debet alios doctri
nis et beneficiis irrigare · Quia
ignis debet alios per caritatē incē
dere · et per ſapientiam illuminaē
Ideo de tali prelato dicitur i. pſal
Expandit nubem in protectionē ip
ſorum · et ignem vt luceret eis p
noctē Quid ergo procerto iſte de
bet populo ſuo .i. ſubditis ſupſta
re et cum eis pſonaliter cōmanē
Per iuriſdictionē et excellentiam
preeminere · Et per bonorū exem
plorum dationē ſuper eos et corā
eis preſentialiter ſe mōſtraē · Po
pulus vero ſubditorū ſe debet cō
formare penitus iſti nubi id ē bo
no prelato diſcreto et ſpirituali ·
Et ideo cum ipſo moto per bona o
pera debet moueri · cū ipſo eleua
to per contemplationē debet leua
ri · cum pficiſcente debet virtutibꝫ
proficiſci · cum ipſo ſtante et ma
nente ſcilicet ī bono propoſito de
bet ſimiliter populus ī fide et mo
ribus ſtabiliri · Vnde de ſanctis a
nimalibus id eſt de ipſis prelatis
et de rotis id eſt de ſubditis dicit
ezechi · primo · Cum euntibus ibāt
et cum ſtantibus ſtabant et cum
eleuantibꝰ a terra pariter eleua
bantur et cum ambularet que p
ma erat ſequebātur et cetere ·
E Vel dic ꝙ columpna ē
criſtus qui ſcilicet in die preſētis
vite nubeus et pluuioſus id ē mi
ſericors inuenitur · In nocte vero
id eſt in futuro iudicio · vel ī mor
te · igneus id eſt ſeuerus et iuſtus
et rigidus · erga impios prauos
et obſcuros · Ipſe eſt enim q̄ ſcdꝫ
diuerſas perſonas et tempora di
uerſificat ſe ipſum · Et nunc ē nu
bes miſericordiam pluendo · nunc
ignis iuſticiam exequendo · ita ꝙ
ſibi ppie ſemper poteſt dici illud ·
Eccī · xv · Apoſuit tibi ignem et
aquam · Vnde iſte eſt qui dicit il
lud · Eccī · xxiiii · Ego in altiſſimis
habito et tronus meus ī colump
na nubis · De ipſo dicitur · Deute ·
xxiiii · Deus noſter ignis cōſumēs
eſt · F Vel ſi vis dic de
malo prelato · ꝙ nubes ē malꝰ p
latus qui dicitur columpna nube
a ppter inſtabilem vanitatem · co
lumpna ignea propter ardentē
cupiditatem · Et dicitur ſeq̄ popu
lus ppt facilē malorū ſuorū exem
plorum conformitatem · Populꝰ
enim nubem .i. prelatū qui prei
re ſolꝫ ſequit .i. eius malis moribꝫ
conformat · ſicut dicitur · Eccī · x ·
Qualis rector ciuitatis tal popu
lus qui habitat in ea · Tales enī
duces inueniuntur hodie multi q̄
tenent preeminentiā huius mun
di · G
CVm populꝰ domini in egyp
to trāſmare rubrū eductus
vellet ad trā pmiſſionis vſꝰ ierlꝫ
pcedē et p regiōeꝫ philiſtiorū bre
uiꝰ et faciliꝰ et pleniꝰ icedē poſſet
dn̄s noluit ine ppl'ꝰ philiſtiorū ſi
bi bella moueret et tedio affcūs ī e
gyptū rediet Duxit ergo eos dn̄s
p deſertū · q̄ facilis erat via pro
eo ꝙ ibi non erat homo ideo non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

timebantur ꝓlia ſeu bella · Sic ve
ro populus nouitiorū et nouiter
de egipto .i. de ſtatu in fidelitatis
vel de peccato ſeu mūdo egreſſorū
et ad fidem penitentiāq̄ȝ conuerſo
rū debet a via philiſtinorū .i. a ſtre
pitu mūdanoꝝ et peccatoꝝ ſbmo
ueri · ne forte per ipſoꝝ mala exē
pla dicta ⁊ facta · bella temptatio
num īſurgāt · que iſtos faciāt ad
egiptū id eſt ad vitia retrouerti
Nouiter enim ad fidem religiōem
ſeu etiam ad penitentiam conuer
ſus ⁊ bellis temptationum īſurgē
tibus ad vomitum reuertitur · ſi
philiſteis .i. peccatoribus et īfideli
b9 miſceatur · Et ideo neceſſe eſt
q̄ tales ad inferiora deſerti ducan
tur · id eſt in clauſtris ⁊ conuenti
bus · necnon cum alijs bonis et fi
delibus et in ipſis vijs penitentie
difficilib9 teneantur · vt ī celeſtē
iherūſalē ſine periculo perducanē
Et ide eſt q̄ religioſi ſolent no
uitios ſuos de via philiſtiorū .i.
ſecularū et carnaliū amicoruȝ tol
lere · et eos q̄ntū poſſūt ab eis ab
ſcondere et elongare · ne ipſos for
te contingat ad egiptuȝ .i. ad ſecu
lum retroire · ſcientes q̄ ſcd̄m do
ctrinam criſti. Marci · vm · Nemo
mittens manum ſuam ad aratrū
et reſpiciens retro aptus eſt reg
no dei · D Vel ſi vis dic q̄ po
pulus fideliuȝ qui per marē rubrū
id eſt per baptiſmū · pharaonis .i.
dyaboli euaſit dominiū debet phi
liſtinorum id eſt mundanoruȝ vel
peccatoruȝ conſortia fugere · et ꝑ
deſertuȝ religionis vel penitentie
ad promiſſionem paradiſi veniē
dicendo illud · p̄s · Elongaui fugi
ens et manſi in ſolitudine ·

Capitulū decimū octauū C

EGyptij .i. filij iſrahel in
trauerunt mare rubrū
et hoc q̄ egyptij pſe
quentes hebreos ipſos
occidē volebant · Verūptamē ſic
actuȝ eſt · q̄ hebrei per mare ſine
piculo aptis aquis et ab vtroq̄ȝ
latere reſtrictis et dimiſſis tranſi
erunt egyptij vero ibi remanſerūt
Mor Dic q̄ egiptij qui hebre
os nituntē in ſeruitute tenere ſūt
peccata que nituntur animas ſub
iugo tenere dyaboli · Verumpta
men ſi iſti hebrei ad mare rubrū
id eſt ad penitentie amaritudineȝ
tranſierint · tunc ipſi liberi et ſal
ui euadunt · Aquis vero compun
ctionis mediantibus egiptij id
eſt peccata ibidem pereunt et ſuc
cūbunt B Vel dic q̄ ma
re rubrum eſt mundi proſperitas
vel etiam vita preſens · vel mun
d9 · qui dicitur mare propter flu
ctuoſitatem · rubrum propter car
nalitatem · hebrei ergo id eſt viri
iuſti per iſtud mare poſſunt ſine
periculo tranſire · quia ſcilicet aq̄
voluptatuȝ non ſolent iſtos q̄ntū
ad affectum tangere · Quinymo
iſti ſolent per ſiccitatem pauperta
tis et abſtinentie penetrarē · et ita
ſcilicet ad iheruſalem celeſtem fa
ciliter pertranſire · p̄s · Filij autē
iſrahel ambulauerunt ꝑ ſiccum ī
medio maris · Egiptij aūt .i. mali n̄
vero ſic · q̄ iſti mare rubꝝ p̄ſētis
vite ſine periculo non tranſeunt
Quia videlicet aque delitiaruȝ et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

voluptatum ipſos inuoluūt et ſic
per diuerſa vitia ipſos deſtruunt
et confundūt. ps. Inimicos autē
eorū ſubmerſit in mare. Quia bre
uiter illud ē verū q boni et diſcre
ti viri ſolent quandoq per mūdi
fluxum et temporalia negotia bene
vtendo illeſi tranſire. vbi tn̄ mali
qui bene proſperis vti neſciunt ſo
lent per vitia ſuccūbere et perire.
Soli autem filij iſrl̄. i. ſoli diſcreti
viri deum videntes et per deuotio
onem et contemplationē ad deū
mentaliter reſpicientes a mari flu
ctuoſi ſeculi non leduntur. vbi ta
men alij naufragantur. C

In ipſo actu perſecutionis q̄
egyptij filios iſrl̄ cōpellebāt
exire dicentes omnes moriemur.
immutauit dn̄s egyptiorū volun
tatē. deditq filijs iſrl̄ gratiam in
conſpectu eorū. ita q vaſa aurea
et argentea que ab eis petierunt
hebrei. ipſis libenti animo egyp
tij concesserunt. Et ſic vltra mare
rubrum ipſis egyptijs cōpellenti
bus cū egyptiorū ſpolijs receſſe
runt. Nota Iſtud exemplariter
pt applicari ad occultā dei ꝓuidē
tiā que occulte poteſt voluntatē
hominū mutare. et etiam contra
ꝓpoſitum in contrariū applicare.
que etiam bonos de bonis malorū
ſolū aliquotiēs ditare. a mercedē
quā meruerāt. ex alio latere q ſpe
rabatur eiſdem ꝓcurare. Cōſtat
enī q filij iſrl̄ ſeruierant egyptijs
multis temporib9. nec receperāt
aliquid ꝓ mercede. Et ideo quan
do receſſerūt voluit dominus. q
per talem modum de vaſis egyp
tiorū fieret eis ſatiſfactio. vt habe
rent mercedem de ſeruitio. Sap̄.
x. Iuſti tulerunt ſpolia iniquorū
D Vl̄ dic q ideo voluit domi
n9 egypti ſpolia deportari. vt ta
bernaculū qd fieri decreuerat poſſē
exinde fabricari. Sic vere quandoq
ſpolia egypti. i. ſcientie mundi.
philoſophia. ſ. et poeſia et alia ſi
milia ad ꝯpoſitionē eccl̄ie ſūt vtiles
ideo vult dominus q a fidelibus
ſtudeantur. et in animo reportē
tur. E Vl̄ dic de bōis tēpalibus q̄
q ꝓ vita pn̄ti ſūt neceſſaria. ideo
pmittit dn̄s q a filijs iſrl̄. i. a reli
gioſis et eccl̄iaſticis acquiratur

Capitulum nonum. A

Egreſſi filij iſrl̄ de mari
ambulauerunt per deſer
tum et venerunt ī ma
rath. vbi aque erāt ita
amare. q ipſas bibere pre ama
ritudine non valebāt. De quo cū
populus murmurauerit. moyſes
ad dominū clamauit. qui oſten
dit ei lignum quod cum miſiſſet ī
aquas in dulcedinē ſunt mutate.
exinde autem venerunt in helym.
vbi erant duodecim fontes et ſep
tuaginta palme. Exodi decīo quī
to. Nota Sic vere cū q̄s
de mari id eſt de mundo. vel de
peccato egrediens deſertū religi
onis vel penitentie perambulat.
conſtat q ibi inuenit aquas ama
ras plurium tribulationum et diſ
plicentiarum que ſcilicet ſunt ſibi
tam amare id eſt difficiles atq
dure. q ipſas non poteſt bibe
re id eſt in patientia ſuſtinere.
Propter quod ſolet de ſtatu illo

cõnqueri · et ꝙ deſertū huiuſmōi
intrauerit murmurare · Talibꝰ
debet dari in conſilio ꝙ lignum .i.
crucē criſti ꝑ cõſiderationē accipi
ant · et ꝙ tormēta et amaritudi
nes tormentoꝝ videāt · ipſumqꝫ ī
aqua amara quā bibūt .i. in tribu
lationū amaritudine quā ſentiūt
miſceāt · ⁊ ſic ꝑcerto huius amari
tudo in dulcedinē eis vertitur · et
q̄cq̄d erāt difficile leue et facile re
pitur Exod · xv · A ligno ob dulco
rata eſt aq̄ amara · q̄ ſcd̄m · gg̈o ·
Dulce eſt q̄d toleāmus quādo cōſi
deramus q̄d bibit ad patibulum
criſtus Quia enī noſtre amaritu
dines quas in deſerto penitentie
vel religionis ſuſtinemus reſpe
ctu amaritudinis crucis et paſſio
nis criſti nichil ſūt · ideo ſi hoc lig
num appoītur dulces fiunt · ſicut
de nouicō legit̄ cui ex aſperita te
religionis volenti recedere · appa
ruit in cruce criſtꝰ oſtendens pla
gā lateris et dicens ſic · hac ſalſa ɔ
mede panē tuū ordeaceum qui co
medere nō potes · et ex tunc receſ
ſit tēptatio Bn̄dictū ergo lignuꝫ
ꝑ quod fit iuſticia · Sapie · xiiij ·
Sic venit ergo homo finaliter in
helym · q̄d interpretatur fortis .i.
ad fortitudinē ⁊ conſtantiā mētis
vbi ſcilicet duodecī fontes .i. duo
decim apoſtolos · ſeptuaginta pal
mas ſcꝫ ſeptuagita criſti diſcipu
los poterit inuenire · quorū v̓tus ⁊
ſoliditas ſuā inconſtāciaꝫ poterit
ſtabilire. ¶ B Vel dic ꝙ
amara aqua eſt fortis temptatio
vel generāliter q̄uis t̄bulatio que
tunc facilius ſuſtinet̄ quando ad
lignum id eſt ad crucis memoriā
recurrit̄ · et q̄n ad criſti paſſionē
et deuotionem venitur ·

Capitulum decimum · ¶ A

Populus adhuc carnal'
videns ꝙ panes et car
nes ad comedendum n̄
habebat cepit ɔtra deū i
nū murmurare · egyptiacꝫ q̄s diſit
delitias memorare dicens · Cur ē
duxiſti nos in ſolitudinē vt inter
ficeres nos fame · Vtinā nos mor
tui eſſemus in egypto q̄n ſedebaꝰ
ſuper ollas carnium et cōmedeba
mus panē ī ſaturitate · Q̄d audi
ens dominus pluit illis carnes ⁊
panes · Coturnices enī ſup caſtra eo
rū ad maximā multitudinē cecide
runt de quibus ſinguli quantum
voluerint acceperunt Manna ad
modum pruine de celo cecidit · q̄d
populus pro pane habuit · et col
legit et murmurare contra deum
ceſſauit ¶ Mo̅ Sic v̓o ple
rūmqꝫ contingit · ꝙ poſt aggreſſi
onē alicuius ardui propoſiti · poſt
qꝫ ingreſſum deſerti religionis po
pulus adhuc carnalis dolet de eſu
carnium dimiſſo · et de panis defe
ctu id eſt de famis vel abſtinentie
infortuīo aliquociens immiſſo Re
cordatur quidem carnes et paneꝫ
id eſt carnales delitias ⁊ t̄pales
quas in egypto mundi dimiſit · ⁊
murmurat contra ſterilitatem ·
paupertatem · et penuriam quaꝫ
intrauit · Dominus ergo quādoqꝫ
talibus ex ſua ineffabili g̃tia mit
tit volatilia pro carnibus id ē cel
ſitudinem contemplationis · mit
tit etiam manna dulciſſimum ꝑ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

panibus id eſt dulcedinem deuo
tionis et ſic iſti filij iſrahel deſerto
penitentie aſſueſcūt deſiderioq̄ car
nium id eſt delitiarum carniū diſ
ſueſcunt et contēpti cū ſtatu ſuo
a deſerto penitentie nullatenus re
cedunt · ſed ibidem pacifici ex tūc
viuunt · p̄s · Pluit eis manna ad
manducandum cibaria miſit eis
in habundantia Et ibidem Pluit
illis ſicut arena maris volatilia
pennata · B Vel ſi vis
dic q̄ carnes ſignant eukariſtiā
manna vero ſacram ſcripturam
que ſunt cibi viuentium in deſer
to · C

Manna quod pluit dominus
filijs iſrahel in deſerto erat q̄
dam cibus qui ad modū pruine
albe terram operiebat · eratq̄ q̄ſi
ſemen coriandri albū · guſtus q̄
eius quaſi ſimile cum melle colo
ris bdellij · ſicut dicitur · Exo
di · decimo ſexto capitulo · Et ſi
cut dicitur · Numeri · vndecimo
Populus ergo iſtud colligens in
mortariolo conterebat · et panes
vel cibos exinde conficiebat · Erat
autem cibus iſte dulciſſimus et
mirabilis · quia quaſi ad quēcūq̄
ſaporem volebat homo conuerte
batur · ſicut dicitur ſapientie deci
mo ſexto · Erat etiam in hoc mira
bilis · quia cum ſinguli certā mē
ſurā p̄ ſingulos dies deberent colli
gere ſcilicet menſurā gomor · dato
q̄ aliqui plus ali qui minus colli
gerent · ſic fiebat q̄ nec q̄ magis
parauerat repit magis · nec qui
minus colligerat repit min9 · Re
ſiduum ergo quod remanebat in
campo · oriente ſole diſſoluebatur

quod vſq̄ mane ſeruari debebat ·
Quicquid vero recollectum vſq̄
mane ſeruabant · ſcaturiēs vermi
bus putreſcebat · Preceptū eſt
ergo aaron: q̄ vrnam aureā man
na implet et q̄ eā ad p̄petuā rei
memoriā in tab̄naculo ſeruaret ·
Sume inquit vas vnum et pone
in mane · Iſtum ergo cibum in de
ſerto filij iſr̄l habuerunt · Ipſū ve
ro quando in terram habitabilē
eis p̄miſſam venerūt et de terre
fructibus guſtauerunt · cōtinuo p̄
diderūt · ſicut paret etiam · ioſue
v · ſicut ſancti doctores exponūt
Mor Iſtd manna ſignat corp9
criſti i ſacramento altaris · a hoc
primo ratione nominis man ſeu
manhu qđ interpretatur quid eſt
hoc · quia ſcȝ ſicut dicit hic · hebrei
videntes manna illud deſcēdere
de celo dixerunt manhu · quid eſt
hoc admiratiue loquēdo Sic vere
quicūq̄ bene conſiderat cibū iſtū
ſcȝ xp̄m in ſacramēto altaris me
rito p̄t mirari · et dicere man id ē
quid eſt hoc · q̄ ſcȝ ibi ſūt tot mirā
bilia · q̄ merito poteſt fieri queſti
o de eodem · Vn̄ in · p̄s dicitur · q̄
a dn̄o factū eſt illd et ē mirabile ī
oculis noſtris · Item p̄ māna intel
ligitur eukariſtia ratiōe lōci quia
furſū de celo venit a poteſtate di
uina non humana · Joh · vi · Pa
ter meus dabit vobis panem de
celo verū · Item ratione modi · q̄
tantum habebat qui multum ſic
qui parū colligebat · quia ſcilicȝ
in qualibet p̄ticula eſt totū corp9
criſti et ī omnibus nō eſt niſi vnū
Ecc̄i · decio octauo · Neq̄ adiectū
eſt · neq̄ minuit Qui enī plures

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

hoſtias conſecratas recipit. non magis habet de xpo q̄ȝ ille q̄ ſolū modo vnam. Vnus etiā tātum recipit ſicut centum et econuerſo. et ideo de eo canitur. Sumit vnus ſumunt mille q̄ȝtū illi tantū ille nec. Item ratione virtutis quia ſcȝ manna omnem ſaporē habebat. et q̄c quid volebat comedēs ſapiebat. Sic eukariſtia omnem habet virtutē. et ad ōnia quecūqȝ homo voluerit poteſt valere. dū tamē hō ſciat ipſū debite et digne recipere et tractaē. ſapie. vij. Oēȝ hn̄s virtutē omnia pſpiciens. Vn̄ ē illud ſimila cū melle .i. caro cū diuinitate. vl' panis ſpecies cū criſti corpe et hūanitate. Ezech. xvi. Similā mel et oleū comediſti. Item ratione finis. quia tm̄ durauit q̄ȝdiu fuerūt in via .i. ī deſerto et defecit eis in termino. Sic vero ſacramētuȝ altaris eſt inſtitutū p viatico huius vite. et ptranſitu deſerti huiꝰ mundi. Quia reuera quādo veniemus ad terminū huius vie .i. ad terminū pmiſſioīs et ad habitaculum paradiſi. tunc deficiet nobis nubes et māna .i. ignorātie obſcuritas. et ſacramēti huius velata difficultas Nam quia tunc comedeꝰ de fructibus terre pmiſſioīs .i. q̄a tunc guſtabimꝰ ſuauitatē glorie paradiſi. incipiemꝰ videre p ſpeciem qd nunc videmus p fidē. Et tunc amittemꝰ vmbrā quādo plene videmus veraȝ lucē .i. cor. xiii. Videmus nūc p ſpeculuȝ in enigmate. tūc autem facie ad faciem Item ratione ſimilitudinis quia ſcȝ māna erat ſimile ſemini coriandri qd eſt mors canibus et medicina

hominibus ſcdm dyaſ. q̄ȝ ſcȝ illud ſacramentum eſt mors et damnatio impijs. vita et medicina hominibus .i. rationalibus et bonis Simile eſt de bedellio qd ē gutta amara. pter contritionis amaritudinē quā comedens debet habere. et ſimile eſt pani oleaceo pter dei miſericordiam quā recipiēs debet ſperare. Quid ergo pcerto duo erant circa iſtud manna neceſſaria. ſcȝ quuſqȝ mane nichil reſeruaretur et q ad ppetuam memoriam ī vrna aurea poneretur. ſic vere de iſto ſacramento neceſſe eſt q ipſum vſqȝ mane p comedēdo non reſeruemus. id eſt qd ī ſpiritali maſticatione diſputatiōe et pſcrutatiōe ipſius non nimium immorēmur. ne forte vermes erroꝝ et dubitationuȝ circa illud in noſtris cordibꝫ oriantur. ro. xij. Nō plꝰ ſapē q̄ȝ oportet ſape. Et ſupͣ. xij. Nō remanebit de eo q̄cq̄ȝ vſqȝ maē Debet ergo veraciter comedi et ſimplicitˀ confiteri. et in vrna aurea id eſt in corde mundo et ſācto per fidem et deuotioneȝ repom. Marci. xv. Ioſeph aūt mercatus ſyndonē īuoluit eū et poſuit in monumento. ¶ D Vel ſi vis dic q manna eſt deuotio vl' celeſtis gratia que de celo venit q̄ ſi nimis diu ſine cōmeſtione id eſt ſine boni operis executione ſeruetˀ incipit putreſcere. et vermibus id eſt vitijs et malis cogitatioībꝫ deficere ꝯſueuit. ¶ E Vel dic q tunc manna deuotionis et celeſtis dulcedinis filijs iſrahel .i. criſti fidelibus deficit. quando fructus terre id eſt bonorū eternoꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuauitas eis ſapit · Statimqꝫ ſpi
ritualium dulcedinem perdunt ·
quando fructus terre id eſt terre
narum delitiarum et diuiciarum
dulcedinem affectu percipiunt et
attingunt · prouerb · xxij · Anima
ſaciata calcabit fauum · F
Vel dic ꝙ aaron id eſt deus poſuit
in vrna aurea id eſt in vtero vir
ginis · manna de celo miſſum id eſt
filium ſuuꝫ poſuit · ipſumqꝫ in ta
bernaculo eccleſie perpetuo per fi
dem cuſtodiendum mandauit ·

G Vel dic ꝙ manna eſt ſacra
ſcriptura que per ſtudium teritur ·
et per diſputationeꝫ veraqꝫ expo
ſitionem et per doctrinam in mor
tariolo cordis componitur · Item
iſta ſacra ſcriptura eſt ſimilis bdel
lio propter aſperitatem et amaritu
dinem reprehenſionis · Eſt ſimilis
pani oleaceo propter dulcedineꝫ
conſolationis · Iſta eſt ſimilis cori
andro propter hoc ꝙ iſta eſt mors
iudeis et hereticis ipſam male in
telligentibus · et eſt vita bonis · quia
ſcilicet ſemen coriandri mors eſt
canibus et medicina hominibus ·
Iſta de celo deſcendit inquantuꝫ
ſcilicet inſpirata eſt a deo et ab an
gelis In pſalmo panem celi dedit
eis · panem angelorum manduca
uit homo · H

Cum deus conſtituiſſet ſabba
tum cuſtodiri et in eo requi
eſcere decreuiſſet · voluit die vene
ris duplicem portionem manne fi
lijs iſrahel in deſerto mittere et plu
ere · et duplicem porcionem manda
uit eis colligere · vt ſic poſſent in di
e ſabbati quieſcere et a quocunqꝫ
manuali exercitio ceſſare · Ipſa
vero die ſabbati manna deſcende
re ceſſabat · quapropter in die vene
ris in duplo populus colligebat
ne dieꝫ ſabbati colligendo violarent
Ipſa etiam die veneris quicquid e
rat coquendum coquebant · et quic
quid fieri debuerat faciebant · et
poſt in die ſabbati penitus quieſ
cebant · ſicut ponitur · Exodi deci
mo ſexto · Nota Iſtud
poteſt applicari generaliter ꝙ bonum
eſt bonos labores preoccupare · et
bono labori fortius inſudare ante
quam veniat tempus quo laborandum
non eſt · Quapropter ante ſabba
tuꝫ id eſt ante feſta debemus nos
accelerare · et etiam ſi ſit neceſſe du
plicare labores · vt in feſto poſſimus
quieſcere et tranquille domino ſer
uire I Vel dic ꝙ ſab
batum ſignat requiem mortis ·
Sexta vero dies ſignat laborem
et exercitium huius mundi · Iuxta
illud infra · Sex diebus operaberis
et cetera · Igitur cum ſabbatum
requiei mortis future non ſit tem
pus merendi vel operandi · quia
etiam tunc dominus ceſſabit manna
id eſt dulcedinem gratie nobis mit
tere · nos quia ex tunc neceſſe ha
bebimus ab omni opere meritori
o quieſcere et ceſſare · oportet ꝙ
quamdiu durat iſta ſexta dies id eſt
tempus vite preſentis cibos dupli
ces colligamus · id eſt ꝙ gratiam
pro preſenti et gloriam pro futu
ro nobis per bona opera acquira
mus · vt in ſabbato ſcilicet in tem
pore poſt mortem habeamus quo
in patria viuere valeamus · Nunc
enim eſt tempus quo per contri
tionem et caritatem cordis noſtri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

coquamus delicta et faciamus bō
opā · colligamusq̄ māna deuoti
onis ſcilicet in duplici menſura p̄
ſentis et future ſaluatiōis · Quia
vero māna celeſtis dulcedis nūc
per bō opera et merita colligatur
neceſſe eſt q̄ cum ſab'm mortis
venerit inueniatur · Ideo bene cō
ſulitur eccleſiaſtes · xix · Q̄dcunq̄
poteſt manus tua inſtanter opā
re · quia nec op9 nec ratio · nec ſci
entia · nec ſapientia erunt apud ī
feros quo tu pperas ·

Capitulum vndecimum · A

CVm populus iſrahel p
deſertum vſq̄ ad rap
hidim penetraſſet · et
pre aque penuria mur
murare cepiſſet · pcuſſit moyſes
de p̄cepto domini petram oreb · et
egreſſe ſunt aque viue Simile po
nitur · nūi · xx · q̄ in deſerto ſyn ī
digens aqua populus murmura
bat c̄tra moyſen et dicebat · Cur
eduxiſti eccleſiam dn̄i in ſolitudi
nem vt et nos et iumenta noſtra
moriamur · Cur aſcendere feciſti
nos de egypto et adduxiſti in lo
cum iſtum peſſimū · qui nec ficus
gignit nec vineas · nec malagra
ta · Et inſup aquā non habet ad
bibendum · Q̄d videns dominus
precepit moyſi q̄ loqueretur ad pe
tram · et populo daret aquā Per
cuſſit ergo moyſes bis ſilicem et
egreſſe ſunt aque largiſſime · ita
vt biberet ppl'9 et iumēta Mo
Per deſertum raphidim q̄d īterp̄
tatur t̄eptatio · et p deſtū ſyn q̄d
interpretatur mendaciū poteſt cō
mode ſumi mundus vbi ficus ca
ritatis et dilectionis · vinea conſo
lationis · malagranata ſcripture ſa
cre et lectionis · nec non aqua ḡ
tie et deuotionis deficiunt atq̄ ceſ
ſant · Oſee quarto · Adulterium
mendacium · furtum · et periuriū
inundauerunt ſuper terrā Petra
oreb quod interpretatur ardor l'
ſiccitas · et petra ſyn quod inter
pretatur odium ſignat criſtū q̄
reuera fuit petra ratione firmita
tis · ardor ratiōe caritatis · ſiccitas
ratione paupertatis · odiū ſcilicz
iudeorum ratione ſue inuidioſe p̄
uitatis. i. cor̄ · decimo Petra autē
erat criſtus Igitur dico q̄ ſi in de
ſerto huius mundi ſitis malorum
ardorum et temptationum · penu
riaq̄ bonorum ſpiritualium nos
affligat · non reſtat niſi q̄ ad pe
tram oreb · id eſt ad criſtum per
deuocionē curramus · ipſumq̄
cum virga orationis bis vel ter
percutiamus · quia reuera aquas
gratie et deuotionis aquamq̄ be
neficiorum temporalium et ſpiri
tualium nobis fundet · ita q̄ homi
nes et iumenta id eſt ſapientes et
ſimplices donis et gratiis imbuet
et infundet · P̄s · Percuſſit petrā
et fluxerunt aque et torrentes in
undauerūt B Vel dic
q̄ quando tempus ſiccitatis et ſte
rilitatis habundat illis qui volūt
aquam aut pluuiam impetrare ·
debent ad petram id eſt ad criſtū
vel beatam virginem recurrere
ipſoſq̄ virgis id eſt orationibus
percutere et ſic ab ipſis poteri9
aquam et pluuiam impetrare · Ia
cobi · v · Orauit et celum dedit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pluuiam. C Vel per pe
tram intellige beatum petrum. vl'
etiam quemlibet ſanctum a quo
pro certo aqua gratie ſpiritualis
et tēporalis extorquetur. quando
cum virga affectionis et oratiōis
ſepius ſtimulatur. actu. xiij. Per
cuſſoque latere petri excitauit euz
D Vel dic ꝙ petra eſt pec
cator durus et obſtinatus quem
quando moyſes id eſt deus prela
tus vel predicator. virga tribula
tionis vl' correctionis percutit. ip
ſum aquam lacrimoſe conpūcti
onis vel elemoſine et ſubuentiōis
emittere cogit. Quandoque etiam
eum aquam doctrine et eruditio
nis diſtillare compellit. ſicut appa
ruit in paulo. ita ꝙ homines et
iumenta id eſt bonos et malos ī
ebriat et perfundit. Conſtat eniz
ꝙ percuſſio tribulationis vl' occul
te inſpirationis quantum ad deum.
percuſſio correctionis quantum ad p̄
latum. percuſſio redargutionis et
monitionis quantum ad predicatorē
diſcretum diſrumpere facit petrā
.i. duros et obſtinatos peccatores.
aquas lacrimarum fluere. aquas
elemoſinaruz emittere. et aquas
ſcientiarum aliquotiens diſtillare
Et maxime quando bis id ē pluri
es frequentatur percuſſio ante di
cta. ita ꝙ ab ipſo tam homines ꝗ̄
iumenta potantur id eſt boni et
mali. diuites et paupes elemoſi
nis et ſcientiis recreantur. pſ. Po
ſuit deſertum in ſtagna aquarum
terrā ſine aqua in exitus aquarum. E
Vel dic ꝙ petra eſt ſacra ſcriptu
ra cuius difficultas et duritia nō
ſtatim conſueuit aquam doctrine

fundere. immo oportet bis vel plu
ries ſtudendo et exponendo et ſcru
tādo attemptare F
Subiungitur hyſtoria quō
amalech venit ad pugnādū
cōtra iſrl' in raphidim Moyſes āt
et aaron et vr aſcenderunt ſuper
verticem collis ad dominum exo
rādū pro bellantibus et deprecan
dum. Cumque leuaret manus mo
yſes vincebat iſrahel ſi vero mag
paululum remiſiſſet tunc iſrl' vin
cebatur. Quapropter moyſen ſu
per lapidem ſedere fecerunt. vr vē
ro et aarō manus eius quia gra
ues erant uſque ad veſperam ſuſtē
tauerunt. et ſic factum eſt victis
amalechitis filij iſrahel victoriam
habuerunt. Exodi decimo ſeptio
Mor Amalech qui interpreta
tur populus lābens ſanguinem.
ſignat demones malignos vel eti
am quoſlibet homines malos. vl'
etiam quoſlibet malos motus car
nis et cordis. qui ſanguinem car
nalitatis crudelitatiſque lābere et
et affectare noſcuntur. Iſti ergo
contra iſrahel id eſt contra popu
lum non ceſſant bellum facere et
ipſum ī raphidim qd' īterpretatur
temptatio id eſt in mundo tribu
lationibus et temptationibus im
pugnare. Eccleſiaſtici triceſimo
tercio. Contra malum bonum. et
contra vitam mors. et contra virū
iuſtum peccator. Moyſes ſignat
bonum prelatum. vr et aaron ſig
nāt viros iuſtos qui ſcilicet verti
cem collis .i. celſitudinem contem
plationis aſcendunt vt pro fideli po
pulo deprecentur. Igitur iſtud ē
verum ꝙ multum proficiat oratio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

moyſi iſraheliticis id eſt oratio p
lati ſubditis · oratio iuſti pugnan
tibus et deſolatis · Jacob · v · Mul
tum valet deprecatio iuſti aſſidu
a · Quia videlicet quamdiu prelatus
et alij iuſti orant tamdiu alij con
tra inimicos ſpirituales victorizant
Si vero orare remittunt tunc aduer
ſarij ſui vincunt · Stet ergo moy
ſes .i. prelatus ſuper lapidem .i. ſup
boni propoſiti firmitatem · iuuent e
um vr et aaron .i. viri iuſti p mutu
am caritatem · Eleuent manus in
ceſſanter p orationis continuitatem
Sic vincet populus eius hoſtium ſpi
ritualium vanitatem · ergo dicit ia
cobus · Orate pinuicem vt ſaluemi
ni · ¶ G Vel dic moraliter quod
quamdiu moyſes .i. ratio vel voluntas
ad verticem montium et ad deſide
rium eternorum properant et ma
nus per orationem ad deum leuant
iſrael id eſt motus ſpirituales in cor
de carnales ſuperant · Si vero ele
uationem manuum .i. orationum remit
tunt · tunc amalechite .i. motus car
nales ſpirituales ſuperant atque
vincunt · ¶ H In · xvm · capitu
lo non ponitur niſi de iethro · mo
yſi conſtitutionem plurium iudicum
perſuadente · et hoc tantum talium
qui timeant deum: oderunt auari
tiam rc · quod magis videtur morale quam
figurale ideo illud obmitto et tranſeo

Capitulum duodecimum A

Cum dominus vellet da
re legem populo ſuo
in monte ſinay ardente
et fumante · monteque to
nante, · et voce tube paulatim cre

ſcente · duo principaliter ſunt eis
iniuncta · ſcilicet quod ſe ſanctificarent
et veſtimenta ſua lauarent · et
quod terminos ipſis circa montem
aſſignarent quos nullatenus pre
terirent · Solis enim moyſi et aaron
licitum fuit montem aſcendere · et
in caligine cum domino ſurſum ſtare ·
populo vero in pede montis ſunt
termini poſiti: quos tranſire nul
latenus ſunt dimiſſi · Conteſtare
inquit populum ne velit tranſcendere
terminos ad videndum dominum et pereat ·
ſacerdotes autem qui accedunt ad domi
num ſanctificentur · Sequitur iterum ·
Sacerdotes et populus ne tranſe
ant terminos nec accedant ad dominum
ne forte interficiat illos: vt habetur
Exo · xix ¶ Mor Mons ſignat ſa
cram ſcripturam vel etiam eccleſiam in qua
ſcilicet dominus dat nobis legem per quam ince
dere nos debemus de quo dicitur · yſa ·
xi · Venite aſcendamus in montem domini
et docebit nos · Iſte eſt enim mons al
tus per difficultatem · mons caligino
ſus per obſcuritatem · mons ardens p
alior inflammationem · mons fumans
per lacrimarum in oculis cordis indu
ctionem · mons tonans p comminatio
nem · mons tubans p doctrinam et eru
ditionem · Igitur dico quod illi qui
de iſto monte ſcripture vel eccleſi
e volunt legem et eruditionem acci
pere duo debent principaliter facere ve
ſtimenta conſcientie lauare · et da
tos ſibi terminos non tranſire Non
enim eſt dignus homo montem di
uine ſcripture frequentare · niſi
cuius veſtimenta ſunt lota et cuius
mundicia .i. cuius caſtitas eſt pba
ta · yſa .i. Lauamini mundi eſtote ·
et in · ps · Quis aſcendet in montem

domini ac̄. innocens manibus et
mundo corde. Sacerdotes ergo .i.
viri eccleſiaſtici qui aſcendūt ad
dominum id eſt ad montem eccle
ſie vel ſcripture debent ſanctifica
ri. ne forte poſſint argui vel pu
ri. Iſti etiā terminos aſſignatos
non debent tranſcendere ne forte
poſſint periculum reportare.
B Circa montem etiam eccle
ſie habet quilibet certum terminū
ſibi datum et certum gradum of
ficium ſiue ſtatum. Iſtos ergo ter
minos nō licet tranſire. quia nec
eccleſiaſticus debet ad maiora
ambire. nec ſimplex ſubditus
debet fidei et ſcripture montē id
eſt arduitatem per ſcrupuloſam i
dagīnē tangere. nec ad videndū
dominum .i. ad īquirendum ſecre
ta fidei plus debito ſe leuare Iux
ta illō ad Romanos. xij. nō plꝰ
ſapere ꝙ̄ oportet ſape. ſ; ſape ad ſo
brietatem. Alias qui preſumptu
oſe montem volunt aſcendere id
eſt ſcripture alta ſecreta inq̄rere
faciliter poſſunt per errores a he
reſim decidere. Illi etiam qui p am
bitionem terminos ſibi datos et
gradus et ſtatus in mundo ſibi cō
ceſſos aſcendere querūt. per mor
tem eternā pereūt et ſuccūbunt So
lis enī moyſi et aarō .i. ſolis viris
ſcientificis iuſtis et dignis licitū
eſt montem iſtū aſcendere. ſcrip
ture difficultatem et eccleſie dig
nitates tāgere. et ſurſum cū deo
poſſidendo vel cōtemplando p̄ſiſte
re Alij vero qui ad iſta ſunt īdig
ni debent ad pedes montis id eſt
inferius in ſtatu ſubiectionis. vel
iuxta terminos ſimplicis credulitatis humiliter remanere. vn̄ er
go dicitur. prouerbiorum. xxij. Ne
tranſgrediaris terminos āntiquos
quos poſuerunt patres tui. C
EXod. xx. ponuntur decem
mandata. Sed iſta ꝑ̄ ne mo
ralia ſunt. et ideo non moralizā
da .i. fine tamen iſtius capituli p̄
cepit dn̄s ſibi altare de terra et n̄
de ſectis vel politis lapidibus fieri
qui ſcilicet ferreis inſtrumentis n̄
ſint ſecti Voluit etiam ꝙ ad aſcē
dendum ad altare nulli gradus cō
ſtituerentur. ne forte turpitudo mi
niſtrantiū id eſt ſua genitalia vi
derentur. cum iſti miniſtri et etiā
forte alij tunc nullis femoralibus
vterentur. Per altare poſſum in
telligere virum eccleſiaſticum et
prelatum in quo ſcilicet ſacrifici
um laudis et iuſticie debet prece
teris immolari. Quia reuera iſte
debet eſſe de terra per humilitatē
de lapidibus per conſtantie firmi
tatē. atq; de inſectis et impolitis
per geſtus et habitus ruditatem
et per bone fidei ſimplicitatem. ſi
ne gradibus factus per acceſſus
facilitatem. ferrum enī crudelita
tis non debet iſtum tangere. nec
multi gradus id eſt multi inter
medij familiares. ianitores vel cu
bicularij debent acceſſum ipſius i
pedire. Quinymo ſemper ſe debet
ad audiendum conquerentes. et
ad ſubueniendum indigentibus
promptum et facilē exhibere Nā
turpitudo miniſtrantium ſcilicet
ſimonia et ſuperbia. perſonarumq;
acceptio cotidie conſpicitur quan
do multi gradus ianue et diuerti
cula ſunt ante altare id ē quando

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ad prelatum vel principem acceſ
ſus difficilis inuenitur · Quilibet
enim iſtorum ſolet pro dando ingreſ
ſu aliud extorquere · et ideo ſolent
ſimoniam vel auariciam committere
et ita neceſſe eſt miniſtrantium tur
pitudinem apparere · ¶ D Vel al
lega hic ꝙ altare dei de terra et de
inſectis lapidibus ſolet fieri · ad
denotandum ꝙ dominus in electi
onibus vel aſſumptionibus ſuorum
ſeruitorum et clericorum · generis
nobilitatem vel veſtimentorum cu
rioſitatem nullatenus vult atten
di Illos enim q̄ ſunt de terra id eſt
de infimo ſtatu et paupe · illos q̄
ſunt impoliti et inſecti id eſt rudes
ſimplices et ignari · quandoq; in al
taria ſua id eſt in prelatos vult e
ligi · et alijs aſtucioribus et nobili
oribus ante poni · ſicut apparuit in
apoſtolis et in eccleſie fundatoribus
primitiuis · Illi etiam in paradiſo ſi
bi primatum vendicant quos mundus
amplius vilipendit et calcat · prima
Cor. i. Videte fratres vocationem ve
ſtram quia non multi ſapientes ſecundum
carnem · non multi potentes · non mul
ti nobiles · ſed que ſtulta mundi
elegit deus · vt confundat ſapien
tes · et infirma mundi elegit deus
vt confundat fortia · et ignobilia et
contemptibilia elegit deus et ea que
non ſunt vt ea q̄ ſunt deſtrueret vt non
glorietur omnis caro in conſpectu e
ius · Non vult etiam dominus ꝙ ta
le altare ſcilicet prelatus gradus habe
at · id eſt ꝙ gradus conſanguinita
tis vel mundane nobilitatis atten
dat · ſed ſine perſonarum acceptione
et propinquorum affectione ad ſe re
ceptet · et ad eccleſie promotiones

omnes faciliter et indifferenter ad
mittat · deut. i. Siue ciuis ſit ille ſi
ue peregrinus nulla erit diſtinctio p
ſonarum · ¶ E Vel dic ꝙ al
tare ſignat eccleſiaſticas dignita
tes · ad quas ſcilicet non eſt per gradus
conſanguinitatis aſcendendum ·
nec per gradus nobilitatis fami
liaritatis vel temporalis poteſta
tis aliqualiter accedendum · quamuis
hodie multomagis placeat canti
cum graduum ꝙ quodlibet aliud
diuinum officium ¶ F Vel
dic ꝙ altare ſignat mentem hu
manam vbi ſacrificium laudis et
ſpiritus contribulati domino immo
latur · Lapides qui illud altare con
ſtituunt ſunt opera bona · ſectio autem
et politio que ſolum ad hec fiunt
vt videantur · cuius ſignum eſt · quia
fundamenti lapides qui videri non
habent nullatenus poliuntur · ſig
nat curioſitatem vel appetitum hu
mane laudis Vult ergo dominus
ꝙ altare ſuum id eſt conſcientia
viri iuſti lapides ſectos non habeat
id eſt ꝙ opera oculis hominum pla
centia non requirat · ſed potius de
terra et de inſectis lapidibus .i.
de humilibus ſine curioſa vanita
te operibus · altare huiuſmodi fi
at · Mathei ſexto · Attendite ne iu
ſticiam veſtram faciatis coram
hominibus vt videamini ab eis ·
¶ G Vel dic ꝙ altare eſt fi
des ad quam non eſt per gradus acceden
dum inequum ſcilicet gradus ma
ioritatis et minoritatis non ſunt
in trinitate ponendi · ſicut fecit ar
rius · qui poſuit patrem deum · et
filium creaturam · cuius turpitu
do apparuit inequum ſcilicet ſecundum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

hyſtoriam triptitaʒ conſtātinopo
lis in latrina venter ei⁹ crepuit
⁊ periit · vel turpitudo talium
.i. hereſis manifeſtatur et eorū vi
tuperium cōprobatur·

Capitulū decimū terciū· C A

PReceptum fuit in lege
q̄ ſerui poſtq̄ ſex ānis
ſeruiuiſſent in ſeptio
liberi gratis dimitterē
tur· ⁊ ſicut dicit̄ deut·xv· neq̄q̄
vacuos·ſed cū viatico ⁊ cū benedi
ctione dn̄i eorū ipſos dimittere te
nebantur· Vxorē aūt ſi quā a pri
cipio habuerāt poterāt ſecū ducē
⁊ etiā liberos ſuos quos vxor ſua
ſibi ante ſeruitutē poterat peperiſ
ſe·exod·xxi C Mor In ſcriptura
p numerū ſenariū intelr·labor et
operatio·exod.xxiii·Sex diebus
operaberis·Per ſeptimū vero in
telligitur quies et cōſolatio·Ge·
ij·Requieuit die ſeptimo ab ōni
opere·Per ſeruitutem vero deſig
natur vel culpe vel miſerie ſbiuga
tio·Ro·viii·Vanitati ſubiecta ē
omnis creatura·Dicamus ergo q̄
ſeruus eſt homo i mortali miſeria
conſtitutus · dn̄s ergo ſu⁹ mūd⁹
vel etiā ꝓpriū corp⁹ vel etiā tēpo
ralis dn̄s vel ꝑlatus · Iſtud ē er
go verū q̄ ſex ānis .i. q̄diu durat tē
pus laboris et opationis ſcʒ q̄diu
durat miſeria vite pñtis ·neceſ
ſe eſt q̄ ſeruus id eſt homo morta
lis ſeruiat domino ſuo id eſt ꝑlato
ꝓprio corpori ſiue mundo ·inq̄tuʒ
ſcilicʒ neceſſe eſt·q̄ corpis paſſioi
et mundi tribulationi·ꝑlatiq̄ʒ tē
poralis iuriſdictioni ſe ſubmittat

Veruntamen quando ſeptim⁹
annus id eſt quies mortis vl̄ futu
re vite venerit · tunc talis ſerui
tus ceſſabit·et ſpiritus meus et
animus a cunctis paſſionib⁹ car
nis et a cunctis mundi tribulati
onib⁹ liber erit.i.cor·xv: Creatu
ra liberabitur a ſeruitute corrupti
onis Talis ergo de ſeruitute mū
di et corporis per mortem exiens
duo debet attendere·vt ſcʒ viati
cum id eſt diuinam gratiam·ſeu
eukariſtiaʒ ſecuʒ habeat· et vt ve
ſtem qualem in mundo poſt bap
tiſmum attulit ſcʒ innocentiaʒ ſe
cum tollat·Cum quali enī veſte
innocentie mediante baptiſmo c
tingit ipſuʒ ingredi·cum tali ne
ceſſe eſt eum mediante pnītētia e
gredi·vt ſic ſcilicet egreſſus non
deuiet ab ingreſſu . Et vt bap
tiſmaleʒ innocentiā quā i igreſſu
habuit reddat per penitentiā in
egreſſu·deut·xviii·Benedictus
eris ingrediens et egrediēs· Vx
or āt ei⁹.i.gr̄a ſeu etiā culpa ſcili
cet cū filiis.i.cū opibus quos dū
i hac vita fuit habuit poſt mor
teʒ ſequet̄ iq̄tū ꝓpter gratiaʒ aut
culpā.i. vl̄ ꝓpter bō opa q̄ ꝓpt ma
la opa penā vl̄ pmiū aſſeq̄t·apo·
xiiii · Opera enim illorum ſequunt̄
illos C B Vl̄ dic q̄ ſeptim⁹ ān⁹
ē ſtat⁹ q̄etis et cōtēplatiōis·Sex
vero āni deſignāt ſtatū actiue vite ⁊
laboꝝ ſeu opatiōis·Sic ergo fit
q̄ oīs mēs de actiōis ſuitute eri
pit̄·qn̄ ad ɔtēplatiōis ſeptenariū
ꝑueit̄· vxor tn̄ ſua ſibi remanet
qn̄ pniſtia grā et caritas cū ſuis
filiis.i. cū bōis virtutibʒ et priorū
opm meritis ſecum manet· C C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Seruus hebreus debebat liber
abire ãno · vij · vt dictũ eſt ·
vxorẽ qꝫ ſuã quã habueãt ⁊ libẽos
cũ ſeruus factus fuit debebat ſecũ
ducere · Si vero dñs ſu⁹ ſibi vxo
rẽ dedẽat · illa cũ ſuis liberis debe
bat dño remanere · ¶ Mor · Sic
vere cũ hõ de mũdi et dyaboli ſer
uitute .i. de ſtatu peccati ãno · vij ·
.i. per · vij · ſacramẽta egredit
debet ꝑmain vxorem quaꝫ ãte ſer
uitutẽ peccati habuerat ſcꝫ gr̃tiam
et caritatẽ et eius liberos ſcꝫ bona
opera que habebat ante ſeruitutẽ
peccati · ſecũ trahere ad libertatẽ ·
et illis q̄ per ſeruitutẽ peccati mor
tuis fuerant operibus ſbiecta rẽ
miſſiois libere concedere dignitatẽ
Que tũc liberã ſeruo hebreo .i. xp̄i
ano reſtituũtur quãdo p ꝑnitẽtiã
a dyabolo eripiũtur · Vxorẽ vero
quã ſibi dedit dñs ſuus ſcꝫ dyabo
lus ſiue mũdus ſcꝫ carnis ↄ̄cupi
ſcentiam vl̓ quecũqꝫ opera mala
debet iſta dño dimittẽ · et liber
egredi et exiẽ · dicẽs dyabolo vel
mũdo illd · Mathei vicesimo · Tol
le qd tuũ eſt. ¶ D

Um ſeru⁹ hebre⁹ poſſet ãno
· vij · liber ẽgredi ſi vellet · ſi
ipe diligẽs dominũ ſuũ egredi nol
let · ſ magis in ſeruitute manere
vellet · debebat ad hoſtiũ tab̃naculi
corã dñs adduci et debebat p fora
ri auris ei⁹ ſubula ⁊ ſic fiebat ſer
u⁹ ei⁹ ſẽpitn⁹ ¶ Mor · Sic vere cũ
religioſus qui in ſeruitutẽ dm̄ in
trauit poſſit poſt ãnũ ꝓbatiois li
ber exire et veſtes et vxorẽ quaꝫ
prius habueãt .i. lib̃tatẽ et q̄cũqꝫ
bona ſecum portauerat reportare
Si tam̄ vult remanẽ i ſeruicio do

mini nec velit ad mũdũ retroirẽ
debꝫ applicari ad deos .i. ad ſãctos
prẽs et p̄latos q̄ debẽt eũ ad oſtiũ
tab̃naculi ſiſtẽ .i. ad ↄſideratiõeꝫ et
affectiõeꝫ igreſſ⁹ paradiſi inuita
re · aurẽqꝫ ei⁹ debẽt ſubula diuini
timoris per predicatiõem ſuere
et ſic emiſſo ꝓfeſſionis voto dẽt
ſeruũ⁹ ꝑpetu⁹ dei eẽ · deut · xv · Erit
ſacdotes dm̄ i religiõe ꝑpetua ¶ E

Ic videẽ ſupponẽ ꝙ cũ quis
caſu ł ſine delibẽatiõe occide
rit hõiẽ magis eẽ diuine occulte ꝓ
uidẽtie aſcribẽdũ q̃ꝫ malitie occidẽ
tis · Si q̃s pcuſſerit inq̃t hõiẽ vo
lẽs occidẽ eũ morte moriaẽ huiuſ
modi Si vẽo nõ ẽ iſidiat⁹ · ſ deus
tradidit eũ i maĩbꝫ ei⁹ · ↄ̄ſtituaꝫ
locũ vbi fugẽ debeat Ac ſi dicẽt ꝙ
tl̓is nõ debeat capitalr̄ puiri Vñ
videẽ ſupponẽ ꝙ de⁹ vtiẽ eo tãq̃ꝫ
inſtrumẽto · Quapropẽ vt ait iſte
debet carẽ iniuria vl̓ tormẽto · ¶ F

Ic pcipiẽ ꝙ ſi q̃s ſuãt⁹ fue
rit hõieꝫ ↄuict⁹ a noxa · morte mo
riaẽ Precipiẽ etiã ꝙ q̄ p induſtriã
ã p iſidias hõiẽ occiderit ab alta
ri dm̄ debebat vt moẽreẽ euelli
¶ Mor · Sic faciũt hẽtici q̄ ſimplices
dnõ ſuraẽ · vt p eos i ſuitutẽ pccã
deꝑmãẽ Qd etiã de aliys mal̓ ſug
geſtoribꝫ p̄t dici · q̃les ſũt vetule
ruffiãe · q̄ verb̃ et iductõibꝫ ſurãẽ
iuuẽculas caſtitati · ⁊ ſubiciũt vo
luptati · ij · thi · Per blãdos ſmo
nes decipiũt mẽtes innocẽtiũ · Jo ·
x · Fur nõ venit n̄ vt ſuẽẽ Altare
etiã .i. ſtatus eccĩaſticus · nõ dẽt a
correctione ſeu a punitione homi
nem eripere · qui fratrem ſuum .i.
ꝓpriũm ſpiritũ vel ꝓximũ p ma
la exẽpla ↄſueuit pimẽ ⁊ ẽmialiẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

[illegible] non enim debet ab
altari.i.a ſtatu eccleſie eici et euel
li et ab eccleſiaſticis beneficijs deſ
titui·luca teſtante qui ait·Depo
ſuit potentes de ſede et exaltauit
humiles G

SI quis habebat bouē cornu
petā debebat eū recludē Ali
as ſi hominē occidēt reus teneba
tur·bos vero lapidibus obrui mē
batur·Talis bos eſt malus ſubdi
tus et diſcipulus ꝓteruꝰ et ceruí
coſꝰ quē ꝓtecto dn̄s ſuꝰ ſcꝫ p̄latꝰ
et iudex debet recludē infra clau
ſtrū laqueoſqꝫ ſtatutoruꝫ regula
rium·vel etiam ſi ſit neceſſe in bo
no et forti carcē ne noceat coherēē
Si vel ſuis malis exemplis et fac
tis aliis nocuerit·vel ſpiritualiť
vel tēporaliter occiderit ſcādaliza
uerit vel leſerit·dominus eius
ſcꝫ iudex vel p̄latus de peccato te
nebitur·et a deo qꝛ ipſū nō reclu
ſit ā manu tenuit punietur·Ipē
vero bos cornupeta.i.malus ſbdi
tus lapidibus obrui.i.temporali
ter et etnaliter caſtigari nichilo
minus ꝓmeretur·exemplo·hely
.i.Regū·iiij·qui ꝓ filiorū ſuorū cri
minibus eſt punitus·Bene tali
domino dicetur dominꝰ loqui·e
zechi·xviij·Ipſe iniquus in iniq̄
tate ſua morieť Animā āt eius de
manu tua requiram H Vel
dic ꝙ talꝭ bos eſt mulier cornuta
ceruicoſa et ōrta q̄ vagari et diſ
currere delectatur·vt aſpiciētes
pulchritudineꝫ malꝭ temptationi
bus et cōplacētijs ſeruātur Debēt
ergo taliū parētes vel mariti de
bent tales recludere Et ne diſcur
rant ꝓ libito ad feſta et cōuiuia vi
cos plateas et ſpectacula coherēē
Alias ſi quis per ſuas temptatio
nes ſpiritualiter occiditur·apud
deum tenebuntur·Ipſa vēo bos
mala ſcilicꝫ et fatua mulier etne
dāpnationis lapidibus obruetur
I Si q̄s mulierē p̄gnātem p
cutiebat et abortiri faciebat tene
bať noxe·q̄ꝰtum maritꝰ ipſiꝰ ex
petiſſet·Sic vere ſi q̄s verbis vel
factis percuſſerit ꝯſciētiā mulieris
pregnātis.i.alicuiꝰ ſimplicis fetu
boni ꝓpoſiti impregnati ꝓtūqꝫ boi
opis īpedierit et aborſū peccati p
curauerit tenebiť de peccato et iux
ta mariti.i.prelati vel ſuperioris
arbitriū iſte tenebiť in foro ꝯſci
entie ſoluere et ſatiſfacere p peni
tentiam de delicto·Magnum em̄
peccatū eſt ſimplices ſcandalizare
et fetū boni ꝓpoſiti qđ cōcepint e
necare·Mať·xviij·Si quis ſcāda
lizauerit vnuꝫ de puſillis iſtis mi
nis.qui in me credūt expedit ei
vt ſuſpendať mola aſinaria ī col
lo eius et ſubmergať in mare id
eſt neceſſe eſt ei ꝙ mola diuini ti
moris prematur·et vt i mare.i.ī
amaritudinem penitentie ſubmer
gatur K Si quis foderit
foueaꝫ vł aperuerit ciſternam et
non operuerit eaꝫ cecideritqꝫ bos
vel aſinus in eam·reddet q̄ fecit
foueaꝫ p̄cium iumentorū·Ciſter
na vel fouea eſt peccatū qđ dato
ꝙ nullus debeat facē·ſi tm̄ fecerit
ipſum debet abſcondere et celare
et a conſpectu hoīnū ne ſcādalūľ
malū exēplū piat opire·Qđ ſi ꝯ
trariuꝫ fecerit foueaꝫqꝫ ꝓpeꝝ pec
cati publice reuelauerit et ciſter
nam alterius delicti diffamando et

et detrahendo aperuerit· et ei⁹ oc
caſiõe et ſui mali oſtenſione alteri
us bos vel aſinus.i. aliq̄s ſimplex
intus ceciderit.i.ex eius exemplo
deliquerit·mortis ⁊ dampnatiõis
ipſius reus erit· Jlle enim qui fo
ueam apertam dimittit.i.qui pec
catum publice facit·non ſoluꝫ te
netur de peccato quod cõmittit·ꝑ
mo etiā de peccato qđ ex eo ⁊ occa
ſione ipſius alius homo fecit· vti
le ergo nõ ſolū pccā nõ facere·ſed
etiam ſi facta ſūt ipa in cõſpectu
hominū ne forte ſcandalum pari
ā̄t opiē· Bene ergo dicitur·apo·
xvi· Beatus qui cuſtodit veſtim̄
tum ſuum ne nudus ābulet· Nõ
tamen non faciunt m̄lti·qui pec
cata ſua non ſoluꝫ n̄ opiunt neqꝫ
celant·ymmo ipſa ex induſtria
publicant atqꝫ iactant· Yſa·iij·
Peccata ſua ſicut ſodoma predica
uerunt nec abſconderunt·

Vel dic ꝙ ciſterna eſt ſacra
ſcriptura vel fides noſtra cuius
ſcilicet interiora ſecreta non dēt
predicator bobus et aſinis .i.ſim
plicibus aperire·ſed potius ꝑ ſim
plicem expoſitionē̄ꝫ aliqualit̄ op
ire·alias ſi ꝑꝑ ſcrupulū erroris i
bi pclitent̄ atqꝫ cadāt·de morte
et dāpnatione eoꝝ tenebit̄· Qui
ſcꝫ occaſioneꝫ delinquēdi ipſis de
diſſe videtur· Predicator ergo vl̄
doctor dēt ſcđm·p̄s·opire celum
nubibus et dare terre pluuiam·
non eſt enim tutū ciſternā fidei ta
libus apire·et de ſecretis dei corā
eis diſputaē·ymmo primo neceſ
ſe eſt cū quodā opculo ſimplicis
doctrine talibus predicare·iuxta
illđ .i.Coꝛ·iij· Tāq̄ puul'i cristo
lac dedi vob̄ edere nõ eſcā

Si bos alicuius bouem alteri
us occiderit vendetur bos vi
u⁹· Et precium eius cū cadauere
bouis mortui int̄ vtrūqꝫ dn̄ꝫ diui
det̄· Sic v̄e ſi ſbdit⁹ vni⁹ ſbditum
alteri⁹ offēderet·debēt duo dn̄i ꝯ
muit̄ ſine acceptiõe ad iuſticiā fa
ciēdā intēdē·cadauēqꝫ .i.illū q̄ leſ⁹
ē ꝑ cõeꝫ ꝯpaſſionē inter ſe diuidē
illū vero q̄ leſit debēt vendē.i.pu
nitioni ſbmittē·et etiā de ꝯmuni
cõſēſu pcū mortis vl̄ leſioīs alteri
us int̄ ſe ptiri et ī exactiõe iuſticie
ꝯmuit̄ ꝯſentiē· Quia reueā duo
dn̄i pricipes vl̄ plati vtrūqꝫ factū
ſcꝫ ꝯpaſſiõeꝫ a pte paciētis·iniuriā
ꝑ puitiõeꝫ a pte faciētis dn̄t cõit̄
ꝓſeq̄ ⁊ ad cõeꝫ executiõeꝫ iuſticie ꝯ
muit̄ incliari Jlle vēo cui⁹ ē bos
cornupeta.i.ſbdit⁹ q̄ fecit iiuriā n̄
dēt ipꝫ defēdē·ſ; vēditioī ⁊ puitiõi
ſe et ſua exponē· vn̄·aug̃· Dicit
ꝙ iuſticia comunis eſt virtus·

Capitulum decimū quartū

Cum quis furari venie
bat nocte· Si deprehē
debatur et vulneatus
moriebatur percuſſor
de homicidio non tenebatur Si ve
ro fur volebat de die fuāri ſi quis
eū occiderit debebat tāq̄ hoīcida
puniri· Exo·xxij· Et ſic appaēt ꝙ
min⁹ pcāt furi nocťno q̄ diurno·
et ꝙ magis pueilegiat̄ public⁹
latro q̄ occultus Mor Sic ve
re cuꝫ inter nos ſūnt multi ſpiri
tuales fures ſcꝫ detractores q̄ fu
rātur famā· homicide q̄ furāt̄ ꝑ
ſonā·raptores qui ſubſtantiam·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

heretici qui furantur fidem vel ho
minem. Iſtud eſt verū ꝙ magis
ſunt reprehēſibiles illi qui occul
ti ſunt ꝙ̄ illi q̄ ſunt manifeſti. Et
ſic dico ꝙ magis eſt vituperabilis
detractor occultus ꝙ̄ īiuriator ma
nifeſtus. quia ſicut dicitur. Eccles.
x. Quēadmodū ſi mordeat ſerpēs
in abſcondito. nichil eo min9 ha
bet qui occulte detrahit. Itē rap
tor abſconditus ſicut ē vſurari9
vel exactor dn̄s vł p̄latus qui ſcȝ
caute. i. ſb̄ ſpe iuſticie aliena rapit
ē magis vitupabił ꝙ̄ raptor pub
licus. Item homicida ſecretus
ſicē eſt ille qui occidit veneno. ꝙ̄
ali9 aptus Itē occulte nocens ve
lut heretic9 ꝙ̄ q̄cūqȝ infidelis vel
peccator notorius Itē ꝓditor incog
nitus. ꝙ̄ quilibet notorius inimi
cus. Quia breuiter illi a quibȝ n̄
p̄t caueri. et q̄ ſcȝ neſciūtur eē ini
mici. et q̄ ꝓprie de nocte furāt nō
de die. i. qui nocēt abſcondite nō
aperte ſūt magis piculoſi. et ideo
debent magis eſſe deo et homini
b9 odioſi. et ideo de iſtis dicitur
Iere. ix. Pacem cū amico ſuo lo
q̄tur et occulte poīt ei īſidias. B

Tē ibidē dicitur ꝙ ſi quis
voluerit ſpinas cōburere et
poſuerit ibi ignē. et ignis egreſſ9
ſegetes ſeu ſpicas cōbuſſerit. dāp
num qui ignē poſuit emēdare de
bebit. Sic vero ſi p̄latus vł iudex
vult ɔburēre ſpinas. i. peccatores
punire. ſūme debet caue ne ignis
correctionis metas iuſticie trāſcē
dat. et ꝙ ſegetes cuȝ ſpinis. i. iu
ſtos cū peccatoribus non īuoluat
Melius ē enī mał parcere ꝙ̄ bonos
cū malis īuoluere. Mat. xiii. Ne
forte colligētes zizaniā eradicetis
ſimul et triticum. C Vł
dic ſpine ſunt vitia que ſi conbu
rere et euellere cum igne correcti
onis cupias. caue ꝙ correctionis
terminos non excedas Alias enī
ſegetem virtutis poſſes in eo per
deſperationem comburere. et ſic
dominus eius id eſt deus dāpnati
onis ſue dampnum poſſet a te re
petere. et ſic te oporteret de dāp
natione eius per exceſſum correc
tionis p te facte in die iudicii reſ
pōdere. Quinymo melius eſſet a
liqua vitia in homine dimittere
quam ipſuȝ nimis aſpere corrigē
do ad deterius prouocare. allega
vt ſupra. D

SI quis alteri mutuauerit ł
ɔmodauerit vel p̄cio cōdux
erit aliquid. et preſente domino
rei illud debilitatū fuerit vł aliq̄
liter peioratum non tenebatur q̄
mutuo acceperat emendare. Si
vero preſens non eſſet domin9 di
cte rei. tunc reſarcirē dampnū mu
tuarius tenebatur. Iſtud po
teſt allegari ꝙ cuilibet poteſt eſſe
cura de re ſua. et ꝙ magis pu
nitur ille qui ſcienter et preſēcia
liter permittit rem ſuaȝ dampni
ficari ꝙ̄ qui abſenter et ignoran
ter. E Vel iſtud a quibȝ
dam exponitur moraliter Sic enī
deus accōmodat rē ſuam ſcilicet
hominem ſubditum cuilibet p̄la
to ſub tali pacto ꝙ eum debet cu
ſtodire et de anima ipſius reſpōde
re Iuxta illud. iii. reg. xx. Cuſto
di virum iſtum. quia ſi lapſus fu
erit aīa tua pro anima eius Ve
rumptamen ſi iſte cōmodatarius

.i.prelatus facit tantūm ꝙ domin9
ſit preſens. vtpote quia timorem
domini incutit in cor ipſius pecca
toris. et annunciat ei vitia et vir
tutes. et etiam ipſum admonet ne
delinquat. ſi tunc contingat ipſā
rem .i. ipſum ſubditū per vitia de
fenorari. non tenebitur iſte pre
latus iſti preſenti domino .i. ipſi de
o ſic malo ſbdito preſentato. nec
de anima ipſius tenebitur reſpō
dere Si vero iſta res ſic commiſſa
.i. ſubditi anima periclitatur p vi
tia domino non preſente .i. deo per
ipſum prelatum ſubdito non pre
ſentato vel timore ipſius non in
cuſſo. vtpote quia prelatus eum
non docuit. nec redarguit. nec cor
rexit. tunc reuera tenebit᷑. et ad
emendādū .i. ad penitendū vł hic
vel in inferno cogetur. ezech. xix.
vbi dicitur ſic. Si dicente me im
pio morte morieris non annuncia
ueris ei. ipſe ī iniquitate ſua mo
rietur animam autem eius de ma
nu tua requiram. Si vero annū
ciaueris ei ipſe in iniquitate ſua
morie᷑. tu āt aīmā tuā liberaſti ¶ F

Dominus precepit ꝙ ꝑmicie
et decīe oīuū fructuū nroꝝ
eidem offerātur. Decimas inquit
tuas et ꝑmicias tuas non tardab
offerre. Decimā ergo ptem debe9
dño dare. nouem vero ptes pote
ramus nob̄ licite retinere Primi
cie ſignificant bonoꝝ opū inchoa
tionē. denarius q̄ eſt numerus p
fectus deſignat opū complemētū
et perfectonē. Nouenarius aūt
q̄ denariū nō attingit ſignat ip
fectōez Mor. Igit᷑ dico ꝙ ꝑmi
cie et decime rerū noſtrarū .i. ichoa
tio et ꝑfectō bonoꝝ opū deo ſunt
offerēde. et eidē penitus aſcriben
de. qꝛ reuera nullus pt vel bene ī
cipe a bn̄ pficere. niſi a deo fuerit
ſibi datū Vnde apoſtolus phi. ij.
Deus eſt qui opatur in nob̄ et vel
le et pficere. Cuius contrarium
credit pellagius qui dicebat ꝙ hō
poterat inchoare et dn̄s conſūma
re. ita ꝙ iſte q́ dabat deo decīas
ꝑmicias non offerebat. Cum tn̄
leuiti .i. dicatur ꝙ caput cū cauda
hoſtie .i. principium et finis ī ope
ribus deo dēt offerri et deo ꝯbui
et aſcribi. Quia ſicut dicitur. ro.
ix. Nō eſt volentis neqꝫ currētis. ſ
dei miſerantis. Vn̄. philip. i. Qui
cepit ī vob̄ opus perficiet. Noue
narium numerū .i. imperfectionē
noſtrorū operum nob̄ retineam9
et nob̄ aſcriba9. decimam vero .i.
complementum et perfectionem
coram domino offeramus. vnde
deutero. duodecimo. Offeretis ho
locauſtum domino. decimas et ꝑ
micias. ¶ G Precepit doī
nus offerre ſibi omnia ꝑmogeīta
animalium. ſeptem tamen dieb9
eſſe debebant cū matre ſua. die
aūt octaua debebāt domino offer
ri. Si vero eſſet animal immūdū
ſicut eſt aſinus: debebat cum oue
hui9 ꝑmogenitum cōmutari. Si
vero ille cuius eſt ꝑmogenitum a
ſini redimere et commutare nole
bat ſtatim ipſum aſini ꝑmogeni
tū interficere vł necare debebat
Vnde. exod. xxxiii. Primogenitū
aſini mutabis oue. ꝙ ſi non rede
meris īficies. Mor. Per ꝑmo
geīta noſtra poſſū ītellige bō opa
que pro eo ꝑmogenita nr̄a dicūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

quia hereditas eterne glorie tali
bus operibus ſicut veris et ꝑmo
genitis heredibus debetur· Talia
ergo primogenita id eſt bona op
a noſtra debent deo offerri id eſt
ad laudem dei et gloriam ordina
ri· Si autē contingit ꝙ habeam⁹
primogetum aſini .i. aliud bonū
opus qd habeat aliꝗd aſininitatē
vel ſtoliditatē admixtã vtpote
quia factum ē īdiſcrete · vl' cū ali
cuius vane glorie intētione ꝓcul
dubio nos tenemur ipſū redimē
.i. cū bono et ſimplici opere cōmu
tare· a bonā ouinam et ſimplicē
ītentiōē illi appone et ſic poterit
illud qd aſininū fuerat domino ꝯ
placere· Si ipſū cōmutaē nolueri
mus ipm debem⁹ ꝓ certo interfice
re .i. penitus ſubmouere debemus
verbi gratia· Si quis ieiunat vel
aliud bonum facit ad vanā glo
riam· illud eſt primogenitum aſi
ninū a ſimplex ītentio appoitur
Si vero mala et inanis intentio ſb
mouetur· tūc aſini ꝑmogenitum
cū oue ſpūalit̄ cōmutat̄ · Si vero
malam ītentionē tollere tēnuit:
tūc ſuū aſininū ꝑmogeitū .i. bonū
op⁹ ſtolide et inaniter factū redi
mē non dignat̄ · Qua ꝓpt̄ iſtud
opus tanꝗ in nullo meritoriū et
penitus nichil valēs debet īterfici
.i. deſtitui et ꝯfundi et apud deū
et homines ꝯdēpnari: Quia reue
ra aſinus nō ē offerēdus ñ muta
tatus cū oue · nec bonum op⁹ cū
mala intentione vel ſine diſcreti
one factū deo placet · niſi fulcia
tur bona et ſimplici voluntate · q
ſcilicet per ouem in ſacrapagina
deſignatur· Vñ dicit̄ de aīas Iob
vltimo · dederūt ſibi vnuſquiſꝗ o
uē vnam ¶ D Vel dic ꝙ ꝑmo
geniti prelatorū ſunt ſbditi quos
debent ꝑ bō exempla opa et docu
mēta deo offerre· Si vero habent
aliqd ꝑmogenitū aſini .i. aliquem
malū ſubditū · ipſi ꝓ certo debent
eū ꝓ viribus cū oue mutare .i. bo
nū ſimplicē efficere ꝙ ſi nequeāt
debēt eū interficere .i. dure corrige
et punire· Vel etiam ſi ſua enormē
exigāt ipſū debēt occidē vl' carce
ri mācipaē · vñ · ſup̄ · dicit· Malefi
cos non pacieris viuere · qui ſua
ſtulticia et malitia noluerit cōmu
tari vt poſſit ſpiritualiter domio
immolari et digne ad ipſius ſerui
cium applicari · ſicut de cananeis
dicitur· Sapi. xij · Nam ñ qua eſt
nacō eorū et naturālis malitia illo
rū et nō p̄t mutari imppetuū· I
Vl' dic ꝙ ſi aliquis ꝑor vel religi
oſus habeat ꝑmogeitū aſini .i. ali
quē malū ſbditū vel ſociū debet ſi
p̄t ipſū mutaē cū oue .i. cū alio ſim
plici vl' honeſto · Qd ſi p̄lat⁹ ſupe
rior nolit facere · tūc p̄t ad eius
interfectionē .i. ad ei⁹ rigoroſam
punitiōē a correctiōē vacaē Tu
ti⁹ em̄ ē ſi poteſt ꝙ de eo ſe expedi
at · qd ſi nō poſſit · neceſſe eſt ꝙ ſu
am aſininitatē confundat ¶ R

Domin⁹ precepit ñ ꝯmedi car
nē q̄ a beſtijs fuerit p̄guſtata
ſꝫ caib⁹ relinquēdā Nō comedetis ī
q̄t carnē q̄ a beſtijs fuerit p̄guſtat i
Per comedere ī ſcripturā ītelligit̄
imitacō· Ille enim alium comedē
dicitur· qui vitā et exempla ipſi⁹
ſibi mētalit̄ incorpat · et qui mores
ipi⁹ imitat̄ · Per beſtias ītelligūt̄
mot⁹ brutales a carnales· ꝑ cāne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vero intl'r pſona luxurioſa. Ergo
caro .i. carnalis a luxurioſa pſona
quā beſtie .i. mot⁹ carnales p lux
uriam ſuffocauerūt et ſpūalit' occi
derunt nō debet a nob̄ comedi .i.
per imitationē recipi et aſſumi.
Quinymo talis perſona debet ca
nibus .i. alijs peccatoribus comedē
da et imitāda reliq̄. a caib; etiā .i.
īferni demoībus ɔmēdari. Et re
uera iſtud eſt verū; ꝙ t'les ſic car
nales et īmūdi nō ſūt digni mā
ducari .i. amari vl' imitari ab homi
nib; ſ; poti⁹ a beſtijs et a canibus
q; ſc; moēs eorū n̄ ſunt rationabi
les ā hūani. ſ; poti⁹ beſtiales īuti
les et canini. iiij. Re. ix. Caēs cōe
dēt ieſabel ī agro iezrahel. Vl' dic
ꝙ beſtie ſūt heretici vl' alij peccato
res q̄ ſi quē; attrectauerīt et cor
ruperint n̄ ſūt digni ab alijs mā
ducari ac̄. vt̄ ſupra. ⟦M⟧

Cum omnia pmogeita eēnt
dn̄i. ɔceſſit dn̄s ꝙ q̄dlibet a
nimal pmogeitū poſſet. vij. dieb⁹
cū mr̄e ſua eē. Octaua aūt die ip̄;
p̄cepit ſibi adduci et reddi. ⟦Mor⟧
Septē dies ſignāt vitā p̄ſente; q̄
ſc; ſeptē dierū circulo voluit̄. Oc
taua vero dies tēpus ē futuri ſecu
li vbi ſcilic; corpū reſurrectio cele
bratur q̄ in octaua etate cōplebi
tur ſicut et criſtus octaua die re
ſurrexiſſe ꝓbatur. Ergo cū ōnia
pmogenita .i. omnes iuſti deo de
beant immolari. et ſibi ſpiritualī
ter dedicari. iſtud precipue fiet ī
octaua die in reſurrectione. quā
do ſc; corpora a aīe ſimul glorifica
buntur. Septem enim diebus .i.
per decurſum ſeptem etatū cum
matre noſtra id eſt cū mūdo viui

mus. In octaua vero die .i. ī futurā
reſurrectione cū domino erimus
⟦M⟧ Vl' dic ꝙ octaua dies ſignat
circūciſionē vitiorū. ſc; penitētia;
ī qua ſc; homo deo offertur a red
ditur. q̄ per ſepte; dies .i. p ſeptē
peccata cū matre ſua .i. cū mundo
moābitur. Quia ſcilicet niſi homo
ſepte; dies id eſt ſeptem peccata
mortalia. quibus ſuit cum matre
ſua id eſt cum mundo tranſierit
et ad octauam diem id eſt ad cir
cūciſionem penitentie attigerit. of
ferri deo tam in eccleſiaſticis ꝓmo
tionibus q̄ȝ in celi prelationibus
nō poterit nec debebit. Leuit̄. xij.
Septe; diebus erunt ſub vbere. o
ctauo offerri potuerunt domino
⟦O⟧ Vl' dic contra nimis iuue
nes qui non ſunt promouendi l'
in ſtatu eccleſie quouſq; ſeptenari
um virtutum compleuerint. et o
ctauam id eſt circumciſionem pe
nitentie attigerint offerendi.

Capitulum decimū quītū ⟦A⟧

PRecepit dominus ꝙ
ſi aliquis inuenerit a
ſinum vel boue; ini
mici ſui errātē deb;
eum reducere. Si
vero in foueam cecidiſſe reperiat
debet ipſum ſubleuare. exo. xxiij
⟦Mor⟧ Inimicus noſter
eſt dyabolus vel peccatum. Mat
xiij. Inimicus hō hoc fecit. Bos l'
aſinus ſignat peccatore;. qui ſci
licet quandoq; dicitur errare a
veritate quando per ignorantia;
vel infidelitatē peccat. quandoq;
dicitur eſſe in fouea quando ſc; p

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

profūndam obſtinationē delin
quit · Si quem ego talem bouē vł
aſinum id eſt ſi quem dyaboli ſer
uum vł peccatorem erroneum vł
in vitiis ꝓfundatum videremus
ipſum a vitiis liberare debemus ·
et ad bone vite ſemitã reducere
Quia ſcilicet exemplis moītis et
inductionibus ipſum debemus de
fouea vitiorum eruere et ad viam
reducere veritatis · B
Vł dic ꝙ talis fouea eſt mala mu
lier · ꝓū · Fouea profunda os alie
ne cui iratus eſt dominus incidet
in illam · Talibus ergo ſic infoue
atis et in peccato luxurie conſeruã
tis et obſtinatis debemus compa
ti et eos iuuare ꝑ viribꝫ · ꝙ poſſit
ad viam ſalutis reuerti · prouƀ ·
decimo quarto Erue eos qui ducū
tur ad mortem C
Multa particularia iniuncta
ſunt filiis iſrahel tã affirma
tiue ꝙ̄ negatiue · et ideo hic dicit
ſic · Ter in anno apparebit omne
maſculinum tuum coram domino
deo tuo · Tribus vicibus per ſin
gulos annos michi feſta celebrabi
tis · nō immolabis ſuper fermen
tum ſanguinem victime mee Nō
coques hedum in lacte matris ſue
Non apparebis in conſpectu meo
vacuus Moꝛ Talia mandata
ſpiritualiter dantur nobis · deus
enī vult ꝙ ter in anno corã ipſo
compareamus · ſcilicet in contriti
one cordis · in confeſſione oris · in
ſatiſfactione operis · de quo dicit
ſupra · Exodi quinto capitulo
Viam trium dierũ ibimus et ſa
crificemus domino · Item ꝙ tri
bus vicibus ſibi feſta celebrem⁹
ſcilicet in fidei ſinceritate · ī carita
tis veritate · et in ſpei iocunditã
te · vnde Eccleſiaſtici · In trib⁹ be
neplacitum eſt ſpiritui meo · Itē
neceſſe eſt ꝙ ab hoſtia domini .i.
ab immolatione bonorum operũ
noſtrorum fermentũ hereſis ma
licie et ypocriſis auferam⁹ · et ꝙ
hedum id eſt animum noſtrum in
lacte matris ſue id eſt in oblectati
one carnis et concupiſcentie non
coquamus · Vel ſi vis dic ꝙ hed⁹
eſt criſtus qui ſcilicet in lacte ma
tris id eſt in iuuentute non debe
bat decoqui vel occidi · ſed temp⁹
debuit virilis etatis potius expec
tare · vnde ipſemet dicit nondũ
venit hora mea Vel dic ꝙ̄ hedi
id eſt religioſi non debent nimis
iuuenes ad religionẽ adduci ſꝫ
quouſqꝫ habeant diſcretionẽ · ꝙ
vacui virtutibus coram domino
nō appaream⁹ · ſed ꝙ ſemper ple
ni et opulenti virtutibus et meri
tis perſiſtamus · Ruth · tercio · No
lo te vacuam reuerti ad ſocrũ tu
am · D
Promiſit domin⁹ populo da
re ductorē angelū dicens ſic
Ecce ego mitto angelum meum
qui precedat te et cuſtodiat in vi
a et introducat in locum quẽ pa
raui · obſerua eum et audi vocem
eius · nec contempnendũ putes
quia non dimittet cum peccaue
ris · et eſt nomen meum in illo ·
Si autem audieris et feceris que
ego loquoꝛ inimicus ero inimicis
tuis · et affligam affligentes te ·
Quamuis iſtud poſſit intelligi
de criſto qui eſt angelus teſtamēti
et etiā magni cōſilii āgel⁹ appellat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pro eo q̄ a patre̅ miſſus ī mūdū
fideles cuſtodit et eoſdē ad padi
ſum preceſſit et eos ibi virtualit̄
introducat. ad p̄ſens tamen per ā
gelum intelligo prelatum angeli
cum et deuotum. qui ſcilicet a de
o datur et mittitur vt ipſe ſuum
populū exemplariter precedat.
v̄tualiter cuſtodiat. et ad locum
paratū .i. ad padiſū finaliter īdu
cat. Quia reuera talis angel9 dēt
eſſe a deo miſſus et datus. nō af
fectione vel ſymonia pcreatus.
Debz etiā populū p̄cedere .i. ī oīb9
virtuoſis operibus exēplariter an
teiē. Debet īſup populū ab adūſis
.i. a demonib9 hereticis et tirānis
defendere. et viam ſalutis oīm p̄
parare. et ſic ipſos ad paradiſum
introducere. et ſuis monitis et p̄
dicationibus necnon ſuis deuotis
orationibus celeſte habitaculū p
curare. Malach. iij. Ecce ego mit
to angulū meū q̄ preparabit viā
añ faciē tuā. Et ideo pro certo iſte
angelus .i. p̄latus angelicus debet
a populo obſeruari. vox ei9 cū re
uerentia audiri et nullo mō cōtēp
ni. ſed ſibi humiliter obediri. No
men em̄ dei in ipſo eē dicitur. ī q̄
tum perſonā dei repreſentat. et ī
q̄tū ob dei reuerētiā eidez obedit̄
in p̄tū cū q̄s peccat ad puniendū
crimia ordiat̄ nō dimitte īq̄t cū
peccauerīs. Iſta eſt etiā cōcluſio
q̄ cum populus bene audit āgelū
iſtum preceſſorem .i. cū quis bene
obedit et reuētur ſuū p̄latū et re
ctorem. deus efficitur inimic9 ip
ſius inimicis. eūq̄ ab afflictiōe li
berat et tuetur ab affligentibus
a iniquis. bene ergo docet apoſtō
lus. coll'. ij. Filij obedite parenti
bus id prelatis veſtris hoc em̄ iu
ſtum eſt. C Cū filijs iſrahel fu
erat pmiſſū. q̄ terras euei et ge
thei et cananei et aliorū infideliū
adire et ocupare poſſent. Super
omnia preceptum eſt eis. vt de
os eorum nō colerēt. a vt fedus
cum eis non inirent. neq̄ opera
eorū n̄ facerēt. Sed q̄ lucos deos
et ſtatuas eorū deſtruerent et de
lerent. Sic reuera cū cōtingit q̄
filij iſrahel .i. boni clerici vel religi
oſi ad terras cananeorū .i. hominū
peccatorū deſtinantur vt pote q̄a
ad aliud officiū vl' beneficiū iter
ſeculares promouentur ī quo ne
ceſſe eſt cū ſecularib9 viuē et eo
rum negocia gerere et ipſoꝝ ɔſor
tia frequētaē. ſūme cauere debēt
ne deos taliū id eſt vitia que colūt
velīt colere et opera eorum facere
et eis ſe federe male ſocietatis
iungere vel ligaē. Quinymo iſti
debent deos eorum id eſt vitia de
ſtruere et eos mediante iuſticia
ſubmouere. Quod tamen eſt con
tra multos predicatores qui mit
tuntur ad cananeos id eſt ad pec
catores delendos et corrigendos a
conuertendos. qui tamen deos e
orum adorant id eſt vitia eorum
diſſimulant. opera eorum faciūt
ita q̄ quantum ad auariciam et
adulationem ipſis ſecularibus de
teriores ſiunt. fedus cum eis ine
unt. inq̄tum nichil aliud q̄ diui
tum familiaritatem querunt.
Oſee duodecimo. fedus cum aſſi
rijs iniuit et oleum in egipto fere
bat. C Item dic de prin
cipib9 criſtianis qui non curant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cananeos id eſt tirannos eradicarē
ymmo ſtudent ſē eis confederare
et eiſdem in omnibus complace
re per ſuorum nepotum matrimo
nia ſe cum eis familiariter colliga
re. Exodi viceſimo tercio ¶ G
Dicat dominꝰ iſrahelitico popu
lo ꝙ eius hoſtes non intende
bat ſtatim vno anno delere. ne foꝛ
te terra in ſolitudinē redigeretur
et beſtie contra eum multiplicarē
tur ſicut etiam dicitur. Iudic. p̄
mo. Dominus totum populum cā
naneum a facie filiorum iſrahel de
lere noluit vt in ipſis filij iſrahel
ad vſum armorum exercitaren
tur. Sed hic p̄cepit vt ſub tributo
viuē cogerent. Mor. Per hoſtes
tribulationes intelligo. qui ſcili
cet continue nos moleſtant. per
beſtias motꝰ carnales ⁊ aſininos
qui brutaliter nos infeſtāt. Iſtō
eſt ergo verum ꝙ de terra noſtra
ſcꝫ de corpore deus hoſtes noſtros
ſcilicet mundi tribulationes peni
tus et ſubito nō euellit quinymo
ipſas nobiſcū viuere et manere
permittit. quod vtiqꝫ facit ne be
ſtie carnaliū motuum et tempta
tionum contra nos creſcant et ne
virtutum ſolitudo et carentia ī ter
ra noſtri corporis inualeſcant Cō
ſtat enim ꝙ cum quis ſine tribu
latiōe et ī proſperitate viuit. ter
ra ſua id eſt perſona ſua. ad ſolitu
dinem et ſterilitatem virtutum
faciliter tendit. et beſtia eū deuo
rat id eſt carnis temptatio ipſiū
faciliter corrumpit ⁊ inuadit. ita
ꝙ dyabolus dicit illud. deutero.
triceſimo ſecundo. Dentes beſtia
rum immittam in eos cum furorē
trahentium ſcilicet in terram ſer
pentiū. Vtile eſt ergo viro iuſto
habere tales hoſtes ſcilicet mūdi
tribulationes. vt in eis exerceat̄
et ne p̄iores hoſtes ſcilicet beſtie
id eſt carnis beſtialitates et immū
dicie contra eum augmententur.
ideo in. ps. dicitur. Multe tribu
lationes iuſtorum ¶ H
Vel iſta poſſunt allegari ꝙ meli
us ē promouere malos q̄ nullos
et in terra promiſſionis id eſt in
eccleſia cananeos id ē peccatores
ad tempus dimittere q̄ beneficia
vacua relinquere Quia ſcilicet be
neficia in ſolitudinē rediguntur
quando ſine cultore diucius dimit
tuntur Paulatim etiam et ſucceſ
ſiue debent mali de eccleſia eici. q̄
ſcilicet melius eſt ibidem malos
miniſtros ad tempus dimittere ⁊
eorū vitia ſub diſſimulatione trā
ſire: q̄ miniſtris eccleſiam totalit̄
viduare. Quod vtiqꝫ eſt contra
multos prelatos qui ſcilicet bene
ficia vacantia diu dimittunt pro
eo vt aiunt quia nullum dignū
inuenire poſſunt. ita ꝙ propter
defectū rectoris ipſa beneficia de
ſtruuntur et pereunt ¶ I
Vel dic ꝙ cum filij iſrahel id eſt
viri contemplatiui et iuſti vadūt
ad occupandum terram ſuam id
ē ad domandum et ſubiugandum
carnem ſuam . tunc dominus ho
ſtes eorum id eſt carnis tempta
tiones non ſolet ſtatim delere in
eis. vt ſic poſſint cum humilitate
et conſideratione proprie fragilita
tis abſqꝫ preſumptionē et confidē
tia ī proprijs viribus ī timore dei
viuere et virtutem ſue conſtantie

contra eas exercere · quia ſcilicet
nulla virtus ſine hoſte regnat · ip
ſos hoſtes id eſt ipas carnis tēpta
tiones vult cum eis ſub tributo ꝛ
ſubiectiōe viuere et manere · Ge
nīj · Sub tē erit appetitus tuus ꝛ
tu dominaberis ipſius · Quia ali
as beſtie id eſt peccata ſpiritualí
a ſicut eſt ſuperbia elatio inanis
gloria contra tales multiplicaren
tur · et ſic ī ſolitudinē ſpiritualē
redigerētur et virtutum opulen
tia priuarentur · Et quia reuera
ſepe fit ꝙ illi qui carnis tribulati
ones et temptationes nō ſentiūt
de ſua caſtitate ſuperbiunt et ſic
multiplicatis in eis beſtijs id eſt
ſpiritualibus vitijs nouiſſima eo
rum peiora prioribus fiunt · vtile
eſt ergo hoſtes id eſt tribulatiōes
et temptationes ſentire vt diſca
mus humiles fieri et nullatenꝰ ſu
perbire · Juxta illud · heb · ij · Didi
cit ex hijs que paſſus eſt obediēti
am · et .i. cor · v · Quos tradidi ſa
thane ī interitu carnis ſue vt ſpi
ritus ſaluus fiat · ¶ R vl
dic ad litteram ꝙ diuina prouidē
tia nunꝗ̄ dimittit hominem ſine
hoſte vt ſemper habeat quid time
at et exercitatioꝛ et cautioꝛ inde
fiat Sicut etiam videmus de alijs
dominis et de regnis que vt com
muniter ſemper habent aliquos
ꝑpetuos hoſtes cū quibus quaſi
perpetua gerunt bella · ſicut patet
de hyſpanis qui pugnant cum af
fricis · de latinis qui pugnant cū
ſiculis · de anglicis qui pugnant
cū ſcotis · de gallicis qui pugnāt
cū flamīgis · et ſic de alijs · Videt
enim digna prouidentia ꝙ virtus
animorū torpeſcēt ſi populus hoſ
tes contra quos vires exercent
non haberet · quapropter hoſtes ho
minibꝰ occulte ſuſcitat · et hoc re
gnis et perſonis bonum et vtile
fore putat · Sicut ponit oroſius de
cartagine vrbe romanis rebelliſſi
ma quā cū romani poſt infinitas
cedes et clades viciſſēt ꝛ cepiſſent
diu de liberatū eſt a ſenatu roma
no · vtrū illa vrbs deleri debēt · aſ
ſerentibus plurimis nō eſſe vtile
ꝙ delētur vt in vrbe rebellioibꝰ
dedita virtus romana ī bellis ex
ercitaretur · qa alias ſi ſine hoſte
et timore viueret · p torpōrem et
ocium et deſidiam faciliter laxarē
tur · quia ſicut dicit vegetius · ſine
exercitio ingenia in artibꝰ et bra
chia in corporibꝰ irrigeſcūt · ¶ L

Hic precipitur populo iſra
helitico ꝙ cū cananeis ꝑ̄l'is
ſcʒ peccatoribʒ et iniquis fedꝰ nō
ineat · ꝛ ꝙ ī terra ſua manē nulla
tenꝰ eos ſinat · Non habitent ī
quit ī terra tua ne forte peccare
te faciant in me ſi ſeruieris dijs
ipſorum · Sic vere et nos nunꝗ̄
debemꝰ infidelibus ſcilicet iudeis
ſarracenis et hereticis confederarē
vel cum eis amicicias contrahere ·
vel nobiſcum morari ꝑmittere ne
forte contingat ſimplices erroribꝰ
ipſorū .i. ad credēdum perfidiam
eorū decipi et ad credēdū deos eorū
inclinari · Idem dic de vſurarijs
et alijs publicis peccatoribus · ps
Non habitabit in medio domꝰ
mee qui facit ſuperbiam ·

Capitulū decimū ſextū · ¶ A

CVm moyſes acceptu
rus eſſet legem a domi
no aſcendit ad montē
ipſe et aaron · et nadab
et abiu filij aaron ſacerdotes fu
turi · et ſeptuagita ſeniores ex iſ
rahel · Sic ergo factuz eſt quod moyſes
ſurſum ad montis verticem aſcen
dit · predicti infra in mōtis latere
manſerunt · Vniuerſus vero iſra
hel in pede montis Moyſes ſolus
aſcendit vbi quadraginta diebus
et noctibus ieiunauit · et ī duabȝ
tabulis legem ſcrip taȝ dei digito
reportauit Predicti autem aarō
filij et ſeniores dominū iſrl' viderūt ·
et ſub eius pedibus quaſi opꝰ la
pidis ſaphiri ad moduȝ celi qd ſe
renum eſt aſpexerunt · Super po
pulum autem facta eſt manꝰ do
mini · et viderunt domini maieſta
tē et cū leticia comederunt · Exo ·
xxiiij Mor Sic vere ad hoc
quod aliquis digne mereatur accipe
legem dei et fieri legifer et p̄latꝰ
inter deum et populum ſequeſter
et medius multa ſunt ſibi neceſſa
ria · Quia ſcilicet ipſe dꝫ dici mo
yſes aſſumptus ex aquis · quia de
aquis fluxibilium delectationuȝ
abſtractus per ipſarum abdicatio
nem · debet aſcendere ad montē ce
leſtium contemplationum · Debet
habere ſecum aaron et ſeniores .i.
virorum prudentium aſſociatiōeȝ
Debet intrare caligineȝ nub id ē
cordis et conſcientie contritionem
Debet duas tabulas habere intel
lectū et voluntatē ſeu ratiōeȝ et
affectionē vt poſſit ibi deus ſcienti
as et virtutes ſcribere per gratiā
et inſpirationeȝ · Debet · xl · diebȝ
et noctibus ieiunare p continuē car
nis macerationem · Sic enim faci
ens · legeȝ domini ſuſcipiet inquātū
diuinam voluntatem cognoſcet ·
deum etiam ſimul videbit Saphi
ruȝ q̄ ſub pedibus eiꝰ eſt id ē ſca
bellum pedum ſuorum ſcilicet hu
manitatem beatifice contemplabi
tur et guſtabit Nullus enim vide
re deuȝ in patria · nec cognoſcere
legeȝ ipſius in via merebitur · ni
ſi qui abſtinentiam contemplatiō
nem · et ſeniorum .i. bonarum pſo
narū aſſociationē ſectatr̄ · Eze · viij
Sedebaȝ in domo mea et ſenes iu
da ſedebant coram me B
Vel ſi vis allega illud quod tres ſūt
principales gradus et ſtatus eccle
ſie ſcȝ ſupremꝰ medius et infimꝰ
Supremus eſt prelatorum qui fi
gurantur in moyſe ſurſum aſcēde
re · Medius eſt clericorum et re
ligioſorum qui figuratus eſt in a
aron in latere montis cuȝ ſuis re
manente · Infimus eſt laycorum
qui figuratur in populo inferius
reſidente · Vnuſquiſque enim ſcdm
ſuam exigentiam debet deo approxim
quare · ī montē perfectionis aſcē
dere et ſcdm magis et minus viſi
oneȝ dei iſrahel participare · et legis
diuine noticiam acquirere et ha
bere · Perfecti enī ſurſum ad ver
ticem contemplationis nouerunt
aſcendere · Mediocribus vero ſuf
ficit lateraliter circuire · Infimis
vero popularibus neceſſe eſt infe
rius circa temporalia reſidere · et
parum de temporalibus deguſtare
Vnuſquiſque tn̄ ſcdm graduȝ ſuuȝ
ſoluȝ cōſolationē a domino percipere ·
et fidei noticiam poſſidere · primo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

corinthi·xij· Diuiſiões gratiarū
ſunt idē āt ſpūs C Vł dic de
ſacra ſcriptura φ eiꝰ apicem ſoli
ſcientifici in ipſa caligine miniſte
riorū intrāt· Alij aūt in latere .i.
lateraliter circa corticem hyſtoria
rū imorātur· Alij vēo ſcꝫ ſeculaꝛēs
de longe remanent et vſanē Om
nes tñ ex īde ꝯſolationes pluriās
ꝯſequūtur. Idem etiā dic de mōte
eccleſie dignitatuꝫ ī quibus ſcili
cet alij ſūt ſuperiores· alij medij·
alij inferiores. D Vel etiam
idem dic de monte paradyſi et de di
gnitatibus glorie ſēpiterne· Jo·
xiiij· In domo patris mei manſio
nes multe ſunt D

M Oyſes legem acceptiurus· fe
dus inter deū et populū inire
voluit· et ideo· xij· vitulos immo
lari fecit· eorūq; ſanguie populū
aſperſit· et ſic cōfederatus ē dñs
populo et legem eius ſuſcepit· et
quicq̄d dñs preciperet· ſe facturꝫ
populꝰ ꝑmiſit· omnia inquiunt
que locutus eſt dominꝰ faciemus
exo· xxxi· Sic vere in eccleſia pri
imitiā. moyſes .i. criſtus volens le
gem a patre acceptam populo fi
delium daꝛē· fedus q; cū eis facere
xij· vitulos .i. xij· apoſtolos· vel
generaliter mltos apoſtolicos vi
ros occidi et p mārtirū imolari vo
luit īqꝫtū ſcꝫ ipſos· xij· apoſtolos
loco iohis paulo ſbſtituto p mar
tirium ad ſe vocauit· Sic ergo fa
ctū ē φ ppłꝰ iſtorū ſāguine pfuſꝰ
.i. apoſtolorū et mārtiruꝫ morte et
paſſiōe firmatus· fedꝰ et fidelita
tē accepit· legeꝫ credidit et ſuſce
pit· voluntati dñi obediuit Max
mū enī fidei fūdamentum fuit ſan
guis apoſtolorū et mārtirū Quia
reuera in eo ppłus in fide firmaꝛ
et cū deo ꝯfederātur· quādo videt
et cōſideāt φ taliū tot et tātoꝝ ſā
guis ꝓ fide domino immolatur· in
q̄tū vēo nō eſt veriſimile ymmo
nec poſſibile φ tot hoīes ꝓ fide
volūtarie morerētur ñ ipā fides a
lex xp̄i ſup veritatē ſolidā fūdare
tur· Luce· xxij· Hic eſt calix ſan
guis noui teſtamēti qui pro mł
tis effudetur·

Capitulū decimū ſeptimū A

D Ominꝰ volēs tabnacu
lū federis edificaꝛē pri
mo voluit certas ma
terias ſibi ꝓ edificatio
ne ſpālit ꝑcuāre vł offerri· prece
pit ergo φ filij iſrahel ſibi vltro a
volūtarie offerrēt· auꝝ· argētuꝫ·
es· iacīctū· purpurā· coccuꝫ biſti
ctū· biſſum· pilos caprarū· pelles
arietū rubcatas· pelles iacīctinas
ligna ſethī· oleū ad luminaria· āo
mata et vnguēta· et timiamata
boi odoris· lapides onichios· a gē
mas ad ōrnadū ephot· rationale a
ſuphū ēale· De iſtis aūt vltro ob
latis ꝑmittit ſe domiꝰ velle ſāctifi
catione ſibi edificari· vt ſic poſſet
īter homīes· habitaꝛē· exēplar iſti
us domꝰ edificāre moyſi deꝰ ī mō
te ſinay oñdit quādo dñi gloriā vi
dit· exo· xxv· Mor Sic vē ad
ſpūalē edificatione tabnaculi .i. aī
me ꝯſciētie ł ecclīe ī q̊ ſcꝫ deus ſpi
ritualiꝛ̄ꝯmoāt· necēſſe ē pluā con
currēꝛ ſcꝫ pluꝛēs virtutes q̄ ipi deo
vltro a volūtarie debeꝰ offerre a
ſpūalit dedicaꝛē Iſte ergo a nobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

petit: aurū; .i. ſapientie claritatē·
argentū; .i. eloquentie ſuauitatē·
es .i. predicationis et orationis ſo
noritatem· Vl' argētum qđ dulci
ter ſonat .i. ſuauitatē monitionis
Es qđ aſperē reſonat duritiā ſeuē
reprehenſionis· Jacinctuz .i. celeſtis cō
uerſationis et apparētie venuſtatē
Purpurā .i. verecūdie ḡtioſitatez
Coccū bis tinctū .i. duplicē dei et p
ximi caritatem· Biſſum retortā
cordis et carnis cādidā caſtitatem
Item nos debemus habere pilos
capraruz id eſt exempla peniten
tium et heremitaruz Pelles rubri
catas arietū id eſt exempla criſti
martirum pro fide occiſorū· Pel
les iacinctinas que ſcilicet coloris
ſunt celeſtis id eſt exempla criſti
confeſſorum et celeſte viuentium
Itē debemus habere ligna ſethim
que fuerant in cinerabilia incre
mabilia et imputribilia id eſt ſta
bilitatem perſeuerantie· Oleum
oliuarū .i. ſuauitatem pietatis et
clementie· Aromata id eſt tymia
mata fragrantia bone fame et ſpi
ritualis redolentie· Lapides oni
chinos q respectu oculos tremē
faciunt· id eſt conſiderationē mor
tis et diuine iuſticie· Hys enim re
bus et virtutibus tabernaculum
federis id eſt ſancta et mūda con
ſcientia conſtituitur· et inde rati
onale iudicij .i. vita rationalis or
natur· et ſic ibi deo gratifice īmo
latur. Dum tamen iſta vltro et vo
luntarie a nobis domino offerātur·
quia ſcilicet nichil eſt meritorium
niſi qđ vltroneū et voluntariū· ideo
dicebat i. ps· Voluntarie ſacrifica
bo tibi·

Precepit dn̄s fieri archā de
lignis ſethim· q ſcz ſcđz ſcōs
erāt ligna ad ſimilitudinē albe ſpi
ne· q nec aqua poterāt putreſieri
nec igne cremari· q etiā erant al
ba et leuia et albe ſpine ſimilia·
Erat iſta archa quadrangula et
ſine pedibus ſcđm ioſephuz· intus
et exterius deaurata· quadā coro
na ſeu quodā circulo ſeu labio au
ro deſup circūcincta· Quatuor cir
culos in quatuor āgulis habebat
in quibus mittebātur vectes quā
do eā alius deportauit· quedā tabu
la aurea q dicebatur propiciatoriuz
archā tegebat· et hoc in longitu
dine duos cubitos cū dimidio· in
latitudine vero cubitū cū dimidi
o poſſidebat· et intra ſe tabulas
legis· vrnā cum manna· librū deu
teronomij· virgam que floruerat
continebat Duo vero cherubin de
ſup ſedebāt que alas alterius ad
alterū extendebāt· ſicut dicitur· Ex
odi· xxxvij· et deuteronomio· x·
Et ſic patet q iſta archa· quo ad
materiā erat aurea et ſethimea·
quo ad formā quadrangula et coro
nata· quo ad concomitātiā habebat
propiciatoriū et cherubin· quo ad cō
tēta habebat tabulas· māna· librū
et virgā· iſta autem archa infra altare
lateranenſe ſcđz quoſdā hodie ē in
cluſa. Mor Allegorice iſta archa ē
eccleſia que pro tanto archa dici
tur q infra eam cuncta que ad
ſalutem pertinent reponuntur·
Geneſis ſexto· Facies tibi archā
de lignis leuigatis vt ſaluetur
vniuerſum ſemen. Iſta ergo
de lignis ſethim id eſt de ſanctis
hominibus quos ſcilicet aqua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

voluptatum non corrumpat et ig
nis cupiditatis non vrat. a quos
albedo castitatis. leuitas paupta
tis. et ſpinoſitas aſperitatis ſdu
at. debet eſſe conſtructa. et int9 et
exteri9 id eſt affectione et conuſā
tione. debet eſſe per ſapientiam et
ſactimoniam deaurata. quia per
ſone eccleſiā conſtituentes debēt
eſſe ſplendentes et auree. per inde
fectibilem firmitatem debent eſſe
ſethimee. cañ. iij. Reclinatorium
aureū fecit ſibi rex ſalomon Iſta
ergo debet eſſe quadrata per con
ſtantiaȝ immutabilem. quadran
gula per quatuor cardinales vtu
tes. quatuor habens circulos id ē
quatuor euangeliorum doctrinaȝ
in quibus ſcilicet vectes qui erāt
de lignis ſethim et ſpinoſis et q̄
erant exteri9 deaurati id eſt p̄di
catores et doctores qui doctrinaȝ
habent auream. et correctionem
ſpineam. perſeuerantiaȝ ſethime
am iugiter debent inſeri. in q̄tum
ſcilicet ipſi habent in euangeliorū
doctrina continue meditari Iſtis
quoqȝ mediantibus archa porta
batur ad denotandum ꝙ per ſan
ctos predicatores. eccleſie in fide
et in morib9 ſuſtentantur. ꝙuis
de multis vectibus id ē modernis
predicatoribus poſſit hodie dici.
ꝙ ipſi non ſunt vectes fortes et ſe
thimei ſed viles debiles et ferrei.
de quibus dicitur. pſa. Portas e
reas conteram id eſt malos pre
latos vectes ferreos confringam
id eſt predicatores et cetera. Iteȝ
archa dicitur habere tripliceȝ di
uiſionem ſcilicet longitudineȝ fi
dei. altitudinē ſpei. et latitudinē

caritatis. Veruntamen q̄libet iſto
rū habet aliud pfectū et aliud ip
fectū. cubit9 eñ perfectionē ſigt
dimidius vero cubit9 iperfectio
nē deſignat. quia reuera lōgitu
do fidei duos habȝ cubitos. i. dupli
cem pfectionē inq̄tū ſcȝ deitatem
et hūanitatem credit. vnā tamē
dimidietatē. i. impfectioneȝ habȝ
inq̄tū ſcȝ non facialit: ſed enigma
tice cognoſcit. Caritatis etiaȝ lati
tudo imperfectionem importat inq̄
tum toto corde et tota anima deū
et proximum nunq̄ amat. ſpes
etiam cum ſua altitudine dimidi
um cubitum. i. iperfectionem pa
titur inq̄tū ſpes noſtra ſemper cū
aliquo timore miſcetur Et breuit
nō eſt hic aliq̄ menſura pfectiōis
q̄n habeat aliqueȝ defectū iperfec
tionis. In paradiſo vero noſtra
defectio ſupplebitur quando p bea
titudinem omnia cōplebuntur. i.
Cor. Ex pte cognoſcimus et ex
pte ꝓphetamus. cum autem vene
rit qd̄ pfectum eſt euacuabitur
quod ex parte eſt. Itē iſta archa
ſcilicet eccleſia habet ſupra ſe ꝓpi
ciatorium. inq̄tum in ipſa inue
nitur propiciatio et remiſſio pec
catorum. Habet et coronam aure
am inq̄tum in ipſa inuenitur co
rona meritorum. Habet cherubī
id eſt ſocietatem ſanctorum et an
gelorum et conſortium ſapientiū
et iuſtorū. Cherubin autem ſcd̄m
ioſephum erat forma volatilium
nulli alteri aſſimilantium quas
moyſes in ſede dei vidit que pleni
nitudo ſcientie interpretatur. et
ſigt iuſtos ſciētificos et diſcretos
volatiles et contemplatiuos et i

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſede dei per contemplationem
aſſumptos. quos reuera archa ec
cleſie et religionis debet ſuper ſe
in ſtatū prelatiōis habere et ſecū
vt eorum regatur cōſilio continē
Ezechiel. Eleuauerunt cherubin a
las et exaltata ſunt Item iſta ar
cha debet continere tabulas et li
brum id eſt legem diuinam et ſci
entiam . manna dulciſſimum qđ
de celo pluerat id eſt deuotionem
et clementiā . virgam aaron que
floruerat id eſt ſeueram correcti
onem et iuſticiam . legem ſcilicet
ad ſimplices erudiendum . Jere .
Dabo legē meam in viſceribus
eorum . Manna dulcedinis ad de
linquentibus cōpatiendum et in
digentibus dulciter ſubueniendū
ps . Pluit illis manna ad mādu
candum . Virgā vero iuſticie ad
proteruos percutiendum . et ad
oues diuine paſcue dirigendum
ps . Virga directionis virga reg
ni tui . C Vel dic qꝫ ar
cha iſta ſignat animam bonam .
vel quamlibet bonam perſonam et
maxime bonum eccleſiaſticum vel
prelatum quia ſcilicet talis debet
eſſe ſethimeus imputribilis per cō
ſtantiam et patientiam . debet eſſe
aureus intus per diuinam ſapiē
tiam . et extra per honeſtam appa
rentiā . iſti debent habere quatuor
angulos .i. quatuor bōs affectiones
.i. dolorez de preſentibus malis cō
miſſis . gaudiuz in ſpiritu ſancto
de preſentibus bonis factis . ſpē i
deo de futuris premijs . timorē de
futuris penis . Ecci . xxxvij . Ex cor
de quatuor oriuntur . bonū et ma
lum . vita et mors . bonum inquit
et malum id eſt virtus et vitiuz
in preſenti quantum ad gaudium et
dolorem . vita et mors id eſt pmiū
et tormentum quantum ad deſideriū
et timorem . Item iſte debet habe
re quatuor circulos .i. quadrupli
cem cardinalem virtutem . debet
habere duos vectes deauratos .
id eſt duplicem fortitudinem et
firmitatez . ſcilicet in corde contra
temptationes . et in corpore cōtra
tribulationes . etiam debet habere
labiū aureū .i. verbū ꝯtinēs mun
diciam et veritatem . dēt habē p
piciatorium aureum .i. clemētiaz
et pietatez . et debz habēre cherubī
aureos .i. clementiā et pietatem .
debet habere cherubin aureos .i.
virorum ſapientum ſocietatem .
vel cherubin que interpretatur ple
nitudo ſciētie id eſt ſcientiā et ſub
tilitatē D Iſta enī oia ptinēt ad
platum et etiā ad quemlibet virū
eccāſticum ſiue iuſtum videlicet
qꝫ faciliter penitentibus propiciē
tur . ps . Apud te propiciatio eſt
etc. Nō cherubin ſecum habeāt .i.
viri contēplatiui et ſcientifici cōco
mitentur . Ecci . Cum ſapientibus
ambula . Nō a quatuor virtutibꝰ
cardinalibus decorentur . ezechi .
.i. Quatuor facies vni . Et duobꝰ
vectibus .i. duobus fortitudinibꝰ
ſcilicet a dextris et a ſiniſtris .i. i
proſperis et in aſperis roborē
tur . Nūi . xiii . Palmitem portaue
rūt i vecte duo viri Itē iſta archa
.i. prelatus debet continere tria .
ſcilicet tabulas cum libro .i. diuine
legis eruditiōez . māna dulce id ē
elemoſinam et ſubuentionē vel be
nignitatē et conſolationem et cō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

paſſionē̃ꝫ · virgam floridam .i. iu
ſticiam et correctionem · Juxta il
lud .i. theſſal · v · Corripite inquie
tos conſolamini puſillanimes · ſuſ
ſcipite infirmos · quia ſcilicet pre
latus debet rudes informare · inq̄e
tos corripere · puſillanimes conſo
lari · et afflictorum miſereri · Vl
ſi vis allega de hoc ſicut ſupra de
eodem · debet etiaꝫ habere triplicē
dimenſionē .i. tres virtutes theo
logicas ſcꝫ longitudinē fidei · alti
tudīeꝫ ſpei · et latitudinē caritatis
q̄ ſic dicit .i. Cor · xiii · Nūc āt ma
nēt tria hec · fides ſpes caritas ꝛc̄
dilata vt ſup̄ C Vl dic ꝙ ar
cha ē criſtꝰ q̄ ex auro et ligno .i.
ex diuītate et hūanitate cōſtat · q̄
ſcꝫ ſecū hēt cherubī .i. āgelos q̄ doi
nāt · Luc · ij · Fcā ē cū eo mltitudo
celeſtis excitꝰ ꝛc̄ Propiciatoriū
pietatis cū dixit adultere · dimit
tūt tibi pccā tua · Jo · viii · Quatu
or circuli .i. quatuor euāgeliſte · du
o vectes .i. duo ppli credētes · ī cir
cul .i. in euāgelijs ꝯtinuē cōmoran
tes ꝛc̄ · expōe oīa alia vt ſup̄ ·
F Vl dic ꝙ archa ē btā virgo
cuiꝰ lignū .i. aīa fuit īputribil
natuē incptū nullaꝫ pccā ſēſit cor
ruptelā · q̄ in ſe ꝯtinuit trā .i. xp̄ꝫ ī
quo fuerūt tria · q̄ ſcꝫ ibi fuit mā
na de celo veniēs .i. diuinitas · ta
bula legeꝫ cōtinēs .i. anima · virga
de tra naſcēs .i. corpꝰ · iſta ēgo fu
it aurata .i. ſācta intꝰ et extra .i. in
corde et in corpoē ꝛc̄ · dic p oīa ſi
cut ſup̄ ·
G
Precepit dn̄s fieri duo cheru
bin aureos pductiles n̄ fuſi
les · ſ malleo factos q̄ iuxta ārchā
et propiciatoriū ex vtroq̄ latere

poneretur · et ꝙ due ale ſingulo
rū alteriꝰ ad alterū iūgerētur · ita
ꝙ ipſis ſe mutuo tāgentibus ar
cha et ꝓpiciatoriuꝫ tāgerent. Pre
cipiebatur etiā ꝙ iſti mutuo ſe re
ſpicerēt et ꝙ vultus ſuos ad ꝓpici
atoriū verterēt · q̄d ſcꝫ alis duabꝰ
vt dictuꝫ ē operirent · duas vero
alas exterius extēderēt ꝛ leuarēt
Pro vt vero dicit ioſephꝰ · cheru
bin erant quedam animalia quo
rum figura nunq̄ erat viſa · ſed a
moyſe in ſede agni fuerāt conſpe
cta M Mor Per cherubin prela
tos vel viros eccleſiaſticos poſſuꝰ
intelligē · q̄ ſcꝫ ſūt duo .i. p carita
tē ꝯbinati Aurei .i. ſapiētia carita
te ſcitate ſplēdidi · pductiles .i.
malleis tbulatiōꝫ ꝓducti ad mal
leatiōeꝫ per correctionem et patiē
tiam aſſueti · et iuxta archam .i.
iuxta religionem vel eccleſiaꝫ ad
eius protectionē et regimē ꝯſtitu
ti · iij · regū · vi · Fecit ī oācu̇lo duo
cherubin de lignis oliuarū · deceꝫ
cubitorum altitudinis · texit quo
q̄ auro · Quia vereā tales debent
eſſe in oraculo ſcꝫ eccleſie p deuo
tionē · duo p dilectionē · cherubin
q̄d interpretatur plenitudo ſciē
tie per ſciēntiam et diſcretionem ·
de lignis oliuarum p pietateꝫ et
cōpaſſionem · decem cubitoruꝫ p
decē mandatorum adimpletionē ꝛ
coopti auro per ſplendentē et luci
dam conuerſationeꝫ · Quid vltra
reuera dico ꝙ iſta cherubin videli
cet viri eccāſtici ſeu iuſti debēt eē
aīalibꝫ .i. alijs hominibꝫ diſſimi
les p ſcē vite ſingularitatē · ipoꝝ
q̄ ſimilitudo in ſede agni dēt īſpi
ci et inueniri per dei exemplarem

ſimilitudinem et conformitatem.
Ale.i.affectiones iſtorū ſe debent
inuicem tangere per amiciciam et
ſocietatē. et alter alterū debet re
ſpicere ꝑ mutuā dilectionē et ca
ritatem. vultuſqꝫ mentis ſui dn̄e
ad ꝓpiciatoriū id eſt ad dei ꝓpici
acionem et miſericordiaꝫ vertere
per ſpem et bonam intentionem
et ordinatā ad deum voluntatem
heb.xij. Reſpiciamus in auctoreꝫ
fidei et conſūmatorem ihm̄. eze.
.i. Due penne ſingulorū iungebā
tur. ps. Oculi mei ſemper ad do
minum quoniam ipſe euellet de
laqueo pedes meos. Iſti ergo q̄ſ
daꝫ alas affectionum ſuarum ad
ꝓpiciatorium id eſt ad deuꝫ et ad
cooperiendum id eſt ad protegen
dū archā eccleſie debent extēdē.
q̄ſdā alas ad exterioȧ.i.ad regimē
exteriorū negociorū. necnō ad a
morem et vtilitatem ꝓximoruꝫ de
bent ſimiliter dilatare Quia reue
ra tales cherubin id eſt viri ſcien
tifici et contēplatiui nō ſolū debēt
ꝓpiciatoriū.i.deum ꝑ contemplati
onem reſpicere non ſolum debēt
alter alterū per dilectionem tange
re nec non ad tangendum ipſuꝫ
eccleſie oraculum protendere. pri
mo etiam ipſi debent alas ſue diſ
cretionis et affectionis exterius
ad ꝓximorum vtilitatem extēde
re et ad amorem ſubditoruꝫ. nec
non temporalium negociorum re
gimen dilatare. vt ſic cuilibet di
catur illud. ezech. xxviij. Tu che
rub extentus et protegens plen⁹
ſapientia et perfectus decore i de
licijs paradiſi dei fuiſti. ¶ V
Et ſi vis dic ꝙ iſti duo cherubin
poſſunt ſignare petrum et paulū
vel alios quoſcunqꝫ duos ſāctos
qui ductiles propter martirium
poſſunt dici. Vel dic iſti cherubin
ſignant angelos qui cherubin id
eſt pleni ſciētia poſſunt dici. q̄a
reuera iſti alas contemplationis
ſue ſuper propiciatorium id eſt ſu
per ipſum deum eleuant. ipſaſqꝫ
alas mutuo iungunt inq̄ꝫtum ad
contemplationem deitatis ſimul
conueniunt et intendunt Alas re
ro exterius dicuntur extendere i
q̄ꝫtum ad nos et ad exterioruꝫ de
i iudiciorum regnum operatiōes
ſuas ꝓtendunt. vultus ſue cogni
tionis et affectionis in ꝓpiciatori
um id eſt in deū vertunt et ſe mu
tuo reſpiciunt diligunt atqꝫ vo
lunt. ¶ I Vel dic ſi vis
ꝙ propiciatoriuꝫ fuit cuſtus qui
ſcdꝫ. ps. ꝓpiciatur oībꝫ īiq̄tatib⁹
tuis et ſanat ōnes infirmitates tu
as. qui ſcilicet circa et ſupra ſe che
rubin id eſt āgelos habuit quos
ſcilicet deus ſibi in cuſtodiam et
miniſterium deputauit. ps. An
gelis ſuis mandauit de te vt cuſ
todiant te in omnibus vijs tu
is. ¶ R

Recepit dominus ꝙ fieret
mēſa in tabernaculo dicēs
ſic Facies menſā de lignis ſethim
habentem duos cubitos longitu
dinis et in latitudine cubitum et
ſemiſſem. et inaurabis eaꝫ auro
puriſſimo. Facieſqꝫ illi labium ꝑ
circuitum. et ipſo labio coronam
interraſilem id eſt intercellatam
quatuor digitorum. et ſuper illā
aliam coronam dictam aureolam
et in quatuor angulis quatuor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

circulos precepit in ſingulis pedi
bꝫ fieri · vt vectibꝫ īpoſitis poſſit mē
ſa portari · vectes vō de lignis ſe
thim fieri voluit quos auro puriſ
ſimo deaurari mādauit · poſt ūt vo
luit mēſā in tabernaculo ad aqlo
nē · et panes ꝓpoſitōis cū thuē Mā
dauit inſup et vaſa libaīnū ſcꝫ a
cetabula · phialas thuribiloꝫ et
ciatos fieri et ordinauit ī mēſa ſi
milit̄ ſuppoī Mor Per mēſā ſcdꝫ
ſāctos intelligitur ſac̄ ſcriptuā q
ſcꝫ in tabernaculo ecclīe ad aqlonē
.i. cōtra frigꝰ tribulationū ponit̄
vt ſcꝫ mūdi tribulatiōes et miſerie
p cōtēplationē et ꝯſolationē ſcrip
turarū tēperent̄ · ps · Paraſti in con
ſpectu meo menſā ꝛc̄ · Iſta ergo
ēſt de lignis ſethim · q̄ ēſt imput̄
bil̄ p perpetuā durationē · ps · Ine
ternū dn̄e permanet verbū tuū ·
auro puriſſimo dicit̄ deauāta ꝓpt̄
excellentem cōditionē · q̄ ſcꝫ aurū
liberaliū artiū ē purū · aurū ethice
ſeu moralis ſciētie ēſt purius · au
rum vero ſcripture ſacre eſt puriſ
ſimū · ꝓuē · iij · Primi ꝛ puriſſimi
fructus eius · Labio auro id ē mū
da doctrina et p̄dicatorꝫ eloquētī
a dicit̄ circūcīcta · ꝓuē · viij · Labi
a mea deteſtabūtur impiū · q̄tuor
āgulis ī q̄tuor pedibus .i. q̄tuor ex
ponēdi generibꝫ dicit̄ adōrta ſcili
cet hyſtoriaco miſtico allegorico ꝛ
tropologico · Ezech .i. q̄tuor facies
vni · Et q̄tuor circulis .i. q̄tuor do
ctrine ptibus inuenitur diſtincta ·
q̄ ſūt docere qd ptinet ad veritatē
erudiē qd ptinet ad vtilitatē · ar
guē qd ē male dictū · corrigē qd
ē male factū · vn̄ apoſto · ad · Cor
Ois doctrina diuinitꝰ īſpirāta vtilis ē
ad docēdū · ad arguēdū · ad erudi
ēdū · ad corrigēdū Sꝫ qd vltra · Re
uerā iſta dicit̄ habē coronā aureā ī
q̄tū ipſā ſcientibus promittit̄ pre
mium eſſenciale · dicitur etiā habe
re coronā aureolā inq̄tum ipſam
docentibus promittitur vltra hoc
premiuꝫ accidentale · ps · Corona
aurea ſuper caput eius · Corona
iſta tamen aurea .i. premiū eſſen
ciale et dignitas glorie paradyſi
quatuor eſt digitorum · inq̄tū ſcꝫ
iſta habet quatuor genera pricipa
lia premiorū · q̄ ſūt viſio fruicō tē
tio · et humanitatis criſti cōtēpla
tio · Ezech .i. Quatuor penē vni · et
ibidē per q̄tuor ptes euntes ibāt ·
Quid vltra · reuera iſta menſa di
uine ſcripture habet ſuā menſurā
ſcilicet longitudinem duorū cubi
torꝫ · id eſt ſcientiā noui et vete
ris teſtamēti et latitudinē vniꝰ cu
biti et ſemiſſē .i. deuotionē ſcōꝝ · q
cubitū hēt inq̄tū vedēt credit ·
ꝛ ſemiſſē tenet inq̄tū de bonis futu
ris aliqd vlteiꝰ ſētit qd tn̄ n̄ ꝯple
tū ſꝫ ipfectuꝫ exiſtit .i. cor · Ex pte
cognoſciꝰ et ex pte ꝓphetāꝰ · I
ſta ē ērgo q̄ ꝯtiet · xij · panēs · xij · ar
ticulorꝫ q̄ ꝓ vita fideliū ſūt neccij
Hēt etiā libamīa ſciarū ꝛ ſacmēto
rū Vaſa vō ſbuiētia hēt mlta .i.
mltitudiēꝫ doctorꝫ q̄ ſcꝫ ad libami
na ſacmētorꝫ miſtrāda ꝛ ad libami
na doctrinaꝝ fūdēda a deo ſūt ordi
nata · etiā ibi erāt acetabula q̄ di
cūt̄ ab aceto .i. iſti q̄ docēt cū acre
dīe correcōis Ciati q̄ ſūt vaſa cuſti
corꝫ ī q̄bꝫ oleū cōpaſſionis ſolebat
offerri et iſti ſignificant illos q̄
docent infirmos cuꝫ quadā ſuppor
tatiōe ꝯpaſſionis · phiale que erāt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vaſā vitrea dicta a philim qđ eſt
vitrū in q̃bus offerebať vinū con
ſolationis · et iſti ſūt illi q̄ ↄſolan
tur puſillãimes q̃ ſunt fragilis et
vitree cõditionis · Tūibola que ē
rāt ad thūienduꝫ · et illi ſūt illi q̄
docent alios monendo ad officiuꝫ
orationis et deuotionis · Ideo de
hijs quatuor generibus vaſorū.i.
doctorū videť dicē apl'9.i.theſſe·
v· Rogamus vos frēs corripite ī
q̃etos ſuſcipite īfirmos ↄſolamini
puſillaīes patiētes eſtote ad oēs
ſēper gaudete ſine ītermiſſiōe ora
te ac̃ · Et ſic ē mēſa dm̄ vbi deuoti
nutriūtur · math · xv · Quia catel
li edūt de micis q̄ cadūt de menſa
dñor᷑ ſuor᷑ · et vbi ſuperbi iudei eſu
riē patiētur · p̃s · Fiat mēſa eoruꝫ
corā ipſis ī laqueū L Vel dic
q᷑ mēſa ē fides noſtra q̄ ē ſethime
a .i. incorruptibilis q᷑ nūq̃ deficiet
Luc · xxij · Ego aūt rogaui p te vt
nō deficiat fides tua · deaurata q᷑
ſemp miraculis ſplēdet · q̃tuor ha
bens circulos q᷑ q̃tuor euãgelia ↄ
tinet · cū vectib9 ipoſitis .i. cuꝫ for
tiſſimis cultoribus · iſta etiā · xij ·
habet panes .i. vniuerſitatē articu
lorū fidei · vaſa liba:minū id eſt vni
uerſitatē ſacrm̄etorū · coronā int̄
raſilatā .i. multitudinē virtutū et me
ritorū · coronulā reſplēdentē id ē
certitudinē premior᷑ · vn̄ etiā fide
li dicť ī · apoc̃ · Eſto fidelis vſq̃
ad mortē ac̃ · O Vel dic q᷑
mēſa tabnaculi ſignat pietatē quaꝫ
debēt habere viri xpiani et eccleſi
aſtici · q᷑ ſcꝫ iſti debēt habē panes
ad eſurietes edēdū · thus odorife
rū .i. verba odorifera et dulcia ad
triſtes ↄſolanduꝫ · coronā aureā
.i. bñficētiā ad digrios p̄miādū · q̄
ſcꝫ ī pte aq̃lonari .i. ī frigore tribu
lati ōis et in ſterilitate pauptatis
debet principaliť inueniri · ad īdi
gētib9 ſbueniēdū. p̃s · Nūq̃t pote
rit mēſā parare ī deſerto ac̃ · N
Sicut p̄cipitur hic · et · Leui ·
xxiiij Duodecī panes de ſimi
la puriſſima de duab9 decimis de
bebāt fieri · q̄ igne cocti ſup mēſā
puriſſimā · ſex et ſex altrīſec9 debe
bāt ſtatui corā dño · patena aure
a cū thure limpidiſſimo ſup quā
libet pteꝫ debebat poni · qualibet
vero die ſabbati debebant mutari
et nouis ſbſtitutis panibus et ice
ſo · p̄mi panes a ſacerdotibꝫ ī loco
ſancto debebant comedi · Thus
vero ſuper altare debebat incēdi ·
Duodecī panes ſūt · xij · apoſtoli q̄
ſcꝫ fuerunt ſimila que ē flos fari
ne frumēti · inq̃tū ipſi fuerūt flos
et electio toci9 mūdi · canť · ij · Flo
res apparuerunt in terra noſtra ·
Joh · xv · Ego elegi vos de mundo
Igne etiā tribulationū cocti ſūt ī
q̃tum tormēta et martiria ſuſtule
rūt · pſal · xliiij · Calefact9 ſū et cox
i panes In mēſa .i. ecc̃ia ſex et ſex
altnatim ſūt poſiti inq̃tū p carita
tē ſemp fuerūt cõiuncti et nūq̃ p
hēſim ā ſciſmata ab inuicē ſūt diſ
iuncti · vn̄ canť Hec ē vera frat
nitas q̄ nullo potuit ſupari certa
mine ac̃ · Igitur iſti ſūt q̄ thus de
uotionis et oratiōis habuerūt In
mēſa legis diuine ↄtinue pſeuerā
uerūt · quouſq̃ aduenientē ſabbato
.i. eťne req̃ei p̄mio · exinde p mor
tē ſbtrahi meruerūt · qn̄ ſcꝫ ſacdo
tes .i. ſcī āgeli in loco .i. in paradyſo
p caritatē eos comederūt et ſibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

intimauerunt ipſosq in ſuum be
atum collegium receperunt · alij
vero panes et confeſſores poſt eo
rum deceſſum loco eoruz in mēſa
eccleſie vel fidei ſucceſſerunt · heb
decimo · Auferet primū vt ſequēs
ſtatuat Vel dic q · xij · panes fue
rūt pñs veteris teſtamti q duode
cim patriarcharuz ſucceſſores ſu
erūt · Alij vero qui ſubſtituūtur
ſignāt ſanctos noui teſtamti · q
duodecim dicti ſunt · quia duode
cim apoſtolis ſucceſſerunt · vel qa
duodecim articulos crediderunt ·
Igitur iſtud eſt verum q in men
ſa ſacre ſcripture legis diuine et
fidei ortodoxe · primo fuerūt du
odecī primi panes · id eſt patres
veteris teſtamenti · quia ſcilicet i
bi ſteterūt et vſq ad ſabbatum
id eſt ad requiem et libertatez no
ue legis inibi permanſerunt · et
thus orationis habuerunt · igne
q deſideriorum decocti et exuſti
fuerunt · Sed vere aduenientē
ſabbato legis noue ſeu libertatē
gratie · tunc iſti panes et eorum
ſecta deficit · et aliorū nouorum
panum id eſt noui teſtamenti ap
poſitio et ordinatio mox ſucceſſit ·
quorum ſcilicet ſecta et traditio
vſq ad aliud ſabbatum id ē vſq
ad paradyſi requiem eſt duratu
ra · et tunc vmbris ſublatis ē glo
rie claritas ſucceſſurā · ps · pro pa
tribus tuis nati ſunt tibi filij · et
leuit · xxv · nouis ſuperuenientibz
vetera proicietis P Vl
ſi vis dic q panes primi · ſunt do
ctrine et cerimonie primorum pā
trum · qui duodecim dicuntur · q
a duodecim patriarchis ſcilicet a
iudeis obſeruate · et eiſdem datē
fuerunt · et alij duodecim ſunt do
ctrine et traditiones apoſtoloruz
et eorum ſequacium qui ſcilicet
loco priorum ſucceſſerunt et mē
ſaz ſcripture ſacre et fidei imple
uerunt · N
Precepit dominus fieri cande
labrum ad tabernaculum il
luminandum perductile de auro
puriſſimo · cuius ſcz figura erat e
recta in parte auſtrali tabernacu
li · et habebat vnum haſtile ī me
dio · et a quolibet latere tria bra
chia ſurſum reflexa · que a moyſe
calami ſūt vocata · eo q de calamis
aureis concauis ſimul iunctis erāt
predicta brachia fabricata · ī quo
libet brachio in tribus ſui ptibus
ciphi erant iuncti ad modum ſpe
rule volubiles · et lilia que ī iun
cturis calamorum ad ornatum et
pulchritudinem erant poſita · In
iſto vero haſtili in quatuor locis ci
phi ſperule et lilia ſimiliter erant
ſita · Iſtud ergo candelabrum ſep
tem lucernas ſeu lampades deſu
per habebat · in quibus oleum cō
tinue ardebat · habebat etiaz emū
ctoria et vaſa · ad extinguendum
emuncta · que omnia ex auro pu
riſſimo erāt fcā Mor Iſtud can
delabrum quod tabernaculum il
luminat fidem ſignat · que eccleſi
am ſeu mentem lumine veritatis
illuſtrat · que ſcilicet de auro pu
riſſimo facta dicitur eo q nichil
inquinatum aut erroneum in ea
reperitur · et ad auſtrum etiaz po
ſita dicitur vbi eſt claritas · pro
eo q in hac nichil eſt preterq
veritas · ſecundo paral · xiij · Et

apud nos cādelabꝝ luminis et lucē
na eius. Iſta em̄ duas habet par
tes ſcilicet criſti diuinitatē et hu
manitatē. et ideo iſta ab vtraqꝫ
parte tres habet calamos ſeu bra
chia ī vno haſtili poſita. qꝛ ſcilicet
dextera diuinitatis habet tres p
ſonas in vna natura. Siniſtra ve
ro humanitatis hab; tres natuās
in vna perſona. et ſic bene dicitur
Ioh. v. Tres ſūt qui teſtimoniū
dant in celo. i. in deitate. pat̄ v̄bū
et ſpiritus ſāct9. et hii tres vnū
ſunt. Et tres ſunt qui teſtimoni
ū dant in terra id eſt in criſti hu
manitate ſpirit9 aqua et ſāguis.
ſpiritus dico id eſt deitas. aqua. i.
anima. ſanguis id eſt corpus. qꝛ
ſcȝ ī criſto ſunt in vna perſona ſi
liter tres nature ſcilicet deitas ani
ma et corpus. Iſta etiam eſt quē
habet haſtile in medio id eſt certi
tudinē et rectitudinē veritatis.
habet aplos in omni ſui parte. i.
plenitudinē iuſticie et bonitatis.
habet ſpeculas et circulos aureos
id eſt ſpeȝ future eternitatis quē
ſcilicet in circulo carente fine et
principio deſignatur. habet etiaȝ
lilia id eſt candorem innocentie et
puritatis. habet ſepteȝ lampades
. i. vii. eccleſiaſtica ſacramēta. hab;
vii. lucernas. i. vii. dona ſpūs. hab;
oleū diuine gr̄e. hēt emūctoria. i.
doctores q̄ ſupfluitates errorū et
dubiorū qui poſſunt occurrere ſo
lent abſtergere. habet etiaȝ vaſa
plena aqua ſcientie. i. ſanctos apo
ſtolos et ꝓphetas vel eorū libros
in quibus ſuperfluitates errorū
poſſumus extiguē inꝓtū in ipſis
poſſum9 veritatē omniū repire

Iſtud eſt ergo cādelabꝝ de quo
dicitur zacharē. iiii. Ecce cādelabꝝ
aureū totum. et lāpas eius ſuper
illud. et ſeptē fuſoria lucernis q̄
erant ſuper caput illius. ℟
Vel dic qꝫ candelabrū illud ſigt
criſtum quātum ad ſuum corpus
miſticum ſcȝ eccleſiam militātem
et ſic dico qꝫ iſtud candelabrū ha
bet haſtile id eſt ipſam perſonam
criſti tanꝗ fundamentū et caput
quia ſcd̄m apoſtoluȝ caput eccle
ſie criſtus. habet duas partes. ſ.
tempus ante legem et poſt. et ſic
dico qꝫ iſte habet tria brachia ab
vtraqꝫ parte id eſt patres et fide
les noui et veteris teſtamenti. q̄
ſcilicet tres dicunt̄ pro eo qꝫ fide
trinitatis habuiſſe noſcantur. vl
pro eo qꝫ tribus virtutibus theo
logicis. ſcilicet fide ſpe et caritate
fuerunt ſuffulti. vel pro eo qꝫ de t̄
plici ſtatu fuerunt eccleſie. doctorꝫ
ſcilicet continentium et nubentiū
qui ſcilicet figurantur in tribus
noe daniel et iob. et ſic dico qꝫ ab
vtraqꝫ parte ſcilicet et ante incar
nationeȝ et poſt. Tres calami ſūt
tria brachia id eſt fideliuȝ tria ge
nera que ab iſto haſtili ſcȝ a xp̄o
per fidem proceſſerunt. qui ſurſū
per ſpem et deſiderium erecti. ſe
ad ipſum criſtum per caritatem i
terum reflexerunt. et ſic ſinguli
calami id eſt ſancti. fidem ſpem
et caritatem et ſui diſpoſitiōis or
dinem habuerunt. Ideo de iſta
reflectione qua ſcilicet ſancti ad
ſuum criſtum vnde per creationē
exierunt reuertūtur et per deuo
tioneȝ et caritatem reflectuntur
poteſt dici illud. Eccūs. i. Ad locuȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vnde exiuerunt flumina reuertū
tur vt iterum fluant · Eze · primo
Animalia ibant ⁊ reuertebantur
et cetera · De iſtis brachijs cande
labri id eſt de iſtis fidelibus et ſā
ctis aduertamus · ꝙ iſti dicuntur
tribus calamis confecti · tribus ci
phis ornati · tribus ſperulis volu
bilibus circumcincti · et in quali
bet iunctura repandis lilijs ſūt
vallati · Circa qḋ ſciendū · ꝙ iſti
tres calami q̄ erāt concaui reſonā
tes ⁊ ſolidi vtpote q̄ aurei ſignā
tres partes penitentie ſcilicet cō
cauitatem interioris contritionis
hec eſt enim que cauat et perforāt
cor humanum · reſonātiam confeſ
ſionis · duritiam aſpere ſatiſfactio
nis · Iſti enim ſunt illi tres dies
de quibus · ij · pal · dicit · poſt tres
dies reuertimini · Item tres ciphi
qui de ſua natura habent capere
liquores et effundere ſignificant
tres ptes ſalutaris doctrine phi
loſophice moralis et theologice ·
Iſti ſunt tres ciphi quibus boni
ſtudendo inebriantur et qui ſim
plices inebriant dum loquuntur ·
ciphus enim doctrinā ſignat qui
ſcilicet inebriat atq̄ potat · ps ·
Calix meus inebrians quam pcla
rus eſt · vnde iſti ſunt tres panes
de quibus dicitur · luce · vndecimo
in pſona ſimplicis indigētis Amice
accōmoda michi tres panes Tres
ſperule annuli ſeu circuli principi
o ſeu fine carentes et volubiliter
calamos ambientes ſignāt tres
partes beate ſpei · que ſcilicet ver
ſatur erga eternitatem principi
o et fine carentem ſcilicet ſpem be
ate viſionis · ſpem beate fruitionis

et ſpem bte tentionis Iſta enim ſunt
tria ſperanda in corde voluenda
et continue meditanda · ezechiel ·
decimo Et rotas iſtas vocauit vo
lubiles audiēte me Lilia que ſūt
pura et candida ſignant innocen
tiam et caſtitatē · quas ſcilicet de
bent viri iuſti in cunctis ſuis ope
ribus habere · vt ſcilicet in omni
bus que dicunt aut faciunt poſſit
caſtitate caritate et mundicia ꝙ
tum ad ſe · innocentia vero ꝙtum
ad proximos relucere · Can · ſecū
do · En dilectus meus paſcitur in
ter lilia · Et ſic ergo dico ꝙ bra
chia candelabri noſtri id eſt fide
les tam noui ꝙ veteris teſtamē
ti debent habere tres calamos .i.
tres ptes penitentie · tres ciphos
id eſt tres ſcientias ſalutares ·
tres ſperulas id eſt triplicem ſpem
felicitatis · lilia id eſt candorem
omnimode puritatis · Iſta enim
debent habere iuſti exemplo ſui
haſtilis criſti · qui etiam calamos
ciphos ſperulas id eſt pdictas
virtutes habuit exemplariter
ſicut ipſe dicit · Iohannis · deci
mo tercio · Exemplum dedi vo
bis vt quēadmodū feci ita facia
tis · Quid plura procul dubio dico
ꝙ iſtud candelabrum id eſt eccle
ſia cum brachijs .i. cum perſonis
et fidelibus ſuis debet lampades
bonorum exemplorum · oleum cō
paſſionis pietatis et elemoſinarū
et beneficiorum · lucernas bono
rum documentorum habere · qui
bus poſſint tabernaculum eccleſi
e ſpiritualiter illuſtrare · Math ·
xxv · Prudētes virgines acceperūt
oleū in vaſis ſuis cum lāpadibus ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Iſti etiaꝫ debent habere emūncto
ria id eſt largitatis et miſericordi
e opera· que ſcilicet emundent et
abſtergant ſuarū diuitiarū ſuper
flua· necnon vaſa aurea plena aq̄
.i. bonos pauperes plenos miſeria
ſecum debent habere in qbus exti
guantur et expendantur diuitia
rum ſupflua ſic emuncta· ne ſi in
extincta inexpenſaq₃ ſeruentur
poſſint coram deo et hominib⁹ fe
tere et cunctis videntibus diſplicē
Quia reuera ſuperfluitates lucer
nariꝫ in iſtis candelabris id eſt ſu
perflue diuitie eccleſiaſticorum fe
tere in mentibus hominum noſcū
tur· quando ī aqua id eſt miſerens
pauperū nullatenus extinguūtur
vñ illud· iohā· xij· Pauperes ſē
p habetis vobiſcū et cuꝫ volueritis
poteſtis eis benefacere Quāuis p
certo eccleſiaſtici multi habeant
hodie ſuperfluitatē et diuitiarū a
lios emūctores ſcilicet malos offi
ciales et familiares· q̄ ſcilicet ſuis
dominis ab eorum ſubditis emun
gunt et rapiunt· q̄cquid poſſunt
prou̇· xxx· Qui vehementer emū
git elicit ſanguinem· Qui etiam
habent hodie alia vaſa q̄ꝫ paupe
res in quibus ſua ſuperflua extin
guantur id ē nepotulos et carna
les amicos· malas etiam mulieres
etc̄· ſimilia in quibus bona ſua ex
penduntur· nō ſic bone lucerne cā
delabri noſtri criſti· ſeu ecc̄ie cor
poris ſui miſtici Ideo illud eſt can
delabruꝫ luminis de quo ſupra di
ctum eſt ¶S Vel dic q̄ꝫ cā
delabrum dicitur eccleſia p eo q̄ꝫ
ductilis dicitur quia diuerſis ton
ſionibus et concuſſionibus verbe

ratur et ducitur et ſic pficitur et
formatur· cuius ſcilicet haſtile. i.
prelatus debet eſſe in medio per
iuſticiam et equitatem et concor
diam et cōmunitatem· cuius etiā
diuerſa brachia ſūt diuerſa bñfi
cia dignitates et officia· ſicut dici
tur· Ioh· xiiij· In domo patris
mei multe manſiones ſūt· et iſta
pro certo habere debent calamos
id eſt viros prudentes aliorꝫ me
rita menſurantes · ezechiel· xlij·
Calamus menſure in manu eius
Et aplos ſcilicet doctores alios do
ctrinis inebriantes · ps· Calix me
us inebrians q̄ꝫ preclarus eſt Spe
rulas q₃ volubiles id eſt viros di
ligentes et obedientes · yſaye· xi
filij amon obedientes erunt· Lilia
id eſt viros caſtos et continentes
Eccī· l· Quaſi lilia que ſunt ī tran
ſitu aque· Oleum. i. viros pios et
cōpacientes· Eccī· ix· Oleū de capi
te tuo non deficiat Lucernas. i. vi
ros doctrinis et exemplis alios il
luminantes· Luc· xij· lucerne ar
dentes in manibus veſtris· Emun
ctoria id eſt viros aliorū vitia et
ſuperfluitates morales emungen
tes et corrigētes. i. Teſſal· v· Cor
rigite īquietos etc̄· Vaſa extincto
ria id eſt ſacerdotes aliorum viti
a in confeſſione extinguentes et
in aquis lacrimarum omnia ſub
mergentes Omnes autem iſti de
bent eſſe aurei per ſanctitatem· et
ad auſtrum claritatis poſiti p ſci
entiam · Auſter eſt pars mundi
clarior et ſignat luminis gratie et
ſcientie ſinceritatem · Ezech· xl·
Vidi edificium ciuitatis vergen
tis ad auſtrum· ¶T Vel

dic q̄ candelabrum loquendo mora
liter ſignat virum iuſtum et max
ime eccleſiaſticum vel prelatū ·
quia reuera iſte debet eſſe aureus
per ſanctitatem · ad auſtrum poſi
tus per prudentie luminoſitatem
quia auſtralis pars eſt regio lu
minoſa · ductilis per patientie fir
mitatem per tribulationem et ad
uerſitatē · habens haſtile i medio
.i. fidei ſtabilitatē · et a dexteris et
a ſiniſtris .i. i pſperis et aduerſ de
bet habere brachia .i. bonorum operū
probitatem · que ſcilicet ab vtra
q̄ parte debent eſſe tria · inſuptum
debet tres theologicas vtutes ha
bere · ſcʒ fidem · ſpem · et caritatē
Item iſte debet habere ciphos id
eſt ſacre ſcientie libros ad alios
per doctrinam inebriandum · debʒ
habere ſperulas volubiles .i. diligē
tiā ad iniunctum officium ſeduli
ter exercendū · et obedientie obſeq
um exequendū · Calamos quibʒ
ſcilicet canitur id eſt laudem diui
nam ad gratias per agendum Li
lia id eſt innocentie et continentie
candorem ad caſte et honeſte con
uerſandum · Oleum pietatis ad i
digentibus compatiendū · Lucer
nas ſapientie et veritatis ad ali
os illuminandum · Emunctoria
prudentie penitentie et largitatis
ad ſuperflua vitiorum et diuiciarū
abſtergendum et emungendum ·
Vaſa extinctoria emunctorum .i.
temperantiam · paupertatem vel
confeſſionē ad ſuperfluitates hu
iuſmoi conſumendas · Confeſſio
enim extinguit vitia · que a contri
tione ſeu penitentia emunguntur
Paupertas extinguit diuitias ſu
perfluas que per largitatem ſtri
gitur · Teperantia vero extinguit
ſupfluos mores · q̄ p prudētiā euel
lūt Vel etiā dic q̄ emūctoria viti
orū id eſt ſuperbie · auaritie · et lux
urie ſunt auctoritates ſcripture ·
vaſa vero vbi emūcta extinguun
tur ſūt corpora noſtra fragilia cō
ſiderāta · quia ſcilicet quicqd ſcrip
tura emungit et redarguit conſi
deratio nrē fragilitatis extinguit
Viciumq̄ ſuperbie et luxurie qđ
a ſcriptuā redarguitur in conſide
ratione iſtius vaſis fictilis emun
gitur · extinguitur et aufertur ·
Sic erit ergo homo candelabrum
perfectionis vbi lucerna gratie et
glorie conſtituetur · vt ſic in tem
plo domini et in celeſtis regis con
uiuio collocetur · Exodi quadra
geſimo · Poſuit candelabrum i ta
bernaculo teſtimonii e regiōe mē
ſe in parte auſtrali locātis p ordi
nē lucernis iuxta pceptū dn̄i · Et
bene dixit q̄ candelabrū ſtabat e
regione · et hic in textu dicitur vt
luceat ex aduerſo ad denotandū
q̄ vir iuſtus maxime prelatus vł
predicator debet ſtare ex aduerſo
aliorum · ſcilicet vitia eorum corri
gendo et arguendo non palpan
do · Geneſis viceſimo ſexto · E re
gione fratrum ſuorū figet taber
naculum · Vel ſi vis dic q̄ ſep
tem lucerne ſunt ſeptem ſpiritus
ſancti dona quibus anima fidelis
interius illuminatur et illuſtratur
et ab omniū vitiorū tenebris ex
purgatur ·

Capitulū decimū octauū

A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Tabernaculū factū eſt a
filijs iſrahel in deſerto ī
quo p̄cipue dn̄s colere
tur. factū eſt aūt iſtud
tabernaculuȝ de tabulis de lignis
ſethim factis laīis aureis coop
tis ſurſuȝ ſtantibus et erectis. du
abus baſibus argenteis ſingulis
ſuſtentatis. in lateribus incaſtra
tis ac ſi eſſet vn9 paries ſimul iun
ctis Et vectibus immiſſis per lon
guȝ tabernaculi p anulos aureos
quos habebat fortiſſime roboratis
Et habebat tabula in longitudie
x. cubitos. in latitudine cubitum
et semi ſem. in ſpiſſitudine q̄tuor
digitos. erāt aūt iſte tabule. xx.
a pte meridiei. et. xx. a pte aq̄lo
nalis et ſex a pte occidētis. Et ſic
tabernaculū a meridie et ab aqui
lone et ab occidēte erat clauſum
ab oriente vero vbi lux ſubintra
bat apertum. erat ergo longitudo
tabernaculi cubitorū. xxx. latitudo
et altitudo cubitorū. x. ſicut dicitur
exo. xxvi. ¶ Mor. Kariſſimi p
tabernaculū in deſerto intelligitur
eccleſia que militat in hoc mundo
cui9 ſcȝ lōgitudo fidei habet. xxx.
cubitos ꝓpter fidem trinitatis quā
credit. latitudo caritatis eſt. x. cu
bitorum ꝓpter decē mandata que
pficit. altitudo ſpei. x. cubitoruȝ
ꝓpter premia pro cōplemento. x.
mandatorū que expectat et ſperat
Etiaȝ iſta debet eſſe clauſa obſtru
cta et obfirmata a pte auſtri. i. p
ſperitatis. a pte aquilonaris cō
tra aduerſitates. a pte occidētis cō
tra iniquitates. Aperta vero debet
eſſe a pte oriētis. i. ad diuinas gr̄a
as et virtutes et ad affectādas etē

ne glorie felicitates. Iſtud auteȝ
potiſſime habuit eccleſia in prin
cipio ſui ſtatus. q2 ſcȝ tūc ꝓſpera
cōtemnebat tūc occaſū virtutum
et vitiorū ſtatū penitus neſciebat
ſꝫ reſpectu iſtorū om̄iū clauſa erat
ezechi. xliiii. Vidi portā in domo
dn̄i clauſaȝ. ſupplene intraret ter
ror aduerſitatum. dulcor ꝓſperi
tatū. et fetor iniquitatuȝ. a parte
vero orientis. i. ad bō ſpūalia et etē
na et ad ipſum ſolē iuſticie per de
ſiderium apiebatur. et ad ſolum
amorē celeſtiū pādebatur. ezech.
xliiii. Porta hec aperta erit prin
cipio. ¶ B. Igitur dico q tabernacu
lum eccleſie vel religionis debet
conſtitui de tabul' imputribilib9
et ſethimis. i. de perſonis ſufficien
tibus atq3 iuſtis que ſcȝ debēt eē
ſethim ee ꝓpter imputribilem pſe
uerantiaȝ. icremabilem patienti
am. deaurate ꝓpter claritatem
ſapiētie. ſurſū erecte ꝓpter eleua
tionē ↄſciētie. ſtātes ꝓpter fortitu
dinē pſeuerantie ſtabilit incaſtrate
et iuncte ꝓpter ligamen caritatis
et amicicie. et inuiceȝ in vnū pietē
ligate ꝓpter vnitatē pacis amoris
et cōcordie. Exo. xxv. Due pēne
et ſingulorū iūgebātur. Ro. xii.
Multa mēbra vnū corp9 in criſto
ſum9. Itē iſte tabule. i. eccleſiaſti
ce vl' religioſe pſōe dn̄t habē ſin
gule duas baſes. i. teſtamēta q̄ ſcȝ
p eloquētiā et doctrinā ſūt ārgentea
ꝓ fundamēto. Dn̄t habē ānulos au
reos id eſt ſpem eterne retributi
onis pro ſupplemento. vectes id ē
viros fortis conſtantie ꝓ ↄplemē
to. anulus eīn aureus eternam re
tributionem ſignat. caret enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

principio et finē et ſic deſignat eternitatē· q̄a vero dicitur aureos ſignat precioſitatem · et q̄a cōſiſtit in anima et corpore ideo continet duplicitatem ſcilicet lateris vtriuſq3· Tabule tabernaculi .i. bone perſone et fortes cōtra impulſum tēptationis et tribulatiōis redduntur qn̄ baſibus ſcripture ſacre fulciuntur· et quādo vectibus .i. ſanctorū et doctorum exemplis et auctoritatibus annulis impoſitis id eſt de eterna retributione mentionem facientibus ſtatuuntur · Qui ſcilicet vectes id eſt ſancti doctores de lignis ſethim .i. ſpinoſi in reprehendendo · albi caſte viuendo et īputribiles pſeuerando debent eē· et auro tecti inq̄ꝙtū debēt p ſapiētiā reſplendere · vñ· Exo· xxv· Facies et vectes de lignis ſethim coopieſq3 eos auro Debent ergo iſte tabule ſcilicet viri iuſti habere decem cubitos in longitudine id eſt perſeuerantiam in decem mandatorum operibus · quatuor digitos in ſpiſſitudine id eſt quatuor cardinales virtutes · In latitudine vero caritatis debent habere cubitum id eſt puram et ſimplicem affectionez· et ſemiſſem id eſt aliqualem celeſtium q̄ꝙ q̄ꝙ iperfectaz deguſtationē debent eſſe ab vtraq3 parte viginti qui conſtant ex quinario et quaternario .i. quatuor euangeliorum et quinq3 librorū legis moyſi habere ſpūalez adīpletionez· ſupaddendo ſex tabulas q̄ eſt numerus perfectus .i. bonoruz perfectionem · Vnde de talibus tabulis dicitur· Exo· xxxvi· Fecit tabulas tabernaculi de lignis ſethim ſtātes·

C

Tabnaculū federis qd̄ factuz fuit a filijs iſrl' ī deſerto . q̄ꝙtuz ad formā erat oblōgū· ab ipſo oriente aptū et ab oībus alijs ptibus circūq3 clauſū et deſup coopertū In duas ptes ſcz ī ſcā et ī ſācta ſāctorū diſtīctū· materia iſti9 tabnaculi fuerunt tabule deaurate que ſurſum erigebantur· cortine mundiſſime que circūq3 ducebātur · pelles arietum rubricate et iacinctīe quibus tabernaculuz operiebatur· et deſuper ſaga cilicina xi· quibus tabernaculum tegebatur· quatuor enim habebat opimēta ſcz cortinas biſſinas · pelles rubeas iacinctinas · et ſaga · In tabernaculo vero principaliter erant quatuor · ſcilicet archa cū ſuis adiacentibus · ſcilicet propiciatorio et cherubin et cōtentis in ea altare timiamatis que erant ī ſancta ſanctorum interius . menſa cum propoīs panib9 et cādelabrū que erant in ſancta exterius· Velum vero biſſinuz quod a ſummo vſq3 ad deorſum pendebat · ſācta ſanctorum tanq̄ꝙ ſecre iore camerā a ſanctis id eſt a parte alia tabernaculi diuidebat. ita ꝙ ſpacium ſācti ſanctorum in longum et in latum et in altum decē cubitorum erat · altera vero pars viginti cubitos in longitudine continebat Mor . Expōa9 iſta p̄imo moraliter et dicamus ꝙ iſtud tabernaculum ſignificat animam virtuoſam · vel generaliter quemlibet viruz iuſtum ad dei habitationem que fit per gratiam ſpiritualiter ordinatum · Apocl' · xxi·

Ecce tabernaculum dei cum hõi
nibus et habitabit cum eis. et ip
ſi populus ei⁹ erunt. Debet ergo
tabernaculum interioris hominis
ſcilicet mẽs et conſcientia eſſe ob
longa per patiẽtie longaĩmitatẽ.
ad orientem id eſt ad deum et ad
bona eterna luminoſa et clara a
pertum eſſe per affectionem et ca
ritatem. aliunde vero vndiqꝫ clau
ſum per diſcretam cuſtodiam et
ſedulitatem. Vel ſic Clauſuꝫ erit
a meridie ne pſperitas auſtri ge
neret ventum vani gaudij. ab aq̃
lone ne futura aduerſitas ſit cau
ſa vani timoris. ab occidente cuꝫ
omnia tempoꝛalia vergãt ad occa
ſum. ne ex ſui deiectione cauſetur
ventus doloris. A parte vero oriẽ
tis id eſt ad bõ ſpiritualia et eter
na debet aperiri per deſiderium et
affectuꝫ. vt ventus grẽ diuine ſit
cauſa leticie ſpiritualis. ps. Os
meum aperui et attraxi ſpirituꝫ
quia mandata tua deſiderabam.
ſicut dicit. Yſa. Intra cubiculuꝫ
tuum et claude oſtia tua ſuper te
Cooptũ etiã debet eſſe q̃drupli o
perimẽto. ſcilicet cortinis biſſinis
.i. caſtitatis candore. pellibus rub
catis id eſt caritatis ardore. nam
caritas operit multitudineꝫ pecca
torum. pellibus celeſtis coloris ſcꝫ
iacinctinis. id eſt honeſtate conu
ſationis et ſplendore vite celeſtis
Jeremie. x. Jacinctus et purpuã
indumentum eorum ac̃. Sagis de
pellibus capraruꝫ ſeu ciliciis id ẽ
penitentie duritia vł rigore. Job
xvi. Saccum cõſui ſuper cuteꝫ me
am. Saga enim vndecim peniten
tiam que fit pro tranſgreſſiõe de
cem mandatoruꝫ ſignãt. pro eo
q̃ decẽꝫ ſignificat decalogũ. vn
decim traſgreſſionem ipſius. Sa
ga vero aſperã penitẽtiaꝫ deſignt
Tali ergo quadruplici opertimen
to ſcilicet caritatis caſtitatis hone
ſtatis et aſperitatis ſe debet homo
tegere. ne ventus elationis. pul
uis terrene affectionis. a pluuia
carnalis delectatiõis poſſint ĩ eũ
ſubintrarẽ. Ezechiel. xxvij. Biſſ⁹
varia de egypto texta eſt ibi ĩ ve
lum. Jacinctus et purpura de in
ſulis eliſa facta ſunt opertimentũ
tuum Biſſus enim ſignat caſtita
tem. purpura ſignat caritatẽ. ia
cinctus celeſtem conuerſationem
vel honeſtatem Inſula que a ma
ri circumdatur peñitentie amaritu
dinem et aſperitatem. Dico ergo
q̃ ad conſtitutionem moralis tabꝰ
naculi et cõſcientie viri iuſti dñt
concurrere multa: aurum. i. ſapiẽ
tie limpitudo. ligna ſethim impu
tribilia id eſt patientie fortitudo.
tabule ſurſum erecte. i. contempla
tiõis altitudo. vectes recti fortes
et longi. i. iuſticie rectitudo. velũ
biſſinum interius. i. innocẽtie pu
ritas et ſanctitudo. cortine ſeu co
opertimenta variata exterius que
ſunt cõtinẽtie mũdicia et pulcritu
do. que ſciliceꝫ debet eſſe quadrico
lor inq̃tũ ibi debet apparere qua
tuor virtutum cardinalium multi
tudo. et ideo aĩe ſic cõpoſite po
teſt dici illud ezechi. xvi. ĩ pſona
dñi dicẽtis ſic Indui te biſſo. calci
aui te iacincto. indui te ſubtilibus
veſtiui te diſcoloribus. ſimilam
et mel et oleum comediſti et de
cora facta es vehementer.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Item intus in corde ſuo debet eſſe
archa cum cherubin id eſt dei et ã
gelorum ſpes memoria et deuoti
ō·altare incenſi id eſt feruens apd
deum oratio·candelabrum luīnis
id eſt ſcientia et diſcretio·menſa
cuȝ panibus id eſt pietas elemoſi
na ꝛ compaſſio·vt ſic de huiꝰmōi
tabernaculo dicatur illud quod
dicitur infra·Exod·xl·Cumqꝫ in
tuliſſet archam in tabernaculum
appendit ante ipſaȝ velum et mē
ſam et cādelabrum poſuit ꝛ altaē
aureū ſub tecto· ¶ D Vel ſi vis
dic ꝙ tabernaculum eſt beata vir
go que archam teſtamenti id eſt
chriſtū ꝯtinuit·cādelabrum cū ſep
tem lucernis.i.ſpiritū ſāctum cuȝ
ſeptem donis·habuit altare deuo
tionis·menſamqꝫ compaſſionis·
ꝛc̄·ſicut ſupra· ¶ E Vel dic al
legorice ꝙ tabernaculum eſt eccle
ſia vel religio In cuius cōpoſitiōe
debent ꝯcurrere multa genera re
rū.i.ſpūalium perſonarū ſcȝ tabu
le plane recte et auāte·Iſte ſūt il
li q̄ ī rectitudine iuſticie et ī fulgo
re ſapientie ſunt ſplēdētes·Item
velū de biſſo retorta qd ſūt illi q̄
honeſta ꝯuerſatione aliis exēplis
ſūt placētes·Aliud coopertoriuȝ de
pellibꝰ rubricatis·iſti ſūt martires
ſe ipos ꝓprio ſanguine rubricātes
Aliud coopertoriū de pellibȝ iacīcti
nis·iſti ſūt ꝯfeſſores celeſtia tan
tūmō appetētes·Aliud de ſagis
.i.pilis caprinis·Iſti ſūt illi q̄ de
fetore ſuoꝝ peccatoꝝ ſunt peniten
tes·Item iſti debent eſſe archa.i.
viri celeſtis ḡr̄e contentiui Cheru
bin.i.viri celeſtiuȝ cōtemplatiui·
Altare incenſi.i.viri orationū emiſ

ſiui·Candelabrum.i.viri lucentes
et aliorū erudītiui Menſa .i.viri
pii et aliorum nutritiui Tales er
go res id eſt tales perſone debēt
tabernaculuȝ eccleſie conſtituere
et in ea etiam habitare·p̄s·Domi
ne quis habitabit in tabernaculo
tuo aut requieſcet in monte ſan
cto tuo·Qui ingreditur ſine ma
cula et qui operatur iuſticiam
¶ F Vel dic ꝙ tabernaculū eſt
paradiſus vbi ſunt tabule dolate
id eſt martires: vela biſſina.i.vir
gines·quatuor opertoria.i.multio
di confeſſores ſcilicet biſſini id eſt
ꝓprie carnis mortificatiui·rubrica
ti.i.caritatiui·iacinctini id eſt cele
ſtes et contemplatiui·de pilis ca
prarū id eſt penitentie perpeſſiui
Ibi eſt archa id eſt eterni theſau
ri infinitas·cherubin.i.angeloruȝ
ſocietas·altare.i.deuotionis ſanc
titas·candelabrum.i.beate viſioīs
claritas·menſa.i.beate fruitioīs
ſacietas·ꝛ ligna ſethim imputri
bilia .i. in omnibus indefectibilis
eternitas·et ideo illud eſt iſtud
tabernaculū de quo dicitur·heb·
ꝙ illud eſt amplius et perfectius
tabernaculum non manu factuȝ
.i.nō huiuſmodi creatiōis· ¶ G
Tabernaculum federis duas
habebat particulas·quādā
ſcilicet vltimam et interiorem a
parte occidētis·que decē cubitos
habebat in longum·totidē ī latū
et totidem in altuȝ·et ſic quadra
ta eſſe noſcebatur·et iſta ſancta
ſanctorum communiter vocabaẗ
in qua ſcilicet archa cum cherubī
ꝛ propiciatorio·manna·virga·ꝛ
tabulis ꝯtinebaẗ· iuxta quā etiā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

altare incenſi ſtatuebatur · ad q̄d
ſolus ſacerdos et indutus nō ſine
thuē vl' ſanguine īgredi iubebat
Exterior vero et p̄ma pars que ī
duplo longior erat q̄ iſta · omni
bus ſacerdotibus erat puia · a per
velū intermediū erat a ſācto ſan
ctorum diſtincta · ibiq̄ erat cāde
labrum cū ſuis lucernis a meridi
e · menſa vero cum ſuis panibus
ab aquilone · Per iſtud taberna
culum poteſt intelligi eccleſia ſcā
dei · que procul dubio duas habet
partes ſcilicet militantē · que eſt
in ingreſſu et oriente · que ſācta
debet dici et eſſe · et triumphātem
que ſcilicet ſcā ſāctorū per excel
lentiā p̄t dici · Iſte etiam ſunt duē
ptes diſtincte quarū p̄ma in du
plo maior ē q̄ ſcd̄a · pluribꝫ nāq̄
licitū eſt īgredi eccleſiā militātē
q̄ triumphantem · quia ſcilicet bō
ni et mali nunc intrant ſimul · ibi
vero ſoli intrabunt boī · qui ſacer
dotes id ē ſacri duces poterunt di
ci · et qui virtutibus erunt ornati
cum ſanguine .i. criſti paſſionis
memoria · et thure i. oratioīs fra
grātia p̄muniti · Et ideo omnes
ſacerdotes ſancta poterant ītrare ·
vn9 vero ſol9 ſine ſocio in ſcā ſan
ctorum poterat introire · ad deno
tandum q̄ multi ſunt vocati pau
ci vero electi · Iſtas eniꝫ duas ha
bitationes velum depictum id ē
celum ſtellatum diuidit · illucq̄
nullus penetrat niſi qui iſtud ve
lum templi tranſcendit · Contineꝫ
ergo illa interior domus paradiſi
altare aureū id eſt diuinitatē ·
archam teſtamenti .i. humanitatē
et duos cherubin .i. āgelorū et ſcō

rum ſocietatē · et ꝓpiciatoriū id ē
peccatorum remiſſioēꝫ · Iſtd̄ āt an
teri9 oraculū ꝯtinet cādelabꝫ fidei
cū ſeptem lucernis donorū ſpiri
tus ſācti · mēſam ſcripturē cū · xij ·
panib9 .i. cū duodecī apoſtolorū a
articulorū fidei doctrinis · cū vaſis
libaminū .i. cū ōibꝫ eccleſiaſticis
ſacramentis · Propiciatorium āt
interius et non exterius ſeruat ·
ad denotandum q̄ peccatorum ꝓ
piciatio et remiſſio ab eccleſia tri
umphāte que eſt interius · intra
velum principaliter diriuatur ·
ſicut in pſalmo dicitur · Apud do
minum miſericordia et copioſa a
pud eum eſt redemptio
Vel dic q̄ dei tabernaculum eſt
bonus diues qui ad duas partes
id eſt ad duos ſtatus habet conſi
derare · videlicet quantum ad me
ridiem proſperitatis vel quantū
ad aquilonem aduerſitatis Iſtud
eſt ergo verūꝫ q̄ iſtud tabernacu
lum · id eſt bonus diues fidelis de
bet habere ad meridiem · id eſt
quando viget proſperitatis et o
pulentie tempus candelabrum .i.
virtutem prudentie · ad aquilōeꝫ
vero id eſt quando viget frigus
paupertatis communis et cariſtie
tempus · debet habere menſaꝫ cū
panibus id eſt virtutem pietatis
et clementie · vt ſic per prudentiā
regatur ī proſperis · per clementi
am vero ſuſtentet alios in aduer
ſis · vt ſic de pietate talium dicat
pauper iſtud · p̄s · Paraſti in con
ſpectu meo menſaꝫ aduerſos eos
qui tribulant me · Textus · xxvi ·
capitulo ·
Velū int̄ ſcā et ſācta ſāctorū

appenſum factum eſt de quatuor
preciosis coloribus. ſcʒ biſſo. retor
ta purpura. iacincto. et cocco bi
ſtincto. opere plumario id eſt cū
acu fuit compoſitum et contextuʒ
et ſcḋm. ioſephum. cunctis florū
et herbarum generibus. nullorū
tamen animaliuʒ ymaginibus pi
ctū. Mor. Velū iſtud ſignat vi
rum iuſtum et maxime eccleſiaſti
cum vel prelatum qui ſcilicet de
quatuor coloribus id eſt de quatu
or cardinalibus virtutibus videli
cet biſſo temperantie. purpurā iu
ſticie. cocco biſtincto fortitudinis
iacincto celeſtis prudētie debet eē
compoſitus et ornatus. inter celū
et terrā per celeſtium contempla
tionem ſuſpenſus. iter ſanctuari
um et ſancta id eſt inter eccleſiaʒ
triumphantem et eccleſia militan
tem. ſeu inter deum et populum
medius. maxtuʒ ſcilicet licet iſte
corporaliter ſit in terris tamē mē
taliter i cel. Sapieñ. xvm. Vſqʒ
ad celos attingebat ſtans in tra
et in deuteronomio. Ego auteʒ ſe
queſter et medius fui. Cū acubʒ. i.
punctioībʒ timoris domini vel cū
mundi tribulacionibus debet eſſe
picturatus. quia ſicut in pſal. di
citur. Multe tribulationes iuſtoꝝ.
Biſſus enim ſeu linū quod de ter
ra naſcitur. a cui⁹ vigor et crudi
tas per artificiuʒ temperatur ſig
nat temperantiaʒ. Purpura que
decet regis maieſtatem ſignat iu
ſticiam. Coccus coloris ignei qui
fortiſſimum eſt elementuʒ ſignat
fortitudinem. Iacinctus vero co
loris celeſtis ſignat prudentiaʒ q̄
ſcilicet inter alias v̓tutes magis

appropinquāt ad celeſteʒ et ſpiri
tualem naturam. Tales ergo colo
res debent velum tabernaculi id ē
prelatum vel quemlibet iuſtum
componere. Acus enim diuini tio
ris vel mundane tribulacionis de
bet eum pungere et depingere et
in ipſo flores virtutum inſerere.
aīmalia vero id eſt beſtialia et car
nalia vicia abdicare. cōtemplatio
debet eum in altum ſuſpendere.
caritas vero et cōcordia debet me
dium inter deum et populum col
locare et ſic eccleſie poterit dici il
lud. ezech. viceſimo ſeptimo vbi
dominus eccleſie loquens dicit.
Biſſus varia de egypto texta eſt
tibi in velum vt poneretur in ma
lo. iacinctus et purpura de inſul
eliſa. Velum enim iacinctinū et
biſſinum in malo nauis ponitur
quando iuſtus ad prelacionem e
rigitur vel per contemplationem
leuatur.

R

Cortine que et tentoria quoqʒ
dicuntur. facte ſunt decem
de quatuor predictis coloribus q̄
ſcilicet ſimul cum anſulis iacincti
nis. et annulis aureis inuiceʒ iun
cte erant ita ꝙ ſe immediate con
tingebant. Iſtis autem ſaga cili
cina vndecim immediate ſuppone
bantur a quib⁹ ſimul iunctis ta
bernaculum tegebatur. ſed qui
a de modo tegendi varie inter do
ctores ſcribitur. ideo obmitto. hic
ſolum addens ꝙ cortine que decē
erant habebant menſuraʒ decem
et octo cubitorum in longitudīe
et quatuor ī latitudine. ſaga v̓o
que fuerunt vndecim numero de
cem et nouem cubitos lōgitudis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

habebant · quatuoꝛ vero in latitu
dine continebant · Iſta duo ſcili
cet cortine et ſaga ſignare poſſūt
duos ſtatus hominum qui ſunt i
tabernaculo eccleſie militantis vi
delicet perfectos et imperfectos ·
viri enim perfecti ſunt quaſi corti
ne · qui ſcilicȝ de quatuoꝛ coloribꝰ
id ē quatuoꝛ predictis virtutibꝰ
ꝯponūtur Vide ī · I · p̄cedenti · q̄ ſcȝ
decem dicunt̄ · eo ꝙ decē mandato
rum opera pſequūtur · dicūt̄ habe
re decem et octo cubitos lōgitu
dinis · qui numerus cōſtat ex du
odecī et ſex · ad denotādum ꝙ du
odecī articulos dn̄t credē · ſex mi
ſericordie opa facē · Quatuoꝛ eti
aȝ cubitos hn̄t latitudis · iq̄ptū iſti
ſolēt q̄tuoꝛ euāgeliorū cōſilia adī
plere · Iſti etiā āſulas iacinctinas
.i. bōs et celeſtes affectiōes habē
noſcūt̄ · quibus ānulis aureis id
eſt deſiderijs caritatiuis medianti
bus ſibi iuicē p pacē et cōcordiaȝ
vniūtur et pfcāȝ amicicā diūgun
tur · Job · Vna vni cōiungitur · et
nec ſpiraculū quidē incedit p eas
Viri autem impfecti rudes et icō
poſiti deſignantur per ſaga hyſpi
da atqȝ groſſa · q̄ bene per numerū
qui tranſgreditur decalogum .i.
per vndenarium deſignātur · ꝑpeo
ꝙ iſti mandata plerumqȝ tranſ
grediūtur · xxx · tam habent cubi
tos longitudinis ꝑp eo ꝙ fidē cre
dūt ſimpliciter trinitatis · q̄tuoꝛ
vero cubitos in latitudine habuiſ
ſe dicuntur ꝑp eo ꝙ q̄tuoꝛ euāgelio
rum doctrinaȝ ſimpliciter ꝑfiten
tur · Iſti ergo erāt exteriꝰ ꝺpto
rium · qd plus q̄ꝫ cortine ventis et
pluuijs erat expoſituȝ ꝑp eo ꝙ ta
les ſimplices agriculturis et labō
ribus exterius exponuntur · corti
ne vero id eſt viri perfecti ſcilicȝ
religioſi et clerici intus ad cōtem
plationis officium retinentur · I
ſtā autem ſaga ſimul iuncta dicū
tur eſſe pro eo ꝙ tales ſimplices
per caritatis iuncturam debent ſe
inuicem colligare · Et breuiter ſi
ue ſit cortina ſiue ſagum id eſt ſi
ue ſit quis perfectus ſiue imperfe
ctus · vel laycus vel religioſus vl̄
ſecularis · contemplatiuus vel ac
tiuus per caritatem debent ſimul
iungi et per pacem et cōcordiā co
pulari L Vel dic ꝙ qua
tuoꝛ opertoria taberna culi ſcilicȝ
cortine ſaga · pelles rubricate et
pelles iacinctine ſignant quatuoꝛ
fidelium ſtatus · Cortine biſſine e
nim ſignant virgines et innocen
tes · ſaga deſignant heremitas et
penitentes · pelles rubre martires
et pro chriſto ſanguinem funden
dētes · pelles iacīctie ꝯfeſſoēs et do
ctores et celeſtia ꝯtēplātes M
Precepit dn̄s fieri tētoriū ī i
troitu tabnaculi a pte oriē
tis .i. velū de q̄tuoꝛ p̄dictis colori
bȝ ſcȝ purpura cocco biſtīcto iacī
cto et biſſo retoꝛta · p̄cepitqȝ fieri
quinqȝ colūpnas de ſethim ipaſqȝ
auro veſtiē mādauit ipaꝝ capita
fieri aurea · baſes vero eneas · ve
lūqȝ añ colūpnas appēdi p̄cepit ·
Moꝛ Per tētoriū ītelligit̄ lex di
uina vl̄ etiā ſacē ſcripturā · q̄ ſcȝ ex
q̄tuoꝛ ꝯſtat coloribꝰ eo ꝙ q̄tuoꝛ
exponitur ītellectibus · quinqȝ ve
ro columpne patres veteris teſta
menti et omnes iudeos deſignant
qui quinqȝ librorum doctrinam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

conſiſtentũr et tenent: qui ſcilicet
de lignis ſethim.i.fortes et impu
trabiles fuerunt a auro tecti dicũ
tur ꝓ eo ꝙ per ſapientiam ſplen
duerunt. Iſti ergo ſunt qui in in
troitu tabernaculi .i. in principio
eccleſie militantis fuerunt tento
ria.i.legis diuine ſuſtentatores.
Sed ꝓ certo modo ſunt ipſius im
ꝓbi deſertores. quia ſcilicet iudei
primitus boĩ fuerũt. nũc vero ma
li et obſtinati ſũt facti. ꝓpter hoc
bene dicitur ꝙ iſte colũpne habuẽ
rũt capita aurea.i.bonuꝫ principi
um et ingreſſũ. baſes aũt habue
runt eneas ĩꝗtũ habẽt terminum
reprobũ et egreſſũ Caput enĩ au
reũ ĩ baſes eneas terminatur quan
do qui bene incipit minus bene fini
tur. ideo iudeis poteſt dici illud.
Gal. iij. Sic ſtulti eſtis et ĩſẽſati
galate vt cũ ſpũ ceperitis carne
cõſũmami. ¶ Vel dic ꝙ quinqꝫ
colũpne ſignãt ꝑlatos et predica
tores qui ſcꝫ quinqꝫ ſenſus corpa
les bene cohibent et tegũt. quinqꝫ
libros moyſi ſpiritualiter intelli
gunt et exponunt. quinqꝫ criſti
vulnera deuote meditantur et
recolunt. vnde de mathatia qui
xp̄ꝫ deſignabat. dicit.i. Mach. ij.
Quod ipſe habebat quinqꝫ filios
Iſti etiam colũpne dicuntur ꝓ eo
ꝙ ipſi ad modũ colũpne ꝑ ſtabili
tatem firmi. ꝑ veritatẽ puri. per
iuſticiam recti. ꝑ patiẽtiam tribu
lationũ ſethimei. et ꝑ ſãcta ſplen
dẽtes exempla aurei. et ꝑſonorã
eloquẽtiã enei eẽ tenentur. vt ſic
per eos alij in fide et moribꝰ firmi
ter ſuſtententur. ps. Ego cõfirma
ui columpnas eius. Igitur dico

ꝙ ante tabernaculũ eccleſie debẽt
quinqꝫ colũpne.i.prelati et predi
catores ſtare. et tentorium ſcrip
ture vel legis diuine ſuſtinere. ita
ꝙ capita eorum.i.principia debẽt
eſſe aurea ſcilicet per ſapientiam
baſes vẽo.i.fines debẽt eẽ erei ꝑ
doctrinam et eloquentiam. In
principio enim eſt ſapientia colli
genda. tandem vero doctrina et
eloquentia eſt habenda. aurum e
nim ſapientiam ſignat. es vero
ſonorũ eloqẽntiaꝫ. ſicut de ſtatua
nabuchodonoſor. dicit. ꝙ caput
habebat aureum. ventrem vero
habebat eneum. Velum ergo
ante tales columpnas debet pen
dere. id eſt innocentia et mundi
cia pro eo ſcilicet. quia ꝑdicator
a prelatus tenẽtur pre alijs mũ
di caſti et innocentes eſſe. ezechi.
xxvij. Biſſus varia de egipto tex
ta eſt tibi in velum. Contrarium
tamen prochdolor poteſt hodie di
ci de multis iuxta illd. Luc. xxiij.
Velum templi id eſt caſtitas ſciſ
ſũ eſt a ſũmo vſqꝫ deorſũ

Capitulũ decimũ nonũ ¶

Precepit dominus fieri
altare holocauſtorum
ſcilicet prope ingreſſũ
tabernaculi ad orientẽ
intantum pro vt dicit comeſtor
ꝙ ſacrificantes poterant videre ad
interiora tabernaculi ſcilicet vſqꝫ
ad velum. Erat enim iſtud alta
re ad modum vnius arche qua
drate factum. et quatuor ligne
is parietibus ſcilicet de lignis ſe
thim compoſitum. laminis ereis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

circumquaqꝫ veſtitū · Erat quinqꝫ
cubitorum in longum et latum ·
trium vero cubitorum in altuꝫ · i
terius cōcauum inane et vacuū et
non ſolidū · In quatuor āgulis re
curuis cornibus ex ipſo ꝓcedētibꝫ
īſignitū · et quatuor circulis ex v
traqꝫ pte quibus vectibus impoſi
tis portarētur ornatū · Infra vēo
erat craticula ferrea que in medio
pendebat · a ptē vero orientis erāt
in altari feneſtra per quā ligna ī
ponebantur et ignis fiebat · q̄ ſcꝫ
ſacrificia .i. carnes īpoſitas cōbure
bat · Ignis ibi etiam iugiter arde
bat · et ſic vt dicit · Leuit · vi · ſa
cerdos ipſuꝫ de lignis impoſitis ꝑ
dies ſingulos nutrebat · vt hētur
Exo · xxviij · Mor Igitur dicaꝰ
moalit ꝙ altare ſignat virū iuſtū
vel etiam cor et mentem ſeu cōſciē
tiam viri iuſti · Et primo quidē il
lud debet eſſe ante tabernaculum
paradyſi per contemplationem et
affectionem · Debet eſſe de lignis
ſethim incremabilibus et imput
bilibus · per patientiam · per perſē
uerantiam et durationem · Debet
eſſe factuꝫ admodum arche per
caritateꝫ · capacitatem · et cōtētio
nem · quia ſcꝫ caritas tenet ī ſē de
um et ꝓximum debet eſſe cōcauū
per profundam humilitatem et ſb
iectionem · debet eſſe vacuū p ſpi
ritualem paupertatem et terre
norum abdicationē · Debet eſſe nō
ſolidum per ſāctitatis preſumpti
onem · ſed potius inane per timorē
et per ſui ipſius iudicium ſcꝫ ꝙtū
ad ꝓpriam reputationem · Debet
eſſe laminis ereis veſtitum per ſo
noram aliorum reprehenſionē ad

bonorum vocationem et predicati
onem · ad iſtud enim ſonare perti
net · alios ad iuſticiam predican
do trahere et vocarē · exemplo phi
lippi apoſtoli qui vocauit natana
helem · Joh · pmo · Martha q̄ vo
cauit mariā · Joh · xi · dicēdo illd
Jē · xlvi · Cor meū ad moab quaſi
fiſtula eris ſonabit · Item iſtd al
tare quatuor debēt habere cornua
id eſt quatuor virtutum cardina
lium laudem et gloriam · que ſcili
cet ex eo debent eſſe procedentia ī
quantum cornua ſue virtutis et
glorie inſunt ei propter propri
am iuſticiam non propter ypocri
ſim aut fallaciam · recuruia debēt
eſſe id eſt in ſe reflexa per ſui re
ductionem ad propriam conſciē
tiam · per omnis elationis repreſ
ſionem et temperantiam · Qua
tuor debēt habere annulos id eſt
quatuor euangeliorum doctrinaꝫ
et ſcientiam · et ſic quadratum de
bet eſſe per ſtabilitatem et conſtā
tiam · Quia reuera cornua iſtorū
id eſt gloria et honor eorum · de q̄
bus in · pſ dicitur · Exultabūtur
cornua iuſti · debent ab ipſo et ap
pria virtute et iuſticia procedere
Et nunq̄ ad mundi laudem ſe ex
tendere · ſed in ſe ipſa ad conſcien
tiam reflectere · et in ſeipſo quie
ſcere et abſcondendo ſuam iuſtici
am ſe curuare Decor eniꝫ tabnacu
li erat ſub ſagis et omnis gloria
filie regis ab intus Vnde in · pſ ·
Conſtituite diem ſolempnem ī cō
denſis vſqꝫ ad cornu altaris · vñ
eſt illud · Augꝰ · in ſermone Tūc
ꝯ vnuſquiſqꝫ tantum in ſe habebit
gloriam et non in altero Itē iſtd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

altarē debet habere cratıculaꝫ fer
ream ad modum rethis id eſt do
lorem cōtritionis· que tamen de
bet ſuſpendi cum catenulis ſpei
venie et remiſſionis · debet habē
feneſtram ab oriente id eſt apertu
rā fidei et diſcretionis· vt ſcilicet
ibi recipiātur ligna bone doctrine
et exemplaris aliene conuerſatio
nis · vt ſic ibi accendatur ignis
diuine caritatis et dilectionis·et
vt ibi crementur et caſtigentur
carnes cuiuſcumqꝫ carnalis delec
tationis· ſicqꝫ homo ī altari ꝓpri
cordis de ſe ipſo faciat holocauſtū
ſpiritalis oblationis·de quo·p̃s·
Sacrificiū deo ſpiritus contribulā
tus cor contritum et humiliatum
nō·Craticula enim ſuper quā car
nes aſſantur dolorem contritionis
deſignat que ad modum rethis
oculata dicitur pro eo ꝙ purgan
da vitia quaſi ſpirituales feras ī
uoluit et diſtricte venat̄ et ligat·
hāc tamen cathene ſpei et diuine
miſericordie ſuſtinent ne p deſpe
rationem cadat·exemplo laurētij
q̄ dicebat In craticula aſſatus do
minum non negaui· Item neceſ
ſe eſt ꝙ iſtud altare cordis habe
at debitas dimenſiones v̉tutum·
vt ſcilicet habeat quinqꝫ cubitos
in longitudine id eſt quinqꝫ pla
garum xp̄i memoriaꝫ et ꝯpaſſi
onem · quinqꝫ cubitos in latitudi
ne id eſt quinqꝫ ſenſuum corpora
lium debitum regimen et cohibiti
onem· tres vero cubitos in altitu
dine id eſt ſancte trinitatis fidem
vel trium virtutum theologicaꝝ
ordinem et perfectionem· Talibꝫ
ergo circumſtantijs debet eſſe edi
ficatum altare cordis noſtri·et ta
libus virtutibus preparatum vt
ibi fiat ſacrificium bonorum ope
rum deo gratum· Vn̄ dicit̄·geñ·
xxxv·Edificauit altar̄ ibi domīo
et appellauit nomen loci illius do
mus dei·In iſto ergo altari id eſt
in corde et conſcientia viri iuſti de
bet ignis caritatis perpetuo viuē
re nunꝙ̄ ibi deficere qđ vt melius
fiat· ſacerdotes id eſt prelati et p̄
dicatores debent ligna id eſt ex
empla et documenta · vel etiam
ſubuentiones et elemoſinaruꝫ be
neficia continue miniſtrare· vt ſci
licet poſſint iſtum caritatis igneꝫ
in aliorum cordibus enutrire ·
Leuitici ſexto · Ignis ī altari me
o ſemper ardebit ·quem nutriet
ſacerdos ſubiciēs ligna per ſingu
los dies· Et ſicut vectes recti im
mittebantur ab vtraqꝫ parte in
anulis altaris quibus portabat̄
altare·ſic vere iuſtus debet habē
duplicem vectem id eſt duplicem
iuſticie rectitudinem · vnaꝫ ſcꝫ ad
premiandum bonos·et aliam ad
puniēdū malos · et hoc a dextris
et a ſiniſtris id eſt indifferenter
reſpectu diuitū et reſpectu pau
perum ſine acceptione perſonaruꝫ
vt a miniſtris id eſt angelis in ce
lum facilius deferātur· quia reue
ra iſti duo vectes ſcilicet duplex
iuſticia quando in anulis affectio
num cordis inſeritur et radicatur
facit hominem in celum portari et
coraꝫ deo ab angelis preſentari·
et etiam in preſentia principum
et magnatum per famaꝫ et opini
onem deferri· et ī ſtatu ſuo debi
te ſine offendiculo ſuſtineri·p̃s·
f v

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Jn manib⁹ portabunt te ne vnq̄
offendas ad lapidem pedez tuuz ·
ad lapidez dico id eſt ad dampna
tionis duritiam ❡ B

Circa altare holocauſtorum e
rant multa inſtrumenta ne
ceſſaria · ſcz vectes ad altarē portā
dū · forcipes ad ignem p̄parandū
et faciendū · Ignium receptaculū
ad ignez ad altare timiamatis de
ferendūz · lebetes ad cineres recol
ligendum · fuſcinule ſeu tridētes
ad carnes ſacrificiorūz ſuper ignē
erigendum et ordinanduz · necnō
ad eas de caldario extrahendum

❡ Mor Sic vere circa altarē cordis
noſtri multa inſtrumenta ſpiritua
lia .i. multe virtutes neceſſarie
eſſe probantur · Et primo quidē
forcipes que ſignāt dolorem cōtri
onis · que ſcilicet duo habet more
forcipis brachia imp̄tum dolet de
cōmiſſiōe mali et de omiſſione boī
vnum ergo clauum in medio id ē
ſpem venie ſeu ꝓpoſitum non rei
terādi · ſicut dicit · Yſaias · dupli
ci contritione contere eos domine ·
Scdo debent ſibi eſſe receptacula
ignium que ſignāt memoriaz cari
tatis martirum ſanctoruz et max
ime laurēcij et aliorum igne pro
deo cōbuſtorū · vel etiam memori
am ignis .i. paſſionis criſti et alio
rum · Tercio dñt ibi eſſe fuſcinule
ſeu tridentes que ſignāt virtutez
diuini timoris et etiam exterioreꝫ
carnis afflictionē · quia ſcilicet ti
mor et peñītētia carnes .i. carnis vo
luptatē ſolent pungere et eas de
caldaria concupiſcentie extrahere
et in igne contritiōis ſpūaliter cō
cremare · Et etiam tridentes ha

bere dicitur ē · iq̄tūz penitētie tres
partes tenere ꝓbantur · ſcz cōtri
tionem · confeſſionem · et ſatiſfac
tionem · quibus ſicut quibuſdaz
dentibus carnes .i. carnales de cal
daria d'yaboli extrahūtur · Quar
to neceſſe ſunt lebetes · que ſignāt
mortis memoriā ī quibus ſcz cine
res noſtre reſolutionis debent per
memoriaz recolligi et in loco mū
do .i. mūda cōſcientia reponi · Quī
to ibi ſūt neceſſarij vectes ad ip̄z
portādum · ſcz ſpes etne ſaluatio
nis q̄ ſcz duplex eſt imp̄tū ſcz nē
ceſſe eſt ſperarē euaſionez pene in
ferni et collationē glorie paradyſi ·
Et ſic ſi altarē cordis noſtri habeat
iſta quīqꝫ inſtrumēta · ſcz dolorem
et cōtritionē · paſſionis xp̄i et ſan
ctorum recordationē · penitentiaz
ſeu carnis macerationez · mortis
noſtre cōſiderationem · ſalutis fu
turē ſpem et affectionem · digne
poterunt ibi ſacrificia ſpiritus cō
tribulati offerri · et bona operā dño
immolari et igne caritatis ſanctiqꝫ
ſpiritus concremari · Jta ꝙ tunc
poterimus domino dicere illud
p̄s · Lauabo inter innocentes ma
nus meas et circūdabo altare tu
um domine ❡ C Vl' dic in malo
ꝙ altare p̄t ſignare malū princi
pem vel p̄latuz in quo et apd quē
tūc carnes aliorū cremantur cuꝫ
penis exactionibusqꝫ affligūtur ·
Jſti ergo habēt mltos ſbſeruiētes
ſibi et primo quidez forcipes id ē
puos balliuos · qui nō faciunt niſi
ignem rapinarum et exactionum
ſuccēdere · Alij ſunt ignīuz recep
tacula .i. iudices vel maiores qui
accuſationes acceptas ſolēt audi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

re recipere et ad maioꝛes inferre·
alij ſunt ſicut fuſcinule.i.mali exa
ctoꝛes qui carnem .i.ſubditoꝝ
ſubſtãtias habent extrahere et ca
pere· alij ſunt ſicut lebetes ſcilicȝ
notarij et conſiliarij qui cineres
habent ſeruarē id eſt memoriã ac
cuſationum habent inregiſtrarē ·
vt non obſtante punitiõe iã fac
ta poſſint alias ſi ſit neceſſe ipſos
ꝓpter hoc iterũ impugnarē· Finali
ter autem veniunt alij ·qui ſunt
ſicut vectes qui poꝛtãt eos· id ē
adulatoꝛes et mali confeſſoꝛes·q̃
ſcilicet iſtos non ſolent coꝛrigere
ſed potius ſuppoꝛtare· et mala fa
cta eoꝛum vel diſſimulare vel cõ
mendare et ſic ſolent eos ſuauit
tranſducere ad infernuȝ Zachar·
v· Quid iſti deferunt anfoꝛam vt
edificet̃ ei locus ſennaar· Sic igi
tur iſtud altare dyaboli m̃ltis ma
lis inſtrumẽtis iſtituitur et a mul
tis malis familiaribus frequenta
tur· Iſtd eſt ergo altarē cornutum
per ſuperbiã· ianẽ per vanaȝ glo
riam· vacuum per virtutum carẽ
tiaȝ· ereũ per ſonoꝛã iactãtiã et im
patientiã· igne repletũ ꝑ auariti
am· carnib9 cõburendis aptatũ
per carnalem luxuriam· Ideo de
templis et altarib9 .i. de moderna
eccleſia et multis malis pꝛincipi
b9 ꝑt dicã illd· ij· Macha· vi· Tẽ
plum luxurie plenum erat com
meſſacõibus et altare illicitis q̃
lege ꝓhibebãtur ¶ D Vel dic ꝙ
altarē ſignat ecclãȝ que circa ſe de
bet habere m̃lta iſtrumẽta· id eſt
m̃ltarum perſonarũm genera· foꝛ
cipes id eſt pꝛedicatores q̃ ignem
caritatis faciunt in alijs ardere ⁊
lucere qui habent duo brachia .i.
ſcientiam vtriuſqȝ teſtamẽti cum
vno clauo diuini timoꝛis Ignium
receptacula ſunt illi qui ignẽȝ tri
bulationis criſti et martirum· ig
nemqȝ infernaliuȝ toꝛmentoꝛum
recolunt ·Lebetes ſunt illi qui ci
neres pꝛopꝛie moꝛtis attendũt·
fuſcinule ſunt boni iudices ·q̃ car
nes id eſt carnales pũgũt ⁊ extra
hunt de caldaria .i. olla peccati Ve
ctes vero qui omnia ſuppoꝛtaue
runt ſunt pꝛelati qui altare eccle
ſie ſuſtinent atqȝ poꝛtãt· Omnes
autem iſti debent eſſe erei id eſt
firmi et ſolidi inq̃ntum ſcȝ ſẽp in
bono perſeuerare debẽt dicere Iob
Nunquid cum eo fabricatus es
celos· qui ſolidiſſimi quaſi ere fũ
dati ſunt· Talia ergo inſtrumẽta
id eſt tales perſone debent altare
domini id eſt eccleſiam vel officiũ
ſeu ſacramentuȝ eccleſiaſticũ frẽ
quentarē dicẽtes· illud· ꝑs· Intro
ibo ad altare dei ⁊c̃· ¶ E
CVm dominus duo altaria fi
eri mandaſſet ſcȝ altare holocau
ſti et thimiamatis· pꝛimum exteri
us vbi carnes imolabãtur et cre
mabãtur· ſcdm interius ſcȝ infra
tabnaculum vbi incenſuȝ et thia
mata adolebantur· Sic tamen fi
ebat ꝙ de altari exterioꝛi poꝛtaba
tur ignis ad iteri9 ⁊ ibidẽ adolẽt
incẽſũ· ¶ Moꝛ Sic vẽ cũ de9 oꝛ
dinauerit duo altaria ſcȝ duplicẽȝ
ecclãȝ ſcȝ militãtẽ vbi carnes nrãs
habem9 per penitentiã cõburẽ et af
fligere· et interioꝛeȝ q̃ ē in tabna
culo paradyſi id eſt eccleſiaȝ triũ
phãtẽ ·vbi th9 orationis et thimia
ma odoꝛifere deuotionis domino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

offertur· iſtud tamen verum eſt
ꝙ ignis caritatis et dilectionis de
exteriori transfertur ad īteriorē
et de altari holocauſtorū ad altarē
thiamatū et odorū· quia ſcilicet ca
ritas ſcd̄m apoſtolū nūꝙ̄ excidit
ymmo illa eadē que hic ī cordibꝰ
fidelium incipitur ibi durat et per
ficitur· et que in ecclīa militāte na
ſcitur ī triūphāte cplet. Et nota
ſi vis ꝙ multa fuerūt q̄ iſtā duplicē
ecclīam ſignābāt· ſcȝ pᵒmo deſertū et
terra pmiſſiōis· ſecūdo tabnaculū
in deſerto laboris et templū tādeȝ
factū ī loco pacis et q̄etis· tercio ip
ſum tabnaculuȝ ſignificat vtrāqꝫ
videlicet q̄ꝰtū ad duas ſui ptes· ſ·
ſancta et ſcā ſāctorū· quarto duo
altaria ſicut hic· quīto atriū exte
riꝰ et tabnaculū interiꝰ· ſicut āte
patebat ¶ F Vl' dic ſi vis ꝙ ta
les dualitates deſignant duplicē
ſtatū ecclīe militātis· ſcȝ ſtatū lay
corū qui eſt exterius· et ſtatū cle
ricorum qui eſt interius vl' etiam
duplicem clericorū ſtatum· ſcȝ cle
ricos ſeclares· et clericos regulares
etc̄. Vl' dic ꝙ iſta ſunt duo carita
tis mandata quorū· ſcȝ vnū eſt al
tero preſtātiꝰ. et vnū ſe habet ad
pximū ſicut exteriꝰ· aliud ad de
um ſicut interiꝰ· Vl' dic ꝙ ſūt du
o teſtamēta· Teſtamētum em̄ ve
tus ſe habet ſicut exterius et p̄ce
dens q̄ꝰtū ad ſēſuȝ litteralē. nouū
vero ſicut interius et dignꝰ et
ſuccedēs q̄ꝰtū ad intelligētiam ſpi
ritualem. Iſta ſunt duo cherubi
et breuiter· vt dicitur· Mat· xxij
In iſtis duobȝ pēdet tota lex et p
phete. ¶ G
Precepit dn̄s fieri atriū iux
ta tabnaculū ad meridiem cubi
torum centum in lōgitudine et· l·
cubitorū in latitudie cōpoſitū ſcili
cet de tētorijs et colūpnis· Erant
aūt duo tētoria p circuitū de biſ
ſo retorta que ſcȝ p circulū ſup co
lumpnas ſtabant et a ſūmo vſqꝫ
ad deorſū· v· cubitis depēdebant
In circuitu vero ab vtroqꝫ latere
centū cubitos· et ab vtroqꝫ capi
te quinquaginta circuibant· Ab
vtroqꝫ vero latere viginti erāt co
lumpne laminis argenteis coop
te· capitibus argenteis cum cela
turis varijs adornate· baſibꝰ au
tē ereis ſuſtentate et ī altū quīqꝫ
cubitis menſurate· In latum ve
ro decem columpne ſtatuebātur q̄
rum quatuor in ītroitu oriētali p
minebāt in quibȝ q̄dā velum de
p̄dictis quatuor coloribus po̅ēba
tur Mor̄. Dic ꝙ atriū iuxta tab
naculū ſignificat religionē· decē
vero colūpne ſignificāt prelatos·
cortine vero ſeu tētoria ſignificāt
ſubditos Debēt ergo iſte cortine eē
de biſſo retorta ꝓpt̄ candorē dupli
cis caſtitatis mētis et corpis· Dūt
circūdare atriū religiōis p officiuȝ
bone ſedulitatis Debēt depēdere a
colūpnis.i. a p̄latis p ſbiectiōeȝ ō
nis huilitatis Debēt habere quīqꝫ
cubitos ī altū per quinqꝫ ſenſuuȝ
cuſtodiam· Debent habere centū
cubitos in lōgum id eſt perfectaȝ
perſeuerantiam Debent habē quī
quaginta cubitos in altum id eſt
anni iubilei ſeu ēterne q̄etis ſpeȝ
et leticiam· At vero inter eos dēt
eſſe velum pictum id eſt pictura
tocius honeſtatis que quatuor co
lorum id eſt quatuor virtutum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cardinalium habebit pulchritudi
nem et decentiam· ita ꝙ de iſtis re
ligioſis poſſet dici illud ſupra ca
pitulo precedenti vbi dicitur· Faci
es cortinas de biſſo retorta iacīcto
et purpura coccoqꝫ diſtincto · ca
pitulo decimo octauo · Colūpne
autem iſte ſcilicet prelati vel pre
fectiores et firmiores religioſi de
bent eſſe veſtiti argento· per caſti
tatis cādorē· capite argēteo ꝑ pu
re intentionis nitorem · baſe vero
aurea per conſtantis firmitatis vi
gorem· Quinqꝫ cubitorum altitu
dinis ·per quinqꝫ ſenſuum cuſto
diam et tenorē· Celaturas quoqꝫ
varias virtutum debet habē per bo
norum exemplorum oſtenſionē
et ſplendorem. Inter ipſos etiā
prelatos debent eſſe quatuor alti
ores· id eſt aliqui alijs eminentio
res et perfectiores: in quibus ſcꝫ
velum variatum id eſt variarum
virtutum regula lex vel diſcipli
ne obſeruātia debet principaliter
pendere per omnimodam iuſtici
am et rigorem· vt ſic cuilibet ta
li columpne id eſt cuilibet prelato
vel eccleſiaſtico ſolido et firmo di
catur illud· Jeremie primo· Dedi
te hodie in ciuitatem munitā et
in columpnam ferream et i murū
ereum ſuper omnem terrā et pli
abuntur aduerſus te et ꝑualere ñ
poterunt·

In tabernaculo erant colūpne
in tribus locis ſcꝫ· iiij · interi
us i ſāctuario q̄ ſuſtinebāt velū·
et quinqꝫ exterius in tabnaculo
hoſtie que ſuſtinebant tentorium
et ſexaginta foris in atrio q̄ ſuſti
nebāt cortinarum biſſinarum ar

bitum· Iſtud tamē aduerte ꝙ pri
me quatuor colūpne ſanctuarij q̄
quatuor erant deaurate cū capiti
bus ereis baſes habebant argen
teas· ſcđe q̄ erant columpne tab
naculi que erant quinqꝫ erant de
aurate cum capitibus aureis et
baſes habebāt ereas· tercie colūp
ne atrij erant eree inducte cū ca
pitib⁹ ereis et baſes habebāt ere
as· Vbi aduertendū ꝙ colump
ne quanto erant in loco digniori
et ſecretiori tanto erant numero
pauciores · ſed tanto erant precī
oſiōes· qđ patet quia ꝑme colūp
ne ſāctuarij nō fuerūt pl⁹ q̄ꝫ q̄
tuor· tabnaculi quinqꝫ· atrij ſexa
gīta· et prime baſes habuerūt ar
gēteas· ſcđe ereas· tercie tote ēāte
vł eree fuerūt · Nunc Igitur dica⁹
ꝙ colūpne ſignificāt viros iuſtos
Apo· iij· Qui vicerit faciam illum
colūpnam in templo dei mei· Sꝫ
ꝑ certo ſcđm ꝙ ſunt tres locorū
diſtinctiones· ſcđm hoc ſunt iſta
rum columpnarum ſcilicet iuſto
rum diuerſe conditiones · et ideo
cū tria ſūt ꝑcipue iuſtorū loca ſcꝫ
ſanctuariū. i. paradiſus· tabnaculū
exteri⁹. i. religio· atrium . i. eccīa ſe
cularis. conſtat ꝙ pauciores ſūt
in primo q̄ꝫ in ſecundo et tercio· et
in ſcđo q̄ꝫ in tercio· q̄ꝛ ſcꝫ in ſāctu
ario paradyſi non ſunt niſi qua
tuor· illi qui ſcꝫ quatuor euangeli
orum doctrinam tenuerunt · qui
quatuor virtutes cardinales ha
buerunt· et qui quatuor dotes cor
poris meruerunt · In tabernacu
lo perfectionis ſeu perfecte reli
gionis ſunt plures ſcilicꝫ · v· qui
ſcilicet · v · ſenſus debite cohibere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

nouerunt· vel qui quinqꝫ libros
moyſi ſpũaliter impleuerunt vel
qui criſti quinqꝫ vulnera in mẽo
ria tenuerunt· In atrio aũt ecc̃e
ſunt ſexaginta vel generaliter õ
nes illi qui ſexies decem hñt id ẽ
qui ſex opera pietatis habent qui
ſex diebꝫ bonos labores ſuſtinẽt·
et qui denarium decalogi bene vi
uendo complent · Iſtud igitur ẽ
verum ꝙ primi ſunt precioſiores
ſcd̃is et ſecũdi tercijs· licet plures
ſint tercij q̃ ſecundi· et ſecũdi q̃
primi· quia ſcilicet plures ↄtinet
eccleſia q̃ ↄtinet padiſ9· et plures
etiã habet ſecularium condiciõ · q̃ p
fectionis religio· yſaye· liiij· Ml
ti filij deſerte magis q̃ ei9 que ha
bet virum. et · Mat· xx· Mlti ſũt
vocati pauci vero electi· C I

SIcut patet hic et ĩ capitulo
precedenti fuerunt tria vela
de quatuor coloribus precioſis fa
cta ſcilicet biſſo retorat · cocco bi
ſtincto · purpura et iacincto ſcili
cet vnuꝫ qd̕ pendebat añ archã ſã
ctuarij · ſcd̕m qd̕ pendebat retro
menſam et candelabrum ſcilicet
ad tabernaculi introitum· Terciũ
qd̕ pẽdebat ſup quatuor altas co
lũpnas ad atrij exterioris ingreſ
ſũ· Sic vero cum eccleſia militãs
habeat tres partes ſcilicet ſãctua
rium· tabernaculum et atrium.i.
religionem que debet eſſe ſanctu
arium ſanctitatis· in qua erat ar
cha clauſa humilitatis altare diui
ni cultus orationis et bonitatis ·
Item eccleſiam que debet eſſe ta
bernaculum continens menſaꝫ pi
etatis et candelabrum doctrine et
veritatis · Item ſecularium ſtatũ
qui debet eſſe atrium exterius ha
bens columpnam ſcilicet fidei fir
mitatem et tentoria biſſina id eſt
conſciencie et mundicie puritatẽ
Illud tamen eſt verũ ꝙ ĩ vtroqꝫ
ſtatu gradu et loco inueniuntur
vela picta et coloribus precioſis
conſcripta id eſt viri perfecti qua
tuor cardinalibus virtutibus ad
ornati· quia ſcilicet vt apud reli
gioſos ita apud clericos et apud
laycos poſſunt vela quadricoloria
reperiri vinqꝫ virtuoſi et honeſti
cotidie ĩtueri· ſicut patet quia de
quolibet ſtatu fuerunt martires
et ↄfeſſoẽs ſicut dicit apl̕us ad ·
Ro· Nũquid iudeorũ tãtuꝫ eſt de
us nõne et gẽtiũ? q̃ſi dicẽt nõ p̃t
vnus ſtat9 ↄtra aliuꝫ p̃ſumẽ· q̃a
vbiqꝫ potens eſt deus ſuã g̃ciam
influere · et ſua vela quadricolo
ria ſeminare C R Vel dic ꝙ iſta
tria loca ſignificant tres ſaluãdo
rum ſtatus ſcilicet continentes p̃
latos et coniugatos vl̕ religioſos
doctores et laycos ⁊c̃· vt ſupra ·
VVel dic ꝙ iſta tria ſcilicet tab
naculum· ſancta· et ſancta ſãcto
rũ ſignificant tres ſaluandorum
ſtatus · ſcilicet ſtatum penitẽtie·
ſtatũ iuſticie· ſtatũ glorie· exẽplo
ciuitatis iherusalẽ que p̃mo fuit
iebus .i. cõculcatio eccleſie penitẽtis
tandem ſalem id eſt pax eccleſie
iuſti · tandem iheruſalem id eſt
viſio ecc̃e beati· ⁊ ſic quo ad iſta
tria ſumunt aliqui· illud · yſaye
Si reuertamini vt quieſcatis ſal
ui eritis· Reuerti enim ſignificat
penitentiam· quieſcere iuſticiam
in qua ſcilicet homo quieſcit a
vicijs in conſciencie tranq̃llitate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſalus autem ſignificat gloriā · ſal
ui inquit eritis · ſi vis dilata ſicut
ſupra in eodem · Vl̄ dicq̄ iſta ve
la que in ingreſſu ſuper colūpnas
ſtabāt ſignificāt p̄latos q̄ cuſtodi
diunt eccle ſiarum ingreſſū ig̃tū
ſcire debent qui ingreditur vl̄ qui
exit · Iſti ergo ſiue in religione ſi
ue in mundo ſiue in eccleſia debēt
eſſe virtutibus depicti et quatuor
cardinalibus decorati · ¶ L

Tabernaculum nullum habe
bat oſtium · īmmo ab orien
te erat apertum vbi vnum coloā
tum pendebat velum · ¶ Mor̄ Sic
vero eccleſia que nō claudit gre
mium penitenti ſemper ſe debʒ et
intrantibus et redeuntibus et in
digentibus aperire et nulli bene
ficium vel miſericordiam denega
re Vl̄ dic q̄ iuſtus ſemper debet
eſſe aptus · ſacerdoti per confeſſio
nē · paupi p elemoſinā hoſpitalitatē
et cōpaſſionē · oībus p miſericordi
ā et virtualiū imolationē dicens
Job · xxxi · Foris nō māſit pegn9
et oſtiū meū viatori patuit ¶ M

Hic dicit q̄ in atrio paries a
quilonaris tātus erat ſicut
auſtral̄ In quo notatur q̄ i eccāa
nulla dēt eē acceptio perſonaruʒ
q̄ nēo debet refutari · et ita bene p
moueri pauper vt diues · ruſtic9
vt nobilis · aquila ſicut anſer Itē
ſicut omnes colūpne atrij eiuſdē
fabrice vel ſcematis eānt · ſic etiā
omnes tabule vel cortine · q̄ ſcili
cet ōmia q̄ erāt in tabernaculo in
ter ſe erant ſimilia et cōformia in
genere ſuo ¶ Mor̄ Sic vere in ta
bernaculo eccleſie illi q̄ ſunt eiuſ
deʒ perfectionis et gradus debēt

eſſe eiuſdem conformitatis et ſta
tus · vt ſcilicet i moribʒ et i habi
tibus inter ſe cōueniant et oīa in
vnū cōcurrant · vn̄ ſicut capitulo
precedenti dicitur · q̄ vna mēſura
erat ſagorūʒ ōmiū et · Apo · xxxi ·
dicitur q̄ latera ciuitatis erāt eq̄
lia · Mor̄ tn̄ eſt hodie contra mltos
qui ſcʒ tam in eccleſia q̄ in religi
one alijs non curāt eſſe i bono ſi
miles · ſed magis et in morib9 et
in geſtibus ſunt ipſis diſſimiles et
diſſormes et potiſſime bonis perſō
nis que eos i ſuis ſtatibus p̄ceſſe
runt · Cōtra quos in · Apo · dicitur
Beſtia quā vidi diſſimilis eāt be
ſtie quā ante videraʒ ¶ M Pax
illi q̄ fuerūt piui pali et ōmnia va
ſa altaris eānt erea · quia omnes
paxilli . i . prelati vaſaq; alia . i . reli
gioſi vel clericī debent eſſe erei id
eſt per conformem predicationeʒ
et gratiarum actiones ſonori rc̄ ·
Et nota q̄ paxilli in tabernaculo
erant neceſſarij ad ſuſpendenduʒ
ad dilatandum ſeu extēdendūm
ad ſtabiliendum ſeu figendum ·
Sic vero predicatores vel prela
ti debent alios per contemplatiōeʒ
et ſpem celeſtium ſurſum ſuſpen
dere · dicētes illd · col̄ · tercio Que
ſurſuʒ ſunt querite · Debent eccle
ſiam augere et extendere et eccle
ſiā per caritatem dilatare et diffū
dere dicentes illud · Yſaie quinq̄
geſimo quarto · Dilata locum ten
torij tui et pelles tabernaculorum
tuorum extende · Debent etiam
eccleſiam et perſōnas figere id ē
in fide et moribus confirmare et
ſtatum eorum ſpiritualiter et tē
poraliter ſolidare · dicentes illud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ibidem. Longos fac funiculos tu
os a me et clauos tuos consolida
Et de tali paxillo dicat illud. ysa.
xxij. Figat paxillos in loco fideli.
quasi diceret talis paxillus debet
esse in fide et in fidelitate fixus vt
alios meli⁹ figat et firmet ¶ P
Er dominū dictum est moy
si. Sic precipe filijs israhel vt
offerant michi oleum oliuarū pu
rissimum pilo tunsum et ardeat
lucerna in tabnaculo meo iugit
contra velum. et collocabunt eā
aaron et filij eius per dies singu
los vsqȝ mane Vespere autem ac
censa lucna in tabernaculo per to
tam noctem ardebat et taberna
culum illustrabat. mane vero ad
ueniente lumē extinguebatur.
¶ Per oleum in scriptura intelligi
tur elemosina vel qlibet opus pi
etatis. quia scilicet oleum alijs li
quoribus supernatat. lapsos con
fortat. esurietes cibat. lumini pa
bulū prestat. tumores sedat. pug
natores iungit et ex amare oliue
radice surgit. Sic elemosina alijs
bonis operibus supernatat et pre
ualet. lapsos et esurietes reficit
et resouet. lumen boni exempli a
lijs prebet. tumorem aliene super
bie contra se sedat et ad pugnan
dum contra dyabolum homine iu
uat dum tamen ex radice amara
.i. ex cordis dolore et compassione
procedat. vt sic homo prius mē
tem super pauperes effundat. q̄
manum ad subueniendum exten
dat. Ergo dico q̄ moyses id est p̄
latus vel predicator debet p̄cipere
filijs israhel id est cristi fidelibus
vt ipi offerant oleum domino id
est opera pietatis et q̄ sit lucer
na bonorum exemplorum in tab
naculo ecclesie militātis quā scz a
aron et subditi eius id est ecclesi
astici viri debent precipue accen
dere. et per elemosinarū subuen
tiōem quā faciūt debent totum ta
bernaculum ecclesie lumine bono
rum exemplorum decorare. aliorū
oculos illustrare. que scilicet tē
pore nocturno id est tēpore tribu
lationis et paupertatis debent p̄ci
pue fieri quando quidem dies p
speritatis vl' fertilitatis euenit tūc
potest ista lucerna intepi et seclu
di quousqȝ iterum nocte .i. tēpus
necessitatis contingit subinferri.
Quia scz iusti debent in nocte .i. ī
necessitatis tempore elemosinas
facere. de die vero .i. quando non
est necesse possunt sine periculo ab
stinere. puer. xxxi. non extingue
tur in nocte lucerna eius ¶ P
Vel dic q̄ lucerna eius significat
fidem que sole oriente extinguit
quia fides euacuabitur lumine cla
rescente. et fides splendore verita
tis qui erit ī gloria apparente ab
sorbebitur In nocte eī huius vi
te necessaria est lucerna fidei. tūc
enim cū eterna dies effulserit ñ
erit necesse credere. sed cuncta cla
ra luce poterimus cognoscere et
videre. sicut dicit. ysay. Nō erit
tibi sol āpli⁹ ad lucē diū nec splen
dor ignis illuminabit te sed erit
tibi dn̄s ī lucē sēpitnā Nō occidet
vltra sol tuus et lūa tua ñ minuet
Hic ē nō notatū q̄ mōs olueti ā
tiq̄t⁹ mōs luīnis vocabat p eo q̄ ibi
nascebat oleū q̄ luīnaria nutriū
tur. et p eo q̄ ibi refulgēt luīnaria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

templi · et pro eo ꝙ ille mons ra
tione altitudis a ſole plus priuſq3
ceteris illuminabat · ſic vere tria
lumina ſunt anime neceſſaria ſcilicȝ
lux ſciētie que per oleum · lux gra
tie q̄ per lumen templi · lux glorie
que per lumen ſolaē notatur ·

Capitulum viceſimum A

Preceptuȝ ēſt moyſi ꝙ
applicaret ad ſe aaron
et filios eius de medi
o filiorum iſrahel vt ſa
cerdotio fungerentur · Numeri · viii ·
Precipitur vt leuite de medio a
lioruȝ ſepentur et oblati dn̄o con
ſecretur · Exod · xxviii · M Or
Sic vero q̄ ſacerdotes hn̄t fungi i ſta
tu religioſis vl' ecc̄e · debent dn̄o
conſecrari · et ſibi ſpecialiter dedi
cari · ſicut aarō et filij eius et ōnes
leuite · Epi et clerici et q̄cūq3 reli
gioſi et eccleſiaſtici debēt āte om
nia ſeparari de medio alioruȝ · p ſcē
vite ſingularitatem · et per p̄ſtan
tiorem ſanctitatem et bonitatem ·
et etiam ad litteram per ſtatus et
morū et habitus geſtus et ſocieta
tis difformitatē · Quia ſcȝ iſti dn̄t
alijs meliores eſſe · et ſic ſe debēt
a comuni vita aliorum ſeparare · vn̄
petro dictū ē · Diligis me pl9 hijs
Joh · xxi · Apl'is dictū ē · Ma · v ·
Niſi habundauerit iuſticia veſtra
plusꝙ̄ ſcribarū et phariſeoꝝ nō i
trabitis in regnū celoꝝ · Munera
que miſit iacob leguntur fuiſſe de
optimis terre frugibȝ Lectulū ſalo
mōis ambiſſe legūtur fortiſſimi
de fortibus iſrl' · vt ſic iſti ſicut ſe
parantur de ſecularibus i ſtatus

pfeſſione · ita q̄dēȝ ſepentur i mo
rum perfectione · Nū · xvi · Sepa
remini de medio multitudinis Iſti
debent ad moyſen id eſt ad prela
tum ſuperiorem applicari per exa
nationem · vt ſcilicet cognoſcat
iſtorum ſcientiam vitam et diſcre
tionem · an digni ſunt aſcendere
ad huiuſmodi prelationeȝ · Quia
ſcȝ ſicut iſti ſi eſſent luſci mutilati
et male formati a ſacerdotio repelle
bantur · et ideo applicabāt et exa
minabāt · ſic vere eccleſiaſtici ſi nō
ſūt in moribus bene formati a mi
niſterio officioꝝ et beneficioꝝ eccā
ſticorum debent repelli · et ideo ne
ceſſe eſt eos ad ſuperiores applica
ri et diligenter examinari · Exo ·
xxviii · Aaron et filios eius appli
ca ad hoſtium tabernaculi B

Hic agitur de veſtibus ſacdo
tum · verumptamen ſicut di
cit comeſtor in hoc loco · minores
ſacerdotes et maiores quedaȝ ha
bebant cōmunia quedam differē
tia veſtimenta · vnde ait ꝙ genera
liter omnes ſacerdotes quatuor
veſtimentis vtebantur: Omnis e
nim ſacerdos primo et ante omni
a aqua manus lauabat · deinde fe
moralia linea induebat quibus i
miſſis pedibus et ſtrictis circa re
nes · pudibunda celabat · qđ qui
dem indumentum ſolum vſq3 ad
genua deſcendebat · Tandem ve
ro induebatur tunica linea longa
vſq3 ad talos protenſa et corpori
et brachijs adaptata · Poſtea
vero habebat balteum ſeu cingu
lum quatuor digitis latum flori
bus purpureis coccineis et iacin
ctis intextuȝ · quo ſcilicȝ ſacerdos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cingebatur et quo tunica linea ne
deflueret ſtringebatur· Quartū
vero indumentum erat tyara q̄
quaſi medietatē capitis operiēs
vittis erat vndiq̄ circumſtricta
atq̄ biſſino velamine vſq̄ ad bar
bam deſuper cooperta· Iſtis ergo
quatuor ornamentis minores ſac̄
dotes induebantur· et quādo mi
niſtrabant in tabernaculo vtebā
tur· ℂ Mo͞r· Iſta poſſunt bonitatē
ſacerdotum noſtrorum· et generā
liter omnium eccleſiaſticorū ſig
nificare· quia procerto iſti debēt
ante omnia femoralia linea q̄bus
genitalia tegantur id eſt virtutē
puriſſime caſtitatis habere· que ſci
licet et renes et genua id eſt om
nes actus venereos debet tegere
et ſtringere· Et ne turpitudo ali
cuius inhoneſtatis appareat· om
nia debet caſtitas operire· Item
iſti debent habere tunicam lineā
longā exterioris honeſtatis que
vſq̄ ad pedes .i. vſq̄ ad vite finē
attingat per pſeuerantiam conti
nentie et lōganimitatis· vt ſic de
iſta duplici veſte linea femoralib3
et tunica id eſt interiori caſtitate
et exteriori honeſtate et mundicia
adicatur illud· Leuit· xvi· Tuni
ca linea veſtietur ſacerdos· femo
ralibus lineis verecunda celabit
Item iſti debent habere balteum
ſeu cingulum picturatum de qua
tuor precioſis coloribus factum·
quatuor digitis menſuratum· et
ſignificat illud quatuor virtutū
cardinalium ligaturam quibus
ſcilicet tota morum compago cin
gitur ſtringitur· et ornatur· et
inde quicq̄d eſt ſupfluum cohibi
tur· Sicut patet iuſticia ſtringit
iniquitatē· fortitudo ſtringit lax
itatem· prudentia ſtringit leuita
tē· tempantia ſtringit volupta
tem· Exodi tricesimo nono· In
dues lineis tunicas· cinges q̄ bal
teo aaron et liberos eius Iſte bal
teus quatuor virtutum· dicitur
eſſe menſura quatuor digitorum
inq̄ptum debet inniti veritati qua
tuor euangeliorum· vel inq̄ptum
per iſtas virtutes menſurantur
et ſtringunt̄ ſuperfluitates q̄ue
ex affectōnū· Tādē tyara vl' mitra
linea iſtis omnibus ſupereminēs
.i. timor dei in capite cordis et itē
tionis ponitur· ibiq̄ vittis carita
tis ſtringit̄· vt ſit timor filialis n̄
ſeruilis· et velamīto biſſino eāt co
opta· q2 inocēcia ſeu cordis mūdi
cia ipſum caput intentionis ornat̄
Timor enim alijs virtutibus ſup
eminet et ipſum caput cum ſer ſi
bus id eſt ipſam mentem cū ſ af
fectibus velat Et cohibet capillos
quia cogitationes ne ſupfluant
phbz· eccī· xxv· Timor domini ſu
per omnia ſe ſuppoſuit et· pū· xv
Per timorem domini declinat om
nis a malo· Et ſic dico q̄ eccleſia
ſtici debent habē quatuor ornamē
ta· ſcilicet caſtitatem pro femorali
b9· honeſtatem p tunica· quatuor
virtutes pro zona· timorem domi
ni pro mitra· Exodi viceſimo qui
to· Imponas eis mitras· erunt q̄
ſacerdotes mei in religione perpe
tua· ℂ

Ultra indumenta premiſſa
ſcilicet femoralia tunicam
lineam et balteum et tyaram· ſū
mus ſacerdos plura habebat alia

ornamenta ſcilicet tunicã iacincti
naʒ que corpus vſqꝫ ad pedes tegẽ
bat · Et in fine limbum ſeu oram
fortem et contextãʒ · quemadmo
dum vt ait textus fieri ſolet ĩ ex
tremis ptibꝫ ne facile rumpañ ha
bebat · Ibi ſcilicet ĩ tunica titina
bula aurea · cum malis punicis ·
et quatuor preciosis coloribus cõ
textis vndiqꝫ dependebãt · que põ
tifice tabernaculum intrante ac do
mino miniſtrante ſonitum dare de
bebant · Pontifex enim mortis pe
riculum incurrebat ſi ſonus non
audiretur in tabernaculo cum in
trabat ¶ Mor Sic vere dico ꝙ
epiſcopus vel ſacerdos vel quicũqꝫ
in gradu eccleſiaſtico cõſtitutus
vltra femoralia caſtitatis tunicaʒ
lineam puritatis · et balteum ſeu
cingulum caritatis · tyaram diui
ni timoris et humilitatis · debet
habere vnam tunicam iacinctinã
.i. colore celeſti fulgidam · id eſt ce
leſtem conuerſationeʒ · que ſcilicꝫ
celeſtem colorem habebit · vt int
homines celicam vitam ducat Cõ
uerſationis honeſte tunicã plura
debent concomitari ſcilicet ora ſeu
limbus fortiter contextus in ex
tremitate · hic eſt virtus perſeue
rantie · que ſcilicet debet fortis et
ſolida eſſe · et vſqꝫ ad extremum
vite protenſa ne ſcilicet rumpatur
noſtre perfectionis tunica · ſapiẽ
vm · Attingit a fine vſqꝫ ad fineʒ
fortiter · Item in iſta tunica bone
conuerſationis debebant eſſe ma
lagranata ꝛ id eſt bona operã et ex
empla auro ſapientie et quatuor
cardinalibus virtutibus circum
ornata et picta · vt ſic iſte ſit illa
terra frumenti vini et olei qua fi
cus et malagranata naſcuntur ·
ſicut dicitur · deuteronomii · vm ·
Iteʒ debent eſſe aurea tintinnabu
la id eſt aurea documenta et ver
ba ad eruditionem aliorum ſonũ
per predicationẽ et ad dei laudem
et gratiarum actionem dulciter
modulantia · Quia pro certo qui
cumqꝫ eccleſiaſticus et maxime p̄
latus indigne tabernaculum ec
cleſie ingreditur · niſi ſonitus diui
ne laudis et predicationis apud
eum audiatur · Quinimo neceſſe
eſt ꝙ mortem pene et culpe incur
rat · qui ſine tali ſonitu in dei con
ſpectu adminiſtrat · pſal · Vt au
diam vocem laudis et enarrem
mirabilia tua et cetera · Igitur pa
tet ꝙ tunica iacinctina conuerſa
tionis celeſtis debet habere limbũ
perſeuerantie et durationis · Ma
lagranata ſeu fructus bone ope
rationis ſonitum diuine laudis et
predicationis · ¶ d
Ltra premiſſa habebat ſum
mus pontifex tria ſpecialia
ornamenta ſcilicet humerale · rati
onale iudicij et cydarim ſeu mi
tram · Erat autem ſuperhumera
le quoddam operimentum hume
rorum pontificis de auro biſſo re
torta · cocco biſtincto purpura et
iacincto contextum · anulis et ca
tenulis aureis circũquaqꝫ munitũ ·
et cum rationali iudicij qđ erat
ornamentum pectoris colligatũ ·
In iſto ergo p̄dicto ſuperhumera
li duo erant lapides onichini · In
quibus duodecim filiorum iſrahel
nomina erant ſculpta · et ibi ſecũ
dum ordinem primogeniture ſue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

poſita et conſcripta hoc fiebat vt
pontifex memoriā filioꝝ iſrahel ſe
cum ſēper gereret et vt patriar
charū exemplaimitari ſtuderet·
et vt popul⁹ iudeus patrū ſuoruꝫ
nomina ī humeris pōtificis vidēs
ad ipſoruꝫ virtutes imitandas to
tis viribus inhiaret· Rationale ve
ro iudicij erat pannus quadrat⁹
ad ornamentum pectoris ordiat⁹
quatuor coloribus preditus ⁊ au
ro textus· et duodecim preciosis
lapidibus inſignitus ·in quibus
per quatuor ordines nominuꝫ du
odecim filiorum iſrahel numerus
erat ſculptus· Illud etiaꝫ iſta du
o vocabula· iudiciuꝫ et veritas ·ꝯ
tinebat· Per ſuper humerale qd
erat retro humeros cum cathenis
et annulis aureis iunctum ratiō
nali in ſcriptura pro eo ꝙ erat ſu
per humeros a quibus dependet
fortitudo brachioꝝ: ſignatᷓ forti
tudo et virtus bene operandi· et
per rationale ſcientia ad bene iudi
cādum vt ſic in pectore ſit ſcienti
a iudicij ſeu rationis· in humeris
vero patientia et bonoꝝ operū ex
ecutio· Nume· vij· Honerā portāt
in ꝓprijs humeris· Igitᷓ iſta duo
debēt ꝯſtāᷓ de quinqꝫ· ſcꝫ de auro
diuine ſapientie· de purpurā iuſti
cie ·de biſſo temperantie .de cocco
ſeu igne fortitudinis· ⁊ de iacīcto
prudentie· quia reuerā iſtis quīqꝫ
virtutibus debet ornari pectus .i.
ſacerdotis vita et patientia · De
bent iſta duo cathenis et annulis
coniungi id eſt communi conſonā
tia et concordia· quia ſic rationale
pectoris cū ſuperhumerali iungitᷓ
quando conſciēcia ⁊ vita· cogita

tio et operatiō· ſenſus et actio in
uicem concordant · et quando
bonum quod ſcitur et docetur ope
re perficitur· Iuxta illud qd dicitur·
Mēs a vita non diſcordet vbi vi
tā mens remordet non eſt ꝯſcīo
nātia· Et procul dubio in ſuperhūe
rali ſunt duo lapides onichini· qꝛ
ſcilicet bona vita conſiſtit in duo
bus ſcilicet in declinando a malō
et faciendo bonum. Onichin⁹ āt
lapis· vnguis qui ē corporis ex
tremitas habet coloreꝫ· ad deno
tandum ꝙ iſta duo ad terminum
et extremitatem vite p pſeuerā
tiaꝫ debent durare · et nunꝙ̄ deſi
ſtere vel ceſſaᷓ· Vel ad denotādū
ꝙ ad vnguē ⁊ diſtricte dēnt iſta
duo ſeruari ſcꝫ bonuꝫ facere et a
malo cauere · Aduerte nouū ꝙ iſti
duo lapides debebāt īcludi auro ⁊
et auro mediante cū ſuperhume
rali firmiter ſtabiliri· qꝛ ſcꝫ aurū
diuine ſcripturē debet iſta duo no
bis tenaciter ꝯſtringere ne poſſit
per peccatū cadere vel perire· ps·
Declina a malo et fac bonū inqui
re pacem et perſequere eam · Pa
cē dico .i. perſeuerantie ſtabilitatē
In rationali ſeu ornamēto pecto
ris duodecim erant lapides preci
oſi· quia ſcilicet in mente et ratio
ne pontificis debent inueniri duo
decī articuli fidei· eidē ſcꝫ ī ſculpti
tenaciter et incluſi· apoc· xij· In
capite eius .i. in corde· corona ſtel
larum duodecim· Et ſic fiet ꝙ ſac
dos vl' prelatus ſecum debet in pe
ctore ſeu in corde portare nomīa
patriarcharum id eſt memoriam
ſanctorum patrum vt eos imite
tur· nomina quoqꝫ filioꝝ iſrl' id ē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſubditorum vt̄ de eorum regimīe
curet et pro eis ad deū precetur
In humeris ſuis.i.in vita et con
uerſatione debet patriarcharum
portare nomina ſcʒ ſanctorū o
pera et exempla vt ſic populo ſb
dito exemplariter demonſtrētur
et imitanda preſentetur. Apoc̄.
xxi. Habebat portas duodecim et
angelos. xij. et. nomina ſcripta
que ſunt nomina duodecī tribuū
filiorum iſrahel. Iſte in ſuo pec
tore ſeu in ſuo pectoris rationali
.i.ratione debet habere habere no
mina ſcripta ſcʒ iudiciū et veritas
vt ſcʒ ſemper habeat in corde iudi
ciū quantū ad p̄ximū. veritatē
q̄tum ad ſeipſū. iudiciū iuſte iu
dicando. veritatem recte ſeruan
do. iudicium quo malum puni
at. veritatem qua bonum eligat
vt ſic de tali pōtifice poſſit dici il
lud. p̄s. opera manuum eius ve
ritas et iudicium. Et ſic ergo bre
uiter recapitula q̄ ſacerdos pon
tifex vel prelatus debet habere ra
tionale iudicij.i.ratione̅ et diſcre
tionem. vt ſit ſcriptura veritas
et iudicium Et duodecim lapides
habeat.i.duodecim articulorum fi
dei veritatem et cognitionē. qui
quidem et in quatuor ordinibus et
in quatuor coloribus incluſi ſint
.i.vt habeant quatuor virtutum
cardinalium perfectionem. Qui
etiam habeant annulos et chate
nas id eſt caritatem et dilectiōē
Item iſte debet habere ſuperhu
merale id eſt onus bone vite. qđ
ſuper humeros portatur vbi ſūt
duo onichim id eſt boni factio et
mali declinatio que principaliter
mandantur. cum nominibus
filiorum iſrahel id eſt cum bonis
ſanctorum patrum exemplis. q̄
imitanda alijs demonſtrentur.
et ſic de iſto dici poteſt illud. q̄
in veſte poderis inſcriptus erat
orbis terrarum et parentū mag
nalia. Vel dic q̄ onichinus
qui facit oculos tremulos eſt ti
mor vel conſideratio que ſcilicet
duplex precipitur vt ſcilicet de
amiſſione glorie et incurſione in
ferne timeatur. Rationale autem
diſcretionem ſignificat. que ſcili
cet duplex eē debebat. p̄ eo q̄ p̄
latus diſcretus in ſpūalib⁹ et tē
poralibus debet eſſe.
Rationale iudicij qđ ornabat
ſacerdotis pect⁹ duodecī la
pides p̄cioſos hēbat q̄ q̄tuor diſti
guebāt ordinibus. videlicet in p̄
mo v̄ſu ſardiū topazium et ſma
ragdū. In ſcđo carbūculū ſaphi
rum et iaſpidem. In tertio liguri
um achatem ameſtitū. In quar
to criſolitum onichinū et berillū
In iſtis ergo lapidibus nomina
duodecim filiorum iſrahel ſculpe
bantur et ibidē ordinate ſcđ3 eta
tis ſue ordinem ponebantur. ita
q̄ primogeniti in priori verſu et
in prioribus lapidibus p ordinē
locabantur. Sacerdos ille poteſt
ſignificare prelatum qui reuera
tot habet precioſorum lapidum
genera quot habet ipē officia vel
beneficia et tot habet ſecum
iſrahel filios quot habet bonos
ſubditos et perfectos. Igitur
cum iſte prelatus habeat in veſti
mento poſſeſſionū ſuarum ſuos
lapides precioſos. id eſt ſua bona

g i

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

beneficia diuerſimode diſticta ita
q in quatuor verſibus .i. varijs or
dinibus ſunt diuiſa · verumptamē
illud debet eſſe verum q primo
geniti .i. ſeniores prudentiores et
meliores filiorum iſrahel .i. ſubdi
torum debent in ipſo pectore et
affectione prelati primi ſedere ·
et in primis lapidibus ſculpi et
primis officijs vel bñficijs aſſig
nari · in primis honorum et dig
nitatum verſibus et gradib9 col
locari · ibiq̄ ſcđz ordinē etatis et p
fectōis et virtutis quā habent p
us vel poſterius collocari · heſter ·
.i. Bibebant aureis pocul' oīs po
pul9 vn9 quiſq̄ ſecundū ordinē
etatis ſue · ſcilicet q̄a illud debet
eſſe verum q prelatus in affecti
one et mente ſua debet primo et
principaliter ponere ⁊ habere me
liores et eos etiam in dignitati
bus et gradibus conſtituere pri
ores et facere potiores · ¶
Vel dic q quatuor ordines ſeu
verſus in rationali ſeu in pōtificis
pectore ē ſunt quatuor affectōes in
cuiuſlibet iuſti corde · videlicet
gaudium de pſenti merito ſeu bo
no · et dolor de pñti vitio ſeu ma
lo · ſpes de futuro pmio · et timor
de futuro tormēto · Duodecī lapi
des p̄ciosi ſūt · xij · v̄tutes · que · ſ ·
in pectore et in mente cuiuſlibet
debent eſſe · q̄ ſcđm dictos q̄tuor
v̄ſus .i. ſcđm quatuor affectiones
p̄dictas abinuicem ſūt diſtincte
Igitur pm9 v̄ſus · ſ · gaudium ⁊
leticia ſpecialiter hēt tres lapides
.i. tres theologicas v̄tutes · ſ · ſar
dium q̄ ē ſpes q ſardius pellit ti
morem · ſmaragdū que eſt fides

q · ſ · ſmaragdus acuit viſus ſplē
dorem · topaziū que eſt caritas
q topazius excedit omnem valo
rem · p̄s · Dilexi mandata tua
ſuper aurū et topaziō · q̄ſi · d · nihil
magis · In theſauris em̄ regū ſe
cūdū plinium preciosius nichil
reperitur · De caritate etiam dicit
.i. Corint · xiij · q caritas omnia
poteſt Secund9 verſus · ſ · dolor l'
triſticia penitentialis ſi it habet
tres preciosos pticulares lapides
vel virtutes ſcilicet carbūculum
qui igneū habet colorē hec eſt cō
tritio · ſaphirum qui ſecūdū dias
hoſtia clauſa apit hec ē cōfeſſio ·
Iaſpidē q̄ ſanguinem .i. volūtatē
ſtringit hec eſt ſatiſfactio · Cōtri
cio enim ſicut ignis vrit · confeſſi
o hoſtiū oris et cordis aperit · et
ſatiſfactio ſeu afflictio voluntatē
ſtringit · Tertius verſus ſcilicet
ſpes habet ſimiliter tres virtutes
ſcilicet ligurium qui fluxum ven
tris reſtringit hec eſt caſtitas ſeu
mundicia · achatem qui tēpeſtatē
auertit et pericula vincit hec eſt
ſtabilitas vel paciencia · Ameti
ſtum qui hominem vigilem facit
⁊ malam cogitationem tollit hec
eſt contemplationis ſublimitas ſ
et celeſtium ſapientia quia circa
virtutem ſpei debet concomita
ri cordis mundicia · paciencia · et
celeſtium contemplatio ⁊ noticia
et cetera. Quartus verſus ſci
licet timor tormentorum · debet
ſimiliter habere tres virtutes vi
delicet criſolitum qui demones t
ret hec eſt humilitas · onichinum
qui imagines more ſpeculi repre
ſētat hec ē veritas · berillū q q̄to

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

plus pallet tantõ eſt melioꝛ hec ē
abſtinentie ſobrietas· Iſtos ergo
·xij·lapides.i.iſtas·xij·virtutes
debet continere veſtis pontificis
.i.cõuerſatio et pfectio cui9 iubet
ſacdotis· iſtoſqꝫ debꝫ ĩ ſuo pectoē
gerē vt poſſit exēplariter relucē
Et ſi vis applica noīa patriarcha
ruꝫ ſcdm interptationes ſuas ad
nomina lapidum ꝛ virtutũ· ideo
de talibus duodecim lapidib9 di
citur· apoc̄·xxi· ꝙ murus ciuita
tis.i.vir iuſtus habebat·xij·fun
damenta· C G Cydaris e
rat ornamētum capitis põtificis ꝛ
erat facta de biſſo ad modũ pira
midis ſurſum erecta· In fronte
erat lamina aurea admodum lu
ne medie figurata· cuius cornua
erāt ſuperi9 eleuata· que ſcilicet
ſup frontē pontificis pendebāt et
nomen tetragm̄aton habebāt·
Illud poteſt allegari ꝙ quicunqꝫ
ecclīaſticus pontifex vel ſacerdos
debet in capite cordis ſui habere
duo ſpūali ornamenta· ſcilicet
ciram biſſinam.i.cõſcientie puri
tatem· et laminam auream.i.
ſapientie claritatem· Iſta vero
mitra mundicie ſurſum debet per
cõtēplationem aſcendere et ab ip
ſa debet diuine ſapiētie lamina
dependere que videlicet nomē dei
.i.reuerētiam et timorem ipſius
debꝫ perpetuo continere· cornua
quoqꝫ eleuationis et glorie ſi qua
habet debet ſurſum in deuꝫ redu
re et eleuare. ps· Exaltabuntur
cornua iuſti·

Caplm·xxi. C a

Qvando ſacerdotes con
ſecrari debuerunt· pre
ceptuꝫ eſt vt ad moy
ſē applicarentur· aqua
lauarentur· predictis indumētis
omnibus veſtirētur Sic em̄ dicit
Cūqꝫ laueris patrē cū filijs aqua
indues aaron veſtimētis ſuis.i.li
nea tunica ſuphumerali et rõnali
q̄ cõſtriges balteo ꝛ pones thiarā
in capite eius· ꝛ laminā ſcāꝫ ſup
tyaram et oleū vnctionis fundes
ſuper caput eius· atqꝫ hoc ritu cõ
ſecrabitur vt habet· exodi· xxix
ꝛ leui· viij Moꝛ Sic nri ecclīaſtici
ſi volūt domino conſecrari debēt
primo ad tabernaculū applicari p
maiorū examinatiōeꝫ· debent la
uari p lacrimatiōem· debent tuni
ca linea indui per innocentiaꝫ in
teriorē· debent habere feminalia
.i.continentiam exterioreꝫ· debēt
habere balteum catenulas et mi
tras.i.concordiaꝫ et vnionem· ca
ritatem et dilectionem· et debēt
habere tunicam iacinctinam.i. ce
leſtem conuerſationem· que ſcili
cet habebit tintinabula.i.diuinā
laudem orationem confeſſionem
et grārū actionē· Itē habere de
bēt rationale iudicij.i.prudētiam
ꝛ diſcretionē ꝛ ſit duplex ĩ eo ſcrip
tura p ſpūaliū et tpalium circum
ſpectionē· ꝛ ſit figura ei9 q̄drata
p iuſticiam pfcāꝫ et equalem ſui
ꝛ aliorum menſurationē· et habe
bit duodecim lapides p̄cioſos.i.
duodecim articulorum fidē et cog
nitionē· et nomīa filiorūꝫ iſrahel
.i.ſanctorum patruꝫ exēpla et di
cta et imitationē et ꝯtineat iudi
ciū veritatē et rationē. Itē debēt

habere ſuperhumerale.i. virtutez
fortitudinis et conſtantie cum du
plici omichino.i.timore culpe ſcili
cet et miſerie. ⁊ cum nominibus
filioꝝ iſrahel.i.cum recordatione
et compaſſione fraterne indigen
tie. Tandem vngantur oleo leti
cie et vngento diuine gratie per
lenitatem et deuotionem. Aſper
gantur etiaz vituli ſanguine per
criſti paſſionis recordationem ⁊
ſic erūt domino conſecrari p ſāc
titatem et perfectionez. ⁊ ſic erūt
digni portare mitram. habere ho
norem et prelationem et laminā
nomen dei continentē et ſic debēt
cōplere ſpūalem dedicationē. pꝰ
quam ſibi poterit dominus dicē
illud. Ezech. xvi. Laui te aq̄. cīxi
te biſſo. calciaui te iacincto. īdui
te ſubtilibus veſtiui te diſcolori
bus ⁊c̄. Oleuz gratie leticie et mīe
ſuper iſtoruz capita debebat poni
et hocritu debebant dn̄o conſecra
ri. et ad miniſtrandum in tab̄na
culo.i.in officijs eccleſie. ad offe
rendumq̄ʒ carnem et ſanguinem
in ſacramento altaris poterant
domino dedicari. B

Volens dominus conſecrare
et dedicare ſibi ſacerdotes
ſuos qui ſibi ſacrificia offerrent
precepit occidi ſibi vnum vitu
lum et duos arietes. ⁊ altaris cor
nua ipſoruz ſanguine tingi. aarō
q̃ꝫ ⁊ filiorum autem dextram pol
licemq̄ʒ pedis et manus dextere
ſanguine perfundi et veſtes eoꝝ
ſanguine aſpergi et reliquum ſā
guinem ad baſim altaris effundi
ipſum vero vituluz foris extra caſ
tra debebant cremare Mor

Sic quando deus pater voluit ſa
cerdotes.i.fideles ſpūales ſibi de
dicari fecit occidi ihesum criſtum
filium ſuum vnigenitum p moy
ſen.i.per populum iudeorum qui
ſcilicet criſtus dicitur vitulus ſin
gulariter per vnitatem perſone.
dicitur etiam duplex aries prop
ter diuerſitatem nature. Iſtum
enim voluit corporaliter occidi ⁊
extra caſtra.i.extra iheruſalē im
molari. Igitur ſi domino conſe
crari ſpūaliter voluerimus nece
ſſe eſt ꝙ nos ſanguine paſſionis
ſue per compaſſionem tingamur
.i.vt paſſionis ſue memoriam in
corde noſtro iugiter portemus
et ꝙ pollex pedis.i.affectō. et
pollex manus.i.operatio. extrē
mum auris.i.attentio. veſtis ex
terior.i.conuerſatio inde ſpiritua
liter aſpergantur. Et necē eſt ꝙ
iſte ſanguis id eſt ſanguinis cō
paſſio aſpergatur ſuper cornua
altaris.i.ſuper affectiones et deſi
deria cordis. Vel ſuper cornua
et ſuper baſim ipſius altaris idē
ſup eccleſie maiores ⁊ ſuper ſub
ditos et eccleſie inferiores genē
raliter effundatur. ſic eniz erimꝰ
domino conſecrati et ad miniſtrā
dum ſibi in eccleſia ſeu ad immo
lationem bonorum operum digni
facti. ideo bene ſcribitur ꝙ ſan
guis criſti emundauit conſcien
tias noſtras ab operibus mortu
is.

Capitulū viceſimūſecūdū. A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

PReceꝑit dominus fieri
altare thiamatis ſeu in
ceſi de lignis ſethim.
et auro mūdiſſimo vno
cubito longum et latum et ſic in
omnem partem quadratū . in al
titudine cum duobus cubitis mē
ſuratum. habebat illud altare q̄
tuor cornua. craticulam auream
in medio. et in circuitu coronam
auream ſeu labium poſſidebat.
Illud ꝗ in ſanctuario latebat et
deſuꝑ ſacerdos thiama ſeu thꝰ ſi
gulis diebus mane et veſpē offē
bat. qn̄ꝗ cū ſāguine ad hoc alta
re intrabat: et cornua eius ſan
guine cōtigebat. ſ. ſel in anno.
exodi. xxx Mor Dic ꝙ illud al
tare ē homo iuſtus et maxime re
ligioſus qui de lignis ſethiz. i. īpu
trabil̕ ꝑ pſeuerancīā dēt eē. et au
ro ſapiētie coopꝉus. ſāctitateꝗ
et ſapiētia totus clarꝰ. igit̄ iſte de
bet eē ꝗ̄dratus ꝑ conſtantiam. lō
gus per fidem latus per caritatē
et altus per ſpem. et quatuor ha
bens cornua ſcilicet quatuor vir
tutum cardinalium opulentiam.
Craticulam aureā in medio. i. in
flammatam et ardentem cōſciēti
am. coronam deſuper. i. future retꝛ̄
butionis confidentiam. Iſte er
go debet eſſe in ſanctuario para
dyſi per bonam affectionem et cō
templacionem in ſeipſo. debet of
ferre thimiama et thus. id eſt de
uotionem et orationem: et quan
doꝗ etiam ſanguinem. i. dominici
ſanguinis paſſionem et ſue paſſi
onis recordationem. ſic eniz erit
altare domini et ara ſpiritualis
domini dei noſtri. Si vis de alta
ri vide ſupra de altari holocau
ſti. capitulo. xxvi. Et dic ſi vis
ꝙ altare illud ſignificat cor et
cetera. vide ibi. Cb Vl̕
dic ꝙ iſtud altare quod erat ab
ſconditum in ſanctuario ſignifi
cat beatos qui ſunt in paradyſo
qui ſcilicet ſunt aurei id eſt ſpi
rituales. ſithimei id eſt imputri
biles et immortales. qui ſcilicet
triplicem dimenſionem hoc eſt
tres anime dotes ſcilicet altū viſi
onis latū fruiti onis et longum
ten tionis habent. Item qua
tuor cornua. i. quatuor corporis
dotes ſcilicet agilitatē claritatē
ſubtilitatem impaſſibilitatez. Il
lud ergo altaꝛ̄ thiamatis dicit̄ q̄a
ſancti eterne glorie odoribus re
creantur. C
PReceꝑit dominus fieri labi
um ſeu lauatoriuz in ingre
ſſu tabernaculi de ſpeculis mulie
rum. que ante fores tabernaculi
excubabant. quod ſcz intellexit
comeſtor ꝙ ſpecula circunquaꝗ
illi lauatorio erant inſerta. vt
dum ſacerdotes ſe lauarent. poſ
ſent videre ſi forte haberent in fa
cie aliquid inhoneſtum. Erat
ergo illud labium ereum in quo
ſcilicet ſacerdotes manus ſacrifi
cia oblaturi. et manus pedesꝗ
tabernaculum federis ingreſſuri
lauabant. Mor Reuera labi
ū illud ſacra ſcripturā ſignat. q̄
ſcz de ſpecul̕ mulieruz ante taber
naculum excubancium. i. de factis
ſanctarum perſonaruz ſeu anima
rum nunc in paradyſo quieſcēnci
ū cōſtat. Quia procerto iſtud eſt
quoddā lauatorium vbi q̄libet p̄t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

maculas defectuu3 ſuorum ſpecia
lauter cognoſcere et eas munda
re et abſtergē. Nullusq3 debet ad
altare accedere nec in eccleſie ta
bernaculū ſubintrare. niſi primo
ibi ſtuduerit ſe lauare et cetera.
C d Vel dic ꝙ illud lauato
rium ſignificat penitentiam ſeu
lacrimationem ſeu cordis compū
ctionem. Quia ſcilicet quando
quis intrarē vult ad altare dei
ſeu ad ſacramentum altaris ſeu
etiam ad ſecretarium cordis ſui
p deuotionē. ł etiam ad tabernacu
lum paradyſi per cōtēplationē. ł
ad tabernaculum ecc̄e p ꝓmotio
nem ꝓcerto lauacro lacrimaꝝ ā
te omnia ſe debet lauare et ſpecu
lis bonorū exemploꝝ ſe debet vi
dere p cōtemplationē et ſui ipſiꝰ
conſiderationem. iuxta illud ps̄.
Lauabo iter inocētes manus me
as et circūdabo altaē tuū dn̄e. C e
Et ſicut ſecundum comeſto
rem tria erāt lauatoria an̄
tabernaculum ſc3 vnum ſacerdo
tum aliud virorum aliud mulieꝝ
M or Sic in ecc̄a ſūt tria gene
ra lacrimarum ſcilicet vnum q̄d
eſt mulierum. i. ımpfectorum inci
pientium q̄d fit ex pene timore.
Aliud q̄d eſt virorum ſc3 proficiē
cium q̄d fit ex culpe commiſſe do
lore. Aliud q̄d eſt ſacerdotum idē
hominu3 perfectorū q̄d fit ex ſpō
ſi amore. et ex premij deſideriο
et ardore. ex incolatus prolōga
tione et languore. ps̄. Heu mihi
quia incolatus meus prolōgatꝰ
eſt. C f
Fcut etiā ponit cōmeſtor Iſte
ſacerdos tabernaculū igredi

ens nudꝰ et lotis pedib3 ſubitra
bat. ad denotādū. ꝙ ecc̄aſtici de
bent calciamēta tēporaliū bonoꝝ
de pedibus affectionum deponere
et ſe per penitentiā abluē. vt ſic
poſſint in iſto tabernaculo digne
miniſtrare. Joſue. v. Tolle calci
amenta de pedib3 tuis locus eni3
in quo ſtas tra ſācta ē. C g
Dominus precepit populu3
ante ipſum numerari. cōtin
gebatq3 dari precium pro anima
bus ſuis ſcil3 medium ſicli popu
lo. qui ad numerum tranſibat.
et ſic ipōs a plaga ſaluādos ꝓmit
tebat q̄d quia nō fecerit d̄d mag̃
ps populi numerati perijt. .ij. re
gū. xxiiij. M or Per numeru3
in ſcriptura intelligit̃ p̄deſtina
tio diuīa et ſue diſpoſitio volūta
tis Vnde math. x. Capilli capitis
noſtri oēs numerati ſūt. et m̄ ē ꝙ
mali in ſac̃ ſcriptura nō dicūt̃ in
numero cōtēti. ps̄. Multiplicati
ſūt ſup numeꝝ. et ecc̄. Stulto
rū īfinitus ē numerus. Econtra de
iuſtis. dz. ſapie. v. Ecce quomō
cōputati ſunt inter filios dei. Igi
tur dico ꝙ oēs illi quādo ſunt no
minati. i. electi et predeſtinati de
bēt p̄cium bonorū operū ꝓ anima
bus ſuis ſoluere dimidiū ſicli q̄d
cōſtat ex. x. obolis quia ſiclus vi
ginti obolos habet. i. mandatoru3
legis adimpletionē debēt pro pec
cato anime ſue dare. vt ſic ipſos
velit dominus a plaga dampnati
onis perpetue liberare et ſalua
re. C h
Scut hic dicitur dn̄s prece
pit moyſi oleum vnctionis
fieri ad ſacerdotes vnguendū et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ad tabernaculum conſecrandum
ſciꝫ de mirra electa · calamo cyna
momo: et caſſia · et oleo oliuarū
et voluit ꝙ nullus alius tale vn
gentum faceret · ꝙ ꝗꝫ caro hu
mana tali vngento ſe non vnge
ret · ſed pro tabernaculo archa et
altari aaron et filiis ſuis vnguen
dis et conſecrandis ipſum atten
cius cuſtodiret · ¶ Reuera tale
vngentum eſt deuotio que conficit
ex mirra amare contritionis · et
ex calamo fragrantis orationis ·
et cinamomo odoroſe et famoſe
vaporationis et opinionis · Eccl ·
xxiiij ſicut cinamomū aromatizās
odorem dediſti · Ex caſſia que ſe
cundum plinium confert pectori
caritatis et dilectōis · Et ex oleo
pietatis et compaſſionis · vn̄ pſ ·
Mirra et gutta et caſſia a veſti
mentis tuis a domibus eburneis
Qui enim iſtas quinqꝫ ſpecies
habuerit ſcilicet compaſſionem ·
dilectionem · famoſam opinionē
orationem · et amaram contritio
nem · talis pro certo poterit in
corde ſuo vngentum deuotionis
conficere · quo tabernaculum mē
tis poterit inungere · et ſacerdotē
cum ſuis filiis . i . orationem cum
partibus ſuis bonis poterit domi
no conſecrare ſicut dicitur · prū ·
Vnguento et variis odoribus de
lectatur cor · ¶ D

Precepit dominus fieri thia
ma odoris ſuauiſſimi de di
uerſis aromaticis ſpēbus ſcilicet
thure · ſtactē · onicha et galbano
mandās omnia in puluerem redi
gi et ex eīs incenſum ſibi fieri · ip
ſum qꝫ ſibi ſuper altare aureum
in ſctuario offerri · voluitqꝫ ꝙ
talis incenſio · vel nullꝰ talis pul
uis ī vſus humanos cederet · quī
immo precepit ꝙ quicunqꝫ ta
li odore ſe delectare vellet · de ſuo
populo deperiret Per incenſuꝫ
intelligitur oratio vel diuini cul
tus exhibitio · ſicut dicitur apo ·
viii · Quam ſcilicet ſibi dominus
ſpēaliter vult reſeruari et nulli
alteri communicari · Iſa · vi Glo
riā meā alteri nō dabo nec laudē
meam ſculptilibꝰ · Nō vult ergo
ꝙ humana caro . i . quicunqꝫ homo
mortalis tali incenſo . i . cultu diui
no ſibi exhibito vtatur · nec in eo
quōlibet delectetur quēadmodū
fecit alexander · qui fecit ſe ſicut
deum adorari · et gayus ceſar q̄
ſtatue ſue p̄cepit thurificāi Quia
reuera omnis talis merito perit
ipſum qꝫ deus deſtruit et confun
dit · exemplo herodis de quo dicit
actuū · xii · ꝙ ipō concionante
populo qꝫ ſibi voces dei et non ho
minis acclamante id eſt laudes di
uinas ſibi dicente et eo in talibus
gloriante percuſſit eum angelus
domini et conſumptus vermibus
expirauit · Aduerte autem ꝙ
illud incenſum orationis et late
habet conſtare ex thure cuius fu
mus furſum aſcendit id eſt ex cō
templatione · et ex galbano cu
ius gutta ignee eſt nature id eſt
feruente dilectione · ſtacten que
idem eſt quod mirra electa id eſt
amara conſideratione et contritio
ne · et onicha ſecundum comeſto
rem eſt oſtreola modica ad ſimi
litudinem humani vnguis qui
ſcilicet eſt corporis extremitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

eſt ex perſeuerantie cõtinuatiõe.
Juxta illð theſſal. v. Semper ſine
intermiſſione orate. ₇c. et de tali
thimiamate dicetur illud. eccleſi
aſtici. xxxviij. Vnguentari⁹ fa
ciet pigmenta ſuauitatis. Et be
ne ſuauitatis. quia vere tal' ora
tio dño eſt ſuauis.

Capl'm viceſimũt'tiũ. C a

CVm moyſes eēt ĩ mõ
te cum dño legē accep
turus ibiq₃. xl. dieb₃ ₇
noctib₃ ieiunaſſet vi
dēs ppl's q̴ non redibat pcēſſit ab
aaron vt faceret ſibi deos qui ſci
licet eos precederent ĩ deſerto. q̄
acceptis inauribus mulierum et
liberorum proiecit in ignem. et
ſecundum quoſdam opere dyabo
lico vitulus conflatilis vel ſaltē
caput vituli in igne formatur.
qð vidēs ppl's ſimpliciter adorat et letat̄
et luſibus et conuiuijs delectatur
Sedit inq̄t popul⁹ manducare ₇
bibere et ſurrexerũt ludere. moy
ſes ergo populum videns ydola
traſſe et ſuis veſtibus nudatum
eſſe. vitulum in puluerem cõmi
nuit. et in aquis impoſitum po
pulum bibere precepit. et ſecun
dum comeſtorem ſtatim in barb̄
virorum: qui principalius rei ē
rant. ſignum ſue ydolatrie appa
ruit. Propter quod moyſes
vocatis leuitis ipſos ad occidēdū
fratres ſuos ſcilicet illos qui mi
raculoſe ſignum delicti ſui porta
bant miſit. Ponat inq̄t vir gla
dium ſuper femur et tranſeat per
medium caſtrorum et occidat fra

trem et amicum ſuum et cetera.
Jſti ergo proprijs animas et frat̄
bus non parcentes eos occidert̄
et ſic crimen ydolatrie vindicaue
rũt. vt habetur. Exo. xxxij.

Mor. B. Per iſtũ vitu
lum moraliter loquendo ĩtelligit̄
peccatũ luxurie quia ſcilicet vitu
lus animal eſt laſciuũ. Per moy
ſen intelligitur prelatus ſuperior
Per fornacem intelligitur dyabo
lica temptatio. Per inaures mu
lierum intelligũtur imaginatiões
et oblectamina feminarũ. Jgitur
dico q̴ dum moyſes. i. prelatus
bonus eſt abſens. ita q̴ per qua
draginta dies. i. magna tempora
moratur non viſitando plebem
ſuam. Reuera ſepe fit q̴ popu
lus ſubditorum ſe conuertit ad de
os alienos id eſt vicia et peccata.
ipſaq₃ adorat et diligit et cultũ
domini dereliquit. Conſtat eni₃
q̴ ipā abſentia bonorũ prelato
rum dato q̴ ex cauſa legittima
ſint abſentes tamen ē ſepiſſime
cauſa criminis ſubditorum Quia
nec iſte populus vitulum adoraſ
ſet ſi ſemper moyſes pñs eſſet.
Tunc enim maxime dyabolus in
fornace temptationis de inauri
bus mulierum id eſt de malis mu
lierum temptationibus vitulum
. i. peccatum luxurie ipſis conflat
quē ppl's ſtatim libēter adorat ita q̴ lu
dis et cõuiuijs vacat. et virtutũ
veſtibus ſe denudat. Quia reue
ra q̄ luxurie famulat̄ et ſeruit li
benter cõuiuijs et ludis intēdit et
v̇tutũ hoñeſtatiſq₃ veſtimēta relin
q̄t. ſuaſq₃ ignomiãs refert facili
t̄ et oñdit. vñ ipā luxuria p̄t ipī

dicē luxurioſo illō. Je. xiij. Nu
daui femora tua cōtra facē tuaʒ
et apparuit ignomīa tua adulteri
a tua et hīnitꝰ tuꝰ ſcelꝰ fornicati
onis tue Moyſes ergo. i. p̄latꝰ ce
dens et ſubditū populū in abſē
tia deliquiſſe vidēs ſolet vitulum
. i. peccatuʒ luxurie vilipēdere pul
uerizare et etiam vilꝰ puluē de
monſtrare. populumq̄ debet ad
aquam et ad potum lacrimarum
inuitare. et ſic facere ꝙ in barbā
eorū. i. in exteriori apparentia po
ſuit eorum peccatuʒ ſcilicet per pe
nitentiam apparē. et ſic debet leui
tas. i. predicatores mittere q̄ fra
tres ſuos qui deliquerunt debent
gladio verbi dei percutere. et car
nem. i. carnalitatem in eis occidē
nulli oīo debent parcere. nec fra
trem aut amicum palpare. ſed ō
nes in quibus ſignum peccati vi
derint debent arguere et punire.
ezechi. ix. Tranſite per ciuitateʒ
et percutite nō parcat oculus ve
ſter nō miſeramini ſenem. adole
ſcentem. et virginem. paruulum
et mulieres interficite. Vel dic
ꝙ vbi de fide agitur nullus de bʒ
propinquis indulgere. ſed pro fi
de zelare et iuſticia dimicare.
Vl dic ꝙ aqua ſignat mundi ſciē
tiam q̄ puluerem vituli. i. auarici
am et elacionem ſuperbie ſepius
potat. puluis enim auariciam vi
tulus vero ſuperbiam ſignat. Il
li ergo qui talibus aquis id ē mū
di ſcienciis inebriantur. ſtatim
eorum barba. i. eoꝝ prudētia vi
cio ſuperbie conſignatur. quapp
ter a fratribus ſuis id eſt ab an
gelis in iudicio finaliter occiden
tur.

Ca

Caplm. xxiiij.

CVm moyſes aſcendiſ
ſet in montem ad dn̄ʒ
et legem ab eo ſuſcepi
ſſet et tandeʒ ad popu
lum deſcenderet. tanta gloria in
facie ſua apparuit ꝙ populus
ipſum reſpicere nō valebat. quī
immo facies eius cornuta erat ex
conſortio domini. quod tamen ip
ſe moyſes ignorabat. radij enim
ſplendoris de vultu ipſius emica
bant qui cornutam ſimilitudineʒ
pretendebant. quapropter moy
ſes velamen ante faciem ſuaʒ po
ſuit cum populo loquebatur. ne
ſcilicet tam mirabili claritate in
tuencium facies lederentur. Sicut
dicit. exodi. xxxiiij. Mor Si
vis dic ꝙ ſic accidit loquēdo q̄n
doq̄ ſpiritualiter moyſi qui inter
pretatur aſſumptus de aqua. i.
illis qui de aqua mundane fluxi
bilitatis ad religionem vel eccle
ſiam aſſumuntur ſcilicet viris p
fectis et religioſis. Quia reuera
ſepe fit ꝙ cum ad montem con
templationis aſcendunt et cum
deo conſortium et familiaritateʒ
contrahunt. quendam ſplendorē
alte et honeſte cōuerſationis exīn
excipiunt et acquirunt. Quapp̄t
ita fit ꝙ populi id eſt ſeculares ī
valle ſeculi remanentes. talem
ſplendorem inſolite cōuerſatio
nis reſpicere non poſſunt. ſed
potius ipſos cornutos id eſt ſuper
bos et elatos ypocritas ſuperſtici
ſos eſſe credunt. quamuis in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

veritate ipſi cornua ſupbie nō ha
beant nec ſe cornutos extiment
ſeu credant · ymmo ſine ſuperbia
radios virtutum de ſe eiciant et
emittāt · Quia procerto illud eſt
verū ꝙ bonus religioſus humilis
ſupbus q̄nq̄ creditur · q̄n virtuo
ſe ⁊ ſingulariter cōuerſatur ſicut
de iohāne dicebatur · Math · xi ·
vbi dr̄ ꝙ venit iohānes nō man
ducans neq̄ bibens ⁊ dicūt demo
niū habet · Quid ergo ꝓcerto tal'
moyſes . i . talis vir vel perfect9 ad
euitāda mala malorum iudicia ·
debet ſplendorē cōuerſationis et
virtutū ſuarum abſcondere · et
pallio cuiuſdā affabil' exterioris
vite indue · vt ſic poſſit ſe alijs cō
formare · et ſplēdorem ſue ſācti
tatis abſcondere vl' velare · dicēs
de talibus male iudicantibus illd
Deut · xxxij · Abſcondam faciem
meam ab eis conſiderabo eorū no
uiſſima · B Vel dic ꝙ
multi ſunt ſicut moyſes qui ſciꝫ
q̄n aſcendunt in montem contem
plationis et diuinū cōſortiuꝫ ſe ſē
ciunt per deuotionem habuiſſe ſo
lent cornuti effici et ſupbi intātū
ꝙ alios ſolent contempnere et
ſe ſanctos pre alijs reputare · ⁊
pallio ꝓpe exterioris vultum ſu
um cooperire · Alij igitur tales n̄
ſolent libenter reſpicere ſed eos
potius abhorrere C Vl' dic
ꝙ moyſes ſignificat legē que ſcꝫ
duo cornua . i . duo teſtamenta cō
tinet · que tamen popul9 iudeorū
non videt · quinimmo gloriaꝫ et
miſterium legis videre nō potuit
ſed potius illud incredulitatis ve
lamine veſtiuit vnde · ij · Cor · iij

Vſq̄ in hodiernum diem cū legit
moyſes velamē poſitum ē ſup cor
da eorꝝ · Moyſes legitur habu
iſſe faciem ſplendidaꝫ et pre ſplē
dore cornutam · tamē legitur ha
buiſſe manum leproſaꝫ ſicut dict
ſupra · Exod · iiij · D Mor Sic
vero ypocrita faciem conuerſati
onis habet ſplendidam et honeſtā
et pre ſplēdorē cornutā et tamen
conſtat ꝙ manum operationis ha
beat leproſam . i . impiam et imū
dam · Sicut patet ad lr̄ām de mul
tis malis eccleſiaſticis et alijs q̄
quāto ſunt in facie quo ad apparē
tiam pulchriores vl' in mēte quo
ad ſcientiam clariores . tanto ſūt
in manibus . i . in operationibus tur
piores · Gene · xxvij · Vox quidē
vox iacob ē manus autem man9
eſau

Capl'ꝫ viceſimūquintuꝫ · A

Tabernaculo completo
preceptum eſt ꝙ eri
geretur · q̄q̄ vncti
onis oleo vngeretur ·
poſuit ergo moyſes in erecto ta
bernaculo archam cū propiciato
rio et duobꝫ cherubin et altare in
cenſi . velum et candelabruꝫ lumi
nis · et menſaꝫ propoſitionis An
te tabernaculum vero poſuit la
brum cum aqua · altare cuꝫ igne
atrium cum tētorijs et colūpnis ·
quibus factis operuit nubes ta
bernaculum et gloria domini im
pleuit illud · D Mor Dic ꝙ ta
bernaculum eſt aīa beata que ſcꝫ
poſtq̄ eſt completa virtutibus ·
moyſes . i . deus ipſam īcelū erigit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et oleo perpetue conſolationis in
ungit· pſ In ſole poſuit taberna
culū ſuum· Igitur iſti adiungit
altare.i.xp̄s· archa.i.beata virgo
cherubin.i.angeli· propiciatoriū
.i.dei miſeratio · veluz.i.dei prote
ctio· candelabrum.i.dei cognitio·
menſa.i.beata fruitio· labrū vl' la
uatorium.i.ꝑpetua refrigeratio·
altare cum igne.i.feruens dilecti
o· tentorium ſeu atrium.i. eterna
manſio et habitatio ¶ B Vl'
dic ꝙ tabernaculum eſt homo iu
ſtus vbi eſt archa profunde humi
litatis· propiciatorium pietatis
incenſum orationis · cherubin
contemplationis· candelabruz diſ
cretionis· mēſa elemoſine et fra
terne compaſſionis· lauatorium
contritionis et cōfeſſionis· atriuz
hoſpitalitatis· columne conſtātie
et firmitatis· ¶ C Tale ergo
tabernaculum.i.talis perſona ſā
cta et ꝑfecta· a moyſe.i.a deo vel
prelato meretur per promotiōez
temporalem et eternam erigi· a
oleo conſolationis vngi· et ꝑ ho
norem et reuerentiaz coli· ita ꝙ
gloria domini talez implebit iſto
mediante.i.ꝑ iſtuz alys appare
bit· Vl' dic ꝙ tabernaculū eſt
eccleſia· vbi ſcʒ eſt archa.i.boni ꝑ
lati· tabulis legis diuine· virga
iuſticie· et manna deuotionis re
pleti et propiciatorio miſeratiōis
opti· Altare incenſi.i.hoīes deuo
ti· cherubin homines ſcientifici· cā
delabrum viri virtuoſi· menſa vi
ri pij pauperibus miniſtrantes ·
lauatorium.i.cōfeſſores ſe ſēp cā
didantes· altare holocauſti vbi
carnes cremabātur.i. penitentes

atriū.i.alios hoſpitantes· Ita
ꝙ de eodē dici poterit· illud· Apo
c̄·xxi· Ecce tabernaculū dei cū
hominibus et habitabit cū eis·

Explicit· Liber· Exodi·

Incipit· Liber· Leuitici·

Capl'm· Primum· ¶ A

Holocauſ
tū dicebā
t āntiqtus
ſacrifici
um illud
qd totūʒ
dn̄o offe
batur ni
hilqꝫ ſac
dotibʒ relinq̄bat̄ a diuidebat̄· edi
cebat̄ ergo eē aīal mundū et ſine
macula corporis q̄licūqꝫ qꝛ ſcʒ nō
cecū l' fractū· n̄ ſpetigīnoſū· ꝛc̄· ſi
cut infra pʒ· Debatqꝫ āte oīa ſac
doti offerri· pelle ſua excoriari· per
mēbra debat diuidi· et ipſa mē
bra cū capite pedibʒ cauda et īteſ
tinis debāt lauari· et tāde ſup al
tare cremari· ſicut dicitur Leui·
i· ¶ Mor Per tale holacauſ
tum qd dicit̄ ab holo qd eſt totuz
et cauma qd ē icēdiū q̄ſi totū icē
ſū· poſſunt intelligi illi qui ſe deo
totos offerunt et q̄ de ꝓpria volū
tate ſua nichil ſibi retinent· Sed
totum cor et corpus deo tribuūt
et cōmittunt· ſicut ad litteram
ſunt boni et perfecti religioſi· qui
reuera primo debent eſſe mundi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

per puram intẽtionem· nullam
prorſus ſub vellē conuerſationis
habentes maculam.i.ypocriſim ł
infectionem· Sacerdoti debent of
ferri per peccatorum ſuorum cõfeſ
ſionez· pellem debent deponere id
eſt omnem malam precedentem
cõuerſationem· et membra ſua
.i.mala vite ſue debent concidere
et diuidere per conſiderationem
et contritionem· et per omnium
membrorum ſuorũ occupationez
omnia debent lauare et purificarē
per lacrimoſam compunctionem
Caput cogitationis· pedes affecti
onis· inteſtina delectationis· et
caudam mali propoſiti et dilatio
nis ł durationis debent adiungē
et omnia ab oī peccati ſorde laua
re et abſtergere· et cũ cetera ſup cor
dis altare per caritatem domino
concremare· Holocauſtũ enim do
mino in odorez ſuauitatis reddi
tur· quãdo tota vita hoīs in alta
ri per penitẽtiã religionis domino
dedicatur· Et quando ſibi nichil
retinet per manũ ſacerdotis.i. p̄
lati deo totalit̄ dedicatur· p̄s· holo
cauſta medullata offerã tibi ¶ O
Oblato animali ſacerdotibꝰ
debent manum ſuper caput
hoſtie imponere· ſãguinē fundere
pellem detrahere· artus ī fruſtra
cõcidere et ſuper ſtruem lignoruz
omnia domino cõcremare zc̄· ſi
cut infra· Sic vero quãdo q̄s ſe of
fert ſacerdoti vt manũ p abſoluti
onē ſibi imponat· vtpote quãdo
venit ad cõfeſſionē proculdubio
ſacerdos ante omnia debet facere
vt ſanguis .i.pctm̄ per confeſſio
nē fundatur et vt pellis.i.omnis

excuſatio tollatur et vt omnia
membra peccati ſcindantur diui
dantur et diſtinctim inueſtigen
tur· et ꝙ ſuper ligna id eſt ſuper
crucis memoriam vel ſuper ſanc
torum exempla homo conſtituat
ur vt caput intentionis · pedes
affectionis· inteſtina interioris
delectationis mundentur· et ſic
totus domino offeratur et per ca
ritatis incendium comburatur·
¶ Vł dic ꝙ ſacerdotes ſãgui
nem hoſtie debent ſuper altare fũ
dere inquantum pro pctõ conſi
tentis debent coram altari per
deuotionem et orationem interce
dere et inſtare· infra· iiij· hauri
et ſacerdos de ſanguine inferẽs
illũ in tabernaculũ· ¶ C
Quando de capris et ouibus
fiebat holocauſtum· neceſſe
erat ꝙ fieret de animali maſculo
et anniculo· ¶ Sic vero quan
do ſimplices in religione ſe holo
cauſtuz deo volunt facere· ipſi de
bent anniculi id eſt iuuenculi do
mino ſe offerre et religionem in
trare· vel ad quecunqz bona ope
ra ab ipſiꝰ iuuẽtutis primordijs
ſe donare· eccl̄i· xi· Mane ſemina
ſemen tuum et veſpere ne ceſſet
manus tua· Quando de aui
bus fiebat oblatio ſeu holocauſtũ
domino ſemper debebat fieri: vel
de turturibus et de pullis colum
barum que· ſ· aues diuinis ſacrifi
cijs erant apta· nulla qꝫ alia in
ſacrificia nominantur· Sic vero
nulla auis volãs.i.nulla pſona in
altitudine ſcientie vł mũdi eminē
tie habitãs ē deo grata nec ſibi of
ferri ꝗ̄ pſitari dig̃· n̄· ſ· colũba per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſimplicitatē· turtur p̄ caſtitatem
gemebūda per cōtritionis et timo
ris acerbitatē. Sole enī gemebū
de dn̄o ſūt acceptq;· ſ· ſoli illi q̄
de peccatis ſuis libenter gemūt do
mino ſūt grati· ps̄· Sacrificiū de
o ſpūs cōtribulatus· Et ezech·
ix· Signa thau ſup frontem viro
rū gementium· ¶ Quando
de auibus fiebat holocauſtum ſeu
quodcunq; ſacrificium· ſacerdos
debebat auem ad altare referre·
caput ad collū retorquere· pellē
pro parte rumpere· et ſanguinē
ſuper crepidinem altaris effunde
re· et plumas et veſicam extra p
icere· et ī loco vbi ponebāt cine
res iuxta altare reponē. aſcellas
auis debebat cōſtringere et quaſſa
re· ferrumq; ſuper auem nō debe
bat leuare· nec eam diuidere vl
ſecare· ſed magis integram domi
no immolare· Leui· v· ¶ Mor
Per aues kmi intelliguntur viri
ſpūales ſurſum per cōtemplatio
nem volantes· quia pcerto ī obla
tiōe qua ipſi ſeipſos offerūt dn̄o
multa ſunt attēdenda· Quia vi
delicet iſti p̄mo caput cordis ſui
retorquēt et reflectūt p ſui ipſi9
cōſiderationē et diſcuſſionē pellē
corpis ſui rumpūt p penitētiā et
afflictionem· ſanguinem delicia
rum et peccati defluere faciunt
per abſtinentiam vel per confeſ
ſionem· plumas diuiciarum depo
nunt per elemoſinā et affectionē
l per contemptum et abdicatiōē
Veſiculam ſuperbie proiciunt p
humilitatem et ſubiectionē· Et
hec omnia in loco cinerū deponūt
p ſue mortis et incinerationis me
ditationem· Aſcellas ſeu brachia
affectuum ſuorum cōſtringunt p
temperantiam et modificationē·
ſe ipſos nō diuidūt per affectōnū
ſuarum ad diuerſa appetibilia di
ſperſionem· nec p amoris ſui ad
mundū carnem et aīcos diſperſio
nem· Sed magis ſemet ipſos in
tegros immolāt deo p totalē ſui
oblationem et per generalē cor
dis et corporis ad diuinum ſeriu
tiū dedicationē· ps̄· volūtarie ſa
crificabo tibi·

Capl'm ſcd'm· ¶ A

De ſacrificijs votiuis q̄
dā domino debebātur
q̄dā ſacerdotib9 aſſig
nabātur· q̄dā vero ip
ſis ſacrificātib; dimittebāt· Do
min9 hēbat renes ſāguinē et adi
pem· ſacerdos hēbat armū et pec
tuſculū· Sacrificās vero pro ſe et
ſuis habebat reſiduum ſicut patz
Leuitici· tertio· et ·ſeptimo·
¶ Moraliter Sic ve
ro de omnibus bonis noſtris de
bemus generalr̄ facere tres par
tes. quia ſcilicet partem debem9
deo offerre et in vſus altaris ſui
vl' pauperum ſuorum expendere·
partem debemus ſacerdotibus t̄
buere et criſti miniſtris decimās
et primicias erogare· partem ve
ro debemus nob̄ retinē et nobis
et famulis noſtris reſeruare·
¶ B Vl' dic q̄ iſta hoſtia, i· illa p
ſona que domino vult offerri et
ſpiritualiter dedicari debet in tria
diuidi· deus debet habere renes
ipſius per caſtitatem· ſanguinē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

crudelitatis sue p benignitatē · a
pinguedinem voluptatis sue per
abstinenciam et maceratio nem ·
Sacerdotes vero et ministri dei
debent habere ex eo armum dex
trum .i. subsidiorum sustentatio
nem Et pectusculum vbi est cor
id est amorem et dilectionem ·
Residuum debent habere domini
et amici sui p seruicium et subuē
tionem · Quia pcerto quilibet hō
debet sua in tria diuidere s. labo
res et obseqa facta in tria distin
guē qz deseipso debet ptē deo · de
suis ptez sacerdoti a prelato · ptē
sibi vel pximo erogare · eccī · In
trib9 beneplacitum est spiritui
meo · C

Cauda nō pcipitur offerri bo
um scz vel hircoꝝ · s solūmō
arietum vel agnorum sicut appa
ret · leuit · in Boues possunt sig
nificare tardos a negligentes · hir
ci vero fetidos a peccatores · oues
vero simplices significant et ino
centes · Igitur dico q cauda
que finis est corporis significat p
seueranciam operis · que pcerto
tunc a dño acceptatur quādo cir
ca opus v̓tuosum versatur et pp
ter hoc caudā bouis et hirci id est
perseueranciam negligentium et
immundorum reprobat · ouium
vero id est simplicium et innocen
tium pseuerantiam approbat et
acceptat. quia scilicet de9 perse
ueranciam in bono diligit pseue
rantiam in malo odit · Vl' dic
q bos significat negligentiaz · hir
cus immundiciam quorum cauda
perseuerantie non est bona · ouis
vero significat innocenciam cui9
perseuerantia est optima · T

Tolles de ariete adipem et
caudam et aruinam · Deus
specialiter omnem adipem hostia
rum sibi voluit retinere · a potissi
me tria genera adipū · s · adipem
vitalium · adipē iecoris · adipem
renum · Istos eniz adipes voluit
deus de omni sacrificio sibi dari
et inde ignem suū in altari nutri
renes ilia et sanguinez sibi reti
nuit · et hec omnia sibi ɔcremari
mādauit · cūcta vēo alia aliis re
linqt · et sic patet q de9 in sacri
ficio eligebat hostiarum interiora
et aliis dimittebat exteriora ·
Sic reuera de9 ī hoīe interiora eli
git exteriora facilit̄ p̄t mittit q̄a
scilicet interiora nostra domino
concedimus · de exterioribus nos
tris voluntati nostre satisfacere
possumus · nec idignatur domin9
si exterius recipimus aliquam cō
solationem dum tamen ordine9
ad deum totam interiorem affec
tionem · Iste ergo vult q sibi
offeramus omnem adipem vita
lium id est amorem vite proprie
ad · pem renum id est amorem fi
liorum a nobis generatorum · vir
tus enim generatiua consistit in
renibus · adipem iecoris quod sci
licet amare cogit · id est affectio
nem et amorem sociorum et ami
coꝝ · et breuiter quicqd interi9
amamus totum domino offerre
debemus et ad deum ordinare ·
Renes id est carnis delectatio · sā
guis insuper .i. q̄uīqz iracundie
motus et inflāmacō debēt p peni
tētiā cremari a igne diuini amoris
ɔtriōis et doloris ardorē q diuine

delectationis combuſta et domino
offerri · et ad eum ordinari · A
deps omnis bone affectionis ignē
caritatis in altari cordis ſolet nu
trire et ideo ipſum ſibi vult domi
nus ſpecialiter reſeruare · Vnde
leui · iij · Omnis adeps domini e
rit iure ppetuo Vl' dic q triplex
pinguedo triplicem concupiſcen
tiam denotat · quam ſcilicet domi
no immolat quicunq eam amoē
dei dimittit et inde per caritatis
incendium ſe priuat · ¶ E

Leuiti · iij · Et aliis pluribus
locis dicitur q ſacerdos qui
offert ſacrificiū debet habē pellē ei9
Et infra · vi · dicitur q panes qui
offeruntur ſiue ſint in ſartagine
ſiue ī clibano ſiue in craticula coc
ti : ſacerdotis erunt a quo offerun
tur · ¶ Mor Pellis eſt ſubſtan
tia tpal' michee · iij · Violent' tolli
tis pellem eorum de ſuper eos · I
gitur quando aliquis ſacerdos .i.
aliquis ſacra docens ſuis predica
tionibus et inductionibus offert
deo aliqd ſacrificium .i. conuertit
ad deum aliquem peccatorem · re
uera ab ipſo debet habere pellem
ſubſtantie temporalis · quia ſcz ſe
cundum apoſtolum qui ſpiritua
lia ſeminat · non magnum eſt q
pro ſuſtentatiōe ſua tēporalia me
tat .i. Cor · viij · ¶ F

Quin ſacerdos peccabat et de
ū placarē volebat accipiebat
vitulum et eum immolabat · ſan
guinem intincto digito contra ve
lum ſepties aſpergebat · in eodez
cornua altaris incenſi interius ī
tingebat · reliquum vero ſangui
nis ſuper altare holocauſti funde

bat · et vitia cum renibz et adipi
bus cōburebat · carnē vero cū pel
le et fimo extra caſtra portabat et
ea ibi in loco mundo vbi infunde
bantur cineres incendebat Idem
aūt p omnia fiebat quando ſyna
goga et populus delinquebat · Et
ſic quotiens ſanguis hoſtie in ſā
ctuarium inferrebatur · nichil de
hoſtia relinquebatur · ſed totum
dño cremabat ¶ Mor Allegori
ce per ſacerdotem poteſt intelligi
adam · per ſynagogam popul9 ab
eo deriuatus · per vitulum v' ero
intelligitur criſt9 · Igitur iſtd cer
tuz eſt q pro tollendo peccato ſa
cerdotis et ſynagoge .i. ade et po
puli neceſſe fuit occidi vitulum
.i. criſtum · ſanguinem qz eius ſu
per altare crucis fundi · et ibidez
adipem et renes ſue interioris af
fectionis igne caritatis accendi ·
Nulla enī caritas fuit maior quaz
q vellet pati deus p homine · ino
cens pro peccatore iuſtus pro in
iuſtis · bonus pro malis · Johis ·
xiij · Maiorem caritatem nemo
habet quaz vt animam ſuam po
nat quis pro amicis ſuis · Veluz
enim tabernaculi .i. ipſum taber
naculum paradyſi iſto ſanguine
ſepties fuit aſperſum inquantuz
ipſum celum p criſti ſanguinem
mediāte ſeptēplici ſpū fuit a rui
na āgelica reparatū · Inde altarē
incenſi id eſt deus pater tingitur
inquantum iſto mediante ſāgui
ne peccatoribus cōplacatur · Colo
ceſ' .i. pacificās p ſanguinem cru
cis eius ſiue q in tra ſūt ſiue q in
celis · Iſte ergo extra caſtra .i. ex
tra ciuitatem fuit crematus id ē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

igne paſſionis fuit aſſatus · et quia in omnibus mēbris paſſ9 ē · ideo dicitur fuiſſe totus incenſus et cō buſtus G Vel dic moraliter ꝙ quando quis vult peccatum ſuum redimere et dominum placare · ipſe procerto debet vitulum id eſt abſtinenciam carnis ſue deo per penitenciam immolare · ſanguinem ſuum. i. peccatum per confeſſionem fundere · velum. i. deum ſepties id eſt per ſeptez opera miſericordie iſto ſanguine id eſt ꝓ iſto peccato aſpergere · Et altare incenſi intingere iſto ſanguine · in ꝑtum debet pro ſuo peccato orationis locum et officiuz frequētare · quia ſcilicet iſte altare incēſi per ſanguinem tangit qui pro peccato ſuo ad altare accedit et orationem facit · Igitur talis debet renes totius voluptatis adipē totius affectionis · et ſanguinem peccati et infectionis ſuper altarē holocauſti · id eſt ſuper cor ſuum per conſiderationem ponere · et totum ibi per contricionem incendere · Pellez vero fimum et carnes id eſt malam prauitatem conuerſationem que eſt pellis · malam ꝯmā infamiam que eſt fimus · malam primam vitam que eſt caro · debet extra caſtra eccleſie proicere et totum igne penitentie cremare · et ſic peccatum ſuum expiare · et ſecum dominio concordare H Vel dic ꝙ tūc ſacerdos peccatū ſuū et populi expiat qn̄ ſāguinē vituli. i. memoriā dn̄ice paſſionis vl' ſacramētū eukariſtie dn̄o īmolat et in altari cordis ſui per cōpaſſionē cremat et qn̄ carnes et

pellē extra caſtra portat. i. qn̄ ipſū extra ciuitatē fuiſſe paſſuz memorat. Exeam9 ad eum extra caſtra improperium eius portantes. I

Ibi fit mēcio de pctō ſacerdotis · dr̄ Si ſacerdos q̄ inūct9 ē peccauerit faciēs delinq̄re ꝑplm zc̄ · Itē ibidē nō ꝑōitur ſi peccauerit p ignorātiā ſicut qn̄ agit de pctō ſynagoge Itē ibi vero nō ponitur ꝙ aliq̄s ꝓ ipſo orare debat de ſynagoga vero dr̄ ꝙ ſacerdos ꝓ ea orarē debat · In iſtis ergo notatur grauitas peccati ſacerdotis · ꝑmo ꝙ peccāre facit ꝑplm in ꝗ̄tum pctm̄ ſacerdotū a ꝑplo facilē trahit in exēplū · Secundo ꝙ ignorātia non pt eū excuſare ꝙ tenetur legē dn̄i ſcire et int lepra diſtinguere Talit nō ē de ꝑplo quē pt ignorātia excuſare · Tertio ꝙ ꝓ ipſo nō eſt q̄ oroz l' oblationē faciat qn̄ ipſe qui ꝓ alijs orare debebat peccat · eccleſiaſti · xij · Quis miſerebit incātatori a ſerpēte percuſſo. K

Ruz videtur hic ſupponere ſcz ꝙ in hoſtia pro pctō non debat poni nec thus nec oleū · Sic vero ipſe qui ſeipſū deo ꝓ pctīs immolat. i. ille qui penitz ꝓ pctō nō debet habere oleū. i. leticiā ſed magis dolorem et cōtritionē · nec thus. i. ſpem ſuauitatis eterne · ſed potius tormenti timorem et conſiderationem q̄a videlicet penitus magis debet triſtari quaz letari et magis timē tormēta q̄ ſperare pmia · L

Notandū autē ꝙ vbi holocauſtū ſolebat imolari poterat

etiam imolari victimã p delicto
vt habet̃ etiã·ca·vij· Holocauſtũ
aũt totũ cõbuſtũ iuſtos ſignificat
hoſtia vero pro pccõ penitẽtes de
ſignat. Idem dicit̃ eẽ ergo locus
imolationis ambo⁊ ad denotãdũ
ꝙ ad eundem gradũ gratie ꝉ glorie
poteſt penitẽs poſt lapſũ attingẽ
ſicut iuſtꝰ q̃ nũq̃ inuẽtus ẽ enor
miter peccaſſe et illa eſt expoſitio
interlinearis· M

Hic ponit̃ ꝙ vas in quo coq̃
tur hoſtia p pctõ ſcꝫ ps illa
q̃ ſacerdotibꝫ debat̃· ſi erat fictile
debat confringi· ſi vero erat ereuꝫ
debat lauari et fricari. Sic vere
cũ carnes q̃ ſunt p pctõ. i. carnis
delectationẽ duo gña vaſoruꝫ. i.
duo gña hoĩm tenent et per cõcu
piſcentiã decoquũt ſcꝫ quidaꝫ fic
tiles. i. in malo obſtinati et fragi
les ſemper recidãniutes alij erei
magis fortes et ad cadendum diſ
ficiles. Iſtud debet fieri ꝙ fictile
. i. ille q̃ p̃ fragilitate ſolet cotidie
recidiuare debet frangi p tribu
lationẽ et aſpẽ caſtigari· ereus
vero. i. bonꝰ ſi ipſũ extra cõſuetu
dinẽ peccaẽ cõtingit debet lauari
p cõfeſſioneꝫ et fricari p modera
tam correctionem· plus enĩ eſt
puniendꝰ fictilis. i. aſſuetus q̃ꝫ e
reus q̃ tamẽ eſt alias ſolidꝰ et pꝰ
lotionem penitentie erit fortis et
bonus·

Caplm· tertiũ· C

Dominus volens habe
re in altari ſuo ignem
perpetuum· precepit
ſic. Ignis in altari me
o ſẽp ardebit· quẽ nutriet ſacer
dos ſubiciens ligna per ſingulos
dies· ipſe ignis de altari debebat
eſſe nõ aliũde venire· ſed ſemper
de illo cõtinuari debebat qui de
celo debebat eis dari· ſicut ponit̃
infra· ca· xx· in fine· Nam in mi
niſterio altaris nullus ignis po
ni debebat niſi qui deſuper datꝰ
erãt· vñ nadab et abiu filij aarõ
q̃ igneꝫ alienum. i. ignem commũ
nem in turibulo continuo poſue
runt ſtatim percuſſi fuerunt et ig
ne egrediente a domino perierũt
Mor Ignis datꝰ a celo ẽ cari
tas altare vero eſt cor hoĩs ſeu ec
cleſie integritas· quia reuera do
minus vult ꝙ in altari ſuo id eſt
in eccleſia vel in hominis conſciẽ
tia ſemper iſte ignis ardeat et ꝙ
ſacerdos id eſt prelatus vel pre
dicator ipſum ignis id eſt exem
plis et documentis foueat· Alie
num vero ignem mundanum q̃
magis de inferno prouenit q̃ꝫ de
celo hic eſt dictus ardor auaritie
iracũdie diſcordie et inuidie et
luxurie· quem non vult in hoc al
tari poni· ſed potius inde penitus
abdicari. Quapropter ſacerdotes
et eccleſiaſtici qui in turibulo cor
dis ſui vel i altari eccleſie ſtudẽt
ignem alienum predictum· mũ
di ſcilꝫ et carnis concupiſcentias
ponere· neceſſe habent a domino
percuti et mala morte finaliter p
ignis infernalis incendium depi
re· Exod· xix· De igne egrediẽt̃
et ignis conſuẽt eos. Ignis enĩ
inferni egreſſꝰ a dño. i. a diuĩ ſẽtẽ
tia illum deuorat· qui in turibulo
cordis ſui ignem alienum portat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et quem ignis concupiſcentiarū
inflammat ¶ B

Quando cineres in altari ha
bundabāt· vnus de ſacerdo
tibus ſe ſacris veſtibꝫ induebat
et cineribus recollectis ad peluiꝫ
predictas veſtes deponebat et ex
tra caſtra cineres deportabat· ip
ſoſqꝫ in loco mūdo exterius repo
nebat· ¶ Mor· Dic ꝙ ligā q̄ i al
tari cordis cremāt i pabulū ig
nis caritatis ſunt bona opa cuiꝰ
cineris eſt ipſorum memoria Sacer
dos ergo.i.quicunqꝫ homo iuſtus
ſe debet veſtibus ſacris.i.virtuti
bꝫ induere et de altari cordis ſui
cineres.i.bonorū operum ſuorum
memoriā recolligere· et ne inde ſu
perbiat depoſitis ſanctis veſtibꝰ
.i.amota omni eſtimatione ſanc
titatis ſue debet tales cineres .i.
talium bonorum operum memo
riam extra ferre et de corde peni
tus abdicare· iuxta illud ·luce·
xvij· Quādo omnia bene feceritis
dicite ſerui inutiles ſumꝰ· ¶ C

Si ſāguis hoſtie cecidērit ſu
p veſtē ſacerdotis· debebat
eam lauare et a tactu et imūdicia
a ſanguinis depurare· Sic vero
quando hoſtia.i.peccator coram ſa
cerdote fundit ſanguinem ſuum
.i.confitetur peccatum quādoqꝫ cō
tinget ꝙ veſtis ſue conſciencie
et affectionis tali ſanguine per
aliquam malam delectationem ꝛ
imaginationē tangitur et inficitᷓ
Qua propter ipſe ſe lauare p cō
feſſionem tenetur ¶ D

Hic facit mentionem de liba
mētis ſacrificioꝝ· Circa qꝺ
nota· ꝙ in oi aiali ſacrificato of

ferebatur libamē.i.aliquid liqꝺe
cum eodem ſcilicet· oleum farina
et vinum farina cum oleo diſtē
pata et i ſartagine durata Sicut
etiā dicitur· ſup̄·ij· In omni ſa
crificio erat ponendum ſal· thus
quādoqꝫ cū ſacrificio offerēbatur·
nūq̄ āt fermētū aut mel in dei ſa
crificio ponebatur· ſed inde amo
ueri penitꝰ iubebatur ·Sicut fie
bat cū agnus paſcal̄ comedebatᷓ a
iudeis p ſeptēꝫ dies fermentum
non debebat in hebreorum taber
naculis inueniri·ſed ſolum de pa
ne azimo debebat populus tunc
nutriri ¶ Reuera ſic debet eſſe i
omni ſacrificio boni operis quod
patramus· vel quādo nos ipſos
in eccleſia vel religione domino
immolamus· multa nos debent
concomitari ſcꝫ ſal diſcretionis· o
leuꝫ caritatis et dilectionis· fari
na diuine legis et ſue meditatōis
vinum ſpūalis gaudij et conſola
tionis· necnon thus orationis et
deuotionis Sacrificium enī cuiuſ
cunqꝫ boni operis ineptum reddi
tur et inacceptū efficitur niſi cuꝫ
ſale.i.cum diſcretione et ſapiētia
cōdiatur et niſi oleo caritatis vn
gatur· quinimmo oē opꝰ, q̄uis
de ſe ſit bonum et virtuoſū· ſi tñ
ſal et oleum.i.diſcretio et caritas
defecerint efficitur inſipidum et
i ſalſū Math· v· Si ſal euanuerit
in quo ſalietur ad nihilū valet vl
tra· Duo āt nob̄ principaliter in
terdicūtur ſcꝫ fermētū malicie· ꝛ
mel adulationis ꝛ blādicie Quia
reuera q̄cq̄d boni fecerimus ab iſ
tis duobꝫ precauere debemꝰ vt
ſcꝫ ſacrificio.i.operi nrō fermētuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

malicie interius vel mel adulatio
nis exterius nullatenꝰ miſceamꝰ
Sed vere et ſimpliciter et ſine a
dulatione et mala intentione q̄c
quid fecerimus faciamus. i. coꝝ
v. Non in fermento malicie et ne
quicie. ſed in azimis ꝛc̄. Vl' dic
ꝙ mel ſignificat dulcedinem fauo
ris humani. fermentum intentio
nem alicuius erroris mali. Iſta e
nim duo ſunt ab omni bono ope
re propellenda et cetera. Vel dic
ꝙ quando quis ſeipſuꝫ deo offert
in altari cordis per penitentiam
concremanduꝫ debet adiungere
vinum mordacis contricionis. ſimi
lā bone et mūde affcōnis. oleum
compaſſionis et thus et cetera. ſi
cut patet.

Hec tria genera panum domi
no precipiebantur offerri.
ſcilicet cocti in clibano et cocti in
ſartagine. cocti in craticula. Dic
ſi vis ꝙ tres iſti panes ſūt tres
theologice virtutes ſcilicet fides
que ē panis coctus in craticula.
quia ſcꝫ ibi ſunt multi oculi. i. mul
ti articuli. ſpes que eſt panis coc
tus in ſartagine quia ſcꝫ ibi ē ar
dor deſiderij cū oleo ꝯſolationis.
caritas que ē panis coctus ī cliba
no. quia ſcꝫ eſt ardor pfecte et ge
neralis dilectionis. Et ſic iſti ſūt
illi tres panes de q̄bus dn̄s cuili
bet noſtrū illud dicit Lu. xi Ami
ce accōmoda mihi tres panes.
Vel dic ꝙ panis in clibano eſt
doloroſa cōtritio. in craticula vbi
ſunt foramina et aperture eſt ada
piens culpā confeſſio Sartago ve
ro vbi eſt oleū opeꝝ pietatis ē ſa
tiſfactō Iſtos ergo tres panes de

o offeramꝰ. et allega vt ſup.

Caplm. iiij.

Animal non reputabat
niūdū in lege moyſi ni
ſi ruminabat et vngu
lā diuidebat. alia vero
q̄ nō ruminabāt nec vngulas fi
ſſas habebāt n̄ debant a filijs iſrl'
comedi. nec eorum cadauera tan
gi. et ſic ſus et lepus erant immū
da pro eo ꝙ vnum licet ruminet
vngulā tn̄ nō diuidit. aliud vero
q̄a dato ꝙ vngulaꝫ findat rumi
nare tamē nō nouit ſicut legitur
leuiti x. Mor Rmī p ruminatōēꝫ
ītelligit circūſpectōis deliberatio
pctōꝝ cōtrio vngula āt q̄ ornatꝰ
ē et extremitas pedū et manuū. ē
bō opatio et affectio. diuiſio vero
eſt ipſiꝰ opationis ſagax diſcre
tio. Igit iſtud eſt veꝝ ꝙ nullꝰ de
bet reputari mūdꝰ nec ab alijs co
medi p imitatōēꝫ. l' tāgi p aſſoci
ationē ē dignꝰ: niſi q̄ p deliberati
onē poſſit ruminare. et p diſcreti
onem opa ſua diuidere. diſtingu
ere et tractare. Ad hoc eni ꝙ q̄s
a filijs iſrahel. i. bonis pſonis comē
di incorpari imitari tāgi aut fre
quētari dignus habeatur. neccē ē
ꝙ ſit homo deliberatiuus et rumi
nans et ꝙ vngues ſui corporis. i.
opera per diſcretionem debitā di
ſtinguantur. alias ſi vnum iſtoꝝ
duorum deficiat. dignus nō ē ꝙ
ipſum homo ſpūaliter comedat aut
tangat ſed tanq̄ immūduꝫ fugi
at et dimittat. et tal' procerto de
bet reputari ſus ſeu porcus. i. q̄li
bet luxurioſus et immundus. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

lepus caniculus.i.q̄libet timidus
et habitãs p auariciã in terris.i.
Cor.v.Si is qui frater nomīat
eſt fornicator aut auar9 aut ydo
lis ſeruiens aut maledicus aut
ebrioſus aut rapax cum eiuſmoī
nec cibum ſumere. Vel dic q̄
ruminatio ſignificat ↄtritiōem et
pcc̄a ꝓpriȷ maſticatiōem. vngule
vero diuiſe ſignificãt pcc̄a diſtinc
tionem malorumq; operū ↄfeſſio
nem. et diſtinctã ſacerdoti reue
lationem. q2 vero qui iſtis duob9
caruerit nūq̄ apud deum mund9
erit.

Piſcis qui pēnas et ſquamas
non habebat immundus in
lege reputabatur. et ſic nec tãgi
nec comedi merebatur. piſces
viſcoſi et longi ſicut ſunt aguille
et conche erant ꝓhibiti ita q̄ nul
lomō debebãt comedi. Morticina
vero eorum non debebant tangi
ſed magis abhominabilia et exe
cranda hri. Mor Rm̄i q̄libet
piſcis ſiue ſaltet ſiue natet ſigni
ficat virtutez conteplationis que
ſcz animã p quietē mentis facit
natare. et ipſam ſpūaliter ſal
tare. et vſq; ad celeſtium celſitu
dinē trãſuolare. Squame q̄ duri
ciã et fortitudinē maiorē habē vi
dentur et quibz mediantibus cor
pus defenditur et fouetur. pacie
tiam poſſunt ſignificare quia pa
ciencia corpus īterioris animi ſo
let ne ledatur a tribulationibus
defenſare. q2 ſcd̄m. Senecam dolo
ris remedium eſt paciencia. Piſ
ces ergo et homines qui in aqua
dulcis deuotionis vel ī mari ama
re ↄtritionis vel religionis habēt
viuere tunc proprie iudicantur
mundi. quando pennulis cōtēpla
tionis et ſquamis paciencie ſunt
muniti vt.ſ. poſſint ad celeſtia ī
terius volare et aduerſa terreſtria
exterius fortiter tolerare. Qua
reuera piſces.i.religioſi ł clerici q̄
p voluptatē ſūt viſcoſi flexibiles
fragiles et ignaui. qui pennulis
cōtēplationis et ſquamis fortitu
dinis et paciencie ſunt priuati. n̄
debent ab alijs per imitationem
comedi. nec per frequentationem
tangi. et ideo de ſquamis fortitu
dinis et paciētie boni religioſi p̄t
exponi illud. Job.xli. Corpus e
ius quaſi ſcuta fuſilia compactū
ſquamis ſeſe prementibus.

C Hic videtur ſupponere
q̄ ipa animalia immunda ſiue eſ
ſent greſſibilia ſiue natabilia ſiue
volatilia que non debebant come
di: nec morticina eorum tangi.
poterant dupliciter conſiderari: ī
quantum viua vel inq̄tum mor
tua. et q̄ viua dum erant tan
gi quidem poterant: manducari
vero nō debebant immo nec ma
nu tangi. Iſta poſſunt applica
ri ad vnum. quia ſcz animal ſig
nificat hominez. qui ſcilicet debet
eſſe per gratiam animatus. p bo
nam actionem greſſibilis per con
templationem volatiľ. per deuoti
onem natatilis. Et ſic dico q̄
animal immunduz ſignificat pec
catorem: aīal vero mundū ſignifi
cat virum iuſtum. verūptn̄ aīali
a īmunda peccatores ī duplici ſūt
differentia. quia ſcz aliqui adhuc
viuunt qui ſcilicet communioni
fidelium adhuc coniuncti ſunt et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vitam id eſt ſacramēta eccleſiaſ
tica pticipare poſſunt. alij vero
iā ſunt mortui .i. p excōmunicati
onem a corpe ecc̄ie diuiſi et a ſa
c̄mentoꝝ ſocietate p cēſurā eccāſ
ticā ſepati. Igitur precipitur no
bis ꝙ ſcilicet animalia immunda
viua tamē .i. peccatores. fideles
tamen et eccleſie participes bene
tangere .i. aſſociare et cum eis p
ticipare poſſumus. ipſos tamen
comedere id eſt eorum vitaꝫ malā
per contemplationem et commu
nicationem incorporare non debe
mus. Ex quo tamen nobis conſtat
ꝙ qui mortui ſūt ipſos animo
debemus fugere. ipſoſqꝫ per aſſo
ciationem aut frequentationem p̄
terquam in caſibus licitis declina
re. et eos viles et abhoiabiles re
putaē. nū. xvi. Separamini de
tabernaculis hominum impiorum
¶ D Vel dic ꝙ animal ī mūdū
viuens. ē peccator adhuc vitā .i.
famā ſuam retinēs. animal vero
immundum mortuum ſignificat
peccatorem iaꝫ vita .i. bona fama
priuatum. primis ergo poſſum⁹
tactuꝫ id ē ſocietatem cōmunicaē
ipſos tamen iubemur non come
dere: id eſt ab eorum imitatione
cauere: nec tn̄ colloquium aut cō
ſortium ſine iniuria denegare. ſe
cūdi vero debemus et vitā fugere
et colloquia et conſortia declina
re. ¶ Vel dic ꝙ morticinium
quod per ſe eāt mortuum ſignat
illos qui voluntarie et quaſi ex ꝓ
poſito peccant. qui ſcilicet ſūme
ſunt cauendi. alij vero qui aliter
moriuntur et qui per violenciaꝫ
tēptationis vel t̄bulationis vite

gratia ſpoliantur nō ſūt ita exe
crādi. ſed potius ſupportādi. ga
lath. vi. Si preoccupatus fuerit
homo in aliquo delicto vos q̄ ſpi
rituales eſtis huiuſmodi inſtruite
in ſpū lenitatis. cōſiderans teipſū
ne et tu tēpteris. ¶ E
Volatilia oia erāt mūda pt̄
xx. ſpecies. ſ. aquilā gripheꝫ
alietū miluū et vulturē iuxta ge
n⁹ ſuū. et ōnē auē coruini generis
ſtruciōeꝫ. noctuā. larum. et acci
pitrē ī generē ſuo. bubonē. mer
gulū. ibidem. cignū. onocrotalū
porphirionē. herodionē. caladriō
iuxta genus ſuū. vpupā vero et
veſpertilionē. Et nota hic ꝙ
multe ponūtur hic ſpecies auium
vbi ſubiungitur iuxta genus ſu
ū et notat ꝙ in vno eodē generē
auium multe ſūt ſpecies ſubalter
ne ſicut exemplificat plinius de
accipitre et vulture que tn̄ oēs
generaliter ſūt immūde. Dic ſi
vis ꝙ per iſtas viginti auium ſpe
cies intelliguntur diuerſe cōdicōes
hominū et peccatoꝝ. aquile em̄
que alte volant et griphes qui ho
mines deuorāt ſunt mali reges et
ſuperiores qui ſcilicet alios pre
minent dignitate. alios etiam ex
cellunt in ſuperbia et crudelitate
Alietus qui alaudas rapit. milu⁹
qui pullos īuadit ſignāt malos
balliuos et raptores inferiores. q̄
ſcilicet magnos nō audent īuade
re. pullos tamen id eſt innocen
tes et pauperes ſolent continue
laceſſere. Accipit qui colūbas o
dit. herodius qui pectore ledit. o
nocrotalus qui roſtro corrodit
ſignificāt inuidos ac detractores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

qui ſcꝫ pectore et aīo ſolent alios
ledere · colūbas.i. ſimplices odire
et omnes dētibꝫ et labiis comedē
Vultur q̄ cadauera ſētit · vpupa
q̄ in ſtercoribus nidū facit ſignifi
cant luxurie et etiam immūdicie
ſectatores Bubo veſpertilio que
de nocte volant ſignificant hereti
cos et latrones et occultos crimi
num operatores · Ibis larus et
mergulꝰ q̄ aquas frequētant ſig
nificant deliciarū et caſtrimergie
profeſſores · Cignꝰ extra cādidꝰ
itꝰ niger et pulchras alas habēs et
nūq̄ volās ſignificat ypocritas et
ſimulatores Omne qđ eſt coruini
generis qđ ſcilicet ſēper dicit cras
ſignificat pigros procraſtinātes
et pn̄e dilatores · porphirio ideſt
pellicaꝰ q̄ pro pullis ſuis ſe vulne
rat ſignificat nepotum filiorum
et amicorum carnalium immode
ratos dilectores · caladrion que
ad egrotum ſanandum faciē ver
tit · a moriturо vero vultum aū
tit ſignificat falſos homines i pſ
peritate hominum amatores · ſed
in aduerſitatibus deſertores · Om
nes igitur tales aues ſunt immū
de comedi.i.imitari a ſanctis hoi
bus nō ſūt digne · ¶ F

Omne volatile qđ quatuor
pedibus graditur immūdū
erit · niſi forte pedes poſteriores p
quos ſalit eſſent anteriorib9 lō
giores · ſicut habet locuſta · tunc
enim erat animal comeſtibile et
nō abhoīabile · ¶ Mor Quatuor
pedes ſūt quatuor cordis affectio
nes ſcilicet dolor et gaudiū q̄ ſūt
anteriores · q̄a concernunt preſē
tia · et ſpes et timor que ſunt po

ſteriores q2 concernūt futura.i. Co
rint · xv · Prius qđ animale ē · dei
de qđ ſpūale · Igit̄ dico q̄ oē vola
tile.i.omnis homo contemplationi
datus et ad volādum mentaliter
ad celeſtia electus ſicut ē religio
ſus ꝉ clericus immundꝰ debet iu
dicari qui quatuor pedibus gdit̄
.i.qui quatuor cordis affectioni
bus circa terram videtur occupa
ri · Non debet eñ religioſis et cle
ricis magis habundare pedes q̄
ale.i.affectio q̄ contemplatio · nec
debēt tm̄ circaterram et terrena
negocia currere · ſed ſurſū circa ce
leſtia volitare · Et ideo illi clerici
immūdi merito iudicantur q̄ plꝰ
gradiunt̄ q̄ volāt et plꝰ in terre
nis negociis q̄ in celeſtibꝫ deſide
riis occupant̄ · Verūptamen ne
omnino condēpnemus circa trena
negocia occupatos · Sciendū q̄ ſi
pedes poſteriores.i. affectiōes et
deſideria futurorum anteriorib9
pedibus.i. preſentium terrenorū
affectionibꝫ pferūtur · et āpliꝰ p
pſeuerantiam plongātur et p ex
cellentiā exaltantur tūc iſti immū
di nō iudicabuntur · ſed apud de
uꝫ et homines comeſtibiles et imi
tabiles tangibiles.i.frequentabi
les decernēt̄ · Quia reuera qn̄ al
tius eſt circa celeſtia gradiēs tūc
bonꝰ et mūdꝰ exiſtit qn̄ ſcꝫ amor
futuroꝝ · amorē pn̄ciū ſupat · et
qn̄ ſaliēdo ſupiꝰ p deſideriū etno
rū ratio ſēſualitatē pcedit · ¶ G
Vꝉ dic q̄ ps ꝑor ſigt ſēſualitatē
poſterior rōnē Iſta ergo ē q̄ debet
pcellē ad hoc q̄ hō mūdus poſſit
apud deū eſſe · maiora eñ debēt
eſſe in nob̄ poſteriora prioribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et ſpūalia ſenſualitatibus. apoc.
ij. Poſteriora vō tua plura prio
bus ¶ H Vł dic ꝙ poſteriora
ſua ſignificant ſenectutē anterio
ra ſignificant iuuētutē. quia ſi vo
lumus mundi eſſe. bona opa ſe
nectutis. debent iuuētutis opib9
prepollere. ¶ I
Omne animal qd ſup man9
ābulabat immūdū erat. V
bi nota ꝙ ille q̄ ſuper man9 vult
ābulare: neceſſe habet ſe ad ter
ram incuruare. et manus infer9
ad terram inclinare. ¶ Sic ergo di
co moraliter ꝙ ille q̄ manus. i. o
pationes ſuas. ad terraꝫ id eſt ſo
lum ad lucrum terrenuꝫ applicat
et qui terram et terrena amplex
atur. i. diligit ſeu tractat et ad t̄
rena ſe extendit totaliter et incli
nat immūd9 ē apud deū et bono
rū tactu ↄ ꝯſortio indignus iudi
catur. ¶ R
Qui tāgebat aīalia imūda
vł q̄ ea mortua deportabat ī
mūd9 erāt et extra caſtra redibat
Rmi dico ſicut videtur immūdū
ſeu morticinū comedit q̄ ipſū et
ipſi9 vitā ſibi incorporat unitādo
ille vero tāgit q̄ talē frequētat ſi
bi aſſociādo. Ille vero illū portat
qui ipſum ſuſtinet defendendo.
vel qui ſibi fauet. vł q̄ fouet ip
ſius iniquitatem vel excuſando ł
nō puniēdo ſeu arguendo. Sicut
ad lrām faciūt adulatores q̄ ma
los et morticinos diuites portāt
ſicut faciunt mali iudices et ſupe
riores q̄ ſuos morticinos familia
res et amicos defēdūt ↄtra iuſti
ciā et adiuuāt ipſos q̄a nō puni
ūt ſed iniq̄tatem ſupportant. exē
plo hely q̄ filios non corrigebat ↄ
eos potius ſuſtinebat. i. regū. ij.
Omnes ergo tales comeſtores ta
ctores ſeu portatores iumentoꝝ
et iniquorum ſunt immundi et
bonorum tactu frequentia et con
ſortio ſunt indigni. numeri. xix.
Quicq̄t tetigerit immundus im
mundū faciet. Talis ergo q̄ tac
tu aliene ſocietatis vel alienn ma
li verbi et exempli immundus ↄ
peccator factus eſt. debet extra ca
ſtra id ē extra ciuitatem ſpei ali
quam diu manere. et aqua lacri
marum et penitentie ſe lauare. et
ſic in veſpere id eſt in obſcurita
te timoris poterit caſtra. i. ſpei ſe
curitatem intrare et conſcientie
mūdiciā rehēre. Null9 enī q̄ im
mūd9 exiſtit p morticinum. i. per
peccatum mortale perpetratū vel
p malū et morticinum conſorcium:
debet ſtatim caſtra intrar̄e. i. ſe dig
num intrādi caſtra padiſi ſperar̄e
ſ̄mo pus ſe tenetur p ↄfeſſiōem
lauare et hoc in veſpē. i. in aliq̄ ti
moris vel ↄtritionis caligine an
teq̄ ad caſtra. i. ad ſpeꝫ celeſtiuꝫ
audeat ſe trāſire. ezech. xij. p
fode tibi parietē. ↄ egrediens p
eū ī ↄſpectu eoꝝ In humeris por
tabēis in caligīe efferēris. Vel dic
ꝙ veſp ſignificat finē vite q̄a. vſ
ad veſperā debem9 imūdi eē. i. vſ
ad mortē debem9 nos imūdos re
putare et intrādi tabernacula pa
radiſi indignos eē. quociēs ↄtingit
nos imundū comedere. i. aliq̄ im
mundiciam facere vel morticinū
peccati mortalis tangere. ¶ L
Iſta poſſunt applicari ad exↄmu
nicationem maiorem vł minorē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Animal immundum vl' morticinū
ſignificat illum qui maiori excoī
catione ligatur et vita gratie et
a ſacroꝝ cōmunione priuatur.
Ille qui ex pticipatione cum tali
bus immundus .i. excōmunicatus
in more excoīcatiōe efficitur. vna
cū alio extra caſtra .i. extra coīca
tionem fidelium iudicatur. Quia
.ſ. iſtud eſt verum ꝙ immūdi ſe
tangentes immundos faciunt et
ꝙ excōmunicati alios excommu
nicatos reddunt. Ideo bene dicit
hic ne tangatis quicꝗ̄ eorum ne
immūdi ſitis. ¶

Aliqua animalia immunda
numerantur hic ſcilꝫ muſte
la et mus cocodrill9. migale came
leō ſtellio lacerta talpa. Iſta em̄
immūda erāt et morticina eorū
immunda intantum ꝙ quicquid
morticinum de iſtis animalib9 ſu
per qdcunqꝫ vas ligneum vel ficti
le vel ſuper veſtē vl' pelles vel ali
cia cadebat totum immundū fa
ciebat. quinimmo quicūqꝫ liquor
vel cibus in vaſis talib9 poneba
tur antequam aqua lota vſqꝫ ad
veſperam ſtetiſſent totum īmun
dum reddebatur. Illa vero que
erant lignea. vna cum dictis pel
libꝫ et veſtib9 aqua lauari māda
bātur. et ſic munda ad veſperā
reddebātur. Leui. xi. ¶ Mor

Sic vere dico ꝙ in hoc mūdo iuēni
untur multa animalia immunda
.i. multa genera peccatorum. vide
licet muſtela que valde flexibil' ē
nature et fraudulent' rapit q̄ ſig
nificat doloſos. mus ſēp comedit
ſignificat guloſos. Cocodrill9 quē
iaculum nō ledit ſignificat obſti
natos et ceruicoſos. Migale qd ē
crudele et mite ſe fingit. ſignifi
cat fallaces et prodicioſos. Came
leō qui vento viuit ſignificat ſup
bos vanos et glorioſos. Stellio q̄
pellem habet pictam ſignificat la
ſciuos et curioſos. Lacerta que
ſepulchra ihabitat ſignificat im
mundos luxurioſos. Talpa que
ſub terra manet ſignificat aua
ros et terrenorum ambitioſos.
Omnes enim iſti immundi ſunt
et ab hominibus execrandi ⁊ mo
res eorum vilipendendi et fugien
di. Breuit' q̄ tales imitādo come
dit. vl' morticinum eorum .i. eorū
vitam mortiferam per aſſociatio
nem et per affectionem tangit.
ſtatim eorum immundiciam in ſē
ſentit. et immundum et peccato
rem eorum exemplo ⁊ verbo fa
ciliter ſeſe facit. Igitur ſiue ſit
vas ligneum id eſt ſpiritualiter le
uis per voluntariam paupertatē.
ſiue ſit vas terreum id eſt ſpiri
tualiter grauis per timorem et
humilitatem. ſiue ſit veſtis id eſt
homo alios veſtiens vel pellis id ē
homo alios calcians per elemoſi
nam et pietatem. ſiue ſit cilicium
id eſt homo alios pungens per iu
ſticiam et ſeueritatem. vel ſeipſū
aculeans per penitentie auſterita
tem. Si tamen tangat morticinū
id eſt ſi frequentat peccatorē cor
ruptum et infectum ⁊ maxime he
reticum faciliter immundus effi
citur. Et quamuis a principio
bonus eſſet eius tamē tactu ſoci
etate et auditu de facili maculat'.
Eccleſiaſtici. xiij. Qui tetigerit
picē. inquinabit' ab ea. ¶ Om̄

etiam liquor interioris affectōis
ſcientie vel locutionis taliū vaſo
rū.i.taliū hominū immūdorꝝ ⁊ pec
catorꝝ qui tactu morticinorꝝ.i. he
reticorum ſunt corrupti non de
bet a bonis recipi vel audiēdo gu
ſtari. morticinum enim fedat vas
qđ tangit: vas vero liquorem.
liquor poſtea potatorē. ⁊ ſic talis
imūdicia p multas ſucceſſiones
de vno ad alterꝝ trāſfūdit et de v
no imūdo multi alij imūdi ↄſtitu
ūtur. Sic vnus infectus hereticꝰ
vl' corruptus peccator multos ali
os corrumpit et immundiciā ſuā
ſucceſſiue ad plurimos tranſ
mittit. Roma. v. Ex vno homine
peccatores conſtituti ſunt multi.
Vel dic ꝙ liquor vel cibus immū
di vaſis ſignificat ſcienciam vel e
loquētiam peccatoris que ſcilicet
imunda et abhominabilis reddi
tur quando ab immundo vaſe ꝓ
fertur. quia ſecūdū. grego. Cuiꝰ
vita deſpicitur reſtat vt eiꝰ p̄di
catio contempnatᷣ. ¶ O Illud
poteſt applicari ad pc̄m̄ origina
le. ꝙ ſcilicet de adam in alios ſuc
ceſſiue mittitur. ita ꝙ natura fi
lij ad tactum nature paterne per
ſucceſſionem generis viciatur.
Iſti ergo debent lauari per bap
tiſmi aquā ab immundicia peccati
originalis. Et per compunctio
nem et lacrimationem ſi contrax
erunt immundiciam peccati actu
alis. Et ſic in veſpere mortis mū
di reputabuntur: ⁊ in caſtris pa
radyſi filiorum iſrahel.i. ſanctorū
et angelorum purificati predica
buntur.
¶ P
Vas fictile in quo morticinū

cadebat polluebatur: et ideo frangi
quod cito iubebatur. Vas vō lig
neum lauabatur et mundum effi
ciebatur. et in vſus filiorum iſra
hel iterum vertebatur. Vas ve
ro fictile quod eſt ſine humore
et firmitate ſignificat hominem
in peccato obſtinatum. nullo hu
more compunctionis contritum
ſed in clibano concupiſcencium deco
ctum. fragilitati obnoxium et
ſubiectum. Vas vero ligneum
ſignificat hominem magis firmū
quodam naturali humore com
punctionis humectatum. Igi
tur ſi in vas terreum id eſt in ho
minem obſtinatum et impeniten
tem cadat morticinum alicuius
peccati mortalis et maxime hereſ
Iſtud proculdubio debet frangi
et per punitionem de medio tolli
vel fortiter caſtigari. Si vero
ligneum. id eſt penitens et contri
tum fuerit: tunc per confeſſionē
eruditionem et lacrimationem
purificari debebit et facta penitē
cia in toto ſicut prius mundū e
rit.
¶ Q
Omne enim qđ reptat ſu
per terram abhominabi
le erit nec aſſumetur in cibum.
quicquid et ſuper pectus quadru
pes graditur. et multos habet pe
des ſiue per humum trahitur nō
comedetur ſed abhominabile erit
vobis. Talia reptilia ſigni
ficant auaros qui ſcilicet et cor
pore et pectore tangunt terram
id eſt terrena tractant et diligūt
tam corpore quam affectu. Quia
reuera tales qui non ceſſant per
auariciam circa terram. id eſt
h in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

circa terrena repere. et pectore cor
dis et affectus ipſam terram et
ipſa terrena tangere. et per hu
muz terrene cupiditatis pedes fi
os multiplices.i.ſuos filios et fa
mulos poſt ſe ducere et trahere.
non ſunt comeſtibiles et tangi
biles.i.imitabiles vel frequenta
biles. Sed procerto ipſi potius
debēt eſſe abhominabiles et deteſ
tabiles. ſicut ad litteram videm9
de iſtis vſurarijs et auaris: quos
quilibet abhominatur : et quos
deus et populus deteſtatur. puer
viij. Labia mea deteſtabuntur im
pium. ¶R

Cum morticinū cadebat ſup
ſemēte ſi ſicca erat. ſemētis
nō polluebatur ex morticino. Si
vero aq̄ erat madida tūc ex tactu
morticini efficiebat̄ imūda. ¶Mor
Sic vero ſi ſemē affectōis nr̄e hu
more deliciaruz aſpergitur et im
bibitur reſtat ſi morticinum id ē
aliq̄ mortifera tēptatio locutio. ł
exempli mali datio vel alterius
male pſone ſocietas ā delectatiō
ipſum tetigerit q̄ per malum cō
ſenſum faciliter polluatur. Si
vēo iſta humectatio deficiat et ſic
citas abſtinentie vel pauptatis
habūdat. tunc imundicia temp
tationis et mali conſenſus iſtā fa
citer ſubintrat. ſed munda et ſi
ne macula perſeuerat. Conſtat
enim q̄ ille qui diuicijs aſpergi
tur. tactu mortue temptationis
facilius inficiatur quam ille qui in
ſiccitate paupertatis et abſtinen
tie cōmoratur. ¶S Vł dic q̄
morticinum ſignificat peccatū. aq̄
vero delcātionem peccatoꝝ. quia
ſcilicet morticinum.i.tactus pec
cati mentem non inficit niſi aq̄.i.
delectatio ſenſus et complacentia
ſubſit. peccatum em̄ adeo eſt volū
tarium q̄ ſi nō ē volūtariū non ē
pccm̄ ſcd̄z Auguſtinū. ¶T Vł
dic ſcd̄z gloſā q̄ aq̄ eſt baptiſm9
q̄ ſcz illi qui aqua baptiſmatis
non ſunt loti ſcz infideles. ſi tan
gunt morticina.i. ſi committunt
mortalia peccata. non tantuz pol
luuntur nec ita pfūde delinquūt
ſeu tanto peccato inficiuntur ſicut
illi qui aqua baptiſmatis abluun
tur. q̄a ſcz in eodez peccati genere
plus peccat fidelis baptizatus eti
am q̄ gentilis. q̄ ſcz īfideles pro
pria excuſat ignorantia. fideles
vero accuſat conſcientia. ¶V

Fontes et ciſterne et omnis
aquarum congregatio non
polluebatur. dato q̄ a morticino
tangeretur. ¶Mor Sic vere fōs
ſacre ſcripture. ciſterne pilosophie
aquaꝝ congregatio moralis ſapi
entie nō inficitur nec mala ā imū
da redditur ſi a morticino ideſt a
malo doctore ł predicatore tāgat̄
Conſtat enim q̄ iſte fons ſapien
tie et ſacrarum ſcripturaruz q̄tū
de ſe non poteſt pollui vel infici.
q̄uis contingat eum per hereticū
male exponi ł per malum hoiem
predicari. ¶X Vł dic q̄ fons
talis ſignificat grām ſacramentā
lem. quā proculdubio morticinū
tangens ideſt malus miniſter ad
miniſtrans nunquā poteſt infice
re quinimmo ſemper ſolet mūda
et ſincera manere. Virtus em̄ ſa
cramentorū dependet a deo non ā
miniſtro. et ideo nūquā diminuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

aut inſicitus miniſtrorum īmūdi
cia vel delicto.

Capl'm. v.

¶ Mulier que pepererat.
vij diebus immunda
manebat. et ſi eſſet p
tus maſculus ipſum ī
die octaua circumcidebat. et poſt
quadraginta dies in domo ſtans
tandem ex toto ad cōmunionē ō
mium redibat: et atriū cum alijs
ſubintrabat. et pro purificatiōē
ſua ſacrificium ideſt agnum. aut
columbarū pullos aut turtures
offerebat. leui. xij ¶ Mor. Sic
quando mulier. i. anima peperit
aliquod bonum opus: exinde ſo
let immundiciam ſuperbie vl' ina
nis glorie cōtrahere. Quaprop
ter non ſtatim eſt mūda. i. nō ſta
tim debet ſe mundam et ſāctā re
putare. ſicut phariſeus dicēs. luc
xviij. Ieiuno bis in ſabbato. ꝛc.
quinimmo ipſa debet partū ſuū
circumcidere et examinare. et om
nem vanam gloriam abinde pre
ſcindere vel fugare. et ſic per ſep
tem dies id eſt per totius huius
vite curriculum. ſemper ſe debet
vilem et immundā putare. iux
ta illud. Luc. xvij. Cum om
nia benefeceritis dicite ſerui inuti
les ſumus: quouſqꝫ ſcilicet per q̄
dragınta dies: id eſt per ſtatum
penitencie in domo proprie conſci
encie recluſa: agnum innocentie
turturem caſtimonie. columbam
ſimplicitatis et modeſtie deo pote
rit immolare. Quod cum fecerit
tunc purificata et munda poterit

atrium paradyſi feliciter introire
Iacob. iiij. Purificate corda du
plices animo. ¶ B. Vl' dic q̄
partus poteſt ſignificare malorū
operum factionem: a qua ſi puri
ficari volumus quadragita dies
ſcilicet penitencie vel quadrageſi
me nos recludere in domo cōſciē
cie debemus. et tādem oblatis ag
no turture et columba id eſt īno
cētia caſtitate et ſimplicitate mū
di et purificati eſſe poterimus et
templum ſeu atriū paradyſi cū
mundis id eſt cum ſanctis et āge
lis. introire. ¶ C
Per tantū ſtabat mulier ſpa
cium: anteq̄ꝫ purificaret' p q̄
tū partus in vētre ſteterat āteq̄ꝫ
viuificaretur. ſcilicet ſi eſſet maſ
culus p. xl. dies et ſi eſſet fe'ia p
octoginta. Mai' q̄ꝫ tēpus requi
rebatur ad purificādū p ptu fe
inineo q̄ꝫ p puero maſculo Par
tus qui cum libidine cōcipitur et
cū immūdicia naſcitur ſignificat
peccatum qd' ſcilicet facit concipi
libido delectationis: et qd' facit cō
pleri et perfici imundicia operatio
nis. Igitur iſtud verū eſt: quan
to iſte fetus ſtetit in ventre volū
tatis et complacentie diucius. tā
to pro certo purgatio penitentie
debet durare lōgius. Et quanto
mater id eſt anima plus voluerit
fetum peccati ſecū retinere tanto
ſe debet diutius per penitentiam
affligere. et purgationē penitē
tie diutius tolerare. Quia vero q̄
to maior eſt mora et obſtinatio ꝛ
tardiorqꝫ confeſſionis parturitio
tanto difficilior eſt purgatio et
mūdatō. vt ſic de pportōe culpe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et pene dicat̃ de anima penitente
illud. Apoc̃. xviij. Quantuꝫ glo
rificauit ſe in delicijs. tantum da
te ei tormentum et luctum. De
circumciſione ſpũali pueri vide
ge. xiij. A et B Vel dic ꝙ
puer eſt homo qui octaua dieruꝫ
id eſt in tempore reſurrectionis
vltime a cunctis mortalitatis de
fectibus circũciditur et mũdabit̃
et ſic quadragenario inde trãſac
to ad tẽplum padiſi pducet̃ vbi
domino offeretur

Caplm ſextum. A

Lepra multiplex nobis
in ſcriptura manifeſta
tur ſcilicet lepra in ca
pillis. lepra in cute.
lepra in carne. lepra in veſte. le
pra in domo. quelibet iſtarum le
prarũ erat imunda et a tactu et a
frequentia hominum euitanda.
Leuitici. xiij. Mor
Lepra poteſt ſignificare qḋcunqꝫ
peccatum. et maxime pc̃catum
luxurie. que ſcilicet inficit non ſo
lum proprium ſubiectum ymmo
alios circumſtantes. Sed reue
ra lepra luxurie peccati vel infa
mie. quandoqꝫ eſt in capillis. i. in
cogitatione. quandoqꝫ in carne. i.
in delectatione. quandoqꝫ in cute
. i. ĩ exteriori operatione quãdoqꝫ
inficit veſtem id eſt exteriorem
conuerſationem. quandoqꝫ corrũ
pit domum ideſt totam viciniam
et regionem. Tunc enim lepra
noſtra eſt in veſte vel in domo
quando luxuria noſtra vel auari
cia vel peccatum in exteriori con
uerſatione conſideratur et quan
do in domo regionis l' eccleſie p
infamiam diuulgatur et p mali
exempli dationẽ ad alios dilata
tur. B Vl' dic ꝙ lepra ẽ
ſupbia q̃admodũ lepre tumorẽ
. i. mentis indurationem et inflatu
rã parit. Iſta ergo quãdoqꝫ in ca
pillis eſt quando ſcꝫ homo ſupbit
et gloriatur in crinibus. In car
ne eſt quando gloriatur ĩ delicijs
carnalibus. Quandoqꝫ in cute.
quando gloriatur ĩ cutis pulchri
tudine. Quandoqꝫ in veſte. qñ
gloriatur in eius valore vl' de ge
neris nobilitate C Vl' dic
ꝙ capilli ſignificant ſciẽtie ſubtili
tatẽ. caro ſanguinis nobilitateꝫ.
cutis corporis formoſitateꝫ. veſtis
virtutũ amenitatem ſeu honoruꝫ
temporalium fecũditatẽ. domus
ſtatus ſeu dignitatis quam obti
net ſublimitatem. In iſtis enim
õmibus poteſt lepra creſcere. et
pro hijs õmibus poteſt ſupbia ſeu
inanis gloria euenire et mẽtẽ infi
cere et fedare. D

Proceſſus qui fit contra
hereticos: videtur habuiſ
ſe ortũ a proceſſu qui fie
bat antiquitus contra leproſos.
Dicitur enim hic ꝙ ſi ſuſpi
tio lepre appareat in aliquo. for
te quia eſt ſcabioſus vel quia cu
tis apparet humilior et pilus al
bior. debebat eum ſacerdos reclu
dere ſeptem diebus. Et ſi vi
deretur ꝙ huiuſmodi lepra non
creſceret ſed ꝙ etiam poſt inclu
ſionem alijs ſepteꝫ dieb9 ſeſe nul
latenus augmentaret debebat e
um dimittere et mundum coram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

hominibus predicare· lauabit in
quit homo veſtimenta et mūdꝰ
erit· quia ſcabies eſt Quod ſi foꝛ
te lepra creſcebat ipſum leproſū
ꝓdicaē et eū extrapellere tūc debe
bat Sic vere audita ſuſpiciōe le
pre .i. hereſis contra aliquem ⁊ de
bet eum ſacerdos id eſt iudex īue
ſtigare· et ſi ſit neceſſe capere et
includere· Si vero videt ꝙ non
perſeuerat· ſed ceſſat ipſum tāꝗ̄
mundum debet abſoluere et libe
rare ⁊ et eſſe potius ſcabiem quaꝫ
lepram. id eſt aliquem leuem erro
rem quam hereſim iudicaē· Que
libet enim ſcabies nō facit lepro
ſum· nec quilibet erroꝛ facit here
ticum Sed proculdubio ſi videat
huius maculam creſcē ⁊ ipſumqꝫ
in errore perſiſtere tunc debet eū
leproſum vel hereticum iudicare
et a cōſoꝛtio fidelium ſegregaē·
Math. xxv· Separabit malos
de medio iuſtorum· Vel dic ꝙ
ſcabies et lepra ſunt due ſpecies
excōmunicationis ſcilicet maioꝛ
et minoꝛ· Propter ſcabieꝫ ergo
.i. ꝓpter minoꝛē excoīcacōeꝫ nō de
bet quis a cōmuniōe fideliū ſegre
gari· ſed tamen veſtem cōſciētie
ſue debet lauare et per confeſſiōeꝫ
a ſacerdote mundari· Per lepraꝫ
vero id eſt per maiorem excōmu
nicationem homo debet ab alioꝝ
conſoꝛtio diuidi· et ab ipſis tan
quam leproſus neceſſario euitari
Yſaye. liij· Nos autem reputa
uimus eum quaſi leproſum· ¶
Vir de cuius capite fluxerūt
pili· caluus et mundus eſt·
et ſi etiam a fronte ceciderint mū
dus et recaluaſter eſt· Si ve
ro in caluicio lepra oꝛta fuerit immū
dus iudicabitur. Caluicium qđ
nichil aliud exiſtit ꝗ̄ caſus et
nuditas capillorum· poteſt ſigni
ficare voluntariam paupertatem
quam procerto qui debite am
plectitur mundus et ſanctus a
pud deum efficitur· inquātum qs
capillos diuitiarum ſuarum pau
peribus per elemoſinas dimittit
fluere· ita ꝙ caluicium pauper
tatis ipſum ex hoc contingit īcur
rere· nunquam propter hoc debꝫ
vilis nec immundus reputari·
Sed magis mundus et honorabi
lis apud deum et homines credi·
Verumptamen quandoqꝫ contin
git ꝙ in caluitio exoritur lepra
id eſt ſuperbia et inanis gloria·
quia illi qui diuitias dimittendo
vel pauperibus erogādo ſūt pau
peres facti ⁊ exinde quandoqꝫ ſu
perbiunt et fiunt arrogantes ali
os contēpnētes ⁊ de diuitibus per
peram iudicantes· iuxta illud ad
Romanos· xiiij· Is qui mā
ducat manducantem non iudi
cet· Et ſic in caluitio eorum lepꝛ
naſcitur inquātum de paupertate
ſua gloriari et alios ꝯtēpnere cō
probātur et tamen ſicut apparet
Eccī. xxv· Pauper ſuperbus in
ter ea que deo diſplicent numera
tur ¶ G Vl' dic ſi vis ꝙ calui
ciū eſt fluxus lacrimarū et abra
ſio viciorꝝ· que ſcilicet per confeſ
ſionem et penitentiam efficitur· ita
ꝙ talꝭ homo mundus et ſanctus
creditur et habetur· Verūptamē
quia quandoqꝫ de tali mundicia
ſuperbit et gloriatur· ideo lepro
ſus dici meretur· ſuaqꝫ mundicia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in lepram et ſua ſanctitas in cul
pam conuertitur et mutatur. Nu
meri. xij. Maria apparuit cādem
lepra quaſi nix. H
Sicut hic ſupponitur lepre ſignā
erant color ruſus et albus per cor
pus diffuſus: cutis humilior. In
capillis color flauus. Vnde ſicut
hic patet in capite: et in barba:
et in fronte lepra generabatur. et
ibi cognoſcibilius videbatur.
Mor Sic vere quando
in homine apparet albedo ficte ca
ſtitatis. ruffedo malitioſe volun
tatis. flauedo duplicitatis et depſ
ſio exceſſiue humilitatis. ſignum
eſt quod ille qui habet talia non eſt
bonus. Sed magis eſt leproſus
ſpiritualiter et corruptus. Quia
re uera illi qui ſunt leproſi a pec
catores aut corrupti. vt communi
ter fingunt ſe eſſe ceteris magis
humiles atque caſtos. et amplius
apparent ſubtiles ſcientifici et
aſtuti. Eccleſiaſtici. xix. Eſt qui
nequiter ſe humiliat et interiora e
ius plena ſunt dolo. Et ſic
dico quod iſti habent lepram ficte hu
militatis in capite quod alijs īcli
nant. lepram malicie in barba inquā
tum ſe habere diuinam ſapientiā
ſimulant. barba enim ſapientiam
ſignificat. Lepram ficte caſtitatis
in fronte. i. in apparentia honeſta
quam omnibus manifeſtāt. ſicut
de ioſia de quo dicitur. ij. Paral.
xxvi. quod ſtatim orta eſt lepra
in facie eius. T
Veſtis ſicut hic dicitur ſiue pellis
ſupponebatur ſubire leprā. et
erat talis lepra quedā macula albā
vel ruffa in ſuperficie reliqua cor
rodens vel inficiens ipſam veſtem
Iſta ergo ſi manifeſta erat ſacer
dos debebat eam videre et ipſam
veſtem comburere. Si vero
eſſet dubia lepra debebat eā inclu
dere. et ſi non creſceret dimittere
ſi vero creuiſſe reperiebatur ipſā
quam cito concremare Mor Sic ſi
aliqua veſtis id eſt aliqua pſona
leprā hereſis incurrerit et clarum p
ſpicuumque fuerit. proculdubio per
ſententiam ſacerdotis. i. prelati vel
iudicis concremari debebit. Si ve
ro fuerit dubium debet infra clau
ſuram abiurationis recludi. et ſi
vltra non creuerit dimitti. Si
vero poſt recluſionem id eſt poſt
hereſis abiurationem inuēta eſt
lepra creuiſſe. et talis veſtis idē
talis perſona in leprā id eſt here
ſim fuiſſe relapſa. tunc continuo
debet comburi. Matheus Pa
leas comburat igne inextingui
bili R Vel dic de puniti
one malorum. Quia quādo iudex
vel prelatus videt aliquam veſtē
id eſt aliquam perſonam vitioſā.
ſi ſit talis lepra id eſt tale crimen
quod non poſſit nec celari nec emen
dari debet iſtam veſtem combure
re. id eſt perſonam iſtam per acrē
penam corporis condempnare.
Si vero non ſit adeo euidens le
pra criminis vtpote quia nullum
ſcandalum fuit ibi. vel quia ſpes
eſt quod talis delinquens ſe corriget
et quod lepra ipſius criminis ad de
terius non procedet debet in lo
co penitentie vel in bono carcere re
cludere. et vſque ad tempus diffi
nitum ab eo. ipſum debet penite
tie vinculis alligare. Iſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ ſi viderit lepram ipſius crimi
nis nō ꝓcedere ſed ceſſare· debet
talem patientem mundum iudi
care et de clauſura carceris libera
re· Si vero videt ꝙ talis clau
ſura ſeu talis iniuncta penitentia
non proficit tunc ipſum combuē
re .i. ſentencialiter condempnare
debebit· Iſtum aūt modū ſeruat
deus· qꝛ ſcilicet illos q̄ ex toto ſūt
leproſi obſtīati icorrigibiles atꝫ
mali· ꝙ de eorū ſalute deſperat·
ſepe per mortem ſubitaniā interfi
cit et in inferno comburit · Ali
os vero de quorum ſperat ſalute
ſolet in carcere tribulationum in
cludere· ꝛ eos caſtigatos munda
re et mundi proſperitati reſtitu
ere· Si vero ipſos per clauſuram
tribulationū videt nō poſſe corri
gi ſolet eos finaliter ī iferno cre
mare vt ſic de quolibet dicatˀ· Jo
hānis xv· Omnē palmitē nō ferē
tē fructū tollet eū et omnē q̄ fert
fructū purgabit eum· L

SI lepra apparebat in aliq
pte veſtis· debebat illa veſ
tis includi· et ſi non creſceret de
bebat aqua lauari· Si vero lo
cus ipſius macule adhuc obſcuri
or appareret· debebat ipſa macu
la a ſolido veſtis abrumpi· Nō ſi
adhuc in aliqua pte veſtis alia ſi
milis macula naſcebatur · tunc
quoniaꝫ lepra erat volatilis tota
veſtis igne cōbuēbatur Mor
Veſtis eſt peccator· quo ſcꝫ dya
bolus ſe induit quando ipſuꝫ ſibi
cōglutinat et adiungit· Macula
eſt peccatū q̄ ſcilicet lepra dicitur
pro eo ꝙ per ipſuꝫ homo corrum
pitur et fedatur· Igitur ſi contin
gat lepram ſeu maculaꝫ peccāti ī
aliqua pſona generari et naſci ꝓ
culdubio ſacerdos .i. prelatus de
bet ipſū pmo benignitˀ corrigere·
et in clauſura ſtatutorum po
nere per confeſſionē et per penitē
tiam emundare· Si vero poſt lo
turam penitentie adhuc appareat
in iſta veſte .i. in iſta perſona veſ
tigium macule precedentis in ali
qua mala conſuetudine vl̄ aliqua
mala conditione et relinquns cri
minum premiſſorum· ſtatiꝫ debet
ſacerdos vl̄ prelatus illam macu
lam abrumpere id ē vicium ab eo
ſeparare· Si iſte recidiuando talē
maculam iterat· ita ꝙ iterum ſi
milis culpa in eo appareat· et ꝙ
ſpem correctionis de ipſo ampli
us nō habeat· tunc vero igne tri
bulationis et aſpˀe punitionis de
bet cōburi· Vl̄ ad lrām ſi crimen
hoc reiterat· debet ignibus cōcre
mari· ſicut ſi ē hereticus et relap
ſus· Quia reuera q̄ p benignam
locutionē et monitionē l̄ caſtigati
onē nō corrigūtur· ſed recidiuāt
cotidie et in ſimilia relabuntur ·
neceſſe eſt vt aſperius corrigan
tur· Quia vbi nō ꝓficit ignis in
cendium apponatur Johānis· xv
Si quis in me non manſerit mit
tetur foras· ſicut palmes et areſ
cet et ī ignē mitteˀt et ardet M

LEproſus mādabatˀ extra caſ
tra eici et a mūdorꝫ cōſortio
ad ſacerdotis arbitriū ſepari Os
eius debat veſte cōtegi· ne ipſiꝰ
ahelitu poſſint alij īfici l̄ corrūpi ·
Caput eiꝰ debat eē nudū veſtimē
tum eius diſſutum· ꝛ ipſe ſeipſū
debebat clamare vilem ſordiduꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et immundū· Solus extra caſtra
ſolebat manere et a mundorum
conſortio iubebatur penit9 abſti
nere· Reuera talis leproſus vide
tur eē pctōr et maxime ille q̄ ma
ioribus criminibus ē infectus et fe
toribus infamie maculat9 et poti
ſſime heretic9 et excoīcat9 Quia
reuera talis a cōſorcō caritatiuo
diuiditur p īuidiā ·ſolus et ſine
bone ſocietatis copula ſeiungit p
diſcordiā· Caput ſue ītētionis nu
dū efficitur p iactantiā· veſtis cō
uerſationis tota diſſuitur p īſolē
tiam· os vere ſue locutionis ita ē
fetidū ꝯ īmūdū qd alios corrūpit
et inficit p detractionē et infam
ā Quapropter hoc contegi iubetur
et reprimi ne hanelitu ſuarū ma
laꝝ locutionū alios corrūpat per
nequiciam· vilem ergo et īmūdū
ſe pt dicere per vniuerſalem cor
ruptionem et ſpurcitiā dicēs illd
qd ſcribit infra· xiij· Quaſi pla
ga lepre videtur eſſe in domo·
Quia vero leproſi id eſt peccato
res ſolent ſolitudinem ſingulari
tatis diligere· ſocietates bonorū
fugere· itētionis caput p iactāciā
nudare· os ſuū per verſutias locu
tionis cōtegere· ꝯ veſtes ꝯuerſati
onis ꝑ rie laniare· cōtra illud ſupra
x· Capita vrā nolite nudare· ꝯ ve
ſtimēta vrā nolite ſcindere· C

IN domo quā oriebat lep̄ et
erāt lepra dom9 macula corro
ſiua lapidi l' parieti īpſſa ceteris pti
b3 parietis magis p̄ſſa· Igit ſi tal
lepra apparebat ī domo lapides q̄
b3 adherebat debant de pariete ſb
moueri· Tota dom9 debat radi ꝯ
dom9 alio luto liniri· lapideſq3 et
puluis abraſus debat extra ciui
tatē ꝓici et portari· ꝯ ſi tal' lepra
in alia pte dom9 oriebat lepra p
ſeuerās iudicabat et ideo tota do
m9 deſtruebatur et ligna et lapi
des extra opidū in locū īmūdū il
lico portabātur· Sic vere ſi lepra
hereſis vl' ꝓditionis in aliq̄ domo
.i. ī aliq̄ villa l' collegio noſcit. ſta
ti ſubmouēdi et de medio tollēdi
ſūt lapides .i. pſone q̄ macula hu
iuſmoī corrodūtur ne forte p ali
os alij lapſu tpis macula ſili' cor
rūpātur· ſcd3 em̄ btm̄ bernard·
Melius eſt vt pereat vn9 q̄ vnitas
Totaq3 dom9 iſta debet p correc
tōez radi· ꝯ puluis male et hereti
ce doctrine abm̄ eici et luto alio
.i. alia bō doctrina ipſa do9 īſtrui
vl' liniri· Alij q̄ nō ſūt lapides .i. a
lie bone pſone loco p̄mo4· ſ· in of
ficijs dignitatib3 et bn̄ficijs ſbſti
tui et reponi· vn̄ dicit· iij· Job·
Perdit ml'tas et innumerabiles
et regn̄re facit alios ꝓ eis · Qd ſi
talis lepra nec ſic velit ceſſare im
mo ad alios inueniatur trāſire ꝯ
iterū in alijs pſonis et lapidibus
ſuccreſcere ꝯ venire· tūc nō pige
at ſacerdotē l' p̄latū talem domū
.i. talem villā collegiū de medio
tollere· et extra opidum .i. extra
cōionē fideliū excōicādo deicere· ꝯ
ex toto ſi ſit neceſſe inuocato bra
chio ſeculari ſubuertere et delē·
ſicut factum eſt de ordine tēpla
riorum· C Vel ſi vis dic
q lepra eſt vicium prodicionis
quam ſi iudex in aliqua domo vl'
villa reperit ſtatim ipſos lapi
des quibus adheret· id eſt ipſos
ꝓditores deſtrue l' euelle et loco

et officio q8 tenebāt alios ſubſti
tuere debebit· et alio luto ſcilicet
cemento caritatis reconſiliationis
et amoris debebit talem domum
ſeu portam vngere vt ſic in fide
litate domini ſui poſſit de cetero
permanere· M8 ſi contingat ta
lem domum villam vel patriam
ex toto corruptam eſſe: et lepraꝫ
iſtam ſcilicet proditionem per ō
nes eius partes venire· tunc et
tota ipſa domus ſeu villa ruine et
periculo debebit penitus ſubiace
re· vt et ſic quos aliorum pena n̄
terruit: poſſit propria pena ſua
cohercere· lepra enim id ē hereſis
vel proditio perſeuerans alio fer
ro non tollitur· niſi tota dom9 le
proſa· tota villa vel patria perdi
trix vel heretica deſtruatur·

¶ P Quando domus le
proſa examīabatur ſolebat clau
di et introitus habitatoribus de
negari· quā q̄ tunc tēporis intra
bat. l' ibi dormiebat immundus
efficiebatur et lauare veſtimenta
ſua tenebatur· ¶ Mor Domus
leproſa et iſtā ē mūd9 q̄ tunc tē
poris a domino fuit clauſus quā
do eius ingreſſus et amor fuit no
bis per dominū interdictus ſicut
.i. Johānis· ij· Nolite dilig̃ mū
dum· ꝛc̄· Qui ergo in iſta domo
leproſa. i. in mundo per malaꝫ cō
placentiam intrat· et ibi dormit
et temporaliter ſe delectat· proc̄
to faciliter immundiciam culpe et
maxime auaricie ſolet incurrere
Quapropter neceſſe habet p cō
feſſionem et penitentiam ſe laua
re· Yſaye· i· Lauamini et mun
di eſtote· ¶ N Vel dic ꝙ

iſta domus ſignificat excōmunica
tum· qui tunc alijs clauditur qm̄
occaſiōe iſtius lepre cōmunicatio
eius alijs denegatur Si ergo
tunc aliquis talem domum intro
iret ꝙ ſcilicet cum tali participaue
rit· immūdus. i. excōmunicat9 mi
nori excōmunicatiōe et ipſe erit·
Numeri· xix· Quicquid tetige
rit immūd9 immūdū facit· ¶ H
Vel dic ꝙ ſicut patꝫ ex p̄miſſis q̄
tuor gn̄a lepre inueniebāt· Videli
cet lep̄ i veſte· hec ē curioſitas veſ
tiū ſeu laſciuia· lep̄ in cute hec eſt
gule ingluuies ſeu caſtrimergia
lepra in carne hec eſt carnalis de
lectatio ſeu luxuria· lepra ī domo
ſeu in ede hec eſt rumor mal9 ſeu
infamia qui ſcilicet apparet in do
mo et lapidibꝫ id eſt exteriori vi
cinia· Vnde videtur ꝙ iſta quatu
or genera lepre poſſunt figurari
in iſtis quatuor leproſis de quibꝫ
dr̄· iiij· Re· vi· Quatuor viri
erant leproſi iuxta introitum por
te·

Caplm̄ ſeptimum· ¶ A

Quando leproſus ab ali
quo mundabatur· ad
reſtitutionem ipſius
multa requirebantur·
Debebat enim ante omnia ad
oſtia caſtrorum venire: et ſa
cerdoti ſe ipſū oſtendere Sacrifici
a ibidē offerre· Sāguine paſſeris
occiſi debebat eum ſacerdos ille aſ
pergere· Extra proprium ta
bernaculum aliquamdiu debebat
manere· Omnes pilos corporis
barbā et ſupcilia radere· Veſtes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et corpus lauare. Et ſic oblatis
duobus agnis poterat mūdus ca
ſtra mūdoꝝ intrare. vt habetur le
ui. xiiij. Sic vere peccator quādo
lepra vult mūdari et fideliū cōio
ni reſtitui. debet oīa ſacerdotibus
p cōfeſſionē oſtēdere. Luc. xvij.
Ite oſtendite vos ſacerdotibus.
Et oblato ſacrificio ſpūs cōtribu
lati. ſanguine paſſeris .i. criſti de
bet per ſue paſſionis memoriam
aſpergi. Capillos malaꝝ cogita
tionū et affectionū debet a ſe rade
re et auellere. Barbā fatue ſapi
ētie et ſupcilia ſuperbie deponere
et lacrimis cōtritionis ſe lauare et
abſtergere. Extra ꝓpriū domicili
um quandoqꝫ peregrinādo manē
Et tādem duos agnos .i. duplicē
innocentiam cordis et corporis do
mino offerre. et ſic mundus po
terit fieri et ad ſanitatem gratie
reuenire. Mat. xi. Ceci vident
ſurdi audiunt. claudi ābulant le
proſi mūdātur. ¶ B

Ad mundationē leproſi req
rebant duo paſſeres. aqua
viua in vaſe fictili: lignum cedri
num: yſopus et vermiculus id ē
filium coccineum. Vnus ergo iſ
torum paſſeꝝ occidebatur: et ſan
guis eius ſuper illas aquas ī va
ſe illo fictili ſtillare pmittebatur
Et tandem paſſer alius viuus et
yſopus in ligno cedrino cū filio il
lo coccineo p modū aſperſorij li
gabāt. qbus in aqs rubricatis in
tinctus leproſus ſepties ītingeba
tur. et ſic paſſer ille viuus abire
in campum pmittebatur. Ra
ſisqꝫ pil et lotis corpe et veſtibꝫ
homo per ſeptē dies extra ꝓpriū

tabernaculum morabatur. octa
uo vero die duos agnos ſacerdo
tibus offerebat. et mundus effe
ctus caſtra īgrediebatur. ¶ Mor Le
proſus ſignificat genus huma
num. qd ſcilicet in adam fuit in
fectum et de caſtris .i. paradiſo eie
ctum. ita ꝙ veſtimentū ſue mor
talitatis fuit diſſutum. Caput
vero ſui cordis fuit cūctis crinibꝫ
virtutum nudatum. Job pmo
Nudus egreſſus ſum de vtero.

Ad hoc ergo ꝙ iſte leproſus
mundaretur et in caſtra parady
ſi reduceretur plura neceſſaria cō
currerunt. Neceſſe enim fuit ꝙ
interuenirent duo paſſeres id ē
duplicis criſti nature vnitas et
veritas. Aqua viua id eſt bap
tiſmi puritas. Vas fictile id eſt
criſti nature mortalitas. Yſo
pus qui tumores ſedat id eſt ip
ſius criſti humilitas. Coccus ſeu
vermiculi filum ignei coloris id
eſt ipſius criſti ardens amor et
caritas. Lignum cedrinum id ē
ipſius xpī crux et ſue paſſionis
aſperitas. ſanguis paſſeris occi
ſi id eſt ſanguinis xpī effuſi vtili
tas. Iſta enim omnia humanum
genus leproſū purificauerunt et
caſtrorum paradyſi eidem aditū
reddiderunt. De iſtis enim duo
bus paſſeribus id eſt de iſta du
plici criſti natura. humana ſcilꝫ
et diuina vna ſola fuit occiſa.
In natura humana. et in vaſe fi
ctili humane mortalitatis mortu
a. vnus paſſer paſſus fuit hō. m ſecū
dus paſſer .i. diuina natura euolare
datus ē. igitur ſp illeſus pmāſit et
inꝙtū paſſionis acerbitas ipſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

aliq̃liter ſion afflixit· iſta tamen
in ſanguine paſſionis mortue iti
cta dicitur fuiſſe inq̃tum per paſ
ſionē ipſius xpi hominis noſcitur
e⁹ diuinitas ɔſēſiſſe· Cedr⁹ crucis
cū coccino caritatis et yſopo hum
litatis alligata dicitur inq̃tū ipſi
us deitatis caritas et humilitas ī
ipſo cedro .i. ī ipſo ligno crucis ſū
me apparuiſſe monſtratur· Ideo
paulus apoſtol⁹ dicit q̄ propter
nimiam caritatē qua dilexit nos
deus filium ſuū tradidit· Et phyl'
ij· dī· q̄ humiliauit ſeipſum fact⁹
obediēs vſq; ad mortem· Omnia
tamen iſta ſcilicet paſſer viuus·
et ſanguis paſſeris occiſi· et lig
num cedrinum in aqua immerſa
dicuntur· inq̃tum ſcilʒ ipſe aque
baptiſmi a ſāguine et paſſiōe xpi
et ipſius deitate et cruce virtutē
ppriam ſortiuntur· Iſte ergo aq̄
mixte cum ſāguine .i. baptiſmus
et xpi paſſio iuncta ſimul ſepties
.i. mediantibus ſeptem donis ſpi
ritus ſancti leproſū iſtū ſcʒ gen⁹
humanū aſperſerīt et a lepra pec
cati lauerūt· Sic vt poſt ſeptē di
es .i. poſt curriculum vite huius
ſcilʒ in octaua future reſurrectio
nis ex toto mundus efficietur q̄n
raſis et abſterſis oib⁹ mortalita
tis ſuperfluitatibus caſtra paradi
ſi ingredietur· et ad illos a quoꝝ
ſocietate ceciderat ſcilʒ ad filios
iſrahel .i. ad beatos angelos adiun
getur. Poſt mundationem
enim leproſi et ipſius purificatio
nem premiſſam ſeptem diebus
debebat extra propriū taberna
culū manere q̄ ſcʒ dato q̄ huma
nū genus per xpi paſſionē baptiſ
mū et crucē a lepra pcī ōriginal'
mūdetur· nō tamen propter hoc
ſtatim tabernaculū paradyſi igre
dit᷑· immo extra ſcilʒ in hac valle
miſerie ſeptem diebʒ .i. p totā vi
tā iſtam que per ſeptenarium die
rū finitur permanere iubet᷑· quo
uſq; veniet octaua .i. futura reſur
rectio vbi int᷑ mūdos vt premiſſū
eſt in corpe et aīa celeſtē habita
culū ſortiet᷑· et ſic de homine videa
tur dcm̄ illō· Exo· xxii· Septē die
bus ſit cū matre ſua .i. cū mortali
vita· die vero octaua dab' eū dn̄o
C Vl' ſi vis dic moraliter
q̄ ad hoc q̄ leproſus .i. homo pec
cator mūdetur· neceſſe ē q̄ ſacer
doti p confeſſionē ſe oſtendat· et
q̄ deo duos paſſeres .i. corpus ſu
um et animā offerat· et q̄ lignū
cedrinū .i. crucis memoriā ꝯ vīcu
lū coccū deitatis· et yſopū humili
tatis· necnō vas fictile cuʒ aqua
.i. cor contritū cum lacrimis ſecū
ferat· Et ſic dum vnus paſſerum
ſuorū ſcʒ corpus per penitētiā im
molatur· alius paſſer ſcʒ anima
liber euolet et recedat Naʒ cū
ſanguis .i. peccatuʒ in aqua viua
lacrimarum et vaſe fictili .i. in cor
de humili per confeſſionem fundi
tur et tali lacrimarū p delictis ꝓ
priis rubrica mediante humilita
tis yſopo· leproſus .i. peccator aſ
pergitur· et lauatur et ab omni
cōtagio mūdatur et ad caſtra cri
ſti ſcʒ ad gratiam in pſenti et glo
riā ī futuro tāquā mūdus et īno
cēs recepta t᷑· pſ· Lauab' me et
mūdabor et ſup niuē dealbabor C
Hic ponit᷑ q̄ leproſus mun
dat⁹ debat duos agnos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

offerre ſacerdoti· qui de ſanguine
debebat autem dextram· pollicē
q; manus et pedis dextri ipſius
leproſi tingere. ſic peccator q̄ deſi
derat a lep̄ pcā mundari· necē ha
bet ꝙ ſanguine criſti pollex pe
dis .i. operatio per memoriam et
compaſſionem intingatur· Sā
guis enim criſti emundat conſci
encias noſtras ab operibus mor
tuis· C

Hic ponitur de illo qui a lep̄
et infra capitulo ſequēti de
illo qui a fluxu immundi ſeminis
mundabatur ꝙ īgredi ſacra ſta
tim non debebant pſumere· ſed p
ſeptem dies indignos ſe propter
precedentē immundiciam repu
tare· et a caſtrorum ingreſſu ceſ
ſare· In quo figuratiue notatur
ꝙ quando quis lepram id eſt ali
quam notabilem immundiciam
et infamiā incurrit dato ꝙ inde
mundetur et emendetur ad grām
ſeu ad mūdiciā priſtinā repa ret
ſemper debet quadam naturali ve
recundia ſibi ipſi timere· et non p̄
ſumptuoſe in caſtra .i. in ſocietate
mundorum ſeu maiorū ſe iungere
ſed inde aliquamdiu ſe retrahē
quouſq; perfecta mūdicia ſeu fa
ma ipſū pmiſerit ſubintrare· Ex
emplo illius publicani q̄ non au
debat oculos ad celum leuare ſed
percutiebat pectus ſuum et dice
bat· domine ꝓpitius eſto mihi pec
catori· Luc̄· xv· Dato enī ꝙ lepra
culpe tollatur· leſa tamen opinio
neceſſe eſt ꝙ aliq̄diu retrahat̄·
et preſūptione et audacia repri
matur. Vel dic contra infames
q̄ dato ꝙ culpa trāſierit remanet
tn̄ infamia· q̄ ipſos caſtra ecc̄e be
neficia et dignitates ecc̄e ſine ā
pliori ſacrificio .i. ſine ſpāli diſpē
ſatione ingredi nō pmittit· Vn̄
in canone dicit̄ ꝙ porte dignita
tū infamibꝫ nō patebūt· Ca

Caplm· viij·

ILle q̄ fluebat ſemine
imūdꝰ erat et extra
cīa debebat Oia q̄cūq;
cōtingebat imūda erāt
Quinimmo qui carnem eius· ſa
liuam eius· veſtimentum eius·
ſagmā ſuper quam ſederat et lec
tum eius tangebat eius immun
diciam contrahebat· Et ideo ſe la
uare debebat· ſi etiam tangebat
vas fictile frangebatur· Si ve
ro ligneum lauabatur· Idem
vero iudicium per omnia erat de
muliere que menſtrua paciebat̄·
vt habetur leui· xv· Talis ſe
mine fluens ſignificat luxurioſū
de ſe vilem abhominabilem et im
mundum· Per menſtruoſam
mulierem intelligo luxurioſam
feminam Quia vero talium car
nes id eſt carnalis vita· ſaliua de
fluens id eſt carnalis ſecta· lectꝰ
id eſt carnalis delectatio· veſtis
id eſt inhoneſta conuerſatio pēni
tus ſunt immunda· intantum ꝙ
qui talia tangunt id eſt qui talia
frequentant et imitantur immū
diciam luxurie et infamie contra
here dinoſcuntur· Quapropter
lotura confeſſionis et penitentie
ſe abluere tenebuntur· Et ideo
tutum eſt vt tales viles perſo
ne non tāgantur aut frequētēt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſed q̄ potiuſ de aliorum conſorti
is expellantur. Gene. xxi. Eice an
cillam hanc et filium eius. et iiij.
Regū. v. Vade lauare ſepties in
iordane. De vaſe vero ligneo et
fictili vt. s. ca. iiij. Vl' ſi vis dic
q̄ ſemine fluens eſt hereticus qui
ſemen immundum. i. malam doc
trinam ſeminat ideo ſancta eccle
ſia ipſū repudiat et ex ſocietatibꝫ
aliorum fugat. Igitur caro id ē
carnalis eius vita. ſaliua id eſt
immunda doctrina. lectus. i. im̄q̄
eius ſecta. non deberit tangi nec
aliqualiter frequentari ſ magis
effugi et vitari. vnde ſcribitur.
Hereticū hominem poſt tertiam
monitionē deuita. ſciens quoniā
corruptus eſt. C

Talis immundus quādo mū
dabatur debebat ſeptem die
bus exſpectare. tandem ſeipſum
in aquis viuis lauare et poſtea
turtures et pullos columbarum
offerre. et ſic caſtra in veſpere
poterat ſubintrare. Mor. Sic
ille q̄ fedo humore carnalitatis
ſanatur debet ſeptem diebus ex
ſpectare. i. de ſeptē peccatis mor
talibus in ſe deliberare per contri
tionem. et poſtea ſe totum lauare
per confeſſionem. columbas offer
re. i. ſimplicitatem. turtures. i. ca
ſtitatem. et ſic mundus erit per
ſanctitatem et tabernaculum pa
radyſi intrare poterit ꝑ beatā fe
licitatem.

Caplm nonum. A

Inter cetera ſacrificia
vnum magnum et ſol
lempne fiebat in feſtō expiatio
nis in quo ſcilicet cineres fiebant
de quibus aquam expiationis fa
ciebant. quibꝫ per totum annum
immundos purificabant. Acci
piebantur enim quatuor animali
a. ſcilicet vnus aries. vna vitula
triennis ruffa. duo hirci. que om
nia ad oſtium tabernaculi offere
bantur. et ritu mirabili immola
bantur. Mittebantur ſortes ſu
per hircos. e quibus ſcilicet vnus
deo alius vero populo aſſignare
tur. Et quidem ille qui in ſortē
domini cadebat immolabatur.
Ille vero qui populo aſſignaba
tur in ſortē. imprecatis peccatis
populi ſuper caput eius. per nun
cium ad hoc deputatum in deſer
tum mittebatur. et ibi liber abiē
ꝑmittebatur et lupis et leonibꝰ
exponebatur. Alius vero hircus
vna cum vitula ruffa mādatur ꝑ
ſacerdotē occidi. et ſanguine ip
ſius ipſum tabernaculum interiꝰ
et exterius expiari. Et hoc ſcꝫ ꝑ
ſacerdotem linea tunica femorali
bꝫ lineis. zona linea. et cidari line
a indutum. Et tam propiciatori
um q̄ altare aureum q̄ etiam ip
ſū velum cum digito tincto ſan
guine ſepties aſpergi. cornu alta
ris ſāguine tāgi. et vtrūq̄ paui
mētū interiꝰ et exteriꝰ iubebatur
ſāguine cū digito aſpergi. Sacer
dos enim illa die cū ſanguine ſo
lus ſancta ſanctorum intrabat.
Et ne viſa maieſtate dn̄i moreretꝰ
magnam copiam thuris in thuri
bulo ſecum portabat. quo totum
ſanctuarium obnubilabat.
Quibus completis ſacerdos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

egrediebatur. Ita depoſitis dictis
veſtibus veſtimentis ſacerdotali
bus induebatur. arietē·q; cū adi
pibꝫ ſāguine a renūcul' hirci orci
ſi et vitule. dño ſuper altare imo
labat. et ſic ipſū altare ab im
mūdicijs filioꝝ iſrahel expiabat
Vitule vero et hirci carnes et pel
les. et fimos extra portam face
bat. vt vſq; ad cineres comburē
bat. et in ignem lignum cedrinū
et yſopum et coccum biſtinctū cō
burenda cū carnibus immittebat
Sic igitur populus a peccatis ſu
is expiabatur. tabernaculum e
mundabatur. cinis ꝓ facienda
aqua expiationis efficiebatur
qui per totum annū ſeruabatur
ſicut habet leui. xvi. ¶ Mor. Alle
gorice iſta animalia cultum figu
raē videntur. hircus emiſſarius q̄
illeſus dimittitur deitatem ſigni
ficat qui ſcilicet impaſſibilis pſe
uerat Alia vero tria animalia de
notāt ipſi9 humanitatē ꝓ eo ſcꝫ
ꝙ tres naturas continet ſcꝫ ani
mā ſanguinem atq; carnem. Vn̄
n iſte dicitur aries ꝓ eo ꝙ ductor
gregis. dicitur hircus ꝓ eo ꝙ in
ſimilitudinem carnis pcc̄i fuit fa
ct9. Dicitur vitula rufa tremēs
inq̄ptū fragilitate mortalitatis fu
e quā ſex9 feminē9 denotat tgita
annis ꝑus vixit et poſt tribꝫ ānis
et amplius p̄dicauit Sāguis igi
tur iſtius effuſus id eſt virtus ſui
ſanguinis et paſſionis: interiora
.i. celeſtia: et exteriora .i. terreſ
tria tetigit et expiauit. inq̄ptum
ſcd̄m apl'm illa que in celis ſunt
et in terris per ſanguinem ſuum
pacificauit. qn̄ ſcꝫ ſecūdū eundēꝫ
ipē qui eſt ſacerdos et hoſtia per
ꝓprium ſāguinem ſemel ī ſancta
intrauit. heb. ix. Propiciatoriū
.i. diuina propiciatio et miſericor
dia iſto ſanguine aſpergit. inq̄ꝑ
tū ipſe de9 ꝑ xpī ſāguinē hūano
generi placatur. Altare aureū .i.
cor et amor pr̄is per iſtū ſāguinē
fuit tact9 inq̄ptū fuit ad pacē hu
mani generis iclinat9 Velū enī
.i. ipꝫ celū iſto ſāguie vidē tactū
iq̄ptū ei9 ē ture hoībꝫ fit aptū Pa
uimētū interius .i. natura āgelica
et pauimētū exterius .i. tota natu
ra hūana iſto ſāguine fuit tacta
inq̄ptū vna natura fuit alteri cōci
liata et mediāte xpī ſāguine con
cordata et ruina angelica ꝑ hoīes
repata. Ephe. ij. Vos q̄ eratis
aliqn̄ lōge. facti eſtis ꝓpe ī ſāgui
ne xpī: ipē em̄ ē pax nr̄a q̄ fecit v
traq; vnū. Igitur iſtud ē verū ꝙ
corpus iſtius hirci atq; vitule .i.
xpī extra caſtra .i. extra ciuitatē
ierl'ꝫ fuit poſitū et ibi cū appōne
ligni cedrini .i. crucis paſſione cre
matū .i. afflictū. a vſq; ad cinēꝫ .i.
vſq; ad ſūmā humilitatē ſeu cor
pis deformitatē reductū. vn̄ pro
pheta. vidim9 eū et n̄ erāt ei aſpe
ctus. Cinis ergo .i. paſſionis xpī vir
tus cum aqua baptiſmi miſcetur
et ſic in eccā ſeruatur. et inde co
tidie populus purificatur et ab
originali crimine expiat. Jō bene
dī. heb. ix. Sanguis thaurorū et
hircorū et cinis vitule aſperſus:
ī q̄natos mūdificat. ¶ B. Vl' dic
aūt ꝙ iſte tres ſpēs aīaliū ſignifi
caē pn̄t tria genera ꝑſonarū. Aries
em̄ dux gregis ſignificat prela
tos vitula iugo ſubdita ſignificat

religioſos et clericos. duo vero
hirci ſignificāt ſeculares bonos et
malos. Iſte enim aries in holocau
ſtum oblatus dicitur quia ſcilicet plati
toti deo offerri tenētur. Holocau
ſtum enim erat illa ſpecies ſacrificij
de quo non licebat aliquid retinē
ſed totum oportebat deo offerri.
nec ipſis nec ſacerdos ſibi poterāt
aliquid reſeruare. et ideo ab holō
quod eſt totum et cauſtos quod eſt in
cendium dicitur pro eo quod totum
domino cremabatur. Quia reuē
ra prelatus debet eſſe ita deo de
dicatus. quod totus debet eſſe per
caritatem domino dedicatus et
nulli alteri. ſcilicet nec carni nec
mundo. nec dyabolo mancipatus
Vitula vero id eſt clerici et religi
oſi iugo obedientie debent more
vitule ſubici et deo per penitentiā
concremari. Et dato quod corpus eorum
extra caſtra ſcilicet exterius in
mundi negocijs crematur aliquo
ciēs per actiuā vitā. adeps et renū
culus ſue interioris affectionis in
tabernaculo ſcilicet ſuper altare paradiſi
crematur et incenditur per cōtemplacōem
Quia. ſ. tam de vacca quam de hirco
bono deo retento. i. tā de clericis quam
laicis illud debet eē verum quod interiora
deus per affectionē et cōtemplati
onē habebit. dato quod carnes pellē
vel fimum. i. dato quod corpora mun
dus exterius in negocijs detine
at. Hirci vero. i. ipſi ſeculares in
duo diuidūtur quod ſecundum ſortem oc
culte diſpoſitionis diuine aliqui
deo reſeruātur et ſibi per penitētiā
cōcremātur. alij vero cū peccātis et
iniquitatibus ſuis et aliorum per deſertū
mundi vagari permittuntur. et ali

qui vti preſentibus ſinūtur et lupis
et canibus exponuntur. pſalmus. Dimi
ſi eos ſecundum deſideria cordis eorum.
ibūt in adinuētionibus ſuis. Quia
breuiter iſta eſt ſors occulte dei iuſti
cie. vt de hircis. i. de mundi fetenti
bus peccatoribus aliquos habebit
deus qui ſcilicet ſe per penitētiā offerēt
alios habebit ipſis ſiue mundus quia
. ſ. mundi deſerta circueūt et pro
preſentibus eterna pretermittūt. Luce.
xvij. Erūt duo in lecto vno. vnus
aſſumetur et alter relinquetur. I
gitur ſiue agamus de hirco. i. de pe
nitente. vel de vitula. i. de religioſo
et clerico ſe domini precepto et iugo
ſubiugante. Iſtud verum eſt quod
ſanguis. i. pena ſudor et labor vel
etiam martiriū taliū vſque ad inte
riora velaminis. i. vſque ad paradyſū
trāſit. velūque celi penetrat et trā
ſcēdit. pauimētū eccleſie ornat et de
corat et aſpergit. ipſū altare di
uine pietatis tangit. in quantum
pro ſe et pro alijs veniam impe
trat et attingit ſicut ad litteram
apparuit in ſanguine martirum
qui ſcilicet deum placauit. et ip
ſos et alios a criminibus expia
uit. Hebr. ix. Omnia pene in ſan
guine ſecundum legem mūdan
tur. Quicumque ergo ſacerdos. i.
quicunque iuſtus ſacra docens. in
trare vult tabernaculum mētis
ſue. et penetrare ſecreta per con
templationem vſque ad ſanctuari
um paradyſi. ſemper debet talem
ſanguinem. i. memoriam pene et
martirium ſanctorū ſecum habere
vt ſic poſſit ſibi et populo deum
placare. Thus etiam orationis
portare tenetur vt ſic propiciat eum

diuine miſericordie obnubiletur
et adoretur et quicquid petitur
impetretur. heb. ix. Tabernacu
lum non ſine ſāguine dedicatum
eſt et abſq; effuſione ſāguinis nō
ſit remiſſio.

Aduertendum eſt. q̄ quan
do animalia iſta ſcilicet vitu
la et hircus extra caſtra combure
bantur. lignū cedri. coccus biſti
ctus. et yſopus in igne ponaban
tur. ad denotandum q̄ qn̄ iuſti ī
penitētie vel tribulationis cremān
tur incendio tria principalit̄ dn̄t
eos concomitari. cedrus alta. i. ſpei
celſitudo. yſopus mundificans. i.
fidei certitudo. coccus coloris ig
nei. i. caritatis feruor et amplitudo
Iſta enim tria ſcilicet ſpes fides
et caritas ſunt illis qui creman
tur per tribulationes et penitētiā
neceſſaria vt ſcilicet p̄ fidē fortius
per ſpem facilius: et per caritatē
libentius ſuſtineant p̄ xpō ſ̄uia.
quibus ſcilicet factis cinis id eſt
memoria vite talium erit mundi
ficaturus. et ſi aqua lacrimarum
affuerit totius īmundicie abſter
ſiuus erit. ps. Aſperges me
domine yſopo et mundabor laua
bis me et ſuper niuē dealbabor.

Vel dic q̄ cinis ē memoria mor
tis que ſcilicet ſi aque lacrimarū
adiungitur mens immunda et
peccatrix expiatur et ab omni ma
cula reatus liberatur. Vel dic
q̄ ſacerdos facilius populum ex
piat quando ſanguinem criſti in
altari per miſſe celebrationem li
bat. omnia tamen veſtimenta li
nea haberē mandatur ad denotan
dum q̄ puritatem in capite inten
tionis. in tunica conuerſationis
et femoribz carnis et in zona iuſ
ticie ſumme p̄ſbiteri iubetur.

Vel dic q̄ deus denſam nebulam
in ſanctuario ſuo vult habunda
re: ne maieſtas ſua nuda poſſet
homini apparere. ne ſcilicet p̄ ter
rore ipſum opteret perire. Sicut
ſupra. exo. xix. et. xxxiii. et in
multis aliis locis oſtēditur domi
nus in caligine apparuiſſe et in fu
mo et igneo globo et nebula legē
dediſſe. ad denotandum q̄ deus
vult q̄ in ſanctuario mentis ſem
per aliquam nebulam ignorantī
e habeamus. Et vult q̄ pro tēpore
huius vite maieſtatē eius i enig
mate videamus. et q̄ ſecreta de
itatis non plenarie cognoſcamus.
Quia ſcilicet tūc fides noſtra me
ritum non haberet. et mentē no
ſtram preſumptio formidanda
ſubintraret. Dominus ergo in ne
bula loquitur. et in nebula habi
tare dicitur. pro eo q̄ dominus mē
tem nebuloſam timoroſam reue
rētē et obſcurā diligit et ibi ha
bitarē ſpūalit̄ delectat̄. ſicut i regū
dn̄s dixit. q̄ habitaret in nebula
ps. Caligo ſub pedibus eius Illa
q̄ ad ſalutē ptinēt in tali nebula
cordis contriti melius reuelan
tur Exod. iii. Vocauit dn̄s moy
ſen de medio caliginis. a

Capl'm. x.

Hic ſupponit moyſes a
nimã omnis carnis ſã
guinem eẽ · ⁊ ideo ſan
guinis eſuʒ ꝓhibet õni
no ſed ipſum domino mandat of
ferri. Vt ſic anima que viuit in
ſanguine poſſit a peccatis ſuis ꝑ
ſãguinẽ expiari · ſicut leg̃ ẽ leui.
xvij. Mor. Sãguis ſpũalis eſt
affectio ſeu amor · quia reuera ta
lis ſãguis eſt proprie anime noſ
tre vita. Aug⁹. Scio anima mea
ꝙ amor tu⁹ eſt vita. Et ideo ſan
guinem nõ debemus comedere.i.
amorem et affectioneʒ nr̃am nõ
debemus in noſipſos reducẽ nec
ad nutrimẽtum carnis noſtre cõ
uertere ſed ſoli deo offere ⁊ ad de
um ordinare. Quia reuera ſan
guis affectõis ⁊ animã naturalit̃
viuificat et delectat. ⁊ ideo ſi deo
offeratur ipſam ſpiritaliter pu
rificat atq; mundat · eze · xvi · In
ſanguine tuo viue. Vel dic ꝙ
ſanguis iſte eſt ſanguis xpi ĩ ſa
cramanto altaris. vl' etiaʒ memo
ria et compaſſio paſſionis et ſa
cri ſãguis ihũ xpi · q̃a reuera in iſ
to et ex illo ↄſtat ſpũal' vita aĩe
noſtre et ideo talẽ ſãguinẽ nõ de
bemus comedere.i.nõ recolẽdo ab
ſorbere et abſcõdere ſ ipſũ miſſas
celebrãdo vel paſſionẽ eius recor
dando offerre vt ſic poſſum⁹ ani
mas expiarẽ. Job · xvi · Terra ne
operias ſãguinẽ meum.

Caplm · xi.

Hic precipiuntur homi
ni multa precepta · do
min⁹ dicit non maledi
cas ſurdo ⁊ et coram ceco non po
nes offendiculum · non obſerua
bitis ſompnia ⁊ non facietis vobꝫ
figuras aut ſtigmata nõ radetis
barbam. nec in rotundo attonde
bitis comam ⁊ nec ſuper mortuo ĩ
cidetis carnem veſtram · non pro
ſtitues filiam tuam · ſicut dicitur
leui · xix. Mor. Iſta oĩa nobꝫ ſpi
ritualiter inhibentur. Et primo
quideʒ ſurdos et cecos.i.perſonas
ſimplices et ignorantes qui ſciliʒ
verbum dei nec audiunt nec intel
ligunt nõ debemus maledicere l'
ↄtempnere nec offẽdiculũ alicu
ius mali ſcãdali vel exẽpli coram
eis ponere vl' facere ⁊ ne forte oc
caſiõe accepta poſſint ruinã peccati
incurrere. Tales enim ſimplices
qui neſciunt p̃cauere faciliter ca
dũt qñ offendiculũ.i.occaſionem
mali in verbꝫ aut factis noſtris in
ueniunt. iõ bene dr̃ · Mat · xviij.
Qui ſcãdalizauerit vnũ ex puſill'
iſtis qui in me credũt · expedit ei
ꝙ ſuſpendatur mola aſinaria ĩ col
lo ſuo et ſbmergatᷣ ĩ maris ꝓfũdũ
Itẽ ſõpnia non obſeruabimus.i.
falſas opiniones nõ debem⁹ cre
dere nec ſi iuola ꝓ veris accipe ⁊
nec ariolis nec diuinatorib⁹ nec
hereticis aut adulatoribꝫ fidẽ darẽ.
Nec ad auguria ſeu garrit⁹ auiũ
.i.ad v̾ba et garrulatr̃es ꝑſonarũ
attẽdẽ vl' vacarẽ ſicut faciebãt · iiij
reg̃ · Vbi dr̃ ꝙ obſuabãt ſõpnia
et ſectabãtur auguria. Itẽ non
debe⁹ barbã.i.virilitatẽ animi ra
dere · nec comã capitis.i.virtutem
cordis aliq̃liẽ decurtare q̃a · ſ · viri
litas animi quaʒ barba ſignificat
nõ ẽ abiciẽda nec coma virtutuʒ

i i

aliqualiter detondenda · vñ ſcribi
tur · Nouacula nō aſcenderat ſu
p caput eius · Rotūditas autem
q̄ figura eſt valde mobilis īſtabi
litatē mētis denotat · qꝛ tūc coma
in rotundū tōdetur cū p incōſtan
ciā mētis virtutum ceſaries ī no
b̄ trūcatꝰ · Item figuras ā ſtig
mata non debemus nob̄ facere .i.
malas malorum ymagines · et e
orum exēpla nō debemꝰ accipere
nec in noſtris cordibus aut mori
bus p imitationem imprimere ·
nec p reuerentiam aut cōplacen
tiam adorare · B Vl̄ dic q̄ i
ſta dicuntur cōtra quoſdam diui
tes qui ſcilicet quoſdam familia
res conſtituunt · quos quaſi pro
dn̄s colunt inq̄ntum eis plus debi
to credunt · Tales ergo figuras
ſtatuere vl̄ ſtigmata nobis pro
hibetur · et eorum adorationes ve
tantur · Item carnem noſtram
non debemus ſuper mortuo id eſt
ſuper peccato luxurie vili et fetido
incidere et diuidere · nec de ſāgui
ne delectationis carnalis aliquid
ſibi dare · vl̄ filiam noſtram id ē
animam dyabolo proſtituere nec
ſibi per diuerſa vicia maculandā
offerre · Caro enim per luxuriam
non eſt incidenda · ſed integra et
caſta ſeruanda · aīa nō debet proſ
titui nec p pccā diabolo ſubiuga
ri ne forte poſſemus de ea dicere
illd̄ · Mathei · xv · Filia mea male
vexatur a demonio · C

Hic pcipitur q̄ aīalia diuerſi
generis ſimul conuenire ſeu
habitare non faciant · et q̄ veſti
menta ex lana et lino non texāt
et q̄ agrum ſuum diuerſo ſemi
ne non ſerant · Idem autem p̄
cipitur · Deu · xxij · Mor In
verbis iſtis · kariſſimi videtur q̄
tantum illi qui eiuſdem ſunt con
ditionis et ſtatus ſicut pauperes
aut diuites · ſicut clerici vel layci
debent ſimul cohabitare et ſocieta
tem alter alterius frequentare ·
copulam vero et ſocietatem perſo
narum ſibi diſſimilium fugere · a
iſtorum qui ſunt diuerſe conditio
nis et ſtatus conſortia non amaē
vnde dicit ſapiens · Ecc̄i · xiij ·
Pondus ſuper ſe tollit qui altio
ri communicat · quid inquit habi
tabit cacabus ad ollam ſi ſe colliſe
rint confringentur · Sequitur om
ne animal diligit ſimile ſibi · Iſ
tud potiſſime debet ſeruari in con
iugijs vbi procerto paritas cōdi
tionum ſumme debet attendi ·
Quia ſcꝫ diuerſe conditionis ani
malia non debent inuicem copu
lari · nec ruſticus cū nobili conīu
gari · Quando ager id eſt lectꝰ
tali diuerſo ſemine ſeritur · alter
ab altero faciliter contemnitur ·
vnde ibidem · Ecc̄i · xiij · dicitur ·
Que communicatio hoī ſācto ad
canem · aut que pars bona diui
ti ad paupem · Et ad idē p oīa p̄t
applicari illd̄ qd̄ dī Deu · xxij · No
arab̄ in boue et aſino D Vl̄ ſi
vis applica ad quoſdā q̄ ita fidē e
uāgelicā aſſumebāt q̄ cerimonias
legis nullatenꝰ relinq̄bāt ſꝫ vtraꝫ
ſuaē volebāt · ↄtra illd̄ Deu · xxij
Nō arab̄ ī boue et aſino · bos enīꝫ
iugo ſbd̄ ita ſig̃t legē · aſinꝰ vero
quē xp̄s eq̄tauit ſignificat euāge
licā diſciplinā · Tal̄ ergo ↄbinacō
repellitur · et duplex ritus a deo

reprobatur. Vel dic etiaꝫ ꝙ
boni non debent cum malis. fide
les cum infidelibus et hereticis.
religioſi cum laycis cõmunicare
ne contingat malos eorum mo
res diſcere vel habere. pſ. Cum
ſancto ſanctus eris. E
Vel dic ꝙ ager eſt cor. quod ſcili
cet diuerſo ſemine ſeritur quãdo
diuerſis et varijs negocijs occu
patur. et qñ deo et mundo vaca
re conatur qđ vtiqꝫ prohibitum ē
Deus enĩ in corde noſtro nõ vult
habere participem nec ſociuꝫ ſed in
ſolidum tanti emit vt ſolus poſſi
deret. Quia ſcilicet ſicut dicitur
in euãgelio. nemo poteſt duobus
dominis ſeruire. ꝛc. Ideo de tali
cordis diuiſione dicitur. eccãſti.
ij. Ve duplici corde et homini in
gredienti terram duabus vijs.
Igitur in hoc reprobatur omis
duplicitas et cõmẽdat̃ vnitas et
ſimplicitas. Quando igitur ager
cordis diuerſo ſemine. i. duplici vel
multiplici intentione vel fictione.
vna ſcilicet apparente et alia exiſ
tente ſeritur tũc illud mandatũ
dñi pterit. F Vel dic ꝙ veſ
tis lana et lino contexta ſignifi
cat proditoriam vel ypocriticaꝫ fal
ſitatem que. ſ. lanam id eſt ſim
plicitatẽ oſtẽdit exterius linũ vẽ
ro ſubtile. i. maliciam celat interi
us. Tali ergo veſte. i. tali ypocriſi
duplicitate nõ debemus indui ſed
potius vno uel alio debemus ve
ſtiri. Melius eſt enim vel quod
ſimus ex toto lanei vel linei id eſt
ex toto boni vel ex toto mali. ꝙ̃
ꝙ per ypocriſim exterius boni ap
pareamus et interius mali ſimus.

Sicut enim dicitur Simulata eq̃
tas duplex eſt iniquitas. vnde
criſoſtius. ypocrita. q̇ appare qđ es
q̇ eſto qđ appares. G
Domino fuit maxima cura de
peregrinis et aduenis fouẽ
dis et nõ vituperãdis aut contri
ſtandis. ideo precipit ꝙ ſegetes
vſqꝫ ad ſolum nõ tõderentur nec
grana racemoꝝ decidentia colligerẽ
tur. ſed peregrinis et aduenis di
mitterentur Precipitur etiam
ipſis nõ exprobari ſed ipſos dili
gi et foueri qđ ſcꝫ potiſſime pcipi
tur filijs iſrl̃ quia aduene et peregri
ni i egipto fuerãt et ideo aduena
rũ miſerias cognoſcebant. Quare
cõcludit ꝙ eis amplius miſereri
debebant. Iſta omnia poſſunt ex
emplariter adduci ad inducendũ
ad pietatẽ et miſerationeꝫ egeno
rũ et pauperum et peregrinorum
quia ſcilicet iſtis eſt compatien
dum et de ſuis bonis dandum. Et
maxime hoc debent facere illi qui
quandoqꝫ pauperes fuerunt et q̃
alienas terras perambulauerunt
Et qui per experientiam quid pa
tiantur alij didicerunt. Exod.
xxiij. Peregrino moleſtus non
eris. Scitis enim aduenarum ani
mas. nã et ipſi peregrini fuiſtis ĩ
terra egipti. Quod tamen eſt cõ
tra multos diuites qui ꝙ̃uis ali
quãdo fuerunt egeni et pauperes
ipſi tamen peregrinis et pauperi
bus pre ceteris ſunt crudeles.
H Vel dic ꝙ pauper et pere
grinus eſt peccator cui procerto
non ē detrahendum. ſed potius q̃
a quãdoqꝫ a deo peregrini id eſt
peccatores fuimus: ideo humanã

fragilitatem cogitare debem⁹ iux
ta illud · Ecc̄. xxxi. Diſce ex teip
ſo que ſunt proximi tui · Mõ tam̄
eſt contra multos qui per peccã
tum fuerunt a deo alieni ſolent ta
men quãdo ad pſperitate venũt
eſſe aduenis magis duri. i. cõtra
delinquẽtes pl⁹ ſeueri.

Ibidem precipitur ſic. Cum
ingreſſi fueritis terram et
plantaueritis ligna pomifera au
feretis preputia eorum. et poma
que germinant immunda erunt
vobis. nec comedetis ex eis. Nam
vt dicit ſcolaſtica hyſtoria õnes
fructus qui in tribus annis pri
mis creſcebant immundi erant.
fructus vero quarti anni dominõ
conſecrabant. et fructus quinti ã
ni et deinceps ad vſus proprios
reſuabãt. Mor. Arbor poĩfe
ra ſignificat hominem qui poma
bonorum operuꝫ et germina boni
propoſiti producit. Vnde prope
pomorũ preputia et germina ſũt
bonorum operꝝ initia. que p certo
immũda cenſere debemus. eo q
bona noſtra initiã non ſtatim ap
probare ſed potius vilipendere et
immunda et inutilia reputare de
bemus. In vſus enim noſtros nõ
debent ſtatim cedere. nec etiã quo
uſqꝫ ſolida et viueſcã ſint debem⁹
noſtris vſibus. i. noſtris approba
tionibus applicare. Primo enim
ſunt omnia quaſi immunda vili
pendenda. et tandem ſi pſeuerãt
ſunt domino conſecranda et attri
buenda. et finaliter in noſtros v
ſus. i. in noſtram complacentiam
ſunt vertenda. nimia enim ꝑcipi
tatio reprobatur. Et iõ multi ſũt

doctores iuuenes et etiã nouici
qui in ſuis bonis primordijs pl⁹
debito gloriantur. ita q ſe ma
gis ſcire vl' plus bonorũ operum
poſſe facere q̃ ceteri arbitratur.
contra illud Prouer. xx. Heredi
tas ad quam feſtinant in princi
pio in fine benedictõe carebit.

R. Vl' aduerte q vt ſcolaſtica
dicit hiſtoria ſuper leui: q poma
triũ annoꝝ et vinee imũda erãt
p eo q natura nimis preceps ad
fructificãdũ citius in fine videbatur
defeciſſe. Mõ ad hoc pt applicari.
q poma. i. opera neophitoꝝ et no
uitioꝝ q̃ ſcꝫ indiſcrete cõtra na
turã qñqꝫ aggrediunt̃ opera val
de ardua et mirãda debẽt imũda
reputari. i. nõ approbari quia ſcꝫ
faciliter ſolent perire et apud de
um et homines reprobari. Sicut
enim dicit. Phũs. Acres in prin
cipio franguntur in fine. Tales
enim vinee id eſt tales perſone q̃
in iuuentute alios vituperare in
bonis operibus videntur. ante tẽ
pus deſiſtere et deficere compro
bantur. Luc̃. xiiij. Iſte homo ce
pit edificare et non potuit conſũ
mare. et ideo talia poma. i. talia
iuuenũ opa nõ ſũt multũ appro
banda ſed potius immũda et inu
tilia reputãda.

Caplm̃ duodecimũ

Precepit dominus
ſupra. xviij. caplo.
multa genera imũ
diciarũ vitari. Hic
autem ſb pena mor
tis iſta mãdat totaliter declinari

dicitũr enim ꝙ homo nõ debet tur
pitudinẽ patris aut matris. fra
tris et ſororis reuelare alias mẽ
batur mortem incurrere et ſubire
Qui etiã patri et matri male di
xerat ſine remedio mori debebat
Alie etiã carnis multiplices imũ
dicie reprobãtur et ſub mortis pe
riculo ꝓhibent̃ ſicut legit̃. le. xx.
Mor. Vide ſi vis textum et
allega exẽplant̃ ↄtra diuerſas
ſpẽs luxurie. Vel dic ꝙ pat̃ nr̃
eſt p̃latus. mater noſtra eccleſia
vel religio. fratres et ſororẽs ſunt
ſocij et vicini. et maxime illi qui
nob̃ p ↄfeſſiõez l' familiaritatem
ſũt iuncti. q2 reuel'a taliũ turpitu
dines. i. vilitates infamias l' enor
mia crimina ſi qua ſcimus nullo
modo detrahẽdo reuelare debem⁹
Quia ꝓcerto q̃ tales amicos ſuos
q̃bus ſcȝ fidelitatem et reuerẽciã
exhibere tenetur diffamauerit: et
eorũ turpitudines reuelauerit:
mortis eterne periculum ſuſtinẽ
debebit. Nõ debet enĩ eccleſiaſtic⁹
patri vl' matri maledicere ſeu de
trahere. vel turpitudines p̃lati. l'
eccleſie ſue. nec nõ ſociorũ apud
laycos reuelare. nec ſecreta ſuorũ
aliis publicare. ſed potius ipſe te
netur abſcondere et celare. niſi
forte ꝓpter correctionem ſit nece
ſſe ipſa maioribus reuelare. ꝓu
b. xxv Que viderunt oculi tui in
iurgio ne proferas. ne emendare
nõ poſſis cũ dehoneſtaueris ami
cũ tuum.

Caplm. xiiij

Sacerdos nullũ mortu
um debebat tangere.
nec i alicuius mortui
obſequijs itere. etiam
dato ꝙ eẽt princeps populi ſui n̄
dũtaxat eſſet pat̃ vl' mat̃: fili⁹ vl'
ſoror v'go et ad hec iſta ↄceſſio n̄
fiebat niſi ſacerdotibus minoribȝ
q2. ſ. ſũmus ſacerdos q̃ mundus e
rat ad nullũ ꝓrſus mortuũ acce
dere nec alic⁹ obſequijs int̃ eẽ de
bat. leui. xxi Mor. Ex iſtis po
ſſum⁹ oñdere q̃lr̃ q̃to plus q̃s ẽ
maior in eccĩa tãto magis dẽt om
nes mortuos. i. excoicatos et pctõ
res. et tactũ et ſocietatẽ malorũ
ſũmo ope declinare. Soli enĩ ciuĩ
ci et ↄſãguinei excipiũtur q2 ſcȝ
viri xpiani et eccãſtici adiungi tã
gi et aſſociari ꝑmittũt̃. Sũmi v'o
ſacerdotes. i. illi q̃ ſpãlit̃ deo ſunt
inio ati et ↄſecrati ſicut ſũt viri reli
gioſi et pfecti. ex toto dñt mortu
os. i. pctõres ipſfctõs. excoicatos
et hereticos abhorrẽ. Et dato ꝙ
ſint principes ſeu magni et ↄſan
guinei etiam et propinqui: ipſos
tñ debẽt fugẽ l' vitare Ergo iis ta
lis tactus et acceſſus ſit generali
t' oibus ꝓhibitus. iſte tñ ſtricti⁹
eſt ſacerdotibȝ. i. ecc̃is et maxime
ſũmis ſacerdotibȝ. i. p̃latis et ma
ioribus interdictus. Et maxime
hoc debet eẽ i religioſ et pfc̃is qui
de ꝑntibȝ carnalibus maxime qñ
ſũt pctõres nõ debẽt curarẽ: ſed
eos ꝓ xpõ dimittẽ et horrẽ. Ms
tñ ẽ ↄtra multos eccãſticos q̃ pl⁹
debito diligũt ↄſãguineos et ami
cos q̃bȝ dĩ in euãgelio. Qui nõ o
dit prẽȝ et mr̃ȝ et vxorẽ et filios
et frẽs nõ p̃t me⁹ eẽ diſcipulus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Mlti ſũt ecc̃iaſtici q̃ malos pntes
plus debito dilexerũt et ꝓprias
aĩas pdiderũt iõ dr̃·s̃·xi·c·Noli
te contaminare animas vr̃as·

B Sacerdos nõ debebat acci
pe aliquã vilẽ aut inhoneſtã vxo
rẽ ſcʒ ſcortum captiuam: ancillã:
viduã: ã repudiatã: ſordidã aut
meretricẽ ſed potius virginem ã
puellam de populo ſuo natam·
Quia breuit̃ ſicut hic dicitur·Sa
cerdos ſeu põtifex ſup cui⁹ caput
fuſũ eſt oleum vnctionis·⁊ cui⁹
manus in ſacerdotium cõſecrate
ſunt·veſtitusq̃ʒ eſt ſanctis veſti
bus·non debet caput ſuum diſco
operire·veſtimẽta ſua ſcindere· ad
mortuum intrare·aut vilem aut
inhoneſtam mulierem in vxorem
accipe· Sʒ puelle virgini de popu
lo ſuo nubere et de ſtirpe gñis ſui
⁊ vulgo gẽtis ſue ñ miſcei M or
Sacerdos dux et põtifex põtẽ faci
ens eſt p̃latus·qui ſcʒ ponteʒ ad
celũ debet facere ⁊ ibi ſb̃ditos ver
bo et exemplo ducere· Vxor ipſi
us eſt vita ſua et moꝝ ſuorũ com
pago·qꝛ ſcilʒ iſte tũc alicui vxori
ſpũaliter nubit qñ aliquã vitam
ſpũalẽ accipit et cuſtodit Ergo ſi
cut hic dicitur ſacerdos .i. prelati
et clerici ſũme debent domino ſãc
titatem in moribus obſeruare·
Sancti inquit erunt deo et nõ pol
luent nomẽ eius·Et ideo iſti quo
rũ manus ſacrate et ordinate ſũt
ad actus bone opationis: ⁊ q̃ in
duti ſunt veſtibus ſacris honeſte
conuerſationis·nõ debent barbã
radere.i.dimittere animi virilita
tem·Caput mentis diſcooperire.i.
deponere humilitatẽ· humilitas
em̃ velat et celat interiores men
tis virtutes· Veſtimẽta ſcindere
.i.deſtruiẽ exteriorẽ honeſtatẽ Ad
mortuũ intrare.i.frequẽtaẽ malã
ſocietatem·Vilẽ vxorẽ ducere.i.
profiteri vel ſectari alicui⁹ malẽ
vite ſordidaʒ vilitatem·vxor em̃
ſua.i.vita ſua et conditio ſtatus
ſui debet eſſe virgo id eſt pura et
munda·que non ſit vidua nec a
populo repudiata et cõtempta·
nec captiuitati timoris ſeruil' ſub
iecta.nec ſeruituti peccati aliq̃lit̃
ſubiugata·nec in ſe vilis mẽtrix
aut immunda·nec etiaʒ de alieno
populo.i.per nimiam ſingularita
tem ſubditis totaliter aliena·Sic
em̃ erit ſãctus et mundus: et ſã
cto dei ſeruitio ſancte et mũde de
ditus et deo ſac̃tus ſicut in eodẽ
capitulo dicit· Incẽſum em̃ dñ͡i ⁊
panes dei ſui offerũt et ideo ſcĩ e
rũt· C Vl' dic allegorice q̃ꝛ
ſacerdos ẽ xp̃s ſpũ letitie vnct⁹ q̃
ſcʒ ẽ ſacra veſte.i.puriſſiã huãni
tate veſtit⁹· qꝛ reuera iſte ꝓ ſpi
ritualĩ cõiugio ſcilʒ in beata incar
natione coniugem nõ accepit mu
lierem vilem: ſed nobilem· non
corruptam· ſed virginem· non
ſeruilem ancillam· ſed virtutum
dominam· non ſub peccato capti
uam·ſed liberam elegit virgineʒ
glorioſam·cui ſe carnem aſſumẽ
do coniunxit que etiam de populo
dei iſrahelitico nata fuit· Vel
dic q̃ꝛ vxor eſt anima quam ſcilʒ
criſtus ſi ſit virgo id eſt pura ſan
cta et immaculata de ꝑplo ſuo.i.
de xp̃ianitate ⁊ fide nata libenter
ducit· Si vero vilis reproba et
immunda fuerit ipſã nõ accipit ſʒ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

contempnit. Vel dic q̄ vxor ho
minis eſt dignitas officiū vel bn̄
ficium ſeu diocesis vel ecclā cui cō
iungitur. et ad qd in hoc ſeculo p̄
mouet. ſiue ſit eccāſtica ſiue etiā
ſecularis. Sed vere de talibꝫ vx
oribus alique ſūt virgines. i. ille
eccāſtice dignitates que munde
ſunt et ſancte nullo ſymonie vici
o vel nullo carnali effectu corrup
te. Alique vero ſunt corrupte et
immunde et ſēp aliquo adiuncto
officio maculate. ſicut ſunt multe
ſeculi dignitates quorum q̄dam
ſūt que pro magnis diuicijs ānu
atim vēdūtur. Alie ſūt ſicut repu
diate q̄r. ſ. ab omnibus bonis hoī
bus refutātur. Alie ſūt ſicut cap
tiue vel ancille que ſcꝫ ſeruituti et
periculo ſubmittūtur ſicut ſūt ge
neralit̄ ille que hodie ſūt altiores
&c. Igitur iſtud eſt verū q̄ ſacer
dos. i. quicunqꝫ bonus eccleſiaſti
cus nūq̄ᵐ talia publica officia pete
re nec tales imūdas et imūdicijs
viciorum pmixtas vxores. i. ſeculi
dignitates dēt diligere. Sed ma
gis virginem. i. aliquā mundam
q̄uis pauperem et ſterilem p̄eligē
cū qua poſſit munde et ſācte viuē
vn̄. i. eſd. ix. Diſcedite a gentibꝫ t̄
re et ab vxoribus alienigenis. q̄
uis hodie multi non curant qua
lem vxorē habeāt. quinimmo vx
orē fornicariam vel beneficiū vel
dignitatē fornicarie. i. ſymoniace
acquiſitam libenter accipiunt et
procurant. oſee. ij. Accipe tibi
vxorem fornicariam et fac filios
fornicationum. ¶ Vel dic q̄
nō licet alicui eccāſtico vxorēꝫ al
terius gētis. i. dignitatem vl' bene
ficium alterius ſecte ſeu ecclēſie aſ
ſumere vel cōcupiſcēre. ſed de po
pulo ſuo. i. de deputata eccā vel
patria debet ſibi vxorē ſeu bene
ficiū pcurarē. Mathe. vi. Nō licꝫ
tibi habere vxorem fratris tui.
Vl' dic q̄ vxor aliena. eſt dig
nitas ſeu officiū ſeculare quā. ſ. n̄
licet ſacerdoti. i. eccleſiaſtico acci
pere l' ad eam anhelare ſed ſolum
de populo. i. de ſtatu eccleſiaſtico
vxorem et promotionem acqui
rere l' habere. Quod tamē ē con
tra multos clericos in curijs re
gū et in ſecularibꝫ officijs cōſtitu
tos de q̄bus dicitur. neemie. ix.
Inuenit iudeos ducētes muliēs
alienigenas. Vel dic q̄ ſacer
dos non debet commiſcere ſtirpēꝫ
generis cum vulgo gentis ſue. q̄a
ſcilicet illos qui ſūt de genere ſu
o patria et conſanguinitate non
debēt ↄmiſcē nec i officijs et bene
ficijs eccleſie ſue ponere. Nec eti
am eos ibidē cū diuitibꝫ et nobili
bus patrie cōiugare. Sicut coti
die faciūt multi prelati q̄ aliunde
deuenientes totam eccleſiā ſuam
et patriam ſibi commiſſā de ſuis
conſanguineis implent. et ſtir
pem generis ſui cum vulgo popu
li ſui miſcēt. ¶
Dicitur q̄ omnis qui habue
rit maculā nō offēt panes
deo nec accedet ad miniſteriū ei9
ſcilicet non ſit cecus vl' claudus
ſi habuerit puū l' grāde l' tortum
naſū ſi fractū pedē vel fractaꝫ ma
num ſi gibbus. ſi lippus. ſi albu
ginem habens in oculo: ſi iugem
ſcabiem: ſi impetiginem habens
in corpore ſi hernioſus. Iſte enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſunt tredecim macule ſeu impedi
menta que hominem reddebant
indignum ne miniſtraret in taber
naculo ſacerdotalia· Verumpta
men dato ꝙ panes et incenſum
non permitteret offerre· de pani
bus tamen qui offeruntur ſacrifi
cio· per mittebatur comedere·
Sic vere moderni ſacerdotes
et clerici a dei miniſterio reddun
tur indigni quando ſpiritualibꝫ
maculis ſunt fedati· teſte enim be
ato gregorio· Iſta tredecim pecca
ta deſignant· Vnde dico ꝙ ce
cus eſt qui nō videt per contēpla
tionem· claudus qui vacillando i
cedit et per maliciam et cauillati
onem· Parui naſi ē qui naſum .i.
ſenſum diminutum habet per ſub
latam debitam diſcretionem·
Naſi grandis qui ſenſu nimis ha
bundat per preſumptionem· Ro
ma· xij · Nolite plus ſapere ꝙ̄
oportet· Torti naſi qui tortus ē
et peruerſus per hereſim vel per
pfidie machinationē· ↄtra quos
dicitur· Ro· xvi· Nolite pueri effici
ſenſibus quātū ad naſum puum
ſed malicia paruuli eſtote quantū ad
naſum tortum et magnum· Pe
dem etiam habet fractum ille qui
debilem habet affectionem· frac
tam manum habet ille qui remi
ſſam habet et laxā operationē vt
ſic de tali excecato claudo· et pedi
bus manibus ꝙ contracto dica
tur illud· Math· xxv· Ligatis pe
dibus et manibus mittite eū in
tenebras exteriores· Item
lippus eſt ille qui licet clarus per
ſcientiam et diſcretionem vide
at oculus tamen cordis ſui infec
tus eſt p immūdiciā ſimonie· Al
buginem habet ille q̄ mente et af
fectu habet candorem mundane
glorie· Gibboſus eſt q̄ patitur tu
morem ſeu gibbum ſuperbie· ſca
biem habet et niger eſt qui cotidie
verſatur in īmundicia luxurie·
Impetiginem patitur q̄ pruritū
et ardorem ſuſtinet libidinis Her
nioſus ſeu ponderoſus eſt· cuius
humor īterioris affectionis ad ge
nitalia fluit per deſideriū carnis·
Breuiter igitur eſt verum ꝙ illi
qui talia patiuntur indigni ſacer
dotio vel quocūqꝫ eccleſie miniſte
rio reputantur· Homines enim be
ne formatos .i. bonis moribus in
ſtructos: non vitioſos vel macu
latos: vult dominꝰ miniſtros ha
bere· malos vero informes vitio
ſos et īcōpoſitos ſolet abicere et
horrere· Infra· xxij· Animal ce
catricem papulas: ſcabiem aut
impetiginem habens nō offeretis
domino· Sed quia procedendo vnū
reſtat de iſto capitulo q̄a ſcilicet
dato ꝙ iſti propter indignitatē
nō debebant panes offerre vl' in
eccleſia miniſtrare· panes tamen
oblatos non vetantur cum aliis
manducare· ſic vere prohdolor ho
die multos habemus eccleſiaſti
cos q̄ licet eccleſie non deſeruiant
aut miniſtrant: nec digni ſūt mi
niſtrare ꝓpter vitiorū maculas
quas cōtinēt· panes tamen obla
tos ab aliis .i. fructus eccāſticorū
beneficiorum et aliorum labores
prope nūꝙ̄ ceſſant· quinimmo ta
les hñt habūdantius ecc̄ie panes
ꝙ̄ illi qui cotidie in dei ſeruitio et
miniſterio offerunt et laborant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ita ꝙ iſtis ꝓprie p̄t dici illud · Jo
hãnis · iiij · Alij laborauerũt et vos
in laboꝛes eoꝝ intrauiſtis Vl' dic
ꝙ ille q̄ h̄ȝ maculã ē ille qui nõ
d̄ȝ ad altaꝛe accedere nec in ſacer
dotis officio miniſtraꝛe · quouſ a
tali macula voluerit p penitẽtiaȝ
ſe purgare · Quotieſcũꝗ ſe ſẽtit
talibȝ malis ſeu viciorum vinculis
irretitũ et maxime quãdo p excõi
cationẽ vinculaꝛ tũc ſe debet ab ĩ
troitu tabnaculi .i. eccẽ retrahẽ
et in officijs eccãſticis nullaten⁹
miniſtraꝛe · ſꝫ indignũ ſe reputãs
dȝ a miniſterio recedere · Leui ·
xxij · Omnis homo qui acceſ
ſerit de ſtirpe vr̃a ad ea que cõſe
crata ſũt · et q̄ obtulerũt filij iſrl'
domino · in quo eſt immũdicia p̄i
bit corã domino ·

Caplm · xxiij ·

T ⟨C⟩

Ria genera panũ erãt
aput iudeos · ſ · panes
ꝓpoſitionis quos ſoli
ſacerdotes qui erãt ſi
n' macula debebant comedere ra
in loco ſancto · Item panes alij
qui populo offerebantur et in p
te ſacerdotum cadebant · et de iſ
tis licebat comedere omnibus q̇
erãt leuitici generis · etiam ſi ha
berent maculam · etiam ſi eſſet fi
lia ſacerdotis · vidua ꝛ vl' repudia
ta et ad domum patris reuerſa ·
Verũptamen q̃cunꝗ alienigena
ȧ etiam filia ſacerdotis · dum ta
mẽ adhuc alicui de populo actua
lit' eẽt nupta ꝛ de talib⁹ panibȝ ñ
comedebat ſed tanq̃ extranea a
talibȝ abſtinebat · Itẽ panes lay

ci · clero et populo cõẽs erãt et de
q̇bȝ oẽs generalit' comedebãt ·
leui · xxiiij ⟨C⟩ Moꝛ Per tres ſpe
cies panũ poſſũt intelligi tria gña
bonoꝝ eccãſticoꝝ · ſcȝ panes ꝓpõ
nis et iſta ſũt bõ ſpũalia ſcȝ ṽtu
tes et merita ꝛ q̄ ſcȝ nullus p̄t acci
pe malicioſus · Itẽ panes oblati
a ppl'o et iſti ſignificant beneficia
eccãſtica q̄ etiã multi maculati et
repudiati .i. multe male pſone po
ſſũt habere dũ de gñe ſacerdotali
.i. pſonas eccãſticas cõtigerit eos
eẽ · Itẽ panes layci .i. mũdana bõ
a ſecularia q̄ ſcȝ bonis et mal' mũ
dis et immũdis laycis et clericis
cõia eẽ cẽſent' · ĩr cõtũ ab ipõꝝ p
ceptione nulla gñatio hominũ im
pedit' · ⟨N⟩ Vl' dic dato ꝙ hoĩes habe
ãt maculas diuerſoꝝ viciorũ et
noĩa eos ſi vis ſicut ĩ p̄cedẽti · da
to etiã ꝙ ſint pſone repudiate a
deo et a mũdo · nihilomin⁹ ſi ſint
de gñe ſacerdotali .i. de conſangui
nitate prelatorum nõ ſolent a co
meſtiõe panum .i. a perceptione
eccãſticarum prebẽdaruȝ et bene
ficiorum repelli ſ'm ãpl'i⁹ ſacian
vt p̄s · Ecce ipſi peccatores obti
nuerunt diuitias · Datc enim ꝙ
ipſi nõ miniſtre nt · bona tamen
eccẽ participant et habundant ·
⟨C⟩ B Vl' dic ꝙ tres panum
ſpecies ſunt tres virtutes theolo
gice · Luc · xj · Amice accõmoda
mihi tres panes · Sed de iſtis v
nus eſt ſolis ſacerdotibus mũdis
immaculatis id eſt ſolis bonis p
ſonis conceſſus ſcȝ caritas nullus
enim maculoſus aut peccatoꝛ p̄t
comere panẽ iſtũ · caritas em̄ eſt
fons viuus non participat inde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

alienus ſecundū̄ auguſtinum·
Alius eſt nō ſolum mundis et im
maculatis immo etiam maculoſis
et repudiatis cōceſſus dum tam̄
ſint de genere ſacerdotum.i.criſti
anorum· et iſte eſt fides que ſcilȝ
bonis et malis conceditur·dū ta
men ſacerdos.i.criſtianorum pro
pago habeatur·Alius autem om
nibus hominibus generaliter eſt
cōis ſcȝ ſpes·quia fideles et infi
deles boni et mali ſperāt aliquid
poſt hanc vitam· et ſic dico ꝙ ca
ritas ſola eſt bonorum xp̄ianoruȝ
fides tm̄ bonoꝝ eſt et maculatorū
ſpes vero cōis eſt vniuerſorum·
Vl' dic ꝙ primi ſunt virtutes· ſe
cūdi ſunt ſcientie·tertij ſūt tpali
a· ¶ Vel dic ꝙ tres panes ſūt
tres ſciētie ſcilȝ moralis philoſo
phica et ciuilis· ¶ C

HIc ponit ꝙ filia ſacerdotis
nupta alteri de ppl'o·n̄ pote
rat comedere de ſāctificatis ꝙdiu
extra maneret et ꝙdiu cum viro
eſſet· veꝝ quādo repudiabatur l'
viro mortuo iducebatur et ad do
muȝ patris reuertebatur·tūc po
terat ſanctificata comedere ſicut
prius ¶ Mor Sacerdos eſt cri
ſt9 filia eius ē aīa de q̄ ſcȝ·ſ·xxi
precipitur ꝙ ſacerdotis filia ſi de
prehenſa fuerit in ſtupro flāmis
exuritur·Quia ſcȝ anima filia dei
ſi in morte dep̄henſa fuerit in pec
cato·flammis perpetuis incendet̄
Ezechielis·xviij·Anima que pec
cauerit·ipſa morietur·Iſta ergo
quandoq; exit domum patris ſui
xp̄i·eccleſiam vel ſtatum gratie
et nubit per deſiderium et amorē
vni extraneo de populo· ſcȝ dya

bolo·carni vel mundo·Luc·xv·
Adheſit vni de ciuibus regionis
illi9 Et tūc ꝑcerto ꝙdiu ſtat tale
nephandum matrimonium: iſta
filia non debet comedere de ſancti
ficatis· et non eſt digna percipē
bona ſpiritualia et eterna·Sȝ cer
te ſi tale matrimoniuȝ ceſſauerit
et iſta vidua facta vel a mundo
et eius ꝓſperitate per infortuni
um fuerit repudiata et ad domuȝ
patris.i.ad gratiam l' eccleſiaȝ p
penitentiam redierit· tunc vero
cibis celeſtibus et ſpiritalibȝ dig
na erit·Filia ergo.i.anima vl' fra
gilis perſona que a viro ſuo.i. a
mundo repudiatur·vtpote quia
per paupertatem et infortunia ō
ni proſperitate priuatur·debet ī
domo patris ſui.i.ad conſcientiaȝ
ſeu eccleſiam reuenire·fortune ī
ſtabilitatem cognoſcere et ſe pa
tri ſuo xp̄o reddere vt ſic de ſanc
tificatis.i.de bonis ſpiritualibȝ et
eternis poſſit ptem ſuam percipere
et habere·Exemplo filij prodigi
qui a mundo repudiatus et infor
tunijs compulſus ad patrem re
dijt et vitulum ſagīnatū comedit
Et ideo tali filie videtur loqui do
minus·in Cantic· Reuertere re
uertere ſunamitis · reuertere re
uertē vt intueamur te· et illd Ie
remie·Reuertere ad ciuitates tu
as vſq; quo delicijs diſſolueris fi
lia vaga· ¶ D Alienige
na nūꝙ debebat comedere de ſan
ctificatis dato ꝙ in domo ſacerdo
tis maneret·niſi forte eēt ſuus p
petu9 ſacerdotis et eius vernacu
lus ſeu ēpticius cōſtitutus· Et de
manu etiā alienigene nō debant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſacrificia accipiet dño immolari
ſed oīa corrupta et mutila iudi
cari. de manu inquit alienigene n̄
offeretis panes dño deo vrō. nec
q̄cq̄d aliud dare voluerit q̄a cor
rupta et maculata ſūt oīa. ¶ Mor
Alienigena ſignat hereticum l̓
quemlibet infidelem a xp̄i fide ali
enum. Iſte nō debꝫ de ſcīficatis .i.
eccāſtica ſacramēta pape niſi for
te vernaculum ſeu perpetuum ec
cleſie ſeruum per fidem et penitē
tiam cōtigerit factum eſſe Panes
etiam .i. doctrine et alia opa et exē
pla que tales offerunt a fidelib9
non debent recipi neqꝫ credi. ſed
magis oīa dn̄t corrupta et hereti
ca reputari. Et ſimplices em̄ ſum
me debēt cauere ab illis que ab he
reticis et infidelibus predicantur
et offeruntur ne forte p errorem
aliquē corrūpātur. Leui. xi. Nō
tāgatis quicq̄ eoꝝ ne immūdi ſi
tis. Vl̓ panes alienigene ſunt
ſciētie ſeculares q̄. ſ. a ſacerdotibꝫ
nō debent recipi l̓ ſectari et maxi
me leges et medicina. ¶ E

Animalia q̄ offerebantur deo
debebāt eē integra ſana et
nulla macula viciata. alias a ſac̄
dote debebāt repudiari et nūq̄ do
mino imolari. Vn̄ hic dr̄ ꝙ oīs
macula nō erit in eo ſi cecū. ſi fra
ctū. ſi cicatrīce hn̄s. ſi papulas ſca
biē. l̓ impetiginē. nō offeretis euꝫ
mihi. repudiabat̄ etiā aīal qd teſ
ticulos toſos. fractos et albatos
haberet. ſi ligua caret et ſi aurē l̓
caudā eidē aliq̄s āputaſſꝫ. ¶ Mor
Sic vere illi q̄ offerūtur dño et ei
dem in ipſius ſeruitio. ſ. in ſtatu
eccāſtico p̄ſtātur. mundi ſācti et
imaculāti eē iubentur. Ergo non
debent eē ceci p ignorātiā. nō fra
cti p in cōſtātiam. nō cicatricē ma
loꝝ exēploꝝ et maloꝝ morū ha
bent eſ p inſolētiā. non papulas
ſcabiem ſeu impetiginē .i. pruritū
et imūdiciā carnis ſētiētes p lux
uriā. et nō tonſis fractis aut ſec
tis teſticulis p virilitatis amiſſio
nem ſeu p mētis effeminacōem.
nō pdita lingua p bone locucōis
laudē et cōfeſſionis pdicōem. nō
trūcata cauda p finalis perſeuerā
tie depoſitionē. Quia pcerto viri
eccāſtici. debēt p diſcretionē cla
re videre. debent per conſtātiā et
fortitudinem integri manere De
bent ſine cicatrice .i. ſine male cōſue
tudinis vulnere vl̓ ſine inuidie
vlcere mēte habere. Debēt in pel
le ſue ↄuerſationis ſcabie .i. vicijs
maioribus et impetigine ſeu pa
pulis .i. vicijs minoribꝫ ſēp carē
Teſticulos .i. virtutē bonoꝝ gene
ratiuam. aurem .i. pmptitudinem
auditiuā et obediētiaꝫ. caudam .i.
virtutē pſeueratiuā et cōpletiuā.
linguam .i. pdicatiuam vl̓ diuine
laudis et cōfeſſionis ↄ pmptiuā
debēt iugit̄ cōtinere. Si vero
oībus iſtis l̓ aliquo iſtoruꝫ carue
rint nō ſūt digni corā domino cō
pere. nec in eccleſia triūphante
locū debēt aliqualiter optinere.
Luce. xiiij. l̓ Math. xxij. Qui vo
cati fuerāt no erāt digni. De illis e
niꝫ q̄ teſticulos habēt .i. generatio
nē fideliū q̄ p pdicationē efficitur
q̄. ſ. a duobus teſticulis pdicatoꝝ
pcedit. ſ. a vita et doctria poteſt
dici illud. Deuterono. Non intra
bit enuchus āputatis teſticulis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

alijs vero dicitur·malach·p̄mo·
Si offertis domino claudum et lā
guidum:nonne malū eſt· Quia
breuiter illi qui domino offerunt
ſine peccati macula eſſe tenentur
Apoca·vij· Sine macula ſūt an
te tronum dei·vñ deutro·xvi·
Nō immolabis domino bouem ⁊
ouem in quo eſt macula aut q̄p
piam viciū· ¶ F Vel dic ſi vis
allega hec omnia cōtra ſeculares
qui filios cecos· claudos et male
morigeratos et formatos offerūt
deo·faciēdo eos religioſos et cle
ricos et bene formatos retinent ſi
bi vt ſeruiant mundo: et vt eos
faciant cupidos et mundanos·cō
tra quos dicit·malach·i·Maledi
ctus doloſus·q̄ habens in grege
ſuo maculam et votū faciēs imo
lat debiles· ¶ G

Aduerte hic q̄ quādo q̄s offe
rebat ſacrificia ex voto ob
latū debat eſſe ſine quacunq̄ ma
cula·ſicut p̄mittitur in parte p̄ce
deti·Quando vero q̄s offerebat
voluntarie ſcȝ oblationē pacifico
rū l' huiꝰmoi·tunc poterat offer
re aīal:dato q̄ haberet aliq̄ de
maculis ſupradictis. et maxime
aurem vel caudā amputatā· vñ
ibidem dicitur ſic·Ouē et bouem
aure et cauda amputatis volūta
rie offerre potes Sic cū i mūdo ſūt
duo genera pſonaꝝ que deo offe
rūtur·ſcȝ boni eccaſtici qui tenen
tur ex voto l' tacito l' expſſo·et bo
ni layci qui videntur tm̄ volūta
rie teneri·Iſtud eſt verum q̄a il
la animalia·i·iſte perſone que ꝑ
voto ſoluendo et complendo dño i
molātur·⁊ in eius ſeruitiū depu
tantur·ſicut ſūt religioſi et cleri
ci dn̄t eſſe pfecti et ab omni ma
cula criminū mūdiores:q̄ illi q̄
volūtarie offerunt·i·ſeculares q̄
ſupererogationis opa voluntarie
exequūtur·In iſtis em̄ mlte ma
cule et multi defectus ſolēt ſuſtie
ri·quos i religioſis et clericis eēt
neceſſariuȝ reprobari·Et multa
ſūt vicia q̄ apud deū religioſos ⁊
clericos indignos facerēt:q̄ ſecu
laribus nō nocerēt· Quia·ſ·illi
tenētur eſſe pfecti ex voto ⁊ necci
te iſti āt ex volūtate ideo clericis
dr̄·Math·v· Niſi habundauerit
iuſticia veſtra plus q̄ ſcribaꝝ et
phariſeoꝝ nō intrabitis i regnū
celoꝝ· ¶ H

Hic p̄cipit q̄ nullū aīal ſibi of
ferri debeat quouſq̄ ſeptem
dieꝝ i etate ſpaciū trāſeat·ꝛc̄·vi
de ſup̄·exo·xxij·in fine. Hic p̄ce
pit dn̄s·q̄ ſiue ille ſit bos·ſiue
ouis nō imolabitur vna cū fetibꝫ
ſuis·Iſtud exponūt aliq̄ ſic q̄ mr̄
ē p̄mordia pimā·fetꝰ eius ſūt bō
opa·Iſta ergo mr̄ et fetꝰ ſui non
dn̄t dño offerri iq̄tū·ſ·ſtati qn̄
pma incipit·opa eius nō dn̄t p
fecta putari·nec digna adhuc eſ
timari·nec ān aſpectū dni ſūt of
ferenda.tāq̄ pfcā·nec ea dig̃ iu
dicarē debemꝰ ¶ I Vl' dic illud
expone allegorice de xpō q̄ ē mr̄
nrā·de quo dr̄ ꝑpt nimiā caritatē
q̄ diligit vniuerſos·ij·reg̃·i· Si
cut mr̄ vnicū amat filiū ita te di
ligebā·Pricipales ergo fetꝰ iſtꝰ
mris fuerūt apl'i·ergo iſtud fuit
verū q̄ eadē die nō fuerūt imolati·
nec paſſi·mr̄ et filij·i·xp̄s et diſci
puli·quinimo iudei diſcipulos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cum xp̄o apprehendere voluerūt·
ipſe dixiſſe legitur· Si me q̄ritis
ſinite hos abire.

Capl̄m decimūq̄ntū· A

Mulier iſrahelitica cōce
pat filiū de viro egyp
tio. qui iurgatus cum
viro iſrl'itico blaſphe
mauit nomē dn̄i maledicens ei·
Ergo ipſe incluſus a moyſe ſuita
p̄plo lapidat9· Le·xxiiij· Mor
Allega exēplariē cōtra ſpurios q̄
nati de egipcō ſcʒ de adulterio vel
fornicacōe ſūt qn̄qȝ blaphemi et
rixoſi et male morigerati et iniu
rioſi Quap̄pt̄ aliquādo carcerāt̄ a
etiā ſupplicijs exponūtur· B
Vl' dic moralit̄ q̄ mulier hebrea
ē volūtas et aīa Vir egiptius ē
corpus a quo p̄certo tūc blaſphe
mū cōcipit quādo maluʒ aīm ſeu
malū deſideriū p corpis ſuggeſti
onē et tēptationē icurrit· mal9 e
nim affcūs deū videt̄ maledicere
inq̄ptum ſēp nititur ſuis iuſſioni
bʒ ɔtraire Et ideo tal' blaſphem9
.i. malus affectus debet in carcere
timoris includi· et lapidibus .i.
diuine ſcripture ſētentijs et repre
henſionibus compḡdi· ſup̄· xx·
lapidibʒ obruet̄ et mechus et ad
ultera·

Capl̄m decimūſextū· A

Annus iubileus notabi
liter apud hebreos p̄
apitur obſeruari
Erat autem iſte ann9
quinquageſimus ab egreſſu filio
rum iſrahel ab egypto· et ex tūc
de quinquageſimo in quinquage
ſimum obſeruatur· Quia ſcilicet
iudei omnia ſeptenaria obſeruaē
voluerunt· et ſic ſeptimum diem
ſeptimum annum ſeruauerunt ·
et tandem iubileuʒ tanq̄ vltimū
annum in fine ſeptem ebdomada
rum annorum· Erat autem ille ā
nus priuilegiatus· quia ſcilʒ om
nis ſeruus tunc liber efficiebatur
et omnis hereditas vendita ad
priſtinum dominium iterum re
uertebatur· Et ideo iſte annus iu
bileus a iubilando dicebatur pro
eo q̄ in tubis canebatur ſummis
q̄ȝ letitijs annus huiuſmodi cole
batur Mor Per iſtū annum
poteſt intelligi tempus glorie pa
radiſi qd̄ ſcʒ per numerum quinq̄
geſimū ītelligit̄· p̄eo q̄ in fine ſep
tem eb domadarȝ ānorȝ .i. ī fine hu
ius vite que fluit p ſeptenarium
dierȝ et etatū· ānus iſte iubile9 .i.
gloria cum ſuis eternis iubilis
celebratur· p̄s· Jubilate deo ō
nis terra ſeruite domino in letici
a· Jn iſto enim anno et tp̄e .ſ.
in paradiſo omnia debita humāe
nature ſcʒ timor languor mors et
ſimilia erūt ſoluta· Fuit9 corrup
tionis erit dimiſſus et hereditas
glorie ſempiterne que dudum p
adam vendita et pdita fuerat· e
rit plenarie hūano generi reſtitu
ta· p̄s· Dn̄s ps hēditatis mee ᷓ tu
es q̄ reſtitues hēditatē meā mihi
Jn iſto ergo anno et in iſto feſto
ſūma ē iubilacō· ſūma laudacō· a
ḡtiarū actionis exultacō· vn̄ ciui
liter am me dicitur· Yſaye· Exul
ta ſatis filia iheruſalē· iubila filia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſyon· et cetera· ¶ B Vł
dic ꝙ iſte annus ſignat feſtuꝫ pē
thecoſtes quod ſcilicet a tempore
quo nos exiuimus de egypto ſci
licet a tempore paſche· quo ſanc
ti patres egreſſi ſunt ab inferno
die quinquageſima celebratur·
Quia reuera iſtud ē feſtū et tēpꝰ
valde priuilegiatum· q̄a ſcꝫ ibi ē
remiſſio delictorum.i.peccatorum
ibi eſt hereditatis reſtitutio: id ē
reparatio gratiarum et meritoꝝ
Ibi ſeruitutis abolitio· ibi liber
tas datur ſpecialł cariſmatum et
donorum· Ibi eſt iubili decanta
tio: id eſt exultatio laudis predi
cationis confeſſionis et quorum
cunq̄ꝫ ſpiritualium· Sanctus enī
ſpiritus qui iſta die fuit emiſſus
habet debita peccatorum dimitte
re· hereditatem virtutum reſti
tuere· libertatem donoruꝫ diſtri
buere· et iubilum laudis p̄dica
tionis et gratiarum actionis in
ſpirare et influere· Iſte eſt ergo
iubileus a iubilando: quia ſcilicꝫ
iſta die debemus iubilare et lau
des domino decantare· p̄s. Iu
bilate in neomenia tuba in īſigni
die ſolempnitatis veſtre· ¶ Vel
ſi vis dic omnia de penitentia· vł
diuina miſericordia· vel de criſti
paſſione: ſeu etiam de gratia· q̄a
ſcilicet quelibet iſtarum peccata
ſoluit· libertatem anime concedit
et hereditatem gratie et glorie re
ſtituit· ¶ C
Quia dominus precepit ꝙ
hebrei anno ſeptimo requi
eſcerent· et ꝙ non ſeminarent:
nec etiam ſponte naſcentia colli
gerent ordinauit ꝙ anno ſexto
fructus duplices prouenirent·
de q̄bus anno ſeptimo et octauo
viuere poſſent· voluit etiaꝫ ꝙ ve
teres fruges comederent quouſq̄ꝫ
anno nouo fruges noue procede
rent et venirēt· Donec iq̄t noua
naſcantur edetis vetera· Dic ꝙ
fruges veteres ſunt precepta et
cerimonie veteris legis que vete
ribus recipi et teneri debebant quo
uſq̄ꝫ noue fruges id eſt noua lex
et noua precepta venirent· Et
quia iam nouum teſtamentū ve
niſſe videmꝰ idō vetuſtatē legis
abicere et antiquas fruges nō co
medere ſeu recipere ſ abdicaē de
bemus· infra· xxvi· Nouis ſupue
nientibꝫ vetera ꝓicietis· Et apl's
dicit· Nō ambulemꝰ ī vetuſtate
ſ in nouitate· ¶ D
Hic precipitur ꝙ terra non
vendatur ad perpetuitateꝫ
Terra inquit non vendatur ī p
petuum· quia mea eſt· Item ſi
aliquis vēdebat poſſeſſionē ſuam
ſp vel ipē vel proximus eius po
terat infra annum redimere· Ali
oquī ſi neq̄ret oportebat vt tan
dem in iubileo vna cū liberis ſuis
liber exibat· Sic ergo erat ꝙ gē
tiles hereditatem ſuam et ſeipōs
abſolute et ſine cōditione vende
bant· filij vero iſrahel ānexaꝫ cō
ditionem habebāt· Et nec ſe· nec
hereditatem ſuam ad perpetuita
tem vēdere poterant aut debebāt
Annus ſignificat vitam preſētē
in qua q̄diu durat licitum ē cui
libet ſi peccādo ſe ātea diabolo vē
diderat: ſeipſum per penitentiam
redimere et hereditatem para
dyſi vel gratie quam perdiderat

vel obligauerat recuperare. Mꝫ ſi ipſe facere noluerit proximus eius ſcꝫ p̄latus vel p̄dicator q̄ q̄li bet hō iuſtus debet ipſum predicā do l' orādo redimē. et a peccati ſ uitio liberare. exemplo criſti qui quia proxim9 noſter erat per in carnationem. ideo nos redemit et hereditatem padiſi nob̄ reſtituit et reddidit. p̄s Tu es q̄reſtitues hereditatē meā mihi. C

Et ſi vis dic q̄ hebrei ſignāt bo nos. gētiles vero ſignant malos hereditas eſt ḡr̃a ſeu gloria. ven ditio eſt peccati commiſſio ſeu cul pa. Igitur iſtud ē verū q̄ hebrei et pagani. i. boni et mali q̄n̄q3 he reditatē ḡr̃e et glorie. i. illud ius q̄d ad illam hereditatē habebant dyabolo peccando vēdūt et a ſe a lienant atq3 perdūt. Verūptamē diuerſimode. q̄a ſcꝫ hebrei. i. boni ſi eos q̄n̄q3 peccare et huiuſmodi venditionē celebrare cōtingat. illud nō erat ad perpetuitatē3. q2 ſcꝫ iſti nō deſperāt. ſed potius de reſtitucōe et penitentia cogitare ſperāt. Terra em̄ cordis humani domini eſt. et ideo ipſā nō debe9 ad perpetuitatē deſperādo vendē ſed quicq̄d acciderit ſēp debem9 de iubileo. i. de diuina mia ſpēare et de penitētia cogitare. Regū. xxii. Abſit a me vt vēdam tibi he reditatem p̄rm meoꝝ. Sed reue ra cōtrariū eſt de mal' q2. ſ. illi q̄n̄ vēdut. i. q̄n̄ delinquūt ſine cōditi ōe ad perpetuitatē vēdūt. Quia ſcꝫ p deſperationē ſolēt ſe ex toto dyabolo exponere. de reſtitutiōe penitētie nullaten9 cogitarē. et i deo hereditatē iſtā nō p̄n̄t āpli9 rehēre. Vn̄ ſcribit. Vn9 q̄ſq3 ad il lud q̄d vendidit nō reuertet āpli us. F Vl' ſi vis dic q̄ xp̄iani et infideles i hoc dr̄n̄t. q2 xp̄iani ſi peccāt ſpē certā q̄ reſtitui pote rūt per penitētiā ſp gerūt. Infide les aūt nō ſic. q2 iſti hereditatem glorie et ḡr̃e cōtinue delinquēdo vendūt et pdūt. et tamē racōe i fidelitatis in q̄ ſūt ipſā recupare nō poſſunt. Iſti enim ſine cōditi one et abſolute videntur parady ſū pdere. Mali vero xp̄iani ſemp dū ſunt in via hn̄t cōditionē3 an nexam. inq̄tū p̄n̄t p penitētiam ad ſtatū grē reuenire.

Capl'm decimūſeptimū. A

DIcitur hic q̄ decimum aīal eo ordine quo ve nit p decima debet da ri. ita q̄ illud ſiue eēt bonū ſiue malū nō poterat cū alio cōmutari. Idē autē3 fiebat de vo to. q2 ſcꝫ ſi quis domino alīd aīal l' rē aliā deuouēat ſine mutacōe il lud cū alio ſiue meliori ſiue deteri ori pmutari neq̄bat. ſ illō idē q̄ vouerat ſine mutatiōe reddebat quinīmo ſicut dr̄. Quicq̄d de vo tis dn̄o cōſecrabat̄. ſi offerēs illō cū alio mutare vellet vtrūq3 dn̄o dedicabat̄. et illō ſcꝫ q̄d mutatū ē et illō cū quo mutabat̄. Et iō ſb̄ dit Oē q̄d cōſecrat̄ ſiue hō ſiue ani mal ſiue ager fuerit nō vēdet̄ nec redimi poterit Quicquid ſemel fuerit cōſecratū ſāctū ēit dn̄o. ſi cut habet̄. Leui. xxvii. Mor Il lud ſi vis applica ad lrām de illis animalibus. i. de illis pſonis: que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

per votum obedientie in religio
nem deo deuouentur et cõſecran
tur. Quia ſcꝫ neceſſe eſt ꝙ ipſi in
ꝓprijs pſonis nõ per ſubſtitutos
domino famulentur. Qui enim
domino ad religionem vel ad ſa
cerdotium eſt aſtrictus: nõ pt a
li-ũ loco ſui vt cõiter ſubſtituere ſ
ipſe in ꝓpria pſona teneť beneficia
o deſeruire. Nõ enim ſiue debilis
ſiue fortis fuerit nõ debet mutari
ſed vnꝰquiſ꜠ꝗ ſecũdũ vires ſuas
debet domino famulari. iuxta illd
apli. Vnꝰqſꝗ onus ſuum porta
bit. Qui ergo cõſecratus eſt dño
et in ordine vel religiõe deuotꝰ.
nõ pt amplius nõ cõſecratꝰ fieri
nec ad mundũ redire: ſeu a cleri
cali ſtatu retrahi: ſed ibi debet p
petuo cõſecrari ex quo ſemel deuo
uerat ſiue hoc tacite vl' expſſe per
cõfeſſionem fecerit deo ppetuo de
bet cõſecrari. Vel dic ꝙ qcquid
eſt decimũ. i. quicũꝗ ſeruat decẽ
mandata domino cõſecratur. et
ſibi ſpiritu aliter dedicat. [B]

QVãdo aliqs agrũ vel aliqd
aliud domino deuouerat
ſi illud volebat redimere quintã
partem vltra cõmune preciũ ad
hibẽ debat. Et ne penitẽtia ductꝰ
a promiſſione quã ſpõſpõderat
reſiliret ordinauit dominus ꝙ rẽ
dimẽdo amplius ſolueret ipſe q̃
obtulerat quam alias teneretur
Hic poteſt allegari contra illos
qui faciliter de illis que domino
facere promittunt. ſolent penitẽ
re: vtpote quando penitentiam
vel peregrinationem promittũt
facere. ſed ſi redimere vel mutaȓ
oportuerit: domino aliud ampliꝰ
debent addere: et votum non in
deterius: ſed in melius commuta
re.

Explicit Liber leuitici.

Incipit liber Numeri.

Capłm pmum.

Circa or
dinacõẽꝫ
taberna
culi. Scđ
dũ ꝙ ta
bernacu
lũ i deſer
to cõſtitu
tũ precę
pit dominꝰ ꝙ populus in q̃tuor
partibꝫ circuiret et ꝙ circa illud
excubaret. Vnde precepit ꝙ tri
bus iuda. yſachar. et zabulõ ex
cubarẽt ad oriẽtẽ. Ruben. ſymeõ
et gad ad meridiem. Effraim. bẽ
yamin. et manaſſe ad occidentem
Dan azer et neptalim ad aquilo
nem. [Mor] Sicut ſepe di
xi p tabernaculum moralit̃ intel
ligitur cor humanũ. Quatuor vẽ
ro mũdi ptes ſignt q̃tuor cardia
les virtutes ꝗ ſcilicet oriens lu
cens eſt prudentia. meridies fer
uens eſt iuſticia. occidens humi
dus eſt temperantia. aquilo geli
dus ſeu ſolidus eſt fortitudo et cõ
ſtantia. [A] Igitur dico
ꝙ circa tabernaculum cordis de
bent excubare et vigilaȓ p iſtas
q̃tuor partes. xij. t̃bꝫ iſrl'. i. xij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſpēcales virtutes Quia ſcꝫ ṗs ō
rientalis.i.prudētia debet ſecū ha
bere · iudaꝫ · yſachar · et zabulon
.i. veritatē in affatu · memoriā in
intellectu · firmitatē ī ope Judas
itꝑtatᷦ ꝯfeſſio et ſignificat vbi ve
ritatē · Yſachar inꝑtatur memo
rās l' memoratio et ſignat illoꝝ q̄
ad ſalutē ptinēt · noticiā et ſaga
citatē · Zabulō iterꝑtatᷦ iuſiurā
dū et ſignat opm firmitateꝫ et ꝓ
miſſoꝝ ſtabilitatē · Quia ꝓculdu
bio oīēs.i.hō prudēs dēt hrē vēi
tatē in ore · meōriā ſeu noticiaꝫ ī
mēte · ſtabilitatē et firmitateꝫ in
ope · et ſic de iſta claritate orien
tali.i.de prudētia cū ſua triplicita
te poterim⁹ dīe illud · Math · ij ·
Vidim⁹ ſtellā ei⁹ in oriēte · ¶ B
Jdē dico ꝙ ṗs meridionalis.i.fer
uēs iuſticia dēt ſimilr̄ hr̄e tres a
lios priarchas · ſeu tres triū patᷦ
archaꝝ tribꝫ · ſ · rubē · ſymeonē · ⁊
gad · Et iſti nihil aliđ ſignificant
n̄ tres ſpūales virtutes q̄ dn̄t iuſ
ticiaꝫ comitari.i.ſciētia ī examinā
do · benignitas in audiendo ſeueri
tas ī exeq̄ndo · ſciētia em̄ intelligi
tur p rubē q̄ inꝑtatᷦ vidēs p me
diū · qꝛ ſic iuſt⁹ iudex dēt viſū in
tellcūs ſui p mediū negcōrꝫ fi
gᵉ vt ſic poſſit veritatē ⁊ merita
cauſaꝝ ſētire · Jntꝑtatᷦ etiaꝫ rubē
vidēs filiū qꝛ · ſ · ſēp dēt iudex fili
ū dei ꝓoculᷤ habere et ad ipſū ſicut
ad iuſticie regulaꝫ reſpicē ⁊ vide
re · et timorē eius ab inſtantia ꝑ
cauē · vn̄ iob · Sēp em̄ q̄ſi quoſdaꝫ
fluct⁹ timui deū et ꝓodus ei⁹ fer
re nō potui · Jntꝑtatᷦ etiaꝫ vidēs
in medio · qꝛ ſcꝫ iuſt⁹ iudex debet
in medio p eq̄tatē ſedere et non

plus ad vnam ꝑtem ꝙ̄ ad aliam
pendere · et ſe etiam medium et
mediatorem inter deum et popu
lū cognoſcē et inē ptes diuerſas
debet ſicut mediatoꝛ cōcordiaꝫ ge
nerare dicens illud · Luce duo
decimo · caplo Ego autem in me
dio veſtrum ſum · Benigni
tas p ſymeonē intelligitᷦ q̄ ſcꝫ au
diēs mēorē ſeu audit⁹ inꝑtatur
Quia ad iuſticiaꝫ ptinet ꝙ q̄ri
monie ꝑtiuꝫ audiantᷦ . ⁊ ꝙ iudex
ad audiēdū cauſas et negocia be
nignus et affabilis habeatᷦ · ṗs ·
Audite oēs q̄ iudicatis trā · Vnde
tā de ſciētia ꝙ̄ de audiētia ipſoꝝ
dī ſapiētie · vi Audite ergo reges
et itelligite · diſcite iudices finiū
terre · prebete aures vos qui cōti
netis multitudines · Seueritas
aūt per gad ſignatᷦ · Quia · ſ · gad
interpretatur accinctus · ſignifi
cans iuſtum qui ſe debet armare
accingere vt malos poſſit punīē
et innocentes iuuare · Geneſis ·
xlix · Gad accinctus preliabitur
ante eum · ¶ C Jtem dico
ꝙ pars occidentalis eſt tempari
cia · Occidens enim temperatus ē
in feruore et calore et iſta ſimilīᷦ
tres debet habere patarchas ſcꝫ
effraym · benyamin · ⁊ manaſſes
Et iſti ſunt pietas pauperes nu
triendo · humilitas a faſtu abſti
nendo · paciencia que fit in iniuri
as remittendo · Effraym em̄ q̄ inē
pretatur fertilitas ſig̅t clemēciā
cuius fertilitas pauperes habet
nutrire · Beniamin iterpretatᷦ fi
lius aſininus ſignificans hūilita
tem · que more aſini ſolet obediē
Manaſſes iꝑtretatur obliuioſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et ſignificat pacīētiām·q̄ aliotiẜ
iniurias ſolet obliuiſci et nō ſen
tiē· Virt9 em̄ tp̄antie ſolet a ſup
fluitatibꝫ abſtinē vt pauperibus
ꝓuideat ⁊ eciā humilitatē et paci
ētiā tenere vt ſe ab ira et ſupbia
tēpet et reſtringat· Vnde de iſto
occidente dr̄·eze·xlvij· Ad plagā
occidentalem porte tres· ¶ S

Itē dico q̄ ꝑs aquilonaris q̄ du
ra eſt et ſolida.i. fortitudo habet
tres pr̄iarchas dan ⁊ azer ⁊ nep
talim qui ſcꝫ ſignāt tria q̄ fortitu
dinē nr̄āꝫ iuuāt·ſ· cauſe rectitu
do·lucri magnitudo·amoris am
plitudo Cauſa ſignatur i dan·q̄ int̄
pretatur cauſa·luctū denotat in
azer qui int̄pretatur beatitudo·
cuius ſpes facit hominem magis
fortē· Amor deſignatur in nepta
lim qui dilatatio interpretatur·
quia ſcilicet latitudo caritatis for
tificat propugnantem· Item iſti
ergo·xij·patriarche per iſtas par
tes quatuor debēt tabernaculuꝫ
cordis circuire· et circa eū iugit̄
excubare·i·par̄·ix· Per q̄tuor vē
tos erāt hoſtiarij·

Caplm̄·ij· ¶ A

P Recepit domin9 q̄ q̄n
q̄ populus leuitarum
portarē onera taber
naculi tenebatur· Ve
rūptamen ſic erat q̄ preter ſacer
dotes null9 audebat illa que erāt
infra velū in ſanctuario videre·
Et ideo ſacerdotes om̄a que erāt
in ſanctuario·ſ·archam· ꝓpicia
torium·cherubin· et altare· velo
et alijs inuoluebāt·⁊ ſic velata le
uite proprijs humeris deferebāt
Nullus ergo preter ſacerdotes iſ
ta nuda videre debebat· quinimo
mo ſi anteq̄ȝ inuoluerentur· ab
aliquo non ſacerdote videbantur
mortem q̄ȝtotius incurrebat· I
gitur leuite omnia onera taber
naculi transferebant· Alia in hu
meris· alia in vehiculis transfē
bant·numeri·iiij· ¶ Mor Iſta
ſi vis applica q̄ nos qui ſumus le
uite.i.viri eccaſtici et in ecc̄ie offi
cijs et beneficijs ꝯſtituti·debem9
onera tabernaculi.i.onera eccleſi
e officiorūq̄ȝ et beneficiorum noſ
trorum in proprijs humeris por
tare et in proprijs perſonis noſ
tris principaliter exercere et nō
ſubſtitutis aut vicarijs commen
dare.i.Corin·vnuſquiſq̄ȝ on9 ſu
ū portabit· ¶ B Vel dic q̄ illa
que in ſanctuario erant abſcōdi
ta ſignant xp̄iane fidei ſecreta et
ſcripture ſeu deitatis ſacramēta·
Sacerdotes q̄ dicuntur quaſi ſacra
duces·vel ſacra docentes·ſignāt
viros ſcientificos· Alij vero leui
te vel plebes ſignant hoīes ſimpli
ces et indoctos· Iſtud ergo ē re
tum q̄ ſolis ſacerdotibus ideſt vi
ris ſcientificis et ſapientibus lici
tum eſt vaſa ſanctuarij interio
ris fidei noſtre ſecure inueſtiga
re·tractare·tangere· vel videre
Alijs autem non licet iſta nuda
conſiderare·nec perſcrutando cer
nere·ne forte errores et hereſes
incurrāt et ſic necem ſp̄ualē ſibi
acq̄rant Sacerdotes ergo.i.ſacri
doctores ⁊ p̄dicatores ſp̄ debent
iſta fidei miſteria pallio et velo a
licuius figure·vel ſub verborum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſimilitudine inuoluere· et nunq̄
nude ſimplicibus portāda l' creden
da tradere· Alioquī ſepe fit q̄ cō
ceptis erroribꝰ morte culpe et pe
ne ſolent faciliter deperire. Et idō
hic dicitur· Alij nulla curioſitate
videāt q̄ ſūt in ſāctuario ꝓuſq̄ in
uoluēt· alioquim morient· Vel
dic q̄ iſta ſigt ecc̄ie ſacramēta vl'
etiā officia q̄a ſcȝ hoꝝ tractatio et
adminiſtratio ſol' ſacerdotibꝰ .i.
ſolis ſacris ducibȝ dignis ſcȝ pſo
nis et ſufficientibȝ debet cōmitti·
Alijs vero indignis et ignoranti
bȝ interdicitur· Quia ſcȝ boni iſta
adminiſtrādo nō leduntur· mali
vero et indigni iſta tractādo mor
tis et̄ne ꝑiculū cōſequēt· Vn̄ ſup̄
dr̄· q̄ extraneus q̄ ad miniſtrādū
acceſſerit morietur·

Capitulū· tertium· Ca

Hic ponitur q̄ vxor he
brea ſi culpabilis erat
de adulterio ⁊ bibebat
aquas maledictas et a
mās vbi puluis pauimēti miſce
batur et ſcͤptura nōīs dn̄i deleba
tur· venter eius tumeſcebat· et
femur ipſius putreſcebat· et ſic
ipſius adulteriū claꝝ erat Si aūt
adulterij rea nō erat· tunc potus
ipſiꝰ aq̄ eidē ponitus nō nocebat
Numeri· v· Mor Aque iſte
maledicte ſignant mundi ſcias·
delicias et ꝓſperitates· q̄ dicūtur
maledicte q̄a maledictionē et̄ne
dampnationis ꝓcurāt· dicunt̄ a
marē q̄a plura amara q̄ dulcia cō
tinēt et ad et̄nā amaritudinē du
cūt Dicūt̄ puluēȝ pauimēti cōtinē

q̄a et̄nis bonis poſpoſitis ſolū pul
uerē tpaliū bonoꝝ hn̄t· Scͤpturā
vero nōīs diuini .i. ipſiꝰ dei meō
riam de carta cordis deſtruūt atȝ
delent Et breuiter iſte ſunt aque
de q̄bꝰ dr̄· Apoc̄· viij · Homines
mortui ſunt ex aquis q̄r amare fa
cte ſūt· Igit̄ dico q̄ mulier .i. aīa
q̄ viro ſuo .i. xp̄o fidelis eſt ⁊ caſta
nec cū adultero dyabolo p morta
le pecc̄m adult̄ata· ſi ɔtigat ipſā
aq̄s huiꝰ mūdi .i. diuitias delicias
et alias ꝓſperitates guſtare et bi
bere· ipſe ꝓcerto cū ipſis bene vti
ſciat nocere non poterunt·
Si vero peccatrix et adultera eſt
tūc ſi tales aq̄s biberit· ⁊ mundi
ꝓſpera ſcȝ delicias corporales· di
uitias tpales· eminētias tpales·
et ſcias ſeculares habuerit et op
tinuerit· tūc vere culpe ⁊ pene eti
azȝ periculū mox ſubibit · Quia
ſā cte pſone ex mūdi ꝓſperis nō
ledūtur· ꝓeo ſcȝ q̄ ipſis diſcrete
et tpate vtūtur· Can̄· viij· Aque
multe nō poterūt extinguere carita
tē· Male vero cum ipſis diſcrete
et temperate vti neſciant p eas
ſpūaliter occidūtur· q̄r ventres
ſuorum cordium per ſuperbiaȝ tu
meſcunt· et femora eorum p lux
uriam faciliter corrumpuntur·
Prouer. i. Proſperitas ſtultoruȝ
perdet eos· Vnde recte iſte ſunt a
que quibus boni et mali proban
tur· quia ſcilicet mali ibidem per
eunt· boni vero immunes et libe
ri permittuntur· Iudicum · vij
viij· Duc populum ad aquas et i
bi probabo eos·

Capitulum quartū· Ca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

APud iudeos erat anti
quitus quedā religio
viroꝝ et mulieꝝ q̄ na
zarei vocabant̄ · Et e
rat qn̄ vir et mulier ſe domino vo
uebāt et ppetuo ꝉ ad tps ſe a coī
tatu populi ſeparabant et ſe dn̄o
cōſecrabant · Erat āt ritus deuoti
onis ſeu conſecrationis. qꝫ ſcilicet
q̄ꝺ iu ad tps durabat ſtatutum
nō debebat nouacula ſuper eius
aſcendere caput nec barbaꝫ rade
re · Vinum acetum aut ſiceraꝫ ꝗ
omne quod inebriare poteſt non
debebāt bibere · vuas recētes ſeu
etiam ſiccas non comedere · nec
aliud q̄ꝺ de vua naſcitur deguſta
re · mortuum nō debebant tange
re · nec ad patrem matrem frēm
aut ſororem ſi moriebat̄ accedē
Et ſic vſqꝫ ad tps finituꝫ dēbant
ſanctificationem ſuam ſeruare · et
ſe domino conſecrare · et a cūctis
que ſupradiximus abſtinere · et
tar de n finito tēpore raſis capill
oblato ſacrificio · templum po
terāt intrare numeri · vi Mor
Heuēa te les nazarei pn̄t mihi ſig
nificare religioſos et quoſlibet vi
ros perfectos: qui ſcilicet deo ſūt
conſecrati: et deuoti et eidem ſpi
ritualiter dedicati · Quia pcerto
iſti nunq̄ debent de capite mētis
ſui capillos bonaꝝ cogitationū vꝉ
affectionuꝫ radere · nec barbaꝫ vi
rilitatis et v̄tutis pdere · nec no
uaculam fraudis vel doli ī capite
mentis ſue admittere vel habē et
hoc ne forte dicatur eis illud · p̄s
Sicut nouacula acuta pfeciſti do
lum · Item iſti non debent mortu
os .i. peccatores et hoīes corrup
tos luxurioſos hereticos et infe
tos aſſociare vel tangere · quinim
mo dato qꝫ ſint pn̄tes amici et cō
ſanguinei · nō debent ſe ſup eos ī
quinare · nec eorum malam vitā
diligē · vel eoꝝ cōſortiū frequētaē
vn̄ ſcribit̄ · leui · xxi · Non con
taminetur ſacerdos in mortibus
ciuiū ſuoꝝ Conſtat enim qꝫ mꝉ
ti nazarei .i. multi viri ſancti et iu
ſti · in mūdi et peccatores efficiūtur
qn̄ mortuoꝝ et peccatorum tact9
et ſocietates ſectantur · eccī · xiii ·
Qui tetigerit picē .i. inquinabit̄
ab ea · Item iſti nō debēt comede
re vel bibere et ſibi per complacē
tiam incorpare aliquid q̄ꝺ poſſit
inebriare .i. q̄ꝺ poſſit ſenſuꝫ ratio
nem et diſcretionem auferre · Et
ideo iſti non debent diligere vinū
deliciarum corporalium · ſicerā ſci
ētiaꝝ ſecularium · vuas ſeu grana
diuiciarū tēporaliū · Iſta em̄ ſunt
que ſenſū et diſcretionē tollūt et
ebrietatē obliuionis inſipiētie in
ducūt · Quapropter viri ſpūales de
bēt iſta fugē et a cunctis m̄odis bo
nis q̄ hoīm ebrietatē pn̄t īduce
re abſtinere · Luč .i. Vinū et ſice
rā non bibet · ꝭ nazareus erat om
nibus diebꝫ vite ſue · ita qꝫ ſi vꝭ
ad ſtatutum tps .i. vſqꝫ ad mortē
ſeruauerit · mox templum para
dyſi ſāctificatus intrare poterit
et debebit dicens illud ſupra ·
Introibo in domum tuam ado
rabo ad templum ſanctum tu
um. B
QVādo nazareus erat ī abſti
nētia et voto et cōſecratiōe ſu
a q̄n contigebat corā eo aliquē mori
vꝉ ipſū aliquem mortuum tāgē:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

tota ſua ſãctificatio polluebat̃ · ⁊
idõ pilos ſuos radere et ſãctificati
onẽ reīcipe de nouo tenebat̃ · Sic
vere dñ q̃s ẽ in ſua abſtinẽtia vo
to religiõe l' pnĩa ſi mortuuꝫ tan
gat .i. peccatuꝫ mortale faciat vel
ſi ipſum per complacentiã videat
conſtat ꝙ tota ſua ſanctificatio
precedens .i. omnis v̉tus et bona
operatio mortificatur et polluit̃ ⁊
apud deum inutil' reputatur. Eze
chiel' · xviij · Si conuerſus iuſtus
fecerit iniq̃tatẽ omniũ iuſticiarũ
quas fecerat nõ recordabor · Tal'
ergo tenet̃ de nouo reīcipe · pilos
veteres .i. ſuperfluitates et pecca
ta p cõfeſſionẽ radere · ⁊ alios pi
los nouos ſcꝫ v̉tutes procurare et
naſci permittere. et ſic poterit · ſi
ſine interruptiõe cõtinuauerit tẽ
plum intrare paradyſi · et ſacrifici
um laudis domino offerre · et ſã
ctus et conſecratus domino ſp eẽ
Interruptio enim bonorum ope
rum quido per peccatum fit nutrit
vicia · perſeuerantia vero ſãctita
tem augmẽtat Math. xxiiij · Qui
pſeuerauerit vſq; i finem hic ſal
uus erit.

Caplm · v.

C a

Leuitatũ cõſecratio ſic
ſiebat Aſpergebãt̃ enĩ
aq̃ luſtratõis · radebãt
corpis ſui pilos · laua
bãt veſtimenta ſua · offerebantur
in conſpectu domini aaron ſacer
doti · Ipſi enim offerebant bouez
cum oleo in farina · et ſic ſiebant
domino conſecrati · Et in taberna
culo a vigintiquinq; annis vſq;

ad quinquãgeſimum ſeruiebant
et tandem completo quinquage
na rio q̃eſcebãt numeri · viij
Mor. Reuera tal' ↄſecratio ſpiri
tualiter ĩtellecta debet in oib9 le
uitis .i. in omnibꝫ viris eccãſticis
et pfectis cotidie fieri et cõpleri ·
Igitur dico ꝙ ante omnia aqua
luſtrationis .i. compũctionis nos
debem9 aſpergere .i. p cõpũctionẽ
deflere · et poſt pilos nrõs .i. ſup
fluitates et vicia debemus radere
per cõtritionẽ ſeu diſcuſſionẽ · tã
dem veſtes noſtras debem9 lauarẽ
et mundare per cõfeſſionem · et
coram deo ſcꝫ in confeſſionis ſecre
to ſacerdoti nos preſentare et o
ſtendere per viciorꝫ noſtrorꝫ reue
lationem · Luc̃ · xvij · Ite oſtendi
te vos ſacerdotibꝫ · Et tãdem debẽ
mus offẽrre deo bouem .i. carnem
noſtram p penitentie maceratio
nem · et adhibere oleum et farinã
.i. elemoſinam et compaſſionem
et ſic erimus domino conſecrati
per ſanctitatem ⁊ perfectionem ·
et in tabernaculo ecc̃ie miniſtra
re poterimus per prelationem ⁊
promotionẽ · Exod · xxix · Hoc ritu
conſecrabitur aaron · Tales ergo
perſone ſic cõſecrate et ſic ſãctifi
cate cũ · xxv · annos qui cõſtat ex
quinario quinquies ducto .i. cuꝫ
quĩꝫ ſẽſuũ cohibitẽreꝫ et cuſtodiaꝫ
hñt · digni ſunt domino miniſtra
re · et per alios · xxv · annos id ẽ
per quinq; librorꝫ legis ſpiritua
lẽ adimpletionem domino deſer
uire · Quod cum fecerint digni
ſunt ad quinquagenarium nume
rum et ad iubileum perpetuẽ qui
etis attingere · et a cunctis huiꝰ

k i

mundi laborib⁹ in paradyſo q̃
ſcere et ceſſare. Apocal. xiiij. A
modo em̃ iã dicit ſpũs vt q̃eſcãt
a laboribꝫ ſuis.

Capl'm ſextum. C

Hec dicitur ꝙ cum paſ
cha celebraretur. iuen
ti ſunt plures qui ſunt
immundi nec ita cito
poterant mundari. quia ſcilicet
in eorum mundatione tẽpus ſep
tem dierum aliquociens require
batur. Igitur cum iſti propẽ im
mundiciam paſcha celebrare ne
quirent. et tunc caſtra ingredi nõ
liceret tunc mandatum eſt eis ex
parte domini ꝙ tunc quidaꝫ a ce
lebratione paſchatis abſtinerent
ſed ꝙ ipſum ſequẽti menſe die q̃r
tadecima ritu ſuo celebrarent.
Numeri. ix. Mor Iſta poſ
ſunt applicari ꝙ quando quis ſe ſẽ
tit immundum et in aliquo pecca
to pollutum. nõ debet ad celebra
tionem paſche ſcilicet ad ſacram̃
tum altaris accedere. ſed niſi ſit
ſcandalum poteſt diſſimulare et
differre. et tandem recuperata mũ
dicia per confeſſionem et penitẽ
tiam debet iſtum agnum paſcha
lem digniſſice manducare. qđ etiã
de imundicia pollutionis noctur
ne poteſt intelligi ꝓpter quã cele
bratio miſſe poteſt aliquando diſ
ferri. Job. xiiij. Exſpecto donec
veniat imutatio mea. B

Hic inueni notatum per quẽ
dam doctorem. ꝙ filij iſra
hel legũtur paſcha quadruplex
celebraſſe. ſcilicet vnum in egip
to de quo. Exod. xij. Aliud in deſ
to. aliud in galgalis in exitu deſer
ti de quo agitur. Joſue. v. Aliđ
in ierlꝫ tẽpore ioſie qđ fuit ſollẽp
niſſimuꝫ paſcha de quo. iiij. regũ.
xxiij. Mor Sic cum paſcha
ſeu phaſe interpretatur tranſit⁹
ſciendum ꝙ iuſti quadruplicem
tranſitum celebrare noſcuntur
Eſt enim paſcha in egipto. et iſ
te eſt tranſitus de vicijs ad peni
tentiam. Paſcha in deſerto id eſt
in penitentie ſtatu qui fit cũ tran
ſitu de virtute in virtutem vel de
bono in melius. Paſcha in galga
lis que interpretatur reuelatio
et eſt in t̃ra promiſſionis ſcꝫ trã
ſitus de hac vita ad ſtolaꝫ anime
qđ fit in morte. Paſcha in iheru
ſalẽ qđ iterpretatur viſio pacis ẽ
tranſitus qui fiet ad ſtolam cor
poris et de morte ad vitã in reſur
rectione. In primo egiptum idẽ
peccati ſtatũ dimittimus In ſecũ
do per deſertum id eſt per pfecti
onis et penitentie ſtatum proficis
mus et incedimus. In tertio eter
na beatitudo nobis reuelatur et
deum facie ad faciem cernimus.
In quarto iam reſumpto corpoẽ
in celeſti iheruſalem pacifice qui
eſcimus.

Capl'm ſeptimum. A

Preceptũ ẽ moyſi vt ipſe
facẽt duas tubas albas
argẽteas ductiles q̃bꝫ cõ
uocaẽt multitudinẽ Et erat tuba
rũ vſus ſicut hic dr̃ ad populũ cõ
uocãdũ. ad bella et ad conuiuia et
ad feſta. cum tubis enim populi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cōuocabantur· bellātes excitaban
tur· festa denūciabātur· conuiuia
letificabantur sicut scribit̄ nume
ri·x· ¶ Mor Thube iste signifi
cāt predicatores q̄ idō duo dicunt̄
qꝛ duo testamēta sciē debere nos
cūtur· vel qꝛ duplici caritate īui
cem cōbinantur· Isti ergo debent
ē se argentei per eloquenciaȝ· du
ctiles hoc est malleis facti p pa
cientiam vel per malleorum id ē
tribulacionum tolerantiam· qui
scilicet ad quatuor dicuntur in ec
clesia valere· scilicet ad populuȝ
ad fidem conuocandum· ad festū
paradysi nunciandum· ad bella
contra vicia ad preliandum· seu
bellatores cōtra vicia excitandū·
et ad conuiuia fideles ecclesie p
spem cōsolandū et letificādum·
Thube enim nostre.i.p̄dicatores
populum ad fidem et ad iusticiaȝ
conuocant· Iohel· primo· post
medium· Vocate populum· coad
unate cetum· canite in thuba sy
on· Item milites.i.fideles ad bel
landum contra vicia et cōtra tri
bulationes excitant· Amos· mo
rietur in sonitu moab in clāgore
thube· Item festum paradysi pre
nunciant. psal· Iubilate in neo
menia thuba in insigni die solēp
nitatis vestre ꝛc̄· Itē in cōuiuijs
ecclesie per spem cōsolantur et le
tificant· neeme· Clamauerunt
multi thubis et gaudio magno·
¶ H Hic aduerte vnuȝ
notabile q̄ quando princeps et
capita multitudinis erant conuo
candi thube vnico sonitu pulsabā
tur· quando vero popul9 vocaba
tur vel ad proficiscendum excita

batur· tunc tubarum sonitus in
longū protendebatur· quandoq̄
planus· quandoq̄ intercisus fie
ri iubebatur· In quo potest no
tari q̄ principes et capita multi
tudinum scilicet principes iudi
ces et prelati facilius debent thu
bis.i.predicationibus obedire· q̄
alij vnica scilicet vox debet suffice
re ad tales vocandum. vbi tamē
vox prolixior.i.p̄dicatio vel moni
tio intercisior et grauior ac diutur
nior est necessaria ad populuȝ ex
citandū· vel ad virtutes et bona
opera prouocandum· Quia re
uera boni superiores citi et facili
ter obediunt vbi populus id est
duri et rustici rurales difficilius ac
tardi9 ad bō opera ire volunt Et
ideo de petro et andrea de aposto
lis et prelatis dicitur· Math· iiij·
q̄ cum a xp̄o vocati essent dicitur
q̄ statim relictis retibus et pa
tre secuti sunt eum· De difficul
tate vero cōuersionis populariuȝ
dicitur· pu̾er.i.vocaui et rēnuis
tis· extēdi man9 meas et nō fuit
q̄ aspiceret·

Caplm· viij· ¶ A

O Rtū est murmur ppli
q̄si dolēciū p labore cō
tra dn̄m· Qd cū audis
set dn̄s irat9 ē et accē
sus ē in eos· ignis dn̄i deuorauit
extremam ptem castrorū· s orā
te moyse absorptus ē ignis· nu
meri· xij· ¶ Mor Istud pt
allegari q̄ de9 sume odit vicium
impaciencie et murmurationis·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et maxime quando quis de laboꝛē
quem pro deo ſuſtinet murmurāt
et triſtatꝛ· in quo ſcꝫ ſumme erit
paciencia habenda· Nam ignē.i.
maiorem tribulationē ſolet in ta
libus accendere· et eos tꝑalitꝛ et
eternaliter concremare· et ſic de
dolore murmurationum ad ignē
tribulationis neceſſe eſt eos per
tranſire· Exod· De igne egredie
tur· et ignis cōſumet eos ¶ Et
ſi vis allega quomodo oratio iuſ
ti proficiat tribulatis· Jacobi· v·
Multum valet deprecatio iuſti a
ſſidua· ¶ B Vl dic ꝙ iſti
qui erāt in vltima ł extrema pte
caſtroꝝ inuadebātur· In quo
pt notari ꝙ ignes et tꝛibulationes
nō inuadūt hoīes illos qui ī exer
citu ecclēie ſūt pmi.i.pricipales do
mini et mgri· ſed ſolum illos qui
ſunt extremi.i.paupes miſerabi
les et mēdici Quia hodie mūdi tꝛ
bulatioēs illos ſolēt inuoluē quos
extremos ī mūdi gdibꝫ vidēt eē
Primi vero.i.ſupiores et diuites
tꝛibulacōnū ignibꝫ nō tāgūtur· ſꝫ
poti9 honoribꝫ et diuicijs extollū
tur· Ita ꝙ gnālitꝛ miſerie et tꝛibu
latiōes ad illos q̄ ſūt tꝛibulati et mi
ſeri deuoluūtꝛ.i. Regū· v· Pepce
rūt pinguioribꝫ· q̄cq̄t vero vile et
reprobū fuit demoliti ſūt· ¶ Vl
dic ꝙ extrem ſignāt negligētes
q̄ ſcꝫ ī oībꝫ factis ſuis tardi et vl
timi volūt eē· Iſtos ergo ſolet ig
nis tꝛibulationis inuadere· pmos
vero.i. diligētes et celēs nō ſolet
tangere. ¶ C

Vlgus pmiſcuuꝫ cepit fla
grare deſiderio carniū· cepitꝫ
manna cibū dulciſſimū abhorrē·
egipti cibos appetē· et p̄ alioꝝ ci
boꝝ deſiderio talitꝛ pclamaē Quis
dabit inq̄ūt nobis carnes· recorda
mur piſciū quos comedebam9 in
egipto· In mētē nobis veniunt cu
cumeres et pepones porri et cepe
et alia· Aīa nrā arida ē· oculi nri
nō vidēt niſi māna. ¶ Mor ſhe
uera km̄i iſte populus qui erat ī
deſerto· et exierat de egipto ad tꝛ
ram pmiſſionis· et in tabernacu
lis habitabat· et de celo māna dul
ciſſimum manducabat· ſignat vi
ros religioſos et perfectos· q̄ ſcꝫ
egyptum.i.mundum vel peccatū
exierūt· et vt ad terram pmiſſio
nis.i.paradyſi irent deſertum re
ligionis vel penitencie ſubintra
runt· vbi ſcꝫ manna deuotionis
et ſcripture poſſint comedere. et
vbi ſicut peregrini et hoſpites cū
hic manētem ciuitatē nō habeant
debent in iſto ſeculo trāſitorio ha
bitare· Sed procerto multi ſūt q̄
iſtam vitam contempnunt· et
egypti.i.mundi quem dimiſerāt
recordātes carnes.i.carnis delici
as cōcupiſcunt· In mentem enim
eis veniunt carnes et piſces id ē
delicie carnales· cucumeres et pe
pones id eſt eminentie ſeculares
que frigiditatem indeuotionis in
ducunt· Porri cepe et alia que co
leram.i.auaricie ardorē generāt·
et que lacrimari faciunt vt ſunt
cure ſeculi· ſeu negcia et diuicie
tꝑales· Et breuiter iſti aīas ſuas
aridas faciunt· id eſt repellunt
manna ſacre ſcripture et deuoti
onis· et dulcedinē bonorum ſpūa
lium abhominantur et refutāt· et
illa q̄ nihil valēt ſcꝫ mundi bona

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

deſiderant et affectant. prouerb.
xxvij. Aīa ſaturata calcabit fa
uū. Et iob. xxx. Eſſe ſub ſentib3 de
licias cōputabāt. ¶ De
Cum filij iſrł in deſerto man
na cōtēpnerēt et egipti car
nes et cibos appeterēt. iratꝰ dn̄s
dedit eis carnes multas et eorū
ingluuiē ſaciauit. Fecit volare co
turnices circa caſtra eorū ad du
os cubitos prope terrā in tanta
habundātia. ꝙ populus p menſē
de ipſis q̄ntū volebat accipiebat
et in habūdātia mādueabat. ſed
dum adhuc carnes eſſent in dēti
bus eoꝝ. percuſſit eos dominꝰ pla
ga magna. et vocatus ē locus il
le ſepulchra ꝯcupiſcētie. ibi enī
ſepelierūt populū q̄ deſiderauerat
carnes. ¶ Mor. Iſta poſſūt ap
plicari. ꝙ iterdū dn̄s in malum
hoīs malā eius petīcionē exaudit
et malł eius deſiderijs ꝯdeſcēdit.
Vn̄ ſepe fit ꝙ cū videt dn̄s hoīem
manna. i. cibos ſpūales ꝯtēpnē.
et carnes et egypti fructus. i. deli
cias et mūdi diuicias appetē ſolet
ei oīa ad votum concedere: et eū
ī mūdi proſperis ampliaē oīaqꝫ
ſua mala deſideria ei ſinit ꝓ libito
ꝓuenire. ps. Dimiſit eos ſecun
dum deſideria cordis eorum. ibūt
in adinuētionib3 ſuis. Sed reue
ra dū iſti adhuc carnib3 vtūtur
. i. delicijs et ꝓſperis ſibi conceſſis
a domino delectātur. ſepe fit ꝙ ſb
ito a deo per mortem et infortu
nia percutiuntur. et plaga damp
nationis perpetue feriuntur. et
ſic mundus ſepulchra ꝯcupiſcē
tie dicit. ꝓut ſcilicet ibi carnes. i.
delicie carnales concupiſcuntur.

propter quas homines finaliter
ſepulture traduntur. ps. Con
cupierunt concupiſcentiam in de
ſerto et pluit eis ſicut puluerem
carnes. Adhuc eſce eorum erant
in ore ipſorum et ira dei aſcendit
ſuper eos. ¶ E
Ad finē ꝙ moyſes poſſet me
liꝰ onēa ꝓpłi ſupportaē ele
git dn̄s ſeptuaginta viros ſenio
res de populo quib3 dedit de ſpū
ſancto vt poſſent moyſen ad gu
bernandum populum adiuuare
qui ſcilicet ſtatim ceperunt virtu
te ſuſcepti ſpūs prophetare. Acci
dit autem ꝙ de illis ſeptuaginta
deſcriptis duoſcz. eldad et medad
deerant. q̄ ad tabernaculum nō
venerant. ſed in caſtris reſidebāt
qui etiam in ipſa datiōe ſpūs in
caſtris prophetare ceperunt. et
ſic abſentes ſicut preſentes ſpū3
domini receperunt. ¶ Mor
Iſta poſſūt allegari ꝙ ſpūs ſa
ctꝰ vbi vult ſpirat et nō plus p̄
ſentiā q̄ꝫ abſentiā requirit immo
ita bene fluit ſuper abſentes q̄ i
domibus ſuis et in caſtris huius
ſeculi remanſerunt ſicut ſup reli
gioſos. q3 ſcz fieri poteſt ꝙ qn̄qꝫ
boni ſeculaēs q̄ ī ſeculo remanēt
tātam portiōem ſpūs ſācti accipi
unt: et ita bene de futuris ꝓphe
tizāt et prenoſticant. hoc ē dictū
ita bene ad bona vel mala futura
vel ad occulta dei iudicia īuigilāt
et attēdūt ſicͭ religioſi et clerici q̄
cū deo ī ecclīa ſpūaliꝰ ſteterunt.
Apud deū enī nō ē diſtinctio iudei
et greci. vnus enī dominus oīm
ad Romanos. iij. Vł dic ꝙ illi
duo non remāſerunt ex ꝯtēptu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſed quia idignos ſe ad populi re-
gimen iudicabāt. et iō dico ꝙ iſ
ti ita bene inuenti ſunt ꝓphetaſſe
ſicut alij. ad denotandū ꝙ illi q̄
ſe idignos reputāt ex hoc nō ſūt
repudiandi. ſed vna cū alijs ſpū
ſancto per ordinationem et ꝓmo
tionem iplendi. quia ſcd̄m Gre
go. Ad ꝓmotiones eccaſticas ſūt
illi q̄ ſe retrahūt impellēdi. ⁊ illi
qui ſe ingerūt repellēdi. G

Vl' poteſt dici ꝓ illis: quia taber
naculo .i. a ꝓpͥjs beneficijs ſe ex
cauſa legittima abſentant: et in
caſtris id eſt alijs mūdi negocijs
ſeu etiam in ſtudijs: vel in ꝓpͥjs
matrimonijs occupant ſe. qui ſi
cauſam iuſtam habeant ſpūm ſāc
tum ac diuinā gratiā recipē nūꝗ̄
ceſſant. H

Hic ponitur ꝙ cum ioſue vi
deret eldad et medad ꝓphe
tare in caſtris viſus fuit ex inde
dolere. ita ꝙ pre inuidia quam
habebat ſuper fraternam gratiā
dicit moyſi per hec verba. Domi
ne moyſes prohibe eos. Quod
tamen non fecit ſed ipſum potius
de inuidia quam habebat ſuper
fratnā gratia reprehēdit. Mor

Sic vere multi ſunt qui dolent ⁊
inuident alios aliquā ſpeciali gra
tia prepollē. qui reuera ſunt rep
hendendi et ad cōſideratioñē diui
ne miſericordie inducendi Vnde
moyſes dicit. Quis tribuat vt ō
nis populus prophetet et det eis
dn̄s ſpm̄ ſuū. q̄ſi diceret omnibꝫ
placē ꝙ ſic fiat.

Caplm. nonum. A

Hic ponitur ꝙ aaron ⁊
maria iuidebant moy
ſi fratri ſuo. et locuti
ſunt contra eum prop
ter vxorem eius ethiopiſſam dix
eruntq;. Num per ſolum moyſē
locutus eſt dominus. nōne et nō
bis ſimiliter locutus eſt? Ac ſi re
cte viderent ſibi inuidere de hoc
ꝙ ſibi dominus loquebatur et ꝙ
princeps et rector populi habeba
tur. quapꝓpter maria lepra fuit ꝑ
cuſſa et ꝑ ſeptem dies incluſa et
tandē ad preces moyſi qui erat
mitiſſimus ſup omnes homines q̄
verſabantur in terra et in tota do
mo domini fideliſſimus reputatꝰ
poſt ſeptēdium ē ſanata. Nume
ri. xij. Mor Iſtud ap
plica ꝙ inuidia nō ꝑcit fratribꝰ
aut propinquis. quia ſcꝫ frater
vl' ſoror ſi viderit fratrem ſuū in
aliquo proſperari. vl' honore vel
gradu ipſos precellere vl' antefer
ri ſolent inuidere eis. et quādoq;
cōtra dn̄m murmurare. B

Vl' ſcd̄m origenē iſtd potest alle
gari. ꝙ detractor vbi nocere cre
dit aliquando ꝓficit. ⁊ vbi famā
alterius obnubilare intendit.
ipſam potius augmentat et extē
dit. ſicut hic patet. qꝛ nunꝗ̄ dn̄s
inuenitur tm̄ laudaſſe moyſē ſicut
hic. vbi cōtra eū murmurabāt di
cēs Nūꝗ̄ talis ſeruꝰ meꝰ moyſes q̄
i tota domo mea fideliſſiꝰ ē. C

Vl' ꝑt allegari qm̄ mulieres et vxo
res ſūt mltoties cauſa rixe. ꝓpter
vxorē em̄ eiꝰ locuti ſūt ɔtra eum
Vl' ꝑt allegari qm̄ murmuraciō eſt
magnū crimē. et maxime qn̄ de
trahit moyſi .i. fri amico fideli ꝑit

atq̄ mīti ꝓpter q̄d ſcʒ tāta puni
tio .ſ. lepre percuſſio eſt ſecuta.
D Vel ſi vis dic q̄ moyſes ē
prelatus. q̄ nō debet curaē ſi frēs
ſocios ſuos et vicinos videt cōtra
ſe murmurare. ſed ōīa dʒ benig
niter ſupportare. et ſi infortuniū
eis accidat. debet ꝓ eis dominum
exoraē. Exēplo tyberij ceſaris.
cui cū quidam adulator dicēt q̄
multi de eo obloquebātur nō cu
ro inquit. q̄ in libera ciuitate libe
re debēt eē mētes ⁊ lingue. Leui
xix. Non queres vltionem nec
memoreris iniurie ciuium tuo
rum.

Caplm. x.

Cum caleb et ioſue trā
ꝓmiſſionis exploraſ
ſēt et ad illā occupan
dā filios iſrl' inducē de
creuiſſēt. palmitē cū vua ſua col
legerūt. et eū in vecte pēdētē per
duos hoēs in deſtū portari fecēīt
et vt ꝓplʒ ſic allicerēt ſibi fructū
eius demōſtrauerūt ſicut ſcribit.
numeri. xiij. ca. Verūptamē ſicut
dī. infra. xiiij. ca. q̄dā de explo
ratoribus ꝯbauerūt ꝓplm et acq̄
ſitionē t̄re impoſſibilē eſſe dixeīt
ꝓpt q̄d ad retrocedēdū in egiptū
populū ꝯmouerūt. Dixerūtq̄ con
ſtituam9 nob' ducē et reuertamur
in egiptū. De quo idignat9 dn̄s
ipſos explorātes pcuſſit. populū
vero ad morāedū in ſolitudīe con
dēpnauit. Mor. Sic vere duo
beati exploratores t̄re ſācte para
dyſi. ſcilicet pater et ſāct9 ſpūs
volētes q̄ populus fidelium q̄ in
deſto huius mūdi vacabat ad iſ
tam terram ꝓmiſſionis acq̄rēdā
inuitaretur. et nō obſtātibus gi
gātibus q̄ īpediebāt. i. demonibꝫ
moueretur. ordinauerūt q̄ duo
hoies. i. perſone ſcʒ gabriel et ma
ria palmitem cum vua. i. dei filiuʒ
cū humanitate in hoc deſertuʒ de
ferrent. vt p huius benedicti fru
ctus preſentiaʒ corda populi ad
ꝯcupiſcētiam iſtius patrie com
mouerent. et maxime cum iſtuʒ
fructuʒ in vecte id eſt in cruce ꝓ
redemptione ſua pendenteʒ vide
rent. dicētes illud q̄d hic dī. t̄ra
iſta reuera fluit lacte et melle. ſi
cut ex hijs fructibus cognoſcitur
B Vl' dic q̄ palmes abſci
ſus cū vua pēdēs in vecte eſt xp̄s
et ei9 ſanguis excuſus mortuus
et pendēs in cruce. Duo portātes
ſūt populi iudaycus ſcilicet et gē
til'. i. illi qui de vtroq̄ populo cre
diderunt. et mxime ſācti patres
Increduli ſignificant iudeos et
gētiles qui credere noluerunt.
Quia reuera ſic factum eſt q̄ iſ
ti duo baiuli. i. apoſtoli ⁊ predica
tores vtriuſq̄ populi ſeu vtriuſ
teſtamenti ꝓfeſſores palmitem
ſeu botrum. i. xp̄m pendentem in
cruce et eius fidem predicauerūt
portando vſq̄ ad deſertum huius
mūdi. vt ſcʒ populum inducerēt
ad credendū. et ad terram ꝓmiſ
ſionis. i. paradyſum appetendum
et concupiſcendum. Sed reuera
mediantibus aliquibus explora
toribus. i. cōtra dicētibʒ aliquib9
iudeorum phariſeis et aliq̄bʒ gētili
ū philoſophis mlti in icredulita
te remāſerūt. ⁊ egiptū. i. mūdū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

potiꝰ elegerūt· quā ꝓpter in deſer
to interiri cū ſuis exploratoribus
.i. cum ſuis malis et hereticis doc
toribus perierūt· ps · Pro nichilo
hūerunt terram deſiderabilē· nō
crediderūt verbꝭ eius et murmu
rauerunt in habitationibꝫ ſuis·

C Vel dic ꝙ exploratores bo
ni fuerūt apl'i· exploratores mali
fuerūt phariſei philoſophi et hetici
Iſti ergo populū ad terrā ꝑmiſſi
onis .i. ad paradiſū inducunt· illi
vero totis viribus cōtradicūt· Sꝫ
qꝛ magis malis ꝙ̄ bonis credit· idō
increduli peccatores morte perpe
tua in inferni ſolitudine cōdēpnā
tur· Illi enim qui prelia filiorum
enach gigātum .i. demonū tēptati
ones metuūt· et pro terra ꝑmiſ
ſionis eterne laborare et militare
renuunt· ſed potiꝰ de deſerto pn̄ie
vel religionis ad egiptū .i. ad mū
dū l' ad peccatum retrouerti cōtē
dūt· nō ſūt digni dictam terrā ꝓ
miſſionis ingredi l' videre· ſed po
tius tēporalit' neceſſe habēt ex di
uino iudicio deperire· Vn̄ numeri·
xiiij· ca· dī· Nō videbunt terrā ꝓ
qua iuraui patribꝫ eorū nec qſq̄
ex illis qui detraxit mihi intuebi
tur eā· Math· xxij· Nuptie quidē
pate ſūt· ſꝫ q̄ inuitati fuerūt n̄ erāt
digni·

Capl'm vndecimum A

Videns dominꝰ populū
murmurātē voluit ip
ſum delē et perdere·
moyſen vero diuitē et
potētē facē et alterī populo ma
iori pficere· Noluit vero moyſes
ſꝫ fuſa oratiōe ꝓ populo intercessit
et irā dei ne deleret populū tēpe
rauit· Numeri· xiiij· ca· Mor
Sic vere prelatus nō debet popu
lum propter qdcūq; delictum di
mittere· nec in ipſorum dampna
tionem conſentire· ſed potius pro
ipſis dominum exorare· quinimo
quācūq; vtilitatem tempalē de
bet contempnere· vt poſſit ſalu
tem populi ꝓcurare· populiq; ſa
lutem et vtilitatem debet prope
et priuate ſue vtilitati preponere
et preferre· vn̄ iſte debet dicere
illud· Corinth· x· Omnibus per ō
nia placeo nō querēs quod mihi
vtile eſt· ſed qd multis vt ſalui fi
ant· B

Filij iſrahel obtenebrati vo
luerunt contra voluntatem
moyſi chananeū inuadere· q̄uis
moyſes diceret eis ꝙ dominꝰ cū
eis non eſſet Et ideo quia tunc ꝓ
prijs viribus videbātur cōfidere
victi fuerunt· et multi ex eis ceci
derunt· Mor Quod ad hoc
allegari pt ꝙ ille qui in ꝓprijs vi
ribus plus debito cōfidit· et ſe cō
tra hoſtes ſuos ſcꝫ dyabolū carnē
et mūdum preualere credit· faci
lit' a temptationibꝫ vincitur et ab
hoſtibus ſpūalibus ſupat'· maxi
me qn̄ dominus nō eſt cū eo .i. qn̄
ipſū diuina grā nullatenus comi
tatur· Joh· xv· Sine me nihil po
teſtis facere· Vnde ij· ad Cor· iij
Non ſumus ſufficientes cogitare
aliq̄ ex nobꝭ tāq̄ ex nobꝭ· ſed ſuffi
cientia noſtra ex deo ē

Capitulū· duodecimū· A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

HIc ponitur ꝙ quidam
inuentus eſt ſabbato
ligna cedere et colligē
qui incluſus ē in carcē
quouſqꝫ ſacretur de eo quid domi
nus imparet · precepit ergo dñs
ꝙ lapidaretur et ꝙ ꝓpter violati
onē ſabbati lapidibus opprimē
tur · numeri · xv · ca · Mor
Iſtud applica cōtra illos q̄ ſabba
ta . i . feſta nō cuſtodiūt · ſ ibi opa
ſeruilia et maxime peccata faciūt
et cōmittūt q̄a tales in īferno la
pidabūtur et lapidibus duris . i .
ꝑpetuis tribulacionibꝫ opprimē
tur · B Vł dic ꝙ ſabbatuꝫ
ſignat ſtatū religionis · vbi debet
eſſe quies . i . trāquillitas affectio
nis et ꝉbulationis Qui igiꝉ tale
ſabbatū . i . religionis ſtatū viola
uerit et ibi ligna collegerit . i . mun
dana negocia tractare pſūpſerit
lapidibꝫ dure dei ſentencie finali
ter ceſus erit · Exo · xx · Memēto
ergo vt diem ſabbati ſanctifices
C Vł ſi vis iſtd allega ad
oſtendendū quomodo legis trāſ
greſſores acrius in ꝓmo puniūꝉ
vt ſic ipſa lex obſeruari diſcatur
ſicut etiā plurimis antiquoꝝ exē
plis patet · ſ · de romulo qui frēm
ſuū occidit ꝓeo ꝙ cōtra edictum
muros vrb̄ trāſilijt · a de illo qui
filiū ꝓpriū pemit ꝓeo ꝙ cōtra ho
neſtatē cū hoſtibꝫ pugnaſſet licet
victor extitiſſet · Iſtud pt alle
gari ad ꝓbādū ꝙ deus antiq̄tus
valde erat rigoroſus a punitiuus
q̄ tamē tpe noue legis ē paciens
puis et benignus qꝛ lex antiqua
dicitur rigoris et timoris · Lex āt
nōa lex amoris D

HIc pcepit dñs ꝙ filij iſrł in
extremitatibꝫ et in quatuor
angul pallioꝝ ſuorum faciāt ſibi
fimbrias de vittis iacinctinis · vt
cum eas viderint inq̄t recordenꝉ
mandatoꝝ dn̄i · et nō ſeq̄ꝝtur co
gitatiōes ſuas et oculos p res va
rias fornicātes · ſ recordēꝉ pcep
toꝝ dn̄i · et faciāt ea · ſintqꝫ ſācti
deo · Nā ſcd̄m comeſtorez ita ſtri
cte ſeruauerūt phariſei ꝙ in āgu
lis pallioꝝ ſpinas ponebāt vt eo
rū pūctionib9 legē dn̄i memora
rētur · Adhuc etiā in pallio quo
vtuntur in ſynagoga in quatuor
angul vitte ſūt iacinctine · q̄ pan
nus ē coloris celeſtis ad recorda
tionem legis que de celo extitit e
is data · Mor Per pallium
intelligitur cōuerſatio · per q̄dra
turam intelligitur quatuor virtu
tū cardinalium perfectō · p vittā
iacinctinā intelligitur celeſtium
dei mandatorum adimpletio · per
extremitatē pallij intelligitur cō
uerſationis ſācte ꝑſeuerantia a
cōtinuatio · p ſpinas vero intelli
giꝉ diuini timoris pūctō et ſtimu
latio · Igitur dico ꝙ q̄libet debet
in pallio cōuerſationis ſue habē
q̄tuor angulos . i . q̄tuor v̓tutes car
dinales · necnō cū extremitate p
ſeuerātie · cū vittis iacinctinis . i .
cum ꝯſideratōe celeſtis vite a mā
ſionis · et cū ſpinis . i . cū timoꝛe et
rōpūctōe infernalis dapnatōnis
Dꝫs em̄ mādata dei recordamur
et pficimus · et cogitationes ma
las et vagas nō ſeq̄mur ſed rep
mim9 · a oculos cordis ne per res
varias diuerſis deſiderijs fornicē
tur cohibemus · ſic etiam deo nrō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſancti ſumus atqꝫ viuimus. Con
ſtat em̄ ꝙ p ſpinas diuini tioris
et p iacinctū celeſtis honoris. ſen
ſus noſtros a malis appeticōibus
cohibemꝰ. et mandata dei recorda
mur facilius et implemus.

Capitulū decimū tercīū. ¶ A

C hore quidā magnꝰ le
uitica generis adiūctis
ſibi ducētis quīquagin
ta viris. ⁊ dathan et a
biron q̄ erāt īnt̄ rubenitas maio
res murmurauerūt cōtra moyſen
et aarō ɔtribules et frēs ſuos. et
inuidētes ꝙ aarō ꝑpt̄ ſacerdotiuꝫ
moyſes ꝑpter ducatū plꝰ ceteris
honorabātur. ſe ⁊ dictos cōplices
ſuos leuitas dignos ſacdotio cre
bāt. Dathā vero et abirō. q᷑ erāt
de genē rubē ꝑmogeniti duces de
bere fieri cōtēdebāt. ergo dathā ⁊
abirō ad moyſē venīē cōtēpſerūt
vocati. ſ; potiꝰ ad reſiſtēduꝫ ſibi ſe
et affines et cōtribules pauerunt
Quapropt̄ orāte et flēte moyſe ⁊
eorū inuidiā puniri poſtulāte. fa
ctus eſt vehemēs t̄remotus. p̄ce
pitqꝫ moyſes populo ꝙ ſeparent
ſe a tab̄naculis hominū ipioꝝ. ſta
timqꝫ apta eſt terra. et ipſos cuꝫ
vniūſa ſupellectili familia et ɔgre
gatiōe abſorbuit. et tādē iteruꝫ
ip̄a vorāgo patula ſe reclufit. Tūc
etiā chore et illi ducēti quīqgīta
q̄ ſacdotiū ambiebāt a moyſe vo
cati fuerāt. ⁊ hauſto igne thuribu
lo ſuo aarō. ſimilit̄ et ipſi ī ſuo co
ram domino ſtabāt. et quē elige
ret dominus in ſacerdotiuꝫ expec
tabāt. Reprehenderat em̄ eos moy
ſes de huiuſmoi ambitione dicēs
Multum erigimini filij leui. Nun
quid paruꝫ vob̄ ē ꝙ ſeparauit vos
dominus ab omni populo ⁊ iunx
it ſibi. Et ordinauit ꝙ q̄libet cum
thuribulo ſuo coram dño ſtaret.
⁊ voluntatē dn̄i vtꝝ illi vel ipſoꝝ
aliquis. vl̄ aarō eligi debēt ad ſa
cerdotiū expectaret. Tūc ergo cū
terra dathā et abirō abſorbuiſſꝫ.
⁊ iſti qui cū ſuis thuribul̄ ſtabāt
igne ab ipſis ſuis thuribul̄ exeun
te ſūt corā dño deuorāti. aarō vēo
inter ignes illeſus permanſit. et
ſic in ſacerdotio conſumptis ambi
tioſis aduerſarijs ſolus manſit.
Numeri decimo ſexto. ¶ Mora
Iſta poſſunt allegari litteraliter.
ꝙ in quo peccat qs. ī hoc et punit̄
Iſti em̄ peccabāt appetēdo rē ſpūa
lē ſcꝫ ſacerdotiū. ideo igne tāq̄ re
magis ſpūali ɔſūpti ſūt. Dathan
vēo et abirō peccauerūt appetēdo
rē terrenā et tpalē. ſcꝫ populi du
catū. et ideo a terra puiti abſorp
ti fuerūt ¶ B Vl̄ dic gnālit̄ cō
tra inuidiā. Qui n̄ poſſūt pati ꝓ
ſperitatē aliorū etiam bonoꝝ vel
meliorū l̄ a deo ſpecialit̄ electoꝝ.
quāq̄ in nullo eos ledētiuꝫ vl̄ no
centiū. ſicut etiā hic moyſes legi
tur dixiſſe. ne reſpicias ſacri
ficiū ipſoꝝ. tu ſcis ꝙ nec aſellum
q̄dē acceperī ab eis. nec afflixeri
q̄ēpiā eorū. vnde ſeneca dicit. ꝙ
ſi nullos inimicos facit iniuria. ml̄
tos tn̄ facit iuidia Iſti ergo igne
propꝛij thuribuli. i. dolore ꝓꝛij cor
dis ⁊ corroſiōe iuidie ɔburūtur in
hac vita. finalit̄ vēo abſorbebūt ī
fernali miſeria ¶ C Vl̄ dic ꝙ iſte
due ſecte ſignt duo gn̄a ambitio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſorum· Quidã em̄ ambiūt ad ſac
dociuȝ.i.eccãaſticã dignitatẽ ſicut
ſūt religioſi et clerici· et iſti figu
rantur ī chore cū ſuis ſequacib9 q̃
erãt leuite · Alij ambiūt ad duca
tū.i.ad ſeculares dignitates et pri
cipatū· et iſti figurãtur ī dathan
et ſuis cõplicib9 Omnes em̄ tales
de ſuis ſufficientijs p̄ſumūt· et ſe
dignos talibus officijs et ſtatib9
eſſe credūt· illos vero q̃ talia offi
cia ex dei voluntate tenent deſpi
ciūt et cõtempnūt· a ſe eis p̄ferre
ipſoſq3 de ſuis ſtatib9 abicere co
nantur ſatagunt et contendunt·
et eos habere dominos vilipẽdunt
Tales ẽgo preſūptuoſos rebelles
inuidos et ambitioſos· q̃ etiam vo
cati a moyſe.i.a ſuperiorib3 venire
contẽpnunt· ſed poti9 murmurãt
rebellant et contradicūt· ſolet dñi
nus terribiliter punire· ignis q3
rixe et diſcordie de ſuis ꝓprijs thu
ribulis.i.de ſuis cordibus et domi
bus inter ſe ſolet aliquotiens ex
ire· qui ipſos et eoꝝ ſtatuȝ ſolet
conſumere ledere vel vorare · et t̃
ra finalit̃ ꝯ eos deuorat et infern9
eos tranſglutit deſtruit atq3 dãp
nat· et non ſolū ipſos· ſ3 et eoꝛuȝ
ſequaces et complices ſic caſtigat
p̄s· Apta eſt terra et glutiuit da
than et operuit ſuper cõgregatio
nem abiron· Quia igit̃ ſequaces
talium cū talib3 pereūt· precepit
dominus ꝙ talium conſortia fugi
amus· et ab eoꝛuȝ tab̃naculis et
familiaritatib9 recedam9 · ne forte
cum eis pereamus · quia reuera
quando videmus conſpiratores et
detractores cõtra moyſen et aarõ
i. contra bonos prelatos vel prin
cipes congregatos· et ad detrahẽ
dum vel machinandum ꝯtra eos
compoſitos· non eſt tutū nos tali
b9 coniungere · quia ſcȝ prelatis
et principibus preualentib3 ꝯtra
tales ſolent eoꝛū ſequaces et com
plices penas conſiles luere vel de
flere· Bene ergo dicitur hic Rece
dite de tabernaculis hominū impio
rum· et nolite tangere q̃ ad eos p̄
tinent· ne inuoluamini cum eis ·
¶ D Vel dic ꝙ terra que dathan
et ſuos ſuſtinebat ſignificat ambi
tioſoꝝ terrenam proſperitatem
et ſtatum· vel etiam illam terraȝ
vel patriaȝ quam occupãt· q̃ pro
certo ipſos qñq3 deuorat .i. quan
tum dampnationis et tribulatio
nis eorum materiam adminiſtrat
Quod ſcilicet videmus ſpūaliter
iam fieri in multis · qui eſſent bo
ni et virtuoſi· niſi terra.i.terre p̄
ſperitas et fluctus negotioꝝ ipſos
per vitia deuoraret· et ſenſum eoꝝ
et ingeniū abſorberet· Vñ Sene·
in epiſtola· xix· Ingenioſus fuit
mechenas · magnū exempluȝ elo
quentie daturus· niſi euȝ felicitas
inuoluiſſet Qd etiam temporalit̃
videmus in alijs · Cõſtat em̄ de ti
rannis et malis dominis· ꝙ ꝓpria
terra in qua ſtant · ꝓpria ciuitas
vel patria quaȝ occupant ipſos fi
naliter occidit et deuorat· et eos
qñq3 cū ſuis ſequacib3 ita tollit de
medio ꝙ nullū veſtigiū reſtat· vt
ſupra· xm· ca· Terra quã vidim9
deuorat habitatores ſuos · ¶ E
Vel iſtud allega ſi vis ꝯtra aliq̃s
abbacias vl̃ etiã ciuitates· que ſci
licet prelatum vel iudicem ſuſti
nere nequeunt · Sed omnes qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ibi ſtant cõtentionibꝫ deſeruiunt
et p̄latos deuorare cõtēdūt· ſicut
patet de cultoribꝰ vinee q̄ ſuos
patrſfamilias vnū poſt aliū occi
derūt· luc· xx· Vl' dic ꝙ chore et
ſui ſeq̄ces ſacerdotiū ābientes ig
nem et thuribuluꝫ habuiſſe legū
tur· ad denotandū ꝙ ambitioſi
pro habendis dignitatibꝰ thuri
bulis et ſuffragijs. i. adulationibꝫ
et igne. i. muneribus alios p auari
ciā īflāmātibꝫ vtūtur et ī eis cō
fidere dinoſcūt F

Cum chore ſuiqꝫ ſequaces ſa
cerdotium ambientes: et ā
te deū thurificare volentes· iuſto
et mirabili dei iudicio igne de ſu
is proprijs thuribulis exeūte cō
buſti ſunt· et ꝓpt ābitionē puniti
p̄cepit dn̄s ꝙ illa thuribula ī la
minas fabricarētur· et altari ho
locauſtorum affigerentur· vt ſic
q̄cunqꝫ ſacrificātes vidētes lami
nas terrerēt· et punitiōe dicti cri
minis a ſimili ābicōe metu ſimilis
ſupplicij retraherēt· numeri. xvij

Mor. Iſta poſſūt applicari
ꝙ pena vniꝰ debet eē terror multo
rū· Poteſt etiā allegari pro cōſue
tudine illoꝝ q̄ ſceleratos in locis
publicis ſuſpēdūt· vl' loco eoꝝ a
liq̄d ſignū ſue punitionis et neq̄
cie cōſtituūt· vt oēs q̄ talia ſigna
vident timeant· et a ſimili delic
to caueāt· Et inde eſt etiam ꝙ hy
ſtorie antiq̄ malorum hominū de
pingūtur· ꝓpeo ꝙ ex eoꝝ aſpectu
hoīes a crimibꝫ coherceāt· Vn̄ eti
am de xerſes rege legimꝰ ꝙ quē
dā malū iudicem fecit excoriari·
et eius pelle ſedē iudicialeꝫ coopi
ri· filiū eius loco ipſiꝰ iudicē cōſti
tui· et vt in dicta ſede ſup coriuꝫ
patris ſedendo iura redderēt īpauit
Hoc ergo fecit vt quociēs aliquā
ſētētiam daret· punitionis patri
ne memoriam haberet· et ſic a
iuſticia nō deuiaret· Ergo dico ꝙ
ī ecclīe altari debēt maloruꝫ et am
bicioſoꝝ pene ſcribi et depingi· vt
. ſ. terroē ſuppliciōꝝ poſſint alij a ſi
milibꝫ negocijs retardari Mo eti
am de altari ſacre ſcripturē dici po
teſt in quo ꝓpcerto multoꝝ malo
ꝝ et ſuaꝝ punitionū ſig̃ et hiſtori
e recitantꝰ vt oēs q̄ ī ea ſtudēt dū
hoc aſpiciunt terreantur et a ſimi
libus arceantꝰ· Apoca· xviij· Qui
in mari operantur lōge ſteterunt
et clamauerūt vidētes locū incē
dij eius· G

Aron qui erat iuſte promo
tus et a deo electus q̄uis eſ
ſet in medio eoꝝ qui propter ſuā
ambicōem incēdio periclitabātꝰ·
tamē nō legitur eē leſus Mor
Sic vere iuſti q̄uis ſint in medio
maloꝝ· igne ſue cupiditatis et a
uaricie nullatenꝰ ledūtꝰ· ſꝫ ſeipōs
bonos et ſinceros ſeruātes ino cētꝰ
viuere cōprobātur· H

Ic dicitur ꝙ cum populus
propter mortem chore et
dathā et abiron et ſuorum moy
ſen et aaron lapidare vellēt· ſta
tim apparuit gloria domini que
ipſos fugientes ad tabernaculuꝫ
cooperuit et protexit· populum
vero murmurantem ac ſeditionē
mouentem ira dei mox puniuit
ipſoſqꝫ incendium mox inuaſit·
Numeri· decimoſeptimo Simile
ponitur· ſupra· decimoq̄rto· vbi
cū populꝰ moyſē vellet lapidaē

gloria domini · que et populū ter
ruit et moyſen de manibus eorū
liberauit · ¶ Mor · Iſtud al
lega ꝙ tūc ſumme apparet dei be
nignitas quando magis inſtat pe
riculum et neceſſitas · tuncqꝫ ma
gis ſolet auxiliari quando videt
bonos ab impijs moleſtari · ſolet
enim quandoqꝫ in ipſo actu perſe
cutionis bonos ꝓtegere · et malos
incendio tribulatione et infortu
nio moleſtare. i. Corinth · x · Faciet
cū tēptatione etiā ꝓuentum ſicut
in paſſionibus ſāctoruꝫ martirū
plurieſ noſcitur accidiſſe · Vnde
ꝓuer · xi · ca · Iuſtus de anguſtia
liberabitur et tradetur impius ꝓ
eo · ¶ T

Amē popul⁹ cū cōbureretur
et incendium pareret̄ ꝓ eo
ꝙ cōtra moyſē murmurauerat ·
aaron ex ꝑcepto moyſi ad locū in
cendij cucurrit · et ſtās īt̄ mortu
os et viuentes thimiama deo ob
tulit et orās ꝓ populo īcendiuꝫ
diminuit et extinxit ¶ Mor · R
Sic qn̄ incendiuꝫ viciorꝝ ł tribu
lationū vaſtat populū ſubditorū ·
ſtatim debet adeſſe aaron. i. ꝑlat⁹
ł eccleſiaſticorꝝ populus · qui pro
certo debet ad hoc incendium con
currere et ſe inter mortuos et vi
uentes. i. int̄ peccatores et iuſtos
medium ponere · vt ſcꝫ mortuos
poſſit ad gratiam ſuſcitaē · viuos
vero. i. iuſtos ne tali īcendio pere
ant liberaē · Debet ergo thimiama
orationis pro populo offerre · et
ſic poterit viciorꝝ vel infortunio
rum incendium ſuꝑare · Vnde de
bonis prelatis poteſt dici illḋ ad
Hebreos · xi · Obturauerunt ora
leonū · extinxerūt īpetū ignis · ef
fugauerūt aciem gladij · ¶ L

Volens domin⁹ aaron ſacer
dotium confirmare et mur
mur populi ſedare · et volens oſ̄
dere ipſum aaron electum ſpecia
liſſimum ſuum eſſe · precepit ꝙ
ſingule tribus ſingulas virgas a
ridas cum ſuperſcriptione ſingu
lorum nominum tribuum ī taber
naculum ponerent · aaron autem
ſuam virgam ſiccam cum inſcrip
tione proprij nominis tribꝫ ſue
reponeret cum eiſdem · Cumqꝫ
omnes ille virge coram domino
per noctem fuiſſent dimiſſe et in
craſtinum producte · inuenta eſt
virga aaron germinaſſe · necnon
frondes et flores et fructus ſcili
cet amigdala protuliſſe · quo ſig
no ſacerdotium aaron fuit a do
mino confirmatum · Virga quoqꝫ
ſicca que floruit poſita eſt ī taber
naculo et in archa · ad perpetuuꝫ
monimentum · Numeri · xvij ·

¶ Moraliter · Sic vere ſi
tu vis ſcire ꝙ ſacerdos. i. ꝙ ſuperi
ores et prelati ſint a deo preelec
ti · reſpice virgas eorum. i. iuſtici
am vł iuriſdictiones q̄bus regūt
populum. et ille cuius virga. i.
iuſticia fuerit arida ſine humore
carnalis affectōis · recta ſine cur
uitate vel declinatione perſonalis
affectionis · germinans per bonā
cogitationem : frondens per lataꝫ
dilectionem · florens per bonaꝫ
conuerſationem · et fructificans
per bonam operationem · talis
pro certo erit aaron dei electus
id eſt prelatus iuſtus et bonus ·
dignus et ſufficiens et acceptus ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Alij vero quõrũ virga .i. iudicĩ
iuſticia remanet ſicca et a germi
ne frõde flore fructu p̃dictis ſte
ril' et vacua digni ſunt repudiari
et a ſacerdotio vel p̄latione pmo
tione vel officio retropelli. Et ſic
poterat illi dici illd Heb. p̃mo ca
pitulo. Virga eq̃tatis v̉ga reg
ni tui. Et dic q aaron interpre
tatur mons fortis ad denotan
dũ q prelatus q̃ tali virga iudi
cat eſt vt dicitur mons .i. altus et
honoratus et fortis .i. ſolidus et
confirmatus. quia ſcilicet tales
quorum iuſticia tal' ẽ vt p̄miſſũ ẽ
ſũt apud om̃s alti et honorati. ⁊
in ſtatu ſuo timeri debent q̃ ſciũt
et volũt iuſticiaʒ exercere. ⁊ vir
gam floridam et fructiferã dño
p̄ſentaẽ. Ezech. xix. Facte ſunt ei
virge ſolide in ſceptrum dominãci
um. ¶ M. Vel dic q aarõ ſigni
ficat populum iudaycum. Virga
ſicca ſignificat virgineʒ benedcãʒ
ab omni humore carnalis volup
tatis penitus alienam. Iſta ergo
ſicca germinauit ⁊ floruit frõduit
fructificauit .i. virgo cõcepit pepe
rit et germinauit illum q̃ eſt ger
men gratie ⁊ frõs leticie ⁊ flos mũ
dicie ⁊ fructus iuſticie .i. dei filium
benedictuʒ. Reuera xp̄s amigda
lum p̃t dici. q̃ eſt fruct9 medicina
lis. pro eo q iſte mũdũ ſanauit et
redemit a morbo peccati et nequi
cie. ⁊ breuiter alijs virgis .i. alijs
virginibus ſiccis et ſterilibus re
manentibus iſta ſola floruit. ⁊ ſi
ne ſemine virili deum et hoĩeʒ p
turiuit. yſaye. xi. Egredietur vir
ga de radice yeſſe et flos de radi
ce eius aſcẽdet et requieſcet ſup
eũ ſpũs domini. Iſta enĩ ad lraʒ
fuit de radice .i. de gn̉e yeſſe. q̃ fu
it pater dauid. et de radice .i. de
corpore huius virginis aſcendit
flos iuſticie xp̄s dei fili9 ſup quẽ
reqeuit ſpũs ſcũs. ¶ N. Aduer
te hic ſi vis qd dixit dñs moyſi.
Ille quem elegero germinabit v̉
ga eius. Et ipſe plus reddidit q̃
promiſit ⁊ quia ſcilicet virga illa
nõ ſolum germinauit. immo frõ
duit floruit et fructificauit ad de
notandum q deus ſuphabundã
ci9 p̄miat q̃ pmittat. ſicut appa
ruit in ſalomone. q̃ ſoluʒ petebat
ſapiẽtiam ſed dominus non ſoluʒ
ſapientiã. immo etiam diuitias ⁊
gloriaʒ ſibi dedit. regũ. iij. Vñ
iacobi p̃mo. dicitur q ipſe deus
dat oĩbus affluent ⁊ non ĩpperat
¶ Vl' dic q exẽplo eius quilibʒ
vir perfectus plus debet facẽ q̃
pmittere. et habũdãtius bene fa
cere q̃ auſus fuit dicere et aſſerere
Quod eſt cõtra multos qui mul
ta pmittũt et pauca reddũt. De
quibus. eccl̃i. xx. Exigua dabit
et multa im pperabit. Vñ ſcribit
puer. xiij. ca. Vbi verba ſunt
ibi egeſtas frequẽter.

Capl'm. xiiij.

¶ A

Dictum eſt aaron.
Tu et filij tui cuſto
dite ſacerdotiuʒ ve
ſtrum. et omnia q̃
ad cultum altaris
ptinẽt per ſacerdotes ãminiſtra
buntur ſi quis extẽnus acceſſerit
occidetur. Ponit etiã hic q leui
te debebant habere decimas de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ōmnibus bonis filioꝝ iſrahel· ip
ſi vero leuite de omnibꝫ bonis ꝑ
ceptis debāt accipe decimā ptem
et dare ſacerdotibꝫ Nihil debāt he
reditatis habere in ꝑplo· decimaꝝ
oblacōe cōtēti· Numeri· xviij·
Mor. Sic vere ſacerdotes.i. ſā
cti duces ſcꝫ boni et ſcī viri debēt
circa altarē domini ſcilꝫ in officijs
eccāſticis miniſtrare· nullꝰ qꝫ ex
traneus.i. nullus peccator ſymo
niacus· vel indignus ſe debet ad
hoc ingerē quoquomodo Leuite
etiā.i. clerici et religioſi nō debēt
mūdanas hereditates et opes q̄re
re· ſed decimarum oblatione.i. fru
ctuum prouentuum eccāſticoꝝ ꝑ
ceptione debent cōtenti eſſe· Et
adhuc de illis debent ſuis ſacerdo
tibus.i. ſuis maioribus primicias
ſubuentiones et ſeruicia debita
miniſtrare· Quod tamen eſt con
tra multos ambicōſos clericos· q̄
bꝰ decime.i. beneficia eccleſiaſtica
nō ſufficiunt ymmo temporales
dignitates regumqꝫ officia ambi
unt atqꝫ cupiunt· et terrenas po
ſſeſſiones pro ſe et ſuis accumu
lant et acquirunt· Contra quos
dicitur· Luc· iij· Contenti eſtote
ſtipendijs veſtris· Et hic dicitur e
tiā ſic· In terra eorum ſcꝫ ſecula
riū nihil poſſidebitis nec hēbitis p
tē int̄ eos· Ego em̄ hereditas veſ
tra ſū in medio filioꝝ iſrl· B
Hic dicitur ꝙ omnia que of
ferebātur domino vł miniſ
tris eius ſiue eſſēt decime ſiue do
naria debebant eſſe optima et ele
cta· deo enim debebant meliora
dare· et non egregia et pinguia
reſeruare· Qd tamen eſt cōtra il
los qui deo et religioni dāt filios
deformes et fatuos et ꝑteruos·
Etiam contra illos qui deteriores
fructus ꝑ decimis ſoluunt· deteri
orem denariū offerunt· de veſtibꝫ
et victualibus deteriora pauperi
bꝫ ꝑ xp̄o ō tribuūt· et q̄cq̄d ē egre
gium et electū ſibi retinent et aſ
ſumunt· Et tamen iſti deberent
attēdere illud· Malach.i. Maledi
ctus doloſus q̄ habet in grege ſuo
maſculū et votū faciēs immolat
debile dn̄o·

Caplm decimūquintū· A

Hic ponitur et repli
catur de ſacrificio vac
ce ruffe· ſed de hoc vi
de leuitici· xvi· Hic
vero attende vnum mirabile et
notabile· dicitur enim ꝙ de cine
ribꝰ vacce combuſte fiebat aqua
expiationis · ex qua ſcilicet oēs
im mundi purificabantur· et cuꝫ
tali aqua mundare immundos a
domino iubebantur· Verump
tamen ſic fiebat ꝙ vir mundus
qui carnes comburi faciebat· et
ille qui collectos mundificatiuos
cineres ī loco mundo reponebat·
vel qui immundū aqua mundifi
catiua aſpergendo mundabat im
mundus fiebat. et rem mundaꝫ
et mundificantem tangendo· et
ī mundo mundiciam dando immū
diciam contrahebat· propter qd
vt mundus fieret in veſpere la
uabatur· Numeri· xix· Mor
Per cineres mundificatiuos
qui erant de cineribus vitule
combuſte· intelligo miſterium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

paſſionis cristi·vel etiam altaris
ſacramentum·vel alia ſacramē
ta que mixta cum aq̄ lacrimarū
mundant immundos· id eſt de
peccatoribus faciūt iuſtos Cinis
enim remanet poſt combuſtiōe
ſic et memoria paſſiōis xpi et ſac
mentum eucariſtie et alia ſacra
menta poſt xpi mortem et reſur
rectionem· Igitur illi qui tra
ctant illos cineres.i.ſacramenta
eccleſie· et qui iſtis mediantibꝰ
immundos et peccatores mundifi
cant·qui vitulam comburunt.i.
q̄ xpi combuſtionem et paſſionē
conſiderant·et q̄ cineres iſtos cū
aqua ſcripture ſacre et doctrine
in alios aſpergūt et p̄dicant im
mundi efficiuntur.i.ad tantā mū
diciam quam miniſtrāt indignos
et immundos ſe putāt·Quicūq
quāꝗ̄ mundus et sactꝰ ſacramē
ta eccleſie adminiſtrat·ſeu qui o
nus mundificandi alios in confeſ
ſione portat ſeu qui ſacram ſciē
tiam aliis predicat et inde aſper
git alios atq rigat· proculdubi
o in ſua exercitatione debet īmun
diciam cōtrahere in quātū ſe non
digne adminiſtraſſe ſemper debꝫ
credere et timere: et ideo pro im
mundicia.i.pro tali idignitate ſe
debet per cōfeſſionem abſtergere
et lauare· Vn̄ ſcribit̄ ·luc·xvij·
Cum omnia beneſeceritis dicite ſ
ui inutiles ſumus· Vel dic con
tra malos ſacerdotes·q̄ dum ali
os predicando et ſacramenta mi
niſtrando mundificant a peccatis
ipſi immundi et peccatores effici
untur inquātum ſcilicet indigne
ſuum miniſterium exequuntur·

Conſtat enī ꝙ multi ſimplices et
ſimplicitate ſua mūdi et boni ſūt
q̄ tamē ſi cineres tāgere.i. ſacrā
mētā eccleſie miniſtrare preſūpſe
runt et officiū mūdificādi alios aſ
ſūpſerit·ſ·officiū eccāſticū et po
tiſſime officiū p̄lature· cū ad hoc
indigni ſunt·imūdi et peccatoēs
ſiūt·Et ſic ſit ꝙ ille qui in mino
ribus erat mundus dum ad ma
iora vehitur ſit immūdus· Alle
ga ſicut vis·
C
Hic dicitur ꝙ quicūq tange
bat mortuū ꝉ domū eius in
trabat vꝉ aliq̄d de domo ſua tāge
re p̄ſūpſerat imūdus erat· et ter
cio et ſeptimo die abſtergē ſe de
bebat·q̄ enī tertio die non aſper
gebatur nunquā in die ſeptimo
mūdabatur· Numerꝰ ternarius
ſignat fidē trinitatis· ſeptenariꝰ
vero ſignat ſeptē ſacramēta·vel
etiā ſeptem virtutes·vel ſeptē mi
ſericordie opa. aſpſio aque expia
tionis ſiḡt peiītētiā et mortis me
moriā lacrimoſam· Igitur illud
eſt verū ꝙ illi q̄ ex tactu mortui
.i.ex cōſenſu vel opatione mortaꝉ
peccati efficiūtur īmūdi·nunꝗ̄ ꝑ
aꝗ̄ expiationis.i.per pniam mun
dantur ñ die tcio.i.in fide tnita
tis et ī die ſeptimo.i.ī ſeptenario
ſacramentorum·virtutū et operꝫ
mie· Iſta expiatio et oblatio.i.
pnīe mūdificatio pagat̄ die tcio et
ſeptimo· nihil enī valet tnariꝰ ſi
ne ſeptenario ꝉ ecōuerſo quia ſci
licet nihil valet ad ſalutem fides
niſi habeat opera·nec etiam ſa
cramenta ꝉ opa valēt ad aliq̄d ſi
ne fide iacobi·ij· Fides ſine opibꝫ
mortua eſt· heb·xi· Sine fide

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

impoſſibile ē placere deo. D

Item hic dicit̃ ſic. Vas qđ
nō habuerit coopculū vel li
gaturam deſup. imūdum erit.
Mor Sic vē vas cordis repu
tat̃ imundū qn̄ p cuſtodiā ſēſuuȝ
ꝉ caritatē nō eſt ligatū. nec per ti
morem domini coopertum. vel p
humilitatem abſconditum vl̃ ve
latum. et ideo illi qui cor ſuum ō
nibus manifeſtant per iactantiaȝ
vel per vanam gloriam. vl̃ per i
racundiam interiora ſua dilatāt
ꝛ affectus ſuos non cohibent nec
moderāt̃. imūdi merito dici debēt
E Vl̃ dic etiam ꝙ vas iſtud
ſignat os. qđ ſi per loquendi mo
derantiam non fuerit ligatum.
vel per verecundiam et reueren
tiam non coopertum. dici debebit
procerto ꝛ fetidum et immundū
os enim qđ ſemper eſt ad loquē
dum apertum. id eſt a temperan
cia ſolutum: neceſſe habet eſſe in
multis immundicijs. Vnde pro
uerbiorum. viceſimoquinto. Si
cut vrbs patens et abſq; muro
rum ambitu. ſic homo qui neſcit
in loquendo cohibere ſpiritum ſu
um. p̃s. Sepulcrum patens ē gut
tur eorum.

Caplm̄ decimumſextū. A

CVm populus veniſſet
in cades mortua eſt ibi
maria. et defecit aqua
populo et contra deuȝ
murmurauerunt. Numeri. xx.
capitulo. Moraliter
Cades interpretatur commutata
vel mare tollens. et ſignat mun
di proſperitatem. que mare id ē
mortis amaritudinem de mente
tollit et facilit̃ mutatur et deperit
Maria interpretatur amara. que
ſignificat penitentiam. que per cō
tritionem amaritudinē reddit Ergo
iſtud ē verū ꝙ qn̄ homo venit ad
cades. i. ad ſtatum mundane mu
tabilis proſperitatis. procerto
ſtatim maria. i. penitentia ſibi mo
ritur. quia nunq̄ amplius penitē
tie amaritudinem amplexatur. ꝛ
propter hoc aqua diuine gratie ſi
bi tunc deficit. propt̃ quod mur
mur et cōtentio ſepe venit. Proſ
peritas enim penitentiam interfi
cit. ꝛ p mortem penitētie aq̄ ḡtie
ſibi tūc deficit. et ꝓpt̃ eius defcm̄
murmur et diſcordia ī populo. i.
in mente naſcitur atq; creſcit Et
ideo de maria matre ihū dr̄ ꝙ in
nuptijs vbi ipſa erat. aqua nō de
fuit. Iohis. ij. Ymmo etiā ī vinū
mutata fuit. Hic ponitur quō
aqua de petra ꝓducitur. vt bibe
rēt hoīes et iumenta Sȝ de hoc vi
de. Exo. xvij. Vbi ſimile ponitur
qđ ibi expoſui. B

POpulus iſrahel volēs trāſiē
cōpēdium ad t̃ram ꝓmiſſionis ro
gauit regem edom. ꝙ ipſū p t̃rā
ſuam tranſire permitteret. ꝓmit
tens ꝙ p viam tritam publicam
et regiam pergeret. ad dextram
ſeu ad ſiniſtrā nō diuertēt. aquā
de ſuis puteis nō biberet Agros
aut vineas nō intraret. Nā ſi de
bonis terre ſue aliquid ipſum ac
cipere contingeret: mox iuſtum
pretium ſibi daret. Rex āt edom
hec omnia denegauit. ꝛ dare trā
ſitum fratri ſuo iſrahel noluit. ß

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ad preliandū cōtra eum ſe parauit
ꝑ̄t q̄d iſrahel ab eo diuertit· et
p viam aliam magis lōgā ad trā
iheruſalē ꝑperauit· ¶ Mor
Iſrahel et edō· et iacob et eſau q̄
fuerūt frēs poſſūt ſignificare aīaꝫ
et carnem· qui ſicut fratres inui
cem ſunt cōiuncti· iſrl' em̄ vidēs
deū· edom vero ſāguineus īterp̄
tatur· q̄a ſcꝫ anima deum poteſt
cognoſcē· caro vero ex ſanguine
dīno ſcitur viuere et conſtare·
Cum ergo iſrahel .i. anima habeat
ire in terram promiſſionis id ēſt
in paradyſum vel etiam in perfec
tionis ſtatum· et neceſſe habeat p
terram fratris ſui ſcilicet corpo
ris ſiue carnis tranſire· valde ti
met ꝙ ab eo impediatur in itinē
v̄tutū retardata· Iſte ergo iſrl'
.i. ſpiritus per viam rectam peni
tentie· p viā publicam miſericor
die vel elemoſine· p viam regiā
iuſticie proponit ire· aq̄s delicia
rum nō proponit bibere· p agros
et vineas .i. per exteriora negocia
nō intendit incedere· nec per ali
quam iniuſticiam proponit ad ſi
niſtram ſeu ad dextrā declinare·
ꝙ ſi aliquid de bonis iſtius terre
.i. de mūdi delicijs guſtauerit p
mittit ſatiſfacere et p penitentiā
emendare· Sed econtra iſte edom
.i. caro cum populo ſuo id eſt cum
gula et vicijs carnalib9· talia pa
cta renuit· et iſrahel .i. anime ſeu
menti contemplatiue p̄ſtare tran
ſitum contradicit· imo ad ei ob
uiandum bellādo continue ſe pre
parat et premunit· Non tranſibis
inquit per me alioquin armatus
occurrā tibi Inde ergo ſepe fit ꝙ
mens ſeu anima neceſſe habet a
liā viā ire magis latam et circui
quam ipſe edom· id eſt carnis im
pugnationes a via compendij .i.
a ſtatu vel via perfectionis et ab
ſtinentie retroire cogit· Inde be
ne dicitur· galath. v· ꝙ caro con
cupiſcit aduerſus ſpiritum et ſpi
ritus aduerſus carnē· ¶
Hic precepit dominus ꝙ aa
ron vadat ad patres ſuos
et ꝙ ſanctis veſtibus denudetur
et ipſis filius eius eleazar indua
tur· Et in montem hor eleazar a
moyſe ducitur· et ibi ſacris veſ
tibus induitur· et ſummus ſacer
dos conſtituitur· aaron autem i
bidem moritur· qui triginta die
bus a populo deploratur. ¶ Mor
Sic vere cum quis ad ſacerdo
tium aſſumēdus eſt et loco patris
id eſt prelati ſubſtituendus: de
bet ſupercilium montis id eſt men
tis contemplationem vel vite ſb
limitatem aſcendere· veſteſ ſacras
id eſt virtutes induere· et ſic me
diāte moyſe id eſt adiuuante di
uina lege digne poterit ſacerdoti
um et eccleſiaſticum gradū ſeu
officium obtinere· Hor enim int
pretatur lumen ſeu mons· quia
procerto iſtud lumen contempla
tionis aſcendit qui digne aaron
id eſt ſancto prelato vl' epiſcopo
predeceſſori ſuccedere querit·
Bene ergo dicitur· iob. xl· Circū
da tibi decorem et in ſublimi eri
gere et eſto glorioſus et ſpecioſis
induere veſtibus· Aaron mortu
us eſt et p trigīta dies a ꝑplo de
ploratus· ſic et nos in religione t̄
cena pro mortuis facimus et

per triginta diēs miſſas ꝑ mor
tuis decantamus.

Capl̄m decimūſeptimū. Ca

POpulum circueuntem
terram edom cepit te
dē itineris et laboris.
dicebatq; moyſi. cur e
duxiſti nos de egypto vt more
remur ī ſolitudine. deeſt panis.
nō ſunt aque. anima noſtra nau
ſeat ſuper iſto cibo leuiſſimo. ſicut
capitulo viceſimoprimo fecerat
ille populus ſimilem murmurati
onem dicens. quare nos aſcende
dere feciſtis de egypto et adduxiſti
in hunc locum peſſimum qui ſeri
non poteſt qui nec ficum gignit
nec vineas nec malogranata. in
ſuper et aquam non habet ad bi
bendum. Igitur indignatus do
minus pro murmure miſit in po
pulum ignitos ſerpentes. ad quo
rum plagas morteſqz plurimoꝝ
venit populus ad moyſen dicēs.
peccauimus. Quapropter pro
ipſis ſanandis precepit domin9
fieri ſerpentem eneum: et eum
in palo ſuſpēdi. vt percuſſi a ſer
pentibus dum in iſtum ſerpentē
aſpicerent ſanarentur. Sic ergo
fiebat ꝙ illos quos aliq̄s ſerpēs
viuus et venenoſus mordebat.
ſerpens innocuus mortu9 et ene
us in palo ſuſpenſus dum reſpi
ciebatur ſanabat. Numeri. xxi.
capitulo. Moraliter

Iſte populus murmurās gen9
humanum deſignat. qui ſcilicet ī
ſolitudine huius mundi qui eſt
locus peſſimus qui per predicati
onem non ſeritur. pane verbi dei
non reficitur. aqua gratie non po
tatur. ficubus et maliſgranatis
id eſt bonis ſpiritualibus et vir
tutibus non ditatur. a principio
non ceſſauit contra dominū mur
murare: et eidem per mala opera
repugnare. quapropter ignitis
ſerpentibus id eſt demonibus et
vicijs ipſum permiſit dominus ꝑ
cuti. qui non ceſſauerunt eos
ab adam vſqz ad criſtum miſera
biliter mordere et ſpiritualiter
enecare. Quapropter plagas t
bulationum et vitiorum cum ā
tiqui patres plangerent et ad do
minum clamarent. voluit domi
nus ꝙ ſerpens eneus id eſt criſt9
qui more eius predicando reſona
ret. et in virginis vtero ſicut in
fornace conflaretur et fabricare
tur. et ꝙ per moyſen id eſt p po
pulum iudaycum in palo id eſt
in cruce ſuſpenderet. ibi inſuper
moreretur: et ꝙ percuſſi a ſerpē
tibus id eſt demonibus vicijs et
temptationibus per aſpectum .i.
per fidem ipſius ſanarentur.
Iſte etiam ſerpens mortu9 viſus
et creditus humanum genus ill'
plagis ſanauit. quibus antiqu9
ſerpens lucifer in perſona ade to
tum humanum genus letaliter
vulnerauit. Quod etiam loquē
do moraliter cotidie efficitur.
ꝙ illi qui ab ignitis ſerpenti
bus ſcilicet a mundo carne dya
bolo igne triplicis concupiſcenti
e inflammantur. ſi ſerpentem
in palo pendentem id eſt ihesū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

criſtum et eius humanitatem in
cruce morientem p̄ compaſſionē
et deuotionem aſpiciunt· ſani et
liberi ſtatim fiunt· Ideo apoſtolꝰ
ad hebreos·xij· monet nos ad
hunc affectum dicens · Aſpici
entes in auctorem fidei et cōſum
matorem iheſum· qui propoſito
ſibi gaudio ſuſtinuit crucem cōfu
ſione contempta· Recogitate em̄
eū qui talem ſuſtinuit a peccatori
bꝰ aduerſus ſemetipſū contradi
ctionē vt nō fatigemini aīs vr̄is
deficiētes· B

Sicut hic innuitur· filij iſrl
terram edō circuieūtibus iux
ta terminos moab duo mirabilia
contigerunt· vnum de flumine
ſeu de torrente zareth q̄ ante eos
eſt ſiccatus· et ſicut mare rubruꝫ
coram euntibus ē diuiſus· Aliud
iuxta arnon de quibuſdam rupi
bus et ſcopulis qui ad eorum ad
uentum geſtierunt· et ſignum le
ticie dantes ſeipſos inclinauerūt
et tranſeundi ſpacium prebuerūt
Et ideo ſecundum ſcolaſticam hi
ſtoriam ſecundum iudeos hic dr̄
ſcopuli torrentium Et in·p̄s dr̄
Montes exultauerunt vt arietes
et colles ſicut agni ouium·

Mor Iſta poſſunt exponi
miſtice et dici q̄ filij iſrahel ſignāt
religioſos· q̄ ſcilicet per ſolitudi
nem religionis circueundo terram
edom·i·mundum properant ad ter
ram future promiſſionis· ſed p̄
certo iſti duo inueniunt nocumē
ta·ſ· fluuium zareth q̄ ſignat car
nis fragilitatem· et montes ar
non q̄ ſignant penitencie difficul
tatē· Arnon enim interpretatur
archa merorꝰ ecce penitentie dif
ficultas· q̄a reuera iſta duo nos
ſolent a progreſſu bonorum ope
rum impedire· ſcꝫ fragilitas et
voluptatis fluxibilitas ex parte
noſtra et aſperitas et difficultas
ex parte rei· Sed procerto ſi fue
rimus veri filij iſrahel·i· viri cōte
platiui et iuſti iſta duo īpedimē
ta tollentur· quia ſcꝫ fluuius nr̄e
fragilitatis et voluptatis ſiccabit
et ſolidabitur· ſcopulus vero
aſperitatis et difficultatis nobis
geſtiet et letabitur· et facilis et
pmeabilis efficietur q̄ꝛ reuera bo
ni inueniunt in ſolitudine religi
onis penitencie difficilia eſſe leuia
et facilia eſſe fortiſſima· Mathe·
xi· Iugū em̄ meū ſuaue ē et onꝰ
meū leue·

Caplm·xviij· Ca

Videns balach rex mo
ab quomodo victi et
deſtructi fuerūt amor
rei· timuit populum
iſrahelis· et ideo pro maledicen
do ſibi balaam ariolū adnt· Dū
ergo balaam ad balach propera
ret ſpe munerum vt dicunt aliq̄
et contra dei voluntatem et pre
ceptum populum maledicere p̄
poneret· occurrit ſibi angelus in
via euaginato gladio contra euꝫ
quem videns aſina diuertit ab iti
nere· et fuſte ceſa dum angelus
cum gladio iterum occurreret ſi
bi in ſtricto quodam·c·ð declina
re aſina nequibat tantum adhe
ſit parieti q̄ꝛ pedem ſedentis attri
uit· aſina enim angelum cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

gladio videbat·balaã vero ipſiq̃
non videbat·Jncepit ergo aſina
loqui ·aperuit eniꝫ dñs os illi⁹·
et cepit prophetam reprehẽdere ⁊
de hoc ꝙ ipſã fuſte percuſſerat vitu
perare dicẽs q̃re me percutis ecce
iã tertio Tunc etiã dñs oculos ꝓ
phete aperuit·⁊ ãgelũ cũ gladio
vidit·q̃ viam ipſi⁹ reprehẽdit ⁊
ne populuꝫ dm̄ maledicerct ipa
uit·numeri·xxij·ca· ¶ Mor
Jſta poſſunt dici allegorice de iu
deis ⁊ gẽtilibꝫ. Balaã eñ ꝓpheta
poteſt ſignificare iudeos q̃ legẽ et
ꝓphetas habuerũt·aſina vero ſig
nificat gẽtiles q̃ beſtialit̃ ⁊ bruta
lit̃ vixerũt ·ãgel⁹ ſignat xp̄ꝫ l' ei⁹
fidẽ· q̃ gladiuꝫ ſeueritatis et iuſ
ticie ſecum portat·Jſta ergo ẽ ve
ritas·ꝙ aſina prius vidit ãgelũ
q̃ꝫ propheta.i.gentiles prius cre
diderunt cristo et ipſum citius ꝑ
fidem viderunt q̃ꝫ iudei·qui in ꝑ
fidia remanſerunt· Qui prius
erant beſtiales et ceci fuerunt il
luminati ·et illi qui prius vide
rũt ſunt p⁹modũ excecati·iuxta
illud Johãnis·ix·Ego i hũc mũ
dũ veni vt q̃ non vidẽt videant·
et q̃ vident ceci fiant Jn fine tñ
balaam angelũ vidit q2 iudaic⁹
populus finalit̃ cõuertet̃ ⁊ credeꝫ
in xp̄m et eius fidem cognoſcet
Pſa. lx· Tunc videbis et af
flues et cetera· ¶ B Vel
dic ꝙ balaam propheta qui inter
pretatur turbans eos·deuorans
populum ſine ſubſtantiam eoꝝ·
ſignat mundi ſuperiores id eſt p̄
latos principes et etiam clericos
vel diuites·quia ſcilicet iſti licet
ſint prophete id eſt ſapientes et
ſcientifici reſpectu aliorum· ipſi
tamen per diſcordias populum t̃
bant·patet de aduocatis qui nu
triunt omnes lites·et populum
deuorant et tñ finalit̃ ſine ſubſtã
cia eoꝝ ſũt·q̃a tales rapinarũ di
uitie nũq̃ꝫ diu apud eos perſeue
rãt vt patet q̃a tales raptores co
munit̃ ſẽp ſũt paupes· Alij vero
fraudulenti q̃ ãq̃ꝫ de ſubſtãcia po
puloꝝ fiant diuites·tamẽ apud
heredes eorum minime diu reſtãt
quia ꝓuer·xi. dicitur· Alij rapi
unt nõ ſua et ſemp i egeſtate ſũt
Aſina vero poteſt populũ ſubditũ
beſtialẽ et ſimplicẽ ſignare· quaꝫ
·ſ·balaam id eſt ſuperiores non
ceſſant equitare contẽpnendo et
calcando·Jgitur dico ꝙ aſina vi
det hodie meli⁹ angelũ q̃ꝫ ꝓpheta
quia procerto hodie iferiores ſim
plices ⁊ ſubditi melius vident de
um· et melius cõſiderant gladiũ
ſue ſentencie q̃ꝫ ipſi ſui equitato
res·id eſt q̃ꝫ clerici et religioſi et
quicunqꝫ ſuperiores· Gladius
enim diuine ſentencie hodie plus
percipitur a ſimplicibus et time
tur q̃ꝫ a ſuperioribus·⁊ angelus
teſtamenti xp̄s meli⁹ ab ipſis q̃ꝫ
a mundi ſapientibus et potẽtib⁹
contemplatur·Pſa. xxxviij·
Non videbo dominum deum in t̃
ra viuentium. Aſine ergo id eſt
ſimplices per aſpectum gladij di
uine ſentencie quando i arto loco
mortis inter parietes finalis nece
ſſitatis a quo declinare non poſ
ſunt criſtum cum gladio exſpec
tare comminantem conſpiciunt:
a mala via iniuſticie diuertũt et
verberati tribulationibus cicius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ̃ peccātē ſe permittunt· Juxta il
lud· Job· xix· Fugite ergo a facie
gladij ·qm̄ vltor iniquitatū gla
dius eſt· et ſcitote eſſe iudicium·
Mali vero ꝓphete id eſt mali cleri
ci et ſuperiores qui deū non vidēt
nec cogitant· audacter contra ip
ſum peccando ꝓperant· et gladiū
ſue ſententie non formidant ·Sic
ergo fit ꝙ aſine ꝓphetas reprehē
dunt· dū ſimplices melius ꝙ̃ lit
terati· layci melius ꝙ̃ clerici· ſub
diti melius ꝙ̃ prelati operantur
et viuunt· Vnde iſti hodie contra
naturam loqui deum laudando
videntur: vbi maiores tacere noſ
cuntur· Vnde de ſancto anthonio
legitur· ꝙ cum per deſerta videre
paulum pergeret· et homūcionē
quendam ſecum loquentem rep
periſſet dixiſſe fertur· ve tibi allex
andria quia beſtie criſtum loquū
tur homines vero ipſum ignorāt

C Vel ſi vis dic ꝙ ſi hō
ducit aſinam ſuam id eſt aliquem
familiarem et ſubditum ad aliqđ
malū opus · ſcilicet ad maledicē
dū populo domini· id eſt ad pau
peres moleſtandum ·ſi videt āge
lum cum gladio id eſt criſtum cū
ſua dura ſententia contra ſe ſtarē·
et viam illam ſeu opus illud āge
lo id ē deo diſplicere cognoſcat·
ſibiq̄ rebellem et contrarium eſſe
deum· ſtatim debet a tali itinerē vel
ope reſilire· nec ꝓpter domini ſui
minas aut penas debet vltra ꝓce
dere· ymmo debet pedem id eſt af
fectum vel voluntatē domini ſui
atterere vel affricare· et eidē po
tius diſplicere· dicens illđ· Actu
um vltimo capitulo· Obediē opor
tet deo magis ꝙ̃ hominibus

D Vel dic ꝙ aſina ſignat hoī
nem humilem et patientem ·qui
licet multa habeat a ſuperiori ſuſ
tinere et debeat· cū tamē nimis ꝓ
uocatur · et per iniurias a ſeſſore
ſuo .i. a ſuperiore vel prelato plus
debito ſtimulatur ·non eſt mirū
ſi eius patientia dirumpatur· et ſi
contra dominum ſuū murmuret
et loquatur· Subditi enī quamq̄
patientes ·non tamen poſſunt ſe
per iniurias ſuperiorum tolerarē·
ymmo quando nimis continuanē
necesse habent cōtra eos reclama
re· ſic aſina dixit ad balaā Quare
inquit me percutis ecce iā tercio
Vnde iſti dicunt illud ·Job ·vi·
Que eſt enim fortitudo mea vt ſu
ſtineam· aut quis finis meus vt
patienter agam? Nec enī fortitu
do mea vt fortitudo lapidis · nec
caro mea enea eſt

E Vel ſi
vis dic moraliter ꝙ balaam ē vo
luntas· que eſt potentia libera ſed
tamen ceca· aſina vero eſt potenti
a cognitiua tamē ſubdita atq̄ ſer
ua· que ſcilicet videns ꝙ angelꝰ
id eſt deus cū gladio infirmitatū
vel infortuniorum ipſam perſequit·
ipſamq̄ vexat ·et ad mundi proſ
pera tranſire deprehendens bala
am id eſt voluntatem ad iſtū gla
dium non attendentem ſed ad ſu
as concupiſcentias properantem
monet vt declinet a via mala
et cetera· Eccleſiaſtici tricesimo p̄
mo ·Infirmitas grauis ſobriā fa
cit animam·

Capitulum decimū nonū A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Filijs iſrl' exiſtibus in
ſethim venerūt ad caſ
tra muliēs madianite
ſeu filie moab· cū qbꝫ
fornicatus ē popul9· ⁊ vocauerūt
eos ad ſacrificia· et adorauerunt
etiam deos ſuos· propter quod i
ratus dominus precepit· ꝙ quili
bet fratrem ſuum occideret et y
dolatriam vindicaret · principes ē
tiam populi qui populū nō punie
rant precepit dominus ſuſpendi
et cōtra ſolem in patibulis pom·
nume ri· xxv· ca· ¶ Mor Allo
ga ſi vis exemplariter· ꝙ vnum
peccatum ad aliud trahit· mala ē
nim ſocietas et cohabitatio malo
rum viciorum eſt occaſio· Luxu
ria enim traxit iſtos ad fornicati
onem· fornicatio ad ydolatriam·
ydolatria vero traxit ad mortem
quia ſecundum Gregorium· pec
catum quod per penitentiam non
diluitur mox ſuo pondere ad ali
ud trahit · ¶ B Vl' po
teſt allegari contra principes pre
latos ſeu iudices negligentes· qꝛ
reuera ſi populum nō puniūt cuꝫ
delinquit· et ſi peccaē nō ipſū im
pediunt quando poſſunt· ſuſpen
di in inferno merentur· et ad ſo
lem.i.ad ardorem perpetuū expo
nentur· Vl' poteſt illud allega
ri ꝙ vbi de fide agitur quilibet ze
lare iubetur· intantum ꝙ nulli
parenti vl' amico parcere tunc te
netur· Amicus enim amicū· ⁊ fra
ter frēm debet interficere· quādo
videt eum in deum impie agere·
et per ydolatriam vl' heresim ſibi
in via mox et fidei obuiaē· Deu·
xiij· Si tibi perſuaſerit frater tu9
vel ſeruias diis alienis· nō acqeſ
ces ei· ſed ſtatim interficies eum
Nō tamē itelligo cū iudicas auto
ritate· vl' quādo ē bellū cōmune
cōtra hereticos vl' i fideles· ¶ C
Hic ponitur de illo filio iſra
hel qui coram moyſe et aliis
tabernaculum ingrediēs vna cū
meretrice cohabitauit· quem phi
nees ſubſecutus vna cū muliere
gladio cōfodit· ⁊ ideo ſacerdotiū
ſempiternū ſibi a dño pollicitū ē
Nō vtiqꝫ allegari pt· ꝙ viri xp̄ia
ni et fideles maxime eccāſtici et
ſacerdotes ꝓ fide et moribꝫ debēt
zelare· ⁊ publice fornicantes· vel
quōlibet in ſcandalū aliorū pub
lice delinquētes debent redargu
ere et punire· ⁊ ſic procerto pote
rūt ſacerdotium perpetuū.i.hono
rem eternum et hoc in alio ſecu
lo poſſidere· pš· Tu es ſacerdos
ineternum ſecundū ordinem mel
chiſedech· Nichil em̄ ita ppetuat
ſacerdotia.i.dignitates et eccāſti
cas ⁊ mūdanas ſicut zelus iuſtici
e et fidei cū habētur· Zelo ergo
iſtius phinees fuit domin9 placā
tus· et ab vlteriori plaga popu
lus liberatus · quia reuera ze
lus et iuſticia malos punit· pš ·
Stetit phinees et placauit· ⁊ ceſſa
uit quaſſatio·

Capitulū· xx· ¶ A

Alphaat mortuus ē in
deſerto· et cū nō habēt
filios q̄ ſibi poſſēt ſuc
cedere ꝑcepit· dñs ꝙ
filie ſue ſuccederēt loco ei9· Vn̄ e
tiā legē ſup hoc dñs ꝓmulgauit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dicẽris ꝙ cum hō mortuꝰ fuerit
abſqȝ filio ad filiā trāſibit ſucceſ
ſio · Numeri · xxvij · ❡ Mor. Fi
lij ſignāt pfectos · feīe vero ſignāt
īpfectos Igitur qn̄ pater .i. aliqs
prelatus moritur · tūc ſi habet ali
quem filium .i. aliquē ſubditū per
fectum prouidū et diſcretū · here
ditas ſua .i. prelatio ſeu dignitas
debet ſibi cōcedi · et ad illam debȝ
eligi et aſſumi · Verūptamē ſi ta
lis filius .i. talis perfectus deficiat
tunc neceſſarium eſt ꝙ in heredi
tate et prelatura filia .i. ſubditus
ſimplex et imperfectus ſuccedat
Melius eſt enim filiam .i. minus
ſufficientem imperfectum ſeu ſim
plicem eligere · ꝙ̄ hereditatem ec
cleſie beneficij vel officij ſine gu
bernatore diu dimittere. Quod
tamen eſt cōtra illos q̄ heredita
tes eccāſticas etiā viris .i. pfectis
et ſufficiētibȝ cōmittē nolūt · ſed
ipſas vacātes diuturnis tpibus
dimittūt · Nō etiā eſt cōtra illos
qui ꝙ̄uis catholicos filios .i. viros
ſufficiētes et pfectos habeant · fe
minas tamen .i. ignorātes et im
perfectos ſcȝ nepotes et amicos ꝓ
mouent et exaltāt · et ſic heredi
tatē q̄ debebatur nō filiabȝ ſ filijs
eis donant · cum tamen ſcriptum
ſit · ꝙ nō ē bonū dare panē filioꝝ
canibȝ · Math · xv · ❡ B Vl' dic
ꝙ ſicut in bonis patris magis de
bet eligi mulier dum tamen ſit fi
lia ꝙ̄ quicunqȝ maſculus alienꝰ ·
ſic vere in beneficijs eccleſie qn̄qȝ
debet mulier .i. minus perfectus
eligi dum tamen ſit filius eccīe
et de dioceſi l' patria ꝙ̄ maſculus
.i. quicunqȝ magis pfectꝰ de alia

gente natus · Vl' iſta poſſunt al
legari ꝙ nullus poteſt eſſe ita mi
rabilis perſona que a bonis pat
ris debeat exheredit ari · ⁊c̄ · Ad
uerte hic ꝙ moyſes in omnibus
arduis cauſis cōſulebat dominū ·
ſicut patet hic de ſucceſſione iſta
rum filiarum · ⁊ leui · xxiiij · de bla
ſphemo · ⁊ ſupra numeri · xv · de
colligente ligna · In quo nota
ri poteſt · ꝙ iudex l' prelatus in ō
ni facto arduo debet ad deum mē
taliter recurrere · et ſibi āte om
nia negocium cōmēdare · et ſic po
terit tucius iudicare · ❡ C

Moyſi morituro dictum fuit
a domino ꝙ in mōtem altū
aſcenderet · et ꝙ trā ꝓmiſſionis
cōtēplaret̄ et cerneret · ꝙqȝ loco
ſui ioſue filiū nun ducem populi
ſubſtitueret · ⁊ ꝙ ad patres ſuos
relicto corpe trāſmearet · ❡ Mor.
Sic prelatus vl' vir iuſtꝰ in mō
te id eſt in perfectionis ſtatu mo
ritur inꝙ̄tum a valle id eſt a com
munibȝ populi moribȝ ſegregat̄ ·
Moriturus ſumme debet terrā ꝓ
miſſionis paradyſi cōtemplari ⁊
reſpicere · et eam totis niſibꝰ af
fectare · de ſubſtituendo etiam io
ſue .i. bono ſucceſſore ſi ſit poſſibi
le debet curare · et pro hoc domi
num exorare dicēdo cū iſto moy
ſe illud qd̄ hic dicit̄ · Prouideat
dn̄s deꝰ ſpirituū oīs carnis hoīē
q̄ ſit ſup multitudinē hāc · et poſ
ſit exire et intrare an̄ eos · ❡ D

Itē adiuerte hic ꝙ q̄a moy
ſes et aaron in dn̄m pecca
uerūt ad aq̄s cōtradictōis inꝙ̄tū
ipſū ſāctificaē corā ꝑplo noluerūt ·
ideo ne intrarēt trā ꝓmiſſionis ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ne illuc inducerent populum con
dēpnati fuerunt. Josue ergo qui
non peccauerat electus fuit. et il
luc populū introduxit. Mor
Dic si vis allegorice ꝙ moyses et
aaron signāt veterem legē et ge
neralit̃ oēs patres veteris testa
mēti. Josue vero qui interpretat̃
saluator signat gratiā vel etiam
cristum. Quia procerto illi ꝑmi
omnes peccatores fuerunt et om
nes in domino deliquerūt. a ideo
populum dei in terram ꝓmissio
nis.i.in paradysum seu etiam in
perfectionis statum introducere
nequiuerunt. Oēs eniꝫ peccauer̃t
et egebāt gloria dei. Roma. iij.
Et ad hebre. vij. Nichil eniꝫ ad p
fectum deducit lex. Necesse ergo
fuit istos in deserto infermi rema
nere. q̄a ꝓpt̃ ade peccatū ad t̃ram
paradysi nequerāt penetrare. ps
Quibꝫ iuraui in ira mea si itroi
būt i req̄ē meā. Ergo ꝓculdubio
necesse fuit hominē innocētē. scꝫ
iosue. saluatorē.i.xp̄m vl̃ dei gr̃ti
am q̄rere q̄ posset ppl̃m in padisū
introducē et saluaē. Xp̄s em̄ nō
moyses. gr̃tia nō lex. nouitas non
vetustas. ecc̄a nō synagoga nos
introducit ad gloriā et ad vitā.
Ro. iij. Nō ex opibꝫ legis iustifi
cabit̃ oīs hō. Et ad Titū. iij. Jus
tificati grā ipsi9 hēdes sum9 Vl̃
dic gnalit̃ ꝙ pctōres etiā sufficiē
tes et maxime illi q̄ peccauer̃t ad
aq̄s cōtradictōis et discordes dis
coli et rebelles nō debent fieri po
puli duces et p̄lati vl̃ rectores. s̃
potius iosue.i.innocētes ꝓuidi a
fideles. hebre. vij. Talis decebat
vt eēt pontifex nob̃. sactus inno

cēs et impollut9 segregat9 a pctō
ribus et excelsior celis fact9. Hic
nota si vis ꝙ moyses nō rogauit
ꝓ aliquo in speāli. nec de ꝯsāgui
neis a amicis curauit. s̃ in gn̄e ꝓ
sufficiēti successoē rogauit.

Capitulū. xxi. Ca

In. xxviij et xxix. ca.
agit̃ gnalit̃ de festis a
sacrificiꝫ eorūdeꝫ et
de libamētis. Circa q̄d
nota ꝙ scd̄m ꝙ possumus collige
re. dn̄o offerebātur de animalib9
agnus. aries. vitul9. bos. hirc9.
vacca. capra. agna. turtur. colū
ba. et passer. Item de rebus non
liquidis simila. panis. thus. sal.
de rebus vero liq̄dis oleū et vinū
Mor Ista sacrificia sig
nat diuersas et varias v̓tutes q̄
sūt a nob̃ offerende. Debem9 em̄
sibi offerre agnū.i. innocētiaꝫ. bo
uē qui tarde incedit.i. tēperantiaꝫ
Hedū q̄ libenter ludit.i. bonaꝫ le
ticiam. hircū et capram quoꝝ pili
pungūt.i. penitentiam. vaccā et
agnam quorum fimus sterilibus
agris proficit.i. elemosinaꝫ. vitu
lum q̄ iugo se subicit.i. obedientiā
turturem que est auis casta.i. mū
diciaꝫ. columbam que ē auis sim
plex.i. modestiam. Itē debemus
sibi offerre farinam.i. mundaꝫ co
gitationeꝫ. panē.i. eucharistie de
uotionem. sal.i. sapiētiā et discre
tionem. thus.i. caritatem et orati
onem. oleum.i. misericordiā et cō
passionē. vinū.i. sp̄ualem spē et
consolationeꝫ. et breuiter ista de
bent esse sacrificia sp̄ualia ō deo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſunt acceptabilia atq; grata q2 ſacri
ficium deo ſpūs cōtribulat9. Ho
mo enim de ſeipſo facit agnū bo
uem arietē et ſimilia quando ipſe
offert innocentiā deo. fortitudiē;
iuſticiā et bona ſpūalia. ps Sacri
ficium laudis honorificabit me.
Vl' dic q in paradyſo domino of
feruntur varie res. i. varia genēa
pſonarꝝ. ſ. agnus. i. hoies innocen
tes. aries. i. hoies iuſticiam diligē
tes. vitul9. i. ſpūalib3 gaudētes.
dic et refer oia ad pſonas. ¶ B
Nota hic q apud iudeos erat
vij. ſolēpnitates legales ſc3
ſabbatū vbi ab opibus ceſſabat.
Neomenia vbi principium mēſis
et noue lune principiū celebraba
tur et dicebatur a neo qd ē noua
et mene q eſt luna. Phaſe. i. pa
ſcha in quo agn9 paſchalis come
debatur. et dicitur phaſe. i. tran
ſitus domini. Penthecoſtes die
quinquageſimo poſt paſcha. dcā
a penthecon q eſt quinquaginta
in qua de frugib3 nouis primicie
offerebātur. Feſtum clāgoris in
principio mēſis ſeptimi. in quo
cornib3 pcorū buccinabatur. Fe
ſtum ꝓpiciationis decima die mē
ſis ſeptimi. in quo vitula rufa cō
cremabatur. et cinis eius ꝓ im
mundis expiandis ad totum an
num reſeruabatur. Et feſtum ta
bernaculorum quintadecima mē
ſis huius. quo populus ſeptē die
b3 in tabernaculis morabatur.
Et aduerte q iſta ſepte3 feſta ſu
as habebant rationēs. Nam celē
brabatur ſabbatum quia ibi do
min9 requieuerat. neomenia quia
tunc menſis legalis incipiebat.

paſcha qa tūnc populus mare ru
brum trāſierat. penthecoſtes qa
tunc ſc3 die quīquageſima ab exi
tu de egipto populus legē accepe
rat. feſtum clangoris: q2 ea die y
ſaac liberatus fuerat et ideo cum
cornib3 arietinis clangebant ꝓp
ter arietē quem pater loco eius
immolauerat. feſtu3 ꝓpiciationis
q2 ea die poſt vitulū conflatilem
moyſes de monte deſcendens ꝓpi
ciatum eis dominum nunciauerat
feſtum tabernaculorum pro eo q
populus in deſerto in tabnaculis
habitauerat. ¶ Mor dic mo
raliter loquēdo q talia ſeptem feſta
celebrant ſpiritualiter fideles in
eccleſia militante. et ſic dicimus
q ſabbatum celebramus: quan
do a malis operibus quieſcimus
et ceſſamus. Neomeniam id eſt
lune nouitatem colimus cum no
ſtram cōuerſationē in bonis mo
ribus innouam9 Paſcha facim9
cum de egipto in iheruſalem. i. de
mundo ad religionem. de peccato
ad gratiā. de amaritudine ſeculi
ad celi amiciciam ptrāſimus. Pē
thecoſten celebramus cum legem
dei ſcientiam et fidem accipimus.
cum primicias bonorum operū ſi
bi dam9. Feſtū clangoris agim9
cum deum pura mente laudam9
et cū de arietis immolatiōe et yſa
ac liberatione. i. de criſti paſſione
et reſurrectione et nrā liberatiōe
eidem gratias agimus. Feſtū ꝓpi
ciatōis recolimus. quādo de venia
impetrata p vacce rufe combuſti
onem. i. p xpi paſſionem gaude9
Feſtum vero tabernaculorum
tūc perficimus quādo nos eſſe in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

hoc mũdo peregrinos et aduenas
cogitamus· et quando nos nõ ha
bere hic manentem ciuitatem cer
timus ſed ad futuram patriã mẽ
taliter properamus· Iſta ſunt er
go feſta que nos debemus ſpũalit̃
colere: et in tẽplo cordis nr̃i mẽ
taliter celebrare· Naum·ij· Cele
bra iuda feſtiuitates tuas et red
de altiſſimo vota tua· Quãuis ho
die lamẽtãdo poſſit dici illud· tre
noꝝ·ij· Obliuioni tradidit domi
nus in ſyon feſtiuitatẽ et ſabba
tum· ¶ C Vel dic ꝙ multi ſũt
mali qui adhuc videntur iudaiſa
re et feſta iudayca ſpũaliter cele
brare· Quidam celebrant ſabba
tum· et iſti ſunt illi qui ſemp vo
lunt q̃eſcere et nullum bonũ opꝰ
facere· nec in aliquo laborare· de
q̇bus in ·p̃s· In labore hominum
non ſunt et cũ hominibꝫ nõ flagel
labuntur· ideo tenuit eos ſupbia
ꝛc̃· Alij celebrant neomeniã.i. lu
nam nouaꝫ· et iſti ſũt illi q̃ ſolẽt
nouitates diligere· nouos ritus
mores et ſtatuta ĩtroducere· no
ua et curioſa querere· et ſẽp ali
q̇d nouitatis appetẽ dicere ł face
re· Actuũ·xvij· Nouoꝝ demoio
rũ videtur denunciator eẽ· Alij ce
lebrant feſtũ paſche qđ intꝑreta
tur tranſitus et illi ſunt qui inſta
bilitatis vitio ſolẽt laborare· nec
vnq̃ in aliquo propoſito perſiſtẽ
ſꝫ de bono ad malũ· de malo ad de
terius continue ptrãſire· Iere·
ii· Trãſierunt de monte in collẽ
obliti ſũt cubilis ſui Alij celebrãt
feſtuꝫ penthecoſtes dictum a pen
tha qđ eſt quinq̃· et iſti ſunt illi
q̃ q̇nq̃ ſẽſuũ ſuperfluis deſiderijs
obediunt et q̃ legem carnis ſuſci
piunt· et primicias ſue iuuentu
tis luxuriando offerũt· dicentes
illud· luce· xiiij· Iuga boum emi
quinq̃· Alij celebrant feſtum clã
goris et iſti ſunt illi q̃ nõ ceſſant
tubicinare et clãgere et cũ cãticis
et muſicis inſtrumentis mũdi leti
ciã frequẽtare· Et tales ſũt etiam
p̃liatores et venatores qui tubis
et clamoribus vtuntur Iob·xxi
Tenẽt tympanum et cytharã et
gaudent ad ſonitũ organi· Alij
celebrant feſtũ ꝓpiciationis quod
etiam dicitur feſtum afflictionis
et expiationis et iſti ſunt illi qui
ſperant in fine penitere et dei mi
ſericordiam habere· et ſeipſos ꝑ
penitentiam affligere et peccatoꝝ
ſuorum expiationẽ et veniam op
tinere· propter quod nõ ceſſant
q̃diu viuunt peccare dicentes ꝙ
ſatis eſt de tempore quo poſſint
veniam impetrare dicentes illud
ecc̃i· v· Miſericordia domini mag̃
delictorum meorum non recorda
bitur altiſſimus· Alij celebrant
feſtum tabernaculorum· et iſti
ſunt illi qui in nullo ſtatu vel be
neficio figunt pedem· ſicut ſunt
ãbitioſi qui ſaliẽt in officio ł be
neficĩo quod habent limitem gre
ſſuuꝫ et affectuũ ſuorũ nõ firmãt
immo in omni officio ſeu beneficĩo
tanq̃ peregrini in tabernaculis
habitant et ſẽper ad aliud nouũ
ambiunt et ad altiora anhelant
iiij Regũ· xiiij· Habitauerũt fi
lij iſrahel in tabernaculis· Iſta
ſunt ergo feſta mala malorum in
quibus in hoc mundo tripudiant
et feſtiuant· de quibus· Yſaye·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝑmo Solẽpnitates vr̃as odiuit a
nima mea. Et iterũ. Neomenia et
ſabbatũ et feſtiuitates alias non
ferã. Et amos. v. Odiui et proieci fe
ſtiuitates vr̃as. D
Um omni die deberet fieri
iuge ſacrificium ſcilicet v
nus agnus mane. et alius veſpe
re cum libamentis ſuis. iſtud erat
verum ꝙ in diebus feſtiuis et ſo
lempnibus plura et maiora ha
bant ſacrificia ꝙ̃ in diebꝫ cõibus
Mor. Sic vere licet omni die
debemus iuge ſacrificium .i. iuge
bonoruꝫ opm exercicium facere . et
mane et veſpe.i.ĩ iuuentute et ſe
nectute agnũ imaculatũ.i.vitam
puram et immaculatam offerre.
in diebus tamen feſtiuis debem⁹
plura et meliora ſacrificia ſeu o
pera bona et precipua exercere. ĩ
ꝙ̃tum eſt ſolempnius debet ſacri
ficium bonorum operuꝫ eſſe mag
num. Johãnis. xiij. Eme ea que
opus ſunt ad diem feſtum. Qδ
tamen eſt cõtra multos q̃ dieb⁹
feſtiuis nõ faciunt plura bona. ſꝫ
poti⁹ plura mala. ꝑmo machab.
ꝑmo. Cõuerſi ſũt dies feſti eius
in luctum. C
Jcut ponit hic ſcolaſtica hy
ſtoria iuge ſacrificiũ veſper
tinũ pinguius erat ꝙ̃ matutinũ.
cuius cauſa erat vt ait. Quia ml̃
ti ponebãt de die ſacrificia ſ altari
ri vñ ſacrificiũ veſpertinũ pingui⁹
reddebat. Mor. Sic vẽ ſacrificiũ
veſpertinũ.i.bõ opera ſenectutis
debẽt eẽ meliora et ꝑ elemoſinas
pinguiora ꝙ̃ opa matutine iuuẽ
tutis. quia ſcꝫ ꝙ̃to plus ad veſpe
rã ſenectutis appinq̃m⁹ tãto me
liora opa exercẽ debem⁹. vt ĩ no
cte mortis odore virtutũ nr̃arum
dominum delectemus. et ipſi cre
mationeꝫ noſtre penitentie ſpiri
tualiter adoleam⁹. ps̃. Eleuatio
manuũ mearum ſacrificiũ veſper
tinum.

Caplm̃ viceſimũſecundũ. A

Ulier nõ poterat votũ
facẽ ſine viro Si vero
ipã l' filiafamilias votũ
fecerat ſtatĩ vir l' pat̃
audiẽs cõtradicere poterat . et ſic
votũ qδ fecerat nõ tenebat. ſi ve
ro vir l' pat̃ ſtatim nõ cõtradicẽt
ſꝫ taceret et q̃ſi voto aſſenciẽdo ali
quantulũ expectabat ipſuꝫ am
pli⁹ tollere nõ valebat. Filia ve
ro vidua vl' repudiatã que in pa
tris poteſtate nõ erat ſi votuꝫ vo
uebat neceſſario obligata mane
bat. ipſũ votum pater ſuus nullo
modo tollebat. Numeri. xxx.
Mor. Jſtud ſi vis allega mora
lit̃ et dic. ꝙ pater l' vir ẽ anim⁹
rationalis. filia vero l' vxor eius ſẽ
ſualitas carnalis. Jgit̃ dico ꝙ qñ
talis filia ſeu vxor ſcꝫ caro l' ſẽſua
litas vult aliqδ votũ facẽ.i. vult
ex volũtate ſua aliq̃d agere. neceſ
ſe habet viri ſeu patris ſui.i.ani
mi rationalis cõſenſũ et conſiliuꝫ
requirere. et ſi contradicat debet
quieſcẽ et ceſſare. Jſte etiam vir
l' pat̃.i.animus rationalis quan
documq; filiam iſtam videt vel vx
orem ſcilicet carnem votum emit
tere id eſt aliquid male concupiſ
cere. poteſt in principio ſibi reſiſ
tere et votum ipſius refrenare .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ ſi aliquantulum tardauerit a
cõtradicendo et carnali appetitui
nõ repugnando· paulatim ſemp
creſcet· et ſic ipſam ãplius a tali
voto.i.a tali malo deſiderio retar
dare nõ poterit· quia ſcilicꝫ mala
carnis vota et deſideria dum ad
huc ſunt in principio.i.in cogita
tionẽ poſſunt per rationem repri
mi et auferri· Si autem conualeſ
cere ꝑmittuntur vix aut nũꝙ̃ po
ſſũt deſtrui ł auelli· ꝓmo macha
ƀ· vi· Niſi preueneris eos· pau
latim maiora facient· et non pote
ris obtinere eos· B Vł dic
ꝙ vir ſeu pater eſt deus· filia vel
coniunx eſt anima quã procedito
a fatuis votis ſuis reprimit tbu
lando· vel inſpirando ipſam a ma
lo cuſtodit· Illud tamen fallit ĩ
repudiata vł vidua.i.ĩ anima re
probata et dãpnata quia ſcꝫ talẽ
ſolet pater ſuus deus a malis vo
tis ſuis nõ retrahere· ſed eam ꝑ
prie voluntati dimittere· et tãꝙ̃
correctione indignam ſibi ĩ ſuis
malis deſiderijs nullaten9 obuia
re· Oſee· iiij· Non viſitabo ſup fi
lias veſtras cum fuerint fornicate
Vł dic ſi vis de prelato qui bo
nos ſubditos corrigit et eoꝝ ma
lis deſiderijs contradicit· repudi
atos vero et prothuos tanꝙ̃ incor
rigibiles ſue voluntati dimittit·
ps· Dimiſi eos ſecundũ deſideria
cordis eorum ibũt in adinuentio
nibus ſuis·

Caplm· xxiij· A

Cum filij iſrahel de madiani
tis triumphaſſent et quinꝙ
eorum reges occidiſſent⁊ mulieres
et viros captiuos ad caſtra duxe
rũt. Quibꝫ ait moyſes per hec ver
ba· Cur mulieres reſeruaſtis?
Nonne iſte ſunt que peccare fece
runt iſrahel? Viros igitur et mu
lieres corruptas occidit ⁊ et ſolũ
v̉gines reſeruauit· numeri· xxxi
Mor Per madyan qđ int
pretatur contradictio intelligitͣ
caro que ſemper cõtradicit ſpũi·
per ꝙnꝙ reges eius ĩtelligo ꝙnꝫ
ſenſus· per mulieres corruptas ĩ
telligo malas delectationes et co
gitationes · per v̉gines vero ĩtel
ligo puras et ſanctas affectiones
Igitur moraliter loquẽdo ſepe cõ
tingit ꝙ filij iſrł.i.viri ſpũales q
contra madyã.i.contra propriaꝫ
carnem que ſpiritui contradicit
militant· et ipſam cum quinꝙ ſu
is regibus.i.cum ſuis quinꝙ car
nalibus ſenſibus vincunt ſupãt
et expugnãt· mulieres tñ.i.cogi
tatiões et delectatiões cuſtodiũt
et reſeruant· Iſtos vero domin9
reprehendit· et tales corruptas
mulieres.i. cogitationes et delec
tationes occidi et deſtrui ꝑcipit
ſolas vero v̉gines.i.puras et mũ
das affectiones reſeruari permit
tit· Nonne inquit iſte ſunt q̃ pec
care fecerunt iſrahel· quia ꝑcerto
male cogitationes ſunt que iſrł
.i. virum iuſtum vł etiaꝫ rationa
lem animam faciunt peccare· q̃a
peruerſe cogitationes ſepãt a de
o· Sapie· ꝓmo· et propter hoc ip
ſas oportet deſtruere· B
Predam quam filij iſrł ma
dianitis tulerant precepit
moyſes purgare· et aurum et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

omnia alia que ſuſtinere poterāt
igne precepit purificari · illa vero
que ignem ſuſtinere nō poterant
ſicut veſtes et ſimilia precepit a
q̄ expiationis mūdari · Mor
Preda iſta ſignat animas que a
madian.i.a dyabolo per penitētiā
ſubtrahu ntur et cotidie per domi
num et eius prelatos et predica
tores ſpiritualiter rapiuntur ·
Sed reuera de iſtis ſic raptis et
ad fidem vel penitentiam conuer
ſis duo ſunt genera · ſcʒ quedam
que ſunt infirme et debiles et ig
nem tribulationis ſuſtinere neq̄
unt · quedam vero ſunt fortes et
ignem iſtum competenter tolera
re pn̄t · Et ideo moyſes.i. deus il
los quos fortes et pfectos videt ·
p ignem dure tribulationis pro
bat purificat et exercet · p̄s · Ig
ne me examinaſti · ꝛc̄ · Ecclīaſti · ij ·
In igne probatur aurum · Illos
vero quos videt debiles et infir
mos aqua expiationis.i. dulcedie
ſue miſericordie lauat · et cuʒ ip
ſis miſericorditer agendo eos ab
igne tribulationum preſeruat · ſi
cut patet in quibuſdam quos p
martirium per igneʒ ad ſe vocat
et in aliis quos per ſimplicem cō
feſſionem ſicut per aquam expia
tionis purgat · p̄s · Tranſiuim9 p
ignem et aquam et eduxiſti nos
in refrigerium · Vl̄ ſi vis dic
ꝙ aqua expiationis eſt lacrimoſa
cōpūctio · et cetera · ſicut · s̄ ·
Vel dic ꝙ ignis et aqua ſignant
duplicem baptiſmum · ſcʒ flamis
et fluminis · quoꝝ ſcʒ altero nece
ſſe eſt animam purificari quam a
madyan.i.a dyabolo cōtingit ab
ſtrahi vel auferri · Alia vt ſupra ·

Capitulū viceſimūquartū · Ca

Tribus gad et ruben et
manaſſe · videntes ꝙ t
ra ſeon regis amorre
orū et og regis baſan
que erat citra iordanem paſcuis
habundabat Et q̄a ipſi multa pe
cora poſſidebant · illam terram ꝓ
hereditate pro alēdis ſuis gregi
bus a moyſe petierunt et totam a
liam que erat vltra iordanem pe
nitus q̄tauerūt · Numeri · xxxij ·
Mor Sic vere tres tribus.i.
tria genera pſonaruʒ ſcʒ ruben q̄
patꝛs cubile fedauit.i.luxurioſi et
gad q̄ interpretatur accinct9.i.
auari qui ad laborandum ꝓ mū
do ſemper ſūt accincti · manaſſes
qui interpretatur obliuio .i. ſup
bi · q̄ ſcilicet dei et ſuipſius ſunt
obliti · hij non curant vltra iorda
nem id eſt vltra fluuium iudicij
et mortis · ſcilicet in paradyſo poſ
ſeſſiōem accipe · imo ſūme curāt
hic citra iſtū iordanē ſcʒ ī hoc mū
do habē diuicias et poſſeſſiones · q̄
bus poſſint pecora ſua.i. vxores
ſuas et filios alere et ditare Iſtā
ergo t͞rā a moyſe.i.a deo videt ꝓ
portione et hereditate accipere et
t͞rā ꝓmiſſionis.i.padyſū q̄ vltra
iordanem mortis latitat prorſus
dimittere et quitare · et conten
ti preſentib9 ſolēt de ppetuis non
curare ·

Capitulum decimūquintū · Ca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ORdinauit dominus ꝙ
certe vrbes leuitarum
ꝓ refugio illoꝝ q̃ hoīez
occiderāt ordinarētur
et ꝙ ibi tranſfuge ab occiſi ami
cis ſaluarentur quouſq; ſūm⁹ ſa
cerdos moreretur et tūc liberi pe
nitus efficiebantur· ſi tm̄ nō volū
tarie ſed a caſu hominez occidiſſe
reperiebātur· Numeri· xxxv·
Mor Sic vere ſi quis hoīem
.i. rationē· vel etiam xp̄m· vel eti
am dei grām in ſeipſo occiderit p
peccatum· conſtitute ſunt ſibi ciui
tates refugij .i. diuerſe penitentie
et religiōis ſtatus ad quos fugi
ens liberatur· ne ab amicis occiſi
.i. a deo et ab angelis perhenniter
occidatur· B Vel dic ꝙ ciui
tas refugij eſt eccleſia· quia ſcȝ il
le q̃ eſt homicida ſuꝑſius ꝑ pec
catum· nō habet remedium niſi ci
uitatem refugij .i. eccleſie fideȝ et
diſciplinam· et mortem ſūmi pō
tificis .i. criſti paſſionem et mortē
ꝑs· Domine refugium factus es
nob· C Vł dic ꝙ homicida
nō habebat niſi tria remedia ſcȝ
pacem cum amicis· ciuitateȝ refu
gij· et mortē pontificis· Sic vere
peccator qui ſuꝑſi⁹ eſt homicida
vt dictū eſt nō habet remedium
niſi tria· ſcȝ ciuitatē refugij· hec
eſt beata virgo· mortem pōtificis
hec eſt xp̄i paſſio· pacem cuȝ ami
cis· hec eſt penitentie ſatiſfactō· ci
xp̄i et ſanctorum per penitentiaȝ
placatio· Penitentia enim iudicē
placat· paſſio ſperantem ſaluat·
maria trāſfugam ꝓtegit atq; ſer
uat· Vnde canitur· Sub tuum p̄ſi
dium cōfugimus ſancta dei geni
trix·

Capitulū viceſimū ſextum· A

AD finez ꝙ ſortiū diſtri
butio nō cōfunderetur
p̄cepit dn̄s occaſiōe fili
aꝝ ſaphaat· ꝙ q̃libet
de tribu ſua vxorē acciperet· et q̃li
bet mulier ī ſua tribu nuberet· et
ſic diſtincta hereditas ī ſuis fami
lijs ꝑmanēt· Numeri· xxxvi·
Mor Dic ſi vis applica contra il
los qui in alijs tribubȝ .i. ī alienis
eccleſijs vxores .i. beneficia cupi
unt accipe et nō cōtenti ꝓpria tri
bu .i. ꝓpria dyoceſi religione vel
collegio vxorem et beneficiuȝ ali
bi deſiderāt vēdicare· Precepit
ergo dn̄s ꝙ nemo aliūde coniugē
accipiat .i. ne ambitionis cauſa ad
aliā tribū .i. aliā eccleſiam vel col
legiū ſine cauſa transferatur· ſeu
vxorem .i. beneficiū ibi q̄rat· iij·
Regū· xiiij· Contentus eſto glo
rie tue et ſede in loco tuo· De vx
oribus etiam .i. de dignitatibus
officijs et beneficijs vult· ꝙ de ꝓ
pria tribu id eſt de germine pro
prio· vir id eſt p̄latus vel rector
ipſius aſſignetur· et ꝙ de aliena
patria vel eccleſia ipſis nullate
nus ordinetur· Quod tamen ho
die male ſeruatur· quia ſcilicet il
li q̃ ſunt de propria tribu .i. de col
legio vel patria et q̃ ſunt proprij
filij eccleſie hodie repelluntur alij
vero qui aliundē veniunt id ē ne
potes et familiares prelatorū ta
libus vacantibus vxorib⁹ .i. bene
ficijs aſſignantur· Vnde illi de pa
tria poſſunt dicere illud· Pſa pe·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

primo · Hereditates noſtras co
rã oculis noſtris alieni deuorant
Quia reuera ſicut dicitur · Math
viij · multi venient ab oriente et
occidente .i. aliunde et recumbent
cum abraham iſaac et iacob .i. cũ
principibus et prelatis · filij autẽ
regni eiciuntur foras · Quod eſt
contra multos principes et prela
tos modernos qui in domib9 ſer
uitijs et officijs ſuis alienos de a
lienis terris et tribub9 aduocãt
filios autem regni .i. homines t̃re
et patrie ſue eiciunt et repudiãt
et nõ amãt ·

Explicit liber numeri ·

Sequitur liber deutronomij ·

De hiſtoria deuteronomij pauca
pono pro eo ꝙ pro maiori parte nĩ
facit niſi q̃ ſupra poſita ſũt recapi
tulare et q̃a vt cõmunit̃ nõ ſolet
ſua verba inductiue vel litteralit̃
tractare ·

Capl'm pmũ ·

Precepit
dñs filijs
iſrl' · ꝙ
ſeptẽ po
pulos de
terra p
miſſiõis
eiciãt et
ſubuertãt

ſcʒ etheũ · gergeſeum · amorreũ ·
chananeum · phereſeũ · eueuʒ · et
gebuſeum · et ꝙ ipſos penitus in
terimant et confundant · q̃ cũ
eis pacta nõ teneant · nec ↄiugia
ſimul faciant · nec nõ ꝙ filij ſui il
lorum filias non accipiant : et ꝙ
filios ſuos cum earum filiabꝫ nu
bere non pmittant ſed potius ꝙ
aras eorum deſtruant · et lucos e
orum ſuccidant et ydola cõterant
et euertant · Et cauſã ſubiungit
ibidem dicens · Populus inquit
ſanctus es domino deo tuo et te
elegit deus tuus · Deutrono · vij ·
Mor Dic ꝙ iſti ſeptẽ
populi ſignificant ſeptem vicia · ſi
vis vide interpretationes infra et
applica ſingulos populos ſingul'
vitijs · filij iſtorum maloruʒ popu
lorum ſignant malos actus et o
pationes · filie vero ſignãt malas
cogitationes · Populi autem iſra
hel ſunt viri iuſti · filij eorum ſũt
boni affectus · filie autem ſunt bo
ne ſpirituales delectationes et cõ
ſenſus · Iſtud ergo eſt verum : ꝙ
popul9 iſraheliticus .i. populus fi
delis et eccleſiaſticus debet de t̃ra
promiſſionis .i. de mente ſua ſep
tem populos id eſt ſeptem gene
ra vitiorum mortalium eicere : et
cum eis familiaritatem ſeu con
iugium male conſuetudinis non
debet contrahere · nec filias eoruʒ
.i. malas delectationes debet filijs
ſuis id eſt interioribus affectib9
copulare · nec etiam econtra fili
as ſuas .i. ſpũales mẽtis delectati
ones debet cum iſtorum filijs id ẽ
cum malis vitioruʒ operib9 mari
tare · quinimmo aras eorum id ẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

malas cogitationes · ydola eorũ
.i. malas opatiões · lucos vmbro
ſos .i. malas excuſationes debet
totalit̃ extirpare · Gene · xxxv
Abiicite deos alienos qui ſunt in
medio vr̃i · et mundamini et mu
tate veſtimenta veſtra Quia em̃
xpiani ſancti ſunt et electi · ideo
debẽt eẽ a talibꝫ cõſortijs alieni ·
B Vl' dic ꝙ terra pmiſſio
nis eſt religio vel eccleſia · a qua
ſcilicet eiciendi ſunt ſeptẽ popu
li · ſcꝫ ſeptem genera hominuꝫ pec
catorum · Etheus eniꝫ qui interp̃
tatur ſtupidus · ſignat imbelles ⁊
timoroſos · de quibus dr̃ in p̃s ·
Trepidauerunt timore vbi n̄ erat
timor · Gergeſeus q̃ interpretatur
colonum eiciens · ſignat raptores
et vſurarios qui pauperes eiciũt
de domibus et poſſeſſionibus eoꝝ
Job · xxiiij · Vulgum pauperum
ſpoliauerunt · ⁊c · Amorreus qui
interp̃tatur amaricans ſeu ama
ra loquens · ſignificat inuidos : q̃
de pſperitate aliorũ amaricãtur
et cõtra alios libenter amara elo
quũtur · Job · x · Loquar i amari
tudine anime mee · Chananeus q̃
interp̃tatur poſſidẽs l' negociator
ſignat auaros · qui poſſident ma
le ſeruando · ⁊ negociãtur male ac
quirendo · Ezech · xxviij · In mlti
tudine negociationis tue impleta
ſũt interiora tua iniq̃tate · Phere
ſeus qui interpretatur ſeparãs ſig
nat detractores qui ſeparãt ami
cicias aliorum · Prouer · xvi · Vir
verboſus ſepat principes Jebuſe
us q̃ interpretatur p̃ſepe l' concul
cati · ſignat luxurioſos ⁊ guloſos
qui ſcꝫ beſtijs .i. motibꝫ et delecta

tionibus carnis ſunt pabuluꝫ et
preſepe · Zacha · xi · Paſce peco
ra occiſionis · Eueus qui interpre
tatur ferus l' peſſimus ſignat cru
deles et ſuperbos quibꝫ dr̃ Gene
xvi · Hic erit ferus et eregione
fratrũ ſuorum figet tabernacula ·
Iſta eſt ergo veritas ꝙ popul⁹ iſ
rahel .i. viri iuſti non debent talibꝫ
malis populis .i. peccatoribus con
federari · nec eorum conſorcia fa
miliaritates vl' connubia diligere
vel ſectari · ſ; potius tales debent
de terra promiſſionis id eſt de ec
cleſia eici · ⁊ are eorum et ydola .i.
vicia eorũdeꝫ deſtrui et ſubici · vt
ſic ipſi filij iſrahel .i. viri eccleſiaſ
tici ſint ſãcti domino et electi · Le
uiti · xix · Sãcti eſtote qm̃ ego ſan
ctus ſum ⁊c · Vel dic ꝙ etheus
eſt timor · gergeſe⁹ ẽ rapina · amor
reus eſt inuidia · chananeus eſt a
uaricia · phereſeus ẽ ira vl' detrac
tio · gebuſeus eſt luxuria · eueus
eſt ſuperbia · qui ſcꝫ populi ſunt
de terra promiſſionis mentis noſ
tre eiciendi · ⁊ ibidẽ filij iſrahel .i.
virtutes et merita ſubſtituen
tur

Capitulũ ſcd̃m · C

Filiorum iſrahel veſti
mẽta non fuerũt cõſũp
ta · ⁊ calciamenta non
ſũt attrita Et dr̃ ibi ꝙ
terra pmiſſionis eſt t̃ra frumenti
olei mellis et vinearum · in cuius
cãpis erũpũt fluuioꝝ abiſſi · cui⁹
lapides ferrũ ſũt · ⁊ de c⁹ mõtib⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ecus metalla fodiunt͛ i qua abſq͂
penuria viuitur· et rer̄ oim ha
būdācia cumulat͛· Deutero· viij·
Mor Dic ſi vis ꝙ talis t͛ra de
bet eē eccīa ł religio· q̄a videlicet
ibi debēt eē fluuij ḡrciar̄ · oleū mi
ſericordiarum · ordeum groſſa
rū ꝓ ſimplicibꝫ doctrinar̄· frumē
ta ſubtilium et vtiliū ſciētiarum·
mella deuotionū· vina ꝯſolationū
Item ibi debet eē ferrū p ↄſtācie
firmitatem· debet ibi eſſe es.i. vi
ri p̄dicatores quor̄ nō debēnt ibi
attERi veſtimenta q̄a.ſ· cultores
iſtius terre debēt habere exterio
ris honēſtatis et decētie ꝑpetuita
tē· nec etiā calciamēta que·ſ· ſūt
de pelibꝫ animaliū mortuor̄· q̄a
iſti etiam debent habere ꝑpetuam
mortis ꝯſiderationē et humilitatē
Ideo iſta eſt t͛ra ꝓmiſſionis quē
filijs iſrahel.i.viris ↄtēplatiuis a
deum videtibus debet inhabitari·
que a chananeis.i.a malʼ homini
bus debet purgari· Breuit͛ iſta
debet eē terra de q̄ dicit͛ ſup̄· iiij·
vos tranſibitis et poſſidebitis t͛rā
egregiā B

Hic dicitur ꝙ in deſerto p qd̄
filij iſrahel ad terrā ꝓmiſſio
nis ibāt erant t͛a genera ſꝑētū
qui ipſos filios iſrahel multiplici
ter infeſtauerunt et vulnerauer̄t
·ſ· ſerpens flatu vrens· ſcorpio· a
dipſas. q̄ ſcilicet ſiti īterficit quē
ꝑcuſſerit· ibi etiā vt ait nulla pe
nitus erat aq̄ Mor Sic in de
ſerto huius mundi per qd̄ ad eter
ne ꝓmiſſionis habitaculū ꝓpera
mus ſūt ſpēalit͛ tria mala·ſ· ſcor
pio faciē virginis habēs ſimilē·
capite blādiens et cauda pūgens
hoc eſt carnis fallacia· ſerpens fla
tu vrens· hoc eſt hoſtis malicia ·
dipſas ſiti occidens· hoc eſt mūdi
auaricia· cui ariditas aquar̄ nō ha
bens· hoc eſt diuine gratie caren
tia· Caro enī in primo blāditur· ſ;
in fine pungit et dampnat· dya
bolus ſuggerendo et tēptando ad
peccatum vrit et inflammat· mū
dus vero cum diuitijs ſuis ſitim
auaricie prouocat et vtrūq͂ aquā
diuine gratie deſtruit et deſiccat·
Pſa͛pe· v· Nobiles interierunt fa
me multitudo eorum ſiti exaruit
C Vel dic ꝙ deſertum eſt re
ligio in qua pro certo hodie inuē
niuntur aque.i.diuine gratie penu
ria· ſerpentum vero .i. malorum
hoim habundancia· Ibi enī habū
dant ſerpentes qui flatu verborū
alios hoies vrunt.i.detractores
ſcorpiones qui retro ledūt et an͛
blandimenta faciūt.i.adulatores
dipſades vero qui ſiti interficiunt
id eſt mali familiares aliene aua
ricie imitatores· Ideo bene dictū
eſt· Ezech· ij· Fili hominis imp̄ij
et ſubmerſores ſunt tecum· et
cum ſcorpionibus habitas·

Caplm· iij· A

De āno ſeptio remiſſi
ōis et de ſeruis libertate
donandis fit mēſio deu
tero· xv· ſed de hoc vi
de ex°· xxi· Vnū autē dicitur hic
Non operaberis inquit in primo
genito bouis· nec tondebis primo
genitum ouis· in conſpectu domi
ni dei tui· comedes ea per annos
ſingulos in loco quem elegerit·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Mor In ſcriptura loquendo moraliter per ouem in telligitur ſimplex et infirma ino cencia· per bouem vero intelligit fortitudo vel iuſticia· Primoge nita autem iſtorum bona opera ſunt que quandoqȝ a ſimplicitate quandoqȝ a fortitudine mentis p cedunt Sed reuera ſic debet eſ ſe ꝙ iſta primogenita.i.iſta bona opera non debent ad publicũ de duci· nec per inanem gloriaȝ ma nifeſtari· nec lana ſeu velamine ſecrete humilitatis priuari· corã domino enim debent talia primo genita.i.talia bona opera noſtra comedi.i.ad ſolã dei gloriaȝ ordi nari· et nulla vana gloria debet ex eis queri quõlibet vel ſperari Math·v· Attendite ne iuſticiaȝ veſtram faciatis corani hominibȝ ꝛc̃· Vnde·gregoꝛ⁹· In primogeni to bouis operari prohibemur et a tondendo primogenito ouis com peſcimur· quia ſi quid robuſtum exercere incipimus· in aperto oſ tendere cicius non debemus· Sic et cum vita nr̃a ſimplex q̃d atqȝ innociuũ inchoat· dignum eſt vt ſecreti ſui velamina nõ re linquat· nec nuduȝ humanis ocu lis quaſi ſubducto vellere ſe oſtẽ dat· Ib Vel dic ꝙ primo genita ſignificant viros religio ſos et clericos tanq̃ꝫ iter ceteros magis dignos· Sed iſtorum qui dam ſũt primogeniti bouis.i.viri fortes atqȝ perfecti· quidam pri mogeniti ouis id ẽ viri ſimplices atqȝ infirmi· Iſta ẽ ergo veritas ꝙ non eſt in talibus operanduȝ· quia ſcilicet perfecti iſti ad publi ca mundi opera et negocia nõ ſũt trahendi nec in eis occupati eſſe debẽt· Primogeniti vero ouis.i. ſimplices non ſunt tondendi nec vellere bonorum temporaliuȝ pe nitus denudandi· quia breuiter iſtud eſt verum ꝙ lana bonorum temporalium debet ſimplicibus et iperfectis pro ſuſtentamento dimitti· et ꝙ viri perfecti et ſanc ti nunquã debent in temporalib⁹ negocijs occupari· ſed coram do mino comedi id eſt in ſolo dei ſer uitio mancipari.i.Corinth.vij· Precio ẽpti eſtis· nolite fieri ſui hoim.i.ad dei ſeruitium ordinati eſtis· nolite appetẽ mũdi officiũ vl' ſeruitium· C

Hic dicitur ꝙ ãnõ ſeptimo de bita nõ repetebãtur ſ eoruȝ repetitio ad ſequẽteȝ annũ differe batur vt exponit con.eſtor· Et ſic iſta erat differentia inter annum remiſſionis ſeptimum et annum iubilei quinquageſimũ· quia ſcȝ ſeptimus annus debita non tolle bat ſed differebat· iubileus vero omnia remittebat· Mor Iſti duo anni ſignãt duos ſtat⁹ ſcȝ gratie et glorie· Septim⁹ enĩ gratiam deſignat· propter ſepti formẽ ſpm̃ quem miniſtrat· Iu bileus autem gloriam propter hereditatem paradyſi pditã quã reſtaurat· Iſtud eſt verum ꝙ de bita id eſt peccata ſeptimo ãno i. per gratiam non ex toto tollũtur quia ſcilicet adhuc reatus et obli gatio ad penaȝ remanet· qui an no ſequenti id eſt poſt mortem i purgatorio repetitur· Sed re uera iubileus id eſt glorie ſtat⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

omnia debita totaliter etiam quã
tum ad penam dimittit · et homi
nem liberũ prorſus reddit · Et
ſi vis adhuc dic q̄ in anno ſepti
mo ſeruitus ex toto remittebat̃ ·
et homo liber efficiebatur · debitũ
tamen ex toto non quitabatur · ſꝫ
vſqꝫ ad annum ſequentem diffe
rebatur · Sic vere per ſeptenari
um gratie et ſacramentorũ remit
titur ſeruitus .i. culpa · non tamẽ
remittitur debitum .i. pena immo
ſi ipſam homo in anno preſentis
vite ſoluere differt · neceſſe eſt q̄
ſoluat in alio Tunc enim dicetur
ſibi illď · Math · xviij · Redde qď
debes ·

Caplm · iiij · Ca

Hic conſequẽter papiẽ
de luco .i. de nemore cir
ca altare nõ plantãdo
ad tollendum ritum gẽ
tilium q̃ lucos dijs ſuis dedicabãt
Et ideo dicitur ſic · Non plantabi
tis lucum et omnẽ arborem circa
altare · Deutero · xvi · Mor
Altare eſt religio vel eccleſia. Lu
cus ſeu arbor vmbroſa eſt vitio
rũ excuſatio · ſtatua que dicitur a
ſtando ⁊ que erat imago facta ad
laudem et ad culturam dyaboli ẽ
peccati obſtinatio et cõfirmatio ·
et dyaboli ymitatio Iſta ergo ab
altari eccleſie debent remoueri ·
quia ſcilicet lucus .i. vitiorum ex
cuſatio ſtatua .i. peccati obſtinatio
nunq̄ debent in religioſis ⁊ eccl'a
ſticis inueniri · ſed potius ſi pecca
re contingat omnia debent a pre
lato reſecari · ⁊ a ſtatu et obſtina

tionẽ imutari · ẽ · vij · Confringi
te ſtatuas · lucos qꝫ ſuccidite · Vl'
dic q̄ ſtatua .i. dyaboli ymago et
ymitatio · lucus .i. ignorãtia et ve
ritatis obumbratio · ſunt ab alta
ri eccleſie repellenda · Vl' dic q̄
altare ẽ cor ⁊ cetera per omnia ſi
cut ſup̃ ·

Caplm · v · Ca

Iudices papiũtur in
portis ſedere : q̄ ſi ãbi
guũ aliqď emergẽt ne
gotiũ debãt ad ſacerdo
tes recurrere et eorũ iudicium q̃
rere et tenere · Nď ſi quis ſupbi
ens tenere dedignabatur ſtatim
interfici iubebat̃ · Cũctus inq̃t po
pulus audiẽs timebit · vt nullus
deinceps intumeſcat ſupbia · Deu
terono · xvij · Mor̃ Allega hic
q̄ habes exẽplũ de appellãdo de mi
nore iudice ad maiorẽ ſeu etiam
ad eũ recurrẽdo qñ de negotio ꝟ
de ſẽtentia dubitabatur · Itẽ hic
allega exẽplariť quõ ſacerdotibꝰ
.i. p̄latis eſt obediendũ · et quõ ĩo
bẽdire dedignãs et ſupbiens gra
uiter puniebatur et allega ſimil'i
ter ⁊c · Vl' dic ſi vis et allega quõ
vnius pena ẽ terror multoꝝ · Cb
Hic ponitur q̄ ſi q̃s aliũ ad ſ
uiendum dijs alienis indu
ceret interfici et lapidibus obrui
deberet et hoc etiam ſicut ſup̃ · xiij
ponitur · ſi non ſolum erat de ex
traneis : immo etiam de fratribꝰ
filijs vxoribus et p̄pinquis · Sic
inquit manus tua primum ſuper
eum · et poſt te oĩs p̄plus mittat
manum · Mor Iſtud pt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

allegāi ꝙ pietas ſīcet piētati pntū
pferet· ⁊ ꝙ ꝯſāguinitatis vincu
lū ſoluit vbi quis in ydolatriā vł
hereſim labit· in tātū ꝙ frater a
frē ł filius a patre occidi iubetur
Et allega gñalit̄ ꝯtra hereticos
qui alios mouent ad ydolatriaꝫ
et ad male credēdū· q̄ ſcilꝫ ſtatim
debēt de medio tolli et lapidari.i.
duris ſētēcijs caſtigari· ¶C
Doctrinā regis eligēdi ponit
hic dñs dicēs· Non poteris
alterius gētis hoīem regē facere q̄
nō ſit frater tuus· cūqꝫ ꝯſtitut⁹
fuerit nō mł'tiplicabit ſibi equos
nec reducet pplm in egiptū eq̄ta
tus numero ſubleuat⁹· non hēbit
vxores plurimas q̄ alliciant cor
eius nec argēti ł auri immēſa pō
dera ꝯgregabit Legat deutēono
miū legis · n̄ eleuet cor ſuū ſuper
frēs ſuos p ſupbiaꝫ· nec declinet
ad dextrā ſiue ad ſiniſtrā ¶Q or
Iſta ōnia ꝯpetūt ł principił pla
to· q̄a reuera iſte ſp debet eſſici e
ligi et aſſumi de gremio de ſecta ł
de parta dū tamē ſufficiēs inueniā
tur· Nō enī dēt pfici hēticus orto
doxis· layc⁹ clericis· ſecularis cle
ric⁹ religioſ· extraneus domeſti
cis ſꝫ de collegio et de gremio oꝫ aſ
ſumi· cuius vita et mores meli⁹
poſſunt alijs ꝯformari· Vnde nu
meri xxxvi· Cūcte femine.i.cūc
te ecclīe maritos de eadē tribu ac
cipiant vt hereditas permaneat
in familijs· Et bene dicit vt here
ditas pmaneat in familijs· q̄a p
certo qñ rex ł plat⁹ de aliena tbu
.i. aliena pria ſumit· hēditas bn̄
ficioꝝ ecclīe n̄ remanet ī familijs
ſuis ymmo ad illos q̄ ſūt de illius

plati ptibꝫ deriuat· q2 ſcꝫ illi bene
ficiātur et pmouētur· filij vēo ec
cleſie dimittuntur· Ideo illi pñt
dicere illud· Trenoꝝ· iiij· Hēdi
tas nrā verſa ē ad alienos· dom⁹
noſtre ad extraneos· Tał ergo
rex iudex ł platus debet generali
ter tria fugere· et tria facere· Fu
gere dico debet tria· ſcꝫ pōpaꝫ et
elationem· et hoc eſt qđ dī· non
multiplicabit ſibi equos· Item
auariciam et ambitioneꝫ et hoc ē
qđ dicitur ꝙ nō ꝯgregabit argē
ti et auri immenſa pondera· Iteꝫ
amorem carnalium affectioneꝫ
et hoc eſt qđ dicitur· nō multipli
cabit ſibi vxores.i.carnales parē
tes· de quibus ſcilicet filios ⁊ ne
potulos recipiat· propter quorū
affectum iuſticiam derelinquat·
Conſtat enim ꝙ iſta tria deſtru
unt hodie reges prelatos et ſupe
riores noſtros· ſcilicet pompa ī q̄
expendunt plus q̄ꝫ liceat· auarici
a propter quam congregant pl⁹
q̄ꝫ deceat· carnalis affectus per
quem nepotes congregant et di
ligunt plus q̄ꝫ oporteat· et ideo
dicit ſolinus ꝙ ī capronea yndie
inſula mos fuit nullum regem eli
gere qui pater eſſet· quinymmo
ſi liberos educare vellet exueba
tur regia poteſtate· quod vt ait
fiebat ne regnum fieret heredita
rium· Item alia tria debe
bat facere ſcilicet ſtudere pruden
tiam· humilitatem ſeruare· ⁊ iuſ
ticiam cuſtodire· Decet enim re
gem vel ſuperiorem· ꝙ habeat
prudentiam et ſcientiam· ideo
bene dicitur q̄ꝫ ipſe debet legere
deuteronomium librum· ſ· legis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Item decet ꝙ habeat humilitatē
et modeſtiam · ideo dicitur ꝙ nō e
leuetur per ſupbiā ſup frēs ſuos
Item decet ꝙ ſeruet eq̃tatē vl
iuſticiam · ideo dicitur ꝙ p accep
tionem perſonarum aut munerū
non debet declinare ad dextram l
ſiniſtram : ad vnam partem pl9
q̃ ad aliam · iuxta illud · Pſape ·
xxx · Hec e via ambulate i ea · nō
declinabitis neq̃ ad dextram neq̃
ad ſiniſtrā · Et iheremie · xxxiii ·
Regnabit rex et ſapiens erit et
faciet iudiciū et iuſticiā in t̃ra Et
aduerte ꝙ hic dicitur ꝙ poſtq̃ ſe
derit in ſolio regni ſui deſcribet ſi
bi volumen legis : et accipiens ex
ēplar et cetera · In quo notatur
ꝙ regis et ſuperioris eſt ſedere ·
et in vno loco ſtare · nō vagari et
etiam dum ſedet . i . dum eſt i ocio
et quiete in libris debet legere et
ſtudere · Exemplo antiquorum
regum qui vt communiter fuer̃t
philoſophi et litterati · Exemplo
etiam karoli magni : qui tabulas
portabat et in ocio ſcribere nō ceſ
ſabat · Luce decimo ſexto · Se
de cito et ſcribe · Vel dic ꝙ
rex iſrahel eſt iuſtus · qui vxores
plurimas ideſt delectationes car
nales vel ſollicitudines tempora
les non debet habere · ne ani
mum eius poſſint allicere vel tur
bare ·

Caplm · vi.

VNū notabile legit̃ hic
Deu · xviii · S · Si quis
finges ſe pphetā nō mi
ſſus a dño voluerit lo
qui in nōie dm̄ et ſine precepto
ipſius aliquid dicere interficia tu
bebatur · Mor Quod
allegari poteſt cōtra malos offici
ales et balliuos dominorum : q̃ ſi
ne mandato maiorum faciūt ml
ta mala · et nomine eorū p̄cipiūt
et loquuntur et exequūtur mul
ta iniuſta : que tam̄ ab ipſis dn̄is
nō fuerunt precepta vl dcā · Ihe
remie · xxiii · Non mittebam p
phetas et ipſi currebāt · non loq
bar eis et ipſi prophetabant · Ta
les ergo iubentur puniri · quimp
mo ſepe videmus eos interfici et
ſuſpendi · Vl allega contra he
ticos : qui in nomine domini et ſb
vmbra et titulo vere fidei loquū
tur et predicant mlta falſa prop
ter quod merentur incurrere ſup
plicia et tormenta · Sapié · i ·
Os quod mentitur occidit ani
mam ·

Caplm · vii ·

DOmin9 mandat p
ceſſuros ad bellum
fortiter agere · hoſ
tes q̃ non timere ·
Verumptamē qua
tuor genera perſonarum remittū
tur a bello · ſcilicet qui edificaue
runt domum ſed necdum eam de
dicauerunt ſeu inicia uerunt · qui
deſponſauerant vxorem · ſed eā
necdum duxerant · qui plantaue
rant vineam ſed necdum ipſam
cōmunem fecerant · qui pauidi e
rant · et qui formidinem incurre
rant · Omnes enim iſti deſiderio
reuertēdi poterant corda a liorū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

diſſoluere· et ideo melius eis erat
ante pugnam redire ꝗ̄ a pugna
fugere et alios eneruarē· Deutro·
xx· ¶ Mora Iſta poſſunt ge
neraliter applicari ꝗ meli⁹ ē in mi
norib; agē ꝗ̄ maiorā aggredi et
ſuccumbere meliuſq; ē in actiua
vita viuē ꝗ̄ in cōtēplatiua deficē
re · et meli⁹ ē i ſeculo ſub laxiori
diſciplina manere · ꝗ̄ ad religio
nem aſcendere et per iconſtantia;
retroire · Per bellū em̄ i ſcripturā
ſtatus religionis ɔtēplatiōis et p
fectiōis ſignificatur· in q̊ ſc; ɔtra
vitia magis ardue dimicatꝰ· Iob·
vij· Militia ē vita hoīs ſup trā
Per locū ꝓprium vero ſeu paťam
intelligitur mūdi ſtatus vel cōis
conditio ſiue gradus· Igitur iſtō
eſt verum ꝗ a bello contemplati
ue et perfecte vite · q̄tuor genera
hominū imperfectorū remittunt·
ipiſq; cōſulitur ꝗ in ſeculo rema
neant · et ꝗ arduam bellandi con
tra vitia vitam nullaten⁹ aggre
diantur Et iſti ſunt illi qui domū
ſuā q̄ omnia contin; · ſcilic; carita
tem necdum per executione; bo
norum opum inchoauerūt · q̄ vxo
re; ſc; grām̄ necdū pfecte duxerūt
nec ſibi ca; pſeuerāt p pfectionis
ꝓpoſitum acceperunt· qui vinea;
ſuam id eſt bona ſua temporalia
necdum cōem per elemoſinam fe
cerunt· qui formidinem aggredi
endi difficilia et ſuſtinendi graui
a necdū totaliter dimiſerunt · Do
mus enim noſtra eſt caritas · que
bonis affectibus edificatur· et bō
nis operibus inchoatur· quia ſcđm
Gre· pbacō dilectiōis exhibicō ē
operis· Vxor eſt grā que p bonū

ꝓpoſitum deſponſatur· et per per
fectam conſtantiam accipitur· et
nobis matrimonialiť copulatur·
Math· i. Joſeph fili dauid noli ti
mere accipe mariā vxorem tua;
Iſta eſt vxor qua mediāte bonos
filios .i. bona opera generam⁹ · q;
ſicut dicitur i· ps· Vxor tua ſicut
vitis habundans in lateribus do
mus tue Vinea noſtra eſt bonoꝝ
tēporalium vbertas · que ſc; p ac
quiſitione; plantatur· et p elemo
ſinā et alia miſericordie opa cōis
efficitur· et ad vſus omniū appli
catur Oportet ergo ꝗ domus nrā
caritas per bona opera dedicetur·
ꝗ vxor nrā gratia per firmitate;
ꝓpoſiti ēdicetur· ꝗ vinea noſtra
temporalis vbertas alijs p elemo
ſinā cōmunicetur · et ꝗ etiā timor
et imbecillitas a nobis penitus ab
dicetur· ſi ad ſpūale plium contra
vitia et ardua contemplatiua opa
volum⁹ ſufficiētes et ydonei habe
ri· et a retrocesſione incōſtantie
eē tuti · alias em̄ poſſemus faciliť
deficē· et ab aſſūpto bono ꝓpoſi
to retroire· et ſic poſſemus fugere
et peccati alijs hoc videntibus cau
ſā dare· q; pcerto ſcđm doctrinā
ſancti petri· melius eſt ardua nō
aggredi ꝗ̄ poſt cognitiōe; retroi
ri Verumptamē ex quo bellū iſtō
aggreſſi ſumus· et ex quo ſtatu;
perfectionis accepim⁹ · neceſſe eſt
ꝗ fortiter dimicem⁹ et ſperātes
i domino nunꝗ̄ de noſtris virib⁹
preſumam⁹· ps · Viriliter agite
et confortetur cor veſtrum·
¶ B Vel ſi vis dic ꝗ vinea no
ſtra eſt ſcientia que per predicati
onē debet alijs cōmunicari· ſic ſup

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vl' dic ꝙ bellum ſigſiat diſputa
tionem et pugnam contra hereti
cos que non eſt aggrediend a ho
mini imperfecto necdu3 in ſciētia
domificato l' inhabituato · qꝛ ſcilꝫ
ſi vinceretur et ſuccumberet fuga
ſua alijs ſimplicibus ſcandalū fa
ceret et eorum incredulitatis aut
periculi cā eſſet · ¶ C

Dominus precepit · ꝙ dum
aliqua ciuitas expugnatur
fructuoſe arbores que ſunt circa
eam nullatenus ſuccidantur · ſed
ſteriles et ſilueſtres ꝑ machinis
ſuccidi iubent̄ · Mor Ciuitas
ē peccator qui tūc tp̄is expugna
tur quādo a prelato redarguitur
et iurgat̄ · Arboēs fructuoſe ſūt
aliqua bona que ſūt ī ipō · Infru
ctuoſe vero ſunt ipſi⁹ vicia et ma
la · Iſta igitur eſt veritas ꝙ pre
latus vl' q̄cūqꝫ corrector qui vult
aliquam ciuitatem.i.aliquam per
ſonam impugnare et corrigere ·
ſumme debet cauere ne ī ipſa ſuc
cidat arbores fructuoſas.i.condi
tiones virtuoſas · ſed ſolum ſteri
les et ſilueſtres.i.viciosas · quia
multu3 debet cauere corrector ne
per incautam correctione3 et au
ſteram punitionem hominem ad
deteri⁹ prouocet · et ſic in eo vir
tutes et nō vicia eradicet · Math
xiij · Ne forte colligentes zizania
eradicetis et triticum · Ex ꝓprijs
ſibi arboribus ſilueſtribus.i.ex iſ
torum malorum iniquitatibus ſi
unt contra eos machine ad eos
deſtruēdum · quādo mala iſtoru3
teſtimonia ſunt cauſa ad eos pu
niendum · ꝓuer · v · Iniquitates
ſue capiunt impiū Vl' illud alle
ga ad dyabolum q̄ peccatorem cō
ſundit cum proprijs ſuis malis ·
¶ D Vl' dic ꝙ ciuitas capien
da eſt ſcientia gentiu3 et doctrina
philoſophica ad vſ⁹ catholicos cō
uertēda · In iſta ergo arbores fru
ctifere.i.bona documenta et bona
dicta ſunt ſeruāda · arbores vero
ſilueſtres.i.mala ꝛ erronea dicta
ſunt penitus extirpāda · mathei ·
xiij · Elegerunt bonos in vaſa ſua
malos autem foras miſerunt Ve
rū nptamen ſi eſt poſſibile · de ip
ſis arboribus ſilueſtribus ipſius
ciuitatis.i.de ipſis malis documē
tis ſententijs ipſius philoſophie
vl' gentilis ſecte licitum eſt facere
machinas.i.argumēta ad eam cō
ſundendam qꝛ ſcilicet nūq̄ꝫ error
infidelium melius confūditur q̄ꝫ
quando ex proprijs ſuis libris et
erroribus contra eum machine
eriguntur · ꝛ ipſius malicie conui
cuntur · ita qꝛ tunc poteſt ei dici
illud · lu · xix Ex ore tuo te iudico
ſue nequā ¶ E

Hic ponitur ꝙ quando popu
lus iſrl' ibat ad pugnandu3
contra aliquam ciuitatem: ante ō
nia debebat ſibi pacem offerre · q̄
ſi pacem recipiebat et portas ape
riebat · ipſa3 ſb̄ t̄buto viuere di
mittere debebat · Si autem nole
bat obedire · ſed bellum poti⁹ pa
rarē m: lizbatur · tunc impugna
ri ſpoliari et deſtrui iubebatur ·
¶ Mor Sic vere cariſſimi · ſi quis
prelatus vl' corrector contra ali
quam ciuitatem.i.contra aliqua3
perſonam puniendam properat ·
iuſtum eſt ꝙ ante omnia pacem
ſibi offerat · et ꝙ miſericorditer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ipſum iudicet et ſi poteſt per mā
ſuetudinem ipſum trahat· Math
x· Primū dicite pax huic domui
Mō ſi pacem recipiat et ſe emen
dare promittat· ſub tributo .i. ſub
obedientia et diſciplina ipſū viue
re tūc dimittat· ⁊ ab auſtera im
pugnatione et correctōe manuꝫ
ſuam compeſcat quia ſicut dicit·
Ezechiel· xviij· non vult deus mor
tem peccatoris· ſed magis vt con
uertatur et viuat· Si vero nolit
pacem recipere· nec ſub tributo
.i. obedientia qđ iuſtum eſt face
re· tūc neceſſe eſt ipſū ſeuerit caſ
tigare· et ſi ſit neceſſe deſtruere vel
grauare· vt ſic illum qui verbo nō
vult corrigi poſſint verbera fran
gere vel domare· Ecci· xxiij· Ser
uo maliuolo tortura ⁊ compedes
Tali modo etiam videtur dominus
contra impios procedere· quia co
tidie nō ceſſat ipſis pacē et miſeri
cordiam per ſcripturas offerre quā
quia recipere non curāt ſolet eos
ꝑpetuo cōdēpnare·

Capitulum· viij· A

CVm quis mulierē gē
tilem pulchram captī
uam ſuam in vxorem
volebat accipere· ipſā
primo in domum ſuam debebat ī
troducere· que ad hoc ꝙ viri iſra
helitici poſſet vxor fieri iſta per or
dinem debebat facere· quia ſcꝫ pri
mo debebat ceſariē capillorum ſu
orum radere· deinde debebat vn
gues ſuos circumcidere· tandem
debebat veſtimenta ſua in quibus
capta fuit deponere· et finaliter in
domo ſua ſedens debebat patrem
ſuum per vnum menſem deflere·
⁊ ſic poterat ab iſrahelita accipi·
⁊ ipſius vxor eſſe· Deuteronomij
xxi· M Mor Dic allego
rice ꝙ talis mulier gentilis ⁊ cap
tiua ſignat ſcientias gentilium et
phyloſophicā diſciplinaꝫ· que ſcꝫ
a nobis captiua ducitur quando per
ſubtilitatem intellectus ī vtilita
tem eccleſie vertitur ita ꝙ quaſi
compulſa fidei famulatur· Igi
tur ſi aliquis iſrahelita videns de
um .i. aliquis theologus videnti
huiuſmodi mulieres .i. phyloſo
phicam diſciplinam delectabilem
et pulchram· placuerit ꝙ ſibi ip
ſam legere ſtudere vel ſcire· ante om
nia neceſſe habet ſuperfluitatem
ipſius .i. ipſos errores gentilium
immixtos eidem penitus amoue
re· ⁊ vngues capillos et veſtes .i.
quicquid exterius gentile et he
reticum ſapere videbatur deo et
ſacre ſcripture cōtrarium gladio
intellectus et fidei totaliter reſe
care· Et ſic erit licitum iſtam vx
orem ſibi ſumere· et ipſam ſciē
tiam gentilium potens iſrahelitī
cam facere· ſcꝫ ad vſum veritatis
et fidei applicare· Gene· xij· Ec
ce vxor tua accipe eam et vade·
B Vel dic ꝙ iſta mu
lier eſt anima peccatrix· que ſcꝫ
pulchra dicitur pro eo ꝙ in pul
chritudine naturalium a domino
deo cōſtituitur et creatur Per ca
pillos vngues et veſtes que ſūt
quedam res quaſi nō naturales
ſed accidentales· nō viue ſed mor
tue· non neceſſarie ſed ſuperflue
intelliguntur ipſius mali mores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et peccata mortalia. Vnde capilli
ſignant malas cogitationes. vn
gues manuum ſignant malas o
perationes. veſtimenta cũ quib9
capta eſt ſignificãt male cõuerſã
tionis mores et conditiones. Igi
tur quando de muliere gẽtili debꝫ
fieri iſrahelitica. de ancilla vxor.
de ſerua libera. de aĩa peccatrice a
nima ſancta. et quando ad cuſti
cõnubiũ qđ fit in preſenti per gra
tiam et in futuro ꝑ gloriã eſt ad
mittenda. quatuor ſunt ſibi nece
ſſaria. ſcꝫ ꝙ per penitentiam et cõ
feſſionem radat capillos capitis ſui
.i. omnem cordis immundã cogi
tationem. circũcidat vngues. i. õ
nem ſupbiam et mortuã opatio
nem. mutet gentilitatis veſtes. i.
omẽm malam cõuerſationem. ſede
at in domo cõſcientie ꝑ ſuꝑpſi9 cõ
ſiderationẽ. et defleat patrem et
matrem. i. mundũ et carnem ꝗ õ
nem quã exm̃ contraxit maculaꝫ
et infectioneꝫ. dicendo illud. Ihe
remie. xv. Ve mihi mater mea q̃d
genuiſti? Et ſic poſt triginta dies
qui cõſtant ex denario ter ducto
.i. poſt completionem decem man
datorum et trinitatis fidem vir il
le qui in crucis prelio eam acqui
ſiuerat et ceperat ſcꝫ criſtus xpia
nã aĩam ſibi ꝑ grãm deſpõſabit.
et corpori ſuo miſtico ſpũalit̃ iun
gẽs vxorem et ſpõſã ſpũalit̃ cõſe
crabit. Oſee. i. Vade et accipe vx
orem fornicariam. Et ſequitur ca
p̃lo ſequẽti Sponſabo te mihi ĩ fi
de. ¶ Vel dic ꝙ iſtud poteſt ad
lrãm dici de anima gentili ꝑ pre
dicatorem conuerſa. que ad hoc
ꝙ corpori xpĩ miſtico. i. ecc̃e cõiũ
gat. neceſſe ẽ ꝙ q̃tuor faciat q̃ ſu
pius exp̃mũt. vt ſup.
¶ Homo qui habebat duas vx
ores. vnam predilectam a
alt̃eram odioſam. et fuerit fili9
odioſe primogenitus. et voluerit
diuidere hereditatem inter filios
ſuos. non poterit filium predile
cte primogenitum facere. ſed fili
um odioſe primogenitum faciet.
dabitq́ꝫ ſibi de omnibus que poſ
ſidet cuncta duplicia. ipſe em̃ eſt
principiuꝫ liberoꝝ eius. et ei debẽ
tur primogenita. ¶ Mor
dic ꝙ hõ poteſt ſignificare prela
tũ. Due vxores eius ſunt carnal̃
affectio ꝑdilecta. et propꝛia ecc̃a
odioſa. Primogeniti ſunt filij ec
cleſie et illi qui ſunt de eccleſia.
vl̃ de parte ꝓcreati. qui videntur
hodie filij odioſi. ſecũdogeniti ſũt
carnales amici. quos ſcꝫ vxor eo
rum predilecta. i. carnalis affectõ
gen̉auit. Igitur iſtud eſt verꝫ. ꝙ
quando homo iſte ſcilicet p̃latus
vult inter filios et ſubditos ſuos
bõ ſua. i. beneficia diuidere. ñ debꝫ
primogenitos ecc̃e filios poſtpo
nẽ. nec carnalit̃ dilectos iſtis pri
mogenitis anteferre. i. principa
les facere. nec primogenita ideſt
beneficia pinguiora q̃ debebãtur
p̃mogenitis ſecũdogenitis debet t̃
buere. ſed iſtis p̃mogenitis filijs
.i. viris ſufficientibus et bonis ab
eccleſia ꝓcreatis cuncta duplicia
.i. in duplo meliora alijs debet da
re. Iſti enim ſunt principium li
berorum eius. id eſt iſti ſunt pro
prij filij eccleſie. a ideo primoge
nita et pinguia id eſt principalia
beneficia talibus debent dari.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Cuius tamen contrarium faciūt modo multi· qui filios corꝑales ſpūalibus anteponunt· ita ꝙ ipſi plangendo poſſunt dicere illud· treñ· iiij· Hereditas nr̄a verſa ē ad alienos· Et illud· gene· xxvij Primogenita mea an̄ tulit· nūc etiam ſurripuit benedictionē meam· Vel dic ꝙ due vxores ſūt anima que oditur· et caro que diligitur· Vir tamen ſapiens non debet filios .i. affectus et opera carnis· primogeniti filijs .i. anime affectibus et operibus anteferre et cetera· D

Si genuerit quis filium proteruum et contumacem et qui non audiat patris et matris imperium: debebant pater et mater eum apprehendere et ad ſeniorū iudicium ducere et dicere· Filius iſte noſter proteruus et cōtumax mādata noſtra audire contempnit· comeſſationibus vacat luxurie atqꝫ conuiuijs· lapidib9 obruet eum vniuerſa multitudo·

Mor Iſtud p̄t allegari contra malos et proteruos ſubditos qui ſcꝫ patri ſuo et mri .i. eccleſie obedire nolūt. ſed proterui contumaces ludis et comeſſationibus intendunt· quia ſcꝫ parentes .i. prelati eorum lapidibus .i. duris correctionibus merito ipſos obruūt et confundūt· Iſta enim eſt veritas ꝙ oēs debent eum lapidare et obruere et caſtigare et corrigere increpare et arguere· qui parentibus ſuis tam carnalib9 ꝙ̄ ſpūalibus iuſtis et licitis dedignatur obedire· et magis ſtudet comeſſationibus et luxurie intendere et vacare· Mos potiſſimie de apoſtatis debet dici: qui reuera q̄a iugo obedientie ſe ſubtrahunt ꝓmerētur ab oīb3 lapidari· E

Hic precipitur ꝙ ille q̄ captiuam dux erat vxorem ſi ſibi tandem diſpliceret poterat eam dimittere· ipſam tamen nō poterat in ſeruitutē reducere· nec per potentiam opprimere· ſed liberā pmittebat abire. Mor Sic vere ſi q̄s habeat aliquē aīcū ſibi i cōiugio .i. familiaritate et amicicia coniunctū· nullomō ipſum debet opprimē l' turbaē: nec p potētiaꝫ ledere l' ḡuaē· ſed potius ſi ſibi n̄ placet oportet grate dimittere· et ſe ab eius cōſortio ſegregaē q̄a ſicut dicit ſeneca· Turpe eſt cum illo bellum gerere cum quo familiarit vixeris·

Caplm· ix· A

Moyſes volēs ꝙ nō ꝑmixta ſint ad inuicem rerum negocia· fecit ꝓhibitionē gn̄alē ꝙ vir nō vteret̄ veſte muliebri et econū ſo· Deute· xxij· Mor Ad hoc allegari p̄t ꝙ nullus det alterius officium vſurpare· quia· ſ· inter coniuges viri nō dn̄t muliebria officia facē nec taliter effemiari l' emolliri: ꝙ ſe velint in reb9 femineis occupare· iuxta illud ſenece Si te maritū· et virū cogita· Mulier etiā nūꝙ̄ in tantā veſaniā debet erūpere ꝙ viro cōtēpto intraē exteriora negocia ꝑtractaē· quin imo feia i doēſticis muliebrib3· viri vero in arduis et virilib9 ſe

ſe dn̄t iugiter exercere · Md tn̄
eſt cõtra viros effeminatos et cõ
tra feīas p̄ſūptuoſas · q̄ veſtē viri
lē nitūt̄ induē · ingr̄tū oīa negocia
etiā regimē dom9 et alia q̄ viros
cõcernūt volunt viris poſtpoſitis
ordinaē · Vn̄ puerbiū gallicū eſt
de talibȝ dn̄abȝ · ꝙ ipſe deficit bra
cas domus · Ita ꝙ talibus q̄ et vi
ros regūt · et virorū negocia fa
cere volunt p̄t dia · Ihereime ·
xxxi · Faciet dn̄s nouū ſup t̄raȝ ·
feīa circundabit virū · Cõtra illð
apl'i p̄me ad thimoth · ij · Mulie
rē docē in ecclesia nō pmitto nec
dn̄ari in virū Et merito · qȝ feīa nō
debet eē viri domina ſed ācilla In
cuius ſignū mulieres perſide ſig
nū pedis ſup̄ caput p̄ ornatu por
tāt · qð etiā p̄lis et p̄cioſis lapidi
bus ornāt · Hoc āt faciūt vt eſſe
ſubiectas et ſub virorū pedibȝ ſe
oſtēdāt · iuxta illud · Gene · iij ·
Sub viri poteſtate eris · ipē domi
nabit̄ tui · verba ſūt dei ad mulie
rē ¶ B Vl' dic ꝙ illud ſpūalit̄
ptinet ad p̄latos · q̄ viri nomine
cēſent · qa ſcȝ multi ſūt ita hebetes
et effeminati ꝙ a feminis .i. a ſuis
ſubditis ſe pmittūt gubernari et
regi · Ecõtra multe femine .i. ml'ti
ſubditi tātis ſupbijs induūt ꝙ vi
ros ſuos .i. p̄latos gubernare nitū
tur · et ſic viri femine · femine ve
ro veſtibus viroꝝ induūt · Yſa
ye · iij · Mulieres dominate ſunt
eis · ¶ C

SI q̄s p viā incedēs auiculā
ſup pullos inuenit et cuban
tem · nō debebat vtrūqȝ ſimul ca
pere · ſed matrē captis filijs debat
liberā pmittere ¶ Mor Iſtud
exponunt doctores ſic · Aiunt e
nim ꝙ mater iſta ſignificat litte
ram ſacre ſcripture · que in mul
tis paſſibus ſub ſe habet pullos
occultos .i. ſenſus et intellectus
ſpirituales abſconditos · Igitur
nos de matre iſta .i. de hyſtoria vl'
littera non debemus curare · ſed
pullos qui ſubtus latitant id eſt
intelligentias ſpirituales debe9
aſſumere et tenere · quia ſcȝ non
eſt magna vis de litterali hyſto
ria · dum tamen habeatur ſpiritu
alis intelligentia · Aliqui ſolā lit
teram ſectant̄ · et ſic filios dimit
tere et matrem retinere conant̄ ·
contra illud apoſtoli · Roma · vij
Non ambulemus in vetuſtate lit
tere · ſed in nouitate ſpūs · ¶ D
Vl' iſtud poteſt allegari contra
duros et crudeles · qui non ſoluȝ
ſeuiunt in perſonas · ſed etiam in
bona ſeuire non ceſſant · Sufficere
deberet eis ſi pullos id eſt ſi bo
na poſſint habere · et ſic matrem
id eſt perſonam liberam dimitte
re · et eam captis huiuſmodi filijs
non curare Cuius cõtrariū multi
faciunt · qui ſcȝ et bona rapiunt ·
et pſonas perimūt vel affligunt
Vnde iob · xxiiij · Nudos dimittūt
homines veſtimēta tollētes · Seq̄
tur · De ciuitatibus fecerunt viros
gemere et anima vulneratorum
clamabit · ¶ E Vel ſcðm
alios dic ꝙ mater iſta eſt carnal'
concupiſcentia · pulli eius ſunt
carnales affectus et actus · Illa
eſt ergo que omnino teneri et era
dicari non poteſt · verumptamen
pulli eius ſcilicet mali affect9 cõ
ſenſus et actus tenendi ſunt et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

reprimendi · a ne ad effectum ve
niant compeſcendi · Iſta eſt enī
auicula que in nido carnis noſtre
cubat · Iſta eſt illa que abrahe ſa
crificium fedat · et que thobie o
culos excecat et obfuſcat · Iſtam
neceſſe eſt q̄ permittamus in car
ne noſtra viuere · ſufficit tamē q̄
pullos eius poſſimus tēperantia
retinere · Ad hoc videtur facere il
lud · leuitici · xxij · q̄ mater et fet⁹
eius nō debebant in die eadē im
molari. i. q̄ concupiſcentia carnis
et ipſius mali actus non poſſunt
ſimul per hominem eneruari · Hic
ponitur illud · Non arabis in boue
et aſino · Item · Non indueris ve
ſtimento lino lanaq̄ contexto · ſed
hoc habetur · ē · leuiti · xix · ¶ F

Hic dicitur q̄ ſi quis oppreſ
ſerit puellam et clamauerit
dato q̄ nō audita fuerit · ipā nul
latenus punietur · Si vero non
clamauerit · tunc cum ſuo oppreſ
ſore occidetur · ¶ Mor dic q̄
clamor eſt confeſſio que quādoq̄
non auditur · quādo conſtat inte
rius in ſola cordis ɔtritiōe · qn̄q̄
auditur in verbali prolocutione
Iſtud eſt ergo verum q̄ quando
dyabolus aliquam puellam. i. ali
quam perſonam per peccatum op
primit · tunc vere ſi p confeſſionē
clamauerit dato q̄ ſacerdotem a
liquem qui eam audierit nō īue
nerit · mortem perpetuam non in
curret · ſufficit enim anime pecca
trici clamor cordis ſi non ſit ſacē
dos qui audiat verbum oris · p̄s
Clamauerunt ad dominum cum
tribularentur · et de neceſſitatib⁹
eorum eripuit eos · Verumptamē
ſi ſit per peccatum oppreſſa et nō
clamauerit et nec vocem cordis
nec clamoris contra dyabolū op
preſſorem emiſerit · tunc vna cū
dicto ſuo oppreſſore in eternū pe
ribit · ¶ G Vl' dic q̄ clamor
orationem ſignat · Quotiens er
go dyabolus caro vl' mundus per
temptationem vel tribulationē
nos nititur opprimere et per ma
lum conſenſum corrūpere totiēs
debemus ad deum p orationē cla
mare · et tunc ſi deuote clamaue
rimus et dei auxilium implorauē
rimus · dato q̄ nos nō audiat · ſi
in peccatum collabi et a dyabolo
corrumpi permittat · punitionem
tamen ſeu dampnationem nō in
currimus · quia ſcʒ quod in nob̄
erat fecimus · ſed qui nos exau
diret nō inuenim⁹ · Sepe enim oc
culta dei diſpenſatione agitur q̄
homo licet clamans et repugnās
in peccatum collabi permittatur ·
vt dum fragilitatē ſuā experimē
to diſcit humilior habeatur iuxta
illud · heb̄ · v · Cum eſſet filius dei
didicit ex hijs que paſſus eſt obe
dientiam · Ac ſi diceret q̄ fili⁹ dei
. i. iuſtus et predeſtinatus quādoq̄
tēptationē vl' peccatum patitur ·
vt humilis et obediēs efficiatur

Caplm · x · ¶ A

Ponūtur hic ɔſequēt q̄
tuor genera pſonarū q̄
bꝫ ingreſſus in eccliā
vl' ppetuo l' ad tēpus
negabat · Primi ſūt illi q̄ in mem
bris genitiuis erāt l' attriti l' trū
cati ſcilicet eunuchus et ſimiles ·

Secundi erant illi q̄ defectū nata
lium paciebantur· ſcilȝ manſeres
ſpurij et alij de illegittīo thoro ꝓ
creati· Tercij erant amonites: q̄
interpretantur populus turbid9
qui fuit de ſtirpe ammō filij loth
genitus· Et moabites qui intpre
tantur populus merorıs q̄ ſcȝ de
genere moab alterius filij loth fu
it natus· Iſti enim duo populi fi
lijs iſrahel de egypto venientibus
ꝛ fame et ſiti peuntibus ac in de
ſerto laborantibus occurrē vl' pa
nem et aquā cōcedere noluerunt
ſꝫ poti9 ad maledicēdū eis balaā
excitauerūt· Deute· xxiij· Mor
Dicamus ergo allegorice ꝙ iſti ꝑ
mi ſignant homines ignorantes
et inſcientificos· qui ſcȝ neſciunt
alios p̄dicando ↄ̄uertere· ſeu ſpi
ritualiter generare· Scdi ſignant
ſymoniacos· quos non legittim9
vir eccleſie xp̄s vel bonus prela
tus genuit l' produxit· ſed poti9
quos adulter ſcȝ dyabol9· carnis
affectus· vel malus prelatus ille
gittimus voluit itroducē · Ter
cij ſunt luxurioſi qui turbidi ſūt
populi inq̄ntum res fetidas et tur
bidas ſolent preceteris exercere
Quarti vero ſunt auari qui popu
li ſunt merorıs· inq̄ntum per ſolli
citudinem et timorem ſemper ſo
lent in amaritudine cordis prece
teris hominibus viuere et manē
Igitur iſta eſt veritas ꝙ eccleſi
am dei.i.ad ſtatum eccleſiaſticum
ſeu ad officia et beneficia eccleſie
nō debent intrare iſta quatuor ge
nera peccatoruȝ· ſcȝ eunuchi q̄ nō
generant per predicationeȝ· ille
gittime nati ſcȝ ſymoniaci qui ad
ulterine procedūt ad promotio
nem· amonites.i. luxurioſi qui
ſunt populi turbidi p carnis infe
ctionē· moabites.i. ꝑpl's merorıs
ſcȝ auari q̄ ſp habēt ſollicitudinē
merorē ꝛ deſolacōeȝ Tales ergo ñ
debent ſtatū ecc̄ie ingredi· nec ad
beneficia eccl̄aſtica ꝓmoueri· p̄s·
Quibȝ iuraui in ira mea ſi intro
ibunt in req̄ē meā· Iſti em̄ ſcilȝ a
uari filijs iſrl' ſcȝ paupibȝ in deſer
to huius mūdi eſurientibȝ cū pane
et aq̄ .i.cum elemoſinis non occur
runt· ſed potius balaam malū ꝓ
phetam et ariolum.i.aduocatos ꝛ
baliuos cōtra eos et ad eoꝝ exhe
redationē ꝓuocāt et inducūt Cō
tra qd dr̄· Yſa ye· xxi· Qui habi
tatis t'rā auſtri occurrite cū pani
bȝ fugiēti· Eb
Moyſes precepit populo iſ
rahel ꝙ ipſe nō abhomine
tur egiptiū apud quē fuit aduēa
l' colonus· nec etiam ydumeuȝ q̄
de eſau fratre iacob fuit nat9 q̄a
inquit ipſe eſt frater tuus· alios
vero populos ſcilȝ moabites et ā
monites p̄cepit abhominari· et
nullum fedus cū eis vult iniri·
Mor Per filios iſrahel q̄ de ſui
tute ad libertatē venerāt itelligo
eos q̄ de pauptate ad diuicias aſ
cendūt· per egyptios vēo itelligo
eos q̄ ipſos dum erāt paupes ali
quotiens nutrierāt· p ydumeū ve
ro fratrem ſuum intelligo eos q̄
de eoꝝ ꝓpria parentela ad paup
tatem veniunt Igitur o tu popu
le iſrahel.i.populus diuitum qui
de ſeruitute miſerie ad ſtatum ꝓ
ſperitatis veniſti· caue ne abhomi
neris egyptium ideſt vllum ruſti

cum apud quē aduena aliqñ fuiſ
ti · et a quo nutritus · et benefici
at⁹ dū eras paup aliquociēs extī
tiſti · ſed potius ipſuʒ recognoſce
et dilige Nec h̄eas verecundiā q̄
paup aliquādo fuiſti · ſed poti⁹ re
puta tibi ad gloriā · et pauperē
conſanguineum noli cōtēpnere ł
fugere · q̄q̄ nunc ſit pauperior q̄
vidiſti · Cui⁹ tamē ſepe fit cōtra
rium · quia multi ſunt q̄ cū ad pſ
peritatē venīūt nūq̄ amplius ali
quē pauperē parētem ł cōſāguine
um videre volunt · et illos apud
quos aliqñ egeni fuerāt vilipen
dūt iuxta illud · puer · xix · Fra
tres pauperis hōis oderīt eū · C
Vł dic q̄ filij iſrahel ſūt religioſi
ydumei vō et egypcij ſūt ſecula
res et layci · qui ſcʒ ab ipſis nō de
bēt abhoīari · ſ poti⁹ in caritate et
beniuolētia ſupportari · Vñ · Ro ·
xiiij · Infirmū in fide ſuſcipite ·
Ammonites vero et moabites . i .
peccōres et hereticos debēt ppetuo
deteſtari : nec eoꝝ cōſorciū frequē
tare · D

CVm q̄s nocturno polluebatᷣ
ſōpno ł aliquā imūdiciā cō
trahebat · ſtatim extra caſtra exi
re debebat · et in veſpere lot⁹ aq̄
iterūʒ redibat · ſicut hic et ſup̄ in
multis locis et paſſib⁹ cōtinetur ·
Mor Sic vere ſtatim cū q̄s a
liquo mortali peccato polluitur ca
ſtra padyſi exire p cōſiderationē
tenetur q̄a ſcʒ ſtatim debet imun
dū ſe reputare · et cohabitacōe ſā
ctoꝝ indignum ſe eē iudicare · et
a tabernaculis paradyſi dignum
extra pelli et eici cogitare · quouſ
ſcʒ aqua compunctionis et confeſ
ſionis ſit lotus · et quouſ in ipſo
veſpera venerit . i . quouſq̄ ardor
concupiſcēntie ſit in eo diminut⁹
tunc enim poteſt caſtra mūdatus
intrare ꝛ et de ingreſſu parady
ſi ſperare · p̄s · Ingredere in re
quiem tuaʒ quia dñs benefecit ti
bi · E

HIc p̄apit̄ q̄ filij iſrł̄ cū eēnt
in caſtris haberent locuʒ de
putatum ad requiſita nature · ſ ·
ad purgandū ventrem · verūpta
men ſemper vnum paxillū debe
bant in balteo portare quo debe
bāt trā fodere et ſtercus qđ ege
ſſerāt operire · ne forte poſſʒ fedi
tas dnīm qui caſtra iſrahel circui
bat offēdere et ḡuare · Mor
Sic vere loquēdo moralit̄ hō pec
cator debet extra caſtra . i . extra cō
munionē ſāctoꝝ ſe reputans cer
to loco ł coram ſacerdote feditatē
ſuorum vitiorum per cōfeſſionem
egerere et paxillo acute cōmpūc
tionis terram humilitatis fodere
et terrenitatem vilitatis prope co
gitare · et ſic per ſatiſſactionē im
mundiciam viciorum debet a dei
oculis qui caſtra cordis noſtri cir
cuit et conſiderat . i . a punicōe ſue
iuſticie contegere et celare · Tūc
ē in̄ feditas peccatorum noſtrorū
a dei conſpectu tegitur quādo qđ
per confeſſionem egeſtum eſt per
terram . i . per mortis memoriam ł
p ſatiſſactiuā penitentiam operit̄
Terra enim eſt ſubiacens humili
tas vel penitentie grauitas vel
noſtra conſiderata terreſtritas :
que ſcʒ omnia dei ocul̄ de noſtris
peccatis ſatiſſaciunt · et ipſa ne
amplius videantur ſepeliūt atq̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

tegunt · p̄s · Beati quoꝝ remiſſe
ſunt iniq̄tates et quoꝝ tecta ſūt
pcc̄a Et ſic exponit ſtephanus de
legoto in ſua poſtilla · ¶ F

HIc adhibetur mandatū vbi
dicitur ſic · Non tradas ſer
uū domino ſuo qui ad te confuge
rit · ſed habitabit tecum · et in v
na vrbium tuarū requieſcat · nec
contriſtes eū · Nec offeres merce
de proſtibuli nec p̄cīū canis in do
mo dei tui · Vineam proximi tui
ingreſſus tolle de vuis q̄ntum tibi
placuerit · foras āt portare aliq̄d
tibi non licebit · Segetem etiam a
mici tui ſi īntraueris manu potes
tenere et comedere · falce āt n̄ po
teris aliq̄d diſcerpere vl' auferre ·

¶ Mor Iſta poſſūt applicari ad
multa · ſcꝫ ꝙ cum quis ſeruus di
aboli l' mundi · ſcꝫ ſecularis l' infi
delis · ad fidem l' ad religionem cō
fugerit vtpote quia relicta genti
litate fidelis · vel relicto mūdo re
ligioſus factus fuerit · proculdu
bio talis ſic nouiter cōuerſus aut
fugiens non eſt exaſperādꝰ · nec
ſcandalis aut iniurijs moleſtādꝰ
ne per turbationē aut ſcandalū
iterū ad manus dn̄i ſui ſcꝫ mūdi
vel dyaboli reuertatur · ſ; potiꝰ ē
ſupportandus · et in vna vrbium
noſtrarum ſcꝫ in eccl̄ia vel religio
ne pacifice viuere pmittēdꝰ · Cu
ius tamen cōtrariū multi auſteri
faciūt prelati in religione · q̄ ſub
ditos ſuos compellunt pre auſte
ritate ſua ad primos dominos ſu
os ſcꝫ ad mundum vel dyabolū
per apoſtaſiam retroire · Quod e
tiam faciūt mali xp̄iani · qui ſcilꝫ
per ſua mala exempla et ſcandala
quandoq̄ faciunt nouiter cōuer
ſos ad fidem iterum ad vſum gēti
litatis redire · cum tn̄ dicat domi
nus · Math · xviij · Si quis ſcāda
lizauerit vnum de puſillis qui in
me credūt · expedit ei vt ſuſpēda
tur mola aſinaria in collo eius ·
et demergat̄ in pfūdum maris ·

¶ G Quantum ad illud pre
ceptū de mercede meretricis · vel
de precio canis non offerēdo p̄t di
ci ꝙ in hoc videtur dominus do
na iniquorum penitus reprobare
Canis em̄ rapinam ſignat · mere
trix vero luxuriam deſignat · Ne
igitur mala mulier poſſit dicere
ſe velle meretricari · vt de lucro ob
lationem vel elemoſinam faciat ·
et ne dicat hō ſe velle rapere vt ex
inde deum honoret vel pauperem
enutriat · reprobat dominꝰ vtrūq̄
ſcꝫ mercedem meretricis et p̄ciū
rapacitatis vel canis Ac ſi diceret
ꝙ ſibi non eſt accepta elemoſina
vel oblatio que fit de lucro turpi
tudinis vel de violēter acquiſitis
Non enim ſunt facienda mala vt
veniāt bōa ad Ro · iij · Vnde eccl̄i ·
xxxiiij · Immolans ex iniquo ob
latū eſt maculata · ſequitur dona
iniquoꝝ n̄ pbat ꝛc̄

¶ H De vinea
vero intus comedēda et nō expor
tāda · p̄t dici ꝙ vinea fratris nr̄i
xp̄i ē ſacra ſcriptura · de cuius v
uis · i · de cuiꝰ ſentētijs et doctrinis
licitum eſt cuilibet ſe ſaciare et de
lectare · Verumptamen extra por
tare · hoc eſt iſtas vuas diuinarū
ſcripturarum ad exteriora mūdi
negocia applicare nulli eſt licitum
vel conceſſum · Non enim vult
dominus ꝙ illa que ad ſalutem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ami̇ riatum ordinantur in ſecular
um negotiorum vſibus expedan
tur. vl' ob mundi vanitatē ſtudeā
tur vl' addiſcantur. Mō ē contra
illos qui in mundanis cantilenis
et alijs vanis dictaminibꝫ et ſacē
cijs ꝓhibitis vtūtur ſacris vbꝫ et
dogmatibꝫ Et cōtra illos etiā qui
ad mūdi laudē et tēpalē vtilitatē
theologiā p̄dicāt ſeu docēt ¶ I
De ſegete vero viciui manu teren
da nō falce trūcāda. poſſumus di
cere. ꝙ ſeges viciui ē cōditio l' con
uerſatio ꝓxi. quā tūc p̄latus dici
tur intrare qñ ipſā incipit viſitarē
examinare corrigē l' punire. Sed
reuera ipſe nō debet falcem dure
et auſtē punitionis ſtatim apponē
ſꝫ p dulces monitiones ipſe debet
manu terē et fricare et q̄ſi blādiē
do et nō exacerbando ꝓximū caſ
tigarē. Hoc āt itēdo maxīe de illꝭ
q̄ penitēt. et de quoꝝ emēdatiōe
p̄lati ſperāt q̄a alias ſi eſſet obſti
natꝰ l' ꝑuerſus poſſꝫ auſtere pu
niri et falce iuſticie ſeges vicīorꝫ
trūcari. iuxta illud. Apocal'. xiiij.
Mitte falcē tuā et mete qm̄ matu
rauit meſſis. ¶ R

Hic ponitur ꝙ ſi quis hēbat
vxorē. que propter aliquaꝫ
feditatem oculis ipſiꝰ diſpliceret
poterat libellū repudij ſibi dare ꝛ
et ipſā alteri viro dimittere et a
liam loco eius pulchriorē accipē
Verumptamen ſic erat ꝙ ipſā ſic
repudiatā et ſic corā domino vilē
factam nō poterat amplius reha
bere. nec ſi vellet iteꝝ eam recipe
licebat eaꝫ ſibi ampliꝰ copulare.
¶ Mor Vxor feda ē ſecularis vi
ta. l' etiā carnis cōcupiſcētia. Vx
or vero pulchra ē vita cōtempla
tiua l' penitentia Quia igit̄ iſtud
eſt verum ꝙ vxor noſtra prima
ſcilicet vita ſecularis vel concupi
ſcentia carnalis multas continet
i ſe feditates quaꝝ ꝑꝑt̄ viris ſp̄ua
libus diſplicet. et eoruꝫ offendit
multipliciter voluntates. ideo iſ
tis licitum eſt talem vxoreꝫ repu
diare et dimittere. et ad pulchri
orē vxorem ſcꝫ ad vitam religio
ſam et cōtemplatiuam euolare a
lya lippa et fedoſa dimiſſa ad ra
chelis cōnubia tranſmeare. et i
ſtā fedam vxorem ſcꝫ carnis cōcu
piſcētiam l' ſecularem vitam alijs
viris ſecularibus dimittere. Ve
rumptamen ſi ſic fit ꝙ ipſe de hoc
peniteat et ꝙ ſcd'a vxor ſcꝫ penitē
tia l' religio quaꝫ aſſūpſit ſibi diſ
pliceat. et ad p̄mam vxorē. i. vitā
ſecularē et carnalē dimiſſam redi
re voluerit illud facere ñ poterit
quia ſcꝫ nullus vite male quaꝫ di
miſit et q̄ corā deo et hominibꝫ fe
da appuit iterato ſe coniūgē va
lebit q̄a ſcꝫ homini nō licet retro
cedere ꝛ nec aſſūpto arduo ꝓpoſi
to retroire. q̄a ſicut dicitur. luc.
ix. Nemo mittens manum ſuam
ad aratrū et reſpiciēs retro ē ap
tus regno dei. Vel dic ꝙ vxor fe
da ē culpa. et pulchra ē grā. Si
ergo ꝓ grā dimiſeris culpaꝫ ipſā
ampliꝰ recupare non debes. ꝛc̄ ſi
cut. ſ.. ¶ L

Dominꝰ p̄cepit ꝙ cū q̄s vxo
rē accipiebat ire ad p̄liū nō
debat. ſed cū vxore ſua libere qui
eſcat. ¶ Mor Mō ad hoc p̄t al
legari ꝙ ille qui nouam vxorē ſcꝫ
graꝫ l' religionē accipit a bello. i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſecularium negotiorum tumultu
debet ceſſare· et quieti cōtempla
tionis vacare· Vl' dic econtra
ꝙ illi qui vxores accipiunt· et q̄
in carnis operibus ſe ingerunt·
nunꝙ̄ ad bellandum contra vitia
vtiles ſunt· Vl' dic ꝙ vxor eſt
mundi proſperitas vel etiam car
nalis affectio ꝛc̄· ſicut· ꝫ.i. Corin.
vij Qui cū vxore ē ſollicitꝰ ē q̄ ſūt
mundi·

Capl'm vndecimum· A

Item hic ponitur vnū
aliud mandatum pro
hibitiuum· vbi dicitur
Non accipies loco pig
noris inferiorem et ſuperiorem
molam· animam enim ſuā appo
ſuit tibi· Deute· xxiiij· Nota
Iſtud communiter exponitur per
doctores de timore et ſpe Timor
enim et ſpes ſūt due ſpūales mo
le· timor inferior conſiderans īfer
num que eſt pigra et immobilis·
ſpes vero ſuperior conſiderans pa
radyſum que eſt mobilis leuis et
agilis· Int' iſtas em̄ molas mēs
noſtra voluitur et molitur· et a
furfure, i. a ſuperfluitate criminū
expurgat'· Iſta ergo duplex mo
la ſcilicet ſpes et timor non debet
impignorari· nec per peccatum
vſurario dyabolo obligari· quia
ſcilicet ſine timore mens nimiū
preſumeret· et ſine ſpe penitus
deſperaret· et ſic vtilis eſt ſpes q̄
tollit periculum deſperationis·
Predicatori ergo l' prelato vide
tur illa ſcriptura dicere· ꝙ neu
tram molarum iſtarū velit a pec
catore tollere· ſed potius ꝙ vtrā
in eo ſtudeat conſeruare· Iudicū
pmo· Dedit ei pater ſuus irrigu
um ſuperius et irriguū inferius
B Vel ſi vis dic ꝙ mola ſupe
rior que tenet farinam ne furfur
euolet ſignat timorem· q̄ tenet
mentem ne euolet preſumendo·
mola vero inferior que tenet fa
rinam ne inferius cadat eſt ſpes
que tenet mentem ne in infernū
corruat deſperando· Neutra ergo
iſtarum molarum eſt ab homine
tollenda· ſed vtraqꝫ i quolibet cō
ſeruanda· Cuius tamen contrari
um faciunt adulatores· qui aufe
runt homini molam timoris dum
promittunt peccatorꝫ impunita
tem· et etiam quidam heretici de
ſolatores qui tollunt ab homine
molam ſpei dum predicant ſalu
tis impoſſibilitatem· Quales etiā
fuerunt nouatiani· qui dicebant
impoſſibile eſſe lapſū poſt baptiſ
mum per penitentiam ad eandem
gratiam poſſe reſurgere Vl' dic
ꝙ mola ſuperior eſt nouum teſta
mentum· inferior eſt antiquum·
quorum ſcꝫ vtrūqꝫ eſt neceſſariū
et neutrū per ſe ſufficiēs ſeu fir
mum· C

Precepit dominus ꝙ cū q̄s
pignꝰ pauperis habebat ac
cipere· domum eius non debebat
intrare· ſed quod ſibi offerretur
pignus debat exterius expecta
re Nota Iſtud inuenitur ſic
expoſitum· q̄a ſcꝫ per pignus pec
catoris itelligitur cōfeſſio delicto
rū· quā cū ſacerdos vult accipe n̄
debet peccatori violentiā facere· ſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

potiꝰ ꝙ voluntate ꝯfitēdo pignꝰ
offerat exſpectare. Domum con
ſcientie ſue nō debet itrare de pec
catis nimis ꝓfunde inq̄rendo. nec
circūſtantias notas inueſtigādo
nē ſcꝫ ipſū ad ſimilia moueat pec
cata que non nouerat perſcrutan
do Melius eſt ergo vt illud quod
quis nobꝭ offert exſpectemꝰ. ꝗꝫ ꝙ
nimis ꝓfundius indagemꝰ. Pro
uer. xxviij. Nō queras iniq̄tatem
in domo iuſti. Multa alia ponūtꝰ
hic. ſꝫ vide ea leuitici. xix. ⁊ alibi
ſupra tacta.

Capl'm duodecimum. C

CVm aliq̄s ſine liberis
decedebat. frater eius
vxorē ipſiꝰ debat acci
perē et ſemē fratri ſuo
mortuo ſuſcitare. vxor em̄ ipſa
q̄d generabat nō ſibi ſed mortuo
fratri attribuebatur. ipſiuſqꝫ ad
optiuus filius dicebatꝰ q̄ in heredi
tate ipſiꝰ ſuccedebat. Si vero ip
ſe viri frater nolebat vxorē fratꝭ
accipe ꝉ ſemē ipſiꝰ ſuſcitare. tunc
ipſa mulier calciamēta ipſiꝰ debe
bat ſoluē. et in faciē eius ſpuē.
et ſic licebat ipi ad viri alteriꝰ co
pulā euolare. Deu. xxv. C Mor
dic ſi vis allegorice. ꝙ iſte vir ꝑ
mꝰ ē p̄latus. vxor eius ē p̄latio.
ſemē eius ſūt ſb̄diti. frēs eius ſūt
boni frēs et ſocij Iſta ergo ē veri
tas ꝙ qn̄ aliquis vir. i. aliq̄s pre
latus ꝉ beneficiatus moritur. tūc
neceſſe ē ꝙ vxor eius viduata ec
cleſia vel prelatio. fri ꝉ ꝓpinquo

ipſius. i. alicui q̄ ſit de gremio et
ꝯfraternitate ipſius coniūgatur
et ꝙ nō extraneꝰ ſꝫ magis ꝯpatꝭ
ota. ꝯfratꝭ. canoicus. ꝉ vicanꝰ ad
iſtius vxoris regimē et ꝯnubiuꝫ
aſſumatur. a quo ſcꝫ ſem̄ fratris
. i. ſubditi et defuncti qui cuꝫ mor
tuo commortui erant i fide et mo
ribus ſuſcitentur. quia ſcilꝫ ſicut
dicitur. Prouer. xviij. Frater q̄
adiuuatur a fratre quaſi ciuitas
firma. Nūquā em̄ debet extraneꝰ
ad aliquam eccleſiam promoue
ri. dum tamē in gremio et ꝯfratꝭ
nitate collegij poſſit ydoneꝰ repi
ri. Si vero frater huius ſcꝫ bonus
ſubditus nolit iſtam vxorem du
cere. i. ad prelaturam promoueri
et forte nō poteſt iaꝫ aliquis aliꝰ
ydoneus reperiri. tunc aliꝰ remo
tior poterit eligi ⁊ aſſumi. Verūp
tamen ipſa mulier. i. ipſa eccleſia
talem ſe refutantem merito debet
ꝯtempnere et conſpuere. et calci
amento priuilegiorum nudare.
qui ſcꝫ ſemē fratris. i. ſubditos de
functi prelati noluit ſuſcitare.
Vel dic ꝙ vir mortuus eſt malus
prelatus. frater eius viuus ē bo
nus doctor et gnarus. qui videns
fratrem ſuum. i. prelatum eē mor
tuum. i. inſciuim et ignarum. et
ꝓpter defectum generationis. i. p̄
dicationis ſubditoꝝ ſemine denu
datū. debet vxorem eius. i. eccle
ſiam prochiam vel dyoceſim ipſi
us ibidem predicando accipere. ⁊
negocium pro ſuo fratre ſumere.
et ſemē nouoꝝ filioꝝ ipſi fratri
ſuo ſpūaliter generare. Q̄d ſi fa
cere noluerit calciamēta bonoꝝ tē
poraliū et ſubuētoeꝫ elemoſinarū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iuſte poterit ipa vxor eccleſia fra
ł fratri vel ꝓximo .i. tali doctori ł
p̄dicatori ſubtrahere. et ipſum in
facie conſpuere .i. ipſum publice
poterit increpare. ¶ Vel
dic ꝙ primus vir fuit moyſes q̄
de vxore .ſ. ſynagoga ſeu lege an
tiqua liberos .i. homines in gratia
conſtitutos generare nō potuit.
immo ſine tali ſemine deceſſit. q̄a
ſicut dicitur. Roma. vij. Nichil
ad pfectum adduxit lex. quapꝓꝑ
frat̄ eius criſtus vxorem eius .i.
ſynagogaȝ ſeu anquam legē dux
it. tenuit. credidit. expoſuit et
accepit ſcd̄m illud. Math. v. Nō
veni ſoluere legem ſed adimplē.
et iſtam vxorem antiquaȝ in no
uam nuptam ſuam .i. ī eccleſiam
cōmutauit. et ſic fratri ſuo moꝛ
ſi ſemen .i. filios gratie ſuſcitauit
et fideles et catholicos eſſe fecit.
Math. iij. Potens eſt enim deus
de lapidibus ſuſcitare filios abra
he. ¶ Vel dic ꝙ criſtus fuit pri
mus vir. qui ſine liberis .i. fidelibȝ
dicitur deceſſiſſe pro eo ꝙ paucos
fideles legitur dū viueret cōuer
tiſſe. ſed reuera frēs eius ſcȝ apoſ
toli et ſancti predicatores. vxorē
eius .i. eccleſiam et eius regimen
acceperunt. et ipſi fratri ſuo moꝛ
tuo .i. criſto filios plurimos genu
erunt. illos ſcȝ quos ad fidē ⁊ ad
iuſticiam conuerterūt. ¶ D
In iſto capitulo p̄cepit dn̄s
ꝙ os bouis triturantis in a
rea meſſis alicuius nō debebat al
ligari. non alligab̄ inquit os bo
uis terentis in area fruges tuas
Vnde videtur ex ſcriptura ſuppo
nere ꝙ in illis partibus non cum
flabellis ſed cum animalib⁹ ſege
tes triturabantur. ¶ Mor Iſ
ta videtur apoſtol⁹ de p̄dicatore
exponere qui ſcȝ eſt quaſi bos in
area domini pro ſegete fideliū tri
turanda .i. verb̄ et īcrepationib⁹
corrigenda et a paleis .i. a vicijs
ſegreganda. quia reuera talis n̄
debet os alligatum habere ne ali
quid comedat. ſed potius licitum
eſt et iuſtum vt os liberum habe
at .i. vt ab illis quib⁹ predicat vi
ctum et ſtipendia vite ſumat. Te
ſte enim domino. Luce. x. Dign⁹
eſt operarius mercede ſua. Et ſe
cundum apl̄ȝ prima ad Corint.
ix. nullus tenetur proprijs ſtipē
dijs militare. et qui ſeruit altari
debet viuere de altari. ⁊ nō mag
num eſt ſi is qui ſp̄ūalia ſeminat
temporalia et neceſſaria ſibi me
tat. ¶ Vel generaliter iſtud po
teſt allegari de quolibet ſeruitore
vel operario. cui ſcilicet eſt in ne
ceſſarijs prouidendum. et in tēti
onalibus ſtipendijs compenſan
dum. Luc̄. x. Dignus eſt operari
us mercede ſua. ⁊c. ¶ E
Hic etiam ponitur ꝙ cū q̄s
per iudicem ad verbera con
dēpnandus erat. numerus plaga
rū vltra q̄dragenariū numerū at
tigē nō debat. de quo etiā dicit
apl'⁹. ij. ad Corint. xi. ꝙ q̄nq̄es
q̄dragenas vna tn̄ min⁹ accepat
ſcȝ ꝙ vna ſola de q̄drag inta deſi
ceret ſufficiebat. Et cauſā reddit
ne inꝑ̄ fede laceratus ante ocu
los tuos habeatur frat̄ tuus.
¶ Mor Nō allegari p̄t ꝙ nūq̄ ē
crudelit̄ contra hoiem ꝓcedendū
ſ ꝙ natura ſp ē cōſiderāda et ei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

compatiendum. Vnde ſenecā ad
neronem dicit. ꝙ non eſt homine
vtendum prodige. Quod etiam
pilatus de xpō tenere voluit. dū
ipſum laceratum ad iudeos ad
duxit. Ecce homo īqt. ꝛc̄. Johā
nis. xviij.

Capłm decimumtercium. ¶ A

Hic conſequenter ſcilꝫ
xxvij. capł'o et xxviij.
dicitur de altari de la
pidibus informibus e
dificando. ſed de hoc factum eſt.
Exo. xix. Jtem de deuteronomio
in lapidibus ſcribendo. ſed de hoc
vide Joſue. viij. Jtem de benedi
ctionibus et maledictionibus im
precandis. ¶ Mor Circa hoc
aduerte ꝙ hic imprcant aliq̄ bene
dictōes legem ſeruantibus. Jteꝫ
ſciendū ꝙ alique tribus iſrahel
reputabant ignobiles. quia deſ
cenderant de ancillis. ſicut de ortu
patriarcharum apparet. Gene.
xxxi. Verumptamē vt comeſtor
inquit. et rubē et ſabulon quāꝙ̄
eſſent de liberis vxoribus. etiam
quandoqꝫ inter ignobiles habebā
tur. ruben quia cubile patris defe
dauerat. et zabulon quia vltim⁹
ſye fuerat. Jſta igitur fuit veri
tas. ꝙ trib⁹ nobiliores conſtitu
te erat ſup mōtē garizim q̄ inter
pretatur diuiſio vt factores le
gis benedicerēt. ignobiles ſtete
rūt ſuper montē ebal q̄ interpre
tatur vorago vt legis trāſgreſſo
res maledicerent. Jn qbꝫ mo
raliter poteſt notari ꝙ nobilius
eſt enim eſt benedicere ꝙ̄ maledi

cerē. .ſ. ꝙ viri ſpūales et nobiles
ꝛ maxime predicatores et illi qui
ſpūales ſūt iudices magis ſtudēt
ſubditos ad obſeruantiaꝫ diuine
legis inducere ꝑmittendo ꝙ̄ com
minando. amore ꝙ̄ timore. ſpe p̄
mij ꝙ̄ metu ſupplicij. Econtra vēo
ignobilis trib⁹ .i. iudices tpales
magis nituntur ſubditos cōpellē
et a malo coercere maledictiōe
ꝙ̄ benedictōe. pena ꝙ̄ ḡtia. timo
re ꝙ̄ amore. Boni ergo ſtant in
monte garizim qui īterpretatur
diuiſio. quia ſcꝫ iſti a mūdi tumł
tibus vitijs et concupiſcencijs ſe
diuidūt. Mali vero ſtant in mō
te ebal qui interpretatur vorago
quia ſcꝫ p auariciā omia deuorat
et cōſumunt. q̄a ſcilicet iſti balli
ui et ſeculares iudices q̄ alios cō
pellunt ad bonum hoc ſolum faci
unt ad eos deuorandum. et ad e
mendas et lucra temporalia emū
gendum. Vnde dicitur īfra. xxxi
Deuorabunt eos morſu amariſſi
mo.

Capłm decimū quartū. ¶ A

Inter malas imp̄cacōes
ſeu maledictiōes que
filijs iſrahel niſi legem
ſeruauerint promittū
tur dicitur hic. Percutiet te dn̄s
egeſtate. febre. frigore et ardore
corrupto aere et rubigine. Sit ce
lum quod ſupra te eſt eneum. ꝛ
terra quā calcas ferrea. Det domi
nus ymbrem terre tue puluerē.
et de celo deſcēdat ſuper te cinis.
Tradat te domin⁹ corruētē āte ho
ſtes tuos. p viā vnaꝫ igrediaris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ad eos· et p ſeptē fugias· Omni
tpe calupniaꝫ ſuſtineas nec hēas
q̄ liberet te. Vxorē accipias et ali
us dormiat cū ea· Domū edifices
et alius habitet in ea· Vineā plā
tes et nō vindemies eā· Semētē
multā iacies in trā· et modicū cō
gregab. Oliuas habeb. et non vn
geris oleo· Aduena q̄ tecū verſa
tur in tra aſcēdet ſup te et erit ſb
limior· tu āt deſcēdes et eris infe
rior· Iſte et multe alie maledcōes
imp̄cātur hic male ſeruātib9 dei
legē· Deute· xxviij· ¶ Mor Sic
reuera hodie ptim ſpūalit ptim
lr̄aliter intellecte iſte maledctōes
ip̄cant illi q̄ mandata dn̄i vilipen
dunt· q̄a pcerto ſicut videm9 iſti
pcutiūtur egeſtate et fame auari
cie· febre male cōcupiē· frigore in
deuotionis et deſidie· ardore imū
dicie· corrupto aere luxurie· rubi
gine inuidie· Et ideo ipſi celū ere
um trā ferreā et pluuiā puluere
am hn̄t· qꝛ celū efficit eis ereū .i.
durū et nulli9 influēcie emiſſiuū·
etiam tra ipīs efficit ferrea.i. inu
tilis ſterilis atqꝫ ſicca· aer etiā effi
cit eis puluereus.i. ſicc9 turbine9
et ventoſus et ſic hn̄t puluerē p
pluuia· ſiccitatē pro humiditate·
paupertatē p opulentia. q̄a pcer
to dū peccatores ab obſeruātia le
gis et mādatoꝝ dei ſe retrahunt
oīa bō tpalia eis deficiūt nec a ce
lo influencia nec ab aere pluuia
nec a terra fructuum copia ſicut
eſſet neceſſe puenīūt· Vn̄· Ihē·
iij· Poſuiſti terram in fornicatio
nibꝫ tuis· ideo phibite ſūt ſtille
pluuiaꝝ· et ſerotinus ymber nō
fiet· Et ſic ſequitur q illi q̄ habēt

oliuas nō vngūtur oleo· illi qui
multū frumētū in terra iacīūt pa
rū recolligūt· illi qui habēt vxo
res vituperia incurrūt· Sic etiam
fit q tales a ſuis hoſtib9 ad litte
rā ſuppeditantur· et ipſis depau
patis aduene q̄ ſūt cū eis ſcꝫ vſu
rarij et extranei de bonis eoꝝ di
tātur· qꝛ breuit̄ cōcludēdo pccā no
ſtra cauſa ſūt quare pauptates li
tes guerras et vituperia incurri
mus· totuꝫ fit p eo q diuine le
gis mādata nō cuſtodiuim9· Ihe
re. v· Iniquitates vrē declinaue
rūt hoc· et peccata vrā phibuerūt
bonū a vob· qꝛ inuēti ſūt ī populo
meo impij ꝛc̄· ¶ B Iſta poſſūt
moralit̄ et allegorice dici cōtra il
los malos eccleſiaſticos· qui cuꝫ
ſint filij iſrahel.i. deū p fidē et ſcīē
tiā videtes· et hēditatē ecclīe tāq̄
filij legitimi poſſidentes· ipſi tn̄
legem et mādata dei ī n̄ cuſtodiūt
q̄pp̄t multa mala tpalia et ſpūa
lia incurrūt· Et ī n̄ eſt q iſti hodie
paciūtur eſuriem auaricie· febreꝫ
cōcupiſcēcie ꝛc̄· vt ſup̄· Et ideo fit
q celū ſup ipſos ē ereū.i. q ſupe
riores ſui ſcꝫ pncipes et plati ſūt
eis crudeles et clamoroſi parit̄ a
brigoſi· Terra etiā quā calcant ē
eis ferrea qꝛ· ſ· inferior pplus qui
p trā intelligit̄ ē eis durus ideuo
t9 ferre9 et auſter9· Et qd̄ pl9 eſt
iſti recipiunt puluerē p pluuia.i.
temporalia que ſunt hic puluis ā
te faciem venti recipiunt pro ce
leſti gratia· terrena exſpectant
vel acceptant pro ſpūali influen
cia· et pro eterna gloria finalit̄
de celo deſcēdet ſup eos cinis.i. in
ferni ardor et merorum· Iſta enī

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

prochdolor ſe hn̄t per ordinem q̄a
ſcilicet legem dei non cuſtodiui
mus. ideo multa vicia incurrim9
crudeles et malos ſuperiores et
rebelles inferiores inuenimus. et
quod deterius eſt ſpūalia cum ter
renis. et eternalia cum tempora
libus cōmutamus. Ecce igitur
iam ante hoſtes noſtros ſcʒ dya
bolum carnem et mundum ſpūa
liter corruimus. et q̄ꝙ per vnam
viaʒ ſcʒ per gratiam aut per bap
tiſmum vl̄ per penitentiam cōtra
eos veniamus. ipſos tamē nō vi
cimus. immo eos per ſepteʒ vias
.i. per ſeptem mortalia vicia fugi
entes coram eis ſuccumbimus et
perimus. ita ꝙ iam de nob̄ poteſt
dyabolo dici illud quod ponitur
ī capitulo precedēti. Per viam v
nam venient contra te. et per ſep
tem fugient a facie tua. Et bre
uiter omni die patimur calump
niam et a ſpūalibus et temporali
bus inimicis. et nullus eſt qui li
beret nos. quia ad litteraʒ dom9
noſtras vineas armēta et boues
et aſinos ſeculares rapiunt. vxo
res noſtras .i. eccleſias et bn̄ficia
alieni ſcʒ ambitioſi et ſymoniaci
a nobis auferunt. et cum eis dor
miunt. et aduene qui nobiſcum
verſantur .i. layci et minoris ſtat9
homines ſuper caput noſtrum aſ
cendunt. et nos ſibi ſubiciunt et
ſubmittunt. que ſcʒ omnia pecca
ta noſtra faciunt. Ezech. xxiij.
Scelus tuum et fornicationes tue
fecerunt tibi hec. C Vl
alio modo dic ꝙ iam ī eccleſia ce
lum .i. deus noſter eſt ereus .i. du
rus et ſiccus per ſue gratie ſubtra
ctionem. terra .i. populi ſbditi vi
dentur ferrei per obſtinationem
et indeuotionem. pluuia .i. doc
trina videtur puluerea et cine
rea per auaricie finalem intentio
nem. ſcientie enim et doctrine ec
cleſie que per pluuiam deſignan
tur puluerce ſunt. in q̄ꝙtum ſcilʒ
ad aggregandum puluerem di
uiciarum ordinantur. vt patet
de ſcientijs ciuilibus et munda
nis. ita ꝙ eccleſia iam poteſt di
cere illud. Job. vij. Ecce nūc
in puluere dormio. Etiam per
puluerem accipere poſſumus bo
na temporalia. quia ſcilicet ita
eſt ꝙ tota pluuia id eſt tota con
ſolatio noſtra eſt in puluere acq̄
rendo et terrenorum cinere colli
gendo. Yſaye. lxv. Serpenti
puluis panis eius. Quid plu
ra? Jam videmus ꝙ in eccleſia
predicatores multum ſemen bo
ne doctrine ſeminant. parum ta
men de fructu ſalutis animarum
reportant. Multas habet eccle
ſia oliuas et vineas. ideſt multos
diuites et pingues. qui tamen o
leum elemoſinarum et vinum
conſolationum alijs non diſtillāt
Abacuc. iij. Non erit germen
in vineis. mentietur opus oliue
et arua non afferent cibum. et
cetera.

Explicit Liber Deuteronomij

Incipit Liber Joſue.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Caplm · pmum ·

C

Um mor
tuo moy
ſe ioſue
iſrahelitī
a populi
pricæps
fact9 · p
iordanē
vellȝ trāſ
ducere populum in terram pmiſ
ſionis · et añ omnia pponeret ci
uitatē iherico deſtruere miſit il
luc certos ex ploratores · Qui cū
a rege ciuitatis qrerētur ad mor
teȝ · raab meretrix ipſos ī domo
recepit et ſub ſtipula lini ipſos ī
ſolario abſcondit · et ſic inueſti
gantes illuſit · et ipſos fugiſſe ſi
mulans ipſos perſequi pſuaſit ·
Quibus factis exploratores mō
tana aſcēderunt · et ibi triduo ſte
terunt · et tādem redeuntibȝ aliis
et nō inuenientibus eos ipī ad io
ſue ſine periculo redierunt · Ioſue
ij. Verū quia raab iſtos ſaluaue
rat ſignum ſibi dederunt · q qñ
caperetur ciuitas funiculum cocci
neum in feneſtra domus ſue pone
ret · et q ſecum amicos et famili
am aggregaret · et ſic ſe et ſuos
a periculo liberaret · Quod vtiqȝ
factum eſt · quia ſicut dr̄ · ioſue · vi
cum caperetur ciuitas viſo fune
ad feneſtram domus eius pendē
te nō fuit combuſta · ſed ipſa cuȝ
amicis fuit liberata · et dei populo
aggregata C Mora Alle
gorice · moyſes ſignat legem · io
ſue ihesum · iericho que interpre
tatur luna ſignat defectibilē mū
dum · exploratores pdicatores ·
iordanis baptiſmum · terra pmiſ
ſionis paradyſum · raab vero me
retrix eſt aīa vl' gentilitas pecca
trix · funis vero coccineus ſignat
paſſionem xpī l' eius ſanguinem
rubicundum · Dico ergo q moyſe
mortuo .i. vetere lege ceſſante · io
ſue filius nūn .i. ihūs filius dei pa
tris regimen populi iſrahelitici .i.
populi fidelium aſſumpſit · quem
ſcȝ per fluuium iordanis .i. p bap
tiſmum in terram promiſſionis
.i. in paradyſum tranſducere deſ
tinauit · Verumptamen quia pro
phana ciuitas iherico .i. mund9
et malorum hominum congeries
iſti fidelium populo dabant impe
dimentum · voluit ante omnia ci
uitatem iſtam tollere · et congeri
em malorum deſtruere et eos ad
fidem conuertere · et ſic eos qntū
ad eſſe infidelitatis et peccati peni
tus extirpare · puer · xij · Verte
impios et non erunt · Et ideo ex
ploratores iſtius ciuitatis .i. apoſ
tolos et pdicatores miſit · quos
raab meretrix .i. gentilitas per cre
dulitatem et fidem ſuſcepit · et e
os .i. eorum doctrinam ſub ſtipu
la lini .i. ſub cordis humilitate ce
lauit · Et tandem qa iſtos recepe
rat dabant ei funem rubeū .i. me
moriam ſanguinis et paſſionis
criſti et illū in feneſtra cordis ſuſ
pendens ſe et ſuos ab eterne dāp
nationis interitu liberauit · Exo ·
xij · Non ſinet percuſſorem ingre
di domus veſtras et ledere viſo ſā
guine in ſuperliminari domus ·
Iſti vero exploratores .i. ſancti
predicatores a ſpiculatoribus .i.

a demonibus et tirannis liberati
et ſaluati fuerunt · duꝫ montana
.i. vite contemplatiue eminentiaꝫ
aſcenderūt · et ibi per tres dies .i.
per tria religionis vota · cōtra tri
plicem mundi concupiſcentiam
permanſerūt · quia reuera predi
cator vl' religioſus ab hoſtibꝫ ſpi
ritualibus capitur · cum per tria
vota religionis ad montē perfec
tionis eleuatur · ideo bene dicitur
Gene · xix · Nec ſtes in omniꝫ cir
ca regionem · ſed in monte ſaluū
te fac. ¶ B Vel dic morali
ter ꝙ duꝫ ihesus ſaluator nr̄ ciui
tatem dyaboli et congeriem vitio
rum vult in nobꝭ deſtruere · a per
iordanem .i. per fluuium lacrima
rū nos ad terram promiſſionis
.i. ad contemplationem paradyſi
tranſducere · ſolet primo explo
ratores ſuos .i. bonas inſpiratiōes
ad ciuitatem cordis mittere Nos
ergo quādo raab meretrix .i. volū
tas peccatrix recipit · a ſub ſtipu
la lini .i. humilitate et puritate cu
ſtodit · et ad montana cōtempla
tionis tranſmittit · et ibi p tres
dies .i. in fide ſpe et caritate ipſos
manere ꝑcipit · ſatellites regis
iherico .i. motus malos et tēpta
tiones qui iſtos bonos explorato
res .i. bonas affectiones et inſpira
tiones occidere q̄runt · cautela ſa
lubri deludit · quapropt̄ iſta tan
dem oſtenſo fune coccineo ſeu ru
beo .i. credito et recordato domi
nice paſſionis miſterio ſeipſam a
morte pene et culpe defendit · et
ciuitas iherico in qua ipſa man
ſerat .i. vitiorum congeries dei vir
tute deſtruitur atqꝫ perit · Vnde
ſcribitur ad Hebreō xi Fide raab
meretrix non perijt ſuſcipiens ex
ploratores cū pace ·

Cpl'm ſecundum · ¶ A

AD hoc ꝙ filij iſrahel ter
ram promiſſionis intra
rent · iordanem fluuiū
neceſſario pertranſire
habuerunt · Sed ſic virtute diui
na factum eſt · ꝙ duꝫ ſacerdotes
qui portabant archam federis pe
des ſuos miſerunt i alueo · ipſa a
qua ſiccata eſt per tranſuerſum ·
retroceſſeruntqꝫ aque ſuperiores
et a fluxu ſteterunt · aque vero i
feriores in mare mortuum deſcē
derunt · Joſue · iij · ¶ Mor
Fluuius iordanis qui interpre
tatur riuus iudicij · ſignat religi
onis l' eccleſie ſtatum · in quo ſcꝫ
quilibet tenetur ſeipſum tanꝙ̄ i
riuo purificare et taꝙ̄ in iuditio
examinare et ad penitētiā condēp
nare · ꝑma ad · Corint · xi · Si nos
metipſos diiudicaremꝰ nō vtiꝫ iu
dicaremur Sic ergo fit ꝙ filij iſra
hel .i. religioſi et clerici q̄ dei par's
ſpēales ſūt filij · dū ad terrā ꝓmiſ
ſionis .i. ad paradyſū tranſire vo
lunt · per iordaneꝫ religionis trā
ſeunt · et per ſiccitatem penitētie
veſtigia ſacerdotum .i. ſanctorꝫ
patrum qui archam fidei catholi
ce detulerunt ſequentes diuine ꝓ
uidentie ſe cōmittunt Sed procer
to iſta eſt veritas ꝙ cum in iſto
flumine .i. eccleſia vl' religiōe ſūt
multe aque .i. multe perſone · q̄a
ſicut dicitur Apocal' · xvij · Aque
multe populi multi · quidam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuperiores.i.boni. et quidam infe
riores.i.mali. ſic fit ꝙ ſuperiores
aque.i.iuſti in iſto fluuie in fluxu
ſcȝ mortalis vite ſtant. et in ſeip
ſis retrocedūt et manēt/ a fluxū
malorum ſuorum appetituuȝ cohi
bent et refrenant. et ſic in dulce
dine deuotionis et gr̄ie ſēp manēt
p̄s. Jordanis conuerſus eſt retror
ſū. Inferiores vero aque.i.mali
et carnales religioſi et clerici nō
ſolent ſtare ſed fluere/ et fluxui
ſuorum maloꝝ deſideriorū nō re
ſiſtere ſed obedire. et ideo ad ma
re mortuum.i.ad amaritudinem
peccati et inferni ſolēt deſcēdere.
et ibidem corde et corpe declinaē
Ezech. xlvij. Aque iſte que egre
diuntur ad riuulos ȝabuli orien
talis et deſcēdūt ad plana deſerti
intrabunt mare. B Vl'
dic ꝙ iordanis ſignat fluxibilita
tem huius mortalis vite l' iſtius
mundi in quo ſunt duo genera a
quarum.i.ſecularium populorum
quidam ſcȝ ſuperiores boni. alij
inferiores carnales et mali. Pri
mi ergo ſūt boni actiui. qui ſtāt
et in bono pſeuerant et gr̄ie dul
cedinem in ſe ſeruāt. Scd̄i ſunt
carnales et mali/ qui ad maē pec
cati et tādem inferni defluūt et de
clinant. Sed procerto ſacerdotes
virtute arche federis quaȝ portāt
.i.ſancti patres virtute fidei et re
gule quam obſeruant/ necnon fi
lij iſrahel.i.boni religioſi et clerici
qui poſt eos ſub eadem pfeſſione
ambulant. inter iſtas duas aq̄s
.i.inter bonos et malos ſeculares
mirabili diſtinctione p ſiccitateȝ
religionis vel penitentie ſeu etiāȝ
paupertatis trāſeunt. et pedes ſic
carum affectionum in iſto mundi
flumine per malam complacentiā
minime immergunt. ſed ad terrā
promiſſionis.i.ad vitam ſpūalem
et eternam ſicco veſtigio vltra p
cedunt/ Exo. xiiij. Diuiſa eſt aq̄
et ingreſſi ſunt filij iſrahel p me
dium ſicci maris. eratꝙ aqua q̄ſi
murus a dextris et ſiniſtris/
C Vl' dic ꝙ iordanis riu9
diem iudicij ſignat. vbi procerto
archa teſtamenti xp̄s mirabilem
diuiſionem et diſtinctionem faci
et inter aquas ſuperiores et infe
riores.i.inter bonos et malos. q̄a
ſcȝ illos faciet ſurſum cum ange
lis in gloria ſtare. alios vero fa
ciet in amaritudine inferni deſcē
dere. et bonos ſuabit nē defluāt.
malos vero cōpellet vt corruant.
Vnde tūc poterit dominus dicere
populo iuſto et populo peccatori
illud. Deute. xxviij. Iſte aſcēdet
ſuper te et erit ſuperior. tu autem
deſcendes et eris inferior. Vel
dic ꝙ iordanis ſignificat baptiſ
mū per quē ſ.ȝ neceſſe habēt trā
ſire qui terraȝ paradyſi cupiunt
poſſidere. Sed vere de aquis iſ
tius fluminis.i. de iſtis qui bap
tizantur in baptiſmi flumine boni
et electi dulcedinem gratie cuſto
diunt. reprobi vero in amaritu
dinem peccati tranſeunt. ita ꝙ il
li tanꝙ ſupiores ſtāt in grā. ma
li vero ſicut inferiores deſcendūt
ad maris naufragia. hoc ē ad mū
di delectabilia. ad vitioꝝ flagicia
et finalr̄ ad inferni amaritudinē
et ſupplicia. Allega ſup. Vel ſi
vis dic ꝙ dum ſacerdotes id eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

viri eccleſiaſtici ⁊ p̄lati ſub archa
teſtamenti xp̄o per deuotionē et
orationē perſiſtūt · populi ſubdi
torum aquarū fluxus.i. ſeculi pe
riculum non incurrunt · Sed dū
iſti de fluuio exeunt · tunc aque
ad curſum communem et ſolitū
reuertuntur · que per eorum peni
tentiam arcebantur · Multum e
nim proficit preſentia bonorum ī
ſtatu periculi · Ipſorum enim meri
tis quandoq̄ ꝓhibentur aque tēp
tationum et tribulationum · qui
ſi p̄ſētes nō fuerīt ſtatim fluent
et cetera ·

Capl'm · tercium · Ca

Filios iſrahel trāſacto
iordane ad terram ꝓ
miſſionis procedentes
ruben gad et manaſſes
ſicut ꝓmiſerant preceſſerunt Ip
ſi filij iſrahel duodecim lapides de
medio aluei p duodecī viros ſin
gulorum tribuum ſuſtulerunt · ⁊
in loco caſtrorum depoſuerunt · ⁊
ibi in ſignum ſiccitatis iordanis
et facti miraculi cōſtituerūt · et
alios duodecim lapides loco iſto
rum in loco vbi ſacerdotes cū ar
cha ſteterant tranſeunte populo
ad ꝑpetuam rei memoriam poſu
erunt Tandem vero lapideis cul
tris circumciſi fuerunt · et paſcha
celebrauerunt · Omnes enim illi
qui in deſerto nati fuerāt incircū
ciſi erant · et propter hoc ante ter
re promiſſionis obtentum et p⁹
iordanis tranſitum a ioſue circun
ciſi fuerunt · Ioſue · iiij · et · v ·
Mor Iſta exponuntur a ſāc
tis allegorice · Ruben qui interp̄tatur videns filium · gad qui interpretatur accinctus · manaſſes q̄
interpretatur obliuio ſignificant
patres ſanctos noui ⁊ veteris te
ſtamenti · qui ſcilicet viderunt fili
um dei p fidē et contemplationē ·
accincti fuerunt per obedientiā
et per boni operis executionem ·
obliti ſunt mundi per temporaliū
contemptum et abdicationem ·
p̄s · Obliuiſcere populum tuū et
domum patris tui Iſti ſunt ergo
qui armati virtutibus filios iſra
hel.i. fideles xp̄ianos ad terrā ꝓ
miſſionis.i. ad celi gloriā preceſ
ſerunt · et viam ſalutis alijs oſtē
derunt · Vnde iſti ſunt illi q̄ dixe
runt · Numeri · xxxij · Nos etiam
armati et accincti pergem⁹ ad bel
lum ante filios iſrahel · donec itro
ducamus eos ad loca ſua · Duode
cim viri ſignificant duodecī apoſ
tolos · Duodecim vero lapides ſig
nant duodecim fidei articulos de
alueo ſacre ſcripture aſſumptos
qui pro tanto lapides dicuntur
quia ex ipſis tota fidei machina
fabricatur · et ſuper ipſos ſtruc
ture virtutum omnium tanq̄
ſuper fundamenta ſolida ſituan
tur Vnde iſta eſt ciuitas que
habebat duodecim portas · que
conſtat ex duodecim lapidibus p̄
cioſis · et nomina duodecim apoſ
tolorum in eis ſcripta erāt vt di
citur Apocal' · xxi · Lapides vero
loco iſtorū in fluuio repoſiti ſigni
ficāt doctorꝫ fideliū expoſicōes et
libros · ſacre ſcripture fluuio ad
ditos et adiūctos · Si ergo tranſ
acto iordane.i. recepto baptiſmo ·

terram promiſſionis ſcꝫ paradi-
ſuꝫ acquirere volumus· neceſſe ē
ꝙ ruben gad et manaſſen.i. ſanc-
tos patres· et bonos prelatos·
ꝑdeceſſores ⁊ primos habeamꝰ·
et ꝙ eorum vitam exēpla et veſ-
tigia retineamus· necnon ꝙ du-
odecim lapides.i. duodecim fidei
articulos quos ſcꝫ duodecim viri
.i. apoſtoli de ſcripturarum alueo
extraxerunt fide et opere aſſuma-
mus· et ꝙ noſipſos cultris lapi-
deis.i. duris pn̄e operibꝫ a vicijs
circumcidamus· necnō ꝙ paſcha
.i. eucariſtie ſiue corporis xpi ſuſ-
tionem loco et tēpore celebremꝰ.
Sic enim terram iſtam optinere
poterimus· ⁊ a ioſue.i. a ihesu ſal-
uatore nr̄o poſſeſſionem celeſtis
glorie capiemus Deuterono· iiij·
Jordanem vos tranſibitis· et poſ-
ſidebitis terram egregiam ¶ Vel
dic moraliter ꝙ ad hoc ꝙ homo
ad terram ꝓmiſſionis.i. ad vitaꝫ
ſpūalem tranſacto iordane.i. con-
tempto ſeculo perueniat· neceſſe
eſt ꝙ duodecim articulos fidei cre-
dat: et ꝙ per continentiam carnē
ſuam circumcidat· et ꝙ paſcha.i.
ſacramēta altaris celebret et de-
uote ſumat· ⁊c̄·

Capl'm· iiij·

A

Populo iſrahel ſtatim
vbi comederūt de fruc-
tibus terre promiſſio-
nis māna defecit eiſdē
⁊c̄· Vide exo. xvi· vbi expoſui Et
q̄a hic agit̄ de celebratiōe paſche
vide numeri· ix· vbi de q̄druplici
paſchate inuenies· Hic habes ꝙ
cum ioſue vidiſſet angelū euagīa-
to gladio· ipſum eſſe angeluꝫ nō
ſtatim cognouit ꝑmo an noſter
an aduerſariorum eſſet primitꝰ
inquiſiuit· Qui ſtatim ſe eē prīci-
pem exercitus domini aſſeruit· et
calciamenta de pedibus ſolui iuſ-
ſit dicens. Solue inquit calciamē-
ta de pedibus tuis locus i quo ſā-
ctus eſt· Joſue· v· Moꝛ Sic
vere quando aliquis angelus.i. a-
liqua cogitatio affectio vl' inſpira-
tio nob̄ de nouo apparet nō ſtatiꝫ
debemus ſibi credere nec ipſaꝫ re-
cipere· ſed potius ipſam examina-
re et diſcutere· ne forte angelus
ſathane in angelum lucis ſe trāſ-
figuret .i. ne forte malam ꝑma-
ginationem in bonam ſtuduerit
transformare· Sibi ergo eſt dicen-
dum· An noſter es· an aduerſari-
orum? Et ſi nob̄ innotuerit ꝙ an-
gelus domini fuerit.i. ſancta cogi-
tatio l' ſanctum propoſitum· tūc
ſtatim debemus ei obedire et calci-
amenta vitiorum et carnaliuꝫ af-
fectionum a pedibus abdicare·
Vnde dicitur ꝑma ioh· iiij· Noli-
te credere omni ſpūi ſed probate
ſpiritus an ex deo ſint· B
Vel dic ꝙ angelus eſt nr̄ amicꝰ·
qui procerto ſtatim non eſt ad a-
micitiam recipiendus· ſed ante ō-
nia examinandus et ꝓbandus ꝛ
ne forte aduerſarius ſub amici re-
cipiatur ſpecie· Ecc̄i· vi· Si habes
amicum in tēptatione poſſide eū·
et nō facile credas ipſū te ſibi C
Hic vbi dicitur ꝙ cum guſta-
ſſent filij iſrahel de fructibꝰ
terre promiſſionis māna defecit
inueni notatum per magiſtrum

ſtephanum de longotone· ꝙ filij
iſrl̄ triplici cibo vſi ſūt ſcꝫ farina
conſperſa in exitu de egypto· Ex
od·xvi· Item māna de celo deſcē
dēte· de quo exo·xvi· et numeri
xij· Item fructibus terre ꝓmiſſi
onis in deſerti t̄mino· de quo hic
Mor Sic vere boni docto
res theologie generalit̄ vtūtur t̄
plici cibo ſcientie· Et p̄mo farina
ſblata de egipto· hoc ē ſciētia phy
loſophica· que ab ipſis egyptijs
.i. ab ipſis paganis philoſophis ē
inuenta· et de egypto.i. de mūdo
ad nos tranſlata· Māna in deſ̄to
hoc eſt ſcientia theologica· q̄ de ce
lo fuit deriuata et inſpirata. Itē
fructu t̄re ꝓmiſſionis· hoc ē ſciē
tia beatifica· q̄ ſcꝫ habetur in terra
ꝓmiſſionis.i. in paradyſo· Iſti
ergo ſūt tres panes· de quib⁹ di
cere poſſum⁹ amico nr̄o xp̄o illud
Luce·xi· amice accōmoda michi
tres panes· Māna enim ꝑut ait
prope ſacram ſcripturā ſignat·
ꝙ ſicut ille cibus omnem ſaporē
habebat vt dicitur ſapientie. xvi
ſic ſcriptura ſacra omnem virtu
tem cōtra peccatum cōtinet atꝫ
ſeruat· Vn̄ ſi auarus es lege ibi·
De ſubſtātia tua da pauperibus·
ꝓuer·iij· Si luxurioſus es lege i
bi· Sint lumbi veſtri precincti·
Luc̄·xij· Si iracund⁹ es: lege ibi
Deſine ab ira ⁊ derelinque furorē
in p̄s· Si mendax: lege ibi· Noli
velle mentiri omne mendacium
ecc̄i·vij· Si ſuperb⁹ lege ibi Quā
to maior es humiliate in omnib⁹
ecc̄i·iij· Et ſic de alijs. Quia bre
uiter illud manna in omneꝫ ſapo
rem vertitur in ꝯ̄tum in ipſa con

tra omnia peccata remedium in
uenitur· ſapiē·vij. Habens oēm
virtutem omnia ꝓſpiciens·
Vel dic ꝙ iſta tria genera
panum ſignant penitentiam gra
tiam· et gloriam· Penitētia em̄
ſicut farina aqua lacrimaruꝫ aſp
gitur: quando primum de egyp
to.i. de peccato exitur· p̄s· Fuerūt
michi lacrime mee panes die ac
nocte. Gratia eſt vero māna· que
de celo mittitur dum in hoc deſ̄to
viuimus· Sapiē. xvi· Panem de
celo preſtitiſti eis· omne delecta
mentum in ſe habentem· Gloria
vero eſt fructus terre qui in t̄ra
promiſſionis.i. in paradyſo guſta
tur et comedit̄· de quo Luce·xiiij
Beatus qui manducabit panē in
regno dei·

Caplm·v·

Domini⁹ volēs ciuitatē
iherícho deſtruere pre
cepit ioſue ꝙ archa do
mini tolleretur· et ſa
cerdotibus eā portantib⁹ ciuitas
ſeptem diebus et voce ſbmiſſa et
tacite a populo circuiretur· i die
vero ſeptimo ꝙ ciuitatem ſepteꝫ
vicibus circuirent· et ꝙ ſeptem
tubis fortiter clangerent· ⁊ alta
voce omnes pariter vlularent· ⁊
ꝓmiſit ꝙ ſic muri iherícho fundi
tus corruerent et ciuitatem vin
cerent et intrarent· Quo facto
voluit ꝙ ciuitatē delerēt et ipam
igne combur̄rent et in cinereꝫ cō
mutarent· Precepit etiam domi
nus ꝙ nullus de bonis ciuitatis a
liq̄d ſibi acciperet· ſed potius oīa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

anathematizarent et reſpuerent
ſ aurum et argẽtũ et es illi9 ciui
tatis in theſauros domini cõſecra
rent· que tamẽ ꝑus igne deterge
rent et purgarent· Mãdauit eti
am ioſue ꝙ illa ciuitas amplius
nõ reedificaretur· atq3 maledicti
onem ſubiungens intimauit ꝙ ſi
quis eam edificare preſumeret·
in primogenito ſuo fundamẽta e
ius iaceret· et ĩ nouiſſimo libero
rum porte ipſius complerentur·
Ioſue·vi· Ms ad litteram factu3
eſt dum ahiel ciuitatem iſtam re
edificauit fundamentũ eius ponẽ
do ꝑmogenitum ſuum perdidit·
et dum valuas in portis poneret
nouiſſimum liberorum amiſit· ſi
cut dicitur·iij·Regũ·xvi·Mora
liter iherícho que interptatur lu
nã ſignat illam dyaboli ciuitate3
et ipſius habitaculum ſpeciale .i.
congeriem vitiorũ qđ ſibi cõſtrui
tur in conſcientia peccatorum·in
qua ſc3 dyabol9 ponit vicia ſicut
cives·ponit malas excuſationes
ſicut muros·ponit malos appeti
tus ſenſuum ſicut portas·que ſc3
proprie iherícho dicitur eo ꝙ ad
modum lune eclipſim et defectu3
luminis gratie ſepe patitur·ꝛ eo
ꝙ ꝑ ignorantiã multotiens obſcu
ratur·Ezech·xxiij· Ve ciuitati ſã
guinũ olle cuius rubigo in ea· Iſ
ta eſt ergo nephãda ciuitas qua3
domin9 mandat omnino deſtrui
et quam non vult perpetuo repa
rari·Et ideo ante omnia neceſſe
eſt ſi ipſam volum9 deſtruere·ꝙ
per iordanem vite preterfluentis
tranſeuntes eam per ſeptem dies
circuieamus.i.per recordationem
ſeptem mortaliũ peccatoꝝ ipſã cõ
ſcientie ꝉ aĩe ciuitatem cõſiderãdo
diſcrete videam9· et ꝙ in iſto cir
cuitu noſtro archam domini.i.ca
ritatem gratiam vel etiam ſpem
venie deferamus·Yſaye·xxiij·
Surge circui ciuitatem meretrix
obliuioni tradita·Quod cum fa
ctũ fuerit neceſſe ẽ vt cũ ſeptem
plici tuba.i.ſeptemplici gemitu ꝑ
ipſis ſeptem mortalibus peccatis
perſonem9· et ꝙ tandem per con
feſſionem vocaliter vlulemus·et
ꝙ muris.i.omnibus excuſationi
bus vitiorum corruentibus et ceſ
ſantibus ipſam ciuitatem impie
voluntatis per ſatiſfactionem pe
nitus deſtruamus· et igne penitẽ
tie comburamus· et in cineres re
digamus.i.ꝙ nos conuertendos
in cinerem cogitemus·Iob·xlij·
Ipſe me reprehendo· et ago penitẽ
tiam in fauilla et cinẽ· et ꝙ etia3
per recidiuũ pcĩ ipſã nũꝙ ãpli9
reparem9·Qui eñ iſtã ciuitate3
vitioꝝ in ſeipſo recidiuãdo repat
ꝗue ſalariũ inde reportat·ꝙ vide
licet ꝑmogenitũ ſuum.i.corpus·
et vltimogenitum id eſt ſpiritu3
inde dampnat·Yſaye·xv·Nõ ſit
ciuitas· et in eťnũ reedificetur·
B Vel dic ꝙ primogeni
tus eſt gr̃a baptiſmalis· vltimo
genitus ideſt vltimum remedium
eſt penitentia· Vtrumq3 ergo ho
mo perdit dum ciuitate3 iherícho
.i.vitiorum congeriem reedificare
intendit· Vel dic ꝙ iſtius
ciuitatis dyabolice ſcilicet conge
riei vitiorum et ꝉ mundane con
uerſationis fundamentu3 ẽ mala
intentio ꝉ mali operis inceptio·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

edificatio vero portarū eſt operis
conſummatio. Cum igitur homo
habeat duos liberos ſcꝫ gratiā ꝑ
mogenitum. et penitentiam vltī
mogenitum conſtat ꝙ gratia que
eſt primogenitus tunc amittitur
quando ciuitas dyaboli.i.viciorū
congeries īcipitur. vltimogenit9
vero.i.penitentia tunc moritur quā
do cum obſtinatione vicia cōſum
mantur. Vel dic allegorice ꝙ
iherecho eſt mund9. qui.ſ. fluit
et refluit ſicut luna. Iſtum ergo
voluit dominus q̄ꝑtum ad malas
ſuas conditiones deſtruere. et ideo
populum cū archa.i.ſubditos cū
prelatis precepit per conſideratio
nem circa ciuitatē iſtaꝫ et malas
conditiones ipſius circuire. Cāti.
iij. Surgam et circuibo ciuitatē.
et tubicines etiam.i.predicatores
ſanctos ordinauit contra eam ꝓ
clamare. quorꝫ clamor oratio et
predicatio muros.i.philoſophos
et mundi defenſores facit quōꝗ
corruere et eos conuertendo cade
re. et ſic facilius eſt populo ſub
ditorum contra ciuitatem iſtam
.i.contra mundum et contra mū
di vicia preualere. Iſta ergo ē ci
uitas cuius bona non ſunt ꝯcupi
ſcēda. nec a filijs iſrahel.i.a viris
eccleſiaſticis et criſtianis fidelibꝫ
affectanda. ſed potius anathema
tiſanda. nec etiam ipſa ciuitas.i.
ipſa mundana vita cū deſtructa
eſt amplius reparanda. p̄s. Deſ
trues illos et non edificabis eos.
Qui vero ciuitatem iherecho.i.ſe
cularem cultum ī eccīa reedificat
primogenitum ſuum.i.naturam.
et nouiſſimū liberorum ſuorꝫ.i.

gratiā amittit ſpūaliter atꝗ ne
cat. Aduerte tamen ꝙ aurum et
argentum ferrum et es. que inuē
ta ſunt in ciuitate non ſunt repu
diata ſed in thezauris domini cō
ſecrata. ꝙ ſcꝫ aurum philoſophice
ſapiētie. argentum eloquentie.
ferrū et es ciuilis ſeu terrene ſciē
tie non ex toto repudiantur. ſed
in thezauris domini conſecrari iu
bentur. Quod fit quando iſte ſci
entie ad dei laudem et gloriaꝫ or
dinantur. et ad regimen eccleſie
vel animarum ſalutem ſpirituali
ter reducuntur. et quādo a vani
tate et inani gloria que talibus ā
nexa eſt igne ſpiritus ſācti expi
antur. Ecclī. xxviij. Argentum et
aurum tuum conſla. De raab
autem liberata vide. s̄. ca. ij. vbi
factum eſt. Vel dic ꝙ ciuitas
huius mundi totaliter corruet qn̄
in ſeptima etate tubarum angeli
carum ſonitus inualeſcet. Vel
dic ꝙ dum tuba p̄dicationis ſep
templicis.i.contra ſepteꝫ vicia au
ditur. tunc iherecho.i.peccator cō
cutitur. et muri excuſationis et
obſtinationis viciorum ſuorum
ſoluuntur et ſic filij iſrahel.i.bone
affectiones et v̓tutes ingrediun
tur. et aurꝫ et argētū.i.ipſi9 pec
catoris ſapīa et eloquētia domino
cōſecrātur. et ad laudē fidei ordi
nātur. ſicut apparuit de dyoniſio
et alijs philoſophis cōuerſis. quo
rum ſapientia et eloquētia ꝓficit
criſtianis. Ideo de tali tuba et ta
liū conuerſione. poteſt illud dici.
ꝓme ad corinth. xv. Canet enim
tuba et mortui reſurgēt incorrup
ti.

Capl̃m · ſextum · A

CVm dominus p̄cepiſſ3
ꝙ nullus de bonis iheri
cho aliq̄d caperet ſ; poti
us tanq̄ anatematizata
et excōicata oīa reſutaret · achor
q̄dam de filijs iſrl̄ cupiditate du
ctus regulā auream et palliū coc
cineum retinuit et abſcondit · ꝓp
ter q̄d peccatum · populus iſrahel
contra ciuitatem hay pugnatur9
ſuccubuit · et fugiens retroceſſit
q̄ꝓpter cū idē achor ſortib3 deꝓhē
ſus fuiſſet ex dei mandato lapida
tus eſt · bona vero eius oīa vorax
flamma cōſūpſit · Joſue · vij ·

Mor Sic cū dn̄s filijs iſrahel
.i. viris religioſis et eccaſticis ꝓhi
buerit ne bona ihericho .i. mūdi di
uitias et vicia cōcupiſcant · ſ; poti
us ꝙ ipſā tanq̄ interdicta repudi
ent et cōtēpnant · ſemper eſt ibi a
chor q̄ inꝑpretatur cōuerſio .i. ſemp
ſūt ibi aliq̄ ipi et peruerſi q̄ ſc3 fu
rantur auream regulam .i. diuiti
as mūdi et poſſeſſiones ꝑ auarici
am · et pallium mūdane cōuerſati
onis aſſequūtur p luxuriam · ſicut
ad litterā patet de ꝓprietarijs re
ligioſis et luxurioſis · q̄ auariciam
et luxuriā ſuā abſcōde conant̄ · cū
dicat ſcriptura · Prouer · xxviij ·
Qui abſcōdit ſcelera ſua nō diri
get̄ i t̄ra · Sepe ergo fit ꝙ ꝓpt̄ pec
cata talium qui hodie cōtra man
datū dn̄i mūdi bona et vitia reti
nēt et auaricie et luxurie ſtudent
oēs filij iſrl̄ .i. oēs religioſi et eccā
ſtici multa dāpna ſuſtinēt · et vi
ri hay .i. ſeculares cōtra eos ꝑua
lent · quapropt̄ ꝓpterea iſti in val
le inferni lapidari merent̄ · et oīa
bona eorū .i. corpus et aīa igne ꝑ
petuo cōdēpnant̄ · Ecc̄i · vij · Vindic
ta carnis impij ignis et vermis ·

B Vl̄ dic ꝙ achor q̄ inꝑpre
tatur turbatio ē ſymoniacus cle
ric9 l̄ religioſus q̄ t̄bat ſecū habi
tātes · q̄a ſicut dr̄ · Prou̇ · xv · Cō
turbat domū ſuā q̄ ſectat̄ auariciā
Iſte em̄ qn̄q3 furatur .i. ſymoniace
et occulte acq̄rit regulā aureā .i.
aliquam diuitē abbatiam regalē
et pallium coccineum valde bonū
.i. aliquā dignitatē archiepālē vl̄
epiſcopalem · in qua cū poſt mor
tem dep̄hendit̄ · in valle inferni
merito lapidatur Vl̄ ſi vis alle
ga iſtud ꝙ peccatū vnius ē qn̄q3
cauſa ruine mltoꝝ · q̄a ſc3 ꝓpt̄ pec
catū achor multi de filijs iſrl̄ cecī
derūnt

Capl̃m ſeptimum · A

IOſue volēs ſupare re
gē ciuitatis hay et cape
re ciuitatē poſuit cer
tos milites in inſidijs
et aggreſſ9 eſt ciuitatem · Cū rex
cū exercitu ſuo ſibi obuiam occur
riſſet ſimulauit ſe fugere · et ſic
ipſum regem cum populo ſuo lō
ge ab vrbe ſua diſtraxit · Tandē
vero clipeum erigens ſignum inſi
dijs fecit · quibus ciuitatem intrā
tibus et ſe inter ciuitatem et regē
ponentibus ipſum cum ſuo popu
lo trucidauerunt · Joſue · viij ·

Hoc inueni allegorice ſic expo
ſitum Joſue qui interpreta
tur ſaluator .i. xp̄ſt9 a principio

regem hay.i.principeꝫ mūdi dia
bolum debellare propoſuit. ⁊ ideo
a principio ꝯtra eum milites in i
ſidijs latentes poſuit.i.ꝓphetas
cū ſuis occultis enigmatibꝰ ordi
nauit. Tandem vero carneꝫ aſſu
mendo ſe infirmum et fugitiuuꝫ
ſimulauit. ⁊ ſe ab iſto rege diabo
lo et a mēbris eius inuadi et cru
cifigi pmiſit. ſed tādeꝫ ꝑ reſurrec
tionē reuertēs et fidei ſcutum eri
gens. ſuis fidelibus ſignum fecit
et de iſto rege dyabolo triūpha
uit. et ciuitatem ſuam ſcꝫ genti
litatem igne caritatis ſuccendit.
et ipſam per fideꝫ ſpūaliter occu
pauit. B Vł dic ꝙ iſte rex
ſignat mundi tyrannos q̄ nūc cō
tra ioſue.i.contra xp̄m et bonorū
exercitum audacter progrediun
tur. quos xp̄s nunc fugere et pec
cata eorum diſſimulare videtur. ⁊
ipſe etiam fidelium et bonorū ex
ercitus nunc ab eis fugatur. Sꝫ
procerto iſti nō aduertunt de cau
da. nō cogitant de īſidijs que la
tent poſt ſe. ſcꝫ de morte iudicio
⁊ inferno. q̄a ſcꝫ finaliter ioſue.i.
criſtus ſcutum potentie ſue ꝯtra
eos erigit: et dictas īſidias que
prius eis latuerant in publicum
venire facit. ⁊ magno impetu cō
tra eos proſiliens temporalit̄ et
eternaliter eos punit. et eorum
ciuitatem.i.eorum ſtatuꝫ et mag
nificentiam deſtruit et cōfundit.
Vnde dominus videtur contra ta
les dicere illud. Yſaye. xlij. Si
lui patiens fui. quaſi parturiens
loquar. diſſipabo et abſorbebo ſi
mul.
C Ioſue edificauit altare domi
no de lapidibus impolitis quos
ferrum nō tetigit. etiā ſuper illud
deuteronomiū legit et ſcripſit. ⁊
ſup illud holocauſta ⁊ pacifica im
molauit. et ad benedicendum ⁊
maledicenduꝫ legis factoribꝰ et
tranſgreſſoribus tribus nobiles
et ignobiles ſuper montes hebal
et garizim altrinſecus ordinauit
Sed omnia iſta iam ſuperius ſūt
moralizata. ſcꝫ exo. xix. de alta
ri faciendo de lapidibus īpolitis.
⁊ deuteronomij. xxviij. de benedi
ctionibus et maledictionibus. ⁊c̄
Hoc ſolum adde hic ꝙ altare iſtd
continebat duo. ſcꝫ ſcripturā deu
teronomij interius ſculptā et ſac̄
ficia exterius oblata ſignās ꝙ p̄
latus vel eccleſiaſticus qui per al
tare intelligitur debet habere īte
rius ſcripturā deuteronomij.i. di
uine legis ſcientiam et noticiam.
exterius vero debet habere ſacri
ficia.i.bonorum operū opulentiā.
Ezech. ij. Erāt liber ſcriptus īt̄us
et foris.

Capl'm octauum. A

GAbaonite audientes
quomodo ioſue duas
ciuitates deſtruxerat.
et ꝙ dei mādato nulli
perſone ł ſexui parcebat. ⁊ ꝙ ip
ſi erant de populo quem dominꝰ
occidi mandauerat. cogitauerūt
quomodo callide confederarent ſe
ſibi. Acceperunt igitur vtres ve
teres. pannis veteribꝫ et antiq̄s
calciamentis ſe induerunt. paneꝫ
comminutum et ſiccum in ſuis
caſtellis habuerunt. et ſic de t̄ra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

longinqua veniſſe· pacem cum ip
ſis querere ex hijs pſumptionib;
cōfinxerunt· quapropter pactum
cum eis de ipſis non occidēdis io
ſue et filij iſrahel fecerunt et iura
uerunt Verūptamen cautela cog
nita de pacto et iuramēto penitu
erunt· quapropter ipſos non ſo
cios ſed ſeruos habere voluerūt
et ad cedenda ac deferenda ligna
pro ſacrificijs· necnon ad aquaꝫ
portandam ipſos perpetue ordia
uerunt· et nathinneos appellaue
runt· et ſic ſub iugo ſuo viuere p
miſerunt· Joſue·ix·

Mora

Jſti gabaomite ſignāt ypocritas
quia reuera ſunt de illis qui a do
mino exterminari mandantur· ⁊
qui cum filijs iſrahel·i·cum bonis
in eccleſia vel in paradyſo pacem
et hereditatē habere vetant· ⁊ q̃
a ioſue·i·a bono prelato recipi vl
diligi prohibentur· Job·xvij·
Jnnocens contra ypocritam ſuſci
tabitur· Sed quid? Pro certo iſti
inuenerunt modum mirabilem ſe
cum ioſue·i·cum prelatis et cum
filijs iſrahel·i·cum viris iuſtis cō
federādi· Vadunt enim ad eos a
dulando dicentes· De terra lōgin
qua venimus ſerui tui· vobiſcuꝫ
pacem facere cupiētes· Aſſumūt
enim veſtes veteres·i·pretendūt
humilitatem in conuerſatione·
Calciamenta antiqua·i· ptendūt
maturitatem in pedibus·i·in īte
riori affectione· Panes ſiccos·i·
pretendunt abſtinentiam in cibo
et in refectione· Vtres veteres
·i·pretendunt prudentiam et ſciē
tiarum exuberationem· Quibus
factis ita fit· ꝙ in ioſue et aliorū
·i·in prelati et maiorum amicicias
recipiuntur· et ꝙ a punitione li
beri efficiuntur· dum boni ab om
nibus exiſtimantur· Per tales e
nim fictiqas ſimulationes acqui
runt ſibi amicicias principum et
populorum· et ideo bene dicunt
gabaonite· qui interpretant̄ val
les meſticie· pro eo ſcilicet· quia
iſti meſtos et contritos ſe fingūt
et quia valles·i·humiles ſe pretē
dunt· Verumptamen ioſue·i·bo
nus prelatus quando ipſos et fi
ctiones ipſorum deprehendit de
bet ipſos ad ſeruiendum alijs con
dempnare· et ne ſint aliorūꝫ ſocij
ſeu ne hereditatem filiorum iſra
hel·i·bonorum eccleſiaſticorum p
cipiant preſeruare· vt et ſic q̃ do
minari alijs mediante ypocriſi q̄
runt cogantur alijs ſubiacere·
Job·xv· Congregatio ypocrite
ſterilis· Et iob·viij· Spes ypocri
te pibit·

Caplm nonum·

Ca

Gabaomite filij iſra
hel confederati et ta
bernaculi vſibus de
putati· et a morte
preſeruati fuerunt·
propter quod quinq; reges genti
les contra eos ſurrexerunt· ⁊ eos
deſtruere et debellare cum ſuis ex
ercitibus temptauerunt· Quod
timentes gabaonite auxilium a
ioſue et a filijs iſrahel inuocant·
qui ſtatim occurrentes aduerſa
rios exterminant· ⁊ ipſos quinq;
reges in ſpelunca occultari cōpel
lunt· Vbi tamen cum ſaxis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ingentibus ad os ſpelūce deuolu
tis ipſos vō nt exeāt includētes
manē in patibulis ſuſpendunt: ⁊
ſic gabaonitas liberant et defen
dunt. Verumptamen hic accidit
quoddā valde mirabile q̄a ſcꝫ duꝫ
filij iſrahel in prelio contra iſtos
reges eēnt. et ſol ad occaſum ap
propinquaret. propter qđ ne no
cte ſupueniēte hoſtes euaderent
ioſue dubitaret. rogauit dominū
ne ſol ad occaſum tranſiret. Sol
inquit cōtra gabaon ne mouea
ris. et luna contra vallem haylō
nđ et factū eſt. quia ſcꝫ ſol et
luna in locis ſuis in celi medio ꝑ
vnius diei ſpacium ſteterunt. et
ſic obediēte deo voci hominis vin
dicandi hoſtes ſpacium habuerūt.
quapropter diei lumine prolōga
to hoſtes totaliter deſtruxerūt.
Dominus etiam lapidibus gran
dinis multos hoſtium interficit.
et ſic non ſolum lumen ſuis fide
libus prebuit: ſed ipſos iuuit etī
am multipliciter et ꝓtexit. Ioſue
x. Mor dic ꝙ iſti gabaonite
qui inhabitāt valles meſticie ſigni
ficant penitentes. q̄ ſcꝫ debent eē
valles. i. humiles et depreſſi. nec
non contriti flebiles atqꝫ meſti.
Quia reuera vbi iſti de nouo con
federantur cum ioſue et cum filijs
iſrahel. i. cum criſto ⁊ angelis. ſta
tim aſſunt quinqꝫ reges gētiles
. i. quinqꝫ corporis ſenſus. qui ex
ercitibus diuerſorum malorum
appetituum ipſos debellare nitū
tur Quod videntes iſti ſtatim de
bent ad ioſue et ad filios iſrahel
. i. ad criſtum et ſanctos per orati
onem recurrere. et eoꝝ auxiliuꝫ

implorarē Qui reuera ſtatim vē
nient et aderunt. et iſtos quinqꝫ
reges. i. quintuplices corporis ſē
ſus in ſpelunca humilitatis ⁊ pro
prie conſiderationis recludent. ⁊
os ſpelunce. i. cor cum ſaxis. i. cuꝫ
conſideratione dure dei ſententie
et iuſtitie obſtruent. et tandem
eos per contemplationem ſuſpē
dent. et ſolem diuine gratie et lu
nam diuine miſericordie cōtinue
aſtare facient. et ſic exercitibus
vitiorum et temptationum deuic
tis gabaonitis. i. ipſis penitentibꝰ
pacem reddent. Bonum eſt er
go a ioſue q̄ interpretatur ſalua
tor. i. a criſto ſaluatore noſtro. et
a filijs iſrahel. i. a ſanctis auxiliuꝫ
petere. quia reuera alias non po
ſſumus ab hoſtibus ſpiritualibꝰ
ſalui eſſe. Prouerb. xviij. Tur
ris fortiſſima nomen domini: ad
eum fugit iuſtus et ſaluabitur.
Vel dic ꝙ ioſuē
qui pugnat contra chananeos ē
vir iuſtus qui pugnat contra vi
cia et contra malignos ſpūs. qui
reuēa ſumme debet curare ꝙ ſol
et luna. i. criſtus et beata virgo
ſibi velint aſtare. ⁊ ſue gratie lu
men ſibi miniſtrare. vt ſic poſſit
quinqꝫ reges. i. quinqꝫ ſenſuum
concupiſcentiam cum exercitu vi
tiorum et demonum ſuperare ne
forte ſi nox peccati ſuperuenerit
et lux gratie defecerit non poſſit
contra eos preualere. Iſti er
go inuocati et deuote exorati ſta
tim voci hominis obediunt. ⁊ ad
occaſum procedere renuentes ſi
bi aſtant benigniter et intendūt
et lumen ſue gr̄tie ſibi nō denegāt

ſed impendunt· et ſic iſtis ſtantī
bus et aſtantibus hoſtes iſti ſcilꝫ
temptationes et vicia mūdusq̧
caro et demonia neceſſario peunt
et ſuccumbunt· maxime quando
lapides de celo mittuntur.i.quan
do ſpiritualia adiutoria a deo vē
niunt et deſcendunt Abacuc· iij·
Sol et luna ſteterunt in habitacu
lo ſuo· in luce ſagittarum tuaruꝫ
ibunt· ī ſplendore fulgurantis ha
ſte tue· in fremitu tuo cōculcabis
terram· C Vel dic ꝙ io
ſue eſt predicator· qui tunc cōtra
hoſtes pugnat quando cōtra eos
predicat Sed quia nocētem igno
rantie et culpe ſumme debet time
re· ideo ſolem et lunam.i.criſtum
et beatam mariam debet ante om
nia exorare vt ſcꝫ ſibi velint aſta
re· et vt illa duo que predicatori
ſunt neceſſaria ſcꝫ lucem ſcientie
et ſolem gracie· velint ipſe ſol in
telligentie criſtus· et ipſa luna ro
ris flue miſericordie beata virgo ſi
bi benigniter miniſtrare· Gene·
xxxvij· Videbam ſolem et lunam
et ſtellas adorare id eſt adiuuare
me·

nauerent et caderent et nō mererē
vllam clementiam accipere· Jo
ſue· xi· et xij· C Mor Iſtd
poteſt allegari quomodo occulta
dei prudentia operatur in rebus
et quomodo corda hominum inte
rius ab ipſo mouentur et deducū
tur· vt ſcd̄m ſua demerita puniā
tur· Meruerant enim iſti cū eſſēt
peſſimi interfici· et ideo cuꝫ iuſtū
ſit veniam petentibus indulgere
iuſto et occulto dei iudicio factuꝫ
eſt· ꝙ dum iſti de viribus et mul
titudine p̄ſumerent ꝙ contra fili
os iſrahel dimicantes ipſoruꝫ gla
dijs interirent· et ſic miſericor
diam quam non queſierant nul
latenus inuenirent Forte enim ti
more ducti veniaꝫ petiuiſſent ni
ſi iuſto dei iudicio īdurati fuiſſēt
Iſta enī cōtinue perpendimus· et
hominem obſtinatum et induratum
ad dampnum ſuum currere
cernimus· qd̄ proculdubio ab oc
culta dei iuſticia fieri nullatenus
dubitamus· Exodi· ſeptimo· In
durauit cor pharaonis dominus
et non dimiſit populum ſuum et
cetera·

Capl̄m·decimum· C a

Ioſue ſimili fortuna tri
ginta vnū reges cōtra
ipſum congregatos in
prelium cuꝫ eorum ex
ercitibus interfecit· et terras eo
rum optinuit et poſſedit· Et dici
tur ibi ꝙ domini ſententia fuerat
vt indurarentur corda eoꝝ et pug

Capl̄m vndecimum· C a

Ioſue terram acqui
ſitaꝫ filijs iſrahel di
ſtribuit et in omni
bus tribubus iſra
hel vrbes leuitis aſ
ſignauit· ſicut dicitur infra· vice
ſimoprimo · Poſtꝙ̄ vero om
nia diſpēſaſſꝫ· vltimo poſſeſſionē

ſibi elegit· Joſuē·xiiij· et deīceps
Mor Sic vero bonus prela
tus vel diſpenſator debet bona ſi
bi commiſſa bonis perſonis ſingu
lis ſecundum ſtatuum ſuorꝫ exi
gentiam diuidere·ꝛ non primus
ſed vltimus partē ſuā et ſuorū
accipere ne forte videatur infideli
ter diſpenſare et ſibi maius et
melius ꝙ deceat retinē· In om
ni autem tribu.i.in omni laycorꝫ
patria vel cetu debent leuitis.i.ec
cleſiaſticis poſſeſſiones et habita
cula tribui vt illi qui ſpiritualia
tribuunt poſſint de laycorum tē
poralibus vbicunqꝫ nutriri et vt
etiam ipſi layci vbicunqꝫ ſpūales
inueniant a quibꝫ poſſint īſtrui
ꝛ doceri·pͥma ad Corinth·ix·Si
ſpiritualia ſeminamus vobis nō
magnum eſt ſi veſtra temporalia
metamus Vel dic ꝙ terra cor
dis noſtri filijs iſrahel.i.virtutibꝰ
habitanda traditur quando cha
nanei.i.vicia exinde penitus expel
luntur.

Capl'm duodecimū·

Caleph volēs capere ci
uitatem ebron quam
tres gigātes filij enach
inhabitabāt·edictum
et iuramentum propoſuit ꝙ qui
primus vrbem percuteret et cape
ret·filiam eius axam in vxorē
haberet·Cepit ergo vrbem otho
niel frater caleph·et ſic filiā eius
ī vxorem accepit·In quo patet
ꝙ caleph magis iuramentum ꝙ̄
legem ſeruari voluit·Cum ergo
caleph ciuitatem percuſſis tribꝰ
gygātibus filijs enach poſſediſ
ſet·et filiam ſuam axam cum ꝓ
prio fratre ſuo maritaſſet·ſugge
ſta a viro ſuo ſedens in aſino ſuſ
pirauit·terram irriguā a caleph
poſtulauit·dicens·Terram arē
tem dediſti mihi·iunge et irrigu
am·Pater autem eius ſuſpirijs
annuens ſibi dedit irriguū ſupe
rius et inferius·Joſue·xv·
Mor Caleph qui interpre
tatur quaſi omne cor patrem
ſignificat·cui omne cor patet et
omnis voluntas et lingua loqui
tur·Othoniel frater eius qui int
pretatur ſignum dei ſignat dei fi
lium qui etiam in ſcriptura dicitur
dei ſignum·Yſaye·vij·Dabit do
minus ipſe vobis ſignum·ecce vir
go concipiet et pariet ꝛc·Axa q̄ i
terpretatur furibunda ſignat a
nimam rationalem·cui ſcꝫ natu
raliter ineſt furor iracundie et cō
cupiſcentie·et nichilominꝰ iſta
eſt ratio ymaginis dei filia patris·
Ebron que interpretatur incāta
tio ſignat mundum·qui ſcꝫ incā
tat et decipit cor humanū·Enach
qui interpretatur terribilis ſig
nat dyabolum·cuius tres filij gi
gantes ſignant triplicis mundi
concupiſcentie appetitum·Aſinꝰ
vero laboribus deditus ſignat cor
pus humanū Dico ergo ꝙ caleph
.i.deus pater a principio ſtatuit
et propoſuit ꝙ qui ciuitatē mū
di caperet et eam ſue fidei ſubiu
garet·et tres filios enach diabo
li id eſt tria peccata principalia
ſcilicet luxurie·ſuperbie·auari
cie exinde tolleret et deleret·ei fi
liam ſuam daret Veruntamē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

quia non inueniebatur aliquis cō
ueniens ad illud opus tam ardu
um faciendum · nec ad ſalutē hu
mani generis pcurandaȝ · oportu
it ꝙ proprius filius ſuus ſcilicet
ihesus criſtus filius dei illud fa
ceret · ciuitatemq; mundi perfidē ca
peret · et deſtructis tribus predi
ctis gygantibus · ipſam patris
dominio ſubiugaret Qui quia car
nem aſſumendo et crucem ſubeū
do illud compleuit · ideo axam fili
am dei patris .i. animam humanā
in vxorem et ſponſam accepit ·
et eam bellando contra gygantes
ebron .i. contra mundum et demo
nes acquiſiuit · Oſee · Sponſabo te
michi ī fide · ij · Regū · iij · Michol
deſpondi michi centuȝ prepucijs
philiſtijm · Michol autem filia re
gis erat · Quid ergo ? Profecto
iſta axa .i. anima ſedens modo ī a
ſino propter corporis dum hic vi
uit · ad inſtinctum viri ſui xpī de
bet a patre ſuo deo ſpūale irrigu
um poſtulare dicens · Terram a
rentem .i. cor indeuotum et ſiccū
dediſti michi · iunge et irriguam
.i. da michi mentem humilem et
deuotam et ſic ipſe pater ſuus de
us dabit ſibi irriguū ſuperius et
inferius .i. deuotas lacrimas pro
dilatione patrie ſuperioris et p
incolatū miſerie inferioris · vel p
bonis obmiſſis et mal̄ commiſſis
ꝟ pro amiſſione glorie et acquiſi
tione infernalis pene · Vl̄ illud du
plex irriguum deſignat dulcedi
nē cogitationis in itellcū dulcedi
nem dilectionis in affectu · Vel
duplex irriguum .i. duplex gratia
ſcilȝ ſuperior qua ſiunt bona · et i
ferior qua declinantur mala · Vel
iſtud eſt duplex mandatum dile
ctionis · ſcȝ ſuperius quod eſt amor
dei · et inferius quod ē amor px
imi · Vel iſta ſunt viſio deitatis et
viſio humanitatis · Iſta enim ſūt
quedam irrigua pro quibus ha
bendis deuota dei filia gemebūda
ſuſpirat · et ipſa toto corde deſide
rat et affectat · Job · iij · Anteq̄ȝ co
medam ſuſpiro et quaſi inundan
tis aq̄ rugitꝰ meus ⁊c̄ · Et ſic de iſ
ta filia ſcȝ anima et de ſuis irrigu
is poterit dici illud · Iheremie ·
xxxi · Erit anima eorum quaſi or
tus irriguus · et vltra nō eſuriet
B Vel poteſt iſtud alle
gari ꝙ iuramentum quādoq; pre
fertur legi · et ꝙ tolerabilius eſt
quandoq; frangere legis ordinati
onem q̄ꝫ propter iuramenti fideȝ ·
vt patet · quia lex phibuerat ne
frater filiam fratris acciperet vx
orem · deus etiaȝ mandauerat ꝙ
totus populus chananeorum dele
retur · et tamen hic habes ꝙ ꝓpt
reuerentiam iuramenti caleph fi
liam ſuam fratri ſuo deſpōſauit ·
et hic ſup̄ capl̄o ix · dictum eſt ꝙ
populus iſrahel gabaonitis peper
cit · et iepte etiā ſicut iudicū · xij ·
d ꝓpriam filiam īmolauit · Vl̄
dic ꝙ quilibet auditor verbi dei
debet eſſe ſicut iſta filia caleph · q̄a
ad vocem et exhortationem viri
ſui .i. p̄dicatoris debet p cōfeſſionē
geme · et a prē ſuo deo duplex ir
riguū .i. duplicē grāȝ poſtulaꝛ · ſ ·
irriguū ſupius .i. grām p p̄dicato
re vt bn̄ loquat̄ ⁊ irriguū īferius
.i. grām p quolibet auditore vt
bn̄ recipiat bonū qd ei p̄dicat̄ et

ideo pro iſtō duplo ſtaguo hūdo rogabimus.

Caplm decimūtercium. C a

Hic in .xvij. caplo et iudicū pmo i fine fit mētio q̄ filij iſrahel ex toto chananeos nō interfecerunt. ſed eos ſecū viuere pmiſerunt. ipſos tn̄ ſibi ſubiecerūt et tributarios fecerunt et ſibi ſeruire cōegerūt C Mor Sic vere cū filij iſrahel .i. viri iuſti de tra mētis ſue eliminare et extminaē habeāt oēs populos gētiles .i. oēs act9 viciosos et mortales. ſepe fit q̄ oēs nō pn̄t penitus extinguere. imo principalioribus vitijs interfectis ſemp neceē ē aliquos chananeos .i. aliqua vitia in hoīe remanē: Conſtat enim q̄ motus corporis iracundiam cordis leuitatē opis que q̄ſi ſūt cōnaturalia homini nō pt hō penitus abicere. ipſa tamē debet rōnis ferula ſubiugare. et ipſa ſibi ſeruire cōpellere et tributū vtilitatis impendere ſeu dare. Vicia enim que in nobis ſentim9 nobis tributum et vtilitatem impendūt qn̄ humilitatē et neceē ppe fragilitatis conſiderationem in nobis generant et inducunt. et quando de proprio caſu nos eſſe timidos faciūt. et ſic ab elacōe et ſupbia nos cōpeſcūt. vt ſic iuxta doctrinā gregorij. hō de virtutibȝ nō ſupbiat q̄ adhuc viuē in ſe hoſtes cōſpiciat a quib9 vinci formidat Et ſic cōcludi pt q̄ deus iſtos hoſtes nobiſcū pmittit viuere vt diſcam9 de nr̄is viribus nō pſumē. ſed potius in humilitate et timore manere. ps. Ne occidas illos ne quādo obliuiſcātur populi mei.

Explicit liber Joſue.

Incipit liber Judicum.

Caplm Primum. C a

Filij iuda cōprehēderunt adonibezech regem et abſciderūt ſummitates pedū et manuum eius. et tandem captuȝ in iheruſalem deduxerunt. Qui ſtatim dixit q̄ illud merito ſuſtinebat. quia hoc ipſum fecerat octoginta regibus qui colligebant ſub menſa eius ciborum reliquias. Judicū primo. C Moraliter

Iſtud allega exemplariter. q̄ in quo peccat quis in hoc punitur Sapientie .xi. Quia ſciliȝ ſepe diuino iudicio fit q̄ homo idem malum ſuſcipiat ab aliquo quod iniuſte alijs impetrauit. iuxta illō Iheremie .l. Sicut fecit facite ei.

¶ Vel illud poteſt allegari q̄ quando quilibet aliquid patiē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

patitur debet ſua propria delicta
recognoſcē et ſe iuſte pati aduer
tere. et dicere illud geneſ. xlij.
Merito hec patimur quia peccaui
mus. Eſt enim conſolatio pacienti
qn̄ cogitat ſe digne pati. B
Vl' dic ꝙ multi tales reges vide
tur eſſe hodie ī mūdo qui ſcȝ de
menſa dyaboli reliquias. i. diuiti
as recolligunt. et ideo ſummita
tem pedum et manuum. i. rectitu
dinem affectionum et operum p
dunt. Et etiam dic ꝙ iudas eſt
predicator vel prelatus. qui quā
do vult adonibeſech. i. peccatorem
punire et corrigere. debet ipſuȝ ī
extremitate pedum et manuū le
dere et preſcindere. inquantuȝ fi
nem et extremitatem malorū ſu
orum affectuum et operū debet ei
dem oſtendere. et extremitatem
etiam pene eterne que ipſum ex
ſpectat verbaliter declarare. di
cens illd. puerbior. xiiij. Extrē
ma gaudij luctus occupat. et ſic
poterit ipſum in iheruſalem. i. in
ſtatu gratie captiuare. Vl' dic
ꝙ extremitas eſt vana ſpes quā
de pedibus et manibus. i. de affec
tibus et operibus ſperamꝰ repor
tare. quam quaſi vanam extremi
tatem debet predicator homini p̄
ſcindere. et vanitatem preſump
tionis ab affectibus et actibus re
ſecare vt ipſum poſſit ī iheruſaleȝ
. i. in paradyſum humilem et obe
dientem iuuare.

Caplm ſecundum. A

I

E iebuſeis et alijs infidelibꝰ
non interfectis ſed ſb tribu
to redactis vide ioſue. xvij. et ex
od. xviij. De hoc ꝙ arguente an
gelo populum pro eo ꝙ chananē
os non extirpauerat inceperunt
flere vt ponitur hic. Judicū. ij.
Mor Quod vtiqȝ ad hoc po
teſt applicari: ꝙ cum angelus idē
predicator loquitur et peccata no
ſtra nob improperat et deteſtatur:
peccator flere et penitere tenetur
Tranſeo illud. Nd etiaȝ dominꝰ
multos chananeos delendos reli
quit vt in ipſis filij iſrahel exerci
tarentur. et vt factum armoruȝ
experirentur. cum ſecundum ſene
cam. miſerrima ſit fortuna que īj
imico caret. ad hoc poteſt applica
ri. ꝙ vtile eſt quandoqȝ homini īj
imicos habere. vt dum habeat
quid timere debeat diſcat ſe cau
tius cuſtodire et vt virtutem ſu
am poſſit contra eos exercere. ſi
militer pretermitto. Sed vide Ex
od. xiiij. vbi de hoc et Joſue.
xvij. B

E Glon rex moab pinguiſſi
mus opprimebat populum
iſrahel violent. naȝ quia dn̄o pec
cauerant tradiderat eos dominꝰ
iſti regi. quapropter aioth filius
gera qui vtraqȝ manu vtebatur
pro dextra volens liberare popu
lum fecit gladium ancipitem. et
captis muneribus ad regem ac
ceſſit. vt ſic ab amicitie ſpecie fa
cilius ipſum regem occideret. Of
fert ergo regi munera et ab eo
gratioſe recedit. ſ cito poſt dimiſ
ſis socijs ſolus reuertens regem
in eſtiuo cubiculo reperit. Cui
cum verbum ſecretum ſe velle ei
dicē aſſereret. rex vniuerſos emiſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

quem aioth ſolum intuens ipſuꝫ
gladio ancipiti tranſfixit et occi
dit· et clauſis foꝛtiter oſtijs per
poſterioꝛem partem dom⁹ fugit
rege occiſo ī cubiculo ſuo dimiſſo
et tandem clangens buccina mo
abitas plurimos interfecit· Ju
ducum·iij· ¶ Moraliter
Iſtud poteſt allegari exēpla
riter ꝙ valde fatuum eſt cum ini
mico ſolum remanere· et illum a
micum credere quem violenter
afflixeris· dato ꝙ ipſum videas
tibi munera offerre et amiciciam
ſimulare· Conſtat enim ꝙ ſi locū
et tempus oportunum inuenerit
contra te ſtatim inſurget· et ini
miciciam que tibi latuit oſtēdet
Ideo benedicit ille· Verumpta
men cui male feceris ne credas·
Vnde ſeneca in prouerbijs· Cum
inimico nemo tutus in gratiam re
dit· Et eccleſiaſtici duodecimo·
Non credas inimico tuo in eter
num· in oculis ſuis lacrimabitur
inimicus· et ſi inuenerit tempus
non ſaciabitur ſanguine tuo·
Iſtud male audiuerat ille rex p
ſarum· qui dato ꝙ cuidam prin
cipi proprium filium comedendū
dediſſet· ipſum tamen ducem ex
ercitus ſui fecit· qui perſuadens
militibus cyrum regem conſtitui
et alium deſtitui procurauit·
¶ Vel ſpiritu
aliter dic ꝙ eglon qui interpreta
tur feſtiuitas inutilis eſt caro· cu
ius ſcilicet feſtum et delectatio n̄
valet· que tamen filios iſrahel .i.
criſtianos ⁊ fideles ſibi ſubiugat
et eos ſuis immundis ſuggeſtio
nibus opprimit iugiter atqꝫ gra
uat· Aioth qui interpretatur
laudabilis ſignat virum iuſtum
et maxime bonum eccleſiaſticum
vel prelatum· qui gera qui incola
interpretatur filius dicitur· pro
eo ꝙ iſte peregrinum et incolam
ſe reputans in hoc mundo non tā
ꝙ̄ poſſeſſoꝛ ſed tanꝙ̄ incola cōuer
ſatur ſciens ſe hic nō hr̄e manētē ci
uitatē· ꝓpter quod a domino lau
dabilis iudicatur Vnde ecci·xliiij
Laudemus viros glorioſos pa
tres noſtros ⁊ Ille eni̅ vtraqꝫ ma
nu debet uti pro dextra· quia ſcꝫ
nulla debent inueniri in eo ſiniſ
tra vel viciosa· ſed cuncta dextra
et virtuoſa· Dato enim ꝙ vir per
fectus vtramqꝫ manum habeat
tam dextram ꝙ̄ ſiniſtram id ē di
ſcrecōem adminiſtrandi ſpiritua
lia et terrena· vel dato ꝙ vtraqꝫ
vitam exerceat ſcilicet contēpla
tiuam et actiuam· vel dato ꝙ du
plici ſciencia polleat ſcilicet ſpecu
latiua et practica· nichilominus
vtraqꝫ debet uti pro dextra inꝙ̄
tum ipſa opera ſua que ſiniſtra
id eſt minus ydonea videntur
ad dei laudem et anime ſalutem
oꝛdinat· et ſic ipſa facit eſſe dex
tra atqꝫ ſancta· ad Romanos·ij·
Si iuſticias legis cuſtodiat· pre
pucium eius circumciſio facta eſt
vt ſic ſit de illis de quibus dicitur
Judicum viceſimo ꝙ in gabaa
erant ſeptingenti viri ita ſiniſtra
preliantes ſicut dextra· Gladi
us anceps quem iſte habet· ſig
nat penitentiam· que eſt anceps
pro eo quia interius per contriti
onem ſcindit· et exterius per ſa
tiſfactionem ledit Vel etiam iſte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

gladius eſt oratio · que pro eo di
citur biceps q deum placat et re
conciliat · hoſtes vero ſpūales im
pugnat · Dico ergo q qm aioth .i.
vir pfectus qui poteſt dici lauda
bilis et peregrinus et qui vtraqꝫ
manu .i. in omni ſuo opere inueni
tur dexter et virtuoſus · vult ſu
perare eglon .i. inutilem feſtiuita
tem et gloriam carnis ſue · et de
eius poteſtate filios iſrahel .i. affe
ctiones et motus animi liberare ·
debet ipſū ſecrete percutere et affi
gere gladio ācipiti orationis ł pe
nitentie · ita q pinguedinē delicia
rū ſuarū debet reſtringere · et ſter
cora diuitiaꝝ extra pcere et hor
rere · et tandem oſtia ſenſuū a mū
di delictabilibus claudē · et ipſuꝫ
mortuum .i. ipſam carnem morti
ficataꝫ dimittere et abire · Tali ē
nim gladio caro mortificatur et
ſpūaliter occiditur · et iſrahel idē
mens a peccati ſeruitutib9 libera
tur · ad Roma · vi · Liberati a pec
cato ſerui autem facti dei · ¶ D
Vel dic q iſte rex eſt prelat9 · a
ioth autem eſt ambitioſus · qui
regem ſuum .i. prelatum occidere
.i. corrumpere cupiens · gladium
ancipitem .i. linguaꝫ adulatriceꝫ
ſibi acuit · ipſamqꝫ ad vtramqꝫ
partem nunc pro nunc contra ·
ſecundum q magis credit place
re ſcindere et loqui inſtruit · V
tramqꝫ manum ad diligenter ob
ſequendum ad dextraꝫ conuertit
et etiam ſe eſſe totum dextruꝫ et
virtuoſum et nichil habere ſiniſ
trum vł vitioſum ſimulat et pre
tendit · Munera etiam prepat · q̄
ante omnia premittere non poſt

ponit · Tandem vero oblatis mu
neribus iſte ſolet ſecretū colloq
um petere et tunc ſolet regem .i.
prelatum gladio lingue ācipitis
et adulatricis percutere et ipſum
vitioꝝ ſuoꝝ gladiū i cor ipſi9 in
gere et ita ſolet eū corrumpē et
decipe et ſpūalit occidere et ſe li
bertati obtēto beneficio ł dignita
te reſtituere · Thobie · pmo · Occi
derunt regem filij eius · Videm9
enim hodie multos reges .i. mltos
magnates et prelatos mortuos
effeminatos iacentes · et per gla
dios ancipites linguarum adula
torum et malorum conſiliatorum
ſuorum miſeros et languentes et
nulla virtute pollentes · ſed in vi
cijs mortuos et fetentes · Conſtat
enim hodie q tales gladij ſūt cau
ſa mortis et perditionis omnium
ſuperiorum · Vnde in · ps · Gladij
ancipites in manibus eorum · ſcꝫ
adulatorum ad alligandos reges
eorum in compedibus et nobiles
eorum in manicis ferreis · ¶ E
Vel dic q aioth laudabilis eſt
predicator · qui cum gladio anci
piti verbi dei preliatur contra e
glon .i. contra peccatorem · vt euꝫ
occidat ſpiritualiter et cōuertat
Primo tamen debet vti munera
bus ipſum ad gloriam alliciendo
tandem gladio aſpere correctio
nis ipſum per tormenta inferni
deterrendo · Ad hebre · v · Vi
uus eſt ſermo dei et efficax et pe
netrabilior omni gladio ancipiti
¶ Vel dic q rex iſte eſt dyabo
lus qui dicitur rex ſuper omnes
filios ſuperbie · Iob · xl · Contra
quem pugnat predicator gladio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

verbi dei.i. etiam iuſtus cum gla
dio penitentie et orationis. ¶
Sicut hic patet ſagar qui iu
dicabat iſrahel non legitur
cum gladio aliquem hominem oc
cidiſſe. et tñ cum vno vomere qd
eſt inſtrumentum hebes rude et nō
acutuȝ dicitur ſexcētos hoies per
emiſſe. ¶ Mor. Ad hoc pōt
applicari ꝙ quandoqȝ in correctio
ne vel predicatione plus proficit
ad alios occidendum.i.corrigen
dum et conuertenduȝ hebes verbo
rum ruditas. ꝙ̄ acuta ſcientiaruȝ
ſubtilitas. et plus iuuat benigni
tas reſecata. ꝙ̄ ſeueritas exacu
ta. Ita ꝙ pleruṁqȝ vtile ymmo
neceſſarium eſt excōmunicationis
vel aſpere correctionis gladiuȝ
retundere et cum vomere dulcis
et blādienċis exhortatiōis hoſtes
.i. vicia et demones ac etiam ipōs
peccatores et impios impugnare
Ideo petro paſtori eccleſie dictuȝ
eſt. Pone gladiuȝ tuū in vaginā
Math. xxvij.

Caplm tercium. ¶

Debbora ꝓphetiſſa vxor
lapidoch iudicabat po
pulum iſrahel ſedens
ſub palma. Cum ergo
iabin rex chanaan miſiſſet ſiſa
ram principem exercitus ſui con
tra populū domini. vocauit debbo
ra barach filium abinoem. et con
ſtituit eum principem populi vt
contra ſyſaram dimicaret. Adie
cit tamen et dixit ꝙ victoria ſibi
nō aſcriberetur. ſed ꝙ mulier de
ſyſara triumpharet. Quod ſcilȝ
factum eſt. quia tandem cōmiſſo
prelio ſiſara per pedes fugiebat.
Iahel autem vxor aber cynei ip
ſum recepit. atqȝ aquam petenti
lac dedit. et dormientē occidit. et
caput eius clauo tabernaculi cuȝ
malleo perforauit. Iudicū. iiij.
¶ Mor. Iſtud quidaȝ exponūt
allegorice ſic. dicunt enim ꝙ deb
bora que interpretatur loquens
ſeu apex. ſignat legem diuinam
que de fidei et virtutum apice lo
quitur. que ꝓphetiſſa dicitur pro
eo ꝙ de futuris ꝓphetare dinoſci
tur. et ſub palma ſedet. eo ꝙ pal
mam celeſtis glorie promittere
comprobatur Vxor etiam dicitur
lapidoch qui īterpretatur fulgu
racō ꝓpeo ꝙ in ea fulgor et ſplēdorē
fidei reuelatur. Per barach qui ī
terpretatur chorruſcatio. accipit
populus iudeorȝ q̄ reuera ad mo
dicū virtutibȝ chorruſcauit. quia
ſubito euanuit et defecit. Per ſi
ſarā qui intꝑ̄tatur excluſio gau
dij intelligitur dyabolus. qui ſcȝ
a gaudio paradyſi fuit excluſus
et in triſticia poſitus et incluſus
Iſte enim cum exercitu viciorȝ
non ceſſat filios iſrahel .i. iuſtos
continue debellare. vt eos ſimilit̄
ſic poſſit paradyſi gaudio exclu
dere. Per iahel vero mulierem
gentilem iſrahel tamen confedera
tam et adiunctam intelligitur ec
cleſia de gentilitate aſſumpta.
Quia ꝓcerto iſta eſt veritas ꝙ a
principio debbora ꝓphetiſſa.i. lex
diuina. ſ etiam ipſe deus legis fa
ctor. etiam ipſe moyſes legiſlator
miſit contra ſiſaram et exercituȝ
ſuum id eſt contra dyabolum et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

victa· qui filios iſrahel.i. ſanctos
patriarchas grauabat· barach.i.
populum iudaicum vt ſcilicet con
tra ipſum pugnaret et vt eius
potentiam eneruaret Sed quid?
Procerto iſti non fuit victoria
data· nec victi diaboli gloria attri
buta· quia reuera non populꝰ iu
dayeus nec ipſa ſynagoga dyabo
lum ſupauit· ſed iahel gentil' mu
lier.i.xpiana eccleſia ex gentilita
te ꝑ maiori pte ſūpta ↄtra ipſuꝫ
preualuit· et cum malleo ligneo
et clauo tabernaculi.i.mediante
ligno crucis et clauis quibꝫ fuit
dominus conclauatus necnon la
cte quo fuit ſcđm carnē nutritus·
hoc eſt dictu mediante fide quam
de xpī incarnatione et paſſiōe te
net et credit ipſū turpit' deuicit
et ꝓſtrauit· et virtute ipſiꝰ ener
uata filios iſrahel.i.fideles de ipſi
us manibus liberauit Judic· ix·
Ecce mulier fragmentū mole ſup
iaciens illiſit capiti abimelech et
cōfregit cerebrū eius ¶ B Vl'
dic ꝙ talis mulier eſt beata virgo
que reuera iahel.i.dei aſcenſio di
citur· pro eo ꝙ ī ipſa deus carneꝫ
aſſumendo aſcendiſſe probatur
Yſaye· xix Aſcendet deus ſup nu
bem leuem et ingredietꝰ egyptū·
Jſta enī lacte ſuo mediante quo
ſcꝫ nutriuit criſtuꝫ · et ligno cru
cis cum clauis et lancea ſuffragā
te q̇bus ipſe criſtus mortem ſuſ
tinuit ipſū ſyſaram.i.dyabolū ſu
paiut· et ideo victoriam contra
ipſū ſibi ſoli ſancta mater eccleſia
attribuit· Judith· xiij· Vna mu
lier hebrea fecit confuſionem ī do
mo nabuchodonoſor regis ¶ Vl'
illud allega ꝙ quandoqꝫ melius
vincat ſiſaram.i.dyabolum carnē
vel mundum prelium diuerſaruꝫ
temptationum cōtra nos ſuſcitā
te· iahel q̄ꝫ barach· femina q̄ꝫ vir
ſimplex q̄ꝫ litteratꝰ · laycus q̄ꝫ cle
ricus· ſecularis q̄ꝫ religioſus· q̄a
reuera ſepe fit ꝙ iſti ſimplices cū
lacte elemoſinarum quas faciunt
et cum malleo crucis cuius memo
riam ꝑ deuotionē ferūt· et cū cla
uo diuini timoris· qui ad litterā
totū mentis tabernaculū retinet
ne labatur· quo cor ſuum pforāt
atqꝫ pungunt· iſtuꝫ ſyſarā.i.dya
bolum carnem vel mundum tali
ter percutiunt· ꝙ ipſum ſupāt atqꝫ
ꝓſternūt Barach vero dux exer
citus.i.ſuperiores et clerici ipſum
ita nō verberāt aut deuincunt.
Jdeo bene dicitur Johel· iij· Infir
mus dicat ꝙ ego fortis ſū· ¶ D
Ahel vxor aber cynei videns
ſyſaram principem ſitibun
dum et in prelio fatigatum voca
uit eum in tabernaculo dicens·
Jntra ad me domine ne timeas·
Que ſtatim aperiut vtreꝫ lactis
et dato ꝙ aquā petiſſet· ſibi tam
lac dedit vt dormiret· Jſto ergo
fortiter dormiēte cepit iſta clauū
tabernaculi · et cū malleo timpo
ra eius tranſſixit ipſumqꝫ in ter
ra poſitum interfecit· et ſic ſopo
rem morti ſocians miſerabiliter o
biit et defecit ¶ Mor Jſta poſ
ſunt exponi aliter q̄ꝫ ī preceden
ti capitulo· ſcilicet ꝙ per iſtum ſi
ſaram intelligo aliquem tribula
tionibus fatigatum et per diuiti
arum inopiam ſitibundum· vl' ali
quem nobilem vl' clericū paupeꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

beneficiatum vel patrimoniatum
Per iahel vero vſurarium intelli
go· qui lacte temporalis ſubſtan
tie habundat multiplicater in hoc
mundo Quia reuera quando iſta
deceptrix mulier ſcilȝ vſurarius
videt iſtum ſyſaram.i.pauperem
ſitire.i.bonis temporalib9 indige
re ſolet euȝ in tabernaculū dom9
ſue ſecrete ītroducere· et vtrem
lactis.i.archam ſuam aperire·et
dato ꝙ non petat niſi aquam .i.a
liquid modicum pro tempoꝛe trā
ſeundo·ipſe tamen largiflue lac
bonorum ſuorum.i.bladum vel
pecuniam ſolet ſibi ad vſuram cō
cedere· et eum ad tempus faciaē
et ſompnum delectationis et com
placentie in ipſo generare·Quia
procerto iſti etiam pluſꝙ homo ī
digeat liberaliter tribuunt quan
do ſibi bonam hereditateȝ ſentiūt
exhiberi·Exo·xxv· Plus offert
popul9 ꝙ neceſſe ſit·Sed quid?
Pro certo dum dormit.i.dum n̄
aduertit·contra eum ſolet inſur
gere· et malleum ſue crudelitatis
in ipſum inuehere· et clauo crude
lis punitionis et vſurarie rapaci
tatis ipſum tranſfigere · et p ex
hereditationem ipſum mortuum.i.
depauperatum·et ad terram.i.ad
miſeriam confoſſum et infixuȝ di
mittere et abire· Prouer·xvi·
Vir iniquus lactat amicum ſuuȝ
et ducit eum per viam non bonā
C E Vel dic ꝙ talis muli
er eſt blandus adulator vł mal9
conſiliarius ſeu fautor· qui reue
ra ſyſare principi milicie regis ia
bin.i.mundi principibus et ſupe
rioribus·lac pro aqua.i.dulcedi

nem adulationis pro veritate of
ferunt· et ſic dum eos ī malis dor
mire et delectari faciūt ipſos ſpi
ritualiter interficiunt· et clauis
diuerſorum viciorum tranſfigūt
Judicum·v·Aquam petenti lac
dedit· et ī fiala principū obtulit
butirum· Vel dic ꝙ talis muli
er eſt dyabolus vel caro vel mala
mulier quia ſicut dicit ſapiens ·
Mulier precioſam viri animam
capit·et cetera vt dicitur etiam ſu
pra·

Capłm quartum· CA

DEbbora ꝓphetiſſa dum
cum barach ad prelīū
cōtra ſyſaram procede
ret multi de filijs iſrł
cum ea non fuerunt· quapropt̄
iſtos hic in ſuo carmine reprehēdit
et iſti fuerūt ruben qui īter duos
terminos habitans gregum ſibi
los audiebat·galaad qui trans
iordanem quieſcebat·dan qui na
uibus vacabat·aſer qui in portu
bus morabatur et in littore ma
ris habitabat· Econtra vero a
liqui cum ea ad prelium acceſſe
runt· et ideo commendantur ſci
licet yſachar cuius principes fue
runt cum debbora· et ȝabulon et
neptalim·qui animas ſuas dede
runt diſcrimini· et ſicut hic dicit
de celo dimicatum eſt pro iſtis·
et ſtelle manentes in ordine et
curſu ſuo aduerſus ſyſaram pug
nauerunt· Judicum· v··
Mor Sit vere multi ſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

hodie qui cum ꝓphetiſſa.i.cum ſāc
tis perſonis non curant contra ſy
ſaram.i.cōtra hoſtes ſpūales pu
gnarē·et potiſſime tales ſunt q̄tu
or genera perſonarum· Primꝰ
iſtorum eſt ruben videns per me
dium·q̄ ſignat ſubtiles clericos
et aduocatos·qui cum aſtute q̄d
ſit faciendum videant ipſi tamē
ad bella contra vicia non ꝯperant
ſed inter duos terminos ſcȝ delici
arum et bonorum habitant· vbi
ſibilos gregum.i.verba adulato
rum et voces blandas fauoresq̧
dominoꝝ maiorū libent̄ audiunt
et auſcultant·Vnde ipſi poſſunt
dicere de adulatoribꝰ illud· Job
iiij·Stetit quidā cuius non cog
noſcebam vultuȝ ymago coraȝ o
culis meis et voceȝ quaſi aure lē
nis audiui·Adulator em̄ ymago
dicitur:quia habet cuiuſ ſimilitu
dinem non veritatem cuius licet
audiamus vocem leuem et blādā
loquacitatem·non tamen propt̄
hoc vultum eius cognoſcimus .i.
interiorem voluntatem· Secūdꝰ
iſtorum eſt galaad qui iterpreta
tur tumulus teſtis. qui ſignat ſu
perbos·qui dicerete tumulus teſ
tis dicuntur·pro eo ꝙ tumulꝰ et
tumor preſumptionis et inflate e
lationis ſue interiorem ſuperbiaȝ
atteſtantur Et illi trans iordanē
q̄ interpretatur riuus iudicii di
cuntur quieſcere·q̄a ſeipſos neſ
ciunt iudicare:ſed vltra ſui ipſiꝰ
veram cognitionem ſolent quieſ
cere et manere·cum tamen dicat
ꝑma ad·Corint·xi·Si nosmetip
ſos iudicaremus non vtiq̧ iudi
caremur·Tercius iſtorum ē dan
qui interpretatur cauſa et qui in
nauibus dicitur vacare·et ſignat
illos qui in cauſis litigioſis nec nō
in nauibus.i. in fluctuoſis mūdi
negociis ſe ſolēt pluſq̄ꝫ deceat oc
cupare·Math·vi Erat nauis in
medio maris·Quartus illoꝝ ē
aſer qui interpretatur diuitie ſeu
beatus·et ſignat mundi diuites
in littore maris huius mūdi per
affectū manentes et temporali be
atitudine p̄terens gaudentes·A
bacuc·iij·In mari via tua·Iſta
ergo quatuor genera perſonaruȝ
ſcȝ illi qui diuitiis ampliantur·il
li qui in litigiis et negociis occu
pantur·illi qui p ſuperbiā inflan
tur et illi qui per vanam ſapienti
aȝ illuſtrantur nō curāt hodie ſpū
aliter pugnare:nec contra diabo
lū aut vicia bellare nec de bbora
ſeu barach.i.ſāctos et etiā mulie
res ꝯperāt̄s ad illud ꝑliū cōcomi
tari·Vn̄ de populo moderne ecc̄e
dicit ſcriptura·Ezech·vii·Nō eſt
q̄ vadat ad ꝑliū·ira em̄ in eo et
ſup populū eiꝰ ¶ Sed teneā
ad illud ꝑliū vadūt tria genera
pſonaꝝ bonarū·ſcȝ yſachar q̄ in
terpretatur dn̄m memorās·nep
talim q̄ interp̄tatur ꝯuerſatio vl
dilatatio·zabulon q̄ interpretatur
habitaculū fortitudinis·qꝛ per hoc
illi q̄ dei habent memoriaȝ et cog
nitōeȝ illi q̄ habēt caritatiuā dila
tationē et honeſtā ꝯuerſationē·
illi q̄ habēt fortitudinē et mētis ro
borationē·q̄les ſcȝ fuerūt ſācti do
ctores ꝯfeſſores et martires·ta
les dico contra dyabolum prelia
tur et vitas ſuas diſcrimini et la
boribus exponentes de celo ſ per

ſtellas.i.a deo et ab angelis adiu
uari merentur. Vnde iſti ſunt il
li de quibus baruch.iij. Ibi fue
runt gigantes viri nominati a
principio ſtatura magna ſciētes
bella.

Capl'm quintum.   a

Peccantibꝫ filijs iſrahel
tradidit eos dominus
ī manu madyan ſeptē
annis qui quolibet an
no cum ſuis gregibus in terram
iſrahel venientes omnia ſata mo
re locuſtarum vaſtabant. Cum
ergo gedeon triticum in torcula
ri virga excuteret. apparuit ſibi
angelus domini promittens ꝙ ī
fortitudīe ſua populū domini libe
raret. Cui dum gedeon ſacrifici
um ſcilicet azimos panes et agni
carnes et ius carniū offerret. an
gelus ſupra petram omnia fundi
iuſſit. quo facto angelus carnes
cum virga tetigit. et ſtatim de pe
tra flamma prorupit q̄ ſacrificiū
conſumpſit. angelus vero in flā
ma celos aſcendit. Iudic. vi.
Mor. Iſta ſequendo gregoriū
expone moraliter ſic ꝙ cum quis
in torculari cordis cum virga re
cte diſcuſſionis triticum a paleis
.i. virtutes a vicijs ſegregat. et
pre timore madianitarū.i.demo
num qui cū gregibꝫ temptationū
ſuarum cuncta vindicāt.i. cūcta ho
neſta et virtuoſa conſumūt in ho
mine in cordis ſui latebras ſe oc
cultat. vt ſibi triticū intencionū affe
ctionū diſcuciat atqꝫ teneat. ſtatī
ſolet adeſſe angelus.i. diuina re
uelatio et inſpiracō q̄ reuera pro
mittit madian.i.dyaboli exercitꝰ
ſui ſuperationem. et populi dei.i.
bonorum anime motuum libera
tionem Et ideo quid debet facere
talis gedeon qui īterpretatur cir
cuiens ī vtero.i.talis homo ſe diſ
cutiens et circuiens quando vidꝫ
talem angelum ſibi aſtare et in
ſpirare? Reuera ad monitionem
eius ipſe debet agnum.i. propriā
carnem per penitentiam et contri
tionem coquere. panes azimos.i.
bona opera ſine fermento inanis
glorie facere. et carnium ius id
eſt ipſas carnales cogitationes
fundere. et hec omnia ſupra pe
tram criſtum per bonam intentio
nem et deuotionem et ipſius imi
tationem ponere. et omnia ad ip
ſum mentaliter ordinare. Quod
ſi omnia fecerimus et ius et car
nes et panes.i.cogitationem dele
ctationem et opus deo optulerī
mus et direxerimus. ſtatim flam
ma ſpiritus ſancti caritatis et di
lectionis. de petra.i.criſto prorum
pet. que huiuſmodi ſacrificiū ac
ceptabit et aſſumet. et omnia car
nalia in nobis exſiccabit et vret.
et ſic madyan.i. dyabolus a facie
noſtra ſuccumbet. et angelꝰ noſ
tre intencionis deuotionis in celū
per contemplationem aſcendet.
Eccleſiaſtici. xxx. Vapor ignis
vret carnes eius.   b
Vel poteſt iſtud aliter exponi ſic
ꝙ cum angelus id eſt prelatus
vel predicator virga correctio
nis vel monitionis petram cum
carnibus id eſt cor peccatoris du
rum peccatum et carnale tangit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in ipſo flammam contritionis et
dilectionis incendit: que carnes
et ius .i. carnales cogitatiões et a
ctus attenuat et conſumit. et ſic
ipſum gedeonem .i. peccatorẽ ma
dyan .i. dyabolum ſuperare facit.
ipſe vero angelus .i. predicator vl
prelatus ex hoc ad celum aſcẽdit
inq̄tum celeſtẽ meritum inde ac
quirit. Vel dic ꝙ cum angelꝰ
ad litteram vel etiam criſtꝰ petrã
.i. cor durũ per inſpirationem tan
git et cetera ſicut ſtatim ſupradi
ctum eſt in. ☙ C

Ominus gedeoni ꝓmiſit ꝙ
per manũ eius filios iſrahel
de madyan liberaret Quod vt fa
cilius crederet et ſperaret. vnuz
ſignum mirabile ſibi dedit. quia
ſcz vellus de nocte in area dimiſit
ros qꝫ de celo deſcendens vellus ĩ
fudit. et area ſicca manſit. ita ꝙ
expreſſo vellere conchã rore im
pleuit. Econtra vero gedeon ali
ud ſignum petyt. quia vellus ſic
cum eſſe voluit cadente celitus ro
re. et totam areaz que primo ſic
ca fuerat irrorari popoſcit. Qd cũ
per ordinem factuz fuiſſet madi
anitas fortiter expugnauit.
Mor Tale ſignum noſtre
ſalutis et liberationis a demonys
et vicys qui madyanite .i. iniqui
et contradicentes dicũtur factũ
fuit. et nob datum in xpĩ icarna
tione Vellus enim quod de carne
naſcẽs neſcit carnis paſſiones bea
tam virginem mariam ſignat.
que q̄uis a carne nata fuerit car
nis tamẽ paſſiones et vicia igno
rauit et in carne preter carnẽ vir
ginaliter ſemper vixit. Jſta eſt

ergo que in area ſicca huius mũ
di poſita rorem celeſtem .i. criſtuz
concepit. et eo expreſſo et ptu
to et ĩ cõcha .i. in corde fideliuz per
fidem recepto. iſta ſicca .i. virgo ſi
cut ante fuit p mãſit Quia ſicut
vellus prius ſiccum factum ẽ ro
ridum. et ĩ ſecũdo ſigno illud vel
lus roridum inuentum eſt ſiccuz
ſic vere maria que prius erat vir
go et a carnalitate ſicca. facta fu
it pregnans et rorida : quia ſcz
criſtus deſcendit in ea ſicut plu
uia in vellus et ſtillicidia ſtillãtia
ſuper terram. in p̄s. tamen ſecũ
dario iterum apparuit ſicca .i. vir
go integra poſt partũ ꝑmanſit.
Et ſicut etiam factuz eſt ꝙ area
mundi que prius ſicca fuerat et
a gratia nuda . virtute tñ ſiccita
tis iſtius velleris .i. virtute virgi
nitatis iſtius matris fuit per gra
tiam rorida et hũectata. quia ꝑ
certo ros iſte criſtus de iſto velle
re .i. de iſto vtero matris expreſſꝰ
et in concha eccleſie receptus per
aream mundi per fidem et grati
am eſt diſperſus. et ſic totus mũ
dus exiſtit ſpũaliter madefactꝰ
Vnde ipſe eſt q̃ dicit. Oſee. xiiij.
Ero quaſi ros. et iſrahel beata vir
go germinabit quaſi lilium. Et
vt etiam de iſto ſigno noſtre ſalu
tis dicat illud. Yſaye. vij. Prop
ter hoc dabit dominus ipſe vob
ſignum. ecce virgo cõcipiet. ꝛc.
D Vel dic aliter ꝙ vellus
et area intelliguntur duo genera
matrum. ſcz maria per vellus et
alie matres per aream. Sed reue
ra iſte ſic ſe habent. quia vellere
rore facto area ſicca mãſit. hoc ẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ ſcd̄m modū quo beata virgo cō
cepit nulla alia cōcipere potuit · ſ
omnis maternitas quo ad hoc ſteri
lis et ſicca fuit · q̄ ſcilicet ſcd̄z iſtū
modū montes gelboe nec ros nec
pluuia veniat ſuper vos · ij · Reg̃ ·
p̄mo · Econtra vero quando area
fuit humefacta vellus fuit ſiccū ·
quia ſcilicet ſcd̄m iſtum modum
quo cetere matres concipiunt ſcʒ
per copulā carnalē beata virgo fu
it ſicca et ab illo ꝯceptiōis genere
ſemper ſalua · q̄ ſcd̄m iſtum car
nis modum ſicut dicitur · Agge
p̄mo · ꝓhibiti ſūt celi ne darēt ro
reʒ ſuum · Iſte igitur due matres
quāꝙ in confuſiōe . i . in cōceptiōe
conueniāt · modū tamen cōcipien
di variāt · et nunꝙ ſimul . i . ſimili
mō generant · ymmo alternatim
modū ꝑus i ſe mutāt · E Vl' dic
allegorice aliter · ꝙ vellus ſignat
populum iudaycū · q̄ in principio
per fidem adheſit deo · Jeremi · xiij
Sicut adheret lūbare ad lumbos
viri · ſic agglutinaui michi domū
iſrl' Area autem ſignificat gētilita
tē · que ſcilicet ad modū aree totā
mundi ſuperficiē continebat ī ari
ditate · Jere · li · Filia babilonis
quaſi area tēpus triture eius · Sʒ
vellus p̄mo fuit rorīdū · area ma
nente ſicca · q̄ ſcʒ ꝑles iudayca p̄
mo fuit rore diuine gratie pfuſa
gentilitas vero fuit ſteril' et mala
Sed rereā mō conuerſus eſt ordo
quia ſcʒ vell⁹ eſt ſiccum et area ro
rida in qꝫtum ros . i . fides et gratia
a iudeis defecit et gentilib⁹ popu
lis eſt conceſſa · ⁊ in qꝫtum popul⁹
iudaycus ſiccus infidelis et incre
dulus factus eſt · fide in cordibus

gentilium ſuſcitata · Vnde dicitur
Johānis · ix · ꝙ xp̄c ad hoc venit in
mundum · vt q̄ nō vidēt videant ·
et q̄ vidēt ceci ſiāt · F Vel expone
de clericis et laycis · quia rereā ec
cleſiaſtici qui more velleris domīo
ſunt coniuncti et eſſe debent mol
les humiles et benigni · ſolebāt eē
rore diuine gratie pre ceteris ma
defacti · Area vero . i . populi ſecula
res reſpectu ipſorum erant īdeuo
ti aridi atꝫ duri · Sic vere hodie
videmus contrarium · ſignuʒ enī
iſtud controuerſum eſt · quia ſcili
cet area magis ē rorida q̄ vell⁹
. i . ſeculares deuotiores ſūt q̄ regu
lares · layci q̄ clerici · ſubditi q̄ p
lati : vnde dicitur · primo · Cor̄ · x ·
Qui ſtat videat ne cadat Quia ti
mendum eſt nobis ſtantibus ne p
incuriā corruamus · vnde · Gre ·
Juſtus es iram pertimeſce ne cor
ruas Cotidie enim fit ſicut ſenſibi
liter videmus · ꝙ boni efficiuntur
mali · et mali econtrario fiunt bo
ni · G Vel dic ꝙ vellus ⁊
area ſignant animam et carnem
que pro certo viceuerſa ſe habent
quia ſcilicet quando anima eſt ro
re ſuo . i . celeſti gratia et deuotiōe
plena · tunc neceſſe eſt ꝙ area . i . ca
ro ſuo rore id eſt carnalitate ⁊ vo
luptate ſit vacua atꝫ ſicca · ⁊ ecō
tra quando arēa . i . caro rore ſuo ſci
licet carnali et temporāli volupta
te humectatur · tūc neceſſario vel
lus id eſt anima rore ſuo id eſt di
uina gratia deſiccatur · et in ſiccita
tem indeuotionis et incompaſſiōis
mutatur · Vnde videtur ꝙ caro ⁊
anima poſſunt ſibi mutuo dicere
illd · Geneſis decimo tercio · Si ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſiniſtram ieris egō dexteram tenē
nebo · ſi dexteram elegeris ego ad
ſiniſtram pergam Verba fuerunt
abrahe ad loth · qꝛ reuera ſi caro q̄
deſignatur per loth q̄ interpretat̄
declinās ꝓ eo ꝙ a via virtutū fa
ciliter declinat tenet ſiniſtram ad
uerſitatis in hac vita et careat ro
re pſperitatis tunc abraham.i.aīa
iuſti ad dexteram v̄tutū per
git · Si ecōtra tūc abrahā.i.aīma
ad ſiniſtram vicōrum et tormento
rum mutatur · et ſiccitatem ſeu
ſterilitatem virtutum ſortitur

¶ Vel dic ꝙ iſta duo ſigna
pmum ſcʒ et ſecūdum ſignificant
duo tpa ſcʒ preſens et futurū Iſta
etiam duo ſignāt duo genera per
ſonarū · vellus roratū dites · area
nuda paupes · Iſti ſunt ergo q̄ cō
trario modo ſe habēt · qꝛ ſcʒ vellꝰ
.i.ipſi dites in primo ſigno.i.in p̄
ſenti tēpore rore pſperitatis et di
tiarū ſunt pleni · area vero.i.pau
peres ab iſto rore ſunt ſicci et per
bonorum tenuitatem ſunt aridi
atqꝫ macri Sʒ vere quādo venerit
ſcd̄m ſignum.i. tempus futurum
tunc mutabitur ordo rerum · qꝛ ſcʒ
area erit rorida · et vellus ſiccum
.i.pauperes erunt bonis omnibꝰ
pleni · dites vero bonis omnibus
deſiccati · tunc enī q̄ modo ſunt di
tes erunt pauperes · illi vero qui
nunc ſunt pauperes erūt diuites
Luc · i · Depoſuit potētes de ſede et
exaltauit humiles · Eſurientes im
pleuit bōis et dites dimiſit īanes
Iſta duo genera pſonarum et duo
tempora ſignificantur per abrahā
et loth · vt hēt Gen̄ · xiii · vbi abra
ham ait ad loth · Si dexteram ele
geris egō ad ſiniſtram pgam · ſic
quando loth pergit ad dex teram
abraham tenet ſiniſtram · et econ
tra quia videlicet loth peccator ē
nunc in dextera pſperitatis · et ē
cōtra abrahā iuſtus eſt in ſiniſtra
paupertatis et aduerſitatis Contra
vero in alio ſeculo erit · vt patet
Math · xxv · vbi dicitur · ꝙ illis q̄
vos benedicti patris mei et cetera
erunt ad dexteram dicetur · verū
et illis qui ad ſiniſtram dicetur
ite vos maledicti ī ignē eternum
qui paratus eſt vobis ab origine
mundi ꝛc

Capl̄m ſextū

¶ A

CVm gedeon ad prelium
contra madianitas ire
decrnēt et ad hoc mag
num populum congre
gāet · noluit dn̄s ꝙ haberet prelia
tores plures ſed paucos et elcōs ·
Multus inqt eſt populus tecū · nō
tradetur madiam in manu eius ·
ne forte glorietur iſrahel et dicat
meis viribus liberatus ſum ·
Precepit ergo ꝙ milites ſic p̄ro
baret · ꝙ ſcilicet omnes ipſos ad
aquas duceret · et ꝙ illos qui
flexo poplite aquam inclinati bi
berent repudiaret · illos vero
qui genua flectere dedignarētur
ſed manu aquam ad os pro
iectam ſicut canes lambendo bibē
rent eligeret · Sic ergo factū ē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ de decem milibus treceñti ſoluꝫ
fuerunt qui aquaꝫ manu et ligua
biberũt· qui cum eo ad prelium i
uerũt· et madyan deuicerũt· aliȷ
vero tanꝙ reprobi ad ꝓpria rece
ſſerũt· Iudic· vij· ¶ Mor Ge
deon vẽo qui interpretatur circu
iens in vtero ſignat xp̄m· qui ſcꝫ
in vtero v̓ginis nouem menſibus
circuiuit· Ille ergo cum exercitu fi
delium contra madian.i.contra di
abolum preliatur ·et maxime ad
illud prelium faciendum vniuer
ſitatem prelatorum et eccleſiaſti
coꝝ ac predicatoꝝ aduocat et hor
tatur· ita ꝙ ad ipſum iam infini
ti confluere ad ſtatum eccleſie con
probantur· Sed quid? Reuera de
us non delectatur in iſta multitu
dine bellatorũ · quia ſcilicet ſicut
dicitur· p̄mo· Machab· vi· Non i
multitudine poteſtas belli· multi
plicaſti enim gentem ſed nõ mag
nificaſti leticiam· Yſaie· ix· Quia
ꝓcerto dato ꝙ xp̄c mltos habeat
hodie in eccleſia bellatores.i.mul
tos religioſos clericos et predicã
tores ·pauci tamen inueniuntur
ſufficientes ad madyan id eſt ad
dyabolum debellandum· et ad ipꝫ
verbis et operibus impugnãdũ·
quia dicit· Mathei· xx· Multi ſũt
vocati pauci vero electi· Si ẽgo bo
nos a malis vtiles ab inutilibus
cognoſcere volueris oportet r̃ſpi
cere qualiter in aquis ſcripturarũ
lacrimarũ et miſericordiarũ ſe ha
bent· inuenies enim ꝙ q̃ſi ĩ õnes a
quas iſtas diuine ſcripture· viꝫ cõ
paſſionis et deuotionis multa lo
quũtur et diſſerũt · quinymmo
etiam ſicut ex eorum verbis vide

tur genũa cordis affectiõis ſue ad
iſtas aquas deprimũt et deflectũt·
ſed pro certo ſi ipſorum manus.i.
opera reſpiciatis· tunc inuenies ꝙ
ad faciẽdum vel implẽdũ illa que
predicant aquam lacrimarum et
penitentie cõpaſſionis et miſericor
die ſolũ cum lingua tangunt· iꝙ
tum libenter verba ſcripturarũ
et diuine legis mãdata lingua p̄
dicant et dicunt ⁊ inꝙtum de aq̃s
lacrimarũ cõpaſſionis et deuotio
nis multa loquũtur et diſſerunt·
Quinymmo etiam ſicut ex eorũm
verbis videtur genua cordis et af
fectionis ſue ad iſtas aquas depri
munt· et deflectunt· ſed pro certo
ſi ipſoruꝫ manus.i.opera reſpicias
tunc inuenies ꝙ ad faciendum ꝉ
implendũ illa q̄ p̄dicant ſeu dicũt
manum apponere nũꝙ volunt· et
ſic nunꝙ cũ manu· ſed cũ lingua
ſolum aquas tangunt· de quibus
Math· xxiii· Dicunt et non faciũt
alligant enim onera grauia et im
portabilia et imponunt in hume
ros hominuꝫ· digito autem ſuo no
lunt ea mouere· Quapropt̄ oẽs
iſti a domino reprobantur· et ad
preliandum contra dyabolum et
vicia indigni et inutiles reputant̄
Sed reuera aliqui pauci ſunt ibi
ſcilicet trecenti inter decem milia
qui non ſolum cũ lingua· ymmo
cũ manu tangũt huiuſmodi aq̃s
illi ſcilicet qui non ſolum predicã
do loquuntur· ſed etiam que pre
dicant manualiter operantur ·et
ad modum canum qui non ſoluꝫ
cum lingua ymmo etiam cuꝫ ope
re cuſtodiunt gregeꝫ· et pro fide
lium cuſtodia qđ verbalit̄ docent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

exemplariter exequũntur· iuxta
illud ſecundo· Paralipomenõ ſex
to· Ore locutus es et opere feci
ſti· Et iſti pro certo ad dictum
ſpirituale prelium approbantur·
et ipſis mediantibus madian cuʒ
ſuo exercitu id eſt dyabolus cum
vitijs ſuperatur· ¶ B
Vel dic q̄ aqua qua probantur
criſti milites eſt mundi proſperi
tas vel bona temporalia· quia ſcʒ
iſta temporalia fluunt et refluunt
ſicut aqua· Quia reuera mali toto
affectu iſtas aquas appetunt et ge
nua cordis ſui id eſt mentis affec
tionem ad eas deprimunt et defle
ctunt· et ideo iſti a diuino prelio
reprobi ſunt· quia in ſtatu eccleſi
e vbi eſt locus ſpũal' prelij indig
ne remanent et perſiſtunt · Bo
ni vero econtra genua affectõis
et cordis ad aquas mundi delecta
tionum non deflectunt· ſed ſtãtes
et ad celeſtia erecti lãbendo ſicut
canes ſicut fecerunt ſancti apoſto
li et predicatores ſolum quod ne
ceſſarium eſt inde ſumentes· Et pp
ter hoc iſti ſunt digni et electi q̄
uis ſint pauci et ad prelia xp̄i va
dunt· et hoſtes anime deſtruunt
et confundunt· quia nullus eccle
ſiaſticus qui ad mundi diuitias et
delicias genua cordis flectit dig
nus eſt contra vitia preliare· ſed
ſolum ille qui ſolum ad neceſſita
tem de iſtis aſſumit· ita q̄ de tali
probatione facta in aqua poteſt
dominus dicere illud pſalmi· In
abſcondito tempeſtatis probaui
te apud aquas contradictionis.i.
apud aquas temporalium bono
rum que cauſa ſunt contradictio
nis et litis· ¶ C Vl
ſi vis dic iſta ad litteram q̄ in bel
lis melius eſt habere paucos mili
tes ſed electos et bonos· q̄ mltos
icompoſitos et indoctos· ſicut ex
emplo xerſes bene ponit oroſius·
de quo dicit q̄ cum infinitam ha
beret multitudinem· ipſum tamẽ
pauci ſpartani deuicerunt· Ideo
bene dicit ſeneca libro de moribus
Nunq̄ multis placeas ꝫſed quali
bus ſtude· ¶ D
Gedeone contra madian cum
trecentis electis qui aquas
manu et lingua lambebant prope
rante non legitur eis alia arma ꝯ
tuliſſe q̄ tubas lagenas vacuas et
lampades· Iſti enim de gedeonis
mandato lagenas vacuas et int9
ardentes fregerunt· et tubis cla
mauerunt· et lampadibus lucen
tibus hoſtes taliter terruerunt q̄
ipſis fugientibus eos fortiter deui
cerunt· ¶ Moraliter
Sic vero dico q̄ trecenti criſti mi
lites id eſt boni eccleſiaſtici et fide
les· qui ſcʒ trecenti dicuntur qui
a fidem trinitatis credunt · aquã
manu et lingua tangunt q̄a m a
nu operãtur qđ dicunt· arma ſpũ
alia non corporalia contra madiã
.i. dyaboluʒ debent aſſumere ſi vo
lunt de eo triũphaẽ· ij· ad Cor· x
In carne ãbulãtes nõ ſcđʒ carnẽ
militam9· arma eniʒ militie nrẽ ñ
ſũt cãnalia ſ; potẽtia deo ad deſtrũ
ctõnẽ munitionũ ac̃· Habẽ ẽgo de
bẽt lagenas treas vacuas.i. corpa
ſua vacua per abſtinentiaʒ ciboꝝ·
et habeãt interius lampades ardẽ
tes.i. ſplendorem virtutum et ex
emplorum vel etiam miraculorũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

habeant etiam tubas .i. p̄dicatiōez
et doctrinam diuine legis et mā
datoꝝ · Et ſic ꝑ certo ſi lageās cor
porum ſuorum abſtinentia penitē
tia vel etiā morte ꝓ xp̄o fregerunt
ſi ſplendore bonorum exemplorū
emicuerunt · ſi tubis orationis pre
dicationis diuine laudis confeſſio
nis vel gratiarum actōnis perſonue
rit · hoſtes aīe procul dubio terrebū
tur et ab eorum aſpectibus fuga
buntur · vt apparet de ſanctis · q̃
tubis predicationis fortiter ſonu
erūt · corpora ſua penitentia et ab
ſtinentia fregerūt · et ea etiā mor
ti expoſuerūt · et tunc poſt mortē
virtutibus et miraculis claruerūt
et ideo demōes terruerūt · ij · Re ·
xix · Cecinit tuba · et receſſerūt ab
vrbe · ſcꝫ demones ab eccleſia vl
anima · Et etiā ipſi tirāni qui eos
occiderāt vl impugnauerāt · viſis
tātis miraculorū ſplēdoribus cre
diderunt · Iſta em̄ fuerunt ī mar
tiribus quinqꝫ per ordinem ſcꝫ tu
ba .i. fidei confeſſio et predicatio ·
poſtea morstē lagene .i. corpis fra
ctio · poſtea lux .i. miraculorū cho
ruſcatio · poſtea hoſtiū .i. demonū
fuga et tyrānorū ſupeātio et ad fi
dem conuerſio · Iſta enim expoīt
ſic ſtephan⁹ de lōgoto · et etiā mł
ti alij doctores ·

E

Illi q̃ cum gedeone cū lageis
et tubis ad prelium contra
madian ibāt · lagenas in ſiniſtris
tubas vero in dextris portabant

Mor In quo notatur ꝙ xp̄i p̄
dicatōes de tubis .i. de predicatiōis
grā quādo ipſam ſe habere vidēt
et exercere ſciunt multum debent
curare · de lagenis vero .i. de corpo
ribus ſuis parū dēt eis eſſe cure ·
Et inde eſt ꝙ tubas ī dextera et la
genas in ſiniſtra tāꝙ illa de q̄bus
minus curatur dicebātur tenere ·
Idē ſi vis dic de doctoribus et doc
trina ·

F

Hic ſōpniauit quidā ꝙ pāis
ſubcinericiꝰ ordeaceꝰ caſtra
madyan ītrabat · et caſtra et exer
citum deſtruebat · Per qd dictum
fuit gedeonē ſignificāri q̃ quāꝙ ſb
cinericiꝰ .i. vilis et ruſticꝰ eſſꝫ · ma
dianitas tamē deuicit ·

Mor

Et hec ſi vis allega ꝙ quādoqꝫ et
in bellis corporalibus et ī factis ſē
cularibus · nec non in prelijs ſpū
alibus ſcꝫ in peccatoꝝ et demonū
et vitiorū impugnationibꝫ mag
na et ardua per ruſticos et ſimpli
ces fiunt · quia dato ꝙ fuerint ſb
cinericij et ordeacei .i. rudes ſimpli
ces et idocti et de humili plebe na
ti · ſpūs tamen domini īduit gede
onem ſicut dicitur ſup̄ · vi · capł o
et quādoqꝫ maiora faciūt ꝙ illi q̃
genere et ſciētia ſunt prouecti .i.
ad Corinthios · p̄mo et · Infirma
mundi elegit deus vt confundat
fortia ·

Capłm ſeptimum ·

A

Gedeon petijt a populo
inaures aureas q̃s tule
rat de preda madianita
rum de quibus fecit e
phod grauiter peccans · quia for
nicatus eſt in eo · et omnis popu
lus iſrahel · Judic · viii · Erat enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

indumentũ ſacerdotale· quo me
diante dominus interrogabatur·
cuius vſus leuitis et ſacerdotibꝰ
ſolummodo concedebatur·
Nota In quo poteſt nota
ri ꝙ ſeculares qui eccleſiaſtica of
ficia volunt exercere peccãt· dato
ꝙ bona intentione illud faciant·
Vel poteſt allegari ꝙ aurum gen
tilium non debet fieri ephod eccle
ſiaſticum. i. ſapiens ſecularis non
debet ꝓpter mundanam ſapienti
am fieri prelatus eccleſiaſticus ꝟ
regularis· Vel poteſt allegari cõ
tra illos religioſos qui ſub ſpeci
e faciendi ephod id eſt aliquod ſpi
rituale vtpote elemoſinam vel ec
cleſiaꝫ vel ſimilia· accumulant au
rum gentilium id eſt exigunt diti
as ſecularium vel rapinas paupe
rum ſubditorum Contra quos ta
men dicitur· Eccleſiaſtici· xxxv·
Immolantis ex iniquo oblatio ē
maculata Et ad romanos tercio apo
ſtolus dicit· ꝙ non ſunt facien da
mala vt eueniant bona· ⁊c̄·

Capitulũ octauũ· Ca

Hic ponitur quomõ abi
melech filius ſpuriꝰ ge
deonis factus eſt rex a
viris ſichimitis· q̄ ſtati
contra frēs ſuos filios legitimos
gedeonis ſurrexit · et ſeptuagita
de eis ſuper lapidem vnuꝫ occidit
ita ꝙ vnus ſolummodo remanſit
Poſtea vero illoſmet qui ipſum
regem fecerant et interfecit· et ci
uitateꝫ eoꝛuꝫ combuſſit et deſtrux
it· Ipſum tamen finaliter dum

quandam turrim caperet intenderet ⁊
ignem imponere molir etur q̄dam
mulier fragmentum mole iaciens
in capite percuſſit· ⁊ eum ad moꝛ
tem vulneratum deiecit· qui moꝛi
ſe ſentiēs ne a muliere diceretur
occiſus per armigerum interfici fe
cit ſe· Iudicũ· ix· Nota
Per iſtum abimelech intelligitur
dyabolus· qui reuera gedeonis. i.
dei patris filius ſpurius et etiam
creatura peſtifera poteſt dici· ille
eniꝫ filios patris ſui legitimos. i.
viros iuſtos et ſanctos qui ſunt
filij dei patris et maxime ſanctos
martires ſuper lapidem vnũ. i. ſu
per criſtum in queꝫ credebant oc
cidit· et ſuper ſichem quod interpre
tatur robur. i. ſuper mundum regi
men accepit· et ipſos ſuper quos
regnat ſcꝫ peccatoēs et mundãos
diuerſis vitijs interficit· et ipſaꝫ
mundi ciuitatē flãma concupiſcēti
e ſuccendit· ita ꝙ iſte rex de quo
dicitur· Prouerbiorũ· xxviij· Reg
nantibus impijs ruine hominum·
Finaliter autē iſte malus rex iſtã
ſuã ciuitatem et plebem igne per
petuo in inferno ſuccendet· et ſic
ipſis qui illum ſupra ſe regē fec
unt premium triſte reddet· Eccl
x· Rex inſipiens perdet populum
ſuum· B Sed ſi queris
quomodo iſte malus rex ſuperat
Ecce enim continue accidit ꝙ iſte
turrim thebes. i. archã mentis nrē
inuidie et auaritie igne ſuccendē
molitur· et tũc ꝓ certo nõ reſtat
niſi ꝙ mulier q̄ eſt ī iſta tñ id eſt vo
lũtas bene docta frāgat mole. i.
pondus diuini timoris cõtra euꝫ ia
ciat· et ꝙ in capite. i. in principio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dum ſcꝫ eſt ad hũc tēptatio ĩ cogi
tatione ipſum percutiat · q̄ ve re
ſic erit ꝙ vict⁹ deficiat atq; cadat
timor enim dei expellit peccatum
ſicut dicitur · Ecc̄ · ij · Si enim iſta
mulier ſcꝫ volũtas bene debitum
ſuum fecerit · et ſi timore dei iſtuꝫ
repercuſſerit · ſtatim armiger xp̄e
aderit · qui ipſum ĩ conſpectu no
ſtro pſternet · ¶ Vel dic ꝙ
mulier .i. btã virgo cũ lapide queꝫ
emiſit .i. cum xp̄o lapide angulari
quem peperit · abimelech .i. dyabo̅
lum ſupauit · et ꝙ etiã armiger .i.
paulus vel quilibet factus ſibi ꝯ
tinue auxiliũ facit · qui tamē dya
bolus frēs ſuos legitimos .i. ſcōs
patres occiderat · et p̄ magna tē
pora ſuper mũdum regnauerat ·
Iudic · xiiij · Quedã mulier hebre
a fecit confuſionē ĩ domo nabucho
donoſoꝛ regis ¶ Vl̄ dic ꝙ iſte
abimelech ſignat ambicõſuꝫ · q̄ ꝓ
certo ſtatim vt ad regnum vl̄ ad
regimen ciuitatis .i. temporalis l̄
eccleſiaſtice dignitatis ꝓmot⁹ fu
erit pecunijs per rapinã et auaciti
am acquiſitis · primum q̄d facere
nititur eſt fratres ſuos legitios
.i. bonos ꝯfratres et ſocios deſtru
ere · et q̄tũ ad mũdi ꝓſperitateꝫ
ſuper lapidē ducere ſue crudelitatis
perdere et occidere impugnaē et
deponere · Nec ſufficit ſibi ꝙ ciui
tatē .i. eccleſiã habeat · ymmo pro
certo turrim .i. aliam aliquã altio
rem dignitatem et pigui⁹ benefi
cium ſeu eccleſiã ditioreꝫ acquirē
ſtudet · et cum exercitu omnium
amicoꝝ ſuorum ad acquiſitionem
eius laborat · et ignem auaricie p
oblationem munerum ad oſtium

turris .i. ꝓ ingreſſu iſtius dignita
tis adhibet et preſētat · Sed q̄d ſ
Procerto mala mulier fortuna
que turres ſeculi dignitatũ tenet
et regit · ipſum ĩtraē talem turrim
.i. talem dignitatem aliquando n̄
ſinit · ymmo ſubito fragmen molē
.i. fractōnē et pondus mortis vel
pondus infortũnioruꝫ et tribulati
onis mittit ſuper eũ · et eũ ad ter
rã detrahit et proſternit · Cui ſta
tim adeſt armiger ſuus dyabol⁹
qui ſcꝫ ſibi hactenus fauerat et ſ
uierat · qui ipſum poſt percuſſioēꝫ
mole .i. poſt morteꝫ corporis gladi
o eterne dampnationis interficit
et ſic anteq̄ attingat ad ſtatum
quē optabat · mediãte muliē mo
la et armigero .i. mediãte fortuna
morte et dyabolo · deſtructionem
corporis et anime incurrit · Iſtud
enim eſt verum ꝙ iſta mulier q̄n
videt ꝙ homo non eſt contentus
ſtatu ſuo · ſed ad maiora inceſſan
ter anhelat · mola tribulationum
temporalium vel mola infirmita
tũm corporalium ſeu etiam mor
tis aliquando percutit · et ipſum l̄
temporaliter vel corporaliter pro
ſternit · armiger autem dyabolus
ipſum ſpiritualiter vel eternali
ter occidit · Unde breuiter de iſta
muliere ſcilicet de fortũn a poteſt
illud dici · Eccleſiaſtici viceſimo
quinto · Plaga mortis mulier ne
quam · Et ideo eccleſiaſtici nono
monet a tali muliere cauendum
dicens Auerte oculos a muliere
compta · et ratio ſubditur · quia ĩ
quit ſpeciem mulieris admirãti mḽ
ti reprobi facti ſunt · ¶ F

Ic ponitur parabola de ãborib⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

volentibus eligere regez· a quarū
regimine ficus vitis et oliua ſe ex
cuſauerūt ramnus vero accepta
uit· ¶ Moraliter Sicut
autem viri ſichem abimelech· ita
ligna ſilueſtria ramnuz in regem
ſuum accipiunt · quia praui imi
quo principatui ſe ſbiciūt· et tam
ni .i. peccatores aculeis peccatoruz
obſiti regimen libenter acceptāt·
ſed oliua vitis et ficus regimē ta
le reſpuunt· quia electi in hac vi
ta regnare contempnunt· Jaco·
tercio· Nolite plures magiſtri ef
fici fratres mei ſcientes quoniaz
magis iudiciuz ſumitis· in mltis
enim offendim9 ōnes·

Capl'm nonum·

¶ A

IEpte filius galaad a cō
cōcubina vir fortiſſim9
fuit· quem fratres ſui
legitimi eiecerūt ſib iqz
talia verba dixerūt· heres i domo
noſtra eſſe nō poteris · quia de ad
ultera natus es· Quo audito iep
te a fratribus ſuis fugit et diu ha
bitauit alibi· Et congregati ſunt
ad eum viri inopes et latrones· et
quaſi principem eum ſequebant·
Tandem vero ſic factum eſt qꝫ fi
lij āmon pugnabant contra iſrl'·
quapropter maiores natu de ga
laad iepte quez prius eiecerant i
auxilium ſuum conuocauerunt· et
eum principez ſuum conſtituerūt·
Jepte ergo vadens ad prelium de
o vouit· qꝫ ſi victoriam ſibi darēt
quicquid primum de domo ſua ſi
bi poſt victoriaz occurreret eidez
immolaret Iſti ergo obtenta vic
toria redeunti vnica filia ſua cuz
tympanis et organis gaudens oc
currit· Quā viſa ſtatim ſciſſis
veſtibus votum quod vouerat ſi
bi dixit· dicens· Filia mea dece
piſti me et ipſa decepta es· Que
mortis conditionem libenter ſuſci
piens duos menſes plorando ſuā
virginitatem cum ſuis ſodalibus
poſtulauit · Quibus conceſſis
et completis· deo pater virginez
immolauit· Judicium vndecimo
¶ Moraliter Iſta
poſſunt allegari exemplariter ad
multa· et primo contra mūdāos
qui conſanguineos et amicos de
ſpiciunt· ipſoſqꝫ ſecum heredes l
bonorum ſuorum participes eſſe
nolunt · ſed quando ipſis contin
git aliqua neceſſitas tunc ſolent
ipſos quos prius contempnebāt
libenter recipere et diligere· et max
ime quando vident eos tempora
li proſperitate et fortuna prepol
lere · iuxta illud Prouerbiorum
decimo quarto· Ecce proximo
ſuo pauper odioſus erit· amici ve
ro diuitum multi · ¶ Vel poteſt
allegari qꝫ baſtardi qui ſunt de
illegitimo matrimonio efficiun
tur quandoqꝫ fortes et boni mili
tes· qui ſcilicet ita virtuoſe ſe ha
bent qꝫ inter amicos et notos ho
norem et ſtatuz merentur et op
tinent · ¶ Vel poteſt allegari de
iuramento qualiter eſt ſeruandū
quando eſt licitum. quod vir iſte
tanto dampno ſeruauit illicitum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vel exponamus allegorice de cri
ſto et dicamus ꝙ iſte iepte ſignat
xp̄m · qui reuera quaſi ex concubi
na naſcitur · ꝑ eo ꝙ ex deo patre
et virgine matre que erat alteri
us thori et fori generatus videt̄ ·
Iſtum ergo ꝓpꝛij fratres ſui ſcili
cet iudei repudiant · et velut de
adulterio natū̄ ipſum abhominari
t̄ et fugiunt · Prou̅ · xix · Fratres
pauperis hominis oderunt eum ·
Inopes vero et latrones . i . piſca
tores publicani et peccatores ip̄z
tanq̄ ducem ſequuntur · et fidem
eius recipiunt et affectant · Mat̄
nono · Non veni vocare iuſtos ſed
peccatores Iſte ergo q̄uis repudi
atus a iudeis . contra dyabolū̄ prī
ceps et dux filiorum iſrl̄ . i . fidelium
conſtituitur · et pro victoria obti
nenda ꝓpriam filiam . i . humanita
tem deo patri ymmolauit · et ip̄a
pro ſalute humani generis et pro
victoria mortez patitur · a ā̄mon
et populus ſuus . i . dyabolus et vi
tia ſupantur · et filij iſrl̄ . i . fideles
populi liberantur · Vnde iſte tunc
potuit dicere illō · Math · ix · Filia
mea modo eſt defuncta · ¶
Vel dic ꝙ iepte eſt homo cuius fi
lia eſt ꝓpria caro · quaz ſcꝫ deo dēt
vouere · a per penitentiam immo
landam promittere · vt cō̄tra am
mon . i . cō̄tra dyabolum et peccata
poſſit victoriam optinere · Quan
do ergo contingit ꝙ homo victori
am contra vitia vel tribulatiōes
habuit · vel ꝙ a deo donū̄ ſpūale
reportauit · et videt filiam . i . ꝓpri
am carnem cuz tympanis et orga
nis . i . cum letiens et delectatioibꝰ
ſibi occurrere · et ſibi in via mor
obuiarē · ſtatim ꝓ certo debet dicē
et clamaē Filia mea decepiſti me
et ipſa decepta es · Decepiſti me
dico vitia ſuggerendo · ſed et tu ip
ſa decepta es penam et penitentiā̄
ꝓmerendo Iſtam ergo ſtatim dēt
deo per penitentiam ymmolare · a
ſibi fletum ꝓpriē virginitatis . i . cō̄
punctionem ꝓpter virtutū̄ ſteri
litatem iniungere · et tandem vir
ginitate ſeu ſterilitate deplorata
debet eā̄z per caritatē̄ cō̄burere · et
p laborē̄ et peiētiā̄ ſacrificaē deo
vel offerre · dicēs illud p̄dictū̄ · De
cepiſti me filia ſcꝫ michi occurrē
do et contrariādo · et cū̄ tuis orga
nis et mū̄danis leticijs obuiando ·
tu vero decepta es penam debitā̄
ſuſtinendo · pſ̄ · Filia babilonis mi
ſera · beatus q̄ retribuet tibi retbu
tionem quam tribuiſti nob̄ · Vel
dic ꝙ filia eſt anima peccatrix q̄
ſcꝫ cum mundi leticia videtur ap
plaudere et feſtum facere dyabo
lo patri ſuo · q̄ tamen ex hoc ſibi n̄
pcat ymmo ipſam in inferno imo
lat et occidit · Iere̅me · xxxi · Delici
is diſſoluens filia vaga · Et · Iē ·
quadrageſimo ſexto · Confuſa eſt
filia egypti ·

¶ Capitulū̄ decimū̄ · ¶ A

Q Vidā̄ vir̄ noīe manu
e vxorem habebat ſteri
lem · cui quadā̄ die āge
lus domini apparuit ſi
biqꝫ nūciauit · ꝙ filiū̄ pareret · q̄
ab vtēo maťs nazareꝰ eēt et ſup

caput eiūs nouacula non aſcende
ret · nec vinum biberet · nec aliqđ
ī́munduȝ comederet aut guſtaret
qui etiaȝ populū iſrahel de phili
ſtinorum manibus liberaret · et ī
flā ma ſacrificij angelus in celum
aſcendit Puer vero natus ſāp
ſon appellatus fuit · qui leonem
tandem occidit · fauum mellis de
ore eius accepit · vxorem alienige
nam duxit · ſegetes philiſtinorum
cōbuſſit · portas gaze in monte por
tauit · mille viros cū mandibula
aſini interfecit · et tandem plures
philiſtinorum moriens q̃ viuens
occidit · Iudicum decimo tercio ·
Allegorice per ſampſonem q̃ inter
pretatur ſol eorum intelligitur
ſol iuſticie criſtus deus noſter · q̃
ꝓ certo mater ſue que erat ſterilis
.i. virgo fuit per angelum nūciatus
eſt · et ad litteram ꝙ nazareus .i.
ſanctus debebat eſſe · et ab omni
immundo et peccato ſicut ſanctus
et mundꝰ deberet cauere · ꝙ vinū
et ſiceram .i. carnis delitias que in
ebriant non erat guſtaturus · et ꝙ
nouaculam .i. adulationes nō erat
admiſſurus · ſed populum ſuū ſal
uificaturus · et a philiſteis .i. a de
monibus liberaturus eidem mater
extitit predictum · vt patet in ver
bis angelicis · Luce · p̃mo · Erit in
quit puer magnus corā domino ·
qđ enī naſcetur ex te ſanctum ip
ſe ſaluū faciet populum ſuum ac̃
Vide ibi · Iſte etiam leoneȝ dyabo
lum ſuperauit · fauum mellis .i. hu
manum genus de eius faucibus
.i. de inferno accepit et liberauit ·
Vxorem alienigenam .i. eccleſiaȝ
de gentibus deſpōſauit · ſegetes

philiſtinorum .i. ſectas infidelium
et hereticoꝝ cōſumpſit · et igne ve
fidei inflāmauit · et mediāte man
dibula aſini .i. ipſa xp̄i humanita
te multos ſpūales inimicos ꝓſtra
uit · Portas etiam ciuitatis infer
ni aſportans et frangens mōtem
paradyſi aſcendit · et plures hoſti
um infidelium moriens q̃ viuens
ſpūaliter occidit · in q̃tum poſt cri
ſti paſſionem et mortem mediāti
bus apoſtolis plures q̃ ante ad fi
deȝ conuertit · Ecc̄i · xlvm · In vita
ſua fecit monſtra · et in morte mi
rabilia operatus eſt ·

· Caplm · vndecimū ¶ A

Sampſon deſcendens i
thamnata philiſtinoruȝ
vidit ibi mulierē q̄ pla
cuit oculis eiꝰ · ad quā
deſponſandā deſcendens catulum
leonis rugientē et ſeuū obuiaȝ ha
buit · et irruente in ſe ſpiritu do
mini leonē maibus cū omnino ca
reret gladio lacerauit · Poſt ali
quos vero dies deſcendens vt du
ceret mulierem quam deſponſa
uerat declinauit vt videret cadau
leonis · et ecce examen apū in ore
leonis erat · et etiā fauus mellis ·
Et accipiens comedit · et patri et
matri ſue ptem dedit · et tam̄ eis
vnde mel habuerat non oſtēdit ·
tandem vero conuiuiis nuptiarum
ꝓbleuma de hoc fecit · De come
dente inquit exiuit cibus · et de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

forti egreſſa eſt dulcedo. Judicuꝫ
decimo quarto. ¶ Mora
liter. Jſta poſſunt applica
ri ad criſtum. Catulus enim leo
nis ſeuus et rugiens ſpirans mia
rum et cedis in diſcipulos domini
fuit paulus. qui reuera quando
ſampſon ſol iuſticie criſtus vxorē
alienigenam. i. eccleſiaꝫ de gentibꝫ
per fideꝫ deſponſare voluit et ꝓpt
hoc perſonaliter in thamnata. i. in
mundum deſcendit. catulus leo
nis ſeuus. i. paulus ſibi fortiter re
ſtitit et occurrit. quapropter iſtū
ante omnia conuertendo proſtra
uit. et ipſum ſpiritualiter lacera
uit et occidit. inqȝtum in ipſo vi
tam carnalem et vitia interfecit.
Quo ſcꝫ mortuo. i. mortificato et ꝯ
uerſo examen apum. i. laboruꝫ ſe
dulitatem. fauum mellis. i. ſcien
tie dulcedinē et fidei ſinceritatem
in ore ſue eloquentie et predicati
onis inuenit. ita ꝙ proprie de ip
ſo dicatur. De comedente exiuit ci
bus et de forti dulcedo prorupit.
quia ſcilicet iſte qui ante conuerſi
onem eccleſiam perſequendo cōe
debat et deuorabat poſt conuerſi
onem ipſam melle doctrine rẽfecit
Vnde de iſto exponitur illud. Ge
neſis quadrageſimo nono. Ben
yamin lupus rapax. mane come
det predam et veſpere diuidet eſ
cas. Vel ſi vis iſta dic de dyoni
ſio et auguſtino ſeu quolibet phi
loſopho vel doctore ad fidem con
uerſo. ¶ B Vel
dic ꝙ ſampſon dei filius pro vxo
re alienigena. i. pro humanitate ꝉ
pro eccleſia de gentibus deſpōſā
da deſcendens. leonem dyaboluꝫ
proſtrauit. et examen apum. i. col
legium ſanctorum patrum cum
melle deuotionis et ſpei quā ī ad
uētu eius habebāt. ī ore iſtius leo
nis. i. in īferno reperit. quos pat
ſuo deo rediēs preſētauit. et ſic
de comedēte dyabolo vel inferno
dulcedo quā abſorbuerat tūc exi
uit. Job. xx. Diuitias q̃s deuora
uit euomet. et de vētre eius ex
trahet eas deus. ¶ C Vl̄ dic ꝙ
ſāpſon eſt religioſus. q̄ quando
vult vxoreꝫ. i. grāꝫ et gloriaꝫ acci
pere neceſſe habet patrē et matrē
. i. onē affectū carnalē dimittere. a
via cōmuni. i. a mūdi cōmuni vita
ad religionis ſemitā declinaꝛe. Nō
ſi fecerit leonē mortuuꝫ id eſt cri
ſtum inueniet et in ore eius mel
dulcedinis et conſolatiōis rēpiet.
examen etiā apum. i. cōmunitatē
bonoruꝫ et ſanctorum collegas et
ſocios habebit. et ſic vxorem iſtaꝫ
ſcꝫ gratiaꝫ dei et gloriam deſpon
ſabit Vel dic ꝙ quando homo pa
tre et matre relictis et parentibꝫ
et mundo ſpretis ſemitam religi
onis ingreditur. leonem ſibi obui
um. i. ꝓpriam carnem occidere id ē
ieiuniis macerare tenetur. Nō
ſi fecerit in ore eius mel inueniet.
inqȝtum in ſua tribulatiōe vel pnī
tentia dulcedinem et conſolatiōeꝫ
perpendet. ¶ D Vel
leo ſignat ferocitatem alicuius tri
bulationis. in cuius ore mel inue
nitur quādo ī ipſo tormento dīna
conſolatio ſentitur. et ſic ad litte
raꝫ de comedente cibus et de forti
dulcedo recipitur et habetur. ſicut
apparuit in martiribus q̃ dicebāt
illud pſalmi. Secūduꝫ mltitudinē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

doloꝛum meoꝛũ in coꝛde meo cõſo
lationes tue letificauerunt animã
meã ¶ E Vel dic ꝙ leo ſignat
aliquem diuitẽ tyrãnũ vel officia
lẽ rapacẽ vł vſurariũ crudelẽ·qui
reuera quãdo a ſãpſone.i.a deo ꝑ
mortẽ corporalẽ occiditur·fauus
mellis.i.diuitiarũ copia in oꝛe eiꝰ
.i.in ſuis abditis reperitur ·a quo
ſaltem ipſe ſãpſon xp̃c in perſõa
pauperũ recreatur Vt cõmuniter
em̃ tales nũꝗ̃ ꝓficiunt alijs niſi qñ
do moriũtur·et tũc ſaltẽ neceſſe
ẽ ꝙ de bonis q̃ dimittũt alij recre
entur· et ſic de comedẽte cibꝫ exit
inq̃ntum de iſtis deuoratoribꝫ mo
rientibus aliqualis vtilitas repor
tatur· et inq̃ntũ multi clerici et
pauperes de eoꝝ beneficijs ditan
tur·et de eoꝝ diuitijs recreãt ·
Vnde ſeneca in ꝓuẽ·Auarus niſi
cũ moritur nichil recte facit·

¶ Capłm duodecimũ· ¶ A

CVm exercitus philiſti
noꝝ ꝓ ligãdo ſampſo
ne venisset · et filij iu
da ipſum vt philiſteis
traderetur·duobus nouis funibus
alligaſſent ruit in ipſum ſpũs do
mini· et diruptis funibꝫ apprehen
dit mãdibulã aſini q̃ in terra iace
bat et occidit cũ ea mille viros·et
philiſtinoꝝ exercitũ conuertit i fu
gã·Poſt quod maxillã in terraꝫ
proiecit: et cũ ſupramodũ ſitiret
clamauit ad deũ ·ne ſiti inter incir
cũciſos periret·Cui dñs miſertus
molarem dẽtẽ de mandibula pro
iecta aperuit· et inde in habũdãci
a aqua exiuit·que ſpm̃ eius reſo
cillauit· et vires defecti corporis
repauit· Judic: xv· ¶ Mora
Jſtud expoīt grego· de xpo et p̃
dicatoribus·Conſtat em̃ predica
tores maxille aſini cõparari·quia ſcili
cet maxilla que ẽ ps oꝛis ipſoꝛuꝫ
eloquentiã ſig̃t·aſinus aīmal one
riferum iſtoꝛũ laboꝛẽ denotat: et
ꝙ iſta iacebat mortua ipſoꝝ hui
litatẽ et mortificationẽ deſignat·
pſ̃· Propt̃ te mortificamur tota
die ·Dico ergo ꝙ cum philiſtim.i.
demones ſampſonẽ id eſt iſtuꝫ li
gare ipſiuſq̃ predicationes et mi
racula virtuteſq̃ et opa impedi
re vellent. filij iuda.i.ipſi iudei in
hoc philiſteis.i.demonibus cõſenti
entes ipſũ ꝑmitus ligauerũt·eiꝰ
q̃ p̄dicationẽ impedierũt·duoſq̃
funes ſcꝫ tribulationẽ et mortẽ ad
hibuerunt ·Sed verẽ iſte ſampſõ
xp̃c ſpũ domini ſuper eũ irruẽnte·
iſtos duos funes reſurgendo diru
pit·poſtq̃ maxillas aſini mortui
.i.predicatores eloquentes pacien
tes et mortificatos accepit · et ip
ſis mediantibus mille viros .i.mł
tiplices populos philiſtinos et in
fideles ſpũaliter occidit·et in eis
vitam carnalem gladio ſpũs int̃
fecit·inq̃ntũ ipos ad veritatẽ fidei
cõuertit·Prou·xij· Verte ipios
et nõ erunt·Tãdẽ vero iſtã max
illã.i.ſcõs predicatores et apoſto
los in terram ꝓiecit·inquantum
pro ipſis non curare viſus ĩ moꝛ
tem et tyrannorum perſecutioneꝫ
tradidit et dimiſit · Sed reuera
cum ſalutem fideliuꝫ ſitiret ĩ iſtis
ſic proiectis dentem molarem .i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

virtutem et potētiam miraculorū
ſuorū aperuit· et ab ipſis fontem
aque viue.i.beneficiorum copiam
effluere fecit ·que ipē extunc fide
libus cōncedere non ceſſauit Iſta
maxime apparuerunt ī paulo quo
mediante multi couerſi fuerunt · a
quo proiecto et moriente ex den
te molari eloquentie ſue aque vi
ue ſcientiarū et doctrine effluere
non ceſſauerunt ·que criſtum ſiti
bundum in perſona fideliū refece
runt · quia reuera aqua doctrine
que adhuc de iſta maxilla.i.de bea
to paulo et dyoniſio et alijs ſimili
bus emanat criſtū ſitientem refi
cit et confortat · iōtum membra e
ius id eſt fideles huiuſmodi doctri
na recreat ſpiritualit et delectat
Vnde Zacha · decimo tercio · Erit
fons patens domui iacob et cete
ra · Et Yſa: quinquageſimo quīto
Omēs ſitientes venite ad aquas ꝛc̄
Ch Vl' dic ꝙ ſampſon ſig
nat aliquē tyrannū impium et ꝑ
teruum · qui cum aliqua maxilla
aſini mortui.i.aliqua vili ⁊ iniqua
perſona ⁊ de humili aſinina ſeu ru
ſtica plebe nata · vtpote aliquo ma
lo conſiliario vl' baliuo vtitur ad
philiſteos.i.ad pauperes ſubditos
occidendum et depredandum et
moleſtandum · Sed pro certo
ſepe fit ꝙ talis ſampſō.i.talis pri
ceps vl' tyrannus talem maxillā
aſini.i.talem baliuum officialem
vel conſiliarium de officio et ſtatu
ſuo deponit et proicit et ipſum ex
heredat depauperat atꝙ punit ·
et fontem aque viue.i.diuitiarum
copiam apud eā inuenit qua ſiti
auaricie ſue temperat dum ipſam
ebibit atꝙ rapit · Iſtud enim
eſt commune ꝙ ad hoc tales ꝑficiū
tur et deponuntur · vt ab ipſis ſiti
bundis et auaris principib⁹ fōs
diuiciarum ſuarum poſtmodū ebi
batur · Iob quinto · Cuius meſſē
famelicus comedet · et ipſū rapi
et armatus · et bibent alieni diui
tias eius · Vnde ſcribitur Yſa ·
quinquageſimo quinto · O vos ō
nes ſitientes venite ad aquas et
cetera ·

Caplm decimū terciū · Ca

Vxor aliemigena quam
duxerat ſāpſon in tam
natha inuito patre · q̄
ipſum arguerat de hoc
ꝙ dimiſſis filiabus populi ſui vxo
rem aliemigenam accipiebat · ſtatī
vt ipſe redijt ad paternam domū
duxit alium virum ſcʒ vnum de ꝑ
nubis · De quo ſampſon ad ipſaʒ
viſitandum iterum veniens · et
hedū ſibi de grege afferens ⁊ cubi
culū ei⁹ ītrare volēs ň ſcʒ pr̄ et ma
ter ei⁹ īpediſſēt · ſūme irat⁹ fuit · q̄
ꝓpter trecētas vulpes cepit · et ip
ſas ꝑ caudas ligauit ſil' · et faces
ardētes ad caudas eaꝝ accēdit · ⁊
ipſis ꝑ ſegetes philiſtioꝝ dimiſſis
eas ſuccēdit peit⁹ et vaſtauit Iu
dicū · xiij · et deīceps Vxor Iſtō
ꝑt allegari exēplarit ꝙ ň ē tutū cō
trahē magnā familiaritatē cū ali
enis ꝓprijs dimiſſis ꝯpatotis et vi
cinis · iſti enī facili occaſiōe hoīem
dimittūt et ad aliū ꝯūtunt · ſic de
ſtipēdiarijs cīmin⁹ ꝯtinue Sic etiā
accidit de quodam rege frācie q̄ ň
ꝓprijs hoīmbʒ ſed alienis militib⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pecunias ſuas dabat et eos ſibi v̄
bis et promiſſionibus alligabat·
Qui tamen cum inſurrexiſſet tri
bulatio omnes eum reliquerunt·
et inimicis ipſius adheſerunt· et
ſoli cōpatriote quos prius ɔtēp
nere videbatur ipſum viriliť adiu
uerunt· Talis ergo vxor.i.talis
extraneus amicus hominem pfec
te non diligit· et ad alios faciliť
ſe conuertit· De quo eccī.vi· Eſt a
micus ſcd̄m tēpus et non permaē
bit in tempore neceſſitatis·

D Vel dic generaliter contra
falſos amicos q̄ ad modū illi⁹ vx
oris non diligunt hominem n̄ ſit
preſens .i. niſi benefaciendo ſe ex
hibeat preſentem· qui ſtatim vt
vertit dorſū vel ad domū ſeu ad a
lia negocia redit ipſū obliuiſcun
tur· et cum alio maritantur.i.ali
um amicum querere moliuntur·
Vel dic contra malas mulieres·q̄
reuera de abſentibus parū curāt
ſed ſtatim alios eligūt et pcurāt

C Vel dic q̄ talis vxor alieni
gena eſt eccleſia xp̄i vxor de genti
bus pro maiori parte aſſumpta
 ſampſon.i.xp̄o per fidem deſpō
ſata· iſta enim poſt aſcenſionem
et receſſum viri ſui xp̄i ad domū
patris ſui ſcз ad paradyſū· vnde i
thamnata.i.in mundum apud gē
tiles peccatores p iſta accipienda
deſcenderat· parū in amore eius
ſtetit· quinymo potius cito alteri
viro ſcз mūdo carni et dyabolo p
diuerſa vitia ſe tradidit· et iſti⁹
copulā et amorē dimiſit· Quāpp̄ť
iſte ſampſon xp̄c ɔtra eā indigna
tus iam vulpes cū facibus.i.tiran
nos cū crudelitatis ignibus in ei⁹
ſegetes.i.ī eius bona tpalia currē
re permittit· et populū iſtius vx
oris ſue adultere ſcilicet philiſte
os qđ interpretatur cadens potio
ne.i.malos clericos poculis et ebē
tati vacantes mediantibus huiuſ
modi vulpibus malis ſecularib⁹
ɔtra eos colligatis vaſtat depau
pat et cōfūdit· pš· Tradidit eos
in manus gentiū et dominati ſūt
eorum qui oderūt eos· D
Vel ad litteram illud allegari pt
contra eccleſiaſticos ſciſmaticos·
qui quia virū ſuū xp̄m· q̄tū ad ve
rā eius fidē reliquerūt · et dyabo
lo per hereſes ſciſmata adheſerūt
tradidit eos ipſe ſampſon criſt⁹
vulpib⁹.i.hereticis et falſis docto
ribus facibus male doctrine eos
illuminantibus· et ſegetes virtu
tū populorū ſuoꝝ exterminātib⁹
Cāti coꝝ·ij· Capite nob̄ vulpes p
uulas que demoliuntur vineas·
Vel dic q̄ vt cōmuniť iſte adulte
re eccleſie ſeu ſecte et eoꝝ populi
vniuerſi· a vulpibus .i.a tartaris
et paganis īfeſtantur· et ſegetes
et bona eorum ab ipſis infidelib⁹
quibus vt ɔmuniter ſubiecte ſūt
depredantur Patet in grecis qui
moleſtātur a turcis· in armenis
georgianis qui ſubiciūtur pſis ·ī
rutheis qui obediunt romanis· ī
neſtorianis qui captiui tenētur ab
indis· in ſurianis et iacobinis qui
violēter ſeruiunt egyptijs· ī nu
bianis qui iniurias patiuntur ab
ethiopibus conuicinis · Ecce
ergo quomodo adultera criſti
vxor cum ſuis philiſteis id eſt
cum ſuis infidelibus criſtianis a
vulpibus īfeſtatur· et quomodo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ab infidelibus ſubiugatur · quia
reuera ſicut in Pſalmo dicit · Tra
dentur ī manus gladij partes vul
pium erunt · Econtra autē videꝰ
de vxore legitima · que thorū cri
ſti non fregit · ſed fidē inuiolatā
ſeruauit · ſcilicet de romana curia
et latina cū populis ſibi ſbiectis ·
quam nullas vulpes id eſt nullus
infidelium ſuppeditat · quin potiꝰ
ipſa eos cotidie ſubicit atqꝫ calcat
ſicut ad litterā videmus de polo
nis vngaris et hyſpanis · q̄ q̄uis
infideles habeāt conuicinos · illis
tamen non obediunt · ſed diuino
munere cotidie ſubiciunt atqꝫ vi
cunt · ¶ E Vel dic ꝙ
iſta vxor eſt anima · quā criſtus
fide et gratia ſibi copulat · que ta
men per peccatum alteri viro id ē
dyabolo ſe donat · ita ꝙ dato ꝙ
vir ſuus ſampſon .i. criſtus ſol ſi
delium hedum ſibi offerat id eſt fe
torem ſui peccati ad memoriā re
ducat et cubiculum cordis eius p
gratiam intrare cupiat · pater ta
men et mater iſtius vxoris .i. mū
dus et caro introitū iſtū vetāt ·
quo indignatus vulpibus id eſt
demonibus et vicijs vniuerſis no
cendi ſibi et populo licentiā admi
niſtrat ¶ F Vel dic ꝙ vul
pes iſte ſunt vſurarij et alij fraudu
lenti et heretici et falſi ſocij et ami
ci quos ſcilicet ſampſon dyabolꝰ
per caudas ligat · et eos inuicem
aſſociat · et faces ardentes auari
cie eis adminiſtrat · et ſic segetes
.i. ſbſtantias philiſtinorū .i. pau
perum per iſtos deuorat et deuaſ
tat Vt patet ad litterā de ſocieta
tibus vſurariorum · Quāuis enim
mali diuerſas faces id eſt varios
nocendi colores habeant · ī cauda
tamen .i. in fine et intencione ſiml'
conueniunt · ad nocendum ſcilicꝫ
philiſteis .i. pauperibus · vt etiam
patet de balliuis et aduocatis · q̄
ignem rapine contra ſubditos et
pauperes ſimul portant Vnde de
talibus ſic ligatis poteſt dici illō
Trenorū · v · Propter montē ſiō
quia deperijt vulpes ambulauerūt
in eo · Vel dic ꝙ iſte vulpes ſunt
auari · Math · octauo · Vulpes fo
ueas habent et cetera · Iſti ergo
in caudis faces habere dicuntur ·
pro eo ꝙ circa finem vite que in
cauda intelligitur magis ardētes
et amplius auari eſſe noſcuntur ·
et philiſteos id eſt pauperes et e
orum segetes .i. eorum tempoāles
ſubſtantias amplius cōburere et
ledere cōprobantur · Vnde ſene
ca dicit ꝙ cū cetera vicia ſeneſcūt
ſola auaricia iuueneſcit · Apoca ·
decimo · Aculei erant in caudis lo
cuſtarum · ¶ G Vel dic
ꝙ poſtꝙ ſampſon criſtus alienige
nā vxorem ſuam aſſumpſit · vul
pes .i. aſtutos predicatores acce
pit · qualis ſcilicet erat paulus q̄
dicebat · cum eſſem aſtutus dolo
cepi vos .i. ad Corinthios duodecīo
Ipſos qꝫ ſimul p caritatē ligauit
et caudas .i. eorū intentiones ſil'
iunxit · et ſic philiſtinorū .i. demo
num segetes et poſſeſſiones .i. infi
deles et peccatoēs igne ſancti ſpi
ritus et fidei inflāmauit · dicēs il
lud · Luce duodecimo · Ignem
veni mittere in terram · et quid
volo niſi vt ardeat ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulū decimū quartū. A

SAmpſon in gazam ciui
tatem philiſtinoꝝ de
ſcendēs. ad quādā mu
lierem meretricē ītra
uit. Quem ſtatim philiſtini con
cluſerunt. τ ipſum detinere et oc
cidere voluerūt. ipſe vero portas
ciuitatis fregit et aperuit. et ex
iens ſecum in mōtē portauit. Ju
dic. xvi. Nota Sic vere cū
xp̄c in ciuitatem philiſtinorū. i. in
infernum ciuitatem demonū deſcē
diſſet. et mulierem meretricē. i.
naturam humanā peccatricem ibi
dē viſitaſſet. philiſtini. i. demones
ipſum ibidē detinere neqͥuerūt. qͥa
ſcꝫ fractis et apertis ianuis iſtius
ciuitatis in montem paradiſi re
ceſſit. pſ. Quia contriuit portas
ereas. et vectes ferreos confre
git. B

SAmpſon amauit mulierem
que morabatur ī valle ſoreth
que dalida vocabatur. ad quā phi
liſtim venientes ſuggeſſerunt ei
ꝙ ſampſonē deciperet et vbi eēt
fortitudo eius diſceret. ipſūqꝫ ip
ſis traderet. pmittentes ꝙ ab eiſ
dem premium reportaret. Jſta er
go dalida primo ſeptem funibus
tandē aliis nouioribus ipſū liga
uit. et poſtea ſeptem crines cum
liciatorio in terram affixit. Que ō
nia implēs cum clamaret. philiſti
ni ſuper te ſampſon faciliter diru
pit. Cui tandē finaliter cū gemē
non ceſſaret fortitudinem ſuā in
ſuis crinibus eſſe dixit. Hec
ergo ſampſonem ſuper genua ſua
dormire fecit. et vocato tonſo͛e ſep
tem crines ſibi abraſit. Quo fac
to fortitudo eiꝰ defecit. et dominꝰ
ab eodē receſſit Nazareus eñ erāt
ſampſon. et nouacula ſup caput
eius non aſcenderat. et ideo ſūmā
fortitudinē obtinebat. Vbi ergo
ſeptem capill os amiſit fortitudinē
etiā pdidit: et in philiſtinorū ma
nibꝰ vxoris ſue fraudulētia datꝰ
eſt. Nota Sampſon moralr̄
eſt ſpūs. dalida vero que interp̄
tat̄ ſitula. habitās in valle ſoreth
que interpretatur optima vinea
eſt caro. que ſcꝫ delicias ſitire cog
noſcitur. et ī vinea ebrietatis ha
bitare vt cōmuniter delectatur.
Quando ergo accidit ꝙ ſampſon
. i. ſpūs adamat iſtā mulierē meˀt̄
cem ſcꝫ carnē ꝓpriā et in eiꝰ cōſen
tit laſciuiā. ſtatim aſſunt philiſti
ni. i. demones ſuggerentes iſti me
retri carni ꝙ ipſum virum ſuum
. i. ſpm̄ decipiat. τ ꝙ ad delectatio
nes ſuas ipſum taliter trahat. ꝙ
ſpūalem fortitudinem ſibi tollat.
Quibus libenter iſta meretrix o
bediens ſtatim nititur iſtum ſeptē
funibus ligare. i. vniuerſis malis
cōplacētiis oblectare. tādē ſtudet
nouos funes. i. nouas delectatiōes
et complacētias adhibere. et poſ
tea crines. id eſt cogitationes et
affectus ipſius in terra. id eſt in
terrenorum amore conatur īfige
re. Que tamen omnia ſampſon
id eſt fortis ſpiritus ſolet rumpe
re. et ſe de malis cogitationibus
delectationibus et affectionibus
faciliter liberarē. pſ. Laqueus con
tritꝰ ē et nos liberati ſumꝰ. Quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

p̄rō cert̄ō q̄diu ceſaries capilloꝝ
.i. multitudo virtutum et bonoꝝ
operum in homine perſeuerauerit
tanta efficitur ipſius fortitudo ꝙ
nullus funis alicuius male cōcupi
ſcentie vel cōplacētie ipſum tenet
aut ligat. Job. xxxix. Nunquid
ligabis rinocerotam ad arandū
loro tuo? Et ideo iſta mulier caro
tantum facit ꝙ ſampſon .i. ſpūs
conſentiendo in peccatū ſup genu
a ſua dormit et delectat. et ſic ſep
tem crines .i. ſeptem dona ſpūs ſā
cti ſubtrahit ſibi et furatur. Quo
facto ſtatim dominus ab eo rece
dit. reſiſtendi fortitudinem pdit.
et a philiſtinis .i. demonibus capi
tur et ligatur. ſic vxorius ſue mere
tricis .i. carnis fraudulentia decapi
tur et dāpnatur. Vnde Ecc̄. deci
mo quinto Breuis omnis malicia
a ſuper maliciam mulieris. ¶C

Hic habetur ꝙ poſtq̄ ſampſō
mediante mala muliere dali
da fuit ceſarie totius fortitudine p̄
uatus. ſtatī philiſtini ipſum cepe
runt. captū excecauerunt excecā
tum in carcere poſuerūt. et incar
ceratum molere et coram ſe ludē
fecerunt. Sed tamen poſt hoc fac
tum eſt ꝙ ſampſon excecatus et
philiſtei qui ipſum execauerunt
ſimul in domo ſui conuiuij ruina
domicilij omnes perierunt.

¶Nota Sic vere quādo ſampſon
.i. aliquis fortis et virtuoſus homo
mediāte mala muliere ſcilicet car
ne propria ceſariem virtutum et
per conſequens reſiſtendi fortitu
dinem perdit. ſtatim a philiſtinis
.i. a demonibus per diuerſa pecca
ta capitur. oculis diſcretionis orba
tur. et ſic excecatus obſtinatus et
ebetatus in carcere male conſuetu
dinis includitur. et tandem mole
re .i. ad mundi labores et negoci
a circuire compellitur. et ſic corā
ipſis philiſteis .id eſt demonibus
ipſoꝝ voluntati obediens ludos di
uerſorum peccatorum facere com
probatur Finaliter tamen in eoꝝ
conuiuio ſcilicet in inferno vna cū ipſis
moritur et dāpnatur. et ſic homo
per fraudulentiam mulieris quā
amabat .i. proprie carnis nō ſolū
excecatur. ymmo etiam vita ſpū
ali et eterna priuatur. iij. Regū
xxi. Concitauit achab iezabel vxor
ſua et abhominabilis factus ē ¶D

Hic habes ꝙ ſampſon mediā
te dalide fraudulētia factus
cecus dum coram philiſteis luderet
a puero qui ipſum regebat petijt
ꝙ paulisper quieſcendo ipſū ad
columpnas domus inniti permitte
ret. Quod factum cum eſſet
columpnas fortiter concuſſit. et
totam domum que columpnis in
nitebatur ſuper ſe et ſuper phi
liſteos qui conuiuabantur excuſ
ſit. et ſic ſe ſimul et eos oppreſ
ſit. Capillis enim ſuis recre
ſcentibus fortitudo eius rereue
rat. et ideo columpnas facili
liter ſtrauit. et ſic plures mo
riens q̄ viuens occidit.

¶Moraliter Si vis
dic ꝙ ſampſon eſt peccator de
bilis et cecus qui tunc temporis
fortis efficitur. quando per pe
nitentiam ceſaries virtutum in
eo recreſcere comprobatur. quia
ſcilicet poſt lapſum magis q̄ ante
corroboratur. ita ꝙ columpnas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pncipaliuȝ vitioꝝ conciues phi
liſteos.i.demones vincere ꝓproba
tur. et ad maiorē triūphū poſt ca
ſum reſeruat̃. ij. Coꝛ. xij. Cū enim
infirmoꝛ tūc fortis ſū.

Capitulū decimū quintū. C

In multis ꝑtibus huiꝰ
libri ſepiſſime replicat̃
illud verbum. In die
bus illis non erat rex
in iſrahel. ſed vnuſquiſqȝ faciebat
qđ ſibi rectum videbatur. Et ſbdi
tur ī multis locis ꝙ filij iſrahel de
um dimittebant. ydola adorabāt
et ſe diuerſis vitijs implicabāt.
hic autēȝ in. xvij. xviij. capl̃is fit
ſpecialit̃ mētio de quodam michā
nomine. qui de pecunia ſua fecit y
doluȝ et in domo ſua conſtituit ſa
cerdotium. et quēdā leuitā fecit ſa
cerdotem. et poſt a filijs dan exti
tit ſpoliatus ꝛc̃. Moꝛ. Dic ſimi
liter ꝙ quādo in iſrl̃ .i. in eccleſia
vel patria collegio l̃ clauſtro offi
cio vel beneficio nō eſt rex. iudex
prelatus. vel rectoꝛ. ſed quilibet
mittitur vti ꝓ hibito voluntatis ſue
tunc reuera filij iſrahel .i. ipſi ſbdi
ti faciliter deū obliuiſcūtur et deſe
runt. et ad ydola .i. ad mūdi bō ſi
cticia appetēda et adorāda. vl̃ ad
ydola .i. ad mulieres et ad luxurie
vitiū ſe cōuertūt: multaqȝ peccata
cōmittunt et faciunt. Regularit̃
enī eſt verum. ꝙ abſentia boni iu
dicis vel prelati multoꝝ maloꝝ ē
cauſa. et ideo prelati vel ſuperio
res non bene faciunt quādo ꝓpter
defectū ꝓuiſionis officia et benefi
cia dimittūt vacare. et qn̄ ipoꝝ r̃
ctores alibi in locis ſuis ſine cauſa
ꝑmittunt vagari. Iheremie. vi.
Paſcat vnuſqſqȝ eos qui ſub ma
nu ſua ſūt ꝛc̃.

Capitulū decimū ſextū. C

Fvit vir vnꝰ leuites de
monte effraym habēs
vxoꝛē de bethleem. quā
ad domū patnaȝ redeū
te ſecutus eſt vir ſuus vt reduce
re poſſet eam. Cum ergo reduce
ret eam et iuxta iebus ciuitateȝ
gentilium die aduesperaſcēte tra
ſiret ibideȝ remanē noluit. ſed ad
ciuitatem gabaa que erat iſraheli
tarum ſcȝ filioꝝ benyamin hoſpi
taturus trāſiuit. Vbi tamē male
ſibi ſucceſſit. quia mali viri ciui
tatis vxoꝛē eiꝰ nocte taliter abu
ſi ſunt. ꝙ dum tandem ad virum
ſuum rediret ante hoſpitis ianuā
exſpirauit. Vir eius tantum faci
nus videns vxoꝛem mortuā in duo
decī ptes diuidēs p vniuerſos filios
iſrl̃ miſit. et ad vindictā cunctis ō
nes filios iſrl̃ cōtra gabaa incita
uit. Iudic̃. xix. Moꝛ. Iſtud
allega ꝙ quādoqȝ ē tutiꝰ ſtare in
ſtatu et gradu ſeculari vel inferio
ri ꝙ̃ aſcēdere ad maioꝛē. et ꝙ̃ ar
duā vitam eligē et dimittē cōem
Iſte enī vxoꝛē ſuā .i. carnē ſeu vo
lūtatem ad viaȝ vite reducē volēs
et ob hoc gētilē ciuitatē dimittēs
et ad iſrahelitīcaȝ ciuitatem aſcen
dens ibidem deluſionem recepit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et ab hui⁹ ciuitatis habitatorib⁹
iniuriā ſūmam incurrit· q̄ꝫ ꝑ certo
ſepē fit ꝙ homo q̄ in ſtatu gētili.i.
layco a publico dedignatur mane
re· ſed ad iſrahelitica.i.ad ſpūalē
gentem vel eccleſiā vel religioē
mittur aſcendere ab habitatorib
illius ciuitatis.i.religioſis tot et tā
ta ſuſtiet ꝙ melius ſibi fuiſſet ꝙ
in iferiori ſtatu et gradu manſiſſ
Loth em̄ nec ī ſodōis nec ī ſegor ī
uenitur peccaſſe· et tamen ī mōte
in quo ſaluari ſe credidit legitur
cū ꝓprijs filiabus inceſtum turpit
cōmiſiſſe· Sic v̄ere multi ſunt qui
mundum deſerunt et ī mōte religi
onis ſe ſaluare credunt Verūpta
men tot filias belial id ē tot hoſtes
ſpūales inueniūt ꝙ ibi grauī⁹ de
linquunt· Ideo bene dicitur Ecclī·
iij· Altiora te ne queſieris· B
Vel dic ꝙ iſte leuites ſignat ſpm̄
et vxor eius carnem ·que reuera
ſpūs diſciplinam fugiēs libenter
redit ad domū patris.i. in mūdū
et ad mūdi diuitias et ad ſeculi dig
nitates et voluptates· hanc ergo
quandoꝗ vir ſuus.i.ſpūs reducē
querit· a de mūdo ad domum gra
tie per penitentiam ipſam trahit:
Sed reuera filij belial.i. demones
quandoꝗ ſibi occurrunt· et eam
per diuerſa crimina ꝯſtituunt· a
erga eam abhominationē faciūt
et cōmittūt Sic ergo fit ꝙ fatiga
ta vitijs ad virū ſcꝫ ſpm̄ vl̄ ad cri
ſtum redire querit· Cui vir ille ꝯ
patiens mortuā.i.peccatricē inueīt
quaꝓpt̄ ipam ꝑ fruſta .i. ꝑ diuer
ſas ſatiſfactōnis ꝑtes diuidit· et
per omnes fines iſrl̄.i. ad omnes
ſanctos et ad omnia ſatiſfactōnis
opera ipſa mittit· vt quot in ſe ha
buit carnalia delectamenta tot de
ſe faciat holocauſta· ſicut de mag
dalena dicit grego· Iuxta illud
Apoca·xviij Quātū glorificauit ſē
in delitijs tātum date ei tormētū
et luctum·

Caplm̄ decimū ſeptimū· A

Vꝫ filij iſrahel eſſent cō
gregati cōtra gabaa ꝓ
ipſa deſtruenda et ꝓpt̄
crimen adulterij puien
diū· de mandato dñi iudas fuit
dux eorum· ſed cū pluries inuiſ
ſent bellū ſic factū eſt ꝙ prima vi
ce nō legūtur fleuiſſe et victi ſūt·
ſecunda vice fleuerunt et tamē vi
cti ſunt· tercia vice ſederunt fleue
runt ieiunauerunt ſacrificauerūt
et tunc vicerunt· Iudicum decīo
Moraliter Iſtud ſic ex
ponitur ꝙ ad hoc ꝙ hoſtes ſpūa
les debellarē poſſimus tria ſunt nē
ceſſaria ſcꝫ ꝙ iudas qui interp̄ta
tur cōfeſſio precedat· ꝙ luct⁹ et
contritio ſuccedat· et ꝙ ieiuniū
et ſatiſfactō accedat· Non em̄ ſuf
ficit iudas ſolus.i.cōfeſſio· nec luc
tus ſuperadditus.i. contritio· ſed
neceſſe eſt ꝙ interſit ieiunium et
carnis maceratio· ſeſſio .i.mentis
quies et perſeuerans ſtatio· ſacri
ficium.i.bonorum operum execucō
Tunc enim ſi omnia aſſunt ciuitas
gabaa.i.mala conſcientia deſtruit
a ab hoſtibus ſpūalibus triūphat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vel ſecūndum gloſam gre. xxij.
ſupponit enim ꝙ iſti qui volebāt
alios ꝓ delicto punire peccatores
erant. et ideo quouſqꝫ ſe correxiſ
ſent. et delicta ſua aquis lacrima
rum lauiſſent alios vincere l' cor
rigere non potuerūt. Neqꝫ ad hoc
digni inuenti ſunt. quouſqꝫ fleue
runt. et de proprijs criminib⁹ pe
nituerunt Vnde iohā. viij. Qui ſi
ne peccato eſt ꝑmus in ipſam la
pidem mittat. Vnde. Gre. ibidē
dicit. Reuocentur ad conſcientiā
vt prius corrigant propria et tunc
reprehendant aliena.

Explicunt Moraliſationes ſuper
librum Iudicum. Incipiunt Mo
raliſationes ſuper librum Ruth.

Capitulū ꝑmum.

Ruth muli
er alieni
gena viro
iſrahelliti
co fuit nu
pta. Eo
mortuo i
ter duos
ꝓpiquos
mortui ſermo habitus eſt de ruth
in vxorem accipienda. Vnus ego
ꝓpinquorū agrum defuncti mariti
ipſius ruth bene poſſidere volebat
ſed vxorem accipere nō curabat.
quapropter quia vnum ſine alio ha

berē non potuit iuri agri et muli
eris ceſſit. quapropter ſcd̄m legem
ipſa mulier calciamēta eius ſoluit.
in faciem eius ſpuit. et domus e
ius domus diſcalciati dicta fuit.
quia ſemen fratris ſui mortui ſu
ſcitare noluit. Alius autem ꝓpin
quus boos nomine ipſam in vxo
rem accepit. et ſic agrum defunc
ti poſſedit. Ruth per totum.

Mor. Iſta mulier gentilis ē de
gentibus ſumpta eccleſia. q̄ viro
iſrahelitico filio noemi que interp
tatur pulchra. i. xp̄o filio virgīs
que pulcherima eſt et formoſa ex
titit deſponſata. Sed reuera poſt
mortem iſtius viri ſui iam vide⁹
duos ꝓpinquos. i. duo genera pre
latorum de iſta vxore. i. de eccleſia
ducenda et obtinenda ad inuicē
diſcrepare. Sunt enim quidā ma
li prelati qui bene volunt habere
agrum ſed vxorem non curant. i.
qui bene querunt emolimentum
et lucrum. ſed de eccleſia vel ipſi⁹
ſpūali regimine parum tractant.
De quibus dicitur ad philippē. ij.
Omnes que ſua ſunt querunt nō
que iheſu criſti c. ideo tales q̄ ma
gis querunt temporalia ꝙ ſpūali
a ſunt diſcalciandi et conſpuendi
id eſt calciamentis beneficiorū ec
cleſiaſticorū ꝑuandi et vituperā
di et alij loco eorum ſubſtituendi
Ad hebre. x. Aufert primum vt
ſequens ſtatuat. Tales enim qui
ſuſcitare ſemen fratris ſui mortui
xp̄i. i. facere vtilitatem animarū
ſuarum rennuunt. ſed ſolum tēpo
ralia lucra querunt. repudiari cō
ſpui et vituperari merentur. et
alij ſubſtitui et ſubrogari iubent̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Alij autem ſunt boni prelati ſignati in boos qui interpretatur ī quo virtus ſeu fortitudo · quia ſcʒ iſti p̄mo vxorē.i.eccleſiaʒ querūt · et ſecūdario agrum .i.tēporale ɔmodum habere volūt · et ſic vtrūqʒ habere digni ſūt · quapropē vxorē iſtā recipiūt atqʒ ducunt · Dignū eſt enī ꝙ illi q̄ p̄ncipalit̄ querunt ſpūalia habeant ſecundario tēporalia et terrena · et ꝙ illi q̄ ſemē frātrus ſui c̄ſti p̄dicando et peccatorēs conuertendo ſuſcitant · etiaʒ agrū .i.tempoᵃlem ſubuentionem habeant et acquirant · p̄ma · Cor̄ · ix · Si ſpūalia ſeīnamus vob̄ nō magnum eſt ſi carnalia metam9 ·

Explicīūnt Moralīſatiōnēs ſuper librum Ruth · Incipiunt Moraliſationes ſuper p̄mum librum Regum ·

Capitulū p̄mum ·

Fuit vir vn9 de ramathaim ſophim elchana nomine · qui hūit duas vxorēs. ſcʒ annā et phenēnam · quarum anna erāt ſterilis et phenēna fecunda · et iſta fecunda ſterili īproperabat · q̄ppt̄ iſta anna triſtis et flebilis prolēʒ a domino petebat · et p̄mogenitū ſi maſculus eſſet offerre domino promittebat · Sic ergo factum ē ꝙ iſta prius ſterilis pepit · et poſt hoc m̄ltos filios pturiuit · illa vero emula que fecūda fuerat ſterilis facta fuit · ſicut in caplo · ij · dicitur · Donec ſteril̄ pepit plurios et que multos habebat filios īfirmata eſt · p̄mo Regū · p̄mo ·

Mora Elchana · qui interp̄tat̄ poſſeſſio eſt criſtus filius dei patrīs. qui vir vn9 p eo dicitur ꝙ vna perſona vn9 de9 et in natura duplici vn9 xp̄c cenſetur et creditur · De ramatha etiā q8 excelſū dicitur eſſe · p eo ꝙ iſte de excelſo celoruʒ habitaculo noſcitur aduenīſſe · Vn̄ · Johā · viii · ipe dicit · Ego de ſuperius ſū · Deuteronomij · xxxiii Habitaculū eius ſurſū · Iſte ergo in hoc mūdo duas habuit vxores. .i.duas ſectas fidem tenentes et confitentes · et per fidem et gratiam ipſius matrimonium cōſectātes · Prima fuit ſinagoga · que in principio fuit fertilis et multorū ſāctorū genitrix atqʒ mat̄. Secūda fuit eccleſiā de gentilibus · que ſcʒ ante ſui conuerſionē ſterilis erat et nullū virū ſanctum penitus generābat. Sinagoga ergo dicta ē phenēna q̄ interpretatur cōuerſio quia iſta finaliter conuerſa eſt in arcū prauūm · Eccleſia vero dicitur anna. que iterpretatur gratia · quia ſcʒ iſta meruit gratiam ſaluatoris · Quid ergo? Pro certo dicā ꝙ iſta prima vxor que primo fecūda virtutibus et ſanctis hominibus erāt.

Allegorice.

(Sinagoge et eccle ... fecūditate ... ſterilitate.)

et que ſocie ſue · id eſt gentilitati
primitus tanq̄ vili peccatrici et
ſterili illudebat facta eſt mō pecca
trix et ſterilis · Yſaie · quadrageſi
mo ſeptimo · Venerunt tibi duo
hec ſimul ſterilitas et viduitas ·
Gentilitas vero poſtq̄ per penitē
tiam flens et lugens ad fidem fuit
conuerſa facta eſt fertilis et i bōis
perſonis et virtutibus et meritis
habūdans copioſa et pinguis ·
Vnde ipſa eſt que poteſt dicere il
lud · Apoc̄ · xviii · Sedeo vt regina
et vidua non ſum et ſterilitatem
Tropologice ignorabo B Vel dic q̄
due vxores xpi ſunt due ſecte cle
ricorum et laycorum · Prima ergo
ſcȝ vita eccleſiaſtica prīo fuit vir
tutibus habūdans et fertilis · ſed
pro certo modo facta eſt ſterilis
et inanis · Cōtra vero ſecularium
vita modo eſt in virtutibus ferti
lior que antiquitus fuit ſterilior ·
quia vt communiter iaȝ plures in
ueniūtur ceteris paribus boni ſe
culares q̄ boni eccleſiaſtici et rēgu
laes · Vnde Gregorius dicebat ī p
ſona eccleſiaſticorum · Timenduȝ
eſt ne nob̄ cadentibus ſurgat qui
nobis ſtantibus irridetur · C
Tropologice Vel dic q̄ iſte due vxoēs ſignifi
cant duo genera perſonarum · ſcȝ
quoſdaȝ fructuoſos et fertiles de
ſua tamen virtute preſumentes
et alijs irridentes · qualis fuit pha
riſeus qui ſe ipſū commēdabat et
publicanum cōdempnabat · Item
alios ſteriles et peccatores · flētes
tamen et penitētes et de ſterilita
te ſua dolētes · et p ptū bonorum
operuȝ dominū exorātes · ſpm̄ con
tribulatum ſacrificantes · Iſta er
go eſt veritas q̄ tales p̄ſumptuo
ſi faciliter in peccatum cadūt · et
ita ſteriles ſiunt · flebiles vero et
penitentes a vitijs ēſurgūt · et ſic
fructuoſi et virtuoſi exiſtūt · Alle
ga illud gregorij ſupra dictum ·
D Vel dic q̄ elchana eſt p̄latus
qui dicitur vir a virtute · vnus a
ſimplicitate: de ramatha a vite et
ſcientie ſublimitate · cuius ſcilicȝ
duplex eſt vxor · i · actiua vita et c
templatiua āc̄ Vl̄ dic q̄ anna ſte Allegorice
rilis eſt beata virgo · que ſamuelē
· i · xp̄m miraculo pepit · queȝ ab
lactatum templo obtulit · qui eti
am tandem magnus ꝓphta factus
fuit in iſrl̄ Vel dic q̄ anna que n̄ Tropologice
prius ſamuelem domino reddidit
ſeu etiam in templo obtulit quo
uſqȝ ablactatus fuit · ſicut dicitur
hic eſt eccleſia · que ſamuelem · i ·
quemcunqȝ ſubditum non debet
ad miniſtrandum in templo · i · in
aliqua prelatura vl̄ officio addu
cere vl̄ preficere · quouſqȝ ipſum
ablactatuȝ · i · a lacte voluptatis car
nalis abſtractum viderit eſſe · Vn
de comeſtor videtur innuere ſup
Geneſim · xxi · vbi de abſtractiōe
yſaac loquitur · vbi abrahā conui
uium feciſſe legitur · q̄ puer nō pri
us ad menſā patris ſedebat · quo
uſqȝ ablactatus fuit · et tunc ſibi
conuiuium parabatur et ad men
ſam patris admittebatur · ad de
notandum q̄ nullus ad menſam
patris xp̄i · id eſt ad benefici
a eccleſiaſtica debet admitti donec
a lacte carnalitatis ipſum contige
rit ablactari · quia ſicut dicitur
ad Hebreos quinto · Omnis
qui lactis eſt particepes expers

Clerici [illegible] ſteriles efficiuntur [illegible] vicevérſa.

Preſumentes de virtute [illegible] ſterileſcunt, et flentes de [illegible] frequenter virtuoſi fiunt.

xpi [illegible] miraculoſa [illegible] ſamuel [illegible]

[illegible] ſamuel [illegible] ablactatus [illegible] ad templum.

ẽ ſermonũ iuſticie. Vel dic. q lac
ſignat verba adulatorũ. a quo ꝑ
certo ſumme debꝫ ablactari et re-
cedere. qui in templo domini vult
viuere vl manere. et ibi ĩ aliquo
officio vel beneficio miniſtrare. ł
in menſa eccleſiaſtice dignitatis
aſcendere vel ſedere. Geneſ. xxi
Creuit puer et ablactat9 eſt ⁊c.

Capitulũ ſecũdũ.

Ca

Heli ſacerdos habebat
duos filios peſtiferos
ſcꝫ ophni et phinees. q̃
in templo in ſacerdotis
officio miniſtrabãt. et tñ dominũ
neſciebant et ſacerdotis officium
ignoãbãt. q̃ cum mulieribꝫ dormi
ebant et cum fuſcinula carnes dũ
coquerentur indifferent de ſacrifi
cantiũ lebetibꝫ rapiebãt. ⁊ nichilo
minus carnes crudas ab ipſis pe
tebant et ipſos ad dãdum etiã cõ
pellebant. et ſic populũ a ſacrificio
retrahebant. Que ꝗuis ſciret he
li pater eorum. ipſos nõ tamẽ ꝓp
ter hoc caſtigauit. nec ab officio a
mouit. Et ꝗuis verbo ipſos lega
tur r̃ꝓrehendiſſe. ipſos tñ actuali
ter nõ correxit. quapropt̃ ipſe pa
ter et filij vna die pierũt. q̃a ſcꝫ
pater ſenex et cecutiẽs de ſella ceci
dit et confractis ceruicibus expiã
uit. duo vero filij in prelio cecide
runt. quãdo archa domini quam
portabant a philiſtins capta fuit
ꝑmo. Regũ. ij. et deincepſ.

Nota. Iſte heli qui intꝑ̃tatur
extraneus a domino. qui vt dictũ
eſt erat ſenex et cecutiẽs. et tamẽ
ſumm9 ſacerdos ſignat malos ſu-
periores dñnos et ꝑlatos. Iſti em̃
a domino ſunt extranei. ſegnes ⁊
ſenes ſũt. i. negligẽtes et pigri. et
per ignorantiam cecutiẽtes et ob
ſcuri. Filij iſtius ſignant malos ĩ
feriores eccleſiaſticos ad miniſtrã
dum in tabernaculo eccleſie cõſti
tutos Iſti em̃ dicũtur ophni quod
ĩterpretatur inſania conuerſiõis.
et phinees q̃ interꝑ̃tatũr oris ob
turatio. quia ſcꝫ iſti hodie habent
cor inſanum et in concupiſcentijs
effrenatum. ⁊ os ad deũ laudãdũ
et ꝑ̃dicandũ mutum et obturatũ.
Yſaie. vi. Vniuerſi canes muti ñ
valentes latrare. Et breuiter iſti
ſunt qui dñm videtur neſcire. et
officiũ ſacerdotis videtur penitus
ignorare. Ieremie. ij. Sacerdotes ñ
dixerunt. vbi eſt dñs. et tenẽtes le
gem neſcierũt me. Et iſtud patet
quia iſti cũ mulieribus luxurioſe
dormiunt. cibos alienos per auari
tiam rapiunt. et cum fuſcinula ra
pine illud qd ad ſe non ꝑtinet ele
uãt violẽter et tollũt. Iob. xxiij
Agrũ nõ ſuũ demetiũt ⁊c. Carnes
etiã crudas. i. malas mulieres ha
bere volũt. nec nõ carnes crudas
. i. perſoñas iuuenes ⁊ carnales ſe
cũ habere eligũt: coctas vero. i. eru
ditas et maturas repudiãt et di
mittũt. exẽplo roboam. q̃ reiectis
ſenibus. iuuenes eſt ſecutus. iij.
Regũ. xij. Et ſic ſuis malis ſcan
dalis ſeculares a ſacrificãdo. i. a colla
tiõe bonoꝝ tpaliũ ecciis ĩpediunt.
⁊ etiã eos a ſacrificio bonoꝝ opum
ſuis mal' exẽplis r̃pellũt. Vñ Gre
gori9 ĩ paſtor. Nemo amplius in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

eccleſia nocet ꝙ qui peruſe agẽ ſua
ordinem ſanctitatis habet· Heli
ergo ſuperior prelatus iſtos non
caſtigat· ſed quia ſunt nepotuli ꝉ
amici vitia eorum diſſimulat. qua
propter omnes ſimꝉ mors eterne
dampnationis arripit· et diuinũ
iudiciũ eos dampnat· quia reueã
non ſolum ille qui peccat punie
meretur· ymo etiam prelatus vꝉ
pater vꝉ quicũq; ad quem ſpec
tat correctio. ſi non correxerit re
us criminis iudicatur· Propter
talium enim culpam archa teſta
menti quam portabant .i. eccleſia
ſticus miniſter a philiſteis .i. a gen
tibus ſecularibus capitur et depri
mitur· ipſi vero qui delinqunt et
pater eorum .i. ſuperior qui nõ pu
nit caſu mortis eterne dampnatur.
Unde auguſtinus ad macedoniuȝ
epiſtola· xliiij· Sicut ſemper ẽ mi
ſericorditer puniendum ·ita nec
crudeliter ẽ parcendũ·

Caplm tercium·

C a

Senuerat heli ſacerdos
et caligauerant oculi e
ius intãtum ꝙ non po
terat videre lucernam
domini ãteꝗ̃ extingueretur· p̃mo
Regũ. iii Quãuis iſtud poſſit in
telligi litteraliter ꝙ ſcȝ iſte eãt ce
cutiẽs ꝙ non poteãt videre lucer
nam cũ etiam extingueretur ·ſup
ficialiter tamen videtur textus di
cere ꝙ ille meli⁹ videbat lucernã
extinctã ꝗ̃ accẽſam· qḋ etiaȝ poſſi
bile fuit ꝓpter viſus debilitatem·
ſicut patet in noctua que non pt
videre lumen ſolare ſed lunare·
Ergo dicã miſtice ꝙ iſte heli qui i
terpretatur extraneus a domino
pt ſignare malos mũdi pñcipes ⁊
p̃latos· q̃ a dño ſũt remoti· q̃a re
uera oculi iudicij ita hodie per cã
nalem affectionẽ caligãt in talibȝ
pñcipibus et prelatis qui a domi
no ſunt per gratiã r̃moti ꝙ lucer
nas ardẽtes .i. bonas et honeſtas
et ſcientificas perſonas non ↄſide
rãt nec vidẽt· lucernas vero exti
ctas .i. ignaras et inſufficiẽtes per
ſonas ſcȝ nepotulos vꝉ familiares
ſuos ſolẽt miſericorditer videre. et
de eorꝫ promotiõe ſb̃tiliẽ cogitare.
Lumẽ enim clarum .i. bonarũ pſo
narũ claritas videtur talibȝ odio
ſa· lumen vero lunare vel obſcu
rũ .i. conditio inſufficiẽtiũ perſonarũ.
talibus eſt amabilis et accepta ·
Unde de tali viſu poteſt dici illud
Exo· xiiij· Filij iſrahel viderunt e
gyptios mortuos ſuper littus ma
ris· B Vel dic ꝙ lucerna ac
cenſa ſignat xp̃m viuum· Lucer
na vero extincta ſignat xp̃ȝ mor
tuum· Lucerna em̃ dicitur quaſi
lux in teſta· q̃ ſcȝ xp̃c habuit lucẽ
deitatis in teſta humanitatis· Lu
cerna ergo extincta ſignat criſtuȝ
mortuum· Heli ſignat populũ iu
dayeũ et ſacerdotũ et phariſeorũ
ſtatũ· q̃ reueã fuerũt cecutiẽtes et
paruȝ diſcrete vidẽtes· q̃ p certo
q̃diu lucẽna noſtra xp̃c fuit accẽ
ſus et viu⁹ ipſũ videre ã cognoſcẽ
nequerũt· Johãis .i. Mũd⁹ p ipm
fact⁹ ẽ nc̃· Tãdẽ vero ipſo extĩcto
id eſt mortuo. ſcilicet viſis miracu
lis in paſſione factis. et tandem
per manus diſcipulorꝫ ꝑpetratis.

plan[illegible] mali magis faciet sius [illegible] ne
potulis [illegible] viris honestis [illegible]

xpi humanitus a iudeis despici. sed postea p[er] [illegible]
extincta et plenum agnitum fuit [illegible] i heli p[er] oculos
caligatos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

inceperunt ipſuz videre. et in ipſo credere. et virtutē ſue fidei cognoſcere et ſentire. ſicut apparuit in illo centurione · q̄ videns eclipſim ſolis et alia miracula paſſiois dixit· Vere filius dei erat iſte. Iſta etiam ad ſanctos et martires applicari poſſunt · quorū virtutē et ſanctitatez dū viuerēt · populi cognoſcere nequerūt · Luce · xxiiij · Oculi eorū tenebantur ne eū agnoſcerent · Poſt mortez vero eorū. apparentibus miraculis. fuerūt viſi et cogniti · et etiā per fidem et deuotionē conſpecti ·

Caplm quartum · C

CVm archa teſtamenti ſb heli ſūmo ſacerdote cecutiēte ⁊ caligāte. ab ophni ⁊ phinees malis ipſius filijs regeretur · ⁊ vt ſaluaret populū in prelium contra philiſteos duceretur · ab ipſis philiſteis infidelibus fuit capta · et i eorūz iuriſdictōnem in azotuz adducta. et in loco dagon dei fuit i templo iuxta eum conſtituta · ſicq3 factuz eſt ꝙ virtute arche ydoluz dagon cecidit · et ꝓnum ante archam de mane r̄ptum fuit · et iteruz r̄leuatum altero mane ſuper limen oſtij tēpli truncatis capite et manibus iacēs apparuit · p̄mo Regū · iiij · ⁊ v · Nota Iſtud exponūt aliq̄ ꝙ p archa teſtamēti intelligitur lex diuina ſeu etiā fides catholica · per heli vero et filios iſrl̄ intelligitur populꝰ iudaycus · per philiſteos vero intelligitur populꝰ gentilis · qb3 dagon q̄ inīp̄tatur piſcis triſticie. i. dyabolus erat dominus atq3 deus · Iſta ergo fuit veritas ꝙ cū bellum. i. controuerſia ſemp fuit int̄ iſrl̄ et philiſteos. i. it̄ iudeos et gentiles · ita ꝙ ipſi iudei ī archa teſtamenti. i. ī lege et fide gloriarentur · et eius virtute ſe eſſe ſaluandos et liberandos opinarētur · nutu tamen dei factum eſt ꝙ iſta ar̄cha. i. lex et fides ad pihliſteos. i. ad gētiles trāſiuit · inq̄tū ſc3 iſti fidez xp̄i quā iudei abnegauerūt ſuſceperūt · et ī loco dei ſui poſuerūt · inq̄tum loco ſue pfidie fidem catholicam habuerūt · et ī criſtū loco dagon. i. loco dyaboli crediderūt · Dagon em̄. i. dyabolꝰ tūc apud gētes. i. apud eccleſiam ſūp tam de gētibꝰ occubuit · qn̄ ar̄cha teſtamenti que eſt fides catholica ad ipſos tranſlata fuit · Et dato ꝙ quandoq3 fuit releuatus cultus ydolorum et īterpolatis temporibꝰ apud criſtianos reſtitutus · ſicut apparuit ſub iuliano impatore · finaliter tamen ſtante archa et perſeuerante fide catholica apud eos factus eſt penitus deſtitutus · et dagon dyabolus capite. i. intentione et manibus. i. ydolatrie opeātione priuatꝰ · Yſaie decimo nono · Ingredietur dominus egyptum et mouebuntur ſimulachra eius · B Vl̄ dic ꝙ archa eſt eccleſia · que r̄uera tunc temporis a philiſteis capitur id eſt a ſecularibus deprimitur. et a tyrannis et principibus affligitur · quando ab heli ſene et cecutiente · qui lucernam extinctam videt melius

q̄ꝫ accenſam regitur.i.quando a p̄
lato ſene.i.negligente accidēte .i.
ignorante affectuoſe etiaꝫ malos
melius q̄ꝫ bonos vidente et pmo-
uente gubernatur · et quando a
malis ſuis filijs.i.a malis ſacerdo-
tibus et clericis et eccleſie ſubdi-
tis conducitur et tractatur. quia
ī ueritate credo ꝙ nulla eſt hodie cau-
ſa quare eccleſia a tyrannis et ſe-
cularibus opprimitur.niſi quia he-
li et filij ſui.i.prelati et ſubditi ec-
cleſiaſtici erga dominum deum de-
linquere cōprobantur Et ſi vis de
iſtis malis filijs et de iſto malo pa-
tre ſuo qui non corrigebat illos·
pone illud qđ poſituꝫ eſt ſupra ca-
pl'o·ij·et allega de oppreſſioē ec-
cleſie et eccleſiaſticorum illđ pſal-
mi·Tradidit eos in manus genti-
um et dominati ſunt eorum qui o-
derunt eos C Vel dic ꝙ dagō
.i.dyabolus ſedens ī templo hono-
rifice iuxta archam.ſignat maluꝫ
eccleſiaſticum vel prelatum·qui
ſcꝫ in templo eccleſie ad aliquod
officium vel beneficium erigitur·
et ibi honoratur et colitur·et iux-
ta archam.i.criſtum et ſanctos in
eccleſia cōmoratur. Tales ergo
dicuntur ydoluꝫ dagon qui inter-
pretatur piſcis.inutilis.piſcis ini-
quus.piſcis meroris · quia vero
iſti proprie ſunt ydolum ꝓpter fi-
ctionem ypocriticam·pma ad Coꝛ
vnj·Ydolum nichil eſt· Sunt pi-
ſces ꝓpter carnalitatis emollitiōeꝫ.
Abacuc·pmo.Facies homines ſi-
cut piſces maris·Sunt piſces iu-
tiles.propter omnimodam imp-
fectioneꝫ·ſunt piſces meroris ꝓp-
ter cordis amaritudinem.erroris

plat⁹ nephand⁹ ī ecclīā pmot⁹ ē dagon ſtās iux archā.

detractionem ·ſunt piſces iniqui
ꝓpter iniuſticiam et equitatis ſuf-
focationem.et ꝓpt rapiē crudelita-
tē et exactōeꝫ·Jone·ij:Preparauit
dn̄s piſcē grādē vt deglutiēt ionā
.i.paupem·Iſti ſūt ergo q̄ inueni-
untur hodie ad terrā.i.ad bō terrēa
per auaricia͂ cecidiſſe·et caput re-
cte intētionis necnō manus bone
operationis penitus pdidiſſe·iux-
ta illud·Judith·xiii ·Ecce holo-
fernes iacet in terra et caput ei⁹
non eſt ī eo· D Vel dic ꝙ ar-
cha teſtamenti nūq̄ꝫ patitur dagō
iuxta ſe·quia reuera xp̄c nunq̄ꝫ
poteſt pati iuxta ſe in templo ec-
cleſie ſeu in ſtatu vł in gradu pre-
lature ydolū dagon.i.malū eccleſi-
aſticum vel prelatum· Dic de da-
gon ſicut ſupra īmediate·Neceſſe
eſt enī ꝙ per infortunium a ſtatu
ſuo cadat·vel ꝙ per apoſtaſiam a
religione recedat·vel etiā ꝙ per
mortem corruat et ſuccūbat·Qui-
ymo nos videmus ꝙ dato ꝙ iſti
quandoqꝫ a ſuis releuentur et p
adiutorium amicorum ad graduꝫ
p̄ſtinum reſtituantur·Sapiētie·
xiii·Ymago enī eſt et opus eſt illi
adiutorium·oportet tamē ꝙ fina-
liter decidant· ⁊ ꝙ per infortunia
vł p mortē a loco iſto ſblimi deſti-
tuāt · et a ꝯſortio arche finalit̄ de-
ponātur·quia breuiter nullū ydo-
lū.i.null⁹ fict⁹ poteſt diu iuxta ar-
cham xp̄ꝫ in ſtatū religionis ł ec-
cleſie pſiſtere·quiymo necē ē ipꝫ
cito a tali ficta pfectōne ła tali ob-
tenta prelatione deficere vel cade-
re·et ipſius nequitiam apparere
Sapiē pmo·Spiritus ſanctus di-
ſciplīc effugiet fictū Et ſene·dicat

plat⁹ idign⁹ voit⁹ nō diu durat i regimie·quēad modū dagō iux archā.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ nichil qđ ſimulatum eſt ꝛ fictū
poteſt eſſe diuturnū· Vn̄· Pſa͛·
xix· Dominꝰ ingredietur egyptū
et corruent ſimulachra eius · Vn̄
etiam ſeneca libro de moribus di
cit ꝙ bone honeſtatis nūꝙ̄ ē lōga
ſimulatio· ¶ C Vel dic da
gon iuxta archam in templo ē· qn̄
in corde noſtro ē auaricia iuxta ſci
entiā· inanis gloria iuxta bō opa.
ſecularis negociatio iuxta religio
nem· dyabolus iuxta animaꝫ· pec
catum iuxta conſcientiā· Jſta eni̅
inſimul non poſſunt ſtare· quinym
mo. ſi archa ſtat. i. ſi bonum in cor
de perſeuerat· neceſſe ē dagon id
eſt vicium cadere et ceſſare· Fatui
ſunt ergo quidā religioſi clerici. q̄
ſeruire deo et mundo volunt· ꝛ ſa
cram ſcripturam ad lucrum tem
porale conuertunt· et bona opera
ad mundi gloriam faciunt· et ſic
diuerſimode dagon iuxta archaꝫ
. i. dyabolum iuxta criſtum· malū
iuxta bonum· ydolatriam hereſiꝫ
vel ſortilegia iuxta fidem· delicias
iuxta penitētiam · ſciētias ciuiles
iuxta theologiā· viciū iuxta virtu
tem ponunt· Et tamen conſtat ꝙ
iſta ſimul cohabitare non poſſūt·
hoc eſt ꝙ dn̄s cōqueritur Pſa· lvij
dicens· Juxta me diſcooperuiſti
ꝛ ſuſcepiſti adulterū· pepigiſti cū
eis fedus ꝛc̄· Et Pſa· xxviij· dicit
Coāguſtatū eſt ſtratū. ita vt alter
decidat et palliū breue vtrūqꝫ op
ire non poteſt·

¶ Capitulū quintū· ¶ A

POſt dagon dē iuxta ar
cham depoſituꝫ et capi
te et manibꝰ detrūcatū
vt ſupra viſum eſt· q̄a
philiſtei archā domini detinebāt·
ꝛ cū ipſam habere cū eſſent ydola
tre. nullatenꝰ digni erant· percuſſit
eos dn̄s in poſteriora· ita ꝙ opor
tuit ꝙ pelliceas facerēt ſibi ſedes
Erupꝛūt etiaꝫ mures inter eos in
maxia quātitate· ita ꝙ ebullirēt
ville et agri in medio regionis· ꝛ
quocūqꝫ archa circūducebatur po
pulus plaga grauiſſima percutieba
tur· p̄mo· Regū· v· ¶ Nota
Jſtud poteſt allegari ꝙ gentiles
. i. indigni peccatores nō debent ſcā
dei ſacramēta vl̄ etiā eccleſiaſtica
beneficia detinere· ſeu etiam cōtra
ſeculares ꝙ nō debēt decimas vl̄
eccleſiarū poſſeſſiones et iura tan
gere· nec etiam ipſa apud ſe poſſi
dere· ſed potiꝰ ipa filijs iſrl̄. i. eccle
ſiaſticis remittere. et etiā bonis p
ſonis et ſufficiētibus aſſignaꝛ̄· Ta
les ergo mali detentores arche de
cimarum et eccleſie iurium et etiā
beneficiorum eccleſie. duplici malo
percutiūtur. ſcꝫ malo culpe et ma
lo pene· Malo dico culpe. q2 circa
poſteriora putreſcunt · qđ facit
peccatū luxurie quo inficiūtur· et
per qđ gratia et fama priuantur·
pš· Percuſſit inimicos ſuos in po
ſteriora· ꝛ obprobrium ſempiter
num dedit illis· Malo etiam pe
ne· quia mures id eſt raptores ti
rāni et principes ſeculares. mali e
tiam prelati vel officiales contra
iſtos euocantur · et apud eos ꝙ̄
diu eccleſiaſtica iura vel benefici
a iniuſte retinent ebullire noſcūt

malo e onerosū sustiné bonū

a quibus quaſi omnes talium ſubſtantie deuorantur. ij. Machab. i. Anthiochus enim ebullié fecit de pſide eos qui pugnauerūt contra nos. Sicut ad litteram videmus de ruſticis. qui iniuſte decimas et iura eccleſie detinent. quos tādē officiales et pricipes depauperant atq; grauant. Judith. xiii. Egreſſi mures de cauernis ſuis auſi ſūt ad prelium nos vocare. Bene ergo ſequitur. q; qz percuſſi ſunt in poſteriora. qz luxurioſi facti ſunt et immundi. ideo ſedes pelliceas ſibi faciunt. qa ſcz viri carnales molliter et ſuauiter ſedere et viuere ſēper querunt. Ezech. xxiii. Sediſti in lecto pulcherrimo et menſa ornata eſt ante te. Vel dic q; talis archa vocatur terra ſancta que ſuos poſſeſſores et detentores indignos ſcz tam iudeos q̄ xpianos qñ peccabant flagellabat. et ſe de eorum manibus ſubtrahebat. Nūi. xiii. Terra quā vidimus deuorat habitatores ſuos.

Quz quiq; ciuitates philiſtiorū a deo ꝓpter arche detentionem. ignominioſa plaga circa poſteriora fuiſſent ſic percuſſe. et muribus etiam q̄ plurimum infeſtate. illd remedium inuenerunt q; ſcz archā dn̄i nō vacuā remitterent. ſed q; quinq; anos aureos. et quiq; mures aureos ſibi darēt. qd cum feciſſent plage huiuſmodi ceſſauerūt

Mora. Sic vē quando peccatores quiq; ciuitatum .i. quītuplici concupiſcentie ſbditi volunt placare archam federis .i. deum. neccē eſt q; quiq; anos et quinq; mures .i. quinq; corporis ſenſus in aurū

Sanisf... q ... ... ſenſuo debz fieri.

conuertant. et q; de corporalibus ſpūales faciant. et q; per penitentiam. ipſa deo offerant. Nunq; enim ſenſus ani dicuntur et mures. pro eo q; viciorum feces in ipſis rēperiuntur. et quia mens et conſcientia ab ipſorum concupiſcentiis ſicut a muribus corroduntur Jſta aurea et ſancta domino offeāmꝰ. et ſic plagam viciorum et tormentorum ſalubriter euademus.

Hic habes q; philiſtīni percuſſi et tribulati dicebant. Non maneat archa dei apud nos. quoniam dura eſt manus eiꝰ ſup nos

Moraliter Jſta videtur vox quorundam peccatorum. qui ſcilicet archam dei iſrahel id eſt bonum prelatum vl quēlibet virum ſanctum predicatorez vel correctorem ſeuerum nolunt apud ſe manere. quando ſe vidēt per ipſum corrigi. et iuxta demerita ſuſtinere. Prouerbiorz quarto. Non amat peſtilens eum qui ſe corripit. Vel iſtud dic contra quoſdam nautas et eorū ſimiles de quibus audiui. q; inſurgente tempeſtate duos religioſos quos habebant in naui voluerūt in mare pncere. dicētes q; demoēs magis ſolent bonos q̄ malos impugnare. et ꝓpter illorū religioſorz odium credebāt naufragiū iminē.

Capitulū ſextū.

Hic habemꝰ q; philiſtim tollētes duas vaccas q̄ lactabāt vitulos iūxerūt

Religioſi pers... abhorrenti ſunt ab oib' ... iniquorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ad plauſtrum nouuꝫ ſupra qđ ar
cha dn̄i poſita erat · vitulosq̄ ea
rūdem domi recluſerunt · et archā
apud bethſames ducē decreuerūt
Ibāt ergo in directū vacce per vi
am que ducit bethſames et itinē
re vno pergebāt · nec ad dextram
nec ad ſiniſtrā declinabāt · nec ꝓp
ter vitulos qui domi remanſerat
ab arrepto itinere deuiabant · ſed
ſolū ꝓpter eos mugiebāt · et plau
ſtruꝫ arche domini recto itinere de
ferebant · ꝓmo · ſ regum · ſexto

Mora Per bethſames que in
terpretatur domus ſolis . paradý
ſum intelligo · vbi ſol iuſticie xp̄c
regnat · Pſa · vndecīo · Ciuitas ſo
lis vocabitur vna Per iſtas vaccas rē
ligioſos et clericos accipio · q̄ ſcꝫ
iugo dn̄i ſunt ſuppoſiti · et ad plau
ſtrum religionis et eccleſie corri
gijs votorum et ſtatutoruꝫ ligati .
Per vitulos.iſtorum parentes af
ſumo · qui ſcꝫ in domo .i.in ſeculo
remanſerunt: et ab iſtis dū erāt
cum ipſis lactari et foueri conſue
uerunt · Ergo iſta eſt veritas · ꝙ
poſtq̄ꝫ vacce.i.religioſi vel clerici
ad plauſtruꝫ religionis ſunt liga
ti · et ad dei ſeruitium ordinati · et
ad deferendum archam dei.i.fidē
vel regulam deputati · necnon ad
eundū i bethſames.i.ad domū ſo
lis iuſticie paradyſum ſpūaliter ↄ
binati · directe et iuſte per viaꝫ iu
ſticie debent ad iſtam ciuitatem i
cedere · nec ad dexteam per amo
rem delectabiliuꝫ · nec ad ſiniſtrā
per timorem terribiliuꝫ debent de
via huiuſmōi diuertere · ſed iter
ſuum per bona opera continuare ·
vt in bethſames.i.in domum ſolis

paradyſum poſſint feliciter appli
care · pſ̄ · Pes meus ſtetit in direc
to · in eccleſijs tuis benedicā te dn̄e
ne · Et dato ꝙ iſti in domibus pa-
tris vitulos quos lactabāt.i.parē
tes et ↄſanguineos quos nutrie
bant dimiſerūt · nichiloīnus nūq̄ꝫ
debēt ꝓpter eos ab arrepto itinē
virtutum retrocedere · quinymo ſuffi
cit compaſſioīs mugitum emitte
re · et de ipſis alias nō curare Iſ
tud potiſſime debet eſſe verū de p
latis . qui reuera vitulos.i.nepotu
los qui remanſerunt in domo pa-
tria non debent per carnalem affec
tum in mente gerere · nec ꝓpter eo
rū amorē a caritatis ſemita decli
re · pſ̄ · Obliuiſcere populum tuū
et domum patris tui · B

Vel dic ꝙ philiſtei ſunt mali ſupē
riores · qui reuera ad trahendum
plauſtra arche domini .i.ad regen
dum eccleſiam dei · ſeu ad obtinen
da eccleſiaſtica beneficia non obli
gant neq̄ꝫ promouent hodie niſi
vaccas · id eſt niſi perſonas carna
les et luxurioſas · que ſcilicet vi
tulos id eſt filios et concubinarios
domi habent · propter quorum af
fectum mugire loqui et curaꝫ ge
rere nunq̄ꝫ ceſſant · pſ̄ · Imponēt
ſuper altare tuum vitulos · Vitu
li enim ſuper altare domini impo
nuntur · quando a malis eccleſia
ſticis ſpurij in eccleſia generātur .
vel quando ignorantes perſōe ad
ſtatum eccleſiaſticum promouen
tur · Et ideo contra tales vac
cas trahentes archam domini vide
tur loqui ſcriptura · Amos quar
to · Audite verbum domini vacce
pingues q̄ eſtis i monte ſamarie ·

p v

[illegible]

ꝫque calūpniam facitis egenis ⁊ di
citis dominis veſtris afferte et bi
bemus. Sequitur Propter qđ ele
uabūt vos in contis. et reliq̄as ve
ſtras in ollis feruentibus et per a
pturas exibitis altera ꝯtra alterā
Expone ſi vis quomodo iſti ī olla
inferni finaliter ponentur. et q̄uo
nūc alter contra alterū debacha
tur. ¶ C

Hic dicitur ꝙ cū philiſtim de
ducerent et reſtituerent ar
cham domini quam ceperant. viri
bethſaimitē q̄ erāt de filijs iſrahel
metebant triticum in valle. et ele
uantes oculos viderūt archam.
et gauiſi ſunt cum vidiſſent. ⁊ ſa
crificia etiam optulerūt Verūpta
men q̄a ꝓhibitum erat. ꝙ popul9
nullaten9 archam videret. pcuſſi
ſunt a domino plaga magna. et
mortui ſunt de populo ſeptuagin
ta viri. de plebe vero quinquagi
ta milia. ¶ Nota In hoc
videtur mirabile ꝙ philiſtim cum
eſſent ydolatre. nec arche nec veri
dei cultores. videndo archam non
fuerunt mortui. filij vero iſrahel
viſiōe eius perierūt. Cuius cauſa
potuit eſſe. quia videre archam gē
tilibus non erat ꝓhibitum. ſed fi
lijs iſrahel niſi eſſēt ſacerdotes fu
it ſpecialiter denegatum. vt patꝫ
Numeri. iiij. Iſtud ergo poteſt al
legari ꝙ ille q̄ facit contra ꝓhibi
tionem peccat multo plus alijs da
to ꝙ eadem ſit ſpecies delicti Pōt
etiā allegari ꝙ minus peccat gen
tilis in eodem genere peccati q̄ꝫ fi
lij iſrahel.i.ꝯſtiani. layci q̄ꝫ religi
oſi. Minus enim ſolet homini diſ
plicere delictum extranei q̄ꝫ ꝓpin
qui. ps. Quoniam ſi inimicus me
us maledixiſſꝫ michi ſuſtinuiſſem
vtiq̄ꝫ. Tu vero hō vnanimis dux
meus et notus meus qui ſimul me
cum dulces capiebas cibos ⁊c.
Sicut de ſancto machario legitur
ꝙ a ſarraceno mortuo petijt quis
in inferno grauius puniretur. q̄
reſpondit. mali criſtiani. q̄ꝛ ſcilicꝫ
illi qui veram legem habebant cō
tra volūtatem domini facientes g̃
uius delinquebāt et grauiores pe
nas per conſequens ſuſtinebant.
Vñ Lu. xij. Seru9 ſciēs volūtatē
domini ſui et n̄ faciens. plagis va
pulabit multis. ¶ D Vel dic ꝙ
iſta archa ſignat terram ſanctam
que reuera magis videtur ſecū di
ligere malos gentiles q̄ꝫ malos cri
ſtianos. Nō patet q̄ꝛ illos nō oc
cidit ſed nutrit. iſtos vero ſtatim
vt mali fiunt affligit flagellationi
bus et expellit Grauius enim of
fenditur deus quando ꝓprij filij
contra ꝓhibitionem ⁊ legē i terra
et domo ſua peccant. q̄ꝫ quando a
lieni populi ipſū vituperant atq̄ꝫ
turbant. Vnde Iheremie vndeci
mo. Quid eſt ꝙ dilectus meus in
domo mea facit ſcelera multa.
Vel dic ꝙ populus non debet vide
re archam nudam. ſicut habetur
Nui. iiij. vbi exponitur.

Caplm ſeptimum ¶ A

SAul miſſus a patre q̄rē
aſinas pditas venit ad
ſamuelem. qui ipſū in
unxit in regem iſrahel

ꝑmo Regū· ix· ca· x· ¶ Nota
Saul eſt criſtus· quem de⁹ pater
miſit in mundum querere aſinas
.i. ſaluare aīas pcc̄oꝝ· quē ſamuel
ꝓpheta in regē vnxit· inq̄ntū ꝓphe
tarum cetus ipſū regē futurū pre
dixit· Iheremi· xxxiij· Regnabit
rex et ſapiens erit· Dic etiam ꝙ
ſaul eſt predicator· quē pater ſu⁹
criſtus miſit aſinas querere .i. ani
mas peccatrices conuertere et ſal
uare· quia pro certo quando illd
diligēt exeqt̄ iungi ꝑus p grāz in
anima· et ad regimen ꝑlationis i
hoc mūdo· et ad regimen paradi
ſi in futuro ꝓmoueri meretur ¶ R
Iuxta ꝓphetā ſamuelē ātēq̄
ſaul in regem inūctus ad rē
num pungeret plura legūtur eidē
cōtigiſſe· Primo ꝙ inueīt duos
homines magnas foueas ſaliētes·
ſcd̄o quia ad quercum thabor iue
nit tres viros quorum vn⁹ porta
bāt tres hedos· alius tres panes
ali⁹ vini lagenā. q̄ etiaz duos pa
nes eidem contulerunt· tercio q̄a
poſt hoc obuiuz habuit cuneū pro
phetarū· et ſtatī dedit illi cor alid
et mutat⁹ ē ī virū alterū· et inſili
ēte in ſe ſpū dn̄i cū eis ꝓphetauit
Hys ergo factis ꝯgregat⁹ ē ppl̄⁹
in maſphat· et ꝙ ī iſrl̄ q̄s melior
iſto nō erat quia etiā ab humero
ſurſū toti populo ꝑeminebat· ide
o ſorte ſup eū cadēte ſup populum
rex ē fact⁹ et ex ꝑcepto dn̄i electus
¶ Nota Dic vt ſaul q̄ inter
ꝑtat abutēs .i. aliq̄s pcc̄oꝝ a dei mi
ſericordie abuſor· rex .i. ſuꝑſius
diſtret⁹ rector efficiat̄ vl̄ vt ad ce
leſte regnū ꝓmoueat̄· vl̄ vt ad tē
poralis ꝑlatuē regimē eligat̄· plu

ra neceſſario req̄rūt̄· Debet eniz
ante omnia oleo diuine grē inte
rius vnctōnē recipe· debet ſecūdo
duos viros ſalientes foueas .i. du
plicem caritatem dei ſcz et ꝓximi
que ſola foueam inferni tranſibit
et euadit obuiaz debet inuenire·
poſt iuxta quercuz thabor .i. iuxta
memoriaz crucis tres viros id [illegible]
tres penitentie ꝑtes contri[illegible]
confeſſionem et ſatiſſactionem ſil
recipere· Contritio em̄ portat vinū
quia inebriat p cōpunctōnem· Pſa
xvi· Super hoc plorabo ī fletu ia
zer vineam ſabama inebriabo te la
crima mea· Confeſſio portat tres
hedos p quos fetoꝝ peccati tplex
confeſſio denotatur ſcz quādo cōfi
tetur hō peccatū cordis· peccatum
oris· peccatū operis Unde de iſtis
tribus ꝑtibus confeſſionis dicit ꝑt
illud· ij· Para· x· Poſt tres di
es reuertimini· Satiſfactō vēo por
tat tres panes .i. tria opera ſatiſfa
ctoria· ſcz elemoſinam· orationez
et ieiunium· etiam corporis affli
ctionem· de quo Lu· xi· Amice ac
cōmoda michi tres panes· Iſti
ergo tres viri ſcz contritio· confeſ
ſio· ſatiſſactio· quos penitens inue
nit duos panes ſolent ſibi cōcede
re inq̄ntum ſcz deuotionem et com
pūctionem ſibi ſolent conferre·
pſ̄· Fuerunt michi lacrime mee
panes· Et ſic ſequitur reſiduū
ſcilicet ꝙ iſte nouum cor a deo re
cipiens mutabitur in virum alte
rum· et prophetarum id eſt bona
rum perſonarum conſortio ſe cōiū
gens ſpiritu dn̄i dotabit̄ a ꝓphe
tizare incipiet· inq̄ntū de occultis a fu
turis ꝑdicabit et meditabit̄ Et ſic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

procedendo iam ceteris maior effectus et alijs etiam in virtutibus preminens ad regnum temporale mobile et eternale eligi promerebitur. et ad ſeipſum debite regendum. et ad temporalem dignitatem iuſte gubernandum. et ad celeſtis regni gloriam obtinendum digne et meritorie aſſumetur. Et ſic de ipſo dicetur illud. Exod. primo. Surrexit rex nouus ſuper egyptum

C Vel dic quod ſumme proficit bonorum ſocietas. quia vtera ſaul abutens .i. peccator faciliter in virum alterum mutatur. et de malo in bonum conuertitur. ſpirituque diuino celitus inſpiratur. et propheta .i. vir ſpiritualis et contemplatiuus et futurorum meditatiuus efficitur. quando prophetarum .i. bonorum et ſanctarum perſonarum ſocietatem ſectatur. pſalmus. Cum ſancto ſanctus eris. Mutatus eſt etiam in virum alterum ad. Galath. ij. Viuo ego iam non ego. Ita quod facilius poſt hoc ad regnum .i. ad celeſtis regni apicem eligatur. D

Alij videntes ſaul ſubito mutatum in prophetam inuidendo et deridendo dicebant. Num et ſaul inter prophetas? Mor. Sic vere ſtatim cum hodie aliquis diuina gratia imbuitur vel ad aliquem bonum ſtatum deo mediante erigitur. nunquam deſinunt inuidi detractores qui iſtum deridere conantur. E Vel ſi vis vide formam electionis. quia electus debet eſſe ſaul qui interpretatur expetitus. quia non ſe debet ingerere ſed expectare quod ab alijs expetatur. ad Hebreos. v. Nemo aſſumet ſibi honorem niſi qui vocatur. Item debet eſſe alijs in virtutibus maior. et in toto populo nullus debet eſſe melior. Et ſicut ſaul ſe abſcondit. ita quod a ſamuele fuit requiſitus. ita iſte debet honorem fugere et inuitus trahi et aſſumi. Vnde. Gre. Sicut indigni ſe ingerentes ſunt repellendi ita et digni qui et fugiunt inuiti ad regimen ſunt trahendi. Dic quod ſaul prius legitur prophetaſſe quam ad regimen electus fuiſſe. ad denotandum quod ad regimen prelature non debet eligi niſi qui propheta .i. vir ſanctificatus et in futuris meditatiuus prudens et circumſpectus poterit inueniri. Et tamen hodie poteſt dici illud. pſalmus. Signa noſtra non vidimus et iam non eſt propheta.

Capitulum octauum. A

Naas princeps ammonitarum venit obſidere vrbem iabes galaad. Populus autem ciuitatis voluit ipſi ſeruire. dum tamen cum ipſis vellet fedus inire. Sed iſte cum ipſis nullum fedus voluit facere nec eorum ſeruicium recipere niſi oculos dextros eis erueret. et ſic eos viuere permitteret et in ſeruos reciperet et haberet. Iſti ergo conditionem huiuſmodi formidantes auxilium a ſaul qui nouiter in regem electus fuerat petierunt. Qui cum actualiter tunc de agro ſequens boues veniret. duos boues occidit et in fruſta diuiſit. et per totum iſrahel ſub interminatione quod ſic fieret omnibus bobus ſingulorum niſi venirent ad prelium per nuncios fruſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

miſit· Congregati ergo trecenta
et trigita milia virorum ad ſaul
et ad ſamuelem venerunt· qui in
tres partes populum diuidentes
naas et ammonitas debellauerūt·
et populum iabes galaad liberaue
runt· Vnde iſtorum fuit illud ver
bum· Cras erit vobis ſalus cum i
caluerit ſol· p̄mo Regum vndeci
mo· ❡ Mora Ciuitas ia
bes que interpretatur dolens vł ſic
citas ſignat mundum· naas q̄ ſer
pens interpretatur ſignat dyabo
lum· ſaul vero qui interpretatur
expetitus ſignat criſtum· boues e
ius ſignant martires· et filij iſrł
ſignant omnes fideles· ocul9 dex
ter animam· ſiniſter vero carnem
denotat· ammon qui interpretat̄
popul9 meroris peccatores et dāp
natos deſignat. Cum ergo naas ſ
pens antiquus dyabolus pn̄ceps
ammonitarū.i.populi meroris oī
um peccatorū· q̄ ſcʒ eſt rex ſuper ō
nes filios ſupbie a pn̄cipio obſede
rat iabes ciuitatem huius mūdi·
que reuera dolens ſicca et ſterilis
poteſt dici. non ſufficiebat ſibi ꝙ
ei ī diuerſis peccatis ſeruiret· qui
ymo habitatorum omniū iſtius ci
uitatis ſcʒ omnium mortaliū ocu
los dextros.i. animas volebat eru
ere et ad dāpnationem eternam
ſecum ī inferno portare· Numeri·
xvi· Nunqd oculos noſtros vis e
ruere· Illud erat horrendum pac
tum· qđ in iſta ciuitate pepegerat
ꝙ ſcʒ omnes ciues ipſius oculos
dextros.i. animas perderē oporte
bat· dicēs illud Geneſis· ix· Da
michi animas: cetera tolle tibi·
Sed reuera ſaul expetitus et expe
ctatus a deo.i.dei filius benedict9
boues ſuos.i. apoſtolos et martires
martirio et occiſioni ſuppoſuit· ip
ſiſqꝫ et eoꝝ predicatiōe mediātibꝫ
populum fideliū ad fidem et peni
tentiā cōuocauit· Et cū eſſēt trecē
ta et trigita milia.i.cū ad fidē ſāc
te trinitatis fuiſſent cōuerſi· ipos
ī tres partes.i. in tres eccleſie ſta
tus ſcʒ in prelatos cōtinentes et ꝯ
iugatos conſtituit et diuiſit Sicqꝫ
factum ē ꝙ cū iſto triplici ordine
militum et fidelium ſuorū ſaul na
as.i. dyabolum ſuperauit· a iugū
ydolatrie ſue de iabes.i.de mundo
abſtulit· et populum qui in peri
culo ſeruitutis et dampnationis
et perditionis oculorum dextroꝝ
.i. animarum· erat de iſtius mani
bus liberauit· p̄mo· Machab· v·
Venit iudas cū tribus ordinibus
poſt eos· Sic ergo fuit facta ſal9
cum ſol incaluit.i. cum caritas in
menſa ſolem iuſticie xp̄m pro re
demptionē humani generis inflam
mauit· inqᵘātum perſonaliter p libe
ratione eius deſcendit· Malachi·
iiij· Orietur vobis ſol iuſticie·
❡ B Vel dic ꝙ ciuitas iabes ſig
nat eccleſiam militantem: quia p
certo iſta eſt hodie ſiccā qᵘātum ad
bonoruʒ ſpiritualium ſterilitatē·
dolens vero et triſtis ꝓpter tribu
lationum temporalium immenſi
tatem· Trenoꝝ· p̄mo· Quomodo
ſedet ſola ciuitas plena populo: ſe
det in triſticia domina gentium· I
ſta enī ciuitas tyrannis et vitijs ſer
uit· et ideo merito dolet et gemit
Vnde ſequitur Ipa aūt gemēs cōu
ſa eſt retrorſū· Serpens ergo anti
qu9 naas pn̄ceps populi meroris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.i. peccatoꝝ dyabolus iſtã ciuitatẽ
obſidet. et cũ populo ſuo .i. cuȝ vi
ris eccleſiaſticis delectabile ſpac
tum cõponere ſūme ſtudet. Omni
no em̄ petit ꝙ viris eccleſiaſticis
oculos dextros .i. verũ iudiciũ eru
at. et ꝙ oculos ſiniſtros .i. carna
lem affectum vl' iudiciũ ipſis ſolũ
dimittat. Job. x. Oculi carnei tibi
ſunt. et ſicut videt homo Etiã re
uera multi ſunt in ciuitate eccleſi
e. qui iſtud pactuȝ cũ dyabolo iã
videntur feciſſe. quia ſcȝ veꝝ iudi
cium rationem et diſcretionem vi
dētur perdidiſſe. et ſiniſtrum ocu
lum .i. carnis affectõnem et maliti
e ſubtilitatẽ. et iniuſticie iniqtatẽ
vidētur ſolũmõ retinuiſſe. Quod
patet quia nõ vidēt nec cõſiderãt
ſpũalia bona. ſufficiẽtes perſõas.
iuſticiam ptiũ. et cetera huiuſmo
di que omnia ſũt dextera. ymmo
ſolum videntur cõſiderare et vidē
bona tpalia. carneȝ parẽtes dona
et munera iniquoꝝ ꝑ iuſticia ſub
uertenda. que omnia ſunt peſſima
et ſiniſtra. Vnde de illo pacto cuȝ
dyabolo carne et mũdo inito dicē
poſſunt. tam mali iudices q̄ꝫ mali
eccleſiaſtici. illd. Yſa. xxviii. Pe
pegimus fedus cum morte. et cũ
inferno fecimus pactum. Vñ Za
charie ꝑmo. Brachium eius dex
trum ariditate ſiccabitur. et ocu
lus eius dexter tenebroſus obſcu
rabit. Et dic generaliter de õib⁹
hominibus Duo em̄ oculi dati ſũt
homini. ſcȝ duplex ꝯſideracõ et di
ſcretio ſcȝ ad tpalia et etña Spũa
lẽ ergo et dextrum perdidimus tẽ
poralem autem et ſiniſtrum plus
q̄ꝫ decet retinem⁹.

Capitulũ nonũ. A

Cum populus regẽ ſuꝑ
ſe petiſſet a domin⁹ eis
ſaul in regem dediſſet
voluit illis oſtendere.
ꝙ ſibi non placebat ꝙ regẽ poſtu
laſſent. et ꝙ ipſis regem i ira a ñ
in beniuolẽtia contuliſſet. Fecit er
go dominus audiri tonitrua voces
pluuias et tẽpeſtates. et intimuit
populus vehemẽter. ꝑmo Regũ
nono. Nota Iſtud poteſt al
legari ꝙ rẽgnũ mũdi et iuriſdictõ
ꝙ ſcȝ alij ſuꝑ alios reges et pric
pes ſunt effecti a pricipio deo nõ
placuit. ymmo ꝓpter peccata hoi
nũ hoc euenire pmiſit. et poti⁹ ta
le ſupioritatis regnum magis ex
tyrãnide q̄ꝫ ex iuſticia venit. a ma
gis ex dei ira q̄ꝫ ex miſericordia ꝓ
ceſſit. Oſee. xiij. Dabo tibi regnũ
in furore meo. B

Cum popul⁹ philiſtinorum
cõgregatus eſſȝ cõtra filios
iſrl' in preliũ. nõ ſũt inuẽti i vniũ
ſo populo dñi q̄ i die belli haberẽt
gladiuȝ ꝑter ſaul et ionathã. Vñ
etiã aliqui timẽtes fugerũt. alij ad
hoſtes traſſugerũt. et alij in ſpelũ
cis ſe abſconderunt. ita ꝙ cum ſa
ul pauciſſimi remãſerunt. Phi
liſtini enim qui dominabantur fi
lijs iſrahel cauerant ne arma ſibi
facerent. et ideo nullum fabrum
in terra dimiſerant. quinymo o
portebat ꝙ filij iſrahel pro ferra
mentis ſuis exacuendis et pro ſti
mulo vomere ſecuri ſarculo vel li
gone quando ebetabantur ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

philiſtym deſcēderūt· quaprop
ter in die belli gladios ſeu lāceas
non habebant ·primo· Regum·
duodecimo· ¶ Moraliter
Per philiſtym qui infideles erāt
demones ſeu heretici intelligunt̄
per filios vero iſrl' catholici· Conti
nuum enim eſt prelium ſeu cōtro
uerſia inter iſtos· quia ĩuera filij
iſrahel id eſt criſtiani ita hodie p
iſtos hoſtes ſpūales diuerſis tēp
tationibus impugnantur· ꝙ qui
dam eis conſentiētes ad eos tranſ
fugiunt· Alij per auariciā ĩ cauer
nis terre.i. in bonis temporalibus
ſe abſcondunt . ita ꝙ in die belli
temptationis cum criſto rẽge pau
ci remaneant aut ſubſiſtunt· p̃s·
Filij effrem intendentes, arcum cō
uerſi ſunt in die belli· Si etiam cō
tra hereticos diſputando bellarẽ o
porteat pauci inueniuntur cū gla
dio verbi dei· ymmo prochdolor
quaſi omnes muti et inermes exi
ſtunt· Et ſi queritur quare hoc ·
Pro certo quia in toto exercitu fi
delium paucissimi ſunt qui gladijs
aut lanceis.i. virtutibus aut ope
ribus bonis ſeu ſanctis· aut ſanc
torum patrū doctrinis et ſciētijs
ſūt muniti ideo ad ſtandū in pre
lio tribulationis tēptationis et
diſputationis contra demones l'
hereticos non ſunt apti· Iſti enim
philiſtim.i. demones vl' heretici ſū
me cauent· ne fabri qui arma fa
bricant.i. boni doctores vel predi
catores qui ſuis doctrinis alios ar
mant· et arma virtutum et fidei
documentorum preparant inueni
antur in iſrahel.i. in eccleſia · et
eos q̃ntum poſſunt impediunt et rẽ

tardant· et ꝙ omnēs ad fabros
ſuos proprios id eſt ad hereticos
doctores diuinos aut ariolos vel
etiam ad legiſtas et mundi ſapiē
tes recurrere et eorum conſilijs ſe
regere velint q̃ntum poſſunt pro
curant· et ꝙ quando ferramenta
ſua.i. intellectus ſunt per ignoran
tiam dubia vel ebetata ab ipſis cō
ſilium petere· et fabros iſrahel .i.
theologos dimittere· ſcientiamq3
euangelicam cōtempnere· et ſciē
tiam poeticam cōmēdare ſūme cap
tant· vt ſic in bello temptationum
ꝓpter defectum armorum ſpūalium
deficiant et ſuccumbant· Et breui
ter ꝓpter defectum fabrorum id ē
bonorum predicatorum doctorum
vel prelatorum multi ſunt hodie
criſtiani qui ad fabros philiſtym
.i. ad hereticos currunt· ꝓpter qd
ſciſmatici et mali ſiunt· Sicut ad
litteām patet de grecis ſclauis ſu
rianis iacobinis et nubianis· et ce
teris ſciſmaticis criſtianis· quib9
pro certo defectus fabrorum.i. bo
norum doctorum fuit cauſa recur
ſus ad fabros philiſtinorum.i. ad
doctrinas hereticorum et p conſe
quēs eſt eis cauſa dampnationis
et piculorum· Et ideo de defectu
illorum fabrorum dicitur. iiij· Regum
xxiiij· Trāſtulit nabuchodonoſor
fabrum et incluſorem de iheruſalē
et duxit eos in babilonē· Et ad
hoc facit qd legitur ĩ hyſtoria tri
ptita ꝙ ſcʒ pagani cū iuliano apo
ſtata impetrauerunt· ꝙ xp̄iani n̄
audirent artes libẽales ſeu philo
ſophiam· vt ſic dū arma ſciētie n̄
haberēt n̄ poſſēt ɔtra eos diſputā
do ſe defendere · Arriani etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

catholicos mitti ī exiliū ꝓcurabāt
vt ſic duȝ fabri deficerēt populū
armis carenteȝ liberius debellarēt
Ad hoc etiā facit exemplū de ciui
tate athenarū. quā q̄dam rex obſe
derat. et pactum cū ciuibus vole
bat facere. dum tamē ſepteȝ phi
loſophos. qui erant in ciuitate in
obſides ſibi darent. Cui parabolice
q̄dam philoſophorum reſpondit
q̄ lupi gregem ouium obſidentes
cum paſtoribus pactum et pacē
facere promittebant. ſed āte oīa
canes gregis ſibi dari petebant.
Paſtores vero videntes q̄ ſi canēs
deficerēt lupi liberi oues comedē
poſſent. pactum huiuſmodi rēſpu
erunt. Ciues etiam ciuitatis eadem
de cauſa hoſti philoſophos. ne po
pulus ſublatis rectoribus facilit̄
deperiret dare noluerūt. Sic vē dy
abolus et heretici gregeȝ et ciuitatē
eccleſie īpugnantes. canes et phi
loſophos. i. doctorēs p̄dicatorēs et
viros ſciētificos bonos iudices et
prelatos ante omnia tollē nitunt̄
vt ſic tēptationibus et erroribꝰ
poſſint fideles leuiꝰ debellare. duȝ
non ſit q̄ poſſit ipſos inſtruere vł
iuuare. Vnde daniel. ij. Rex na
buchodonoſor in furorem et iram
magnam verſus precepit vt peri
rent omnes ſapientes babilonis
Vel dic q̄ in ciuitate anime faber
ē diſcretio. quā philiſtim. i. demo
nes ante omnia tollunt. et ſic po
puli illius ciuitatis. i. motus et af
fectus ſibi penitus ſeruiunt et obe
diunt. Prouē. xi. Vbi non eſt gu
bernator populus corruet. ſalꝰ āt
vbi multa conſilia. C

Hic ponitur q̄ contra filios iſ
rahel venerunt tres cunei philiſti
norum ſcȝ vnus qui ibat contra
viaȝ effraym. aliꝰ qui ibat bethe
ron. alius qui iuit ad iter t̄mini.
Moā Sic vere dico q̄ dū phi
liſtim. i. peccata cōtra filios iſrł. i. cō
tra fideles pugnāt. ad tres cune
os. i. ad tria peccata capitalia et vi
tia generaliter reducūtur. Vnus
enī eoꝝ ē auaritia. et ille tēdit ad
effraym. qui ītpretatur frugifer
. i. ad mundi fructus. Et cuneus
ſecundꝰ ē ſuperbia. et ille tēdit ad
betheron. qd̄ intpretatur domꝰ va
nitatis ſignās mundi diuitias ho
nores atq̄ glorias Tercius cune
us eſt luxuria. et iſte tendit ad
iter termini. i. ad carnis delectatī
oēs et delitias. caro enī iter t̄mini
dicitur. ꝑ eo q̄ iſta ad modū t̄re
que ē in t̄minis et cōfinijs aliorūȝ
difficiliꝰ cuſtoditur. Ideo de iſtis
tribꝰ cuneis poteſt dici illud. Da
niel. vij. q̄ beſtia. i. dyabolꝰ habe
bat tres ordines dentiū ī ore ſuo.

Capitulū decimū C A

Hic ponitur q̄ ionathas
et armiger ſuus viden
tes ſtationem philiſtio
rum ſortē ſui periculi ł
ſalutis in dictis hoſtiuȝ poſuerūt.
ꝓponentes ſcȝ q̄ ſi hoſtes dicerēt
aſcēdite q̄ aſcēdē debebāt et vin
cere. Si vero hoſtes dicerent ex
pectate. tunc nec vincere nec aſcē
dere ꝓponebāt. et illd̄ quaſi ſignū
et ſortem a deo ſibi dāi credebāt.
Sic igitur factum eſt q̄ philiſtim
dixerunt aſcendite. qui ſtatim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

aſcenderunt· et mãibus et pedi
bus reptando prius ionathas po
ſtea armiger cõtra eos perrexerũt
Qd videtes filij iſrahel q̃ pri⁹ ad
hoſtes tranſierant · cõtra eos fur
rexerunt et ionathã et iuuenẽ ad
iuuerũt. Alij etiã qui ãte fugerãt
et ſe abſcõderant audita victoria
redibãt et ſecũ fugiẽtes perſecuti
ſunt· perſequẽtib⁹ aũt ſe adiunx
erunt· p̃mo Regũ·xiiij· A Quã
Iſta poſſũt allegari exẽplarit q
quandoq per ſortẽ inquiritur vo
luntas dei et veritas caſus futuri·
q q occulta dei puidentia quãdo
videt q homo ſibi cõmittit et vẽi
tatẽ alicuius negocij ab eo deuote
querit· ipſam quãdoq ſibi oſten
dit· ſicut habẽtur exempla infini
ta de achior per ſortem deprehen
ſo· Joſue· vij · De ſaul per ſortem
maifeſtato· p̃mo Regũ ix· De ma
thia p ſortem electo· Actuũ p̃mo
et de alijs infinitis· Non enim defe
cit occulta dei puidentia homini
maxĩe i arto cõſtituto· et ideo mul
ti mirãtur quaẽ voluntas domini
hodie etiã p ſortes non reqritur ſi
cut tũc fiebat· q̃a forte ita reſpõ
deret hodie ſicut tũc· non enĩ ab
breuiata eſt manus domini vt ſal
uare nõ poſſit· Sed iſta ſunt hodie
phibita ne aliqua ſupſticioſa mi
ſcerentur· et ne ſimplices ad ydo
latriam traherentur· Hic etiam
aduerte q tũc q̃libet poterat pro
voto conſtituere ſibi ſortem· a ſig
num rei fiende vel non fiende ad
libitum ordinare· B Vel
iſtud poteſt allegari q in factis
bellicis audaces fortuna iuuat· et
q melius ẽ inuadere q̃ exſpecta
re· hic em̃ aſcenſus et inuaſiõ ſig
nu; fuit victorie et ſalutis · expe
ctare vero ſignum pditionis· Vł
dic q diuina puidentia libentius
iuuat hominem puocatum q̃ illũ
qui puocat· q; ſc; iſti fuit dictu;
aſcendite· et ideo prouocatus aſcẽ
dit et vicit· prouocantes vero vi
cti ſunt et fugerũnt. quia reuera
ad virum iuſtum ptinet q ex leui
tatẽ bellum non gerat · nec lites
ã controuerſias moueat· ſ; potius
q prouocatus et neceſſitate cpul
ſus ad talia procedat· q̃a vt com
muniter tunc ad talia ipſe preua
let et triumphat· Exemplo iepte
qui prouocatus cõtra ãmon obti
nuit dicens ſibi illud· Judicũ· xi
Ergo nõ ego pecco in te· ſed tu in
me indicens michi bella iniuſta iu
dicet dñs· C Vel dic q ita ẽ
facile deo iuuare i paucis ſicˉ i mł
tis· et occulta dei puidentia opã
te pauci aliquociẽs vincunt mul
tos· debiles fortes· nudi armatos
Exemplu; de leonida· qui contra
xerſen · qui cum· iiij· milib⁹· ſex
centum milia debellauit ſcd̃m oro
ſium· vñ p̃mo· Mach· iij· Facile ẽ
includi multos in manibus pauco
rum· et non eſt differẽtia in cõſpe
ctu dei celi liberare in multis aut ĩ
paucis· q̃a ñ ĩ fortitudine exercit⁹
victoria belli· ſed de celo fortitudo
eſt· D Vel dic q non eſt tutũ
ĩ hoſte confidere· q̃a dato q vict⁹
tibi obediat et ſe amicu; tuum fin
gat et ad te tranſfugiat· ſi tamẽ
viderit locum ſuum · ſtatim no
cere nititur atq temptat· vt pa
tet hic de tranſfugis · qui viſã
ſuorũ victoria contra philiſtijm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſurrexerunt · a filios iſrl' inuerūt
Ideo dicebant principes philiſtio
rum de qd infra · xxix · Reuertatꝛ
vir in locū ſuū · non deſcendat no
biſcum ad prelium · ne fiat nobis
aduerſari⁹ cū preliari cepimus ·
Vel allega vltimum quod re
ſtat · ſcȝ de illis qui ꝑmo fugerāt
et videntes victoriā ſe ionate ad
iunxerunt · cōtra multos qui reue
ra optime ſciūt ſe homini tpe vic
torie ſed nō tpe fuge adiungere ·
et aduerſitatis tempore latere · cū
vero hoſtes ſupati fuerint ac ſi for
tit' aliquid fecerint ad aīos ſolēt
redire et ſe victoribus ſociare. i.
Regū. xxiii · Popul⁹ q̄ fugerat r̄
uerſus eſt ad ceſoꝝ ſpolia detrahē
da · Vel dic allegorice ꝙ ionathas
q̄ interpretatur columba ſignat
virum religioſum vel catholicum
criſtianum · q̄ per aſperaȝ et artā
viam penitentie · et per ardua vir
tutum debet contra philiſteos id ē
contra demones et hereticos aſcen
dere. et non niſi prouocatus dēt
contra eos diſputare · et ſic medi
ante armigero ſuo. i. fide vel grati
a de ipſis poterit triumphaꝛ ·
Saul ſequēs philiſtym fugiē
tes · adiurauit populum ne
quis vſqȝ ad noctem comederet ·
vt ſic in hoſtes vindicare valeret ·
dicens · Maledictus vir qui come
derit panem vſqȝ ad veſperam ·
Populus ergo veniens ad ſaltuȝ
in quo erat fluens mel ſuper faciē
agri · non applicuit manum ad os
nec de melle cōedere voluit · timēs
adiurationem · ſed perſequēdo ho
ſtes vlterius intacto melle tranſi
uit · De iſto autem melle credo ꝙ
erat mana ſcȝ impreſſio aeris dul
cis pinguis et alba · qualis nuper
circa auinionē cadebat · Iſta enim
in regno georgūto dicitur in tāta
quātitate ſuper herbas arbores et
lapides in eſtate cadere · ꝙ multas
ſarcinas ſolent cotidie colligere ·
Qualecunqȝ ergo fuerit mel. iona
thas adiurationem patris igno
rās ſūmitatē vge i mel intingens
comedit · et illuminati ſūt oculi e
ius · Quapropter q̄a cōtra adiurāti
onē pris fecerat · cū dn̄s ꝓpter trā
ſgreſſionē iuramēti reſpōdere nol
let ſorte deprehenſus a patre adiudi
catus morti fuerāt · ipſūqȝ pater oc
cidere voluit · ſed eū popul⁹ liberauit
Nota Per mel intelligitur
dulcedo pſperitatis mundane q̄
ꝛ uera illi qui philiſtym. i. demōes
et vitia pſequūtur a tali melle ab
ſtinere iubentur. et per abſtinētiā
cum rege ſuo xp̄o hoſtes moruȝ et
fidei perſequētur · quinymo ſepe
fit ꝙ ſi ionathas filius regis qui
cauſa victorie fuerat. i. aliquis re
ligioſus vel deuotus q̄ alias mlta
bona fecerat · ad comedendum de
tali melle. i. ad guſtādū mūdi dul
cedinem cōprobatur · a patre ſuo
rege xp̄o morti adiudicabitur · ni
ſi meritis ſeu precibus exigentib⁹
populi. i. ſanctoꝝ precibus liberetꝛ
Illi enī q̄ mundi delicias guſtāt ·
et maxime illas quas pater eorū
criſtus prohibuit carnales delecta
tiones amant · que ſcȝ proprie de
ſignantur i melle · quia fauus diſ
tillans labia meretricis · Prouē ·
quinto · niſi ſanctorum precibus
iuuentur et niſi ipſis alia opera bo
norū ſuffragentur mortis ꝑpetue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

penıam portant. Apoca. x. Erat in
ore meo tanq̄ mel dulce et cū cō
mediſſem amaricatus eſt venter
meus G Vel dic q̄ mel ē
ſacra ſcriptura. in qua dū virga
intellectus intingitur. et per ſtudi
um comeditur. oculi mentis p̄ di
ſcretionem illuminantur. Idem
dic de melle deuotionis vel cōpaſſi
onis etc. Vel allega quomodo reges
inuiolabiliter debent ſeruare ver
bum ſuum. et quomodo i caſu iu
ſticie non debent parcere cuiq̄
etiam filio delinquēti. ſicut iſte q̄
propter tranſgreſſionē filium vole
bat occidere. et maxime q̄ iura
uerat. Daniel. vi. Scito rex q̄ de
cretum medoꝝ eſt atq̄ pſatū. et
omne qđ cōſtituerat rex non licet
immutari. Exemplo illius regis
iuſti qui pro filio in adulterio de
prehenſo ſibi vnū oculū et filio a
lium fecit eruere. ne legem quā
contra adulteros fecerat de perden
dis duobus oculis contingeret i
mutari. et ne delictum impunitū
maneret. H

Ic habes q̄ quēcūq̄ viderat
ſaul virū fortē et aptum ad
preliandum ſociabat eū ſibi.
Nota Sic vere prelat9 ſibi
debet aſſociare cōſiliatores ſuos.
ſocios et familiares facere. et in
officijs beneficijs et dignitatibus
conſtituere et preferre quos ad p̄
liandum contra demones vitia et
hereticos cognouerit fortes eſſe.
et quos in ſcientijs et morib9 vi
derit alijs prepollere. Judith. iij.
De vniuerſis autē vrbib9 accepit
auxiliatores viros fortes ad bel
lum.

Capitulū vndecimū A

Dominus mandauit po
pulum amalechitarum
deſtrui. et omnia bona
ipſorum oues et boues
et ſuppellectilia anathematizari.
et omnia demoliri. et nichil pror
ſus ad vitam ſeruari. nec de bonis
eius aliquid cuſtodiri. nocuerat
enim popul9 amalechitarū filijs
iſrahel aſcendentibus de egypto.
et ideo dixerat q̄ deleret amalech
de ſub celo vt patet. Exo. xvij.
Saul ergo recenſito populo cōtra
amalechitas properauit. populumq̄
eius i ore gladij interfecit. verū
tamen agag regem ipſius viuū ce
pit. et pepcit ſaul et popul9 agag
regi amalech et optimis gregib9
ouiū et armentis et omnibus q̄ pul
chra erant. nec voluerunt diſper
dere ea. ſed quicquid vile et repro
bū fuit demoliti ſunt. Reprehen
ſi ergo ſaul et populus a ſamuele
q̄ iſta nō conſūpſerāt ſed reſerua
bant. auaritiā ſuā palliare volen
tes dixerunt. q̄ iſta meliora ad
ſacrificandū domino cuſtodierāt
Quo dominus idignatus ſaul ad
perdendum regnum condempna
uit. et obedientiā meliorem eſſe
victimis dixit. Melior eſt obe
dientia q̄ victime. et auſcultare
magis q̄ offerre adipem arietum
primo. Regū. xv. Mor Saul
rex ſignat mundi pricipes et pla
tos. popul9 ſignat iferiores iudi
ces et balliuos. q̄ tueca dn̄s vult
q̄ populus amelech q̄ interpreta
tur lambens ſanguinē. i. populus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

peccãtorum ſanguinem .i. delitias
carnales lambentium vel etiaz in
ſanguine crudelitatis ſe delectãti
um · filiis iſrl' .i. hominibus ĩ deſer
to huius vite quo de egypto ten
dunt in iheruſalẽ · et de mũdo ad
patrẽ non ceſſant officere vel no
cere vel alios in virtutũ itinere ĩ
pedire · ordinauit ꝙ ſaul et popu
lus ſuus .i. pncipes prelati iudices
et officiales illos malos extirpẽt
et ꝙ mediãte iuſticia ipſos de me
dio iuſtorũ tollant · et ꝙ eos punĩ
ant corrigant et caſtigent · ꝙꝙ de
bonis ipſorꝝ nichil penitus cõcupi
ſcant · et ꝙ iuſticiam faciendo ad
bona punitorũ ꝑ auariciã nõ reſpi
ciant aut attẽdãt · Math · xiii · Ex
ibunt ãgeli et ſepabunt malos de
medio iuſtorũ et mittent eos ĩ ca
minũ ignis · ¶ B Sed reuera
iſte ſaul et populus ſuus quibus
facta eſt iſta cõmiſſio .i. ſuperiorẽs
et iudices ad iſtos malos punien
dos diſcretionẽ faciunt · q2 ſcz pin
guioribus et ditioribus pcunt · quic
quid vero vilẽ et reprobum eſt id
eſt pauperes et viles pſonas demo
liuntur puniunt et conſumunt ·
propter qđ procul dubio regnũ ſpũa
le et eternale amittũt · q2 breuiter
iſtud eſt verum ꝙ noſtri ſuperio
res et iudices pauperes impoten
tes q ſe defendere nequeũt depdã
do demoliũtur · pingues vero et di
uites ſuſtinent et eis etiã delinquẽ
tibus pcunt Vnde innocẽtius · Pau
perum cauſas cũ mora negligitis
diuitũ cum inſtãtia pmouetis · in
illis rigorẽ oſtenditis · in iſtis ex
manſuetudine diſpẽſatis · Nec va
et excuſatio iſtorũ q ſequitur q2

ſcz iſti dicebant vt ſacrificent doĩ
no ſe ſpolia amelech reſeruaſſe · q2
reuera deus non approbat vt dẽt
elemoſinas de diuitiis iniuſte ↄgre
gatis nõ eniz ſunt facienda mala
vt eueniant bona · nec ſb colore iu
ſticie vult laxare habenas auariciẽ
e · nec vult ꝙ quis ĩobediens ſibi
fiat vt acquiſitis diuitiis ſe velle
elemoſinas facere dicat Cuius ta
men contrarium quaſi omnes fa
ciunt · qui pro bona cauſa ſe ↄgre
gare diuitias dicunt · vt patet in
religioſis q ſcilicet velle edificare
monaſteria dicunt · in vſurariis et
cupidis q ſe velle dare elemoſinas
aſſerunt et pretendunt · cum tamẽ
dicatur Eccleſiaſtici triceſimo quĩ
to · Qui offert ſacrificium de ſub
ſtantia pauperis · quaſi q ĩmolat
filium in conſpectu patris · Si vis
allega de ſeueritate .i. de ſeua veri
tate dei · que quandoqꝫ punit pec
cata patrum in filios vſqꝫ ad ter
ciam et quartam generationem ·
tranſierant enim plus ꝙ quatuor
generationes ex quo patres ama
lechitarum nocueãnt filiis iſrahel
in deſerto · quorum tamen nequi
ciam iſti eorum filii nunc planxe
runt · Iuxta illud · Trenorũ · v ·
Patres noſtri peccauerunt et nõ
ſunt ſcilicet puniti · et nos iniqui
tatem eorum portauimus Verũp
tamen ſupponendum eſt ꝙ iſta ſũt
vera · ꝙ iſti filii fuerunt imitato
res nequicie patrum · vt patet de
iſto agag · cui dixit ſamuel Sicut
gladius tuus matres abſqꝫ fili
is fecit · ſic fiet ſine liberis ma
tua et cetera ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulū duodecimū. ¶ a

H Ic habetur ꝙ dauid q̄
erat minor fratrū de q̄
non ſperauit pater q̄d
patet. qꝛ fratres ſuos
omnes per ordinem ſamueli obtu
lit. dauid ī paſcuis erāt vbi oues
paſcebat. q̄ inſuper percutere cita
ram et ꝓpulſare demonē nouerāt
et q̄ fortis robore vir bellicoſus pru
dens ī verbis et pulcher viſu ac de
corus facie erat. in regē fuit electꝰ
et vnctus et ad regnū iſrl̄ p dn̄m
ordinatus. ad regis ſaulis ſeruiti
um aſſumptus et eidem poſtea ſb
ſtitutus. Sauli enim citharīſtam
petenti fuit dictū de dauid. Vidi
bethleemitē virū fortē bellicoſum
prudentem verbis et pulchrū vi
ſu et ſciētem pſallere. et dn̄s eſt
cū eo. quapropter eū acerſiēs rex
aduocauit et armigerū ſuū fecit
pmo. Regū. xvi. ¶ Mora Sic
vero dico ꝙ illi q̄ ſūt ceteris mino
res p humilitatem. et q̄ a patre. i. a
parentibus carnalibus nō ꝑponū
tur per carnis affectuoſā ſedulita
tē. ſed q̄ gregē pauperū ſtudent
paſcere p pietatē et p elemoſine lā
gitatē. q̄ ſciūt citharā ſcripture
pulſare p predicationem. q̄ ſtruunt
demones. i. peccata de cordibꝰ hoī
nū expellere p conuerſionē ad pe
nitentiā. q̄ ſūt fortes ad reſiſtēdū
vitiis et peccatis. q̄ ſūt bellicoſi ad
hereticos et impios necnon ad de
mones et vitia ꝓpugnādum. qui
ſunt prudentes verbis ad diſcrete
loquēdū. cum q̄bꝫ ſcꝫ eſt dominꝰ
per gratiā ad eos adiuuādū. et
q̄ ſūt pulchri viſu ad honeſte cuer
ſandū. tales dico digni ſunt ad
ſeruitium regis criſtianiſſimi. iſti
us ſbſtituti et vicarii ī eccleſie dig
nitatibus et beneficiis fieri. et ī re
ges et ꝑlatos eligi et inungi. Vn̄
daniel. primo. Mandatū fuit eu
nucho p regem nabuchodonoſor ꝙ
introduceret de filiis iſrl̄ pueros de
ſemine regio decoros facie eruditos
ſapientia cautos ſciētia doctos di
ſciplina q̄ ſtarent in palatio.
¶ B Vel ſi vis allega ꝙ ille q̄ eſt
minor et contēptibilior et de quo mi
nus ſperatur quandoq̄ in regem vl̄
prelatum eligitur vel ad aliquam
dignitatē vl̄ gradū erigitur. et il
li q̄ meliores et digniores eē credū
tur et q̄ a patre ſuo mundo tanq̄
pmogeniti ꝑferūtur in electō ibꝰ
repudiantur et a deo poſtponūtur
Eccā. xi. Multi tiranni ſederunt in
throno et inſuſpicabilis portauit
dyadema. multi potētes opꝑſſi ſūt
valde zc. ¶ C
S Piritus domini receſſit a ſa
ul et exagitabat eū ſpūs ne
quā. q̄ꝓpter dauid q̄ ſciebat pſal
lere queſierūt. quo percutiēte ad ci
tharā refocillabatur ſaul et meliꝰ
habebat. et ſpūs malignꝰ ab eo fu
giebat. ¶ Moraliter Da
uid ē predicator. cithara eſt ſacra
ſcriptura. pſ̄. Exurge pſalterium
et cithara. Quia reuera ſi ſaul q̄ in
terpretatur abutēs. i. ſi aliq̄s ꝓpter
abuſum rerum temporalium effi
ciatur furibundus et per malam
concupiſcentiam exagitetur ſpiri
tu nequam per ſuperbiam vel in
uidiam vel per aliquam malam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ɔplacentiã· ſpũsq̃ dñi.i.ſpiritus
ſanctus vel dei grã ab eo recedat
ꝓpter iniquitatem et malitiam·
ſepe fit ꝙ dũ dauid.i.predicator ci
tharam ſcripture tãgit.i.dicit et
ſonum bone inſtructõis emittit
ipſum ſaulem.i.peccatorem ɔuer
tit·ita ꝙ ſpũs malus.i.mala volũ
tas ab eo recedit et morbus fui
peccati alleuiatur et ſiſtit· Et ideȝ
dic de ſono orationis·cuius melo
dia ſi a dauid .i. a viro iuſto fiat
dyabolus ſuſtinere non poteſt di
cens illud· Geneſis·iij· Vocẽ tu
am audiui domine in paradyſo .i.
orationem tuam quaȝ facis ad do
minum tuum· ❧ D Vel
dic ꝙ cithare ſonus ſignat memo
riam paſſionis criſti ac̃·vt·ſ̃· Dy
abolus enim valde timet taleȝ ſõ
num· Ideo viro ſancto ſolet dicẽ
illud Amos·v· Aufer a me tumꝉ
tum carminuȝ tuorũ·cãtica lire tu
e non audiam Vel dic ꝙ dauid ẽ
xp̃c q̃ mediãte cithara crucis ſpm̃
malignum ſcȝ luciferum fugauit·
et ſaulem.i.adam quem ꝓpter ab
uſuȝ pomi vetiti obſedeãt liberauit
Vel dic ꝙ cithara noſtra eſt caro
noſtra·quam cũ per penitẽtiaȝ tã
gimus ſpm̃ malignum.i. peccatũ
ſeu etiã malã voluntatem a ſaule
abutente.i.anima peccatrice fuga
mus· Job·xxxi· Verſa eſt in luc
tum cithara mea· Vel dic ꝙ citha
ra eſt plectrum lingue·q̃d ꝓ certo
ſi per confeſſionem ſonuerit ſtatĩ
abutens anima ſana erit· Ideo bẽ
ne dicitur· Yſa·xxiij· Sume citha
ram·circui ciuitateȝ meretrix obli
uioni tradita bene cane frequẽta
canticum· Vel dic ꝙ ſaul inſaiẽs

ſignat aliquem diuitem ſeu prin
cipem iracundum ·queȝ ꝓ certo ſi
furentem et ꝓuocatum viderim⁹
neceſſe eſt ꝙ ipſum cũ cithara.i.cũ
dulcis locutionis melodya leniã⁹
vt ſpm̃ ſcȝ malignum iracundie
ab ipſo fugere faciamus· Prouẽb
xxv· Patientia leniat principem
❧ E Illud etiam generali
ter dic· q̃ꝛ pro certo quando homõ
ẽ plenus maligno ſpũ et volunta
te· et quãdo inſanit vꝉ p ɔcupiſcẽ
tiam vel p iracundiã actualiter·
melius vt ɔmuniter alleuiatur ſa
natur et corrigitur qñ prelatus ꝉ
p redicator ſeu quicũq; caſtigator
cum melodia.i.cũ verboꝝ dulcedi
ne cũ dulciq; inductõne circa eum
modulatur· Prouẽb·xv· Reſpon
ſio mollis frangit iram ·ſermo du
rus excitat furorem· Quia ſicut
dicitur· Eccĩ·vi·verbuȝ dulce mꝉ
tiplicat amicos et mitigat inimicos
Iſta autem potiſſime pertinent ad
dauid reſpectu ſaulis .i. ad ſubdi
tum reſpectu domini prelati ſeu
regis vel ad filium reſpectu patr̃s
quia ſcilicet iram taliuȝ debent mꝉ
cere et cum humilitate et patienti
a pertranſire· Vel dic ꝙ ſaul rex
iſrahel deum videntium eſt deus·
qui ꝓ certo ſi contra nos ꝓpẽ pccã
inſaniat· cithara noſtra.i.crucis
memoria oratioq; vel confeſſio ip
ſum placat et ſuperat· vt ſupra
❧ F Hic inueni notatum ꝙ li
cet aſinus ſonum cithare libenter
audiat ſi tamen ipſam inueniat·
cum pedibus frangit et calcat·
Sic multi ſunt qui verbum do
mini libenter audiunt·ipſum ta
men tranſgrediendo frangunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et vilipēdendo calcant et premunt
Vide infrā caplo ·xiiij· quomodo
ſaul ſuum cithariſtam voluit con
fodere ⁊c·

In hoc caplo ponitur ꝙ quā
do dauid ad ſeruitiū ſaulis rē
gis iſrl' ſe tranſtulit· ſibi vnū aſi
num plenum panibus preſētauit
Nota Sic et religioſus q̄ ſui
tū regis xpi.i.ſtatum religionis
digne cupit itrare· debet ſibi illū
aſinum.i.corpus ſuum ꝓꝓrium la
boribus penitentie deditum cū pa
nibus.i.cum bonis operibus l'cuz
elemoſinaꝝ ſubuentione ſeu lacri
moſis ſingultibus p̄ſentare· dicēs
illud ·ps̄· Fuerunt michi lacrime
mee panēs die ·⁊c·

Caplm decimū tercium·

Philiſthijm contra filios
iſrahel cōgregati goliaz
getheū principaliorem
⁊ fortiorem ī ſuo exer
citu habuerunt· q̄ ſcʒ in altitudine
ſex cubitos cū palma habebat· et
armis ereis armatus erat· Cū er
go iſte cotidie populum dei moleſ
taret· accidit ꝙ yſay filium ſuuʒ
dauid ad viſitanduʒ fratres ſuos
qui erāt ī exercitu mitteret· vt ſcʒ
illis ephi polente· ephi dico.i.tres
modios· decemq3 panes et decem
formellas caſei deportaret· Dauid
ergo videns gygātem continue po
pulo dei maledicē· accenſus zelo
baculū ſuum ſumpſit· et quiq3 li
pidiſſimos lapides de fluine eligēs
in pera ſua repoſuit· et tres ipoꝝ

ↄtra goliam iaciēs ipſum ī fronte
percuſſit· et tercio ictu ꝓſtrauit
ꝓꝓriumq3 gladium ipſi9 extrahēs
caput ſuū abſcidit· p̄mo· Regū·
xvij· Nota Allegorice iſta ex
ponuntur de xpo et dyabolo· Sic
ēm̄ eſt ꝙ a principio philiſtim.i.de
mones pugnauerunt cōtra filios
iſrahel.i.contra homines· habētes
goliaz qui interpretatur robuſt9
.i.luciferꝝ ductoreʒ. q̄ ſcʒ ita robu
ſt9 erat et fortis ſicut dicitur· Job
xl· ꝙ nō eſt poteſtas ſup terram·
que cōparetur ei q̄ factus ē vt nul
lum timeret· Iſte em̄ ē q̄ populū
domini.i.ſanctos patres et totum
humanū genus grauauit et eideʒ
cōtinuo inſultauit· quaꝓpter ſic
accidit ꝙ dauid manufortis.i.cri
ſtus fuit ī locū certaminis .i.ī mū
dum a deo patre ſuo deſtinat9 et
miſſ9· vt frēs ſuos.i.fideles tā pre
ſentes q̄ꝫ futuros perſonalit̄ viſi
taret et tres modios polente.i.fi
dem ſancte trinitatis· necnon de
cem panes et decē formellas caſei
.i.decem precepta legis que ſcʒ pa
nes vite et morū formule poſſunt
dici eiſdē cōcedēt atq3 daret Luce
xix· Homo quidā abijt in regiōeʒ
longinquam accipe ſibi regnum
⁊ ſequitur· ⁊ ſeruus ſuus tradidit
deceʒ mnas· Iſte ergo zelo ſalutis
populi ſui et animarum contra go
liā dyabolum baculum crucis acce
pit· quinq3 lapides.i.quiq3 precio
ſa vulnera in torrente paſſionis
recepit· quorum virtute golias
iſte percuſſus eſt· et populus fide
lium liberatus· Luce· primo· In
q̄bʒ viſitauit nos oriēs ex alto vt
de manu inimicorum noſtrorum

q ij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

liberati ſeruiamus illi· Tandem ve
ro iſte dyabolus ꝓprio gladio oc
ciditur inq̄ntuꝫ mundi philoſophi
et heretici quibus mediantibꝫ dy
abolus animas occidit cruſti īſpi
ratione ɔuerſi ſunt·ita ꝙ i caput
prīmi magiſtri ſui dyaboli ſeipos
retorſerunt·inq̄ntum contra eum
predicauerūt et eiꝰ malitias detex
erunt· et eum capite.i. intentiōe
ſua fraudauerunt: qualis ſcꝫ gla
dius fuit dyoniſius et auguſtinꝰ
ps̄· Gladius eorū intret in corda
ipſorum· ¶ b Et ſi vis de
armis ipſius golie.i. de malis clēi
cis et religioſis qui ſunt arma dy
aboli· dic ꝙ oīa erāt erea· q̄ es ha
bet ſonum ſed non ſenſum· et iſti
ſimiliter habent ſonum bone locu
tionis ſed non habent ſenſuꝫ deuo
tionis vel cōpaſſionis· Vel etiam
mali q̄ ſunt dyaboli arma erei poſ
ſunt dici· q̄a ſunt detractores et
clamoroſi et brigoſi· Job· xli· Oſ
ſa behemoth ſicut lamina eris ¶ c

Hic habes ꝙ dauid āte victo
riam de golia dixit ſe alias
vicisse leonē et vrſū· et gygātē ſic
dicitur hic dauid vicit· ¶ Mora
Sic vero vir iuſtus debet vincere
ſpūaliter tria· ſcꝫ goliam magnū
ruſticum.i.mūdum· vrſum qui di
ligit dulcia.i.carnalia· leonē.i.ſup
bum dyaboluꝫ· Iſtud potiſſime de
bet eſſe in religioſo qui mundum
vicit per votum paupertatis· car
nem per votum caſtitatis· dyabo
lum per votum obedientie et humi
litatis· Vel gygas cum magno
ventre eſt īſatiabilis auaritia: vr
ſus lambens eſt luxuria· leo erec
to collo incedens eſt ſuperbia vtā

¶ d Vel dic ꝙ dauid.i.pla
tus quando videt ꝙ leo et vrſus.i.
dyabolus et heretici veniunt ad
gregem fidelium ſubditoruꝫ deuo
randum. ſtatim debet occurrere
predicando· Idem de philiſtino ac̄
Quia ſcꝫ prelatus iſta tria ſcꝫ le
onem dyaboluꝫ· vrſuꝫ lambētem
.i.hereticos· goliam armatum.i.ti
rannos debet vincere · ipſiſqꝫ ſe
opponere ne gregem vel populuꝫ
domini poſſint per vitia deuora
re· ¶ e

Cum dauid contra goliam gi
gantem ſingulare certamē
intrare vellet· ſaul armis ſuis ſcꝫ
galea lorica et aliis veſtimētis ip
ſum induit· ſed q̄a non habebat
conſuetudinem portandi arma iſ
ta ſtatim ea depoſuit et baculum
et peram necnon quinqꝫ lapides
de torrente accepit· quorum tribꝫ
proiectis in tercio ictu goliam in
fronte percuſſuꝫ proſtrauit· Dicit
enim quedā gloſa ſuper matheuꝫ
ꝙ xp̄c vicit dyabolū tribꝫ tēpta
tionibus ſicut dauid goliath tbꝰ
lapidibus· Textꝰ tñ ſic dicit· Tu
litqꝫ vnū lapidē ac̄· ¶ Mora
Sic vere ſi contra goliaꝫ dyabolū
qui continue per temptationes
nobis īſultat preualere volumꝰ
neceſſe eſt ꝙ arma et veſtes ſau
lis · id eſt bona temporalia hu
ius mundi qui ſcilicet ſaul abu
tens dicitur mentaliter dimitta
mus · ꝙqꝫ baculum id eſt cru
cis memoriam aſſumamus · et
quinqꝫ lapides torrentis · id eſt
quinqꝫ cruſti vulnera de ſue paſ
ſionis torrente in pera conſci
entie reponamus et claudamus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

quia reuera ſi ipſũ dyabolũ cũ la
pidibus iſtis.i.cum paſſionis xp̄i
memoria in fronte. hoc eſt dictu
in principio quādo ſcꝫ temptare
incipit. vtpote quādo tēptatio ad
eſt in cogitatione paulatim9 ꝯtra
ipſũ faciliter p̄ualemus. q̄ a ꝓ cer
to quādo homo ī principio tēptatio
nis xp̄i paſſionē crucemqꝫ ipſius
et vulnera adducit ad memoriaꝫ
faciliter de hoſte ēportat triūphū
et victoriam. Ideo bene dicit̄ ad
Heb. xij. Deponentes oē pondus
et circūſtans nos peccatū per pati
entiaꝫ curramus ad ꝓpoſitū nobis
certamen. aſpiciētes in auctorem
fidei et ꝯſūmatorē ihesū qui ꝓ poſi
to ſibi gaudio ſuſtinuit crucē

¶ D Vel dic ꝙ tres lapides q̄bus
dyabol9 ſeu ei9 tēptatio proſtere
nitur tres ptes penitētie ſignant.
ſcꝫ ꝯtritioneꝫ que dyabolū percutit
ꝯfeſſionē que ipſi in eodē veniēs
loco ictum alium ſupaddit. ſatiſ
factōnem que tercio ſuccedēs ip
ſum ex toto proſternit. duꝫ tamē
in fronte.i.in principio iuuētutis l̄
temptationis iſta veniant ⁊c̄. vt
ſupra. Ipſe etiā dyabol9 cū gladi
o ꝓprio occiditur quādo peccatuꝫ
vel tēptatio qua ipſe credit homi
nem occidē facit hominem magis
humilē. inq̄tum ipſe ſcꝫ ſe videt
ſuccūbentem et fragilem. et ſic ꝓ
p̄um telum ſuum in caput ipſius
retorquetur. ps̄. Gladius eorum
intret ⁊c̄. ¶ G Vel dic ꝙ iſti
tres lapides ſūt fides ſpes caritas
quia ſcꝫ fides percutit fortit̄. ſpes
fortius. caritas fortiſſime. Vl̄ dic
quomodo prouidentia dei fecit ita
bene vincere inermem ſicut arma
tū. Vl̄ dic ꝯtra illos qui excuſāt
ſe de armis portandis.i.de actib9
virtuoſis faciendis ꝓpter inſue
tudinem ſicut dauid. non poſſum
inquit ſic incedere q2 nec vſuꝫ ha
beo. Vel dic ꝙ religioſus ſi vult p̄
ualere ꝯtra carnem mundum et
dyaboluꝫ. arma carnalia debet di
mittere et ſp̄ualia accipe. ſcꝫ cru
cis memoriā ⁊c̄. dicēs illō. ij. ad.
Cor. x. In carne ābulātes nō ſcdꝫ
carnem militamus. arma em̄ mili
cie noſtre non ſunt carnalia.

¶ H Vel dic adhuc moraliter ꝙ
dauid manu fortis et vultu deſide
rabilis eſt prelatus. qui debet eē
fortis bene operando. et vultu de
ſiderabilis amicabilit̄ conuiuendo
et honeſte conuerſādo. Iſtē ergo
ad preliū ꝯtra philiſtym.i.ꝯtra
demones vitia et hereticos debet
currere. frēs ſuos.i.ſbditos et ꝯſo
cios dēt viſitare. et victualia ſp̄ū
alia et tpalia eiſdē portarē. arma
ſaulis.i.ſeculi pōpam debꝫ dimit
tere. baculū paſtoralē dēt accipē
et de torrente ſacre ſcripturē debꝫ
quinqꝫ lapides.i.continentiā quīqꝫ
ſenſuum vel etiam diuine legis do
ctrinam eligerē. et ſic poterit con
tra goliam.i.contra dyabolum vl̄
contra carnem hereticos vel tiran
nos viriliter triūpharē ¶ I

Hic dicit̄ ꝙ dauid poſuit ārma
golie quem occiderat ī taber
naculo ſuo. ¶ Mor̄ In quo de
notatur ꝙ quando quis de carne
vl̄ dyabolo p̄ualuit. arma eius.i.
peccata a q̄bus impugnat9 extite
rat in tabernaculo ſui cordis debꝫ
reponē vt ſcꝫ peccata ſtudeat ꝑpe
tue memorie commendare. et

recidiuum continue formidare ·
vel adeptam victoriam ad glori
am dei ordinare· Eccī·v· De ꝓpicia
tu peccatoꝝ noli eſſe ſine metu

Capl'm decimū quartū·

¶ A

Cum vidiſſet ionathas
ꝙ dauid victoriam ha
buerat contra hoſtes· ↄ
glutinata eſt aīa ei⁹
cū aīa dauid· exſpoliauitqꝫ ſe
tunica ſua· et veſtimēta ſua vſqꝫ
ad gladium arcum et baltheū de
dit ſibi· pmo Regū· xviii·

¶ Mora Sic vere bonus religi
oſus debet per perfectā caritatem
dauid .i. cristo conglutinari et ide
o veſtimentis bonoꝝ temporaliū
ſe debet p cōtēptū et abdicatio
nē ſpoliare· gladium crudelita
tis dimittere· arcum penitentie a
iuriſdictōnis ſecularis cōtēpnē·
balteū glorie et magnificentie tē
poral' totaliter abdicaē· et omnia
xp̄o dare .i. amore ipſius de ipſis
non curare· et ſic ionathas .i. colū
ba ſimplex ſcilicet et humilis da
uid qui fecit victoriā in iſrahel .i.
cristo poterit in ſtatu religionis l'
eccleſie dignifice adherere· maxi
me quando conſiderat ꝙ iſte eſt q̄
goliam .i. dyabolum vicit et popu
lum liberauit· dicēs cū petro Ma
thei· xix · Ecce nos reliquimus
omnia et ſecuti ſumus te·

¶ B

Hic dicitur ꝙ ſaul cū arept⁹
a diabolo inſaniret· dauid ci
tharam percutiebat vt eum de de
monio liberaret· q̄ lanceā arripi
ens voluit dauid ad parietē traſ
figere· ſ dauid ſciuit prudenter lā
ceam declinare· Audierat enī ſa
ul ꝙ mulieres dauid ſibi pretule
rant quādo redeunti de prelio ac
clamauerūt· ſaul percuſſit mille et
dauid decem milia · A die ergo il
la non rectis oculis ipſum aſpici
ebat· ſ ipſū occidere omnino ꝓpo
nebat · dato ꝙ iſte dauid hoſtes
ipſius cōtinue deuincebat·

¶ Moraliter Jlls allega ꝙ inui
dia ꝓprio benefactori non pcit· et
maxime quādo ſibi in laude pfert
et quando virtus ei⁹ pullulat atqꝫ
creſcit· non poteſt enī inuidus ta
lem hominem reſpicere dato ꝙ ab
ipſo beneficia pluria recipiat· quin
ymo dato ꝙ ī preſentia eius citha
rā mediolose tangat .i. dato ꝙ dul
citer loquatur et reſpondeat et ad
votum ſeruire ſtudeat· lācea tamē
ipſum perforare .i. tribulatioibus
et iniurijs fatigaē nititur et temp
tat Vn̄ Seneca Si nullos inimicos
faciet iniuria· multos tamen facit
inuidia

¶ C

Vel dic ꝙ ſaul
inſaniens eſt peccator · q̄ ſcʒ citha
thariſtā q̄ eū a dyabolo liberaē ni
titur .i. predicatorem qui citharam
verbi dei ſibi tangit· et p ipſo ſā
nādo et a poteſtate dyaboli et vi
tiorū ſaluādo eidem predicat et al
fatur· qn̄doqꝫ traſſigere diffama
re et iniuriari et ſibi etiā inuidere
conatur· Prouē· xv· Non amat
peſtilens eum qui ſe corripit

¶ D

Vel dic ꝙ ſaul eſt dyabolus
q̄ ſcʒ citharistas .i. predicatores ſū
me nititur ad parietem .i. ad carnē
per luxuriam cum lācea tempta
tionis traſſigere et vulnerare· vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

officium predicandi et ſpūaliter
cathariзandi valeat impediꝛ. qua
ꝓpter iſte debet a tali lancea quan
tum poterit p̄cauere Et ideo tā dy
abolus q̄ꝫ homo durus et obſtina
tus videtur dicē illud. Amos. v.
Aufer a me tumultū cāticoꝝ tuoꝝ
carmina lire tue nō audiā. ¶ E
Vl' dic ꝙ dauid q̄ erat pulcher et
iuuenis et rufus ſignat hyſtriōes
quoꝝ ſcʒ cātus rex iſrl'.i.prelatus
vel r̄ligioſus nō debet diligē. ſed
eos et omnem inanem leticiam
abdicare. Vel dic ꝙ iſte ſig̃t adu
latores q̄ in aurib⁹ hominū cytha
riſant et ſemp verba melodyoſa
et placentia eis cantant. Jſtos er
go debet rex iſrl'.i.bonus prīceps
vel prelatus lācea r̄prehēſionis p
cutere et a ſe penitus ſubmouere
dicens illd. Amos. v. Aufer a me
rc̄. vt̄s.

¶ F

Saul maligno ſpiritu exagi
tat⁹ ꝓphetabat in medio do
mus iſrahel. ¶ Nota Jſtd
exponūt q̄dam ad predicatoēs. q̄
ꝓphetant.i.q̄ predicāt amoē treno
rum in medio domus.i.ꝓpter certū
modum priuatum. non ſicut iu
ſtus de quo dicitur ꝙ ī medio ec
cleſie aperuit os eius. Jſti ergo a
ſpiritu maligno exagitantur. qui
ſcʒ de ſpūali negocō lucrū terrenū
adipiſci conātur. ad Philippē. ij
Omnes que ſua ſūt querunt. non
que ihū cīſti.

Caplm decimū quintū. ¶ A

DAuid maritus micol filie
regis de lecto ī quo crede
debatur eē aufugit vt irā
ſaulis declinaret. vxor vero ei⁹ ſta
tuam in lecto loco ipſius poſuit.
pelleq̄ꝫ capraꝝ poſuit ſuper caput
eius et ipſam operuit veſtimentis
Cum ergo rex mādauit ꝑ dauid
venientes appāritoēs ei⁹ credide͞rt
inueniē dauid in lecto ſuo. ī loco
eius ſtatuam cum veſtibus et pel
libus inuenerunt. p̄mo. Re. xix.
¶ Nota Per iſtā regis filiam in
telligitur eccleſia. que ē filia r̄gis
xp̄i. per dauid vero bon⁹ eccleſia
ſticus vel prelatus. p lectū dauid
ſpecialem p̄laturā vl' beneficium
intelligo in q̄bus dauid.i.bonus p̄
latus q̄eſcit. Jſta eſt ergo veritas
ꝙ recedente vel fugiēte dauid.i.
bono prelato de hoc mundo ad pa
trem. et lectum ſuum.i.prelatu
ram vel beneficiū vacuuʒ dimittē
te. ſepe fit ꝙ vxor eius eccleſia po
nit ſtatuam.i.p̄fert aliquā ſtatua
lem perſonam in loco et lecto.i.in
ſtatu gradu et officio ipſius q̄ re
ceſſit. q̄ ſcʒ ad modum ſtatue nec
motum bone operationis. nec ſen
ſum diſcretionis habet. ſed poti⁹
q̄ circa caput mentis pellib⁹ carna
lis affectōnis tegitur. et veſtib⁹
temporalis poſſeſſionis p auariciā
inuoluitur. Et ideo breuiter hodi
e fit ꝙ illi q̄ in lecto ecclē dauid.i.
illi qui bonū et prudentē prelatuʒ
inueniē credūt ibi ꝑ certo ſtatuā
cū pellibus caprinis et veſtibus
id eſt perſonam ignorantem ple
nam carnali affectione et ſoluʒ
inuolutam aliquali honeſte conū
ſatioīs veſte vel aliquali poſſeſſi
one inuenerunt. quia hodie pre
lati circueunt in melotis que ſunt
pelles viliſſime ſignantes diuitias

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et in pellibus caprinis que ſūt pel
les fetidiſſime ſignantes carnes
delitias et delectationes ad Hebre
os vndecimo ¶ B
Vel dic ſecundum aliquos mora
liter ꝙ dauid .i. vir iuſtus debet
a lecto conſciencie et imaginatio
nis ſue recedere inq̄ꝫtum ſcilicet
ſe non debet iuſtum reputare.
Vxor enim ſua prudentia debet ī
lecto cordis ponere ſtatuam cum
pellibus caprinis quod fit quādo
facit hominem ſe peccatorem igno
rantem caſurum et fetidum eſtia
re. Et ſic quando lictores .id ē de
mones veniunt vt dauid .i. virū
iuſtuꝫ de preſumptione temptēt
mirantur quando loco dauid ſta
tuam inueniunt. et quando loco
virtutis timorem et peccatorum
conſiderationem attendunt. ⁊ lo
co preſumptionis elationis et ſu
perbie ſinpſi⁹ vilipēſionem et hui
liationē et deiectōnē ꝯſideāt ⁊ ſic
illuſi ſine dampno iuſti rece
dūt ¶ C
Hic videns dauid conſumma
tam malitiam ſaulis contra
ſe fugit ad ſamuelem. Ad quē
cū miſiſſet ſaul nuncios vt dauid
caperent et adducerent. illi veni
entes in naioth dauid cum ſamue
le et etiam prophetarum cuneum
cum eis inuenerunt. ſicqꝫ factum
eſt ꝙ quando ipſi lictores qui ad
rapiendum dauid fuerant miſſi id
tuente in ſe ſpiritu ad propheta
dum cum alijs ſunt conuerſi. qui
bus moram trahentibus ſaul ali
os lictores miſit. qui et ipſi ꝓphe
tare ceperunt. quod etiam tercij
nuncij cōſimiliter fecerunt. ita ꝙ
nulli ad ſuum dominuꝫ redierūt.
ſed cum ſamuele et dauid prophe
tando remanſerunt. Ad vltimum
vero et ipſe ſaul perſonaliter ve
nit. ⁊ ſtatim facto ſuper ſe ſpiritu
domini veſtimentis ſuis ſe exſpoli
auit. ⁊ nudus tota die et nocte cū
alijs prophetauit. ¶ Mora
Iſtud poteſt allegari quomō val
de proficit ſocietas bonorum religio
ſorum et illos videre et frequēta
re. et verba attēdere et audire q̄
reuera ſepe accidit ꝙ etiam ipſe
ſaul et q̄ lictores ſūt .i. ipſi mali mū
di principes ⁊ tiranni in ipſo actu
male voluntatis ſue quando bōs
religioſos et ſanctos proſpiciunt
et vitam et mores eorum atten
dunt et eorum prophetias laudes
et doctrinas et predicationes au
diunt. ſtatim ſpiritu dei tangun
tūr et in viros alios ſe conuertūt
ita ꝙ ſepe fit ꝙ et ipſi cuꝫ prophe
tis prophetiſare et cum religioſis
religioſe viuere volunt. et depoī
tis veſtimentis bonorum tempoā
lium et etiam habitus ſecularis
cuſto nudi et pauperes laudes
reddunt. Sicut de quodam re
ge frācie legitur ꝙ cum romaꝫ ad
peregrinandum iuiſſet . per mon
tem caſſinum tranſiuit. et viſa ꝯ
uerſatione ſanctoruꝫ monachoruꝫ
ſpiritus domini in eum ſiluit. et
depoſito regio cultu ſumptoqꝫ
monachico habitu ibi cum ipſis re
ligioſe vixit . Quod etiam de
lictoribꝰ tirannorum miſſis pro
martiribus capiendis quaſi cotti
die fiebat . qui ſcilicet auditis
eis conuertebantur . et cum eis
martirium ſponte patiebantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vñ de criſto legitur. Johãis. vij.
ꝙ miniſtri miſſi vt eũ cõprehende
rent. cuȝ hoc facere auſi nõ fuiſſet
phariſeis increpãtibꝫ ꝙ eum non
adduxerant reſponderunt dicen
tes. Nunꝙ̃ ſic locutus eſt homo.
Et ipſi phariſei dixerunt. Nunq̃o
et vos ſeducti eſtis? Vel iſta etiã
poſſunt allegari ꝙ ſpũs vbi vult
ſpirat. qꝛ etiã quãdoqꝫ ĩ ip̃o actu
male volũtatis homo cõuertitur ⁊
ꝓpheta dñi efficitur. vt de paulo
exemplariter inuenitur. potens e
niȝ eſt deus de lapidibus facere fi
lios abrahe. Lu. iij. ¶ D
Ad finem ꝙ dauid poſſet ſcie
voluntatem ſaulis vtrũ eẽt
contra ſe confirmata. ionathas a
micus ſuus certum ſibi ſup hoc de
dit ſignuȝ hoc ſcȝ ꝙ dauid ĩ agro
iuxta lapidem fecit abſcondi. ordi
nans ꝙ poſt prandiuȝ ipſe ad ſpa
cium muros aſcenderet. ⁊ tres ſa
gittas verſus illã ptẽ traheret. ⁊
pueruȝ ad querendũ ſagittas mit
teret. et ſi cognoſceret patrẽ ſibi
placitũ puero diceret intra te ſũt
Si vero videret cõſũmatam mali
ciam tunc diceret. vltra te ſunt.
Videns igitur ionathas ſaulem ĩ
prandio cõtra dauid frementẽ ſta
tim poſt prãdium ad muros iuit
ſagittas duas in agrũ vbi dauid
latebat ꝓiecit. et puerũ ignoran
tem ad querendũ ſagittas miſit.
⁊ cum dicẽt nõ ſunt ibi ſagitte vl
tra te ſunt. fugiendi ſignũ et rece
dendi ſpacium dauid dedit. ꝓmo
Regũ. xx. ¶ Mora Iſtd inueĩ
expoſitum allegorice ſic Per iona
tham intelligitur deus pater. et
per dauid eius filius criſtus Saul
vẽo rex q̃ ĩt epulas mortẽ dauid
deſiderabat cetũ ſacerdotũ et prin
cipum iudeorum ſignat. q̃ ĩ epul'
paſchalibus xp̃i mortẽ tractabãt
Puer vero ionathe turbã iuday
ci populi puerilem et ignorãteȝ de
ſignat. Jonathas ergo. i. deus pa
ter tres ſagittas. i. tria genera di
uinorum eloq̃orum ad dauid ab
ſconditum in agro. i. ad xp̃m latẽ
tem ſub littera ſcȝ legẽ pſalmos ⁊
ꝓphetas noſcitur direxiſſe. et ad
ſagittas huiuſmoĩ colligẽdas pu
erum ſuum. i. populum iudaycum
tranſmiſit. q̃ ſcȝ ſagittas dĩnoruȝ
eloq̃orum receperũt et ſcripſerũt
et ĩ armariã ſinagoge reduxerunt
Verũptamẽ dauid. i. xp̃m q̃ ſub la
pide tabularum legis latitabat et
in agro huius mũdi occultus ve
nerat. Pſa. xlv. vere tu es deus
abſcõditus. non potuerunt cogno
ſcẽ. nec etiaȝ ꝙ ſagitte huiuſmoĩ
. i. littere ſcripturarũ quaſ colli ge
bant ſignificarent dauid . i. criſtũ
ſciuerũt aĩaduertere. ymmo abſqꝫ
fidei adheſione ipſũ dimiſerunt ab
ire. Johannis primo. Jn ꝓpria ve
nit et ſui eum non receperunt Jn
mundo erat et mũdus eũ non cog
uit. ¶ E Vel dic ꝙ dauid
. i. peccator fugit ab ira regis criſti.
ſaluatur etiam a lapide. i. a cordis
duricia in qua latuerat per penitẽ
ciaȝ. egreditur quando ionathas
. i. columbinus predicator et ſim
plex ſagittas dĩnorum eloq̃oruȝ
ad ipſum dirigit. et quando ver
bis. i. reprehenſionibus ipſum ſa
gittat arguit atqꝫ ferit. ¶ F
Hic habes ꝙ dauid fugiens
ſaulem venit in nobe ad abi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

melech ſacerdotem · petijtqꝫ ab eo
panem ꝓ ſe et pueris ſecū ductis
Cui cum dixiſſet ſacerdos · nō ha
beo panes laycos ad manum · ſed
tantum panem ſanctum · ſi mūdi
ſunt pueri comedant maxīe a mu
lieribus · Dixit dauid ꝙ vaſa pu
erorū ſancta ſunt · porro via pol
luta ſed dāte domino ſanctificabi
tur Sibi ergo dedit ſacerdos paē
ſanctificatum · gladiūqꝫ golie · qui
inuolutus pallio in tabnaculo a
die quo goliam occiderat ſemp fu
erat reſeruatus · pmo Regū · xxi
Moraliter Sic vere qn̄do da
uid et pueri ſui .i. criſtiani veniūt
ad ſacerdotē in paſchate pro paē
eukariſtie ſumendo · ante omnia
ſacerdos curare habet ſi mūdi ſūt
atqꝫ caſti · debꝫqꝫ eis dicere ꝙ iſte
panis non eſt laycus ymmo ſāct9
et ſolum a ſanctis hominibus aſ
ſumendus · quos cū ſanctos ⁊ mū
dos et cōfeſſos eſſe cognouerit dēt
eis panem ſanctum tradere · necnō
et gladiū timoris domini ſeu etiā
memoriā crucis quo ſcꝫ golias dy
abolus iugulatus extitit dēt eis
aſſignare · q̄ꝛ pro certo ſicut pueris
datur panis et baculus vt panē
a cane defendant · ſic etiam cſtiāo
gladius crucis vel diuini timoris
cum pallio humilitatis traditur ·
vt panem iſtum ſcꝫ ſacramentū
et eius virtutem dyabolus ab eo
nunq̄ꝫ tollat · Iſti tamen quanq̄ꝫ
ſint mundi et ſancti viam ſuā de
bent pollutā dicere · inq̄ꝫtū reſpcū
tanti ſacramenti ſe debent immun
dos exiſtimaē · dicēdo illud Iohā
nij · In multis enim offendimus
omnes · G Vel dic ꝙ ſi
cūt allegat ſaluator · ꝙ iſtos paēs
ſāctos quos non licebat laycis co
medē ſicut patet Leuitici · xij · da
uid laycus famelicus comedit · q̄a
neceſſitas non habet legē · Vl dic
ꝙ gladius golie eſt detractor · q̄
gladius dyaboli dicitur · qd ī pſal
mo dicitur · Lingua eorū ſicut gla
dius acutus · Iſti ſunt ergo qui in
templo religionis habitant · et ī
uoluti pallio .i. habitu religioſo vl
ſimulato humilitatis et caritatis ꝫe
lo homines feriunt et cruentant ·
Iſte em̄ eſt gladius qui ꝓprium
dominum occidit · ⁊ detractor eſt
ille qui proprio domino ſcilicet ꝓ
prio prelato non parcit · pſ · Gladi
us eorum intret ī corda ipoꝝ · D

Doech ydumeus fortiſſimus
paſtorum ſaulis de quo nō
cauebatur erat in tabernaculo qn̄
do ſacerdos panes et gladiū dedit
dauid · qd cum ſauli retuliſſet inte
fecti ſunt ſacerdotes · Mora
liter Ex hoc nota ꝙ ſemper ē
ab inſidijs precauendum ⁊ maxīe
quando negocia tangūt principes
et magnates · quia vbi non adū
titur adeſt alius qui loquitur · ꝓp
ter qd multa mala ſequuntur Ide
o bene dicitur · Ecci · x · In cogita
tione tua non detrahes regi · aues
em̄ celi deferunt illi Quilibet enī
gaudet referre prelatis et principi
bus quicquid videt · ideo bene di
citur · Eccleſiaſtici octauo · Coram
extraneo ne facias conſilium · ne
ſcis em̄ quid pariet ·

Capitulū decimū ſextū · A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Dauid fugiēs ad achis
regem geth · cum perpē
disset se esse cognitum
timēs ne q̄d a philiste
is qui inimici erāt filiorum isrl̄ pa
teretur finxit se in regis presenti
a furiosū · mutauit os suū et īpi
gebat ī ostia porte clausa · et deflu
ebant saliue de ore ei9 · que vidēs
achis ipsum dauid esse nullaten9
credidit · ſ ipsum tanq̄ furiosum
expulit · et sic sub colore insanie
periculum euasit · Ad speluncam
odollam fugit atq̄ venit · vbi scili
cet fratres eius ad eum congrega
ti sunt · et illi qui erant in angus
tia et amaro animo · et q̄ preme
bantur ere alieno ad eum conue
nerunt · et factus est eoꝝ pn̄ceps
et ei adheserūt · pmo · Regum vi
cesimo pmo et vicesimo secundo ·

Moraliter Dic allegorice
q̄ dauid est cristus · achis vero de
signat populum iudeorum · quia
reuera dauid dei filius ī geth que
interpretatur torcular vel oppri
mens .i. in oppressiōe mundi et mi
serie veniens se in aliam psonam
scilicet in hominem carnem assum
do mutauit · et in torculari passio
nis more insani voluntarie scilicʒ
mortem assumendo apparuit · ppt
q̄d etiam herodes tanq̄ insanum
veste alba illusit · quappt achis .i.
iudaycus populus ipsum esse deū
seu dei filium seu messiam non cre
didit · ſ ipsū et ei9 fidē expulit · a
eum expellendo occidit · dicendo
scilicet illd̄ Luce · xix · Nolum9 hūc
regnare super nos · et illd̄ · Tolle
tolle crucifige eū · Ita q̄ iste ī spe
lūcā sepulchri descēdit · Fratres er

go eius .i. apostoli et discipuli ad
eum per fidem descenderunt · et ō
nes qui erant ere alieno pressi .i.
debitis peccatorum constricti · oēs
illi etiam qui in angustia tribula
tionis et amaro animo contritio
nis erant positi scʒ gentiles et alij
predicatores plurimi ad eum cōue
nerunt · fidemq̄ ipsius susceperūt
et factus est eorum pn̄ceps et in
eum tanq̄ in deum et dominū cre
diderunt · dicentes illd̄ Ysa ix Ve
stimentū tibi est · pn̄ceps esto no
ster · Vel
dic q̄ quandoq̄ expedit stulticiaʒ
simulare · Vnde catho · Stulticiam
simulare loco prudentia summa ē
Et Prouerbiorum decimo sexto ·
Responde stulto iuxta stulticiam
suam ne sibi sapiens videatur Vl̄
dic q̄ hodie soluʒ illi qui sunt ino
pes angustiati a t̄bulati ad dauid
.i. ad cristum ad speluncaʒ odollaʒ
.i. ad religionis statum conueniūt
ipsumq̄ p duce eligunt · diuites
vero nec de dauid .i. de deo nec de
religione sua contendunt · Iacobi
secundo · Pauperes elegit deus ·
Vn̄ apostol9 prima ad · Coꝛ pmo
Videte fratres vestram vocatiōeʒ
quoniam nō multi potentes · n̄ mul
ti nobiles scd̄ʒ carnē · ſ infirma mū
di elegit deus Vel dic q̄ pro certo
illi qui sunt fratres dauid carita
tem sectando et fraternitatem di
ligendo · illi qui sunt inopes scilicʒ
volūtarie diuitias contempnēdo ·
et illi qui sunt in amaro animo de
peccatis penitendo · et illi qui sunt
in angustia tribulationes sustinē
do · et illi qui sunt pressi ere alie
no · id est qui sunt boni diuites

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

mūdi era et diuitias dn9 et preſ
ſuras reputādo· ad dauid .i. ad cri
ſtum per gratiā veniunt et ī ſpe
lunca paradyſi diſcipuli ei9 ſiūt·
taliumq3 perſonarum dux et rex
efficit· a ipſi ſibi tanq̄ pncipi per
petuo famulantur· Vnde ipſe eſt
q̄ dicit· Pſa· lvi. Ad quem reſpiciā
am niſi ad pauperculum et cont
tum ſpū et trementem ſermones
meos·

Capitulū decimū ſeptimū ¶ A

Hic habes quomodo do
ech īterfecit ſacerdotes
domini ſcilicet octogin
ta quinq3 viros īdutos
ephot lineo· et q̄ ſolus abiathar
effugit· pmo· Regū· xxij·
¶ Nota Sic vere doech q̄ inteprę
tatur mortuus .i. peccatū carnis fe
tēs· vl' doech qui interptatur ſolli
citus .i. dyabolus circuiēs q̄rit quē
deuoret ſacerdotes domini .i. viros
eccleſiaſticos. qui lino cādide ſunt
induti ſūme nititur occidere· a cu
ius occaſione ſolum abiathar qui
interpretatur ros .i. ſolum illos q̄
rore diuine gratie ſunt imbuti cō
tingit mirabiliter ſe ſaluare· ¶ B
Hic iterū habes· caplo· xxiij·
q̄ ionathas cū dauid ī deſer
to fedus init· Et ſic legitur cum
dauid ter iniſſe fedus· ſc3 ſemel in
domo· ſ· xviij· ſcdo in agro· ſup·
xix· tercio hic caplo· xxiij· ſc3 ī de
ſerto· ¶ Nota Sic vere de9
cū iuſto homine tripliciter fedus
facit· ſc3 in domo conſcientie per

contritionem· in agro eloquentie
per confeſſionem· in deſerto peītē
tie p ſatiſfactionem· ¶ C Vel
dic q̄ ionathas deus cum dauid
viro iuſto confederatur et iungit
quando ipſum inuenit ī domo cor
dis et cogitationis per ſuipſius cō
ſiderationē3· et quādo ī agro opu
lento per actiue vite fecūdā opera
tionē3· et quādo ī deſerto religio
nis vel vite contemplatiue p ſecre
tam ſeculi abdicationem· Vel dic
q̄ pmum pactum fit per fidē ī do
mo cordis et cogitationis· ſecūdu3
per caritatē bone opationis· tcīū
per ſpem ī deſerto tribulationis·
Quando enī homo cū deo illo tpli
ci modo iungitur· cōſtat q̄ ſibi fir
miter copulat· Vnde Eccleſiaſtes
iiij· Funiculus triplex difficile rū
pitur·

Caplm decimū octauū· ¶ A

CVm ſaul actualiter pſe
queret dauid· accidit
q̄ pro vētre purgādo
ſpelūcam intraret· ī cu
ius pfundiori pte dauid cū viris
ſuis fuerat et latebat· Dauid ergo
ſibi quanq̄ peſecutori miſertus ip
ſum occidere noluit· ſed ora3 cla
midis eius pſcindens· a de hoc cor
ſuum percutiēs peītuit· Abſit inq̄t
vt extendam manum in xpiſtū do
mini. Quo facto ipſum inimicum
ſuum ſaulem ad fletum prouoca
uit· primo Regu3 viceſimo quar
to· ¶ Nota Iſtd pt allegari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ homo nobilis corde non debet a
liquem occulte vel perniciose percu
tere · ſed potius publice debellare
quinymo ſi hoſtem in poteſtate ſua
invenit debet ſibi parcere · et maxi
me quando videt ex caſu et a for
tuna et ex dei ꝓvidentia et nō ex
proprijs viribus ſubiectionem hu
iuſmodi factam eſſe · quia ſicut
dicit ſeneca · Sufficere debet vic
tori vindicare potuiſſe · Vnde ipē
de moribus dicit · Magnarum vi
rium eſt ledentem negligere Tali
enim modo inimicus melius vinci
tur et ad fletū et dolorem provo
catur · Ideo dicit ſeneca ꝙ parcendo
meliꝰ vinces · ſicut poīt exēplum
de iulio et anthonio libro de bene
ficijs · Vñ Prouḃ · xxv · Si ſitierit
inimicus tuꝰ potū da illi ac̄ · ſic e
nim faciens carbones congeres ſu
per caput eiꝰ C b Vel dic
ꝙ in ſpelūca religionis vel eccle
ſie qñdoqꝫ invenitur ſaul malꝰ rex
.i. malꝰ prelatus. qui ſolū querit
ventrem ſuum purgare. i. malam
voluntatē ſuā implere · et ſtercorā
diverſoꝝ criminum ꝑ opis execu
tionē exterius revelare · ſicut ad
litterā patet de multis q̄ ſolū ad
hoc ſpelūcā religionis vel eccleſi
e intrare querūt vt ſolū dominen
tur et preſint · et vt fetorem diū
ſoꝝ vicioꝝ emittant · et vt ſupbiā
luxuriā vindictā avaritiā exerce
ant in dignitatibus ſe ꝓmoveri ꝓ
curāt Quādoqꝫ etiā in iſta ivenit
david. i. bonꝰ ſbditus · q̄ ſolū ibi q̄
rit latē et a mūdi tumultu ſe ab
ſcōdē · et orationi et devocōni va
caē: Math · vi · Intra in cubiculū
tuū et ora patrem in abſcōdito ·

Quid ergo? Pro certo talis david
.i. bonus ſubditus licet videat re
gem et ſuperiorem ſuū talia faci
nora faciētem et mala opa exequē
tē · dato etiā ꝙ ſit inimicꝰ et pſecu
tor ſuꝰ et ſuorū · non tamē debet ī
eū manū mittere · nec eū impugnē
diffamare et ſpūaliter occidē · ſed
potiꝰ ī patiētia diſſimulaē · et defe
ctꝰ ſuos benignꝰ q̄ꝙ poterit ſuppor
tare · quinymo ſi quid de clamide
fame ſue detrahēdo preſciderit · et
obloquendo de prelato linguam ſu
am laxaverit ſeipſum redarguē
et cor ſuū pcutere debebit · Exod ·
xxij · Dijs non detrahes · et princi
pi populi tui nō maledices · Sicut
etiam de oza dicitur · ij · Regum ·
vi · ꝙ morte percuſſus interijt · qr
manum ad archam vacillantem mi
ſit · Ad denotandum ꝙ etiā ſub
ditus non debet prelatum vacillā
tem vel delinquētem detrahendo tā
gere · cū ad ipſū non pertineat de
maioribus iudicare · Exemplo cō
ſtantini impatoris · q̄ ī conſilio ge
nerali libellos epiſcoporum vbi e
orum crimina vel accuſationes c
tinebātur cōcremari mandavit ·
dicēs ꝙ maiorum vitia nō ſunt a
minoribus iudicāda ·

Caplm decimū nonū · C a

NAbal quidam dives et
magnus cuius poſſeſſi
o erat magn̄ in moabat in
cāmelo Iſte tm̄ pelliꝰ a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

maliciosus· vxor vero ei9 abigail
erat prudentiſſima et pulchra· Fa
ctum eſt igitur ꝙ cum iſte oues ſu
as tonderent et tonſoribus ſuis cō
uiuium faceret· miſit ad eum da
uid qui latebat tūc tpis in deſerto
ꝓ ſe et ſocijs ſuis benedictōnem
et gratiam .i. cibos ſeu viaticū pe
titurus· Iſte autem non ſoluꝫ no
luit eis aliquid dare· ſed incepit
obloqui de dauid et iniurias dicē
et ipſum ſeruum fugitiuum vōre
Quo audito dauid iratus. ſtatim
nabal cum omnibus que habebat
voluit perdere· niſi ſapiens vxor
eius abigail occurriſſet· Iſta em̄
audita fatua reſpōſione viri· ſta
tim munera parauit in occurſuꝫ da
uid cucurrit· ꝛ verb̄ prudentiſſis
ſimul ꝛ muneribus antemiſſis irā
eius placauit· Iſta igitur viro ſu
o tunc ebrio indicare noluit· ſed ī
craſtio piculum in quo fueāt ſibi
dixit· ꝓpter qd mortuum eſt cor e
ius intrinſecus· et factus ē qua
ſi lapis· et poſt decē dies defecit
et mortuus eſt· pmo· Regū· xxv

Nota Iſte nabal q̄ intepreta
tur ſtultus ſignat aliquē ſtultum
diuitem et maxime prelatum pri
cipem vel ſuperiorem· q̄ in deſerto
hui9 mundi licet ſit malicōſus et
peſſimus diuitijs tamen habūdat
p̄s. Ipſi peccatoēs habūdātes ī ſe
culo obtinuerunt diuitias· Iſti igi
tur ad tondendas oues .i. ad exco
riandos ſimplices et paupes conti
nue vacāt. ꝛ etiā tonſoribus ſuis
.i. baliuis et familiaribus ſuis ad
iſtam rapie tōſionem ſeruientib9
cōuiuia et feſta p̄parant· et ipſis
officia et beneficia et alia lucra tē
poralia ſubminiſtrant· et tamen
dauid .i. xp̄o q̄ in perſona paupeꝝ
petit et clamat per elemoſinas ni
chil donant· ſed potius ſeruos da
uid ipſos ſcꝫ paupes vituperant
et moleſtāt et murmurādo et ma
ledicēdo ipſum dauid .i. xp̄m blaſ
phemant. Iudicū· ix· Inter epu
las maledicebāt abimelech Quid
ergo? Procerto non reſtat niſi ꝙ
dauid et viri ſui .i. xp̄c cum āgelis
ſuis contra tales irruat· niſi forte
eorū vxor ſapiens .i. prudentia ip
ſos redarguat· et dona et elemoſi
nas xp̄o et pauperib9 tribuat· ꝛ
per humilitatem et penitentiam ip
ſi dauid xp̄o obuiet et occurrat·
que iram eius īpediat et cōpeſcat
Ideo bene dicitur· Ecc̄i· xxvi· Mu
lieris bone beatus vir·

B Vel iſtud allega ꝙ nabal
.i. prelatus tunc debet magnum
conuiuium facere .i. magnuꝫ gau
dium habere· quando oues ſuas .i.
ſubditos poteſt tondere id eſt nu
dos et pauperes mentaliter et ſpi
ritualiter facere· et vell9 bonorū
temporalium de affectione ipſorū
auferre· exemplo abraham qui
tunc magnum conuiuiuꝫ fecit qn̄
do filium ſuum yſaac ablactauit·
id eſt a lacte bonorum terrenoruꝫ
per contemptum abſtraxit·

C Vel econtra dic de malis p̄
latis et dominis qui tunc tempo
ris ſumme gaudent. quando ſbdi
tos ſuos excoriare et euellere bono
rum terrenorum priuare poſſunt
et quando ſufficientem occaſioneꝫ
excoriandi et depredādi eos inue
niunt· Iob tercio· Gaudentq
vehementer cū inuenerūt ſepulchrū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Et loquitur de illis q̄ fodiunt āu
rum D Vel illud allega ꝙ
q̄ndiu homo eſt ebrius et in ipſo
feruore male voluntatis nōn debꝫ
exaſperari vel corripi ſed potius
diſſimulari et ſupportari. ſed i cra
ſtino cum ira et ebrietas ceſſauerit
debet tangi. Vnde Eccī pmo. In
cōuiuio vini ne ꝓximum arguas
Et ſequitur. Nō premas eū i repe
tendo Non enim ſolet homo ebriꝰ
vel iratus obiurgationi ſeu corre
ctōni acquieſcere. qui tamen rſri
geratus ſolet patienter cum corri
gitur ſuſtinere E Vel dic ꝙ
nabal qui interpretatur ſtultus
eſt peccator qui eſt peſſimus et ma
liciosus immiſericors iniurioſus in
gratus obſtinatus obliuioſus et
ceruicoſus. Dauid enī paſtores et
greges eius defenderat. et ideo fu
it igratus ꝛc̄ Talis ergo cuius cor
emoritur et lapidificatur per ob
ſtinationem. poſt decem dies. i. de
cem mandatorum tranſgreſſioēꝫ
moritur. et morti tēporali ꝑpe
tue cōdempnatur. Ezechiel. xviii
Anima que peccauerit ipſa morie
tur.

Caplm viceſimū. A

Cum ſaul perſequeretur
dauid. et i medio exē
citus ſui in tabernaculo
quieſceret et dormiēt.
ciphūqꝫ aque et haſtā ad caput ſu
um haberet. dauid de monte aſcē
dens caute tabernaculū regis itra
uit ipſūqꝫ dormientem inueniens
haſtā et ciphū abſtulit et rediens
in montem iterū aſcendit. et cla
mare īcipiēs huiuſmōi verba dix
it. Nonne reſpondebis abner? In
greſſus eſt vnus de turba vt iter
ficeret regem. Viuit dominus q̄a
filij mortis eſtis vos. q̄ nō cuſtodi
ſtis dominum veſtrum regeꝫ Vbi
inquit ē haſta rḡis et vbi ciphus
aque ꝛc̄. Abner ergo merito rphē
ditur q̄ dn̄m ſuū nō cuſtodiuit. ꝫ
dormiens ipſū in periculo dimiſiſſe
ꝓbatur. i. Regū. xxvi. Mor
Per dauid qui in montibus moā
batur et q̄ interpretatur manufor
tis in hoc loco poſſum dyabolū in
telligere. q̄a ſcꝫ valde eſt fortis et
in montibus. i. in ſupbis et in ela
tione ſupbie ſemper dinoſcitur ha
bitare. Job. xl. Ipſe eſt rex ſuper
omnes filios ſuperbie. Et ibi āte
Huic montes herbā ferunt. Per
regem iſrahel criſtum intelligo. p
abner vero qui interpretatur pa
tris lucerna intelligitur ratio.
Iſta ergo eſt veritas ꝙ rex iſrahel
criſtus contra dauid manuforteꝫ
id eſt contra dyabolum ſuperbum
et montuoſuꝫ militans quandoqꝫ
in ſacramento altaris vel etiaꝫ ſpi
ritualiter per graciam in tabna
culo cordis humani recipitur vt i
bi quieſcat habitet et moretur. ī
nullo enīꝫ loco criſtus dulcius dor
mit ꝙ quando in mundo corde req̄
eſcit. Canticorum pmo. Dum eēt
rex in accubitu ſuo et cetera.
Sed reuera ad hoc ꝙ rex ille i cor
de humano poſſit ſuauiter rq̄eſce
re. tria debent eum ſociare. ſcilicꝫ
abner princeps exercitus virtutū. i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

lucerna rationis que vigilet · haſ
ta.i.memoria crucis que ſuſtēret
caph⁹ aque.i. humor deuotōnis cō
paſſionis et ↄpunctōnis q̄ irriget
Sed reuera quādoq; fit ꝙ iſte vi
gil.i.ratio ita mūdi delitijs delec
tatur · ꝙ a cura diligentie tepeſcit
ita ꝙ dormiēs ebetatur · et tunc ꝑ
culoubio venit vnus de turba ſcȝ
dyabol⁹ qui in tabernaculū cordis
p temptationes ſe ingerit · et haſ
tam et aquam.i. crucis memoriā
ac diuinū timorem deuotionē ꝗ
et cōpunctōnem tollit · et clamori
bus malarum cogitationum regē
inquietat et in corde quieſcere nō
permittit · Quis es tu inquit qui
clamas et inquietas regem? Con
cludi ergo poteſt ꝙ abner.i.ratio
que non bene vigilat · ſed ad rēgē
latronem dyabolum intrare et ip
ſum ſpoliare permiſit merito debȝ
rēdargui · et mortis filia nuncupa
ri · Vigilate ergo quia ſi ſciret pa
terfamilias q̄ hora fur veniret vi
gilaret vtiq; · Lu · xij ·

Capitulū viceſimū ꝑmū · A

HIc ponitur ꝙ dū dauid
ad achis regē geth fu
giſſet · et omni die a ↄ
uicinis gētilib⁹ mlꝉtas
caperet ꝑdas · et cū ipſi regi gen
tili diceret · ꝙ dictas ꝑdas nō a gē
tilibȝ ſed a filijs iſrꝉ apportaret de
quo idem rex ſūme gaudebat · idē
dauid tali vtebatur cautela · quia
ſcȝ nec viro nec mulieri parcebat · ſ
ne cōtra eū loquerētur omnes ge
neraliter occidebat · ꝑmo · Regū
xxvij · Nota Iſta cautela
adhuc vtuntur multi latrones
qui ſcȝ eo ſolo quia timent reue
lari poſtq̄ rapuerint occidunt · q
qui alias parcerent illo attēto nulli
parcunt · B

MOrtuo ſamuele cū philiſtim
congregarentur et inſurgē
rent contra ſaul · et dominus ſibi
reſpondere nollet nec per ſompni
a nec per ſacerdotes nec ꝑphetas ·
mulierem phitoniſſam adijt · et ſa
muelem ſuſcitari popoſcit · q̄ ſta
tim per phithoniſſe ſcientiam ſuſ
citatus euentum belli ſibi predix
it · et ꝙ i craſtinū cū filijs ſuis mo
riturus eſſet ſibi certiſſime reuela
uit · qđ etiam euētus rei poſtea ↄ
probauit · ꝑmo · Regū · xxviij ·
De iſta ſuſcitatiōe ſcȝ vtrū fuit ve
ra anima ſamuelis · qđ ponit augu
ſtinus et · Ecclī · xlvi · Inſup vtrū
fuit ſpūs malignus · vt ponit be
da in gloſa · Actuū · xvi · nō ē pre
ſentis negocij diffinire · Nota
Hoc ſolū dico ꝙ ſaul ſigt rumorū
inueſtigatores · q̄ ſcȝ multociēs ſo
lent audire illđ qđ vellēt ſe n̄ au
diuiſſe · q̄a pro certo ſepe fit ꝙ dū
ſuſpicioſus diligenter inquirit et
a viuis et a mortuis perſcrutari
contendit ſepe infortunium ſuum
inuenit · propter quod diſplicen
tiam mox incurrit · Ideo bene di
citur · Eccleſiaſtici tercio · Non eſt
neceſſarium ea que abſcondita ſūt
videre oculis tuis · i ſuperuacuis
rebus noli ſcrutari · Vel dic ꝙ
ſamuel propheta tamen mortu⁹
ſignat virū ſcientificū peccōrē · qui
reuera multa bona et vera ſolet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dicerē et predicatē neſcit bene op
ari. De qualib⁹ dicit dn̄s. Math.
xxiii. Omnia quecūq; dixerint vo
bis ſeruate et facite. ſcḋm vero o
pera eoꝝ nolite facere.

Caplm viceſimū ſcḋm. ¶ A

DAuid ſequēs amalechi
tas ꝑ eo q̄ ſicelech ſuc
cenderant et viros et
mulieres captiuos du
cebant. puerū egyptiū quē infir
mantem et laſſū dn̄s ſu⁹ dimiſerat
inuenit. quē in ductorē eligens ꝯ
amalechitas diſcūbentes edentes
et bibentes et quaſi feſtum facie
tes iuenit. Quos occidēs p̄dā quā
tulerāt reportauit. ⁊ captiuū libe
rauit populum. et etiā de bōis ac
q̄ſitis in illo bello equā portionē
illis q̄ ad bellū deſcēderant et illis
q̄ laſſi ad ſarcinas remanſerant
diſpenſauit. p̄mo Regum. xxx.
¶ Mora Iſte puer egypti⁹
quem dn̄s ſuus laſſum et infirmū
dimiſerat ſignat quoſdā paupes
homines tenebris tribulationū
vel miſeriarum obtectos q̄ ſcilicet
egyptus interpretatur tenebra.
infirmitatib; ⁊ miſerijs fatigatos
et idcirco a domino ſuo ſcꝫ a mun
do cōtemptos et p̄termiſſos. Qui
a reuera ſepe fit q̄ cū dauid. i. de⁹
amalechitas qui interpretantur
terram lābentes .i. homines terrā
diligētes velit cōprehendere et cō
uertere. quādoq; de vno paupere
homine ſolet ductorem. i. prelatū
vel predicatorem facere. quo ſcili
cet tandē mediante et coop̄ante
ſolet tales mundanos carnales ⁊
auaros capere. et eos per peniten
tiam mortificare. ⁊ vitam carnalē
in eis occidere. et eos virtutibus
et fidei ſubiugare. ¶ H Vl
pone q̄ ſicut egyptius coopat̄ da
uid ad amalechitas vincendos et
inueniendos. ſic mali quādoq; coo
p̄erantur bonis ad demones vincē
cendos vel ad malos alios punien
dos. vt patet de bonis prelatis ⁊
p̄ncipibus. qui malis officialib;
et ſtipendarijs vtuntur ad iuſtici
am exequendam. Ad Romanos.
viii. Diligentibus deum omnia co
operantur in bonum. ¶ Vel dic
exemplariter de liberalitate et ci
uilitate boni principis. qui ſcilicet
laſſis et remanentibus debet com
pati et omnibus equaliter condi
uidere vel partiri. Leuitici ſexto.
Cunctis filijs aaron equaliter per
ſingulos diuidetur. ¶ Vel dic ſi
vis allegorice contra malos tiran
nos. qui nunc letantur et luxuri
antur i predis quas a filijs iſrl̄. i.
a bonis chriſti fidelib⁹ rapuerunt.
ſed dauid. i. chriſtus ſubito qn̄q; dū
non aduertunt irruit ſuper eos.
et eos per mortē et infortunia in
terficit. ⁊ illa que rapuerunt mū
di bona ipſis ſubtrahit. Luce vi
ceſimo octauo Stulte hac nocte
repetent animam tuam a te. que
autem paraſti cuius erunt.

Caplm viceſimū terciū. ¶ A

SAul vulneratus a ſagit
tarijs pro eo ſcilicet q̄
totum pondus p̄lij v̄ſū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

fuerat ad ſaul ·ab armigero ſuo ſē
occidi popoſcit· timēs ne philiſtijm
venientes ipſum occiderent illudē
tes · Cum ergo armiger ipſum oc
cidere nollet · ipſe ſaul ſuper gladi
um ſuum incubuit · qđ et armiger
ſimile ſtatim fecit · et ſic vterq̧ ꝓ
prio gladio interijt et defecit · pri
mo · Regū · xxxi · ¶ Nota Sa
ul rex ſignat ſuperiorē et rectorē ·
in quē ꝓ certo totum pōdus plij .i.
tota ſarcina tēptationum vertit ·
inq̄ꝫtum dyabolus debellaē ſuperi
ores pre ceteris conatur: vt ſcʒ eo
rum exēplo alij faciliter vincātur
Sepe igitur fit ꝙ poſtq̄ꝫ iſte ſupe
rior a ſagittarijs .i. a demoībʒ per
temptationes eſt vulneratus · ꝓ
prio gladio .i. ꝓprio conſenſu ſeip
ſum interficit · inq̄ꝫtum peccato vo
luntarie conſentit · et ī preſentia
armigeri .i. in conſpectu ſubditorū
ſuoꝝ ſeipſuʒ per vitia tranſuerbe
rat et trāſſigit · Cuius exemplo
ꝓculdubio armiger .i. ſubditus q̄
cunq̧ ſtatim ad ſimile prouocatur
et etiā morte ſimili per vitia iugu
latur · ſicut enī dicit · Gre · Vitiū
rectorū facile trahitur a ſubditis
in exemplum ¶ B Vl' dic
ꝙ iſti qui ꝓprijs gladijs tranſfixi
ſūt inuidos et detractores deſig
nant · qui reueā ꝓprio gladio .i. ꝓ
ꝓa inuidia vel odio ſeipſos ante
omnia vulnerant · ꝛ doloris ſui ia
culo ſe cruentant · pš · Gladius e
orum intret in corda ipſorum Vl'
dic ꝙ armiger ſaulis eſt adulator
principis · q̄ ſcʒ magiſtrum ſuum
noluit interficere · qꝛ iſti dominos
ſuos noluīt corrigere vl' gladio di
re reprehenſionis percutere et ideo

iſti domini ꝓprio gladio .i. ꝓpria vi
dicta vel poteſtate quam habent
ſeipſos interficiunt · inquantuʒ ſe
ducti a ſuis armigeris .i. adulato
ribus officialibus et balliuis dicto
glaido ſeu dominio abutuntur ·
Ipſi tamen armigeri .i. adulatoēs
ſeu mali conſiliarij immunes non
euadūt · quia ſcʒ ipſi proprijs gla
dijs pereunt · inquantuʒ propter
abuſum poteſtatis ſibi commiſſe
ſpiritualiter ꝛ eternaliter occidū
tur · ¶ C Dici etiam poteſt
contra confeſſores et predicatores
frequentantes curias principum
qui ſcʒ libentius ſolent adulari q̄ꝫ
verum dicere · quia non audent
magnates rēphendere · et ſic vterq̧
ſolēt perire · ſicut bene dicitur Eze
chiel' · iij · Ipſe impius in iniquita
te ſua captus eſt · ſanguinem au
tem eius de manibus tuis req̄raʒ
Ideo talibus ſuperioribus loqui
tur ſcriptura · Yſaie · nono Popu
le meus qui te beatum dicunt ipſi
te decipiunt · Et ſequitur · Et erūt
qui beatificant ſeducentes · et qui
beatificantur p̄cipitati · ¶ D
Mortuis ſaule ꝛ filijs eius ſu
per montem gelboe · venerūt
philiſtijm ad ſpoliandos mortuos
et inuenerunt ſaulem et tres fili
os eius interfectos iacentes ī mō
te gelboe et preciderūt caput ſau
lis et ſpoliauerunt eum armis ſu
is et miſerunt per terrā philiſtio
rum per circuitum · vt annuncia
retur in templis ydolorum et ī po
pulis · et impoſuerunt arma eius
in templo aſtaroth · et ſuſpende
runt corpʒ ei9 ī muro bethſan · ſ;
viri iabes galaad de nocte veniētes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cadauera ſaulis et filioꝝ ei9 mor
tuorum de muro tulerunt· et ſuc
cenſa ciuitate ſecum apportaue
runt· ⁊ iuxta iabes ciuitatem pro
priam ſepelierunt· ¶ Nota
Philiſtym qui interpretantur po
tulo ruentes ſunt demones q̄ ſcꝫ
poculo ſupbie inebriati de empi
o celo corruerunt ·poſtq̄ꝫ igit̄ iſti
ſuper montes gelboe vbi nec ros
nec pluuia deſcendit.i.ſuper mun
di altas dignitates et excellētias
ſaul et tres filios eius.i.animaꝫ ⁊
tres potentias eius occiderunt· et
gladijs tēptationum percuſſerunt·
vtpote intellectum per ignoranti
am affectum per concupiſcentiam
memoriaꝫ per ingratitudinis obli
uiſcentiam· ita ꝙ iſte cum filijs ſu
is iam mortuus iacet in terra per
terrenorum affectuꝫ et auaritiā·
ſtatim procul dubio conuertuntur
ad caput recte intentionis ſibi tol
lenduꝫ· et ad eos armis .i.virtu
tibus alijs ſpoliandum· et ad eo
rum mortē.i.peccata denunciāduꝫ
publicanduꝫ et diffamādū· ipſos
quoqꝫ i muro bethſan id eſt i mū
do per affectionem figunt et p ela
tionem ſuſpendunt Bethſan em̄
interpretatur domus dormientiū
domus ſecuritatis· domus habun
dantie et fertilitatis· ſignans ſatis
proprie mundum iſtum· qui re
ra eſt domus dormientium.i.deliti
oſorum· domus ſecurorum.i. ſup
borum et obſtinatorum· dom9 ha
bundantie id eſt diuitum et opu
lentorum· In iſta ergo ciuitate.i.i
mundo mortui peccatores ſuſpen
duntur· et ibi per affectionem mi
niam affiguntur· Iudith· xiij·

Suſpendite caput olofernis ſuper
muros· Viri vero iabes galaad.i.
iuſti cadauera talium tollunt inq̄
tum ſcilicet malam malorum vitā
et mortem memorialiter recipiūt
et in corde ſepeliunt et abſcōdunt
et ſic ex conſideratione malorum
ſeipſos corrigunt et conuertunt·
Prouerbiorum viceſimo quarto·
Per agrum pigri tranſiui et ecce
totum operuerant vepres et ſpīe
vidi igitur et adhibui cor et exem
plo didici diſciplinam· Vel eti
am de cadauere id eſt de morte pe
ne intellige· quia reuera quando
aliquis tirannus a demonibus oc
ciditur· et in inferno necatur· a iu
ſti corde ſepeliendus eſt· vt pena
talis caueatur· pſ̄· Letabitur
iuſtus cum viderit vindictaꝫ· ma
nus ſuas lauabit in ſanguine pec
catoris·

Expliciunt Moraliſationes ſup
primum libruꝫ Regum· Incipiūt
Moraliſationes ſuper ſecundum
librum Regum·

Capitulum primū

¶ A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Pretermit
to adula
tioēꝫ ama
lechite q̄
ſaulis co
ronā por
tabat et
armillā ·
qui etiaꝫ
ſaulem ſe occidiſſe iactabat · ex q̄
bus gratiā dauid ſe adipiſci ſpeā
bat · ſed tamen dauid eum ꝑtin⁹
interfecit · ij · Regū · ꝑmo ·
¶ Nota In hoc notari poteſt ꝙ
rex prīceps vel p̄latus non debet
adulatoēs audiē vel recipere · nec
eos etiam ſi munera offerāt et ſi e
tiam inimicos ſuos ſe grauaſſe aſ
ſerant diligē · ſed poti⁹ corrigē et
punire · Vel dic ꝙ quādoqꝫ homo
credit rēportaē premium vnde ē
portat dampnū et vituperiū. Pſa
lix · Expectauim⁹ pacem · et ecce
turbatio · ¶ B Pretermitto eti
am de planctu dauid et maledic
tōne montiū gelboe · necnō de ad
uētu dauid ī ebrō cū duabꝫ vxori
bꝫ p qđ ſignāt q̄dā xp̄ꝫ ad ecc̄iaꝫ
cū duobꝫ populis veniētē et ibi e
tiam regnātē ac̄ · Trāſeo de morte
aſahelis curſoris velociſſimi · Ve
rūptamen ſi vis p mōtes vbi nec
ros nec pluuia aliqua poſt impre
cationem iſtam ſcđm aliquos ceci
dit · quinymo ex tunc ſteriles fue
rūt q̄ ante fertiles fuerāt · Ceteri
vēo montes a domino fuerunt vi
ſitati · iſti vero viſitatione deſtitu
ti poſſunt intelligi q̄dam obſtīati
et incorrigibiles peccatores · in q̄
bus ſcꝫ nec ros deuotioīs nec plu
uia miſericordie aut cōpaſſioīs po
teſt cadere · quinymo ſemper ſicci
indeuoti et quo ad bona opera ſte
riles permanentes. ceteris vicinis
et ſocijs ꝓſperantibus et letanti
bus et virtutum et operum bono
rum copia exuberātibus · iſti ſoli cō
ſueuerunt ſteriles permanere · ſcꝫ
q̄a eos dominus quaſi deſperans
de ipſorum ſalute non viſitat ſcꝫ
inſpirando vel corrigendo · ymmo
ipſos in ꝓpria ſterilitate dimittit
de eorū ſalute ꝓut apparet prima
facie non curando · Vnde videtur
dominus dicē illud · Oſee · iiij · Nō
viſitabo ſuper filias veſtras cū fue
rint fornicate Iſta etiā ad quoſdā
miſeros poſſunt applicari · qui ſcꝫ
in temporalibus ſunt ita infortu
nati ꝙ nullum bonū poteſt eis ad
uenīē · Vnde talibꝫ p̄t dici illđ E
zech · xxxv · Letante vniuerſa ter
ra in ſolitudinē te redigā · ¶ C
Dicitur in ſecundo capitulo ·
ꝙ azahel erat curſor velociſſi
mus ſicut vnus ex capreis q̄ ſunt
in campis · Iſte perſequebatur
abner principeꝫ exercitus iſrahel
et q̄uis ipſum abner dulcibus
verbis a perſecutione retraheret
ceſſare tamen noluit · nec ad ſini
ſtram · nec ad dexteram declinādo
Quo viſo abner auerſa haſta ip
ſum in inguine percuſſit et ſtatim
mortuus cecidit Iſtud exponitur
moraliter de prelatis et ſubditis ·
quia ſcꝫ abner dux q̄ interpretaē
patris lucerna intelligitur bonus
prelatus · per azahel vero curſorē
intelligitur inſtabilis ſubditus ac
proteruus vel aliquis prīceps ma
lus · quia ꝓ certo quando contin
git ꝙ azahel id eſt aliq̄s malus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et proteruus ſubditus principē in
ꝗ ducem eccleſie prelatum perſe
quitur. Primo debet dulciter mone
ri. et a cepto malo ꝓpoſito benigni
ter refrenari. qui ſi ceſſare noluē
rit tunc haſta ſeuere ſententie deꝫ
adhiberi. vtpote quia tunc debet
excoīcari vel acrius caſtigari. Ve
rumptamen haſta iſta dicitur auē
ſa fuiſſe. quia reuera prelatus de
bet caute ꝗ̄to plus poteſt et quaſi
haſtā vitium auerſis peccatorem
ex obliquo percutere et arguere.
vt ſic poſſit a ſuperbia ſua cadere.
et a furore malorum operū ceſſarē
qui ſi ex directo percuteretur poſ
ſet faciliter amplius inſanirē. Quod
potiſſime in correctione principuꝫ
debet eſſe. quia pro certo niſi iſti
ex obliquo et indirecte percutian
tur. ſꝫ potius aperte et euidenter ag
grauantur ſtatim et in furiam con
uertuntur. et ſic nullatenus ſupe
rantur. Lignum enī et non ferrū
debet ad iſtos verti. et obtuſa cor
rectione non aſpera debēt percuti.
ꝗ ſic ſolēt facilius per humilitatē
cadere. et per penitentiam mortifi
cari. et per diſciplinam debitaꝫ ſu
perari. Vnde ſeneca. Parcendo me
lius vinces ꝛc̄. ¶ Vel
dic ꝙ abner eſt dyabolus. qui pa
tris lucerna pro eo dicitur. quia
luce limpidi intellectus vigere di
noſcitur. Azahel autem qui inter
pretatur videns deum virū iuſtuꝫ
ſignat. qui deum per cōtemplatio
nem videt. et contra dyabolū dili
gēter currit et pugnat. Ergo ſepe
fit ꝙ azahel iſte. i. hō iuſtus ꝓpriam
fragilitatem non attēdens ſed de
curſu bonorū ſuorū operū plus de

bito preſumēs abner dyaboluꝫ ni
mis ardenter inſequitur. et ex ꝓ
prijs viribus contra ipſū ꝑualere
conatur. Quod videns dyabolus ſta
tim auerſa haſta. i. aliqua tempta
tione indirecta ipſum percutit.
vtpote quia preteritas carnis deli
tias ſibi ad mentem reducit. et
in inguine. i. in genitalibus ꝑ lux
uriam ipſū ledit. et ſic ſpūaliter
occiditur qui indiſcrete vltra vires
dyabolū impugnare credit. et q̄
de ꝓprijs viribus vltra poſſe confi
dit. Quod potiſſime ad nouiter
conuerſos religioſos pertinet. qui
in principio plus debito ſunt fer
uentes. quapropter faciliter deli
qunt et maxime per luxuriam in
quam cadūt. Ideo bene docet apo
ſtolus. prima ad. Cor. ix. Sic curri
te vt cōprehendatis. Vel dic ꝙ dy
abolus auerſa haſta in inguine ꝑ
cutit. quando de peccato contra na
turam ipſum temptat et ledit.

Capitulū ſecūdū ¶ A

Abner volens fedus ini
re cū dauid miſit ad eū
nuncios. Quib9 dauid
reſpondit. ꝙ nō vide
ret abner faciem ſuā n̄ adduxerit
micol. Tulit ergo eam a viro ſuo
qui ſequebatur eam plorās et re
duxit ad dauid. Ioab autem ad
duxit abner ad medium porte vt
loqueretur ei in dolo et percuſſit
illum in inguine et occidit. ſecun
do. Regum tercio. ¶ Mora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Abñer qui interpretãtũr pats lu
cerna · ad dauid vxorem ſuaȝ mi
col reducens quã vir ſuus ſeq̃bat̃
plorans ſignificat predicatorem q̃
luceȝ veritatis predicando oñdit ·
qui dum mittitur ad dauid .i. ad cri
ſtum vxorẽ ſuã .i. eccleſiã reducẽ ·
et eã a viro carnali .i. a mũdo et a
mũdi amore ſeiungere · et omnes
tribus iſrl' .i. omnia genera hoĩnuȝ
cũ ipſo cõfederare · ſepe fit q̄ ioab
.i. dyabolus ipſum doloſe per tẽp
tationem ad ſe reducit · et ĩ iguine
ipſum p luxuriã percutit · et ſic eũ
in medio porte ſpũaliter occidit ·
dum medietatẽ virtutum ſuarum
ſcilicet bonam vitam ſibi ſubtra
hit · aliam vero medietatem ſcȝ do
ctrinam ſolum dimittit · ita q̄ ille
ſic dimidiatus et in medio poſit⁹
poteſt dicere illud · Yſaie · xxxviii
Ego dixi in dimidio dierum meo
rum vadam ad portas inferi · Iu
ſtus eñi ex duobus conſtat · ex vi
ta ſcȝ et doctrina · ſed quando vnũ
illoruȝ tollitur in medio conſtituit̃
et ſpũaliter mediatur

Capitulũ tercíũ ·

Hiſboſeth rex iſrahel dor
miebat ſuper lectũ ſuuȝ
i meridie · oſtiaria aũt
domus purgãs triticuȝ
obdormiebat dum purgabat · ha
bebat aũt duos viros pñcipes la

tronum rechab et baana fratres
qui tollẽtes ſpicas et videntes dor
mire regem domum eius latenter
ĩtrauerunt · ſpicaſq3 tritici aſſumẽ
tes in inguine ipſũ percuſſerũt · et
impie iugulantes caput eius in e
bron ad dauid detulerunt et exide
reportare premium crediderunt ·
Verumptamen dauid iuſte ipſoꝝ
facinus abhorruit · et quia innocẽ
teȝ occiderañt ipos ĩterfici fecit · ij
Re · quarto · Moraliter
Iſta exponunt ſancti moꝛaliter ſic
dicunt enim q̄ rex iſrahel ſignat
ſpiritum ſeu animaȝ · quia pro cer
to ille ſemper habet in cuſtodia ſu
i virum vel mulierem id eſt ratio
nem feruidam vel inertem · Igit̃
iſta eſt veritas q̄ quando iſboſeth
id eſt animus noſter conſtituit ſi
bi cuſtodem hoſtiorum id eſt ſenſu
um non virum ſed mulieręȝ id ẽ ñ
rationem virilem et diſcretam · ſ3
magis tepidam atq3 mollem · re
uera ſepe fit · q̄ dum iſta ancilla o
ſtiaria id eſt tepida ratio triticuȝ
debet purgare id eſt virtutes a vi
tiis ſeparare in delectationib3 dor
mit · et curaȝ ſollicitudinis et vigi
lantie per negligentiaȝ derelinq̃t ·
et tunc ſtatiȝ veniunt latrones id
eſt demones vel temptationes · q̃
ſpicas id eſt virtutes depredãtur
et domum mentis per ianuas ſẽſu
um ingrediuntur · et regem iſtũ
ſcilicet animam laſſam dormiẽtem
et remollitam per calorem meridi
anum id eſt per concupiſcentie fer
uorem inuenientes · ſtatim cõtra
eum debachantur Et quia homo ci
tius inclinat̃ ad luxuriã q̄ ad alia
vitia · ideo ip3 dicit̃ pmo ĩ iguine

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.ı. in carne per luxuriam peccauerit et ſic per conſenſum caput .ı. mēte ſolent ſibi ſubtrahere et per diuerſa vitia ipſum capere et grauare. Et ſic iſboſeth qui interpretatur vir confuſionis cuſtode femina mõ ritur. quando animus qui ad ſui cuſtodiam nõ virum ſed feminam .ı. non virtutem ſ mollitiem poſuerat a ſpiritualibus hoſtibꝰ iugulatur. Fortis enim et vigil ſenſus non dormiens vel negligens ſēſualis aut muliebris apponi debet vt fores cordis cuſtodiat. quē ſcilicꝫ nec negligentie ſompnus opp̄mat nec ignorantie error fallat. ſcd̄m Grego. Vñ dominus. Mrc. xiii. Ianitori precepit vt vigilaret.

¶ B Vel dic ꝙ iſte ſcilicet iſboſeth eſt prelatus malus vir confuſiõis et vanꝰ. q̄ ſcꝫ ī domo ſua et ī ſtatu ſuo dormiēs .ı. ī honoꝛe ſuſcepto plꝰ debito ſe delectās. ī portis domus ſue .ı. in curiis et negociis hoſpitii ſui. necnon in beneficiis eccleſie ſue vel in iudiciis que antiquitus fiebāt in portis quandoqꝫ poit et aſſignat mulieres et non viros .ı. molles perſonas et non hoīes virtuoſos. qui etiam ī deliciis dormiunt. nec ad opera ſibi iniuncta vigilant per diligētiam aut attendunt. Sic ergo fit ꝙ latrones .ı. tiranni et eoruꝫ officiales et balliui iſtoꝝ domus .ı. eccleſiarū poſſeſſiones intrant et ſpicas .ı. diuitias eorum rapiunt et deuaſtant. caputqꝫ .ı. capitale iſtius regis auferunt rapiunt et detractant. et quia ſic dormientes et negligentes eos inueniunt. ideo bona ipſorum tamꝫ p̄latorum q̄ clericorum rapiunt et deuaſtant. Non debet ergo ſuperior negligenter dormire. nec in eccleſiarum ianuis .ı. officiis et beneficiis muliebres et ſompnolentos ac deſides inſtituere vl̄ locare. ſed potius viros .ı. virtuoſos et vigiles debēt ibi ordinare. Bene ergo dicitur Luce. ii. ꝙ paſtores erant in regione vigilantes et cuſtodiētes vigilias noctis ꝛc̄.

¶ C Vel dic ad litteram ꝙ multi ſunt hodie eccleſiaſtici vel prelati q̄ ad cuſtodiam camerarum ſuarum nõ habent viros ſed mulieres. quapꝑt latrones .ı. vitia iſtos opprimūt. et etiā latrones mūdi .ı. ſeculares principes eos per rapinas cõfundūt. Vel dic contra ꝓditores quos ſcilicet dauid .ı. bonus prelatus non debet diligere. ymmo dato etiam ꝙ in fauoreꝫ eius proditionem faciant. debet tamen eoꝝ facinus abhorrere. et eos ſeuerē caſtigare. exemplo alexandri qui duos principes darii qui ipſū fugiētem occiderant. et exinde gloriaꝫ ab alexandro ſperabant ſuper ſepulchrum ipſius darii fecit ſuſpendi. ſicut ſcribitur in libro philoſophoꝝ moraliū capl̄o de alexandro. Vel ſi vis allega contra illos q̄ tenent ſecum malos homines homicidas et latrones. quia iſti quādoqꝫ in ſuum proprium magiſtrum inſurgunt. et eum depredantur vel pimunt et occidunt. Et eſt exemplum de atheon quem canes ſui comederūt. Eſt etiam exemplum de duce athenarum. quem ſui propriĳ ſtipendiarii proditionaliter occiderunt. Iſte enim niſi ſecum latrones tenuiſſet nunq̄ p eos occaſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

fuiſſet. Bene ergo docetur. Eccī. ix. Viri iuſti ſint tibi conuiue ⁊c.

Capitulum quartum

A

Dauid cū iret debellare populū iebuſeū qui habitabat in iheruſalem. dictum eſt ſibi ſic Non ingredieris huc niſi abſtuleris cecos et claudos. Promiſit ergo dauid ducatum ſeu principatum illi qui primus iebuſeum percuteret. ⁊ qui fiſtulas domatū tangeret. et qui cecos et claudos qui odiebāt animam dauid abſtuliſſet. Que ōnia ioab feciſſe legitur. et ideo ex tunc exercitus fuit prīceps. ſicut hic et pmo Paralip. xi. repitur. Cepit igitur dauid arcem ſyon. ⁊ eam edificauit. et ī ea habitauit. ij. Re. v. Nota Dic ſi vis miſtice. ꝙ dauid ē prelatus ſuperior. cui9 ſcʒ cura dēt eſſe iheruſalē .i. eccleſiā vendicare et eā de manu iebuſeorum .i. tirannorum vel vitioſoꝝ penitus liberare. et exīn claudos .i. vacillātes in fide et ī morib9 et cecos .i. ignorantes et obſtinatos penitus abdicare. et ab eccleſie promotionibus effugare. Unde hic dicitur. Cecus et claudus nō ingredientur templū dōmi. Quid ergo debet facere iſte dauid ſcʒ p̄latus ſuperior? Pro certo iſte debet edictum ꝓponere ꝙ ille ſubditoꝝ ſuoꝝ in exercitu eccleſie erit dux ⁊ prelatus beneficiatus et p̄imat9 qui ad huiuſmoī opa erit pmus. ꝓpriūqꝫ debet ducem et prelatuʒ officialem et beneficiatum in eccleſia facere. q̄ iebuſeos .i. tirannos et peccatores ſciuerit p predicationeʒ pcutere. fiſtulas et aque ductus malarum ſcientiarū rep̄rehendere ⁊ tāgere. cecos et claudos .i. malas pſonas obſtinatas et malitōſas. q̄ ſcilicet animā dauid .i. bonum p̄latum vt cōmuniter odiunt eradicare penitus et auferre. Et ſic iſte talis poterit ioab qui interptat̄ pater compari. q̄a ſcʒ p̄r et ſuperior merebit̄ ab aliis appellari. et tāq̄ pater et paſtor maxīe p̄ aliis ordinari. Yſaie. ix. Pater futuri ſeculi princeps pacis. Et Iheremie. iii. Patrem vocabis me et poſt me ingredi non ceſſabis.

B

Si vis dic moraliter ꝙ dauid eſt deus. qui iheruſalem .i. animam a iebuſeis .i. a malis cogitationibus mundat. et fiſtulis male doctrine eam euacuat. claudos .i. claudicationem malitie et inconſtātie. cecos .i. cecitatem ignorantie inde fugat et ipſaʒ virtutibus edificat. et in arce ſyon .i. in ſpecula mentis ſpiritualiter habitat et ibi per grām perſeuerat. pſ. Non commouebit̄ in eternum qui habitat in iheruſalē. Vel dic de chriſto. qui vt inhabitaret in arce ſyon .i. in vtero virginis glorioſe. primo voluit inde iebuſeum et cecos et claudos auferre et cetera. vtſ.

C

Vel dic allegorice ꝙ iheruſaleʒ eſt ecclīa a qua xp̄c iebuſeum .i. gentilitatē pcuſſit et deſtruxit. cecos et claudos id eſt phariſeos et ſcribas abſtulit. fiſtulas omnes falſe ſcientie et male doctrine fregit. et eam virtutibus et etiam bonis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

perſōnis edificauit· et ibi ꝑ fidem
et gratiam habitauit· et ioab .i.
patres ſpirituales prelatos ⁊ pre
dicatores eſſe maiores in ecclesie
exercitu ordinauit· Unde Apocal
xxi· Ecce tabnaculum dei cū homi
nibus et habitabit cuȝ illis et ipſi
populus eius erunt· Uel arx ſyō
eſt religio· que magis eſt alta et
ſpeculatrix eternorū· quia ſion ī
terpretatur ſpecula · Iſtam ergo
criſtus in iheruſalem.i.in ecclesia
edificauit· et eam habitationi ꝓꝓ
e deputauit· dicens illō· pſ· Hec
requies mea in ſeculum ſeculi hic
habitabo qm̄ elegi eam·

Hic habes quomodo dauid fu
it inunctus ſuper totum iſra
hel Et ſic dico ꝙ dauid legitur ter
inunctus fuiſſe· Primo in bethle
em in ſignum regis futuri· ꝑmo·
Regū· xvi· Secundo in ebron ſu
per iudā· vtſ· ij· Tercio ſuper to
tū iſrl̄ etiaȝ in ebron· ſicut hic pa
tet· Nota Sic dico ꝙ e
lecti tripliciter a deo oleo conſola
tiōis vnguntur· ꝑmo per gratiā·
ſcdo per anime gloriam· tercio in
reſurrectione per corpis ſtolā· pſ
Unxit te deus deus tuus oleo leti
cie ⁊c̄·

Capitulū quintū·

Dauid inducente archaȝ
domini in iheruſalē· et
eam cū vniuerſo popu
lo cum inſtrumētis mu
ſicis deducente · contigit ꝙ boues
calcitrarent et archam magis de
biſō declinarent· Qd̄ videns oza ſa
cerdos manum ad tenendū archā
apposuit · et ſtatiȝ indignatus doī
nꝰ ipꝫ ſup temeritate ſua ꝑcuſſit
qui cōtinuo mortuꝰ periit· Cauſā
autē ꝑcuſſiōis huius aſſignat ſco
laſtica hyſtoria dicens ꝙ aliqui di
cūt ꝙ illō accidit ſibi eo ꝙ tetige
rit archam cum non eſſet ſacdos
Alij dicunt quia poſuerat archaȝ
ſuper plauſtrum· cū ipſā humeris
portare deberet· Alij dicūt ꝙ noc
te illa dormierat cū vxore ſua · et ī
deo a tactu arche debuerat abſtīe
re· Uidens ergo dauid ozam per
cuſſum introducere archam ī do
mum ſuam timuit· quapropt̄ ipāȝ
ī domū obededom declinauit Quia
vero illi benedixit doīnꝰ ꝓpt̄ archā
ipāȝ poſtea dauid ī domū ꝓpam ī
troduxit· ij· Regū· vi· Allegorice
archa iſta xp̄m et eiꝰ fidē ſignat·
dauid v ero populū iudaycū deſig
nat Quia vero dato ꝙ dauid.i.po
pulus iudaycus archam iſtam .i.
dei filium in pn̄cipio deduceret· ⁊
cum iubilis et canticis in ipſo cre
deret et ſperaret et de aductu ip
ſius gauderet· Uerūptamen fac
tum eſt ꝙ dauid .i. populꝰ iuday
cus quando iſtam archam.i.dei fi
liū ſup plauſtrū nouū.i.ī pura hu
manitate poſitū vidit et deū factū
hoīeȝ p̄dicari audiuit· ſtatī huiuſ
moī archā.i.xp̄i īcarnati fidē recipe
formidauit· quapropt̄ ad alienaȝ
domū.i.ad gētileȝ ꝓplm̄ iſta archa
ſcȝ xp̄e cū fide ſua trāſijt· Propt̄
qd̄ ipſi dominus continue benedi
cit· Finaliter tamē dauid.i.iuday
cus populus iſtam archā.i.xp̄m ⁊
eiꝰ fidem recipiet· ⁊ eā in domum
e iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuaȝ introducet · quando ſcȝ iuxta verbum apoſtoli ad · Romanos · xi · cū intrauerit plenitudo gētium omnis iſrahel ſaluus fiet ·

B Vel ſi vis allega hic contra mundanos amicos · qui ſcȝ amici ſunt quod diu videt proſpera · dimittūt vero hominē quādo inſtāt occaſio et aduerſa · Iſtud potiſſime ē cōtra eccleſiaſticos · qui ſcȝ more dauid videntes quod archa in eccleſia homines occidebat · ſcilicet i principio quando quaſi omnes epiſcopi et clerici martirizabantur ipſā dimittebant · et de eius ſtatu et beneficijs non curabant · et eam obedientes dom.i. ſanctis viris et martiribus relinquebāt · nūc quia videt quod iſta archa ſcȝ eccleſia non occidit hoīes ſed potius eos in temporalib9 benedixit · ideo quilibet eam exemplo dauid habere contendit · ipſamqȝ et eius dignitates iocūde recipit et admittit. Breuiter ergo multi ſunt qui onera et pericula ſolent alijs dimittere · lucra vero et cōmoda quādo accidunt ſolent pro viribus vēdicare ·

C Vel iſta allegāt de corpore criſti quod ſignatur in archa · quia ſcȝ quādo ab indignis recipitur ſepe fit quod mortem anime et corporis ſortiuntur · Vnde prima Cor · xi · Qui māducat corpus dn̄i et bibit ſāguinem eius indigne iudicium ſibi māducat et bibit In dignus autē reputatur ille qui per carnis delectacōnem ſe maculat · ille qui ſacerdos nō eſt.i. ille qui ſacerdotis et ſacerdotis mores et ſancti tatem repudiat · et ille qui onus penitentie impoſitū quod portare debuerat non per ſe ſed per aliū circū portat · quū ſcȝ alijs penitentie on9 imponit et illud mouere cū digito nunquam curat · Tales ſup temeritate et indignitate ſua a deo percutiūtur et a tactu ſacramēti corporis dn̄i refutantur. et quandoque miraculoſe occiduntur · Quod conſiderās dauid.i. iuſtus debet timere · et aliquā ex reuerentia a receptōne arche.i.a perceptōne ſacramenti ceſſare · et penas indigne recipiētiū formidare · Celebrare enī cotidie nec laudo nec vitupero dicit auguſtinus · Vnde de tali timore poteſt illud dici pſalmi Iuſtus cū viderit vindictā man9 ſuas lauabit i ſāguine peccatoris

D Vel dic quod archa iſta ſignat prelatū vt viſuȝ eſt Exo · xxv · boues vero qui trahūt archam ſignāt carnales parentes ſeu quēcūqȝ carnalē affectū · plauſtrum vero nouum deſignat ipſi9 prelati dignitateȝ et ſtatū et maxime nouiter ſibi datū · Oza vero qui ſacerdos nō erat et cū vxore dormiebat ſignat carnalem ſubditum inſufficientem et imperfectū a ſacerdotio.i.a ſacerdotū morib9 alienum et a ſacerdotali dignitate ſemotū Si igitur contingit archā ſuper plauſtrū nouuȝ poſitum. id eſt prelatum ſuper nouam dignitatem conſtitutū in moribus ſuis vacillare. et per recalcitrationem bouum · id eſt interiorum affectionum et motuum carnalium vel exteriorum amicorum carnalium et ſecularium a rectitudine iuſticie declinare non intereſt oze id eſt cuiuſlibet ſubditi et maxime qui non eſt ſacerdos · id eſt homo ſcientificus vel perfect9

ſed potius qui cum vxore iacuit.i.
qui eſt carnalis luxurioſ9 ⁊ īfect9
in iſtam archam.i. in prelatū ma
num mittere.i.ipſū corrigere ł ar
guere vel obloquendo de eius va
cillatione intromittere· quīymo
magis debet ſub diſſimulatiōis di
uerticulo pertranſire· alioq̄n ſi ir
reuerenter illam archam tangēt
mortem eternam ꝓ temeritate p̄
ſūpciomis ſue facile pote rit repor
tare. Ad qđ facit illud de hyſtoria
a tripartita· ꝙ ſcȝ cōſtantinus imp̄
ator de criminibus epiſcoporuȝ no
luit iudicare·ſed potius libellos cō
tra eos oblatos in conſilio generali
voluit concremari Cuilibet igitur
tali oblocutori poteſt dici illud·ſ̄
caplo p̄mo· Quare non timuiſti
mittere manum in xp̄m domini ?
Simile etiaȝ habes.i. Regū·xxvi·
Et ſicut ſup̄·ij·Regū·p̄mo dī ꝙ
dauid fecit illū occidi qui manum
in regē ſaulē iactauerat ſe miſiſſe·
ad denotādum ꝙ illi ſubditi digni
ſunt pena· qui per rebelliones et
diffamationes cōtra prelatos ꝓpri
os mouent bella· Iſta tamen ſūt
contra multos ſubditos·qui q̄ꝙuis
ſint peſſimi non ceſſant tamen p̄
latos ſuos tangere et obloquendo
ſeu moleſtando vexarē· cū tamē di
catur· Exod·xxij· Dn̄s non detra
hes et principi populi tui non ma
ledices·

Capitulū ſextū· Ca

Cum dauid deduceret ar
chā domini ī domū ſuaȝ
mira exultatioē gaude
bat·et accinctus ephot
lineo organa manu tangebat· et
cū choris et bucanis coram dn̄o
ſaltabat· ⁊ ad quoſlibet ſex paſſ9
bouem et ouem deo immolabat· ⁊
ſic honorem r̄egium humilitate p̄
uia in laudem domini captiuabat
Quem videns vxor ſua michol fili
a r̄egis ſaul vilipendens incepit re
darguere et iſtis verbis leticiaȝ e
ius īcrepare· Quā inq̄t glorioſus
fuit rex iſrl̄ diſcooperiēs ſe āte an
cillas ſeruorū ſuoꝝ· et nudatus ē
quaſi nudetur vn9 de ſcurris Cui
dauid legitur r̄ſpōdiſſe dicēs· Lu
dam et vilior fiā et huīlis ero ī o
culis meis in conſpectu domini q̄ e
legit me·ij·Regū·vi Mora
Iſta poſſint allegari exēplariter·
qūo nulla poteſt eſſe tanta potēti
a tanta maieſtas tāta ſublimitas
tātaq; felicitas vel proſperitas ·
quin quādo de rebus diuinis agit̄
et quādo ad cultum dei et eius ho
norem venitur·ſtatim debet humi
liari· veſtibus ꝓſperitatis mūdia
lis exui· et per compaſſionem et cō
tritionem mundari·ephod lineo
.i.mundicia cordis indui et leticia
mentis repleri· ſaltū bonorū affec
tuū facere ·et ſacrificia bonoꝝ o
perū adīplē· ouēq; īnocentie et bo
uē fortitudinis ⁊ cōſtātie p ſingłos
ſex paſſ9.i.p ſenariū opuȝ miſeri
cordie dn̄o offerre et īmolaē· Et
dato ꝙ michol filia regis id eſt q̄ꝙ
uis nobiles perſōe actus et humi
litatem ipſius reprehendant· nō
debet proter hoc ceſſare · ſed glo
riam ſibi datam deo attribuens·
debet deuotionem et humilitatem
mundi feſtiuitatibus anteferre ⁊
ſic in eo verificabitur illud· Cūnto

maioꝛ es humilia te in omnibus ⁊
Conſtat em̄ ꝙ ſuperbi homines vi
lipendunt humiles · ſicut michol
dauid in corde ſuo deſperit quādo
faſtum ſuperbie ꝑtermiſit · Job ·
xij · Deridetur iuſti ſimplicitas ·
Vel dic ꝙ mulieres que viros ſu
os qui ſūt deuoti et humiles deſpi
ciunt · et eos quando ſūt ſuperbi
⁊ faſtuoſi amplius diligunt · vide
ſi vis pulchram gloſam · Grego ·
de humilitate dauid ·

Capitulum ſeptimū · Ca

Dauid cū miſiſſet ſeruos
ſuos ad ꝯſolandū anon
regez āmon ſup morte
patris ſui qui de nouo
deceſſerat · ille credēs ꝙ ad explo
randum veniſſent illos valde vitu
perauit · barbas enim medias eis
raſit · et veſtes medias vſqȝ ad na
tes ꝑſcidit · et ſic eos ad dauid do
minū eoꝝ remiſit · Q̄d dauid cog
noſcēs miſit eis obuiā · ⁊ quouſqȝ
barbe eoꝝ recreuiſſent manerēt
ī ihericho ipſ mādauit · quos tam̄
ſeueriter poſtea vindicauit ꝙ ſcȝ
anon regez ceadit · ciuitatez eius
rabbath deſtruxit · et ſibi ſuuȝ po
pulum ſubiugauit . ij · Regū · x ·
Nota Jſtud poteſt allegari
exemplariter ꝙ vitium ingratitu
dinis duriſſime vindicatur · iſte em̄
conſolatorem deriſit · et ſeruos ip
ſius confudit · quapropter ipſe et
populus ſuus finaliter periit Vel
dic quomodo mala ſuſpicio ē mul
tociens cauſa multoꝝ maloꝝ · q̄a

ſcȝ iſte ꝓpter malam ſuſpitōnē ex
ploratores iſtos ſeruos dauid cre
dēs legitur eos dehonoraſſe · ⁊ ex
hoc dampnum non premium re
portaſſe · Vel dic ꝙ mali ꝯſiliarij
ſunt quandoqȝ cauſa multoꝝ ma
lorum · pricipes enim iſtius legūt
ſibi illud conſiliū dediſſe · ꝓpter qđ
ipſe et principes ſui leguntur pēas
lugubres perſoluiſſe Cb
Vel dic moraliter ꝙ dauid ē xp̄c ·
ſerui ſui ſūt eccleſiaſtici vel etiam
quilibet criſtiani · anon autē qui
interpretatur donatoꝛ merens eſt
dyabolꝰ · et ꝓplus āmonitarū qui
interpretatur ꝓplus merons pec
catores ſigt̄ · Jſta eſt ergo veritas
ꝙ anon rex filioꝝ āmon . i . dyabo
lꝰ rex omū malignoꝝ ad mercez
eterne tſtitie dampnatoꝝ et reſer
uatoꝝ · ſeruos dauid . i . ecc̄aſticos
vel fideles [illegible] ſpūaliter detpa
re · et i pſona eoꝝ ipꝫ dauid . i . cri
ſtū offēdē et gūaē · Cū em̄ ſeruoꝝ
xp̄i formoſitas i duobꝫ ꝯſiſtat · ſcȝ
in barba prudētia et virilitatis · ⁊
i veſtibꝫ honeſte apparentie et hōe
ſtatis · Dyabolus eni i iſtis duobꝫ
ipos detrūcaē ſatagit · et eos per
tēptationes et delectatōnes de hōē
ſtaē laboāt · Sic enim fit ꝙ iſtos a
virilitate effeminat et a ſapientia
ebetat · et ſic bābā dimidiā eis trū
cat · Q̄d potiſſime fit qn̄ diſcretio
nē q̄ p barbā itelligit eis tpalē di
mittit · et ſpūalē eis peitꝰ ſecat ·
Yſaie decimo quinto · Omnis bar
ba radetur · Jn triuijs eius accinc
ti ſūt ſacco · Vltra hoc etiā veſtes
honeſtatis mlꝰtis ꝑſcindit · et eos
p luxuriā ſicīēs nates eoꝝ . i . ip̄as
ptes verecundas hoc eſt opera ſue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

luxurie denudat omnibus et oſtē
dit. Et ſic hodie dyabol⁹ ſeruos da
uid .i. multos viros eccleſiaſticos
vitupat et confundit. et vitupa
biles eos reddit. inq̄ntuʒ barbam
prudentie ⁊ veſtes decentie eis tol
lit Yſaie. xx. Ambulauit ſeru⁹ me
us yſaias nudus et diſcalciatus ⁊
diſcoopertis natibus. ¶ C
Iſta potiſſime dici poſſunt de ypo
critis. qui ſcilicet et barbas et ve
ſtes medias perdiderunt. inq̄ntum
virilitatem exterius retinent. illā
vero que intus in conſciencia debʒ
eſſe penitus amiſerunt. ita ꝙ iſti
ſic dimidiati poſſunt dicere illud.
Yſa. xxxviij. Ego dixi in dimidio
dierum meorū ⁊c. Quid igitur?
Pro certo tales ſic denudati non
ſunt digni coram dauid .i. corā cri
ſto nec ī eccleſia militante nec tri
ūphante apparere. et ideo in ihери
cho qd̄ īterpretat̄ odor eius id eſt
in penitentia qua nichil ſuauius ē
dolet deo debent manē. vt ſic bar
bam amiſſam .i. virilitatem et v̉tu
tem poſſint acquirere et ſic ſe dig
ne deo p̄ſentare. et corā eo ī para
dyſo vel etiam in beneficijs eccleſi
aſticis miniſtrare. Exod. iij. Non
apparebis in conſpectu meo vacu
us. Iſte autem dauid .i. criſtus fi
naliter contra iſtum regeʒ āmon
.i. dyabolum in iudicio dimicabit.
et ciuitatem ſuam .i. reproborū cō
gerieʒ igne perpetuo concremabit
et eum interficiet et dampnabit
et ſic electorū ſuoꝝ caſus et iniuri
as quos dyabolus nunc attēte p̄ſe
quitur vindicabit. ¶ D
Vl' dic ꝙ iſti ſemiberbes ſignificāt
ꝓditores. qui ſcʒ mediam barbaʒ
non habent inq̄ntum bona intētio
ne carent Vl' dic contra inconſtan
tes qui pro media pte ſūt feminei
et imbecilles. inq̄ntū nunc ſunt de
ſides nunc viriles. ¶ E
Vl' dic ꝙ barba .i. virilitas ſeruo
rū dauid .i. viroꝝ eccleſiaſticoꝝ du
as ptes debet habere ſcʒ ſanctā vi
tam et bonā doctrinā. ſ; pro certo
dyabolus vnā iſtarum ptiū mltis
ſolet auferre. inq̄ntū ſcʒ bonam vi
tam ſolet ab eis tollere. ſanaʒ ve
ro doctrinam ſolet eis dimittere.
Et ſic iſti valde a diabolo deturpa
ti dicuntur. quia pro certo nichil
eccleſiaſtico turpius q̄ ꝙ male vi
uat. et prudenter ſeu ſcientifice p̄
dicet ac loquatur. non eſt enī ita
turpe nichil ſcire vt male viuere ⁊
multa ſcire. Ideo dicitur Jacobi.
iiij. ꝙ homini ſcienti bonum face
re et non facienti peccatum eſt il
li. ¶ F
IN iſto caplo habes ꝙ multe
nationes quibus filij iſrahel
aliquādo ſeruierant ſcʒ philiſtijm
edom et āmon ipſis ſbiecte fuerūt
⁊ eis verſa uice ſeruierūt. Hoc ad
fortunā rerū p̄t applicari. que ſcʒ
ita voluitur ꝙ illi qui aliqn̄ dn̄ati
fuerāt ſbiugātur. et q̄ ſui erāt do
minātᶻ. ſic in mūdi nationibʒ pluri
mis inueīt̄. Vn̄. Iheremie. xlix.
Poſſidebit iſrahel poſſeſſores ſuos
¶ Mora Vel dic ꝙ virtute dauid
.i. grā xpi hō q̄ aliquādo aliquib⁹
malis nationibus et varijs pecca
tis ſeruierat. ipſis ſubiectis ſupe
rior efficitur. ita ꝙ ſibi ſpūaliter
famulantur inquātum recordacō
ipſoꝝ ipi⁹ humilitatē pficit. ⁊ ſic
ad bonum ipſius ordinantur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Yſaie·ix·Tanꝫ capientes eos qui
ſe ceperant et ſubiicient exactoꝛes
ſuos·

Capitulum octauū· A

Hic hēs de peccatoꝝ dauid
gradibus· Deambula
bat em̄ i ſolario dom9·
ecce ociſiotas· Vidit
balneāntem ſe bethſabee ecce curi
oſitas· Cupiuit· ecce male ꝯſenti
ens voluntas· Impgnauit·ecce
luxurie voluptas· Virū eius ṽuo
cans ipſum ad dormiendum cū ea
induxit· ecce excuſationis fallaci
tas· Tādem ipſū ꝓprias litteras
mortis ſue deferentem interfici iuſ
ſit·ecce proditionis homicidij teme
ritas· Sic ergo patet quomodo v
num peccatum ad aliud trahit· et
quomodo de modico ad maius trā
ſit· Jeremie· ix· De malo ad malū
egreſſi ſūt· Vrias occiſus eſt ꝓpē
lrās quas portauit· ſic xp̄e et ſci p
doctrinā euāgelicā quā docebāt·
Vel dic q dyabol9 illū p tēptatio
nes libēti9 occidit quē cū lrīs et ſci
entijs eſſe cognoſcit· Vl' dic q vri
as ſigt iudeos vl' etiā malos ſcien
tificos q̄ ſcꝫ portāt lrās mortis ſue
incꝑtum ſcꝫ ex litteris quas noue
runt illi in ſempiternā mortez du
cūtur· ſicut patet ī malis p̄latis et
predicatoribꝫ· q̄ ſcꝫ ſemper ſolent
ꝯtra ſe predicare· Vel etiā de iu
deis qui nolūt credere qđ ſcriptu
ra ſua docet· et ſic mortem ſempi
ternam merebuntur ex ſuis litte
ris reportare ·prima· Corintheo
rum̄ octauo· Littera occidit·

Capitulū nonū· A

Hic habes quodammodo
quomodo dauid a na
than reprehēſus ſub fi
guā ouis ſubrepte pec
catū ſuū humiliter recognouit· et
ꝓpriarum ſuarum vxorū ſibi futu
ra adulteria indicauit dicēs· Vx
ores tuas in oculis tuis dabo prox
imo tuo et dormiet cū eis i ꝯſpectu
ſolis huius· ij· Regū· xij· Nota
Iſtud allega exēplariter q null9
quāꝗ ſit rex vel magnus dēt eſſe
ꝯterri9 quin quādo peccaſſe ſe cog
noſcit et ſuper hoc a nathan pro
pheta .i. ab aliquo prelato vel pre
dicatore· vel alio bono viro redar
guitur debeat ſe humiliare ·pecca
tū ſuū recognoſcere et emendatō
nem promittens veniam poſtula
re· Eccleſiaſtici· Quanto magnus
es humilia te i oībꝫ Vl' dic hic ꝯtra
adulteros maritos · q̄bꝫ iuſto dei
iudicio ſepe ꝯtingit· q ſicut alioꝝ vx
ores maculāt· ſic et alij vxores eoꝝ
ſedāt· Juxta illđ Sap̄· xi: In quo
peccat q̄s i hoc et punitur· B
Illud qđ ponitur hic q ſcilicꝫ
ioab videns q capienda erat
vrbs aquaꝝ ſcꝫ rabbath mādauit
dauid q veniret· et ne ſibi victo
ria aſcriberetur ciuitatem caperet
et deleret Nota Ad hoc pt allega
ri q ioab miles .i. quicunqꝫ iuſtus
nūꝗ debet ſibi victoriā ꝯtra dyabo
lum aſcribere · ſed totum dauid
id eſt deo attribuere· Et dato

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ per ſe poſſit temptatione n vīn
cere · debet tamen dauid .i. xp̄i aux
ilium implorarē · et e: nō ſibi victo
rie laudem dare · Ad qđ etiā; app̄li
cant aliqui illud · Apocalip̄ · iiij ·
vbi viri ſeniores coronas ſuas acci
piebant et in conſpectu throni po
nebant · ad denotādum ꝙ corona
noſtra .i. gloria victorie noſtre ſi
quam habemus · dauid .i. deo eſt at
tribuenda et in conſpectu throni
maieſtatis ſue per humilitatē tan
ꝙ non habita ex ꝓprio capite depo
nenda · et ei qui eā dedit reddēda
et per gratiarum actionē aſcriben
da quia ſcilicet ipſe eſt q̄ dat coronam
victorie triūphāti · pſ̄ · Poſuiſti
in capite eius coronam ac̄ ·

Capitulū decimū ·

C A

Amon ꝑmogenitus da
uid thamar ſuam ſoro
rem fingens ſe infirmū
pro faciēdis ſibi ſorbi
tiunculis a patre petijt · Quā ī per
tā de cōcubitu requiſiuit · et rēnuē
tem violenter oppreſſit · qui tādē;
poſt cōcubitum ipſam mirabilit̄ o
diuit · et a ſe corruptā; et violatā
eiecit · ij · Regū · xiij · C Mora
Talis amor qui ex corruptiōe na
ſcitur faciliter in odium vertitur
et nūꝙ perſeuerare ꝓbatur · vt ſe
pe videmus ꝙ matrimoīa q̄ ex ta
li amore ꝓueniunt malo fine ſepi
us terminantur · Vnde Mathei ·
xv · Omnis plantatio quā nō plā
tauit pater meus eradicabitur ·
C B Vel dic ꝙ iſte primogeni
tus dauid eſt lucifer · qui fuit prī
cipiū viarū dei · Job · xl · q̄ ꝓ certo
ſororem ſuā .i. animam racōnale;
libent̄ per peccatū mortale corrum
pit · et cōcubitum .i. male ſuggeſti
onis conſenſum ab ea petit · et ſb̄
ſpecie fraternitatis .i. ſub colorē bo
ni ipſam opprimit et confundit ·
Qua cum vſus ad diuerſa vitia
ꝓ libito fuerat · ipſā de domo ſua .i.
de mundo per mortē eicit et exclu
dit · et iſto falſo amore quem pre
tendit in perpetuum odium muta
to ipſam vilem in infernum expel
lit · Ideo bene dicitur hic ꝙ maiꝰ
fuit odium quo oderat eam · amo
re quo ante diligebat · Iſta igitur
per ianitorem expulſa talare; tu
nicam que erat veſtis filiarum re
gis legitur conſcidiſſe · et poſitis
manibus ſuper caput cinere cōſper
ſum clamans et eiulans receſſiſſe
Sic miſera anima peccatrix et cor
rupta nunꝙ de cetero digna ē di
ci regis celeſti virgo filia · talarem
tunicam .i. gratiam et caritatem cō
ſcidit · et cinerē .i. acerbitatē perpe
tui remorſus induit · et ſic clamās
et eiulās .i. dolens et deſperans de
hoc mūdo recedit · Yſaie · xlvij · De
ſcende ſede in puluere virgo filia
babiloīs · non eſt ſolium vltra fili
e chaldeoꝝ C C Vel
dic ꝙ thamar aīa peccatrix a dya
bolo corrupta · quādo ad domū; ab
ſalon id eſt ad celeſti gratiam per
penitentiam reuertitur · tunica; ta
larem .i. malam perſeuerantiam
que talum id eſt finem attingit de
bet per contritionem et penitenti
am rūpere · cinerem .i. mortis mē
oriam capiti mentis apponere · per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

confeſſionē clamaẽ et rugiẽ. ¶ D

Dauid audito facinore filij ſui ſuper violatione ſororis non corripuit eū ſuper hoc non volēs eum contriſtaẽ. cum ſuper modum eum diligeret eo quia pmogenit⁹ ſu⁹ erat. Mōd qz puniẽ noluit de⁹ puniuit. qz ipſum amon abſalon frater thamar ſatis cito poſt interfẽ cit. ¶ Mora Sic vere fit qꝫ duz parentes ſeu prelati ſubditorꝝ nepotulorū ſeu filiorꝝ ſcelera nō corrigunt. pdicōnis ipſoruz cauſā ſunt. qz deo ordinante quibus im pie patitur in aliqd magnum infortunium cadunt. et ſic tam ipſi qꝫ parentes triſticiā maiorem incurrunt. Ideo bene dicitur. Prouerbiorum.xiii. Qui parcit virge odit filium

Capitulū vndecimū ¶ A

Abſalon qui ppter mortem fratris ad terram alienigenarum fugerat per ſollertiā ioab et mulieris thecuite reuocatus a patre. manſit in iheruſalem. faciẽ tamen patris vſqz poſt duos annos non vidit. Ait autem ſcriptura de eius pulchritudine. ſcilicet qꝫ a planta pedis vſqz ad verticem non erat in eo aliqua macula. qꝫqz quia grauabat eum ceſaries ſingulis ānis capillos tondebat et eos ducentis ſiclis ponderis publico ponderauit. Poſt hoc autem ipſe abſalon fuit ad patrem introductus. et dato ſibi oſculo ad gradum priſtinum reſtitutus. ij. Regū. xiiij.

¶ Mora Sic vero dico quādo peccator de terra longinqua. i. de ſtatu peccati. ioab. i. pdicatore vel prelato procurante. et muliere thecuite. i. beata virgine vel diuina gratia ſuffragāte per penitētiam redit ad patrem. non tamē ppẽ hoc ſtatim faciem patris videt nec ſtatiz deus ſibi arridet. ſed adhuc cōtemplationi et ſpirituali pregustationi diſſuetus a deo aliqualiter longe manet. Poſt tamen lapſu tēporis ſua hebetudo acuitur. et ad ſpiritualia paulatim aſſueſcēs ad oſculum caritatis admittitur. et ad ſpeculationem et viſionem paterne glorie ſubleuatur. Et ſic verificaẽ illud. Eccleſ. x. Si retuſū fuerit ferruz. et hoc non vt prius. ſed hebetatum erit multo labore exacueẽ Sic etiā de illo ceco dicit. Marci. viii. qꝫ ſtatim clare non vidit. ymmo ipſe dicebat. video hoīes ſicut arbores ambulātes. ſed tādem reſtitutus eſt ita vt videret clare omnia. quia pro certo viſus mentis non ſtatiz ex toto illuminatur. ymmo per gradus et paulatim ad pfectionem iſtā peruenitur. Et ſic poſt lapſum et reditum abſalōis ideſt poſt penitentiā peccatoris ei⁹ pulchritudo bñ deſcribiẽ. vt ſic hō poſt peccatū poſſe fieri formoſus et pulcher oñderet in moribz. Debet igiẽ abſalō q̃ interpretaẽ paẽ pacis. i. peccator deo p baptiſmū et penitentiam pacificatus. habere pulchritudinem virtutum talem et tantam qꝫ a planta pedis vſqz ad verticem. i. ab affectu ad rationez vel a principio vſqz ad finem nō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

debet ī ipſo aliquā peccati maculā
repiri. Et quia ceſaries cogitatō
nuȝ que ſcȝ capiti .i. menti adheret
ipſū quandoqȝ poſſet grauare et ī
capite mentis calorem concupiſcē
tie generare. debet ſingulis ānis ad
minus ipſā p cōfeſſionem tōdere.
et ipſos pilos vitiōrum et malarū
cogitatōnum per diſcretionē pōde
rare et ſic ſpūalem pulchritudīeȝ
cōſeruare. et capitis ſeu mētis mū
diciam procurare. Danielis. v. Appē
ſus es ī ſtaterā et inuētus es minꝰ
habens. Et Eccī. xxvm. Quicqd
dederis .i. quicqd confiteberis mūe
ra appēde.

B

Olens abſalō ad ſe vocare io
ab amicum ſuū. cū venire re
cuſaret ꝑcepit ſegetes eius cōbure
quo facto ſtatim ioab ad eum ve
nit. et quod preceperat abſalon ad
impleuit. Mora Abſalon
qui interpretatur pater pacis eſt
deus. q̄ ſcȝ amicum ſuū .i. hominē
ad ſe melius aduocat et īuitat. qn̄
ſegetes eius cōcremat .i. quādo tē
poralia ſibi ſubtrahit et tribulatio
nibus ipſū grauat. pſ. Multipli
cate ſūt īfirmitates eoꝝ poſtea ac
celerauerūt.

C

Vl
dic ꝙ abſalon vſus eſt vnā caute
la qua plurimū aliq̄ vtuntur. q̄a
ſcȝ quandoqȝ alteri ex certo ꝓpoſi
to non malo aīo iniuriātur. vt ſal
tē ſb titulo facte iniurie eius collo
quio ſeu noticia perfruātur. ſicut
iob de ſe ipſo et de deo dicit. Iob
xxm. Os meum implebo increpa
tōnibus. vt ſciā verba que reſpō
deat michi. Ioab enī ad abſalō nō
veniſſet nec eius negociū feciſſet
niſi ipſū prius abſalō offendiſſet.

D

Vel dic ꝙ ioab
princeps .i. deus quandoqȝ ad ab
ſalon .i. ad peccatorem poſtq̄ mul
tum offendit et ſegetem fidelium
igne tribulatōnis afflixit. vel ſege
tem virtutum in ſeipſo igne cōcu
piſcentie cōſumpſit libentius venit
et eum miſericorditer cōuertēdo
negociū ſalutis ſue procurat efficaci
us et facit. Exempluȝ de paulo et
magdalena. Ideo bene dicitur ad
Romanī. v. Vbi ſuphabundauit
delictū ſuphabūdauit et gratia

Capitulū duodecimū.

A

Bſalon filius dāuid fe
cit ſibi currus et eq̄tes
et viros qui precederēt
eum Et quia ambiebat
ad regnum. ideo in porta ſtabat
et cunctis de longe ad iudicia veni
entibus applaudebat. et patꝰ ſuo
detrahēs ſe iuſte iudicaturuȝ iacta
bat. et extēſa manu ſua ipos qui
ad ipȝ ſalutādū venerāt apprehen
debat. et oſculū eis dabat et dice
bat. Videꝰ ſermo ēs tui recti. ſꝫ nō
ē q̄ te audiat conſtitutus a rege.
Quis me conſtituat iudicem ſup
terram vt recte iudiceȝ. Sic igiꝰ
iſte abſalon corꝗ populi attraxit et
iumenta oportunitate regnum in
uaſit. et proprium genitorem a
regni ſolio depulit. concubinas eiꝰ
fedauit. et ipſū occidere tēptauit
ij. Re. xv. Moā Reueā ſic fa
ciūt ābicōſi ī collegijs et clauſtris.
Currus enim et equites .i. mundi
pompam ſibi aggregant. iuſtos

iudices ſe eſſe ſimulant · omnium
ſociorꝝ ſuorū ſibi amicicias ſupplau
dendo et adulādo oſculando et fa
miliaritatem oſtendendo procurant · et
ſic contra patrem .i. contra prela
tum vel ſuperiorem cōiurationem
ſeu cōſpirationē facientes ipſum
litibus et accuſationibus īpugnāt
ita ꝙ quādoqꝫ de propria ſede et
dignitate ipſū eiciūt atqꝫ fugant
Concubinas eius .i. familiares et
amicos eius vituperant atqꝫ ſpoliāt ·
et quod deterius eſt quādoqꝫ mor
tem illius machinātur et tractāt ·
et ſic finaliter loco ipſius imperant
et regnāt · Vnde · iii · Regū · xvi ·
Ingrediens zambri percuſſit et occi
dit hela regem iſrl̕ et regnauit ꝓ
eo · Ideo bene dicit̄ · Michee · vii ·
Filius cōtumeliā facit patri · ſeqt̄ ·
et inimici hoīs domeſtici eius ·

Capitulum decimū terciū C A

H Ic habes ꝙ ſiba videns
dauid regem fugitiuū
et in deſerto peregrinū
panes vinū et alia eī
cibaria attulit · miphiboſeth more
ſuum accuſauit · et ſic rex poſſeſſi
ones miphiboſeth ſibi dedit · Se
mei autem de genere ſaul regi ma
ledicebat · et de crepidine mōtis
lapides in eum iaciebat · et multis
iniurijs laceſſens ipſum virū ſan
guinū appellabat · ii · Regū · xvi ·
C Nota Iſtud poteſt alle
gari cōtra quoſdā adulatores · qui
quādo vidēt prīcipem vel prelatū
ī aliqua neceſſitate cōſtitutū ſolēt
ſibi adulari · ſe ei in miſericordia
preſentare et munera afferre · et
ſic regē et ſuperiorē amicū ſibi fa
cere et placare · Tandē vero ſolēt
detrahēdo alios accuſare · et eos de
poni pro viribus procurare · et ſic he
reditatē innocentis .i. beneficiū vl̕
officium abſentis ſolent quandoqꝫ
cum fraudulentia reportare · Geñ
xxvii · Venit germanus tuus frau
dulenter et ſubripuit benedictōēꝫ
tuam Malum igitur et periculoſū
eſt ꝙ rex vl̕ ſuperior ſit nimis cre
dulus et maxime niſi preſens fue
rit accuſatus · ſicut in illa ciuitate
antiquitus ſcribebatur vbi iudici
a reddebantur · audi aliā ptem ·
Si enim dauid miphiboſeth preſens
audiuiſſet hereditatem ſuam non
abſtuliſſet · nec eius aduerſario
credidiſſet · C A Illud de
ſemei poteſt allegari contra maliti
oſos · q̄ ſcilicet ſciunt odium iudi
am et malitiam quam habēt cōtra
aliquem q̄diu ipſum vident proſpe
rari diſſimulare · quem tandem cū
ī tribulatione viderint ſolent cōtra
ipſum inſurgere · et eum iniurijs
verbalibꝫ et realibꝫ īpugnare Ideo
bene dicitur · Eccī · xii · In ocul̕ ſu
is lacrimabitur inimicus · et ſi īue
nerit tempus non ſaciabitur ſan
guine · ſi incurrerint tibi mala īue
nies eū priorē C D Vl̕ ſi vis dic
illud ꝙ dauid impediuit occidi ſe
mei maledicentē ſibi dicēs · q̄d ſi do
minus precepit ſibi vade et male
dic dauid ꝛc̄ · poteſt allegari · ꝙ
vir prudens quādo infortunijs vi
det ſe tribulatum non debet ad vin
dictā contra iniuriātes proſilire · ſꝫ
potius conſiderare ꝙ talis tribulatō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ex dei prouidentiá ꝓuenit· et ꝙ
ꝓpter ſua dementa a doino hec ꝑ
dit· Amos· iiȷ· Non eſt malum
in ciuitate quod nõ faciat domin⁹

¶ Capitulũ decimũ quartũ ¶ A

Achytofel ſũmus cõſilia
rius dauid cuius conſi
lium erat in illo tẽpoꝛe
quaſi ſi quis conſuleꝛet
dominum· fuit ꝓmus q̃ dominum
ſuũ dauid negauit et qui abſaloĩ
adheſit· et q̃ intrare ad patris cõ
cubinas ſibi cõſuluit· et q̃ dauid
occidere voluit et ꝓmiſit· cuius ꝯ
ſiliũ ſup oppreſſione dauid cuſay
arachites impediuit Ideo doloꝛe ⁊
inuidia ſtimulatus abiens laque
o ſe ſuſpendit· ij· Regũ· xvi· et
xvij· ¶ Nota Iſtud poteſt
allegorice dici de iuda· qui ſcilicet
ſignificatur p iſtũ achitofel qui in
terpretatur frater me⁹ ruens fra
ter meus tractans frater meus ca
dens frater meus cogitans· Iſte
enĩ cũ dauid.i.cũ xp̃o familiaris
ꝯſiliarius ſeu apoſtolus fuit · et
tamen q̃a moꝛtẽ ei⁹ excogitauit ⁊
tractauit et cũ turbis iudeoꝝ ſu
per ipſũ irruit · ideo a ſocietate ip
ſi⁹ et a grã et a glã cecidit et rece
ſit· Iſte enĩ abſalomi pcẽſſio dauid
filio.i.populo iudayco noſcitur ad
heſiſſe· dauid.i.magiſtrũ ſuũ xp̃m
negaſſe· et de eo occidendo ꝯſilium
prebuiſſe: et finaliter ad litteraꝫ
ſe laqueo ſuſpendiſſe· Actuũ.i. Su
ſpenſus crepuit medius ¶ B
· Vl̃ iſta poſſunt allegari ꝙ illi

qui in domo familiaritate et con
ſilio alicuius ſũt maioꝛes et q̃ ſibi
videntur ꝓpinq̃oꝛes et fideliores· ⁊
qui fama et ꝛ̃putatione apud ip
ſũ ſũt potioꝛes· ſũt quãdoq; in ſuo
amoꝛe inſtantioꝛes· et ſi infoꝛtuĩ
um ſibi accidat ad recedẽdũ ab eo
promptioꝛes et in pſecutiõe ipſi⁹
acrioꝛes· pſ̃ · Qui edebat panes
meos magnificauit ſup me ſupplã
tationem· Vel iſtud dic contra ſu
perbiam et inuidiam que ſcilicet
iſtum tanto doloꝛe affecerunt· ꝙ
quando vidit conſilium ſuum ꝛ̃pu
diari et alterius approbari · ipſuꝫ
ad ſuſpenſionis laqueum attrax
erunt ¶ C Vel dic moraliter
contra malos ecclĩaſticos vl̃ prela
tos· qui ſcilicet in domo dauid cri
ſti que ẽ ecclĩa alijs preponuntur
in ſenſu et in conſilio.i.in mũdanã
ſapiẽtia apud homines exaltãtur
et ſicut ad litteraꝫ videmus de mł
tis aduocatis et clericis de multis
prelatis et ſcientificis quoꝝ dicta
et cõſilia dei et preſagia eſſe repu
tantur· qui tamen ĩ moꝛibus ſũt
ip̃i magiſtro ſuo criſto infideles·
et ad perſecutionem ip̃ius que fit
per vitia et peccata alijs ꝑioꝛes·
inq̃ñtum ſcꝫ iſti vt ꝯmuniter alijs
ſũt peioꝛes· Iſti enĩ dicuntur achi
tofel.i.fratres cogitantes· Vnde il
lud Sophoñ· iij· Diluculo ſurgẽtes
corruperunt omnes cogitatiões ſu
as· Fratres tractãtes p negotioꝝ
mundialium diligentiam· quia ſcꝫ
omnia tractamenta et mundi ne
gocia tranſeunt per manus eoꝛuꝫ
Ezech· vndecimo · Fili hominis
hij viri qui cogitant iniquitateꝫ ⁊
tractant conſilium peſſimum in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vrbē hac. Item fratres irruētes
per rapinam ꝛ ſeuitiam. quia iſti
neīm ꝑcunt ſꝫ ꝑ exactōnes contra
pauperes et debitos irruunt atqꝫ
currunt. Job. vi. Sup pupillum
irruitis et ſubuertere nitimini ami
cum veſtrum. Item dicuntur fra
tres cadentes. qꝛ ſcꝫ iſti cadunt a
ſtatu gratie ſpiritualiter. cadūt a
ſtatu ſecularis eminentie quādoqꝫ
per īfortunia temporaliter. cadūt
a ſtatu huius vite ꝑ mortem corpo
raliter. ꝛ finalr̄ cadunt ab obten
tu eterne glorie in infernum eter
naliter. vbi ſcꝫ ad patibulum īfer
ni ſuſpenduntur et ad extremū
ſupplicium condempnantur crude
liter et perhenniter. Yſaie. ix. Qui
fugerit a voce formidinis cadet in
foueam. et qui ſe explicuerit a fo
uea tenebitur laqueo.

Capitulū decimū quītū. ¶ A

Abſalon qui contra pa
trem inſurrexerat in ꝓ
lio victus fuit. nam cū
in mulo ſederet. et ſub
quercu frondoſa tranſiret. caput
eius ſicut dictum eſt cuius ceſari
es erat magna adheſit quercui.
et illo ſuſpenſo inter celum et ter
ram mulus cui inſederat ꝑtranſi
uit. Quod videns ioab tres lance
as accepit et eas in abſalon infix
it. Quem adhuc palpitantem de
cem iuuenes armigeri ioab occide
rūt. et tandem ipſū in foueā mag
nam ꝓiecerunt. ꝛ magnā lapidū
congeriē deſup portauerūt. ij. Re
xviij. ¶ Mora Per abſalō itel
ligitur ambicioſus vel quicunqꝫ pec
cator: qui ſcꝫ regnū tēporale et mū
di proſperitatem deſiderans ꝯtra
patrem ſuū. i. cōtra deū ꝛ prelatū
preliatur et certat. in mulo carna
lis voluptatis et cum ebetudīe mē
tis equitat. Ceſariē capillorū. i. co
gitacōnum et curarū ſollicitudinē
multā habet. Quercui. i. mundane
dignitati et glorie ſeculari per de
ſiderium adheret et ex toto mētis
conatū mentaliter ibi pendet. Et
bene inter celū et terram pendere
dicitur. quia ſcꝫ ambicioſus nec in
terra. i. in inferiori ſtatu manē cō
tentus eſt. nec celum. i. altitudīem
quam appetit conſequitur. ymmo
ſemper ī vana ſpe et ī pendulo cō
moratur. Zacha. vi. Eleuauerūt
amphorā inter celū et terrā. Joab
ergo qui interpretatur inimic9. i.
dyabolus inueniēs hominē ſic pē
dentem et ſic inſtabiliter manētē
et ad illa que conſequi nequit car
naliter anhelantē. ipſū tribus lan
ceis. i. tribus principalibus vitijs
ſupbia luxuria et auaricia ſolꝫ ꝯfo
dere. et poſtqꝫ mulus. i. corp9 ſuū
per mortē trāſierit et eū dimiſerit
ſolet eū tamē dyabolus in manus
omnium demonū tradere. q̄ ſcꝫ de
cem dicūtꝛ ꝓ eo qꝫ ſup tranſgreſſo
res decē mandatorum machinantꝛ
vt patet de beſtia abiſſi que decē
habebat cornua. Apocal. xiij. queꝫ
ſcꝫ palpitantem et dolentē ī infer
no ſolet interficere et punire. et
ſic ſolet abſalon id eſt peccator et
ambitioſus de rebellione et ambi
tione ſua quam ſcilicet contra de
um patrem ſuum vel prelatuꝫ ſā
cere nititur triſte ſolatiū reportare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Eccī·xlvi·Contra dominum pugn̄
nare nō eſt facile ¶B Vel
dic moraliter ꝙ abſalon q̄ inſur
git ↄtra patrē ē caro·que īſurgit
cōtra ſpiritum·vel peccatoꝛ qui in
ſurgit p inobediētiā cōtra deum·
quia pro certo iſte debet adherere
quercui.i.cruci p penitētiā et p cō
paſſionis deuotionē· debet ab ea
mula.i.carnalitas fugere per abſti
nentie maceratione·debet in altū
ſuſpendi per ſpē et cōtēplationē·
debet a ioab.i.a p̄lato trib3 lanceis
.i.triplici reprehēſiōe cōtra tria prī
cipalia vitia trāſfigi·per correctio
nem et redargutionē· et ſic dēt de
cem iuuenibus.i.decem mandatis
legis tradi per executionem eorū·
et ab eis interfici et occidi per car
nalis vite interruptionē et deſtru
ctionem.in foueam ſc3 mortis vel
inferni debet ꝓici per futuroꝝ tor
mentoꝝ conſiderationez· et cumu
lus lapidū.i.cōgeries bonoꝝ docu
mentoru3 debet ſuper eū aggregari
per predicationem·Treñ·iij·Lap
ſa eſt in lacu3 vita mea·poſuerūt
lapidē ſuper me· ¶C

De duobus nūcijs qui regi vi
ctoriā et morte abſalō nunci
auerūt chuſai ſc3 et achimaas dicit
ꝙ achimaas qui vltim9 cucurrit
qꝛ p viā ↄpēdij ſciuit ire pri9 ad rē
gem peruenit· ¶Mora Sic vere
multi ſunt qui tardi9 incipiunt·
et tñ qꝛ p cōpendiu3 religiōis pau
pertatis vel penitētie tranſeūt ali
os qui vadūt per viā mūdi cōe3 p̄
cedunt· et ad regē xp̄m p̄mi perue
niunt· Jdeo bñ de ipſis dicitur·
Mathei·xx·Erunt nouiſſimi p̄mi
etc̄· ¶D

Hic aduertēte ꝙ dauid ꝙ abſalō
actualiter patrem impugna
ret·morteq3 eius ꝓ virib3 appete
ret·ipē tamē dauid paterne miſeri
cordie nō oblit9 ipſū peſſimū filiū
ſuū diligebat et mortē illi9 ꝓhibe
bat·vnde de ipſo mortuo ſūme do
luit· et ipſū etiā miſerabilit̄ fleuit
dicēs·Abſalō fili mi·fili mi abſalō
quis michi det vt moriar ꝓ te·
¶Mora In hoc notari p̄t ꝙ qñdo
prelatus videt filiū.i.ſubditū ſuu3
errantē· et ſe aliquotiēs īpugnā
tem·nō debet ad vindictā moueri
ſ3 potius ſibi cōpati·et de morte ſpi
rituali et eternali ipſius flere pari
ter et ↄtriſtari·Dolendo enī et cō
patiendo debet ipſū punire· et puni
ēdo ipſū deflere et ꝓ eo dolere Nā
etiā facit dñs q̄ ſc3 nō vult mortē
peccatoris·ſ3 vt magis etc̄· quia ſi
bi ſc3 non placet ꝙ hominē ineter
num punire eum oporteat· Sapi
entie quinto· Deus mortem non
fecit· nec letatur in perditōne vi
uorum· Quod etiam ad primum
affectum applicari poteſt·quia ſci
licet dato ꝙ a filio iniurietur· ſibi
tamen compatitur· et de eius iſfor
tunio contriſtatur·pſ̄ Quemodo
miſeretur pater filiorum·miſert9
eſt dominus timentibus ſe ·recor
datus eſt quoniam puluis ſum9·
homo ſicut fenū etc̄· ¶E Hic no
ta ꝙ dauid fleuit pro iniquo filio
mortuo·et tñ nō fleuit ꝓ innocē
ti filio defūcto·vt pat3·ſ̄·xij· In
quo notat̄ ꝙ magis ē flenda mors
maloꝝ q̄ꝫ bonoꝝ·qꝛ ſc3 illi mortui
vadunt ad eternam gloriam·iſti
vero tendunt ad eternam miſeriā
Jdeo bene dicitur·Ecciaſtici·xxij·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Modicum ploꝛa ſuper mortuũ qm̃
requieuit · nequiſſimi aũt neq̃ſſia
vita ſuper mortem fatui. Quam
uis abſalon fuit pulcherrimus · fu
it tamen nequiſſim9 · ⁊ morte tur
piſſima conſũmatus ·

Hoc etiam non ſolum in ipſo
videtur · ymmo in pluribus
qui magnis gratijs p̄ ceteris pre
fulſerunt · q̃ ſcʒ vt cõiter magis ce
teris deliquerunt vl̕ morte magis
miſera deceſſerunt · ſicut apparuit
de primo angelo q̃ cecidit · de pri
mo homine q̃ peccauit · de ſalomo
ne qui ydolatrauit · de dauid qui
adulteriuʒ et homicidium cõmiſit ·
de iſto abſalone qui contra patrẽ
ambiuit · de ſampſone q̃ cecus rui
na domus decedat · de iulio ceſaꝛe q̃
confoſſus in ſenatu perijt · de milo
ne qui a beſtijs deuoratus fuit ·
de ſeneca qui apcõne vene i balneo
defecit · de plinio philoſopho quẽ
fauilla ardentis montis conſump
ſit · de illo domino quem turma ca
num comedit · de eſculapio patre
medicorum qui flumine perijt · de
alexãdro magno veneno pemp
to · de marco tullio in conſilio gla
dijs confoſſo · de cyro gladio trun
cato · de capite eius in ſanguine vo
lutato Et tamen conſtat ꝙ lucifer
fuit ſubtiliſſimus · adam in ſciẽtijs
perfectiſſimus · ſalomon ſapiẽtiſſi
mus · dauid propheta maxim9 ⁊
in virtutibus ſanctiſſimus · abſa
lon pulcherrimus · ſampſon foꝛtiſ
ſimus · milo robuſtiſſimus · ſeneca
moraliſſimus · plinius ſtudioſiſſi9
Julius ſtrenuiſſimus · alexander
potentiſſimus · In iſtis ergo nota
ri poterit · ꝙ non eſt ſemper bonũ
gratijs et gloꝛijs virtibus et virtu
tibus pre ceteris aliquotiẽs habũ
dare · quia ſcʒ tales dũ exinde ſup
biunt ſolent dies ſuos miſerabili
ter conſũmare · Meli9 eſt ergo me
diocrem ꝙ ſũmum ĩ gratijs natu
ralibus tenere ſtatum · infimũʒ ꝙ
ſupremum · Contentus ergo eſto
gloꝛie tue et ſede in doma tua · iiij
Regum · xiiij ·

Capitulũ decimũ ſextũ

Cum dauid reducerẽt a
populo · miphiboſeth fi
lius ionathe · qui ſcilicʒ
cum eſſet infans de ma
nibus nutricis ſue ceciderat · et i
deo claudus erat · ꝓpter qd cum re
ge fugiente non erat · eo ꝙ ſeruꝰ
ſuus ipſum contempſerat et ſibi
ſternere aſinum noluerat · regi re
uertenti obuiaʒ venit · et ſibi illo
tis manibus et intonſa barba oc
currit · veſteſqʒ ſuas non lauerat
poſtꝙ fuerat rex eiectus Iſte ergo
cum ſe excuſaret et ſeruum ſuum
qui ſe contempſerat accuſaret · rex
q̃ hereditatem eius eidẽ ſeruo dede
rat ſicut ſupra caplo · xvi · fuit di
ctũ iter eos dimidiauit · et medi
etatem hereditatis dicto miphibo
ſeth reliquit · aliam vero medieta
tem dedit ſeruo dicẽs · Fixũ ẽ qd
locutus ſuʒ · tu ⁊ ſiba diuidite poſ
ſeſſiones · ij · Regũ · xix · Mora
Miphiboſeth q̃ iterpretatur os cõ
fuſũ ſignat peccatorem · qui os cõ
fuſum bene dicitur · quia os eius cõ
fiteri peccata ſua cõfũdit · Ille eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ergo qui ſemper in motibus clau
dicat· et per cõſtantiã nunq̃ in re
ctitudine ſtat· ymmo ſemper per
inconſtantiam vacillat et per mali
tiam nunc ad vnam partem nũc
ad aliam partez ſe dilatat· iij· Re
gum· xviii Vſque quo claudicatis
in duas ptes· Quando em̃ nutrix
noſtra ſcʒ beata virgo vl' diuina g̃
tia hominem in peccata cadere per
mittit· ſtatim dyabolus in eo clau
dicationem inconſtantie et malitie
introducit Nullus em̃ in rectitudi
ne iuſticie perſeuerat· niſi nutrix
ſua diuina gratia ipſuʒ manutene
at et conducat Ille etiam toto tem
pore vite ſue claudꝰ inꝯſtãs et de
litõſus in moribus efficitur· qui ĩ
tempore infantie et iuuentutis de
manibus nutricis ſcʒ diuine grẽ p
peccatũ cadit· vel de maibus nutri
cis.i. de manutenẽtia prelati per
apoſtaſiam vel obſtinationem rece
dit· Prouẽ· xxij· Adoleſcẽs iuxta
viam ſuam etiam cũ ſenuerit non
recedet ab ea· Iſte eſt ergo cui ſer
uꝰ.i. corpus ppriũ obedire recuſat
ſed potius p carnales motus ꝯtra
ipſũ murmurat et rebellat· et aſi
num humilitatis ſibi non ſternit q̃
ꝑpat· ſed potius hereditatem ſuaʒ
ſcʒ eternam gloriam ſibi ſubtrẽhit
et apud regem cruſtum odibilem
eum reddit· Quia ergo iſte miphi
boſeth.i. peccator cum rege cruſto
per imitationem non iuit· ſed poti
us indigne et imparatus regi xp̃o
ad eum in altaris ſacramento ĩ pa
ſcate reuer tenti vel in iudicio ad
mundum vt omnes iudicet reuer
tenti occurrit· ita q̃ pedes affectõ
nis non lauit· barbam mundane

ſapientie vel pilos temporalis o
pulentie non raſit· veſteſq̃ʒ exte
rioris conuerſationis l' apparenti
e non mundauit· Ideo a rege rep̃
henditur· et hereditas ſeu proſpe
ritas dimiditur ſibi· inquantum
ſcʒ vna pars hoc eſt tpalis opulẽ
tia ſeu corporalis vita ei dimittit·
alia vero pars ſcʒ eterna vita et
gloria ſubtrahitur ſibi et penitus
denegat· q̃ʒ reuera q̃ xp̃o ad futu
rũ iudiciũ venienti l' ſacramẽto al
taris homini appropiquãti l' etiaʒ
in ramis palmarũ in iheruſalem in
tranti l' inſup ĩ incarnatione ĩ na
tiuitate l' aduentu ſpũs ſancti il
lotus et imũdꝰ deo occurrerit me
dietatẽ bonorũ ſuorũ ſcilicet bona
anime gratiã et gloriã ſibi tollit·
porcõnẽmq̃ʒ ſuã ſibi trũcat dimidi
at et preſcindit· Daniel· quinto· Di
uiſũ eſt regnũ tuũ et datũ ẽ medis
et pſis· Ideo. iiij· Re· octauo dicit
Tolle tecũ munẽa et vade ĩ occur
ſũ viri dei· munẽa ĩq̃t.i. v̓tutes
Bilis q̃d ille miphiboſeth ꝯmẽ
ſalis regis dauid cũ rege fugitiuo
ſeu ĩ tribulatõe poſito ñ iuit· ſibi
tamẽ ad priſtinam gloriã reſtituto
obuiã et ĩ occurſũ venit· ad hoc p̃t
allegari q̃ mundani amici dato q̃
ſint alicuius commenſales et dõe
ſtici· et dato q̃ ĩ menſa ſua cõſue
uerit aſſiſtere· et tãq̃ ſpeciales ami
ci ꝯſtitui· ſʒ tñ ipſi cũ eũ ad tabula
tõnẽ venire ꝯſpiciũt ſtatim eũ fugi
unt et dimittũt· et cũ eo ire renu
ũt· ſʒ p certo qñ ad p̓ſtinũ gradũ
reſtituũtur tũc ſibi occurrẽ et ap
plaudẽ phibẽt· et acſi ĩ vẽa pmãſiſ
ſet amicicia ipʒ ĩ pſperitate repoitũ
comitantur· et de ingratitudie et

inconſtantia ſe excuſare ꝑ viribꝫ
moliuntur. De iſtis ergo bene dr̄
Eccī. vi. Eſt amicꝰ ſocius in mēſa
et non permanebit in tēpore tri
bulationis. C Jtē illd
quod hic dicitur ꝙ ſemel q̄ pmo re
gi fugienti inſultauit et maledix
it. pmꝰ de domo ſua ſibi occurrit
cū ipſum ad p̄ſtinam gloriam re
ſtitui vidit. Hoc poteſt allegari
ꝙ qui homini in tribulatione poſi
to iniuriantur. ſi ad ſtatum pro
motionis rurſum aduenerit. ipſi
occurrunt applaudunt et adulā
tur.

Capitulū decimū ſeptimū

Populus iſrl̄ qui prius
a dauid ſequendo peſſi
mum ꝫ pulcherrimū fi
lium eius abſalon rcceſ
ſerat. finaliter deuicto abſalō ad
dauid eſt reductus. Sꝫ cum alter
catio eſſet inter populū q̄s magis
eſſet ꝓpinquꝰ ipſi dauid regi. con
tigit ꝙ ſiba filius bochri tuba cec
init et populū iſrl̄ ad ſequēdūꝫ da
uid diuertit. et magnam populi
multitudineꝫ ad ſe traxit dicens
Non eſt nobis pars in dauid. nec
hereditas in filio yſai. Reuertere
ad tabernacula tua iſrl̄. Poſt iſtū
auteꝫ miſit dauid milites ſuos ſcꝫ
ioab et abyſai. qui ſibam interfe
cerunt. et caput ei abſtulerunt.
et totum populū ad dauid redux
erunt ſecundo. Regū. xix. et. xx.
Moraliter. Sic vere quando
vniuerſus mundi populus in pri
cipio a dauid. i. a deo receſſit. et
pulchrum eius filiuꝫ licet peſſimū
ſcꝫ luciferū p ydolatriā diuꝰnis tē
poribus ſecutus fuit. iuxta illud
Job. xxi. qui dixerūt deo recede
a nobis ſcientiam viarum tuarum
nolumus. tandem illo abſalon. i.
lucifero in arbore ſuſpenſo. i. in cru
ce victo. ad regem ſuum deū per
fidem redijt et ipſū recepit et in
eū credidit. Verū q̄a ī principio
fuit inter iſtos redeuntes quedā
controuerſia. qꝛ ſcꝫ aliq̄ ſe alijs p̄
ferebāt et apud regem. i. apud de
um ſe digniores dicebāt. vt patet
q̄a iudei grecos cōtēpnabāt et gre
ci iudeis. i. ex iudeis cuerſis inuide
bāt. vt dicit. Actuū. vi. ꝙ factū
eſt murmur grecorꝝ aduerſus he
breos. Jtē ꝙ corinthiorꝝ aliq̄ dice
bāt. ego ſū pauli. alij āt ego apol
lo. et ſic inter eos diuiſus erāt cri
ſtus. pmo. Cor. iij. Jdeo occaſioē
huius diſſenſionis ſiba filius boch
ri. i. cetus hereticorū tuba ſue pre
dicationis incepit canere. et a ſeq̄
la veri dauid. i. a fide criſti populū
auertere Siba egreſſio. bochri pmo
genitꝰ interptatꝰ. qꝛ heretici a deo re
cedūt et egrediūt. a eē filij boch
ri. i. luciferi qui dei fuit pmogenita
creatura noſcūt. Jſti ergo inter ce
teros fuerūt arrius neſtoriꝰ dona
tus manicheꝰ. et alij ſiles q̄ tanq̄
filij dyaboli ꝓpꝫ puterēt. nouas ſe
ctas et hereſes iuenerūt. a magnā
ptē mūdi ad ſe et ad ſuos errores
traxerūt vt ad lraꝫ ptꝫ de grecis.
ſclauis. rutheis. georgianis. arme
nijs. neſtorianis. iubeanis. et
alijs ſciſmaticis criſtianis mltis q̄
ſcilicet ſibe . id eſt hereticorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

bucinas audiētes a vera fide xpi
et a ſua eccīa receſſerūt et dauid
regem ſuum xpm et eccīam dimi
ſerunt. Vn̄ iſti heretici bene eq̄pā
tur illi draconi de quo dr̄. Apoca.
xij. q cauda eius traxit ſecū ptē
ſtellaꝝ celi. et miſit eas in terraꝫ
Vn̄ iheremie. ij. Dixit pplus meꝰ
receſſimus non veniemus vltra
ad te. Dauid ergo noſter xps mi
lites ſuos. i. iheronimū auguſtinū
gregorium ambroſiū et alios do
ctores et p̄dicatores poſt illos mi
ſit. ita q iſtis mediantibus caput
errorum eoꝝ in magna pte abſtu
lit. et ad veram fidem mltos con
uertit. qꝛ ſcꝫ p iſtos et ipſorū doc
trinā plurimi ſciſmatici cotidie cō
uertūtur. et ad xpm et eccīe vni
tatem reuertuntur. Joſue. iiij.
Reuerſe ſunt aque in alueum ſu
um.

Capl'm decimūoctauū. A

Illud aūt qd hic ponit
q̄ interrogāt interrogēt
in abela. i quo dat̄ itel
ligi q illa ciuitas erat
ātiq̄tus locus cōſilij. Abela lugēs
ſeu miſerabilis interpretat̄. ergo lo
cus cōſilij dr̄. qꝛ pcerto ꝯſiliū et ſa
pia apd lugētes et triſtes. i. apud
hoīes ꝯſideratōni et ſolitudī dedi
tos et a mūdi leticijs abſtractos
melius q̄ apud ceteros inuenitur
Eccī. vi. Cor ſapiētiū vbi eſt triſ
ticia B De amaſa autē
pditorie a ioab interfecto pro eo
q dauid promiſerat ſibi ducatuꝫ
populi quem ioab amittere me
tuebat. ad hoc poteſt adduci quō
ambitio hominis eſt ſibi aliquoti
ens cauſa mortis. Iſte enī necq̄
occiſus fuiſſet. ioab autem nūq̄
eum occidiſſet. niſi officium ſuuꝫ
ſcꝫ populi principatum propter e
um amittere timuiſſet. Non am
biat ergo hō alijs imparare et max
ime aliorum officia vſurpare. et
p̄cipue ſi ppt̄ ſuā pmotionē neceſ
ſe eſt aliū a ſtatu pprio declinare
qꝛ ſcꝫ ille q̄ videt ſtatum ſuū ppt̄
eum deficere ſolet quādoq̄ cōtra
eum inſanirē dicens. q̄ noſtra tol
lit inimicus eſt. Vnde. ij. ad Cor.
v. Nolumus expoliari ſed ſuper
ueſtiri.

Capl'm decimūnonū. A

Cum fames triennio ī
terra iſrl' perſeueraſſet
dauid ꝯſuluit dominū
que poterat eſſe cauſa
famis. Qui reſpondit q propt̄
ſaul et domum eius q̄ iniuſte ga
baonitas occiderat ſb̄ fictione zeli
fidei. p eo ſcꝫ q gabaonite non e
rāt de populo iſrahelitico et ſic iuſ
iurandum ioſue et patrū irritum
fecerat. de quibus omnibꝰ habe
tur. Joſue. ix. fames huiuſmodi
facta erat. Ideo dauid ante oīa
tum gabaonitas qui remanſerūt
quid p ſatiſfactione peterent int̄
rogaſſet. et ipſi ſepteꝫ viros cru
cifigendos de ſtirpe ſaulis poſtula
ſſent. ſeptem viros ipſius ſaulis
nepotes vel filios ipſis tradidit.
quos gabaonitarum populus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

illico crucifixerūt· et ſic fames in
t̃ra ceſſauit et fertilitas ſupuenit
Reſpha vero mat̃ duorum ipſorū
iuxta cruces ciliciū ſupra petram
ſibi ſtrauit· et aues et beſtias de
cadaueribus abigens ipſos diebꝫ
pluribus cuſtodiuit· quos tādē
dauid de crucibus deponi iubens
honorifice ſepeliuit· ij· Regū· xxi·
Attēde tamen ꝙ dicit hyſtoria ꝙ
iſti filij ſaul fuerāt in culpa de ga
baonitis occidēdis ℭ Mor Alle
ga iſta ꝙ nūꝗ peccato vni⁹ puniū
tur multi· ſolū em̄ ſaul et domus
eius peccauerat· et tam̄ fames to
tū populū affligebat· Vl' illd alle
ga ꝙ qn̄ aliqua ꝑs eſt iniuriata·
iudex tunc poteſt remittē penam
quādo ipſi pti iniuriate vidit factā
cōpetētem emendam· nullo tamē
modo debet relaxare ſuppliciū·
quouſꝗ pti leſe non fuerit ſatiſfa
ctum· ſicut hic videmus ꝙ de⁹ fa
mē non legitur relaxaſſe quouſꝗ
gabaonitis cōſtitit ſatiſfcm̄ fuiſſe·
Vel illd allega ꝙ pietas ꝓuo
cat pietatem· pietas enim matr̃s
prouocabat pietatē regis ad ipā
cadauera deponenda vel ſepeliēda
ℭ B Vel dic ꝙ ſaul ſi
gnat adam· ꝓpter cuius culpam
fames .i. carentia diuine gratie e
rat in mundo· Ad placādum ergo
deum et ad fertilitatem gratie et
virtutum impetrandam· neceſſe
fuit ꝙ ſeptem viri de ſtirpe ſua .i.
xp̄s et vniuerſitas martirum cru
cifigerentur et per martirium in
ſatiſfactōnem h⁹ delicti occiderēt̃
vt ſic dei patris iuſticia placaret̃
et virtutum copia redderetur·
Mat̃ ergo iſtorum crucifixorū et
martirum ſcꝫ ſancta mater ecc̄ia
ipſos debet p compaſſionē deflere
rex vero deus pater ipſos ſolet i
celi cimiterio ſepelire· ℭ C Da
uid noīatur hic ſcilꝫ caplo· xxi· a
deo datus· fili⁹ ſaltus· polimita
rius· betleemites· et infra caplo·
xxiij· dicitur egregius pſaltes iſ
rahel· tenerrimus ligni vermicul⁹
Et dicitur adeodatus quia a deo
fuit electus· filius ſaltus quia de
ſaltu vbi cuſtodiebat oues fuit aſ
ſūptus· polimitarius quia in ꝯſpe
ctu fuit pulcher atꝗ polit⁹· beth
lehemites quia in ciuitate beth
leem fuit natus· egregius pſal
tes quia ad pſallendū organo cy
thara et pſalterio fuit edoct⁹· te
nerrimus ligni vermiculus qꝛ ſu
per omnes fuit tener mitis et mi
ſericors et manſuetus· et tamen
ad modū iſtius vermis q̃ teredo
dī licet in ſe fuerit tenerrim⁹· tm̄
ad pforandū ligna dura .i. ad pu
gnandum contra ꝑteruos hoīes
fuit fortis et durus Omnia iſta
noīa poſſūt ꝯpetere p̄lato qꝛ reuēa
iſte debet eſſe adeodatus· nō a car
nali affectōne prece nec munerꝝ
oblatione· ſed per ſpecialem voca
tionem et canonicam electōnem·
Yſaye· ix· Paruul⁹ datus eſt no
bis· et erit principatus ſuper hu
merum eius ꝛc̄· Debet eſſe filius
ſaltus p altam et eleuatā cōtēpla
tionem· et p oīm ſubditorꝝ diſcre
tam gubernationē Saltus em̄ ſūt
loca alta et ꝑrupta in deſertis et
ſiluis in q̄bus aīalia ſolēt paſci· Y
ſaye xxix· Chermel in ſaltū cōpu
tabit̃· Debꝫ eē polimitarius .i. ſeip
ſū poliēs p ornatā cōuerſationē·

Gene·xxxvij·Fecerat ſibi iacob
tunicam polimitam Debet eē beth
leemites qđ interpretatur dom9
panis ⁊ refectionis·q2 ipſe debet
alios reficere p doctrine et elemo
ſinarum ſubuētionem·vt ſcȝ poſ
ſint ſic alij de ipſo dicere illud·
Luce·ij·Tranſeamus bethleem
et videam9 hoc verbū ⁊c·Debet
eſſe egregi9 pſaltes per melodio
ſam dei laudem et p̄dicatōeȝ·Vn̄
p̄s Pſallam et intelligā i via im
maculata·Debet eē tenerrimus
ligni vermiculus·quia ſcȝ q̄ntū ad
ſeipſū debet habē piam et benig
nam affectōem·q̄ntum vero ad p
teruos debet eē durus p ſeueraȝ
iuſticiam et correctionem Vermi
culo enim nichil ē mollius dum
tangitur·et nichil durius dū tā
git·q2 etiaȝ fortia ligna perforat
et corrodit·Sic p̄latus qn̄ tangit
.i.qn̄ requiritur debet inueniri pi9
benignus et mollis·qn̄ vero nece
ſſe ē q aliquē per correctōem tan
gat debet inueniri dur9 rigidus
atq3 fortis.i.Paral·xxij·Elegit
eum dn̄s adhuc puez et tenelluȝ
Et ſic iſte xp̄ue dicitur dauid qui
interpretat̄ manufortis et vultu de
ſiderabilis·q2 ſcȝ ipſe debet ſe ex
hibē amicabilem et deſiderabileȝ
benignit̄ et liberalit̄ ſe habendo·
p̄s·Memēto dn̄e dauid·et fortē
atq3 ſtabilem viriliter tribulatio
nibus et temptationibus reſiſtē
do·et demones hereticos tirānos
et malos ſubditos potent̄ et ſeue
riter reprimendo·Ihere·xxiij·
Suſcitabo dauid germen iuſtum
et regnabit rex et ſapiens erit ⁊
cetera· ¶ D

Banaias vn9 de fortibus da
uid inueniens leonē i ciſter
nam cecidiſſe et ratione niuis ex
ire nō poſſe·ad ipſum cum bacu
lo audacter proſiliit et eū i fouea
interfecit·ij·Regū·xxiij· ¶ Mor
Sic xp̄s cum baculo crucis inua
ſit leonem dyabolū·et i ciſternaȝ
niuis tp̄e.i.in tp̄e frigoris paſſio
nis perſonalit̄ deſcendit·vbi ipſūȝ
ligauit proſtrauit et vicit· ¶ Vl
dic q ſi quis vult vincere leoneȝ
dyabolū·debet per conſiderationē
in ciſternam inferni deſcendere·
baculum crucis per ſpem et deuo
tionem ſecum habere·cōtra eum
per bō opera inſurgere·et ſic in
niue.i.in diuini timoris frigore
de ipſo poterit triumphare·Vn
de ipſe tunc dicet illđ p̄mi Regū
xvij·Nūq ego canis ſū q2 venis ad
me cū baculo? ¶ E

Cvm philiſtini eſſent cū ex
ercitu ſuo circa bethleeȝ·de
ſiderauit dauid de aqua ciſterne
que erat ad portam bethleem·O
ſi quis inquit mihi daret potum
de aqua ciſterne que eſt in bethle
em iuxta portam·Quod audien
tes tres robuſtiſſimi p caſtra phi
liſtinorum irrupert̄ et aqua hau
ſta de ciſterna regi obtulerunt·q̄
ſcȝ audaciā eoꝝ admirās aquā bi
bere noluit·ſed fundens eā ſuper
terrā dn̄o libauit·nō iq̄t ſāgui
nū hoim iſtoꝝ q̄ p̄fecti ſūt et aīa
ꝝ piculū bibā ¶ Mor Iſtđ al
lega quō ſui magnoꝝ dn̄oꝝ ma
gnis q̄nq3 picul̄ ſe exponūt vt fa
ciāt volūtatē dn̄oꝝ ſuoꝝ·Vl alle
ga quō audaces fortuna iuuat·
Vl dic moralit̄ q dato q dauid

.i. quicunq; ſuperior q̄n̄q; deſideret
aquā tpalium diuitiarum: ſi tūc
contingat ꝙ aliq̄ fortes ſui .i. aliq̄
ipſius officiales et balliui in picu
lum aīarum ſuarum talem aquaꝫ
diuitiarum per rapinās et exactō
nes de ciſterna q̄ eſt in medio phi
liſtinoꝝ .i. de burſa pauperū ſubdi
torum abſtrahāt et auferāt. ⁊ re
gi pn̄cipi vl̄ prelato domino ſuo
pſentent. pro certo ipſe non debꝫ
bibere nec recipere talem aquam
.i. talē temporalē ſubſtāntiam cū
eterne dampnationis periculo a
ſuis mal̄ familiaribus raptam et
acquiſitam non debet aliqualiter
deguſtaȓ dicens. Abſit inquit a
me vt ſanguinem .i. ſanguinolen
tam rapinam et animarum picu
lum iſtorum hoīm bibā. Debet er
go tal̄ dicere ſuis mal̄ officialibus
qui ſcꝫ non timent periculo eter
ne dampnationis ſe exponȓ vt po
ſſint magiſtris ſuis pecunias con
gregaȓ quādo talia ſibi volunt of
ferre illud. Deu. xxxij. Nunquid
manducabo carnes taurorū aut
ſanguinē hyrcorum potabo? Ac ſi
dicat. non debeo comedere carnes
.i. diuitias pauperum ſubditorum
nec debeo potare ſāguinē .i. pecca
tū fetidorū hyrcorum. Cuius tn̄
contrarium faciūt hodie multi. q̄
n̄ cūrāt cū quāto peccato vl̄ peri
culo diuitie a ſuis malis iudicib⁹
et exactoribus acquirantur. dūꝫ
tn̄ eis offerantur ipſas non refu
tāt ſed potius amplexantur. et
de ſic raptis et acquiſitis libenter
comedunt et veſcuntur. iuxta do
ctrinam apoſtoli. pme. ad Coꝝ
viij. vbi dicitur Omne quod i ma
cello venit manducate nihil inter
rogantes ꝓpt cōſcientiam. Quin
immo q̄n̄ ipi ſciūt ꝙ talia ſūt ma
le acq̄ſita ipſi videnȓ dicȓ ipīs q̄
talia offeȓt illď qď iudei dixeȓt iu
de dicēti peccaui tradēs ſāguinem
iuſtū. Quid ad nos? tu videris.
Math. xxvij. ¶ Vl̄ dic ꝙ q̄n̄
dauid .i. hō appetit aquaꝫ ciſterne
bethlehē .i. ḡrā l̄ gl̄am paradyſi qui
ꝓprie dī bethlehē .i. domus panis.
ſtati tres fortes ſui ſcꝫ cōtricō con
feſſio et ſatiſfactō vel fides ſpes ⁊
caritas debēt exercitū vicioꝝ irrū
pe et talē aquā fortiȓ procurare Vn̄
hic dī. Hoc feceȓt tres robuſtiſſi
mi.

Capitulum vicesimū.

Ca

Addidit furor dn̄i iraſci
ↄtra iſrahel. factūq; ē
ꝙ dauid tumēs et glo
riās de multitudie ſub
ditoꝝ p̄cepet ꝓplm nūari. Qď cuꝫ
ioab exequiȓ. iratus dn̄s octogīn
tamilia pleb̄ occidit. ita ꝙ dauid
angelū pcutienteꝫ euaginato gla
dio vt extēderꝫ manū i iheruſalē
vidit. cui p hec verba flebiliȓ dix
it. Egō inq̄t ſū q̄ peccaui. ego qui
iniq̄ geſſi. iſti qui oues ſūt q̄d fece
ȓe? Vertaȓ obſecro man⁹ tua ↄtra
me. Quibꝫ verb̄ placat⁹ dn̄s āge
lū ceſſaȓ fecit ⁊ ibidē de mādato do
mini altaȓ ↄſtruxit. ij. reg. xxiiij.
In quo etiā loco abrahā p⁹ filiū ſu
ū imolaȓ voluāt et ſalomō poſtea
tēplū fecit Mor. Qď tractat gre
go. diffuſe ⁊ ſuppoīt ꝙ ꝓ q̄litatib;

ſubditoꝝ diſponat̄ vitā regētiuꝫ
vt ſepe ꝓ malo gregis delinq̄t eti
am vita paſtoris · ⁊ ſcd̄m merita
plebium diſponant̄ corda recto
rū ⁊c̄ · Vide gloſā · Sic ergo ſuppo
nit Greg. ꝙ popul⁹ iſte meruerat
ꝙ dauid rectoꝛ eoꝝ peccaret · vt ſic
ex peccato eius nō ipſe ſꝫ popul⁹
q̄ alias meruerat penā poꝛtaret ·
Ad hoc illud p̄t allegari · qꝛ nō ſo
lū mala vita ſupioꝝ ſubditos iſi
cit · imo etiā pccm̄ ſubditoꝝ ſupi
ores ledit · ⁊ hoc q̄dē mirꝫ quō oc
culta dei iuſticia ad hoc ſe poſſit
extēdē ꝙ pccm̄ ſubditi p̄opuli po
ſſit apd̄ dei iuſticiā talit̄ demereri
ꝙ ex hoc prelati bonitas poſſit ad
culpā laxari · vt occaſione delicti
p̄lati poſſit delinquēs ppl's caſtiga
ri · Mag̃ ergo apud deum videt̄ eē̄
int̄ p̄latos cōnexitas · qn̄ vni⁹ ī al
terum redūdat miq̄tas · Vl' alle
ga iſta quō pricēps l' p̄latus ſi vi
det populū ſuū ꝓp̄t eius pccā pu
niri debet ſūme dolē · et ꝓ ouib⁹
ſuis velle penā ſubire · et poti⁹ ī p
ſona ſua q̄ delinq̄t penā appetē et
ſuſtinē · cū pena ſuos actores de
beat ferē · ¶ B Vl' dic mo
ralit̄ ꝙ in lege p̄ceptū erat ſcꝫ Ex
od · xxx · ꝙ quotiens popul⁹ nu
meraret̄ ꝙ q̄libet ſolueret certuꝫ
cenſū ſcꝫ dimidiū ſicli · q̄ quidē cē
ſus dn̄o applicaret̄ et ī vſuꝫ taber
naculi ponet̄ · quo facto nulla pla
ga ī ppl'o ſeq̄ret̄ · Duo ergo ſuemi
tur ppl'm numeraſſe · ſcꝫ moyſes
Numeri p̄mo · Sꝫ qꝛ cēſū ſoluit pla
ga in ppl'o nulla fuit · Iteꝫ dauid
hic · ſꝫ qꝛ ex ſuperbia numerauit ⁊
cenſū dn̄o nō ſoluit · ideo plaga ſe
cuta ē q̄ populum minorauit Sic
vere quotiens aliq̄s numerat et
recogitat ſuū interioꝛem ppl'm. i.
ſuarum ḡtiarum et virtutū cumu
lum · ſtatim debet cenſū. i. grāruꝫ
actōnes deo offerre · et ciꝫ moy
ſē ꝓ qualibet pſonā. i. pro q̄libet
v̄tute et gratia debet ſpecialem cē
ſum. i. ſpecialem regraciationē of
ferre · et ſic nō contingit iſtū ſuū
ppl'm diminui vl' perire · Si vero
hō ī ſuperbiā et p̄ſūptionē euect⁹
ppl'um meritorum ſuoꝝ numerat
et cōſiderat · ſi cēſum grārum acti
onis nō ſoluat · nec totum deo att̄
buat · ſed ſicut dauid ex hoc glāꝫ
ſibi querat · neceſſe eſt ꝙ contra e
um plaga diuine punitōnis veni
at · et iſtū ppl'm ſuum ſcꝫ virtutū
ſuarum cumulum dirimat · Neceſ
ſe eſt ergo cenſū grārum actōnis
ſoluere · alias non licet homini nu
merare ſua merita · exēplo Iob ·
xxxi · et · ij · Corin · xij · Vbi iob
et paulus ſua merita numerāt · ſꝫ
ex hoc nō ſupbiunt · ſed potius a
ctōes gratiarum propināt · ſicut
de paulo patet · ij · Corint · iij · di
cente · Nos nō ſumus ſufficientes
cogitare aliquid a nobꝫ quaſi ex
nobis ſit · ſed ſufficiētia noſtra ex
deo eſt · ¶ C Vl' dic ꝙ tūc
angel⁹. i. diuina ſententia gladiū
tribulationis reponit · quādo da
uid. i. pctōꝛ ſe humiliat ⁊ ſe dignū
puniri recognoſcit · et ſe percuti
endum iudicat et exponit · et ma
xime quando in loco templi. i. ī ec
cleſia vota et ſacrificia. i. orōnes
et bō opera ſoluit ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Explicāūt Moraliſatōes ſup ſcdm
libꝝ regū· Sequuntur Morali
ſationes ſup terciū librum Re
gum·

Caplm primum· ¶ a

Rex dauid
ſenuerat
hēbatq̧
etatis plu
rimos di
es· cūq̧
cooperire
tur veſti
bꝫ non ca
leſiebat· q̄ꝓpter ſerui ei⁹ quādam
ſunamitē abiſag noīe adoleſcētu
lā virgiēꝫ pulcherrimā de cūctis fi
nibus iſrahel q̄ſiuerūt et ad hoc vt
ſtaret coram eo et foueret eū· dor
miretq̧ cū eo et caleſaceretꝫ ipꝫ· ip
ſe vero rex in ſinu puelle dormiēt
ip ſa āt eidē p oīa miniſtraret ſibi
eam adduxerūt· Adducta ergo
ad regē oīa p̄miſſa fecit· et q̄uis
ipſā rex diligeret ipſā tam̄ carna
lit̄ nō cognouit· iij· regū.i.
¶ Mor Rex iſte ſig̃t xp̄m· qui
ſcꝫ etatis hēbat plurimos dies·
qꝛ ſicut dr̄· in michee· v· Egreſſ⁹ ei⁹
a diebꝫ etnitatis· q̄ tn̄ dato ꝙ mlt
tis veſtibꝫ.i.mltis ſāctoꝝ bonis o
peribꝫ a pn̄cipio opiret̄· nūq̄ tn̄
p caritatis icēdiū ad aſſūptōeꝫ car
nis caleſiebat· quouſq̧ p omēs fi
nes iſrl' v̓go ceteris pulchrior et
mūdior ſcꝫ abiſag q̄ intꝑretat̄ pa
tris incēdiū· ſunamitis q̄ itꝑretat̄
mortificata et beatificata virgo ma
ria q̄ ſcꝫ iſtū dn̄m patrem et crea
torem ſuum per caritatem incēdit
et ſe per penitentiam et humilita
tem mortificauit ſibi diuinitus fu
it queſita· et ad eius obſequium
ordinata · Iſta enim coram eo ſte
tit per orationem· ſibi miniſtrauit
p ſubiectionem· ipſum fouit p de
uotōnem· cum ipſo dormiuit per
contemplationem: et ſic eum cale
fecit per dilectionem· et hoc ſcilicꝫ
in tantum ꝙ eum inclinauit ad
beatam incarnationē· Iſta ergo
ꝓprie abiſag.i.patris incendium
dicta fuit· qꝛ ſcꝫ patrem ſuum de
um p amoris incendium in tātuꝫ
caleſecit· ꝙ ipſum regem celi dei
filium in ſinu ſuo.i.in vtero virgi
nali per incarnationem beataꝫ dor
mire et reclinare coegit· et abſq̧
hoc ꝙ carnaliter cognoſceretur in
ſeipſa deum hominem et homineꝫ
deum fecit· Ideo bene dicitur in·
pſ̄· Audi filia et vide et inclina au
rem tuam ꝛc̄· et concupiuit rex de
corem tuum quoniam ipſe eſt do
minus deus tuus· ¶ B Vel
applica ad quamlibet virginem l'
quamlibet animam· q̄ ſcilicet ad
dei miniſterium et ſeruitium eli
gitur· et ad ſtandum corā eo in
religione vl' in ecc̄a ordinatur· qꝛ
ſcꝫ iſta debet eum per deuotionem
fouere· et per caritatem caleface
re· et ad dormiendum et quieſcē
dum per gratiam in ſinu conſcien
tie debet eum per bona opera in
clinare· virgo tamen itegra mēte

et corpē ſempēr debet manēre· et
caſtitatem ꝑpetuam conſeruare ⁊
cuſtodire·ij·Corint·xi· Deſpon
di vos vni viro virginē caſtā ex
hibere xp̄o· ¶C

Adomias ſenior int̄ filios da
uid eleuabatur dicens· ego
regnabo· fecitq̧ currus et eq̄tes·
et confederatus ē cū ioab principe
et abiathar ſacerdote· victimas
immolauit· filios regis et m̄ltos
de ꝑplo ad conuiuium vocauit· ⁊
ſe regem vocari abſq̧ mandato ⁊
ſciētia patris ſui tunc tp̄is ordia
uit· Deo tamen ordināte contrari
um factum eſt· q̄ ſcʒ ipſo cum ſu
is conuiuium celebrante· frater
ſuus ſalomō iunior q̄ ab ipſo vo
catus non fuerat mediante inter
ceſſione matris ſue bethſabee ⁊
nathan ꝓphete et ſadoch ſacerdo
tis quos etiam contempſerat ado
nias per ipſum dauid fuit in regē
ſublimatus· ſuper mulaʒ regis po
ſitus· et in gyon i regeʒ p ſadoch
ſacerdotem inunctus· et in thro
no dauid cum magno gaudio cō
ſtitutus· Salomon enim matreʒ
ſuam ſadoch et nathan· et totum
robur exercitus ſecum habuit· et
ideo regnum a patre citius impe
trauit· Adomias vero et conuiue
ſui audito q̄ ſalomon regnabat
fugerunt· ⁊ ſic regni ambitō et cō
uiuiȷ leticia in tristiciam verſe fu
erunt ¶Mor Iſtud p̄t ap
plicari exemplariter contra ambi
tioſos· qui ſcʒ contra voluntateʒ
dauid·i·dei· regna·i·prelaturas
officia et beneficia ambiunt· ⁊ ad
finem q̄ ipſa citius obtineant io
ab et abiathar·i·principes et pre
latos ſibi confederāt et adiungūt
feſta et conuiuia celebrant· et ſe
regnū et regim̄ obtēturos opinā
tur et credūt· De ſalomōe vēo ſa
piēte et de nathan ꝓpheta et de ſa
doch ſacerdote·i·de pſonis ſapiēti
bus et ſanctis ꝓphetis et deum co
lentibꝫ nō curantes ipſos non ad
uocant ſed repellunt Sʒ ſepe fit q̄
ſalomō pacificus filius dauid iu
nior·i·aliqua ſimplex perſona int̄
alios minor de qua ſcʒ nō ſperaba
tur et que ad regnum ſeu prela
turam non machinabatur q̄ ſcilʒ
habet pro ſe matrem·i·virginem
glorioſaʒ· robur exercitus·i·mar
tires· nathan ꝓphetam et ſadoch
ſacerdotem·i·prophetas et ſacer
dotes· iſtis mediantibus a patre
ſuo dauid·i·deo in regem prelatū
et superiorem eligitur· gratia dei
inungitur· et in throno ſeu in ca
thedra·i·in dignitate officio vl̄ be
neficio collocatur· alius vero qui
omnino ſperabat repellitur· ita
q̄ eius feſta et conuiuia in triſti
ciam conuertuntur· Ideo bene di
citur Ecc̄i·xi· q̄ multi potētes op
preſſi ſunt valide· et inſuſpicabi
lis portabat dyadema· Illud enim
quandoq̧ fit q̄ q̄ minus ambit ⁊
minus ſperat obtinet· magis ve
ro ſperans et ambiens ſupſedet·
¶D Vl̄ allega iſtud
ſic· q̄ adomias q̄ poccupauit reg
nare fuit priuatus regno· ſalo
mon vero q̄ ex ſp ectabat fuit ad
regnum aſſumptus bonos et ma
los ſignant· q̄ ſcilʒ mali q̄ nunc
regnare volūt cito poſt mortem
mūdi regno ꝑuantur· boni vēo q̄
pacient̄ exſpectant ad celi regnū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

poſtea ꝓmouentur· Bene ergo
dr̄· trenoꝝ· iij· ꝙ bonum eſt pſto
lari cum ſilentio ſalutare dei·
C Vl' dic ꝙ ſalomō iunior ſigīt
pſonas ſimplices et ignorātes·
q2 reuera ſepe fit ꝙ licȝ regnū et
regimen eccie ſeu beneficiuȝ debe
atur primogenito filio adonie.i.p
ſonis antiquioribus et ꝓuectis·
nihilominus ſepe ſit ꝙ iuuenes a
iniſcij ad patrem.i.ad prelatuȝ ſu
periorem mittunt dominā matrē
ſuam· ſcilicet carnalem affectōnē
vl' ad litām aliquam ipſius concu
binam· que bene bethſabee.i. pu
teus ſatians dicitur. ꝓ eo q2 ta
les prelati oblectamentis taliuȝ
ſatiantur· mittūt etiā ꝓphetas et
ſacerdotes .i. aliquos maiores do
minos cum quibus āte fecerant
pactum ſuum· Sic ergo fit ꝙ tali
bus fautoribȝ intercedentibȝ· mu
laqȝ carnalis amoris ipſum feren
te iſte tal' in regem platum l' bene
ficiatum eligitur et inungitur·
adonias vero qui interpretat' do
minus.i. iuſtus et prudēs ſubdit9
cui de iure debebatur dominiū re
ꝓbatur· Eccs· x· Vidi ſtultum ī
dignitate ſublimi· et diuites ſe
dere deorſū· vidi ſeruos in equis
et pricipes ambulantes q̄ſi ſuos
ſup trām C Vl' dic ꝙ dauid
.i. bonus platus nō debet curare
de iuuenili etate· dum tamē pce
dat alios in ſēſuȝ maturitate· de
betqȝ in ꝓmotōibȝ iuuenē pferre
ātiquis. dū tamē tpe iuuenis ſit
ſalomō.i. ſapiens pacificus et mi
tis·

Caplm ſcdm·

C A

D Auid conſtituto ſalo
mone in regno· cuȝ vi
dēt diē mortis ſue ap
propinquar'. voluit fa
cere ſuum teſtamentuȝ· pcepitqȝ
ſalomoni ſuo filio ꝙ ioab q̄uis
ſemper fuit fideliſſimus ſibi cog
natus ſuus et germanus ꝓ eo ꝙ
duos principes iſrahel abner ſciliȝ
et amaſam ꝓditorie occideret et fa
ceret occidi· ſemei qui ſibi male
dixerat a facie abſalon fugiēti p
cepit puniri· filios vero berzellay
galaadite qui ſibi cum victuali
bus occurrerant in deſertum mā
dauit premiari et conuiuas men
ſe ſalomonis in poſterꝝ ordinari·
iij· regū· ij· C Mor Per da
uid intelligitur deus pat'· p ſalo
monē vero dei fili9 ab ipſo rex iſ
rahel.i. rex fideliū cōſtitutus· Igi
tur iſti ſalomoni punitōnem ma
loꝝ et pmiacōem iuſtorū manda
uit· q2 ꝓcerto deus pat' xp̄o filio
ſuo aīe iudiciū dedit et ad punien
dū malos hoīes ꝓmouēdūqȝ bo
nos ordinauit· Joh· v· Pat' non
iudicat quēq̄ ſ; oē iudiciū dedit fi
lio· B Vl' dic ꝙ dauid ē bo9
platus· q̄ reuera ꝓpt' familiarita
tē q̄cūqȝ l' conſāguinitatē quā hē
bat cū ioab.i. cum aliquo ſcelera
to nō debet ipſum impunitum di
mittere quinimmo cū ſalomone
quē in regē cōſtituit.i. cuȝ iu dici
bȝ ſuis quos alijs pficit debet de
punitiōe ipſi9 ordinare· dicēs il
lud Exo· xxij· Maleficos non paci
eris viuere C Vl' iſta·

allega contra teſtamentū; vſura
rioꝝ et raptoꝝ · q̄ ſcꝫ q̄diu viuūt
iuſticiam facere de bonis iniuſtis
reſtituendis nolunt · ſed heredib;
et ſucceſſoribus ſuis ſolent omnia
demandare · Iſti enim ſunt q̄ im
ponunt onera grauia ſuper hūe
ros aliorum · digito autē ſuo no
lunt ea mouere Math^e xxiii · Vñ
q̄dam nugator de vſurarijs di
cebat · ꝙ in tota vna parentela ñ
poterit dampnari niſi vnus · et
hoc q̄ pater cōmittit emendas ſu
as filio et ille onus teſtamenti ſu
ſcipiens pro tp̄e vite ſue nichil in
de facit · tandem ad mortem veni
ens mandat etiam filio ſuo et il
le ſimiliter filio ſuo et ſic deinceps
et ſic vt dicebat ſolus vltimus q̄
nō habet vbi mādet dāpnabit᷑ · a
lij vero q̄ ſucceſſores onerabāt ſal
uabuntur · D

Adonias abiſag ſunamitem i
vxorem appetens · et ex hoc
caute ad regnum ambiēs · quāq̄
ſup hoc mat᷑ regis intercederet et
q̄q̄ petitio; mat᷑s rex in g̃ne cōceſ
ſiſſet tñ qđ petebat nō ↄſeq̄tur · ſ
occaſione ambitōnis a ſalomone
occidi mādat᷑ · Mor Hoc alle
gat᷑ ꝙ nulla pſona ita erit nobis
ꝓpinq̄ ſiue mat᷑ fuerit ſiue frat᷑ ſi
tamen petat a nobꝫ ꝉ malicioſe vꝉ
ſimplicit᷑ rem nobꝫ inutilem vꝉ no
ciuam · quin eam refutare debea⁹
Et dato ꝙ ꝓus in genere conceſſe
rimus · tamē illud debemus nō mi
nus reſcindere · et etiā quemcūq;
fratrē vꝉ amicum contra ſtatum
noſtrum ambientē; debemus cor
rigere vꝉ punire · iuxta illud · In
male promiſſis reſcinde fidem et
cetera · E

Volens adonias abiſag ſibi a
rege dari i vxorē · ꝓmo ad
bethſabee matrē ſalomoīs recur
rit et ad itercedēdū p ſe ad ꝓpriū fi
liū ipſā miſit Bene inq̄t illa loq̄r
ꝓ te regi · Venit ergo bethſabee ad
ſalomonē regē vt loquet᷑ ei ꝓ a
donia · et ſurrexit rex i occurſū e
ius · ſeditq; ſup thronum ſuū · po
ſitusq; eſt thron⁹ matri regis q̄
ſedit ad dextrā ei⁹ · dixitq; ei rex
Pete mat᷑ mea · nec fas ē vt auer
tā faciē tuā Que ait · det᷑ abyſag
ſunamitis adonie frat᷑ tuo vxor ·
Mor Adonias de regno exclus⁹
moralit᷑ ſig̃t peccatorē et humanū
gen⁹ · qđ a paradyſo fuit expulſu; ·
ſunamitis ſignat diuinā; gratiā ·
rex vero ſalomon ſignat xp̄m ·
mater vero e⁹ ſignat virginem be
nedictam · Iſta ergo eſt veritas
ꝙ ſi adonias .i. peccator vult ſuna
mitem .i. diuinam gratiam vxorē
et amicam a rege xp̄o impetrare
ante omnia ipſe debet matrē; re
gis .i. beatam virginem per orati
onem et deuotionem adire · et eā
inter ſe et deum interuentricem
et intermediam ponere · et pro
certo rex xp̄s peticionem matris
neſcit denegare · F

Vel allega de aſſumptione beate
marie virginis · quia ſcꝫ tunc ma
ter regis .i. beata virgo venit ad
ipſum in celum qui ſibi aſſurgēs
ſtatim iuxta ſe cōſtituit ſibi thro
nū · et ad dexterā ſuā cōſedit dul
citer · qui ibi ipſam ordinauit ho
norifice Iſta ergo pro adonia .i. ꝓ
humano genere quod regnum .i.
paradyſum amiſerat pro eo ꝙ ante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

tēpus regnare voluerat cōtinue
poſtulat. cui ſcꝫ rex xp̄s petitiōeꝫ
ſuā exaudit dulciter et confirmat
Pete inquit mater mea. nec fas
eſt vt auertam faciem tuam et ce
tera. G

Hic habemus qꝫ cum ioab ꝓp
ter homicidia q̄ commiſerat
ſemei vero ꝓpter maledictionem
quā in dauid intulerat ex ordina
cōe dauid occidendi eēnt. voluit
occulta dei puidētia alias cauſas
adhibere extrinſecas. vt ſub colo
re alio poſſet illos iniquos de hys
criminibus caſtigare. Joab enim
contra ſalomonem cuꝫ adonia ſe
poſuit. cuiꝰ occaſione metuēs ad
tabernaculū fugit. et cornu alta
ris tenens ex mādato ſalomonis
occiſus fuit. Semei vero a ſalomo
ne cōceſſū fuerat. qꝫ domū in iheru
ſalē ſibi faceret et qꝫ in illa ma
nens viuē poſſet. et qꝫ quacūqꝫ
die exiret iheruſalem interiret.
ſꝫ poſt trienniū cū dictā ſētētiā ob
liuioni dediſſet audito qꝫ ſerui eiꝰ
ad achis regē geth iuiſſent ad re
ducēdos ſeruos iuit ipſe et iheru
ſalem exiuit. ſꝫ cū rediret a ſalo
mone ſtatim occiſus fuit. et ſic di
uina puidētia viā et occaſionē p̄
buit qꝫ ipſū ſalomō iuſte puniuit
et qđ maledicēdo dauid meruit ſi
bi dedit. Mor Hic exēplariꝫ
patet quō iuſticia dei occulta ſb
occaſione vnius peccati qn̄qꝫ punit
aliđ. et quō dato qꝫ aliqđ crimen
videbatur alicui dimiſiſſe deꝰ ſcit
loco et tēpore cauſas alias ſubiū
gere. quaꝝ occaſiōe et illđ quod
alias deliquerat ſcit punire. Job
xxiiij. Deus multum abire nō pa
titur. Ch Vl' dic qꝫ ihē
ruſalem eſt religio vel eccīa. in q̄
dum p fidem manemꝰ p gratiam
viuere poſſumus. ſi aūt inde per
peccatum vl' per apoſtaſiaꝫ eximꝰ.
mortis culpe et gehēne nos picu
lo ſubiugamus. Vel ſcđm ſte
phanum de logothona ↄtra illos
qui in iheruſalē. i. in clauſtris vel
in eccleſiis vel beneficijs ſuis per
ſonaliter reſidere nolūt. ſꝫ i geth
. i. in mundum vagantur et moe
dunt. quia ſcꝫ iſti mortem culpe
et pene multotiens incurrūt. exē
plo dine que domum patris egre
diens corrupta fuit. Ge. xxxiiij
Et de eſau q̄ ad venationē exiēs
bn̄dcōeꝫ amiſit Gene. xxvij. A
Vl' dic qꝫ ſemei ē i diſcretꝰ p̄latꝰ
qui immoderato zelo ſeruos et ſb
ditos ſuos a iheruſalem. i. a ſtatu
gratie fugitiuos quandoqꝫ redu
cere nititur. ſꝫ dum etiam de iheru
ſalem per i moderatuꝫ zelum et p
auſteritatem egreditur morte et
na multatur. et ſic ſepe fit qꝫ duꝫ
ſemei. i. prelatus ſeruos fugiētes
. i. ſubditos delinquentes p nimiā
auſteritatem reducit. ipſe ſcilicꝫ
q̄tum ad aīam mortē vicōꝝ icur
rit. Melius eſt ergo qꝫ tales ipu
niti dimittant. q̄ qꝫ eos nimis in
diſcrete reducendo de iheruſaleꝫ
exeatur. et mors perpetua incur
rat. Math. viij. Sine mortuos ſe
pelire mortuos ſuos. R Vel
dic qꝫ ille ſeruus de iheruſalē fugi
ētibꝫ eos i geth ſeq̄tur. q̄ maloꝝ
ſubditoꝝ viā q̄dit. ꝓpt' qđ mors
ppetua merito reportat. Vel dic
qꝫ ſalomō tres pſonas occidit. in
quo ſcꝫ notatur q̄ bonus rex et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

rectoꝛ ſunpſiꝰ debet i ſeipſo tria
vitia occidere · ſcꝫ peccatum volū
tatis · quod ſignatur in adonia q̄
cum ſunamite contrahere voluit ·
peccatū oris quod ſignat̃ i ſemei q̄
ore dauid maledixit · peccm̄ opis
qd deſignat̃ in ioab q̄ manualit̃ in
noxios interfecit

Caplm̄ tercium · A

Deus appēs ſalomōi i
excelſo gabaon conce
ſſit ſibi ꝙ peteret quic
quid vellet · Et qꝛ non
petijt diuitias · nec lōgā vitam ·
aut inimicorum vindictaꝫ · ſꝫ ſapi
enciam · ideo dominus non ſolum
ſapiāꝫ ſibi dedit ſꝫ diuitias et glo
riā ſibi ſupaddidit et adiunxit ·
iiij · regū · iij · Mor In
quo notari poteſt ꝙ qui petit iu
ſta et neceſſaria · dignus eſt opti
nere et accipere non ſolū illa · ſed
etiam ſuphabūdātiam · Vel ad
hoc allegatur ꝙ ſapiētia diuitijs
anteferet̃ · quod patet qꝛ ſalomon
de eius poſtulacōe magis ꝙ̄ diui
tiaruꝫ a dn̄o cōmendatur Prouer
iij · Preciosioꝛ eſt ſapiētia cūctis
opibꝫ ⁊c̄ · B

Due mulieres mētrices vene
runt ad ſalomonē petentes
iudicium · pepeÿrant enī ambe i ea
dem domo · ſꝫ cum illa nocte vna
illarum doꝛmiens ꝓprium filium
oppreſſiſſet caute puerum moꝛtu
um alteri meretrici doꝛmienti ſup
poſuit · et infantem eius viuum
cepit · Que tandem euigilans et
infantem moꝛtuum clara luce in
tuens ſuum non eſſe comperit ·
quaꝓpt̃ viuētē pueꝝ ſibi reddi a
ſalomōe popoſcit · Salomō igitur
volēs ꝓbare q̄ pueri viui mat̃ eēt
afferri gladiū impat · et infantē
viuū p mediū ſcindi et matrum
cuilibꝫ dari ptē oꝛdiauit ac man
dauit · Matris ergo pueri viui ſu
p filiū diuidēdū et occidēdū ſtati
viſcera cōmota · ſūt et ſtatiꝫ icipit
a rege petere ꝙ nō occideret̃ · ſed
potiꝰ alteri matri daret̃ Obſecro
inq̄t dn̄e mi rex date huic infātē
viuū et nō occidat̃ · Altera āt ecō
trario clamabat · Nec mihi nec ti
bi ſꝫ diuidat̃ · Ex hijs ergo cogni
tū eſt matrē pueri eē illā q̄ ipſum
nolebat occidi · q̄ꝓpt̃ ſalomō p̄ce
pit filiū ei reddi · Mor Iſta
exponunt quidā allegorice de ſina
goga et gētilitate · q̄ ſcꝫ āte mulie
res meretrices dici potuerunt · p
eo ꝙ āte ydolatriā aliquociēs co
luerūt · et virū ſuū legitimū ſcilꝫ
deū et fidē ipſius aliquociēs dimi
ſerunt Ezech · xxxiij · Fili hominis
due mulieres filie matris vnius
foꝛnicate ſunt in egypto · Ille er
go āte ad ſalomonē .i. ad deū p fi
dē venerunt · et in vna domo que
exiſtit eccīa per bona opera pepe
rerūt · Sꝫ reuera de iſtis matribꝰ
vna ſcilicet ſinagoga filium .i. po
pulum ſuum per errorem et icre
dulitatem ſuffocat · et filium alte
rius .i. populum gentilem ad xpi
anitatem conuerſum vl̃ ſibi attri
bui vel occidi proclamat · in ꝯtū
totum mundum iſtū vl̃ ad fidem
ſuaꝫ debere cōuerti l̃ alias depuari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

exiſtimat· et nullam gentem p̄t
ſe ſaluari ſperat· ſed gladi9 ſalo
monis.i.dei ſentētia contrarium
inuenit· qui viuentem filiū.i.ſal
uandum populum alteri ſcʒ gen
tilitati credēti et nō ſibi aſſignat·
C Vel dic ꝙ iſta verba q̄
hic ponuntur poſſunt eſſe verba
gentilitatis conuerſe · Ego et mu
lier iſta ſcilicet ſynagoga habita
bamus in domo vna ſcʒ ī iherusa
lem · vbi ſcʒ gentilitas primo cre
didit q̄ꝫ alibi · ſicut patet in cētu
rione q̄ dixit · vere filius dei erat
iſte · Cumqʒ peperiſſem peperit et
hec q̄ꝫ ſcʒ poſt credulitatē gentili
tatis in centurione multi de ihel'ʒ
crediderunt · ſed iſta dormiens in
lege ſcilʒ filium ſuum.i.credentes
ſuos ſcʒ iacobū et ſtephanum mor
ti tradidit · filium vero meum ſcʒ
conuerſos ex gentibus per errōes
furari et occidere contendit · D
Vel dic melius q̄ꝫ due mulieres
que ad ſalomonem venuint ſunt
due ſecte hoīm · ſcilʒ catholica · et
ſciſmatica · que in deum credunt ·
et maxime p̄ma iſtarum ſignat
ecc̄iam grecam et orientalem · a
pud quam alia mulier ſcʒ latina
et occidentalis ecc̄ia dicitur pepe
riſſe inq̄ꝫtum iſta mediante xp̄o
noſcat̄ crediſſe et fideʒ ab eā ſuſ
cepiſſe · Sʒ p̄certo iſta prim a mu
lier.i.primitiua et oriētalis eccle
ſia et illa que primo credidit gre
cia iam effecta heretica et ſciſmati
ca filium ſuum id eſt populum ſu
um per errores ſuffocat¦filiuʒ · eti
am viuentē.i.populum alterius
mulieris ſeu eccleſie occidentalis
credentem ſane ſubtrahere et ad
errores ſuos conuertere tēptat ·
filiumqʒ ſuum mortuuʒ.i.populū
ſuum hereticum et dāpnatum ad
vbera alterius matris.i.ad pro
uintias et terras eccleſie catholi
ce inq̄ꝫtum poteſt apponit et dila
tat · ſalomon tamen.i.criſt9 gla
dio ſuo occulte iuſticie iſtud impe
dit · quia viuentem populū eſſe fi
lium eccleſie occidentalis oſtēdit
et grecie filium mortuum derelin
quit · Math · viij · Sine mortuos
ſepelire mortuos ſuos · E
Vl' dic ꝙ iſta mulier que mortuū
filiū alteri cōtēdit attribuē et vi
uētē īfantē ſibi aſſcribē ſinagogā
l' ecc̄iam ſciſmaticā deſignat · qua
rum vtraqʒ ſcʒ filium.i.populū ſu
um qui in veritate eſt mortu9 di
cit viuum et in vita gratie conſti
tutum · filium vero ſeu populum
alterius ſcʒ ecc̄ie catholice qui in
veritate eſt viuus et ſanctus di
cit eſſe mortuum.i.incredulum et
dampnatum · Ezech · xiij · Interfici
unt animas que non moriuntur
et viuificant animas que non vi
uunt · F Vl' dic ſcd̄m Gre
go ꝙ mat̄ iſta que filium quem
lactabat occidit malum predica
torem ſignat · qui ſcilʒ ſubditos
quos p̄ doctrina lactat in delicijs
torpens et dormiens per malam
vitam occidit et necat · Vl' illd
applica contra quoſdam qui ſcele
ra ſua alijs imponunt et aliorum
bō ſibi attribuunt et aſſcribūt · ac
ſic filiū ſuū mortuū alijs tradūt ac
alteri9 filium viuentem furant̄ et
ſubripiunt · dicunt enim · Filius
tuus mortu9 eſt et meus viuit ·
Vl' dic ꝙ iſte due mulieres ſunt

mundus et religiō· q̄ ſcʒ mund⁹
filios ſuos per vicia ſuffocat· reli
gio vero viuētes et iuſtos ſeruat
Mundus tamen ad vbera ecc̄e.i.
ad beneficia religionis filios ſuos
mortuos.i.peccatores et malas ꝑ
ſonas nō ceſſat apponere · et ab
ipſis vberibus viuentes filios.i.bo
nas perſonas non ceſſat ſubtrahe
re· et ipſos ad ſe.i.ad mundana
vicia pro poſſe attrahere· quos
quādo habere non poteſt· ſolet e
os ſalomonis gladio.i.cūctis tri
bulationibus dignos eſſe dicere·
G Vł dic ꝙ ad ſalomonem
.i.ad prelatuʒ veniunt hodie due
mulieres· vna ſcʒ ecc̄a bona que
filios ſubditos vt cōiter habet vi
uentes et bonos· alia eſt carnalis
affectio ſeu etiā carnalis parente
la· que vt cōmuniter habet filios
mortuos.i.ignorātes et iꝑfcōs·
Inter iſtas ergo magna eſt apd
ſalomonem.i.apud prelatum al
tercatio· quia ſcilicet quelibet di
cit filium ſuum viuere et alteri⁹
filium mortuum eſſe· quia ſcilicʒ
quelibet allegat illos quos prepo
nit eſſe meliores et alios deterio
res· ſicut patet· q̄ carnał paren
tela prelatorum illos quos ſibi of
fert aſſerit ſufficiētes et dignos·
illos vero quos ecc̄a vł capłm ꝓ
mouere nititur aſſerit mortuos et
ineptos Iſta ergo mala mulier car
nis ſcʒ affectō vł carnalis parēte
la ſalomonis.i.prelati· omnino
ab vberibus matris alterius.i. a
bonis beneficijs ecc̄e· viuentes fi
lios ſuos.i.bonas perſonas ipſi⁹
elongat et ſubtrahit· et ſuos mor
tuos ſcilicet ignorantes nepotu

los ibi ponit· Salomon tamen .i.
ſapiens prelatus mediante gla
dio iuſticie debet alteri mulieri
ſcilicet ecc̄e filium viuentem ſcʒ
bonas perſonas tribuē et ad ipſi
us beneficia ſeu vbera apponere ·
male vero mulieri ſcʒ carnali pa
rentele vel affectioni debet puu
los mortuos aſſignare · et illos
ipſi nutriendos dimittere· vł de
eis non curare· dicens ſcilicet qd
ſequitur· Date huic infantē viuū
hec eſt enim mater eius· iuxta il
lud· Math· viij· Dimitte mortu
os ſepelire mortuos ſuos·
H Vel dic ꝙ iſta mu
lier mala eſt diabolus· de quo ſcʒ
ꝑoteſt dici illud· Ecc̄· xxv· Bre
uis omnis malicia ſuper maliciaʒ
mulieris· Iſta eſt enim q̄ oēs fili
os ſuos per culpaʒ et penam occi
dit· Trenoꝝ· ij· Nunq̄d comedūt
mulieres puulos ſuos ad menſu
ram palme Filios vero viuentes
.i. ſanctos viros qui ſunt filij alte
rius matris ſcilicet eccīe vel xpi
ſibi ſubtrahere nititur· et eos per
peccatum in filios adoptarē et vbe
ribus mundane delectationis lac
tare conatur Suos vero mortuos
peccatores et filios ſceleratos ad
vbera alterius matris.i.ad digni
tates et beneficia eccleſie furtiue
et ſymoniace introducit. et ſic de
malis filijs ſuis filios eccleſie fa
cit· et de bonis filijs dei et eccle
ſie filios ſuos.i.peccatorēs facere
nititur et contendit· dicens eccle
ſie illud in fra· xxij· Populus tu
us et meus vnum ſunt· Quos q̄n
ſuos facē nequit· tūc saltē ipſos
diuidēdos ꝑ diſcordiā et inuidiā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſollicite procurat· et gladio ſalō
monis.i.tribulatōnib9 ipſos detrū
candos et affligendos proclamat
Dicit ergo· Nec mihi nec tibi ſit·
ſed diuidatur· Ac ſi diceret· q͂ ex
quo n̄ poſſū totum habere nec ex
toto ad peccatum conuertere· ip̄z
tn̄ p ſollicitudinē poſſū diuidē vt
patet de religioſis et clericis in
temporalibus implicatis· q̄ q͂ di
uiſi ſunt partim dei et ptim dya
boli ſiunt· ij· Regū· xix· Tu et ſi
ba diuidite poſſeſſiones· C

Vl' dic q͂ iſte mulieres ſignāt re
ligiones mendicantes· q̄ ſcz coraz
ſalomone deo cōtendūt· et alie a
lijs ſe preferūnt· et ſuos filios vi
uentes et aliarum mortuos eē di
cunt· cuius ſcz veritatez gladius
ſalomonis.i.dei ſententia in iudi
cio comperiet quādo ſingulorum
meritū patefiet· Vl' dic q͂ tal'
altcatio videtur inter mundum
et religionem· q͂ ſcz religio dicit
filios mundi eſſe mortuos et ſuos
ſolos eſſe viuos· vt patet de mul
tis preſumptuoſis q̄ omnes alios
preter ſuos exſtimant per pecca
tum mortuos et deiectos· Cōtra
vero mundus filios religionis p
ditos et mortuos tēporalit' repu
tat et ſuos ſolos in proſperitate
viuere gloriatur et clamat· R

Vl' dic q͂ iſte due mulieres ſunt
veritas et ypocriſis quaz vna ſcz
ypocriſis habet filium mortuum
.i.opera vitioſa· et tamen dicit·
et fingit ſe hr̄e filiū viuū.i.opera
virtuoſa· Cōtra de veritate ſiue
iuſticia cuius ſcz filius viuit.i.cu
ius ſunt opera bō ſepe dicitur q͂
filius eius mortuus eſt.i.q͂ habeat
opa inutilia· que ſcz nulla debeāt
conſequi premia· Iſta ergo alter
catio modo non bene deprehendit'
q͂ ſcilz quid ſit viuum q̄d ſit mor
tuū· que ſit ypocriſis que veritas
nunc neſcitur· in fine tn̄ ſcz in iu
dicio gladuis diuine ſententie il
lud inueniet· quādo merita et de
merita ſingulorū vniuerſis oſtē
det· p̄ma· Corint· iij· In igne de
clarabit' vniuſcuiuſq3 opus qua
le ſit·

Caplm quartū· A

DVodecī duces habuit ſalomon· qui per ſin gulos menſes admini ſtrabant cibaria mēſe ſue· et habebat ſalomon equorūz curruum et equeſtrium et onera portantium infinitam multitudi nem· et precedebat ſapientia om nes orientales· fecitq3 tria milia parabolarum et quinq3 milia car minum· et diſputauit de natura arborum et herbarum· de naturis etiam piſcium auium et beſtiarū Et ſalomon cum vellet edificare domum domino miſit ſibi hyram rex ſydoniorum cedros et abie tes de libano· preparauerunt q3 biblij et artifices ligna et lapides ad edificandum domum· ita q͂ in monte dolabantur quadrabant' et preparabantur· et deinde in iheruſalem portabantur· et ſic ac tum eſt q͂ dum templū in iheru ſalem edificaretur vox ſecuris vl' mallei non eſt audita· et hoc q̄a materia antea fuerat preparata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iiij · regū · iiij · v · et vi · ¶ Nota
Reuera talis ſalomon fuit xps · q
ſcȝ fuit rex ſapiens et pacific⁹ et
ſup oēs homines ſapientia īſigni
tus · ad coloſ · p̉mo · In quo ſunt
oēs theſauri ſapientie et ſcientie
abſconditi · Et ecā · p̉mo · Fōs ſa
pientie verbum dei · Iſte ergo du
odecim prefectos .i. duodecim apo
ſtolos habuit · q̄ ſibi fide et ope ſ
uierūt et menſe ſue .i. fidei l' ecclē ci
bos .i. fideles multiplices miniſtra
uerunt · pſ̄ Filij tui ſicut nouellle
oliuarum in circuitu menſe tue ·
Tria etiam genera equoꝝ .i. bonō
rum ſubditoꝝ habet · ſcilȝ equos
currilеs .i. religioſos · qui currui
.i. regule ſunt aſtricti · equeſtres
.i. prelatos et clericos qui ſpūali
milicie ſunt dedicati · onera portan
tes .i. ſeculares q̄ oneribus negocii
oꝝ mundialium ſūt ſbiecti · Aba
cuc · iij · Feciſti viā eq̄s tuis · Hyrā
autem rex gentilis gentilitatē de
ſignat · que ſcilȝ cedros et abietes
.i. altos et ſublimes philoſophos
ad ſalomonem .i. ad xp̄m et ad ſi
dem ipſius de libano .i. de mundo
miſit · de q̄bus pro magna pte do
mus dei .i. eccleſia dei edificata fu
it · Cāti · iiij · Ferculū fecit ſibi rex
ſalomon de lignis libani Serui eti
am ipſius regis hyram .i. miniſtri
ipſi⁹ gentilitatis ſcȝ mūdi tyranni
ligā et lapides .i. ſcōs viros p marti
ria dolauerūt · et in mōte h⁹ mūdi
p̄parauerūt · et ad ſalomōeȝ xp̄ȝ ī ihe
ruſalem .i. in paradyſū miſerunt · et
ſic ad edificationem celeſtis tēpli
materiam preparauerūt · et eideȝ
obſequium prebuerūt · p̉mo · pa
ralip · xxij · Conſtituit lathomos
ad cedendum lapides Vnde iohā
nis · xvi · Erit inquit tempus vt
omnis q̄ interficit vos arbitretur
obſequium ſe preſtare deo · In
iheruſalē ergo celeſti vbi criſtus
edificāt templum ſuum vox ſecu
ris et mallei non auditur .i. nec pe
na vl' tribulatio ſentitur · quia p
certo lapides .i. ſancti qui ſūt ma
teria huius tēpli prius in hoc mū
do per tribulationes dolantur · et
per virtutes quadrantur et ſcul
puntur · et ideo quando ibi aſcen
dunt nequāq̄ amplius turbātur
ſed in trāqllitatē in dei ſanctuari
o collocantur · Apocalipſis · vij ·
Non eſurient neq̄ ſitient ampli⁹
neq̄ cadet ſuper eos ſol neq̄ vll⁹
eſtus · quoniam priora tranſierut
¶ B Vel iſta
allega contra litigioſos clericos ·
qui ſcilicet dum templum eccleſie
in preſenti edificatur et regitur ·
nulla vox murmurationis · aut q̄
rele diſſenſionis aut diſcordie de
bet audiri · ſed omnia tranquille et
pacifice fieri · et quilibet lapis .i.
quelibet perſona pacifice in loco
et gradu ſibi debito collocari · Pſa
ye · decimo · Non fuit qui moueret
pēnā et q̄ aperiret os et garriret
¶ C Vel dic q̄ ſe
curis et malleus ſignāt miniſtros
crudeles · ictus vero iſtorum deſi
gnant illatas tribulationes · vo
ces vero denotant taliuȝ terroēs
et comminationes · Quando ergo
ſalomon .i. prelatus edificat et re
git templuȝ eccleſie ſibi ſubiecte
valde debet curare q̄ omnia tran
quille pagantur · et q̄ ſecuris et
malleus id ē crudelis miniſter et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

officialis procul tollat᷑. et ꝙ vox
et ict⁹ oīs tribulationis ⁊ turbati
onis talium ibi nullatenus audi
atur. nec aliqua crudel' exactō ſim
plicibꝫ inferat᷑. Job. iij. Victi pi
ter ſine moleſtia ñ audierūt vocē
exactoris. ¶ d

Hyrā rex gētilis adminiſtra
uit materiam ſalomoni ad
templū edificandū. ſalomō vero
oleum et t̃ticum ſibi dabat. et do
mū ipſius nutrebat. ſerui etiā hy
ram cū ſeruis ſalomonis tēplum
edificauerūt. ligna et lapides pā
rauerunt ¶ Mor Hyrā eſt mū
dus. ſalomō eſt xp̄s. q2 vere mū
dus adminiſtrat xp̄o materiā. i. p
ſonas de quibꝫ templum eccīe cō
ſtituit᷑. ſalomon vero. i. xp̄s mun
do adminiſtrat cibaria et t̃ticū do
ctrine et oleum gr̃ie et miſericor
die. q̄bus mundus ſpūaliter ali
mentatur. ſerui vero hyraꝫ et ſa
lomonis. i. ſerui mūdi ⁊ xpi hoīes
boni et mali paſſim tēpluꝫ eccīe e
dificant. inꝙtum cum ſeruis xpi
multi ypocrite et mali verbū dei
p̄dicant atqꝫ docent. Vñ ap̄lus.
ad Phil᷑. p̄mo. Quid inq̄t dū ōni
mō ſiue p occaſionem ſiue per ve
ritatem xp̄s ānunciet᷑. Vñ idē.
ij. ad Thymoth. ij. dicit ꝙ in do
mo magna nō ſolū ſūt vaſa aurea
⁊ argētea. ſed etiā lignea et ficti
lia. ⁊c.

Capl'm quintum. ¶ a

Edificauit ſalomō domum
domini de dolatis et pfec
tis lapidib⁹. et diſtinxit
eam in tres diſtinctōnes in altiꝫ
quarum inferior domus in duo di
uidebatur. ſcꝫ in interiori oracu
lo et exteriori domo. Sic ergo fac
tum eſt ꝙ omnes parietes tēpli
inferioris tabulis cedrinis paui
mentuꝫ vero tabulis abiegnis o
periebantur. et deſuper laminis
aureis omnia per circuitum tege
bantur. nichilqꝫ erat ītemplo qđ
non auro vndiqꝫ tegeretur. Fecit
quoqꝫ ſalomon anaglifa. i. cela
turas et tornaturas. in tabularū
iuncturis. vt nec aliqua quidem
rima ſeu diſtinctō deprehendi po
ſſet. in medio vero tabularum
ſculpſit imagines prominentes
ſcꝫ cherubin atqꝫ palmarum. iij.
Reguꝫ. vi. ¶ Mor Sic
vere verus ſalomon deus cum tē
plum eccleſie facere voluit ipſuꝫ
de lapidibus ſectis et quadratis
. i. de perſonis ſanctis fortibus et
ſolidis edificauit. Templum enī
illud de quadruplici materia con
ſtabat. ſcilicet de lapidib⁹ ſectis
et tabulis cedrinis et abiegnis ⁊
laminis aureis. Sic vere eccīa ha
buit lapides viuos ſcꝫ martires
qui per martirium fuerunt ſecti. ta
bulas cedrinas. i. confeſſores qui
per contemplationem fuerunt al
ti et qui per virtutes fuerūt ſculp
ti. tabulas abiegnas q̄ minoris
ſunt valoris. i. bonos ſeculares q̄
in pauimento. i. in infimis in mun
do fuerunt poſiti. laminas aureas
id eſt doctores qui ſplendore ſapi
entie fuerunt lucidi. In quib⁹
ſcilicet omnibus erant virtutuꝫ
ymagines tanꝙ picture. et ſciē
tiarum caracteres tanꝙ ſculpture

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et cōcordie ligamina velut iunctu
re. qꝛ ſcꝫ int̄ tabulas templi.i. int̄
perſonas eccl̄e erūt anaglifa.i.tot
nature caritatis que nullā rimam
diſſenſionis aut diſcordie appare
re permittant. Job.xl. Vna vni
cōiungitur. nec ſpiraculum quidē
incedit p eas. In ipſis etiā debēt
ſculpi inter cetera due ſpeciales fi
gure. ſcꝫ palma que ſignat victo
riam. et cherubin qđ ſignat ſcien
tiā. quia ſcꝫ cherubin interpreta
tur ſciē plenitudo. ad denotanduꝫ
ꝙ omnes perſone eccl̄e et fideles
debēt habere palmam.i.vite pſe
uerantiam et victoriam diſcretio
nem ſcientiam et ſapientiā. Apo.
vij. Amicti ſtolis albis et palme ī
manibus eorum. Et breuiter in tē
plo iſto non debet eē aliquid qui
auro caritatis et ſapientie veſtiat̄
vt ſic tam tectum ꝙ̄ pariete s et
pauimētum.i.taꝫ ſuperiores ꝙ̄ infe
riores et mediocres fide et moribꝫ
ſplendere videantur. Apoc̄.xxi.
Ipſa ciuitas auꝝ mūdū. ¶ B

Tres autem partes habuit
iſtud templum. quia eccl̄a tres
habet ſpeciales ſtatus. p̄latorum
ſcꝫ coniugatorum et cōtinentium
vł eccl̄aſticorum. qui etiam in du
os ſtatus ſubdiuiduntur. ſcilꝫ in
ſancta ſanctorum et in ſancta .i.
in eccl̄iam regularem et eccl̄iaꝫ ſe
cularem. Iſti enim ſunt tres ſta
tus ſaluandorum qui ī noe p̄lato
iob coniugato. ⁊ daniele continen
te ſignantur. Ezech.xiiij. Ideo bn̄
p̄t dici illud. Gene.xxix Vidit
puteum in agro tresqꝫ greges o
uium accubātes. Templum autē
in mōte fuit factū. ad denotāduꝫ

ꝙ eccl̄a xpi ſurſū in mōte parady
ſi debet mentaliter manere. ⁊ ma
nentem ciuitatē hic nō querere.
ſed de futura potius cogitare dicēs
illud ad Phil.iij. Noſtra conuer
ſatio in celis ē. ¶ C Vel dic ꝙ
tēplū ē anima cuiꝰ tres ſūt ptes.
.i.tres potētie ſcꝫ ratō memoria et
volūtas. Vna vero iſtaꝝ ſcꝫ ratō
duplex ē. qꝛ ſcilicet dare eſt ratio
nem ſuperiorem et inferiorem. ⁊
intellectū ſpeculatiuū et practicū
Componi ergo debet iſtud templū
ꝯſcientie vel anime ex lapidibus
quadratis.i.ex cōſtātie ſtabilitate
Yſaye.liiij. Sternam per ordin eꝫ
lapides tuos. Ex tabulis cedrinis
.i.ex contēplationis ſublimitate.
quia cedrus alta libani. Ezechie.
xxvij. Cedrum de libano tulerunt
vt facerent tibi malum. Malus
enim nauis altitudinem contem
plationis deſignat. Ex tabulis ab
iegnis.i.ex iuſticie rectitudine ſeu
equitate. abies enim arbor eſt re
ctiſſima. Ezech.xxvij. Abietes de
ſanir dolauerunt in remos tuos.
Ex laminis aureis.i.ſapientie cla
ritate. Ibidē. Auꝝ opus decoris
tui. Debet etiam eē in monte.i.pa
dyſo per affectionem. pſ. Quis
aſcendet in montē domini. Debet
habere celaturas et ſculpturas.i.
multiplicitatem virtutum et pfe
ctōnum. inter quas ſcilicet ſpāli
ter hr̄e debet imaginē cherubin.i.
ſcientiā et diſcretioneꝫ. et imagi
nem palme.i.perſeuerantie cōſum
matōnem. Et breuit̄ nichil in ea
debet eē quin totum auro tegat̄
per ſplēdidam conuerſationem.
et ſic dicet̄ de ea illđ.i.ad Coꝝ.iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Templum dei ſanctum eſt quod
eſtis vos. q̃ ergo templum dei vi
olauerit deſtruet illum deus. et
cetera   d

IN interiori oraculo fcã ſunt
duo oſtia de lignis oliuaru͛
et ſculpta erant in eis cherubin et
palme et anaglifa valde ꝓminen
cia. que oĩa auro erãt cooptã. poſ
tes autem oſtiorꝫ qn̄qꝫ angulos
habebant   Mor   Quia p
tēplum eccleſia intelligit. bene
videtur ꝙ p domum exteriore͛ q̃
erat maior intelligitur ſtat⁹ lay
corū. p interius vero oraculu͛ de
ſignatur ſtatus et cõgregatio cle
ricorū. Oſtia ergo illius oraculi p̄
latos ſignant. p quos alij ad fidē
et ad eccaſtica bn̄ficia intrant.
Johã. x. Ego ſū oſtiū. qui nō in
trat p oſtium in ouile ſ; aſcēdit a
liunde ſicut faciūt ſymoniaci et i
truſi. ille fur eſt et latro. Videa
mus ergo qualia debent eſſe oſtia
domus dei ſc͛ prelati Dico ergo ꝙ
debent eſſe duo. q͛ debent eſſe com
binati p caritatē. Debent eē de lig
nis oliuarum q͛ oleu͛ elemoſina
ru͛ debent fūdere p pietatē Debēt
habere poſtes cū qn̄qꝫ ãgul.i. vir
tutes que faciant quinqꝫ ſēſuum
diſcretam cõtinentia͛ et ſagacita
tē. Debent habere cherubin.i. ſciē
tie plenitudinem. Debent habere
palmas.i. victorie et pſeuerantie
lõgitudinem. Debēt habē anagli
fa ſeu celaturas.i. virtutū pulchri
tudinē. Debēt ad modum oſtij eē
volubiles p diligentie ſollicitudi
nem. Et p õnia debent eſſe coopti
ſpirituali auro p ſplendida͛ con
uerſationis ſãctitatē. ꝙuis pch

dolor hodie multi magis cõtenēt
ſe coopire auro materiali p aua
ritie turpitudinem. Vnde. s. ibi
dem dicitur. Nichil erat in tēplo
quod nō auro tegeretur. Ideo de
talib⁹ eccleſie oſtijs ſeu prelatis
poteſt dici illud. Ezech. xliiij. Bi
na oſtia erant in templo. ſequit.
et celata erãt in ipſis oſtijs tēpli
cherubin et ſculpture palmarum
Vel ſi vis õnia iſta expone de
predicatoribus quibus medianti
bus ad mores et ad fidem intrāt
et de ſacdotib; et rectorib; p quos
layci ad ſacramēta eccleſie admit
tūtur.   E

DOmus etiam exterior tēpli
duo habebat oſtia de lignis
abiegnis. que hēbant poſtes de li
gnis oliuarū cum quatuor angu
lis. quodlibet illorꝫ oſtiorū erat
duplex et ſe īuicē tenēs apiebāt
ipſaqꝫ oſtia laminis aureis ope
quadro ad regulã opiebant. et
palme et cherubin in eis ſculpebã
tur.   Mor   Quia ſicut dictū ē
domus templi exterior ſtatu͛ lay
corꝫ deſignat. ideo bn̄ poſſunt per
oſtia huius dom⁹ ſeculares prin
cipes et iudices denotari. quia re
uera iſti debēt eē duo per cõmunē
ſui et aliorum diligentiam. quia
ſc; nō debet eē vnus ſc; toti ſui p
ꝓprij lucri auariciam et per ſingu
laritatis parſimoniam. Debet e
tiam quilibet eſſe duplex per dei
et proximi caritatē binatiam. et
debēt ſe inuicem tenere p pace͛
amorē et cõcordiã. et in ſe inuice͛
cõuerti et applicari per mutui ad
iutorij conueniētiã. Ezech. xli.
Ex vtraqꝫ parte bina erant oſtia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

q̄ue in ſe inuicem applicabantur·
Iſti ergo debent eē de lignis abie
gnis que ſūt recta p iuſticiā. pſ̄·
Aperite mihi portas iuſtitie ꝛc̄·
Qui etiā debēt habere poſtes oli
uaꝝ que ſignificāt pietatis et mi
ſericordie dulcedinem· que quatu
or debet habere angulos.i. cōſtātie
et ſtabilitatis quadraturā et forti
tudinem· Res eñ quadrata non
faciliter voluit· ſic vere nec pru
dens homo faciliter a verbo vl̄ ꝑ
ſito ſuo mutatur· nec prece vel p̄
cio aduerſitate l̄ ꝓſperitate adu
latione vl̄ detractione a rectitudi
ne variatur· Et ideo tale oſtiū.i.
talis ſuperior ope quadrato ad re
gulam dicitur formatus· ad deno
tādum· ꝙ ipſe debet eē p cōſtātiā
quadratus· et p tēperantiam regu
latus· Apoc̄· xx· Ciuitas in q̄dro
poſita eſt· Operiantur iſti auro.i.
honeſte conuerſationis fulgore·
ſculpantur imagine cherubim.i. ſci
entie ſplendore· et decorent̄ pictu
ra palme.i. ꝑſeuerantie ſeū victori
e potentia et vigore· Apoc̄· vij·
Palme in manibus eorū· Vl̄ oia
iſta potes allegare de quolibet vi
ro regulato caritate p iuſto ad ali
os dilatato. ꝛc̄·

¶ F

Hic dicitur ꝙ in templo erat fenestre oblique q̄ exterius erant ſtricte interius vero late· ꝓpt̄ qd lumē receptū īteri⁹ dilatabatur· ꝛ ſic multo plus ꝙ̄ videretur· intus de lumine ſūdebat̄.

¶ Mor

Sic vere dico ꝙ i tēplo eccīe illi qui ſunt feneſtre p quas intrat lumē vt ſunt p̄lati et ſuperiores· vl̄ illi qui ſunt feneſtre p quas templū illuminat̄ vt ſūt p̄
dicatores et doctores· debēt exte
rius quo ad aſpectū exteriorem
in tēpalibꝫ eē ſtricti· interi⁹ vero
quo ad reſpectū bonoꝝ ſpūaliū
debēt eē lati· et ſic obliq̄.i. occaſio
nalit̄ lux bonoꝝ exēploꝝ ſuoꝝ tē
plū eccīe illumiābit et inductiue
lux ſuoꝝ documētoꝝ alios ſpūalit̄
illuſtrabit·

¶ G

Vl̄ dic ꝙ feneſ
tra.i. ingreſſ⁹ i tēplū padyſi p̄mo
ē artus deinde latus. qꝛ arta ē via
q̄ ducit ad vitā· et ideo obliqu⁹
p̄t dici p eo ꝙ cū difficultate p̄t i
trari· Vl̄ dic ꝙ igreſſ⁹ in tēplum
eccīe.i. ad eccāſtica bñficia ſtrict⁹
et difficil̄ ē in pñcipio· poſtꝙ̄ aūt
hō introierit gaudioſus ē et lat⁹
et ideo obliqu⁹ dr̄ qꝛ p mltas cir
cūuolutiones et circūſtancias ibi
ſubintratur· Vl̄ dic ꝙ feneſtra
cordis debēt eſſe ſtricta ad exteri
ora· quia ſcꝫ parum et ſtricte de
bet exteriora diligere et de ipſis
accipere· late vero et humiliter de
bet ad conſideratinē ſuorum in
teriorum ſe dilatare· et oblique
et curue.i. per conſiderationes di
uerſas debet lucem gratie in tem
plum conſcientie introducere· et
plusꝙ̄ exterius appareat debēt de
iſto lumine poſſidere

¶ h

Vl̄ dic ꝙ feneſtre iſte ſunt reli
gioſi· qui ſcꝫ a p̄te exteriorum et
mundanoꝝ ſe debent ſtrictificare
a p̄te aūt interiori ſcilicet ꝙ̄tum
ad illa que ad religionē et dei cul
tum p̄tinent ſe debent ſpūaliter
dilatare· pſ̄· Eduxit me in latitu
dinem ſaluum me fecit quoniā vo
luit me Vl̄ dic ꝙ tales feneſtre
ſunt malicioſi et iniuſti iudices·
quia pro certo iſti a p̄te aliorum

.i.a parte cõmodi extorñorum
ſubditorum ſtructi ſunt · qꝛ ſcilicꝫ
de illo parum curant · a parte ta
men interiori.i.q̃tum ad propri
am vtilitatem lati ſunt · quia ſcꝫ
ad omnia deuoranda per rapinā
et auariciam ſe dilatant · Vnde
Abacuc · ꝑmo · Dilatauit infern⁹
animã ſuã · ⁊ ipſe q̃ſi mors et nõ
adipletur. ¶ I

THabes templi exceptis ſolis
capitibus exterius non ap
parebant · latebant enim interi⁹
infra domum · et auro vndiqꝫ te
cte erant · parietes etiam tabulis
cedrinis tegebantur ita qꝛ de lapi
dibus parietum nullus penitus
videbatur · ¶ Mor

Trabes que furſum i ipõ edifitio
ſunt ſuſpenſe et de pariete in pa
rietem protenſe ſignant viros cõ
templatiuos in altum.i.in para
dyſum per affectionem ſuſpẽſos ·
et per caritatem ad vtrũmqꝫ pari
etem ad deum ſcꝫ et ad proximũ
extẽſos · Sapientie · viij · Attingit
a fine vſqꝫ ad finem fortiter · Pa
rietes ſignant bonos ſubditos vl'
actiuos · quia reuera tam de iſtis
parietibus q̃ꝫ trabibus.i.de iſtis
contemplatiuis vel actiuis · reli
gioſis vel clericis · ſuperioribꝫ vel
ſubditis nullus debet bona ſua ex
terius per inanem gloriam ꝑpalla
re · ſed potius virtutes ſuas ſanc
tamqꝫ affectionem ſuam debent
ab aliorum viſibus abſcondere ·
Apoca · xvi · Beatus qui cuſtodit
palluim ſuum ne nudus ambulꝫ
Sola enim capita.i.bona exterio
ra eorum opera · et tabule cedriñe
que ſunt imputribiles.i.verba inde
fectibilia et honeſta debent appa
rere · Lapides vero.i.interiores
et fortiores virtutes que magis
ſũt ſpeciales debent oculos homi
num fugere et latere · Math · v ·
Attendite ne iuſticiã veſtrã faci
atis coram hoĩbus ne videamini
ab eis · ¶ R

CVm templum habebat tria
cenacula ſeu interſticia ſic fi
ebat qꝛ per cocleam aſcendebatur
de inferiori ad medium · de medio
ad tercium vl' ſupremum · Eſt au
tem coclea via ſeu ſcala gradual'
circumuoluta et tortuoſa · que ſcꝫ
via occulta erat in parietibus · ⁊
ſolum oſtium videbatur · ¶ Mor
Sic vere templum et eccleſia in
ſuo vniuerſo habet tres ſtatus ·
ſcꝫ inferiorem qui eſt vita preſẽs
medium q̃ eſt ſtatus anime ſepa
te poſt mortem · vltimum et ſupe
riorem q̃ eſt ſtatus hominum p⁹
reſurrectionem.i.poſt reſumptãꝫ
corporis ſtolam · Sic eſt ergo qꝛ p
cocleam purgatorij cuius ſola ia
nua ſcꝫ mors per quam ibi intra
tur eſt nob̃ nota · ipſa vero via
qualis eſt dubitamus et ambigi
mus · circumuoluta nob̃ penitus
eſt et ignota · de inferiori ad me
dium.i.de ſtatu huius mortalita
tis ad ſtatum beatitudinis anima
rum aſcenditur · et tandeꝫ per re
ſurrectionem corpoꝝ de iſto me
dio ad tercium peruenitur · Ihere
mie · l · De monte ad collem tran
ſierunt · obliti ſunt cubilis ſui id ẽ
mundi · ¶ L Vel dic cũ qꝛ iſ
tud templum ecctẽ militãtis tres
habeat ptes · ſcꝫ ſtatũ incipiẽtiũꝫ
proficiẽtium et pfectorum · cõſtat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

q̄ mediante coclea virtutuʒ et bo
norum operum cuius ſcʒ ianua.i.
baptiſmuʒ vel penitentia cunctis
patet. de vno ad alium aſcēdim⁹
et de īperfectione ad perfectōnis
cumulum peruenimus. ps. Aſcē
ſiones ī corde ſuo diſpoſuit ī val
le lacrimarum. ¶ Vl' dic q̄ cum
eccīa habeat tres partes ſcʒ illos
qui hic ſunt in miſeria. illos qui
ſunt in purgatorij anguſtia. et
illos qui ſunt ſuperius in celeſti
leticia. Sic eſt q̄ per cocleam perfe
ctōnis vbi ſcʒ ſunt multe reuolu
tiones multi gradus multe virtu
tes. que tamen ab oculis aliorū
debent eē abſcōdite et ignote. de
iſto infimo ad medium. de mūdo
ad purgatorium. de purgatorio
ad paradyſum debet quilibet per
uenire. ps. Ibunt de virtute ad
virtutem videbitur deus deorum
in ſyon. ¶ M Vl' dic q̄
coclea ſignat dei prouidentiam.
que reuera multis circumuolutio
nibus nob̄ eſt ambigua. et aſpe
ctibus humane noticie multum ī
cognita et ignota. ad Romanos
xi. O altitudo diuitiarum ſapiēti
e et ſcientie dei. q̄ incomprehenſi
bilia ſunt iudicia eius et inueſti
gabiles vie eius. Solum enim o
ſtium illius coclee.i.ſolum quedā
exteriores cauſe vl' perſuaſiones
diuinorum iudiciorum nob̄ appa
rent. Que ſint autem interiores
vie l' cauſe l' quot et q̄tis circum
ſtantijs illd agatur. ſiue agatur
de templo ecclie militantis q̄tum
ad interſticia ſeu gradus promo
tionū. ſiue agatur de templo con
ſcientie q̄ntum ad gradus virtu
tūm et perfectionuʒ. ſiue agatur
de templo celeſtis patrie q̄tūʒ ad
gradus ſaluationum. iſtud eſt ve
rum q̄ ſola coclea.i.ſola diuina p
uidentia et gratia eſt via per quā
conſcenditur et queritur quomo
do de vno ſtatu ad alium et imo
ad ſupremum venitur. q2 ſcʒ nul
lus eſt qui temporaliter l' ſpūalit̄
poſſit aſcendere niſi inq̄tūʒ occul
ta dei prouidencia decreuerit viā
dare. Johā. xiiij. Ego ſū via veri
tas et vita. ¶ In

In tēplo facta ſunt tria ta
bulata ſeu deābulatoria cir
cunquaqʒ. et ī quolibet facte ſūt
limiculE.i. appodiatoria in quib⁹
poſſunt inniti inferius reſpiciētes
Sicqʒ erat ſcdm bedam. q̄ inferi⁹
medio et ſupremo erat latius. ſu
premum vero ceteris erat ſtricti
us et breuius ¶ Mor Sic
vere cum in eccīa ſint plures per
fectōnis gradus vtpote inferior
in quo ſignatur ſtatus laycoruʒ.
medius in quo deſignatur ſtatus
ſecularium clericorum. et ſuperi
or ī quo deſignatur ſtatus religi
oſorum. iſtud debet eſſe. q̄ q̄to
ſtatus eſt ſuperior tanto debet eē
ſtrictior et artior. et quāto homo
vult ad ſuperiorem perfectōnis
ſtatum aſcendere tanto debet ar
tiorem vitam ducere et tenē. Nō
etiam ad illos qui ad gradus ho
noris aſcendunt referri pt̄. q2 pro
certo q̄to altiorem gradū ī eccle
ſia obtinent. tanto per ſtrictius
deambulatoriū.i.per artiorem pe
nitentie viam deambulare debent
vt ſic in mundo qui inferius ē ſit
vita latior. in eccleſia ſtrictior.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in religione vero et ī plātura ar
tior· In quocūqꝫ deambulatorio
ſeu ſtatu debent eſſe limiule.i. ap
podiamenta ſpei et fiducie q̄bus
homo innititur ne per peccatū et
deſperatōez corruere cōpellatur·
Sꝫ pro certo videtur ꝙ teplum
modernum in contrarium verſuꝫ
eſt· quia ſcilicet inferiora ſunt
ſtrictiora ꝙ̄ media· media ꝙ̄ ſu
periora· layci plus ꝙ̄ clerici· cleri
ci plus ꝙ̄ religioſi vl' prelati· qui
immo quāto tēplū ecc̄e aſcendit
altius· tanto ibi viuitur lati9 atqꝫ
leuius· Vnde iſtd eſt hodie tēplū
illud quod vidit ezechiel· de quo
dicitur· Ezech· xli· Itaqꝫ in ſupe
rioribus latius erat tēplū· Vl' de
illo tēplo ezechielis poteſt dici ꝙ
templum ecc̄e ſtructum eſt hic ī
hac vita p tribulationes· ſurſuꝫ
vero in patria latum erit per con
ſolatōes· malleus et ſecuris nō ſūt
audita ī tēplo cū edificaretur et ce
tera· Vide ſupra capl'o precedē
ti· ¶ O

Pauimentū et parietes de tri
plici cōſtabant materia· ſcꝫ
de lapidibus· tabulis ligneis· et
auro· ¶ Mor Sic vere iuſti ex
tribus cōnſtare debent· ſcilicet ex
lapide.i.ex fidei ſoliditate· ex ta
bulis ligneis.i.ex ſpei ſublimita
te · ex auro.i.ex caritatis p̄cioſita
te.i.Corꝫ· xiij· Nunc aūt manent
tria hec fides ſpes caritas· maior
enim horꝫ eſt caritas· ¶ P

Templum in longitudine du
as ptēs habebat· ſcꝫ priorē et
cōmuniorē que erat ad orientē
poſteriorē et ſecretiorē q̄ erāt ad oc
cidentem· Per ptē enim orienta
lem in primā domū ingrediebatur·
et deinde in ſāctuarium.i.ī domū
occidentalē vbi erat archa altare
cherubin propiciatorium accede
batur· et vna domus ab alia p quē
dam ligneum parietem diuidebā
tur· ¶ Mor Sic ve
re dum ecc̄a habeat duas partes
ſcilicet triumphantem et militā
tem · illud eſt verum ꝙ in oriente
.i.pro tempore huius vite eſt pri
ma domus ſcilicet ecc̄a militās ·
tandem vero in occidente.i.in tē
pore poſt mortem ſuccedet p̄cioſū
ſanctuarium paradyſi ſcilicet ec
cleſia triumphans· Ideo de illis
duabus maneriebꝰ poteſt intelli
gi illud· pſ· In die mandauit do
minus miſericordiā ſuaꝫ et nocte
cāticum eius· Ac ſi dicat· In die
preſentis vite debent acquiri mi
ſericordia et gratia in ecc̄a mili
tante · in nocte vero vl' occidente
mortis percipietur canticū et gloria in
ecc̄a triumphāte. ¶ O

Fecit ſalomon ī oraculo du
o cherubin de lignis oliuarū
que habebant decem cubitos in al
titudine et decē in latitudine· q̄li
bet enī ala cuiuſlibet qnqꝫ cubi
tos hēbat· et ſic alarꝫ extenſio de
cē cubitorꝫ erat· Poſuit ergo che
rubin in medio oraculi · ita ꝙ q̄li
bet cherub vnā alā vſqꝫ ad parie
tem oraculi ꝓtendebat· ale vero
altere ſe inuicē cōtingebāt· texit
qꝫ cherubin auro Op9ātvnuꝫ in
duobꝰ cherubin· ita ꝙ q̄libet che
rub in ōnibꝫ alteri ſimilis erat·
et vnꝰq̄ſqꝫ faciem ſuā ad domum
exteriorem vertebat· ¶ Mor
Iſta poſſunt applicari ad viros

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſcientificos ac pfectos· a ſalomo
ne.i.a deo i oraculo ecc̄ie conſtitu
tos· et maxime ad ecc̄aſticos et p̄
latos· cherub em̄ interpretat̄ ple
nitudo ſcientie· Ergo dico q̄ iſti
debent eſſe duo p mutuam carita
tem· de lignis oliuarum p dulciſ
ſimam pietatē· alter alteri debet
eſſe ſimilis p morū conformitatez
et p abdicatam oīm cerimoniaꝝ
ſingularitatē· Debet alter alteruz
attingere p cōcordiaz et vnitatē·
parietes.i.ſocios et vicinos debēt
contingere p amiciciam et liberali
tatē· et vultū ſuū.i.conſideratōez
et curam ſuā debent ad exteriorē
domum.i.ad populum vertere p
boni regiminis executionē ſeu ora
tōnem vl' predicatōnem Auro ve
ro debent eſſe coopti per bonaz et
fulgentem conuerſatōnem Et ſic
habebunt in latitudine decem cu
bitos.i.decem preceptorum cōple
mentum et pfectōnem· i altitudi
ne vero eterne ſublimitatis finali
ter habebunt decem cubitos.i.de
narium retributionis ſupne· ita
q̄ iſti cherub dicetur illud· Ezech
xxviij· Plenus ſapientia et pfec
tus decore in delicijs paradyſi dei
fuiſti· ſeq̄tur· Aurū opus decoris
tui· tu cherub extentus et prote
gens· poſui te in monte ſācto dei
¶ R Vl' dic q̄ due ale viri
perfecti maxime boni et ſcientifici
prelati ſunt vita contemplatiua
et actiua· Ala que contingit pa
rietem.i.deum eſt cōtemplatio· q̄
ſcz quinq̄ habet cubitos· q̄ ſcilz
contemplatio ſeu conſideratio con
ſiſtit in quinq̄ ſcz in meditatione
ſui· mūdi· iudicij· inferni· et pa

radyſi· Sui ſcz q̄ vilis i ingreſſu·
q̄ miſer in pgreſſu· q̄ flebilis in
egreſſu· Item q̄ impugnatus a
demonib9· q̄ laceſſitus tēptatōi
bus· q̄ illectus delectationib9· q̄
deiectus tribulatōnibus· q̄ impli
catus criminibus· depaupatus
virtutibus· irretitus malis cōſue
tudinibus· Mundi etiam ſcz q̄
fallax q̄ vanus· q̄ inſtabilis· q̄
īſan9· iudicij q̄ terribilis· īferni
q̄ triſtabil' · padyſi q̄ cōſolabil'·
zc̄· Dic de quolibet circumſtācias
Vt ſic de iſtis quinq̄ cubitis ſcilz
quinq̄ pennis iſtius ale poſſit di
ci illud· Exod· xxviij· Facies alta
re holocauſti quinq̄ cubitorū· Ho
locauſtum quaſi totum incenſum
ſignat contēplatōnem ſeu contē
platiuam vitam· in qua ſcz homo
totum ſeipſum offert· Ala autem
qua cherubin contingit alium che
rubin ſocium ſuum ſignat vitam
actiuam in qua ſcz alius alteri profi
cit· et qua alter cum altero iuſte
viuit· et qua homo p̄ximum ſu
um ſpūaliter et temporaliter dili
git atq̄ tangit· Et illa ala quinq̄
habet cubitos ſeu pennas· pma
eſt docere· ſcda corrigere· tcia nu
trire· quarta conſolari· quīta ſup
portare· Ala ergo actiue vite ſeu
etiam fraterni amoris cum iſtis
pennis ad proximum debet vola
re· et ipſum quintupliciter tan
gere et iuuare· Vnde dicitur· Jo
hannis· ſexto· Eſt puer vnus hic
qui habet quinq̄ panes ordeace
os· ¶ S Vel
dic q̄ duplex ala eſt duplex cari
tas· ſcilicet dei et proximi· quia
ſcilicet ala qua diligimus deum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

habet quinq̃ pennas in ſꝑtum ſcȝ
deus a nob̄ diligitur ꝓpter quinq̃
ſcȝ ꝓpter vulnera quinq̃ q̄ ꝓ no
bis tulit · vł ꝓpter quinq̃ beneficia
que nobis contulit · que ſūt crea
tio · redēptio · a peccato conuerſio
culpe remiſſio · gl'e conceſſio · Ala
vero caritatis fraterne habet alia
quinq̃ que ſuperius ſunt dicta ꝛc̄
Et ſi vis vide de cherubim · Exo ·
xxvi · vbi mlta dixi · C T

Sicponit comeſtor ꝙ lathomi
templi quendā lapidem quē
habebāt multotiens voluerant po
nere in diuerſis locis templi · ſ; vir
tute diuina ſic fiebat ꝙ lapis ille
in nullo loco poterat adaptari ·
quia ſcilicet contingebat illum la
pidem maiorem vł minorem ł in
compoſitiorem inueniri · quapropt
ad partem fuerat reiectus et ab
edificatoribus reprobat⁹ In fine
tamen cum murus ſeu paries tē
pli perficeretur et in ſuperiori ā
gulo deficeret lapis vnus · a caſu
temptauerunt magiſtri ſi forſan
lapis ille qui totiens fuerāt repro
batus ibidem aliqualit̄ conueniret
Qđ vtiq̃ cum grandi omniuȝ ad
miratione cōtigit · quia ſcilȝ ille la
pis conuenientiſſime fuit ſitus ac
ſi factus fuiſſet ex certo ꝓpoſito et
in illo ſuperiori angulo poſitus et
aptatus · C Mor Iſtđ ex
ponitur de xpō tam hyſtorice ꝙ̄
ꝓphetice · Hyſtorice eniȝ hoc expo
nit in ſeipſo impletum fuiſſe ·
Mathe · xxij · vbi dixit iudeis ſē
eſſe lapidem reprobatum et tam̄
in angulo conſtitutum · quia pro
certo iſti qui tunc erant artifices
templi ſynagōge ſcilȝ phariſei et

principes iudeoꝝ qn̄ viderūt iſtum
lapidē viuum ſcȝ xp̄m deum et
hominem ipſum ſtatim repudia
uerunt et ad nullum bonum op⁹
vtilē iudicauerūt · ſ; ipſum et fidē
eius penitus abiecerunt · et tam̄
ille contra ſpem omniū nutu dei
factus eſt lapis angularis conſū
mator templi eccīe duos parietes
in vnum angulum .i. duos popu
los in vnam fidem colligans · et
ipſum templum eccīe cui preſi
det ornans perficiens et conſum
mans · Crediderunt enim iudei
quādo xp̄m repudiauerunt et oc
ciderunt ꝙ de ipſo amplius men
tio nō fieret · et ꝙ ipſius nom̄ eo
mortuo deperiret · et tamē in capi
te eccīe ipſe poſitus ē et totius re
ligionis et gratie caput effect⁹ ·
Vnde dauid · p̄s · Lapidem quem
reprobauerunt edificātes hic fa
ct⁹ ē in caput anguli · a dn̄o fcm̄
ē iſtud et ē mirabile in ocul' nr̄is
C V Vł dic ꝙ miſtice artifices
ſeu edificatores tēpli eccīe ł parte
ſignant ꝑlatos principes iudices
et magiſtros · q̄ꝛ reuera ſepe fit
qn̄ aliquis lapis alicubi ē locand⁹
vtpote q̄ꝛ vacat bn̄ficiū vel officiū
ad manus eoꝝ venit aliq̄s lapis
.i. aliqua pſona bona que eis pre
ſentatur ł de qua fit eis mēcō ſpe
cialis · ꝓcerto locū ꝓ ipſo nunq̄
repire poterunt · ipſoſq̃ nunq̄ cō
gruos ł vtiles pro aliquo benefi
cio reputabunt · ſ; potius poſtpo
nunt et reprobāt · et alios min⁹
idoneos ꝓmouebūt et i edificacōe
eccīe collacabunt Quāuis tn̄ illđ
ex malicia faciant deus tamen oc
culte illud vult et permittit fieri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ ordinauit talem ſic rectum ad
melius tempus reſeruari · iuxta
illud Job · xij · Deridetur iuſti ſim
plicitas. lampas cõtempta apud
cogitationes diuitum parata ad
tempus ſtatutum · Quid ergo?
Proculdubio ſepe fit ꝙ tandẽ cõ
tra ſpem oĩm ſolo nutu diuine ꝓ
uidentie locus illius lapidis ſic
reiecti aduenit · et ꝙ in angulo
ſuperiori .i. in officio vel beneficio
excellentiori ab edificatoribus .i.
electoribus et ꝓmotoribus ꝓ la
pide angulari .i. ꝓ prelato conſti
tuitur · et tunc magna admirati
one omniũ ad ſtatũ arduũ ꝓmo
uetur · et qui ab omnibus contẽp
tus et reiectus fuerat ſuper oẽs
ſublimatur · ps · Suſcitãs a terra
inopem et de ſtercore erigẽs pau
perem · vt collocet eum cum prin
cipibus · Fatui ſunt ergo qui
bonas perſonas nituntur reicere et
contempnere · quia neſciunt q̃d
de ipſis deus decreuit ordinare · et
ſepe fit ꝙ ille qui amplius calcat
et reprobatur magiſter reprobã
tium ſepe efficitur · et ſup eos do
minus exaltatur. Ecc̃i · xi · Oculꝰ
dei reſpexit pauperem et erexit e
um ab humilitate ipſius et exal
tauit caput eiꝰ et mirati ſunt iuſ
ti et honorificauerunt deum ❡ X

Vl' ſi vis dic ꝙ aliq̃ lapides .i.
aliq̃ hoĩes ſunt ita ꝑuerſi in prin
cipio ꝙ ad nullum bonũ ſunt vti
les · nec ad aliquod officium l' be
neficium ſunt habiles · quĩmmo
neceſſe ẽ ꝙ ab artificibꝰ .i. a prela
tis reprobentur et ꝓ nichilo int'
alios computentur · q̃ tñ quãdoqȝ
nutu dei taliter conuertũtur · ꝙ
finaliter in tẽplo religionis vl' ec
cleſie in angularem lapidem .i. i
p̃latum l' dominũ ꝓmouent' · vel
ſaltem ꝙ pſona bona et ſolemp
nis efficiatur · ita ꝙ lapis ãgularis
apud alios reputetur · Allega vt
ſup̃ ·

Caplm · ſextum · ❡ A

Fecit ſalomon porticũ
ãte faciẽ in tẽpli ſuper
columpnas ereas cõſti
tutũ · it' quas due erãt
colũpne eree ceteris eminẽtiores
que in altitudine decẽ et octo cu
bitis ꝓtendebant' et inferiꝰ baſibȝ
ereis ſuſtentabãt' · Habebãt autẽ
deſup epiſtilia a quibȝ p gyrum
dependebãt ducenta erea malog̃
nata · ſup epiſtilia vero erea capi
tella quinqȝ cubitorum collocabã
tur que vndiqȝ lilijs ereis ornabã
tur · latera aũt columpnaꝝ et epi
ſtiliorum retibus et cathenul' ere
is vndiqȝ dependẽtibȝ ad ornatũ
cingebantur · et linea duodecim
cubitorum colũpna quelibet am
biebatur · et altera cõlũpna alte
ri ſimilis in omnibus habebatur
Vna autẽ eaꝝ iachim .i. firmitas
altera vero boos .i. robur appelle
bat' · et inter duas iſtas in porti
cum ſeu in atrium itrabatur · In
quolibet vero capitello colump
ne ſeptem verſus ſcripturarum
in circuitu ſculpti erant · que co
lumpne cacumen ornabãt · iij · Re
gũ · vij · ❡ Mor Tẽplũ ſi
gnat eccleſiã triumphantẽ · porti
cus vero qui ante templũ ẽ ſig̃t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ecc̄iam militantem. Cum enim in
iſto porticu fuerūt multe colūpne
.i. multe bone pſone ad ſuſtentā
dum ecc̄iam conſtitute. int̃ cete
ras fuerunt due principales. pe
trus ſcʒ et paulus. vel ſymon et
iudas. vł quicunqʒ duo ſancti de
quibus inſimul predicetur vł ſo
lempniſetur. vł etiam generalit̃
quicunqʒ boni prelati vł pfecti q̃
ſcʒ duo fuerunt p binariaʒ carita
tem ad inuicem. ſimiles p motū
cōmunem conformitatem. qui ſcʒ
baſes et fūndamenta ſancte et ſo
lide fidei. haſtile ſpei. epiſtilium
caritatis et capitellum quinqʒ cu
bitorum .i. diſcretam cuſtodiam
quinqʒ ſenſuum habuerunt. ſep
tem verſus ſcripturarum .i. ſepteʒ
virtutes vł ſeptem dona ſpūs ſāc
ti in capite columpne .i. in mente
iuſtorum fuerunt. quibus pre ce
teris claruerunt. In iſtis etiaʒ
fuerunt malogranata. que ſb̃ du
ro cortice grana continent et li
quorem .i. virtutum et gratiaruʒ
vbertas. lilia .i. caſtitatis mūdicia
et puritas. retia ſeu cathenule .i.
bona amicicia et concordie cōfede
rata colligatio. linea tota ambiēs
.i. diuine legis meditatio. que du
odecim habebat cubitos. in q̄ tum
in ipſa refulgebat duodecim arti
culorum vera credulitas et cogni
tio. Et ſic iſti bene dicūtur iachim
et boos .i. firmitas et robur. in q̄
tum ad tolerandum mala fūt fir
mi. et ad faciendū bona robuſti
et ſic ad ſuſtinendum ecc̄iam co
lumpne .i. viri ſtabiles ſunt inuē
ti. Oīa autē iſta ex ere dicunt̃ fa
cta. pro eo q̄ in oībus moribꝰ et

actibus ſonus diuine laudis et g̃
tiarum actionis cōfeſſionis p̄dica
tionis fuit inuentus. et ad erudi
tionem fraternam in oēm terraʒ
pbatus. Ideo breuiter cuilibʒ ta
li columpne poteſt dici illd. Iher̃e
inie. primo Ecce dedi te in colump
neam ferream et in murum ereuʒ
et preliabuntur aduerſus te et p̄
ualere non poterūt. ¶B

Circa templum plura facta
ſunt domicilia ſeu atria. ſcʒ
atrium interius vndiqʒ circa tem
plum. in quo erat altare ereum
et in quo ſacrificabatur et in quo
pſallebāt cantores et ad populuʒ
loquebantur. cuius ſcʒ forma q̃
drangula templum ex omni late
re ambiebat et ipſum atrium mu
rus circūquaqʒ cīgebat. quit tres
ordines lapidū diuerſoꝝ coloruʒ
et tres in altitudine cubitos cōti
nebat. qui columpnas edificiꝝ p
circuitum ſuſtentabat. Pauimē
tum autē huiꝰ atriꝝ marmoribus
erat ſtratum. diuerſis imaginibʒ
picturatum. Iſtud ergo atriuʒ po
pulus non intrabat. ſed per qua
tuordecim gradus aſcēdens ſacri
ficia ſua ad oſtium atriꝝ ſacerdoti
bus offerebant. ſicut p ōnia hoc
dicit liber regum et paral. et ex
ponit comeſtor. Extra illd atriuʒ
ſcilicet circa templum vndiqʒ deſ
cendendo per decliuum collis tria
alia erant atria videlicet atrium
mundorum hominum exterius.
quod multo maius erat atrio in
teriori. poſtea atrium mulierum.
poſtea vero in parte inferiori mō
tis atrium omnium inmūdoꝝ. ī
quo ſcilʒ immundi tam homines

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

q̄ mulieres et gentiles adorabāt
Et tamen omnes illi q̄ erant in
omnibus atriis licet muros habe
rent altiſſimos tēplum qđ erat
in montis cacumie videre poterāt
et etiam illos qui miniſtrabant ī
interiori atrio. ¶ Nota.
Si volum⁹ iſta exponere miſtice
poſſumus dicere q̄ templum ſig
nat ecclīam triumphantē. atria
vero que ſunt extra templū paradi
ſi in declinio huius vallis miſerie
deſignant ecclīam militātē p̄ ſpē
et deuotōnem ipſum templū pa
radyſi circumſtantē. et ī tria atria
ſcʒ interius et exterius et ſubteri
us.i.in ſtatum clericorum. bonoꝝ
ſecularium ſeu actiuoꝝ. carnaliū
etiam et maloꝝ generaliter ſub
diſtinctum. Status enim clericoꝝ
ſignatur p̄ atrium interius qđ
erat miniſtroꝝ. ſtatus bonoꝝ ac
tiuorum ſignatur p̄ atrium exte
rius qđ erat mundoꝝ. ſtatus vero
oīm malorum ſignatur per atriū
inferius quod erat immundoꝝ
Ergo dico q̄ atrium interius idē
ſtatus eccliaſticus continet altare
.i.cultum religionis xpiane vbi
adoratur. continet ad lrām miniſ
tros a quibus ſacrificium eucari
ſtie cotidie immolatur. cōtinet cā
tores quibus deus cotidie laudat̄
continet doctores a q̄bus popul⁹
eruditur. Debet ergo atrium reli
gionis vl̄ eccleſie eſſe per quatu
or virtutes cardinales quadratū
et muro regularis obſeruātie cir
cumſpectum. vbi ſcʒ tres ordines
lapidum.i.tria religionis vota l̄
tres theologice virtutes vl̄ tres
pſōne partes l̄ ſancte trinitatis ſi
des relucerant et ſuper quem mu
rum colūpne atrii.i.bone perſone
ecclīe ſtare et perſeuerare debeant
Pauimentum iſtius atrii inferi
ores eccliaſticos ſignat. q̄ pcerto
debent per cōſtantiā eē marmo
rei. ī ad reſiſtendum vitiis nec
non ad tolerandum labores peni
tentie ſtabiles atq̄ firmi. et ima
ginibus et picturis virtutum et
cōuerſationis honeſte vndiq̄ ve
nuſtati. Iſtud ergo atriū.i.ſtatū
eccāſticū null⁹ niſi ſit de gn̄e leui
taꝝ.i.null⁹ niſi ſit bon⁹ et ſāctus
debet intrare. ſ ſufficere debet po
pulo laycoꝝ q̄ p̄ q̄tuordecim gd⁹
.i.p̄ ſeptē virtutes et p̄ ſeptē ſpi
ritus ſci dona poſſint in pfectōne
aſcendere. et ſacrificia et oblatō
nes ſuas ſacerdotibʒ et eccāſticis
offerre et p̄ eos dn̄o miniſtrare.
Ergo de illo atrio dicit. p̄s. Qui
ſtatis in domo dn̄i ī atriis dom⁹
dei nr̄i. in noctibʒ extollite man⁹
veſtras in ſancta et benedicite do
mino. ¶ Vl̄ dic morali
ter q̄ atriū interius ſignat cor.
qđ ſcʒ debʒ eē per q̄tuor virtutes
cardinales quadratū. tribus or
dinibus lapidum.i.tribus virtuti
bus theoricis circumcinctum. co
lumpnis.i.virtutibus roboratū.
pauimēto marmoreo.i.hūilitate
ſtabili et firma ſtratū. imaginibʒ
.i.honeſtis exemplis pictum. et
circa templum paradyſi per deuo
tionem et deſiderium conſtitutū
In ipſo enim debet eſſe altare id
eſt oratio. miniſtri id eſt ſubiectō
cantores id eſt gratiarum actio.
doctores id eſt diſcretio. ſacrifi
cia id eſt contritio. quia ſacrificiū

deo ſpūs contribulatus. et in eo
nullus de populo debet itrare.i.ꝙ
āb eo debet excludi omnium ma
larū cogitatōnum contentō. Et
ſic illud dicetur atrium ſacerdotū
quia ſacerdotes et viri ecclāſtici de
bent habere talia quieta atria .i.
talia corda et conſcientias. Vnde
ij. Paral. vij. Sanctificauit ſalo
mon medium atrium ante tem
plum. D

Atrium exterius erat que
dam magna baſilica ſeu do
mus in circuitu templi. in qua vi
ri mundi ad orandū cōueniebāt.
in cuius aliqua pte nūmularij ſe
debant. et in alia pte aīalia et
volatilia ꝓ ſacrificiis vendebant
Erant etiam iuxta illud atrium
circa portas gazophilacia.i.dom9
in quibus ſacrificanda reponebā
tur. circa latera erant paſtoforia
.i.domus in qua ſacrificantes de
ſacrificiorum ptibus coram domi
no comedebant. Erāt etiaʒ ibi ca
thedre in quibus ſedebāt doctoēs
ſicut in gimnaſio. ſinedre ī quibꝫ
ſedebant auditores ſicut in conſiſ
torio exedre in quib9 ſedebant ac
ceſſores ſeu iudices vt in locuto
rio ſeu in iudicio. ¶ Si vis dic ꝙ
illud atrium ſtatum bonorum ſe
cularium deſignat. in quib9 ſūt
nūmularij et mercatores aīalium
.i.iuſte et licite negociatōnes. pa
ſtoforia.i. hoſpitales et pauperū
refectōnes. gaſophilacia ſacrifici
orum.i.bonoꝝ opm repoſitiōes.
cathedre.i.ſtudia doctrine et lec
tiones. ſinedre.i.auditoruꝫ obedi
entia et ſubiectiones. exedre.i.iu
dicia et cōſilia et bone ciuiles ordi
natōes. E

Atrium mulierum ſcdm cō
meſtorem erat ſub atrio vi
rorū ſcilicet in cliuo montis. qd
ab occidēte clauſū erat. qd ab aq̄
lōe meridie et oriēte tres portas p
q̄s intrabat hēbat. et muro alto
vndiqꝫ cingebat. et ibidē mulie
res mūde et nō alie adorare et in
gredi pmittebant. Mor. Sic
vere circa tēplū ſācte ecclīe ſunt a
tria mulieꝝ.i.ſtatus religiōes ꝛ
collegia ſāctimonialiū feminaꝝ.
talia enī atria debēt eē in decliui
et deſcēſu ꝑ humilitatē et ſubiec
tionē. debēt circuire tēplū ſcꝫ pa
dyſi ꝑ affectōem et deuotōem. de
bent habere muꝝ altum.i. regula
rē obſeruātiā et ꝓfeſſionē. debēt
habere tres portas.i.trium voto
rum ianuas per quas intrare ha
bent ad perfectionem et ſaluatio
nem. Clauſe debent eſſe in occidē
te.i.a parte mundanorum bonoꝝ
per terrenoꝝ cōtēptum et abdica
tōeʒ. A parte vero auſtri.i.a par
te bonorum ſpiritualium debent
eſſe aperte per bonam affectionē.
et a parte aquilonis.i.a parte in
fernalium tormentorum pertimo
rem et meditationem. et a par
te orientis.i.a parte ſpiritualiuꝫ
gaudiorum per amorem et contē
plationem. Munde ergo mulie
res ſcilicet caſte et virgines de
bent in tali atrio.i.religione eſſe.
alie vero immunde non ſunt dig
ne ibidem ingredi. Trenorū.
iiij. Recedite polluti clā mauerūt
eis recedite abite nolite tange
re. ¶ Vel allega hic ꝙ atriū femi
narū erat ſub atrio virorum. ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

denotandū ꝙ mulieres debēt eſſe ſubiecte viris · ad colloſ · iij · Muli eres ſubdite ſint viris ſuis · Et gen̄ · iij · Sub viri poteſtate eris ⁊ ipſe dn̄abit̄ tui · F

Inter atria templi erat vnū qđ erat atum immūdoꝝ · in quo ſcʒ immūdi tam viri q̄ꝫ muli eres q̄ꝫ gentiles cōueniebāt et ibi dn̄m adorabāt · Mor Sic ve re āte templū ecc̄e videmus q̄daʒ atria ꝓ immundis .i. ſectas xp̄ia norū ſciſmaticorum peccatoꝝ here ticoꝝ · qui oēs ſe dicunt de corpe ē eccleſie eſſe · et ibi intuntur ſcđm ſectā ſuam dominuʒ adorare · Per qđ atrium etiā ſtatus peccatoruʒ qui ſūt in ecc̄a poſſunt intelligi q̄ abhominabiles et īmundi ſūt · A poca · xi · Atuʒ aūt qđ eſt foris tē plū eice foras et ne metiaris illđ · quoniam datum eſt gentibʒ et ci uitatē ſcām calcabūt · ⁊c̄ · qꝛ ſcilicʒ nulli int̄ infideles ſūt q̄ magis cal cant qn̄ poſſunt ecciam q̄ꝫ iſti qui ſunt in illo atrio ſciſmatici xp̄iani vł domeſtici impŋ ł tyrām · et ce tera · G

De altari holocauſti quod fe cit ſalomon i interiori atro et de candelabris menſa et mł̄tis alijs ſimilibus tranſeo qꝛ ſupra i exodo fuit dictū · eiuſdem em̄ for me erant illa ſicut et iſta · excep to ꝙ iſta fuerunt maioris q̄ꝫtita tis q̄ꝫ illa · Sed aduerte hic ꝙ in a trio interiori fecit ſalomon maꝛ̄ ſeu lauatorium eneum fuſile qđ ſcʒ decē cubitos habebat in latitu dine · quinqꝫ in profūnditate ſeu altitudine · tres vero digitos in ſpiſſitudine · erat autē a pte īferi ori ſtrictius . a pte vero ſupiori la tius · vnde ſuperius circa labium quod erat in latum diffuſū quod erat ad modū calicis ſeu repandi bilij factuʒ reſticula t̄gīnta cubi torum ipſum cingebat · in fūdo ve ro reſticula decem cubitorū ſuffi ciebat · Superius ergo circa labiū ſeu limbus erant duo hyſtriataꝝ ſculpturaꝝ ordines · ſub ipſo vēo erat baſis erea q̄ duodecī ereos ⁊ fuſiles hēbat boues · Boues enīʒ duodecī enei et fuſiles maꝛ̄ porta bāt · quoꝝ tres ad oriētē tres ad meridiē tres ad occidētē tres ad aquilonē reſpiciebāt · ⁊ ſic ꝑ q̄tu or mūdi ptes vultus ſuos cōuerte bāt · poſteriora vēo int⁹ ſub mari mittebāt · facies vero eorū ꝑ q̄tu or termaria exterius apparebant In illo ergo mari miniſtri altaris pedes et man⁹ lauabāt · et ſic pu ri et mūdi dn̄o ſacrificia offerēbant · Mor Iſta mł̄tiplicit̄ poſſunt exponi · et pmo q̄dē moralit̄ pla cet exponē · Nā qꝛ ſupius ꝑ atriū interius cor ſeu cōſciētiā ītellexi ideo ꝑ illud maꝛ̄ ſeu lauatoriū qđ erat ī atrio volo penitētiā ſeu cor dis amarā ɔpūctōnē ł lacrimaꝝ lauatoriū deſigꝛe · Neceſſe em̄ ē ꝙ cor bonū lauatoriū habeat · vt ſa cerdos nr̄ ſcilʒ affcūs ꝑ lacrimas purificat⁹ et lot⁹ ad altaꝛ̄ digne īmolatur⁹ accedat · pſ̄ · Lauabo ī ter innocētes man⁹ meas ⁊c̄ · Di co ergo ꝙ iſtđ maꝛ̄ .i. amara et la crimoſa ɔt̄tio debʒ habē decē cu bitos in latitudine · in q̄ꝫtū debʒ do lē de decē legis mādatis nō adimi pletis Itē q̄nqꝫ cubitos in altitu dine · in q̄ꝫtū debʒ ꝯſtari de quinqꝫ

ſenſibus nō diſcrete cuſtoditis·
Itē tres digitos in ſpiſſitudine i'
q̄tum debet deplorare de tribus
virtutibus theologicis non habi
tis l' obtentis Itē labium ſeu lim
b9 eius ſuperior debet eſſe ad mo
dum calicis ſeu lilij· inq̄tum debꝫ
dolē de calice.i.de diuina paſſione
non recordata·de lilio.i.de caſtita
tis mundicia non reſeruata· Et
ibi etiaꝫ debet eē ſculpte imagīes
hyſtoriace·inq̄tum ſcꝫ ipſe debet
dolē de vita et hyſtoria ſanctorū
nullatenus imitata· Et ſic debet
eſſe in vna pte ſtrictum et in alia
latum·inq̄tū debet cōtriſtari de
ſterilitate pſimonie de lata capa
citate auaricie plus debito frequē
tata· Duodecim etiā boues in tri
tates diuiſas debet habere baſē·
inq̄tum debet lugē de fide ſancte
trinitatis et duodecī articulorum
pfecte non credita l' retenta· Et
cum reſticula triginta cubitoruꝫ
et decē ipſum accingere debent· i
q̄tum triſtari debet de fructu tri
ceſimo et denario pditis.i.de eter
na mercede p peccatis amiſſa Si
ergo lauatorium noſtrum lac2io
ſe cōpūctionis oēs iſtas cōpūctio
nes hēat·bene poteſt tibi homo a
pedes et manus lauare.i. affect9
et opa mūdaē· et ſic poteſt dig
ne ſacrificia ſua ſeu eukariſtiam
vl' bona opa immolare· Bene er
go dī· Johānis·ix· Vade et laua
re in natatoria ſyloe· Et·iiij· Re
gū·v· Vade et lauare ſepties in
iordanē et recipies ſanitatem·
H Vl' dic ſi vis q lauatoriū
iſtud eſt penitētia q̄ homines mun
dificat· que ſcꝫ dicitur mare quia
eſt amara per contritionem· debꝫ
eſſe fuſilis quia funditur et diſſol
uit p compunctionem · dī enea
qꝛ ſonat et clamat p confeſſionē·
dī decem cubitoꝝ qꝛ decem māda
ta facit implere p ſatiſfactionem
Item iſta habet in pfundo quinqꝫ
cubitos. qꝛ iſta reparat qnqꝫ ſen
ſus ſpūales· viſū ſcꝫ diſcretionis
auditū ſubiectōnis· tactum cōpa
ſſionis· guſtum deuotionis· odora
tum cōſiderationis· Tres digitos
habet in ſpiſſum inq̄tum ſcꝫ iſta
delet tres culpas principales ſcꝫ
peccatuꝫ cordis oris et operis· vt
ſic illud de quo contritio dī dolē
penitētia dicat̄ recupare et habē
ij· Paral'·iiij· Porro in mari ſac
dotes lauabantur Et tamē hodie
videt̄ poſſe dici illud quod de chal
deis.i.de vicijs dicitur· Ihere· lij
q mare eneum qđ erat in domo
domo domini fregerunt·
I Vl' dic q mare eſt vir perfect9 p
penitētiam amarus· per predica
tionem eneus et ſonorus· aquis
ſcientiarum plenus· obſeruantia
decem mandatorum· continentia
quinqꝫ ſenſuum· efficatia trium
virtutum l' trium religionis vo
torꝝ mēſuratus. hyſtorijs bonoruꝫ
exēplorꝝ pictus· decem et t̄ginta
cubitorꝝ reſticula cinct9 .i.denari
o eterne retributionis et fructu tri
ceſimo et ſpe t̄plicis dotis aīe fre
tus· et duodecim bob9.i.duodecꝫ
apl'is· et eorum vite fidei et doc
trine per imitationem innixus·
Si quis autem talis fuerit · ma
re ſeu lauatorium dici poterit· qꝛ
ad lauandum ſeu purificandum
alios documētis et exēplis merito

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dignus erit· et ſic de viris iuſtis
exponatᷣ illd· Ezech.i. Aſpect9 rō
tarum et opus earuꝫ q̄ſi viſio ma
ris· R Vl' dic ꝙ mare ſigt
ſcripturā ſacrā· q̄ i atrio ecc̄ie ad
oſtēſionē criminū ponitᷣ· vt ibi ſa
cerdotes et viri eccāſtici a ſuis
maculis expientᷣ· Eſt ergo iſtud
mare fuſile· qꝛ a deo fuit fuſū et ī
igne ſpūs ſācti cōflatum p̄ inſpi
ratōem· Ereū qd eſt duꝝ metallū
et forte· qꝛ etnā forteꝫ verā et im
mutabilē habꝫ duratōeꝫ Decē cu
bitorū in latitudine ħꝫt decē mā
datorū q̄ cōtinet īſtitucōeꝫ· Quīqꝫ
cubitorū in ꝓfundo ħꝫt quiqꝫ ſē
ſuum exhibitionē· Duoꝝ ordinuꝫ
hyſtoriaꝝ qꝛ cōtinet duorū teſta
mentoꝝ hyſtoriacā narracōem·
Tres digitos habet in ſpiſſū iq̄
tum cōtinet t̄rinitatis fidē· Trigin
ta cubitos ħꝫt in ſupiorē et deceꝫ
in inferiorē ābitū· iq̄tū etnē glīe
q̄ cōſiſtit in denario pfectōis et in
trinario viſionis fruicōis et tēn
onis ɔtinet repromiſſionē· Labi
um habet ad formā calicis· inq̄tū
iſta potat et inebriat in ſe ſtuden
tes p̄ diuinā erudicōem· Et ē illd
labiū ad modū repādi lilij· qꝛ ha
bet purā et caſtā locucōem· pš· E
loquia dn̄i eloq̄a caſta· Strictū ē
inferius latū ſupius· iq̄tū hic in
ferius p̄ tpe hui9 vite ſtrictā ħꝫt
.i. obſcurā expoſicōeꝫ ſurſū vero ī
patria latā et clarā ħꝫbit ſuoruꝫ ſe
cretoꝝ cognitionē· Duodecī boues
p̄ q̄tuor trinaria copulatos ſub ſe
ɔtinet· inq̄tū duodecī priarchas
l'· xij· ap'los ſb ſe ħꝫt· q̄ per q̄tuor
mūdi ptes portauerūt t̄rinitatis fi
dē et deuotiōeꝫ· Boues em̄ .i. apo
ſtoli et ap'lici viri p̄ q̄druplex tri
narium copulati dicūtᷣ inq̄tū in fi
de t̄rinitatis ɔuenīūt quā per qua
tuor mundi partes predicare noſ
cūtᷣ· Iſti autem partim latēt par
tim apparēt· qꝛ ſcꝫ viri ſācti par
tim per virtutū ſuaꝝ occultatōeꝫ
latitāt· et partim per bonoꝝ exte
riorū et documētorū oſ̄ſionem ſe
mōſtrāt· ⁊ ſic ſub mari ſacre ſcp̄
ture ſtudēdo et eam implēdo cōti
nue perſeuerant· et ipſam p̄ viri
bus ſuſtinēt atqꝫ portant· pš· In
mari via tua· ꝛc· Vl' etiā iſti quo
ad faciē .i. quo ad exteriora opera
nob apparēt· ſꝫ quo ad futura et
poſteriora p̄mia a nob abſcondū
tur et latent· pš Quā magna mł
titudo dulcedinis tue dn̄e quā ab
ſcondiſti ꝛc· Iſti aūt bene bo
ues erei dicūtur· quia ſicut fortiſ
ſimi boues terrā coluerunt· ⁊ tā
dē per martirium immolati fuerīt
et admodū eris ſonum predicati
onis emiſerūt· pš· In oēm terraꝫ
exiuit ſonus eoꝝ ꝛc· L Vl'
ſi vis dic ꝙ boues erei qui ſcilicet
ſonum habebant et non ſenſū ſūt
carnales predicatores qui ſub ma
ri ſacre ſcp̄ture perambulāt· et
eam ſe portare gloriātes ſonuꝫ bo
noꝝ viroꝝ predicando emittunt
ſenſum tamen deuotionis non ha
bent· Ezech· xxxvij Nerui et car
nes aſcenderūt et extenſa eſt ſup
eos cutis et ſpiritū nō habebant
Iſti enim ſūt q̄ poſteriora ſua ce
lāt et facies oſtēdūt· qꝛ poſterio
ra .i. carnalia ſua opa a mēbris po
ſterioribꝫ depēdētia p̄ viribꝫ celāt
et ɔtegūt· faciē vero ſuā .i. exterio
rē ɔūſacōis pulchritudinē ſi quaꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

habent libenter manifeſtant· Et
ſe etiam per ꝯtraria colligant· igi
tur ſibi triplici voto vel ſibi fide trinita
tis vel in tribus virtutibus theolo
gicas ſe viuere ſimulant atque fin
gunt· Vt cõmuniter enim ſiue y
pocrite ſiue vſurarii ſiue prodito
res vel falſi cima faciem et nõ dor
ſum nituntur oſtendere· inquantum ex
teriorem applauſum qui per faciem
innuitur conantur aliis oſtendere. im
munda vero poſteriora ſua. i. ma
lam intentionem et ꝯpuim opm
ſuorum vilitatem a viſibus aliorum ſem
per vellent latere· ſimiles illis ſe
pulchris dealbatis que ſic dicitur·
Math· xxiii apparent hominibus
ſpecioſa· intus ſunt plena oſſibus
mortuorum Et ſicut iſti boues ab
muicem auerſi erant· ita quod dor
ſa ſibi inuicem et nõ facies ꝯuer
tebant· ſic et tales mali homines
non ſolent per dilectionem ſe reſ
picere· ſed facies cordis ab inuicem
diuertere· dorſum vero obliuionis
deſpectus et odii alter ad alterum
applicare· inquantum ſcilicet alter
ſolet alterum fugere et odire Ihe
re. ii· Verterunt dorſum et nõ fa
ciem Vel dic quod ma
re iſtud ſignat baptiſmum quod di
citur eſſe rotundum· quia mundi
orbis in ipſo debet ablui· fuſile quia
diuina gratia ibidem ſolet infun
di· ereum quia per ſonum predicationis
debet virtus ipſius vndique circũ
fundi· Liliatum etiam labium ha
bet· quia per iſtum ſolent anime ad mo
dum lilii dealbari· Calicis etiam
habet formam· inquantum virtus paſ
ſionis xpi que calix ab eodem dic
ta eſt ſolet in iſto monſtrari Iſte

ergo decem cubitos in latum· quinque
in altum· tres digitos in ſpiſſum
dicitur habere· inquantum quicquid
contra decem mãdata cõmittitur
quicquid per abuſum quinque ſenſuum
delinquitur· quicquid per tria princi
palia vicia ſcilicet ſuperbiam auariciam
luxuriam incurritur totum in bapti
ſmi lauatorio depuratur· Funicu
lo vero ſeu reſticula triginta cu
bitorum ſupius et decem cubitorum
inferius cingebatur· inquantum in bap
tiſmo ſpes eterne retributionis pro
mittitur· Denarius enim numerus ter
ductus triginta cõſtituit· quia per
cer to denarius eterne et perfecte
retributionis que datur in vinea dom
laborantibus in tribus ſcilicet in fruiti
one viſionis et tentione cõſiſtit·
Duodecim vero boues in quatuor
ternaria diuiſi iſti mari ſubſunt
inquantum duodecim articuli in fide trini
tatis per quatuor mundi plagas
diffuſi baptiſmali gratie annexi
ſunt· et inquantum baptiſati per vni
uerſa mundi climata fidem trinita
tis credunt· In iſto ergo mari ſa
cerdotes lauabantur · quia pro
certo omnes qui baptiſmo puri
ficantur ſacerdotes. i. ſacri duces
efficiuntur. ſicut bene patet prima pet. ii
vbi petrus loquens fidelibus dice
bat· Vos eſtis genus electum·
regale ſacerdotium· gens ſãcta populus
acquiſitionis· Iſtud enim eſt mare in quo
omnes macule viciorum extinguuntur. et
in quo omnia peccata ſubmerguntur et ob
liuioni traduntur. pſalmus· Submerſit pha
raonem et exercitum eius in mari
rubro·

Fecit ſalomon decem luteres ſeu
ornas ereas rotundas et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

fuſiles· q̃rum orificia erāt ſtricta
verſ͛ vero et fundū aliq̃ptulū ma
gis lata· eratq̧ latitudo interior
vnius cubiti et dimidij· altitudo
vero quatuor cubitoꝝ· Habebat
aūt quilibet luter baſem eream
ſibi deputatā miro artificio fabri
catam· Erāt aūt iſti lutēs in atrio
ſacerdotuꝫ añ portā poſiti qñq̧ a
dextris et qñq̧ a ſiniſtris diſpoſi
ti et ad intingendū et lauandū pe
des et inteſtina q̄ lauanda et ſa
crificanda erant ſpecialiẗ deputa
ti· Mor Sic vere dico q̧ in
atrio ecclēe militantis ad finem q̧
hoſtie immolande.i.penitentes ſe
ipſos domino in altari pn̄e ſacri
ficantes haberent vbi a ſuis ſordi
bus ſeu criminibus lauarenẗ· ne
ceſſe fuit ibidem luteres.i.ſacerdo
tes ſeu cōfeſſores cōſtituere· et
ipſos in publico a dextris et a ſi
niſtris.i.diuitibꝫ et paupibꝫ aſſig
naꝛ· vt ſic quicūq̧ eis indigeret
poſſit eos pro libito reperire· et cui
pami ſuā cōfitendo abſtergē et la
uaꝛ· Ezech· xij· Erat fons patēs
domui dauid et habitatoribꝰ ihe
ruſalē in ablutionē peccatoris et
mēſtruate Et poerto ille debet ha
bere ventrē latum et os ſtrictū·
venter enim illius eſt eius volū
tas vl' affectꝰ· q̧ ſcꝫ affectio ſua
debet eſſe lata per caritateꝫ et lar
gitatem· os tñ debet eē ſtrictum
p abſtinentie paritatem p ſecreti
abſconſionem et loquendi carita
tem et maturitatem· Illud enim
ſumme confeſſorem decet et etiā
quemlibet viꝝ pfectum os puuꝫ
et ſtrictū hr̄e. Et verba pauca et
matura diceꝛ· et ſecretū ſcire ab
ſcondere et celare· Eccli· xxix·
Ori tuo facito oſtia· et ſeras auri
bus tuis· Tales ergo lutēs.i.ſac
dotes et cōfeſſores debenẗ eē decē
mq̃ptum ſub decālogo mandatoꝝ
dn̄t viuere· Luce· xvij· Ecce decē
mundati ſunt· Debēt eſſe quinq̧
hinc et quinq̧ inde inq̃ptū diſcre
tionem quinq̧ ſenſuū ad dextraꝫ
et ſiniſtrā.i.in pſperis et aduerſ
debent hr̄e· Quatuor cubitos in p
fundo .i.quatuor cardinales virtu
tes debent interius poſſidere· vnū
vero cubitū latitudinis ī ſummo
īq̃ptum ī vnū deū dn̄t credere· La
titudini tñ iſti interius mediꝰ cu
bitus adiungiẗ· īq̃ptum fidei de di
uinitate fideꝫ etiā de humanitate
debēt ſupaddere· Et ſic ſup baſeꝫ
collocandi ſunt īq̃ptū per ſpei et fi
dei firmitatē ſuper xp̄m dn̄t tāq̃
ſupra ſolidum fundamētum īſiſte
re et ſedere· p̉ma· Coꝝ· iij· Fun
damētuꝫ aliud nemo pt ponē pre
ter illud quod poſitum ē xp̄s ihe
ſus· O Baſes eree ſup q̄bus
ponebātur lutēs mirabilis fuiſſe
ſcematis deſcribuntur· Sicut enī
hic ſcribiꝛ et comeſtor exponendo
declarat baſes iſte ex q̃tuor tabul'
inuicem adunatis ſtabāt· que q̄
tuor cubitos in longitudinem et
quatuor in latum faciebāt· per
tres vero cubitos ī altuꝫ ſe eleua
bāt· et ſic formā quadratā baſes
huiꝰmoī poſſidebāt· Hariuꝫ vero
tabulaꝝ āguli eminētes quatuor
colūpnas quadratas ꝯſtituebāt·
q̄ colūpne ī ſummitate ſui quoſdā
humēos hēbāt q̄ ſilitudinē manꝰ
hoīs et pedis aquile p̄tendebāt·
ſup quos ſcꝫ collocate erāt tabule

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

tranſuerſales in quibus luteres inſidebant· In parte vero inferi ori et in quatuor āgul' baſis qua tuor rote fuſiles inſerebantur· q̄ axes cantos radios et modiolos habebant· et vndiqꝫ ꝓprias ſculp turas habentes ſibi inuicem in ō nibus aſſimilabantur Ergo queli bet baſis ꝓprias ſculpturas habe bat· quia in columpnis figuras auium hominum et arborum· in lateribus vero tabular̄ formas bouum leonum coronatum ſeu ple ctarum et cherubin continebāt· Iſti tamen leones et boues ſculp ti lora ſeu cathenas ac ſi eſſent li gati ad tabulas et ad colla hēbant que inferius dependebant·

Mor Iſte baſes pn̄t diuerſos ſtatus eccleſie.i.diuerſa rum perfectōnum ordines ſignaē que ſcʒ plures luteres plenas a que.i.lauachra ſcientiarum grati arum et lacrimarum ſuſtinent· quibus hoſtie.i.ſeculares ſe bal neant atqꝫ mundant· Dico ergo ꝙ quelibet talis baſis.i.quelibet religio l' quilibet ecc̄e ſtatus de bet habere quatuor cubitos in lō gum.i.obſeruantiam quatuor euā geliorū· quatuor cubitos in latuʒ .i.continentiā quatuor virtutum cardinalium· tres cubitos in altū .i.poſſeſſionem trium v̓tutū theo logicarum. Igitur talis baſis con ſtabat ex quatuor rotis· ex qua tuor tabulis· ex quatuor colump nis· et ex ſupiori tabula traſuer ſali cū ſuis quatuor angulis· ex multiplicibus figuris imaginib9 et ſculpturis· Colūpne ergo ille ſignant in ecc̄a prelatos et ſuperi ores· tabule deſignant collatera les et mediocres· rote vero que ī ferius ſunt denotant ſubditos et inferiores· Columpne ergo.i.pre lati debent eſſe quadrati ꝑ conſtā tiam· eleuati ꝑ vite eminētiam· humeros dn̄t habere.i. fortitudi nem et pacientiam· que ſcʒ cōtine ant manus hominis .i. actiuam bonorū operum efficatiam· et pe des aquile.i.cōtemplatiuam ſcien tiam· Manus enim operationem deuotat· q̄ pertinet ad actiuam vitam· pes vero aquile que clari ſſime videt ſapientiam deſignat· que pertinet ad cōtemplatiuam· que duo ſciʒ debent eſſe in prela to· Iſte etiam columpne.i. prela ti debent habere ſculpturas vir tutum et morum· quia procerto in eis debent inueniri ſubuentio et nutritio· figurā auium.i.ad ſu periora eleuatū deſiderium et af fectuʒ· figuram hominis.i. ratio nis et ſcientie dijudicātē diſcretiō nē Iſte enim ſunt ſex virtutes q̄ colūpnas noſtras.i.prelatos ſum me decent· ſcʒ pacientia· fortitudo bona operatiō· contemplatiō· eleō ſinarum largitiō· celeſtium affectō et diſcretiō· que videlicet humeri manus hominis· pedes aquile· ar bores aues et homines ſignant· que etiam quatuor debent eſſe in ꝙtum in quadruplicitate virtu tum cardinalium manere debent et ſic de talibus columpnis pote rit dici illud· Iheremie· primo· Dedi te in columpnam ferream· ⁊c̄· et illud· Exod· xxvij· Fecit co lumpnas de lignis ſethim·

P Tabule

iſtius baſis que collaterales erāt
ſignant illos q̄ in eccłis officiū et
locū mediocritatis tenent · ſicut
ſūt beneficiati priores et canonici
officiati et iudices acceſſores con
ſiliarij et baliui · q̄ pcedo iſti fi
nalit̄ dn̄t eſſe q̄tuor .i. q̄tuor bonis
affectōibꝫ ducti · et p ſoliditatē cō
ſtātie quadrati · p caritatē inuicē
cōbinati et iuncti · et p virtutum
opulētiā imaginati et picti Appa
reant ergo in iſtis q̄tuor imagies
ſpēales .i. quatuor cardinales vir
tutes · ſcꝫ imago cherubin · qđ int̄
pretat̄ plenitudo ſciētie · p quam
deſignatur prudētia que ſcit q̄d eſt
faciēdū · imago leonis qđ eſt aīal
fortiſſimum hec ē fortitudo l' cōſtā
tia · q̄ ſcit qualit̄ eſt viciis reſiſten
dū · imago bouis qđ ē aīal tardū
et lentū · hec ē tēperātia q̄ ſcit q̄
deliberate eſt in negocijs inceden
dū · imago corone que nullū habꝫ
angulū · et cuiꝰ centrū equaliter
diſtat ab omnibus circūferentie
partibus . et hec ē iuſticia que ā
gulis maliciarū ē carens et equa
liter ſe hēt ad oīa . et iſta ſcit qua
lit̄ eſt int̄ hoīes iudicandū · Hijs
āt debēt inſeri lora ſeu cathene p
pſeuerātiā · q̄ ſcilicet oīa concathe
nat et tenet · q̄ ſcit qualit̄ eſt ſtā
dū et finalit̄ pmanēdū · Deſup āt
dēt eē vnica tabula ſup iſtas ex
plano iacēs et eas inuicem vniēs
et cōiungens · hec ē vnitas pax et
cōcordia · que ſcit qualit̄ vnū ex
pluribus ſit faciendū · Tres antē
cubitos in altū .i. fidē trinitatis de
bēt hr̄e In latū vero quatuor cu
bitos .i. quatuor euāgelioꝝ doctri

nā dn̄t credere · et ſic de talibꝰ ta
bulis exponat̄ illđ · Exodi · xxvi ·
Facies tabulas tabernaculi ſtan
tes · et in lateribꝰ tabule due caſ
trature ſint q̄bꝰ vna tabula alte
ri tabule cōnectatur · Ro
te iſtius baſis ſcilicet ſcē ecclīe vł
religionis ſūt ipſi īferiores ſubditi
qui ſcilicet ad modum rotaꝝ dn̄t
volubiles diligētes et obedientes
eē · et ſub tabulis et columpnis .i.
ſub ſuperioribꝰ et magiſtris ſub
ſiſtē et ſubeſſe · totum onꝰ officij
ecclīe ſuis laboribꝰ ſuſtinē · Iſti er
go debēt eē quatuor per baſes ſin
gulas et coherere debēt ſubt̄ ba
ſim · quia ſic debent per quatuor
cordis affectōnes · ſpem gaudiuꝫ
dolorē et timorē currē vt tn̄ per o
bediētiā ſub prelatis poſſint cohē
re · Debent etiam extentis radijs
modijs et axibus cantis et celatu
ris cōſtare · inquantum debēt mo
diolo .i. īteriora cordis cum axe
.i. cum rectitudine intentionis et
cum radijs .i. cum eleuatōne · af
fectionis · cum cantis .i. cum circu
latōne diſcrete meditacōnis · cū
varijs celaturis .i. cum ī ſignitōe
diuerſarum virtutum · vt ſic poſ
ſint rotarum .i. bonorum ſubdito
rum curſum et officium digne
per obedientiam exercere · Int̄
ſe autem debent eſſe ſimiles . inq̄
tum ſibi debent in actibus et mo
ribus inuicē ſe cōformare vt ſint
vnius moris in domo et non per
ſingularitatem conditōnum vł
morum alter ab altero diſcrepa
re Cuiꝰ tamē ɔtrariū faciūt mlti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

q̃ et in moribus et in veſtibus et
in geſtibus ſingulares ⁊ gloriant̄
a cōmuni vita differre et aliorum
cōdicōibus deuiare · Jdeo de bo
nis rotis .i. de bonis ſubditis dicit̄
illud · Ezech · pmo · q vna ſimilitu
do erat q̃tuor rotarū · et aſpect⁹
earum quaſi ſit rota in medio ro
te et per q̃tuor partes ibāt · ¶
Vel dic q baſis iſta poteſt ſig
nare virū perfectum · qui vt · ſ̃ · dic
tum eſt debet conſtare ex multis
ſcꝫ ex quatuor columpnis · ex qua
tuor tabulis · ex quatuor rotis · ex
quatuor humerulis · ex multiplici
bus imaginibus et ſculpturis ex
multiplicibus dimenſionibus et
menſuris · Habeat ergo quatuor
columnas .i. quatuor virtutes car
dinales · que ſcꝫ in edificio moruꝫ
ſūt pme et principales colūpne ·
ſcꝫ iuſticiam fortitudinem tempe
ranciā et prudentiam · Exo · xxvij
Columpnas hēbit q̃tuor · ⁊c̃ · Jteꝫ
habeat q̃tuor rotas .i. quatuor bo
nas affectōnes · gaudiuꝫ de bono
dolorem de malo · ſpeꝫ de premio
timoreꝫ de ſupplicio · Ezech · pmo
Apparuit rota vna ſuper terram
hn̄s q̃tuor facies · Jſte enim rote
in axe cordis .i. in rectitudine iten
tionis debēt ſe voluere et diſcurrē
et modulos .i. moduꝫ et temperā
tiam · radios .i. claritatem et pru
dentiam · cantos q̃ ſciliꝫ curui ſūt
.i. humilitatem et reuerentiam de
bent habere · vt ſic gaudiuꝫ a diſ
ſolutione · timorem a deſperacōe ·
ſpem a preſumptione poſſint de
fendere et ſeruare · Ezech · x · Ecce
quatuor rote iuxta cherubin · Jtē
habeat quatuor tabulas .i. quatu
or caritatis latitudines · ſcꝫ amorē
dei · amorem ſui · amorem amici ·
et dilectōnem inimici · Vnde ſup
eodē caplo · Fecit quatuor deam
bulatoria inter columpnas cedri
nas · ſeq̃tur · Tabulatis cedrinis
veſtiuit totam cameram · Jtē ha
beat quatuor columpnas angula
res in quarum ſummitate erant
humeri expanſi · q̃ luteres ſuſten
tare videbantur · in ſimilitudine
manus hominis et pedis aquile ·
.i. quadruplicis gratie ſoliditates
ſcꝫ gratiam preuenientem · grati
am adiuuantem · gratiam perfici
entem · grām conſummantem ·
Jſte enim quatuor gratie dicunt̄
humeri qui portant onera · manus
quia faciunt opera · pedes aquile
qui rapiunt eterna munera · Et iō
de iſta quadruplici gratia opera
tiua poteſt exponi illd · Ezech · pri
mo · Quatuor manus ſub pēnis
eorum in quatuor partibus · Jtē
habeat imagines et ſculpturas · et
ſic p ꝯcerto dico q debet habere
leonem .i. ſeueritatem aſpere pu
nientem · bouem .i. maturitatem
dulcit̄ corrigentem · cherubin que
ſcꝫ hēbant alas .i. contemplatōem
ſublimiter volitantem · coronam
.i. perſeuerantiam premium et vi
ctoriam reportantem · formam ho
minis .i. diſcrecōem et ſapiēciā ·
formā arboris .i. virorē honeſtatis
et bonā apparentiam · formam a
uis que ſcilicet non cogitat de cra
ſtino .i. terrenorum contemptum
et diſplicenciam · lora dependenti
a id eſt caritatis vinculum et col
ligātiam · Vnde de talibus vir
tutum ſculpturis poteſt dici illd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iij·Regum·vij· Sculptura ſub
tus labium ambiebat illud· duo
ordines ſculpturarum hyſtriata
rum·Vt de viris eccāſticis dicat
ſcriptura·Pſaye·liiij· Ponā iaſ
pidem ꝓpugnacula tua· et ōnes
lapides tuos in lapides ſculptos·
De menſuris vero quatuor et tri
um cubitorum dic vt ſup̄· ¶ Vł
dic ſi vis ꝙ in baſi eccīe tam leo
nes ꝙ̄ boues.i.tam prelati ꝙ̄ ſub
diti loris diſcipline debēt ligari·
et eiſ dē ſubiacere et hūiliāt ſe ſbiu
gaē Eccī·xxiij·Jugū et lora cur
uant collū durū· ¶ S

SIcut hic in pricipio hu9 ca
pituli dicitur ſalomon ātē
oīa edificauit domū domino ſeptē
ānis et octauo āno cōpleuit·Po
ſtea ad edificandū domū ſibi· do
mum vxori·domum ſaltus quaſi
ciuitati ſe cōuertit· et domū ſuam
annis tredecim cōſummauit·Mi
nori ergo tp̄e edificata eſt domus
domini· et anteꝙ̄ alie domus ſecu
lares·ꝙ̄uis difficilioris et ſump
tuoſioris fabrice in omnibus ex
titiſſet· et hoc vt dicit comeſtor·
qꝛ in edificatione domus dn̄i tam
ter ꝙ̄ populus magis feruebat·
et ī edificatiōe aliarum remiſſi9 la
borabat· ¶ Mor Iſta po
ſſunt exemplariē allegari·ꝙ illa
q̄ pertinent ad deum et dei cultū
ſunt āte oīa faciēda ꝙ̄uis ſint di
fficilia·ꝙ̄ ꝓpria nrā negocia· qꝛ ſi
cut dī·Jhere·xxviij·Maledict9
qui facit opus domini fraudulen
ter·alia lrā habet·negligenter·
Rex enim ſalomon.i.quicunqꝫ di
ſcrete et pacifice ſeipſum regens
p̄mo et ante omnia debet edifica
re in ſeipſo domum deo per grati
as et virtutes·poſtea vero ſibi et
vxori et ꝓꝓlo p̄t liate prouidere
et de vtilitate tam ſui ꝙ̄ ſuorum
attentius cogitare·Xp̄s enī3 v al
de eſt feſtinus·Vult enim ꝙ ſibi
anteꝙ̄ nobis ſeruiam9· et ꝙ ho
norē ipſius ſpūalem noſtris tem
poralibus cōmodis p̄feram9·Vn̄
ipſi9 vide t ee vox·iij·regū·xvij·
Fac mihi primū ſubcinericios pa
nes·tibi āt et filio tuo facies poſ
tea: qꝛ ꝓ certo ꝓſperi9 nrā faciam9
qn̄ p̄mo de ill' q̄ ad deum ptinent
cogitam9·Math·vj·Primū q̄ri
te regnū3 dei et oīa adiciētur vo
bis· ¶ T

SAlomō edificauit q̄tuor do
mos ſc3 domū dō·domū filie
pharaonis·domū ſibi· et domū3
ſaltus ¶ Mor Sic hō moraliter
in ſe dēt edificaē p deuotōnē et iu
gē mēoriā domū dō ipſū p ḡtiā ho
ſpitando·domū regine.i.beate v̄
gini ipſā p deuotōnē in mēte habē
do·domū ſibiipi de ſalute ꝓpria co
gitando·domū ſaltus.i.penitētia3
p eā de mūdo ad patrē celeſtē ſal
tando·Vel dic ꝙ quilibet debet ī
iheruſalē.i.in mente ſua q̄tuor do
mos edificare· et eas ſibi p iuge3
memoriā cōponē·ſc3 domū dei pa
radyſū·domū ſalt9 ſeu p̄cipicij.i.in
fernū·domū regine ſeu aīe.i. cor
pus·ꝓpriā domū ſuā.i.mūdū·Ha
be ergo in mēte.i.cōſidera ꝙ̄ta ſit
dom9 paradyſi felicitas Baruth·iij
O iſrahel ꝙ̄ mag̃ ē dom9 dei ₇c·
Quāta ſit dom9 inferni piculoſi
tas·iſta ē enim dom9 ſaltus in q̄
qui precipitantur rūpūt ſibi collū
Job·xxx·Scio ꝙ morti trades me

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vbi eſt conſtituta domus omnis
viuentis. Quanta ſit domus ani
me.i.xpı̄ corporis fragilitas.
Job.iiij. Qui habitant domos lu
teas et terrenū habent fundamē
tum. Quantā ſit domus ſua ſcilȝ
mundi vanitas et ruinoſa debili
tas. Math. vij. Deſcendit pluuia
et venerunt flumina et flauerunt
venti et irruerunt ſuper domum
illam et cecidit et fuit ruina eius
magna.

Capl'm ſeptimum. A

Salomon populū qui
remanſerat de chana
neis quos filij iſrl' ſub
iugare nequiuerāt ſb
iugauit. et tributarios fecit. de
filijs vero iſrl' neminē ſeruire coe
git ſed bellatores et duces et ma
giſtros ſuos fecit. iij. Regū. ix.
Mor Sic vero noſter ſa
lomon xp̄s non vult q̄ aliquis fi
lius iſrahel.i.aliq̄s xp̄ianus fidel'
ſeruitute peccati prematur. ſ po
tius q̄ in nobilibus officijs ſcilȝ
in virtutum et bonorū operū exer
citijs eidem famulet'. Gentiles ve
ro i.malos et peccatores ſibi tri
butarios et ſeruos efficit. inq̄tū
ipſa dei prouidentia ipſos ad ſer
uiendum et proficiendum bonis
cōpellit. et inq̄tū eorū malicijs
ad ſalutem fidelium vtitur. et ip
ſorū nequicias ad bonum electorū or
dinat et diſponit. Et inde eſt q̄
dn̄s. Iher.xxv. nabuchodonoſor
peſſimum ſeruū ſuū vocauit. pro

q̄ ipſo cōtra filios peſtilētes tāq̄
p baculo vſus fuit. Vnde. ij. reg
viij. Facta eſt ſiria ſeruiēs dauid
Vnde et dn̄s dicit. Ezech. xxix.
Nabuchodonoſor ſeruitute ſerui
uit michi aduerſus tirum. B
Vl' dic q̄ filij iſrahel ſunt viri
eccl'iaſtici. q̄ procerto non debent
ſeruire nec opera ſeruilia facere
nec ſe in ſeruilibus mūdi officijs
occupare. ſed duces aliorum ſcȝ
per ſcientiam et eruditionem. et
bellatores contra vicia. et miniſtri
q̄tum ad ſpūalia obſeq̄a debent
eſſe. ſeruicium vero huiuſmodi de
bēt chananeis.i.ſecularibȝ dimit
tere. q̄ regi ſalomoni xp̄o ſ'pōnūt in
huiuſmoi officijs negocijs litigijs
deſuire. Vn̄ bene dicit'.i.Cor. vij
Precio ēpti eſtis. nolite fieri hoīȝ
ſui. Ideo bn̄ dicit'.i.Cor.vi. Se
cularia iudicia ſi habueritis. cōtēp
tibiles q̄ ſūt in ecc'ia illos cōſtitui
te ad iudicādū. Cuius tn̄ cōtrariū
faciūt hodie filij nr̄i iſrl'.i.clerici et
religioſi et pl'ati. q̄ ſeruire pn̄cipi
bȝ et officijs ſecularibȝ gloriāt'. et
libertatē ſpūalē q̄ ſeruire deo debe
rēt dedignāt'. q̄ tn̄ deberēt attēde
re illd actuū. vij. Nō ē equū nos
dimittere verbū dei et miniſtrare
mēſis. D
Hic dicit' q̄ rex ſalomō fecit
claſſē in aſiongaber. q̄ ē por
tus maris rubri et adiunctis ſer
uis hirā regis ſcīi viris vtiq̄ nau
ticis et gnaris maris cū ſuis ſuis
miſit eos in ophir q̄ ē iſula maris
indie. vt inde afferrēt ſibi aurū. q̄
ſcȝ p̄mo āno q̄drigēta vigīti auri
talēta ſicut hic dr̄ attulerūt. et ca
p'lo ſequēti dr̄ q̄ ſemper illuc de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

triennio in triennium redibant·
et ſalomoni aurum et argentum
dentes elefãtoꝝ pauones et ſimi
as deferebant· Magnificat9 ergo ẽ
rex ſalomõ diuitijs et ſapientia
ſup oẽs reges terre. et vniuerſa
terra deſiderabat videre faciez ſa
lomonis et audire ſapiẽtiaz eius
et ſinguli deferebant ei munera
vaſa ſcȝ aurea argẽtea veſtes et
arma bellica· equos et mulos· ſi
cut hic dr̄ et ꝑ. Pal· ix· In dieb9
eius tm̄ fuit argenti in iherusalez
ſicut et lapidum· et cedroꝝ ſicut
etiam ſicomorum· ita ꝙ argẽtuȝ
in iheruſalem tunc tpis nullius
valoris putabatur cũ auri ſũma
copia haberetur· Iſta poſſunt
exponi allegorice de xp̄o· cõſtat e
nim ꝙ ſalomõ xp̄s claſſez ſeu na
uium mľtitudinẽ.i.diuerſoꝝ ſta
tuum ecc̄e turbam in mari p̄ńe
cõſtituit et ibi cũ ſeruis ſuis.i.cũ
ſanctis et catholicis viris ſeruos
hyrã regis gentilis.i.ſeruos mun
di videlȝ philoſophos viros nau
ticos· et maris.i.nature reꝝ flux
ibilis ſapiẽtes et gnaros qualꝭ fu
it dyoniſius adiunxit· inquantũ
ipſos ad fidem ↄuertens ſuis fide
libus ſociauit· Iſti ergo per mare
penitentie nauigãtes· de ophir.i.
de mundo ad ipſuȝ ſalomonẽ xp̄ȝ
multas diuitias ſpũales detuleꝛũt
et ciuitatẽ iheruſalem.i.ecc̄iam tã
militantẽ ꝙ̃ triũphãtem mľtipli
citer bonis pſonis virtutibus et
ſcientijs ditauerunt· Conſtat em̄
ꝙ iſti naute tam noſtri ꝙ̃ alij ad
iuncti attulerunt ad xp̄m aurum
ſcȝ ſapientiam· argentum.i. elo
quentiã· dentes elephantoꝝ hoc ẽ
ebur.i.caſtimoniam· pauones a
ues pictas.i.honeſtam apparẽtiaȝ
ſimias beſtias ſumme agiles.i. la
boꝝ et opm diligentiam· Vľ alio
mõ iſti naute attulerunt xp̄o mꝗ̃
tum ſcȝ eos ad fidem conuerterũt
auꝝ.i.philoſophos et ſapiẽtes·
argentum.i.poetas et eloquẽtes·
dentes elephãtoꝝ.i.crudeles tyrã
nos et pn̄cipes oĩa deuorãtes· pa
uones.i.curioſos et in p̄nis.i. in
exteriori pulchritudine ſeu ꝓſpe
ritate gloriãtes· ſimias.i. ypocri
tas· hominum hoc eſt rationa
bilium et ſanctarum perſonarum
non rem ſed effigiem.i. ſimilitu
dinem pretẽdentes· Sic ergo ſa
lomon noſter xp̄s fuit in ecc̄ia di
tatus et ſup oẽs reges.i.ſup oẽs
deos magnificatus· p̄s· Nimis ex
altatus es ſuper omẽs deos· Sibi
em̄ cotidie offeruntur munera.i.
boni religioſi qui voluntarie de
o donantur· Veſtes.i.viri miſeri
cordes qui alios fouere et calefa
cere dinoſcũtur· Arma bellica.i.
viri ſcientifici qui corpus ecc̄e a
maculꝭ hereticoꝝ ꝓtegẽ cõprobãt
Equi.i.boni obedientes ꝗ ſupne
diſcipline ſubiciunt· Muli.i.boni
ruſtici et layci qui oĩbus laboribȝ
ſecularibȝ exponũtur· Vaſa etiã
argentea et aurea.i.viri qui ſapi
entiã et eloquẽtiã pfitẽtur· Tali
bus ergo muneribȝ xp̄s ditat et
in iheruſalem.i.ecc̄ia ſpũaliter fe
cũdat· Et ſic verificatũ eſt illud·
p̄s· Reges tharſis et iſule mune
ra offerẽt· ꝛc̄ D Vľ dic ꝙ qñ
ſalomõ.i.ſapiens platus regñt in
iheruſalẽ.i.ĩ eccleſia tũc ve ab hoĩ
bȝ honorat et diligit· et a regibȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et ñautis.i.a maĩoribus et mino
ribus domis et diuitijs ſecundaꝫ
Job.xli. Sternet ſibi aurum qua
ſi lutuz Vl' dic q̄ q̄dam ſalomõ
.i.xp̄s in iherusalem.i.in religiõe
l' ecc̃a p deuotionez regnauit ſcꝫ
in eccleſia primitiua. tantam co
piam auri.i.bonorum ſpũaliũ ibi
fecit. q̄ argentum ardens gen teꝫ
.i.diuitie mundane nichil ibidem
reputabantur. et a viris eccãſticis
pro nichilo habebãtur. qua prop
ter tunc reges t̃re et naute.i. prĩ
cipes et populares ipſi xp̄o et ci
uitati ſue iheruſalem.i.eccleſie vn
dicꝫ mun era offerebãt. reddit⁹
et prouentus dabant. et ſic eccle
ſiam diuitijs cumulabant pro eo
ſcꝫ q̄ ipſos non amare nec repu
tare diuitias tunc videbant. Nũc
vero ẽ contrario. q̄ apud nos ar
gentum diuitiarũ diligitur ideo
a regibus et a ñautis.i.ab ipſis ſe
cularibus non ſolum nichil nobis
offertur. ymmo etiam illud qd̄ p̄
deceſſores ſui nob̃ dederant per e
os ſubripitur. Eccã enim diuitijs
qñ ipſas ñon diligebat ſolebat
habunda re. nunc autem cum ip
ſas appetit ad ſufficienciam nõ p̄t
de eis inuenire. Eccĩ.xi. Si ſecu
tus fueris non apprehendes.zc̃.
Vl' dic q̄ ſalomoni cum eſſet di
tiſſimus omnes offẽbãt. ſic vere
hodie illis qui plus hñt vt citer
magis datur. Math.xxv. Omni
habenti dabit̃ et habundabit. et
cetera.

Caplm̃. octauum.

CA

CVm ſalomon eſſet ſa
pientiſſimus vniuerſa
terra deſiderabat vide
re faciem euis et audi
re ſapientiam euis. vnde et regi
na ſaba venit in nomine domini
audita fama ipſius temptare eũ
in enigmatibus ſuis. intrauitcꝫ
iheruſalem cum comitatu multo et
cum infinito auro et lapidibus p̄
tioſ cum aromatibus et camelis.
et inſtructa eſt a rege ſuper omni
bus que petiuit. Videns autẽ ſa
pientiã eius. cibos menſe ſue. ha
bitacula ſeruoruz. ordinem mini
ſtrantiuz. veſteſcꝫ eorum et pin
cernas domumcꝫ quam edificaue
rat et holocauſta que offerebat.
non habebat vltra ſpm̃ pre ſtupo
pore. quapropter admirando di
xit ad regem. Verus eſt inquit ſ
mo quem audiui et non credebaꝫ
narrantibus mi hi donec ipſa ve
ni et vidi q̄ maiora ſunt opa tua
q̄ rumor quem audiui. beati ſunt
ſerui tui qui ſtant coram te ſem
per et audiunt ſapiam tuam. De
ditcꝫ ſalomoni aurum et aroma
ta et lapides precioſos. iij. Regũ
x. Mor Iſtud ex
ponunt doctores de ecc̃ia de gẽtili
tate collecta. q̄ ſcꝫ regina ſaba q̄
gẽtil' erat.i.ipſa gẽtilitas vbi per
fidẽ venit ad ſalomõẽz xp̄m cũ co
mitatu plurimo.i.multitudie dñſo
rũ et fidei ſecreta cognouit. pluri
mũ mirata ẽ de ſapiã ei⁹.i.de v̄bo
icarnato q̄ ẽ ſapiã dei patr̃s. l' de ſa
piẽcia et ſciã ſacre ſcp̄ture et de
doctorũ eccĩe ſagacitate mirata ẽ.
et de cibis menſe ſue.i.de ſacram̃
to eucariſtie. de veſtibus ſeruorũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.i. dē diuerſis ſtatibus ecclīarum · de ordine miniſtrorum .i. de diuerſis eccāſticorū gradibꝫ · de pincernis q̄ vina ſcīaꝝ ꝓpinant .i. de eccleſie doctoribus · de domo edificata .i. de fideliū cōgregatōe de ſacrificijs oblatis .i. de bonoꝝ opm executione · Hec em̄ vidēs et cōſiderās ipſā gentilitas .i. populus de gentilitate cōuerſus obſtupuit · et ſtatim in dei laudem exultādo ꝓrupit · nō credebā inq̄t narrantibus mihi donec ipſa veni et vidi qꝫ ad lrām gentiles nō pn̄t credere bonas virtutes et pfectōnes q̄ ſunt apud xp̄i fideles donec veniāt credāt et videant vniuerſa · et tunc ꝓcerto xp̄o dicent · Beati ſerui tui q̄ ſtant coram te ſēper. Tunc etiā iſta regina ſcꝫ gentilitas p fidem a ſalomone xp̄o edocta · auꝝ ꝓphetie ſibi obtulit · et lapides p̄cōſos diuerſaꝝ virtutū ſibi otulit · aromata ſanctitatis et bone fame in ihꝛuſalē et in ecclīa ꝓtulit et diffudit · que etiam ab ipſo vice reciprocā dona et munera ſcꝫ gratie et glīe reportauit · Luce · vi · Date et dabitur vob̄.

Vel dic qꝫ iſta regina ē anima · q̄ a vicijs purgata ad ſalomonē xp̄m in ihꝛuſalem celeſtem cū comitatu multo ſcꝫ angelorū · necnō cū auro et lapidibꝫ p̄cōſis diuerſaꝝ v̄tutū finalit̄ ingredit̄ et regis xp̄i ſapiam · et miniſtrorū .i. ſcōꝝ et angeloꝝ ordinē · ciborū mēſe .i. eterne refectōnis plenitudinē et dulcedinē · veſtium .i. corpis glorificationē et pulchritudinē · domū .i. celi magnitudinē · ſacrificiōꝝ .i. dei laudū m̄ltitudinē nō immerito admirat̄ et ſe nō potuiſſe credē qd oculis videt aſſerit · et ſeruos dei qui ſcꝫ faciem eius vident et coram ipſo per immortalitatem ſtant et manent beatos et glorioſos predicat et fatetur · Beati inquit ſerui tui .i. ſācti qui ſtant coram te et vident faciē tuam et audiunt tuam ſapientiam quia ſicut dicitur in · pſ̄ · beatum dixerīt ꝓplm cui hec ſūt beatꝰ ꝓpls ꝛc̄ ·

Fecit ſalomon rex thronum de ebore et veſtiuit eum auro fuluo nimis · et fecit ſublimitatem throni rotundam a parte poſteriori · et duas manus hincinde tenentes ſedile · et duo leones iuxta ſingulas manꝰ ſtabant · ſex quoqꝫ gradibus aſcendebatur ad thronum · et duodecim leunculi ſuper gradus ſex hinc et ſex inde ſedebant Mor Per iſtum thronum poteſt intelligi beata virgo quam ſalomō pacificꝰ dei filius ſibi edificauit · et in ea perſonaliter habitauit et ſedit · Ezech .i. Super ſimilitudinem throni ſimilitudo hominis deſuper · Iſta enim dicitur eſſe de ebore quod ſignat caſtitatis candorem · operta fuit auro quod ſignat ſanctitatis ſplendorem · vnum ſedile iſe habuit quod ſignat humilitatis decorem · qꝫ ſcꝫ humilitas fuit ꝓprium ſedile quo mediante dei filiꝰ ſedit in virgine · pſ̄ · Deus ſedet ſup ſedem ſanctam ſuam · Habuit ergo iſta duas manꝰ ſcꝫ timorem et amorē q̄ ſedile humilitatis ſuſtētauerīt · Habuit duos leōes ſcꝫ ioſeph et iohēz · q̄ iſtū thronū

cuſtodierunt. Habuit duodecim
leunculos .i. duodecim apoſtolos.
qui ſibi obſequēdo ſubſeruierūt.
Habuit ſex gradus .i. ſex pietatis
opera q̄ ipſum in altum perfectio
nis ſāctitudinem eleuauerūt. In
poſteriori vero parte ſcʒ poſt hāc
vitam habuit rotunditatem .i. co
ronā et̄ne glorie quā ſibi angeli p̄
parauerunt. Vn̄. ij. Paral. ix. Fe
cit rex ſolium eburneum grande
et veſtiuit illō auro mūdiſſimo.

D Vl' dic q̄ iſte thronus ſig
nat celſitudinem eccl̄ſtice digni
tatis l' ſublimitatem cuiuſlibʒ iu
ridice p̄tātis. in qua ſcʒ ſalomon
rex .i. prelatus princeps vl' iudex
h̄et ſedere et iuſticiaʒ facere et te
nere. p̄s. Sediſti ſuper thronuʒ q̄
iudicas equitatē. Ergo dico q̄ in
illo dn̄t cōcurrere ſcʒ ebur mūdū et
candidū hoc ē munda intentio l'
innocentia. aurum hoc eſt clara di
ſcretio vl' ſapientia. ſedile .i. men
tis trāquillitas et tēperantia. due
manus hee ſunt porrecta largitas
et munificētia. duo leōes hij ſunt
fortis ſeueritas et iuſticia. ſex g̃
d9 hij ſūt op̄m ſex pietatis benig
nitas atq; clemētia. duodecī leun
culi hij ſunt bonorum officialiū et
conſiliariorum ſocietas et conco
mitantia. poſterior vero rotundi
tas hec eſt finalis breuis et totū
da expeditionis celeritas et feſti
nantia. Omnia iſta dn̄t in throno
p̄lature ſeu poteſtatis iudicarie
concurrere. et ille qui in throno
ſedet hijs omnibus debet prepol
lere. et ſic de tali iudice vl' prela
to dicet dominus illud. p̄s. Thro
nus eius ſicut ſol in cōſpectu
meo. et ſicut luna perfecta ī eter
num et teſtis in celo fidelis. Et
ſi vis dic q̄ manus iſtius dicunt
eſſe due. quia ſcʒ munificentia p̄
lati ad duo ſe extendit ſcilicet ad
indulgendum et ad tribuendum.
Leones aūt iſti dicūtur duo. q̄ iu
ſticia prelati in duobus cōſiſtit.
ſcʒ in abſoluēdo et cōdēpnādo. xij
leunculi eſſe ferunt. q̄ ſcʒ officia
les et aduocati qui ante thronum
.i. in curia dominoꝝ ī diuerſis of
ficijs ſedent dn̄t duodecim articu
los fidei credere et doctrinaʒ duo
decim apoſtoloꝝ tenere. xij fruc
tus ſpūs portare. et coronā duo
decī ſtellaꝝ p̄mēri et exſpectaē.
q̄ ſcʒ de eis debet dici illud. Apo.
vij. Sine macula ſūt aū thronum
dei. Vl' dic q̄ duo leones magni
ſūt duo acceſſorēs. leunculi vero
iudices inferiores.

E Vl' ſi
vis dic in malo. q̄ thronus curie
et ſtatus p̄latoꝝ iudicū et p̄ncipū
modernoꝝ ē hodie deauratus p̄ di
uiciaꝝ cumulatiōem. q̄ ſcʒ hodie
ibi nō q̄rit̄ n̄i aurū. Eſt etiā ſedile
vbi ſedet ſalomō manibʒ ſuſtēta
tū p̄ multiplicē adulatoꝝ obſecu
tionē. Eſt a duobʒ leonib9 aſſocia
tum p̄ crudelē conſiliarioꝝ et aſſe
ſſorū ābitōeʒ. Ibi ſūt diuerſi g̃d9
.i. oſtia multa intermedia per que
tranſire oportet qui faciūt adit9
difficultateʒ. et hoc q̄ ibi ſedent
leunculi .i. officiales balliui qui a
uariciam diligunt et rapacitateʒ.
Vl' etiam diuerſi gradus ſunt di
uerſa īferiora officia hui9 curie.
in quibus ſcilʒ leunculi ſedent .i.
crudeles qui oīmodā ſectātur ini
q̄tatē. p̄s. Catuli leonū rugiētes

vt rapiant et querãt a deo eſcam
q̄ breuit circa thronos et curias
dñoꝝ tria gr̄a pſonaꝝ in diuer
ſis gradibus et officijs habitare
noſcuntur· ſcȝ magnꝰ leones et le
unculi.i.adulatores falſũ ſuſtẽtã
tes. magni conſiliarij cũcta leoni
ne deuorantes· īferiores et mino
res baliui et leunculi q̄ cq̄d pñt
crudelit̄ rapientes. vt ſic de tali
iudice in tali throno ſedẽte vel de
tali malo prelato in p relationis
culmine preſidẽte exponatur illd
Ezech·ix· Mater tua leena cuba
uit inter leones in medio leuncu
lorum nutriuit catulos ſuos. Vñ
etiam talis p̄latꝰ ſic aſſociatus p̄t
dici daniel q̄ ſedebat in medio leo
num.i.in medio crudelium ſerui
toꝝ· Judex eñi et prelatus dẽret
dici mater· iſta tñ mater hodie fit
leena·zc̄· ¶F Vl' dic q̄
thronus in quo ſedet rex nr̄ xp̄s
ē ecc̄ia· que ſcȝ dẽt habere ebur.i.
viros caſtitate nitentes. aurũ.i.
viros ſanctitate fulgẽtes· ſedile
.i.viros eq̄tate pollentes· manus
.i.viros bonis operibꝰ habundan
tes ·leones.i.viros virtute et au
dacia p̄minentes· gradus.i.ſtatꝰ
ſuos cuſtodientes et ecc̄iam deſẽ
dẽtes Vñ·3·vij·Sculpſit inter co
ronas et plectas leones boues et
cherubin· Vl' dic q̄ thronꝰ iſte
ſignat eterne glorie ſedem et dig
nitatẽ· ad quã ſcȝ p gradus ſex
opm miſericordie aſcenditur· et
in quo i auro eterne ſapie et ebo
re mundicie ſedetur· et cũ leoni
bus et leũculis.i.cum ſãctis maio
ribus et minoribꝫ habitat̃· Vl'
dic q̄ ad thronum prelature non

ē cito q̄s pueh̃edus ſed p gradus
diuerſoꝝ officioꝝ eſt ſuperiꝰ tra
hendus· ¶G Vl' dic q̄ thro
nus dei eſt viri iuſti cõſcientia· q̄
p̄ certo debet h̄re ebur cõtinentie·
aurum ſapie· ſedile iuſticie· leões
fortitudinis et conſtantie· manus
bone operationis· gradus pruden
tie et ordinationis· leũculos obedi
entie et ſubiectõis· rotunditatẽ
ſimplicitatis et virtutis ſeu caren
tiã omnis angulo ſitatis et decepti
onis· Et ſic de tali ſolio ſiue ſede
poteſt dici illud· apocal'·xxij· q̄
ſedes dei et agni eſt in illa ſcȝ in a
nima viri iuſti· q̄ ſicut dicit ſapi
ens· anima iuſti ſedes eſt ſapien
tie· Ita q̄ tunc dñs dicet illud·
Ezech·lxvi· Celum mihi ſedes ē·
¶H Vl' ſi vis dic q̄ ad altare do
mini p̄hibetur aſcenſus p gradꝰ·
ad thronum tñ ſalomonis regis
p gradus h̃ebatur aſcẽſus· Sic
vere dico q̄ licet ad p̄motiões et
dignitates ſecularium p̄ncipum
p g̃dus conſanguinitatis et affi
nitatis.i.p acceptõnez pſonaꝝ ha
beatur aſcẽſus· ad altare tamẽ xp̄i
.i.ad dignitates ecc̄ie nõ dñt iue
niri tales gradus· ſed nulla cõſan
guinitatis affectõne ſeruata om
nibꝫ iuſtis indifferẽt̃ facilis debet
patẽ ingreſſus· ¶I

Fecit ſalomõ ad magnificẽti
ã ſtatꝰ regni arma aurea· et
vaſa aurea· et ſupellectilẽ aureã
in domo ſaltus· Fecit eñi ducẽta·
ſcuta aurea q̃dlibet ſicloꝝ ſexcẽ
toꝝ· trecẽtas peltas aureas põde
ris trecẽtaꝝ minaꝝ auri p ſingu
las· et ducẽtas lãminas aureas· ſi
cut dī·ij·para·ix· Juuenes ergo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iſta arma flaua et aurea ãte regẽ
qñ equitabat ad decorem porta
ba nt. et poſt in domo ſaltus ipã
ponebant. Scutis ergo aureis rex
ſalomõ ciuitatem ſuã muniuit. ſ
ſicut infra caplo. xiij. dicit. filius
eius roboam iuuenis et fatuus
poſt ipſum regnauit. contra quẽ
aſcendit rex egypti ſeſag. et de
populatis thezauris dom9 domini
etiam ſcuta aurea inde tulit. loco
quorum roboam ſcuta erea fab
cauit. Peccauerat enim dño ppl's
iuda et fecerat ſibi ſtatuas lucos
effeminatos. i. cultores cybeles q
erant in terra. propter quod de9 ad
uerſus eos ſuſcitauit ſeſag qui in
iheruſalem intrãs cũcta diripuit
et deuaſtauit. ſicut patet. ij. Pa
ralip. xij. Etiaꝫ vt ponit comeſtor
ſicut aiunt hebrei auis per quin
qginta ãnos ſup iheruſalẽ nõ vo
lauit. ita q fere populus iudaỹ
cus deſperauit. Mor Salo
mon eſt bonus prelatus ſapiens
et fidelis ac pacificus. qui reuera
quãdo regnat in iheruſalem. i. ĩ ec
cleſia ſancta dei ipſam ſolet in õ
nibus bonis tẽp alibus et ſpũali
bus ditare. et vaſa aurea et veſ
tes aureas. i. ſcientias et virtutes
ibi fabricare. et arma aurea. i. ſã
ctos et fortes ꝛ virtuoſos viros
ibidẽ cõſtituere et locare. ij Pa
ralip. ix. Cuncta vaſa domus ſal
tus libani erãt ex auro puriſſimo
Sed pro certo ſepe fit q populus
iuda. i. populus eccãſticus contra
deum peccat. et ſtatuas. i. mundi
bona per auariciam. lucos ſeu al
ta nemora hoc eſt mũdi honores
per ſuperbiam adorat. et ſe p lux

uriam effeminat et eneruat. qua
propter deus ſalomone. i. bono p̃
lato ipſos priuat. et loco eius ro
boã q interp̃tat impet9 l' diſſipãs
populos. i. malũ et ĩpetuoſuꝫ p̃la
tũ eoꝝ pccĩs creat. Job. xxxiiij.
Regnare facit hoiem ypocritã ꝓp
ter pccã populi. Talia ergo vidẽs
deus manũ ſuã ſolet laxare. ꝛ re
gem pplin et cĩtatẽ iheruſalem. i. p̃
latos ſubditos et totam eccĩe cita
tẽ ſolet ĩ manu ſeſa g regis egip
ti q interpretatur tenebre. i. ĩ ma
nu regis tenebraꝝ dyaboli ſolet
dimittere. q ſcꝫ mediãte exercitu
vicioꝝ et tyranoꝝ thezauros do9
dñi. i. virtutes ſpũales diuicias
tpales eccĩe ſolet diripe. arma
aurea. i. bonas et aureas pſonas
que reuera arma eccĩe ſunt ſolet
ſubripe et auferre. ita q iã ceſſat
auis. i. vir cõtemplatiuus et ſpũa
lis ſup iheruſalẽ. i. ſup totã eccĩaꝫ
volitare. Ihere. iiij. Omne volati
le celi iã receſſit. Unde de ãthio
cho dĩ pmo. Mach. i. q ipſe acce
pit altare vaſa aurea et ornatuꝫ
aureum. et theſauros occultos
de domo domini. Quid ergo? Pro
certo qꝛ dyabolus arma aurea. i.
viros ſanctos de eccĩa ſuſtulit.
iã videmus q roboã. i. mali p̃lati
arma non aurea ſed erea faciũt
. i. malas perſonas inſufficientes
et ignaros in eccĩa cõſtituũt atqꝫ
ponũt. et loco bonoꝝ hoĩm ereos
. i. imbecilles clamoſos litigioſos
inpacĩetes et rubiginoſos in ihe
ruſalẽ. i. in officiis et dignitatib9
eccĩe promouent et extollũt. Et
breuiter ſic actum eſt q dyabol9
ſi vicia p magñ pte bonas pſonas

de ecc̄ia ſuſtulerūt· et ꝑlati loco
bonorum impias ſubſtituerūt ꝑ
ſonas Os etiā apud pn̄cipes cer
nim9 · q̄ ſcȝ de eoꝝ officiis et cu
riis boni cotidie euellunt̄ · mali ve
ro cōſtituunt̄ et ꝓ eis in officiis e
rigunt̄ · pſ̄ · Retribuebant michi
mala ꝓ bonis · ❡ R Vl' dic ꝙ
roboā eſt malus eccl̄iaſticus · ſi er
go cōtigerit ꝙ ſeſag dyabolus ar
ma aurea ſcilȝ virtutes et ſciās q̄
ſcȝ arma ſalomon .i. boni ꝑlati an
tiquitus in eccl̄ia fabricabāt et eā
talibȝ armis cōtra hoſtes ſpūales
muniebāt dicētes illud .ij · Coꝝ·
xi · Non ſecūdum carnem milita
mus ſ; ſcd̄m ſpm̄ · arma eni͂ mili
cie nr̄e nō ſunt carnalia · ſibi aufe
rat · et inde ipſū vacuet · et iheru
ſalem .i. eccl̄iam ſuam talibus ſpo
liet et denudet · nō ſtudet nec cu
rat talia arma aurea ſcȝ virtutes
et ſciās reficere · nec eas in ſua ec
cleſia reſtitue͛ · ſed poti9 ſtudet ar
ma erea .i. era pecuniarū recollige
re · et oblitis ſpūalibus tēpalia cō
gregare͛ · et ſic ꝓculdubio hodie vi
demus in iheruſalem .i. in eccleſia
es pro auro · bona t̄rena ꝓ ſpūa
libus · diuitias ꝓ virtutib9 habū
dare · Yſaye · iij · Erit pro ſuaui o
dore fetor · ꝛc̄ Ideo bn̄ dicit hodie
ſapiēs illud · Eccſ̄ · iij · Vidi in lo
co iudicij impietatem et loco iuſ
ticie iniq̄tatē ·

Capl'm · nonum · ❡ A

Vm ſalomon in ſūma
ꝓſperitate vixiſſet et
iam ad ſenium declina
ſſet · adamauit mulieres alienige
nas · que traxerūt eū ad ſuos deos
et auerterunt cor eius a deo cum
iam ſenex eſſet et adorauit deos a
lienos · et fecit eis fana et altaria
in excelſis ſcilȝ aſtarthen dee ſy
doniorum que interpretatur pre
ſepe · chamos deo ammonitarum
qui interpretatur congregans ·
et moloch deo mobitarum qui i
terpretatur rex · qua propter ip
ſo adhuc viuente hoſtes ſibi domi
nus ſuſcitauit · et poſt mortē ei9
regnū diuiſit · et filio eius ſolam
decimam partem dedit · iij · Regū
xi · ❡ Mor ; Sic vere ſepe
fit hodie · ꝙ illi qui maiori ꝓſpe
ritate fruuntur et ampliori mun
di ſapientia donantur · quandoqȝ
facilius ꝑ luxuriam decipiuntur
et ꝑ mulieres ad mala plurima
trahūtur · Quod etiam facili9 ac
cidit qn̄ homines ſenectute corpo
rali premuntur · vel ſenectute ſpi
rituali .i. mala cōſuetudine et diſ
cretionis ebetatōe grauantur · q̄
ſcȝ tunc ad adorandum aſtarthen
.i. preſepe luxurie · chamos .i. con
gregationem auaricie · moloch .i.
regnum ſuperbie facilius inclinā
tur · Bn̄ ergo dicit ipſemet · Pro
uer · vi · Mulier ꝓcioſā animaȝ vi
ri rapit · ❡ B Vl' iſta alle
ga ꝙ nullus ꝓ tēpe vite huius de
ꝓpria ſanctitate debet preſumere
ſed poti9 occulta dei iudicia debet
formidare · qn̄ ſcȝ videt ſalomōeȝ
poſt infuſam ſapiā a deo · poſt
executionem contra malos iuſti
ciam · poſt domum dei edificataȝ ·
et poſt diuini cultus lataȝ dilata
tā tam enormiter cadere · vt etiaȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cōtra legem alienigenas diligens
deos earū nō abhorruit adorare·
ita ꝙ tuꝫ ꝓpt̄ pccm̄ qđ ꝯmiſiſſe le
gitur tum ꝓpt̄ ꝓſpe ritatē quam
habuit viuens tam habūdanter
affluxiſſe dinoſcitur· ꝛ ꝑ eo ꝙ de
eius penitētia nihil penitus īueni
tur· neceſſe ſit de dāpnatione ipſi
us dubitare· Bene ergo dicit· ꝓ
ma Coꝝ· x· Qui ſtat videat ne
cadat·

C

Ahyas ꝓpheta īdutus pallio
nouo iheroboam de iheruſalē
exeūti obuiās corā eo pallium ſu
um ſcidit· et in duodecim ptes di
uidendo decem ptes iheroboam
dedit· et regnum iſrahel diuidē
dū· et decem tribus ſibi dandos
ex pte dn̄i nunciauit· Qđ factuꝫ
eſt qꝛ poſt mortem ſalomonis de
cem tribus a roboā ſalomonis fi
lio receſſerūnt· et iheroboā adhe
ſerūt· Nam cū populus ꝯueniſſet
mortuo ſalomōe ipſūqꝫ roboā re
gem conſtituere vellet et ſibi pau
lulum relaxari de iugo p ſalomo
nem impoſito poſceret· ꝛ roboam
ſenū ſpreto conſilio qui ſcꝫ ꝯſule
bant populo acquieſcere· ꝛ iuue
num qui ſecū nutriti fuerāt conſi
lio vſus peticionē populi nō audi
ret· ſed grauius iugū commina
tus verba dura potiꝰ reſpōderꝫ·
pr̄ meꝰ inq̄ens cecidit vos flagellis
ego autē cedā vos ſcorpionibus·
īminimꝰ digitꝰ meꝰ groſſior ē dor
ſo pr̄is mei· populꝰ decem tribuū
indignatus ab eo receſſit· ꝛ emu
lū eiꝰ iheroboā regē ſuper ſe conſti
tuit et elegit· Que eſt inquiunt
nob̄ ps in dauid· ā que hereditas
in filio yſay· Nūc vade in taber
nacula tua iſrl̄· iij· Regū· xi· et
xij·

Mor Iſta allega ꝙ
omēs pn̄cipes atqꝫ reges magis
qn̄qꝫ diligūt iuuenes q̄ꝫ ſenes· et
illos q̄ ſecū ſūt nutriti q̄ꝫ ꝓuectio
res q̄ ſēſu et fide a ſuis pr̄ibus ſūt
ꝓbati· quaꝓpt̄ qn̄qꝫ talibꝰ male
accidit· et ꝓpt̄ taliū iuuenile cōſi
liū ppl̄s cōtra eos inſurgit· et ab
ipſis fugit et recedit· A ſenibus
ergo nō a iuuenibus conſiliū ē pe
tendū· ꝛ ab ipſis q̄ ſteterāt corā
ſalomone.i.ab illis qui ſapiētibꝰ
adheſerunt et quos pr̄es nr̄i fide
les et prudentes compererūt ē au
xilium et conſiliū req̄rēdū· Tho·
iiij· Cōſiliū a ſapiēte req̄re·

D

Vel allegari poteſt cōtra duriciā
et crudelitatem pn̄cipis vel p̄lati
et ꝯtra minas et iactantiā eorūdē
que qn̄qꝫ odium populi generat·
et contra ſe populū ſubditoꝝ ex
citat· ita ꝙ ad eū dimittendū et
deponendū et ad aliū ſubſtituēdū
anhelat. Sicut videmꝰ cotidie ad
litterā fieri contra crudeles iudi
ces et p̄latos· qui tn̄ ſi mitiꝰ age
rēt et de rigore ſuo aliq̄d p̄mitte
rent pacifice viuerent et honori
fice imparēt· Ideo bn̄ dr̄· Prou
xx Miſericordia et veritas cuſto
diūt regē·

Capitulū· decimū·

A

Cum roboā miſiſſꝫ adu
rā pn̄cipē tributoꝝ ad po
pulū reducēdū occide
rūt eū· lapidauerat eū
ipꝫ oīs iſrahel et mortuꝰ ē· iij· Re
gū· xij· Mor Iſtđ p̄t allegari
de beato ſtephano· qui fuit prin
ceps martiꝝ.i.primo incipiens·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

quia primus martir· q̃ cū vellʒ fi
lios iſrl' ſcʒ iudeos qui a rege xpō
receſſerāt predicando et diſputā
do ad ipſum reducere et cōuertē
ab ipſis fuit crudeliter lapidat9·
ipſe vero iſrahelitarum .i. iudeoꝝ
ꝑpl's a ſuo rege xpō penitus ſegre
gatus· et alteri regi ſcʒ iherobo
am qui interpretatur diuiſio popu
li .i. dyabolo colligatus· ij· Para
xi· Lapidauerunt aduram filij iſ
rahel et mortuus eſt· Vl' expō
ne aliter vt ad propoſitum· noli
crede omni ſpūi ſꝫ pbate ſpūs ſi
ex deo ſūt· B

HIc dicitur q cū filij iſrl' rece
dentes a domo dauid ihero
boam inunxiſſent ī regē· timuit
ipſe rex ne occaſione templi et o
rationis et oblationum cauſa po
pulus in iheruſalem reuerteret·
et ab eius dn̄o dilaberetur· Fecit
ergo duos vitulos aureos atʒ cō
flauit· et ipſos in dan et in bethel
facto altari conſtituit· et conuo
cato ꝑpl'o dixit· Nolite inq̄t in ihe
ruſalem aſcendere· ecce dij tui iſ
rahel q̃ eduxerunt te de terra egip
ti· et facta ſolempnitate hoſtias
immolauit· et ſic ꝑpl'm ad ydola
triam traxit· et ne regnum amit
teret ſe et ſubditos demonibʒ ſub
didit· et a vero deo et templi fre
quentia deuiauit· C Mor
Iſtud allega quomō impij pro t
renis regnis et diuitijs acq̄rēdis
vl' ſeruandis quandoq; non verē
tur horrenda crimina cōmittere·
et deo dimiſſo demonibus obediē
Ideo bn̄ dicit aplus ad ephe· v·
q auaricia eſt ydolorum ſeruitus
C Vl' ſi vis dic q iherobꝛam
ſignat demones et heticos· q̃ ſcilʒ
de pallio nouo ſeu de regno iſrl'
.i. de eccl'ia decem tribus ſeu decē
ſciſſuras tollunt qn̄ cultores deca
logi a dn̄o ſuo ſcʒ a deo puertūt·
vna vero ſola ps regi remanʒ p
eo q electorum modicus ē nume
rus q̃ cum xpō remanet et adhe
ret· mat· xx· Multi ſūt vocati pau
ci vero electi·

Caplm vndecimū· A

CVm iherobōā in bethel
ſup altare nouū vitul'
aureis ſacrificarʒ· ecce
vir dei venit de iuda et
exclamauit ī ſermone dn̄i ɔtra al
tare dicēs q de domo dauid filius
yoſias noīe naſcēt· q̃ ſacdotes ex
celſoꝝ ſup eū īmolaret et oſſa hu
mana ɔbureret· In c9ſignū dix
it q ſtatī altare frāgeret et cinis
de ipō cadēt· Qd et factū ē· Rex
vero extēſa manu ɔtra ꝑphetā ip
ſū capi iuſſit· man9 vero extenſa
ſtatī ꝛ ariuit· ſꝫ ad p̄ces viri dei ad
ſanitatē p̄ſtinā redijt iij· regū·
xiij Tādē vero lapſu tpis oīa iſta
cōpleta fuerūt· qꝛ ſicut dr̄ īfra· iiij·
Reg· xxiij Oſſa ſacdotū baal et ex
celſoꝝ de ſup iſtd altare ɔbuſta p
yoſiā regē iuda fuerūt· Mor
Iſtd pt allegari q in quo peccat
q̃s ī hoc et punit· qꝛ em̄ ſacdotes
ī altari p ydolatriā peccauerūt ideo
ī eodē p yoſie iuſticiā pierūt· D
Vl' dic q altare iſtud ſignat curiaʒ
pncipū l' etiā platoꝝ· ī q̃ ſcʒ vituli
aurei .i. ipſi laſciuientes diuites

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

adorātur et ab oībꝫ honorāt᷑. Sa
cerdotes qui iſta ydola in altari
iſto colūt ſūt taliū officiales et ſer
uitores. q̌ ſcȝ in altari et curia y
doli ſui .i. mali domini ſui hoſtias
.i. paupes imolāt. et eoꝝ carnes
ſeu ſubſtātiā tpalez ſuis ydol᷑ .i. ſu
is malis dominis offerūt et pſen
tant. et de rapinis ſubditoꝝ ob
latōes largas et conuiuia ſupflua
parāt. Unde iſti ſūt de quibꝫ dici
tur. Eccī. xxxv. Qui offert ſacri
ficium de ſubſtātia paupis q̄ſi q̄
victimat filiū in cōſpectu patrs.
Et bene dicit filiū in cōſpectu pa
trs. qꝛ ſcȝ mali officiales offerunt
patribus filios deuorādos. qñ ma
giſtris ſuis exhibent ſubditos de
predādos. carneſqꝫ ꝓpriorū filioꝝ
eis offerūt qñ de ſubſtātiis ſubdi
toꝝ ſuoꝝ quas rapiūt eos paſcūt
Sed quid? Procerto ſepe occul
to dei iudicio. et ypſie .i. iuſti
viri miniſterio qñqꝫ fit. qꝙ iſti vi
ceuerſa in eodem altari in quo pe
cudes imolauerant immolātur.
et ibi eoꝝ oſſa .i. eoꝝ fortitudo et
diuitie p rapinā poſtea cōcremāt᷑
Iſtud enim cotidie videm⁹ qꝙ sac᷑
dotes vituloꝝ et ydolorum .i. ma
li officiales et baliui malorū pnci
pū et dñoꝝ. poſtq̄ꝫ in ipſoꝝ alta
ri .i. in eoꝝ officio et curia cui pſi
debāt. multas pecudes .i. m̄ltos
pauperes occiderunt et depſſerūt
et vaſtauerunt. et per falſas ac
cuſatōes deuorādos et exheredā
dos magris ſuis obtulerint. ipſi
ſimili caſu ab aliis poſtmodū imo
lātur. qꝛ ſcȝ qñqꝫ ſili caſu venit a
liquis ioſias .i. aliquis iuſt⁹ iudex
qui ipſorū iniquitates repit. et
ſic ipſos deponi depredari et tribu
lari in eodē altari .i. in eodem of
ficio et curia vbi alios moleſta
uerāt pcurat Ideo dī. Yſa. xxxiii.
Ve qui predaris. nōne et ipſe p̄
daberis? Cū cōſumaueris depdatō
nē depredaberis. ¶

Hic habes qꝙ ꝓphete q̄ venerat
de iuda adincrepādū iheroboā
fuerat a dño ꝓhibitū qꝙ illic non
comederet nec aquā biberet nec p
viā q̄ venerat rediret. Cū ergo p
aliā viā i iheruſalē recederet audi
uit qdā ꝓpheta q̄ in bethel ſenex i
lecto iacebat q̄ vir dei dixiſſet. et
q̄lit oſſa ꝓphetaꝝ et ſacerdotū cō
cremanda ꝓdixiſſet. et quō alta
re fractū decidētib⁹ cinerib⁹ fuiſſꝫ.
manus vero regis aruiſſet et ad
preces eius ſana facta eſſet. aſi
nū ſibi ſterni fecit. et vadens p⁹
virum dei ipſū ſubter therebintū
inuenit et ad reuertēdū et come
dendū in domū ppaȝ inuitauit
Cui cū reſpōderet ſe nō poſſe cū
a dño ſibi eſſet prohibitū. ſupad
didit ꝓpheta dicēs. et ego ꝓpheta
ſuȝ ſicut tu. et precepit mihi do
minus qꝙ comedendi grā te redu
cā. Igit᷑ vir dei deceptus p⁹ euȝ
redit. et duȝ comederet apd eum
ſermo dñi ad ipm maluȝ ꝓphetam
fact⁹ ē. et viro dei ſic intulit atqꝫ
dixit. Quia inquit inobediēs fuiſti
verbo domini. et renſus panē in
loco hoc comediſti. ecce nō inferet᷑
cadauer tuū in ſepulchro patrū tu
oꝝ. Qd factū ē. qꝛ dū p⁹ prādiuȝ
recederet a leone fuit occiſus. et ibi
in bethel delat⁹ extitit et ſepult⁹
¶ Mor. In hiis pñt m̄lta notari.
et primo quidem qꝙ nulli eſt ato

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

conſentiendum· et maxime nulli
quātūcūqꝫ ꝓpheta vł ſāctus appa
reat eſt contra dei precepta et ꝓ
hibitiones credēdum· Cuius tñ
cōtrarium faciūt illi q̄ ẏpocritis ⁊
heticas credunt· ⁊ ſimpliciter dei
mandata ꝓpter eorum ſuggeſtio
nes p̄tereūt· et a veritatis itinē
retrocedūt· et ipſis credūt fatue
quando ſe ꝓphetas dm̄.i.miſtos ⁊
catholicos eſſe dicūt· q̄ꝓpter ſepe
fit ꝙ ꝑinde a leone dyabolo deuo
ratur· et ꝙ triſte p̄mum inde re
cipiunt et acq̄runt· Ideo bene dr̄
ꝑme·ioh·v· Nolite credere oī ſpi
ritui·ꝛc̄· Sic em̄ vident̄ fuiſſe de
cepti ſciſmatici p̄ hereticos· q̄ ſcꝫ
ipſos eſſe ꝓphetas et dei nuncios
exiſtimauerūt· ꝓpt̄ qđ ipſis ſimilit̄
crediderūt· Sic etiā cotidie decipi
unt̄ ſimplices et innocētes p̄ ẏpo
critas· D Vel dic ꝙ iſte vir
dei ſignat p̄dicatorē· q̄ ad redar
guendum ydolatras.i.peccatores
ad oñdendū eis penā futurā mitti
tur ⁊ ꝙ hic nō comedat ſeu bibat
.i.ꝙ de mūdi diuitꝫs et delicꝫs ni
hil cupiat· ꝙqꝫ p̄ viam qua venit
nō redeat.i.ꝙ a via ſūpte ꝓfeſſio
nis et penitētie nullaten⁹ retroce
dat ſibi a dño i ſcp̄tura ꝓhibet̄·
Luce·xvij· Qui in agro eſt nō re
deat retro· memores eſtote vxo
ris loth· Sed q̄d? Procerto talis
propheta bonus et p̄dicator qñqꝫ
īuenit falſos ꝓphetas et p̄dicatores
bonoꝝ hui⁹ ſcl'i amatores· q̄ come
dere et bibere.i.bō tp̄alia diligere
ſibi ſuggerūt· et ſic a via pfectō
nis ipſū retrocedere faciūt et per
uertūt· et ſic in man⁹ leonis dya
boli finalit̄ ipſū tradunt· et a ſe

pulchris patꝝ ſuoꝝ.i.a gloria pa
dyſi ipſū priuant occaſionalit̄ et
repellunt· ergo tali ſuggeſtori ñ
eſt credendū. Deute·xiij· Nō au
dies verba illi⁹ prophete aut ſōp
niatoris E Vel iſta alle
ga ad oſtendendū q̄ꝫta eſt ſeueri
tas diuine iuſticie· q̄ iſti prophe
te ꝓpter ſimplicitatē nō pepcit· ſꝫ
ꝓpter inobedientiam ipſum leoni
ad occidendū cōceſſit· Quid ergo
vbi nō ex temptacōne ł ſimplicita
te delinq̄tur· ſed ſcienter mādatū
dm̄ p̄teritur· Si em̄ in viridi hec
faciunt· in arido quid fiet· Luce·
xxi· Vel iſta allega ꝙ ſpūs ſā
ctus quandoqꝫ per os maloꝝ lo
quitur· ſicut hic patet· q̄ per iſtū
malum ꝓphetam pena viri dei ꝓ
phetatur· vt ſcꝫ qui per os ei⁹ de
ceptus fuerat p̄ os etiā eius pu
niret̄· Vel allega ſcđm gloſā
gregorij ꝙ iſte vir dei īobediēdo
grauiter peccauit qđ ſecuta pena
monſtrauit· Inobedientia tñ ipſi
us in morte eius purgata fuit·
quod ex hoc appet vt ait· q̄ poſt
mortem leo nō comedit de cadauē
nec etiam aſinum leſit· F
Vel iſtud allega ꝙ modica ſūt a
pud deum mors vel afflictō iuſto
rū in vita iſta· dum tamen ſpūa
le commodum ſubſeq̄tur· q̄ ſcilꝫ
propter vnam inobedientiā dei
virū leoni ad occidendum voluit
tradere· vt ipſum poſſet a reatu
cōmiſſe inobedietie que etiam non
ex malicia cōmiſſa fuerat expiare
Bene ergo dr̄ ad heb·x· ꝙ horrē
dum ē incidere in man⁹ dei viuen
tis· Et ꝑma ad coꝝ·v· Tradidi
eos ſathane i interitū carnis fue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vt ſpūs ſaluus fiat· Vł iſtud al
lega cōtra inanē gloriā· qꝛ ſcꝫ ſe
cundum quoſdā videns miracula
ꝑ ſe facta· inani gła ītumuit· ꝗ
ꝓpter deus manū ſuā laxauit vt
inobediens fieret· et ſic poſtea ip
ſū puniuit· G
Vir dei i recedēs de bethel ſup
aſinū· leonē obuiuꝫ hēbat
qui in eum irruēs mox occidit·
poſtꝙ̄ vero occidiſſet cadauer ei⁹
nō tetigit· immo iuxta corpus ſe
dēs nec de eo comedeāt· nec etiaꝫ
aſinum leſit· Qd videns mal⁹ ꝓ
pheta qui ipſū decepat vt p̄dictū
eſt et qui ſcdꝫ ioſephū pñceps ſa
cerdotū ydolorꝝ erat· cadauer ei⁹
in ſepulchro ſuo ſepeliuit· ꝯ filÿs
ſuis ꝙ ſe cū moretur cū eodē ſepe
lirēt diſtrictius impauit Cū mor
tuus inquit fuero· ſepelite me in
ſepulchro in quo vir dei ſepult⁹
eſt· Predixerat em̄ vir dei ꝙ oſſa
ſacerdotū idolorꝝ de ſepulchris ſu
is extracta ſup altare cōburerē
tur finalit̄ ꝑ yoſiam ſicut p̄dictuꝫ
eſt· cōtra qđ iſte mal⁹ ꝓpheta vo
luit ſibi ꝓuidere Quod et factuꝫ
eſt· qꝛ ſcꝫ ſicut dꝛ infra· iiij· Reg·
xxij· Yoſias oſſa malorꝝ ꝓphetarꝝ
et ſacerdotū in altari bethel ī quo
ydolis ſacrificauerāt cōbuſſit· re
ſ︤c︥ptamē oſſib⁹ iſtius mali ꝓphete
ꝑ eo ꝙ cū oſſibꝫ viri dei ſepulta
erāt pepcit· ipſaqꝫ nec tetigit nec
cōbuſſit Mor Iſte vir dei qui
ꝓpt̄ leuem culpā inobediētie ſeu ī
anis głe fuit leoni traditus· ſigt̄
ꝓprie ſanctos martires· qui ſcꝫ ł
ad maiorē cumuluꝫ meritorꝝ vel
ad purgationē aliquorum que p̄
ceſſerāt delictorꝝ leoni.ı.mundi ti

rannis occidēdi a dño traditi ſūt
Sꝫ in mł'tis ſic factuꝫ ē· ꝙ p⁹ mor
tē eorꝝ viſis miraculis ipſi leones
et tirāni ipſos pſequi ceſſauerūt·
quinimo iuxta eos ꝑ fidēꝫ ſederūt
et quos viuētes pſecuti ſūt mor
tuos honorauerunt· et eiſdeꝫ a ſe
occiſis necnō eorꝝ aſinis.ı. ipſorū
deuotis ſeruitoribus obſequiū ꝯ
cuſtodiam p̄buerunt· ſicut pꝫ de
mł'tis ꝗ ad eorꝝ honorē eccās edifi
cauerūt et religiones etiā dotaue
rūt· H Vł iſtud allega ad cō
mēdacionē animi generoſi· ꝗ ſcꝫ
nō dignatur ſeuire in hoīem mor
tuum ſed in viuū.ı. nō ī inimicū ſu
um paupem et depſſum· ſꝫ potius
ꝙ̄diu videt eū viuū.ı. potentē ſe
defendere vł robuſtum· quinimo
ſic debet eē ꝙ poſtꝙ̄ leo.ı. aliquis
generoſus homo aliquē dū viuit
.ı. dū īuenit ipſū potētē et rebellē
et recalcitrantē impugnauerit· ſi
cōtingat ꝙ eum occidat.ı. ꝙ eū ſu
peret atqꝫ vincat ſtatim debꝫ ab
impugnatiōe ceſſare et ī eū ñ ampli
us ſeuirē· Quod eſt cōtra multos·
ꝗ nō ſolū ſeuiūt in viuos immo e
tiā in mortuos inimicos· ꝯ hoc qꝛ
cadauera eorꝝ.ı. filios et ſupſtites
eorūdem· et aſinū.ı. bona eorū tē
palia et ſeruitores et familiares
deuorāt· et eos rapinis et moleſ
tÿs lacerāt atqꝫ grauāt· Contra
quos· ꝑmo· Regū· xxvi· Quē ꝑ
ſequeris rex iſrahel quē pſeqris·
canem mortuum et puliceꝫ viuū
quaſi diceret· non eſt gła perſeq̄
hominem impotentem· I
Vł ſi vis dic ꝙ leo eſt bon⁹
princeps ł prelatus· qui reuera
non debet de cadauere vł de aſino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

comedere l' ledere.i.nō debet pau
peres rapiendo ledere l' grauare.
ſ; poti9 iuxta eos ſedere et eos de
fendere regere et iuuare. Yſaye.
xi. Leo et agnus ſimul morabun
tur. Quia breuiter dato q leo.i.
princeps leonin9 inuadat viuos
.i.diuites et potentes. cadauera
tamē et aſinos.i.depreſſos paupe
res et miſeros nūq debet grauarē
ſed potius defendere et facere libe
ros et immunes. Quod tamen ē
contra ignaros pn̄cipes. qui ſcil;
ſunt ad inuadendum hoſtes ſuos
viuos et potentes deſides. contra
tam̄ miſeros ſubditos ſunt rapa
ces. CR Vl' ſi vis allega iſta
de bona ſocietate qualiter pſicit.
ſepe enim fit q deus pp̄ter bonoꝝ
ſocietatem malis pcit. ſicut yoſi
as oſſa mali pp̄hete nō tetigit. q;
ipſum cum ſācto viro tumulatū;
inuenit. Sicut etiā Gene. xviij.
patet. Vbi pp̄ter decem bonos ſi
inuenirentur in ſodoma toti ciui
tati parcere de9 ſe pmittit. Sicut e
tiam in paulo apparuit. propter
quē deus oēs aīas q erant in na
ui a ſubmerſiōe ſaluauit. Bonū
eſt ergo bonis aſſociari. et cū ip
ſis pſonaliter copulari. q; ex inde
homo bonus efficitur et eoꝝ orati
onibus adiuuatur. ps. Cum ſan
cto ſanctus eris. ¶ Vel etiam de
ſepultura allega. q; ſcil; bonuꝝ
ſimul in eccīis vel cimiterijs vbi
homiēs ſepulti ſunt ſepeliri. vt
cum yoſias rex.i. xp̄s iniquos in
iudicio combureret. ſibi ſanctoꝝ
ſocietate et precibus poſſit parc.
Vnde. iiij. Regū. xiij. Proiece
runt mortuum in ſepulchrum he

liſei at vbi tetigit corpus prophe
te reuixit t hō. et ſtetit ſup pedes
ſuos.

Capitulū duodecimū. Ca

Hic ſc; capitulo. xiiij.
ponit quomodo ſe ſag
rex egipti contra robo
aꝫ aſcendit. et ſcuta
aurea ſuſtulit: loco quorum robo
am erea fabricauit. ſ; de hoc vide
ſ. capitulo. viij. Vbi plene de hoc
Hic etiam ponit de vxore ihe
roboam que habituꝫ commutauit
et de filio morībūdo ahyā pphetā
interrogauit. qui quāuis videre
nequiret. ipſam tamē in ſpū ſta
tim cognouit. et ſui filij mortem
atq; domus deſtructōem pdixit.
Ingredere inqt vxor iheroboā. q
re aliā eſſe te ſimulas. ego autē
ad te miſſus ſum durus nūcius.
CMor Iſtud poteſt allegari
contra ypocritas. qui ſc; habituꝫ
conuerſationis ſue mutant et ali
os q ſint ſe eſſe ſimulāt vt alios
decipiāt et ſeducant. prophetam
tamē.i.criſtum ſeducere nequeūt
quia ſc; nō ad veſtes ſed ad perſo
nam.i.nō ad conuerſationē ſ; ad
conſcientiā. nō ad famam ſ; ad
vitam ſolet aſpicere. et ipōs ap
te cognoſcit. ipſiſq; durum mor
tis eterne nuncium ſolet finalit
reportare. nichil em̄ valet apud
eum ſimulatio qualiſcunq;. quia
ſicut dicit apoſtolus ad. Heb. iiij
Omnia nuda et apta ſūt oculis e
ius CB

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

HJc caplo·xv ſit mētio de bel
lo abya regis iuda cōtra ihe
roboam·ſed de hoc plenius vide·
ij·pal xij·ibi dr̄ ꝙ iheroboam oc
togintamilia hoīm contra abyaz
congregauit·ſed abya ad dn̄z re
currens etiam de cultu diuino q̄ i
tēplo fiebat et de candelabro ⁊ al
taris miniſtris glorians·et ipſū
iheroboam et populum eius q̄a a
domino receſſerat vilipendēs bel
lum commiſit·et qūinq̄ginta mi
lia de eis interfecit·
Mor
Quod ad hoc allegari pt·ꝙ illi q̄
in multitudine exercitus glorian
tur faciliter ab illis qui confidūt
in domino q̄uis pauci ſint ſupan
tur·
C
IBidem ſcilz·ij·paral·xij·c
hic·ſ·xiij·dicitur·ꝙ q̄cūq3
implebat manum ſuam et veni
bat ad iheroboam.i. q̄cunq3 ipſi
iheroboā regi iſrahel munera ap
portabat ſacerdos ydolorū fiebat
Mor
Sic vere hodie apd
malos reges.i.apud malos prela
tos illi q̄ manus ſuas implent.i.
q̄ manibus plenis non vacuis ad
eos veniunt·munera offerunt et
promittunt·ſacerdotes et benefi
ciati ab eis fiunt·Luce·vi·Date
et dabitur vob·Vnde ſymoniaci
prelati videntur dicere illud·pri
me·Coꝝ·vij·Si ſpiritualia ſemi
namus vobis non magnum eſt ſi
veſtra carnalia metamus.i.bene
ficia officia ſpūalia et ecclaſtica cō
ferimus vt munera carnalia et
temporalia habeamus·ꝛc·

Caplm·decimū tciū
A
BAaſa occidit nadab fi
liū iheroboam regez iſ
rahel et omēm domum
iheroboā filios et ami
cos vſq3 ad mingentē ad parietez
et regnauit ꝓ eo Tandē vero q2
iſte peſſimus fuit et quēdā etiam
ꝓphetā ſibi cōminantē occidit·ideo
zambri filiū eius hela q̄ poſt ipſuz
regnauit ebrium et temulentuz
occidit·et pro eo in iſrl impauit
et tota m parētelā baaſa interfe
cit·Verumptamē ſatis cito poſt
cū ꝓplus ꝓpter ocaſionem regis
dn̄i ſui contra eū inſurrexit·ad pa
latium fugit et ſe cum palacio cō
cremauit·iij·regū·xv·et xvi·
Mor
Jſta poſſūt allegari quō
de9 punit qn̄q3 malos p malos·
qm̄ deus vtitur miniſterio maloꝝ
hoīm ad malos puniendos·quin
immo et deus vt cōiter iudicia ſu
a per malos angelos exeq̄tur·et
ſic homo malus per malum ange
lum punitur·Jdeo de punitione
egyptiorum dicitur in pſ·ꝙ dn̄s
miſit in eos iram indignationis
ſue immiſſionem et iraz per āgelos
malos·Sicut etiam hic patz·vbi
domum iheroboam p baaſa et do
mum baaſa p zambri deſtruxit·
Vl allega ꝙ iuſticia dei quādoq3
punit filios ꝓ peccato patꝝ et ma
xime qn̄ ſunt paternoꝝ criminū
ſucceſſores·ſicut patet de ihero bo
am et baaſa·q̄bus dominus cōmi
natus eſt·et tn̄ non ipſos ſ eoꝝ
filios diſſipauit·Treno·iiij·Pa
tres nri peccauerūt et nō ſūt·⁊ nos
iniq̄tatem eoꝝ portauim9·
B
Vl dic ꝙ dato ꝙ deus aliquez
puniendum decernat·et ex hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in manus alterius peſſimi ipſuȝ
tradat· ipſe tamē malus qui euȝ
occidit ꝓpter hoc nō minus puni
tur· q̄ ſcȝ de⁹ malā volūtatē aliuȝ
occidendi ſibi nō dedit· cū de⁹ nō
ſit actor mali· ſed male voluntati
ſue ipſum occidendum applicat
atq̄ꝫ tradit· ſicut patȝ dato q̄ ex
dei iudicio hela occideret et ȝambri
occiſus fuerit· ipſe tñ ȝambri ex
hoc nō excuſatˀ· q̄ ſcilicet ad do
minū ſuum occidendū nō amor di
uine iuſticie ſed regni ambicō ip
ſum mouit· de⁹ vero malitia et ꝑ
dicōe ipſius ad occidēdū aliū vſ⁹
fuit et ideo iſte i tali regno proſ
peritatē nō inuenit· ſ turpiť pe
ryt et decellit ſic iudas tradendo
cristū mundo ſalutē ſibi laqueū
pro ciauit Et ſic duo in iſto actu
cōcurrunt ſcilicet dei iuſticia· que
occulte ordinat iſti mortem·
et mala voluntas alterius que ex
terius aliā inuenit ſibi cauſā· Lu
ce· xvij· Erunt duo molētes i mo
la vna· ſcilicet de⁹ et homicida· v
nus aſſumetˀ .i. excuſabitˀ· ſ· deus·
et altˀ relinq̄tur in culpa· ſ· hō ma
lus· C Vl' dic q̄ iſta poſſunt
allegari q̄ i quo peccat q̄s in hoc
et punitˀ· q̄ videlicet ſepe fit q̄ il
le qui alium ledit eodem gladio
leſionis per aliū tādē perit· ſicut
patet hic q̄ baaſa domū ihero bo
am dſtruxit et multos iniuſtē oc
ciderat· ideo iuſto dei iudicio fac
tū eſt vt altˀ domū eius deſtrueret
et amicos et filios eius enecaret
Ideo bn̄ dr̄· Mat· vij· Eodē iudi
cio quo iudicati fueritis remetietˀ vobis
Vnde cotidie videmus q̄ ambitō
ſi qui contra regē iſrl' .i. contra ali

quē p̄latū l' beneficiatū inſurgūt
vt regnent loco eius et vt optie
ant ſtatū eius ipſū occidūt .i. accu
ſant infamāt atq̄ꝫ deponi procu
rant· et ſic locū eius malitioſe oc
cupāt et vſurpāt· ſicut fecit baa
ſa de nadab· Tādem iueniūt i ſe
vl' in ſuis qui ſimile eis faciāt· et
q̄ de regno et officio eos expellāt
et vt ꝓ eis regnēt erga eos p̄lien
tur et ſurgāt· vt pȝ hic de ȝābri q̄
regnū baaſa ipſo occiſo poſſedit·
Ideo dicit ſeneca in pūb· Ab al
tero exſpecta qd̄ alteri feceris·
D Vl' iſta dic cōtra ābitioſos ge
nerālˀ· q̄ ſcȝ nō ceſſāt more ȝam
bri cōtra regē iſrl' .i. cōtra aliqueȝ
bonū p̄latū inſurgē vt ſic poſſint
regnū et p̄lationē ipſi⁹ optinē·
Qd̄ cū optinuerit vix ā nūq̄ ibi
ꝓſpere viuūt· quinimmo paliciuȝ
ſuum .i. eccliam officiū vl' cellariū
ſibi cōmiſſū rapinis et exactōib⁹
cōburūt· ſeipſos ꝑ auariciā et lux
uriā in p̄nti et ꝑ gehēnā ꝑpetuam
in futuro ſuccēdūt· Et etiā ad lraȝ
q̄nq̄ꝫ ſit q̄ ꝓpl's ſubditoꝝ ɔtra ta
les inſurgit· ꝓpť qd̄ etiaȝ tp̄ales
penas hn̄t· iiij· Regū· ix· Nunq̄
pax p̄t eē ȝambri qui iterfecit do
minum ſuū· ſicq̄ꝫ dies ſuos in tri
ſticia et dolore finiunt et conſu
munt· ꝛc̄
E
Cum in ꝓpl'o iſrl'itico agerēť
de rege eligēdo ꝓpl's diuiſ⁹
ē in duas ptes· et vna ps ſeq̄tur
amri· alia vero ſeq̄batˀ thebni· ſia
liť tn̄ amri q̄ interpretatˀ amaricās
p̄ualuit· thebni q̄ itp̄tatˀ bon⁹ mi
hi ſuccubuit Mor Sic cotidie
ſit in electionib⁹ prelatoꝝ· q̄ ſcȝ
populus eligens in duas partes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

diuiditur· et vna pꝰ vnum· alia
alium ſequitur· ita ꝙ vix aut nū
ꝙ̃ in vnum cõſentire videntur·
ꝑmo regū· xi· Diſperſi ſūt ita vt
nō inuenirent duo pariter· Verūp
tñ ſic fit finaliter ꝙ amri amari
cans.i.ille qui eſt auarus et malꝰ
ꝑualet· thebni vero.i.ille q̄ bonꝰ
eſt dimittitur impromotus· quia
ꝓ certo ſepe fit ꝙ deteriores plu
res ꝓ parte ſua reperiunt· melio
res vero deficiunt et ſuccūbunt·
Gene· xxv· Maior ſeruiet mino
ri Hic agitur de reedificatiōe ihe
richo· ſed de hoc factū eſt ſupᷓ io
ſue· v·

Caplm· decimūquartū·

Cum ieſabel vxor achab
ꝓphetas domini occidiſ
ſet· et ipſe achab rex
iſrahel ydolū baal feciſ
ſet· ꝓpter qd helyas ſiccitatez tri
um annoꝝ futuram in terra iſrl
ꝑdixit· volens eū dominus ab im
pietate achab et iezabel ſeruaṙe ver
ba talia ſibi dixit· Recede hinc in
quit et vade cõtra orientem· et
abſcondere in torrēte carith qui
eſt contra iordanem· et de torrēte
ibi bibas· coruiſqꝫ precepi vt pa
ſcant te· Qd eſt factum· qꝛ ſcꝫ cū
illic abſcōditus moraretur corui
afferebāt ſibi panez et carnes ma
ne et veſpere et bibebat de torrē
te· Poſtea vero ſiccatus eſt tor
rens· non enim pluerat ſup ter
ram· et ideo neceſſe habuit de lo
co illo recedere· et in sareptaz ſy

doniorum vt ibi nutriretur a mu
liere vidua pertranſire· quaz ſcꝫ
colligentez duo ligna reppit· que
ipſum in domo ſua recepit· et de
mādato dm̄ ipſū pauit· Vade iq̄t
dn̄s in sarepta ſydonioꝝ· ibi em̄
ꝑcepi mulieri vidue vt paſcat te
iij· Regū· xvij· Mor Iſtd ex
ponunt aliqui allegorice· dicunt
enim ꝙ helias eſt xp̄s· torrens ca
rith q̄ interpretaṫ diuiſio diuiſio vl
cognitio xp̄i ī paſſionē deſignat· ī
q̄ etiā ſcd̄m iohānē trās torrētem
legiṫ dn̄s acceſſiſſe· et ī q̄ caro ſui
a fuit diuiſa· ſynagoga ab eo di
uiſa· caritas eius ad nos ꝙ̃ ta fu
erat cognita ē et viſa· Ergo criſtꝰ
verus helias ſcꝫ ab iſto mundo re
ceſſit· et ad torrēte.i.ad fluctꝰ pa
ſſionis et ad fluxū nr̄e mortalita
tis acceſſit· vbi ſcꝫ abſcōditꝰ exti
tit inq̄ tū diuinitatis ſue potētia i
bidē ſub mortalitatis imagie lati
tauit· Abac· iij· Ibi abſcondita
eſt fortitudo eius· et ibi etiā de tor
rente nr̄e mortalitatis et fluxibi
litatis guſtauit· pſ· De torrēte in
via bibet ꝛc· Tūc vero corui.i.pec
catores ad eū p fidē venerūt· et
eū pane et carnibꝫ.i.ꝓpriis eleēoſi
nis et bonis opibꝫ necnō eucariſ
tie fide et ſacrificio pauerūt et re
creauerūt· et ipſū p deuotōez ꝓpri
ā nutrierūt· Qualꝰ coruꝰ vtiqꝫ fuit
paulꝰ· q̄ ꝑus carnes martirꝫ deuo
rauit· et poſtea ipſas ꝑdicādo a
liis p fidē comedēdas tradidit· et
deo carnes imaculati agni obtu
lit Vl carnes.i.carnales· panes.i.iu
ſtos ad fidē eiꝰ cōuertit· et ſic qꝛ bo
nos et malos ꝯūtit pane et carni
bꝫ iſte coruus heliam criſtuz qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

diſcipulis ſuis dixit Aliuȝ cibuȝ
habeo manducare quē vos neſcitis
Johānis·iiij·Qď etiā ad elemoſi
narios referri poteſt·per quos in
perſona paupm dn̄s ſe nutriri di
cit·Pſalme·xxviij·Reficite laſſuȝ
et hoc meum refrigerium·Iſtuȝ
etiā aliꝰ coruꝰ ſcilȝ ethyops q̄ per
philippum credidit ſicut dicit̄ ac
tuum·viij·ꝓpriis carnibꝰ ipſū pa
uit·inq̄tū ꝓpriā vitā carnalē eiꝰ
fidei ſeruitio ſubiugauit·Job·
xxxi·Quis det de carnibꝰ ſuis vt
ſaturemur Vł alienis carnibȝ ſcȝ
carnalibȝ peccatoribus quos tan
dem idē ethyops ad fidē dei cōuer
tit·Finaliter tamē iſte helias xp̄s
ſiccato torrente mortalitatis p re
ſurrectōem ad viduam gētileȝ.i.
ad gentilitatem iaȝ diu a dei grā
viduatā·ij·Regū·iiij·Heu muli
er vidua ego ſum·mortuꝰ eſt em̄
vir meus·p fidem trāſiuit·q̄ ipȝ
et fidē eiꝰ recepit·et duo ligna.i.
crucē et paſſionem eiꝰ collegit et
credidit·et eū fide et operibꝰ in
domo.i.in ꝯſciā prima aluit et re
fecit Vnde iſta ſidoniſſa videt̄ fuiſ
ſe illa que a finibus tiri et ſidonis
egreſſa clamabat·miſerē mei fili
dauid·Math·xv C Vł
dic ꝙ iſta mulier gentilis ē aīa
peccatrix·quā p certo cū verꝰ heli
as xp̄s colligentem ligna.i.haben
tē memoriā et deuocōem crucem
et paſſionē recipit·libent̄ ad eā per
gratiā venit·et de farina ſue deuo
tionis et de oleo ſue compaſſiōis
comedit·et ipſā i lechito cordis
multiplicat et cuſtodit·quouſq3
deꝰ pater pluuiā eterne conſolati
ōis eidem tribuit atq3 mittit·

Hydria inq̄t farine nō deficiet nec
lechitꝰ olei minuetur quouſq3 de
tur pluuia C Vł iſta ex
ponāt̄ miſtice et dicat̄ ꝙ helias ꝓ
pheta q̄ ſe ſtare in ꝯſpectu dn̄i di
cebat·viuit inq̄t dominꝰ in cuiꝰ
conſpectu ego ſto·ſignat eccīaſ
ticū bonuȝ vł religioſum·q̄ ſcȝ a
chab peſſimum regē.i.dyaboluȝ·
et iheſabel peſſimā mulierem.i.car
nē vł mūdi pſperitatē q̄ ſcȝ ꝓphetas
dn̄i.i.ſanctos viros nō ceſſat ſpi
ritualit̄ occidere·formidās et me
tuens ex domini mādato ad torrē
tem deuotionis et religionis trāſ
fert et in clauſtri cauerna in hūili
tatis latibulo ſe abſcondit·et a
mundi gloria et turba negōtiorū
ſecularīū ſe ſbtrahit et ſubtollit·
vbi procul dubio per diuinā ꝓuiden
tiā ſibi nō deficit aliq̄d qꝛ ſcȝ p ip
ſos coruos.i.ipōs ſeculares et pec
catōes·p ipōs etiaȝ crudeles prīci
pes ſeculares aliquociēs eos deus
nutrit·inq̄tū ſcȝ ipſos malos ho
mines ad prouidēdū et ꝯparcen
dū ſanctis ſuis ſeruitoribȝ occul
te inſpirat et inducit·Ad qď fa
cit exēplū de egiptiis·q̄ filiis iſrł
nutu dei vaſa aurea et argētea ac
cōmodauerūt·et eos de thezauris
ꝓpriis ditauerūt·vt dr̄·Exo·xij·
Vn̄ ſapie.xiiij·Juſti tulerūt ſpolia
ipioꝝ·Mlti eiī nūq̄ monaſteria fū
dauerūt·mlti vſurarij elēoſinas et
lautas pietātias religioſ dederūt
ſicut corui heliā latitātē dei nutu
ſpūalit̄ nutrierūt Nō timeat ergo
aliq̄s ꝓpt̄ inopiaȝ in religione ſe
abſcōdere·qꝛ potēs ē deꝰ et p cor
uos et p viduā ſareptanam.i.p
malos et bonos eidem neceſſaria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

miniſtrare· Ideo de abſconſione
nrā a mundi gloria·dicit· Ruth
iij. Lauare ergo et vngere et idu
ere cultioribꝫ veſtimētis et deſcen
de ad aream non te videat homo
ꝛc̄· ¶ D
Sicut dicit hic·vidua ſarep
tana cui preceperat dn̄s ꝙ he
lyam nutriret nō habebat niſi mo
dicuꝫ farine in ydria et modicum
olei ī lechito· quinimo ſicut ī tex
tu dicit·ipſa duo ligna colligebat
vt panem ſubcinericium faceret
inde· et vna cū filio manducaret·
En inquit colligo duo ligna vt fa
ciam illd michi et filio meo vt co
medamus et moriamur·quaſi di
ceret neceſſe erit mori iſtis cōſūp
tis·cū nō habeamus amplius q̄d
edamus· Ergo helias qn̄ venit et
inuenit ipſā·ꝑmꝰ aquā petijt·
Da michi inquit paululum aque
vt bibam. Ad quā apportandam
vidua ꝑperante clamauit poſt eā
et ſubiunxit· Affer mihi inq̄t ob
ſecro bucellam panis ī manu tua
A quo cum ipſa ſe excuſaret qꝛ il
lud qd hēbat ſibi et filio ſuo non
ſufficiebat reſpondit· Primū iq̄t
mihi de ipſa farina fac ſubcineri
cium panē·tibi autē et filio tuo
facies poſtea. hec enim dicit dn̄s
ꝙ ydria farine non deficiet et le
chitus olei nō minuetur quouſqꝫ
dederit dn̄s pluuiam ſup terraꝫ·
Quo audito vidua ſubcinericiū
panē ꝯplete fecit· et extūc q̄diu
durauit ſterili tas tā farina q̄ o
leum nō defecit ¶ Mor
Iſta pn̄t allegari exēplariter et miſ
tice ad plura· et ꝑmo q̄dem exem
plariter ad hoc pn̄t iduci ꝙ ſi fa
cias ſtulto aliq̄ ḡtiam nō content9
ipſe ſtatim importune petet aliaꝫ
Sic hic fecit helyas·cui aquā quā
ſolum petierat impetraſſe nō ſuffe
cit immo et bucellā panis proti
nus poſtulauit· Ideo int̄ ruſticos
eſt ꝓuerbiū·ſi dātis ſtulto caſeuꝫ
querit a vob panem· Et in hoc etiā
aꝫ qd ſequit̄ tales importuni helie
eq̄parant̄· qꝛ ſcꝫ nō curāt q̄tū ho
mini remaneat·dū tn̄ ante ōnia
qd appetūt ipis cōcedat̄·Fac mihi
ꝑmum inq̄unt·tibi āt et filio tuo
poſtea·cum tn̄ nullus debeat ab a
liquo pete illd qd neceſſariū eidē
videt eē· quinimo in oī ḡtia ſemp
ē attēdēdū ne ille egeat q̄ grāꝫ pſ
tat· Cōtra quos īportunos dicit
ſeneca Nihil petas qd negaturus
fuiſti· ¶ E Vl' etiā iſta exēpla
rit̄ pn̄t allegari ꝙ qn̄ aliq̄ vidua
.i. aliq̄ pſona heliā .i. bonos religi
oſos et ſcōs viros ſeu xp̄m in p
ſona paupm nutrit· et in vſū pie
tatis bō ſua farinā et oleū .i. cibos
et victualia libent̄ expēdit· et q̄
uis parꝫ habeat manū tn̄ ad miſe
rendū alijs clement̄ extēdit·diui
na ꝓuidētia ſibi nō deficit· ꝫ poti
us bō ſua ex hoc mlt̄iplicat· Ideo
bn̄ dicit̄· Luce·vi· Date et dabit̄
vob Et ē ꝓū· Qui dat paupi īdi
gebit· Sic̄ de iohāne eleoſinario
legit̄· ꝙ cū oīa paupibꝫ t̄buiſſet
ita ꝙ nihil ī archis remāſiſſet·ni
hilominꝰ ſperās in deo ī craſtinū
ad archas redijt. et ipſas plēas
frumētis inuenit Et ideo nūq̄ de
bet viruꝫ miſericordie penuria bo
noꝝ t̄rē· ꝫ potiꝰ debet paupibus
largit̄ dare· qꝛ potēs ē dn̄s et ipſa
bō ſua modica mlt̄iplī habūdare·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vñ pu̾ · xi · dr̄ · ꝙ alij diuiuũt ꝓ
pria et ditiores ſunt · alij vero ra
piunt nõ ſua et ſemper in egeſta
te ſunt · Vnde apl's · ij · ad Cor · x
Potens ē enim deus oēm gratiā
habũdare facē in vob̄ ꝛc̄ Et ibidē
Hylarem em̄ datorē diligit deus
F Vl' dic miſtice ꝙ iſta vi
dua eſt eccleſia vl' anima · que ſcʒ
duo ligna .i. criſti crucem que cõſi
ſtit ad minus ex duobus lignis
p deuotionem colligit · farinaʒ ſa
cre ſcripturē · oleumq; diuine gr̄ie
in idria et lechito cordis cuſtodit
et filiũ ſuum .i. fidelē populũ inde
nutrit · Ab iſta ergo helias .i. xp̄s
plura petit · ſcʒ p̄mo aquā que fa
ciliter ſorbetur .i. opa facilia · Dein
de ſi adhuc ipſam obediētem vide
at petit ab ea panē · qui ſcʒ cū dif
ficultate maſticat̄ .i. opa magis ꝑ
fecta et difficilia · que ſcʒ ſubcinerī
cia debent eſſe et ſub cinē .i. ſub cõ
ſideratione nr̄e incinacõis et mor
tis dn̄t eſſe repoſita et decocta · In
fra eodē libro · xix Reſpexit et ec
ce ad caput ſuũ ſubcinericius pa
nis · Helias em̄ in pluribus locis
panē ſubcinericiũ comediſſe legit̄
ad denotandum ꝙ helias .i. criſ
tus in opib; ſubcinericijs .i. in ill'
que ſiunt cauſa mortis memorie
ꝙ plurimum delectat̄ · Dicat ergo
quilibet illud · Iob · xlii · Ago pe
nitentiā in fauilla et cinere Si igi
tur talia criſt⁹ impetrat · tūc fari
nam et oleum .i. ſciētiā et gr̄iam ·
bonaq; ſpūalia ipſius augmētat
et cõtinuat · quouſq; pluuia eter
ni refrigerij ſup ipſam veniat et
deſcendat · Illud em̄ eſt verū ꝙ q̄
bene obedit deo in aq̄ .i. in minori
bus · dignus eſt exerceri in pane
.i. difficilioribus · in quibus etiā ſi
bene ſe habeat q̄tum ad ſpūalia et
tpalia multiplicatur · et finaliter
pluuia eterni refrigerij cõſolatur
Iſta em̄ que hic vl' ſpūalit̄ vl' tē
poralit̄ a deo mľtiplicantur ſoluʒ
vſq; ad defectum pluuie durare p
mittũtur · qꝛ ſcʒ adueniente gl'a
bona tpalia nr̄a ex toto peũt · g̃
tie vero et virtutes in meli⁹ cõmu
tantur · G Vl' dic ꝙ mulier
ē eccl'ia · que farinā et oleuʒ .i. cor
pus criſti et ſanguinē pſe et filio
.i. ſubiecto ppl'o nutriēdo cū duo
bus lignis id eſt cū crucis memo
ria decoquit · et in ydria et lechi
to cordis cuſtodit · ipſū q; helie .i.
bono ſacerdoti cõmunicat et diſtri
buit · Huius ergo farine et olei id
eſt corpis et ſāguinis criſti tāta
eſt virtus ꝙ dato ꝙ cõtinue come
datur tamē ſine defectu perpetue
cõtinuũ et integrū repitur · Ideo
in p̄ſa canim⁹ · Sumit vn⁹ ſumũt
mille · q̄tū iſti tantum ille nec ſup
tus abſumit̄ · Iſtud nūc vſq; ad
temp⁹ nob̄ dat̄ · ſcʒ ſolū p tpe hu
ius vite · quouſq; pluuie eterne
gr̄e diſtillētur · tunc em̄ adueniē
te lumine ceſſabit vmbra et ſub
mouebit̄ · et habita veritate ima
go et figura penitus ſuſtollet̄ · Io
ſue · v · Defecit manna p⁹ꝙ comede
rũt de frugib; tre · H

MOrtu⁹ eſt filius vidue muli
eris apd̄ quā helias hoſpita
bat̄ · cuius mortem in heliā retor
quēs mat̄ incipit dicē viro dei
Quid igr̄ mihi et t̄ vir dei? Ingre
ſſ⁹ es ad me vt rememorarēt ini
q̄tates mee · et interficeres filiũ meũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Quod videns helyas· filiũ vidue
mortuum in cenaculuꝫ vbi mane
bat detulit· ipſum ſupra lectuluꝫ
ſuum poſuit· et ſe ſupra puerum
t̃bus vicibus expãdit· et ſic rogã
do dñm ipſum a mortuis ſuſcita
uit· et viuum matri ſue cõmoda
uit· ¶ Mor Iſta poſſunt exem
plariter allegari ꝓ quadam opio
ne quorundam· q̃ ſcꝫ ſecuꝫ nolũt
hr̃e viros ꝑfectos et iuſtos· timẽ
tes ne ex cõparatione ſue male vite
ad eorum ſanctam vitã deus de
ipſarum iniquitatibꝫ recordetur·
et ad occidendũ filium eoruꝫ.i.ad
puniendum eos ampliꝰ excitet·
Vñ etiam de q̃buſdã nautis audi
ui· ꝙ duos religioſos quos ĩ na
ui ſua habebãt imminente tempe
ſtate in mare voluerunt proicere
dicẽtes· ꝙ ꝓpter eoꝝ iuſticiã deꝰ
volebat ipſoꝝ nautarum iniq̃ta
tes punire· ¶ I Dic allegorice
ꝙ mater iſta eſt ſynagoga· que
ſcꝫ helyã.i.deũ p oblacões ſacrifi
ciorum nutriuit· in aduẽtu tamen
eius illius filiꝰ.i.populꝰ q̃ antea
viuus ꝑ gratiã fuerat· ꝓpter ſuã
incredulitatẽ mortem ſpũalẽ et
eternam incurrit· Finalit̃ tñ xp̃s
in cenaculum eccẽ eos ducet· et
ſuper lectum fidei ſue cõſtituet· et
t̃bus vicibus.i.p fidem trinitatis
quã eis ĩſpirabit ſup eos incum
bet· et ſic eos viuificabit p grãm
et matri eoꝝ.i.eccẽ viuos reddꝫ
Oſee· vi· Viuificabit nos poſt du
os dies· die tercia ſuſcitabit nos
¶ Vl̃ dic ꝙ mulier eſt humana
natura· cuiꝰ filius ſcꝫ adam cũ po
ſteritate ſua mortuꝰ fuit· ſed he
lyas deꝰ filiũ iſtũ ſcꝫ hoĩeꝫ p incar
nationem aſſumpſit· et eũ ĩ cena
lo ſuo.i.in iheruſalẽ ſup lectũ cru
cis expãdit· et tribus vicibus.i.
tribus diebus ſup eum in ſepul
chro incubuit· et ſic eũ a culpa q̃
eum pemerat ſuſcitauit· Allega.
vt· s· ¶ R Vel dic moraliter ꝙ
mater iſta eſt conſciencia· que fili
um ſuum.i.cor vl̃ animam videns
mortuum per peccatum debet ad
heliam.i.ad deum recurrere· qui
ſcꝫ ſolet tales mortuos in cenacu
lum portare.i.ſurſum ad bona et̃
na porrigere· et eos ſup lecto idẽ
ſuper requie felicitatis eterne per
deſiderium collocare· et ſic ſolet
ſe per gratiarum largitionem ſu
per tales expãdere· et tribus vi
cibus ſcꝫ per fidem ſpem et carita
tem ſe eis applicare et ſic eos ſolꝫ
a morte peccati ſuſcitarẽ· et viuos
et ſanctos conſciencie matri dare
ita ꝙ tũc poterit dicẽ illud· s· eo
dẽ libro caplõ· iij· Filius meus vi
uit ⁊c̃· ¶ L Vl̃ dic ꝙ iſta
mulier ẽ eccĩa· que multociens a
bono prelato eſt viduata et reli
cta· filius eius mortuus peccator
qui procerto tunc ab helia.i.a deo
ſpũalit̃ viuificatur· quãdo ĩ cena
culum eccẽ per penitẽtiam porta
tur· et quando ſuper lectum helie
.i.ſuper crucem criſti per paſſioĩs
imitationem locatur· et quando
tribus vicibus.i.per inſpiratõem
trium virtutum theologicarum
que ſũt fides ſpes caritas criſtus
ſuper eum expanditur et diffun
ditur· et per collationem grãrum
et virtutum ſibi ſpũaliter appli
catur· Vl̃ qñ in cenaculum paradý
ſi portatur per contemplationẽ· et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

qn̄ ſuper lectum penitentie poſit⁹
ſibi ter inſiſtitur p cōtritionē cō̄
feſſionē et ſatiſſactōnem. ſic eniꝫ
viuifica tur p gr̄ie recupacōem. et
ſic viuus et iuſt⁹ eccl̄ie matri ſue
redditur per virtutum reſtitutio
nem. Vn̄ ſupra. iiij. Date huic iſā
tem viuum. hec eſt eni᷑ mat̄ eius
M Vl' dic ꝙ illud p̄dictum.
ſurge vade in ſarepta ſydonioꝝ.
p̄cepi enim vidue mulieri vt paſ
cat te ꝛc̄. potuit eſſe verbū dei pa
tris helyam. i. filium mittētis in
mundum. Iſte enim ad viduā. i.
ad ecclīam que ante xp̄i aduētum
vidua videbatur. in ſarepta ſydo
niorum. i. ī mūdum qui ē ciuitas
peccatoꝝ p incarnationē deſcen
dit. Et quia fames trium anno
rum et ſex menſium. i. carētia fidei
ſancte trinitatis que figuratur ī
tribus annis. et inopia bonoꝝ o
perum q̄ deſignātur in ſex menſi
bus iuxta illud. ſex diebus opa
beris. inualeſcebat ī mundo. ideo
parꝝ habebat iſta mulier ſcꝫ eccl̄a
de farina. i. de diuina ſciētia. parꝝ
de oleo. i. parū de diuina gratia.
quinimo etiam filius matris hu
ius ſcꝫ humanum gen⁹ morti cul
pe et pene erat ſubiectū p diuer
ſos errores et vicia. Ideo helyas
dei filius venit. qui farinam et o
leum. i. ſciām et gratiā multiplica
uit. et poſtq̄ duo ligna. i. fidem et
deuotiōem crucis et paſſionis iſta
mulier collegiſſet. filiū eius ſciliꝫ
genus humanum mortuū ſuſcita
uit. et tandē pluuiā celeſtium ca
riſmatum diſtillauit qua mundū
ſpūalit̄ irrigauit. Iſta etiā muli
er heliam iſtū ſcilicet xp̄m extūc
p lō opa recreauit et pauit. q̄a
in aduētu hui⁹ helie bonis opib⁹
habūdauit. Sapie. vij. Venerūt
mihi oīa bona parit̄ cum illa.
Vel vidua eſt gentilitas. cuius fi
lius. i. cuius popul⁹ erat mortuus
p errores. quē ſcilicet helias xp̄s
p fidem ſuſcitauit. et oleum et
farinam et pluuiam id eſt ſciētiā
gratiam et proſperitatem dona
uit.

Capitulū quindecimū. A

Volens helias poſt ſiccī
tatē triēnalē et ſemeſ
trem pluuiā terre da
re. ꝓphetas lucoꝝ et y
dolorū vocauit et ſic cū ipſis corā
populo pactum fecit. ꝙ turba ꝓ
phetaꝝ bouem occideret et ſuper
ligna in altari poneret. et ꝙ heli
as de alio boue ſimilit̄ faceret. ita
ꝙ ille de dn̄o et de baal de⁹ diceре
tur qui de celo ignem ad vocē ſu
oꝝ ꝓphetaꝝ mitteret q̄ ſacrificiū
deuoraret. Ergo ꝓphete baal ig
nē de celo impetrare nequiuerūt
quinimo ſe incidentes et ſāguiēꝫ
ꝓfundentes et deū ſuū inuocātes
inuanium laborauerunt. Helyas
vero oratōe ſua ignē de celo ꝓtu
lit. qui oblatū deo ſacrificiū deuo
rauit. iij. regū. xviij. Mor
Helias ꝓpheta dn̄i ſignificat catho
licos et viros pfectos et bonos.
ꝓphete vero baal ſignāt heticos et
ypocrītas et hoīes malignos. q̄ ſciliꝫ
baal qui interpretatur deuorācō
. i. ꝓprij vētris qui guloſe deuorat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

prophete ſunt· et eum tanq̄ deū
reuerentur et colunt·ad Philip·
iij·Quorum deus venter eſt·ẛc·
Ergo ſi volumus ſcire qui iſtorū
ſunt boni et iuſti· videamus q̄ ſūt
illi qui de celo faciunt ignem deſ
cendere.i.qui ſpm̄ ſanctum et di
uinam gratiam poſſunt a deo pro
ſe et alijs ſuis orationibus īpetra
re· quia procerto illi qui de celo
nichil impetrant dato ꝙ lanceol'
.i.penitentijs exterius ſe incidāt
dato etiā ꝙ multis orationibꝫ ſur
ſum clament· ꝙ bouem.i.carnem
propriam per auſteritatem peniten
tie immolent atqꝫ macerent ſicut
ad litteraꝫ faciunt heretici et ypo
crite· non ſūt boni prophete nec
iuſti· ſed reuera helyas.i.viri ſan
cti et non ficti qui ſunt fideles ca
tholici ignem ſpūs ſancti et cari
tatis de celo trahunt· et ſic veri
dei cultores coram omnibus ſe oſ
tendunt· Ideo iohānis·ix· dicit
Scimus ꝙ deus peccatores nō ex
audit· Vel ſi vis per ignem in
tellige ſerenitatē temporis· ad
quam petendam et īpetrandam
proceſſiones ſiūt· ¶ B

Volens helias ignem de celo
a domino optinē· altarē dei
dē duodecim lapidibus fecit· et
bouem vnum per fruſta concidē s
ſtrue lignorum ſuppoſita ſuper al
tare membratim compoſuit· et i
circuitu altaris duas articulas.i.
aqueductum per duo loca ſecūdū
comeſtorē etiam ordinauit· et tūc
quatuor ydrias aque non ſolum
ſemel ymmo ſecundo tercio ſup̄
ligna et ſacrificiū fundi iuſſit· ita
ꝙ aq̄ductū īpleuit· tūnc vero ip

ſo orante ignis de celo cecidit q̄
holocauſtum lignaqꝫ et lapides de
uorauit· pulueremqꝫ et aquā lā
buit· mox vero prophetas baal q̄
ignem de celo impetrare nequiue
rant apprehendit · et eos ad tor
rentem cyſon viriliter interfecit·
¶ Mora Sic ve
re dico moraliter loquendo quan
do helyas.i.animus vult bouēꝫ ſu
um.i.ſuam carnalem vitam domi
no immolare· et ignem diuini a
moris et ſuperne beniuolentie de
ſurſum a patre luminum īpetrarē
plura ſunt ſibi neceſſaria· quia ꝑ
certo ipſe debet duodecim lapidi
bus.i.de duodecim fidei articul' al
tare ſue conſciencie conſtruere· et
duplicem aqueductum.i.duplicē
lacrimoſam compunctōneꝫ vnā
ſcꝫ que fiat timore· et aliam que
fiat amore debet fabricare ibi·
pš· Aſcenſiones in corde ſuo diſ
poſuit in valle lacrimarum· Debꝫ
ligna.i.ſanctorum patrum exem
pla apponere· et bouem ſue car
nalis vite debet cōfitendo ꝑ mem
bra diuidere et per ingenij meō
riam in altari cordis et conſciētie
ordināre· Leū.i. Detracta pelle ho
ſtie artus in fruſta concidunt· in
altari ſtrue lignorum compoſita
que ceſa ſunt deſuper ordinantes
Tunc vero debet homo quatuor
ydrias aque.i.quatuor genera la
crimarum ſcꝫ pro malis cōmiſſis
pro bonis obmiſſis ꝑ incolatu mi
ſerie· et pro dilatione glorie ſup
fundere· que ſcꝫ tribus vicibus·
hoc eſt dictu pro peccato cordis ꝑ
peccato oris pro peccato opis de
bet ſacrificiū ſpūs cōtribulati abluē·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

itā ꝙ aqueductum conſcientie hu
militer debet implere. Johānis.
ij. Implete ydrias aqua. quia ꝓ
certo ſi iſta fecerit. ignis diuine
caritatis et beneplaciti et grē de ce
lo. i. deſurſum a deo deſcendet. qui
ſacrificium et bouem carnalis vi
te conſumet. et ligna bonoꝝ exē
plorūm. aquam lacrimarum et
lapides fidei articulorum. necnon
pulverez .i. conſiderationez mor
tis et futurorum que in hoc ſacri
ficio adhibita ſunt cum beniuolē
tia recipiet et aſſumet. Malach.
iij. Placebit domino ſacrificium
iuda. ¶ Vł dic etiam ignis in
terioris caritatis de celo inſpirat̄
et mittitur. a quo omnes partes
cordialis ſacrificij conflagrantur
Trenoꝝ. iij. De celo miſit ignem
in oſſibus meis. et tunc etiam ō
nes ꝓphete baal. i. male cogitatio
nes preſumptiones et imaginati
ones et opiniones de corde ſicut
de terra iſrahel extirpantur. et
cetera. ¶ C

CVm helyas aſcendiſſet ad
verticem carmeli et pronus
in terram faciem ſuam inter ge
nua poſuiſſet. miſit puerum ſuuz
vt ſepties reſpiceret cōtra mare.
ſeptima vice vidit nubeculam p
uam quaſi veſtigium hominis aſ
cendentem de mari. et tunc celi
obtenebrati ſūt et nubes et venti
ſurrexerunt et facta ē pluuia val
de grandis. ¶ Mor. Nu
bes iſta cuius aſcenſus pluuiā mi
ſit in mundum criſtum ſignat. q̄
ſcz fuit nubecula per puritatem.
ꝑua per humilitatem. quaſi veſti
gium hominis per aſſumptam hu
manitatem. aſcendēs de mari hu
ius mundi per ingreſſum ad eter
nam felici tatem. de mari quia re
uera ſeptē reſpectus amare vite
in eo fuerunt que aſcenſum huiuſ
modi cōpleuerunt. Primus fuit
natiuitas. ſecundus fuit circun
ciſio. tercius baptiſmus. quartus
paſſio. quītus ad īferos deſcēſio.
ſextus reſurrectio. ſeptimus aſcē
ſio. Poſt quem ſcz ſecutus eſt oc
tauus. ſcilz nubes et ventus id ē
ſpūs ſancti flatus et inſpiratio. et
pluuiarum. i. donorum et cariſma
tū i penthecoſte larga diſtributio
Poſt aſcenſum enī huius nubis
pluuia gratiarū multiplicium fuit
ſecuta. qua terra humani gene
ris fuit irrigata et bonis fecunda
ta. ps. Qui operit celuz nubibꝫ et
parat terre pluuiam. ¶ S

Vł dic ſi vis de aſcenſione et a
ſſūptione virginis glorioſe pure
ꝑue humilis et dulcoroſe. que ſcz
poſt ſeptenum donorum et virtu
tū celos aſcendit. et nobis pluui
arum. i. gratiaruz ſpiritualiuz plu
uiā ꝓcurauit. ¶ Vel dic ꝙ quan
do per mandatuz et documentum
helie. i. boni p̄dicatoris et prelati
puer. i. p̄dicator qui eſt infirmus
et ignarꝰ more pueri ad mare
.i. ad cor ſuū amaruz et ꝯpūctū re
ſpiciat. et ſepties. i. p ꝯſideratōnez
ſeptē peccōꝝ mortaliū faciē ibi ver
tit tunc nubecula pure affectio
nis et cogitatōis exīde ſurgit. et
pluuiā lacrimaꝝ gñat. et fecun
ditatē v̄tutū p̄ducit. ij. reg. xxiij
Pluuijs germinat herba de terra.
etc. ¶ E

HElias ꝓphās baal eē falſiſſimos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

mendaces ꝓbauit· et poſtea ipõs
interfecit· Mor Sic prelat9
l' iudex primo debet malos cõuin
cere· et demũ ad interfectõez ſeu
punitionẽ ꝓcedere· Quod vtiq3
de falſis ꝓphetis.i.de falſis hereti
cis debet fieri· quos bon9 iudex de
bet potius q̃ꝓ peccatores alios ex
ſtirpare· Exo·xxij· Maleficos ñ
pacieris viuere·

Caplꝫm decimũſextum· A

CVm helias vir fortis
et cõſtãs eſſet ita ꝙ a
chab impiũ regẽ redar
gue nõ timuiſſet· pre
cibus ſuis mortuũ ſuſcitaſſet· et
de celo ignẽ et pluuiã impetraſſꝫ
prophetas baal occidiſſet· et ad
puemendũ iudicẽ a deo preordina
tus fuiſſet· ſicut patet· Malach·
iiij· A facie tamẽ vni9 vilis mulie
ris ſcꝫ ieſabel regine timuit· ꝓpt
qd relicto puero ſuo in deſertum
fugit· vbi tedio affect9 aie ſue pe
tijt ꝙ moreretur· a morte quã ſibi
a ieſabel inferri timuerat a domi
no poſtulauit· Obſecro inq̃t dñe
aufer aiaꝫ meã· et ſb vmbra vni
us iuniperi ſe piciẽs obdormiuit·
ãgel9 vero dñi ipſũ dormiẽtẽ iue
niens a ſõpno excitauit et ad cõ
medendũ ſubcinericiũ panẽ et ad
bibendũ aquã inuitauit q̃ poſtq̃ꝓ
comediſſet et bibiſſꝫ rurſus obdor
miuit· et ãgel9 iterꝫ ipſũ tetigit·
et ad amplius comedẽdũ ipſũ in
uitauit forti9 et induxit· Surge
iq̃t comede· grãdis eñ tibi reſtat
via· Surgẽs igit̃ iterato comedit
et bibit· et q̃dragnita diebus et
noctibꝫ vſq3 ad mõtẽ dei oreb in
i pſi9 cibi fortitudine ãbulauit·
iij· Reg·xix· Mor Exponẽdo
moralit̃ helias ſigt̃ virꝫ ſãctum· ã
chab rex impius dyabolũ· iezabel
q̃ intp̃retat̃ fluẽs ſãguinẽ carnẽꝫ
l' luxurie ſignat fluxuꝫ· deſertuꝫ vẽ
ro pñie l' religionis ſignat ſtatũ·
iuniperus arbor pũgitiua difficul
tatum deſignat ſtimulũ· vmbra
vero que delectabilis ẽ honores a
excellẽtias denotat· ãgelus auteꝫ
p̃dicatorẽ l' diuinã inſp rationẽ l'
ſacram ſcp̃turã l' timorem l' circũ
ſpectõnem ſignat· panis vero ſb
cinericius mortis ſignat conſidera
tionem· aqua lacrimarũ cõpunc
tionem· mons oreb paradyſi cõſo
lationẽ· interpretat̃ eñ oreb mẽ
ſa Ergo iſta eſt veritas ꝙ dato ꝙ
helias.i.homo iuſtus et virtutib9
pfect9 multis polleat virtutib9·
ita ꝙ ipẽ habeat cõſtãtiã ad achab
.i.ad ipſos p̃ncipes redarguẽdũ·
prudẽtiã ad falſos ꝓphetas.i.hẽti
cos cõfutandũ et ſupãdũ· ſãctita
tẽ ad igneꝫ diuini amoris et plu
uiã beneficiorũ celitus impetrãdũ
eloquẽtiã ad peccatores mortuos
de morte culpe reſuſcitandum· ni
hilominus vnum reſtat quod de
bet ſũmope formidare· et ei9 pſe
cucõem debet fugere et vitare ſcꝫ
ieſabel meretricem.i.carnẽ ꝓpriam
l' luxurie mollitiem et carnis et
ſãguinis corruptelã· Iſta eſt eñ
que ſanctos viros pſequit̃· a cũ
oĩa vicerint ab hac tanq̃ꝓ a regi
na potentiſſime ſupantur· Apo· ij
Permittis mulierẽ ieſabel ſeducẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſeruos meos et docere fornicari et
manducare. Et ideo cum contra
iſtam vnicum ſit remedium ſciliꝫ
fugere et occaſiões vitare. iſte he
lias homo iuſtus relicto puero .i.
quacūqꝫ puerili imbecillitate et ig
norātia. deſertū pn̄e l' ſtatum re
ligionis quandoqꝫ ingreditur. vt
ſb iunipero .i. ſubpunctōibꝫ diuini
timoris et diſcipline regul' degēs
a ieſabel .i. a luxuria l' a carnis pe
riculis euatur. ſicut ad litteram
faciunt heremite. de quibus dicit
iob. xxx. capitulo. Egeſtate et fa
me ſteriles qui rodebant in ſolitu
dine ſqualentes calamitate et mi
ſeria et manducabant herbas et
arboꝝ cortices et radix iunipoꝝ
erat cibus eoꝝ. Sed quid? Proc
to ſepe fit ꝙ homo poſtꝗ̄ ad deſer
tum religionis cōfugit et difficul
tates diſciplinas obſeruantias o.
bediām et alia grauia reperit. et
etiam tēptationes et ſtimulos car
nis ſentit. qn̄qꝫ tedio affectus et
de ingreſſu penitens mortem ſibi
expoſtulat et requirit. dicens cū
filijs iſrahel carnalibus illud. Ex
od. xvi. Vtinam mortui eſſemus
in egipto vbi ſedebamus ſuper ol
las carniū ꝛc̄. Et ideo talis ſic af
fectus vmbrā iuniperi .i. ſtatum
eminentie pſperitatisqꝫ refrigeri
um et p̄lationis officiū in ipſo re
ligionis deſerto aliquotiēs ſibi q̄
rit. qd cum optinere poteſt in deli
cijs et ſolacijs dormire incipit. et
ſic deſertū penitētie qd elegerat i
delicias ſibi vertit. Yſaye. li. Po
net deſertū quaſi delicias et ſolitu
dinēm quaſi ortum domini. ¶
Sed reuera tali ſic dormienti age
lus domini ſcꝫ bona inſpiratō vel
cōſideratio l' bona ſcripture lectō
l' bona predicatoris l' prelati l' ali
cuius viri iuſti monitio ſtatim
debet adeſſe qui ipſum debet exci
tare et a ſōpno torporis diſcutē
et vrgere. ſicut actuum. xij. dici
tur. ꝙ angelus percuſſo latere pe
tri excitauit eum dicens. ſurge
velociter. qui ſcꝫ debet ſibi dicere
ꝙ ſurgat. et ꝙ panem ſubcineri
cium .i. ſue mortis et incineratiōis
memoriam pre oculis hēat. et
aquam lacrimarum bibat. et ꝙ
cauſam quare intrauit deſertum
penitentie attēdat. et ꝙ ad obſer
uātiā diſcipline quā pretermiſit
redeat et accedat. dicens illud.
Apocal'. ij. Memor eſto vnde ex
cideris et p̄ma opera fac. Ergo ſe
pe fit ꝙ homo ſic excitatus et mo
nitus a ſōpno torporis ſurgit. di
cens illd ad Roma. xiij. Hora eſt
iā nos de ſōpno ſurgē. Et ad ſb
cinericium panem et aquam .i. ad
mortē cogitādum et peccata ſua
plāgēdum humiliter ſe cōuertit.
pſ. Cinerē tanꝗ̄ panem mandu
cabā et poculū meū cum fletu miſ
cebam. Sed procerto ſepe fit ꝙ
ex fragilitate ꝓpria iterū obdormit
et iterū ad vmbram mundane p
ſperitatis que ſicut vmbra fluit
ſe cōuertit. et ideo iterū āgelus ſu
us .i. ratio l' conſideratio mentis ip
ſum debet excitare. et ꝙ̄ lōga ſit
via ſcꝫ eundi de hoc mundo ad pa
trem ſibi oſtendere. et eū ad die
tam priſtinam inuitare. Surge i
quit comede. grādis em̄ reſtat ti
bi via. Qui ſcꝫ tūc ex toto conatu
ſuo ſurgē tenet. et ſb cinericium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

panem et aquã ſibi oblatos ſcili
cet mortis memoriã et lacrimoſã
cõpũctõnem comedere et biberẽ.
vt ſic per quadraginta dies.i.p
laborem vite pñtis qui in nume
ro quadragenario deſignatꝛ poſſit
ad montẽ dei oreb.i.ad mẽſaz pa
dyſi fortiter ambulare. Yſaye. ij
Venite aſcendamus ad montem
domini. ¶ Vl' ſi vis p angeluz in
tellige p̃latum vl' pſidem et etiaz
quemlibet virũ iuſtum. et dic p
omnia ſicut ſup̃. qꝛ ſcz iſte debet
ſubditum deſidem excitare. et ad
penitentiam et diligentiam iuita
re. ¶ C Vl' dic ꝙ helias ẽ
bonus religioſus. qui ihezabel.i.
carnis picula fugiens ad deſertuz
religionis venit. vbi pcerto qua
tuor inuenit quibꝫ mediantibus
ad montem dei oreb.i.ad padyſũ
attingit. Iſta ãt quatuor ſũt vm
bra iuniperi que eſt arbor pũgiti
ua. et cui9 cinẽs ſeruãt ignẽ iex
tinguibilẽ p ãnũ ſcdm ioſephuz.
hec ẽ crucis pũgitiua memoria et
cõpaſſio. per quã ſcz in nrõ corde
ſeruatꝛ ignis.i.diuin9 amor et dile
ctõ. Cãti. ij. Sub vmbra illi9 quã
deſiderabã ſedi. Item panis ſubci
nericius hoc eſt mortis et incinẽa
tionis nrẽ memoria et recordatõ
Job. xlij. Ago penitẽtiam in fa
uilla et cinere. Itẽ vas aque. hoc
eſt lacrimarum fletus et inunda
tio. ps. Potum dabis nob' in la
crimis in mẽſura. Item angelus
incitans.i.boni prelati correctio
vel bonoꝝ ſociorum monitio et ex
hortatio. vel ſacre ſcp̃ture inſtru
ctio ſeu deuõtionis et cõtẽplatio
nis meditatio. Thobie. v. Ange
lus eius comitetur vobiſcum. Iſ
ta ſũt em̃ quatuor q̃ cõcomitãtꝛ he
liã i deſerto.i.religioſũ i clauſtro
p que citius ptingit ad montem
paradyſi in celi ſupcilio. vel etiaz
ad mõtẽ ↄtẽplationis in pfectio
nis faſtigio. ps. Quis aſcẽdet
in mõtẽ dñi. ꝛc. ¶ D Vl' dic ꝙ
helias in deſerto nõ legitꝛ dormiui
ſſe niſi ſub iunipero pungitiua.
nec bibiſſe ñ de aqua. nec comedi
ſſe ñ de ſubcinericio pane. nec lo
cutus fuiſſe ñ cuz angelo. In qb9
ſcz iſtruitꝛ religioſus ꝙ nõ dꝫ de
litias q̃rere. nõ ſocietates ſecuları
um l' vaniloquia frequẽtare. quin
imo panẽ ſubcinericium.i.mortis
memoriã et humiliatõem ſuſpirius
ac ↄſideratõnẽ. aquã lacrimaꝝ et
ↄpũctõnẽ debꝫ comedere et bibere.
et cũ ãgelo.i.cũ deo et ãgelis per
orõem vel cũ mẽte ſua p medita
tõnẽ debet colloquia ſua facere. et
alias ſilẽtiũ obſeruare. et ſi ipſũ p
aliq̃s cõſolatões aliq̃lꝛ dormire cõ
tingat. hoc ſẽp debet eẽ ſub iuni
pero.i.ſub pũctõe diuini timoris
p penaꝝ infernaliũ cogitacõem.
vel ſub iunipero.i.ſub memoria
crucis et paſſionis p ↄpaſſionẽ et
deuotiõem. qꝛ pcerto religioſus
in clauſtro debet in abſtinẽtia vi
uere. ſilẽtiũ ſeruare. et ſi quid ↄſola
tionis habuerit ſẽp debet illꝺ ſꝰ
iunipero.i.in timore dñi et in cõ
pũctõe cõtitionis et in ↄſideracõe
infernaliũ tormẽtoꝝ exercere.
Ezech. xij. Fili hoĩs panẽ tuuz in
ↄturbatiõe comede. ¶ E Vel
dic ꝙ helias ſigt peccorẽ. qui in
vmbra mundane proſperitatis
dormiens quando ab angelo.i.a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

p̄dicatore āgelico excitat̄ · facilit̄ redormire et in torporē et negligē tiā reincidere cōprobat̄ · q̄ꝓpt̄ ille angelus .i. p̄dicator l̄ p̄latus ipſuꝫ iterꝝ tenet̄ tangere · et ad ſurgen dum de peccato et de torpore ne gligentie ipſū cōcutē · et panē et aquā .i. deliciaꝝ abſtinētiam ſibi ī iungere · a longā viā et difficilem quaꝫ poſt mortē facturus eſt ſibi exponere · vt ſic poſſit in cibi illi us fortitudine vſq3 ad monteꝫ pa dyſi venire · qui ꝓprie oreb qd̄ int̄ p̄tatur mēſa dicit̄ · ꝓeo ꝙ ibi et̄ ne refectōnis mēſa bonis a labori oſis hoīb3 p̄paratur · ps̄ · Paraſti i conſpectu meo mēſā adūſus eos qui tbulāt me · ¶ F Vl̄ dic ꝙ panis iſte ſubcinericiꝰ ſiḡt ſacrāmē tū altaris · vbi panis qui de celo deſcēdit ſub cineribꝫ accidentium ɔtinet̄ · qui ſcꝫ pecōri a ſōpno pec cati p penitētiā ſurgēti ab āgelo .i. a ſacerdote porrigit̄ · vt in fortitu dine eius in q̄dragenario huiꝰ vi te laborioſe laboret et ābulet · et ad mōtē dn̄i ſcꝫ padyſū ꝓgredi et attingē mereat̄ · ps̄ Panis cor hoīs cōfirmet ·

¶ G

Cvm helyas eſſet i mōte dei oreb et ſederet ī ſpelūca · di ctum eſt ſibi a dn̄o ꝙ exiret et co rā dn̄o foris ſtaret · Quid hic iq̄t agis helia? Egredere et ſta i mō te corā dn̄o · Ipſo ergo ad oſtium ſpelunce egrediēte et ſtāte · ecce ſpūs fortis et grandis cōterēs pe tras et ſubuertēs montes tranſi uit āte dn̄m corā eo · et nō i ſpū dominus · Poſt ſpm̄ vero cōmoti o · nō in cōmocōe dn̄s · Poſt cōmo tionē āt ignis · ſ nō in igne domi nꝰ · Poſt ignē vero ſibilꝰ aure te nuis · et tunc in aura fuit dn̄s · Propt̄ qd̄ helias vultū ſuū pallio operuit · et ſic domini locucōnē au diuit · ¶ Mor Iſta exponi pn̄t diuerſimode · Helias enim in ſpe lūca ſignat peccatorem latentem ī ſpelūca carnalitatis l̄ in cauerna mundani amoris que ē vere ſpe lūca latronum · Deus eniꝫ iſpira tiue qn̄q3 loquit̄ peccatori · et ad exeundum de ſtatu peccati ipſuꝫ arguens excitat et hortat̄ · Quid inquit hic agis helia? .i. quid fa cis in ſtatu peccati nec non in cau na .i. in affectōne bonorum ſeculi · Egredere et ſta in monte corā do mino .i. egredere peītendo · a ſta ī monte padyſi celeſtia affectādo Iſte ergo ad oſtium huius ſpelū ce egredit̄ · qn̄ ad cogitanduꝫ de ꝓpria ſalute aliqualiter inclinat̄ Sꝫ reuera ſtatim propt̄ hoc non adeſt ſibi dominus nec ſtatim re dit ad ſtatum gratie · quinimmo tria ſunt que p̄cedūt in corde ho minis aduētū eius · Primo enim oportet ꝙ veniat ſpūs cōterēs pe tras · iſte eſt timor dei qui petraꝫ .i. obſtinationē et duriciaꝫ cordis frangit Tādē venit cōmotō · a hoc ē qn̄ hō de penitēdo et ſe de malo ſtatu mouēdo cogitat et diſpoīt Pꝰ hoc vero venit ignis · a hoc ē qn̄ incipit fieri i corde aliq̄lis ad dei amorē calefactō · a de pccīs cō tritio · Sꝫ procerto nec in ſpiritu timoris · nec ī cōmocōe cogitatōis nec i igne imperfecte dilectionis adhuc eſt deus · ſed reuera finalr̄ venit ſibilus aure tenuis id eſt mentis dulcedo et deuotio · et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ipſius dei per inſpiratõem allocu
tio et ↄfabulatio· et per cõfeſſiõez
ipſoꝝ viciorꝝ ſibilacõ et reuelatõ
et tūc ibi dñs· quia ꝓcerto tunc
eſſe deus cum penitente papitur
qñ propa peccata cõfitet̃· Vñ ſup̃
ix· Trāſibit per eam et ſibilabit
et dicet· Qd autē deus tunc pro
ꝑe ſit cū hoīe qñ erga eū ſibilus
confeſſionis auditur patet per· Y
ſayā· lviij· vbi dī· Clamabit et di
cet ecce aſſum· Tunc vere debet
homo cū pallio humilitatis faciez
ſuam abſcondere· et q̃ſi indignū
gracia ſibi facta et preſentia dñi
ſe putare· dicēs cum petro illd·
Luce· v· Exi a me domine q2 pec
cator hō ego ſum ¶ D Vl' dic
ſcdz greḡ φ ſpelūca ē noſtre mor
talitatis corruptõ· a qua procerto
homo obuiā domino ad oſtium e
gredit̃ qñ corporeas vires trāſcē
dens ad cõtēplationez ſpūaliū ele
uatur· Jſte ergo tunc pcipit q̃a
tria ſunt in quibus nõ inuenitur
dñs ſcz ſpūs conterens petras et
ſubuertens mõtes. i. ſupbia· que
ſcz duros et obſtinatos cõterit et
altos et eleuatos ſtatus ſbuertit·
Jtē cõmocõ· hoc eſt auaricia· que
ſcz hoīem p ſollicitudinē cõmouet
et ipſū quieſcere nõ pmittit· pſ·
Turbati et moti ſūt ſicut ebrius
Jtē ignis. i. luxuria· que ſcz more
ignis oīa corda q̃ꝗ dura et īmo
bilia ſuccendit et mollit· Job·
xxxi· Jgnis eſt vſq3 ad fundamē
tum deuorās· Sz procerto q̃rtuz
eſt vbi dñs reperitur ſcz ſibil9 au
re tenuis. i. ſpūs agilitatis· aura
puritatis et tenuitas humilitatis
in quo dñs nob̃ loquitur et a no

b̃ ſpūalit̃ inuenitur· ¶ I
Vl' ſi vis iſta allega φ deo nõ pla
cent tria genera iudicum· ſeu p̃
latorum· correctorꝝ malorum vel
hominū iniquorū· nec apud eos
dominus īuenit̃· ſcz ſpūs cõterēs
petras· iſti ſūt ſupbi crudeles et
furioſi· qui ſine diſcretione oīa
volunt cõterē re et ſubuertē· et ſine
moderamine punire· quia ꝓcerto
apud illos nõ eſt dominus· q2 ſcz
nunq̃ꝗ placet deo crudelitatis ex
ceſſus· nec exinde ſequitur aliq̃s
vtilitatis fructus nec emēdacõis
prouentus· Vnde de talibus dici
tur Amos· ij· φ ipſi cõterunt ſu
p faciem terre capita paupm· et
viaz humiliū declināt. Secūdi ſūt
cõmotio· iſti ſunt inſtabiles et ā
bitioſi· qui de ſtatu ad ſtatum vo
lūt continue ſe mouere et nunq̃ꝗ
in eodē ſtatu et gradu cõſiſtere l'
manere· ſed nec apud iſtos domi
nus· Jhere· xlviij· Dilexit mouē
pedes ſuos et deo non placuit·
Tercij ſunt ignis et iſti ſūt aua
ri et luxurioſi qui ſcz igne cupidi
tatis et carnalitatis ardent· et ideo
per exactiones ſubditos incēdūt
et cremant· Prouerb· xxx· Jg
nis nūq̃ꝗ dicit ſufficit· Sz nec apd
iſtos dominus· quinimmo de tali
bus dicit dominus illud· Amos·
ix· Auaricia in capite oīm et no
uiſſimum eorū gladio interficiaz
Sz reuera quarti ſunt ſibilus au
re tenuis. i. viri dulces conſolabi
les et benigni deo et hominibus
humiles· et procerto apud iſtos
dominus· quia ſcilicet tales dñs
diligit apud iſtos hoſpitatur et
reſit· pſ Suſcipiēs māſuetos dñs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

humilians aūt peccōres vſqꝫ ad t̄
ram.

hIc habemus ꝙ dominus lo
cutus eſt helye in oſtio ſpe
lunce ſtanti. ſicut et ante apparu
erat abrahe in oſtio tabernaculi
cōmorāti. Geneſ. xviij. In quo
notatur ꝙ quando quis de cauer
na male cōſcientie et peccati egre
ditur et ſtatim cum ad oſtium .i.
ad bonam cogitationem puenit
dominus ei manū adiutricē por
rigit. et ſibi inſpiratōnē vt vlte
rius procedat loquitur. et ei per
gratiam ſe oſtēdit. dicēs illud. A
poca iij. Ego ad oſtiuȝ ſto et pul
ſo. ſi quis aperuerit mihi intrabo
ad eum. ꝛc̄.

hIc dicitur ꝙ cuȝ helyas cre
dens ſe ſolum ꝓphetam in iſ
rahel dixiſſet domino. zelo zelatꝰ
ſum ꝓ domino exercituū. altaria
tua deſtruxerūt. ꝓphetas tuos oc
ciderunt. et pactum tuum dereli
q̄runt filij iſrahel et derelictus ſuȝ
ego ſolꝰ. audiuit a domīo ꝙ ſep
temmilia hominum erāt ī iſrahel
q̄ genua ſua coraȝ baal nō curua
uerāt. nec etiam adorauerant.

Mor Md vtiqꝫ ad hoc poteſt
allegari ꝙ multi ſunt boni q̄ neſ
ciuntur. quos ſcȝ dominus ſibi ꝑ
ſeruat ne cum impijs ad facinora
ruant. Poteſt etiam allegari ꝙ
ſepe fit ꝙ aliquis de ſe preſumit
ꝙ ſit ipſe ſolus ꝓpheta domini. i.
homo ſufficiens lr̄atus vel pfectꝰ
et aliquos ſibi in virtutibus ſimi
les non cognoſcit. et tamen ſepe
fit ꝙ multos alios ſibi ſimiles l̄
ſe pfectōres repit. et ſic videns
aliorum meritum et virtutem fa
ſtum ꝯſumptionis deponit. Vnde
talibus qui ſe credunt ſolos pōt
dici illud. Job. xij. Ergo vos eſtis
ſoli hoīes. et vobiſcuȝ morietꝰ ſa
piētia. Et mihi ē cor ſicut et vobꝭ
et ſcdm ſciētiam veſtram ego no
ui.

hElyas reppit helyſeuȝ aran
tē inter. xij. iuga boum. q̄
miſit pallium ſuper ipſū. qui ſta
tim bobus relictis poſt euȝ cucur
rit. ꝛ rupt̄ licētiā oſculādi patrē
et matrē petijt et īpetrauit. Oſcu
ler īq̄t oro te patrē et matrem. ꝛ
ſic ſequar te. Cui dixit. Vade et
reuertere. qd meum erat feci tibi
Iſte ergo ſtatim par boū cū q̄bꝰ
arauerat mactauit. et cū aratro
ſuo coxit. ꝛ ad comedēdū ꝓplo de
dit. et ſecutus heliaȝ ſibi de cete
ro miniſtrauit Mor Iſtd pt
allegari ad apl̄os ſcȝ petꝝ et an
dreā iohānē et matheū et alios ſi
miles. q̄ ſcȝ antiq̄tus īt. xij. iuga
boū. i. int̄ patres veteris legis q̄
a. xij. patriarchis deſcēderāt ara
ueīt inq̄tū t̄rena cūalijs dilexeīt
ſꝫ reuera vbi ab helya. i. a xp̄o fu
eīt vocati. et pallio fidei inouti.
ſtatim poſt eū ceperūt currē. et
patri et matri. i. cūctis amicis car
nalibus valefacere ſtuduerunt.
boues ſuos et aratrum. i. totaȝ ſu
am tpalem ſubſtantiam populo
ſcȝ pauperum diſtribuerūt. ꝛ pꝰ
iſtum helyam xp̄m ſequi ſciȝ imi
tando et credendo et eidem obſeq̄
et ſeruire. Math. iiij. Relictis
retibus ſecuti ſunt dominum Md
etiam ad quoſcunqꝫ homines reli
gioſos poteſt referri. qui ſcȝ voca
ti a deo ꝛ pallio regularis habitꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

habitus indui ſūmmā gloriaꝫ de
bēt reputare · parentes carnales
dimittere · boues ꝓprie carnalita
tis p penitentiā mactare · aratruꝫ
.i. animū igne caritatis cōburē · et
ſic ſequi dn̄m et ſibi in religione
perpetuo debent miniſtraē · Math
xix · Reliquimus omīa et ſecuti ſu
mus te ·

Capl̄m decimūſeptimū · Ca

Benadab rex ſirie pug
nās contra ſamariam
p pueros principū nō
p pricipes fuit ſupat⁹
quimimō in illo prelio null⁹ prin
cipū eſt interfectus · vt habet · iij · Re
gū · xix · In conſequēti etiam āno
conſiliū benadab datū fuit · q̄ re
ges ab exercitu tolleret et q̄ loco
eorum pn̄cipes poneret · et bella
toꝝ numerū inſtauraret · iij · Reg
xx · Mor Iſta poſſūt allegari
q̄ quīq; magni viri et pn̄cipes et
dn̄i ad p̄lia nō ſūt apti et magis
quīq; nocēt q̄ ꝓficiāt qn̄ in exerci
tu ſūt immixti · forte er go vtile eſ
ſet q̄ nullus taliū ad exercitū ve
niret · ſ; per pueros pn̄cipū .i. per i
feriorē miliciā p̄lium fieret · q̄r ſcꝫ
vt cōiter inferiores et pauperes
milites ſunt maioribꝫ et ditioribꝫ
fortiores · et ad p̄lioꝝ opa ꝓmpti
ores · Tales enim reges et mag̃
tes q̄r pre ceteris ſūt delicijs dedi
ti · Gene · xlix · Prebebit delicias
regib⁹ · ideo p̄ ceteris ſūt inertes
et facili⁹ poſſūt vinci · ps̄ · Ad alli
gandos reges eorum in compedi
b⁹ Que etiā de p̄lio ſpūali pn̄t
intelligi · vbi plus ꝓficiūt paupe
res q̄ diuites · et magis infirmi
q̄ ſani et magis ſubditi q̄ prela
ti · Cb

Uia victi in montibus a filijs
iſrl̄ dixerūt q̄ dij mōtiū dij
eoꝝ erāt · et ideo ꝑualuerāt · qua
ꝓpter in anno ſequenti pugnare
contra filios iſrl̄ in valle decreue
runt · et ſic ipſos ſupare dijs eo
rū in valle nihil valētib⁹ ſperaue
rūt · Mor Sic vero ſiri qui i
terpretantur ſublimes .i. demōes
qui ſublimia pl⁹ debito q̄ſierūt an
te oīa nitūtur pugnare cōtra fili
os iſrl̄ .i. contra fideles in mōtib⁹
.i. in negocijs et rebus ſpirituali
bus · ſcꝫ mouendo eos ad ſupbiā
et ad errorem in fidei articul̄ et
in alijs ſacramentalibꝫ · Ubi pro
certo ſi vinci eos cōtingat ſtatim
nituntur in valle pugnaē .i. de pec
catis inferioribus que ſcꝫ tangūt
corporalia et trena · ſicut ē luxu
ria et auaricia ipſos tēptaē · et ſic
ſperāt ꝯtra bonos facili⁹ ꝑualere
Iſta ē enī cautela demonū · q̄ ſi i
vno p̄lio tēptationū vincūtur ·
ſtatim ad tēptandū de alio ſe cō
uertūt · et ſupare in alio conātur
Cc Vl̄ dic q̄ benadab in
primo p̄lio victus non ꝓpter hoc
defecit · ſ; ad ſequentis anni ſpaci
uꝫ ſe preparauit Allega q̄ dato q̄
aliquis pn̄ceps ſemel vl̄ pluries
victus fuerit · nō ꝓpter hoc debet
ceſſare · ſ; totiēs bellum inſtauraē
q̄ finaliter valeat ſuperare ſicut
ad lrām romani antiquitus facie
bant · quia dato q̄ ab eodē plure
es victi eſſent non propter hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

frangebantur· ſ iterùm et iteruꝫ
ꝑlia reſtaurātes finalit̃ triumpha
bant ·Vnde dauid ioab principi
exercitus ſui audita morte vrie
ſcripſiſſe legitur·ij·regū·xi· Nō
te frangat iſta res·varius enim
eſt euentus belli ·et nunc hunc
nunc illum conſumit gladius·et
cetēa· ¶D

Hic habemus ꝙ rex iſrahel de
clementia reph̄editur·Nam
cum benadab regem ſirie in bello
cepiſſet·et dato ꝙ eſſet nequiſſi
mus·ipſum tamen nō occidiſſet·
ſ ſub certo federe dimiſiſſet·rep̄
henſus eſt a ꝓpheta parabolice ſb̄
figura·Captiuus inquit datus ē
mihi in cuſtodiam ſub pacto ꝙ
ſi lapſus fugeret anima mea pro
aīa eius eſſet·Quo fugiente ani
ma mea petitur vt loco poiti cap
tiui ſeruituti vl̄ periculo exponat̃
Q̄d cum rex iuſtum fore diceret
mox ꝓpheta dimiſſioneꝫ benadab
quē deūs ſibi puniendū tradide
rat in caput eius retorſit·et ani
mā ſuā loco anime alteri9 fore pe
ne obnoxiam ſibi dixit·Quia in
quit dimiſiſti virum dignū mor
te de manu tua·erit anima tua ꝓ
anima eius· ¶Mor Iſta
poſſūt allegari ꝯtra iudices ſupe
riores·qui ſceleratis et impijs ꝑ
cunt·et recepto federe.i.prece vl̄
munere illos de ſuis carceribꝫ libe
ros et impunitos abire ꝑmittūt·
quia procerto animas ſuas loco
illorum ꝑiculo dāpnationis expo
nunt·inq̄ptum ipſos qui morte l̄
punitione digni ſunt·et qui a do
mino ꝑ ſuā occultam ꝓuidentiā
ad ipſorum manus puniendi ve
niunt non puniunt ſed dimittūt
et ipſe eis ꝑcūt·Numeri·xxxvi.
Non accipietis ꝑ̄ciū ab eo qui re
us eſt ſanguinis·Et yſaye·v·
Ve qui iuſtificatis impium ꝓ mu
neribus· ¶E Vl̄ dic ꝙ ꝓ
pheta reph̄endens parabolice loq̄
tur·ad denotandum ꝙ reges et
principes non apte ſ oblique per
circumuolutōes indirecte ſunt ar
guendi·et ne forte ad deterius
ꝓuocent̃·ſi apte vl̄ publice arguā
tur·Sic etiam nathan dauid le
gitur repreh̄ediſſe in parabola de
oue pauperis·ij Regū·xij·
¶F Vl̄ dic qd̄ hic ſcribitur cu
ſtodi virum iſtum·quia ſi lapſus
fuerit erit anima tua ꝓ anima e
ius·ꝑ̄t referri ad prelatos·q̈bus
ſcꝫ dati ſunt ſubditi in cuſtodiā·
q̈a ꝓcerto ſi per defectū cuſtodie
in dāpnacōnē labuntur aīe prela
torum ꝓpter eos periculis expo
nunt̃ iquātū ſcꝫ de animab9 ſub
ditorum reddere rationem tenen
tur·Bene ergo dr̄ ꝑlato illd̄·ꝓū
xxvi ·Diligent̃ agnoſce vultū pe
coris tui tuoſq; greges conſidera
Vnde ezech·xviij·Ipſe impius ī
iniquitate eius quā operatus eſt
morietur·animā āt eius de manu
tua requiram ¶G Vl̄ iſtud ꝙ
achab cōtra ſeipſum ignorās ſen
tētiam tulit·ſicut etiam dauid reſ
pondens nathā de oue pauperis a
diuite rapta dixerat·viuit domi
nus ꝙ filius mortis ē vir q̈ fecit
hoc·ij·Regum·xij· poteſt allē
gari·ꝙ illi qui male viuunt et be
ne iudicant vl̄ ꝑ̄dicāt·cōtra ſeip
ſos ſententias ordinant atq; dic
tant·Vl̄ etiā q̈cūq; mali eoipſo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ male agūt ſentētiā; dāpnatio
nis ſue iudicia tradūt. Mat. xviij
Serue nequā ex ore tuo te iudico
et cetera. B

Illud qđ hic ponitur. ꝙ leo
occidit hoīem qui ꝓphetam
ex pte dn̄i ſe pcuti pcipientē vul
nerare noluit vl' timuit. poteſt
allegari ꝙ valde debem⁹ ꝓphetis
.i. platis vl' pdicatoribꝫ in hijs q̄
ex pte domini .i. in ṽtute obedien
tie nob̄ pcipiunt obediē. alias ve
ro dyabol⁹ nos poterit deuorare
.i. Reg. xv. Melior ē obediētia q̄
victime.

Caplm decem unodecimum. A

Naboth noluit vendere
vineā ſuā; achab regi
iniquo q̄ īde voluit fa
cere ortū oleri. qnīmo
eidē pruſmo dixit Abſit a me vt
vēdā hēditatē patꝝ meoꝝ. Qua
ꝓpt̄ iezabel vxor achab naboth ſb̄
miſſis falſis teſtibꝫ lapidari fecit
et ſic vineā eius achab ꝯtinuo oc
cupauit. iij. Regū. xxi. B Mor
Achab ē dyabol⁹ iezabel vxor ſua
eſt carnis ꝯcupiſcētia. nabot ve
ro ſigt virꝫ iuſtū. Ergo ſepe fit ꝙ
achab dyabol⁹ vineā .i. gr̃iam viri
iuſti q̄ ſcꝫ ꝓ pmat vinū et ne ꝯſola
tionis et gl'e mittitur emē. et ab ip
ſo peccatū tollē. et loco eius pauꝫ
bonoꝝ tēpaliū ſibi dare. ſ naboth
vir iuſt⁹ ad hoc nō ꝯſentit. ſ here
ditatē patꝝ ſuoꝝ ſcꝫ grām ſibi a
deo iure hereditario dimiſſam vē
dere ꝯtradicit. Qđ videns ieſabel
mulier impudica .i. caro. falſos te
ſtes .i. mūdi fallaces delicias adhi
bens lapidib⁹ temptationū ipſū
obruit. et ſic ipſam vineam ſibi
tollit. quia per luxuriam ipſuꝫ ca
ro interficit. queꝫ dyabolus ī tēp
tādo de magis arduis ſuperare ne
quiuit. Vnde iſta eſt que dicit di
abolo ill' quod iſta iezabel dixe
rat achab. Ego dabo tibi vineam
naboth. B Vl' ſi vis alle
ga exemplariter de malicia muli
eruꝫ que audaciores ſūt ad nego
cia impia q̄ viri. Ideo dī. Eccī.
xxv. Breuis oīs malicia ſup ma
liciam mulierum. Vl' allega exē
plarie quō iudices et officiales ad
mandatum regū et reginaꝝ l' pri
cipum nō verentur falſa iudicia
facere et innocentes occidere. vt
ſic ipſis valeant ꝯplacere. Vl'
etiam allega quō domine et regi
ne qn̄qꝫ dominis ſuis ignorātibus
procurant fieri multa mala. et
cetera. C

Cvm achab vellet ire in pre
liū contra ſiros. et ꝓphetas
ad ſciendum qđ deberet accidere
conuocaſſet. omnes vna voce bō
ſibi predicabant. et ſibi pſpera
ſucceſſura mēdaciter aſſerebant.
quinimo etiam vnus illorum fal
ſorum ꝓphetarum ſedechias noīe
cornua ferrea ſibi fecit. et ꝙ rex
cū illis erat vētilaturus ſiriā ex p
te domini ſibi dixit. Ergo cū int̄
q̄dringentos falſos ꝓphetas q̄ ō
nes vno ore pſpera regi dice
bant vnicus erat verus ſcꝫ miche
as ꝓpheta dn̄i. quē tn̄ rex iſrl' nō
libenter audiebat ſed eum potius

odiebat quia nõn ſibi proſpera ſꝫ
aduerſa ꝓphetabat· Odi inq̄t euꝫ
q꞉ non ꝓphetat mihi bonum ſꝫ ma
lū omni tempore· Iſte ergo ſol⁹
vera regi dixit et eum in prelio
moriturū p̄dixit· propter quod
ipſum ſedechias falſus propheta
predict⁹ in faciem pcuſſit dicens
Me ne ergo dimiſit ſpiritus domi
ni· et locutus eſt tibi? Rex quoqꝫ
ipſum quia contra voluntateꝫ ſu
am locutus fuerat in carcerē mit
ti iuſſit· et eum pane tribulacōis
et aqua anguſtie ſuſtentari pre
cepit iij· Regū· xxij· Mor
Iſtud allega contra adulatores
qui ſunt in curijs principum et
magnatum· quia reuera cōmuni
ter omnes vno ore nituntur pro
ſpera dicere et mendaciter bona
et placentia pretendere· veritatē
tacere et ſupprimere· et cum cor
nibus ferreis dñorum potētiaꝫ cō
mendare· Vnde in pſona regū ꝛ
pncipum ipis adulatorib⁹ dī· Y
ſaye· xxx· Loquimini nob placē
tia· videte nob errores auferte a
me viam declinate a me ſemitaꝫ
ceſſet a facie nrā ſcūs iſrl· Et bre
uiter iſtud eſt verū ꝙ int ꝓphetas
.i. cōſilia rios dñorū vix ē vn⁹ qui
ſit ꝓpheta veritatis et q̄ verita
tē dicere velit ꝛ audeat· ꝛ qui vbi
de correctōe ꝛ increpatione agit
p̄ſumat dicere qđ ſibi dictat ratō
quia reuera qn̄ aliquis talis ē qui
ſcꝫ ſolitus ē dicere veritatem nō
libenter a regibus et magnatib⁹
auditur· ſꝫ poti⁹ cōtēpnitur et odi
tur· et qđ peius ē aliquociēs a ſe
dechia .i. ab adulatorib⁹ quoꝝ de

tegit mēdacia et fallacias per fal
ſas accuſatōes percutitur· et etiaꝫ
ab ipſis magnatibus quibus ve
rum dixit tribulationibus et car
ceribus mācipatur· Vn̄ ad Ga
la· iiij· Inimicus factus ſum vo
bis vera dicens· Vnde de duob⁹
ydolis in quibus demones loque
bantur in quoꝝ ſcꝫ templis mul
ta reponebantur· pro eo ꝙ ſi quis fu
raretur ipā dyabol⁹ ꝓtinus reue
labat legit· ꝙ cū quidaꝫ iuuenis
theſaurum a templo furatus fuiſ
ſet et hoc vnum ydolum reuelaſſꝫ
propter qđ ille qui furtuꝫ fecerat
de nocte caput ipſius ydoli confre
giſſet· accidit ꝙ aliquis alius ibi
poſtea aliquid perdidit· ſed tam̄
de reuelatione furis nunq̄ reſpō
ſum habere potuit· quinimmo p⁹
multas immolationes verba hu
iuſmodi ſibi dixit· Tempora in
quit mala ſunt et hoīes deteriorā
tur· ſed et ſi quis loquatur veruꝫ
caput ei frangitur· Vnde ſeneca
in quadam epiſtola dicit· Non
ſtrabo tibi cuius rei inopia labo
rent magnatum faſtigia et ꝙ ō
nia poſſidentibus deſit vnum ſcꝫ
qui eis verum dicat· dum nemo
ex animi ſui ſententia dicat aut
ſuadet· ſed adulari vnum eſt om
nium amicorum officium· Si
vis allega ꝙ bonus homo nec pre
ce nec timore debet a veritate de
uiare · ſed illud quod dicit ſibi
dominus id eſt conſciencia vel ra
tio debet conſulere et narrare ·
ſicut fecit iſte micheas propheta
cui cum conſuleretur ꝙ bona
regi cum alijs loqueretur rn̄dit

rñdit· Viuit dominus quia que
cunqȝ dixerit mihi dominus hec
loquar· ¶ D

Hic habes ꝙ rex iſrl' achab
nolēs cognoſci in prelio in
quo ſcȝ micheas ipſum predixāt
morіturum habitum ſuum muta
uit· et ioſaphat rex iuda arma e
ius portauit. propter qd factum
male ſibi ſucceſſit· qꝛ ſcȝ cum mili
tes regis ſyrie ſolum regē iſrahel
in prelio quererēt· et de alijs nō
curarent· in ioſaphat qui indu
tus erat arma regis iſrahel irrue
runt fortiter· et niſi clamaſſet ip
ſum ſub alieno habitu peremiſſent
Vnus vero militum in incertum
ſagittam iaciens achab in curru
percuſſit et occidit· ita ꝙ mortuus
eſt veſpere· et canes linxerunt l'
lambuerunt ſanguinem eius· et
ſic verbum veri ꝓphete qd audiē
noluerat verum factū fuit· nec
ordinatōnem diuini iudicij ꝓpter
mutatōnem habitus īpediuit·

¶ Mor Hic applica exempla
riter ꝙ diuina iudicia p humanā
induſtriam impediri nō poſſunt·
q̃ā a caſu. i. a fortuna quādoqȝ ſa
gitta iacitur a qua ducta dei ꝓui
dentia ille qui ſe tueri crediderat
trucidatur· nec poteſt homo ſe a
liqua circumſpectōne defendere·
quem dominus decreuerit impug
naē· Ecā· xlvi· Pugnare contra
dominum non ē facile· ¶ E

Vl' allega ꝙ qñ quis p occultuȝ
dei iudicium· ad infortuniū ruit
non inde de facili releuatur· nec
p dictum boni ꝓphete. i. p qdcūqȝ
bonum conſilium quin vadat vbi
ipſū ducit impetus ſpūs reuocat
Eccs· vij Vidi ꝙ nemo poteſt cor
rigere quem deus deſpexerit·

Vl' dic ꝙ ille qui arma et habi
tūm achab. i. ꝯuerſationem ma
loꝝ portat· ſemp ē in periculo dāp
nationis et mortis· niſi p ꝯfeſſio
nem clamet· Vl' allega ꝙ peri
culum eſt quādoqȝ alienum habi
tum portare vl' aſſumere· vl' alie
num ſe fingere· quia ſub aliena
ſpecie pt aliquociēs q̃s perire a ſer
uis regis ſyrie· ¶ F

Hic dicitur ꝙ rex iſrahel mu
tauit habitum· et ingreſſꝰ
eſt bellum· in quo quidem bello a
ſeruis regis ſirie in curru ſuo lig
neo ſagitta ꝑcuſſus occūbente ſo
le interijt· quem ſerui ſui ī domo
ſua portauerunt. canes vero veni
entes ſanguinem ipſius lābuerūt·

¶ Mor Sic vere rex iſrahel
xpūs aſſumpto habitū alieno ſcȝ
humanitate p incarnationeȝ· in
greſſus fuit locū certaminis hu
ius mūdi· ad philipp· ij In ſimili
tudinē hoīm factus et habitu in
uentus vt homo· ꝛc· Queȝ ſub ha
bitu alieno latētem ſerui regis ſi
rie. i. iudei ſerui dyaboli in īcertū
ſagittam iacīētes. i. ipſū dominū
glorie ignorantes· quia in ꝓpria
venit et ſui eum nō receperunt·
ſupra currum crucis occiderunt·
Et ſic ſole iuſticie occumbente· ſā
guinem eius. i. paſſionis fideȝ nō
iſti iudei· ſꝫ canes. i. gentiles lābue
runt et receperunt· Job· xxxix·
Pulli eius lambunt ſanguineȝ·
Et· ȝ· caplo· xxi· Lambuerunt ca
nes ſanguinem naboth· Et ideo
de iſto incerto iactu ſagitte. i. de
iſta ignorantia qua iudei criſtuȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ignorantes occiderunt· dixit ipſemet dñs· Pater ignoſce eis quia neſciunt quid faciũt· Luce· xxiij Et pͥma ad Cor· ij· Si eni; cognouiſſent nũq̃ dñm glorie crucifixiſſent·

Explicant Moraliſatiões ſup Librũ Regũ tercũ· Incipiũt Moraliſatões ſuper Librũ Regu; quartũ

Capl'm Primũ·

A

REx iſrl'o chozias de cãcellis dom⁹ ſue cecidit et egrotauit et tunc nuncios ad conſulendũ beelzebub deu; accharon vtr̃ ſc; de illa infirmitate poſſet ſurgere miſit· et recurrẽs ad demones dei iſrl' oraculũ pretermiſit· ꝓpter quod dominus indignatus ſibi p heliam miſit· q de lecto ſup quem aſcenderat nõ ſurgẽt· ſ; ibidem morte; incurrẽt et ſubiret· iiij· Regũ.i.

Mor. Sic vere ſepe fit q qñ homo de cancellis tempalium dignitatũ p infortunium cadit· nõ ad deũ iſrl' p deuotionẽ recurrat· nec ſe ad dñ; p peccator; ſuor; cõſiderationẽ cõuertit· ſed potius deũ beelzebub .i. dyabolũ p diuinationes et ariolos requirit ꝓpter qd dñs idignatus morte l' aliud mai⁹ ifortuniũ ſibi mittit·

B

HIc deſcribit helias teſbites fuiſſe vir piloſus· zona pellicea accinct⁹ renib;· De ipſo etia; di; hic q regẽ iſrahel viriliter rephendit· et q veritatẽ de ſuis ifortuniis ſibi mãdauit et dixit· duos quinquagenarios pncipes de principibus eius igne celeſti a domino impetrato ſuccendit· Sicut pcedenti libro dictũ ẽ farina; et oleum multiplicauit· et filium vidue mortuum ſuſcitauit· pluuiam ſubtraxit· et ſubtractã iteru; ſuis pcibus impetrauit ignẽ etiã de celo mitti ſup ſacrificiũ obtinuit· ꝓphetas baal occidit· et achab regẽ impium viriliter increpauit· et ſe ſtare corã dño in locis pluribus pdicauit· viuit inquit dñs in cuius conſpectu ſto· ad deſertu; etiã timens iezabel fugit· vbi primo ſub iunipero dormiens· et tandem panẽ ſubcinericiũ et aquã comedẽs et bibẽs admõtẽ oreb trãſiuit· vbi deũ iſrl' audiuit et vidit ſicut hec oia patent ſup· iij· Reg xvij· xviij· et· xix· Tandem vero ſicut dicit hic pmo· et ij· capl'o i celum curru igneo raptus extitit et palliũ ſuũ diſcipulo ſuo heliſeo dimiſit· i quo miracula m'ta fecit

Mor. Helias iſte q̃ intptatur robuſt⁹ ſignificat vir; pfectũ et maxie eccleſiaſticũ l' platũ· qui ſc; vl' ſibi l' aliis debet dominari robuſte· q̃ etiã debet dici teſbites qd interpretatur conuertẽs et feſtinus ad itelligendu;· pro eo q alios deb; predicãdo conuertere· et ad itelligẽdã

vẽitatem dei vł mandatã ſupeꝛi
oꝝ debet feſtin⁹ et diligens ſemp
eẽ. Prouẽ. xiiij. Acceptus ẽ regi
miniſter intelligẽs. Iſte ergo de
bet habere audaciã ad malos pñ
cipes redarguendum. et ad veri
tatem eis dicendum et oſtenden
dũ iuſticiam. ad malos ꝓphetas
et ad quinquagenarios .i. ad hẽti
cos et officiales impios puniẽdũ
et igne ſeueritatis ↄ̃cremandũ.
clementiam ad farinam et oleũ
indeſinenter pauperib⁹ et vidu
is miniſtrandum. ↄ̃ſtãtiam ad
corã domino pſeuerant ſtandũ.
prudentiam ad pluuiam benefici
orum tempalium vel documẽtorũ
ſpũalium loco et tempore dandũ
vł retrahendum. ſciãm ad mortu
os peccatores per pdicatões ſuſci
tandũ. penitentiã ad in deſerto
et ſub iunipero aſperitatis dormi
endum. abſtinentiam ad panẽ et
aquam guſtandum. perſeueranti
am ad vſq ad montẽ dei oreb .i.
vſq ad paradyſum ambulãdum.
ↄ̃templationẽ et ſapientiã ad de
um videndũ et alloquẽdũ. Que
ſcʒ omnia ſi habuerit in curru ig
neo caritatis in celum ad deũ fi
naliter rapietur. et palliũ bone
fame et ſanctitatis ſue hic in mũ
do remanens ſuis deuotis et diſ
cipulis relinquet. Apo. xij. Rap
tus eſt filius eius ad deum et ad
thronum eius. Sic ergo quilibet
vir pfectus helyas poterit dici.
qui helye virtutes voluerit imita
ri. Et potiſſime iſta poſſunt appli
cari ad ſanctum nicolaũ. qui ad
lrãm farinam et oleum et frumẽ
ta multiplicauit. mortuos ſuſcita

uit. abſtinens fuit et ieiunauit.
ꝛc. ¶ C Vel iſta poſſũt di
ci de beato iohãne baptiſta. q ſcʒ
regem herodem impiũ redargu
it. in deſerto in abſtinẽtia et pñia
vixit. aquas iordanis baptiʒãdo
diuiſit ꝛc. Vnde ſaluator math.
xi. dicit de eo. Ipſe eſt helyas qui
venturus eſt. Et ſicut helyas pre
uenturus eſt iudiciũ predicando
ſicut dicitur malach. iiij. ſic iſte fa
ciem domini anteq̃ꝫ p gratias ad
peccatores veniret preuenerat. in
q̃tum ſcʒ predicando exemplandã
do et corrigendo ſibi viã prepara
uit et ↄ̃poſuit. Vnde luce pmo
dicitur. Ipſe preibit ante ipſum
in ſpiritu et virtute helye et cete
ra. ¶ D

Hic habẽs ꝙ duo quinquage
narij regis ochozye helye p
phete irreuerẽter et quaſi impa
tiue locuti ſunt dicentes. Homo
dei rex pcepit feſtĩa deſcẽde Qui
igne celitus deſcendẽtẽ ad helye
impium pierunt. Si inquit homo
dei ſum. deſcendat ignis de celo
et deuoret te et quinquaginta tu
os. Vltimus aũt et tercius quĩq
genarius ad eũ miſſus iudicio et
morte alioꝝ territus genua coram
eo curuauit. et miſericordiã im
plorauit. et humiliter ꝙ ad regẽ
deſcẽderet ſupplicauit. ¶ Mor
Hic exẽplariter pt allegari. ꝙ qui
q̃genarij .i. pñcipes ſeculares bali
ui regũ et pncipũ officiales q̃ñq
dñi et mgri cũ ꝓphetis .i. cũ viris
ſciẽtificis et religioſis et ſcis loq̃
dum et ĩpacĩẽt nõ debẽt. ſ poti⁹
reuerẽt et ſbiectiue. alias digni
ſunt igne celeſti cremari et a deo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

redargui et puniri. Nulla eſt te
poralis potentia que viris dei et
ſcientie et ſanctitati hois digne e
quiparet. quappe quilibet tales
viros honorare et reuereri tenet
exemplo gnei pompeij qui poſt
domum phm adiens nō ē paſſ9 ꝙ
lictores ad ianuā phm pcuterēt
ſed potius voluit ꝙ ſubmiſſe pul
ſarent. ſicut dicit ſolinus. Nume
randus inquit poſt deos gne9 pō
peius intraturus poſſidonij do
mū tunc clariſſime ſapiētie pfeſ
ſoris pcuti ex more a lictore foēs
vetuit. et ſententie pſona. orien
tis victor. ceſſit ianue lrāꝝ. Bn̄
ergo dr̄. Leui. xix. Honora pſonā
ſenis. Vł ſi vis allega ꝙ humi
litas locutionis pficit dura vero
nocet. ꝙ dr̄. Prou. iij. Reſpōſio
mollis frāgit irā ſermo dur9 exci
tat furorē.

Capl̄m. ſcd̄m.

C

CVm dn̄s vellet heliam
in turbine rapē. dn̄o
ſe voluit de heliſeo diſ
cipulo ſuo ātea expedi
re dicens ſibi Sede hic ꝙ domin9
miſit me in bethel. tāde i iherichō
tandē ad iordanē. Heliſeus āt di
cebat. Viuit dn̄s et viuit aīa tua
ꝙ nō dimittā te. Ergo cuz ad ior
danem veniſſent inuoluit helias
pallium ſuum. et pcuſſit aquas
iordanis. et diuiſe ſunt et tranſi
erunt p ſiccum. Qui cū diceret he
liſeo poſtula quid vis anteꝙ̄ tol
lar a te: petijt heliſeus vt ſpūs e
ius duplex apud ipm̄ requieſcēt
Qd ꝙ̄uis foret difficile ſibi cōceſ
ſit. dū tn̄ ipſum qn̄ reciperetur vide
ret. Ecce ego igne9 curr9 et eq̄ ig
nei diuiſerūt vtrumqꝫ. et aſcēdit
helias per turbinem in celuz. Cui
ſcȝ pallium ſuum cecidit. qd heli
ſeus accipiens et inde aq̄s iorda
nis pcutiens ipſas iterato diuiſit
et ex tunc ꝓpheta loco helie fuit.
iiij. Regū. ij. C Mor Hoc
allega quādo quis rapiend9 ē i ce
lū p contemplationem et p ſec re
torum celeſtium deguſtationem
ſolitudinem debet querē. et ꝓpri
orum diſcipuloꝝ et alioꝝ ꝙ̄uis ſā
ctorum et bonorum ſocietatēz fu
gere. vt ſic poſſit ſecurius in cur
ru igneo feruide caritatis in celū
aſcendere. et ad amorem celeſti
um ſe leuare. Vł allega ad dili
gentiam bonoꝝ diſcipulorum. q̄
ſcȝ bonos magiſtros dominos et
prelatos ſuos nō debent vſqꝫ ad
mortem dimittē. ſ etiam impor
tune eos ſequi et eis ſeruire. do
nec ſpiritum ſciētie et palliuz mo
rum et virtuoſe conuerſationis
et apparentie poſſit ab eis repor
tare. dicentes cū iacob illd. Ge
ne. xxxij. Non dimittam te donec
benedixeris mihi. et benedixit.
zc. C S Vł dic
ꝙ helie pallium eſt conuerſatio
vita iuſti. que ſcȝ volui dicit. pro
eo ꝙ iuſti conuerſatio inuoluta
celata et occulta p humilitatem
eſſe tenetur. Que etiam aquas di
citur pcuſſiſſe. ꝙ ſcȝ iuſtoꝝ vita
et conuerſatio aquas delician cō
templando percurrit. et in men
te ſiccitatem id eſt voluntariā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

paupertatem induat· et ſic tran
ſeundi ad vitam liberꝝ iter facit·
Iſtd etiã pallium poſt raptũ eius
ad exẽplũ diſcipulis imitatoribꝰ
ipſius remanet· virtute etiam cu
ius aque deliciarum diuidunt̃ ſic
cantur et contẽpnuntur et ad ce
leſtem gloriã iter patet· quia ꝓ
certo pallium conuerſationis bo
ne aquas deliciaꝝ repudiat· ⁊ ſic
ciccatem abſtinentie et penitentie
in ſe et in ſuis imitatoribus intro
ducit et parat· Bene ergo videt̃
poſſe dicere quilibet imitator bo
ne conuerſationis alterius illud·
Joſue· vij· Vidi inter ſpolia pal
lium coccineum valde bonũ ⁊ con
cupiſcens attuli euꝫ ⸿Vel ſi vis
dic ꝙ helias dicit̃ aſcendiſſe in ce
lum in curru igneo in equis ĩ tur
bine et cũ dimiſſione ſui pallij·
Sic vere ad hoc ꝙ aliquis aſcen
dat in celum neceſſe eſt ꝙ ĩterue
niat currus igneus.i.caritas· eq̃
ignei.i.angelorum miniſterium
⁊ ſocietas· turbinis impetus.i.tri
bulatio et aduerſitas· et dimiſſi
o pallij.i.corporis et mortalitatis
dimiſſa grauitas· ꝓuerb· xxv·
Dimittit pallium ſuum in die fri
goris· ⸿C
Vm heliſeus eſſet ĩ iherico
viri ciuitatis dixerunt ei ſic
Vides inquiunt ꝙ habitatio ciui
tatis eſt optima· ſꝫ aque peſſime
ſũt et terra ſterilis· Propter qd
heliſeus vas nouum afferri fecit
et ſal in illud p̃cepit mitti· quod
in fontẽ mittens ſanauit· et mor
tem et ſterilitatem ab aquis fu
gauit· et ſic terram ſterilem in
fertilem mutauit· ⸿Nota

Iherico que interpretatur luna
eſt mundus· qui ſcꝫ in ꝓſperis ⁊
aduerſis et in rerum naturalium
decurſu fluit et refluit ſicut luna·
Iſta eſt ergo ciuitas ꝙ iſta habi
tatõ optima poteſt dici pro eo ſcꝫ
ꝙ ibi eſt locus merendi· et virtu
tes et merita congregandi· Sꝫ
procerto ibi fuit ab initio fons peſ
tifer ſapientie mundane· et potiſ
ſime ſciencie gentilis heretice et
poetice· vł fons ꝓſperitatis et
habundancie terrene· q̃ ſcꝫ terrã
cordium humanoꝝ decipiebat· ⁊
p malas complacẽtias inebriabat
et ſic eam inanem et ſterilẽ a vir
tutibus faciebat· Et ideo helyſeꝰ
ꝓpheta.i.deus pater vas nouuꝫ i.
virginem benedictam puram no
uã iuuenculã atqꝫ mũdã ꝑparauit
in qua ſal ſcilꝫ diuine ſapientie.i.
verbum ſuũ poſuit· et eo median
te fontẽ peſtiferꝝ mũdi et erroris
et ydolatrie que totũ mũdũ pota
uit temperauit et ſanauit· et ſic
terrã cordium humanorũ virtutĩ
bus fecundauit· Exo· xxiij· Nõ
erit infecunda nec ſterilis ĩ terra tuã
⸿D Vel dic ꝙ helyas eſt prela
tus· qui videns habitationem ec
cleſie ł religionis eſſe de ſeipſa op
timã et ſalubrem· verumptamẽ
eo ꝙ aqua voluptatis ibi habun
dat· terram eius.i.ſubditos videt
ſteriles virtutibus et inanes· de
bet ergo vas nouum.i.morum no
uitatem· et ſal.i.correctionis a
credinem et aſperitatem adhibe
re· vt ſic ſterilitatem eorum poſ
ſit in vtilitatem mutare· et de
malis bonos et de inanibus virtu
oſos et vtiles generare· Judicuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

xiij. Sterilis es. ſed concipies et
paries. E Vl' dic
ꝙ quando homo videt terraȝ cor
dis ſui ſterilem virtutibus. et in
anem propter aquam volupta
tis proſperitatis vl' ſapientie ſecu
laris. ſtatim debet ſal diſcretiōis
adhibere. et oēm ſupfluitateȝ vo
luptatis et ſterilitatē virtutis q̄
p fluuiū dicte aq̄ gñat' debȝ p a
cre dinē penitentie vl' per ſalſedi
nem prudentie moderari. nā ſi ſal
ī vas nouū. i. ſi ſalſedinem et con
dimentum prudentie et nouitatē
puritatis mundicie et innocentie
adhibuerit. huiuſmodi aqua peſ
tifera non nocebit. immo ecōtra
rio terram cordis fertilem virtu
tibus efficiet. ī non vicia ſed vir
tutes effundet. Nūq̄ enim nocet
mundi ſapientia vl' di uitiarū pſ
peritas ſi aſſit in vtendo diſcretio
et nūq̄ nocet deliciaꝝ ſocietas ſi
aſſit nouitas mundicie et peniten
tie acredo l' maceratio. ſed poti9
iſta iuuant et terram cordis fecū
dant. dū ex eoꝝ debito vſu acqui
ritur meritorū cumulatio. Bene
ergo dicitur. Mat. ix. Habete in
vobis ſal. et pacē habete int' vos
F Vel dic ꝙ talis fons po
teſt ſignare malos philoſophos ī
hereticos. l' etiam quoſcunq̄ȝ ma
los ſocios l' vicinos. qui ſcȝ per a
quam male doctrine et male vite
ſterilitatem virtutum generant
in alios. Sepe ergo fit ꝙ heliſeus
. i. deus ſal gratie et fidei in talibȝ
immittit. et ſic illos q̄ erroris fō
tes fuerant fontes veritatis facit.
et qui ſterilitatem virtutuȝ indu
cere ſolebant iam doctrina et vi
ta alios virtutibus irrigāt et fe
cundant. ſal enim diuine fidei et
ſapientie malos fontes qui corrū
pebāt terram religionis vl' terraȝ
. i. cōſcientiā maloꝝ ſolet in meli9
cōmutare Leui vi. In oī ſacrifici
o appones ſal. Vl' dic ꝙ fōs iſte
eſt ſcīa noſtra. que pcerto niſi ſal
diſcretionis adiunctū habeat. a
virtutibus nos vacuat non fecū
dat. Ideo bene dr̄. Prou. xxiij.
Prudentie tu e pone modum et ce
tera. G
Hic habes ꝙ cū heliſeus tran
ſiret p bethel pueri ciuitatis
inceperunt illum illudere. ī ipſuȝ
caluum vocare. Qui cū eis male
dixiſſet in nomine domini. ſtatim
duo vrſi de ſaltu egreſſi fuerunt q̄
q̄draginta duos de eis occiderunt
G Iſtuo exponunt q̄daȝ
allegorice dicentes. ꝙ heliſeus eſt
xp̄s. cui ſcilicet pueri. i. iudei pu
eriles inſenſati et neſcientes q̄d
facerent illuſerunt eum. et eum
caluuȝ vocauerunt inq̄tum ī loco
caluarie ipſum crucifixerunt. pꝯt
quod duo vrſi ſcȝ titus et veſpaſi
an9 de ſaltu romane ciuitatis im
miſſi ipſos vaſtauerunt et deſtru
xerunt. et iſti pueri quadragin
taduo dicuntur fuiſſe pro eo ꝙ e
uolutis q̄dragītaduobȝ annis ab
aſcēſione dn̄i vrſi iſti in iudeos ir
ruerūt. pſ̄. Quadraginta ānis px
imus fui. ꝛc̄. Vl' iſta allega cō
tra illuſores bonoꝝ. qꝛ pcerto vr
ſi dyaboli de ſaltu inferni prupēt
qui ipſos lacerabunt finaliter et
confundent. Vnde pūb. xix. Pa
rata ſunt derisoribus ſupplicia ī
et mallei percutientes ſtultorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

corporibus·

Caplm tercium· A

DVm rex moab qui inl
tis annis ſoluerat tri
butum regi iſrahel ſcz.
centum milia arietum
et centum milia agnorum ab eo
defecaſſet · et predictū tributum
negaſſet · factum eſt q iorã rex
iſrahel et ioſaphat rex iuda et rex
ydumee per viam deſerti ad preli
andum contra moab perrexerẽt·
Quibus cum aqua penitus defi
ceret prophetam domini helyſeum i
terrogauerunt · et pro requiren
do verbum domini tres reges in
perſonis proprijs ad eum deſcen
derunt · Hic ergo primo regez iſ
rahel de ydolatria redarguens
pſaltem pro ſuſcitando ſpiritu ſã
cto venire fecit · quo pſallente ver
bū domini factum eſt ſuper eum
et de aqua danda et victoria op
tinenda prophetauit · Facite inquit
foſſas et foſſas · non videbitis vẽ
tum nec pluuiam · et implebitur
alueus aquis · tradet q3 dominus
moab in manus veſtras · iiij · Re
gū · iij · Mor Allega
iſta quomõ reges et principes de
bent prophetas et ſeruos dei reli
gioſos ſacerdotes et maxime ſan
ctos viros honorare · et non ſolū
ad eos honorabiles perſonas mit
tere · immo ſi ſit neceſſe in proprijs
perſonis ad ipſos deſcendere.
Supͣ enī caplo pͥmo dictū eſt q õ
chozias quia minus ydoneas pſõ
nas ſcz duos malos quinquage
narios ad heliam miſit · ideo ipſi
igne celeſti percuſſi ſunt · ipſe ãt
reſponſū mortis propterea reportauit
Hic aūt qi ipſi reges in proprijs p
ſonis deſcẽderūt · ideo gratã reſpõ
ſionẽ et vtilẽ reportauerūt · Bene
ergo dr̃ · Ecci · vij · In tota a
nima tua time dominū et ſacerdo
tes eius ſanctifica · B
Vel allega quõ propheta debet eẽ cõ
ſtans et audax ad malos princi
pes redarguendum · ſicut iſte qui
corã regi iſrl̃ legitur dixiſſe · Si
nõ erubeſcerem vultū ioſaphat
regis iuda nõ reſpicerez inqt te·
Vnde de iſto legit̃ · Ecci · xlviij ·
Vir iſte in diebus ſuis non perti
muit principem nec ſuperauit eū
aliquod verbum. Vl̃ iſtud al
lega q ſonus melodie non ſoluz
fugat ſpm̃ malum ſicut viſum ẽ
ſ̃ · pͥmo · Regum · xvi · immo exci
tat ſpm̃ bonum ſicut hic · Sic vẽ
qñ pſaltes.i.predicator pſallit me
lodyam verbi dei · vl̃ quando etiã
ſerui dei pſallunt laudes et canti
ca creatoris · malus ſpiritus ſcilz
dyabolus ſolet fugere et terreri ·
bonus vero ſpiritus ſcz angelus
vel bonus ſpiritus.i.deuotio ſolet
in homine ſuſcitari · que ad prophe
tandū et pͣcogitandu3 de futuris
ipſu3 facit ſpūaliter excitari. Au
ditus em̃ verbi l̃ officij eccl̃aſtici
ſpm̃ deuocõis excitat · et ad cogi
tandū de futuris ipſū eleuat et ex
altat · Vnde apocal̃ · iiij · dr̃ q cu3
quatuor animalia honorem et
gloriam darent deo . ſeniores
etiã adorabant viuentẽm et ce
tera. C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Hic habes ꝙ cum dominus fe
ciſſet pluuiā in remotis mō
tibus et deſertis · quaꝑꝑt alueus
q̄ deſcendebat in moab qui añ ſic
cus erat plenus aq̄s rubeis appe
ruiſſet · moabite exiſtimauerunt
ꝙ reges iſrl' iuda et edom q̄ cōtra
eos veniebāt ſeſe mutuis cedib9
pemiſſent · et ꝓprio ſanguine al
ueum repleuiſſēt · quaꝑpter au
ditate prede ad deſertum exierūt
vbi exercitus mortuos eſſe credi
derunt dicētes · Pūgnauerūt re
ges cōtra ſe et ceciderunt mutuis
cedibus · Nunc vade ad predam
moab Quos tñ viuos et nō mor
tuos inuenerunt · q̄ ſcꝫ ipis cōtra
ſe congredientibus pierunt ·

Mor Iſtd allega contra
vicium p̄ſūptionis et inuidie · q̄a
ſepe fit ꝙ fatui modica occaſionē
ſibi ꝓſperitatem et alijs infortu
niū diuināt · et ſi videant aq̄s ru
beas ſanguinem exiſtimant · et
de inimicorum ſuoꝝ morte gauden
tes p̄dam et lucrum propūm eē
putant · Sed procerto ſepe fit ꝙ
vbi inimicos ſuos mortuos .i. defi
cientes et miſeros eſſe et de hoc p̄
dā et lucrum reportare credunt
et ipſos inuadere autumant · ip
ſos in ſui defenſione ita viuos
et fortes repiunt ꝙ ante faciem
eorum deficiunt et ſuccūbunt ·
Ergo nō eſt facili occaſione crede
dū · nec propūm lucꝝ l' alioꝝ ū in
fortuniū exiſtimandū · q̄ ſepe fit
ꝙ illi q̄ credebātur mortui viui
repiuntur · et ꝙ vbi ſperabatur
lucꝝ infortunium repitur · Vnde
iob · xxx · Exſpectabam bona et
venerunt mihi mala · No debent

alij tanq̄ꝫ mortui vilipēdi · noſtri
vero tāq̄ꝫ viui laudari · ſꝫ poti9 om
nes ſunt diſcretione debita metu
ēdi · q̄ ſcꝫ ſicut dicit ille ſeneca ·
inimicū in q̄ꝫuis humilē bonū ē ti
mere ·

Mo
Hic dr̄ ꝙ rex moab vidēs ci
tatē ſuā a trib3 regib9 ipug
nari · cū fugere temptaſſet nec po
tuiſſet · filiū ſuū q̄ poſt ipſum reg
nare debebat ſup̄ muꝝ imolauit
et vt a dijs ſuis eripetur ipis ꝓ
priū filium ſacrificauit · cui9 facti
horror p̄dictos reges ad recede n
dū coegit · Mor Sic vē ſepe
fit · ꝙ peccator videns ſe in arto
tribulationum poſitū · ſolet dijs
.i. demonibus primogenitum ſuū
.i. aiam dare que ſcilꝫ in ſolio pa
dyſi debuiſſꝫ ſedere · vt ſic ſe poſ
ſit a tribulatōnis piculo liberare
Illud autem ē verū de obſtina
tis religioſis · q̄ ſcꝫ qñ a regibꝫ iſrl'
et iuda .i. a bonis p̄latis l' correcto
ribꝫ īfeſtari ſe vident ſolēt quan
doqꝫ ad deterius ꝓrūpe · et pmo
genitum ſuū .i. aīam dyabolo deſ
perādo l' apoſtatando l' alias gra
uius delinquēdo offerre · q̄ꝑpt ip
ſi prelati debent ab impugnatiōe
l' correctōe quādoqꝫ ceſſaē · ne ſci
licet talē obſtinatuꝫ poſſint ad de
terius prouocare · et quādo ex hoc
vident eū deteriora facere · Vnde
bñ dr̄ · Ecc̄ · viij · Non incēdas car
bones peccōrum arguens eos ·

E Vl' dic ꝙ rex moab eſt
dyabolus · qui arietes cornutos .i.
ſupbos et agnos .i. ignorantes et
carnales paſcit et nutrit · et tam
quandoqꝫ de ipſis regi iſrl' cuſto
tributū dat inquantum ipſi mali

ad bõnorum purgationem criſtõ
famulantur et ĩnq̃ptum ad criſtũ
finaliter conuertũntur· Deutero·
xxxij· Cum adipe agniorum et a
rietum filiorum baſan· Jſte ergo
qui primogenitos ſuos .i. mundi
malos diuites et potentes ſuper
mutũm temporalium dignitatuʒ
interficit· et eos per diuerſa cri
mina in inferno immolat et occi
dit· Vnde michee· vi· Et dabo p̃
mogenitum meũ pro ſcelere meo
¶ F Vel dic ꝙ rex
moab eſt deus pater· cuius ciui
tatem ſcilʒ eccleſiam tres reges
.i. tria capitalia vicia a pricipio iſe
ſtauerunt et ideo pro ciuitate ec
cleſie liberanda primogenitum fili
um ſuuʒ criſtum immolauit .i. im
molari et crucifigi permiſit· et ſic
eccleſiam liberauit· Vel dic ꝙ
rex moab q̃ interpretatur ex pa
tre populum iudaycum ſignat·
cui dictum eſt· Johã· viij· Vos ex
patre dyabolo eſtis· Jſte ergo p̃
mogenitum ſuum ſcilʒ criſtum q̃
dicitur primogenitũs ĩ multis fr̃a
tribus· Roma· viij· immolauit e
um crucifigẽs· et ſic ſe a romanis
liberare credidit quando dixit·
Ne forte veniant romani expedit
vt moriatur vnus· ¶ G
Vel dic ꝙ iſte rex eſt malus pre
latus vel etiam malus inferior iu
dex vel baliuus q̃ ſcilʒ vt poſſit re
gibus ipſum ĩpugnantibus .i. ſu
is malis ſuperioribus ipſum for
te deprimere vel corrigere volen
tibus ſatiſfacere· ſtatiʒ mittitur ad
deõs ſuos .i. ad illos maiores con
ſiliarios q̃ ipſum ordinauerunt et
promouerũt currere· vt ipſis me

diantibũs poſſit iram ſuperiorũʒ
cauere· et ꝓpter hoc primogenitos
ſuos .i. ſbditos et maxime eccleſi
aſticos ſolet per rapinas occidere
et grauarẽ· et eos dñs ſuis p̃di
ctis ĩmolare· et carnes .i. ſubſtan
cias eorum vſibus deputare· qui
dij et fautores ſui ſacrificio predi
cto pacati totaliter ſolent facerẽ
ꝙ ſupiores ab ĩpugnatiõe taliuʒ
ſolent quieſcere et ceſſare Statiʒ
igitur quando iſti baliui vl' offici
ales a maioribus in pugñ ſe ſenti
unt· ad deos .i. ad fautores ꝓmo
tores ſuos recurrunt qui ſcʒ in cu
ria maiores exiſtunt· et ipſis de
carnibus .i. ſubſtantijs pauperum
ſubditorum munera faciunt· iſti
taliter ordinãt vt ſuperiores a ta
libus nihil querant· et ab ipſoꝝ
ĩpugnatione deſiſtant· Vnde iſti
mali iudices et baliui ſuorum p̃
mogenitorum· ſcʒ ſubditorum de
populatores pñt dicere illud·
Michee· vi· Dabo primogenitum
meum ꝓ ſcelere meo· fructum v
teri mei pro peccato anime mee·
Jſti enim dant primogenitos ſu
os .i. ſubditos et ſubditorum car
nes vl' ſubſtantias dñs et fautori
bus· ne hij pro ſcelere ſuo puniã
tur a ſuis dominis et ſuperioribꝰ
¶ H Vel dic ꝙ iſte
rex eſt vſurarius· qui ſcʒ dñs .i.
aduocatis et baliuis primogeni
tos immolat· vt eum a regibus
et prelatis defendant· Vel
dic ꝙ iſti filios ſuos ad litteram
demonibʒ ſacrificant et ordinant
ĩq̃ptũ ad fraudãdũ et vſurãdũ ip
ſos ĩſtruũt et ĩformãt· p̃s Jmmo
lauerunt filios ſuos et filias ſuas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

demoniis. Vel dic ꝙ iſti vſura
rii et conſimiles peccatores ad lit
teram filios ſuos ſacrificāt demo
nibus inquantum ſuos imitatores
et i malis dicens ſucceſſores faciūt
pſ. Immolauerunt filios ſuos et
filias ſuas demoniis. Hic ha
bes ꝙ iſti reges non petierunt niſi
aquā. et tamen dominus dedit a
quā et victoriā Ubi nota ꝙ deus
ſemp dat habundantius ꝙ̄ petitur
dum tamen qđ iuſtum eſt requi
ratur. Jaco. i. Dat omnibus afflu
enter et non improperat. et cete
ra.

Capl'm quartum. Ca

Mulier quedam de vxo
ribus prophetarū que
cuidam creditori erat
obligata cōqueſta eſt
heliſeo ꝙ creditor occaſione debi
ti duos ſuos filios volebat tollē.
et ſeruituti ſubiugare. Et cū in
domo nihil haberet preter paruꝫ
olei quo aliquociēs ſe vngebat p̄ce
pit ei heliſeus ꝙ vaſa vacua non
pauca mutuo acciperet. et ꝙ clau
ſis oſtiis oleum in vaſa infunde
ret. Hec ergo ſup ſe et filios oſti
um clauſit. et filiis offerentibus
vaſa oleum infundere cepit. et
ad implenda omnia oleum mlti
plicatum ſuffecit. et ſic vendito
oleo creditori ſatiſfecit. et de reſi
duo vna cum filiis ſuis vitā dux
it. Uende inquit oleum et redde
creditori tuo. tu aūt et filii tui de
reſiduo viuite. iiii. Regū. iiii.

Mor Quia ergo iſtud ex
ponitur multiplicit a multis. nō
eſt neceſſe ꝙ de nrō plurimum
apponamus. ſed ſolum ꝙ aliorum
dicta ſeu ſententiam inſeramus.
Dicunt ergo quidam allegorice ꝙ
mulier iſta eſt eccīa que ſcꝫ duos
filios. i. duos populos habuit.
quos creditor dyabolus cotidie oc
cidere ſubtrahere ſubiugare per
diuerſos errores et per peccatum
contendit. et p obligationē viri
ſui mortui ſcꝫ ade. ipſam et eius
filios ſibi per peccatū obligatos
aſſeruit atqꝫ dixit. Sꝫ pro certo iſ
ta edocta ab heliſeo. i. a xp̄o vaſa
vacua. i. ſubditos et fideles et pa
tres ſanctos eccīe primitiue qui
ſcꝫ vacui fuerunt et paupes in t
rENIS ab aliis ſectis per predicatō
nem mutuo accepit. et modicuꝫ
olei. i. ſcientie l' doctrine l' diuine ḡ
tie in eis infuſum vſqꝫ ad ſummū
impleuit. ita ꝙ iſta mulier eccīa
de oleo ſcientie et ſanctitatis et
ḡtie iſtoꝝ iam creditori ſuo dya
bolo et eius mēbris hereticis ſatiſ
fecit. et filios ſuos fideles de ſup
habūdantia ſpūaliter nutrit. Cō
ſtat enim ꝙ ſciētia et ḡtia pauli
et auguſtini qui aliquando vaſa
vacua fuerunt ita eſt multipli
cata. ꝙ non ſolum ſufficit ad ma
liciam dyaboli et hereticoruꝫ delu
dendū et ipſoꝝ obiectōibꝫ ſatiſfa
ciēdū. imo etiā ſuphabundat ad
nos alios q reſidui ſumus in bonis
moribꝫ nutriēdū. Unde iſtis vaſis
. i. p'mis doctoribꝫ poſſumus dicere
nos alii eccīe filii illud. Math. xxv
Date nob de oleo vrō. quia lāpa
des nre extinguūt. Cp Vel dic ꝙ

mulier noſtra ſancta ecc̄ia habet
hodie multa vaſa.i.multos ſcōs
qui p̄ceſſerūt qui oleo grē et me
ritorum ſātitate ita pleni fuerūt
q̄ ad liberandos et nutriendos fi
lios ec̄ıe ſuffecerīt Plenitudo em̄
et ſupererogatō meritorum ſcōrū
p̄t ſufficienter de pena et culpa p̄
filijs ec̄ıe quibus a p̄lato datur
indulgētia ſatiſfacere. et etiā vl
tra hoc nutrimentū meritorū au
gere. et ipſos gratijs et v̄tutib⁹
enutrire Ergo neceſſe eſt q̄ eccia
vl̄ aīa ad heliſeū.i.ad papā recur
rat. vt de oleo indulgētiarum cre
ditori.i.dīne iuſticie ſatiſfaciat et
pſoluat dicēs illud p̄dictū Da no
bis ꝛc̄. Vl̄ iſtud allega de oleo
meritorū nroꝝ Primo em̄ oportꝫ
de debito.i.reatu et obligatōe pe
ne ſatiſfacē q̄ de reſiduo poterim⁹
nutrimētū et̄ne gl̄e accipe ¶
Vl̄ dic q̄ creditor nr̄e diuina iu
ſticia atque ſcꝫ duos filios noſtros
.i.corpus et aīam p̄ debito culpa
rum noſtrarum nob̄ auferre mi
natur. quapropter neceſſe eſt q̄
ad heliſeum.i.ad xp̄m et dei miſe
ricordiam recurratur: et q̄ de o
leo bonorum nr̄orū op̄m iſti cre
ditori.i. dīne iuſticie pſoluatur.
et de reſiduo vita celeſtis glorie
procuretur Oleum enim bonorū
op̄m noſtroꝝ p̄mo eſt debitiuū
pene et culpe pſolutiuū: reſiduū
vero eſt ſpiritualis vite nutritiuū et
meritorum cumulatiuum: q̄ ſcꝫ
p̄mo neceſſe eſt q̄ diuine iuſticie
fiat ſatiſfactō. et ſic deducto ere
alieno poterimus de reliquo viue
re. q̄ poterit fieri meritoꝝ cumula
tio et procurari eterna vita q̄ re
fectio. Cuilibet ergo videt̄ diuina
iuſticia dicere illd̄. iij. Reg. xvij
Fac michi primū. tibi autem et fi
lio tuo facies poſtea. Vl̄ dic q̄
ad xp̄ꝫ debemus recurrē. vt ſcꝫ il
lud modicū olei.i. diuine gratie
quod habemus dignetur multipli
care. vt ſue iuſticie creditori noſ
tro poſſimus ſatiſfacere. et vitā
eternam de reliquo procurare.
¶ Vel allega
de oleo elemoſine. quod ſcilicet n̄
vaſis plenis.i.dītibus. ſed vaſis
vacuis.i.pauperibus īfundi iube
tur. Accipe inquit vaſa vacua n̄
pauca. Et non publice ad mūdi
laudem ſed clauſo oſtio.i.occulte
infundi mandatur Ingredere in
quit et claude oſtium. Vnde Ma
thei. v. Cum facis elemoſinā ne
ſciat ſiniſtra tua quid faciat dextra
tua. q̄ reuera ſi iſta ſic fiant o
leum iſtud ſcilꝫ bona temporalia
taliter multiplicabūtur. q̄ nō ſo
lum adfundendum et paupib⁹ dā
dū ſufficient. immo ad īde laute
viuendū opulenter excreſcēt.
Luce. vi. Date et dabit̄ vob̄ Et ij
Coꝛ. ix. Hilarē datorē diligit d̄s
ſeq̄t̄. Augebit īcremētū frugū iuſ
ticie vrē. Vl̄ allega q̄ q̄n mulier
.i.aliqua perſona ab heliſeo xp̄ō
multitudinem olei ſui.i.augmen
tum ḡr̄e ſperat fieri. primo debꝫ
oſtiū ſenſuū claudere et ab exte
rioribus delectatōib⁹ claudē. et
in ſecretario cordis p̄ cōſideratō
nē includi et per hūilitatē abſcon
di. q̄ pcerto ſi ſic fecerit oleū grē
q̄ meritoꝝ ſuoꝝ multiplicabitur

et duo filij ſui.i.corpus et anima a creditore dyabolo liberabūtur. et de reſiduo meritorum nutrimē tum cumulabitur. et vita glorie concedetur. Math. v. Intra in cu biculum tuum. et pat tu9 q̄ videt ꝛc.

CE

CVm helyſeus quādoqꝫ apd quādam mulierem diuer teret et panē comederet. dixiſſe legit̄ ipſa mulier viro ſuo. Aiad uerto inquit ꝙ vir ſanctus dei ē iſte qui tranſit per nos frequen ter. Faciam9 ergo ei cenaculū par uum et ponamus ei in eo lectulū menſam ſellam et candelabrum. vt cum venerit ad nos maneat ibi. Qd factum eſt. Helyſe9 eniꝫ diuertit ad cenaculū requieuitqꝫ ibi. Vna vero dietum vocans pu erum ſuum p̄cepit vt loqueretur ſunamiti illi et diceret. Ecce ſedu le miniſtraſti nob̄. quid vis vt faciam tibi? Huic ergo que libe ros nō hēbat et vir ipſius ſenex erat helyſeus filium impetrauit quē etiam tandē mortuuꝫ ſuſcita uit. Mor Mulier iſta mag na que etiam ſunamitis dicit̄ qd interpretatur captiua l' coccinea voluntatem deſignat. que reuera dr̄ magna. qꝛ magna pt cape ſcꝫ deum. ps̄. Magnus in medio tui ſanctus iſrl'. Captiua dr̄ qꝛ concupi ſcentia carnis ligata coccinea et ardens. qꝛ per deſideriuꝫ concupiſcē tie inflammatur. Vl' etiam iſta eſt anima. que magna eſt nobili tate. captiua tn̄ originali culpa et concupiſcētie ſeruitute. coccinea vero gratia et caritate l' ſanguis xpi a quo recepta eſt rubicunda

venuſtate. Vnde ſibi dicitur. Yſa ye. lij. Solue vincula colli tui cap tiua filia iheruſalem. Iſta ergo de bet dicere viro ſuo.i.veritati l' in tellectui. ꝙ vero helyſeo xp̄o qui ſcꝫ frequenter eos viſitat. et nūc per inſpirationem. nunc per ſcp̄ ture lectionem. nunc per tribula tionem et correctionem: nunc p ſpūalem conſolationem. nūc per temporalem ſubuentionē ad ipos venire et per eos tranſire nō ceſ ſat. qui dudum per beatam incar nationem: nūc vero per doctoruꝫ prelatorum erudicōem: finaliter vero p extremi iudicij execucōeꝫ ipſos viſitat et frequentat debēt locum optimum parare. vt apd eos poſſit quieſcere per gratiam et manere. Luce. viceſimoquar to. Mane nobiſcum domine quo niam adueſperaſcit. Dico ergo ꝙ iſta mulier cum viro ſuo.i.anima cum animo virtuoſo debent xp̄o cenaculum et habitaculum i cor de conſtruere et locare. et ipſum virtutibus edificare. et ibidem i ter cetera quatuor virtutes cōſti tuere et locare. Ponāt igitur ibi lectum vbi xp̄s quieſcat hic eſt mundicia innocentia et caſtimo nia. Can. p̄imo Lectus nr̄ florid9 eſt. Menſam que xpm̄ in pſona pauperum reficiat. hec eſt pietas et elemoſina et clemētia. ps̄. Pa raſti in conſpectu meo mēſā. Se l lā que criſtū ſedentē ſuſtentet. hec ē mētis trāquillitas et pacien tia. Apoca. iiij. Ecce in celo ſedes poſita erat et ſupra ſedem ſedens Candelabrū qd domū cordis xp̄o illuiēt. hec eſt diſcretō et ſapiētia

Zach. vi. Eccē candelabrum aure
um totū. Et ꝓ culdubio ſi cenacu
lum cordis iſta quatuor habue
rit. i. ſi puritatem pietatem tran
quillitatem et ſagacitatem conti
nuerit. tunc heliſeus xp̄s ibi lib̄e
ter moratur. qui filios. i. bona o
pera nobis dabit. et ſi per pecca
tum mortua fuerint ipſa per peni
tētiam ſuſcitabit. dicens illd̄ ps̄
Hec requies mea in ſeculū ſeculi
[F] Vt illd̄ ꝙ heliſeꝰ hic
nō legitur locutus fuiſſe perſona
liter cum iſta muliere q̄ꝙ̄ ſācta
et bona. ſed per nuncium. quinī
mo nomen eius proprium ſecū
dum comeſtorem neſciuit. et ideo
ſunamitem vocare generali nomi
ne conſueuit. allega ꝙ ſancti vi
ri ſumme debent mulierum collo
quia euitare etiā dato ꝙ ſancte
ſint et ab earum conſortijs abſti
nere et nomina earum ignorare
Eccī. ix. Auerte faciem tuā a mu
liere. Vel allega ꝙ iuſtum eſt
vt ſeruitoribus et miniſtris ſcd̄m
merita ſatiſfaciamus. et poſtq̄ ſe
dule miniſtrauerunt ſibi ſuum ſa
larium perſoluamus Ecce inquit
ſedule miniſtraſti nobis. quid vis
vt faciam?
[G] Factum eſt ꝙ filius mulieris
ſunamitis que heliſeum hoſ
picio receperat adueniente calore
ſuper caput eius moreretur. Quo
cōtriſtata mulier ad pedes helyſei
ſe proſtrauit. qui pietate motus
puerum ſuum cum virga ſeu ba
culo ſuo ad ponendum ſupra mor
tuum vt ſic ſuſcitaretur miſit.
Quod cum feciſſet giezi filiꝰ mor
tuus non ſurrexit. ſed nec vox
nec ſenſus apparuit. Qui reuer
ſus obuiam heliſeo eidem hoc nū
ciauit. Heliſeus ergo ī ꝓpria per
ſona veniens claudens oſtium cu
biculum intrat. et ſuper cadauer
pueri ſuper lectum incubat. et
os ori. oculos oculis. membraq̄
mēbris applicat. et vt caleſieret ca
ro pueri ſuper eum ſe incuruat.
Tandem vero per domum aliq̄
diu deambulabat. et iterum aſcē
dit ſuper puerum et ſe inclinat.
Qui aperiens oculos et ſepties o
ſcitans a mortuis ſuſcitatur. et ip
ſum viuum matri ſue reſtituit
atq̄ donat. [M]or Ad lit
teram eſſe videtur ſcd̄m ꝙ aliqui
allegorice exponūt talis proceſſꝰ
factus in reſuſcitatione et repara
tōe gn̄is humani. Mulier enī iſta
ſignat eccl̄iam. cui ſcȝ vnicum fili
um ſcȝ humanum genus deus a
principio dedit. ſed adueniēte ca
lore concupiſcentie iſte in adā per
pcc̄m occubuit et deceſſit. Sȝ ve
rus heliſeus. i. deus iſtum reſuſci
tare et ad vitam gratie reducere
volens baculum ſuum ſcȝ legē ſcri
ptam puero ſuo ſcȝ moyſi tradidit
qui tamen mediante iſto baculo
ſcȝ ſeueritate legis iſtum filium
ſcilicet genus humanum a morte
culpe nullatenus ſuſcitauit. Ni
chil enī ad perfectum adducit lex.
ad Hebre. vij. Quapropter ipſe he
liſeꝰ dei filiꝰ in propria perſona ad
mortuum humanum genꝰ venire
voluit. et intrans cubiculū vteri
virginalis. et cadaueri. i. carni hu
mane per beatam incarnationē ſe
coniunxit et coaptauit. et predicādo
per mundum aliq̄diu deābulauit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et ſic ſuper lectum ετucis aſcēdit
et carnem pueri.i.humanitatem
aſſūptam in igne paſſionis cale
faciens·ipſum genus humanum
per gratiam viuificauit et viuuz
.i.a morte culpe liberū ſepties oſci
tantem.i.per ſeptem ſpūs ſancti
dona ł per ſeptez ſacramēta reſpi
rantem·matri ſue ecc̄e reſtaura
uit ac reſtituit·iiij·Regū·xviij
Depoſuit puerum de cenaculo·et
tradidit eum matri ſue dicens·
viuit filius tuus·¶ M Vł dic
q̄ heliſeus eſt prelatus·mater ē
ecc̄a·filius mortuus eſt ſubditus
populus peccatis et erroribus ſb
iugatus·Ergo iſta extat veritas
q̄ filij mortui.i.peccatores ſubdi
ti melius ſuſcitantur·et ad vitaz
gratie reſtituuntur·qn̄ a ꝓprio p̄
lato pſonalit̄ viſitantur·et quā
do per incubationem.i.p̄ſentiaz et
moram ipſius calefiunt·et fouēt
q̄ quando ſolum per nuncios et
p̄ vicarios portantes baculos .i.
ad percutiendum et exigendum pa
ratos mortui et deſolati huiuſmo
di frequētantur·Male ergo faci
unt p̄lati et curati qui populum
pn̄cipaliter non viſitant·ſed qui
nūcios et vicarios ibi mittunt·et
alibi moram trahunt Dicat ergo
quilibet prelatus illd̄ Math·viij
Ego veniam et curabo eum·Nun
cij enim et vicarij in abſentia pre
lati vtuntur baculo dure ſeueri
tatis·dominus vero vtitur verbo
et calefactione et aſſociatione ca
ritatis et pietatis·et ideo illi cuz
baculo iſto ſcz cū virga iuriſdic
tionis eis cōmiſſa magis ſolent le
dere q̄ iuuare·¶ I Vł dic

q̄ filius.i.peccator melius per ca
lefactionē q̄ per baculū.i.meliꝰ p
manſuetudinem q̄ ſeueritatē vi
uificatur et emendatur·Et illis
ideo qui baculo dure correctiōis
vtuntur poſſunt ſubditi dicere il
lud·Nunquid ego canis ſum·q̄
venis ad me cum baculo? Ac ſi
diceret contra canes.i.contra infi
deles hereticos obſtinatos eſt cuz
ſeueritatis baculo procedendum·cō
tra alios autem delinquentes eſt
cū benignitate et manſuetudine
dimicandū ¶ Vł dic moralit̄ qn̄
quis filium ſuum mortuum.i.pec
catorem animū ſuſcitare voluerit
debet in cubiculum per meditatiō
nem intrare·oſtia ſenſuum per
ſui abſconſionem et humilitatez
claudere·ſuper cadauer.i.ſup ani
mam peccato mortuam p cōtritiō
nē fletuz et ſui diſcuſſionē incūbē
p confeſſionem et orationem cla
mare·p ſatiſfactionem deambu
lare·et ſic ipſū ad vitā gr̄ie pote
rit ſuſcitare· ¶ R

Cum fames eſſet in terra dicit
heliſeus vni de pueris ſuis
vt pulmentum coqueret vt comede
rent filij ꝓphetarum·Qui vitem
agreſtē īueniens et inde colōqn
tidas colligens in ollam concidit·
et pulmentum decoquēs coraz fi
lijs ꝓphetaruz appoſuit·Qui ama
ritudinē ferre n̄ ſuſtinentes mors
in olla vir dei clamauerunt·ipſe
vero farinam immiſcēs amaritu
dinē temperauit ¶ Mor dic
q̄ vitis agreſtis veterem legem
ł ſcientiam propheticam ſignat et
eiꝰ litteralē ſenſuz deſignat Ergo
quandoq̄ accidit q̄ cum heliſeus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.i. deſſs vl' prelatūs filijs prophe
taꝝ .i. ſuis fidelibus pulmentū do
ctrine parari iubeat. pueri ſui ſcꝫ
pueriles et ignari doctores vitē
agreſtē .i. ſcientiam legalem et ꝓ
pheticam inueniant. et ipſā male
intelligentes coloquintidas .i. ali
quas ſuperficiales et apparentes
ſciās colligunt. et inde pulmētuꝫ
amarum .i. doctrinam hereticā cō
ficiunt et cōponunt. Iſtud ergo
aduertentes fideles clamant ali
quotiens. mors in olla. Quapꝑt
helyſeus .i. bonus prelatus ſtatiꝫ
debet occurrere et farinam ſaē
doctrine et ſani intellectus adhi
bere. vt ſic poſſit inde omnē he
reſis et male doctrine amaritudi
nem effugare. Iudith. v. Fōtes
amari obdulcati ſūt.

L Vel dic ꝙ olla cum amaro pulmē
to eſt mūdi pſperitas l' ipē mun
dus cuius ſcꝫ pulmentum .i. cuiꝰ
delicias et diuitias filii ꝓphetaruꝫ
.i. viri ſancti amaras reputāt et
mortales. mors enī in olla vir dei
Iſte enī ſūt q̄ amaritudinē ſolli
citudinū cōtimēt. et mortē vicioꝝ
et tormētoꝝ abuſoribꝫ ꝓcurant.
quapꝑt ſācti viri q̄q̄ fame et io
pia vrgeant ipſas comedere hēe
l' acquirē nunq̄ amant. dicentes
illd. Job. vi. Nunq̄d inquiūt co
medi poterit inſulſū qd nō ē ſale
cōditū? aut guſtari qd guſtatum
affert mortē? Nō reſtat ergo niſi
ꝙ farina .i. diſcretio apponat. et
ꝙ hō huiuſmodi pulmēto .i. rebus
tp̄alibus diſcrete et tp̄ate vtat.
q2 tūc nocē nō potent licꝫ ɔmeda
tur quinimo oīs amaritudo q̄ ibi
eſt in dulcedinē ɔūtit. inq̄ntum ſcꝫ
ex bōno vſu taliū meritā et gr̄e
augebunt. Proſperitas enī mun
di nō nocet diſcrete vtentibꝰ. qn̄
immo ipſos iuuat tā i gratijs q̄
v̄tutibus. Job. vi. Anime enī eſu
riēti etiā amara dulcia eē vident.

M Vl' dic ꝙ olla cū pulmēto
amaro eſt mūdꝰ cū tribulatiōibꝰ
ſuis. quod qn̄ filijs ꝓphetaꝝ .i. ſāc
tis viris apponit. ſepe fit ꝙ p̄ tri
bulacōnū amaritudie ad heliſeuꝫ
.i. ad deū clamitaē cogūt. mors ī
quiūt in olla. Iſte ergo farinā .i.
gratiā ſuā et interiorem cōſolatō
nem adhibet. et ſic illud qd eis
p̄mo videbat amarum. dulce pꝰ
et delectabile eſſe apparet. Vnde
Prouē. xxvij. Aiā eſuriens ꝓ dul
ci amarum ſumet. ſicut in marti
ribus fuit viſū

Caplm q̄ntum

A Naamā princeps regis
ſyrie fortis fuit et di
ues ſ; lepſꝰ. q̄ veniens
ad heliſeū vt ab ipō cu
raret a lepra. p̄ceptū ab heliſeo ac
cepit ꝙ in iordane ſepties lauare
tur ꝓmittēs ꝙ ita caro ipſiꝰ mun
daret. Vade inq̄t lauaē ſepties ī
iordane. et recipiet ſaītatē caro
tua. Indignꝰ ē ergo naamā ꝙ ad ip
ſū n̄ egrediebat. et locū lepre tā
gēdo dn̄z ſuū n̄ dep̄cabat. incepit re
cedē et loturā iordanis vilipēdēs
fluuios damaſci. ſ. abana et far
far cepit laudaē ſup iordaīs flu
uiū. Ad inſtātiā tn̄ ſeruoꝝ ſuoruꝫ
ad iordanē deſcēdēs ſe lauit. cſta
ti ſanata lepra caro eiꝰ vt caro pu
eri reſtituta fuit. Qui protinus
ad heliſeū reuertēs ꝓdolate re ſig̃
uit. et duos burdones oneratos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

de terra iſrahelitica ſoli in ſyriaꝫ de
ferens extunc ſup terrā illā dn̄m
adorauit · iiij · Regū · v · ¶ Mor
Quidam exponunt illō allegori
ce dicentes · ꝙ iſte naamā ſyr9 gē
tilis gentilitatem ſignat · que ſcꝫ
fortis per tempalem potentiam ·
diues per philoſophicā ſapientiā
ſemper fuerat · leproſa tñ p erro
res et ydolatriam erat. Hic ergo
ad heliſeū .i. ad xp̄m p fidē venit ·
ad cuius doctrinaꝫ et mādatū in
iordane .i. baptiſmo ſe ſepties .i.
ſeptem crimina ſua lauit · et ſic
ſanitatē gratie reportauit · Joh ·
· ix · Abij et laui et vidi · Ydolatrē
etiam tunc renunciauit · de terra
vero iſrahel .i. de puluē ſecū porta
uit quia doctrinā ſacre ſcptu̇re
ſecū tenuit · qua mediāte deū iſrl'
credidit et orauit · ¶ B Vl'
dic ꝙ iordanis iſte ſignat fluuiū
penitentie et lacrimarū · l' etiā flu
uium baptiſmi · Vide plura de ior
dane · Joſue · ij · Vl' iſtud ſciꝫ
ꝙ iſte naamā recedebat indigna
tus et ablutionem ſui contempne
bat · et abana et farfar aque ior
danice preferebat · ſi vis allega
contra gentiles · qui baptiſmū cō
tempnunt · et aquas damaſci .i.
ablutiones machometi preferunt
Vl' allega contra regulares ſecu
lares. qui iordanem .i. ſcpturam
ſacram videtur contēpnere · et flu
uios .i. ſciētias mūdi ſciꝫ leges et
medicinā et huiuſmodi ſibi videt̄
penitus anteferre · q2 apl's dicit ·
p̄ma · Ad cor · ij · Animalis hō nō
percipit ea que ſūt ſpūs · Vl' alle
ga cōtra ſeculares qui iordanem
fluuium religionis et deuotionis

penitētie et compuncti onis fugi
unt et contempnunt · aquas vero
damaſci .i. mūdi delicias et diuicias
āteponūt · aīe eīm eſurienti etiā ea
q̄ amara ſūt dulcia eē videntur ·
Job · vi · Cum tamen iſta ſit q̄ le
pras vicior mūdat et q̄ innocētī
ā repat · Vñ ſup̄ · ij · Sanaui aq̄s
has et non erit mors neqꝫ ſterili
tas · ¶ C Vel iſtō ꝙ ſerui rep̄ſ
ſerūt indignatōem naamā · et eū
lauari fecerunt. et ſic ſanitatis e
ius occaſio fuerunt · poteſt alle
gari ꝙ boni familiares nō debent
irā et indignacōem dñor attēdē
ſ eā potius mitigaē et ad illa que
ſūt vtilia inclinare Vl' illō alle
ga ꝙ minoribus9 q̄nqꝫ dñs reuelat
illud qō maioribus denegat · et ꝙ
quādoqꝫ minoribus9 inſpirat quod
maioribus9 vtile ꝯprobat Vel alle
ga ꝙ ſicut naamā ad vocē puelle
captiue ad pphetā venit · et ad vo
cē ſeruor in iordane ſe lauit et ſa
nitatē ſuſcepit · ſic vere ſepe acci
dit ꝙ ſerui et ācille dños ſuos ad
fidē et ad virtutes inuitāt · vt ſcꝫ
ad pphetā xp̄ꝫ veniāt · et ad ip̄m
p pniam redeāt · et ſic cauſa ſūt
ꝙ ſanitatē grē recipiunt et ꝑcu
rāt Vel etiā ſerui et ācille .i. deſpi
cabiles pſone ſcꝫ piſcatores apl'i ·
pncipes mūdi ad fidē et ad baptiſ
mū vocauerūt · et ipſis mediātibꝫ
ſanitatē grē receperūt · Vñ .i. ad ·
Cor .i. Infirma mūdi elegit de9
vt ꝯfūdat fortia ¶ D

Naamā ſirus fortis et diues ·
leproſus. vō ſanat9 a lep̄ mu
nera heliſeo obtulit · q̄ue heliſeus
penit9 refutauit De q̊ giezi puer
heliſei indignās et dicēs · perpet

dominus meus ſyro iſti vt nō ac
ciperet que portabat· poſt eū cu
currit· et talētum argēti et duo
mutatoria veſtimēta nomine heli
ſei petyt et recepit· Quod heliſe
us in ſpū vidēs a giezi vbi fuerat
requiſiuit· qui mēdaciter ſe excu
ſantem eum ad ſubeundū lepraꝫ
naamā cōdēpnauit Nōne inquit
cor meum pn̄s erat qn̄ reuerſus
eſt homo de curru ſuo in occurſū
tui? Nunc igitur accepiſti argen
tuꝫ et veſtes vt emas oliueta vi
neas oues et boues et ſeruos et ā
cillas· ſed et lepra naamā adhere
bit tibi· et ſemini tuo in perpetu
um· et egreſſus eſt ab eo lepro
ſus ſicut nix· ¶ Mor dic
hic ꝙ dare munera volens a lep̄
curari meretur· refutans munēa
a ſpū ſancto illuminat̄· accipiēs
munera lepra que alium dimiſe
rat maculatur· In hys ergo no
ta ꝙ illi qui de mūdi diuitys per
liberalitatē et elemoſinam ſe libe
rāt a lepra auaricie ſe expediunt
Lu· vi Date elemoſinā et oīa mū
da erūt vob· Item in hoc nota ꝙ
ſancti viri q̄ dona et munera re
futant et qui nō ſolum ante imo
poſt grām factā dona repudiant
ſpū ſancto repleri merent̄· ⁊ ad
preuidēdū occulta illuminātur·
Proū· xv· Qui odit munera vi
uet· In hoc etiam nota ꝙ ille qui
ꝓ mūdacōe lepre.i.ꝓ ſacramētoꝝ
miniſtracōe vel ꝓ grē collatione
munera recipit· lepram ſimonie
et auaricie incurrit· et ſe ſemēqꝫ
ſuuꝫ.i. heredes et ſucceſſores ſuos
qui ſcꝫ ſibi in male acquiſitis ſuc
cedūt lepre peccati ſubicit et expo
nit· Vnde de talibus qui de ſimo
nys vl̄ de vſuris diuicias acquirūt
dr̄· Proū· xv· Cōturbat domum
ſuā qui ſectat̄ auariciā· ¶ E
Vl̄ ſi vis allega ꝙ familiares pre
latorū qn̄qꝫ ipſis ignorātibus pe
cunias accipiunt· et nomine ma
giſtrorū munera recipiūt· ⁊ ſic
lepram ſimonie cōmittūt· ſuoſqꝫ
mgr̄os diffamari faciunt ꝓpt̄ qđ
indignacōem eoꝝ aliqn̄ incurrūt
Vl̄ allega quō mali officiales nul
li extraneo reputant pcēdū· ſꝫ ō
nes potius ſpoliādos· ſicut patet
de iſto qui murmurando dicebat
Pepcit dn̄s meus ſiro illi· Viuit
domin⁹ qꝛ currā poſt illum et acci
piam ab illo aliqđ· Iſti em̄ totū
illud pdidiſſe ſe reputāt qđ aly
ad domos ſuas reportant· videt̄
enim ſibi ꝙ aly oīa debeāt eis di
mittere et nihil penitus retinere·
Qđ vtiqꝫ verū videt̄ de officialibꝫ
curie romane et etiam de curiali
b⁹ dn̄orū Vnde de iſtis dicitur iob
xl· Abſorbebit fluuium et nō mi
rabitur· habet em̄ fiduciā ꝙ influ
at iordanis in os eius· Vl̄ dic ꝙ
giezi in veteri teſtamēto et ſimō
in nouo ſimoniā inuenerunt· Vn̄
ꝓ grā ſpūali precium giezi acce
pit· et ſic illam vendere voluit·
Symon vero pro gratia emenda
pecuniam obtulit· ſicut dicitur·
Actuum· xy· et ſic vnus gratiā
vendētiū alius ementium pr̄ fuit
Vtraqꝫ tamen ſecta dampnatur
quia ſic vt dicit̄· Joh· y· Dn̄s ven
dentes et ementes de templo pro
iecit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulū. ſextum. a

Filij prophetarum qui cū
heliſeo morabātur cū
locū nimis anguſtum
haberēt. ad ſiluā vt lig
na cederent et habitationem face
rēt lati... prerexerūt. Factum eſt
ergo ꝙ ferrū ſecuris vnius quam
mutuo acceperat in aquā cecidit
propter qđ ad heliſeum nimis dolēs
et triſtis clamauit. Heu heu inq̄t
domine mi. et hoc ipſū mutuo ce
pam. Heliſeus ergo lignum ſucci
dit et in aquā poſuit. et ſtatī fer
rū qđ in imo latebat ſupnatauit
iiij. Reg. vi. Mor Iſtud a
mltis mltipliciter exponitur. Di
cunt enim allegorice ꝙ heliſeus ē
dei filius. ſecuris eſt hō aſſūptus.
qui ſcȝ lignū et ferrū .i. corpus et a
nimā in ſe habet. Manubriū eni
.i. corpus tenere potuit. ferrū vō
.i. aīa collabi et ab iſto manubro ſe
parari et decidere oportuit. Qđ ſcȝ
factū ē qn̄ in morte ferrū iſtđ .i. im
mortalis aīa ad pfundum fluminis
.i. ad infernū deſcendit. Ferrū er
go iſtud virtute heliſei .i. aīa virtu
te verbi p reſurrectōeȝ ſupnata
uit. et ad manubriū .i. ad corpꝰ
itez remeauit. b Vl̕ dic
ſcđm ihcronimū. Marc. xv. Fer
rū ponderoſū eſt genꝰ hūanū. ma
nubrium eſt lignū vetitū. puer q̄
ſecurim tenebat eſt adā. heliſeus
ē xp̄s. lignuȝ qđ in aqua poſuit ē
crux. aqua vō eſt baptiſmus. fun
dus eſt infernꝰ. Ergo iſta eſt ve
ritas ꝙ ferrū .i. genꝰ hūanum a prin
cipio de manu pueri .i. de manu te

nētia adā ab ipſo manubro .i. a lig
no vetito in pfundum inferni ceci
dit. et ſic adā ferrū ſuū quod ma
le tenuerat tunc amiſit. Quod vi
dēs heliſeus dei filius mīa motus
aliud lignū cepit .i. ſancte crucis
lignum. quod cū aqua .i. cū bap
tiſmo coniungēs iſtis duobus me
diātibus ferrū illud .i. genus huma
num de pfundo inferni et de ſtatu
dāpnationis redemit. et ſurſū ad
ſtatum gratie et glorie natauit.
Lignum enim et aqua .i. crux et
paſſio xp̄i et baptiſmus genꝰ hūa
num de pfūdo vitiorū eleuauit. et
p virtuteȝ xp̄i ſurſū ad ſtatū glo
rie portauit. Et ſic fit ꝙ illud qđ
p vnum lignum pditur per alteri
us ligni beneficia reparatur. Vn̄ ca
nitur. Et qui in ligno vincebat.
in ligno quoqꝫ vinceretur. et vnde
mors oriebatur inde vita reſurgēt
c Vl̕ etiā ipſū ferrū ē peccator
qui ſcȝ a manubrio grē et manu
tenentia ſpei et fiducie et a manu
pueri .i. ab auxilio miſericordie di
uine p peccm̄ decidit et aliqn̄ p a
uariciam inferius ad mūdana la
bitur. vl̕ etiam qn̄qꝫ p deſperatō
nem inferius ad infernū deſcēdit
Treñ. iij. Lapſa eſt in lacu vita
mea. poſuerūt lapidem ſuper me.
Ego ad hoc ꝙ iſtud ferrū pondero
ſū ſcȝ mens peccatrix depreſſa l̕ de
ſpāta ſurſū ad manutenciā pueri
xp̄i redeat et ad locū et manubri
um ſuum ſcȝ ad ſtatū grē reueni
at. neceſſe ē ꝙ lignū nouū appo
natur .i. ꝙ crucis memoria ſpes ac
deuocō intercedat. Qn̄ eni lignuȝ
in aqua ponitur .i. qn̄ crucis deuocō
aque lacrimarū adiungitur tūc ve

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

necesse ē ꝙ ferꝝ q̄d cecideāt .i. mēs
que perierat ad statū grē releuet
Et de hoc videtur posse exponi illd
Job. xiii. Lignū spē hēt ꝙ si pa
sū fuerit supple ferꝝ p̄dcm̄ .s. mēs
ri senuerit in terra radix eius ad
odorem aque germinabit . et fa
ciet comam quasi cū p̄mum p'an
tatum est. ¶ D Vl' dic
ꝙ ferꝝ istud est peccator subdit9
ꝛc. sicut .s̄. qui procerto a manu
pueri .i. p̄lati p inobediētiam et a
postasiā cecidit et se i profūdū viti
oꝝ imeꝛ̄git et i aquā mūdanaruꝫ
deliciarum. Ad hoc ergo ꝙ iste ad
manubrium suū .i. ad manutenē
tiam et obediētiā prelati .i. ad sta
tum grē reueniat et de ꝓfundo re
surgat necesse est ꝙ iste puer pre
latus ad heliseum .i. ad deū p ora
tionē recurrat . et ꝙ casū et pditō
nū illius quem mutuo acceperat
et qui sibi in cōmisso ꝓ custodiē
do traditus fuerat defleat et ꝙ eti
ā lignum .i. v̓ga correctōnis et aq̄
.i. dulcedo cōpassionis succurrat.
qn̄ em̄ et lignum et aqua .i. seueri
tas et pietas adinuicem iungun
tur. facile fit ꝙ ferꝝ .i. peccatū ad
statum grē redeat. et a ꝓfundo
vitiorum leuetur. Bene ergo dr̄.
Prou̇. xxiii. Tu v̓ga peutis euꝫ
et animā eius de inferno liberas
Et bene dr̄. Sapie. xiiii. Benedic
tū sit lignū p q̄d fit iusticia.
Vl' si vis illd allega ꝙ qn̄ q̄s pdit
illud q̄d mutuo accepit magis d̄
bet cōtristari q̄ꝫ qn̄ illd quod suū
est amittit. Heu inquit dn̄e mi et
hoc ipsū mutuo acceperā. Sicut de
nutrice beati benedicti legit̄. ꝙ ca
pisterium fractū mutuo acceptū

deplorās . ipsi9 reparatōnē ꝓmeruit
ꝛc. ¶ E
Rex syrie audiēs ꝙ helise9 ꝓ
pheta erat isrl' qui oēs isidi
as filijs israhel reuelabat . misit
exercitū in dothaim nocte vt app̄
henderēt heliseum. Cum ergo no
cte ciuitatem circumdedissent . et
ex hoc puer helisei timuisset. dixit
ei ꝓpheta. Noli timere. plures sūt
nobiscum q̄ꝫ cum eis. Rogauit e
go helise9 dn̄m ꝙ oculos pueri a
periret . et ꝙ oculos .i. intelligen
tiā hostium excecaret. . Quod
factū ē. qꝛ puer eius spū illumia
tus totū montē plenum equis et
curribus igneis ꝓ defensione heli
sei vidit . exercitus autem regis
cecitate pcussus heliseum nō cog
nouit. immo ipsū vsqꝫ ad samari
e medium secutus fuit. Non ē in
quit hec via nec ista est ciuitas.
venite ostendam vob̄ virum quē
queritis sequimini me. Qui scilꝫ
ipsū in samariā secuti sunt. Et p9
eū ad p̄ces helisei ocl'i eoꝝ apti es
sent. se eē in medio samarie cog
nouerunt. Hos ergo nō ē passus
heliseus a rege israhel percuti. sed
poti9 eos frāt cibis refici et libēos
ad dn̄m suū remitti. Non pcutias
eos inquit. nec enim cepisti eos
gladio et arcu tuo vt pcutias.
¶ Mor Ista pn̄t exēplarit alle
gari ad plura Primo ꝙ āgeli mit
tuntur ad custodiā beatoꝝ. q̄ scꝫ
hic i figura curruū et equoꝝ igne
oꝝ venerunt. ps̄. Angelis suis mā
dauit de te. Vl' allega ꝙ soli pu e
ri .i. soli inocētes et puri digni sūt
āgelos vidē. mali vō excecāt̄ tali
t̄ ꝙ nō solū āgelos l' spūalia non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

videt· imo p̄ſentia t̄palia picula
neſciunt p̄cauere · ¶ F Vl
dic miſtice q̄ ſerui regis ſyrie dy
aboli ſignāt generaliter peccato
res· qui ſcʒ cecitate ignorantie in
vita iſta percutiuntur· ita q̄ volū
tarie in manus hoſtiuʒ ſuoꝝ.i.de
monū p̄grediunt̄· et neſcientes
vbi ſunt ꝉ quo vaduut· in manus
hoſtium ſuorum.i.vicioꝝ vꝉ demo
nū prolabuntur· Verūtamē ſepe
fit q̄ ad p̄ces heliſei.i. p̄dicatoris
ꝉ p̄lati oculi iſtorum p ſui cōſideꝛā
tionē apiunt̄· a a deo per t̄bulatō
nes et inſpiratōnes et p p̄dicatio
nis vel ſcp̄ture erudicōes ſtatus
eorū ipſis reuelatur· Joh· ix · Cū
cecus eēm mō video· Et tunc ſe
eē in medio ſamarie.i.i ſtatu pec
cati et inter hoſtes ſuos et ī picu
lo mortis eē̄ne cognoſcunt· Sʒ re
ge iſrahel.i.xpī miſericordia libe
rātur· qui ſcʒ ipſos p dāpnacōnē
nō pcutit· ſed pane doctrine et g̃
tie eos reficit et liberos abire per
mittit· Tali ergo peccatori ſic ex
cecato et in medio hoſtium cōſtitu
to dr̄. Jhē· iij· Leua oculos in dire
ctū· et vide vbi nunc p̄ſtrata ſis
¶ Vꝉ ſi vis dic q̄ rex iſrꝉ.i. bonꝰ
p̄elatus non ſolū debet paſcere
ſuos ſed etiam alienos· nec ſoluʒ
debet benefacere bonis et amicis
immo etiam inimicis extraneis a
remotis Vel dic q̄ nobilis pri
ceps nunq̄ percutere debet illos
quos a caſu et fortuna videt ī ſu
is manibus cecidiſſe· ſʒ potiꝰ ipſos
paſcē et dimittere ſi eos cōtingit
ad ipſum per dei prouidentiā ad
ueniſſe·
¶ G
Hic habes q̄ obſidente bena
dab rege ſirie ciuitatem ſamarie
Facta eſt ibi tāta fames q̄ mulie
res puulos comederūt· vn̄ factuʒ
eſt q̄ due mulieres cōuenerūt īt ſe
de filijs comedendis · Da inq̄t vna
filiuʒ tuū vt comedamꝰ hodie et
filium meū cras· Cū ergo ambe
matres vnum de filijs comediſſēt
altera die cū filium ſuū reliq̃ dar̄e
deberet noluit· ſʒ filiū ſuū abſcon
dit· Quo audito ioraʒ rex iſrahel
q̄q̄ iniquus veſtimēta ſcidit· et
contra heliſeū inſurgē voluit· et
ipſū occidi mandauit· Jn craſtīo
tamē dei nutu tāta habundātia ī
vrbe fcā ē· q̄ duo modij farie ſta
tē vno in porta ſamarie venderē
tur· et ſic puer ille bona hora fu
it reſeruatus· quē ſequēs habun
dantia de matruʒ impiaꝝ dētibus
liberauit ¶ Mor Dic q̄ iſta ſa
marie ciuitas q̄ interp̄tat̄ cuſtos
domini ſignat eccīam· cōtra quā
ſcʒ rex ſirie q̄ interp̄tat̄ excelſa.i.
dyabolꝰ q̄ p ſuperbiā ē excelſus·
cum exercitū vicioꝝ et demonum
ſp pugnat· Jn iſta eſt ēgo hodie
tāta fames auaricie· q̄ etiā m̄res
.i.p̄lati eccāſtici q̄ deberent eē ma
gis miſericordes q̄ m̄res· p̄prios
filios.i.ppos ſbditos et rapinis
a exactōibꝰ comedūt et cōſumūt·
Quo audito· ipſi reges ſeculaēs
.i.ipſi pricipes ſeculaēs q̄q̄ mali
indignāt̄ et admirāt̄· et veſtimē
ta ſua ſcindūt.i.eccāſticoꝝ crimi
na deteſtāt̄· dicētes illd· Tre· ij·
Nūq̄d comedūt m̄rēs filios ſuos
ad mēſurā palme? Ergo iſti mali
reges et ſeculaēs vidētes talium
m̄rm.i.eccāſticoꝝ p̄latoꝝ ipieta
tē ſolēt cōtra heliſeū.i.cōtra p̄latos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝓpter ipſos bonos ſubditos inſu-
gere et famē auaricie que in vrbe
ecclie viget mittuntur in ipſis puni-
re. Dicunt enim. ſi matres .i. pre-
lati eorum comedūt eos quare et
nos nō habebimus ptem nrām.
H Vel dic ſi vis ꝙ iſte due
matres videntur ſignificare malos
iudices officiales et procuratores
qui ſcʒ de comedendis ſubditis ſu-
is .i. depdādis et depauperandis in-
ter ſe paciſcūtur. Comedamus fi-
lium tuum inquiunt hodie. et fi-
lium meum comedemꝰ cras. Vn̄
de malo federe iſtoꝝ aduocatorūʒ
baliuorum et ꝓcuratoꝝ quo ſcilʒ
vnus alterum adiuuat ad propri-
os filios .i. ad vicinos et ſbditos
impugnandum dicitur. Yſaye.
xxxiiij. Ibi congregati ſūt milui
alter ad alterū. Vel poſſumus di-
cere ꝙ iſte due impie mrēs ſignāt
malū pn̄cipem et malū prelatuʒ
qui ſcʒ inter ſe quoqʒ cōfederantur
ad ſubditos alter alterius depdā-
dos. Et breuiter hoc eſt veꝝ ꝙ ma-
li ſuperiores ſe ſolēt inuicē adiu-
uare. vt poſſint ꝓprios ſubditos
rapiēdo grauare. Vel ſi vis dic de
falſis ſocijs et amicis. qui ſcʒ da-
to ꝙ inter ſe ſocietatē faciāt liben-
ter cū alijs ad comedendum filiuʒ
ſuuʒ .i. ad cōſumēdū primōium ſu-
ū ſe aſſociant. vbi vō p rata et ꝓ
pte ſibi contingente dn̄t cōuiuiuʒ
alijs facere l' aliqd de ſuis expēde-
re. ſtatim videb eos ſe abſconde-
re et ſocietatis federa nō ſeruare v
ſus Ceuola tu comedis apd omēs
nꝰ ap te. aut repēde vicē. aut deſi-
ne velle vocari. H Vel allega-
quō ꝓuidentia occulta vnum oc-

cidit et alium cuſtodit. et quō de-
us quoqʒ ordinat aliquē nō inueni-
ri vt ſibi a periculo poſſit pa. a hoc
qn̄ remedium videt in ꝓpinquo
pari. videbat enim deus ꝙ opulē-
tia in vrbe die craſtino debebat eſ-
ſe et iō voluit tūc pueꝝ abſcōdi
ne ab impijs matribus voraretur.
Et iō ꝓbūiʒ ē ꝙ bene cuſtoditur
quē deus cuſtodiēdum decreuit.
ſicut etiam de quibuſdā ſceleratis
audiui ꝙ cū pariſiꝰ ad patibulū
adiudicati eſſent. factū eſt ꝙ in q̄
driga qua ad ſupplicium vehebāt
omnes cōtineri nequibant. vnde
vnus eorum repoſitus ē in carce-
rē vt in craſtinum duceretur. Cuʒ
ergo aliqui amicorum cucurriſſēt
ad regē a apporta rēt relaxacōeʒ
oīm iā alij inuēti ſunt ſuſpenſi. il-
le āt qui inquadriga cōtineri neq̄
uerat extitit liberatus Diuina enī
iudicia mltis mōis circa homineʒ
opantur. et ad illos dampnādū
alios vō liberandū multipli vari-
āt .i. Reg. ij. Ego occidā et ego vi-
uere faciā.

Caplm. ſeptimum

Syri obſidentes ciuita-
tem ſamarie nocte a
domino terri ſūt. tumlt
tū et ſonitū audiētes
talit timuert ꝙ relictis tētorijs a
cunctis ſupellectilibꝰ receſſert. Er-
go cū quatuor viri leproſi ex iſrl
ad ſyroꝝ exercitū cōfugerēt p eo
ꝙ ꝓpt famis iopiā i ſamaria re-
manē neqrēt. ferū ē ꝙ in caſtris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſyrie neminē inuenerūt· ſed auꝝ
et argentum inde tollentes fugaꝫ
ſirorum ī ciuitatem nūciauerunt
Filij ergo iſrl̄ cūcta diripiētib⁹ ⁊
in ciuitatem deportantibus habū
dantia tanta ibi facta eſt· ꝙ du
os modios ordei ꝓ vno ſtatē ar
genti habebāt· q̄ ꝑus ꝓꝑ os filios
manducabant· iiij· Reg· vij·

Mor. Sic vere moralit̄ lo
quendo qn̄qꝫ contingit ꝙ viri lepꝛ
ſi .i. paupes religioſi qui lepꝛſi .i.
viles et abhominabiles ab hoib⁹
ſecularibus repꝛtant̄· ſicut de cri
ſto dr̄· Yſay e· liij· Reputauim⁹
eum leproſum pcuſſum a deo et
humilitatum· vadunt ad caſtra
ſirorum qui erāt gentiles .i. ad ſci
entias philoſophicas· In qb⁹ ſciꝫ
caſtris .i. qbus philoſophorū gen
tilium libris et ſcientijs· poſt ipō
rum fugā receſſum et mortē iſti
auꝝ ſapientie et argentū eloquē
tie inuenerunt· qd̄ recipientes per
humilitatē abſcondūt· nec ipſaꝫ
ꝓpalando inanē gloriā inde q̄rūt
Et tandem opulētiam ſciētiarum
quā in iſtis caſtris inuenerunt· in
vrbe ecc̄e famelica predicando nū
ciant et omnē famē ignorantie i
de fugant· Iſti enim q̄tuoꝛ fuiſſe
dicūtur inq̄ꝛtum q̄tuoꝛ v̄tutibus
cardinalibus iſigniti et quatuoꝛ
euāgelioꝝ doctrinis imbuti p qua
tuoꝛ mūdi ptes p̄dicare noſcunt̄
Eccūs· ix· Inuentus eſt vir paup
in ea liberauit eam ſapientia ſua
ꝛc̄·

B

Hic ſcribitur de illo pncipe q̄
dicenti heliſeo in craſtino ſū
mā felicitatem in ſamaria futurā
vbi tamen pre fame matres fili
os comedebant credere noluit· q̄
ſi deridendo incepit dicē Et ſi domi
nus catharactas celi aperiret im
poſſibile eſt qd̄ tu dicis· Heliſeus
autem reſpondens ait· Videb̄ in
quit et non comedes ex eo· Qd̄
factum eſt· q2 ſcilicet in craſtino
fugientibus ſyris qui ciuitatē ob
ſederant propter victualia ab eis
derelicta opulentia nata eſt· Ille
vero pncepꝫ qui in porta ciuitatis
a rege fuerat conſtitutus· fuit a t̄
ba populi conculcatus et ſub pe
dibus interfectus· Mor.
Iſtud poteſt allegari ꝙ fatuum
eſt verbis diuinis contradicere
ſed poti⁹ neceſſe ipā cū reuerētia
credē et in euētu certifice cōfidere
et ſperare ꝛc̄·

Capl̄m octauum· Ca

Mulier illa ſunamitis·
cui heliſeus filiuꝫ dede
rat et mortuuꝫ ſuſcita
uerat· poſtq̄ꝫ multis ā
nis peregrinata fuiſſet ad terraꝫ
redijt: cui rex iſrl̄ oīa que prius
ſua fuerant reſtitui mādauit· iiij
Reg· viij· Mor. Sic vē
aīa cuius filium .i. cuius animum
heliſeus .i. deus p creatōem dat ⁊
p baptiſmū reſuſcitat· poſtq̄ꝫ diu
peregrinationem p mūdū in hac
vita pegerat· in iſrahel .i. paradyſū
finaliter reuertit̄· vbi rex iſrahel
deus pater hereditatem ſuam ſcꝫ
gloriā paradyſi ſibi reſtituit atqꝫ
donat· pſ̄ Tu es qui reſtitues he
reditatē meā mihi Vl̄ dic ꝙ mlier

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

mulier iſta ſcꝫ aĩa poſt baptiſmũ
qñqꝫ peccando a deo pegrinatur
tandem tamẽ p penitẽtiam reuer
tit. et tũc ad poſſeſſiones vtutum
quas ante habuerat reſtaurat.
Pmã enim poſt luctuꝫ facit gau
dere. et omnia que nra fuerãt. ſ.
virtutes et grãs q̃s hõ habuerat
añ pccm̃ facit rehabere. Cuiꝰ ta
mẽ nouacianꝰ hereticus credidit
ↄtrariuꝫ. vt patꝫ in hyſtoria tri
pertita. B

Hic habes ꝙ benadab rex ſy
rie qui prius in pſperitate
poſitus heliſeũ capi et occidi man
dauerat. nũc in infirmitate ↄſti
tutus ipſũ honorari et vtꝝ mori
turus eſſet mandat. Mor. In
quo nota ꝙ mlti ſũt qui ĩ pſperi
tate poſiti ſanctos viros et religi
oſos ↄtẽpnunt. in infirmitate ve
ro et in tribulationibus conſtitu
ti eos humiliter reuerentur et ad
eoꝝ orões recurrũt. Iſtud etiaꝫ
dic de quibuſdã. qui qñ ſunt ſani
de heliſeo .i. de medico parꝝ curãt.
cũ em̃ infirmi ſũt ipſos cũ munen
bꝫ honorant et viſitant. Ecci.
xxxviij. Honora medicum ꝓpter
neceſſitatẽ. C

Hic habes ꝙ azabel dato ꝙ
audiuiſſet ab heliſeo ꝙ domi
nus ſuus benadab rex ſyrie erat
de infirmitate ſua moriturus. ad
ipſum tamen rediẽs dixit ſibi ꝙ
ipſe potius eſſet ſanandus. Cuiꝰ
ↄtrariũ factũ ẽ qꝛ ipſemet azabel
ſtragulũ ſup faciẽ regis poſuit et
aquã infudit. et hoc eſt ſcd̃m ioſe
phũ ꝙ iniecto laqueo ipſũ ſtrãgu
lauit. qui ſuffocatus obijt. et ip
ſe azabel loco eius regnauit.

Mor. Iſte azabel ſignat adulato
res. qꝛ iſti dato ꝙ ſciãt dños ſu
os infirmos peccatores et morti
eterne ꝓpinquos. ipſi tñ ipſos p̃di
cãt ſanãdos. et tanq̃ iuſtos fina
liter eẽ ſaluãdos. Vñ iſti aquam
dulcium verboꝝ ſemp infundunt
et ſic laqueis verboꝝ ipſos irreti
unt. et ita dũ eos in malis iuſtifi
cant mortem ſpũalem ſibi tribu
unt. Yſaye. ix. Ppl'e meus q̃ bea
tum te dicunt te decipiunt. Gra
uiter ergo iſtud eſt veꝝ. ꝙ cau
ſa q̃re adulator dominũ ſuũ regeꝫ
ſcꝫ prelatum l' principeꝫ ſuis adu
lationibus decipiendo intẽdit ad
hoc ſolum eſt vt in curia eius re
gimen dignitatem et officiũ opti
nere poſſit. qꝛ etiã hodie videmus
ꝙ adulatores qui dños ſuos men
tiendo et falſe iuſtificando et ver
ba placentia loquendo ſuffocãt et
ad hec oĩa ipſos attrahũt et incli
nãt. loco eoꝝ vt coĩter ĩpant atqꝫ
regnãt. inſtũ ſcꝫ tales p̃ alijs di
ligũt. et a mgris ſuis ĩ altis dig
nitatibꝰ collocãtur. et etiaꝫ qd̃ ã
pliꝰ ẽ qꝛ qñqꝫ potiꝰ q̃ ipſi mgri ſui
impace noſcũt. Vñ de iſtis p̃t ex
poni illd̃. iij. Regũ. xvi. Irruens
zambri occidit hela et regñuit pro
eo Occidit dico adulãdo. et digni
tatẽ ab eo optinẽdo.

Capl'm nonum. A

Hic ſcꝫ. ix. caplo ĩ fine
habes ꝙ cũ iheu fuiſſet
inunctꝰ in regẽ. et io
rã et ochoſiam reges

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iſrahel et iuda malos ſcʒ et ydola
tras occidiſſet · factū ē ꝙ iezabel
mr̄ iorā videns ihu ad palaciū ve
miētē oculos ſtibio depinxit · et
pata et ornata ipſuʒ audacter ie
hu alloquēs de hoc ꝙ filiū ſuū oc
cideral increpauit · q̄ ſtatī ipām
de palacō p̄cipitari fecit et iuſſit ·
īiunctoqʒ ſāguīe ei9 pariete equo
rū vngul' cōculcata tādē a canib9
comeſta ē · et iuxta v̄bū helie · s̄ ·
iij · Reg · xxi · in loco vbi iezabel
fecerat occidi naboth carnes eius
canina rabies deuorauit · D Mor
Si vis allega ꝙ in quo peccat qs
in hoc et punit̄ · iſta em̄ ibideʒ na
both īiuſte occidi fecerat ita ꝙ ca
nes linxerāt ſāguinē ei9 ideo ibi
occiſa ē · et canes ipſā p̄eit9 p̄ter
caluariā vorauerūt · B
Vl' dic ꝙ ille mulieres q̄ ſe fucāt
vt alios fraudēt et vt placeāt hoī
b9 ſtibio facies ſuas ſophiſticant
ex hoc q̄nqʒ diſplicēt · et nichiloī9
canes īferni ipſas finalit̄ deuorāt
Vn̄ Jhē · iiij · Cū punxeris ſtibio
oculos tuos fruſtra cōponeris · cō
tēpſerūt te amatōes tui · aiāʒ tuā
q̄rēt · Vl' dic ꝙ illud vngētū
ſophiſticū ypocriſim ſig̃t · q̄ mun
dis ipocritis vt regi iſrl' .i. p̄latis
et ſupiorib9 placeāt · q̄nq̄ contin
git cōtrariuʒ · q2 ſcʒ pcepta huī9
modi fictione n̄ ſolū n̄ honorāt · ſ
de palacō .i. de dignitate vl' officio
domo curia l' hoſpitō p̄cipitāt · et
canibʒ .i. officialib9 et balliuis expo
nūt · Seneca · Nichil qd ſimulatū ē
et fictū p̄t eē diuturnū Vl' dic ꝙ
rex iſrahel · eſt criſtus qui tales
deſtruit et deponit · et canib9 īfer
nalib9 exponit · C Vel ſi vis
allegorice dic ꝙ iezabel ſignat im
piā ſynagogā · q̄ ſcʒ ſanguineʒ p
phetarū et ſcōrū ſitierat et multo
tiēs cū ydolis fornicata fuerat · a
ſtibio .i. exteriori legis ſophiſtica
mēto et ſupficiali intellectu circa
mētis oculos picta erat · Hāc er
go iehu .i. xp̄s depoſuit · et de pala
tio templi et legalis faſtigij per
principes gētium detraxit · et ca
nibus .i. mūdi tyrānis vndiq̄ diſ
pſā et captiuā expoſuit et cōceſſit
Vnde de iezabel dicit dn̄s · Apo · ij ·
Mittā eā in lectū · 2c ·

Capitulū · decimum · A

Poſtq̄ iehu duos impi
os reges iſrahel et iu
da ſcilicet iorā et ocho
ſiam occidit · filios a
chab ſeptuaginta decapitari et
capita deferri mandauit · necnon
fratres ochoſie q̄dragitaduos vi
ros qui ad viſitandum filios re
gis in ſamariam deſcenderant in
terfecit · totamq̄ domum achab
optimateſq̄ et principes notos a
amicos prophetas et ſacerdotes
deſtruxit Voluit ergo prophetas
baal occidere · ydolum et cultum
ipſius extirpare · Iſte ergo ſe fin
gens velle colere baal ſacrificiuʒ
fieri ordinauit · et ſic ſub colore
ſacrificij ſacdotes et p̄phetas ipſi
us congregauit · Audientes eniʒ
regem velle ſacrificare ydolo ſuo
continuo cōgregati ſūt · et a rege

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dona et munera ſperauerunt· q̄n
immo veſtes cuilibet ipſorum vt
magis allicerentur dari manda
uit· et ne quis forte de ſeruis do
mini eſſet cum ſeruis baal diſtri
ctius inquirit· Dum ergo circa ſa
crificia occupati omnes ī vna do
mo ſtetiſſēt· ordinatis ad hoc mi
litibus fores clauduntur· et om
nes gladio ꝑimuntur· ſtatuaq̨
baal deſtruitur· et in templo ei⁹
latrine conſtituuntur· et ſic cul
tus baal de iſrahel extirpatꝰ· iiij
Regū· x· ¶ Mor Iſta pn̄t
allegata ꝙ mali vnde ſperāt ꝑmi
um acquirunt quandoq̨ ſupplici
um et ꝙ extrema gaudij luctus
occupat· Prouer· xiiij· Vnde ſi
vis dic miſtice· ꝙ iehu ſignat de
um· baal vero ſignat dyabolum
quia ſcilicet reuera iehu rex iſrl̄
ſcȝ deus videtur nunc pro tempo
re huius vite ſeruos baal.i.peccā
tores ſeruos dyaboli diligere· in
q̄ntum ſolet eos ad templum ec
cleſiaſticarum dignitatum et bn̄
ficiorum aliquādo vocare· et veſ
tes.i.bona tpalia ipſis dare· ſed ꝓ
culdubio totū illd inſidioſe facit
qꝛ ſcȝ oēs iſtos ad victimam eter
ne mortis cuſtodit· Nā patebit
qꝛ finaliter milites ſuos.i.āgelos
mittet· et ſeruos dei a ſeruis ba
al.i. bonos a malis ſeiunget et
ſepabit· ac ipſos malos deſtruet ac
tēplum etiam baal.i.mundū· ſta
tuam eius.i.corpus reprobo2ꝫ·
cultum eius.i.executionem vicio
rum diſſipabit totaliter et ſbuer
tet· Yſaye· xxv Precipitabit do
minus mortem in ſempiternum·
Vnde· mat· xiij· Mittet filius ho
minis angelos ſuos et colligēt de
regno eius oīa ſcādala et ſepara
būt malos de medio iuſto2ꝫ· et
mittēt eos in caminū ignis ¶ B
Vl̄ dic ꝙ iheu eſt bon⁹ ꝑlatus vel
cautus iudex· q̄ q̄nq̨ ſolet ſe ma
lū diſſimulare· vt ſic poſſit malos
melius corrigere et punire· exem
plo cōſtātini de quo legitur in hy
ſtoria triptita libro ꝑmo caplo
vij· ꝙ volēs ꝓbare qui eēnt in do
mo ſua viri xpiani· ſe velle genti
les pluſq̄ xpianos diligere ſimu
lauit· qꝛ munera et dona xp̄ȝ ne
gātibus l' ydola adorātib⁹ ꝓmiſit
et ſic veros a falſis xpianis cog
noſcens. bonos et ſtabiles hono
rauit· alios tanq̄ fallaces vilipē
dit· ¶ C Vl̄ dic ꝙ iehu ē bon⁹
prelatus· q̄ ſcȝ cultum baal.i.cul
tū vicio2ꝫ et hereſū debet de regno
ſuo eradicare ꝓphetas etiā baal.i.
malos et ambitioſos clericos ma
xime hereticos· et ſeruos baal.i.ma
los inferiores et iniquos iudices·
debet deſtruere et punire et eos cau
te inueſtigare· et ne tamē bonos
cū mal' inuoluat dēt ipſos ab inui
cem ſegregare Videte inq̄t ne q̄s
forte vobiſcū ſit de ſeruis dn̄i· ſ
vt ſint ſoli ſerui baal· Et filij iſrl̄
.i. viri iuſti de tēplo baal dn̄t lat
rinas facere· inq̄tū mūdi ſtatus ac
diuicias et eminētias debēt cū a
p'lo ſtercora reputare ad Phili·
iij· ¶ D Vl̄ dic ꝙ iehu ē dyabo
l⁹· baal q̄ intēptatꝰ deuorator ſigt
tria peccā· ſ· ſupbiā q̄ deuorat di
uicias· gulā ſeu luxuriā q̄ deuorāt
delicias Dico ergo ꝙ iehu diabol⁹
ꝓ tpe hui⁹ vite ſe eē aīcū ſeruo2ꝫ
baal.i.oīm pccō2ꝫ ſimulat ipōſq̨ī

ſidioſe ad cultum ipſi⁹ baal.i.ad elacōem ſupbie auaricie luxurie et gule ſollicitat. finalit̃ tamen vbi non cauent ipſos corpalit̃ et eternaliter pcutit et occidit. et ſic riſum eorū vertit in luctum. et ſe eē inimicū oſtēdit. Ecci. xij. Non credas inimico tuo ineternum et cetera.

C

Hic habes ꝙ iehu q̃ oia mandata dei cōtra domū achab ipleuerat. et cultū baal et eius pphetas deſtruxerat. multoſq; alios occiderat. a vitulis tamen aureis adorandis non abſtinuit. ppter qđ multa mala a rege ſirie paſſus fuit Mor Sic vere ſepe fit ꝙ p̄latus diligenter ſe habet in hijs que pertinent ad iuſticiam et ad fidem. vtpote quia malos punit. hereſim et idolatriā euitit. verumptamen vitulos.i.florenos aureos adoptat et diligit. et ſic qui alias bon⁹ erat per auariciam perit ꝓpt̃ qđ rex ſyrie diabol⁹ p ſe et p tirānos ſibi et regno ſuo ecciē plura mala fāt. Vl' dic gnālit̃ ↄtra quēcūq; auarū alias bonū. Amos. ix. Auariciā in capite oim.

Caplm. vndecimū. A

Athalia mater ochozie vidēs filiū ſuū mortuū et frēs ipſi⁹ ab iehu rege iſrl' interfectos. occidit omne ſemē regiū vt ſola regnaret in iheruſalē. Tūc cū filij regis actualit̃ ab athalia necarētur. ioſabā regis ſoror ioās filium regis puulū et nutricē ei⁹ de triclinio furata eſt et abſcōdit eos. eratq; in tēplo dn̄i clam ſex ānis Cū ergo nullus ſupſtes de filijs regis crederetur ioiada ſummus ſacerdos vocatis cēturiōib⁹ et militib⁹ puulū regni hedē quē clam in templo nutrierat oſtēdit eis. et ſecretū fedus inī eos et regem pepigit. et occiſa ipia athalia ipſū in regis ſolio cōſtituit. q̃ ſtatim p longa tēpa iuſte vixit. pecuniaſq; de pplo cōgregauit. et ſartatecta templi cū induſtria repauit. quē tā dē ſerui ſui occiderūt qui etiā inde mortē ↄdignā poſtea ſuſtinuerunt. iiij. Reg. xi et xij Sicut etiā pz. ij. Para. xxv.

Mor Iſta exponūt a mlt'is. et pmo allegorice p athaliā q̄ inꝑpetatur dn̄s tpal' intelligit̃ ſynagoga. q̃ tpaliter non ppetuo erat in ſuis cerimonijs duratura. et que etiam tpaliter ſcilz vſq; ad criſti aduentum erat regnatura. Ioas rex puul⁹ humil' ē xp̄s Ioiada ſacerdos q̄ inꝑptat̃ memoria dn̄i vel dilatus dn̄i ē p̄dicator eccl'e Ioſaba q̄ interꝑtat̃ in quo ē incēſū dn̄i gentilitatē ſignat. in qua ſcz incēſū domini.i.fides et oratio nūc pſeuerat. Ergo iſta eſt veritas ꝙ athalia.i.impia ſynagoga ſemen regiū.i.xpi fidē de q̃ dictū ē Ge. xxvi. Benedicent̃ in ſemine tuo oēs gentes tre oēſq; ipſius ſectatores occidere voluit et delere. et etiam ipſū ioas.i.xpm̄ cū ſuis ſeqcibus apl'is ſcz et martirib⁹ vt ſola regnaret.i.ne regnū pderet occidere tēptauit dicēs ſcz in caypha

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Ne veniant romani et tollāt nrm̄
locum et gentez. Sed p̄culdubio
ioſaba .i. humil' gētilitas iſtuȝ et
nutricē eius ſcȝ deuocōem et fidē
credēdo rapuit. et p humilitatē
abſcondēs ī tēplo cordis poſuit.
vbi ſcȝ ioiada .i. p̄dicatoruȝ turba
ipſū p̄dicādo nutriuit. et corpus
eius miſticū ſciȝ fidelium cōgerieȝ
vſqȝ ad virtutum perfectōnem de
duxit. Exod. Accipe pueȝ et nu
tri eum. Ipſumqȝ regē ſup ſoliuȝ
ecclīe cōſtituit. et regnū ī manu
eius tradidit inq̄ntum a conuerſ
populis ipſū regē et dominuȝ cre
di fecit. et inq̄ntum in iudicio ipm
regnaturȝ mōſtrauit. Nō ſcȝ nūc
videns athalia .i. ſynagoga triſta
tur. q̄ etiā p milites ſcȝ romanos
cōfūdit̄ et turbat̄. tēplū vō ecclīe
ab iſto rege ioas ſcȝ a xp̄o et a fi
delibꝫ ppl'o cum miniſterio ioiade
.i. cū p̄dicatoȝ auxilio repat̄. et
nunc p dei grām ſynagoga p̄dita
ipſe ioas xps in tēplo ecclie et in
ſpūalis regni ſolio proſperat̄.
¶ S Vl' dic allegorice q athalia timēs p̄dere regnuȝ ſignat he
rodē. qui ſcȝ ſemē regiū .i. pueros
iſrahel ſcȝ īfātes occidit. iꝫ quos
ioas .i. xpm occidere credidit Nō
tm̄ nō fecit. q ſcȝ ad monitū ſoro
ris regis .i. ad inſtinctum archan
geli gabrielis ioiada ſacerdos .i.
ioſeph nutricem et puerū .i. mari
am et ihēſum tulit. et eum vſqȝ
ad tempus in egypto abſcondit.
Qui tandē ī iſrahel regnās .i. pub
lice p̄dicans ſe oſtendit. et ſe eti
am regē iſrahel nō negauit Iohā
nis. xviij. Tu dicis inquit. q rex
ſū ego. poſtq̄ ſciliȝ ipſa athalia .i.
ipſe herodes mortuꝰ fuit. Quē tm̄
ſerui ſui ſcȝ iudei finaliter occide
rūt. de quo tm̄ penas cito poſt per
ſoluerūt. qm̄ per amaſiā .i. p veſpa
ſianū tam mortē q̄ exilium ꝓpter
necem ſui dn̄i ptulerūt. Vn̄. ꝫ.
ix. Nunqd pax p̄t eſſe zambri q̄ i
terfecit dn̄m ſuum ¶ Vel dic ad
huc allegorice q ioas .i. xp̄s queȝ
occidiſſe ſe credidit ſinagoga nūc
in tēplo paradyſi cuſtodit̄.
¶ C Vl' dic moraliter q athalia que i
terpretat̄ inclinatio domini ſignt̄
mundi pſperitatem. l' dyabolū.
vel mentis iniquitatem q̄ vel que
facit dominū fugere et declinare
et ſemē regium .i. bonū ꝓpoſituȝ
vel v̄tutū exercitium ſolet ī iheru
ſalē .i. cōſciētia enecare. et ibi ſtu
det ſolus imparē. et inde ioas .i.
mēoriā domini totalit̄ extirpare
Iſta em̄ ſūt que memoriā domini
in mente occidunt. et que hoīem
a deo declināt et diuertunt. Ge.
xl. Succedentibus pſperis oblitꝰ
eſt interpretis ſui. Sȝ p̄certo ioia
da qui interpretatur domini cog
nitio. ioas .i. memoriā domini ſer
uat in tēplo .i. in corde. q qn̄ hō
cognoſcit quid ſit deus ipſū obli
uioni facilit̄ nō dat. ꝯ ipſū et nu
tricem eius que eſt gratiarum ac
tio ibidem protegit. Finaliter au
tem et ioas et ioiada .i. domini
memoria et cognitio in iheruſalē
preualent. et athaliam id eſt di
abolum iniquitatem vel concupi
ſcentiam de regno cordis effugāt
et per penitentiam ipſum interfi
ciunt. Nunq̄ em̄ p̄t regnum cor
dis deſtrui quādiu ioas .i. domini
memoriā ibidem cōtigit reſeruari

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Thob·p̄mo Quia memor fuit do
mini in toto corde suo dedit ei ḡ
tiam· D Vł dic
ꝙ athalia signat ambitiosum et
femnatum mollem et defectuosū
principem vł prelatū· qui cupidi
tate regnandi ad finem ne inue
niant repugnantem student oē
semen regium.i.bonos subditos
occidere .i. grauare suppeditare
et deponē· vt sic possint securi a
liis imperare· Quod etiam ad litte
ram tyranni facere solent qui i
principio omnes potentes occide
re student· et oēs illos de quorū
potentia iusticia vel rebellione ti
ment · vł saltem ipsos nititur
ita deprimere et depaupare vt de
rebellione eorum non formident
Sed tn̄ sepe contingit ꝙ aliquis
ioas.i.aliquis memorans dn̄m·s·
aliquis bonus subditus a deo ab
sconditur· qui tandē de ↄ̄silio io
iade sacerdotis .i.cum adiutorio
pape istuꝫ accusans p̄ualet ↄ̄tra
ipsum et eo victo loco ipsius pro
mouetur· qui iuste regnās et do
minans templum ecclesie vł p̄ric
restaurare conatur· Job·xxxiiij·
Perdidit multos et innumerabi
les et regnare facit alios pro eis
dē·

Capłm·duodecimū· Ca

IOās rex israhel descen
dit ad helyseum infirmā
tē· cui p̄cepit helyseus
ꝙ arcū manu sumeret
a impositis manibus suis sup ma
nus regis· p̄cepit ꝙ fenestrā api
ret et traheret· Quo facto dixit
helise9 Sagitta salutis dn̄i· sagit
ta salutis ↄ̄tra siriā· Itē p̄cepit si
bi ꝙ iaculo terrā pcuteret· qđ cū ter
ↄ̄cutiendo stetisset indignatus ē heli
se9 ꝙ n̄ quinq̄es aut septies pcussisset
asserens ꝙ tunc toties syriā deui
cisset· Si inquit pcussisses terrā quī
q̄es sexties aut septies· pcussisses si
riā vsq3 ad ↄ̄sumacōeꝫ· nūc aūt tri
b9 vicib3 pcuties eā· iiij· Re·xiij·
Mor D dic ꝙ helise9 signat xp̄ꝫ· q̄
p̄cepto vult et p̄cipit ꝙ ioas q̄ inter
ptat̄ memoria dn̄i· rex isrł.i. p̄dica
tor vł p̄lat9 arcū sacre scripture ma
nu bone opacōis accipiat atq3 ti
gat· a deīn fenestrā cordis p dis
cretōeꝫ apiat et sic sagittas diui
noꝝ eloq̄oꝝ emittat· Pone inq̄t
manū tuā sup arcū api fenestraꝫ
et iace sagittā· Ista em̄ p ordinē
se debēt hr̄e· qr scꝫ p̄mo p̄dicator
deb3 manū ad iplēdū qđ scriptura
p̄cipit appone· deīn cor p discretō
nē apire· et sic p̄t sagittā diuini
eloquij p̄dicādo iactare· et maxīe
qr tūc solꝫ de9 manū suā maib3 su
is adiūgē in ↄ̄ceptum opera eius so
let v̄tu aliter adiuuare· Act uij· p̄
mo· Cepit ihesus facē et docē Ita
ꝙ tn̄ talis sagitta.i.p̄dicacō sagit
ta salutis ↄ̄tra siriā.i. ↄ̄tra dya
bolū solet eē· q̄ corda auditorū p̄t
ad in tima penetrare· Vnde etiaꝫ
tunc p̄nt auditores dicere illđ·
Job·vi· Sagitte dn̄i in me sūt·
Isti ergo p̄api ꝙ iaculo rep̄hēsio
nis terrā.i.terrenos pcutiat· qđ qn̄
negligent̄ exequit̄ deus q̄ꝙ pluri
mum se conturbat· et hoc qr q̄to
sepius terrā.i.trenos redarguit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et pcutit. tanto ſyriā q̄ īterpreta
tur ſublimitas .i. ſublimē ſupbiaꝫ
dyaboli āplius ſupat atqꝫ ledit.
Et ideo de cōtinuatione iſtius ſa
gittationis ſeu p̄dicatōis bñ dr̄
Yſaye. lviij. Clama ne ceſſes. q̄ſi
tubā exalta vocem tuam. annun
cia populo meo ſcelera eoꝝ et do
mui iacob peccata eoꝝ. ¶ B
Vl' dic qꝫ iaculū iſtud ſignat diui
ni timoris punitionē. l' pn̄e. ſeu
tribulationis. l' etiā cōtritionis. l'
cuiuſlibet amaritudinis leſioneꝫ
quia procerto q̄ntoſepius terra nr̄a
.i. mens interior l' caro exterior p
cutitur. tanto contra ſyriā .i. ɔtra
dyabolū fortius p̄ualet. ¶ Vl' dic
qꝫ p̄dicator terrā .i. auditorē t' b9
vicibus pcutit. qn̄ de fide t'nitatis
ipſum erudit. q̄nquies vō pcutit
qn̄ de incōtinētia q̄nqꝫ ſenſuū ipꝫ
redarguit. ſexies percutit qn̄ de
ſex opm miſericordie carentia ip
ſū corrigit. ſepties pcutit qn̄ pro
ſeptē peccatis mortalibus ipſū fe
rit. Quāto ergo ad huiuſmodi p
cuſſiones amplius poſſent. tan
to magis contra ſyriā .i. cōtra dya
bolū p̄ualebit. et tanto ſua victo
ria maior erit. ¶ C
Hic dicitur qꝫ mortuō heliſeo
et ſepulto. cōtigit qꝫ quidaꝫ
ſepeliebant hoīem ꝓpe ip̄ſū. ſ cuꝫ
latrūculi de moab tranſiuiſſent ti
mentes illi cadauer ī ꝓprio ſepul
chro ſepelire nō auſi fuerūt. ſ ip
ſū in ſepulchro heliſei poſuerunt
qd cū corp9 heliſei tetigit. mox hō
ille qui mortuus fuerat reſurrex
it ¶ Mor. Sic ſi vis cadauer tu
ū .i. carnalē vitam ſepelire et p pe
nitentiā celarē. et ad huc videas la
trūculos .i. demones et vicia tibi
obſiſtē. neceſſe eſt qꝫ ſepulchꝛuꝫ
heliſei .i. xpī p cōſideratōē eꝫ apias
et qꝫ p paſſiōis et mortis ſue mēori
ā iſtd cadauer carnal' vite ibi ſepe
lias et abſcōdas. Qd p̄cto ſi fece
ris virt9 corpis heliſei mortui cri
ſti tal' erit. qꝫ ipſū cadau̇ tuū .i. car
nalē vitā a mortuis ſuſcitabit. i
q̄ntū ipaꝫ ī vitā ſp̄ualē mutabit.
et de morte culpe et pene ſanabit.
In tali ergo ſepulchro ſepeliamur
vt de morte culpe ad vitā ſp̄uali
t' reoucamur. iiij. Regū. xiij. Sepe
lite me ī ſepulchro in quo vir dei
ſepult9 ē. ¶ F Vl' allega de bō
ſocietate. q' ſicut corp9 ſcm̄ cada
uer qd eū tetigit fecit reſurgē. ſic
ſcūs hō qn̄ a cadau̇ .i. a pctōre aſ
ſociet' et tāgit' facit eū pctōrē reui
uē .i. exēplis ſuis ad vitā grē reue
nīē. Vn̄ luc. iiij. dr̄. qꝫ ipē dn̄s de
ſuncti tetigit loculū dicēs. Adoleſ
cēs tibi dico ſurge. et reſurrexit q̄
erat mortu9. Vl' dic qꝫ ſcm̄ corp9
alteri vitā p̄buit et nō ſibi. ad de
notādū qꝫ ſācti viri bn̄ficia tpali
a alijs ɔcedūt. q̄ ſibi nō recipiūt
ſ poti9 ea ſpernūt. Vel heliſeus
mortu9 p̄dicatorē ſigt̄ et doctorē
mortuū .i. malū īfamē et īiquū. q'
ſcꝫ iſte ſuo tactu .i. correctōe l' re
p̄hēſiōe verbali l' reali alios mor
tuos .i. alios pctōres ɔūtendo ſuſci
tat. ipſe vō a morte criminū nō
ſe leuat. ita qꝫ ei ꝓprie p̄t dici il
ld. Mat. xxvij. Vach q̄ deſtruis
tēplū dei. ſalua temetipſū. alios
ſaluos fecit. ſeipſū non p̄t ſaluuꝫ
facere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulū decimū tercīū | Ca

Cum amaſias rex iuda
pcuſſiſſʒ edom et filios
ſeir et decem milia occi
diſſet · et alia decēʒ mi
lia cepiſſet · eleuatū eſt cor eius in
ſuperbiam · et ioas regem multo
ſe potentiorem ꝓuocauit ad belluʒ
Joas aūt p̄ſumptōnē ei9 rep̄mēs
parabolam de cardno ſibi ſcripſit · ꝙ
beſtie ſalt9 indignate carduū cōcul
cauerant ꝓ eo ꝙ filiā cedri p̄ſūptu
oſe filio ſuo pecierat in vxoreʒ · me
thaforice ſibi dixit · et ſic illū car
duū ſe autem cedrū ſignificās ſup
biam ei9 increpauit · Carduus in
q̄t miſit ad cedrū q̄ eſt ī libano ꝙ
filiā ſuam filio ſuo dae̅t vxorem ·
quo indignāte beſtie ſaltus cōcul
cauerunt carduū · Percutiēs inq̄t
inualuiſti ſup edom · et ſubleuauit
te cor tuuʒ · contentus eſto glorie
tue et ſede in domo tua · q̄re inq̄t
ꝓuocas malum vt cadas tu et iu
das tecum · Non acquieuit autem
amaſias · ſ contra ipſum ad belluʒ
prorupit · in quo ſibi male per om
nia ſucceſſit · qꝛ ibidē fuit victus ·
murus iheruſalem deſtructus · et
populus t̄ributari9 fact9 · ipſe v̄o
amaſias ꝓpt̄ huiuſmoi infortuniū
a ſuo ꝓprio pp̄lo extitit interfect9
iiij · Regū · xiiij · et · ij · Paral · xxv
Nota Iſtd allega ꝙ q̄ndoqʒ
accidit q̄n quis in aliquo negocio
fortuite ſe habuit · et aliquā glori
am vel victoriā optinuit · vl̄ ɔtra
aliquē minoreʒ p̄ualuit q̄nqʒ ī tā
tā ſupbiā erigitur ꝙ ad aggredi
diēdū fortiora ſe cor ipſi9 eleuatur
ita ꝙ q̄uis ipſe non ſit niſi cardu
us et modicus et depreſſus · ſe tn̄
cedris .i. altis perſonis eq̄pare cōa
tur · et propria fortuna et gloria
non contentus · ſ ampliorem am
biens contra arduos et ardua di
micat et luctatur · Sʒ pro certo de
us ſuam ingratam preſumptionē
humiliat et conterit · ipſū a beſtijs
ſaltus .i. a ſuperbis hoſtibus cōcul
cari permittit · ipſumqʒ vinci capi
ſubiici ciuitatem et regnuʒ eius de
ſtrui facit · et finaliter ipſum per
proprios ſuos ſubditos perdi occi
di ꝟ alias moleſtari ſinit · et ſic q̄a
cōtentus non fuerat gloria ſibi da
ta ad infortuniū triſte redit · Vn̄
ergo dicitur · Eccī · iij · Altioꝛ te ne
queſieris · Qui enim de data glori
a ingratus extitit et ad maiora in
digne ambiuit · vtramqʒ perdere
dignus fuit · Luce tercio · Conten
ti eſtote ſtipendijs veſtris ·
Vel dic moraliter ꝙ ſe
pe fit ꝙ qui edom qui interp̄reta
tur terreus aut ſanguineus .i. ter
rena et carnalia ſupat · exinde de ſe
ipſo preſumens regem iſrahel .i. de
um per ſuperbiam impugnat · et
ipſum contra ſe prouocat dum al
tiora cogitat atqʒ tēptat · et dum
in magis difficilibus certaminib9
ſtare ſperat · Sʒ reuera ſepe fit ꝙ
a beſtijs ſaltus .i. a demonibus et
vitijs ſpiritualibus conculcatur ·
et diuerſis malis complacētijs cap
tus et ſubiugatus · murus iheru
ſalem .i. fortitudo ſue conſcientie la
niatur ita ꝙ finaliter per mortem
perpetuam iugulatur · et ſic quia
minus meritum et mioꝛ gl̄a ſibi n̄
ſufficit · ſ ꝓprias vires non metiēs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ad difficiliora procedit vtrūq; dig
nus eſt perdere · et a virtutibus ca
dendo vitia incurrere · et tandē ad
mortē eternā flebiliter deuenire ·
Tali ergo preſūptuoſo dici poteſt
illud · Exodi decio octauo · Stulto
labore cōſumeris · vltra vires tuas
eſt negociū · Melius eſt ergo i mi
nori pfectōis gdu bonum eē q̄
altiorā aggredi a pie · p̄ma ad Cor
x · Qui ſtat videat ne cadat ·

Capitulū decimū quartū · C

H Ic fit mentio de illo ne
q̄ſſimo rege iuda achas
de quo inter cetera di
citur q̄ dū q̄dā vice da
maſcum ad regē aſſiriorum deſcē
deret volēs ſibi placere p eo q̄ ip
ſū de manu regis iſrl̄ et ſyrie liberaſ
ſet · et occiſo rege ſirie populū ei9
in cirenen tranſtuliſſet · vidit ibi
altare damaſci · et accepto exem
plari eius · miſit illud ad ſacerdo
tē vriā; in ihrl̄m vt ad ſimilitudi
nē ei9 altaē in tēplo dn̄i fabrcaēt
Quo facto rex altare eneū mare
et luteres tēpli q̄ fecerat ſalomō
depoſuit · et ſup pauimētū ad p
tem aq̄lonarē poſuit · et extūc ſu
per altaē nouū relicto antiquo ſa
crificare mādauit · iiij · Regū · xvi
C Moā Si vis p fatuū regē achas
intellige quoſdā fatuos p̄latos vl̄
p̄ncipes · q̄ ſcz de ciuitate ſua .i. de
curia eccleſia vl collegio deponūt
altare · mare et luteres ſalomōis
.i. bonos viros ātiqnos a puectos
q̄ ſcz ſūt maē p amarā cōtritionē
lutēs per ſatiſfactōez et bonā opa
tionē · Illos em̄ quos in eccīa vel

pata p̄res ſui et p̄deceſſores collo
cauerūt et p ɔſiliariis habuerunt
a quos in honoribus et officiis te
nuerūt · ſolēt ſup pauimētū ponē
.i. ad gradū īfimū deponere · et al
tāia damaſci q̄ erāt altāia ydolor̄
.i. malos hoīes et alterius natio
nis loco eorū ſubſtituē · et eos in
ſuis curiis et officiis pmouē · No
uas em̄ pſonas ī officiis ſuis ſta
tuunt · et extraneos magis q̄ ſu
os diligūt · et eos ſuis et ſuorum
antiquis familiaribz dimiſſis ī ſu
is domib9 et curiis introducūt ·
Leuit · xxv · Nouis ſupuenietib9
vetera pricētur · Noua em̄ diligū
tur et ātiqua faſtidiūt · ſicut fecit
roboā · q̄ ſenes ɔſiliarios ſalomo
nis reliquit et nouos et iuuenes
ſibi induxit · et ideo regnū p maio
ri pte amiſit · ſicut dr̄ · iij · regū · x
Cōtra quos dr̄ · Eccī · ix · Ne dere
linq̄s amicū ātiquū · nou9 em̄ non
erit ſimilis huic · C B Vl̄ dic
moralit̄ q2 achas .i. dyabol9 ſū me
mtit̄ q̄ ī ihl̄rm .i. ī aīa altaē mare
a lutēs ſalomoīs .i. deuotō ɔtritō
et ɔfeſſio deponāt · et altaē dama
ſci .i. mala intentō et cult9 viciorū
vbi fiat ſacrificiū malor̄ opū ibi
dē inducāt · Vl̄ dic q̄ malū ē regi
iuda .i. viris eccīaſticis rligioſis rē
gis aſſirior̄ .i. p̄ncipū ciuitas viſita
re a cult9 ydolor̄ a eor̄ altaria .i.
cult9 ſecularīū et eor̄ mala exem
pla rſpicē · ad damaſcū .i. ad mun
di negocia deſcēdē · q2 ſepe ad ɔpla
cēdū rēgi aſſirior̄ .i. p̄ncipibz ſclarī
bz nitūt ſe eis ɔformaē et ſic ſtu
dēt in ihel̄m .i. in eccīa l̄ tēplo cor
dis ſui altare damaſci id eſt rit9
pōpas et vitia ſecularīū itroducē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et al tarē ſalomonis.i.cultū religi
onis et deuotionis dimittere a fa
cere ceſſare.iiij.Regū xi. Altaria
tua deſtruxerūt. et pactū tuuz de
reliquerūt. Nos patz de ipis cleri
cis religioſis.q̄ recte ſeculares eſſe
vident. et de eccleſiaſticis morib⁹
nichil penitus aut parū imitant Al
tare em̄ damaſci exēplant i ihrl'm
introducitur. quādo moēs ſecula
res ab eccleſiaſticis colutur. Unde
Judicū.xiiij. Sāpſon deſcēdēs in
thamnata vidit mulierem de filia
bus philiſtiorū.q̄ placuit oculis e
ius.et ideo ipſā in vxorē accepit.
quia reuera religioſus in mūdum
deſcēdēs philiſtinā et ſecularē con
uerſationē faciliē capit in vxorez
Et ideo ꝓhibitū eſt ne in iſrl' vxo
res alienigenas itroducāt .Exo
xxxiiij.

Capitulū decimū quītū. Ca

POſtq̄ꝫ rex aſſiriorū trā
ſtuliſſet filios iſrl' apd
medos.a in eorū ciuita
tibus medos et babilo
nios collocaſſet.a terrā iſrahel ipſi
in hereditatē dediſſet.Factū eſt q̄
leones immiſſi a dño ipſos interfi
ciebant. et hoc q̄ ñ dñm ſed ſua y
dola colebant et dñm non timebāt
Scriptū eſt ergo regi aſſiriorū .q̄
quia gētes quas in iſrl' a i ſamari
am et i vrbes ei⁹ tranſtulerat ne
ſciebāt ritum dei terre a leonibus
occidebantur .et q̄ vnus de capti
uis ſacerdotib⁹ qui ipōs doceret
colere dñm de babilonia mitteret

Unus ergo ſacerdotū in bethel re
diens populuz deū colē docuit.et
ſic leonū rabies cōquieuit.iiij.Re
gū.xvij. Mora Sic vere rex
aſſiriorū dyabol⁹ mirabilē ꝯmuta
tionē videtur in terra iſrahel.i.i ec
cleſia et in babilonia .i. in mundo
feciſſe.quia pro certo iam videtur
babiloīos i iſrahelitas.iſrahelitas
vero in babiloīos cōmutaſſe Ter
ra em̄ iſrahel eccleſiam deſigt. ba
bilonia mūdum deſigt.a ſic iſrahe
lita bonos eccleſiaſticos.babiloni
a vero mundanos denotat. Iſta
eſt ergo veritas q̄ rege aſſiriorū.i.
dyabolo ꝓcurante terra iſrahel.i.
eccleſia a viris iſrahelitis.q̄ inter
pretātur videtes deū .i.a viris bo
nis ſanctis et religioſis clericis de
um ꝯtemplātibus viduatur.a hoc
quia ꝓ certo illi qui iſrahelitici eē
debuerāt in babilonicos.i.in ſecu
lares et in mūdanos cōuertūtur.
inq̄ꝫtum ſcz in negotijs ſecularibz
ſe iplicāt.et in babilonē.i.in mun
dum in curias et officia principuz
trāſferuntur.et ſic ꝓprie iſti q̄ ſūt
in iſrahel ñ iſrahelite . ſed poti⁹ me
di et babilonij nominātur.de qui
bus apoſtol⁹ ad romanos.ix.Nō
em̄ om̄s q̄ ſūt ex iſrl' ſūt iſrl'ite . E
contra illi q̄ ꝓpijs bonis iſrahelitis
viris ſanctis in eccīa ſuccedunt.a
de babilōe.i.de mūdo modernis tem
poribz ad eccīe ſtatū veniūt . et
terre iſrl' ciuitates et caſtra .i. eccīe
dignitates et beneficia detinēt atz
regūt ñ ꝓpt hoc iſrahelite .i.ſci con
tēplatiui et diſcreti ſiūt.ſed poti⁹
ſēper babilonij.i.mali peccatores p
ſiſtūt. Iſti em̄ deū celi ñ colūt nec
ſeruiūt nec mādata eius cuſtodiūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſed potius ydolis ſuis .i. bonis temi
poralib9 p auaritiaꝫ· vel ydolis .i.
ignatis nepotulis p carnis affecti
onē· vel ydol' .i. pictis et pulchris
mulieribus per luxurie infectōeꝫ
intendūt· Quapropter cū ritū dei t̄
re .i. religiōis et deuotōnis cultuꝫ
et diuinū ſeruitiū videātur neſcie
ꝭ poti9 cultū deoꝝ terre de qua ve
niūt .i. vſū vicioꝝ ſeculi ſolēt co
lere et ſētiē · ideo ſic vide9 ad ocu
lū iſti a leo nibꝫ .i. a tirānis et prin
cipib9 incurſāt· et rapinis et mo
leſtijs deuorāt· De9 em̄ ñ vult ꝙ
quis habitet in terra iſrahel .i. in
eccleſia ſua ñ ſibi ſuiat et ipſū di
ligat atqꝫ colat· alioquin ſi q̄s ibi
deꝫ exiſtēs dijs alienis .i. demoib9
vel vitijs l' tpalib9 diuitijs c̄ de
litijs ſeruierit· procul dubio a leoni
bus .i. demonibus l' tyrānis ſuppe
ditabitur et perbit· Vñ Jeremi· l·
Grex diſperſus iſrahel· leones de
iecerūt eū· p̄mus comedit eū rex
aſſur· nabuchodonoſor nouiſſim9
exoſſauit eū Vel dic ꝙ babilonij
ſunt iſrahelite et econuerſo in ꝓtū
ſcꝫ hodie ſeculares vidēt deū et ſūt
meliores q̄ꝫ clerici· et eccleſiaſtici
mūdani ſūt detēioēs q̄ꝫ layci· Vide
Judic· vi· de area vbi meli9· C
Hic h̄es ꝙ ſamaritaī q̄ꝫdiu ſu
erūt ſine ſacerdote dñi· a leoī
bus fuerūt īfeſtati · at vbi ſac̄dos
dñi veit ad ipſos· q̄ cultū dei ipos
docuit ira leonū ēga ipſos ꝯqeuit
Nota In quo poteſt notari
ꝙ ſacerdotis .i. curati p̄lati boī doc
toris vel clerici preſentia mltuꝫ ē
neceſſaria· ipſo em̄ abſente ꝑplus
cultū dei terre .i. cultū c̄ executiōeꝫ
diuinoꝝ mādatoꝝ ignoāt cū nō

habeat qui doceat· c̄ ideo apd eos
leonū .i. demonū vitoꝝ hereticoruꝫ
et tirannorum vel aliorum malo
rum copia habundat· que ipos tē
poraliter et eternaliter deuaſtat·
Prouꝫ· xi· Vbi non eſt guberna
tor populus corruet· Econtra vbi
ſacerdos domini id eſt bonus pre
latus curatus predicator l' doctor
adeſt qui edocet populum ea que
ſunt dei· ſolent leones predicti cō
quieſcere· et populus iuſte et pa
cifice viuere c̄ manere· ſicut de da
niele dicitur ꝙ cū ſanctus erat in
medio leonum ſedens ab ipſis mi
nime ledebatur· Vnde de talibus
ſacerdotibus dicitur ad hebreos·
xi· Obturauerūt ora leonū ꝛc̄· C
Hic habes ꝙ cum rex aſſirio
rum varias gētes de babilo
ne et de alijs gentibuꝫ prouintijs
in ſamariā et terrā iſrahel trāſtu
liſſet vnaqueqꝫ gens fabricauit ſi
bi deum ſuum· feceruntqꝫ ſibi ſac̄
dotes excelſorum de nouiſſimis po
pulis et ponebant eos in fanis ſb
limibus. et exiſtētes in terra iſra
hel adorauerunt ſculptilia ſcd̄ꝫ ꝙ
didicerant in terra natiuitatis ſu
e et vſqꝫ ad preſentem diem mo
rem ſequuntur antiquum· Et da
to ꝙ iſte gētes dñm colerent· dijs
tñ nichilominus ſeruiebāt· Vñ iſti
ſamaritani dicti ſūt q̄ i terrā iſra
hel de babilōe trāſlati cultū q̄dē de
i receperūt· ſꝫ cultū ydolorū nullate
n9 dimiſerūt· ſꝫ poti9 vnū cū alio
coluerūt Vñ et text9 dicit hic ꝙ ſu
erūt q̄dē gētes iſte deū timētes. ſꝫ ni
chilomi9 dijs ſuis ſuiētes Iſti er
go ſūt illi ſamaritani de q̄bꝫ euāge
liſte faciūt mētionē q̄ ſcꝫ iſrahelitis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

amotis in terrā iſrahel ſunt loco
eoꝝ trāſlati· ¶ Nota Iſta pn̄t
allegari ad mlta exēplarit ⁊ miſti
ce· et ideo hic notari poteſt ꝙ ma
luʒ eſt a malis parētibus originē
trahere· quia proculdubio ydola
terraʒ id ē pccā et vitia q̄ apud eos
didicerūt et q̄bus iuuētutē ſuā im
buerūt vix aut nūq̄ poſſūt dimit
tere· ſed dato ꝙ ad terram iſrahel
.i.ad eccleſiam vel religioēʒ trāſſe
rātur· et ꝙ qn̄qꝫ ī cultu diuino ⁊
in bonis operibꝫ occupent· nichilo
minus morē antiquū et ſecularem
quē didicerūt ritū ſolent firmiter
obſeruare· Illd̄ videmꝰ de filijs v
ſurarioꝝ· q̄ ſtati fiunt vſurarij·
Videmus de ruſticis rudibꝫ· q̄ da
to ꝙ fiant epi et clerici ſemp tam̄
morē antiquū illiberalitatis ſeruāt
Et dato ꝙ ptim deū terre iſrahel
colūt.i.dato ꝙ aliq̄bꝫ viris iuſtis
et nobilibꝰ cū quibꝰ habitāt ſe ↄ
formāt· ydola tamē terre ſue.i.vi
tia in quibus nutriti fuerūt ſemp
tenent· Prouꝫ· xxij· Adoleſcēs ꝑ
d itur iuxta viā ſuā et cū ſenuerit
n̄ recedit ab ea ¶ D Vel dic
cōtra illos qui vtraqꝫ ripaʒ volūt
paſcere et mūdani et r̄ligioſi eſſe:
ſimul deo et ydolis ſeruire · et exi
ſtendo in terra iſrahel.i.ī eccīa vel
r̄ligiōe vna cū cultu et ſuicō diuo
qd̄ faciūt volūt ydola.i.mūduʒ car
nē vel dyabolū colere vl̄ mūdana
negocia pertractaē· cū tn̄ dicat do
minꝰ ꝙ nemo p̄t duobus dn̄s ſer
uire· Sʒ hoc vide p̄mo Regū ·v·
vbi agit̄ de illis q̄ ydolū dagō iux
ta archā dn̄i poſuerūt· Vl̄ dic ꝙ
illi quos rex aſſirioꝝ dyabolus in
troducit in terrā iſrl̄.i.in eccleſiā

videlicꝫ ſamaritani· q̄ ītpretātur
cuſtodes.i.mali prelati ſolēt hodie
de nouiſſimis.i.de perſoīs idignis
ſacerdotes facē· et eos in fanis ſb
limibꝫ.i.ī altis dignitatibus exalta
re· et ſic mali malos ſolēt vt ↄmu
niter ꝓmouē· Vn̄· iiij· Regū· xiij·
Quicunqꝫ volebat īplebat manū
ſuā et fiebat ſacerdos excelſoꝝ
¶ E Vel dic ꝙ cū aliq̄s in t̄raʒ iſrl̄
.i.ad prelationē eccleſiaſticā l̄ ad
quācūqꝫ ſecularē vel aliā dignita
tē transfertur· et ſamaritanus .i.
cuſtos p̄latus iudex vel officialis
efficitur· cōtinuo ydola terre ſue.i.
hoīes de patria ſua amicos cogna
tos vicios ad modū ydoli inſenſibi
les ⁊ ignaros ſecū transferre cona
tur· et ipſos colere honoraē ꝓmo
uere et in fanis excelſis et in altis
dignitatibus ↄſtiетuere machinat̄
et ſic plus ipſos q̄ deū colē et dili
gere aliquotiēs gloriatur· Ezech·
viij· Ydola vniuerſa domꝰ iſrahel
depicta erant in pariete et in circu
itu per totum · et ſenioēs iſrahel
.i.prelati offerebāt incēſum Et be
ne dicitur in circuitu per totū· qui
a ſcʒ tota eccleſia vel collegiuʒ ple
na ſunt talibus ydolis prelatorū·
omneſqꝫ pietes.i.ōnia beneficia ec
cleſie occupātur· et ideo n̄ mirum
ſi tales a leonibus.i. a malis prin
cipibus infeſtantur· Vel allega de
ſciſmaticis qui ptim colūt deū ptī
dyabolū· inq̄tū ptim bn̄ credūt· ⁊
ptim male· et ideo leones.i. genti
les eos deuorant·

Capitulū decimū ſextū· A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

EZechias rex iuda qui
iterpretatur cōfortat⁹
a dn̄o ↄtriuit ſtatuas.
diſſipauit excelſa. ſuc
cidit lucos. ſperauit in dn̄o. fecit
qd̾ bonum eſt. rebellauit cōtra re
gem aſſiriorum. et ſerpētem ereū
quē fecerat moyſes ↄfregit. ꝛ q̄a
populus ſibi incenſū offerēs hac
tenus ydolatrabat ipſū ī puluēm
ↄminuit. iiij. Regū. xviij.

Nota. Sic vē bon⁹ p̄lat⁹ debet
ab eccīa euertē excelſa.i. ſuꝑbos
ſtatuas.i.ī malo ſtabiles et obſti
natos. lucos.i.in vanitate lucidos
et curioſos. ſerpētē eneū.i.ypocri
tas malicioſos clamoſos et litigio
ſos. Debet etiā bonū facē. in dn̄o
ↄfidē. et regi aſſirioꝝ id ē dyabo
lo ī oībꝫ r̄pugn̄ē Vl̄ dic ꝙ iſte eze
chias ē de⁹ q̄ qn̄ vidꝫ ī t̄eplo eccīe
aliquē ſpētē eneū.i.aliquē malicō
ſū vel ſpētinū ypocritā. vel ad mo
dū eris n̄ ſeſū ſ ſonū.i.n̄ opa ſ ver
ba h̄n̄tē a populo adorari et honoā
ri. ꝛ tāq̄ deū.i.tanq̄ virū bonū iu
ſtū coli et venēari idign̄s ſolꝫ quā
doqꝫ eū frāgere. vt ſic q̄lis erat poſ
ſit oībꝫ appaēre. Vel frāgē.i. r̄p
hēdē et ī puluēm p humilitatem
r̄educē. ꝛ in torrētē cedrō p̄icē.i.
ad lacr̄mas ꝓuocaē. Pſa. xvi. Ine
briabo te lacrima mea.

B SEnnacherib r̄x aſſirioꝝ aſcē
dēs ſup t̄rā iuda. cepit et va
ſtauit vrbes munitas. et hoc q̄a
ezechias rex iuda a ſuitute eius r̄
ceſſerat. ꝛ in dn̄o ſperās tributū ſi
bi negauerat. Ezechias ergo nun
cios ad ipſū dirigit. theſauros tē
pli ꝛ theſauros regios ſibi mittit
quinymo valuas tēpli laminis au
reis ſpoliat. et oīa ſibi tradit.
et nichilominus ira ipſi⁹ nō flecti
t̄. ſ ad obſidēdū etiā ihr̄l̄m ſe ↄuer
tit. Qd̾ vidēs ezechias ad p̄cāduꝫ
dn̄m ſlēdo cōuertit̄. cui⁹ p̄cibꝫ dn̄s
mot⁹ ↄtra ſenacherib debachat̄.
ꝛ miſit āgelū ſuū q̄ octogīta q̄nqꝫ
milia hoīm aſſirioꝝ ī exercitu vna
nocte pemit. q̄ videns cadauera
mortuoꝝ timid⁹ abijt in terrā ſu
ā et receſſit. vbi ī tēplo dei ſui ad
orādo a ꝓꝓrijs filijs interfectus
extitit. ꝛ ſic illū quē ezechias mu
neribꝫ nō vicerat oroībꝫ ſupauit
iiij. Regū. xviij. ꝛ. xix. Nota.
Allega iſtud exēplarit̄ de efficacia
oroīs. et quō de⁹ ſolꝫ tūc p̄cipue
iuuaē qn̄ oē hūanū ſolatiū ſolꝫ de
ficere et qn̄ toto affectu hō ſolet ſe
ad deum per orationē dare

C Vel dicē ꝙ iſte tyrannus
ſign̄t mūdi pn̄cipes et tyrannos. E
zechias qui fidelis erat ſignificat
viros eccleſiaſticos p̄latos. Iſta
eſt ergo veritas quando ezechias
id eſt bonus prelatus ceſſat tribu
ta.i.ſeruitia regibus tyrānis daē
et ab eorum ſeruitio iugo et obedi
entia ſe voluerit ſubtrahere. et ſb
p̄textu lib̄tatis eccīaſtice liberare.
ſtatim ad ipſum deuaſtanduꝫ cur
runt. vrbes et caſtra rapiunt. et
temporalia et dignitates ſuas ad
manus ſuas ponunt. et ipſis daē
munera non ſolum de theſauris ꝓ
prijs. ymo etiā de theſauris dom⁹
domini.i.de bonis eccleſie ipſuꝫ co
gūt. necn̄ q̄nqꝫ neceſſe ē vt portas
eccīe.i.eccīe ſb̄ditos talliādo ſpoli
ēt vt munera regi aſſirioꝝ.i.pn̄ci
pibus ſecularibus mittant. ſic ad
litteram videmus de m̄l̄tis fatuis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

prelatis · q̄ ꝓ ꝑuos ſubditos ḡuāt
vt inde principum ſecularium amici
cias ſibi querant. Sed reuera illos
improbos tirānis non ſufficit · q2 ta
libus muneribus incitantur et ad
grauiora facienda multociens plꝰ
anhelant. Ergo iſta eſt veritas q
pro libertate eccleſie optinenda n̄
eſt vtile principum et ſecularium
amicicias querē · nec diuitias ec
cleſie ipſis diſtribuē · cū ipos ma
gis ſoleant irritaē · ſed vnicū et ſo
lum eſt remedium ad deū recurrē
orationes fletus et ieiunia facere ·
et cauſas eccleſie deo ſolūmodo cō
mendare · q̄a reuera ſi ezechias .i.
prelatus illud fecerit · deus ꝓ ipſo
pugnabit · potētias tirannoꝝ ſub
uertet · et eccleſiā de ipoꝝ maībꝰ
liberabit · ps̄ · Liberaſti eni nos de
affligentibus nos ꝛc̄ · Machab · i.
Non eſt q̄ pugnat pro nobis n̄ tu
deus noſter

Caplm decimū ſeptimū

De ſaluatiōe ezechie et
addiciōe annoꝝ · et de r
troceſſione ſolis vide Y
ſaie: iiij · vbi expoſui ·
De hoc autem q rex babilonis mi
ſit nuncios cū muneribus ad eze
chiam ſalutādum et ſup curatiōe
ſua ḡtulādū · et hoc ſcd̄m ioſephū
q2 babilonii adoraē ſolēt ſolē. a q̄
a vidērāt ſolē retro ceſſiſſe et audiſ
ſent ab ydolꝭ ſuis hoc ꝑpter infirmi
tatē ezechie regis iuda factū eſſe
ad eū miſerāt · et ipſū quē ſolꝰ deꝰ
eoꝝ adoraē decreuerāt honorādū
cenſerāt · q̄bꝫ honoribus ezechias al
lectus legatos q plurimū honora
uit · et ōs̄ theſauros ſuos cellas
aromatū · ſeplchra r̄gū et ꝑphēta
rū ſcd̄z comeſtorē · ⁊ breuit ōia ab
ſcōdita ſuas diuitias et glaꝫ eis oſt
dit · De q̄ indignās dn̄s p yſaiā eū
acrit reprehēdit · et q theſauri ſu
i adhuc ī babiloēz deferēdi et filij
ſui a babilōijs captiuādi eēnt ſibi
dn̄ādo p̄dixit · Quibꝫ auditis e
zechias hoc ſolū r̄ſpōdiſſe fert Bo
nus eſt ſermo quē locutus ē dn̄s
tm̄ ſit pax et veritas ī diebꝫ meis
iiij · Re · xx · Moā Iſta poſſūt
allegari ad inſta · et hoc p̄mū · qui
a n̄ ſimꝰ peiōes babilonijs. nos de
beꝰ illos quos deus nr̄ ſol iuſticie
xp̄c honoāuit ſcꝫ paupes et infir
mos et maxie r̄ges iſrl .i. bonos ec
cleſiaſticos r̄ligioſos p̄latos hono
raē et eos cū muneribꝰ .i. elemoſi
nis viſitaē Vn̄ Deut · x · Deꝰ amat
peregrinū et dat ei victum et vos a
mate peregrinos Vl iſtud
allega q fatuū ē abſcōdita ſua ⁊
ſecreta extraneis reuelaē · q̄a iīde
ſolēt pl̄a mala ꝓueire · q̄a dū diti
as alijs oſ̄diꝰ ipos l ad furtū l ad
rapinā ſolemꝰ ap̄liꝰ iuitaē Vnde
Prouē · xv . Secretū extraneo nō
reueles ꝛc̄ · Vel dic q theſauros
nr̄os ſcꝫ v̄tutes ītrioēs ꝑpalaē vl
ī publicū hoibꝰ ꝓpt ianē glām oſt
dē n̄ debemꝰ · alias occaſioēz ipſas
ſbripiēdi et ſbtrahēdi demoibꝰ da
reꝰ · Vn̄ ecc̄i · viij · Nō oī hoī cor tu
ū maīfeſtes · Et hoc q̄a ſcd̄z Gre
de p̄dari deſiderāt q̄ theſauꝝ publi
ce portat Vel dic q q̄cūqꝫ rex dēt
rephēſioēs ꝑphetarū .i. p̄dicatoꝝ ⁊
dn̄i dn̄iatioēs patiēt audiē · et ē
uētū infortuniorum voluntati dei ī
ſupponere · et pro pace ſibi dāda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſu̾p licite̾ exorare· Dñs inq̄t eſt ·
q̄ð bonū ē in oculis ſuis faciat. C
Ezechias rex optím9 filiū et
ſucceſſorē habuit peſſimū ·
ſcȝ manaſſeȝ rēgē iuda ſcȝ ẏdolatrā
augurē homicidā· q̄ ſcȝ ihr̄l'm iple
uit ſāguine vſq̨ ad os· yſaiā etiā
ꝓphetā ſerra lignea ſcidit·· Tādeȝ
amon fili9 eius peſſim9 iterū bonū
filiū ſcȝ yoſiā genuit· q̄ ſte̾ opti
mos numerat9 glorioſe rēgnauit
qui ite̾ ioathā q̄ malos extitit ꝓ
creauit. Nota Iſtud allega q̄
voluntas vel malitia a parentibȝ
nō ꝓcedit· q̄ꝛ ſepe fit q̄ boni parē
tes generant malos filios ⁊c̄·

Capitulū decimū octauū· A

Iosias rex terrā iuda ⁊
iſrl̄' plenam ẏdolis iue
niens excelſa et alta
ria ẏdolorū deſtruxit· ⁊
ſacerdotes ẏdoloꝝ et excelſoꝝ oc
cidit et oſſa hūana ſup altaria cō
buſſit· curr9 ſol9 cremauit· equos
ſoli dicatos abſtulit· aruſpices ⁊
effeminatos et eos q̄ adolebāt īcē
ſū baal et ſoli et lune ⁊ · xij · ſignis
et vniuſē militie celi ſuſtulit et a
mouit· cultūq̨ dei ꝑditū reſtauā
uit et paſca ſolēpniſſimū in ihr̄l'm
celebrauit· iiij · Re · xxij · ⁊ · xxiij ·
Nota Dic q̄ ioſias ē bon9 ꝑla
tus· q̄ rēueā de ihr̄l'm.i.de eccīa ſi
bi cōmiſſa dēt cultū ẏdolorū.i.ritū
oīm vitioꝝ eradicaē · et cultū dei
et morū inſerē et plātaē· Auferāt
ēgo inde excelſa.i.ſupbos et ꝑſup
tuoſos· ẏdola.i.fictos et ſupſtitio
ſos· currus ſolis.i.auaros et volu
biles et in mūdi negotijs laborio
ſos· equos.i.laſciuos luxurioſos·
īceſatoēs militie celi.i.diuitū adu
latoēs· effeminatos.i.inoſtātes ⁊
ībecilles· ſacdotes ẏdoloꝝ.i.malos
familiaēs fautoēs et officiales ·
Tales enī de eccīa debēt ſbtrahi· ⁊
bone pſōe q̄ colāt et timeāt dn̄ȝ ſb
rogari· Math· xxij · Malos male
pdet et vineā ſuā locabit aliis ag̃
colis· B
Hic habē9 q̄ pharao nechao
rex egypti cū trāſiē vellet
p t̄rā iuda ad ꝑliandū ɔtra regeȝ
aſſirioꝝ iuxta eufraten exijt ei
obuiā yoſias rex · nec voluit acq̄
eſcere vt recederet ab illo Igitur
occiſus ē yoſias ī ꝑlio in cāpo ma
gedo· ⁊ filius ei9 ioachas q̄ fuit
mal9 eidē ſubſtitutus· quo a pha
raone amoto fili9 ioachim rex ē
fact9· q̄ a nabuchodonoſor vict9
ſeru9 ipſi9 ē effect9· quo mortuo
filius ei9 ioachim ɔtra nabucho
donoſor rebellās ab ipo capt9 cuȝ
vxore et filijs et maioribȝ ꝓpl'i in
babiloniā in captiuitatē duct9 ē
et ſoi9 ꝓpl'9 pauperū delict9 · ſup
quos fuit ſedechias patruus ipſi
us ioachȝ rex creat9 · Quo ſcȝ tā
dē cōtra nabuchodonoſor rēpugnā
te ſb ipo ihr̄l'm capit̄· et ipe excę
cat9 ē et vniuerſ9 ꝓpl'9 cū eo ī ba
bilōeȝ captiuat̄· Et ſic p diuerſas
clades regnū iuda t̄miat̄ · Sicut
dicit hic text9 de9 ōnino populū
iſtuȝ a facie ſua ſbmouē decreue
rat. et maxīe ꝓpt̄ pccā manaſſe q̄
cruoē inocētiū iheruſalē purpuā
uerat· q̄ꝓpt̄ nec ꝓpt̄ boītatē ioſie
fuit placat9 · ſed ꝓpt̄ pccā populi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

rex iuſtus fuit eis ſubtractus. Iu
ſtus eñ fuit yoſias intm̃ q vt di
cunt hebrei cum iuxta arborem a
fontem occaſus fuerat fons et ãbor
ꝑ'inus aruerunt. ¶ Nota
Iſta ſi vis exemplariter poſſunt
allegari. q rex vel prelatus luit
quãdoq peccata populi et ecõtra.
ſicut habemus hic de ioſia iuſto q̃
ꝓpter peccata populi moritur vt e
is ſubtrahatur. Et. ij. Re. xxiiij.
dẽ populo iſrahel. qui ꝓpt peccatuʒ
da uid regis qui numerauit populũ
ab angelo trucidat. ¶ C
Vel allega q vltimũ infortunium
ſolent multa infortunia ꝑcedere.
vt tribulacõ precedẽs poſſit eẽ ſẽ
quentiũ ſignũ. ſicut patet hic vbi
deſtructõeʒ iherufalẽ multe clades
et infortuiia precceſſerũt. Vñ Gre
dicit in omelia. q vltima tribulati
o multis tribulatiõib9 ꝑuenitur.
Vel dic q fons miſericordie et gr̃
tie et arbor fructificationis et opu
lentie in eccĩa vl' patria tunc ſicca
tur. qñ ioſias iuſtus prelatus vel
princeps ſubtrahitur vl' ab ea au
fertur. Vel dic q quãdo videmus
q ioſias. i. rex noſter xp̃c ꝓpter po
pulũ moritur. arbor et viror toti9
laſciuie. fons et humor totius car
nalis concupiſcentie debet in nob
areſcẽ et ceſſare. et ꝑ morte eius
debemus plãgere et dolẽ.

Capitulũ decimũ nonũ. ¶ A

Rex babilonis veniens
in iheruſalẽ tranſtulit
ibi regẽ ioachim et ma
trem eius. vxorem et eunucos il
lius. iudices et viros robuſtos et
bellatores. artifices q3 et incluſo
res. et ĩ babilonẽ traxit. oẽs per
ſonas nobiles de iheruſalẽ ſuſtulit
et exceptis pauperib3 nichil ĩ vrbe
reliqt. ibiq ſedechiã peſſimũ regẽ
ordiauit. quem captũ excecauit. a
filios ſuos añ eũ interfecit. et eũ vi
ctũ et cecũ ĩ babiloẽʒ deduxit. iiij
Re. xxiiij. ¶ Nota Rex babilo
nis ẽ dyabol9 q ẽ rx ſup oẽs filios
ſupbie Iob. xli. Iheruſalẽ ẽ eccĩa
que dẽt eẽ pacifica et q̃eta. pſ. Ro
gate q ad pacẽ ſũt ihrl'm Ioachim
q interptat ꝑpat9 dño ẽ bon9 ꝑlat9
ad mãdata dñi ſemp obediẽs et ꝑ
pat9. pſ. Pat9 ſũ et ñ ſũ tbat9.
rc̃ Sedechias vẽo q rex fuit mal9
malũ ꝑlatũ denotat. Ergo iſta vi
det eẽ vẽitas q hodiernis tpib3 rex
babilonis dyabol9 de iheruſaleʒ. i.
de eccleſia videt traſtuliſſe et amo
uiſſe ioachim. i. bonũ ꝑlatũ et dili
gentẽ. mr̃eʒ ei9. i. pietatẽ õmia nu
trientẽ. vxorẽ ei9. i. caritatẽ õmia
cõiugantẽ. iudices eius. i. iuſticiaʒ
õmia iudicãtẽ. eunuchos ei9. i. caſti
tatẽ impudicicie repugnãteʒ. vi
ros robuſtos ei9. i. fortitudinẽ viti
a debellãtẽ. artifices ei9. i. diſcretio
nẽ prudẽt operantẽ. incluſores. i.
humilitatẽ õmia bõ celãtẽ et inclu
dẽtẽ. et ſolũ ibi dimiſit vt videt
pauperes ſpũ. i. auaritiã omnib3
indigẽtẽ. et ibi ꝑficit ſedechiã id ẽ
malũ ꝑlatũ õmia ſbuertentẽ. Rece
dẽte eñ et deficiẽte bono ꝑlato ab
eccleſia õmia deficiũt. et ſuccedẽ
te malo õmia mala ſuccedũt et ſuc
creſcũt. Prouẽb. xxviij. Regnãti
bus impijs ruine hõ minũ ¶ E

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vel dic ꝙ iheruſalē ē anima quaꝫ
ꝓ certo qn̄do nabuchodonoſoꝛ dy
abolus captiuat. ⁊ tranſfert bonū
regē ioachim dn̄o ꝑpatū.i. bonuꝫ
et bn̄ morigeratū affectū. ⁊ ſbſti
tuit malū regē ſedechiā.i.affectuꝫ
malū et inordinatū. tūc neceſſe ē
ꝙ ſimul tota virtutū familia trāſ
feratur ſicut ē. et ꝙ paupes.i.vi
tia ibi ſolūmō relinquāt. vbi emꝫ
non eſt gubernatoꝛ ꝓplus corruet
ſicut dr̄. Prouerb. xi. C Vl
dic ꝙ rex iſte dyabolꝰ iā videt ab
ecc̄ia abſtuliſſe ioachim dn̄ō ꝑpa
tū.i.bonos p̄latos ⁊ diligētes. ma
trē.i.viros pios. vxorē.i.viros ſo
ciales et caritatiuos. eunuchos q̄
ſcꝫ ſe caſtrauerit ꝓpter regnū celo
rū.i.viros caſtos. robuſtos id ē vi
ros patiētes et ſolidos. bellatoēs.i.
viros predicādo vel docēdo vel bn̄
operādo ſtrēnuos. artifices.i.doc
tores ſciētificos. iclusoēs.i.viros
humiles et abſcōſos. Et breuiter
oēs nobiles v̓tuoſi et morales vi
dentur ab eccīa deſecīſſe ⁊ in babi
lonē.i.i pccm̄ captiui ducti eſſe ⁊
opante rege dyabolo piſſe. Treñ.
.i. Manū ſuā miſit hoſtis ad ōmia
deſiderabilia eius. Vnde eccīa vi
detur lamentādo dicē illd. Treñ
.i. Virgines mee et iuuenes mei
in vrbe cōſūpti ſūt. Et breuit̄ non
videntur relicti n̄ pauperes.i. viri
virtutū diuitijs carentes et per a
uariciā tpalibꝫ diuitijs indigētes
quibus ſedechias rex .i. malus p̄
tus ſubſtituitur. q̄ a dyabolo diu̅
ſis vitijs capit. ⁊ ꝓpter ſuuꝫ deſe
ctum in preſentia ſua filij.i.ſbditi
per diuerſa peccata occidunt. ipē
vero p obſtinationē et ignorātiā
excecāt. ⁊ finaliter a dyabolo i ba
bilonē.i.in infernū captiuat. vbi
miſerabiliter moritur et necatur
Yſa. xlij. Quis cecus niſi ſeruus
meus ⁊c̄.

Capitulū viceſimū. C a

CVm ſedechias rex iuda
qui iuramētū fecerat rē
gi babilonis ab eo re
ceſſiſſet. et ob hoc exer
citus caldeoꝝ ihrl̄ꝫ obſidēt. Factū
ē ꝙ preualeſcēte fame in ciuitate
interrupta ē ciuitas. et viri bella
tores fugerūt nocte p viā porte q̄
eſt inter duplicē murū ad ortū re
gis. Fugit et ſedechias p viā q̄ du
cit ad cāpeſtria ſolitudinis. et ꝯp̄
hendit eū exercitꝰ chaldeoꝝ. ⁊ bel
latoēs q̄ erāt cū eo diſpſi ſūt et rē
liquerūt eū. quē ꝯprehēſū ad rēgē
babilois in reblatha duxerunt.
qui ſtatī i ꝯſpcū eiꝰ filios eiꝰ occi
dit et oculos eiꝰ effodiēs ipſū vi
ctū cathenis in babilonē captiuuꝫ
duxit Nabuzardan vero p̄nceps
exercitꝰ chaldeoꝝ ſuccēdit ihrl̄m
et murū eiꝰ i circuitu diſſipauit.
colūpnas tēpli ꝯtriuit. mare ereū
baſes et lutēs vaſaqꝫ tēpli q̄ fece
rat ſalomō ſecū i babiloniā depoꝛ
tauit. et populū q̄ iuētꝰ ē in ihrl̄ꝫ
captiuauit. iiij. Re. xxv.
C Mara Iſta poſſunt allegari ad
falſitatē vel infidelitatē falſoꝝ a
micoꝝ. q̄ ꝓ certo q̄ꝫ diu rex iuda
.i. quicunqꝫ p̄nceps mūdi ē in ſuis
palatijs ꝓſperitatibꝫ et ſolatijs.

principes ſui officiales ⁊ bellatores
et amici cū eo libenter morantur·
et ipſū aſſociāt et comitiuā eius ſe
ctantur· Si vero ↄtingat q̄ exer
citus chaldeorꝝ .i. mūdi infortunia
cōtra ipſū p̄ualeāt· tūc ſtatim fu
gere incipiūt· et ipſū ſolū i periculo
lo derelinquūt· Exēplū de apoſtol'
qui dūm ſuū xp̄m in cena aſſocia
uerūt· ſed cū a iudeis capt9 ē oēs
ab eo relicto fugerūt· Eccī·vi· Eſt
amic9 ſoci9 mēſe· et n̄ pmanebit
in die neceſſitatis.
¶ B
Vel dic q̄ ſedechias eſt peccator·
q̄ īfra muros c̄itatis .i. īfra ābitum
corporis reſidēs · et ibi in delitiis
viuens parꝝ curat de rege babilo
nis .i. de dyabolo rege īferni· c̄quis
ſibi peccādo pmiſerit famulatū·
et ei obediēdo viſus fuerit cū ipo
ↄtrahē qddā pactū· iuxta illd Pſa
xxviii· Pepegim9 fed9 cū morte
et cū inferno fecim9 pactū· Sed p
certo dū n̄ aduertit iſte rex dyabo
l9 ↄtra iſtū exercitū ſuū ſcꝫ īfirmi
tatē mortē infortuīa mittit· et c̄i
tatē vbi habitat ſcꝫ corp9 p mor
tē laniat et ſubuertit Ergo iſte exē
cat9 vrbe iſta corpis dirupta. iſtū
ad regē babiloīs dyabolū i infer
nū adducat· et viris bellatoribus q̄
erāt cū eo .i. amicis ei9 cunctis et
ſociis ipſū dimittētibꝫ et ab eo fu
giētibꝫ· iſte excecat9 .i. lumīe grē
p̄uat9· et cathēis etne dāpnatio
nis ligatus· in babiloēꝫ .i. in infer
nū deſcēdit· Math· xxii· Ligatis
pedibꝫ et maibꝫ mittite eū i tene
bras exteriores·
¶ C
Vel dic
q̄ rex et pnceps babiloīs dyabo
lus mediāte exercitu vitiorꝝ ihrlm
.i. ecc̄iam vel religioēm igne cupi
ditatū īcēdit· muros obſeruātie re
gularis et diuinorum mādatorꝫ
in ipſo deſtruit· et eum per nabu
zardan pricipem milicie ſue id eſt
per mundi tirannos et impios di
uerſis tribulationibus obſidet ⁊
miſerabiliter laniat et ſubuertit·
Regem eius .i. prelatos excecat ⁊
cathenis .i. diuerſis carnalibꝫ com
placētiis ipos ligat· et finaliter
in babiloēꝫ .i. in infernū ↄplātat·
et populū ipi9 per peccatum diſſi
pat et captiuat· Ab iſta etiam tol
lit colūpnas .i. viros fortes et ↄſtā
tes· mare eneuꝫ id eſt viros ama
ros contritos et penitentes· vaſa
altaris ideſt viros deuotos dn̄o
ſeruientes· Omnia iſta ſolet dya
bolus ab ecc̄ia tollē et ipſaꝫ deſtru
ctam dimittere· ita q̄ iam videt
quaſi de bonis perſoīs et de virtu
tibus nuda eſſe· Vn̄ Treñ .i. Por
te eius deſtructe· ſacerdotes eius
gementes· virgines eius ſqualide
et ipſa oppreſſa am aritudine·
¶ D
Vel dic moraliter q̄ iheru
ſalem eſt anima· quā p certo q̄n
do rex babilonis capit· ſtatim do
mum dei .i. deuotionem ad deum·
domos principum .i. deuotōnē ad
ſanctos· muros .i. mandatorum
obſeruantiam· portas id eſt ſēſuū
capacitates deſtruit· et ignē con
piſcentie circunquaqꝫ ſuccēdit·
Regem eius id eſt intellectum p
ignorantiam excecat· et eum per
diuerſos errores alligat· Tandē
iſtam miſeram ciuitatem omnibꝫ
bonis ſpiritualib9 ſpoliat atqꝫ p
uat· nam ſicut inde ſublate ſunt
colūpne baſes maē eneū olle trulle
fiale mortiola thuſētes ciphi· ſcdꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ dicitur hic · ſic dyabolꝰ tollit ab
aia peccatoꝛe colũpnas firmitatis ·
baſes humilitatis · mareꝫ ↄtritiõis ·
ollas caritatis · trullas lenitatis ·
phialas deuotionis · mortariola di
uini timoris · tridẽtes pñie · ciphos
ſpũales ſciẽtie · Treñ . i . Manũ ſuã
miſit hoſtis ad oĩa deſiderabilia eiꝰ
Colũpna eñi dꝫ eẽ ſtabilis · hec ẽ
cõſtantia Baſis infima · hec ẽ hũi
litas · Mare ſonat amaritudineꝫ ·
hec ẽ ↄtritio · Olla ↄtiet et feruet ·
hec ẽ dilectõ · Trulla pietes lenit ·
hec ẽ benignitas · Phiala liquores
continet · hec eſt deuocõ · Mortario
lũ ſpẽs ↄterit · hic ẽ timoꝛ dei · Tri
dẽs moꝛdet et tres dẽtes habꝫ · hec
eſt penitẽtia cuiꝰ tres ptes ſunt ·
Ciphus vinũ effũdit · hec ẽ ſciẽtia
Omnia eniꝫ iſta ab eccleſia p dya
bolũ ſbtrahũt · qñ rex . i . platꝰ ipiꝰ
victus excecatur · Ab anima etiaꝫ
tolluntur et a tẽplo ↄſciẽtie ſbmo
uent̃ · qñ p vitia dyabolo ſubiuga
tur ·

¶ E

Hic dicit comeſtoꝛ ꝙ ſedechias
rex iuda cecꝰ in babiloñeꝫ duc
tus dũ nabuchodonoſoꝛ rex bab
lonis p victoria feſtũ et cõuiuium
facẽt · et ĩ vaſis q̃ de tẽplo ihrl̃m
aſportauerat quoruꝫ ptẽ mẽſe ſue
deputauerat · ptẽ ydolis dedicaue
rat · bibẽt · p ſpectaculo in mediũ
ẽ adductꝰ · et cũ potꝰ ↄuiuãtibus
miniſtraret̃ · de mandato nabucho
donoſoꝛ iſti ſedechie excecato potꝰ
laxatiuus extitit miniſtratꝰ · quo
bibito in pñtia õmũ vitupabilit̃ ẽ
laxatꝰ et ſic ab õibꝰ ↄuiciatus ĩ
ductꝰ ẽ in carcerẽ · ꝓpter huiuſmo
di deriſiõeꝫ tãto doloꝛe affectꝰ eſt ·
ꝙ infra breue tẽpꝰ moꝛtuꝰ ẽ · et
audita cauſa moꝛtis honorifice ꝑ
nabuchodonoſoꝛ eſt tumulatus ·

¶ Moꝛa Iſta poſ
ſunt applicari miſtice · quando q̃s
per ignorantiam et obſtinationeꝫ
eſt cecatus et a nabuchodonoſoꝛ . i .
a dyabolo in babiloñe . i . in ſtatum
peccati captiuatur · ſepe ſit ꝙ ad ↄ
uiuium bonoꝛũ tpaliũ adducitur ·
vbi potus laxatiuus id eſt mundi
proſperitas diuitiarũqꝫ et delici
arum vbertas quandoqꝫ per ipſuꝫ
nãbuchodonoſoꝛ dyaboluꝫ ſibi da
tur · pſ̃ · Ecce ipſi peccatores in ſe
culo obtinuerunt diuitias Iſte eñi
potus laxatiuus dicitur · quia ſcꝫ
quos tali potu dyabolus inebrĩat fa
cil iter ad omnia vitia et maxime
ad luxuriam auaritiam et ſupbiã
relaxantur · et ignominioſe coraꝫ
alijs per vitia confundũtur · ita ꝙ
ſpectaculum et illuſio cunctis effi
ciuntur · Nõ potiſſime de iſto qui e
rat rex iheruſalem . i . de prelatis ec
cleſie et viris eccleſiaſticis poteſt
dici · qui pre alijs pccõribꝰ ſpecta
culum et deriſio fiunt · quando ad
ignominioſa vitia et ſupfluitates
ac vanitates ſeculi ſe reuoluũt · pſ̃
Omnes vidẽtes me deriſerũt me ·
Qui finaliter in carcere male ↄſ
ſuetudinis peunt · quos tamẽ adu
latoꝛes finem bonum eis predicã
do honorifice ſepeliũt et abſcõdũt
Nabuchodonoſoꝛ dyabolꝰ pccõreꝫ
honorifice ſepelit · qñ in finali peni
tentia ipſũ inanit̃ ſperare facit Nõ
etiã facit per adulatoꝛ̃es · qui recte
dici pñt taliũ ſepultoꝛ̃es · Mathei ·
viii · Dimitte moꝛtuos ſepelire moꝛ
tuos ſuos · Et Eze · xxxix In die il
la dabo gog locũ noĩatũ ſepulcrũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in iſrahel ⁊c̄ · Vel dic ꝙ nabuchodonoſoꝛ demō vaſa tēpli .i. viros eccleſiaſticos quando ipſos de iheruſalē in babilonē .i. de ſtatu ḡrie in peccatū vel de religiōe ad mūdū trāſtulit ipſos quādoq; ydolis .i. mūdi pn̄cipib⁹ et eoꝝ curijs et officijs ɔſecrat · et ad potandū ſcꝫ mala doctrina cōuiuas ei⁹ ſcꝫ peccatores ipſos quādoq; ordīnat et deſignat ·

Explicīūt Moraliſationes ſup libros Regū Incipiunt Moraliſationes ſup ſecūdū librū Paralipomenon ·

Capitulū p̄mū ·

Quia in libris paralipomenō pauca recitantur preter illa que de libris regum recapitulātur nichil de ɔtētis in ipſis cū iā ſententia q̄ſi cuncta tetigerī moraliſare ɔpono · p̄ter aliqua pauca q̄ hyſtorie regū ſupaddita videntur · q̄ breuit̄ hic expono ¶ A Ergo obmiſſo libro p̄mo legit̄ in ij · libro · cap̄ · xiiij · ꝙ zara ethiops cōtra aſa regē iuda veniēs decies centena mi lia hominū in exercitu ſuo hēbat · quos timēs aſa fugit ad dn̄m et orauit · dn̄s āt exterruit ethiopes et fugerūt · ⁊ ſic ɔtra eos aſa et ſui nō armis · ſed precibus valuerunt · ¶ Nota Iſtud allega quō deus i neceſſitate ſuos fideles nō deſerit et qn̄ in ipo per fidē ɔfiditur · et ad ipſū p̄cib; deuote recurrit̄ · virtute ei⁹ hoſtes fugiunt et terrent̄ · et ſic ſepe fit ꝙ multi a paucis · magni a modicis · diuites a pauperib; ſuperātur .i. Macha · iij · Facile ē multos concludi in manib; paucoꝝ · et n̄ ēſt deffirentia in ɔſpcū dei celi liberaē in multis an in paucis ¶ B Vl̄ dic ꝙ ethiopes ſūt demones et demonū temptatiōes · q̄ꝛ certo tot et tanti ſūt ꝙ vīes noſtre ad eos ſupandos nō ſufficiūt · Verūptamē facilit̄ vīcūt̄ · qn̄ ad oratiōes et diuinā ſpē recurrit̄ · et qn̄ diuinuꝫ auxiliū humilit̄ imploraē̄ ⁊c̄ ·

Capitulū ſecūdū · ¶ B

Filij ammon et moab et ſeir cōtra ioſaphat regem iuda in ſtupēda multitudine ad p̄lium aggregarētur · quo ex toto corde ad dn̄m recurrēte ɔpheta ɔſolatoꝛ ſibi mittitur · ad cuius ɔſilium cātoēs primi in exercitū ponūt̄ · q̄b; dn̄m laudātib⁹ hoſtes in ſeipſis taliter perturbātur ꝙ ɔtra alterutrū p̄liātes vniuerſi mutuis cedibus perimuntur ita ꝙ quiſq̄ euadere nequiuiſſet · ſpolijs hoſtium vltra modum ditantur · Si vis dic ſicut

in precedenti caplo Vel dic ꝙ ille tres nationes infidelium deſignāt tria principalia genera vitiorum · ſcilicet ſuperbiam luxuriaȝ auariciam · que contra nos in tanta fortitudine congregantur · ꝙ niſi dominus nos liberet et defēdat neceſſe eſt vt nobis impie dominentur · Neceſſe eſt ergo ad orationem recurrere · cantores .i. dei laudes ꝓponere · a ſic poterimus ſuperaṙ Nā enim cantores ſpūales .i. oratio cō feſſio laus et gratiaruȝ actio ꝑmittuntur neceſſe eſt ꝙ hoſtes ſpirituales ſcȝ demones et vitia debellentꝛ · Regū · xx · Cecinit tuba et receſſerunt ab vrbe · ❡ B Vł dic ꝙ cantores ſunt predicatores vel laudis diuine pronunciatores · qui quia populum ad deuotioneȝ excitant · contra hoſtes victoriam ſibi parant · Vel dic ꝙ ſepe fit ꝙ mali qui ꝯtra bonos ſe congregāt malicioſe · nutu dei quādoqȝ ſimul diſſentiunt et diſcordant · et ſic inter ſe pugnantes duȝ mutuo ſe debellant alios quos decreuerāt occidere liberant atqȝ ditant Cōſtat enim ꝙ dei prouidentia ſolet quādoqȝ inter ſuperbos diſcordiam ſuſcitare · vt ſic occaſionaliter poſſit iuſtos de ſuis manibus liberare · pš · Gladius eorum intret in corda illorum et cetera ·

❡ Capitulum tercium · ❡ A

Item capitulo · xxiiij · ponitur ꝙ ioas rex iuda qui per ioiadā ſacerdotem fuerat enutritus · a ꝑſecutione impie athalie reſeruatus · a in regnum ſublimatus · q̄diu idē ioiada vixit bonus et ſanctus extitit · denm coluit · templum reparauit · et iuſte et pacifice imꝑauit · Mortuo vero ioiada · delinitus obſequiis et adulationib9 principuȝ ſuorum · ipſe et populus ſuus dominuȝ dereliquerunt · templuȝ dei et cultum ipſius contempſerunt · ſculptilibus ſeruierunt · Pro qb9 cum a zacharia ſacerdote filio dei ioiade reprehēderetur · ipſū iudei inter templum et altare lapidibus obruerūt · ꝓpter qđ rex et popul9 in manibus ſyroꝝ traditur a quibus iheruſalem ſpoliatur · ipſe vero rex ingratus in magnis lāguoribus ab eo dimittitur et a ſeruis ſuis ꝑcuſſus in lecto ſuo dormiēs iugulatur · ❡ Mora

Iſta poſſunt allegari exemplariṫ quāo valet et ꝓficit preſentia viri iuſti boni conſiliarii vel prelati · Quādiu rex iſte ioiadā virū vtiqȝ iuſtum et prudentem ſecū habuit et eius conſilio vſus fuit · tam diu deū timuit · templū et eccleſiaȝ honorauit · obſequiis a blādiciis adulatoꝝ decipi non potuit Quo tamē mortuo q̄ꝙ plura mala fecit · ita ꝙ obprobroſe ꝑiit · Utile ergo eſt et maxime principi · ꝙ ſanctos viros et bonos cōſiliarios ſecuȝ habeat · et ꝙ adulatoruȝ obſequiis ne forte ipſum ad iniquitatem ꝑtrahant nunq̄ꝙ credat · Ecci · ix · Viri iuſti ſint tibi cōuiue Tali ergo principi et ꝑplo ꝑt ioiada .i. bon9 ꝑlat9 vł cōſiliari9 dicē illđ · Deut · iij · Noui ꝙ poſt mortē meā ꝯ que agetis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et declinabitis cito de via quã dñ
di vobis. B Vel dic ſi i
eccña iuſtus ioiada ſemp viuet.i.
ſi ibi boni plati et ecciaſtici ſepet
eſſent. rex et popul9 id eſt ipſi ſe
cula ẽs ſemp bonum facerẽt. et e
oꝝ ɔſiliis crederẽt. et extraneis
ſe ñ ɔformarẽt. deũ qꝫ colerẽt. et
tẽplũ eccĩe repararẽt. Vñ.ij. Pa
ralipo.xxxiiij. dĩ qꝫ cũctis dieb9
ioſie nõ receſſerunt a dño. Sed qꝛ
ꝓch dolor iam ioiada i eccia non
inueitur. quinymo viri iuſti i pru
dentes boni plati et eccleſiaſtici ex
inde defeciſſe ꝓbantur iuxta illud
pš. oẽs declinauerũt ſimul inutiles
facti ſũt ñ ẽ q̃ faciat bonũ. ideo tã
pñcipes qꝫ populi deũ videtur con
tempnẽ. templũ eccĩe perſequi et
derelinquere. ydola id eſt vitia co
lere. zachariã id ẽ ſacerdotes et p
dicatores et reprehenſores vilipẽn
dere. ipſos etiã qñdoqꝫ penis affi
cere ɔprobantur. ꝓpter qd guer
ris et tribulationibus iuſto dei
iudicio moleſtantur. et a ſeruis ꝓ
prijs.i.a ſuis malis officialib9 adu
latorib9 et miniſtris dũ dormiũt
.i. dum nõ aduertunt occidũtur
inceptum ſcꝫ ſpũalit ipſoꝝ inſtinc
tu mala mlta faciũt et eorũ fictis
fallacijs et blãdicijs tẽporalit de
paupantur. Sicut ad litterã vide
m9 de mltis pñcipibus. q̃ dato qꝫ
q̃cquid poſſũt ecciaſticis auferãt
et ecciã perſequãtur et odiãt ip
ſi tñ mortui.i.paupes et depreſſi
dormiũt. et hoc qꝛ ſerui eoꝝ et ma
li familiares totũ quicq̃d habent
ſurripiũt. et de eoꝝ ſpolijs dites
ſunt. Vñ infra Paralipp. xxxij.
Filij ſui peruſſerunt regem. C

Vel iſta allega qꝫ ſepe ſit qꝫ ingra
ti homines et maxime pñcipes da
to qꝫ a ioiada.i.de aliquo prudẽte
et iuſto familiari vel cõſiliario ſu
o multa bõ receperint et qꝫ ipſuꝫ in
vita ſua dilexerũt et honorauerũt
ipſo tñ mortuo huiuſmodi benefi
cia facilit obliuiſcũtur. et ɔtra za
chariã filium ioiade.i.cõtra filios
et heredes ipſi9 debachãt. ipſoſqꝫ
plusqꝫ alios aliquotiẽs perſequũ
tur. nec de beneficijs acceptis ab
eoꝝ parentibus recordãtur. Vel
dic generaliter qꝫ mali et maxime
diuites nolũt aliquẽ hodie q̃ ipſos
corrigat inuenire. quinymo zacha
riam.i.bonũ predicatorẽ vel corre
ctorem ſi eorum crimina arguat
ſolent cũ verbis et verberibus la
pidare. et eum diffamando occide
re. Vnde Amos.v. Oderunt i por
ta corripientem. et loquentem p
fecte abhominati ſunt

Capitulũ quartũ Ca

Amaſias rex iuda volu
it pugnare cõtra filios
edom et cõduxit de iſrl
centũ milia robuſtoꝝ
Sed quia omnes erant ydolatre
quidam vir dei ipſos remitti iteꝝ
mandauit. et dato qꝫ iam ſtipẽ
dia recepiſſent ipſos remitti ad
ꝓpria imperauit. Non ingrediatur
inquit tecũ exercitus iſrahel. non
enim eſt dominus cum illis Quod
ſi putas ipſe in robore exercitus
bella ɔſiſtẽ ſupari te faciet domi9

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ab inimicis tuis· dei quippe eſt ad
iuuare et in fugaz conuertere· Qd
factum eſt· quia ſcʒ ī deo confidēs
ydolatras remiſit. et ſic hoſtes ſu
os glorioſe deuicit· ij· Paralipō·
xxv· ¶ Nota Iſtud allega ꝙ
ſocietas malorum nō eſt in prelio
captanda· quia ꝓpter peccatū eoꝝ
poſſet victoria retardari et impe
diri· Itē iſtud allega ꝙ non eſt in
magno numero cōfidendū · et ꝙ
victoria magis dependet ab occul
ta dei ꝓuidentia ꝙ̄ a numeroſa et
forti militia· ¶ B Nota ꝙ
hic dicitur ꝙ milites iſti repudia
ti et remiſſi dato ꝙ bene fuiſſēt ſti
pendiati· fuerūt tn̄ ɔtra regē iuda
multipliciter īdignati· terraʒꝗ oc
caſis plurimis ſūt ꝑdati · Qd ad
hoc allegari pt̄· ꝙ mali et indigni
quādo ſe remitti et a ſocietate l' ꝓ
motione ſe repelli cognoſcūt facili
ter indignātur· ⁊ p rixas et appel
lationes contra regē iuda ſe repel
lentem. i. contra bonū prelatū ſe r̄
pudiantē inſurgūt· Prouꝰ· xv·
Non amat peſtilens eū qui ſe corri
pit· Non cōſiderāt em̄ ſuā īdignita
tē. ſed potiꝰ ambicōnez et cupidā
ſuā volūtatez ¶ C

HIc hēs ꝙ amaſias rex iuda
qui prius erat bonus dei vir
tute ydumeos deuicit· ⁊ filios ſeir
dei auxilio ſupauit· ſed cuʒ īt ſpo
lia deos eoꝝ in iheruſalē detuliſſʒ·
errore ſeductꝰ ipſos ſibi ī deos ſta
tuit et ipſos incēſū adolēs adorauit
Quē cū ꝓpheta miſſus a domino ſu
per hoc redarguēt dicens ſibi· cur
adoraſti eos qui non liberauerunt
populum ſuum de manu tuā· acq̄
eſcere noluit· ſed ſibi minas īferēs
ipſum vt quieſceret increpauit·
Num inquit conſiliarius regis es?
Quieſce ne interficiaʒ te· Quapꝓ
ter cito poſt a ioas rege iſrahel fu
it victus et tandem a ſeruis ꝓp̄
is interfectus ¶ Nota Si
vis applica iſta ad malos ſacerdo
tes· q̄ ſcʒ audito peccato alicuius ī
confeſſione ad ſimile ꝓuocantur·
Iuda em̄ cōfeſſio interpretatur· ⁊
ideo ſepe fit ꝙ rex iuda .i. bonꝰ et
circumſpectꝰ confeſſor pugnat cō
tra edom. i. cōtra peccatorē ſcʒ ipſū
in confeſſione rēdarguēdo· et eum
ad obediētiā et penitētiā inducēdo
ita ꝙ dū ſua occulta ſcrutatur ſe
pe fit ꝙ deos ſuos. i. aliqua occul
ta peccata inquibʒ ſe potiꝰ delecta
bat inuenit et rimatur· vt qꝛ de a
liquo actu luxurie vel ſimili confi
tetur· et tunc ſepe fit ꝙ ipſos ī de
os ſibi ſtatuit · ſcʒ qn̄do in pecca
tum ſimile ɔſentit · et inꝙ̄tum il
lud qd in alijs impugnauerat et r̄
prehēderat in ꝓpria perſona cōmit
tit ad· Gal'· ij· Si que deſtruxi ite
rum edifico · preuaricatorem me
conſtituo ¶ D Vel
dic ꝙ mali reprehendi ſe a ꝓphetis
. i. a bonis viris et prudentibus nō
ſuſtinent· ymmo ſtatiʒ turbati mi
nas eis tribuunt et intentant ·
Vnde illud eſt verbū ipoꝝ· num
conſiliariꝰ regis ?es quia ſicut di
citur· Prouꝰ· xv· Non amat peſti
lens eum qui ſe corripit· Et ideo
talis qui redargui vel veritatem
audire non ſuſtinet· ſpiritualiter
et temporaliter ſepe perit· Vn̄ Pro
uerꝰ· xxix· Viro qui corripientē
ſe dura ceruice contempnit repen
tinus ei ſuperueniet interitus·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulū quintū. A

OZias rex poſtq̄ multa
bona tā in bellis q̄ in a
liys negocijs peregiſſet
et imēſam gloriam ac
quiſiuiſſet. preſūptione ſeduct⁹
eleuatū eſt cor eius in interitū ſuū
cōtempſitq̄ dn̄m deum ſuum. In
greſſus enim in templum domini
ſacerdotis officium voluit exerce
re. et arrepto thuribulo ſanctua
rium intrare. et ſuper altare thi
miamatis incenſum ſicut pontifex
adolere. quod tamen ſolis ſacerdo
tibus cōſecratis filijs aaron licitū
erat. quia ſcʒ nullus alius ſub inē
minatione locū illum ingredi po
terat aut debebat. Vnde ſumm⁹ ſa
cerdos ſtatim ſibi occurrit. et de
preſūptionis predicte negocio re
prehendit. Non eſt inquit officij
tui ozia vt adoleas incenſum dn̄o
ſed ſacerdotum filiorum aaron q̄
conſecrati ſunt ad huiuſmodi mi
niſterium. Cum ergo nec ſic egre
deretur. ſed cōminās ſacerdotib⁹
incenſū offerre moliretur. ſtatim
lepra fuit percuſſus. et a ſacerdoti
bʒ a ſanctuario eiectus. et ex tūc
leproſus ī domo ſepata habitans
q̄ diu vixit a populo eſt ſeiunct⁹
regniq̄ gubernaculo deſtitutus.
ij. paralip. xxvi. Nota
Iſta poſſunt applicari cōtra princi
pes ſeculares. qui reueā modernis
temporibus non ſunt contenti de
adminiſtratione ſecularium niſi e
tiam adminiſtrent ſpūalia. quia
procerto ſicut patet iaʒ intruntur
de collatione beneficiorum et per cō

ſequēns de execuciōe eccleſiaſti
corum officiorūʒ ſe intromittere.
et illud quod ſolis filijs aaron cō
ſecratis. i. bonis et dignis epīs et
prelatis conceſſum ē volūt aliquo
tiens vſurpaē. ſicq̄ ſanctuariū in
trare et incēſum offerre intuītur ī
q̄tum de rebʒ ecclīaſticis et de ill'
que ad p̄latos ptinent ſe ītromit
tere moliūtur. Et inde eſt q̄ iam
multi tales leproſi. i. ſimoniaci effi
ciūtur. inq̄tū ſcʒ munera recipiūt
vt eorum precibus et impulſioni
bus vel intruſionibus aliqui pro
moueantur. Lepra enī ſymonie
que in ſanctuario contrahitur ſo
lebat contingere ſolis ecclīaſticis
prelatis et ſacerdotibus. nunc ve
ro contingit regibus et principi
bus. quia ſcʒ quandoq̄ ſymonias
contrahunt et alios promouen
do ſeu pmouere cōpellēdo et ſic p̄la
torū officiū vſurpātes aſſumūt. ſicut
ī multis regnis apparet vbi null⁹
ad dignitates vel ad officia pmo
uet̄ niſi qui a ſecularibʒ principib⁹
et dominis p̄ntetur Iſti ergo regni
ſua moderamina ſolent perdere et ī
domo ſepata ſcʒ in īferno leproſi
et abhominabiles pſiſtere qui nō
cōtenti ꝓpria dignitate iura et of
ficia p̄latorū in hijs et ſimilibus co
nantur taliter vſurpare. quia ꝓ
certo dignū ē q̄ perdat ꝓpriū q̄ ābi
tioſe vſurpat et appetit aliena. nō ē
enī ſuū officiū vt incēſuʒ adoleāt
. i. vt ſacerdotiū et p̄latorū miſteria
exerceāt et aſſumāt Vn̄ Nū. iij
Exter⁹ q̄ ad miniſtrādū acceſſerit
moriet̄ B Vl' dic q̄ ſecularis q̄ q̄
ſit rex l' princeps ſeu famoſ⁹ iuſt⁹.
dignus non eſt eccleſiaſtica officia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

aſſumere · ſed ſolum illi qui mun⁹ conſecrationis dinoſcuntur habẽ. Dignior enim ad hoc eſt quiſq̧ cõſecratus eccleſiaſticus q̃ꝑq̃ malus. q̃ꝑ quicunq̧ ſecularis non cõſecratus q̃ꝑq̃ iuſtus fuerit alias et honeſtus.

Incipiunt Moralizationes ſup primum librũ Eſdre

Capitulũ pͥmum. ¶A

EVb eſdra q̃ fuit ſcriba velociſſimus ĩ lege domini data ẽ licentia filiis iuda · q̃ captiui ducti fuerant in babilonem ꝙ in iheruſalem redirent · et vaſa tẽpli q̃ nabuchodonoſor detuleãt reportãtes templum reedificarent · Qd cum facere cepiſſent inuidentes finitimi ſcriptis epiſtolis in pſidem ad regẽ impediuerũt · ꝛ tẽpli edificationem p mag̃ tẽpoꝛa tardauerũt pͥmo · Eſdre pͥmo · ij · et · iij ·

¶Sic vere quãdo contingit ꝙ captiui peccatores de ſpẽali licentia ſeu gratia et indulgentia regis xpi de babilonia .i. de ſtatu peccati · in iudeam que ĩterpretatur pacifica id eſt per contritionẽ et pñiam ad ſtatũ grẽ reuertũtur · ꝛ tẽplũ dño in ſua ↄſciẽtia virtutibꝫ edificaꝛe conãtur · ſtatĩ aſſunt finitimi vł vicini ſui ſcꝫ mot⁹ carnales q̃ in ſuis finibus habitant · vel dyaboli qui circa eos ĩ mũdo ꝑuagãtur · q̃ ſuis temptationibus impediũt ne edificent illud tẽplum · et ne in ↄſciencia ſua faciant deo domũ · ¶B

HIc habem⁹ ꝙ cũ filii iſrahel reedificarẽt templũ · ſamaritani de q̃bus dictũ ẽ · iiij · Regũ xvij · ꝙ ꝑti dñm colebãt et ꝑti ydola adorabãt · venerũt ad eos ꝑtẽdẽtes ſe velle cũ eis edificaꝛe · dicẽtes ſe dñm colere et ſibi velle cũ aliis deſeruire · filii aũt iſrł ipſos ſotios ĩ edificãdo habere noluerũt · ſed eos potius tanq̃ extraneos ſpreuerũt

¶Mora Sic vere hodie quando filii iſrł .i. boni xpiani templum eccleſie catholice virtutib⁹ et documẽtis cõſtruũt nũq̃ deſũt ſamaritani .i. heretici et ſciſmatici qui licet cũ deo ydola colant .i. licꝫ cum aliquibus veris q̃ credũt multa etiã erronea teneãt · ſe tamẽ eẽ cultores dei aſſerunt · et xpianos eẽ volũt · ꝛ tẽplũ predicando malã doctrinã ſuã edificaꝛe querũt Filii tamẽ iſrahel .i. boni xpiani debent tales repudiaꝛe · ipoꝝ edificationẽ ↄtẽpnere et eos a cetu fideliũ tanq̃ extraneos effugaꝛe : Et ſic iſti repudiati poſtea commoti ſũt contra iſrł · et ipoꝝ facti ſũt inimici ꝛ edificationẽ tẽpli ĩpediuerũt · ſic vẽ hẽtici ſciſmatici videtes ꝙ filii ecclie ipos et ipoꝝ erroes abhominanẽ ꝛ ipis ꝑ cũctis pplis hodie inimicãtur · ꝛ eoꝝ ĩ cõſtructione templi ſi dei et eccleſie impedire conantur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Bene ergo dicitur · ii · ad · Cor · xi
q piculū eſt in falſis fratribus ·
quia ſicut dicit · Math: x · Inimi
ci hominis domeſtici eius · Vl' dic
q tales dicuntur ꝓditores · q̄ ſub
ſpecie volendi edificaē cū alijs .i.
ſub ſpecie alicuius boni nituntur
ſocietatē cū alijs cōtrahere vt ſic
poſſint āplius et facilius nocere ·
Nō ſi recipi nequeūt · tūc ſe ſolēt
hoſtes publicos demōſtraē · et ma
liciā quā palliauerāt declarare ·

Capitulū ſecūdū.

Ca

Neemie quarto dr̄ q ꝓpt
impugnatiōes hoſtiū
vicinoꝝ · qui ſcʒ edifica
tionē ciuitatis iheruſa
lem impediebant ordīauit neemi
as q media ps iuuenū opus edi
ficaret · alia vero medietas arma
ta hoſtibus obuiaret · Eccleſia de
edificātibʒ ſic fiebat · q vna manu
faciebāt opus altera vero manu
tenebant gladium Nota
Iſtud applica q quia in ſpūali e
dificatione iheruſalē ſcʒ eccleſie et
anime hoſtes noſtri demōes ↄtinu
e nos impugnāt · neceſſe fuit po
pulū dn̄i in duo ſe diuidere ſcilicʒ
in bellatores .i. in ↄtemplatiuos et
religioſos q̄ pro ſe et alijs oratio
nibus pugnāt · et in opatores .i. ī
actiuos qui pro ſe et alijs in terre
nis laborant · Verūtamen ſic eſt
q iſti ex toto nō ſemper debent o
pibus actiue vite intendere · ym
mo pro certo vna manū debent gla
dium orationis tenere · et altera o
pus bonum actualiter ēxercere ·

Capitulū tercium.

Ca

Populus qui de captiui
tate redierat in vno di
citur valde peccaſſe · q̄a
ſacerdotes et leuite et
alij filij iſrahel non ſtatim ſe ſepa
uerūt a populis regionū · ſed poti
us ſemē ſanctū cōmiſcuerūt cum
populis terrarum · et acceperūt ſi
bi et filijs ſuis vxores de filiabus
chananeoꝝ āmonitaꝝ moabitaꝝ
egypcioꝝ · ma9 etiā magiſtratuū
et pncipū fuerat in hijs pma · qua
ꝓpter dolens eſdras ieiunium pre
dicauit et vxores alienigenas cū
eoꝝ liberis eici mādauit · et ſic fili
os iſrahel a gentibʒ quibus mixti
erant ſepauit · pmo · Eſdre · ix ·
et · x · Nota Sic vere videt̄
hodie q noſtri ſacerdotes et leuite
.i. viri eccleſiaſtici ſimili modo pec
cāt quia ſcʒ populis terraꝝ .i. ſecu
laribʒ negocijs ſe īplicāt et ſic ſem̄
ſcm̄ ſcʒ ſe ipos q̄ deberēt eē ſci cū
ꝓpl'is ↄmiſcē videtur · īq̄tū ſecula
riū actibʒ et moribʒ ſe ↄformant:
Pſa · cv · Sic populus ſic ſacdos ·
Pſ · Cōmixti ſūt int̄ gētes et didi
cerūt opa eoꝝ et ſuiērt ſculptilibʒ
eoꝝ · et fcm̄ ē illis ī ſcādalū Et qđ
pl9 ē iſti de filiab9 iſtoꝝ chanane
oꝝ .i. ſecularium vxores et cōcubias
ſibi accipiūt · de q̄bʒ ↄtra legē dei
filios adulterinos ꝓcreāt Et n̄ ſo
lū inferiores · ymmo magiſtrat9
et pncipes id ē doctoēs plati et ſu
periores in trāſgreſſione hac primi

ſunt. et in hoc ceteris plus delin
quūt. Et ſic iam poteſt dici de ta
libus illud. Geñ. vi. Videntes fi
lij dei filias hominuz q̄ eſſent pul
chre. ceperunt ſibi vxores ex ōni
bus quas elegerant. ſequitur. il
le q̄s genuerunt. Quid ergo debet
facere eſdras. i. bonus prelatus?
Procerto ipſe debet tales vxores
et eorum liberos. i. tales concubi
nas et eorum ſpurios de iſrahelita
rum. i. de clericorum domibus ej
cere. et ſic ſemen ſanctum ab ali
enigenis. i. clericos a ſecularibus
et maxime a mulieribus ſeparare
Dicat ergo eſdras bonus prelat9
cuilibet tali fornicario illd. Geñ.
xi. Eice ancillam et filium eius.
¶ B Vel dic q̄
vxor alieigena eſt officium vl' dig
nitas ſecularium. cui ſcz hodie filij
iſrahel. i. viri eccleſiaſtici libenter
nubunt et ſe in negocijs et dign
tatibus principum ſeculariuz libē
ter implicāt.

Explicaunt Moraliſatiōes ſup
primum librum Eſdre. Incipiunt
Moraliſationes ſuper ſecundum
librum Eſdre.

Capitulū p̄mū ¶ A

Sicut dicitur. ij
Eſdre caplo. iij
cubicularij tres
regis pſarum
p̄miſſo a rēge
precio melius re

ſpondenti. de queſtione fortitudi
nis diſputauerunt. et que res ſit
i mundo fortior diuerſimode rĩſpō
derunt. Vnus ergo vini fortitudi
nem predicauit. alius regum po
tentiam fortiorem rebus omnib9
aſſeruit. alius mulieres fortiores
rebus ceteris eſſe dixit. veritatez
autem ſuper omnia preualere aſſe
ruit. Iſte ergo qui pro mulierib9
locutus eſt premium promiſſum
obtinuit. et quicquid ſtatuit pe
tere reportauit. ¶ Nota
Iſta poſſunt allegari q̄ hodiernis
tēporibus in curijs regum et pri
cipum quilibet certat regi ſapien
tius reſpondere et placentia dicē
ad finem q̄ poſſit premium re por
tare. Sz pro certo iſta videtur ho
die veritas q̄ illi qui cōmendāt ho
die mulieres et qui dominatiūz ac
quirūnt gratias et fauores ceteris
preferuntur. et premia non ſoluz
ab ipſis dominabus. ymmo etiam
ab ipſis regibus et dominis conſe
quūtur. ¶ B Vl'
dic q̄ rex babilonis eſt dyabolus
inimicus. qui ſcilicet in hoc mūdo
tres cubicularios habere dicitur
eo q̄ tria genera peccatorū ſibi p̄ci
pue famulantūr ſcz auari qui com
mendant vinum. i. diuitias que in
ebriant et excecant cor humanū.
ambicioſi et ſuperbi qui commēdāt
regem. i. eminentias. luxurioſi qui
commendant mulieres. i. delitias
Vl' dic q̄ inter ſeruos regis criſti
ille qui mulieris. i. beate virginis
laudem et fortitudinem predicat.
et qui veritatem diligit et cōmen
dat a rege criſto amplius donum
reportat. Mulieris enim bene

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

benedictus vir· Eccī·xvi· C
HIc·iij·ca·habes ꝙ tres erāt
iuuenes custodes corpis da
rij· quibus pmiſſum erat a rege ꝙ
ille qui de vna queſtiōe ſibi a rege
tradita ſapientius reſponderet·
dona q̄ꝙ plurima reportaret ·Cu
iuſcunq; inq̄t ſermo apparuerit ſa
pientior dabit ei darius rex dona
magna·purpura opiri·i auro bi
bere·ſuper aurū dormire et currū
aureo freno cydarim biſſinaz et
torquem circa collum. et ſecūdo lo
co ſedebit a rege ꝓpter ſapiētiam
et cognatus darij vocabitur Et ſe
quitur ꝙ zorobabel vnus triū·q̄
veritatem cōmēdauit oīa iſta a re
ge dario reportauit· Mora
Rex iſte darius qui īterpretatur
fertilis vel augmētatus ſigt deuz
qui in oīb; ē fertilis et abūdans
Rex inq̄t dari9 fecit cenam mag
nā· Jſta eſt ergo veritas ꝙ ille q̄
veritatē diligit et emendat·cui9
ſapiētiā ipſe rex de9 approbat et
acceptat·ſicut eſt hō ſanctus q̄ n̄
de vino et de rege.i. non de affluē
tia et eminētia tpali tractat·ſ ad
veritatem creatā et increatā ſuā
ſapiētiā ordiat et dilatat·ab iſto
rege ſuo finaliter gloriā et hono
rem reportat·Magna inquit eſt
veritas et preualet Jſte em̄ finali
ter purpura i.regali dignitate ve
ſtitur·auro diuine ſapientie pota
tur·et ſuper illd aurū dormiē et q̄
eſcerē ppetuo cōprobatur·Currū
etiā aureuz.i.corpus glorificatum
habebit·freno aureo.i.diuina lau
de gaudebit ·Pſa·lxvm·Laude
mea infrenabo te·Cydari byſſina
.i.munda et clara maieſtatē fulge
bit·Zach·iij·Ponite cydarī mū
dā ſup caput ei9· Torque aurea
.i.caritate feruenti ornabitur.i ſe
de ppetue q̄etis et ſecuritatis iux
ta regem criſtum locabitur· cog
natus eius et amicus perpetue vo
cabitur: Johā·xv· Jā nō dicam
vos ſeruos ſ amicos·Ergo verā ſa
piētia que eſt de eternis n̄ de terre
nis·q̄ ꝓphetizat de veritate non de
vanitate ·et quā ſolū rex approbat
ſcz xp̄c ·oēs āt alias reprobat ta
li premio dotat· et poſſeſſores ſui
ad talē gloriā ꝓmouet·Vn̄ Pro
uerb.i.dr̄ ꝙ p ſapiētiā addet capi
ti ſuo grā· et collo ſuo torques
D Vel dic ꝙ modernis tpib; il
li q̄ regū ſūt cubicularij et famili
ares·illi qui apd eos reputant ſa
piētiores·diuitijs et honorib; pre
alijs habūdāt.i auro bibūt et in
auro p auaritiā mētalit cubāt·cy
dari dignitatū etiā obtinēt·pur
pura.i.veſtimētis preciosis se [illegible]
unt·iuxta reges ſcz in altis [illegible]
is et dignitatib; ſedēt·cognati et
amici regū vocāt et in ōnib9 clari
apparēt Verūptamē hic dicit ꝙ
iſti curru vehūt·et torq̄ circa collū
ligātur·ad denotādū ꝙ ſtat9 eo
rum n̄ ē ſtabilis·ſ ad modū curr9
vertibilis et volubilis·pmo·Re
xxv· Jnimicorū tuorū aīa rotabit
quaſi in īpetu et circulo fūde Tor
ques etiam.i.tortura diuerſarum
ſollicitudinum et timorum iſtos
ſtrigit· Job·decimo ſeptimo Co
gitationes mee diſſipate ſunt·
Et ad litteram etiam quandoq;
finaliter accidit ꝙ torques per ſu
ſpendium ipſos angit· ſicut de
multis ſapientib; regū officialib;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſicut de multis ſapientibus regū
officialibus conſiliariis cotidie cer
nimus· quos quandoqꝫ poſt altas
dignitates et ſtatus torqueri et
ſuſpendi videmus· et ſic torques
aurea in torquē canabeū transfor
matur· Eccī· xxxiiij· Seruo mali
uolo tortura et cōpedes C

Hic dicitur q nichil eſt vino
fortius aut efficatius· habet
enim vt ait mentem decipere· mē
tem effeminare· mentem in ſecu
ritatem vertere: mentem iocūda
re et omnez triſticiam effugaē·
fraternitatem et amicīciam facit
obliuiſci· gladios ſumere et oīa
per talenta loqui C Nota
Iſta omniā poſſūt applicari ad vi
num male ſūptū ſcꝫ ad ebrietatē
quia pro certo iſta eſt que mētez
per errorē et inſipiētiā decipit· et
que virtutem eneruat Ps· Turba
ti ſunt et moti ſunt ſicut ebrius: et
omnis ſapientia eoꝝ deuorata ē
Securitatem etiam preſūptionis
parit: vanā leticiā induat: triſti
ciam et timorem effugat: preſen
tiaqꝫ et futurā infortunia obliuiſci
facit· amiciciam facit frangi· gla
dios per furorem et iracūdiam fa
cit accipi· et ad litteram pluſq̄ de
ceat facit loqui· Ebrij enim p ta
lenta loqui dicūtur inq̄tum q̄d
dicant non premeditantur· ſ q̄c
quid habēt in corde ſimul eructāt
et effantur· Vnde commune dic
tum gallicuz eſt de homine qui ef
frenate et inconſiderate loquitur·
ipſe loquitur per faſciculos· Vn̄
Prouerbioruz viceſimo nono To
tum ſpiritum ſuuz profert ſtult9
ſapiens differt et reſeruat in po

ſterum· Et Eccleſiaſtici decimo·
Stultus verba multiplicat·
Vel dic de vino delicatum vel af
fluentia proſperitatis·
C F Vel
dic q vinuz eſt diuina ſpes fides
et cōſolatio ſpiritualis· quia iſta
eſt que mentem decipit iniquātuꝫ
ſcilicet facit ſperare vel credere
quod non videt: mentem effemi
nat per timorem· aſſecurāt p ſpē·
letificat per ſpirituale gaudium·
amiciciam et fraternitatem et om
nem perſonarum acceptionem fa
cit obliuiſci propter iuſticiaꝫ: gla
dium verbi et orationis facit ſumē
per ſpiritualem audaciam: etiam
per talenta facit loqui per ſpiritu
alem feruorem et eloquentiam·
Vnde Prouerbiorū triceſimo pri
mo Da vinum hijs qui amaro ſūt
animo vt bibant et obliuiſcāt ꝛc·

Capitulum ſecūdum· C A

Hic agitur de potentia
regis et dicitur q rex
omnibus precellit· bel
latorēs mittit qui miſſi
vbicūqꝫ voluerit properāt· mō
tes turres et muros lacerant· p̄
das rapiunt et accumulāt· quas
tandem ad regem portant· iugu
lantur et iugulant· et pro ſuis
dominis morti ſe exponunt· agri
cole tributa fructuum regibꝫ affe
runt· et cum omnes pro ipſis la
borare non ceſſent ipſi tamen in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

leticia bibunt dormiunt et recum
bunt .ij. Eſdre .iiij.
Mora Iſta ad litteram poſſūt
applicari ad modernos reges tam
eccleſiaſticos q̄ ſeculares. quia p
certo iſti bellatores .i. baliuorū ml
titudines nutriunt. qui montes
turres muros .i. generaliter ōnes
bonos ſubditos per contemplatio
nem altos. p conſtantiam fortes
et ſolidos impugnāt exactōib9
et diripiunt p̄das. et exactōnes
quas extorquēt ab aliis ad magi
ſtros ſuos ferunt. Et ad litteram
ſepe fit q pro mandatis ingrōrum
ſuorum exequendis alios iugulant
et affligunt. ſed finaliter ipſi iu
gulantur. Nos etiam litteraliter
accipiendo videmus. q iſti ſubdi
ti exactōibus iugulantur et per
infortunia deficiunt et ſuccūbunt
Math. vij. Eadē menſura qua mē
ſi fueritis remetietr vob. Et breui
ter iſta eſt veritas q tam milites
q̄ agricole. tam pauperes q̄ diui
tes pro regibus p̄latis et ſuperio
ribus dnīs et ipoꝝ negociis et vti
litatibus laborant. ipſi em̄ ſine la
bore viuūt dormiūt et triunphāt
pſ. In laboꝛ hominū nō ſūt et cū
hominibus nō flagellabūtur. ideo
tenuit eos ſupbia operti ſunt ini
quitate et ipietate ſua
B
Vel dic q rex eſt criſtus. cui9 mi
lites fuerūt apoſtoli et martires.
qui predicādo peccatores iugula
uerunt. inq̄tum exterioēm homi
nē et vitam carnalem in eis occide
rūt predasq3 .i. animas quas a dy
bolo rapuerunt ad eū per fidem et
penitentiam detulerunt. qui tam
finaliter p tirannos corporaliter
iugulati fuerunt. Qui em̄ gladio
percutit gladio peribit. Apoſtoli e
nim et primi eccleſie fundatores
qui gladio verbi dei peccatores p
cuſſerūt. gladio malitie p tyran
nos et impios corporaliter pierūt
Agricole etiam .i. fideles cōfeſſoēs
et doctoēs tributa virtutum et bo
norum opū de ſe ipſis. et de agro
ſacre ſcripture tributa bonarū do
ctrinarum ad regem criſtum ſuū
detulerunt. et ipſo in paradyſo qui
eſcente hic pro ipſo laboribus ſe
exponunt. pſ. Propter te mortifi
camur tota die

Capitulū tercium

Ca

Hic dicitur caplo .iiij.
q mulier ceteris reb9
fortior eſt. et ad hoc p
bandum adducitur q
mulieres reges et ſbditos generāt
plantatores vinearū educant. et
ſtolas pro veſtiendis hominibus
faciunt. glorie ſūt hominū. et ab
ipſis nequaq̄ hoies ſe ſepant. ſed
auro et argēto dimiſſo in mulieri
bus formoſis p̄cipue ſe delectant.
Iſtas etiam patribus et matrib9
preferunt. et pro ipſis multi latro
cinia et rapinas faciētes et i mag
nis periculis ſe ponentes ad vxo
res et amicas predas deferūt. mlti
tiq3 ppt mulieres iugulati pierūt
et mlti ppt eas pierūt et peccauerūt
Et concludit ibidē Promde iqt ſciē
nos oportet quoniam mulieres

dominantur noſtri. Nota
Iſtá poſſunt exēplariter allegari
de potentia et fallacia mulierū. qꝛ
iſta eſt veritas ꝙ iſte hodiernis
temporibus hominibus dominan
tur. et ꝙ ipos ad amorē ſuū tali
ter alliciunt ꝙ nec ab eis faciliť
ſeparantur. ſed potius pātrē et ma
trem pro eis dimittētes mulieri
bus adherere noſcūtur. Geñ. ij.
Quāobrem homo dimittet prēz
et matrē et adherebit vxori. Ad
litteram etiam patet ꝙ mulieres
ſuper omnia dilectoēs ſuos āttra
hunt. ꝓ ipſisqꝫ enutriēndis mul
ta furta et latrocinia faciunt. mľ
taqꝫ ſcelera ꝓ ipſis cōmittunt. in
ſamiqꝫ et dementes ꝓ eis fiunt: et
varijs piculis ſe exponunt ita ꝙ
temporaliť et ſpūaliť ꝓ eis peūt
et ſuccūbūt. Eccī. ix. Propť ſpeci
em mulieris multi pierunt. Iſte
ergo hominibus ſcꝫ fatuis dñanť
qđ maxīe patet iter cōiuges vbi
plerūqꝫ maritis ſuis pñcipantur
Ideo theofraſt⁹ ad ſociū dicit Det
tibi omnipotens deus ōni potētis
femine fallaciā ñ falli.

Capitulū quartū Ca

Hic ſupadditť. ca. x. de
veritate et dꝛ ꝙ veri
tas manꝫ et viuit et inua
leſcit et optinet magꝫ.
fortior eſt pre omnibus et nō ē in
ea quicꝗ̄ iniquū nec acceptō per
ſonarum nec differentia. que iu
ſta ſūt facit ōnibꝫ iniuſtis ac ma
lignis. et oēs benignātur in operi
bus eius. Omnis ergo t̄ra ꝓ vt
ait veritatē inuocat. et celum ēti
am ipſam bñedicit, Nota
Iſta omnia ad litterā poſſunt di
ci de illo qui eſt via veritas et vi
ta ſcꝫ de criſto et quolibet iuſto et
vero iudice et p̄lato. Vľ dic ꝙ hic
ꝓprie deſcribūtur cōditiones veri
tatis. Iſta enim manet et inuale
ſcit viuit et optinet in ſecula ſecu
loꝝ Vñ. ꝫ. ca. iij. dicitur. ſup ōni
a vicit veritas. Et iſta fortior ōni
bus dicitur. qꝛ veritas et innocen
tia quadā occulta virtute quanꝗ̄
tardent finaliter preualere noſcū
tur. Veritas ergo abhorrēt ōne ꝫ
ĳquitatē acceptōnemqꝫ pſonarū
et omnem duplicitatē et ōmbus
quāꝗ̄ iniuſtis et peccatoribꝫ ꝯſue
uit facē iuſticiā et equitatem Iu
ſticia eñ veritatē hēt ꝓ directōe
veritas vero iuſticiā habet ꝓ exē
cutiōe. Veritas lucerna ē et r̄egu
la directiuā . iuſticia vero execu
trix eſt vis regule executiua. pŝ
Veritas de terra orta eſt et iuſti
cia de celo proſpexit. Nūꝗ̄ eñ pt
bñ fieri iuſticia ñ veritas ſciať. et
ñ ſcita ſeqť. Vnū tñ attēde ꝙ dꝛ
qꝛ ſcꝫ oīa benignāť in opibꝫ veri
tatis. qꝛ ſcꝫ tāta eſt veritatis vir
tus ꝙ inimici veritatis benignan
tur et cōplacent ſibi in veritatis
operibus. quia dato ꝙ mediante
veritate ꝯtra ipſos aliquid agā
tur. ipſam tamen veritatem oc
culte approbant et ei⁹ p̄ualētiam
magnificāt. Bñ ergo ſeqť ꝙ om
nis terra veritatem inuocat et ce
lum ipſam benedicet . Benedi
ctus inquit deus veritatis. ſequi
tur. Magna ē veritas et p̄ualet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Incipiunt Moraliſationes ſup
terciū librum eſdre qui eſt apo
crifus.

Capitulū pͥmum.

Vincētiꝰ
ī ſuo ſpe
culo hiſto
riali inſe
rit ꝙ pre
ter duos
libros eſ
dre qui ī
ſacre ſcͥp
ture canone ꝯtinentur tres al ꝭ
eiuſdē libꝛi inueniuntur. q̄ inter
ſcͥpturas apocriſas numerantur.
quia tamen vt ait aliqui ſācti do
ctores in ſcͥpturis ſuis verb ibidē
contētis inueniūtur vſi fuiſſe. ſicut
eſt iſtud qđ auguſtinus in omeli
a recitat. morietur filius meus ihe
ſꝰ ⁊c. ideo vicētiꝰ aliqua de dicto li
bro voluit excerpere ⁊ ſuo p̄dicto
opi aggregare. Ego etiam aliq̄s
figuras et viſiones ibidē poſitas
moralizo. et ipſa in hoc volumīe
ſupaddo. qꝛ in iſtis ſcꝫ t̄cio et quā
to libris eſdre ſuppoīt vīcētius
de multis et varijs ipſū ꝯplētaſſe
Non videtur michi mirābile ſi pro
pheta fuiſſe credit̄ q̄ legē domini a
chaldeis ſuccēſam diuinitꝰ repa
rauit et nouos quoſdā lr̄aꝝ api
ces adiuenit. ⁊ nouas lr̄as hebre
is tradidit. bene etiā merito ſcri
ba velociſſimus in lege domini dic
tus fuit

Iſte
ergo caplo. ij. huius tercij intro
duxit dominium ad iheruſalē ſic lo
quentem Mater ꝯple filios tuos
⁊ ꝯfirma pedes eoꝝ. qꝛ elegi eos
et eucā eos et ſuſcitabo de monu
mentis ſuis. ⁊ mittā tibi adiutori
um pueros meos yſaiā et iheremi
am. ad quoꝝ ꝯſiliū ſāctificaui et
paraui tibi duodecī arbores onoā
tas diuerſis fructibus. et duodecī
fontes fluentes lac et mel. et ſep
tē mōtes immēſos habētes roſas
et lilia in q̄bꝰ replebo gaudio fili
os tuos

Mora

Sic vē
videtur ꝙ deus alloq̄tur eccleſiā
matrem noſtram. monet enī vt
filios ſuos. i. fideles in virtutibus
ꝯpleat et ꝙ pedes eoꝝ. i. affectus
et deſideria in bono confirmet. ꝓ
mittēs ꝙ ſi hoc fecerit ipſos de ſe
pulchris. i. de oppreſſione pauper
tatis et tribulatiōis. vel de ſepul
chris. i. de defectibus vitiōꝝ et car
nalis imperfectōis leuabit. ⁊ ad
ſtatū grē et glorie tā tēpoālis ꝙ
perpetue ſuſcitabit. Si enī mater
eccleſia filios ſuos in virtutibus
ꝯfirmaret ſtatī adeſſet dominꝰ
qui ipſos temporalit̄ et ſpūalit̄
ſuſcitaret. ps. Suſcitans a terra ī
opem. Talibus ergo ſuſcitatis et
ꝯfirmatis ꝯpletis et perfectis ꝓ
mittūtur duodecī arbores. i. duo
decī articuli fidei. qui duodecī fru
ctibus ſpūs quos ſcꝫ apoſtolꝰ ad
Gal. v. nominat ſūt empti. Apoc.
xxij. Ex vtraq̧ parte fluminis lig
nū vite afferēs fructus duodecī
per mēſes ſingulos. Promittit eti
am duodecī fontes. i. duodecī ope
ra pietatis. ſex corporalia et ſex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſpũalia· q̄ lacte et melle .i. dulcedi
ne ↄpaſſioīs et ↄſolatiōis ſũt ple
ni· Exo· xv· Venerũt in helim vbi
erãt duodecī fōtes et ſeptuagĩta
palme· Itē iſtis ꝑmittũť ſeptem
montes īmēſi .i. ſeptē ſacramēta
ł ſeptē dona ſpũs ſcĩ · q̄ ſcꝫ roſas
et lilia dicũť habē· in q̃ꝝ roſis .i.
ſãguie et patiētia apoſtoloꝝ et
martirũ· liliis vero .i. nitore et mũ
dicia caſtitatis ↄfeſſoꝝ et ṽginuꝫ
ſunt multiplicť decorati· Ps· Mõ
tes in circuitu eius· Sic ergo dico
ꝙ deus iſti matri eccleſie et filiis
.i. deuōtis et fidelibꝫ ſuis dat duo
decī arbores qbꝫ alentur· duodecī
fontes qb⁹ potenť· ſeptem mõtes
vt in eis inter roſas et lilia ſpa
cienť· Yſa· xii· Haurietis aquas
in gaudio de fõtib⁹ ſaluatoris

B Vł dic ꝙ duodecī arboes
ſũt viri ꝑfecti aplici· q̄ ſcꝫ duodecī
apoſtoloꝝ ſũt imitatoes· et fructi
bꝫ bonoꝝ opm exēploꝝ et elemo
ſinarũ ſũt ſubditoꝝ et pauperꝝ nu
tritoes Duodecim fõtes ſũt predi
catores et doctoes eccleſiaſtici· du
odecī articulos fidei credētes· lac
et mel .i. ſciarũ dulcedinē diffũden
tes Septē mõtes ſunt viri religi
oſi ↄtemplatiui ſurſũ in celo men
talit manētes· et roſis patiētie
liliiſq; caſtitatis intētes· Iſti ſũt
q̄ filios eccleſie ſcꝫ fideles ſeculaes
ſimplices ṽbo et exemplo nutrũt
ipſos potãt doctrinis et erudicio
nibus eos recreãt et reficiũt· Vñ
de ipſis dicitur Ezech· xxxiiii· In
riuis et cũctis ſedibus terre et
paſcuis vberrimis et in montibꝫ
excelſis iſrł erũt paſcue eorum·

C Hic docentur multa opera
pietatis tam affirmatiue q̃ꝫ nega
tiue Viduam inquit iuſtifica· pu
pillo iudica: egenti da: orphanũ
tuere: nudũ veſti: ↄtractum et de
bilem cura: claudum irridere no
li: tuetare mancum et cecũ ad viſi
onem claritatis mee admitte· ſe
nem et iuuenem intra muros tu
os conſerua: mortuos ſepeli· et da
bo tibi ſeſſionem primã· Breuiť
quicũq; predicta opa pietatis ex
equitur in prima ſeſſione .i. in eť
na premiali gloria meretur Apo
calipſis viceſimo· Beatus qui ha
bet ptem in reſurrectione pma

Capitulũ ſecũdum

A

INter cetera que vriel
archangelus ṙuelauit
eſdre ꝓphete hoc quoq;
dicit· Relucēſcet ſol ſu
bito noctu et luna meridie· et de
ligno ſãguis ſtillabit · et lapis da
bit vocē ſuã· et populi ↄmouebũť
et regnabit quē nõ ſperãt q̄ habi
tant ſup terã: et volatilia ↄmigrati
onē facient: et mare ſodomiticum
piſces reiciet: ignis frequēť emit
teť et beſtie agreſtes trãſmigrbũt

Nota Iſta ꝓphetia videť ꝓtie
ptinē ad tpa xpi· q2 tũc ſol iuſticie
e xp̄c dei fili⁹ noctu naſcēdo emi
cuit· luna pfcã .i. ipſi⁹ xp̄i hũani
tas i meridie .i. in luce vite ſue ſig
nis et imãcul̄ ſplēduit· lignũ cru
cis i paſſiōe ſãguinē ſtillauit· la
pis q̄ i mortei pſi⁹ fiſſus eſt vocē
.i. ſtrepitũ dedit· et tandem ille de
quo nõ ſperauerũt habitantes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuper terram ſcꝫ iudei· xp̄c dei fili
us regnauit· inquātū fidē ſuā per
mundum multiplicās in regno ec
cleſie impauit· Eccī· xi· Inſuſpi
cabilis portauit dyadema· Et Ihē
xxiij· Regnabit rex et ſapiēs ērit
Et ignis caritatis per mundū eru
pit· volatilium .i. apoſtolorū cet⁹
de iudea ad gentes tranſiuit · et
ſic de ꝓpꝛijs ſedib⁹ tranſmigꝛuit·
ipſū mare ſodomiticū .i. iudea mu
ta et amara· piſces .i. viros deuo
tos ⁊ ſanctos ſcꝫ ipſos apoſtolos
repulit· ⁊ tunc grex ferarū ſilue
ſtrium .i. gentilium de regione ſua
.i. de infidelitatis ſtatu ad fidē ca
tholicam trāſmigrauit· Vn̄ Ihē·
ix· A volucre celi vſqꝫ ad pecora
tranſmigrauerunt ¶ B Vł
dic moraliter qn̄ ſol fidei et intel
ligentie noctem ignorantie pecca
toris illuminat· ⁊ luna roꝛ ſlue gr̄
tie meridiem .i. ardorem ſue cōcu
piſcentie refrigerat et humectat·
tunc lapis .i. cordis ſui duricia vo
cem ꝯfeſſionis emittit· lignū ſue
clementie ſāguinē benignitatis ⁊
elemoſine in pauperes effundit·
mare ſodomiticū .i. caro immunda
piſces ſuos .i. delicias carnales re
icit· volatile autem eius .i. omnis
vanitas et ſupbia ab ipſo rcedit·
ignis caritatis in eo ſuccendit· ⁊
beſtie agreſtes .i. beſtiales motus
ab eo elongātur· Dan· iiij· Fugi
ant beſtie q̄ ſb eo ſūt· ¶ C
Ic· ca· v· dicitur In aquis dul
cibus ſalſe inueniuntur · et aīa
ꝯtra ſe inuicē pugnabūt· ⁊ abſcō
detur ſenſus et intellcūs ſupabit·
Iſta hodie videntur ipleta qꝛ ſep
in aq̄s dulcib⁹ ſalſe inueniuntur
.i. cūm bonis pſonis male· cū fide
libus heretici · cū infidelibꝫ ꝓdito
res · cum ſimplicibus detractoēs
Iam ergo amici inuicē ꝯtēdūt
ſenſus et ratio ꝯfūdūtur· intel
lectus et ſapiētia ebetant· Vnde
Yſa· xxix· Peribit ſapiētia a ſā
piētibus·

Capitulū tercīū· ¶ A

EſDras i ſexto caplo iui
ro modo alloquitur do
minum dicens· Dn̄a
toꝛ inquit domine ex ō
ni ſilua terre et ex omnibus arbo
ribus eius elegiſti tibi arborem
vnam · ex omnib⁹ vineis terre
elegiſti vineam vnicam· ex omni
terra orb̄ elegiſti tibi foueā vnā·
et ex oībꝫ flonb⁹ orb̄ elegiſti tibi
liliū vnū· ex oībꝫ abiſſis maris re
pleuiſti riuū vnū· ex oībꝫ edifica
tis et ciuitatib⁹ ſcificaſti tibimet
ipſi ſyō· ex oīb⁹ creatis volatilibꝫ
nominaſti tibi colūbā vnā· ex cūc
tis plaſmatis pecorib⁹ ꝓuidiſti ti
tibi ouem vnā· ex cunctis mł̄tipli
catis populis acquiſiuiſti populū
vnum· et ab omnibus ꝓbatā le
gem donaſti huic quem deſideāſti i
populo· ¶ Moraliter
Iſte vnitates videntur poſſe ampli
cari et exponi de vnitatib⁹ noſtre
legis· quia dominus ad litteram
de cunctis mundi ſiluis elegit ſibi
arborem vnam ſcilicet crucē vt ī
illa ſuſpenderetur· Job ·ſeptimo
Elegit ſuſpendium anima mea·
Vn̄ de cruce canit̄ Nulla ſilua tlēꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

profert ⁊c͞. Item de omnibus vi
neis.i.de omnibus mundi ſectis e
legit vineam.i.ſectam vnā ſcꝫ cri
ſtianorum vt in ea ſalutem opa
retur. pſ. Vineam de egypto trā
ſtuliſti. eieciſti gētes et plantaſti
eam. Item de omni terra foueaꝫ
vnam.i.ſepulchrū vt in eo ſepeliē
tur. Pſa. xxxiij. Ibi habuit fo
ueam Ieremias. Item ex oībꝫ ciui
tatibꝫ elegit ſyon. Pſ. Hic habi
tabo qm̄ elegi eam. Item de oībꝫ
floribus liliū vnū.i.virginem glo
rioſam vt ſub ea obumbraretur
et in ea delectaretur. que canit in
canticis. Ego flos campi et liliū cō
uallium Item ex abiſſis ſciētiarū
elegit vnū riuum ſcꝫ ſacrā ſcriptu
ram. vt in eo popul⁹ ipſius ſacia
retur. pſ. Torrente voluptatis
potabis eos. quia apud te ē fons
vite. Vel riuum.i.iordanē vt ī eo
baptizaretur. iiij. Regum. v. Va
de lauare ſepties in iordane. Iteꝫ
ex omnibus volucribus colūbam
vnam.i.ex omnibꝫ eccleſijs eccleſi
am ſcꝫ catholicā romanā vt in ea
coleretur. cant. vi. Vna eſt colum
ba mea. Item ex omnibus pecori
bus ouē vnam.i.ex cunctis aīma
bus animā xp̄ianā vt ab ea ama
retur. ij. Regū. xij. Pauper autē
nichil habebat niſi ouē vnā. Iteꝫ
ex mundi populis elegit populuꝫ
vnū vt ab eo crederetur. Amos.
iij. Filij iſrhl̄ tantūmodo vos cog
noui. Itē elegit vnā legē ſcꝫ fidē
catholicam vt mundo notificaretur
ad. Ephe. iiij. Vnus deus vna fi
des ⁊c͞.

Hic habes ꝙ angelus loquēs
eſdre reprehendebat eum de
hoc ꝙ ſecreta dei nitebātur in ue
ſtigare de domino. et de proſpe ri
tate gentium conqueri. et de filio
rum iſrahel captiuitate et labore do
lere. maxime cū ipſe gētes nō eēnt
filijs iſrhl̄ meliores. ſed po ti⁹ ne
quiores. Dic ergo circa hoc alloq̄
tur angelus eſdram dicēs. Nūqd
magis diligis populum tuum ꝙ̄
deus q̄ creauit illum? Ac ſi dicēt
non

Moraliter

Iſtud poteſt induci contra illos q̄
non conſiderānt occulta iudicia dei
et qui de miſerijs pauperum et de
moleſtijs inno centium et de ꝓſpe
ritate malorum contra dominum
conqueruntur: quia illi debent co
gitare ꝙ ille qui creauit illos do
minus multo plus eos diligit ꝙ̄
aliqua creatura. et ideo nō dꝫ hō
ipſis magis cōpati ꝙ̄tū ad ꝓfūdā
medita tiōeꝫ ꝙ̄ ille eis cōpatiē. qui
ipſoꝝ hꝫ curā et creationē. Vnde
Eccl̄s. v. Si videris inquit calū p
nias egenoꝝ nō mireris. qꝛ excel
ſo alius excelſior ē

Capitulū quartū

Angel⁹ loquēs eſdre. vo
lēs oñdē ꝙ ꝙ̄to mūd⁹
ampli⁹ . . cſcit tāto hoi
nes ſūt corpe minoēs
vtute debilioēs et in moribꝫ neqo
res itroducīt exēplū de muliē q̄ ī
iuuētute filios fortioēs geneāt ꝙ̄
ī ſenectute: ſupponit em̄ ꝙ mat ī
ſenectutute debilitatē ⁊ p ꝯſequēs
debilioēs generatur? Et ſic dicit
ꝙ mūd⁹ iuuenis melioēs et ma
ioēs hōines ꝓduxit ꝙ̄ nūc mūd⁹

ſe nex. Ideo ad idem dr̄ ꝙ tpa pri
ora meliora fuerunt. Vnde bernā
dus dicit ꝙ quāto plus viuimus
tanto plus peccamus. Idem vero
eſdras infra. ca. xiiij. dicit ꝙ quā
tū inualidū ſeculū ad ſenectutem
tēdet tantū multiplicabūtur ma
la ❡ B

Capitulo nono agitur de fu
tura reſurrectione. et dicit
ſic. Anniculi infātes loquētur vo
cibꝰ ſuis. pregnātes immaturos
parient fetus. ſubito ſeminata loca
apperebunt nō ſeminata. et pleua
promptuaria ſubito apparebunt
vacua. amici ꝯtra amicos pliabū
tur. et vene fōtiū ſiccabūtur Iſta
tpa videntur ſpūaliter aduenisse
quia iam videmus ꝙ pueri ānicu
li. i. iuuenes homines et ignari iā
ſumunt auctoritatē loquendi. et
multiloq̄o et ſtultiloquio preterte
ris habūdāt cū tamen dicatur. Ec
cleſiaſtici. xxxij. Adoleſcēs in cau
ſa tua loquere vix. Pregnātes
.i. matres noſtre ſcꝫ plati iā ima
turos fetus. i. inſufficiētes et īſipi
entes pſonas pariūt. Seminata
loca et pmptuaria plena. i. ſbdi
tos diuites per rapinas vacuant
Iāq̄ ad litterā amici ꝯtra amicos
diſcordāt. et vene fōtiū. i. fluēta
miſericordie et grē ſiccātur. Pš.
Tu diſrupiſti fōtes et torrētes tu
ſiccaſti fluuios ethan. ❡ C

Hic ꝯſequēter dr̄ ꝙ finalit̄ de
lebitur malum. extinguetur
dolus. florebit fides. vincetur cor
ruptela. oſtēdetur veritas que ſi
ne fructu fuit tēporibus tantis.
Iſta fuerunt verificata in tempo
re eccleſie primitiue. nunc vero rē
ceſſerunt ab illa. Tamen allegare
potes ſi vis ꝙ iſta deberent inue
niri in nobꝫ criſtianis et maxime
eccleſiaſticis quibus dicitur ꝙ ni
ſi habūdauerit iuſticia veſtra plꝰ
q̄ ſcribarū et phariſeoꝝ nō intra
bitis in regnū celoꝝ ❡ D

Hic videtur ponē angelus lo
quens eſdre ꝙ futurū ſecu
lum. i. paradyſus ſeu hereditas be
atorum ſimilis eſt mari ſpacioſo p̄
ruptis cū rupibꝰ circūſepto. vbi
tamē eſt ſtrictus introitus ad mo
dū fluminis factus. ad qd̄ p iter
anguſtum plenum piculis neceſ
ſario habet intrare quiſq̄ ad iſtd̄
mare voluerit nauigaē Cōparat
ipſe etiam iſtā hereditatem cui
dam ciuitati in pulchra et ſpacio
ſa planitie conſtitute. ab vna ta
men pte aqua circūdate. et ab al
tera ignibus circūſepte. vbi ſolꝰ
pat et ingreſſus ſolū ad veſtigiū
vnius hominis valde ſtrictus iter
ignem et aquā per mediū cōſtitu
tus. et cuꝫquiſq̄ voluerit heredi
tatē ciuitatem l' planicē ſbīntraē
neceſſe ē per iſtud anguſtū picu
lū pertranſire. Qd̄ declarando poſ
ſumus addē. qꝛ p certo paradiſꝰ
dicit̄ maē ꝓpt̄ īexhauribilē habū
dātiā. Dicit̄ ciuitas. i. ciuiū vnitas
ꝓpter indiuiſibilē caritatis amici
ciā et ꝯcordie colligātiā. Dicit̄ pla
nicies ꝓpt̄ delectabilē amenitatē
Dicit̄ ſpacioſa ꝓpt̄ inextimabilem
q̄ntitatē Baruth. iij. O iſrahel q̄
mag̃ ē domꝰ dei. Sꝫ veueā ad iſtd̄
maē ſeu ad iſtā ciuitatē valde diffici
lis eſt acceſſus. eſt enim tranſire
per artam ſemitam iuſticie inter
ſcopulos aſpitatū et tribulatōnū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

inter ignes cupiditatum et mala
rum inflammationū et inter aq̄s
voluptatum et malarum delecta
tionum. Eccī. xv. Ignem et aquā
appoſuit tibi . ad quod volueris
extende manum. Oportet ergo
q̄ homo cautus ſit et p̄ arctā ſemi
tam iuſticie tranſeat. ne forte in
aliquod predictorum periculorum
incidat. et ſic ad hereditatem glo
rie non attingat ſicut dicitur Ma
vij. Arta eſt via que ducit ad vi
tam et pauci ingrediuntur p̄ eaȝ

E VI dic q̄
iſta pericula que facilitatem vie ce
leſtis et ſalutis impediunt ſignāt
eminentias diuitias et delicias.
Scopuli enim eminentias ſignant
ad quas difficilis eſt aſcenſus. fa
cilis tamen et periculoſus ē caſus
Ignis ſignificat diuitias. que ſcȝ
ſuos poſſeſſores vrunt. et eos p̄
auariciam fatigant et mordent
Aqua vero ſignat delicias. que ſu
os amatores mergunt et eos p̄ vi
cia putrefaciunt et corrumpunt.
Caue ergo qui per ſemitam artaȝ
religionis iuſticie et penitentie p̄
grederis vt ita recte tranſeas et
vt ita ſancte ac iuſte viuas q̄ ad
iſta pericula per affectum et deſide
rium non impingas. ne forte per
ſuperbiam auariciam et luxuriaȝ
per ea ab ingreſſu glorie retroce
das. Yſaie tricesimo Hec via am
bulate in ea non declinātes ex ea
nec ad dextram nec ad ſiniſtram
Nota etiam q̄ hic dicit q̄ introit⁹
huius ſeculi ſunt āguſti ⁊ dolētes
laborioſi et mali et periculoꝝ pleī
Illud applicatur ad vitam preſen
tem per quā ingreditur in hunc

mundum

Capitulum quintū

Hic ponitur illa ꝓphetia
de criſto q̄ a plurimis
doctoribus allegatur.
Ecce inquit temp⁹ ve
niet et apparebit ciuitas et oſten
detur que nunc ſubducitur terra
Reuelabitur enim filius me⁹ ihe
ſus cū hijs qui cuȝ illo iocundabū
tur qui electi ſūt in ānis quadrin
gentis. ⁊ erit poſt ānos hos mori
etur filius meus iheſus. ⁊ omnes
qui ſpiramentuȝ habēt homines
et conuertetur ſeculū in antiquū
ſilentiū diebus ſeptē vt fuit in p̄
oribus iudicijs. et poſt ſeptem di
es excitabitur qđ nondum viuit
ſeculum. et morietur corruptuȝ.
et promptuaria reddet q̄ eis com
mendate ſunt anime. et reuelabi
tur altiſſimus ſuper ſedem iudicij
et pertranſibunt miſerie. ⁊ fides
conualeſcet . ⁊ opus ſubſequetᷣ ⁊
merces oſtendetur. iuſticie vige
bunt et iniuſticie non dñabūtur
Iſta ad lrāȝ videt̄ dicta dē duplici
aduētu xp̄i. q2 q̄ntū ad p̄mū aduē
tū ſcȝ in carne numerat̄ tp̄⁹ quod
fluxit a tp̄e ill⁹ viſionis vſq3 ad
temp⁹ incarnationis ſcȝ quadrin
gētoꝝ ānoꝝ. Et videtur eſſe idem
tempus qđ numeratur. Dañ. ix.
qui ſb nabuchodonoſor et baltha
ſar ꝓphetauit. Iſte: āt eſdras ſb ci
ro iſta vidit qui poſt nabuchodo
noſor cito regnauit. Iſta ē ergo ve
ritas q̄ poſt quadringētos ānos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

a tēpore iſtius viſionis dei fili9
iheſus criſtus fuit reuelatus et na
tus ꝛc tandem fuit mortuus et oc
ciſus · finaliter autē omnis homo
xpiāns et viuens morietur et cor
ruptibile ſeculū diſſoluetur · Ecci
xiiij · Omne opus corruptibile i fi
ne deficiet · ita ꝙ ꝓpter carentiam
hoīm ſilentiū antiquū · qđ fuit an
te creationem animalium ad ſecu
lum reuertetur · Amos · viij · Mľ
ti morient · in omni loco ꝓicietur
ſilentiū · Tandem poſt ſeptem di
es forte ad lr̄az qđ non aſſero · vľ
ſaltem poſt ſeptem .i. in fine ſepti
me etatis nouū ſeculū ſuſcitabit
et promptuariū .i. repoſitoria ani
marum ſcʒ paradiſus purgatoriuʒ
et infernus aīas cōmēdatas ad re
ſurrectionē euomēt · et ſic i iudi
cio ſedebit altiſſim9 et merces ſu
a ſingulis oſtendetur · et op9 pre
mium ſubſequetur · Tūc āt fides
et iuſticia ꝓualebunt · et omnes
iniuſticie dāpnabuntur · Iſta tn̄
de numeratiōe tpis et ānorum q̄
fluxerunt inter eſdram et xp̄m p̄
ciſe non aſſero · ſʒ lectorem ad be
dam ſuper danielem et ad gloſas
doctoꝝ remitto

Capitulū ſextū

A

Legitur i caplo · xiij · ꝙ
dixit angelus ad eſdrā
cōquerentem de dāpna
tione generis hūani ꝙ
preſens ſeculū factum eſt ꝓ pau
cis · quēadmodū inqt de mag gle
ba terre fit vas fictile · modicus
puluis accipit de quo fit aurum ·
Ac ſi diceret · mľti ſunt peccatores
fictiles atqʒ mali · pauci vo erunt
aurei et ſaluati Math · xx · Multi
ſūt vocati ꝛc ·

B

Vidit eſdras mulierē i dexte
ra pte campi q̄ diſſutis veſti
bus et effuſo crīe ſup caput triſtis
et flebilis deplorabat · Cui cauſā
luctus inquirenti reſpondens dix
it ſe ſterilem triginta ānis cū vi
ro ſuo fuiſſe ꝛ et tandē a deo filiuʒ
cū magnis lacrimis impetraſſe ꝛ
ipſūqʒ cū laboribus nutriuiſſe · et
tandem ad annos nubiles perdux
iſſe · Cūqʒ ſibi perquiſiuiſſet vxo
rem ꝛ die qua ipſe deſpōſatur9 erat
ecce mortu9 cecidit · et ideo ꝓpter
eius mortē ſe miſerā et flebilē eſſe
dixit · Tādē vo vidit eſdras ſbito
faciē dicte mulieris fulgētē et ſic
ſbito diſparētē · Poſt hec vero ſtu
pidus vidit quoddā edificiū ciui
tatis conſtrui et fundamentū ſur
ſum erigi · Mora · dic ꝙ
iſta mulier ſignat animā xpianā
q̄ triginta ānis .i. i fide trinitatis
cū viro ſuo ꝑmanēs ſterilis quo
ad opa boa ꝑſeuerat · vnūqʒ filiuʒ
.i. vnū bonū op9 generāt · ſicut ad
litterā de multis patet · q̄ licet fi
dem trinitatis habeāt in nullis tn̄
bonis operib9 ſe exercēt · Fit tn̄
quādoqʒ ꝙ filiū id eſt bonuʒ op9
a deo impetrant · quem etiam i ſe
ipſis nutriūt atqʒ fouēt Iudicū
decimo tercio · Sterilis es ſed con
cipies et paries filiū · Verūptamē
ſepe fit ꝙ vbi vxor diuine gratie
et future glorie iſti filio .i. bono ope
ri in ꝓpoſito ſperat et ꝓcreat · ſbi
to p cor inſuemēte iſte fili9 morit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

a ſic anima magis ſterilis q̃ āīa
recipitur. Pſaie. xlvij. Venerunt
ſimul tibi duo hec ſterilitas et vi
duitas. Ideo pro certo iſta tunc
debet per contritionem dolere. per
confeſſionem clamaē. per ſatiſfac
tionē plorare. Nã procul dubio ſi fe
cerit ſtatim p diuinam gratiā in
ea ceptam facies ſue cōſcientie re
lucebit. et edificiū paradyſi ſibi edi
ficabitur. et patebit. ¶ C Vi
dit eſdras ſompnium valde mira
bile quadam nocte. Vidit enim
quandam aquilam que tria capi
ta habebat. quorum medium cete
ris maius erat. quodlibet tamen
iſtorum quieſcebat. Vox autē de
illis capitibus nulla exibat. ſ; vox
magna de medio corporis aquile
reſonabat Habebat etiam duode
cim alas a contrario quarū pēne
multe oriebantur. que tandem in
octo pēnacula diſtīguebātur. Ale
ergo aquile ſucceſſiue vigilabāt
et dormiebant et ſimilit̃ tēporib;
ſuis regnabāt. et vna poſt aliam
deficiebat et nunq̃ amplius cōparē
bant. Ipſa etiā pennacula. i. ipſe
pue ale ſubalares ſucceſſiue defe
cerūt. et ſic ſolū capita quieſcētia
in corpore aq̃le remanſerūt. Tādē
vero vnū dictorū capitū euigila
uit et ſuper totam terram regna
uit. Dicamus allegorice q̄ iſta a
quila ſignat criſtū. qui triū fuit
naturarū. habuit eñ naturā diui
naȝ anime et corporis in vna pſo
na. et ſic habuit tria ſpūalia capi
ta in ſeipſo quieſcentia et manen
tia. quorū tamen medium ſcilicȝ
natura diuinitatis maius et no
bilius fuit q̃ cetera Iſte ēgo habuit
duodecim alas. i. duodecim apoſto
los in ſuo corpore miſtico cōſtitu
tos. octo etiam minores alas ha
buit inquātū ſeptuagīta duos di
ſcipulos qui conſtant ex octona
rio nomies ducto ſibi cum apoſto
lis adiunxit. Luce. x. Deſignauit
alios ſeptuaginta duos cc̃. Qui
bus mediantibus vox predicatio
nis euangelice in omnē terraȝ exi
uit. Iſte ergo tam ale q̃ ſubala
res. i. tam apoſtoli q̃ diſcipuli ſu
is temporibus vigilauerunt et ſu
per eccleſiā regnauerūt. tandem
vnus vero poſt alium per martiri
um vel alias receſſerunt. Finalit̃
tamen medium caput. i. ſua diui
na potentia que nūc dormire videtur
euigilabit ſcȝ in iudicio et tūc ſu
per terraȝ ppetuo imperabit. ſan
guinemq; et labores ſanctoꝝ ſuo
rum quos diſſimulauerat vindica
bit. maloſq; puniet et dāpnabit.
bonos vero ſaluos faciet et iuua
bit. pſ. Excitatus eſt tanq̃ dormi
ens dn̄s tanq̃ potēs crapulatus
a vino. et percuſſit inimicos ſuos
in poſteriora. obprobriū ſempit̃
num dedit illis. Et alibi. Cum ex
exurgeret ī iudicio deus vt ſaluos
faceret omnes manſuetos terre.
¶ D Vel dic
moraliter q̄ aquila eſt anima. que
ſcȝ tria habet capita. i. tres poten
tias. intellectum. memoriā. volū
tatem. que tandem ad fidem veni
ens duodecim alas. i. duodecim ar
ticulos fidei acquirit. octo penna
cula. i. octo ſpeciales beatitudines
quibus volat recipit. De corpore
etiam eius. i. de interiori pectore
vox contritionis emanat et exit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Fit tamen quandoqȝ ꝙ alas v̉tu
tum ſuarum per peccatum amittit
ita ꝙ preter tria capita.i.preter
tres naturales potētias nichil boī
retīnet aut cuſtodit. Veruntamen
men quādoqȝ fit ꝙ mediuȝ caput
ſcȝ voluntas per penitentiā euigi
lat. et regnum v̉tutum perdituȝ
recuperat et reſtaurat. et ad cele
ſtia p cōtemplationem et deſideri
um tanꝙ̄ regina libera calcatis in
ferioribus hec aquila ſe inaltat.
Job.xxxix. Eleuabitur aquila. et
in arduis ponet nidū ſuū.

E Vel dic ꝙ aquila eſt
eccleſia. cuius tria capita que dor
miebant nec ſonorꝝ aliqđ emitte
bant. ſed finaliter qđlibet eorum
perijt et dextrum quod leuum fu
erat deuorauit. ſignant prelatos
fide trinitatis imbutos. Duodecȝ
vero ale ſignificant mediocres ſb
ditos in doctrina duodecȝ apoſto
lorum fundatos. Octo vero ſuba
lares ſignant inferiores in octa
ua future reſurrectōnis ſperātes
Ergo iſta ē veritas. ꝙ cū aquila.i.
eccleſia habebat alas et ſubalaria
.i.habebat prelatos et ſbditos me
diocres et infimos Ipſa capita.i.
capitanei et prelati non faciunt
hodie niſi quieſcere et in delitijs
dormire. nec ſonum predicatiōis
aut diuine laudis et erudītionis
ſciunt emittere. quapropt̄ neceſ
ſe eſt ipſos finaliter deperire. Ad
hoc enim ſolum attendunt ꝙ illi
qui ſunt ad dexteram.i.in ſtatu p
ſperitatis illos qui ſunt ad leuaȝ
.i.in ſtatu aduerſitatis deuorant
et īpellunt. Iſta ergo eſt veritas
ꝙ ale leguntur vigilare et capita
dormire. quia ſcȝ ſubditi ſunt ma
gis ad bonum vigiles ꝙ̄ prelati
dicentes illud ad. Theſſal' quīto
Non dormiamus ſicut ceteri. ſed
vigiles et ſobrij ſim⁹. Cuius tam̄
contrarium legitur de xp̄o qr̄ ſcili
cet ipſe vigilabat et diſcipuli dor
miebant. Mathei. xxvi.

F Vel dic ꝙ̄ aquila eſt
princeps vel rex. q̄ ſcȝ in corpoē
ſuo.i.in curia ſua habet et capita
et alas et ſubalaria.i.magnos ca
pitaneos et conſiliarios. medio
cres iudices et inferiores baliuos
Ergo hoc eſt veruȝ ꝙ dum capita
dormiunt ale vigilant. quia dum
ipſi ſuperiores capitanei et magi
ſtri non cogitāt ſ quieſcūt. ale.i.
inferioēs baliui pro ipſis ad rapi
endum vigilāt et intēdunt. Vel
dic etiam ꝙ iſti officiales. dum do
mini ſui hebetes in delitijs delectā
tur. et de regimine terre ſue ni
chil aut modicum meditantur.
iſti ad vtilitatem propriam vigi
lantes diuitijs cumulantur. Vn̄
Job. xxiiij. Vigilantes ad predā
ꝑparāt panem liberis ſuis.

G Vidit eſdras aquilā mag
nā q̄ tria habebat capita duodecȝ
alas et octo ſbalaria. q̄ ſcȝ a cōtra
rio alarū penne ſūt orte. q̄ tandem
in octo ꝑuas alulas quas vocat
octo primacula ſunt diſtincte. Et
expandebat aquila alas ſuas ſup
omnem terram. et omnes venti
terre inſufflabant ad eam. Factū
qȝ ē ꝙ ōnes iſte penne ſuis tēpori
bus regnauerint. et tandem ſuc
ceſſiue vna poſt aliam defecerunt
Ipſa etiam capita tria q̄ſcebāt.
et vnū erāt maī⁹ alijs. qđ euigilās

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

per totū m mundum regnauit · et
poſt hoc non cōparuit · de alijs ve
ro duobus vnū qđ erat ad dextrā
reliquū deuorauit · de corpoꝛe vero
aquile non de capitibus vox exi
bat · Poſt hoc autem exiuit leo de
ſilua rugiens et vocē hominis ad
aquilam emittēs dicebat Nonne
tu es qui ſuperaſti de quatuor ani
malibus et potenter tenens totū
mundum cū laboꝛe et doloꝛe poſſe
diſti · et tribulaſti manſuetos · leſi
ſti quieſcentes: dilexiſti menda
ces · deſtruxiſti tibi non nocentes
et ideo aſcendit cōtumelia tua ad
altiſſimum · et reſpexit ſupba tē
poꝛa et ecce finita ſūt ppt quod nō
appares tu aquila · et ale tue horri
biles et pēnacula tua peſſima et ca
pita tua maligna et vngues tui
peſſimi et totū corpus tuū vanū
pi erunt vt refrigeretur terra libe
ra de manu tua Quibus dictis ec
ce totū corpus aquile incendeba
tur. et ipſa nequaq̄ amplius vi
debatur Quamuis iſta mirabilis
aquila multa ſignificari poſſit · ſ
ſicut ex ſequenti expoſitione pōt
innui · iſta romanū imperiū et ei9
initiū progreſſum et terminū de
ſignauit. Illud enī imperiū ppꝛie
cōparatur aquile · tum quia rapa
citer vixit. et per ſuā rapacē vio
lentiam altius ceteris volauit · et
cunctis mundi auibus .i. cunctis
hominibus imperauit. ita q̄ oēs
venti celi ad eam inſufflabāt · hoc
eſt q̄ omnes iuriſdictōnes ſeculi
ab hoc imperio dependebāt · pſ ·
Dominabitur a mari vſq3 ad mare
et a flumine vſq3 ad terminos orbis
terrarum Iſta ergo habuit capita
peſſima · alas horribiles · ſubalaria
maligna · vngues etiā acutos ·
quia reuera imperium romanum
habuit quoſdam imꝑatores mo
narchas qui fuerunt ſicut capita ·
quoſdam habuit minores ad cur
rendum per mundum et ad inqui
rendum terras et populos ſubiu
gandum agiles et feroces q̄ fuerūt
ſicut ale · Habuit etiam inferioꝛes
pꝛincipes ſubalares .i. ſub imꝑatori
bus militātes qui dici poterāt me
rito ſubalares Et forte q̄ bene vel
let deducere inueniret tria capita .i.
tres ſolos monarchas fuiſſe · duo
decim alas .i. duodecim magnos im
peratores ſucceſſiſſe ſic etiā ſuetoni
us fecit librum de duodecim ceſari
bus · nunc vero ſubalaria .i. modi
ce virtutis imꝑantes reſtare · S3
quicq̄d fuerit de numero cōſtat q̄
omnes terribiles et horribiles fu
erunt · vngues rapacitatis et vio
lentie acutiſſimos habuerūt · qua
propter a pplo ſup quem regnaue
runt tpe ſuo ſubito deleti ſunt et
vt cōmuniter gladio pierunt · Et
vnum caput reliquū deuorauit · i
q̄tum inter ſe quādoq3 pliū habu
erunt · ſicut patet de iulio contra
pōpeium · et de octauiano contra
anthonium · Vox enī .i. lis et cōtro
uerſia de corpe ipſi9 impij ſepe ꝓ
dijt · ſicut in bellis ciuilibus appa
ruit ꝓpter qđ ipſa aquila ſemper
in deterius procedendo ſucreſcit et
ſua potentia ſemper decreſcēdo de
fecit · ſicut patet · quia de capitib9
ad alas. de alis vero ad ſubalares
tranſiuit · Dan · vij. Habebat alas
aquile ſuper ſe et reſpiciebam do
nec auulſe ſunt ale eius.

Sed quid? Pro certo leo de tribu
iuda dei filius de ſilua inculta .i.
de virgie maria prouemens iſtā
fortem aquilam romanum ſcilicȝ
impium redarguit et reprehēdit
et eius violentam potentiam que
totum orbem turbauerat et oppſ
ſerat a tempore aduentus ſui re
preſſit et terram de ſuis manib9
liberauit. ita ꝙ iam ſicut vidēm9
totum corpus eius tribulatioīb9
incenditur. et ipſum quaſi perit9
euaneſcēs vix inter imperia hoi
ē cōputatur. Lapis enim de mon
te cadens ſtatuā babiloīs deſtrux
it. quia criſtus de celo veniens i
ferē potentiam eneruauit. Et ide
o de iſto leone bene dicitur. Apoc
v. Vicit leo de tribu iuda radix da
uid etc. D Vel dic ꝙ a
quila ſignat rapaces et ſuplos pri
cipes et tirannos. qui habent capi
ta .i. malos capitaneos et conſilia
rios. alas id eſt ſuperbos iudices
et officiales. ſubalares .i. malos
domeſticos et familiares. Omnes
enim dicuntur peſſimi horribiles
terribiles et maligni. omnes etiā
dicuntur vnguibus et rapinis et
cōpunctionibus et crudelitatibus
muniti. Sed pro certo iſti paruo
tēpore perſeuerant. quia poſtꝙ
aliquādiu regnauerunt .i. poſtꝙ
officia ſua aliquādiu tenuerunt.
et ibi multa mala commiſerunt.
omnes ſucceſſiue pereunt. et nō
ſolum ſpiritualiter. ymmo etiaȝ
temporaliter cito deficiūt et ſuccū
bunt. Ps. Viri ſanguinum et do
loſi non dimidiabunt dies ſuos.
Ipſa etiam capita. id eſt ipſi ma
iores et capitanei inter ſe inuicē
per ambitionem et inuidiā diſcor
dant. et ſe alternatim aliquotiēs
deſtruunt et impugnāt. Ipſa eti
am rapax aquila id eſt ipſe tiran
nus finaliter tribulationib9 ſuccū
ditur et mediante leone xp̄o et e
ius occulta iuſticia de medio tolli
tur. ita ꝙ de ipſa et capitibus et
alis et ſubalarib9 .i. de ipſo malo
principe et ſuis rapacib9 et iniqs
fautoribus miniſtris et familiari
bus nichil penitus reperitur. Ps.
Vidi impium ſuperexaltatum et
eleuatuȝ ſicut cedros libani tran
ſiui et ecce non erat: queſiui euȝ
et nō eſt inuentus loc9 ei9

Capitulum ſeptimum A

Eſdras de nocte ſomp
nians vidit quendam
hominem aſcendentem
de mari et ſurſum cum
celi nubibus aduolantē. et vidit
ꝙ homo iſte cōualeſcebat. et vbi
vultum vertebat tremebāt ōnia
et vbicunqȝ exibat vox eius ex
ardeſcebant omnes qui vocē ipi9
audiebant. Et cum innumerabi
lis multitudo ad illum conueniſſȝ
vt debellarent eum ſculpſit ſine
manibus montem vnum. et vola
uit continuo ſuper iſtum. et cum
non haberet in manu vas aliqd
belli coſū emiſit de ore ſuo flatuȝ ig
nis et de labijs ſuis ſpm̄ flāme et
de lingua ſua ſcintillas et tēpeſtates

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

n ſuccēdit hos ſubito · ita q̄ ſolū
cinis puluis et odor fumi de ipſis ō
nibus appareret · et tunc vocauit
ad ſe multitudinē aliā pacificā ·
et ducebantur ad eū multi · alij
ſcꝫ qui gaudebāt · alij qui triſtes
veniebant · alij qui ligati erant ·
Recte videtur q̄ iſte homo ſic no
cte viſus eſt xp̄c dei filius nocte
natus Iſte enim de mari .i. de ma
ria virgine natus · cū nubibus ce
li .i. puriſſima humanitate velat⁹
mire potentie per mundum voli
tans apparuit · ita q̄ quicq̄d ſeue
riter reſpexit tremore mirabili ē
percuſſit ſicut apparuit quando de
templo vendētes et ementes eiice
bat · vbi ſecūdum doctores ſplen
dor et maieſtas vultus eius illos
deterrebat · Sicut etiam apparuit
in eius captiōe · vbi audita voce
eius ſatellites retro ceciderūt · Vn̄
Amos .iij · Leo rugiet · quis non
timebit? Vox etiam et predicatio
eius auditores per caritatē inflā
mabat et eos per bona deſideria ar
deſcē faciebat Luce · xxiiij · Nōne
cor noſtrū ardēs erat in nobꝭ cum
loqueret̄ nobꝭ ī via et aperiret nobꝭ
ſcripturās? Poſt hec multitudo in
numerabilis iudeoꝝ ɔtra eū ɔue
nit · ita q̄ morte intercedēte et in
terueniēte ipſum ad mortē ſculp
tum et poſitum ſcꝫ ad paradyſū per
aſcenſionē recedē et euolare fecerīt ·
vbi cū videret multitudinē maxi
mam .i. vniuerſos tā iudeos q̄ gē
tiles cōtra ſe per īfidelitatē īſiſtē ·
legē eius repellē · et eum in ſuis
fidelibus multipliciter impugnarē
ignem ſpiritus ſancti in die pen
thecoſtes de ore emiſit · ↄtute cui⁹

inimicos ſuos infideles conuertēs
ipſos in cineres et puluerem per
humilitatem mutauit · Luce · xij
Ignem veni mittere in terram ·
et quid volo niſi vt ardeat? Et ſic
finaliter multi ad eum ducti fue
runt per ſanctorū predicationē ·
quidam videlicet gaudentes per
ſpei conſolationem · quidā triſtes
per timorē et contritionem · q̄dā
ligati per caritatem et dilectionē ·
et iſtoꝝ multitudo pacifica dicit̄
per vnitatem et concordiam · ij ·
ad · Cor · vi · Quaſi triſtes ſemꝑ ꝯ
āt gaudētes Et Pſal · xlv · Victis
manibus poſt te current
B Vel dic q̄ talis hō ſignat
bonum prelatum · q̄ꝛ vere ad ip̄ꝫ
pertinet q̄ habeat in vultu venuſ
tam auctoritatem · quā vidētes
pre reuerētia terreantur · in ver
bis ore et labijs ardentem et fer
uētē ↄboſitatē · qua audiētes ad
bonum inflammentur · Requirit̄
etiam q̄ a facie impugnationū ſu
arum ſcꝫ tribulationum aſcēdat
in montē paradiſi · ſcꝫ ɔtēplando
et orando vt ab huiuſmodi libere
tur · Item q̄ ignem ſeueritatis a
ſpere correctionis et reprehenſio
nis de ore ſuo etiam ſi neceſſe ſit
tempeſtatem tribulationum mit
tat in talibus vt corrigantur et
puniantur · et ſic vſq̄ ad cine
rem et puluerē .i. vſq̄ ad ſui ɔſide
rationē et ſue rēſolutiōis meditati
ōnē humilietur · Et q̄ ɔgregatio
nē pacificā tā gaudētiū q̄ triſtiū
q̄ etiā ligatoꝝ .i. ɔgregatorē bono
rū tā deſolatoꝝ q̄ letātiū ad ſe cō
uocet vt ſecum gaudeant et leten
tur · Vnde · Pſaie vndecimo dicit̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ ſpiritū oris ſui interficiet ipiū
et arguet in iuſticia pro manſue
tis. Vnde dañ. vij. Fluuius ignē
us rapidusqꝫ egredīebatur a faci
ē eius. Ad qđ etiā videtur facere
illud qđ infra ī ſequenti capitulo
ſcribitur. vbi eſdre in perſona pre
lati vel cuiuſlibet iuſti dicitur ſic.
Corripe populum tuum. ↄſolare
humiles eoꝝ. et ꝛenūcia iā eorum
corruptele. dimitte abs te mortales
cogitationes. eice a te pondera hu
mana. feſtina tranſmigrare a tē
poribus hijs.

Hic ponit vnū de decē tribub⁹
iſrl̄ q̄ p ſalmanaſſar rēgē aſſi
rioꝝ āte fuerāt captiuate. et dicit
hic ꝙ ipē ꝑplus in babilonē et me
diā traſlat⁹ ꝑpter ſuā ydolatria ꝫ
et peccata dolēs et penitēs diſpo
ſuit inter gentes non habitare. ſ
in quādā regionē remotiſſimam q̄
ſcꝫ p iter vni⁹ āni a dimiđ diſta
bat et in qua nullus adhuc homi
num intrauerat ſe traſſerre. in q̄
ſepati a gentibus poſſent ſua legi
tima que in terra ſua nō ſeruaue
rāt cuſtodiē. Iſti ergo multis die
bus pagrātes. regionēꝫ obſitam
mōtibꝫ inuenerīt. in quā null⁹ pa
tebat ingreſſ⁹ niſi p eufraten flu
uium inter āguſta mōtium tran
ſeuntem. ſed diuina potētia fluui
um ſtare fecit ſeu arreſtauit. et
ſic populus interius ſbintrauit.
ſtatim vero fluui⁹ ad ſuū alueum
reuerſus ꝑplm in locū illū monti
bus obſitū interclusit. et ſic ꝑpl⁹
ibi māſit. In fine tñ tēpoꝝ vt ait
iterato venie illi⁹ fluminis ſtatuē
tur. et iter eis diuina vtute aꝑe
rietur. et ad filiū dei pacifice colli
getur. Regio āt illa vbi nūc ſūt
azareth nūcupatur. Iſta videtur
pati eclipſim ex hoc videlicꝫ ꝙ or
tus fluminis eufrates non diſtat
a media vbi popul⁹ ille traſlat⁹
fuerat non ſolum per annum cum
dimidio ymmo nec per menſem.
cum in montib⁹ caſpie ꝑpe archā
noe dicatur oriri. quinymo etiaꝫ
nec totus mundus per iter anni
cū dimidio duraret in longū. dū
tamen hō poſſit cotidie et cōtinue
diebus cōpetentibꝫ pagrare. De
hoc tñ nichil ad pñs. Ioſeph⁹ āt
de iſtis tribꝫ aliť ſentit. ſic ꝛ̄tat co
meſtor ī hyſtoria ſcolaſtica. dicit
em̄ ꝙ cū alexāder magn⁹ ptes p
ſidis et medie pagraret. venerūt
ad ipꝫ populi redeūdi ad ꝛ̄rā iſrhl
de q̄ traſlati erāt licētiā poſtulan
tes. Qui audita cauſa tranſlatio
nis et quo dñm ſuū q̄ tot ſibi ↄtu
lerat bñfitia reliquerant indignā
tus. non ſolum licentiam ñ dedit
ſed eas inter mōtes caſpios reclu
ſit. et muris validiſſimis de mon
tibus ad montes protēnſis ipos
includere attēptauit. Verum vt
dicit ibidem quia labor humanus
ad ꝑmiſſa ñ ſufficiebat rogauit de
um quē ipſi dereliquerāt vt iplē
vellet quod deſiderabat. Sic ergo
dei potentia factū ē ꝙ in cōſpectu
pñcipis terremotu facto. mōtes
ad montes acceſſerunt. et ingra
ti populi ſunt inter montes inclu
ſi. et inter gog et magog .i. inter
caſtra ſic nominata vſqꝫ tempora
iudeorū ſedes ſuas acceperunt.
De iſtis autem caſtris gog et ma
gog vbi ſita ſunt non legi. niſi
ꝙ in deſcriptiōe ſpere ſeu ī tractatu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

de theorica planetarum recolo me
legiſſe · ꝙ hec ſūt ī ſeptimo clima
te in ſeptētrionali ſchitie latere ·
Qđ etiam videtur deſcriptum in
deſcriptiōe mappe mūdi · Sed cum
de iſtis nichil ad ſenſum moralem
poſſit deſeruiȓ · et ꝓpterē hoc ſi vis
moraliſare illud primum qđ hic
ſcribitur dic ꝙ recte ſic debet fa
cere penitens ſicut iſti · Videns e
nim peccator populus qui de t̄ra
iſrahel tranſlatus eſt in babiloēȝ
.i. de ſtatu gratie in peccatū · debet
dolere penitere et p penitentiaȝ de
medio gentiū .i. de poteſtate demo
num ſe ſb̄trahere · regionē remo
tam .i. deſertū penitentie et religi
onis querȇ · ⁊ p fluuiū lacrimaꝝ
intrare · et ſine exitu ibi ſtabiliter
permanȇ · Et ſic quilibet talis pōt
cōparari illi de quo dicitur · Luce ·
xix · ꝙ hō quidam abijt ī regioēȝ
longinquā accipe ſibi regnū · In
fine autem iſte fluuius lacrimaꝝ
tribulationū penitētium ſiccabit̄ ·
et iter ad altitudineȝ paradyſi pa
bitur · et de anguſto loco mundi
vel corporis peitens ad celeſtia de
feretur · Prouꝰ · xi · Juſtus de an
guſtia liberabitur · ¶ D
Illud autē qđ dicit Joſephus pōt
allegari ad hoc ꝙ iſti q̄ de bñficiis
ſuſceptis ingrati ſūt · ⁊ benefacto
res ſuos ſiue ſit deus ſiue homo fu
giūt vel oratōneȝ ſeu grām habȇ
non debēt · ſed potius arcius inclu
di et puniri merentur · Vel iſtud
applica ad beneficium orōis · quia
ſi deus ad preces vnius pagani
mōtes tranſtulit et principis cui
deliis precibus ſatiſfecit · mltō for
tius preces fidelium exaudit · quā
do cor deuotum preces huiuſmōi
ſibi fundit · Ideo dicit · Marci · xi
Omnia quecunqȝ orantes petitis
credite quia accipietis ⁊c̄ · ¶ E
Ad illud qđ rabanus libro ſu
o de naturis rerum libro · v · ca ·
iiij · et multi alij doctores dicunt
de eſdra ꝙ legem dni et ꝓphecie li
bros qui p caldeos ſuccēſi fuerāt
r̄parauit · facit qđ hic legit̄ · ca · xiiij
Dicitur eniȝ hic ꝙ eſdras querēs
qualiter poſt mortē ſuā naſciturꝰ
populꝰ mādata dei faceret · cum
lex dei incēſa fuiſſet · ꝓpter qđ qđ
faciendum et que fuerint opa dei
de cetero nullus ſciȇt · rogauit er
go dominū vt ſibi ſpiritū ſanctuȝ
mitteret · ita vt legē et libros per
ditos diuinitus recuperarȇ valēt ·
Angelus ergō lucernam intellcūs
ſibi ꝓmittit · ⁊ per quadragita di
es a ꝓpſo ſe abſcondit vna cū ſcp
toribus quos ſibi dixit · Quo fcō
calix plenꝰ aq̄ coloris ignei eſdre
per angelum porrigitur · quo bibi
to ſtatiȝ intellcūs ſapientia et me
moria ſibi datur Sic igitur eſdra
dictante et in ſpū loquente lex ⁊
prophete ſcribūtur a quinqȝ ſcp
toribus · et ſic infra quadraginta
dierum ſpacium pleñarie reſarcit̄
Angelus autem in lege ꝓpl̄ȝ iubȝ
edocēi et q̄dā iubet palā fieri · q̄dā
ſapiētibȝ abſcōdite tātū tradi ·
Quedā iq̄t palā facies · quedā ſa
piētibȝ abſcōdite trades Scptoēs
igit̄ per diē ſcribebāt · nocte vero
panē comedebāt Eſdras āt per di
em loq̄batur et dictabat · nocte e
tiā n̄ tacebat Iſta pn̄t applicari ad
hoc ꝙ ītellcm̄ ſapiētiā mēoriā ſpi
ritualē q̄s habeat · ad hoc ꝙ legēȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

diuinaȝ.i. diuine legis intelligen
tiam conſequatur homo ſe debet
a communitate tam hominum ꝙ
negotiorum ꝙ etiã cogitationuȝ ſe
cernere. et ſecretũ ſolitudis men
talis intrare. Dẽt etiã dieb⁹ quadra
gita p quos ſtat⁹ penitẽtie inuit
.i. in ſtatu penitẽtie et abſtinẽtie p
ſeuerare. quia reuera illi ſoli diui
nas reuelationes percipiunt q̃ qua
dragenã penitentie obſeruare no
luerunt. ſicut de moyſe exemplum
habemus. q̃ altera vice quadragi
ta diebus in monte cũ dño ſtetit
et ſic legem dominicam accepit.
Exo. xxxiiij. Aſcende ad me i mõ
tem et eſto ibi per quadraginta di
es. Alia aũt ſcȝ q̃uo angelus iſpi
ratiue loq̃tur. et q̃uo etiã quedã
ſunt in ſcriptura et i lege q̃ publi
ce pñt dici oib⁹. alia q̃ ſecrete ſũt
dicẽda ſolũ ſapiẽtib⁹ p ſe patent
In cap̃lis que ſequũtur multa de
futuro iudicio ↄtinent. ſ; q2 nichil
ponitur p modũ viſionis ideo nõ
inueni aliquid qd a[illegible]licabile iu
dicauerim ac̃.

Incipiunt Moraliſationes ſu
per librum Thobie.

Capitulũ p̃mum

Thobias de tribu et ciui
tate neptalim cũ eſſet
iunior et oẽs irent ad
vitulos aureos adorãdos. hic ſol⁹
fugiebat ↄſortia oĩm et pgebat do
minũ adorare ad tẽplũ ſuũ i ihrl'ȝ
Cũ vero fact⁹ fuiſſet vir accepit
vxoreȝ de tribu ſua: et genuit ex
ea filiũ. quẽ ab ĩfantia timẽ dñm
docuit et abſtinere ab omni pecca
to. Et finaliter in captiuitate poſi
tus de cibis gentiliũ nõ comedit.
et cum contribules et amici eius
paſſim comederent. ipſe et vxor
et filius abſtinebant. Deſolatos
confortans circuibat. monita ſalu
tis concaptiuis ſuis dabat. eſuriẽ
tes alebat. mortuiſq; ſepulturaȝ
prebebat. Quapropter in cõſpe
ctu ſalmanaſſar regis gratiam i
uenit. qui ipſum plurimum hono
rauit. A ſennacherib vero crudeli
tiranno tribulationes plurimas
ſuſtinuit. et occidi etiam iuſſus
fuit. Thob.i. Mora Thobias
ĩ oib⁹ iſtis poteſt optime gerẽ ty
p um boni ſecularis. Thobias em̃
interpretatur cõuerſus ad vniuer
ſa. eo ꝙ ad vniũſa pietatis opera
ſe ↄũtit. q2 reuera licet iſte ſit inẽ
ydolatras.i. inter malos ſeculares
q̃ ydola et vitulos aureos.i. peccã
et aurum et argentum per auari
tiam colunt. ipſe tñ deũ colit et di
ligit. tẽplum eius per deuotioneȝ
frequẽtat. et ydolatriã cõtribuliũ
.i. cultũ vitiõꝝ fugit et ſpernit. et
filios ſuos in timore dei inſtruit.
cibõ ſq; gentilium.i. delitias carna
liũ abhorret et ſe immaculatum
cuſtodit. Et dato ꝙ quandoq; con
tingat ipſum captiuitatem et tri
bulationem incurrere. non ceſ
ſat tamen captiuos et turbatos
conſolari indigentibus neceſſaria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

largiri: mortuis ſepulturam dare·
et pietatis opera preparare· qua
propter pro certo ſepe ad litterā p
uenit· q̄ regum et principum de
o fauente gratiam et beniuolenti
am acquirit· et econtra quandoq̄
q̄ ad maiorem ſui probationem
ſennacherib id eſt tirannorū mali
uolentiam et tribulationem incur
rit· multe eniꝫ tribulatiões iuſto
rum ſunt· ſicut et iſti dictum fuit
infra capitulo· xij· per angelum·
qui· acceptus eras deo neceſſe fu
it vt temptatio probaret te·

Capitulū ſecūdū· A

CVm quadam die thobi
as fatigatus de ſepul
tura occiſorū quos per
plateas nimie iugula
tos reperiens abſcondebat· a no
cte u contra mandatum regis ſepe
liebat· propt̄ quod iterſta iuſſ9
fueāt iuxta parietem obdormiſſꝫ
accidit q̄ ex nido yrundinū ſterco
ra calida ſuper oculos ei9 caderēt·
et ipſū penitus excecarent· Qui
plaga cecitatis percuſſus non eſt
ad iracundiaꝫ motus· ſed magis
per patientiā ad gratiarum actio
nem prouectus· Thob· ij·

Nota Iſta allega exem
plariter q̄ iuſtus nec tribulatiōi
bus nec fortuitis ſeu infortuātis
caſibus debet turbari· ·ſed potius
quicquid ſibi accidat de'et in dei
iuſticiam reducere et ſe iuſte pa

ti dicere et patiēter cum gratiarū
actione omnia ſuſtinere· exēplo
Job qui dicebat· Dominus dedit
dominus abſtulit· Non enim con
triſtabit iuſtum quicquid ei acci
derit· ſicut dicitur Prouerb· xij·
Sepe enim contingit q̄ iuſtus eti
am contra voluntatem tyrannorū
opera miſericordie exequitur ·di
cens ipſi ſennacherib.i. tyrāno il
lud actuum· v· Obedire oportet
deo magis q̄ꝫ hominib9· Et tamē
talis vt communiter citius et faci
lius infortunijs flagellatur· Quē
enim diligit dominus corripit ·et
quaſi pater in filio ſicut ait ſa pi
ens in eo delectatur· B
Vel dic q̄ thobias eſt homo ·qui
quandoq̄ diuertens ad parietes
.i. ad mundi negocia ſe deflectens·
quandoq̄ in delitijs et proſperi
tatibus delectatur et dormit· Yrū
do vero.i. dyabolus qui more yrū
dinis in vere.i. in ſuperbia paſcit·
hoc videns ſtercora diuitiaruꝫ in
oculos cordis eius per concupiſcē
tiam proicit· et ſic viſum ſpūalis
viſionis ſeu diſcretionis et ſapiē
tie· nec non lumen diuine gr̄e ſi
bi tollit· et euꝫ per auariciam ex
cecat et peruertit· ita q̄ in illis q̄
ad deum et ad ſalutem pertinent
ipſum totaliter cecum reddit Vn̄
tales qui iuxta parietem terrena
rum poſſeſſionum per auariciam
excecantur videntur poſſe dicere
illud · Yſa· lix · Palpauimus
quaſi ceci parietem et quaſi ſine
oculis attrectauimus· Ille enim
qui fatigatus ad ſepulturam dor
mitionem accipit.i. ille qui in boīs
operibꝫ difficultatē et laſſitudieꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

inueniens dormitionem obueniat de
lectabilium· et ab huiuſmodi bo
nis et piis operibus ceſſat et quie
ſcit· talis dico cecitatem vitiorum
incurrit et lumen gratie perdit ·
qđ tamen nullatenus perdidiſſet
ſi infatigabiliter in bonis operibꝫ
vigilaſſet· Non oportet ergo ī bo
nis operibus fatigari nec per ma
lam cōplacentiam dormire· aut ī
vitiis et proſpēis delectari· p̓ma
ad theſſa.' · v· Non dormiam⁹ ſicut
ceteri ſed vigilem⁹ et ſobrii ſim⁹

Capitulū tertiū· A

Thobias ſicut dictum ē
inter ydolatras dñm q̄
rebat· et in bonis ope
ribus inſiſtebat · qui
poſtq̄ filium habuit excecat⁹ eſt·
filius vero aſſociato ſibi raphaele
ārchangelo ī rages ciuitatē medorꝫ
pro recuperandis decē argenti talē
tis deſcendit· q̄ etiā ſaram filiā ra
guelis que ſcꝫ ſeptē viros habue
rat quos tamen demoniuꝫ nomi
ne aſmodeus occiderat in vxorem
aſſumpſit· quā angel⁹ a demonis
poteſtate liberauit· et eā in domū
patris ceci cum magna ſubſtātia
duxit· quē canis aſſociās reuertē
tem preceſſit Ille etiā piſcē qui eū
deuorare voluerat occidit· et cū fel
le eius patrē cecū ad cōſiliū āgeli
finaliter illuminauit· ſicut oīa il
li apparēt infra· v· vi· et· xii· ca·
Nota Et hic beda p thobiā alle

gorice populū iudeorꝫ intelligit ·
q̄ ī pricipio ſol⁹ deū coluit et ama
uit et inter gētiles ꝛ ydolatras ſo
lus fide et bonis operibus deo ſer
uiuit· Amos· iii· Tantūmō vos
cognoui ex omnib⁹ gentib; dom⁹
iſrl'· Verūptamē iſte poſtq̄ filiuꝫ
ſuū·i· xp̄m de iſrl' ſcđm carnē natū
produxit aut genuit· per infidelita
tē excecatus eſt· inq̄ntū ſcꝫ fidē cri
ſti recipe recuſauit· Sara v̓o que
in vna ciuitate medorꝫ habitabat
·i· gentilitas que in mundo vaga
batur· cuius viros·i· doctoēs ꝛ ma
giſtros per infidelitatē ꝛ ydolatri
am dyabolus occiderat· ab ip̄o mi
nore thobia et āgelo ſecuꝫ iuncto
·i· ab ipſo xp̄o cū āgelo·i· cum dei
filio copulato fuit liberata · et in
domum thobie ceci·i· in eccleſiā lo
co excecati iudaici populi ſubſtitu
ta· Cant· viii· Apprehēdā te et du
cā te in domū matris mee· et ī cu
biculū genitricis mee·i· ſinagoge·
Sic ergo factum eſt q̄ piſcis id ē
dyabolus qui in flumine paſſioīs
ipſum thobiam iuuenē·i· criſtum
deuorare voluit· ab ipſo vict⁹ ex
titit· Fuit etiam idem p ipſū exen
teratus et apertus· inq̄ntū malitias
cordis ſui hominibꝫ reuelauit et fel
ſue malitie in ſcripturis poſuit et
ad illuminationē legētiū locauit·
et quicquid de corpe eius·i· de mē
bris ipſi⁹·i· de peccatoribꝫ cōuertē
do accepit· igne caritatis aſſauit·
et ſale ſapientie condiuit · et ad
vſus proprios reſeruauit· Finaliter
tamen pater eius cecus ·i· popul⁹
iudaicus per ipſum illuminabit·
in fine ſcilicet temporum quando
totus iſrahel ſaluus erit· B

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vel dic ꝙ ſeptem viri ſare ſunt
ſeptem ſacramenta vel ſeptem do
na ſpiritus ſancti conceſſa anime
criſtiãe · que procuídubio dyabo
lus ſibi per peccatum ſubtrahit et
eam viduam et miſeram relinq̃t
Verũptamen poſtq̃ orationibus
et fletibus ſe vult dare · ſolet ſe il
li thobias minor id eſt ipſe criſt9
perſeueranter per gratiam iunge
re · quẽ dyabolus non poterit ſup
are · Matrimonium enim ꝟtutuȝ
cum anima non perſeueãt vbi fle
tũs et oratio non precedunt · tũc
ꝟo perſeueranteꝛ virum accipit
cum lacrimis ſuis ſtratũȝ ſuũ ſper
git · et cum per orationem depoſi
tũ ſuũ deo cõmittit

Capitulũ quartũ

Thobias ſenior qui du
dum gabelo cõſaguine
o ſuo egenti decẽȝ talẽ
ta argenti mutuo dede
rat · filiuȝ ſuũ vna cũ angelo quẽ
ductorem ſibi dederat in rages ci
uitatẽ medoꝝ miſit · q̃ in via ſarã
deſpõſauit · cui9 mariti ſeptem a
dyabolo fuerãt interfecti · Piſceȝ
qui ipſũ deuorare voluerat inter
fecit et exẽteãuit · et de vẽtre ei9
medicinabile mẽbꝝ extraxit · De
moĩũ qđ maritos ſue vxoris occi
derat angelus in deſerto ligauit ·
patriam recuperauit ⁊ canẽ patẽs
ſecum ſocium habuit · et rediẽs
vxorẽ ĩ domũ patris duxit · Tho
bie · v · c · deinceps Nota
Hecte ãt videtur ꝙ iſte thobias
poteſt ſignare deũ patrem · filius
aũt eius vna cum angelo xp̃m dei
filiũ ſignificat in quo angel9 et hõ
.i. diuinitas et hũanitas ſociantur
Nec hoc ẽ incõueniẽs cũ ſecũdum
ſanctoꝝ doctrinã xp̃c quãntum
ad ſuas duas naturas in yſaac et
in ariete figurat · vt patȝ · Geñ
xxij · · Gabelus cõſanguine9 tho
bie ſignat genus humanuȝ · quod
de genere thobie .i. de genere patrs
dicitur · p̃ eo ꝙ ad eius ſimilitudi
nẽ eſt creatũ · Quod etiã egenuȝ
et inops fuit ꝑpter ade peccatuȝ ·
fuit de paradyſo captiuatum · et do
no immortalitatis nudatũ · g̃tijs
et virtutibus ſpoliatum · ſicut be
ne apparuit in adam et eua qñdo
poſt peccatũ cognouerũt ſe eẽ nu
dos ſicut dicitur · Geñ · iij · Decẽȝ
talenta ſignificãt decẽ legis man
data · iſti gabelo .i. humano gene
ri ꝑ ſbleuãdo a paupie mutuata ·
Sara ꝟo gẽtilitatẽ ſignat · cuius
viros .i. cuius poplos aſmode9 .i.
ydolatra perimebat Piſcis ſig̃t di
abolũ · vẽt ſig̃t ĩfernũ · fel amarꝝ
et medicinalẽ qđ ex m̃ extractũ ẽ
ſig̃t ſcõꝝ pr̃m collegiũ · Ergo iſta
fuit veritas ꝙ thobias de9 pr̃ q̃
a pricipio ꝑ moyſẽn gabelo .i. hũa
no generi indigẽti et pauperi tra
diderat decem talenta argẽti .i. de
cem legis mãdata · thobiam iuni
orẽ filiũ ſuũ cũ ductorẽ ãgelo .i. cri
ſtũ deũ et hoĩeȝ filiũ ei9 benedictũ
in rages medoꝝ .i. in mũdũ deſtia
uit · et canem id eſt predicatores
eideȝ adiũxit · q̃ ĩ illo itinere ſarã
.i. eccãaȝ de gentilitatibus ſibi iuẽ
hereditario debitam ſibi per fideȝ
deſponſãuit · qui etiã piſcem .i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dyabolum qui ipſum in torrente
paſſionis deuorare crediderat· et
ob hoc mortē et paſſionē eius paraue
rauerat ꝯſtrauit et ſupauit· et de
ventre eius .i. de inferno fel ama
rum et medicinale .i. ſanctos prēs
qui in amaritudie languebāt ex
traxit· Decem talenta .i. decez mā
datorum executionem et opera a
gabelo .i. ab humano genere ꝛpor
tauit. et vxorem aſſumptam id ē
eccleſiam in domum patris ſui in
paradyſum perduxit· Et hoc eſt
qd dicit· Apl'us ad· gal'· iiij· Mi
ſit deus filium ſuum factū de muli
ere factuz ſub lege ·vt eos qui ſb
lege erant redimēt

HIc habem9 ꝙ thobias volēs
dare ductorez filio ſuo ·iue
nit quendā angelū nomine rapha
elez qui ſub humana ſpecie latita
bat· Inuenit ergo eū quaſi quen
dam iuuenē ſplendidū et tanq̄ p
cinctum et quaſi paratum ad ambu
landum· Huic ergo filium ſuum
miſit · qui ipſuz in itinere duxi
vxorem ſibi accepit· cum magna
vxoris ſubſtantie ipſuz ditauit·
decem talenta argenti ſibi recup
auit· piſcem qui ipſum vorare vo
luerat ipſum ſupare fecit· et ipſū
patrē ſuū illuminare fecit·

Nota Sic vere cariſſimi ſup
omnia cura debet eſſe thobie ſemo
ri .i. prelato ſupiori ꝙ filio ſuo .i.
ſubditoruz populo de bono ducto
re .i. de bono curato vel rectore p
uideat et ꝙ bonum prelatum ſibi
aſſignet et preficiat· q̄ in huius
mundi via ipſum cuſtodiat atqꝫ
regat· Ille etiam debet ſibi querē
et preficere aliquem angelum la

tentem ſub homine id eſt aliquem
virum ſanctum et angelicum ſan
ctitatem tamen ſuam occultātez
ſub humana benigna et cōi effigi
e· qꝛ quicūqꝫ alijs preficitur in p
latum in vita angelicus· human9
vo in conuerſatione benigna eē te
netur· Vnde de bono rectore dici
tur· Malach. ij· ꝙ ipſe angel9 do
mini eſt· ſicut· Apocal'· ij· dicitur
Septē inquit ſtelle angeli ſūt ſep
tem eccleſiarū· Iſte ergo debet in
uenire iuuenis p fortitudinē vigo
roſā· ſplēdidus p mūdiciā gratio
ſā· ſtās per ꝯſtātiā virtuoſā· pre
cinct9 per diligētiā curioſā· parat9
ad ambulādū p obediētiaz ſtudio
ſā· debz dici raphahel .i. medic9 per
ſapiētiā fructuoſā· Vt ſic de tali
āgelo dicatur illud· Apocal'· x iiij·
Vidi angelum dei fortem ⁊c̄· Ergo
iſte poſtq̄ curam ducatum prela
turam et officium ſuper iſtū filiuz
.i. ſuper ſbditos accepit· ipſe pro
culdubio debet eos vna cū cane .i.
vna cū bonis predicatoribus rege
re et conducere· decē argēti talen
ta .i. decem mandata ſibi debet fa
cere recuperare· vxorez .i. diuinā
gratiam debet ei coniungere· et
diuitias virtutum ſibi debet cum
ea procurare· piſcem .i. carnem do
cere apprehēdere et exēterare· et
ſic per conſequens faciet ipſū ad
patrem ſuum deū letanter cū vx
ore ſua et diuitijs .i. cum diuina
gratia et v̄tutibus reuenire Tūc
etiam poterit patrem ſuum id eſt
ſuperiorem illuminare .i. ſpūali
leticia recreare· qꝛ ſic dicit̄· Prou̅
xv· Gloria patris eſt fili9 ſapiēs
Ideo bn̄ de tali angelo poteſt dn̄s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dicētē illud· Exō· xxiij· Ecce imit
tam angelum meū qui precedet
te et cuſtodiet ī via ⁊c̄· Vl' ſi vis
per thobiam ſemiorem intellige de
um· ꝑ angelū ꝑlatū· et ꝑ iuniorē
ſubditū populū ⁊c̄· ſicut ſupra

Capitulū quintū C A

CVm angelus thobiam
iuniorē conduceret· cō
tigit ꝙ circa tygriz flu
uium prima manſione
manerent· Volens ergo iuuenis
pedes ſuos lauare in flumine· ecce
piſcis imanis exiuit ad deuorādū
eū· Quo timente iuuadi· dixit an
gelus ad eū· Apprehēde branciam
eius et trahe eū ad te· Piſcem er
go in ſiccū traxit· et ſtatim palpi
tare cepit· et de mandato angeli
piſcez exenteāuit· fel cor et i ecur
repoſuit et ſeruauit· cetera vero
aſſauit ſalliuit et ꝓ viatico cuſto
diuit· Angelus vero ſibi dixit ꝙ
fumus cordis illius piſcis ſup car
bones poſiti omnia demoniorum
genera ab hōmine fugat: fel vero
oculis cecis et albuginoſis appoſi
tū ipſos illuminat et ſanat Thob
vi· C Mora Quamuis vi
deatur ſatis mirabile ꝙ res corpo
ralis agat in ſpiritū· ⁊ ꝙ fumus
piſcis fuget dyabolum· vel ꝙ ſo
nus cithare faciat recedere ſpiri
tum immūdum ſicut ſupra poitū
eſt. i. Regum· xvi· quia tamē ad
moralia tendimus de diſputādo
ſuper huiuſmodi non curemus·
Igitur dico ꝙ iſte piſcis pōt pec

catū ſignare vel etiam carnē flux
ibilem atq̄ mollem eo videlicz ꝙ
peccatum ſub aqua mundane pro
ſperitatis et voluptatis abſcondi
tur· vbi thobie id eſt cuicunq̄ ho
mini inſidiatur vt ſcilicet ipſum
per culpam et penam abſorbeat ⁊
predetur· Prouē· xxiij· Inſidiat̄
in vijs quaſi latro· et quos icau
tos viderit interficiet· Iſta eſt er
go veritas ꝙ quādo homo accipit
manſionem ſuam ſupra tygrim
fluuium qui interpretatur ſagit
ta· pro eo quia ſicut ſagitta velo
citer currit· id eſt in mundi fluxi
bilitate que cito deperit atq̄ fluit·
⁊ in aqua voluptatis et proſperi
tatis vult recreari· q̄ꝙ ibi ꝑma
facie ſperet et intendat ablui et
mundari ſtatim tn̄ adeſt piſcis
iſte ſcz peccatuz et tēptatio ſupbie
luxurie et auaritie· vel etiā ipſa
caro que ſibi inſidiatur ipſūzq̄ at
trahere et deuorarē ſatagit et mo
litur· Sed reuera ad conſilium an
geli teſtamenti ſcilicet criſti vl' bō
ni predicatoris ipſe debet iſtuz pi
ſcem ſcilicet peccatū ſeu carnem l'
temptationem per conſiderationēz
apprehēdere· et ad ſiccitatem pe
nitentiē et abſtinentie trahere· et
ipſum debet exenterare id eſt qua
lis ſit et quid infra ipſum eſt re
ſpicere et videre· Quod pro
certo ſi fecerit in ipſo tria repiet
vnde contra vitiorum infirmitatē
rīmedia mlta ſumet Inueniet em̄
ꝙ ī ipſo ē cor et iecur et fel id eſt
vanus amor et falſa delectatio·
et finaliter inueniet ꝙ ibi eſt fel
id eſt amara cōtritio deſolatio et
dampnatio· Ergo ſi iecur·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.i. peccati delectatio cum carbonib3
deſolatorijs .i. cum conſideratione
ignis infernalis iungitur. fiet q
fumus cõpunctionis et memorie
exinde proueniens. demones .i. de
monum temptationem fugabit.
Unctura vero fellis id eſt conſide
ratio et timor future amaritudinis
albuginem carnalitatis de oculo
mentis curabit. Nichil enim ma
gis proficit contra vitia et demo
nia q̃ cogitare q̃ falſa ſũt carnis
et peccati oblectamenta. et q̃ du
ra et fellea ſubſequuntur tormen
ta. Fel ergo .i. conſideratione ama
ritudinis eterne debet homo in o
culis patris ſui ſc3 intellectus ap
ponere. vt ſic poſſit eũ per gratiam
illuſtrare. dicens illud Jheremie. ix
Ecce cibabo eos abſinthio et dabo
eis potum aque fellis.

B Vl' ſi vis dic q iſte pi
ſcis eſt dyabol9. quia pro certo il
lis qui in fluuio religionis et deuo
tionis vel cõpunctõnis ſe balneãt
et in tygri .i. in ſagitta diuini tio
ris et contritionis ſe mũdificant et
ibidem affectuum pedes lauant.
piſcis dyabolus inſidiatur. qui
per peccatum ipſos ſi poteſt deuo
rat et predatur. Sed reuera homo
debet ipſu3 viriliter per bona ope
ra inuadere. et ipſũ per cõſiderati
onem exenterando et aperiẽdo q̃d
i vẽtre et corde ſuo habeat diſcer
nere. et p certo inueniet cor. id ẽ
malitiam. iecur q̃d amare cogit .i.
delectationis fallaciam. et etiam
fel quod eſt amaru3 id eſt praue
intentionis nequitiam. et future
dampnationis amaram anguſtiã
Que pro certo ſi bene cogitauerit

et carbones ignis eterni fumu: q3
lacrimarũ et obſcuritatẽ tenebra
rum que in inferno ſũt adhibue
rit. ſibi ad ſpũalẽ cecitatem tollẽ
dam et ad demonium effugandũ
q̃ plurimum proficiet et valebit.
Allega vt ſupra. Vel dic q thobi
as iſte eſt criſtus. piſcis vero dia
bolus. ſed hoc vide ſupra caplo.
v.

C Vl' dic
q iſte piſcis immanis ſigñt aliquẽ
magnum diuitem vſurarium et
tirannũ q̃ in fluuio mũdane pſpe
ritatis verſatur et ibidẽ tanq̃ i pprio
o domicilio cõmorat'. Ezech. xxix
Ecce ego ad te pharao draco mag
ne qui cubas in medio fluminu3
et dicis me9 ẽ fluui9 &c. Si ergo
cõtingat q thobias .i. aliq̃s paup
appropinquet ad iſtũ fluuiũ .i. ad p
ſperitatis ſtatũ vl' ad alicui9 diui
tis domũ vl' locũ. ſtati3 cũ tales pi
ſces tyrãni vſurarij et diuites ip
ſũ velle ditari vel iuxta ſe velle lo
cari et edificare vidẽt. ſibi imedia
te detrahũt et inuidẽt. et eũ deuo
rare et rapinis et exactõib3 ipug
nare feſtinãt. ita q ipos compell'unt
ad ãgelũ .i. ad dñm clamare. et cõ
tra eos auxiliũ implorare. Dñe in
q̃t inuadit me. Job. xxiiij. Anime
vulneratorum clamabũt. Pericu
loſũ eſt ergo talibus approximare et
eorũ habitationibus et domibus
et poſſeſſionibus vicinari q̃a flu
uium mundane pſperitatis ſoli ſi
bi volunt appropriare. et ideo ſo
lent omnes vicinos et ſocios im
pugnare. nec patiuntur aliquem
quem impedire valeant pedes ſu
os lauare id eſt recreationem a
liquã obtinere. Videntur enĩ dicere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

illis·Ezech·xi·Nobis data eſt ter
ra in poſſeſſionem·Thobias ergo
id ē pauper ab angelo.i.a deo con
ſulitur·ꝙ ipſe iſtuꝫ piſcem id eſt
iſtum diuitem apprehendat· et
ipſum de fluuio mundane proſpe
ritatis per conſiderationem extra
hat· et ad ſiccum id eſt ad mortis
auſteritatem et ſterilitatem yma
ginando deducat·hoc eſt dictu ꝙ
ſtatum eius cito defecturum · et
ſtatum mortis ſue cito ſucceſſuruꝫ
cogitet et attendat·et ſic pro cer
to ipſum cogitare poterit palpitā
tem ·id eſt dubium miſerum et ti
mentem·Vnde de diuitibus dicit
Sapiētie quinto·ꝙ ipſi turbabū
tur timore horribili dicentes ītra
ſe penitētiam agētes et pre angu
ſtia ſpiritus gementes·Conſiliuꝫ
etiā ē ꝙ paup q̄ videt gloriā ñquo
rū ipos p ↄſiderationē exēteret ·
hoc eſt ꝙ quales ſūt interi9 cōſi
d ēt vt ſcꝫ nō gloriā ſuaꝫ exterio
rem·ſed iniquitatē interiorē cogi
tet atq; ſpectet·quia ſcꝫ tunc vi
det ꝙ illi q̄ ſūt terribiles quo ad
mundū·ſūt abhominabiles quo
ad deū iuxta illud·Luce·xvi·Qd
hominibus altū eſt abhominatio
eſt apud deuꝫ·Talē conſideratio
nē videtur habuiſſe dauid in pſal
mo vbi de ꝓſperitate maloruꝫ di
cit ſic·Ecce ipſi peccatores in ſecu
lo optinuerunt diuitias · et dixi
ergo ſine cauſa iuſtificaui cor me
ū ⁊c·donec intrē in ſanctuarium
dei et intelligā in nouiſſimis eorū
⁊c·   ¶   Vel ſi
vis dic ꝙ thobias iſte ē de9 quem
ꝓ certo piſcis īmanis.i.aliq̄s ma
lus diues in perſōna pauperū et ē
regioſoꝝ deuorat·et eū ī membris
ſuis fatigat et infeſtat·Sed ꝓ cer
to deus talem de fluuio proſperi
tatis ad ſiccitatē mortis extrahit
et eū exenterat et proſternit et
ſuper carbōnes inferni aſſat et cō
burit· et de vētre eius.i. de ſuis
intrinſecis et abditis medicinas
pauperum ſcꝫ diuitias quas diu
abſconderat extrahit · et de hijs
cecos.i.inopes quādoq; illuminat
inq̄ntū de auaroꝝ ſubſtātijs ipos
poſt mortē taliū ↄſolat et ditat·
carnesq;.i. tēporales ſubſtantias
iſtorū atq; officia et beneficia que
tenebant ſibi et angelo reſeruat·
inq̄ntum in perſona pauperum ſe
nutriri predicat Yſa·xxvm·Re
ficite laſſum·et ecce hoc meum re
frigeriū Impios et tirānos tollit
de medio vt ſaltē poſt eoꝝ mortē
de eoꝝ diuitijs iuſtos alat· et vt
eoꝝ bō q̄ auare aggreg..uerāt p
plurimos diſtribuat ⁊ diſtiguat·
vt patet ad litteraꝫ de clericis te
nentibus plura beneficia· et aua
ris habentibus multas diuitias ·
quia ſcꝫ poſt mortē eoꝝ multi di
tantur et beneficiātur·et thobias
et angelus.i.pauperes et iuſti vl
ipſe xp̄c ī pſōa pauperū inde mul
tiplicat recreantur·Ideo dī Sap·
x·ꝙ iuſti tulerūt ſpolia īpioꝝ Et
Prouē·xm · dicit·ꝙ ſuat iuſto
ſubſtātia peccatoꝝ·Vnde Iob·xx
dicitur de malo diuite ꝙ ↄfringēs
nudauit pauperis domum·rapu
it et non edificauit eam · nec eſt
ſaciatus venter eius·educetur e
grediens de vagina ſua ·vadent
et venient ſuper eū horribiles·de
uorabit eū ignis qui nō ſuccenditur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Et de eodẽ dicitur ibidẽ· q̄ diuitias quas deuorauit euomet ꝛc·

Capitulũ ſextũ· A

CVm ſara filia raguelis
ſeptẽ viros habuiſſet·
et eos dyabolus occi
diſſet· thobias ipſam
ducere timuit· tamen ad angeli
conſiliũ ipſam duxit· nec eũ dya
bolus nocuit ſeu leſit· Nã ad ↄſili
ũ angeli iecur piſcis mortui ſuper
carbones poſuit· et ad ardorem fu
mi eius demonez fugauit· quẽ ac
cipiẽs raphael i deſ̄tũ ſuperioris
egypti religauit· Tãdem in timo
re dei vxorem inſtruẽs· et eam ad
oratonẽ inuitans cũ ipa tribꝫ di
ebus oratioĩ vacauit· et ſic ĩtrãs
ad puellã in dei bñdictõne ſine no
cumẽto ipſã ſuſcepit· Sicut em̃ ã
gelus ſibi dixẽat· demoniũ ſolum
ſup̄ illos poteſtatẽ habꝫ q̃ ſic equ⁹
et mul⁹ ſine dei timore cum ſuis
vxoribus habitant· et q̃ ĩ actu ↄ
iugali nichil p̄ter delectationem
amant· Thob· vi· et deinceps·

Moã Iſta exẽplariter poſſũt
allegari ↄtra libidinoſos· qui ſcꝫ
ſicut brutũ ſine dei timore ſolã de
lectationẽ querũt· qua p certo ta
les per ſpm̃ fornicationis peꝛeunt·
inq̄tum etiã cũ ꝓpꝛijs vxoribus
fornicationẽ committũt· Juſti ve
ro cũ dei timore et bõ intẽtõne et
oratõe debent ↄiugiũ celebrare· a
ſic nõ hñt demonẽ .i. ſpm̃ luxurie
formidare· et potiſſime ſi piſcis
mortui iecur .i. ſi cꝛiſti morientis

amorem ſuper carbones feruẽtis
caritatis p cõſiderationẽ voluerit
adhibere· Dicat ergo bonus con
iunx vxori ſue illud qd iſte dixit
huic· Filij ſãctoꝝ ſum⁹ et ñ poſſu
mus ita cõiungi ſicut q̃ ignorãt
deũ· B Vel dic q̄ vxor
noſtra eſt beneficiũ vł eccleſia no
bis data· q̄ꝛ p certo quicũqꝫ iſti vx
ori brutaliter .i. ſolũmodo ꝓpter lu
crũ et delectatioẽꝫ a vtilitatẽ tẽpo
ralẽ ↄiungit̃ et eidẽ p ꝓmotionez
cõiugat̃· neceſſe eſt q̄ a dyabolo
ſpũalit̃ et tpalit̃ pimat̃· Ille vẽo
qui talẽ vxorẽ accipit nõ vt p̄ſit ſ
vt ꝓſit· nõ vt libidini et volupta
tibus vacet ſed vt oãtioni et diuine
laudi ſe applicet ·a demoĩo ñ lede
tur· ſed ſan⁹ et incolumis ſpũali
ter repitur· a cũ vxore huiuſmoĩ
ꝓle bonoꝝ operũ iocũdat̃· et diui
tijs tpalibus et ſpũalibꝫ ꝓſpera
tur· ps̃ Vxor tua ſicut vitis habũ
dãs in lateꝛib⁹ domus

Capitulũ ſeptimũ A

RAguel pat̃ ſare poſtq̄
thobias in vxorem fili
am ſuã acceperat · et
ad eam intrauerat · ti
muit ne forte ſibi ſic alijs accidiſſꝫ
hoc eſt ne forte a demonio ſuffoca
tus fuiſſet· Fecit ergo de nocte in
domo ſua foueam fieri· vt ipſum
poſſet ſicut alios ſepelire· ſed ſa
nos ipſos reperiens in laudem de
i prorumpit et exultat· et duas
vaccas et quatuor arietes occidẽs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

nuptias preparat et inſtaurat.
Thobias ergo angelū ad gabelū
mittit qui pecuniam recipat. et
ipſum ad nuptias aduocat. Tan
dem vero raguel medietatē bono
rum ſuorum filie tradidit. et cum
magna ſubſtantia thobias coniu
gem ſecū duxit. q̄ precedens felle
piſcis oculos p̄ris illuminauit. a
cadente albugine quaſi membra
num oui viſum recuperat. et vi
dens filium ſuum dominum bene
dixit Thobie octauo et deinceps

Moraliter Iſta
exponunt quidam allegorice. Di
cunt enim q̄ raguel eſt populus
gentilis. cuius filiam id eſt ipſā
gentilitatem ſeu gentilium cōmu
nitatem. thobias id eſt criſtus in
vxorem duxit. inquantum ipſā
ad fidem conuertens de ea eccleſi
am ſuam fecit. ſed reuera in prin
cipio ille raguel ſcilicet gētilis po
pulus dubitauit et timuit ne for
te ille eſſet verus maritus. et ne
forte mundum decipiendo fuiſſet
a demonio mortuus vel oppreſſ9.
quapropter ipſum ſepelire diſpo
ſuit inquantum ſcilicet ī perſona
tirannorum nomen criſti et eius
fidem opprimere et tollere feſtina
uit. ſed finaliter cantu gallorum
id eſt doctrina predicatorum iſtā
te ipſum verum eccleſie maritum
et virum ſanctum et legitimū rep
perit et cognouit. et tunc nupti
as vere et firme fidei inſtituit et ī
dixit. in quibꝫ proculdubio vac
cas et arietes id eſt martires et
confeſſores de populo ſuo prepa
rat et exponit. Conſtat enim q̄
de populo gentili conuerſo multi

in primitiua eccleſia more vacca
rum agrum dominicum coluerūt.
et tandē per martirium obierūt
et multi arietes id eſt prelati et
duces in eccleſia fuerunt qui pro
domino mortem ſubierunt. et tūc
in nuptijs thobie et ſare id eſt cri
ſti et eccleſie de ſeipſis encenium
prebuerunt. Mathei viceſimo ſe
cundo. Tauri mei et altilia occiſā
ſunt et omnia parata ſunt. venite
ad nuptias. Ad illas etiam nupti
as id eſt ad fidem criſti gabel9 p
angelum aduocatur. quia ſcilicet
ad fidem criſti cotidie nouus po
pulus per predicatores angelicos
aggregatur. Sara etiam id eſt gē
tilitas cū magna ſubſtātia thobie
traditur. quia eccleſia de gentili
bus cum diuitijs diuerſarum ſci
entiarum ad fidem veniens domi
no deſponſatur. Finaliter tamē
iſte thobias ſcilicet criſtus p̄rem
ſuum cecum id eſt populum iuda
icum excecatum per fidem illumi
nat. inquantum in fine temporū
lumen ſue fidei ſibi ſeruat. quia
tunc exultādo clamabit et dicet.
ecce video thobiā filium meū. qñ
do ſcꝫ albugo infidelitatis de ocu
lis eius ceciderit. et qñ ſe errasse
fatetur et cognoſcit. et qñ xp̄o me
diāte ſe illuīnatum aduertet. di
cēs illud Iohā. ix. Cum cec9 eēꝫ
modo video. Albugo enī ꝓprie ce
citatē populi iudaici ſignat. Et
iſta etiam cecitas et albugo qua
ſi membranum oui eſſe dicitur ꝓ
eo q̄ adhuc dominum noſtrum
ihesum criſtuꝫ canq̄ȝ de nouo naſci
turum expectat. Sed tunc talis
albugo de oculis ſue mentis cadet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

quando cristuȝ iam venisse cogno
ſcens ſe errasse pꝑpiet Vñ · ij · ad
Coȓ · iij · Velamẽ eſt poſituȝ ſuper
cor eoꝝ · cũ ãt conuerſi fuerint au
feretur velamẽ · Hic pt ſbiungi
exẽplarẽ quomodo angelus eleẽo
ſinam orationeȝ et ieiuniũ ↄmen
dat · et quomodo ex hoc thobias
promeruerat ꝙ a deo tẽptaretur
et tẽptatus conſolaretur ꝛc̃ ·

Explicuint Moraliſatioẽs ſup
librum Thobie · Incipiunt Moã
liſationes ſuper librum Iudith ·

Capitulum primum C A

NAbuchodonoſor rex aſſiriorum cũ cõtra arphaxat rẽgem medorum victoriã op
tinuiſſet · eleuatum eſt cor eius in
ſupbiã · ↄ omnẽ terram voluit ſu
o impio ſubiugare · Non ſuffecit
ſibi rẽgnũ medoꝝ acquiſiuiſſe · qñ
ymo nuncios ſuos ad libanũ cilici
am ſyriam et damaſcũ vſqȝ in ihe
ruſalem miſit · vt tributa ſibi ſol
uerent · ↄ eũ in regem reciperent p
nũcios impauit Et quia oẽs vno
animo ↄtradixerũt ei et remiſerũt
vacuos nũcios ſuos et ſine honoẽ
abiecerũt · indignatus ipos p potẽ
tiã opprimẽ et ſbiugaẽ voluit Ide
o holofernẽ pꝛicipẽ militie ſue cuȝ
exercitu ĩfinito ↄtra rẽgioẽȝ occidẽ
tis miſit et oẽȝ rẽram ſibi ſbiugari
mãdauit · Qui mãdatis ei⁹ obtẽ
perãs mltas ciuitates et rẽras confre
git · mltoſqȝ ipȝ volũtarie recipiẽ
tes in dñm ꝭ deditionem recepit ·
terras que pꝰus mandatum nabu
chodonoſor ↄtẽpſerant p violenti
ã eius ꝭ ĩpio ſbiugauit · Iudith . i .
et deinceps C Mora Iſta
pñt applicari cõtra ambitõſos et
pꝛũptuoſos · ille em̃ nabuchodono
ſor q̃ interpretatur ſedẽs in angu
ſtia pꝛũptuoſos ſignat · q̃ ſcȝ ſemp
ſollicitudine ãguſtiãtur vt ad ſta
tũ altiorẽ pmoueãt · Trenoꝝ pri
mo · Sedet ĩ ãguſtia dña gẽtiũ . i .
ambitõ · Iſte em̃ cũ ↄtra arphaxat
. i . contra aliquem magnum facit
aliqđ factũ notabile · ꝓpt qđ reg
num medoꝝ . i . aliquã dignitatem
optinet et acqrit · non ſufficit ſibi
ꝙ ſit rex aſſiriorum et ꝙ efficiatẽ
rex medoꝝ . i . nõ ſufficit ſibi digni
tas quã ab antiquo habuit ꝉ quã
de nouo acquiſiuit · quinymo ſta
tim ad altiora accenditur · et ad
altas dignitates ꝭ officia ambire ↄ
ea vſurpare molitur · Qđ potiſſie
fit quando videt aliqđ beneficium
vel dignitatem vacare · quia ſcȝ
tunc magis ſolẽt ad dignitatẽ hu
iuſmõi aſpirarẽ · iij · Re · pmo Ado
nias ãt fili⁹ aggith eleuabatur di
cẽs · ego regnabo · Quid ergo fit?
Pro certo iſte quãdo videt electi
onem inſtare ſolet nuncios et ꝓ
locutoẽs ſuos mittere · et nũc ad
vnum nunc ad aliuȝ diſcurrere ·
multa et magna promittẽ vt ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

regnandum ſup ipſos et ad prē
laturam vel officium optinendū
ipſos valeat inclinare dicens cū
abſalone illd · ij · Reg · xv · Quis
me conſtituat iudicem ſuper trā
vt ad me veniant omēs vt iuſte
iudicem! Sed reuera iuſto dei iu
dicio ſepe fit q vno animo cōtra
dicunt ei et nuncios et prolocuto
res ſuos ſecretos repudiant et cō
tempnunt · et q in die electionis
vbi eligi forſan exiſtimabat · oēs
electioni ipſius ſe opponunt · di
centes illud · Luce · xix Nolu9 hūc
regnare ſup nos · Md videns ille
ad holofernem principem milicie .i.
ad principum et laycorum poten
tiam ſe conuertit totq per eos tri
bulatiōes excitat contra iſtos q
ciuitates et municōnes .i. tempora
les poſſeſſiōes iſtorum impedit et
ſubuertit · dicens illud · Luce · xix
Illos autē qui noluerunt me reg
nare ſuper ſe adducite huc et iter
ficite · Et ſic per violentiam ad cō
ſentiendum in eum ipſos cogitr
ita q breuiter iſti compelluntur di
cere illud qd etiam iſti dixerunt
Deſinat obſecro ira tua ɔtra nos
Sequitur · Veni nobis pacificus
dominus · et vtere ſeruicio nrō ſi
cut placuerit tibi B

Vel allega q nabuchodonoſor B
dyabolus qui videns ſuperaſſe ſe
arphaxat .i. principes ſeculares cū
exercitu ſuo .i. cum malorū īnquo
rum infinita multitudine · non ſuf
ficit ſibi niſi in alios non ſibi ſub
iectos id eſt ī bonos et religioſos
manū mittat · qui primo nūcios
ſuos ſcilicet leues tēptationes ad
eos mittens repulſam patitur ·

quia ſcilicet homines ſtatim a prī
cipio obedire vl ſubici dyabolo de
dignantur · ideo ſepe fit q principē
milicie ſue holofernem qui interp
tatur infirmans vitulū ſaginatū
id eſt peccatum luxurie qd īter a
lia vicia optinet principatum · et
quod ipinguatos delicioſos vitu
los iuuenes et laſciuos infirmat
contra ipſos dirigit · quo median
te multos ſuperat · paucos vero q
in auxilio ſancte mulieris vidue
beate virginis ipſum vincant iue
nit · Vbi enī alij nuncij et alia vi
cia deficiunt · holofernes .i. luxuri
a principatur · Vnde dicitur q ce
cidit timor holofernis ſuper īhabi
tantes terram

Capitulū ſecundū A

CVm holofernes omnē
terram ſuo dnō ſubiu
gaſſet · et quoſdā virtu
te armorū · quoſdā vo
luntate cū ymnis et canticis obui
antes eoſdem in deditionē ſuſpiſſ
de vniuerſis vrbibus viros fortes
ſibi in auxiliatores accepit · cum
quorum adiutorio leuius ceteros
ſuperauit · Iudith · iij ·

Moā Sic vere dyabol9 q quoſ
dā virtute armorū .i. violēcia tēpta
tionum ſuperat · quoſdā vo volū
tarie et quaſi ex īduſtria peccātes
de qbꝫ dr · Job · xxxiij · quaſi ex in
duſtria receſſerūt a deo · ſibi ſbiu
gat · de oībꝫ vrbibꝫ .i. de oībꝫ ſtati
bꝫ quoſdā fortes auxiliarios id ē
quoſdā heſiarchas l alio pcōꝝ
patronos ſibi aggregat · quibus
mediantibus de illis facilius vic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

coꝛūſat· Iſti qui alios ad peccatū incitant· dyaboli ſūt auxiliatoꝛes quoꝛum ope vincat facilius pecca toꝛes ¶ H

Hic habes ꝙ nabūchodonoſoꝛ preceperat holofernī pncipi mi litie ſue· ꝙ omnes deos terre de ſtrueret et demoliretur· vt ipſe ſolus ab alijs natōibus que per holofernem poſſent ſubici deus di ceretur· Sic tamen factum eſt ꝙ iudith ſancta mulier caput holo fernis amputauit· et ſic nabucho donoſoꝛ potentiam et ſuperbiam eneruauit ¶ Nota

Iſtud applica contra preſūptuo ſos et inuidos· qui ſoli volunt dn̄i et domini excellentes et incliti re putari · quapropter totis virib⁹ laborant· ꝙ alij dn̄i.i.magni potē tes famoſi eradicentur· vt ſolum ipſi apparē inter homines videan tur· ſicut de ſaturno legitͬ · ꝙ plu tonem filium occidit· et hoc quia videbat eum ſapientē et timebat fāme ſue poſſe detrahi proptͬ euꝫ cū ſolus deus ab omnibus vellet credi ¶ C Iſtud poſſet ap plicari contra impium romanoꝝ qui mediante militia ſua deos ter re.i.reges mundi ſubuertebant· et nomen eoꝝ de medio ſubmo uebant· regnaq; ipſorum et pro uincias retinebant· et ſic cū effu ſione ſanguinis totum mundum ſuo imperio ſubiugabāt· ſoliq; dn̄i terre imperatores et domini dici in toto orbe volebant· et qd abhomi nabilius videbatur leges et ſtatu ta ſcribebant· in quibus nullum debere dici aut eſſe in orbe regeꝫ pͤ ter ceſarem dicebāt· Quod vtiq; valde abſurdum extitit vt reges in diuerſis totius mundi prouin cijs ex conſenſu populorum legi time factos vl̄ a deo inſtitutos ſo la ſua autoritate et violentia ſub mouerent· ipſoſq; regnis et dig nitatibus ſpoliarent· ſibiq; totū applicarent· et ſe ſolos reges in orbe vocari iuberent· totumq; mū dum a principio liberum tributis et ſeruitutibus ſubiugarent dicē tes illud qd ſequitur infra· ca· v· Sciat vniuerſa terra quoniaꝫ na buchodonoſoꝛ deus terre eſt et pͤ ter ipſum alius non eſt· Non eſt mirum ergo ſi illud tam violētū ſtare non potuit· quia ſcꝫ ſancta mulier iudith id eſt ſancta proui dentia occulta vel eccleſia· iſtius crudelis pncipis caput et potentiā āputauit· Dignū em̄ fuit ꝙ qui ſoli dn̄i terre dici volebant· ꝓpriū caput.i.ꝓpriā īperatoriaꝫ dignitatē amitterent qua gaudebāt· ſicut et nunc patet· qꝛ imperium ad na tionē aliā eſt tranſlatū et nullus romanus habet imperij poteſtateꝫ vel principatum Dignū enim eſt ꝙ q̄ vſurpat aliena iuſto dei iudi cio pdāt ſua· Ideo iſti ātati pt ho die dici illd qd dictuꝫ ātiqt⁹ ē ba biloī· Pſa· xlvij· Audi hec delica ta habitās ī ↄfidētia q̄ dicis ī coꝛ de tuo ego ſū et pͤt me n̄ ē ālꝫ· n̄ ſedebō vidua et ſterilitatē igno rabo· ſeqͥt· veniēt tibi ſterilitas et viduitas

Capl'm tercium ¶ A

Quaꝫ oēs gnālit̄ ſe holofer ni redderent et ſe poten tie eius ſubicerent · et

ſe· vxores· et filios· ciuitates et
bona ſuo domino ſubiugarent · ſi
bicꝫ et exercitui ſuo cū lāpadib9
tubis et tympanis occurrerent·
dicitur tamen ꝙ nec iſta facētes
poterant ferocitatem ſui pectoris
mitigare · quapropt̄ cito poſt ig
nominiabiliter dicitur periiſſe
Nota   Quod ſcꝫ contra tiran
nos crudeles allegari poteſt· quo
rum tāta eſt ſuperbia ꝙ ſbditorū
obſequiis beneficiis blandiciis de
liniri non poſſunt· ſed ex hoc dete
rius prouocantur· et ſepe ad cru
delitatis opa fortius inardeſcunt
quapropter ſepe fit ꝙ iſti in ſua
potentia gloriantes· et deſolatio
nibus hominum non parcentes iu
ſto dei iudicio ſuccumbunt·
B   Vl' dic ꝙ iſte eſt dyabol9
quia pro certo qui recipiunt ipſū
et ei cōſentientes applaudūt fatui
ſunt· ſi ſic eius ferocitatē mitiga
re credunt· quia reuera ꝑt̄ hoc
ipſis non parcet· ſ3 contra ipſos in
inferno fortius inardeſcit Prouerb
vi· Zelus et furor non parcet in die
vindicte·

Capitulum quartum   A

Audiētes filii iſrahel po
tentiā holofernis timu
erunt valde · ne forte
iheruſalē caperet· tēpluꝫ
deſtrueret· ſancta pollueret· ciui
tates eorū frāgeret· vxores et fili
os captiuaret · et ideo ōnes ſe ſac
cis operuerunt · ieiuniis et orati
onibus ſe humiliauerūt· et ſacer
dotes etiam operti cilicio et cinere ſa
crificia optulerunt · et fortiter ad
dnm clamauerūt · et p̄occupauerūt ō
nes v̄tices mōtiū et muris circum
dederūt vicos ſuos et p̄parauerūt
frumētū ꝯtra obſidionē pugne·
Sacerdos v̄o ſūmus heliachim no
mīe per ciuitates circuibat et ad orā
dū et recurrēdū ad dnm oēs vniu
ſalit̄ ꝯmonebat · precepit etiā ā
guſtas vias inter mōtes · p quos
iter poterat eē in iheruſalē cuſto
diri · vt nec pateret tranſit9 holo
ferni· Sic ergo finaliter ē ꝙ holo
fernes diuino munere fuit vict9
et iſrl' de ſuo crudeli potentia libe
ratus· Judith iiii · et deinceps
Nota   Sic v̄e kariſſimi moralit̄
loquēdo q2 nos filii iſrahel .i. nos
xp̄iani q̄ deū p fidē cognoſcim9 et
videm9 audim9 ꝙ holofernes dy
abol9 cū exercitu viciorū et tēpta
tionū infinitatē hoīnū n̄ ceſſat ſb
iugare · et ſua potētia oīa cōcutit
et ꝯturbat · q2 ſicut dicit Job · xli
nō ē poteſtas ſup t̄ram q̄ cōparet̄
ei · quoqꝫ ſe cōtra nos p̄parat· ideo
valde debemus a facie eius timere
et illi9 malitias p̄cauē · et hoc ne
forte iheruſalē .i. aīaꝫ p peccm̄ capi
at et tēplū dei ordis deſtruat · ſcā
nrā .i. ſcāꝫ vitā polluat· ciuitates hoc
ē ciuiū vnitates .i. ꝯcordiā nrāꝫ di
rūpat et vxoēs et filios .i. caritatē
et bona opera a nobis tollat   Et
ideo ad obuiandum malitiis ei9
quilibet debet occurrere · verticē
montiū .i. celſitudinē cōtemplatio
nis occupare· ieiuniis ſe affligē ·
ſaccū et ciliciū ſcꝫ penitentie aſpe
ritatem induere · et cinere mortis
ſcꝫ memoria ſe aſpergē · deo p bō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

opera ſacrificare · ad deum p̄ orā
tionem clamare · et frumentū.i.
eucharistie ſacramentum contra
obſidionem et tēptamēta dyabo
li preparare · Sacdos etiā noſter
.i.ſacer dux bon⁹ et diſcretus de
bet per circūſpectionem diſcurre
rē et omnes potentias anime viſi
tare · et ꝙ anguſta loca ſenſuum
corporaliū per quē tamen iter p̄t
eſſe ad iheruſalem id eſt ad aīaꝫ
capiendam diſtricte cuſtodiant
debet ſollicite premunire · vt ſic ho
lofernis dyaboli qui ſcꝫ bene dici
tur holofernes .i. infirmans vitu
lum ſaginatū pro eo ꝙ leues car
nales pingues et opulentos infi
ciat poſſint machinatōibus ob
uiare · Qui enim taliter contra
ipſū ſe preparauerit : nūꝗ̄ ab ip
ſo ſpūaliter victus erit · Bene
ergo dicitur Eccī.i. Fili accedens
ad ſeruitutem dei ſta in iuſticia et
timore : et p̄para animam tuā ad
temptatioēꝫ B Vel dic ꝙ
iheruſalē eſt eccleſia · de qua ſcili
cet filij iſrl̄.i. viri eccāſtici valde
debent timere ꝙ ab holoferne di
abolo per vitia deſtruatur · et ideo
heliachim ſacerdos.i.quilibet bon⁹
prelatus debet diſcurrere. et fide
les ad orandū et reſiſtenduꝫ pieu
lo ad arctos paſſus et tranſit⁹ vbi
ingredi habēt hoſtes.i.ad vota re
ligionis · mandata legis · articu
los fidei : ſacramenta eccleſie · q̄ q̄
dem ſunt principales ingreſſ⁹ ec
cleſie cuſtodiendum · et principali
ter occupandū monere · nec nō ad
muros regularis diſcipline redi
ficandos intendere velint et orati
oni vacare · montes cōtemplationis
occupare · frumenta meritoꝝ et vir
tutum p̄parare ipſos debet docē ·
dicēs illud · p̄mi Regū. vij · Pre
parate corda veſtra domino ꝛc̄

Capitulū quintum A

Achior princeps filiorū
āmon holoferni petēti
de filijs iſrahel qui ſe c̄
tra eū p̄parabant defē
derē · qui nam eēnt incepit dei iſ
rahel mirabilia predicare · et legē
populi iſrl̄ commendare et inter
alia dicere · ꝙ ſi deus eoꝝ ipos iu
uare decreuerit nūꝗ̄ holofernes
nec quicunꝗ̄ alius poſſet contra
eos preualere Indignat⁹ holofer
nes ipſū ad filios iſrahel duci fecit
et eū cum ipſis ex tunc eſſe voluit
et hoc vt cū capti eēnt filij iſrl̄ quo
rum deū cōmendauerat ipſe cū eis
gladio aſſirioꝝ verberaretur · vt ſic
nullū aliū eſſe deuꝫ terre ꝙ̄ nabu
chodonoſor experiretur · Ducitur
ergo achior in betuliaꝫ · ſed occur
rentibus baliſtarijs de iſrahel ip
ſum ducere vſꝗ̄ ad ciuitatem nō
potuerunt : quapropter ipm ad arbo
rem ligantes et recedētes ab exer
citu dimiſerūt · quem tandem filij
iſrahel ſoluentes et in ciuitatem ſuā
ducentes oīa que cōtigerant au
dierūt · Judith · v · et · vi · Vn̄ poſt
flet⁹ et orōes ciuitate ſaluata ipꝫ
achior circūciderūt · et i ſuū cōſorti
uꝫ receperūt ſicut dicit̄ infra.i.xiij
M Mora Iſta poſſunt applicari ad
quelibꝫ ſcm̄ p xp̄i noīe crucifixuꝫ
ſic ad andreā et petrū Achior enī

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

interpretatur frater meus mõta
nus · ſignans illos ſcꝫ qui fratres
p caritateꝫ fuerunt · et mõtani p
mẽtis ſublimitatẽ et cõtẽplationeꝫ
vel p vite eminẽtiã dici poſſũt. Cõ
ſtat ergo ꝙ quia iſti coram holo
ferne pncipe .i. coram nerone vel
ẽga alios tyrãnos potẽtiã dei iſrl
ſcꝫ xp̃i p̃dicabãt et fidẽ ipſi9 cõmẽ
dabãt · factũ eſt ꝙ p eos i bethu
liã que interpretatur dom9 pturi
ens dñm .i. paradyſũ q nobis dñm p
turiuit et miſit morte ĩteruenien
te ſunt miſſi · et p iſtos ad arborẽ
ſcꝫ ad crucẽ fuerũt ligati · et in cru
ce morte dãpnati · et a cruce p fili
os iſrl .i. p angelos quãtũ ad aiaꝫ
ſunt ſoluti et i bethuliã .i. in pady
ſum deducti et a carne ſua .i. a cor
pore cruciati p morte i ipſoꝝ iſra
helitarũ .i. in ipſoꝝ ãgeloꝝ cõſortiũ
ſũt aſſũpti · ipſe vero holofernes ·
.i. tyrãni finaliter morte turpiſſima
ſũt cõſũpti · Luce · xix · Aſcendit i
arborem ſicomoruꝫ vt videret ihe
ſum ·

Capitulu ſextũ · Ca

Holofernes volẽs cape
ciuitatẽ bethulie · et a
lias ciuitates · et filios
iſrahel ſubiugarẽ · p̃mo
ſtuduit fõtes et aquas eis auferre
et ideo cõductũ p quem aqua flue
bat in ciuitatẽ cõfregit · fõteſqꝫ q
circa ciuitatẽ erant cuſtodiri fecit
et ſic ppl'm ciuitatis horrẽdo ſitis
ardore cõfecit · Judith · vij · Vnde
etiã ſicut infra · ca · xi · dicitur ſãgui

nẽ pecoꝝ ſuoꝝ bibẽ ꝓponebant ·
et ad oleũ et frumẽtũ qd ↄſecratũ
fuerat deo ↄtra phas et iuſticiam
manus ſuas volebãt extẽdere · q
tamẽ ↄtingẽ non debebãt ·

Mora Sic vere dico ꝙ holo
fernes dyabol9 qui cõtinue ciuitateꝫ
e cãe vel anime p tẽptatiões obſi
det · ſũme ſtudet aquã gratie et de
uocõis ſubtrahẽ et fõtẽ lacrima
rũ et cõpunctõis · nec nõ fõteꝫ mi
ſericordie et cõpaſſionis ſiccare ·
quo facto ſtatim ſitis et ardor ma
loꝝ deſideriorꝝ ſcꝫ auaricie et car
nalis ↄcupiſcẽtie in illa ciuitate ↄ
ſurgit · que habitatões ei9 affligit
et affligit · Et inde ẽ ꝙ iã õnes ad
ſitim auaricie tẽperãdũ ſãguinem
pecoꝝ .i. tpalẽ ſubſtãtiã ſimpliciũ
vel ſubditoꝝ ſuoꝝ bibunt et rapi
nis et exactõibꝫ illũ ſugũt · Qd
potiſſime patet de illis q in mũdo
habẽt iuridicã poteſtatẽ · qui ſcili
cet ſanguinẽ alienũ .i. vitã et ſub
ſtãtiã tpalẽ bibẽ delectantur · Vnde
dicitur Nu · xxiij · Non accubabit
leo donec deuoret predã et occiſo
rũ ſanguinẽ bibat · Iſtis etiã nõ
ſufficit ſanguinẽ pecoꝝ .i. ſubditoꝝ
ſuoꝝ bibẽ · quinymo ad oleũ et
frumẽtũ dño ↄſecratũ .i. ad bõ ec
cleſiaſtica dño dedicata manũ mit
tere et ipſa fraudulenter et violen
ter ab ipſis eccleſiaſticis ſubtrahẽ
vel auferre ſtudent · ſicut ad litte
ram de malis pncipibus et malis
iudicibꝫ · de malis prelatis et offi
cialib9 de malis balliuis et lictoribꝫ
patꝫ q oẽs ſanguinẽ ſubditoꝝ bi
bũt · et qñ poſſunt bõ deo et eius
ſeruitoribus dedicata que ipſis nõ li
cet tãgẽ deuorãt et ↄſumũt · Vñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſequitur infra·xij·caplo· Quoniam hoc faciūt certum eſt ꝙ in ꝑ
ditione dampnabūtur

Capitulū ſeptimū

A

Volens iudith placere principi holoferni·primo orationi ſe dedit
alicio ſe induit·ꝛ cinerem ſuper caput ſuū poſuit·ꝛ oratorium intrauit· Tandem ſurgēs de loco quo corā dn̄o ꝓſtrata iacuerat·veſtimēta viduitatis exuit corp⁹ ſuū lauit·mirro optimo ſe vnxit·crines capitis ſui diſcriminauit et iocūditatis veſtibꝫ ſe veſtiuit·mitram capiti ſuo impoſuit ꝛ ſcandalia pedibus circūcinxit·aſſūpſitqꝫ dextraliola inaures anulos et lilia· et ornamentis omnibus ſe ornauit· Iſta ergo ſic ornata a principe concupiſcitur·et ī tabernaculo eius introducitur·et a cunctis ſeruis ipſius honoratur· Iudith·ix·et·x· Nota

Si vis dic ī bono ꝙ iudith q̄ interp̄tatur glorificās ſignat animā criſtianā que deū glorificaē tenetur Ergo ſi illa vult placere principi noſtro criſto ipſa dēt intraē oratorium ſecrete meditatiōis· accipere ciliciū.i.aſperitatem penitentie et maceratiōis·emittere ad deum vocē et gemitū orōis· Tādem debet de terra.i.de terrenis ꝑ affectionem celeſtium ſurgere·veſtimenta viduitatis.i.conuerſatiōez peccati ſeu veterez hoīem exuē·per lacrimoſā conpunctionem ſe lauare ꝛ crines capitis.i.affect⁹ et cogitatus cordis per confeſſionem pectinaē et expādē et diſcriminaē·mirro.i.odoē deuotōnis ſe vngere·veſtibus iocūdatis.i.conuerſatiōe hōneſta ſe induē·mitrā alte et eleuate cōtēplatiōnis capiti.i.cordi ſuo dēt īponere·ſādalia diuini timoris pedibus affectōnū ſuarum apponere· et dextraliola bonoꝝ operuꝫ ſuis brachijs applicare· Debet etiaꝫ accipere inaures que aures ornāt.i.virtutē patientie qua ſcꝫ patiēt audiat·anulos qui faciliter voluūt.i.v̓tutē obedientie·lilia que colorē cādidum ſortiuntur.i.candorē caſtitatis et continentie· Hijs igitur ſi anima ſic ornata fuerit proculdubio principi militie noſtre criſto mirabilit̄ cōplacebit· et vſqꝫ ad tabernaculum eius ſcꝫ ad paradyſum veniet ꝛ eterne quietis cubiculum ſubintrabit· Vn̄ ī pſalmo· Audi filia ꝛ vide et īclina aurem tuā et obliuiſcere populū tuū ꝛc̄· Dicit etiā criſto de aīa beata· Aſtitit rēgia a dextris tuis ī veſtitu deaurato circūdata varietate· Ipi v̓o aīe ſbdit illo imediate poſitū B

Vl̄ ſi vis dic ꝙ holofernes quē iudith volens occidē talit̄ vt p̄miſſū ē ſe ōruit ē dyabol⁹·quem ꝓ certo iudith.i.ſcā aīa vl̄ ſcā ecclā ſpūalit̄ vincit et ſupat quando p̄dictis ornamētis et veſtibus ſe ad ornat· Vl̄ dic ꝙ iudith ē btā v̓go q̄ pro certo pricipē militie ſupboꝝ ſeu reꝓboꝝ ſcꝫ dyaboluꝫ qui pplm iſrahelitic̄ū.i.pplm fideliū tēptatiōib⁹ oppugnat·aquam deuotionis ipſis ſubtrahit· et cītatem eccleſie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

capere et deſtruere tēptat· deſtrux
it et ſuperauit · et ei⁹ potentiam
eneruauit ·et dei populū de ipſi⁹
manibus liberauit. Ipſum etiam
nunc cotidie ſuperat · et deuotos
ſuos ab ipſo liberat et defēdit Vñ
apparet de ipſa dicitur infra·xiii·
Vna mulier hebrea fecit confuſio
nem in domo nabuchodonoſor·

Capitulū octauum· ¶

Cvz holofernes princeps
milicie regis aſſyriorꝝ
eſſet in obſidiōe bethu
lie· factuz eſt ꝙ quedā
mulier iudith nōīe variis appa
rata ſe ad ſuuz conſpectum preſē
tauit· qui ſtatim ſpecie et pulchri
tudine ſua raptus in concupiſcen
tiam eius exarſit· et ipſius concu
bitum exquiſiuit· Ille ergo mīto
vino inebriat⁹ et ſopitus cubicu
lū intrat· ſed mulier illa videns il
lum ebrium et ſopituz euaginato
ipſius holofernis gladio caput ip
ſius amputauit· et caput ancille
ſue tradidit · et euoluto corpore
canopeū eius abſtulit et receſſit·
mane āt facto cū cubicularius ſu
us ipſū mortuū repperiſſet in ſolo
et caput a corpore videret abeſſe·
incepit dicere et clamare· Ecce i
quit holofernes iacet in terra et
caput eius non eſt in eo· Quo au
dito exercitus ſuus dilabitur · et
accipientes arma relictis corpis fu
gere cōpelluntur· Hoſtes vero ſui
a ciuitate exeuntes et ipſos viri
liter perſequentes tentoria et ſu
pellectilia omnia depredātur· et

de diuiciis fugitiui exercitus vni
uerſaliter locupletantur et cuz fe
ſtis et cōuiuiis iocūdāt· Iudith·
xii· et deinceps. ¶ Nota
Holofernes iſte poteſt ſignāe mū
di et eccleſie principes et rectoēs
in gloria exercit⁹ et ſbditorꝫ mlt
titudine gloriātes Iſta āt iudith
poteſt malā et ornatam muliēm
et peccatū luxurie deſignaē · quia
procul dubio iſta eſt veritas ꝙ prī
cipes noſtre milicie criſtiane tam
ſeculaēs ꝙ̄ eccleſiaſtici multo vi
no et potu delitiiſqꝫ et viciis hodi
e ſūt inebriati per negligentiam et
ſompnolētiā · malarūqꝫ mulieruz
pulchritudīe decepti et allecti cā
nis ocubitus apprehendūt· ita ꝙ
habē ſecū in ſuis cubiculis mulie
res huiuſmodi delectāt· Ideo iſte
ſūt que caput.i.capitale ſuuz et tē
poralē ſbſtātiā eis tollūt· et ipſos
proſtratos et paupes in ſuo ſangui
ne.i. luxuria voluptatis diffama
tos deſerūt· et caput ſuū.i.capita
le et diuitias ſecum tollunt· Non
curant enim mulieres de luxurio
ſo poſtꝙ̄ caput ſuū habere poſſunt
quia ſtatim cū diuitias exhauſerīt
de ipſis amplius non curantes r̄
cedunt Vnde Iudicū·xvi· Blādis
ciunibus ſampſonis cepit dalida
eum abicere· Sic ergo fit ꝙ prīci
cipe vel prelato carnaliter per lux
uriam mortuo vel oppreſſo · exer
citus eius id eſt ſbditorum ꝓplus
p diuerſa vitia debellatur· et prop
ter defectum correctionis virtutū
et morū vnitas diſſipatur· Facile
ē enī ꝙ ſbditi deuiēt· et corā hoſti
bus ſuis.i.demonibus et tempta
tionibus ſuccūbant et vnitatem

et caritatem amittant. q̄n̄do prin
cipem prelatum a ſuperiorē a mu
lieribus captum et per luxuriam
infamem et ſpiritualiter mortuū
eſſe vident. Zacharie decimo ter
cio. Percute paſtorem et diſper
gentur oues gregis.

B Vel ſi vis dic q̄ iſta
deceptrix mulier malos principū
conſiliatores et adulatores deſig
nat. qui ſcilicet cum ſpecie ami
citie ipſis magnatibus adulantur
et tanta ſciunt dicere et facere q̄
vſq̧ ad cubiculum .i. vſq̧ ad ſecre
ta conſilia admittuntur. Vbi aūt
ſe itroductos videant et ſe i amo
re ipſorum bene captos cognoue
rint. et eos bene ebrios et dormiē
tes .i. ignaros et negligentes inue
nerint. ſtatim ad auferendū eis
caput id eſt debitam intentionēm
et conſcientiam conuertuntur. in
quantum ſcilicet ipſorum malo cō
ſilio mediante. et eorum adulati
one falſa ſuffragante vie et conſi
lia reperiuntur. quibus iſti prin
cipes et domini ad exactiones et
rapinas contra deum et iuſticiam
conatantur. inquantū capite con
ſcientie perdito in ſanguine crude
litatis volutantur. et in terra .i.
terrenorum amore iacent totali
ter et verſantur. Et inde fit q̄ ex
ercitus ſubditorum dilabitur et
grauatur. Vnde de talibus malis
conſiliarijs et adulatoribus pōt
dici illud quod de yſboſeth dicit̄
ſecundo Regum quarto. q̄ duo la
trones ingreſſi inuenerunt eum
dormientem ſuper lectum in cōclā
ui. et interficientes eum ſublato
capite abierunt. Duo enim latro
nes ſunt illa duo genera perſona
rum ſcilicet mali conſiliarij ſeu de
tractores et adulatores. qui pro
eo latrones dicuntur. quia prin
cipibus caput id eſt conſcientiam
et rectā itentionē q̄ ē caput v̄tutū
alijs vero famam et temporalem
ſubſtantiam furantur.

C Vel
dic q̄ iſta mulier ſignat falſos a
micos. qui omnino ſtudent diui
tum amicicias et familiaritates cō
trahere ad hoc vt poſſint capita .i.
capitale et diuitias eorum ſubtra
here et lucrum temporale inde ac
cipere et acquirere. Quod cum fe
cerint et ipſos mortuos paupēs
et depreſſos viderint. ſtatim ſo
lent eos dimittere et de ipſis āpli
us non curare. ſufficit enim eis
q̄ poſſint caput talium ſecum fer
re. Eccleſiaſtici decimo tercio. Si
nichil habueris derelinquet te et
ſi habes conuiuet tecum.

D Vl
dic q̄ iſta mulier ſignat auariti
am l' ſymoniam ſeu carnalem affe
ctionem. que reuera multis
modernis principibus taliter ho
die dominantur. nenō multos ta
liter infatuant. q̄ caput recte
intentionis et debite conſcientie
ipſis ſubtrahunt ſeu furantur.
Quod patet de multis qui in
proprio ſanguine volutati. id
eſt in proprio amore conſangui
neorum ſuorum implicati ſunt:
q̄ iam in terra. id eſt in terre
norum amore iacere et de cele
ſtibus nichil curare penitus com
probantur. Et hoc eſt quod hic
dicitur. Ecce holofernes nunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iacet in terra· et caput eius non ē
eſt in eo Ideo reprehenduntur ta
les Joſue· vij· cui in perſona pre
lati dicitur· Surge cur iaces pn⁹
in terra Moraliſationē allegoricā
et miſticā quā ponūt doctores et
gloſe ſcd̄m quā per iudith intelli
gitur eccl̄ia· p nabuchodonoſor di
abolus· p holofernē anticriſtus i
telligitur· omitto gratia breuita
tis· Dyabolus em̄ p̄ncipē exercit⁹
reproboꝝ ſcꝫ āntixp̄m mittet· cui
ſe mundus pꝛim ſponte ptim co
acte ſubiciet· quē tn̄ ſancta muli
er eccleſia in fide perſeuerando fi
nalit̄ vincet· p̄ma Johis· v· Hec
eſt em̄ victoria que vincit mūdū
fides noſtra·

Expliciunt Moraliſationes ſu
per librū heſter· Jncipiunt Mora
liſationes ſup librū Judith·

Capitulū p̄mum·

ASſuerus rex q̄ rēg
nabat ab
india vſq̄
ad ethyo
piā ſup
cētum et
viginti ſep
tē puīcias
tercio anno regni ſui fecit grande
cōuiuiū p̄ncipib; et pueris ſuis
pſaꝝ medoꝝ ⁊ iclitis et p̄fectis p
uinciarū longo tp̄e· et hoc in illa
domo mirabili de qua legit̄ in hy
ſtoria allexandri· qꝫ colūpne erāt
argentee· tectum ſicut firmamē
tū gēmis lucētib; ad inſtar ſtellaꝝ
et ſignoꝝ diſtīctū. Septē āt die
b⁹ p̄paratū ē cōuiuiū i veſtibulo
orti et nemoris qd regio cultu et
māu erat cōſitū· Pēnt āt ex vtraq̄
pte tentoria mira varietate cōtex
ta. et in pauimēto lecti aurei vt
dicit comeſtor· Vineam habebat
mirabilem ortus eius. i. vites erāt
argētee· palmites aurei· botri di
uerſaꝝ gēmarū vāietate diſtīcti
Populum autem vniuerſū q̄ iuē
tus ē i ſuſis ad cōuiuiū inuitauit
Heſter. i. Mora Aſſuerus ille
qui interp̄tat̄ beatitudo atriuꝫ l' oſti
um ſignat xp̄m· q̄ ē rex magnus
ſup oēs deos · et q̄ ē beatitudo ad
gl'oificādū· atriū ad rapiēdū· oſti
um ad nos in padyſū introducen
dū· Johā· x· Ego ſū oſtiū. Jſte er
go tercio āno regni ſui. i. in tercio
tp̄e mūdi ſcꝫ in tp̄e gratie· cūctis
ſuis fidelib; in orto regio eccl̄ie ſā
cte matris mirabile cōuiuiū p̄pa
rauit· in quo ſcꝫ corp⁹ ꝓpriū come
dendū dedit· et in quo ſāguinem
ſuū loco vini effudit· Luce· xiiij·
Homo quidā fecit cenā magnam
et vocauit multos· Cōuiuiū dicit̄ a
con qd ē ſimul· ⁊ viuo viuis quia
ibi ſimul viuit̄· Et ſic ꝓprie fidem
eccleſie deſignat· vbi et in qua di
uerſe natiōes et populi ſiml̄ viuē
comprobantur Et quia nobilita
tē cōuiuiū facit hoſpitis ſeu dom⁹
condicio· loci diſpoſitio· ciborum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

appoſito· conuiuancium ordinatio· er
go ſi de rege queritur dico ꝙ ille
eſt aſſuerus id eſt criſtus vt ſupꝰ
Si queritur de loco· dic ꝙ illud
conuiuium fit in domo et in orto
id eſt in eccleſia que dicitur domꝰ
ratione ſecuritatis· dicitur ortus
ratione fructuoſe amenitatis· Di
citur domus vbi columpne argen
tee id eſt p̄dicatores eloquentes et
argentei debent eſſe· tectum vero
ſuperius id eſt prelatorum ſuperi
orum ſtatus quaſi firmamentum
per conſtantiam debet eminere· et
in eis ſtellarum et ſignorum .i. vir
tutum copia ſplendere· Geneſis
primo· Stellas poſuit in firmamē
to celi· Ortus etiam ille vineā ſa
cre ſcripture continet· que vites
argenteas per eloquenciam· pal
mites aureos p ſapientiaȝ· vuas
de lapidibus precioſis per virtu
tum et documentorum omniuȝ lu
culentiam habet· Eſt etiaȝ iuxta
ortum iſtum veſtibulum religio
nis · quod ex omni parte habet
tentoria id eſt perſonas ad deum
per affectioneȝ extenſas· que ſcȝ
mire fuerūt ſanctitatis et pulchri
tudinis et honeſtatis· Habet etiaȝ
lectos aureos caritatis et pauim̄
tum ſpacioſiſſime humilitatis· Cā
ticorum quarto· Ortus concluſus
ſoror mea ortus concluſus fōs ſig
natus · Item ſi queritur qui fue
runt conuiue· dic generaliter ꝙ
omnes principes et prefecti id eſt
omnes boni ſuperiores prelati et
omnes pueri regis fortiſſimi .i. vi
ri ſimplices et innocentes et mū
di et cōtra vitia fortes et robuſti
Et vt breuius concludatur ōnes

populi qui ſunt in ſuſis id eſt om
nes qui ſunt in mundo· ſunt ad fi
dei conuiuium inuitati alijs atqȝ
alijs viribus Omnibus enim dici
tur illud· Mathei viceſimo ſecun
do Omnia parata ſunt venite ad
nuptias dicit dn̄s ¶ B
Hic etiā dicitur ꝙ alijs atqȝ
alijs vaſis cibaria et vina in
ferebantur· et poculis aureis bi
bebant omnes in conuiuio aſſue
ri· eratqȝ vinum habūdātiſſimuȝ·
quod etiā regali magnificentia erat
dignum· Sic tamen fiebat ꝙ nul
lus erat qui nolentes ad potan
dum cogeret· et ſic ordinatum e
rat a rege ꝙ vnuſquiſqȝ ſumeret
quantum placeret· ¶ Mora
Sic vere dico ꝙ vinum ſacre do
ctrine et feruor ſancte fidei habū
danter in conuiuio eccleſie ꝓpinat·
et cibi ſpirituales .i. bona exempla
et documēta vaſis alijs atqȝ alijs
.i. perſonis varijs deferuntur Per
quaſdā ſcȝ bonas et ſanctas quaſ
daȝ vero fictas et ypocritas mini
ſtrantur· In illo enim cōuiuio ſūt
vaſa alia ac alia · quia ſic ait aplꝰ
ij· ad Thim o· ij· In magn̄ domo n̄
ſolū ſūt vaſa aurea et argēta· ſz e
tiam lignea et fictilia Et tn̄ i oībȝ
vaſis miniſtrāt cibi· quia ſcȝ p bōs
et malos ecclīe miniſtros ſacramē
ta miniſtrantur· et fides predicat
et bō plurima efficiūt Vn̄ ad phi
lippn̄ .i. Quid em̄· dū omni modo
ſiue p occaſiōeȝ ſiue p veritatē cri
ſtꝰ ānūciet· et i hoc gaudeo Si q̄
rit qualis fuerit i comedendo mo
dus et regula· reſpondetur ꝙ in
illo fidei eccl̄iaſtice cōuiuio nullꝰ ē
qui nolentes ad bibendum cogat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſed quilibet accipit quātum delec
tat· qꝛ ſcilicet nullus eſt qui fide i
vinum bibere cōpellatur· vel qui
ad fidem criſti venire cogatur ·ſꝫ
vnuſquiſqꝫ pro libito voluntatis
ſue ad ſacramēta fidei admittitur
ꝛ leuatur· non enī vult dominus
habere ſeruos ſed liberos nō coac
tos ſed voluntarios· quia vinū ſi
dei et gratie non datur niſi volen
ti· datur tamen pro libito cuicūqꝫ
petenti· Math· vij· Omnis enim
qui petit accipit· Quātum enim
vult de illo poteſt accipere· quia
ſcilicet quantuꝫ placet homini tā
tum poteſt a deo de fide de mori
bus de gratia et ṽtutibꝰ impetra
re· Vnde Math· xiiij· dicitur ꝙ
criſti conuiue comederunt de piſci
bus quantum volebāt· Vnde Jo
hānis· vij· Qui ſitit veniat ad me
et bibat· C Vel ſi vis
applica omnia iſta ad conuiuium
paradyſi· qđ in domo ſecuritatis ꝛ
in orto amenitatis· ꝛ quod ab aſ
ſuero.i.a deo qui eſt omnium bea
titudo parabitur· et in quo vinum
eterne cōſolationis et ebrietatis tor
rentis perpetue voluptatis cuilibꝫ
pro libito concedetur· Jbi erūt le
cti aurei.i.quies et trāquillitas i
concuſſa· ibi erūt vaſa aurea alia
et alia.i.ſanctorū differētia ſcđm
ſua merita ſubdiſtincta.i.Coꝛ·ij·
Stella differt a ſtella in claritate
Si vis dic ꝙ vaſa iſta alia et alia
ſunt predicatores· vinum vero ce
leſtem doctrinā ſignat· quā nullus
debet cōpelli audire· qꝛ ſcꝫ predi
cator non debet auditoribus impor
tunus eſſe· nec plꝰ ꝙ̃ placeat offer
re· qꝛ alias poſſit faciliter diſpli

cere

C D

Vm rex aſſuerus ſuum ſolē
ne cōuiuium iā ſeptem die
bꝰ continuis celebraſſet ↄtigit ꝙ
vino calefactus reginā vaſti que
in palatio regis fecerat magnum
conuiuium feminaruꝫ mandauit·
ꝙ ad ſe venirēt īpoſito dyademate
ſuper caput eius· vt pulchritudi
nem ipſius vniuerſis populis qui
in conuiuio interfuerant demōſtra
ret· erāt enim ſicut hic dicitur pul
chra valde· Vaſti vero vocata ad
regem venire contempſit· ꝓpter
qđ qꝛ regem offenderat· ꝛ qꝛ cete
ris mulieribus de contempnēdis
maritis malū exemplū dederat· de
cōſilio mamuchan qui erat vnus
de ſeptem ducibus qui faciem re
gis videbant fuit regno depoſita
ꝛ priuata· heſter loco ipſius ſbſti
tuta· Facta eſt etiam lex ne de ce
tero mulieres maritos cōtempnē
preſumant· et vt viri vxoribus
pre emineant· et in ſuis domibꝰ
principales exiſtant et maiores·
C Mora Per aſſue
rum intelligitur xp̄c rex regum
qui ſcilicet vaſti reginam.i.aīam
criſtianam ſibi per fidem deſpōſa
uit· et regni paradyſi reginam be
atitudiniſqꝫ capacem efficit Ergo
cum iſta ſit pulchra valde in natu
ralibus· conſtat ꝙ rex ille criſtꝰ
vino caritatis calefactus ipſam
continue ad ſe vocat et inuitat·
vt dyadema regni ſcilicet gratiaꝫ
ꝛ gloriā ſuper caput eiꝰ ponat·
vt eius naturalem et moralē pul
chritudinem conuiuis ſuis.i.ange
lis in paradyſo oſtendat· dicēs il
lud Veni electa mea et ponā i te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

thronum meum· Et illud. Cātic·
iiij. Veni dilecta mea de libano co
ronaberis· Sed proculdubio ſepe
fit q̄ iſta ī palacio honorū ⁊ emi
nētiaꝝ temporaliū conſtituta et ī
conuiuio corporaliū delectationuꝫ
occupata· vocationē regis deſpi
cit· et ad eū venire per penitenti
am contempnit· ſed in exteriori
bus reſidens viri imperiuꝫ vilipē
dit· et ideo pro certo cuſtus idig
natus grauiter ipſā punit· ⁊ de rg
no paradyſi qđ obtinuiſſet ſi vellet
detrahit et depōit· dicēs illđ Pro
uerb.i. Vocaui et renuiſtis· ex
pandi manus meas et nō fuit q̄
reſpiceret· ego aūt in interitu ve
ſtro ridebo· Animam vero ſāctaꝫ
et humileꝫ ſibi querit quā ad glo
riam eligit et extollit· ❡ E
Vel dic moralit̄ q̄ vir iſte ē ītelle
ctus vel ſupior porcio racōnis· vx
or ſua eſt volūtas· q̄ pro certo tpali
bus oblectata conuiuijs.i. honori
bus et delitijs virum contempnē
videtur· nec eius monitis ſalubri
bus obedit· ſed circa conuiuia fēi
narum.i. circa malos actus et deli
tias vacat ſollertius· quocirca vir
eius debet eaꝫ de gradu libertatis
per penitentiam deponere· et pter
uiā ſuā actus caſtigare· et virū
debere dn̄ari vxori.i. ſpiritum car
ni· rationem voluntati debet oſtē
dere· dicens illud pme ad Thimo
ij· Mulieri docere non permitto·
nec dominari in virū ſed eſſe in ſi
lencio ❡ F Vel dic q̄ rex
iſte ſignat de numero omnium p̄
latum ſuperiorem· regina vero
iſta deſignat curatum vel prelatū
inferiorem vel quēcumq̄ malum
iudicem principem vel rectoreꝫ·
quia ſicut videmus cotidie regina
vaſti.i. mali iudices pncipes et p̄
lati molles feminei et impfecti· q̄
tamen ſunt per rapinas et vaſta
tiones ſubditorum ppter vaſti di
cti· in conuiuijs et circa feminas
ad litteram occupati· ad illum q̄
ipſos in tali ſtatu poſuit ſcꝫ ad aſ
ſuerum regem xp̄m per bō opera
venire contēpnunt· ſed ī ſuo pro
prio palacio ſcꝫ in eccleſia vł dig
nitatis ſtatu laſciuiūt ⁊ excedūt·
et ſic etiam contempnēdi viros
ſuos ſcꝫ ſuperiores et prelatos a
lijs inferioribus exēplū ſūt. Qua
propt̄ procerto ſepe fit q̄ iſte rex
aſſuerus xp̄c iſtos de regnis officijs
et dignitatibus per mortē vł per
infortunium deponit· occulta enī
dei prouidētia iniquos ſuperiores
ſibi contrarios et rebelles et max
ime quādo videt eos effeminatos
et molles ſolꝫ deponere· et locum
ſuum alijs melioribus ſubrogar̄
Vnde de iſto dicitur· Job· xxxiiij
Perdit multos et innumerabiles
et regnare facit alios p eis
❡ G Vel dic q̄ iſte rex aſſuerus
eſt papa vel ſupior p̄latus vł prin
ceps· q̄ ī palacio ſuo.i. ī aliquo ec
cleſie vł curie ſue gradu officio vel
beneficio vidēs dn̄ari aliquā malā
⁊ ſupbā rgīnā.i. aliquā muliebrē
et eneruē pſonā circa ↄuiuia vł fēi
nas occupatā· et nichilominus ſi
bi et mādatis canonicis ↄtrariā ⁊
rebellē· ipāꝫ dēt p certo deponē et a
liā bonā pſonā loco ipſius ſbroga
re· et dyademate iuriſdictōis ca
put ipius inſignire dicēs illđ Mat
xxi· Auferetur a vob̄ regnuꝫ dei

et dabitur genti facienti fructus
eius. Facto enim et verbo debẽt
doceri non cõtemnere ſuperiores.
et ſe ipſos etiã recognoſcere debere
eſſe ſubditos et minores ſicut mu
lieres viris ſuis ſubdite ſunt.

¶ Vel dic allegorice ſicut cõ
muniter exponunt doctores. ꝙ ꝓ
ma regis xpi et dei vxor fuit ſyna
goga que ſcꝫ vaſti que interpreta
tur finis ſignatus ꝓprie dicitur.
ꝓ eo ꝙ iſta certo et ſignato fine
terminari debebat. Ergo iſta ẽ ve
ritas ꝙ quando rex noſter xpc fi
delibus ſuis conuiuium magnuꝫ
fecit. quod vtiqꝫ fuit quando pſo
naliter veniens ſeipſum in ſacra
mento altaris ad comedenduꝫ de
dit. tunc proculdubio vxor ſua
ſynagoga. que ſcꝫ in palacio regi
o ſcꝫ in ſcripturis vel in iheruſalẽ
et iudea in qua conuiuiũ feminis .i.
ſanctis animabus hactenus fece
rat. ipſaſqꝫ pabulo fidei et doctri
ne pauerat a rege xpo vocata et
ad fidem inuitata venire renuit.
et mariti ſui xpi amplexꝰ fugiẽs
et fidem ipſius vilipendẽs in ꝓter
ua rebellione et infidelitate ꝑman
ſit. Cum enĩ ipſa propter diuinas
reuelationes patrum et ꝓphetarũ
ſcripturas et ſacrificationes eẽt
pulcherrima. voluit rex xpc ip
ſam primitus ad conuiuiũ fidei vo
re. et dyademate .i. religiõis cul
tu inſignire et pulchritudinẽ vtu
tũ ſuarũ in exẽplũ fideliũ cõuerſo
rũ voluit omnibus demonſtrarẽ.
volẽs ſcꝫ ꝙ ipleret illud. pſ. Aſti
tit regina a dextris tuis in veſti
tu deaurato circũdata varietate.
Sed pro certo vocatioẽꝫ xpi et apo
ſtoloꝝ cõtẽpnens ad cõuiuiũ no
luit venire. nec regis iuſſionibus
obedire. Jdeo de conſilio ſeptẽ du
cum .i. de conſenſu omniuꝫ apoſto
lorum et predicatoꝝ iſta deponen
da et relinquẽda condempnatur.
et alia ſubſtituenda ſcꝫ eccleſia de
gentibus loco ipſius iudicatur.
Quod vtiqꝫ tunc factum eſt. quã
do relicta iudea apoſtoli ad genti
les ſe tranſtulerunt. et eccleſiaꝫ
ex gentilibus ſicut nouaꝫ puellã
heſter regi xpo quẽſierunt. et ſy
nagoga depoſita et regio honore
propter ſuam infidelitatem ꝓua
ta. dyadema regni heſter que int
pretatur abſcõdita .i. ipſi gentili
tati conuerſe que diu in peccatis
abſcondita fuerat contulerunt.
Jſta autem ſinagoge repudiati
o et gentilium electio tunc fuit ꝑ
fecta et ſententia ſuper hoc per vl
timum ſapientium ſcꝫ per paulũ
minimum apoſtolorum ꝓmulga
ta. quando ipſe iudeis intulit iſta
verba. Actuum. xiij. Quia indig
nos vos iudicaſtis regno dei. ecce
conuertimur ad gẽtes

Capitulũ ſecũdũ   Ca

Legitur heſter. ijº. ꝙ re
pudiata vaſti multe
pulcherrime et ſpecioſe
puelle de cunctis ꝑtibꝰ
regni quẽſite. et oibꝫ ipſis de hiis q̃ ad
mundum .i. ad cultum muliebreꝫ
et ornatũ earum ꝑtinebant copio
ſiſſime prouidere. Queſite vo ad e
geũ eunuchũ q̃ cuſtos erat regaliũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

feminarūꝫ ī cuſtodiaꝫ adducunť ·
et quecūqꝫ ipſaꝝ regi placeret ā
plius loco vaſti regina efficeretur
Inter ceteras āt deducta ē heſter
neptis mardochei de genere iudeo
rum quā idē mardocheus in filiaꝫ
adoptaueāt et nutrieāt · q̄ formo
ſa valde in oculis omnium gratio
ſa et glorioſa et amabilis appare
bat. Eunuchus etiā cuſtos eius ip
ſam ſumme dilexit · et ſeptē puel
las formoſiſſimas ſibi tradidit in
ancillas et ornatum eius precete
ris accelerauit · Ergo cum puelle
ſucceſſiue per ordinē ad regis du
cerentur cubiculum · factum ē ꝙ
heſter ſuo ordine duceretur · qui
ipſam ſuper omnes alias diligēs
in reginam ſibi elegit · et ipſā dy
ademate coronauit · et ſibi pro va
ſti in coniugem copulauit · nupti
as et conuiuium magnificuꝫ p̄pa
rauit · Mardocheꝰ āt auūculꝰ eiꝰ
qui erat de ſtirpe gemini curam il
lius habebāt · et ſuper ſalute et ho
nore ipſius attētius vigilabat · q̄
ſcꝫ ſibi preceperat ꝙ populuꝫ ſuū
nemini diceret · et ꝙ genus ſuum
nemini reuelaret · Vna ergo īter
multas vocata s fuit electa · et re
pudiata vaſti ad imperium ſubli
mata · Mora Sic vē di
co ꝙ cum multe et infinite puelle
ſcꝫ multe xp̄iane anime de vniuer
ſis mundi partibus cotidie r̄gi cri
ſto querantur · et ſub magna cu
ſtodia regaliū feminarū .i. ſub cu
ſtodia prelatorum in domo eccleſi
e per fidem conſtituantur · et vni
cuiqꝫ de hys que ad ornatum ſpū
alem pertinent ſcꝫ de ſciētys et do
cumentis prouideatur · ſic tamen
ſepe fit ꝙ inter multas eligiť vna
ſola que regi placet · et que ad r̄g
nuꝫ glorie debet ſublimari et dya
demate perpetui honoris coronari
et in conuiuio ſempiterno ſibi cari
tate perpetua copulari · multi eniꝫ
ſunt vocati pauci vero electi · Ma
thei · xx · Si autē queritur que ſit
iſta · dico ꝙ iſta eſt heſter · que in
terpretatur abſcondita vel eleua
ta · que fuit neptis mardochei q̄ in
terpretatur amara cōtritio impu
dentie · et eāt pulchra gratioſa or
nata et a dicto mardocheo tanq̄
filia enutrita · quia ſcꝫ ſola illa aī
ma cēſti regis coniunx efficitur et ad
regnū paradyſi promouetur · que p
humilitatē eſt abſcōdita · per amo
rem celeſtiū a terreſtribus eleua
ta · et per cōſiderationē ipudētie fa
cta amare ɔtritōnis ē neptis et fi
lia mardochei · que eſt per honeſta
tē formoſa · p pudiciciaꝫ gratioſa
et oī v̄tute adornata · Talis enim
a rege meretur eligi et in celi pa
latio dyademate coronari · et ꝓpť
eius connubiū feſtū et gaudiū ce
lebrari · et maxime ſi genꝰ et popu
lū ſuū taceat .i. nobilitatē generis
contēpnat · vł ſi mundum de quo
nata eſt vilipendat · Ideo tali
videtur proprie dici illud pſalmi
Audi filia et vide et inclina aureꝫ
tuam et obliuiſcere populum tuū
et domum patris tui · et concu
piſcet rex decorem tuum et cetera
Et breuiter illam quam humili
tas abſcondit contēplatio erigit
et contritio adoptat et nutrit ·
et quam mundi et amicorum car
nalium affectio non impedit ad
grāꝫ regis et r̄gni celeſtis gloiaꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

faciliter peruēnit · pš · Aſtitit regi
na a dexteris tuis in veſtitu deau
rato circundata varietate ·

B Vl' dic
ꝙ ille puelle que regi in omnib⁹
prouincijs ſunt queſite ſignāt di
uerſas criſtianitatis ſectas · que
omnes regi criſto aliqualiter fa
mulantur. omnes fidem eius ſal
tem pro parte recipiunt · et ſic
omnes ad iſtius cubiculu; admit
ti quodāmodo videntur · omnesqꝫ
ſub cuſtodib⁹ .i. ſub ſuis prelatis
et paſtoribus ↄſtituūtur · et queli
bet earūdem regi xp̄o placē et rēg
nū padyſi in futurū obtinere ſpe
rantes alijs ſe preferre noſcūtur
Sed reuera nō ſic erit · ſed vnica
puella .i. vnica ſecta ſcꝫ eccleſia ca
tholica et romana ab illo ē elcā et
iſta ſola alijs eſt prelata et tanꝙ̄
vnica ſpōſa ſibi p veram et rectā
fidem matrimonialiē copulata ·
Omnes em̄ alie cōcubine poſſunt
dici · iſta āt ſola et vnica coniunx
meruit nūcupari · Vnde Cāti cor
vi · in perſona dei dicit ſic · Vna ē
colūba mea pfecta mea vna eſt
matri ſue electa genitrici ſuē · vi
derunt illam filie et beatiſſima; p̄
dicauerunt · regine et cōcubīe lau
dauerunt ea; · Et ſi vis dic ꝙ iſta
eſt heſter abſcondita electa ꝛc̄ ·
Iſta autem egeo eunucho cuſtodi
regalium feminarum id eſt ſūmo
pontifici qui eſt cuſtos et prelat⁹
omnium animarū in cuſtodia tra
ditur a quo ſibi mundus muliebꝛ
.i. virtutū ornatus cōpatur a quo
ſeptem puelle .i. vniuerſe mundi
eccleſie eidem ſubiugantur et in
ſui obſequium deputantur · et ſic

honor eius et gloria in meli⁹ aug
mentātur · Exodi ſecundo · Sacer
doti madian erant ſeptem filie
Vel dic ꝙ iſte puelle regi queſite
ſunt ꝑticulaēs et inferiores ecclē
heſter vero eſt romana eccleſia
q̄a licet oēs cuſtodie eunuchi nri
id eſt ſummi pontificis committā
tur · iſta tamen prefertur ceteris
et regi criſto intimius coniungitē
Iſta ergo diademate coronata im
perat et alie famulantur ꝛc̄ · C
Vel expone ſicut exponunt docto
res · ꝙ repudiata vaſti id eſt ſy
nagoga · heſter que erat de gene
re captiuorum · id eſt de eccleſia
de gentib⁹ criſto eligitur · cui ſep
tem puelle · id eſt vniuerſē anime
fidelium in obſequium conceduu
tur · Iſtam vero mardocheus id
eſt paulus apoſtolus qui impudi
ciciam contriuit et qui ad litterā
erat de ſtirpe gemini id eſt de ben
yamin predicando nutriuit · et de
ſalute ipſius curam ſollicitam ſē
pegit · et eā tāꝙ̄ filia erudiuit D
Hic habemus ꝙ vnaqueqꝫ ↄ
cubinarum aſſueri poſtꝙ̄ ma
ne a rege exiuerat ſtatim ī cuſto
diam ſaſagaſi eunuchi qui concu
binis preerat pertranſibat · ad rē
gem tamen amplius redire n̄ po
terat nec audebat · niſi quādo rex
ipſam proprio nomine r̄petebat

Moraliter

Sic vē nulla peccatrix aīa poſtꝙ̄
a rege criſto per peccatum ad cu
ſtodiam eunuchi id dyaboli ſteri
lis et ↄcubinaꝝ .i. aīaꝝ pncipis tra
ſierit · ad regē xp̄ꝫ p ſe redirē non
p̄t · n̄ p graꝫ vocet et n̄ p graꝫ ad
iuuet · Iſta enim per ſe p̄t cadē ſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

non reſurgere · quia ſecundum ſe-
necã virtutes magiſtro indigẽt ·
ſine magiſtro vitia diſcuntur ¶ E
Hic habẽs ꝙ heſter non queſi
uit a cuſtode ſuo ſpeciale or
namẽtum · ſed quicqd ſibi dari vo
luit eunuchus accepit · et tamẽ
illa magis placuit regi ꝙ̃ reliq̃ q̃
ex induſtria ſe ornauerũt ·
¶ Nota In quo notatur ꝙ
mulieres que ornatu naturali con
tente adulterina orn̄ mẽta non ad
hibent pluſꝙ̃ cetere vt cõmuniter
placent · Vel dic ꝙ iſta perſona q̃
a cuſtode .i. prelato ſuo ornamẽta
diuitiarũ vel beneficiorꝝ per ambi
tõdem non exigit · ſed illis que a
prelato ſibi conceduntᷣ contenta ali
ud nichil petit · regi xp̄o amplius
placere cõſueuit .i. Thimo · vi · Ha
bẽtes autem alimẽta et quibus
tegamur hijs contẽti ſumus ·

Capitulũ tercium · ¶ A

Aſſuerꝰ exaltauit amã
filiuꝫ amadathi de ſtirpe agag · et ſuper om
nes principes regni ſui
exaltauit ſoliũ eius · precepitqꝫ
ꝙ omnes corã eo genu flecterẽt ·
et ꝙ aman genibus flexis adorarẽt
Mardocheꝰ autem qui ad portam
regij palacij morabatur huiꝰ ſu
perbiã abhominãs eidẽ genua nõ
flectebat · et cũctis ipſũ adorãtibꝫ
ille ſolꝰ ipſũ adorare nolebat Tũc
iratus aman contra ipſũ ſolũ fuit ĩ
dignatꝰ ſeuire · ſed potius ordina
uit totum iudeorꝝ genus ꝑ totum

im̃ perium vna die occideret et delẽ ·
Miſit ergo litteras ex pte regis ꝑ
vniũ ſas prouĩcias ꝙ iudei a ma
iore vſqꝫ ad minimũ interficerẽtᷣ
tercia decima die menſis duodeci
mi et bõ eorꝝ a volentibus raperẽ
tur · Qđ vtiqꝫ factũ fuiſſet niſi mar
dochei luctus · ieiuniũ · cinis et pe
tentia · et heſter regine oratio et
diligentia edictũ imperiũ immutaſ
ſet · Dominꝰ ãt mediãte heſter ne
gocium taliter immutauit · ꝙ iu
deis liberatis aman proprio pati
bulo qđ iniuſte alijs parauerat pũi
tus perijt · Heſter · iij · ¶ Nota
Sic vere dico ꝙ in curia aſſueri .i.
in curijs principũ et magnatum
ſepe fit ꝙ aliquis aman .i. aliquis
ſuperbꝰ de genere agag qui inter
pretatur ſeruitus feſtina · et filiꝰ
amadati qui interpretatur ꝑplus
ſeruiens peccato .i. de plebe ſerua et
humili et paupere natus et ſerui
tuti populi peccati nichilominus
ſubiugatus ad aliquem magnum
ſtatum prouehitur · et ad altius
ſolium id eſt ad excellens officiũ
pluſꝙ̃ alij ſublimatur · qui procul
dubio ſtatiꝫ ſui prioris ſtatus ob
liuiſcitur · et in ſuperbiam erectꝰ
ſi quis mardocheus .i. ſi quis ſcũs
homo ipſius dedignãs ſuperbiam
ſibi nõ obedierit · vel ipꝫ iuxta vo
tum non honorauerit · ſtatĩ cõtra
eum machinatᷣ · nõ ſolũ ipſũ ỹmo
totũ genus ſuũ amicos et familia
res ſubuertere et grauare per do
mini ſui potentiam ſatagit et mo
litur · Crudeles enim et impij co
tidie illud faciunt · quia cum con
tra aliquos iuſte ł iniuſte fuerĩt
irati amicos et cõſanguineos eorꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

q̄uis in nulló ſibi nocuerunt grauant atq̧ ledunt. cum tamē dicat ſcriptura. Ezech. xviii. q̄ vn⁹ nō debet puniri pro alio. ſ; vnuſ q̄ſq̧ in peccato ſuo morietur. Sepe tñ fit q̄ heſter regina que īterpretatur abſcondita id eſt occulta dei prouidentia aliter ordinat. ⁊ ſuis malitiis obuiās innocētes de manu eius liberat ac morte et grauiſſimis infortuniis ipſius dampnat. Vnde Job. vi. dicitur q̄ dominus diſſipat conſilia malignoꝝ ne poſſint implere manus eorū. que ceperant

Capitulū quartū

Cum totum genus iudeorum morti eſſet per aman maliciaꝫ ab aſſuero rege adiudicatum. mardocheus cū aliis iudeis necnō et heſter regina ieiuniis ⁊ lacrimis ſe dederunt. et ſaccis ſe induerūt et ſup capita ſua cinerem ſperſerūt et orationibus feruidis ad dominum clamauerunt. Ergo quando edictū eſſet q̄ nullus ſub pena mortis non vocatus intraret ad regem. niſi forte rex in ſignū clementie ſceptrum aureū ſibi extēderet ad tangendū. heſter tamē fiduciā habens in domino ſūptis regalibus ornamentis pro liberatione populi ſui duabus concomitata puellis vna ſcꝫ cui innitebatur et altera que defluentia in terram veſtimēta portabat ad regem quāq̄ fero cem intrauit. Cuius aſpectus cor regis ſtatim in manſuetudinē cōuertit. et in ſignuꝫ clementie virgam auream ſibi tangēdaꝫ extendit. Que accedēs et virgā tāgēs regē ad prandium inuitauit. et liberationem populi. ſuſpenſionem aman. reuocationem epiſtolaruꝫ ipſius aman que ſuper nece iudeorum miſſe fuerāt p nouas regis epiſtolas. ⁊ ſublimationē ſui auūculi mardochei impetrauit. Sicut enim dicit͛ hic et infra. ca. xv. cuꝫ vidiſſet rex heſter reginā ſtātem placuit oculis eius. et extēdit v͛gam aureā q̄ acceſſit et oſculata eſt ſūmitatē v͛ge. Cui ſtati rex intulit in hec v͛ba. Quid vis heſt et regina et q̄ eſt petitio tua? Etiam ſi dimidiā ptē regni mei petieris dabitur tibi. Heſter. iiii. Mor. Iſta em̄ oīa ad miſteriū nre redēptōnis applicāt͛. Cōſtat em̄ q̄ a p̄ncipio totū gen⁹ iudeoꝝ. i. totuꝫ gen⁹ hūanū p inuidiā aman. i. dyaboli ab aſſuero rege. i. a deo ppter peccatū ade morti fuit adiudicatū et p ep̄l'as regis. i. p ipſi⁹ ſententiā cōdēpnatū. Geñ. ii. Quacūq̧ die comederitis morte moriemini. Ita q̄ mardoche⁹ et alii iudei id eſt ſancti patres. q̄ edictū illud in ſuſis que interpretatur gaudiuꝫ viui id eſt ſacra ſcriptura que ſpiritualē gaudium eſt virorum p̄dere cognouerāt antiq̄t⁹ flebāt. ſacco humilitatis ⁊ ieiunio abſtinentie et cineri mortis memorie ſe donabant et pro liberatione et redemptione ſua dominum exorabant. dicētes illud pſalmiſte. Veni ad liberandum nos domine deus virtutum. Nullus etenim

tūnc ad regem intrabat· nullꝰ ce
lum occupabat· nullꝰ mortuitas
et dampnandis veniam impetra
bat·· Vnde hic dicitur ꝙ nō erat
licitum indutum ſacco aulaꝫ regis
intrare Nec dum enim illuc aliquā
vocauerat· nulli adhuc virgam ꝟ
tutis ſue ſcꝫ filium ꝑ incarnatiōeꝫ
oſtenderat· redemptōnis humane
negociū deſolatū manebat· Qua
propter mardocheus et iudeorum
populus id eſt ſanctoꝝ patrū ce
tus triſtabatur et flebiliter luge
bat· Vnde de humana natura ꝑ il
lo tempore poteſt dici illud· Treñ
pͦmo· Plorās plorauit in nocte·
ſequitur· non eſt qui conſo letur
eam· Sed quid? Proculdubio regi
na heſter .i. beata virgo aſſumptis
ſibi ornamentis ꝟtutum· et adiū
ctis duabus puellis .i. duabus vir
tutibus ſibi familiaribus colliga
tis· vna ſcꝫ cui innitebatur· hec ē
virginalis caſtitas et integritas·
altera que portans caudā veſtiū
ſequebatur hec eſt humilitas· iſti
regi ſe dignam et ydoneam preſē
tauit· quam ſtatim vt conſtanteꝫ
et ornatam et ſanctificatam vidit
oculis eius placuit· et ideo virgā
virtutis ſue aureā et precioſaꝫ .i.
filium benedictum emittens ex ſi
on ipſum ſibi per beatam incarna
tionem extendit· et ſic in ſignuꝫ
clementie ſibi et toto humano ge
neri ſuum benedictum filium de
clinauit· ad quem ſcilicet iſta hu
militer accedens per fidem credēs
et conſentiens virgam iſtam teti
git et concepit· et ſic aman ſuper
bum et iudeorum id eſt fideliū ini
micum ſuperauit· et potentiam eiꝰ

ſtrauit· ſuumqꝫ a morte liberauit
populum· et veteres litteras id ē
vetus teſtamentuꝫ nouis litteris
noui teſtamenti temperauit· Vñ
iam cōgaudendo poſſumus dicere
illud ad Romanos ſeptimo· Nūc
ſoluti ſumus a lege mortis in qua
detinebamur· vt ſeruiamꝰ in no
uitate ſpiritus non in vetuſtate
littere· Ergo iſta eſt veritas ꝙ cū
regnum aſſuerī .i. dei in duobus cō
ſtat ſcꝫ ī iuſticia et miſericordia·
iſti regine paradyſi dimidiā regni
ſui partem ſcꝫ miſericordie diſtribu
tōnem ſibi contulit deus· ideo iſta
regina dicitur miſericordie· Alterā
vero ꝑte ſcꝫ iuſticiā ſibi retinuit·
et ideo ſol iuſticie nūcupatur· Quo
ties ergo ipſa pro aliquo ſupplicat
rex iſte michil prorſus ſibi denegat
ſed petitōnem eius exaudiendam
iudicat et poteſtatem in media ꝑ
te regni ſuper facienda miſericordi
a ſibi donat· Quid vis inquit heſter
regina etc· Vnde· iij· Re· ij· Pete
mater mi neqꝫ enim fas eſt vt au
tam faciaꝫ tuam· B Vl
ſi vis dic ꝙ illud preditū ſcilicꝫ
ꝙ nullus intraret ad regem n̄ vo
catus videtur adhuc durare· Con
ſtat enim ꝙ nullus ad regem cri
ſtum in palacium paradyſi intro
ducitur niſi prius ꝑ fidem et grati
tiam ab eo vocetur· vocatio enim
ingreſſum precedit· quia gratia
gloriam antecedit· ad Hebre· v·
Nullus aſſumat ſibi honorem ſed
q̄ vocatur a deo tanquam aaron· Vel
dic ꝙ nullus ingreſſurus ad regē
xpm ſcꝫ fide et grā et ſanctitate
dignus efficitur niſi qui per ſpeci
alem inſpirationem et gratiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

a deo eligitur et vocatur. quod ſcilicet
nullus ex ꝓpria virtute ſaluus ef
ficitur. ymmo neceſſe eſt ꝙ a deo
ſpecialiter vocetur. non enim eſt
volentis neqꝫ currentis ſed dei mi
ſerentis. ad Romanos. ix. quia
ſicut idem ſaluator dicit. nemo
poteſt venire ad me niſi pater me
us traxerit eum. Unde Johānis
x. dicitur ꝙ ꝓprias oues vocat no
minatim et ipſum ſequūtur et vo
cem eius audiunt. ¶ C
Uel dic ꝙ alteō de duobus mo
dis impune intrabatur ad rēgem
ſcilicet quando ꝓuocabatur l' qn̄
virga aurea ī ſignū clementie tā
gēda extendebatur. Sic vere dico
ꝙ ad regem criſtum nullus īt rat
nec in paradyſo ſue preſentie ſe p̄
ſentat niſi ipſum vel miſericordie
vocatō vel iuſticie virga ſeu corre
ctio introducat. Jſtis eniꝫ duobꝫ
modis deus vtitur. vt aliquis ad
ipſum p fidem et penitētiam indu
catur. quia ſcꝫ alios inſpirando
vocat et ipſos ſine violētia trahit
et applicat. alios vero virga aure
a correctionis et tribulationis tā
git. et mediāte virga huiuſmoī
ſibi cōpreſentiales efficit. et cuꝫ
virga ſignū magne clementie eiſ
dem oſtendit. nūꝙ̄ enim maius
clementie ſignum oſtenditur pec
catori ꝙ̄ quando virga correctio
nis ad eum extēditur vt ſine pi
culo dei preſentia perfruatur. vn̄
ij. Machab. vi. dicitur ꝙ nō ſine
re diu peccatoribus ex ſentētia
agere magni beneficij eſt indiciū
¶ D Uel
iſtud allega de parentibus et p̄la
tis et predicātibus. qui quandoqꝫ
vocatōe. i. duplici ammonitōne quā
doqꝫ virga aurea. i. aſpera correc
tione et reprehēſiōe debēt vti vt au
ditores et ſubditi poſſint ad ſtatū
gratie introduci. Unde Prouꝫ.
xxiij. Tu virga percutis eū. et a
nimam eius de inferno liberas.
Signum enim clementie in v̄ga
oñditur. Quia q̄ parcit v̄ge odit fi
lium predicatur. ¶ E
Hic legitur ꝙ heſter inuitauit
aman ad prandium vt veni
ret cū rege. erat enī ſecūd9 poſt r
gē. de qua quidē inuitatiōe ſūme
gauiſus ſe iactabat et ſūme btm̄
ſe reputabat. Regia tn̄ hec ꝓ bo
no ſuo non fecerat. quia median
te tali conuiuio ipſū occidere ꝓpo
nebat. Quod factum ē. ꝙ ſcꝫ in
ipſo cōuiuio tractat9 ē eius īteri
tus. ita ꝙ de cōuiuio ad ſuſpēdi
um ē deduct9 et cōuiuio et gloria
ſpoliatus. et inimicus ei9 mardo
cheus ſibi in gloria et officio ſub
ſtitutus ¶ Mora Regia heſter
q̄ interꝑtat abſcōſa pt ſignarē for
tunā abſcōſe et occulte mūdi ne
gocia diuerſimode ꝓcurantē Jſta
ē enī mūdi regina et dn̄a a q̄ vni
uerſalit ꝓueniūt tā bō ꝙ̄ mala.
quapropt ab āntiqs fuit credita q̄
daꝫ dea. Fortunā āt ꝓprie loquen
do occultam dei prouidētiā vl' ſal
tem effectus iſtius prouidentie
occulte ſicut alias plures dixi eē
credo. quia ſcilicet ab iſta ex cau
ſis nob ignotis diuerſa prouei
unt. que prima facie irrationabi
liter facta eſſe videntur. Ergo iſta
eſt veritas ꝙ iſta regia noſtra he
ſter ſcꝫ abſconſa fortuna qn̄doqꝫ
aman id eſt aliquam malā pſonā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ad ɔ̄uiuium ſuū.i. ad gaudia mū
dane pſperitatis vocat · vbi q̄ꝙ̄
indignū cū rege.i. iuxta reges in
ſublimibus officijs ipſū locat · pſ̄ ·
Vidi impium ſuperexaltatū · ita
ꝙ ex hoc letatur q̄ꝙ plurimū et ex
ultat et ſe beatū vocat et reputat
ignorans que ſibi occulte iſta regi
na procurat et ſeruat · Sꝫ reuera il
lud pro bono ſuo fortuna n̄ facit
ſed potius quia eum ſic allectum
grauius dāpnare et ɔ̄tēpnere ip
ſum cupit · Vnde ſeneca de ſenten
tijs oratorꝝ dicit · ꝙ omnis blandi
entis fortune ſpecioſus cū periculo
nitor eſt · Et inde eſt ꝙ ſubito duꝫ
non aduertit talis de ɔ̄uiuio mū
dane pſperitatis eicitur · gloria et
honore ſtatu gradu et officio exu
itur · et quādoqꝫ corporaliter ſuſpē
ditur et morte tpali et ppetue mā
cipatur · et alius ſuus forſan inimi
cus eidem in officio ſubrogatur ·
Ideo pulchre loquit̄ ſeneca libro
de trāquillitate cū fortūa Letioēs
inquit repperi quos fortuna nūq̄ꝙ
r̄ſpexit q̄ꝙ quos deſeruit: noli hu
ic tranquillitati confidere: in mo
mento mare euertitur · et eodē di
e quo nauigia luxuriant ſorbent̄
Vel dic ꝙ iſta regina eſt occulta
dei iuſticia · que apud deum regeꝫ
procurat talibus dū nō aduertūt
aliquociēs malū ſuū

Capitulū quītum A

Opio aman non ſuffi
ciebat ꝙ generaliter ō
nes iudeos morti tradē
dos procurauerat · niſi et
contra mardocheū iudeū in ſpeci
ali ſeuiret · pro eo ꝙ corā ipſo genu
a n̄ flectebat · Et ideo de ɔ̄ſilio vx
oris trabem excelſam in domo ſu
a parari fecerat · et ad regem vt pro
mardocheo ſuſpendendo licentiaꝫ
requireret pperauit · Nō tamē mi
rabili ɔ̄mercio deus in ɔtrarium
immutauit · Noctem enim illam
rex inſompnem duxerat · et hy
ſtorias antiquas coraꝫ ſe legi fece
rat vbi de mardocheo inuenerat
ſcriptum ꝙ inſidias duorūꝫ eunu
chorum qui regem occidere volue
rant reuelauerat · et tamen ex m̄
nullum premium reportauerat ·
Quapropter rex volēs mardoche
um pro fidelitate exhibita honora
re · aman qui pro ſuſpenſione ip
ſius veneāt impetranda vocauit ·
et ab eo qualiter honorandus eēt
quem rex honorare decreuerat in
genere requiſiuit · Aman vero pp
ter ſeipſum petitōnem huiuſmoī
factaꝫ credens et honoratum adhuc
amplius ſperans ſic ait · Homo ī
q̄t queꝫ rex honorare cupit dēt in
dui veſtibus regijs · et imponi ſu
per equum qui eſt de ſella regis et
habere ſuper caput regium dyade
ma · et primus de regis principi
bus et tyrannis teneat equuꝫ eiꝰ
et per plateas ciuitatis incedens
clamet et dicat · Sic honorabit̄
quemcūqꝫ rex voluerit honorare
Quo audito precepit rex ꝙ ipē
aman qui primus principuꝫ erat
omnia que dixerat mardocheo iu
deo faceret · et ꝙ ipſum predicto
modo protinus per ciuitatem pre
ambulans honoraret · Quod ſcꝫ
licet inuitus aman ſtatiꝫ executꝰ

eſt· Et ſic factum eſt ꝙ ipſe q̃ ve
nerat ſicut credebat pro eo ſuſpē
dendo venit pro eo honorando In
craſtino vero ī eo dē patibulo qḋ
mardocheo pauerat fuit ſuſpēſus
et ipſe mardocheus in dignitate
ipſius arrogatus· Heſter· v· et
deinceps Mora Iſta
poſſunt exemplariter allegari ad
multa · et primo quidem contra
vindices et crudeles· quibus non
ſufficit vna crudelitas niſi adhibe
ant duas vel multas· ſicut patet
in iſto aman cui nō ſufficiebat ꝙ
iudeos vniuerſaliter occideret· ni
ſi etiam mardocheum in domo ſua
ſpeciali ſuſpendio iugularet · qḋ
ſcȝ ſepe fit ꝙ deus aliud diſponit
a ꝙ crudelitatem quā in aliū exer
cere voluerat in caput eius redu
cit· et proprio tormento qḋ aliis
pauerat ipſuȝ ferit· Sicut appar̄et
de illo q̃ bouē eneū reperit · q̃ tn̄
prius in eo mortis ſuppliciū tole
rauit vt patet ī epiſtolis phalari
dis· Sicut etiam parſius ille regis
theſaurarius patibulū regiuȝ qḋ
cum magna diligentia pro ſcelerā
tis ſuſpēdendis pauerat ipſe ī p
pria perſona encemauit· Ecc̄i· in
Qui amat periculum in illo peribit·
quia ſicut Ecc̄i· xxvij· Qui fodit
foueam in illam decidet · et q̃ ſta
tuit lapidem proximo offendet in
eo· et qui laqueum alio ponit in
illo tenebitur Vel allega iſtud ꝙ
ſepe fit ꝙ eodem actu quo quis a
licui nocere credit· illi potius p
ficit· a nocumētū qḋ ſibi parare cre
diderat in vtilitatem ipſius deus
vertit · ſicut patet de iſto aman
qui pro ſuſpēſione mardochei ve

nerat· et tamē contra ſpē et volū
tateȝ ſuā ipſum honorauit· et ho
norationem quaȝ p ſe dictaſſe ſe
credidèrat deus ad alterum ordi
nauit· a econuerſo mortē quā alte
ri inferre cogitauerat ipſe dei iu
dicio reportauit· Mirabilis enim
eſt permutatio occulte dei proui
dentie quando vult operari· ꝙ ſci
licet bonum qḋ mali pro ſe habē
credunt illḋ ad bonos quandoq̄
deriuat· Prouerb· iij· Reſeruatur
iuſto ſubſtantia peccatoꝝ· Et ma
lum qḋ ipſi mali bonis preparāt
in caput ipſoꝝ girat Vn̄ Prouerb
xi· Iuſtus de anguſtia liberabitur
et tradetur impius pro eo
B Vel iſtud allega ꝙ p̄
mium iuſtorum quandoq̄ differtur
ita ꝙ quaſi in obliuionem ſic tra
di videtur· ſicut de iſto mardoche
o patet· qui inſidias regi reuela
uerat· et tamen ſibi nullum pre
mium datum erat· Verumptamen
rex noſter criſtus qui cotidie vigi
lans noctem inſompnem ducit fi
naliter quando hyſtorias preteri
tas et ſanctorum merita ī libro ī
delebili ſue mentis relegit · ipſos
q̄ nondum premiatos reperiens
honore tam temporali q̄ eterno
honorandos decernit· Illos ergo
finaliter veſtibus regiis .i. corpo
ris dotibus induit· illos ſuper
equos de ſella regis id eſt ſuper ce
li celſitudinem conſtituit· illos re
gio dyademate .i. dignitate eterne
glorie honorat· illos per principes
ſuos .i. p angelos deduci et reduci p̄
cipit atq̄ mandat · et ſic quāq̄
tardet ipſos pro meritis ſuis bo
nis remunerat et honorat Hoc enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

honore dignus eſt quēcūq; rex
honorare decreuerit· Vnde in pſal
mo Gloria et honore coronaſti eū

C ·Vel

dic moraliter· q veſtes regis cri
ſti fuerunt ille virtutes quas xpc
habuit circa corp9· ſcz carnis mū
dicie puritas que fuit ſicut cami
ſia interior· penitentie aſperitas
que fuit ſicut tunica ſupior et re
rum mundialium pauptas q̄ fuit
ſicut clamis exterior· Equus iſti9
regis fuit crux i qua fuit portat9·
dyadema eius fuit corona ſpinea
qua extitit coronatus· Dico ergo
q mardocheus qui interpretatur
amara contritio impudicicie pōt
petrum et andream ac quoſlib; vi
ros ſanctos et iuſtos ſignificare·
qui reuera in hoc fuerunt a rege
criſto ſūme honorati quia veſtib;
equo et dyademate.i.ad ſue paſſi
onis ſimilitudinem fuerūt cruciati·
et p aman.i.p nerone et egeaz
honore huiuſmodi inſigniti· Hec
etiā moraliter poſſunt dici de quo
libet ſancto· q veſtibus regys.i.
humilitate caſtitate pauptate te
gitur· dyademate regis.i.ſpina
diuini timoris coronatus pūgit·
equo de ſella regis id eſt beata v̄
gine vel a cruce per deuotionem
et fiduciam vehitur et portatur·
et ab aman inimico ſuo id ē a mū
di principibus et tirannis circum
ducitur et vexatur Illo enī modo
rex noſter criſtus ſuos in hoc mū
do honorauit· inquātum illa que
ipſe habuit inſignia eis donauit
et iſtis mediantibus celeſte pmi
um eis parat· Eccī· xlv· Corona
aurea ſuper caput eius expreſſa
ſigno ſanctitatis gloria honoris
et opus fortitudinis

Capitulū ſextū

Ca

Nota q heſter caplo· x·
et vndecimo ponitur
ſompnium mardochei
q fiebant voces tum[ul]
tus et tonitrua terremotus et cō
bato ſuper terram· Videbat etiaz
q duo dracones maximi inuicez
confligebant ad quorū clamorez cū
cte concitate ſunt nationes vt pug
narent contra gentem iuſtorum· q
timore tribulatione et anguſtia
territa iam ſe ipſam preparabat
ad mortem· Quib; ſcilicet iuſtis
ad dominū clamantibus ecce fons
paruus creuit in fluuiū magnū· et
in aquas plurimas redundauit·
et i lucē ſoleq; conuerſus eſt · vel ſe
cūdū aliā litteraz lux et ſol ort9 ē
et humiles tūc exaltati ſūt et deuo
rauerunt inclitos· Mora Sic
vero cū a mundi principio poſt ter
remotus et tonitruum temptatio
nis luciferi cōtinue fuerit bellum
inter duos dracones.i.inter ratio
nales creaturas dyabolū et hoiez·
ſic factū eſt q cōmote nacōnes de
monū et iniquorū contra populū
iuſtorū et fidelium pualebāt· ita q
tūc oēs iuſti mortē et infernū ne
ceſſario expectabāt· tribulatōes
et āguſtias ſuſtinebāt Qua ppt
ad dominum clamantes liberatio
nem deuotius implorabant dicē
tes illd· pſ Veni ad liberādū nos
nē· Et ideo dei nutu fons paruus

6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.i.beatã virgo pua et hũmilis ĩ flu
uium magnum creuit. inq̃ptũ de
um qui eſt infinitus cõtinere potu
it. ⁊ in aquas redũdauit etiã plu
rimas. inq̃ptum ſcʒ humano gene
ri multa beneficia ꝓ͛mauit. ⁊ lux
et ſol.i.xp̃c dei filius ſol iuſticie
mundo ortus et natus extitit. et
ſic pax tranquillitatis bone volũ
tatis hominibus nata fuit. Tunc
etiam humiles ſcʒ captiui q̃ erãt
in limbo et iuſti qui fuerũt ĩ mũ
do exaltati ſunt cõtra inclitos id ẽ
cõtra demões et tirannos ꝑualu
erunt. et virtute illius ſolis et fõ
tis. mortis eterne piculũ euaſerũt.
Malachie .iiij. Orietur vobis timẽ
tibus nomen meũ ſol iuſticie.

¶ Vel dic ꝙ quandoqʒ ĩ ali
qua eccleſia vel cõuentu venit ter
remotus et turbatio. vtpote quã
do moritur prelatus ſtatim eſt in
electione lis et cõtẽtõ. fit enĩ quã
doqʒ ꝙ tũc duo magni dracones.i.
duo magni canonici l' priores ma
liciosi ambitioſi inter ſe pro habẽ
da dignitate confligunt. quo ſta
tim facto natiões id eſt partes ſe
diuidunt. et mali contra iuſtos ꝑ
ualere contẽdunt. Sed pro certo
ſepe fit ꝙ neuter duorũ draconũ
optinʒ. quinymõ ſepe fit ꝙ aliq̃s
fons paruus. id eſt aliquis humil'
homo pauper et nullius reputati
õnis eligitur ⁊ in fluuiũ magnum
.i.in prelatum conuertitur. et ſic
tandem in lucem et ſolem per ſan
ctam et exemplarem vitaʒ muta
tur. ⁊ ſic per ipſũ boni et hũiles ꝓ
mouentur et exaltantur. mali ve
ro et ſuperbi mediante iuſticia de
uorantur. quia pro certo ſepe fit
ꝙ quando dominus ſuſcitat de ter
ra inopeʒ vt ſedeat cũ principibʒ
et ſolium glorie teneat. tũc depo
nuntur potentes de ſede ⁊ exaltã
tur humiles

Capitulũ ſextum.

¶ Nota heſter. xv. dicitur
ꝙ populus iudaycus ĩ
captiuitate poſitus iuſ
tis legibus vtebatur.
Circa qð nota ꝙ iudei ĩ terra ſua
vbi erant liberi legem dei non ſer
uabãt ſed poti⁹ ydolis ſeruiebãt.
in captiuitate tamen et tribulati
one et ſeruitute dominum coluerũt
et legem illius ſeruauerũt. ſicut
ponitur. iij. libro Eſdre. ca. xiij.
Iſtud põt allegari ꝙ vexatio dat
ĩtellectũ ſicut dicitur. Pſa. xxvm
et ꝙ plus ꝓficit homini aduerſi
tas q̃ꝑ proſperitas. quia ſcʒ in ꝓ
ſperitate poſiti deũ et ei⁹ legẽ obli
uiſcuntur. ydolis.i.vitiis famulã
tur. in tribulatione vero ad ſe ip
ſos reuertuntur. ⁊ ſe propter pec
cata ſua puniri ĩtelligẽtes ſeruire
domino et mãdata eius facere cõ
pelluntur. pſ. Cum occideret eos
querebant eum. Vl' expone ſi vis
q̃ꝑ vt cõmuniter homo melior eſt ĩ
terra aliena q̃ꝑ in ꝓpria

Expliciunt Moraliſationes
ſuper librũ Heſter.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Incipiunt Moraliſationes ſuper librum Job

Capitulū primum

A

DE JOB cū totus
ſit mora
lis et mo
raliſabil
• nichil in
tendo po
nē niſi ſo
lum aliq̄
que narratiue ponuntur• Dicam
ergo ꝙ vir erat in terra hus noīe
iob • et erat vir ille ſimplex et re
ctus et timens deū et recedens a
malo • Et nati ſunt ei ſeptē filij et
tres filie • poſſeſſioq̧ eius erat ſep
tem milia ouiuꝫ • tria milia came
lorum • quingenta iuga boum •
et quingente aſine • ꝯ familia mlͭ
ta nimis • Job.i. Mora
Reuera talis vir debet eſſe quilibꝫ
vir perfectus • quia pro certo iſte
debet eſſe vir id eſt vigoroſus et
virtuoſus • In terra hus que inẗ
pretatur feſtinans et conſiliator
.i. diligens et ſtudioſus et aliorꝫ
cōſiliatoꝛ pacificus et dulcoroſus
Simplex debet eſſe et huilis et mo
deſtus • Rectus debet eſſe et iuſt9
timens deum et maloꝝ omnium
fugitiuus • Qui etiā debet dici iob
qui interpretatur dolēs • qꝛ ſcilicꝫ
ipſe debet eſſe ꝓ culpis et ꝓ miſe
rijs huius vitē dolens triſtis et ge
mebundus • et ſic iſte erat inter o
rientales.i. inter iuſtoꝝ magnus
in v̓tutibus et fecundus • Eccs • ꝑ
mo • Magn9 ſū effect9 et ꝑceſſi ō
nes qui fuerunt ante me • Ergo
poſſeſſio v̓tutū ſuarū dꝫ eē multi
plex • quia reuera ipſe debet habē
ſeptē filios .i. ſeptem dona ſancti
ſpiritus • tres filias .i. tres theolo
gicas virtutes • ſeptem milia ouiū
.i. ſeptem miſericordie opa • tria mi
lia camelorum .i. trium ptiū peni
tentie ſcilicet contritionis ꝯfeſſio
nis et ſatiſfactōnis onera • Fuit
etiam poſſeſſio eius quingenta iu
ga boum .i. quinq̧ ſenſuū carnali
um cohibitio et quingente aſine
.i. quinq̧ librorum legis et diuīo
rum mandatoꝝ humilis recordatio • et familia multa nimis .i. ce
terarum v̓tutuꝫ habūdās cumula
tio • Vnde infra • Opibus manuuꝫ
eius benedixiſti • et poſſeſſio eius
creuit in terra B Vel dic ꝙ
iſte vir eſt bonus prelatus ꝙ ſcili
cet debet eſſe vir ſine imbecillitate
et rectus ſine acceptōne pſonarū vel iuſticie tortuitate • ſimplex
ſine plica id eſt ſine malicia et du
plicitate • timēs deū ſine ſeruilita
te • recedens a malo non timore ſꝫ
caritate • iob dictus eſt dolens ex
cōpaſſione et pietate • ī terra hus
.i. conſilians et ꝯcordās alios cum
feſtinā ſedulitate • magnus inter
orientales v̓tutis et fame mlͭtipli
citate • ita ꝙ iam de ipſo poteſt di
ci qd ſequitur Nōne ꝯſideraſti ſer
uum meum iob ꝙ non ſit ei ſimil̓
in terra vir ſimplex et rectus et
timens deum? Igit̄ iſte habet in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

poſſeſſione ſua filios ſuos .i. ſubdi
tos caritatiuos· filias .i. ſimplices
perfectos· camelos .i. viros patiē
tia et humilitate oneribus tribu
lationum ſubiectos· boues id eſt vi
ros bonorum operū laboribus de
ditos· aſinas et oues .i. viros miſe
ricordes lacte elemoſinarū integu
os et fecundos. Prelatus enim nō
ſolum habet filios ymmo et filias
non ſolum boues ymmo et oues·
non ſolū camelos ymmo et aſinas
quia ſcilicet ſub prelato ī domo ec
cleſie non ſoluꝫ ſunt pfecti ymmo
im pfecti· non ſolū ſapientes ym
mo et ſimplices· nō ſoluꝫ labo rio
ſi ymmo et debiles· ij· ad· Thimo
ſecundo· In magna enim domo
non tantum ſunt vaſa aurea· ym
mo et argentea lignea et fictilia·
Vnde etiam inter iſtos ſubditos
aliqui numerantur ſeptenario nu
mero propter ſeptem opera miſe
ricordie· aliqui ternario propter
trinitatis ſimplicem fidem· aliqui
quinario propter quinqꝫ ſenſuū
cuſtodiam. ¶ C Vel
dic ꝙ in ſpirituali poſſeſſione viri
iuſti debent eſſe filij .i. opera cõtra
tiua· filie .i. opera pia· cameli qui
onera ſe iclinant id eſt humilitas
et obedientia · oues id eſt ſimpli
citas et innocentia· boues id ē ſor
titudo et tēperantia· aſine id ē trā
quillitas et patientia· familia mlt
ta nimis .i. aliarum virtutuꝫ bono
rumqꝫ actuum et affectuum ferti
litas et opulentia· ad Philipp· iiij
Habeo au tem oīa et habūdo ¶ D
Septem filij iob viciſſim cõui
uia faciebant a nunc penes
vnum nunc penes alium comede

bant et tres ſorores ſuas vocātes
ipſas vt ſecum comederent et vi
num biberent inuitabant· Iob
vero de ſalute liberorum ſuorꝫ ſolli
citus erat· et ideo completis con
iuuijs pro ſingulis ſacrificium of
ferebat· ¶ Mora
Iob ſignat bonum prelatum· filij
ſui ſignificant viros ſcientificos a
perfectos· filie vero ſue deſignāt
inferiores ſimplices et ignaros·
Iſta ergo eſt veritas ꝙ filij iob .i.
clerici et viri ſcientifici qui ſunt ī
eccleſia debent viciſſim conuiuium
ſpirituale facere· vbi ſcꝫ docendo
et predicando poſſint auditores a
etiam alter alterum recreare· De
bent etiam filias ſorores id ē ſim
plices et laycos ad iſtud cõuiuiuꝫ
vocare et vino ſue doctrine ipos
rēficere et potare· ſicut ad litterā
videmus de religioſis et mendicā
tibus· qui alternatim ſibi et alijs
predicant et ad predicationes ſu
as ſimplices et ſeculares et maxīe
ſorores ſuas beguttas et filias ſu
as inuocant et inuitant· dicentes
illud· Canticorꝫ· iij· Egredimini fi
lie ſyon. Iob etiam pater iſtorꝫ
id eſt prelatus ſummam curā et
ſollicitudinem debet de ſalute iſto
rum liberorum .i. ſubditorꝫ habē
et ideo ipſe ſacrificium laudis et
orationis pro ſingulis debet dño
facere et offerre. ¶ E
Vel dic ꝙ per filios intelligūtur
diuites· per filias vero intelligū
tur infirmi et pauperes · Iſti
ergo filij id eſt diuites quandoqꝫ
ſolent alternatim conuiuia face
re · veruntamen ſemper debēt
ſorores ſuas · id eſt pauperes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

aduocare. Luce. xiiij. Cum facis
conuiuium voca pauperes. Vel
tempore cariſtie debent alternati
conuiuium elemoſinarū impēdere
pauperibus et egenis. ſicut ad lit
teram faciunt boni et miſericordes
diuites in quibuſdam ciuitatib9
qui inter ſe ſolent conuenire. et
vnus poſt aliū conuiuium elemo
ſinarum et ſubuentionum paupe
ribus preparare ¶ F

HIc dicitur q̄ cū filij dei aſſi
ſterent coram domino affuit
inter eos etiam et ſathan. Cui cū
dicēt. vnde venis. reſpondit. cir
cuiui terram et perambulaui eā.
Ergo iſte ſathan non legitur a do
mino aliquid petijſſe niſi q̄ ſanctū
iob poſſet affligere et p̄mo eū tem
porali ſubſtantia ſpoliare. tandē
vero in corpore percutere et gra
uare. ¶ Nota Sic

Sic pro certo dico q̄ hodie vbi cō
ueniunt filij dei coram domino .i.
in quacūq̧ bona ſocietate ſiue reli
gioſorū ſiue etiam laycorū. ſemper
eſt dare aliquem ſathan. qui int̄
pretatur contrarius vel aduerſa
rius. tranſgreſſor vel preuarica
tor .i. aliquos malos rebelles et cō
trarios et omniū bonorū aduerſa
rios. diuine legis tranſgreſſores
et ſue p̄fectionis preuaricatores.
qui pro certo non faciunt niſi ter
ram et patriam explorando pam
bulare et circuire. et hoc non vt
poſſint proficere. ſed vt poſſint
quem affligant et cui noceant in
uenire. et occaſionem ledendi alios
aut in fama et honore ꝉ in v̄tutib;
et morib; ꝉ in diuitijs et t̄pali ſbſtātia
reperire. ſicut ad litteram vide9
de detractoribus inter religioſos.
de inuidis inter clericos. et de ba
liuis inter ipſos laycos. Vn̄ dicit̄
p̄me Petri. v. Aduſarius veſter
tanq̄ leo rugiēs circuit querens
quem deuoret. Et breuiter iſti
nichil aliud querunt niſi q̄ poſſit
iob qui interpretatur dolens id ē
pauperes et dolentes affligere et
eos in rebus et corporib9 rapinis
et moleſtijs impugnare. Cōmiſſi
ones enim talia faciendi libenter
accipiunt. et ipſa duriſſime et a
tiſſime executiō̄i tradūt. nichilq̧
in hoc mūdo q̄ poteſtatē nocendi
appetunt. Apocalipſis nono. Acu
lei erant in caudis eorum et pote
ſtas eorum nocere hominibus mē
ſibus quinq̧. Vel allega q̄ dya
bolus ſemper eſt inter bonos. vel
etiam q̄ dyabolus non poteſt no
cere homini niſi a deo accepit pote
ſtatem. ¶ G

HIc habes q̄ laxata manu
diuine poteſtatis et protec
tionis. et data licentia dyabolo q̄
poſſet affligere iob. ſtatim ipſo co
operante tribulationes quatuor
ſibi per ordinē euenerunt. quarū
ſcʒ p̄ma fuit q̄ cum boues eius a
rarent et aſine iuxta eos paſcerē
tur irruerunt ſabei tuleruntq̧ om
nia nec non et pueros occiderūt
gladio. vnus ſol9 euaſit qui cla
dem ad iob fugiens nunciauit.
Ignis etiam de celo tunc cecidit.
qui oues eius et eorum cuſtodes
pueros vno ſolo euadente conſūp
ſit. Chaldei etiam tres turmas
fecerunt. et irruentes camelos ra
puerunt. pueros vero cuſtodes
preter vnum gladio occiderunt.

Filijs autem et filiabus ſuis ĩ do
mo fratris ſui p̃mogeniti veſcen
tibus et vinum bibentibus. ventꝰ
a regione deſerti vehementer irru
ens quattuor angulos domus con
cuſſit et liberos omnes oppreſſit.
ita ꝙ vnus ſolus de famulis qui
hoc nunciaret remanſit. Flebilis
itaqꝫ ac nudus ait iob. Nudus in
quit egreſſus ſum de vtero matris
mee: nudus reuertar illuc

Moraliter Reuerã vide
ꝙ in domo iob .i. in ecclesia ſãcta
dei hoc eſt dictu in cetu fidelium.
ſathan aduerſarius noſter diabo
lus huiuſmodi tribulationes di
uerſimode ſuſcitat et inducit. Cõ
ſtat enim ꝙ ibi hodie inueniũtur
boues arantes .i. auari qui circa t̃
rena laborant. et aſine iuxta eos
paſcẽtes id eſt carnales q̃ comeſſa
tionibus vacant. Ibi ſunt oues .i.
ſimplices qui illa que ad ſalutem
ſunt neceſſaria ignorant. Ibi ſũt
cameli .i. alti principes et ſuperbi
qui gibbum et tumorem ſuperbi
e et preſumptionis habent. Ibi
ſunt filij et filie id eſt mali religio
ſi et religioſe qui comeſtionibus
et vini potationibus et ebrietati
bus inhiant et ad ipſa anhelant
Ibi ſunt pueri iſtorum omnium
cuſtodes .i. mali prelati qui pueri
liter alios gubernãt. Iſtos ergo
diuerſimode dyabolus perdit ali
is et alijs culpis. nam quoſdam
ſpiritualiter interficit per ſabeos
qui eloquentes interpretantur.
id eſt per pulchram eloquentiam
et ſuggeſtionem. quoſdam p chal
deos qui interpretantur quaſi fe
re vel quaſi mamille id eſt per mũ
di proſperitatem et lactationẽ.
quoſdam per ignem auaricie et
cupiditatis. quoſdaꝫ vero per ven
tum ſuperbie et vanitatis. Iſtis
enĩ quattuor plagis dyabolus iob
.i. criſtũ depauperauit. et poſſeſſi
õe bonorum pſõnarũ tã eccĩaſticarũ ꝙ̃
ſecularium multipliciter denudauit.
Vñ de ipſo videt̃ dici illud. Marci .
xiiij. Relicta ſindõe nudꝰ pfugit
Et Amos .i. Robuſtus int̃ fortes
nudꝰ effugiet Vel ſi
vis omnia iſta que habemꝰ hic. ſ.
ꝙ oĩa aĩalia bruta iob pierũt et ab
hoſtibꝫ rapta fuerũt et ſeruitores p
empti. verũptamẽ paucissimi eua
ſerunt. quinymo liberi eius mor
tui fuerũt. de ſeruis vero iob ſeu pu
eris aliq̃ pauci ſupfuerũt. poteſt
ad hoc allegari. ꝙ cũ iob .i. criſtꝰ
ſub ſe habeat hoĩes et beſtias .i. fi
deles et infideles criſtianos et gẽ
tiles. iſta eſt veritas ꝙ omnes be
ſtie .i. oẽs gentiles et alij infideles
moriũtur et dãpnãt̃. de hoibꝫ vero
.i. de fidelibꝫ ſũt paucissimi q̃ ſaluẽ
tur. Math. xx. multi ſunt vocati
pauci vero electi. Quinymo etiaꝫ
de hominibꝫ iſtis .i. de pſonis ratio
nabilibus id eſt criſti fidelibus il
li qui ſunt filij et filie id eſt illi q̃
ſunt ſpeciales filij dei ſcilicet cleri
ci et religioſi magis pereunt. et vẽ
to ſ. pbie et epulatione caſtrimar
gie dampnationi ſuccumbunt ꝙ̃
illi qui ſunt pueri et ſerui .i. ſubdi
ti et ſimplices et ignari quia ſcili
cet de illis aliqui remanent et ſal
uantur. iſti vero quaſi oẽs ad
vitia prolabuntur. Secundũ eniꝫ
auguſtinum ſimplices et ydeote
rapiunt celos. et nos cũ litteris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

noſtras mergimur in profundum
Vel dic ꝙ ſabei qui interpretan
tur eloquentes ſunt adulatores et
etiam aduocati · qui reuerā pueros
cuſtodes id eſt prelatos et ſuperi
ores gladio lingue ſue percutiūt
ita ꝙ boues et aſinas .i. vtilitates
et lucra ab ipſis p̄ alijs reportāt
et rapiunt · ¶ I
Vel dic ꝙ in domo dei boues .i. vi
ri ſcientifici et perfecti debent in a
gro ſacre ſcripture arare .i. ſtude
re legere predicare · aſine vero .i.
ſimplices iuxta eos debent paſci
id eſt eorum doctrinis et predica
tionibus informari · a pueris ve
ro id eſt a puris et innocentibus
prelatis debent cōmuniter cuſto
diri · Sabei tamen qui interpretā
tur clamantes .i. detractores litigi
oſi iſtos moleſtant et tam maio
res ꝙ̃ inferiores infeſtant · p̄mo
Regū · xxvi · Quid clamas et inq̃
etas regem ¶ K Vl
dic ꝙ generalit̄ chaldei cū tribus
turmis ſignificāt humani generis
inimicos · ſcz mundum dyabolum
et carnem Chaldei enim interpre
tantur quaſi fere · iſte eſt mundꝰ
cū auaris qui more ferarū deuo
rant aliena · Interpretantur etiā
quaſi demones · iſte eſt dyabolus
cum tirannis · Interpretantur in
ſuper quaſi mamille · iſta eſt ca
ro cum illecebris que ſcilicet dele
ctationibus ſuos lactat · Iſti ergo
chaldei id eſt iſti hoſtes humani i
tres turmas predictas ſe diuidūt ·
et ſic camelos et pueros id ē ma
los et bonos rapiunt ſpiritualit̄
et occidunt · vel moleſtant tēporā
liter et affligunt · ¶ L

Vl dic ꝙ cameli alti et gibboſi ſig
nificant altos principes et p̄latos
quos procerto tres turme chalde
orum qui interpretantur mamil
le id eſt tria genera perſonarū lac
tando in amorem ſuum rapiunt
et iob domino ſuo id eſt deo ſbtra
hunt atq; tollunt · Primi ſunt ne
potuli et amici carnales · ſecundi
ſunt verboſi adulatores · tercij ſūt
donorum et munerum oblatores
Ab iſtis enim tribus generibus
chaldeorū qui quaſi mamille dicū
tur · noſtri ſuperiores maxime p̄
lati lactantur et recreantur · et
ideo ab ipſis taliter rapiuntur ꝙ
nulli alij aliqđ emolimētū de eis
conſequuntur · ita ꝙ ipſi prelati
videntur dicere illud · Eccli · xxv ·
In tribus eſt beneplacitū ſpiritui
meo · ¶ M Vl
ſi vis dic ꝙ domus primogeniti
in qua filij et filie comedentes vē
to irruente ſternuntur domus et
curias principum et prelatorū de
ſignat · qui pro eo p̄mogeniti fra
tres dicuntur · quia alijs ditiores
et potentiores eſſe noſcuntur · Vn̄
Deut̄ · xxi · Dabit pater p̄mogeni
to de hijs q̄ habet cūcta duplicia ·
Ergo iſta ē veritas ꝙ illi q̄ i domo
frm̄ ſuorū p̄mogeitorū .i. curijs et
hoſpitijs ditiū et magnatū morā
tur · et q̄ panē et vinū eorū come
dūt et apđ eos officijs deputātur
diuerſ piclitāt̄ vitijs et caſibꝰ et
piculis ſupponūt̄ · vētꝰ em̄ et fla
tꝰ dyabolice tēptationis ibi ſolet
flaē q̄ totā domū iſtā ſolū ad malū
ꝯcutē · et ſic illos q̄ ſūt ibi p vitia
opp̄mē et dāpnaē · Cōſtat em̄ ꝙ
illi q̄ curias ſectāt̄ diuitū ſūt vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cõmuniter adulatores raptores in
uidi et ſuperbi· et ſic euidens eſt
ipſos vitiorum turbine opprimi et
inuolui· Vnde ſeneca de iſtis dicit
Si quis cum magnatibus habitat·
aut veritas aut eorum amicicia per
da eſt· Math· xi· Ecce qui in domi
bus regũ ſunt mollibus veſtiũt.
Vel dic ꝙ in talibꝫ domibꝫ officiis
et ſtatibus homo faciliter piculũ
patitur· et hoc q̄r ventus inuidie
qui vt cõmuniter a regione deſer
ti.i.a malis deſertis et inſufficien
tibꝫ perſonis ſolet procedere ibi flat
qui totam domũ quãdoqꝫ cõcutit
et conturbat· et illos qui ibi habi
tãt opprimit aliquotiẽs atqꝫ dãp
nat· Ezech· pmo· Ecce ṽtus tur
binis veniebat ab aquilone
¶ Vel dic ꝙ frater noſter
pmogenitus fuit lucifer· qui dici
tur frater noſter quia ab eodem
deo fuit genitus et creatus· Ps̃·
Ante luciferum genui te· Et Job·
xl· Ecce behemoth quẽ feci tecum
Primogenitus vero quia prima
creatura dei eſſe dinoſcitur· Job
xl· Ipſe eſt principium viarũ dei
Conuiuiũ vero ei9 ẽ mũdi pſpe
ritas· cuius ſcꝫ dñm vendicat ipe
ſibi· Vnde· Luce· iiij· oſtendens
criſto omnia regna mũdi et glori
am eorum dixit· Hec omnia dabo ti
bi ſi cadens adoraueris me· q̄r mi
chi tradita ſunt et cui voluero do
ea· Ergo iſta eſt veritas ꝙ quãdo
filij iob et ſi lie.i.filij dei xpiani et
xpiane· ſeu etiã generalit̃ tã viri
ꝙ mulieres· vel etiã tam eccleſia
ſtici ꝙ ſeculares in domo fratris ſu
i pmogeniti dyaboli ſcꝫ in mũdo·
et cõuiuio ſcꝫ in mundi pſperita
te bibunt et comedunt· et de cibis
huius conuiuij.i.de mundi bonis di
uitijs delitijs laute ſumũt· vinum
etiam mundi ſcientiarum hauriũt
atqꝫ bibunt ſubito fit ꝙ vento tri
bulationis a regione deſerti .i. ab
occulta dei prouidentia inſurgẽte
et quatuor angulos huiuſmodi do
mus.i.quatuor partes proſperita
tis mundane ſcꝫ diuitias delicias
honores et ſcientias concutiente et
deſtruente ·ipſi tales conuiue.i. in
mundi proſperis cõuiuantes ſubi
to aliquotiens opprimuntur · et
per infortunium vel per mortẽ ad
caſum flebilem deducuntur· Vẽt9
em̃ deſerti.i.tribulacõ mortis iſtã
domum cõcutit et ſubuertit · et cõ
uiuas eius per eternam dãpnati
onem aut per tribulationem tem
poralem opprimit atqꝫ perdit· Eze
xxvij· Ṽtus auſtri contriuit te ĩ
corde maris· diuitie tue et theſau
ri tui et multiplex inſtrumentum
tuum etc̃·

Capitulum ſecundum·

¶ a

IOb· ij· legitur ꝙ iob p
cuſſus in corpore ita ꝙ
a planta pedis vſqꝫ ad
verticem non eſſet ĩ eo
ſanitas· bonis omnibus a dyabo
lo denudatus in ſterquilinio ſede
bat· ſanieqꝫ vlcerum teſta radebat
et tribulationes ſibi immiſſas in
patientia ſuſtinebat · Vxor vero
eius ipſum atrociter deridebat et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

fetorem ipſi9 abhorrebat ſicut pa
tet hic vbi dicit · Benedic deo et
morere · Et infra · xix · vbi ipſe iob
dicit ſic · Alitum meũ abhorruit
vxor mea · Amici vero eius ipſuʒ
arguebant et irritabant et pecca
torem volebãt pbare · Serui etiã
ei9 ſibi obedire nolebãt · infra · xix
Seruum meũ vocaui et non reſpõ
dit michi · Sed finaliter viſa eius
penitentia et patientia dominus
ipſum ſanauit · ſeptem filios et
tres filias ſibi dedit · amici et noti
eius ad eum conuenerũt ipſumq̃
conſolati ſunt · et qui prius eũ in
contẽpſerunt ſibi bõ propria diui
ſerũt · ſicut infra cap̃lo vltimo to
tum patet · ¶ Moraliter loquen
do iob ſignat peccatorem qui ſcʒ
a dyabolo per peccatum percuſſus
bonis ſuis ſcʒ virtutib9 et gratijs
ſpoliatur · et vlceribus malarum
conditionum et conſuetudinũ ple
nus in ſterquilinio . i . in immũdicia
a voluptatis vel in fetore in cõtinẽ
tie ſeu infamie cõmoratur · vbi ſcʒ
vxor eius id ẽ conſciẽtia ipſʒ remor
det et horret · vbi ſerui ſui id eſt
interiores affect9 et exteriores ſẽ
ſus qui ſibi ſeruire debuerũt ſibi
nõ famulantur ſed contrariãtur ·
et vbi amici ſui id eſt ſancti ipſm
contempnunt et arguũt et vilita
tem eius deteſtantur · Statiʒ enĩ
cuʒ q̃s bonis ſuis ſpiritualiter p
dyabolum fuerit ſpoliatus reſtat
q̄ a ſanctis ſuis amicis ſpirituali
bus ſit contemptus · Vnde Tren
primo · Omnes amici eius ſpreue
runt eam et facti ſunt ei inimici ·
Et ideo ponitur conſequenter q̃a
ſcʒ manũ ſuam miſit hoſtis ad õ
nia deſiderabilia eius · Sed quid?
Pro certo quãdoq̃ ſit q̄ iſte iob
qui interpretatur dolens . i . pecca
tor de peccato contritus ſameʒ vi
ciorũ teſta . i . mortis memoria me
diãte per confeſſiõeʒ educit · et ad
penitentiã et patientiam ſe cõuer
tit dicens infra capitulo · xlij · Jd
circo ipſe me reprehendo et ago pe
nitentiam · Et tunc deus bõ deper
dita ſcʒ virtutes et gratias et hoc
quandoq̃ duplo maiores q̃ habu
erat ſibi reſtituit · ſeptem filios . i .
ſeptem ſpiritus ſancti dona · tres
filias . i . tres virtutes theologicas
ſibi concedit · et ſic quilibet aĩcoꝝ
ſuorũ . i . ſanctorum ad amoreʒ ſuũ
redit · ipſumq̃ ſpiritualiter conſo
latur · et bona ſua ſcilicet ſpiritu
ales gratias ſibi diſtribuit et con
cedit · Daniel · iiij · Figura mea re
ſtituta eſt michi · et optimates
mei requiſierũt me · ¶ b
Vel dic exemplariter q̄ mũdani
amici vxor et ſerui q̃diu homo ẽ
in tribulatione et paupertate de
ipſo non curant · ymmo quãdoq̃
grauia impropria contra euʒ iã
ctant · Si vero ad proſperitatem
redierit tunc eum conſolantur et
amant · Vel dic q̄ tres amici iob
ſunt fides ſpes et caritas · vel con
tritio confeſſio et ſatiſfactio · vel
elemoſina ieiunium et oratio · qui
ad ipſum conſolandum veniunt ·
et finaliter bona ſpiritualia ſibi
diſtribuunt et concedunt ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Explicunt Moraliſatioēs ſup
librum Job· Incipiunt Moāliſa
tiones ſuper librum Yſaie·

Capitulū p̄mum· ¶ A

VSaias fu
it de gene
re regali
ſecūdum
hebreos·
Tante au
tē ſancti
tatis exti
tit vt po
nit comeſtor ꝙ cū exercitꝰ ſēnache
rib iheruſaleꝫ obſidēt ⁊ iuxta aq̄s
ſyloe fixiſſet tentoria·ita ꝙ piſci
na et hoſtibus et ciuitati comunis
eſſet·yſaias orando a domino im
petrauit et obtinuit·ꝙ cū hoſtes
veniebant ad piſcinam ſine aqua
apparebat·Cum vero ciues ad pi
ſcinam deſcendebāt aquam in ha
bundantia inueniebant·ita ꝙ ho
ſtes mirabantur vn̄de aquas in ci
uitate habebant·In cuius memo
ria aque ſyloe adhuc non continu
e ſed certis et interpolatis horis
ebulliunt ſicut ait epiphanius
¶ Mora Talis fons
videtur eſſe gloria paradyſi· q̄a
iſta eſt que ex oratione yſaie id ē
ex ordinatione dei ſolis ciuibus .i.
iuſtis ſe exhibet·hoſtibus vero.i.
impijs et peccatoribus ſe ſb̄trahit
atq3 latet·Iſta eſt enim que ſecū
dum auguſtinū nulli negabitur
digno ¶ B Vel dic
ꝙ iſta ē diuina gratia et deuotio·
que ſolis ciuibus id eſt ſolis iuſtis
et ſanctis hominibꝰ conceditur·
hoſtibus vero.i.peccatoribus qui
ſunt de exercitu ſennacherib.i.dy
aboli·qui iheruſalem.i. eccleſiam
continuo obſidet denegatur· Vn̄
ſcribitur ꝙ mali iſtum fontem in
uenerunt valde ſiccum boni inue
nerunt ipſum opulentum et ple
num·qui fōs conpunctionis ⁊ de
uotionis a malis inuenitur aridꝰ·
a bonis vero dulcis et ſapidus et
amenus·Quod etiam verum eſt
de fonte gratie et compaſſionis·
vel etiam de fonte bone dīne ſcrip
ture ſeu cuiuſlibet ſpiritualis recre
ationis·Zacharie·xiii· Erit fōs
patens domui iacob · Ille etiam
fons non continue ſed certis horis
erumpit·quia diuina gratia ſecū
dum dei occultam ordinationem
quando vult ſe ſubtrahit atq3 re
nit·conpunctio enim et deuotio
non ſolet continue fluere · ſed
interpolatim certis et diuerſis ho
ris a deo ordinatis ſolet erumpē
et manare·ſpiritus enī vbi vult
ſpirat·quia ſcꝫ dicitur ad Roma
nos nono·Non eſt volentis neq3
currentis·ſed dei miſerentis·
¶ C Vel dic ꝙ talis fons debꝫ
eſſe prelatꝰ·quia ſcilicet iſte ſe de
bet q̄ntum ad malos exhibere ſiccū
ſterilē et auſteruꝫ ·q̄ntum ad bōs
vero affluctem et plenum·Siccū
enim durum et rigiduꝫ debent eū
hoſtes iheruſalem.i.tyranni eccle
ſie ſentire·boni vero qui iheruſalē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.i.eccleſie ſunt caues et amica ipſū
debent affluentem et pium libera
lem et fluidum inuenire Vñ Eccī
xij. Bene fac humili : et ne dederis
impio. Mō tamen ē cōtra multos
eccleſiaſticos et prelatos. qui ſcʒ
liberaliores ſunt ad hyſtriones et
tirannos nobiles qui eccleſie ſūt
hoſtes. q̄ͦ ad bonos et pauperes q̄
ſunt caues. magiſq̄ʒ et affluentiꝰ
malos promouent. bonis vero ſb
ditis et pauperibus ſiccos auaros
et impios ſe demonſtrāt. Vñ ſcri
bitur. Johānis. iij. Dilexerūt hoī
nes magis tenebras q̄ͦ lucē. Vel
dic ꝙ talis fons eſt iudex vel pre
latus perſonaruʒ acceptor q̄ ſcʒ ſo
lis ciuibus.i.ſolis nepotibꝰ nōtis
et familiaribus liberalem ſe exhi
bet. hoſtibus vero et extraneis q̄
buſcūq̄ʒ ſiccus ſterilis et auarus
appet. quia ſcʒ aquas beneficio
rū ſuoꝝ tpaliū ſolis illis ꝯmuīcat
quas ſcʒ generaliter iſtis negat.
cum tamen ad fontem ꝑtineat ꝙ
ſit patens et cōmunis omnibus et
non latens

Capitulū ſecūdum. C

Scribitur yſaie. v. Qui
daʒ paterfamilias plā
tauit vineā electam. et
ſepem circundedit ei et
lapides elegit ex ea et edificauit
turrim in medio eius. et torcular
extruxit in ea et expectauit ꝙ fa
ceret vuas et fecit labruſcas Iſte
ergo indignatus contra eam. ice
pit taliter comminari Quid inquit
debui facere vinee mee et non fe
ci? Et nunc oſtendam vobis quid
faciam vinee mee. Auferam ſepeʒ
eius et erit in direptōneʒ. diruā
maceriam eiꝰ et ērit in conculcatōeʒ.
nō putabit̄ et nō fodietur et aſcēdēt
ſpine et vepres ſuper eam. et nu
bibus mandabo deſuper ne pluāt
ſuper eam ymbrem.

Mora Raciſſime ſicut ibi
dem exponitur vinea domini ſaba
oth domus iſrahel eſt ſcʒ eccleſia
vel religio. quā ſcʒ in agro huius
mundi plantauit : ſanguine ſuo
rigauit. et ſepem angelice protec
tionis ei circundedit. turrim cōte
plationis ī ea fabricauit. lapides
q̄ʒ.i.offendicula et errores ex ea
ſuſtulit et amouit Vnde ſcribitur
Math. xxi. Homo quidā planta
uit vineam. et ſepem circūdedit et
fodit in ea torcular et edificauit t̄
rim. Quapꝓpter a principio expec
tauit ꝙ hec vinea religionis vl ec
cleſie vuas.i.v̄tutes et opera bono
rum operꝝ faceret. et ꝙ vino cōſo
lationis ipſū dominū recrearet.
Sed reuera iſta iam videtur face
re non vuas ſed labruſcas.i.nō o
pera bona ſed vana. non actus v̄
tuoſos ſed potius inutiles et defec
tuoſos. Jerēmie. ij. Quomodo con
uerſa in prauum vinea aliena Et
ideo dominus indignatus benefici
a ſua ab ea ſubtrahit. ſepeʒ et ma
ceriā diuine protectionis ſubmo
uet et demonibꝰ et tirānis ī decep
tionem et conculcationem expomt
Jam enim ſicut appet ſenſui iſta
vinea per examinationem eius
aut diſcuſſionem non foditur. p

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

correctionem a ſuis ſuperfluitati
bus non putatur aut ſcinditur:
quinpꝛimo ſpinis tēpoꝛalium ſolli
citudinum pungitur. et veprib⁹
quarum ſpine ſunt acute et cur
ue et tenaces id eſt multi prelato
rum et eccleſiaſticoꝝ rapina et a
uara tenacitate replentur. et ſic
a deo maledicti ſunt et condemp
nati Et ideo de ea videtur poſſe di
ci illud. Prouꝰ. xxiiij. Per agrū
pigri hominis tranſiui et per vine
am viri ſtulti. et ecce totū ꝯpleue
rant vrtice. et operuerunt ſuperfici
em eius ſpine. ſed et maceria la
pidum diruta erat. Et breuiť vi
detur ꝙ deus mandauit nubibus
deſuper id eſt ſanctis et angelis.
ne ſuper iſtam vineam pluāt et
ymbrem ſpūalium beneficiorum
inſūdant. qꝛ ſcꝫ iā videtur domi⁹
ipſam dereliquiſſe. et in ſuis ma
nibus dimiſiſſe. et de eius regimi
ne non curaſſe. pš. Abhominat⁹
eſt hereditatē ſuam et poſſeſſionē
ſuā ſpreuit. Vel dic moraliter de
vinea anime ⁊c. Expone et dic ꝙ
ꝙ turris eſt ꝯtēplatō ⁊c.

Capitulū tercium

Legiť yſaie. vi. Yſaias
vidit dominum ſedentē
ſuper ſolium excelſum
et eleuatum. et ea que
ſub ipſo erant replebāt templū.
ſeraphim ſtabant ſuper illud. ſex
ale vni et ſex ale alteri. duab⁹ ve
labāt faciem eius. et duabus ve
labant pedes eius. et duabꝫ vola
bant et clamabant alter ad alte
rum. ſanctus ſanctus ſanctus et
cōmota ſunt ſupliminaria cardi
nū a voce clamantis et impleta
eſt domus fumo Mora
Per iſtos ſeraphim qui interpre
tantur incendium intelligo viros
ſanctos. qui ſcꝫ ꝑ caritatē ardēt
et alios in deum eleuāt et inflam
māt. qꝛ ꝓ certo iſti alis ꝯtēplati
onis ſolent in paradyſū volaꝛ. ſoli
um domini et maieſtatē eius circu
ire et templum paradyſi mentaliť
viſitare. necnon ſanctus ſanctus
ſanctus in honore trinitatis dn̄o
decantare. totamqꝫ domum eccle
ſie fumo orationis et ſanctarū af
fectionum implere. et clāmorem di
uine laudis et predicatiōis alter
ad alterum proclamare. et cardi
nes eccleſie id eſt alios fideles ad
contritionem et deuotionem ꝯcu
tere et mouere. Amos. ix. Percu
te cardinem et moueantur ſupli
minaria. Yſa. xl. Clama: quid cla
mabo? Oīs caro fenum ⁊c. Sꝫ qd̄.
Procul dubio iſte ale ꝯtēplatōis
iſtoꝝ debēt eſſe ſextuplices. i. ſex
ꝑtes cōtemplationis quas debent
habere fideles. que ſcꝫ ſunt amor
ferueñs. ſpes erigens. deuotō vn
gens. oratio ſupplicās. ꝯſideratio
xp̄i operū eidē grās agens. humili
tas de proprijs meritis non pre
ſumens. Iſtarum em̄ alarum ſeu
virtutum due ſunt que cordis fa
ciem id eſt intellectum concernūt
ſcilicet humilitas et conſideratio
xp̄i. Iſta enim duo magis ꝑti
nēt ad itellectū ſcꝫ ꝓprios defcūs
cognoſcē. et inde humiliari. et ꝯſi
deraꝛ xp̄i beneficia et inde regꝛati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Itē due concernunt pedes.i.affe
ctum·quia ſecūdum auguſtinū
pes meus affectus meus·ſcʒ amor
et deuotō·Affectō enī amat et c
ſi deuat·affectō ſō per deuctōnem
origit et rigat·Item duabʒ alis
volaē dicuntur·et iſte ſūt ſpes et
oratio·iſte enī vſqʒ ad ſoliū pr̄is
volant·et inde criſti bn̄ficia ſecuʒ
portant Ideo de iſtis ſex alis.i.de
iſtis ſex cōtemplationis ptibʒ p̄t
dici totum illd·ij·Paralip·ix·qꝫ
ſex erant grad9 q̄bus aſcēdebat
ad ſoliū ¶ B Vel dic qꝫ
ſex ale ſeraphin ſunt virtutes hoī
ms iuſti·due ſcʒ que caput ſeu fa
ciem.i.intētionem cōtegunt·vide
licet iuſticia vt ſit intētio recta·i
nocē ntia vt ſit munda Item alie
due que pedes id eſt affectionem
cōtegunt ſcʒ tempantia vt ſit mo
deſta.ſpes celeſtium vt ſit erecta
Item due ſunt quibus debēt vo
lare ſcʒ cōtemplatio que volat ad
celi gaudia·timor ſeu conſiderati
o que volat ad mortis et inferni
tormenta Iſte ergo ſunt ale q̄b9
debet volare anima viri iuſti·vi
delicet ala innocentie volat ad ſe
ipſum·ala iuſticie volat ad proxi
mum·ala tempātie volat ad mū
dum:ala ſpei volat ad deum:ala
vero timoris volat ad mortem i
deum vel in infernum Bene ergo
dicitur de iuſtis Yſaie·xl·qꝫ ipſi
aſſumūt pennas vt aquile ac̄·Et
in pſalmo Quis dabit michi pen
nas vt colūbe et volabo et requie
ſcam

Capitulū quartum ¶ A

Legitur Yſaie·xxxviii·
qꝫ cū rex iſrahel ezechi
as egrotaret pmiſit do
minus quindecī ānos
ſuperaddere vite ſue·et vt de ſa-
nitate recuperanda certior fieret fecit
vmbrā p decem lineas reuerti in
horologio achas·ſol enim in pro
greſſu curſus ſui per decem grad9
vel lineas retroceſſit et ſic vitam
regi ſuperaddidit·vmbra vero re
trocedente ſol neceſſario i horolo
gio retroceſſit·Iſtud autem inter
cetera dei magnū fuit mirābile qꝛ
ſcʒ ſol qui eſt planeta nūqꝫ retro
gradus dei tamen miraculo retro
iuit· ¶ Nota Igitur alle
gorice loquendo horologium qd
cōtinue currit quouſqʒ veniat ad
terminuʒ vbi cadat ſignat hūanā
naturam que ſcʒ ſemper eſt in cur
ſu et fluxu quouſqʒ ipſā ſiſtē faci
at caſus mortis·Iob·xiiij·Cōſti
tuiſti terminos eius qui preteri
ri non poterunt Nam ſicut ponde
ra et menſure horologiuʒ continu
e faciunt fluere et inceſſanter cur
rere quouſqʒ ad punctuʒ ad horā
ad quā tēſum eſt prouenit·tunc
vero ſolet diſtendi et campanarū
ſonitus exaudiri · Sic vere vita
humana ſecundum pondus et mē
ſuram diuine prouidentie ſecun
dum qꝫ a deo ſtatuitur et locatur
continue habet fluere ·quouſqʒ·
ad horam mortis valeat peruenire
tunc enim horologium iſtud per
mortem deſcendit· ita qꝫ campa
narum · id eſt amicorum et vi
cinorum fletus et ſonitus audiun
tur·Iheremie tercio ·Vox i viis
audita eſt·ploratus et vlulatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

multas · Per vmbram etiam iſtius
horologij intelligo vicia generis
humani · que ſcilicet decem lineas
habere dicuntur inquantum per
tranſgreſſionem decem mandato
rum abinuicem diſtinguuntur ·
Que etiam vmbra dicuntur pro eo
quod mentis intelligentie per ea offu
ſcantur · pſalmus · Cooperuit nos vm
bra mortis · Per ſolem intelligitur
dei filius · qui etiam Malachie · iiij
ſol iuſticie nuncupatur · Per de
cem gradus intelligitur decem cre
aturarum rationabilium ſtatus .i.
nouem ordines angelorum et hu
mana natura · Per regem vero in
firmum intelligo adam cum ſua
poſteritate · qui ſcilicet rex corpo
ralium creaturarum dicitur · et
qui etiam diuerſis vicijs infirma
tur · pſalmus Miſerere mei domine quoniam
infirmus ſum · Ergo dico quod rex iu
da eſt homo qui duduum diuerſis vici
orum languoribus infirmabatur
ita quod in horologio vite humane
vmbra peccati iam proceſſiſſe de
cem lineis .i. vſque ad tranſgreſſio
nem decalogi videbatur · Quapp
ter iam homines poterant dicere
illud Iheremie · vi · Ve nobis qui
a dies declinauit · quia facti ſunt
longiores vmbre veſperi · Sed
pro certo deus pater volens iſtum
regem ſcilicet hominem a peccatis
ſanare · fecit ſolem id eſt filium ſu
um benedictum ab excellentia ſue
deitatis quodammodo retrocede
re · et per ſummam humilitatem
tranſactis nouem gradibus id eſt
nouem angelorum ordinibus ad
decimum gradum id eſt ad huma
nam naturam que etiam in decag

ma decima figuratur · per incar na
tionem deſcendere et venire · Vn
ſcribitur · Eccleſiaſtici quadrage
ſimo octauo · Retro redijt ſol
et addidit vitam regi · Sic er
go factum eſt quod vmbra peccati in
horologio vite humane ſimiliter
retroceſſit · et vita et ſanitas gra
tie ipſi regi .i. homini applicuit et
acceſſit · quia pro certo homo tunc
temporis eſt ſanatus cum ſol iu
ſticie chriſtus ad gradum decimum
eſt reuerſus · et per beatam incar
nationem in hominem eſt conuer
ſus · Pſalmus Conuertere domine vſque
quo et cetera · Geneſis decimo nono
Sol egreſſus eſt ſuper terram et
loth ingreſſus eſt ſegor ·

B Vel
dic moraliter quod horologium quod
fluit eſt voluntas · ſol vero qui il
luminat eſt gratia · Quia vero tunc
rex iſte id eſt homo infirmus et
languidus per peccata ſanatur quan
do ſol diuine gratie per decem gra
dus id eſt per adimpletionem de
cem mandatorum ad ipſum reuer
titur · et quando vmbra ignoran
tie vel peccati in horologio cordis
ſui minuitur et aufertur · Vmbre
enim peccati diminutio · et ſolis .i.
gratie illuminatio · et decem gra
duum .i. decem mandatorum adimple
tio nichil aliud eſt quam regis .i. ani
me curatio et ſaluatio Pſalmiſta
Domine ſaluum fac regem et
cetera ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Explicīunt Moralisationes ſupēr librum Yſaie.

Incipiūnt Moralisationes ſuper librum Iheremie.

Capitulum primum A

IHeremie
preceptū
eſt q̄ lū
bare ſuū
acciperet
et ī eufra
te abſcon
deret iſta
petraȝ. q̃
poſt multum tempus ad eufrateȝ
redijt et lūbarē putrefactum īue
nit. ita q̄ nulli vſui aptuȝ āut vti
lē eſſet. Dixit aūt ſibi dominus q̄
lumbare domus iſrahel erat. que
ſibi dui adheſerat. quā tam̄ vitijs
putrefactam intendebat pīcere et
de terra propria captiuare. Ihē.
xiij. Mora Iſta allega
q̄ nullus eſt ita adherens deo per
caritatem et ſanctitatem. ſi ī eu
frate qui interpretatur frugifer
id eſt in fructibus diuitiarum et ī
aquis deliciarum mergatur. quī
ꝑ vitia putrefiat. ita q̄ ab adheſi
one qua herebat domino prorſus
cadat Yſaie. xiiij. Quaſi cadauēr
putridum non habebis conſorti
um.

Capitulū ſecundum A

LEgit Iheremie. xxiiij.
q̄ iheremias vidit āte
templuȝ duos calatos
plenos ficubus: vnum
qui habebat ficus valde bonas.
alius vero valde malas ita q̄ nō
poterant manducari. Et dictū
eſt q̄ prime ficus primam captiui
tatem filiorum iuda deſignabant
qui ſub iechonia ſe tradiderānt vo
luntarie. Secūde vero male vl
timam captiuitatem illorum qui
cum ſedechia per violentiam fue
rant capti. Primi enim pro
magna parte redierunt. vltimi
in captiuitate pierunt
Moraliter Iſtō
allega q̄ iſti peccatores qui patiē
ter et voluntarie ſuſtinent capti
uitatem et aduerſitatem quā me
ruerant et patienter expectant
domini voluntatem dicentes illō
ſupra. iram domini portabo quoī
am peccaui ei. domino ſūt accep
ti. et ſicut ficus bone in calato
diuine comprobationis conſtituti
faciliter etiam miſericordiam con
ſequuntur. et ad proſperitatem
et gloriam reducuntur Econtra
vero illi peccatores mali et peſſi
mi ſunt qui penas a deo immiſſas
non voluntarie ſed coacte. non
patienter ſed violenter ferunt.
quia ſcilicet tales in ſua captiui
tate obſtinati ad dei miſericordi
am non accedunt ſ in ſuis pccīs
miſerabilit̄ moriūt̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulum tercium

Cap

Illud qd ſupra · ca · xviij
dicitur de figulo . qui
ſedens ſupra rotaȝ fa
ciebat vas · quod cuȝ
diſſipatum fuiſſet de eodem luto
fecit aliud vas pro vt placuit ſibi

Moraliter — Cui
quideȝ figulo aſſimulatur deus ·
per vas vero intellexit propheta
filios iſrahel · quos deus deſtrue
bat · et quos finaliter reedificarẽ
et conſtruere iterum intendebat
Poteſt autem iſtud bene ad oc
cultaȝ dei predeſtinationẽ addu
ci · que ſcilicȝ alios edificat ſaluat
et plantat · alios deſtruit et dãp
nat . et quandoqȝ illum quem an
te deſtrui per peccatum permiſerãt
iterum per penitẽtiam reparat et
reformat · Quod etiam temporali
ter quandoqȝ facit · quia illũ quẽ
ante depreſſerat aliquando iterum
ad proſperitatem reſtaurat ·
Unde ibidem dicitur · qꝫ ſicut lu
tum in manu figuli · ſic vos i ma
nu mea domus iſrahel · Ideo bñ
dicitur ad romanos nono · qꝫ fi
gulus de eadem maſſa fecit vas ·
aliud in honorem : aliud in contu
meliam

Capitulum quartum

Cap

Legitur Iheremie · xxxv ·
qꝫ rechabite fuerunt que
dam familie iudeorum q̃
quodam arciori ritu viuentes q̃ſ
dam de mandato patris ſui certio
mas mirabiles obſeruabant ·
Quidam enim dict9 rechab de cu
ius ſtirpe proceſſerant hoc ipſis de
derat in mandatis : qꝫ ipſi et vx
ores et filij vinum i ſempiternũ
non biberent : domos non edifica
rent : ſementem non ſererent : vi
neas non plantarent · ſed in ta
bernaculis qꝫ diu viuerent habita
rent : vt ſic ſuper terram multis
diebus viuerent et manerent ·
Iſti ergo qui in tabernaculis ex
tra ciuitatem manebant · timen
tes chaldeos ad iheruſalem refu
gerunt · vinum porrectum a ihere
mia refutauerunt · et ideo quia
mandatum patris ſui ſeruauerũt
tuerri a nabuchodonoſor et a mor
tis periculo meruerunt ·

Moraliter — In
iſtis rechabitis videtur habuiſſe
exordium ſtatus et conditio here
mitarum et primorum religioſo
rum et monachorum · Et ſic be
ne videtur dictuȝ illud quod ſcri
bitur in hyſtoria tripartita vizȝ libro
pmo caplo · xi · vbi ſcdȝ aliquorũ
opinionẽ dr qꝫ monachi habuerũt
originem a iudeis Vl' rechabi
te q̃ interptãt aſcẽdẽtes vel excel
ſi ſeu tenere patribȝ l' delicie p̃m
ſignant viros religioſos et quoſ
qȝ pfcõs : q̃ ſcȝ aſcendũt p celeſti
um affectõneȝ · excelſi ſunt p vi
te eminentiã et perfectionem · te
neri ſunt patribus per parentuȝ
honorẽ et ſbuentõnem : delitie ſũt
patrum . i . ſuperiorum et platorum dei
etiam et angelorum per placẽtẽ et
ſanctam cuerſationem · Vñ ſcri
bitur · Delicie mee ſunt eſſe cum

filys hominum· Tales ergo debēt
patrum ſuoꝝ .i. dei prelatorum et
ſenioꝝ mandata ſeruare· a vino
ſcꝫ in quo eſt luxuria .i. carnis deli
tys abſtinere· a ſementis ſatione
.i. a diuitiarū acq̄ſitione ſupſedere
et domoꝝ edificatione abſtinere·
vineas etiam que inebant hoīes
.i. carnales affectōnes et adulatio
nes debent auellere non plantaē·
et habitare debent in tabnaculis·
hoc eſt ꝙ pegrinos et hoſpites ſe
debent in ſeculo reputare dicētes
cū apoſtolo illō ad Hebreos· xiij
Non habemus hic ciuitatem ma
nentē· ſed futuram inquirimus ·
Sic enim diu per gratiam poteīt
viuere: in ſanctitate et iuſticia p
ſiſtere· ihruſalem .i. padyſuꝫ fina
liter intrare· et chaldeoꝝ .i. demo
num ſeuiciam non timere· Tles
em̄ qui terrena cōtēpnūt a demo
nibus tutiores ſunt· et mundi tri
bulationes et temptatioēs cauēt
facilius et euadūt· Ps· nō timeb
a timore nocturno·

Capitulū quintū

Cap

Ecce bit· ihēmie· xxxiiij
ꝙ cum iheremias ɔtra
iheruſalem predicaret
et captiuitas imineret
et tribulatio totum populum con
turbaret· Factum eſt ꝙ populus
iuda in iheruſalem fedus cū domi
no pepigit · et in pacto q̄libet ſer
uos hebreos liberos dimiſit· et ad
maiorem firmitatē pacti vitulꝫ
occiderunt et per mediū diuiſerūt
et inter diuiſiones vituli tranſie
runt· Verumptamē populus cito
poſt a pacto rceſſit· et ſuos quos
liberos dimiſerant quilibet in ſui
tūteꝫ retraxit· quapropter ira dei
contra eos fortius īſurrexit · que
ipſos cito poſt chaldeis ſuis hoſti
bus ſubiugauit· Mora
Vitulus occiſus eſt xpc· in duas
ptes in paſſione p ſepationeꝫ cor
poris ab anima diuiſus · p cuius
ſcꝫ medium pertranſitur· quando
ſua occiſio et paſſio ad memoriā
reuocatur· et tunc pactum tran
ſeundo firmatur quādo deo ad ho
noreꝫ et memoriā paſſionis aliq̄d
promittitur et ꝓponitur· Iſta eſt
ergo veritas ꝙ quādoqꝫ multi ſūt
q̄ tempore tribulationis imminen
te et ipſi9 predicationis ſonitu ɔ
mouēte et infirmitatis impetu p
urgente· quādoqꝫ de peccatis ſuis
timore cōcuſſi penitent· et pactū
de non peccando cum deo faciētes
ſectiones vituli .i. paſſioīs xp̄i me
moriaꝫ adhibent· et ſeruos quos
iniuſte poſſedeānt ſcꝫ peccata ꝑpri
a l bona aliena que occupaueānt
dimittunt reſtituūt et relaxant·
Yſaie· xviij· Dimitte eos q̄ cōfrac
ti ſunt liberos et omne on9 diſrū
pe· Verūptamen ſepe fit ꝙ in hoc
non ſolent perſeuerare· ſ̄ rēdiuā
do et peccando a pacto iam facto
recedere· ſeruos dimiſſos .i. bō rēſti
tuta pauperibus · vel ſeruos di
miſſos id eſt peccata cōfeſſa ſacer
dotibus reſumere· propter quod
iram dei contra ſe prouocant· ita
ꝙ finaliter neceſſe eſt eos tempo
raliter et eternaliter deperire ·
chaldei enim id eſt demones ɔtra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

eos finaliter tremẽt · q̃ eos ĩ ba-
biloniam .i. in infernum captiuãt
et detrahunt et deducunt · Treñ
primo · Ducti ſunt in captiuitatẽ
ante faciem tribulantis

Capitulum ſextum A

LEgit ihẽmie · xxxvm ·
quia iheremias vera p̄
dicabat · et regem et
principes et populum
iheruſalez captiuãdos a nabucho
donoſor publice dicebat et ipſos
de ſuis criminibus arguebat · prĩ
cipes a rege impetrauerũt q̄ in la
cum mitteretur · et ſic in domo
helchie in lacu in quo non erat a
qua ſed lutum miſſus eſt vſq; ad
os in luto ſepultus · vt ibi q̄ cito
moreretur Abdemalech quidam
ethiops relaxatõnẽ ipſius a rege
ĩpetrauit · ⁊ ipſum ſubmiſſis ſui
bus et pannis veteribus et put
dis quos de domo regis ſumpſẽ
rat de lacu et luto leuauit · ꝓpter
quod ſalutem anime et vite ſue
deus dicto ethiopi repromi ſit ·

Nota Allega iſta
q̄ hodie ĩ curijs pricipũ et poten
tũ non eſt qui audeat verũ dicere
vitia redarguẽ · infortunia ꝓmul
gare · q2 ſtatĩ principes indignan
tur · et tales veridicos incarcerarẽ
vel alias grauarẽ cõtinuo moliun
tur · Amos · v · Oderũt ĩ porta cor
ripiẽtẽ · et loquẽtem perfecte ab
hominati ſũt · Ad Gal · iiij · Inimi
cus factus ſũ vob̃ vera dicens ·

Vel allega q̄ quãdoq; inueniunt
ſeculares magis miſericordes q̄
eccleſiaſtici · Ethiops enim gẽtil
pauperem et innocentem de car
cere liberat · vbi principũ et ſacer
dotum malitia ipſũ dampnat ·

B Vel dic q̄ iheremias ſigt
xp̄m · quẽ q2 vere p̄dicabat prĩci
pes ſacerdotũ morti dãpnauerũt
et in lacũ .i. in ſepuchrũ poſuerũt
⁊ ſic nomẽ eius delere ex hominũ
memoria crediderunt · Treñ · iij ·
Lapſa eſt in lacũ vita mea : poſu
erunt lapidẽ ſup me · Ethiops tñ
.i. gentilitas ipſum credendo leua
uit · et fidem eius recipiẽs et ſui
bus caritatis ãplexans · pannos
veteres et putridos .i. memoriã ꝓ
prie fragilitatis miniſtrans · ipm̄
.i. ipſius fidem de luto miſerie et
de incredulitatis lacu ſaluauit ·

C Vel dic q̄ iheremias
eſt peccator quẽ ethiops .i. paup
criſtus a lacu peccati ⁊ auaritie li
berauit · quando p pannos putri
dos .i. mortis et putrefactionis ſu
e memoriam ſibi donat · et carita
tis ſunibus ipſum ligat · Vnde
ſcribitur Oſee · xi · In funiculis
adam traham eos in vinculis ca
ritatis · Vel iſtud allegant frẽs
minores pro ſe · Dicunt enim q̄
tũc iheremias .i. hõ de lacu mũdi
et luto auaritie et piculo mortis
eterne extrahit q̃ndo ab ethiope
.i. beato frãciſco pannis putridis
id eſt humili habitu induitur · et
quando funibus id eſt cordis ipõ
rum cingitur et ligatur · Allega
vt ſupra ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulum ſeptimū. A

Legitur ihere̅mie. xli.
Cum godolias fuiſſet p̄
fectus reliquijs iſrahel
et cum iſmahel ad ipſū
ſub ſpecie boni veniens occidiſſet
factum eſt ꝙ octoginta viri raſi
barbam ſciſſis veſtibus plangen
tes et ſqualētes in iheruſalem veni
ebant. et in manibus munera et
thus habebant. vt ſcꝫ godolie mu
nera offerrent. ⁊ thura in domo
domini incenderent et orarent.
Iſtis ergo yſmahel predictus ꝓdi
tor obuiam venit. et incedens et
plorans ipſos ſub ſpecie boni rece
pit et ſtatī eos interfecit. et cada
uera eoꝝ in lacū ꝓiecit. Dicit tn̄
ibi ꝙ inter eos decē viri fuerunt.
qui dicerēt ſe in agro theſaurum
ordei frumēti et olei et mell' habē
quēꝫ ſe ſibi ꝓmiſere daturos ſi eo
rū parceret animabus. Qd factum
eſt Iſtis em̄ ſolis pepcit. alios ve
ro occidit. et etiā omnes reliqui
as captiuauit. Nota
Dic ꝙ yſmahel iſte eſt dyabolus.
qui pro certo ſub ſpecie fletus .i.
ſb ſpecie boni et pietatis ad hoi̅
nes intrat. ⁊ eos p̄ diuerſā pecca
ta interficit atqꝫ necāt. maxīe āt
quando inuenit homines qui ſūt
raſi barbā .i. imbecilles et effemina
ti. ſqualentes vultu .i. ꝯuerſatiōe
deformes ⁊ denigrati. ſciſſis veſti
bus .i. a cunctis virtūtibus exuti
⁊ denudati. videlicꝫ quia iſti godo
lie .i. mundi principibus ſtudent
placere. ⁊ munera portare et thu
ra .i. adulatiōes deferre tales pro
ſus ſpiritualiter interficit. et eo
rum cadauera .i. ipſoꝝ fetētes ani
mas in lacū inferni ꝓicit et imit
tit. Yſaie. xxiiij. Congregabun
tur ꝯgregatiōe vnius faſcis in la
cu. Verūptamen quādoqꝫ inter ip
ſos peccatorēs inueniūtur decē ho
mines .i. aliqui viri decē legis mā
data ſeruātes qui ſcꝫ in agro cor
dis ſui habent theſaurū v̓tutuꝫ ⁊
meritoꝝ abſcōſum ſcꝫ frumētū de
quo fit panis hoc eſt diuine ſcie̅
tie vtilitas. ordeum palea tectum
hoc eſt ſeipſam abſcondens humi
litas. oleum qḋ eſt leniuuꝫ hoc ē
ꝯpaſſionis benignitas. mel quod
eſt guſtui ſapidū hoc eſt deuotio
nis ſuauitas. Iſta enim ſi q̄s ha
buerit. ab yſmahel dyabolo nō le
detur. ſed de manibus eius p̄ſer
uabitur et tolletur Apocal'. vi. Bi
lib̄s tritici denario vno ⁊ tres bili
bres ordei denario. et vinū et ole
um ne leſeris B
Vel dic ꝙ iſte yſmahel ſignat ma
los balliuos et iudices. qui ꝓ cer
to ſqualētes et pauperes rapinis
et vexationibus interficiūt. Illis
vero q̄ habent theſauꝝ in agro .i.
diuitibus et munera ꝓmittentibꝫ
p̄cunt. ꝑmo. Re. xv. Pepercerunt
pinguioribꝫ amalech. q̄cq̄d vero
vile et reprobū fuit demoliti ſunt
Vel allega cōtra proditores et la
trones et homicidas. qui fingūt
ſe flere. vt poſſint homines deci
pere et ledere.

Capitulū octauum A

Scubit ihetemie · xliii ·
Cum reliquie iſrahel ydolatrie ſe dediſſēt cō tra voluntatem et cōſi lium ihetemie · ſtatim incepit eos ihetemias redarguere et aduētū nabuchodonoſor egyptiq; deſtru ctionem et ipoꝝ captiōnem a occa ſionem predicere et cōtra eos ſe ueriter prophetare · Propter qđ vt dicit comeſtor contra ipſū cō moti fuerunt et eum lapidibꝫ ob ruerunt · Egypty vero ipſū ꝓphe tam honorantes euꝫ ī ſepulchris regum ſepelierunt

Nota Iſtud allega ad duo exemplariter · Primo ꝙ ñ amat peſtilens eum qui ſe corripit · Prouë · xv · quinymo ſi quis cō tra impios veritateꝫ loquitur ab ipſis protinus impugnatur · Pro uerb ix · Qui erudit deriſorem ipſe ſibi iniuriam facit · Secundo iſtud allega · ꝙ quandoq; extra nei magis cōpatiūtur homini q̄ ꝓ pinqui et ſeculares q̄ religioſi · quia ſcꝫ ipſum ꝓphetam ihetemi am egypty ſepelierunt · et ſui eū occiderunt Mathei · x · Inimia ho minis domeſtici eius

B Epiphanius dicit: cum ihetemias eſſet in egypto: oratiōne ſua aſpi des et cocodrillos fugauit · a qbꝰ antea egyptus infeſtabat · quin ymo etiam ſecundū ꝙ tradunt he brei de puluere eiuſdem loci ad huc cocodrilli fugantur · et aſpi dum percuſſura ſanatur · Et dicit etiam idem epiphanius ſe audiſſe a viris ſenioribus qui ex ſeruorū antigoi et ptholomei ſtirpe deſcē derant ꝙ alexander macedo ad tumulum ꝓphete veniens et loci miſteriū cognoſcens ipſū i alexā driam tranſtulit et glorioſe etiā ſepeliuit · a ex tūc aſpidū et coco drillorū qui prius ciuitatē īfeſta bant rabies aufugit et ceſſauit ·

Moraliter Iſtud allega ꝙ cū ita ſit ꝙ ihetemias q̄ interpretatur excelſus domino · id eſt vir ſancti ad deum eleuati vel etiam criſtus duduꝫ a iudeis occiſus · venenoſa animalia .i. de mones et vitia ſua operatione fu gauerunt et ſuperauerunt duꝫ vi uebant · vtile eſt ꝙ puluerē ſepul ture ſue .i. memoriam mortis ipo rum ſumamus · vt eoꝝ auxilio cō tra ſerpentes huiuſmodi tuti ſi mus · Alexander enī .i. homo qui videt ciuitateꝫ cordis ſui a talibꝰ venenoſis animalibus .i. a vitiis a demonibus infeſtari · debet iſtū prophetam .i. criſtum mortuū vł quemlibet virū ſanctum ibidē ꝑ deuotiōnem trāſferre · et eum ibi per iugem memoriam ſepelire · et ſic proculdubio poterit iſtorū ſer pentium impetum ꝑcauere · Mat xxvii · Inuoluit corpus in ſindōe munda · et poſuit illud in monu mento ſuo

C Epi phanius idem dicit · ꝙ ihetemias dū eēt in egypto · dedit ſignū ſa cerdotibus ydoloꝝ · ꝙ quādo vir go pareret ydola eoꝝ corruerent ꝓpter qđ hīc ſacerdotes ymagīeꝫ virginis et pueri ſtatuentes in ſe creto templi abdito adorabāt: de quo cum ptholomeus rex ipſos i terrogaſſet dixerūt · hoc eē ꝓphe te traditū eis miſteriū · et ꝙ ita credebāt in rebus eſſe futurum ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Iſtud dicitur fuiſſe impletū; qn̄
ioſeph ⁊ maria cū puero in egyp
tū fugerunt. quia tūc ſicut dicit
hyſtorie omnia egypti ydola cor
ruerunt. Pſa. vm. Dominꝰ īgre
dietur egyptum: et corruent om
nia ydola eius. Iſte etiam vt ait
dedit ſignū ꝙ quando omnes gē
tes adorabunt lignum. dominus
veniet ad iudicium ¶ Si vis iſta
allega vel de incarnatione vel de
cruce vel ꝙ ante iudicium totus
mundus debet criſto credere. et
lignum .i. fidem crucis et crucifixi
tenere ꝛc.

Explicīūt Moraliſationes ſu
per librum ihercmie. Incipiunt
Moraliſationes ſuper librū Eze
chielis

Capitulum primum

Ezechiel
vidit q̄tu
or aīma
lia mira
bilis con
ditionis.
Sicut em̄
ponitur
ezechiel
primo et .iiij. qδlibet iſtorum ani
malium habebat quatuor facies.
id eſt quatuor ptes protēſas ſcili
cet faciē hominis a pte anteriori.
faciē aquile a pte ſuperiori. faciem
leonis a dextris. faciez bouis a ſi
niſtris. Habebant etiam quatuor
alas. quarū due inuicē iungebā
tur. ⁊ corpa eoꝝ duabus alijs te
gebantur. facieſqꝫ et ale deſuper
extendebantur. et pēne viniꝰ ad
pennas alterius erat iuncte. et
ſub pennis manꝰ hominis videbā
tur Pedes autem ad ſimilitudiez
pedis vituli habebant. et pedes
eorum recti erant. Aſpectus illo
rum ad ſimilitudinem carbonum
ignis ardentium rutilabant. et
ſcintille et fulgura de medio aīali
um prorumpebant. Et ſic patet
ꝙ iſta animalia habebant facies
alas manus et pedes. et omnia
quadruplicia. quia habebāt qua
tuor facies. quatuor alas. quatu
or pedes ¶ Nota
Per iſta quatuor animalia q̄tuor
euangeliſte deſignātur Per hoīez
matheus q̄ ab eius generatiōe de
v̄gine īcepit. Per leonē marcus
q̄ eius r̄ſurrectōez p̄ ceteris aper
tius ſcribit Per vitulū lucas qui
a ſacerdotō īcipiens criſti paſſio
nem in qua immolatus eſt patri
clare declarat. Per aquilam io
hannes qui pre ceteris altius vo
lans a diuinitate de eterna ver
bi generatione ieffabiliter dictat
Iſtaꝫ viſionē exponit Gre. de q̄
tuor euangeliſtis: ſed nos ad pre
ſens ipſam exponamus de omni
bus viris iuſtis. Dico ergo ꝙ
viri iuſti et eccleſiaſtici qui ī qua
tuor partibus mundi ſunt poſiti
poſſunt in iſtis quatuor animali
bus deſignari. qui pro tanto ani
malia dicuntur quia vite grati
a animantur. Iſti quatuor fa
cies id eſt eorū quatuor virtutes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cardinales per quas cognoſcūtur
a deo habebant· inq̄tum ſcꝫ tēpe
rantiam q̄ eſt facies hominis· iuſti
ciā q̄ eſt facies leonis· fortitudinē
q̄ eſt facies bouis· prudentiā q̄ eſt
facies aq̄le v̄tualiter habebāt Ho
mo em̄ q̄ refrenat et tēperat appe
titum ſignat tēperantiā· Leo qui
eſt rex q̄ habꝫ diſcernē inter leſū
et percutientes ipſoſq̄ ſecūdū ꝙ
magis et minus leſerūt punit ſig
nat iuſticiam· Bos vero q̄ ē aial
forte et patiēs labōris ſignat forti
tudinem et conſtantiam· Aq̄la ve
ro q̄ viſum habet clariſſimum ſigt
prudentiam et ſapientiam· hoīes
ergo iuſti et maxīe eccleſiaſtici ha
beāt faciē humanā .i. tēperantiam
interius q̄tū ad ſe· faciē leonis .i.
iuſticiam ad dexteram q̄tum ad
ſtatum proſperitatis· faciem bo
uis ad ſiniſtram .i. fortitudinem
quantuꝫ ad ſtatū in aduerſitatis·
faciem aq̄le .i. prudentiam deſuper
quantuꝫ ad ſtatuꝫ ſuperioritatis·
Ezech· iiij· Intellexi ꝙ cherubin
eſſet et quatuor vultus vni· Itēꝫ
iſti debent habere in ſe quatuor
alas .i. quatuor bonas affectōnes
q̄bus poſſunt ad ſuperiora et futu
ra volare· Ala enim gaudij volat
ad merita · ala doloris volat ad
peccata· ala timoris volat ad infer
num· ala ſpei volat ad paradyſū
q̄ ſcilicet gaudium de bono· dolor
de malo· timor de ſupplicio· ſpes
de premio· ſunt quatuor ale iuſto
rū q̄bus volant ad ſalutem· Vn̄
Daniel· vij· Alas habebat auis q̄
tuor ſuper ſe· De iſtis alis autem
eſt verū ꝙ vna cum faciebus deſu
per extenditur· inq̄tum ſcilicet

iuſtorum virtutes et affectiones
bone ſurſum in deum referuntur
et ipſas deſuper datas fatentur
dicentes illud Jacobi primo· Om
ne datum optimuꝫ et omne donū
perfectum de ſurſum eſt deſcendēs
a patre luminum · Ale autem al
terius ad alterum dicuntur iun
cte· inq̄tum ſcilicet ipſe affectio
nes iuſtorum inter ſe caritatiue li
gantur· intantuꝫ ꝙ dolor gaudi
um ſpes timor vnius· gaudium
dolorem ſpem et timorem alteri⁹
congaudendo et condolendo tāgē
videātur· Exodi viceſimo quinto
vbi de cherubin dicitur· ꝙ extenſe
erant ale eorū alterius ad alterū
Aduerte etiam ꝙ de iſtis affectio
nibus due ſunt de preſenti ſcilicꝫ
gaudium et dolor· et due de futu
ro ſcilicet ſpes et timor · et ideo
bene dicitur ꝙ due ale extendebā
tur· ſcilicet ad futurorum conſide
rationem ſcilicet ſpes ad paradi
ſum timor ad infernum· due vēo
ale corpus tegebāt ſcilicet gaudi
um et dolor quantum ad preſen
tium et propinquorum meditati
onem· Corpus enim tegere rēſpi
cit tempus preſens· alas vero ex
tendere reſpicit ad futurum Yſa
ie ſexto· Duab⁹ alis tegebant cor
pora ſua et duabus volabāt· Si āt
vis dilatare oſtēdē quomodo q̄li
bet ala id eſt quelibet affectiones
ex pluribus conſtant et cetera·

B Sed pro
culdubio manus humane ſub alis
eſſe dicuntur · quia ſcilicet opera
rationabilia que per manus hoīs
notantur alis affectionuꝫ iuſtorū
ſemper concomitari debent· non

eñi ſufficit velle niſi aſſit et pꝑfi
cere · et parꝝ valet affectio niſi cū
poſſibile eſt aſſit manualis opꝑa
tio · ad Philippē · ij · Operatur in
nobis velle et perficere · Iſta etiā
manus ſeu operatio debet eē qua
druplex · qꝛ inqꝫtū ad ſe dēt exer
cere opa penitētie · qꝫtuꝫ ad bōs
opa beneficiētie · qꝫtū ad malos o
pera iuſticie ⁊ qꝫtum ad deū opera
honoris et reuerentie · Ezech · p̄
mo · Manus hominis ſub pennis
eorum · Itē pedes ipſoꝝ aīaliuꝫ
erant recti et tanqꝫ pedes vituli
ad denotandū qꝫ intentio et finis
iuſtoꝝ q̄ per pedes qui ſunt finis
corpis intelligitur · vitulina i. ſim
plex et recta eſſe tenetur · Pedes
etiam iuſti ſūt quadruplices · inqꝫ
tum ſcꝫ intentio dēt habere q̄tuoꝛ
conditōnes vt ſcꝫ ſit ſcā ſine iniq̄
tate · ſimplex ſine duplicitate · re
cta ſine varietate · continua ſine
diſſidentie inſtabilitate · Ezech · i ·
Per quatuoꝛ ptes euntes ibant
Aſpect⁹ etiā eoꝝ · i · ꝯuerſatio debꝫ
more carbonum p caritatem arde
re · et per doctrinā pximi ſcintilla
re ⁊ et bō exempla fulgurarē et ſic
ſcintille et fulgura videbūt de me
dio animaliū emanarē · Apoc · iiij
De throno exeūt fulgura voces et
tonitrua ⁋ Vl dic qꝫ facies q̄ cō
tinēt oēs ſeñus ſignt diſcretionē ·
ale q̄ volāt ſignāt ꝯtēplationeꝫ ·
ma⁹ q̄ opa faciūt ſignāt opatio
nē · pedes q̄ corp⁹ portāt affectio
nē · aſpect⁹ · i · habit⁹ quē oēs ꝯſi
derat ſigt ꝯuerſationē · Dico ego
qꝫ facies diſcretiois viri iuſti dēt
eē q̄druplex · quia quandoqꝫ dēt
eſſe humana dulciter aliis indul

gendo et humanīc et benigniter ſe
habendo · quandoqꝫ leonina ſeueri
ter malos puniendo et iuſticiam
faciendo · quandoqꝫ bouina tarde
et mature procedendo et ſolide et
fortiter in vno propoſito perma
nendo · quandoqꝫ aquilina clare
et ſubtiliter conſiderando et ſur
ſum ad deum per affectioneꝫ volā
lando · Vnde Danielis ſeptimo Ca
pita quatuoꝛ erāt in beſtia · Simi
liter ale contēplationis dēnt eſſe
quatuoꝛ · quia debet contemplari
ter conſiderarē · primo ſe quantū
ad vilem natiuitatem · vitam mi
ſeram et mortem aſperam · Secū
do mundum qꝫ ſit fallax · qꝫ tran
ſitorius · qꝫ laborioſus · Tercio
infernum quantuꝫ ſit durus · du
rabilis et periculoſus · Quarto pa
dyſum quantum ſit amenus · per
petuus et gaudioſus · Allega vtſ
Item dico qꝫ iſti debent habere q̄
tuoꝛ manus · id eſt quatuoꝛ ptes
bone operationis ſcilicet peniten
tiam beneficentiam iuſticiam et
prudentiam etc̄ · vtſ · Item quatu
tuoꝛ pedes bone affectōnis ſcilicꝫ
gaudium de bono facto · dolorem
de malo cōmiſſo · timorē de ſuppli
tio inferni ⁊ ſpē de gaudio padyſi
Itē pedes dñt eē vitulini et recti
p ſimplicitatē et rectitudinē itēti
onis · Dēnt etiā iſta aīalia habē aſ
pectū ſplēdētis ꝯuſatōis ⁊ q̄ emit
tat ſcītillas caritatis et dilectōis
etiā ſi ſit neceē fulguā aſpē correc
tōnis · pſ · Fulguā coruſcatō em
nē · ⁋ Vel dic qꝫ tale aīal fu
it xpc · qui habuit faciē humanā
quādo fuit icarnatus · bouinā qñ
p mortē fuit immolat⁹ ⁊ leoninaꝫ

quandō reſurrexit · aquilina; q̄ı
do aſcendit · Qui etiam quatuor a
las .i. quatuor glorificati corpis do
tes habuit. et ſcintillas bone doc
trine et fulgura bonorum exēplo
rum emiſit · et tunc more carbonū
p iuſticie rigorem ardebit quādo
ſeculum iudicabit · quia tunc ſecū
dum pſalmiſtam · erunt ſagitte
potentis acute ·
E
Vel ſi vis dic in malo ꝙ animal
quatuor facierum ſignat homines
varios et peruerſos et cetera · Vi
de ſupra de pardo vbi īuenies mo
raliſatum contra auaros · Vl' dic
ꝙ mali habent quatuor facies · in
q̄ntū facies hic exteriorius apparen
tie in conditōnes quatuor variat ·
q̄ aliquādo eſt humana p fictam
benignitatem · aliquando leonina
per apertam crudelitatem · aliq̄n
bouina p ſimulatā ruditatem · ali
quādo aq̄lina p elatā ſ̄p poſitate;
Ezech · iiij · Apparuit rota vna ſup
terrā habēs quatuor facies · Itē
iſti habēt quatuor alas ſupbie in
q̄ntū iſti vidēt ſupbire de quatuor
ſcȝ de diuitijs ſciētijs et eminen
tijs et de corpalib9 q̄tijs · Daniel ·
vij · Alas habebāt quatuor ſup ſe
Et Zach .i. Vidi et ecce quatuor
cornua · Itē quatuor habēt man9
inq̄ntum ipſi habēt quadruplicem
malā opationē ſcȝ opera ſupba cō
tra deū · luxurioſa q̄ntū ad ſe · igra
ta q̄ntū ad amicos · crudelia et iniu
rioſa q̄ntū ad inimicos · Zach .i. O
ſtendit michi dominus quatuor fa
bros et quatuor malos oparios
ſcȝ ſuperbos luxurioſos ingratos
et iniurioſos · Itē iſti habent qua
tuor pedes .i. quatuor malas affec
tiōnes ſcȝ gaudium et inanem le
ticiam · dolorem et inuidam tri
ſticiam · timorem deſperationis · et
ſpem fatue preſūptionis Habent
ergo gaudium de mundi proſpe
ris · dolorem de mundi aſperis ·
timorem de penitentia fienda · ſpē
de maiori eminētia cōſequēda · Di
citur ꝙ iſti quatuor pedes affectō
nis ſunt recti q̄a flecti nequeunt
ad pietatē · ſunt vitulini quia ſem
per habent admixtā aliquaȝ laſci
uiam et carnalitatem · Trenorum .i.
Sordes eius in pedibus eius · Vl'
dic ꝙ pedes iſtorum ſignant qua
tuor iſtorum malas occupationes
ſcȝ auariciam qua currunt ad diti
as · carnis cōcupiſcentiam qua cur
runt ad delitias · ambitōnem qua
currunt ad eminentias · iracundi
am qua currūnt ad vindictas vel
ſeuitias · Ezech .i. p quatuor ptes
euntes ibant · Aſpectus etiam ip
ſorum · id eſt conuerſatio ſcintillat
per exempla mala · et coruſcat p
ſupflua ornamenta · Ps · Illuxe
rūt coruſcationes tue orbi terre ·
F
Vel dic ꝙ tale
animal eſt mulier q̄ circa fatuos
iuuenes quatuor faciebus ſolȝ vti
ſcȝ in pricipio humana attrahēdo
tandē leonina fortit cōtradicendo
tādeȝ bouina diſſimulādo et ſe pū
gi et rogari permittendo · tandeȝ
aquilina ad cuncta eorum beneplа
cita volando · Vel dic ꝙ tale aīal
ſignat eccleſiam · q̄ quantum ad
ſui progreſſum quatuor habuit fa
cies ſeu ptes · pma fuit humana .i.
ſimplex pauper et nuda ī apoſto
lis · Secunda fuit leonina ferox et
audax et firma in martiribus ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Tercia fuit bouina, i. laborē ꝑcitē
tie aſſueta in confeſſoribus · Quar
ta nunc eſt aquilina · id eſt clare
videns per ſcientiam et fidem in
ſtructa in doctoribus
G Vel ſi vis expone de
quatuor euangeliſtis ſicut exponit
gregorius in omelia prima ſuper
Ezechielem · quia ſcʒ quatuor ani
malia ante thronum filii hominis
quatuor euangeliſtas deſignant ·
facies hominis matheum: qui pre
ceteris loquitur de criſti hūana
generatione · facies leonis marcū
qui loquitur de criſti reſurrectio
ne · quia ſcilicet leo ſuſcitat catu
lū mortuū rugiēdo · facies bouis
lucā q̄ pre ceteris loq̄tur de criſti
morte et immolatione · facies aq̄
le iohānem qui loquitur de criſti
alta deitate et aſcenſione ꝛc̄ · per
omnia vide gregorium vbi ſupra
H Vl' dic ꝙ hō rex ē aīa
liū leo ferarū bos iumētorū aq̄la
auiū · Iſta ergo q̄tuor aīalia circa
thronū xp̄i fuiſſe deſcribūt · vt per
hoc ipe rex regū et dn̄s dn̄antiū
fuiſſe noſcat̄ · Apo · xix · hēbat i fe
more ſuo ſcriptū rex regū et dn̄s
dominātium Illud qd̄ exponitur
ſupra in principio · Ecce ventus t̄
binis veniebat ab aquilōe nubes
magna et ignis inuoluens · pōt
exponi cōtra diuites malos · qui
ſunt ventus ꝓpter vanitatē: tur
bo p violentiā et rapacitatem · ab
aquilone venientes ꝓpter frigoris
tepiditatem · nubes propter ig
norātie obſcuritatem: magna ꝓ
pter proſperitatem et rerū facul
tatem · Ignis propter crudelita
tem inuoluens propter acquirē

di inſaciabilitatem ꝛc̄ · Vl' expoē
de ſpiritu ſancto qui eſt ignis:
nubes ventus ꝛc̄ ·
I
Animalia ſcā ſicut ponit Eze
chielis p̄mo vbi erat impe
tus ſpiritus illuc gradiebant̄: et
vnūquodq̄ ante faciē ſuā ambula
bat · nec reuertebātur cū ābula
rent: et hec erat ſimilitudo aīali
um Aſpect9 eoꝝ quaſi carbonum
ardentium: et quaſi aſpect9 lāpā
darū et hec erat viſio i medio aīa
liū ſplēdor ignis ꝛ de igne fulgur
egrediēs Nota Sic vē dn̄t
face ſci viri: q2 vbicūq3 impet9 id ē
mot9 ꝛ īſpiratō ſcʒ ſpūs ſcī ipos
mouerit ꝯtinuo dn̄t ire: ꝛ illō qd̄
ſuggeſſerit ſine ꝯtradictōe ꝯplē
cuius tn̄ cōtrariū faciūt illi: q̄ bo
nis ſpūs cogitatōibus et inſpi
rationibus nō obediūt ſed rēſiſtūt
Actuū · vii · Dura ceruice et incir
cūciſi cordibus vos ſemp ſpiritui
ſancto rēſtitiſtis Vnuſq̄ſq3 iſtorū
ante faciē ſuā ābulat: inquantū
de bonis eternis que āte nos ſūt
cogitat et ad ipſa per bona opera
affectus et deſideria graditur et
aſpirat · Temporalia queq3 que
poſt nos remanent: nec reſpicit:
nec affectat Philipp · iii · Que re
tro ſunt obliuiſcēs · ad ea vero q̄
ante ſunt extendens me ipſum:
deſtitutum proſequor ad brauiū
Itē cū ābulāt nō reuerti dicunt̄
quia ſcʒ q̄libʒ vir iuſtus et in via
morū quā incepit et in bono ꝓpo
ſito nūq̄ p recidiuationem vel a
poſtaſiam vel negligentiam deſiſ
tit nec a bono ope ſuo ceſſat · Job
xvi · Semitā p quā nō reuertar
ābulo · Item ſimilitudo et aſpcūs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iſtoꝝ.i.conuerſatio debet eſſe quaſi aſpectus carbonum ardentium
et vt ſplendor ignis per feruidā
caritatem. et quaſi aſpectus lam
padarum per lucidam honeſtatē
et de medio talium debet egredi
ignis boni amoris. a quo etiā ex
ire debet fulgur iuſti rigoris

R. Vel ſi vis per animalia in
telligo malos vt ſupra eſt expoſi
tum. q̄ nō ſecūdum rationē ſꝫ ſecū
dū impetū ſpūs ſui.i.volūtatis ſue
gradiuntur añ faciē ſuam qꝛ ad
mundi bōa que habent ante ſe per
deſideria deferuntur. nūq̄ autem
per penitentiam a ſuo malo itinē
reuertūntur. ſed more carbonum
et lampadū ꝑ auaritiā inflāman
tur. et ideo in medio talium ignis
.i.auari ballivi et famuli conuerſā
tur. a q̄bus ꝓculdubio fulgur ra
pine cōtra ſubditos egreditur et
cauſatur.

L.

Poſtq̄ ezech. feciſſet mētionē
de quatuor ſanctis aīalibus
ipe dicit q̄ iuxta aīalia appuit ro
ta vna ſup terrā habēs quatuor
facies hoc ē dictu q̄ quatuor eēnt
rote ſimul iuncte. Et ecce rota in
medio rote. et totū corpꝰ rotarū
erat plenū ocul̄. et erat vna ſimili
tudo omniū q̄tuor. Et facies et a
ſpectus rotarū et opꝰ erat quaſi
viſio maris. ſtatura q̄ꝫ et altitudo
erāt in rotis et aſpectꝰ horribilis.
et ꝑ q̄tuor ptes eūtes ibāt et non
reuertebātur cū incederent. et ad
quēcūq̄ locū declinabat q̄ ꝓma e
rat ſeq̄bātur et cetere. Cūq̄ ābu
larent animalia. ābulabāt ꝑiter
et rote iuxta ea. cū trāſeuntibus
.bānt: cū ſtātibꝰ ſtabāt: et cū ele
uatis a terra ꝑiter eleuabantur.
Spiritus aūt vite erat ī rotis quo
cūq̄ ibat ſpūs illuc et rote eleua
bātur ſequētes eū. Nota
Per rotas iſtas poſſumꝰ intelli
gere bonos ſbditos et maxīe reli
gioſos vel clericos. ſicut per aīali
a intelligimus prelatos. Boī enī
ſubditi rote dicuntur ꝓ eo q̄ vo
lubiles et mobiles per obedienti
am dimoſcūtur Eze. x. rotas ipas
audiēte me vocauit volubiles Iſti
ergo debēt eē quatuor ꝟ habē qua
tuor facies ꝓpt̄ ꝟtutū cardinaliū
quaternitatē. Quilibet enī qua
tuor dicit̄ eē q̄ quatuor ꝟtutibꝰ in
ſignitur vtpote qꝛ dicit̄ tpatꝰ iu
ſtus fortis et prudēs. vnꝰ etiam
dī ī medio alterꝰ ꝑ intimam cari
tatem. qꝛ q̄libꝫ dēt habē aliū ī me
dio cordis ſui per memoriā cōpaſ
ſionis. ꝑ caritatē et vnitatē. Ro
ta ergo in medio rote poītur quā
do ꝑ memoriā et amorē alt̄ in me
dio.i.ī corde alterꝰ ſtabilit̄ ſicut
dī Pūb. xvm Frat̄ q̄ nō adiuuat̄ a
frē quaſi cītas firma. Et Gal. vi
Alt̄ alterꝰ onerā portate. ac ſi di
cat. ſit alt̄ ī medio alterīꝰ Rota tñ
iſta ſup terrā appaēt. qꝛ q̄libet
vir iuſtꝰ ſup t̄ra.i.ſup t̄rēa ꝑ ip
ſoꝝ ɔtēptū eē tenet̄ Eccs. v. Deꝰ
in celo et tu ſup t̄rā. Dico ergo q̄
iſte rote.i.boī r̄ligioſi ꝟ ſbditi dn̄t
apparē ſup t̄rā calcādo et ſpnēdo t̄
renā ꝓſperitatē Dn̄t eē iuxta ſcā
aīaliā frequētādo eoꝝ ſocietatē.
Dn̄t eē q̄tuor facierū ɔtinēdo qua
tuor ꝟtutū cardialiū quat̄nitatē
Dn̄t eē vnꝰ ī medio alterꝰ ꝑ mu
tuā dilect̄ōez et caritatē. dēt etiā
eē ī eis vnā ſimilitudo oīm ꝑ cōez

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dictꝰ et habit9 pitatē · et ꝑ mu
tuā moꝝ ↄformitatē · vt ſic poſſit
alē alteri dicē illd · Pſa · xxiij · nrī
ſimil' es factꝰ · Aſpectꝰ coꝝ dēt
ēē q̄ſi viſio maris · p ↄtritiōis a
maritudīnē et p peītentie aſperi
tatē · dēt etiā ī eis eſſe ſtatura p
ↄſtātie firmitatē · altitudo p men
tis ſblimitatē · et aſpectꝰ horribi
lis p ſqualores abſtīnēne hiſpidā
deformitatē · pſalmiſta Terribi
lis es et quis reſiſtet tibi et cetera
Job quarto · Inhorruerunt pili
carnis mee · Item iſti debent ire
ꝑ quatuor ptes .i. p iiij°ᵒʳ affectōes
vt per gaudiū de bono et dolorē
de malo p timorē de ſupplitō ſpē
de ꝑmio ad bō opa ābulēt et īnce
dāt Sicuti etiā n̄ dn̄t cū ābulauerit
qꝛ nūq̄ dn̄t deſiſtē vl' retrocedē
a bono qd īcepūt · qꝛ ſic d̄r Lu · ix
Nemo mittens manum ſuam ad
aratrum et reſpiciens retro rc̄ ·
Itē tales pleī ocul' eē dicuntur ·
qꝛ ſcꝫ iuſti viri ocul' diſcretiōis et
circūſpectōis illuīati eē tenēt · vt
ſic videāt et ↄſiderēt q̄cq̄d ad ſa
lutē ptinē videat · Apoc̄ · iiij · Ple
na erant oculis ante et retro · Vn̄
Ezechielis primo dicitur · qꝛ tota
tum corpus colla et manus et
penne et circuli plena erāt oculis
ſcꝫ ad ſimilitudīnē caude pauōis
ad denotādū qꝛ iſti bōi r'ligioſi et
ſubditi dn̄t habē pēnas ↄtēplatō
nis · manꝰ bōe opatōis · colliū gu
ſtatiue deuotōis · et ocl'os diſcre
tōnis ad ſimilitudīnē caude pauo
nis .i. picturā bone ↄuerſatiōis
Et quocūq̄ declīabat q̄ ꝑma erat
ſequebāt et cetere · qꝛ ſcꝫ inter bo
nos religioſos et ſbditos dēt eſſe

talis humilitas et obediētia et ta'
moꝝ ↄformitas · qꝛ vbicūq̄ videt
declīnare et īclinari illos q̄ primi
et ſupiores ſūt inter eos · ſcꝫ bōs
prelatos et honeſtioēs et ſenioēs
pro certo alie debēt ſequi p imi
tationem et obedientiā inclinari
Math · viij · Magiſter ſequar te
quocūq̄ ieris · Ille ergo rote .i. bōi
ſubditi debent ſequi animalia ſcā
id eſt bonos prelatos et viros do
ctos ſcilicet obediendo et ſe eis cō
formādo · Ezechielis · x · Illis gra
diētibꝫ rote quoq̄ ſubſecute ſūt ·
ita qꝛ cum eis debent ire bene ope
rando : cum eis ſtare fortiter perſe
uerando : cum eis eleuari a terra
terrena deſpiciendo et celeſtia af
fectādo · Ezechielis · xi · Eleuātes
cherubin alas ſuas exaltati ſunt
a terra coram me · Et ratio eſt · qꝛ
ſpiritus vite debet eſſe in eis id ē
ſpiritus ſanctus qui deb et eis v̄
tutem et gratiam dare · ipſi vēo
debēt eum ſequi et inſpirationi et
voci ipſius obedire · Ezechielis pri
mo vbi erat impetus ſpiritus ibi
gradiebantur

Conſequenter vidit ezechiel
firmamentum ſuper caput
ſanctorum animalium quod erat
de ſpecie criſtalli : et in firmamen
to erat ſedes · que erat de lapide
ſaphiri · et in throno ſedebat ſimi
litudo filij hominis qui in ſe gere
bat per circuitum ſpeciem ignis
et electri · et circa ſe habebat qua
ſi ſimilitudinem arcus celi · quaſi
cum fuerit in nube in die pluuie ·
ſed pro certo q̄n ſupra firmamen
tū celi qd erat ſup̄ caput eoꝝ fie
bat vox · ſtati aīalia pennas ſuas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſubmittebant et ſic vocem que ſā
cta fuerat audiebant·
(N)ona dic ꝙ firmamentum
ſignat eccleſiam que bene fūdata
eſt ſuper firmam petram· que cri
ſtallina dicitur quia in ea ſplēdor
veritatis fidei et etiam ſtabilitas
perpetue ꝑmanentie recipitur· ſub
etiam iſto firmamento dicuntur
animalia ſancta habitare· q̄a nul
lus eſt bonus aut ſanctus niſi illi
qui in firmamento eccleſie ꝑ fidē
et gratiam dinoſcuntur manere·
Geneſis primo· Stellas poſuit in
firmamento celi· In iſto autem ec
cleſie firmamento eſt tronꝰ eccle
ſiaſtice et maxime apoſtolice ꝑla
ture· qui ſcȝ de ſaphiro cuius eſt
color celeſtis dicitur eſſe· pro eo ꝙ
eccleſiaſtica iuriſdictio celeſtis et
ſpiritualis totaliter debet eē· Pſa
lmi· Fundabo te in ſaphiris et va
bo iaſpidem .i. iuſticiam ꝓpugna
cula tua· In iſto etiam throno .i.
dignitate eccleſiaſtica debet ſedē
filiꝰ hominis .i. perſona rationał·
per honeſtatem ad modū electri de
bet fulgere· per caritatem moē ig
nis debet feruere· per ſapientiam
debet ſplendere· arcū etiā celeſtē
.i. iuſticiam debet circa ſe poſſidē·
qui tamen in die pluuie et in nu
be eſſe dicitur· pro eo ꝙ iuſticia ſē
per debet eſſe cum miſericordia· ꝛ
cū dulcedinis pio fluuio teneri·
Geneſis nono· Arcum meum po
nam in nubibꝰ· Quid ergo· pro
culdubio ſi contingat ꝙ de firma
mento eccleſie et ꝙ de trono iudi
ciarie poteſtatis· et a filio homīs
.i. a prelato exeat apoſtolica vox
.i. a domino preceptum vel ſtatu
tum· ſtatim animalia ſancta que
ſunt ſubtus .i. ſubditi boni debent
alas pompe et ſuperbie deponere·
et illud qđ mandatur reuerēter
audire· Nunꝙ̄ enim debet aliq̄s
eſſe ita groſſum animal· nec ita
altū aut ſancta aut ſolempnis ꝑ
ſona quin mandata dei· et prela
torum verba· et documēta maio
rum et ſeniorum debeat reuerent
audire· et omnē pompam ſbmit
tere et pennas cuiuſcūq; nobilita
tis et ſufficientie ſue poſtponere· ꝛ
qđ dicitur vel predicatur humili
ter auſcultare dicendo illud· Aba
cuc tercio· Domine audiui auditi
onem tuam (N)Vľ
dic ꝙ tronꝰ ſaphireus eſt beata
virgo· et ſi queratur quare dicit
ſaphirea tractatum fuit ſupra de
lapidibus capiť· de ſaphiro· filiꝰ
autem hominis eſt criſtus q̄ ſcȝ ī
iſto trono per incarnationē ſedit
et ibi ſicut ſplendidus et feruidꝰ
apparuit · Quando ergo vocem
iſtius audimus · ſtatim alas ſu
perbie deponere debemus· et cū
reuerentia exequi qđ nobis man
datum ſentimus Pš· Hodie ſi vo
cem eius audieritis· Arcum etiā
predicatōis ꝛ iuſticie habuit quo
peccatores ſagittauit · ī pluuia vēo
fuit· ꝓ eo ꝙ ſpe venie ipōs dula
ter ꝯſolatꝰ refrigerauit· ꝑdicatio
enī arcꝰ dicit ꝙ debet pūgē· in die
pluuie ꝙ debet vngere· Apocał·
vi· Qui ſedebat ſuper equū habe
bat arcum (O)Vľ dic ꝙ
ille filiꝰ hominis ſcȝ dei filiꝰ ī tro
no ſedebit ī iudicio· vbi ꝑ magnū
rigorē quē pretendet ignēꝰ ap
parebit· et vbi arcū iuſticie tedet

quẽm cũm pluuia miſericordie q̃ꝑ
tum ad bonos dulcet: ſeperabit
malos autem ſagittabit · ita ꝙ õ
nes ſubmittent alas ſuas in q̃ꝑtuꝫ
vocem ſuã omnis creatura time
bit · Geñ · iij · Vocem tuã domine
audiui et timui eo ꝙ nudus eſſez
Tunc dicet peccator quando ſe nu
dum et ſine indumento caritatis ꝛ
gratie ſentiet et quando nude q̃c
quid fecit omnibus notum fiet ·
illud Jere · xiij · Nudaui femora
tua contra faciem tuam · et appa
ruit ignominia tua adulterĩa tua
et hinnitus tuus et ſcelus fornicati
onis tue

Capitulum ſecundum

Conſequenter poſtq̃ꝫ ẽ
zechiel animalia mirabi
lia et dei gloriã conſpex
erat · ad terrã cecidit p̃
timore · Sed ingreſſus in eum ſpi
ritus ſtatuit eum ſupra pedes ſu
os precipiens ꝙ quicq̃d ſibi daret
comederet et voraret Et ecce que
dam manus de celo mittitur · in q̃
quidam liber clauſus et inuolutꝰ
continebatur · qui coram eo ex
pandit et ante eius oculos explica
tur · Hic liber ſcriptus intus et fo
ris erat · ſcripturamq̃ꝫ mirabilem
continebat ſcꝫ lamentationes car
mẽ et ve · Iſto ergo libro ezechiel
fuit cibatus et in eius ore ad mo
dum mellis extitit dulcefactus ·
Ezechiel · ij · Mora Ezechiel
in iſto loco ſignificat humanũ ge
nus qḋ per ade peccatum primitꝰ
cecidit · ſed tandem per ſpiritus
ſancti miniſterium reſurrexit · q̃
ſcꝫ ipſum ſupra pedes et ſtatũ g̃re
e ſtatuit et erexit · manus enĩ di
uine munificentie de celo hominibꝰ
miſſa fuit · Vel manus etiam .i. be
ata virgo · que librũm ſalutis no
ſtre criſtum nobis attulit · qui q̃ꝑ
uis ab eterno fuiſſet per ſecreta
diuine prouidentie a nobis inuo
lutus et clauſus vtpote quia non
dum fuerat hominibus reuelatꝰ
ipſum tamen finaliter deus pater
per natiuitatem et crucem et coro
nam nobis expandit. Apocalipſ
quinto · Alius liber apertus eſt q̃ ẽ
vite · Iſte enim ſcriptus erat itꝰ
per deitatẽ et foris p humanitatẽ
Et pro certo iſta ſcriptura ĩ ſe ha
buit ſacramẽtoꝝ fidei totalez ve
ritatem · quia in iſta apparuerũt
lamentationes penitentiuꝫ · carmi
na cõtẽplãtiũ. et grãs deo agẽtiũ
ꝛ felicit ĩ patria viuẽtiũ · et ve dãp
natoꝝ et peũtiũ · In iſto enĩ libro
et vbis eiꝰ potes ſi vis legẽ lamẽ
ta penitentie · Lu · xv · vbi dicitur
ꝙ gaudium ẽ angel dei ſup vno
peccatorẽ ꝛc̃ Itẽ ibi ſũt carmĩa ſpe
i et miſericordie et future glorie ·
Math · xxv · Venite benedicti pa
tris mei percipite ꝛc̃ · Item ibi ẽ
ve dampnationis perpetue · ꝛ hoc
cum dicit Mathei vtĩ · Ite male
dicti in ignẽ ꝛc̃ · hic aũt liber q uã
do per deuotõnem comeditur d ul
cis et ſapidus inuenit · Ps · Quã
dulcia faucibꝫ meis eloq̃a tua ꝛc̃
· C D Vl' dic ꝙ liber ẽ ſacre
ſcripture reſeratio · qui intus eſt
ſcriptus per ſenſum ſpiritualem
et foris p lrãꝫ hyſtorialẽ · q ſcꝫ eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

inuolutus per figurarum ꝯſigna
tionem expanditur tamen coram
nobis per doctorum expoſitionem
Jlle liber continet lamentationes
mundane miſerie et incolatus ſicut
eſt illud · pſ̃ · Heu michi quia inco
latus meus ꝓlongatus · et alia ſi
milia · Carmina laudis et ſpūalis
conſolationis · ſicut illd · pſ̃ · Lau
date dominum omnes gentes · cuꝫ
ſimilibus · Et ve eterne dapnatio
nis continet · ſicut illd · Eze · xviij
Anima que peccauerit ipſa mori
etur · ſed ille liber ī ore hominis fit
ſuauis · quādo per os predicatoris
et doctoris de ſcriptura prorūpit
aliquis ſermo dulcis ·

Capitulū terciū

Preceptū enim fuit ī vi
ſu ezechieli · ꝙ ciuitatē
iherusalem oppugnaēt
et ꝙ iter ſe ⁊ ciuitateꝫ
ſartaginem collocaret · Preceptū
fuit etiā ſibi · ꝙ durante obſidiōe
ipſe dormiret ſuper latus ſuuꝫ ſini
ſtrum pro iniquitate domus iſrl ·
Jtem ꝙ dormiret ſuper latus dex
trum pro iniquitate domus iuda ·
Preceptuꝫ etiam fuit ſibi ꝙ paēꝫ
faceret · quē ſub ſtercoꝰ tib coopi
iret · et ꝙ ipſum manducaret pō
dere · et ꝙ aquā ſuā bibēt in men
ſura · Ezech · iiij ·

Moraliter Karissimi p
ciuitatem iheruſalem intelligitur
ciuitas pacifica padyſi · quā quili
bet debet velle acquirere · et ideo
vt ipſam habeat non debet ceſſarē
ſed eā cum machīs bonorū operuꝫ
impugnare · Verūptamen ſarta
ginem mortis vel ignis īfernalis
videlicet vbi peccatores friantur ·
debet inter ſe et ciuitatem padyſi
per conſiderationem ponere · et ꝙ
iſtam magis ꝙ̃ padyſi gloriā me
ruerit debet cū formidine cogitarē ·
ibiqꝫ cor ſuū debet p timorem fige
re et verſare · Dum durat autem
iſta obſidio .i. iſta bonorum opum
pro acquirenda ſupna iheruſaleꝫ
executō · homini precipitur tria fa
cere · ſcꝫ de latus ī latere dormire ·
panem ſuum ſtercoribus tegere ·
et panē et aquā in pondere et mē
ſura comedere · Que ſunt tria que
homo ſpūaliter dēt facere ſi vult
ciuitatem padyſi acquirere · quia
primo debet p contemplationem
dormire ſuper latus ſiniſtrum īfer
nalis aduerſitatis · Deinde ſup la
tus dextrum ſupernalis felicitatis
Quia homo debet per conſiderati
onem iacere et dormirē · nunc ī la
tere ſiniſtro cogitando de inferno ·
nunc in latere dextro cogitādo de
padyſo · ij · Cor · vi · A dextris et a
ſiniſtris p arma iuſticie · Secundo
debet panem ſuum .i. mundi ꝓſpe
ritatem ſtercoribus operirē · vt cogi
tare non ceſſet ſe eſſe ſperma feti
dum · ſaccum ſtercorum · et cibuꝫ
vermium · ſecundum · Bernhādū
et Jnnocē · dēt cogitare ꝙ iſta ō
nia ſunt vilia · et viliora quā ſter
cora reputanda · Philipp · iij · Om
nia arbitratus ſum ſicut ſtercora
Tercio panem debet et aquam .i.
mundi delitias et diuitias in pōdē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et menſura comedere et bibere· vt
ſcꝫ ſuperflue nō appetat diuitias
habere· nec delitias frequentare·
ſed vſum eoꝝ in menſura et pōde
re ſtudeat temperare. In vſu eniꝫ
diuitiarū et deliciaruꝫ debet eē pon
dus· quia debet homo ponderare
ꝙ difficile acquiruntur: ꝙ timide
conſeruantur: ꝙ doloroſe pdūtur
Iteꝫ ibi debet eſſe menſura· vt ſcꝫ
nulla ſit ſuperfluitas· ymmo cum
ſalomone dicat illud· Prou· xxx
Diuitias et paupertatem ne dede
ris michi domine: tribue tantum
victui meo neceſſaria· Vt ſic iux
ta illd· Sapie· xi· Omnia i mēſuā
et numero et pondere diſponat·

Capitulū quartū·

Cum ciuitas iherusaleꝫ
et ſeruitores tēpli dnīꝫ
dereliquiſſent· et ydolatre
dediti eſſent· ita ꝙ diuē
ſa ydola i tēpli parietibus depix
iſſent· factuꝫ ē ꝙ ſimilitudo man⁹
apprehendit ezechielē q̄ erat capti
uus in babilone· et adduxit eum
in iheruſalē in viſione dei· cui dix
it dominus vt videret ablhominati
ones magnas quas faciebāt filij
iſrahel vt ꝓcul recederet a ſanctu
ario ſuo· Vidit ergo ezechiel i tē
plo pmo in pte aquilonis ydoluꝫ
zeli qd erat ibi ſtatutū ad ꝓuocā
dum emulationem· Qui tandem
fodiens pieteꝫ vidit ſimilitudies
reptiliū et aīmaliū et ydola dom⁹
iſrahel· vidit etiam ſeniores qui i
cōſpectu iſtoꝝ reptiliū adolebant

incenſum· Item conuerſus ad ali
am pteꝫ· vidit mulieres que plā
gebant adonidem· Item ad aliam
partem conuerſus vidit quoſdaꝫ
viros in templo· qui ſcilicet dorſū
ad altare vertebant ad orientem
et adorabant ad ortum ſolis· ali
quos vidit qui ramos ad nares
ſuas applicabant· Iſta ergo erant
ablhominationes ydolatrarum· q̄s
filij iſrahel faciebant in templo· et
in ſecretis cubilium ſuoruꝫ· prop
ter que deum a ſuo ſanctuario re
cedere faciebant· ita ꝙ dominus
terram reliquerat· et ꝙ eorū ſce
lera non videbat· Ezechielis octa
uo Aduerte autem ꝙ adonis fuit
quidam gratiſſimus iuuenis fili⁹
martis quem dea venus intantū
dilexit ꝙ de eo amaſiuꝫ fecit Hūc
igitur ab apro quem venabatur
occiſum ceperunt mulieres plāge
re et rediuiuum credere· Et inde
apud gētiles mulieres conſueuit
mos plangendi mortem adonidis
in olere ſicut poīt ouidius metha
morphoſeos· libro decīo quarto·

Moraliter Hec
uera per iſtas ablhominationes q̄
fiebant in templo a filijs iſrahel
poſſunt intelligi quedam vitia q̄
hodie fiunt i eccleſia a quibuſdaꝫ
fidelibus criſtianis· Iſti enim
cum propoſito videntur delinque
re· vt deum a ſanctuario ſuo· id
eſt ab amore ecclīe faciant fugere
et recedere ipſāqꝫ neceſſe habeāt i
tyrannorum manibus dimittere
et de ea nō curare· Job triceſimo
quarto· Quaſi de induſtria receſſe
runt a deo· Si enī parietē foderi⁹
et ſi de babilone· id eſt de mundo

ad ꝯſiderationem ihꝛrlm̄ id eſt
eccleſie ducti fuerimus· procul du
bio multa abhominabilia et enor
mia videre poterimus· Jeremie·
xiij· In agro vidi abhominatio
nes· Sunt ergo in iſta quinq3 per
ordinem deteſtanda: ſcilicet ydo
lum reptilia et eos adorantes plo
rantesq3 adonidem: dorſum ad al
tare vertentes: et ramos ad nares
applicantes· Per ydolum ergo ze
li intelliguntur imūdi detractores
qui zeli inuidie ſunt ydola et rep̄
ſentatores· quia ſcilicet illi ſunt
qui verbis ſuis detractorijs emu
lationem et inuidiam prouocāt
et rixas et odia ſepe cauſant· ps
In ſculptilibz ſuis ad emulatōez
eū puocauerūt· Per reptilia depi
cta intelligo mundi malos dites
et potentes· qui dicuntur reptili
a quia reptant per auaritiam cir
ca temporalia· Iſti enim ornatu
ſuperfluo depinguntur· et a ſeio
ribus id eſt a malis aduocatis et
conſiliarijs· et ab alijs adulatori
bus coluntur· et a malis conſilijs
et adulatōibus aliorūq3 accuſa
tionibz inceſſant· Vñ actuū· xxv·
dicitur ꝙ ſeniores iudeoꝝ poſtula
bāt aduerſus paulū dāpnatiōez
Iſti aūt pncipes et dites bene vni
uerſa reptilia dicuntur· qꝛ quidā
buſoni in flatu p ſupbiam· alij la
certo caudato p malitiā: alij lima
ci viſcoſe p luxuriā aſſimilantur·
et ſic de alijs· Ps· Hoc mare mag
num et ſpacioſum manibus· illic
reptilia quoꝝ ñ eſt numerus Plo
rantes adonidē itelligo iuuenes et
iuuēculas curioſos qui de alijs p
ſonis iuuenibus plorare videtur
incōptum pro eoꝝ malo amiderē ſu
ſpirare videntur dicentes illud·
Canticoꝝ.i. Fulcite me floribus:
ſtipate me malis· quia amore lan
gueo· Peruertētes dorſum ad al
tare· intelligo malos religioſos et
eccleſiaſticos· qui oculos mentis
ad ortum ſolis.i. ad claritatē mū
dane proſperitatis vertūt· ab al
tari vero.i. a dei ſeruitio ipos diū
tunt· et tunc magis querūt ſecu
laria ꝙ regularia et tēporalia ꝙ
ſpiritualia· Iheremie ſecūdo Ver
terūt ad me dorſum et non faciez
Per illos aūt ꝗ applicāt ramos ad
nares intelligo delitioſos qui ſcz ī
ramis et rebz odoriferis delectāt̄ et
ī hoc excedere ꝯprobāt̄· hec em̄ oia
abhominabilia ſūt apud deum et
ſtabilia apud mūdū· Vñ· Mala·
ij· dr̄ Traſgreſſus eſt iuda et abho
minatio facta eſt in iſrahel et in ie
ruſalem.i. in religione: qꝛ contaī
nauit iudas ſanctificationem dm̄
quā dilexit et habuit filiā dei ali
eni.i. pſperitatē mundi· q̄re autē
iſta faciant apparet: qꝛ ipſi videtur
credere ꝙ dereliqt dn̄s terram: et
ꝙ dn̄s ñ videat· ps· Dixerūt qūo
ſcit deus ꝛc̄

Capitulum quintum

Ca

EZechiel vidit ſex vi
ros.i. ſex angelos: qui
habebant vnuſquiſq3
vas interfectionis in
manu ſua.i. gladiū· Erat autem in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

medio eorum vir vnus indutus li
neis · habens atramētariū ſcripto
ris in manu ſua · Iſti ergo precep
tum eſt a voce dn̄i de gloria exeū
te ꝙ ſignaret thau ſuper fronte ʒ
viroꝝ dolentium et gementiū ſup
cunctis abhominationibus que fi
unt in medio iheruſalez · Alijs ve
ro qui portabant gladios dictuʒ
eſt per medium ciuitatis vt tranſi
rent · et ꝙ homines vtriuſqꝫ ſexꝰ
occiderent · et ꝙ a ſanctuario dn̄i
inciperent · et ꝙ nulli penitus parce
rent · niſi illis ſuper quorum fron
tem thau ſignum viderent · Sic
ergo factum eſt · ꝙ ↄtaminauerīt
domum · et īpleuerūt atria inter
fectis · et ratio redditur ibidez · qꝛ
īiquitas domꝰ iſrahel ⁊ iuda mag
na eſt nimis valde et repleta eſt
terra ſanguinibus · Ezech · ix ·

Nota Per ſignū thau
qđ factum eſt ad modum crucis
ſignatur crux : vl̄ commemoratio
diuine paſſionis · Per illum qui ī
dutus eſt lineis intelligitur predi
cator · qui ſcʒ v̄bis et exemplis im
primit ī frontibus .i. in mentibus
hominum ſignum illud · qui ſcili
cet per caſtitatem eſt lineis īdutꝰ
et per ſcientiam debet eſſe ſcripto
ris atramētario ↄmunitus · Iſte
enī ē angelus qui portat ſignum
dei viui · Apocalipſis ſeptimo Per
angelos autem cum gladijs ītelli
guntur angeli vindices · qui ſcili
cet ad executionem diuinorum iu
diciorum parati ſunt · Vnde Cant
iij · Vniuſcuiuſqꝫ enſis ſuper fe
mur ſuum · Quid ergo? p certo fi
naliter quando dominus viderit
ꝙ domus iuda .i. eccleſia que per
fidem trinitatis confitetur · quia
iuda interpretatur confitens · et
domus iſrahel .i. religio q̄ p contē
plationem debet deum videre · et
terra id eſt mundus bene fuerint
pleni ſanguinibus carnalitatis · ⁊
eorum iniquitas bene increuerit
ſcʒ in fine mūdi · tunc imittet an
gelos ſuos vt gladijs iuſticie vin
dictam eterne dampnatiōis exer
ceant in eiſdem · et ſic fiet ꝙ nul
li penitus parcent · ymmo ſenes ⁊
iuuenes et v̄gines qui mali fece
runt interficient · Et ſuper omnia
a ſāctuario .i. a ſtatu eccleſiaſtico
rum incipient · et eos pre cūctis
punient atqꝫ ledent · Quia quāto
quis propinquior eſt deo · ſtatu ⁊
et gradu et ſcientia : tanto ſi delin
quit acrius eſt puniēdꝰ · qꝛ ſicut
dr̄ · Luce duodecimo Seruus ſciēs
voluntatem domini et non faciēs
vapulabit plagis multis · Breui
ter ergo illud verum eſt ꝙ ſolum
viri gementes et dolentes ſup pec
catis ſuis et alioꝝ · ſignum thau .i.
crucis chriſti memoriam in cordis
frontibus deferentes · tunc tempo
ris ſaluabuntur · et ab angelis p
cutientibus · et peccatores morti
et dampnationi tradentibus non
ledentur · ſed ab ipſis angelis diui
no munere defendentur · Vnde A
pocalipſis ſeptimo · Nolite nocere
terre mari nec arboribꝰ · quouſqꝫ
ſignemus ſeruos dei in fronti
bus eorum ·

Capitulū ſextū ·

A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Preceptum eſt ezechieli
ꝙ vaſa ſua more tranſ
migrantium et ſe mu
tare volentium prepa
raret · ſibiqꝫ dictum eſt · fili homi
nis fode pietem: in humeris por
taberis: in caligine offereris: faci
em tuam velabis vt non videas
terram · Et dictum eſt ſibi: ꝙ hoc
ſignabat: ꝙ princeps iuda ſcꝫ ſe
dechias eſſet captiuandus et exce
candus · et in babilonem captiuꝰ
ducendus et tamen eam nõ viſurꝰ
et ibi moriturus · Ezech · xij ·

Mora   Illud põt
dici de homine morituro · Iſte enĩ
de hoc ſeculo ad aliud tranſmigrãs
pies .i. ſepulchrum foditur · et in
humeris portatur: in caligine mor
tis effertur et ſibi facies ſudario
operitur · Vel dic de homine peccã
tore · qui per ſpem future penitẽtie
in infernũ defertur: facies mentis
ſue ſudario .i. amore mũdane glo
rie inuoluitur: in caligine ignorã
tie et peccati portatur · et per ob
ſtinationem penitus excecatur ·
ita ꝙ terram id eſt mundum et ter
rena bona per que vehitur in babi
lonem .i. in infernum ad quẽ cap
tiuus ducitur · videre per conſiderã
tionem non dicitur · quia peccato
rum eſt in mundi proſperis nunꝙ
de talibus meditatur · Vñ de ani
ma peccatrice illud Trenorum .i.
dicitur · Sordes eius in pedibus
eius nec recordata eſt finis ſui

Capitulum ſeptimum ·

Deſcribit ezechiel ciuita
tem iheruſalem: vel ſi
nagogam: a deo prius
dilectam · ſed tandem
ydolatria depuatã ſub figura puelle
dicens · ꝙ erat quedam puella cu
ius radix et generatio fuerat de ter
ra cananea: pater ſuus amorreꝰ
mater ſua ethea · Iſta a principi
o quando nata eſt: non fuit a ſuo ſan
guine munda: nec aqua lota: nec
ſale ſallita · nec preciſus vmbilicꝰ
eius · nec pannis inuoluta · Qui
dam tamen pius dñs vidẽs eam
ſup faciẽ terre proiectã: ſãguine in
fectã · nudã et confuſiõe repletã · miſ
tus eſt eius · Et que iam ad mũdũ
muliebrẽ venerat et vbera eiꝰ intu
muerãt: pilusqꝫ eius germinaue
rat: ita ꝙ iam amari poterat ex
pãdit palliũ ſup iſtã et operuit e
ius nuditatẽ et iurato pacto ipſam
accepit vxorẽ · Iſtã ergo aqua la
uit: ſãguine mũdauit · oleo vnx
it · diſcoloribus veſtiuit · iacincto
calciauit · biſſo cinxit · ſubtilibus
induit · ornamẽto ornauit · armil
las in manibus dedit · torquem col
lo circundedit · inaurem ſuper os
eius poſuit · circulos eius auribꝰ
inſeruit · et coronam de corio in ca
pite eius poſuit · ſimilam mel et
oleum ad comedendum ſibi dedit
et ſic pulcherrima facta fuit · ita
ꝙ nomen et fama ipſius ad gen
tes extraneas pertranſiuit · ipſam
vir ſuus auro et argento ditauit
et bonis omnibus ampliauit · Sꝫ
iſta fiduciam habens in decore ſu
o ingrata viro ſuo beneficio · qui
tanta ſibi bona dederat · et non re
cordata dierum adoleſcentie ſue ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cuȝ pluribus fornicata fuit· quoſ
etiam de bonis que ſibi marit⁹ de
derat ditauit· et quicquid pro or
natu ſuo acceperat ad complacēdū
lenonibus conuertit Que tandem
publicā meretrix facta nec tamē ta
liter ſaciata ſe indifferenter expo
ſuit omnibus· que omnia videns
vir ſuus ipſam veſtibus et bonis
conceſſis expoliauit· ipſamq̧ nu
dam et confuſam dimittens tan
quam adulteraȝ eā dampnauit·
hec ergo in manibus inimicorum
ſuorum traditur a quibus lapida
tur trucidatur et cōburitur eiuſq̧
lupanar qđ ſibi edificauerāt deſtru
itur et ſic vir ſuus de ea vindica
tur· Ezech· xvi· ¶ Nota
Iſta puella poteſt deſignare hūa
nam naturam cuius prius ortus
et generatio fuit de terra canane
a· inquantum in campo damaſcēo
qui eſt in ſyria que quondaȝ fuit ter
ra cananea fuit adam ſecūdū ſā
ctos creatus et natura hūana vbi
conſtituta· pater ſuus adam fuit
amorreus. i. amarus· mater eius
eua fuit cethea. i. cōfracta quia con
fracti ſunt a temptatione: amari
cati ſunt tribulatione· Iſta ergo a
principio nata eſt cum vmbilico
peccati originalis· cū ſāguine car
nalis libidinis et delectationis ſi
ne ſale debite diſcretioīs· et ſine
pānis honeſte cōuerſationis· ſed
pius dominus. i. dei fili⁹ vidēs iſtā
puellā ſcȝ naturā humanaȝ ſuper
faciem terre iacenteȝ et a terreſtri
paradiſo protectam· et in terreis
per auaritiam implicatam· ſāgui
ne carnalitatis infectam· nudam
virtutibus· et vitiorum confuſiōe

plenam: ad amandum tū habileȝ
vberibus naturalis compaſſionis
tumidam· et pilis cuiuſdā natura
lis affectionis bone fecūdam ipſā
dilexit et eā per incarnationeȝ et
gratiā matrimonialiter ſibi iūxit·
aqua baptiſmi eā lauit· ſanguie
originalis peccati purgauit et ſb
palleo fidei ſue ipāȝ operuit et īuol
uit· Ruth· iij· Extende palliū tuū
quia propinquus es· Iſtam etiā
vnxit oleo pietatis veſtiuit diſco
loribus honeſtatis· calciauit iacin
cto. i. amore caritatis· cinxit biſſo
caſtitatis· induit ſbtilibus innocē
tie et interioris puritatis· et orna
uit eā ornamēto totius moralis ſā
ctitatis· pš· Aſtitit regina a dex·
tuis in ve ⁊c· Iſti ergo anime vł
nature ſic deo p grāȝ copulate· et
a ſtatu peccati miſericorditer eleua
te in manibȝ armilla bone operati
onis traditur· collum elatōnis ſue
torque. i. vinculo diuinoꝝ mādatoruȝ
cīgitur· os locutionis ſue inaure
temperantie ordiatur· auris ſua cir
culo prōpter obediētie inſeritur· et
caput ſuuȝ. i. cor corona. i. vitiorum
victoria ī ſignitur· pš Corona au
rea ſuper caput eius ⁊c· Iſta ergo
tandem nutritur ſimila ſancte
doctrine et eruditōnis· melle gra
tie et deuotionis· oleo caritatis et
dilectionis· ditatur auro ſapien
tie et argento eloquentis predica
tionis et ſic efficitur decora et pul
chritudine totius moralis perfecti
onis famoſa et vulgata per diffu
ſionem ſue bone opinionis· Can
ticorum ſexto· Pulchra es et deco
ra filia iheruſalem et cetera· Sed
pro certo ſepe accidit quod iſta puella

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.i. anima de ſua pulchritudine et
de morali et naturali perfectione
ſuperbit et ſic lenonibus id eſt de
monibus mundo et carni per diu
ſa peccata ſe tradit. et cu; eis for
nicans ſuum virum criſtū deſerit
et beneficioru; eius oblita cunctis
indifferenter vitijs ſe exponit. qui
ymo donaria gratiarum naturali
um que a viro ſuo criſto acceperat
in vſum leccatorum ſuorum .i. mūdi
carnis dyaboli exponit et ſic ſe ip
ſam vilem et abhominabilem deo
facit. Quod videns dominus ipa;
bonis tēporalibus et naturalibus
ſpoliat et tortoribus infernalib9
tradens igni et gladijs mortis p
petue velut adulteram eam dāp
nat. Quia pro certo illud eſt verum
q natura humana ſeu peccatrix
anima a deo per incarnationē; aſ
ſumpta. vel per penitentiam reſūp
ta et ad morum pulchritudinem
et perfectionem reducta. quando
gratijs ſibi factis male vtitur. ad
eternum ſupplicium iudicatur. et
in inferno concremanda dampna
tur. Ezechielis viceſimo tercio.
Viri igitur iuſti ſunt hij iudicabūt
eas iudicio adulterarū

B Vel dic q iſta puel
la eſt eccleſia. que in principio fu
it nuda per paupertatem: et per
diuitiarum tenuitatem. et p cre
dentium paucitatem. fuit ſāgui
ne plena per martiriū penalitatē.
ad terram proiecta per contēptū
et aduerſitatem. ſecib9 errorum nō
bene lota p heſū abſterſionē. nec
ſale perfecte ſapientie ſallita p fi
dei ſanctitatē et puritatē Verūpta
men dominus miſertus ē eius ip

ſamq; ab erroribus lauit et pur
gauit. et reddita pace ſanguine;
martirum ab ea abſterſit. et eam
prius deiectam ia; mirabiliter di
latauit. et predictis vtutib9 ad
ornauit. auroq; et argento dita
uit. gratijs honore et regimine ā
pliauit Sz quod iſta vidēs ſe decorā
et pſperitate floridā iā n̄ ceſſat vi
rū ſuū xp̄z et ei9 ſuitiū ptēpnere
quinymo iā videt tēpus adoloſcen
tie ſue. et pauptatē qua; in prin
cipio habuit obliuioni tradere. et
iam nō ceſſat cū lenonibz .i. cū mū
do carne et dyabolo per vitia forni
cari et ditijs a deo receptis ipos
oblectare: bonaq; eccleſiaſtica in
vſus deputare demonum. Qua
ppter videmus q xp̄c iſtā tanq̄ ad
ulteram ia; reſpuit. veſtimentis
q; bonorum terrenorum eā exuit. et
i manibz tirānorum eā tradidit. qui
ſcz ipſā tribulatoībus lacerant et
diuerſis affectōibus eā cremāt
Nā q ecclesia bois ſibi a deo cōceſ
ſis male vtit. iuſto dei iudico fit
vt a pncipib9 affligatur. vt ſic
iſta q primitiui ſui ſtatus oblita et
ideo de tantis bonis ingrata exiſ
tit. cogat tribulatōibus ad deū
reuertere quē dereliqt C
Vl dic ſi vis applica cōtra qualdā
mulieres q q̄uis de vili plebe qū
doq; a ditib9 aſſumāt et ornētis
diuitijs delicijsq; impleāt iſte tn̄
aliquotiēs fornicātur et iſte cōbu
ri p alijs merentur Vl dic cōtra
igratos. q de nichilo eleuati bene
factorē ſuū deſerūt. et alijs ſe com
mittūt. Itē poſt priſtine paupta
tis ſue obliuiſcūt. et bō ſibi pceſſa
ab homine vel a deo in vſ9 ſupbie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

re in offendiculū ſui creatoris aut
benefactoris expendunt· ſicut ad
litteram patet de multis qui ī vi.
li ſtatu ad diuitias puenerūt·

Capitulū octauū· A

QVedā aquila grandis
magnarū alarum· lon
go membrorū ductu·
plena plumis et varie
tate venit ad libanum· tulit me
dullam cedri et ſummitatem fron
dium eius euulſit· et tranſporta
uit eam in terraȝ chanaan ī vrbem
negotiatorum poſuit illaȝ· ſicut po
nit· Ezech· caplo· xvij
Nota Aquila iſta eſt fi
lius dei· qui ꝓpter immēſitatē eſſē
tie fuit magnus· et plumis virtu
tum omnium fuit plenus· iſte em̄
venit ad libanuȝ huꝰ mūdi· vbi
in cedro.i.in altiſſima virgīe tulit
noſtre hūanitatis medullam· cu
ius frondes.i.defectus auulſit et
abſtulit· eandem ipſaȝ in vrbem
negociatorū.i.in padiſum que eſt
vrbs ſanctorum in aſcēſione por
tauit·

POſtq̄ȝ aquila dicta medullā
cedri in vrbem negociatoruȝ
tranſtuliſſet· plantauit vineaȝ ſu
per aquas multas ī terra bona vt
faciat fructū · et ſit in vineā gra
deȝ· ita tamen ꝙ rami vinee aqui
lam que ipſaȝ plātauit reſpicere
tenebant· Facta eſt ergo vinea et
fructificauit et emiſit ꝓpagines·
ſed quedam alia aquila etiaȝ mag
narum alarum erāt· ad quā iſta vi

nea incepit reſpicere et auxilium
ab ea petere· ꝓpter qđ aquila pri
ma q̄ eā plātauerat ipaȝ euulſit· et
ventus vrens īſup ipſā arefecit·
deȝq̄ ꝓſperitatē amiſit· Nota
Sic vē hodie allegorice loquēdo fa
ctū videmꝰ· Cōſtat em̄ ꝙ vera aq̄
la ſcȝ dei filiꝰ· poſtq̄ȝ medullam ce
dri.i.hūanitatē nrāȝ accepat· et ī
vrbem negociatoꝝ.i.ī padyſū vbi
ſancti negociatores et mercatorēs
qui ſcȝ eterna pro terrenis merca
ri ſciuerunt commorant· eam etiā
aſcēdēdo detulit· vineā eccleſie ſu
e plantare voluit· et eā in terra
bona.i.ī fide xpiana ſup aq̄s mul
tas.i.ſup fluuiū grārū et ſciētiarū
fūdauit· Iſta ergo creuit ī vineā
latam et iam quaſi per totum ſecu
lum ſe diffudit· propagines i d ē
fideles emiſit· et iam fructus diti
arum multarum acquiſiuit· Gen̄
ſecundo· Plantauit dominus deꝰ
padyſum voluptatis a principio
Iſtud tamen verum eſt ꝙ rami
huius vinee.i. filij eccleſie dei ſēp
iſtam aquilam ſcȝ deum tenebant
reſpicere· et p fidem ſpeȝ et deuo
tionem ī ipſū oculos mentis fige
re· et ad eū totis affectibȝ anhela
re· Vn̄ illđ· ps̄· Ad te leuaui ocu
los meos· Sed iſta vinea cum ra
mis ſuis iam videtur cuſtū plāta
torem ſuum deſpicere· et ad aliā
aquilam huic inimicam ſcilicet ad
mundum vel ad mundi principes
aquilinos.i.raptores oculos men
tis flectere· et ab ipſis auxiliū et
fauorem implorare · Qua ꝓpter
fit ꝙ p̄ma aquila cuſtus iſtā vi
neam cum ramis.i.eccleſiam cum
filijs ſuis deſpicit· ipſam tirannis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et heretias mediantibus vento t̄
bulationis cõburat· quia dum ec
cleſia et eccleſiaſtici ſperare ī do
mino obmiſerunt· et ad auxiliuꝫ
ſecularium pn̄cipum cõfugerunt·
ipſe dominus ſuum retraxit aux
ilium· ⁊ contra eos venti tribula
tionum increuerunt· ita ꝙ pſpe
ritatem et gloriam perdiderunt·
Reſpiciamus ergo primam aqui
lam non ſecundam et ſperem⁹ in
domino non in mundo· p̄s· Spera
in domino et fac bonitatem et pa
ſceris in diuitijs eius· Ideo de ta
li vinea dicitur i· Pſ̄· Vineā de e
gypto id eſt de gentilitate et pau
pertate tranſtuliſti· eieciſti gētes
et plantaſti eam· extendit palmi
tes ſuos vſqꝫ ad maē· ⁊ ſequitur·
vt quid deſtruxiſti maceriam ei⁹
⁊ vindemiant eam omnes preter
gredientes viam · exterminauit
eam aper de ſilua B
Vel dic ꝙ talis vinea ſignat ſorti
legos quos prima facie aquila de
us et in eccleſia et fide plantauit
et quandoqꝫ in eccleſie beneficijs
ſublimauit· qui tamen poſtea cū
altera aquila id eſt cum dyabolo
ſe confederant· et ab ipſa auxiliū
et reſponſa poſtulant· qui ſcilicꝫ
in fine comburentur et dampnan
tur C
Onſequenter dominus pmi
ſit ſe plantare aliquez ramū
cedri ſuper montem excelſum· et
ꝙ faciet fructum et fiet in cedrū
magnam· ita ꝙ volucres ſub eo
habitabunt· et humiliabitur lig
num ſublime : et exaltabitur lig
num humile· ſiccabitur lignum
viride· et frōdeſcet lignum aridū

Nota Illud applica ꝙ
dn̄s deus de vno modico ramo .i.
humili et ignobili perſona facit
qn̄qꝫ magnam cedrū .i. magnā et
honorabilē perſonam · et in mō
te excelſo alicuius dignitatis con
ſtituit eū· ita ꝙ volucres .i. nobi
les ſub ipſo cōmorantur· et ſic fit
ꝙ de⁹ cotidie facit ſiccari ſublīes
⁊ virides id eſt ſuperbos et carna
les· exaltari vero et frōdeſcere fa
cit per proſperitatis gloriam hūi
les et pauperes· Luce primo· De
poſuit potētes de ſede ⁊ exaltauit
humiles

Capitulum nonū A

Quedā leena tulit vnū
de leunculis· et leo fa
ctus eſt· ⁊ didicit cape
re predam et hoīes de
uorarē· viduas facere et ciuitates
in deſertum ducere· ita ꝙ deſola
ta eſt terra a voce rugitus eius·
et audierunt gētes et n̄ abſqꝫ vul
nerib⁹ ſuis ceperunt eū· miſeruntqꝫ
eū in carcerem ne audiret̄ vox ip
ſi⁹ āpli⁹ ſup mōtes· Eze· xix·
Nota Talis leo ſignāt quoſdam
malos officiales et pūſos· q̄ ī pri
cipio ſūt leūculi .i. pui baliui et ad
uocati quos mat̄ ipoꝝ eccīa l̄ reli
gio citas l̄ plat⁹ ad aliqđ officiū
aſſūit· q̄ tādē lapſu tpis leones .i.
magis crudeles tyrāni efficiūt̄ ita
ꝙ ab eis p rapīas hoīes deuorāt̄
et ciuitates etiā de ꝑte et paupes
efficiūt̄· ita ꝙ rugitu vlorꝝ ſuorū
paupes ipi⁹ patē detrēt̄ .i. Pet· v
Leo rugiēs circuit q̄rens quē· Sꝫ ſi
nalit̄ querela gentiuꝫ que contra

tales ſolet inſurgere · et poſt mul
ta tribulationum vulnera qn̄doqꝫ
procuratur ꝙ ipſi in carcerem vł
in mortē vel in depoſitionē tradū
tur · ita ꝙ ex tunc vox minarū ia
ctantiaꝝ et iniuriaꝝ ſuarum ſup
montes .i. in altis dignitatibus ⁊
officijs amplius nō auditur Iſta
cotidie videmus ad ſenſum in cu
rijs dominiorum: vbi leones et cō
ſiliarij ſeu officiales crudeles fina
liter deſtruuntur. B

Onſequenter ibi dicit · mat
tria quaſi vineā in ſanguine
tuo ſuper aquaꝫ plātata · cuius
fructus et frondes ex aquis mul
tis · et facte ſunt eis virge ſolide
in ſceptra dominantiū · et exalta
ta eſt ſtatura ſua inter frondes ·
Sed tandem euulſa eſt in ira : in
terraqꝫ proiecta · et ventus vrēs
ſiccauit fructū eius · arefacteqꝫ
ſunt virge roboris eius: et ignis
comedit eam · ita ꝙ non fuit am
plius in ea v̄ga fortis nec ſceptrū
dominantium · Nota
Talis vinea videtur eſſe progeni
es tyrannorum ipoꝝqꝫ dom⁹ im
perium et maieſtas · que ſcꝫ ī ſan
guine et violentia eſt fundata ·
cum effuſione ſanguinis introdu
cta Dato enī ꝙ iſta poſſit aliq̄ꝺ diu
proſperari: ita ꝙ eoꝝ dom⁹ vide
atur exaltari ⁊ maxime r̄putari ·
virgeqꝫ ſolide .i. hoīes fortes qn̄
doqꝫ exinde ſoleāt generari · qui e
tiam alijs habeāt cuꝫ ſceptro et ī
perio dominari · finaliter tamē ta
lis domus a deo euellitur · et ita
igne tribulationis areſcit et con
ſumitur ꝙ nulla virga fortis id ē
nulla perſona nobil̄ · nullūqꝫ ſcep
trum dominātium .i. nullus q̄ habe
at dominiū inuenitur ī eis Quia
breuiter illud eſt verum ꝙ vinea
domus ciuitas et iuriſdictio ſeu
quecunqꝫ res publica q̄ a ſangui
ne crudelitatis et rapina ſūpſit or
tum · non ſolet diu ſtare · ſed fina
liter areſcere et perire · Sicut patet
de imperijs gothorum wandalorū
perſaꝝ · grecoꝝ · et romanoꝝ · et ſi
cut potiſſime patet de domibꝫ yta
lie tyrannoꝝ · qui ſicut dicit̄ Yſa
ie · ix · Veſtimentum mixtum ſā
guine erit in cōbuſtionē C
Vel dic ꝙ vineā plātata ī ſāgui
ne eſt perſona eccleſiaſtica vł vna
cōgnatio vel cōgregatō q̄ affectu
ſāguinis vel cōſāguinitatis pmo
uetur · que quāuis aliq̄ꝺ diu pſpe
retur ita ꝙ exinde virgē ſolide .i.
pſone nobiles pducātur: finalit̄
tamen tales deficiūt areſcūt ſiccā
tur: ita ꝙ nulla v̄ga fortis id eſt
nullus nobilis in eis reperitur Ide
o bene dicitur · Michee · iij · Ve q̄
edificatis ſyon in ſāguinibus

Capitulū decimū A

Ominus minatur ciui
tati iheruſalem ꝙ ipſe
educet gladium ſuuꝫ
de vagina ſua ad oēꝫ
cār nē · Gladiū dico ſuū limatum
et exacutum et irreuocabilem ·
Gladius inquit meus vt ſplende
at limat⁹ ē · vt cedat victimas ex
acut⁹ ē Precipit dn̄s ꝙ duplicet̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

gladius ac triplicetur gladius in
terfectorum· hic eſt inquit gladius
occaſionis magne· Sequitur Mu
cro euaginare ad occidendum· Et
dicit ꝙ pre timore iſtius gladij ta
beſcet omne cor: diſſoluentur vni
uerſe manus· infirmabitur omnis
ſpūs et p cuncta genua fluent aq
Ezech· xxi· ¶ Nota Talis
gladius videtur eſſe mors· Iſte
eſt gladius qui ē acutus ad penetrādū
τ eſt limatus et ſplendidus ad ter
rendū· Et ē iſte gladius quādoqꝫ
duplex inquantū occidit corpus et a
nimā· quādoqꝫ triplex inquantū peri
mit aīaꝫ corpus et famam· Iſte eti
am irreuocabilis dicitur· quia poſtquam
de vagina diſpoſitiōis ſue ipſuꝫ
dn̄s emiſerit· irreuocabiliter illū
quē vult percutere vulnerabit· Et
ideo iſte ad omnem carnē mittitur
quia omnis caro cum iſto gladio tru
cidatur. et propter hoc iſte gladius dr̄
magne occaſiōis· quia iſta eſt cauſa
generalis ōmis hoīs interfectiōis
Deut· xxxij· Inebriabo ſagittas
meas ſanguine et gladius meus
deuorabit carnes Qui ergo iſtum
gladium bene videt et conſiderat
neceſſe eſt ꝙ cor eius pre timore ta
beſcat · et ꝙ ſpūs omnis ſuperbie
refrenetur quoqꝫ aque lacrimoſe cō
punctionis per genua humilitatis
fluere ſentiantur· ¶ B
Vel dic ꝙ tales gladij ſunt tira
ni qui ſūt exacuti ad occidendū·
et euaginati ad rapiendum p cru
delitatem · ſūt ſplendidi ad pōpa
tice incedendū per proſperitatē ·
ſunt irreuocabiles per obſtinatio
nem et mali ſui propoſiti firmitateꝫ
Quia ſcilicet iſti per ſeuitiam ſūt
acuti · per inanem gloriaꝫ ſūt ſplē
didi · per fatuitatem et precipita
tioneꝫ irreuocabiles poſſunt dici
Nullo enim timore dei vel nullo ti
more proximi · vel nullo cōſilio a
licuius boni viri a ſua malicia poſſūt
reuocari · Iſtos ergo dyabolus de
vagina ſue iniquitatis euaginat
et cū eis iuſtos dilacerat et detrū
cat et diuerſis tribulationibus e
os turbat· quapropter omne cor
τ omnis ſpiritus iſtos merito me
tuit et formidat ¶ C
Vel dic ꝙ gladius ē lingua detra
ctionis · ps·· Lingua eorum gla
dius acutus · que limatur ornate
loquēdo· ſplendet adulatoria inſe
rendo · ſed tandem pungit aſpere
incidendo et detrahendo · τ eſt irre
uocabilis vix aut nunquam famam
quā abſtulit reſtituendo · Et ideo
iſte gladius dicitur duplicatus vel
triplicatus · inquantuꝫ detractor plu
res ſimul interficit obloquendo ·
quia ipſe ledit ſe et illum quē dif
famat · et euꝫ qui auſcultat · Vn̄
Hugo libro ſecundo de anima · vo
lens oſtendere ꝙ dicitur lingua a
legendo · a lingendo · a ligando et
a labendo · dicit ſic · ꝙ lingua di
citur quia lingit adulando · mor
det detrahendo · occidit incidendo ·
ligat et ligari non poteſt · labitur τ
teneri nequit · labitur vt anguil
la · penetrat vt ſagitta · tollit ami
cos · multiplicat inimicos · mouet
rixas · ſeminat diſcordias · τ mul
tos interficit vno ictu · blanda eſt
et ſubdola et lata · τ parata ad mi
ſcenda mala · et exhaurienda bona ·
Ergo qui cuſtodit os ſuum cuſto
dit animam ſuam quia mors et
vita in manu lingue · Beda etiaꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in quodam ſermone dicit q̄ vbiq̄
leuiter profertur ſed non leuiter
reuocatur

Capitulū vndecimum. A

Olla et ooliba fuerūt
due mulieres filie matris
vnius ſicut figuratiue
ponit hic propheta de
ciuitate iheruſalem et ſamarie. et
fuerunt due vilissime meretrices
ita q̄ prima oolla primo inſaniuit
libidine in aſſirios amatores ſuos
veſtitos iacincto principes et aſcē
ſores equorum et iuuenes cupidi
nis. Sed finaliter iſti amatores
ſui occiderunt eam et diſcooperue
runt ignominiam eius. Quod cū
vidiſſet ſoror eius ooliba magis
inſaniuit libidine. et quia viderat
ymagines caldeorum depictas in
parietibus expreſſas coloribus.
accinctos balteis renes. et tyaras
in capitibus i ſimilitudinē filiorū
babilonis. inſaniuit ſuper eos libi
dine et miſit pro eis in patria ſu
a vt dormirent cum eadem. Qua
propter factū eſt q̄ ipſi ſui ama
tores ipſam nudā ſpoliauerunt.
veſtimenta eius tulerūt. naſū eius
et aures preciderunt. et que reli
qua erant gladio conciderunt.
Ezech. xxiii. Moralit
Illud poteſt allegari contra malas
mulieres que dato q̄ aliqua videat
q̄ ſoror ipſius vel vicina ex hoc fu
erit diffamata depauperata et ſpi
ritualiter interfecta. ipſa tamen
fieri libidinoſa propter hoc nō omit
tit. ymmo comptos et pictos iu
uenes diligit. Quapropter nuda
et pauper remanet. et vitam fa
me gratie et glorie inde perdit
B Vel
dic q̄ tales male mulieres ſunt a
nime peccatrices que ab vna ma
tre. i. ab iſta eccleſia videntur con
cepte. et ab vno patre progenite
vel create. Iſte enim cum aſſirijs
. i. cum aduerſarijs ſuis . i. mundo
carne vel dyabolo fornicari viden
tur. in quantum in eorum ſuggeſtio
nibus pompis et proſperitatibus
delectantur. ita q̄ cū ipſis per di
uerſa vitia fornicantur. Iſti enim
amatores ſui mundus caro et de
monia. que ipſaſ nunc amare ſe
ſimulant iſtas veſtibus virtutū
ſpoliant. naſo deuotionis et auri
bus. i. auditu verbi dei eas priuāt.
et ſic dāpnationis gladio eas fina
liter truncant. Et dato q̄ vna per
ſona pereat in oculis aliarum. alie
tamen ſorores ſue ſe propter hoc
non corrigunt. ymmo ad idē ſup
plicium vna exemplo alterius ma
gis perambulant et declinant.
Vel dic q̄ tales ſunt male religio
ſe perſone. que dato q̄ gloriam
mūdanorū appetētes cū ipſis qn̄
doq̄ per apoſtaſiam fornicantur.
ita q̄ inde etiam ad periculum et
carcerem deducantur. alij tamen
nequaq̄ propter hoc caſtigantur
ymmo ad eundem caſum cotidie
currere comprobantur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulum duodecimū. ¶ A

M Irabilem figurā omnis nauis videt̄ hic describere ꝓpheta cōparans ciuitatem tyri naui ꝓ eo ꝙ in mari ſedebat et multa nauigia poſſidebat. Iſti ergo naui ſeu ciuitati ſic loquitur. O tyre tu dicis pfecti decoris ego ſū. et in corde maris ſita. finitimi tui qui edificauerūt te impleuerūt decorē tuum. abietibus de ſanir extruxerunt te. cedrū de libano tulerunt vt facerent tibi malum. quercus de baſan dolauerūt ī remos tuos traſtra tua fecerūt tibi de ebore indico. pretoriola tua de inſulis italie. biſſus varia de egypto texta ē tibi in velum. vt poneretur ī malum. iacinctus et purpura de īſul' eliſa facta ſunt opimenta tua. Ezech. xxvij.

¶ Mora

Per iſtā ciuitatē que naui cōpat intelligitur eccleſia militās. que dicitur tyrus. que interpretatur anguſtia ꝓ eo ꝙ iſta ſemper ī tribulationibus et anguſtijs viuit et more nauis in fluctibus amaricationum ſemper ſiſtit Prouerbiorum xxxi. Facta eſt quaſi nauis inſtitoris Abietes que ſunt arbores leuiſſime: ſunt pauperes qui fuerūt primitiue eccleſie fūdatores. q de ſanir qd īterpretatur de9 luminis eſſe dicūtur. ꝓ eo ꝙ ipſi fūdatores eccleſie a patre luminū cōſtituti noſcuntur. qui etiā fuiſſe luminoſi et ſcientifici cōprobantur. Jacobi. i. Deſurſum eſt deſcendens a patre luminū. Cedrus arbor altiſſimā ſignificāt platū. qui ī dignitate et ſtatū ceteris eſt altior et in cōtemplationis celſitudine debet alijs eſſe maior. qui etiā de libāo que interpretatur cādor eſſe dicitur. ꝓ eo ꝙ prelatus candidatus per caſtitatē eſſe tenetur. Cant. v. Dilectus meus cādidus et rubicundus. Iſta ergo malus in naui eccleſie erecta dicit̄. quando ad p̄lationis dignitatē aſſumitur Qui a pro certo de cedris. i. de altis contemplatiuis et pfectis pſonis debet malus nauis. i. p̄latus ecclīe fieri. id eſt ad p̄laturē officiū eleuari. ps. Juſt9 vt palma florebit Quercus arbor duriſſima et fortiſſima martires ſignificat q fortes et ſolidi extiterūt. q ſcʒ de baſan qd interp̄tatur ſiccitas fuerūt dicti. ꝓ eo ꝙ fuerūt penis et abſtinētijs deſiccati. Zach. xi. Vlulate querc9 baſan. Iſti ergo remi ecclīe facti ſūt ingreſſū ipaʒ ad portāʒ paradyſi dederūt Verūptamē iſti p martirium fuerūt dolati. et a cūctis ſupfluitatibʒ gladijs detrūcati. Trauſtra iſtius nauis ſignificāt cōfeſſores q de eborē indico dicūtur eſſe. ꝓ eo ꝙ iſti caſtitatis cādore p̄ cūctis viſi ſūt floruiſſe. p̄toriola vero. i. apotece doctores ſignāt q aromata ſcientiarū in ſe repoſuerūt: et de inſulis ytalie: que interp̄tant̄ mens excedens dicuntur eſſe: pro eo ꝙ per ꝓfūditatē ſciētie humanā ymaginē excedūt. Biſſus ergo qui eſt linum candidiſſimum puritatem cōnſcientie ſignāt Jacīct9 cui9 color ē celeſtis ſignāt cōuerſationem celeſtis et ſpiritual' appetētie Purpura vō ſignat ruborē et ardorē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

caritatis et amicicie. quia ſcʒ vbū
.i. conſcientie ſecretum de biſſo .i.
mundiſſimum et puriſſimum eſſe
debet. Operimentum vero exteri
oris conuerſationis debet eſſe per
caritatem purpureum. et per ce
leſtē vitam et appentiaʒ iacincti
nuʒ. Jeremie. x. Jacinct9 et pur
pura indumentum eorum. Dico
ergo ꝙ nauis vel ciuitas eccleſie
facta eſt de abietibus de ſanir .i.
de pauperibus luminoſis et a pa
tre luminum per gratiam illumia
tis. Mali etiam id eſt prelati ipſi9
facti ſunt de cedris libani .i. de p
ſonis ī deū eleuatis et celo biſſimo
.i. puritate ꝯſciētie decoratis Quer
cus etiā de baſan .i. pſone fortes ꝛ
conſtantes ſicce et abſtinentes ſcʒ
martirēs q̄ primi eccie fuerūt Trāſ
tra eburnea .i. caſti ꝯfeſſores mē
te alios excedētes de corē ipi9 ꝯple
uerūt. Jacinct9 q̄ ē ꝯuerſatio cele
ſtis appentie. et purpura patiē
tie ſibi opimentum caritatis dede
runt. Sic ergo poterit dicere anti
quitus nauis iſta. Perfecti deco
ris ego ſum et in corde maris ſita
.i. in plenitudine omnium bonoꝝ
ſpiritualium collocata. Jſti ergo
tunc temporis poterāt dicē illud
ſup̄. xvi. Similā mel et oleum cō
diſti et decora facta es. C.

Poſtq̄ꝫ ezechiel deſcripſit ciui
tatem tiri in ſimilitudinem
nauis. dicere incipit de diuitijs ꝛ
gloria iſtius ciuitatis. Et ponit
quomodo ad nundinas eius di
uerſe gentes de diuerſis mundi
partibus ducūt diuerſa et mul
ta mercimonia. que repleta eſt ꝛ
glorificata nimis in corde maris

Sed iſtius finis fuit īterītus. vñ
ſibi dicitur. Jn aquis multis ad
duxerunt te remiges tui. vētus
auſter contriuit te ī corde maris
Diuitie tue et theſauri tui et multi
plex inſtrumentum tuum. naute
tui et gubernatores qui tenebāt
ſupellectilem tuam et ī populo tuo
o preerant. viri bellatores tui cū
vniuerſa multitudine tua cadēt ī
corde maris. ī medio maris opes
tue. Sibilauerunt ſuper te negoci
atores populorum. ad nichilū de
ducta es et non eris imppetuum
Jllud poteſt applicari contra mun
danam religionem vel eccleſiam
que ſcilicet ī principio fuit nauis
ſalutifera. modo quo ſupra dictū
eſt fabricata. Jſta enim antiqui
tus habebat nundinas ſpūales in
quibʒ ſpiritualia pro terrenis da
bat. et ſic ſanctos negociatores
bonis celeſtibus ditabat. Et ideo
āntiquitus populi ſeculares ad iſtā
per deuotionē cōfluxerunt. merci
monia ſua ſcilicet redditus et poſ
ſeſſiones attulerunt. et eā ſuis o
peribus ditauerunt. Nunc etiam
ad alias nouas nundinas ſcʒ vbi
dantur ſpūalia pro terreis. bene
ficia pro pecunijs. alta officia ꝓ
carnalibus amicicijs. iam quaſi to
tus mundus incepit cōfluere. merc
cimonia munerum p̄cum adulatō
nū offerre. ita ꝙ iaʒ conſtat eccle
ſiam diuitijs opulentijs plenam
eſſe. pōpis et ſuperbijs laſciuire
Sʒ ꝓ certo timendum eſt ne vēt9
auſtri .i. proſperitas ſua ipam cō
terat et in mare tribulatīnum et
amaricationum ſubuertat. iam
enī videmus ꝙ diuitie theſauri et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

multiplex inſtrumentū īcipiūt
ab eccleſia deficere. naute et guber
natores qui preſunt ſuo populo
.i. prelati. bellatores etiam .i. predi
catores et viri iuſti. iam incipiūt
cadere et in potentia deficere. Et ſi
cut ceciderunt a virtute morali:
ita etiam videmus eos a proſperi
tate temporali cotidie declinare.
Quia iuſto dei iudicio fit ꝙ q̄ ꝓpt
tꝑalia ſpūalia voluerūt deſerere
etiam ipſam gloriā tꝑalē ꝯpellāt
amittere. Quapropt̄ iā cernim⁹
ꝙ opes tēpoāles ceſſant. quꝙ̄ iſta
nauis eccleſie ad nichilū deducit.
negociatoresq̧ .i. ſeculares iā eā
cōtempnendo ſup ipſam ſibilant
et inſultant. Vnde Yſaie. ij. dici
tur. Repleta eſt terra eius argē
to et auro et non eſt finis theſau
rorū eius. Et repleta eſt tra ei⁹
equis. et innumerabiles quadri
ge eius. et repleta eſt terra eius
ydolis. et ſequitur. dies dn̄i exer
cituū ſup oēꝫ ſupbū et excelſū et
ſup arrogātē et hūiliabit ꝛc. Qui
a breuit̄ poſtꝙ̄ terra .i. eccleſia īce
pit repleri auro argento et diuīs
ſtatī repleta eſt equis .i. viris lux
urioſis et ſuperbis. ydolis id ē. vi
ris ignorantibus et pigris. Qua
propter iam incipit dominus ſup
ſuꝑbos et arrogantes clericos vi
ſitare. et ipſorum ſupbiam humi
liare. Vnde eſt illud Yſaie. xxxij
Humilitate humiliabitur ciuitas.

C Vel

ſi vis dic cōtra mūdi magnos ſta
tus et contra magna mundi impe
ria. quale fuit imperiū grecorum
ꝑſarum. chaldeorū. ꝑſarum roma
norum. Et contra ſuperbas ſeculi
ciuitates. qualis. babilō. niniue
cartago. et troya. et ſimiles. Vel
contra ipſos mundi ſuperbos doi
nos et tyrannos. qualis fuit na
buchodonoſor. titus. alexander.
iulius ceſar. et alij qui mundum
per violentiam oppreſſerūt. et q̄
ſūma ꝓſperitate floruerunt. nau
tas naues et bellatores ad ſbiugā
dos populos habuerunt. ita ꝙ a
cunctis mundi ptibus populi eis
mercimonia .i. tributa et munera
detulerunt. Quos tamen cū reg
nis et imperijs ſuis p violentiā ac
quiſitis. ventus auſter .i. flatus for
tune ſbuertit. in mare .i. in amari
tudinem et paupertatem ſubmer
ſit. et ad nichilū cōpulit et redegit
pſ. Vidi impium ſupexaltatum
ſicut cedros libani ꝛc.

Capitulū decimū tercium. C A

IN perſona et figurā pri
mi āgeli propheta pul
chre reprehēdit princi
pem tyri. qui de ſua ſa
pientia ſuperbiebat dicens ſic. E
leuatum eſt cor tuum et dixiſti.
deus ſum ego et non homo: et in
cathedra dei ſedi. in corde maris.
cum ſis homo et non deus. et poſu
iſti cor tuū q̄ſi cor dei Ecce ſapiētior
tu es daniele. et oē ſecretū n̄ ē ab
ſcōditū a te In ſapiētia tua et pru
dētia feciſti fortitudinē. et acq̄ſiuiſ
ti auꝝ et argētū ī theſauris tuis.
ī negotiatōne tua mltiplicaſti tibi
fortitudiēꝫ ꝓpterea eleuatū ē cor
tuū ī robore tuo. Ecce ego adducā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuper te alienos robuſtiſſimos gē
tium et nudabunt gladios ſuos
ſuper pulchritudinem ſapientie
tue · et polluent decorem tuum et
interficient te et morieris in inte
ritu occiſorum in corde maris ·
Ezechielis viceſimo octauo ·

Moraliter Iſta
poſſunt applicari contra mundi ſa
pientes et aduocatos qui pre ce
teris habent cor altum et eleuatū
Videntur enim ſe dicere deos et
non homines · inq̄ntum ſcʒ aliqui
vltra alios homines ſapiunt · et ī
q̄ntum omne ſecretū diuerſarum
queſtionum diſſoluere ſe preten
dunt · ita ꝙ danieli id eſt cuicū
viro ſancto vl' theologo in ſapiē
tia ſe preponunt · et ī cathedra dei
ſediſſe .i. in ſtudijs docuiſſe vl' ī iu
dicijs vel officijs ꝓ tribunali iura
reddidiſſe ſe dicunt · Iſti ergo cor
ſuum quaſi cor dei videntur pone
re · inq̄ntum ſe alijs noſcuntur p̄
ferre et de ſcientia ſuperbire · p̄ma
Corinth · octauo · Scientia inflat ·
caritas vero edificat · Quid ergo?
pro certo iſti in ſapientia ſua id ē
in conſilijs: iudicijs: aduocatōib9
et lectōnibus acquirunt fortitudi
nem tēporalem · multiplicant the
ſauros et diuitias infinitas et in
negotiatione vſurarum et mercīo
niarū quas alij exercent dilatāt
et multiplicāt bona ſua · et acqui
runt fortitudinem potentie ſecula
ris · ita ꝙ ſicut videmus pauci ſūt
qui reſiſtant hodie taliuʒ poteſta
ti · Sapientes enim ſūt vt faciant
mala: bene autem facere neſciūt
Ieremie quarto · Sed deus tradit
tales finaliter in manu robuſtiſſi
marum gentium ſcilicet demonū
q̄ gladios infirmitatum et tribu
lationum contra ipſos acuunt ·
pulchritudinem ſue ſapientie pol
luunt · decoremq̄ ſue glorie tem
poralis deſtruunt · et per mortem
temporalem eos quandoq̄ ſubito
interficiunt · et in corde maris .i.
in inferno per eternam dampna
tionem occidunt · Iſtis ergo dica
tur illud Yſaie · xlvij · Sapientia
tua et ſcientia tua hec decipit te ·
et dixiſti ī corde tuo ego ſū et pre
ter me non eſt altera · Veniet ſu
per te malum et non ſcies ortum
eius · et irruet ſuper te calamitas
quam non poteris expiare

Propheta loquitur ibideʒ p̄
mo angelo dicens · Tu ſig
naculū ſimilitudīs plen9 ſapiētia
et perfectus decore in delitijs para
diſi dei fuiſti · Omnis lapis preci
oſus opimētū tuū: ſardi9: topa
ſius · et iaſpis · criſolitus: onix · et
berillus · ſaphirus · carbunculus ·
ſmaragdus · Aurū opus decoris
tui Tu cherub extentus et prote
gens · poſui te in monte ſancto de
i · in medio lapidum ignitorum ā
bulaſti · perfectus in vijs tuis a
die conditōnis tue Mora Iſta
poſſunt expōī de quolibet viro iu
ſto et maxīe eccīaſtico vl' p̄lato ·
Quia talis dēt eē ſignaculū ſimi
litudinis · per dei et ſanctoruʒ imi
tationem: plenus ſapientia per
ſpiritualem diſcretionem · pfcūs
decore per honeſtatem conuerſatio
nem · in delitijs paradyſi eē p affe
ctioneʒ et contemplationem · ōni
um lapiduʒ precioſorum opertū
tum habere · p omnem virtutum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

adeptiónem. Quia in opimento
perfectõmis ſue debet elucere ſa r
dius qui timorē pellit et facit au
daciā .i. ſpei virtus et ſoliditas
Topaſius qui lunā ſequitur id ē
obediencia et imitationis bonorū
conformitas. Jaſpis qui oculos
clarificat. id eſt fidei ſplendor et
luciditas Criſolitus qui demones
terret id eſt humilitas. Onix qui
oculos facit tremulos id eſt dei ti
mor et ſua conſiderata ſeueritas.
Berillus qui litibus obuiat .i. pa
tientia et benignitas. Saphirus q̃
diſcordes reconſiliat .i. perfectus
amor et caritas. Carbūculus qui
ſūme emicat id eſt diſcretio ſapiē
tia et ſagacitas. Smaragdus qui
viſum recreat .i. bona conuerſatio
et honeſtas Aurum etiā qd' ſum
me ponderat debet eſſe opus deco
ris ſui .i. morū grauitas et matu
ritas. Jſta enim omnia debent eē
opimenta boni prelati: veſtis et
tegumentū cuiuſlibet eccleſiaſti
ci vel etiam viri iuſti vt ſic dicat
Quaſi vas auri ſolidū ornatū oī
lapide precioſo. Eccl. Jſte inſup
debet eſſe cherub .i. vir angelicus q̃
interpretatur plenus ſciētia per
ſcripture fidei et ſcientie eruditio
nem. debet eſſe extentus ad alios
per liberalitatē et cōpaſſionē. debz
eſſe protegens per pauperum ad
iutoriū et defenſionem. in mōte
etiam ſancto dei erit poſitus .i. in
alto officio dignitate et bñficio.
et ambulabit in medio lapidum
ignitorum .i. in medio bonorū cōſi
liatorū caritate ardētium p bone
ſocietatis frequentationem. et ſic
a die conditionis .i. a dei iuuētutis

vel promotionis debet eſſe perfec
tus in viis ſuis per ſanctitatis
profeſſionem. Quia pro certo q̃
premiſſa omnia habuerit pfect⁹
non immerito dici poterit. ita q
de ipſo poteſt dici illud. Eccleſia
ſtici triceſimo primo. Probatus
eſt in illo et perfectus inuentus ē
et erit illi in gloria eterna C

Onſequēter loquitur ibidē
propheta q cherub qui fue
rat i monte ſancto dei et deliciis
paradyſi: perfectus ſcientia et de
core. propter negotiationes quibz
ſe immiſcuerat perdidit omnia ſua
Dicit ergo ſibi ſic. Jn multitudi
ne negotiationis tue repleta ſūt
interiora tua iniquitate. et pecca
ſti. eieci te de monte ſancto meo
et perdidi te o cherub ptegēs de
medio lapidum ignitorum: elē
uatum eſt enim cor tuū. in decore
tuo perdidiſti ſapientiam tuam.
et in multitudine iniquitatum tu
arum perdidiſti ſanctificationem
tuam. Producam ergo ignem de
medio tui. et dabo te in cinerem
ſuper terram in conſpectu omniū
videntium te: nichili factus es et
non eris in perpetuum.

Moraliter Jſta
poſſunt optime applicari contra re
ligioſos et eccleſiaſticos negociato
res vel negociorum ſeculi tracta
tores vel curiarum principum ſe
ctatores. quia proculdubio mul
ti ſunt hodie in monte ſancto dei
id eſt in eccleſia. et in deliciis pa
radyſi .i. in religione. qui licet ſint
pleni ſapientia et ſcientia et per
fecti decore .i. decentia conuerſati
onis honeſte: in mundi tamen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

negotijs ſe immiſcent· et in reb9
ſecularibus ſe delectāt· Quaꝝ ē
ſepe fit ꝙ interiora mentis ſue ini
quitate replentur· Iſti ergo ſunt
qui in decore ſuo id eſt in gratijs
ſibi a deo collatis cor ſuum eleuāt
et ſuperbiunt· ſed relaxante do
mino manum ſuam .i. ſanctifica
tionem gratie ſue vbiqꝫ diſcretio
nem et ſapientiā ſuā perdūt· Ta
les ergo de monte ſancto.i. de ſta
tu ſanctitatis eiciūtur· per diuer
ſa peccata perduntur· et igne di
uerſarū ꝯcupiſcentiarum vrūtur
et finaliter nichil reputantur·
Ps̄· Ad nichilū deueniet tanꝙ̄ a
qua decurrens· Nō potiſſime de
clericis mercatorib9 et vſurarijs
etiam ſimoniacis poteſt dici· qui
ſcꝫ malis et inhoneſtis ꝯtractibꝫ
vſurarijs et ſymoniacis pactioni
bus in religione vel eccleſia inde
center vtuntur non aduertentes
ꝙ ementes et vendentes domin9
de templo eiecit· Iohānis·ij· vbi
dixit· Auferte iſta hinc et nolite
facere domum patris mei domuꝫ
negotiatōnis· Vtinam ergo tales
negociatores de monte ſancto dei
fuiſſent eiecti et a ſtatu ecclīaſtico
deſtituti

Capitulū decimū quartū

Loquitur dominus pha
raoni regi egypti ſb̄ fi
gura vnius draconis
in fluuijs q̄eſcentis di
cēs ſic Ego ad te o pharao rex egy
pti draco magne q̄ cubas i medi
o flu minum tu orū n· et dicis me
us eſt fluuius· et ego feci me met
ipſum· et ponam frenum in max
illis tuis et adherere faciā piſces
fluminum tuorum ſquamis tuis·
et extraham te de fluminibus tu
is· et proiciam te in deſertum· et
omnes piſces fluminis tui ſuper
faciem terre cadent· beſtijs terre
et volatilibus celi dedi te ad deuo
randum· Ezech· xxix·

Moraliter Tales dra
cones videntur eſſe multi mali ec
cleſiaſtici vel mundi diuites et a
uari· vl̄ mali principes et prelati
qui dracones dicuntur eo ꝙ per
auariciam rapinam vel ſeuitiam
inflammantur· Hij ſunt ergo qui
cubant in fluminibꝫ deliciaruꝫ Hij
ſunt quibꝫ adherent multi piſces
.i. multitudo malarum familiaruꝫ
nepotum conſanguineorum et ꝯ
patriotarum· Hij ſunt qui bonuꝫ
quoqꝫ qd̄ habent non attribuūt
deo· ymmo ſe ipſos ſe feciſſe et ſu
a induſtria ſtatum ſuum acquiſi
uiſſe dicunt ad laudem virtutum
propriarum· Quia pro certo ta
les ſolet dominus freno mortis in
frenare· et eos in deſertum.i. in i
fernum proicere· et piſces ſuos
ſibi adherentes.i. malam ſuam ſe
quelam et parentelam cum ipſis
perdere· et a ſtatu proſperitatis
eicere· et beſtijs.i. tirānis q̄ bona
ipſius mortui diripiunt· et vola
tilibus id eſt demonibus qui ani
mam rapiunt· finaliter ipſos da
re· Conſtat enim ꝙ tales ma
ligni iuſto dei iudicio de fluminibꝫ
deliciaruꝫ et a ſtatu proſperitatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cadunt et piſces ſibi adherentes·
id eſt ipſoꝝ cōſāguinei et familia
res· qui ſcꝫ ꝓpter eos in honoꝛe fu
erāt pariter corruūt et pereunt. Per
cuſſo enīꝫ paſtore diſpergentur
oues gregis. Zach· decīo tercio·
Dracones etiam.i.ſiti bundi diites
poſtq̄ diu fuerūt in fluminib⁹ de
liciarum iuſtum eſt q̄ extrahātur
ad deſertū miſeriarū · et maxime
illi qui dicunt q̄ ipi fecerūt ſemet
ipſos.i.illi qui bona ſua non deo ſ
ꝓprie induſtrie attribuūt et ſic ip
ſū deū q̄ plurimū offendūt· Qua
propter de fluminibus deuotionis
q̄tum ad animam vel de flumini
bus deliciarum quātum ad corp⁹
merentur extrahi et in deſertū pec
cati vel miſerie religari· Nam illi
qui bona ſua ſpiritualia ſibi attri
buunt merito labi in diuerſa viti
a permittuntur· illi vero qui bōa
ſua tēporalia ad dei gratiam non
referunt: ad deſertuꝫ paupertatis
merito deuoluūtꝰ· Vñ· Gre· xxix
moralium dicit· q̄ conditoris di
ſpenſatione agitur· q̄ de ſe ɔfidēs
anima temptationis iaculo feriatꝰ
vt infirma q̄ ſit inueniat· et faſtū
ſupbie ꝑtermittat· B

Hic etiam fit mentio de bacu
lo arundineo egypti· de quo
etiā habetur· iiij· regū · xviij · Yſa
xxx · et xxxvi· Egypt⁹ enīꝫ bacu
lo arūdineo cōparatur · qui nullā ſo
liditatē habēs· cū ſe ei īniti homo
voluerit ꝓtinus frangitur et caſſa
tur· Apparet enim eſſe fortis et ſo
lidus verumptamē ſi deſup innix
us fueris: on⁹ impoſitū non ſuſti
net· cū ſit intus vacuus et inanis
Mora Tales ſunt falſi amici

qui exterius videntur ſplendidi· et
p ꝓmiſſam fidelitatē ſolidi. quos
tamē ſi quis ꝓbauerit· vel ī aliquo
neceſſitatis articulo eis inniti et
in eis confidere voluerit· vel on⁹
alicuius laboris ſuſcipiendi ipſis
impoſuerit· ſtatim baculū ipſum
per impatiētiam et infidelitatē fra
ctuꝫ videbit· ita q̄ illud qđ ꝓmit
tere videbatur ſcꝫ fidelitatē non
faciet nec tenebit· Soliditatē enī
et ſtabilitatē habet ſolūmō exte
rius in apparentia· vacu⁹ āt ē et
inſolidus interius in conſcientia·
quia ſcꝫ iſte fidelitatem habet i o
re· nūq̄ in opere vel in corde· Vñ
Yſa· xxxvi· Ecce confidis ſup ba
culum iſtum arūdineū cōfractum
egyptum· cui ſi innixus fuerit ho
mo cōfringetur· et perforabit ma
num eius· ſic et pharao omnib⁹ ɔ
fidētibus in eum· C

Vel dic q̄ iſte baculus ſignat pro
ſperitatem mundanā mundū cor
pus vel vitā tēpalē· vel dyabolum
Iſta enim omnia licet videantur
ſolida ſūt tamē fragilia atq; flui
da· quia vbi quis magis ipſis in
nititur et confidit· ibi citius fragi
lia et defectibilia ea ſentit· Quia
vbi quis diutius ſperat viuere :
vel in proſperitate gaudere· ibi
baculus iſte ſibi per mortem vel
infortunium citius frangitur· et
eum magis percipit variari

Capitulū decimū quintū A

Aſſur regem ſuperbiſſi
mum ezechiel compat
cedro dicens ſic · ecce
aſſur inquit quaſi ce
drus in libano pulcher ramis et
frondibus nemoroſus excelſuſqꝫ
altitudine et inter condenſas frō
des eleuatum eſt cacumen eius ·
Aque nutrierunt illum: abiſſus
exaltauit eũ: flumina eius mana
bāt in circuitu radicū eius · riuos
ſuos emiſit ad vniuerſa ligna re
gionis · Propterea eleuata eſt al
titudo eius et multiplicata ſuper
arbuſta eius: eleuati ſunt rami
eius pre aquis multis: in ramis
eius fecerūt nidos volatilia celi et
ſub frondibus eius genuerūt oēs
beſtie ſaltuū: ſub vmbraculo eiꝰ
habitabat cetus gentium pluri
mar · Cedri non fuerūt altiores
illo in paradyſo dei · abietes nō ade
quauerūt ſūmitatem eius et pla
tani non fuerunt eque frondibus
eius · Omne lignum paradyſi non
eſt aſſimilatum ei et pulchritudi
ni eius · Quapropt̄ emulata ſūt
eum oīa ligna voluptatis q̄ ſunt
in paradyſo dei · Sed quid? pro cer
to dominus dicit · ꝓ eo ꝙ eleuatū
eſt cor eius in altitudine ſua · tra
ditus eſt in manus fortiſſimarū
gentium · et ſuccident eū crudeliſ
ſimi nationū · et cōfringent arbu
ſta eius i vniūſis rupibus terre ·
et recedēt de vmbraculo eius oēs
populi terre et rēliquēt eū · ꝯ ſicut
dicitur ꝙ deductꝰ ē cū lignis vo
luptatis ad terram vltimā · cum
deſcendentibus ad infernū: ad in
terfectos gladio · et conſolata ſūt
in terra infima oīa ligna volup
tatis · Ezechielis · xxxi ·
Mora Per
talem cedrum intelligo mundi di
uites et ſuperbos in mundi digni
tatibus et officiis conſtitutos vt
ſunt ad litteram aliqui mali ſecu
lares vel clerici in prelatorū vel
principum officiis eleuati · ps ·
Vidi impium ſupereleuatum et
exaltatum ſicut cedros libani ·
Quia iſti hodie in libano huius
mundi per proſperitatē ſūt pul
chri frondibus id eſt diuerſis poſ
ſeſſionibus · ſunt nemoroſi digni
tatibus et officiis · ſunt excelſi in
ter frondes id eſt inter altos et
magnos diuites ita ſunt exaltati
ꝙ in paradyſo id eſt in eccleſia vel
patria pauca ſunt ligna que eis i
gloria aſſimilētur · ita ꝙ ipe abi
etes et platani id eſt ipſi diuites
ātiqui · nobiles excelſi milites pri
cipes vel prelati ipſorū mūdane ꝓ
ſperitati et glorie nullatenus ade
quātur · Sicut ad litteram videꝰ
de multis aduocatis et officialibꝰ
regiis et ſimilibus: qui mūdana
gloria magnos nobiles āteced ūt ·
quia hodie quaſi totus honor ꝯ ꝓ
ſperitas ſeculi ad iſtos eſt deuolu
ta · Yſaie triceſimo quinto · Glo
ria libaī data eſt ei decor carmeli
et ſaron · Et breuiter altitudo ſui
ſtatus ſuper alios eleuatur · ābu
ſta etiam eorum .i. familiares et
compatriote ꝓpter eos ad officia
vel bn̄ficia eleuantur · Volucres
celi .i. nobiles · beſtie terre .i. ruſtici
populi gentium id eſt mediocres
layci apud tales nidificant et ho
ſpitantur habitant et cōmoran
tur ſub vmbra ſue iuriſdictionis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ita ꝙ volucres.i. nobiles n̄ dedig
nantur indificare.i.moram cōtra
here apud ipſos Daniel.iiij. Erāt
ſubtus eā habitantes beſtie terre
et in ramis ei9 cōmorantes aues
Ratio autē iſtorū eſt. quia aque
diuitiarū nutriūt iſtos. et abiſſ9
.i.dyabolus exaltauit eos et flumi
na diuerſarum penſionum et lu
crorum irrigauerūt iſtos Quaprop
ter non mirū ſi contingit ipſos eē
magnificos et excelſos. Sed quia
iſti de tanta ſua altitudine et ſub
limitate eriguntur in ſuperbiā et
corda eorū per inanem gloriaȝ ex
altantur. ideo finaliter in manus
crudelium.i.demonuȝ traduntur.
ita ꝙ quandoqȝ fit ꝙ temporalit̄
per infortunium ſuccīduntur. ita
ꝙ arbuſta eorum.i.improbi fami
liares et filij qui per eos exaltati et
promoti fuerant temporaliter cō
fringuntur. beſtie.i.ſimplices ſub
diti de vmbra ſui dominij liberant̄
ipſiſqȝ obedire amplius non dig
nantur. Iſti etiam ad locum infer
ni vel terram infimam pauperta
tis deducuntur. ita ꝙ ligna terre
infime.i. pauperes quos depreſſe
rant de cauſa ipſorum non modi
cum conſolantur dicentes illud.
Yſaie. xiiij. Quomodo cecidiſti
de celo lucifer qui mane oriebaris.
corruiſti in terraȝ qui vulnerabas
gentes ec̄. et in eodeȝ ſupra. et tu
vulneratus es ſicut et nos: noſtri
ſimilis effectus es

B Vel dic ꝙ iſta arbor ē
eccleſia que propter flumina donorū
ſancti ſpiritus que eam vegeta
uerunt. et propter abiſſum eter
ne ordinationis. et aquas diuine
gratie et deuotionis que eam nut̄
erunt. ita eſt hodie exaltata diui
tijs et potentijs dilatata. ꝙ cedri
abietes et platani. id eſt mundi
alti principes diuites et domini ſi
bi nullatenus adequantur. Alia
etiaȝ ligna paradyſi.i.alie ſecte que
fuerunt ſcȝ lex nature et ſecta eti
am legis ſcripte ſibi nullaten9 cō
parantur. Vnde iam factum eſt ꝙ
in ramis ſuorum officiorum. volu
cres celi.i.mundi nobiles gaudēt
nidificare. beſtie vero id eſt popu
li inferiores ſimplices ſubditi ſub
vmbra fidei ſue letantur habitare.
Quia iſta arbor de tanta ſui ſubli
mitate et proſperitate eſt in ſup
biam erecta. et cor eius ꝙ pluri
mum eleuatum: iam paulatim in
man9 crudeliſſimorum id eſt prin
cipū et tirannorum traditur. arbu
ſta eius.i.perſone eccleſiaſtice frā
gūtur et ſuppeditantur. aues id
eſt nobiles et beſtie id eſt ignobi
les ſubeſſe eccleſie maxime in tē
poralibus dedignantur. Et ideo
de vmbraculo ipſius id eſt de iu
riſdictione eius et omagijs effu
gere probantur. populi etiā id eſt
fideles ad alienas ſectas cotidie fu
giunt et per ſciſmata vmbraȝ ec
cleſie derelinquunt. ita ꝙ iā gla
dijs id eſt tribulationibus ē ſic tru
cata ꝙ iam ad terram vltimaȝ.i.
miſeriam eſt deducta. Trenorū
primo. Facta eſt quaſi vidua domi
na gentium princeps prouinciarū
facta eſt ſub tributo.

Nota Vel dic ꝙ talis
cedrus eſt vir contemplatiuus et
altus. qui aquis deuotionis nut̄
tur. fluminibus ſancti ſpiritus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

irrigatur et ſic ad pfectionis altí
tudiñe exaltatur· ita ꝙ abietum
et platanorū.i.mundanorum ſā
pientiū nulla ſibi ſublimitas ade
quatur· Ligna etiam paradyſi.i.
alij fideles ſibi nullatenus cōpan
tur· in ramis em̄ ſuaꝝ affectionū
nidificāt aues.i.āgeli delectatōe
ſub vmbra ſuoꝝ exēploꝝ habitāt
beſtie.i.populi et homines ſim pli
ces et ignari p imitatōem· Ve
rūptamen quādo ex tali ſāctitate
cor eoꝝ p pſūptionē et inanē glo
riam eleuatur· ſepe fit ꝙ relaxā
te domino manum ſuam in mani
bus crudelium.i.demonum p pec
cata cadere pmittuntur et ꝙ fina
liter ad infernum.i.terrā vltimā
deducuntur· Yſaye· xiiij detracta
eſt ad inferos ſupbia tua· bene
ergo conſulit.i.Coꝛ·x· Qui ſtat
videat ne cadat·

Capl'm decimūſextū·

V Idit ezechi· vnū capū
plenū oſſibus· q̄ erāt
multa valde· ſup faciē
campi ſicca vehemter·
accidit ergo ex dei voluntate ꝙ e
zechiele pphetante facta eſt com
motio· et acceſſerunt oſſa ad oſſa
vnū qdq; ad iuncturā ſuā· Et ec
ce ſup eos nerui et carnes et ex
tenſa eſt ſuper eos cutis et ſpm̄
nō habebāt· Et pphetauit ad ſpi
ritū dicēs· De quatuor ventis veī
ſpūs et inſuffla ſup interfectos iſ
tos· et reuiuiſcant· et ingreſſus
eſt in ea ſpūs et vixerunt et ſtete
rūt ſup pedes ſuōs· exercitus grā
dis nimis valde· Ezech· xxxvij·
Moꝛ Iſta oſſa poſſunt ſi
gnare congeriem omnium pecca
toꝝ· qui ſūt in campo huius mun
di vl' in campo ecclīe militantis· q̄
ſunt nudi ſine conuerſationis de
core· ſicca ſine compaſſionis hūo
re· abinuicem diſiuncti ſine dile
ctionis amore· ſpiritu carentes ſi
ne gratie et deuotionis vigore· ſi
ne neruis .i.ſine concordie ligam̄
to· vl' ſine fortitudinis fulamto·
et ſine carnibꝫ.i.ſine pietatis mol
licie l' lenimēto· Vn̄ ibideꝫ ezechi
xxxvij. dicit̄ in pſona peccatorum
aruerunt oſſa nr̄a abſciſi ſumus·
Sed ppheta pphetiſante.i.pdicato
re predicante vl' plato redarguē
te· in iſtis fit commotio contritio
nis et aſcēdunt oſſa ad oſſa per
affectionem ſpūalis deuotionis et
applicatur vnum quodq; a diuinc
turam ſuam per ligamentum cō
cordis vnionis· et pro etiam ꝙ
quilibet efficiatur contentus ppri
gradus et pmotionis· In iſtis ē
go ſtatim creſcere incipiunt ner
ui.i.ſpiritualis fortitudo· carnes
.i.pietatis fluida plenitudo· cutis
.i.honeſtatis exterior gratitudo et
a quatuor ventis.i.a quatuor bōis
affectionibus venit in eis ſpiri
tus.i.diuine gratie ſāctitudo· vn
de dominꝰ dicit talibꝰ penitentibꝰ
illud qd ibidem dicitur· Dabo ſup
vos neruos et ſuper creſcere faciā
in vobis cutem· et dabo vobis ſpi
ritum et viuetis· Sic ergo fit ꝙ
inſufflante ſpiritu ſācto ſuper oſ
ſa arida· id eſt indeuotos pcc̄ores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

peccatores et eos ſubitrante· ſta
tim incipiunt per gratiam viuē·
a terra.i.ab affectu terrenorū re
ſurgere et ea cōtempnere· et ere
cti per ſpem et cōtemplationem
et rectitudinem mentis ſtare· vn
de ſupra· ij· Ingreſſus ē ſpiritus
et ſtatuit me ſuper pedes meos·
Vl dic q quatuor p
tes a qbus venit ſpūs in mētem
aridā et indeuotā· ſūt q̄tuor cōſi
derationes qbus penitēs debꝫ vti
ſcꝫ natiuitatis vilitas· mortis ne
ceſſitas· inferni aſperitas· padiſi
felicitas· qꝛ peccator qui iſtas par
tes bene cōſiderat et attendit ſpi
ritū ſactum in ſe faciliter capit·
zc· ſicut ſupra· Vl dic q talia
oſſa arida ſūt ypocrite qui q̄uis
habeant neruos confederatiue col
ligationis· carnes ficte compaſſi
onis. cutem honeſte conuerſatio
nis· ſpm tm̄ vt dicitur n̄ habebāt
inq̄tū tales carēt ſpū gratie et de
uotionis· Sapie.i. Spiritus enim
ſanctus diſcipline effugiet fic
tum·

Caplm decimūſeptimum· A

Inatur dominꝰ cuidā
principi futuro q̄ dicit
gog· qui cū magnis ex
ercitibꝰ aſcenſurus eſt
in nouiſſimo ānorū ad trā iſrahel
ad ſpolia populi dei detrahenda et
dicit ſic· In igne zeli mei locutus
ſū· qꝛ in die illa erit mag̃ cōmotio
ſup trām et cōmouebunt a facie
mea piſces maris· volucres celi·
beſtie tre· et ōe reptile qd mouē
tur ſup humū· cūctiqꝫ homines
qui ſūt ſuper faciem tre· et ſub
uertentur montes et cadēt ſepes
et omnis murus corruet in terrā·
et gladius vniꝰ cuiuſqꝫ ad pximū
ſuum· ignem ſulſur pluam ſuper
eum et ſuper exercitum eius·
Illud poteſt exponi contra
dyabolum· qui cum exercitibꝰ ſu
is.i. cum congerie malorum non
ceſſat contra populum domini.i.
contra bonos quotidie militare·
eoſqꝫ bonis ſuis ſpiritualibꝰ ſpo
liare· qui procerto in nouiſſimo
annorum ſcilicet in die iudicij cū
toto corpore reprobโorum pibit·
Tunc enim fiet cōmotio et mira
bilis eorū mutatio· qꝛ ſcilicet in
igne furoris.i. iuſticie et rigoris
ipſius dei cōmonebuntur a ſtatu
ſue mundane pſperitatis· piſces
maris.i. voluptuoſi· volucres celi
.i. ſupbi et ābitioſi· qui nō querūt
niſi alta· beſtie terre.i. auari atqꝫ
diuites· reptilia id ē infimi ma
li pauperes· homines qui ſunt ſu
per faciem terre ſcilicet eccleſie·
hoc eſt dictu mali clerici et regu
lares· Tales enim ſunt de exer
citu iſtius regis gog id ē dyaboli
et ideo dominus finaliter ignem
et ſulſur id eſt ardorem et fetorē
eterne dampnationis ſuper eos
pluet· gladium ſue dure ſenten
tie in eos mittet· montes id ē ip
ſorum altos ſtatus deſtruet· ſepes
et muros eorum.i. ipſorum ma
los fautores et protectores ſub
uertet· et eos omnes in infernū
dampnabit interficiet et occidet·
Quia pcto gog cū ſuis exercitibꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.i.dyabolus cū diuersis hominibꝫ
i iudicio destructur et malorū sta
tus et ꝓsperitas subuertet. ps.
Ignis sulphur et spiritus ꝓcella
rum ps calicis eoꝝ.

Capl'm decimūoctauū. ¶A

TEmplum qḋ vidit eze
chiel cū sua mirabili di
spositione et fabrica ñ
esset faciliter expositi
uū. ſ; qui significacōnē scie deside
rat videat Gregoriū in omelia su
per Ezechie. nō enī est meū tā dif
ficilia exponē. qui non quero nisi
aliquid de segete scp̄turaꝝ excer
pere vt p⁹messores possim aliquē
manipulū colligē. Dicit ego ꝙ eze
chiel i descp̄cōe templi vidit q̄ndā
picturā in piete. quā cherubī no
minabat. eāt pictura animal' qḋ
duas habebat facies scꝫ ab vna p
te faciē hominis. et ab altera fa
ciē leonis. iuxta quamlibet faciē
palme species pigebatur. ad quā
ipsa facies cherubin vertebatur.
Ezech. xli ¶Mor Ista pi
ctura potest nobis signare viros
ecc̄iasticos et maxime prelatos q̄
in templo ecc̄ie sunt locati. Quia
procerto iste debet dici cherub q̄
interpretatur plenitudo scientie.
Quia isti debent esse viri scientifi
ci et discreti. Supra. xxviii. Tu
cherub extentus et ꝓtegens ple
nus sapientie et ꝑfectus decore.
Debent etiam habere facies. inq̄n
tum i facie app̄ēcie exterioris cō
uersationis et moris ipsi debent es
se diuersimode duplicati. q̄a secūn
dum diuersitatē locoꝝ tempum
et ꝑsonaꝝ ipsi debent esse incondi
tiōibus variati. Quia in ipsis
debet esse facies hominis. et faci
es leonis inquātum debent eē ali
quotiens humani et benigni. quā
doqꝫ vero seueri et leonini vt sint
sicut homines quantum ad mise
ricordiā et benignitatem. leones
vero quantum ad iustitiam et se
ueritatē vt sic facies humana res
piciat bonos ad promouendum.
leonina vero respiciat malos ad
puniendum. Ezech. primo. Faci
es hominis et facies leonis. Verū
tamē quelibet facies debꝫ palmā
respicere qꝛ misericordia et iusti
tia se debent ad palmam eterne
glorie et ad vitioꝝ victoriam or
dinare. Siue sit homo misericors
siue iustus semper debet intentio
nem habere rectam et ad hoc ꝙ
palmam glorie postmodum capi
at anhelare. dicens illud Can. vij
Ascendam in palmā et apprehēdā
ꝛc. ¶B

HIc fit mētio. ca. xlij. ꝙ sacer
dos quando mīstrabat in tē
plo induebat vestimenta sancta
quādo vō ad populū redibat ves
timenta exuebat' et sua cōmunia
induebat. ¶Mor Sic vē
quilibet sacerdos.i.quilibet sacer
dux.i.quilibet iustus. quando in
sanctuario paradysi' vel in tem
plo ecclesie pro seruitij domini
executione ministrat. vestimēta
sancta id est sanctam et fidelem
conuersationem debet induere et
continentia moruꝫ sp̄ualiū se or
nare Le. xix. Scā estote qꝛ ego sū

Verũptamē qñ redit ad populuȝ
et qñ ad actiuā vitam reuertitē ·
et qñ ad mūdi negocia cōuerſatio
oneq; ſecularium applicat · tūc de
bet illas ſāctas veſtes exuē vel
alſq; cōmunes induere .i. conuer
ſationē magis affabilem et cōmu
nē accipe · vt ſic illis cum quib9
habitat ſe ſtudeat · ſine peccato ta
men p viribus ſuis cōformare ·
Leui · vi · Veſtietur veſtimentis
aliis ꝛc · C Vl' dic q ſcd'm
locum et pſonas gradum ſtatuȝ
et officium qd habem9 neceſſe ē
aſſumere ſanctas veſtes moreſq;
induere magis graues · Quando
tamen p̄dicta ceſſant · tūc p̄t hō
mo proprias veſtes reſumere .i. ſi
cut ante conſueuerat ſe habere .i.
Coꝝ · ix · Omnib9 omnia fact9 ſū
Vl' dic q loca quēq; nocēt ſeu pfici
unt ad virtutes · quia ſcȝ ſi i ſāc
to loco manſeris veſtem ſācte cō
uerſationis habebis · ſi vero ad
populum et ad ſecularia negocia
exiens · mores ſeculares et laycos
reportab' · vñ ſen. epla · ix · Nichil
tam dampnoſum bonis moribus
q̄ in ſpectaculo reſidere · et cete
ra ·

Capl'm vicesimum · C A

Vidit ezechiel portam
in ſanctuario · et erat
clauſa · et dictū eſt ſibi
q porta hec clauſa erit
et vir nō tranſibit per eam · qm̄ do
min9 deus iſrahel ingreſſus eſt p
illam eritq; clauſa principi · prin
ceps iſte ſedebit in ea · Ezech ·
xliiij · C Mor dic q iſta
porta eſt beata virgo · que in ſan
ctuario ſāctitatis et caſtitatis po
ſita · ſp p v'ginitatis ſigillū inte a
corpe fuit clauſa · Vir em̄ p ipſā
nō trāſiuit inq̄tū ipſā hō p copu
lā carnis nō cognouit · Yſaye · lij
Nō trāſibit p te in circūciſus et
immūd9 · Dñs em̄ ſol9 ingreſſ9 eſt
p eā p carnis aſſūpcōem Ideo ip
ſi pn̄cipi xp̄o fuit clauſa p v'gini
tatis dedicacōem · et ipſe ſol9 i ea
ſedebat p corpalē habitationem ·
pō · Hec porta dn̄i iuſt9 itrabit p
eā Vñ cāt · iiij · Ort9 cōcluſus fons
ſignatus · C B

Ibidē ordinauit dn̄s q leui
te q̄ receſſerāt ab eo et erra
uerat in ydol' ſuis q nō debāt ad
eū accedere nec ſāctuarium itrāe
nec in ſacerdotio miniſtrare · So
li em̄ ait filij ſadoch q̄ cuſtodierīt
cerimonias ſcūarij mei cū pecca
rēt filij iſrl' · ipi ſtabūt in cōſpectu
meo vt offerāt mihi adipē et ſan
guinē · ipi ingredient ſanctuariū
et accedēt ad mēſā meā vt miniſ
trēt mihi · Aduerte tñ q iſti ſac'
dotes debāt indui veſtib9 lineis
nec debebat ſup ipos accedere
q̄cq̄ laneum · vitte lanee erant i
capitib9 eoꝝ · femoralia linea in lū
bis eoꝝ · Et nō accīgent iquit in
ſudore · caput ſuū nō radēt · cōmā
nō nutriēt ſed capita ſua tondent
vinum cum ingreſſuri ſunt atri
um interius non bibent · viduam
aut repudiatam nō accipient · ad
mortuum generalit' nō itrabunt ·
populum quid ſit inter ſanctum
et pollutum docebunt · legē tenēt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

faciāt et iuſta iudicia iudicabūt
Mor Sic vere cariſſimi illi ſa
cerdotes et leuite.i.ecclīaſtici· qui
a domino p vitia receſſerunt et y
dolis ſuis.i.diuitijs p auaritiā et
malis mulieribus p luxuriā vel
malis ſuperioribus p ſimoniā ſer
uierunt· nō ſūt digni domino mi
niſtrare nec ad ſanctuarium ſac̄
ficij altaris accedere· nec ſacerdo
tio gaudere· ſoli enim filij ſadoch
q̄ interpretatur iuſtus.i.ſoli filij
iuſticie· qui legis diuine cōſueue
runt cerimonias cuſtodire· digni
ſunt q̄ ad menſā altaris accedāt
et q̄ ſacerdotio fungantur· et q̄
adipem.i.xpi carnē et ſanguinem
offerant et miniſtrent· Le· xxij·
Omnis alienigena nō comedet de
ſanctificatis· Item omnia veſti
menta.i.omnes mores cōdicōes
iſtorum linea.i.pura et ſancta de
bent eſſe· nichil laneum.i.nihil car
nale vł iniq̄ces debet in eis appe
re· Linum enī qđ eſt candiduʒ pu
ritatem ſignat· lana vero que de
carne naſcitur carnis voluptateʒ
deſignat· Et ideo in capite cordis
et mētis debet eē vitta linea.i.pu
ritas innocentie interioris· et in
lumbis carnis debent eſſe femora
lia linea.i.continētia caſtitatis ex
terioris· Leui· xvi· Tunica linea
veſtietur femoralibus lineis ve
renda celabit· Iſti ergo quando
ſudant in confeſſione vitia obmit
tendo· nullomodo debēt attingē
ſe ipſos pre verecūdia reſtringē
do· ſed potius laxari omnia inte
grē confitendo· illi etiam qui itē
plo eccīe miniſtrant· non debent
vinum in quo eſt luxuria bibere

voluptati ſupflue intendēdo Ephe
v· Nolite inebriari vino i quo ē
luxuria· Iſti etiam non debent co
mam.i.diuitiarum ſupfluitatem
nutrire et ex toto nō debēt caput
mētis a capill' diuitiaꝝ radē ł nu
dare· tondere debēt tamen iſtos
capillos ipſos pauperibus erogā
do· et plus debito creſcere non ſi
nēdo et ſuperfluitatē omnimodā
tonſura temperancie reſecando· Ra
ſura eñ omnimodā abdicationeʒ
diuitiarum deſignat· tonſio vero
que ptem aufert et ptē dimittit
tēperatam reſecationē inſinuat·
ad denotādum q̄ eccīaſticus debʒ
ſupflua expendere et retinē neceſ
ſaria vnde viuat· Prouerbioꝝ·
· xxv · Diuitias nec paupertates
dederis michi domine· ſ tribue tā
tū victui meo neceſſaria Itē iſti
nō debēt viduam aut repudiatā
.i.retroactā malā vitam ab eis di
miſſam p recidiuium reaſſumē q
ſicut dicitur· Luce· ix· Nemo mit
tens manum ſuam ad aratrū· zc̄·
Ad mortuos etiam.i.ad infames
et malas perſonas non debēt ac
cedere· nec ſocietatem cum ipſis
contrahere· ſed populum ad lrām
debēt docere et ad diſcernēdū īt̄
ſcm̄ et pollutū bonū et malū debēt
inſtruē· et int̄ viꝝ et p̄ximū ſuū
iuſte iudicare· p̄s· Iuſte iudicate
filij hoim·
C
Dicat ibidē dñs: q̄ illi q̄ euʒ
dereliquerant et ydola ado
rauerāt ianitores in domo dñi fu
turi erāt· Mor Sic illi ho die
ſūt in domo eccīe ianitores.i. p̄la
ti et itroductores q̄ deū dēliquūt
et ydola.i.mūdi bona diligūt atq̄
ff iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

tolunt ·bōna eniȝ mūdi ydola ſūt
quia ſimilitudinem non veritatē
pretendunt · vl' etiam ydola ſunt
maiores et ſupiores ꝙ qui iſtos
adulatōib⁹ vl' munerib⁹ colucrat
ianitor in eccleſiia.i.officialis pre
latus vl' introductor faciliter erit

Capitulū viceſimū C a

In veſtibulo dom⁹ dm̄
quā vidit ezechiel erāt
due ptes ſcȝ aquilona
ris et meridionalis · p
quas ppl'⁹ intrabat in veſtibuluȝ
Verūptam̄ ſic fiebat ꝙ ille q̄ illuc
intrabat nūq̄ꝫ p eādem portam re
dibat · ymmo p portā oppoſitā ex
ibat et extra · excepto prīcipe qui
eadē porta qua itrabat ēgredi po
terat ſi volebat · Ezech · xlvi ·
Nota Pars aquilona
ris ſterilis et frigida in ſcriptura
ſignat mundi ſtatū adūſitatis et
pauptatis · Pars v̄o meridional'
luminoſa et calida deſig̃t ſtatū p
ſperitatis · Veſtibulū deſig̃t hui⁹
vite ſtatū l' cuiuſcūq; mūdāē eccle
ſiaſtice dignitatis · Iſtd ē verum
moraliter loquēdo · ꝙ null⁹ ē qui
eadē porta egrediat p quā itrat ·
quinymo vt cōiunit p ctrariam
portā.i.p ctrariū ſtatū a modū de
mūdo vl' eccia egrediunt · Illi em̄
q̄ intrāt p viā aquilonarē.i.p mū
di t̄bulatōnē et p pauptatē ſolēt
p viā oppoſitā ſcȝ p viaȝ meridio
nalē.i.p ſtatū pſperitatis exire ·
Econtra vero qui per meridionalē
intrant · p aquilonarē aduerſita
tis exibunt · Quia reuera illi qui
in iſto mundo ſunt in aduerſitate
erit cū exiuerit i celi pſperitate ·
econtra vero illi qui hic intrāt p
ſeculi cſolatōnes : finaliter exibūt
p inferni tribulatōnes Nō ē em̄ de
cēs ymmo vt cōmunit ē ipoſſibile
ꝙ de aq̄lone ad aq̄lonē.i.de paup
tate ad paupertatē venias · nec de
meridie ad meridiē.i.de mūdi glo
ria ad celi gloriā poſt accedas ·
Quinymo vt cōmunit aq̄lonaris
per meridiē et ecōtra ꝫdit · et de
mūdi tribulationibȝ ad pſpera ·
necnō de mūdi pſperis ad adūſa
peruenitur · Illud tamen poteſt
falli i prīcipe.i.i aliquibȝ viris pri
cipibus ſecularib⁹ et ſpūalib⁹ · q̄
a deo preuilegiati per portā itrāt
per quam exeūt · ꝙ de pſperitate
mūdi ad celi pſperitatē trāſeūt ·
et ecōtra q̄nq; de tribulatiōe mū
di ad inferni deſolationē tranſeūt
Vñ dr̄ · iiij · Regū · xiij · Nō reuerte
ris per viā qua veniſti ·

Capitulū viceſimū pmū C a

Dixit ezechiel · ꝙ ipſe vi
dit aquas redūdātes a
latere dextro tēpli ·
Et ecce inq̄t vir habēs
funiculū in manu ſua a menſus eſt
mille cubitos et trāſduxit me per
aq̄s vſq; ad talos · a rurſ⁹ mēſ⁹
ē mille cubitos et tranſduxit me
vſq; ad genua · tandem menſus ē
mille cubitos · et tranſduxit me
per aquas vſq; ad renes · et fina
liter menſus eſt alios mille cubi
tos torrentem magnū quem non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

potiu pertrãſire· qm̃ intrauerãt
aque torrẽtis ꝓfũdequi nõ p̃t trãſ
uadari Ezech· xlvij· ¶ Mor Aq̃
q̃ exeũt a latere dextro tẽpli.i.ab
ipſo ꝓtectore et ipſa influentia et
inſpiratiõe xpi· ſignant aquas di
uinaꝝ ſcṗturaꝝ· in q̃bus ꝑculdu
bio ſũt diuerſe ptes in ꝓfũditate
et difficultate abinuicẽ differẽtes·
nã ſcḋm q̧ vir q̃ portat calamũ mẽ
ſure.i.criſt9 q̃ ſcḋm aplm vnicuiq̧
diſtribuit ſicut vult mẽſurã fidi
ſcḋm hoc e tiã hoiem diuerſimode
p iſtũ fluuium ſcṗturaꝝ deducit·
nũc vſq̧ ad talos.i.paꝝ difficulẽ
ad hyſtoriã· nũc vero vſq̧ ad gẽ
nua.i.magis difficulter q̧tum ad
allegoriã· nũc ãt vſq̧ ad renes.i.
magis difficiliter q̧tũ ad tropolo
gicã· Nunc ãt inexplicabiliter q̧
tum ad moralitatem ꝉ anagogiã
intellectum noſtrum in iſto flumi
ne circumducit· q̧ reuera quãuis
per multos paſſus· ſcḋm magis
vꝉ minus exponẽdo vꝉ itelligẽndo
faciliter tranſeamus· aliquando
tamen iſtum torrentẽ ita inaui
gabilem inuenimus· q̧ ꝑ ſubito
nõ tranſim9· ita q̧ ꝑ defectu ige
nij nr̃i nob̃ p̃t dici illud· Joh· iiij
Dñe neq̧ cuꝫ quo haurias hẽs et
puteus altus ẽ ¶ L

Et ſicut ibidem dr̃· iſte fluui
us hẽbat ſup ripas et ex v
traq̧ pte torrẽtis omne lignum
fructiferum· non defluet foliũ ex
eo· et nõ deficiet fructus eius in
cibum· Per ſingulos menſes af
feret primitiua ſua· et erit fruct9
eius i cibuꝫ et folia eius in medici
nam et omnis anima viuet ad
quã peruenerit torrens· quia aq̃
euũs de ſãctuario ẽgredientur· et
ſtabunt ſup fluuium peccatores·
¶ Mor Sic vere diuina ſcṗturã
ex vtraq̧ pte ſui· ſ· q̧tũ ad ſenſũ
lrãlem et ſpũalem· habet lignũ
fructiferꝝ.i.vitalem et fructuoſã
ſcientiam et doctrinam que ſcilꝫ
fruct9 ſcientiarum nõ ceſſat ꝓdu
cere et folia verborum proferre·
que tamen folia ſeu verba nũq̧
contingit cadere vꝉ pire· iuxta il
lud· Math· v· Jota vnum nõ p̃
teribit a lege· Fructus etiam iſte
ſentẽtiarum ſcientiarũ valet ad ci
bum meritorum habendũ· Folia
vero illius ſcꝫ ſacre ſcṗture ver
ba valent ad medicinam malorũ
Anime aũt.i.perſone quas torrẽs
ſcṗture irrigat p gratiam viuifi
cantur. Piſcatores vero.i.predi
catores et doctores· ſtare et ſtude
re in iſto fluuio comprobantur·
Iſte enim ſunt aque que de ſanc
tuario domini.i.de paradyſo p reue
lationẽ fluxerunt· et ideo nõ miꝝ
ſi de ipſis tãti fructus.i.commodi
tates deſcenderunt· et ſic p ſingu
los menſes.i.continue fruct9 et vti
litates nobis impendũt· pſ̃· Erit
tãq̧ lignum qḋ plantatũ eſt ſec9
decurſus aquaꝝ· ꝛc̃· ¶ C

Vꝉ dic q̧ ligna fructifera ſig
nant viros iuſtos qui exutraq̧
parte fluminis.i.eccleſie ſunt plã
tati· eteniꝫ fluuius a fluendo dici
tur· ꝓeo q̧ fluctuare dinoſcitur·
Duas etiam habet eccleſia ptes
ſcilicet ſtatum clericorum et lay
corum· iter quos conſtat eſſe mꝉ
titudinẽ lignorum fructiferoꝝ.i.
hominũ bonoꝝ et iuſtoꝝ q̃ fructũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

bonorum opm profer͂ũt·folia ſa-
norum verborum ꝑducunt·Per
menſes ſingulos·i·quotidie pri-
mitias deuotionis et reuerẽtie
deo reddunt Quia procerto folia
verborum ſuorũ nõ defluũt p mẽ-
dacij vanitatem immo ſtabilitez
ꝑmanẽt p veritatis et certitudi-
dinis firmitatem·⁊ ideo fructus
opm ſuorum ⁊ bonorũ exem-
ploꝝ alijs ꝓferũt·Folia vero ſuo-
rum verborũ medicinam bone do-
ctrine alijs circũfundũt·pſ·Et fo-
lium eius nõ defluet·Foliũ eni.i.
verbũ viri iuſti nõ dꝫ defluere·
imo ſemper debet p veritatez fir-
mum eẽ·et ſine vanitate et men-
datio ſtabilit̃ ꝑmanẽ

Explicũt Moraliſacões ſup Li-
brũ Ezechielis Incipiunt Mo-
raliſationes ſup Librũ Daniel

Caplm·Primum·

Nabugodonoſor rex babilonis cuꝫ ſubiugaſſet iheruſalem·i babilõeꝫ ꝑplm captiuauit·et voluit q pueri qui [illegible] ſemine regis in qb9 nul-
la eſſet macula decori forma·do-
cti ſcientia veſcerẽtur cib menſe
ſue·erudirent̃ ſcĩetijs ⁊ linguis ꝑ-
uĩcie·vt fierẽt ſic digni ſtaȇ in cõ-
ſpectu regis·Daũ.i. Mor-
rex iſte eſt dyabolus·qui in ba-
bilonia que interp̃tat̃ confuſio.i.
in mundo vbi eſt perpetua ꝯfuſio
dñatur·Menſa iſtius regis ȇ mũ-
di ꝓſperitas·qua dyabol9 cibat
et reficit peccatoẽs·Pueri iſti ſũt
ſancti viri pfecti et religioſi·qui
de ſemine regio.i.de genere xp̃i p
electionẽ et adoptionẽ ſũt nati·
Joh·pmo·Dedit eis ptãtem filii
os dei fieri·hijs qui credũt in no-
mine eius·Quid ergo? procerto
quãdo nabugodonoſor.i.dyabol9
poteſt preualere contra iheruſalẽ
.i.cõtra eccleſiam vl religionem
et ipſam per peccatum ſuo domio
ſubiugare·et populum eius i ba-
bilon.i.in amorẽ huius mundi de-
ducere·ipſe ſumme nititur·q
pueri de ſemine regio.i.viri eccle-
ſiaſtici et religioſi qui ſunt ſequa-
ces et ſemen regum.i.perſonaruꝫ
ſanctarum et virorũ fundatorum
qui quandoqꝫ ſunt immaculati et
ſancti·in ſcientia ſpũali et theolo-
gica eruditi·et morali pulchritu-
dine inſigniti vtantur cibis men-
ſe ſue.i.mundi delicijs et proſpe-
ris·et inſtruantur in litteris ſci-
entie babilonis.i.mundi ſciẽtijs
et cantilenis·et hoc totum vt ip-
ſos poſſit habere ſtantes ante ſe i
ferius in inferno quia ſcilicet ex-
trema gaudij luctus occupat·
Prouerbiorum·decimo quarto·
capitulo· Et hinc eſt q multi ec-
cleſiaſtici non cantant hodie niſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

de delitīs et ſciētijs huiꝰ mūdi .ſ. legibꝫ et medicis Et iō boni debēt facē ſicut fecerūt tres de illꝰ azari as et ananias miſael daniel .q̄ m̄ ſā regis ſpreuerūt et abſtinētes fuerūt et nō fuerūt ɔtaminati .ſ; dn̄o placuerūt . et plurībꝰ ſciētijs effulſerūt Sic vē boni dn̄t cauē de mēſa iſta .i. de mūdi pſperis edere et eligēt in abſtinētia et pauptate volūtaria viuē vt ita dn̄o poſſit placē Et ſicut iſti pueri in igne n̄ fuerūt ɔbuſti nec viri abſtinētes igne luxurie ɔburūt . et ideo bn̄ dr̄ Ecc̄i .xxxvij. Propē crapulam multi pierūt .q̄ aūt abſtinēs ē adiciet vitā . Sicut iſti pueri abſtinētes fuerūt inuēti pulchriores . et regi p̄ceteris āpliꝰ placuerūt . ſic vē q̄ ſūt abſtinētes corā rege xp̄o plꝰ placēt et plꝰ pollēt pulchritudine morali et ſcī a ſpūali . minus poſſunt vri igne .i. ɔcupiſcentia carnali.

Caplm ſecundum. A

Vidit ſōpniū nabugō .ſ. ſtatuā grādē et ſublimē . t̄ribilē ad videndū . Caput et collū ex auro optiō . pectꝰ et brachia ex argēto . vēt et femora ex ere . tibie āt ferree . pedū vero ps erat q̄dā ferrea q̄dā fictilis et teſtea Nam q̄nto ſtatua iſta ad pedes appropiq̄bat tāto metallū eius deterius erat . Tādē vero de quodā mōte abſciſus eſt vnus lapis ꝑ quꝰ ſine manibꝰ q̄ pcuſſit pedes eius . et factus eſt mōs magnus in t̄ra . Danie .ij. Mor Statua hec eſt ecc̄a ꝉ religio que ꝑ certo p ꝑgreſſū tpis multiplicat mutat ſtatū Primꝰ ergo eccie ſtatꝰ ſig̃tur in capite . q̄ caput .ſ. pncipiū eius ꝑ certo fuit aureū . p ruborē feruētis caritatis . p vigorē ɔſtātiſſime caritatis ſicut patuit i martiribꝰ et apl̄is q̄ fuerūt primi Secūdus ſignatur p ſcdam ptē ſtatue .ſ. p pectꝰ et brachia . et hij fuerūt heremite et ɔfeſſores . et pro certo fuerūt argētei .i. cādidi p mūdā caſtitatē . Tercij fuerūt doctores et hij intelligūtur p es qd̄ ſūme reſonat quia fuerunt ſonori p eloquētie honeſtatē et venuſtatem . et ſic patēt tres ſtatꝰ et etates eccleſie primitiue . Sed vē pedes et tibie finis eccie ꝉ religionis ſcilꝫ nos alij quia nos ſumus ptim ferrei per crudelitatis et ſeuitie duram ferocitatem et indeuotionis frigiditatē . partim āt teſtei per auaricie crudelitatē et p carnalem infectionē Sicut patet de modernis ecc̄aſticis .q̄ ſūt crudeles et duri . quia omnes alios volunt ſubpeditare . ſunt etiā lutei et teſtei auari terrei et luxuriosi . et ideo talibus accidit qd̄ ſeq̄tur q̄ dr̄ ibidē . p̄cuſſus ē lapis de mōte q̄ totā ſtatuam caſſauit . Sic vere dyabolus lucifer qui de monte paradyſi cecidit totam eccleſiam hodie concutit et frangit B Vel dic q̄ ſtatua eſt religio . caput eius ē fundator . pectus et brachia

fuerũt primi eius confeſſo res et
ſancti qui ibidẽ fuerũt · vẽter aũt
clauſtrũ eſt · cuius inteſtina ſunt
ſb̓diti qui ſũt ibi · pedes aũt et ty
bie ſunt eius ſequaces famuli offi
ciales · qui ſũt circa religioſos et
maxime layci cõuerſi · Eſt ergo re
ligio grãd et ſublimis meritis et
virtutibus et terribilis inimicis
Caput ergo eius .i. fundator fuit
aureũ p caritatis ruborem · pect9
et brachia .i. ſã cti pres fuerunt
argentũ p caſtitatis cãdorem · vẽ
ter autẽ et femora .i. clauſtrales
et cõuẽtus alij fuerunt erei .i. ſo
nori p predicacõis ꝯfeſſionis lau
dis et oracõis et graciarũ actio
nis clamorem · pedes autem qui
ſtatuã ſuſtinẽt .i. boni layci actua
li... r debent eſſe ferrei p fortitudĩs
vigorez · terrei p humilitatis et pe
nitentie ſqualorem ·

¶ Vel dic ſtatua ſig
nat eccleſiã in qua caput .i. capita
nei et p̄lati reſpectu alioꝝ debent
eſſe auri · et cetere partes .i. pſone
q̃nto ſũt capiti .i. p̄latis ꝓpinquiores
et in ſtatu g̃du et officio ſupio
res tanto debent eſſe inferiorib9
meliores · Vnde · vegecius · Tunc
res publica bene regebat̃ qñ non
poterat eẽ maior niſi qui melior
Et nota q̄ eccleſia bene dicit̃ ſta
tua a ſtando quia in ſtabilitate fi
dei eſt fundata · p̃s · Fũdauit t̃rã
ſup ſtabilitatẽ ſuaz et eccleſia ĩ et̃
num ſtat · Vl̃ dic q̄ ſtatua eſt hõ
diues potẽs grandis et ſublimis
quẽ om̃s timẽt Iſte ergo q̃nq; ha
bet caput .i. originem aureum ·
quia ex nobili plebe traxit origi
nez · pectus et brachia eius .i. vx
or amici et collaterales ſũt argen
tei .i. pleni pecunia et argẽto et re
fulgentes gloria tempali Venter
eius et femora .i. filij eius et filie
qui de ſuo vẽtre et femorib9 exie
runt ſunt erei .i. ſonori piactãcias
pompas gaudia et cãtilenas p rix
as et diſcordias · Job · xx · Pueri
eorum exultant luſibus · pedes et
tibie .i. eorum famuli officiales p̄
tim ſunt ferrei p crudelitatem q̄
alios feriunt per rapinas et iniu
rias · ptim ſunt terrei .i. cupidi et
auari · quia ſicut videmus balliui
diuitũ et potentũ ſunt crudeles et
rapaces et ſunt etiam cupidi et te
naces · Ezechiel̓ · xxij · Omnes iſti
ferꝝ · plumbũ · ſtannũ Sed ꝑẽto
de monte .i. de padiſo venit quan
doq; lapis .i. occulta dei ſentencia
pcutienſq; ſtatuam .i. iſtum diui
tem cum ſuis membris collatera
libus et ſẽquacibus ipſũ deſtru
it atq; rumpit · et hoc quãdoq; hic
temporaliter et poſt mortez eter
naliter · Quia · ſ · collatrales .i. con
ſiliatores ſequaces et executores
et adulatores diuitum et ceteri
in ſuis criminibus vel rebus acq̃
ſitis pticipantes · cum eo p petue
dampnabuntur Yſaye · xiiij · p̄pa
rate filios eius occiſioni

¶ Vel
dic q̄ ſtatua ẽ diues cauſidic9 vl̃
mũdanus · q̃ tenet auruz et argẽ
tũ · lapides precioſos terras et
poſſeſſiones qui eſt terribilis et
ſublimis · Sed quid? procerto ſe
pe venit quidam lapis puus .i. q̃
dam nouus iuuenis et aſtutus ·
qui incipit regnare cauſare vel
mercari · qui tandem frangit illũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

magnum et poſſeſſiones eius ac
quirit· et ipſum proſternit et in
dnis fit magnus· ideſt in tota ter
ra et patria nominatus Sicut ad
litteram tota die videmus de diui
tibus quorum quidam pereunt alii
loco eorum ſurgunt· Eccli· xi· Mul
ti potentes oppreſſi ſunt valde et
religioſi traditi ſunt in manus alte
rorum

¶ F

Vel dic
quod ſtatua iſta eſt homo qui quando in
capite .i. in principio et in iuuentute
eſt aureus .i. perfectus et bonus · et
tandem in pectore .i. in ampliori e
tate fit argenteus .i. minus valens
et tepeſcens a feruore· Tandem fit
ereus et ſonorus .i. querulofus · et
in ſenectute fit terrenus .i. cupidus
auarus impius frigidus et indeuo
tus · quia arteres in principio fran
guntur in fine · et ideo per lapidem
diuine ſententie perpetuo confrin
guntur·

¶ G

Vel dic quod ſtatua eſt mundus qui
habuit quatuor partes .i. quatuor im
peria ſcilicet aſſiriorum aureum: perſarum
argenteum: grecorum ereum: romano
rum ferreum· Lapis vero puus
eſt xpc de monte .i. de virgine ſine
manibus .i. ſine virili opere ab ſci
ſus· qui iſtam ſtatuam .i. mundi reg
na cum ſuis ſectis et ydolatriis con
quaſſauit· et per fidem eccleſie mons
magnus factus eſt· qui iam totum mun
dum impleuit

Capitulum tercium

¶ A

Nabuchodonoſor fecit e
rigi quandam ſtatuam
auream maxime quan
titatis in quodam cam
po · et fecit coram ipſa cithari
zari melodiis et omnibus generi
bus inſtrumentorum · Et da
to quod ſtatua non haberet vitam ·
nec ſe poſſet mouere tamen voluit
quod omnes adorarent eam· alioquin
mitterentur in fornacem ignis·
ſicut patuit de tribus pueris ſan
ctis qui noluerunt ipſam adorare
et miſſi ſunt in ignem· Danielis
tercio·

¶ Moraliter

Rex iſte ſignat iſtos qui regunt
mundum vel eccleſiam maiores ſcilicet
et principales· ſtatua iſta ſignifi
cat aliquos miniſtros impiros ad
modum ſtatue ab eis per affectionem
vel per dona creatos· Vel ſignifi
cat aliquos conſiliarios· qui quamuis
ſint ſtatuales et ignari· ipſos ta
men colunt tanquam deos et ab aliis
volunt coli· Sicut ad litteram vi
demus quod vix eſt dare aliquem iu
dicem vel prelatum quin ſecum
habeat aliquam ſtatuam id eſt ali
quem conſiliarium ſtatualem· cui
ſcilicet principaliter credit et eum
adorat et ab aliis eum honorari
facit· et quem in domo et in curi
a ſua ſuper omnes erigit et extol
lit· Et iſti tales dicuntur aurei
quia ſatis habent de auro ad dan
dum ſuis maioribus munera·
Iſti etiam habent ſecum cithari
ſtas ideſt adulatores· qui non ceſ
ſant in eorum auribus cithariza
re adulando laudando· et etiam
alios impie accuſando · et eis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in ſuis nequicijs fauendo· quia ſi
cut dicitur· Prouerbiorū· xxviij
Qui derelinquunt legem laudāt
impium· Quid ergo? procerto na
bugodonoſor.i.aliq̄s princeps mū
di vł eccleſie conſtituit in campo
vno.i.in vna patria ciuitate eccleſi
a vł religione· vnam ſtatuam.i.
vnum ignorantem iudicem p car
nalem affectionem vel perſonarum
acceptionem erectam· i cuius au
ribus illi de familia ſua nō ceſſāt
reſonare· et ipſam tanquam deū
adorare· Et ſi q̄s eam nō velit ad
orare et verbis adulatorijs com
mendare· ſtatim mittitur in for
nacē ignis· q̄a ſtatī igne ire exre
ta au ancte depredat· Et ideo pu
eri ſancti.i.bone perſone que hu
ius ſuperbias abhorrent· ob eo
rum promotōnem comburuntur
et in igne rapine ponūt· Pſa· lix·
Qui receſſit a malo· prede patu
it· ꝛc·

B

PUeri ſancti et abſtinentes
precepto regis i ignē miſſi
ſunt vt ibi comburentur Sed ſta
tim deus fecit fornacem q̄ſi ventū
roris flantem· et filius hominis
cum eis viſus eſt Miniſtri autem
qui fornacem accenderunt conbuſ
ti ſunt ipſis nichil pacientibus in
fornace et hoc in babilonia·

Mor Babilonia que interp̄
tatur cōfuſio eſt mundus· fornax
eius eſt ardor temptationum et
tribulationum· Rex eiꝰ eſt diabo
lus qui dicitur princeps mundi
Johannis· xiiij· Quando ergo
dyabolus rex babilonis.i.mūdi·
inuenit aliquos viros perfectos
qui ſuis ſuggeſtionibꝰ noluīt obe
dire et qui ſūt abſtinētes a vicijs
ſtatim vult q̄ ponantur in igne
aduerſitatis et tribulationum vt
ibi timore ł amore cōburantur·
Et ad hoc habꝫ plures miniſtros
ſibi ſuffragantes· habet enim lu
xurioſos et luxurioſas· qui tra
hunt ad ignem voluptatis· habꝫ
mundi principes et vſurarios q̄
trahunt ad ignem aduerſitatis
Sed quid? ſtatiꝫ vere q̄ iſti ſunt
in tali igne· procerto deus adhi
bet ventum ſpiritus ſancti· et
rorem ſue miſericordie et conſola
tionis· et adiutorium ſue protec
tionis· primo· Corintheorum· x·
Nō pacietur vos temptari ſupra
id quod poteſtis· Et ſic iſti a ta
li igne non leduntur· ſed potius
ſi conſtanter in eo perſeuerant
eorū vincula ſcilicet vicia et pec
cata cōſumuntur et purgantur·
quia deus nunq̄ deeſt homini tri
bulato dum tamen velit eum re
quirere· Pſaye· xliij· Dum ambu
laueris in igne non combureris
et ardor ignis nō ł(?) ſit ita quia ego
dominus deus iſrahel· Sed proc
to ſepe accidit q̄ illi qui erant mi
niſtri fornacis qui gaudebāt de
tormentis aliorum et qui eos vt
ſunt crudeles balliui tribulabant
ipſi ab ea fornace comburuntur·
et alij exeūt illeſi Nam ſepe dei iu
dicio fit q̄ ignis crudelitatis· qui
de fornace babilonis.i. de curia
mali principis erumpit q̄ miniſ
tros ſuos officiales et balliuos in
uoluit· vt tales ad tribulationes
et paupertates deueniant· quas
ipſi alijs in temptabant · Quia
Prouē· xvij et xxiiij· ſcribit Qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in ruina alterius letatur non erit
impunitus. Quod cum videt ipſi
boni laudes et gratias in ipſa for
nace tribulationis referunt crea
tori dicentes benedicite. &c. quan
do ſcilicet iſtos malos videt com
buri Unde pſalmiſta. Letatur iu
ſtus cum viderit vindictam et ce
tera. C

Fornax babilonis fuit incenſa
ſtuppa napta pice et malleo
lis vt filios iſrahel devoraret &c.

Mor Fornax eſt peccatum
luxurie. ſtuppa ſunt aliqua dona
que offeruntur. pix que ligat et i
ficit ſunt ſolatia corporis tactus et
geſtus. malleolus eſt vetula ma
quetella. que mentem iuuencule
malleat verbis ſuis. napta ſecundum plinium
eſt bitumen cognatum ignibus et quod ig
ne viſo rapit eum et ſignat oſcula
et affatus. Miſtri ergo nabugodo
noſor. i. demones accendunt hodie
fornacem luxurie cum ſtuppa. i.
cum donis et muneribus cum pice. i. cum
corporalibus geſtibus et affatibus.
cum malleolis. i. cum verbis vetula
rum fallacibus. cum napta. i. oculis et ta
ctibus. et hoc vt filii iſrahel. i. cri
ſtiani igne luxurie comburantur.
ipſi tamen nichil timeant ſi fuerint
abſtinentes et in deo confidentes.
&c.

Capitulum quartum. C

Nabugodonoſor vidit
ſompnium. Videbam in
quit. et ecce arbor in
medio terre et erat mag
na et fortis. et altitudo eius ni
mia. et proceritas eius contingens
celum. et aſpectus eius in omnem terram.
folia eius pulcherrima. et fructus
eius nimius. et eſca vniuerſorum
in ea. ſub ea habitabant animali
a et beſtie terre. in ramis eius vo
litabant volucres celi et ex ea ve
ſcebatur omnis caro. Tunc inquit
ecce vigil de celo et clamabat for
titer. ſuccidite arborem. precindi
te ramos eius. excutite folia eius
et diſpergite fructus eius. et fu
giant beſtie que ſubtus eam ſunt.
et volucres de ramis eius. alligetur
vinculo ferreo. et cum feris foris
ſit paſcens herbam terre. Cor eius
ab humano commutetur et cor fe
re detur ei. rore celi tingatur. Ve
rumptamen germen radicum eius
in terra ſinite. danielis. quarto.
capitulo. Mor

Arbor iſta ſignificat mundi prin
cipes et diuites. qui in medio ter
re in planicie proſpere tranquilli
tatis huius mundi verſantur.
Iſti enim ſunt magni quo ad fa
cultates fortes quo ad poteſtates
et maxime contra pauperes. qui
vix aut nunquam poſſunt habere ius
ſuum de eiſdem. Et ſunt alti. quo
ad generis nobilitatem. ita quod qua
ſi celum tangere per elationem vi
dentur. et poteſtas eorum fama
et proſperitas per terre latitu di
nem dilatantur. Iſti habent
plures ramos id eſt plura pre
dia villas vel homagia. etiam iſ
ti habent folia ſcilicet exterio
ra veſtimenta et ornamenta aliis
pulchriora. Quia bene volunt
parari et ornari ipſi et ipſorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ỽ xores et filij. Vnt etiã fructus
nimios.i.diuitias infinitas. ita q̄
eſca vniuerſorum eſt in eis. quia
multi homines viuũt de bonis
ſuis. et ideo volucres celi.i. mun
di nobiles diuites et balliui v̇ſan
tur in eoꝝ ramis.i.in eoꝝ officijs
villis et homagijs Vl' volucres ce
li ſũt clerici et plati qui.ſ. gaudẽt
hodie volaɛ̇ et diſcurrɛ̇ p officia
pn̄cipũ et magnatũ. pſ̄. Sup ea
volucres celi habitabũt. Iſta e
tiã aĩalia.i.multi ſimplices ſũt eis
ſubditi et ſb̄ eoꝝ dominio commo
rãtur. et breuiť quaſi õnis caro
eis ſubicitur in hac vita. Sed q̄d̄
ſepe accidit q̄ dũ tali pſperitate
fruuntur nec ea debito modo vtũ
tur. venit vigil de celo.i.occulta
dei ſentẽtia. q̄ ſup humanis acti
bus vigilat inceſſantẽ. et p̄apit
q̄ arbor hec p mortẽ ſuccidatur.
et de vita pſenti euellatur. et q̄
ei nõ remaneãt nec folia veſtimẽ
toꝝ. q̄ totus tũc mũdus recedit
nec fructus diuitiaꝝ. nec rami p̄
dioꝝ. nec volucres. nec beſtie.i.a
liqui aſſiſtẽtes et ſubditi familia
res vl' amici manẽt cum eis quia
breuiter ſicut dicit Job diues cuꝫ
mortuus fuerit nichil ſecuꝫ afferet
tunc enim vacuabit deus omnẽ
pn̄cipatum.i.Coꝝ.xvi. Quia nul
lus q̄tumcũqꝫ magnus in hac vi
ta habebit ibi famulũ vl' ſubiectũ
ſꝫ quilibet p capite ſuo ſol9 erit di
cens illud. Jhere.xv. Solus ſede
bam. q̄ amaritudine repleuiſti
me. Sed aliq̄n accidit illud q̄d ſe
q̄tur q̄ ipſe vigil.i. dei ſententia
p̄apit. q̄ iſte alligetur foris in in
ferno extra ecc̄iam. ſeu extra mũ
dum. ſaltem in purgatorio. vin
culis ferreis.i.vinculis duriſſimis
penarum et ineuitabilibus iuxta
decretum diuine ſentẽtie ordina
tis. et q̄ cuꝫ feris.i.cũ demonib9
conuerſetur. et q̄ vlterius per
deſpɛ̇ratiõem et tormẽtorum acer
bitatem cor ipſius immutetur et
q̄ cor fere vitijs ſcꝫ infectũ et deſ
peratum detur. q̄d maxime verũ
eſt de dampnatis. qui odiunt deũ
et quorum ratio eſt abſorpta. ſed
tamẽ q̄cq̄d ſit radix ſẽper itacta
pmanet et ſeruatur.i.ſpes reſur
rectõis. q̄ boni et mali reſurgẽt.
q̄ omnes reſurgem9 ſed nõ imu
tabimur.i.Coꝝ.xv. Et ideo quia
de quolibet eſt dubium vtꝝ ſit ĩ
purgatorio. p̄apit vigil.i.dei ſen
tentia et ordinacõ. q̄ rore celi con
tingatur.i.ſuffragijs et gratijs ec
cleſie. q̄ ſcꝫ p amicis nr̄is mor
tuis ſemper debemus rorẽ bñficio
rum celeſtium ſcꝫ elemoſinarum
et orõnum inſtillare ſup eos dicẽ
tes illud. Gene.xxvi. In rore ce
li erit benedictio tua.

B

Vl' dic q̄ arbor eſt ecc̄ia l' religio
que eſt magna fortis et indeficia
ens. et ad celum contemplationẽ
erecta. et folijs.i.ſcientijs ſuis a
eloquentijs ſacre ſcripture ẽ ple
na. fructibus id eſt diuitijs et fa
cultatibus fecunda. Ramos ha
bet plurimos. id eſt dignitates
et officia. et ideo volucres id eſt
viri nobiles et contemplatiui. beſ
tie id eſt ſimplices ſubditi ĩ ramis
huius commorantur. Et breuiter
omnis caro inuenit ibi cibum ſu
um ſpiritualem id eſt fidem grati
am. et corporalem et temporaleꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſubuentionē; .nobiles em̄ nec nō
ruſtici diuites et pauperes cōtem
platiui et actiui eccleſie ſunt ſub
diti · et in ea inueniūt tam tempo
raliter ꝙ̄ ſpūaliter ſufficiens nutri
mentum · Et eſca inq̄t vniuerſo ꝝ
erat in ea · S; vere hodie iſta arbor
religio vel eccleſia quaſi ſuccidit
per peccatum · quia nullus facit de
bitum ſuum et ideo iam ceſſant in
eccleſia folia ſcientiarum · fructus
diuitiarum · rami prouentuū et be
neficiorum hodie deperduntur ·
volucres celi .i. mundi nobiles · et
beſtie .i. ruſtici aufugiunt eam con
tempnendo et perſequendo · cōtra
eam ſe armando · Et breuiter iſta
arbor .i. eccleſia hodie eſt ligata vi
culis ferreis .i. ſtatutis principum
ſecularium · intantum ꝙ eccl'iaſtici
non poſſunt ſe mouere · et cū fe
ris .i. cum crudelibus mundi prin
cipibus ipſam mordentibus et de
uorantibus habitat et moratur ; ·
quia omnes amici ei9 ſpreuerunt
eā et facti ſunt ei inimici · Tren̄ .i.
Et breuiter nichil eſt ibi ſolacii ꝟ
vigoris · niſi radix .i. fides que ſem
per manet intacta · quia ego in
quit xp̄c rogaui pro te vt nō defi
ciat fides tua · Luce · xxii · n̄ etiam
ros celi .i. gratia et deuotio que ſē
per occulte ſuper eccīam a deo di
ſtillatur · Vel dic ꝙ volucres ſunt
cōtemplatiui · beſtie ſunt actiui q̄
hodie defecerunt in eccleſia · Vel
dic ꝙ volucres nobiles ſūt vaſal
li · beſtie ſunt tiranni · qui hodie n̄
dedignantur eccīe ſubeſſe · Ezech ·
xvii · Et habitabunt ſub ea ōnes
volucres · et vniuerſum volatile
ſub vmbra frondium eius nidifi

cabit [C]
Vel dic ꝙ arbor eſt paradyſus vbi
ſunt folia et fructus .i. eterna pro
ſperitas indeficiens · vel fruct9 .i.
deitas · folia que ſunt exterius .i.
xp̄i humanitas · Ibi ſunt rami .i.
diuerſe manſiones et ordinū diſtin
ctiones · ibi ſunt volucres .i. ange
li · beſtie id eſt homines · et breuit̄
omnia inueniunt ibi cibum ſuum
Vel dic ꝙ volucres ſunt iſti qui
ſunt ſurſum in ramis id eſt in mā
ſionibus eccleſie triumphantis ·
beſtie ſunt viatores huius mundi
et de fructibus arboris id eſt de g̃
tiis ſanctorum et ſuffragiis hic vi
uunt · et ſpe iſtius arboris eter
ne glorie recreantur ibidem · ſecū
do Corintheorum quinto · Per fi
dem ambulamus et non per ſpeci
em [D] Vel
dic ꝙ iſta arbor eſt vir perfectus
et maxime criſtus · hic eſt enī mag
nus per meritorum facultatem ·
fortis per conſtantie firmitatem ·
altus per contemplatōnis ſublimi
tatem · quia dato ꝙ ſit ī terra ta
men debet ſurſum vſq; ad celeſtia
ſubleuari per contemplationē; de
ſideriorum et affectum · Sapientie
decimo octauo · Vſq; ad celos
attingebat ſtans in terra · Illud
precipue fuit verum de criſto qui
erat in terra quantum ad huma
nitatem ſuā et tamen celos attin
gebat quantum ad deitatem ·
Geneſis viceſimo octauo · Vidit
iacob ſcalam celos tangentem et
cetera · Item hic eſt pulcher in fo
liis conuerſationis et locutionis ·
plen9 fructibꝫ bōe operatiōis · et ha
bꝫ pulchros ramos boē affectōis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Et ideo eſca vniuerſoꝝ eſt in eo
ꝙ pauperes ab eo tempaliter nu
triuntur. ⁊ diuites ſpūaliter. ita
ꝙ a bus ſpūalis eruditiōis exem
plorū et predicationis et cibꝰ tē
poralis ſubuentionis in eo repit
Et ideo angeli qui ſunt volucres
celeſtes .i. viri ſapientes et diſcre
ti. beſtie .i. ſimplices et ignari cū
ca eum conuerſantur. illi enī ſe
aſſociando congaudendo. iſti doc
trinā eiꝰ hauriēdo. et breuiter ō
nis caro pticipat bō ſua. Vñ ſcp
tum eſt Luce. iij. Videbit omnis
caro ſalutare dei. ¶ E Vl' dic
ꝙ rami eius ſūt officia beneficia
et prebende. et procerto ibi ſunt
volucres .i. boni viri iuſti et ſpū
ales. quia perfecti viri nō ponūt
in officijs ñ bonas perſonas et iu
ſtas. Talibus enim conferunt bo
na ſua. et maxime bona eccleſie
curas et prebendas. Beſtie autē
debent eſſe ſbtus. quia procerto
viri beſtiales in eccleſia debent
eſſe inferius in ſtatu depreſſionis
et ſubiectionis non prelationis.
etc. ¶ F

Cum nabugodonoſor deam
bularet in aula babilonis i
cepit efferri magna ſuperbia i ſe
ipſo. Cumqꝫ deum ꝙ plurime of
fendiſſet nec peccata ſua ad dani
elis conſilium redimere vellet. ſ
potius diceret. Nonne iſta eſt ba
bilon ciuitas magna quam edifi
caui in domum regni et in robore
fortitudinis mee. et in gloria de
coris mei. ſtatim et ſubito dei ſen
tentia contra ipſum fulminauit.
que ipſum in beſtiam cōmutauit.
et in propria gloria ſpoliauit. fi
guram ſenſū et rationem ſibi ab
ſtulit et cor ſicut fere ſibi dedit. ⁊
quaſi bos fenum comedit et eum
de regno proprio eiecit.

¶ Mor Ecce ſic ē ꝙ aliquādo
homo gloriatur in ciuitatibus. p
dijs et poſſeſſioibus quas edifica
uit et acquiſiuit. et alijs bōis ſu
is. non ipſa diuine gratie ſ ma
gis ꝓprijs virtutibus aſcribit.
nec curāt elemoſinā porrigere īdi
genti. iuxta conſilium boni p̄dica
toris. et ſbito venit ſententia do
mini ꝯtra ipſū. qui eum ad ſtatū
paupertatis et miſerie deiicit. ⁊ tē
poraliter ī hac vita. et eternalit
in altera. ⁊ eum quādoqꝫ cum re
gno mundane glorie deponit. et
ipſū cū feris īfernalibus ponit.
ſenſū et rationem pre acerbitate
tormētorum ab eo tollit. et glori
am eius per mortem corpalē ſub
uertit. et de homine in beſtiam ip
ſum conuertit. inqꝫtum figuram
priſtine ſue proſperitatis conſū
dit. Vl' alio modo talis peccator
beſtia fit. inqꝫtum ī fine īſaniēdo
ſenſum et rationē perdit. ſicut de
multis videmus qui frenetici mo
riuntur. pſ. Turbati ſunt et mo
ti etc. ¶ G Vl' dic iſta con
tra malos nobiles et fatuos qui
qñqꝫ a ſtatu proſperitatis cadūt
dignitates hereditates officiaqꝫ
pdunt. a ſocietate hominū eiciū
tur. quaſi bos fenum comedere. ⁊
quaſi ruſtici in labore viuere. et
priſtinas diuitias cum delitijs di
mittere. et cum feris .i. cum pau
peribus conuerſari coguntur.
Sed quid? procerto ipſi videntes
ſe ipſos depoſitos deſperationem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

incurrunt et beſtie.i. vaſtie quē
ſecundum yſidorum dicūtur a va
ſtando .i. crudeles pdones fiunt.
cor humanum et conſcientiam p
dunt. et cor fe.i. pios mores ac
quirunt et in viros malos ſe con
uerrunt. pmo. Regum. decimo.
Mutatus eſt in virum alterum.
Ihere. ix. A malo in malum egrē
ſſi ſūt.

¶ P

Oſtq̄ nabugodonoſor occul
to dei iudicio beſtia fact9 eſt
et de regno eiectus. ad ſtatum t
bulationis deuenit. principes ei9
negauerunt eum. q̄ diu fuit beſ
tia. ſ ſtati q̄cito recepit pſtinuz
ſenſum figuram. et ſtatum. pn̄
cipes euz cognouerunt. ſicut pri
mitus receperunt.

¶ Mor.
Tales ſunt amici mundi . quia
ſtatiz poſtq̄ homo venerit ad ſta
tum tribulationis et infirmitatis
et ſtatim cū occulta dei prouiden
tia aufert ſibi pſperitatē regnū
ſenſum et ſtatum. vere principes
ſui.i. amici cognati et pētes eius
deſpiciunt eum. nec volūt eum ā
plius videre nec regem nec domi
num eum appellare. Quem ſi ac
ciderit ad ſtatum priſtinum redi
re tūc principes ipſum recipiunt
et ei ſicut primitus obſequuntur
Et quem prius ſicut beſtiam con
tempnebāt. tūc tanq̄ regem et
dominum reuerētur. Eccleſiaſtici
xiij. Si habundaueris conuiuet te
cum. zc.

¶ I

Nabugodono. rex babilonis
factus beſtia ſine ſēſu ſenuz
comedit ſicut bos. iter beſtias ha
bitās et in ſiluis ſocietatem con
tempnebat. et ideo tūc a princi
pibus eſt contemptus.

¶ Mor.
Rex iſte babiloni .i. cōfuſiōis ſig
nat malos prelatos impios et
crudeles Nabugodonoſor enī itp
tat ſedēs in āguſtia quoꝝ vitijs
eccīa poteſt dici babilon.i. cōfu
ſio Iſti eniz hodie ſūt mutati ī be
ſtias quia ſūt multi beſti ales et
luxurioſi. ſocietates hoīm.i. perſo
narū rationabilium vitā bonā cō
tēpnētes. Et ideo de iſtis dr̄. Da
niel. iiij. Cor ab humano cōmutē
tur. et cor fere detur ei. et iō vē
reges et principes et layci ſolent
tales cōtēpnere et eoꝝ ſtatuz et
conſortium ab horrē.

¶ R
Vl' dic q principes ſui ſūt maiores
plati eccīe vel' religionis q̄ viden
tes tales ſic viuentes beſtialit de
bēt eos ſtatim de regno.i. ſuſcep
to regimine priuare. Ezech. xxi.
Tu aūt pphane ipie dux iſrl' cui9
venit dies in tpe ĩiquitatis pfini
ta Hec dicit dn̄s de9 aufer cydari
tolle coronam Prophane impie
dux tolle cydarim depone coronā
Si autem penitentia ducti. fiant
iterum homines.i. vita boni et per
fecti ſenſum et mores recuperan
tes. tunc ſecundum q eis videt
poſſunt ipſos priſtine glorie re
ſtituere. et eodem loco vel alibi
iterum prelaturam eis reddere et
cetera.

¶ L

Quamuis daniel diceret
nabugodonoſor malam
interpretationem de ac
tore. et balthazar de manu ipar
ete vt patet infra. ita q vnuz di
ceret de regno eiciendū et alteꝝ
occidendum. ex hoc tamē nūquā
ipſi fuerunt moti contra ipſum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

hnimo ipſum domis et honorib⁹ di
tau erunt ſicut dicitur·iiij· et v·
cap Mor Sic vere q̄n quis
daniel.i.predicator nos aſpe cor
rigat et futura pericula dicat· ex
hoc tñ non debemus indignari· ſꝫ
ei corde humili regratiari q2 dicit
Prouꝰ·xxviij·Qui corripit hoīeꝫ
grām poſtea inueniet apud deuꝫ
Et Prouꝰ·ix·Argue ſapientē et
diliget te M

Quamuis nabugō· et baltha
ſar correctionem et interp̄
ta tōem danielis gratioſe recipēt
et eum honorarent·nunq̄ tamē
ꝓpter hoc ſe emendauerūt· et ideo
pierunt· Mor Sic vere
ſunt aliqui qui libent audiunt cor
rectionem·ſꝫ nunq̄ ꝓpter hoc em̄
dātur· et ideo fine peſſimo termi
nantur·Ezech·xxxiii· Audiunt
ſermones meos et in cantica oris
ſui vertunt illos· Quāuis da
rius ſumme diligeret danielem
tamē ꝓpter conſuetudinē et decre
tum factum tradidit eum iuxta
ꝓmiſſa leonibus deuorandū· con
tra propriam voluntatem·ſicut ·
dꝫ infra·vi·cap· Mora
Sic vere reges et viri pfecti ſum
me debent cauere quid ꝓmittant
quia turpe eſt regredi v̄bum ſuū
iuxta illꝰ·Pro·xii·Labiū v̄itā
tis firmū erit M

Euilmerodach teſte yſtoria
ſcolaſtica pro nabuchodo·
patre ſuo regnum rexit·dū a re
gno exularet et ibi plura iniqua
cōmiſit· et ideo quādo pat̄ ad re
gnū rediit·filiuꝫ qui deliquerat
carceri mancipauit· et ei pluā tor
mēta inflixit·Tādem pater mor
tuus eſt: et filius eius qui erat i
carcere ad regnū iteꝝ ſublimat̄·
Iſte aūt qui viderat patrem ſuū
in beſtiam prius mutatum·iterū
in hoīem figuratum·timuit q̄ de
morte ad vitam iteꝝ reueniret·
Et ideo fecit capi trecentos vultu
res· et patrem diuidēs vnicuiq̄
vulturi ptē dedit· et eos auolaē
pmiſit dicēs q̄ n̄ omnes ſil̄ cōue
nirēt·impoſſibile eſſet patrē ſuuꝫ
quē comederāt reſumere vitā
Mor Sic vere caſſimi q̄n q̄
accidit q̄ euilmeradoch.i.aliquis
ad regnum.i.ad aliquod officiuꝫ
ſublimetur·vbi q̄n q̄ iniqua com
mittuntur·ſbditos grauādo ſpo
liando·Et ideo ſepe accidit q̄ neq̄
tiam eius ſuperior mgr̄·q̄ ipſū h̄et
corrigere punit incarcerat et affli
git·l̄ penā ei tribuit cōpetētē· il
le extunc occidere cupit patrem
ſuum·Ideo ſi iſte pater vl̄ corre
ctor moritur.i.ſi aliqđ infortuniū
ei euenerit·p detractōem et fal
ſam accuſationē eū lamat· et vul
turibus.i.ſuis inimicis porrigit e
um deuorādū et diffamādū a hoc
vt in perpetuo ad ſtatū pſperū n̄
reſurgat·q2 q̄ arguit de riſorē ipē
ſibi iniuriā facit Pro·ix·Surgēt
filii i pētes rē·Mat·x·

Caplm quintū C

Baltazar rēx babiloīs cū
ſemel eēt obſeſſ⁹ a da
rio rege pſaꝝ·vilipen
dēs obſidionem· fecit
grāde cōuiuiū familiarib⁹ ſuis et
fecit apportari vaſa aurea et argē
tea que de templo ihrl̄m attulerat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pater ſuus. Et tunc in ipſo conui
uio biberunt in ipſis ipſe et opti
mates ſui. vxores et concubine
laudauerunt deos ſuos. ſed hoc
abhorrens deus fecit venire i ipſo cō
uiuio i pariete vnam manum. que
ſcripſit per ordinem iſta tria ver
ba. Mane. Techel. Phares. Nō
ſignificat numerus. pondus diui
ſio. Signabat autem quod deus ip
ſum numerabat. ponderabat quan
tum valeret. Et quia deficiebat
in numero et pondere tunc diuide
bat regnum eius. et ſibi penitus
auferebat Et ſic factum eſt. quia
ipſa nocte rex qui obſidebat euz
cepit eum et occidit et regnum
eius et totam ſubſtantiam deuo
rauit. Danielis. quinto.

Mor Baltazar quod
interpretatur deuorans diuitias
ſignat mundi diuites et poten
qui non ceſſant diuitias deuorare
et accumulare. nec tamen ab eis
ſaciantur. quia venter impiorū
inſaciabilis. Prouerbiorum deci
mo tertio. Iſti ſunt reges babilo
nis. quia ipſi regunt mundum
vbi non eſt niſi confuſio. Oſee.
octauo Ipſi enim regnauerūt ſed
non ex me et cetera Iſti quotidie
obſidentur a rege perſarum ideſt
a dyabolo. qui eſt rex ſuper oēs
filios ſuperbie. Job. xli. Sed vē
iſti non curant de iſta obſidione
.ſ. de dyabolo qui continue per
temptationem et mortis tempal'
et eterne dampnationem ipſos ob
ſidet et infeſtat. immo procerto
ipſi vacant conuiuijs ludis poti
bus cibis. et cum vxoribus et fa
miliaribus deōs ſuos id eſt illos
de parentela ſua de quibus ma
gis ſperant laudant et exultāt.
in vaſis aureis et argenteis bibe
re delectantur. Sed procerto
deo ſepe diſplicet huiuuſmodi va
nitas et proſperitas. et ideo duz
ſunt in aula babilonis id eſt pro
ſperitatis mundane. quando nō
cogitant de futuris. deus mittit
manum ſuam id eſt poteſtatez et
virtutem. in pariete corporuz ſu
orum. et ſententiam ſcribit et di
cit. Mane thechel et phares.
quia ipſe numerat tempus et vi
tam eorum. ipſe etiam ponderat
inquantum de virtutibus et vi
tijs habent et tandem diuidit eos
ſcilicet animam a corpore ſeparā
do per mortem. vel diuidit eos ſci
licet a ſocietate fidelium. et par
tem eorum ponit cum infidelib'
in inferno. Et ideo rex perſarum
id eſt dyabolus audita dei volunta
te et ſententia ipſos corporaliter
et et ernaliter occidit qui ipſos
tam diu obſederat in hoc mundo
Luce. duodecimo capitulo. Stul
te hac nocte repetent animam tu
am a te. et cetera.

Vel iſta dic contra executo
res teſtamentorum qui ſcilicet
mortuo diuite lecta teſtamenti
ſcriptura. optime numerant et
ponderāt bona ſua. ipſaque inter ſe
diuidunt et diſpenſant. Ideo
bene dicitur. diuiſuz eſt regnum
tuum et datum parſis et medis
id eſt tuis executoribus et alijs.

Si vis dic interpretationez
de parſis et medis. et cetera.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vñ tales ſic morientes poſſũt de
ſuis executoribus dicẽ illð · pſ̃ ·
Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea ·
ꝛc̃ ·

Caplm ſextum · A

Cum daniel eẽt honorã
tiſſimus in palatio re
gis darij inuiderũt ei
alij pn̄cipes · et ideo ip
ſũ mitti in lacũ leonũ ꝓpt̃ hoc ꝙ
deũ colebat ꝓcurauerunt · Sʒ ſta
tim affuit dei ꝓuidentia que dani
elem inter leones illeſũ ſeruauit ·
quod videns rex in craſtinuʒ ipʒ
liberauit · et eius accuſatores cuʒ
vxoribus et filijs intromiſit · Et
ſtatim corã ipſo ipſi fuerũt a leoni
b9 deuorati · Dani · vi · Mor
Rex iſte eſt deus · cuius regnũ co
ſte Gre · ẽ ecc̃ia · lac9 ẽ purgatori
ũ vl' iſfern9 · vbi ſũt leones .i. demo
nes rugiẽtes · Accidit etiã ꝙ ĩ re
gno xpĩ .i. in eccleſia eſt qñq3 da
niel .i. aliquis ſanctus homo cleri
cus · q̃ ꝓpter ſuam ſcientiaʒ et bo
nitatẽ ab hominibus honorat̃ et
ideo vere habet ſtatim inimicos ĩ
uidos · q2 ſecundum ſenecã libro
de moribus · et ſi nullos inimicos
facit iniuria · multos tñ facit inui
dia · Vnde ſepe fit ꝙ ꝓpter ꝓſpẽi
tatẽ qua fulgent inter ceteros ·
mors eis ab inimicis intẽptatur
Et ideo dato ꝙ diſpliceat regi
mors innocentis · tamen ꝓpter de
cretum medorum immutabile .i.
ꝓpter eius decretum quo ſtatutũ
eſt hominibus ſemel mori ſcd̃m a
poſtoluʒ ipſe diſſimulat et ꝑmit
tit : Ergo daniel .i. iuſtus mortu9
in lacu .i. in lacũ purgatorij mitti
tur et lapis tũc ſupponitur in ſe
pulcro vbi ſcʒ ab abacuc .i. a boĩs
et amicis pulmẽto pioꝝ ſuffragi
oꝝ ſpũaliter ſuſtẽtat̃ · Sed ꝑ certo
leones .i. demones ei non poſſunt
nocere · immo ab ipſo lacu .i. a
purgatorio a rege .i. a deo liberat̃
ad et altã gloriaʒ ſublimatur ad
gloriam ſcʒ patri dyſi · Alij autem
in lacu .i. in inferno ꝑonunt̃ cũ vx
ori bus et filijs .i. cum fautoribus
et imitatoribus ſuis · vbi a leoni
bus .i. a demonibus deuorãtur ·
ibi perpetuo ſuper eos rugiunt le
ones · et ſic inuidi et homicide dũ
alijs credunt nocere ſibi ip
ſis nocent et alijs ꝓficiũt atq3 va
lent · B Vl' dic ſpũalit̃
ꝑ modum exempli quãdo q̃s per
inuidiam ꝓcurat alteri malum ·
tranſit malicia ſua ſuper ipſum · et
idem ꝑiudicium ſepe incurrit qð
alijs intemptabat · Sicut patʒ de
aman et mardocheo · pſ̃ · Qui
fodit foueam incidit in eam et ce
tera ·

Caplm ſeptimum · A

Daniel vidit in medio
maris q̃tuor vẽtos pu
gnare · et ſtatiʒ beſtie
grandes de mari pariẽ
aſcẽderunt inter ſe diſſimiles et
feroces · Danie · vij Mor
Mare eſt cor humanum quod eſt
in ſcrutabile · Iheremie · xvij ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Quatuor venti quatuor ſunt affe
ctiones.ſ.ſpes timor gaudium et
dolor. Et inter ſe pugnant quia ī
corde hominis ſemper eſt pugna
inter iſtas affectionēs et paſ
ſiones. Ideo bene dicitur in proſa
Confuſa ſunt hec omnia ſpes ti
mor gaudium dolor. Et ideo ſepe
accidit q̄ poſt iſtos ventos.i.horū
conflictum ſequuntur quatuor be
ſtie fortes et diuerſe.i. quatuor
peccata mortalia. Nam ex ſpe ſeq̄
tur preſumptio. ex timore deſpe
ratio. ex dolore obſtinatio. et ex
gaudio luxurie corruptio. Et ſic
cor humanum ex iſtis quatuor vē
tis.i.beſtijs diſſipatur. Prouer.
xix. Cogitationes varie verſan
tur in corde viri. ideo dr̄ Eccl̄aſti.
xxxviij. A corde quatuor partes
oriuntur. Vel dic q̄ quatuor
venti ſunt ſuperbi nobiles. beſtie
ſunt crudeles inferiores. qui qua
tuor dicuntur pro eo q̄ in quatu
or mundi ptibus collocantur. Iſ
ti ergo inter ſe pugnant et p rix
as et diſcordias iugiter ſecū cer
tant. Prouer. xiij. Inter ſuper
bos ſēp ſunt iurgia. ¶ B

Damel vidit q̄ꝺā beſtiā leenē
ſimilē. et habebat alas ſicut
aquila. et ſublate ſunt ale ei9 et
ſublata eſt de terra. et ſup pedes
quaſi homo ſtetit. et cor eius da
tū eſt ei. ¶ Mor Beſtia iſ
ta ſignificat ſupbū et ideo dicitur
ſimilis leene que eſt beſtia ſupbiſ
ſima. q2 ſupbi hui9 mūdi ſūt cru
deles more leene paupes deuorā
do. ſicut patz de militib9 officiali
b9 et balliuis Iſti quoq3 habēt alas
aquile p quas in altum vehunt.
.i. altas pſonas nobiles p q̄s fre
quēter ſblimātur pmouēt et hono
ratur. ſicut videmus. q2 nō ē ita
modicus balliu9 vl' vſurarius quī
habeat maiorē in curia l' patria q̄
ipſum ſubleuet et portet. Iſte au
tē aquile dicunt ſimiles. q2 tales
mali malorū fautores ad moduz
aquile p rapinas viuunt de ſan
guine alieno. Iheremie. ij. In al'
tuis inuentus eſt ſanguis pau
pm et innocentum. alias eīn ma
los nō ſuſtinerent niſi m̄ ſāguinez
emungerent. et de eorū rapinis
etiam emolimentū haberent Iob
xxxix. Pulli aquile lābunt ſāgui
nem. Sed quid: vere ſepe accidit
q̄ ale iſte a talibus auellantur. et
q̄ homini per mortem iſti ſui
amici et fautores ſbtrahunt vl' ſi
bi per aliquod infortunium auſe
rūtur et de terrena dignitate pſperi
tate quā ſuper alios optinebant:
Et ſup pedes quaſi homo ſtant.
hoc eſt dictum q̄ ipſi cadūt a ſta
tu ſuo ad terram.i. ad pauperem
ſtatū. ita q̄ ſi erant equites ſiāt
pedites. Ideo dicitur q̄ cor eius
datum eſt ei. quia tunc tempo
ris redeunt ad cor ſuum. et cog
noſcunt. quid ſunt et vnde ve
nerunt et q̄d eſt mundi proſperi
tas quam ſic pdunt. Y ſaye. xlvi
Redite preuaricatores ad cor. re
cordamini prioris ſeculi. Sicut e
nim videmus quando officiales ī
feriorēs pdūt alas ſuas.i. fautorēs
ſuos q̄ eos ī platorū curijs ſuſtie
bāt. ipſi ſolēt ſimilit' de t'ra tolli et
a ſtatu vl' officio vl' ſaltem hoim
reputatione depoī. Zach. xiij.
Percutiā paſtorē et diſpergētur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dues gregis ¶ .C. Vel dic
ꝙ poſt mortē amicoꝝ ſuorum et
alaꝝ ſuarum ānullacōnē ipſi ſimi
liſ deterra per mortē tolluntur et
in inferno pedites.i.ꝯfuſe ſine pō
pa ire cōpellūtur· vbi cor eorū .i.
triſticia et deſperatio ſibi datur
et penitētia de male actis ſi pro
deſſe poſſet Jēmi·xiiij·Dolor me
us ſup dolorem ·in me cor meū
merens·Vł dic ꝙ leena que eſt
beſtia ita luxurioſa ꝙ cū pardo
fornicatur qui eſt animal pictum
ſignat mulierem adulterā q̄ cum
pictis et pulchris iuuenibus for
nicatur· et leoni id ē marito ꝓprio
fraudez facit· Ale ergo iſtius ſūt
gratie per quas eleuatur et ſup
bit ſcilicet pulchritudo nobilitas
potentia voluptas· Sed q̄d? vere
iſte ale ꝑmo ſubtrahuntur ei q̄
ſcilicet pulchritudo ſua per ſenec
tutem deficit· voluptas in amari
tudiez ꝯtitur· ipſa tandē de terra
viuentium trāſit et ſuper pedes ſu
os tota nuda in ꝯpris naturali
bus relicta in inferno cogitur p
petuo ſtare et cor eius datur ei p
petua triſticia lamentari. ¶ D
Ecunda beſtia quam vidit
daniel erat ſimilis vrſo· Ec
ce inquit alia beſtia ſtetit ſimilis
vrſo in parte· et in ore eius tres
dentiuz ordines · et in dētibus ſu
is erant tres ꝑncipes· qui dicebāt
ei Surge comede carnes pluri
mas et cetera ¶ Nota
Beſtia poteſt ſignare principes
malos et p̄latos· qui vtica vrſo
q̄ mel ſumme diligit et hirſutus
exiſtit ſunt ſimiles · quia mel ſcꝫ
dulcorem voluptatū et deliciarū

diligunt et vellus hirſutum diui
tiarum gerunt· Nam ſicut vrſus
apes īquietat vt mel comedat ſic
ipſi principes et p̄lati p rapinas
pauperib⁹ moleſti ſūt vt mel .i.
ipoꝝ bona rapiāt et euellāt Jſti
habēt os magnū .i.magnā curiā
et hoſpitiū ſeu clauſtrū vbi ſunt
plures dētes.i.plures pſone in tri
bus ordinibus .i.in pluribus offi
ciis diſtinctionibus gradibus ꝗ
ordinate Quidam ſuperiores· qui
dam mediocres · alij inferiores
Sed in iſtis dentibus et ordinib⁹
ſūt tres ꝑncipales dētes.i.aliqui
magni in officiis ſuperiorū gra
tis excellētes· quia excellētes et
principes in ſuis curiis et officiis
et p̄lati in ſuis collegiis ſemp ha
bent aliquos fautores et adulato
res p quos reguntur et ordinan
tur· Sed quid dicunt iſte beſtie.i.
iſti conſiliarij fautores et magiſtri·
ꝓcerto non ꝙ regant bene terrā
ſuā vł ꝙ faciant iuſticiā· vł ab in
iquitate caueant· ſed ipſi dicunt
ei Surge· comede carnes plurimas·
hoc eſt dictu· deuora ſubditos· ex
coria· rape · comede carnes pluri
mas.i.ſubſtātias alioꝝ· ¶ E
Vel dic ꝙ iſta beſtia eſt īfernus
qui eſt ſimilis vrſo quo ad vora
cem inſaciabilitatez· habet tres
ordines dentiū.i.tres differentias
mordaciuz tormentorum· ſcilicet
limbum purgatoriū et baratrū·
Jſti eni̅ dentes dicuntur in infer
no vt deuoret carnes plurimas
q̄ iſta tria loca hodie deuorāt q̄ſi
oēs pſonas · q̄ baratrū deuorat
dampnatos · limb⁹ non baptiza
tos· purgatoriū peitētiā acturos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Prou̾ xxx. Tria ſūt inſaciabilia
&c. ¶ F Vl' dic ferox vrſa que
nulli parcet et q̄ duas alas habē dr̄
ē mors. cui9 ale ſūt due ſciʒ infir
mitas et caſus. q̄ mortē faciūt vn
diq̄ʒ euolare. et ad loca varia ſe
trāſferre Iſta eni̅ tres h̄ēt ordies
demonū .i. ſtatuū et locoꝝ paradiſi pur
gatoriū infernū. et forte ibi ſūt
principes tres ſcʒ tres minores or
dines āgeloꝝ. q̄ morti caſib9 infir
mitatib9 et actib9 hominū p̄ficiūt
et iſti precepto dicūt morti. ſurge
comede carnes plurimas. qꝛ iſti
principes āgeli ordināt ſcd̄m occul
tā dei prouidētiā de quolibʒ. qn̄ et
quō. q̄re et vbi et in quo iſtoꝝ triū
ordinū ponēd9 ſit q̄libet cū mori
et. ideo de morte dicat ps̄ Ad te ō
mis caro veniet ¶ G Vl' dic q̄
beſtia ē xp̄s q̄ fuit ſimil' vrſo .i. pec
catorib9 i parte q̄ntū ad naturā. non
q̄ntū ad vicia. Tres ordines tres
ſūt nature in vna pſona ſcʒ deitas
corp9 et aiā. tres principes ſūt tres
ſtat9 eccīe q̄ ſignāt p noe daniel
et iob. Ezech. xiiij. ſcʒ cōtinētiū cō
iugatoꝝ et virginū. q̄ dicūt xp̄o
p oronē q̄ ipſe comedat et q̄ ſibi
etiā incorpet et vniat p fidei ſacra
mētū carnes plurimas ſcʒ hoīes
hui9 vite vt fidelib9 adiungāt in
corpe xp̄i miſtico. iudei videlicet
hētici et ſarraceni et p penitēciā re
phi xp̄iāni. ps̄. Exaudi orationem
meā ad te oīs caro veniet. Vl' dic
q̄ iſta beſtia vrſina ē vaniloquus.
habēs tres ordines dētiū .i. tria ge
nera vboꝝ in ore ſcʒ detractionē
iactātiā et blaſphemiā. Et iſti de
uorāt carnes plurimas. qꝛ iactā
tia deuorat carnes proprias. detrac

tio carnes pximi blaſphemia car
nes xp̄i. ¶ H

Tercia beſtia q̄ſi pard9 hēbat q̄
tuor alas auis. et q̄tuor ca
pita et hēbat poteſtatē magnā.
¶ Mor Pard9 q̄ ē coloratus et p̄
ceps ē ypocrita q̄ q̄uis ſit colora
tus in cōuerſatōe picta et ficta. tn̄
p̄ceps ē ad ſāguinē .i. ad luxuriā
et pccm̄. Et iſte h̄ēt plurēs alas
et capita .i. plurēs modos decipien
di et iō iſto mō acq̄rūt poteſtatē
honorē et reputationē. Vl' dic q̄
beſtia cui9 q̄tuor ale ſūt. quatuor
ſūt affectōes. quatuor vero capi
ta ſūt quatuor principalia cri
mina ex ipſis oriēcia &c. ſicut ſu
pra in eodē. A. ¶ I Vl' dic
q̄ pd9 ē vir pfect9 q̄ h̄ēt pellē pi
ctā honeſte cōuerſacōis. et iſte h̄ēt
quatuor capita .i. quatuor capita
les v̄tutes ſ. iuſticiā prudētiā for
titudinē. et tēpātiā. Hēt etiam
quatuor alas .i. quatuor affectio
nes bene ordinatas. ſpē timoreʒ
gaudium et dolorē. cū quib9 vo
lat ſurſū celeſtia cōtēplādo. Et iō
poteſtas dat̄ ei in celo et in t̄ra.
dico in t̄ra q̄ntū ad tēpalē pmoti
onē. in celo vero q̄ntū ad celi beati
ficacōnē. Et debēt cōuenire capi
ta cū al'. quia gaudiuʒ debʒ habe
re tēpātiā. dolor prudētiā. ſpes
iuſticiā. timor fortitudinē. Ezech
.i. Quatuor facies vni. ¶ K

Quarta beſtia erat t̄ribil' for
tis nimis diſſimilis alijs. et
hēbat dentes ferreos. et comede
bat et cominuebat. et reliq̄ pedib9
cōculcabat et capita hēbat decē.
¶ Mor Iſta ſigt̄ mūdi diuites et
tyranos q̄ ppt̄ ſuā malā vitā quā

pleriq3 ducůnt ſunt terribiles et
mirabiles et alijs diſſimiles ĕſtia
mis vt de quolibet dicat illd · Sa
piĕ · ij · Grauis ē nob etiā ad videre
dū q3 diſſimil' ē alijs vita ei9 · De
cē capita .i. decē illa capitalia vitia
que opponunt̄ decē p̄ceptis · Apo ·
xiij · Beſtia habebat capita ſeptē
et cornua decē · Dētes iſtoꝝ ſūt eo
rū officiales et baliui q̄ dicunt̄ den
tes a demēdo q̄ ita ſūt rapaces ⁊
auare nature q̄ alijs demūt et ſb
trahūt q̄cquid poſſunt · Et iſti di
cuntur ferrei ꝓpt̄ durā crudelita
tem: ſūt magis fortes ad diuitias
et quo ad potētiā ſecularē · in tm̄
q̄ null9 p̄t ꝯtra eos p̄ualē · ⁊ ita
ille beſtie .i. iſti principes potētes me
diātib9 ſuis dētib9 .i. ſuis coadiuto
rib9 hodie oīa deuorāt et ꝯſūdūt ·
et illd quod n̄ poſſunt ꝯſumē ſcili
cet alios cōtra quos n̄ poſſūt p̄ua
lere vilipēdūt et deſpiciūt Capita
hn̄t plura et plures dignitates vil
las et caſtra ¶ L Vl' dic q̄
iſta beſtia ſūt cauſidici ballivi offi
ciales · et tales dētes habēt ꝯtute
quoꝝ demūt bō alioꝝ ſicut ſūt prin
cipes p̄lati cū qb3 ſūt · p quoꝝ ꝯtu
tē faciūt multa mala · nā hn̄t den
tes ſup ſe .i. dn̄os magnos mgr̄os
ſb quoꝝ vmbra ipſi deuorāt oēs
alios circūſtātes p auaritiā et ra
pinā · Et illd quod n̄ p̄t ſbpeditāi
ꝯculcāt pedib9 .i. ꝯtēpnūt p ſupbi
am mētis · Iſti habēt hodie plura
capita .i. dignitates p̄bēdas · p̄s ·
Ipſi peccores in ſeculo ꝯgregauerūt
diuitias ¶ O

APparuit quedā beſtia mira
bilis et terribil' fortis ⁊ mag̃
habēs capita decē et cornua decē

Et iter oīa iſta cornua ortū ē vnū
cornu modicū · hn̄s oculos q̄ſi ocu
los hoīs · ⁊ os loquēs grādia · Et
tria de cornibus p̄mis euulſa ſūt ·
a facie eius Et iterū creuit cornu
illud cū quo bellū faciebat contra
ſcōs dei et preualebat · putauit q̄
poſſet mutare tp̄a et reges · Sed
tādē ātiqu9 dierū venit ad iudiciū
et poteſtas illi9 ē ablata ¶ Mora
Si vis expone allegorice ſicut po
ſuit gloſa de āti xp̄o · et dicit q̄ be
ſtia ē regnū romanoꝝ · capita ſūt
decē regna · cornua ſunt reges ·
cornu modicū ē āti xp̄c ꝯtra deum
loquēs grādia · reges ſbiciēs · ocu
los clari intellcūs habēs · Iſte eīm
cōtra ſcōs pugnat et p̄ualebit ad
tēpus · ſed tamen finaliter veniet
āntiqu9 dierū xp̄c ad iudiciū et ceſ
ſabit eius poteſtas · ¶ N
Sed expone moraliter et dic · q̄
beſtia eſt princeps vel prelatus
magnus et fortis habens plura ca
pita id eſt plura loca capitalia vil
las ⁊ caſtra Cornua ſūt principes
officiales ſui · mediantibus quib9
alios cornu ſue potentie impetit ⁊
deterret · ſed aliquando accidit q̄
oritur inter eos vnum cornu mo
dicum id eſt vna modica perſona
que primo eſt in paruis officijs ·
que tamen oculos clare diſcretio
nis cautelarum et cauillationis ha
bet · que ratione ſue eloquentie ꝯ
ba loqnēdo grandia iactantie et
adulationis minarū et elationis
preualet contra alios · et maxie
contra ſanctos iuſtos et ſubpedi
tat · Tres vel plures alij offici
ales a facie eius euelluntur · et de
ſuis officijs deponuntur · Quādoq3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

fauēts fortuna in tātuȝ creſcit in mūdi pſperitis · qꝫ de i ſcōs ł paupe res religioſos et alios meliores ꝯcutit et ꝯculcat · deū ꝯtēpnit · re ges ťre.i.nobiles et potētes humi liat et affligit · pȝ de iſtis q̄ fuīt cū regibꝰ de q̄bꝰ dā .i. Teſſa · ij Deo ñ placēt et cūctis hoibȝ aduerſā ē · Sȝ finalit̃ venit xp̄s āti quꝰ die rū · vocat eos ad iudiciū p ſubitā mortē · et ſic ipōꝝ ptās deficit · iō de tali cornu ait · p̄s · Cornua pec catoꝝ ꝯterēt ·

Caplm octauum ·

Vidit daniel qꝫ throni poſiti ſunt · et ātiquꝰ die ꝝ ſedit · veſtimētū eiꝰ q̄ſi nix · capilli eiꝰ velꝰ lana mūda Thronꝰ eiꝰ flamme ig nis · rote eius ignis acceñſus Flu uiꝰ igneꝰ rapiduſqꝫ egrediebat̃ a facie eiꝰ · et libri apti ſūt et iudi ciū factū · et tūc oīm beſtiaꝝ abla ta ē poteſtas · et filio hoīs ſibi p̄ ſētato dedit ātiquꝰ dieꝝ poteſta tē regnū gloriā et honorē Daniel vij · Mor In iſtis deſcribit̃ v̓ ß iudicis ł iudicij ſtatus · qꝛ poſi to in throno.i.in platōe et poteſ tate iudiciaria nō debet ſedere ñ ātiquꝰ.i.homo ſapiēs et maturus q̄ dēt habē capillos quaſi nix.i.in teriorē affectōem et veſtimētum quaſi lanā albā.i.exteriorē ꝯūſati onē albā et mūdā ſcām et purā ca ſtā et honeſtā et immunē ab ōni mala affectiōe et acceptiōe mune rū et pſonaꝝ · licet hodie mlti pſe ſſores et iudices ſint ꝯtrarie ꝯdi tionis · Ecc̄a · x · Vidi ſtultū in dig nitate ſublimi Thronus eius.i.au toritas rote circa eū voluētes.i.mi niſtri ſui volubiles et parati ad obe diēdū debēt eē igniti.i.feruētes caritatiui · ł ignei.i.rigidi ad ma los puniēdū et iuſtos pmouēdū · Ideo fluuiꝰ igneꝰ rapidꝰ.i. execu tio et ſētētia aſpera et rigoroſa a facie eiꝰ dēt ꝯtra ipos emanare qꝛ nullū debȝ timē quin p iuſtitiā et rigorē faciat iudiciū eq̄tatis · Heb.i. Facit miſtros ſuos flāmaȝ ignis Hic thronꝰ dēt habē plures miſtros nā milia miliū aſſiſtebāt ei · qꝛ iudiciū ñ dēt fieri ñ corā plu ribȝ aſſiſtētibꝰ et ꝯſiliarijs Libri debēt eē apti · qꝛ ſcdm qꝫ in libro legū et canonū iuemt̃ ſcp̄tū dēnt pcedē · et filio hoīs.i.bonis et no tabilibꝰ pſonis finalit̃ debēt daē poteſtatē glaȝ et honorē Beſtiaȝ āt ferociū ñquoꝝ racōe carētiū dēt auferre et repmē poteſtatē · Deu xxv · Quē iniuſtū videris ꝯdēpna bis quē vero iuſtū videris victo rie palmā dab̄ · Vł dic ecōtra qꝛ i trōis et dignitatibꝰ ſcł'i ſedētes plati et iudices ſūt hodie in tāta popa qꝫ habēt milia miliū miſtrā tiuȝ et aſſiſtētiū ß ipſe rote et mi niſtri ſui ſūt ignei p rapinā et ex toriatōnē · et iā fluuiꝰ igneꝰ.i. ri gōr crudelitatis et rapia a facie taliū egredit̃ i ſbditos vndiqꝫ Io he · ij · Ān faciē eiꝰ ignis vorax

Caplm nonum ·

Cum eēt daniel in caſ tro ſuſis qd ē in elam citate vidit ſe eē ſup portā vlai · vidi īquit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et ecce aries vnus habens duo cor
nua et vnum cornu maius alio q̄
cornibus ſuis ventilabat per om
nes mundi ptes · et nullꝰ poterat
reſiſtere ſibi · fecitq̄ ſecūdū volūta
tem ſuam · et magnificatus eſt ·
Tunc venit hircus caprarum ab
occidente · habens cornu inſigne
inter oculos · vndiq̄ ventilans et
efferatus eſt in arietem et commi
nuit duo cornua eius · et nullꝰ po
teſt liberare arietem de manibus
eiꝰ · tamen in fine cornu illđ mag
num fractū eſt et conſumptū · Da
niel · viij · ¶ Nota Aries
iſte ſignat aliquē religioſum ſim
plicē et maturū · vel quēcūq̄ virū
bonum et honeſtū · qui q̄nq̄ habet
duo cornua .i. ſcientiā vtriuſq̄ te
ſtamenti · Vel duo cornua .i. ſcien
tiam naturalem et affluentiam tē
poralē · Vel duo cornua .i. mitrā ·
quia forte eſt epiſcopus et cornu
tus · vel duo officia et duplicem iu
riſdictōnem ſcꝫ ſpūalem et tēpora
lem quia cornua in manibus eius
Abacuc · iij · Iſte q̄nq̄ fauente for
tuna magnificatus et creſcit p po
tentiam ſecularem intantū ꝙ nō
inuenit reſiſtentem · ſed ſepe acci
dit ꝙ venit hyrcus .i. vilis et īſuf
ficiens perſona que tantū habet
vnum cornu .i. vnum officiū quo
pugnat contra prelatum · et p̄ua
let cōtra eū et frangit cornua po
tentie eius et r̄gnat loco eius · ſic
ꝙ quaſi nullꝰ p̄t reſiſtere ſibi pre
nimia poteſtate · Abacuc .i. Impiꝰ
preualet aduerſus iuſtum · Sed
tamen in fine frangitur cornu eiꝰ
.i. eius poteſtas · qꝛ ſepe accidit ꝙ
q̄ fregerunt aliorum poteſtates ·

poſtq̄ diu regnauerint · et mūdū
tribulauerunt · ita ꝙ nullus pote
rit eis obuiare · finaliter ipſi con
fringuntur et per mortem ſubita
neaꝫ moriuntur · Pſa · xxx · Subi
to dū non ſperatur veniet contri
tio eiꝰ ¶ B Vel dic ꝙ hyrcꝰ fetidꝰ
ē aliq̄s luxurioſꝰ et imūdꝰ · q̄ q̄nq̄
vnum cornu habet inſigne ſcilicꝫ
generis nobilitatem vl' ſeculi dig
nitatem et poteſtatem · et hoc inter
oculos quia iſte pre oculis ſemꝑ
habet preſumptionem et ſuperbi
am · vel aliqđ bonum ſuum quod
habet · Iſte ergo pugnat contra a
rietes cornutos .i. cōtra humiles p̄
dicatores et eoſdē conterit tamē
finaliť ipſe perit ¶ Vl' dic ꝙ aries
ē p̄dicator cū cornibus duplicis te
ſtamēti · cui nullꝰ reſiſtit ſ; vndiq̄
circuit p̄dicādo. Sꝫ q̄nq̄ venit hir
cꝰ fetēs .i. peccm̄ luxurie qđ ei pre
ualꝫ et ſuā deſtruit poteſtatē ¶ C
Vl' aries ē diues aduocatꝰ cū pli
bꝰ cornibꝫ .i. officijs et dignitati
bꝫ · q̄ itm̄ ꝓſperatť ī tra ꝙ p rapi
nas et exactōes oēs vicīos ꝯtēbat
ita ꝙ nullus p̄t ſuis malitijs obui
are · Sꝫ ī occidēte mortis veit hir
cꝰ fetēs .i. dyabolꝰ q̄ ꝯtra tl'es effe
ratť p mortē tpalē poſtq̄ cōmitať
eos fetor pccōꝝ et horror cōſciētie
mordētis vſq̄ ad portas mortis ī
ferni · vbi eos ꝯſtrigit p dāpnatōeꝫ
etnā · ita ꝙ nullus eis āplꝰ ſuffra
gať · qꝛ oēs aīa eiꝰ ſpreuerit eā ac
rerū .i. Iſte hircꝰ ſcꝫ dyabolꝰ hꝫ
vnū cornu .i. excellētiā nobilitatis
natiāl' quo pollꝫ · vn̄ n̄ ē ptās ſup
terram que cōpetur ei · Job · xli ·
quā ſemp p ſupbiā habet an̄ ocu
los mētis et imaginis ſue ¶ D

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Daniel vidit vnū modicū cor
nu q̄d factū eſt magnū. et
illud tunc vidēs ſe fortificatū in
ſurrexit cōtra ſtellas et deiciebat
eas in terraȝ. et cōtra ſanctuari
um dei et cōculcauit illud. et ma
gnificatuȝ eſt contra multitudinē
celi et pſtrata eſt veritas in t̄ra.

Mor. Tales ſūt multi qui pri
mo ſūt modici quo ad dignitates
pſperitates et diuitias vt forte
q̄ ſūt de humili plebe et puo ſta
tu. Tādē tn̄ cū fuerint grādes .i.
cū ditātur et magnificāt. ipī iſur
gunt cōtra deū p vicia et peccata
et ſtellas et ſāctuariū .i. dei ſcōs et
pfectos religioſos. l' ſactuarium
.i. religionē p rapinā exactōnes
deſtruunt et cōculcāt. ita q̄ ad lit
teraȝ p taliū fraudes et malicias
fortitudo celi ipugnat̄ et veritas
deprimit̄. Yſaye. lix. Corruit i pla
teis veritas. ꝛc̄.

Daniel ſe aſſerit vidiſſe hircū
qui h̄ebat cornu inſigne ve
nientē ab occidēte ſup faciē totiꝰ t̄
re. Verūptamē cornu eius iſigne
q̄d h̄ebat an̄ oculos cōfractū ē. et
q̄tuor loco iſtiꝰ ſurrexerūt. Mor.
Iſte hircꝰ fetidus et impetuoſus
detractoreȝ malicioſū deſignat. q̄
fetore v̄boꝝ alioꝝ famā corrūpit
pſ. Sepulchrū patēs ē guttur eo
rū. Iſte ipetu liuoris nō ductu ra
tionis agitatus vniuerſā quāq̄ t̄
rā tōtēbat. Et ſi inſigne cornu ma
nifeſte ſue neq̄cie deponit̄ ſtatī lin
gua ſua doloſe agens quatuor pe
iores nequicias excreſcē facit. Et
eſt velut ydra cuius ablato vno
capite duo ſurgebāt.

Caplm̄ decimum.

Vidit daniel et eccē vir
vnus veſtitus lineis.
renes eius accincti au
ro obriſo corpus eius
quaſi criſolitus. facies eius ſicut
ſpecies fulguris. et oculi eius vt
lampas ardēs. brachia eius et
que deorſum erant vſq̄ ad pedes
quaſi ſpēs eris candentis. et vox
ſermonum eius quaſi vox multi
tudinis. Danielis. x. Mor.
Iſte eſt vir perfectus qui veſtitꝰ
debet eē lineis .i. cādore puritatis
in ɔſciētia. Renes eiꝰ eēt accīcti
auro .i. actus et motus renum de
bent eſſe reſtricti fulgore caſtita
tis in appētia et conuerſatione q̄
debet eſſe aurea et honeſta maxi
me quo ad renes .i. quo ad actus
venereos. Corpus eius .i. intentio
debet eſſe criſolitus .i. precioſa et
ſancta. Facies eius .i. affectio de
bet eſſe fulgur per ardorem cari
tatis. Oculi cordis ſui erunt ſicut
lampas per ſplendorem diſcretio
nis et ſubtilitatis. Brachia eiꝰ .i.
virtus debet eſſe erea .i. ſonora p
p̄dicationē et per meritoriaȝ ope
rationem. cādens per caloreȝ ſup
ne caritatis. Math. xviij. Veſti
menta eius facta alba ſicut nix.
Sic ergo perfectus lineus quo
ad puritatem. aureus quo ad ho
neſtatem. criſolitus quo ad ſanc
titatem. fulgureus quo ad carita
tem. lampadeus quo ad ſcientie
claritatem. ereus quo ad bono
rum operum diutur nitatem. q̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ts eſt metallum durabiliſſimum·
Vnde de tali viro poteſt dici illud
Zacharie·vi·Ecce vir oriens nõ
men eius· Et illud Job.i.Erat vir
ille magnus inter omnes orien
tales ·

Capitulum vndecimũ· A

SVſanna ingreſſa ẽ po
merium viri vt illic re
crearet̃ et lauaretur·
Emiſit aũt puellas·et
remanſit ſola· et ſtatim affuerũt
duo ſenes iniqui·qui ipſam volu
erunt polluere et maculare·Sȝ q̃
non cõſenſit eis·phibuerunt teſti
monium adulterij contra eam ·
Que cũ duceret̃ ad mortẽȝ affuit
daniel iuuenis·q̃ cõprobauit eos
mẽdaces · et ſic ſuſannam libera
uit: et ſenes ad ſupplicũ cõdẽpna
uit Daniel·xiii· Mora
Suſanna ẽ anima · vir eius ẽ cri
ſtus·viridarium xp̃i eſt r̃ligio·
aqua q̃ eſt ibi eſt fons deuotiõis·
vnguentum q̃d eſt ibi dulcedo eſt
conſolationis·ancille anime ſunt
gratie et virtutes·duo ſenes ſũt
mundus et dyabolus ·daniel ẽ p̃
latus preſbiter vel ſacerdos·Acci
dit ergo q̃ ſuſãna.i.aĩa xp̃iana ve
nit ad viridarium viri ſui xp̃i .i.
ſtatũ r̃ligiõis·vt ibi recreetur et
ſaluetur·et vt ibi aqua deuotõis
et lacrimarũ a cunctis ſordibȝ et
vitijs abluatur· et vnguẽto diui
tiarũ et grãrũ et cõſolationũ ſpũa
liter inungatur·Sed quãdoq̃ acci
dit q̃ iſta a ſe emittit ancillas ſuas
.i.virtutes p aliqua peccata que
cõmittit in religione· et ſola ſine
virtutibus vult remanere·Luce·
x·Soror mea reliquit me ſolaȝ mi
niſtrare·Et tunc vere ſtatim ĩſur
gunt aduerſus eam duo ſenes ſcȝ
mundus et dyabolus·qui tẽptãt
eam et volunt vt cõmiſceatur cuȝ
eis per vitia et peccata· ſcilicet cũ
mũdo p auaritiam et luxuriam ·
cum dyabolo p ſupbiam iram et ĩ
uidiã·Quia tunc eſt ſola et non
h̃et adiutoriũ grẽ dei·igitur ẽ in
magno piculo·Sed q̃ñq̃ dei auxi
lio ſit·q̃ ipſa reſiſtit et ñ cõſẽtit·et
tunc iſti ſenes ſcȝ dyabolꝰ et mũ
dus imponunt ſibi et procurant
quicq̃d mali poſſunt·tribulatõẽs
et labores·Verũptamẽ dei iuuami
ne et ope danielis.i.cõſilio ſacerdo
tis ipſa euadit nec perit manibus e
orũdem:pſ̃·Ad dominuȝ cũ tribu
larer clamaui et exaudiuit me·
B Vel dic
q̃ pomeriũ ẽ mũdꝰ vbi eſt anima
vxor ioachim dei patris que dum
recedit mũdi voluptatibꝰ vti· aq̃
et vnguẽto.i.mundi proſperis ·
tunc emittit ancillas.i.virtutes ·
et ſic ſenes id eſt caro et mundꝰ
temptant eam ſcilicet caro de lux
uria demon de ſuperbia· Et tunc
ipſa eſt in piculo mortis eterne
niſi clamet ad dominuȝ per confeſ
ſionem et orationem· et niſi a da
niele id eſt a criſto per ſuam gra
tiaȝ liberetur·Pſ̃·Me expectaue
runt peccatores ꝛc̃· C Vl̃
dic q̃ ſuſanna que erat ſola fuit in
piculo cõdempnationis et ideo bo
nũ ſem p habere amicos ſecum et
ſocios bonos ne propẽ ſolitudinẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

veniant nobis mala· Geneſis·ij
Non eſt bonum eē hominem ſolū
Vl' dic ꝙ ſenes ſunt iudices mo
derni quia ſi ſit aliqua perſona in
iudicio .i. in iuriſdictione ſua q̄
coram eis negocia habet· niſi eis
ſit fauorabilis et niſi eoꝝ faciat
voluntatem eis applaudendo l' mu
nera pñtando· vere uō timēt ſen
tentiam contra ipſam· Verump
tamē daniel .i. criſtus in fine ipōs
crudeliter condempnabit In quo
enim iudicio iudicaueritis iudica
bimini· Math· vij· ¶ D

In babilone erat ydolū noīe
bel· qđ rex et populus cole
bant· ita ꝙ rex infinitā q̄titatem
ciboꝝ continue tradebat ſacerdo
tibus belis vt ponerent corā bele·
qui fingebāt ꝙ omni nocte cibos
deuoraret· Illi autem fecerant
meatus ſubtus terram per quos
ipſi vxores et filij ingrediebant
q̄ omnia deuorabant· Daniel au
tem hoc volens probare· occulte
pauimentum cinere ſperſit· ſi
gillo regis hoſtium ſigillauit· De
nocte autem p occultos meatus
ſacerdotes cum vxoribus et puu
lis venerunt· et que poſita fue
rant comederunt· ita ꝙ in cineō
pauimento veſtigia virorum mu
lierum et puulorū appuerūt· et
ſic ipōꝝ malicie ſūt repte· ita ꝙ
eos rex et babilonia puniuerunt
et ydolum deſtruxerunt· Daniel'·
xiiij· ¶ Mor Babilon que
interpretatur cōfuſio· ē mūd9 con
fuſiōe ple9· bel ē xp̄s· q̄ bel ītp̄ta
tur vetuſtas· iſte autem dicit āti
qu9 dieꝝ ſupra vij Iſte enim i tē
plo ſancte ecc̄ie coronat et tam a
regib9 q̄ a ceteris populis adora
tur Qui a pcerto reges et popu
li tradiderūt a pn̄cipio maximas
impenſas cibos redditus poſſeſſio
nesq3 ſacerdotibus bel .i. xpi ſacer
dotibus et viris ecc̄iaſticis· vt ip
ſi bel .i. xp̄m in pſona ppa p deuo
tionē nutrirēt· Ipſi vero fugiūt a
dicūt· ꝙ bel oīa deuoret et cōſu
mat .i. ꝙ oia in diuinis vſib9 cōſu
mant Sed ipſi habēt occultos me
at9 p quos introeunt et vxores
et filij q̄ bona data deuorāt ecc̄ie
et cōſumūt· Et ideo ſicut daniel
pieciat cinerem in pauimēto et ſic
in craſtino apparuerunt veſtigia
vxorum et pueroꝝ· et ſic depre
heſa ē fraus eorum· ſicq3 templū
et ſacerdotes a rege ſūt deſtructi
ſic vere cariſſimi in templo ecc̄ie
appent tot hodie veſtigia iſtaruz
cōcubinaꝝ et filioꝝ eoꝝ· ꝙ iā q̄ſi
publicū ē q̄s deuoret bona ecc̄ie·
ita ꝙ ſacerdotes nō poſſunt āmō
dicē· ꝙ talia bona a bele deuo rēt
.i. in dei vſibus expendātur· q̄a
planum ē ꝙ in pompatum ſuarū
et in vxorum concubinarum et fi
liorū vtilitatibus expenduntur Et
ideo pcerto hodie rex et popul9
viſis huiuſmodi fraudib9· ſbtra
hūt eis reddit9 et impenſas q̄s āti
q̄t9 dederūt· et templū ecc̄ie cuz
ſuis ſac̄dotib9 q̄tū poſſūt deſtru
ūt et ſubuertūt· Malach· ij· Vos
ſacerdotes receſſiſtis de via et ſcā
daliza ſtis plurimos in lege et ir
ritū feciſtis pactū leui· dicit dn̄s
exercituū· Propt̄ qđ et ego dedi
vos cōtēptibiles et humiles om
nib9 popul'· ¶ E Vl' dic ꝙ
rex criſt9 cui9 templum eccleſiē

mulieres infantes et puuli .i. per
ſone ignoãntes. p occultas vias
.i. occulte et ſimoniace p fauores
et dona . et hoc non vt ipſi ſerui
uiant deo . ſed vt ipſi comedãt et
habeãt impẽſas .i. temporales diui
tias ſubintrant Modo ãt hec om
nia ſũt ſigillata ſigillo r̃gis . q̃r q̃
diu durat nox huius vite . nõ ap
parent merita perſõnarũ . ſ quã
do tranſibit nox huius vite tunc
appebũt veſtigia talium . Tunc
videbunt mala que nunc faciũt .
et modũ ſui ĩgreſſus et tunc a
rege xp̃o eternis cruciatibus occi
dent . Trenoꝝ .i. Vidit gentes in
greſſas ſanctuarium ſuum de qui
bꝫ p̃ceperas ne intrarent in eccleſiã
tuam

Expliciunt Moraliſationes ſu
per librum danielis . Incipiunt
Moraliſationes ſuper Jonã

Capitulum p̃mum

Ionas p̃
pheta cui
deus p̃ce
perat vt
iret nini
uẽ deſtru
ctionem
vrbis pre
dicarẽ . vo
luit a facie dñi fugere . et inuẽta
na ui diſpoſuit in tharſis nauiga
re . Verũptamen cũ eſſet in naui
deſcendit ad profundum nauis et
incepit ſopore graui dormire . Tẽ
peſtas autem ꝓpter ipſũ in mari
ſurrexit . que nauẽ et nautas ſe
re ſubmerſit Sed nautis ad ſortes
recurrentibus . et propter quem
tempeſtas fieret ſciſcitãtibꝰ ſors
cecidit ſuper ionam . qui ſtatim a
ſompno ſuſcitatur et cõpta cauſa
ſuge in mare ꝓicitur . et tẽpeſtas
ſtatiꝫ ſiſtitur et ſedatur . Dominꝰ
autem cetum preparauit q̃ ionã
deglutiuit et ipſum triduo in ſuo
ventre viuentem et deum orãtẽ
tenuit et tandem ad littus maris
portauit et euomuit . Qui tandeꝫ
pgens niniuen mandatũ dei loq̃
tur . poſt quadraginta dies ſbuer
ſionem minatur . que tamen facẽs
penitẽtiam liberatur . Jone .i. ij . et
iij . Mora Iſta
expoſuit xp̃e allegorice de ſeipſo
dicens Mathei . xij . q̃ ſicut ionas
fuit in ventre ceti tribus diebus
et tribus noctibus . ſic erit filius
hominis in corde terre . Et ideo poſ
ſumus dicere q̃ ionas qui interp̃
tatur colũba xp̃m pium ſimplicẽ
et colũbinum deſignat . qui ꝓcul
dubio pro predicando in niniuen
.i. in mundum a patre mittitur .
et q̃r tẽpeſtas tribulationis et dãp
nationis aliquo modo ceſſare neq̃
bat a nautis ideſt a iudeis de na
ui .i. de iheruſalem eicitur . et ĩ ma
re .i. in mortis amaritudinem pro
icitur et dampnatur . dicebãt enĩ
iudei illud . Mathe . xvij . Expedit
vt ſuſpendatur mola aſinaria in
collo eius et ſubmergatur in marẽ
Et illud . Joh . xi . Expedit vt mo
riatur vnus pro populo et nõ to
ta gens peat . Iſtum ergo cetus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

piſcis immanis ſcꝫ terra ꝑet ſepul
turam abſorbuit et triduo conti
nuit· ſed poſt triduum per reſur
rectionem euomuit· et tandem ci
uitas huius mundi per penitentiā
ſaluata extitit· quādo ibi p apoſto
los predicauit. Geneſ. xl. Tres
adhuc dies ſunt· poſt quos recor
dabitur pharao miniſterii tui· et
reſtituet te in gradum priſtinū
¶ B   Vl
dic ꝙ ionas ſignat quoſdā diſcor
des et litigioſos· a facie domini ꝑ
peccata fugientes· et ī tharſis qđ
interpretatur explorans gaudium·
id eſt in explorationem gaudiorum
ſeculi ꝑ viribus nauigantes
Job. xxxiiii. Quaſi de induſtria ſ
receſſerūt a deo Qui graui ſomp no
peccati obruti totam nauim .i. re
ligionem eccleſiam ciuitatem vel
patriaꝫ vbi degūt tribulant et t
bant· tempeſtatem diſſenſionē et
exactionem excitant et producūt
Sicut ad litteram videmus ī clau
ſtris de quibuſdā diſcol detracto
ribus litigioſis et verboſis· qui nō
ceſſant diſcordiā ſeminare et diſſeſ
ſionum et litiū cauſa eē· Quia ſic
dicitur· Prouerb. xvii· Semper iur
gia querit malus· Sicut videm9
de aliquib9 malis officialib9 et ho
minibus q ꝙ diu viuunt non pōt
eſſe pax in clauſtro vel patria. ſed
ſemper tribulatio vl tempeſtas·
et ideo neceſſe eſt ꝙ ſors fortune
ſue ſuper tales finaliter cadat· et
ꝙ ipſos ſua iniquitas comprehen
dat· et ꝙ naute nauis .i. prelati l
rectores patrie ipſos de naui .i. de
ſtatu ſuo et proſperitate proiciāt
et deponāt· in mare .i. in tribulati

onū in amaritudinē eos ponāt et
deuorandos ceto .i. demonibus l ma
lis hominibus et auſteris cōmiſſa
riis et balliuis eos tradant· q eos
ad littus .i. ad paupertatis ſtatū
euomant et deducant· Iſta cotidi
e videmus de iſtis malis hoīb9
mundum tribulantibus· et ī mū
di proſperitate dormientibus· q
finaliter deponuntur et in mare t
bulationum ponuntur· et ceto .i.
duris cōmiſſariis examinandi tra
dūtur· a quibus ad littus pauper
tatis poſtea euomuntur· De iſtis
ergo dicitur· Prouerb. xxii. Ei
ce deriſorem et exibit cū eo iurgi
um: ceſſabuntq cauſe et contume
lie· Vel dic ꝙ iſte eſt peccator in
deliciis dormiens et in ꝓſperitate
gaudens· et in alios tēpeſtates t
bulationum excitans· qui finalit
in mare .i. in amaritudinem tribu
latōnum ꝓicitur et mortis· a ceto
id eſt a dyabolo vel inferno vora
tur· et in ventre eius iterum euo
mend9 .i. reſurrecturus ſeruat ¶ C
Predicāte iona et ſubuerſionē
vrb minātē· venit vbum ad
regē niniue· qui ſurgens de ſolio
ſuo abiecit veſtimēta ſua regia· et
indutus eſt ſacco· ſeditq in cinē·
Et precepit ꝙ homines et iumen
ta ſaccum induerent et non come
derent nec biberēt· ſed oēs vnani
miter ieiunarent· et omnes in for
titudine ad deum clamarent· Qđ
videns dominus ciuitati peperat·
et ipſam ñ ſubuertit· Jone. iii·
¶ Mora   Sic null9 eſt ita mag
nus rex aut dñs quin debeat ver
ba predicatorū timere · et ad eo
rū verba ſoltum per humilitatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

deſcendere · ſaccumqꝫ penitentie induere · et in cinere id ē in mortis meditatione manere · et ad ieiunandum et penitentiam faciendum homines et iumenta ducere vł mouere · Quod ſi fecerint a dampnationis periculo ſe po.. ēt liberare · alias neceſſe ē eos tribulationibus cordis et corporis ſubiacere · Luce · xiij · Niſi penitentiaꝫ egeritis omnes ſimul peribitis ·

¶ H Super caputione ſubito orta fuit edera quam deſiccauit ſubito ventus vrēs ¶ Mor Mūdi proſperitatem intellige p ederam que ſi ſubito veniat ſubito cō munire neceſſe eſt ꝙ recedat · Prouerbiorum · xiij · Subſtantia feſtinata minuetur · que autem paulatim colligitur manu multiplicatur ·

Explicīūt Moraliſationes ſup Librū Jone · Incipiūt Moraliſationes ſup Librū Zacharie ·

Caplm Primum: ¶ A

Zacharias vidit q̄tuor cornua · et dictum eſt ſibi ꝙ illa erant cornua q̄ vētilauerant iudam iſrahel et iherusalem Et poſt vidit quatuor fabros · et reſponſum eſt ſibi ꝙ illi erāt fabri qui venerant cornua ſupradicta deterē · Zach. i. ¶ Mor Iſta ſigna poſſunt generalit applicari · ꝙ non eſt dare tam durū ſeu crudelem tyrannū · quin quādoqꝫ inueniat duriorem · Quatuor eniꝫ cornua duros et latos peccatores ſignificant · qui in quatuor mundi partibus manent · qui reuera iudam. i. deum confitentē · iſrahel. i. deum contemplantē · iherusalem. i. pacifice conuerſantes tribulationib9 feriunt · Sed dominus contra tales fabros preparat quādoqꝫ. i. alios iudices · vel alios fortiores tyrannos ad confringēdum iſtorum elationem et puerſitatem procurat · Et procerto quotidie videmus ꝙ tyranni officiales vſurarij poſtq̄ bonos diu ventilauerīt · ſolent inuenire fabros domini. i. aliquos alios commiſſarios · qui ipſos et eorum ſuperbū ſtatum confundunt · Vnde Eccs · v · Excelſo alius excelſior eſt · ſup hos quoqꝫ eminentiores ſunt alij ¶ B Vł dic ꝙ quatuor cornua ſunt quatuor male affectiones ſcꝫ gaudium mentem male afficiens · dolor male affligens · timor male mentem humilians · ſpes male preſumens · Iſta ſunt cornua que male in animam ventilant · iudam. i. confeſſionem · iſrahel. i. contemplationē · iherusalem. i. concordiam et pacis vnionem · Et ideo quatuor fabri id eſt quatuor virtutes cardinales neceſſarie ſūt ad iſta cornua conterendū · et ad malas affectiōes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

quadtuplices moderandū. Eccī. xxxiii. Contra malum bonum eſt

C Vel dic ꝙ quatuor cornua ſūt quatuor ſpecies elatōis et ſuperbie. ſcʒ elatō ꝓpter eminentias. ꝓpter diuitias. ꝓpter proprias virtutes. et ꝓpter mundi fauores et fame vanas opiniões. Sed quatuor fabri .i. quatuor ſenſus humilitatis iſta quatuor cornua conterūt. qꝛ quatuor ſpecies humilitatis q̄ ſūt ſpernere nullum. ſpernere mundū. ſpernere ſeſe. ſpernere ſe ſperni. iſta quatuor ſuperbiam tollunt. Ps̄. Cornua peccatorum confringentur ꝛc̄.

Capitulū ſecundū.

C A

Vidit zacharias vnum candelabrum aureum totum qđ hēbat lāpadē cū ſeptem lucernis et ſeptē olei infuſoriis. iuxta quod duas oliuas vidit quarū vna ad lāpadis ſtabat dexterā alia ad ſiniſtram. Zacha. iiii. Nota Cādelabrū in eccleſia ē quicunqʒ iuſtus plenꝰ ſapiētia et q̄cūqʒ alios illuminat doctrina. q̄ totus dēt eē aureus .i. ſanctus n̄ ſolū intꝰ in cōſcientia ymmo exterius in apparentia. ii. Paralippom. iii. capitulo Deaurauit eā intrinſecus Iſte ergo debet habere lampadem ſpiritꝰ ſcʒ cum ſeptem lucernis .i. cum ſeptem donis. et duas oliuas .i. duas ſpecies miſericordie ſpūalis et corporalis. cum ſuis infuſoriis .i. cum ſuis ſeptem operibus ꝓpriis.

B Vel dic ꝙ cādelabrum illuminās eccleſiam eſt ſpiritus ſanctus cuius lāpas odor ꝗ caritas ſeptem lucnas id eſt ſeptem dona continʒ. quod ſeptem fuſoria id eſt ſeptem miſeri corde opera. oleum elemoſinarū ꝗ pietatis infundentia ſecum hēt. et quod inſup duas oliuas id eſt duas ſpecies virorū miſericordiū ſecum tenet. Lampas enim diuine caritatis et odor ſpiritus ſācti inter duas oliuas habitat. inquātum duo genera virorū miſericordium. ſcilicet iſtos qui corporaliter et ſpiritualiter pietatem faciunt viſitat et confortat. q̄a miſericordia corporalis vel temporalis que conſiſtit in alios paſcendo veſtiendo viſitando hoſpitando ſepeliendo. et miſericordia ſpiritualis q̄ conſiſtit in alios docēdo corrigendo confortando cōſolando eis remittēdo et conſulendo ꝗ ꝓ eis orando lampadi id eſt ſpiritui ſancto vel caritati vicine ſunt. et ab ipſo prouenīūt. vt de iſtis duobꝰ generibus miſericordium dicatur illud zacharie. iiii. Iſti duo ſunt filii olei ſplēdoris qui aſſiſtūt dominatori vniuerſe terre.

Capitulum terciū.

C A

Vidit zacharias volumē cuiꝰ lōgitudo erāt viginti cubitorū. et latitudo decē in quo maledictō cōtra fures et piuros cōtinebatᵉ. zacharie. v. Nota Tal' eſt ſacra ſcriptura quia iſta

eſt volumē inuolutum a paꝺyſo
volitans et allatū cuius longitu
do ē fides · que in viginti cubitis .i.
in · xx · ꝑticulis diſtincta conſiſtit
in q̄ꝛtum ſeptem ſacramenta ſep
tē virtutes · et ſex miſericordie o
pera continet Latitudo eius decē
mandata legis tenet · in quibus
fur | et piuri⁹ maledicit̄ et ad mortē
ꝑpetuam cōdēpnatur · ¶ B

D Vas mulieres vidit zacha
que hēbāt alas q̄ſi milu⁹ · et
ſpūs erat in alis earum · q̄ vnam
amphorā int̄ celum et terrā leua
bant · et eā vt edificaretur ei loc⁹
in terra ſennaar deferebāt. In me
dio amphore ſedebat mulier que
dicebatur impietas · et maſſa plū
bea os amphore claudebatur Ip
ſa v̄o amphora egrediens alioꝝ
vocabatur ocul⁹ · hec eſt inquit o
culus eorum in vniuerſa terra ·

¶ Mor Per iſtam amphoram
ꝓfundam poteſt intelligi vſurari
us vl̄ auarus · qui · ſ · eſt ꝑ auari
ciam inſatiabilis et rapax · ꝑ ma
liciam eſt profundus · in quo iſta
mulier que eſt impietas continet̄
et in ipſius animo maſſa plūbea
.i. cum pondere male conſuetudīs
detinetur · Impietas enim et cru
delitas in amphora .i. in corde vſu
rarij vl̄ auari ſedet · et ibi ī hoſpi
cio ſuo manet · Sicut ad litteram
videm⁹ de vſurarijs quoꝝ volun
tas caret pietate · et quorum con
ſciencia plena eſt omnimoda cru
delitate Malach .i. Vocabuntur t̄
mini impietatis et popul⁹ cui ira
tus ē dominus Patet etiā ꝙ maſ
ſa plumbea .i. pondus male cōſue
tudinis impietatem in iſtoꝝ cō

ſciencia taliter detinet · ꝙ inde ip
ſam cōtrahere verbo vl̄ verbēr nul
lus valet · ſatis enī poteſt deus vl̄
prelatus percutere vl̄ predicator
vrgere · ſed tamē iniquitatē ſue ꝑ
uerſe conſcientie nunquam ab iſ
tis poterit amouēr Yſaye · ix · Suc
cenſa eſt quaſi ignis impietas
Iſta amphora dicitur egrediens
et leuata inter celum et terram ·
pondus plumbi et oculus terraꝝ
dirigens · dicit̄ in terram ſennaar
q̄d interp̄tatur fetor finalit̄ tēdēs
et ſicut viſum eſt dicitur impieta
tem continens · Quia ꝑcul dubio
auar⁹ a diuina gratia et amicicia
egreditur · inter celum et terrā
.i. iter alta et infima ꝑ ſtatus ſui
īſtabilitatem et īcōſtantiā ſuſpē
ditur · cecorum ſecularium lux et
oculus rector et director credit̄ ·
īpietate replet̄ · et finalit̄ ī t̄rā fe
toris iſtum deferetur vbi loc⁹ tali
um finalit̄ ordinatur Ihe · xix · In
tophet ſepelient̄ · eo ꝙ nō ſit ali⁹
locus ad ſepeliendum · Sed due
mulieres iſtā āphorā a t̄ra erigūt
et eā in t̄rā ſennaar deducūt q̄a
due mulieres .i. duo mortalia vici
a · ſ carnalis peritū affectio et im
ꝓba terrenorum ābicio quibus
· ſ · ānexe ſūt ale milui .i. quedam
pigricia cū ſuperbia et in iſtis al̄
erat ſpūs .i. virtutis preſumptio
que iſtā āphoram · ſ · auarum et
peccatorē per inanem ſpē erigūt
ita ꝙ eum ſemper velle ſurſū ad
celū .i. ad celſitudinem ſtat⁹ a ſcē
dere faciūt · et tn̄ cōſtat ꝙ int̄ ce
lum et terrā remanet quia nūq̄
attingit ad celſitudinem quā op
tat · quinymmo ſemper ſolet in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pendulo manere · et nullam ſta
tus certitudinem optinere · Quia
non ſufficit iſtis terra.i.ſtatus in
ferior quē relinquunt · et celū.i.ſta
tum altiorez non poſſunt attinge
re quem expoſcūt · et ſic inter ce
lum et terraz.i.in incertitudine ſta
tus remanēt · qr ad illud qd deſide
rant attingē non valēt · Ezechi ·
vm · Eleuauit me ſpūs et ſtatuit
me inter celum et terram · ſpirit9
dico elatōnis · Iſte ergo mulieres
.i.affect9 carnales et auaricia iſtā
amphoram.i.peccatorē in campuz
ſennaar.i.in campū fetoris ſcilicz
in infernū portāt · vbi locū ppetu
e manſionis ſibi p̄pant · Ezechie ·
xxiii · Fili hominis due mulieres
fuerunt filie matris vnius rc̄.

C Vel dic q̄ due mulie
res quē peccatorē in infernuz por
tant ſūt caro et mūdus · vxor vel
carnalis voluptas et dyabol9 · vl'
ſpes penitentie finalis et timor af
flictionis · Ille ſunt male mulieres
que alas ſupbie poſſident et ſpiri
tū male affectionis habēt · ideo a
phoram.i.peccatorem in terrā ſen
naar.i.in infernum deducunt

Capitulum quartū

C A

Zacharias vidit q̄tuor
quadrigas egredientes
de medio duorū monti
um ereorū · quarū p̄ma
hēbat equos rufos · ſcda nigros ·
tercia albos · quarta fortes et va
rios · Zacharie · vi ·

C Nota dic
ſi vis q̄ iſte q̄tuor quadrige ſūnt
quatuor virtutes cardinales · ſcz
fortitudo · tēperantia · iuſticia · pru
dentia · Iſte ſunt quadrige domini
ad quas debemus eſſe ligati · et
iugo diſcipline et obedientie ſbiu
gati · Iſte em̄ a duobus montib9
ereis.i.a duabz anime potenciis
perpetuis et ſolidis ſcz intellectu
et affectu oriuntur · et ab ipſ na
turaliter producuntur · Que qua
drige quatuor habēt ſpecies equo
rum ſcz hominuz ſibi famulantiū ·
q̄a fortitudo habet equos rufos.i.
martires proprio ſanguine rubri
catos · Temperantia habet nigros
.i.confeſſores per ſqualorem penitē
tie offuſcatos · Prudētia hēt albos
.i.doctores lumine ſcientie dealba
tos · Iuſticia habz fortes et varios
.i.bonos p̄latos et principes · nūc
ad pmouendū · nunc ad puniendū
equitate p̄uia variatos · Iſti ergo
viri ſancti equi ſunt domini qui q̄
drigas virtutuz cardinaliū traxe
runt · et ipſis mediantibus mer
ces meritorum portauerunt · et i
ſeipſis vexerunt · Abacuc tercio ·
Qui aſcendes ſuper equos tuos ·
et quadrige tue ſaluatō ·

C B Vl'
dic q̄ quadrige quatuor cū equis
ſuis ſunt quatuor ſtat9 eccie et o
ditiones · ſcilicet nigri qualis eſt
monachorū nigrorū p̄dicatoruz au
guſtinēſium · rufi qualis eſt mino
rum et ciſtercienſiuz · albi q̄lis eſt
carmelitarū · varij qual' ē ſeculari
ū clericorū et laycorū q̄ determina
tū habitū non habent · Vl' dic
q̄ equi ſunt viri iuſti quorū q̄daz
ſunt rufi per caritatem · nigri per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

humilitatē· albi p innocentiam
et caſtitatē· varij per honeſtatē
pū· Circumamicta varietate·

Nl' dic econtra ſcilicet q̄ equi di
aboli ſunt peccatores· Pſa· xxxi·
Equi eorum caro et non ſpūs·
et iſtorum quidam ſunt ruſi per
maliciā· quidam nigri per infa
miam· albi per ypocriſim· varij
per duplicitatem et in conſtanti
am·

Explicíunt Moralisationes ſu
per Librum Zacharie· Inci
piunt Moralisationes ſup Li
brū· pmum Machabeorum·

Capitu lū pmum· A

ALexāder
rex ma
cedonum
mltos re
ges et pri
cipes de
bellaueāt
munitio
nes eoꝝ
confregerat· ſpolia multitudinis
gentium acceperat· et manu for
ti regnauerat ſuper terram Et fa
ctum eſt q̄ moreretur et regna
uerunt pueri eius vnuſquiſq; in
dyademate et multiplicata ſunt
mala in terra. i. Mach. i. Mor
Sic vere dico q̄ alexander qui in
terpretatur auferens anguſtias
tenebrarum eſt bonus prelatus q̄
tenebras anguſtie vel ignorātie
per ſapientiam ſcit auferre· āguſ
tias ſubditorum per dulcedinem
et clementiā ſcit lenire· Nūq; re
gnat iſte in eccleſia vel patria tā
fortiter et pſpere· q̄ malos tyrā
nos· fortes ac malos ſibi ſubdit
ac munitōes. i. malas cogitatōes
eorum diſſipat· ſcientiarum ſpo
lia et diuitiarum vndiq; augmen
tat· Sed ſepe fit q̄ ipſo mortuo in
regno eius vel eccleſia ſua diuiſio
nes ſolent fieri· ita q̄ de pueris
. i. de ſubditis q̄libet vult regnaē
et dyadema iuriſdictōnis cape·
Ita q̄ ſine rege et regine vagātes q̄
libet ābitōſe cupit alijs impare l'
ſaltim ſiue iugo ſicut rex viuere
et manere· B

IN diebus illis rex nō erat i
iſrahel· ſed vnuſquiſq; hoc
q̄d volebat faciebat· Iſta em̄ in
eccleſiis vel conuentibus p9 mor
tem prelati videntur· q̄ qui lib;
imponit ſibi dyadema inq̄tum p
lati fieri preſumunt et imaginan
tur et quilibet in loco ſuo regnat
inq̄tum vagabundi ſiunt et obe
dire maioribus dedignantur· Et
ſic mala mutiplicantur i terra· q̄
p mortem boni p̄lati et p diſſenſi
onem eligentium p inſolentiā p̄
ſumentium ſubditoꝝ ſūt in eccle
ſijs multa mala ſicut dr̄· Pro· xi·
Vbi non eſt gubernator populus
corruit· C

FActum eſt q̄ anthiochus ra
dix peccati imponeret ſibi di
ademata· et regnaret ſuper aſiā
et egyptum nō ſufficiebat ſibi re
gnum aſie et grecie poſſidere niſi
etiam ſtuderet alienum regnum
ſcilicet egypti per violentiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

diſſipare. Cũ ergo pualuiſſet con
tra ptholomeũ regem egypti. et
ſpolia q̃ plurima cõgregaſſet. ap
poſuit etiã filios iſrahel impugnaꝛ
Intrauit ergo ſanctificatõnem in
ſupbia et accepit altaꝛ aureũ. mẽ
ſam et cãdelabꝛ. fialas. mortario
la aurea. veluꝫ. coꝛ̃inas. et orna
mentum aureum qḋ erat in facie
tẽpli. Et accepit aurũ argẽtuꝫ va
ſa concupiſcibilia theſauros occul
tos de domo domini. et cõminuit
omnia. Et ſublatis oĩb9 in terraꝫ
ſuã redyt. et ciuitatẽ ihrl̃m ẽſteꝫ
et deſolatam dimiſit. Cauſa ãt q̃
re iſta mala pmiſit de9 filys iſrl̃
euenire ibidẽ reddit. qꝛ in dieb9
illis exierant ex iſrl̃ fily inqui. q̃
a teſtamẽto dei receſſerũt et teſta
mentũ cũ gẽtilib9 diſpoſuerũt. et
gimnaſium ſecũdũ modũ gẽtiliũ
i ihrl̃ꝫ cſtruxerũt. ꝑpucia ſibi fece
rũt. et natõnibꝫ ſe iunxerũt. et
venũdati ſũt vt facerẽt mala Et
accedẽtes ad regẽ. poteſtatẽ faciẽ
di iuſticiã impetrauerũt. q̃bus de
us indignatus. ipſã ciuitatẽ ihrl̃ꝫ
in manu ãtiochi reddidit. qui tẽ
plum et ciuitatem vt dictum eſt
expoliauit

Moraliter Expo
nẽdo miſtice dico ꝙ ihrl̃m eccleſiã
ſignat q̃ filios iſrl̃.i.viros eccleſi
aſticos deũ vidẽtes cõtinet. Sed
ſic fit ꝙ hic inueniũtur multi iniq̃
teſtamẽtũ dei.i.cultum religionis
et ecc̃e cõtempnẽtes et ab ea per
vicia recedẽtes. teſtamẽtũ gentiũ
.i.ritũs et mores ſeculariũ eligen
tes. et ſe i moribꝫ et ritibus nati
oĩbꝫ gentiũ.i.ſecularibꝫ cõ formã
tes. gĩnaſia ſecularis ſciẽtie i ihe
ruſalẽ.i.in ecc̃a introducẽtes. et
prepucia carnalis vite ſibi facien
tes. et a rege.i.a principibꝫ ſecu
laribus poteſtatẽ faciẽdi iuſticiam
.i.ſecularia officia cmiſſiões et ne
gocia impetrãtes. Videns ergo do
minus filios iſrl̃.i.ecc̃aſticos in ſe
culares cuerti. vitam regulareꝫ
et eccleſiaſticam negligere. ſecu
larem diligere et amplecti. ſolet
eos antiocho id eſt tirannis huius
mundi et regibus ſubiugare. qui
iam non ceſſant iheruſalem et tẽ
plum ipſius id eſt eccleſiam et re
ligionem bonis ſuis temꝑalib9
ſpoliare. ps. Tradidit eos in ma
nus gentium. et dominati ſunt eo
rum qui oderunt eos. Non enim
ſufficit iſtis principibus ꝙ notabi
lia regna habeãt. quinymo ad alia
rẽgna poſſeſſiões et terras aſpirãt
iugiter et ãhelãt. Nec eis ſufficit
egypti.i.mundi ſpolia et diuitias
tollere. niſi etiam contra iheruſalẽ
.i.contra ecc̃iam ſtudeant rapinis
dimicaꝛ et eã bonis ipſi9 ſpoliaꝛ.

Iſti ergo duo dyademata ſibi
imponunt. inquantum in mundo
et in eccleſia etiam dominari que
runt ibidẽ clerum grauant et pre
munt

Vel dic contra ambitioſos ꝙ ãti
ochus qui interpretatur pauper
ſilens ſignificat ambitioſum et
malum. qui in principio paupe
rem ſe eſſe predicat. ſilentem et
pacificuꝫ ſe eſſe fingit. Pſalmiſta
Pauper ſũ ego et in laboribus ac̃.
Sic ergo facit vt ſuper duo regna
imperet id eſt ꝙ duo vel plura
beneficia acquirat. regnum em̃
ꝓpriũ id eſt ſtatus ſibi ꝓporci oãt9

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

nō ſufficit· quinimmo regna et bene
ficia aliorum ābit et cupit· Et ſit
q̄nq̄ꝫ ꝙ ptholomeū de regno egip
ti.i.aliquē aliūꝫ de ſua dignitate
deponit· et duo dyademata.i.du
as dignitates ſibi accipit· Apoca
xiij· Habebat duo cornua ſimilia
agni ꝛc· Mach· xi· Intrauit ptho
lomeꝰ āthiochiā et impoſuit duo
dyademata capiti ſuo· Sed iſti
ad huc nō ſufficit niſi ad iheruſa
ſalem et ad templum.i. ad maio
ris dignitatis prelaturaꝫ veniat
quā ſupbe et ābitioſe intrare pro
curat· Iſte ergo mediante exerci
tu ſuo.i.altis carnalibꝫ pncipibꝫ ſe
cularibꝰ intrat ſanctificationem
.i.ecclesie prelationem i ſuperbia
Vbi pro certo cuꝫ intrauerit· ſta
tim ſe conuertit ad vaſa aurea et
argentea et ornamēta et ſupellec
tilia.i.ad ecc̄e diuitias dep̄dāduꝫ
ad ſb̄ditos moleſtādum et tēplū
ſibi cōmiſſe ecc̄e ſpoliandum· Et
q̄d deterius ē q̄c̄q̄d poteſt in iſta
iheruſalem.i.in iſto tē plo rapere
in terram ſuam ad ſcām portat·
in domo paterna palacia edificat
et bonis ecc̄e nepotulos ſuos di
tat· et ſic templum ſuum depau
perare vt ditet alios nūq̄ ceſſat
Illud aūt infortuniuꝫ miſere ihe
ruſalem merito puenit· q2 filij.ſ.
mali eccāſtici· a teſtamēto legis
diuine recedunt· et per diuerſa
peccata nationibꝰ .i. ſecularibus
pares fiunt· et ſic habere talem
p̄latum propter peccatū populi
merentur cū ipi delinquūt· Job
xxiiij· Dominꝰ regnare facit hoi
nem ypocritam propter pecc̄a po
puli· E Vl' dic ꝙ āthio
chꝰ eſt dyabolus· q̄ propter pecca
ta xpianorum vſq̄ꝫ ad iheruſaleꝫ
.i.vſq̄ꝫ ad xpianorū fideꝫ exercitū
vitiorum deduxit· ſanctificacōem
.i.ſtatum religionis cum ſupbia
ſbintrauit· et inde ornamēta ſpi
ritualia abſtulit penitus· Ex inde
enim abſtulit altare deuotionis
candelabrū diſcretionis· menſaꝫ
cōmpaſſionis· phialas predicati
onis· mortariola diuini timoris
velū continentie et caſti moris·
coronas eminentie et honoris· et
ornamentum bone conuerſacōis
et ſpūalis ho neſtatis et decoris·
Hys enim omnibus iam videtur
ecclesia per dyabolum ſpoliata·
et ad triſtem deſolationem dedu
cta· Aurum enim et argentum et
occultos thezauros.i.ſapientiaꝫ
et clementiā virtuteſq̄ꝫ ſubſtulit
et vaſa concupiſcibilia.i.bonas a
ſanctas perſonas exinde rapuit
et amouit· Trenorum· primo·
Manum ſuam miſit hoſtis ad ō
nia deſiderabilia eius Et hoc pro
certo q2 filij iſrahel.i.viri eccleſia
ſtici· qui nationibus.i.ſecularibꝰ
cōformari mtūtur et teſtamētū di
cultūq̄ꝫ religionis et eccleſiaſtice
diſcipline abhomināt· ergo talia
incurrere pmerēt· Ezech· xxiij·
Scelꝰ tuū et fornicacōes tue fecerūt
tibi hec. Vl' ſi vis dic ꝙ āthio
chꝰ ē malꝰ p̄latꝰ quo intrare et im
pāte in ihrl'm.i.eccl'iā l' religione
ſtatū p ſuū malū regimē ibi de
ficiunt ſpūales et tpales diuitie
ſupradc̄e· q2 ſicut dr̄· Pro· xxviij
Regnātibꝰ ipiis ruine hoim Idē
āt dic de malo principe qui capit i
patria dn̄ari· F

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

COnſequēt ibi dicit ꝙ ſpolia
to tēplo p āntiochū gemue
rūt pncipes ſeniores et iuuenes·
virgines infirmate ſunt et ſpeci
oſitas mulierū imutata eſt Ois
mūdus ſuſpſit lamenta et tota do
mus iacob ɔfuſionē Mo Sic
eccia v̄tutibꝫ exſpoliata· pncipes
ſeniores iuuenes v̄gines mariti
et mulieres et omnis ſtat9 ſecu
lariū pſonarū ſpiritualiter infir
mat̄ et de bono in malū immuta
tur Cōſtat eīm ꝙ ecciaſticis a dia
bolo p peccatum ſpoliatis ſecula
res ſolent malo exēplo eoꝝ faci
liē deſolari et a virtutum tramite
immutari Yſaie· xxiiij· Sicut po
pulus ſic ſacerdos G·

DIcit cōſequēt ibidē· ꝙ prin
ceps tributorū miſſ9 a rege
venit iheruſalē et locutus eſt eis
pacifica verba ī dolo et crediderūt
ei Sed cū infra vrbem recept9 fu
iſſet· irruit repente in ciuitatem
et pdidit populū ex iſrahel et ac
cepit ſpolia ciuitatis Et ſuccēdit
eam igne· et deſtruxit domos ei9
et muros eius in circuitu · captī
uas duxit muliēs et natos· et pe
cora poſſederūt· et facta eſt iheru
ſalē habitacō extraneoꝝ et facta ex
tera a ſēīe ſuo ·et nati eius dereli
querunt eā· ſanctificacō ei9 deſo
lata· dies feſti ei9 cōuerſi ſūt in lu
ctū· ſabbata ei9 in obpbriū ·ho
nores eius ī nihilū· ſecūdū gloriā
ei9 multiplicata ē ignominia eius
Mora Iheruſalē ē aīa
ad quā iniqu9 pnceps .i. dyabol9
p temptationes ſe applicat et ſi
bi in dolo .i. ſb ſpē boni mala ſug
gerendo loq̄tur· ita ꝙ q̄nq̄ p ma
las cōplacentias et conſenſus ſibi
credit et eū recipit et admittit
Sed ſtatim qū ciuitatem mētis p
peccatū mortale intrauerit· repē
te p viciorum cumulū ſup ipſam
irruit· et populū ſuum .i. potenti
as aīe et ſenſus quiq3 deſtruit et
corrumpit · ſpoliaq3 virtutū di
ripit· muros diſcipline ſcilic3 re
gularis in ea deſtruit· et igne cu
piditatis eā cremat et comburit
Mulieres .i. bonas affectōes · na
tos ei9 .i. vitales opacōes ipſa cap
tiuat penit9 · pecora vero .i. beſtia
les motus poſſidet atq3 mittit Et
ſic ſit ꝙ iſta a ſuo ſeīne .i. a bonis
virtutibꝫ fit extera· altari populo
ſcilic3 viciis ſubiecta Nam ſancti
ficacō ſue deuocōnis deſolat̄· feſti
uitas ſpiritualis gaudij cōtriſta
tur· ſabbatū quietū ſollicitudini
bꝫ cōturbatur· et ſic honor ſue ſpū
alis et rationalis conditionis ī ni
chilum ɔputat̄ et ſic gloria quā
anima habuerat ante peccatum
ī ignominiā commutat̄· Tre .i.
In circuitu ei9 hoſtes eius· facta
eſt iheruſalē quaſi polluta mēſtru
is Fatuum eſt ergo talem hoſpitē
recipe et cordis noſtri ianuas p
cōſenſum tali pncipi apire H
Vel dic miſtice ꝙ iheruſalem ſig
nat eccleſiam· pncipes ābitioſū
Iſta enim eſt veritas ꝙ ambitio
ſus in dolo verba pacifica loq̄t̄ ſe
ipſū inī tē diſſimulauit · vt īgreſ
ſus ſibi pateat· vt ad ſtatū plati
ōis intra eccleſiā admittat̄ Sed
quando ſe videt introductum et
ad prelationis officium ſublima
tum ſe in ſtatu et officio excelſo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

confirmatum · ſtatim ſolet contra
ſubditos per rapinas et exactio
nes irruere · populum ſubditorū
perdere · ſpolia et diuicias huius
ciuitatis accumulare · muros ciui
tatis id eſt libertates et priuile
gia irrumpere · ignē crudelitatis
vbiq accendere · mulieres et na
tos .i. inferiores perſonas et ſimpli
ces ſcandalizare · et a ſtatu gra
tie captiuare · pecora vero .i. carna
les pſonas ſecum accipere · et ſic
iſta ciuitas ſiue ecclesia a ſemme
ſuo .i. ab omnibus filiis ſuis extra
nea efficitur · inquantum nullus in
digena vel gratie filius ī eius be
neficiis et officiis promouetur ·
fitq habitatio exterorum · inquā
tum prelati iſti introducunt mul
titudinem conſanguineorū et cō
patriotarum · Trenorū · iiij · Here
ditas noſtra verſa eſt in alienos
domus noſtre ad extraneos Sub
tali ergo principe perit ſanctifica
tio deuotionis · ſabbatū quietis
et feſtum conſolationis · honor dig
nitatis et promocōnis · Et vt bre
uiter concludatur · tota gloria cō
mutatur in ignominiā vilitatis
et confuſionis · Treno · ij · Obliui
oni tradidit dominꝰ ſyon feſtiui
tatem et ſabbatum Quia procer
to quantum ſub bono prelato vł
principe eccleſia vł patria conſo
latur · tantum ſub malo ambicioſo
raptore et auaro cōfunditur tēpo
raliter · et ſpūaliter deſolatur ·
Vnde · Apoca · xviij · Quantum
glorificauit ſe in deliciis tantum
date ei tormentum · et cete
ra ·

Equitur ibidem ꝙ per imbi

tes regis antiochi deſolata eſt et
vaſtata iheruſalem · Ciuitatem
dauid id eſt arcem ſyon ceperūt
et eam turribus et muris muni
erunt · et conſtituerunt ibi gentē
peccatricem viros iniquos · et cō
ualuerunt in ea · et poſuerunt ibi
arma et eſcas et congregauerūt
ſpolia iheruſalem · et poſuerunt
illic · Et facti ſunt illi in laqueum
magnum et in inſidias · et conta
minauerunt ſanctificationem et
fugerunt habitatores iheruſalem
propter eos · Mora
liter · Sic vere antio
chus dyabolus et milites ſui vaſ
tata ciuitate iheruſalem inferiori
id eſt ſubiugato prius ſtatu ſecu
larium laycorum · et per peccata
multipliciter diſſipato · arcem ſy
on id eſt ſtatum religionis ſibi
ſpecialiter dedicauerunt · et eam
ſibi habitationem fecerunt · ibiq
ad litteram poſuerunt gentē pec
catricem · que pre ceteris hodie in
eccleſia ad litteram conualeſcunt
et in terrena proſperitate profi
ciunt atq creſcunt · Quia ſepe fit
ꝙ in eccleſia et in mundo illi qui
ſunt iniquiores · ſunt diuitiis ple
niores · Iheremie · duodecimo
Via impiorum proſperatur · bene
eſt omnibus qui preuaricantur ·
et inique agunt · Ipſamq arcē
id eſt eccleſie ſtatum ſpoliis iheru
ſalem id eſt diuiciis ſecularium
ditauerunt · Eſcas id eſt diuicias
et commeſſationes · arma id eſt
pompas et lites ibidem introdux
erunt · et ipſam muris et turri
bus · caſtris et domibus · pompis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et faſtibus accinxerunt. Sed vere
ra iſta eccleſie proſperitas tempo
ralis ſibi per dyabolū procreata
non cedit ad virtutum augmen
tationem ſed potius ad iniquita
tis accumulationem. quod patet
in hoc quod ſequitur. quia illi q̄
conſtituti ſunt in arce facti ſunt ī
laqueum magnū. quia multi mo
derni eccleſiaſtici facti ſunt hodie
in laqueum et in inſidias aliorū
quia ipſi per fraudes et malitias a
liis inſidiantur. et per male vite
ſue ſcādalū aliis pereunt et ſcādali
ſantur. Et quia ſanctificationem
ecclēie per luxurias ſuas contami
nauerunt. ideo habitatores iheru
ſalem id eſt ipſi ciues eccleſie infe
rius ſcꝫ ſeculares a ſtatu gratie p
iſtorum malum exemplum. vel
ab amore eccleſie fugere cōpellebā
tur. Et breuiter iſta eſt veritas.
ꝙ mali eccleſiaſtici ſunt hodie pre
cipui milites dyaboli et ī ſtatu ec
cleſie eſt hodie ſua ſpecialis habi
tatio et aliorum illaqueatio et de
ceptio. Vñ Oſee quinto. Audite
ſacerdotes et attendite domus ihe
ruſalem et domus regis auſculta
te. quia vobis iudicium eſt. quo
niā laqueus facti eſtis ſpeculati
oni et rethe expāſum ſuper tabor

Anthiochus rex ſcripſit et or
dinauit per totum regnum
ſuū ꝙ omnis populꝰ vnꝰ eſſet.
et ꝙ vnuſquiſqꝫ legem ſuā et pa
trum ſuorum dimitteret: et legē
ipſius ſcilicet ydolatriā cuſtodiret
Et ꝙ continuo occideretur ſi quis
iuſſionibus contra iret. Multi er
go in iheruſalem legem domini di
miſerunt et regis iuſſionibus pa

ruerūt. Precepit ergo rex edifica
ri aras tēpla et ydola et ſacrificari
carnes ſuillas et pecora cōmunia.
et relinquē filios ſuos abſqꝫ circū
ciſione. et coinquinari animas
eorum ī imundiciis. et ꝙ q̄ ſacri
ficari renueret moreretur. Ab
hominandum etiam ydolum ſup
altare domini edificauit antiochꝰ
vt ibidem demoniis imolaretur.
vbi domino fuerat imolatum.
Et prepoſuit principes populo. q̄
hoc fieri cogerent. Qui etiam fili
os iſrahel ī abditis effugauerūt.
ante ianuas thura et ſacrificia in
cenderunt. libros legis domini cō
buſſerunt. et quoſcunqꝫ legē do
mini ſeruantes et libros legis ha
bentes inuenire potuerunt occide
runt. Et libros continentes leges
ydolorum illuc de grecia tranſtu
lerunt. eos qui circumcidebant pu
eros trucidabant. et per vniuer
ſas domos eorum pueros a ceruī
cibus ſuſpendebant.

Moraliter. Sic vē
dyabolꝰ iniquꝰ ſūme cupit ꝙ lex
ſua ab ōnibꝰ teneatur. et ꝙ vni
uerſe generationes leges ſuas di
mittentes legis nature diuine et
gratie renunciantes vnus populꝰ
ſcilicet reproborum efficiatur. et
eidem in omnibus famuletur. Ni
titur etiam ꝙ in ciuitate iheruſalē
.i. in conſciencia cuiuſlibet fidelis et
ī eccleſia aras et tēplū ſuū faciat
et ꝙ ibi ydola diuerſorꝫ viciorum
erigat. et ꝙ carnes ſuillas .i. vicii
ū carnalitatis ibidē offerēdas indu
cat. ꝙqꝫ nullos filios ſuos .i. affectus
et operationes ſuas a ſuperfluis vi
tiis circūcidat. ſed potiꝰ ſeipm p

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

luxuriam et auaritiam conquirit. et in immundicijs vitiorum viuat. Ysaie. lxvi. Anima eorum in abhominationibus delectata eſt. Ergo iam iſte in templo eccleſie abhominanda ydola deſolationis id eſt malos eccleſiaſticos et prelatos. ſuper altare. i. cathedram dignitatis et officiorum conſtituit et erigit. qui ſcȝ abhominabilis vite ſunt et deſolationem ſuorum locorum faciunt et inducunt. Jeremie. xxxij. Poſuerunt ydola ſua in domibus in quo inuocatum eſt nomen meum. Iam libros diuine legis. i. ſcientiam theologycam de iuda et iheruſalem. i. de eccleſia deſtruit. et libros ſuos. i. lucratiuas ſcientias remittit. Iam nullos pueros. i. nullos fideles circumcidi a ſuperfluitate vitiorum permittit. quinymo illos qui libros diuine ſcientie habent ſcȝ viros ſcientificos. iſtos etiam qui pueros circumcidunt. i. illos qui in corrigendo alios a carnis voluptate purificant. impugnat tribulationibus et affligit. Principes ſuos. i. hereticos et ſcelerum patronos ibidem collocat. per quos fideles ad hec nephanda opera inducat multipliciter et impellit. Sic ergo fit quod iſta iheruſalem noſtra multipliciter deſolatur. et creſcentibus vitijs et legis diuine cultu ceſſante ibidem dayabolus per vitia colitur. Jeremie vij. In deſolatione erit terra.

Capitulum ſecundum

Cum apparitores antiochi remiſſent ad ciuitatem modin vt populum ad cultum ydolorum cogerent. primo ante omnia aggreſſi ſunt mathathiam. pro eo quod ſacerdos erat et inter alios erat perſona ſolempnior. Sperabant enim quod iſto ad ydolatram inclinato. alij faciliter obedirent. Vnde dixerunt ei. princeps magnus et clariſſimus es in ciuitate hac. ornatus filijs et fratribus. ergo accede prior et fac iuſſum regis. et eris tu et filij tui inter amicos regis et magnificatus argento auro et muneribus Veruntamen mathathias fortiter reſtitit. et legem dei relinquere noluit quinymo zelo dei accenſus ydolum quod fecerant diſſipauit. et quendam iudeum qui ad immolandum coram omnibus acceſſerat. apparitorem etiam regis qui alios immolare cogebat ſuper altare peremit. Et tandem collectis ſecum ſocijs et amicis ad montes et deſerta confugit. et quecunque habebat in ciuitate reliquit. primo Machabeorum ij.

Moraliter

Sic miſtice loquendo quando dyabolus rex inferni mittit ſatellites ſuos ſcilicet inferiores demones. vt vndique cultum ydolorum id eſt vitiorum ſuſcitent et homines commoueant temptationibus et impellant. ante mittuntur mathathiam. i. bonos prelatos et ſacerdotes clarioreſque ſuperiores et diſcretiores perſonas decipere. et donis et precibus ad peccata allicere. vt ſic per malum ipſorum exemplum poſſint alios facilius ſuperare. iij. Regum viceſimo ſecundo. Non pugnabitis contra quempiam minorem et maiorem. niſi contra regem iſrael ſolum. Nam per vt poſuit hic ſtephanus de logotheta. ſic falco

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pıımam ꝗ͛uem pmo inuadit ·
ſic dyabol9 ad temptac̃oꝫ̃ clericos
et prelatos pmo cuͦdat.i. Regū
xxxi· Totum pondus ꝓlıȷ verſuꝫ
eſt in ſaul ꝛ̃gem Sed iſte debet foꝛ
titer reſiſtere legem domini non rẽ
linquere·ſed potius ydola vitıoꝝ̃
pro viribus in ciuitate eccleſie de
ſtruere · et iudeos.i.ſubditos im
molantes punire· et ipſos dyabo
li ſatellites ſupare· et ſpiritualı̃t
occidere·Et relictis illis que in ci
uitate mundi habet · ſcꝫ affectu
terrenoꝝ̃ bonoꝝ̃ debet in monẽ
et ſolitudinem padyſi per affecti
onẽ et cõtẽplationẽ fugere· et ad
hoc ipſum alios inuitaꝛ̃·qui dn̄i
eſt inquit ſequatur me·Pſa·ij·
Venite ad montem dn̄i ¶ B

Hic habes ꝙ filij iſrahel
aſcenderūt in ſolitudinem et
montes ne ſacrificarẽt ydolis· q̄
iam in valle et ciuitatibus celebã
tur et ſe abſconderūt in abditis et
ſpeluncis·Satellites antiochi cõ
ſtituerunt eis ꝑ͛ liū ſabbato ad
finem ꝙ non ſe defenderent cum
ipſis arma ſumere in ſabbato nõ
liceret· Ipſi ergo ſe non defende
runt·nec arma contra hoſtes ſup
ſerunt· et ſic vſ quaꝫ ad mille aı̃mas
trucidati fuerunt·Mathatias aūt
et ſui ꝓpoſuerunt etiã in ſabbato
arma ſumere et contra hoſtes ſe de
fendere viriliter ¶ Nota
Illud poteſt allegari contra mł
tos religioſos·qui de ciuitate mū
di et de valle terrenorum exeūt·
ad monteꝫ perfectionis et gradū
aſcendunt eccleſiaſticum· et in ca
uernis religionis nituntur ſe abſcõ
dere.et ab ydolatria et cultu vitıõ
rum que in mundi ciuitate colun
tur immunes et liberos ſe eſſe cre
dunt·Facientes illud· Geneſi·xix
Nõ manebis in oı̃ circa regione.
ſed in monte ſaluum te fac· Sed
reuera demones ipſos ibidem tẽp
tationibus inſequuntur· et in di
ebus ſabbatis id eſt in ipſa quie
te contemplationis.et in mõtib9
perfectionis· et ſpeluncis ꝛ̃ligio
nis contra eos preliantur·qui q̄a
arma bonorum operuꝫ non ſumūt
nec loca occulta ſcꝫ cordis cpilãt
a malis deſiderijs neqꝫ claudunt ꝛ
nec ſe cõtra hoſtes virilı̃t defẽdūt
ideo ipſi qui in mundo non pierãt
in religionis vel perfectionis api
ce vitijs peunt et ſuccumbunt ·
Fatuum ergo fuerat illis ad iſtos
montes fugere niſi vellent ſe forti
ter armis bonorum operum defen
ſaꝛ̃·Sed reuera nõ ſic mathatias
et filij eius.i.non ſic boni et prudẽ
tes religioſi et clerici·quia iſti in
iſtis mõtib9 et ſpeluncis virilı̃t
bonorum operum arma ſumunt·
et ſeipſos viriliter reſiſtendo defẽ
dunt· et ibi non peunt vel delin
quūt·nec periculum dampnatio
nis incurrūt. Vel dic ꝙ dies ſab
bati ſignat feſta in quibus dyabo
lus contra homines fortius inſur
git ꝓ eo ꝙ eos vagos et ocioſos
cognoſcit·quia tunc arma bono
rum operum non aſſumunt· ſed
potius ocijs luſibus et litigijs itẽ
dunt et ideo temptati a dyabolo
facilius ſuccunbunt· Tre norum
ſecundo · Vocaſti quaſi ad diem
ſolempnem· qui terrerent me de
circuitu·Boni tamen ꝓpt ipſum
ſabbatuꝫ nõ ceſſant arma bonoꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

opertũ aſſumere · et ideo nec hoſtes
eos audent per temptationes inuã
dere · vel ſi inuadunt ſolent cõtra
eos fortiter dimicare · dicẽtes illud
Math · xij · Itaqꝫ licet ĩ ſabbatis
bene facere · C

Legitur de mathathia · ꝙ ipſe
et filij ſui adiunctis ſibi illis
qui voluntarij erant in lege et fu
giebãt a malis · magnum exerci
tum collegerunt · et viros impios
ꝑ cuſſerũt · pueros ĩ circũciſos cir
cumciderunt · filios ſupbie perſecu
ti ſunt · et aras quas fecerũt ydo
latre deſtruxerunt Tãdẽ vero mo
riens mathathias filios inſtruxit
et eos ad pugnãdũ ꝓ legibꝫ ſalu
briter erudiuit Mora

Mathathias qui interptat̃ a deo
datus ſignat bonum prelatum et
ſupiorem a deo datũ et ꝓmotũ ·
Heb · v · Nec quiſꝙ ſumit ſibi hono
rẽ · Nemo aſſuit ergo honorẽ · ſed q̃
vocatur a deo tãꝙ aarõ · Talis ergo
debet viros deuotos ĩ lege dei volũ
tarios ſibi adiungẽ · et eos in cõ
ſilijs et bñficijs ſecũ habẽ · Eccĩ ·
ix · viri iuſti ſint tibi conuiue · ĩpios
vero dꝫ pſeq̃ punire et de medio
tollere · incircũciſos vero i. carnales
et ſupfluitatibus moꝝ et diuitia
rũ onuſtos dꝫ circũcidendo circun
cidere · Aras vero ydoloꝝ i. auaros
et luxurioſos ĩ quib9 ſemp vigꝫ
ignis cupiditatis · et carnes carna
lis voluptatis · thus ſuperbie · et
fum9 vanitatis debet deſtruere et
tandẽ filios et ſubditos ſuos debꝫ
inſtruere et ad dimicandum ſi ſit
neceſſe pro legib9 animare dicẽs
illud primo Macha tercio · Accin
gimini et eſtote filij potentes

Capitulum tercium A

SVrrexit iudas macha
beus pro patre ſuo · et
iuuabant eũ fratres
ſui · et dilatauit glori
am populo ſuo · Induit ſe lo
rica ſicut gygas et ſuccinxit ſe ar
ma bellica · et protegebat gladio
ſuo caſtra · Similis factus eſt le
oni in operibus ſuis et ſicut catu
lus leonis in venatione rugiens
Perſecutus eſt inimicos perſcru
tans eos · perambulauit ciuitates
iude et congregauit pereuntes
Et nominatus eſt vſqꝫ ad nouiſſi
mũ terre · et repulſi ſunt inimici
pre timore eius · et omnes opera
rij iniquitatis conturbati ſunt ·
primo Machabeorum tercio ·
Moraliter

In iſtis verbis recte ponitur exẽ
plar et regula cuiuſlibet boni pñ
cipis · Iudas enim interpretatur
confitens et glorificans Machabe
us interpretatur ingenioſus ꝓte
gẽs et pcutiẽs · quia reuera bon9 pre
lat9 vel princeps debet deum lau
dare · prudens et circumſpectus
ſubtilis et ĩgenioſus eẽ · Inocẽtes
protegere · peſtilẽtes ꝑcutere gla
dio iuriſdictõnis ſpũal' vel tpal' ·
vel gladio feruentis orationis cor
dialis debet caſtra ſibi ſubiecta i.
territoriũ ſuũ et eccĩas pãbulaẽ ·
et tam eius bõ ꝙ perſonas prote
gere · loricã iuſticie accipe · arma
bellica i. virtutũ induẽ · vt ſic poſſit
gloriã et pſperitatẽ ſibi populi
ſubiecti dilataẽ · Eze · xxviij · Tu
cherub extentus ꝓtegens · Vnde

iſtis dicitur illud. Ephe. vi. Sta
te ſuccincti lumbos veſtros induite
loricam iuſticie. Debet etiam eſſe
ſimilis leoni. audacter ardua ag
grediendo. et ꝓpter nullum quē
cunqꝫ magnū ab executione iuſti
cie tepeſcendo. Sicut catulus leo
nis debet rugire altiſone predicā
do. et ſic iniquos debet perſequi
ipſos ſeueriter puniendo. et eos
debet perſcrutari et inquirere dili
gentiſſime et examinando. et ciui
tates ad litteram perambulare ſb
ditos viſitando. et iuſticiā facien
do. Ps. Perambulabam in inno
centia cordis mei. et ſic talis iudas
poterit dici ille de quo dicitur. Pro
uerb. xxx. Leo fortiſſim9 beſtiarū
ad nullius paueſcit occurſū. Et
reuera ſi noſtri principes tales fue
rint. tūc p̄ timore eorū inimica ſui
tā tēporales q̄ ſpūales expellētur.
ab eorū pſentia et iuſticia terrebū
tur. et opar̄ iniq̄tatis formidabūt
Pereūtes ſcꝫ pauperes tribulati q̄
iniuriā patiuntur ab hiis defendē
tur et cōgregabūtur. et ipſi famā
perpetuā acquirēt et vbiqꝫ nomi
nabūtur. Illud ē verū quādo in vno
loco ē iuſtus iudex vl̄ p̄latus pru
dens et ſeuerus. omnes mali gene
raliter timēt eū. Oſee. xi. Leo rugi
ēs et formidabūt filii matris. ip
ſe vero acq̄rit nomē ppetuū et io
cundū. Eccl. xv. Nomine eterno he
reditabit illū dn̄s. Et. i. Paralip.
xiiii. Diuulgatum eſt nomen da
uid in cunctis regionibus Verūp
tamen aduerte q dictū eſt. q fra
tres eius iuuabāt eū. quia quili
bet bonus frater canonicus vl̄ ſb
ditus debet ſuperiori collaborare. et

eūm ſpūaliter per orationes et ni
chilominus tēporaliter p obſeq̄a
et ſubuentiones benigniter adiu
uare Quia dicitur. Prouerb. xviii
Frater qui adiuuatur a fratre q̄
ſi ciuitas firma. cuius tn̄ ſepiſſime
fit cōtrarium. quia cōfratres et ſb
diti libentius laborāt quādoqꝫ ad
ſuperiorem ſuū cōfundēdū q̄ ad eū
iuuādū. periculū ē em̄ in falſis frat
bus. ii. Cor. xi. ¶ B

IVdas pugnās cōtra appolo
nium ipſū occidit. et gladiuꝫ
ſibi abſtulit. Et q̄diu vixit ī iſto
gladio ſemp pugnauit. et hoſtes
ſuos debellauit. Tandem ſeron prin
ceps ſirie contra eū applicuit quē
iudas gladio ſuparauit.

¶ Nota Iſtud poteſt ex
poni ſic. Appolonius qui interp̄
tatur mirabilis mūdū ſignat. q ī
cordibus fatuorū vt pulcher et mi
rabilis. rutilat gladi9 ei9 cū quo
impugnat peccatores. i. ipſius pro
ſperitas. Seron qui interpretatur
princeps ſeronis eſt dyabol9. q̄
p certo iudas q̄ interpretatur cō
fitēs debet primo mūdū p cōtēptū
vincere. et gladi9 eius. i. mūdi pro
ſperitatem q̄ ſit terribilis labilis
et deceptibilis p cōſiderationē acci
pere. et ſic iſto gladio i. hac cōſide
ratione mediāte poterit ſeron prī
cipē dyabolū ſuperare. ¶ C

HIc dicit q ꝓplus videns ꝓplm
ſeron et multitudinē exerci
tus. incepit dubitare de victoria ſ
iudas dux eorū incepit huiuſmoī
ſermonibus eos cōfortare. Facile
eſt multos concludi in manibꝫ pau
corum. nec eſt differentia apud
dominum auxiliari in multis aut

hh in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in paucis · quia non in multitūdi
ne exercitus victoria belli · ſed de
celo fortitudo eſt ¶ Nota
Iſtud applica ɔtra illos qui ī mul
titudine exercitus gloriātur · et ꝙ
victoriā magis depēdet ab occul
ta dei ordinatione · non a militū
fortitudine · Cuius ſignū eſt · quia
plerūqꝫ fortiores a debilioribꝰ vī
cuntur · et plures a paucioribꝫ ſu
perantur ¶ D Vl' ſi vis dic
qūo ſi imbecilles et timidi de ſuis
viribus deſperantes · formidāt di
abolū et vitiorū exercitū qui fortis
eſt et multiplex inuadere · tunc iu
das .i. bonus dux vel predicator
debet eos ad ſperandum in dño et
in dei auxilio animare · et ad non
timendum dyaboli poteſtatē inui
tare · dicens illud .ij · Paralip · xx
Nolite timere hanc multitudinē
non ē pugna noſtra ſed dei etc ¶ E
Aduerte ꝙ filij qui erāt in ar
ce iheruſalem erant duces il
lorū qui veniebāt cōtra eā .i. Ma
chab · iiij · ¶ Nota Sic
vero hodie ſepe fit ꝙ illi qui tenēt
arcē et apicem dignitatis ī ihrl'm
.i. ī ecclīa · duces et adiutores ſunt
tirānorū et principū q̄ militant con
tra eā · qui ipſis dant decimas et li
bertatem nocendi et populum ec
cleſiaſticum deprimendi · Vnde ſb
diti poſſunt dicere illud · Cā .i. Filij
matris mee pugnauerunt contra
me · Quod etiā de proditoribꝫ pt
dici qui in terra in qua habitant
quandoqꝫ extraneos hoſtes intro
ducunt ¶ F
Cum plures duces ātiochi ſcꝫ
nicanor et gorgias et alij ɔgregaſ
ſent ſe ad prelium contra iudam

in multitudinē copioſā · Factū eſt
ꝙ idem nichanor de victoria futu
ra preſumens ꝓ negociatoribus
maritimarum ciuitatum mittēt ·
vt filios iuda ipſis ꝓcio venderet
cū victoriam habuiſſet Promitte
bat enim nonaginta mancipia iu
deorū futura ꝓ talento argēti · De
precio et captiuitate futura iude
orū ꝓmittebāt ſe ſupplere duo mi
lia talētorū · que ſingulis annis ā
tiochus dabat ꝓ tributo romāis
Verūptamen nutu dīno cōtrariū
factū ē · qꝛ duces regis et eorū ex
ercitus copioſi a iuda et ſuis fuerāt
victi et mlti occiſi et alij turpiter
fugati · Negociatores vo q̄ ꝓ emē
dis iudeis venerāt fuerūt ab ipſis
ſuis pecunijs q̄s apportauerāt ſpo
liati · Illd enī ponit .i. Machab · iij
et · iiij · et · ij · Macha · viij ¶ Notā
Illud applica cōtra p̄ſūptuoſos iu
dices · q̄ paucitatē hoſtiū vilipen
dētes · et ī ſuorū multitudīe et for
titudīe ɔfidētes victoriā ſibi ꝓmit
tūt · et iā ſe eē de īfortunio certos
credūt · Vñ quādoqꝫ fit ꝙ ſuos ho
ſtes āteq̄ eos vincūt alijs vēdūt ·
et ꝙ eorū t'ras alijs diſtribuūt · ñ
aduertētes ꝙ qñqꝫ deꝰ cōtrarium
ordinat · qui nō in mltitudine bel
latorū ſed in ſuo bñplacito victori
am admiñiſtrat · Sic ergo ſepe fit
ꝙ aliqui qui preſumebāt vincere
ſupantur · et q̄ alios ſperāt emere
ab eis ſpoliantur · Qd vtiqꝫ tunc
accidit quando illi pauci ad dei re
currūt auxiliū et de deo ñ de ſe ꝑ
ſumūt et illi multi in ſua ſupbia ɔ
fidūt · Nō dēt q̄s q̄tūcunqꝫ fortis
et potens ſibi victoriā promitte
re · ſed potius hoſtes ſuos quanq̄
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pauperes et humiles formidare.
Quia ſicut dicit ille. Inimicum
quãuis humilem docti eſt timere
Ideo ad reprimendum pꝛeſũptio
nem talium dr̃ .i. Regum .xix.
Ne glorietur accinctus eque vt di
ſcinctus. et hoc quia dicit̃ capitu
lo precedenti. Facile eſt apud deuꝫ
multos in manu paucorum cõclu
di. G Vel ſi vis
allega contra illos qui gloriantur
de infortuniis aliorum. q̃ tribulatio
nes aliorũ ſuas exiſtimant conſo
lationes. et aliorum grauaminibꝫ
et dampnis ſperãt ditari mercatio
nibus atqꝫ lucris. Quibus ſepe con
tingit quod in eodem negocio vnde
in aliorum preiudicium ſperant vti
litatem: acquirunt miſeriam. Si
cut ad litterã erat de illis mercatori
bus qui vbi in alienis miſeriis ſpe
rauerunt lucrum conſecuti ſunt pꝛe
iudiciũ et dampnum. Pſalmo .lix.
Expectauimus lucem et ecce tene
bre

Capitulũ quartũ A

CUm filii iſrael viciſſent
michanorẽ et ptholome
um principes antiochi
quos vna cũ gorgia li
ſias miſerat. cõtra eos gorgias
adhuc ex aduerſo ſtabat. q̃ ipſos
inuadere proponebat. Aduerſus
iudas dixit filiis iſrahel ne concu
piſcatis ſpolia. quia bellum cõtra
nos eſt. gorgias enim et exercitus
eius ꝓpe nos eſt. Sed ſtate ꝓpe in
uicem contra inimicos veſtros et
expugnate eos. et poſt hec ſume
tis ſpolia Quod factum eſt. quia
primo gorgiam vicerunt et fuga
uerũt. demũ vero ad diripienda
ſpolia redierũt. inter que aurum
et argentum iacinctum purpurã
et alias opes maximas inuenerũt
primo. Machab. iiij.
Moꝛ. Iſti tres hoſtes. quos
liſias .i. dyabolus contra nos mittit
mundum carnem dyabolũ ſignãt
qui in hac valle miſerie fideles fa
tigant. Ptholomeus qui interpꝛe
tatur ad menſuram deductus. car
nem ſeu corpus ſignat. q̃ finaliter
ad breuem menſurã deducitur.
quando infra ſepulchrũ deducitur
et artatur Pſalmo .xxxiiij. Extende
tur ſup eam menſura vt redigatur
ad nichilũ. Nichanor q̃ interpre
tatur lucerna. ſignat mũdum q̃
fatuis peccatoribus videtur ſtabilis
et lucẽs. et more lucerne oculos
mentis debilitans et offuſcãs. et
tamẽ iſtos quos offuſcat alliciẽs
Vñ iſta ẽ illa lucerna de qua dicitur
Luce .xi. Vide ergo ne lumẽ qd̓ i
te ẽ tenebre ſint. Gorgias autẽ qui
interptatur pasſio luctãtiũ. ſignat dy
abolũ. qui luctatores .i. mũdi cru
deles et tirãnos finaliter pſcidit
et proſternit. De quo poteſt ex
poni illud. Geneſis .xxxiij. Ec
ce vir luctabatur cũ eo vſqꝫ ad ma
ne. q̃ tetigit femur eius et ſtatim
emarcuit Iſta ẽ veritas quod iudas
et ſui .i. aliq̃ fideles eccl̃ie dñ cõfitẽ
tes. q̃nqꝫ ptholomeũ et michaorẽ
.i. carnẽ et mũdum ſupant p caſti
tatẽ et cõtẽptũ. de iſto fortiter vic
toriãtur. vt q̃ ſtatũ religiõis et peni
tẽtie ſubintrãt. Sꝫ qd̓ p certo gor
gias dyabolus adhuc latet q̃ iſtos
filios in caſtris bonorum mũdanorũ

non inueniens · ſed ea reliquiſſe ↄ
periens · i montibus ſuperbie eos
q̄rere incipit · incūtuꝫ quos p luxu
riam et auariciam non poteſt vin
cere · p ſupbiam ſupare p̄ſumit ·
Iſtis ergo debet predicari · ꝙ ſpo
lia illorum quos occiderunt .i. bō
et diuicias ſeculi quas dimiſerunt
non concupiſcant · ſed poti⁹ cōtra
gorgiaꝫ dyabolum · qui contra eos
latet preliaturos ſe prepēnt · et
contra eū per perſeuerātiā ſtent ·
et per bona opā dimicent · et poſtē
a obtenta victoria poſt hāc vitaꝫ
ſpolia padyſi tuti inter ſe diuidāt
Illa enim ſpolia que poſſunt ha
beri ante plenam victoriaꝫ ſcilicꝫ
bona mundi non debent a fidelibꝫ
et maxime a religioſis cōcupiſci ·
ne forte dum ad iſta colligēda va
carent · contingeret eos a gorgia
dyabolo per auariciam trucidari ·
q̄ dicit̄ Prouē · xvi · Melius ē hu
miliari cū mitibus · q̄ꝫ diuidere ſpo
lia cū ſuperbis · Sed iſta ſpolia q̄
poſt hanc victoriam cōſūmatam
ꝓmittūtur repreſentant homini
bona glorie paradyſi que a bonis
tantum concupiſcuntur · et tunc
ab ipſis lete et tute poterūt adipi
ſci · Pſa · ix · Exultant victores cap
ta preda quando diuidunt ſpolia
Et tunc inuenientur ab ipſis · au
rum .i. clara viſio et eterna ſapiē
tia · argentum .i. diuine laudis dul
cis reſonantia · iacinctus .i. celeſtis
immēſitas et p̄eminētia · purpura
.i. ardens et ignea caritas · opes
multe .i. bonoꝝ habūdātia · ij · Ma
chabeorum octauo · Poſt ſabba
tum .i. in octaua reſurrectionis et
non modo debilib⁹ et viduis diui
ſerunt ſpolia ·

Capitulum quintum · Ca

Volens iudas purificarē
templum qđ ab antio
cho fuerat pollutum · et
iniectis ydolis ſuper al
tare ipſius maculatum · et ſacrifi
cijs factis et libatis demonibus i
quinatum · elegit ſacerdotes ſinē
macula voluntatem habentes i le
ge domini vt emundarēt ſancta ·
et tranſtulerunt lapides contami
nationis ſcꝫ ydolum qđ ſuper alta
re poſuerunt in locum immundū
ꝓmo · Macha · iiij · Mora
Sic vero iudas dux belli .i. papa l'
epiſcopus videns tēplū ecclīe ab
antiocho .i. a dyabolo pollutuꝫ · et
altare .i. ſtatum eccleſiaſticū ydol'
.i. vitijs inquinatuꝫ · immūdis ſa
crificijs .i. i mūdis operibus ibidē
demoibus .i. ad ſuggeſtionē demo
num ſacrificatis et factis multi
pliciter defedatū · debet ſacerdotes
ſine macula .i. mundos miniſtros
querere · qui legis diuine .i. fidei et
ſacre ſcⁱptuē ſint emuli · quos ibi
dem dēt ordinare et in eccia p̄ficē
re · vt poſſint immūdicias vitiōꝝ
de eccleſia abſtergere et mundare
dicēs illđ · Pſa .i. Lauamini mūdi
eſtote · Lapides vō ↄtāinatōnis .i.
pſonas imūdas et peccatrices et
inutiles · q̄ more ydoloꝝ ſūt ignāi
indeuoti · de ſuper altare .i. de eccle
ſie dignitatibꝫ deponere et in locū
īmūdū .i. in ſtatum infimum collo
care · B Ydas auꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

mundaret templuꝫ dñi· et vidēt
ꝙ altare pollutum erat ·ꝓ eo ꝙ
ſuper illud poſitū fuerat abhoīnā
dum ydoluꝫ et ſepius demonibus
imolatum· depoſuit illud de loco
ſuo· et loco eius de lapidibus īte
gris altare nouū conſtruxit· ſup
quod ſacrificia dn̄o īmolari mā
dauit· Lapides vero depoſiti alta
ris decreuit ad ꝑ teꝫ ponere· quo
uſqꝫ propheta domini ſurgeret q̄
de ipſis iuberet aliud ordinari ·
Videbat eniꝫ ꝙ ſine ſcādalo illō
ſtare non poterat altare· ex quo
ſuper illud demonibus īmolatuꝫ
fuerat· ideo illud nō poterat ab il
la ſine infamia aliqualiter mūda
ri· nec ſine ſcādalo p̄t ī eo dn̄o im
molari Nota Iſta poſ
ſūt allegari ɔ̄tra īfames eccleſia
ſticos· qꝛ reuera ſi ɔ̄tingat altarē
dn̄i.i.aliquē prelatū vł eccleſiaſti
cum enormitate criminū pollui·
ydolo abhominādo ſcꝫ pccō luxuri
e hereſis vel ſimonie ſīſterm· vel
ſacrificiꝫ demonū id eſt malis o
peribus maculari· dignus ē a ſta
tu ſuo per iudam id eſt per papā
vel ſuperiorem deponi· et ad pteꝫ
id eſt ad ſtatum ꝑuatū et infimū
conſtitui· et alius integer nouus
ꝛ virtutibus innouatꝰ dēt loco ip
ſiꝰ ſībrogari · Leui· xxvi· Nouis
ſuperuenientibus vetera ꝓicietis·
Quia dato ꝙ aliquis eccleſiaſti
cus qui aliquādo crimina publica
ɔ̄miſerit· ꝑ penitētiā p̄t mūdari·
nūꝙ̄ tn̄ ſcādalū vel notam ipſiꝰ
infamie quā incurrit p̄t a ſe āpliꝰ
ſeparē· niſi forte poſt ɔdignā emē
dationē ex reſpōſo ꝓphete.i.ex di
ſpenſatiōe pape contingat aliud

ordinari· Et inde eſt qđ dicitur·
Ezech· xliiij· Sacerdotes illos qui
illis immolauerunt ꝓhibet miſtra
re· ɔ̄ceſſit tamē ipſis ꝙ poſſint e
dituoꝝ et ianitoꝝ officiū exercere
dato ꝙ peccatū taliū per peniten
tiaꝫ tollatur· infamia tn̄ non faci
liter abrogatur· ideo ipſis ſubla
tis alius apponatur· Hebre· Au
fert ꝑmū vt ſequēs ſtatuat C
Hic dicit ꝙ iudas et ſui vide
tes ſactificationem deſertā·
altarē ꝓphanatum· portas exuſtas
in atrijs virgulta nata· paſtofo
ria diruta planxerunt· et impoſi
to cinē ſuper capitibus ſuis ad do
minū lacrimabilit̄ clamauerūt·
Et primo quidem illa que erāt in
tranſeñs intra domum· eadem qꝫ
et atria ſanctificauerunt· nouum
altare de lapidibus integris ad ſi
militudineꝫ ꝑoris edificauerunt·
vaſa ſancta noua fecerunt· Cāde
labrū menſam et altare incenſi ī
templum poſuerunt· incenſum ſu
per altare: panes ſup mēſā poſue
rūt· et lucernas ſup cādelabrum
ordinauerūt· velū appēderūt· ſacri
ficia obtulerūt· et ſic tēplū ꝓpha
natū dedicauerūt· et faciem tem
pli coronis aureis ornauerunt· pa
ſtoforia diruta reparauerunt· ianu
as in eis poſuerunt· Et ſic cum in
genti leticia dedicationem templi
inſequenti anno eodem die quo ꝓ
phanatū fuerat celebrauerūt·
Nota Sic vere dico· quando
iudas et ſui.i.papa et cardinales
et ſci xp̄i fideles· vidēt ſcificatiōeꝫ
vniuerſalis eccleſie per virtutuꝫ
ſterilitatem deſertam· et a bonis
perſonis viduatam· ꝛ qn̄ ɔſiderāt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ porte eius id eſt prelati ꝑ quos intratur per auaritiam ſunt exu ſte. altare .i. viri religioſi ī quib⁹ thus orationis et deuotionis ↄ̄dole re debet per luxuriam ſunt ꝓpha nati. atria .i. ſeculares clerici ↄ̄gul tis .i. vicentibus carnalibus affe ctionibus nepotum et malorum familiarum turbis ſunt pleni. pa ſtoforia id eſt ſeculares qui alios habent per elemoſinas et tempora les ſubuentiones paſcere ſunt di ruti diuerſis vitijs et deſtructi ſū ma poſſunt cōpaſſione tractari et ſtatim ruinam tam vniuerſalem lacrimabiliter lamentari. qr iux ta lamentationem ihēmie Treno rum .ij. videtur ꝙ cogitauit dn̄s diſſipare murum filie ſion. luxit ante murale et defixe ſunt in terra porte ei⁹. Ideo pro certo ſūme de bent iſti ſuperiores laborare et cu rare. ꝙ iſta ſanctificatio reparet et ꝙ virtutes quas idē antioch⁹ .i. dyabol⁹ abſtulit iterū reſtaurē tur. Ponantur ergo ibi vaſa no uā .i. perſone virtutibus inouate. altare ſacrifitiorum id eſt actiui ſacrifitia bonorum operum deo of ferant. Altare incenſorum id ē bō ni contemplatiui qui thus oratio nis deo incendant. Cādelabrū lu minis .i. viri diſcreti et ſcientifici q̄ alios doctrinis et exemplis edifi cent et erudiant. Menſa ꝓpoſitio nis .i. viri miſericordes qui panes et elemoſinas deo in perſona pau perum miniſtrent. Velum appen ſum id eſt viri mundi caſti religi oſi qui ſpe eternorum ſemper pē dent. Tales debent prelati ī eccle ſia conſtituere. ſacrificia bonorū operum introducere. paſtoforia diruta .i. paſtum elemoſinarum ibi dem reportare. ianuas exuſtas .i. prelatos defectuoſos reficere. et ſic debent templum eccleſie ſpūa liter renouare et deo nouiter de dicare. Romanorum .xij. Nolite con formari huic ſeculo. ſed renoua mini in nouitate ſenſus veſtri

D VI ſi vis dic ꝙ iudas qui interpretatur confites ſeu confeſſio ipſum confitētem ſig nat. quia ille vel illa templū con ſcientie per vitia deformatum re nouat et reformat. ibi enī edificat altare holocauſti vbi ſacrificia in cenduntur id eſt feruidā dilectōez. altare incenſi .i. odoroſā oratōez. candelabrum luminis id eſt lucidā diſcretionem. menſam propoſitō nis .i. elemoſinarum cōpaſſionum. velum appendens .i. puritatem et caſtam affectionem. Et ſic ornat faciē tēpli coronis aureis inquantū facie ten⁹ introducit bonam aure am et coronādā cōuerſationem. et ſic templū mentis ſue deo dedicat per ſanctitatē et deuotōnem. et ſacrificia ibidē immolat ꝑ bonorū opum executōnem. Et dic ſi vis ꝙ iſte iudas in principio qn̄ videt templū ↄſciētie ſue ab antiocho ꝑ vitia deprauatū. portas ſenſuum igne cupiditatis exuſtas. altare cordis ꝑ affectiones indebitas ꝓ phanatum. et ydolum abhominā dum id eſt peccatum mortale ibi dem ſublimatum. paſtoforia carita tis et atriū pietatis perit⁹ diſſipa tū. tunc ꝓ certo valde debet ꝑ ↄtritiōez dolē. ꝑ ↄpūctionem flere. ꝑ ↄfeſſi onē clamarē. et ad templum per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

penitenciam renouandum totis co
nationibus anhelare. Edificat igi
tur ibi altare cc. vt ſupra: vnū pri
mo. Eſdre. i. Dominus deꝰ celi pre
cepit michi vt edificarem illi do
mum. et merito quia ſicut dicit. i.
Cor. iij. Tēplum dei ſanctum ē qđ
eſtis vos: Qui ergo templum dei
violauerit deſtruet illuꝫ deus ¶E

Hic habes ꝙ milites regis an
tiochi acceperant arcem ſion
et illis in munitionem erat. et
inde filios iſrahel ꝙ plurimū affli
gebant Quinymo quando iudas
et ſui templū mundabant. ipſos
plurimū infeſtabant. Et ideo di
citur hic ꝙ iudas dum templum
mūdauit ne populo nocerent mi
lites ordinauit: montem ſion per
circuitum muris et turribus val
lauit Et ne iterum conculcaretur
a gentibus. ibidem exercitum ad
cuſtodiam collocauit.

¶Nota Sic vere. q̄ milites an
tiochi dyaboli. i. milites ꝛ principes
ſeculares ab ipſa arce iuriſdictionis
tēporalis quā occupāt nō ceſſāt iudā
ꝛ filios iſrahel. i. p̄latos religioſos
circa tēplū eccleſie occupatos diu
ſimo de moleſtare. neceſſe eſt ꝙ ip
ſe iudas et ſui id eſt eccleſiaſtici
manu armata ſe defendant. mili
tes et ſtipendiarios habeant. et
ꝙ domos ſuas turribus et muris
muniant: et contra malitias eorū
manualiter ſe defendāt et ſic vim
vi reiciāt et repellāt. Sicut enim
videmus ad nichil aliud vacant
nr̄i milites officiales et layci prin
cipales. niſi ad templum et eius
libertates frāgere. clericos ꝛ tēpli
huius cultores affligē et cōtra eos
machinas et machinamēta erigē
Quapropter tā necē eſt eccleſiaſti
cos econtra cogitare. et eorū iniu
rijs p viribus obuiare ꝛ ne nocē
valeāt p̄cauere. Eccī. xxxiii. Cō
tra malum bonū eſt: et cōtra vi
tam mors. Prelatus enī ſuperior
debet ibi viros. i. perſonas virtuo
ſas promouere que poſſint eccīaꝫ
defēdere ¶F

Vel ſi vis dic moraliter ꝙ milites
antiochi. i. temptationes dyaboli
vel ipſi inferiores demones q̄ ſūt
milites principis neronis ātiochi
. i. luciferi. qui quando arcem mē
tis tenent ſūme nituntur iudā. i.
penitentiam vel confitentem impe
dire. ne templum conſcientie ſue
per penitentiam reparet. et ne in
teriores officinas huius tēpli ſcꝫ
memoriā et voluntatē et ratioēꝫ
preparet et virtutibus exornet.
Qua propter ille debet cōtra eos
militare. et milites ſuos. i. feruen
tes orōnes et cautelas ɔtra eos
ordinare. turribus contemplatō
nis et diuine inuocationis. et mu
ris l' cuſtodijs circūſpectiōis clau
ſuraq; ſenſuū contra eos muniē
Turris enī fortiſſima nomen dn̄i
ad ipſaꝫ currit iuſtus et exaltabi
tur. Prouerb. xviii. ¶G

Vel dic ꝙ milites dyaboli heretici
ſūt. q̄ arcē ſion quā occupāt. i. ſa
crā ſcripturā quā corrupte allegāt
inſidētes. nō ceſſāt edificatoēs tēpli
eccīe ſcꝫ p̄latos et catholicos īpug
nare. ꝛ opꝰ ɔſtructōnis eccie p vi
ribꝰ īpedire. Et ideo iudas. i. bo
nꝰ prelatus debet milites. i. bonos
p̄dicatoēs ɔtra eos ordiare. muris
ꝛ turribꝫ. i. doctrinis et ſanctorum

6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

actionibus ſe et ſuam eccleſiaꝫ de
fenſare. et ibi viros .i. virtuoſos
curatores et viſitatores ad cuſto
diam collocare. Pſa. lxij. Super
muros tuos iheruſalem conſtitui
cuſtodes ¶ Nota Vel allega
contra malos p̄latos qui in arce
ſion .i. in dignitatibꝫ eccleſiaſticis
dominantur. quia iſti hodie valde
videntur inuidere hijs qui tēplū
et ſactificationē eccleſie repant.
et exemplis atqꝫ predicationibꝰ
mundant. bonis ſcꝫ religioſis. p̄
dicatoribus. theologiciſqꝫ docto
ribꝰ. quos verbis et iniurijs qñ
doqꝫ grauant. et in officio predi
cationis ⁊ tēpli repationis p̄miſſe
ipſos impediūt. Qua propt̄ nec̄
ē ꝙ cōtra ipſos dimicēt atqꝫ pug
nent. et ab eoꝝ malitijs ꝑ viribꝫ
ſe defendant. Illud ſepe videmꝰ
in collegijs ſeu clauſtris ꝙ mali
prelati et maiores qui tenēt arcē
quando vident aliquos bonos ſub
ditos qui pro templo eccleſie labo
rant. et ipſam ditare et ornare ꝑ
ſuam induſtriā procurant. ꝑ cer
to ſibi quandoqꝫ inuidēt et eos in
bonis que faciebāt impediunt et
moleſtant. Qua cōmuniter mali
p̄lati magis bonos quā malos im
pugnāt. et quādo vidēt eos pro
ſperari ipſos infeſtāt. Quapropter
ſepe fit ꝙ ipſos bonos cōtra ſe ex
citant. ita ꝙ cōtra eos litibus et
appellationibus boni pugnāt et e
tiam muris et turribus. id ē defē
ſionibus adiutorijs ſe muniunt.
et parant. ꝯpulſi enī iniurijs ma
lorum ſuperiorum neceſſe habent
contra eos inſurgere. Gal. v. Ca
ro concupiſcit aduerſus ſpiritum

Vel dic ꝙ illi qui ſunt in arce ſig
nant malos principes et baliuos
qui quando vident aliquos ſubdi
tos qui laborant pro templo ſuo
edificando. et qui vacant rei fa
liari. ita ꝙ diuites ſiunt et mag
ni. ſtatiꝫ volunt eos impedire et
ab eis emendas et exactōnes ex
torquere. Quapropter ſepe fit ꝙ
ipſos cōpellunt contra ſe inſurgē
et mouere

Capitulum ſextū. ¶ A

POſt multas victorias
et prelia iude macha
bei. fit mentio de quo
dam prelio vbi in terrā
galaad iudas habebat pugnare
contra thimotheū ducem filioruꝫ
amon. qui cum maximo exercitu
ex altera pte cuiuſdam torrentis
ſtabat oppoſitus contra ipſū. vbi
et thimotheus viſo iuda iſta fer
tur dixiſſe Si tranſierit ad nos iu
das prior nō poterimꝰ ſuſtinē eum
et potēs poterit aduerſū nos. ſi
vero tranſfretare timuerit. et
ex altera pte aque caſtra poſuerit
tunc nos tranſeamus ad eos. q̄a
poterimus cōtra ipſos. Nō vtiqꝫ
euētus rerū probauit. q̄a iudas
ſtatī prior trāſfretauit. ⁊ oīs ppl'ꝰ
poſt eū. belluqꝫ ꝯtra thimotheū ꝯ
ſtāt̄ iniit et ipſo victo multiſqꝫ oc
ciſis ceteros fugauit. ij. Mach. v
¶ Nota Illud poteſt allegari pro
audacia ꝙ audaces fortūa iuuat
qꝛ reuera in factis bellicis. ī litibꝫ
et in quibuſcunqꝫ controuerſijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

proſpẽrius videmus ſuccẽdere p̃
us et audacius aggredientibus·
q̃p illis qui timide ſolent retrocede
re et p̃ocupationem hoſtium expe
ctare· Qui eniz timet et retroce
dit· aduerſariys ſuis ipſũ inuaden
di audaciam adminiſtrat· qui ve
ro audacter hoſtes aggreditur· ſẽ
ipſis formidabilẽ repreſentat Me
lius eſt ergo ceteris p̃ibus p̃ueni
re q̃p p̃ueniri· et fortunacius inua
dere q̃p inuadi Vel allega q̃p homo
poteſt quãdoq̃ ſibiipſi ſortez face
re et ſignum euetus negocij futu
ri cõprobatum ſibi dare· Sicut pa
tet de iſto thimotheo q̃ ſibiipſi ſig
num future victorie ſup p̃oritatẽ
tranſitus propoſuit cuius verita
tem euentus negocij cõprobauit
cuius ſimile habes .i. Regũ· xiiij·
ſupra vide ibi B

Vel dic q̃p iudas dux exercitus .i.
bonus ductor vel prelatus in p̃lio
contra principẽm filiorum amon
.i. contra dyabolum p̃ricipẽ reprobo
rum· prius aquã trãſire et preter
mittere et p̃or dẽt picula aggredi
et prior hoſtibus obuiare· et p̃ot
exẽplũ ſubditis bẽ opandi dare· et
eos ad ſile p̃uocare · et hoc q̃ p̃
certo quãdo p̃inceps vel p̃latus p
exempli dationẽ prius aggredit̃ ho
ſtes ſpũales· populus ſubditorũ
eum libẽter ſequitur et trãſit poſt
eum· et ſimilia bona opa facere
exemplo ipſius animatur ps̃· Aq̃
la p̃uocans ad volandum pullos
ſuos et ſuper eos volitans· Bonus
ergo dux et prelatus debet ſubdi
tos in bonis operibz precedere vt
bonum exemplum ſubditis poſſit
dare· Michee· ij· Aſcendit ãte eos

pandens iter· C

IVdas fugatis hoſtibus ſuis
qui filios iſrahel q̃ erant in
galaad deſtruere voluerant· ipſos
filios iſrahel p eum liberatos cum
omnibus rebus ſuis et vxoribus et
natis in terram iudam vt ibi ſecu
rius viuerent ſecum duxit· In vi
a ergo erat iudas extremos ogre
gans et eos dulciter cõmonẽs et
exhortans Moã

In iſtis iudas bonis ducibus et p̃
latis formam tradidit· q̃lit̃ ſubdi
tos ſuos ab hoſtibus ſpiritualibus
ſcz hereticis et demonibus debent e
ripere· Et ſi vident eos eſſe in lo
co periculi in ſocietate mala vl̃ pe
riculoſa· vel in proſperitatibz et
delitijs huius mundi debent eos ad
locum ſecurum ſcz ad iſrahelitarum
.i. bonorũ virorum ſocietatẽ tranſ
ducere· et in terram iuda .i. in ec
cleſiã vel ad vitam bonam ſuis bo
nis exemplis et verbis transferre
dicentes illud Luce· ij· Tranſea
mus vſq̃ ad betleem· Ipſos etiaz
ne pre laſſitudine tribulatonum
deſperent· debent in via huius vi
te laborioſe exhortari benigniter
et fouere· et extremos .i. paupes
et ſimplices vel peccatões ad vni
tatẽ eccleſie congregare· dicẽtes
illud· Ezech· xxxiiij· Qd perierat re
quiram· qd abiectum erat reducaz
qd fractum erat cõſolidabo et c̃ D

IOſephus et azarias quos iu
das in terram iuda relique
rat in cuſtodiam· et quibus pre
cepat ne contra quecũq̃ pug
narent · ſed q̃p terram diligen
tius cuſtodirent audientes tam
prelia iude q̃p ſymonis proſpera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

geſta: voluerūt et ipſi ſibi nomē fa
cere. Et ideo contra gentes. cōtra
iude preceptū diſpoſuerunt pug
nare. Faciamus inquiunt nobis
nomen et pugnemus contra gen
tes. que in circuitu noſtro ſunt.
deus autem eorum ſuperbiam con
fudit. quia a gorgia victi fuerunt
et duo milia populi iſrahel cecidert
et cū ignominia redierūt. Et aſ
ſignatur ibi alia ratio. quia iſti nō
erant de ſemine viroꝝ iſtoꝝ. per
quos ſalus in iſrahel facta eſt. Si
mile ponitur ibidē de ſacerdotibꝫ
qui altera vice dū voluerunt forti
ter facere. et indiſcrete ad pliuꝫ
exierunt qui turpiter in prelio ce
ciderunt Nota
Illud allega cōtra preſūptuoſos.
quia multi ſunt qui quādo preli
a iude et ſymonis. i. quando virtu
tes ſanctorum virorum audiunt
et eorū prelia contra ſpirituales
hoſtes attendunt. ſimilia attēp
tare preſumunt et ſibi nomen et
famam acquirere concupiſcunt.
Et ideo propriam fragilitatē non
conſiderantes ſed potius de ſuis vi
ribus confidentes. ſepe fit ꝙ indi
ſcrete ardua aggrediuntur. con
tra ſpirituales hoſtes p difficiles
modos abſtinentiarum et afflictō
num ſine conſilio preliantur nec
ſunt contenti cuſtodire terrā ſibi
commiſſam. i. non ſunt contenti cu
ſtodire ſe a peccato. ſed ſupra vires
ſuas ardua aggredi moliuntur.
Exodi. xviii. Stulto labore conſu
meris. vltra vires tuas eſt nego
cium. Sed ſepe fit ꝙ deus volens
preſumptionem eorum. nominis
et fame appetentiam reſecare. p

mittit eos vinci a temptationibꝫ
et ab hoſtibus ſupari Et ꝙ conti
ti vita et profeſſione ſibi cōmiſſa nō
erant. ſed gloriam acquirere ſpe
rauerant. ſinit eos cū dāpno ſui
et alioꝝ vitiis ſuccūbere et p glo
ria appetita ignominiā reportare
Vnī. iiii. Re. xiiii. Cōtēt9 eſto glo
rie tue et ſede i loco tuo Alle
ga exemplariter quomodo ſepe fit
ꝙ illi q̄ famam et inanem gloriā
concupiſcunt. ſolent bella noua c
mittere. et per lites et controuer
ſias alios iuadere. et ſupra vires
ardua aggredi. et indiſcrete ſine
conſilio ſe in factis difficilibꝫ im̄i
ſcere. dato ꝙ non ſint de ſemine l
de genere illoꝝ ad quos ptinꝫ ta
lia exercere Sed vē ſepe fit ꝙ iſti
ſupantur. et vnde vanam gloriā
ſperauerāt vituperium cōſequūtur
ſicut ad litteram ponitur de ioas
et amaſia rege iuda. iiii. Re. xiiii.
vide ibi. Vel allega ꝙ qui ſine cō
ſilio facta ſua faciunt. et in ſēſu
ſuo confidentes fortiter facere cre
dunt. faciliter pereunt et ſuccūbūt
ideo bene dicitur. Ecc̄i. xxxii. Si
ne conſilio michil facias
Dicitur hic ꝙ cū inimici regis
antiochi arcē eius que erat
in iheruſalem occupare vellent.
milites obſeſſi auxilium petentes
a rege ſibi per hec verba ſcripſerīt
Applicuerunt hoſtes ad arcem oc
cupare eam. et niſi peueneris eos
paulatim maiora facient et nō po
teris obtinere eos.
Nota Sic vero cū hoſtes
noſtri et temptationes ſemper mi
tantur arcē mentis per conſenſū
capere. niſi in principiis eis occur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in tantum inualeſcunt ꝙ poſt vix
ſuccumbunt.

Capitulum ſeptimū

Cum rex iuuenis antio
chus cum maximo ex
ercitu aduenisset ī pre
lium contra iudam et
filiꝰ os iſrahel . et triginta duo e
lephantes doctos ad preliū ſecū
haberet. oſtenderunt ipſis elephā
tibꝰ ſāguinē vue ⁊ mori ad acuē
dum eos ad preliū. Et poſuerūt
turres ligneas ſuper eos firmas
et ꝓtegentes. ī qbꝰ erāt machine
et triginta duo viri pugnātes de
ſuper. et intus magī beſtie. Diui
ſe erant beſtie ꝑ legiones. et mil
le viri et quingēti eqtes circa quā
libet beſtiā ordinati. q̃ per exerci
tum diſcurrētes ſtragēs hoſtium
faciebant. i. Machab. vi. Mora
Antiochꝰ qui īterpretatur prin
ceps neconis ſignat dyabolū. qui
in exercitu ſuo ɔ̄tra iſrahel. i. ɔtra
eccleſiam et ɔ̄tra viros magnos
elephantes. i. magnos mundi prī
cipes et tirannos ordinat Iſti enī
ſunt dyaboli coadiutores et ī ſuo
exercitu fortiores et ad nocendū
terribiliores ſimplicibus. Iaco. ij
Nonne diuites ꝑ potentiā oppri
mūt nos. Iſti enim ſūt quibus in
ſident turres. i. alte ſeculi dignita
tes. caſtra et ciuitates ī quibꝫ ma
chine. i. machinatōnes contra pau
peres et mali ɔ̄ſiliarij habitāt. et
in quibus. xxxij. viri v̓tutis. i. mlͭ
titudo baliuoꝝ et maloꝝ famulō
rum latitat. qui omnes contra fi
lios iſrahel . i. contra innocentes
et pauperes ſubditos. vel contra
eccleſiā ⁊ eccāſticos ſimlͭ pugnāt
Intus in ſua turri . i. in ſua domo
vnus qui dicitur magiſter beſtie
latitat. quia vnuſquiſqꝫ talis pri
ceps ſemp aliquē principalē conſi
liariū habet qui ipſū in ſuis mali
tijs dirigit et gubernat. Ad lrāꝫ
enim videmus ꝙ mali principes ī
turribus officijs et domibus ſuis
tenēt et ſuſtinent mltos malos ſcͤ
cretarios machinatoēs et baliſta
tores. i. inferiores baliuos. qui ō
nes generaliter militant ɔ̄tra bo
nos. i. Machab. v. Cōgregate ſūt
gētes aduſus nos vt auferāt nos
Iſtas etiā beſtias. i. beſtiales prin
cipes multi milites et equites io
eſt multi alij inferiores nobiles vlͭ
eoꝝ ſeruitores concomitantur. ⁊
quaſi ad volūtatē alioꝝ circueūt
⁊ ſecūtur. de eoꝝ rapinis viuūt.
et ſibi eis in eoꝝ fauore lucrū acq̄
runt. ⁊ quocūqꝫ ſe verterint ab eo
ñ recedūt. Prouͦ. xix. Multi colūt
pſonā potētis. ⁊ aīa ſūt dona tribu
ētis Iſtis āt elephātibꝫ oñdūt ma
giſtri eoꝝ ſāguinē vue et mori.
vt eos ad ꝑliū acuāt. Quia ꝓ cer
to iſta ē veritas ꝙ mgri iſtoꝝ ele
phātū . i. adulatoēs pricipū ſāgui
nē. i. crudelitatē quā āñceſſoēs eo
rū ɔtra ecclāꝫ et paupes exercue
rūt eis oñdūt et ꝑ ocul̄ eis ponūt
⁊ ſic eos ad ꝑliū exactōnū aīant.
ſāguinē etiā crudelitatis ipſꝰ dicū
tur oñdē. qñ modos ⁊ vias quibꝫ
ſub ſpecie iuſticie ſāguinē et ſbſtā
tiā pauperū poſſint deuorare et ra
pere eiſdē ɔ̄ſulūt et exponūt. Nūꝫ
xxiij. Non accubabit leo donec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

tapuerit p̄dam · Sic ergo fit · q̄
iſti elephātes cum illis qui in tur
ribus eoꝝ morantur et qui eos ſe
quūtur et qui adulatōe ſangui
nem ꝓpinare eis videtur. iudā
et iſrahelitas .i. bonos ecc̄laſticos
ſubditos perſequūtur

D Vr illud q̄d de illis ele
phātibus dicitur applica ad marti
res · qui viſo ſanguine vue et mo
ri .i. viſa et conſiderata paſſiōe cri
ſti ad p̄liuʒ contra tirannos aīati
fuerūt · et errores eoꝝ reprobādo
et cōtra eos p̄dicādo mortem et
ſanguinem cōtempſerunt Iſti ha
buerunt turres dignitatū et eccle
ſiarum in quibus ſpūales milites
continebātur · qui cōtra hoſtes fidē
i pugnauerūt · Multi tam eq̄tes
q̄ pedites ipſos ad fideʒ ſecuti ſūt
et per eos crediderunt · Ezech · pri
mo · Declinabat que p̄ma erat ce
tere ſequebātur C

ELeazar videns vnum de ele
phantibus qui ſtabant ī p̄e
lio contra iudeos ceteris altiorem
et loricis regijs loricatum · regeʒ
eſſe in eo id eſt ī turri lignea beſti
e ſuper omnia extimauit · Qua
propter vt populum ſuū liberaret
et nomen ſibi acquireret ꝓpul
ſis hinc et inde hoſtibus vſq̄ ad be
ſtiam penetrauit · et elephanti ſe
ſuppoſuit · et eum ſic ſuppoſitus i
terfecit · regem tamen non vulne
rauit · ſed occiſa beſtia et cadēte ſ̄b
ipſa oppreſſus p̄ijt · et deceſſit ·
Et ſic nec nomen ſibi acquiſiuit
nec populum ſuum liberauit · ſed
potius ſicut ibidem dicitur popu
lus iudeorum regis impetum fer
re non ſuſtinens ab ipſo fugit et
diuītiꝫ Mora Eleazar vn⁹ de p̄n
cipib⁹ iudeoꝝ ſigt phariſeos et
p̄ncipes iudeoꝝ · q̄les fuerūt ānas
et cayphas · Iſti videntes contra
ſe elephantes .i. plures ſanctos a
poſtolos dimicare et predicarē · vi
dentes vnum de ceteris eminenti
orēm ſcʒ criſtum loricis regijs .i.
diuinis miraculis et operibus cir
cūſeptum · intantum q̄ eis veriſi
mile poterat eſſe · regem .i. deum et
diuinam naturam in eum latitarē
ipſuʒ omnino occidere decreuerūt ·
quia ſic populum ſuum a romanis
liberare et a fide et potentia iſtius
q̄ iam predicata fuerat erupe cre
diderunt dicentes illud · Johan ·
xi · Ne forte veniant romani et ·
expedit enim vt moriatur · Iſtū
ergo per mortem humanitatis fe
cerunt cadere · regem tamen .i. deū
ſeu deitatem non poterant ledē ·
ſe q̄ ſub eo occaſionalit̄ p̄diderūt
inq̄ptum propter peccatuʒ mortis
criſti tandem deſtructi fuerunt ·
nec propter hoc fidem et potentiā
extinxerūt ſed poti⁹ ipſa creſcēte
poſt ipſius elephantis mortē ipſi
perire meruerūt Pſa · lxm · Afflux
erunt ſpiritum ſancti eius et con
uerſus eſt eis inimicis et ꝓpriē de
bellauit eos

D Vr
allega contra p̄ſumptuoſos qui i
amis glorie cupidi appetunt ſibi
facē nom̄ et ideo otra eminētioēs
ſe et fortioēs aliq̄n īſurgūt et eos
potēt̄ appetūt et īuadūt · q̄bʒ tam̄
bn̄ q̄nq̄ n̄ cedit · Quia dato q̄ illi
aliū ledāt vires tn̄ ſuas attenuāt
et finalit̄ p̄dere potentie alteri⁹
opprimuntur · et dum alium gra
uant ſeipſos ſubuertunt ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vel ad litteram dic de fatuis mi
litibus· qui ſupra vires ſuas vo
lunt facere · qui tamen in ipſo
conatu ſuo dum alios occidunt ſo
lent et ipſi perire· Jeremi·xlvi· For
tis impegit in fortē· et ambo in fo
ueam ceciderunt· Vel vt expoſuit
quidam· tunc homo elephantē pe
mit· quādo carnē ſuā mūdū vel dy
abolum vincit· Vel ēcōtrā ſub ipſo
tunc moritur quando de victoria
in ſuperbiā eleuatur· Oſee·xiij·
Ero mors tua o mors· Vel allega
de martiribus qui tirannos gladi
o vbi dei occiderunt· ipſi tamē cor
poraliter per martirium ſuccubue
runt

C

Hic habes q cum antiochus
et exercitus eius pugnarēt
contra bethſuram· et tandem con
tra ſanctificationem· Finaliter q
a in vtroq loco cibi deficiebant·
et quia ſabbatū erat terre· illi q
in iſtis munitōnibus erant cū ho
ſtibus pacem fecerunt et apuerūt
Anthiochus vero intrās in ſancti
ficationem protinus pacē fregit
et muros in circuitu diſſipari mā
dauit

Mora

Sic
vero dico q tunc in bethſura et ſā
ctificatione·i·in ſeculo et ī clauſtro
cū antiocho·i·dyabolo et viciorum
exercitu fideles īpugnāti tempta
tionibus pacem faciūt et eis cōſē
tiunt· et ianuas cordis apiunt·
et eos intus per malas cōplacenti
as recipiunt· quando cibi ſpūalis
doctrine et diuine ſcripture eis de
ficiunt· et qn̄ ſabbata quietis et
ocij nec non feſtiuitates tempo
ralis proſperitatis incūbunt· Illo
enim in eccleſia et religione ſpeci

aliter videtur· q propter defectū
ſcientie· et ꝓpter habundantiā q
etis et opulentie dyabolum intro
ductum et ſibi populum ſubiuga
tum quaſi penitus intuemur· ſup
iij· Conſtituerunt eis prelium in
ſabbato et occiderunt de eis mille
viros· et Ezech·xvi· dī q hec fu
it iniquitas ſodome Iſte enim an
tiochus·i·dyabolus murum ſācti
ficationis·i· obſeruantias eccleſia
ſticas· et ſanctōnes canonicas· re
gulares obſeruantias iam ſibi diſ
ſipauit· et ſe ibidem impace et eē
dominū declarauit· Iam enim de
lectationibus et vitijs ab omni p
te patet ingreſſus· et iam nō eſt
qui cohibeat hoſtium ſpūalium i
petus et acceſſus · Trenoꝝ·ij·
Luxit ante murale · et murus pi
ter diſſipatus ē defixe ſunt in tra
porte eius· Si vis pone quare beth
ſura ſignat mundum· quia dom9
acerba interpretatur· quia acer
bitas tribulatōnum in mundi do
micilio reperitur · et ſi vis dic q
antiochus capta bethſura ſancti
ficationē inuadit· q2 dyabolus ſub
iugato ſecularium ſtatu etiam
ſtatum eccleſiaſticum ſubiugare
intendit· et actiuis ſubpeditatis
et victis clericos contemplatiuos
et religioſos capit

Capitulum octauū

C

Alchim9 q̄dā de ſemine aā
rō adiūcto ſibi cetu vito
rū iniquoꝝ· dux ⁊gubna
tor eoꝝ erat· q ad ſacerdotiū ābiebat
ad rēgē demetriū venit accuſās iudā
⁊ frēs ip̄i9 apd eū· Rex ē go iſti q

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iude et fratribus ſuis detrahebat
ſummum in ſacerdotium contulit ·
et cum eo bachidem quendā de ſu
is principibus et amicis cuꝫ exer
citu i terram iuda miſit · Ad quos
cuꝫ cōueniſſet congregatio ſcriba
rū requirere que iuſta ſunt dicen
tes · Homo ſacerdos de ſemine aa
ron venit non decipiet nos · ipſe
vero alchim⁹ cū v̄ba pacifica eis
locutus fuiſſet et ipſos nequaq̄
lede re iuraſſet · factuꝫ eſt q̄ ei cre
diderūt · et ſtatim ſexagīta viros
de eis occidit contra propriuꝫ iu
ramentum · Tādem in iheruſaleꝫ
veniens multos de populo interfe
cit · Et conuenerūt ad eum qui cō
turbabāt populū · et terrā iudaꝫ
obtinuerūt · et ſic ipſe alchimus
et ſui multo pluſq̄ gētiles fecerāt
et filios iſrahel grauauerūt primo
Machabeorum ſeptimo

¶ Moraliter Iſta
poſſunt allegari contra ābitioſos
q̄ quando alchimus vel ambitio
ſus ſacerdotium .i. dignitatem ali
quam ambit ante omnia cetū et
congregationem virorū iniquorū
ſibi aggregat et adiungit · Tan
dem vero ad regem .i. ad mūdi prī
cipes recurrit · vel ad regem .i. ad
ſuperiorem prelatum accedit · a
pud quem ante omnia alios accu
ſat et de eius hoſtibus detrahit ·
et ſe propter eum exhereditatuꝫ
fuiſſe et pro eccleſia multum ſuſ
tinuiſſe conqueritur et dicit Ergo
ſepe fit q̄ adulatores et detracto
res faciliter a maioribus audiun
tur et aliorū accuſatores diligūt
q̄ tales ad ſacerdotiuꝫ et dignita
tem quam ambiēant promouen
tur · ita q̄ bachides .i. aliquis de a
micis ipſius ſuperioris · pro indu
cendo eum in poſſeſſione ſibi ad
iungitur atq̄ datur · Verum quia
quandoq̄ fit q̄ pro libito non ad
mittitur ad poſſeſſionem · ideo in
principio verbis pacificis vtitur
multa iurat et paciſcitur · ita q̄ ſi
bi a ſcribis pacem appetentib⁹ .i.
a canonicis a fratribus pacificis
et ſimplicibus creditur · Et quia
ſacerdos de ſemine aaron eſt .i. p
ſona ſacerdotalis et eccleſiaſtica
ad quem pertinet bonam conſciē
tiaꝫ habere · ideo ab ipſis ad ſacer
dociū et dignitatis officium accep
tatur · Sed reuera ſtatim quando
ſe videt inductuꝫ contra eos deba
chatur · et ſubditos exactionibus
et iniurijs afficit · itaq̄ non paci
ficus ſed impius et crudelis decla
ratur · Multos ſpiritualiter occi
dit · multos deponit et predatur ·
ſupra capitulo primo · Locutus ē
ad eos verba pacifica i dolo et cre
diderūt ei et irruit ſuper ciuitateꝫ
et percuſſit eam plaga · et perdi
dit populum multum ex iſrahel ꝛ
et accepit ſpolia ciuitatis · Illi q̄
ſoliti ſunt turbare ciuitatem et po
pulum ſuum · vt ſunt mali et liti
gioſi accuſatores et detractores
ad eum aggrediūtur · quos ſibi p̄
alijs tanq̄ magis ſibi ſimiles dili
gens terram iuda in eorum mani
bus tradidit · inquantum poteſta
tes et officia ſuper alios eis tribu
it · Infra · cum elegit impios vi
ros et elegit eos dn̄os regionis ·
Sic ergo fit q̄ iſte mal⁹ ſacerdos
et ſui familiares impij .i. tales ma
li prelati et eorꝫ miniſtri ipſi filios

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

filios iſrahel id ē bonos fideles ma
gis grauant ꝙ gentes.i.ꝙ ipi pri
cipes ſeculares. Quia pl9 videm9
multotiēs de rapina ⁊ crudelitate
in curijs prelatorum ꝙ p̄ncipū
terrenorum. et plus ſuis paupi
bus ſubditis ſacerdotes clerici fa
ciūt ꝙ ſeculares balliui et tiranni.
et plus etiā grauāt quādoqꝫ ſbdi
tos cōpatriote et domeſtici ꝙ alij
magis extranei et remoti. Unde
Math.x. Inimici hominis domeſti
ci eius. De talib9 ergo malis eccle
ſiaſticis dicitur. Jeremi.ij. Sacer
dotes non dixerunt vbi eſt domi9
et tenentes legē neſcierūt me. ¶ B

Mpius michanor minatus
fuit templo. leuans manus
i ſupbia ɔtra eū dicēs. ꝙ ipſuꝫ flā
mis incenderet. niſi iudas et exer
citus eius volūtati traderetur.
Deus tamē aliter ordinauit. q̄a
cōſerto p̄lio cōtra iudā. ipſe p̄m9
i bello cecidit. et iudas caput ei9
et brachiū qđ ɔtra bellū leuauerāt
amputauit. et cōtra ihrl'm ſuſpē
dit. Exercit9 vero eius ipſuꝫ ceci
diſſe cōſpiciens arma ſua piciens
fugit. quē popul9 iſrahel pſequēs
totum interemit. ita ꝙ nec vnus
quidē ſuperfuit aut remāſit
¶ Nota Illud allega exē
plariter ɔtra illos q̄ cōtra tēpla et
eccleſias impij ſūt. et q̄ minando
cōtra deū et eccleſiam eius ſūt ſu
perbi. q̄r ſepe fit ꝙ iudicio dei iu
ſto anteꝙ̄ impleri poſſit qđ mi̅a
pant peunt. et p̄ mortē vel infor
tuniū impotētes ſūt. et exercit9
et auxiliatores eorū ab ipſis fugi
unt. Vigil enim de celo.i. deus q̄
contra tales vigilat dicit illđ. Da
nielis. iiij. Succidite arborem
et ramos eius ſcꝫ caput et brachi
um p̄ſcindite. et fugiant beſtie q̄
ſubtus eam ſunt et volucres de ra
mis eius. ¶ C Vel ſi
vis allega hic ꝙ ruina p̄ncipis
eſt cauſa ruine et peccati ſub dito
rum. Nā enim michanor p̄nceps
qui interpretatur ſtās lucerna.i.
prelatus vel princeps. qui ſtans
lucerna debet eē. inq̄ntum ad ip̄m
p̄ alijs pertinet p perſeuerātiā ſta
re. p doctrinam et exempla lucē.
iuxta illđ Mat.v. Vos eſtis lux
mundi. in bello contra vitia cadit
et per diuerſa peccata ante hoſtes
ſpirituales ſuccūbit. caputqꝫ rec
te intentionis et brachiū bone ope
rationis perdit. ſtatim exercitus
ſubditorꝫ ſuorūꝫ exemplo eius ar
ma virtutum proicit et dimittit.
et vndiqꝫ per vitia diſperſus ātē
hoſtes ſpirituales perit. ita ꝙ vix
vn9 perſiſtit.i. Macha.ix. Iudas
cecidit et ceteri fugerunt. Nam
vt dicit Grego. Vita malorū tra
hitur alijs i exemplum. Zacha.
xiij. Percute paſtorem et diſper
gentur oues gregis ꝛc̄.

Capitulum decimum. ¶ A

Hic fit mētio de potētia
romanorꝫ. Et inter ce
tera hic dr̄ ꝙ curiā fece
rūt ſibi romani. Et coti
die cōſulebāt trecētos viginti ſena
tores ɔſiliū agētes. Et vni ſingul'
ānis magiſtratū ſuum ɔmittētes
cui omnes obediebant. inter ip̄os
autē nullus dyadema portabat. &

omnes obediebāt vni · et zelus et
inuidia inter eos nuſq̄ erat · Dici
tur ibi q̄ pacem et amiciciam cuȝ
amicis et ſocijs optime ſeruabant
et vſq; ad remotiſſimas terras re
ges et tyrannos ſibi ſubiecerant ·
metalli auri et argenti que erant
in hyſpania acquiſierant . Et vt
concludatur breuius quib9 vole
bāt eſſe auxilio vt regnarent reg
nabant · quos vero vellent nō reg
nare a regno pellebant · Ad iſtos
ergo miſit iudas legatos ſuos ami
ciciaȝ facere · vt poſſit a ſuis hoſti
bus tutus eſſe · Machab · viii ·

Nota Iſta
poſſunt applicari ad dominos ro
manos papā cardinales · Quia
iſti ſibi curiam romanā fecerunt ·
et eam pro diffiniendis negocijs
et iudicijs reddendis ordinauerūt ·
quā multis et magnis conſilijs ful
ſerunt · Vnū etiā ex ſeipſis i papā
et magiſtrū ſuū ſolent eligere cui
ſine inuidia debent vniuerſaliter
obedire · Geneſis · xlij · Viri vni9
filij ſumus · Et breuiter tanta eſt
hodie potentia iſtius curie et ſuo
rū · q̄ reges et regna ſibi ad lraȝ
ſunt ſubiecta · metalla auri et ar
genti .i. diuitiaruȝ copia eſt eis ad
iecta · et ſtituendi reges id eſt p
mouendi eccleſiaſticos ſibi pre ce
teris eſt autoritas attributa Iſti
enim quos volunt regnare et p
mouere faciūt · quos vero volūt
a regno repellunt · ita q̄ iam pōt
eis dici illud · Numeri · xxij · Noui
enim q̄ benedictus e cui bn̄dixeris
maledictus aūt in quē congeſſeris
maledictōnem · Iſti inter ſe nō de
bent zelū nec inuidiā habere · nec
aliquis debet portare dyadema i.
q̄ nullus debet alteri per ſuperbiā
p̄ferri · ſed ōnes vni .i. ſūmo ponti
fici debent obedire · Et ſi ſic fecerit
omnes concupiſcent eorū amicicias
habere · Quia pro certo ſic agitur
in quocūq; collegio quando ſubdi
ti pacifice et quiete viuunt · et in
ter ſe zelum et inuidiaȝ non habu
erit · nec alijs ſe preferūt · ſed vni
ſcȝ prelato ſummo humiliter obe
diunt · ipſorū dominationes creſcūt
et omnes tam ſeculares q̄ alij ip
ſorū amicicias querūt et exſpectāt
Zach · viii · Veritatē tantū et pa
cem diligite · dicit dn̄s ·

B
Forma pacis et federis inter
iudeos et romanos talis erāt
quia vnus popul9 aliū in ſuis bel
lis et neceſſitatibus ſi tempus pa
teretur tenebatur iuuare · et hoc
ad propria ſtipendia · q: null9 de
bebat alteri aliqd miniſtrare

Nota Hic pt notari
q̄ veri amici ſocios et amicos i ne
ceſſitatibus adiuuāt · et ipſos ſti
pendijs et expenſis nūq̄ grauāt ·
ſed proprijs ſtipendijs eiſdē militāt
et alij caſu ſimili qn̄ ingruit neceſ
ſitas ipſos adiuuāt · Prouēb · xviij
Frater qui adiuuatur a fratre q̄
ſi turris fortiſſima l'ātas firma ac

Capitulū decimū

A
Hic fit mentio de ceſtā
tiſſima firmiſſima et no
biliſſima morte iude ·
Quā p certo morti iſti
us nobiliſſimi leonide p̄ncipis ſpar
tanorū · q̄ cū ſexcentis ɔtra ſexagita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

milia glorioſe ſe moriturus obie
cit poſſem ꝯgrue cōpare· niſi quia
non licet ſtilum meū circa hyſto
rias dilatare· Sic ergo actum eſt
ꝙ demetrius audita morte micha
noris bachidez cum dextro cornu
militie ſue mitteret contra iudā·
cuius exercitus fortitudinem ui
de ſocij eorum dantes ab eo receſſe
rūt· et ipſū cum octingētis viris
ſolūmodo reliquerūt· quibus eti
am certantibus hoſti cedere · et
aſſerentibus impoſſibile eē contra
tantam multitudinē preualere·
Judas in hec verba reſpōdit Ab
ſit inquit iſtā rez facere vt fugia
mus ab eis· et ſi appropinquaue
rit tempus noſtrum moriamur
in virtute propter fratres nroſ·
et non inferamus maculam i glo
riā noſtra Sic ergo factum eſt· ꝙ
contra regis exercitum qui in du
o ſe diuiſerat potenter irrupit ·
dextrūqz cornu qđ erat altero for
tius continuo ſupauit· Siniſtrum
vero cornu id eſt pars ſiniſtra ex
ercitus regis contra ipſum prelia
uit· et ipſum cede aliorum feſſuz
proſtrauit· Judas eīn cecidit· et
ceteri fugerunt· et ſic quez fortio
res ſupare nequiuerāt debilioēs
poſtea deiecerunt· pmo· Machab
ix·
Nota Jſta poſſunt
allegari qualis dꝫ eē cōſtātia boni
ducis· q nūqꝫ dꝫ piculū metuē·
ſꝫ potiꝰ fortune ſe cōmittere· ⁊ mor
ti ſe exponē qꝫ verecūde fugere· ⁊
qꝫdui pt obtētā gloriā n̄ dꝫ pdē
exemplo iſtius leonide q̄ milites
ſuos hortabatur· de gloria pluri
mū de vita vo nihil ſperādū· ma
gis enīz ſe dicebat debē patrie qꝫ

vite· quinymo milites ſuos horta
batur taliter in mane prandituro ſ
tanqꝫ in inferno cenaturos· Pran
dete inquit milites inferꝰ cenatu
ri· Sicut ponit Oroſius libro ſecū
do· Exemplo etiā beati ludouici re
gis francoꝝ· q̄ in egypto ꝯtra ſar
racenos exiſtēs· quamqꝫ piculū
ſibi et exercitui ſuo propt̄ aquaꝝ
inundatōnem et hoſtiū pſecutionez
imminere videret fugere noluit·
ymmo cuidaz militi fugam ſugge
renti reſpondit· Abſit inquit gal
lie· vt reges francie terga vertant
fidei inimicis· De iſto etiaz iuda le
gitur· ij· Machab· ꝙ ipſe hortaba
tur ſuos ſubire piculuz· Bene er
go dicitur duci ſeu principi illud
Eccī· xli· Noli metuere iudicium
mortis· ⁊· Eccī· iiij· Vſqꝫ ad mortē
certa pro iuſticia B Vl
ſi vis allega ꝙ bono principe vel
prelato mortuo vel abſente· ſub
diti facile ſupantur· Zach· xiii·
Percute paſtorem et diſpergētur
oues gregis· Duce vel prelato a
vicijs ſupato facile ſubditi ſuperā
tur· inquātum exemplo ipſiꝰ ma
li ſiunt· vel inqꝫtum non habent a
quo erudiantur· Prouꝰ· xi· Vbi
non eſt gubernator corruet ꝑplus
Vel dic ꝙ cū bachides qui inter
pretatur luctus fortis. i. dyabolus
in exercitu vitiorum quē cōtra iu
dā· et cōtra ionatham et fratres
eius. i. contra criſtum ⁊ contra ho
mines ſcōs pparat· habebat duo
cornua id eſt duas ptes dextraz ⁊
ſiniſtram · hoc eſt dictu vitia ma
iora et minora · ſepe fit ꝙ iudas
dextrūz cornu ſuperat· qui tamen
a ſiniſtro perimit̄· ſcilicz ꝙ homo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

maioꝛa vitia ſupat et ab ipſis enoꝛ
mibus criminibus ſe pſeruat· et
tamen minora non pcauēs ab eis
vincitur· et adiutoribus fugienti
bus .i. virtutibus deficientibus ab
eis ſuperat· Pſaie· iii· Dabo pue
ros principes eorum et effeminati
dñabuntur eis ¶D

MOrtuo iuda emerſerunt viri
iniqui in omnibus finib9 iſ
rahel · et inualeſcēte fame in tra
tradidit ſe omnis regio bachidi·
qui elegit viros impios et conſti
tuit eos dominos regionis et pſe
quebatur amicos iude· et vindica
bat ſe i illis et facta eſt tribulati
o magna i iſrł ¶Mora
Sic vere qñ iudas dux egregius
.i. bonus prelatus iudex et officia
lis moritur ſtatī incipiunt pullula
re viri impii in patria· qui prop
ter defectū correctiōis mali ſũt·
et qui tpe boni plati vł iudicis de
licta ſua facere nō audebāt· Fit
etiā qñqʒ ꝙ bachides .i. mal9 rector
et ſupioꝛ ſibi ſuccedit· cui propter
famem auaritie oīs regio aliquo
tiens ſe tradit· Quia quādoqʒ fit
ꝙ mali ſubditi famelici auari ma
lum platum eligunt· et eius dñio
ſe cōmittunt· pro eo ꝙ per eū di
tari ſtatiʒ credūt· Johā· vi· Que
ritis me· qꝛ manducaſtis de pani
bus· Vel ad litteram· tota regio
p fame ſe ſibi tradit· inquantum ta
lis efficitur vſurari9· et tota pata
rpē caristie ſe ſibi obligat et ſbmit
tit .i. Regū· ii· Repleti prius p pa
nibus ſe locauerunt· Iſte ergo ba
chides .i. mal9 ſupioꝛ ſic introduc
t9 ad extirpādū inergētes ipios
non attēdit· ſʒ poti9 viros iniquos
eligit· quos i dignitatibʒ collocās
dños regionis cōſtituit· bonos ve
ro et iuſtos viros iude mortui .i.
xpi vel boni plati amicos perſequi
tur et confūdit· ita ꝙ tpe ſuo tribu
latō et anguſtia in ihrlm .i. i eccia
oritur et inſurgit· Pro· xxviii·
Regnātibus impiis ruine hoim·
Iſtud enim eſt comune· quia mali
odio hñt ſuos pdeceſſores bonos
et ſolent poſt mortē ipſoꝝ aīcos i
quirere et ipſos multipliciter gra
uare ¶E

HIc habēs ꝙ filii iambri· qui
prius iohannē frēʒ ionathe
occiderūt faciebāt nuptias magn
filiā eni vni9 de pricipib9 canaam
duxerāt· ita ꝙ cum appatu mag
no nuptias celebrabāt Jonathas
vero et ſimō memores mortis fra
tris ſui ipſis inſidiati· ſuper eos p
cedentes ad nuptias irruerunt· et
eos occidentes ſpolia rapuerunt·
et ſic nuptias eoꝝ i luctū et in in
fortunium conuerterūt ¶Mora
Sic vere ſepe fit ꝙ dū filii hoīuʒ
vacant nuptiis et letiens huius
mundi et poſtq̄ filiam chanane
orum .i. proſperitatem mūdanam
in vxorē ducūt· nec facinora que
commiſerūt meditātur aut reuolūt·
hoſtes eoꝝ ſcʒ dyabolus et mors q
i iſidiis latitabāt repente eos iter
ficiūt· ſpolia diuitiaꝝ ſuaꝝ eis au
ferūt· et gaudium ſuum in triſti
ciam conuertunt· Prouerb· xiiii
Riſus doloꝛe miſcebit̃ et extrema
gaudii luct9 · occupat ¶F

BAchides obtenta regiōe iu
de multas ciuitates muniit·
ibiqʒ cuſtodes vt exercerent mali
tias ſuas in iſrahel conſtituit et

collocauit ¶ Nota Sic ve
re dyabolus in altis officijs cuſto
des ſuos .i. malos officiales collo
cat· per quos in iſrahel.i.contra bo
nos inimicicias et grauamina ſuſci
tat et augmentat· Deuto·xxxij·
Inimici noſtri ſūt iudices ¶ G

Alchimus ſūmus ſacerdos ī
quiſſimus cepit muros ſan
cte domus interioris et opa ꝓphe
tarum deſtruere· propter qđ per
cuſſus eſt et diſſolutus paralyſi· ⁊
obcluſum eſt os eius· ita ꝙ non
potuit amplius loqui verbū· nec
mandare de domo ſua· et impedi
ta ſunt opera eius et eſt mortuus
tormento magno ¶ Nota
Sic vere ſicut videmus mali ꝑlati
et ſuperiores quando ſe vidēt i dig
nitatibus conſtitutos· ſtatim inci
piunt opa ſanctorum vilipēdere·
muros.i.obſeruātias regulares·
prophetarū.i.ſcōꝝ patrū opa et
traditōnes deſtruere· nouitates i
troducere· et illa q̄ p ſanctos cū
magna diligētia facta et ordinata
ſunt imutare· Quapropt̄ ſepe fit
ꝙ diuina ſententia ipſos percutit·
et ad lrāz ꝗ aliſi vl' alia infirmita
te diſſoluit· ita ꝙ os locutōnis et
cōfeſſionis eis tollit· et eos ita ſb
ito pimit· ꝙ de domo cōſciētie ſue
ordinarē aliquid nō pmittit· et
mala opa que incepunt diſſoluit
Grego· eīn dicit ꝙ hac aīaduerſi
oē percutit̄ peccator vt moriēs obli
uiſcatur ſui qui duꝫ viueret obli
tus eſt dei· Vel dic ꝙ illi ſacerdo
tes et rligioſi q̄ muros regulares
obſeruantie et opa prophetarum
et ſtatuta ſanctorū patrū deſtru
unt· vſū lingue ad bn̄ loquēduꝫ
et paliſim ad bene operādū pdūt
et finaliter cum tormēto magno
in inferno habitabunt

Capitulum vndecimū· ¶ A

Habitauit ionathas in
iherusalem · et icepit
edificare et innouare
ciuitatem et extruere
muros et q̄dris lapidibus monte
ſion in circuitu · Et fugerūt alieni
gene quos bachides in munitioni
bus poſuit· ⁊ liberati ſunt obſides
quos a filijs iſrahel cepant· ⁊ cap
tos in munitiōibus detinebant·
Machab·x· ¶ Nota
Sic vere qn̄ in iheruſalem.i.in ec
cleſia eſt ionathas qui īterpreta
tur columba veniens.i.bonus ſim
plex et colūbinus ꝑlatus ⁊ maxīe
quando ibi perſonaliter habitat ⁊
moratur· ibi pro certo tūc ꝙ plu
rima operatur· Edificat enim et ī
nouat locū ſuū tpalit̄ ⁊ ſpūaliter
mōteq̧ ſion.i.dignitatē ſibi cōmiſ
ſam extruit i circuitu de q̄dris la
pidibus.i.bonis et v̄tuoſis pſōis
quas ibi pmouet et introducit p
ſonalit̄ et ſic cīuitatē eccleſie ſibi cō
miſſe extruit moralit̄ et v̄tualiter
Judith.i.Edificauit ciuitatē de la
pidibus quadratis et ſectis· Tūc
iſta boni ꝑlati pn̄tia n̄ ſolū i iſtis
pficit· ymmo ⁊ mlta alia bō facit
A facie enī ei9 fugiūt alienigene n̄
audētes male facē vl' timoē iuſti
cie ſue in pala cōparere· Vn̄ egyp
tij dixerūt· Exo·xiiij· Fugiam9
iſrahelē · Boni q̄ obſides ab alie
genis tenebantur id eſt q̄ a malis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

diuerſimode grauabantur per ei9
adiutorium liberantur. Quia boni
prelati preſentia fugat malos: li
berat oppreſſos. promouet dignos
corripit mores malos. Ideo ad
litteram poteſt dici de quolibet
bono principe illud. Ezech. xxxiiij
Quod pierat requiram Prouerb. ix.
Sapientia edificauit ſibi domum

CUm ionathas occurriſſet a
lexandro regi aſie apud pto
lomaidam vbi nuptias celebrabat
et ptolomei regis egypti filiam in
vxorem ducebat. dedit ſibi iona
thas argentum et aurum. et inue
nit gratiam in conſpectu eius Et iuſ
ſit eum rex ſpoliari veſtibus ſuis et
indui purpura. et collocauit eum
rex ſedere ſecum. et ſcripſit eum
inter amicos ſuos et magnificauit
eum. poſuit eum ducem et principem pri
cipatus. et precepit quod nullus in
terpellaret contra ipſum. Et ſic vi
ri quidam impij qui ad aſcenſum
ipſius venerant. viſa gloria ipſi9
fugerunt et ipſius preſentia timu
erunt. Mora Alexander
qui interpretatur auferens angu
ſtias ſeu alleuians tenebras ſignat
criſtum. qui infidelibus tenebras
errorum per lumen fidei alleuiat.
et eterne mortis anguſtias aufert
Ptolomaida que interpretatur
ad menſuram deducta paradyſum ſig
nat. vbi ſecundum menſuram meri
torum cuilibet menſura premiorum
dabitur. Iſta eſt ergo veritas fi
nalis. quando ionathas. i. iuſtus et ſim
plex homo veniet ad ptolomaidam
id eſt ad paradyſum vt in tempore
gratia menſuram capiat. et vt in
conuiuijs celeſtibus occurrat perſo
naliter regi criſto ſic fiet quod rex vi
dens ipſum habere et preſentare au
rum diuine gratie et caritatis. ar
gentum mundicie et puritatis.
ipſum multipliciter honorabit. et
eum indumentis ſuis ſcilicet mortalitate
exuet. et purpura eternalis glori
e ipſum decorabit. Quia ſecum in eter
na quiete ſedere faciet. et amicum
ſuum ipſum conſtituet. et principem eum
faciet. et accuſatores eius ſcilicet de
mones ab eo ſeparabit. et contra ad
uerſa omnia ſecuritatem perpetuam
ſibi dabit. ij. Eſdre. iiij. Tunc ait
rex. quia inuentus es ſapientior pro
ximus michi ſedebis et cognat9 me
us vocaberis

APolloni9 dux demetrij regis
ionathan ad deſcendendum de
montibus in campum prouocat et
ibi periculum ſibi parat. Tu ſolus iniquitatem
reſiſtis nobis. qui poteſtatem exer
ces contra nos in montibus. Sed deſcen
de ad me in campum etc. Mora
Sic vere dyabol9 ſummo mititur ho
minem de montibus contemplationis ad
campum exterioris actionis trahere
Vel de monte religionis ad campum
mundane habitationis. ſperans contra
ipſum facili9 preualere

VIcto apollonio multi de exerci
tu ſuo ad templum dagon fugerunt.
Sed ionathas ipſum perſequens ignem tem
plo adhibuit. et octo milia viri cum
templo accendit Moralitas Sic iona
thas xpiſtus finaliter apollonium. i. dya
bolum vincet. et exercitum reproborum
qui nunc in templo huius mundi ſecuros
ſe eſſe reputant in inferno deiciet et
ſuccendet. pſalmus. Ignis ante ipſum prece
det et inflammabit in circuitu etc.

Capitulum duodecimum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

PTholomeus rex egyp
ti dederat alexandro
regi aſie filiam ſuam ĩ
vxorem · Tãdem cõcu
piuit regnuꝫ ipſius · et querebat
in dolo optinere illud et adiunge
re regno ſuo · Et ideo congregauit
exercitum ſuum ſicut arenam ma
ris et intrauit regnum alexandri
et apiebant ei ciuitates · ſicut eis
preceperat alexander · ꝓ eo ꝙ ſoc
eius eſſet ptholomeus · et cõhoēt
in eodem · Ipſe vero ſtatim ciuita
tes occupabat et ibi ꝓ cuſtodia
ſuo nomine faciēda milites aſſig
nabat · Et intrauit ptholomeus
antiochiam · et impoſuit ſibi duo
dyademata ſcꝫ egypti et aſie · Fi
liam ſuam quã alexãdro dederat
abſtulit ab eodem imponens ei li
ret falſe ꝙ ipſum voluerãt occidiſ
ſe · et dedit eaꝫ demetrio inimico
alexandri · Et venit alexander cõ
tra ipſum in preliũ et victus fuit
et fugit in arabiam · et ſic ptholo
meus obtinuit regnũ eius · Gad
diel autē arabs abſtulit alexan
dro caput · et miſit illud ptholo
meo · Verũptamen ſic actum eſt
ꝙ dictus ptholomeus poſt tantã
gloriaꝫ tam proditioſe acquiſitã
infra tres dies mortuus eſt · exer
citus vero eius qui erat in caſtris
occidit eos qui erant in cuſtodiis
ciuitatum · ꝑmo · Mach · xi ·

Mora Iſta poſſunt exẽplari
ter allegari cõtra multos et poſt
contra proditoēs qui ĩ dolo ſb̄ ſpe
cie amicicie occupant aliqñ alioꝝ
dignitates et regna · et tamẽ pub
lice rũpunt fedus et amiciciã quaꝫ
habuerãt cũ eis · imponentes fal
ſa crimina vt occaſioneꝫ h̄ īꝟeãt
ab eis recedendi · quia ſicut dicit
Prouꝰ · xviii · Occaſionē q̄rit qui
vult ab amico recedere Iſta potiſ
ſime patent ĩ ambitõſis qui regno
ſtatus ſui non contenti ambiũt do
minia alioꝝ · ita ꝙ fraude et mali
cia interueniente ipſos aliquando
regno et dignitate priuãt et dya
demata honoris alieni occupant
Apoc̄ · xix · In capite eius multa
dyademata · Sed tales non conſue
uerũt in talibus vſqꝫ ad fineꝫ ꝓ
ſperari · qm̄ vbi habuerint qđ cu
pierant · ſubito ſolent morte vel
infortuniis peregrinari · et de exē
citibus qui ſeq̄batur euꝫ . i . de ſuis
fautoribus et amicis alt̄ in alteꝝ
ſolet debachãi · Ezech · xvii · Ergo
ne vinea iſta ꝓſperabit · nonne
aq̄la radices eius euelleꝫ et fructũ
eius diſtringet et ſiccabit oẽs pal
mites germineis eiꝰ et areſcet Il
la enim q̄ fraude et violẽtia acq̄rũt̄
non ſolẽt durare · ſed ſubito deficē
ſicut ad litterã videmꝰ de tirãnis
viii · Eccli · x · Omnis potẽtatꝰ bre
uis vita · et Seneca dicit · ꝙ vio
lẽta impia non perſeuerant

B Vel ſi vis allega contra
falſos mundi amicos · q̄ ſemper ſe
vertunt ad illum qui obtinet · et
qui ñ diligunt hominẽ niſi q̄diu
proſperat̄ · Iſte eniꝫ alexander
q̄diu regnũ tenuit · ab iſto gaddi
el ſupponitur dilectus fuiſſe · et
ideo dum victus dicitur ad ara
biã refugiſſe · iſte tũc videns eius
infortunium ipſũ ãpliꝰ ñ dilexit
ſꝫ potiꝰ ꝓ amicicia ſua illiꝰ q̄ regnũ
acq̄ſiuerãt caput ipiꝰ ãputauit Sta
ti enim ꝙ q̄s venit ad ĩfortuniũ et ꝙ

ii in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝑdit regnū amici ſui priſtini ip
ſū abhominant et in inimicos ei v
tunt. et amiciciam illorum q̄ reg
nāt et qui de facto proſperantur
totis viribus āplexantur. Prouē
xiiij. In proximo ſuo pauper
odioſꝰ erit. amici vero diuitū mul
ti ¶ C Vl allega hec
de mutatione rerum. ſimiliter em
ca. i. dictum eſt. ꝙ antiochus rex
grecoꝝ occupauit egyptū et reg
nauit ſuper duo regna impoſuitqꝫ
ſibi duo dyademata. egypti et gre
cie. Econtra vero hic habemus. ꝙ
rex egypti occupauit aſiam. et ſi
bi duo dyademata impoſuit et ſu
per duo regna regnauit. Quia
quātum vnū regnum exaltatur
tantū aliud deprimitur. et q̄ntū al
terum alteri quādoqꝫ ſeruerit tātū
ab eo ſuſtinere cogitur. Pſa. xiiij
Erūt capientes eos. qui ſe ceperant
et ſubicient exactores ſuos ¶ D

Emetrius videns ꝙ ſiluit t
erra in cōſpectu eius. iā ſecu
rus in regno remiſit exercitꝰ ſu
os excepto peregrino exercitu inſu
larum. ꝓprios enim milites cōpa
triotas remiſit extraneos retinuit
Et inde factum eſt ꝙ exercitus ſu
i ſic remiſſi ceperunt eū odio habe
re et cōtra eum murmurare Quā
propter triphon occaſione accep
ta contra eum rebellauit. et exer
citus remiſſos ſecū contra regē ha
buit. et antiochum alexandri fili
uī de arabia accerſiuit et in regno
ipiꝰ collocauit Ciues ſui de ptolo
maida contra eum ſurrexerūt.
et eū occidere voluerūt et eū ad
palacium fugere compulerūt. quē
tria milia iudeorū ſibi a ionatha
in auxilium miſſa liberauerūt. et
centū milia de ciuibus occiderunt
¶ Nota Illud pōt
allegari ꝙ non eſt tutum nimis c
fidere i pace et proſperitate ſua.
ſi enī iſte demetrius ſemper timu
iſſet et infortunia que accidere po
tuiſſet preuidiſſet. nūq̄ exercitꝰ
dimiſiſſet. et ſic nunq̄ tribulatio
nem incurriſſet. Bene dicitur er
go dicitur. Prouē. xxviij. Bea
tus homo qui ſemper eſt pauidꝰ
¶ E Vel dic cōtra
fatuos principes et magnates. q̄
magis diligunt extraneos q̄ pro
pinquos ſibi. et i ſuis curijs et of
ficijs continent et promouent pe
regrinos. ipſoſqꝫ ꝓdilectos hñt
et caros. ſuos aūt repellunt. Qua
propter quādoqꝫ ſepe fit ꝙ odiū
ſuorum ſolēt incurrere. ita ꝙ ho
ſtibus ſuis ſolent adherere et ipſū
de regno et dominio aliquotiēs fu
gare. et contra eū rebellare. Naꝫ
iuſtum eſt ꝙ homo illos quos i ꝓ
ſperitate et pace exiſtens repudi
at tribulationis tempore non in
ueniat. ymmo perdat. Tutum
eſt ergo principi ſuorum amiciciā
cuſtodire et non nimis extraneis
adherere. quia ſicut dī. pmo Thi
mo. v. Vbi dī Si q̄s aūt ſuoꝝ et
maxime domeſticoꝝ curā ñ hēt fi
dem negauit. et ē infideli deterior
Eccī. ix. Ne derelinq̄s amicū anti
quū. nouꝰ nō erit ſimilis huic

Capitulū decimū tercīū. ¶ A

Oſt pacta inita cū ſpar
ciatis et romaīs hic fit
mētio quō trifon rēgis
antiochi princeps maior

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ad regnum aſie ambiebat· Quã
propter antiochũ dñm ſuum occi
dere cogitabat· Verũptamen q̃a
ſciebat ionatham ducẽ iudeorum
eſſe regis ſtrennuiſſimum defeſo
rem· ante omnia ipſũ occidẽ tẽp
tauit · ⁊ multis machinatioibus
circũuentum occidit. poſtea ſolus
cum rege ambulãs ipſum prodito
ſe interficit· et ſic impoſito dyade
mate loco ipſius regnauit· ſicut
patet infra· ca· ſequẽti .i. Machab
xij· ¶ Nota Iſta poſſũt
applicari· q̃uo iniq̃ q̃n volũt alicui
nocẽ· et n̄ audẽt ꝓpter eoꝝ aicos
ꝓmo ſolent paulatĩ cõtra amicos
iſtoꝝ inſurgẽ· vt ipis ſublatis de
medio vel in potentia attenuatis
poſſĩt cõtra principes facilꝰ ꝑua
lere

Hic habes ꝙ cum triphon vel
let ionathan occidere et nõ
poſſet· pro eo ꝙ cum exercitu ve
nerat· ſimulauit amiciciam et
dona ſibi tribuit· et eum pre alijs
principibus honorauit· Tandem
remittere exercituꝫ ſibi ſuggeſſit·
Et promittens ſe ſibi velle trade
re regnum ꝓuincie et cũ negocijs
rẽgis pficere· vſq ad ptolomaidã
ſecuꝫ duxit· vbi ipſũ ſtatĩ ligauit
comites eiꝰ ſcꝫ mille viros quos
ſecũ duxerat occidit· ipſũ vͦo ſa
tis cito poſt cum duobꝰ filijs inter
fecit· ¶ Nota Triphon q̃
nitebatur occidere dominum ſuũ
ſignat dyabolũ qui ꝓcurauit occi
di xp̄ꝫ· Ionathas q̃ colũba interp̄
tatur ſig̃t virũ ſimplicem atq iu
ſtuꝫ Sic ẽgo ẽ ꝙ triphon dyabolꝰ
ſumme optat ionathã .i. virum iu
ſtum per peccatũ interficere· ⁊ ip
ſum per tẽptationes ſolet ad ſe q̃
ſi auẽ doloſẽ ad laqueũ cõuocare·
Sub ſpe enim boni ipſuꝫ ad ſe vo
cat vt occaſiõe rẽpta ipſũ occidat·
exemplo Iael qui ſiſaram ad ſe
vocauit· quẽ ſecũ dormientẽꝫ occi
dit· Intra inquit ad me dñe ne ti
meas· Iudicũ· iiij· Sꝫ rñuera quã
doq inuenit cũ iſto ionatha tãtũ
exercituꝫ v̓tutũ et ſcõꝝ· ad quos
ꝑ deuotionem habet patrociniuꝫ·
ꝙ in ipſum nõ poteſt manũ mit
tere· nec ipꝫ ꝑ fortẽ tẽptationem
inuadẽ· Ideo ante õnia iſte temp
tat ꝙ v̓tutũ exercitũ dimittat et
ſanctoꝝ auxiliũ nõ expoſcat· ipꝫ
mundi diuitijs magnificat qđ ad
hoc facit· vt facilius ei credat et
ad mortem ipſum trahat· Prouͦ·
v· Fauꝰ diſtillans labia meretrĩs
nouiſſima vero eius amara velut
abſintiuum· Ergo officia et nego
cia regis .i. alta officia et dignita
tes ſeculi promittit ſibi tradere ·
dũ tamen exercitum virtutuꝫ ve
lit dimittere· et per conſenſum in
peccatum deſcendere Ad hec ergo
officia vel negocia homo per affec
tum vel effectum quandoq a dy
abolo trahitur· ad que cum deſcẽ
derit ſtatim ab eo vinculis mala
rum concupiſcentiarum ligatur·
et tandem diuerſis vitijs ſtrangu
latur· et ad eternũ interitũ depu
tatur Dũ em̄ hõ v̓tutũ exercitũ di
mittit et ſeculi negocia cõcupiſcit
mortẽ culpe et pene faciliter icur
rit· Bñ ergo cõſulit ſapiẽs· Eccĩ·
xij· Nõ credas inimico tuo ieťnũ· qz
ſic ibidẽ· iñgit oculꝰ ſuis lacrimabiẽ
inimicꝰ · ⁊ ſi inuenerit tpꝰ non ſaci
bitur ſanguine ¶ B

D Jatur hic q̄ ſimon mortuō
ionatha fratre ſuo · ipſum ī
modyn ſepeliuit · ⁊ ſup ſepulchꝛ
pr̄is et m̄ris et q̄ tuor frm̄ ſuoꝝ
ſeptē piramides poſuit · Et hꝭs
circūpoſuit colūpnas magnas et
ſuper colūpnas arma et circa ar
ma naues ad eternam memoriā
ſculpſit · que a nauigātibus marē
videri poterant · Dic moraliter q̄
modyn qđ interpretatur diiudi
catio · ſignat mentem que ſe ipſā
dyiudicare tenetur · q̄ ſcđm āpo
ſtolum ſi nos ipſos dyiudicarem⁹
non iudicaremur C Dico ergo q̄
homo iuſt⁹ in modyn .i. in conſci
entia et memoria debet ſepulchra
parentū ſuoꝝ et amicoꝝ facere · ī
quātum mortē eoꝝ debet in men
te habere · Septem etiam pirami
des ibi debet conſtituere · ing̃tum
ſeptē opa miſericordie dēt pro aī
mabus iſtoꝝ facere · Sculpturas
etiā bonoꝝ exemplorum exteri
us alꝭs demōſtrare · ī quib; colūp
nas .i. boni ꝓpoſiti firmitate; · ārma
.i. bonorum operum ꝓbitatem · na
ues .i. contemptus ſeculi leuem et
tranſitoria; agilitatē dēt ſculpē ·
vt ſic nautis .i. hominib; p marē hu
ius mundi nauigātibus exēplu;
et ſpectaculum poſſit eſſe Jſta em̄
tria ſc; colūpne: naues: et arma
perſeuerātia cōtemptus mūdi · bō
opera: memoriā mortis ꝯcomitan
tur · Et dum alioꝝ mortē in mēte
gerimus in nobis ſpūaliter gene
rantē · Et ideo de iſto ſimone .i. de
viro iuſto poteſt dici illud · Job ·
xxi · Jpſe ad ſepulchra ducetur ·
et in congerie mortuorum vigila
bit · C

H Ic habēs q̄ ſimon abiecta ō
ni immūdicia de gaza ⁊ et ſu
gatis aliemgenis · poſuit ibi viros
qui legem ſcirēt et muniuit ca; ·
C Mora Gaſa que inter
pretatur fortitudo dn̄i ſigt eccīa; ·
ſimon qui interp̄tatē obediēs ſigni
ficat bonū p̄latū qui deo p̄ alꝭs de
bet obedire · Jſte ergo a gaza .i. a ci
uitate eccleſie in qua relucet potē
tia dei viui · dēt omnē immūdicia;
vitioꝝ purgarē · et aliemgenas .i.
malos hoies inde fugare · ⁊ viros
qui legē dei cuſtodiūt .i. bonas per
ſonas dēt introducere · virtutib⁹
eam debet munire vt ſic ſe poſſit
contra hoſtes ſpūales viriliter de
fenſare · Vn̄ · ca · ſequēti dr̄ · q̄ ī ar
ce ihrl̄m collocauit viros iudeos q̄
eſſent ad tutamētū ciuitatis et re
gionis ·

Capitulū decimū quartū C a

H Jc dr̄ · cā · xiiij · quō ſub
ſimōe ſūmō ſacerdote
popul⁹ iudeoꝝ fuit mł
tipliciter proſperatus ·
et quō miſit romam amiciciā reno
uare · et quō clipeū aureu; ponde
ris mille mnarū miſit ⁊c̄ · Sed de
de oib; iſtis nichil ad p̄ſens tāgo
Jtem in hoc capitulo decimo quin
to fit mētio quomodo triphon per
antiochu; filium demetrꝭ fugatē ·
quomodo ipſe antiochus contra
ſimonem indignatur · et quomo
do cendebe⁹ miſſ⁹ cū exercitu a iu
da filio ſimois ſit ſupat⁹ ſ oia p̄t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

mittoꝛ quia michil moralitatis vi
deo B

CVm perambularet ſimon re
gionem iude deſcendit in cā
pum iericho · vbi ptholomeus fili
us abobi qui gener eāt ſummi ſa
cerdotis diues in auro et argentō
qui erat in campo iericho ipſuȝ ad
conuiuium ſuſcepit. Simon vero
ad eum cuȝ duobus filijs iuda et
ionatha ſicut ad amicū intrauit ·
verum quia iſte ambiebat ad regi
onis ducatum inſtaurato cōuiuio
viros occultari fecit · et tandeȝ ſi
mone cū filijs inebriatis et letis ·
iſte ſuis ſūptis armis in eos irru
it · et ipſos neq̄ter interfecit · Et
ſtatim ad occupandum iheruſaleȝ
et ſanctificationem milites deſtīa
uit · Johānem vero ſymonis filiū
q̄ tunc erat in ȝāȝara occidi iuſſit
Sed ille hoc precognito precauit et
illos q̄ ad occidendū eum venerāt
iugulauit. i. Machab · xv ·

Moā Iſte proditoꝛ ptho
lomeus dyabolū ſignat · quia iſte
eſt q̄ ſumme captat ſimonem et fi
lios eius. i. bonum prelatuȝ et bō
nos ipſius imitatoēs de medio tol
lere vt ſic poſſit in regione. i. ī po
pulo ad libitum imparare · Quia er
go per fortitudineȝ contra iſtos p̄
ualere non poteſt · ideo aliam viā
querit · ipſiſq̄ cōuiuium mūdāe
proſperitatis p̄pat · et vino delici
atum ipſos inebrat Quos pro cer
to cū bene viderit letos et ebrios
et vino. i. mūdi proſperis bene ple
nos tūc ſe et occultos ſuos mini
ſtros. i. temptationes contra eos
armat. et ſic ī diuerſis vitijs eos
temptans pro voto ſupat atq̄ ne
cat · Et ſic totum conuiuium q̄
pauerat · et totam mundi gloa ī
in luctum et triſticiam eis mutat
· ij · Regū · xiij · Cum temulentus
fuerit amon vino · percutite euȝ et
interficite · Vl' ſi vis dic q̄ iſte dy
abolus quando videt ſcȝ homineȝ
bene letum · et in cōuiuio munda
ne proſperitatis immerſum · tunc
occultos ſocios ſcȝ mortem et infoꝛ
tunia contra eum vocat · et ſic per
mortem temporalem et eternam
ipſos interficit · vn̄ Machab · ix ·
dicitur · Conuerſe ſunt nuptie ī lu
ctum · vox muſicorum ſuorum in
lamentum

Explicit Moraliſationes ſu
per primum librum Machabeorū
Incipiunt Moraliſationes ſuper
ſecundum librum Machabeorum

Capitulum p̄mum A

ANtiochus
rex cū eēt
in pſidis
et immē
ſus exēci
tus cum
eo · auari
tia duct9
voluit tē
plum nauee vbi theſauros abſcō
ditos eē audierat ſpoliare · ſed cōſi
lio ſacdotis ſeduct9 · cū paucis tē
plū vt pecunias acciperet īgreſſ9 ·
ſacerdotes ſtatim templum clau
ſerunt · et aperto templi aditu mit
tentes lapides ipſū cum ſuis occi
derunt et membratim diuidentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

amputatis capitib9 exterius ꝑie
cerit · ij · Machab · .i. ¶ Nota Iſte
antiochus qui interpretatur paup
ſilens · ſignat pauperez ambitoſuz
qui ſe fingit ſilentem et benignuz
Iſte ſciens ꝙ i templo eccleſie ſūt
multi diuitiarū theſauri · multa pī
guia beneficia ſumme nititur ibi
dem intrare et ibidem dignitatez
optinere Et hoc non vt poſſit pro
ficere ſed potius vt poſſit theſau
ros poſſidere Quod videns ſacdos
rector huius templi ſcz deus ipm
quādoqz intrare ꝑmittit · ſed tan
dem vbi non ſperat · occultū adi
tum ſcz mortem et inforaumū ſibi
aperit · lap ides tribulatōnum in
eum immittit · et ſic ipſuz occidit
eumqz mēbratim diuidit · inqꝫtū
corpus ab aīa disiungit · Et ſic n̄
ſolum ipſum ymmo illos quos ſe
cum duxerat .i. nepotulos et alios
quos in eccleſia ꝓmouerat · capiti
bus .i. potentia et virtute priuat ·
et eos de templo ſuo et ſtatu ec
clesiaſtico eicit atqꝫ fugat · Electo
enim ſic et mortuo malo prelato
ſui etiā cum ipo deficiūt et a digni
tatibus i hoc templo in digne ob
tentis vt cōmuniter eiciuntur.
Oſee · ix · Propter malitiā adinuē
tōnuz eoꝝ de domo mea eiciā eos
¶ Ad illud teplū ꝑ dolorꝫ ſigt
mundū vel mūdi ſtatum · quia ſci
licet nanee interpretatur paſcua
vel germen pulchritudīs · pro eo
ꝙ mundus pulcher et germinās
illis videtur · qui in eo paſcuntur
et delectantur · in iſtud ergo teplū
antioch9 .i. homo aliquotiēs itrat
indiſcrete · in eius nē ꝫ ctns ſe im
plicat · et hoc quia diuitias acqui

rere ſperat · quas ſacerdos et re
ctor huj9 templi ſibi per ſuggeſti
onem ꝑmittit · ita ꝙ ipſum ad in
greſſum huius per ſpem inuitat
Verumptamen ſic fit · ꝙ dū iſte n̄
aduertit · et dū ad theſaurum in
de habendū intendit · iſte ſacerdos
ſuus .i. ſuus dyabolus qui ipſū in
troduxit · aditum occultuz ſubite
mortis ſibi apit · et occultos ſocios
ſuos ſcz tribulatiōes et caſus cōtra
eum inducit · ipſumqꝫ tpaliter oc
cidit · et capite et anima ipz exuit ·
mēbra eius et diuitias alijs diſtri
buit · et ſic eum de templo huius
eicit · Mathei · xxv · Seruum in
utilē eicit ei tenebras exteriores ¶
Um filij iſrl captiui ducum
in parſidē ducerentur · ſacer
dotes qui tunc erant dei culto
res · acceptum ignem de altari in
valle vbi erat puteus altus et ſic
cus abſconderunt · et puteum ob
ſtruxerunt · Tandem cuz poſt ſep
tuaginta annos populus duce ne
emia in iudeam reueniret · et nee
mias pro ſacrificando ignem habe
re vellet · miſit nepotes ſacerdotū
ipſoꝝ ad puteū añ dictū · ipſi vero
nō ignē ſed aquam craſſam in pu
teo inuenerunt · qua iuſſu neemi
e ſacrificium tam ligna ꝙ carnes
aſperſerunt Sic vero vbi ſol refful
ſit q̄ añ erat in nubilo · ignis mag
n9 ide accēdit · quo totū ſacrificium
deuorat De reſiduo aq̄ predicte iuſſu
neemie magis lapides pfūdūt · ex
qb9 mox ignis erupit · et lumē de
altari emicuit et ꝓceſſit · Rex vero
pſaꝝ hijs auditis et ꝓbatis ſacdo
tes honorauit et manu propria do
na plura eis dedit ¶ Nota

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Iſta ſolent miſtice per aliquos ex
poni ſic· Dicunt em̄ ꝙ vallis iſta
que locus infimus eſt ſtatum ſig
nat ſubditorum· puteus iſte ſigt
conſtientias earūdē· Iſta ergo eſt
veritas ꝙ antiquitus patres nr̄i
ſcꝫ ſidei et eccleſie fundatores ab
ſconderūt ignem ſcꝫ dilectionis
feruoris et deuotionis in puteo q̄
erat i valle.i.in cordibus ſubdito
rum · et hoc quia tunc iſte puteꝰ
nullas aquas voluptatis habebat
ſed in ſiccitate paupertatis tpanti
e et abſtinētie pſiſtebat· ideo non
mirū ſi ignē iſtū poterat contineē
quādo ipſū extinguē nuſꝙ̄ poſſet
Yſai.i. Succendetur vtrūqꝫ ſimul
et nō erit qui extinguat· Sed vere
ra nepotes iſtorum ſacerdotū ſcꝫ
moderni predicatores et prelati
ſatis poſſunt hodie in puteo huiꝰ
vallis.i.i conſtientijs modernoꝝ
iſtū diuinū ignem querere · ſed
vix aut nūꝙ̄ poſſunt ibi ipſum ĩ
perire· aqua enim craſſa.i.carnali
tas et voluptas ibi in habundan
tia repit· ignis vero diuini amo
ris et feruor deuotōnis ibi totalit̄
nō habetur. Sapiē·xvij· Et ignis
nulla vis poterat eis lumen pbē
Ergo dico ꝙ iſta aqua vitiorum vo
luptatis debet inde per confeſſioēꝫ
et penitētiam extrahi et ligna no
ſtrarum affectōnū: ſacrificia nr̄a
rum operationū debent inde p cti
nuā noſtre p̄cedentis carnalis vi
te memoriā aſpergi· lapides id ē
noſtri cordis duritia debet inde ſi
militer circūfundi · et ſic ſol dĩne
gratie qui priꝰ a nobis fuerat ob
nubilatus refulgebit· et ignis p̄
dictus in nobis ſpūaliter ſuccēdē

tur· Quia appoſitio aque craſſe.i.
recordatō noſtrorum peccatorum
ignem diuini amoris et feruorem
deuotionis et contritionis generāt
et hoc potiſſime quando ſol diuine
gratie mentem irradiat Trenoꝝ
.i. De excelſo miſit ignem i oſſibꝰ
meis et erudiuit me· Jhērmi·xx·
Factus eſt em̄ in corde meo quaſi
ignis eſtuās · Que pro certo ſi fe
cerimus· lumina bonoꝝ exēplo
rum ab altari cordis noſtri erum
pent· rex vo i. pn̄cipes ſeculares
hijs cognitis dona tpalia nobꝫ effū
dent· Cōſtat enīꝫ ꝙ pn̄cipes ſecu
lares nobis bona multa facerent
ſi ignem diuini amoris i nobis ha
bundare viderent ¶ So

Hic ſup locū iſtū dicit augu
ſtinus· ſicut in ſcolaſtica ponī
tur i hyſtoria ſcolaſtica ſup librū
pmū machabeoꝝ· ꝙ ignis q̄ toto
tempore captiuitatis babiloīce ſb
aq̄s vixeāt extinctꝰ ē quando ab
antiocho venditū eſt iaſoni ſacer
dotiuꝫ ¶ Nota Nō ad hoc
poteſt allegari ꝙ ignis ſpūs ſan
cti et diuini amoris· quē nulle aq̄
tribulatōnis extiguē poterāt· ym
mo i primitiua eccleſia ſub tribu
lationum aq̄s iextīguibilis pma
nebat· iuxta illud· Cāti·viij· Aq̄
multe nō poterūt extinguē cari
tatē· nūc ex toto extīctꝰ videtur
i ecclīa p eo ꝙ iam in multis locis
ſacerdotiū per ſimoniā ē venale ·
et iā regnāte auaritia ab antiocho
rege.i.a malis venditur· a iaſone
vero.i.ab ambitioſis compatur·
Propter quod ignis diuine gra
tie et amoris in eccleſia ſua mino
ratur·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulum ſecundū

Sicut hic dicitur · q̄d co
meſtor tractat vbi agit
de virtutibus ieremie ·
Archa teſtamēti dudū
facta p̄ moyſen ī deſerto miro mo
do fuit abſcondita · Inuenitur em̄
in deſcriptionibus ihêremie · q̄ ip
ſe videns captiuitatem babiloīcā
īminere · archam cū in ea conten
tis et tabernaculum accepit · et in
deſertum in monte vbi moyſes p̄
videndo terram p̄miſſionis aſcen
diſſe legitur deportauit · ibiq̄ ſpe
luncā reppit · et ibi vltimo lapis
aptus eſſe · qui abſortis archa alta
ri incenſi et tabernaculo iterum ſe
reclusit Jeremias vero in ipſo la
pide · ſolo digiti tactu nomen dei
tetragramaton ſcripſit · et oſtiū
ſignaculo dei clauſit · nubes vero
ſtatim locum iſtum operuit ita q̄
nullus poſtea locū indicarē potuit
In fine āt t̄pm cū de⁹ cōgregaue
rit plebem ſuā · colūpna ignis et
nubis ibi demōſtrabitur · et maie
ſtas dn̄i ibi ſicut t̄pe moyſi reue
labitur · et ſic locus iſte ab ōmib⁹
cognoſcetur · ij · Macha · ij Mor Jere
mias qui interpretatur excelſus
dn̄o ſignat bonum prelatum : mē
te et affectione vſq̄ ad celeſtia ex
altatum · Iſte em̄ īminente babi
lonica captiuitate .i. temptationū
dyaboli poteſtate et mundi aduer
ſitate · montem contemplationis
debet aſcendere · et ī deſertum peni
tentie ſecedere · et ad ſpelūcam re
ligionis vl' humilitatis applicare ·
p̄s · Ecce elongaui fugiēs et māſi
in ſolitudine · Secū dēt habere ar
chā teſtamenti .i. diuine legis medi
tationem · altare incenſi .i. deuotio
nem · tabernaculū portatile .i. mū
di cōtemptum portare · que petra
et ſpelunca .i. boni frēs et humiles
debent ab eo accipē et ſorbere · Et
hijs receptis ſeipos p̄ ſui cuſtodiā
et inanis glorie fugam claudere ·
virtutes et merita que poſſident
a viſibus hominum occultare · et
nomine dei per deuotionē ſignati
nubeq̄ puritatis coopti locū ſuū
non debent alijs pādere · ſed poti⁹
ignoti a ſecularibus p̄manere Si
cut heremite et ſancti religioſi an
tiquitus faciebāt · q̄ ignoti eē ho
minib; cupiebant · Ihere · xxxvi ·
Vade abſcondere et tu et ihêremi
as · et nēmo ſciat vbi ſitis · Hoc
debent boni r̄ligioſi facē · quou q̄
in fine ſeculi deus ipos decreuerit
declarare · et v̄tutes eoꝝ in mūdo
corā hoīb; manifeſtarē · Math · vi ·
Intra cubiculū tuū · et clauſo ho
ſtio ora patrem tuum in abſcōdi
to

Capitulū tercium

Tempore o'ie ſummi ſa
cerdotis ciuitas ſcā ihe
ruſalem in ōni pace ha
bitabatur · et leges di
uine ſeruabant · Qd vtiq̄ propē
ipſius ſacerdotis ſummi pietatem
ſiebat · qui mala habebat odio et
iuſticiam obſeruabat · Ipſi reges
et principes locū ſummo honore
ducebant · et templū magnis mu
neribus illuſtrabant · Vñ et ſeleu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cus rex aſie de ꝓprijs redditibus
ſumptus ſacrificioꝝ dabat et ſolue
bat de proprio quicquid ad ſacrificia
ptinebat. ij. Macha. iij.
¶ Nota Sic vere quando
in iherūſalem et in templo. i. in ec
cleſia vel religiōe eſt ſacerdos oni
as. i. rector aliqs iuſtus homo. tūc
propter pietatē ipſi9 ipſa ciuitas
. i. ipſa eccleſia ſibi commiſſa in pa
ce habitatur. et leges diuine et re
gulares obſeruantie ibidem a ſub
ditis obſeruantur. Reges et prin
cipes ipſum templum. i. ipſū eccle
ſiaſticum ſtatū honorant. donis et
muneribus ipſū ditant. ſacrifici
a bonoꝝ operū acceptāt. Preſen
tia et prudentia bonoꝝ p̄latorum
cauſa ē pacis et pſperitatis eccle
ſiarum. et credo q̄ ſi p̄lati et alij
eccleſiaſtici eēnt boni. ſeculares er
ga eos benigniter ſe haberent. et
eccleſie eoꝝ pace et diuitijs habū
darēt. ſed quia modernis tēporibꝫ
multi eccleſiaſtici īueniūtur peſſi
mi. ideo ſeculares contra eos ſūt
iniqui. Yſa. xxiiij. Sicut populꝰ
ſic ſacerdotes ¶ B

Hic dicit q̄ ſimōn templi pre
poſitus moliebatur iniquuꝫ
aliqd in ciuitate ſancta. ſed quia
onias ſūmus ſacerdos pontifex ſu
is malitijs reſiſtebat ideo implē n̄
poterat qd volebat. Quapropt̄
iſte ad regem ſeleucum ꝓperans
et erariū plenū pecunijs in tēplo
eccīe aſſerēs ipſū ad ſpoliandum
dictum erariū induxit. et dictas
pecunias nō pertinere ad ratōnem
tēpli vl' ſacrificioꝝ. ſed potius ad
vſus publicos aſſeruit. quapropt̄
ipſos ad regem ptinere ꝯmonuit

Quapropter rex p̄ templo ſpoli
ando eliodoꝝ iheruſolimaꝫ deſtina
uit ¶ Nota Symon iſte
ſignat ſimoniacos. q̄ i ciuitate ec
cleſie ſemp nitunt̄ mala tractaē.
iniquitates et ſimonias machina
ri. Que pro certo quando pficere
nequeunt. et vidēt q̄ onias ſum
mus pontifex id eſt boī eccleſie p̄
lati ipſos impediunt. ſtatim ſolēt
ad reges et pricipes ſeculares ſe ꝯ
uertere. et cōtempto clericali offi
cio ſiūt vxorati et bigami vel prī
cipum officiales. Et ſic qn̄ apud p̄
latum michil poſſunt. ſolent apud
mundanos principes ſuas maliti
as procurare. et tunc non ceſſāt
ipſos ad theſauros ecc̄e depdan
dos totis viribus animare Aiunt
enim q̄ tēplum eccleſie plenū eſt
pecunijs et theſauris. Aiunt etiā
q̄ illud erarium templi ad regem
et publica negocia debet ptinere.
et q̄ principes ipſum licite poſſūt
tollere. Sic ergo iſti bigami et cu
riales clerici vxorati p̄ alijs eccīe
nocent. et ad rapiēdum bō eccle
ſiarū et moleſtandū clericos prin
cipes excitant et inuitant. et ad
hoc mitti heliodoꝝ. i. malos officia
les et balliuos procurant. Sꝫ ad
litteram patet de clericis vxoratis
l' bigamis. q̄ in regū curijs vel cō
filijs ꝯmorant̄. qꝛ p certo nocē ec
cleſijs et accuſaē clericos p̄ alijs
ꝯmoſcūt̄. vn̄ dꝛ in. ca. iiij. Simon
pecuniaꝝ et patre delatoꝛ male loq̄
bat̄ de onia. ¶ C

Dicit̄ hic q̄ heliodorꝰ qui era
riū tēpli ſpoliabat a duobꝰ
āgel' ſibi apparētibꝫ fuit acte pcuſ
ſꝰ et plagis īpoſitis ſemiuiuꝰ relictꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Sed tandem onie ſummi ſacerdotis
precibus eſt ſanatus· Iſti autem
ſanato dixerunt angeli prelibati
onie ſacerdoti gratias age · ꝓpter
ipſum enim eſt tibi reddita vita
tua· Tu autem ſanatus annūtiā
mirabilia dei que fecit· quia ille q̄
venerat ſpoliator factus eſt tem
pli virtutum et mirabiliū predi
cator· Nora Si
vis allega hic de conuerſione pau
li· Heliodorus qui interpretatur
deo meo generatus. ſignat beatū
paulum deo et ad dei opus generā
tum. Actuū· ix· Vas electionis ē
michi iſte. Iſte enim ad inſtinctū
ſymonis ꝓpoſiti tēpli. i. ad ſuggeſ
tionem phariſeoꝝ et ſacerdotum
tēplum eccleſie theſauris ſuis ſcꝫ
bonis perſonis et xpianis fidelib9
primo ſpoliare q̄ſiuit· Sꝫ pro cer
to a deo flagellatus et in flagellis
conuerſus· tēplum eccleſie honorā
uit· per bona opera ſāctificauit·
mirabilia dei pre aliis nūciauit· et
ſic de ſpoliatore ditator· et de per
ſecutore factus eſt predicator.
b Vel allega generaliter ꝙ
flagellatō tribulatōnum ad duo ꝓ
ficit peccatori· quia primo mala q̄
ꝓpoſuerat facere nō permittit·
ſcdo ꝙ ipſum ad deum conuertit
et dei laudatōnē facit Infra· ca·
ix· In agnitionem ſui deduct9 eſt
percuſſus a dn̄o plaga· Vel ſi vis
dic ꝙ illi q̄ bona eccleſie rapiunt
perſſiones et tormenta finaliter
incurrunt b

DVo iuuenes virtute decori·
et optī gloria ſpecioſi amic
tū apparuerunt heliodoro ſpolianti
templum· quē ꝯtinuus percutien
tes plagauerūt· et ſic eū ne the
ſauros templi caperet impedierunt
Nora Sic vē duo iuuenes. i.
plat9 et pn̄ceps ſecularis ſimł de
bent in iuſticia cōuenire et contra
malos raptores ne bonis nocerāt
q̄libet cū ſuo gladio dimicarē et ſpi
ritualiter eos per excōmunicatōnē
et tpaliter per penam corpalē affli
gere· Iſti tamen debent dici duo
propter concordiam quā inter ſe
debent habere· virtute decori ꝓpē
iuſticiam qua contra malos dēnt
vigere· optimi gloria per bonā fa
mam qua pre ceteris debent polle
re· ſpecioſi amictu per honeſtam
vitaꝫ qua pre ōmibus debent ſplē
dere· Actuum ꝑmo· Ecce duo vi
ri aſtiterunt iuxta illos ī veſtib9
albis· Vel dic iſta de duobus no
ſtris iuuenibus angelicis petro et
paulo qui cōtra heliodoꝝ. i. cōtra
neronem vel dyabolum conuene
rūt Vel qui malos docendo et pre
dicando conuerterūt· et a malo re
traxerunt ac̄· ſicut ſupra· Vł dic
idem de ſymōe et iuda vel de qui
buſcūꝗ duobus ſanctis ꝯbinatis

Capitulū quartū a

IAſon frater onie ſanc
tiſſimi ſacerdotis cōtra
proprium fratrem ſa
cerdotium ambiens re
gem antiochum adiuit et ꝓmiſſa
młta pecunia expulſoꝗ frē ſacer
dotiū a rege optinuit Qui obtēto
pn̄cipatu ſtatī ꝯtribules ſuos ad
gētilē ritū trāſferre cepit et legitia

ciuitatũ iura deſtituens · ꝑua ſtatuta ſanxiuit · Circa ſacerdotes et circa altaris officia nequaq̄ dediti erãt ſʒ contempto templo ſacrificiiſq; neglectis paleſtras et ludis vacabãt Et patrios honores nichil habentes · grecas glorias optimas reputabant · et hijs ſiles eẽ p omnia cupiebant quos paulo añ hoſtes et ꝑẽptores habuerãt · ij · Machab · iiij ·

¶ Mora

Iſte iaſon qui interpretatur deſiderãs ſignat ambicioſũ qui honores et eminẽtias deſiderare nõ ceſſat Prouẽ · xxi · ẟz de malo · Tota die cõcupiſcit et deſiderat Antiochus q̃ interptat paup ſilẽs vl̃ paupis ſilẽtiũ · malũ ſupiorem ſignat qui pauperes ſb ditos grauans ipſos ſilẽtes et triſtes efficit · ita qꝫ tũ p timore ipſius nullus eſt qui loqui preſumat · i · Mach · i · Accepit ſpolia mltitudis gẽcium · et ſiluit terra in cõſpectu eius · Iſta ergo ẽ veritas qꝫ iaſon · i · mal9 ꝑlat9 ñ pcat omĩe nec ratione fraternitatis nec ratione bonitatis qꝫ tales non pcunt alijs cõſãguineis vl̃ iuſtis qñ eorum ſacerdotiũ ambiunt et officia concupiſcũt · ideo ſepe fit qꝫ ad regem antiochũ · i · ad malũ ꝑlatũ ſe traſferũt et mediante pecunia ſacerdociũ · i · beneficiũ acquirũt ꝓpriõſq; frẽs et amicos a ſtatib9 ſuis deponũt · Iere · ix · Omnis frat ſupplantans ſuplantabit et omnis amic9 fraudulẽt incedit ⁊c̃ Tal̃ ergo ãbicioſus · ſtati qñ ad pncipatũ vehit vl̃ ad prelationem ſublimatur legitima ciuium iura · i · bonas cõſuetudines ſibi ſubiecti populi deſtruẽ molitur et praua ſtatuta ꝑ viribus inſtituit et ſectat · cõtribules · i · ſuos amicos et familiares ad ritũ gentilem · i · ad ſecularẽ laſciui ã inducẽ comꝑbatur Illõ eni vide m9 de malis qꝫ plus cupiunt nepotulos ſu9 et mores gentilitios · i · ſeculares et laſciuos habere q̃ qꝫ iſrahelite · i · viri iuſti ſiãt Vñ de talibus poteſt dici illud Oſee ix · Effraim educꝫ ad interfectorẽʒ filios ſuos · Quid plura? reuera regnãte tali ꝑlato · ſacerdotes inferiores · i · ſubditi nõ vacãt ad altaris officia pagenda ſed potius contempto cultu ꝟ ritu templi eccleſie vl̃ altaris et neglecta regulari obſeruantia diſcipline · moribus qꝫ religioñs depoſitis · paternis moribus · i · ſanctoꝝ prm̃ moribus et cõditõnibus viliꝑẽſis · ludis ſecularibꝫ ſe implicant et grecas glorias · i · ſeculariũ mores optimos eẽ putant · hijs qꝫ ad litteram ſimiles in moribꝫ eſſe cupiũt ſcꝫ ſecularib9 quos hoſtes multociẽs ſenſerũt · Cõſtat qꝫ ſeculares eccleſiaſticoꝝ ĩ mltis caſibus ſũt inimici · qd potiſſĩe de mltis nobilib9 videm9 qñ ad eccĩaꝫ veniũt · dedignãt mores religioſos ⁊ eccĩaſticos ſeq̃ ⁊ in cunctis ſuis actibꝫ conantur ſecularib9 conformari · ita qꝫ cuilibet eoruꝫ poſſunt ſeculares dicere. Et tu vulneratus es ſicut nos noſtri ſimilis fact9 es · ſicut dicitur · Yſaie decimo quarto ·

¶ H

Hic dicitur q̃ iaſon qui proprium fratrem ſuum de ſacerdotio repulerat et ſacerdotiuꝫ muneribus optinuerat · quadam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dis quēdā iniquū qui dicebatur
menelaus· ad regem antiochum
cum pecunia deſtinauit· qui eadē
pecunia ſacerdotiū i ſe retorquēs
iaſonē magiſtrum ſuum expulit·
et ſic iuſto dei iudicio is qui frēm
ſuum expulerat: ab alio fraudulē
ter de ſacerdotio fugatus fuit·

Nota Illud allega ꝙ i
quo peccat aliqs in hoc punitur·
et ꝙ eadē menſura qua menſi fue
rimus remetietur nobis ꝛc̄· Luce
vi· et· Math· vij· Juſtum ē enim
vt qui alteri infidelis inueniatur
ſibi alterum infidelem ſētiat· Ab
alterō expecta qd alteri feceris·
Vel allega contra ambitōſos qui
cōmuniter in ſuis ſtatibus benefi
cijs et malitijs in p̄iudiciū fratrū
ſuorū obtinuerīt· finaliter n̄ pſpe
rantur· ſed ſuperueniente tribula
tione ab ipſis et quādoq̧ ab alijs
expelluntur · Eze· xvij· Ergo nē
proſperabitur

Capitulum quintum

Poſtq̄ antiochus rex nē
quiſſimus iherūſalem
cepiſſet · et templum
theſauris vaſis aureis
argenteiſq̧ ſpoliaſſet· et omnes
iſrahelitas ad ritū gentiliū trāſiſſe
iuſſiſſet· noluit ꝙ templum ihrl'm
templū domini diceret· ſed ꝙ te
plū iouis olimpij publice vocaē
tur· Tunc enim templum luxuri
a et cōmeſſationibus erat plenū
et ſcortantium cum meretricibus
Sacris edibus ſe vltro mulieres
ingerebant introferentes ea que
non licebant· Altare plenū erat
illicitis neq̧ iam ſabbata cuſtodi
ebantur· nec ſimpliciter quiſq̧ iu
deum ſe eſſe cōfitebatur· Ducebāt
enī ad ydolorū ſacrificia· et corōa
ti edera bacho ſeruire cōpellebātur
ij· Mach· vi· Nota
Sic vere ſtatim cū dyabolus iheru
ſalem. i. ſtatum xp̄ianitatis ditioī
ſue per peccatū ſubiugauit· ante
omnia templum id eſt ſtatum ec
cleſiaſticum omnibus bonis ſpūa
libus ſpoliauit· theſauros. i. virtu
tes· vaſa aurea et argentea. i. per
ſonas ſapientes et nitētes ſpiritu
aliter ſubtraxit· Filios iſrahel id
eſt eccleſiaſticos ad ritum gentilē
id eſt ad mores ſeculares traxit·
ita ꝙ ſicut videtur iam templum
eccleſie non videtur eſſe dei tēplū
ſed iouis q̄ interpretatū inimicus
ſeparans. i. dyaboli pro eo ꝙ ibi di
abolo pluſq̄ deo ſeruitur· Et qui
a cultu domini derelicto· iupiter. i.
inimicus dyabolus p vitia ibi coli
tur et ei9 mandatis et ſuggeſtioī
bus obeditur· Et hoc patet ex
hijs que ſequntur· quia iam vt vi
detur illud templum. i. eccleſie ſta
tus luxuria et cōmeſſacōībus ē
plenum· a ſcortis et meretricibus
eſt frequentatum· edes ſacre. i. do
mus religioſorum mulieribus et
concubinis replentur· Jāq̧ ſabba
ta id eſt quies mentis et cōtēplati
o· ſolēpnitates. i. diuina laus et a
peccatis ceſſatio ibi non cuſtodiūē
ſed potius bacho id eſt vino et eb
rietati omnes ſeruiunt· et coronati
edera. i. nitore veſtimentoꝝ indu
ti iſti deo bacho ſeruiunt et in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

omnibus obſequūtur. Ita vt con
cludamus breuiter nullus ē qui
ſe libenter dicat iudeum. i. qui glo
rietur dici religioſus vel preſbiter
ſed potius in ſecularibus actibus
glorian tur et potius videri ſecula
res ꝙ clerici delectantur. Sic ergo
templum illud mirabiliter eſt pol
lutum. et per antiochum i. dyabo
lum eſt euerſum. ps. Deus vene
runt gentes. i. gentilium mores
in hereditate tua etc. vii. Naum. i.
Porte fluuiorum apte ſunt et tēplū
ad ſolum dirutum.

Capitulū ſextum. A

Sub pſecutione ātiochi
due mulieres delate ſūt
pueros ſuos circūcidiſ
ſe. que ſtatim a gentili
b9. pueris ad mamillas ſuſpēſis.
fuerūt p muros p̄cipitate. Quidā
etiam ſabbatum colere voluerunt
et cū ad ſpelūcas fugerunt. ſe de
fendere nolentes. flāmis a gentili
bus perierunt. Nolebat enī antio
chus ꝙ alique matres pueros cir
cumciderent. vel ꝙ diem ſabbati
cuſtodirent. ij. Macha. ſexto.

Mora Sic vere cum dy
abolus nunꝙ voluit ꝙ alique ma
tres. i. aliqui p̄lati pueros et ſbdi
tos ſuos teneantur circūcidere. i.
a vitijs reſecare et quieti mentis
vacare. et feſta ſpūaliter celebra
re. Hinc eſt ꝙ ille matres. i. p̄lati
qui hodie puulos et ſubditos a vi
tijs circūcidūt de muris. i. de altis
ſtatibus p̄cipitantur. Pueri circū
ciſi. i. boni ſbditi bene correcti a dy
abolo et miniſtris ei9 tirānis vna
cū bonis ſuis matribus tribulatio
nibus ſubiciuntur. ad eorum mamil
las pendētes. i. prelatorum doctrinis
adherentes a dyabolo ꝓpellūtur.
Sabbata feſta ſpūaliter et tempo
raliter colentes flāmis diuerſarū
tribulationum vruntur. regula ē
enim eſt ꝙ tam p̄lati ꝙ ſubditi q̄
a malo ſe reſecant. et qui dei lau
dibus magis vacant: amplius a
dignitatibus et officijs reiciātur
et maioribus tribulationib9 affli
ciantur. ps. Multe tribulatōes
iuſtorum. B

Hic habetur de helcazaro: ꝙ
cum omnes iudei cōpellerentur
ſacrificare ydol. et ɔtra legē car
nes idolatricas. i. imolatas cōmedē
. ipſe noluit. ſed potius mortē ſu
ſtinere voluit. Quinymo cum ami
ci ſui ſuaderēt ꝙ carnes qb9 licitū
ē veſci apportarēt. ipſe ſe carnes
porcinas fingeret comedere: et ſic
ſub tali ſimulatione poſſet mortē
euadere. recuſabat et elegit mori
potius ꝙ contra legem carnes por
cinas comedere. vel vt ſe comediſ
ſe fingeret. et hoc ne ipſe q̄ ſenex
et . xc. ānorum erat: maiū exēplū
iuuenibus daret Non enī inqt no
ſtre etati dignū eſt fingē. ne q̄s
adoleſcētium eleazarum nonage
narium ad vitam alienigenarum
tranſiſſe eſtimet.

Moraliter

Iſta poſſunt allegari exemplariē
ꝙ illi qui ſunt ſenes p̄ alijs abſtie
re dēnt a malo. et hoc qr vita taliū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ab alijs trahitur in exemplum ·
Et ne ſint alijs i occaſionē ruīe a
malis abſtinere tenentur · Hono
rem ſuū debent tales graues ſol
licite conſiderare · et potius mortē
eligere ꝙ famam ſuā quā longo
tpe vite ſeruauerūt oblectamēto
vite modice que ſupeſt deturpaē
dicentes illud .i. Mach · xi. Moria
mur in virtute ꝓpter frēs nrōs ꝛ
non inferamus crimen glorie no
ſtre ¶ C Vel dic
ꝙ ad virum honeſtum non decet
aliud fingere · et maxime vbi fic
tio ſua in alioꝝ ſcādalū ꝑt redun
dare · Sapiē .i. Scūs enim ſpiritꝰ
diſcipline effugiet fictum · Si ergo
ꝓhibitum eſt ne mali fingant ſe
bonos · ſic nec boni fingant ſe ma
los ¶ D

Cum iudei cū iuda machabeo
contra thimotheum qui con
tra eos cū innumerabili exercitu
veniebat obuiā irent · et contra
eum bellum cōmitterent · appare
rūt aduerſarijs quinqꝫ viri ignei
de celo miſſi ī equis aureis de coři
qui iudeis ducatum preſtabant ·
Quorum duo machabeum medi
um habentes armis ſuis incolumē
ſeruabant · in hoſtes vero tela et
fulmina iaciebāt · ex quo cecitate
confuſi et repleti perturbatione
cadebant · ij · Macha · x ·

¶ Mora Iudei qui interpre
tantur glorificantes · machabeus
qui interpretatur ingenioſus inge
nioſe dominū glorificans ſignat
bonos ſubditos fideles · qui cōtra
thimotheum tyrannum .i. dyabo
lum et eius exercitū .i. contra tēp
tationes et vitia preliantur · Iſti
quinqꝫ viri bonos prelatos deno
tant · qui de celo miſſi .i. a deo pro
moti et non a terrena affectione
vel ſimonia introducti debent eſſe
Johan · iij · Qui de celo venit ſu
per omnes eſt · Qui etiā debent
eſſe quinqꝫ ꝑ quinqꝫ ſenſuū cuſto
diam · ignei per caritatis ardorē ·
cum equis aureis .i. cū corporibꝰ
mundis et caſtis per caſtam ↄuer
ſationem · Iſti iudeos .i. ſubditos
debent precedere bona exēpla dā
do · debent protegere ſe pro eis ex
ponendo · ꝛ in hoſtes tela et fulmi
na proicere ipſorum malitiā re
pellendo Prelati contra hoſtes ſpi
rituales id eſt contra demones de
bent iacere tela orationum · cōtra
carnem tela ieiuniorum · contra
mundum tela reprehenſionū · cō
tra tirannos tela correctionū et
canonicaꝝ ſāctionū Sic enī faciēdo
ipſos cadere faciēt ꝛ ſubditos quos
protegunt tutos reddēt · Ideo de
quolibet tali poteſt dici illud · Ma
thei · xxviij · Erat aſpectus eius ſi
cut fulgur · vñ Abacuc · iij · In lu
ce ſagittarū tuarū ibunt in ſplen
dore fulgurantis haſte tue in fre
mitu conculcabis terram · Vel eti
am tela predicationū debent emit
tere · et fulgura bonorū exēplo
rum oſtendere · vt ſic poſſint ↄtra
ſpirituales hoſtes ſubditos defen
dere et munire ¶ E

Item hic ſuperadditur ꝙ cū
iudas obtinuiſſet victoriā
contra thimotheum · quidā ex ꝑ
te thimothei fugerūt ī gazara pſi
diū valde muitū īacceſſibile et fir
mū · qui loci firmitati ↄfiſi vba ne
phāda ↄtra iudam iactabāt · quo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

accenſi animo illi qui cū iuda erāt
ꝑſidiū expugnauerūt q̄ꝰuis eſſ;
inexpugnabile · ⁊ ceperīt blaſphe
mos · et impios ōcciderunt. Sic̄e
dē infra · ca · xij · de ciuitate caſphi

Noā Ad hoc iſta
allegari poſſunt ꝙ nullus debet ī
locū vel ſtatus ſublimitate confide
re · nec propter hoc ad iniurias ⁊
moleſtias inferendas hoſtibus ſu
is prorūmpere · Quia nichil tam
firmum qꝺ nō poſſit deſtrui · ⁊ ex
hoc ſolent eos cōtra ſe fortius ani
mare · Deus etiam ad talium q̄ fre
ti ꝓtectione murorꝝ.i. amicorꝝ ad
iutorum et tpaliū bonorꝝ īexpug
nabiles eſſe credūt ſupbiā rpīme
dā ſolet eos in manꝰ hoſtium ſu
orum tradē · et potētiā; eorꝝ quā
habuerīt penitꝰ eneruare Quātū cū
qꝫ hō ſit in loco et ſtatu firmo pa
cifico et ſecuro · vtile eſt ſibi pacifi
ce ſe habē et hoſtes ſuos nullate
nus irritare · pſ · Fiat pax in vtu
te tua et habūdantia in turribus
tuis

Capitulū ſeptimū · A

Hic fit mētio ꝙ ioppite
iudeos qui habitabāt
cum eis cū vxoribus
et puul quaſi ludi ſpe
cie ſcafas intrare fecerunt · et in
altū maris ducentes cum nichil
mali ſuſpicarentur ſubmerſerūt ·
Judas vero ſtatim proditōne; au
diens et iniuriam ſue gentis in ſe
retorquens ſbito nocte ſuper eos
irruit · portū ſuccendit · ſcaphas ꝯ
buſſit et eos qui ignem fugerūt
gladio interfecit Et quia audiuit
ꝙ ioppite ita volebant facere iu
deis qui ſecū habitabant · ideo ſi
mile eis fecit · ij · Machab · xij ·

Nora Iſta allega quō
multa mala veniunt ex ludis · et
quomō extrema gaudij luctꝰ oc
cupat · Iſti enim cauſa ludi mar
intrauerunt · ſed tamen ibi ſbmerſi
ſi perierunt Et potiſſime iſta poſſūt
dici miſtice ꝙ filij iſrahel.i. religi
oſi et eccleſiaſtici nūq̄ debent cū;
ioppitis gentilibus.i. cum ſeculari
bus ludos facere · nec eis ſe adiū
gere nec in eis plus debito cōfide
re · vel ad maria .i. ad fluctuoſa
mūdi negocia ſe trāſferre · Quia
ex ꝯtractu talis ſocietatis ꝓpt eo
rum mala exempla ⁊ dicta poſſēt
faciliter ſpūale et eternū naufra
gium reportare · Johan · iiij · Non
communicent iudei ſamaritanis

B Vel dic ꝙ ioppite gē
tiles ſignāt demones · cū quibus
nos iudei.i. criſtiani cōfitētes inix
ti in hac valle miſerie habitamꝰ
Pſa · xi · Habitabit lupꝰ cū agno
et pdꝰ cū edo cubabit · Iſti ergo
fraudulēter ſcaphas.i. alta mūdi
bñficia qñqꝫ aſcēdē faciūt · et ſub
ſpecie ludi tpal ad altū maris .i.
ad pfūda mūdi negocia nos dedu
cūt · Vbi ꝑ certo ꝑmo nos in vi
tijs dem̄ īfern̄ ſupplicijs mergūt · ⁊
ſic ludū tpalē que; nob ꝓmittē
videbāt in tribulatōes ꝯūtūt · Pro
xiiij · Riſꝰ dolorē miſcebit Fatuū ē
ergo taliū ſuggeſtiōib; credē et
ad eorꝝ ꝓditōe; maris .i. fluxibil
mūdi ſtatib; ⁊ negotijs ſe ꝯmittē
qꝛ exm̄ ſolēt animarū picula ꝓue
nire · ideo dicitur · Eccl · xij · Non
credas inimico tuo ieternū Judas
tam.i. xp̄c iſtam demonum ꝓditō
nem et fideliu; dāpnatōe; finalit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vindicabit · vñdē in die iudicij ip
ſos perpetuis incēdijs cōdēpnabit
Mathei · xxv · Ite maledicti i ig
nem eternum · C Vel
dic generaliter · ꝙ illi q̄ ꝓditoſe
decipiunt · ſiue ſint ſeculares qui
religioſos ad peccandum trahūt ·
ſiue demones q̄ fideles tēptando
in infernum mergūt · ſiue mūda
ni proditorēs q̄ alios in ſe confidē
tes fraudulenter affligunt · fina
liter puniēt et a iuda xp̄o igne
ꝑpetuo cōburētur et eorū ſcaphe
.i. ſtatus et ꝓſperitates finaliter
ſubuertentur · et ſic illi q̄ alios ſb̄
ludi ſpē illuſerāt finalit̄ illudent̄
Prouerbio · iij · Illuſores deus delu
det b

HIc dicit̄ quō iudas diuicās
cōtra hoſtes quadā die mul
tos de ſuis ꝑdidit · Sȝ cū obtenta
victoria corpa defūctoꝝ ſepelire
vellet · inuēta ſunt ſub tunicas eo
rūm aliqua de donarijs ydolorum
Propter qd̄ manifeſtuȝ ē ꝙ ꝓ eo
pierant · ꝙ ipſi donaria ydolorū
cōtra legis ꝓhibitōeȝ habebāt ·
Iudas facta collatione ꝓ aīabus
mortuorū oblatōnē ihrl̄m offerri
miſit · et de reſurrectione futura
iuſte et congrue cogitauit ·

Nota Iſta poſſunt allegari
ɔtra ꝓprietarios religioſos et clau
ſtrales quibus non licet donaria
ydolorum .i. mūdi diuitias q̄ ab ydo
lis demonibȝ dātur hodie · nec ali
q̄d ſine prelati licentia poſſidere ·
Sed pro certo quia in exercitu ui
de .i. criſti milicia et religione mul
ti inueniuntur q̄ talia donaria ſb̄
tunicas habent .i. qui occulte ſine
prelati licentia contra leges et

ſtatuta regularia pecunias et di
uitias poſſident · ideo fit ꝙ iſti i bel
lo contra vitia peunt et finaliter
morti etne ſubiacent · Actuū · viij
Pecunia tua tecū ſit in ꝑdicōneȝ
Vel dic ꝙ iudas .i. bonus prelat9
qū ꝑpit ſubditos ſuos mortuos
in peccato ſūme debet dolere ꝓ ve
nia obtinēda et debet oblationes
apud deum facere et offerre vt ī re
ſurrectiois tpe ipis dignetur do
minus indulgere c

DE conſtātia raſie qui ſe irru
entibus ſup eū gentilib9 inē
fecit · et propria inteſtina ſuper t̄
bas piecit et ne illuderetur a gen
tibus propria ſe morte diffudit ·
ij · Machab · ix · Nota
Pōt applicari ad virtutē fortitu
dis · ꝙ tpalit̄ loquēdo nihil ē au
dacius vel forti9 q̄ꝫ manus mittere ī
ſeipſū · ſicut de cathone legit̄ ꝙ ſe
ipſum occidit · Verū ꝙ nr̄is mod
nis tpibȝ nulli ē licitū ſe ipȝ occi
dere · ideo dico ꝙ ſicut antiqt9 val
de fortius et virtuoſius reputaba
tur ſeipȝ occidē q̄ꝫ aliū · ſic ſpūali
ter valde eſt v̄tuoſius q̄ ſe ipſū vi
cat et corrigat q̄ꝫ alios · Prouē ·
xvi · Melior ē patiēs viro forti · et
q̄ dn̄at aīo ſuo expugnatoꝛ vrbiū
Seneca de moribȝ dicit ꝙ fortior ē
qui ſeipȝ vincit q̄ꝫ qui hoſtes ſubi
cit · difficile em̄ ē ſeipȝ vicē

Capitulū octauū a

CVm nichanor impius
contra iudā ꝓliaturus
ipȝ die ſabbati vellet i
uadere · mlti iudei q̄ timore ducti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſequebãtur eũdẽ ſuggerebãt ꝙ di
e ſabbati non cõfligeret·ſed ꝙ po
tius ſabbato gloriã daret·Ipſe ĩ
ſupbiã ductus queſiuit ſi erat po
tẽs in celo qui diẽ ſabbati coli iuſ
ſiſſet·Quibus aſſerentibus eẽ do
minum deuz celi q̃ ſabbatum coli
iuſſit reſpondit·Et ego inquit po
tens ſum ſuper terram qui impo
ſuimi arma et regis negotia imple
ri·ipſe ergo ſupbus die ſabbati ꝯ
ſlixit·in quo tñ conflictu corpus ꝛ
vitã et brachiũ dextrũ amiſit·ij·
Machab·xiiij· ¶ Nota
Reuera talib9 verbis videtur vti
tiranni·quia ſicut deũ in celeſtibꝫ
dñari credunt·ſic ſeipõs ĩ terra
domi nari dicũt·videt̃ eis ꝙ ĩ ter
ra quicq̃d facere libet licet· et ꝙ
ĩpedire ipoꝝ mala opa null9 poſ
ſet·vñ ipi videt̃ dicẽ·Ezech·xi·
Longe recedite a dño· nob̃ data
eſt terra in poſſeſſionẽ· Tales er
go nec dignãt̃ feſta colẽ Quinymo
cõtra iuſtos et ſimplices ſolent in
ſabbatis.i.ĩ diebꝫ feſtiuis pugna
re· et eos rapinis et exactõibus
infeſtaẽ·quapropter et ſolẽt mor
tem eternam incurrere·Quia lic*
tũ nõ eſt ſabbatis et feſtiuitatib9
ſeruilia bona opera facere·multo
forti9 illicitũ ẽ malis operibus ĩhi
are· ¶ B

Hic dicitur ꝙ onias q̃ fuerat
ſũmus ſacerdos vir bonus ꝛ
iuſtus·modeſtis moribus·eloq̃o
decorus·et a puero in v̾tutibus ex
ercitatus·viſus ẽ iude cõtra nicho
norẽ preliatorem man9 ſuas extẽ
dere et pro ſe ipſo et exercitu ſuo
deum exorare·Poſt hoc apparuit
alius vir gloria mirabilis ſcꝫ ſenũ
et ciuitatis amator·Ieremias p
pheta ſibi gladiuz aureũ porrigẽs
et ſibi talia verba dicens·Accipe
iſtum gladium a deo tibi miſſum
in quo deicies hoſtes populi mei
iſrahel ·Qua viſione iude milites
confortati·manu quidem pugnã
tes ſed dominum cordibus depcã
tes ſe in hoſtes fortiter iecerunt
et confortati dei preſentia quinqꝫ
milia de hoſtibus proſtrauerunt·
Nichanorem vero ducem hoſtilis
exercitus occiderũt·Aduertendũ
tamen ꝙ dicti onias et ihereimias
iam diu mortui erant ſed in viſio
ne machabeo apparebãt· ¶ Nota
Iſta poſſũt allegari p illis q̃ bellũ
dñi ꝯtra infideles p fide et ꝯtra ipi
os pro iuſticia preliãtur· Cõſtat
ꝙ pro talibus onias ꝛ ihercemias
.i.ſci qui ſũt in padyſo dominũ de
precant̃ ꝙꝙ gladiũ .i.poteſtatẽ vĩ
cẽdi et trucidãdi hoſtes ipis aſſig
narẽ noſcũt̃· q̃a p certo ita ſit cõĩ
ter ꝙ pñẽtia dĩni adiutoꝝ ꝯforta
ti ĩnimicos ſupãt et hoc potiſſie q̃ñ
maĩbꝫ pugnãt ꝛ deũ cordibꝫ orãt
Iſti em̃ duo iuſto militi xpiano iu
ſtũ bellũ exequẽti neccãria ſũt ma
nualit̃ pugnaẽ vt hõ debitũ ſuuz
faciat· et deũ cordialit̃ exoraẽ vt
ipe r̃ſiduũ ſuppleat Vna ma9 fa
ciebat opus et altera tenebat gla
diũ·Neemie·iiij· ¶ C Vñ ſi vis
dic de bello ſpũali ꝯtra dyabolũ car
nẽ et mũdũ·vbi adiuuamur p ip
ſos ſcõs dũ gladio dĩni adiutorij
premu nimur in quo vt cõiter ho
ſtes vincimus·dum tamen p bona
opa manualiter pugnemus·ꝛ q̃d
ĩ nob̃ ẽ faciamus·et vt deus reſi
duum ſuppleat ipſum cordialiter ĩ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ploremus· Vel de iſto ōnīa dicit̄
ꝙ ad hoc ꝙ ſummus ſacerdos .i.
prelatus dignus ſit a domino ex
audiri et ſubditis fidelibus opitu
lari· neceſſe ē ꝙ ſit onias qui īt̄
pretatur merens domino .i. ſpiri
tu contritus et tribulatus· ꝙ ſit
bonus iuſtus modeſtus moribus
et eloquio vel in verbis diuine
ſcripture exercitatus· Hebre· vij·
Talis decebat vt nobis eſſet pon
tifex ſanctus innocens impollutꝰ
ſegregatus a peccatoribus· excel
ſior celis factus· Et tales a dn̄o
exaudiūtur· ita ꝙ eorum precibꝰ
ſubditi adiuuantur et ſpiritualī
bus hoſtibꝰ dominantur· Jacobi
v· Multū enim valet deprecatio
iuſti aſſidua Contra ſi mali fuerint
preces eorū ꝓ nichilo reputant̄
Johan .ix· Scimꝰ aūt ꝙ peccato
res deus nō audit ·ſed ſi quis dei
cultor eſt et voluntatem eius fa
cit hunc exaudit

Expliciunt moraliſationes ſuper
ſecundum librum machabeorum
et ꝑ ꝯſequens ſuper totū vetus
teſtamentum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Incipit teſtamentum nouum
et primo· matheus·

ECVR
SO· Te
ſtamēto
veteri a
modaliza
tis figu
ris q̄ſdē
diuerſis
libris ex
traxi· teſtat ad hyſtoriā euāgeli
cam manuz mittere· vt iuxta mo
rem ſolitum aliquas hyſtorias et
parabolas excerpēdo illas poſſim
ad mores hominū applicare· Quā
uis em̄ non ſum dignus corrigiā
calciamēti ſaluatoris ſoluere· nec
facta aut dicta eius que in euan
gelijs ſcribuntur tangere· ſpero
tamen q̄ ipſe qui ſe ab emorroiſ
ſa tangi permiſit non indignabi
tur ſi me peccatorem et indignum
ſimplici corde inter publicanos ad
ſe appropinquantem viderit· vt
ſaltem veſtimentoruz eius fimbri
am tangam· vt cum ipſam tetige
ro ſaluus fiam Euangelium ergo
mathei primo deo opitulāte per
currā· deinde in alijs euangelijs
que a matheo poſita non fuerunt
ſuis capitulis ſuperaddam·

Incipit euāgeliū mathei Ca
Capitulum primum

Vm na
tus eſſz
ihesus ī
bethle
ez iude
ſtella ↄ
tinuo
apparu
it que
magos ab oriente in iudeā ad pu
erum adorandum adduxit· Iſta
em̄ ſtella regem iudeorum natuz
oſtendit· et eos vſq̄ ad domicili
uz anteceſſit· que ſuper locū vbi
erat puer immobilis diu ſtetit·
quā videtes magi gauiſi ſūt· a hu
ius ſigno edocti domū ītrauerūt
et puerū cū maria matre ei9 īue
nerūt· a aptis theſauris ſuis ſibi
aurum thus et mirrā humilit̄ ob
tulerūt Mora Iſti magi qui
erāt gētiles valde remoti a iheru
ſalē ſignāt peccōres q̄ lōge venien
tes eē noſcūtur· Stella iſta bonuz
p̄latū vel p̄dicatorē ſignat q̄ exē
plis ſuis a doctrinis aliū illuſtrat
Iſta ergo ſtella .i. predicator debet
in oriēte id eſt in ſtatu virtutum
lucere· magos .i. predicatores et
ſimplices ad ihesum per fidem et
penitentiaz adducere· iter ſalutis
predicando eis oſtendere· et eos
per bō opera et exēmpla ad ihesuz
credēdo p̄cedē· ad quē cū p deuo
tiōem et vite pfectiōez attigerit
ſuper locū p pſeuerātiā dēt ſtare
nec inde p icōſtātiā moueri dicēs cū
helia· iij· Regū· xvij· Viuit dn̄s
in ↄſpectu cui9 ſto· Stare em̄ dēt
corā domino vt in ſe ſit bonus ſir
m9 ſtabilis· añce dere vero debet
alios vt ſit ill' virtualit̄ exēplaris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Joſue·iiij·Sacerdotes pręcebāt an
te populum·Que ſi fecerit·vidē
tes eum gaudio magno poterūt
gaudere·q̄a reuera gaudiū mag
nū eſt ſecularibus et ſubditis ſtel
lam ſtantem id eſt bonū prelatū
vel priorem videre·Sic enim ipſi
magi id eſt ſimplices et peccatorēs
tali ſtella illuminati doctrinaliter
antededucti in bethleem·que eſt do
mus panis id eſt in eccleſiam per
penitentiam venient·et domū cō
ſcientie per contritionē intrātes
illum qui eſt panis vite ſcʒ puerū
ihesum cum maria matrē per gra
tiam inuenient·et aurum dilecti
dīs caritatiue·mirrā mortificatio
nis carnis·thꝰ deuotōnis oratiōis
ſibi offerēt et ſic ductu ſtelle boni
fient Aſpectus em̄ bone ſtelle an
tecedētis.i. bone perſone viaʒ vir
tutum exemplariter oſtendentis
ſolʒ intuentes recreare·et eos ad
ſaluatorem ihesum ſpūalit introdu
cere et ſaluare·ideo bene dicit̄
Gen̄.xv·Suſpice celos et numē
ra ſtellas·¶B Vl' dic q̄ puer
ihesus ſignat puritatem innocen
tie·quē maria id eſt amara gene
rat penitentia·ergo qui iſtum pu
erum.i.conſcientie puritatem īue
nire deſiderāt·neceſſe eſt q̄ ad ſtel
lam.i.ad deum et ad ſanctos per
deuotionē vel bonorū exēplorum
imitationem aſpiciat·et q̄ poſt
eaʒ ſequatur virtualiter·Sic em̄
cū maria.i.cum penitētia puerum
ihesuʒ qui interpretatur ſaluator
.i.puritatē innocentie·et ſalutem
anime repiet·et tria ſpūalia mu
nera que premiſi eidem offeret et
concedet·ihesus em̄ ſiue maria nō
inuenitur·q: ſalꝰ ſiuē peītētia nō
habet·p̄s·Inueīt eū ī t̄ra deſerta
in loco horroris·ac̄· ¶C
Audiēs herodes criſtū ī beth
leem eſſe natū·ip̄m ſtatim
perdere ꝓpoſuit·et ideo ipſū velle ad
orare diſſimulans magos illuc cau
te miſit·et ad ipſū adire precepit
Ite inquit interrogate diligenter
de puero·et cū inueneritis renun
ciate michi vt veniens adoreʒ euʒ
Ipſos tamē angelus ammonuit
ne ad eundem redeant·et ad regi
onem ſuā p aliaʒ viā vadāt Qua
ꝓpter herodes pueros occidit et ī
ter ipſos xp̄m ſe occidē credidit
¶Mor Sic vero ſi herodes rex im
pius.i.dyabolus nos fraudulēter
incitat·vt peccādo ad eū veniaꝰ
et vt puerū ihesum auferāt·et ipſū
eiuſq; deuotiōeʒ ī noſtris cordibꝰ
interimat et occidat·illud debeꝰ
ſuo pe pcauere et ad imitatiōeʒ eiꝰ
nullatenꝰ aſſētire·ſʒ potiꝰ p aliaʒ
viā q̄ ipē ſuggerāt ſcʒ p viā v̄tutū
et nō vitiorū ad regionē nr̄aʒ ſcʒ
padyſū venīē·Qui em̄ ad regiōeʒ
padyſi cupit ire·nūq̄ dēt ad hēo
dē dyabolū reuenīē·nec eiꝰ malis
opibʒ obediē·nec p viā quā ipſe
ſuggerit procedere vel trāſire·di
cens illd·iiij·Regū·vi·Nō ē hec
via nec ē hec ciuitas·quinymo ali
am viā ſcʒ iuſtitie miſericordie et
penitentie debet querere·et eam
ſequi et tenere·iuxta illud·Pſā·
xxx·Hec via ābulate in ea nō de
clinetis ex ea neq; ad dexterā neq;
ad ſiniſtram ¶D Vel dic gene
raliter q̄ illi qui per vnam viam
ad bethleem domuʒ panis id ē ad
eccleſiam vel ad criſtum venīūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

per aliam reuertuntur ·quia qui
cum humilitate ingreditur cū ho
nore reuertitur· et econuerſo q̄ in
greditur cuz ſuperbia ſymonia et
violētia reuertitur in regionez ſu
am ſcilicet in mortem vel in infer
num cū ignomīa et penuria ·iij·
Reg·xiij· Non reuerteris per vi
az qua veniſti Utile ē ergo vt ad
cruſtum.i.ad eccleſiaz de ſtatu hu
ius mundi cum humilitate peitē
tia et iuſticia veniamus·vt ad re
gionē noſtram paradiſum cū glori
a redeamus·qꝛ q̄ nūc diuitias et
mūdi gloriaz āplectūtur paupes
et viles finalr̄ reuertētur ❡E
Vel allega exēplariter quomodo
herodes id eſt mali ſub ſpecie boī
ſcilicet adorationis id eſt honoris
exhibendi ſolent viam et modum
occidendi puerum.i.innocentes q̄
rere·quorum malitiam qui ppen
dit debet exemplo magorum illu
dere et ſue nequicie miniſteriū nō
pbere.ſꝫ diſſimulādo et recedēdo ali
bi declinare·Iſtud potiſſime dr̄
boni familiares malorū principū
facē· qꝛ quando magiſtri eorum
volentes puerum id eſt ſimplices
inferiores predando occidē ·ſi cō
mittāt eis qđ inquirant ɔtra eos
vt occaſiōe accepta ſꝫ ſpecie ado
rationis.i.ſub ſpecie iuſticie ipſos
ledant dicētes eis·Ite et interro
gate diligenter de puēo.i.de ruſci
co·vt ego veniens adorem euz .i.
occidam eum vel ſpoliem·ipſi ꝓ
certo debent potius p aliā viā pce
dē·et ſeruitiū eius dimittere·qꝛ
ſuis iniquitatibꝫ opē daē·Nūeri·
xvi·Recedite de tabernaculis hoī
num impiorū ne inuoluamini cū

eis ❡F Vel allegā quando inīq̄
non poſſunt aliquez pticulariter
tangē vel ledē·ſolent contra om
nes ſibi ſꝫditos ſeuire·vt poſſint
inter alios contra tales inſurgere
Sicut patet de principibꝰ q̄ ſtatu
ta generālia faciūt·vt ſꝫ illis eccīa
ſticos qūos palā nō audēt pſeq̄
cōprehendant ❡G
Angelꝰ ſciēs qꝛ herodes eſſet
queſiturus puerū ihesū ad p
ditiēduz eum·monuit ioſeph·vt
puerum et matrem accipiens fu
gēt in egyptum·vt ſic puerūz il
leſuz de herodis manibꝰ cuſtodiēt
Mor Sic vere cū herodes dyabo
lꝰ q̄ interp̄tatur·gloriās ī pellibꝫ
.i.caro que in pulchritudine pellis
gloriatur. nobis continue nitatur
ſubtrahere· et in nobis occidē pu
erum noſtrum ihesum id eſt criſtū
qui nobiſcum per gratiā habitat
vel puerum id eſt conſcientie et i
nocentie puritatem·ſtatim debeꝰ
ad monitionem angeli id eſt boni
et angelici predicatoris vel p̄lati ī
egyptum·que tenebre et āguſtia
interpretatur id eſt ī tenebras hu
miliationis et contritioīs refugē
cum ipſo puero·mr̄em eius.i.peī
tentiam ɔtrahere·et ſic eū ne no
biſcū pēat poterimus conſeruare
Exō·ij·Accipe puerūz et nutri eū
nc̄·Si enī puer ille ī egypto.i.ī te
nebris et āguſtia contritionis et
humilitatis teneatur·et maria ma
ter eius id eſt penitētia amara·ſ.
caſtitas continentia eidem adiun
gatur tunc a nobis tutiſſime pre
ſeruatur·nec per herodez dyabolū
vel carnē ſubripiē ā necaē·Yſaye
xi·Erit altare domini in egypto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vel dic q̄ criſt⁹ id eſt criſti gra
tia non poteſt diu ſeruari niſi ma
trē eius id eſt mariam per deuo
tionem homo ſtu deat amplexari.
B Vel dic q̄ puer ihe ſus a iu
dea perſequitur ⁊ tn̄ i egypto ſer
uatur. poteſt interpretari q̄ xp̄c
ab illis qui ſunt in terra iſrahel .i.
in eccleſia vl̄ religione p diuerſa
vitia perſequitur et fugatur. et
tamen ab illis qui ſunt in egypto
.i. in mundo per deuotionem colit.
Quia pro certo plures ſunt hoi
e. quos criſtus habet perſecuto
res in eccleſia q̄ in mundo ceteris
pibus. et ideo iam videtur ab illa
terra iſrahel id eſt ab eccleſia et
eccl̄iaſticis recede. et i egypto .i.
inter laycos habitare. Johā. viii.
Jheſus abſcōdit ſe et exiuit de tē
plo C

Cum ioſeph diu ſtetiſſet in e
gypto dictū ē ſibi p āgelū
q̄ puerū et mrē ei⁹ caperet et in ē
rā iſrahel reuerteret. qd̄ vtiq̄ ſta
tim fecit. et in nazaret habitauit
Mora Sic vē ioſeph .i. hō q̄ eſt i
egypto ſcʒ i tenebris et āguſtiis
peccatorū. dēt puerū xp̄m et mrē
ei⁹ .i. puritatē ⁊ peītentiā aſſume
et in terrā iſrl̄ .i. in ſtatum gratie
ꝯperare. et in nazaret que inter
pretatur flos ſanctitas ꝯſecratio
et vnctio vel virgultum manē.
et ibi iſtū puerū et mrē ei⁹ cū di
ligētia cuſtodiē .i. in flore mūdicie
in ſcitate iuſticie. in virgulto reli
gionis. i ꝯſecratiōe deuotionis.
i vnctione ꝯpaſſionis dēt iſte pu
er ſeruari. In nazaret em̄ poteſt
aliqd̄ boni eſſe. ſicut dicitur. Jo.
primo. Vn̄ illud luce .i. Miſſus ē
angelus gabriel a deo in ciuitatē
nazaret.

Capitulum ſecundum A

Johannes āntq̄ legatus
baptizaſſe vl̄ predicaſ
ſe itroducat tanq̄ vox
clamantis i deſerto ha
bens veſtimentum de pilis came
lorū. et zonam pelliciam circa lū
bos ſuos. ⁊ cibus ei⁹ erat locuſte
et mel ſilueſtre. quib⁹ premiſſis
ſit mentio quomō baptizauit. et
quomodo venientes ad ſe durē re
prehēdebat. et quō de terroē mor
tis et iudicii mentionē faciebat.
Genimina iquit vipparū iam ſecu
ris ad radicem arboris poſita eſt
rc̄. Et ſicut dicitur. Luce. iii. Oēs
ad penitentiam inuitabat dicens
Facite dignos fructus penitentie.
math. iii. M Mor Jſta poſſunt ap
plicari. q̄ predicator prius debet
facere q̄ docere. q̄ reueā āntq̄ io
hānes .i. aliquis hō p̄ſumat fieri p̄
dicator aut aliorū argutor ā rep
heſor ciuātus vel baptizator p̄lat⁹
dēt in deſerto penitentie ſedere et
ibi per contritionē clamaē et plā
gere. pilos camelorū .i. exēpla ſā
ctorum induere. Zonam pellicēā
que ſit de corio mortuo .i. mortis
memoriā accipe. Et renes .i. om
nes carnales voluptates reſtrigē
⁊ arcēgē Locuſtas q̄ ſaltāt ad āte
riorā comedē .i. mūdi contēptū et
affcm̄ ſupiorū habē. Et mel ſilue
ſtre .i. deuotiōis dulcedinē degu
ſtare. Et tunc pro certo cum oia
iſta fecerit. ipſe poterit p̄dicare.
baptizaē et abluē. et de morte et

iudicio peccatoribus minas dare
Nā em̄ debet habere vitam q̄ doc
trinā· et prius debet viam veri
tatis et ſalutis exēplariter oſten
dere q̄ ipſe preſumat virtualiter
predicare· Quia ſcd̄m· grego· Cu
ius vita deſpicitur reſtat vt ei⁹ p̄
dicatio contēpnatur· ❡ B

INter cetera que predicat io
hannes ipſe nititur reprehēdē
quoſdā qui de ſemine abrahe ſe
eſſe gloriabātur et in hoc nobilio
res ſe eſſe opinabātur· ſicut patz
Johā· viij· Vbi ipi dicebāt Semē
abrahe ſumus et nemi ſeruiuim⁹
vnq̄ · Vnde ipſe redarguit eos
dicens· ne velitis dicere itra vos
patrem habemus abrahā· potēs
eſt enim deus de lapidibus iſtis
ſuſcitare filios abrahe·

❡ Nota Sic reuerā quidā ſunt q̄
vltra moduz gloriantur in gene
re ſuo· et q̄to ſūt genē nobilioēs
tanto ſe reputant meliores· et tā
to ſe credunt dignitates et benefi
cia habendi digniores· Et hij pcer
to ſtulti ſunt· quia ſicut videmūs
dominus de lapidibus id eſt de ru
ſticis et de pentibus malis· quādo
vꝫ filios abrahe .i. ſufficiētes et dig
nas pſonas ſuſcitat· et eos ad he
reditatez dignitatē et ꝓmotionē
aliquotiēs exaltat· ps· Suſcitās
de terra inopē· Sicut ad litterā vi
dem⁹ i ecc̄ia· vbi dn̄s q̄nꝫ illuz ad
altiora ꝑuehit qui de viliori et hu
miliori ꝓſapia deſcēdit· ſimilit̄ vi
demus int̄ ruſticos q̄ cōmuniter me
liores ſūt clerici iter alios· Quia
breuiter ſpūs vbi vult ſpirat et
quēcūqꝫ vult moribus et ſciētijs
dotat· dignitatibus et diuitijs di
tat· et ſic lapides in filios abrahe
mutat· ſicut ad litteraz in ap̄lis
apparuit· quos dn̄s nō ex nobili
bus et ſa pientib⁹· ſꝫ magis ex ru
ſticis et ſimplicibus elegit .i. Cor·
.i. Videte fratres vocationē v̄ram
q̄ non multi ſapientes ſecūdum
carnē· non multi potētes· nō mlti
nobiles ſed q̄ ſtulta ſunt mundi e
legit deus vt ɔfundat ſapientes et
infirma mūdi elegit deus vt ɔfun
dat fortia ❡ C Jſta allega
de diuerſis hominuz generibus q̄
de ruſticitate ad nobilitatez et de
ſtatu humili ad magnā ſeculi dig
nitatē trāſeūt· ſicut patet de mlt̄
tis nobilibus regibus quoꝝ ort⁹
ab huili plebe ꝓceſſit· Eccleſiaſtes
iiij· De carcere egreditur quis ad
regnum ❡ D Vel dic q̄ iſta fue
runt dicta contra iudeos qui i ſe
mine abrahe gloriabantur· et gē
tiles abhoīnabātur· et tamen ipi
lapides inſenſibiles ſcꝫ gentiles fi
lij abrahe facti ſunt· inq̄tum ad
fidez criſtianam ſunt conuerſi· ip
ſi vero qui pri⁹ filij abrahe fuerāt
ſcꝫ iudei per obſtinationēz in lapi
des ſunt cōuerſi· cor em̄ eoꝝ indu
ratum eſt quaſi lapis· Job· xlij
Non enim ōnes qui ex iſrahel ſūt
hij ſunt iſrahelite· neqꝫ qui ſemen
ſūt abrahe oēs filij· ad Ro· ix ❡ E

IOhanne paſſi m baptiſāte in
iordane· cū xp̄c ad eū baptizādus
veniſſet· ipꝫ iohānes tāgē timuit
dicens Ego a te debeo baptizari et
tu venis ad me· Super ipſum em̄
columbā deſcendētem vidit· et vo
cem patris ipſum vocantem fili
um audiuit· Jheſus vero quam
uis eſſet ſanctior iohanne· ab ipo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

baptiſmum non recuſauit · ſ; poti
us humiliter ſibi dixit · Sine inq̄t
ſic em̄ decet nos implere oēꝫ iuſti
ciam · Nota Illud poteſt alle
gari quando iohannes id eſt p̄la
tus q̄ vacat ad alios baptizandos
et mundificandos · videt aliqueꝫ
ihesum venientem ad ſe .i. q̄n vidꝫ
ſe habere aliquem ſubditū melio
reꝫ ſe et ſanctiorem · de quo cert⁹
eſt ꝙ ipſe ē fili⁹ dei p imitationē
et ꝙ colūba .i. ſpūs ſanctus ipſum
viſitat per gratie infuſionē · ipſuꝫ
proculdubio debet reuerent̄ trac
tare · et ſe reputare īdignū ipſuꝫ
tāgere vl̄ corrigere baptizare ſeu
ſacramenta eccleſie ſibi miniſtrarē
Ipſe tamen ihesus .i. ſbditus q̄tū
cūq; ſit dignus in ſciētijs et gene
re et potentia clarus · iohanni id ē
prelato q̄tumcunq; modico ſe de
bet ſbicere · et ab illo que ptinent
ad ablutionē vitioꝝ ſine arrogāti
a et verecundia acceptare · vt ſic
poſſit alijs imperfectioribꝫ exem
plum virtutis et humilitatis darē
Ecc̄i · iij · Quāto altior es humilia
te in omnibus · Quod tamen eſt
contra malos p̄latos qui nō reue
rent̄ · nec ſupportant bonos ſciēti
ficos et nobiles ſubditos · ſ; potius
ipſos habent exoſos · Et contra ſi
plōs et ſcientificos et nobiles mō
dernos ſubditos · qui dedignantur
p̄latis ignobilibus et ſufficientibꝫ
obedire · Ipſis non ſolēt ſubeſſe ſ;
litigioſe et rigoroſe ſolent eis reſ
pondere dicentes illud · Exo · ij ·
Quis te conſtituit iudicem et pri
cipem ſuper nos ·

Capitulum tercium

C
Vm ihesus a ſpiritu ſā
cto ductus fuiſſet in de
ſertū et .xl. diebus ieiu
naſſet · ſtatī affuit dy
abolus · qui ipſuꝫ de tribus temp
tauit Et ſibi peccatū gule obiecit
dicens · Dic vt lapides iſti panes ſi
ant · peccatū auaricie dicens · Hec
omnia tibi dabo · peccatum ſupbi
e vel inanis glorie · dicēs mitte te
deorſum ꝙ nō offendes · eo ꝙ an
geli in manibus portabūt te · que
xp̄c refutauit et tēptationem tri
plicem ſupauit · vt h̄etur · Math ·
x · Nota Sic q̄n aliquis hō a
ſpiritu ſancto ducit̄ in deſertum
.i. in penitentie vel religionis ſta
tū vbi ieiunio et abſtinentie ſe de
dicat · ſtatī adeſt dyabol⁹ q̄ ipſuꝫ
violēt̄ īuadit · et tria pricipalia vi
tia videlicꝫ auariciā gulā et ianem
gloriā eidē oñdit Suggerit em̄ ta
libꝫ ꝙ panes .i. cibos accipiant · et
lapides id eſt duriciam et difficul
tatem abſtinentie in panes id eſt
in ciborum voluptatem conuertāt
dicens illud · iij · Regum · xix · Co
mede et bibe grandis enim reſtat
tibi via · Ac ſi diceret complexio
tua eſt debilis · et tempus vite tu
e erit longum et ſic fatuum eſt ab
ſtinere · et bonū eſt comedere et for
teꝫ eſſe · Suggerit etiam auariciā ·
oſtendit em̄ homini in cogitatiōe
regna mundi et gloriam eorum ·
diuicias et pſperitatē ſecularium
dicens ei · Si cadēs adoraueris me
id eſt ſi ſuggeſtioni mee conſenſe
ris et mūdū cupiens · a tuo pposito
reſilieris · et ad ſeculum redieris
hec oīa tibi dabo · diuitē te faciā et
tēporalit̄ pmouebo · dicēs illud ·

Pſaie·xlv ·Dabo tibi theſauros
abſconditos archana ſecretoꝝ
Sed quid ꝑ certo quādo videt ꝙ
nec gula nec auaricia ipſum pt̄ vi
cere·ſtatuit ſupra pīnaculū tem
pli·eleuāt eū ī mente ſua·facit ꝙ
ſe ipſum ſanctum et magnuꝫ eſti
met et de viribꝰ ſuis p̄ſumat ſibi
dicens Si filius dei es ⁊c̄·id ē ſibi
ſuggerit vt aggrediatur difficili
a·et vltra vires ſuas periculis et
temptationibus ſe exponat·⁊ ꝙ
in manutenentia dei et angeloꝝ
confidat·Ac ſi diceret ſanctus es
filius dei es·non em̄ ſuccūbis in
tēptatione·qꝛ angeli domini te ſu
ſtinebunt·⁊ deus te cadere non p
mittit·ſic ergo ad preſumendum
de ſe et ad inaniter gloriandū ipꝫ
inuitat· vt ſic eum in peccatum
deiciat et ꝓſternat·videtur em̄ ſi
bi dicere illd̄ .i.Corinth·o·xviii·
Fidelis deꝰ qui non patietur vos
temptari ſupra illud qd̄ poteſtis·
ſed faciet cū temptatione ꝓuētū·
et breuiter illi qui ſunt in deſerto
⁊ religione·a dyabolo diuerſimo
de temptantur et qn̄ vno peccato
vinci nequeunt·altero tēptantur
Ideo bn̄ dicit·Eccli.i.Fili accedēs
ad ſeruitutem dei·ſta in iuſticia ⁊
timore·et p̄para aīam tuā ad tēp
tationem Quia iſti tēptātur con
tra votū caſtitatis de gula·contra
votuꝫ paupertatis de auaricia·con
tra votū humilitatis et obediētie
de p̄ſumptione et ſupbia·ꝓū·xxx·
Per tria mouet̄ terra·Sed reuerā
iſte debet ſagaciter reſpōdere Cō
tra gulā·ꝙ nō in ſolo pane viuit
homo·ſed potius in omni v̄bo dei
⁊ ꝙ religioſus plus debet appetē

cibum ſpūalē ꝙ̄ corpalem·Cōtra
adorationem et ꝯſenſum auaricie
quā ſuggerit debet reſpondere·ꝙ
dominus eſt adorandus et non dy
abolus·ꝙ ſibi eſt ſeruiendum nō
mamone·Contra conſenſum ina
nis glorie ⁊ p̄ſumptiōis debet reſpō
dere·ꝙ deꝰ non eſt tēptandus ſꝫ
timendus·et non eſt ꝓprijs viri
bus confidendum·ſed potius hui
liter incedendū·Sic em̄ iſtam tri
plicē temptationem poterit eua
dere·et tria hoſtis iacula non tīe
re·Tūc de ipſo verificabitur qd̄
de criſto ſubiungitur·ꝙ videlicꝫ
dyabolus ipſuꝫ relinquet·nec eū
amplius temptare preſumet·an
geli vero ſibi adherebunt qui ſibi
ſpiritualiter miniſtrabunt Quia
quando quis temptationem dya
boli ſuperat·ab ipſo in pace dimitti
tur et ab angelis cuſtoditur·p̄s·
Angelis ſuis mādauit de te ⸿B
Vel dic ꝙ criſtus non inuenitur
temptatus·q̄ndiu fuerat cum apo
ſtolis ſed ſolum dum erāt ſolitari
us in deſerto·In quo poteſt nota
ri ꝙ q̄ ī ſocietate ⁊ cōmunitate vi
uunt minores temptationes ſenti
unt minoriqꝫ periculo conſiſtunt·
ꝙ̄ qui ſolitarij eſſe volunt vel in
ſingularitate vite et morū ꝯſiſtūt
Eccleſia·iiij·Ve ſoli·Quia ſicut
dicit·ſeneca Oīa mala docuit ſoli
tudo Qd̄ potiſſime verum eſt de ſo
litudine ſpirituali·quando homo
caret caritatiua ſocietate et manꝫ
in ſolitudine peccati·ſegregatus
a dei et ſanctarū virtutū et bono
rū opū cōmuitate ⸿C Vl̄ dic ꝙ
dyabolꝰ tēptauerāt p̄mū adam de
tribꝫ de gula·ſcꝫ de eſu pomi·de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

auaritia ſupplē ſcientie · ſcientes
inquit bonum et malum · de iam
gloria · neq̄q̄ inq̄t morie̅mini ſed
eritis ſicut dij · In qua q̄dem tēp
tatione triplici q̄ adam fuit vict9
cōgruū fuit q̄ ſcd9 adam eiſdem
temptaretur · in quib9 ipſe dya
bolus ipſum non vinceret · ſ; poti
us vinceretur · vt ſic ſcʒ t̄plex ca
ſus primi hominis per triplicē re
ſiſtentiam ſcdi hominis ſanaretur

D Vel dic q̄ tūc dyabol9 homi
nem fortius impedit · qñ ipſuʒ ab
ipſo fugere et ad deſertum penitē
tie traſiē cernit · Tēptationes tūc
fortiores īſurgūt · qñ homines ip
ſas amplius euadere ſperant et q̄
runt Laban enī tūc iacob perſecu
tus eſt · quādo illū ab ipo fugē p
pendit · Pharao tūc populū iſrł a
crius pſequitur · qñ eum audit de
ſuo dominio ſacrificaturū in deſer
to recedē · Quinq; reges tūc gaba
onitas īpuguāt qñ audiūt ipſos
cū filijs iſrł' ↄfederātos fuiſſe · Sodo
mite tūc ad hoſtiū loth pulſāt qñ
āgelos hoſpitio recepat Meretri
ces ad ſalomonē venerunt · qñ ſa
pientiā a domino ſuſcepat · Demoī
acus filius tūc a demōe grauī9 al
lidit · quādo ſanād9 corā domino
appiquat · vt dicit · Math · xvij ·
Sic vero pharao .i. dyabol9 · labā
.i. mūdus · quinq; reges .i. quinq;
ſenſus · ſodomite et meretrices .i.
male cogitatiōes · ſolēt hominez
grauī9 inuadē · quādo ītēdit ſe a
vitijs ſepare et deſertū penitētie ī
trarē · āgelū .i. criſtū ſecuʒ habere ·
et filijs iſrł .i. ſāctis ſe cōfederare ·
vñ dyabol9 videtur dicē illō · iiij ·
Reg · iij · Moab receſſit a me · rei
nicū ↄtrā eū in prelio rc̄ ·

E Subiungitur hic q̄ petrus ⁊
andreas in nauicula erāt · ⁊
retia ſua p piſcando i mare mitte
bant · quos ad ſe ihēſus continuo
vocauit · et piſcatores hominū id
eſt predicatores fecit · Venite iq̄t
poſt me faciaʒ vos fieri piſcatoēs
hominum · ⁊ ſtatim relictis retibʒ
ſuis ſecuti ſunt eum · pcedens vē
ro vidit alios duos fratres ſcʒ ia
cobum et iohannem · qui vna cuʒ
patre retia reficiebant · q̄ vocati
ſtatim ſecuti ſunt eum · et relictis
retib9 et prē poſt eū abierūt ·

Mora Sic vero qui in nauicula
mūdi fluctuoſi ſtantes · retia cu
piditatis ⁊ mūdi facultates poſſi
dēt · quādoq; a criſto ſpūaliter p
inſpirationeʒ · ⁊ vocaliter p ſcrip
turā et p̄dicatiōeʒ · realit̄ p bono
rū exēpla et correctiōeʒ et t̄bulati
onē vocāt · et ad ſtatū ſalutis reli
gionis ſpūalit̄ inuitāt · q̄ p certo
ſtatim cū ſe vocatos vt p̄miſſū eſt
ſentiūt nauē fluct9 .i. mūdani ſta
tus · et retia cupiditatuʒ .i. mala
rū cōplacētiarum et diuitiarū · pa
trē .i. ōneʒ affectionē carnalium a
miciciarū debēt dimittē · et xp̄ʒ p
imitationē ſequi · et p bō opa pp
are · infra · viij · Magiſter ſequar
te quocūq; ieris ·

Capitulum quartum

A Videns ihēſus turbas aſ
cendit in montem · et
cum ſediſſet docebat di
ſcipulos · ſic dicit · Ma
v · Mora In quo notatur q̄
ille qui alios vult docē · dēt t̄bas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

mūdi negociacium vel malarum
cogitationum fugere · montem cō
templationis et vite perfectionis
aſcendere · et ibi in tranquillitate
animi ſedere et quieſcere · et ſic p̄
dicādo alios poterit docere · Pſa ·
xl · Super montem excelſum aſcē
de qui euangelizas · C b

Hic precepit dominus ſi q̄s
cum aduerſario per viaz va
dat · ante omnia pacem cum eo
facere ſtudeat · ne forte ipſum iu
dici tradat qui miniſtro eum com
mittat qui eum in carcerez ſtatiz
mittit · Nota Sic vere cum
nos in via huius vite habeamus
vnum fortez aduerſarium ſcilicz
proprie conſciencie remorſum · q̄
non ceſſat nos impugnare et mor
dere · neceſſe eſt vt q̄diu ſumus ī
via preſenti ipſum pacificemus ·
et q̄ omne peccati offendiculum
amonentes tranquillitatem illi9
ſeruemus · p̄s · Rogate que ad pa
cem ſunt iherusalem · Alioquin ſi
tempus huius vite tranſeat ille
aduerſarius noſter iudici criſto
in morte et in iudicio nos accuſa
bit et tradet · q̄ dyabolo miniſtro
nos committet · ipſe vero in infer
nali carcere nos recludet C d

Dominus precepit q̄ ſi ocul9
dexter alicuius vel manus
dextra ſcandalizat eum ſtatim de
bet oculum eruere et manum ab
ſcindere · melius enim eſt vt ait
q̄ vnum membrum peat q̄ totū
corpus eius in infernum deſcēdat
ſicut · Mar · x · Ocul9 · man9 · pes
ſcandalizantes eici iubentur · q̄a
melius eſt cecum · claudū et mā
cum id eſt cum vno oculo pede ꝉ
manū in regnum celorum igredi
q̄ duos oculos manus et pedes ha
bentes in iehennā ignis mitti · Ma
thei · xviii · Nota Tamen ſpi
ritualiter loquendo in ſcriptura p
oculos intelligitur diſcretio ꝉ ſub
tilis cognitio · per pedes affectio · p
manus operatio · Conſtat ergo q̄
quādoq̄ homo habet vtrumq̄ du
plicatum · et in vtroq̄ genere dex
trum poſſidet et ſiniſtrum Homo
enī quādoq̄ duos habet oculos
diſcretionis vel cognitiōis · ſcilicz
dextrum qui videt ſpiritualia et
de fide et ſcriptura cogitat · et ſini
ſtrum qui ſe ocupat circa tempa
lia · habet etiam duos pedes ſcilicz
duo genera affectionum · quēdā
ſcilicet dextrum · hec eſt affectio
et amor quez habem9 ad bonos ·
quendam ſiniſtrum hic eſt amor
quem habemus ad malos · Man9
ſimiliter habem9 duas ſcilicet dex
teram id eſt opera perfectiora et
ſpiritualia · et ſiniſtram id eſt im
perfectiora et terreſtria et actiua
Veruptamen ſic eſt q̄ in iſtis om
nib9 illa que meliora eſſe videtur
quandoq̄ ſcandalizant nos · Ocu
lus enim dexter id eſt ſubtilitas
ſenſus et cognitio quam habem9
erga fidem et ſcripturam ſcanda
lizat nos qn̄ i fide dubitamus · et
qn̄ per nimias ſbtilitates nos in
magis arduis q̄ decet imiſcem9
tūc em̄ poſſum9 dicē illd · Tre · iij ·
Ocul9 me9 depdat9 ē aīam meā ·
pes āt nr̄ dexterē nos ſcādalizat qn̄
affectō quā habe9 ad bonos et max
ime ad carnales aīcos occaſionem
peccādi admiſtrat Man9 vēo dex
tra dicit nos ſcādalizare · quando

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

contingit de nõſtris arduis et pſẽ
ctis opibus nos ſupbiẽ. et cor nõ
ſtrum per inanem gloriam eleuaẽ
Iſta ergo eſt veritas ꝙ ſi talia no
ſtra bona opa nobis ſcandala pa
rent antedicta · ipſa debemus ab
icere · ⁊ potius a talibus ceſſare ·
q̃ꝫ pro eiſdem periculo ſubiacere
Tutius enim eſt cũ ſiniſtro oculo
ma nu pede id eſt cũ ĩpfectiori di
ſcretione opatione et a ffectiõe ſẽ
ſaluaẽ · q̃ꝫ magis ardua aggredi
et ibi ſcandalum et piculum rep
ire · Melius eſt vitam actiuã tenẽ.
et ſolam ſcientiã ſimpliceꝫ ſcirẽ.
q̃ꝫ circa magis ardua deficere ⁊ p
ire · vñ · Eccĩ · iij. Altioꝛ̃ te ne quẽ
ſieris · Talis ergo oculus dexter
.i. talis ſcrupuloſa ſubtilitas · ⁊ ta
lis manus. i. talis bona opacõ de
qua naſcitur glorie vanitas debꝫ
ãputari ⁊ emitti et ſimplicitas fre
quẽtari · ¶ D Vel dic ꝙ pes ſig
nat corpis vagacõeꝫ man⁹ · malã
opacõeꝫ · oculus malã intẽtioneꝫ ·
que reuera ꝙ ſcãdalizãt et offen
diculum mortis eterne p̃parant ·
ideo ſunt abiciẽda a nob̃ et cũ dili
gẽtia ãputtanda De · ca · vi · ⁊ · vij
nichil pono ꝙ q̃uis ſiat ibi mẽti
o de multis materijs moralibꝫ · ex
poſicõ tamen et moralitas p ſe pa
tet · In ſexto em̃ · ca · ſit mẽtio de
ypocritis ꝓlixe orantibꝫ et ieiunã
tibus · de oculo ſimplici · de duobꝫ
dominis · et de ſolliciṫudine abiciẽ
da · In ſeptimo vero de duplici ar
bore · duplici via · duplici domo ·
Sed quia non eſt preſẽtis operis
omnia ſaluatoris verba exponẽ ·
ſed ſolum circa aliquarum figura
rum et parabolaꝝ corticẽ inſuda
re · ideo tranſeo ſupra dicta

Capitulum quintum · ¶ A

Cum dominus deſcẽdẽs
de mõte quẽdam lepro
ſum ſanaſſet · p̃cepit ſi
bi ne cuiq̃ꝫ diceret ſe ſa
natum · voluit tam̃ ꝙ ſacerdotibꝫ
ſe oſtenderet et mun⁹ ĩ lege ordi
natum offerret · ſicut dicit Mat ·
viij · ¶ Mor Sic reueã qñ aliq̃s
leproſus. i. pccõꝛ a domino per con
tritioneꝫ ſanatur · et ad deum oc
culte conuertitur · et a lepra viti o
rum purgatur ſumme ꝓhibetur ſi
bi ne gratiam ſibi factam publi
ce per iactantiam dicat · ſed poti⁹
ſacerdotibꝫ. i. viris prudentibus q̃
ad melius ipm̃ ꝓmoueẽ nouerint
p cõfeſſionẽ vl̃ ꝯſilij petitiõeꝫ oſtẽ
dat et dicat munus ꝙ ſatiſſactõis
offerat et impendat · Breuiter il
lud eſt verum ꝙ ſacerdotibus nõ
alijs id eſt prudentib⁹ et viris bo
nis nõ fatuis ſe debet homo oſten
dẽ · et ſecreta ſua et cõſilia reuela
re ꝓuerbiorũ vigeſimo quinto ·
Cauſam tracta cum amico tuo ·
et ſecretum extraneo nõ reueles
¶ B Vel dic qui faciunt virtu
tes et mirabilia · nõ debent laudes
hominum querere · ſed potius pe
tere ne ipſorũ bona opera in pub
licũ ꝓueniãt. Vl̃ dic ꝙ q̃ dat bene
ficiũ alteri nõ dẽt procraſtinare ſꝫ
volũtarie et libẽter qd̃ petit ſtatĩ
daẽ · Volo inq̃t mũdare · ꝙ ſicut
dicitur ſecũdo · Corintheorum no
no · Hylarem datorem diligit de
us · Vl̃ dic ꝙ leproſ⁹ ſignificat ge
nus humanum lepra ydolatrie ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vitiorū in infectūni · quē xp̄c dē
mōte paradyſi deſcendēs ipaȝ car
nem ſumēdo perſonalit̄ tangens. ī
campo huius mūdi ciuauit · et ciui
tatis padiſi ingreſſum q̄ ſibi erat
interdictus · reſtituta mūdicia re
ſtaurauit · Vl' dic ꝙ tūc lepſus .i.
peccatoꝛ ſanatur · quādo a xp̄o .i.
a deo vel a prelato p̄ monitioneȝ
et correctionē ſeu p̄ tribulationē
tangitur et palpatur · Job · xix ·
Man⁹ domini tetigit me · Vl' dic
ꝙ iſte tactus ſignat diuinā inſpi
rationem ·

Capitulum ſextum. A

Hic fit mentio ꝙ domi
nus humilitatē et fideȝ
centurionis ſeu reguli
cuius filius infirmaba
tur capharnaum · qui xp̄o dixe
rat · domine puer me⁹ iacet in do
mo paraliticus ⁊ male torquet̄. ſ̄ nō
ſum dign⁹ vt intres ſb̄ tectū me
um · ſ̄ tm̄ dic verbo et ſanabitur
puer me⁹ admirās diſcipulis ſe
quētibus ſe dixit · Amēn dico vob̄
nō iueni tātā fidē in iſr̄l · Dico em̄
vob̄ ꝙ mlti q̄ venient ab oriente
et occidēte recūbent cū abraham
yſaac et iacob in regno celorū · fi
lij āt regni eiicīt ī tenebras exte
riorēs · Puer ergo ī illa hoā fuit ſa
nat⁹ · et a febre eadē hoā q̄ tūc eāt
ſeptia libeāt⁹ · ſic hic · Mat · viii · ⁊
Jo · iiii · dicit̄ · Aduīte ꝙ · mathe⁹ vo
cat iſtū puerū iohāēs filiū · lucas
āt ſuū · Luce · vii · Mor Iſta poſ
ſūt allegari ꝙ q̄ fide lit̄ credūt et
humilit̄ petūt facilit̄ obtinēt a do
mino q̄d requīūt · Math · vii · Peti
te et accipietis · Iſta que fecit cen
turio qui erat de capharnaū genti
lis reſpectu iſrahelitarū faciūt ho
die layci ſeculares reſpectu eccle
ſiaſticoꝝ · Hodie em̄ vix inuenit̄
tanta fides in iſr̄l ſicut in caphar
nauȝ .i. in eccleſia vel religione · ſi
cut in ſeculo vl' in mūdo · q̄ meli
ores ſunt hodie in multis layci q̄̄
clerici · ſeculaēs q̄̄ ecc̄ie rectores ·
ſubditi q̄̄ prelati · Et ideo finalit̄
de partibus mundi remotis id eſt
de ſtatu ſeculari multi ad parady
ſum venient · et cum abrahā yſa
ac et iacob id eſt cum ſanctis et
patriarchis ī paradyſo recūbēt ·
illi qui regni huius ſpiritiales fi
lij debuerant eſſe religioſi et cleri
ci · in tenebras exteriores ſcilicet
infernales eiicientur et ibideȝ ſuc
cumbent · Et ita fit ꝙ deus de la
pidibus filios ſuſcitet abrahe · fili
os vero iſrahel in carceribus eter
nis religat atq̄ dampnat · Ideo
xp̄us de filijs ſuis id eſt viris ec
cleſiaſticis videtur conqueri · di
cens illud Yſaie primo · Filios e
nutriui ⁊ exaltaui · ipſi autē ſpre
uerunt me · ſequitur Ve ſemini
nequam populo graui
B Vel dic ꝙ gētiles ſunt re
moti ſeu extranei · qui cum abra
ham yſaac et iacob .i. cum ſanctis
ſuis ad fidem eccleſie et ad padȳ
ſi gloriam ſunt admiſſi · filij vero
regni fuerunt iudei qui a regno
xp̄i ſcilicȝ a fide eccleſia et pat̄a
ſunt excluſi · quia ſicut dicitur Lu
ce primo · Depoſuit potentes de ſe
de et exaltauit humiles · Vel
dic ꝙ iſte puer peccatoreȝ ſignat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

qui dicitur puer ratiōne ignoran
tie · ſedens in domo ratione pigri
tie · paliticus ꝓpter bonorum opū
imbecillitatem · male tortus per in
uidie peruerſitatem · qui tamen
ſeptima hora id eſt ꝑ ſeptē ſacra
menta · vel ſeptem dona ſpiritus
ſancti curatur · et a febribus pcī
dīna ḡria liberatur · et tū ille bene
dicitur puer ꝓpt̄ recupatā purita
te · ſeruꝰ ꝓpter huilitatē · filiꝰ ꝓpt̄
caritatē · Math · iij · Hic ē filiꝰ me
us dilectꝰ C

Socrus ſimonis q̄ magnis fe
bribꝫ tenebat̄ tūc tpis ē cu
rata · qn̄ xp̄c ſibi dixit ꝙ ſurgēt et
ꝙ ſibi et aliis miniſtraret Nota
In hoc poteſt notari ꝙ febris ma
larum ꝯcupiſcētiarū et affectionū
hoīnē dimittit · qn̄ ad miniſtran
dū et obſequēdū diligēterqꝫ laborā
dū intēndit et torporē negligētie
excutit et contempnit · vn̄ ergo di
citur · ij · Thimo · iiij · Tu vēo vigi
la ī omnibꝫ : labora miniſteriū im
ple ac̄ · D

Hic mētio fit de duobꝫ ſequi
volentibus ſaluatorem · cuꝫ
ꝓpter t̄bas trans fretū ſecedē vo
luit · Quidā ſcriba nō vocatꝰ xp̄m
ſeq̄ voluit dicēs · mgr̄ ego ſequar
te quocūqꝫ ieris · Sꝫ xp̄c quodam
mō iſtū repulit et paupꝑtatē ſuā
ſibi retulit dicēs · Vulpes foueas
habēt · et volucres celi nidos · fili
us āt hoīnis non habet vbi caput
ſuū reclinet · ac ſi dicat · caue ne
ſequaris me ſi diuitias q̄ris · q̄a
tū paup ſū ip̄as habere mecū nō
poteris ā debebis · Aliꝰ āt cū inſtā
tia vocatꝰ a xp̄o legit̄ : qui pmo cuꝫ
peteret licētiā ſepeliēdi p̄rem ſuuꝫ

nequaq̄ a xp̄o ſibi licētia ꝯceſſa
extitit · ſꝫ potius dixit ſibi ſequere
me · et dimitte mortuos ſepelire
mortuos ſuos · Ille ergo qui ſe in
gerebat repellitur · ille qui dilati
onem petit vocatur et impellitur
Nota Nota ergo ꝙ ad ſequē
dum xp̄ſtuꝫ in hijs ſcilicet que ad
ſtatum eccleſie pertinent et prela
tionis · illi qui ſe ingerunt nō vocati
ſicut ambitioſi faciunt · debent reſ
pui et repelli · illi qui ſe reputant
indignos et illuꝫ non ambiunt ·
ſed circa patrem ſepeliendū id ē
circa opa pietatis ī ſeculo et ī ſta
tu ſbiectionis viuere querunt · ad
xp̄m et ad gradum eccleſiaſticū
ſi ſit neceſſe debent cū violentia ꝓ
trahi et īpelli · et a ſepulturā patꝛs
id ēſt a curis ſecularibus depelli ·
Nō etiam xp̄c continuus ād litterā
facit · q̄r ſcribas et ſapiētes vltro
ſe ingerentes et offerentes et am
biētes qn̄qꝫ repellit · ſimplices ve
ro de quibus mentio non fiebat
ad dignitates occulte ꝓtrahit et
impellit · ſicut in electionibꝰ vide
mus ꝯtinue euenire : quia nemo
aſſumit ſibi honoreꝫ · ſed qui voca
tus eſt a deo tanq̄ aaron · Hebre
v · E Vel dic iſta de p̄deſtina
tiōe dīna q̄ quoſdā nolentes et rē
nuentes ſolet ad ſe trahere · quoſ
dā vero volētes et appetentes vi
detur aliquotiēs refutar̄ · q̄r ſicut
dicit aplus · Roō · ix · Non ē volē
tis neqꝫ currētis · ſꝫ miſerētis dei ē
F Vel dic ꝙ ex iſtis v̄bis xp̄i vi
detur ortus ille modus · q̄ in ꝓfeſ
ſione religioſoꝝ ſeruatur Quia il
lis q̄ xp̄m ſeq̄ volūt vel cupiunt
et in religione profiteri volunt ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

debent expoī religionis difficulta
tes· et debent inſtrui ad dimitten
dum parentum carnalium.i.homi
num ſecularū ſocietates· Vulpes
dicat prelatus foueas habent· ac
ſi dicēt vulpes villoſi et groſſi vel
leris.i.diuites auāi vulpini et ma
litioſi in iſto ſeculo foueas .i.ter
nas habitationes poſſidēt· Volu
cres celi.i.ſuperbi et ambitioſi in
dos altaris et dignitatum tenent
Filiꝰ vero hominis.i.ille qui vult
eſſe religioſus bonus dei imitator
et filius· non debet iſta querere·vl
habere ꝓprium·ſed ſe ipſum potiꝰ
ab omni rerum proſperitate abdi
care·nichilqꝫ in hoc mundo ꝓpriū
querere vel habere·vbi ad litterā
caput valeat inclinare·dicēs cuꝫ
apoſtolo illud ad hebreos·xiij. Nō
habemus hic ciuitatem manētē
ſed futuram inquirimus ·Sibi de
bet dici ꝙ de patre ſuo.i.de paren
tela ſua carnali curā non habeat·
ſed potius mortuos peccatores ſe
pelire ī vitijs alios mortuos dimit
tat· et ad ſequenduꝫ dominuꝫ di
ligenter intendat·vt de ipſo et ſi
bi ſimilibꝫ poſſet dici·Math·iiij·
Relictis retibꝫ et patre ſecuti ſūt
dominum·

C

Aſcendente domino in naui
culam ſecuti ſunt eum diſci
puli eius·et ecce ventus magnꝰ
factus eſt in mari ita vt nauicula
operiret̄ fluctibus·ipſe vero dormi
ebat · Et acceſſerūt ad eū diſcipuli
eiꝰ·et ſuſcitauerunt eū dicētes·do
mine ſalua nos perimus · qui īcre
pās eos dixit ·quare timidi eſtis
modice fidei·et ſurge ns impauit
vētis et mari·et ſtatim tranquil
litas magnā ſecuta eſt·ita vt mi
rarent̄ aſtantes et dicerent Quis
ē hic·qꝛ vēti et mare obediūt ei·vt
habetur Math·viij·et ſimilit̄ Lu·viij

Mora Iſta poſſunt allegari·qꝛ
dato ꝙ dominus ſit pſonaliter et
ſpūaliter in nauicula.i.ī ecclīa vl
collegio· nichilominus ſepe fit ꝙ
venti tribulationū ibi taliter ſuſ
citantur · ꝙ fluctibus miſeriaruꝫ
et moleſtiarum per vitia et infor
tuīa fere ſubmergitur et caſſatur
Dominus enī iheſus quādoqꝫ vi
detur dormire inꝙtum ſolet auxili
um ſuū diſſimulare ·vt ad ipſuꝫ ī
uocandum poſſit illos qui in t̄bu
latione et tēptatiōe ſūt aīmare·
Gaudet enim deus videns t̄bula
tos ad ſe feruenter recurrē et ip
ſos fortiter et patiēter tribulatio
nes ſuſtinere·Sicut legitur de be
ato anthonio·ꝙ v̄beratus grauit̄
a dyabolo·cū dicēt xp̄o ſibi appa
renti Domine vbi eras qn̄ male tra
ctabar· et reſpōdit ſibi dominus
tecum eram · ſꝫ qꝛ de patiētia tua
valde gaudebaꝫ·ideo iuuare nole
baꝫ·dormiebat ergo ihesus·Ione
primo ·Ionas aūt dormiebat ſo
pore graui·cū nauis piculum pa
teretur Veruntamē cū ad eū deuo
te recurrit̄ ·et a ſopno diſſimulati
ōis ſue deuotis p̄cibꝫ excitat̄ ·tūc
ſtatim ſolet adeē· et vētis tēptati
onū et t̄bulacōnū ꝙ āpliꝰ nō ſeui
āt ipare · et ſic nauicule.i.aīe tēp
tate vl pſōe ſeu eccīe t̄bulate trāq̄l
litatem et pacē excitatꝰ reſtituit·
quā non īuocatus amodo ſuſcita
ri permiſit Dominus enim vt com
muit̄ qn̄ p̄cibꝫ n̄ excitat̄ dormit· q̄
ſi excitatꝰ fuerit ſtatī ſurgit·p̄s·

Excitat⁹ ē tanq̄ dormiēs dñs L
QVo demoniacī acceſſerūt cri
ſto de nauicula exeunti · et
quāuis marcus et lucas nō ponāt
niſi vnum · tamen ibi in veritate
duo fuerunt · ſed quia vnus erat
nobilior ideo alius ſubticetur Iſti
ergo demoniaci ſicut dicitur hic ī
monumentis manebant · ſeui eti
am nimis erant · ita ꝙ iuxta eos
nulli tranſire tute audebāt · Mar
ci · v · additur ꝙ ille demoniac⁹ de
quo mentionem facit die et nocte
in monumentis et mōtibus erāt ·
neq̧ cathenis neq̧ vinculis tene
ri poterat · ymmo vincula dirum
pebat et clamās ſe lapidibus con
cidebat · Et ſicut · Luce · viii · ſubiun
gitur · iſte veſtimento nō īdueba
tur · nec ī domo manere volebat ·
ſed ruptis vinculis in deſertum a
demonibus agebatur · Et non mi
rū q̄ apud eū vna legio demonū
morabat · legio vero ꝯtinet · ſex mi
lia ſexcentum ſexaginta ſex · Iſte
ergo demoniacus occurrens xp̄o
per hec verba clamabat · quid mi
chi et tibi iheſu fili dauid · q̄re veni
ſti ante tempus torq̄re nos ·
Mora · Per tales demoniacos
poſſum⁹ intelligere pctōres ⁊ ob
ſtiātos · qui ſemp ſolēt iheſu filio
dei id ēſt deo vł bono p̄lato ſuperi
ori occurrere · et ſibi per inobedi
entiam et rebellem diſcordiā obui
are · Gen̄ · xvi · Man⁹ eius cōtra
ōnes ſicut patet de malē obſtiātis
ſubditis religioſis · Iſti em̄ ſunt ni
mis ſeui per crudelitatē · ita ꝙ vix
audēt aliq̄ appropinquaē eis · vł ſecū
cōtrahē ſocietatē · iiii · Reḡ · xxv ·
Nā ipe fili⁹ ē belial ita vt nēo au
deat ſibi loq̄ Mȝ etiā de balliuis
et exactoribus poteſt dici · q̄r iux
ta eos non eſt tutum manere · ne
forte ſeuiciā rapinarū furtū ſuſti
nere oporteat et ſentire Illi enim
nullis vinculis diuine legis vł re
gularū ſtatutoꝝ teneri poſſunt ·
quinymmo quāuis a ſuperioribus
ſuis per ꝓhibicōnes et ſtatuta ſe
piſſime vinciantur · omnia ſolent
frangē et p̄ apoſtaſiā vł p appllo
nes et diſcordiā recedē · et p deſer
tū mūdi vł vitiorū ſtatū vagari ·
Ie · ii · A ſeculo cōfregiſti iugum
rupiſti vincula · Iſti ſūt q̄ moran
tur in monumētis · i · in fetorib⁹ p̄
luxuriā In mōtibus · i · ī elatione
p ſupbiam In deſerto · i · ī ardoribȝ
per auaritiā Nudi vadūt per veſti
mentorum · i · virtutum carentiam
In domo clauſtri vel ecclē · i · ī trā
quillitate et pace manere nolunt
ꝓpter vagacitatē et īſolētiā · Cla
māt p detractionē et iactātiā Et la
pidibus id ē moleſtiis ſe concidūt
per cordis amaritudinem et duri
ciā · Et non mirum cū valde mul
tis demonibus pleni ſunt per viti
orum omnium redundantiā Iſti
ergo deo vel prelato volenti eos
corrigerē ſe opponunt · et ſibi cū
indignatione dicunt · vt quid ve
niſti ante tempus torquēre nos ?
ac ſi dicerent nolumus in preſen
ti torq̄ri vel corripi · ſȝ conſolari po
tius et letari · ideo dicit ꝓuer · xv
Non amat peſtilens eū qui ſe cor
ripit Tales ergo domari neq̄ūt ſed
obſtinatiōe et ꝓteruia incorrecti
viuunt · Eccleſiaſtes primo Per
uerſi difficile corriguntur ·
I Vel dic ꝙ ille demoniacus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſcd̄m quendaꝫ humanū genus de
ſignat· qui a pricipio legis natu
ralis et diuine vinculis ligatus
fuerat ·ſed omnia trāſgrediendo
rumpebat ·Monumenta .i. opera
mortua frequentabat· virtutib⁹
nudus erat· et lapidibus ſe conci
dens .i. cultura deorum lapideoruꝫ
ſe turpiter lacerans nichilomin⁹
clamabat incōtum ſuas fatuita
tes per iactātiā ꝑpalabat· Verūp
tamen criſtus huuc demoniacum
ſanauit· et expellēs demones gre
gē porcoꝝ q̄ iuxta mōtē paſcebāt
ipis habitādū ꝯceſſit ·q̄ grex ſta
tim cū impetu i mare fugiēs ſe ſb
merſit Sic vere criſtus de nauicu
la exiens .i. de virgine naſcens il
lud genus humanum ſanauit· et
expulſis demonibus· eis porcos
.i. peccatores voluptuoſos et max
ime infideles ad habitandum con
ceſſit· qui nūc iuxta montē ſuper
bie paſcūtur· in fine tamen i ma
re .i. in inferni amaritudinē oēs i
bunt Apo· xviii· Hoc impetu mit
tetur babilon ad infernum ¶ R

Demones de hoīb9 expul
ſi ſunt· habitandi tamen in
porcis licentiam acceperunt ·por
ci vero cum demonibus in p̄ceps
in mare ruerunt· et ibi i aq̄s mor
tui ſunt et paſtores ammirati fu
erūt ¶ Mora Homines qui ad
ymaginem dei facti ſunt ſignāt
predeſtinatos· quadā ſecreta dei
ymagine et gratia apud ſuā eter
nā ſapientiam ꝯſignatos· porci ve
ro qui immundi ſunt· et ſine rati
one ſignāt peccatores et reprobos
apud deum per occultam iuſticiā
morti ꝑpetue deputatos· Iſta eſt
ergo dei veritas q̄ illi qui ſunt ho
mines .i. q̄ ſunt p̄deſtinati dato q̄
quādoq̄ inueniantur pleni demoni
bꝫ .i. pleni viciis oībꝫ et ſbiecti im
mūdis ſpiritib⁹ et habere cetera
vicia ātedicta· iſti tamen finalit̄
ad ſeculum et ſpūalem ſanitateꝫ
perueniunt et dimiſſis omnibus
viciis diuino miſterio boni fiunt·
Econtra vero illi qui porci ſunt· ſ·
voluptuoſi et reprobi· licet qnq̄ ſb
paſtoribꝫ et p̄latis viuant· et ſpēꝫ
ſanctitatis et bonitatis quādoq̄
habeāt· finaliter tamen demoibꝫ
per peccata ſubiciuntur· qui tunc
cum impetu et i diſcrete in mare .i. i
fluctuoſa mundi negocia ſe preci
pitāt· et in aquis voluptatū ſecu
li ſubmergūtur· et ibi finalit̄ mor
ti ꝑpetue exponūt̄· Exo· xv· Sub
merſi ſunt i mari rubro· abiſſi op
eruerunt eos· ¶ L

Hic habēs q̄ geraſeni videntes
q̄ ihesus demoniacū ſanaue
rat et q̄ grex porcoꝝ ſubmerſus
fuerat timuerūt valde et īceperūt
eū rogare q̄ a finibꝫ eorū recederet
ſicut de petro ſimile legit̄· Lu· v·
q̄ petrus ſtupefact⁹ de captiuā pi
ſcium dixit criſto· exi a me domi
ne q̄ hō peccōr ſū· ¶ Mora Iſta
poſſūt allegari cōtra quoſdā pec
catores· q̄ q̄ indignos ſe reputant
ideo libent̄ non celebrāt nec xp̄m
ſibi aſſociāt· ſꝫ poti⁹ eius p̄ſentiaꝫ
formidāt· timent ex indignitate
ſua ad p̄ſētiā tā ſcē dei fieri deteri
ores· Quapropt̄ meli⁹ iudicāt eē
remotiores· dicētes illd̄ qd̄ ſup̄
in eodem ponitur· Domine nō ſuꝫ
dign⁹ vt intres ſb tectū meū ac̄·
ſicut ponitur· Mat· quinto· Xp̄c

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

noluit ꝙ iſte demoniacus ſana
tus poſt euꝫ iret ·ſed potius volu
it ꝙ iſte demoniacus ad ſuos re
diret·et ꝙ facta ſibi a deo benefi
cia nuntiaret ·Sic vere illi qui a
demonibus liberati et a peccatis ꝯ
uerſi ſunt·non ſtatim ſunt digni
domiuum per imitatio nem ſequi
nec ad ſtatum perfectionis ꝗ ar
due operationis tranſire·melius
eſt em̄ ꝙ cum ſuis id eſt cum mun
danis ī imperfectiori ḡdu maneāt
ꝙ̄ ſequendo dn̄m per imperſeuerā
tiam retrocederent Hic fit mētio
de paralitico curato ſed vide de hoc
melius·Luce quinto·

Capitulum ſeptimum

Dominꝰ vocato matheo
de theloneo·cum publi
canis peccatoribꝫ come
debat·et hoc vt eos cō
uerteret·aſſerens ꝙ medicus nō
ſanis ſed male habentibus opus
erat·vt habetur·Mathei·ix·
Mora· In quo vtiqꝫ p̄latis et
ſanctis viris dat̄ exēplū ꝙ pecca
torum ſocietateꝫ nō debēt horrerē
ſ potiꝰ ipaꝫ frequētare·vt verbo
et exēplo poſſint eos a vitijs me
dicarē Nō tamē eſt cōtra mltos p̄
ſumptuoſos qui de ſua ſanctitate
gloriantes dedignantur ſocieta
tem malorꝫ ·et ſic perire ipſos p
mittunt in faucibus viciorum·Nō
etiam contra ypocritas poteſt dici
qui fingunt ſe abhoīnari peccato
res ·cūꝫ tn̄ ipſi ceteris ſūt peiores
Yſaie·xlv·Ius ꝓphanum in va
ſis eorum et dicūt recede a me nō
appropīqs michi q̄ imūdꝰ es

Hic habetur ꝙ diſcipuli iohā
nis ieiunabant·diſcipuli ve
ro criſti non ieiunabant De quo
cum iohānis diſcipuli quererent·
excuſauit eos dominꝰ ꝙ ī p̄ſētia
ſpōſi nō decebat filios ſponſi ieiu
nare·ſed veniet inq̄t tēpus quā
do auferetur ab eis ſponſus ·tūc
vtiqꝫ ieiunabūt·ſubiunxit etiam
ꝙ veſtimtū vetus nō debet noua
cōmiſſura reparari·et ꝙ vinū nouū
non debet ī veteres vtres mitti·
non em̄ ſibi cōueniunt nouitas et
vetuſtas·Quia veſtimētū vetꝰ
rūpitur et fit peior ſciſſurā·vtres
vero veteres ꝓpter nouū vinum
rūpuntur et oīa effūdūtur·
Mor Iſta poſſūt allegari ꝙ deꝰ
plꝰ diligit ſpūale gaudium·ꝙ̄ ni
miam auſteritatē ꝗ ieiuniū·Pre
ſētia em̄ ſpōſi xp̄i quā ſibi facit ca
ritas habenas laxat·et ī libtate et
leticia facit viuē·ipſiꝰ vēo abſētia
a quā efficit timor ſuilis facit ieiu
niū et alias auſteritates frequēta
re· Vel allega ꝙ illa q̄
contraria et diſparia ſunt nunq̄
ſimul in eadem ſocietate vel ꝯmu
nitate poſſunt conuenire·nec ꝯcor
diter viuere·Noui enim non con
cordant cum veteribus·iuuenes
cū ſenibꝫ·ſclares cū religioſis·pe
ior em̄ ſciſſurā ſolet fieri et diſcor
dia āplior generari·Similes ergo
ſimilibus aſſociētur·vt ex ꝯditiōe
ſimili maior ibidē caritas generet̄
Deutēo·xxij·Nō arabis cū boue
et aſino Vl̄ dic ꝙ vetēs vte
res et veſtimētū ſūt homines ī vi
tijs antiquati·nouū ergo vinum
et nouus pannꝰ ſignāt noua xp̄i
et euāgelij documēta et perfectiōis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

euāgelice ſacrāmenta Dico ergo
ꝙ iſta duo non bene conueniunt
ſimul· quia malis hominibus et ī
ueteratis in malo bona ſpūalia n̄
ſapiunt· quinymo ſi eis imponan
tur et ſi mandata ſpūalia eis dāt
ꝛ ſi ipſis aliqua perfecta et diffici
lia opera iniungantur· ſtatim per
impatiētiā dirūpūtur · et ꝑ tranſ
greſſionem omnia diffūduntur·
Vn̄ ergo dicitur ſupra· vij· Nolite
ponere margaritas ante porcos·
et nolite ſcm̄ dare canibꝫ· C E

Princeps vnꝰ rogabat dn̄m
dicēs· Dn̄e filia mea mō defū
cta eſt· ſ; veni et impone ei manuꝫ
et viuet· cuꝫ ergo pro ſanādo pu
ellam in domū principis aduenīſſꝫ
et vidiſſet ibi cues et turbam tu
multuantem dicebat· recedite nō
enīꝫ ē puella mortua ſ; dormit· De
quo cuꝫ aſtantes deriderūnt ipꝫ·
eo ꝙ puellam mortuam eē cogno
ſcebāt· ipſē tenens manuꝫ puelle
ipſam erexit · et que mortua fu
erat ſtatim ſurrexit C Mor Sic
vē quilibet homo vidēs ſuā puel
lā.i.animā ſuā mortuā eē ꝑ pccm̄
ſtatim debet ad criſtū per deuotio
nem recurrere· et ꝙ iſtā puellaꝫ
ſuſcitet orare· et ipſe ſtatim debꝫ
ad p̄ces ipſius aduenīē·q̄ opē ſu
am nulli ſolet denegare· Jo·iiij·
Ego veniā et curabo eū· Veruptn̄
ad hoc ꝙ iſta poſſꝫ curari aliq̄ req
rūtur· ꝑmo ꝙ dn̄s ī domū cordis
per graꝫ intret· ſcd̄o turba mala
rum cogitationū· tibicinesq; ina
nis gloriationis et laudis inde ex
pellantur· et tandē ꝙ a ſompno
peccati per tactum diuine miſeri
cordie correctionis ꝛ iuſticie eleue
tur Vns p̄miſſis a peccato ſuſcita
bitur et ſic nō fuiſſe ꝑ dāpnatiōeꝫ
mortua· ſ; ſolū ꝑ culpam dormiēs
approbatur· Math· xv· Sanata
eſt filia ex illa hora·

Capitulum octauum· C a

Hic dicitur ꝙ cum dñi
nus iret ſuſcitare filiā
mortuam archiſinago
gi· quedaꝫ mulier que
paciebatur fluxū ſanguinis· xij·
annis· que ſicut dicit· Luce· viij·
Omnia bona ſua in medicis expo
ſuerat· ſed deterius habebat · ac
ceſſit retro et tetigit fimbriaꝫ ve
ſtimēti eiꝰ et dicebat · ſi tetigero
fimbriā veſtimēti eiꝰ ſalua ero ·q̄
ſtatim ſanata eſt· Filiā ad quam
principalit̄ ibat mortuā inuenit·
ipaꝫ tam̄ finalit̄ ſuſcitauit· vt ha
bet· Math· ix C Mora Sic vē cū in
mūdo iacerēt due mlīeres tā mor
tue ꝙ̄ infirme· videlicꝫ filia prīnci
pis dei ſcꝫ ſinagoga q̄ n̄ mortua ſ;
dormiēs dici poterāt· ꝑeo ꝙ in ſpe
future redēptiōis viuebat.i. Thi·
v· Viuēs mortua ē Et mlīer.ſ. gē
tilitas in vitijs ātiq̄ta· q̄ fluxū ōni
ū vicioꝝ patiebat̄ · nec a medicis
ſcꝫ a ſuis philoſophis curata fuerāt
ſ; ꝑ ipſos deteriꝰ ledebat̄ Factū eſt
ꝙ dn̄ celeſtis medicꝰ xp̄c· ꝑ iſta
filia ſinagoga curāda et ſaluanda
p̄ncipalit̄ venīet dicēs· Math· xv
Nō ſū miſſꝰ n̄ ad oues q̄ pierāt do
mus iſrl̄ · ipſa infirma mulier ſci
licet gentilitas ardenter criſtum
et fimbriam veſtimenti eius id
eſt ipſius humanitatem tetigit ·
et ſic ſanitatē grē an̄q̄ ſinagoga

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

receꝑit· finaliter cristus ad filiaꝫ
id eſt ad ſynagogam ꝑ fidem veī
et · ipſamqꝫ finaliter ſuſcitabit ·
quia in fine tēporis gens iudaicā
tota credet. quia ſicut dicit· Ro·
xi· Donec plenitudo gētium intra
ret et ſic omnis iſrahel ſaluꝰ fiet
B Vel dic ꝙ filia principis
huius eſt perſona eccleſiaſtica fili
a dei patris · Mulier ſanguinea
eſt ſecularis perſona · Quia dato
ꝙ eccleſiaſtice perſone ſperentur
principaliē ſaluari· ſepe tn̄ fit ꝙ
ab emorroiſſa muliere id ē a pſo
na ſeculari ad ſalutē preueniunt·
et ꝙ iſti ſeculaēs pmo fimbriam
veſtimēti criſti .i. grām ipſiꝰ et mi
ſericordiā ꝑ deuotiōeꝫ tangāt· et
ſic primi ſalutē ꝑpetuā conſequā
tur· Mathei· xx· Erant primi no
uiſſimi et nouiſſimi pmi C
Vel dic ꝙ criſtus eſt ꝑlatus· qui
dicitur vnctꝰ eo ꝙ tales criſmate
vncti ſunt· vl' ſaltē q̄ vnctioneꝫ
et oleū adulatiōis diligūt· Sic er
go fit hodie ꝙ q̄ primo fimbriā ve
ſtimēti eiꝰ tāgūt .i. q̄ primi adu
lādo et munerā offerēdo ad eos ac
cedūt· pmi ſanati ꝓmoti et exal
tati recedūt· Vnde ſepe fit ꝙ duꝫ
iſte xp̄c .i. ꝑlatus vl' princeps itē
dat aliquā filiā mortuaꝫ .i. aliquaꝫ
ꝑſonā inutilē ſanaē id eſt ſibi offi
cium vel beneficium precibus ali
cuius principis vel potentis cōce
dere. quādoqꝫ mulier emorroiſ
ſa id eſt iſta perſona immunda et
mala accelerat ipſum adulādo tā
gere· et ſic ſolet beneficium repor
tare· ſi tetigero inquit fimbriam
veſtimenti eius ſalua ero· ideo de
talibus poteſt dici illud· Geneſis
vicesimoſeptimo · Venit germaꝰ
tuus fraudulenter et cetera· et lo
quitur de iacob· qui quia primos
cibos patri obtulit ideo pmꝰ bene
dictiōis grām reportauit D
Mentio fit hic de duobꝰ cecis
quos dn̄s illuminauit· et cū
hoc feciſſet· precepit ne cuiq̄ hoc
reuelarēt · illi aūt nō tacuerūt ſed
ꝑ totā illā patriā diuulgarēt Mor
In hoc nota ꝙ q̄ dāt alteri benefi
ciū et remediū· vel q̄ habet a deo
virtutis ꝓmiū· non debet laudeꝫ
humanam querere· ſed potius de
bet ꝙ hoc taceatur ab eis affectaē
Mathe· xvij · Nemini dixeritis vi
ſionem etc· ſicut ſupra· Mathe· v·
Si facias elemoſinam neſciat ſini
ſtra tua quid faciat dextra tua ·
ac ſi diceret non queras inanem
gloriam· Verumptamen qui hu
ius beneficium accipit non debet
ꝓpter hoc ceſſare· ſed magnificen
tiā celatoꝝ debꝫ aliis demōſtrare
Mar· v· Vade in ciuitatē tuā et
ānuntia quanta tibi fecit deus· Quia
ſic dicit Seneca hec bn̄ficij lex ē vt
alt̄ ſtati obliuiſcat̄ dati· alter vero
nunq̄ obliuiſcatur accepti etc·

Capitulum nonum· A

Dicitur enim ꝙ iohānes
venerat non māducans
neqꝫ bibens · et dixerūt
iudei ꝙ demoniuꝫ habe
bat· Tandem venit criſtus man
ducans et bibens et cōmunem vi
tam ſequens · et dixerunt · Ecce
hō vorax et vini potator· peccōꝝ et
publicanorū amicꝰ· ſic ſcribit· Math
vndecīo· Mora Ad hoc poteſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

allegari q̄ detractoꝛes ⁊ inuidi ni
chil inueniūt in aliquo benefactū
Vl' q̄ oīa facta hoīnū ſolēt dāp
nare et intētiones omniū detrac
tionibus depꝛauare. Nā q̄n̄tūcūq̄
bona intentione aliq̄ comedūt vl'
ieiunāt. iſti tamē in ꝑtem ſiniſtrā
ſēmp interꝑtantur et iudicāt Et
quicq̄d alij faciūt breuiter totum
dampnant. Et quicq̄d in eis dif
ficile videtur vel impoſſibile. alijs
eſſe impoſſibile exiſtimant. Et ōi
ne q̄d eis n̄ placet. in alijs nepha
rium eſſe putant. Sicut ypocrite
qui ieiunare volunt reputant af
fabiles et cōmunem vitam ſectā
tes eſſe leues et guloſos. Guloſi
vero illos qui ieiunāt et auſteri
tatem ſeruant. reputant ypocri
tas et peruerſos. et non ſine pote
ſtate dyaboli credūt eos poſſe re
ſpuere mundi cibos et actus fac
cere virtuoſos. ſicut infra. xij. di
cebant de criſto. Hic non eicit de
monia niſi in belzebub pꝛincipe de
moniorū. Cōtra tales ergo dicit
Roma. xiiij. Qui māducat nō mā
ducātē nō ſpernat. Et qui non
manducat manducantem non iu
dicet. Deus enim illū aſſumpſit
Tu quis es. qui iudicas alienum
ſeruum.

Capitulum decimum. C a

C

Vm dominus tranſiret
per ſata ⁊ diſcipuli ei9
ſabbato. volentes ſpi
cas comedere. quia foꝛ
titer eſuriebant. excuſauit eos do
minus ratione neceſſitatis exem
plo dauid. qui neceſſitate duct9
comedit de panibus conſecratis. ſi
cut dicitur. Math. xij. Neceſſitas
enī nō habet legem vide ſuꝑ. i. He
xxij Moꝛa Dic q̄ ſabbato. i. ī fe
ſtis pꝛiōꝛes debent p ſata ſacre ſcrip
ture trāſire. et ſpicas. i. ſētētias vel
lere et ip̄as ſtudēdo comedere Nō
ē fractio ſabbatoꝝ vacare lectioni
bus ſtudioꝛum quinymo iſta eſt
magna neceſſitas ex qua poteſt ꝑ
uenire vtilitas C b

C

Vm criſtus quadā die ſab
bati videret ī ſinagoga quē
dam hoīnē manum aridam haben
tem cui cum diceret. Extende ma
num tuam. ſtatim reſtituta eſt ſa
nitati. de quo cum phariſei mur
murarent. dicebat q̄ licitum eſt
ſabbatis benefacere. ſicut licitū e
rat ipſis in ſabbato oues ſuas ſi
in foueas caderent ſubleuare Ad
dens q̄ multo foꝛtius licebat hoī
nem cū eſſet melioꝛ oue adiuuare
Moꝛa. Iſta p̄nt dici cōtra pha
riſeos. i. contra malos curatos. q̄
bus maioꝛ eſt cura de ſuis ouib9
et diuitijs tempoꝛalibus. q̄ de ſb
ditis. i. ouibus ſpūalibꝫ. Nā citius
occurrūt et reducūt ouē errātem
q̄ q̄n̄ vidēt fratrem ſuum cū ma
nu arida. i. peccatoꝛem et deſiderꝫ ⁊
manuali bona operatione carētē
Cum multo melioꝛ eſt homo oue.
ideo citius fuerat ſibi occurrēdū
Quia ſicut dicitur. Mathei. ſexto
Anima plus eſt q̄ eſca. C c
Vel dic. dato q̄ phariſei. i. mali
curati indignentur contra criſtū
. i. contra bonos pꝛedicatoꝛes. quā
do vident ip̄os in ſuis ſinagogis
. i. ī ſuis eccleſijs pꝛedicare. et ſab
batis id eſt feſtiuitatibus. aridos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

id eſt peccatores ſpiritualiter cura
re· ipſi nichilominꝰ non debēt ceſ
ſare· ſ; ſabbatis debēt benefacere·
debēt etiā ipſos ad extēdendū ma
nus ſuas ad paupes inuitare· vt
ſic poſſint eos ab auiditate auari
cie ſanare· D Vl̄ dic ſic iſti pha
riſei cū iſtū auidū ſanare nō poſſēt
et tamē ſanāti dn̄o detrahebāt· ſic
multi ſūt q̄ ad virtutes et bō alio
rū attigere nequeūt· et p p̄dicati
onē alios peccatores auidos curare
neſciūt q̄ nō poſſūt· vtpote nec p̄
dicare· nec diſcrete ꝯfeſſiōes audi
re ſciunt· qui tamen alios bene
facientes detrahendo corrodunt·
Nec ꝙ ſubditi ſui ab alijs ſanent
et doceantur ſuſtinēt· ꝑmmo qn̄
alios vident in ſuis prochijs pre
dicare vel confeſſiones audire ſu
me turbātur· Mathe· xxiii· Vos
enim non intratis· nec introeun
tes ſinitis intrare· E

Chriſtꝰ videtur velle predica
re ꝙ verba debent proporcionari
cordibꝫ· ideo dicitur· aut facite ar
borem bonam et fructum eius bo
num· aut arborem malam et fru
ctum eius malum Siquidē ex fru
ctu arbor cognoſcitur· ac ſi dicerēt
nō decet bonū hominē loq̄ male·
q̄ extra nec malū bn̄ Meliꝰ ē enī
ꝙ hō ſit bonꝰ et bonos fructꝰ.i.bō
verba habeat· vl̄ ſi ſit malꝰ ꝙ ma
los fructos.i.mala verba ꝓducat
vt ſic hō nō decipiat i ypocriſis ma
lis· et ne ꝓpt bō verba eoꝝ· ipſos
cū mali ſint vt bonos cōmendēt·
Quō inq̄t poteſtis bō loq̄ cū ſitis
mali? quaſi dicerēt nō decet· ꝙ di
cit· ꝓu· xvii· Nō decēt ſtultū ver
ba cōpoſita· Et. Apoc· iii· Vtinā

frigidus eſſes aut calidꝰ· ſ; quia
tepidus es et nec frigidus nec ca
lidꝰ icipiā te euomere ex ore meo
Vel dic ꝙ iſtud poteſt applicari·
vt communiter verba et exterioā
opera ſequuntur corda· Quia ſic
hic dicitur ex habundantia cordis
os loquitur· et· Mathei ſeptimo
dicitur· ꝙ non poteſt arbor mala
bonum fructum facere et econū
ſo. Et dicitur A fructibus eoꝝ cō
noſcetis eos. F

Inmundus ſpiritus cum ex
erit ab homine· ambulat p̄
loca arida et inaqnoſa querēs re
quiem et non inuenit· et tunc re
diens ad domum ſuaꝫ vnde exiuit
inuenit eam vacanteꝫ· ſcopis mū
datam· et tunc aſſuimit ſeptem
ſpiritus nequiores ſe et intrātes
habitānt ibi· et ſiunt nouiſſima
hominis illius peiora prioribus·
Mora Iſta allegorice dicta
ſunt contra iudeos· quia tunc im
mundi ſpiritus ab eis exierunt·
quando legeꝫ per moyſen ſuſcepe
runt· Ipſi vero immundi ſpiritꝰ
per loca arida circuierunt. quando
corda gentilium per ydolatriam in
habitauerunt· ibi tamen ſinalem
non īuenerūnt requiem· Exinde
per ſideꝫ criſti eiecti ſunt· et ideo
ad domum ſuam primam ſcilicēt
ad iudeos qui hactenus p correc
tionem fuerant ſcopati et p legē
ornati redierunt· qn̄ poſt tempus
icarnatiōis xp̄i a fide eiꝰ ipos va
cātes iueīt Et ideo iā cū· vij· alijs
ſpiritibꝫ.i.cū vniuerſitate viciorū
ibi habitānt· et ſic nouiſſima eo
rū ſunt peiora ꝙ̄ ante legē fuerāt
Mathei· xxvij· Erit nouiſſimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

error peior priore ¶ F Vt
iſta exponãtur contra apoſtatas
Quia ſepe fit q immūdꝰ ſpiritꝰ
.i.immūdus religioſus de corpore
hoīs.i.religionis vel eccleſie p a
poſtaſiam egreditur et per loca a
rida .i. per mundum circuit ꝓgrē
ditur et vagatur.queritq requiē
.i.ſtatus tranquillitatem quē nō
inuenit . ſed potius ſentit ſemper
exterius turbationē et aduerſita
tem. interius vero conſciētie tu
multum et contrarietatem. Jere
xvi. Seruietis ibi dijs alienis qui
non dabunt vobis requiem die
ac nocte. Et tales qui ſeruiunt de
monibꝰ et vitijs non ſunt digni
requiem inuenire. nec etiā in tpa
libus pro quibus ſpiritualia reli
querunt digni ſunt ſolatiū optinē
Quapropter vt videmꝰ iſti ſine
requie vagantur . ita q p paup
tatem ad domum ſuam id eſt ad
clauſtrum qd reliqrāt remeaē co
guntur. Dicūt illud . Oſee. ij. Va
dā et reuertar ad virū meū priorē
.i.ad ſtatū meū anteriorē . qꝛ bn̄
erāt michi tūc magis q nūc Qui
a ergo ꝓcerto fit ſepe q tales ad
domum religiōis reuertētes. qui
cotidie ſcoba correctiōis abſter
guntur. et virtutibus adornanē.
ſolent ſecum ſeptē alios ſpūs ne
quiores.i.alios ſibi aſſoci
are et adiungere . et ſic per vito
ſue inuidiam et diſcordiā ſolēt cor
pus illud et collegiū in quo ſūt. ā
plius moleſtaē et diuerſis ſuis vi
tijs et infamijs laceraē. ita q no
uiſſima eorum opa poſt reditum
peiora prioribus ſolent eſſe . ij. pe
tri. ij. Hijs rurſum implicati ſupā

tur et facta ſunt eis poſteriora p
oribus deteriora ¶ G
Cum xp̄c p̄dicaēt actualiter
et diceretur ſibi q mater ſu
a et frēs ſui forās ſtabāt. querētes
loqui ei . non legitur ꝓpter hoc p̄
dicatiōez dimiſiſſe. ſed potius ma
nus ſuas in diſcipulos extendens
dixiſſe. Ecce maē mea et frēs mei
Quicunq fecerit voluntatē patꝛs
mei q in celis eſt ipſe meus frater
et ſoror et maē eſt. ¶ Moraliter
Hic poteſt notari q q in p̄dicatio
ne vl alio ſpūali exercitio occupā
tur nūq ꝓpē carnales parentes vel
ꝓpē tēporalia negotia debēt illa di
mittere Quia illos qbz ſpūalit p
ficit dēt mrēs et ſorores ſpūaliter
reputaē . ipſoſq carnalibꝰ parenti
bus anteferre. Jero. ad helyodo
rū. Percalcato prē pge ac. ¶ H
Homo qdā ſeminauit bonum
ſemē in agro ſuo. ſed dū dor
mirent homines. venit eiꝰ inimi
cus et ſeminauit zizaniā. Cū cre
uiſſz herba et fructū feciſſz. tūc ap
parueīt zizanie. Serui āt eiꝰ acce
dentes dicebāt. Domie nonne bo
nū ſemē ſeminaſti i agro tuo. vn̄
ergo habetur zizania. Qui reſpon
dit. Inimicus hō hoc fecit. Vis in
quiunt imus et colligamus. Non
inqt ne forte eradicetis ſiml et tri
ticū. Sinite vtraq creſcē vſq ad
meſſez. et tūc meſſores zizaniam
ad comburendū per faſciculos col
ligentes alligabūt. triticū aūt in
horreū meū congregabūt.
¶ Mora Iſta exponūtur de cri
ſto et ɔtra hereticos. Conſtat enī
q quidam homo id eſt criſtus ho
mo ſingularis et excellentiſſimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in principio ſeminauit predicādo
et docendo in agro ſuo.i.in eccleſi
a militante ꝫoptimū ſemen ſcꝫ do
ctrinam euangelicam et fidem re
ctam·ſed cum homines .i.apoſto
li dormiuiſſent· et per mortem a
ſeculo receſſiſſent·venit inimicus
dyabolus·qui mediantibus here
ticis in agro iſto cum bono ſemīē
malum iniecit·et cum bona et ſa
na doctrina zizaniam verborũ he
reticorum immiſit·ſicut patet·qꝛ
ſtatim quando apoſtoli mortui fu
erunt hereſes arriana·euthiſiana
et manichea pullulauerūt·ſicut iā
patet in diuerſis xpianoꝝ ſegeti
bus atqꝫ ſectis que talibꝫ zizanijs
infecte ſunt·Pſa·pmo·Ve ſemi
ni neqꝫ·Iſta ergo zizania .i. hereti
corum ſectā et collegiū non vult
de9 per ſuos ſeruos ſcilicet viros
catholicos exſtirpari·ſed potius
vult eos vſqꝫ ad tempora iudicij
tolerari·et hoc forte ne inter eos
contingeret triticum .i. aliquos bo
nos exiſtentes vel futuros·cū eis
eradicari .i.temporaliter moleſta
ri et ſpiritualiter ante conuerſio
nem euelli· Conſtat enim qꝫ apd
eos multi ſunt predeſtinati·q̄ cot
tidie conuertuntur·De alijs etiaꝫ
ignoramus ſi forſitan ad deum re
uertentur·Ideo q̄ diu eſt temp9
venie ipſos oportet expectare·
In tempore vero meſſis ſcꝫ in iu
dicio quādo iā tempus merēdi trā
ſiuerit·tunc meſſores.i.angeli ip
ſos per faſciculos .i.ſcdm diſtincti
onem viciorum in infernum cōbu
rendos ligabunt·bonos vero in
horreū domini.i.in paradyſi repo
ſitorium congregabunt·Mat·iij

Cōgregabit triticū ſuum in horre
um ſuum·paleas aūt cōburet ig
ne inextinguibili· I Vel
dic qꝫ homo q̄dam id eſt criſtus ī
principio ſeminauit bonum ſemē
id eſt bonās perſonas in agro ſuo
.i.in eccleſia militante·Sed quia
iam homines et prelati dormiunt
id eſt negligentes exiſtunt·veit
dyabolus et ſuperſeminauit zizaī
am id eſt copiam malorum et mu
tilium perſonarum·et eos ibi me
diante ſymonia·auaritia·carnali
qꝫ affectu mirabiliter tranſplāta
uit·Vnde criſto vł religioſis ſeu
eccleſiarum fundatoribus poteſt
optime dici·Domine nonne bonū
ſemen ſeminaſti in agro tuo·Vn
de ergo hec zizania? Et ipſe procer
to poteſt reſpondere qꝫ inimicus
homo hoc fecerit·Quia ſeminatio
plantatio·et promotio talium ab
inimico dyabolo efficitur·per cui9
inſpirationem iſti in eccleſia ſemi
nantur·Sapiētie duodecimo·Se
men enim erat maledictum ab in
icio·Sed patrisfamilias ſcilicet
criſti patientia eſt tanta·qꝫ tale
ſemen impium modo nō vult ab
eccleſia eradicar̄e·ſed potius pmit
tit eos cum tritico.i.cū bonis viuē
et manere·quouſqꝫ tēpus meſſis
.i.dies iudicij veniat vbi ipſos di
ſtinguet ab inuicem·Et iſtos in
infernum conburet·triticum aūt
id eſt bonos in horreo paradyſi col
locabit· Meſſores enim angeli
zizaniaꝫ a tritico .i.bonos a malis
qui modo non poſſunt diſcerni fi
nalit̄ divident·Et illos eťnaliter cō
cremādos ligabūt·iſtos v̄o ppetu
o ſuādos i padyſi horreo acuabūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vnde. Math. xiij. dicit. Mittet fi
lius hominis angelos ſuos et col
ligent de regno eius omnia ſcanda
la. et eos qui faciunt iniquitatē
et mittent eos in caminuz ignis.
ibi erit fletus et ſtridor dentium.
R Vel dic ꝙ in iſta figurā re
prehenduntur quidam iuſti q̄ im
moderato iuſticie zelo querunt ex
terminare peccatores. et maxime
infideles. Statimqꝫ volunt irruere
contra ipſos et eos dentib⁹ deuo
rare. Vis inquiunt imus vt colli
gam⁹ zizaniā. Simile. Job. xxxi
Quis det de carnibus eius vt ſa
turemur Et ſimile. Luce. ix. Vis
inquiunt dicemus ꝙ deſcendat ig
nis de celo rc̄. Iſti non conſiderāt
occulta diuine iuſticie. nec perpē
dunt quantum vita malorum bonis
proficit. et quare paterfamilias
deus malos viuere ſinit. Reprimi
tur ergo talis zelus. et angelorū
iudicium q̄ cauſas premiſſas noue
runt retardatur. ipſorūqꝫ punitio
expectāda iubetur. Apo. vi. Expe
ctate modicum donec impleatur
numerus fratrū veſtrorū. Quia
ſcꝫ illi in iudicio finali malos era
dicabunt. bonos vero in dei horre
o collocabunt. Ideo dicit. Math.
xiii. Exibunt angeli et ſeparabunt
malos de medio iuſtorum rc̄. Vel
dic ꝙ inimicus hō. i. proditor quā
doqꝫ ita ſeminat zizaniam cū triti
co. i. mala cōſilia et machinamēta
cum bonis. ꝙ in principio n̄ poſſūt
diſcerni abinuicē Verūptamē quā
do herba creuerit. et effectus ſecu
t⁹ fuerit. tūc percipit fuiſſe zizania
cū tritico et malū cōſiliū mixtū cum
bono.
L

Hic fit mētio de grano ſynapis qd eſt min⁹ omnibus ſe
minibus. qd cū creſcit fit maius
omnibus oleribus. ita ꝙ aues ce
li poſſunt requieſcere ſup illud.
Mora. Sic vere fides criſtiana
fuit a principio ſatis modica. nūc
per gratiā dei tātū creuit ꝙ cūctis o
leribus. i. cūctis mūdi ſectis et in
credulitatib3 maior exiſtit Ita ꝙ
ſicut iam videmus volucres celi
. i. multi principes et potentes et mḻ
ti philoſophi et ſapiētes viuūt et
habitant i eadē. ps. Sup eā volu
cres celi habitabūt Vl' dic ꝙ ſepe
fit quādo aliquis modicus et hui
lis promouetur tunc maior aliis
efficitur. et oleribus. i. ſuis ſociis
antefertur. ita ꝙ volucres. i. prin
cipes l' nobiles in ramis ſue iuriſ
dictionis cōmorātur.
M

Mulier quaz accepit fermētū
et in tria ſata farine poſuit. et
ſic totam maſſaz farine fermētari
fecit. Mor. Fermētū qd facit
paſtā feruē ē caritas. quaz quādo
mulier. i. aīa in tria ſata farine. i.
in tres ptes mētis. i. rationalē ira
ſcibilē et cōcupiſcibilē potētiaz ad
hibet. totam facit fermētari et ad
deum ſurſū eleuari. Vl' iſta mulī
er eſt eccleſia q̄ tria ſata. i. tria homi
nū genera. pueros iuuenes et ſe
nes fermento fidei et caritatis imbi
bit. et ſic p amorē diuinū oēs fer
mentari facit rc̄
R

Hic additur de illo qui inuenit
theſaurū in agro et vēdidit
oia q̄ habebat et emit agrū Itē de
illo q̄ q̄rebat margaritas et inuēta
vna p̄cioſa dedit omnia ſua et cō
parauit eā Mora Hoc ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ponitur a doctoribus φ theſaur9
vel precioſa margarita fidē xp̄i ṽl
gloriā paradyſi in agro ſcripturē
latentē designat· Iſtū ergo agrū
ſcripture ſacre debet quilibet ſtu
dendo emē et ceteras margaritas
.i. ſcientias phiſicas cōtēpnere· et
illam vnicā p̄ciosā .i. fidem xp̄i vl̄
gloriā padyſi vel doctrinā euāge
licam ſollicite querē et amaē et ō
nia pro xp̄o daē· Hoc eſt dictu φ
michil terrenū debet reſpectu ipſi
us reputare· ſed quantum ad af
fectum omnia cum ea pmutare di
cēs illud Sapientie ſeptimo· Diui
tias michil eſſe dixi in comparatio
ne illius· Ille enim qui theſaurū
glorie padyſi et margaritā xp̄m
per deuotionē querit· et p ɔtēpla
tionem inuenit· ſtatim amorē alia
rum rerū deſerit· et quicq̄d aliud
in mūdo eſt vilipēdit·

Sagenā vero miſſam in mari
exponit idem ſaluator de ec
cleſia· q̄ nūc piſces magnos et p
uos .i. hoīnes bonos et malos ſil̄
cōtinet· in littore tamen huius vi
te .i. in iudicio vltimo piſcatores
.i. huius ſagene rectores ſcʒ de9 et
angeli inter iſtos piſces diſcernēt
Et tūc bonos i vaſa ſua .i. i padyſi
repoſitoria eligent et aſſument·
malos vero foās i baratrū mittēt
ri· Macha. i. Capitibʒ amputatis
foras miſerūt·

Capitulū vndecimū

Cum herodes tuliſſet he
rodiadē vxorē philippi
fratris ſui· et de hoc io
hānes baptiſta ipſū ar
guēt dicēs φ ſibi vxorē fratris ſui
dum viueret habē nō licēt· Alli
gauit eū herodes i carcerē ipʒq̄ oc
cidē cupiebat· ſʒ populū timebat·
Cū ergo in die natalis herodis feſ
ſta et cōuiuia pararent· accidit φ
filia herodiadis corā rege ſaltauit
q̄ regi et ſimul diſcūbentibʒ cō
placuit Propt̄ qd rex ſub iuramē
to pmiſit ſibi· φ q̄cquid petēt ab
eodē ſibi daēt· Illa vero p̄monita
a meretrice matre ſua· caput iohā
nis q̄ erat in carcē petijt· Rex aūt
ex hoc iratum ſe ſimulās· ſʒ ppter
iuſiurādū et ppt̄ diſcūbētes alias
ſe nō poſſe facē aſſerēs caput io
his āputari et puelle ſaltāti dari
mādauit· que ſtatī caput in diſco
poſitum corā omnibʒ ſil̄ cōuiuanti
bʒ matr̄ dedit· vt hētur· Mat· xiiij

Moalit̄ Per iſtū regē p̄t ani
m9 vl̄ itellcūs accipi· a quo ɔſtat
hoīem totū regi· Mētrix iſta ſigt̄
carnē· q̄ reuēa vxor philippi q̄ int̄
pretat̄ os lāpadis .i. dyaboli q̄ vi
get intellectus ſplēdoē p̄t dici· eo
φ ſibi et ſuggeſtioībʒ ſuis anim9
ſolet inclinari· Qui frater iſtius
regis id eſt frater animi dicitur·
p eo φ vterq̄ eſſe naturē rationa
lis cōprobat̄· Per iſtam filiaʒ ſal
tatricem cōcupiſcentia intelligit̄·
que a matre iſta meretrice .i. a car
ne tanq̄ filia generāt̄· que pro eo
dicitur ſaltare quia coram rege .i.
coram animo ſolet nunc vni9 pec
cati· nunc alterius delectationes
offerre· vt ipſum ad voluntateʒ
ſuam· et ad matris huius votuʒ
valeat inclinaē Per iohānē v̄o in
q̄ ē grā ſinderēſis ſeu ɔſciētia itelli
git̄ q̄ in diuina grā p̄ncipalit̄ ſituat̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et que regem .i. animum delinquē
tem continue redarguit et hortatᷣ
Iſta eſt ergo veritas · ꝙ quādoqꝫ
rex mentis noſtre ſcꝫ animus acci
pit ſibi in concubinā vxorē drabo
li ſcꝫ herodiadem · que interꝑretatᷣ
glorians in pellibus .i. in carne q̄ i
pellis pulchritudine gloriatᷣ · igitū
ipſius malis delectationibꝫ acq̃eſ
ſcit · de quo tamen iohannes id ē
conſciētia ipſum redarguit · et ſi
bi non licere hanc meretricē ha
bere vł acquieſcere predicat Qua
propter ſepe fit · ꝙ iſte rex id eſt
animus · iohannem id eſt bonam
conſcientiam incarcerat · ipſumqꝫ
vinculis malarum concupiſcenti
arum vel complacentiaꝝ alligat ·
et ſic vocem redargutionis impe
dit et retardat · qđ vtiqꝫ fit quan
do iſtum iohannem in carcerē ma
le conſuetudīs diu ſeruat · Anim⁹
enim carne oblectatus iohannem
.i. conſcientie reprehenſionē non
diligit · et ideo vt ipſius carnis ob
lectationibus poſſit libere vti · in
carceribus malarum complacenti
arum et conſuetudinum ipſū clau
dit · Ezech · xix · Miſerunt eum in
carcerem ne audiretur vox ipſi⁹
vltra ſuper montes iſrahel · Fina
liter autem ſic accidit ꝙ cum hero
des et herodias et conuiue ſūt i cō
uiuijs .i. dum anim⁹ et caro et ma
le affectiones vacāt delectamētis
et ſolatijs · ſtatim ſolet filia hero
diadis .i. carnis concupiſcentia ſal
tarē · et coram ipſis nunc ad gulā
et ebrietatē · nūc ad pigriciā et lux
uriam ſaltus ſuos ordinarē · Pſa
xiij · Piloſi ſaltabūt ibi et reſpō
debunt ibi vlule in edibus eius · et
ſyrene in delubris voluptatis Tā
tum ergo facit iſta filia meretrix
ſcꝫ concupiſcētia · ꝙ iohānes ex toto
decapitatᷣ · et conſcientia penitus
deperit · et ꝙ rex iſte ſcꝫ animus
cū meretrice ſua ſcꝫ cū carne ſine
timore dei .i. ſine doloris ſcrupulo
fornicatur · dicēs ſcꝫ conſciētie ꝓp
e illud · Pſa · xiij · Ex quo dormiuiſ
ti non aſcendet qui ſuccidat nos ·
B Vel allega exēplariter quō
pul⁹ non diligit viros qui eius
ſcelerā reprehendunt · ymmo ipſis
quādoqꝫ penas et miſerias procurat
ꝓuerb · nono · Qui erudit deriſo
rem ipſe ſibi iniuriam facit · et q̄
arguit impium maculam ſibi ge
nerat · Vel allega quomodo mali
qui non audent publice bonis no
cere · ſolent ſibi vias et occaſiōes
querere · vt ſub colore alicuius iu
ſticie poſſint iniquitatem imple
re · ſicut fecit iſte qui ſub ſpecie iu
ramenti decollauit iohannem · Se
neca dicit · Qui nocē vult iniquā
cauſam inuenit. D
Cum criſtus receſſiſſet in na
uicula in locum deſertum ſe
orſum · ſecute ſunt eum turbe et
miſertus eſt eis · et curauit lāgui
dos eorum · Cum ergo veſpē fa
ctum eſt venerunt diſcipuli eius
dicentes ei ꝙ turbas dimitteret ·
vt quilibet de deſerto recedens ci
bos ſibi congruos procuraret · De
ſertus eſt inquiunt locus hic · di
mitte turbas vt euntes in caſtella
emant ſibi eſcas · Criſtus autem
volens ſuis auditoribus eſcas da
re · cum eſſet ibi puer vnus qui
habebat quinqꝫ panes ordeaceos
et duos piſces precepit turbas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ipſas diſcūbere · et accipiens dic
tos panes et piſces benedixit et fre
git et per diſcipulos turbis dari
iuſſit · Diſcipuli ergo turbis diſtri
buerunt · et ſic quinqȝ milia homi
nū preter mulieres et puulos qui
numerati nō ſunt de iſtis quinqȝ
panibȝ et duobȝ piſcibȝ vſqȝ ad ſa
turitatem comederunt · ita ꝙ · xij
cophini fragmētoꝝ ſuperfuerunt ·
Colligite inquit dn̄s fragmēta ne
peant · Satis iſta patet hic · Mar ·
vi · Luce · ix · Johā · vi · ¶ Mora
Iſta exponūtur cōmunit ꝙ quinqȝ
panes ordeacei vetus teſtamentū
deſignāt qd a quinqȝ libris moy
ſi accepit originem · qui bn̄ ordea
cei dicūt · ꝓ eo ꝙ in illis ſb palea
hyſtorie medulla ſenſuū cōtinetur
Duo piſces nouū teſtamētū ſignāt
ꝓ eo ꝙ ibi duplex caritas p̄cipit
in qua tota lex et ꝓphete pendere
noſcūtur · Cum ergo in deſerto hu
ius mūdi ſūt quinqȝ milia homnū
qui dominum ſunt ſecuti · ſcilicet
vniuerſitas fidelium q̄ ad fidē xp̄i
ſunt vocati · et ꝓpter quinqȝ ſenſuū
appetitus · qui ſub numero quina
rio ſunt contenti · vult dn̄s ꝙ ci
bis ſpūalibꝰ reficiantur · ita ꝙ
quinqȝ panibus quos puer moyſes
nob obtulit ſcȝ quinqȝ libris legis
antique · duobuſqȝ piſcibus hoc ē
doctrina euangelica continente du
plicem caritatem ſpūaliter recre
entur · Vult etiaȝ ꝙ omnes iſti ſu
per fenū . i . ſuper virorem gratie et
caritatis · vel ſuper ſpem viroris e
terne glorie recūbant · et ꝙ diſci
puli . i . prelati doctores et predica
tores · iſtos ſcripturarū cibos ex
ponendo frangant · et ꝙ ipſos diſ
cūbentibus et auditoribus ſimpli
cibus predicando diſtribuant Re
liqua vero que iſti rudes cape nō
poſſūt . i . ſubtiliora ſacramēta ſcrip
ture debent ab ipſis diſcipulis . i . a
ſcētificis viris reſeruari et de mē
ſa taliū ſubleuari · Simplices em̄
groſſa fruſtra ciborum et rudia ſa
cramēta et documenta ſcripturārū
debent cape · fragmenta vero id ē
ſubtiles ſcripture ſētentias nō poſ
ſunt tales deguſtare · Qua ꝓpter
doctores talia debent alijs ſubtilio
ribus reſeruarē · cū · xij · cophinis . i .
in libris et codicibus doctrinam ·
xij · articulorum fidei cōtinentibꝰ
ſapienter reponere · dicētes cum
aplo . i . Cor · iij · Non potui vob lo
qui quaſi ſpūalibus · ſed quaſi car
nalibus tanq̄ puulis i xp̄o lac vo
b potum dedi non eſcam · ¶ E
Vl dic ꝙ quinqȝ panes ſunt quinqȝ
criſti vulnerā · duo vero piſces ſūt
duplicis nature miſteria criſti ·
Nos ergo qui in deſerto religionis
vel huius mundi viuimus iſtos
cibos per fidem et deuotionē come
dere debemus · etiam ſuper fenum
qd hodie eſt et cras in clibanum
mittitur . i . ſuper memoriaȝ noſtre
fragilitatis recūbere · et ſic per ſpi
ritualem recreationem in xp̄i cō
uiuio poterimus ſatiari · ¶ F
Vel dic ꝙ per iſtos q̄ cōmededo n̄
fuerunt cōſūpti ſed potius mltipli
cati ita ꝙ oībȝ ſuffecerūt et n̄ defece
rūt poſſuꝰ itelligē ſacrm̄tū altaris
qd ſumēdo n̄ minuit · et qd ita quinqȝ
milibȝ ſic vni ſufficē ꝓprobat · iiij ·
Regum · iiij · Comedent et ſupere
rit ¶ Vel dic ꝙ iſti cibi ſignāt ſci
ētiā · que diſtribuēdo multiplicat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et diu auditores ſaturati fuerint
plus remanet diſcubentibus · q̄
ab alijs reportabat Lu · · xix · Ha
benti dabitur et habūdabit ¶ G
Vl dic de elemoſinis q̄ qn
diſcipuli criſti .i. deuoti fideles bo
na ſua diſtribuūt liberaliter exiſtē
tibus in deſerto .i. pauperibus et
egenis · ſepe fit q̄ pl9 habent de re
ſiduis · q̄ in elemoſinis expenderīt
Dominus enī multiplicat bona ta
lium liberalium · q̄ ſicut dicit · Lu
ce · vi · Date et dabitur vobis · et p
uerb · xxviii · Qui dat pauperi nō
indigebit · Et aduerte q̄ xp̄c legi
tur panes multiplicaſſe · ad deno
tandū q̄ tpe ſterilitatis et neceſ
ſitatis debem9 elemoſinas magis
dare · alias autem non legitur pa
nes fregiſſe niſi in cena · et eunti
bus in via · et octo milibus ī here
mo In quo notatur q̄ bonis eſt
licitū bō ſua diſtribuere · in deſer
to .i. pauperibz · ī via .i. viatoribus
et pegrinis · in cene cōuiuio .i. di
ſcipulis familiaribus et amicis · a
ſic iſti ſunt tres panes de qb9 di
citur Lu · xi · Amice accōmoda mi
chi tres pēs · Vl dic q̄ illud q8 p̄
dictum eſt q̄ ſecute ſunt eum tbe
multe ac̄ · poteſt applicari ad hoc
q̄ malus nō poteſt ita ad deſertū
religionis et ſolitudinis fugere ·
quin turbe malarū cogitationū et
affectionū ipſum ptin9 ſtudeant
comitari ¶ H Vl ſi vis q8
ponitur hic · et q8 etiā replicat in
multis paſſibus ſcripture ſcz pre
ter mulieres et puulos Vbi vide
tur innui · q̄ mulieres et paruuli
non ſolent cū puectis et maioribz
numerari · et poteſt applicari ad

hoc q̄ numer9 ſignat eternē glo
rie aſcriptionē · quia ſcdz veríta
tem perſone viriles et perfecte ſo
lum merentur apud deum cōpu
tari et in electorū numero nume
rari · Sap̄ · v · Ecce quomodo cōpu
tati inter filios dei et īter electos
ſors illo4 eſt · Sed reuera mulieres
.i. pſone mobiles et carnales et ef
feīnate · pueri .i. perſone pueriles
inſcie et ingrte · in tali numero nō
debent poni · nec apud dei aſcrip
tionē in electoru3 numero compu
tari · vnde de quolibet dampnato
poteſt illud expoī · Job tercio · No
ctem illam tenebroſus turbo poſſi
deat · nō computetur in diebus ā
ni · nec numeret in menſibz · ¶ I
Chriſt9 miſit diſcipulos ſuos
precedere trās fretu3 donec
dimitteret turbas · Tandem vero
dimiſſa turba aſcendit in mōtem
ſolus orare Veſpere autem facto
nauicula in quam diſcipuli aſcen
derant iactabatur in medio mari
magnis fluctibus · erat enim ven
tus contrarius illis · Nocte venit
ihesus ambulans ſuper aquas · a
cum nauem intraſſet ceſſauit vē
tus · ita q̄ illi q̄ erant in naui mi
rati ſunt et adorauerunt eu3 diſci
puli et dixerunt · vere fili9 dei es
¶ Mor Nauicula eccleſie ī qua di
ſcipuli criſti id ē vniuerſi fideles
tranſfretant et nauigant ad glo
riam paradyſi · dū eſt in mari hu
ius mundi multis tribulationum
fluctibz agitat · ventus enī tēpta
tionis dyabolice contrariat eidem ·
ipſamq3 ſemp nititur ſbmergē in
pfūdū · Illud autē potiſſime ver4
eſt quādo xp̄c abſēs ab iſta naui

videtur · cũ quãdo ratione noſtroꝝ
peccatoꝝ xp̄c ab iſta ſua nauicula
quãtũ ad gratiũ excellẽtiã abſẽta
tur · Quia vero de⁹ videt̃ eccĩam
ꝓpter pccã ſua dimittere · q̃propt̃
neceſſe eſt eam multis tẽptationi
bus et t̃bulatioĩb⁹ fluctuaȓ · cũ mlt̃
tis piculis ſubiaceȓ · ideo dominus
videtur diceȓ illḋ · Jeȓ · xij · Reliqui
domũ meã · dimiſi hereditatẽ meã
Et ſbiũgit cauſã q̃ facta ẽ michi
hereditas mea quaſi leo ĩ ſilua · de
dit cõtra me vocẽ ideo odiui eam
Verũptamẽ loco et tp̄e xp̄c ſolet
ſuper aquas et fluctus iſtarũm t̃
bulationũ calcare · et ad diſcipulos
ſuos in nauiculam eccleſie miſeri
corditer per gratiam reuenit̃ cũ ſic
ſua benedicta gratia et p̄ſentia fa
cit ventum temptationum et dy
abolicarũ inflationũ ceſſare · et flu
ctus t̃bulationũ quieſcere · cũ totã
nauiculam eccleſie tranquillare ·
Thobi · tercio · Poſt tẽpeſtatẽ trã
q̃llum facis · et poſt lacrimationẽ
et luctum exultationem inducis ·
R Vel dic q̃ nauicula eſt aĩ
ma que temptationibus afflictio
nibuſq̃ et cogitationibus continu
e fluctuat · et a vento ſibi contra
rio id eſt a mundi inani gloria cõ
tinue mouetur et agitat̃ · ñ quan
do criſtus ad eam per gratiam ve
nit et eam ſua ſpũali gratia cũ pre
ſentia circummunit · Xp̄i enĩ ab
ſentia reddit mentis nauiculam
fluctuoſam · ſua vero preſẽcia ip
ſam facit ſtabilem et quietam ·
Auguſtinus · Jnquietũ eſt cor me
um donec requieſcat in te domĩe
Et dic q̃ xp̄c quarta vigilia noc
tis veniſſe legitur q̃ ĩ quarto pũ
cto penitentie criſtus viſitat men
tem noſtram · Prima vigilia eſt
diſcuſſio ſeu meditatio ſc̃da contri
tio · tercia confeſſio · quarta ſatiſfa
ctio ſeu conſtans perſeuerandi in
tentio · Jn iſta xp̄c ad nos venit
et a dampnationis periculo nos
cuſtodit · p̄s · Veni ad libera nou
nos domine deus virtutum oſten
de faciem tuam et ſalui erimus ·
L Vel dic q̃ nauis eccleſie ĩ
mari huius mundi fluctuabat ita
q̃ totus populus qui ĩ ea contine
batur mortis periculo ſubiacebat
quouſq̃ ipſe xp̄c media nocte per
beatã incarnationẽ et natiuitatẽ
venit · qui omnia tranquillauit ·
Vel dic q̃ exẽplo xp̄i nos debem⁹
turbas negocioꝝ et ſecularium ho
minum et turbas cogitationum et
affectionum relinquere · cũ in mõ
tem contemplationis aſcendere ·
et ſolum ibi dominũ exorare M
CVm xp̄c nocte veniẽt ad di
ſcipulos qui in nauicula flu
ctuabant · ambulans ſuper mare
turbati ſunt diſcipuli dicẽtes · q̃a
fantaſma eſt · nõ eñ aduertebant
q̃ eſſet xp̄c · ſed magis credebãt
q̃ eſſet aliquis fantaſticus ſpũs
Criſtus vero videns eos clamã
tes et timẽtes dixit eis · habete fi
duciam ego ſum nolite timere Pe
trus vero inter ceteros audacior
dixit · ſi tu es domine iube me ve
re ad te ſupra aquas · Quem cũ
ihesus ad ſe vocaret et petrus de na
ui deſcendẽs ſuper aquas ſiccis pe
dibus verſus ihesum applicaret
videns ventum validũ ſuperuenire
timuit et ideo mergi incepit · ſed
ſtatim cum ad ihesum clamaſſet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dicens. domine ſaluū me fac · cri
ſtus extēſa manu ipſum ꝺe cepit ·
et incredulitatem ipſius increpa
uit dicens Modice fidei quare du
bitaſti · ac ſi diceret · ſi non dubi
taſſes nunq̄ ſubmergi incepiſſes
Mora Iſta poſſunt applicari ad
oſtendenduꝫ veritatē fidei · q̄ quā
do in homine fixa eſt certa et indu
bia · quicq̄d in v̄tute fidei facere
vult faciat · modica tamē heſitatio
vel dubitacō impedit opus iſtud
Requiritur eīm ꝙ homo in nullo du
bitet cōplendo · ſꝫ potius illud qꝺ
vult fieri credat ꝑcerto fienduꝫ ·
Vn̄ recte cauſa q̄re iſte vetule et
ꝑſone ſimplices faciūt qn̄q̄ mira
bilia expimēta · q̄ tamen homo ra
tionalis et ſenſatus nūq̄ inuenit
eſſe vera ē ꝑpter firmā credulita
tem quā habēt · quāꝫ tamē homo
ſēſatus nūq̄ habet · qꝛ ſemp īq̄rit
cauſā rerū et ꝑ conſequēs ſemper
dubitat in ꝑmiſſis cuꝫ nō videat
rationem · Et inde fit ꝙ illud idem
qꝺ a ſimplicibus inuenit̄ verum · a
ſapientibꝫ illud experiri volētibꝫ
inuenit̄ falſū Ideo dn̄s dicit . Ma
thei · xvij · Si habueritis fidē ſicut
granū ſinapis · dicetis mōti huic
tranſi hinc et trāſibit · vnde · Mar
ix · Si potes credere · omnia poſſibi
lia ſunt credēti · Nec mirū cū talis
poteſtas credēdi vel faciēdi mira
cula poſſit conſiſtere cuꝫ peccato ·
Iſta eīm ē grā gratis data · q̄ quā
doq̄ eſt in peccatore · ſicut apoſtolꝰ
videtur bn̄ ſuppone .i. Cor · xiij · v
bi dicit Si habuero omnē fidē ita
vt mōtes trāſferā · caritatem aūt
nō habuero nichil ſum · ac ſi dicat
ꝙ iſta ſine caritate fieri poſſunt ·

Sicut patet. Lu · ix · de illo q̄ eiice
bat demonia · et tamē nō ſequeba
tur xp̄m · fides eīm indubia totuꝫ
facit Sicut patet infra · xvij · vbi
dictum eſt apoſtolis · ꝙ ꝑpt̄ incre
dulitatē ſuā non poterāt demoni
um eiecıſſe · Sicut infra · xxi · dici
tur · Si habueritis fidē et non heſi
tauèritis nō ſolū de ficulnea facie
tis · ſed et ſi huic mōti dixeritis ·
tolle te · et iacta te in mare fiet Si
cut patet hic de petro · qui n̄ fuit
merſus niſi quando dubitare ince
pit · Modice inquit fidei quare du
bitaſti Mo Vel dic ꝙ exemplo
petri nos et alij qui quādoq̄ deſcē
dimus ad nauiculam in mare .i. in
clauſtro ad negocia mūdi · et de cō
templacōis ſecuritate ad actiue
vite fluctuoſos labores · et nichilo
minus ad xp̄m ſepe currimus · et
in ipis aq̄s .i. mundi negotijs nos
poſſe ſaluare ſperamus · Verum
quia ventus validꝰ temptationū
nos agitat · quādoq̄ in vitijs et
in malis cōplacētijs mergi incipi
mus · q̄propt̄ nō immerito dāpna
tionis periculum formidamus ·
Nos ergo ſtatim quando iſtā mer
ſionem ſentimus · ad criſtuꝫ debe
mus per orationem clamare · et
ipſius auxilium implorare · dicen
tes · Domine ſaluum me fac · et
illud · ps · Non me demergat tem
peſtas aque et cetera · Ipſe vero ſi
nos deuote clamauerimus · ſtatiꝫ
manum ſuam adiutricem exten
det · et nobis dulciter ſubueniet
et ſuccurret Mo Vel dic
ꝙ exemplo criſti multi ſunt boni
criſtiani id eſt boni et ſancti vi
ri · qui prima facie creduntur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

eſſe fantaſtici.i.ypocrite et vani·
quando ſupra aquas, mūdane ꝓ
ſpēritatis videntur ꝑ cōtemptuȝ
tranſire et mundi gloriam ꝯculca
re· ſed opibus ſequētibȝ veri pro
bantur ·ita vt ipſis mediātib⁹ a
lijs ad conculcationē ſimileȝ ꝓuocā
tur ·Domine inquit ſi tu es iube
me venire ad te ·vnde Johannis
decimo· Opera que ego facio teſti
moniū phibent de me·

Caplm duodecimū

Cum dominus deſcēdet
ī ptes tyri et ſydonis·
ecce mulier cananea a
finibus illis egreſſa· et
ſcdȝ marcū domū ingreſſa clama
uit· Domine miſerere mei fili da
uid· filia mea male a demōio vex
atur ·vn̄ qꝛ iſta n̄ eāt de genē iſrl̄
ſed genere ſyropheniſſa· dominus
non audiēs pertrāſibat ·Dicebat
em̄ ſe non eē miſſū n̄ ad oues que
pierāt dom⁹ iſrl̄ ·Et qꝛ n̄ erat bo
nū ſumere panē filioꝝ et mittere
canibȝ ·Quae cū dicta mulier cla
mās et orans inſtabat et canes co
medere micas de mēſis dominorūȝ
cadētes allegabat· dicēs etiā dn̄e
nā et catelli edūt de micis q̄ cadūt
de mēſa dominorūȝ ſuoꝝ ·ideo mi
ſeratus dom⁹ ſibi dixit· O mulier
magna eſt fides tua· fiat tibi ſicut
vis· et ſanata eſt filia eius in illa
hora· vt hētur· Math· xv·

Mor. Iſta mulier cananea et gē
tilis ſignat animā peccatcē· cuius
filia ſignat ipſi⁹ cōſciētiā atqȝ mē
tem ſeu volūtatē Nūqȝ ergo fit qꝫ
mulier iſta ſcȝ peccatrix aīa de fini
b⁹ tyri qđ interpretatᷣ anguſtia·
et de finibus ſidonis qđ interpre
tatur cōmotio iniqtatis· ſcȝ de ſta
tu peccati ·qđ ponit aīaȝ in cōmoti
onē incōſtātie et ī anguſtia deſpe
rationis et ᷣtriſticie ꝑ contritionem
egreditur a domū ſpei ac ſecurita
tis ſcȝ ſtatū penitētie ingreditᷣ ge
mens et flēs ꝓ filia ſua.i.ꝓ mēte
et volūtate ſua · diu a demone ꝑ
peccatū poſſeſſa ·deuȝ humilitᷣ deꝑ
catur ·Demoniū em̄ tūc filiā nraȝ
vexat· qn̄ per peccatū mētē nrām
per diuerſas cōcupiſcentias miſe
rias et ᷣtribulatiōes flagellat atqȝ ᷣ
bat. Math· ix· Filia mea modo de
functa eſt· Sȝ ſepe fit qꝫ diuina pi
etas ſtatim non exaudit· quiꝑmo
vexationē illi⁹ filie.i.peccata nrā a
mētis noſtre miſerias ſub diſſimu
latiōe ptrāſit Videt em̄ qꝫ ex hoc
homo fragilitates ꝓprias cognoſ
cit et ad recurrēdū ad dnm̄ forti⁹
ia rdeſcit ·Sap̄ xi· Diſſimulās pec
cata hominū ꝓpter penitētiaȝ · Vn̄
dominus videtur aīe dicē illud qđ
ſubditur· n̄ eſt inquit bonū ſumē
panē ac̄ Ac ſi diceret nō decȝ gra
tiā impendē peccatoribȝ· ſ filijs et
ꝑſonis ſanctioribȝ· ſ ipſa debȝ ſb
iungē ·Dn̄e nā et catelli edūt ac̄·
hoc eſt dictu et etiā peccatoēs dn̄t
refici tuis beneficijs · qꝛ tu veniſti
nō iuſtos ſed peccatoēs ſaluare·
et ideo filiā meā.i.mētē meā debes
merito liberaē· Et vere ſi dn̄s ī no
bis pſeuerātiam videat· et iſtum
ardorem deuotionis inueīat ī no
bis· ipſe iſtā vexationē et tēptati
onē vitioꝝ auferet et mētē nraȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

trãquillam faciet · ipſe dico q̃ eſt
panis vite · q̃ potens eſt canes ⁊ fi
lios .i. peccatores et iuſtos miſeri
corditer ſaciare · ps · Homines et
iumenta ſaluabis domine Marci ·
vij · Inuenit puellam ſedentez ſup
lectū et demoniū exiuiſſe · ¶ B
Vel dic q̄ iſta gentilis mulier ſig
nat gentilitatez · cuius filia .i. cui9
gens demonijs p ydolatam ſubia
cebat · Hanc ergo filiã .i. gentẽ gẽ
tiliū dominus nō ſtatiz a principi
o curauit · ſed aliquãdiu lãguere
permiſit · q2 ipſe q̃ erat pañs filio
rū iſrl' · principaliter ad oues ⁊ ad
filios iſrl' fuit miſſus · quorum pa
tribus erat repromiſſus · Finalit̃
tamen iſtã filiam liberauit · quãdo
per apoſtolos fidem ſuam gẽtilibz
predicauit · Treno · iiij · Gaude fi
lia edom que habitas in terra hus
ad te quoqꝫ perueniet calix .i. fides
¶ C Vel dic q̄ panis filiorū .i.
ſacra theologia non debet canib9
dari .i. in negotiorum ſecularium v
ſibus deputari · Vel dic q̄ canes
ſunt obſtinati vel infideles vl' ſim
plices atqꝫ rudes panes ergo filio
rum .i. ſubtilitates et arduitates fi
dei ⁊ ſacre ſcripture · qui ſolis ſpi
ritualibus filijs .i. fidelibus et ſciẽ
tificis viris debent dari non debẽt
iſtis canibus predicari · Mat · vij ·
Nolite ſanctū dare canib9 · neqꝫ
mittatis margaritas ante porcos
ne forte conculcent eas pedibus
ſuis · et conuerſi diſrumpant
vos · ¶ D

Hic dicitur q̄ ante dominum
poſuerunt cecos et claudos ·
quos vt ſanauit · mirate ſunt tur
be videntes mutos loquentes · ce
cos videntes · claudos ambulantes
et magnificauerunt eum ·

¶ Mor Sic vere nos debemus
gaudere admirari et deuz magni
ficare quando videmus q̄ p ipſi9
miſericordiaz infirmi ſanantur .i.
peccatores conuertuntur et quan
do muti .i. obſtinati per confeſſiõez
loquūtur · ceci .i. ignorantes p diſ
cretionem vident · claudi .i. ad be
ne operandum inabiles per bona
opera proficiſcuntur · gaudium e
nim eſt angelis dei ſuper vno pec
catore penitentiam agente · Luce
xv · Quia ſancti ⁊ angelici viri ſū
me debent de conuerſione peccato
rum gaudere ¶ E

Videns criſtus multitudinez
hominum qui ipſuz ſecuti fu
erãt in deſertum · cepit dicere de e
iſdem · Miſereor ſuper turbam · q2
iam triduo perſeuerant mecum ·
nec habent quid manducẽt · et di
mittere eos ieiunos nolo · ne defi
ciant in via Quidam enim de lon
ge venerunt · Ergo cum diſcipuli
nichil preter ſeptem panes et
piſciculos paucos haberẽt · iuſſit
eis diſtribui · et fuerunt inde qua
tuor milia hominum ſaciati · q̃ ſcꝫ
de tampaucis cibis ad ſacietatem
ſuſceperunt · Septem vero ſporte
de reliquijs remanſerunt

¶ Moraliter Sic cum criſt9
in deſerto huius mundi multos vi
deat qui iam triduo id eſt in fide
trinitatis cum eo perſeuerant · ti
mens ne propter defectuz ſpiritu
alium ciborum deficiant in via per
fectionis et moruz · voluit q̄ diſci
puli id eſt eccleſiarū miniſtri ſep
tez panes cum diſcipulis paucis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

.i. ſeptem eccleſiaſticā ſacramēta
cum ceteris ſacramētalibus reme
dys ipſis diſtribuant· vt ſpūalit̄
refecti ī via fortiores exiſtāt Sep
tem vero ſporte .i. ſeptē virtutes
morales ſupſunt· que ex ſeptē ſa
cramētis ſuperueniunt et ſuccreſ
cunt· et illorū quidā de lōge vene
runt qui de ſtatu peccati p penitē
tiam appropiquāt· Joſue· ix· De
terra longiqua venim9 ſerui tui

Capitulū decimū tercium· A

ASſūpſit xp̄c petrum ia
cobū et iohānez· ⁊ dux
it eos in mōtē excelſuz
ſeorſū· et trāſfiguātus
eſt ante eos· et reſplēduit facies
eius ſicut ſol· veſtimēta aūt eius
facta ſunt alba ſicut nix· facta ē
ſpecies eius altera ſicut dicit· Lu
ix· Et apparuerit illis moyſes et he
lias loquentes cū ipſo· Ecce autē
nubes lucida obumbrabat eū· et
ecce vox de nube dicens Hic eſt fi
lius meus dilectus ⁊c̄· Petrus āt
tunc dixit· domine bonū eſt nos
hic eſſe· ſi vis faciamus hic ta ta
bnacula· tibi vnū· moyſi vnū ⁊ he
lie vnū Mor Iſta poſſūt applicare
ꝙ quicūꝗ vult figuralit̄ trāſfigu
rari p conuerſionē et penitentiaz
in virum ſpūalem et ſcientificum
trāſformari· iſta q̄ ſequūtur debet
per ordinē opari· Debet em̄ p̄mo
ſeorſum.i.a tumultu hominū rece
dere· et in montez cōtemplatiōis
et celeſtium affectionū aſcēdere·
petrum iacobum et iohannez.i.bō
nam ſocietatem querere. et coraz
eis non coram alys conuerſari p
ſonaliter et manere· quoniam an
te omnia bona ſocietas eſt querē
da· et turba maloꝝ hominuz fugi
enda· In montez inquit ſeorſum
vnde· Seneca in libro de moribus
dicit· ꝙ ſolitudinem q̄rit q̄ cū ino
cētibꝫ vult viuē· vn̄· Eccī· xxvij·
In medio cogitātiū· ſupple ī legē
dei· aſſiduus eſto Tūc em̄ homo p
conuerſionē facili9 tranſfiguātur
et facies ſue mētis per g̃tiā et diſ
cretionē ſicut ſol reſplēdebit et il
luminabitur· veſtimētū ſue cuer
ſiōis per cādorē inocētie cōtinētie
decētie ſicut nix dealbabitur ⁊ ſic
ſpecies conditionis ſue in aliaz al
terabitur et vertet̄· facta eſt iq̄t
ſpēs eius altera.i. Regū· xi· Mu
taberis ī virū alterū· Et tūc moy
ſes.i. lex et ſcientia· helias.i. ſancti
tas ⁊ innocētia ipſū cōmuīcabūt·
et bona doctrina q̄tum ad p̄mū·
bonaꝗ ⁊ ſancta vita q̄tū ad ſecū
dū apud eū permanebunt· Quia
iſta ſūt in quibus tota lex pendet
et prophete· Talis etiaz ſic figu
ratus et mutatus a nube ſpeledi
da id eſt a lumine celeſtis gratie
et glorie obumbrabitur· ⁊ ſic fili
us dei dilectus merito vocabitur·
et vt audiatur ab alys in dei ſpe
cialem filium preeligitur Hic eſt
inquit filius me9 dilect9 ⁊c̄· Qui
a reuera tales merentur filij dei
nuncupari· et quando aliquid pre
dicant ſeu mandāt ab alys debēt
audiri· et ſi prelati fuerint eis de
bent obedire· Johannis ſecundo·
Quecunꝗ vobis dixerit facite·
Exodi. decimo tercio· Obſerua e
um et exaudi vocem eius· Si em̄
moderni p̄dicatores eſſent a ſbis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et a ſecularibus negotijs ſegre
gati. in montem contemplationis
eleuati. et per ſpiritalem conuer
ſationem a communibus moribꝰ
hominum alienati ꝑfecto a ſecula
ribus audirentur et verba eorū
et predicationes libentius implerē
tur. ita qꝫ alij dicerent illud aba
cuc. iij. Domine audiui auditū tu
ū et timui. Tunc pro certo petrꝰ
iacobus et iohannes. i. ſocij et vici
ni ipſorum ſanctitatē et gloriā
videntes poterunt dicere. Domīe
bonum eſt nos hic eſſe. quia ſocie
tati talium gloriabuntur adeſſe.
Tria enim tabernacula ſe velle fa
cere dicent. inquantū ſcē trinitatis
fidem ipſoꝝ p̄dicatiōe cognoſcēt
Domine inquit petrus bonū ē nos
hic eſſe faciamus hic tria habitacu
la. B Vel dic qꝫ illi q̄
ſūt. petrꝰ. i. agnoſcētes p diſcreti
onem et ſapientiam. iacobus ſup
plantantes dyabolū mundum et
carnem per humilitatē pauptatē
et continentiam. iohānes . i. grati
oſi per puritatem et innocentiam
digni erunt cū xp̄o montē para
dyſi aſcendere. et ipſum contēpla
ri ſpūaliter et videre. Pſa. xxxiij.
Regē in decore ſuo videbunt
C Vl' dic qꝫ iuſti debent in ſe ip
ſis xp̄o qui interpretatur vnctꝰ
. i. pietati. moyſi legiſlatori. i. veri
tati. helie qui achab reprehendit.
et prophetas baal occidit. i. iuſtici
e et veritati tria tabernacula prepa
rare Quia ſcʒ pietati ī affectu ſeu
in concupiſcibili. veritati in ītelle
ctu ſeu in volūtate. iuſticie in ira
ſcibili debemus domicilium dedi
care et tunc poterit dici illud. p̄s

Quām dilecta tabernacula tua
dn̄e virtutum. D
Q Vidam puer oblatus ē xp̄o
vt ſanaretur. erāt ſicut dicitē
lunaticus. vide Mat. nono. Illi q̄
tributū ſeu didragma recipiebāt
de ſingulis ꝓ romanis conqueſti
ſūt petro de xp̄o. eo qꝫ non ſolue
rat cenſum illum. Quo cōperto
xp̄c petrum ire ad mare et hamū
mittere precepit. et ſtaterē in o
re p̄mi piſcis ipſum reperturū p̄
dixit. quē pro ſe et pro petro ne
ſcandalizarentur exactoribus da
ri iuſſit. Et nunc inquit ne ſcāda
lizemus eos vade ad mare et ſtate
rem quem in ore primi piſcis rep
ies da eis pro me et pro te M or
Iſta poſſunt allegari exēplariē qꝫ
multa ꝓ euitādo ſcādalo ſūt facien
da q̄ alias fieri non deberent. con
ſtat qꝫ xp̄c tributo nō erat obnoxi
us et tn̄ ſuſtinētibus ſcādalū fieri
voluit tributarius. Homo em̄ quā
tūcūqꝫ ſit liber vl' nobilis det quā
doqꝫ contra libertatē dignitatem
vel nobilitatē ꝓpriam multa diſſi
mulare et facere. vt ſic ſcādalū a
lioꝝ offendiculū valeat euitare
ne cauſas litiū et diſcordiarū poſ
ſit ſi ſecus faceret ſuſcitare. Ve e
nim homini illi per quē ſcādalum
venit E Vel dic q̄ xp̄c et
petrus qui pecuniam non habebāt
paupes et maxime religioſos de
ſignant. piſcis vero qui ſtaterē
in ore portabat mūdi diuites ſig
nabat. qui in mari huius mundi
vagantur. diuitijs et pecunijs cu
mulantur. Qn̄ ergo xp̄c et petrꝰ
. i. religioſi et paupes idigēt pecu
nia et maxime quādo hn̄t ſoluere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

nauigalia et naula vel tbutā · ad
piſces.i.ad diuites cum hamo hu
milis piſcationis et ſupplicationis
recurrūt. ꝓcerto ipſi diuites ſecu
lares debent ꝑ eis ſoluere · et pro
tranſeūdo periculo vł euitādo ſcā
dalo neceſſaria miniſtrare · in hoc
ipſi piſces.i.mūdi dites et volup
tuoſi xp̄o et ſuis paupibꝫ ꝓficiūt
qꝛ loco et tpe ſuis pecunijs a diui
tijs ipis neceſſaria ꝓuidēt ſicut ·
Joſue · ij · de piſce legit · Nō ionaꝫ
in maꝛe piectū recepit · a eū ad lit
tus ſaluū et ſanū detulit et eiecit
Ergo bono diuiti dicitur illud p̄s
Tibi delict⁹ ē paup orphano tu
eris adiutor.

Capitulū decimū quartū. C

Hic ponitur de illo puero
ꝓpoſito maioribꝰ i exē
plū · q̄ dicit fuiſſe beat⁹
marcial · quē dn̄s aduo
cans ſtatuit in medio · a dixit ſic
Quicūqꝫ humiliauerit ſe ſic puul⁹
iſte hic magn⁹ ē i regno celorū ·
Mor Hoc p̄t adduci ad hoc · qꝛ
xp̄c diligit inocētiā et huilitatē ·
et q̄uo ipe zelat ꝓ paupibꝫ et ſim
plicibꝫ dicēs · Qui recipit puuluꝫ
me recipit · et q̄ ſcā dalizat rē C

Dicit hic qꝛ q̄ cētū oues habe
bat pdidit vnā q̄ relinquit
nouagitanouē i deſto et vadit il
lā querē q̄ errauit · a ſic dicit · Lu
xv · Cū inuenerit eā ipoſuit i hume
ris ſuis gaudēs et ꝯuocās amicos
Gaudetꝫ pl⁹ ſup illā vnā qꝫ ſup
nouagita nouē Quia gaudiū ē ā
gel ſup vno pctōre peñtētiā agēte
qꝫ ſup nouagitanouē iuſtos q̄ nō
idigēt peñtētia · Nō em̄ ē volūtas
apud prēꝫ veſtrū vt peat vn⁹ de
puſillis noſtris · Math · xvm ·
Mor Iſta exponūt de āgelis et
hominibꝫ In principio em̄ de⁹ hēbat
cētū oues.i.āgelos a homines · qꝛ
ſcꝫ nouagintanouē q̄ ꝯſtāt ex no
uenāio in ſeipſō mltiplicato ange
los ſignificāt · q̄ in nouē ordinib⁹
ſūt diſtincti · vn⁹ vero reſtās nu
merus · humanā naturā deſignat ·
q̄ ab vno homine tota ꝓceſſit Vi
dens ergo cſtus ouē vnā de grege
ſuo perditā et errātē ſcꝫ humanū
genus · dimiſſis nouagintanoueꝫ
.i. āgelorū ordinibꝫ in padyſi de
to · venit hinc in hūc mūdū perſo
naliter querē ouē iſtā ſcꝫ humanā
naturā · quā ſuis hmerīs p beataꝫ
incarnatiōeꝫ impoſuit et ad deſtū
padyſi cū āgelis reportauit · Et ā
pli⁹ ſup inuētiōe et ſaluatiōe eius
ad lrāꝫ gauiſ⁹ eſt qꝫ ſup nouagi
tanouē.i.qꝫ ſup angelorū ordines
quos ſcꝫ nō aſſumpſit · Mlto eniꝫ
plus videtur de⁹ homines qꝫ ange
los dilexiſſe et de eorū ſalute am
plius letat⁹ fuiſſe inqꝫtū naturaꝫ
humanā nō āgelicā legit aſſūpſiſſe
dicēs illd · puer · vm · Delicie mee
ſūt eſſe cū filijs hominū · Vł ſi vis
allega ad dn̄decū qꝫtū gaudiuꝫ ē
deo et āgel eius ſup ꝯuerſione ho
minis peccatoris.

Capitulū decimū quintū · C

De vno ſeruo nequā hic
agit q̄ debebat regi de
cē milia talēta · Qui cū
non habēt vn̄ ſoluēt q̄
debebat iuſſus ē cū vxore et filijs

venundari et om̄ia que habebat
diſtrahi vt pecunia ſolueretur Ve
rū qꝛ ſeruꝰ iſte ad pedes ſupplex p̄
ceſſit et dilatioēʒ popoſcit · Patiē
tiā inq̄t habe ī me et oīa reddā ti
bi · dn̄s vero miſertꝰ eſt eiꝰ · nō ſo
lū dilationeʒ dedit ẏmo totū debi
tū relaxauit Iſte tn̄ ſeruꝰ dimiſſꝰ
cuidā ꝯſeruo ſuo q̄ debebat ſibi cē
tū denarios ſimile facē noluit qui
ẏmo cū dilatiōeʒ petēt ipʒ ī carce
rē donec redderet debitum alliga
uit · Rex ergo audiens hoc · ſeruū
reuocat ⁊ ſuā impietatē increpās
ſic porat · ſerue nequā ōne debitū
dimiſi tibi qꝛ rogaſti me · nōne er
go oportuit te miſereri illiꝰ ſerui
ſicut et ego miſertus ſū tui · Iratꝰ
ergo rex ipſū carceribus tradidit
donec vniuerſū debitū redderet ⁊
ipſū verberibꝫ ꝯdēpnauit · vt hēt
Mathe · xix · ¶ Mor Iſta parabo
la ſaluatoris exponit̄ p̄ ſeipſaʒ · q̄
ad hoc principalit̄ videtur tēdere
ꝙ illud qd̄ aliq̄s ſibi vult fieri · al
teri dēt facē · Et q̄ a deo vel p̄lato
relaxari deſideāt · dēt ſbditos ⁊ ꝯ
ſeruos qui ſūt obnoxii relaxaē ⁊
ſuis iniuriatoribꝫ miſericordiā pe
tētibꝫ indulgē · Eccle · xxviii · Re
linq̄ ꝓximo tuo nocēti te · Lu · vi
Dimittite et dimittet̄ vob̄ · Cuius
tamen ſit ꝯtrariū · qꝛ mlti ſūt ſic
ſeruꝰ iſte q̄ bn̄ volūt ꝙ ſecū agat̄
miſericordit̄ · ipſi vero nō cū aliis
agē volūt n̄ crudelit̄ Volūt em̄ ꝙ
ipſis miſericordit̄ idulgeatur ⁊ tn̄
ſi quis eis aliq̄d debeat vl̄ aliquaʒ
iniuriā faciat nolūt q̄ſcere quī
ledāt · Cōſtat em̄ ꝙ omniū deus
cuilibet ꝯdonat · cuilibet parcit et re
mittit · et tn̄ crudeles et mali aliis
ſuis debitoribus vel iniuriatoribꝫ
nō remittūt · ſed potius crudeliter
punire et exigere cuncta volunt ·
Sicut ad litteraʒ patet de multis
qui in infirmitate poſiti ſibi ſpūa
liter poſtulant ⁊ ſupplicāt a deo mi
ſereri · et tamē quādo ſanātur ſo
lent ꝯtra alios impie debachari ·
Eccleſia · xxviii · Homo hoīm ſer
uat irā et a deo querit medelam ·
In hominem ſimilē ſibi nō habet
miſericordiā · et de peccatis ſuis de
precatur Ipſe dū caro ſit reſeruat
irā et ꝓpiciationē petit a deo · Sed
ꝓcerto rex xp̄c ꝯtra tales ingr̄tos
finaliter ſurget et eos tortoribꝫ in
fernalibꝫ tradet dicēs · Serue ne
quā nōne oportuit te miſereri ꝯ
ſerui tui ſicut et ego ⁊c̄ · ſicut dici
tur · Iaco · ii · Iudiciuʒ ſine miſeri
cordia illi fiet q̄ nō fecerit miſeri
cordiā

Capitulū decimū ſextū ¶ a

QVidaʒ paterfamilias ha
bens vineaʒ · exiuit p̄
mo mane ꝯducē opera
rios in eādē · Cōuētiōe
autē facta de denario ꝓ labore di
urno · hoā p̄ma quoſdā ī vineā mi
ſit deīn hoā tcia · ⁊ hoā meridiana a
lios ī foro reppit ⁊ oībꝫ idē ꝓmit
tēs p̄ciū ad vineā deſtinauit Fina
liter hora nona aliquos repiēs o
cioſos et ipos ꝓ eodē p̄cio in vine
a cū aliis collocauit dicens · Quid
hic ſtatis tota die ocioſi · dicūt qꝛ
nemo nos ꝯduxit · Ite inquit et
vos in vineā meaʒ et qd̄ iuſtū fue
rit dabo · Veſpere autem facto
procuratorem ſuuʒ miſit operarios

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vocare et mercedem reddere · p̄re
cipiēs a nouiſſimis īcipe · et tātū
vltimo ſicut primo dare · Cum ego
ſinguli ſingulos denarios accepēt
qui primo venerant arbitrati ſūt
ꝙ plus accepturi eſſent · Qd cum
non fieret murmurabāt ꝯtra pa
tremfamilias dicentes · Hij nouiſ
ſimi vna hora tantū feceruīt · et
pares nobis illos feciſti q̄ portauiꝰ
pondus diei et eſtus · q̄bus domi
nus hec verba reſpondit · Amice
non facio tibi iniuriam · ex denari
o enim conueniſti mecū · tolle qd
tuum eſt et vade · qꝛ volo huic da
re ſimilit̄ vt tibi Subiungitur hic
ꝙ ſic erunt nouiſſimi ꝑmi et ꝑmi
nouiſſimi · Math · xx ¶ Moral
Jſta parabola pōt applicari ad mul
tos motus et modos fortūe · Jſta
enim habet vnum iudiciū · in quo
non eſt rationē īuenire niſi · Sic
volo ſic iubeo ſit ꝓ ratiōe volūtas
Jſta em̄ tatūdat male merito ſic̄
bn̄ merito · Et q̄nq̄ citius remune
rat vltimo veniēte · tardiꝰ vero am
plius laborantem · Etiam ī mūdi
curſu videmus ꝙ nouiſſimi efficiū
tur primi · et ꝑmi nouiſſimi · quia
qui amplius ī vinea eccleſie labo
rauerunt · et ꝑmo premiari et be
neficiari meruerūt aliquotiēs poſt
ponuntur Jlli em̄ qui parū vl' ni
chil fecerunt ſcꝫ adulatores ꝯſan
guinij q̄ vltimi ēē debuerant p̄po
nuntur · ſicut videmus ī curijs do
minorū vbi ſemper ſolent p̄diligi
magis noui · vnde · Leui · xxv · No
uis ſuperueniētibus vetera ꝓijcie
tis · Vn̄ quādo iſti bene meriti con
querūtur de ſuis ingratis dominis
vel etiam de fortuna dicentes ſe

diutius laboraſſe et nichil vltra
alios recepiſſe · dicentes illd · Lu ·
v · Per totam noctem laborātes
nichil cepimus Videtur ꝙ iſta ſit
reſponſio eorū · quā mali prelati
vel domini dicunt ipſis · None ex
denario diurno conueniſti mecuꝫ
.i. nonne ſufficit tibi ꝙ veſtes et ci
bos habueris · et remittūt eos quā
doq̄ vacuos et ſine honore dicētes
Tolle qd tuū eſt et vade · volo em̄
huic nouiſſimo dare ſicut et tibi ·
Fortuna enim illud idem reſpon
dit de ipſa ꝯquerentibꝫ · An m̄q̄t
non licet michi facere qd volo ſcꝫ
de bonis meis · volo huic qui ni
chil fecit dare tātum ſicut tibi qui
ſatis meruiſti · Tolle qd tuū eſt et
vade · q̄ſi diceret · Nichil habes tu
um niſi qd volo dare · ſicut dicit a
poſtolus · Roma · xi · Si autē grā
iam nō ex opibus · Alioqui g̃tia
iam non ē g̃tia · Si ex opibꝫ iā nō
eēt ex grā · alioqui grā n̄ eēt g̃tia
et · Ephe · vi · Nichil ītulimꝰ ī hūc
mūdū ¶ B Vl' allega ꝯtra quoſ
dā p̄poſitos dn̄os · q̄ ꝑma hora ter
cia et nona quot īuenīūt familiares
tot in domibꝫ ſuis recipiunt et de
familia ſua faciūt Jte īquiūt vos
in vineā meā · ſꝫ ī ſero .i. ī fine oēs
equalit̄ ꝑmiāt · qꝛ parū aut nichil ab
eis reportāt · Tolle inq̄ūt qd tuū
eſt et vade · ſicut iſti ſeruitores faci
liter recipiunt ita facilit̄ reiciūt et
parum ipſis de lucro tribuūt · ¶ C
Vl' dic ꝙ patfamilias ē deꝰ q̄ eter
na predeſtinatione ad vineā .i. ad
eccleſiā vl' ad fidē vl' ad alios ſta
tus alijs et alijs tēporibꝫ vocauit
Quia quoſdam hora prima id eſt
in pueritia · alios hora tercia id eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

in iuuētute alios hora nona.i.i ſe
nectute ad fidem vel penitentiam
vocare non ceſſat· q̃bus denariuʒ
diurnum.i.eterne vite premium
promittit generaliter et diſpēſat
Iſta tamen eſt veritas ſcd'ʒ occul
tam iſtius patriſfamilias ſenten
ciam iuſticiam et prudentiam · ꝙ
non ſemper plus et prius labora
tes alijs preferuntur· ymmo quā
doqꝫ fit ꝙ vltimo ꝯuerſi et minō
ris vt p̃ma facie patet meriti · ad
celi premium preponuntur · ſicqꝫ
fit ꝙ primi nouiſſimi etiā aliquo
ciens habeantur· Patet eniʒ ꝙ il
li q̃ vltimo conuertuntur ad dn̄m
feruenciori ſtudio quandoqꝫ anti
quiores in meritis· ꝯ per ꝯſequēs
in premijs antecedūt Patet etiā
ꝙ gentiles vltimo ad dn̄m ꝯuer
ſi· qui diutiſſime ociosi extiterant
cum nullus eos ante apoſtolos ꝯ
duxiſſet iudeos qui a principio fide
les extiterant fide et moribus ad
gloriam preuenerūt· Patet inſu
per ꝙ ſubditi ſuperioribus· ſecula
res eccleſiaſticis et religioſis· lay
ci ſciētificis quādoqꝫ meliores ex
iſtūt· ꝯ nouiſſimi p̃mi fiūt· Nūqꝫ
etiā occulto dei iudicio boni cadūt
impij vero ꝯuertūtur et loco alio
rum in gloria ſuccedunt · Iob·
xxxiij· Conteret multos et innu
merabiles· et ſtare faciet alios p
eis· Perdidit multos et innūera
biles et regnare faciet alios pro
eis· De quo non poſſunt ꝯqueri
pores · quia cū fides gracia et glo
ria non ſint ex meritis noſtris · ſ
ex dei miſericordia· iuxta illud ad
Titum· ij· Nō ex operibus iuſticie
que fecimus nos · ſed ſcd'ʒ ſuā mi

ſericordiam ſaluos nos fecit · nul
li facit deus iniuriā ſi alteruʒ alte
ri anteponit· ꝓpter qd' dicit· Non
facio tibi iniuriam· volo huic dare
ſicut ꝯ tibi accipe qd' tuū eſt· ꝯ hoc
q2 ſicut dicit· Ro· ix. Nō ē volētis
neqꝫ currentis· ſ dei miſerētis·
¶ Vel expone vt expoīt Gre· de
illis qui ī mūdi principio et in fine
ꝯuertunt ad fidē · ꝙ tā p̃mis ꝗ̄
vltimis ſēper patfailias de9 pat9
eſt dare mercedē· vn̄· pe· in aurea
dicit· Qui venit extrem9 diſpen
ſatorē vocāte· tantū percipiet ſicut
qui venerat ante· Sic deus oſten
dit ꝙ quādocūqꝫ venimus aggre
diamur opus · q2 certi de munere
ſumus· Vel dic moraliter ꝙ vine
a eſt anima · operarij ſunt ſenſus
et affectus · qui ad bene operādū
debent mitti et ſi ociosi fuerint in
crepari · et ſi virtutes omnes ſiml'
habere nequeāt. ſaltem vnus poſt
aliū debet paulatim ad virtualeʒ op
acionem inclinari· Premium eti
am eterne retribucionis cunctis
dabitur quādo in ſero .i. in fine ſe
culi noſtris ſēſibʒ etna gloria de
detur·
¶ Hic dicit ꝙ duo ceci q ſec9 vi
am mēdicātes ſedebāt audi
to ꝙ ihūs nazarenus trāſiret incre
pperunt fortiter clamare Fili dauid
miſerere noſtri · Cūqꝫ turba eos
increparet vt tacerent illi multo
magis clamabāt miſerere · Qd' vt
ihesus agnouit. oculos eorum teti
git· ꝯ viſum eis reſtituit. qui ſta
tim ipſuʒ cum alijs ſecuti fuerunt
Aduerte tamen· ꝙ Marci decīo ꝯ
Luce· decimo octauo non ponitur
niſi vnus· ꝯ quia vnus erāt altero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

famoſior ideo ibi de alio ſubticet·
Mora Allegorice duo ceci ſunt
duo populi· iudei et gentiles· q̄ ce
ci per ignorātiā· ſedētes per pigri
tiā· mēdicantes p auariciā. ſecus
viaȝ p inanē gloriam et appeti
am· et p mundi negocioꝝ ꝯplacen
tiam· ceci merito eſſe dicebantur
Criſtus eñ nō obſtāte turba ſac
dotū et phariſeoꝝ illos p fidē illu
minauit· et illos duos populos
ſeu multos de ipſis p gratiaȝ ſuaȝ
tetigit· et ad ſequendū ſē per fidē
et bonam opationē induxit· Ma·
iiij· Vbi de duobus fratribus quos
ihēſ9 de naui vocauit dicitur ꝙ re
lictis rethibȝ et pr̄e ſecuti ſunt eū
F Vel dic ꝙ homo dum eſt in
vita poteſt dici cec9 ſecus viaȝ mē
dicās· expone vt ſupra · Et ideo
iſte quando audit ihēſum tranſeū
tem· et ſibi appropinquantē· id ē
quando videt ꝙ nunc eſt tempus
merendi· et ꝙ nūc data eſt ſibi po
teſtas criſtum et eius miſericordi
am inueniēdi· ſtatī cū clamore orā
tionis et ꝯfeſſionis· debet ad eū re
currere et illuminationis ſpūalis
ſcȝ gratie et influentie beneficium
implorare· Quid vultis inqt vt
faciam vob̄· Domine inquiūt vt a
periantur oculi noſtri· p̄s· Illuī
na oculos meos ne vnq̄ obdormi
am in morte· Quinymo etiaȝ ſi ta
lis videret ꝙ turba p̄tereūs .i. tēp
tationuȝ fantaſmatū cogitationū
et temporaliū ſollicitudinū tumul
tus· et mūdi negocioꝝ anfract9 ip
ſum increparet · et a clamore cō
feſſionis et orationis ipſum impe
diret vel retardaret· ipſe tamen
multo magis dēt inſiſtere contra
turbē impedimētum et a criſto mi
ſericordiam implorare dicēs· Mi
ſerere mei fili dauid Et procerto
ſi dominus viderit ipſum clamam
tem· et in illo clamore perſeuerā
tem· ipſum illuminabit et tanget
per gratiam et verā cognitioneȝ·
cecitatem peccati et ignorantie ſi
bi tollet· ita ꝙ p bonam opatiōeȝ
et diſcretionem poſt criſtū imitā
do ſequetur et curret et dicet illd
Math· viii· Magr̄ ſequar te quo
cūq̄ ieris· Hic ponitur petitio
matris filioruȝ zebedei· ſed vide īfra
Mar· quarto· De ingreſſu domini
ſuper aſinam· vide Luce· xix· De
euerſione menſarum et eiectōe co
lumbas vendentium· Vide infra
Johis ſecundo·

Capitulū decimū ſeptimū A

Cum ſemel criſtus eſu
riret et ficū ꝓpe locū cō
ſpiceret· iuit ad eā ſi q̄d
forte fructuū i ea rep
iret Sȝ cū nō fruct9 ſ ſolū folia re
periret· nō eñ erāt tēp9 ficuū ſicut
dicit· Mar· xi · Ideo ficū cōtinuo
maledixit dicēs · Nūq̄ fruct9 ex
te naſcatur· et ſtatim aruit ficus
Math· xxi Mor Iſta fic9 p̄t v̄
boſos hoīes ſignare· q̄ folijs verbo
rū habūdāt· fructū tñ opis et effi
cacie non habent· vulgare eniȝ ē
ꝙ vbi eſt verboſitas iactantia et
elatio maior· ibi operis et efficaci
e nec non diuiciarum et amicicie
ſolet copia eſſe minor· ꝓuerbioꝝ
xiiij Vbi verba ſunt plurima ibi
frequenter egeſtas · Quia quan
do eſuriēs .i. quādo aliquis idigēs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ad tales cucurrit et fructus alicui⁹
ſolatij vel auxilij in eis inuenire
ſe credit · ſatis folia .i. pmiſſiones
verba ⁊ iactantias repit fructum
vero nullum inuenit · Q̄d de ypoc
tis eſt verum in quibus ſola folio
rum et verborum vanitas · et ſol⁹
conuerſationis viroꝝ · nullus aūt
bone opationis fruct⁹ inuenitur ·
Qua propter tales infructuoſi a
deo maledicuntur et virore ſue ex
terioris conuerſationis ficte ſiccā
tur · et ariditate paupertatis dāp
nantur Verboſi eñ et vani arnici
merentur ſiccari tpaliter · ypocrite
vero merent areſcē et virorē ſue
cōuerſationis perdere ſpūalit
Mar · xi · Rabi ficus cui maledix
iſti aruit · Bona eñ cōuerſatio ſi
ne bō vita nō poteſt durare · ꝓmo
cito deficere debet · Mat · xiii · Sem
natū aruit qꝛ non habuit humo
rem · Vñ ſeneca ī libro de moribꝫ
ait · Nunq̄ꝫ bone honeſtatis longa
eſt ſimulatio ¶

Homo q̄dam habuit duos fili
os · et pmo dixit · Fili vade
operari ī vineā meā · q̄ reſpondit
patri · nolo Tandē vero penitētia
duct⁹ iuit · Poſtea pat̄ iuit ad al
terū et dixit ſilr · q̄ reſpōdit · eo
dñe · et tñ nō iuit · q̄s ergo horuꝫ
querit dñs fecit volūtatem patris?
Reſpōſū ē qꝫ pm⁹ · Et xp̄c ex hoc
cōtra principes ſacerdotū dicit · qꝫ
publicani et meretrices precedent
eos ī regno dei · venit enim ī quit
iohānes ī via iuſticie et nō credi
diſtis ei · peccatores ⁊ meretrices cre
diderunt ei · ¶ Mor Ita ergo
ſaluator videtur exponē parabolaꝫ
ſupra dictaꝫ · videtur enim ſuppo

nere qꝫ paterfamilias eſt de⁹ · q̄
duos filios habꝫ ī mundo .i. duo ge
neā ſb̄ditoꝝ pmos et ſcd̄os ſcꝫ ec
cleſiaſticos et laycos · quos ālos
ad laborandū et bene opandū ī vi
nea ſua .i. in eccleſia vel in anima
conuocat · et ad hoc vtrumqꝫ ſcd̄ꝫ
maius et min⁹ ordinat · pmo tam̄
ſcꝫ populo eccleſiaſtico iſta preci
pit · ſcd̄o ſcꝫ ſeculari et layco īqui
ens ſic · Ite in vineam meam et
q̄d iuſtū fuerit dabo vob̄ · Math ·
viceſimo · Sed vere magna diffe
rentia eſt in iſtis · quia pmi dicūt
et non faciūt Scd̄i vero quādoqꝫ
faciūt et nō dicūt · Conſtat eñ qꝫ
multi ſūt eccleſiaſtici q̄ promittūt
et dicūt ſe velle in vinea dei labo
rare · et hoc potiſſime ī ſuſceptiōe
ordinis vel beneficij: vbi tam pub
lice q̄ꝫ occulte ſe obligant ad labo
rem et ad bonorum operum exer
citium et culturam · Quia iſtis vi
detur dictum eſſe illud .i. Thimoꝛ
ij · Labora ſicut bonus miles xp̄i ⁊
tamē iſti ſunt qui omnino nichil
de promiſſis faciūt · ſ q̄d deo voue
rant pretermittunt · Math · xxiii
Dicunt eñ et ñ faciūt · Econtra āt
alij ſūt ſeculares · et alij magis le
ues · qui prima facie mādato dñi
contradicunt · et q̄ñdo aliq̄d eis in
iungitur lingua et morib⁹ totuꝫ
ſpernūt · Jere · ij · A ſeculo cōfregi
ſti iugū meuꝫ · rupiſti vincula mea
et dixiſti nō ſeruiam · Et tamen
iſti ad cor reuerſi multa bona ope
ra faciunt · et contra illud quod
promiſerant bonum agunt · qui
a ſepe fit qꝫ ſeculares qui in ſe
culari conuerſatione videntur dei
patris mandata contēpnē · faciūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

plura bona q̄ illi qui ex ꝓmiſſio
ne tenentur facere magna· Eccle
ſiaſtici enim habent verba non o
pera· et ſeculares habent opera n̄
verba· Et ideirco diſti et non pri
mi dicuntur facere diuina precep
ta· cuȝ plus placerent domino bo
na opera quam promiſſa· Et ide
o bene dicitur iſtis q peccatores et
meretrices ipſos ī regno dei pre
cedunt· quia ſeculares qui pecca
tores videntur eligentur· Iſti vero
qui iuſti credita fuerant reſpuent̄
vnde· Math· viii. Venient ab ori
ente et occidente et recumbent cū
abraham yſaac et iacob· filij autē
eicientur foras· Vel ſi vis allega
generaliter iſtud q plus ſunt attē
denda opa verba q̄ et cetera ❡
Homo q̄dā erat patfamilias
qui plantauit vineam et ſe
pe circumdedit eam· et fodit ī ea
torcular· edificauit turreȝ et collo
cauit eam agricolis· et pegrē pfe
ctus eſt· Cum ergo aduemente tē
pore fructuum ſeruos ſuos miſiſſȝ
ad vineam· agricole ipſos diuer
ſis ſupplicijs affecerunt· et cuȝ ite
rum miſiſſet alios ſimiliter perege
runt· Qui cum vltimo filium ſuū
mitteret dicens· forſitan verebū
tur filium meum· ipſum occideīt
et eum extra vineam proiecerūt
dicentes· Hic eſt heres venite oc
cidamus eum et erit noſtra here
ditas. Iſte ergo patfamilias fina
lit̄ vineā ſuā alijs agricolis locauit
Vn̄ dicit̄ hic· Malos male pdet· et
vineā ſuā locabit alijs agricolis·
❡Mor Iſtud exponunt docto
res allegorice dicentes· q pater
familias deus a principio planta

uit quandam vineaȝ ſcilicet ſyna
gogam· Yſaie· v· Vinea enim do
mini exercituum domus iſrahel
eſt· In iſta eniȝ fodit torcular. ſ.
ciuitatem iheruſalem· in qua bo
tÿrus chriſti fuit opreſſ9· turreȝ ſcȝ
templū· et ſepeȝ eis circumdedit
.i. diuine legis munitioneȝ et am
bitum· Yſaie· v· Et ſepiuit eam·
et lapides elegit ex illa· et plāta
uit vineam electam· et edificauit
turrim in medio eius· et torcular
extruxit in ea· ipſamq̄ agricolis
.i. filijs iſrahel et iudeis locauit· q̄
abraham et moyſi legē et cerimo
nias ordinauit· et iudeos in iheru
ſalem et in terra promiſſionis col
locauit· Ab eis etiam profectus ē
quādo data lege ſuis arbitrijs ip
ſos dereliquit· Luce. xix· Tradi
dit ſeruis ſuis bona ſua et pfect9
eſt ſtatim· Sed iſti agricole a pri
cipio peſſimi· et rebellantes fuerūt
quia ſeruos dei quos pro fructu
bonorum operum reportando mit
tebat ad vineā multipliciter offē
derunt· ſicut patet· quia moyſen
exacerbauerunt De regno dauid
expulerūt. Yſaiam ſerra lignea ſē
cauerunt· Ieremiā in egipto lapi
dauerunt· Ezechielem in babilōe
excerebrauerunt· Amos nocte p
forauerūt· Math· xxiii· Ecce ego
mitto ad vos ꝓphetas ſapientes et
ſcribas et cetera· Finalit̄ ergo mi
ſit filium ſuuȝ iheſum criſtū· quē
nichilominus proiectum extra vi
neam. i. extra iheruſaleȝ occiderūt·
ipſumq̄ et fidem eius reſpuentes
hereditatem eius ſe habituros p
petuo crediderunt· in ꝑpetuum ſcilicȝ
fidem criſti ipſo mortuo extinguē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝑtauerunt· et ſectam ſuā in eternum duraturā· Et ſeipſos in iheruſalez manſuros arbitrati fuerūt· venite inquiūt occidam⁹ eū ⁊ noſtra erit hereditas· et Johan· xi· Ne forte veniant romani et tollāt noſtrū locū et gentē· Expedit vt moriatur homo hic Sed eorū opinio facta eſt irrita· quia eo ꝙ hereditatē dei .i. terram iuda ſe habituros crediderūt per criſti mortez potius perdiderunt eandem Quia ſcz paterfamilias deus iſtos iudeos perdidit· ⁊ eos ꝑ romanos vēdidit et diſperſit· Vineam ſuam ſcz eccleſiam aut fidem aliȷs agricolis .i. gentilibus ad fidem conuerſis tradidit· iſtoſqꝫ repudiauit ⁊ in infidelitate dimiſit· Ideo bene concluditur ibi· Auferetur a vobis regnum dei et dabitur gēti facienti fructus eius ¶ d Vl' dic miſtice ꝙ vinea dni eſt eccleſia in qua deus a principio poſuit torcular .i. memoriam dominice paſſionis· turrē .i. altitudinē contēplationis· ſepem .i. tuitionez paſtoral' ꝓtectionis· Jerē· ij· Ego autem plantaui te vineam meam electā omne ſemen verum· Qui agricol' xpianis et eccleſiaſticis ipſam colendam tradidit· et inde fructum bonorū opuz expectauit· ꝓ quibz habēdis ſeruos ſuos ſcz ſcripturā legis· pſalmiſtarū et ꝓphetarū· vltimo vero filiū ſuuz miſit .i. doctrinam filij ſui euāgelicam· Iſti eniz ſūt criſti ſerui ſpūales q̄ ad vineaz eccleſie mittūtur· vt ꝑ eos fructus bonorū operum reportentur Sed reuera iſti agricole iam oēs iſtos expulerunt et occiderūt· q̄a eccleſiaſtici legē ꝓphecias et euāgelicam diuinā ſcientiā et gratiā hodie quaſi penitus deiecerūt· Noſtra inquiunt erit hereditas· quia hereditatē eccleſie ac ſi eſſet ſuū ꝓprium patrimoniū ſibi appriant· et ſe nō eſſe agricolas ſed dominos putant· Ezech· xxxvi· Hereditatez meam dederunt ſibi· et ideo ꝓ certo ſicut iā videmus dns iſtos agricolos .i. viros eccleſiaſticos diuerſimode diſperſit· ⁊ ꝓpter peccatū eorū vineam eccleſie aliȷs agricolis .i. ſecularibus tyrānis diripiēdaz tradit· Yſa· v· Auferaz ſepē eius ⁊ erit in direptionē ¶ e Vl' dic ꝙ iſta vinea eſt anima cuius cultores ſunt ſēſus et affect⁹ Hȷ quia debitū ſuū nō faciūt nec fructum bonorꝫ opū deo reddūt· ſꝫ ſeruos eius .i. bōs inſpiratiōes ſtrāgulāt et repellūt· filiū eius .i. xp̄z et ei⁹ grāz inſeipſis interficiūt· ideo iſti finaliter ꝑduntur· et vinea .i. anima ab aliȷs agricolis .i. vitȷs ⁊ demonib⁹ occupat̄· ps· Deſtruxiſti maceriā eius et vindemiāt eā oēs pretergrediētes· et exterminauit eam ap' de ſilua ⁊c̄· De lapide reꝓbato vide ſup̄· iȷ· Regū· vi· i fine·

Capitulū decimū octauū· ¶ a

R Ex quidam fecit nupcias filio ſuo ⁊ miſit ſeruos ſuos hora cene dicerē inuitatis vt venirent· Quibus nolentibus miſit alios ſeruos dicens· Ecce prādiuz meū paraui· Tauri mei et altilia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

mea occiſa ſunt · omnia parata ſūt
venite ad nuptias · inuitati vero
noluerunt ſed vnuſquiſq; in villā
ſuaȝ ad negociationem ſuaȝ abijt ·
quidam autem ex eis ſeruos ſuos
tenuerunt et affectos cōtumelijs
occiderunt · quod audiens rex mi
ſit exercitꝰ ſuos et perdidit illos
et mittens ſeruos ſuos alios con
uocat dicens · Nuptie parate ſunt
ſed qui inuitati erant non erant
digni · Ite ergo ad exitus viaruȝ
quoſcunq; inueneritis inuocate ad
nuptias · Serui ergo abeuntes cō
gregauerunt bonos et malos et
implete ſunt nuptie diſcumbenti
bus · et vidit ibi hominem non ī
dutū veſte nuptiali · et ait illi quo
modo huc intraſti non habens ve
ſtem nuptialem · at ille obmutuit
Tunc rex miniſtros vocauit · et e
uȝ in tenebras exteriores ligatis
pedibus et manibus mitti iuſſit · i
bi inquit erit fletus et ſtridor den
tium · Multi enim vocati pauci ve
ro electi · Nota Iſta ex
ponuntur allegorice de gentilibus
et iudeis · conſtat enim q; rex deꝰ
pater filio ſuo vxorem ſcilicet na
turam humanam duxit · et ad hoc
nuptias et ſolempnitatem fidei c̄
ſtiane · et congregationem eccleſi
e catholice celebrauit Ad quod cō
uiuium primo iudeos vocauit · q;
ſcilicet huius fidei fieri participes
ipſos pre alijs ordinauit · Roma
primo · Iudeo primo et greco ·
Omnia parata ſunt dixerūt ſerui
.i. predicatores et apoſtoli · tauri et
et altilia ſunt occiſa · id eſt criſtꝰ
et prophete et martires p̄ fide ſūt
mortui ac ſi diceret · Omnia fidei
teſtimonia et miſteria parata ſūt
venite ad nuptias id eſt ad incar
nationis fidem · Yſaie quinquage
ſimo quinto · Omnes ſitientes ve
nite ad aquas · Sed reuera iſti ad
nuptias venire noluerunt · ſed po
tius ad villam ſuam id eſt ad ſina
gogam per incredulitatem abierūt
et multos de ſeruis criſti et predi
catoribus occiderunt ſcilicet iaco
bum ſtephanum et multos alios ·
Ideo rex noſter deus pater miſſis
exercitibus ſcȝ romanoꝝ illos per
didit et deſtruxit · et eos indignos
nuptijs .i. ſalute et fide c̄ſtiana iu
dicans · ſeruos ſuos p̄dicatores ad
alios conuocandos ad iſtas nupti
as .i. ad incarnationis fidem miſit ·
Actu · xiii · Vobis oportebat pri
mum loqui verbum domini · ſed
quoniam repuliſtis illud et īdig
nos vos iudicaſtis eterne vite · ec
ce conuertimur ad gentes · Iſti er
go predicatores ad exitus viaruȝ
.i. ad gentiles q̄ non erant ī via ſa
lutis ſed in exitu mittuntur · qui
fidē recipiētes ad ecclē nuptias in
ducuntur · inter quos boni et ma
li pariter concludūtur · ita q; diſcū
bentibus tā bonis q̄ malis nuptie
iam implentur · Iob · iii · Paruus
et magnus ibi ſunt · Sed reuera ī
fine ſeculi rex iſte deus ad ſuos fi
deles iudicandum · et ad diſcūben
tes videndum et examinādum in
trabit et illos quos nō indutos
veſte nuptiali .i. caritate et grā in
uenerit eternis vinculis et tenebꝛis
condempnabit dicens · Amice quo
modo huc intraſti non habens ve
ſtem nuptialem id eſt quomodo i
in eccleſiā veniſti et fidē xpianam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuſcepiſti · tamen veſtē nuptialē
.i. gratiam ꝛ caritatem non acqui
ſiuiſti · ſed potiꝰ peccatis et vitijs
ſorduiſti · At ille ſtatim obmutu
it · quia ꝓh dolor peccator nullam
excuſationē habebit · ỹmo ſine re
clamatione in tenebraas mittetᷓ ꝛ
ibit vbi erit fletus ꝛ ſtridor dētiū ·
bene ergo dicitur · Apo · xvi · Bea
tus qui vigilat ꝛ cuſtodit veſtim̄
ta ſua ne nudus ambulet · Et ſeq̄
tur · multi ſunt vocati Quia om̄s
generaliter ad fidem vocati ſunt ·
et tamen multi ꝓpter defectū veſ
tis nuptialis ad infernum deſcen
dunt · ꝓpter qd̄ cōſulitur · Yſa · lij ·
Conſurge cōſurge indue fortitudi
ne tua ſyō · īduere veſtimētis glo
rie tue iħeruſalē ciuitas ſancta ·
B Vel dic ꝙ nuptie iſte ſignāt
ſtatum eccleſiaſticū · in quo tauri
et altilia .i. actiui et cōtemplatiui
ſuis doctrinis et exemplis bonos
antiquitus refecerunt · qui in fide
xp̄i et in iſto conuiuio .i. in eccleſi
e ſtatu mortui ſunt · ita ꝙ in ſan
guine ſuo et bona vita ſtatum ec
cleſiaſticum fundauerūt · Quidā
autem ſūt q̄ ad illud cōuiuiū ve
re cēnuūt · ſicut nobiles et auari
q̄ magis negocia ſeculi et ſtatum
ſecularē ꝙ̄ ſtatū ecc̄aſticū eligūt
et exq̄runt · Job · xxx · Eſſe ſub ſē
tibus delitias cōputabant · Alij ve
ro ad iſtas nuptias .i. eccleſie diui
tias ardenter venerunt · ita ꝙ iā
diſcūbentibus .i. clericis religioſis
ꝛ ſacerdotibus plene ſunt · in q̄bꝫ
boni et mali ſine dubio ſimul vi
uunt · Verūptamē quia nullꝰ ad
illud cōuiuiū .i. ad eccleſiaſtica offi
cia vel beneficia venire ſeu intrare

debuerat niſi ſanctus · ideo deus
rex noſter in fine ſeculi illos qui
ſine veſte nuptiali .i. ſine gratia ꝛ
conuerſatione ſpirituali intrarūt
red arguet · et eos in tenebras ex
teriores .i. in inferno recludet · di
cens quomō hūc intraſti idignꝰ ·
vbi nullus debet ingredi n̄ dignꝰ
Treno · p̄mo Videt gentes igreſ
ſas ſanctuariū ſuū · de q̄bus p̄ce
perat ne intrarent eccleſiā tuam ·
Et multi ſunt vocati pauci ꝛc̄ · qui
a multi intrant eccleſie ſtatum ·
pauci percipient paradyſi fructuꝫ ·
ſed potius infernales tenebras ꝛ
luctum C
Iudei cum interrogaſſent a
criſto ſi liceret cenſū dari ceſa
ri · fecit ſibi xp̄c afferri nūmiſma
cenſus · de quo cū ab eis poſtulaſ
ſet cuiꝰ ymago eſſet · et nūmiſma
tis ſuperſcriptio · et ipſi dixiſſent ꝙ
ceſaris · xp̄c reſpōdit dicēs · Red
dite ergo que ſūt ceſaris ceſari ꝛ
q̄ ſunt dei deo · ac ſi diceret ꝙ illi
debet reddi nūmiſma cuius yma
go ī eo ē impreſſa Mor dic ꝙ
cū duplex ymago poſſit imp̄mi in
nūmiſmate anime hūane · ſcꝫ yma
go dei q̄ fit p̄ grāꝫ · ꝛ ymago ceſa
ris q̄ dicitur a cedendo et īterpre
tat̄ poſſidens principes et eſt figu
ra dyaboli · qui malos principes
mundi poſſidet · et peccatorem ce
dit et dampnat · que ymago in a
nima imprimitur per peccatum ·
Sic eſt ergo ꝙ illud nummiſma .i.
aīma illa domino illi finaliter red
detur cuius ymago ꝛ figura p̄ mo
rum conformitatem in ipſa inueī
etur · Quia anima iuſta que in ſe
ymaginē dei repſētat deo reddet̄ ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ãnima vero peccatrix cesari .i. dyã
bolo propter conformitatem simi
litudinis offeretur Apo· xix· Qui
acceperunt caracterem bestie et a
dorauerunt ymaginem eius missi
sunt in stagnũ ignis ardentis· In
xxiij· ca· multa de vltima tribulati
one ponuntur sed vide infra· Lu·
xvij· et· xxi· vbi ponam·

Capitulũ decimũ nonũ·

C

In· xxv· caplo ponitur
parabola de decẽ virgibꝫ
scꝫ quinqꝫ prudẽtibus·
et quīqꝫ fatuis · q̃ spõ
so et sponse venientibus ad nupti
as obuiaꝫ exierunt· et omnes iste
lampades tenuerunt in manibus
Ista tamen fuit differentia quia
prudentes cũ lãpadibus oleuꝫ ha
buerunt· fatue vero habuerũt lam
pades sed oleo caruerũt· Tandem
ergo moram faciente sponso cuꝫ
omnes virgines dormissent· medi
a nocte clamor efficitur · Ecce inq̃
unt sponsus venit · exite obuiaꝫ
illi· que cum surrexissent et suas
lampades parassẽt· fatue carẽtes o
leo sapientibus dixerũt Date nob̃
de oleo vestro quia lãpades nrẽ exti
guuntur· q̃bus respõdentibꝰ· ne
forte nõ sufficiat vob̃ et nob̃· ite
ad vẽdentes potius et emite vob̃·
Dum aũt irẽt emẽ venit spõsus· et
que parate erãt cuꝫ ipso ad nuptias
intrauerũt· et clausa est ianua ·
Fatue aũt virgines nouissime ve
niẽtes sibi aperiri petierũt· dicẽtes
Dñe domine apri nob̃· sed eis dixit
dominꝰ· Amẽ dico vob̃ nescio vos
Cõcludit ergo dñs quod quilibet debꝫ
esse paratus quia nescit quando ve
niet sibi sponsus· Mor dicaꝰ
scdm beatũ augustinum· et scdm
alios magis nouos· quod decẽ virgi
nes signant vniuersitatẽ animaꝝ
fidelium q̃ p eo decẽ dicuntur quia ob
seruantie decẽ mãdatoꝝ subiugan
tur· Iste tamẽ memorantur esse bo
ne et male· prudentes et fatue· q
a de fidelibus animabus constat a
liquas esse bonas et aliq̃s malas·
que tamen omnes quinqꝫ et quīqꝫ
dicuntur· quia omnes tã boni q̃
mali quinqꝫ sẽsuũ passionibꝰ sub
mittuntur · vel quia boni quīqꝫ sen
sibus imperare· mali eis seruire no
scũtur· Isti tamen inter se multũ
differũt· quia q̃uis omnes lãpades
.i. bona exempla et splẽdoreꝫ aliq̃
lem bonorum operum habeant· bo
ne tamen anime oleum pie inten
tionis gratie et deuotionis cum lã
padibus istis habent · Male vero
licet exteriorem apparentiaꝫ splẽ
dentem quandoqꝫ habeant · oleo
tamen pie intentionis carent· ac
ceptis lampadibus non sumpserũt
oleuꝫ secum · sicut maxime faciũt
ypocrite qui non curãt habere ve
ritatis interiorem nitorem dum
tamen habeãt exterioris apparen
tie splendorem · Contra quos
tulius ait· quid prodest foris stre
nue agere et cetera· Omnes ergo
virgines id est omnes anime cri
stiane tam bone q̃ male sperant
ad nuptias agni· id est ad conui
uium paradysi finaliter ingrẽdi
omnesqꝫ expectant sponsuꝫ .i. xpꝫ
in resurrectiõe vltima ventuꝝ · et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

nuptiarum introitum conceſſutū
Verūptamen q̄꞉ nūc tardat neceſ
ſe eſt ꝙ iſte iterū ꝑ mortem corpo
ralez dormiant · ⁊ ꝙ tā boni ꝙ̄ ma
li debituz mortis ſoluant · Math·
xxvi · Dormite iaz et requieſcite ·
Finaliter tamen media nocte .i. ſu
bito ex īſperato clamor tube āgeli
ce fiet · qui omnes dormiētes et
mortuos per reſurrectionē aduo
cabit · ⁊ ipſis aduētū iudicis pate
faciet dicēs. ecce ſponſus venit ·
exite de ſepulchris obuiā ei · Jero
Semper ſonat īquit vox illa terri
bilis in auribꝫ meis · ſurgite mor
tui et venite ad iudiciū dn̄i · Tūc ō
nes tam boī ꝙ̄ mali ſurgēt et lam
pades ſuas id eſt bona ſua opera p̄
parabunt et numerabūt et dicēt
Domine domine apꝛi nob̄ · Et dn̄e
nōne ī nomine tuo ꝓphetauim9 ·
verūptamē q꞉ mali et ypocrite ole
um recte intētionis nō habuerūt
ideo lampades ſuarū opinionū ex
tinguētur inꝗ̄tū fructu et vtilita
te omnimoda ꝑuabūtur · puerb̄
xxiiij · Lucna ipiorū extinguetur
Iſtis ergo non ꝓficiet ſi iuſtis et
ſapientib9 dicant · Date nob̄ de o
leo veſtro ⁊c̄ .i. iuuētis nos virtu
te meritoꝝ veſtroꝝ · q꞉ tūc boī ꝛo
terūnt reſpōdere · ne forte n̄ ſuffi
ciat nob̄ et vob̄ ite potius ad ven
dentes · ac ſi dicerent oleū merito
rū noſtrorū non eſt tātum ꝙ ad
ſaluādū nos et vos poſſit ſufficē ·
ſed ite potius ad vendētes et vide
te q̄d vob̄ ꝓficiēt illi ꝑ quorū cap
tādo fauorē lāpades et nō oleū .i.
ōpa vana ſine conſciētia bona duz
vixiſtis in ſeculo habuiſtis · Ac ſi
dicerēt videte quid nunc proficit

vobis vana gloriā · vana laus et
commendatio mundanorū · Deu ·
tricesimo ſecundo · Et dicent vbi
ſunt dij eoꝛuz in quibus habebāt
fiduciam · ſurgant et opitulentur
vobis Sed ꝓ certo dū iſte volūt o
leum bone conſcientie ſibi emere
.i. dum incipiunt tarde bonam cō
ſcientiam querere · ⁊ de vanitate
ōpū penitē · ſapientes et bone q̄
habebāt oleū cuz lāpadib9 cū ſpō
ſo xp̄o nuptias intrabūt paradyſi ·
Et clauſa ianua paradyſi .i. excluſo
tēpore mercēdi iſte ypocrite et fatu
e perpetuo foris ſtabunt · et ī infer
no nūꝗ̄ aptionē venie ſeu celi ia
nue de cetero impetrabunt · Ma ·
ſeptimo · Nō omnis q̄ dixit michi
domine domine intrabit regnum
celorum · Ergo oleo bone conſciē
tie muniamur · et ſemper pati et ī
bono vigiles inueniamur · vt q̄n̄cq̄
hora ſpōſus xp̄s venerit cuz ipſo
ad nuptias inducamur · Eccle · ix ·
Omni tēpore ſint veſtimenta tua
candida · et oleum de capite tuo
nō deficiat ⁊c̄ · et Marc · xiii · Om
nibus dico vigilate ¶ B
Vel dic ſi vis illud qđ hic ponitur
ſcꝫ ꝙ fatue virgines pro eo ꝙ ole
um non habebant lampades ſuas
extingui dicebant · poteſt contra
ypocritas allegari quorum lāpa
des .i. quoꝝ conuerſatiōis ſplēdor
non poteſt diu durare · ymmo cū
oleum bone cōſciētie intentiōis et
diuine gratie interioris iſtis defi
ciat · neceſſe habet cito extingui et
deficere · Seneca nichil qđ ſimula
tum et fictum eſt poteſt eſſe diu
turnum · vnde Job · Nonne lux im
pij extinguetur ¶ C

Vel dic ꝙ quilibet pl⁹ debet ſe di
ligere ꝙ̃ alios · quia caritas īcipit
a ſe ipſa · vnde vbi homo non po
teſt ſinē ſui preiudicio alteri ſub
uenire · debet illū dimittere et de
ſua ſolūmodo ſalute tractaē · exē
plo prudētum virginum q̄ dixeīt
ne forte n̄ ſufficiat nob̄ et vob̄ ꝛc̄ ·
Vel iſta allega ꝙ ſemp quilibꝫ de
bet eſſe patus · ꝑ eo ꝙ xp̄i aduē
tus eſt incognitus et incertus · vt
quacūqꝫ hora clamor diuine voca
tiōis inſonuerit et ipe xp̄c p mor
tem decreuerit nos vocare patos
nos inueniat vt cum eo poſſimus
ad celi nuptias introire · Math·
xxiiij · Eſtote pati qꝛ neſcitis ꝛc̄ C

Homo quidā pegre pficiſcēs
vocauit ſeruos ſuos et tradi
dit illis bona ſua · et vni quidem
dedit quinqꝫ talēta · alij vero vnū
alij vero duo · vnicuiqꝫ ſc̄dm ꝓpriā
virtutem et profectus eſt ſtatim·
Ergo qui quinqꝫ talenta acceperat
lucratus eſt alia quinqꝫ · et q̄ duo
acceperat alia duo · qui autem vnū
abiens fodit in terram et abſcon
dit pecuniam domini ſui · Cum er
go lapſo tempore rediret domin⁹
et poneret rationem cuꝫ ſeruis ſu
is · audito ꝙ vnus quinqꝫ · et ali⁹
duo talenta lucrati fuerant · et ꝙ
pecuniam ſuam multiplicauerant
ipſos ſupra maiora conſtituit di
cens cuilibet · Euge ſerue bone et fi
delis intra in gaudium domini tui
Acceſſit autem q̃ vnum talentuꝫ
acceperat dicens ei · Domine ſcio qꝛ
homo durus es metens vbi nō ſe
minaſti · et congregās vbi non ſp
ſiſti · et timens abij et abſcondi ta
lentum tuum in terra · Ecce habes
qd̄ tuum eſt · Dn̄s vero ſerui negli
genti am arguens ipſum ex verb̄
ꝓprijs condempnauit dicens Sci̅s
quia homo durus ſum · et meto
vbi non ſemino · oportebat te ēgo
pecuniam dare nummularijs vt
ſic ego veniens recepiſſem qd̄ me
um eſt cū vſura Iſtū ergo fecit ta
lento commiſſo priuari · et illi qui
quinqꝫ lucrat⁹ fuerat dari · ſeruū
vero illum tanꝙ̃ inutilem fecit in
exteriores tenebras alligāi dicēs
habenti dabitur et habundabit · il
li autem qui non habet etiā qd̄ vi
detᷣ habere auferetᷣ ab eo C Mor
Iſta exponūtur p · Grego · iome
lia · ꝙ ille hō q̄ pegre pficiſcitur ē
ſaluator noſter · q̃ ī ea carne quā
aſſumpſerat abijt in celuꝫ · carnis
enim locus ꝓprie terra eſt · q̄ qua
ſi ad pegrinādum ducitur · duꝫ p
redemptorem noſtrum in celo col
locatᷣ · Vnde · Lu · xix · Homo q̇dā
abijt in regionē lōgiquaꝫ accipe
ſibi regnū · Iſte ergo ſeruis ſuis .i.
fidelibus criſtianis tradidit bona
ſua .i. gratias gratis datas · et vni
dat quīqꝫ talenta · alij duo · alij v
num · hoc eſt ꝙ vnicuiqꝫ dat et di
ſpenſat gratias ſuas ſc̄dꝫ magis
et minus et diuerſis diuerſimode
prebet eas · quia ſicut dicitᷣ .i. Coꝛ
duodecimo · Diuiſiones gratiaruꝫ
ſunt · idem autem ſpiritus diuidens
ſingulis ꝓut vult · vult autem ꝙ
de talentis ſuis quilibet negocietᷣ ·
et ꝙ quilibet gracijs iſtis ſic vta
tur ꝙ lucrum et fructus virtutū
et meritorum multiplex reportetᷣ
Luce decimo nono · Negociamini
vſqꝫ dum venio · Et ideo q̇dam
ſuit q̃ pecuniā ſibi commiſſaꝫ id eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

gratias ſibi cōceſſas multiplicāt·
et alij quinq; talenta alij duo lucrā
tur· inq̄tū ſcd̄m magis et minus
in bonis operibus ſe exercēt ·Et
ſcd̄m q̄ plures gratias naturales
acceperunt· de lucro meritoꝝ plꝰ
reportāt ·Luce·xix· Cui mltū da
tum eſt multum queretur ab eo·
Ideo in die iudicij vel in morte
quādo deus q̄ ab ipſis ꝑfectus fue
rat.i.qui quēlibꝫ eorū in manu ſu
i liberi arbitrij dimiſerat iſtos ſer
uos ad rationem vocabit · tūc ta
les bene operantes ſupra multa ꝯ
ſtituet· et in gaudium domini ſu
i ſcꝫ paradyſo multiplicater premia
bit· Verumptamen quia aliq̄ ſūt
pigri ſerui qui pecuniam ſibi com
miſſam.i.ſcientiam gratiam vl' in
duſtriā ſibi a deo conceſſā in bono
non multiplicant ·ymmo in terraꝫ
ipſam fodiunt · et ad terrena lu
cra et negotia applicant ·ibiq; to
tum ſenſum ſuum cumulant atq;
parant· ideo tales finaliter cōdēp
nantur· et in exteriores tenebras
alligātur· Math·xxv·Ligatis ma
nibus et pedibus mittite euꝫ i te
nebras exteriores· Et dicet domi
nus· Sciebas quia homo durꝰ ſū
iuſtus rigidus et ſeuerus qui vo
lo colligere vbi non ſeminaui.i.hoc
eſt volo q̄ quilibet viī virtutes a
merita reportet vltra gratiā quā
ſibi ꝓ ſemine dedi· et q̄ ipſe auge
at et multiplicet gratiam et ſciēti
ā quā ſibi cōmiſi· Quare ergo illā
in terrā fodiſti.i.quare eā in terre
nis negotijs poſuiſti· et nō potiꝰ
tradidiſti nūmularijs.i.paupibꝰ
ſi fuerit pecunia tēpalis· vel audi
toribus ſi fuerit pecunia ſpūal' et
ſciētiā· vt ſcꝫ lucrū debituꝫ repor
tarem· ac ſi diceret Juſte in tene
bras exteriores eici meruiſti· qui
magis terrena q̄ ſpūalia dilexiſti
¶ E Jſta potiſſime allegā
tur· p· grego· de predicatoribus·
quia ſcd̄m q̄ hō ipſe habet plura
talenta.i.ſcd̄m q̄ plures gratias
et ſcientias a deo recipit· ſcd̄ꝫ hoc
predicādo et docendo magis debꝫ
ꝓficere· vt lucrū cuꝫ vſura de ani
mabus conuerſis poſſit domino re
portare· Luce· xix· Cui commēda
uerūt multuꝫ plus petent ab eo·
ita q̄ de laborādo et p̄dicādo ſcd̄m
magis et minus nullus ſe valeat
excuſare· vn̄ ſcd̄m ipſū illi qui di
cunt domino ·ſcio quia homo du
rus es.i.ſcio q2 predicationis a re
ligionis ſtatus difficilis eſt et du
rus· ideo nolo traditum michi ta
lentum.i.ſcientiam michi traditā
in tali negotio exponere· nolo taꝫ
ardua querere· ſufficiat michi ī ter
renorū ſcientia et adminiſtratiōe
viuere· et talentū michi traditūꝫ
in terra.i.in terrenis occupationi
bus ſepelire· nolo ſalutem multo
rum querere· ſufficiat michi per tē
palia iuſte viuere· et de vtilitate
ꝓpria non de aliena curare Jſti a
domino ſicut ſerui inutiles redar
guūtur· et eternis tenebris ꝯclu
duntur ¶ F Vel ſi vis illud qđ
hic dicitur ſcꝫ· Habēti dabit̄ et ha
būdabit · ei aūt qui non habet eti
ā qđ habere videtur auferetur ab
eo· qđ etiā iſte p̄rfamilias exēplo
mōſtrauit q̄ vnū talētū ab illo ab
ſtulit et ipꝫ alteri q̄ plꝰ habūda
uit dari mādauit· allega de mun
di fortuna· etiā de mūdi pricipibꝫ
C iiij

et tyrannis · cū iſti habeāt mľtos
ſeruos et ſubditos · quoꝝ quidaꝫ
habūdant · alij indigent · quidam
ſunt diuites alij pauperes · quidā
magna lucra faciūt ſicut ad litte
ram ſunt eorum officiales · quidā
qui ſolum vnuꝫ talentum habent
.i. modicam habent ſubſtantiam ⁊
hoc in terra abſcōditam .i. in terre
nis agriculturis et laboribus acq̄
ſitam ſicut ſunt inferiores ſubditi
agricole et ſimiles · Illud eſt ve
rum ꝙ illi domini et tiranni ab il
lis qui parum aut nichil habent .i.
ab agricolis et foſſoribus continu
e capiunt · ⁊ illud modicum quod
habent ab eis auferunt et tollunt
quod alijs diuitibus ſcilicet ſuis
cauſidicis et officialibus diuidūt
Conſtat enī ꝙ inferiores ſpoliant
et de ſpolijs ſuis diuites officia
les ſuos munificant · etenim ſua ꝯ
tinue a pauperibus auferuntur ·
diuitibus vero aliena continue cū
mulanť · Yſaie tercio · Rapina pau
peris in domo veſtra · ¶ G
Vel dic ꝙ hic dicitur · ſcꝫ ꝙ ille q̄
talentum ſuū non multiplicauit
fiat priuat⁹ et cēſus ille alteri da
tus et ipſe in tenebꝭ ligatus · ille
vero qui lucrum domino apporta
uerat fuit magnificatus · et ī gau
dium domini receptus et muneri
bus amplificatus · poteſt applicari
contra modernos dominos qui re
uera nullum ſeruum aut familia
rem diligunt niſi lucrum apportet
et niſi vtilitatem illorum faciat ⁊
pecunias multiplicet et augmētet
Tales enī ſolent magnificari doīs
et beneficijs ampliari · Euge igīt
ſerue bone ⁊c̄ · Geneſis · xxv · Yſa

ac amabat eſau eo ꝙ de venatiōi
bus paſceretur · Illos vero qui lu
crum non ꝓcurant ſolent reicere
et vilipendere et talentum eoꝛuꝫ
vel officium ł beneficium ab ipſis
quandoqꝫ tollere · et ipſos repellē
et fugare dicentes · ſeruū inutileꝫ
reicite · Quia quicūqꝫ munera et
lucra non procurat diuitibus ei
ciť · ⁊ alius officio illius ſubrogať
Qd potiſſime videtur de officiali
bus dominoꝛum · quia niſi per rapi
nas et exactiones lucrum acqui
rant a dominis ſuis continue ſub
mouentur · et ipſorum talentum
.i. officium ſtatim alteri dať · Mat
xxi · Auferētur a vobꝭ regnum dei
et dabitur genti faciēti fructum
eius · ¶ H Vľ dic ꝙ habēti gra
tiam dabitur gloria et habunda
bit · ei autem qui non habet grati
am · et qd habet ſcꝫ fama auferet
ab eo ſicut ad litteram contingit
in ypocritis · Vel dic ꝙ qui nō fu
it vſus talento ſibi commiſſo illud
perdidit · q̄ qn̄ homo non exerci
tat ingenium ſuum in illo qd ſcit
vtile et bonum · ł quando ipſum ī
terra abſcondit · ł quando ipſum ī
rudibus et terreſtribus ponit · ip
ſū ꝓcerto pdit · ī q̄tū rudis ⁊ ebes
efficiť et ad ignorātiā ſe deflectit ·
q̄ ſcdꝫ vegeciū · Sine exercitio et
ingenia ī artibꝫ et brachia ī corpo
ribus rigeſcūt ¶ I Vľ dic ꝙ
per talentū ītelligiť ſēſus queꝫ hō
dū viuit ad volūtatē domini debꝫ
expendere · vt ex eo lucrum ỽtutū
exquirē poſſit · qd in mundi ſapien
tes non faciunt · ꝑmo illd ī terreis
negocijs ſepeliūt ī cautel et ī mali
tijs ſēſuū ſuū ꝯtra dei volūtatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

expendunt · quia ſicut dicitur. Je
ny · Sapientes ſunt vt faciant ma
la · bene autem facere neſcierunt ·
Jdeo in fine vite quando pater
familias deus vult cū eis ponere
rationem ſcʒ in morte · illud talē
tuʒ ſcʒ ſenſus et ratio ab ipſis au
feretur · inq̄tum de hys que ad ſa
lu em ptinent obliuiſci noſcūtur
Quapropt̄ in exteriões tenebras
ppetuo reponūt Quia teſte Gre
go · Hac aūt animaduerſiōe pcuti
tur peccator vt moriens obliuiſca
tur ſui · qui dū viuēt oblitus ē de
i · vñ. i. ad · Coꝛ. i. Perdā ſapientiā
ſapientum ❡ R

HJc fit mētio qūo in die iudi
cij boni a malis ſepabūtur ·
et illi ad dexterā · iſti ad ſiniſtraʒ
ponentur · Fit etiaʒ mētio qūo de
operib9 pietatis dñs diſceptabit
et qūo illos qui pietatis execue
tiuit opera ad paadyſum vocabit ·
illos qui contrariuʒ fecerūt · etiaʒ
qui erga tribulatos a pauperes ſūt
crudeles in ignem patum dyabo
lo cōdempnabit · Fit etiam menti
o qūo pietatis opera pauperibus
impenſa xp̄c in extremo iudicio ſi
bi facta fuiſſe reputabit · et qūo i
perſona pauperuʒ ſemetipſū deho
noratum clamabit · ❡ Nota
Jſta omnia allega ꝙ boni et mali
q̄ nunc poſſunt vix diſtigui i mū
do · in iudicio optime diſtinguent̄
Quia tunc in preſentia omnium
boni a dexteris. i. in eterna ꝓſpe
ritate ponentur · ſicut dicit̄ · ꝓuē
quarto Vias que a dexteris ſunt
nouit dominus · peruerſe vero ſūt
que ſūt a ſiniſtris · Jtem iſta poſ
ſūt allegari qūo opa pietatis int̄
cetera bona videntur deo placere
de quibus ſolū legitur in iudicio
mētionē facere ſicut ſatis dicit a
poſtolus · pietas ad omnia valet
Jteʒ iſta poſſunt allegari quomō
deus bō vel mala facta paupib9
ſua reputat · a qūo in pſona pau
perum perſonā domini repſentāt
vñ · Math · x · Qui recipit vos mē
recipit · et · Math · xviii · Qui ſuſ
ceperit vnū puulū talē in nomine
meo me ſuſcipit

Capitulū viceſimū · ❡ A

COnſilium capiendi cri
ſtum fuit ſuptum in a
trio pricipis ſacerdo
tū q̄ dicitur cayphas ·
vñ hic dicitur ꝙ congregati ſunt
principes ſacerdotū et ſeniores po
puli in atrium pricipis ſacerdotū
qui dicebatur cayphas · vt iheſuʒ
dolo tenerent et occiderent · dice
bāt em̄ · nō i die feſto · ne forte tu
multus fieret in populo · Mathe ·
xxvi · ❡ Nota Jſta poſſunt
allegari cōtra mala que fiunt i cu
rijs dominorum · q̄ hodie in atrio
pricipis ſummi ſacerdotis · hoc ē
in curijs epiſcoporūʒ et pricipū
mundanorū congregantur ſacer
dotes et ſeniores id eſt mali conſili
arij tam layci q̄ clerici · taʒ regu
lares q̄ ſeculares · et hoc non vt
iheſus id eſt iuſticia defendatur ·
ſed potius vt dolo fraude et iniuſti
cia produretur · Quia omnia collo
q̄a et cōſilia q̄ fiūt hodie i pricipū
palatiis ad hoc ſolū fiūt vt detur
locus fraudibus et figmētis et vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cruſtam.i.pauperes et innocētes
qui cruſti perſonam in hoc mundo
repreſentant per dolos et fraudu
lentas machinationes ſuis exac
tionibus ſubiciāt et tormētis · p̄s
Congregati ſūt et cōuenerūt ī vnū
Verūptamē tales mali conſilia tn̄
multum bene cauent ne talia fiāt
in die feſto.i.in loco publico et ap
to · et hoc ne tumultus fieret ī po
pulo · Quia tales mala et fraudu
lenta ſua cōſilia q̄ machinantur ↄ
tra xp̄m.i.contra eccleſias et pau
peres non ſolent publice facere ſ
p̄uate · a non notorie ſed occulte
Sciunt enim ꝙ̄ tumultus in popu
lo fieret · et ſi populus ſuas vide
ret malitias ipſos forſitam cuꝫ dē
tibus lamarēt · Querunt ergo iſti
ſua ſecreta conſilia facere · et noti
cias hominum declinare · quia io
hanis tcio · Omnis qui male agit
odit lucem. ¶ B

Cum eēt ihūs in betania ī do
mo ſimonis leproſi · acceſſit
ad eum mulier habens alabaſtrū
vnguenti nardipiſtici precioſi et
effudit ſuper caput ipſiꝰ recūben
tis · et ſicut dicitur · Jo · xi · ſuper
pedes quos capillis ſuis terſit · et
impleta eſt domꝰ ex odore vnguē
ti · Quidam ergo diſcipulorum
hoc indigne ferebant dicentes · vt
quid pditio hec · poterat enim ve
nundari multo ac dari pauperibꝫ
Jhūs autem ipſam excuſauit et
deuotionem ipſius approbauit · a
curam eius erga ſe magis ꝙ̄ ēga
pauperes cōmendauit dicēs Pau
peres enīꝫ ſēper habebitis vobiſcū
a cum volueritis poteſtis eis bene
facē · me autem non ſemper habe
bitis · Mittens autem hoc vnguē
tum in corpus meū ad ſepeliēduꝫ
me fecit · ¶ Mor Tūc xp̄c in do
mo ſimonis q̄ interpretatur obe
dientia · et in bethania q̄d interp̄
tatur domus obediētie vel domus
afflictionis ſpūaliter diſcūbit · qn̄
in boni obediētis ↄſcīetia conq̄eſcat
Talis em̄ domꝰ.i.talis ↄſciētia hoſ
pitari bn̄ xp̄ꝫ dicit · qꝛ rueā nūꝙ̄
req̄eſcat ḡtiꝰ dn̄s · ꝙ̄ vbi obedien
tia humilitas et afflictio penitētie
et penalitatis cōſeruant̄ In iſta do
mo mulier .i. bona voluntas ipſū
vnguento inungit · et vas alabaſ
tri.i.cor firmum et ſolidum per de
uotionem aperit et caput eius .i.
diuinitatem · a pedes .i. eius hūa
nitatem deuotionis vnguento re
creat et inūgit · ita ꝙ tota domꝰ
conſciētie odore ſpūalis ſuauita
tis impletur · et opus illud elemo
ſinis pauperum antefertur Maiꝰ
enim bonum eſt deuocō erga deuꝫ
ꝙ̄ ↄpaſſio erga proximum · a plꝰ
deo obediencia ꝙ̄ elemoſina vl' ſa
crificiū placet.i. Regū · xvi Nūq̄d
vult dominꝰ holocauſta · et n̄ poti
us vt obediatur volūtati eiꝰ Me
lior em̄ eſt obedientia ꝙ̄ victima
¶ C Allega illud contra
infamiaꝫ que de leui non tollitur
Nam ſimon iſte homo leproſus fu
erat ſed modo non erat · quia iaꝫ
ipſum diu ante dominus ſanaue
rat · tamē adhuc vocabatūr lepro
ſus dato ꝙ eſſet ſanus realiter ·
In quo notatūr ꝙ quando quis
quandoqꝫ lepram alicuius crimi
nis vel defectus incurrit vix po
teſt āplius tāle nomē .i. fama rece
dere · quinymo dato ꝙ ſanetur a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

emendetur de crimine in tantum
ꝙ dignus poſſit dici dñm ſpũali
ter hoſpitari · ſolet tamen nomẽ
illud .i. nomen infamie quod icur
rit apud eum perpetuo remanere
Eze. viceſimo tercio. Multo laboꝛe
ſudatum eſt et non exiuit de ea ni
mia rubigo eius ¶ D Vel
allega ꝙ nunq̄ aliq̄s opus ita pi
um vł meritorium facere poteſt
quin ſtatim inueniat qui opus il
lud delectetur mordere · ſicut hic
in iſta apparuit que dominũ vngẽ
do opus ſactiſſimum faciebat · et
tamen non carebat detractoribꝰ
dicentibus vt quid perdicio hec ·
Vel allega hoc ꝙ detractoꝛ non p
cit domino vel amico · ſicut patet
hic de iſtis · ꝙ detractoꝛ ſub ſpeci
e boni et coloꝛe virtutis ſemper ni
titur aliorum bonis derogare · Si
cut patet hic vbi iſti ſub ſpecie e
lemoſine faciende deuotioni alte
rius detrahebant ¶ E Vel
allega iſta ꝙ ſemper eſt ad rez ma
gis neceſſariam primo et princi
paliter recurrendum · et negotiuz
magis cogens faciendum · Sicut
hic dicitur ꝙ pauperes ſẽper erãt
cum diſcipulis remanſuri · cĥſtus
autem cito ab eis receſſurus Ideo
concludebat ſibi primo obſequiũ
vnctionis preberi debere · cum ele
moſine pauperum poſſent alias fi
eri et ſine periculo differri · ¶ F
Hic habemus ꝙ cum criſtus
diſcipulos fugituros et euz
dimiſſuros prediceret: petrus au
dacꝰ pre ceteris ſe iactauit · ſecũ
in mortem et in carcerem iturum
et nunq̄ ſe negaturum promiſit ·
et tamen ipſe prius dominum ne
gauit et turpius ceteris dereliq̄t
¶ Moralit̃ Allega ad hoc
ꝙ vt communiter illi q̄ magis ſe
iactant minus reddunt · et illi qui
fortiores et conſtãtiores amicos tẽ
pore pacis ſe eſſe aſſerunt · tandez
quando venit temptatio et tribula
tio primi recedunt · Seneca · Infir
mioꝛ canis magis indulget latra
tibus. ¶ G Vel dic ꝙ petrus q̄
erat futurus eccleſie pater et qui
fortioꝛ credebat eẽ aliis prout ex
verbis eius apparet pmiſſus eſt
a domino cadere · ad oſtendenduz
ꝙ nullus debet de viribꝫ ſuis pſu
mere et ad oſtẽdẽdũ ꝙ p̄latus debet
cadẽtibꝫ et deliquentibꝫ cõpati · et
ex ꝓpria fragilitate alioꝝ fragili
tatẽ cognoſcere · et ſic ñ nimis aſpe
re corrigere ſed potius cõdolere Eccĩ ·
xxxi. Intellige q̄ ſũt ꝓximi tui ex
te ipſo ¶ H
Petrus in atrio principis ſac
dotũ poſitꝰ · ad ignẽ ſe calefa
ciens cum miſtris · ibidẽ ad vocez
ãcille xp̄z negauit · Audito tamẽ
gallo petrus reſpectꝰ a xp̄o · pec
catũ ſuũ recordatꝰ ẽ et ſic egreſſꝰ
atriũ amare flẽdo penituit · Illd al
lega q̃uo iſti q̄ ſũt in curia dñoruz
et q̄ cũ miniſtris et officialibꝫ eorũ
dẽ ſedẽt ad ignẽ auaricie in aliq̄bꝫ
officiis ↄſtituti facilit̃ mẽdacia et
piuria ſolẽt incurrere · et ibi pluſq̄
alibi ad vocẽ ãcille .i. ad carnis ſug
geſtionez vel ad pecunie dilectio
nez ſolẽt grauioꝛa crimina ppetrare
¶ I Vł dic ꝙ dato ꝙ hõ grauiſſime
delinqueret · ſit tñ quãdoq̃ ꝙ ipſe
dominus oculo miſericoꝛdie reſpi
cit · et ꝙ pcõꝛ gallum cãtãtez .i. ali
quẽ p̄dicantẽ audit · et ſic ductꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

penitētia foris.i.extra ſtatum pec
cati exit.et amarē plorans cōque
ritur atqꝫ gemit.et ſic veniā op
tinet et acquirit Vel dic ꝙ nul
lus eſt ita petrus.i.fortis quin ad
vocem ancille.i.carnis ſuggeſtiōē
debet formidare.a quin per ipſā
poſſit a ſtatu ſalutis cadere et con
ſentiendo peccato dnm̄ negaē

IVdas oſculatus eſt ihēſum.
et tamen ipſe eſt q̄ tradidit
ipſum ad mortem et tormentum
Mora Sic vere hodie mali ſacer
dotes.q̄ dominū in ſacramēto cot
tidie oſculantur ſūt illi q̄ ſibi am
plius inimicantur.Et q̄ipſū oſcu
lando.i.īdigne recipiēdo in maibꝰ
inimicoꝝ ſuorū.i.vicioꝝ que hēnt
in corde tradere dinoſcunt.Mar
xiiij.Juda oſculo filiuꝫ hominis
tradis.

Capitulū viceſimū p̄mū.

DE precio ſanguinis cri
ſti venditi ſacerdotibꝰ
reſtituto fuit emptus
ager figuli ī ſepulturā
peregrinorum q̄ acheldemach vocabat
.i.ager ſāguinis.Math.xxvij.
Mora Sic vē p̄cio mortis criſti
fuit emptus et acq̄ſitus ager opu
lentiſſimꝰ paradyſi.in quo ſcꝫ peg
ni.i.viri iuſti q̄ ſe reputāt pegri
nos et aduenas ſuper terrā ī mor
te quātū ad animā ſepeliūtur et i
bidē feliciē reponūē.Qui etiaꝫ lo
cus ager ſanguis ꝓprie dicitur ꝓ
eo ꝙ ſāguis xp̄i p̄cio cōparatur A
ger etiā dicitur figuli.ꝓeo ꝙ ipꝫ

dedit et vendidit factor mundi.
Ge.xxvij.Odor agri pleni cui be
nedixit dominus

IVdas penitētia ductus pecu
niā de xp̄o iniuſte vēdito acq̄
ſitam legiē reſtituiſſe.et de cāmiſ
ſuo diſplicētiā habuiſſe.Nō ē con
tra obſtinatos vſurarios.q̄ ſine
diſplicētia et peitētia de mundo re
cedūt.et nichil de alieno omnino
reſtituere volunt.

BArrabas nocens in curia pi
lati fuit liberatus.xp̄c vero
innocens crucifixus.Nō ꝙ pyla
tus ad vocē populi fecit.ideo excu
ſabilē ſe eſſe credidit.i cuius ſig
nū maꝰ ſuas lauit dicēs.inocēs
ego ſū a ſanguine iuſti huius
Mora Illō allega generaliē ꝙ
in curijs malorū iudicū boni et i
nocētes maxime qn̄ ſūt egeni et
paupes cōdempnantur.mali aūt
et nocentes dū tamē dicātur bar
rabas qō interp̄taē filiꝰ magiſtri.
id eſt alicuius viri nobilis et īſig
nis.hoc ē dictu dū tamē ſint hoi
nes nobiles et diuites.a q̄ magi
ſtros habebant dominos vl' parē
tes cōtra iuſticiaꝫ abſoluūē.quia
iſti ſunt de q̄bꝰ dicīē.Pſa.v.Ve
q̄ iuſtificatis impiuꝫ ꝓ muneribꝰ
et iuſticiā iuſti aufertis ab eo.Vl'
illud dic contra multos fatuos q̄
quando faciunt aliqō malum ad
clamorem aliorum reputant ſe in
munes dicentes Innocens ego ſū
vos videritis.et tamē iſti deberēt
aduertere illud.Exo.xxiij.Non
ſequeris turbā ad faciēdū malū.
nec in iudicio acquiſces plurimo
rū ſententie vt a vero devies
Oriēte dn̄o velū tēpli ē ī duas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ptes ſciſſuʒ· terra mota eſt· petre
ſciſſe ſunt· ſol obſcuratus eſt · et
tenebre per vniuerſam terram ſ͂a
cte ſunt · monumenta plurima
aperta ſunt· ꝛ ſanctorū corpa ſur
rexerunt· et ī ſcāʒ ciuitateʒ iheru
ſalem intrauerūt et m̄ltis appaꝛu
erūt· ¶ Mor Sic vere ī tēpore
mortis paſſionis criſti potiſſime ī
ſeptimana ſancta ·terra .i. pecca
toꝛ terrenus debet per timoreʒ mo
ueri· p̄s· Reſpicit terram et facit
eam tremē· petre.i.corda quantū
cunqȝ dura debent doloꝛe ſcindi ·
Johel· ij· Scindite corda veſtra ꝛ
non veſtimēta· Sol.i. ſplendoꝛ et
leticia cordis debet per paſſionem
obſcurari · Johel· ij· Sol conuer
tetur in tenebras· Monumēta.i.
corda immunda et cadaueribꝰ viti
oꝝ plena p ꝯfeſſionē debent api
ri· et ſic tandē corpa ſcōꝝ.i.ipſi pe
nitētes ſancti ſpūaliter reſurgēt
ita ꝙ ſanctam ciuitatē paradyſi po
terūt ingredi et ibi ī illā requiē ī
troduci· Hebre· iiij· Feſtinemus
īgredi in illā requiem· ¶ E

Homo quidā diues ab arama
thia noīe ioſeph · q̃ diſcipu
lus erat iheſu a pylato petijt corpꝰ
eius· qđ captum in ſindōe mūda ī
uoluit et ī nouo monumēto ī quo
nondum quiſq̄ poſitus fuerat ſepe
liuit ꝛ grādē ſaxū ad oſtiū monu
menti aduoluit ¶ Mor Iſte hō
ſignat virū iuſtuʒ· qui dicitur hō
per rationē et diſcretionē· diues
per virtutū et meritoꝝ poſſeſſioēʒ
diſcipulus iheſu per obediētiaʒ et
imitationē· ab aramathia q̄ inter
pretatur vigilia p diligētiā et di
ſcuſſionē· nobilis p generoſā ani

mi conditionē · decurio per decalogi
adīpletionē · dictus ioſeph.i.aug
mētuʒ p ꝯtinētiam et virtutū cu
mulacōem· Geneſis· Filius accre
ſcens ioſeph · Quia reuera talis
corpus xp̄i in ſacramento altaris
digne recipit· et eū in ſindōe mun
da.i.in puritate conſcientie ponit
et in monumēto .i.in corde humili
et deuoto ipſū ſepelit et recondit
grandēq̄ȝ lapidē .i.pondꝰ diuini ti
moris adhibet virtute cuiꝰ ipſum
defendit meliꝰ et cuſtodit Cuilibʒ
enī illō corpꝰ recipiēti dicit· iij· Re
xx · Cuſtodi virū iſtū qm̄ ſi lapſꝰ
fuerit erit aīa tua p aīa eiꝰ· ¶ F
Vel dic ꝙ in hoc ꝙ ioſep q̃ erat iu
ſtꝰ recepit a pylato q̃ erat iudex peſ
ſimꝰ pt dici ꝙ dato ꝙ ſacdos ſit
peſſiꝰ crucifigatq̄ȝ dn̄ʒ in ſeipſo p
vitia ſicut fecit pylatꝰ· nichilomi
nus ipſe poteſt ioſeph q̃ erat iuſtꝰ
.i. cuilibet bono xp̄iano verū corpꝰ
xp̄i tradē· ſecramēta eccleſiaſtica
miniſtrare· ipſe ioſeph.i.xp̄ianus
licite poteſt ab ipſo recipere· Quia
virtus ſacramentorum non eſt a
miniſtro ſed a deo· ꝛ ideo miniſtri
mali non poſſunt ſacramēti effica
ciā in illo qui digne recepit viciaē
Mat· vij· Vos aūt cum ſitis mali
ſcitis bona data dare filijs vr̄is ¶ G

Cuſtodes quibus fuerat com
miſſum cuſtodire corpus do
mini in ſepulchro · a facie angeli
deſcendentis de celo cuius aſpcꝰ
erat ſicut fulgur· ꝛ a facie tre mo
tus q̃ tunc factus eſt· ita ſunt ter
riti ꝙ quaſi mortui corruerūt· Qua
ꝓpter dn̄m perdiderunt · quia ipſis
ſic proſtratis xp̄c ſepulchꝝ exiuit
et ipis ignorātibʒ abijt et exiui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vnde ipſi teſtificati ſūt ꝙ ipſis dor
mientib9 criſtus erat eis ſubrep
tus et de eorū cuſtodia ablatus ·
Mora Illud poteſt expoi ꝙ illi
qui in paſca corpus dn̄i in corde ſi
ne ſepulchro cuſtodiēdū recipiūt
quādoq3 ipſum valde male cuſto
diunt · quinymo ip̄z per vicia ſepe
perdunt · Angelus em̄ qui deſcen
dit de celo. i. dyabolus cuius aſpe
ctus per violētiam tēptationis ar
det et penetrat ſicut fulgur · Iux
ta illd · Lu · xxij · Videbā ſathanā
tanꝙ̄ fulgur de celo cadentē · vna
cū terremotu temptationis ip̄os
p peccatū ꝓſternit · ita ꝙ ī vi tᵱs
ſtatiz dormiūt atq3 cadūt · ⁊ ſic the
zauro quē cuſtodiē debuerāt ſpo
liantur et in ſepulchro ſue cōſciē
tie a xp̄o quē receperant euacuant
Mar · vltimo · Surrexit et non ē
hic · ecce locus vbi poſuerunt eum
Et ſi vis dilata viam tuam · q̄uo
mlta genera vitiorū diuērſoꝝ vidē
tur circa ſepulchrū dormire et ma
le dn̄m cuſtodire. i. Regū · xxvi ·
Viuit dn̄s ꝙ filij mortis eſtis qui
non cuſtoditis xp̄m dominū H

Ic dicitur ꝙ cū cuſtodes xp̄z
reſurrexiſſe et āgelū de celo
deſcēdiſſe teſtificarētur principes
ſacerdotū ip̄os pecunia corrūpūt ·
et ꝙ ipſū a diſcipulis ſuis furatū
dum dormiebant dicerēt pacta pe
cunia induxerīt · Qui accepta pe
cunia ſicut fuerāt edocti fecerunt
et reſurrexiſſe dn̄m negauerīt ·
Mora Illud ſi vis allega exem
placiter q̄uo pecunia et auaricia
facit veritatē dimittere · mēdaciū
dicere · et articulos fidei aliquoti
ens negaē ⁊ ab illis que quādoq3
teſtificatus ſuerāt deuiare · bene er
go dicit · Eccleſiaſtes · x · Pecunie
obediunt omnia.

Expliciūt Moraliſatiōes ſuper
matheū · Sequuntur Moraliſatio
nes ſuper marcum ·

Capitulū primū. Ca

QVIA ſe
quio eſt
ī marco
totuz vt
cōmuniē
predicat
ī matheo
ideo pau
ca que re
manent ſuperaddaz · In · iij. capi
tulo dicit ꝙ cū ihūs quadā die fer
uentiſſime p̄dicaret · viſū eſt diſci
pulis ſuis ꝙ humanā diſcretionē
excederet · et ideo acceſſerūt vt e
um tenerent · dicebāt em̄ ꝙ in fu
rorez verſus erāt · Scribe etiā dice
bāt ꝙ belzebub habebat · et quia
in principe demoniorum demōes
expellebat Moraliter.
Illud allega ꝙ viri iuſti qui fer
uenter predicāt · ⁊ opa virtuoſa
precetens agunt · intantum ꝙ de
monia. i. vitia et demonum poten
tiam de obſeſſis peccatoribus ſuis
doctrinis expellunt · iſti hodie fu
rioſi et ſine ſēſu a viris carnalib9
credūtur · nichilq3 prorſus valē a
mundanis hominibus reputant
Quia q̄cūq3 hodie mūdana cōtēp
nit · ⁊ de ſalute ſua et aliorū medi
tat. fatu9 ⁊ lunatic9 extimat · ſic
de ꝓpheta q̄ veitad inungendum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ihesu veñt dixerit al̄ij· iiij· Reg· ix
Quid ad te venit ſubreptici⁹ iſte
Etiam ſi quis mirabilia opera et
virtuoſa facit ſtatim mali illud p
ypocriſim et malā intentionez fa
ctum aſſerunt· et hoc magis belze
bub quam veritati diuine attri
buunt· Mat· xi· Venit iohannes
non manducans nec bibens et di
cunt· demoniū habꝫ·

Capitulum ſecūdū C[a]

A D ihesum cum fuiſſꝫ ad
ductus homo ſurdus et
et mutus vt iponeret
ſibi manū· apprehēdēs
eum de turba ſeorſum · miſit digi
tos ſuos in auriculas eius· et ſpu
ens tetigit linguā ei⁹ · et ſuſpiciēs
in celū dixit effeta qđ eſt adapiē
et ſtatiꝫ ſunt aperte aures eius et
ſolutum eſt vinculū eius et loque
batur recte· Mar· vij · C[a] Mor
Sic reuera cuꝫ ad dominū cotidie
veniunt peccatores· q̄ ſurdi et mu
ti eſſe dicūtur · p eo ꝙ illa q̄ perti
nent ad ſuam ſalutem non poſſūt
loqui ſeu dicere vł aliqua honeſta
vł vtilia predicaꝛ Vtilia ſcꝫ corre
ctionē et bonam āmonitiōeꝫ non
poſſunt audire · nec ad aliquā boꝫ
doctrinā volūt cor ſuū applicare ·
Iere· ſexto· Incircūciſe aures eo
rū et audire non poſſunt Sed quā
doqꝫ cīſtus vel p̄latus iſtos ſeorſū
a tumultu negotioꝝ et hominū du
cit per contēptuꝫ· donec ſaliua bo
ne doctrine linguā talium tāgit ·
et ſic ad rectē loquēdū .i. ꝯfitendū

laudandum et gratias agendum
ipſos acuit et diſponit · Ipſe etiā
aꝫ digitis ſuis .i. donis ſpiritus ſci
vel digitis ſue liberalis gratie vel
diſtributionis· ł digitis ſue manu
ductionis oſtenſionis et intentio
nis · ł digitis ſue percuſſionis vel
correctionis· illorum aurēs .i. audi
tum et attentioneꝫ aperit · vincu
lum lingue eorum .i. verecūdiā ig
norantiam obſtinationem inſolē
tiam impudiciciaꝫ reſoluit · ita ꝙ
diligenter loqui et recte audire et
attēdē eos facit· Vn̄ de tali ſpūa
li medico poteſt dici quod ſequitꝛ·
Bene omnia fecit· quia ſurdos fē
cit audire et mutos loqui · Mat·
xi· Surdi audiunt ceci vidēnt et
cetera·

Capitulum terciū· C[a]

D E quodam demoniaco
ducto ad ihesum vt ab
eo ſanaretur dicitꝛ hic·
ꝙ pater ipſi⁹ dixit cri
ſto attuli ad te filium meuꝫ habē
tem ſpiritum mutum ab infantia
ſua · qui vbicumqꝫ apprehenderit
allidit eum· et ſpumat et ſtridet
dentibus et areſcit · ſepe etiam eū
in ignem et aquam miſit vt eum
pderet· et attuli eū ad diſcipulos
tuos et eū ſanaꝛ nō potuerūt· Xp̄c
ergo iſtū ſanauit· et ſpm̄ ſurdū
et mutū .i. q̄ mutitatē et ſurditatē
i eo cauſauerat effugauit · vt hꝫ
Mar· ix· C[a] Mor Iſte demonia
cus ſignat peccatorem· qui a diſci
pulis ſanari n̄ potuit ad ſignificā
dū ꝙ ſol⁹ de⁹ et nō homo peccata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dimittit · Luce · vij · Quis poteſt
dimittere peccata niſi ſolus deus
Iſte ergo quādoqꝫ ab īfantia a de
monio obſidetur .i. demoniꝫ ſeruī
cio per vitia ſubiugatur · a quo et
per quē multis ſpūalibus infirmi
tatibus occupatur · Et primo q̄de
iſtum facit ſurdum inq̄ꝫtum non
dignatur bonum audire · mutum
inq̄ꝫtum non vult dicere · allidit
ad terram eum inq̄ꝫtū talis ſolet
per auaritiā ad bona terrena hu
ius mūdi ſe effūdere et ea concupi
ſcere et amare · Et breuiter iſtuꝫ
facit ſpumare per luxuriam · ſtri
dere per detractionem vel iracun
diam · areſcere p inuidiam · i aquā
etiam ipſum ꝓicit per gulē inglu
uiē · et eū ī ignē mittit p malam
cōcupiſcētiā · et ſic diuerſimode ip
ſū mitiē pdere p dampnatiōis mo
leſtiā · Et breuit̄ quādo imundus
ſpūs mētē occupat per peccatum
ipaꝫ ſolet diuerſimode inuadere ·
et nūc per vnū vitiū nūc p aliud
infeſtaē · ita q̄ quādoqꝫ ita eſt ob
ſtinatus et mal9 · q̄ diſcipuli xp̄i
ſcꝫ p̄dicatoēs et p̄lati ipꝫ nequeūt
corrigē cōuertere vel ſanare Qui
ymo neceſſe eſt q̄ ipſe xp̄c per ſe
ipſū p ſpūalem inſpirationē et vo
cationē ipſum dignetur miſericor
dit̄ liberarē · Tales em̄ demoniaci
et obſtinati deo dimittūtur q̄ p a
lios nullaten9 cōuertūtur · Eccleſi
aſtes. i. Peruerſi difficile corriguti
tur · ab ipo aūt xp̄o quandoqꝫ mi
raculoſe ſanātur et ad ſalutis ſei
taꝫ reducūtur · p̄s · Tibi derelict9
eſt pauper · orphano tu eris adiu
tor · B Vl̄ dic ſcd̄ꝫ ſanctos q̄
iſte ſignat genus hūanū demoibꝫ
per ydolatriā et diuerſos errores
ſubditum · q̄d p moyſen et ꝓphe
tas et alios diſcipulos ſanari ac
ſaluari non poterat · qui ymo ip
ſum dyabolus grauabat · neceſſe
ergo erat · q̄ ipſe domin9 pſonali
ter interueniret · q̄ per ſe ipſū non
per diſcipulos ipſuꝫ ſaluaret · Jo
nij · Ego veniaꝫ et curabo eū · vide
ſimilē expoſitiōem de baculo elize
ny · Re · iiij · C
Diſcipul' petētibꝫ · q̄re q̄daꝫ
demoiū ñ poteāt expuliſſe ·
dcm̄ ē a xp̄o q̄ hoc ge9 demoiorū
nō eiciē ñ in oratiōē et ieiunio · de
iſto eſt Math · xvij · Propē incre
dulitatē ſuā nō poterāt ipſū diſci
puli eieciſſe Et ſic patet q̄ fides ie
iuniū et oratio ſūmo pe valēt con
tra demonia et peccata · D
Cum dn̄s vellet iſtū demoni
acū quē paē ſuus ſic ad xp̄ꝫ
duxit ſanaē · dyabol9 incepit cuꝫ
crudeli9 impugnaē · ita q̄ expulſo
demonio hō q̄ſi mortu9 erat et ce
cidit · ſed ipſuꝫ dominus ſubleua
uit · Mora Sic vē cū dyabol9
videt q̄ hō debet de ſua poteſtate
per penitentiaꝫ recedere · et q̄ xp̄c
ipſum vult de ſuis manibꝫ libeāre
vtpote quādo videt q̄ paē ſu9 ſcꝫ
predicator ad dn̄ꝫ nitiē adducere
et apportare · tūc forti9 p turbati
ones et tēptationes eum inuadit
et ne ipſum pdat contra eū plus
inſurgit · q̄d tamē parū ſibi valꝫ
quando deus ipſum ſaluare decre
uit · quia dato q̄ mortuus · id eſt
obſtinatus peccator appareat ſibi
quandoqꝫ manum ſue miſericor
die porrigit · et ipſum ad ſta
tum et vitam gratie reducit · p̄s ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Suſcitans de terra inopem ꝛc̃· Vl
dic ꝙ quādo q̃s a dyabolo per tēp
tationes fortius inuaditū r · tunc
magis ē ꝓpe ꝙ a dyabolo libētur
et ſalus ſibi ppetua detur· ❡ E
HIc dicitur de quodā q̃ demo
nia in nomine xp̄i eiciebat·
et tamen dn̄m non ſequebaẗ quē
cum diſcipuli ꝓhibērent xp̄c nolu
it ymmo ipſum ſic dimitti mādа
uit· Nolite inq̄t ꝓhibere eū· qꝛ ne
mo eſt qui faciat virtutē in noim
ne meo qui poſſit cito male loqui
de me· qui enim non eſt aduerſus
nos pro nob̄ ē· ❡ Mor Iſta
poſſunt allegari ꝙ non debet eſſe
aliquis ita malus· qui debet male
loqui de illo in cuius nomine v̓tu
tem. i. a quo virtutem et dignita
tem recepit· ſub quo honorem et
poteſtatem acquirit · Nemo inq̄t
dominus qui facit virtutes ī noīe
meo poteſt cito male loq̄ de me ·
M8 tamen eſt contra multos qui
lacerant et mordent benefactoēs
ſuos· et illos in quorum nomine
et ſub quorum poteſtate exercent
in ſeculo actus magnos ❡ F
Vel dic ꝙ mali q̃ non ſequuntur
xp̄m in moribus et vita· quādoqꝫ
in nomine eius virtutes faciunt ī
exemplis operib9 et doctrinis· ſic
ad litteram patet de ypocritis· q̃
quāuis ſint mali demonia tamen
in xp̄i nomine eiciūt· inquātuꝫ bn̄
docendo peccatores conuertunt ·
vnde nec iſti ab hys debent ꝓhibe
ri cuꝫ a bonis et malis xp̄c et xp̄i
virtus debeat p̄dicari

Capitulū quartum· ❡ A

CVm quidaꝫ genu flexo
a xp̄o petiſſet· quid fa
ciendo vitā eternā habe
ret· ⁊ xp̄c ſibi dixiſſet
ſi vis ad vitam ingredi ſerua mā
data· et ipſe ſe ſeruaſſe a iuuentu
te iactaret · incepit criſtus perſua
dere hec verba · vnum tibi deeſt ·
vade et vēde omnia que tu habes
et da pauperibus et habeb̄ theſau
rūm in celo· et veni ⁊ ſequere me
Ipſe anteꝫ hys auditis abijt triſtis
et merens· Erat autem homo ha
bens multas poſſeſſiones· Criſtus
autem occaſione eius dixit · ꝙ fa
cilius eſt camelum per foramen a
cus tranſire q̃ꝫ diuitem in regnū
celorum ītrare· ❡ Mora
Iſta allega ꝙ vix eſt ita bon9 di
ues nec tantus mandatorum ob
ſeruator · ſi agitur ꝙ diuitias di
mittat vt poſt criſtum per paup
tatis imitationeꝫ vadat · terrena
cum eternis commutet · ⁊ theſau
rum celeſtem ſibi preſtari expec
ret· quin triſtis deſolatus efficiaẗ
et quin a xp̄o potius recedere eli
gat q̃ꝫ per viā perfectiōis dn̄m ſe
quatur· difficile ē em̄ diuitē ītraẽ
celum cū diuitias nolit ſaltē q̃ꝫtū ad
affectuꝫ vitare· Mat· xix · Diues
difficile intrabit in regnum celo
rum· ❡ B
MAt filioꝝ zebedei acceſſit ad
dn̄m petēs ab eo ꝙ dū in reg
no ſuo veniēt vn9 filioꝝ ſuoꝝ ad
ſpi9 xp̄i dexterā ali9 ad ſiniſtrā ſe
dēt· ipaꝫ antē dn̄s de imprudentia
reprehendit dicens· neſcitis quid
petatis· Calicem ergo. i. tribulatio
nem et paſſionem et non inſeſſio
nem illis obtulit · Et hoc non eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuum eis dare· ſed quib9 a patre
ſuo paratum eſt indicat· dicens· Ca
licez bibetis et baptiſmo quo ego
baptizor baptizabimini ſedere aūt
ad dextrā et ad ſiniſtrā non ē me
um vob̄ dare ſed q̄bus paratuz eſt
Mor Iſta poſſūt allegari· quo
modo carnalis affect9 quādoq; fa
cit matrez .i. affectuoſū hominem
p̄ ſuis iniuſte petere· et eos velle
pluſq̄ exigāt ſua merita p̄moue
re· reruptam xp̄c .i. vinct9 ſcz pla
tus cui ſit tal' petitio debet tales i
digne petētes redarguere· et eos
ad virtutum exercitiū inclinare·
Si enim a prelato petatur q̄ det a
licui ſeſſionem .i. officiū vel p̄moti
onem· primo ante omnia debet
ei p̄ponere calicem et baptiſmuz·
calicez dico t̄bulationis· baptiſmū
purificationis· ac ſi diceret· Ante
debetis tribulationē ſuſtinere· et
puritatem mentis habere anteq̄
debeatis ī dignitatibz aſcēdē· Me
ū inq̄t nō eſt daē vob̄· nō expertis
vl' īſufficientib9 et īdignis talem
ſeſſionē· ſ ſolū illis q̄bz a p̄re me
o eſt parū· q̄ ſcz calicē ā baptiſmū
habuerūt .i. q̄ hn̄t ſcitatē et pfecti
onē· ac ſi dicēt· Necū ī dignitati
bz n̄ d̄et ſedē n̄ q̄ calicē dn̄i antea
nouerit ſuſtinere Calicē dn̄i bibe
rūt et amici dei facti ſūt· et ideo ī
p̄s. Calicē ſalutaris accipiā et no
mē domini īuocabo·

C
Ecus q̄ ſedebat ſec9 viā mē
dicās et nō obſtāte impedim
to turbaꝝ· mltomagis clamabat
dicēs Miſerere mei fili dauid· cū
a criſto fuiſſet vocatus ſtatim ve
ſtimentū ſuum p̄iecit et exiliens
ad xp̄z venit et ab ipſo illumina
tionē recepit Mor Sic vē pecca
tor q̄uis ſit obſtinatꝰs et cecus· ſi
tamē ſentiat ſe vocari a deo· et ad
ſalutis ſemitam per inſpirationē
inuitari· ſtatim debet p̄ conſēſum
poſt eum currere et per bona opeā
poſt eum ſalire· veſtimētū ɔuerſa
tionis male vel opimentum cuiuſ
cūq; male excuſationis deponere·
vt ſic poterit lumen diuine grati
e a domino recipe· Epheſi· v· Sur
ge qui dormis et exurge a mortu
is et illuminabit te xp̄c· Illū enī
xp̄c illuminat qui depoſito male
conuerſationis habitu ipſum ſeq̄
tur et honorat. Vide cetera· Mat
xx· de duobus cecis in fine· De vi
dua et de duobus mutis vide ifra
Luce· xvııı·

Capitulum quintū· Ca

I
Vdas deſiderās habere
pecunias cum nō habe
ret quid vēdēt q̄ xp̄z
adıt principes iudeorū
et de xp̄o p̄ pecunia vendēda incē
pit tractaē dicens· Quid vultis
michi dare et ego eū vob̄ tradaz·
Acceptis autē ab eis triginta ar
genteis ipſum vēdidit· et eū oſcu
lo tradidit· vt habeē· Mat· xxvı
Qui finaliter penitens ſe male fe
ciſſe clamans et deſperans ſe laq̄o
ſuſpendit· et viſcera eius effuſa
ſunt mediuſq; crepuit· ſicut dicīē
actuum primo· Mora
Sic vere videntur facere ſimonia
ci prelati Iſti enim criſtum· id
eſt gratiam ſpiritus ſancti vel
etiā acceſſionez ad criſtum id eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

officium vel beneficiū ecclesiasticū
non tradūt alicui · ñ conueniant
de mercede · dicētes · Quid vultis
michi dare et ego eū vobꝭ tradam
Ac illi constituerunt ſibi · xxx · ar
genteos · finaliter tamē poſt mor
tem ipſi penitebunt in inferno · v
bi ad infernm patibuluȝ ſuſpendē
tur et pre dolore crepabunt · ꝗ ſe
da viſcera .i. inferiora cogitamina
et crimina effundēt et apparebūt
Vel viſcera id eſt verba impia cō
tra xp̄m et deum per deſperatiōeȝ
eructabūt · B Vel dic ꝙ pre
lati ſymoniaci qui vendunt xp̄m
pecunia · ſuſpendūtur per mentis
elationem · et crepant per iactāti
am et preſūptionem · viſceā ſue mi
ſericordie perdūnt · et ipſa ī terra
effundunt per terrenoꝝ auaritiā
et affectionē Vel viſcera iſtorum
ſignant eoꝝ nepotulos quos ī ec
cleſia ꝓmouēt dū ſūt ibi · ꝗ reueā
poſt ipſorum mortē ꝯſueuerunt de
corpore eccleſie eici et effundi · de
ſuis beneficijs expelli et in terram
.i. ad ſtatū infimū deduci · Treno ·
ſecūdo · Effuſum eſt in terra iecur
meum C
IVdas volēs xp̄ȝ ī mortē tra
dē miniſtris · dedit eis ſignū
dicens · Quēcūqȝ oſculatus fuero
ipſe eſt tenete eū · Cum ergo xp̄c
eſſet in orto iudas ad euȝ accedēs
oſculum ſibi dedit · et ſic oſculan
do ipſum ipſis monſtrauit · Qui
cum gladijs et fuſtibus ipſum cō
prehenderunt et eum ad ſupplicā
deduxerūt Mor Judas ꝓditor
eſt mundus qui ipſum quē oſcula
tur .i. cui ꝓſperis arridet · et queȝ
fauoribus tēporalibȝ amplexatur

ſatellitibus .i. demonibus ī inferno
et tribulatiōibus tradē ꝗ probat
dicēs · quēcūqȝ oſculat9 fuero ꝗc ·
Quia reuerā ortus delitiarum in
quo homo ſpaciatur .i. arrſus fa
uorum et diuitiarū quibus homo
a mundo ditatur · oſculū et āplex
us fortune ꝗ proſperitatis quibȝ
hō in hoc mūdo iocundatur · ſignū
ſunt ꝙ talꝭ finaliter debet capi et ē
ba demonū ad tormēta deduci · ꝗꝛ
quanto plus hō talibȝ oſculis allu
ditur · tanto captio ei9 patior ꝗ ce
lerior inuenitur · teſte Ambroſio
cōtinu9 ſucceſſus tpalium eterne
dampnationis ē indiciū · Vnde de
tali iuda .i. de mūdo vel fortunato
ſucceſſu dicitur · Eccleſiaſtici · xij ·
In labijs indulcat inimicus. D
DE iohāne dicit ꝙ adoleſcens
qdā ſequebat xp̄m amictus
ſindōe ſuper nudū · q̄ vidēs ꝙ mini
ſtri per veſtē tenebāt eū vt puirēt
relicta ſindone nud9 ꝓfugit ab eis
Mor Sic vē ſi ſatellites dyaboli
per veſtes bonoꝝ tēpaliuȝ nos ca
piunt · et ſi iſtis mediātib9 ī malꝭ
cōplacentijs nos detinent ꝗ inuol
uūt · ipſas terrenorum bonorum
veſtes debe9 p ꝯtēptum reicere · ꝗ
nudi .i. paupēs et ꝯſciētia mūdi de
bem9 de eorum manib9 recedere ·
Amos · ij · Robuſtus corde inē for
tes nud9 fugiet · D
MIlites crucifixerūt dominū ꝗ
inē ſe veſtes eius diuiſerūt ·
Sic vere milites regum et princi
pum officiales xp̄m in pſona mini
ſtroꝝ clericorū et pauperū crucifi
gūt inꝗtum iſtos xp̄i ſeruitoēs
moleſtant multiplicat et affligunt
Math · decimo quinto · Quod vni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ex minimis meis feciſtis ꝛc̄. Et ve
ſtes temporalium bonorū ſuorum
ipſis per rapinā ſubtrahūt et in
ter ſe diuidūt. p̄s. Diuiſerunt ſibi
veſtimēta mea ꝛc̄. ¶ E

TVnica ſaluatoris q̄ inconſuti
lis dicta eſt. quā milites nō
diuiſerūt. ſ; eā ſortiti fuerūt. dicit̄
fuiſſe quedā tunica incōſuta ſcȝ ſi
ne ſutura cōtexta. quā beata vir
go ſibi exiſtenti puulo dicitur feciſ
ſe. que tandem ſcd̄m incremētū cor
poris dicit̄ creuiſſe. et ſic ſēp ſuo
corpi aptata fuiſſe. q̄ ſine detrimen
to q̄ diu vixit durabat. ita q̄ ip
ſā nulla āntiquitas conſumebat.
Illam etiam ſicut poſtea ponunt
alij. pylatus habuit et cum vo
caretur ad ceſarem ipſum volen
tē occidere. mox vt eū videbat iā
ipſius contra euȝ q̄eſcebat. mox
vero vt ab eo exierat ſtatim cōtra
eū ſeuiebat. ſ; eo iterū ad impato
ris preſentiā reuocato ſtatī virtu
te tunice prīceps ad māſuetudīeȝ
redibat et euȝ tanq̄ iuſtum abſol
uere ꝓponebat. Aduertens ergo
ad hoc prīceps expoliari ipm̄ fecit
et tūc cōtra eū inſamiēs ad exiliū
condēpnauit. ſicut hec omnia i hy
ſtorijs quibuſdā cōtinent̄. ¶ Mor
Tunica ſaluatoris .i. tunica ſalutis
ē diuina gratia. quā maria virgo
.i. amaritudo penitētie cū acu cont
ritionis et cū virginitate .i. cū puri
ficatione et mūdicia cōfeſſionis cō
ponit. ita q̄ nullā ſciſſurā vl̄ rup
turam alicuius diſcōtinuationis l̄
imperſeuerātie ibi ponit. vnde ad
hoc q̄ maria .i. amara penitētia tu
nicā gratie faciat poteſt dici illō
Iohan. xxi. Tunicā ſuccinxit ſe
et miſit ſe in mare. Iſta enim tunī
ca in criſto in bonis perſonis ſem
per augetur. et quanto plus p bo
na opera creuerit q̄toq; ad maio
rem etatē peruenerit. tanto i ip
ſis tunica inconſutilis .i. gratia et
perſeuerantia plus augetur. Iſta
autem tante virtutis eſt q̄ ſi py
latus .i. peccator quantūcunq; fuerit
malus ipſam induat. nunq̄ erit
ſibi impator celeſtis deus ſcȝ ita i
ratus. quin ſi cuȝ iſta tunica corā
ipſo in die iudicij cōparuerit ſibi
in manſuetudinem conuertatur.
et quin ab ipſo deo miſericordiam
conſequatur. Si vero contingat q̄
ſine tunica diuine gratie homo ad
eat. tunc imperatorem deum ſta
tim contra euȝ commouebit et da
bit ſibi infernale exilium et torm̄
tuȝ. bn̄ ergo dicitur. Apo. decimo
ſexto. Beat⁹ qui vigilat et cuſto
dit veſtimenta ſua ne nudus am
bulet ¶ F Vel dic q̄
iſta tunica criſti ſignat eccleſiam q̄
reuera ſimplex inconſutilis ſine
diuiſione ſciſmatis vel erroris debȝ
eſſe et ſic poterit ſemper creſcere
et augeri. Epheſio. v. Vt exhibe
ret ipe ſibi glorioſā eccleſiaȝ non
habentē maculam aut rugam.

Capitulum ſextum. ¶ A

VAlde mane vna ſabba
torū mulieres de nocte ve
nerūt ad monumētū vt
emptis aromatibȝ vn
gerēt corpus criſti. Cum ergo cōq̄
rerent de lapide q̄ erat ad hoſtiuȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

reuoluēdo· ſcđꝫ ꝙ ·Math·xxviii
ponitur· Ecce terremotus factus
eſt magnus· angelus āt dn̄i deſcē
dit de celo et accedēs reuoluit la
pidem et ſedebat ſup eum · Erat
em̄ aſpectus eius ſicut fulgur et
veſtimētum eius ſicut nix ·Sacel
lites vero qui corpus xp̄i ī ſepul
chro ſeruabāt q̄ſi mortui ceciderūt
Mulieres etiā p̄dicte ad aſpectuꝫ
eiꝰ fortiter obſtupuerūt . Et ſicut
marcus dicit hic· mulieres intrā
tes in monumētum viderunt iſtū
in forma viriꝰ iuuenis ſtola cādi
da coopertū Iſte aūt angelus mu
lieres fuit conſolatus et reſurrex
iſſe dominū ↄteſtatus· Satellites
vero terruit· et ipſos quaſi mor
tuos dereliquit· Mora Per
ſepulchrū dn̄i p̄t intelligi eccleſia
materialis· in q̄ corpꝰ xp̄i ī ſacra
mento altaris ſeruat̄· Vel etiā ec
cleſia vniuerſal̄· in qua corpꝰ ī p
ſona paupū mortuū et depſſuꝫ ia
cet et ſb̄ſternitur· Vel ſacre ſcrip
ture miſteriū in quo corpus criſti
mortuū iacet.i.ī quo de morte cor
poris criſti hyſtoria continetur ·
Mulieres iſte deuote animas ſeu
mentes vel perſonas ſimplices de
ſignant· que aromata virtutuꝫ et
vnguenta deuotionis · linituram
ꝗꝫ cōpaſſionis portāt· et ihſum ſi
ue in pſona ꝓpria ſiue in paupuꝫ
cōpaſſione· vngere et linire affec
tant· Mar·xiiii· Venit mulier ha
bens alabaſtrū vnguēti p̄cioſi et
ēffudit ſup caput ihſu Lapis grā
dis qui xp̄m claudit pondus dif
ficultatis ſignat ·qđ in via veniē
di ad ihſum mulieres iſtas.i.ſim
plices retrahit· atqꝫ grauat Veni

endo enīꝫ ad pauperes obuiat la
pis ꝓprie paupertatis· Veniendo
ad ſcripturam obuiat lapis diffi
cultatis· Veniendo ad eū in ſepul
chro mentis p deuotionē obuiat
lapis noſtre male conſuetudinis
et fragilitatis · Et ideo iſte mulie
res ante omnia debent auxiliū m
bonoruꝫ querere · vt lapidem hu
iuſmodi valeant ſubmouē dicen
tes · Quis reuoluet nob̄ lapidem
Per angelum iſtū poſſunt intelli
gi boni eccleſiaſtici vel prelati· q̄
re uera debent dici iuuenes per v
tuteꝫ fortitudis et prudētie· aſpe
ctu fulgurei per virtuteꝫ ſeuerita
tis et iuſticie· cum veſtimentis cā
didis p virtutē caſtitatis et mun
dicie· ſicut de angelo thobie dicit̄
Thobi·v· ꝙ ipſe inuenit iuueneꝫ
ſplendidum ſtantem p̄cinctū pa
tum ad ambulandū· Iſti em̄ dn̄t
aſpectu ſue ſeueritatis et iuſticie
ſatellites dyaboli .i.peccatoēs ter
rē· iſti per equitatē et mētis tran
quillitatē debēt ſedere· iſti ī monu
mēto xp̄i p ſuē paſſionis meditati
onē vl̄ ſcriptuiē expoſitiōeꝫ et p
paupū nutritionē dn̄t manere Iſti
muliēs.i.ſimplices dn̄t ↄſolari et
fouē· et lapidē .i.omne impedimē
tū quo minꝰ ihm̄ iueniē· et ad eū
p ſpē et deuotiōeꝫ veniē valeāt re
mouē· et de reſurrectiōe et alijs
articul̄ ipōs iſtruē · Apo·x· Vidi
āgelū dei fortē deſcēdētē de celo cu
ius facies erat ſicut ſol · Iſta ergo
eſt veritas ꝙ quotiēs muliēs et
deuoti ad ihſū volūt p ſpē et peni
tētiā accedē · et eū p cōpaſſiōem
et deuotionem in ſe vel ī ſuis pau
peribus vngere · ſemper debent

aſ̄gelos .i. viros eccleſiaſticos ⁊ p̄
latos obuiam habēre · q̄ omnia im
pedimēta debēnt tollere · et lapidē
.i. ōne offendiculuꝫ remouēre · et
eos cōſolari benigniter et iuuare
vt ſic de talibus angelis .i. viris ā
gelicis dicatur illud · Actuū .i. qđ
de angelis dicitur · Ecce duo viri
aſtiterunt iuxta illos in veſtibus
albis ·

Explicīūt Moraliſatiōes ſup
marcum · Incipiunt Moraliſatio
nes ſup Lucam ·

Capitulum primum

DE éuange
lio luce ni
chil ītēdo
ponē · niſi
ſoluꝫ illa
que rperi
o ſuperreē
vltra illa
quē preter
ponunt matheus et marcus Ergo
dicitur hic ꝙ miſſus eſt angelus
gabriel ad virginem mariā ī na
zaret ſalutandā · q̄ ingreſſus ad e
am ipaꝫ ſuo lumine ſtupefecit · ſed
ꝯſolatus eā verbū nūciauit eidē ·
que credēs dei filiū mox cōcepit ·
Lu. i. Mora Iſta poſſunt appli
cari exēplariter ad virgīes et max
ime ad ſāctimoniales · quia reue
ra exemplo beate virginis iſte de
bent manē in ciuitate nazaret q̄ i
terpretatur vnctio vel mundicia
cuſtodiens aut ſeparatio · Qua
iſte debent habere vnctioneꝫ deuo
tionis · mundiciam pure et caſte
conuerſationis · cuſtodiam ſui ip
ſius per diligentē diſcretioneꝫ et
ſeparationē a mundi negotiis · ꝰ
ſecularium nugis · vel a quibuſcūqꝫ
malis conſortiis per ſolitariā habi
tationem Iſte etiā debent dici ma
ria per amaram penitentiam et cō
tritioneꝫ · et debent manere et ſta
re infra domum et clauſtrum per
omnis vagationis abdicationeꝫ ·
quod oſtenditur cū dicitur īgreſ
ſus ad eam · quia non inuenit eaꝫ
in platea ſed in domo · p̄s · Ecce ē
longaui fugiens ⁊ manſi in ſolitu
dine · Ad tales virgines non ſunt
qualeſcūqꝫ viri mittendi · ſ ſolum
qui ſunt angelus gabriel qui īter
pretatur fortitudo .i. viri angelici
fortes in bonis moribus et robuſ
ti · tales eīn de quibꝫ nulla poteſt
eſſe ſuſpicio debent virgines viſi
tare · lumine bonorum exemplorꝫ
et documentorum ipſas illumina
re · et verbū dei ipſis nūciare et p̄
dicare · et ſic ipſe poterit mediātibꝫ
iſtis verbum dei p gratiam ſuſci
pere et concipere et ipſum in vtēo
cōſcientie retinere · Yſaie · ſeptimo
Ecce virgo concipiet et piet filiū
⁊ vocabitur nomen eius emanuel
quod eſt nobiſcum deus Audi ta
men qđ dicitur ꝙ virgo expauit
de lumine et de angeli preſentia i
conſueta In quo notari poteſt · ꝙ
nō aliquis ita āgelicus ſit qui vir
gines eius conſortiū et p̄ſentiā de
beāt expaueꝛ · Et deb ēt de ipis du
bitare quouſqꝫ eos ꝓbauerit · viri
le eīn colloqū dnt metuere quouſqꝫ
ipſos cognouerint verbū ſalutis

veracitē predicare. Abacuc. iij.
Domine audiui auditum tuum et
timui ¶ B

CVm beata virgo filiuȝ dei cō
cepiſſet et quadaȝ die ad ſa
lutandum elizabet. que iam p ſex
menſes ante iohannē baptiſtā cō
cepat. in montana celeriter aſcē
dit. ſic factū eſt ꝙ iohannes exiſ
tens in matꝛs vtero xpi et virgis
pſentiā ſenſit. et ob eoꝝ reuerē
tiam exultauit. vn̄ dixit elizabet
Vnde michi hoc vt veniat mater
dn̄i mei ad me. vt enim facta eſt
vox ſalutationis tue i auribꝰ me
is exultauit īfans in vtero meo i
gaudio. ¶ Nota Jſta poſſunt
allegari ad confirmatiōeȝ fidei in
carnationis. quā iohannes i vtēo
ſenſit. et eā pdicauit exultando i
gaudio. Vel poteſt allegari de ſā
ctitate iohānis. q̄ i vtero exiſtēs
cīſtum honorauit. et diuinitatem
eius mox cognouit Vel allegā de
humilitate virginis que ad ſalutā
dum cognatam dignata eſt aſcen
dere et ad eā feſtinare celerit. Jn
quo datur nob̄ exemplū. ꝙ nullꝰ
debet eſſe ita magnꝰ aut dignus
quin minores conſanguineos de
beat dilig̃e. et eos quādoqȝ benig
niter viſitare. Vel dic ꝙ cīſti et be
ate virginis auxiliatas preſentia
facit pueros. i. puros et innocen
tes ſpūaliter exultare. et ob ipſo
rum reuerentiā gaudere ¶ C

ZAcharias pat̄ Johānis bap
tiſte ante natiuitateȝ ipſius
iohānis mutus extitit. quo nato
ſtatim loq̄lam recupauit. et i lau
dem ꝓrupit dicens. Benedictus
dn̄s deꝰ iſrl̄. ¶ Nota Johēs. q̄
interpretatur i quo eſt gratia ſig
nat diuinā gratiam. q̄ ergo ta li
iohanne. i. diuina gratia caret. mu
tus. i. elinguis efficit. qꝛ ſalubre
michil dicere vel loqui ꝓprobat.
verū quādo iſte puer iohānes ſcȝ
diuina gratia ſibi naſcitur. et a de
o cōcedituꝛ. tūc bn̄ cōgrue verba
ſalutis loq̄tur. vn̄. Grego. Jnua
nuȝ laborat lingua pdicatoris. ń
affuerit gratia ſaluatoris. ¶ D

PAſtores erāt i regione vigi
lantes et cuſtodiētes vigili
as noctis ſuper gregem ſuū. Ecce
autē āgelus dn̄i ſtetit iuxta illos.
et claritas dei circūfulſit illos. et
timuerunt timore magno. Jſte āt
angelus ſtatim cōſolatus eſt eos.
et gaudiū magnum illis retulit.
et natū in betlehem mundi ſalua
torem nūtiauit. Jlli continuo vt
laudes celeſtis exercitꝰ audierāt
vſqȝ in betlehem venerunt. et ma
riam ioſeph et infātem inuolutū
pannis et poſitum in pſepio rep
pererunt ¶ Moralit̄ Jſti
paſtores poſſunt ſignaē bonos ſa
cerdotes prelatos et predicatoēs
prouidos. qui pabulo ſacre ſcrip
ture vl̄ ſubuētione tēpalis ſbſtā
tie. et cibo deuotiōis et eucariſtie
ſe et alios nutrunt. greges ſboi
toꝝ a lupis infernalibus cuſtodi
unt. et ſuper ipſos diligēter intē
dunt. Lu. xij. Si ſciret patfamili
as. qua hora fur veniret vigilaēt
vtiqȝ et non fineret pfodi domuȝ
ſuā Tales ergo ab āgelis viſitāt.
lumine celeſtis gratie circūfūdūt.
timore dn̄i conſternūtur et ab ipo
ſpūaliter conſolantur. Finalit āt
poſt mortem vſqȝ in bethleem que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

interpretatur domus pa͞is .i. vſqȝ
in paradyſum tranſeunt. vbi ma
riam cū ioſeph et cum oībus ſan
ctis et infantem xp̄m inuolutum
pannis humaītatis noſtre nec nō
reclinatum in preſepio reqetioīs
eterne pſonaliter inueīūt. a quo
gaudiuȝ et cōſolationē glorie ſēp
terne recipiunt et acquirūt. Glo
rificantes inq̄t et laudantes deuȝ
in omnibus q̄ viderant et audie
rant. Math. ij. Videntes ſtellam
gauiſi ſunt et intrantes domum ī
uenerunt puerum cum maria ma
tre eius Debent ergo paſtores no
ſtri ſollicite vigilare vt tale poſſit
premiuȝ reportare. Apo. xvi. Be
atus qui vigilat.

Capitulū. ſecundū.

A

Xp̄e poſtq̄ꝫ cōtra dya
bolum temptantem ſe
preualuit. tādeȝ in na
zaret veniens ſinago
gam iudeorum intrauit. Exhorta
bantur ergo ipſū iudei vt ibi ī pa
tria ſua in q̄ nutritus et ꝯceptus fue
rat aliq̄ mirabilia facēt dicentes
Quāta audiuimus facta caphar
nāū. fac et hic in patria tuā. xp̄ſtꝰ
vero in illa patria nulla mirabilia
facere voluit. qꝛ nullum ꝓphetam
in ſua patria acceptū dixit. et p
exemplū helie et helizei predicauit
quoꝝ tempōribus multe erāt vi
due et leproſi in iſrahel. helyas ta
men ad vnicā miſſꝰ eſt viduaȝ ſā
reptanā. et heliſeꝰ vnicū ſanauit
leproſū naaman ſcȝ ſirum. qui ali
unde non de iſrahel natus fuerat.

Ac ſi recte vellet dicere dn̄ꝰ.
quia iſti ꝓphete non illis de patria ſꝫ
alienigenis fecerunt miracula. et
qꝛ nullus ſanctus homo in ſua pa
tria condignē honoratur. et ideo
ad extraneos receſſerunt Iſta eti
am de xp̄ſto verificata ſunt. qꝛ cuꝫ
in ſinagoga yſaiam exponeret iſti
conpatriote ſui indignabātur de
ipſo et eum filium fabri appella
bant. vnde. Mathei. decimo terci
o dicitur ꝙ iſti de ipſo ſic dicebāt
Nonne iſte eſt filius fabri. nonne
mater eiꝰ et fratres apud nos ſūt
vn̄ ergo huic omnia iſta. Sicut eti
am hic dicitur. iſti de indignatio
ne ad iniurias prorupetunt et eū
ad ſupercilīū ciuitatis duxerūt.
et precipitarē voluerūt. ipſe tamē
per mediū ipſoꝝ tranſiuit et de eo
rū manibꝫ euaſit. Lu. iiij. Mor
Iſta oīa allega ꝙ nimia familiari
tas parit cōtēptum. qꝛ rueā ita eſt
ꝙ ſapiēs hō minꝰ reputatꝛ ī patria
ſua q̄ ī aliena. et minꝰ a notis q̄
ab extraneis populis et remotis
Facile enī eſt vt pes pibꝰ inuide
ant. et vt vicinorū ſuorū ſapiētiā
et virtutes alij mordeāt et cōtēp
nāt. Vn̄ cū a quodā philoſopho q̄
reret a quo eſſet in hac vita potiſ
ſime cauēdū. reſpōdit ꝙ ab īuidi
a amici. et iniuria inimici. Vn̄ quā
doqȝ fit ꝙ inuali et inuidi ꝯpatrie
ꝯtra bonos vicinos inſurgūt. et
qn̄ eos in virtute et ſapiētia vidēt
pꝛecellere ipis detrahēdo genꝰ ip
ſoꝝ ad memoriā reducūt et quā
do ꝯtra pſōas aliq̄d dicē nequūt. ip
ſū tamē occaſiōe generis vilipēdūt
dicētes Nōne iſte ē filiꝰ fab. nōne
pētes eiꝰ apud nos ſūt vnde huic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dnima iſta· ac ſi diceret · Iſte nō
eſt dignus a nobis honorari · nec
eſt credibile ipſum poſſe virtuali
ter opari · quē de tā īfimis pētibꝫ
apud nos ɔtigit generari · dicunt
em̄ illi .i. Re· xxvi· Quis ē dauid
et q̄s eſt filiꝰ yſai · Et tm̄ iſtud quā
doqꝫ non ſufficit · quiymo contra
eũ pſonalit̄ inſurgũt · et eũ de ſta
tu et gradu ſuo p̄ap itāt et ꝓſter
nũt · a ſua ciuitate et patr̄a fugere
et recedere eũ aliquociēs cogunt
Math· x· Inimici hominis domeſti
ci eius · ſicut patet de illo ſcipio
ne · q̄ dato ꝙ rei publice romane
infinita bō feciſſet · ciues tamē ro
mani eius proſperitatē et virtu
tum magnitudinem ferre p̄ inui
dia non valentes ipſum in exiliũ
ꝓpulerunt · ſicut poīt macrobius
Sicut emiꝫ dicit dn̄s · Math· xiii·
Non eſt ꝓpheta ſine honore niſi ī
patria ſua · Et ideo ſepe fit ꝙ viri
prudētes ꝓpriā patrā negglıgunt
et manſionē in alia patr̄a querunt
ibiqꝫ ampliꝰ honorātur · et ꝓſpēi
tate maiori alibi quaꝫ apud ſuos
ꝓmouentur Quapropter dcm̄ ē
abrahe· Gene· xii · Exi de terra tu
a et de cognatiōe tua et de domo
patr̄s tui et veni in terrā quā ego
maſtrauero tibi · et faciā te creſcē·

Capitulũ tercium

Ca

Cum petrus et ſui ſocii
piſcarentur · et per totā
noctē laboraſſent et ni
chil cepiſſent · contigit
ꝙ dominꝰ nauē illā aſcēderet et de
nauicula turbās doceret · et ꝙ na
uem in altũ duci · et rethia in cap
turā laxari iuberet · Cum ergo pe
trus cuius erāt nauis de vano labo
re tocius noctis cōquereretur et
diceret · Preceptor p totā noctē
laborātes nichil cepimꝰ · in verbo
autem tuo laxabo rethe · ſic factũ
eſt ꝙ tantam multitudinē piſciuꝫ
concluſerũt ꝙ rethe eorũ rūpebat
ita ꝙ aliā nauiculā in auxiliuꝫ cō
uocarēt · et ambe piſcibꝫ repleren
t̄ · Lu· v · Mor Iſta nauis mora
liter ſignat aīam quā q̄libet in ma
ri et fluctibus huius vite habet re
gere · et ab ipſa rethe bone volun
tatis laxare · et piſces meritoruꝫ
in hac nauicula congregare · vide
tamen ꝙ q̄diu in iſta nō ē ēſtꝰ p
gratiā · et q̄diu durāt nox et tene
broſitas viciorũ · tam diu deficit
captura piſciũ .i. meritoꝝ · Nocte
em̄ culpe ſatis poteſt homo laborā
re et bona op a perpetrarē · vl̄ circa
tēporalia lucra et negocia inſuda
re · nunq̄ tam̄ ſibi cōtinget ex tali
labore piſces .i. merita acquirere
vel habere · Per totam noctē igr̄
laborantes nichil cepimꝰ · Pſaie
xlix · Inuanũ laborauimꝰ ſine cau
ſa et vane conſūpſi fortitudinem
meam · Sic reuera quādoqꝫ ēſtus
ibi per gratiā intrat · vt t̄bas ma
larum cogitationũ doceat et ɔpeſ
cat · et tunc ad eius monitionem
et inſpirationeꝫ rethe voluntatis
in altum ducitur inq̄tum ſcilicet
affectꝰ eius et opera ad et̄ne vite
altitudinem ordinantur · et ſic pro
certo piſces .i. merita cumulantur
ita ꝙ due nauicule .i. non ſolũ aī
ma ymo etiā corpꝰ iſtis piſcibꝰ .i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

meritoꝝ operibus vix replent᷑.
in criſti enim preſentia non abſē
tia fit talis captio. in die gratie n̄
in nocte culpe fit meritoꝝ acquiſi
tio. Jo. ix. Me oportet opari opa
eius qui miſit me donec dies eſt.
(B)el dic q naucula ſignat
ſacram ſcripturam in qua petrus
.i. quicūq predicator ſatis ſine fru
ctu poterit laborare. et ſatis rethe
predicationis in mare huius mūdi
p piſcibus capiendis .i. p peccato
ribus conuertendis poteſt īuanū
mittere et laxare. niſi xpi preſen
tia per gratiam diuinā ſibi aſſiſtat
qui rethe predicationis in altum
ducere .i. ad ſpem eterne retributio
nis ordinare doceat. Sine enī xpi
gratia predicando non pficitur. et
ſine eius gratia in officio predica
tionis pro michilo laboratur. pſ.
niſi dominus edificauerit domum
et cetera. quod etiam bene ſuppoī
tur hic vbi xpc poſt piſcaturā pi
ſcium dixit petro. Noli timere ex
hoc iam hoīes eris capiens. ¶
Cum circa criſtum multi infir
mi vndiq confluxiſſent. ec
ce viri quatuor portātes hominē
in lecto qui erat paraliticus. cū
ipſum p̄ turba ante criſtū non poſ
ſet ponere aſcenderūt ſuper tectū
et per tegulas ſubmiſerūt ī lectō
in mediū ante eum. Xpc ergo vt
vidit fidem illorum paralitico pecca
ta dimiſit. et vt lectum ſuum tol
leret et ſanus corpaliter recederet
imperauit dicens Surge tolle lectū
tuū et vade in domum tuam.
(M)or Iſte paraliticus eſt anim9
peccatoris q̄ eſt debilis et infirm9
et per carnis molliciē reſolutus.

et more paralitici ad executionē bo
norum operum inhabilis et īept9
de quo. Mat. viii. Dn̄e puer me9
iacet ī domo paraliticus et male tor
quetur. Quatuor viri qui iſtum
portabant et corā iheſu ponere cu
piebant. ſūt q̄tuor cardinales vir
tutes. vel q̄tuor affectiões que iſtū
paraliticū animū ad ihm̄ qui interpre
tatur ſaluator .i. ad ſalutis ſtatū
cupiunt adducere. et ſibi gratie
ſanitatē p viribus pcurare Verū
quia turba malarū cogitationū
et temptationū nec nō ſollicitudi
num mūdanarum illam ſanitatē
impediunt. ideo iſti portatores de
bent iſtum infirmum ſupra tectū
domus .i. ſupra apicē rationis ele
uare et erigē. et ab iſtis turb ma
lis ſemouere Deinde ipm̄ per ſui ip
ſius humiliacōē ante iheſum depo
nere. et eū per miſericordie īploa
tionem eidē offerre. et ab ipſo re
medium et veniam īplorare. Nā
ſi fecerit xpc ſibi peccata dimittet
et lectū carnalis delectationis ipm̄
tollere et carnis deſide ria auferre
pcipiet. ipſūq de vitio negligētie
ſurgē iubebit. et ī domū ſuā .i. eccle
ſiā vel boꝝ cōſcientiā pergē īpabit. et
de lecto carnalis delectationis ex
ire dicēs. Surge tolle lectū tuū et
vade. Ephe. v. Surge q̄ dormis et
exurge a mortuis. vnde. Lu. vii.
Reſedit qui erat mortuus. Vel per
iſtos portatores qui ſupponūtur
eſſe quatuor. ītelligo eſſe quatuor
euāgelioꝝ doctores vel pdicatores vel
quatuor virtutū cardinaliū poſſeſ
ſores q̄ paraliticos .i. pctōres dn̄o offe
rūt ita q de eoꝝ induſtria et xpi cle
mētia ſani et mūdati recedūt.

Capitulum quartũ· ¶A

IErat ihẽſus in ciuitatẽ
que vocabatur naym·
et cũ appropiquaret ad
portas ciuitatis· ecce
mortuus efferebatur vnicus fili9
matris ſue·et hec cuꝫ eſſet vidua·
⁊ turba multa ciuitatis cũ ea ·ihe
ſus miſericordia mot9 portatores
loculi ſtare iuſſit·⁊ ipſis ſtantibꝫ
loculũ tetigit ·⁊ vocans adoleſcẽ
tem ipſum a mortuis ſuſcitauit·
et ipſum matri ſue ſanum dedit
Adoleſcens inq̄t tibi dico ſurge ⁊
reſedit q̄ erat mortuus ⁊ cepit lo
qui et dedit eum matri ſue·Luce
vij· ¶Mor Iſte fili9 ſignat
quemlibet fidelem q̄ matris ſue ſcꝫ
eccleſie fili9 vnicus dicit᷑·p̄eo q̧
ab ipſa vnitate diligitur et fouet᷑
Militans eñ eccleſia que nunc
a xp̄i perſonali preſentia videtur
viduata quẽlibet fidelẽ in vnitate
diligit·ſũmeq̧ dolore afficit᷑·quã
do per vitia ipſum perdit ·ij· Re·
.i.Sicut mater vnicũ amat filiũ·
ita·ac̄·Quãdoq̧ etiã fit q̧ talis fi
lius per peccatũ moritur·q̧ iã a q̄
tuor portatoribus ſcꝫ a mala dile
ctione·a penitentie timore·a ſpe
longe vite ·a ſpe finalis penitẽtie
ĩ ſepulturã ĩfernalẽ offertur ·iãq̧
in porta ciuitatis.i.exterius ĩ pub
lica executione maloꝝ operũ cuꝫ
turba vitiorũ inuenitur·etiaꝫ ĩ lo
culo ſeu feretro p̄prie carnis ſeu
male ɔ̄ſuetudinis ĩuoluit᷑ ⁊ geſta
tur·Sed xp̄c quãdoq̧ ſibi inſert9
de peccato ipſum ſuſcitat·loculuꝫ
carnis eius per correctionẽ tãgẽs
ipſum per iſpirationẽ et p̄dicatiõ
nem ad vitam et ſalutem vocat·
dicens·Adoleſcẽs tibi dico ſurge·
Qui per contritionẽ ſurgit· ⁊ per cõ
feſſionem loqui icipit· et ſic p ſa
tiſfactionem ipſũ xp̄c matri ſue.i.
eccleſie reddit dicẽs illud Johan·
xix·Mulier ecce filius tuus
¶B Vl' dic q̧ xp̄c tres mortuos
ĩ tribus diuerſis locis dicitur ſuſci
taſſe·Puellã in domo ·Math·ix·
Adoleſcentem in porta ſicut hic ·
Lazarũ ĩ ſepulchro·Johã·xi·Per
illos tres mortuos ſcd̄m doctores
intelliguntur tres ſpẽs hominum
peccatorum · quos quĩq̧ dñs ſuſci
tat a peccato ·Puella eñ mortua
in domo ſignat animã in domo cõ
ſcientie mortuã p malũ deſideriuꝫ
ſeu conſẽſũ· Juuenis ĩ porta ſig
nat peccatorem q̄ ĩde exiuit ad ma
lum opus et ad actum ·Lazarus
in ſepulchro ſignat peccatorem ·
qui totus eſt fetidus et corruptus
per malẽ ɔ̄ſuetudinis vitiũ · Iſti
ergo a domino ſuſcitati leguntur·
quia nullus peccator ſiue ſit ſoluꝫ
mortu9 ĩ conſenſu·ſiue ſit exteri9
in actu·ſiue in male ɔ̄ſuetudinis
eſtu nõ poteſt ſuſcitari vel iuſtifi
cari per alterũ q̄ p xp̄ꝫ·xp̄c autẽ
iſtos tres ſuſcitat·q2 de omni ge
nere peccatoꝝ cuiſtus aliquos ad
vitam vocat · ¶C

CVm dominus in domo ſimo
nis leproſi recũbẽt·ecce mu
lier q̄ erat ĩ ciuitate peccatrix·attu
lit alabaſtrũ vngẽti· ⁊ ſtãs retro
cepit lacrimis abluẽ᷑ capill' ſuis ter
gẽ· ore oſculari·⁊ vnguẽto vngẽ
pedes ei9·Vidẽs ãt dñs ſymonẽ ĩ
dignatum de hoc · q̧ a peccatrice
muliẽ ſe tangi permitteret·ipſũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

increpauit· parabolã de duob⁹ de
bitoribus recitauit ·et ſic penitẽ
tiam mulieris conuiuio hoſpitis
ꝑpoſuit· et ipſe mulieri peccata õ
nia relaxauit ¶ Mor. Iſta poſſũt
allegari ꝙ deus plus peccatorem
diligit perfecte penitẽtẽ ꝙ̃ iuſtum
arrogantẽ et de ſuis virtutibꝫ pſũ
mentem alioſqꝫ ɔtẽpnẽtez · Tale
etiãz aliq̃d de phariſeo et publica
no dicitur· Lu· xvııı · ꝙ videlicet
phariſeus q̃ publicanũ ɔtẽpnebat
et ſuas iuſticias recitabat · ſe qꝫ
alteri ꝑferebat repreheditur Pub
licanus vero q̃ ſua peccata memo
rat · vix audebat celũ aſpicere· et
pect⁹ percutiẽs miſerere clamabat·
iuſtificatus receſſiſſe ꝓbatur· ideo
bene dicitur· Lu· xv· ꝙ gaudium
eſt angelis ſuper vno peccatore pe
nitentiã agente · ꝙ̃ ſup nonagita
nouẽ iuſtis. ¶ D Vel allega ꝙ
plus placet dño ſacrificiũ ſpũs cõ
tribulati· ꝙ̃ opus exteri⁹ ꝓpala
tũ· plus em̃ cõmẽdatur penitenti
a magdalene lacrimoſa· ꝙ̃ ſimoĩs
cibaria copioſa· et magis fuit re
fectus dominus peccatricis fletibꝫ
ꝙ̃ ſui hoſpitis cibis et potibꝫ· ꝑs·
Fuerũnt michi lacrime panes· Vl
allega q̃uo multi ſũt ita preſũptu
oſi ꝙ cũ quis ſemel peccator fuẽit
non credũt eũ ad dñm poſſe ɔuer
ti· nec debere a xp̄o recipi nec xp̄z
ĩ ei⁹ obſequiis oblectari· quinymo
ſi ipſos penitentes iuxta ſe vidẽt
indignantur: eorum conſortiuz de
teſtantur · non recordãtes hũanã
fragilitatem · nec attendentes bo
nam quam habent a domino volũ
tatem· ſed ſemper oculum haben
tes ad illam quaz quandoqꝫ cõmiſe

runt prauitatem cuz tamen dicat
yſid· de ſũmo bono· ꝙ deus ñ reſpi
ciat quales ante vixerimus ·ſed q̃
les in fine erim⁹ et ad· Ro· v· vbi
habũdauit delictum ſuphabũda
uit et gratia ¶ E Vl' vide
in iſta peccatrice formaz et exẽplar
cuiuſlibꝫ penitẽtis ꝙ debet vnguẽ
tum pietatis deuotionis et cõpaſ
ſionis in alabaſtro vaſe firmo .i.
in corde bono ɔpoſito fortificato re
ponere· tamen non ſtatiz debet ſe
dignum xp̄i preſentia reputare· ſꝫ
magis retro debet ſtare· inq̃ntum
videlicet appropinquẽ ad ipſi⁹ ſ̃
tiam ſe debet indignũ credere. et
immũdũ et impiũ iudicarẽ· Luce·
xvııı · Publicanus a lõge ſtãs no
lebat oculos ſuos ad celũ leuare
ſed percutiebat pectus ſuũ et cete
ra · Tandẽ debet lacrimas cõpuncti
onis emittere· capillos ſuarum co
gitationũ p ɔfeſſionẽ reuoluẽ et ſic
pedes iheſu, i. affectũ dñi hoc ẽ cri
ſti miſericordiam abſtergere et la
uarẽ· vnguẽtũ deuotionis adiũgẽ
et caritatis oſculũ ſibi dare· Que
ꝓcerto ſi fecerit xp̄c ſuã penitenti
am acceptabit· et omnia peccata
dimittentur· ꝑs· Poſuiſti lacrimas
meas in conſpectu tuo ¶ F Vl
dic ꝙ pedes domini ſũt paupẽs q́
in xp̄i corpore miſtico inſimũ locũ
tenent· Perſona ergo que pecca
ta ſua vult ſibi remitti dꝫ illos pe
des lacrimis ɔpaſſionis· vnguento
cõſolationis· oſculo dilectionis ·
capillis elemoſinarie ſubuẽtionis
ãplecti Quia ꝓ certo qñ capilli et
ſupfluitates tpaliũ bonoꝝ in vſũ
paupũ p elemoſinas exponuntur
et conpaſſio dilectio et conſolãtio

erga eas exhibentur· peccata facili
ter remittunt̄· Daniel· iiij· Pecca
ta tua elemoſinis redime ⁊c·
¶ G Vel dic ſcd̄m ſanctos alle
gorice ꝙ iſte phariſeus ē popul9
iudaycus· magdalena peccatrix
eccleſia gentiū̄ q̄ ad xp̄m veniēs
recipitur. lacrimas cōpūctionis· ca
pillos ſatiſfactionis· vnguentum
bone fame et opinionis· ⁊ oſculū
dilectioīs exhibet· de quo popul9
iudaicus indignatur cuius tam̄
actus et opa alteri p̄ferūtur·

Capitulum quintū· ¶ A

In iſto capitulo· ix· ponī
tur de quinqꝫ panum
multiplicatiōe· de trāſ
figuratiōe et filij luna
tici curatione· de illi9 q̄ expellebat
demones non ꝓhibitione· Sed de
hijs omnibus vide in locis ſuis in
Mat· Hic ſoluꝫ hoc volo ſupaddi
ꝙ xp̄c cū quadā die per ciuitatem
ſamarie tranſiret et ſamaritani
ipſum recipe noluiſſent· ꝓ eo ꝙ
verſus iheruſalē ꝑpabat· et diſci
puli eius ſcꝫ iacobus et iohānes·
īdignati contra ſamaritanos dix
erunt xp̄o· vis vt dicam9 ꝙ deſcē
dat ignis de celo vt ↄſumat illos
ſicut fecit helyas· hos īcrepās do
minus ait· Neſcitis cuius ſpirit9
eſtis· fili9 em̄ hominis nō venit a
nimas perdere ſed ſaluaꝛe ¶ Mora
Iſta poſſunt allegari cōtra ſeueri
tatē quotidiaꝫ miſtrorū· qui tāto
zelo iuſticie ſūt īpleti· ꝙ quādo vi
dent magiſtro ſuo aliquid fieri ꝟ
aliq̄d iniuſte vꝟ criminoſe ꝑ alios ꝑ
petrari ſtatim ſolent illos ſine mi
ſericordia velle puniri· et igne ri
goris et vindicte caſtigare. vn̄ ipi
xp̄o. i. prelato vel ſuperiori vident̄
dicere ſup̄ dicta· Vis dicamus ꝙ
deſcendat ignis et cōſumat illos
Simile habet̄· Job· xxxi· Si n̄ dix
erit viri tabnaculi mei q̄s det ⁊c·
Xp̄c tamen. i. bonus p̄latus dēt ze
lum taliū et eorū ſeueritatē repre
hēdere· et ſe velle ſalutē hominuꝫ
nō pditionē aſſerere· ⁊ poti9 pati
ēt iniurias eorū diſſimulaꝛe· q̄ꝫ ni
mis celerit̄ vīdicaꝛe· Neſcitis inq̄t
cui9 ſpūs eſtis. i. neſcitis quo ſpū
ducimini· fili9 hoīs. i. p̄latus nō
debet hoīes pdere ſed ſaluare. i. nō
debet vīdictā quereꝛe· ſꝫ miſericordi
ter īdulgēꝛe· faciēs iuxta illd Leui
xix· Nō queres vltionē ciuiū tuo
rū· Et breuit̄ dic ꝙ diſcipuli. i. ſb
diti· multas iniquitates facerent
niſi eos boni dn̄i cohiberent· Hic
etiam allega de rigoꝛe quotidiam
reſpectu miſericordie ſaluatoris·
per omnia vt ſupra eſt ſatis tactū
Vel dic ꝙ tales ſamaritani ſunt
multi mali ſeculaꝛes· q̄ ſcꝫ eo ip̄o
ꝙ aliquis ē bonus et ſcūs ipſū re
ſutāt recipere· et euꝫ ſolent cōtēp
nere et horrere· ſicut patet· quia
bonos religioſos recipe raro vo
lunt· Johan. i. Et ſui eum non re
ceperunt·

Capitulū ſextum· ¶ A

Hic caplo· x· dicitur· ꝙ
homo quidam deſcēde
bat a iheruſalē in ihe ri
cho. ⁊ incidit ī latroēs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

qui ſpoliantes euꝫ plagis impoſi
tis abierunt et ipſū ſemiuiuū reli
querunt Quidā ergo ſacerdos per
viā tranſiēs viſo eo preteriit· ſed
et leuita poſt ipſū veniēs ipꝫ īmi
ſericordit ptrāſiit· Samaritanus
autem quidā iter faciēs ſecus euꝫ
viſo eo miſericordia motus infun
dēs vinū et oleū vulnerā ei9 alliga
uit et ipꝫ poſitū ī iumētū ſuū dux
it in ſtabulū· et eius curā egit ·
Altera vero die duos denarios ꝓ
tulit et ſtabulario dedit et ſibi ip
ſius curā cōmēdauit dicēs· Curaꝫ
ipſius habe · et qdcūqꝫ ſuperoga
ueris ego cū rediero dabo tibi·
Mor Allegorice ſic exponitur·
cōſtat eīn ꝙ homo quidā ſcꝫ adaꝫ
vl' homo in genere ſcꝫ humanū ge
nus peccādo deſcēdit a iheruſalem
in ihericho .i. a paradyſo terreſtri in
mūdum · et de ſtatu ſalutis in pe
riculū· de patria ī exiliū · et tūc in
cadit in latrones .i. demonū tēpta
tiones et ī morte· q̄ ipſuꝫ verbera
bāt et immortalitate ſpoliauerūt·
plagasqꝫ cōcupiſcētiarum impoſu
erunt· et eū ſemiuiuū et lāguidū
dimiſerūt· Job· xix· Venerunt la
trones eius et fecerūt ſibi viā per
me Sacerdos ergo et leuita .i. aarō
et moyſes ꝓmo trāſierūt· q̄ nullū
ſalutis remediuꝫ iſti ſauciato .i. hu
mano generi impēderūt· Sed fina
liter verus ſamaritan9 q̄ interpre
tatur cuſtos .i. xp̄c ad iſtū ſaucia
tū et ad illud exiliū perſonalit' ap
plicuit· ſibiqꝫ per beatā icarnatio
nē appropiās oleū gratie et vinuꝫ
ſane doctrine exhibuit· et ciminū
ſuoꝝ vulnerā ſacramētoꝝ remediis
alligauit· iumēto ſuo .i. fidei adiu
torio ipſiuꝫ īpoſuit· et ī ſtabulo ec
cleſie collocauit· et ſtabulario .i. p̄
latoꝝ collegio curā et regimē iſti
us cōmiſit· et duos denarios .i. du
plicē ſtolā anime et corpis ſi ipſuꝫ
bene rexerit· et ſuperogatiōis o
pera ſi q̄ bene fecerit reddē ꝓmiſit
dicēs curā illi9 habe etc̄· vii̅ .i. Thi
v· Qui bene p̄ſunt p̄ſbiteri dupli
ci honore digni habeantur maxie
qui laborant in verbo et doctrina
Cura ergo hoīis ſauciati .i. cuiuſli
bet peccatoris· ſtabularys .i. p̄latis
cōmittitur· qd ſi bene et diligēt' ege
rint a xp̄o cū ad iudiciū redierit
premiantur et maxie cū ſupererro
gationis opa exq̄rūt B Vl'
allega cōtra apoſtatas et clericos
negotiatores· vl' cōtra falſos curi
ales· quia iſti dimittūt ierl'm .i. re
ligionē· locū· actū vl' ſtatū religi
onis· ecc̄ie· vl' cōtēplationis· et de
ſcendūt in ihericho q̄ interpretat'
luna .i. immūdū et mūdana negocia
a que more lune patiūtur eclipſiꝫ
.i. defectū · ſepe etiā fit ꝙ latrones
.i. demones illos apprehēdūt quos
virtutibꝫ ipſos ſpoliāt· et plagas
diuerſorum vitioꝝ inponunt Bo
num ergo eſt in ierl'm .i. in religio
nis et cōtēplationis ſtatu manē·
et a deſcēſu ī ihericho p̄cauere· p̄s
Non mouebitur in eternum qui
habitat in iheruſalem· C Vel
allega ꝙ multociēs pl9 inueniē de
pietate et miſericordia in ſamari
tanis q̄ꝫ in ſacerdotibus .i. ī ſecula
ribus q̄ꝫ ſpūalibus· Quia pcerto
ſepe fit ꝙ eccleſiaſtici clauſis ocu
lis ſauciatos et deſolatos pretere
unt· et nullam miſericordiaꝫ aut
elemoſinā miſeris faciunt· vbi tm̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſamaritani qui erant alienigene
.i. ſeculares et peccatores vnum
conſolationis et oleū cōpaſſionis
impēdūt. curam et diligentiam in
ipſis exhibent et pretendūt. d
Vel dic aliť q̄ ille pxi⁹ huic ſau
ciato dicitur. q̄ miſericordiā egit ī
ipſuȝ qđ ad hoc allegari poteſt q̄
ſcđm. grego. Probacō dilectiois
exhibicō eſt opis. Ille em̄ alteri⁹
amic⁹ dici non meretur. q̄ ſibi mi
ſericordiā impēdere nō dignať Il
le q̄ inuenit̄ bn̄ficus pxim⁹ mere
tur dici et amic⁹.

Capl'm ſeptimū. a

Exiſtente domio apud
martham et ipſa mar
ta penes hoſpitalitatis
miniſteriū ſatagēte ma
ria marthe ſoror ſecus pedes dm̄
ſedebat et verbū ipſius audiebat
Indignata ergo matha de ſororis
ocio cōquerebatur dicēs. Dn̄e nō eſt
tibi cure q̄ ſoror mea relinqt me
ſolā miniſtrare dic ergo illi vt me
adiuuet. ipſa tamē ſoror p dnm̄
excuſatur. et ipſius ociū marthe
laboribus antefertur. martha mā
tha inqt ſollicita es et turbaris er
ga plurima. porro vnū eſt neceſſa
riuȝ. maria optimā ptē elegit q̄ nō
auferetur ab ea. Lu. x. Mor
Maria et martha ſignāt duas vi
tas. cōtemplatiuā et actiuaȝ. que
ambe vtiq̄ bone ſūt. et ambe erga
dominū exiſtūt. Maria em̄ que in
terpretatur illuminata vl' illumi
natrix. ſtella maris maē vel ama
ra cōtemplatiuā vitaȝ ſignat. que
in dei et ſupnorū cognitiōe illumi
natur. in ſe tamen per ſui cōſideraā
tionem aliquotiēs amaricatur. et
ſtella maris dici poteſt per quaȝ a
lij dirigūtur. Iſta em̄ ſedet p mē
tis trāquillitatē. ſec⁹ pedes dn̄i p
affectionis ſedulitatē. Iſta audit
verbū dei per mandatorū dei attē
tionem. ad vnū ſolū vacat p vni⁹
dei cultū et dilectionem et per ſo
lam eternoruȝ meditationē. Lu. i.
Exurgēs maria abijt ī mōtana.
Martha vero vitaȝ actiuaȝ et bo
norū ſecularium ſignat. que vita
in actibus laborioſis miniſtrat. et
erga proximi vacās vtilitateȝ cir
ca plurima ſe occupat. inq̄tuȝ p
terrenoꝝ tumultū et ſollicitudinē
tam p ſe q̄ p alijs in negocijs ſe
culi vacat Matha ergo de ocio ma
rie cōquerit̄. q̄ ſeculares de religi
oſoꝝ quiete cōquerūtur. et q̄ pl⁹
ipſis laborant. ideo eis pferri co
nantur. relinqt inqt me ſolaȝ mini
ſtrare ſicut videbantur facere illi
Numeri. xxxij. Nūqđ fratres ve
ſtri ibūt ad pugnaȝ et vos hic ſede
bitis Verūptamē ociū cōtemplati
onis laboribus actionis pfertur. et
vnitas multitudini. quies mentis
ſollicitudini. neceſſariuȝ congruo
religioſus laico pl⁹ laudatur. me
lioreȝ inquit pteȝ elegit. ps. Me
lior eſt dies vna in atrijs tuis ſup
milia Iſta em̄ ab eo nō auferetur
q̄ contemplatio in hac vita icipi
tur. ſed in alia conſūmatur.

Capitulum octauū. a

D Ominꝰ volens inducē
homines ad oꝛandum
iuxta illd apoſtoli ſine
intermiſſione oꝛate · di
cit ꝙ cum quidam amicus de lon
ge veniſſet ad quendā · et non ha
beret q̃d poneret ante eū · et iret
media nocte ad amicū ſuū vt tres
panes peteret mutuo ab eodem
dixit · Amice accōmoda michi tres
panes · qm̄ amicus meus de via ve
nit ad me ⁊ non habeo quid ponā
ante illum · Amicus ſompnolenter
excuſare ſe volens reſpondit · no
li michi moleſtus eſſe qꝛ iam oſti
um meum clauſum eſt pueri mei
mecū ſunt in cubili · nō poſſū ſur
gere et dare tibi · ſi tamen ipſe p
ſeueraret pulſans · alius et ſi ꝓpt̄
amiciciam non faceret · tamen ꝓpt̄
improbitatem ſurgeret et panes
neceſſarios ſibi daret · ſicut legit̄
Luce · vndecīo · Moꝛā Per ex
emplum hoc vult concludere dn̄s
dato ꝙ ipſe deus q̄ eſt amicus no
ſter ſit in lecto ſempiterne q̄etis ·
et oſtium ſue miſericoꝛdie clauſū
videatur · cū indigni ſimus ꝙ ip
ſe debeat nobis aperire · et ipſe fur
ſum ſit in paradyſo · vbi pueri ſui .i.
ſancti caritatiue diſpoſiti in cubi
li voluptatis et q̄etis ſempit̄ne q̄eſ
cūt · Nichilominꝰ ſi q̄s ī media no
cte .i. ī multa neceſſitate et t̄bulatio
nis obſcuritate · ad eū p deuotio
nem veniat · et tres panes .i. tres
theologicas v̓tutes · fidem ſpē et
caritatem · vel tres gloꝛie dotes ·
vel tres penitētie ptes ab eodem
per oꝛationē petat · vt ſic amicum
famelicū q̄ de via veīt ad eū refici
at .i. vt ꝓpꝛiū affectū · q̄ de mūdi ne
gocijs et concupiſcētijs redit ad cō
ſciencie ſecretū gratijs et v̓tutibꝰ
reficiat · p certo dato ꝙ amicus iſte
noſter deꝰ pꝛimo videatur ſe excu
ſare · et q̄d petit̄ ſe nolle facere · ſꝫ
potius ſurdis auribus diſſimulaē
ſi tamen pulſando perſeuerauerī
mus et diligēter oꝛauerimꝰ ipſe ī
percuſſiōe diligētie noſtre ſurget
et q̄cquid iuſte petimꝰ nob̄ t̄buet
Ideo bn̄ cōcludit ibidē · Petite et
accipietis · pulſate et aperietur vo
bis · C
C Hriſtus cū a quodā phariſeo
fuiſſet ad prandium inuita
tus et illotis manibꝫ ſe poſuiſſet
ad mēſā · phariſeꝰ in coꝛde ſuo in
cepit ſup hoc murmuraē · et inur
banitatem dn̄i ſup illotū ā manu
um reprobaē · q̄d cognoſcēs dn̄s
rep̄hendē eos cepit ꝙ exteriora ⁊
nō interioꝛa lauabāt · et ꝙ dimiſ
ſis neceſſarijs de ſupfluis curabāt
dicēs · ſtulti nōne q̄ fecit q̄d defo
ris ē etiā id q̄d deintꝰ ē fecit · nūc
vos phariſei mūdatis q̄d deforis
eſt ⁊c̄ · Ve vob̄ q̄ decimatis mētā
et rutā et omne olus · et p̄teritis
iudiciū et caritatem dei · Moꝛa
In iſtis verb̄ dn̄s videtur rep̄hen
dere multa genera pſonarū · pꝛimo
ypocritas q̄ ſolū curāt de cōponēdis
et oꝛdinādis exterioꝛibus · nichil
aūt de interioꝛibus · decimādo mē
tā et rutā .i. in ceremonijs modica
p̄ꝛ ſūt diligentes · in iuſticia v̓o
et caritate et alijs mādatis legis
grauioꝛibꝰ ſūt negligētes · cū tn̄
deꝰ magis velit mūdari interioꝛa
q̄ꝫ exterioꝛa · ⁊ potiꝰ adimplēri man
data legis grauioꝛa q̄ꝫ leuioꝛā · Mat
xxiii · Ve vob̄ q̄ decimatis mētam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et anetuꝫ et ciminū et r̄linquetis
que grauiora ſunt legis · iudiciū
et miſericordiā et fidem · C
Vel ī iſtis dn̄s r̄prehēdit quoſdā
curioſos · q̄ nimis figūt oculū mē
tis ī exteriori pulchritudīe et mū
dicia · q̄ſi apud deū interioꝛa ſint
ſicut exteriora · humor vētris ſic
decor pellis mūdicie ſint equalis
Conſtat em̄ ꝙ amota pelle corpis
ſtatī adeſt fedus humor et vilis ·
apud deū autem nulla eſt differē
tia · vtrūqꝫ em̄ opus eſt nature ·
ſic enim apud deū redolent feces ⁊
inteſtina ſicut flores et lilia · nōne
inq̄t qui fecit qd̄ deforis eſt · ⁊ qd̄
deintus eſt fecit · quaſi diceret eq̄
liter munda ſunt quātuꝫ ē de ſe q̄
ab eodē creata ſunt opifice · ſola e
nim ymaginatio hominis facit re
putari vnū mundū · et aliud imū
dū · Sicut patet ꝙ multe regioēs
ſunt in q̄bus hoīes man⁹ nunq̄
lauāt · mappas vero et vaſa ī q̄b⁹
comedunt nūq̄ mundant · ſic au
diui apud georgianos ſeruari · Iſ
taꝫ ergo conſuetudinē videtur do
minus approbaē · ymaginationeꝫ
vero hoīnū de lauādis maībꝫ r̄pro
bare · Mat · xv · Diſcipuli tui non
lauāt manus cū quibus paēs mā
ducant · ac ſi vellet dicere xp̄c · ꝙ
multū eſt curādū de mundicia mē
tali parum de corpali · tamē ſcd̄m
apoſtolū · Thi · i · oīa mūda · ⁊c̄ ·

Capitulū nonū · A

Hic de tribus fratribus
dicitur quoꝝ vn⁹ dixit
xp̄o · Magiſter dic fratri
meo vt mecū diuidat
hereditatem · Cui reſpondit do
minus dicens O homo quis me c
ſtituit iudicē aut diuiſorē int vos ·
Lu · xi · Mor Hoc poteſt alle
gari ꝙ ſpūales contemplatiui et do
ctores nō ſe debent de negotijs et
iudicijs ſecularīū ītromittē · nec
de diuiſionibus aut adminiſtrati
onibꝫ terrenorū tractare cum ad
magis vtilia et ardua debeāt intē
dere et vacaē · i · Corintheoꝝ · x · Cō
tēptibiles in eccleſia debent ad ta
lia iudicia requiri B
Illud āt qd̄ ſequitur de illo
diuite cuius ager fruct⁹ vbe
res attulit · q̄ multa cogitare et
horrea augere diſpoſuit · et aīe ſu
e dicebat · Anima mea mlta bō ha
bes r̄poſita in ānos plurimos · cui
vox de celo facta ē · ſtulte hac noc
te r̄petēt animā tuā a te · q̄ āt cgre
gaſti cui⁹ erūt · Mor Hoc allega
ctra auaros q̄ ſuphabūdantiaꝫ di
uitiaꝝ nō ſtudēt pauperibꝫ eroga
re ſ; poti⁹ cgregaē et in ānos plu
rimos cſuaē · q̄ de morte ꝓpinqua
nō cogitāt · ſ; in bonis ſuis diu lux
uriari ſperāt · quibus quandoqꝫ r̄
pentinus interitus aduenit et eo
rū animas demōes ſubito rapiūt
Job · xxiiij · Ipſū rapiet armat⁹
et bibēt ſitientes diuitias ei⁹ · C
Hic fit mentio de duobꝫ gene
ribꝫ ſeruoꝝ quos cſtituit do
min⁹ ſup familiā ſuaꝫ q̄bꝫ p̄ceptū
ē a dn̄o vigilaē · quoꝝ q̄dam vigi
lant et dominū ſuū expectant vt
quacunqꝫ hora venerit ſcꝫ p̄ma ſe
cunda vel quarta · illos inueniat
vigilantes · ⁊ iſti proculdubio be
ati dicuntur et eiſdem a domino
miniſtrat · Amē inquit dico vobꝫ qm̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ precinget ſe ⁊ faciet illos diſcū
bere· et trāſiens miniſtrabit illis
Aliqui tamē eorū ꝯtrariū faciūt·
q̄ de aduētu domini ſolliciti nō ſūt
ſed ipſū morari videntes ad mala
plurima ſcȝ ad bibendū edendum
et conſeruos ſibi cōmiſſos percutien
duȝ ꝯuertunt· Nā ſi inq̄t dixerit
ſeruus ille· moraȝ facit dominus
meus et cepit percutere et inebriari
ecc̄· Et de talibus dicit ꝙ horam q̄
dn̄s eorū veniet neſciēt· ipſos ab
alijs diuidet et ptem eorū cū infi
delibus ponet· Fit etiā hic mētio
de duobus alijs generib; ſeruorū
De quibuſdā q̄ ſciūt volūtatē dn̄i
et eā nō faciūt· ⁊ iſti plagis mul
tis vapulare merētur· Et de alijs
qui nec ſciūt nec faciūt· et iſti n̄
tantum vapulant ſicut illi primi
et ſequitur ibidē verbū xp̄i Quia
omnis cui multum datū eſt multa
querentur ab eo Mora Sic ve
ro cū dn̄s tradiderit familiā po
puli ſui ſeruis ſuis ſcȝ prelatis ⁊
principibus gubnādam, ⁊ oībus
p̄cepit ꝙ ſint vigiles et attenti
cōſtat ꝙ de iſtis ſeruis īueniētur
due ſpēs ſcȝ boni et mali· boni ſē
per timent dn̄m xp̄m ſubito ad e
os in iudicio venturum· et eos p
mortem vocaturum· et ab eis ra
tionem villicationis ſue petiturū·
et ideo cōtinue in bono vigilant·
mortē et iudiciū ſemper expectāt
vt in quacūq; hora inuēti fuerint
ipſos ī bono ſtatu xp̄c inueniat·
Quapropt̄ a dn̄o cōmēdantur et
in celeſti gloria diſcūbentes d īnū
miniſteriū pmerentur· vn̄ dicit·
Math· xxiiij· Beatus ſeruus ille
quē cū venerit dn̄s īuenerit vigi
lantem· Mali autem ecōuerſo fa
ciūt· q; iſti videntur habere oculū
ad morā quā facit dn̄s ſuꝰ .i. ad di
lationē iudicij et mortis· et ad lō
gam vitaȝ quā ſperāt ſibi ꝯceſſā·
⁊ ideo iſti per negligētiā dormiūt·
per gulā comedūt et bibūt· p cru
delitatem ſeruos ſibi cōmiſſos id ē
populū ſibi ſubditū rapinis percuti
unt· Quapropter ſepe fit ꝙ iſti
morte p̄ueniuntur· et a bonis fide
libus diuiduntur· et cū dampna
tis ī inferno dāpnant̄· Mat· xxiiij·
Veniet dominus ſerui illiꝰ die q̄
non ſperat· et hora quā ignorat
et diuidet eū· ptemq; illiꝰ ponet
cuȝ ypocritis Ibi erit fletus et ſtri
dor dētiuȝ D Illud qd ſeq̄tur
de ſeruo ſciente volūtatē dn̄i ſui n̄
faciēte· poteſt allegari ꝯtra viros
ſcientificos· q̄ ſciunt bonum et nō
faciūt· q; iſti p̄ceteris dampnabū
tur· q; ſicut dicitur· Jacob· v· Sci
entes bonum facere et nō facien
tes peccatum eſt illis· Illi autem
qui nec ſciunt nec faciūt vt ſunt
ſimplices et illiterati· infideles ⁊
pagani· et ſi per ignorantiā nō ex
cuſātur a toto· q; ignorans igno
rabitur .i. ad Cor· xiiij· Per ipſā
tamen excuſantur a tāto ꝙ non
tantū puniētur· ſicut et illi q dn̄i
volūtatē ſcientes ipſam facē nō
dignātur· plꝰ ergo dāpnationis
accipiēt clerici ecc̄· et ideo bene ſē
q̄tur· cui multū datū eſt mltū ex
igetur ab eo· vide· Mat· xxi· Quā
to plura receperūt talenta tanto
pluā reportauerūt lucra· ad pluā
ergo tenetur ſcientificus q̄ recepit
plura q̄ ignarus qui recepit pau
ciora E At illud qd ſeq̄t ꝙ

q͛ dñs dicat ſe veniſſe ad ignem ī
terram mittendū et pacē tollēdū
et parentes a filijs diuidenduʒ. hoc
poteſt allegari quomodo prudens
princeps vel prelatus ſumme debet
ſtudere vt cōfederationes malorū
rumpat ſicut. Actuū. xxiij. ad litte
ram de phariſeis et ſaduceis fecit
paulus. et vt eos igne ſeueritatis
et iuſticie ſuccendat et pacē cum
vicijs et cū hominibꝫ impijs tollat
dicēs illd. Math. x. Nō veni pacē
mittē in terrā ſed gladiuʒ. Sicut
ad litterā illud fecit xp̄c in eccleſi
a primitiua. vbi de vna domo aliq̄
cōuertebantur. alij non et ſic ig
nis zel9 et diſcordia naſcebatur.
Apo. ſexto Habebat gladiū mag
nū et datū eſt ei vt tolleret pacē
de terra. ac̄.

Capitulum decimū. A

Cum p̄latus quotidiā
galileorū ſanguinē cū
eorum ſacrificijs miſcuiſ
ſet et eos crudelit̄ occi
diſſet. cūq̄ in ſiloa quedā turris
ſup xviij homines cecidiſſet et eos
oppreſſiſſet popul9 illos q̄ talia paſ
ſi fuerāt ceteris magis peccatores
credidit. de quā tamē credulitate
xp̄us eos reprehendit et eos non
fuiſſe pl9 peccatores alijs aſſeruit.
ſed niſi penitentiā agerent ſimul
perituros predixit. putatis inq̄t q͛
iſti peccatores fuerāt preter oēs.
non dico vobis. ſed niſi penitentiam
egeritis oēs ſimul peribitis.
Mor Iſta poſſūt allegari q͛
in mūdo culpe non ſemp correſpō
deant penis. ſic nec premia meritis
nec econuerſo. Conſtat enī q͛ quā
doq̄ ſcd̄m diſpoſitionem occulte
dei iuſticie multi qui non ſūt cete
ris peiores caſus in hoc mundo ſuſ
tinent grauiores. quinymo ſepe
fit q͛ illi qui peiores ſunt i hoc mū
do ampliori pſperitate letantur.
et qui boni ſūt quādoq̄ maiori ad
uerſitate grauātur. Nō debent er
go homines illos deteriores credē
quos vident grauioribus fortūe
caſibus ſuccūbere. Bene ergo dici
tur. Math. vij. Nolite iudicare ne
iudicabimini. vide hoc īfra actuū
vltimo. B
Hic fit mentio q͛ cum quidaʒ
haberet ficum in vinea ſua.
et annis ſingulis fructuʒ quereret
et non in ea reperiret. voluit eā ſuc
cidere dicens. ecce anni tres ſūt ex
quo venio querēs fructū ī ficulne
a hac et non inuenio. ſuccidite il
lam vt quid terram occupat? ag
ricola domino reſpondit. Domine di
mitte eam et hoc anno vt fodiam
circa eam. Mor In vinea ec
cleſie talis ſterilis ficulnea eſt pec
cator. qui nullū bonorū operū pro
ducit fructum. q͛ procul dubio doī
nus non inuenit fructum in eo p
tres annos. q͛ nec fructum fidei
ſpei nec caritatis. cordis. operis.
nec oris. Quapropt̄ quātum ē de ſe
ſtatim vult eam ſuccidere per mor
tem et p dāpnatioēʒ euellē. cū ſi
ne fructu t̄rā eccleſie nō debet oc
cupare. Daniel. iiij. Succidite ar
borē. Sed p certo ſub ſpe q͛ agri
cola. i. prelatus vel predicator illā
arborem per correctionem fodiat
et quod ſtercora id eſt proprie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vtilitatis conſiderationē apponat·
ſic ꝙ fructus bonos producat· qñqꝫ
dimittit ipſuz viuere· ſi vero nec
ſic ſe conuerterit·ſed lōganimita
tem diuine patiētie vilipendens·
et in ſterilitate vitiorum perman
ſerit· et fructus bonorū opū non
ꝓtulerit· in futurū dominus vel et
et eā per mortē tēporalem et eter
nam deſtruet· et ſuccidet· Lu·iij·
Jam ſecuris ad radicez arboris po
ſita eſt· omnis ergo arbor non fa
ciens fructū excidetur· et in ignez
mittetur·

C

Intrauit iheſus in ſinagogaz·
vidit ibi mulierem que habē
bat ſpm̄ īfirmitatis annis·xviij·
erat eñ ad terraz taliter incurua
ta· vt ſurſū omnino nō poſſet re
ſpicere·cui dñs cum manus impo
ſuiſſet· ſtatim erecta eſt et glorifi
cabat deum· Mora Sic vere
fit ꝙ in ſinagoga fidelīū qñqꝫ iue
nitur aliqua mulier.i.aliq̄ aīa vel
perſona diuerſis vitijs aggraua
ta· et ad terrā.i.terrena p auariti
am eſt adeo inclinata ·ꝙ nec celū
mētaliter poteſt reſpicere ·nec de
celeſtib9 cogitaē· ſicut ad litteraz
videmus de ſecularibus terrenis
hominibus· qui videtur poſſe dicē
cū manaſſe illud ·ij· paꝛip· vltī
mo· Incuruatus ſum vinculo fer
ri et non eſt reſpiratio michi·pſ·
Dorſum eorum ſemper incurua ·
Iſti eñ·xviij ·ānis q̄ conſtat ex
decem et ſex et duobus· īfirmi di
cuntur īꝗtū decē precepta legis
ſex opa miſericordie ·et duo cari
tatis mandata trāgreſſi fuiſſe pro
bant· Et tamen talibus xp̄c qñqꝫ
manum ſue miſericordie porrigit

et eos de cupiditate terrenorū erigit
dicēs illud · Job·xl · In ſublimi
erige et eſto glorioſus ·ita ꝙ iſti
de terrenorū auaritia ad celeſtiū
amorem iam ſurgūt· et deū glori
ficant et extollūt

Capitulū vndecimū·

A

Vomō criſtus ydropi
cū ſanauit in ſabbato
habet· Lu·xiiij· In quo
notari poteſt ·ꝙ null9
eſt ita ydropicus.i.p ſupbiam ſic
inflatus· nec ita p auaritiā ſitibū
dus quī ſaltem ſabbatis.i.in feſti
uitatibus debeat ſanari · et quin
quandocūqꝫ xp̄c in religiōe vl ec
cleſia offertur anim9 eius debet q̄
etari·

B

Criſtus īuitat9 ad conuiuiuz
intēdens qūo pmos recubi
tus eligerent · incepit eos inſtru
ere dicēs· Cū inuitatus fueris ad
nuptias recūbe in nouiſſimo loco
vt veniens qui te inuitauit dicat
Amice aſcende ſupi9 Et nō diſcū
bas in primo loco· ne forte hono
rabilior te inuitatus fuerit· ꝓpter
quē te oporteat deſcendere · et cū
rubore nouiſſimū locū tenere·
Mora Iſta poſſunt allegari con
tra ambitioſos · ꝯſtat eñ ꝙ deus
ad ſuū conuiuiū.i.ad eccleſie vel ad
mūdane pſperitatis ſtatū ſcdz di
uerſos gradus vniuerſos inuitat
veruptñ ipſe vult ꝙ vnuſq̄ſqꝫ gra
dū ſuū cuſtodiat · et null9 ad alti
orē gradū q̄ꝫ deceat p ambitiōem
aſcēdat· ſꝫ qꝫ multi ſūt q̄ pmos re
cubit9 et altioēs ſtat9 pmat9 am
biūt et eligūt· ibidē iure l' inuitati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſe reponūnt· ideo finaliter in mor
te ad locum infimū ſcʒ infernum
cum rubore ꝑpetuo deducunt· et
a celſitudine quā ipudēter aſcēde
rant deponūtur· E cōuerſo illi qui
modo in nouiſſimo loco.i.in ſtatu
humilitatis et paupertatis ſedent· et
q̄ in hoc mūdo in ſuo gradu et ſta
tu ſūt cōtenti· finaliter i morte ſu
perius ad locum honorabilē paradi
ſi inuitabūtur· et ibi faciliter extol
lētur· Amice inq̄t aſcēde ſupius· vñ
dīs q̄ ſe exaltat humiliabit' ꝛc̄ ¶ C

Homo q̄daʒ fecit cenam mag
nam et vocauit multos et miſit ſer
uū ſuū hora cene dicere inuitatis
vt venirent· q2 parata ſunt ōnia
Omnes tam̄ ſe ceperūt excuſare·
primus dixit ꝙ villā emerat volēs
exire et videre eam Alius dixit ſe
quinqꝫ iuga boū emiſſe et ad ꝓbā
dum illos vellet ire Alius ait vx
orem ſe duxiſſe et eam accipē debe
re· Quibus auditis prīfamilias i
ratus ſeruos miſit· debiles et clau
dos et paupēs ciuitatis ad cōuiuium
introduci mandauit· de ipſiſqꝫ do
mum ſuām repleuit· ipſos vero q̄
ſe excuſauerāt· de cena ſua nunq̄
guſtatorēs ꝑpetuo ordinauit·

¶ Mor Sic vere cū de9 a principio
ordinauerāt quādaʒ cenaʒ ſcʒ refe
ctionē glorie paradyſi et ad ipaʒ vo
cauerit et inuitauerit vniūſos· cō
ſtat tamē ꝙ hora cene ſcʒ nūc in
tpe grē ipſe nō ceſſat ſuos ſuos.i.
ꝑdicatorēs mittere· et ad illud cō
uiuiū hoīes cōuocarē Sʒ procul dubio
cōmunit' oēs diuites ſe excuſāt et
pmo auari q̄ emēt et vidē· acqrē
et poſſidē villā hui9 mūdi volūt
et ipſi9 diuitias et honores poſſi
gūt· et ideo circa iſta intēti plus
debito ad hoc celeſte cōuiuiū p lō
ga ñ accedūt· villaʒ inq̄t emi ha
be me excuſatū· ꝓuḃ· xxvij· Ani
ma ſaturata calcabit fauū Alij ex
cuſāt' ꝓpter vxorē.i.ꝓpt' carnales
delitias· Qui em̄ vxorē.i.carnem
vel carnis affectioēs vult ducē ne
ceſſe hēt ab affectu et deſiderio ce
leſtis glorie retroirē et celeſte con
uiuiū faſtidire· Alij excuſātur ꝓ
pter quinqꝫ iuga boū.i.ꝓpter quīqꝫ
ſenſuum illecebras· q2 aliq̄ ſūt ita
vagi et ita dederūt ſēſus ſuos ad
exteriores illecebras hui9 vite ꝙ
de eternis et ſpūalibus nichil cu
rāt· Et ideo breuit' nullus talium
cenaʒ paradiſi guſtabit· q2 nō ē dig
nū ꝙ aliq̄s admittat' ad illaʒ· qui
mundi delectabilia ſibi ꝑponit·
paupēs ergo tribulati et debiles il
luc p tribulationes intrarē cogunt'
et de talibʒ aula paradiſi replet'· q2
diuites circa terrena vacātes cele
ſtia repudiant· ſoli reſtant paupe
res q̄ ad cōuiuiū illud vadūt· ꝑs
pauperes ſaturabuntur ꝛc̄· ¶ D

Qui vult turreʒ edificarē prius
ſedens cōputat ſumptus qui
neceſſarij ſunt· ſi habeat ad pficiē
dum· ne poſtq̄ edificarē incepit et
cōſummare nequerit dicatur ſibi
illudēdo illud· iſte homo cepit edi
ficare et non potuit conſummare
Et illud de rege q̄ cogitat ſi cuʒ ex
ercitu poterit occurrere illi q̄ venit
contra eum cum maiori exercitu
vel alias miſſis legatis rogat ea
que ſunt pacis ¶ Mor Iſta poſ
ſunt allegari contra illos· qui in
ſuis viribus nimis confidunt· et
q̄ merita ſua vires et v̄tutes non

bene ponderant. Conſtat em̄ ꝙ q̄
libet habet cauſam iudicij facere
cum illo potentiſſimo rege ſcʒ cuʒ
deo. habʒ etiā neceſſario vnā altiſ
ſimā turrim ſcʒ celſitudinē cōtem
plationis et apicē pfectionis per
ficere. et ideo q̄libet debet ſeipſuʒ
colligē. virtutes ſuas menſurare et
cōputaē. vt ī ſe ipſo cognoſcat ſi
ſua merita ſufficiāt ad hoc ꝙ poſ
ſint regi in die iudicij occurrere.
et turrē moralis celſitudinis cōſū
mare. Alioquī ſi ſe diminutū īſuf
ficienteq̄ꝫ inuenerit dēt legatiōeʒ
deuote orationis ad deū mittere.
et ipſius pacē et miſericordiaʒ im
ploraē. Math. v. Eſto conſentiēs
aduerſario tuo in via. E Vel
dic contra pſūptuoſos q̄ quādoqꝫ
de ſuis viribus preſumunt. q̄ tur
rem perfectionis et cōtēplatiōis
poſſe in ſe et ex ſe ipſis perficere.
et regi xp̄o digne occurrē credūt
Vnde ſepe fit ꝙ iſti ad perficiēdū
non habent. et ꝙ vltra vires ag
grediuntur ardua. ita ꝙ magna
volunt attēptare. ſed nequeūt cō
ſūmare Quapropt̄ neceſſe eſt eos
in via deficere. et īperfectū edifici
um dimittere. et ſic neceſſe habēt
hominū deriſionē ſuſtinere dicen
tium Iſte homo incepit edificaē et
nō potuit cōſūmare Sicut iſta cot
tidie expimur ī religiōe. vbi no
uicij q̄nqꝫ ſūt ita feruētes in pri
cipio. ꝙ ardua opa incipiūt. et vl
tra vires facere cōtendūt. q̄ tam
poſt cito deficiūt. et a via quā cep
ant ad vite cōmunis latitudinem
ſe deflectūt. Nullus ergo debet ex
abrupto ardua opa icipe ſed deli
berādo ſuper hoc cogitare. v̄tutes
ſuas metiri et eas cōputaē. nē for
te ſi incepit non valeat conſūma
re. vii. Seneca diu eſt deliberāduʒ
qđ ſemel eſt ſtatuēdū Ideo bn̄ con
ſulitur. Eccī. iij. Altioā te ne que
ſieris.

Capitulū duodecimū. A

MVlier decē habēs drag
mas. ſi vnam perdide
rit ſolet lucernam ac
cendere et domuʒ euer
tere et querē donec inueiat drag
mam. quā cū inuenerit ſolet con
uocare vicinas et de īuētiōe drag
me que pdita fuerat cōgaudere.
Lu. xv. Mora Dic ſi vis de de
cima dragma. ſicut de oue cēteſi
ma reſtituta. ſcʒ de natuā hūana
que ſcʒ pdita fuerat et nouem or
dinib9 angelorū adiuncta vt ha
bes ſup̄ Math. xviij. Et dic ꝙ mu
lier eſt diuina ſapientia. que de re
paratione ruine angelice gaudet.
B Vel dic moraliter ꝙ ſi mu
lier. i. anima de decem dragmis. i.
de decē mandatis vel de cōplemē
to et perfectione virtutis aliquid
pdiderit per aliqđ peccatū. ſtatim
debet lucernā rationis accendere
domum conſcientie per cōtritionē
euertere. et totū per cōfeſſionē re
uoluere. et ita per ſatiſfactionem
diligēter querere quouſqꝫ eaʒ poſ
ſit recuperaē et ſpiritualiter inue
nire. quam ſi inuenerit debet ſum
me gaudere et exultare. Vel
dic ꝙ mulier debet gaudere de re
cupeātiōe pdite dragme. i. aīe pec
catis et ad hoc totis virib3 laboāē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vñde ſupra in eodē dicitur · Gau
diū ē angelis ſup vno peccatorē
penitētiā agente ꝙ ſup nonagita
nouem iuſtis · ¶

Quidā hō habuit duos filios
quorū minor a p̄re ſubſtātie
portionem ſe cōtīngētē petens et
capiēs a patre receſſit · et ꝓfect9
in regionē lōgīquam ſubſtantiaꝫ
ſuā viuēdo luxurioſe cōſūpſit Tā
dem vero orta fame eſurijt · et v
ni ciuiū regionis adheſit · et ipſi9
porcos pauit · et plerūqꝫ ventrem
ſuum de porcoꝝ ſiliqs īplere cupi
ebat et tamen nemo ſibi dabat ·
Ille ergo fame afflictus opulentiā
patne dom9 mēmorat et ad p̄rē
ſuū redire et miſericordiā ei9 petē
cogitat · dicēs ītra ſe Quāti merce
narij in domo patris mei habūdāt
panibꝫ · ego aūt hic fame pereo Surgā
aūt et ibo ad p̄rēꝫ meū et dicā · pater
peccaui ī celū et ɔtra te. Iſte ergo
ad p̄rēꝫ hoc mō redit · quē pr̄ vides
miſericordia mot9 ī os ei9 ruit · et
ſtola p̄ma ipꝫ īduit · calciamēta in
pedibꝫ et annulū in manibꝫ ei9 po
ſuit · et occiſo ſaginato vitulo cōui
uiū fecit dicēs Epulemur et man
ducem9 · qꝛ hic fili9 me9 mortu9 fu
erat et reuixit · perierat et inuēt9 eſt
Fili9 aūt ſenior q̄ tūc in agro fue
rat dū ad domū rediret et ſonū in
ſtrumētorū audiret · et cauſā cōui
uij cognoſceret · ꝙ plurimū indig
naret · et iaꝫ ītrare renuēs ɔtra p̄rēꝫ
dicebat · Ecce tot ānis ſeruiui tibi
et nūꝙ mandatū tuū p̄terii · et
tamē nūꝙ dediſti michi hedū vt co
mederē cū amicis meis · p iſto aūt
vitulū ſaginatū occidiſti · q̄ ſbſtan
tiam ſuaꝫ cū meretricibus diſſipauit

Pater ē vero de inuētiōe fratris per
diti ſe oportere gaudere dixit · et ſic
p̄mogeniti īdignatiōeꝫ tēperauit
et finaliter ad cōuiuiū cū alijs in
troiuit · ¶ Allegoria Iſta poſ
ſūt allegorice exponi et miſtice Al
legorice hō iſte ſignat deū patreꝫ
q̄ qꝛ a principio duos filios.i.duos
populos ſubditos habuit ſcꝫ iudai
cuꝫ qui erat p̄mogenitus atqꝫ ma
ior · Exo · quarto · Filius meus pri
mogenitus iſrahel · et populuꝫ gē
tilem qui erat adoleſcentior et īdo
ctior · Math · xxi · Homo quidam
habuit duos filios et cetera · Iſte
igitur inſipiēns adoleſcens ſcilicꝫ
populus gētilis in principio a pa
tre ſuo.i.a deo de quo dicit dn̄s ·
Aſcēdo ad p̄rēꝫ meū et p̄rēꝫ veſtꝝ ·
porcioēꝫ ſcꝫ dona naturalia et ſcien
tias philoſophicas accepit et a p̄re
deo p ydolatriaꝫ recedēs ī regioēm
lōginquaꝫ.i.in ſtatū dampnatiōis
et pcc̄i vbi bō ſua et virtutes natu
rales cū meretricibꝫ.i.cū carnis de
licijs deuaſtauit · inꝙtū varijs vi
cijs carnalibꝫ ſe fedauit · et inꝙtū
ſbſtantiaꝫ ſuaꝫ .i.naturā p eaꝫ cor
rupit et g̃uauit · vnde vni ciuiuꝫ
regionis ſcꝫ dyabolo adheſit · qui
ipſum porcoruꝫ.i.poetarū et carna
liū philoſophoꝝ ɔſortio copulauit
quoꝝ ſiliquas.i.quoꝝ errores et
vanas doctrinas comedere et acqui
rere ꝙ plurimū affectauit et tamē
de ipſis habere ad plenū neq̄bat · qꝛ
nemo ad ſufficiētiaꝫ ſibi dabat Tre
no · iiij · Paruuli pecierūt panē et
nō erat q̄ frangeret eis Iſte ergo
filius prodigus ſcꝫ gentilis popu
lus fame et deſiderio cognoſcendi
verꝫ deū eſtuans · ad patrē deum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuum finaliter reuertitur· et erro
res ſuos cōfitens miſericordiaȝ de
precatur dicēs· Peccaui in celum
et coram te· Quē pi⁹ vidēs pater
a ſuſcipiēs in domū ſuā ſcȝ i eccle
ſiā introduxit· ānulū ſibi fidei tra
didit· ſtola pma ſcȝ grā ipſū veſti
uit· calciamēta .i. ſcōꝝ exempla in
pedibus ſuarū affectionū ponit· a
vitulū ſaginatū p eo interficit ſcȝ
xpi occiſi fidē et ſue paſſionis me
moriā tradidit· et ſic de ei⁹ inuēti
one a cōuerſione gaudiū magnū
fecit· Lu· xv· Cōgratulamini mi
chi qꝛ inueni dragmaȝ quā perdide
rā· Sed pmogenitus filius .i. iudai
cus populus in agro ſacre ſcrip
ture circa expoſitioneȝ litalē vacās
audito choro et ſinphonia conui
uij .i. audito predicatoꝝ turba et
tuba· et viſa ſolēpnitate conuiuij
eccleſie· et viſo gaudio fidelium:
indignatur in domū patris .i. i ec
cleſiam intrare et fidem xpianam
recipere· Quinymo contra deum
patrem nunc conqueritur· eo qꝫ
iſti filio prodigio .i. gentili populo
pluraqꝫ ſibi beneficia diſtribuit a
partitur dicēs Ecce tot ānis ſuio
tibi· verba eſſe poſſūt iudaici popu
li pſperitati xpiani populi inuidē
tis et de cōuerſione gentilium ad
fidem eidem cōquerētis· qꝛ iſti mā
data legis ad litterā optie cuſto
diūt et in cerimonijs legalibȝ deo
ſuiūt· a tamē nullā graȝ a deo re
recipiūt· quinymo ipſi optime poſ
ſunt dicē illō· Pſa· xlix· Inuanū
laboraui ſine cauſa a vane fortitu
dinē meā cōſūpſi· Finaliter tū de
us iſtos pacificabit et cōuertet· et
in domū eccleſie cū timore fratre
ād conuiuiū eccleſie introducet·
et ad vituli ſaginati epulas .i. xpi
paſſionis fidē ipſos recipiet· qa ſi
cut dicit· Apo· ro· xi· Donec plei
tudo gētiū intraret et ſic ōnis iſrl
ſaluus fieret· ¶ D. Vel
iſta poſſunt ad religionuȝ apoſta
tas applicari· conſtat enim quādo
adoleſcentes de domo religionis
et a patre ſuo prelato recedunt·
portionem bonorū patris .i. illa q̄
poſſunt furari deferunt· et in regi
onē lōginquā .i. in mūduȝ fugiūt·
vbi vni ciuiū ſcȝ dyabolo in diuer
ſis vitijs ſeruiūt· a ibi ſub ſtātiaȝ
ſuā ſcȝ naturalē et tpalem in lux
uria et carnaliter viuendo conſu
munt· Tūc aūt illis que ſecū ſur
tiue portauerāt· et de religiōe fu
rati fuerāt cōſumptis eſurie incipi
unt· et ſiliquas quas porci mādu
cant .i. bona terrena que peccatorēs
poſſidēt acq̄rere et comedere cupi
unt· Sed cum ipſa acq̄rere neſci
ant· nec aliquē q̄ ea ſibi det inue
niant· ideo ſepe fit qꝫ ipſi eſuriūt
et vilem vitam egenam a paupe
rem foris ducunt Iuſto enī dei iu
dicio fit qꝫ tales q̄ p diuitijs et de
litijs ſectādis deum et religioneȝ
apoſtatādo dimittunt· ad illas ne
quaqꝫ attingunt· ſed in paupta
te et miſeria in mūdo viuūt· Pro
uerbiorū· iij· Egeſtas a dn̄o in do
mo ipij· Sepe ergo fit qꝫ iſti fame
et miſeria vrgente· a de receſſu a
apoſtaſia penitētes· ad prēȝ .i. ad
platū et religionē redie ꝓponūt·
et vt ſaltiȝ tpalē euadāt miſeriaȝ
ad pſtinū ſtatuȝ ſe ꝯuertūt dicen
tes Quāti mercenarij in domo pa
tris mei habūdāt panibȝ· ſurgā ego a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ibꝰ· vñ iſtoꝝ vox videtur ẽẽ· Ma
thei· xij· Reuertar in domũ meã
vnde exiui· Contriti ergo et humi
liati quando reuertuntur ad reli
gionem et miſericordiã poſtulan
tes ſuã fatentur culpã et cõfuſiõẽ
pater q̃dem .i. prelatus debet tales
benigniter recipe· ſtolã .i. habitũ
ipſos induere· ãnulũ arrã ſalutis
.i. penitẽtiam eis cõcedere· et calci
amenta bonoꝝ tpaliũ ꝓ ſuſtẽta
mento eis tribuere · vitulũ ſagina
tum .i. xp̃m in eucariſtia ſcilicet paſ
ſionis eſti memoriã ipſis offerre
et de eorum cõuerſiõe dẽt gaudẽ
Et q̃ cõmuniter frat̃ pmogeitus
q̃ non fuerat ꝓdigus .i. alij frẽs ꝗ
religioſi q̃ nunq̃ patrẽ dereliquer
unt· ſed patri et prelato ſeruien
tes in religione ſẽper manſerunt
contra tales indignãt· ipſos poſt
conuerſionẽ et reditũ deteſtantur
illoſq; deprimere a dignitatibus ꝗ
ab officijs repellere · ꝗ culpas p̃ce
dentes exprobrare cõprobãt· quin
ymo ſi talibus fiat cõuiuiũ .i. ſi ta
libus detur bñficiũ · l' a p̃re p̃lato
eis fiat p̃ceteris aliqd tpale ſolati
um· tales pmogeĩti cõqueruñt dicẽ
tes· Ecce tot ãnis ſeruio tibi et nõ
dediſti michi hedũ .i. beneficiũ· hu
ic aũt deuoratori ꝗ apoſtate ꝯfers
fauorẽ et obſeq̃ũ · Tunc pat̃ iſte
prelatus debet tales reprehendere
et a ſuis detractioibus cohibere·
et pro ſuis cõuerſis peccatoribus
ne iterato incidãt alioꝝ murmu
rationibus obuiare dicẽdo eis· fili
tu ſemper meũ es et omnia mea
tua ſũt· hic aũt frat̃ tuus mortuꝰ
fuerat· et ideo epulari et letari o
portet· ac ſi diceret· Vos nõ debe

tis contra tales idignari· nec eos
exacerbare· ſed de eorum ꝯuerſiõe
et ſalute benignit̃ exultare. Luce.
xv· Gaudium eſt angelis dei ſup
vno peccatore penitẽtiã agẽte·
E Vl' dic generalit̃ ꝙ quicũq;
peccator a deo peccãdo recedit· et
ptem ſue ſubſtantie .i. bona naturã
lia i diuerſis vitijs expẽdit et vni
ciuiũ regionis .i. mũdo adherens·
porcoꝝ .i. immundiciarũ obſequijs
ſe ſubmittit· ſed fame tribulatiois
cogente· ad patrẽ deũ per peniten
tiam quandoq; reuertitur · q̃ ipſũ
ſtatim ſolet miſericordit̃ recipere
veſtibus virtutũ induere· vitulum
ſaginatũ a ſue carnis laſciuia occi
dere· et ad eum cũ gaudio feſtinã
re. ſicut ſupra· F Vel dic
ꝙ hodie multi ſunt dñi huic pat̃
familias ſimiles· qui nouiter veni
entes ad ſuã curiam· dato ꝙ ſint
ꝓdigi et mali dũ tamẽ ſciant ver
ba adulatoria dicere pater pecca
ui· ſolẽt letius recipe et p̃miare ci
tius q̃ꝫ illos q̃ ſemper ſecum fuerũt
et q̃ diu in familia ſua mãſerũt ꝗ
in agro ſuo .i. in admĩſtratiõe ſua
diutiꝰ laborauerũt. noua enĩ pla
cẽt· q̃ ſicut dicit̃· Leui· xxvi· No
uis ſupueniẽtibꝰ vetẽa ꝓicietis ·
Vl' dic ꝙ apud patrẽ deũ acq̃rũt
dona ãplioã tam gratie q̃ꝫ glorie
illi· qui qñq; peccatores fuerũt· et
penituerũt q̃ꝫ illi q̃ nũq̃ deliquerũt
tãtus enĩ p̃t eſſe eorũ feruor poſt
lapſũ· ꝙ penitẽs plꝰ mẽtur · q̃ꝫ q̃
lẽte i iuſticia cõuerſatur· Ro· v·
Vbi aũt habũdauit delictũ ſuper
habũdauit et grã·

Capitulũ decimũ tertiũ· A

E i

Hic ponit̄ pabola de vil
lico qui cuꝫ diffamatus
eſſet apud dominū ſuū
ꝓpter qḋ villicationē ſu
am ipſum perdere oportebat· duꝫ
adhuc habēt officiū et adminiſtra
tionē dn̄i ſui· cogitans ꝙ fodē nō
valebat et mēdicare erubeſcebat·
vocauit debitoēs dn̄i ſui et debita
ꝑ pte remiſit ·et ſic eorū gratiaꝫ
acquiſiuit· Qḋ vtiqꝫ ideo fecit vt
cū eſſet amotus ab officio ipſuꝫ in
ſua tabnacula reciperent ·et factā
gratiam rēcōpenſarent· Conuocatis
igitur ſimul debitoribꝰ ſuis dice
bat primo· Quantū debes domio
meo ·at ille dixit Cētū cados olei
Dixitqꝫ illi· accipe cauciones tuaꝫ
et ſcribe quinq̄gīnta ·Deinde alij
dixit· Tu vero q̄tū debes· Qui a
it· centum choros tritici· Ait illi·
accipe litteras tuas et ſcribe octo
gīnta· Dominus ergo ſuus hoc au
dito ipſum de prudentia cōmenda
uit· Xp̄c etiam a ſimili docet nos
de alieno largos eē· et de mammo
na iniq̄tatis amicos ſcꝫ pauperes
nob̄ facere· vt cuꝫ defecerimꝰ nos
poſſint in eterna tabnacula accep
taē· Lu· xvi· Mor Verba ſal
uatoris iſtam pabolam exponūt·
et eam eſſe dictaꝫ ꝓpter miſericor
diam dicunt vn̄ iſta ē vēitas naꝫ
quilibet habet a deo aliquā villica
tio neꝫ· habꝫ em̄ miſtrare b̄o natu
re et fortune· Quid emꝫ habes hō
qḋ nō accepiſti.i. Cor.iiij· Homo
enim i admiſtratiōe ſenſuū corpo
ralīū vel bonoꝝ tēporalīū nō eſt ni
villicꝰ dei· cū ergo neceſſe ſit quē
libꝫ in morte taleꝫ villicationē per
dere· ideo ante actū debemꝰ de re

medio ꝓuidere· debemus ergo de
bonis nob̄ cōmiſſis et de tpalibus
paupibꝫ benefacere· et ſi q̄ḋ nob̄
debent remittere vt poſt mortem
quando villicationem et tempora
lium adminiſtrationem amiſerīꝰ
q̄n non erit fodiendum.i. bene o
perandum et q̄n erit verecundū
in inferno degere poſſint iſti pau
peres quibus in hoc mundo bene
fecimus in celeſtibus tabernacu
lis nos recipere et fouere· Quod
ſi fecerimus dominus nos cōmē
dabit et q̄uis iſta b̄o non ſint no
ſtra ſed potius ſua ·ſi inde tamen
elemoſinam fecerimus ipſe domi
nus approbabit · Igitur de mam
mona iniquitatis.i. de terrena ſb̄
ſtantia que reuera ad multas ini
quitates inducit · debet vnuſq̄ſqꝫ
amicos id eſt pauperes et ſāctos
ſibi facere vt in eoꝝ tabernaculis
.i. in regno celoꝝ qḋ eſt pauperūꝫ
mereatur cuꝫ eis exultare· ſupra
vi· Date et dabitur vob̄ Ev

Homo quidaꝫ erat diuēs et i
nduebatur purpura et biſſo
et epulabatur cottidie ſplendide·
ad ianuam ipſius iacebat quidaꝫ
infirmus et vlcerofus nomine la
zarꝰ· qui cupiebat ſaturari de mi
cis que cadebant de menſa eius et
nemo ei dabat · et veniebant ca
nes et lingebant vlcera eius· cuꝫ
ergo diues et lazarus morerēt ·la
zarus in ſinu abrahe fuit poſitus·
diues in inferno ſepultus Cū ergo
diues qui erat in tormētis oculos
leuaſſet· et lazaruꝫ in ſinu abrahe
vidiſſet· guttam aque ꝓ lingue ē
frigerio per lazarum quē viuēs cō
tēpſeāt ſibi dari petijt quā tamen

abraham ſibi non conceſſit. Mit
te inquit lazarum qui intingat ex
tremū digiti in aquā et refrigēt
linguā meā. q2 crucior ī hac flam
ma. Fili inq̄t abrahā recordaē. q2
recepiſti bona in vita tua. lazarus
ſimiliter mala. hic aūt cōſolatur.
tu vero cruciaris. Diues aūt ſe n̄
exauditum vidēs. q fratb9 ſuis
qui in mundo māſerunt mitterē
lazarus. intercеſſit Mitte inquit
lazaruʒ quiq3 fratbus meis ne et
ipſi veniāt ī hūc locū tormētorū
quē nec abrahā exaudiuit. ſ ſibi
dixit. habent moyſen et pphetas
audiant illos. ac. Mor Iſta
parabola ad mlta p̄t moralit̄ appli
cari. allegatur em̄ q iudiciuʒ ſine
miſericordia fiet illi q̄ nō fecit mi
ſericordiā. Quia iſte cū poſſet fa
cē miſericordiā lazaro n̄ fecit ideo
cū idigēt nullā miſericordiā ipetra
uit. ꝓū. xxi. Qui obturāt aurēs ſu
as ad clamoreʒ paupis. clamabit
ipſe et non exaudietur. Iteʒ iſta
poſſunt allegari q extrema gau
dij luctus occupat. Et q2 de9 poſt
tēpeſtatē tranquillū facit. ꝓūb.
xiiij. c. thobi. iij. Diues q̄ fuerat in
epulis et veſtibʒ p̄cioſis poſitus ē
in flāmis et ſupplicans. lazar9 vero
q̄ fuerat in dolore poſitus eſt cum
abrahā in q̄ete locatus. ps. Eſuri
entes impleuit bōis et dites dimi
ſit inanes. C Vel applica ad
occultam dei ordinatiōeʒ vl' p̄deſ
tinationē. que diuerſimode vari
at motus rerū et illis quos nouit
ineternū dāpnandos dat hic pſpe
ritatē. illis vero quos ſcit ppetuo
ſaluandos dat aduerſitatem. Nul
lam enim cauſā allegat abraham

de dampnatiōe diuitis. niſi q2 re
cepit bona in vita ſua. lazarus āt
mala. et ideo in hoc inuicē debere.
et oportē imitari aſſeruit. De iſto
enim diuite nō legitur q fuit rap
tor vel fornicator vl' ſupbus. ſ ſo
lū q2 diues et epulo. de lazaro āt
q aliquid boni fecerit. ſed ſolum
quia miſer. Timeāt ergo diuites
adhuc dico timeant. q2 ſecū portāt
ſignū dāpnationis. letētur paupe
res q̄ ſecum trahūt ſignū ſaluati
onis teſte Ambroſio. Succeſſus
tpaliū dapnationis ē indiciū. Ma
v. Beati pauperes ſpū. qm̄ ipſo
rū ē regnū celorū. Math. xix. Di
ues difficile intrabit in regnū celo
rū. D Vel dic qq̄nq3 cōtigit
ab illo i aduerſis auxilium petere
quē hō i pſperis nō dignabat re
ſpicere. diues em̄ iſte p lazaruʒ ſi
bi auxiliū petijt. quē iacētē et lā
guentem ad ianuā ſuā nō reſpex
it. Vl' dic q homo ſēper debet de a
micis ſuis curare. et de eorū dāp
natione dolere. ſicut ille in tormē
tis poſitus petebat lazarum ad fra
tres mitti magis volens ſolus pe
rire. q̄ fratrū ſuorū dāpnationeʒ
videre.

Capitulū decimū quartū A

Occurrerūt xp̄o decem
leproſi ſupplicantes q
ſanarent ab ipſo. Ihe
ſu preceptor inquiunt
miſerē noſtri. q̄bus miſertus p̄ce
pit q irent et ſe ſacerdotibus oñ
derent. ipſi aūt cū irent mundati
ſunt. Vnus aūt ex illis q̄ ſamari
tanus erat vidēs q2 mundat9 eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

regreſſus eſt ad dominum ꝓ grã
tijs referendis · alij vero nouez q̃
hebrei erant nullatenus ſũt reuer
ſi · Q8 videns dominus · Ecce iq̃t
decem mũdati ſũt ⁊ noue͂ vbi ſũt·
non fuit qui rediret et daret glo
riam deo · niſi hic alienigena · Lu·
xvij · ¶ Mor Ibi dic ꝙ ire ad
ſacerdotes nichil aliud eſt ſpũali
ter ꝗ̃ de peccatis cõfiteri · qꝛ ſcꝫ qñ
decem leproſi .i. peccatores · q̃ ſunt
decem p̃ceptoꝝ tranſgreſſores · et
qui hijs tranſgreſſionib9 ſũt cor
rupti volunt a lepra vitiorũ puri
ficari neceſſe habent ad criſtũ per
oratione͂ peruenire et per imploã
tionem · nec nõ per cõtritionem cla
mare et ad ſacerdotes per cõfiteõi
ꝓpoſitum ambulare · et tũc dũ ſõ
lum ad ſacerdotes ire incipiãt et
dũ ſolũ cõfiteri ꝓponãt a culpa hu
iuſmodi liberantur · Verũptame͂
neceſſe eſt ꝙ cõfeſſio ſequatur · ali
oquin ĩ culpã priſtmã relabũtur
Sola em̃ cõtrio cũ ꝓpoſito confite͂
di peccatum tollit et gratiaꝫ reſti
tuit · ꝑs · Dixi confitebor aduerſuꝫ
me iniuſtitiã meã domino et tu re
miſiſti ĩpietate͂ peccati mei ¶ Vel
allega ꝙ iſti alieĩgene .i. ſeculares
et layci vt cõmunit̃ melius regra
tiãtur deo de collatis beneficijs · ꝙ
regulares et clerici · qꝛ iſti de uote
ad dominuꝫ reuertũtur · illi vero
obtentis beneficijs temporalibus
et ſpũalibus peccatoꝝ qꝫ indulge͂
tijs in ſua ingratitudine torpeſce
re cõprobãtur · ¶ B

Volẽs dñs cõditione͂ diei iudi
cij declarare · et ꝙ ignote ⁊
ſubito veniet demonſtrare dixit
Sicut fulgur ex inſperato appaꝛet
ſic erit aduentũs filij hominis · Si
cut ĩ diebus noe · homines edebãt
et bibebãt vendebãt et emebãt ⁊
de diluuio non precauebant · ta
men diluuiũ cito venit · ita ꝙ om
nem hoĩe͂ ſubmerſit et inuoluit ·
ſic inquit erit in die iudicij Et ſb
iungit ꝙ tũc duo erũt ĩ loco vnõ
duo in agro vno · duo molentes
in mola vna et de oĩbus iſtis vn9
aſſumet̃ et ali9 rẽlinq̃t ¶ Mor Alle
ga illud quomodo iudiciũ ⁊ extre
ma tribulatio hominibus ſũt igno
ta et ideo cauti9 ꝓuidenda Allega
etiam quõ de omni ſtatu aliqui e
runt ſaluati et aliq̃ dãpnati · qꝛ de
illis qui ſunt in lecto et in ſtatu q̃
etis et in ſtatu cõtemplationis · et
de illis qui ſunt ĩ agro ĩ labore mũ
dialis negotiationis · et de illis q̃
molũt in mola vna .i. ĩ vna ꝯbma
tione cõiugal' cohabitatiõis vn9
aſſumetur et alt̃ relinq̃tur .i. aliq
ſaluabũtur et aliqui dãpnabunt̃
aliqui a deo eligũtur et aliqui re
ꝓbi cõdẽpnabuntur · Et breuit̃ de
omni ſtatu et gradu aliqui ſũt bo
ni aliqui mali ·

Capitulũ decimũ quĩtũ ¶ A

Hic ponitur de vidua q̃
apd iudice͂ iniquitatis
ſe vindicari ab aduer
ſario petebat qd iudex
iniq̃tatis ſibi nõ ꝓpt̃ iuſticiã ſꝫ ꝓpt̃
ĩportunitate͂ ꝯceſſit · Lu · xviii ·
¶ Mor Hoc pt̃ applicari ad inſtã
tiam oratiõis quia ſi iniqu9 iudex
propter importunitatem voluit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iuſticiam facere · multo forti9 de
us per orationis inſtantiam volet
qđ iuſte petitur concedere · vide ſu
p̄ · caplo · xi · de amico q̄ petebat
tres paēs · vnde · ij · Thimo · iiij ·
Inſta oportune et importune · B

De phariſeo q̄ ſe iuſtificabat
et publicanū cōtēpnebat · et
bona ſua recitabat dicēs · Non ſū
ſicut ceteri hominū raptorēs adul
teri · ſicut hic publicanus Ieiuno
bis in ſabbato · et de publicano
qui percutiens pectus ſuuz miſeri
cordiā implorabat · ſed nec oculos
erigere ad celū p̄ſumebat dicit̄ hic
q͛ publican9 iuſtificatus receſſit ·
qđ tamen nō legit̄ in phariſeo p̄
ſūptore · Nota Iſta exēpla
ē poſſūt allegari q͛ pl9 placet deo
humilitas peccatoris q̄ ſeueritas
preſūptoris · magis eſt deo accep
tabilis peccatoris confeſſio penitē
tis · a ꝓprie vilitatis recordacō · et
ex cōſideratione culpe nata humi
liatio · q̄ illi9 qui nū͡q̄ talit̄ deliq̄t
arrogans iuſticie ꝓprie p̄ſumptio
aliorūq͛ cōtēptus · et ſui ipſius bō
opinio · Igitur ſeq̄tur Omnis qui
ſe humiliat exaltabit̄ · Illđ ſepiu
ē accidit in religiōe · vbi ſūt q̄daz
pharīſei . i . qui ſe reputāt alijs ma
gis iuſtos · ſi vident aliquē publi
canū . i . aliquē q̄ añ deliquerit · dato
q͛ ipſū vident penitēte a miſericor
diā dei implorātem · tamē ipſū ſo
lent cōtempnē et abhominari · a ſē
ei p̄ferre et deteſtari · a tamē apđ
deum magis diligit̄ iſte huīlis nō
p̄ſūptuoſ9 q̄ ſupbꝫ iuſt9 ꝓpe fra
gilitatis nō expertus · Apud deū ni
chil magis q̄ huīlitas penitētie re
putatur ſine qua nulla v̓tus pla

cet · Luce · xv · Gaudiū eſt āgelis
dei ſup vno peccatore ac̄ · q͛ ſupra
nonagītanouē iuſtis · q̄ nō īdigēt
penitentia ·

Capitulū decimū ſextū A

Cum eſſet ihēſus in ihe
richo princeps quidaz
publicāoꝝ zache9 noīe
querebat vidē ihēſum
quis eſſet et nō poterat p̄ turba ·
qꝛ ſtatura puſillus erat · et p̄cur
rēs aſcendebat in arborē ſicomo
rum vt videret eū · qꝛ inde erāt trā
ſiturus Ihēſus ergo vidēs deuotio
nē ipſi9 ipꝫ vocauit dicēs Zachee
feſtinās deſcēde · qꝛ hodie in domo
tua oportet me manere · qui feſti
nans deſcēdit et eū gaudēs in do
mū ſuā recepit · qui ex tūc ad dñz
ita cōuerſus ē q͛ dimidiū bonorū
dedit pauperib9 · et ſi quē defrau
dauerat in q̄druplū ſibi reſtituere
ꝓmiſit dicēs · Ecce dimidiū bono
rū meorū do pauperibꝫ · et ſi queꝫ
defraudaui reddo q̄druplū · Luce
xix · Nota Per iſtū zacheū i
telligūtur q̄dā homī ſeculares · q̄ ī
ſciētia et moribus ſūt puſilli · et q̄
dato q͛ ihēſū p̄ cōtemplationeꝫ vi
dere cupiebant · turba tamē ſecu
larū negotiorū ſūt aliquo modo
impediti · Mat · xx · Turba incre
pabat eos vt tacerēt Verūptn̄ ſe
pe ſit q͛ tales vltra virēs ſuas conā
t̄ · a ſic ad vidēdū ihm̄ . i . ad ꝯtēpla
cōeꝫ ſpūaliū ſbleuāē · aſcēdūt ergo
ī arborē crucis p̄ paſſiōis ꝯtēplatio
nē · a ſic vidēt xpꝫ p̄ ſimplicē deuo
tioēꝫ · Cā · iiij · Egredimī filie ſiō a
videte regē ſalomonē · Criſt9 vēo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

bōnam iſtorum et ſimplicē affecti
onem intuens in domum eoꝝ per
grāciā aſcendit · et eos totaliter
ad bonū exoptat et cōuertit · ita
ꝙ aliena reſtituere et ꝓpria pau
peribus dare facit. Et aduerte ꝙ
iſte recte tenet typū boni elemoſi
narij · qui non procraſtinat ideo di
cit · Dimidium bonorum meoꝝ do
pauperibꝰ · nō dicit dabo nō dicit
modicū ſed dimidiū bonoꝝ · Qui
diſcrete īdigētibꝫ n̄ diuitibꝫ bō ſu
a diſpenſat ideo dicit paupibus ·
Qui alijs ſua intereſſe et dāpna
reſtituit · ideo dicit ſi quem defrau
daui reddo quadruplū · ¶ B

Volens ihūs intrare ihrl'm p
cepit pullū aſine ligatū ſup
quem nullus homo ſedit ſolui et
ſibi adduci · ſup quē ciuitatē intra
ret · in quo introitu ipſū puerorū
collegiū honorauit et oſanna ī ex
celſis clamauit · Alij tollentes ra
mos de arboribus oliuarū ſibi ob
uiam proceſſerunt. et alij veſtimen
ta ſua pſtrauerunt et ipſū honori
fice recceperunt ipſum tamen iudei
ſatis cito occiderunt · ¶ Mor

Illud allega ꝙ quicūqꝫ vult ciui
tatem ihrl'm intrare .i. paradyſum
et ibi a pueris hebreoꝝ .i. ab ange
lis honorem eternū recipere debet
nō ſuplbe procedē · ſꝫ potiꝰ pullū aſi
ne q̄d eſt animal humile labores
patiens .i. virtutē huīlitatis et pa
tientie querē · vt ſic cū ea poterit
introire et ibi gaudenter recipi et
venire · Nullus enī ī celeſtē ihrl'm
cum honore ſuſcipitur · niſi q̄ ſup
aſinū .i. cū humilitate et patientia
illuc ferret ſup̄ · xvm Qui ſe humi
liat exaltabitur. Vel dic ꝙ criſtꝰ
illos ſolum ſpūaliter equitat · et
ſibi applicat quos pullos aſine .i.
humiles et patientes eē cognoſcit
et quos in hoc mūdo alligatos vi
culis mandatorum videt et ſuper
quos nullus ſedit .i. quos nullꝰ de
monum et vicioꝝ ſubiecit · Tales
finaliter a penis et laboribus ſuis
ſoluet · et eos in celeſtē ihrl'm du
cet · ¶ C Vel dic quando cri
ſtus in iheruſalē .i. in mentē no
ſtram venire vult · ipſum debemꝰ
honorifice recipere · veſtimēta ter
renorum bonorum quantum ad
affectum exuere et ea in terra .i. ī
ferius ad pauperes p elemoſinas
deponere · et cū ramis oliuarum
.i. cum pietatis operibus eidē ob
uiare et gratias agendo de ſpiritu
ali viſitatiōe ſua debemus · benedi
ctus qui venit · merita liter clama
re vt ipſemet monet in pſalmo ·
Exurge in occurſum meū et vidē ·
¶ C Vl' dic ꝙ criſtus fuit in iheru
ſalem ita honorifice receptus · et
tamen cito poſt extra ciuitatem e
iectꝰ et crudelit crucifixꝰ In quo
pt notari ꝙ extrema gaudij luc
tus occupat · et ꝙ ciuitas huiꝰ mū
di illos quos proſpē in leticia ſolꝫ
recipe dōis et honoribꝫ extollē · ſolꝫ
q̄nqꝫ cito p mortē et infortūia ex
pellē et crucifixiōi .i. penis et cruciati
bꝫ ſbiugaē · ij · Re · xv · Hodie veni
ſti hodie cpellens egredi ¶ E

Iudeis dicētibꝫ xpo ꝙ pueros
clamātes oſāna increpaēt reſ
pōdit xpc · ſi hij taceāt lapides cla
mabūt · Hoc pt allegāi ꝙ q̄nqꝫ in
defectu clericoꝝ ſeculares deū lau
dātes · et quādoqꝫ de ipis lapidibꝫ
id eſt de ipſis duris et obſtinatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

peccatoribꝰ inueniūtur aliq̄ · q̄ de
um magnificant et exaltant · Lu ·
tercio · Potens eſt deus de lapidi
bus ſuſcitare filios abrahe · Jlla q̄
ſequitur hic de · x · mnas vide · Ma
xxv · vbi agit̄ de talentis · Jlla q̄ ſe
cuntur capitulo · xx · vide · Mat ·
xxi · et · xxij ·

Caplm decimū ſeptimū A

CVm quadā die in tem
plo multi multa pone
rent et offerrēt · inter
eos fuit quedā pauper
cula vidua que duo minuta in ga
zophilaciū mitteret · Hoc ergo vi
dens dn̄s ipſā ōmibꝰ aliis p̄tulit ·
et donū ſuū ceteris magius iudica
uit dicens · Hec paupercula vidua
pluſq̄ ōnes miſit · q2 ceteri ex ha
būdātia ſua miſerunt · hec aūt oēz
victū quē habebat miſit · Lu · xxi ·
Mor Hoc p̄t allegari q2 deꝰ
in elemoſinis et opibꝫ erogatiōis
magis attēdit affectū · et magis
cogitat volūtatē · q̄ operis q̄tita
tē · q2 magis reputat̄ illud qđ hō
dat deo de neceſſario · q̄ qđ dat o
pulentus et plenꝰ · Mō etiā apud
hōines dēt eſſe · q2 magis dēt hō di
ligē et plꝰ pōderare munus amici
pauperis · q̄ munꝰ amici ditis · vn̄ ·
Catho · Exiguū munus cum dat
tibi pauper amicus · accipito placi
de et cetera ·

Caplm decimū octauū · A

CHriſtus factus in agonia
prolixius orabat · q2 trāſ
ferretur ab eo calix paſſ
auxiliū inuocauit · verū tn̄ volun
tati patris ſe ſubimiſit dicēs · Pa
ter ſi poſſibile eſt trāſeat a me ca
lix iſte · Non tamē ſicut ego volo
ſed ſicut tu vis · Luce · xxij ·
Mor Hoc poteſt allegari · q̄to
maior inſtat tribulatio l' periculoſi
or agonia mentis · tanto debet ad
deum feruentior fieri oratio · verū
tamē q̄uis homo ſe videat multi
pliciter tribulatū · nunq̄ tamen dēt
a deo ſimpliciter petere talem tri
bulationem āmoueri · ſed ſemper
ſub conditione debet diuinā volū
tatem anteponē · et ſui corpis ſa
luti · ſuoq3 naturali appetitui debet
dei beneplacitū āteferre dicēs · Nō
mea volūtas ſed tua fiat · Debꝫ eti
am ſupponē · q2 deꝰ meliꝰ ſcit qđ
ſit vtile homini q̄ ipſemet homo ·
Ipſe nouit celeſtis medicꝰ qđ ne
ceſſariū ſit egro · et qđ credit̄ eſſe
pena : medicina eſt · B
HJc dicit̄ q2 ſudor xp̄i factꝰ ē
vt gutte ſanguis decurren
tis in terrā · Allega q2 ſāguis nr̄e
ſubſtantie tpalis · q̄ per ſudorez ac
quiritur n̄ dēt ſurſū ad dites aſcē
dē · ſ3 deorſū p elemoſinas ad pau
perēs declinare C
JLlud qđ hic dicit xp̄c iudeis
ad ſe capiēdū venientibꝰ · Sz
hec eſt hora veſtra · et poteſtas
tenebrarū Et ſil'r illđ qđ dicit̄ · Jo
ij · Nōdū venit hora mea · et · Jo · vij
Nēo miſit in eū manꝰ · q2 nōdum
veneāt hora eiꝰ · Jſta videt̄ ſuppo
nere q2 certa negocia certis horis
attribuūtur · et ſcđm ꝓprietates

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

horatum euentus negociorū varient-
tur· et ſic iſta verba xp̄i ad opio-
nē aſtrologoꝝ p̄ma facie accedere
dinoſcuntur · Sȝ eoꝝ opinio non
eſt vera· nec eīn facta xp̄i nec ali-
orū hominū ſubiacent fato· qꝛ vir-
tus intellectualis nō eſt alligata
organo corporali· et ideo non ē ſb-
iecta cuicūqȝ actioī corporali· ꝓp-
ter quod influx⁹ ſiderum non per-
tingit directe ad ipſum · ſꝫ tātum
modo indirecte· inq̄ntū ſcȝ īpreſſi-
o facta appetitui ſenſitiuo redūdat
quodāmō ad appetitū intellectiuū
vnde ait ptholome⁹ maxi⁹ aſtro-
nomus· Sapiens dn̄abitur aſtris

Capitulū decimū nonū ¶ A

DVobus diſcipul' eunti-
bus in emaus· adiunx-
it ſe dominus in ſpecie
pegrī· oculi autem eo-
rum tenebātur ne eū cognoſcerēt
q̄ꝯq̄ eis interpretaretur ſcriptuās
Finaliter quando venerunt ad ho-
ſpicium· cum xp̄c incepit eis panē
frangere ipſuȝ cognouerūt· et eū
in fractione panis plenarie perce-
perunt· Luce· xxiiij· ¶ Mor
Sic vere in via hui⁹ vite boni ſim-
plices ſecū hn̄t cȓſtū p gratiā· ip-
ſū tam̄ per ſciētiā non cognoſcūt·
qꝛ iſti ſūt q̄ ſimpliciꝰ cōſitēt et ve-
racit' credūt· finalit' tam̄ in hoſpi-
cio padyſi in veſpere mortis quā-
do panem eterne ſacietatis ipſis
diſtribuet ipȝ perfecte cognoſcēt
et facie ad faciē diuinitatis eius eſ-
ſentiam intelligent · Mar· vltio

Ibi eum videbitis ſicut dixit vobꝭ
¶ D · M'dic q̄ duo diſcipuli ſunt
duo populi· gentiles et iudei· qui
dum in forma pegrini ī carne ſcȝ
hūana in itinere huius mundi per-
ſonaliter xp̄ȝ viderunt· ipſū tamē
per fidē cognoſcere nequierunt·
tandēȝ poſtq̄ ſcripturas ipſis per
predicatores expoſuit· et poſtq̄ pa-
nē ſacre doctrine ipſis diſtribuit
ipſum cognouerunt inq̄ntum ī eū
crediderunt · et fidem ei⁹ per apo-
ſtolos receperunt· Supra· ij· Cog-
nouerunt de verbo qđ dictum erat
eis de puero ¶ C

HIc dicitur q̄ ihūs in medio
diſcipulorum poſt reſurrec-
tionē apparuit· ſed cū ſtupore et
gaudio mirarent· et ſe videre ſpm̄
opinarent· reſurrectionē ſuā ip-
ſis per duo teſtimonia ꝓbauit· in-
q̄tum pedes et manus palpandos
et vidēdos obtulit· et ptē ȝ piſcis
aſſi et fauū mell' ſibi ab ipſis tra-
ditū manducauit· Sic dicit' ſpūa-
liter loquendo q̄ ille a mortuis. i.
a peccatis reſurrexiſſe per peniten-
tiam veraciter cognoſcitur· qui ſe
per confeſſionē videndum et per
correctiouem tangendum volun-
tarie exhibet· qui piſcem aſſum. i.
xp̄i paſſionem per cōpaſſionē man-
ducat· et fauū eterne dulcedinis
per deuotionē degustat · p̄s· Gu-
ſtate et videte quoniam ſuauis ē
dominus ac̄·

Expliciunt Moraliſationes ſu-
per Lucam· ·ſ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Incipiunt moraliſationes ſup̃
Johannem·

Capitulum p̃mum· A

IOhānes
euangeli
ſta q̃ iter
euangeli
ſtas vlti
mo ſcrip
ſit euāge
liū· aliq̃d
ſupaddit
de factis et operibus ſaluatoris q̃
alij obmiſerūnt De iſtis ergo aliq̃
breuiter ponaȝ et modo huic ope
ri ſcd̃m capitula ĩ quibȝ huiꝰmōi
ſunt inſeraȝ et adiungā· Ergo hic
capitulo ſcd̃o fit mētio· ꝙ xp̃c cū
ad nuptias que facte ſunt in cana
galilee cū matre eius eſſet vocatꝰ·
et vinū defeciſſet· hoc curabat ma
ter eius ſibi dicere · ad finem illū
vt facto miraculo poſſȝ ſponſi ve
recundiā opire· dicens vinū ñ ha
bent· Xp̃c vero ſibi ſatis dure reſ
p̄diſſe videtur dicens· Quid mi
chi et tibi eſt mulier· Veruptamē
reſponſionē durā p facti ſequen
tis dulcedineȝ tempauit· Sex em̄
ydrias lapideas in loco poſitas· et
ſcd̃m purificationē iudeorū ordīa
tas aqua ĩpleri iuſſit · aquā mox
in vinum conuertēs architeclino et
hijs q̃ erāt in nuptijs ꝓpinari mā
dauit· q̃ vt guſtaſſet aquā vinuȝ
factā· ſponſuȝ vocans et arguēs
melius vinum vſq̃ in fineȝ ſeruaſ
ſe narrauit· dicens Omnis homo
bonum vinū p̄mo ponit· et cuȝ
inebriati fuerint · illud quod deteri
us ē· tu auteȝ ſeruaſti bonuȝ vinū
vſq̃ adhuc· Johā· ij· Mor
Nuptie iſte ſignant gaudium et
ꝓſperitatem mundanā· que nup
tie bene in galilea que ĩtp̃retatur
tranſmigratio facte dicuntur · p
eo ꝙ omne mūdanū gaudiuȝ traſ
migrans et trāſitoriū repitur Ad
iſtas tamē nuptias vocatur quā
doq̃ tam xp̃c q̄ maria· in q̃tū illi
qui mūdi gaudia celebrāt hoc ſi
ne peccato et cū bona intentione·
et cū aliq̃lis cõtrtionis et amaritu
dinis conſideratione facere ſtudēt
et ſic ihesuȝ et mariam ꝓculdubio
ſecū habent· Jhesus em̄ bonā ĩten
tionem ſignat · maria auteȝ diſci
pline amaritudinem ſignat· ſup̃·
Lu · ij· Inuenerūt puerum cū ma
ria matre eius· Quid ergo? ꝓcer
to vinū perfecte cõſolationis ſibi
deficit· q2 ſcȝ nullum poteſt eẽ ita
magnum gaudiū tpale vbi perfcā
conſolatio ſit· vinū in q̃t nō habēt
q2 ōmibus cõſideratis ſemp eſt plꝰ
inuenire de amaro q̄ de dulci· et
de aq̄ q̄ de vino· et de tribulatione
q̄ de gaudio in nuptijs et ꝓſpēri
tatibus huius mūdi· Yſa· xxiiij·
Cū cātico nō bibent vinum amara
erit potio bibentibus illam · Sed
ꝓcerto dominꝰ precepit miniſtris
huius cõuiuij.i.mundane ꝓſperi
tatis ſectatoribus· ꝙ ydrias lapi
deas.i.corda ſua dura et indeuota
primo aqua conpunctiōis imple
ant· et ꝙ p̄mo fletibus et lacrimis
culpas lauent · et tunc finaliter
dominus de aqua iſta vinum fa
ciet · inquantum ſuam amaram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cõpunctõnem in dulcedinem etern
ne conſolationis conuertet Aqua
enim vinum efficitur quando pñs
lacrimoſa cõpunctõ in vinũ qd letifi
cat cor hominis .i. eterne conſolati
onis gaudium cõmutatur. Mat.
v. Beati qui lugẽt quoniam ipſi
conſolabuntur. Nullus enim cõui
ua preſentium nuptiarum .i. mun
di leticiarum vinũ futurẽ cõſolatio
nis poterit obtinẽ nĩ pmo aquam
lacrimarum ſtudeat i hoc ſeculo poſ
ſidere. Quilibet ergo cõuiua preſẽ
tium gaudiorum aquam cõpunctõ
nis i ydria cordis habeat. et quis
gaudeat exteri9 it9 fleat. alioqn
vinũ eterne cõſolationis inpoſterũ
vane ſpeãt. quia alioquin ſibi di
cetur finaliter illud. Johel pmo.
Vlulate qui bibitis vinũ in dulce
dine quoniã perijt ab ore veſtro.
B Vel dic q cõuiuiũ et nup
tie ad quas vocantur xp̃c et eius
diſcipuli ſignãt ſtatum pauperũ
vbi qa vinum .i. terrena cõſolatio
ſepe deficit. ydrie lapidee ſex .i. ſex
miſericordie opeã in qbus iudei .i.
deum confitentes ſcz fideles purifi
cantur debent iſtũ defectũ ſupplẽ.
et aquam bonorũ tpaliũ in vinũ
cõſolationis in recreationẽ et refe
ctionem pauperum et conuiuarũ
cõmutare. vt ſic architriclinus .i.
deus pater inde poſſit p cõplacẽ
tiam rñcia et guſtare. C Vel
dic q iſte ydrie ſignãt diuites. q
vt cõmuniter ſunt lapidei atq du
ri. q dicuntur tenere metretas bi
nas vel trinas inqtũ duo pcepta
caritatis et fidem ſãcte trinitatis
debent ſeruaẽ. ſex etiã ſunt inqtũ
ſex opa miſericordie debent pfice
re et implere. Iſti ergo quotiens
vident pauperibus vinũ tẽporal
conſolationis deficere. debent ipſi
aquis aliene miſerie repleri per cõ
paſſionẽ. et in vinũ conſolationis
ipſas vertere per elemoſinarũ ſb
uentionẽ. et ſic hoc vinum ab ar
chiteclino .i. a deo cõmendabitur p
acceptionẽ et approbationẽ. pũ.
xxxi. Da ſiceram merentibus et vi
num hijs qui amaro ſũt animo.
D Vel dic q architriclinus ſig
nat mundũ et mũdi pñcipes l' di
uites qbus videtur q bonũ vinũ
debet preponi dicentes illud quod
deterius eſt apponi. quia apd eos
meliora iudicantur pñtia q fu
turã. bona tẽporalia q eterna. qd
verũ eſt inter peccatores. qa modo
bibũt in hoc ſeculo bonum vinũ
.i. proſperitatem et gaudiũ. ſed
poſtq hic fuerint inebriati ditati
et impinguati et repleti. tunc appo
netur eis illud vinum quod eſt de
terius ſcz eternũ ſupplicium et torm
tum. qñ erit fel draconũ vinũ eorũ
et venenũ aſpidũ etc. E
Cum xp̃c quadã die inueniſſz
in templo vendẽtes oues bo
ues colũbas nũmularios ſedẽtes
legitur flagellũ de funiculis feciſſe
et nũmulariorũ es effudiſſe dicẽs
Auferte iſta hinc. et nolite facere
domũ patris mei domũ negotiacõ
nis. et ſicut dicit. Mar. iſtd dixit
Scriptũ eſt dom9 mea dom9 orati
onis vocabitur. vos autẽ feciſtis eã
ſpeluncã latronũ. Que verba ſũp
ta ſunt a duobus pphetis. Yſaie.
lvi. dicitur. Dom9 mea dom9 ora
tionis vocabitur. Jere. vij. addit. Er
go ſpelunca latronũ facta eſt dom9

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iſta· ¶ Mor Tēplū ſigt.
eccleſiam· boues ſignāt laborē bo
ne operatiōis et p̄dicationis· oues
ſignant ſimplicitatē honeſte et hu
milis ꝯuerſationis· colūbe ſpūs ſā
cti gratiam ſeu ſacmentalis ꝯmu
nionis· nūmularij ſignant ſectato
res auaricie et agcultores tpalis
ſbſtātie et poſſeſſionis· Cū ergo in
templo ecc̄ie ſūt aliq̄ q̄ vendūt bo
ues.i.laborem bonoꝝ operū et fa
ciunt agriculturā predicationis ꝑ
ſpe tpalis retributionis· Aliqui
q̄ vendunt oues.i.p ypocriſiȝ ſb ſpe
glorie mundaē ſimplicit et humi
lit viuunt· Aliqui qui vēdunt co
lūbas.i.q̄ graȝ ſpūs ſācti et eccle
ſie ſacramēta officia et beneficia
ꝑ tpali mercede offerunt· Aliqui
nūmularij.i.aliqui auari qui ſolū
lucris et pecunijs intēdunt· ideo
xp̄c flagello ſue ſeuere iuſticie per
mortē tpalē et eťnam illos ꝛ eoꝝ
ſeq̄ces de tēplo eccleſie eiciet· es a
pecuniam ipſoꝝ auarorūȝ diſper
det· cathadras vēdētiū colūbas .i.
ſtatus et dignitates ſymoniacoꝝ
ſubuertet· Nō vult em̄ ꝙ domus
patris ſui que eſt eccleſia efficiat
domus negotiacōnis· nec ꝙ illa
que domus orationis eſſe debueāt
ſpelūca latronū ſeu habitaculum
malorū hominū nominet: Omne
em̄ turpe lucrū exīde p̄icit aufer
re· et ante omnia ſecularia negcia
a· nec nō vana opa ſimoniaca et
ypocritica ſcelera ſubmouere dicēs
Auferte iſta hinc· Et breuit iſta ē
vēitas· ꝙ cathedre.i.officia et dig
nitates illoꝝ qui in tēplo eccleſie
vendūt colūbas.i.ſimoniacorūȝ q̄
vendūt ſpūalia· a deo ſubuertūt

et in proſperitate manere nulla
tenus permittūtur· ſed q̄ deponūt
q̄ infortunijs affligūtur· Oſee· ix
Propter maliciā adinuētionuȝ ip
ſoꝝ de domo mea eiciā eam· Num
mulario ꝝ etiā qui ſunt ibi .i.auā
roꝝ eccaſticoꝝ es a domino effun
ditur· inq̄ptū poſt mortem taliūȝ
diuitie ipſoꝝ a q̄buſdā rapiuntur
et ptim a parentibus ptiȝ a fami
liaribus ptim a latronibȝ diſper
guntur· ita ꝙ ꝑ aīa ſua de qua
dū viuerēt cogitaē noluerūt nec
miſſe nec elemoſine pagūtur· qui
poteſt capere capiat·

Capitulū ſecundū ¶ A

Illud quod ponitur de
fatigatione domini ſu
per fontem iacob cum
vellet ire in ciuitatem
ſamarie que dicitur ſychar· ꝛ q̄uo
mulieri ſamaritane q̄ veniebat ad
hauriendū aquā predicauit Et ꝙ
quinqȝ viros habuerāt ſibi dixit· ꝛ
eam et mltos alios per eā ad ſe cō
uertit· quia iſta conciues ſuos ad
ihesum vocauit et adduxit· ꝛ q̄uo
mirantes apoſtolos ꝙ cum mulie
re loqueretur in meſſem alienam
miſit ſicut diffinitiue hic ponit ꝛ
Johannis.iiij ¶ Mor Exponitur
per doctores de gētilitate que a pri
cipio quinqȝ viros.i.quinqȝ ſēſus
naturales habuit· ſed ipſis mortu
is et corruptis alteri viro qui non
fuit vir ſed fornicat9 ſcȝ dyabolo
per ydolatriam adheſit Quinqȝ iḡt
viros habuiſti et quem modo ha
bes non eſt tuus vir· Que tan
dem ad criſtum qui ad ciuitatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſychar i mundum venerat et in i
firmitate carnis aſſūpte q̄ſi fatiga
tus ſedebat : ⁊ de fonte ſue miſeri
cordie aquā venie receptuā p fidē
venit· que ſalutē et conuerſionē
retulit· et non ſoluȝ ſui· ſed et mł
torū quos ad criſti fidē ↄuocauit
et cottidie cōuocat et cōuocare nō
ceſſat·

Capitulum tercīū. C A

Erat i iherusalem ꝓba
tica piſcina quinq̧ porti
cus habens ·circa quaȝ
iacebat mltitudo mag
na languentiū cecoꝝ claudoꝝ ari
dorum expectātium aque motuȝ ·
Angelus enī domini ſcd̄m tēpus
deſcendebat in piſcinā et aquam
ipſius mouebat ·et tunc q̄ prius
aquā itrabat quacumq̧ īfirmita
te teneretur continuo ſan⁹ fiebat
Cū ergo īter alios eſſet ibi vn⁹ q̄
xxxviii· ānis q̄ui īfirmitate detē
t⁹ iacebat in ḡbato· nec ſanari po
tuerat· p eo q͞ quādo aqua moue
batur nullū habebat homnē q̄ ip
ſū poneret i piſcina· ſed qn̄ venirē
volebat ipſū alius p̄cedebat et ſic
ꝓpter portatoꝝ defectū retro alios
infirmus et lāguidus manebat ·
et alius p̄curreus ſanitatis bene
ficium reportabat · dominus ſibi
miſertus ipſum ſanabat: · et gra
batum ſuū tollere ſibi preceperat
Surge inquit tolle grabatū tuuȝ
et ambula· ſtatim factus ē homo
ſanus· ⁊ ſubiunxit domin⁹ dicēs.
Ecce ſanus factus es iaȝ noli pec
care· ne deterius tibi cōtingat· Jo

v· De iſta aūt ꝓbatica piſcina· i q̄
nathinei ſeruitores tēpli hoſtias
lauabant ·ponit petrus comeſtor
q͞ aliqui dixerunt reginam ſaba
oſtendiſſe lignum ſalomoni i quo
debebat homo ſuſpendi· ꝓpter cu
ius mortem iudei pderent regnū
ſuuȝ· quo audito illud lignū ſepe
liuit in ꝓfundū· Sed tandē ꝓbati
ca piſcina facta eſt in eodeȝ loco ·
Appropiquāte ēgo dominica paſſi
one lignū illud incipiebat ſurgē·
et a motu ſuo aquā piſcine agita
re· C Mor ·Jſta piſcina poteſt
ſignare ſacrā ſcripturā q̄ quinq̧
porticus habere dicit· p eo q͞ i ip
ſā pet quinq̧ libros moyſi ſubitra
tur. vocabatur etiā bethſaida· q̄ i
terpretatur dom⁹ frugū · domus
pecudū· domus venatoꝝ· q2 ſacra
ſcriptura ē domus et repoſitoriuȝ
frugum .i. diuinoruȝ ſacramētoꝝ
et documentorū· pecuduȝ .i. ſimpli
ciū et impfectorū· venatorū .i. doc
torū predicatorū ſapiētū· Job· iii
Jbi cōſtituta eſt dom⁹ omni viuē
ti· Circa iſtā piſcinā multi ſūt lan
guētes .i. multi veritatē ſciētie de
ſiderantes et ſanari ab ignorātia
cupientes· ſed reuera ad hoc q͞ i
firmi et ſimplices poſſint ibi ſana
ri .i. in ſcripturarum codicibus in
formari· neceſſe eſt q͞ angelus .i.
diuina inſpiratio vel bon⁹ doctor
deſcēdat de celo· qui aquam ſcrip
ture ſacre moueat et exponat· ſi
ne angelo enim .i. ſine doctore īfir
mitas ignorantie in hac piſcina
non ſanatur· n̄ forte xp̄c p ſeipſū
hominē ſanet et p reuelationem
ſibi ſecreta ſua maīfeſtare dignet
Marci decimo ſexto· Angelus dn̄i

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

deſcendit de celo et accedens reuol
uit lapidem C B Vel dic q̄ iſta
piſcina ſignat penitentiā circa quā
multitudo lāguentium peccatorū
ſperat intrare Quia illi qui ſunt
ceci per ignorantiam · claudi per
iniuſticiā · aridi p inuidiā q̄ exſic
cat oſſa ſperāt finalit̄ per penitēti
aꝫ ſe saluarē · Iſta eſt q̄ dicitur bet
ſaida domus frugū · qꝛ fruges vir
tutum ibi colliguntur · domus pe
cudium qꝛ ſimplices qui hoſtiē om
ſūt ibi ſacerdotibꝰ ꝯfitēdo offerū
tur · domꝰ venatoꝝ .i. pecc̄oꝝ · qꝛ ip
ſi venatores ibi finaliter ſe ablucē
opmāt̄ Et ſic breuit̄ iſta ē domꝰ ꝯ
munis q̄ quinqꝫ h̄ēt porticꝰ inq̄tū
om̄s qui quinqꝫ peccant ſenſibus
in iſtā ſperāt intrarē et ad iſtā cō
fluere ꝯprobāt̄ · vn̄ illd dcm̄ · Iob
xxo · Ibi cōſtituta eſt domus om̄
viuenti · et omnia flumina ītrāt
mare · Eccleſiaſtes .i. Sed ꝓ certo
niſi angelus interueniat .i. n̄ dei mi
ſericordia intercedat · q̄ ī piſcina pe
nitētie aquaꝫ ꝯpūctiōis moueat ·
tal̄ īfirmꝰ et penitēs ꝓnichilo la
borāt · ſolꝰ em̄ motꝰ aq̄ .i. ſolꝰ ꝯpū
ctōnis actꝰ peccōꝛeꝫ ſpūalit̄ ſanat
Verūptamē non excluditur qui
quandoqꝫ dominꝰ ſine peītētia ali
quos liberet ſicut apparuit ī pau
lo · ſolo em̄ verbo ſolaqꝫ inſpirati
one p̄t hominē liberarē et abſqꝫ pei
tentia a criminibus expiarē · vn̄ · Ro
xxo Arbitramur iuſtificarē hoīnē
ſine operibus · qꝛ aliq̄ ſūt q̄ p peni
tentiam ſicut p viam iuris cōmu
nis ſaluantur · aliq̄ vero p ſolam
dei gratiaꝫ ſpūalē ſicut p p̄uilegi
um ſanāntur · ita q̄ cū ipſis q̄ſi ex
p̄uilegio diſpenſatur · Ro · nono
Miſerebor cū voluero · Surge īq̄t tol
le grabatū tuū et ābula Eſt em̄ gra
batū lectꝰ paupeꝝ q̄ ſignat pecc̄m
qꝛ hō qn̄ p ꝯtritionē ſurgit et p ꝯ
feſſionē grabatū pecc̄ā tollit · et p
bōa opa incedit tunc ſanus a pecc̄ō
recedit · verūptamē non debet am
plius peccare ne ꝓpter ingratitu
dinem ipſum ꝯtingat deterius ſu
ſtinere · Io · viii · Vade et ampliꝰ
noli peccare · C C Vel dic q̄
multi ſimul currebant ad piſcinaꝫ
vnꝰ ſolūmodo ſanabatur · qꝛ dato
q̄ oēs fideles ad penitentiaꝫ gene
raliter currant pauci tamē ſalutē
reportant · q̄a dicitur .i. Coꝛ · nono
Oēs quidē currūnt ſꝫ vnus accipit
brauiū · Multi ſūt vocati pauci vero
electi · Math · xx Vl̄ dic quomodo
diligentia valde eſt ꝓficua q̄a qui
eſt magis diligens ad piſcinaꝫ in
trandum aut aliquod opus bonū
pagendū · debet eſſe prior ad pre
miuꝫ · et q̄ alios p̄uenit currendo
ipſos quo ad ſanitatē vel lucrum
precedet Vel dic q̄ iſti languen
tes ſignant illos qui ſunt in pur
gatorio qui piſcinaꝫ paradyſi īgre
diuntur · ſcd̄m q̄ aqua diuine mi
ſericordie ad indulgendum moue
tur · ſcd̄m q̄ ab angelo .i. a deo or
dinatur · ſed q̄d̄ reuerā q̄daꝫ ibidē
p longa tempora ſunt in miſeria
et languore · quia non habent ho
minē qui eos ibi mittat .i. qui pro
eis īntercedat vel opera ſatiſfacto
ria faciat · et ſic oportet q̄ languor
et dolor diuciꝰ ī purgatorio pſeue
ret quouſqꝫ veniat dn̄s q̄ ipos li
beret atqꝫ ſoluat · Dn̄e īq̄t n̄ habeo
hoīnē ⁊c̄ · Vnde qui ſic ī purgato
rio languēt poſſūt de ſuis amicis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cõquerẽdo dicendo illud · ps̃ · Amici
mei ꝯ ꝓximi mei aduerſũ me aꝓ
pinquauerũt et ſteterũt · Et q̃ iux
ta me erãt de lõge ſteterũt · ¶ C
Vel dic moꝛaliter ꝙ piſcina ẽ mẽs
cuius quinq; portic⁹ ſunt quinq;
ſenſus · circa quos multi ſunt lan
guẽtes .i. multi affect⁹ et appetit⁹
vitioꝝ languoꝛe toꝛpẽtes · iſti ſpi
ritualiṫ nõ ſanãtur nec ad virtu
tũ tẽperantiã reducũtur niſi ante
õnia aqua cõpũctionis ab angło
.i. a ratione in mentis piſcina mo
ueatṙ ¶ Vel dic ꝙ piſcina et quinq;
porticus .i. lex moyſi quinq; libroꝝ
nulluʒ potuit ſpũaliṫ ſanaṙ · quo
uſq; angel⁹ teſtamẽti xp̃c de celo
deſcẽderet · q̃ aquã hui⁹ piſcine ꝯ
ſciẽtiã hui⁹ legis mouit expoſuit
ꝯ ĩpleuit · Aggei ſcđo Mouebo ce
lũ et t̃rã · et tunc veiet deſideãt⁹
gẽc · ¶ F Vel dic ꝙ iſta piſcina
eſt curia romana vel cuiuſlibet p̃
lati ſpũalis vł ſecularis q̃ dicitur
betſayda dom⁹ frugũ .i. diuitiarũ
dicitur etiã domus pecudũ · qꝛ ibi
ſunt mł̃ti homines beſtiales · Job ·
xl · Omnes beſtie agrĩ ludũt ibi · do
mus venatoruʒ qꝛ ibi ſunt multi
tẽperaliuʒ raptoꝛes p auaritiam ꝯ
et terrenoꝝ venationi et acq̃ſitio
ni vacãtes · Eze · xxxij · Ibi princi
pes aquilonis omnes · et vniuer
ſi venatoꝛes · In iſta ſunt mł̃ti poꝛ
ticus .i. multa officia dignitates ꝯ
gradus · vbi quilibet cupit intraṙ
et ſtatum obtinere · et mł̃ti lãguẽ
tes .i. ambitioſi beneficia affectan
tes · multi ceci .i. ignoꝛãtes · multi
claudi .i. in moꝛib; vacillãtes · mł̃
ti aridi .i. indeuoti et incõpatiẽtes
circunq; iacẽt ad ſubintrãdũ in
aquã per aliquẽ porticũ .i. in aliqđ
beneficiũ · nec nõ ad p̃ueniẽdũ oẽs
ſtudẽt toto affectu · Jo · xx · Johã
nes p̃currit citi⁹ petro et venit p̃
oꝛ ad monumẽtum · Vñ quãdoq;
fit ꝙ quãdo p angelũ .i. p occultã
dei iuſticiam aqua humane fragi
litatis mouetṙ · vtpote quãdo aliq̃s
ep̃us ł bñficiatus moꝛitṙ · ſtatim cur
rit iſtoꝝ ãbicioſoꝝ mł̃titudo · q̃ in
trare et ſe ĩgerṙ conãtur · ꝯ tñ da
to ꝙ õnes ſimł currãt · oĩs ãbiãt
oĩs cupiãt · tamẽ vn⁹ tantũmõ
ꝓmouetur ſcʒ q̃ p̃us veit ad intrã
dũ .i. munera offerẽdũ · ꝯ ſe p̃ aliis
citius ingerendo · ille primus reie
ctis aliis recipitṙ et ſanatṙ .i. Coꝛ ·
ix · Oĩs currũt ſ; vn⁹ accipit bra
uiũ Sed q̃d! ꝓcerto quãdoq; ſunt
ibi aliq̃ q̃ neſciũt bñ currere · nec
ſe bene ingerṙ · nec hñt aliquẽ pro
motoꝛẽ q̃ ipſos poſſit poꝛtaṙ et ꝓ
ponṙ · ſicut ad lr̃aʒ ſũt boi ꝯ ſufficiẽ
tes viri pauperes · q̃ reuera ſatis
poſſent motũ aque expectare · q̃a
diutiſſime opoꝛtet eos attẽdṙ et
lãguere · qꝛ ſi nõ habẽt poꝛtatoreʒ
vł ꝓmotoꝛem neceſſe eſt ipſos re
tro alios pauperes et languidos
manere · q̃ ante alios veniunt · et
qui ambicĩoſe ſe ingerunt · ſolent
omnia reportare · et maxime q̃ñ
poꝛtatorum .i. fautorum et adiuto
rum ſeu prelatoruʒ vel aſſidentiũ
magiſtroꝝ poſſunt auxiliũ ꝓcuraṙ
re · D ñe inq̃t hominẽ ñ habeo ꝛc ·
Vñ q̃libet paup dicṙ p̃t illđ · ps̃ ·
Non fuit qui adiuuaret et ꝯſiderã
bã ad dexterã et videbã et nõ eãt
q̃ cognoſcẽt me · Vnde ñ tales a
xp̃o q̃ñ miraculoſe ſanẽtṙ ꝯ ꝓmoue
antṙ nũq̃ p ꝓꝓ̃ʒ curſum in piſcina

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ecc̄e balneantur· ſed reiecti extre
rius dimittuntur· vnde xp̄o dicitur
p̄s· Tibi derelictus ſu͡ȝ pauper or
phão tu eris adiutor eius· Vł dic
q̄ angelus eſt prelatus piſcine ec
cleſie p̄poſitus· ad quē cū omnes
currāt vt ſanētur.i.p̄moueantur
per ipſū· ille ſol⁹ ab ipſo portat re
mediū q̄ p̄us venit ad obſequiū ł
qui habet mediatorem p̄curatorē
vel magiſtrū·

Capitulū quartū· ¶ A

Adducitur ad dominum
per iudeos quedā muli
er in adulterio dep̄hen
ſa· illł ergo ſciſcitātib⁹
q̄d de ipſa iudicaret· cum moyſes
huiuſmodi lapidari mandaret· et
ex hoc ipſum cape volentibus vt
ſi diceret eam eſſe lapidandam cō
tra miſericordiā quā p̄dicabat fa
cere videretur · ſi vero ipſam di
mittendam aſſereret legis tranſ
greſſor haberetur· Ihūs remediā
do et vtrāq̄ eorū temptatiuaȝ ne
quiciaȝ increpando inclinans ſe di
gito incepit ī terrā ſcribere dicēs·
qui ſine peccato eſt· p̄mū in illam
p̄us lapidem mittat· quo ꝯpleto
quilibet recedē cupiebat · ipſe vo
vt locū daret exeundi iterum ī ter
ram ſcribebat· Cum ergo ſecundo
ſcriberet· ōnes vn⁹ poſt aliū inci
pientes a ſenioribȝ receſſerunt· et
iheſuȝ ſolū cū muliere ſtantē ī me
dio reliquerunt · Ihūs aūt mulie
rem abſoluit· et eam ab ipſis libe
rauit dicens· nemo te cōdempna
uit? At illa· nemo dn̄e Nec ego te
cōdēpnabo vade et āplius noli pec
cate· Jo· viii· ¶ Mor Iſta poſ
ſunt exēplariē allegari ad multa
p̄moad cautelas malignoꝝ qui p
ponunt hominib⁹ p̄bleumata bi
cornuta· vt quocūq̄ ſe vertūt vel
reſpondeant in amico capiāt· pru
dentes tamen viri ſciunt euadere
et mediam viam tenentes ſciunt
tales malicias in caput facienti
um retorquere· ¶ B Vł alle
ga q̄uo non decet q̄ criminoſus cri
minoſum accuſet· et q̄uo quilibȝ
anteq̄ȝ condempnet aliū debȝ ſcrip
turā quā ſcripſit deus in terra ſue
conſcientie.i.p̄pe ſinderiſis remor
ſu legere· et ibi peccata ſua cogno
ſcere · Et ſic cum ſe videt maiora
vel ſimilia aliquotiēs cōmiſiſſe· de
bet ab huiuſmodi vīdicatiua accu
ſatione ceſſare· Dicit em̄ q̄ ī illa
ſcriptuā quā in terra xp̄c ſcripſit
quilibet peccata ſua videbat· q̄b⁹
viſis continuo recedebat· Cum er
go dominus ſcripſerit in mente et
in conſciētia cuiuſcunq̄ ſcripturaȝ
indelibileȝ ſcilicet conſciētie ſinde
reſim et remorſum· conſtat q̄ ſi e
am bene legerimus et peccata no
ſtra bene ponderauerimus· ſtatim
videbimus nos indignos ad alios
iudicandum et ad male de alijs
opinandum· et ſic de talibus accu
ſationibus et iudicijs quieſcem⁹
et ad noſtri conſiderationē poti⁹ re
cedem⁹ dicētes· Qui ſine peccato
ē p̄mū ꝛc̄· ac ſi dicēt Nō decȝ pecō
res alios accuſarē· ſed poti⁹ ſe caſti
garē · Mat· vij· Quo vides feſtucā
in oculo fratris tui · trabeȝ auteȝ
in oculo tuo non conſideras· ¶ C
Vel illud allega q̄ xp̄c fecit ſcd̄o
ſcribēs vt locū recedēdi daret· p̄t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

allegari quomodo prudens iudex
debet multa diſſimulaᷓe · et ſub co
lore vnius aliud intendere · vt in
tentum ſuum poſſit melius habē
Vel allega de miſericordia ſaluato
ris qui non vult mulierem pecca
tricem .i. animam pire · ſed ipã ab
accuſationibus .i. demoĩb9 et tēp
tationibꝫ liberare · et cũcta crimina
relaxare Nũquid voluntatis mee
eſt mors impij dicit dñs de9 · et ñ
cõuertatᷓ a vijs ſuis et viuat · Eze·
xviij · Vel illud qd dicitur ꝙ a ſē
moribꝫ recedere cepẽit allega ꝙ ſē
mores quãdoqꝫ ſũt peiores ceteris
et qui alios iudicant ſi bene exami
narent reperirēᷓ ceteris neq̃ores

Capitulum quintũ · A

Christus p̃teriens vidit
hoīnē cecuꝫ a natiui
tate · queꝫ volens illuī
nare · lutũ fecit ex ſpu
to et liniuit oculos eius · et dixit
vade et lauare in natatoria ſiloe ·
qd īterpretatur miſſus · abijt ẽgo
et lauit et recuperato viſu redijt ·
quē tãdem dei mirabilia recitãteꝫ
iudei de ſinagoga eiecerunt · c̃ſtus
vero ipſum recepit · vt habetᷓ · Jo
ix · De iſta natatoria que miſſus ī
terpretatur · dicit tã epiphanius
q̃ꝫ comeſtor · ꝙ cum manaſſes rex
iuda · yſaiam ꝓphetaꝫ ſecari ſerra
lignea faceret · et vltra modũ idē
yſaias ſitiẽt · aquã a miſtris poſtu
lauit quam ab eis ſibi negatam
ſtatim in os eius celit9 de9 miſit
et ex tunc fõs ibidē apparuit · qui
tandē cum reedificaretᷓ ciuitas in
fra muros fuit poſitus · et ſic ſyloe
.i. miſſus ꝓpᷓ aquã miſſaꝫ deſup
fuit dictus · Allego Cecus a
natiuitate ſignat genus humanũ
qd a mũdi exordio fuit cecum · et
per peccatũ in adaꝫ excecatũ et lu
ne diuine gratie ſpoliatũ · Finali
ter tamen deus oculis ſue miſeri
cordie cecum hũc videns · ſaliuam
ſuam ab ipſo emiſſam .i. ꝓp̃ũ filiũ
pulueri noſtre humaĩtatis adiũx
it · et qddam lutũ .i. q̃ddam mixtu
ram criſtum deuꝫ et hoīnē inde cõ
poſuit quo et cui9 fide oculos mē
tales humani generis · oculos ſcꝫ
ceci liniuit et ipſuꝫ lauari in nata
toria ſyloe .i. aqua baptiſmatis iuſ
ſit · ꝙ ſic viſũ vẽ diſcretionis reca
pita lumĩ diuine gratie claᷓe vidit
Vnde infra in eodē · lutũ poſuit ſu
per oculos meos laui et video ·
B Vľ dic ꝙ xp̃c ſignat p̃dica
torem vľ p̄latũ · q̃ qñ videt aliquē
cecũ .i. peccatorē excecatũ vitijs an
te omnia debet ſputo .i. verbali do
ctrina ſua · lutum .i. memoriã ſue
nature lutee ſibi facere · et luto .i.
memoria ſue vilitatis et mortis ·
debet oculos ſue mentis linire · Tã
dem debet facere ꝙ in aqua ſyloe
.i. in fonte lacᷓmarum qui celitus
mittitur ſe abluat · vt ſic lumē di
uine gratiē acq̃rat · Tunc ille p̄t
dicere qd ſequitur Jlle homo qui
dicitur ihẽſus lutum fecit et vnx
it oculos meos et video · C
Cvm peterent diſcipuli de ce
co nato · Quis peccauit · hic
an pẽtes eius vt cec9 naſcerẽᷓ · re
ſpondit xp̃c · Neqꝫ hic neqꝫ pẽtes
ei9 peccauerũt · ſed vt manifeſta
rentᷓ opa dei in illo Moraliter
Hoc poteſt allegari quomodo de9

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

vtitur creatura ſua quādoqꝫ ad mi
ſeriam vel ad penam vt eliciat ex
inde ſuā gloriā et honorē · nec ip
ſa creatura de hoc poteſt ↄ̄queri ·
ꝙ ſcʒ factori licet factura ſua quo
cunqꝫ modo voluerit vti · ſicut con
cludit apoſtolus · Ro · ix · ꝙ figu
lus facit vas quoddā in honorē
et aliud in ↄ̄tumeliā de eadē maſ
ſa luti vt in vno ſua miſericordia
in alio ſua iuſticia valeat declara
ri · Iere · xviii · Sicut lutū i manu fi
guli ſic vos domus iſrl̄ in manu
mea · ¶ D

Hoc qđ dixerūt ceco illumina
to quando cōmēdabat xp̄m ·
in peccatis natus es totus et tu do
ces nos · Hoc poteſt allegari quo
arrogātes ab alijs et maxie a pau
peribus doceri nolūt · ſed ſe ipſos
meliores exiſtimant · et quicquid ra
tione dixerint vilipendūt · vn̄ ipſi
videtur dicere illđ qđ amici iob ſibi
dicebāt · Iob · xv · Quid noſti qđ
ignoremus · quid intelligis quod
neſciamus? Eccle · xiii · Pauper lo
cutus eſt et dicunt quis eſt hic

Capitulum ſextū · ¶ A

Cum xp̄c in bethania ve
niſſet ad lazarū mortu
ū et iam per quatuor di
es in ſepulchro iacentē
et fetē incipiētē et i ſpelūca lapi
de ſuperpoſito latitātē īueniſſet ·
exoratus a martha ad ſepulchrū
venit · Flēs et exorās lazarū de ſe
pulchro vocauit dicens · lazare ve
ni foras et ſtatim q̄ erat mortuus
reſurrexit et ligatis pedib9 et ma
nibus inſtitis et velata facie ſuda

rio prodijt · Quē ihūs ſolui p̄cipiēs
liberū abire permiſit dicens Solui
te eum et ſinite abire · ¶ Mor
Per lazarū poteſt peccator itelligi
et non ſolum q̄cunqꝫ peccator · ſed
maxime ille qui per ↄ̄ſenſū ē mor
tuus et per malam ↄ̄ſuetudinem
ſepultus · et i ſpelūca ꝓfunde inīq
tatis lapide duē obſtinatiōis op
p̄ſſ9 et hoc per quatuor dies · quo
rū p̄mus eſt mala delectatio · ſcđ9
malus ↄ̄ſēſus · tercius mala opera
tio · quartus mala ↄ̄ſuetudo · iam
per malam famam fetidus et i fe
ctus · vinculis malarū ↄ̄placētiā
rū ligatus · et ſudario male execu
tionis velatus · p̄s · Sicut mortui
dormientes in ſepulchro · quorū
non eſt memor amplius · et ipſi de
manu tua repulſi ſunt · Sed reue
re quandoqꝫ fit ex ſpeciali gratia
ꝙ tales deus a peccato ſuſcitat et
eos miraculoſe liberāt dicens · laza
re veni foras · Bene igitur tal' la
zarus qui interpretatur a domio
adiutus nūcupatur · ꝓ eo ꝙ ſine
ſpeciali dei adiutorio nulli tales a
peccato reſurgere dinoſcūt · Ephe
v · Surge q̄ dormis exſurge a mor
tuis etc̄ · Quando enim deo placet
hominem vocare et a peccato conu̅
tere nullum eſt a deo ꝓfundū vi
tiorum ſepulchrum qđ reſurrectio
nē .i. conūſionē ipſi9 valeat īpedire
p̄s · Saluaſti me a deſcēdentibus ī
lacū Verūptn̄ circa finē iſti9 ſuſci
tatiōis ihūs legitur fremuiſſe et
fleuiſſe qđ tn̄ i ſuſcitatione adole
ſcētis · Lu · vii · et puelle · Mat · ix
nō legit̄ feciſſe · In q̄ nota ꝙ diſ
ficilior eſt conuerſio ꝓfūdi peccato
ris et illius qui iam per malam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝯſuetudiñe eſt ſepultus· et per
infamiã fetidus· ꝙ illiꝰ q̃ recenť
eſt mortuus· et q̃ de nouo ĩ pecca
tum eſt lapſus· Lazarus em̃ dato
ꝙ ſuſcitatꝰ fuiſſet· ligatꝰ tñ ⁊ ve
latus exijt quouſq; iã viuũ ipſum
dñs ſoluit ĩ quo notatur· ꝙ dato
ꝙ peccator ꝑ ꝯtrıtionẽ motus ſuſci
tetur· et viuꝰ ĩ ſtatu gratie ꝯſti
tuať· adhuc tamẽ eſſe ligatꝰ .i. ad
ꝯfeſſionez eſſe obligatꝰ dmõſtrať
vt neceſſe ſit ꝙ ꝑ confeſſionẽ et ab
ſolutionẽ ſoluať· ad hoc ꝙ peritꝰ
liberetur· ſuꝑ· Luce. xix· Soluite
eũ et adducite michi· Sola em̃ ꝯ
trıcio hoĩem viuificat· verũ tñ ẽ ꝙ
ꝯfeſſio et abſolutio vinculũ obli
gatıoĩs tollãt· ne forte ſi contẽpſe
rit in idipſũ cadat et relabať·

Capitulũ ſeptimũ· A

Petrũs et iohãnes venẽ
rũt ad monumentum
xp̃i· ſed cũ currerẽt du
o ſimul .i. iohãnes q̃ erãt
petro iunior ꝑcurrit citius et venit
ꝓor ad monumẽtũ· verũptñ non
intrauit· petrꝰ aũt q̃ erãt antiq̃or
venit ad monumentuz vltimꝰ tñ
ꝓus itrauit· Joh. xx· Nota
Hic poteſt notari ꝙ q̃dam ardẽ
tiꝰ et celeriꝰ volũt ad xp̃m ꝑ bõ o
perã recurrẽ· vt ſũt indiſcreti iuue
nes in religiõe vł ĩ ſtudio· q̃ õniã
credũt facẽ ꝓmo anno· q̃ nõ me
tiũtur vires ſuas· ſ3 petro .i. antiq̃
oribus ſe ꝑferre conantur· iſti tñ
tardius ad xp̃m intrãt· et tardiꝰ
accipiunt q̇d affectãt· q2 curſũ ꝯ
tinuarẽ nequeũt· ⁊ neceſſe ẽ ꝙ an
te tẽpus deficiant ad· Gala. v·
Currebatis bene· q̇s vos ĩpediuit
Qui moď petri deliberate ꝓcedũt
et q̃ non impetuoſe ſed maturẽ ꝑ
bona opera currũt· vt q̃ viã ꝯmu
nez ſequũtur qui v̉tutes ſuas me
tientes ſe ꝓmo impetu leuarẽ non
querũt· iſti dico intrãdo ad deum
⁊ ꝯſequendo propoſitum alios ꝑ
ueniunt· et alijs deficientibus ip
ſi viriliter ꝑſiſtunt Jnquocũq; er
go negocio tam morali ꝙ agibili
illi q̃ tarde et deliberate operantur
currunt melius· ⁊ citius ꝯſequũť
finẽ intẽtũ Econtra q̃ ꝓmo impetu
oſiꝰ volũt bñ facẽ tardiꝰ ꝯſequũ
tur et ſuccũbunt· bene ergo nob̃ ꝯ
ſulitur .i. Corintheo· ix· Sic currite
vt ꝯprehendatis Subſtantia eniz
feſtinata minuetur· que aũt pau
latim colligitur manu multiplicať
Prouẽ. xiii· B Vł dic ꝙ
iohannes ſignat populũ iudaicuz
qui primo venit ad monumentũ
xp̃i .i. ad fidem· qui in gẽte ſua ꝓ
mo credidit· tamen non intrauit
quia eccleſiam et fidem incarnati
onis recipe noluit· ſed potius per
incredulitatis vitium extra man
ſit· petrus vero ſignat populũ gẽ
tium· qui tardus ad monumentũ
xp̃i .i. ad fidem venit· et tamẽ iſte
prius credendo eccleſiam ĩtrauit
inquantum iudaico populo in inf̃i
delitate manente iſte finaliter cre
didit· Tamen iohannes poſt pe
trum intraſſe dicitur· quia iudai
cus populus poſtꝙ plenitudo gen
tiũ intrauerit ſaluus fiet· ⁊ ĩ fine
temporum xp̃iſto credet· et ſic ve
rificatur· illud· Mathe· viceſimo
Nõ erũt nouiſſimi ꝓmi et ꝓmi no
uiſſimi· C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

MAriē flenti ad mōnumentū
legitur dominus in ortulani
ſpecie pmit9 appuiſſe· deīde diſci
pulis in vnum congregatis· et ꝓp
ter metum iudeorum ianuis clau
ſis xp̄c apparuit et pacē ante oīa
eis obtulit· deinde ſpiritū ſanctū
eis ↄtulit· et poteſtatem relaxan
di crimina dedit· veniēs inq̄t ihūs
ianuis clauſis dixit ·pax vob̄ acci
pite ſpiritū ſcꝫ ⁊c̄· Mor Iſtō
ſi vis allega ·ꝙ xp̄c ſpūaliter ſolꝫ
appere et graꝫ dac̄ illis q̄ flēt ad
monumentū ſuū. i. illis q̄ paſſioni
⁊ morti ipſi9 cōpatiūt̄ q̄ ī vnū per
caritatē ↄgregāt̄· ⁊ q̄ ianuis clau
ſis ſcꝫ ſēſuū exterioꝝ ī ſecreto mē
tis verſantur et a mūdanis nego
cijs ſegregātur · Talibus pax in
terioris tranquillitatis offert̄ · ⁊
ſpūs ſcūs. i. dona ſpūs ſancti con
ceduntur Tales ſunt ad quos cri
ſtus per graꝫ venire dinoſcitur·
et ad eos intrare ſpūaliter inueī
tur Tles digni ſūt vt p ipos alie
na pccā remittant̄ . i. ꝙ ad gdū ec
cleſiaſticū ſublimāt̄ Null9 enī pa
cē aīmi pt̄ accipe n̄ q̄ ianuis ſēſu
um et affectōnū clauſis ſe a mūdi
negotijs voluerit abſētare· vn̄ ſeq̄
tur ꝙ iterū veīt ihūs ianuis clau
ſis et ſtetit ī medio diſcipulorū ſu
orū et dixit pax vob̄ Vl dic ꝙ qn̄
xp̄c ianuis vteri v̄ginalis clauſis
in mundum ad diſcipulos p nati
uitatem venit· tūc pacem homini
bus dedit et pacem inter deum ⁊
hominē reformauit· Lu· ij· Et ī
terra pax hominibus bone volun
tatis· Illud qd̄ ponitur de thoma
qui noluit credere dictis et ver
bis aliorum diſcipulorum et apo
ſtolorum cīſtum reſuſcitatum niſi
oculis videret et palparet maībꝫ
Hoc exponitur a gregorio · ꝙ de9
aliquādo ſāctos ſuos ſcrupulo du
bitationis erga dīna miſteria per
cutit· vt facta inbagine veritas e
luceſcat clarius· et p ꝓbationē e
licitā illō de quo dubiuꝫ fueāt no
tuꝫ fiat· q̄ſi dicēt ꝙ thomas dubi
tando cicatrices vulnerū tetigit ⁊
dubietatis vulnus a fidelīū menti
bus āputauit· Vel dic cōtra quoſ
dā q̄ nō curāt de auditu ſ̄ de viſu
et tactu· nō curāt enim de verba
li ꝓmiſſione ſed poti9 de manuali
oblatione. et de munerū manuali
tactu et palpatione· n̄ tetigero in
q̄t non credā. i. n̄ accepēo nō faciā
Geñ· xxvij. Accede ad me vt tan
gā te fili mi· et ꝓbem ſi tu es fili9
meus eſau·

Caplm̄ octauū

Ca

CVm diſcipuli piſcaren
tur. et nocte illa nichil
prēdidiſſent· mane fa
cto affuit dn̄s in litto
re ſub ſpecie aliena· ⁊ p̄cepit illis
ꝙ rethe in dexteram nauigij mit
terent ·Quod cum feciſſent· iaꝫ
non valebant rethe trahere pre
multitudine piſcium. qui tunc tē
poris capti erant. Cognito ergo.
ꝙ ihefus eſſet. petrus tunica ſuccin
ctus. miſit ſe in mare ·⁊ alijs naui
gio venientib9. ipſe per maē ad do
minū venit· et tandem tracto re
thi pleno magnis piſcibus ſcilicꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

centū et quīquagītā tbus diſcipu-
lis xp̄c panem et piſces ad come-
dendum diuiſit · Johā · xxi ·

C Mor Iſta allega ꝙ apoſtoli .i.
predicatores ꝙdiu ſine ēſto .i. ſine
xp̄i grā ſunt · tam diu nichil pre-
dunt · et rethe predicationis ꝑ ni-
chilo in ſeculi mare ponunt · Quia
nullos piſces .i. nullos fluxibiles
peccatores capiunt aut cōuertūt ·
et potiſſime de nocte .i. quādo ſine
lumine diuine gratie predicant ac
piſcantur · Et quando ad ſiniſtraꝫ
nauigāt .i. ſub ſpe bonorū terreno-
rum · vel glorie temporalis que p
ſiniſtrā intelligitur rethe predica-
tionis ſue mittere noſcūtur · Sed
quando xp̄c per gratiam vult eis
adeſſe · ac ad eius inſtinctū ad dex-
teraꝫ nauigāt .i. in ſpem eterne re-
tributionis rethe p̄dicationis noue-
rint ponere · et ad volūtateꝫ ſuper-
nam omnia ordinare · tunc habū-
danter piſces capiuntur et pecca-
tores conuertūtur · Igitur ad dex-
teram eſt ponēdū rethe · p̄ſente do-
mino et non abſente · cuiꝰ cōtra-
rium multi predicatores faciunt ·
qui ſolum ad laudem humanā pre-
dicant · et ſic ad ſiniſtrā nō ad dex-
terā rethe ponūt · Prou · iiij · Cor
ſapiētis in dextera eius · ſtulti in
ſiniſtra · C B Vel dic ꝙ pe-
trꝰ et q̄libet iuſtꝰ debet tunicā ho-
neſte cōuerſationis ſibi ſuccingē ·
et ſe in mari penitentie ponere · ac
ad iheſuꝫ q̄ eſt in littore paradyſi p
bona opa venire et ab ipſo pran-
dium eterne refectionis recipere ·
Luce · xiiij · Ecce prandium paraui ve-
nite · Vl' dic ꝙ iſta ad cōmēdatio-
nem fidei petri dicūtur · qui p na-

uem venire noluit · ſʒ in mari ſe po-
ſuit · et ſic ſuper aquas vl' ſaltē p
aquas iuit C C

Hic ſequitur de petro cui ter
dixit dominꝰ petre amas me
paſce oues meas · in q° dicūt petri
triplicē negatioēꝫ purgatā · Fit etiā
hic mētio de p̄matu eccleſie dato
petro et etiā de morte eius · De io-
hāne euāgeliſta · de modo ſui deceſ-
ſus inq̄tū de eo dicit xp̄c · Sic eū
volo manere donec veniā · de quo
ita exijt ſermo et opinio int' frēs ·
ꝙ diſcipulus ille non moritur .i.
ꝙ mori nō debebat ac̄ Igitur iſta
ad cōmendationē petri et iohānis
poſſunt adduci · ſed de hijs ōmbꝰ
ad preſens omittamus

Explicīūt · Moraliſationes ſup
Johānē · Incipiunt · Moraliſatio-
nes ſuper actus Apoſtolorū ·

Capitulum p̄mum · C A

De actibꝫ
apoſtolo-
ruꝫ pau-
ca ſꝫ bre-
uitate
tranſcur-
ro ac pau-
ca de mi-
tis acci-
piens ad finē opis iā fatigatus
accelero · ideo de iuda ꝓditore et
ſuſpenſiōe eiꝰ · vide ſup̄ · Math ·
xxvij · Illd aūt qd hic dicit · ca · p̄-
mo ꝙ xp̄c dixit diſcipul' de futuro
tēpore querētibꝫ Nō ē v̄rm noſcē
tpa q̄ pat' poſuit i ſua poteſtatē ·
Hoc pt allegāi ꝙ xp̄i diſcipulos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et amicos .i. viros religioſos non
oportet vacare ad inueſtigādū fu
turorū tpū ratonē ſicut faciūt aſ
tronomi qui ſcrutātur curioſas ſci
entias · qꝛ q̄uis iſta poſſint habē
in plurimis veritatem · habent tñ
annexam magnā vanitatē · pau
cam vtilitatem et magnā diſtrac
tionis a ſalute anime laxitatem ·
Iſta ergo ſapiētie diuine relinquā
tur · nec circa hoc mēs noſtra plꝰ
debito diſtrahatur · qꝛ deus ē qui
mutat tpa ſicut dicitur · Eccī · iij
Altiora te ne queſieris ·

B

Mathias loco iude mortui · fu
it electus · et per ſortes facto
ieiunio a deo manifeſtatus ·

Mor Hoc poteſt allegari qꝫ q̄rē
voluntatem dei per ſortes non eſt
illicitū · dū tamen veritas q̄ queri
tur a deo ſola manifeſtari petatur
ieiunijs et orationibus exquiratꝫ
Cōſtat qꝫ deus quocūqꝫ mō volue
rit pt cuiuſcūqꝫ negocij veritatē
oſtendere · et q̄ntū eſt de ſe ſortes
nō videbātur eſſe male · cū oms ā
tiqui tā infideles q̄ꝫ catholici dmoſ
trētur ſortibus vſi eſſe · ſapiētē te
ſte · Sortes mittuntur in ollā et a
dño dirigūtur · q̄uis ergo eccleſi
a vſum ſortiū ꝓhibuerit ꝓpt ſim
plices et ꝓpeo qꝫ pagani qnādā vi
dinitatis in ſortibꝫ eſſe credebāt ·
vñ ſicut ait pliniꝰ · certas ſortes
dee fortune cōſecrabāt · virtute q̄
tum veritatē inuenire ſe certiꝰ exi
ſtimabāt · Poſſumꝰ tñ dicē qꝫ ſor
tes q̄ ad deū ſolūmodo mediate ꝟ
immediate referūtur nō ſūt ꝓhibi
te q̄ſi male · ſed potiꝰ male et illici
te per eccleſiā ſūt ꝓhibite · de hijs
tñ nolo aliq̄d determinaē nec ſtilū
meū circa talia dilatare ·

Capitulū ſecundum

C

Diſcipulis congregatis
die penthecoſtes ī vnū
factus eſt repēte ſonꝰ
aduenientis ſpūs vehem
tis et repleuit totā domū vbi erāt
ſedētes · et apparuerūt illis diſperti
te lingue ſicut ignis · et ceperunt
loqui varijs linguis ꝓut ſpus ſa
ctus dabat eloqui illis · Cum ergo
plures nationū populi cōueniſſēt
ſic actum eſt · qꝫ p̄ſentibus apoſto
lis vnuſquiſqꝫ linguā ſuam ītelli
gebat · et ipſos loquētes dei mag
nalia quilibet lingua ꝓpria audie
bat · Audientes ergo qꝫ iſti q̆ ga
lilei erant talia facerēt mirabātur
None inquiūt oms iſti q̆ loquūtꝫ
galilei ſunt · quomodo ergo audi
mus eos vnuſquiſqꝫ linguā ſuaꝫ
illos loquētes · Actuū · ij ·

Mor Recte videtur qꝫ iſti bea
ti apoſtoli figuram beatoꝝ predi
catoꝝ geſſerūt · ſit enī quandoqꝫ qꝫ
diſcipuli criſti .i. boni religioſi vel
clerici in vno collegio vel ſtudio
congregantur · vbi in vnitate ca
ritatis et concordie cōuerſantur ·
ſtudendo et cōtemplando ibidē ſe
dentes et a mūdi tumultibus qui
eſcentes · ī ſciētijs et moribꝫ infor
mantur Qñ vidēs ſpūs ſcūs ipos
quandoqꝫ viſitat et domū cōſciētie
ſue domis et g̃tijs replet et ditat ·
et līguas eorū diſpertitas facit app
rere īq̄ntū facit eos nūc de vno nūc
de alio p̄dicaē et ſuā eloquētiā et do
ctrinā nūc ad illū nūc ad aliū ap
plicaē Et ſic ſcdꝫ cōdicōeꝫ locorum

temporū ꝫ et perſonarum verba ſu
a diuerſimode variare Et apparu
erunt illis diſpartite lingue et lo
quebantur varijs linguis ꝛc̄ · qꝛ p̄
dicatorum lingua .i. ipſorū eloquē
tia et doctrina non debet eſſe vni
formis ſed diſpartita · nō eadē ſed
diſtincta · quia aliter debet loqui
diuitibus · aliter pauperibus · ali
ter deſolatis · alit̄ letis · alit̄ iuſtis
Nunc debet loq̄ de paradyſo · nūc
de inferno · nūc de grā · nūc de cul
pa et ſic de alijs · vt ſcilicet parti
medi · elamite · iudei ꝛ pſeliti · cre
tes et arabes .i. oīs ꝯdicō perſona
rum audiat apud eos linguā ſuā
.i. doctrinā ſue condicōni ꝯformeꝫ
vnde predicator debet eſſe ōibus
omnia ſicut dicit apoſtolꝰ de ſeip
ſo .i. Coꝛ̄ · ix · Omnibus omnia fac
tus ſum · qꝛ ſicut idem dicit · Ro ·
p̄mo · Grecis et barbaris ſapien
tibus et inſipientibus debitor ſuꝫ
Facit ergo ſpūs ſanctus varijs lī
guis loqui · quādo cor et linguam
predicatorum vel doctorū affluen
ter inſtruens varia facit ſonare
et ſcripturam diuerſimode intelli
gere et de theſauro ſuo noua et ve
tera ꝓmare · Tamen iſte ſpūs ſu
per ſingulos ſedere debet inq̄tum
ſingulariter et ſingulatim ſingu
las gratias diuerſis diuerſimode
ptitur · qꝛ ſicut dicitur .i. Coꝛ̄ · xij ·
Diuiſiones grāꝝ ſūt · idem autē
ſpūs diuidens ſingulis ꝓut vult
Aduerte tamē ꝙ mali faciliter ſo
lent de iuſtis et peccatoribꝰ et vi
ris ſcientificis ſpū ſancto repletis
iudicare · et maxime ſi vident eos
de humili plebe natos ſolent eoꝝ
veritatē et doctrinam vilipendere

et eos ebrios et fantaſticos repu
tare · Nunq̄d inquiunt ōnes iſti q̄ lo
quūtur galilei ſunt ꝛc̄ · Et mali ſi
militer dicunt · Nonne omnes iſti
ruſtici de plebe humili nati · vnde
ergo preſumunt coram nobis et a
lijs ita loqui · Illd potiſſime viden
tur dicere nobiles q̄bus nō vide
tur ꝙ nullus inferioris generis ē
dignus coram eis apparere · ꝛ of
ficium dignitatis habere et eos re
prehendere vel docere ſicut · Mat̄
xiii · dicebāt de xpiſto · nonne hic ē
filius fabri .i. vnde ergo huic ōia
iſta · Vide ſi vis · Lu · iiij · Et tamē
iſti debent aduertere ꝙ ſpūs vbi
vult ſpirat · et ꝙ non eſt apud eū
acceptio perſonarum · Et alij mali
quādoqꝫ viros iuſtos fantaſticos
et ebrios reputant qn̄ dei magna
lia .i. alta dei opera et iudicia trac
tant · ſicut ad litteram patet de ſē
cularibus · q̄ omnes ſolent fatuos
et fantaſticos dicere · quos vidēt
in ſcientijs phiſicis · et in ꝯſideratio
ne opum naturaliū ſtudē ſicut de
xpiſto apparet · qn̄ feruētius p̄dica
bat dicebāt ꝙ demoniū habebat ·
Omnes iſti qui non intelligebant
apoſtolos cū liguis varijs · ipſos
dicebāt ebrios · ſicut mūdani q̄ nō
intelligūt ſciētias ā deo datas · eorū
ſectatoēs reputāt fatuos · ſic dici
tur .i. Coꝛ̄ · ij · Animal' hō nō pcipit
ea q̄ ſūt ſpūs dei · ſtulticia ē illi et
nō p̄t itelligē ·

Capitulū tciū Ca

Quidā q̄ erāt claudꝰ ab vtē
ro matrs ſue · queꝫ baiula
bāt cotidie ad portā tēpli q̄

diatur ſpecioſa · vt ab intrantibꝫ
in templū elemoſinā mendicaret.
Cum hic elemoſinā poſtulaſſet a
petro et iohanne qui aſcēdebāt ad
templū ad horā oratiōis ꝯſuetam
intendēs i eū petrus · dixit · Aurū
et argentū nō habeo · qd aūt habe
o tibi · do ī nomine criſti nazareni
ſurge et ambula · Apprehenſa er
go dextera eius leuauit eū petrꝰ
et ſtatiꝫ conſolidate ſūt baſes eiꝰ
et plante · et exiliens ambulabat
et intrauit cū illis in tēpluꝫ mag
nificans dnm̄ · Caplo · iij · Mor
Iſte claudus ſignat hominem pec
catorē · q ab vtero matris diatur
claudus · eo ꝙ ab ipſo matris vte
ro natuale eſt homini in moribus
claudicare · Johānis · ix · Preteriēs
ihesus hominē vidit cecū a natiui
tate · Per tēplum intelligitur pa
dyſus ſeu eccleſia · per portā intel
ligitur eccleſia militās que ṽtuti
bus diatur ſpecioſa · per petrū et
iohannē boni plati et predicatoēs
intelliguntur · qui ad tēplū pady
ſi p oratioēꝫ et per cōtemplatiōem
debent aſcēdē · in hora nona . i . cuꝫ
nouē ordinibꝰ angelorūꝫ mētalit
cōuerſari · Iſta eſt veritas ꝙ ī por
ta tēpli q diatur ſpecioſa . i . ī ecclīa
militante inueniūtur multi claudi
ab vtero matris ſue . i . mlti pecca
tores qui nūꝗ recte in moribꝫ in
ceſſerunt · ſed per iniuſticiam ſēp
claudicauerūt · q non curant n̄ ele
moſinas . i . terrena bō accipe · et de
ſpūalibꝰ nō curantes iſta ſolēt p
auaritiam ab hominbꝰ mēdicare ·
et ea diligētiſſime ꝓcurarē · Tunc
petrus et iohannes . i . boni prelati
debent talibus ſpūalibꝰ cōpati et
eorū miſerie miſereri · et iſtis non
tēporalia q appetuut · ſed ſpūalia
q negligūt debent largiri · Debent
ergo ipſis dicere ꝙ in nomine dm̄
de terrenis affectionibꝰ ſurgant ·
et ſurſum ad affectionē eternorū
deſiderium erigant et ꝓcedant di
cētes illd · Jo · v · Surge tolle gra
batum tuū et ambula · Tunc eniꝫ
talis claudus per miſericordiaꝫ de
i poteſt ſurgere et a ſtatu peccati cō
uerti et baſim moralis fortitudis
. i . ſoliditatē recipe · et cum eis q
ipſum cōuertunt templuꝫ padyſi
per bona opa ambulans et exiliēs
deū laudās finaliter introire · Mat
xxvij · Poſt reſurrectioēꝫ . i . poſt cō
uerſionē venerūt in ſanctā ciuita
tē Et breuiē illi q ſunt petrus . i . bo
ni actiui · et iohānes . i . boni cōtem
platiui q tēplū padyſi p ꝯtēplati
onē et orationē volūt aſcēdere · et
deinde ad claudos ſanandos . i . ad
peccatores cōuertendos ſe vertere
et eos pdicado ad ſurgēdū de pec
catis inducerē · et manu tangendo . i .
exemplariter manuducēdo ipſos
erigere · talit quādoqꝫ faciūt ꝙ ip
ſos in templū padyſi ꝓcurāt ītra
re · Actuū · ix · Ad manus illū tra
hentes ītroduxerūt damaſcū · Vl
dic vt ſupra ꝙ virtus matris nr̄e ē
carnis ꝯcupiſcētia · q facit ōnes fi
lios claudicare etc̄ · ſicut ſup · Vel
dic ꝙ illud eſt origmale peccatum
etc̄ . vt ſup

Capitulū quartū Ca

Cum in primitiua eccleſia
omnes fideles in iheruſalē
ſimul in caritate viuerēt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ita q̄ multitudinis credentiū erat
cor vnum et aīa vna · nec quiſq̄ e
orum que poſſidebat aliq̄d ſuū eē
dicebat · ſed erant eis oīnia comu
nia. ita vendētes domos et agros
afferebant precium ante pedes a
poſtolorū ⁊ diuidebatur ſingulis
prout vnicuiq̄ opus erat · ita q̄
magna grā erat in illis · nec q̄ſq̄
eāt egenus int̄ eos · Contigit aūt
q̄ ananias q̄dā vendidit agrū et
cōſcia vxoē ſua fraudauit de pre
cio · ptē n̄ q̄dē p̄cy pedes apoſtolo
rū poſuit et aliā ptē r̄tinuit Cūq̄
petr9 ip̄z increpaēt ſup hoc dicēs
Vxor āt ei9 q̄ tunc abſēs eāt poſt
tres hoās veiēs et verba pet̄ audi
ēs an̄ pedes ei9 cecidit ⁊ expiāuit
Cur tēptauit ſathanas cor tuum
nōne manēs tibi maēbat ⁊ veūda
tū in tua eāt poteſtate · nō es mē
titus hominibus ſed deo ꝓtin9 ex
pirauiſſet · Videt̄ ergo ſupponere
petrus · q̄ ipſe nō peccaueāt r̄tinē
do partem · cū totū poſſet retinerē
ſed potius q̄ totū preciū n̄ appo
ſuerat ſuper hoc mentiēdo · Actuū ·
v · Mor Iſta poſſunt allegāi
contra religioſos · Iſta em̄ eccīa p̄
mitiua videtur r̄ligionis typū ge
rere · et ipſius formā et rationem
deſignare · cōſtat em̄ q̄ ipſi debent
cōmunit̄ viuē p cōcordiā et caritatē
et vnū cor et vnā aīaz poſſidē · ō
nia que hn̄t dn̄t vēdē ⁊ nichil ſibi
ꝓpriū retinere · nichil debent ſuuz
dicere ſed omnia cōmunia r̄putaē ·
oīa que habent debent ad pedes a
poſtoloꝝ .i. in diſpoſitionem p̄la
torum ponere · q̄ debent vnicuiq̄
de neceſſariis ꝓuidere · ꝓūb p̄mo
Marſubiuz ſit vnū ōniū noſtrū ·

et ſi ita faciant gratiam magnaz
dei et populi poterunt acquirere
ita q̄ nullus egens erit int̄ eos · i
q̄ntū eos faciet dn̄s9 i neceſſariis
habundare · Iſta eſt veritas q̄ ſi
nos religioſi aliq̄n p̄dictaz regu
lam predicto modo teneremus ·
nunq̄ indigerem9 ſed bonorū ha
bundātiam haberemus · ꝓūb · x ·
Non affliget dominus fame aīam
iuſti · Sed multi ſūt ſicut ananias
qui occulte terrenas diuitias reti
nent · et ante pedes apoſtoloruz .i.
in diſpoſitione prelatoꝝ bona ſua
nō totaliter exhibent · ſicut ad lit
teram faciūt ſepe ꝓprietarij regu
lares · q̄ vix volūt veritatez ſuarū
rerum reqſiti a ſuperioribus reue
laē · et tales ꝓ certo q̄ʒ hominib9
nō mētiūtur ſ; deo finaliter peūt
et ſic de ſuo mēdacio r̄ſte ſolatiuz
ſecū ferunt · ideo bene dicitur · Sa
piētie .i. Os qd̄ mētitur occidit aī
mam · Licitū em̄ fuerat eis a pric
pio res ſuas et diuitias retinere ·
ſed ex quo religionē intrauerunt
nō ſine p̄lati licētia debent aliq̄d r̄
ſeruaē · ⁊ nullo mō dn̄t ſe mēdaci
ter excuſaē · cū apud ſcm̄ ſpm̄ cu
ius negociū geritur nullus poſſit
mēdaciū occultaē · Mat · x · Nō eſt
occultū qd̄ nō ſciat̄ · B

Illa v̄ba gamaliel q̄ de predi
catiōe et miācul apl̄orū his
dicta ſūt Si ex hoīmbz fueīt cōſiliū
hoc diſſoluet̄ · ſic̄ ibi exēplificat de
duobz · ſi ex deo ſit ip̄z n̄ potēitis
diſſoluē · ne forte deo r̄pugnaē vi
deamī Mor Hoc p̄t allegāi q̄ vt
cōit illa opa q̄ a deo ſūt ⁊ q̄ vēa i
tētioē n̄ ſūt duaē n̄ poſſūt ſic̄ patz
de ypocritarum fictionibus et de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

maliciosoꝝ adinuentionibus · ſic dicit · Mat · xv · Omnis plantacō quā non plātauit pať meus cele ſtis eradicabitur · Illa aūt q̄ ſunt a deo · dato ꝙ quādoqꝫ videntur de ficē ñ tñ deficiunt ſed excreſcunt et multum conualeſcūt · i · Ioh · ij Omne qđ ex deo eſt manet ineter num ač ·

Capitulum quintū · ¶ A

Apoſtoli dixerūt ꝙ nō erat equū eos dimitte re v̈bū dei ⁊ miniſtraē menſis · et ꝙ certos vi ros ad hoc miniſteriū eligerent · q̄ bus in conſpectu apoſtolorum ſta tutis et manibꝫ ipſis impoſitis hoc miniſteriū tradiderūt · ſicut ſcribi tur · Actuū · vi · ¶ Mor Hoc poteſt allegari ꝙ viri ſpeculatiui et ſcientifici q̄ poſſunt predicaē ⁊ docere · et q̄ nouerūt ſtudio orati oni et cōtēplationi vacare · non de bent illud ſanctū officiū dimittē vt menſis · i · pauperū corporalibus nutritionib9 et actiuē vite occupa tionibus · videlicet tēporaliū pla turarum ꝓmotionibus poſſint va care · Talia officia inferioribꝫ et in doctioribus debent committi · ⁊ eiſdē per apoſtolicatū manuū impoſitio nem · i · per prelatoꝝ ordinationem iniungi · alij vero ſciētifici miniſte rio verbi · i · p̄dicationi nō terrene adminiſtrationi debent ſpiritualit̃ deputari · Sic enim de9 ad litterā videtur facere · cum prelaturas ter renas raro vult viris ſciētificis ⁊ theologicis dare · quos ad vtiliorā et magis ardua creare voluit · et ſeruare · Iſtas aūt iuriſtis et terre ne ſciētie peritis concedit · quos for ſā magis vtiles ad hoc nouit · Nō eſt iniquūt equū nos relinquē ver bum dei · et miniſtrare menſis · Cō ſiderate ergo viros quos cōſtitua mus ſup hoc opus · nos orationi et miniſterio v̈bi dei inſtātes erim9 Ita tamen nō faciūt moderni reli gioſi ⁊ theologici · q̄ iſti p̄ alijs ſe ingerūt · et relicto verbi dei mini ſterio miniſtrare et p̄ſici menſis q̄rūt q̄ ſicut dicitur · Phili · ij · Omnes que ſua ſunt q̄runt non que iheſu criſti ·

Capitulū ſextum · ¶ A

In hoc caplo octauo di citur ꝙ cum ſimon ma gus vidiſſet in ſamari a ꝙ apoſtoli faciebāt multa miracula ꝙ per ſuarū ma nuum impoſitionem ſanct9 ſpūs dabatur gentibꝫ credētibꝫ · venit ad apoſtolos, et obtulit pecuniaꝫ dicens · Date michi hāc poteſtatē vt cuicūqꝫ impoſuero man9 accipi at ſpiritum ſanctum · petr9 auteꝫ ipſum reprehendēs p hec verba eū repreſſit · Pecunia inquit tua te cū ſit in perditionem qui donū dei exiſtimaſti pecunia poſſideri · Nō eſt tibi pars neqꝫ ſors in ſermone iſto · cor em̄ tuū nō eſt rectū corā deo · in felle enim amaritudinis vi deo te eſſe · ¶ Moraliter Iſte ſymon ſignat ſymoniacos · q̄ ab ipſo denoīati fuerūnt · qui bñ magi dicūť · q̄ p dona ſua ocu los vel iudicij p̄latoꝝ illudē ꝓbāť

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſimōnes etiā.i.obedientes poſſunt
dici·eo ꝙ tales pre ceteris ſolent
obedire et adulari·et ſic poſſūt tā
ſimoniaci ꝙ̄ demoniaci appellari·
Tales em̄ ſpūs ſancti gratiaꝫ ſcꝫ
ordines ſacramenta beneficia q̄bꝫ
annexa eſt poteſtas dādi ſpirituꝫ
ſanctū et ſacramēta miniſtrādi
mediātē pecunia nituntur emē·c
illud qd ſciētijs et virtutibus ob
tinere nequeūt muneribꝫ volunt
impetrare dicētes. date michi hāc
poteſtatē. Verūptamē petr9.i.bo
nus ſuperior debet tales acriter ē
darguere et eoꝝ munera refutare
dicens·Pecunia tua tecū ſit i per
ditionē ac̄ Et ſimile habetur dani
el·iiij·Munera tua tibi ſint et do
num domus tue alteri da· Hodi
e apd multos prelatos ē contrari
um q̄ non repudiāt quod offert·
ſed magis affectant vt pecuia tri
buatur dicentes·Quid vultis mi
chi dare et ego eū vob̄ tradā·Mat
xxvi·Videt em̄ allegare cū aplo
illud.i.Cor·ix·Si vob̄ nos ſpūali
a ſeīnam9 nō magnuꝫ ē ſi nos car
nali a veſtra metamus B

Ethiops quidā eunuch9 et
magiſter gazarū cādacis re
gine ethiopū·recedens de iheruſa
lem vbi cauſa oratiōis venerat·
ſedēs in curru legebat librū·Yſa·
ſcꝫ vbi hoc dicitur Generationem
ei9 q̄s enarrabit·Philipp9 aūt ex
ſpūs ſci mandato curru ſe adiun
gens et occaſiōe accepta p ſcriptu
rā quā legebat ſibi viaꝫ veritatis
predicās ipꝫ ad xpꝫ ɔuertit et deſ
cendētē de curru ɔtinuo baptiza
uit·Tādē vero ſicut in geſtis bea
ti mathei legit·idē ethiops beato
matheo in ethiopia predicanti·ꝙ̄
plurima bō fecit·ipſiuſqꝫ hys q̄ ad
fidē ptinent ꝙ̄ plurimū coadiuuit
Mor Iſta poſſūt allegari q̄uo
oratio deuotō et lectō ſunt ad fidē
manuductiua ·ſalutis aīe cauſati
ua·Ille paga n9 cauſa orationis
de ethiopia i iheruſalē veīt q̄ legē
do ſcripturas ſedēs i curru ſe occu
pabat·et ideo p illū ad fideꝫ vōri
meruit cui9 ſcripturā legebat·qꝛ
q̄ ſcripture lectōibꝫ occupat ad ō
ne bonū facilit inclinat·ij·Thio·
iij·Scriptura diuit9 inſpirata vtil
eſt C Vel allega quomodo bō
ſocietas eunucho regiarū.i.ditibꝫ
et pricipibus huius mūdi ɔficit·
et quomodo philippi apoſtoli q̄ int
pretatur os lampadis.i.virorum
ſanctoꝝ religioſoꝝ qui os lāpadis
dicūtur·qui loq̄ et docere verbis
et illuminare exēplis alios dinoſ
cūtur ſocietas et allocutō talibus
ɔficit·ipſoſqꝫ ad baptiſmuꝫ.i.ad
puritatē ɔſciētie inuitat pit et in
ducit·ps.Cuꝫ ſancto ſanct9 eris
Dato ꝙ aliquis ſit ethiops .i.pec
catorū fuligine denigratus·ſedēs
in curru.i.in altis ſeculi dignitati
bus eleuat9·et curriculo diuerſo
rū negocioꝝ agitatus·ſi tam̄ ſcrip
turā libenter legit·et ſocietatē ſā
ctoꝝ diligit·ipſorūqꝫ verba et do
cumēta libenter audit faciliter ad
ſalutem peruenit·Johannis octa
uo ·Qui ex deo eſt verba dei au
dit

Capitulum ſeptimum A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Beati pauli cōuerſio fuit
valde mirabilis · nā cū
actualiter peccaret · et
ſi q̄ cristo crediderint
ad ducēdum vinctos in iheruſalē
properaret damaſcū · ſubito circū
fulſit eū lux de celo · et cadēs i ter
ram audiuit vocē dn̄i ipſū de ſup
arguentis · Saule ſaule q̄d me p
ſequeris durū ē tibi ɔtra ſtimulū
calcitrare · ego ſū iheſus nazaren9
quē tu perſequeris · ſurge et īgre
dere ciuitatem · Paul9 ergo q̄ p9
dicebatur ſaulus · q̄ ex circūfulſio
ne diuini lumīs fuerat ad trām
pſtratus et excecatus de terra ſur
rexit · ſed aptis ocul' michil vidēs
per man9 tract9 a ſocijs in damaſ
cum · ab anania baptizatus fuit ꝛ
ſquamis de oculis cadentibus vi
ſum recepit · et cibo ſūpto confor
tatus iudeis ꝛ gētilibus p̄dicauit
vas electōis a dn̄o dict9 fuit · Va
de inquit xp̄c anania qm̄ vas elec
tionis eſt michi iſte · vt portet no
men meū corā regibꝫ et pricipib9
et filijs iſrahel · Qd vtiqꝫ factū ē ·
quia quāto exiſtēs ī pfidia fuerāt
nequior · tanto ad fidem cōuerſus
fact9 eſt melior et cōſtantior atqꝫ
maior · ſicut ipē dicit · Ro · v · Vbi
habūdauit delictū ibi ſuphabūda
uit et grā · ¶ Mor Iſta poſſūt
applicari ad modū et formā · quā
poſſunt cōuerti homines obſtina
ti et in ſua malicia confirmati · O
portet em̄ q̄ deus āte ōnia ipſos
luce celeſti .i. ſua diuina gratia in
ſpiret interius et infūdat · Deinde
q̄ per tribulationē exteriorē ipos
ad terrā deprimat · et ſuā ſupbiam
per violētiam vl' timorē mortis iu

dicij vl' inferni conterat · Tandē
viſum pſūpte ſapientie auferat ·
et per conſcientie ſtimulum ipſos
atrociter reprehendat · Saule ſaule
inquit q̄d me pſequeris .i. cogno
ſce quāta cōtra deū feceris · ꝛ tūc
ſeq̄tur q̄ ipos p ſpē ſalutis ērigat
ꝛ ad igrediēdū cōſiderādū et affe
ctandum paradiſi ciuitatē ipſos ī
ducat dicēs Surge et ingredere ci
uitatē · Gen̄ · xxxv · Surgite et a
ſcēdamus in bethel · et tūc neceſſē
eſt q̄ tales aptis ocul' michil vide
ant .i. q̄ mētis oculos intra ſe per
mentis diſcretiōē apiant · ꝛ ſe eē
michil cogitēt · et q̄ ab extra aliq̄
mūdi bona non reſpiciāt · Math ·
xvij · Neminē viderūt niſi ſolū ihe
ſum · tādē oportet q̄ bonis ſocijs
et fidelibꝫ predicatoribꝫ iſti cōmit
tantur a q̄bꝫ p man9 .i. p bona ex
empla trahātur · ꝛ ad ananiā q̄ in
terpretatur donū grē .i. ad diuinā
grāz et miſericordiā in damaſcum
q̄ interptatur ſanguis potus .i. ſā
guinis cristi et eucariſtie recepti
onem introducātur · vbi p lacrima
rum exuberātiam baptizētur · et
ſic ſquamis .i. vitiorū immūdicijs
per cōfeſſionē cadētibꝫ · viſus men
talis diſcretiōis in eis reparatur · ꝛ
q̄to ante peiores fuerāt tāto poſte
a in meliores homines cōuertūtur
ita q̄ vaſa dilectionis a deo voca
ri merentur · et ad officiū prelati
onis p̄ ceteris eliguntur · vnde de
talibus dicitur .i. Cor̄ .i. q̄ ſtulta
mūdi elegit deus · ¶ B Vel
dic q̄ p̄latus qn̄ vult obſtinatum
corrigere · dēt eū p̄mo p forte tribu
lationē pſternē · ꝛ ad terram id ē
ad mortis cōſideratiōē deicē · tādē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

per conſolationem erigere · bonis
pedagogis et ſocijs cōmittere vt
ſupra · et ſic ſaulus qui interpre
tatur abutens conſilio efficietur
paulus · qui interpretatur os tube
vel electōnis miraculum · inq̄ptuz
de peruerſore et malo ipſe efficiet̄
bonus et iſte q̄ptuz ad tubalis pre
dicationis officiū miraculoſe a doī
no erat elect9 · Pſa · lviij · Clama
ne ceſſes ſicut tuba et exalta vocē
tuam · C Vel dic q̄ paul9 q̄
ad terram pſtratus excecatus eſt
ita q̄ apertis ocul̄ michil videbat
donec introductus damaſcū viſū
recepit poteſt ſignarē auaros · qui
ad terram id ē ad terrena per affe
ctionem pſtrati ſolent viſuz vere
diſcretionis perdere · ita q̄ q̄uis
oculos intellectus aptos habeant
q̄ptum ad ſapientiam ſecularē · et
in mūdanis negocijs limpidos et
acutos · michil tamē q̄d ad ſalutē
ſpectat vident · nec ea que ſpec
tant ad animaz ſtudent · p̄s · Ocu
los habent et non videbunt · Ve
rumptamen poſtq̄ ciuitatem da
maſci que interpretatur ſāguinē
ppinans · i · infernū · vbi ſāguis cru
deliter ppinatur dampnatis · intra
uerint · tunc incipiēt viſuz diſcre
tionis recipe et ſe cognoſcē · Luce
xvi · Eleuās oculos cum eſſet in
tormentis vidit lazarum ſup quē
locū · Gre · dicit · q̄ aduerſitas o
culos aperit quos peccatū clauſit
Pſa · xxviij · Vexatio dabit intel
lectum auditui · C D
Illud q̄d ſequitur q̄ paulus
querebat ſe adiungere frat̄
bus in iheruſalem · illi vero time
bant et fugiebant eum · neſciētes
ipſum ɔūerſū ſciētes q̄pta mala ī
ferre fidelibus ſolebat · poteſt al
legari q̄ mala fama difficile tolli
tur · nā qui ſemel criminoſus exiſtit
dato q̄ in veritate ſit correctus ·
tamen p ſuſpecto habetur · Eccle
ſiaſtes · x · Si ebetatū fuerit ferruz
multo labore exacuet̄ · C E
Omnes pauli vocē audiētes mi
chil videbant Hoc p̄t allega
ri q̄ modernorum predicatorꝝ au
ditores mlt̄a audiunt · ſed michil
vident · audiunt verba ſed nō vi
dent exempla · Quia multi inueni
untur qui bonum dicūt · pauci ex
emplarit̄ faciunt · ideo · Mat · xxiij
Que dicunt vob̄ facite et q̄ faciūt
nolite facere · Vel dic cōtra audi
tores q̄ bene predicatorū verba li
benter audiunt : nūq̄ tamē atten
dunt ad facta ipſorꝝ · nec volūt ab
eis capere aliq̄ bō exēpla operandi
Deut̄ · vi · Vocem audiuiſtis ſ; fa
ciem non vidiſtis ·

Capitulū octauū · C A

Cornelius cēturio gētil̄
italic9 p imperatorē in
paleſtine ceſarea cōſti
tut9 · religioſe viuebat
et timens deū multas elemoſinas
faciebat · et ſepius deū exorabat
Qua ppt̄ diuina miſericordia ipz pi
re ñ ſuſtinēs · āgelū ſibi miſit p q̄
ad beatū petrū direct9 fidē et bap
tiſmū ſuſcepit · Act̄ · x C Mor dic
q̄uo etiā elemoſina ī gētilibꝫ ɑ alijs
ē deo grta · q̄ apd̄ deū ſalutē ſuo ac
tori meret̄ · ita q̄ diuina clemen
tia vt cōit̄ hominē pium et miſeri
cordē q̄uis alias ſit peccator non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuſtiet ꝙ dāpnetur · iuxta verbū
Jero · dicētis ſe non memorē eſſe
hominem male mortuū ꝗ̄ pris opi
bus aſſuetū · Sicut de beato grego
rio legitur ꝙ paganuȝ ab inferis
ſuis orationibus ſuſcitaret · eo ꝙ
ipſū fuiſſe elemoſinariū audiebat
ideo dicit · Thobi · iiij · ꝙ elemoſi
na a peccato liberat · et nō patitˀ
animas ire in tenebras ·

Cum iudei abhominarent gen
tiles · ita ꝙ in ꝑmitiua eccle
ſia xpi diſcipuli qui pro maiori p
te iudei erant gentilibꝫ non predi
carent · nec eis cōmunicarent · ſꝫ
potius ī iudea cū iudeis habitarēt
factū ē ꝙ petrus quadaȝ die ī iop
pen manebat · vbi in ſolariuȝ vni
us domus aſcēderat et orabat Fa
ctus ergo ī exthaſi lintheū p qua
tuor angulos a celo dimiſſuȝ · om
nibus quadrupedibus ſerpētibus
et volatilibꝫ plenū ſibi preſētatū
in viſu intuetˀ · et tūc de celo audi
tˀ vox monens vt comedat dicēs
Surge petre occide et manduca · ſꝫ
cum iſta tanꝙ̄ imūda et in lege ꝓ
hibita refutaret · continuo ſubin
fertur Q̄ð deus purificauit · tu ne
immundū dixeris · vas illud mox
recipitur in celum · et per hāc viſi
onē intimauit petro ꝙ nō eſt per
ſonarum acceptio apð deuȝ · et ꝙ
deus ita bene vult ſaluare gētiles
homines vt iudeos · et ꝙ indiffe
renter debent eſſe apoſtoli quo ad
bonos et malos · Exīde factuȝ eſt
ꝙ diſcipuli gētilibꝰ ꝑdicauerūt ·
et eis ꝯmuicātes ipſos ad fideȝ ⁊
eccleſiā receperūt · Tūc ergo intra
uit nūcius cornelij gētilis q̄ fidem
et baptiſmū petebat · et ſic in viſi
one cognouit ꝙ neminē refutare
deberet · ide etiā factū eſt ꝙ diſcre
tionē ceremonialē ciboꝝ legaliuȝ
dimiſerūt · et cūcta animalia duȝ
tamen ſana eēnt ī cibaria recepe
runt · Mor · Dic cōtra quoſdā
qui ſunt tā in ſeculo ꝗ̄ ī clauſtro
qui ita de ſua iuſticia preſumunt
ꝙ gentiles ⁊ immūda animalia · i ·
peccatores ⁊ impios vilipēdūt · ip
ſis ꝯmunicaē dedignātur · et eis ꝑ
dicaē nō ſatagūt ſꝫ ꝯtēpnūt · Lu ·
xvm Cōtēpnebat phāiſeꝰ publica
nū dicēt illud · Yſa · lxv · Recede
a me ne appropies michi · q̄ꝛ imū
dus es · ſꝫ illð in ſuis diſcipulˀ dn̄s
repudiat · et maxime ī petro · i · in
prelato · et ꝑdicatoribꝫ illð nō ap
ꝓbat · vult em̄ ꝙ tales imūdum
nichil reputēt · nullūȝ ꝗ̄uis pecca
toreȝ repudiēt et ꝯtempnāt · ſꝫ ge
neralitˀ bonis et malis viam ſalu
tis oſtendant · et ad oēs ī differē
ter ſe habeant · cuȝ ſapiētibꝰ et īſi
piētibus grecis et barbaris debi
tores exiſtant · talibus ēgo debitū
ſuū ſoluant · Nō em̄ opꝰ eſt valē
tibus medicꝰ ſed male habentibꝫ ·
Mat · ix · Q̄ð deꝰ purificauit hō n̄
debet immūdū dicē · q̄ꝛ quos deus
baptiſmo lauit vel ſanguīe rede
mit nō debent alij ꝯtempnē · ſꝫ ca
ritatis amplexibꝫ adamaē · Mat ·
xvm · Videte ne ꝯtēpnatis vnum
ex puſillis iſtis ·

Caplm decimū nonū ·

Petrꝰ captus ab herode
vt poſt paſca ab eo oc
cideretˀ ꝑmo ī carcē fu
it miſſꝰ duabꝫ cathēis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

victus a quatuoꝛ quatnioibꝫ mi
litum cuſtoditus· verū cūꝫ oratiō
fieret ab eccleſia ſine intermiſſio
ne ad deū ꝑ eo· factū eſt ꝙ eadem
nocte qua in craſtinū debebat occi
di· int̄ duos milites in carcere dor
miēti angelus dn̄i aſtitit· ꝛ lum̄
ī habitaculo cōfulſit· percuſſoq; la
tere excitauit eū dicēs· Surge ve
lociter p̄cinge te· calcia te caligas
tuas· et circūda tibi veſtimētū tu
um et ſequere me· Ceciderunt er
go cathene de manibus eius et ip
ſe poſt angelū ibat· et q̄d per āge
luꝫ fieret neſciebat· quinymo ſe vi
dere ſomniū extimabat· Trāſeun
tes ergo primā et ſecūdā cuſtodiā
venerūt ad portā ferreā que ducit
ad ciuitatem que vltro aperta eſt
et de poteſtate herodis exiuit· Et
continuo angelo recedente petrus
ad ſe reuerſus angelicū miniſteri
um cognouit dicēs· Nunc ſcio ve
re quia miſit deus angelum ſuum
ꝛc̄· Ipſe ergo ad frēs venit et ſic
ſe ita miraculoſe liberatū inuenit
Actuū· xij· Moꝛ Reuera tal̄
ꝓceſſus videtur quādoq; fieri ī cō
uerſione peccatoꝝ· cōſtat ꝙ petr⁹
qui inт̄pretatur diſſoluens .i. pec
catoꝛ robuſtus ad diſſoluēdum le
gis diuine vincula aſſuetus ab he
rode dyabolo per pccm̄ capitur· ī
carcere male ꝯſuetudinis trudit̄·
quatuoꝛ quatnionibꝫ .i. q̄tuoꝛ ma
lis affectōnibus traditur· duab⁹
cathenis ſcꝫ cōplacētia peccādi· et
difficultate penitēdi ſtringitur· ꝛ
ſic ibi dormit quieſcit et inter du
os malos milites· ſcꝫ inter exceca
tionem mentis et incōſideratiōeꝫ
finis ibi cōmoāt̄· nec cogitat ꝙ de

eius morte et dāpnatione tractet̄
et ꝙ in craſtino .i. ſubito damnā
dus a demonibus expectat̄· Lu:
xix· Nūc autē abſcōdita ſunt ab
oculis tuis· ſed de⁹ q̄ videt damp
nationis periculū· angelū ſuū .i. ali
quē angelicū p̄dicatorē vel p̄latuꝫ
ſibi mittit· q̄ ipſuꝫ arguēdo percutit
et ad ſurgēdū de peccato exeūduꝫ
q; de periculo excitat et inducit·
Percutit igitur latus coꝛ et pect⁹
eius ſtatim per cōtritionē· Cadūt
cathene vicioꝝ per confeſſionē et
abſolutionē· Surgit ꝑ peccati diſ
plicentiā· p̄cingit ſe ꝑ tēperātiaꝫ
et abſtinētiam· ꝛ per ſupfluitatū
reſecationem Calciat caligas ſuas
per multiplicem bonam affectōnē
Circūdat ſibi veſtimētum .i. bonā
cōuerſationem· Seq̄tur iſtum an
gelum predicatorem ꝑ bonaꝫ imi
tationem et ꝑ obediētie executio
nē Exod· xxxij· Angelus meus p̄
cedet te· cuſtodi et obſerua māda
tum eius· Primā et ſecundam cu
ſtodiā tranſit ꝑ culpe et pene eua
ſioneꝫ· et ſic venit ad portā ferre
am .i. ad durā penitētiam que ad
ciuitatē paradyſi perducit ꝑ propē
carnis macerationem· et ita liber
de manū herodis .i. dyaboli efficit̄·
et fratribus .i. fidelibus adiungit̄
per gratiā et deuotionem· Luce .i.
De manu inimicoꝝ noſtroꝝ libera
ti ſeruiamus illi· Ad laudāduꝫ er
go deū et angelū q̄ ipſū liberāuit .i.
prelatū qui ipſū cōuertit ꝑ grati
arū actionē· qn̄ ſe liberātū et euaſiſ
ſe periculum et dampnationē cog
noſcit· dicet· Nunc ſcio vere qui
a miſit dominus āgelū ſuū et liberā
uit me· p̄s· Laque⁹ contrit⁹ ē et

nos liberati ſumus · Diſcipulis au
dientibus petrum ſtare ante ianu
am · et non credētibus dictum eſt
ꝙ angelus eius ſit ⁊c̄ Hoc poteſt
allegari quomodo quilibet habet
angelum deputatum · Mat · xviii
Angeli eoꝝ vidēt faciē patris ⁊c̄ B
Cum herodes quadā die in ce
ſarea indutus veſte regali p
tribunali ſederet · et tirij et ſidonij
quibus iratus fuerat adularētur
eidem · voceſqꝫ dei et nō hominis
acclamarēt · hoc ē dictu ꝙ laudes
deo et non hominibus debitas ſibi
adulādo dicerent · et ipſū eo ſuſti
nente et approbāte tāꝙ deū collau
darent · affuit angelus domini q̄
ipſū percuſſit et ſtatim cōſūptus a
vermibus exſpirauit · Mor
Illud poteſt exemplariter dici quo
modo deus illū deteſtatur et punit
q̄ ꝓpriam cōditionē nō cognoſcit
ſed vltra ꝓpria merita ſe laudari
permittit · āgelus enim .i. diuina ſē
tentia talē percutit · et vermiū .i. de
monū multitudo ipſum conſumit ·
Yſa · vltimo · Vermis eoꝝ nō mo
rietur et ignis non extinguetur ·
C Vel allega contra āticriſtum qui
i regia maieſtate ſedebit et ſe tāꝙ
deum magnificari gaudebit · ideo
vermis infernalis ipſum perpetue
deuorabit · et angelus .i. xpc ipſū p
cutiet et dāpnabit · Vel dic ꝙ illi
q̄ dicūtur herodes qui interpreta
tur glorians in pellibus .i. q̄ in ſua
pulchritudine gloriātur · et q̄ ia
cobū .i. ſupplantatorem dyaboli in
ſe occidunt · hoc eſt q̄ dyabolo for
titer reſiſtere nolunt et petrū .i. cō
ſcientiam mentis in ſe encarcerare co
nantur · q̄ volūt in ornatu regio ſe
dere · et adulatorū laudibus ſcalpi
et vltra merita virtutē ſuā lauda
ri · et adulationibus delectantur ·
tales ab angelo dei .i. ab interiore ra
tione percutiuntur · et a vermibꝫ .i.
a conſcientie remorſu interius corro
duntur inquantum conſcientia taliū ipſos
percutit · quando in ſe conſentit quod ab
adulatoribus proclamatur · Vel dic
ꝙ reges et magnates huius mūdi
exterius publice habent adulatores
intus .i. occulte vermes detractores
alioꝝ deuoratores ⁊c̄ ·

Capitulum decimū · A

Paulo et barnaba regi
onē luſtrantibus con
tigit ꝙ dū eēnt liſtris ·
vir quidā infirmus ſe
debat claudus pedibus ex vtero
matris ſue · dū ergo audiens pau
lū loquētem haberet fidē vt ſanus
fieret dixit ad eum · Surge et ſup
pedes tuos ſtare rectus · q̄ exiliens
ambulabat · Turbe autem licaoni
ce clamauerunt · Dij ſiles facti ho
minibus deſcenderunt ad nos · bārna
bam ergo iouē dixerunt · paulum
eo ꝙ dux eſſet mercuriū vocauerūt ·
ipſi adductis thauris et coronis
ſacrificaſſent eis niſi apoſtoli prohibuiſ
ſent · Actuū · xiiij · Mor Iſta poſ
ſunt applicari ad predicatores qui tunc
quando ipſi ſuis doctrinis et exēplis faci
ūt claudos .i. peccatores et in moribus
claudicātes recte per iuſticiā incedere
digni ſūt ꝙ gentiles .i. ſeculares ipſos
deos .i. ſanctos debeāt exiſtimare et ſac
rificia bonorū temporaliū ipſis tribuere di
centes · Dij ſimiles facti hominibꝫ
deſcēderunt ad nos · tales dij id ē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

celeſtes merentur dia · et tam iu
piter qui dicitur iuuãs pater · q̃
mercurius qui dicitur apiens ciui
tatem poſſunt vocari · eo q̄ pecca
tores per eos ſicut per patres ſo
lent iuuari · et ipſis celi ciuitas a
periri · pſ · Ego dixi dij eſtis ⁊ filij
excelſi omnes · Talibus debent ſa
crificia · i · terrem honores offerri quē
ſi vltra modū excedunt debent p
eos refutari · teſtante · Gre · Pre
dicatoribꝰ debētur tpalia ⁊ q̃ largi
untur ſpūalia · B Vl̄ dic
q̄ nullus ſāctꝰ homo debet ſuſtine
re q̄ aliquis ipſum deū reputet · i ·
q̄ maiores laudes q̃ ſua reqrant
merita ſibi formet · vl̄ q̄ ſacrificia
vane laudis ſibi offerat · vl̄ q̄ de
ipſo aliquid vltra veritatem exiſ
timet · Yſa · i · Ne offeratis vltra ſa
crificiū fruſtra · Cuius contrariū fe
cit herodes · qui ſicut ſup̄ caplo ·
xij · viſum eſt · deum ſe vocari ſuſ
tinuit · et ideo iſte ſalariū repor
tauit · C

Paulus lapidatus et extra ci
uitatē liſtris tractꝰ · vbi p̄
us tāq̄ deus fuerat exiſtimatus ·
a turb̄ extra vrbem piectus mor
tuus fuit creditus · qui tādē poſt
turbatum receſſum ſurrexit et cir
cunſtantibꝫ fratribꝫ ciuitatē intra
uit · et die poſtera de ciuitate re
ceſſit · ⁊ valefaciēs fratbus dixit
per multas tribulationes oportet
nos introire in regnum dei · Illa
allega q̄ illi qui ſunt in lyſtris q̄
erat ciuitas gentiliū · i · in mūdo qui
eſt habitacō peccatoꝝ · ſicut dij ali
quotiēs honorāt ⁊ ibidē qnq̄ vi̇ſa
vice per infortunia lapidātur · V
bi enī fortuā homīnē eleuat · ibidē
quādoq̄ ipſum lapidat et condēp
nat · vn̄ Seneca · Fortuna vitrū ē
cū ſplendet frāgitur · Vl̄ dic q̄ in
hoc p̄t notari q̄ quādoq̄ viri ſan
cti poſſūt licite ſe mortuos et alia
ſimilia fingere · vt ſic poſſint impi
orū ſeuiciam declinare ·

Caplm vndecimū · A

In caplo · xv · fit mentio
quomodo determiuatū
eſt cōuerſos ad xp̄i fidē
ad onus graue ceremo
niarum legis nō teneri ⁊c · hoc ſi
indiget expoſitione Illud autē qđ
tandem ſeq̄tur · q̄ orta eſt diſſen
ſio inter paulū et barnabā ſtatu
entes reuiſitare p̄ eos in diuerſis
ciuitatibꝰ cōuerſos · ⁊ frēs ī fide ⁊
moribus ſolidare · ita q̄ ab inuicē
ſunt diuiſi · vnꝰ q̄dem electo vno
ſocio ad vnā ptem · alius cū alio
ad aliā iuit · Mor Allega q̄ oc
culta dei p̄uidentia inter viros ſā
ctos qn̄q̄ permittit diſſenſiones
vl̄ aliqua alia leuia ſcādala · ⁊ hoc
quando videt huiuſmoī mala in
bona poſſe conuerti · et in meliꝰ cō
mutari · Iſti q̄ diu ſolū fuiſſent
ſimul ī vno loco fructū nō feciſſēt
ſed ab inuicē diuiſi ī pluribꝰ locis
predicauerūt · ⁊ ſic nomē xp̄i fidē
q̄ eius multo ampliꝰ adauxerūt
Bona ergo erāt illa diſſenſio ex q̄
occaſionalit̄ orta eſt fidei xp̄i mul
tiplicacō · vn̄ xp̄c dicit · Luce · xij ·
q̄ nō venerat pacem mittē in ter
ram ſed ſeparationē ·

Capitulum duodecimū A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

PAulus circūcidit thimo
theū q̄ erat gentilis · cū
tamen ſciret circūciſio
nē non eſſe neceſſariā ·
ipſam et alias ceremonias nō eē
fidelibus imponēdas · ſicut patet
in capitulo precedēte · hoc tamen
fecit ad iudeorū ſcādalū vitādū ·
quorū multitudo in illis ptibꝫ cre
diderat q̄ ad huc circūciſioēꝫ tene
bāt · Non poterāt em̄ ita ſubito ri
tus nouos accipe et ſuos mores ā
tiquos abdicare · Simile ꝓbat̄ in
ſra caplo · xxi · vbi paul9 de cōſilio
ſeniorū cū nazareū et legis obſuato
reꝫ ſe ſimilauit · et cū alijs nazare
is templum ad ſe purificandū i
trauit · vt legis obſeruatoreꝫ ipſū
iudei crederent · et illa q̄ de ipſo
audierāt falſa eſtimarent offerēs
ſacrificiū acceptauit · Actuū · xxi
Mor Illa poſſūt allegari ad du
o · vnū eſt ꝙ ſcꝫ ꝓ vitando ſcādalo
et piculo · licitū eſt fieri qđ alias e
rat illicitū · et diſſimulaē qđ nō ē
verū · Lu · xxiiij · Fingebat ſe lōgi
us ire · Aliud em̄ eſt ꝙ cito et faci
liter nō poteſt mutari illud quod
diu fuit obſeruatū · ꝓu · xxij · Ado
leſcens iuxta viā ſuā ambulans ·
et cū ſenuerit nō recedet ab ea C
PAul9 et ſilas vetati ſūt a ſpū
ſcō predicare in frigia bithi
nia et galacia · vocati vero ſunt in
macedonia euangelizaē · ſicut pau
lo per viſū eſt oſtēſuꝫ · vbi videba
tur ſibi ꝙ homo macedo ad euꝫ ve
niebat · qui eius auxiliū implora
bat Mor Hoc ꝑt allegāi quō
ſpūs vbi vult ſpirat et quomodo
quoſdam repudiat · Et quomodo
predicatores ſuos per occultaꝫ in

ſpirationeꝫ nūc ab illo loco retra
hit · nunc ad alium mittit · Nouit
em̄ de9 q̄ ſūt ei9 · ideo ſcđꝫ ꝙ vnū
vel aliuꝫ eligit · ſcđm hoc predica
tores ad eos mittit · Iohā · Ego ſci
o quos elegeriꝫ · C
CVꝫ philippis que eſt ꝑma ci
uitas macedonie eſſet quedā
puella ſpū phitonico plena · q̄ diui
nando queſtū magnū ſuis dn̄s ex
hibebat · factū eſt ꝙ paulū et ſilā
ſequeretur · Iſti homines inq̄ebat
ſerui dei excelſi ſunt · qui annūci
ant nobis viam ſalutis · cōpatiēs
ſibi paul9 imparuit imūdo ſpiritui
ꝙ ipſam dimitteret · et ſic eam ꝓ
tinus a ſpū phitonico liberauit · De
inde vero dn̄i puelle vidētes · ꝙ lu
crū ſuuꝫ defecerat · et ꝙ puella ſa
nata nichil amplius diuinabat · apo
ſtolos inuaſerūt · et facto concur
ſu ipſos traxerunt ad pricipes q̄
ipſos publice ceſos in carcereꝫ de
truſerunt · Mor Iſta allega
quomodo multi ſunt qui non cu
rant de ſuorū filiorum ſubditorūꝫ
ſpūali ſalute · ſed ſolum de ꝓpria
temporali vtilitate · non curant ſi
dyabolo vel ſpiritui immundo et
peccato ſubiciantur · dū tamen ali
qua lucra ſue burſe ſubminiantur ·
Iſta videmus de parentibus et ami
cis ſecularibꝫ · qui ſi habent aliquā
puellam · i · filiū vł amicuꝫ ſpū phi
tonico · i · ſcientia dyabolica plenuꝫ
diuinatorē et aduocatū et in ſecula
rib9 ſcientijs eruditū · vidētes ꝙ
queſtus honor vtilitas temporalis
ex hoc ipſis aduenit · nolūt ipſuꝫ
ab hoc ad deū ↄuerti · ſꝫ poti9 ipſuꝫ
plus diligūt in ſeculo ↄuerſari · ō
nes em̄ que ſua ſunt querunt nō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

que iheſu criſti · phil · ij · Vñ ſi cõ
tingat ꝙ tales ad inſtictũ pauli et
ſyle. i. bonorũ religioſoꝝ ſpũaliter
ſanẽtur · et ad religionẽ cõuerſi a
poteſtate dyaboli liberent̃ · ſtatim
dñi taliũ. i. ipſoꝝ tẽpales parentes
videntes ꝙ ſpes temporalis quã habe
bant in tali defecerit incipiũt con
triſtari et cõtra ipſos qui eũ ſana
uerũt. i. q̃ eũ ad religioẽȝ duxerũt
ſolent turbari et in eos debacha
ri dicẽtes · Hij homines cõturbãt
ciuitatẽ noſtrã cũ ſint iudei. et an
nũciãt morẽ quẽ nõ licet nob̃ reci
perẽ cuȝ ſim⁹ romani · Sic ad litte
rã ſeculares vocãt religioſos orbis
turbatores · et ipſos iudeos et ſu
perſticioſos dicunt · et eẽ viles re
putãt · ſe vero romãos. i. nobiles
eſſe ferunt · Nõ licet dicũt hũc mo
rem ſuſcipẽ cũ ſim⁹ romani · et ñ
licet nob̃ religioſos vel clericos fi
eri cũ ſim⁹ nobiles et magni · Jo ·
viij · Semẽ abrahe ſum⁹ et nemini
ſeruiuim⁹:

D

Paulo et ſyla reclusis i carcerẽ
et eoꝝ pedibȝ ſtrictis ligno
fact⁹ eſt terrẽ mot⁹ · et fũdamẽta
carceris mota · fores apte · vincula
ſoluta · et lumẽ refulſit vndiq; · q̃
bus viſis cuſtos carceris cõuerſus
eſt ad dominũ · et cũ tota domo ſu
a baptizatus · Mor Hic alle
ga ꝙ mors et tribulatio apoſtoloꝝ
et martirũ valde pfecerũt ad vti
litatẽ noſtrã · dũ in eoꝝ tribulatio
nibȝ et morte miracula fiebãt · Cũ
exiſtẽtes in carcere ceteris predi
cabãt. vl' epiſtolas ſcribebãt et ad
remota mittebãt · quãdoq; actua
lit̃ hoĩes ad xp̃m ꝯuertebãt · vel
saltẽ nos et alios q̃ nũc talia legi
mus in fide ſolidãt · ſicut de beato
paulo legit̃ · ꝙ i carcerẽ poſit⁹ ſcri
bebat epiſtolas · q̃ nũc magis pro
ficiũt vniuerſis · q̃ꝫ ſi tũc liber ex
iſtens pſonalit̃ pdicaſſet · ſcit eniȝ
de⁹ de tribulatioib⁹ ſctoꝝ et alio
rũ bõ elicere · quinymo mala talia
euenirẽ nõ pmitteret · ñ ſciret ex ta
lib⁹ vtilitatẽ aliquã puenirẽ · Deu ·
xxxij · Vt ſugeret mel de petra · et
oleũ de ſaxo duriſſimo ·

Caplm decimũ terciũ · A

Cvȝ paul⁹ eſſet athenis
et ibi nomen dñi predi
caret · factuȝ ẽ ꝙ phari
ſei et alij audiẽtes ꝙ fu
turã reſurrectionẽ dicẽt · ceperũt
eum deridere et verba eius nuga
toria reputarẽ · vñ quidaȝ dicebãt
ꝙ nouoꝝ demonioꝝ videbat̃ eẽ
denunciator · Alij dicebãt ꝙ erat
verboꝝ mutiliu ſeĩnator · ipſe apꝉs
hoc non deſtitit · ſed cũ ipſis diſpu
tans et fidẽ eis pdicãs · mltos ad
fidem cõuertit · et dicit̃ ibideȝ ꝙ a
theniẽſes et alij hoſpites ad nichil
aliud vacabãt · ñ dicẽ et audirẽ ali
quid noui · Actuũ · xvij · Mor
Iſta applicat̃ cõtra modernos au
ditores ſermonuȝ · ad hoc eñi deue
nit humana demẽtia · ꝙ homines
plus querunt vana q̃ꝫ vtilia · quin
ymo multi videntur ſimiles eẽ athe
nienſibus · qui curioſitatis gratia
magis q̃ꝫ vtilitatis ſermones alio
rum audiunt · quos tandem modi
dica occaſiõe deſpiciunt · vnde Se
neca · Natura humana nouita
tis eſt auida · Si enim predicator

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

dicat cõmūnia et vtilia ñ ad volū
tatē ipſorū. ſtatim ſolēt eū deſpi
cere et omnia verba eiꝰ quaſi ſā
cta et vtilia dāpnaē dicētes Quid
vult ſeminator verboꝝ hic dicere
Alij dicūt ꝙ nouoꝝ videtur denū
ciator eſſe. vñ ſapiens. ꝓū b. xvij
Nō recipit ſtultus verba prudēti
e. niſi ea dixeris q̄ verſātur in cor
de ſuo.

Idēs paulus ydolatre deditā
athenēſiū ciuitatē. incitaba
tur ſpūs eius. et circūſpiciēs ſimu
lachra. int̄ cetera inuenit ibi araꝫ
et ydolū. cuiꝰ titulꝰ erat ignoto
deo. qua occaſione accepta p̄dica
re cepit. et illū q̄ erat deꝰ ignotꝰ
hoībꝫ ānūciauit dicēs. Queꝫ ig
norātes colitis hūc ego ānūcio vo
bis. Narrat̄ em̄ ꝙ in paſſiōe xp̄i
cū ſolis eclipſis vniuerſalis fieret
et ipſa eclipſis naturalit̄ fieri nō
valeret. ꝑ eo ꝙ luna in oppoſitio
ne nō in cōiunctōe ſolis eſſet. phi
loſophi qui erant athenis illð tā
mirandū factū alicui ignoto nu
mini et deo attribuerūt. quē tunc
pati alicubi dixerūt. et ideo igno
to deo ydolū erexerūt. tūc fertur
dyoniſius ariopagita qui tūc erāt
athenis philoſophus. et ariopago
.i. loco vbi diſputabat̄ prefectus
iſta verba dixiſſe. aut deus natuē
patit̄ aut mundi machina diſſipa
tur. Paulo ergo ſup titulo huius
ydoli diſputante. iſte dyoniſiꝰ cri
ſto credidit. et vna cū m̄ltis alijs
pauli diſcipulus factus fuit.

Mor. Illð allega ꝯtra gētiles q̄
adorant deū ignotū. adorāt enim
deū tāꝗ creatorē. ignotꝰ tñ ē eis
q̄ xp̄ꝫ neſciūt redēptorē. vñ nos
ipſis poſſumꝰ dicē illð. Jo. iiij.
Nos adoramꝰ qð ſcimus. vos ado
ratis qð neſcitis. quia ſalus ex iu
deis eſt.

Caplm decimū quartū.

Identes q̄daꝫ iudei mi
racula que paulꝰ facie
bat. et quomodo demo
nes de obſeſſis corpori
bus expellebat. ceperūt per nomē
xp̄i demones adiurare. et quāꝗ
xp̄o nō crediderūt ceperūt tamē
ſuper obſeſſos nomē dn̄i inuocaē
dicētes. Adiuro vos per deū queꝫ
paulus predicat. Dū ergo quadaꝫ
die hoc facerent incepit demoni
acꝰ ſeu demō i demoniaco dicē ꝑ
hec verba. ihm̄ noui et paulū ſci
o. vos āt q̄ eſtis. inſiliens ergo ip
ſos ad trā ꝓſtrauit. et dominatꝰ
āboꝝ ipos nudos et vulneātos di
miſit. Actuū. xix. Mor. Illð
poteſt allegari ꝯtra p̄dicatoēs qui
dicunt quod non faciunt. q̄ iuxta
verbū apoſtoli ad titum ſecundo
Confitentur ſe noſſe deum. factis
autem negant. ſicut ad litteram
ſunt ypocrite. qui in nomine ihū
ſolent predicare et quāuis non te
neant vitam iheſu. gaudēt tñ pre
dicādo in nomine eius virtutes fa
cē ita. ꝙ quādoqꝫ bñ docēdo ſolēt
de mōes et pccā de pccōribꝫ ꝓpul
ſaē. Mar. ix. Dnē vidimꝰ quēdā
in noīe tuo eicē demonia q̄ nō ſeq̄
t̄ nos. Sꝫ q̄d. ꝓ cto dn̄s ꝯtra tales
indignatur et eos tāꝗ indignos
eo ꝙ p̄dicent nomen ſuū in mani
bus demonum tradit. a quibꝰ fi
nalit̄ affligūt̄. ps. Quaē enarras

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iuſticias meas dixit dominus pec
catori · ⁊ aſſumis teſtimoniū meū
per os tuum · tu vero odiſti diſci
plinam ⁊c̄ · ꝓpterea deus deſtruet
te ī finē ¶ B Vl' dic ꝙ iſti met
demoniaci quos tales volunt cura
re .i. peccatores quos tales mali p̄
dicatores volunt conuertere ſolēt
ipſis dicere · Jheſum noui et pau
lū ſcio · vos āt q̄ eſtis? ſcꝫ q̄ verba
dicitis et opa non facitis · ⁊ ore cō
fitemini quē opibꝫ īpugnatis Me
dice inquiūt cura te ipſum · Tales
ſolent quādoqꝫ inimicis diſcerpere
tribulare et opprimere · veſtimēta
tēporaliū tollere · et eos infeſtare
Sicut ad litteram patet de mūdi
tirannis · qui q̄ꝫ vident religioſos
et prelatos verba habē et nō opa
ideo ipſos ſpoliant · ⁊ cōtempnūt
verba eorū · ⁊ p iniurias ipſos ḡ
uāt · Job · xxiiij · Nudos dimittūt
hoēs veſtimeta tollentes · Dicunt
ergo predicatori illud · Johā · ix ·
In peccatis natus es tot⁹ et tu do
ces nos ·

Capitulū decimū quintū · ¶ A

I Vuenis q̄dā p̄dicante
paulo obdormiuit ⁊ de
tercio cenaculo q̄ſi mor
tuus cecidit · quē apo
ſtolus mox curauit · Actuū · xx ·
¶ Mor Hoc allegari poteſt ꝙ qui
in verbis apoſtolorū dormiūt · et
qui doctoruꝫ p̄dicatoꝝ prudētiūqꝫ
hominū ſermonibꝫ non intendūt ·
ſed potius in vitijs delectātur faci
lit' p peccatū corruūt et cadūt B
PAulus volens ire ī iheruſalē
inter cetera de ſe dixit · Alli
gatus ſpū vado in iheruſalem · ig
norans quid michi ibi ſit futuruꝫ
niſi quia ſpūs ſanctus vbiqꝫ dicit
michi · ꝙ vincula et carceres mē
manent · vnde legitur in ſequenti
caplo · ꝙ propheta agabus zona
pauli pedes ſuos ligās dixit Hec
dicit ſpūs ſanctus viruꝫ cuius zo
na hec eſt ſic alligabūt ī iheruſalē
Qua de cauſa cū a fratribus roga
retur ꝙ non iret · ſibi perſuaderi
non potuit · ſed contra voluntatē
omniū illuc iuit · vbi ſtatim capt⁹
verberatus alligatus et romaꝫ po
ſtea ductus fuit · ¶ Mor Recte
ſimilia exprimur cottidie in actibꝫ
humanoꝝ · Sic enī neſcio qua ne
ceſſitate vel occulta dei voluntate
quādoqꝫ homo tanq̄ꝫ alligat⁹ ſpū
in iſortuna ruit · et dato ꝙ ſciat ſi
bi ꝓſpere non ſuccedere negotiū
tamen illud ꝓſequi nō obmittit
et cum poſſit fugere non fugit · ſ
veluti ac ſi voluntarie in penaꝫ cu
rreret ab opibꝫ ill' non deſiſtit · alli
gatus vtiqꝫ ſpū · qđ enī deus futu
rum decreuerit non poteſt huma
na ſagacitas impedire · ſed potius
creatura creatori deſeruiens ſolꝫ
occulte dei ordinationibus cū hoa
veneīt obediē · Ge · xxiiij · A deo
egreſſ⁹ ē ſmo ⁊ n̄ poſſu⁹ extra ¶ C
PAulus non grauabat expen
ſis illos quibus predicabat
ſed potius manibus laborabat vt
haberet vnde viueret · nec ab eis
aliq̄d accipiebat ſed eos libere i
ſtruebat Hic p̄t notāi ꝙ p̄dicato
res p̄dicātes n̄ dn̄t elemoſinas pe
tē · ⁊ hoc ne videāt queſt⁹ grā p̄di
caē · Lu · vi · Gratis accepiſtis gra
tis date ⁊c̄ ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Capitulū decimū sextū ¶ A

QVãuis beatus paul9 ſe
alligandū in ihrl'm· et
tribulationes paſſuruz
audiret· et hoc ſibi ſpi
ritus ſanctus reuelaret· a ꝓpheta
agabus prediceret· fratribus diſſuadē
tibus noluit acqeſcē· ſ futura tri
bulamina vilipendēs paratū ſe aſſe
ruit ꝓ criſti nomine mortez et vī
cula ſuſtinere· Actuū· xxi·
¶ Mor In hoc docet̄ predicator
euāgelic9· vl' q̄cūqꝫ ꝓfeſſor catho
licus· q̄ vbi de fidei vtilitate agit̄
nō debet t̄bulationes metuē· nec
iter fidei et p̄dicationis opa dimit
tere· ſ ꝓ noīe dn̄i vinculis morti
qꝫ et laboribꝫ ſi fuerit neceſſe ſe do
naē· dicēs dnō illō· Lu· xxij· Pa
ratus ſū tecū in mortē et in carce
rē ire· Et· Mat· xxvi· Si oportu
ẽit me mori tecū nō te negabo ¶ B
COnſequēt̄ hic et caplo· xxij·
xxiij· xxiiij· fit mentio quō
paulus ſedicioſe fuit captus et a t̄
buno erept9 tortoribꝫ tradit9· ſ
ſe romanuz dicēs a tortorib9 ē di
miſſus Tādem in iudicio multipli
citer accuſat9 a iudeis· ꝑ ſūmum
ſacerdotē pcuti iuſſus· ita q̄ idez
princeps ſacerdotuz ſummus ex
iſtit a paulo maledictus· Percu
tiat inq̄t te de9 paries dealbate· tu
ſedens iudicas me ſc̄dꝫ legē et con
tra legē iubes me pcuti· Sꝫ hec om
nia trāſeo· excepto hoc q̄ cū ipm
torquere vellet ſe romanū ciuē al
legauit· cui9 ſimile ſup̄· xvi· feci
tur vbi ꝓpt̄ fitoniſſam liberatā in
carcere miſſ9 fuit· ¶ Mor Hoc
allega q̄ nō ē malū viro dei quan
doqꝫ ſeculāiū p̄uilegijs et auxilijs
vti· vt vbi ꝓpter dei timorem ſibi
non parcit̄· ſaltez timore vl' amo
re hominū aliqualit̄ faueat ¶ C
ILlud autē conſequenter inſe
ro q̄ cū iudei tā phariſei q̄
ſaducei q̄ erant ſecte diuerſe· qa
phariſei reſurrectionē futuraz an
gelos et animas poſt mortez viuē
aſſerebāt· ſaducei vēo negabant
ſimul contra paulum cōueniſſēt
et ipſū ad mortez peterent· caute
cepit dicere et clamare corā eis·
viri frēs et ego phariſe9 ſū filius
phariſeoꝝ· de ſpe et reſurrectiōe
futurorum ego iudicor· Quod au
dientes phariſei ſtatiꝫ a ſaduceis
diuiſi ſunt· ita q̄ inter ſe cōtendē
et diſputaē ceperunt: et ita pha
riſei qui contra paulum acriꝰ ſe
uierant ꝓ ipſo pugnaē ceperunt
¶ Mor ILlud poteſt allegari
q̄ ſi quis plures aduerſarios con
tra ſe confederatos habeat ſumma
prudentia eſt· ſi eorum fedus et cō
cordiam admiuicē aliquo ārticulo
diſrūpat· vt ipſos ꝑ ptes diuiſos
facilius ſuperet et euadat ꝛc· ¶ D
ILlō etiaꝫ qō ſeq̄t̄ q̄ ſcꝫ q̄dra
gīta viri venerūt ad prīnci
pes ſacdotū dicētes Deuocōe deuo
ui9 nos nichil guſtaturos donec
occidam9 paulū· et ideo ordīaue
rūt int̄ ſe q̄ iterū ad iudiciū corā
t̄buno vocaēt̄· vt dū veīret ad lo
cū in via interficeret̄ ab eis· Qō ta
men deo nolēte fuit alit̄ ordinatū
¶ Mor Hoc poteſt allegari q̄ hodie
ſunt multi iniqui homines q̄ ſe re
putant deuote et ſcē agere· quan
do ſanctos viros poſſūt occidere
ſicut ad litterā patꝫ de mr̄tis mat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſecularibus q̄ reputant ſe bonos·
quādo religioſis et clericis poſſūt
nocere· vñ ſic videtur illud· Joh·
xvi· Venit inq̄t hora vt omnis q̄
interficit vos arbitretur ſe obſeq̄
um preſtare deo

Capitulū decimū ſeptimū · Ca

Dominus diſpoſuerat ꝙ
paulꝰ iret romā et ibi
nomen dn̄i p̄dicaret·
vnde ſupra·xxiii·dix
it ſibi. cōſtās eſto paule· ſic̄ de me
teſtificatus es in iheruſalē· ita ro
me oportet te teſtificari· verūpta
men per quot vias modos et cau
ſas romā ꝑuenerit infra patet·
Fugit enim de iheruſalem i ceſare
am· et ibi coram felice accuſatus
tandem ab eo dimiſſus et ꝑ bien̄i
um relaxatus. poſtea iterū victꝰ
et feſto ſucceſſori traditus· et ab
eo volente gratiā preſtare iudeis
vt reduceret̄ i iheruſalē iudicatꝰ:
tunc vero paulus ceſarē appella
uit et ſic miſſus ad ceſarē romam
venit· corā quo nomen dn̄i p̄dica
uit et mlt̄ū populū dn̄o recollegit
vbi poſtea mortē ꝓ dn̄o ſuſtinuit
vt habetur· Actuū·xxiii· et vltra

Nota Iſta allega qm̄o deus ꝑ
mltas vias ſolet affectꝰ ſuos ꝓ
ducere· qm̄o et quando decreuerit
aliquid fieri· dato ꝙ mlta iterual
la fiant· ita ꝙ negociū ex toto vi
detur ſopitum· finalit̄ tamen ſolz
ſuſcitare· et occaſiōe accepta ꝓcu
rat qđ decreuerat euenire· Habet
em̄ dominus in omni negotio qđ
decreuit modos· cauſas· ordinati
onem· tempꝰ· horā· et regulaz or

dinatam· q̄ omnia q̄nq̄ ſuſpēdit
et poſt q̄n tēpꝰ fuerit negotiū qđ
decreuerat introducit· vñ Eccs·
viii. Omni negocio tempus eſt ꝛc·

Capl̄m decimū octauū· Ca

Cum paulꝰ cum mltis
nauigādo de terra ꝓmiſſi
onis in italiā duceret̄·
factū eſt ꝙ poſt mltos
maris impetus· nauis vbi erat in
bitalaſſū .i. in fundum tenacē et bi
tumi noſū impegit· ita ꝙ prora ſta
bat immobilis· puppis vero ſolue
batur a vi maris Armamentis er
go nauis in mare ꝓiectis· et neq̄
ſole neq̄ ſideribus poſt multos di
es apparentibꝰ· tēpeſtate non exi
gua iminente ablata erat omnis
ſpes et fiducia ſingulorū· Verūp
tamen deus ſalutē animarū pau
lo conceſſit· ita ꝙ nullꝰ ibidē perijt
aut defecit· naufragantesq̄ paulꝰ
alloquitur· et ad ſumēdū panem
incitat et hortatur· Saciati ergo ci
bo nauem alleuiabāt· et frumēta
in mari iactabāt· tandē vero frac
ta naui aliqui natando ad littus
venerunt· alij ſuper tabulas appli
cuerunt et ſic omnes periculū eua
ſerunt· Actuū·xxvij· Nota Na
uis eſt anima q̄ ſcꝫ inferius ad ter
rena debet eſſe clauſa· ſupius ad
celeſtia aperta· interius per humi
litatem concaua· per caritatem la
ta· per perſeuerantiaꝫ et tempera
tiā et ꝯtinētiam larga· in principio
et fine per abſtinētiā et tēperātiaꝫ
et ꝯtinētiā ſtructa. ꝓū·xxxi· Facta
ē q̄ſi nauis iſtitoris de longe por
tās panē ſuū Habꝫ em̄ iſta nauis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

duaſ pn̄cipales ptes · ſcʒ prorā q̄
ſignat amorē · puppim que ſignat
timorem · habet etiā nauis arma
menta ſcʒ virtutes et ſciētias · por
tat etiā aliquando frumenta .i. ter
renas poſſeſſiones et diuitias Iſta
eſt ergo veritas ꝙ quando paul⁹
.i. hūanus animus vel homo tēp
tat nauigare de t̄ra ꝓmiſſiōis .i.
de ſtatu gratie · in ytaliā que inter
pretatur exceſſus .i. in mūdū vbi
faciliter excedim⁹ per pcc̄m · et ꝓp
ter hoc mari .i. mūdi fluctib⁹ et a
maritudinibus aīe ſue nauem ex
ponit · quādoq̄ ꝯtingit ꝙ tēpeſtas
tribulationū et tēptationū ſibi na
ſcitur · lux vero ſol' et ſiderꝝ .i. grā
dei et ſcōꝝ vl' doctrina bonoꝝ p̄di
catoꝝ eidē penitus denegat̄ · Sapiē ·
xvij · Et ignis q̄dē nulla vis pote
rat illis lumen p̄bere · nec ſiderum
lī̄pide flāme illuminare poterant
illā noctē horrēdā · ita ꝙ prora p̄
ma pars nauis aīe amor ſcʒ ipſi⁹
in bitalaſſū que eſt terra tenaciſſi
ma .i. in mūdi bonis terrenis p af
fectionē impigitur · vbi p auariti
am arreſtat̄ et ſiſtit · puppis vero
.i. timor īpetu maris .i. t̄bulatiōibʒ
ſoluit̄ · ꝛ ſic p diuerſa pcc̄a nauis
anime diſſipat̄ · Armamēta virtu
tū p̄dūt̄ · et paul⁹ cū ſuo populo
.i. ratio cū cordis affectibʒ piculis
exponit̄ · Verūptamē quādoq̄ con
tigit ꝙ poſt illā fractōnē .i. poſt a
nime pcc̄m aliq̄ p mar̄e penitentie
nauigātes et tabul' diuine miſeri
cordie ſe ꝯmittētes ſaluātur et ad
portū ſalutis grē deducūt̄ · qd potiſ
ſimē ꝯtingit qn̄ cibo dīne lectōis
ſunt r̄efecti · frumēta .i. mūdi bona
in mare .i. in amaros pauperes per
elemoſinas ꝓiciunt · nauem mētis
a terrenis exonerāt et per t̄reno
rum ꝯtemptū alleuiāt et extollūt
Mar · vm · Nauicula in mari iacta
bitur magnis fluctib⁹ · ¶ B
Vel dic ꝙ nauis eſt ecc̄ia cuius p̄
ma ps prelatos deſignat · vltima
pars ſubditos ſignat · ēgo qn̄ iſta
p̄ma ps ecc̄ie ſcʒ p̄lati ex toto impī
git ī bitalaſſū .i. in amorē et auari
tiam terrenorū · neceſſario fit vt
pars poſterior ſcʒ populus ſubdi
tus malorum prel atorum exēplo
ſoluantur et ꝙ propter iſtorum a
uaritiam qua terrenis penitus ad
herent et de ſpūalibus et ēternis
nō curant · tota nauis eccleſie tēp
tationum et tribulationum flucti
bʒ diſſipetur · tempeſtates enim vi
tiorum inſurgunt · armamēta vir
tutum ꝓiciuntur · et perit lux ſo
lis et ſiderū .i. exēpla ſanctoꝝ defi
ciunt · et ſic q̄ habitāt in hac naui
cula dāpnationis piculū ꝑtimeſcē
ſatis poſſūt · vn̄ ambro · in ſermo
nibʒ de ꝯfeſſoribus · Nauigantibʒ
vero p hoc mar̄e magnū valde per
timeſcendū eſt · ne nauē nr̄āʒ flu
ctus voluptatis abſorbeat · ā in et̄
nam p̄dam pirata crudelis abdu
cat · Qui ēgo ſaluari vult debet ſe
in mar̄e .i. in amaritudinē peniten
tie mittere · tabule diuine miſeri
cordie ſe ꝯmittere · frumentum .i.
bona mundi ꝓicere et ad portum
ſalutis q̄ xp̄c eſt per bona opa̅ na
titare · Johannis · xxi · Tunica ſuc
cinxit ſe et miſit ſe in mare ¶ D
Vl' dic ꝙ paulo anime dantur ne
peant · in quo notatur ꝙ qn̄q̄ ſo
cietas et oratio vnius boī cauſa ē
ſalutis multorum · aīme non ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

nauis ſoluitur quia deus de ꝑditi
one temporaliū non tractatur · In
hoc poteſt notari ꝙ apud deum a
nime corporibus · et ſpūalia tēporā
libus ꝑferūnt · Vl̄ dic ꝙ per naui
pauli intelligitur eccleſia quā ipſe
ↄuertit ſcȝ aſia minor · que eſt tur
chia cuȝ omnibus ſuis ꝓuincijs ꝛ
grecia · et cōmuniter tota plaga
orientalis · quia iſta pauli nauis
ꝑꝑt ingꝛatum tota illa eccleſia per
ſciſmata et hereſes oberrauit

Capitulū decimū nonū A

CVȝ paulus euaſiſſet de
naufragio barbari pre
ſtabant non modicam
humanitatē eis · Cum
congregaſſet paulus ſarmentorū
aliquātam multitudinē · contigit
ꝙ vipa vi caloris cōmota manuȝ
pauli arriperet et morſa manu in
ferius dependeret Q̄d videntes vi
ri inſule ipſum homicidaȝ dicebāt
vtiqȝ inquiūt homicida eſt homo
ille · qui cuȝ in mari euaſerit vltio
diuina non ſinet eū viuere · ipſuȝ
qȝ in tumorēȝ conuertendū ꝛ ſubi
to moriturū credebant · ſed vidē
tes ꝙ excuſſa beſtia in ignē nichil
ſibi omnino nocuit · ipſum deum
eſſe ferebant · Actuum · xxviii ·
Nota Iſta allega contra vanā
ꝛ mutabilē opinionem quorūdā
q̄ neſcientes dei iudicia · quando
vident aliqđ infortuniuȝ alicui ac
cidere · et ſerpentes .i. demones vl̄
tirānos ipſum atrociter inuadere
ſtatim ſolent eum homicidam vel
malum hominem exiſtimare · et
vt per eternam dāpnationem pi
re debeat expectare · ꝛ tamen quā
doqȝ vident contrarium accidere ·
et leſionem nullam ſubſequi · ſed
poſt tribulationeȝ huius vite pa
cem et ſolamen ſibi eſſe · thobi · iij
Poſt tempeſtatem tranquillum
facit · Et econuerſo quando vidēt
ſibi proſpere ſuccedere · et nullaȝ
leſionem ſerpentum .i. nullam tribu
lationem malorum intercedere · ſo
lent ſtatim eum deum et iuſtuȝ ho
minem iudicare · cū tamen ſepe cō
tingat vt bonis mala · et malis bo
na ſoleant prouenire · ita ꝙ tēpa
les caſus qui accidunt ſiue boni ſi
ue mali bonitatem vel maliciam
hominum non poſſint ꝓprie decla
rare ſicut oſtenſum eſt · Lu · xiii ·
vide ibi · B Vel dic
ꝙ poſtq̄ʒ homo euaſit naufragiuȝ
dampnationis eterne · mundi na
uem fractam exeundo ꝛ ad littus
religionis ſe per penitentiam trāſ
ferendo ſepe contingit ꝙ dū per a
liquam recreationem temporaleȝ
ſe calefacere nititur · ſerpentes .i.
detractores contra eum inſurgūt
qui manum .i. opera ipſius mordēt
et eum ſi poſſent inuenenāt ꝛ diſ
famant · ſicqȝ fit ꝙ vbi ad tranq̄l
litatem portus religionis credide
rant veniſſe · detractorum rabies
ipſos fortius ledat Verūptamē ta
lis paulus .i. homo iuſtus debet ta
les ſerpentes in ignem ſue inuidi
e excutere · et de eorum detractio
nibus non curare · et ſic ſi huius
modi excuſſerit et non curauerit ·
ipſum nequibunt ledere vel nocē
ita ꝙ alij ſuā perfectionē vidētes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ipſū deum.i.iuſtum hominez potē
ēt exiſtimare·Math·xxvi·Vere
filius dei erāt iſte ¶ C Vł dic qꝛ
in littoē religionis ſolet demones
ſerpētini illos acrius p tēptatōes
mordere: quos vident de naue mū
di maris periculū euaſiſſe : et de
mūdo ad religionis vel penitentie
littora trāſfugiſſe Vel dic quādo
paul9.i.bonus platus·aliquē ſer
pentem.i.aliquē malū ſubditū in
ignē tribulationis p correctionē
mittit·ſtatim cōtra eum ſi poteſt
inſurgit·et eū diffamat et pun
git qꝛ dicitur Eccī·x·Niu diſſi
pat ſepem mordebit eū coluber qꝛ
quādo platus mittitur in malis ſub
ditis ſepē malaꝝ excuſationū ſpi
naꝝ et vitioꝝ p correctionez de
ſtruere talis coluber ſolet eū inua
dere Nō vidēs platus ipſū debet
in iſtū ignē fortit excutere: et ad
ſubeūdū correctionē acrius ꝯpel
lere et a tali morſu.i.rebellionē ꝯpe
ſcere et arcere·ps·In ignem ei
cies eos in miſeriis non ſubſiſtēt

Explicīūt Moraliſatōes ſup act9
Apoſtoloꝝ·Incipiunt Moraliſa
tiones ſup librum Apocalipſis·

Capitulū·Primū·

¶ A

Iohannes
in ſilua q̄
dicit pa
thmos q̄
adhuc ē
ꝓpe ephe
ſum in a
ſia mino
ri q̄ nūc
vocātur turchia vidit raptus in
ſpiritu ſeptem candelabra aurea
in quorum medio erat ſimilis fili
o hoīs veſtit9 podere p̄cinctus ad
mamillas zona aurea: caput ꝛ pi
li candidi tāq̄ lana alba et tamq̄
nix·oculi eius ſicut flāma ignis:
pedes ſimiles auricalco in camino
ardenti·vox eius ſicut vox aqua
rum multaꝝ·ꝛ in dextera ei9 ſep
tem ſtelle·et ex ore eius exibat
gladius bis acutus·ꝛ facies ei9
lucebat ſicut ſol in virtute ſua·
qui dicebat omnibus p hec verba
ego ſū p̄m9 ꝛ nouiſſimus·Fui mor
tu9 et ecce ſū viu9 in ſecula ſecu
loꝝ Apoc̄ p̄mo ¶ Mor Iſta inſula
eſt eccleſia que mari.i.amaris tri
bulationib9 velut inſula circuit.
iſta dicit pathmos.i.ſepatio hoſti
um ł palpātium qꝛ exinde debent
ſepari hoſtes.i.detractores·pal
pātes.i.adulatores Ille vir mira
bilis qui ibi videtur eſt vir iuſt9
et perfectus·ł qui procerto filio
hominis dicitur ſimilis pro eo qꝛ
criſto filio virgis per bona opa
conformatur·Pſaye·xiiij·Simił
ero altiſſimo·Septem candelabra
ſignant vniuerſitatem bonarum
et honeſtarum perſonarum qꝛ per
ſeptez vniuerſitates teſte grego·
deſignantur·et iſti dicuntur au
rei quantum ad valorem ſancti
tatis et q̄tum ad ſplendorem ſci
entie et ſagacitatis et apparentie
et honeſtatis·Quia procerto in
medio iſtorum id eſt in ſocietate
viroꝝ pfectoꝝ debꝫ iſte platus et
pfectus ambulare et viuere·q̄a
bona ſocietas honeſta et diſcreta
maxime ad prelatos religioſos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et alios viros perfectos noſtiẽ p
tinere· qꝛ cum ſancto ſãctus eris
Jn medio inquit candelabrorũ au
reoꝝ· Ecc̃ ·iij· Jn medio cogitã
tium legẽ dei aſſiduꝰ eſto· Jſte er
go circa mamillas.i.in pectore et
in corde debet habere zonam aure
am.i.ruborẽ feruide caritatis· Ca
put eius.i.intẽtio debet eẽ ad mo
dum niuis alba vt lana: p cando
rem innocentie et puritatis· et
p molliciem lanee ſimplicitatis·
Debet habere veſtimẽtũ poderis
.i.decorem exterioris honeſtatis·
Oculi intellectus ſui debẽt eſſe ig
nei p ſplendorem diſcretionis et
veritatis· Pedes eius.i.affectões
debent eſſe ardentes et ignei· et
ſonare per clamorem feruide ora
tionis deſiderij et ſpũalis cupidi
tatis· Apo ·x· Pedes eius tãq̃ co
lũpna ignis· Vox debet eſſe ſõ
nora p clamorem predicationis·
et p oſtẽſionẽ autoritatis· qꝛ ip
ſum decet loq̃ autentice et ſeuere
ne ſua autoritas cõtempnatur·
Daniel· x· Vox ſermonũ eius ſi
cut vox multitudinis· Et bene mĺ
titudinis qꝛ ĩ omni actu vox vni
us ſolẽpnis pſone eq̃pollere debꝫ
multitudini aliorum· Jtẽ debꝫ ha
bere ſeptẽ ſtellas.i.vij·dona ſpũs
ſãcti per pfectõem ſanctitatis·
Apo·ij· Qui tenet·vij·ſtellas in
dextera ſua· Facies eiꝰ debet ſplẽ
dere per decorem leticie et dulcorẽ
affabilitatis· qꝛ in omnibus debꝫ
ſe oſtendere letũ affabile3 et beni
gnum· Math·vij· Vnge caput
tuũ oleo et faciẽ tuã laua· Et tñ
ipſe debet habere in ore gladiuꝫ
bis acutum.i.rigorem duplicis iu

ſticie et ſeueritatis· qꝛ ipſe debet
malos corrigere· ſ· cõminando a
miſſionẽ glorie· et immiſſionẽ pe
ne etne· p̃s· Lĩgua coꝝ gladiꝰ a
cutꝰ· qꝛ viuꝰ debet eẽ ſmo dni a
efficax et penetrabilior oĩ gladio
ãcipiti· Hebre· iiij· Et tũc tĺes p
ẽto dicẽ poſſũt· Ego ſũ priꝰ et no
uiſſimꝰ et ſũ viuꝰ et fui mortuꝰ·
Qui p̃mo mortui ſũt a nouiſſimi
in hac vitã p vilitatẽ deiectõis a
hũilitatis finaliẽ in padiſo ſũt vi
uẽtes et p̃im p virorẽ ppetue dig
nitatis et p vigorẽ felicitatis et p
petue firmitatis· et tũc erũt p̃mi
nouiſſimi et nõuiſſimi p̃mi Mat
xx· Jlli q̃ mõ ſũt p hũilitatẽ mor
tui mundo.i.nihil volẽtes ueq̃ re
putati quo ad mũdũ et nouiſſimi
quo ad dignitates et mũdi pſpe
ritates· erũt p̃mi et feliciores· Et
econuerſo illi q̃ mõ ĩ pſperitatibꝫ
dignitatibꝫ honoribꝫ reputati ſũt
p̃mi: erũt tũc tpis in deſolatõe et
miſeria vltĩ et depſſi inferiꝰ ſcꝫ in
ĩferno· qꝛ deꝰ eſurĩẽtes repleuit
bonis· Fui inq̃t mortuꝰ· a ecce ſũ
uiuens quaſi diceret de morte ad
vitã deueniẽ· a de mortificatõe car
nis paupertate et hũilitate ad glo
riam ptrãſitur· B Vĺ dic
q̃ tĺes ita pfecte pſone p̃mo ſũt
mortui in ſtatu humilitatis· tñ fi
naliẽ debent viuificari.i.promoue
ri ad ſtatũ prelationis et digni
tatis Vĺ dic q̃ ſeptem candela
bra ſũt ſeptẽ ſpũs ſcĩ dona· Sep
tem vero ſtelle ſeptem ſũt pieta
tis opa Vĺ ſeptem cãdelabra ſũt
vij· ſacramẽta· vij· ſtelle ſũt ſep
tem virtutum remedia ſicut ſup̃
Vĺ dic q̃ prelatus debet dicere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ego ſum prim⁹ et nouiſſimus · qꝛ
dato ꝙ ſit prim⁹ in dignitate de
bet tamē eē nouiſſimus in humili
tate iuxta illud Ecci · iij · Quāto
maior es humilia te in ōmibꝫ · di
cat ē · tiā ego fui mortu⁹ ⁊ ecce ſū
viuens qꝛ qn̄qꝫ debet apparē mor
tu⁹ et nō aduertēs multa diſſimu
lādo · tandem debet monſtrare ſe
viuentez puniendo ſcelera et ma
lis obuiando · ¶ Vel dic ꝙ il
le filius hoīs ē xp̄s miſticus filius
virginis Vel papa q̄ xp̄o debꝫ eſ
ſe ſimilis Corpus ei⁹ ſignat ſtatū
curie romane vel ſtatum eccleſie
militantis · dic ergo ꝙ ī illo corpo
re xp̄i miſtico · caput ſunt prelati
q̄ debent eſſe p innocenciaz candi
di · p mollem clemenciaz lanei · p
frigidam et rigidam iuſticiam ni
uei et auſteri · Vnde de iſto capite
dicitur · Caput ei⁹ optimū · et ca
pilli iſti capiti adherentes ſūt pre
latoꝝ familiares q̄ debent eſſe al
bi et innocentes mūdi caſti et cō
tinētes · Eccs · ix · Omni tp̄e ſint
veſtimēta tua candida Oculi illi
us corporis ſunt auditores et iu
dices q̄ debent eſſe per lucem diſ
cretionis flāmei · p iuſticiaz et ri
gorem ignei · Danielis · x · Oculi
eius vt lāpas ardens · Vox iſti⁹
corporis ſignat predicatores · qui
ad ſimilitudinē aquaꝝ multaꝝ .i.
multiplice voce ſcripturaꝝ et ſciē
ciaꝝ debent clamare et ſuo clamo
re viā domini demonſtrare · Joh ·
p̄mo · Ego vox clamātis in deſerto ·
Zona iſtius corpis ſignat corre
ctores q̄ cingunt corpus eccleſie
examinādo · et ne defluat p vicia
conſtringendo · q̄ debent eſſe aurei
iuſticiā obſeruādo · Ecci · xlv · Cir
cumcinxit eam zona iuſticie vt pa
pa et p̄lati figurent̄ in illis ange
lis · Apocā · xv · Qui erant p̄cincti
zonis aureis .i. correctoribus ſan
ctis · Dextra corporis ſignat cleri
cos q̄ tenent locū primū in corpo
re ecc̄ie militātis Vn̄ · p̄s · Dextera
domini fecit virtutem: Jſta ergo
dextera ſeptem ſtellas .i. ſeptez do
na ſp̄us ſancti vel ſeptē virtutes
debet habere · q̄bus totam noctez
.i. ſtatum ſecularem debet exēpla
riter illuſtrare Gene .i. Stellas po
ſuit in firmamēto .i. in ſtatu eccaſ
tico Facies h⁹ corpis ſignat docto
res · in q̄bus oēs ſēſus diſcretōnis
ſicut in facie debēt vigere · et q̄ p
honeſtam cōuerſatōez ad moduz
ſolis lucere debēt Math · xvij · Re
ſplēduit facies ei⁹ ſicut ſol · Pe
des hui⁹ corporis q̄ corp⁹ ſuſten
tant ſunt inferiores agricole: q̄
ad modū auricalci debēt eē ſonori
deo regr̄ciando: et ſicut ignis per
caritatē ardere in camino tribula
tionis et doloris viuēdo · Danie · x
Pedes q̄i ſpēs eris candētis · Os
vero qd loq̄tur ſignat aduocatos
q̄ gladiū lingue debēt habere bis
acutum · in q̄tū debent allegare
p iuſticia vni⁹ ptis et de iniuſticia
a alterius Vel in q̄tū ipſi tenent̄
intēdere p motōi bonoꝝ et puniti
oni malorum · Luce · xxij · Dn̄e ec
ce gladij duo hic Candelabra que
iſtum et mēbra iſti⁹ illuſtrabant
ſignāt ſpūalia dona dei que totū
corp⁹ ecc̄ie illumiant qꝛ xp̄s et m̄
bra ſua ſūt q̄ ābulāt ī medio ſep
tē cādelabroꝝ aureoꝝ · de q̄ dicit̄
capitulū ſequēti ·

Capl'm ſecundum. A

ET ãgelo ephesi. Vnus
angelus ꝯmendat a fi
lio hoīs de multis Scio
inquit laborem tuū.
opa tua. et paciētiā tuam. et ꝙ
nō potes ſuſtinē malos. et temp
taſti mendaces apoſtolos. et ſuſ
tinuiſti ꝓpt nomē meū. et facta
nicolaitaꝝ quos odio odiſti. Sed
reprehēdit in vno. caritatem in
quit tuam ꝑmā reliqſti. ſed me
mor eſto vn̄ excideris ꝗ ꝑma opa
fac. alioquin mouebo candelabꝝ
tuū de loco ſuo. niſi penitētiā ege
ris. q tūc ꝓmittitur ſibi ꝙ ſi vice
rit dabit ſibi edere de ligno vite
qd ē in paradyſo. Apo. ij. Mor
Hic recte angelus deſignat vitā
p̄lati. Prelat9 em̄ p̄fect9 ecc̄ie p̄t
dici angelus. q̄ debet eſſe ãgelic9
et celeſtis. Iſte debet habere bō
opa. laborem. paciētiam et iuſti
ciam. malos nō debet ſuſtinē ſed
corrigere et punire. nicolaitas e
tiam q̄ interpretant̄ ſtulti ecc̄ie lan
guētis. i. malos clericos vl' religi
oſos. etiā mendaces apl'os ypo
critas et fictos debet tēptare et ꝓ
dei noīe ſine defenſiōe oīa ſuſtinē
Suſtinete et vigilate mecū. Mat
xxvi. Sed qn̄qꝫ accidit ꝙ ipſe per
dit caritatē ſuam ꝑmam. q̄ mlti
ꝑ ſupbiā odiuꝫ et vindictā pdūt
virtutem ſepiſſime caritatis. naꝫ
ſepe accidit ꝙ p̄lati pdūt gr̄aꝫ dei
ſuperbiendo de dignitate. p̄ſumē
do de ſanctitate. et dicit eis xp̄s.
Memor eſto vn̄ excideris et age
penitentiā. et ꝑma opa fac. q̄ſi
dicēt. retrahe te ab iſtis. et hoc
duplici mō increpat. ſ. timore et
amorē. timore q̄ niſi hoc fecerit
minat̄ ei q̄ candelabrum ſuū. i. ſu
am lucē et ꝓſperitatē clericalem
mouebit et caſſabit tempalit̄ et e
ternaliter diſſipabit. Itē amore.
q̄ ꝓmittit ei. ſi ad gratiam et ca
ritatem rediens peccatū vicerit.
et ꝑma opa bene fecerit. ꝙ dabit
ei de ligno vite paradyſi edere. i. de
ſacietate glorie ſēpit̄ne. et breui
ter nullus ē ita p̄fectus quin poſ
ſit cadere in peccatum. verūptn̄
penitēciam debet facē. et ꝑmum
ſtatū recordari timore pene. et
amore glorie ꝑma opa ppetrare.
Ihe. xxxi. Dirige cor tuū in viam
rectā in q̄ ambulaſti. B

ANgelus ſmirne cōmēdat de
paupertate. tribulatōe diuicijs
ſpūalibus. hic blaſphemat̄ ab il
lis qui ſe dicebant eſſe iudeos et
nō ſunt. ſed dicitur ſibi ꝙ non ti
meat que paſſur9 eſt. nec etiam
dyaboli tēptationes aut carceres
ſed ſit fidelis vſqꝫ ad morteꝫ et ſi
vicerit dabit̄ ſibi corona et nō le
det̄ a morte ſcda Mor Sic q̄
ſuſtinēt hic miſerias. paupertates
tēptatōes maloꝝ cōtēptus. blaſ
phemias. vexatōes. ſi ſint fideles
et pſeuerauerint vſqꝫ ad mortem
dabit̄ eis corona vite. i. gloria ce
leſtis et ſeruabunt̄ a morte ſcda.
et a morte īferni et dāpnatōe aīe
Nihil inq̄t hoꝝ timeas q̄ paſſurus
es. ſ3 eſto fidel' vſqꝫ ad morteꝫ et
dabo tibi coronā vite. C

ANgelo pergami dicitur.
ſcio vbi habitas. vbi ſe
des eſt ſathane. et tenes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

nomē meuȝ et non negaſti fidem
meā Poſtq̄ de q̄buſdam reprehendit
dicit ſibi q̄ ſi penitentiam egerit
et vicerit dabit ſibi māna abſcō
ditum et calculuȝ candidū · vbi no
mē dei ſcriptū ē qd nemo ſcit niſi
q̄ accipit · Mor. Tales ſunt
multi exiſtētes boni et moram cō
trahentes in mala ſocietate · vbi
ſedes eſt ſathane · ibi tamen boni
pſeuerāt · nomē et fideȝ dei ſuāt
nec eū denegāt p peccatuȝ · et ideo
talibus ſi vincūt .i. ſi in bonitate
ſua pſeuerāt · nec per peccatum
ſuccūbunt pmittitur māna abſcō
dituȝ .i. dulcedo eterne glorie que
a nobꝫ nunc abſconditur · pmitti
tur etiam ſibi calculꝰ candidꝰ .i.
ſoliditas perpetue durationis q̄
tum ad gloriā corporis · Nā calcu
lus eſt durus et cādidus lenis et
rotundus · ſic et gloria corporis
habȝ duriciem impaſſibilitatis cā
dorem claritatis et lenitatē ſubti
litatis rotūditatē agilitatis Ideo
nomē dei .i. ſua eterna potentia vel
maieſtas ibi dicitur eē ſcriptum:
qꝛ in pmio eterne beatitudinis pꝫ
pcipue dei virtus · qa turris fortiſ
ſima nomen domini · ad eā fugit
iuſtus et ſaluabit Prouerbiorū ·
xviij ·
D

Angelo ſmirne dicit a deo ·
Habeo aduerſū te pauca · qꝛ
habes tecum tenētes doctrinam
balaam qui docebat balach ponē
ſcandalum coram filijs iſrahel Sȝ
age penitētiam · alioquin pugbo
tecum in gladio oris mei Mor
Sic vere angeli .i. prelati reprehēdū
tur · qui habent ſecū malas perſo
nas · et eas nō puniūt imo fouēt
et maxime qui ſūt i ſcandalo ple
bi iſrahel .i. populo et ecclīe dei Iſ
ti ergo tenētes doctrinam balaaȝ
ſignant fornicatores et ydolatras
.i. ſacerdotes et clericos luxurioſos
.i. mulieres depictas adorantes
Quos ſi platus nō corrigat et ci
to penitentiam agāt ipſe deꝰ gla
dio oris ſui .i. ſua diuina ſētentia
eos in eternū occidet et illum pla
tū qui fuit negligens in puniēdo
Quia ſicut dicit · Ad roma .i. Ta
les digni ſunt morte nō ſolū q̄ ta
lia agūt · ſed et q̄ eis cōſētiunt · Nō
ſufficit enī q̄ angelꝰ .i. platꝰ ſit bo
nꝰ · immo neceſſe eſt q̄ ipſe nō ſu
ſtineat ſecuȝ malos · qd ē hodie cō
tra multos qui q̄uis in ſe ſint bo
ni nō tamen ſtudēt extirpare ma
los ſubditos · immo p̄ce vel precio a
liquotiens fouēt eos ·
E

Angelo thyatire dictum eſt ·
noui opa tua · fidē · caritatē
miniſteriuȝ paciētia · et opera tu a
nouiſſima plura prioribus · Qui
vicerit et cuſtodierit vſq̄ in finē
dabo ei poteſtatē ſup gētes et reg̃
Mor Sic illi q̄ in ecclīa vel religio
ne habēt fidē et caritatē · etiā quo
rū nouiſſia ſēp ſūt priorībꝫ meliora
ſemp viuūt in emēdando in meliꝰ
Iſti dico q̄ ſi vicerint et hoc cuſto
dierint et vſq̄ in fineȝ pſeuerauē
rint · dignū erit q̄ pmoueant tē
palit et etnalit · et q̄ accipiant a
deo poteſtatē ſup gētes et reg̃ et
fiant plati et alioꝝ magiſtri · Ta
lis enī decebat vt nobꝫ eēt pōtifex
ſcūs innocēs impollutꝰ ſegregatꝰ
a pctōribꝫ Hebre · v ·
F

Erat thiatire ſecundū viſio
nē iohānis · apoſtoli · mulier

iezabel · que cōplectabat · et ſuos
dei ſeducebat · et docebat comede
re de ydolatitis et fornicari · Et da
to q̄ eſſet ei datum tēpus penitē
tie · ipſa tamen nullatenus penitē
bat · ſed dicitur q̄ ipſa poneret̄ ī
lectum et illi q̄ mechati ſūt cū ea
eſſent in tribulatione maxima ·
Mor Iezabel que interpretat̄
fluxus ſāguinis ſignat mundum
a quo ſāguis . i . carnal' voluptas
quotidie emanat . Iſta quotidie
docet et cōplectizat fornicari · et y
dolatita . i . mūdi bona demonibus
dedicata p auariciā mādicare et
imitationē incorpare . Et qd peius
eſt q̄ cum tempus huius vite ſit
ei cōceſſum ad penitentiā · ipſa ta
mē nūq̄ penitet · ſed ſep in ſuis
iniquitatibus pſeuerat · Iob ·
xxxiiij · Dedit ei locum penitētie ·
et ipſe abutit̄ eo in ſuperbia · Sed
p certo iſta mulier . i . mundus vna
cum amatoribus ſuis q̄ per diuer
ſa vicia quotidie mechant̄ · finali
t̄ ponent̄ in lecto mortis eterne ·
vbi pro certo in tribulatiōe max
ima . i . penis infernalibus affligen
tur G Vl' dic lr̄alit̄ q̄ talis
ē mulier luxurioſa alios ſeducēs
et in luxuria pſeuerās impenitēs
Ecc̄i · xxiij · Homini fornicario ō
nis panis dulcis · nō fatigabitur
trāſgrediēs vſq3 in finē · Sed tā
ipſa q̄ fornicatores in lecto mor
tis et inferni tribulabuntur finalit̄
Et niſi penitentiā fecerint in hac
vita in eternū dāpnabunt̄ · Luce
xiij · Niſi penitētiā feceritis oēs ſi
milit̄ pibitis ·

Capl'm tercium · A

Repreh̄enditur āgelus ſar
dis ſic · Scio opa tua ·
q̄ nomē hēs q̄ viuas
et mortuus es · ſ3 vigila
et cōfirma cetera q̄ moritura ſūt
et ī mēte habe q̄liter acceperis · ali
oquin veniā ad te ſicut fur hora q̄
neſcis · Apo · iij · Mor Sic
ergo multi ſūt eccl'aſtici · qui nom̄
et famā habent q̄ viuant p grās
et virtutes · q̄ credūtur eſſe mul
te ſanctitatis et pfectionis et ta
mē mortui ſunt per peccatū · Iſtis
ergo et oībus alijs p̄latis dicitur
q̄ ipſi vigilent per diligentiā pa
ſtoralem ſuper gregē dn̄i · et ipſū
cōfirment docendo et āmonēdo il
los · qui per imbecillitatem et cōpl̄
vicia putreſcunt et moriunt̄ · Di
citur etiā eis q̄ ī mēte habeāt qua
lit̄ accepit curā et regimē aiarum ·
alioq̄n ſup ipōs ſubito veniet ira
dei · Vigilate ergo neſcitis q̄ hora
fur veniet · Luce · xij · B
Commēdat̄ āgelus ſardis · q̄
ſecū habet illos q̄ n̄ iq̄nauē
rūt veſtimēta ſua · et ideo ſibi et
alijs pmittit̄ · q̄ ſi vicerint ābula
bunt cū filio hominis in veſtimē
tis alb' et erūt ſcp̄ti in libro vite ·
Mor Sic vere p̄latus cōmēdat̄
quādo hab3 ſubditos et honeſtos
et caſtos · q̄ veſtimenta carnis ſue
p luxuriā nō inq̄nant · ideo ſi vi
cerint et pſeuerauerint · pmittit̄
eis q̄ cum xp̄o ambulabūt ſurſū
in celo induti veſtibus alb' · id eſt
dotibus eterne glorie · et in libro
et̄ne p̄deſtinationis ſcp̄ti erunt ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Actuū .ij. Ecce duo viri ſteterunt
in veſtibꝫ albis. C

Angelo philadelphie dicitur.
Scio opa tua et dedi corā te
hoſtiū aptum qđ nemo pt claudē
qꝛ modicam habēs virtutē et ꝯfir
maſti verbū meū et non negaſti
nomen meum. et ego ſeruabo te
ab hora tēptationis q̄ ventura eſt
Tene qđ habes ne alius accipiat
coronā tuā. qꝛ qui vicerit faciam
illum colūpnā in templo dei mei

Mor Iſte angelꝰ gerebat pſo
nā infirmoꝝ. nā iſti habēt modi
cam virtutem reſiſtēdi. ideo deus
dat hoſtium aptū venie et penitē
cie. illud ſēp aptū ē ꝑ tpe huiꝰ vi
te. Sinꝰ em̄ ecclīe qui recte eſt ho
ſtium paradiſi ſemper ē aptus et
nūq̄ in vita iſta clauditᷣ penitē
ti. et hoc qꝛ infirmi modicā habēt
virtutē reſiſtēdi vicijs et peccatis
quare neceſſe ē ꝙ habeant faciliꝰ
remedium penitēdi. Infra .xxi.
Porte ciuitatis non claudentᷣ die
ac nocte. Qui em̄ nō intrat p ho
ſtiū .i. p veniā et penitētiā ille fur
ē et latro. Johā .x. Illud em̄ non
pt claudi alicui q̄diu durat mi
ſera vita pſens. Quapꝓt infirmus
q̄tūcūqꝫ fragilis et ad vicia ſit ꝓ
cliuꝰ deſperare nō debet. nā ſibi di
citᷣ ꝙ faciat qđ in ſe eſt et ꝙ ſuet
verbū et preceptum domini. nec
denegat p hereſim nomē eius et
ſic ꝓcerto deus ſeruabit eum ab
hora temptacionis qꝛ ſic deꝰ faci
et cū temptatione ꝓuētū .i. Corin
.x. Nō pmittet vos tēptari vltra
q̄ poteſtis. Teneat ergo quilibꝫ
illud qđ habet .i. grām et pfectōeꝫ
ne forte pdat coronā ſuaꝫ .i. hono
rēm et pmiū glorie qđ ſibi debetᷣ.
et ne aliū habeat ſucceſſorē q̄ ipō
reprobato habeat coronam glori
e loco ſui. Nam ſi vicerit vicia ēit
in tēplo dei .i. in paradiſo ł ecclīa co
lūpna .i. pſona ſtabilis et eterna.
et foras īquit nō egredietᷣ ampli
us qꝛ in paradiſo perpetuo remane
bit. Vel ad lrām in ecclīa ſit ꝙ illi
qui peccata vincunt colūpne .i. ſta
biles viri ſūt et ea in tm̄ vincere
aſſueſcunt. ꝙ de tēplo .i. de ſtatu
gratie nō exeunt amplius ſeu ca
dunt. D

Angelo laodicie talitᷣ ꝯminatᷣ
Vtinam inq̄t frigidꝰ eſſes aūt
calidꝰ. ſ; qꝛ tepidꝰ es .i. neqꝫ frigi
dus neqꝫ calidus. incipiam te euo
mere de ore meo eo ꝙ dicis diues
ſū et nulliꝰ egeo et neſcis ꝙ ſis mi
ſer paup et cecꝰ et nudꝰ. ſuadeo
tibi emere auꝝ et argētū ignitū
et ꝓbatū a me et locuples ſias et
veſtimētis alb; induaris vt nō ap
peat confuſio nuditatis tue. Et
collirio inunge oculos tuos vt vi
deas qꝛ qui vicerit dabo ei ſedem
mecū in throno meo Mor
Tales angeli ſunt multi q̄ ꝓcerto
nō ſūt calidi p feruorē deuotionis
neqꝫ frigidi per algorem dimi
nucionis et ſubiectionis. ſ; ſunt me
dij qꝛ tepidi et indeuoti qꝛ nec p
feruorē deū perfectē diligūt: nec p
timorē ei obediunt pfecte. ſed ſub
diuina miſericordia ꝯfidentes te
pidi et medij ſic incedūt: et ideo
tales negligentes et tepidi ab o
re dei ſepius euomuntur id eſt a
ſtatu gratie et veritatis cadere p
mittuntur. Aliquando accidit ꝙ
quidam tales ſunt ita pſūptuoſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et de ꝓprijs meritis confidētes· q̄
credūt ſe diuites in virtutibꝫ eē·
et nullius auxilio indigere· ⁊ tñ
ſcd̄m veritatē ſepe accidit· q̄ ipi
ſpūalibꝫ gratijs ſūt nudi· et vir
tutibus miſeri et paupes quo ad
deum· ignorantes et ceci· q: non
vidēt nec aduertūt illa que debēt
· ſ· mortē· infernū· padyſū· mun
dū peccatum· occulte dei ꝓuiden
cie opa· l̄ ꝓpriā inſufficiētiam· ⁊c̄·
Luce· xviij· Cecus ſedebat ſecus
viā· Jſtis ergo ſuadet̄· vt a deo e
mant aurū.i. diſcretionē l̄ valorē
ſanctitatis et pfectionis· que ſint
ignita per caritatem probata per
t̄bulationē· vt ſic in donis et gra
tijs locuples eſſe poſſit· Precipit̄
cuilibꝫ tali q̄ ipſe collirio.i. aliqua
amaritudine ꝯpūctionis īiungat
oculos cordis ſui· vt viſum ſpūa
lis diſcretionis recipiat quam a
miſit· Precipit̄ etiā ſibi q̄ alb̄ ve
ſtib9.i. honeſta ꝯuerſatōe induat
ſe· ne nuditas impfectionis ſue
appareat· ne q̄libet ipſū irrideat ꝗ̄
cōtēpnat· q: vix eſt ita ſanct9 q̄n
habet in corde et ope plura irrīſio
ne digna· ſi vita ſua videat̄ nuda
et ſi honeſtatis velamīe nō fuerit
coopta· Jdeo conſolādo t̄bulatos
et deſperatos loq̄tur deus hec ec
cleſie Quos amo arguo et caſtigo
Ecce ſto ad hoſtium et pulſo· ſi q̄s
audierit vocē meā et apuerit ia
nuam· intrabo ad illum et cena
bo cum illo et ille mecum· ac ſi
dicat paratū ſum inſpirando vl̄
predicando pulſare· et ſi aperi
atur cor per gratiam ſubintra
re·

Caplm quartum· Ca

IOhānes raptus ī ſpū
vidit hoſtium aptum
in celo· et ecce inquit
ſedes· ⁊ ſup ſedē ſedēs:
et qui ſedebat ſimilis aſpectui la
pidis iaſpidis et ſardinis· ⁊ yris
erat in circuitu ſedis ſimilis viſio
ni ſmaragdine· et circa ſedem ſedi
lia· xxiiij· et deſuper ſedebant vi
gintiq̄tuor ſeniores· habentes in
capitibꝫ ſuis coronas aureas· et
de throno pcedebāt fulgura voces
et tonitrua· ante thronum erant
ſeptem lāpades ardentes· et in
dorſo ſedis mare vitreū ſile cri
ſtallo· ⁊ in circuitu ſedis q̄tuor ani
malia plena oculis ante et retro·
Apo· iiij· Mor Dicit̄ ergo
de pmo q̄ vidit in celo· Celū eſt
ecclīa· ſicut em̄ in celo ē ſol et luna
et planete et ſtelle q̄ ſēp voluūt̄ ⁊
nūq̄ cadūt· ſic in ecclīa lucēt et in
fluūt· ſol.i. xp̄s· luna.i. beata vir
go· planete et ſtelle.i. ſancti et ſāc
te et licet voluat̄ per t̄bulationes
continue· nūq̄ tamen ipſa deficit
neq̄ perit· Quia ego rogaui ꝓ te
vt nō deficiat fides tua ait dn̄s·
Lu· xxij· Ab Vl̄ dic q̄ ſol eſt
papa luna impator et reges pla
nete· cardinales et p̄lati· ſtelle ſūt
clerici et ceteri xpiani· ſedes q̄ erāt
ibi eſt dignitas ecclāſtica vl̄ ſecu
laris· ſedens ſuper eam eſt prela
tus iudex officiāl vel princeps q̄
ſupra dignitatis ſedem iudicat·
Sup cathedrā moyſi ſederūt ſcri
be et phariſei· Math· xxiij· Sꝫ p
certo q̄cūq̄ ſit ſeſſor iudex vl̄ pre
latus multa ſunt ſibi neceſſaria ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pꝛimo iſte debȝ eſſe ſimil' iaſpidi
et ſardini q̄ ſunt lapides p̄cioſi ·
q̄ꝛ debet eē ſimilis xp̄o l' ſāctis vi
ris perfectis p̄cioſis et virtuoſis
quia bonus ſupioꝛ debet ſup om
nia conari ꝙ poſſit bonis ſuis p̄de
ceſſoribus aſſimilari ⁊ maxime il
lis q̄ fuerunt iaſpis q̄ reſiſtit ma
leficis · qui oīs male ficia malicia̅
ſi ſit preſens cohibet .i. illis bonis
prelatis qui maleficias hominib⁹
reſtiterunt et tutam patriaȝ red
diderūt · ¶ C Secundo dicitur
ꝙ yris erat in circuitu ſedis ·
Per yridem arcum celeſtem vbi
relucent oēs colores intelligo re
gulā religionis et proceſſuȝ iudi
ciarie poteſtatis · qui quideȝ arc⁹
celeſtis dicitur ꝓ eo ꝙ per ipſum
impii ſagittāt̄ et correctionis ia
culis feriuntur · p̄s · arcū ſuū tetē
dit et parauit illū · quia p̄latus vel
iudex mediante iuſticia regia ⁊ vl'
iudiciario ordine habet ſagittaꝰ
et punire reos et accuſatos ⁊ fa
cere iuſticie cōplemētū · et ibi ꝓp̄
to habent relucere multi colores
.i. multe cauſe multe rationes mł
te leges multe ſanctiones mł'ti ſē
ſus multe opiniōes · āteq̄ꝫ aliquē
puniat de delicto ⁊ vt ſic tali prela
to dicat̄ illud · Apocalipſ · x · Vidi
angelū amictū nube et yris erat
in capite eius · Et ſicut yris videt̄
tangere celum et terraȝ · ſic vere
rigoꝛ iuſticie debet tangere celuȝ
.i. nobi'es ſublimes t̄ra .i. infimos
atq̄ꝫ viles ſine acceptiōe pſonaꝝ
¶ D Vel dic ꝙ ſicut yris magis
tangit terrā q̄ꝫ celum · quia duo
bus ſuis cornibus pendet verſus
t̄raȝ · ſic rigoꝛ iudicarie poteſtatis
plus debet tangere et vulnerare
terraȝ .i. terrenos peccatores q̄ꝫ ce
lum .i. q̄ꝫ viros ſp̄uales et celeſtes
Sed dicitur ꝙ yris ſimilis erat vi
ſioni ſmaragdine qui eſt viridis
lapis ꝯfortans oculos quia ordo
iudicarius debet fieri ita mature
⁊ iuſte ꝙ oculi .i. iudicia aliorum
non ledantur · ſed magis confoꝛ
tentur et quicq̄d agit̄ oculos alio
rū delectet vt ab omnibȝ cōmēdet̄
Math · v · Videant opa vr̄a bō et
glorificent patrem veſtruȝ q̄ in
celis eſt · ¶ E Tercio dicitur ꝙ
circa ſedem erant · xxiiii · ſedilia ⁊
de ſup · xxiiii · ſeniores · Per iſta
ſedilia intelligunt̄ minora officia
beneficia vl' p̄bende que prelatus
iudex habet ſub ſe ⁊ ī ſua iuriſdic
tione · Et ꝓcerto ī iſtis debēt ſede
re ſeniores .i. viri diſcreti et ma
turi ⁊ tales etiā debet habere ſedē
tes ſecum Ezech · viii Senes iuda
ſedebāt corā me · Md tamē ē con
tra multos iudices q̄ peſſimos ho
mines ponūt in officiis et contra
p̄latos q̄ pueros ī beneficiis ſuis
aſſumūt ¶ F Quarto dicebat̄
ꝙ ſenes coronas ī capitibȝ ſuis ha
bāt · Sic etiā p̄lat⁹ vel iudex ſenes
habebit in ſocietate ſua vt eoꝝ cō
ſiliis fulciat̄ Talibȝ debēt dari co
rone in capitibȝ · ſ · honores et dig
nitates nō puul' ignorātibȝ et iu
uenibȝ inſenſatis · Jdeo p̄lato di
citur · Ecclī · vii · In medio ſenſa
torum aſſiduus eſto ⁊ vt ſic prela
tus dicat illud · Ezech · octauo ·
Sedebam in domo mea et ſenes
iuda · ⁊c̄ · Et ſenes habebant āte
ſe · iiii · lampades et de throno exi
bant fulgura voces et tonitrua ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Lāpades iſte ſignāt ſeptem dona
ſpūs ſācti que iudex et ꝑlatus de
bēt habere· vt mens eorū per ea
illuminet· et in ſuis actib⁹ diri
gat· ł ſeptē lāpades cū igne cari
tatis et oleo pietatis ſunt ſepte
opa miſericordie· q̄ valde decēt iu
dicem ł ꝑlatū· Apo·iiij· Dixit ille
q̄ ambulabat in medio ſepte cā
delabrorum· ⁊c̄· Et ſic de trono iſ
to·i·de talib ꝑſonis ł eoru domi
bus aut iudicijs debent exire ful
gura·i·ſplēdor bonoꝝ exemploꝝ
vel fulgor ſplendentis cuerſatio
nis· voces dulces cōſolationis· et
tonitruū alte predicationis corre
ctionis et reprehēſionis· p̄s Vox
tonitrui tui in rota· Vł fulgura
ſeuere diſcipline· voces predicati
onis alte· tonitrua reprehēſionis
dure· ¶ G Quinto dicitur ꝙ
in circuitu erat mare ſeu lauato
rium vitreū ſimile criſtallo· Et
illud ſignat ſacram ſcripturam· q̄
dicitur mare ꝓpter ꝓfunditatem
imperſcrutabile· vitreū ꝓpter ꝑ
ſpicuitatē intellectuale· criſtalli
num ꝓpt̄ ſoliditatē imutabilem·
Iſtā em̄ debet iudex habē et in ea
facta ſua lauaē· In mari via tua
⁊ ſemite tue in aq̄s mł'tis Abacuc
iij· Sexto dicit̄ ꝙ circa ſede erant
animalia oculata· Iſta ſignāt aſ
ſeſſores et cōſiliatores prelatorū
q̄ debēt eē animalia·i·aīati ꝑ gra
tiam et virtutes· q̄tuor etiā debēt
eſſe· q̄ q̄tuor virtutibus cardina
libus debent eſſe dotati· et pleni
oculis·i·claritate ſapientie et diſ
cretionis· ante et retro ꝗtu ad
conſiderationē preſētium et futu
rorum· iuxta illud Ezech·i· Totū
corpus in circuitu erat plenū ocu
lis· ¶ H Vł dic ꝙ iſte ſedens
in ſede ē xp̄s ī humanitate· Qua
tuor animalia ſūt quatuor euāge
liſte· ſc homo matheus· lucas· vi
tulus· leo marcus· aquila iohan
nes· Viginti quatuor ſeniores·
ſūt patres veteris teſtamēti ⁊ no
ui· xij· dicūt̄ eē ibi de lege veteri
q̄ a·xij· patriarchis deſcēderūt· xij
etiā dicūt̄ patres noui teſtamēti q̄
xij· articul' fidei crediderunt Mare
eſt ſcriptura· ꝓus ē ꝑfectio· et cete
ra vt ſupra Et ꝓcerto tales debet
iudex ſecū habere· et eoꝝ cōſilijs
et ſocietate vti et regi· et ꝑ eos
gubernari· nō ꝑ adulatores ⁊ ini
quos· Dicit̄ ꝙ ibi āte tronu erāt
iiij· animalia plena oculis āte et
retro· et habebāt ſingula alas ſi
as ¶ I Vnū tamē erat ꝙ quocū
ſcūq̄ aīalia oculata dabāt gloriā
deo· ſtatim· xxiiij· ſeniores ꝓci
debāt in facies ſuas et deponebāt
coronas ſuas et adorabāt viuētē
Aīalia iſta ſignāt ꝑlatos et cleri
cos· et autenticas pſōnas in ſta
tu religionis vel in eccīa cōuerſā
tes· q̄ vere illi qui ſūt circa ſede
et āte thronū dei·i·q̄ in eccīa ſunt
et vacāt regimini et ꝑlationi alio
rū· iſti debēt eē pleni oculis·i·cla
ritate diſcretionis āte et retro·i·
ꝗtum ad preterita vel futura· de
bent etiā habē alas· q̄ ipſi debēt
volare ꝑ cōtēplationē in celū· Et ſi
vis melius exponē de ſex alis· vi
de Yſa vi vbi dicit̄· Sex ale vni ⁊
ſex alteri· S qn̄ iſta animalia·i·
qn̄ ꝑlati et autentici dāt gł'a deo
et faciūt bō opera· ſtatī īferiores
et ſubditi boni et maturi· q̄ ſuper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſedilia inferiox ſedent, accipiunt
bonū exēplū· et exēplo eox ipſi
finalr̃ honorant p bō opera deum
celi· et coronas glorie mundane
deponunt et in corde ſuo vilipen
dūt et deum honorāt et adorant·
¶ R Vl' dic aīalia ſūt clerici et
religioſi· qui ſūt propinqui q̄tuꝫ
ad gradum ſedi xp̄i· Nā exēplo
iſtorū qui ſūt boni· ſeniores.i. pn̄
cipes nō obſtantibus coronis glo
rie tpalis· deum celi glorificant·
Et breuit ad exēplū clericox geri
tur vita ſecularium pſonaruꝫ· ſi
ue bonum fecerint ſiue maluꝫ· Si
cut pp̄l's ſic ſacerdos· Oſee· iiij·
¶ L Vl' dic q̄ circa ſedē alicuiꝰ
prelati l' principis ſūt quatuor cō
ſiliarij ſiue principaliores· quibꝰ
pcerto loquētibus et ſententiam
ſuam dicētibus· alij inferiores q̄
uis ſint ſapientes et ſenes· ſolent
tn̄ adulādo ipſox dictis alludere·
coronas et bireta capitibꝫ eox de
ponē et ipſox dicta et cōſilia cōm
dare· Ecc̄i· xiij· Diues locutus ē
et omnes tacuerunt· verba eius
vſqꝫ ad celos extulerunt· Et expo
ne q̄ iſti eccl'iaſtici et ſubtiles ma
li conſiliarij habent ſex alas.i. ſex
ſpūalia vicia· ſ· adulationē et ma
liciam quibus volāt ad ſuos domi
nos decipiendos· appetituꝫ laudis
et auariciam quibꝫ volant ad ſe
ipſos ditandos· rapinaꝫ et ſuper
biam quibus volant ad ſubditos
opprimendos· et iſte ſunt ille ſex
ale de quibus dicitur· Yſaye·
vi· Sex ale vni et ſex ale alteri et
cetera·

Caplm̄ quintum· ¶ A

Vidit Johannes in dex
tera ſedentis ſuper tro
num librum ſcp̄tuꝫ in
tus et foris· ſignatum
ſigillis ſeptem· et nemo inuētus
eſt dignus nec in celo nec in t'ra
librum reſpicere ꝛ apire et ſolue
re ſignacula eius· excepto leone
de t'bu iuda· qui eſt radix dauid
qui venit apire librum et eius ſi
gnacula ſoluere· Apocalipſ· v·
¶ Mor Sedens iſte
eſt deus pat' qui ab eterno ſedet
in throno glorie ſue. Iſte liber ſig
nat mundum et ordinem reruꝫ p
ceſſuſqꝫ earum· qui procerto a pn̄
cipio ſemper eſt in manu dei· q̄
tum ad eius ordinationem et pro
miſſionem Et ille eſt ſcp̄tus itus
et foris· intus q̄tum ad cauſas
rerum nobis occultas· que ſunt
in mente diuina· et foris quantū
ad creaturas et apparētes euētꝰ
rerum· Iſte eſt ſignatus ſigillis
ſeptem.i. ſepteꝫ etatibus mūdi·
quia q̄diu durant ſeptē etates
vite preſentis mundus eſt nobis
clauſus· Vel etiam ſignatur ſep
tem planetis quorum influentijs
regitur mundus· quia nemo eſt
inter homines neqꝫ in celo neqꝫ ī
terra qui per ſe intuitiue videat
veritates rerum in exiſtentia p
pria· niſi leo criſtus dei filiꝰ qui
de t'bu iuda.i. de progenie dauid
fuit natus q̄ propt' vnionē beati
ficā quā habꝫ anima ſua cū verbo
nō obſtantibꝫ ſigillis· res in pro
prijs eſſentijs intuet'· Yſa· xxix·
Dabitur liber ſcienti lr̄as et dicet
neſcio legere· ſignatus eſt·
¶ B Vel dic q̄ ſedens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

eſt deus pat᷑· dextera eius ē dei fi
li⁹ q̄ dicit᷑ dextera patris per quā
fecit oēs creaturas· Jſta dextera
habet vnum librū.i.nr̄am humani
tatem quam aſſūpſit in virgine·
que dicitur liber quia intus ibi in
cōſciētia· et exteri⁹ in appēcia om
nes v̓tutes pfectōes ḡtie et exem
pla ſcribunt᷑· Jſte liber fuit nobis
clauſus ſignat⁹ et velat⁹ in ſacra
mēto altaris· q̄a p certo ibi ſūt ſi
gilla ſeptē.i.ſeptē accidēcia q̄bus
ſubſtancia corporis xp̄i occultat᷑
Jſta ſunt· ſapor· odor· color· figu
ra· q̄titas· actio· Remanet aūt
idem color· idem ſapor· idē odor·
eadem figura rotunda vl' q̄dra· e
adem q̄titas magna vel pua· ea
dem actio q̄a ita pt agere nutri
re inebriare ponderare ſonare zc̄
ſicut āte paſſionē· et ita p̄t tāgi
et ita durum inueni᷑ p⁹ ſicut an̄·
et ſub iſtis accidentibꝫ et ſigill' ce
lat᷑ et abſcōdit᷑ corp⁹ criſti· Yſaie
xlv. Vere tu es deus abſcōdit⁹ in
tātū q̄ nō eſt hō neq̄ in celo neq̄
in t̄ra q̄ relict⁹ ꝓprijs naturalib⁹
poſſit ſoluere et cognoſcē p ſe iſta
accidēcia et ſigilla· neſcim⁹ n quō
ſub iſtis latitat corp⁹ criſti q̄ diu
ſumus in via. Et erit nob' viſio ō
mū ſicut liber ſig̃tus· Yſaye· xxix
Excepto tn̄ leone de tribu iuda q̄
hec ſciuit q̄ iſte ſol⁹ int᷑ homines
hoc vidit et cognouit p ſpēm et
nos p fidē·

C

Johānes vidit in medio tro
ni et q̄tuor aīalium xxiiij· ſeni
ores habentes ſinguli cytharas
et phialas et ceciderūt corā agno
et cātauerūt cāticū nouū Mor

Jſte agn⁹ benigniſſim⁹ eſt xp̄s q̄
quaſi agnus duct⁹ ē ad victimā
Yſaye. liij Jſte ē in throno ſacre
ſcripture vbi ſūt quatuor anima
lia.i.quatuor euāgeliſte· et xxiiij
ſeniores.i.xxiiij· libri veteris teſ
tamēti· ſcd̄m expoſitōez hebreoꝝ
Jſte fit q̄ſi occiſus p paſſiōez· ſed
mō eſt ſtās et immortal' p reſurre
ctionē· Jſte habet cornua ſeptē
.i. poteſtatem in ſeptem mūdi cli
matibꝫ· p cornu potētia deſignat᷑
Habet etiā ſeptē oculos.i.ſeptē do
na ſpūs ſācti· Zacha· iij· Super
lapidem vnum ſeptem oculi ſunt
Jſte de dextra ſedētis.i.dei patris
accipit librum.i.omnē ſapientiā
Et cū apuiſſꝫ ſigillū primū.i. cū
hominibꝫ reuelaſſet p̄mum ſecre
tum diuine ſapiēcie· ſcꝫ dū fidem
ſancte trinitatis predicaret mun
do· tunc animalia.i.euangeliā et
xxiiij· ſeniores.i.libri veteris teſ
tamēti· cū citharis.i.cum laudibꝫ
diuinis· cū fialis adornatis.i.cū
ſanctorū meritis hyſtorijs et vi
ris famoſis laudem agno.i.xp̄o
dederunt· in q̄tum canticū nouū
et ꝓphetias de ſuo aduētu iā reue
lata facie cecinerunt· p̄s· Cātate
canticum nouum.i.prophecias de
ſuo aduentu q̄ mirabilia fecit·

D Vel dic q̄ agnus eſt bon⁹ p̄
latus qui debet eē humilis et paci
ficus ſicut agn⁹. ille eīn in throno
maieſtatis ſue ſedens debet eē cir
cundatus et aſſociatus animalibꝫ
q̄tuor oculatis.i.bonis et diſcretis
clericis q̄tuor virtutibus cardina
libus adornatis· et ſenioribꝫ id ē
perſonis maturis atq̄ ſubditis
morigeratis· Jlle in repreſentati
one ſua debet eē quaſi occiſus· q̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pre humilitate debet ſe reputare
mortuum et occaſum.i.quaſi ſtatī
morituꝛum · debet habere coronas
ſeptem.i.ſeptem pꝛincipales vir
tutes · et ſeptem oculos.i.ſeptem
dona ſpūs ſācti · Ille debet accipe
librum.i.ſacram ſcripturam p̄ma
nibus · et ipſam a ſedēte in trono
.i.a xp̄o p deuotionē et orationē
acquirere · Ille debet apire ſigil
la libri.i.obſcuritates ſcp̄ture et
eas ſubditis ſuis reuelare docen
do. et tūnc vere animalia et ſeni
ores.i.clerici et ſeculares et que
cūqꝫ bone et honeſte perſone · et
maxime ille que habent cítharas
penitēcie et canticum diuine lau
dis et gratiarum actionis · et phi
alas cum odoramentis.i.fragran
tiam deuotionis et orationis · ta
les ipſum adorabunt ⁊ laudabūt
⁊ canticum laudis et recōmēdati
onis ſibi in cunctis ꝑtibus reſo
nabūt · Ecc̄i · xxiiij · Laudemꝰ pa
tres noſtros viros glorioſos · Et
ſcd̄m q̄ dicit ibidem cū animalia
et ſeniores laudarent deum · au
dita eſt vox milia milium angelo
rum q̄ benedixerunt agnum · ſic
vere qn̄ inuenitur talis agnus .i.
bonus prelatus · q̄ ab animalibꝰ
.i.a ſenioribus et honorabilibus
perſonis bn̄dicitur et laudatur ·
procerto milia milium angeloꝛu
.i.multitudo ſecularium populoꝝ
ipſū ſimilit̄ bn̄dicunt et de hoc de
um gloꝛificant et extollunt · et
cetera ·

Caplm · vi ·

¶ A

CVm aptuꝫ fuiſſet vnū
de ſigill̄ libri · vidit Jo
hannes vnum equum
album et qui ſedebat
ſuper eum habebat arcum · et da
ta eſt ei corona et exiuit vincens
vt vinceret · Apocalipſis · vi ·
¶ Mor Equus eſt caro
noſtra · Yſaye · xxxi · Equi eōꝝ
caro et non ſpūs · Seſſoꝛ eius eſt
anima que carni merito debet p̄
ſidere. et breuiter ſeſſoꝛ iſte cum
ſuo equo albo ſignat hominem q̄
per caſtitatem coꝛpus habet can
didum et purum Iſte quādoqꝫ ha
bet arcum .i. rigorem iuſticie et
equitatis · quia q̄tum ad ſagittā
dum ⁊ corrigendum delinquētes
tales ſunt iuſti et rigidi. in ſe ve
ro ſunt innocentes et caſti · Ecc̄i ·
ix · Omni tempore ſint veſtimēta
tua candida · Ideo pro certo tali
bus perſonis caſtis et iuſtis debꝫ
dari corona.i.honoꝛ ⁊ celſitudo re
gie poteſtatis · qꝛ tales pſone qn̄
ſunt promote ad dignitates vin
cunt primo ſe et cupiditates ſu
as · et tandem vincūt et ſuppedi
tant omnes malos · et preualent
aduerſus principes et tyrannos
Exiuit inquit vincens vt vincēt
Qui enī ſe p̄mo vicerit alios fa
cíliter vincere poterit · ideo bene
dicit ap̄ſus · Noli vinci a malo ſꝫ
vince in bono malum · vn̄ Seneca
in libro de moribꝫ Foꝛtioꝛ eſt qui
cupiditates ſuas vincit · q̄ q̄ hoſ
tes ſuos ſubiecit · ¶ B

VIdit Johānes equū rufum
et q̄ ſedebat ſup eum habe
bat gladium magnum · et datū
ē ei vt ſumeret pacē de terra · et

ut hoīes inuicē ſe īterficerēt ¶ Mor
Rariſſimi color ruf9 teſte ariſto.
ī phiſonomia ſignat maliciā frau
dē fallaciā et liuorē. Illi ergo qui
habēt equum rufū ſūt illi q̄ ſūt fal
laces mūdi malicioſi a ꝑcerto iſti
hodie habēt gladiū maximū.i.li
guā et loq̄citatē quam ita habēt
magnā latā lōgā et diffuſā ꝙ per
detractōem ad oēs pſonas et ſta
tus āttingit ſcʒ de oībʒ detrahēdo
et accuſatoria verba referēdo. Et
ideo ꝑcerto talibʒ dat̄ hodie poteſ
tas a diabolo ꝙ ipſi tollāt pacē de
tra: qꝛ ꝑpt̄ verba et dicta talium
iniquoꝝ et ipōꝝ falſas accuſatio
nes et relatōes pax et ꝯcordia di
ſſipat̄ et lites et diſcordie īt hoīēs
ſeminant̄. Eccā. xxviii. Suſurrio
et bilinguis maledict9 mlt̄os tur
bauit habētes pacē. ¶
Uidit Johānes equū nigruʒ
et q̄ ſedebat ſup eū habebat
ſtaterā et audita ē vox inter aīali
a dicēs bilibris trīci denāio vno.
et tres bilibres ordei denario v
no. vinū et oleū ne leſeris ¶ Mor
Equ9 hic ē corpus xpī q̄ niger vi
lis et deſpect9 exſtitit ꝑ tormēta
Pſa. lii. Vidimus eū et nō erāt
ei aſpect9 Seſſor iſtius ē fili9 dei
q̄ habet ſtaterā.i. librā eq̄tatis et
iuſticie in manu ſua. qꝛ habet po
teſtatē iudiciariā et ꝑt ꝑōderare et
librare merita ſinguloꝝ. ideo di
cit̄ ſibi denario vno bilibris trīci
Et ſic trīcū ſignat perfectos q̄ medul
lā deuotionis et ꝯpaſſionis habēt
et ipſi ſūt pleni Ordeū ſignat im
pfectos q̄ cū medulla meritorum
et virtutū habēt admixtā corticē
venialiū pccōꝝ Denari9 ē ꝑmiuʒ

eſſēciale eťne beatitudīs q̄d ē ꝑmi
ū oīe. Math. xx. Acceperunt ſin
guli ſingulos denarios Dicit̄ enīʒ
ꝙ bilibris trīci.i. due libre trīci.
et tres bilibres.i. ſex libre ordei.
emūtur denario vno. qꝛ pua q̄ti
tas pfectoruʒ q̄ p duo ſignat̄ et
magna q̄titas impfectoꝝ q̄ p ſex
ſignat̄ oēs emūtūr ab iſto ſeſſore
xpō denario. ſ. ꝑmio eťne beati
tudinis qꝛ oēs beati pficiūnt eādē
viſionē tamē diuerſimode ſcd̄ʒ di
uerſa merita. alij clarius: alij ob
ſcurius vidēt deū. Ideo bene dicit̄
ꝙ due libre perfectorum tantum
reportant: q̄tum ſex īperfectorū
vel ordeaceorum. quia licet habe
ant eundem denarium et idem ꝑ
mium q̄tum ad eſſēciā. tamē pl9
habent pauci pfecti q̄ plures im
perfecti q̄tum ad modum perfec
tionis et q̄tum ad diſtinctiuam
dei munificenciam quia in domo
patris mei multe manſiones ſūt
Johannes. xiiii. Et ſequitur ꝙ
vox dixit illi ſeſſori et liberatori
criſto vinum et oleum ne leſeris
Vinum enim quod letificat cor
hominis ſignat viros letos et con
ſolatores et aliorum informatoēs
et ad bonum incitatores q̄ui ſcili
cet auditores inebriāt verbo dei
Oleum autem quod lenit et nu
trit ſignat viros pios et ꝯpa
cientes. qui pauperum infirmita
tes leniunt et contempant. et ip
ſos per elemoſinas nutriunt et
educāt Quādo ergo xp̄c ꝑōderabit
et librabit orbem tre in die iudi
cij mediante ſtatera iuſticie: vbi
merita ſinguloꝝ decernet. quan
do etiam perfectis et imperfectis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

gloriam habet diſtribuere et tūc
vere vinum et oleū.i.viros ſapiē
tes et miſericordes nō ledet.ſ.pēr
eterne dampnationis ſententiaꝫ
et rigorem. quia qui vicerit non
ledetur a morte ſcda.ā.ij. C
d
Vl̄ dic ꝙ equus niger eſt ecclīa l̄
religio que dicit̄ equꝰ ꝓpter habē
nas iuſticie quibꝫ ligat̄. dicit̄ ni
ger ꝓpter ſqualorem tribulatio
nis et abſtinētie qua ſua ſpēs ob
ſcuratur. iuxta illud Cāti.c.i. No
lite me cōſiderare ꝙ fuſca ſim. q̄a
decolorauit me ſol.i.t̄bulatio. Se
ſſor iſtius equi eſt prelatus. qui
debet habere ſtateram iuſticie et e
quitatis. qꝛ debet ponderare et co
gitare merita ſingulorꝫ. vt vide
at quis ſit bonus. q̄uis malꝰ. q̄s
promouēdus. quis rep robādus
ſed tamē qualitercumqꝫ ſit. tantuꝫ
denarium.i.tantā portionē bono
rum ecclīe et bn̄ficiorꝫ debet habē
due libre tritici.i.due pſone pfec
te et bone. q̄ habēt medullam de
uotionis et cōpaſſionis q̄tum ſex
ordei.i.q̄tum ſex imperfecte et im
mature pſone exemplo ioſeph.
Gene.xliij. Qui beniamin fratri
ſuo cōtulit plures ptes. Vinū et
oleum.i.viri diſcreti et pij non de
bent ab eo ledi. ſed potius ſuſtine
ri. Vl̄ dic ꝙ vinum et oleuꝫ in
telligūtur agricole. de quorꝫ la
boribus oleum et vinum acquiri
tur. iſti ergo a ſuperioribus non
ſunt ledendi vl̄ moleſtādi. ſed po
tius diligendi. Eccī.vij. Nō ode
ris laborioſa opa et ruſticatōem
ab altiſſimo creatā. C
e
Johānes vidit apto quarto
ſigillo equū pallidū. et q̄ ſedebat
ſup eum nomen illi mors. i ſernꝰ
ſeq̄bat̄ eū. et data ē illi poteſtas
ſup q̄tuor plagas t̄re. inficē gla
dio. fame et morte. et beſtijs ter
re C Mor Equꝰ iſte ē peccator
q̄ dicit̄ pallidꝰ. qꝛ caret rubōe ca
ritatis et albedine caſtitatis. Seſ
ſor illius ē dyabolꝰ. mala volun
tas. vl̄ peccatum qui ꝓpl̄m ducūt
circūquaqꝫ p malā ſuggeſtōeꝫ in
clinationē et iſte dicit̄ mors qꝛ ho
minē tpalit̄ et ſpūalit̄ occidit et
ideo dicitur ꝙ infernus.i.inferna
lis pena ipſū ſequit̄. vn̄ ipſe pote
rit dicere illud. Oſee.xiij. Mor
ſus tuꝰ ero inferne. Iſti ergo da
tur poteſtas ſup quatuor ptes t̄
re.i.ſup quatuor affectiones cor
dis humani que ſunt dolor. timor
ſpes. et gaudium. naꝫ ex quo pec
catum dyabolus l̄ mala volūtas
hominis dominat̄. neceſſe ē ꝙ ſup
affectiones ipſiꝰ principet̄. et ꝙ
adnihilet omnis hoīs grās atqꝫ
perdat. fame.i.auaricia. beſtijs.i.
carnalitate et ſenſualitate luxuri
e. gladio ire et inuidie. morte ocij
et deſidie. Fames q̄ deſideriuꝫ af
fligit eſt auaricia. beſtia q̄ ſenſu
.i. ratōe caret ē luxuria. gladius
q̄ acute pungit ē iracūdia. mors
que inſenſibilem et immortalem
facit eſt deſidia. Iſta eſt ergo
quadruplex mors culpe. qua ab
iſto malo ſeſſoē occiditur anima
peccatoris. q̄tum ad quatuor p
tes affectionum cordis ſui vnde.
Ihere.xv. Viſitabo ſup eos q̄tu
or ſpēs dicit dn̄s gladiū ad occiſi
onē. et canes ad lacerādū. et vola
tilia celi et beſtias terre ad deuo
randum et ad diſſipandum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Et paulo ãte i eodē capitulo dix
erat· Qui ad mortē ad mortē· ⁊
qui ad gladiū ad gladiū· et q̃ ad
famē ad famē· ⁊c̄· ¶ I

Vidit iohannes ſb altari dei
animas interfectoꝝ ꝑpt ver
bū dei et ꝑpt teſtimoniū qd habe
bãt· ⁊ clamabãt voce magna ad
dominum Quare nō vindicas ſã
guinem noſtrū· et acceperunt di
uinū reſponſum ꝙ exſpectarent
adhuc modicum tēpus donec nū
merꝰ fratrum ſuoꝝ q̃ interficerēt̃
ꝯpleat̃· et date ſūt ſingulis ſtole
albe· ¶ Mor Iſti ſignãt marti
res quoꝝ anime ſunt in altari pa
diſi deo ꝑſētate· Iſti em̄ occiſi ſūt
ꝑpt teſtimoniū fidei et ꝑpt verbū
dei qd ꝑdicabant· Iſti em̄ zelo iuſ
ticie nō vindicte petunt venire iu
diciū· vt ſcʒ eoꝝ ſãguis beatoꝝq̧
tribulatōes vindicent̃· Sʒ pcerto
reſpōdet̃ ꝙ necdū cōpletꝰ eſt nu
merus electoꝝ ł martirum q̂ ſunt
ꝓ occaſiōem ad deū migratu ri vł ali
oꝝ qui ſcd̄m ordinē ꝑdeſtinatōis
dei in hoc ſeculo ſūt morituri· ⁊ i
deo interim dantur eis ſtole albe
ſcʒ indumētum glorie padiſi quã
nūc habet anima ſepata q̃ dicitur
ſtola prima· Luce· xv· Cito af
ferte ſtolam primam et induite
eam. ¶ G

APerto ſexto ſigillo vidi inq̃t
iohãnes· Et ecce terremotꝰ
magnus factus eſt· et ſōl factꝰ
eſt niger tanq̃ſ ſaccꝰ cilicinꝰ et lu
na facta eſt tota ſicut ſãguis· et
ſtelle ceciderunt de celo ſicut ficus
emittit groſſos ſuos cum a vento
mouetur· et celū receſſit quaſi li
ber inuolutus· et omnes mōtes
⁊ ſilue de locis ſuis mote ſunt Et
oēs reges terre ꝑncipes tribunī·
diuites et fortes· ⁊ ōmis ſuꝰ et li
ber· abſcōdūt ſe in ſpeluncis ſuis
in petris mōtiū et dicunt mōtibꝫ
et petris cadite ſup nos· et abſcō
dite nos a facie ſedentis ſup thro
num et ab ira agni· quoniam ve
nit dies magnus ire peccatoꝝ et
quis poterit ſtare? ¶ Mor Iſte
terremotꝰ ſignat motū temptati
onū et tribulationū huius mūdi
⁊ eorū inualeſcentiã in hoc mūdo
ſol clarus ſignat ſtatuʒ ꝑlatoꝝ·
luna mutabilis ſignat ſtatuʒ ꝑn
cipum laycoꝝ· ſtelle ſtatum et ꝑ
ſonas bonoꝝ ſubditoꝝ Celum eſt
ecc̄a· mōs ſignat ſtatū perfectio
nis / inſula mari circūdata ſignat
ſtatuʒ religionis· Dico ergo ꝙ ſol
et ſtatus ꝑlatoꝝ in m̄ltis ꝑ vicia
denigratus eſt· luna vero. i. ſtatꝰ
ꝑncipū ſecularium ꝑ crudelitatē ⁊
rapinã in ſãguinē ꝯfuſus ē· ⁊ ideo
celuʒ ecc̄e iã a ſtatu ꝓſperitatis
receſſit et ipſū tribulatō circum
uoluit· ſtelle etiã. i. bone perſone
per peccatum iã vident̃ cadere· et
mōs cuiꝰcunq̧ ꝑfectionis· inſulã
cuiuſcūq̧ religionis· iã de loco ſu
o et ꝯditōe prime fundationis vi
dent̃ penitus ꝯmote. i. ꝯmutate·
Qui em̄ bene ꝯſideraret q̃les fue
rūt et q̃liter ſe habuerunt mōtes
. i. dignitates ecc̄e· et inſule. i. ſta
tus religioſorum qui fuerunt in
ecc̄a primitiua· reuera bene poſ
ſet dicere ꝙ ſunt mote de loco ſu
o· et q̃tuʒ ad xp̄iꝰ vite perfectio
nem / et q̃tum ad morum et habi
tuum q̃litatē· p̄s· Mouebūt̃ ōnia
fūdãmenta terre· Ideo propter

mala exẽpla iſtoꝝ reges diuites
fortes ſui liberi ab amore diuino
defecerunt· et ideo in cauernis t
rẽ.i.in amore terrenoꝝ ſe penitus
incluſerunt· Joſue·x· Abſcõderũt
ſe qꝫ reges in ſpelunca· C D
Vl' dic ꝙ ſol eſt intellectus· q̃ ho
die ꝑ obſcuritatẽ erroris et igno
rãtie demigrat· luna mutabilis ẽ
voluntas· q̃ ſãguinea ꝑ carnalez
amorẽ efficit· ſtelle ſũt potẽtie ſen
ſitiue· que hodie per praua delecta
bilia et diuerſa peccata cadere cõ
probantur· Celũ ẽ ratõ· qđ hodie
obnubilat' vl' excecatur Vl' dic ꝙ
ſtelle ſũt virtutes et grẽ· que ho
die cadũt et ꝑdũt ꝓpt' terremotũ c
ventum ſuggeſtionũ quo a diabo
lo concutiunt'· Quaꝓpt' iam deficiũt
mõtes contẽplationis: iam ceſſãt
inſule contritionis que eſt in medio
maris.i.in medio cordis amari·
iã reges et principes.i.iuſticia et
iudiciuz· diuites.i.ſufficientia· for
tes.i.cõſtantia liberi.i.caritas· ſui
.i.humilitas ſe abſcõdunt et deſiſ
tũt· C J Vl' dic ꝙ ſol eſt veri
tas que ſplẽdet· luna eſt pietas q̃
humorem ꝑbet Celũ qđ oĩa celat
eſt verecundia que honeſtatez ce
lat· Stella ẽ prudẽtia que oĩa illuſ
trat· Quia ergo iam inualeſcente
terremotu tẽptationis ſol verita
tis cõuerſus eſt in nigredinẽ igno
rãtie· luna pietatis cõuerſa ẽ in ſã
guinem crudelitatis et ſeuicie· ce
lũ verecundie iam receſſit· ſtella
prudẽtie iam cecidit· ideo ꝓculdu
bio iam moti ſunt montes.i. viri
eminẽtes in ꝑfectione· inſule.i.vi
ri maturi et amari ꝑ dolorosa con
tritione: C K Vel dic ẽo ꝙ mõ

tes et inſule.i.ſtatus ecc̃e tribulati
onibus concutiunt' et a ſtabilitate
quam habuerunt cõmouent'· ſerui
liberi· diuites· paupes· reges et
tribuni· generalit' omnes· tam ſub
diti q̃ꝫ ꝑlati iam miſerabilit' a di
uina preſentia i.a diuino ſeruicio
abſcõdunt'· et ĩ cauernis terre .i.
tẽpalium amore recluduntur·
Timent eñ coram agno immacu
lato.i.corã xp̃o in ecc̃e ſeruicio cõ
pere· Vñ patet ꝙ vere niſi pro
diſtributionibꝫ nolũt ĩ ecc̃a ſub
intrare· ſꝫ ĩ cauerna terre cũ tal
pis.i.in tenebroſis et terrenis cu
piditatibus cũ auaris et ſecula
ribus certis habitare· ꝑmo Regũ
xiiij· Abſcõderunt ſe in ſpelũcas·
Timent enim vt dicũt iram ag
ni.i.duriciaz diuini ſeruicij· quã
q̃ꝫ placabilis et benignum Vnde iſti
vident' dicere de eo illud.i. Regũ·
v· Non maneat aput nos archa
dei iſrahel · quia dura eſt man⁹
eius·

Caplm ſeptimũ: C A

Vidit Johannes q̃tuor
angelos ſtantes ſuper
q̃tuor angulos terre·
qui tenebant vẽtos ce
li ne flarent ſuper terram· neqꝫ ſu
per mare· neqꝫ ſup vllam arborẽ·
ſed iſtis dictum eſt a quodaz an
gelo habẽte ſignum dei viui· qui
aſcẽdebat de ortu ſolis· ꝙ ipſi nec
nocerent terre· nec mari· neqꝫ ar
boribꝫ· quouſqꝫ ſignarentur ſui
dei in frõtibꝫ eorum: Et fuit mlti
tudo maxima ſignatoꝝ tã de filijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iſrahel q̄ꝫ de turba et de oibꝫ ꝑpl'is
et gentibꝫ ꝯgregata Et erat oēs
in cōſpectu throni induti ſtol' al
bis et palme in manibꝫ eorū qui
deū et agnū bn̄dicebāt· ¶ Mor
Iſti quatuor āgeli poſſūt ſignare
balliuos officiales principū· qui
in q̄tuor ptibus mūdi ſūt locati· et
qui ſtant in diuerſis officijs ſup
angulos t̄re noſtre· Iſtis dat̄ a
principibꝫ et p̄latis nocere terre
mari et arboribus.i.omnibꝫ gene
ribꝫ hoīꝫ ſubditoꝝ ·terre.i.villis
et ciuitatibꝫ· mari.i.collegijs et cō
uentibus· arboribꝫ.i.perſonis et
hoībus Qui ad hoc breuit̄ ponun
tur in officio vt noceant ſubditis
et vt rapiant quicquid poſſūt. i
fra ·ix· Poteſtas earū nocere ho
minibus mēſibꝫ q̄nqꝫ·Et iſti īpe
diunt ne venti flent ſuper terraꝫ·
qꝛ omnem cōſolationis flatum· et
omne refrigeriū vel auxiliuꝫ q̄d
principes vl' p̄lati debent ſubditis
ipſi impediūt q̄ꝫtum poſſunt Sed
q̄d ēvere ibi eſt ali⁹ angelus.i.ali
us cōſiliarius et familiaris q̄ por
tat ſignum et ſigillū principis vt
pote cōſiliarius vl' ſimilis cū quo
oportet ſecrete loqui· qꝛ breuit̄
nullus eſt immunis a nocumento
alioꝝ niſi quos ipſe ſignauerit li
berandos. et t'les ſic ſignati p do
na vel fauorēs a magiſtris curie
acceptati ab huiuſmodi quatuor
malis angelis.i.ab huiuſmodi ini
quis nō ledunt̄· immo ſtant in cō
ſpectu throni.i.in p̄ſentia prinn
cipum et prelatoꝝ induti ſtolis et
veſtibus eorūdem· et in eoruꝫ cu
rijs et officijs ordinati· Alij auteꝫ
q̄ nō ſūt ſignati nec in gratia ma

iorum ſpēaliter recepti· nocime
to talium malorum angeloꝝ.i.in
feriorum balliuoꝝ executoꝝ et cō
miſſarioꝝ crudeliū exponunt̄· Et
breuit̄ iſtud eſt verum q̄ꝫ nullus
hodie ballinorum maliciā euitat·
niſi alicui⁹ magni āgeli.i. alicui⁹
magni conſiliarij fauorem procu
ret Iſti eniꝫ mali inferiores illos
nō audent tangere·quos vident
maioruꝫ gratiā obtinere· ¶ B
Vl' dic q̄ꝫ iſte ſcd̄s āgel⁹ eſt beat⁹
franciſc⁹· q̄ ab ortu ſolis.i.a ſtatu
gratie et virtutis· aſcendit ſuper
terram ipſā et terrena calcando
et etiā predicando· Iſte enim por
tat ſignum dei·ſ·ſtigmata domi
nice paſſionis· et per doctrinā ſu
am impediuit ne angeli mali noce
rent illis q̄ ſignum caracteris et
crucis p penitentiam et paſſionis
memoriam ſecum portant · Mul
tos etiam ſigno et ymagine xp̄i
ſignauit·ſ·fratres ſuos quos cri
ſto viuendo ſil'es et cōformes ſibi
eſſe voluit et mandauit Sunt·n·
hodie tā de iſrahel q̄ꝫ de gentib⁹ .i.
tā de nobilibus q̄ꝫ de ignobilib⁹
maxima turba que p eum coram
deo p̄ſentat̄· in ſtatu ·ſ· religiōis
et pfectionis· q̄ amicti ſtolis can
didis caſtitatis· et habentes pal
mas victorie pſeuerancie atqꝫ fir
mitatis· deū et agnū cōtinue bn̄di
cūt et ipſū p p̄dicatōes ſuas ab a
lijs faciūt bn̄dici Act· vi· Multa t̄
ba ſacerdotū obediebat fidei ¶ C
Vel dic q̄ꝫ iſte p̄t ſignaē quēlibet
viꝝ pfcm̄ ſigno caritatis muniti
q̄ ſibi deuotos ſimili ſigno cōſiḡt
et eos a mal' āgelis liberat et defē
ſat· Vel dic q̄ꝫ ī die iudicij illi ſoli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

a mal' angelis tuebūtur · q̄ ſigno
caritatis et grē ſignati inuenient
Vel dic ꝙ illud ſignū ſignat me
moriam dn̄ice paſſionis quo qui
ſignati apparuerint a demonib9
nō ledētur · Dicat ergo q̄libet illud
p̄s · Fac mecū ſignum in bonū vt
videāt q̄ oderūt me ·

D

Ixit iohānes · ꝙ ipſe vidit
corā deo et angelis animali
bꝫ et ſenioribus turbam magnā
quā dinumerare nemo poterat ·
ex ōibus tribubꝫ populis et lin
guis · q̄ erant amicti ſtolis albis
et palme in manibus eoꝝ · q̄ ince
ſſant deum cum āgelis collaudāt
et dicit ei vn9 ſenioꝝ Hij q̄ amic
ti ſunt ſtolis qui ſunt et vnde ve
nerunt? Hij ſunt enim q̄ venerūt
ex magna tribulatione · et laue
rūt ſuas ſtolas in ſanguine agni
et ſeruient ei in templo eius die
ac nocte · Et nō eſurient neqꝫ ſiti
ēt āpli9 · neqꝫ cadet ſuper eos ſol
neqꝫ eſtus neqꝫ dolor · qm̄ agn9 q̄
eſt in medio throni reget eos · et
deducet eos ad vite fōtes aquaꝝ

Mor

Iſti ſignant ſanc
tos qui ſunt in patria · qui ante
thronum maieſtatis eterne per
petuo habent ſtare cum angelis ·
et cum animalibus .i. cum euāge
liſtis et ſenioribus · cum patriar
chis et ſanctis · Iſti ſunt turba i
numerabilis · ſūt etiam ex cūctis
populis ꝯgregati · et iſti deum cō
tinue benedicūt et amicti ſūt ſtol'
alb' .i. eterne glorie claritate Iſti
palmas incōcuſſibilis victorie ſe
cum portant · Sꝫ q̄ ſūt iſti? ꝓcer
to nulli niſi qui venerunt ex mag̃
tribulatiōe · quia in mūdo penas

et miſerias ꝓpt̄ deū habuerunt:
ꝗ quotquot deo placuerunt per
multas tribulationes tranſierūt
Judith · viij · Iſti ſtolas ſuas .i. cō
ſciētias lauerunt et p̄mo a vicijs
purgauerunt · et hoc in ſāguine
agni .i. paſſione et memoria ihesu
xp̄i · Iſti em̄ ſurſū in templo paradi
ſi ſeruiūt agno .i. xp̄o q̄ eos regit ·
et ideo nō eſuriēt neqꝫ flebūt · ſꝫ
ad fontē vite et ꝓſperitatis et'ne
aq̄s voluptatū ōium ſe replebūt
p̄s · Quoniā apud te eſt fons vite
et cetera ·

Caplm octauum ·

C

Vidit iohānes angelum
vnū āte altare aureū
qd ē in celo · ⁊ data ſūt
ei incēſa m'lta · ⁊ aſcen
dit fumus aromatū in ꝯſpcū dei ·
Apo · viij ·

Mor

Sic āte alta
re paradyſi aſcendit fum9 odor et
fragrācia bonoꝝ meritoruꝫ oratō
nū et maxime qn̄ i thuribulo cor
dis nr̄i ardet ignis et feruor inti
me caritatis · tūc enim angel9 noſ
ter orationes noſtras eleuat co
raꝫ deo ſicut patꝫ de āgelo thobie
Thob · xij ·

B

Quidā angelus accepit thu
ribulū et impleuit illud ig
ne altaris aurei qd ē in ꝯſpectu
dei · ⁊ miſit illud in terra · ⁊ facta
ſūt tonitrua voces et fulgura et t'
remotus magn9 · Septē āgeli q̄
habebāt ſeptem tubas pauerunt
ſe vt tub' canerēt

Mor

Iſte angelus eſt deus pater · q̄
thuribulum id eſt filium ſuum
plenū igne et feruore caritatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

misit in terrā p incarnatōem: qui
fumum orationis et fragrātiaꝫ o
doriferę fame et sanctitatis iugit
emittebat. Et ꝑcerto qn̄ iste fuit
missus in terram tunc ad predica
tionēꝫ eius audita sunt tonitrua
.i. mine. voces .i. suasiōes. fulgura
.i. miracula et exēpla. et sic in cor
dibus auditorum factus ē terre
motus ꝯtrōis timoris amaritudi
nis et meroris Septē etiaꝫ angeli
parauerūt se vt tubꝫ canerēt .i. vniū
sitas p̄dicatoꝝ extūc incepit p̄di
care et tuba p̄dicatōis p mūdū re
sonare ¶ C Vł dic ꝙ āgel9 q̄ ac
cepit thuribulū ē aliq̄s magnus
princeps ł p̄latus q̄ aliquādo mit
tit in aliquā terrā ꝑ aliquo officia
o aliqđ turibulum .i. officialeꝫ ple
nū igne cupiditatis et auaricie.
Et tunc ꝑcerto in aduētu eius fi
unt tonitrūa .i. mine et t̄bulatōes
fiunt etiam fulgura .i. inuasiones
rapine et excoriatōes ꝙ ōnia ꝯbu
runtur ꝗ inflāmantur nihil rema
net post ipsū. Johel. ij. Ante ipsū
ignis vorans et post ipsū ꝯburēs
flāma. Et ideo tūc audiunt̄ voces
.i. plāctus subditoꝝ. et fit terre
motus magn9. ꝙ tota t̄ra totaqꝫ
patria p ipsum ꝯcutit̄ et turbat̄
ꝙ sicut dicit̄. Prouer. xxviij. Re
gnātibus impijs mine hominuꝫ.
Vnde si q̄s q̄ret q̄re tal' turbatio
auditur in t̄ra posset respōderi il
lud Math. xxviij. Ecce tremot9
fact9 est magnus āgel9 āt domini
descēdit. ¶ Vł dic contra p̄latos
et p̄ncipes q̄ quādo de nouo ꝓmo
uent̄. solent subsidia petere et sic
totā subiectā patriā turbare. et
tunc magis q̄ alias rapinis et ex
actōib3 molestare. ¶ D

Anēte primo angelō cuꝫ tu
ba sua facta est grando et ig
nis mixta cū sāguine. ꝗ missa sūt
in terra et t̄cia ps terre ꝯbusta ē
et tercia pars arborum: ꝗ omne
fenū viride ꝯbustū ē ¶ Mor
Iste āgelus signat adulatores q̄
sunt in curiis principum et mag
natum. Nā quādo isti in auribus
ipsoꝝ faciūt resōnare tubam elo
quentie et adulatiōs quādo istos
iustificant. et alios corā ipsis ac
cusant. tūc vere p eoꝝ falsa ver
ba generāt̄ grādo crudelitatis et
seuicie ignis cupiditatis et auari
cie sāguis carnalitatis et luxurie
Quia p verba maloꝝ adulatorū
fiūt p̄ncipes raptores crudeles ad
ulteri et luxuriosi Ideo bene seq̄t
ꝙ t̄cia ps t̄re ab ipsis ꝯburit̄ per
rapinā Ab ipsis arbores .i. ipsi ex
cellētes nobiles diuites et poten
tes cōburūt̄ ꝗ infestāt̄. ꝗ ad voces
taliū tribulatōib3 molestātur. Et
maxime oē fenū t̄re .i. popul9 infi
m9 p̄ ceteris molestat̄ et deuorat̄
¶ E Vł dic ꝙ qn xp̄s magni cōsi
lij āgel9 p̄m9 et nouissim9 alpha
et o. in iudicio tuba sua autētice
sētentie resonabit. tunc fiet grā
do .i. tormentorū inuasio pauiēs
et ignis inextinguibil' torq̄ns sā
guis etiaꝫ .i. seuitia et occisio seui
ens. q̄ ꝯburēt terrā .i. terrenos et a
uaros. arbores .i. altos elatos et
sup̄bos. fenum .i. lasciuos molles
floridos et luxuriosos Isti enī di
cunt̄ ꝯbusti qꝫ ꝯburēt̄ in inferno
finalit̄. et isti dicunt̄ terraps q̄a
perfecti et minus pfecti iusti et
penitentes . vel illi qui sunt in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

celo et ĩ purgatorio faciũt duas
ptes · t'ciam faciũt dãpnati pecca
tores · Terciã vero ptem angelus
obuiat cũ xp̄s dampnatos conte
rit · qui nu nc in purgatorio lan
guẽtibꝫ pat · Ezec · v · Tercia pars
gladio pibit · ¶ F

SEcundus ãgelus tuba cecinit
et tãq̄ mons magn⁹ igne
ardens miſſus eſt in mare · et fcã
eſt t'cia ps ipſius maris ſanguis
et t'cia ps creature q̄ habebat ani
mas in mari mortua eſt et tercia
ps nauiũ interyt · ¶ Mor Iſte
mons ẽ mal⁹ p̄lat⁹ vl' iudex qui
dicitur magn⁹ p ſupbiã · ardens
p auariciam iracũdiã et inuidiã ·
iſte enim qñ in mari religionis l'
eccẽe prefícitur tunc vere p eius
praua documẽta et exẽpla tercia
ps maris. i. religionis vel patrie
demolitur · Multi eniꝫ in ſãguinẽ
. i. in carnalitatẽ per luxuriam con
uertũtur · naues. i. viri pfecti vir
tutum mercimonijs onerati per e
orum neq̄cias deſtruunt' · Et bre
uit' illi q̄ habent animas. i. qui per
ſpm̄ grẽ viuificant' fiunt mortui
et deſtructi qñ tales mali hoĩes
p̄ncipãtur · Prouer · xxviii · Reg
nantibus impijs ruinẽ hoĩm · ¶ Vl'
dic generalit' q̄ qñ auarus et ar
dens prelatus in mari. i. in patã
p̄ficitur ¶ Vl' etiã qñ in aliquo offi
cio l' collegio aliquis officialis l' iu
dex auarus et crudelis extollitur ·
tunc pcerto tercia ps hominũ ſub
ditoꝶ · ſ · pauperes g̃uiſſime mole
ſtãtu r ¶ G Vl' dic q̄ mons iſte
ſignat affluẽciaꝫ diuiciaꝶ et bono
rũ · qui recte dicitur ardens q2 ar
dor ambitionis auare eſt in eis in
cluſus · Nam quãdo ille mons. i. tẽ
palis facultas fierit miſſa ĩ mari
. i. in eccẽa · tũc apparet illud mare
q̄ſi totaliter infectum · Quia eius
tercia ps ex habũdãti a et proſpe
ritate in ſãguinem. i. in luxuriam
eſt dueſa et expone vt ſup̄ · ¶ D
Eccẽa em̄ habet tres ptes · ſ · lay
cos · religioſos · et ſeculares pre
ſbiteros l' p̄latos · Sꝫ reuera quaſi
t'cia ps. i. ſtatus clericorũm in ſã
guinẽ luxurie hodie eſt cõuerſus
p̄s · Cõuertit aquã in ſãguinẽ ·
¶ Vel ſi vis p terciã ptem intellige
quẽlibet alium ſtatum · ſ · religio
ſos vel laicos q̄ ex habundancia
intereũt et v ertũtur ĩ ſãguinem
carnalitatis · naues etiã. i. viri p
fecti ſunt deſtructi · et illi qui per
gratiam viuebãt p peccatum ſũt
mortui et cõſupti · Ideo qñ cõſtan
tin⁹ impator dedit reddit⁹ eccẽe
audita ẽ vox in aere dicens · hodi
e effuſũ eſt venenũ in eccẽa dei ·
¶ Vel dic q̄ ille mons elatus eſt dy
abol⁹ l' ãti xp̄s ad cui⁹ aduẽtum
in mari mundi vel eccẽe t'cia ps l'
forte pluſq̄ t'cia pibit · ¶ I

TErcius ãgelus tuba cecinit ·
et ſtella mag̃ tanq̄ facula ardẽs
cecidit in t'ciam ptem fluminum
fõcũ · et aquaꝶ et ſtelle nomẽ ab
ſintiũ Et facte ſunt aq̄ in abſintiũ
et multi hoĩes mortui ſũt ex aq̄s
q2 amare fcẽ ſũt ¶ Mor Stella
iſta ſig̃t pccm̄ auaricie q̄d more
ignis inflãmat · iſta etiã dicit' ab
ſintiũ q2 amaritudo laboris angu
ſtie vl' timoris auaricie eſt ãnexa
et iſta p̄certo mittitur in aquis
et fluminibus id eſt proſperitati
bꝫ et diuitijs hui⁹ mũdi · q2 ardor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

auaricie mūdi ꝓſperis mixtus ē
hodie et commūct9 · Ideo aq̄.i. mun
di proſperitates fiunt hodie ama
re et dolorose ad acquirendū ʒ et
ſeruādū · ꝓpter iſtaʒ ſtellam.i.ꝓpt̄
auariciam ꝯcomitante · et ideo mł
ti hoīes · ſ · illi qui in mundi pſpe
ris ponunt deſiderium et ſpeʒ ſu
am · ꝓpter ēterna moriūtur · quia
ꝓpter mundi ꝓſpera fiunt auari
luxurioſi et ſuperbi · et ſic morteʒ
ſpūalem incurrere dinoſcūt Amos
viij · Multi morient̄ · in omni lo
co ꝓiicietur ſilentiū · ¶ Vel
dic ꝙ iſta ſtella ē antixps vł here
ticus doct9 · igne malicie et ſeuicie
inflāmatus · q̄ facit aq̄s ſacre ſcp̄
ture amaras et corruptas eas ob
lique exponendo · et ideo mł̄ti ho
mines · ſ · auditores ſui ſiūt in pi
culo mortis niſi caueant caute ·
Vł dic ꝙ talis ſtella eſt diues vel
malus ꝯſiliarius · qui de celo.i.de
curia alicui9 principis vł prelati
cadere vł venire dicitur · qꝛ ē per
mundi maliciam et ſapiētiā clar9
et ſtelleus · per auariciā ardēs et
flāme9 · p rapinā et exactōem in
tollerabilis et amarus Iſte em̄ de
aq̄s.i.de populis q̄ ī tres ptes di
uidunt̄ · ſ · in maiores mediocres
et minores · ipſā tciā ptem · ſ · ip
ſos inferiores aggrauat · in ꝗ̄tuʒ
rapinis et moleſtiis ipſos grauat
ideo ſcrīptura abſinthēū merito ip
ſū vocat · ¶ Vł dic ꝙ talis ſtella ē
pulchra et mala mulier ꝯcupiſcen
tiis ardēs et luxurioſa · q̄ qn̄ de celo
.i.de ſtatu grē cadit · magnā pteʒ
aque.i.populi amaricat et corrum
pit ¶ Vł dic cōtra apoſtatā ange
lū · ſ · ſathanaʒ luciferū q̄ p ſciētiaʒ
et grām ꝑmo fuit ſtella · ſ; p9caſū
fact9 eſt abſintiū · qꝛ ſepe fit ama
ricatio alioꝝ · Ideo de quolibet ta
liū dicit̄ Prouū · v · Nouiſſima illi9
amara velū abſītiū · et acuta velut
gladius biceps · ¶ R
Q Anēte quarto angelo pcuſſa
ē tcia ps ſol et lune et ſtella
ruꝫ et obſcurata ē tcia ps eoꝝ · di
ei etiā tcia ps · et noctis ſimiliter
tcia ps nō lucebat Tūc apparuit
q̄dam aquila volans p mediū ce
lū clamans et dicēs Ve ve in tra
habitantibꝫ ¶ Mor dies ſigt̄
ſtatum ecclāſticū in quo lux ſapi
ētie et prudētie ſolet lucere · Nox
ſignat ſtatū ſecularē vbi ſolet er
ror et ignorātia et viciorꝫ obſcuri
tas habūdare · Sol ſignat prela
tos ecclāſticos q̄ diei et ſtatui ecc̄
ſiaſtico pſūt · Luna ſigt̄ principes
ſeculares qui per peccatum ſepiſ
ſime eclipſātur et nocti .i. ſtatui
ſeculi principant̄ · Stelle ſignant
ſubditos vtriuſqꝫ ſtatus · Item q̄
libet iſtoꝝ trium ſcꝫ ſolis et lune
et ſtellarū habet tres ptes · quia
nō eſt homo q̄ nō habet tres po
tētias in anima ſcꝫ intellectuꝫ me
moriam · et volūtatem · Sed ꝓ cer
to · tercia ps iſtoꝝ eſt hodie pcuſ
ſa ſcilꝫ potencia volūtatis · qꝛ ve
re dato ꝙ intellectus et memoria
ſint clari et lucidi per ſcientie cla
ritatem · volūtas tamē eſt obſcu
ra et lucis gratia priuata · p ma
lorum appetibilium cupiditatē ·
Et breuit̄ in die et nocte.i.in mū
do et in ecclīa · ī ſole luna et ſtellis
.i.in prelatis principib9 et ſubdi
tis · tercia pars non lucet · qꝛ qua
ſi volūtas oim̄ hodie eſt puerſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

q̄ mordebite appetit diuicias et ho
nores · Ezech · v · Tercia ps tui pe
ſte morietur et fame conſumet̃ in
medio tui · ideo quando aquila .i.
xp̄s dominus in medio celi in die
iudicii volitabit tunc voce ſue t̃ri
bilis ſententie triplex ve · ſcilz tri
plicem maledictōem cōtra pecca
tores q̄ nūc in t̃ra habitant fulmi
nabit · et iſta ſunt procul dubio pe
na dāpni · et pena ſēſus et deſpe
ratio · que ē g̃uior · Vl' pena tēpo
ralis · pena eterna · et amiſſio glo
rie paradiſi · Vl' pena ignis · et re
morſus · et abſentia faciei diuine ·
Nam iſta tria ve .i. iſte tres male
dictiōes dāpnatis peccōribz īferū
tur · q̄ in terra .i. in terrena pſperi
tate habitant et verſāt̃ · Formi
do et fouea et laque9 ſup te q̃ ha
bitator es t̃re · Yſaye · xxiiij · C
Anēte quinto angelo ſtella
cecidit de celo et data ē ei clauis
putei abiſſi · et apuerunt puteū
et exiuit inde fum9 ſicut fornacis
magne et obſcurat9 eſt ſol et aer
de fumo putei C Methafonice lo
quēdo vide q̄ ſtella ſignat diabo
lū qui de celo corruit per peccatū
puteus ſignat peccatores et max
ime luxurioſos · Prouer · xxiij ·
Puteus anguſtus aliena · Tales
dicuntur putei abiſſi q̄ ſicut abiſ
ſus nō poteſt ſaciari · ſic nec luxu
rioſus q̃diu viuit · ideo · Ezech ·
xvi · Fornicata es cū amatoribus
nec ſic es ſaciata · Iſti ergo ſtelle
.i. diabolo datur clauis putei abiſ
ſi .i. poteſtas ſup perſonam luxuri
oſā q̄ quociēs vult dyabolus fa
cit eam per vana deſideria apire ·
ideo ad ſuggeſtionē dyaboli luxu
rioſi mittūnt fumum .i. fetida ver
ba luxurioſa inhoneſta ſicut for
nacis ardencia et luxurioſa ita q̄
ſol .i. bone pſone vl' aer .i. tota ec
cleſia per eos obſcurātur et fedant̃
procedente q̄ nulla pſona eſt ita ſol
vl' aer .i. ſancta et pura: quin faci
lit̃ inficiatur per puteum abiſſi .i.
per malā et luxurioſaz perſōnam
ſi fumus verborum ſuorum attin
git vſqz ad eam · Eccā · xiij · Qui
tangit picem inquinabit̃ ab ea ·
Vl' dic q̄ puteus iſte eſt heretic9
cui9 fum9 .i. mala doctrina inficit
et corrumpit aerem .i. bonas pſo
nas et eccleſiā · quādo ſtella mag̃
.i. dyabolus apit os illius per pre
dicationem · Corrumpunt bonos
mores colloquia praua .i. Corin
thiorum · xv ·

Capitulum · nonū · C

Vidit iohānes exire de
fumo putei abiſſi locu
ſtas ſimiles equis ad
p̄lium et ſup capita e
arum corone auree · et habebant
facies ſicut homīes: capillos ſicut
mulieres dentes ſicut leones · lo
ricas ferreas · et vox eorū ſicut
curruum et equorū currēciū ad p̄
lium · et caudas ſimiles ſcorpio
num · et aculei erant in caudis eo
rū et poteſtas eorū ſicut habēt ſcor
piōes · et p̄ceptū ē eis ne lederēt
fenū t̃re nec oē viride nec oēz ar
borē ſ data eſt eis poteſtas nocē
hoīb; nō habētib; ſignuz dei viui
in frōtib; eorū et cruciare eos mē
ſib; quinqz et cruciatus eorū ſicut
ſcorpionum · et tunc querent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

homines mortē et nō īuenient eā
Apo · ix Mor Iſta ſigꝰ plures ha
bēt ptes · p̄mo em̄ dicit ꝙ ipē vi
dit in fumo putei abiſſi locuſtas
patas ad p̄liū · ꝛc̄ · Puteꝰ iſte ſigt̄
mūdum q̄ ad modum abiſſi ē ob
ſcurus p ignorantiaꝫ · inſaciabil̄
p auariciā · Prou̅ · xxvij · Infernꝰ
et pdicio nō implebunt̄ ſimilit̄ o
culi hominū inſaciabiles · Fumus
iſtius putei eſt pſpēritas mundi
qꝛ vere ad moduꝫ fumi facilit̄ eua
neſcit · pſ̄ · Deficientes queādmo
dū fumꝰ deficiēt · Locuſte ſignant
diuites officiales ꝑpoſitos · q̄ ad
modū locuſte ſēp volūt furſū ſali
re p ambitōem ad officia et bn̄fi
cia · et tamē facilit̄ cadunt in fine
in terrā p tēp alem depſſionē et e
t̄nalem dampnationē · In fumo
putei viſe ſūt locuſte · qꝛ vere lo
cuſte pricipū . i . iudices hodie ſūt
p̄ ceteris in fumo mundane pſpe
ritatis · ibiqꝫ habent coronas aure
as . i . dignitates prelature · pati
ad preliū ꝯtra paupes et vicinos
et iſti bene dicūt̄ quaſi equi qꝛ ſi
cut equus eſt animal luxurioſū ꝛ
ſupbū ſic tales preceteris luxuri
a ſūt infecti · Ihere · v · Equi ama
tores in feminas · vnuſquiſqꝫ ad
vxorem proximi inhiabat · Et ſi
cut mediante fortitudine eq̄ ali
qn̄ malꝰ miles obtinet in prelio ·
ſic mediantibus balliuis et aduo
catis m̄lti obtinent et lucrāt̄ cau
ſas ſuas · vnde de iſtis locuſtis di
citur in · pſ̄ · ꝙ deus dedit erugini
fructus eorum et labores eorum
locuſtis · ¶ B Scd̄o
dicitur hic ꝙ iſti habebant facies
ſicut homines · capillos ſicut muli
eres · Facies que eſt prima ps
apparens ſignat introitum et in
greſſum pricipū · Capilli qui te
gūt caput ſignāt palliatōes ypo
criticas et fictiones · q̄bꝰ caput . i .
intentio talium eſt velāta · Muli
er que eſt animal amicabiliſſimuꝫ
et deceptorium ſigꝰ t eoꝝ familia
ria et deceptiua colloquia · actus
et geſtꝰ · Homo qui eſt ratōnalis
ſignat eorum ſenſū et diſcretiōeꝫ
Quid ergo? procerto iſti in facie
. i . in ingreſſu quando p̄mō appēt
vident̄ aſtuti ſapiētes et diſcreti
capillos habēt mulierum . i . appē
ciam amicabilē · Iſtud appareꝫ qn̄
tales volūt amicos paupes irreti
re in ſuis ꝯtractibꝰ falſis et obli
gatōibꝫ · oſtēdūt ſe eis familiaēs
ꝯmittēdo et applaudēdo · balliui e
tiaꝫ qn̄ volūt aliq̄d iueſtigaē inci
piūt applaudē · ſꝫ pc̄to iſti nō ſūt
n̄ capilli mulieꝝ . i . fraudulēti pali
atores · Ecc̄i · xxv · Nō ē malicia ſu
p maliciaꝫ mulieꝝ · ꝛ illud pateꝫ in
tcia pte figure · ¶ C Tercio di
cit̄ ꝙ ipi hēbant dētes ſicut leōes
loricas ferreas · voce t̄ribilē · Per
dētes p quos hō deuorat alios · in
telligit̄ vorax crudelitas et rapia
qꝛ dato ꝙ iſti videāt̄ hoies benigni
et humiles · tn̄ habēt dētes . i . cru
delitatē rapacitatē mordacitateꝫ
qꝫ leōinam · qua oēs ſubditos ci
piunt deuorare · ideo loricas ferre
is . i . adulatoribꝫ vel amicis caute
loſ ſe muniunt et tegunt · Sicut
patet · quia ita cauteloſe faciūt ſu
os ꝯtractꝰ · ꝛ cautel̄ maliciaꝝ ita
ſe velāt · ꝙ ab omni ictu . i . ab ōni
querela illorum coram quōcunqꝫ
iudice ſe defendunt · Ezech · xxiij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Lorica et clipeo armabunt ꝯtra
te.i.maliciosa exercitatōe Et ideo
vocem habent terribilez ſicut cur
ruum quia ita autentice loquun
tur. et ita paupibus ꝯminātur
vt ipſos terreāt verb̄ et leoninis
dentibus qui in facie hoīes videbā
tur et ſic faciliter eos exheredant
Danie. vij. Dentes ferreos habe
bat magnos. Ecc̄i. xxi. Dētes le
onis dentes eius. Et ideo ſequit̄
quarta ps figure. ¶ D Quar
to dicitur ꝙ habebāt caudas ſicut
ſcorpionū ꝛc̄. Cauda q̄ ē ps poſte
rior ſignat finem alicui9 negocij.
ſcorpio q̄ facie lābit et cauda pū
git ſignat ꝓditores qui facie.i. ī
principio lābunt et applaudūt in
cauda vero.i.ī fine lacerant atq̄z
pūgunt. Iſti ergo in cauda.i.in
fine ſūt ſcorpiones inq̄tū ꝑpt ali
orum exheredatōem vexationes
pūcturā illis et aculeuz crudelita
tis infligunt ideo aculeus rapine
et crudelitatis in fine talibꝫ ē ānex
us Prouer. xxiij. Nouiſſime mor
debit vt coluber. Vl' dic ꝙ cau
da eſt ſtatus ſenectutis qꝛ reuēa
tales in ſenectute ſunt ſcorpiōes
falſi raptores. et aculeum crude
litatis auaricie et detractionis a
crius infligentes. Vl' dic ꝙ q̄ ſūt
in facie hoīes et in caudis ſcorpio
nes ſignāt detractores qui in fa
cie.i.in preſencia ſūt adulatores ꝛ
in abſencia ſcorpiones pūgitiui.
Ezech.i. Cum ſcorpionibus habi
tas. ¶ E Quinto dicitur ꝙ po
teſtas eorum ē nocere hominib9
mēſibꝫ quinq̄z ꝛc̄. Numerus q̄na
rius qui eſt imperfectus ſignat
mūdanā vitam taliū que ꝑcerto

vtcumq̄z eſt imperfecta qꝛ vt cōi
ter nō pficiunt etatem ſuā qꝛ mo
riuntur ſubito et male. Iſti poſ
ſūt nocere hoībus mēſibꝫ quinq̄z
.i. q̄tum durat vita preſens. Et
breuit̄ hodie ſub manu talium p̄
acerbitate tormētorum et afflicti
onū ſuaꝝ multi ſunt hoīes qui de
ſiderant mori tamē nō inueniunt
ſicut optant. ⁊ finalit̄ iſti habēt
ſup ſe regē āgelū abiſſi cui9 nomē
extminās. ſ. peccatū auaricie q̄d
dicitur extminās qꝛ ōnia extmi
nat et corrodit. Vl' ad lrām āgel9
extminās ipſos regit qꝛ diabol9
in fine ipſos confūdit. p̄s. extmi
nauit eā aper de ſilua. ¶ F Vl'
dic ꝙ locuſte ſūt detractores ꝛ q̄
ꝯtra ōnes homines p̄liātur. et e
orū facies.i.apparentia videtur a
micabilis et rationabilis et viden
tur eē homines qꝛ in principio de
homine dicūt multa bō. fingūt ſe
loqui ex caritate vt facili9 eis cre
dat̄. Sꝫ vere finalit̄ apparēt eoruꝫ
dētes ferocitas et inimicicia leoni
na qꝛ vē moē leonis alios lacerāt
et diffamāt. et cauda.i.finis ver
boꝝ ſuoꝝ l' cauda.i.retro in abſē
cia ē pūgēs ſicut acule9 ſcorpiōis
Licet eniꝫ in pncipio l' in p̄ſentia
blādiunt̄ tamē ſp in fine v̄boꝝ de
tractionis et pūctionis aculei in
ueniūt̄ Et iſti habēt poteſtatē no
cere ſuis malis verb̄ hominibꝫ .i.
bonis et ratōnalibꝫ ſenū ētre nō le
dūt qꝛ t'les vt ꝯmunit̄ n̄ murmu
rāt nec detrahūt de illis q̄ paꝝ ā
nihil valēt ſ; tātū de hoībꝫ.i.bonis
pſonis. Et breuit̄ cruciat9 eoꝝ ē
ſimilis ſcorpionū inq̄tū blandiūt̄
ꝓmit9 et finalit̄ pūgūt deteri9 ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

rectoꝛ eoꝝ ē dyabolꝰ extēminatoꝛ
ad cuiꝰ inſtinctū iſti alns iuriāt
q̄ bene dicit̄ exterminās ꝑ eo ꝙ iſ
tis mediātibꝫ mlti boni puniūt̄ et
extēminant̄. Vl' dic ꝙ poteſtas e
oꝝ bene dicit̄ nocē hoibus. qꝛ ad
lrām mlti ſūt mali inferiores qui
ſolū habēt poteſtātē nocēdi nūq̄
ꝑficiendi. ¶ G Vl' dic ꝙ locuſ
te ſūt dyaboli. q̄ de puteo abiſſi a
liquociens exeūtes de inferni ꝑfū
do. i huiꝰ aeris caliginoſi fūmo vo
litant. Iſti ſēp pati ſūt ad ꝑliūm
tēptationū mouēdū. iſti ſūt i faci
e. i. ī principio hoīes. qꝛ multa ſug
gerūt facē ſub ſpē boni. ita ꝙ vi
dēt̄ ratōales et hūani. capillos . i.
coopturas et velamīta ſue ītentiō
nis habēt multa falſa et decepto
ria. ſūt ergo hoīes p appentē ra
tōnē. mulieres p fictā palliatōnē
tamen ſunt leones per moꝛdacē
temptationem. ſunt ſcoꝛpiones
in cauda. i. in fine per pungentem
et venenatam dampnationem.
et habent aculeos in cauda . i. toꝛ
mentorum afflictionē. Iſti habēt
nocere pꝰ moꝛtē et in vita hac ill'
qui nō habēt ſignuꝫ dei viui . i. ve
ritatem gratie et caritatis. et me
moriam ſanguinis xpī. et ipſos
habent cruciare ita atrociter in in
ferno ꝙ mori et deficere concupiſ
cent nec tm̄ ꝑpetuo morient̄. Pſa
ye. lxvi. Vermis eoꝝ nō moriet̄
et ignis eoꝝ nō extinguet̄. Vel
iſti non poſſunt nocere feno terre
. i. iacentibus in terra p humilita
tem. nec viridi. i. florentibus p ho
neſtatem. nec vlli arbori . i. con
templantibus eternoruꝫ felicita
teꝫ. et iſti habēt ſuper ſe regē an

gelū abiſſi. i. luciferum q̄ui dicit̄ ex
tēminans. quia oīa boā hoīm exter
minat et corrūpit pro poſſe ſuo.
Job. xl. Ipē ē rex ſup oēs filios
ſupbie. ¶ D
IOhānes vidit q̄tuoꝛ āgelos
alligatos in flumie magno
eufrate. qui pauerūt in horā diē
et menſem et annū. vt interficerēt
terciam ptem hoīm. et q̄dā āgelus
q̄ habebat tubam ſoluit eos. et
habebant ſecū exercitū innumera
bilē et imēſū ¶ Moꝛ Eufrates
fluuiꝰ babiloniceꝰ. ſignat mūdi ꝓſ
peritatem. q̄ babilonios. i. mūda
nos irrigat et fecūdat. q̄ ſp fluit
et defluit ſicut aqua. Angeli qui
ſūt ibi alligati ſignant mūdi pri
cipes et potētes. q̄ i mūdi ꝓſperis
ſunt incluſi et ligati. et iſti dicū
tur q̄tuoꝛ. qꝛ ipſi ſūt in mundi q̄
tuoꝛ ptibus habitantes. Angelꝰ
q̄ habet tubā ipſoꝝ balliuos. et
ſuorum malorum actuum lauda
tores. q̄ tuba ſue eloquētis adula
tionis corā ipſis reſonāt īceſſant̄
deſignat. Sūt ergo i flumie ꝓſperi
tatis huiꝰ mundi hodie q̄tuoꝛ an
geli. i. multi pricipes et poteſtates
q̄ ſemp ſūt pati i ōni hora die mē
ſe et āno hoīes interficere p rapinā
et excoriacōēꝫ vna cū exercitu ſuo
innumerabili. i. collegiis et conſoꝛ
ciis famuloꝝ aduocatoꝝ qꝛ tales
nutrunt ad hoc vt ſbditos deuorēt
et infeſtēt. Et ꝑcerto qn̄ āgelꝰ ſo
nat curialibꝫ. i. qn̄ adulatores et
falſi accuſatores reſonant coram
eis eos laudando et ſbditos accu
ſando. tunc iſti et exercitus eorū
mouentur ad alios occidenduꝫ. i.
ad alios moleſtandum. Et ſicut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iohãnes vidit equeſtrẽ exercitũ
cui9 numerus erat viceſies mili
es dena milia· et iſti habebant lo
ricas igneas et ſulphureas et iacĩ
ctinas ſic hodie iſte exercitus bal
liuorũ ẽ valde multiplicatus· Sũt
et armati ↄtra alios lorica mali
ciarũ et cautelaꝝ· ſũt ignee p aua
riciam ſulphuree p luxuriam· ia
cĩctine.i.coloris celeſtis p ſupbiã
Vl' lorice maloꝝ ſũt aduocati q̃
more loricarum malos defendũt
ci iſti ſũt ignei.i.auari· ſulphurei
.i.luxurioſi· iacinctini.i.ornati ꝑ
ſperitate et ſupbi· ꝑs· Ignis ſul
phur· pars calicis eoꝝ· ¶ I

IOhannes vidit equos mira
biles ĩ quodaꝫ exercitu con
gregatos qui caudas habebant ſi
miles ſerpẽtibꝫ habentes capita cũ
q̃bus nocebant· capita eoꝝ erãt
ſicut capita leonũ· et de ore ipſõ
ruꝫ ꝓcedebat ignis ſulphur et fu
mus· et tercia ps hoĩm occiſa eſt
ab iſtis tribus plagis terre· ſcilꝫ
igne fumo· et ſulphure· que pro
cedebãt de ore equoꝝ Poteſtas
eoꝝ erat in ore ipſoꝝ et ĩ caudis
eoꝝ ¶ Mor Equi iſti ſignant
mundi diuites ſupbos et luxurio
ſos qꝛ equ9 eſt animal ſupbũ et
luxurioſũ· Iſti eñ habẽt primo
caput intẽcõis ad moduꝫ leonis
qꝛ iuuẽt9 eoꝝ et ꝑncipiũ vite ſue
que per caput deſignat̃ ẽ leoninũ
qꝛ in iuuẽtute ſũt crudeles fortes
et ſupbi· Leo fortiſſim9 beſtiarũ
ad nullius pauebit occurſũ· Pro
uer· xxx· Cauda iſtoꝝ.i.ſenect9
et finis vite ſimilis ẽ ſerpentibus
qꝛ in fine ſũt ſerpentini et tortuo
ſi p maliciam: et terre inherentes
ꝑ auariciam: qꝛ ↄmunit̃ pl9 cupi
unt auari in ſenectute q̃ȝ in iuuẽ
tute· Et eoꝝ cauda.i.malicia ha
bet caput ſerpentinũ.i.intentionẽ
obliquã auarã et fallacẽ· Et iſti
de ore ſuo mittunt ignẽ fumũ et
ſulphur.i.tria genera maloꝝ ver
boꝝ: qꝛ õia verba illorum aut
pertinẽt ad fumum.i.ad elationẽ
ſuperbie et iactãtie· aut ad ignẽ
.i.ad flammationem rapine et a
uaricie· ã ad ſulphur.i.ad fetorẽ
carnalitatis et luxurie· Ideo iſti
nocẽt mltis hoĩbꝫ p has plagas
Superbia enim eorum inuadit ſu
periores Auaricia minores Lux
uria mulieres· Et breuiter poteſ
tas ipſorum eſt in ore.i.in verb
et in cauda ſerpentina.i.in malici
is eorumdem ¶ R

Vel dic q̄ iſti ſunt cuncti mali ꝓ
lati moderni· qui ſunt luxurioſi
ſicut equius quorũ caput.i.ingre
ſſus et principium eſt leoninum
id eſt rigidum et auſterum· quia
inprincipio iuſte et rigide volũt
regnare· ſed in cauda id eſt in fi
ne ſicut ſerpentini id eſt auari· in
terrenis per auariciam inherẽtes
donã et munera diligentes· et ce
tera·

Cap'lm· decimũ· ¶ A

IOhãnes vidit ange
lũ fortẽ deſcendẽtẽ
de celo amictuꝫ nu
be et yris erat ĩ capi
te ei9 et facies ei9 e
rat vt ſol et pedes ei9 ſicut colũp
na ignis habebat in manu ſua li
bellũ aptũ· et poſuit pedẽ dextrũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuū ſup mare ſiniſtrum ſup trā·
et clamauit queādmoduʒ leo ru
git· Et cū clamaſſʒ locuta ſūt ſep
tē tonitrua· et accepit Johānes
librū de manu āgeli· et fuit i ore
ſuo dulcis tanq̄ mel et cū illū de
uoraſſʒ amaricat⁹ ē vent̄ eius· A
po· x· Mor Angel⁹ iſte ē p̄la
tus bon⁹ āgelic⁹ et celeſtis Nubes
que ↄtinet humorē et pluuiā· ſig
ūat dulcorē pietatis q̄ p̄lat⁹ debʒ
eē humectat⁹· a pluuia bn̄ficiorū
et elemoſinaꝝ debet alijs diſtilla
re· Job· xxxvi· Qui affert ſtillas
pluuie et effundit ymbres ad in
ſtar gurgitū q̄ de nubibʒ fluunt·
Yris q̄ ē ſignū federis int̄ deū et
mundū· ſigna t virtutē pacis et
vnitatis quā p̄latus debet habere
et per quā debet ſubditos deo per
ſuum patrociniū ↄcordare et int̄
eos ↄcordiā et pacē generare·
B Vl' yris ↄtinens oēs colorēs
ſignat picturā honeſte ↄuerſatio
nis p̄lati· in quo oēs colores.i.oīa
bona exēpla virtutes et pfectōes
debēt relucere· Apo· iiij· Et yris
in circuitu ſedis erat· Sʒ mare qd
eſt amaꝝ· ſignat amaritudinem
mortis et inferni· Terra q̄ eſt nu
trix oīm viuentium· ſignat ferti
litatem et opulentiam padyſi·
Pes dexter eſt timor· Siniſter q̄
facilīt claudicat ē amor· Liber ſig
nat ſcp̄turā ſacrā· Septē tonitru
a ſignāt vniuerſitatē predicatoꝝ
q̄ habēt peccatores moē tonitrui
conturbarē· Vidit ergo Johānes
angelum.i.perfectum virum āge
licum et ſpūalem· fortē p ↄſtāciā
firmitatē· deſcēdentē de celo p hu
militatē· ſe nō reputat dignū aſ
cendere in celū ſed magis i iferuū
deſcendere· Amictum nube per co
rdā pietatē· a i capite.i.itēcōe ha
bebit yrīdē.i.oīmodā ſācititatē pa
cis et ↄcordie vnitatē· Facies ei⁹
.i.itellcūs debet lucē vt ſol ſapien
tie claritate· pedes eius.i.affectio
nes debēt eē ſicut ignis p feruētiſ
ſimā caritatē· libꝝ debʒ habē.i.ſā
cre ſcp̄ture ſagacitatē· Ezech· ij·
Ecce man⁹ miſſa ē ad me· in qua
ērat liber iuolut⁹ Iſte debēt habe
re pedē dextꝝ.i.timorē· ſup mare
.i.ſup amaritudinē mortis et in
ferni per iugē ↄſideracōeʒ· Pedē ſi
niſtrum.i.amorē et affectioneʒ de
bʒ habē ſup trā.i.ad padiſū p et
noꝝ deſiderium et affectōem· Vl'
pedē dextꝝ.i.affectōem ſpūalem·
ſup mare.i.ſup affluētiam pady
ſi· et ſiniſtrum ſuper tram.i.in cō
ſideratione mortis et inferni· pš·
In manu vita tua· Debet etiaʒ ha
berē vocem ſicut leo p rigoris et
autoritatis oſtēſionē· Debet etiaʒ
facere q̄ ſeptē tonitrua.i. vniuer
ſitas p̄dicatoꝝ loquat̄ mūdo per
p̄dicacōnē· Et debʒ dar̄ libꝝ iohā
ni.i.ſubditis et ſecularibʒ per ſcp̄
ture doctrinam et expoſitionem·
quam ipſi debent comedere.i.icor
porarē per auditum et deuocōem
et in ventrem memorie retinere
Et iſte procerto erit eis dulcis ſi
cut mel per conſolatōem et etno
rum pmiſſionem· amarum etiam
facit ventrem eorum et mentem
per iſernaliū tormētoꝝ conſidera
tōem vt ſic de ſubditis dicat̄ illd
Baruch· iiij· Hic eſt liber manda
torū dei· et Ecc̄· xxiiij· Hec oīa
liber vite· C Vl' dic q̄ hic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

eſt xp̄s q̄ angelus teſtamēti dicit Malachie· iij· Hic venit de celo p incarnationē· amictus fuit nube.i. puriſſima humanitate coronatus fuit yride.i.celeſti deitate pes ei9 dext eſt deitas· et ille apparuit ſu per mare qn̄ ibi ſiccis pedibꝫ ābu lauit· ſiniſter aūt eſt humanitas et hic apparuit ſūme ſuper trā·ſ· laborando et ābulādo· Baruch· iij Poſtea in tra viſus et cū hoībus cōuerſatus ē· et iſte clamauit ſi cut leo per p̄dicacōem. p9ea ſeptē tonitrua.i.vniuerſitas p̄dicatorū incepit loq̄ et p̄dicare Iſte habet lib rū ſacre ſcripture et ipſū alijs per inſpirationē porrigit et reue lat·

Caplm̄ vndecimum· A

IOhanni dato ſibi cala mo menſure admoduꝫ virge dictum eſt· Sur ge metire tēplū dei et altare et omnes adorātes in eo· Atriū aūt qđ eſt foris neme ciaris qꝛ datum eſt gentibus· et ciuita tem ſanctam calcabūt mēſibꝫ du obus· Apo· xi· M Or Iſte eſt xp̄s in iudicio qꝛ ſibi dabitur cala m9 mēſure poteſtatis iudiciarie· a rigor iuſticie ⁊ equitatis· mediāti bꝫ q̄bus ipſe mēſurabit et iudica bit merita ſingulorꝫ· et tēplū ec cleſie altare religionis adorātes qꝫ in eis.i.oēs fideles calamo diſ cretionis mecieť· q̄ta ſit in eis lō gitudo ſpei ł longanimitatis· alti tudo cōtēplationis· et ſublimitas virtutū· Atrium qđ ē foris eccle ſiam eſt collegium dampnatorum

maxime infideliū q̄ non ſūt de do mo ecc̄e· iſti nō menſurant qꝛ nulla dictarꝫ dimēſionum in eis inueni etur. et ipſi iā iudicati reputant qꝛ qui nō credit iā iudicat9 ē· Io hā· vi· Sed interim gentibꝫ.i.ſine lege viuētibus.i.demonibꝫ dabūť ad calcādum et perpetuo crucian dum· que gentes.i.demones calcā bunt et affligent eccleſiam et ci uitatem ſanctam q̄tum poterūt et maxime tēpore antixp̄i mēſib9 xlij.i.tribus ānis cum dimidio ad uerſus ecc̄iam preualebunt· p̄s· Conculcauerunt me inimici mei tota die· B Vł dic q̄ iſte menſor eſt iudex vł prelatus qui calamo iuſticie et virga directio nis et correctionis ſingulorꝫ meri ta mecietur· vt ſciat qui ſint pro mouendi et corrigendi· De atrio quod eſt foris.i.de mūdo et de ſta tu ſecularium non ſe debet intro mittere· nec de illis qui ſunt foris et extra iuriſdictionem ſuaꝫ aliq liter contrectare ſed ipſum genti bus ſcilicet illis ſecularibus ad quos pertinet dimittere menſurā dum et gubernandum· Ihere· vi Paſcet vnuſquiſqꝫ eos q̄ ſub ma nu ſua ſūt. C

VIdit iohānes ſuos duos xp̄i helyā et enoch q̄ ꝓphetauerūt diebus mille ducentis ſexaginta· et dicit q̄ iſti erant due oliue et duo candelabra lucencia ante do minum et habent poteſtateꝫ clau dere celū ne pluat et conuertere aquas in ſāguinē· et percutere ter rā om̄i plaga· Sed venit quedam beſtia que aſcēdit de abiſſo que facit contra eos bellum et occidit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

eos· et iacuerunt corpa eorū ꝫ in
medio ciuitatis· q̄ ſpūalit dicit
ſodoma et egiptus et gauiſi ſunt
oēs hoīes cōtra quos predicauerāt
in morte eoꝝ· Sꝫ finalit iſti rece
perūt vitā· et aſcenderunt in ce
lū in nube· et timuerūt oēs inimi
ci eoꝝ· (C)Mor Iſti duo ꝓphete
et beſtia q̄ ē cōtra eos· mūdanoꝝ
et religioſoꝝ theologoꝝ et iuriſ
taꝝ gerunt figuraꝫ · nam theolo
gi et religioſi boni dicunt duo·
ꝑ duplicē caritatē· oliue ꝑ viren
tē honeſtatē· candelabra ꝑ lucētē
vite et doctrine claritatē· Dicunt
ſtare in cōſpectu dei ꝑ fidem et lō
ganimitatē· Iſti em̄ ꝓphetant et
ꝑdicāt verbū dei· et redarguunt
īpios et mūdanos· Iſti claudunt
celū.i.ſacrā ſcp̄turā q̄ celat dei ar
chana· qn̄ volūt ꝙ pluuie doctri
ne nō defluāt in terena corda Aq̄s
ſcꝫ ſciētias et ſcp̄turas mūdanas
vertūt in ſāguinē.i.i ſpūale nutri
mētū qn̄ volūt· Quia iſti ſolū ho
die habēt celū ſacre ſcp̄ture i ma
bus ſuis· ad ipſos ꝑtinet ꝑdicare
vl' ceſſare· cum pauci hodie ſtude
ant theologiā niſi ipſi· Et breuit
iſti ꝑcutiunt redarguūt corrigūt
trā.i.terrenos peccatores· Yſa
ye· xi· Percuciet terram virga o
ris ſui et ſpū labioꝝ ſuoꝝ interficiet
et impium Sed ꝑ certo beſtia que
de abiſſo venit.i.mundani et beſti
ales peccatores maxime mūdane
ſapientie ꝓfeſſores pugnāt hodie
contra iſtos· ſcꝫ eos diffamādo et
contempnendo· et multa falſa eis
īponendo Aliꝫ ꝙ aliqn̄ aliquos re
darguerūt de hoc gaudēt· qꝛ vere
quaſi oēs mundani gaudēt et ob

loquūtur qn̄ audiūt aliquem re
ligioſum ab aliqua beſtia.i.ab ali
quo malo hoīe diffamari· qꝛ non
amat peſtilens eum q̄ ſe corripit
Prouꝫ· xv· Ideo multi bn̄ iacent
hodie ſine honore i platea huius
mūdi q̄ſi mortui· ꝓpt huiꝰ moī in
iuſtas īfamias· q̄ quidem mūdꝰ
dicitur ciuitas ſodoma quod iter
pretatur pecus ſilēs.i.ciuitas mu
tā· egyptus.i.obſcura· quia mū
dus eſt mutus quo ad dei laudeꝫ
et obſcurus per ignorātiam et er
rorē· ſed finalit in die iudicij ipſi
reuiuiſcent et in celum aſcendēt
videntibus et timentibꝫ ſuis diffa
matoribus mutis et tenebroſis·
(D) Vl' dic ꝙ tales iniuſte occiſi
et depſſi in fine pateſcente verita
te reſurgunt et redeunt ad hono
rem et i celū in dignitatē et glo
riam aſcēdūt malis gradibus ini
micorum ſuoꝝ qui de ipſoꝝ depſ
ſionibus letabant· Sapie· v· Sta
bunt iuſti i magna cōſtātia ad
uerſus eos qui ſe āguſtiauerūt·
vidētes turbabunt et mirabūtur
dicētes· Hij ſunt quos aliqn̄ ha
buimus in deriſum et in ꝓperium
ecce quomodo computati ſūt int
filios dei· (E) Vl' dic ꝙ iſti pro
phete ſignāt aliquē bonū virū diſ
cretum iuſte regnātem in officio
ꝑlature in religiōe eccīa l' i curia
ꝑncipis ſecularis· q̄ recte dicitur
oliua per pietatē· candelabꝝ ꝑ ho
neſtatem· terram.i.peccatorem ꝑ
cutit per iuſticie equitatem· Beſ
tia iſta ſignat malicioſū hoīem ini
micum ſuuꝫ· qui qn̄qꝫ de abiſſo.i.
de vili ſtatu et humili plebe venit
qui forte eſt in eadem religione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

curiã vel ecciã qui inſidiatˀ eidẽʒ·
et qđ procerto qñqʒ accidit qꝫ iſta
beſtia.i.ir rationalis pſona prelia
tur cõtra illos ꝓphetas.i.cõtra bo
nũm iudicem vlˀ p̄latum·mouet
ſibi litem·ſ·euʒ aput maiores ac
cuſando infamãdo· ita qꝫ finalitˀ
preualet cõtra ipſũ·qꝛ eum facit
deponi ab officio vel beneficio·vel
facit eum laniari tẽpaliter vlˀ oc
cidi·ita qꝫ in platea huiꝰ mundi lˀ
religionis iacet mortuꝰ.i.ſine po
teſtate et honore depſſus·carnes
eorum.i.illi qui erant de pentela
ſua vlˀ familiaritate ipſius diſper
gunt p plateam.i.qñ prioratus lˀ
cõuentus ad lrãm ab eo exhẽdan
tur tũc ſui familiares cogunt per
plateam mẽdicare·et tunc gau
dent maliuoli inimici ſui. et max
ime illi quos correxerat et puni
erat q̃uis iuſte·cõtra illud Pro
uer·xxiiij·cũ ceciderit inimicus
tuus ne gaudeas· Sed procerto
ſepe accidit iuſto dei iudicio qꝫ ta
les iterũ reuiuiſcũt.i.redeunt ad
ꝓſperitatẽ· et aſcẽdunt in celuʒ
.i.ad maiorem q̃ꝫ ante fuerant di
gnitatem· et tunc q̃ de eoꝝ caſu
gauiſi erant contriſtantur·timẽt
admirantˀ et ſtupent·qꝛ ſepe acci
dit qꝫ q̃ letantˀ i caſu aliorum· ca
dunt poſtmodum ipſis reſurgẽti
bus·qꝛ ſicut dicitˀ· Prouer·xvij·
Qui i ruina letatˀ alterius nõ erit
impunitus· Vlˀ dic qꝫ iſti ſunt
boni·quia beſtijs.i.ã principibus
iniq̃s vlˀ mũdi poteſtatibʒ occidũ
tur lˀ exhereditantˀ. ita qꝫ eoꝝ car
nes et filij iacent in plateis ſine
honore Sed finaliter in die iudi
cij reſurgent et celum aſcendent·

Et cetera·

Caplm duodecimũ·

A

Vidit iohãnes tẽplũ ap
tum in celo et viſa eſt
archa teſtamẽti i tẽplo
et tũc fcã ſunt fulgura.
et voces tremotꝰ et grãdo·Apo·
xij· Mor Celũ ẽ ecciã·tẽplũ
eſt religio·archa teſtamenti ẽ bo
nus p̄latus vel quecunqʒ bona p
ſona inhabitans·que ad modum
arche virtutes et merita in ſe ſer
uat·Qñ ergo in tẽplo religionis
apparet archa teſtamẽti.i.bonꝰ p̄
latus vlˀ pfectus homo·tũnc exi
de ꝓcedũt fulgura bonoꝝ exẽplo
rũ·ſplẽdor honeſte ꝯũſatõis·vo
cẽs diuie laudis et alte p̄dicatõis
grãdo aſpẽ correctõis·et ex pte
alioꝝ tremotꝰ timoris et ꝯtẽtionis
vocẽs etiã ꝯfeſſionis qꝛ vere bonꝰ
prelatũs et bona pſona in relig i
one cauſat in alijs mlˀta bona·pſ̃
Fulgura multiplicabit i.bona do
cumenta et exẽpla· et ꝯturbabit
eos·ſ·peccatores vidẽtes et audi
entes·

B

Signũ magnũ appuit i celo
mulier amicta ſole·et luna ſbpedi
bʒ eius·et i capite eiꝰ corona ſtella
ꝝ·xij·et erãt illa mlˀr p̄gnãs pueˀrõ
maſclˀo et clamauit et cruciabatˀ
pturiẽs Et aliđ ſignũ viſũ ẽ i celo
·ſ·q̃dã draco ruſꝰ q̃ iſidiabatˀ mu
lieri vt cũ pepiſſʒ deuõraret filiũ
eius·ſʒ filiꝰ eius raptꝰ ẽ ad deũ et
mulier fugit i ſolitudinẽ·et draco
ꝓiectꝰ ẽ in trã Mor Iſ
ta mulier ẽ anima beata·q̃ a deo
deſponſatur·Sol qui ſẽper lucet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſignat gloriã etnã q̃ in ppetuũ ñ
mutat᷑ · Luna ſignat mũdi pſperi
tatē · et mortalē vitã mutabilē et
defectibilē · que facilit᷑ eclipſatur
In celo ergo aĩa beata mulier et
cõiunx dei patris amicit᷑ ſole et te
git᷑ .i. etña claritate · Luña .i. mor
talis vita et mutabilis pſperitas
ſub pedibꝫ eius eſt ⁊ qꝛ ipſã iaꝫ ſu
pauit et eã vilipēdit et calcat · In
capite aũt eius corona ſtellaꝝ du
odecim .i. xij · gaudioꝝ que beatꝰ
bernardꝰ in quodã ſermone expo
nens · ſ · coronam illiꝰ mulieris de
clarat dicēs · qꝫ corona · xij · ſtella
rũ ĩ patria erit memoria ſine ob
liuione · ratio ſine deuiacõe · volũ
tas ſine pturbatõe · ĩpaſſibilitas
ſine corruptõe · corpis clãitas ſine
offuſcatiõe · carnis agilitas ſine
retardatõe · corpis ſubtilitas ſine
obuiatõe · octauũ erit diligē pxĩꝫ
ſicut ſe ipſũ Nonũ erit videre px
imum in omni virtute · Decimuꝫ
xp̄m pfecte diligē pluſq̄ ſeipſũ ·
Vndecimũ diligere ſeipſum tãtũ
modo ꝓpt᷑ deum · Duodecimũ vide
re deũ diligẽtem ſe pluſq̄ homo
diligat ſeipſũ Iſta vlterius ē p̄g
nãs qꝛ filium maſculũ .i. xp̄m ha
bet in ſe per dilectõem et deuoti
onē · Sed pcerto drac magnꝰ di
abolꝰ q̄ plurimũ ei inuidet ſed ip
ſe nõ p̄ualet qꝛ ipē fuit de celo p
iectus et in terra cecidit ideo ſan
ctos qui ſũt in patria ledere non
valebit ¶ Vl᷑ dic qꝫ hec mulier
eſt vir pfectꝰ qui dicit᷑ q̃ſi mollis
aer · aer p cõſciẽtie puritatē moll᷑
p benignitatē · et iſte ſole .i. clara
ſagacitꝫ diſcretõe vl᷑ cõuerſatõis
honeſtate amicitur · et luña .i. mu
tabil᷑ pſpetitas ſꝫ pedibꝫ eiꝰ vili
pēdit᷑ et calcat᷑ et in capite .i. in mē
te illius duodecĩ ſtelle .i. xij articu
li fidei firmit᷑ et tenacit᷑ radicati te
nent᷑ · Apo · xxij · Afferens fructꝰ
duodecĩ p mēſes ſingulos · Iſta vl
terius dicitur p̄gnãs qꝛ vere tales
in vtero cõſciencie cõtinēt filium
maſculũ .i. bonũ et firmum ꝓpoſi
tum quē ſũme cupiũt pere et mõ
ſtrare p bonoꝝ opum executionē
et cõplemẽtũ · Iohã · xvi · Mulier
cũ pit triſticiam habet qꝛ venit ho
ra eius ſꝫ cum pepent puerũ iam
nõ meminit p̄ſſure ſue ꝓpt᷑ gau
dium · Sꝫ qñ draco rufus .i. malici
oſus venenoſus et infamis diabo
lꝰ videt talem mulierem .i. bonaꝫ
pſonam ꝓpoſito impg̃natã · et bo
na opa parere cupientem · vere
ipſe inſidiat᷑ ei p malas ſuas ſug
geſtiões · ipſe nitit᷑ deuorare et ã
nichilare · et boni ꝓpoſitĩ ſui par
tum ĩpedire ne exeat ad bonum
opꝰ · Sed vere mulier iſta nihilo
minꝰ debet parere et ſuũ ꝓpoſituꝫ
bonũ adĩplere · et illud debet deo
ↄmittere · qꝛ partꝰ eius debet eſſe
raptus apud deum .i. ad dei glori
am ordinatus · ⁊ ipſe debet in deſ
tum religionis vl᷑ penitencie fuge
re · et ſic draco dyabolus cadet et
ipſum non poterit ſuperare · p̄s ·
Ecce elõgaui fugiens et manſi ĩ
ſolitudine · ¶ D Vl᷑
dic qꝫ iſta mulier eſt eccleſia que
ãtiq̃tus habuit ſolē .i. criſtũ et bo
na ſpiritualia pro veſtimento ·
Luna .i. mutabilis mundi proſpe
ritas ſub pedibus eius tunc erat
ſcilicet contempta et calcata · q̃a
procerto tunc ſola ſpiritualia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

diligebantur· caduca vero ꝛ luna
ria ſpernebant· et hoc maxie in
pricipio qn̄ habebat in capite coro
nam ſtellaꝝ duodecim.i.xij· apoſ
tolos qui in capite.i.in pricipio ip
ſam coronauerunt· ꝛ ſic ſtell duo
decim ornauerit· ſicut de ciuitate
noua dicit· Apo·xxi· ꝙ habebit
pro·xij· portis duodecī margari
tas· Tunc draco.i.dyabolꝰ vl ty
rāni nō potuerūt īpedire quin pe
teret ꝑplm fidelium ꝑdicando et cō
uertēdo et quin acquireret bō tē
palia ꝓ xpī paupes nutrendo Vē
rūptū· qꝛ iā hodie videt cōuerſo
amicta luna· et ſolē ſub pedibꝫ e
ius tenere.i.temporalia diligere·
et ſpiritualia calcare· ideo timen
dum eſt ne ipſam poſſit draco inſi
dians deuorare· Vl dic ꝙ tal
draco ſignat malos tyrānos· pñ
cipes ſeculares· qui ecc̄ie vel perſo
ne ſi quā ꝑgnantē viderit.i. diui
tem inſidiātur· ipſāqꝫ cape conāt
Quaꝓpter multotiens fugere cō
pellunt· Sicut ad lrām patꝫ de ſb
ditis tyrannorum· pſ̄· Draco ille
quē formaſti ad illudēdū ei· ¶ E

Michahel et draco ꝓliabant i
celo· ſed vincente michahe
le draco proiectus eſt cum ange
lis ſuis in terram· habēs iraꝫ ma
gnā· ſciens qm̄ et modicū tēpus
habet· Draco āt vidēs ſe ꝓiectū in
ſecutꝰ ē mulierē q̄ pepit ma ſculū
ſ dicit ꝙ illi mulieri da te ſūt ale
due aquile magne vt volaret in
deſtum locuꝫ vt alat certo tēpe.
et tūc draco mulierem fugienteꝫ
inſecutꝰ miſit pꝰ ipſā ex ore ſuo
fluuium magnū· vt faceret ipſaꝫ
a flumine trahi Sꝫ tra adiuuit mu

lierē et aperuit tra os ſuū· et ab
ſorbuit fluuium· Et iratus ē dra
co cōtra mulierem· qꝛ vidit ꝙ ei
nocere nō poterat· ꝛ abijt facere
ꝑlium cum hijs de ſemine eius q̄
cuſtodiebāt dei mādata ¶ Mor
Draco iſte ſignat dyabolum· q cū
pugnaret in principio cū michae
le et angelis eius bonis cōtra dicē
do et ſupbiendo· fuit i terra dāp
natus et reprobatus· et in aere
caliginoſo incluſus· vbi procerto
irā inuidiam deſperatōem et triſti
ciā magnam habet· Mulier iſta ē
humana natura fragil et debil vl
tra modu m· qn̄ ergo vidit ſe ꝓie
ctum inuidit mulieri.i. humane
nature· et ideo ſtatim perſecutꝰ
fuit eam i perſona ade et eue· Ex
dei tamen benignitate finalit da
te ſunt iſti mulieri ſcilicet huma
ne nature ale due.i.duo ſacramē
ta ſcꝫ baptiſmꝰ et penitentia me
diantibus quibus pt volare vſqꝫ
ad ſolitudineꝫ et locū ſecretū pa
dyſi· vt ibi alat eterne glorie vo
luptate· Ideo ipſa pt dicere· q̄s
dabit mihi pēnas ſicut colūbe et
volabo et requieſcam· in pſ̄· Sꝫ
q̄d facit dyabolꝰ qn̄ videt ꝙ hūa
na natura poteſt in celū aſcēdere
cū alijs iſtis· vere ipſe emittit de o
re ſuo.i.de ſuis ſuggeſtionibꝫ flu
mē magnū.i.inundacōnē fortiuꝫ
tēptationum· vl fluuiuꝫ.i.aquas
carnaliuꝫ vel tēpaliuꝫ voluptatū
vt ſic faciat eam ad ſe trahi· et
a volatu in celum impediri· et re
trahi. Et ideo ſtatim qn̄ homo vi
det hunc fluuium terra debꝫ euꝫ
adiuuare.i.memoria terreſtreita
tis ꝛ mortalitatis nrē· ꝛ aſperitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

penitentie et infirmitas humane
nature Vel dic qñ terra .i. btã vir
go maria apit os ſuũ p diuĩ aux
ilii imploratõez · ſtatim flumẽ tẽp
tationũ erit abſorptũ · nec cõtra ho
mines preualebit · ps · Apta ẽ ter
ra et deglutiuit dathan · Vel
dic q terra ſignat timorem dei q
pcerto multũ iuuat peccatorem
ps · Terra tremuit · F Vel
dic q mulier ẽſt bon9 et ſimplex
homo cui dyabol9 inſidiat et inui
det quãdo videt q in hoc ſeculo in
nocenciam et iuſticiaz ſuat et de
multis criminibus eum tẽptat ·
et cõtra eũ multimode pliat · ideo
ipſe debet aſſumere alas boni ppo
ſiti vl alas aq̃linas clare diſcreti
onis et alte contemplationis vel
ſpeculationis et volare et fugere
ad ſolitudinem religionis et ibi
nutriri pabulo deuotionis · Et ſi
draco dyabolus mittit poſt ipſuz
fluuium carnalis et tempal delec
tationis terra .i. corp9 ſuũ ppriuz
adiuuet eũ ſcz ſuſtinendo peniten
tiam maceratõem culturam penitẽ
tie · et maxime apiendo os p ora
tionẽ confeſſionẽ et laudẽ diuinaz
Vl ſi vis dic q ſolitudo ſig̃t para
dyſũ vbi debet volare p deſideriũ
et affectũ · G Vl dic q mu
lier p̃gnãs eſt bon9 et ſimplex ſi
ditus p̃gnans .i. plenus et diues ·
draco ẽ princeps l platur l iudex
cauſidic9 malicioſus · iſte ergo dra
co quãdo videt iuxta ſe aliquaz
mulierem p̃gnantem .i. aliquam
ſimplicem pſonam plenam diui
ciis tẽpalibus ſtatim inſidiat ei ·
et cogitat modos et vias quomõ
ab iſta fetum ſuum .i. diuicias et
facultates extorqueat et acq̃rat ·
eaſq deuorz et manducet fraudẽ
malicia vl rapina Sed quandoq
fit q iſta mulier .i. iſte homo bon9
habz aliq̃s alas .i. aliquos amicos l
defenſores qui ipſũ portant et ſuſ
tinent · et quibus mediantibus iſ
te qñq fugit et euadit manus iſ
ti9 impii draconis · et ideo iſte dra
co quando videt ſe nõ poſſe nocẽ
tunc mittit poſt eum flumẽ ex orẽ
.i. impetũ minarum accuſatõnũ et
impoſitõnũ q imponit ſibi multa
crimina et accuſat apud maiores
vt ſic faciat euz trahi ad ſuũ ppo
ſitum et inclinari · Jhere · li · Ab
ſorbuit me ſicut draco · repleuit
ventrẽ ſuũ teneritudine mea · et
eiecit me · Et tũc non habet reme
diũ niſi terra apiat os ſuum .i. ad
uocati vl aliqui adulatores teſtes
vel defenſores ipſũ ore pprio ex
cuſent et fluuiũ accuſatõnũ extir
pent Sepe tamẽ accidit qñ draco
.i. malicioſa pſona videt ſe nõ poſ
ſe nocere mulieri .i. alicui pſone
quã habet contrariã torue tũc ipẽ
ĩpug̃t ſemẽ ſuuz et amicos carna
les notos et familiares qd eſt cõ
tra ratõem q filius non debet por
te iniquitatẽ patris nec pat iniq̃
tatẽ filii H Vl dic ad littera
q mulier quãdo inuadit a draco
ne .i. a luxurioſo venenoſo qui ip
ſã rogat de malo · que ſtatiz debz
fugere et vitare conſorciũ ſuũ · et
ſi ipſe mittit p9 eã fluuiũ .i. leno
nes vl fluuiũ .i. molliciem verborz
et dictorz vere ipſa terra debet e
am iuuare id eſt conſideratio mor
tis et terreſtreitatis proprie qua
debet hec omnia refutare · Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

licet iſta mulier ſit qn̄q̄ꝫ amicta
ſole.i.generis claritate· et luna li
cet ſit ſub pedibus eius.i.q̄uis ō
nis defect⁹ et ruſticitas vl̄ etiā pa
tria vel ciuitas ē ei ſubiecta· ſi co
ronata eſt ſtellis.i.amicis et pen
tibus· ſolū tamen remedium eſt
fugere et ꝓre auxiliuȝ petere.i.vi
litatis noſtre miſeriam cogitare·

[I] Vl̄ dic ꝙ mulier eſt bon⁹
vel pfectus prelatus habēs ſoleȝ
diſcretionis· calcās lunā pſperita
tis· coronatis et aſſociatus ſtell̄·
.i.bonis et honeſtis pſonis claris
nobilibus et diſcretis Draco ē ali
quis malicioſus ſubdit⁹ quē ipſe
habȝ venenatus et bellicoſus· Qn̄
ergo mulier iſta.i.prelatus debet
pere.i.aliquod bn̄ficium alicui cō
cedere· ſtatim prelium et cōtentō
in celo eccīe vel religionis ſit int̄
draconem et michahelē.i. inter bo
nos et ambicioſos· nam draco.i.
malicioſus ſubditus cupit iſtum
fetum.i. beneficium deuorare et
obtinere· ſed qn̄ iſte fetus rapit̄ a
deo· et ex dei voluntate alicui bo
no cōcedit̄· et draco ambicioſus
eiatur in terram.i.dimittitur in
ſtatu infimo nec ꝓmouetur· tūc
draco iſte iraſcitur cōtra mulierē
.i.contra p̄latum⁹ et facit contra
eum cōſpiratōes· et cōpellit eū fu
gere.i.adire curiā romanā vt ibi
tueat̄· exēplo dauid quē filius ſu
us ambitioſus cōpulit fugere in
deſertū· et tūc iſte draco.i.ſubdi
tus ambitioſus immittit cōtra eū
fluuium.i.accuſationē criminaliū
īpoſitionū· quem niſi terra.i.deus
vel beata virgo vl̄ firmitas ſue ve
ritatis· ſanctitas iuſticie. vel ꝑra

.i.aduocatoruȝ ſagacitas bonis et
pab⁹ bn̄ culta ore ſuo excuſaue
rit· et fluuiuȝ iſtaꝝ accuſationuȝ
abſorbuerit· vl̄ terra.i.terrenoꝝ
donoꝝ multiplicitas cōfortauerit
ꝓcerto in magno periculo erit· et
tunc draco iſte vidēs ſe non poſſe
ſibi nocere· illos de ſemie ſuo ami
cos et familiares propoſſe pſequi
t̄ et īuadit· Eze·xxxij·Leoni gēti
ū aſſimilaui te·

Caplm̄ decimūtertiū [A]

Vidit Johānes beſtiaȝ
vnā aſcendētē de mari
habentē cornua ſeptē
et capita decem· et ſu
ꝑ capita eius noīa blaſpheme·
Iſta beſtia ſimilis erat vrſo q̄ꝰtū
ad pedes· quia habebat pedes vrſi
caput ꝑdi· os leonis· et loqueba
tur grandia et blaſphemias in de
um et in ſāctos· Et draco q̄daȝ de
dit ei poteſtatem maxīaȝ in tātuȝ
ꝙ null⁹ erat in ꝑra qui poſſȝ ei re
ſiſtere· et ideo fecit bellum cōtra
ſanctos et deuicit eos et blaſphe
mias loquebat̄ cōtra illos q̄i ce
lo habitant· Et data eſt ei pote
ſtas ſuper omnem populū tribuȝ
et linguā· et mirati ſunt vniuer
ſi et adorauerunt draconē q̄ dedit
poteſtatē beſtie· Iſta tn̄ beſtia fi
nalit̄ miſſa ē in ſtagnū ignis ardē
tis et ſulphuris· Apoca·xix·

[M]or Iſta beſtia ē baliu⁹ qui
dicit̄ beſtia· q̄ſi vaſtia· q̄r tales ſo
lēt vaſtaꝛ oīa bō ſbditoꝝ Maꝛ ſi
gnat ſtatū huilē paupeꝝ et amaꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Beſtia aſcendens de mari eſt bal
liu9 officialis ł aduocatus · qui ve
nit ex humili et vili plebe et pau
pe ſtatu qui ſcȝ tãtum aſcendit
qñqȝ paulatim · ꝙ acquirit plura
officiã et dignitates · habet etiaȝ
plura cornua .i. magiſtros adiuto
res familiares · p quoꝝ virtuteȝ
oẽs alios corrũpit et ĩuadit · Aba
cuc tercio · Cornua in manibȝ ei9
ante facieȝ eius ibit mors · Tales
ſunt ſimiles pardo p crudelitateȝ
interfectõis ꝙ̃tum ad corpus Par
dus em̃ ẽ animal p̃ceps ad ſãgui
nem ſic iſti nõ gaudẽt niſi qñ poſ
ſũt occidere ł officiũ ſue crudelita
tis exercere · Pſaye .i. Manus veſ
tre plene ſũt ſãguine · Itẽ ſũt ſil'es
vrſo p luxuriã ꝙ̃tuȝ ad pedes affe
ctionis · Vrſus em̃ diligit ſumme
dulcedinẽ mellis · Sic vere amor
et affectio iſtoꝝ nõ ẽ niſi ad mel
.i. ad dulcedinẽ luxurie et carnali
tatis · Cantico · v · Mel et lac ſub
lingua tua · Itẽ ſũt ſimiles leoni
p ſupbiam · et iactancie vanitatẽ
ꝙ̃tum ad os locutionis · Leo em̃ ẽ
animal ſupbiſſimum et os eius ſẽ
per fetet ſic iſti ſemp habẽt os .i.
verba leonina · ſupba · luxurioſa
auctẽtica · iactãcia · minãcia · atqȝ
vana · fetida et luxurioſa · p̃s · Os
tuũ habundauit malicia · Ideo ve
re tales locuntur grãdia iactãdo
blaſphemas et cõtra deum et ſã
ctos mẽciẽdo · et contra ſanctos
.i. cõtra bonas perſonas et ſimpli
ces et cõminãdo et accuſãdo · Iob
xxiij · Os meũ implebo increpati
onibȝ · Sed qd̃ pcerto tales habẽt
draconẽ qui dat eis poteſtatẽ · ſ ·
aliquẽ malũ principẽ et magiſtꝝ

cũ quo ſũt in ſeruitio et a quo de
pẽdet eoꝝ pricipal' poteſtas · vł a
liquẽ magnũ cõſiliarium in curia
principis ł p̃lati qui eos ſuſtinet
in tãtũ ꝙ nullus poteſt eis reſiſtẽ
immo popul9 et lingua .i. oĩa ge
nera hoĩm timent et adorant talẽ
etiã draconẽ et principẽ q̃ eis dat
hui9modi poteſtatẽ · Et breuiter
ipſi faciunt bellũ contra ſanctos
.i. cũ bonis ſimplicibus et pauperi
bȝ · ſcõs dico q̃ ſũt in t̃ra .i. abiecto
ſtatu qui ſcȝ ſine terrena proſpe
ritate viuunt · ipſoſqȝ ſupant et
deuincũt · Et contra illos q̃ ſũt in
celo .i. in ſtatu religionis vł ecc̃ie
vł in celo .i. in ſtatu dignitatis et
excellẽcie · blaſphemas .i. accuſati
ones et murmurationes ĩpie pro
loquuntur · Et finalit̃ totus ppl's
miratur · tota patria loquitur de
eoꝝ gloria maieſtate excellencia
et veritate · Sȝ caueãt ne accidat
illis ſicut iſti beſtie que finaliter
poſita fuit in ſtagno ardentis ig
nis et ſulphuris · ſic vere iſti ĩ tor
mentis infernalibus comburẽtur
et̃naliter · et videmus tales ſepe
igne tribulationis comburi tẽpo
raliter · et etiam deo iudice ad mi
ſeriam veniunt finaliter · p̃s · Vi
di impium ſuperexaltatuȝ et trã
ſiui et ecce nõ erat · Raro emiȝ cõ
tingit ꝙ qui de nichilo veniunt
ad tãtaȝ pſperitatẽ ꝙ finalit̃ nõ
decidãt in infortuniũ penalitatem

B Vł dic ꝙ iſta beſtia ẽ cleric9
beſtial' q̃ a mari .i. ab humili plebe
et paupe ſtatu veniẽs quãdoȝ acq̃
rit capita plura .i. dignitates et
prebẽdas et quandoqȝ cornua id
eſt pompam vel elationes et iſte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

procedet .i. o acquirit magnã pote
ſtatẽ non a ſe ſed a dracone .i. ab
aliquo amico vel fautore epiſco
po cardinali eius ꝓmotore· virtu
te cui9 nullus poteſt ſibi reſiſtere
quoquomodo· vt ſup̄· C
Vl' dic ꝙ beſtia eſt ãtixp̄s quem
draco .i. lucifer introducet· ⁊ ei da
bit maximã poteſtatẽ· iſte a ma
ri .i. a peccatoꝝ amaritudine veni
et et aſcendet· quia ĩ peccato erit
conceptus et nutrit9· et ideo ille
habebit ſeptem cornua .i. ſeptem
peccata mortalia· vel in actu vl' ĩ
habitu· Item· x· capita .i. trãſgre
ſſiones decem mandatorum legis
Iſte habebit corpus p di per cru
delitatem· pedes .i. affectiones vr
ſi per fictam benignitatem· quia
vrſus eſt animal quod amat lude
re· ſic iſte alios terrẽdo ſicut pd9
alios ludendo .i. blandiendo ſicut
vrſus ſeducet· Danie. vij· Ecce a
lia beſtia ſimilis vrſo· Os ei9 erit
leoninum per ſuperbiam iactãciã
et blaſphemiam contra deum· et
tribus ãnis cũ dimidio p̄ualebit
et breuit' null9 poterit ei reſiſtẽ·
ſed t'bus et lingue obediẽt ei· et
oẽs mirabũt' et ſtupebunt de iſti9
poteſtate· ſed finalit' pibit et ig
ne et ſulphure cõburetur in infer
no· C
Vidit iohãnes ſcdam beſtiaꝫ
aſcẽdẽtẽ de terra· et data ẽ
ei poteſtas a p̄ma beſtia· et oẽm
poteſtatẽ ipſi9 faciebat· ⁊ fecit ſig̃
magna in t'ra· ita ꝙ fecit ignẽ de
celo deſcendere in t'ram ĩ cõſpectu
oim̃ hoim̃· et fecit oẽs habitãtes
in terra puſillos et magnos· libe
ros ſuos paupes et diuites ado
rare beſtiam primam· et portare
imaginem eius· et numerũ nois
ei9· ⁊ caracterẽ beſtie ĩ manu dex
tera· et in frontibus eorumdem
In fine tamen p̄ma beſtia et ſcda
miſſe ſũt ĩ ſtagnũ ignis ardẽtis ⁊
ſulphuris· ſicut dicit'· Apoca· xix·
Iſta autem beſtia habebat cornu
a ſicut agnus et loq̄bat' ſicut dra
co· Mor. Prima beſtia ẽ ãti
xp̄s ſicut dictum eſt· et iſta ſcda
ſignat ſuos miniſtros pſeudo p
phetas q̄ cũ mag̃ poteſtate xp̄ia
nos ſeducent· falſa miracula et
ſigna facient· oĩa genera hoĩꝫ ad
eum cõuertent· et ipſũ faciẽt ab
oibꝫ credi et honorari nomẽ eius
et imaginẽ reuẽreri· Et caracterẽ
eius .i. magnitudinẽ ſue potentie
imp̄mi facient .i. tenaciter retinẽi
in fronte .i. in mente· Habebunt
etiam cornua agni .i. fictam be
nignitatem· et loquent' ſicut dra
co per apertam crudelitatem· quia
alios blandiendo ſicut agnus· a
lios ſicut draco ſeuiẽdo ſeducẽt·
Finaliter tam̃ cũ magiſtro ſuo ig
nis incẽdijs cremabunt'· Ezech·
xxxviij· Ignis et ſulphur et plu
uia ſup eos et ſuper populũ eius
C Vl' dic ꝙ p̄ma beſtia q̄ a dra
cone habet poteſtatẽ eſt mal9 iu
dex princeps vl' prelatus habẽs
pl'a capita .i. plures dignitates l'
caſtra· a dracone .i. idẽ a dyabolo ſy
moniace introductus ſcꝫ in exer
citiũ bonoꝝ et malorum· Scda
beſtia ſignat ipſoꝝ iudices et ba
liuos· qui ab iſta prima beſtia re
cipiunt auctoritatem Iſti ergo
habent maximam in hoc mundo
poteſtatem· et faciunt ꝓdigia ⁊

ſigna in terra· Quia vere dato qꝫ
iſti aſcenderint a tr̃a.i.qꝫ a ſtatu ĩ
ſimo paupe et hũili nati ſint ipſi
tamẽ faciunt edificia turres et p̄
dia et alia multa magna· ita qꝫ o
pibus q̄ iſti faciũt· alij vident di
cere illud· Danie· iij· Signa et mi
rabilia fecit apud me deꝰ excelſus
Jſti faciũt ignẽ deſcẽdere in t̃ram
q̄ ignẽ rapine et excoriationis. v
ſure et auaricie faciũt pullulare
qꝫ p eoꝝ ſuggeſtiões et accuſatõ
nes p̃ncipes et p̄lati ſuos ſbditos
dep̄dãtur et eos igne rapine deuo
rãt et inflãmant dicẽtes illud·
Math· x Jgnẽ veni mittere et q̃d
volo niſi vt ardeat· et breuit̃ iſti
ſeducũt oẽs habitantes in terra·
Et q̃re hoc q̄ ipſi habẽt cornua ſi
cut agnꝰ et loquũtur ſicut draco·
cornua enim que ſũt p̃ma ps ad
caput beſtie· ſignãt introitũ et in
greſſũ et principiũ ipſoꝝ· q̄ pro
certo in cornibus in principio offi
cij ſui ipſi videntur benigniſſimi
ſicut agnus· Sꝫ vere in fine qñ ã
liq̃diu fuerũt in officio et creuer̃t
ipſi loquunt̃ ſicut draco.i. crudelit̃
et autẽtice· populũ cũ inuidia ac
cuſãdo et ad modũ draconis om
nem patriã venenando· Vnde po
pulus p̄t dicere Abſorbuit me ſi
cut draco impleuit ventrẽ ſuũ te
neritudine mea· Jhere· li· Et bre
uit̃ in tota terra cui p̄ſunt nõ re
manet ſeruus nec liber.i. nec re
ligioſus nec ſecularis nec diues
nec paup nec magnus nec puus
quin iſtorũ ꝯpulſionibꝰ malicijs
et inuentionibus oportet ipſum
primam beſtiam ſcꝫ principem vl̃
prelatum adorare· et munera ct

emẽdas dare vel alias honorare
Jſti em̃ faciũt p ſuas exactões· qꝫ
õẽs alij veniant honorent et ado
rent principes et p̄latos· ſ· mune
ra offerendo ſubuẽtões p̄ſtãdo et
emẽdas ĩdebite largiẽdo adorãdo
imagines eoꝝ.i. ipſoꝝ vxores fili
os filias nepotes et ſecretarios
eorũdẽ Nõ eſt em̃ q̄ ſe abſcõdat a
calore taliũ iniquoꝝ Vñ iob · iij·
Paruꝰ et magnus ibi ſũt ſuꝰ et
liber· Sed finalit̃ iſta beſtia prima
ſcꝫ malus princeps et beſtia ſcd̃a
ſcꝫ mali balliui eoꝝ igne et ſulphu
re ꝯburẽt̃ et in inferno perpetuo
cruciabũtur· Ecc̃i· vij· Vindicta
carnis impij ignis et vermis ℭ
Vel dic qꝫ p̃ma beſtia cui nullꝰ p̄t
reſiſtere eſt peccatũ luxurie que
facit hoĩem beſtialem· l̃ẽ mulier
pulchra et luxurioſa. Jſti enim
peccato pauci reſiſtũt· nã luxuria
vl̃ etiã luxurioſa et pulchra muli
er p̄liatur contra ſãctos et deuin
cit eos multotiens· ſicut patꝫ in
ſãpſone et ſalomone· Ecc̃i· xxv·
Nõ eſt malicia ſup maliciam muli
eris· Scd̃a beſtia ſignat vetulas
maq̃relas que ſeducũt habitãtes
in terra ſuis verbis et hoc q̄ ipſe
ſunt ſicut agnus dũ blandiẽdo be
nignit̃ iuuẽculas alloquunt̃: et ſi
cut draco ſcꝫ inſidiando venenãdo
decipiẽdo in q̃ntũ p eas alie ad pec
cata trahunt̃· Et breuit̃ qꝫ omẽs
habitãtes in terra ſerui et liberi·
ſeculares et religioſi diuites et
paupes obediunt prime beſtie.i.
pecc̃o luxurie l̃ alicui meretrici mu
lieri· et qꝫ oẽs adorẽt imaginẽ eiꝰ
.i. ipſiꝰ pulchritudinẽ illud patet
q̄ modo oẽs homines portant in

frōtibꝫ ſuis.i.in appētia caracteꝛes
iſtius beſtie.i.ī pſſiōes luxurie ſcꝫ
geſt9 dicta et facta. Etiam ad lit
terā mlti ſūt q̄ portant eaꝝ noīa
in veſtibꝫ ſuis et ipſaꝝ imagines
vl' ſigna. Vl' etiā imaginē et carac
terē habēt in frōte ī ꝯceptū gerūt
mēbra ſue pulchritudīs i aīo a
in corde. numerꝝ etiā ſui noīs deſe
rūt. ī ꝯceptū nomē ſuum in litteris
ſcꝛptū ſecū gerūt. ps. Verūtn̄ in
imagine ptrāſiuit hō. Jdeo tam
pma q̄ ſcda beſtia.i.tam ipſa lux
uria. vl' mulier luxurioſa. q̄ ſua
vetula. ignis et ſulphuris fetori
bꝫ finalit' in inferno ꝯburēt. ps.
Jgnis ſulphur et ſpūs ꝓcellaruꝫ
ps calicis eoꝝ. Vl' dic ꝙ ſcda be
ſtia eſt detractor. cui9 cornua.i.ex
terior geſt9 ē ad modū agni.i. hu
milis et benign9. ipſe tn̄ detrahē
do loq̄tur ſicut draco ita ꝙ ignē
diſcordie et rixe generat. et cete
ra.

Capl'm decimūquartum. Ca

Vidit iohānes ſup mōtē
ſiō agnū ſtantē. et in
ꝯſpectu ei9. c. xliiij.
milia habentia nomen
eius et nomē pat's eius ſcꝛptū in
frōtibus eoꝝ. Et audita ē vox in
celo q̄ſi aq̄ꝝ mltaꝝ. tanq̄ vox cy
tharedoꝝ cytharizantiū in cytha
ris ſuis an̄ ſede agni. Et cātabant
canticū nouū in ꝯſpectu agni et
q̄tuor animaliuꝫ et vigintiquatu
or ſenioꝝ. Et dicit' ꝙ iſti ſūt q̄ cū
mulieribꝫ nō ſūt coīq̄nati. et q̄
ēpti ſūt de t'ra. et q̄ ſequūt' agnū
quocūqꝫ ierit. et in quoꝝ ore nō
ē īuētū mendaciū. Apo. xiiij.

Mor. Jſte agnus ſignat hoīes
mites humiles et benignos. q̄
ꝓpterea debēt eē ꝯſtituti ſup mōtē
ecc̄ie l' religionis ſiz in excellētia
dignitatis qꝛ ſēp ſūt alijs tales p
ferēdi. Jſti ergo debēt habē ſecū
in ſocietate plura genera hoīꝫ ſcꝫ
animalia plena ocul' an̄ et retro
.i. viros diſcretos clericos clare
vidētes. Itē ſenioꝛes et laycos ma
turos et honeſtos moruꝫ qꝫ venu
ſtate fulgētes. Itē cytharistas.i.ca
tores deū et ſāctos laudantes et
canticū nouū.i. diuinū officiū dica
nētes et mlta milia alioꝝ.i. bono
ꝝ ſubditoꝝ. Ecc̄i. xiij. Viri iuſti
ſint tibi ꝯuiue. Et iſti ꝓpterea de
bēt habē ꝯſideratōes quatuor. qꝛ
nomē pat's eoꝝ.i. virt9 nominis
xp̄iani debet ſcribi in frōtibꝫ.i. in
apparētia eoꝝ p honeſtaꝫ ꝯūſatio
nē. agnū etiaꝫ.i. bonū platū ſuuꝫ
debēt ſeq̄ p imitationē. nec debēt
cū mulieribꝫ coīq̄nari p luxuiē
abhoīationē. Et debēt eē ēpti de
t'ra p auaricie ꝯtēptū. Et in ore eo
rū nō debꝫ inueniri mēdaciū p ali
quaꝫ malaꝫ locutionē. Ecc̄i. vij.
Noli velle mētiri oē mēdaciū. Et
tales ꝓpterea. ſ. viri diſcreti ecc̄a
ſtici et maturi et in dei laudibꝫ e
leuati et veritate ſuffulti. a t'ra.i.
auaricia ēpti et ſegregati. ſūt dig
ni eē in ꝯſpcū agni et in ꝯſpectu
bonoꝝ et platoꝝ. in diuerſis offi
cijs et bn̄ficijs ꝓmoueri. Et maxi
me oē mēdaciū in ore ipſoꝝ non
debꝫ inueniri vtqꝫ viri veraces et
ſine macula. Tales ꝓculdubio de
cet eē ſuitores platoruꝫ et quorū
cūqꝫ magr̄oꝝ. vn̄ in. ps. Nō
habitabit in medio domus mee
qui facit ſuperbiam. Qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

loq̄tur ĩ̄qua non ſi dixi in cõſpe
ctu oculorum meorum Oculi mei
ad fideles terre vt ſedeant mecũ
Ambulãs ĩ via imaculata hic mi
hi miniſtrabit· Ecce quales debēt
ſtare ante thronum et ĩ officijs p̄
latorum · vnde Apoca· vij· Stan
tes ante thronum. et in cõſpcū
agni amicti ſunt ſtolis alb̄ et pal
me in manibus eorum· ❡ B
Vl' dic ꝙ agnus eſt xp̄s qui tāq̄
agnus ad occiſionem ductus eſt
Yſaye· liij· Mõs ſyon ſignat cel
ſitudinem paradyſi· ſyon enim ĩ
terpretatur ſpecula et in parady
ſo deus ſpeculatur· Iſte ſecū ha
bet quatuor animalia euangeliſ
tas· et ·xxiiij· ſeniores vniuerſi
tatem ſcilicet patriarcharum et
prophetarum· Item citharistas
.i. chorum angelorum et archãge
lorum deum continue laudanciũ
dicentiũ. Cantate domino canticū
nouũ· Et quid? p̄ certo iſti om
nes qui habent in frontibus. i. in
mentibus ſuis nomen dei patris
et fidem trinitatis ſcriptam et im
preſſam et maxime q̄ ſine macu
la ſine mendacio et ſine mulierũ
contagio perſeuerant digni ſunt
eſſe in conſpectu eius ſurſum in
paradyſo· et maxime quando ēp
ti ſunt de terra. i. de terrena cupi
ditate· Quia vere tales ſequunt̄
et ſeq̄ poſſunt agnum xp̄m quo
cūq; ierit. i. vſq; ad altitudinē pa
dyſi· Math· viij· Sequar te mgr̄
quocunq; ieris· Sequuntur boni
xp̄m per omnes vias perfectionis
ipſum imitando· tādem ſequūtur
eum in paradyſum ipſum contē
plãdo Mat· xiiij· Sequimini eum
quocunq; introierit· ❡ C
Vel dic ꝙ agnus eſt ignarus iu
uenis prelatus· q̄ vere multi ta
les ſtant hodie ſuper montē ſyō
in ſtatu regis et in excellētia dig
nitatis· q̄ hodie dato ꝙ in religi
one et eccl̄ia ſunt multa animalia
oculata. i. multi viri diſcreti ſenio
res prouidi· fit tamē ꝙ quãdoq;
in throno. i. in dignitate et prela
tione non ponunt̄ hodie tales ſed
magis agni. i. iuuenes et ignari
hodie fauore et precio et prece oc
cupant eccleſiaſticas dignitates
Yſaye· iij· Dabo pueros principes
eorum et effeminati dominabunt̄
eis· Eccl̄· x· Vidi ſtultū in digni
tate ſublimi· Et ideo q̄d faciunt
iſti? certe ipſi ponunt in conſpcū
ſuo. i. in diuerſis prebendis et be
neficijs eccl̄e· mlta milia illorum
qui portant nomen patris ſui. i. q̄
ſunt de pentela ſua et ſuorum de
patria et familia· Circa ipſos eti
am auditur maxima multitudo ci
charistarum. i. adulatorū q̄ cicha
ris. i. linguis non ceſſant noua cã
tica reſonare· Et breuiter quãdo
tales prelati ſunt ſic in thronis ci
prelationibus indigne promoti·
nolunt quemq̄ habere ſecū niſi
adulatores et malas perſonas· ci
cū ſuis notis familiaribus et ami
cis parentibus replent totam ec
cleſiam ſanctam dei Dicunt enim
illud cãti· v· Comedite amici mei
et bibite· ita ꝙ tales conuocando
videntur dicere illud· Yſaye· lvij
Vos autem accedite huc filij au
guriatricis ſemen adulteri et for
nicarie· ❡ D
VIdit iohãnes quendã ãgelū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

volantem per medium celum et ha
bentem euangelium eternum vt
euangelizaret ſedentibus ſuper t̄
ram. et clamauit voce magna di
cens. Timete dominum qui fecit
celum et terram mare et fontes
aquarum quoniam appropiquat
hora diei iudicii eius. Mor
Iſte angelus eſt predicator q̄
debet dici angelus. i. nuncius dei
patris: qui purus et angelicus de
bet eſſe. iſti traditum eſt euange
lium et officiū predicandi. vt do
ceat et informet ſedentes ſuper t̄
ram. i. peccatores qui in hoc mun
do ſuper terraꝫ. i. ī amore terreno
rum quieſcunt. Luce. i. Illumina
re hiis q̄ in tenebris et in vmbra
mortis ſedent. Iſtis autem dicit
ꝙ timeant dominum et adorent e
um qui fecit celum. i. eccīam triū
phantem. terraꝫ. i. eccīam militā
tem que ſepe teritur tribulationi
bus. mare fluctuoſum. i. ſtatum
ſecularem. fontes aquarum. i. ſta
tus et conuentus regularium vbi
aqua dulcis deuotionis inuenit̄.
Ierem. x. Qui non timebit te
o rex gencium. Summa intentio
debet eſſe predicatorum quomodo
imprimant timorem diuinum in
cordibus audientium. exemplo
thome. Ratio autem aſſignatur
quare debent timere. quia appro
pinquat hora iudicii. vbi impios
condempnabit. Dominus iudica
bit fines terre. primo. Regum.
ſecūdo. E

Quidam angelus clamauit
ꝙ babilon ciuitas magna
cecidit que de vino fornicationis ſue
potauit ōnes gētes. Mor

Iſte angelus ſignat oēs p̄dicato
res q̄ per certo oēs clamant et a pri
cipio clamauerunt babilon. i. mū
dū plenū cōfuſione cecidiſſe et a
ſtatu virtutū a principio corruiſſe
et vino. i. cōſolatōe ſue fornicatōis
. i. ſue pſperitatis peccatores ine
briatos fuiſſe. Ihere. v. De vino
furoris eius bibebāt gētes ideo cō
mote ſūt. F

Clamauit quidā āgelus ꝙ q
cūqꝫ adorauerit beſtiam et
imaginem eius et accepit caracte
rem eius oportebit euꝫ bibere de
vino furoris dn̄i. et cruciabit̄ igne
et ſulphure in cōſpectu angeloꝝ
et agni. Fumus eius in ſecula aſ
cendet. nec habebit requiem die
ac nocte. Mor Angelus
iſte eſt ſacra ſcriptura vel cōmuni
tas ſāctoꝝ. iſti enim p̄dicāt atqꝫ
clamant ꝙ illi q̄ adorant et hono
rant beſtiam. i. malā mulierē beſ
tialem luxurioſam. et q̄ eius ima
ginem. i. pulchritudinē venerant̄
q̄ et caractereꝫ. i. impreſſionē ſui
amoris retinent atqꝫ ſeruant. tales
dico calicem furoris. i. vindicte dei
et auſteram ſentenciam potabūt
Ezech. xxiii. Calicem furoris domi
ni bibiſti et potaſti illum vſqꝫ ad
feces. i. vſqꝫ ad eternā dampnati
oneꝫ. et igne et ſulphure crema
bunt̄. i. erūt in ardore et fetore in
hoc mūdo p culpā. et finalit̄ in in
ferno p penā. et fum⁹ eoꝝ. i. eoꝝ
infamia ppetuo aſcēdet et ppetuo
ipſoꝝ dolor et gemit⁹ nō reqeſcꝫ
Trenoꝝ. iiii. Laſſis nō dabat̄ re
q̄es Ad lrām eīm luxurioſus q̄ ē ī
fatuat⁹ de imagine et pulchritu
die mulieꝝ ſp ē ī igne ɔcupiſcēcie

et anguſt a laborē et infamia et
finalit̄ īppetuū erit ī doloē et tīſti
cia·p̄s· Laborabit īetnū· ¶ G
Viſa eſt nubes candida in ce
lo· et ſuper eam ſimilis filio
ho minis· et habebat coronam au
ream in capite et falcem acutam
in manibus · et dictum eſt ei a
quodam angelo· ꝙ ipſe mitteret
falcem ſuam et meteret meſſem
terre que maturuit· Et miſit fal
cem ſuam et meſſuit terram·
¶ Moraliter Per nu
bem que de vaporibus terrenis
et aqueis conſtituit̄· intelligitur
corpus humanum de terra et a
qua.i.de carne et ſanguine conſti
tutum· angelus qui eſt ī nube cā
dida eſt bonus prelatus et ange
licus· qui in nube corporis habet
candorem caſtitatis· Iſte habet
coronam auream.i. excellentiam
dignitatis· habet falcem ī manu
.i.acumen rigoris et iudicarie po
teſtatis· Sed alius angelus.i.alie
perſone bone collegij ſui · que ha
bent zelum eccleſie vel religionis
debēt eum ſtimulare ꝙ ipſe mit
tat falcem ſuam.i.ꝙ ipſe exerce
at iuſticiā et rigorem· et ꝙ terrā
id ē ſubditos terrenos et auaros
metat abſcindat et caſtiget· Vn
de pro certo quando ipſi vident
malos in patria habūdare· ipſi
debent dicere et conſulere princi
cipi vel prelato illud· Iohelis· iij
Mittite falces quoniam matura
uit meſſis· ¶ b Vl
dic ꝙ nubes hec eſt criſtus qui in
nube candida.i.in puriſſima virgi
ne fuit viſus· Iſte enim habet co
ronam auream.i.regiam poteſta

tem et honoris dignitatem· fal
cem etiam acutam id eſt rigoris
auſteritatem· Quando ergo in
iudicio meſſis terre.i.reproborum
multitudo maturauerit.i.ſatis cre
uerit · tunc vere ad inſtinctum
angelorum martirum et ſanctoꝝ
et per eorum miniſteriū ipſe mit
tet falcem ſuam id eſt vindictam
ſui rigoris et ſue iudicarie poteſ
tatis· et falcabit et euellet de mū
do meſſem terre.i.collegium repro
borum· Mathei· viceſimoquinto
Mittet filius hominis angelos ſu
os· et colligent de regno ſuo om
nia ſcandala ¶ I Vel dic
ꝙ iſte eſt malus prelatus qui in
nube candida.i.in candore mūda
ne glorie conuerſatur̄· qui cum
falce acuta auſtere correctionis
et crudelitatis ad vocem alterius
angeli.i.ad vocem angelorum ſu
orum b aliuorū et falſorum conſi
liariorum falcat et colligit meſſē et
re.i.bona terre et ſubditorum ſuo
rum· quos tales excoriant p̄dan
tur· Dicunt enim mali ageli.i.ba
liui dominis ſuis quando occaſio
nem nocendi adiuenerunt· Mit
te falcem tuam et mete· quia ve
nit hora vt metat̄ qm̄ maturauit
meſſis Vn̄ ſatis cito p9ſeq̄t̄· Mit
te falcē tuā et vindemia botros vi
nee t̄re· et hoc maxīe dicūt qn̄ vi
dēt ruſticos pullulaſſe· vn̄ de tali
bꝫ dicit̄· Ioh· iiij· Alij laborauerūt
et vos ī labores eoꝝ īntroiſtis ¶ R
Vidit iohēs quēdā āgelū exiē de
tēplo habētē falcē acutā· et ve
nit ali9 āgel9 de altari q̄ hēbat ptā
tē ſup ignem· et clamauit voce
magna ad aliū angelum· Mitte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

falcem tuam et vindemia botros
vinee terre quoniam mature sūt
vue eius. Et misit falcem suā et
vindemiauit vineam terre. et mi
sit in lacum dei magnum. et calca
tus est lacus extra ciuitatē et exi
uit sāguis de lacu vsq̄ ad equos
frenorū per stadia mille sexcēta.

Mor Angel9 ille est
xp̄s qui de tēplo paradisi in die iu
dicij veniet. iste enim habebit fal
cem acutam. i. potestatem acuti ri
goris et iudiciarie potestatis qua
peccatores atrociter defalcabit. Se
cundus āgelus signat āgelos dei
ministros. qui tunc temporis erūt
executores sue sentencie. et ideo
isti dicuntur habere potestatem
super ignem eo q̄ ignis et ardor
diuine iusticie per eorū ministeri
um exercetur. Dicitur etiā iste an
gelus venire ab altari. i. ab ista se
de maiestatis diuine a q̄ omnes
accipient potestatem. Isto ergo
secundo in exercitu angelorū cla
māte et ministrante. veniet fili9
dei angelus testamenti et mittet
falcem sue iusticie in vinea terre
.i. in collegio hoīz terrenorū. qui
dicuntur vinea q2 alios inebriāt
dictis et factis suis malis. vino
scilicet in quo est luxuria. botros
etiam. i. homines succidet et vin
demiabit et a terra euellet. et vi
neam. i. mundum suis fructibus
.i. habitatoribus denudabit. Tre
noꝝ. p̄mo. Vindemiauit me sicut
locutus est dominus. Botros is
tos. i. molles et ebrios potatores
vini in quo est luxuria mittet in
lacum dei magnum. i. in īfernum
vbi erūt decalcati et depressi. et sā
guis. i. pena et dāpnatio illius la
cus īferni attinget vs ad equos
.i. vsq̄ ad carnales peccatores. et
vsq̄ ad frenos equorū. i. vsq̄ ad
ipsos qui ipsos frenant et regūt
scilicet ad mundi principes et re
ctores. Et sic in sanguine eterne
dampnationis erūt peccatores tā
subditi q̄ magni. Ideo dicitur.
Ysaye. xxiiij. Cōgregabūtur in
congregatione vnius fascis in la
cum. et claudentur ibi in carcere

Vl'. dic q̄ primus an
gelus signat principes et tyran
nos. qui procerto omni die de tē
plo. i. de amore et deuotione tem
pli ecclīe fugiunt et exeunt et re
cedunt. Isti dicuntur habere fal
cem acutam. i. potestatem punien
di et auctoritatem iurisdictionis.
Secundus angelus signat taliū
baliuos et officiales. qui vere de
altari veniūt. q2 tales nō diligūt
nec missam nec altare. immo exe
unt fugiunt et recedunt. ideo di
cuntur ex altari venire. non ad il
lud ire. Secūdus āgelus clamat
ad primum. i. malus baliu9 et cō
siliarius clamat et consulit p̄lato
principi et tyrāno. q̄ ipse mittat
falcem sue potestatis in vineam t̄
re. i. in terram sibi subiectam. et
in patria sua. et hoc vt ipse per
rapinam accipiat et colligat bo
tros vinee. i. bona temporalia subdi
torum dicēs cum iezabel illud. iij
Regū. xxi. Surge posside vineam
nabot. Et isti secundi āgeli id est
praui baliui et officiarij dicuntur
habere potestatē super ignem idē
super ardorem auaricie et rapine
q2 ad hoc tenentur a principibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

v̇t alios igniant et inflāment et
moleſtēt· Dani· vij· Fluuius igne
us rabiduſqꝫ egrediebatur a faci
e eius· Et ideo ad eorum iſtinctū
et conſilium ipſi p̄rim āgeli falcāt
et ſpoliant terraꝫ ſuaꝫ et botros
.i. bona temporalia ſubditorum et
imittunt in lacum .i. in hoſpicium
ſuum· et ipſum exinde calcant et
replent· ita ꝙ ſāguis .i. huius ex
actionis et crudelitatis infamia·
neceſſe eſt ꝙ exeat et appareat et
quādoqꝫ ꝑueniat vſqꝫ ad frenos
equorum .i. vſqꝫ ad ſuperiores mū
di principes et rectores ſcꝫ ad re
gem et ad papam qui alios diri
gunt atqꝫ frenant· intantum vide
licet ſubditi ſic depreſſi coguntur
appellare· et talium crudelitates
ſuperioribus intimare· Vel dic
ad lr̄am ꝙ hodie ſanguis ſubſtā
tie ſubditorum vſqꝫ ad frenos e
quorum peruenit intantum falera
ti equi de bonis iſtorum emūtur
et intantum pompe dominoruꝫ ad
expenſas iſtius ſanguinis dedu
cuntur· ita ꝙ iſtis poteſt dici illd̄
Yſa .i. Manus vrē pleni ſunt ſan
guine.

Caplm̄ q̄ndecimum·   Ca

Vidit Johannes mare
vitreum mixtum igne
et eos qui vicerunt be
ſtiam et imaginem eiꝰ
et numerum nominis eius ſtātes
ſupra mare habētes cytharaꝫ dei
et cantabant canticum moyſi et
agni· Apo· xv·   Mor
Mare iſtud ſignat eterne glorie
voluptatem· Et dicitur mare ꝓp
ter habundanciam iexhauribileꝫ
Dicitur vitreum ꝓpter claritatem
inoffuſcabilem· Dicitur mixtum
igne ꝓpter caritatem inextingui
bilem· In tali ergo mari .i. in eter
ne glorie claritate· videbuntur fi
naliter illi qui vicerunt duꝫ viue
rent beſtiam .i. dyabolum qui om
nia vaſtat· ſeu filiam eius .i. pecca
tum ſuperbie· et imaginem eius
.i. mulieres et peccatum luxurie·
et numerū nominis eius .i. nume
rationem pecunie· vel peccatum
auaricie· Tales dico erunt in iſto
mari .i. in affluentia glorie ſempi
terne· et ibi cantabunt canticum
moyſi .i. canticum veteris teſtamē
ti· et canticum agni .i. euangelij·
Moyſes enim· et agnus .i. criſtꝰ
fuerunt duo legiſlatores· a quo
pendent lex et prophete· ideo tūc
quelibet anima beata poterit dice
re de illo mari illud· Ezechielis
viceſimoſeptimo· Perfecti deco
ris ego ſum et in corde maris ſita
Econtra vero qui iſta tria non vi
cerunt· ſed acceperūt nomen et
imaginem et numerum .i. ſuper
biam luxuriam et auariciam· in
ſtagno ignis .i. in inferno ponen
tur et in ipſo perpetuo comburen
tur· Apocalip· decimonono· capi
tulo· Qui acceperunt caracterē beſ
tie et q̄ adorauerāt imaginē beſtie
viui miſſi ſūt hij duo i ſtagnū ig
nis ardētis et ſulphuris·   Cb
Apertū ē tēplū tabernaculi te
ſtimonij i celo· et exierāt· vij
angeli habentes ſeptem pla
gas de templo veſtiti lapide mun
do· et cādido· amicti circa pectora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ʒonis āureis· et dedit eis vnum
ex q̄tuor animalibus ſeptem fia
lam aureas plenas iracundia dei
viuentis· et tunc impletum eſt tē
pluʒ dei fumo a maieſtate dei et
virtute· et nemo poterat introiē
in templum donec conſumerētur
ſeptem plage angelorum iſtorū·
¶ Mor ¶ Iſti ſeptem ā
geli ſignant vniuerſitatem predi
catorum et virorum perfectoruʒ·
qui de templo ecclīe vl' religionis
in mundum exeunt et mittuntur
Iſti habent ſeptem plagas· quia
auditoribus ſuis poſſunt inferre
plagam et dolorem contritionis
de ſeptem vicijs capitalibus que
fecerunt· Et iſti veſtiti ſunt lapi
de.i.duricia et firmitate propoſiti
qui lapis.i.conſtātia debet eē mū
da ab omni prauitate et candida
caſtitate. Iſti debent eſſe cincti ʒo
nis aureis circa pectus· quia circa
cor et pectus debent ʒonam habē
aureā.i.legē amoris.ſ· euangeliū
et caritatis vinculum· que ipſos
debet ſtringere et cingere ne per
vanos defluant cogitatus· Aurū
rubet et eſt cūctis metallis preci
oſius et ſignat ruborem caritatis
que omnibus ſuper eminet· ſup̄
.i. Precinctum ad mamillas ʒona
aurea· Iſti ergo ſeptē accipiunt
fialas aureas.i.predicationes ſu
as que ſunt fiale ad potandum et
inebriandum auditores: et hoc
ab vno de quatuor animalibus.i.
a q̄tuor euāgeliſtis et euāgelijs e
orundem· de quibus debent p̄dica
tores accipere thema ſuum· Iſte
āt fiale ire dei dicūt· qꝛ qñ i p̄dica
tionibus doctorꝝ et in ſcriptura de

ira et iuſticia diuina oſtēdit̄ tunc
tēplū dei.i.loc⁹ vbi p̄dicat̄ īplet̄
fumo et obſcuritate ſicut habetur
Yſaye vi· vbi dicit̄ Et dom⁹ reple
ta eſt fumo: qꝛ q̄libet ſit feruidus
et turbid⁹ de ſtatu prop̄rio qñ au
dit p̄dicationē et dei vindictaʒ et
irā immīē· q̄ ſibi in fiala ꝓpinat̄ qꝛ
neſcit homo vtrꝝ amore l' odio di
gn⁹ ſit· ſicut dicit̄· Eccās· ix· Im
pleta ergo domo dei fumo et hoc
a maieſtate dei cōſiderata et ānun
ciata· nemo p̄t intrare tēplū dei·
qꝛ tunc nō eſtimāt ſe poſſe nec de
bere intrare tēplū paradyſi ꝓpt̄ irā
dei et rigorem ſue iuſticie que ſibi
predicatur· ſic enim homo timid⁹
et ſumidus neceſſe habet recurre
re ad deum· requirere ſalutem n̄
ex proprijs meritis ſed ex dei lar
gitate· Roma· xi· Si aūt ḡtia iaʒ
non ex operibus· alioquin gratia
non eſt gratia· ¶ C ¶ Vl'
dic qꝛ iſti angeli ſignant balliuos
et officiales· qui in templo.i.in
domibus principum conuerſāt̄·
tales enim hodie ſunt induti veſ
tibus mundis et candidis· et ad
litteram lapidibus et margari
tis ſunt ornati· et ʒonis aureis
circumcincti, Tales habēt plagas
nouiſſimas· quia vſqʒ ad vltimū
ipſi per rapinas vulnerant ſubdi
tos quibus preſunt· Iſti habent
fialas plenas ira dei· Phiala que
eſt vas plenum liquorē ſignat
conſciencias et voluntates taliuʒ
iniquorum · que pro certo ſunt
plenē veneno malicie et iracun
die· quia per rapinam omnes in
uenenant Et ideo templū implet̄
fumo· quia vere templum dom⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

iracundie· q᷑ per rapinam oēs in
uenenant· Et ideo tēplum implet᷑
fumo· q᷑ vere tēpla domus p᷑inci
pum et prelatoꝝ ſūt hodie plena
fumo .i. infamia ꝓpt᷑ iſtorū neq̄ci
as et rapias· Baruth· vi· Nigre
ſūt facies eoꝝ a fumo qui in do
mo fit· Nemo āt poterat intrarē
tēplum donec cōſūmarent᷑ plage
iſtoꝝ angeloꝝ· quia vere nullus
poteſt intrare domum p᷑incipuꝫ
nec fieri de familia ſua· niſi velit
eſſe talis angelus· ſ· qui conſūmet
et ꝑficiat et vulneret per rapinaꝫ
D Vel dic ꝙ iſti ſunt de
mones qui habēt plagas t᷑bulati
onum· et fialam et pocula temp
tationum· quibus mediantibus
fumus obſcuritatis· ⁊ error igno
rantie et peccati generatur in tem
plo conſciētie· et ſic impediuntur
homines ne intrent in templum
paꝛadyſi· E Vel dic ꝙ tē
plum eſt eccleſia· que pro certo
hodie plena eſt fumo .i. odioſa va
nitate infamia vel ignorantie ob
ſcuritate· Vl̄ fumo qui lacrimas
inducit .i. tribulationū amaritudi
ne et dolore· Angeli iſti ſunt ma
li eccleſiaſtici qui habent phialas
plenas irē dei .i. conſcientias ple
nas vitijs et peccatis· habent etiā
plagas nouiſſias et grauiſſimas
q᷑ iſti ſuis malis exēplis plagāt
et vulnerant totum mundum·
Breuit᷑ ergo ſic fit hodie· ꝙ nul
lus poteſt intrare templum eccl̄e
ad beneficiaꝫ obtinēda· donec cōſū
mentur ſuper eum plage multe·
q᷑ nullus hodie promouetur qui
t᷑bulationes plurimas etiā ab ip
ſis malis eccl̄aſticis patiatur· Ḣō
etiā hodie vix ingreditur niſi pla
ga ſimonie adulationis vl̄ violē
tie ꝰ erga eū cōſūmetur· Za· xiij·
Quid ſūt plage iſte in medio ma
nuū tuaꝝ? et dicet hijs plagatus
ſum in domo eorum q̄ diligebāt
me·

Caplm· decimūſextū· A

Primus angel⁹ effudit
fialam ſuā in terra· et
factū eſt vulnus ſeuuꝫ
et peſſimū hoībꝫ· q̄ ha
bebant caracterem beſtie· et i eos
qui adorauerunt imaginē eius·
Apo· xvi· Mor Iſte angel⁹
eſt xp̄s q̄ dicit᷑ āgel⁹ teſtamēti· et
dicit᷑ p̄m⁹ et p̄mogenit⁹ in mlt̄is
fratribus· ad Roma· viij· Phiala
eius ſētencia et iuſticia· Beſtia ē
dyabol⁹: Caracter quē ipſe imp̄
mit ē peccatum Imago eius ē mū
di gloria· q̄ nō ē realis ſed ficticia
et imaginaria· Vl̄ ymago eſt pul
chritudo mulieꝝ· Beſtia aūt pec
catum luxurie qd facit hoiem beſ
tialem· Caracter et geſtus ſigna
et dicta inſolentie et leuitatis cā
tus et ſaltus· q̄ ō nia a beſtia .i. a
luxuria īprimunt᷑· Qñ ergo p̄m⁹
angelus xp̄s effuderit phialaꝫ ire
ſue .i. ſententie iudicariie ſuper ter
ram ī pios terre condempnando·
tunc vere fiet vulnus ſeuū et peſ
ſimum .i. vulnus eterne dampna
tionis illis q̄ beſtiā .i. dyabolū ei o
bediendo adorauerunt· q̄ caracte
rē pcā et īpſſiōeꝫ ſue ſuggeſtiōis
receperūt· ⁊ q̄ imaginē ei⁹ .i. mūdi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

gloriā dilexerūt. Vel vuln⁹ eterne
dāpnacōis fiet hys qui caracterē
.i.īpſſione̅ beſtie.i.pccm̄ luxurie
receperūt et q̄ imaginem hui⁹ beſ
tie.i.mulie̅s luxurioſas adoraue
runt et honorauerunt. B
Vl̄ dic q̄ q̄n p̄mus aduocatus vl̄
conſiliarius effundit fialā ſuām.i.
accuſationem et venenū accuſati
onum et malorūm conſiliorū ſu
per terram.i.cōtra ſubditos tunc
ſequit̄ vulnus ſeuū et peſſimum.
.i.ſeuicia excoriationis et rapine
ſubditorum. Vl̄ dic q̄ angelus e̅
dyabol⁹. qui dicitur p̄mus q̄ ipe̅
eſt principium viarum dei. Job.
xl. Iſte em̄ effūdit phialam ī ter
ra.i.venēnum temptationum. et
ſic ſequit̄ vulnus ſeuum.i. diuer
ſa vicia et peccāta. maxime ſuper
illos q̄ caracterem beſtie.i.carnis
ſuggeſtionē acceptant et hn̄t et
q̄ ymagines mūdi.i.mulieres vl̄
res delectabiles amplectuntur.
Sapie. viij. Diligit mortue yma
ginis effigiem ſine aīa. Vl̄ dic q̄
fiala eſt proſperitas que vulnus
diſcordie ītroducit. Vl̄ dic q̄ iſte
eſt predicator vel detractor. per
quorum malicias ſequūtur lites
et vulnera. C

SEcundus āgelus effudit fia
lā ſuam ſupra mare. et fac
tus ē ſāguis tanq̄ mortui. et oīs
aīa viuens mortua eſt in mari.
Mor Mare fluctuoſū amarū
et turbidū ē mund⁹ vbi fluct⁹ tēp
tationis. obſcuritas ignorātie ru
bor concicie et deſolatiōis et amari
tudo tribulatiōis viget. Qn̄ ergo
ſcd̄s āgel⁹.i.dyabol⁹ effūdit fialā
ſuā.i.ſuam venenoſā tēptationē
ſupra mare huius mundi tunc ve
re efficitur ſanguineus et carnal̄
quia ſuggeſtio dyaboli facit in
mundo generari ſanguinem luxu
rie et carnalitatis que more ſan
guinis quicquid tangit īficit et
corrumpit. Jdeo illi qui in iſto
mari.i.in mundo viuūt vita car
nali moriuntur morte ſpirituali
et peccato luxurie corrumpuntur
P ſape. nono. Veſtimentum mix
tum ſanguine̅ eſt in combuſtione
et cibus ignis D
Vel dic q̄ mare eſt religio que
debet eſſe amara per penitentiam
et contritionem. quando ergo an
gelus effundit in tali mari phi
alam ſuam id eſt quando dyabo
lus amminiſtrat in religione bo
na temporalia et proſperitatem
huius vite tunc vere iſta religio
fit ſanguinea et carnalis. et ſan
guine voluptatis et luxurie tota
plena. Jdeo anime que ī iſto ma
ri.i.in religione verſantur. quaſi
omnes hodie ſunt mortue ſcilicet
propter luxuriam et īfecte prop
ter carnalitatem. ps̄. Conuertit
aquas eorum in ſanguinem.
Vel dic q̄ iſte ſecundus angelus
ſignat principem l̄ conſiliarium q̄
eſt ſcd̄s in domo l̄ curia alicuius
principis vel prelati. Nam quan
do talis effundit phialam ſuam.i.
venenū ſuoꝝ maloꝝ ꝯſilioꝝ ī au
re ingeri ſui. tunc vere mare fit ſā
guis. q̄ in mari.i.in patria ſub
iecta ſanguis.i.crudelitas genera
tur. et ideo qui viuunt in hoc ma
ri.i.ſimplices ſubditi occiduntur
per excoriationes et rapinas. Cō
ſtat enim q̄ per ꝯſiliū malorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

pꝛīcipes faciūt crudeles exactōes
et qn̄qꝫ ſanguineam occiſionem
et rapinam. ¶ E

Tercius angelus effudit fialā
ſuam ſuper fontes et flumi
na. et factus eſt ſanguis. et au
diuis eſt alius angelus dicens.
Juſt9 es domine qui hoc iudicaſti
qꝛ ſanguinem ſanctorū tuorum
effuderūt et ſanguinē dediſti eis
bibere. ¶ Jſte angelus eſt criſt9
q̄ dicitur ſecundus. qꝛ ipſe eſt ſe
cunda perſona in trinitate Jſte e
nim effundet in die iudicij fialam
ſuam id eſt ſententiam et maledi
ctionem ſuam ſuper fontes et flu
mina .i. ſuper delicias et volupta
tes. et tunc conuertentur in pe
nam et dampnationem que per
ſanguinem deſignatur. Et ideo
dicitur deum iuſte iudicare illis q̄
effuderunt ſanguinem ſanctoruꝫ
id eſt ſubſtanciam ſimplicium ſb
ditorum. talibus dico datur ſan
guis bibere ideſt eterna dampna
tio ſeu pena eterna. p̄s. Conuer
tet aquas eorum in ſanguinem.
Vl̄ dic ꝙ qn̄ angelus .i. dyabol9
effundit fialam ſuam temptatio
num. tunc fontes et flumina id ē
mundi diuicie et delicie ī ſāguinē
.i. in peccatum luxurie conuertū
tur. Facile enim eſt vt homo de di
uitijs et delicijs ad luxuriaꝫ dila
batur. Vnde ſapiētie. xi. Pro fō
te ſempiterni fluminis humanuꝫ
ſanguinem dediſti iniuſtis. ¶ F

Quartus āgelus effudit fialā
ſuam in ſole et datū ē ei af
fligere homines eſtu et igne. et
eſtuauerunt eſtu magno. et blaſ
phemauerunt nomen dei habētis
poteſtatem ſuper has plagas. et
nō egerunt penitentiam vt darēt
illi gloriam ¶ Mor Jſte
angelus eſt dyabolus qui fialam
venenoſe ſuggeſtionis effūdit in
ſolem. i. in papam vel regem. et
in alios principes vl̄ prelatos.
Vl̄ iſte angelus ſignat eorum cō
ſiliarios. officiales. aduocatos ſe
naſcallos. qui fialam. i. venenum
malorum conſiliorum actionum
ſuggeſtionū ipſi ſoli. i. ipſis prin
cipibus et prelatis ꝓpinant. et
tunc iſte ſol. i. pn̄ceps l̄ prelatus
fulgens autētica maieſtate et mū
dana claritate eorum conſilijs et
inſtigationibus concitatus affli
git homines ſibi ſubditos eſtu et
igne. i. ardore auaricie et igne ra
pine et excoriationis. ita ꝙ ipſi
qn̄qꝫ blaſphemāt et vilificānt no
men dei pre triſticia et dolore.
Judith. viij. Cecidit ſol ſuper cā
put eius et mortuus eſt ¶ G
Vl̄ dic ꝙ angelus iſte eſt dyabo
l9. qui fialaꝫ ſue ſuggeſtionis ad
miſcet ſoli .i. ſplendori glorie mū
dane. ideo iſte ſol. i. iſta proſperi
tas mūdi affligit et cruciat homi
nes qui ipſam diligūt igne et ar
dore cupiditatis et eſtu luxurie et
carnalitatis. et quādoqꝫ cogit eos
nomen dei per diuerſa vicia blaſ
phemare. p̄s. In ignem deicies
eos et in miſerijs nō ſbſiſtēt. Vl̄
dic ꝙ hoīes obſtinati dato ꝙ a ſole
xpō affligāt ardore t̄bulationuꝫ
ipſi tamē nō agūt penitētiā. ſꝫ deū
blaſphemātes poti9 in pctīs obdu
rāt. Job. xli Cor eius indurabit q̄
ſi lapis. ¶ H

Quintus angel9 effudit fialaꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſuper ſedem beſtie. et factum eſt
regnum eius tenebroſum. et mã
ducauerunt linguas ſuas pre do
lore et blaſphemauerũt deum celi
pre doloribꝫ et vulneribus ſuis ⁊
non egerunt penitentiam ex opi
bus ſuis. Mor. Beſtia
eſt crudelis princeps vel prelatꝰ.
qui diſſipat terram ſuam. quia
beſtia ſcḋꝫ yſidorum dicitur quaſi
vaſta. a vaſtando. Sedes ipſius
eſt iudex vel baliui ſui vł ipſorum
poteſtas iudiciaria. Angelus er
go .i. dyabolus effundit quandoqꝫ
phialam auaricie acceptionis qꝫ p
ſonarum ſuper ſedem beſtie .i. ſup
illos qui regem vel iuriſdictionẽ
principis vel prelati tenent .i. ſup
iudices et baliuos. ⁊ tunc totum
regnum .i. tota patria fit turbata
et tenebroſa. qꝛ ſicut dicitur Pro
uer. xxviij. Regnantibus impijs
ruina hoĩm. Nam tot dolores et
vulnera rapine et verbera paupe
ribus et ſubditis inferũtur. qꝫ ip
ſi coguntur per triſticiã linguas
et labia maſticare. et deum ce
li blaſphemare et de ſe deſperare
et ſine penitentia contra deũ mur
murare. Prouer. xxix. Cum im
pij ſũpſerint principatum gemet
populus. I Vł dic qꝫ ã
gelus eſt hereticꝰ. cuius fiala eſt
corrupta et venenoſa doctrina.
quam vt effũdit ſup ſedẽ beſtie .i.
ſup illos qui ſedent in prelatione
et iudicatura huiꝰ mũdi. ſtatĩ to
tũ regnuꝫ et oẽs ſubditi fiunt ob
ſcuri et tenebroſi pignorãtiaꝫ et
errorem. Ideo ſepe accidit qꝫ ꝑ
deſperatione iſti frendunt contra
deum linguis et dentibꝰ blaſphe
mando. non curant amplius peni
tere. Apoca. ij. Dedi illi tempus
vt penitentiam ageret. et ipſa ñ
vult penitere a fornicatione ſua.
Vel dic qꝫ ſedes eſt iudex vel pre
latus. inq̃ntum procerto cũ ange
lus .i. adulator effundit phialam
adulationis. ſtatim facit totuꝫ re
gnum ſeu collegium tenebroſuꝫ
ſeu turbatum. qꝛ ad vocẽ adulato
rum mali prelati turbãt et deſtru
unt terram ſuam. et ideo hoĩes
pre dolore et murmuratione man
ducant et deuorãt linguas de eo
obloquendo. R
Vel angelus eſt criſtus i iudicio
qui fialam ſue ſentẽtie ſuper ſedẽ
.i. dampnationis ſentenciam ſup
pre ſidentes in trono et dignita
te huius ſeculi fulminabit. ⁊ tũc
totum regnum beſtie .i. totum col
legium reproborum. in quibus
beſtia .i. dyabolus et antixp̄s reg
nauerit fiet tenebroſum. quia in
fernalibus tenebris recludentur
vbi pre dolore et deſperatione lin
guas ꝓpas maſticabũt. deũ ⁊ ſãc
tos blaſphemabũt. ⁊ p̄ obſtiatõe
nũq̃ de mal' omiſſis penitebũt. L
Sextꝰ ãgelꝰ effudit fialã ſuaꝫ
i flumẽ illḋ magnũ eufratẽ
⁊ ſiccauit aq̃s eiꝰ. vt p̄pareẽ via
regibꝫ ab ortu ſol' Et tũc vidit io
hãnes exire de ore draconis et be
ſtie. et de ore pſeudo ꝓphete ſpũs
immundos tres ad moduꝫ rana
rũ qui ſũt ſpũs demoniorũ facien
tes ſigna. et iſti ſpũs p̄cedũt ad
reges totiꝰ t̃re cõgregaẽ eos ad p̄
liũ ad diẽ magnũ dei Et ↄgrega
ti ſũt i mõte q̃ diaẽ hermagedõ .i.
mõs ſurꝛ rẽ diaẽ Btũsq̃ vigilat

et qui cuſtodit veſtimenta ſua ne
nudus ambulet et videãt turpi
tudinẽ eius. ¶ Mor. Iſte
angelus eſt dyabolus. Eufrates
frugifer eſt religio q̄ ſolebat fru
ges et fructus bonorum opum et
virtutum facere. Dyabolus ergo
cum fiala ſue temptationis ſiccat
hodie a flumine religionis aquas
eius .i. aquam compunctionis et
cõpaſſionis. Ideo reges qui ſunt
ab ortu ſolis .i. perfecti viri. qui ĩ
ortu gratiarum et virtutum alios
regunt et docent in p̄lium cõgre
gantur. quia reuera reges et p̄la
ti maiores et prouecti. qui ſũt in
ecc̄ia vel religione ſunt hodie pre
liantes adinuicem .i. diſcordes et
diuiſi. q2 quilibet vult appere ma
gis q̄ꝫ ſocius ſuus. Ideo quilibet
facit ſectam ſuam. qđ totum acci
dit propter ſiccationeꝫ et defectũ
aquarum compunctionis et deuo
tionis. ſi enim iſte aque ſemp̄ du
rarent ſemper filij ecc̄ie concorda
rent et nunq̄ꝫ diſcreparent. p̄s.
Abierunt in ſicco flumina. Sed
quomodo fit iſta briga ſeu cõten
tio ecc̄ie? nam dracones .i. detrac
tores malicioſi. beſtie .i. rudes vi
les et monſtruoſi. pſeudo prophe
te .i. ypocrite ficti et ſuperſtitioſi.
tales dico emittunt hodie de ore
ſuo multos ſpiritus immundos.
.i. multa verba iniuſta et praua ĩ
modum ranarum. quia iſta ver
ba videntur eſſe ranarum per cla
morem improbe loquacitatis. nã
malicioſus emittet verbum detra
ctionis beſtialis. propheta falſus
hereticus vl' ypocrita verbum de
ceptionis et fictionis. et ſic fit q̄ꝫ
iſte rane .i. iſta malorũꝫ mala ver
ba currunt hodie vſq3 ad ortum ſo
lis .i. circumquaq3. Et ideo fit q̄ꝫ p
verba iſtorum adulatorum detra
ctorum et duplicium ypocritaruꝫ
reges terre .i. multe bone perſone
que alios deberent regere diuidũ
tur et preliantur et ſibi inuicem
publice et ſecrete aduerſantur.
Ecc̄. xxviij. Suſurro et bilinguis
maledictus et cetera. Et ideo vir
tot tribulationibus beatus eſt q̄
non magis adheret vni parti q̄ꝫ
alteri. ſed cuſtodit veſtimẽta ſua
ne nudꝰ ambulet .i. tenet ſe clau
ſum et inuolutum. ne appareat
turpitudo ſuarum malarum affec
tionum vl' aliorum vicioꝝ. Quia
in omni caſu maxima beatitudo ē
quando homo ſe tenet ita clauſuꝫ
veſtitum et celatum q̄ꝫ nudus et
manifeſtus non appareat. et q̄ꝫ t̄
pitudo ſuorum actuum et vicioꝝ
et nuditas .i. paupertas operum
bonorum nemini ſe oſtendat. Ac
tuum. duodecimo. Circunda ti
bi veſtimentum tuum et ſequere
me. ¶ M. Vl' dic
q̄ꝫ eufrates eſt homo qui fruges
gratiarum et virtutum dicitur
querere. iſte ergo per fialam dya
bolice temptationis ſiccatur ab
humore deuotionis et compaſſio
nis. et ideo vere conſumptis a
quis deuotionis et lacrimarum
ſtatim preparatur via regibus
terre. id eſt capitalibus vicijs et
peccatis. que in eius conſcientia
congregantur. vbi per diuerſos
motus affectus et cogitatus con
trarios preliantur. Pſalmiſta.
Reges terre congregati ſunt. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

conuenerunt aduerſus dominū ⁊
aduerſus criſtum eius. Beatu s
ergo qui vigilat id eſt ſollicitus ē
de virtute. et qui veſtimēta vir
tutum cuſtodit. ne poſt mortem
nudus appareat coram deo.

Vel dic ꝙ veſtimentum eſt vir
tuis honeſtatis que omnia coope
rit et celat. quam boni et mali de
bent cuſtodire. ne turpitudo ſua
rum concupiſcentiarum appareat
circunquaq;. deus putridus dici
tur. Prouū. xxv. Qui ſperat ſup infi
deli ī die āguſtie. ⁊ amittit palliu
ī die frigoris

Septim⁹ angelus effudit
fialam ſuam in aere. et
exiuit vox magna de tē
pl o et facta ſunt fulgura tonitru
a voces . et terremotus factus
eſt magnus. qualis antea non fu
it. et tunc facta eſt ciuitas mag
nam tres p artes. et ciuitates gē
tium ceciderunt. Mora
liter: Aer clarus et lim
pidus ſignat ſtatum clericorum
litteratorum. qui ſunt clari per
ſubtilitatem ſcientiarum et diſcre
tionum. In iſtis ergo effudit an
gelus ſathane phialam venena
tarum temptationum. et fialā. i.
poculum proſperitatis tempora
lis et voluptatis. Et tunc procer
to vox de templo audita eſt. quia
ad litteram dicitur ꝙ quando ꝓ
curante dyabolo primo fuerunt
dati redditus eccleſie audita eſt
vox in aere dicens. hodie effuſum
eſt venenū in eccleſia ſācta dei.
et quare venenum. quia tunc ve
re in ſtatu clericorū et religioſo
rum audiri ceperunt et videri ful

gura que ledunt oculos malorū
exemplorum. et tonitru litium
⁊ turbationum. voces infamiaꝝ
et contentionum. terremotus tri
bulacionum rapinaꝝ inuaſionū
Et breuiꝫ tota ciuitas magna et
ſāncta. ſcꝫ eccīa diuiſa fuit ī tres
partes. qꝛ ibi eſt vna pars que ſe
q̄tur ſuperbiam et vanitatē. ali
a luxuriam et carnalitatem. alia
auariciam et cupiditatem. Iſte
ſunt tres lancee infixe ī corde ab
ſolon. i. peccatoris. et ideo ſequi
tur tercīū. ꝙ ciuitates gentiū ce
ciderunt. Eſt enim conſequens ꝙ
clericis delinque ntibus ciuitas
gentium. i. ſtatus ſecularium per
ſonarum. per eorum mala exem
pla et vicia corrumpantur. et fa
ciliter cadant in peccatum. ideo
dicitur. Trenorū. primo. Quo
modo ſedet ſola ciuitas plena po
pulo. et cetera. Vel
dic ꝙ aer eſt prelatus eccleſie vel
religionis. altus et clarus excel
lentia vel dignitate. Quando er
go talis eſt potatus fiala dyaboli
ca. i. malicia et iniquitate. tunc in
templo religionis vel eccleſie au
diuntur voces magne litium vel
contentionum detractionum ap
pellationum. Videntur etiam ibi
fulgura id eſt mala exempla.
q̄ ab ipſo et malis ſubditis oſten
duntur. Item tonitrua iactā
tie. et verba blaſphemie et com
minationis quantū ad ſubditos
et vltra hec terremotus tribu
lationum et oppreſſionum.
quia tales verbis cōminatorys
et oppreſſionibus grauant ſubdi
tos et innocentes . et maxime

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

illos qui non̄ ſunt de parte ſua ·
Jdeo ciuitas ecc̄le vel religionis
diuiditur in plures partes per p
cialitatē et in plures ſectas · et ex
hoc ſequitur caſus ciuitatis gētiū
id eſt deſtructio ſecularium popu
lorū · qui per exempla eorum de
cipiuntur et corruunt in profun
dum · Math · xij · Omne regnum
in ſe diuiſū deſolabitur et dom⁹
ſupra domum cadet Vel dic ꝙ
angelus cum ſua phiala eſt detra
ctor vl̄ adulator cum ſua locutio
ne venenoſa · a quo ſcilicet aer ſo
cietatis inficitur · et lis diſcordia
et diuiſio generat̄ · p

Actum eſt autem ꝙ babilō
illa ciuitas magna venit ad
memoriam ante dominum · vt da
ret̄ illi calix vini indignationis i
re eius · tunc enim omnis inſula
fugit et montes non ſunt inuēti ·
et ſequitur ꝙ grando magna ſi
cut talentum deſcēdit de celo ſu
per homines · et blaſphemauerūt
deum propter plagā grandinis
quia magna facta eſt vehemēt

Mor Babilon que
interpretatur cōfuſio ſignat mū
dum · vbi omnia ſunt confuſa et
male ordinata · q̄ peiores ſūt me
lius promoti melioribus · Jſte e
nim venit in memoriam ante de
uȝ · q̄ hodie propter peccata mū
di neceſſe eſt ꝙ deus potet hoīes
vino indignationis ſue · Jllud aūt
vinum eſt dampnatio vl̄ tribula
tio · Hodie enim non inuenitur ī
ſula · i · ſtatus perfectus religionis
quin ſcilicet maris ſicut inſula · i · pe
nitentia et amaritudine circumdā
gat̄ · Non inuenitur mons · i · vite
alte cōtemplationis Quid ergo?
procerto grando rapine et exac
tionis ꝗtū ad ſuperiores · blaſphe
mia et iuratio deſperationis et trī
tis deſolationis ꝗtum ad inferio
res · vnde Apo · vi Oēs mōtes et
inſule de locis ſuis mote ſunt ·

M Vl̄ dic ꝙ grādo ſignat pe
nā inferni et etnā dāpnationeȝ ·
que infert̄ homibȝ ꝓpter peccatuȝ
Merito hec patimur q̄ peccaui⁹
in fratrem noſtrum ideo venit ſu
per nos tribulatio · Gene · xlnij ·
Sed iſta grādo eſt ſicut talentum
qd̄ eſt pōdus et mēſura Circa qd̄
notandum ꝙ tribulatio que nūc
infertur vl̄ in futuro ponderata
eſt a deo · menſurata et limitata
ſecundum demerita perſonarum
ideo dicitur talentum a talis · q̄
qualis culpa talis pena · Deute ·
xxv · Secundum menſuram delic
ti erit et plagarū modus Jlla ve
nit de celo ſuper homines · i · a ſur
ſum a dei ordinatione bona et iuſ
ta · ꝗꝙ nobis ignota · q̄a non eſt
malum in ciuitate qd̄ non fecerit
dominus · Amos · iij · Sed ſe
quitur vnum terribile · ꝙ ſcilicȝ
homines blaſphemauerunt deum
propter grandines · quia dato ꝙ
peccatores videant ſe iuſte pati
propter peccata ſua · et videāt de
um ſibi iuſte offenſum · ipſi tamē
non emendantur · nec ad deum
reuertuntur · ſed magis deum
ſuis factis et verbis irritant et
blaſphemant · Quod maxime
erit verum de dampnatis qui e
runt in ſuis maliciis obſtinati ·
Jheremie · v · Domine vulneraſ
ti eos et non doluerunt · percuſſiſti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

eos et tñ a vijs ſuis non fuit re
uerſi. Vł expone de die iudicij. v
bi babilon.i.mundus a deo cōdēp
nabitur et grādine.i.eterna dāp
natione punietur. et vbi mons
et inſula ad lrām non inuenietur
qꝛ tota t̃ra erit plana.

Caplm decimūſeptimū

[I]Ohannes ſublatus in
deſertum vidit mulie
rem meretricē cū qua
fornicati ſūt omnes re
ges terre. et omnes habitātes ĩ
terra biberūt de vino proſtitutio
nis ſue. que ſedebat ſuper aquas
mltas. ⁊ vidit ꝙ mulier ſedebat
ſuper vnam beſtiam coccineā ple
nam nominibus blaſphemie hn̄tē
ſeptem capita. et cornua decem.
Et erat mulier circundata cocco
purpureo. auro et lapide pretio
ſo et margaritis. et hēbat in ma
nu ſua vas aureum plenuꝫ abho
minatione et ĩmundicia fornicatio
nis ſue. et in fronte eius erat ſcp
tum. babilon magna. mater for
nicationū et abhominationū t̃re
Et vidit mulierem ebriam de ſan
guine martirū ihesu. et miratus
eſt de muliere. ⁊ de beſtia que por
tabat eam. Sꝫ conſequent̃ dr̄. ꝙ
iſta beſtia aſcendit de abiſſo et ĩ
interitum vadit. hec habent̃. Apo
xvij. De muliere aūt dicit̃ infra ſe
quēti caplo. ꝙ q̄ntum glorificauit
ſe in delicijs ſuis tātum datum ē
ei tormentum et luctus. q̃a vna
hora venerunt plage eius. ſcilicet
mors luctus fames et ignis. q̃a
magnus inq̃t dominꝰ q̃ iudicabit
eam. [M]Or. Deſertū ē mū
dus iſte. vbi pauca bona creſcūt.
Marci. vi. Deſertus locus eſt hic
Mulier iſta ſignat aduocatos. et
ſapientes ceteros huiꝰ mūdi. qui
dicūtur mulier. quaſi mollis aer
qꝛ in deliciaꝝ mollicie ſūt nutriti.
Et dicunt̃ meretrix. qꝛ tales mo
re meretricis ſemper diligūt nō
pſonā meliorem ſꝫ largioreꝫ dona
torem Ezech. xv. Omnibus me
tricibus dantur mercedes. Cū iſ
ta ergo muliere.i.mūdi ſapiētibꝫ
fornicāt̃ reges terre. qꝛ vere oēs
reges terre et principes habēt cū
iſtis ſua colloquia et cōſilia et cū
eis aſſociantur. oēs etiam habita
tores terre inebriāt vino proſti
tutōnis corū.i.ſua fallaci ſapiētia
diſcretione aſtucia. Ihere.
Calix aureꝰ babilō ĩ manu domi
ni inebrians oēm terraꝫ. de vino
eius biberunt gentes et ideo com
mote ſunt Et ſequitur ꝙ iſta mu
lier.i.ſapientes ſedēt et pricipant̃
ſuper aquas multas.i.ſuper popu
los multos. quia aque ſup quas
meretrix ſedet populi ſunt et tri
bus et lingue ſicut infra eodē di
citur Hic etiam dicitur ꝙ iſta mu
lier principalit̃ ſedebat ſup vnaꝫ
beſtiam coccineam qꝛ t̃les ſēp ha
bēt vnam beſtiam.i.vnum magiſ
trum vł prelatum cui principali
ter innituntur. q̃ principalit̃ ip
ſos fouet et ſuſtinꝫ. et cui iſti pn
cipalit̃ famulant̃ et cui pncipalit̃
cōſulūt atqꝫ regūt. Et pcerto iſ
ta beſtia.i.ipi mali pncipes ⁊ fau
tores talium iniquorum. dicun
t̃ coccinei rubei et ĩflāmati. Dicūt̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

etiam beſtia qꝛ verē quaſi oēs ſūt
beſtiales luxurioſi hebetati et ig
norantes. Hūt etiam plura capi
ta.i.plura caſtra predia et homa
gia. Plura etiam hūt cornua idē
plures baliuos et collaterales ſi
bi in diuerſis officiis adherentes
quibus mediantibus multos ſb
ditos ſuos cornu percutiunt atqꝫ le
dunt. Zach. pmo. Hec ſunt cor
nua que ventilauerunt iudam. et
talis beſtia.i.tales pricipes et fau
tores malorum ſūt pleni nomini
bꝰ blaſphemie. qꝛ vere iſti habēt
plura nomina. īfamia et blaſphe
mia plena. qꝛ dicuntur luxurioſi
raptores ꝛ malorum fautores ſu
perbi et pompoſi ꝛc. Prouer. x.
Nomen impiorum putreſcet Su
per tales ergo innituntur ꝛ ſedēt
mulier.i.fallaces aduocati. quia
iſtos iſti domī beſtiales ſuſtinēt
et tales ad litteram ſūt hodie veſ
titi ornati ditati purpura cocco au
ro lapidibus et margaritis. ꝛ cūc
tis diuitiis pretioſis. pš. Ecce ip
ſi peccatores habūdantes in ſecu
lo obtinuerunt diuitias. Iſti eniꝫ
habent vas aureum.i.intellectuꝫ
ſubtiliſſimum clarum et ſplendi
dum quaſi aurum. ſed illud ē ple
num malo liquore ſcilꝫ immundi
cia ꝛ abhominatiōne fornicatōnis
ſue. hoc eſt dictu īmunda corrup
ta et venenoſa ſecularis ſcientia ꝛ
copia cautelarum. que ē abhomīa
tio coram deo. qꝛ ſicut dicitur .i.
Cor. iii. Sapientia huius mundi
ſtulticia eſt apud dn̄m Iſta muli
er.i.aduocati et ſapientes huius
mundi. in fronte.i.publica fama
nomine et apparencia ſua. habent

ſcriptū vnū nomē cōe. qꝛ dicitur
babilon.i.pleni confuſione et pec
cato. mater fornicatōnū t're et ab
hominatōm. qꝛ vere ab iſtis ma
giſtris et aduocatis. quaſi a ma
tribus principalibus prouenerūt
mūdi fornicatōes. abhominatōes
falſa cōſilia praue conſuetudines
cautele et malicie. quas iſti ſemi
nant circunquaqꝫ. omnia ſunt ab
hominatiua apud deum. Yſaye.
lxvi. Anima eorum in abhomina
tōnibus ſuis delectata ē. Et iſti p
certo ſūt ebrii ſanguine martiruꝫ
ihesu. Martires ihesu ſunt paupe
res qui in hoc mūdo ſuſtinēt mul
ta mala. Iſtorū ergo ſanguine.i.
iſtorum ſubſtancia tēporali ſunt
tales ebrii et repleti quia iſtū con
tinue bibūt et hauriunt p extorſi
ationes fraudes malicias et rapi
nas.i. Teſſal. v. Qui ebrii ſūt no
cte ebrii ſūt. et maxime apparēt
ebrii i.ſine ſenſu. qꝛ citer in mor
te deficit talibus ſenſus. pš. Tur
bati ſūt et moti ſunt ſicut ebrius
et oīs ſapiētia eoꝝ deuorata eſt.
Iſta mulier.i.iſte perſone pollēt
hodie tanta gloria tēporali. qꝛ ō
nes hoīes de eorum proſperitati
bus admirātur. Sed vere doloro
ſus ſequitur ſibi finis. qꝛ dicitur
qꝛ beſtia que eos portabat.i.mali
principes taliū fautorēs. de abiſſo
venerūt. et tn̄ in interitū vadūt.
de abiſſo.i.de dyabolica inſpiratōe
vl' ſymoniaca promotōe vl' violē
tie oppreſſiōe. facti ſūt principes ꝰ
plati. iuxta illud. Oſee. viii. Iſti
regnauerūt ſed nō ex me. principes
extiterunt ſed non per ſpiritū me
um. et ideo in interitum mortis

eterne neceſſe eſt eos ire· Multi
et etiam.i.iniquus iudex balliuus
vl' officialis vl' malus ſuperior v
ſurarius vl' diues q̄tum in vita
ſua ſe glorificauit ⁊ ī delicijs fuit·
tm̄ dabitur ſibi in inferno tormē
tum et luctus· Oſee·iiij· Gloriaꝫ
eius in ignominiam mutabo· Naꝫ
in vna hora ſcꝫ in puncto mortis
corporalis venient plage eius.i. e
terna dāpnātio fames ſine ſatu
ratione·luctus ſine cōſolatione·
mors ſine curatione·ignis ſine ex
tinctione· Fuerunt enim in hac
vita famelici per auariciam·lugu
bres per malā triſticiā·mortui p
pigriciā·igniti et inflāmati p ira
cūdiam·ideo merito eis infligit
perpētuo fames·luctus·mors·⁊
ignis· et hoc qꝛ magnus eſt dn̄s
q̄ ipſos iudicat et condempnat·
Ezech·xiiij· Quatuor iudicia me
a peſſima·gladium·famem·beſti
as malas·peſtilenciam·immittaꝫ
in iheruſalem· ❡ B Vl' dic
ad lrām ꝙ iſta mulier eſt meretrix
luxurioſa que moratur ſup aq̄s
deliciarum·que fornicatur cuꝫ re
gibus.i.cum clericis et religioſis
qui habēt alios regere·cuiꝰ vino
.i.fallacitate quaſi ōnes habitato
res terre vel prīe inebriātur· et
tales ſunt indute auro et purpu
ra· et ceteris p̄cioſis vt magis al
liciant intuentes·⁊ in frontibus
talium pro certo ſcribitur nomē
ſuum·qꝛ vere quilibet p̄t legere ī
fronte.i.in apparencia iſtarum ꝙ
ipſe ſunt babilon.i.digne confuſi
one· matres et nutrices fornicati
onum et abhominationum· Ihe·
iij· Frons mulieris meretricis fac
ta eſt tibi et noluiſti erubeſcere·
Iſta etiam mulier qn̄qꝫ habet be
ſtiā que portat eam i.aliquam ve
tulam maq̄rellam·que eſt eius cō
ſiliatrix·qꝛ cōiter tale opus n̄ fit
n̄ mediante aliquo fautore· et iſ
ta pro certo eſt plena nominibꝫ blaſ
phemie· qꝛ tales mediatrices h̄nt
nomen vile·turpe· et infame·
Finaliter autē beſtia et mulier.i.
mediatrix et meretrix vadūt in inte
ritum mortis· et q̄tum habuerūt
hic de gloria et delicijs·tm̄ h̄ebūt
ibi finalit̄ de tormentis.i. Ma ch·
.i. Scđm gloriam eius multiplica
ta eſt ignominia eiꝰ ❡ C
Vidit iohannes mulierē ſu
per beſtiā ſuā eq̄tātē· et illā
beſtia h̄ebat decē cornua·ſed dici
tur ꝙ iſta cornua occiderūt illam
mulierem fornicariā· et deſolatā
eam fecerunt· et carnes ipſius co
mederunt· et ipſas ignibus cre
mauerunt· ❡ Mor Iſta
mulier eſt iudex aduocatus forni
carius et variatus·ſcilꝫ acceptor
munerum et pſonaꝝ·qui a beſti
a.i.a malo p̄lato ſuſtinet̄ et moue
tur·ſed vere accidit ꝙ cornua iſ
tius beſtie.i.filij vel ſucceſſores
prelati l' principis q̄ ab eo oriunt̄
odiūt et pſecunt̄ illā mulierem.i.
talem malū patrs ſui conſiliariuꝫ
et iuſto dei iudicio opante ipſūqꝫ
iuxta ſua demerita pūiēte·qn̄qꝫ
talē depaupant et denudāt·⁊ fa
ciūt deſolatū· et carnes eiꝰ.i.vxo
res ⁊ filios poſt eiꝰ deceſſū cōedūt
p rapinas·⁊ eos cōburūt et p di
uerſas tribulatiōes trucidāt et affli
gunt· Sepe enim accidit ꝙ illos
quos prēs dilexerāt·filij pſequūt̄

et carnibus ſue temporalis ſbſtã
tie ſaciantur· ¶ D Vl' dic
q mulier eſt dyabolus vel ãtixp̄s
ad quem reges.i.mundi rectoẽs
fornicantur et iunguntur per pec
cata·quia iſte eſt qui ſup aquas
mundane proſperitatis ſedet et
peruertitur·iſte equitat beſtiaz.i.
hominem pecca torem beſtialez ↄ
carnalem·qui pro certo ſit cornu
tus per ſuperbiam et elationem·
ſit etiam hñs plura capita per ob
ſtinacõem et ceruicoſitatem·dr̃ e
tiam coccineus per ſanguineam
carnalitatem· Iſtum ergo eq̃tat
dyabol9 et ducit eum per loca de
liciarum et diuiciarum iuxta arbi
trium volũtatis· Iſta etiam muli
er dyabolus vl' ãtixp̄s hẽbit ĩ ma
nu ſua poculum aureum ſacram
ſcripturam quam ipſe optime ex
ponit· Verũptamẽ ipſa tunc erit
plena immundicia et abhomina
cõe peruerſa et heretica expoſicõe·
Vel poculum eſt dyabolica tempta
cõ·qua ipſe inebriat peccatores·
ideo dicitur babilon mater forni
cacõnuz et abhominacõnum·quia
dyabolus eſt mater omniuz ma
lorum·iſti tñ et beſtie ſue.i.pecca
tori ſibi obedienti dabitur interi
tus·fames ignis luctus· Luet
que fecit õia·nec tamen ↄſumet
Job·xx·

Caplm decimũoctauũ ¶ A

Vidit iohãnes quendaz
angelum deſcenderem
de celo habentẽ clarita
tẽ dei· et terra illumi

nata eſt a claritate eius·qui cla
mauit voce mag̃· Cecidit babilõ
iſta magna· et facta eſt habitacõ
demoniorum et cuſtodia omnis
ſpiritus immundi· ↄ volucris im
munde· Et cum ea fornicati ſunt
omnes reges· ↄ omnes mercato
res terre de virtute diuitiarum e
ius diuites facti ſunt· Et ideo cõ
ſulit alia vox que venit de celo·
dicens· Exite de ea popule meus
ne participes ſitis deliciaruz eius·
et de plagis eius non capiatis·qz
peruenerunt vſqz ad celum pecca
ta eius· ↄ recordatus eſt domin9
iniquitatum eius· Apocalipſis·
xviij· ¶ Mor Ange
lus iſte ſignat criſtum ſeu perfec
tos viros predicatores.qui de ce
lo.i.celeſti ordinacõne mittuntur·
iſti pleni ſũt claritate.i.lucida diſ
crecõne·vel claritate.i. apparẽtie
honeſtate· Ideo tota terra.i.tota
patria illuſtratur claritate ſuorũ
exemplorum et documentorum·
Luce· primo· Illuminare hijs q̃
in tenebris et in vmbra mortis ſe
dent· Iſti ergo clamant alta vo
ce q babilon.i.mundus cecidit ↄ
corruit a ſtatu et rectitudine ve
ritatis·facta eſt habitatio demo
niorum id eſt crudelium auarorũ
et raptorum· et ſpiritus immun
di id eſt immundorum et luxuri
oſorum· et omnis volucris im
munde id eſt ſublimium et ſuper
borum·quiaquemadmodũ dici
tur Johannis·ſecundo capitulo·
Omne quod eſt in mundo · aut
eſt concupiſcentia carnis · aut
oculorum·aut ſuperbia vite· Nã
reges terre et mundi principes q̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

alios habẽt regere· vł etiam cle
rici et religioſi· cum iſta ciuitate
.i. cum mundo fornicantur. ſe ei cõ
miſcendo et de eius negocijs occu
pando Mercatores ergo et opera
rij in iſta ciuitate· lucris et diui
cijs ſunt ditati per auariciam· et
ideo ſeq̃tur conſilium· Exite de ea
ſcʒ ipſam contempnendo mentali
ter· vł religionem intrando cor
poraliter· et ne ſitis participes de
liciarum ei9.i. ne in vicijs et pecca
tis maneatis· ne plagis ipſius et
dampnationibus pereatis· qm̃ pec
cata ei9 ad celum ante dñm aſcen
derũt· ita ꝙ neceſſe habet recor
dari deus iniquitates eius· et e
os rigore iuſticie vĩdicare· ¶ B

Erat quedaʒ mulier meretrix
circundata auro et lapidibꝫ
preciosis et diuicijs infinitis· cuʒ
qua reges terre fornicabantur· et
de cuius diuicijs negociatores t̃
re ditabantur· que tanta gloria
pollebat ꝙ ipſa dicere videbatur
ſedeo vt regina et vidua non ſũ·
et luctum non videbo· Sʒ q̃ñtum
ſe glorificauit in delicijs tantum
datur ei tormẽtum et luctus· nã
vna hora venerũt iſte plage mors
luct9 famẽs ignis· et ignibus eſt
ſuccenſa Et dicitur ibi ꝙ reges q̃
cum ea fornicati ſunt· et mercato
res q̃ ex ea ſunt ditati planxerũt
et doluerunt· de longe autem ſte
terunt pre timore videntes fumũ
incẽdij eius· Et dixerũt· ve ve ci
uitas illa magna que amicta erat
biſſo et purpura et cocco deaurata
auro et lapide precioſo et marga
ritis· quomõ in vna hora deſtruc
te ſunt tante diuicie· ¶ Mora

Mulier iſta· vel ciuitas ſignat ec
cleſiam vł religionem· que dicit̃
mulier quaſi mollis aer· iſta de
bet eſſe mollis p benignitatẽ· aer
etiam per conſciencie puritatem·
dicitur ciuitas quaſi ciuiuʒ vnitas
p cõcordie vnitatẽ· Iſta dudum
amicta erat biſſo.i. caſtitatis pu
ritate· purpura.i. martirij ſeu con
ſtancie ſtabilitate· cocco .i. ardẽti
caritate. auro.i. ſapiẽtie claritate
argento.i. eloquencie venuſtate·
margaritis.i. ſanctorum virorũ
et bonorum multiplicitate· lapi
de precioſo.i. oĩmoda ſanctitate
Ideo tunc poterat dicẽ· ſedeo vt
regina vidua non ſũ· q2 vere ec
cleſia et religio antiq̃tus ſedebat
q̃eſcebat· regnabat· et principa
bat· et hoc q2 tunc vidua nõ erãt
q2 ſẽp erat deſponſata propͦo vi
ro ſuo ſcʒ deo ł bono prelato· ideo
non paciebatur luctum nec deſo
lationem· Sed quid? procerto ho
die poteſt dicere eccleſia vel reli
gio illud· ij· Regum· xiiij· Vidu
a mulier ergo ſum· mortuus eſt e
nim vir meus. q̃uia viri eccleſie
id eſt boni prelati mortui ſunt·
et ideo iſta mulier eſt fornicaria.
quia reges terre id ẽ prelati mo
derni cum ea fornicati ſunt· quia
non ſunt propterea viri ſui· q2 tot
ſunt vicijs intenti ꝙ digni non
ſunt ei copulari et coniungi·
Mercatores autem ſunt illi qui
per ſymoniam emunt eccleſie be
neficia vt ditentur· Et breuit̃
ita fuit ꝙ quantum habuit anti
quitus eccleſia ĩ delicijs honore
et gloria tantum habet hodie trĩ
bulationibus et dolore· Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

hodie venerunt plage eius ſcilꝫ
luctus per recordationem prete
rite proſperitatis. Fames penu
rie et paupertatis. quia hodie au
ferunt ſibi principes bona tempo
ralia. Mors quia caret vita gra
tie et deuotionis Ignis.i.ardor tri
bulationis. vel fames auaricie et
ambitionis. Et quia eccleſia tan
ta hodie patitur reges fornicati
mali prelati. et negociatores.i.ſi
moniace promoti ī eccleſia hii ti
ment hodie videntes eccleſiaꝫ ſuc
cumbere. lugent etiam et cōtriſtā
tur dum deſolationem ecc̄e cōte
plantur. de longe tamen ſtant.
quia nullus eſt qui appropiquat
ad pugnandum pro eccleſia con
tra principes et tirannos Petrus
autem a longe ſequebatur vt vi
deret finem. petrus dico.i.clericꝰ
petrus tamen non fuit a longe in
menſa ī cena. ſic nec prelati nec
clerici ſunt longe quando debent
capere fructus vł prebendas. pš
Amici mei alonge ſteterunt. Ho
die poteſt dici quod ſeq̄tur de ec
cleſia. Ve ve ciuitas magna. ve
dico temporaliter quo ad penam
ve dico ſpiritualiter quo ad cul
pam. ve dico ciuitas magna que
biſſo puritatis dudum fuit oper
ta. auro ſapientie. argēto eloquē
cie. purpura firmitatis. cocco cari
tatis. et lapidibus omnimode ſā
ctitatis. Et quare ve. quia certe
hodie ſunt inſtitute tante diuitie
Job. viceſimo. Diuicias quas de
uorauit euomet. et de vētre eiꝰ
extrahet ea ſ deus. C Vel
dic ꝙ iſta mulier poteſt ſignare
mundi diuites. qui fulgent auro
lapidibus et diuitiis īfinitis. glo
ria. proſperitate etiā corporali. q̄
quādoqꝫ ſpoliantur gloria ſua. et
veniuut ad magnam paupertatē
famem et luctum tribulationem
infortunium et tormentum. Et
tunc reges.i.principes et prelati
qui prius ipſos ſuſtinebant et fo
uebant. et ſe eis commiſcebāt ab
eis conſilia petendo. vel eos guber
nando. negociatores.i. noti et fa
miliares. qui ab eis et per eos be
neficia diuicias et officia obtinu
erunt de lōge ſtant. nō curantes
amplius de ipſa. vt ipſi adiutori
ū p̄ſtēt. lugent tam̄ et deſolant̄.
et quādoqꝫ verba lugubria dicūt
ſed illud eſt totum. quia nullus ē
qui ſibi manum porrigat adiutori
cem. ſed dicunt. Ve ve ciuitas il
la magna. magnum dampnum ē
inq̄unt de iſto īfortunio. Vn̄ tren̄
.i. Nō ē q̄ cōſolet̄ eā ex oībꝫ caris
eius. d

Dicitur ꝙ mulier meretrix ci
uitas babilonica qn̄ cecidit
et corruit. non habuit amplius
diuicias quas prius habebat Vn
de dicitur ꝙ ipſa perdidit aurum
et argentum. lapides precioſos
margaritas. biſſum. purpuram.
ſericum. coccum. lignum. thus.
ebur. ferrum. es. marmor. cyna
momum. aromata. vngentum.
vinum. oleum. ſimilam. triticuꝫ
copiam armentorum. ouium. e
quorum. redarum. mancipiorum
et pomorum. et breuiter dicitur
ꝙ omnia deſideria ſua receſſerunt
ab ipſa. et ipſa ſuccenſa eſt ig
ni. et timuerunt omnes qui
nauigabant qui videbant locum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

incendij eius· Celum autem et ſā
cti exultauerunt de eius deſtruc
tione· q2 ipſos cruciauerat dum
durauerat· ¶ Moraliter

Iſta mulier ſignat mundi ſapiē
tes et diuites· qui pro certo quā
do corruunt in infernum per mor
tem· tunc iſti perdunt omnia pſ
pera· perdunt enim aurum mūda
ne ſapientie· argentum eloquen
tie· lapides et margaritas.i. copi
am amicorum· nam amici carna
les nō poſſūt nec volūt eos iuua
re· ſpirituales ſcilicet ſancti qui
ſunt in gloria ipſos contempnūt
et abhorrent· Trenorū.i. Omnes
amici eius ſpreuerunt eam· et fa
cti ſunt ei inimici· Item ibi nō ē
biſſus puritatis· purpura digni
tatis que eſt veſtis regu3· ſericū
honeſtatis de quo fiūt paramenta·
coccus caritatis· lignum thimum
qd eſt imputribile conſtancie et
firmitatis· Ceſſabit etia3 ibi ebur
exterioris pulchritudinis es reſo
nās inpaciencie celſitudinis· fer
rum crudelitatis· marmor duru3
fortitudinis· cynamomum et aro
mata populoru3 famoſitatis· vn
guenta et thus.i. lenitas et ſuaui
tas laudis et adulationis· vinu3
et oleum mūdane conſolationis
ſimila et triticum .i. habundan
cia corporalis delectationis· et o
ues boues equi rede.i. habūdācia
temporalis facultatis· Et breuiť
omnia deſideria eorum q̄cq̄d habe
bant de bonis gratuitis et fortu
itis cūcta perdunt· q2 ſicut dicit·
Treñ.i. Manum ſua3 miſit hoſtis
ad omnia deſiderabilia eius· Ma
num ſuam miſit.i. potētiam et ſen

tētia3· hoſtis.i. deus q̄ odio habet
oms peccatores ad omnia deſide
rabilia eius. Et ſicut ſupra in eo
dem caplo· Oms perſecutores eiꝰ
apprehenderunt eam inter angu
ſtias· Et plus etiam q2 ipſi ſucce
ſi ſunt igni inextinguibili· Celu3
autem et ſancti populi· et tota cu
ria celeſtis de hoc nō triſtatur ſ3
letatur· q2 diuinam ſententiam
approbant· et de rigoř iuſticie de
um laudant· et maxime letātur
de dampnatione illoꝝ q̄ ſe et ali
os dum viuerent cruciabāt· Sap̄
·v· Stabunt iuſti in magna con
ſtācia aduerſus eos qui ſe angu
ſtiauerūt· Ideo vř nos q̄ nauiga
mus per hoc mare magnum· de
bemus timere locum incendij iſti
us ſc3 dampnationem iſtorum·
fumum.i. inflictionem ſuoru3 hor
ribilium tormentorum· et cauē
ne in ſimile periculum incidamꝰ·
quia peſtilente flagellato ſapien
tior erit prouidus· Sapie· v· Vi
dentes ergo turbabuntur timoř
horribili· Sapie· v· ¶ Vl' expo
ne de eccleſia que videtur hodie q̄
ſi dampnata et quaſi corruiſſe et
omnibus ſupradictis videtur ca
rere· ¶ C

Vidit iohannes āgelum vnū
q̄ habebat vnum lapide3 mo
larem et miſit in mare dicēs Hoc
impetu mittetur babilō illa mag
na· et vltra nō inuenieť· Et vox
cytharedorum et muſicorum nō
erit amplius in ea· Vox mole· et
vox ſpōſe nō audientur in ea am
plius· et lux lucerne nō lucebit
amplius in ea· ¶ Mor
Sic vere quando āngelus cuſtus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

proiecerit in mare.i.in peccatoꝛes
amaros·lapidem molarem.i. du
ram ſententiam· et pondus eter
ne dampnationis que ipſos in in
ferno mole ac cōteret in tormētis
Tunc ſcꝫ in die iudicij poſtq̄ fue
rit fulminata ſententia·babilō.i.
reproborum cōgregatio impetu
oſe et cito mittetur in infernum·
vbi non eſt vox cythare.i.leticia
alicuius canoris aut vox mole.i.
panis delicatus.i.delectamentum
alicuius saporis aut vox ſponſi.i.
coniunctio alicuius amoris· nec
lux lucerne.i.limpitudo alicuius
ſplēdoris·qꝛ auferet̄ ab ipſis lux
ſua·Job·xxxviij·

Capl̄m decimumnonū·

C A

Amnata muliere merē
trice·facta eſt in celo
leticia magna· et qua
tuoꝛ animalia et vigin
tiquatuoꝛ ſeniores dixerunt all'a
Et audita eſt vox quaſi aquarum
multarum et tonitruoꝛum dicēti
um all'a·Et hoc qꝛ iudicauit domi
nus de meretrice magna q̄ corru
pit terram· et vindicauit ſangu
nem ſeruoꝛū ſuoꝛum de manib9
ſuis·Et dicitur qꝫ laudē dicebāt
deo puſilli ⁊ magni·qꝛ regnabit
deus noſter in perpetuum· et ve
nerūt nuptie et vxoꝛ agni parauit
ſe· et datum eſt illi vt cooperiat ſe
biſſo candido et ſplendido q̄ ſunt
iuſtificationes ſāctoꝛum·⁊ procla
matum eſt ſcrꝑtum et edictum il
lud ſcꝫ beati q̄ ad cenam nuptiarꝫ
agni vocati ſunt·Apocalip·xix·

C Moꝛ Sic vere qn̄ mulier
meretrix.i.congregatio reprobo
rum erit dampnata et iudicata ī
iudicio tunc animalia quatuoꝛ.i.
euangeliſte·ſeniores.i. prophete
et patriarchē·erunt in magna le
ticia et conſolatiōe·tunc enim ō
nes beati alta voce dicent alleluia
et puſilli et magni laudabunt de
um·deus ſimiliter regnabit in e
is ineternum·Yſaye·li·Gaudiū
inuenitur in ea·gratiarum āctio
vox laudis Ipſi enim beati gaude
bunt de iuſtitie impletionē·de ma
lorum dampnatiōe·de ſua ſalua
tiōe· et de ſanguis cruciatu et pe
ne bonoꝛum vindicatiōe Tunc em̄
erunt nuptie agni.i.conſolatio et
feſtiuitas ſempiterna·Vbi agni
vxoꝛ.i.eccl̄ia militans tunc trium
phans·erit parata et oꝛnata dotibꝫ
anime et coꝛpis·operta biſſo ſplē
dido.i.eterne glorie claritate· et
candore puritatis iuſticie et ſanc
titatis·Et tunc verum erit decre
tum dei·qꝫ beati erunt qui ad ce
nam agni vocati ſunt·quia beat9
q̄ manducabit panem in regno
dei.Luce·xiiij·

C B

Vidit iohānes celum aptum
et ecce equus albus· et qui
ſedebat ſuper eum vocabatur fide
lis et verax· et cum iuſticia iudi
cabat et pugnabat· et oculi eius
ſicut flamma ignis· et in capite e
ius multa diademata·habens no
mē ſcrꝑtum quod nemo nouit ni
ſi ipſe·⁊ veſtit9 erat veſte aſpſa
ſāguine· et vocabatur nomē ei9
verbū dei· et exercitus qui in celo
ſunt ſequebātur eum in qui alb̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

veſtiti biſſo albo et mūdo· et in o
re eius gladius ex vtraqꝫ parte
acutus· et in ipſo percutiebat gē
tes. ⁊ regebat eas ī virga ferrea
⁊ h̄ebat ſcriptum in femore ſuo
rex regum et dominus dominan
tium· et ipſe apprehendit vtrāqꝫ
beſtiam · et miſit eam in ſtagno
ignis et ſulphuris· ¶ Mor
Iſte qui ſedebat ſuper equū albū
ſignat virum perfectum et bonuꝫ
prelatum· principem ſeu regem·
ille enim debet habere equum al
bum.i.corpus mundum et imma
culatum et caſtum: equus em̄ cor
pus ſignat· Pſaye.xxxi: Eq̄ eo
rum caro et non ſpūs Iſte debet
eſſe fidelis in commiſſis· verax in
promiſſis· iuſtus in iudicandis·
fortis in dimicando contra malos
et aduerſarios ecc̄e et contra dy
abolū reſiſtendo· pſ̄· Iuſte iudi
cate filij hoīm· Oculi eius.i. intel
lectus et mens debet eſſe ſicut flā
ma ignis per clariſſimam diſcre
tionem· In capite autem.i. mēte
debet habere multa dyademata.i.
multimodam virtutem et perfec
tionem· quibus anima eius debꝫ
eſſe coronata et ornata· qꝛ in capi
te eius corona ſtellarum· xij· ſu
pra· xij· Nomen iſtius.i.ſua perfe
ctio· ſua fama· ſuaqꝫ bonitas· de
bet eſſe tantummodo ſibi nota qꝛ
non debet alijs propalare· nec per
fectionem ſuam p iactātiā et ipo
criſim declarare. ſufficit eniꝫ ſibi
ꝙ ſolus ſciat· Prouer· xxv· Se
cretū extraneo nō reueles· et P
ſaye· xxiiij· Secretum meum mi
hi Veſtis tantū.i.exterior apparē
tia debet eſſe aſperſa ſanguine qꝛ

vere ſanguinis penalitas et paſ
ſio xpi debet in conuerſatione cu
iuſlibet relucere p penitentiaꝫ et
maceracōnē et paſſionis cōpaſſio
neꝫ· Vł ſanguis.i.pena labor et
miſeria alioꝝ debet p cōpaſſionē
ipſum tingere· et eius affectū do
loribus colorare· Pſaye· lxiij· Aſ
perſus eſt ſanguis eorū ſuper veſ
timenta mea· Etiam dicit ꝙ iſ
te debet habere v̄bū dei p ſcp̄tuē
p̄dicatōem· qꝛ ſicut verbum decla
rat mentem· ſic iſte p̄dicando de
bet menteꝫ et voluntatem dei cui
libet declarare· Et ſi talis fuerit· ra
tionabile eſt ꝙ exercitus celi.i.col
legium· cōuentus· ville · patrie:
ſibi ſubiecte ſequātur eum p obe
diāꝫ et imitationem Et cetere per
ſone infirme et imperfecte ⁊ ma
xime ſubditi ſui: ſequantur eum
in equis albis.i.in corporib9 pu
ris et mundis eum imitando et
ſibi obediendo ſupra· xiiij· Hij ſe
quuntur agnum quocunqꝫ ierit
Iſte ergo debet habere ī ore gla
dium biſacutū·.i.auctoritatem
iudiciariā verborū· et ſētentiā iu
diciariā bis acutam ſcꝫ vnā ad ſe
uere puniēdū obſtinatos· aliā ab
benigne caſtigādū peñtētes· Vel
gladi9 biceps ē vtrqꝫ teſtam̄tū q̄
p̄lat9 debꝫ h̄re· ⁊ ideo talis debꝫ p
cutere et regē virga ferrea.i.du
ra correctōe ferire gētes et ipios
ſine lege viuentes· Vnde ipſe de
bet calcare torcular vini furoris
domini: hoc eſt dictu ꝙ ipſe dēt eſ
ſe miniſter et executor furoris.i.
iuſticie diuine contra malos· P
ſaye. lxiij· Torcular calcaui ſolus
et cetera· ¶ C Vel alit̄ dic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ꝙ iſte eſt xp̄s · cuius equus .i. be
ata virgo vł propria caro fuit al
ba et immaculata · veſtis eius .i.
humanitas fuit ſanguine madi
data · exercitus celi .i. angeli et xpī
ani ſequuntur eum honorando vł
obediendo · Vel exercitus .i. iudei
et gentiles fidem eius credendo ſe
quebantur in eq̄s albis inocenti
am baptiſmalem acquirendo ·
Iſte hȝt gladium .i. duram et bi
capitem ſentenciam ſcȝ corpus et
animam condempnando · et ipſe
calcat et percutit gentes et impios
ſine lege viuētes patris iudiciuȝ
exequēdo Et iſte eſt fidelis verax
iuſtus et verbuȝ dei · cuius nom̄
nullus prope ſcit niſi ipſe · q̄ hȝt
dyademata .i. dignitates īfinitas
et ē rex regū et dn̄s dn̄anciū ¶ D

LOquēte quodam angelo be
ato iohāni voluit ipſum pro
nus in terra adorare · ſed dixit ei
angelus · vide ne feceris · cōſeruꝰ
enim tuꝰ ſum et fratrū tuoꝝ · ꝛc̄ ·
Dicit āt · Gene · xviij · Nā abrahā
vidēs tres angelos adorauit ·
¶ Nota In hoc attende
nobilitatem humane cōditionis ·
nam āgelus vidēs naturam hūa
nam deificatam verbi incarnatōe
et ex hoc totam naturam nobili
tatam timuit noluitqȝ ab homīe
adorari Et tn̄ āte xpī aduētum p
mittere videbatur · ſicut in abra
ham eſt oſtēſum · quādo tres āge
los adorare voluit · qđ ipſi pmiſe
runt · ¶ E

VIdit Iohānes quēdam āge
lum ſtantem in ſole · q̄ voce
mag̃ clamabat cūctis auibus vo
lātibus per medium celi · ꝙ cōgre
garētur ad cenam agni dei · vt
mādu carēt carnes regum tribu
norum et fortium · equorum et
ſedētium in ipſis · et carnes hoīm
liberorum ac ſeruorum et puſillo
rum ac magnorum · ¶ Nota
Iſte āgelus eſt xp̄s · q̄ ſtat in ſole
in ſplēdore glorie eterne · in qua
veniēs ad iudicium · apparebit fa
cies eiꝰ ſicut ſol lucȝ in virtute ſua
Iſte enim in iudicio clamabit et
aduocabit volucres celi .i. demōes
vt ibi cōueniāt ad cenam dei .i. ad
diem iudicij · vbi carnes que latēt
ſub veſte id ē animas que latent
ſub corpe · fortium et tribunoruȝ
.i. impiorum principum et ſupio
rum · equorum .i. mulieruȝ corrup
tarum · ſuorum ſeſſorum luxurio
ſorum · ſeruorum .i. malorum reli
gioſoruȝ · magnorum .i. diuitum
auarorum · puſillorum .i. maloruȝ
pauperum et minorum · perpetuo
crucient et mandu cēt · Deutero ·
xxxij · Dentes beſtiarum mittam
ī eis · et deuorabūt eos aues mor
ſu amariſſimo Dentes eñ et mor
ſus auium · ſignāt immanitateȝ
dyabolice crudelitatis que damna
tos lacerabit ¶ F Vł dic ꝙ
āgelꝰ q̄ ſedebat in ſole .i. in mūda
ne glīe ſplēdore · ē magnꝰ pn̄ceps
ł platus · ipius tn̄ et raptor q̄ ſēp
ſecū vult hr̄e aues q̄ volāt p celuȝ
.i. viros ſupbos · fideles et rapto
res · tales faciūt de domo et fami
liā ſua · et tl̄es iniquos ſecū faciūt
cōuenire ad cenas feſta et ſolatia
domꝰ ſue · Sȝ ad quem finem? cer
te vt ipſi comedant rapiant et co
rrent atqȝ vaſtent carnes .i. tem
pales ſubſtancias illoꝝ de terra

ſua·magnatorum ſcʒ puſillorūʒ·ſer
uorum·tribunorum .i.ſubditorū.
vaſallorum· et fortium.i.diuitūʒ
agricolarum · qui ex fortitudine
laborum hn̄t illud quod habent·
Et breuiter tales iniqui raptores
et ſuperbi non tenentur ī officio
principum et magiſtrorum· niſi
vt diuitias et munera extorque
ant pro magiſtris·ſicut nec falco
mittitur niſi rōne prede quam p̄
curat magrō ſuo·Gene·xxvij·
Yſaac diligebat eſau eo q̄ de ve
natōe ei9 veſcebatᷓ· G

Uidit iohannes beſtiaʒ et re
ges terre et exercitus eorūʒ
congregatos·ad faciendum bellū
cum illo q̄ ſedebat in equo albo ꝛ
exercitu eius· et apprehenſa ē beſ
tia et pſeudo propheta q̄ fecit ſig
na q̄bus ſeducebat eos q̄ accepe
rant caracterem beſtie· et q̄ ado
rauerunt imaginem eius· et miſ
ſi ſunt in ſtagnum ignis ardētis
et ſulphuris·ꝛ ceteri occiſi ſunt
gladio q̄ ex ſedentis ore procedit
et omnes aues ſaturate ſunt car
nibus eorum Mor Iſta
beſtia eſt dyabolus · reges terre
et exercitus eorum ſunt mundi
diuites et potentes et eorū fami
liares iudices q̄ mundum regūt
et regnant·iſti pugnant et cōtra
dicunt contra ſedentem ī equo al
bo.i.contra criſtum·q̄ in equo .i.
in corpore albo mundo habitat ꝛ
moratur et contra exercitū eius
.i.cōtra illos q̄ ſunt boni et iuſti·
qꝛ bonum contra malū eſt et ꝯtra
vitam mors et contra viciū iuſtū
peccator·Ecā.xxxiij·Sed vere fi
naliter ī morte et iudicio beſtia et

ſui reges et ei9 exercitus.i.dyabo
lus et mūdi diuites cū ſuis imita
toribus apprehēdentur et ī ſtagno
ignis.i.in habundātiā īfernaliuʒ
tormentorum vbi eſt ardor et ig
nis inextinguibilis·ſulphur et fe
tor intolerabilis mittentur· et
gladio ſue dure ſententie ferientᷓ
et ab auibus celi.i.a demonibus
vorabuntur·vel auibus.i.ab an
gelis dei ſententie executoribus
damnabuntur· et maxime pſeu
do prophete.i.illi q̄ beſtiam diabo
lum faciunt adorari ſcilʒ illi q̄ ali
os incitant ad peccatum·qꝛ ſicut
dicitur·Roma·p̄mo·Non ſolū q̄
talia agunt digni ſunt morte·ſed
etiam hij q̄ conſentiunt facientibʒ
H Ul' dic q̄ beſtia eſt ātixp̄s
propheta ſignat ſuos apoſtolos·
reges et exercitus ſunt ſui ſequa
ces et eum recipientes· q̄ omnes
igne ſulphure ardore fetorē et gla
dio·ꝛ diuine ſententie rigorē dāp
nabuntur·ꝛ auibus id eſt demo
nibus deuorandi ꝑpetuo exponē
tur·

Caplm viceſimum A

Uidit iohānes quēdam
angelum deſcendentē
de celo habētem clauē
abiſſi· et habebat cathe
nam magnam in manu ſua · et
apprehendit draconem ſerpenteʒ
antiquum qui eſt dyabolus· et
ligauit eum in abiſſum per mille
annos· et ſignauit ſuper illuʒ ne
ſeduceat amplius gētes Pꝰ oportet

ipſum modicum ſolui. Et vidit
iohãnes ſedes et ſederũt ſuper eas
et iudiciũ datum eſt illis. Apo.
xx. ¶ Mor. Serpens iſ
te ē fraudulentus vſurarius ł ad
uocatus. vł aliquis auarus et di
ues. qui eſt ſerpẽtinus tortuoſus
maliciofus venenoſus dyabolus
et ſathanas.i.aduerſarius omni
bus ꝛbubus et viciis quia manus
eius contra oẽs. Gene. xvi. Qui
etiam benedicitur antiquus. quia
tales iniqui vt cõmuniter diu vi
uunt. Angelus aũt teſtamenti ē
xp̃s q̃ de celo deſcendet ad iudiciũ
in valle ioſaphat. et iſte pro cer
to habebit clauem abiſſi.i. poteſ
tatem claudendi et aperiendi īfer
num. qui dicitur abyſſus.i.ſine
biſſo et ſine candore lucis et puri
tatis. illud enim claudit bonis et
apit malis. ſ. in. Habet clauem
mortis et inferni. qui claudit et
nemo apit. Iſte etiã habet cathe
nam.i.poteſtatem ligandi et car
cerandi et eternis vĩculis condẽp
nandi. Iſte finaliter apprehendet
iſtos dracones et ſerpentes.i.aua
ros et cupiditate inflãmatos. tor
tuoſos. et malicioſos. pauperum
adũſarios et nociuos. ligabitq3
eos in carcere infernali per mille
annos.i.per tẽpora longiora vſq3
ad iudicium. et ſignabit ſup eos
ſigillu3 ſc3 eterne dampnationis
ipſoſq3 includet. vbi nullus pote
rit aperire. et hoc quod facit deus
vt non ſeducat amplius paupes
vicinos. quos ſuis falſis cõſilijs
fraudib9 malicijs vſuris rapinis
dum viuerent ſeducebant. Pſa.
xiij. Corruiſti ī terram. q̃ vulne

rabas gentes. vnde dr̄ in. p̃s. q
nõ relinquat deus virgam pecca
torum ſuper ſortem iuſtorum vt
non. ꝛc. Nũ tamen iudiciu3 vene
rit et ſedes ł troni poſiti fueꝛt tũc
vere tales modico tẽpore ſoluent
et dum corpus reſumpſerint et
iudex iudicauerit. tunc ſtatim in
corpore et anima tales iteru3 ad
ſupplicium rapientur et in etnis
tenebris includentur. ſi īcluſerit
hominem nullus ē q̃ aperiet. Iob.
xij. ¶ B. Vel dic quando
xp̃s deſcendit de celo per incarna
tionem tunc attulit ſecum claue3
et cathenam.i. poteſtatem īcludē
di et ligandi demonem. dracone3
antiquum.i.luciferum. quod etiã
fecit in paſſione vt nõ ſeducat ho
mines ſicut prius. iſte tamen ite
rum ſoluetur ſc3 tempore ãtixpī
ſecundum aliquos. ſed illud erit
modicum ſc3 quia per tempus et tẽ
pora et dimidium tẽporis. et tũc
vſq3 iudicium durabit. ſed ſtati3
facto iudicio perpetuo recluſus e
rit. ¶ C.

Dicatur hic quia poſtq̃ ſedes
poſita fuerit et iudicium
factum fuerit illi q̃ decol
lati ſunt propter teſtimoniu3 ihe
ſu. et qui non adorauerunt beſti
am. nec receperunt imaginem e
ius. vel eius caracterem in fronti
bus ſuis et in manibus regnabũt
cum criſto per mille annos.

¶ Moraliter. Sic
vere facto iudicio decollati prop
ter iheſum. id eſt martires. qui
non adorant beſtiam id eſt qui
non obediunt carni proprie id ē
virgines et continẽtes q̃ imaginẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

mundane proſperitatis nec cara
cterem dyabolice ſuggeſtionis re
cipiunt vt omnes ſancti confeſſo
res· omnes tales pro certo ſunt
cuȝ xp̄o regnaturi· ¶ D

Cum conſūmati fuerint mille
anni tūc ſoluetur ſathanas
de carcere ſuo et exibit et ſeducȝ
gentes que ſunt ſuper q̄tuor āgu
los terre gog et magog et congre
gabit eos ī prelium· et aſcendet
ſuper latitudinem terre· et circui
būt caſtra ſanctorum et ciuitateȝ
dilectam· Et deſcendet ignis de ce
lo et deuorabit eos et diabolus ſe
ductor mittetur cum beſtia in ſta
gnū ignis et ſulphuris· die et no
cte cruciandus· ¶ Mor Gog
et magog qui ſūt duo montes vł
ſcd̄m aliquos duo caſtra in ſyria
orientali vltra montes rifeos· ſig
nant duos ſtatus ſcȝ cleruȝ et re
ligionem· Et qui ſūt ſuper angu
los terre ſignāt terrenos cupidos
et auaros· qui terrenis operibus
ſemper vacant Sathanas qui ad
lrām q̄n̄qȝ exit de inferno et veīt
tēptare fideles· iſte dico exit ho
die et ſeducit illos qui ſūt ſuper ā
gulos quatuor t̄re gog et magog
.i. illos q̄ in mundo et in clauſtro
habitant· et illos qui inhabitāt
per ambitionē et auariciam diui
tijs tp̄alib9 et terrenis· Nam ta
les faciliter congregātur ad p̄liuȝ
q̄r facilit̄ ꝓpt̄ tp̄alia ſurgūt prelia
lites· iurgia· diſcordie et appella
tiones· Nā hodie tales auari qui
ſunt quaſi innumerabiles intelli
gūt aſcēdere ſuper latitudinem t̄
re.i. ſup lata et alta officia digni
tates beneficiā clauſtralia ł ſecu
laria· Iſti inuadūt caſtra ſancto
rum .i. bona ſimplicium et paupꝝ
et iuſtoruȝ· ciuitatem etiā dilectā
.i. ſācātam religionē ł ecc̄iam et a
liorum ſtatus circueūt et contur
bāt· ipſam cōcludere volētes ver
bis· et iniurijs multis bonos gra
uant· pſ̄· Famem pacientur vt
canes· circuibūt ciuitatē· Sed vere
finaliter ignis eternus infligetur
eis de celo .i. a celeſti ſentētia et
diuina· et deceptor eorum .i. dya
bolus in ſtagno ignis cum beſtia
.i. cum peccatoribus ponetur die
perpetuo cruciandus· ¶ D

Vel dic q̄ ſathanas et aduerſari
us eſt bilinguis verboꝝ relator·
quo ſeducēte et obloquēte· tam
in gog q̄ꝫ in magog .i. in mundo et
religione multi inuicem prelian
tur detrahūt et obloquūtur Iſti
em̄ caſtra ſanctorum .i. ſtatus bo
norum circueunt et explorando
inſidiantur· et ciuitatem religio
nis eccleſie detractione lacerant
et p̄dantur· Sed vere finalit̄ ſup
tales rebelles detractores et liti
gioſos· et ſuper ſathanam .i. ſup
huiuſmodi relatorem ignis .i. et
na dāpnacō de celo veni et et eos
dn̄s dāpnabit et et̄nis incendijs
fulminabit· Lu ce· xij· Ignem ve
ni mittere in t̄rā· ¶ F Vł dic
int̄ cetera q̄ talis ſathanas ſig̃t
malicioſos balliuos· q̄ non ceſſāt
contra ecc̄iam principes concitare
quapropter iuſtum eſt eos in in
ferno igne finaliter interire·

Vł dic q̄ illi qui in clauſtro vel
religione vacāt circa tp̄alia nego
cia· facilit̄ p̄liātur per diſcordiaȝ
et ignīūt p auariciā· terrā volūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

aſcēdere ꝑ ambitōez · caſtra circu
eunt ꝑ ſui oſtētacōem · G
Vidit iohannes tronum can
didum et magnum · et ſedē
tē ſuper eum · a cuius conſpectu
fugit celum et terra · et mare et
mors et infernus dederunt mortu
os ſuos et ſteterūt mortui · et li
bri apti ſunt et iudicati ſunt ſecū
dum ea que ſcripta erant ī libris
et ſecundum opa eorundem · et
allatus eſt alius liber vite · et qui
non eſt inuētus in libro vite ſcrip
tus · miſſus eſt in ſtagnum ignis
et ſulphuris · Mor Tro
nus iſte ſignat celſitudinē maieſ
tatis in qua xp̄s ſedebit qn̄ in iu
dicio apparebit · ita enim magnifi
ce veniet ꝙ a conſpectu ſuo celū
et terra fugient · inꝙtū a ſtatu et
forma ꝓſtina mutabūt · et tranſi
būt ad ſpēm pulchriorem Et tūc
mare · infernus · mors · et terra
dabunt mortuos ſuos · quia mor
tui reſurgēt vbicunq̄ fuerunt · et
ſtabūt in valle ioſaphat in cōſpe
ctu troni.i.ī conſpectu iudicis no
ſtri xpī · Vnde apoſtolus · Nos ō
nes oportet manifeſtari ante tri
bunal criſti · Et tunc libri.i.ſingu
lorū cōſciencie apientur ita ꝙ alt
in alterius conſciencia intuebitur
q̄cq̄d boni vl' mali fecerit in hac
vita · et quicquid alii fecerūt dū
vixerunt · et ſic ſcd̄z huius ſcrip
turam et opa · merita et demerita
recipient iudicium vniuerſi · Lib
etiam vite.i.ſecretum mentis di
uine tūc erit aptus · et q̄ per p̄deſ
tinationem et preacceptationem
inſcriptus nō ē ab eterno neceſſe
habebit dāpnari et in ſtagno.i.in
habūdancia ignis perpetuis incē
diis cōflagrari. Exod · xxxii · Qui
peccauerit michi delebo eum de li
bro meo. V Vel dic a
cōſpectu iudicis.i.a conſideratiōe
iudicii mors.i.fetidus et luxurio
ſus · mar.i.tumēs et fluctuoſ9 ſu
perbus · infernus.i.inſaciabilis a
uarus debent dare vomere et con
fiteri mortuos ſuos.i.vicia et pec
cata · et libros cōſcientiarum api
re · et a ſacerdote iudicari · et pe
nam condignam acceptare ·
alioquin in libro vite.i.eterne g̃
tie non ſcribentur · et ſic igne per
petuo cremabuntur · I
Vel dic ꝙ quando iudex habet ā
te tronum mortuos ſuos.i. perſo
nas accuſatas · tunc vere debet
facere ꝙ libri aperiantur ideſt ꝙ
ſingulorum merita eluceſcant · et
ſecundum ea debet eos iudicare
Verumptamen quicquid appaēt
in libris ideſt in libellis et accuſa
tionibus ſeu ꝓceſſibꝫ ſingulorum
ipſe tamen a pte ſua ſemp debet
habere librum vite.i.conſcienciaz
bene regulatam · equitatē.i.iuſti
ciam cum pietate et clemētia mo
deratam · vt ſic ſecundum merita
iudicet equaliter · Et nota ꝙ iſtū
iudicem celum et terra fugit a cō
ſpectu eius · q̄a vere tot9 mūd9
ſolet tremere in conſpectu iudi
cis iniuſticiam iudicantis · Iu
dex enim debet eſſe rigidus et au
ſterus in apparentia · mitis et be
nignus in conſciencia · V Vel
dic ꝙ liber eſt voluntas et amor
iudicis in quo omnis iudicand9
qui ſcriptus non fuerit per accep
tionem et recommendationem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

et munerum p̄ſentacōem · necesse
habet mitti in ignē.i. miſeriam et
tribulacōem · et ſine remedio cō
dempnari · quia ſi q̄s nō dederit i
ore eoꝝ q̄ppiam ſuſcitant ſup eū
p̄lium ·

Capl'm viceſimūp̄imum · A

Vidi inquit iohānes ce
lum nouum et terraz
nouam · primum enim
celuz et p̄ma t̄ra abijt
et mare iā no ē · Apo · xxi · Mor
Celū altū ſignat ſuperiores · Ter
ra infima ſubditos inferiores · Ce
lum ſtellatum ſignat eccleſiam l'
religiōem vbi ſtelle.i. clare hones
te et diſcrete perſone debent luce
re per doctrinam et exempla Ter
ra autem ſignat ſeculares · Celū
ergo et terra ſunt hodie noua · q̄r
omnes mundi ſtatus ſunt hodie
innouati · et a bonis primis con
ſuetudinibus immutati · q̄r vere
moderni ſtatus non videtur eē il
li qui p̄mi. Primum enim celū et p̄
ma terra abijt · ſed p̄certo mare
iā non eſt.i. q̄uis facta eſt talis
mutacō tamen amaritūdo p̄me iā
ceſſauit in ſeculo et in clauſtro ·
ps̄ · Quid eſt tibi mare q̄ fugiſti
et · nunc enim mare.i. p̄ma · iorda
nis.i. deuocō cōfugerūt et defecerūt
et · B

Iohānes ſublatus in ſpiritu
in montem magnū et altuz
vidit quādam nobilem ciuitatez
ornatam cuz lapide p̄cioſo ita mē

ſuratam q̄ lōgitudo latitudo et
altitudo erāt equales · Et erat ci
uitas auꝝ mundūz · deus erat lu
cerna · et templū in ea non erat ·
nec ſol nec luna illā lucebat · quia
lucerna eius eſt agnus · et porte
eius non claudebantur die ac no
cte · et nichil coinquinatum intra
bat in illam · Mor Ciuitas
iſta moraliter eſt vir pfect9 vl' be
ata virgo · iſta videtur in mōte al
to.i. in eminēcia ſanctitatis · orna
ta eſt omni lapide p̄cioſo.i. omni
gratia et virtute Omnis lapis p̄
cioſus operimentum tuum · Ezech ·
xxviij · Iſte ergo p̄lat9 debet eſſe
menſuratus et adequatus tempe
ratus et moderatus in tribus di
menſionibus · ſcꝫ lōgitudie fidei
et in altitudine ſpei · et in latitu
dine caritatis · Eſt enim in fide ne
ceſſaria menſura q̄r nō plus debꝫ
ſapere q̄ oportet ſape · Roma · xij
In ſpe etiam ne forte ſpes dege
nēt i preſumptionem · Et i carita
te ne amor forte exeat terminos
ad corrupcōnem · Et ideo tota ciui
tas.i. totus homo debet eſſe auꝛuz
mundum Et lucerna eius erit ag
nus · quia vere claritas agni et
ſciencia dei debet hoiem illuminaē
et illuſtrare per ſpiritualem diſ
cretionem · Debet habere cor mun
dum · et ideo nichil coinquinatuz
id eſt nullum vicium vel pecca
tum debet intrare in eum per ma
la opera vel conſenſum · Deus eciā
am debet eſſe templum ſuum ·
quia nichil debet adorare vel cre
dere niſi deum · Porte etiam e
ius ſcilicet voluntas et ſenſus de
bēt eē aperta ad recipiendū bonā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

doctrinam et bona exempla· Api
libane portas tuas· Zach·xi·
Vel dic ad lrām ꝙ porta eius de
bet eſſe apta omnibus per hoſpi
talitatem· Job·xxxi· Foris non
manſit peregrinus· hoſpitiuꝫ me
uꝫ viatori patuit· Illud maxime
habuit beata virgo· quia ſemper
eſt aperta ad recipiendum ad mi
ſericordiam peccatores· C
Vl' dic ꝙ ciuitas iſta eſt ecclīa vl'
religio· vbi debet eſſe ciuium vni
tas· que reuera debet eſſe ornata
virtutibus· debet eſſe mūda caſti
tate· aurea caritate· mēſurata diſ
crecione· et diuinis gratiis illuſ
trata· cuius templū et lux debet
eſſe deus quia nullius alterius fi
dem vel ſapientiam debet recipe
re· cuius tamen contrarium faci
unt moderni eccl'iaſtici audiendo
leges· Etiam ſemper debet eſſe ap
ta ad recipiendum fidem et peni
tentiam peccatorum· Vnde eſt illd
predictum· Job·xxxi· Foris nō
manſit peregrinus· Nullus coin
quinatus vl' ſymoniacus debet ī
eaꝫ ītrare nec ad eius officia pro
moueri· ſed hodie ꝓhdolor verifi
catur illud Trenoꝝ·iiij· Vidi gē
tes ingreſſas ſanctuarium tuum
de quibus p̄ceperas ne intrarēt
ecclīam tuam· dilata ſicut vis vt
cetera in precedēti· Vl' expo
ne de gloria eterna· vbi non in
trat aliquis coinquinatus vbi eſt
claritas indefectibil'· C
Ciuitas noua iherusalē quā
vidit iohānes habebat mu
rum magnum et altum· in quo
duodecim erant porte· Porta q̄li
bet duodecim habebat angulos

et nomina duodecim tribuum fili
orum iſrahel in portis ſingulis e
rāt ſcripta· et erat ciuitas ī qua
dro poſita· et lōgitudo eius tāta
erat quāta et latitudo· Latera em̄
ciuitatis erāt eq̄lia· ſicut dicitur·
hic· Dicitur etiam ꝙ duodecaꝫ por
te·xij· margarite fūt p ſingulas
ſingule porte erāt ex ſingul' mar
garitis· Illam em̄ q̄dāꝫ angelus
cum arūdine aurea mēſurauerat
et in ſuis ptibus adequauerat·
C Mor Per iſtam ciuitatem.i.
ciuium vnitatem ecclīam intelligi
mus de qua· p̄s· Glorioſa dicta
ſunt de te ciuitas dei· Murus iſti
us ciuitatis ſignat fidem que eſt
murus inexpugnabilis ciuitatis
Luc·xxij Ego rogaui ꝓ te vt non
deficiat fides tua· Per duodecim
portas intelliguntur·xij· apoſto
li et quicunq3 boni predicatores
et prelati· q̄ ꝓ eo porte dicte ſunt
ꝙ p eos fideles muꝝ et ābitum ci
uitatis.i.fidem eccl'ie intrauerunt
Yſaye·xxvi· Apite portas et in
grediatur gens iuſtā cuſtodiens
veritatem· Margarite etiā q̄ fūt
cādide et ſplēdide cōfeſſores dicti
fūt· ꝓ eo ꝙ p caſtimoniā et inno
cenciam cāduerūt et p ſapiām ſplē
duerūt· vnde xp̄s dicit ſimilis ho
mini patrfamilias querēti bonas
margaritas Per duodecim angu
los intelligo duodecim articulos
fidei· quia quelibet porta.i.quili
bet bonus predicator vl' prelatꝰ
duodecim angulos habet.i.duo
decim articulos fidei credit· Arti
culi vero fidei anguli dicuntur· ꝓ
eo ꝙ ipſis ſicut lapidibus angu
laribꝫ totiꝰ fidei ɔgeries ſuſtinet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Joſue·iiij·Elegerunt de medio al
uei duodecim lapides duriſſimos
Per duodecim filios iſrahel et
per eorum nomina intelligo fidē
veteris teſtamenti et omnium pa
triarcharum·q pro certo et duo
decim anguli et duodecim patri
charum nomina in portis ſunt·
ad denotandum q·xij·apoſtoli·
et·xij·patriarche cum eorum ſe
quacib9·xij·articulos fidei credi
derunt·ſimulq in eandem fidem
et apoſtoli et patriarche conuene
runt· Ideo tam apoſtoli q̄ patri
arche duodecim eſſe dicuntur pro
eo q eadem fides·xij·articulorū
ab ipſis creditur et habetur· Ge
ne·xlij·Duodecim fratres vnius
patris filij ſumus. Iſta enim ciui
tas eccleſie dicitur quadrata per
q̄tuor virtutum cardinalium qua
draturam· menſurata per debiti
regiminis prelaturā· dicitur ad
equata p debitam iuſticiam et cē
ſuram·q pro certo latera iſtius
ciuitatis i.perſone debent int ſe
equalitatem habere·inq̄ptum pro
portionalit debent ſcdm merita et
in gradu et in ſtatu inuicem con
uenire·Dico ergo q ciuitas eccīe
eſt muro fidei circumcincta·per q̄
tuor cardinales virtutes q̄drata
et ab ipſo āgelo teſtamenti circun
dōne ſue occulte diſpōnis menſu
rata·in ſuis perſonis proportōna
liter adeq̄ta·duodecim portas.i.
duodecim apoſtolos cum duodecī
āgulis.i.duodecim articulis fidei
habuit·in quibus etiā nomina fili
orum iſrahel.i.antiquorū patrum
fidem continuit·et ſic vtrāq fidē
noui et veteris teſtamenti ſimul
cōuenire monſtrauerunt· Et ſic
etiam xp̄s eſt iſte paterfamilias
qui pfert de thezauro ſuo noua
et vetera· E Vl dic q
iſta ciuitas ē anima in qua ſcz in
tellectus eſt rex et voluntas regi
na·ppl's potētie ſenſitiue·que mu
rum diuine gratie et protectōis
continet· et·xij·portas.i.duo
decī apoſtolorū doctrinas tenz·
duodecim angulos.i.duodecim ar
ticulos credit· et nomina duo
decim patriarcharum.i.ſanctorū
patrum exempla per imitationem
oſtendit· que per quatuor virtu
tes eſt quadrata·per iuſticiā ade
quata·per temperantiam debite
menſurata·Yſaye·xxxiiij·Extē
detur ſuper eum menſura· Vl
dic q āgelus qui mēſurat ciuita
tem eſt bonus prelatus qui cum
menſura aurea.i.mediante iuſ
ticia et prudēcia debet habere eccle
ſiam ſibi commiſſam·et etiam ſb
ditos menſurare et quātum pro
ficiāt cogitare· vt ſic poſſit eos
ſcdz merita in officijs l' bn̄ficijs p
mouere· F
Ciuitas noua ierl'm hēbat i
ſuis ptibus ſciz orientali aq̄
lonari occidētali et auſtrali duode
cī portas·q ſcz ab oriente erant
tres porte·tres ab occidēte·zc·
Mor Sic vere perfectus hō
moralit quatuor habet partes.i.
q̄tuor virtutes cardinales·ſcz ori
entalem que eſt ps lucida et hec
eſt prudētia·aq̄lonarē que ē ps cō
ſtricta et ſolida hec ē fortitudo ſeu
conſtātia·occidentalem q̄ eſt ps
frigida et humida hec ē tpātia·
meridionalē que eſt ps feruida

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

hec eſt iuſticia. Quia procerto ho
mo iuſtus ſeu ciuitas anime. ſeu
cordis religio. vl' ecclia debet habe
re prudentiam ad illuminanduʒ
tanq̄ orientem. fortitudinem ad
mala ſuſtinendum tanq̄ aquilo
nem. temperantiaʒ ad proſperis
bene vtendum tanq̄ occidentem.
iuſticiaʒ ad mala puniendū tanq̄
meridionalem partem feruidam
et vrentem. Ezech. i. Apparuit
rota vna ſuper terram habens q̄
tuor facies. i. quatuor virtutes car
dinales. Sed quelibet illarum p
tium ſeu virtutum habet tres por
tas. i. tres particulares virtutes
Quia orientalis prudentia habet
portam ſapientie per quam itrat
noticia ſupiorum. portam ſciētie
per quam intrat noticia rerum in
feriorum. portam conſilij per quā
intrat noticia actuum ↄ agibiliū
exteriorū Vnde prima Johā. v.
Tres ſunt qui teſtimonium dant
i celo. i. tres ſunt virtutes que ce
leſti ſubminiſtrant prudentie. vt
de viro prudenti dicatur illud. ij.
Regum. xxiij. Dauid ſedet in ca
thedra ſapientiſſimus inter tres.
Item aquilonaris fortitudo tres
finaliter habet portas. i. tres alias
pticulares virtutes per quas in
greditur grā ciuitatem mentis.
et iſte ſunt ſpes humilitas et orō
ſpes enim attendit ad pmium.
orō procurat adiutorium. humili
tas debilitat aduerſarium. iſtis
enim tbus virtutibus roboratur
fortitudo mentis. ↄ per iſtas ſicut
per tres portas intrant dona gra
tie et virtutes domuʒ cordis. Vn
de iſtis tbus partibʒ fortitudinis

poteſt dici illud. ij. Regū. xxiij.
Irrupterūt tres fortes caſtra phili
ſtinoꝝ. Itē occidentalis tpancia
hēt tres portas ſcʒ tres alias pti
culares virtutes. ſcʒ timorē quo
tpantur cordis vanitates. abſti
nentiam q̄ tpant carnis volupta
tes. paupertatē voluntariā q̄ tpā
tur reꝝ ſupfluitates. et ſic de tē
perancia pt dici illud. Yſaye. xl.
q ipſa appendit tbus digitis mo
lem terre. Itē meridionalis iuſti
cia hēt finalit tres portas. i. tres
ſpāles virtutes. ſcʒ liberalitatem
que premiat bonos. ſeueritatem
q̄ ſententiat malos. eq̄tatem que
iudicat inter vniuerſos Vnde iu
ſticia pt dici illud atrium maius
rotundum qd hēbat tres ordies
de lapidibʒ ſectis. iij. Regū. vij.
Juſticia enim maior dicitur. qa
maior et vtilior ceteris virtutibꝰ
phibetur. Dicitur etiam rotunda
q iſta debet eſſe plana et vera. et
nunq̄ per fallaciam obliqua aut
per diſſimulationem variam āgu
loſa. Tres etiam ordines dicit ha
bere iq̄tū tres ptes ſeu virtutes
pdicte ſemp dnt iuſticiam comita
ri. Iſte ergo ſūt duodecim partes
ↄ porte per q̄s itrat ad aīaʒ ſpūs
ſanctus. gratie. et virtutes. q p
certo per portas prudentie intrat
deus ad nos erudiēdū. p portas
fortitudinis intrat ad nos roborā
dum. per portas tpancie ad nos
modificandum. per portas iuſtici
e ad nos iuſtificādum. Vnde da
uid in. pſ. Aperite mihi portas iu
ſticie. vnde de tali tplicitate dicit
Eccā. xxv. In tribus bene placi
tum eſt ſpiritui meo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Vl' dic q̃ ciuitas eſt ecc̃ia · porte
xij · ſignant fidem que duodecim
articulos habet · ſed iſte porte in
q̃tuor partibus ſcilicet orientali ·
zc̃ · in tres diſtinguuntur pro eo
q̄ ĩ q̃tuor plagis t're ciuĩquaq3
ē eccleſia ſeu fideles vt trinitatis
miſteriũ credatur · et fides ipſius
teneatur · Vl' dic q̄ ciuitas eſt hõ
q̄ ĩ oriēte puericie · ĩ aq̃lone adole
ſcētie · ĩ meridie iuuētutis · in occi
dēte ſenectutis · necc̃ ē q̄ tres por
tas habeat .i. q̄ ſcē t'initatis fidem
credat · Vl' tres portas .i. tres vir
tutes theologicas ſc3 fidē ſpem et
caritatē. Vl' tres portas .i. mūdi-
ciā cordis oris et opis gerat · vt di
cat illud predictum : Eccleſiaſtici ·
xxv · In trib3 beneplacitu3 eſt ſpi
ritui meo · ⁋ b

Noua ciuitas iheruſalem duo
denaria continebat · contine
nebat enim duodecim ſtadia · xij ·
portas · xij · āgulos · xij · nomina fi
liorum iſrahel · ⁋ Mor Cum di
ctū ſit q̄ iſta ciuitas aĩa3 ſig̃t ſciē
dū eſt q̄ p ſtadia q̄ dicūtur a ſtan
do intelligitur ſue pſeuerātie ſta
bilitas · Per fūdamenta q̄ habet ĩ
telligit' virtutū cardinaliu3 firmi
tas Per portas ei9 ĩtelligit' ſacra
mētorū vtilitas · Per lapides p̄cio
ſos ĩtelligit' ſuarū virtutū morali
um nobilitas · Per apoſtolorū no
mia doctriē apoſtolorū auctoritas
Per noĩa filiorū iſrl' ſcõrū patrum
exēplorū ſãctitas ſeu bonitas Iſte
ſūt ptes ciuitatis moralis .i. aĩme
ſine q̄b3 nō diceret' neq3 iheruſalē
neq3 noua · q̄ dum ſpūalit' cōtinet
iheruſalē .i. pacifica : et noua .i. gra
tioſa et placida dici dēt · ſup' · xxi ·

Vidi ciuitatē ſãcta3 iheruſalem
noua3 zc̃ · Sed quid? in omnibus
iſtis perfecte anime ptib3 dēt nūe
rus duodenari9 p quē fides catho
lica intelligitur relucere Numer9
duodenarius · xij · articulos ſignifi
cat · quos ꝑcerto ĩ oĩbus actibus
aĩa ſcā portare debet · Quia reueā
nulla ps ipſius ſufficiēs eſſet · niſi
ibi fidei veritas reluceret · q̄ nec
porte ſēſuū : nec fūdamenta virtu
tū cardinaliu3 : nec lapides p̄cioſi
virtutū moraliū : nec porte ſacra
mētorū : nec nomina ſeu doctrina
apoſtolorū : nec exempla ſanctorū
patrum ꝓficiūt · niſi duodenarius
fidei ſēp aſſit · vnde · Hebreorū · xi
Sine fide em̄ impoſſibile eſt queq̄
placere deo ⁋ I Vl'
dic q̄ iſta ciuitas eſt eccleſia cui9
ſtadia que ipſam menſurauerunt
fuerunt angeli · fundamenta fue
runt patriarche : porte fuerūt apo
ſtoli · anguli fuerunt martires · la
pides precioſi fuerunt virgines et
confeſſores · apoſtoli ſunt prelati
et predicatores · filij iſrahel ſunt õ
nes fideles · In iſtis aute3 omnib9
duodenari9 numerus id eſt fides
catholica reſplenduit et in ipſis fi
dei veritas ſemper fuit · Vel dic q̄
iſte duodenarius eſt nobis ſtadi
um ad currendum · fundamentu3
ad ſuſtinendum · porta ad intran
dū · angulus ad fortificandum · la
pis precioſus ad nos ditandu3 ·
apoſtolus ad nos docendum · pat'
archa ad nos ſpūalit' generādū ⁋ R

Vidit iohānes ciuitatē noua3
cuius platee erāt de auro pu
riſſimo plucide tāq̄ vitrū · cui9 fū
damētū erat ornatū lapide p̄cioſo ·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Ibi enim nominat·xij· lapides
precioſos quibus erat ornatum
fundamentum ipſius ciuitatis·
primus lapis fuit iaſpis· ſecūd9
ſaphirus tercius calcedonius·q̄r
tus ſmaragdus·quintus ſardoni
us·ſextus ſardius·ſeptim9 criſo
litus·octauus berillus·nonus to
pazius·decimus criſopraſſus vn
decimus iacīct9· duodecimus a
metiſtus. Mor. Iſta ciuitas
eſt anima vl̄ quilibet vir perfect9
cuius platee conſcientie debēt eē
auree per ſanctitatem· vitree ſeu
lucide per ſapientie claritatem·
Fundamentum eñ cordis ſui de
bet habē duodecim ornamenta.i.
·xij· virtutes figuratas in iſtis
duodecim lapidibus p̄cioſis vt ſic
prope illud fundamentum ſicut
vas auri ſolidum ornatum ſit ciz
lapide precioſo·Ecc̄·l·Eſt ergo p̄
mus lapis iaſpis·qui fantaſma
ta fugat· et incantatoribus reſiſ
tit·ſordes oculoꝝ purgat·ꝛ viſuz
acuit·hec eſt fides· que eſt p̄ma
ianua aliarum virtutū·qꝛ ſcd̄m
Ap9·Sine fide impoſſibile eſt pla
cere deo·ad Hebre·xi·Iſta enim
fantaſmata.i.demonia fugat· et
incantatoribus.i.hereticis obuiat
oculum cordis et viſum diſcretio
nis acuit atqꝫ purgat vnde· Pſa
ye·liiij·Ponam iaſpidē propug
nacula tua·Secundus lapis ē ſa
phirus q̄ celeſtem hēt colorem·et
ſecundum dyaſcoridē· virtutem
letificatiuam hēt per quē ſignatur
ſpes:que tota eſt lucida et celeſ
tis:inq̄tum celeſtia ſperat bona
que etiaz deſolatos letificat·ꝛ ideo
de hac dicit dominus anime vel ec

cleſie·Pſaye·liiij:Fundabo te in
ſaphiris:Tercius lapis eſt calce
donius q̄ ſecundum dyaſcoride m
facit vincere cauſas:ꝛ calefact9
attrahit paleas· per quem itelli̅
caritas que aliarum virtutum ē
ſeruatrix· que cauſas.i.tēptatio
nes vincit·que paleas.i.infirmos
ad ſalutem trahit.i.Corint·xiii·
Caritas omnia ſuffert ꝛc̄· Quar
tus lapis eſt ſmaragdus:qui eſt
viridis coloris confortās oculos q̄
viſum conſeruat: et portāti dat
perſuaſiora verba: et diuinare
volentibus valet ſecundum lapi
darium· et per iſtū intellig̅ pru
dentia:que oculos aliorum cōfor
tat inq̄tuz delectabile eſt vide re
hoīem prudentem:viſum intellec
tus ſeruat·verba perſuaſoria et e
loquentia dat: et diuiac̄ et p̄di
care volentes ſuper omnia uiuat
Iſta ergo ſcz prudentia eſt prima
cardinalium v̄tutū quam homo
ſumme debet appetere et hoc qꝛ ſi
ne iſta cetere pari noſcūt valere
Vnde bene dicitur·Sapie·vij Dic
ſapientie ſoror mea es: et prudē
tiam amicam meam vocaui· Qn̄
tus lapis eſt ſardoni9 qui luxuri
am depellit· et hominem humilē
et pudicum facit Et ſignat tēpan
tiam:que luxuriam.i.omnem ſu
perfluitatem tollit:humilitatem
et pudicitiam ſemper gignit· De
qua proſper·iii·li·de vita cōtem
platiua ait·temperantia facit ho
minē pcum ſobrium moderatuz
pudicum·hec eniz libidīs affect9
temperat·deſideria ſancta multi
plicat·vicioſa caſtigat·inē nos cō
fuſa omnia ordinat: prauas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

cogitationes remouet· ſanctas i
ferit· voluptates extinguit· et to
tum hominem temperat et compo
nit· Sextus lapis eſt ſardius qui
ſãguinei eſt coloris in cuius pñ
cia onix lapis maleficus non pt
nocere· timorem pellit· et auda
cem facit· Iſte ſignat fortitudinẽ
qꝛ pro certo iſte coloris ſãguinei
debet eſſe· inq̃tum proprium ſan
guinem fundere nõ ſolet timere·
quinimmo iſte ſolet timorem pel
lere· et hominem audacem facere
et nocumentum omnis .i. tẽptati
onem dyabolicam reſiſtendo refre
nare· vnde· Ambroſius· li· pmo
de officijs de fortitudine dicit· qꝛ
fortitudo virtutes cuſtodit· iuſti
ciam frenat· contra vicia ẽ inimi
ca· ad laborẽm fortis ad pericula
rigida et aduerſa· Septimus la
pis eſt criſolitus· ignem velociſſi
me rapiens· qui demones fugat
et terret nec nõ timores noctur
nos pellit et iſte ſignat miſti
ciam· que ignem zeli et ſeue
ritatis faciliter concipit· demões
.i. maleficos hoĩes pellit· et timo
re malorum ſublato priaꝫ ſecuraꝫ
reddit· vñ de iſto lapide ſcꝫ de iuſ
ticia et homine iuſto dicitur· Dañ
· x· Nõ ipſe vidit filium hominis
cuius corpus erat quaſi criſolit9
Octauus lapis eſt berillus · cui9
virtus ſcðm dyaſcoridem contra
picula hoſtium· et contra lites in
uictũ facit· Et inter berillos ille
qui eſt pallidior eſt melior p quẽ
intelligitur paciencia: que inter
lites et picula ſumme valet· qꝛ ſi
cut dicit ſeneca cuiuſlibꝫ doloris
remedium eſt paciẽntia· Non9 la
pis eſt topaſius ſeu topaſiõ inde
clinabile· lapis clariſſimus· q̃ ſe
cundũ lapidarium ad ſanguineꝫ
ſtringendum· et aq̃ bullire nõ p
mittendum valet· õmuꝫ lapiduꝫ
ſupat claritatem· Et iſte ſignat
caſtitatem· que eſt proculdubio
rara virtus et rara auis in terra
nrã que ſanguinẽ luxurie reſtri
git et feruorem concupiſcencie cõ
peſcit· et aliaꝝ virtutuꝫ pulchri
tudinem añcedit Sapiẽ· iiij· O q̃
pulchra eſt generatio caſta cum
claritate· Decimus lapis eſt criſo
praſſus quẽ lux celat· et pdit ob
ſcuritas· ĩ obſcuro eniꝫ ſplendet
et ſubdiuo poſitus ipſi9 claritas
abſconditur at pallet· Et iſte eſt
humilitas· que ſubdiuo .i. in homi
nis apparẽncia nõ querit ſplende
re· ſed in obſcuro .i. in abſcõdito
et ſecreto· Quia p certo humili
tas obſcuritatem querit· et õneꝫ
hominis pñciã· omnemqꝫ famam
et gloriã ſemper fugit· Math· vi
Intra in cubiculum tuum et ora
prẽm tuuꝫ qui in celis eſt qui vi
det in abſcondito· Vndecimus la
pis eſt iacinctus· qui eſt lapis ſe
cundum tempora conditionẽ mu
tans· quia ſecundum qꝛ tempus
eſt turbidum vl' ſerenum lapis iſ
te fit ſerenus et turbidus· et ſig
nat virtutẽm diſcretionis· que
ſecundum tempora et perſonas
ſe ſolet mutare· et vnam cum v
no aliam cũ alio oſtendere· nũc
clara .i. affabilis· nunc obſcura .i.
triſtabilis debet eſſe Vel dic qꝛ
iſta eſt compaſſio que nouit cum
flẽtibus flere· et cum gaudenti
bus gaudere· exemplo apoſtoli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

qui dicebat .i. Corint. ix. Omnibꝫ
omnia factus ſum. Duodecimus
lapis eſt ameciſtus lapis violace
us in colore. qui ſcd̄m dyaſcoridē
valet contra ebrietatem. bonuꝫ cō
fert intellectum. et hoīem facit vi
gilem. Et iſte ſignat ſobrietatē
que ad tr̄am ebrietati reſiſtit hoīeꝫ
vigilem et diligentem efficit. ma
las et immundas cogitatiōes re
pellit. et intellectum acuit. Vn̄
leo pap̄. De abſtinentia ꝓdeunt
caſte cogitatōes. rationabiles vo
luntates ſalubria cōſilia. per hāc
enim caro concupiſcens moritur
et ſpūs virtutibus innouatur.
Iſta ſunt duodecī hominis funda
menta ſeu duodecim fundameta
noſtre conſcientie vł gratie. vel e
tiam eccleſie ꝯmenta et duodecīꝫ
lapidum precioſorum .i. virtutuꝫ
ſpiritualia pamenta. ita ꝙ cuili
bet homini ſic fundato. vł cuſti
eccleſie a deo ſtabilite. vel etiā cui
libet prelato qui eſt ſubditorum
ſeu eccleſie fundamentum. poteſt
dici illud. Ezech. xxviij. Omnis
lapis precioſus operimentum tu
um. ſardius ⁊c̄. vt de talibus fun
damentis dicatur illud. pſ̄. Fun
damenta eius in montibus ſanc
tis. ¶ L

Ciuitas nouā non habebat
templum. nec ſole nec luna
egebat. quia ipſam dominus illu
minabat. et lucerna ipſi9 agn9
erat. Iſta enim nullam prorſus
habebat noctem. porte eius nulla
tenus claudebantur et nullus coī
quinatus aut abhominatōeꝫ aut
mendacium faciens illuc ingredi

ebatur immo canes venefici impu
dici. hoīcide timidi ydol̄ ſeruiētes.
et mēdaces facientes ſordes ꝯſtituebāt
ꝙ ibi erat ſedes dei et agni. et ſolū
modo ſerui eius ad ſeruiendum
ei et ad videndum faciem eius.
admittebantur. Apocalipſis.
viceſimo ſecundo ¶ Mora
liter. Iſta poſſunt
allegorice dici de eccleſia vel reli
gione. quia procerto iſta non de
bet habere vel querere templum
id eſt cuiuſcumqꝫ ypocriſis vani
tatem. ſolem id eſt mundane glo
rie claritatem. lunam .i. proſperi
tatis mundane mutabilitatem et
eclipſibileꝫ facultatem quia pro
certo ſolum deum debet habere ꝓ
lumine. et ſolam agni id eſt xpi
gratiam debet appetere pro lucer
na. Quia eccleſia vel religio a
deo debet illuminatioēm recipere
mundi lumen aut gloriam non
querere. ſed lucem que criſtus ē
ſolummodo affectare. Pſalmus
Lucerna pedib9 meis verbum tu
um. et lumen ſemitis meis.
Porte illius debent eſſe aperte ad
recipiendum peccatores ad fidem
et ad penitentiam. quia iſta non
debet claudere gremium peniten
ti. Yſaye. viceſimo ſexto. A
perite portas ingredietur gens
iuſta. Porte ipſius materiales
patebunt ad mendicos et pere
grinos recipiendum. ad paupe
res ſuſtentā ndum et hoſpitalita
tem indigentibus faciendum.
vt ſic dicatur illud. Iob. triceſi
mo primo capi. Foris non man
ſit peregrinus. hoſtium meum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

viatori patiũt · vnde verſificator
ait · porta patẽs eſto nulli claude
ris honeſto · ¶ M Vł por
te ei⁹ debẽt eẽ apte · qꝛ reuera ſer
ui dei et agni .i. viri iuſti dñt in
fra portas ecc̃e p promotõem ad
mitti et vt digni ad officia vel be
neficia admittantur apiri · vt ibi
poſſint deo ſeruire et eius faciẽ cõ
tẽplari · p̃s · Apite mihi portas iu
ſticie et ingreſſus in eas cõfitebor
dño · Null⁹ tñ imũd⁹ ã pccõr ibidẽ
debet intrare quinimo canes .i. in
ſaciabiles auari · venefici .i. peſtife
ri · imũdi · luxurioſi · homicide .i. de
tractores et maledicti ⁊ idolatre
.i. ſupſticioſi et heretici · et ſortile
gi · debẽt foris extra ecc̃iam im p
moti relinq̃ · Nõ enĩ dignũ ẽ q̃ ta
les ad ſedẽ dei et agni .i. ad ſtatuꝫ
ecc̃iaſtice dignitatis aſcẽdant · vł
q̃ portas ecc̃e introeant · p̃s ·
Quibꝫ iuraui in ira mea ſi introi
bũt ⁊c̃ · Cui⁹ tñ proch dolor fit ho
die oppoſitum · qꝛ mali per portas
ecc̃e ducuntur boni vero ſerui do
mini ab ecc̃e beneficiis repelluntᷣ
Treno · p̃mo · Vidi gẽtes ingreſ
ſas ſanctuarium tuum · de quibꝫ
preceperas ne intrarẽt ecc̃iaꝫ tuã
¶ N Vł dic q̃ iſta ciuitas ẽ pa
dyſus vbi non ẽ templũ manufa
ctum · nec ſol nec luna · qꝛ ſpecu
lum eius eternũ eſt deus qui eſt
ipſis luminarium et lucerna · Il
la ciuitas vſq₃ ad finem ſeculi ap
tas hẽt ianuas · ſolos tamen ſer
uos dei recipit · coĩq̃natos et pec
catores alios nõ immittit · qꝛ ſcd̃ꝫ
auguſtinũ ſicut nulli digno nega
bitur ita nulli indigno cõferretur
¶ O Vł dic q̃ in malo ſignifi
catõ talis ciuitas eſt anima pecca
trix · ł eccĩa moderna in q̃ iam nõ
ẽ tẽplũ deuotionis · vbi deficit ſol
diſcretionis · ceſſat luna recte cõ
paſſionis · vbi nõ claudunᷣ porte
ſẽſuũ delectabiliuꝫ · nec porte be
neficiorũ claudunᷣ ambitioſis ·
ſeu munera apportãtibꝫ ¶ Vł dic
q̃ iſta ciuitas eſt iuſtus · in quo ẽ
ſedes dei et agni p gratiam · qui
a deo illuminatur p fidem et ſapi
entiam · ita q̃ nõ habet nocteꝫ .i.
errorem aut ignorantiam · nec
querit templum .i. mundane ſciẽ
tie claritatem · nec lunam .i. mun
dane opulẽtie facultatem · portas
cordis et ſenſuum hẽt apertas ad
recipiendum res que ad ſalutem
ſunt neceſſarie · verum tamen ni
hil coinquinatum .i. nulla mala co
gitatio vł affectio debet ibi recipi
per alicuius male complacentie
voluptatem · Math · xiii · Elegerũt
bonos in vaſa ſua malos ãt foras
miſerũt ·

Capłm viceſimũ ſecũdũ ¶ A

Vidit iohannes fluuiũ
um aque vite · ſplendi
dum tanq̃ criſtallum
in medio platee ciuita
tis · procedentẽ de ſede dei viui et
agni · Et ex vtraq₃ parte flumi
nis lignum vite afferens fructus
duodecim · per menſes ſingulos
reddens fructum ſuum et folia
ſua ad ſanitatem gentium ·
Apocalipſis · xxii ¶ Mor · Per
iſtũ fluuium intelligit voluptas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

glorie eterne̅ · que ſaciat potat et
refrige̅at beatos · et que in ciuita
te paradyſi de ipſa ſede maieſtatis
diuine immediate influit · pſ̅ ·
Torrente voluptatis tue potabis
eos · quoniam apud te eſt fons
vite · Iſte ergo fluuius vite eter
ne vel glorie duas principaliter
habet partes · ſcilicet xpi diuini
tatem · et criſti humanitatem · que
in iſtis duobus pendet tota conte̅
platio beatorum · ſed ex vtraq; parte
iſtius fluminis inuenitur lignum
vite .i. vna natura vitalis perpe
tua et eterna · videlicet natura a̅
gelica ex parte diuinitatis · et na
tura humana ex parte humanita
tis · Homo enim et angelus ſunt
duo ligna vite · que percipiunt vi
ſionem beatam · et potantur flu
mine voluptatis eterne · Vnde de
quolibet beato dicitur in · pſ̅ · ꝙ
ipſe eſt tanq̅ lignu̅ qd plantatu̅
eſt ſecus decurſus aquarum · et
folium eius .i. decor eius no̅ deflu
et · ideo quecunq; faciet proſpera
buntur · Sed procerto iſta ligna
ſcilicet beati proferunt per me̅ſes
ſingulos fructus · xij · Menſis eni̅
dicitur a mene qd eſt defectus · eo
ꝙ in quolibet menſe luna deficit ·
et ſignat defectus huius mortal
vite · Fructus vero ligni vite ſig
na̅t premia et gaudia paradyſi ·
Oportet enim oſtendere quo̅ per
menſes ſingulos .i. co̅tra · xij · defec
tus quos patitur iſta vita · ille ar
bores paradyſi ſcz beati · habeant
duodecim fruct9 .i. xij · gaudia ſcz
premia · ita vt ſinguli fructus ſin
gulis menſibus · et ſingula p̅mia
ſeu gaudia ſingulis huius vite de

fectibus applicentur · Menſes er
go .i. defectus noſtri i̅ hac vita ſu̅t
ſex q̅ntum ad animam ſcz obliuio
i̅ memoria · in i̅tellectu ignora̅tia
in affectu co̅cupiſce̅tia · dolor p̅ſen
tium malorum · timor futurorum
languor virtutum naturalium ·
Quantu̅ ad corpus ſunt alij ſex
paſſibilitas ſine ſanitate · graui
tas ſine agilitate · obſcuritas ſi
ne claritate plena cecitate · co̅de n
ſitas ſine ſubtilitate · labor ſine q̅
ete · mors cum neceſſitate · Sed p
certo co̅tra iſtos · xij · menſes ſeu
defectus beati habent · xij · fruct9
.i. xij · gaudia · ſcilicet q̅ntum ad ani
mam in memoria firmitatem ſi
ne obliuionis fluore · in intellec
tu veritatem ſine ignorantie er
rore · in affectu ſufficientiam ſine
cupiditatis ardore · in animo vo
luptatem ſine triſticia vel dolore ·
in ſtatu ſecuritatem ſine dubio vel
timore · in natura proſperitatem
ſine deſidia vel languore · Item
q̅ntum ad corpus habebunt ſani
tatem ſine paſſibilitate · et agili
tatem ſine ponderoſitate · clarita
tem ſine obſcuritate · ſubtilitate̅
ſine denſitate · quietem ſine turba
tione · vitam ſine mortis termina
tione · Et ſic beati qui ſunt ligna
vite per ſingulos menſes habent
ſingulos fructus remedia vel pro
fectus · ita ꝙ quelibet beata ani
ma poteſt dici illa mulier · de qua
dicitur ſupra · Signum magnum
apparuit i̅ celo · mulier amicta ſole
et luna ſub pedibus eius · et in ca
pite eius corona ſtellarum duode
cim · ¶ B Vel dic
ꝙ ſignum vite qd ſedet ſuper ora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

fluminis de ſede dei procedentis
eſt vir iuſtus qui ſuper fluuium
deuotionis compaſſionis et cõpūc
tionis ſedet· qui fluuius a ſede dei
tō agni inſpiratione et influentia
xpi prouenit· quia procerto ille
duodecim fructus ſolet portare
.i. duodecim pietatis opera facere
et inde alios recreare· qui fruct9
.i. pietatis opera ſunt duodecim·
ſcilꝫ ſex ſpiritualia· et ſex corpo
ralia que in iſtis duobus verſibꝫ
continentur Inſtrue caſtiga ſolac
remitte fer ora· Veſtio cibo po
to tectum do viſito condo· vt ſic
de homine pio et fructuoſo dicat
illud· iij· Regum· xi· qꝫ ahyas di
uiſit pallium ſuum in duodecim
partes. Pallium enim bonorum
noſtrorum tam ſpūaliū q̄ corpo
ralium in duodecim partes diui
ditur· quando duodecim pietatis
opera a nob̄ in alios diffundūtur
Et procul dubio folia iſtius ligni
.i. verba viri iuſti ad ſanitatem
aliorum proficiunt· inq̄tum ver
bis talium alij boni fiunt ¶C

Vel dic qꝫ illud lignum ſignat
crucem cum ſuo crucifixo· quod ī
medio ciuitatis eccleſie ſuper flu
uium deuotionis eſt ſitum. quia
pcerto p mēſes ſingulos. i. cōtra
ſingulos vitiorum defectus· ibi
inueniuntur duodecim gratiarūꝫ
virtutum et exemplorum fruct9
Menſis enim dictus eſt a mene
qđ eſt defect9 et ſignat mundi de
fectus l' vicia. Eſt enim prim9
menſis in anno peccati ianuari9
qui dicitur q̄ſi anni ianua· ſignās
ſuperbiam· que eſt initium et ia
nua peccatorum· Eccleſiaſtici· x·
Initium omnis peccati eſt ſuper
bia· et ille pingitur cum tribus
faciebus· eo qꝫ triplex eſt ſuper
bia ſcilicet preferre ſe maiorib9
paribus· et in inferioribus· Vel eo
qꝫ ſuperbia naſcit̄ ex tribus cauſ
ſcilicet ex eminentijs diuitijs et
ex naturalibus gratijs ¶Vl' iſ
tas tres facies habere dicitur· p
eo qꝫ ſuperbus homo ſuper plures
homines ſe valere opinat̄· Ezech
.i. Quatuor facies vni· cideo ſol
tunc in aquario dicitur· qui ſcilꝫ
pincerna deorum dicitur fuiſſe·
ad denotandum qꝫ ſuperbi ſūme
gaudent in magnatis officijs eſſe
¶Secund9 menſis eſt februari
us· dictus a febre: qui pingitur
ſe calefacere ad ignem· et ſignat
defectum luxurie· que facit eum
per mala deſideria calefacere et fe
bricitare et ſemper in igne concu
piſcentie eſtuare· Ecci· triceſimo
octauo· Vapor ignis vret carnes
eius· Et tunc autem ſol in piſcibꝫ
eſſe dicitur· quia ſcilicet ſol .i. ra
tio luxurioſorum in piſcibꝫ. i. ī car
nalibꝫ voluptatibus īplicat̄·
¶Tercius menſis ē marci9. dictus
a marte deo belli q̄ pingitur ſcīdēs
vineam et ī ipſo eſt ſol ī ariete Et
ſig̃t iracundiā q̄ cōtra hoīes p in
paciām mouet bella· et q̄ vineas
.i. ſimplices ſcindit et ledit. a mo
re arietis ipſos litibus et conten
tionib9 percutit et īuadit· verbis
et verberibꝫ· accuſatione incordia
ta eos ferit· Ecci· xxviij· Hō homi
ni ſeruat irā· ¶Quart9 mēſis eſt
aprilis vbi terra incipit aperiri·
qui pingitur homo armatus va
dens ad bella ſuper equū· et tunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

eſt ſol in thauro· Et ſignat pecca
tum crudelitatis et ſeuicie· quod
eſt ſemper armatum ad vindictā
de aduerſarijs ſumendam· et mo
re tauri ſemper ſeuicioſe incedit
et terram ſeu patriam ſuam rapi
nis et exactionibus aliorum· diui
cijs vireſcere facit· Contra quos
Ecc̄· vi· Non te extollas in cogi
tatione anime tue ſicut thaurus·
Et ecc̄· iiij· Noli eſſe ſicut leo in
domo tua euertens domeſticos tu
os· q2 ſicut dicitur· Ecc̄· xxviij·
Qui vindicari vult a deo inueni
et vindictam. Quintus mēſis
eſt maius· a madificatione pluuia
rum dictus· qui pingitur iuuenis
floribus circumſept9· ſignās pec
catū laſciuie· quo fatui iuuenes
floribus. i. cū roſis veſtib3 et mo
ribus ſe adornant· et nichil alid
q̄ flores mundane glorie optāt
et delicijs carnalibus precetens
ſe madidāt et humectant· dicen
tes illud· Sapie· ij· Vino et vngē
tis preciosis impleamus nos· et
nō pretereat nos flos tpis coro
nem9 nos roſis anteq̄ marceſcāt
Ideo ſol tunc videtur eſſe in ge
minis q̄a iſti leticiam ſuam gemi
nant et duplicāt· Sextus men
eſt iunius in quo iam terra caleſ
cit et ſiccatur· et ideo p̄ta tūc tē
poris defalcātur· q2 iſte cum fal
ce ſecando herbam depingitur· et
ſol in cancro eius medio ſubinfer
tur· Et ſignat peccatum pcitatis
et auaricie qd eſt in male ſeruādo
qd ſic3 facit terrā noſtri cordis p
cupiditatem caleſieri· et icompa
ſſione ſiccari· et herbas. i. diuici
as falcare et amplecti· et ſibi per

pcitatem retinē curat et nihil ex
pendere· omnia autem ſeruat et
ſolem. i. animum in cācro quod ē
animal retrogradum intrare fa
cit· inq̄tum ipſū a celeſtibus ad
terrena retrogredi procurat vn
de· Innocentius· de miſeria hūa
na dicit· q̄a uarus nec pacientib3
compaciatur nec miſeris miſeret
ſeq̄tur· iſte eſt qui deo prefert au
ru3· paradyſo preponit argentu3
Septimus menſis eſt iulius· i
quo oritur ſtella que dicitur caīs
vbi ſol intrat in leonem· in quo
maximus regnat calor· et iſte pī
gitur quaſi ſegetes ſecans· q2 tūc
ſolent arua ſegetibus exſpoliari·
ſignans detractione3 et inuidiā·
quam cōcomitatur canis mordēs
leo ore fetens. i. mordax oblocuti
o· et fetida infamatio· quia detra
ctor et inuidus ſolent ſegetes et
virtutes et ſufficientias aliorum
falce ſue lingue truncare· et ipōs
bonis ſuis et honoribus ſpoliare
Job· xiiij· Agrum nō ſuu3 deme
tunt· Octau9 menſis eſt augu
ſtus· qui dicitur ab augendo· tūc
enim ſegetes triturantur· et ḡna
ſegetum augentur· et ideo iſte bla
da triturans et excutiens pingit̄
et ſol in ſignum virginis intrās
tunc mouetur· ſignans vicium
rapine et auaricie· quod ē in ma
le acq̄rēdo· q2 auaricia nō ceſſat
ḡna ſegetū. i. diuicias pauperū p
rapina3 et vſurā excutē· et diui
tias diuitijs adaugere· et ipſos
paupes t̄bulationib3 t̄turare· Et
ideo ſol. i. aīm9 taliū ſolet virginē
. i. ſterilitatē virtutū tūc tpis ſbi
trare. Oſee· x· Effraym vitula

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

docta diligere trituram· Effraim
interpretatur augmentum· et de
ſignat illos qui diuitias ſuas au
gere non ceſſant· Prouer· xxij·
Calumniatur pauperem vt diuicias
ſuas augeat Nonus menſis eſt
ſeptember in quo vina colligunt
et ideo vindemians ſeu ī dolijs
vina fundens depingitur et ſigni
ficat ebrietatem ſeu deli ciarum vo
luptatem que de vinis et delicijs
curam gerit· de quo Yſaye· v· Ve
qui potentes eſtis ad bibendū vi
num· et viri fortes ad miſcendam
ebrietatem· et ideo tunc tpis ſol
intrare libram dicitur· quia iſti
ad nichil aliud vacant niſi ad bi
bendum et potandum et ad vina
libandum domino ventri ſuo·
Decimus menſis eſt october ī
quo ſemina in terram proiciunt
ideo in forma hominis ſeminātis
pingitur· quia tunc primos fruc
tus conſumit et per ſemina noua
alios recupare conat· Et ſignat
vicium inconſtantie que fructus
virtutum ſuarum non cuſtodit·
immo cotidie per peccatum perdit
illos· et cotidie ſemina bonorū p
poſitorum recupare contendit· Ideo
ſol tunc in ſcorpione dicitur eē p
eo quod ſol. i. mens talium more ſcor
pionis in cauda. i. in fine· a facie. i.
a principio diuerſificari dicitur·
ita quod talibus ſeminatoribus pt
dici illud· Deuterono· xxviij Fru
ſtra habetis ſementem quoniā ab
alijs deuorabitur· Iſte em̄ mēſis
nunquam̄ comedit illud qd ſeminat
ſic nec homo inconſtans fructum
capit de bono qd inchoat· Luce·
xiiij· Iſte homo cepit edificare et
non potuit conſūmare· Vndeci
mus menſis eſt nouember· ī quo
tm̄ frigus viget quod porte terre et
animalium clauduntur· labor ex
terior impeditur· ideo tunc quieſ
cunt aues· et amplius ſi cibū ha
bent impīguantur· Ideo ī forma
hominis paſcentis et impinguan
tis ſuos porcos et excutiētis glā
des depingitur· Sol etiam ſignum
ſagittarij pagrat· ſignans carna
lem affectōem· que mēte hoīs trā
ſigit et frigore īdeuotionis pōros
cordis et auris claudit· et vires
anime taliter ſtringit· quod laborē
per bona opera non permittit· q̄n
immo iſte facit poſſeſſores ſuōs q̄
eti et ocio vacare· et porcos. i. fili
os vel nepotes et cōſanguineos
carnales diuitijs impinguare ita
quod ſolent pro iſtis glādibus. i. pro
terrenis bonis ſuis acquirendis
quam̄ plurimum laborare· Vnde ſol
.i. animus talium ſagittarium mo
re dicit paute quia cōſtat quod iſti ma
li eccāſtici et vſurarij ratione ſue
carnal affectōnis p filijs ſuis ditā
dis et nepotibz ſolēt alios ſagitta
re· et qn̄qz rapinis et exactōnibz
moleſtaē· vt poſſint ſic glandes
temporalium bonorum excutere et ha
bere· vnde Iheronimus· Quā ta
mala nos cōpellit facere carnalis
affect9 Duodecimus menſis eſt
decēber q̄ corda frigorum fortitudie
ledit· q̄ in figura hoīs porcū occi
dentis pingit pro eo quod tūc tpis por
ci et alia que impinguata fuerant
occidūtur· Sol etiam tunc tpis p
ſignum capricorni vagatur· Iſte
igit menſis duriciam et ſeueritatē
ſignat que ſolet alios frigore et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

tribulatōe penitere. et quoſcū[que]
porcos.i.homines peccatores et in
firmos ſine miſericordia occidere
.i.corrigere Sicut ad litteram pa
tet in crudelibus iudicibus et pre
latis. qui ſine compaſſione crude
liter puniunt delinquentes. nec
quacū[que] occaſione homo delique
rit eidem miſerentur. de quib[us] di
cit ſeneca libro declementia. Cru
deles vocabo qui puniendi cauſa[m]
hn̄t. Iſti propterea capricorni
dicūtur. q[uia] dato q[uod] quando[que] pre
ceteris vitijs feteāt. alios tamē
peccatores corripere et corru
vent ilare nimis auſtere noſcunt[ur]
Dan. viij. Ecce hircus caprarum
veniebat impetu fortitudinis ſue
Iſti ſunt duodecim mali menſes.i.
duodecim defectus humani. c[on]tra
quos pro certo ſicut iam ſupradi
ctum eſt. lignum vite.i.crux cum
crucifixo portat. xij. fructus.i.xij
virtutes ſpāles et duodecim bona
exempla. vt ſinguli menſes per
fructus ſingulos.i.ſingula vicia
per virtutes ſingulas temperent[ur].
Dico ergo q[uod] de iſto lig
no vite.i.cruce et crucifixo tu po
tes colligere contra ianuariu[m] ſu
perbie humilitatem xpī ī capitis
inclinatione. q[uia] inclinato capite e
miſit ſpiritum. Contra februa
rium luxurie. timorem in cutis
ſpinea perforatione et in oculo[rum]
ad terram depreſſione. quia pūc
ture timoris dn̄i. et conſideratio
nes terre.i. mortis carnis concu
piſcentiam frenāt ne cadat. Pro
uer. xv. Per timorem domini de
clinat omnis a malo Cōtra mar
tem iracundie. pacientiam in au

ris auſcultatione q[uia] dato q[uod] im p
peria mlta audiſſet. tamē cū male
diceret[ur] nō male dicebat. Pſa[l]. [x]xxvij.
liij. Dicens illud. ps. Ego tanq[uam]
ſurdus non audiebam. Contra a
prilem vindicte et ſeuicie. collige
miſericordiam in lingue benigna
locutione. in hoc ſc[ilicet] q[uod] crucifixo
ribus miſericorditer īdulſit. dās
exemplum de hoc q[uod] ipē docuit di
cens Dimittite et dimittetur vob[is]
Luc. vi. Contra maium laſciuie
et inanis leticie. contritionem et
dolorem in oris fellea et amara
potatione dicens. Pſaye. xxxviij
Recogitabo tibi omnes ānos me
os in amaritudine. [et]c. Contra iu
nium paupertatis collige liberalitate[m]
in manuum perforatione et extē
ſione. Manus enī perforata ma
le continet q[uo]d immittitur. extēſa
alteri porrigit quod appetit. da
idcirco liberaliter iuxta verbum.
Eccī. iiij. Non ſit porrecta manus
tua ad accipiendum et ad dādu[m]
collecta. Contra iuliū detractōis
et inuidie. collige caritatem ī cor
de et lateris apertione. quia cor
ſuum videtur tibi velle dare dum
latus tenet apertum. Vnde br[n]
har. Reſpice vulnera pendētis la
tera morientis. [et]c. Nam vt ipſe
ait. Ioh. xv. Maiorem caritate[m]
nemo habet vt animam ſuam po
nat quis pro amicis ſuis. Cō
tra auguſtum. rapine et auaritie
collige paupertatem in corporis
denudatione. Nudus enim in cru
ce remanſit et nuditatem et pau
pertatem in hoc diligere nos in
ſtruxit. iuxta illud. Gregō. Nu
di poſt nudum curram[us]. Cōtra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

ſeptembrem deliciatum et volup
tatum · collige aſperã penitẽciam ·
in corpis flagellacõe · caro em̃ ei⁹
non fuit ibi in delicijs ſed in penis
et ſupplicijs · dans exemplum q̄
magis diligenda ſunt aſpera q̄
pſpera · Job xxxiij · Conſũpta ē
caro eius a ſupplicijs. Contra oc
tobrem inconſtãcie · collige perſe
ueratiam in pedũ conclauacõe et
cõfixione · ita em̃ fuit conclauat⁹
q̄ nec iudeorum inſultacõibus ·
nec aĩcorum tẽptacõe crucẽ dimit
tere voluit · dans exemplũ pſeue
randi incrucẽ .i. in cruciatu et laboꝛe
aſſumpto · vñ ſeneca · Vtere officio
qđ ſemel ſuſpſiſti · turpe ē em̃ ho
nori cedere · Contra nouẽbrez
carnalis affectõis · collige cõtẽp
tum cuiuſcũqz amoris ſuperflui ·
in diſcipulorũ fuga et deſertione
et in totius corpis a t̃ra eleuacõe
in quo nob̃ dat exemplum q̄ cir
ca nos p carnis affectõem nõ de
bemus amicos et notos tenẽ · pſ̃
Noti mei de longe ſteterunt · qui
immo debemus ſurſum per cõtem
plationem ſuſpẽdi a t̃ra · et a ter
renis eleuati eſſe · Job · xix · Ele
git ſuſpẽdium aĩa mea Contra
decembrem nimie ſeueritatis et
duricie · collige cõpaſſionem delin
quẽtiũ · in crucifixi corpis diſpõne
Quia iſte fuit crucifix⁹ · facie ad
occidentẽ · dorſo ad orientez · dex
tra ad aquilonem · ſiniſtra ad me
ridiẽ · In quo dat̃ intelligi q̄ ip
ſe pie per cõpaſſionẽ reſpiciat occi
dentales .i. cõgelatos peccatores ·
Dorſũ vero vertit ad orientales .i.
ad ſupbos de ſuis pſumentes vir
tutibus · Dexterã etiaz et̃ne libera

litatis porrigit aquilonaribus .i.
pauperibz · Siniſtraz et̃ne aduerſi
tatis minatur meridionalibz .i. di
uitibz · quia iſte eſt qui eſurientes
impleuit bonis et diuites dimiſit
inanes · Luce .i. Dat ergo nob̃ exẽ
plum · q̄ peccatores et delinquen
tes non debemus contẽpnẽ · nec
per auſterã ſeueritatẽ ledere · et
eos extenſis brachijs p miſericoꝛ
diã et penitentiam ãplecti et reci
perẽ · q2 ſicut ipſe dicit · Luce · xv ·
Gaudium ē angelis dei ſup vno
peccatore · Et ſic dico q̄ lignum
vite .i. crux vel xp̄s contra duode
cim menſes duodecĩ vitiorũ · no
bis profert duodecim fruct⁹ duo
decim bonorũ exemploꝝ · ſcilz hu
militatẽ contra ſupbiam · timorez
contra carnis concupiſcentiaz · pa
cientiam contra iracundiam · miſe
ricordiam contra vindictam cru
delitatem et ſeuiciam · contriti
onẽ cõtra laſciuiã · liberalitatẽ cõ
tra paruitatem · caritatẽ contra
inuidiam · et paupertatem cõtra
auariciam · diſciplinamqz contra
voluptatem · perſeuerantiam con
tra vagabilitatem · contemplati
onem contra carnalem amorem ·
compaſſionem contra nimie ſeue
ritatis ardorem · Lignum igitur
vite protulit nob̃ duodecim fruc
tus per menſes ſingulos · Sapiẽ ·
xiiij · Benedictum eſt enim lignũ
per quod fit iuſticia ·

A M E N

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Explicit Apocalipſis· liber triceſi
muſquintus et vltimus reducto
rij moralis figurarum biblie· ſup
vtrumq̃ teſtamentum· a venera
bili domino Petro berthorij priore
ſancti eligij pariſienſis ordinis ſã
cti benedicti: de pictauie partibꝰ
oriundo· auinione factus· dauẽ
trie diligenti correctione emenda
tus pũctuatus et tabulatus atq̃
impreſſus Anno incarnatõis dñi
Milleſimo quadrigenteſimo ſep
tuageſimo ſeptimo per Richardũ
paffroet de Colonia· ciuem dauẽ
trieſem· pro ornatu munitione et
edificatione vniuerſalis ecclẽe· et
ſponſi eiuſdem honore· dñi nrĩ
iheſu xpĩ qui eſt benedictus in ſe
cula· A M E N

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

141

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 E 4